

**SCRIPTOURUM
ECCLESIIATICORUM
HISTORIA
LITERARIA**

R. BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE
DI FIRENZE

OPERE BIBLIOGRAFICHE E BIOGRAFICHE

RACCOLTE DAL

DOTT. DIOMEDE BONAMICI

di Livorno (1823-1912)

Novembre 1921.

S C R I P T O R U M
ECCLESIASTICORUM
HISTORIA LITERARIA.

VOL. II.

GUILIELMI CAVE,
SS. Th. Profess. Canon. Windeforiensis.
SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM
HISTORIA LITERARIA,
A CHRISTO Nato usque ad SÆCULUM XIV.
Facili Methodo digesta.

QUA,
DE VITA ILLORUM AC REBUS GESTIS,
De Secta, Dogmatibus, Elogio, Stylo; de Scriptis genuinis, dubiis,
supposititiis, ineditis, deperditis, Fragmentis; deque variis
Operum Editionibus perspicue agitur.

ACCEDUNT
SCRIPTORES GENTILES,
CHRISTIANÆ RELIGIONIS OPPUGNATORES;
& cujusvis Sæculi BREVARIUM.

ADDITUR AD FINEM CUJUSQUE SÆCULI
CONCILIORUM OMNIUM,
TUM GENERALIUM TUM PARTICULARIUM HISTORICA NOTITIA.
INSERUNTUR SUIS LOCIS
VETERUM ALIQUOT OPUSCULA ET FRAGMENTA,
TUM GRÆCA TUM LATINA HACTENUS INEDITA.

PRÆMISSA DENIQUE
PROLEGOMENA
QUIBUS PLURIMA AD ANTIQUITATIS ECCLESIASTICÆ
STUDIUM SPECTANTIA TRADUNTUR.

ACCEDUNT AB ALIIS MANIBUS
APPENDICES DUÆ,
AB INEUNTE SÆCULO XIV. AD ANNUM
USQUE MDCXVII. NUNC IN UNAM CONGESTÆ.

AD CALCEM VERO OPERIS
EJUSDEM CAVEI DISSERTATIONES TRES,

- I. De Scriptoribus Eccl. incertæ Ætatis,
- II. De Libris & Officiis Eccl. Græcorum,
- III. De Eusebii Cæsariensis Arianismo

Adversus Johannem Clericum, una cum *Epistola Apologetica* adversus
iniquas Ejusdem Clerici criminationes

EDITIO NOVISSIMA,

Ab Autore ipsomet ante obitum recognita & auctior facta.

VOLUMEN II.

BASILEÆ,
Apud JOH. RUDOLPH IM-HOFF.
MDCCLXV.

LECTORI S.

QUID in hac nova Historiæ Literariæ Editione a nobis hætenus fuerit præstitum, Præfatio, quam Volumen prius sibi præfixam gerit, jam satis admonuit. Quod superest Benevole Lector, scire te velim accessisse huic Operi observationes & Additamenta quædam a Reverendissimo Thoma Tenison Archiepiscopo Cantuariensi conscripta; quorum Apographon pro singulari humanitate sua, ex Bibliotheca Lambethana nobiscum communicavit Vir de Republica Literaria & Ecclesia optime meritus Johannes Chapman S. T. P. &c. Cujus porro hortatu atque consilio Excerpta quædam ex Assmanni Bibliotheca Orientali, quæ ad Scriptorum quorundam in Historia Literaria recensitorum notitiam pleniorē faciunt, desumpta ad calcem retulimus.

Nolim porro te nescire ipsius Cavei Autographon, quod nos summa ubique cum fide descripsimus, Bibliothecæ Collegii Regalis Windesoriensis a Bibliopola commissum, ibidem asservari.

Cum denique Scriptorum aliquot Ecclesiasticorum, qui in hoc Opere laudantur, novæ quædam Editiones nuper prodierint, aliæque, jam pridem licet publici juris factæ, nobis tot tamque diversis curis occupatis simul in mentem manusque non venerint, ideo Operis totius quasi vestigia relegentes, ad secundi hujusce Voluminis calcem rejecimus quæcunque vel Addenda vel Emendanda censuimus, quæ quidem Lectori erudito suis, quos indigitavimus, locis inserenda relinquimus. Vale, & absolutis hisce demum Auctoris nostri laboribus frui.

EXCERPTA,

Partim ex Virorum quorundam Eruditissimorum Epistolis MSS. partim ex Libris in lucem editis, ad hanc novam Editionem spectantia.

JOANNES BURCHARD MENCKENIUS in Epistola * MS. ad Auctorem, Lingua Anglic. *Leipsic* data, die 2. *Maii* Anno 1707. inter alia scribit

That you intend to put out a New Edition of your Historia Literaria much correcter than That which the Genevians have Printed, We shall not fail to make Publick in our Acta by the first opportunity.

ACTA ERUDITORUM mense *Jun.* An. 1708.

In Anglia vir celeberrimus Gulielmus Cave in reconcinmanda Historia sua Literaria totus occupatur, quam multis modis auget.

ANT. HALL. S.T.P. in Epistola MS. ad Auctorem, *Oxon.* data, die 15. *Nov.* anno 1708. inter alia ita bene precatur;

I pray God give you health and strength to go through with the New Edition of your Historia Literaria: a Worck Immortal upon many Accounts, and which my learned Friend Dr. Mill has often told me he could do nothing without.

AUCTOR ipse in Epistola MS. ad Reverend. *Rodolph. Bridges, Windesfor.* data, *Nov. 11.* 1708. hæc omnia liquido confirmat, dicens

I have little hopes of seeing the fruit of so many Tears additional pains and labour, but I shall leave it behind me to take it's fate: Fiat voluntas Domini.

JOANNES HUDSON S.T.P. in Epistola MS. ad Auctorem, *Oxon.* data, die 28. *Feb.* anno 1708. inter Alia dicit,

A Copy of Bishop Usher's great Work in our Publick Library is now fallen into my hands, which I thought my self obliged to acquaint you with, thinking that it may be of some use to you if you intend to do any thing more to your excellent Historia Literaria.

JO. CHRISTOPH. WOLFIUS in Epistola MS. ad Auctorem, *Wittenbergæ* data, 3. *Kal. Maii* 1710. inter alia ornatè dicit,

Sed quid de nova Historiæ Literariæ tuæ editione sperare jubes? Nomen eam propediem & in Reipublicæ Literariæ emolumentum & industriæ tuæ indefessæ ac doctrinæ prorsus eximiæ promeritam laudem afferre jubebis? Fac quæso ita, & plurimorum in Germania qui labores tuos summo æstimant pretio, desideriis satis feceris; ita Vale Vir celeberrime, & viridem senectutem expertus, in literarum spem & solatium res tuas ex voto gerito.

* Hæc & quæ infra citantur Epistolæ MSS. Bibliopole manibus commissa, cuilibet legendæ prostant.

E X C E R P T A &c.

GOLDFRIDUS OLEARIUS S. T. P. in Epistola MS. ad Auctorem, *Leipsic.* data, 3. *Septemb.* 1710. inter Alia, procraftinatum hancce editionem his verbis deplorat,

Sed quid fiet demum Herculeo Operi Literaræ Historiæ, de qua conceptas spes; dici non potest quanto cum animi dolore Literæ tuæ deprefferint. Non dubitem Ego, si ita fieri velis, vel hic vel in Belgio, Bibliopolam invenire qui sumtus faciat, modo quibus conditionibus Ipsi Thesaurus illos sis permissurus exponere digneris — Vale Senex Venerande & locum aliquem mihi relinque inter tuos, qui eum mereri, quantum potero, conabor semper.

JOAN. ALBERTUS FABRICIUS, in Epistola MS. ad Auctorem, *Hamburg.* data, 6. *Kalend. Febr.* 1712. inter alia vovit & optat,

Utinam etatem Tibi faceret Deus per complures adhuc annos, ut Immortale tuum Opus nova cura a Te auctum & expolitum in lucem proferre ipse possis, atque illo Thesouro Ecclesiam Remque Literariam donare. Ita certe vivere non desino & mecum optant quotquot horum studiorum amore ducuntur. Vale Vir præstantissime &c.

GULIEL. DAWSON D. D. in Epistola ad Virum Cl. Comit. *Scipionem Massæum Florentinum*, *Lond.* edit. Anno 1734. inter alia, de seipso

Quem triginta plus minus abhinc annis sibi in consortium adhibuit Vir celeberrimus (i. Maxaëus) Guliel. Cave Canonicus Windesoriensis, dum alteram editionem suæ Historiæ Literariæ moliretur, tertia fere parte auctiorem; in angulo (quod dolendum) adhuc latitantem, brevi tamen ni male auguror in bonum Rei Literariæ prodituram.

BIBLIOTHEQUE RAISONNÉE pour le mois d'*Avril* &c. Anno 1736.

Nous aurons bien-tôt une Edition complete de l'Histoire des Ecrivains Ecclesiastiques du Docteur CAVE: Scriptorum Ecclesiasticorum Historia Literaria. Tous les Gens des Lettres savent que ce Docteur mort le 4. d'Aout 1713. a laissé des Additions & des Corrections considérables pour cet Ouvrage. Messieurs des Tournes, qui en vouloient donner une nouvelle Edition, n'oublièrent rien pour l'enrichir de ce Supplement, & ils s'adressèrent a quelques personnes qu'on leur avoit indiquées, mais ils ne purent rien obtenir*. Enfin Mr. Reeves a présent premier Juge du Royaume & le Docteur Jones Chanoine de Windfor Exécuteurs Testamentaires du Dr. Cave ont consenti que cet Ouvrage fut rendu public.

* D. des Tournes Bibliopolæ Genevensis Londinensem hujus Operis Editionem recudi fecerunt *Genève* Ann. 1691—1699. Iterum in unico Volumine ann. 1705. quæ quidem Editiones Auctori nostro maxime displicebant: prodit deinde editio altera ann. 1725. & illa etiam nec accurata satis nec perfecta.

TABELLA SÆCULORUM

In hoc secundo Volumine.

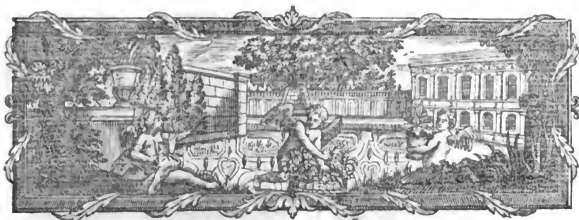
IX. SÆCULUM PHOTIANUM	Pag. I.
Continet Scriptores Ecclesiast. CLXXVII.	
Concilia	70.
X. SÆCULUM OBSCURUM	87.
Continet Scriptores Ecclesiast. LXXXIV.	
Concilia	116.
XI. SÆCULUM HILDEBRANDINUM	124.
Continet Scriptores Ecclesiast. CL.	
Concilia.	166.
XII. SÆCULUM WALDENSE	182.
Continet Scriptores Ecclesiast. CCLIX.	
Concilia	258.
XIII. SÆCULUM SCHOLASTICUM	275.
Continet Scriptores Ecclesiast. CLXXIII.	
Concilia	342.

IN APPENDICE

XIV. SÆCULUM WICKLEVIANUM	Pag. I.
Continet Scriptores Ecclesiast. CCIX.	
Concilia	88.
XV. SÆCULUM SYNODALE	101.
Continet Scriptores Ecclesiast. CCLXIII.	
Concilia	226.
XVI. SÆCULUM REFORMATUM	236.
Continet Scriptores Ecclesiast. XXXVIII.	

SÆCU-

SÆCULUM PHOTIANUM.

Conspectus Sæculi.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

L

lorescit hoc ævo magis
magisque sub auspiciis Caro-
li M. res litteraria, sua-
dente ac promovente Al-
cuino Anglo, Caroli præ-
ceptore, cujus consiliis in-
stitutæ sunt Academiæ Parisien-
sis, Tici-
nen-
sis, Bononien-
sis, Osnabrugensis. His
proxime accesserunt Canonico-
rum col-
legia, & in plurimis Monasteriis, etiam
humanarum artium scholæ celebriores, in
quibus adolescentes melioribus litteris
erudiebantur. Hujusmodi fuerunt Cœno-
bia Italica, Cassinense, Ferrariense; Ger-
manica, Fuldense, Sangallense, Augien-
se, Lobien-
se; Gallica, Corbeien-
se, Rhemen-
se, Orbacen-
se, Floriacen-
se; Anglica, Albanen-
se, Malmshurien-
se, Wigornien-
se, Westmo-
nasterien-
se, Glastonien-
se, &c. Quod eccle-
siæ statum attinet, cultus imaginum in ec-
clesia Orientali iterum sublatus est a Leone
Armenio an. 814. a Theophilo Augusto an.
830. restitutus vero a Michaelē III. an. 842.
In Occidente etiam synodice damnatus, ut
de Agobardo, Claudio Taurinensi, &c. nil
dicam. An. 824. Michael Balbus impera-
tor CP. legatos misit ad Ludovicum Pium,
una cum litteris quibus omnem imaginum
venerationem, & vesanam superstitionem
diserte damnavit. Coacta est hac occasio-
ne celebriorum totius Galliæ episcoporum
synodus, in ipsa regia Parisiis habita, in
qua doctissimi & sanctissimi præfules re-
jēdis primo Iconoclastis, & tolerato histo-
rico picturarum usu, damnant eos, qui in-
debito superstitionis cultu, eas colunt, ado-
rant, Sanctas nuncupant, & Sanctimoniam
se per eas adsequi fatentur; argumentis in

contrarium allatis prolixè respondent; quæ Sæc. IX. ab
omnia, prolatis antiquorum Patrum & Con-
ciliorum testimoniis, diserte altruunt. Edi-
ta sunt Acta hujus synodi ex Bibliotheca
Petri Pithæi, à Melchiorē Goldasto libro
suo de cultu imaginum inserta p. 623. Ve-
rum omnes alias controversias tandem sub-
movit, ac pene absorpsit causa Photiana.
Anno 858. ejecto Ignatio, Photius in Pa-
triarcham CP. evehitur, confirmat id syno-
dus, quam Græci vocant *Oecumenicam*, an.
861. Constantinopoli congregata. An. 869.
deposito Photio, restituitur Ignatius, a syn-
odo vulgo *Oſava* dicta: Ignatio demum
mortuo, Photius sedi suæ restitutus est, qui
synodum 183. episcoporum congregat, quam
Oſavam Oecumenicam fuisse Græci volunt,
in qua omnia in gratiam Photii statuta
sunt. Tumultibus hujus Orientalis ecclesiæ
haud parum se immiscuerunt pontifices Ro-
mani, quandoque Photii causæ faventiores,
ut plurimum vero Ignatii, in Photium ad-
ravim usque debacchantes: Unde orta im-
medicabilis Orientalem inter & Occiden-
talem ecclesiam dissensio, ex tribus potissi-
mum causis nata, ut diversos utriusque
ritus & ceremonias jam taceam. I. Ex solita
pontificum Romanorum dominandi libidine,
qui ecclesiam Orientalem Romanæ sedis
prærogativæ velificari voverunt, quod
prætracit & constanter negarunt Photius,
Photique successores. II. Ex additione ad
symbolum de processione Spiritus S. in vo-
ce FILIOQUE, a Latinis facta, a Græcis
damnata. Hoc ipsi objicit Photius Epit.
encyclica, p. 51. *ὡς παρὸς καὶ τὴν προέχουσαν*, quod-
que sanctum & sacrum symbolum omnibus
oecumenicorum conciliorum calculis con-
firmatum

Tom. II.

A

firmatum

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

firmatum *ἡθεὺς λογισμῶς ἔκ παρηγάττοις λό-
γους*, quæ summa fuit ipsorum audacia,
adulterare conabantur, *ὡς τῶν τῶ πομπῶς μη-
χανισμάτων!* O machinationes Diabolicas, &c.
ubi pluribus hac de causâ in Latinos acerrime
invehitur. Quin & non uno edito libro
rem ipsam aggressus est. III. Ex causâ Bul-
garorum, quos jurisdictioni pontificiæ af-
ferere voluit Nicolaus papa, reclamante
Photio, & contententibus Græcis Bulgari-
am fuisse imperii Orientalis partem, gen-
tem a sacerdotibus Græcis primo conver-
sam, seque patriarchatui CP. sponte sub-
misisse. Quantas turbas excitaverit con-
troversia hæc Bulgariana, historiæ hujus
seculi non prorsus ignaris, satis constat.
Hinc rupta deinceps penitus concordia, na-
tumque schisma nullo forte faculo extin-
guendum. Ineunte hoc sæculo penes im-
peratorem stetit aliqualis in urbem Ro-
mam & pontificem potestas, paulatim vero
procedente tempore remissior facta, tan-

dem sub Johanne IX. papa, circa an. 875. Sæc. IX. ab
jugum fere penitus excussum, Carolo Cal- an. DCCC.
vo jura imperatoria in Romam, ejusque di-
tiones in pontificem transferente. Quin
& dehinc jus delegendi imperatorem pa-
pæ sibi vendicarunt. Fervere cœpit hoc
ævo de mutatione supernaturali in eucha-
ristia facta, controversia. Primus qui car-
nalem & corporalem Christi in sacramento
præsentiam publice proponere & audacter
defendere ausus est, fuit Paschasius Rath-
bertus Corbeienfis, qui edito libello asse-
rere non erubuit, peracta consecratione
substantiam panis & vini mutari in veram
Christi carnem, verumque ejus sanguinem;
illam ipsam nempe carnem, quam de utero
virginis tulit Dominus, quaque pallus est,
& resurrexit. Huic se statim opposuerunt
Rabanus Maurus, Bertramus vel Ratram-
nus Corbeienfis, Johannes Scotus Erigena,
ne de aliis dicam.

SCRIPTORES.

SCRIPTORES.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

801.
Vid. vit. e-
jus a Sma-
ragdo
script. re-
gulæ ejus a
MenarJo
præfix.

BENEDICTUS, Patria Gallus, in Septimania natus anno 751. origine tamen Gothus, Conitis Magalonensis filius, in aula Pipini educatus, pincernæ munus sortitus est. Sub Carolo M. etiam aliquamdiu militavit, donec anno 774. relicta vita seculari in monasterium S. Sequani in Burgundia secessit, cœnobii Cellarius anno 777. factus. Ne vero Abbas fieret, anno 780. in Septimaniam recedens, cellam prope fluvium Anianam sibi posuit; in qua nonnullos annos magna rerum omnium egestate exegit. Post annum 793. grassantem in Septimania Fœlicis Orgelitanî hæresin acerrime impugnavit. Anno 797. monasterium S. Salvatoris prope Anianam fluvium construxit & constructo abbatis vice præfuit. Anno 799. cum Leidrado Lugdunensi in Hispaniam a Carolo M. legatus est, ut Fœlicem ab erroribus revocaret: atque anno sequente in eodem remissus locos, cum Leidrado sanam illic doctrinam populo prædicaret. Incunte sæculo nono, quo tempore præsertim claruit, multis monasteriis partim condendis, partim reformandis, autor ac dux fuit: plurimis & ipse successively præfuit. Postquam undecim enim monasteria rexisset, quæ longum esset enumerare, tandem anno 814. cœnobium Indense regendum suscepit: in quo septuagenarius obiit 3. Id. Februar. anno 821.

(a) SCRIPTA.

Codex Regularum, quas SS. patres monachis & virginibus sanctimonialibus servandas præscribere, in tres partes distinctus. Prima pars complectitur SS. patrum Orientalium Antonii, Ilaie, Serapionis, Macarii, &c. regulas ad monachos. Secunda SS. patrum Occidentalium, Benedicti, Casarei, Ferreoli, Columbani, &c. regulas ad eosdem. Tertia SS. patrum, Augustini, Casarei, Aureliani, Leandri, &c. regulas ad virgines. Primus hunc codicem in lucem edidit Lucas Holstenius additis notis Roma 1661. reclusum mox Paris. 1664. 4to.

Concordia Regularum, in qua S. Benedicti regula cum aliorum patrum 25. regulis com-

mittitur. Evulgavit eam Hugo Menardus Paris. 1638.

Liber ex SS. patrum sermonibus paræneticis ad monachos confarcinatus, quem Holstenius edidit appendicis ad initia post codicem regularum.

Modus diverfarum Penitentiarum a Benedicto nostro distinctus de regula S. Benedicti Callinenfis, a Baluzio ad calcem capitularium Carolinorum editus, exinde apud Cointium Annal. ad an. 821. num. 36.

Epistola ad Georgium abbatem Anianensem, aliaque ad Nebridium archiepiscopum Narbonensem, quæ apud Ardonem in vita Benedicti habentur. (b)

(c) NICEPHORUS, Chartophylax, claruit forsitan circa an. 801. ætas enim ejus admodum incerta est. A Theodosio quodam monacho Corinthi recluso de arduis quidem questionibus, seu calibus conscientie, consultus, scripsit ad eum *Solutiones epistolæ* 2. quæ exstant Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 5. p. 341. Latine vero in Bibliotheca Patr. tom. 12. Habetur Lat. in Orthodoxographis p. 74. Fragmentum epistolæ ejusdem Nicephori nostri ad eundem Theodosium, quod aut alteri ex dictis duabus, aut aliæ ejusdem argumenti epistolæ jam deperditæ, procemii vicem obiiisse videtur.

SERGIUS, homo, ni fallor, Syrus, Manichæorum suo tempore dux & primipilus, claruit anno 801. Pro more Manichæorum, se Pauli discipulum jactavit, *Tychicum* se appellans, immo eo usque impietatis processit, ut pro Paraclete se gessit, seque a discipulis suis ut Spiritum Sanctum adorari passus est. Tandem in monte prope Argeum in Cappadocia a Tzanione Nicopolitano captus, securi ex manu sua extorta, inque eum impacta intersectus est anno 812. Scripsit ad Colonienfies, Leonem Montanum, aliosque epistolæ plures, *Θεογονίας, πάσης υπαρχονίας & ανθρωπιάς µυσ.* * Deo invisus, omnique superbie &c. impietatis plenus. Ex quibus non pauca profert Petrus Siculus Hist. Manich. p. 60, 62. &c. qui

(a) Conf. *Quint.* tom. 1. sæc. 8. p. 1943. seq. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 7. p. 168. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 2. vol. 1. p. 550. (b) Opuscula quædam *Benedicti à Caves* non memorata exhibuit *Bainani* tom. 5. Miscell. Capitula habentur tom. 1. p. 14. *Scriptorum Ord.* Benedict. de disciplina monastica Paris. 1726. (c) Conf. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 5. c. 5. §. 6. Art. 6. vol. 6. p. 298.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

801.

801.

* P. Sic.
Hist. Ma-
nich. p. 18.

Sæc. IX. ab de impietatibus ejus, flagitiis, & nefandis an. DCCC. facinoribus plura habet.

Vit. ap. Sur.
Mart. 26.
Crantz.
Metrop.
Sax. l. r. c.
s. p. 12.

(a) LUDGERUS, Thiadgrimi & Liaburgæ filius, natus est Vironi prope Doccomium in citeriori Frisia. Ultrajectum puer adhuc missus Gregorium presbyterum præceptorem sortitus: anno 760. in monasterio Trajectensi habitum induit monasticum: anno 767. in Angliam transiens diaconus ab Æthelberto archiepiscopo Eboracensi ordinatus est. Post annum Trajectum reverfus est; atque anno 769. ut Alcuinum audiret, Angliam repetiit. Anno 773. ad monasterium Trajectense relicto Eboraco se rursus contulit. Anno 777. ab Albrico Trajectensi episcopo presbyter ordinatus est, & ecclesiæ pagi Oistergox, in quo Bonifacius martyrio coronatus fuerat, præpositus; in quadripartitum interim pro ratione quatuor anni tempeltatum monasterii Trajectensis regimini cooptatus. Anno 784. Wittekindi Frilonum ducis sevitia Oistergoa expulsi, Romam profectus est, & exinde in cenobium Cassineuse secessit. Anno 787. Wittekindo ad fidem jam converso, a Carolo M. in Frisiam renissus est, & anno 796. Werthinense seu Werdense monasterium condidit, cui ipse abbas vice præfuit. Anno 802. episcopus Mirmigardevordenis, & abbas Lutofæ a Carolo M. factus est. Obiit die 26. Martii, anno 809. Scriptis *Vitani præceptoris sui S. Gregorii* Ultrajectensis Episcopi, quæ a Christophoro Browero edita *Mogunt.* 1615. habetur apud Surium 25. Augusti, & Mabillon. Sæc. Benedict. 3. part. 2. pag. 319. *Epistolam* ad Rixfridum Ultrajectensem episcopum de vita & miraculis S. Suitberti episcopi, quæ apud Surium & Bollandum exstat Cal. Martii. Verum ista epistola Ludgero pluribus argumentis abjudicatur a Carolo Cointe *Annal. Eccl. Franc. ad an. 799. num. 31. ad an. 749. num. 52. & ad an. 754. num. 78. quem consulat lector, qui plura velit.*

803. ANONYMUS *Annalium Francorum* autor, claruit sub Carolo M. anno 803. Condidit *Annales Francorum* ab anno 794. ad annum 803. Codex MS. Cæfareus in principio mutilus est; sed ipsius Caroli tempore, & propria autoris manu exaratus. Hos *Annales* eruit, ediditque Cl. Lambecius *Comment. lib. 2. cap. 5. num. 28. pag. 377.*

804. (b) OLDIBERTUS five ODELPERTUS, cognomento *Crassus*, Mediolanensium archiepiscopus circa annum 804. fa-

ctus est. Pipinum Caroli M. filium hospitio accepit, & morienti pie ministravit: Bernardum in Italia regem coronavit. Obiit an. 814. Plura de eo docet Ferd. Ughellus *Ital. Sacr. tom. 4. p. 106.* Sententiam ejus, ut & plurium alorum istius temporis episcoporum, de Baptismo, per epistolam rogaverat Carolus M. In cujus gratiam librum de *Baptismo* condidit Oldibertus noster. Habetur MS. in bibliotheca Augienfis codice, unde epistolam prefatoriam, & libri capitulum 22. lemnata extulit Johan. Mabilonius *Analect. tom. 4. pag. 317.*

NICEPHORUS, patria Constantino-
polititanus, Theodori, Constantinii Copro-
nymii notarii, & ob imaginum cultum bis in
exilium pulsi, ac Eudociæ filius. Ingenium
a natura nactus sublime, & magnarum re-
rum capax, omni id disciplinarum genere
diligenter excoluit. Inde Constantino Aug.
ejusque matri Irenæ a secretis erat: & an-
no 787. in secunda synodo Nicæna imagi-
num venerationem strenue promovebat;
verum vitæ aulicæ pertæsus, ad monasti-
cium institutum in monasterium quoddam
e regione Bosphori Thracii situm secessit.
Tandem anno 806. mortuo Tarasio, ipse
April. 12. ad patriarchalis dignitatis apicem
evehctus est. Anno 811. ad Leonem III. pon-
tificem Romanum pro ecclesiarum more lit-
teras dedit: quem morem Nicephorus Imp.
quoad vixit, interdidit. Anno 814. exeunte
Leo Armenius edicto publico imaginum
cultum prohibuit. Leoni hac in re, quan-
tum in se erat, restitit Nicephorus patriar-
cha; quem cum nullis monitis, nullis con-
siliis, flectere poterat imperator, patriar-
chali sede 13. Mart. anni sequentis deposi-
tum, in exilium egit. Primo ad Monasterium
quod ipse considerat, ac *Bosmon* voca-
verat, se contulit; mox in aliud mona-
sterium a se itidem in Proconneso Propontidis
insula exstructum deportatus est: ubi
ad extremum usque obitus diem delituit,
qui ipsi contigit die 2. Jun. an. 828. quan-
vis Latini die 13. Martii memoriam ejus ec-
clebrare soleant. De stylo ejus in Photii * Cod. 66.

806.
Vit. Ni-
ceph ab I-
gnatio
Diac. con-
script. Gr.
lat. ap.
Heinschen.
ad Mart.
13. conf.
Hanch. de
Script Byz.
p. 223.

(a) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 11. vol. 4. p. 819.* (b) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 1.

vitat

Sæc. IX. ab anno DCCC. *vitat enim recens sc̃la, neque antiquitate usque probata preterit. Iucunditas adhuc illi gratiam conciliat in dicendo.* Addit denique illum plerisque, qui antecesserunt, in conscribenda hitoria superando obfcurare, nisi quod nimia brevitate non videatur omnes venustatis partes explevisse.

(a) SCRIPTA.

Breviarium Historie, a cæde Mauricii usque ad an. 769. deductum. Primus id in lucem eruit, & cum versione sua & notis edidit Gr. Lat. Dionysius Petavius *Parif.* 1616. 8vo. qui etiam fragmentum de Constantini Copronymi vita & exitu, quod apud Theophanem in codice Cardinalis Jousse reperit, Gr. Lat. addidit: & quamvis stylus Breviarium stylo dissimilis videatur, ejusdem tamen auctoris, alterius licet operis *Ἀποκρυφίων* censeri potest. Prodiit iterum utrumque opus Gr. Lat. Theophylacti Simocattæ hitorie subjunctum, *Parif.* 1648. fol.

Chronologia Tripartita, sive Regum, Patriarcharum, &c. Habetur Latine ab Anastasio versa, & hitorie sue intexta, Græce vero a Scaligero primum edita ad calcem chronici Eusebiani, Gr. Lat. cum notis Jacobi Goaris, Syncelli chronico subnexa, *Parif.* 1652. fol. (b)

Epistola prolixissima ad Leonem papam, Confessionem fidei condinens. Exstat Gr. Lat. a Commelino edita cum Actis synodi Ephesine *Heidelberg.* 1591. una cum *Zonara*, *Parif.* 1620. denique Concil. tom. 7. p. 1205. (c)

Opuscula 4. adversus Iconomachos, Lat. a Canisio edita Antiq. Lecl. tom. 4. p. 253. (d) & Biblioth. Patr. tom. 14.

Canones breveculi 17. Exstant Gr. Lat. in *Jure* Gr. Rom. lib. 3. p. 195. apud *Zonaram*, & Concil. tom. 7. p. 1297.

Canones alii 37. Gr. Lat. cum notis apud *Cotel.* Monument. Eccl. Gr. tom. 3. p. 445.

Epistola interrogationes de re canonica 17. ac totidem responsiones continens Gr. Lat. ibid. p. 453. (e)

(f) *Στοιχεύματα*, seu *Indiculus librorum, canonicorum, ecclesiasticorum, & Apocryphorum*, appositus *sc̃isus*, seu versuum numero, quibus quilibet liber constat. Eam tamen Nicephori nostri non esse inde probat *ὁ πᾶν* *Pearlsonus**, quod etiam chronographiæ Nicephorianæ ut plurimum adnexa sit, in nullo tamen codice MS. nec ullo veterum testimonio, Nicephoro diserte adjudicatur. Au-

toris tamen esse Nicephoro coævi vel inde Sæc. IX. ab anno DCCC. patet, quod ab Anastasio Romano in linguam Latinam versa sit. Exstat Gr. ad calcem chronographiæ in omnibus editionibus.

Ἀντιρρητικὸν adversus Iconomachos libri 3. opus spissum ac prolixum, cujus ampla fatis fragmenta Gr. Lat. edidit Fr. Combefisius Auctuar. *Parif.* 1648. viz. vindicationem testimonii S. Alterii, ex lib. 2. tom. 1. p. 267. aliud adversus Iconomachos ex libro 3. ibid. p. 277. aliud de sex synodis ex libro 2. ibid. tom. 2. p. 603. (g)

(h) Hæc nos in prima hujus operis editione: cum vero omnia S. Nicephori Op. non modo edita, sed maximam partem *ἀντιρρητικὰ* collegit, recensuit, notique & octo dissertationibus criticis, dogmaticis & hitoricis illustravit, & in lucem edere jam parat Anf. Bandurius Ord. Benedict. monachus, hujusque novæ editionis conspectum in lucem emisit *Parif.* 1705. 8vo. non abs re erit, pulcherrimam hanc editionem Græco-Lat. lectori ante oculos representare.

In tomos duos fol. distributa est. In tom. 1. post interpretis præfationes & prolegomena, continentur *Apologeticus pro irreprehensibili & pura Christianorum fide, adversus Iconomachos* in tres partes divisus; continet capita 83. subjuncta sunt SS. patrum testimonia. *Antirrheticus* 1. de *Constantini Copron. imp.* (quem *Mammona* nomine tradere solet Nicephorus) vita, moribus, doctrina & scriptis, præcipue in libro ejus dogmatico; constat capitibus 50. *Antirrheticus* 2. capita habet 20. *Antirrheticus* 3. continet capita 84. cum appendice, qua 75. SS. patrum testimonia continentur: *Antirrheticus contra impium Eusebium*, capitibus 76. subjunctis SS. patrum testimoniis: *Antirrheticus contra Pseudonymum Epiphonem seu Epiphaniidem* capitibus 30. quibus nonnulla SS. patrum testimonia subjiunguntur. In tom. 2. post interpretis præliminaria de synodo Nicæna 2. de SS. Patrum fragmentis ab Iconomachis prolatis, præcipue de Macario Magnete: *Antirrheticus contra eos qui divinum imaginem idoliis nominare impie aut sint*: capita habet 11. *Antirrheticus* partibus 2. 1ma. continet refutationem decreti synodalis Iconomachorum, cap. 21. 2da. refutationem testimoniorum, quæ Iconomachi contra imagines protulerunt, cap. 20. Deinde sequuntur Nicephori Op. antehac edita, & supra a nobis recensita: ad

* Vindic. Ignat. part. 1.

(a) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccl. vol. 7. p. 5. seq. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 5. c. 5. §. 6. vol. 6. p. 295. seq. *Oudin.* tom. 2. p. 2. seq. (b) Conf. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 5. c. 4. §. 19. vol. 6. p. 151. & l. 6. c. 10. §. 17. vol. 11. p. 120. Catalogus Episcoporum ac Patriarcharum CP. excerptus ex Chronographia hac compendiaria, quæ habetur in Cod. Reg. diversa ab editis, exstat tom. 1. l. 8. *Bandurii* Imp. Orientalis. Dehinc, in *Ignatio eunucho*. (c) Conf. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 6. c. 1. §. 1. vol. 11. p. 166. seq. (d) Edit nov. tom. 2. part. 2. p. 4. (e) *Theodoro Studite* tribuitur in codice Bibl. Coislinianæ a Montfalcon. edit. p. 325. ut refert *Fabricius* Bibl. Gr. l. 5. c. 11. vol. 9. p. 217. (f) Exstat ibid. p. 204. conf. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 6. c. 10. vol. 11. p. 844. (g) Operibus supra recensitis addas vitam *Johannis Jejunatoris*, quæ MSS. habetur in Cod. Reg. Galliar. test. Cunctis notis ad *Zonaram* p. 62. ut refert *Fabricius* Bibl. Gr. l. 5. c. 41. vol. 10. p. 164. (h) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 14.

Sæc. IX. ab calcem subnectuntur *Interpretamenta* *fo-*
an. DCCC. *miorem veribus Lambicis, quæ cum Afrani-*

pychi Onecroscito olim edidit Rigaltius
Parif. 1603. 4to. & Macarii Magneti fragmenta & excerpta, cum præfatione & notis Johan. Boivinii. Hanc elegantissimam editionem propediem prodituram expectamus.

806. ANDREAS; gente Italus, patria Lucensis, Gundualdi civis Lucensis ipsius Walfridi cognati & focii filius, Palatioli in Tulfia abbas tertius, claruit circa annum 806. Scripto consignavit *vitam S. Walfridi*, Palatioli in Tulfia abbatis primi. Primus eruit Godefr. Henschenius ad diem 15. Februar. & ex eo Mabillonius Sæc. Benedict. 3. part. 2. p. 196.

806. (a) STEPHANUS Byzantinus, presbyter an monachus incertum, claruit anno 806. Condidit *vitam* *et martyrium S. Stephani junioris*, qui clauitro in colle S. Auxentii inclusus 60. annos eo in loco exegerat. (b) Quem, cum Constantino Copronymo, in causa imaginum vitæque monasticæ, fervide nimis se opponeret, varie excruciatum, neci tradidit imperator anno 764. ut diserte Cedrenus pag. 465. licet Theophanes id referat ad ann. 757. Ab hujus morte 42. annos fe vixisse testatur auctor notter, qui huc atque illuc circumiens, omnia quæ de Stephano martyre a teneris unguiculis usque ad obitum, ab ipsis parentibus, amicis, confanguineis, convivis, contubernalibus, & discipulis disci poterant, collegit, & scripto mandavit. Incipit hæc vita, *Ἀγαθὸν καὶ δίκαιον, καὶ παρὶ τοῦ ὠρίωνος*. Vide omnino L. Allat. de Syncon. p. 80. (c) Erat etiam Stephanus Byzantinus libri *περί πλάτων* autor, (d) Quem, imperante Anastasio, in compendium redegit Hermolaus grammaticus. Verum is longe antiquior fuit, & religione Gentilis.

808. (e) JOSEPHUS, Theodori Studite frater, & eorumdem pro Iconodulæ causa studiorum & laborum particeps, inde etiam *Confessor* dictus. Archiepiscopus Thessalonicensis ante annum 808. factus, cum fratrem imitatus seditiones Constantinopoli moveret, & Nicephoro patriarchæ communionem proterve renunciaret, anno 809. fede sua motus est, & in exilium missus. Obiit post annum 816. Extat ejus *Oratio in exaltationem venerandæ et vivificæ Crucis* Gr.

Lat. apud Gretser. de Cruce tom. 2. p. 1200. Sæc. IX. ab
& *Epistola ad Simeonem monachum* Lat. apud an. DCCC.
Baronium ad ann. 808. num. 22. *Lambi*
contra Iconomachos ab eo compositi interierunt.

(f) IGNATIUS, arte grammaticus, magne ecclesiæ Constantinopolitanæ diaconus & sceuophylax, Tarasii patriarchæ discipulus, denuum Nicenorum metropolita. Claruit anno 810. Vixit saltem ad annum usque 828. quo Nicephoro patriarchæ funebri oratione parentavit. Scripsit *Vitam Tarasii patriarchæ*, quæ Latine extat apud Surium & Bollandum Februar. 25. (g) *Vitam etiam Nicephori patriarchæ*, quæ habetur Gr. Lat. apud Henschenium & Papebrochium cum notis utriusque Mart. 13. Item teste Suida *Elegos utroqueque, Lambos* in Thoma Entarten, *Epistolæ* aliaque plura, quæ interierunt.

810. SMARAGDUS, abbas S. Michaelis ad Mosam in diocesi Virdunensi, Hermengaudus abbas successit post annum 805. ante annum vero 810. Non nie latet quidem eum vulgo ad annum 980. detrudi, & Smaragdi nostri opera Smaragdo cuidam juniori S. Michaelis in Saxonia abbati, qui sub Othonibus Imp. floruit, ascribi. Verum præterquam quod Smaragdum nostrum doctrina enituisse, & libris condendis incubuisse constat, cum de Smaragdo Saxone nil certi pateat, præterquam etiam quod Smaragdi scripta omnia sæculi illius genium ac studia plane sapiant: manifestò liquet *Vitam Regiam* a Dacherio editam Smaragdo nostro deberi, tum quod Ludovico regi, postea imperatori, nuncupetur; tum quod Codex MS. cujus meminit Holstenius in litteris ad Dacherium ante Smaragdi Saxonis ætatem exaratus fuerit. Tanta autem inter *Vitam Regiam*, & *Diadema Monachorum* intercedit similitudo styli, methodi, rerum, ac verborum fere; ut utrumque opus unius ejusdemque auctoris factum esse facile pateat. Smaragdus nosster anno 810. Romæ interfuit collationi inter Leonem papam & legatos Caroli M. de processione Spiritus S. habitæ, ejusque Acta litteris consignavit. Anno 824. una cum Frothario episcopo Tullensi, limduo abbati Mediolanenli & inimicis monachis a Ludovico Imp. judex datus est. Quando obierit, non liquet.

(a) Conf. *Outin*. tom. 2. p. 21. (b) Extat hæc vita inter Scriptor. Gr. a Bernard. Montalecon. Parif. 1682. (c) Item contra *Chrysestrum* p. 336. (d) Conf. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 4. c. 2. §. 14. vol. 3. p. 45. seq. Totum opus *Stephani περί πλάτων* (nam epitome tantummodo extat) latet, ut videtur, in Bibl. Laurentina in Eforiali Regis Catholici, ut nos docet *The Hearn* præfat. ad *Hist. Guil. Neubrig.* p. 41. Fragmentum libri de uribus ex opere ipso *Stephani* integro habetur p. 281. Bibl. Coislinian. conf. *Fabr.* Bibl. Cr. l. 6. c. 10. §. 45. vol. 13. p. 845. (e) Conf. *Outin*. tom. 2. p. 24. (f) Conf. *Outin*. tom. 2. p. 105. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 2. §. 8. vol. 1. p. 396. l. 5. c. 1. §. 13. vol. 5. p. 45. (g) Habetur Gr. MSS. in Bibl. Casarea teste Lambecio t. 8. p. 92. ut nos docet *Fabr.* Bibl. Gr. l. 5. c. 32. §. 20. vol. 9. p. 145.

(a) SCRIPTA.

Sæc. IX. ab
anno
DCCC.

(a) SCRIPTA.

Commentarius (seu *Posilla*) in *evangelia* & *epistolis* in divinis *Officiis* per anni circulum legenda ex SS. patribus collectus. Prodiit *Argentorati* 1536. fol.

Diadema Monachorum ex sententiis patrum contextum. Prodiit *Antwerp.* 1540.

Commentarius in regulam S. Benedicti. Prodiit *Colon.* 1575.

Via Regia, capitibus distincta 32. a Dacherio edita tom. 5. p. 1. (b)

Epistola Caroli M. ad Leonem III. papam de processione Sp. S. a Smaragdo scripta perhibetur. Exiit *Conc.* tom. 8. p. 1199.

Acta collationis Romanae de processione Sp. S. anno 810. Habentur *ibid.* p. 1194.

Grammatica Major, seu commentariorum in Donatum libri 14. Exstant MSS. in bibliotheca Corbeienfi. Prologum videre est apud Le Cointe ad an. 824. num. 75.

810.

(c) AMALARIUS, seu Amalarius, *Fortunatus* dictus, anno 810. archiepiscopatum Treverensem obtinuit. Anno 811. a Carolo Imp. ad inducendos fide Christiana Saxones Transalbanos legatus est; ubi fundata ecclesia Hambugensi, anno sequenti in Gallias revertitur; & ad encyclicas Caroli de baptismo litteras scripto libello responsum dedit. Anno 813. Constantinopolim ad pacem cum Græcorum imperatore confirmandam missus est. Anno 814. ex Oriente reversus, paulo post diem obiit. Exiit inter Opera Alcuini *liber de ratione rituum S. Baptismatis*, (d) Alcuino falso inscriptus, quippe integro octennio post illius mortem, & ab episcopo quodam, scriptus; quem quidem Amalarium fuisse ex codicis Petaviani auctoritate constat.

811.

(e) HATTO, natione Germanus, in monasterio Augiæ majoris educatus, ejusdemque Coenobii abbas, tandem episcopus Bafilensis, claruit anno 811. quo ad Nicephorum Græcorum imperatorem a Carolo M. una cum Hugone Turonensi, aliisque, legatus, cum illo pacem fœcivit, & certos limites utriusque imperii definivit. Anno 812. una cum legatis Michaelis Imp. ad Carolum in Occidentem rediit. Obiit. anno 836. ipse tamen adhuc vivens, senio gravatus, Huldrico episcopatum tradidit. Exiit *Capitulare presbyteris suæ dioceseos prescriptum*, docens quomodo plebem iplis committam caste & iuste regerent, canones 25. complexum apud Dacherium Spici-

leg. tom. 6. p. 961. (f) & *Conc.* tom. 7. Sæc. XI. ab p. 1522. *Libre de Visionibus*, live *de vita Werthini monachi Augiensis*, prodiit, una cum visionibus Hildegardis, & aliorum visionariorum, *Parisi.* 1513. fol. & apud Mabillon. Sæc. Benedicti. 4. part. 1. p. 263. *Hodeporeicon* live *Itinerarium* ab eo scriptum de legatione sua CP. dudum interit.

anno
DCCC.

AMALARIUS, Metensis diaconus, & ut nonnulli volunt, episcopali infula tandem donatus, relictus vero Metensis chorepiscopus. Certe anno 825. Amalarius quidam incertæ sedis episcopus, a synodo Parisiensi ad Ludovicum Imp. Aquiligranum missus est, ut ad eum collectiones ex patrum scriptis de imaginibus deferret. Ut ut sit, Amalarius diaconus claruit ab ann. circiter 812. usque ad ann. 836. & forsan diutius. Post annum 827. a Ludovico Imp. ad Gregorium IV. papam legatus est: nec de eo quid amplius liquet.

812.

(g) SCRIPTA.

De divinis sive ecclesiasticis Officiis libri 4. ad Ludovicum Imp. circa ann. 827. certe post. an. 819. scripti. De hoc opere sic Bertonus Burienfis. Scripti Amalarius ad Ludovicum regem de officiis Eccles. libros 4. quorum principium [*Gloriosissime*] finis [*Orationes*]. Unde liquet postrema duo 4. libri capita adjecit esse; sicut nec in indice capitulorum 4to. libro præfixo ea comparent. Inde etiam patet alterius cuiusdam esse alimentum prolixum illud Supplementum, quod edidit Mabillonius *Analect.* tom. 2. p. 96. & in *Biblioth.* Patr. tom. 14. p. 934. Hos Amalarii libros in compendium redegit Willielmus Malmsburiensis, cujus abbreviatio hodie MS. extat; qui in fine hanc de his libris censuram tulit: "Si de compendio vis scire, significationes misse, legas versus Hildeberti prius Cænonum episcopi, postea Turonensis archiepiscopi. Si significationes sacrarum vestium & cæterorum id genus, sermones Ivonis Carnotensis episcopi: hi enim viri talia videntur intellexisse perspicacius, & texuisse pulchrius. Cæterum de varietatibus officiorum, alium frustra desiderabis quam Amalarium: fuerit fortassis aliquis qui scripserit disertius, nemo certe peritus."

De ordine Antiphonarum liber, post annum 827. scriptus. Extat una cum quatuor libris de divinis Officiis, inter alios ejusdem argumenti scriptores *Parisi.* 1610. fol. p. 305.

(a) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 7. p. 168. Long. Bibl. sacr. p. 966. (b) Edit. nov. tom. 1. p. 218. (c) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 7. p. 157. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. vol. 1. p. 211. (d) Habetur inter *Cassili* lectiones antiq. tom. 6. p. 166. Edit. nov. tom. 2. p. 541. (e) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 7. p. 141. (f) Edit. nov. tom. 1. p. 584. seq. (g) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 7. p. 158. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. vol. 1. p. 209. seq. item Bibl. Gr. 1. 6. c. 10. §. 35. vol. 13. p. 825. seq.

Sæc. IX. ab 503. & in Bibliotheca Patr. tom. 14. pag. an. DCCC. 1032.

Eclogæ in canonum Misse, a Baluzio editæ Capitular. tom. 2. p. 1352.

Epistole 7. ad varios sui temporis episcopos, aliisque, a Dacherio evulgatæ Spicileg. tom. 7. p. 164. (a) De ipso Amalario vide quæ in præfatione habet Dacherius.

Regula seu institutio Canonicorum, Ludovici Imp. (qui & librorum copiam ei ex palatio Aquilgranensi suppeditavit) iussu ex veterum patrum & conciliorum scriptis ac decretis collecta, & in usum Occidentalium ecclesiarum concinnata, in concilio Aquilgranensi anno 817. lecta, approbata, & synodica auctoritate confirmata. Constat capitulis 113. quibus ipsi patres Aquilgranenses alia 32. addiderunt. (b) Habetur Concil. tom. 7. p. 1313.

813.

Vit.
Theod.
Stud. per
Michael.
Monach. &
Ep. Theod.
ap. Baron.
tom. 9.
passim.

THEODORUS, *Studites* a monasterio, cui præfuit, dictus, patria Constantinopolitanus, natus est anno 759. Anno 781. in monasterium Saccudiorum in suburbano CP. situm secedens, Platonis abbatibus disciplinæ se submisit. Anno 794. Platone fauces sponte deponente, monasterii præfecturam suscepit. Iconomania perditissime addictus, imaginum causam nulla pietatis erga Deum, aut obsequii erga principes ratione habita strenue satagendo, maximum sibi in urbe rerum novarum cupida nomen, summam apud monachos Græcos bipedum eo tempore procacissimos, venerationem brevi comparavit. Hinc superbia inflatus, regimini ecclesiastico, ac rebus maximi momenti, illotis manibus, sese immiscere coepit: cumque anno 795. Constantino Imp. Mariam Aug. repudiante & pellicem superinducente, Tarasius patriarcha remissius agere videretur, ipse imperatori anathematis fulmen incutere, & probis gravissimis inceslere, ausus est: Tarasio quinque etiam communionem renunciavit, & horrendi schismatis in ecclesia CP. excitandi fovendique monachis autor fuit. Anno igitur sequente a Constantino Imp. Thessalonicam relegatus petulantiam exilio iuit. Anno 797. Constantino Imp. Irenes matris infidii sublato, Theodorus Constantinopolim solenni pompa reducit, ac maximam init gratiam apud scelestissimam mulierculam, cui ipse vir ad fœdissimas assentationis artes totus composuit, modis omnibus blandiri, eamque divinis propemodum clorgiis evehere, non erubuit. Anno 798. monasterio Studio intra urbem sito præfectus est. Anno 806. Nicephoro ex parte laica in patriarchatum CP. electo, & Iosepho abbate, qui illicitis Constantinis nuptiis olim

benedixerat, post novennium in poenitentia exactum ad ecclesiæ communionem a synodo CP. restituto, Theodorus intemperis iterum actus, rem utramque causam, cœlum terra miscuit, synodum, Patriarcham & imperatorem Nicephorum, diris devovit, seditioni clasticum ubique cecinit: & a patriarchæ communionem se sejungens, septingentos amplius monachos secum in schisma pertraxit: quin & a Leone papa ob effrahem animi impotentiam objurgatus, litteras superbæ & irarum plenas rescriptis, De papa quid ad nos, *inquit*, hoc, an illud, agat? ubi Leonem gravissimis dictis insectari pergit. Tantos furiarum æstus exilio coercendos esse censuit Nicephorus Imp. atque adeo anno 809. eum, cum Iosepho fratre, & Platone abbate, in insulam quandam Byzantio proximam amandavit. Anno 811. a Michaelē Rangabe, postquam Nicephoro patriarchæ in gratiam rediens morem gessisset, carceris libertatem nactus est. Anno 813. pro Iconodulæ causa arumnas pati, adeoque glorioso confessoris titulo ab asecis insigniri, coepit. Cum enim impiam Iconolatrarum superstitionem edicto publico compesceret Leo Armenius Imp. Theodorus itam monachis turbonibus stipatus, omnia fusque deque movere coepit, optimum principem calumniari, imaginum processiones in publico celebrare, hymnos Iconolatricos palam in foro ac triviis cantare, imperatori obsequium renuciare, populum subditis barbarum flagellis ad seditionem ciere. Tantum furorem solo exilio mulcavit clementissimus imperator, cumque hominis proterviam nulla ratione coerceri posse animadverteret, Mesopam prope Apollonium eum in carcerem, lenem illum quidem, nec adeo arctum, duci iussit. Hic loci positus, encyclicas quasi litteras contra Leonem Imp. minarum, contumaciæ & dirarum plenas quaquaversum mittere non cessavit. Per varios igitur carceres hinc inde deportatus, tandem anno 819. Smyrnam ductus, arctiori custodiæ mancipatus est. Anno 821. a Michaelē Balbo Imp. exilio solutus, ad monasterii sui præfecturam, & solitas infanendi artes se contulit. Anno 824. cum Michael Imp. nil sœvum contra Iconomachos spiraret, indignatus Theodorus, Thome tyranno contra imperatorem arma rebellis moventi aperte favit; eo autem in ordinem a Michaelē præter spem redacto, Constantinopoli excedere necesse habuit. Postquam varia igitur loca exulis ad instar circumerrasset, in Chalcite insula tandem confedit: ubi demum anno 826. die 11. Novembr. diem suum preteritum obiit, ætatis anno 67. Vir erat

Sæc. IX. ab an. DCCC.

(a) Edit. nov. tom. 3. p. 310. (b) Conf. *Fabr. Bibl. Eccles.* ad Honor. de Scriptor. Eccles. l. 4. c. 3.

supra

Sæc. IX ab supra communem litteratorum fortem eruditus, in quovis fere scientiarum genere non mediocriter versatus: verum immodico plane erga imaginum cultum zelo abreptus, in omnes Iconomachos, ipsos etiam imperatores ad ravim usque debacchatus est. Multa de eo, ejusque certaminibus & miraculis refert Michaël monachus, qui fabulas fabulis nequere amat; ut ex iis quæ apud Baronium habentur, cuivis præjudiciis non occæcato abunde contat.

(A) OPERA.

Sermones Catechetici 134. prodierunt Latine ex versione Johannis Livineii *Antwerp.* 1602. 8vo. Habentur Græce MSS. inter codices Baroccianos in Bibliotheca Bodleiana, & in Bibliotheca Paulina Lipsiensi, (Repositor. Theolog. Ser. 3. fol. num. 31.) *Sermones Theodori catechetici* 220. (b)

Testamentum ad Discipulos; In eo notabit prudens lector vecordem hominis erga sanctorum imagines animum, quarum cultum in eadem fidei confessione sacratissimis fidei mysteriis accenset, & uno eodemque Spiritu se in SS. & Consubstantiallem Trinitatem credere, & sacras venerandasque imagines amplecti & adorare, sanctorumque reliquias colere proficitur. Statum monasticum pro sæculi sui genio, ultra quam par est extollit. De cætero plurima pia documenta tradit omnibus, præcipue ordinis ascetici consecratis utilisima. Latine olim transtulit Jac. Sirmondus, cujus versionem Annalibus suis inseruit Baronius ad ann. 826. prodit etiam ex Johannis Livineii versione una cum *Sermionibus* Antwerp. 1602. exinde translatus in Biblioth. Patrum tom. 14. (c). Exstat penes me Græce ex MS. codice Lipsiensi descriptum, quod adjuncta Sirmondi versione prælo paratum hoc quidem loco edere statueram. Verum cum opus, quod præ manibus habeam, in nimiam molem excrescere viderem, satius abstinentium duxi, præsertim cum Latine locis citatis haberi possit.

Sermo in Dominicam quartam Quadragesimæ. Lat.

Fragmentum ex epistola 4. ad Naucraticum, de hæresibus & schismate agens. Lat.

Fragmentum epistolæ ad Gelasium ex monasterio profugum. Habetur Lat. apud Turrian. lib. 2. de votis Monast. Opuscula hæcenus enumerata reperiuntur Latine in Bibliotheca Patr. tom. 14. p. 830.

Canon seu hymnus, odis novem constans,

qui canitur in erectione S. imaginum. Ex Græcorum Triodio desumptus exstat Gr. Sæc. IX ab Lat. apud Baron. ad ann. 842. & Latine in Biblioth. Patrum p. 830. Verum Theodori non esse argumento est mentio ibi deprehensa imaginum restitutarum, quod post Theodori mortem demum contigit, nisi potius suspicemur hæc de imaginibus restitutis ab aliis defuncto jam Theodoro addita fuisse.

De honore & adoratione S. Imaginibus exhibenda. Prodiit una cum Damasceni orationibus de eodem argumento, Lat. Antwerp. 1556. Gr. Romæ 1553.

Oratio in adorationem & exaltationem pretiosæ & virgine Crucis media Quadragesima habita. Exstat Gr. Lat. apud Gretser. tom. 2. de cruce p. 1405.

Encomium de vita & operibus S. Platonis confessoris. Habetur Lat. apud Surium die 16. Decembris. (d)

Encomium Bartholomæi apostoli, ex versione Anastasii a Dacherio Lat. editum Spicileg. tom. 3. p. 13. (e)

Epistola ad Naucraticum de dignis, habetur Gr. Lat. apud L. Allatum de Consensu lib. 3. c. 13. §. 13.

Epistola ad Gregorium filium, Gr. Lat. ibid. l. 3. c. 16. §. 10.

Fragmentum epistolæ ad Arsenium, quo objectio adv. concilium Nicænum 2. continetur. Exstat apud Baron. ad ann. 787. num. 91.

Fragmentum epistolæ ad Petrum Nicænum, Lat. ib. num. 98.

Epistola ad Stephanum secretarium, Lat. ib. ad ann. 795. num. 86.

Epistola ad Nicephorum consobrinum, Lat. ib. num. 88.

Epistola ad Stephanum leForem, Lat. ib. ad ann. 787. num. 92.

Epistola 2. ad Platonem de exilio suo, Lat. ib. ad ann. 796. num. 5, 6.

Epistola panegyrica ad Irenæ Ang. Lat. ib. ad ann. 801. num. 24.

Epistola ad Nicephorum Imp. de successore Tarasio patriarchæ substituendo Lat. ib. ad ann. 806. num. 4.

Epistola ad Nicephorum patriarcham, Lat. ib. num. 18.

Epistola ad fratres monasterii Saccadionis, Lat. ib. ad ann. 808. num. 4.

Quamplurimas alias ejus epistolâs annalibus suis insertas Latine exhibet Baronius Annal. tom. 9. ab anno 808. ad ann. 826.

(f) Multa sane opuscula, homilias, episto-

(a) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 7. p. 8. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 33. vol. 9. p. 235. Oudin. tom. 2. p. 34. (b) Index sermonum catech. exstat apud Fabr. Bibl. Gr. l. 6. c. 1. vol. 12. p. 275. seq. (c) Exhibuit etiam Tolstus Gr. cum versione Licinii inter Insignia Itinerar. Italic. p. 179. (d) Item Gr. & Lat. ex Heuslebii versione in Act. Sanctorum tom. 1. Mail. p. 366. & Gr. in Append. ad eundem tom. p. 46. conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 32. §. 17. vol. 9. p. 31. (e) Edit. nov. tom. 2. p. 123. (f) Conf. Catalog. Cod. MSS. Bibl. Coliniæ p. 143. 112. ubi enarrantur tituli & initia epistolarum Theodori plurimarum, quarum vix dimidia pars Sirmondo edita est, ex his pleraque etiam laceræ ex his codicibus suppleri possunt.

Sec. IX. ab las, poemata & tractatus Theodori enumerat Michael monachus apud Baronium ad an. DCCC.

813. NAUCRATIUS, monachus Constantinopolitanus, coenobii Studienfis alumnus, Theodori Studite discipulus, Iconolatra perditissimus, claruit an. 813. Ob summam in afferendo imaginum cultu perviciaciam, non una vice in carcerem coniectus est, verberibus aliisque malis affectus, de quibus apud præceptorem suum sæpius conqueritur; a quo non unas consolatorias accepit litteras, quas apud Baronium reperire licet.

Τοῖς διὰ κύριον διωγμένοις & παταχού διωπα-
μένους πνευματικῶς, ἀδελφοῖς & πατέρας! Ναυ-
κράτιος ἀμαρτυλὸς ὕψεται.

Εἰς μὲν τῷ παρόντος, ἀδελφοί μὲ τιμωῖται & πατέρες, ἀνθελλόμεν τὸ ταπεινὸν γράμμα, ἡμεῖς ἐξ ἡμέρας διεκτρέχμενοι, & κατ' ἑμαυτοὺς καλέχον τὸ λυπηρόν, & ὅτ' ὅτε οὐκ ἐπὶ πρᾶξαι διὰ πολλὰ, ὡς οἱ μὲν, οὐδ' ἐν τῇ τιμωρίᾳ ὑμῶν ἀγνοῦν, καί γε πρὸ τῶν ἄλλων, μὴ φέρων ἀγγελοῦ ὑμῶν θλιπτικῶς ἐπιφωρᾶς γινώσκειν, λέγων δὲ τῆς κοιμήσεως τῆ μακαρίᾳ & αἰδιόμῃ πατρὸς ἡμῶν. Ἐπὶ δὲ, ὡς οὐκ, ἢ μόνον τὰ ἵστασθαι, ἀλλὰ & τὰ πόρρω δέοντα τῷ παραδόντι τῷ ἀκούμαλῳ, ὡς & τοῖς πλείοσι δύσπιστον γινώσκειν, ἢ ἀραγε μετέστη τῶν ἐντίδῃ & τῷ κυρίῳ διεάπαν, ὡς οἱ μὲν δὲ μὴ & πρὸς ὑμᾶς καταλαθεῖν τὸ παρ' ἡμῶν αἰδοῦ ὑποσιωπώμενον ἀναγκάτως ἐπὶ τὸ γράμμα ἡλθον, αἰεὶ ὑμῶν ἐνεργήσαντες, & μὴ βελλόμενος ἀναγγέλλων τὸ & παρ' ἐτέρων προεκτιθεῖν, & τότε ἐκ ἀποτιμῶν, οὐδ' ἀδακρυῖ. Τίς γὰρ ἂν εἰ & λιθὴν ἔχων τὴν καρδίαν, ὡς ἀποσάξει δάκρυον θερμὸν, τὴν κοινὴν ζῆμιν τῆς τῷ Θεῷ ἐκκλησίας ἀναλογιζόμενος; ὅποιον δὲ ἀδαμασίνην ψυχὴν κερήμενος, εἰ & μὴ παντελῶς ἐξωτὸν ὄντων γεγονέναι, ὅς & πληρήσεται τῷ ἀπροσδοκῆται τῆς ἀκοῆς, & τὰ τῆς φύσεως δρασμένῃ ἀλλὰ φῶν τῆς ἡμέρας ταλαιπωρίας, εἰς οἶον τῆς ἡμέρας δόξης καὶ ὅποιον ἀπέκτιστο μὴ τῇ μοχθηρίᾳ ζῶν, θάνατον ἀναγγεῖλαι τῇ μὴ αὐτῷ ἐξήκτος, ἀλλὰ χροῖται; ὅστις ἀληθῶς ἐκκαίεται & κοινὸς Πατὴρ ἡμῶν -- ὁ τῷ Χριστῷ ἀληθῶς & μαθητῆς, & μιμητῆς τοῦ σκίου τῆς ἐκκλησίας, τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας, τὸ κλῆρος τῶν ἱερῶν, τὸ τῆς πίστεως εἶσσμα, ὁ τῶν μοναζόντων καὶ ὁ εὐαγγελικὸς ποιμὴν, ἢ ἀποστολικὴ καὶ διὰ τῶν ὁμοιωτῶν ὁ ἐξαιρετός, ὁ

An. 816. carceri adhuc mancipatus, exinde post triennium solutus est; quo tempore diem obiit, non constat. Certum est ipsum Theodoro superlitem fuisse. Scripsit ad Fratres Spirituales hinc inde dispersos, *epistolam* seu tractatum potius factis prolixum, in quo de perfectionibus, quas passi sunt *Εἰκονιστῶν*, agit, & summam Theodori Studite recens defuncti laudes, & longe supra humanæ fortis captum encomia, ad naufem usque fuisse profecturum. Exultat penes me MS. hic libellus ex codice bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis descriptus. Integram epistolam (neque enim tanti est) huic loco inserere superfluum. Initium duntaxat, & pauca quædam ineptissimi encomii specimina Gr. Lat. lectori ob oculos ponam, ex quibus de cæteris iudicabit prudens lector.

Persecutionem propter Dominum sustinentibus, ac ubique dispersis, spiritualibus Fratribus Patribusque, Naucratus peccator S.

HAENUS honoratissimi ac charissimi fratres ac patres humiles vilesque distuli litteras, diem die decurrans, ac mecum ipse tristitiam retinens: id porro multis de causis feci, quas neque puto, honoranda vestra charitas ignoraverit: in primis autem, quod non ferrem molesti vobis ac acerbi calus, nunciari esse: nempe dormitionis beati ac præclari Patris nostri. At postquam, ut video, non hic tantum, sed & longius positos, nova hæc turbavit auditio; ut & plerisque difficile creditu videatur, ut vere Domini famulus ab humanis translatus sit; haud vero arbitror, ut quod ipsi ex quadam reverentia & metu subticuimus ad vos non pervenerit; necessitate ad scribendum procellis; jam planius, quamquam nolens, renunciaturus, quod utique ex aliorum jam relatu auditus: nec plane sine querulis lamentationibus, ac lachrymis. Quis enim, quamquam fuxto corde, non ferventes profundat lachrymas, communem ecclesiæ Dei jacturam reputans? Quis vero usque adeo adamantinum pectus habeat, nisi omnino excessit nature fines, ut non inexpectata auditione percussus faciat patiturque quod humanum est? Sed heu me miserum: in quale infelix tempus servatus sum? Quidam vero illud afflictæ vitæ mee erat repositum, ut ejus mortem effem annunciaturus, qui non sibi vixisset, sed Christo? Plane vero obdormivit Pater communis -- Ille proflus, & discipulus Christi & imitator: os illud ecclesiæ; sacerdotum decus; fidei column; regula monachorum; evangelicus paltor; pectus apostolicum; eximius confessor; martyr

por-

Sæc IX. ab
an. DCCC.

προσμετρικὸς μέτρος, ὁ τῆς ὁρθοδόξιας ἡλός, ὁ
εὐκρινεὺς διδάσκαλος. -- ὁ μεγαλοφρονέων
τῆς ἀληθείας κήρυξ, ὁ αἰνῶς τῆς διδασκαλίας
βουτή, ὁ μυστικῇ τῇ θεολογίᾳ κινεῖται, ὁ
θαυμαστὸς βασιλεὺς, ὁ πιστὸς εὐκρινεὺς τῶν τοῦ
θεοῦ μυστηρίων, ὁ τῆς πνευματικῆς ἰεροσολῶν πολί-
της, ὁ κακαθαρμένος ἄνθρωπος, ὁ χρυσοῦς ψυχῆς, ὁ
τῆς μετανοίας θυρεὸς, ὁ τῶν δογμάτων πηγὴ, ὁ
εὐκρινεὺς τῆς πνευματικῆς λύρας, τὸ ἰδιαίτημα τῆς
μακαρίας καὶ ἀρχαίας Τριᾶδος -- ὁ ἐπίγνωσις ἀγ-
γέλους, ὁ ἱεράριος ἀνθρώπος, ὁ τῆς παρθενίας ναὸς
καθαρώτατος, ὁ πολλοτὸς καὶ πολυκίχης τῇ πε-
νιλοσφῆρι σοφία τῆς πνευματικῆς, ὁ ἐπιτεταγμέ-
νος τροχῶν, ὁ γνήσιος Χριστὸς ὑπηρέτης, ὁ καλ-
οβλέπων ὁφθαλμὸς τῆς Χριστοῦ σώματος, ὁ
τῆς ὑπομενῆς ἀδελφῆς, καὶ τῆς εὐκοσμητικῆς αἰ-
ρέσεως νικητὴς, τὸ τῆς δικαιοσύνης ὅπλον, ὁ τῆς
ἐλεημοσύνης κρητὴ, ὁ ἀκριβὴς τῆς κυρίας νομοφύ-
λας, τὸ θεσφαυροφυλάκειον τῶν ἀρετῶν, ὁ τοῦ λό-
γου ἡδύς, καὶ τῇ προστηρίᾳ εὐπρόσitos.

Hæc ineptissimus encomiastes. Quæ se-
quuntur ejusdem fere sunt farinæ, indigna
plane quæ Latine, multo magis Græce in
publicum edantur. Interim si quæ labra si-
miles amant lactucas, ex hac epistola nu-
mer a Fr. Combefis. Latine reddita, (a) & a
novissimis Bibliothecæ Patrum curatoribus
inserta tom. 14. p. 903. famem suam exple-
re possunt.

813.

AGOBARDUS, gente Gallus, natus
(ut ex brevi martyrologio, ad quod pau-
cula quedam manu sua adnotasse videtur
Agobardus, nos docet Mabillonius *) anno
779. an. 782. ex Hispania in Galliam Nar-
bonensem venit: anno 813. Leidrado archi-
episcopo Lugdunensi senectute gravato
coepiscopus substitutus est; eoque paulo
post in monasterium Sueffionense secedente
an. 816. thronum Lugdunensem deinceps
solus tenuit. Anno circiter 818. reperto
inter scripta Fœlicis Orgelitani, qui Lugduni
in errorem relapsus obiit, tractatu heretico,
eum ab omnibus reprehendendum divul-
gavit, editoque simul libro ad Ludovicum
Imp. Fœlicianos errores & scriptum con-
futavit. Anno 822. conventui Attiniacensi
interfuit, cum electioni Tructelindi abbas
Anianensis ac Gellonenfis in Septimania
ineunte anno prius adfuisset. Anno 828.
Judæorum, qui edictum ab imperatore, ne
mancipium Judaicum absque domini sui vo-
luntate baptizaretur, impetrarant, insolentiam
scripto multiplici preflit: habitoque
anno sequente concilio Lugdunensi, Ju-
dæorum audaciam autoritate imperatoria
coërceri datis ad Ludovicum e synodo lit-
teris enixe petiit. Anno 833. adversus Lu-
dovicum imperatorem impia movebant arma
filii ejus Lotharius & Pipinus; patrem

proposito; sol fidei orthodoxæ; orbis do-
ctor; -- vocalissimus ille veritatis præco;
jugis doctrinæ scaturigo; cui velut innu-
merabilis ad gubernationem in finem di-
vini propositi esset intellectus; admirabilis
confiliarius; fidelis dispenfator sacramen-
torum Dei; civis cœlestis Jerusalem; mens
purgata; aureus animus; poenitentiae jan-
ua; fons dogmatum; bene modulata Spi-
ritus lyra; beatæ ac principis Trinitatis do-
micilium; -- terrestris ille angelus, & ho-
mo cœlestis; mundiflimum illud virginis
templum; multiplex ille ac multiformis vo-
lubilis sapientia Spiritus, intensissimus con-
jector; verus Christi famulus; corporis
Christi pulchro supercilio oculus; patientiæ
pugil; heresique Iconomachorum victor;
justitiæ armatura; eleemosynæ fons; dili-
gens Domini legum custos; thesauri virtu-
tum penu; dulcis fermone, & ad salutandum
facilis.

captum imperio submovent, & in monaste-
rium detrudent. His inter alios se comi-
tem dedit Agobardus, qui tanto ardore
execrandam perduellionem fovebat, ut edita
apologia omnes ingenii facundiaque
nervos ad causam hanc tutandam promo-
vendamque intendebat. Viri quidem cæ-
tera optimi factum pessimum, nulla arte,
nullis rhetoricis pigmentis excusandum.
Anno igitur sequente Lothario ex Galliis
a patre ejecto fugæ comitem se adjungere
eît coactus. Anno 835. in conventu apud
Theodonis villam habito, cum ad causam
dicendam ter evocatus, comparere refusa-
ret, præfatu submovetur, nullo tamen
locum ejus subrogato. Anno 837. relicto
Lotharii comitatu, in Galliam reversus, in
Ludovici Imp. gratiam receptus est, & se-
dem suam recuperavit. Anno 840. Ludov-
icum ad tuendum litus orientale Rheni
fluminis profectum secutus, 8. Id. Junii apud
Sanctonas obiit. Acriter ingenio, neo
vulgari eruditione, quæstionum theologi-
carum peritissimus, disciplinæ ecclesiasticæ
canonumque antiquorum consultissimus ju-
dex, vindex acerrimus. Sententiæ quam se-
mel imbiberat tenacissimus, in eaque asse-
renda constans fortisque. Vere de eo Cl.
Baluzius, * Canonum in primis perpetuus &
constans defensor, ut gnarus; adeo ut etiam
Romanos sui temporis graviter perstringat,
quod Gallicanos canones ob eam, si superis
placet, causam contemnerent, quod eos neo-
terici Romani non commendaverint, vel quod
legati Romani non interfuerint in eorum con-
sultatione. Mirum, si vir ita composuit non
incurrisset invidiam hominum ætati suæ. Hæc
vir, doctrina, an candore clarior, haud faci-
le dicas.

Sæc IX. ab
an. DCCC.

* It. Ital.
Sect. 14.
p. 68.

* Not. in
Agobard.
p. 5.

(a) Et edita tom. 1. Auctuarii novi Bibl. Patrum. p. 855. seq.

Tom. II.

B 2

(a) SCRIPTA.

Sec. IX. ab
an. DCC. C.

(a) SCRIPTA.

Agobardi opera per aliquot retro secula tenebris sepulta jacerunt, sic quidem in æternum mansura, nisi Papirius Massonus in bibliopegi cujusdam Lugdunensis tabernam forte ingressus, exemplar eorum manuscriptum, idque unicum, ut videtur, quod temporis injuriæ supererat, penes eum offendisset. Quod quidem ipse bibliopagus tanti thesauri ignarus, mox dilacerandum sibi proposuisset. Codicem arripuit Massonus, & in lucem emisit, ordine sequenti.

Adversus dogma Felicis, ad Ludovicum Imp.

De insolentia Judeorum ad eundem. Judæi qui imperatoris gratia in Gallia præcipue Lugduni lares hæxerant, insolentius adversus Christianos fe gerere cœperunt, horum igitur audaciam & impietatem, hoc & sequentibus aliquot opusculis, fortiter frangit deprimitt Agobardus.

De Judaicis superstitionibus.

Liber de baptismo Judaicorum mancipiorum.

Epistola exhortatoria ad Nibridium episcopum Narbonensem, de cavendo convictu & societate Judaica.

Liber adversus legem Grindobadi, & insipia certamina que per eam geruntur.

Ad Bernardum episcopum, de privilegio & jure Sacerdotii.

De Grandiue & Tonitrui liber, in quo insulam & execrabilem vulgi superstitionem hac in re argumentis tum ex sacra Scriptura, tum ex natura rei petitis acriter coarguit.

Liber contra objectiones Fredigisti abbatis, qui pravas & insulas quasdam opiniones, de Christo Domino aliisque nonnullis fidei capitibus venditavit.

Epistola ad proceres Palatii contra Præceptionem insuper de baptismo Judaicorum mancipiorum. Judæi enim partim dolo partim pecunia, plura beneficia in Christianorum præjudicium a Cæsare sibi impetrarant, atque illud inter alia, ne mancipia eorum absque dominorum suorum placitis in Christi fidem baptizarentur; unde edicti impietatem merito redarguit.

Epistola ad Bartholomæum episcopum Narbonensem, de quorundam illusione signorum, occasione epidemice cujusdam epilepsiæ, aliorumque insolitorum morborum tunc temporis grassantium, quorum causam ex Agobardo petebat Bartholomæus Narbonensis.

Epistola ad Matfredum procerem Palatii, qua miseria istius temporis a Judæis in

odium Christianæ religionis motas, deplorat. Sec. IX. ab
rat, depingit, remediumque ab imperatore petiit. an. DCCC.

Petitio ad Lugdunenses, de modo regiminis ecclesiastici, occasione rixarum inter ecclesiæ Lugdunensis clericos de ecclesiæ administratione exortarum, nata. (b)

De Pictoris & Imaginibus liber. (c) Sudant hic & mire se torquent scriptores pontificii; ut Agobardum tanquam sibi faventorem, saltem non adversantem hac in parte efficiant. Sed nullis quæsitis coloribus, nullis verborum lenociniis offuscari potest, quod toties diserte allerit, imagines nulla veneratione, nullo cultu esse prosequendas. Ingenue, ut solet, Papirius Massonus Præfat. ad Agobard. *Græcorum, inquit, errores de imaginibus & picturis manifeste detegens, negat eas adorari debere; quam sententiam omnes Catholici probantur, Gregorique Magni testimonium de illis sequimur.* Cautius paulo in notis Steph. Baluzius, qui tamen aperte veritati non audent refragari, fateturque lubens nil aliud hac in re scripsisse Agobardum, quam quod omnes tum in Gallia sentiebant. Multa hac de re ex Theophilo Raynaudo, & Johan. Mabillonio, (qui longis ambagibus futile explicatione non tam difficultatem tollere, quam lenire conantur) profert Carolus Coingtius ad an. 840. n. 14. de sententia propria ne ulla quidem addito.

De dispensatione ecclesiasticarum rerum liber, quo de collapsa ecclesiæ disciplina in melius reformanda, præcipue adversus sacrilegam reddituum ecclesiasticorum a laicis directionem, agit, eamque ex primævæ antiquitatis usu, regulisque & sanctionibus ecclesiasticis valide refellit.

Liber contra Judicium Dei, sive de divinis sententiis, cum brevissimis adnotationibus contra damnablem opinionem putantium divini iudicii veritatem igne, vel aquis, vel confusis armorum patescere.

Sermo exhortatorius ad plebem, de fidei veritate, & rotius boni institutione.

De divisione imperii Francorum inter filios Ludovici imperatoris, flebilis epistola.

De comparatione utriusque regiminis ecclesiastici & politici, & in quibus ecclesiæ dignitas præfulgeat imperiorum manifestati. (d) Huic libello subiungitur *Epistola Gregorii IV. papæ ad episcopos regni Francorum.*

Liber apologeticus pro filiis Ludovici Pii imperatoris adversus patrem.

Cartula porrecta Lothario Augusto in synodo Compendiensi, anno 833. quam suo nomine suæque manu munitam, (id quod etiam reliqui episcopi suo quilibet nomine præsti-

(a) Conf. *Dni Pin. Hist. Eccles.* vol. 7. p. 142. seq. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* l. 1. vol. 1. p. 77. (b) Conf. *Dni Pin. Hist. Eccles.* vol. 7. p. 149. (c) Conf. *Dni Pin. Hist. Eccles.* vol. 7. p. 4. (d) Habetur in tom. 2. *Bibl. Max. Pontificie* edit. a Jo. Tho. de Kocaberti *Rom.* 1695. seq.

terunt)

Sec. IX. ab
an. DCCC.

terunt) ad approbandam Ludovici patris depositionem, Lodiario imperatori obtulit. *Epistola ab Ebbonem episcopum Remensem, de spe, & timore.*

De divina Psalmodia liber, quo ecclesiæ Lugdunensis in cantando morem, adversus nuperas sciolli cujusdam (quem Amalarium diaconum fuisse vult Baluzius) objectionum culas erudite defendit.

De correctione Antiphonarii liber (a)

Contra quatuor libros Amalarii liber. Hunc librum ex veteri codice MS. Petri Marnæi senatoris Gratianopolitani, facta etiam cum codice Chiffetiano collatione, primus e tenebris eruit, ediditque Baluzius.

Pœmata duo, viz. epitaphium Caroli Magni imperatoris, & de translatione reliquiarum SS. Martyni Cypriani, Sperati, &c. (b)

Prodierunt opera Agobardi cura Papirii Massoni Paris. 1605. 8vo. Cum vero in iis edendis nimia libertate usus esset Massonus, a codice MS. eodem castigatus recensita edidit Stephanus Baluzius & notis illustravit Paris. 1666. 2. vol. 8vo. quæ quidem pulcherrima est & accurata editio. Hanc editionem expresse runt, novillimæ Biblioth. Patr. curatores tom. 14. p. 234.

814.
Vide Le-
Coint. ad
anno 814.
817. 818.
& seqq.

(c) HILDUINUS, Waltoni abbati in præfectura monasterii San-Dionisiani circa ann. 814. successit, postea abbas S. Medardi prope Sueffionem, & S. Germani prope Lutetiam, factus. Anno 818. archiepiscopus palatii renunciatus est. Anno 824. Lotharium Imp. Romam ad componendas civium seditiones profectum secutus, anno sequente in Galliam rediit; ac corradendis undique sanctorum reliquiis se totum dedit, nulla Romam ejus rei gratia legatione duplici. Maxima interim gratia in aula apud Ludovicum Pium floruit, in regiminis fere partem ascitus: eo majori poëma dignus, quod tot vinculis obstrictus, inter conjuratos Ludovici hostes anno 830. nomen dare, & Lotharii rebellis partes sequi ausus sit. Abbatii igitur & dignitatus merito spoliatus, in Saxoniam relegatus est. Anno tamen sequente Hincmari precibus in gratiam receptus, abbatias San-Dionysianam & San-Germanam, uti & biennio post Sueffionensem, recuperavit. Anno 835. Ludovici Imp. jussu Areopagiticis scribendis se accinxit. Obiit in monasterio Medardensi circa ann. 842. Scripsit *Areopagitica seu de rebus gestis, & scriptis S. Dionysii Areopagite*; quæ prout hodie existant, hisce constant partibus.

Epistola munitioria ad Ludovicum Imp. Sæc. IX. ab
an. DCCC.
fatis proluxa, qua de autoribus agit, ex quibus opus suum collatis: historię totius fidem asserere nititur, & argumenta contraria, ut potest, diluit.

Epistola brevis prefatoria ad lectorem, qua de autoribus præcipue Græcis & Latinis, unde sua hauserit, quædam adnotat.

Vita & passio S. Dionysii, ex Græcorum & Latinorum monumentis, uti præ se fert titulus, & Hilduini fides, collecta & digesta. Verum haud tanti est Hilduini autoritas. liquido enim constat, Hilduinum præterquam quod putidissimas fabulas nullo habito delectu admisit, & quæcunque de pluribus Dionysii litteris consignata reperit, unico Areopagite ascripserit, multa de suo, eaque haud melioris notæ, excogitasse & admiscuisse.

His accesserunt, licet post Hilduini mortem scriptæ, *epistola Hincmari Remensis*, atque alia Analtalii Bibliothecarii, de S. Dionysio Areopagite, *Revelatio quin etiam de eodem Stephano III. pape olim facta*: præfixo adhuc toti operi rescripto Ludovici Imp. ad Hilduinum de concinnandis Areopagiticis.

Exstant *Areopagitica* Colon. 1562. & apud Surium Octobr. 9. Cæterum scripsit etiam Hilduinus libros 4. de vita S. Dionysii oratione ligata, quos in cenobio Gemblacensi adhuc MSS. servari testatur Miræus not. ad Sigebert. cap. 82.

(d) EGINHARDUS, natione Germanus, 814. Carolo M. qui obiit anno 814. a secretis, imperatori suo admodum charus, ac proinde anno 806. princeps legationis Romam missus est, ut Caroli testamentum, quod de partitione regni inter filios considerat; inter alios ipsius etiam Leonis pontificis manu subscriberetur. Anno 816. facto inter illum & Emmam conjugem mutuo consensu, ut a thori consuetudine abstinerent, fit abbas Fontanellensis: illudque regimen per septennium tenuit. Anno 817. Ludovicus Imp. Lotharium filium dignitatis imperatoris consortem ipsi erudiendum tradidit, ut tum de aliis, tum de moribus lapsis corrigendis, illum sedulo commoneret. Anno 819. abbas Gandensis creatus est, ac monasterium illud incendio misere deformatum primo statim aditu restituit: monachosque hinc inde dispersos revocavit. Anno 826. reliquias sanctorum in monasterii sui usum Roma impetravit: earumque translationem & miracula ipse litteris consignavit. Anno 829. constructo

(a) Conf. Du Pin, Hist. Eccles. vol. 7. p. 159. (b) Edidit Andreas Rivinus cum Psalmis & Hymnis *Dreyaußi Flori* & aliorum Lijf. 1653. 8vo. (c) Conf. Oudin, tom. 2. sec. 12. p. 1563. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 8. vol. 3. p. 785. (d) Conf. Oudin, tom. 2. p. 22. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 5. vol. 2. p. 254. seq.

Sæc. IX. ab
an. DCCC. Selingftadii monafterio, ipfe primus abba-
tis munus obijt. Anno 836. Emmam con-
jugem amiffi, cujus mortem acerbe defle-
vit; ut ex confolatoris Lupi Ferrarienfis
ad ipfum litteris clare liquet; quo vero an-
no ipfe obierit, nondum mihi compertum.

(a) O P E R A.

Vita Caroli Magni, eleganti admodum &
florido itylo fcripta. Prodiit feorfim (b) *Lip-
fia* 1616. 4to. & *Argentina* 1644. 4to. Inter
Scriptores Germanicos Reuberi *Frankfurt.*
1584. fol. p. 1. (c) Francicos Quercetani
tom. 2. & alibi. (d)

*De translatione & miraculis SS. Marcel-
lini & Petri libri* 4. foluta, & unicus vincla,
oratione confcripti. Exftant apud Surium
die 2. Junii.

*Annales rerum gefharum Pipini regis, Ca-
roli M. & Ludovici Pii* ab anno 741. ad an.
829. Hos Eginhardo noftro tribuunt viri
extra omnem controverfiam eruditiffimi,
Petrus de Marca, Andreas du Chefne, &
Petrus Lambecius, qui in codice Vienneni
vite Caroli M. adjuncos invenit. Editi
funt cura Hermannii Nevenacii una cum vi-
ta Caroli M. Colon. 1521. 4to. a Julito Reu-
bero una cum aliis *Frankfurt.* 1584. fol.
p. 15. a Pithoeo inter Scriptores coetaneos
Frankfurt. 1594. 8vo. denique a Du-Chefnio
Scriptorum Francic. tom. 2.

Epiftola 62. a Du-Chefnio editæ in *Ap-
pendice* ad tom. 2. (e)

Epiftola ad Lupum abbatem Ferrarienfem,
quæ inter illas Lupi tertium locum tenet.

Libellus de adoranda cruce, quem fibi ab
Eginhardo nuncupatum fuiffe teftatur Lu-
pus Ferrarienfis, * interijt.

Chronicon Laurifhanenfe, Eginhardo afcri-
bit Andreas Du Chefne. Ei vero perpe-
ram tribui pluribus argumentis adverfus
Du-Chefnium offendit Carolus Cointius ad
ann. 774. num. 127. &c. & ad ann. 792.
num. 3.

Denique *Breviarium Chronologicum* ab or-
be condito ad ann. 809. edidit Lambecius
Comment. lib. 2. cap. 5. p. 395. quod ab
Eginhardo confcriptum effe contendit, nu-
dis tamen conjecturis ductus.

814. (f) HETTIUS, feu Hetto, five Heftus
poft adminiftratam per decennium cœno-
bii Mediolanenſis præfecturam, anno 814.
archiepifcopus Trevirenſis factus eft. Anno
821. concilio apud Theodonis villam interfuit.
Exftant ab eo fcriptæ epiftola 2. ad

Frotharium Tullenſem epifcopum Concil. Sæc. IX. ab
tom. 7. p. 1865. an. DCCC.

FROTHARIUS, ex abbate S. Apri, ante
annum 817. Tullenſis epifcopus factus,
idque fi calculum recte ponat Carolus le
Cointe, anno 813. Anno 824. litem inter
monachos Mediolanenſes, & Ifmundum ab-
batem composuit. Obijt poſt annum 837.
Scripfit *librum Epifcoporum* ad varios præ-
fules, qui a Du-Chefnio editus habetur Scri-
ptorum Francic. tom. 2. p. 719.

ANONYMUS *vita Caroli M. autor*, 814.
cœnobii Engolifmenſis S. Eparchii (ni fal-
ſor) monachus, claruit circa annum 814.
Quod tamen ex conjectura tantum trado,
de autoris ætate aliter incertus. *Vitam Ca-
roli M. Francorum regis & imperatoris li-
teris* conſignavit, quæ ex Pithoei bibliotheca
prodiit inter Scriptores 12. coetaneos pag.
230. Subjectum eft ipſius Caroli teſtamen-
tum, ante annum 810. ut videtur, condi-
tum. Autor noſter haud levem operis fui
partem ex annalibus Francorum, ſub incerti
autoris nomine a Pithoeo publicatis, deſum-
plit, iſdem non raro verbis uſus. Eodem
etiam plebejo licet & rutilcano ſermone
compolitos, ſe in Chronico ad annum 814.
fecutum eſſe Rhegino Prumiſienſis non di-
ſtinetur. Hanc vitam longe integriorem ex
pervetſto & optime notæ codice Vindob-
onenſi edi poſſe liquido offendit Lam-
becius Comment. lib. 2. c. 5. num. 22. pag.
343.

(g) EBBO, five Ebo, natione Germanus, Flodoard.
Ludovici Imp. collectaneus & condifcipu-
lus, in aula enutritus, regio ſiſco interviit; 814.
poſtea ſacris ordinibus honeſtatus, Ludo-
vici ſacellanus & bibliothecarius, deinde
abbas San-Remigianus, ac demum an. 816.
archiepifcopus Remenſis. Anno 821. con-
cilio apud Theodonis villam interfuit. An-
no 822. Romani proſectus licentiam Septen-
trionalibus populis evangelium prædicandi
a Palchale papa impetravit; atque anno
ſequentæ ad Danorum uſque fines itinere
fulcepto, multa Paganorum millia ad fi-
dem convertit, & baptiſmate luſtravit.
Exeunte anno in Galliam recurrens, ut
conventui Compendienſi inſeſſet mox in
Septentrionem reverſus, incepto operi di-
ligenter incubuit Anno 829. concilio Pa-
riſienſi, 830. conventui Aquilgranenſi, ad-
fuit. Anno 833. a Ludovico Imp. ad Lo-

(a) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 22. (b) Colon. 1521. 4to. Conf. Chron. Petri Langtoft. ab *Hearne* edit. p. 611.
(c) Recul. *Hanov.* 1619. & denuo ſtudio *Georg. Chriſt. Johan.* Francof. 1726. fol. (d) Prod. denuo inter Scri-
ptores Germanicos Jo. Mich. Heineccii & Jo. Georg. Leuckfeldii Francof. ad Moenum. 1707. fol. Denique cum
commentario Jo. Frid. Beſſeti & not. Jo. Bollandii, additis Goldaſti animadverſionibus ineditis curant Jo. Her-
manno Schömmigio Trajecti ad Rhenum 1711. 4to. (e) Et in Jo. Weinkenſii Eginhardo vindicato Francof. 1714.
fol. teſte *Fabr.* Bibl. med. & inſim. Latinit. vol. 2. p. 362. (f) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & inſim. Latinit. l. 8.
vol. 3. p. 179. (g) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & inſim. Latinit. l. 4. vol. 2. p. 217.

Sec. IX. ab
anno
DCCC.

tharum filium defecit, & rebellibus episcopis agmen duxit, abbatiam Vedastinam a Lothario sceleris mercedem nactus. Post Lotharii fugam abbatia spoliatus est, & ad Fuldenfe monasterium ablegatus. Anno 831. ad synodum apud Theodonis villam adductus, reum sese lese majestatis falsus est; & sede depositus, in monasterio Fuldenfi custodiendus remittitur. Mutato plus una vice custodie loco tandem anno 840. mortuo Ludovico, Lotharii jussu in synodo Ingelsheimensi fedi restitutus est; quam tamen anno sequente Lothario a Carolo fratre Gallia fugato iterum amisit, eam Sergii papæ ope recuperare incallum postea conatus. Sedem tamen Hildesheimensem anno 844. adeptus est. Obiit anno 851. 13. Cal. April. Existat *Apologeticus* in concilio Ingelsheimensi oblatum Concil. tom. 7. pag. 1763. a Dacherio primum editus Spicil. tom. 7. p. 175. (c)

816. (b) HALITGARIUS, episcopus Cameracensis & Atrebatensis anno 816. factus, anno 823. cum Ebbone Rhemenfi ad Danon fines evangelii prædicandi ergo profectus est, eodemque anno mente Novembri convenit Compendiensi interfuit. Anno 825. a synodo Parisiensi ad Ludovicum Imp. missus est; ut collectionem sententiarum ex patrum scriptis de imaginibus in synodo elaboratam deleret. Anno 828. a Ludovico Imp. ad Michaëlem Balbum Constantinopolitanum fuit legatus. Anno 829. sanctorum reliquis onustus ex Oriente rediit; & concilio Parisiensi præfens subscripsit. Obiit anno 831. Scripsit *Opus de virtutibus & vitiis, seu de peccatorum, & ordine vel iudicii penitentia, sex libri abfolvit*. Horum quinque priores ediderunt tum H. Canisius tom. 5. part. 2. pag. 227. (c) tum Bibliothecæ Patrum curatores tom. 14. p. 906. Sextum vero, quoniam aliud est quam ecclesiæ Romanæ *Liber Penitentialis*, ab Halitgario ex ecclesiæ illius scriptis exscriptus, primus edidit Steuartius Supplement. Canil. pag. 693. (d) deinde Hugo Menardus in notis ad Gregorii Sacramentarium Parisi. 1642. & Johannes Morinus in appendice ad lib. de penitentia p. 5. Præfationem Halitgarii in hoc penitentiale Romanum apud Steuartium videre est, ibid. p. 713.

817. (c) PASCHALIS, natione Romanus, Bononiensis, ecclesiæ Romanæ presbyter, & abbas monasterii S. Stephani juxta ec-

clesiam B. Petri, thronum pontificalem obtinuit anno 817. die 25. Januarii. Græcorum monachorum Iconomaniam pro virili fovit; ac Theodorum imprimis eorum antesignanum summo honore coluit; adeo ut missos anno 817. a Theodoro patriarcha CP. apocripharios Romanæ ingredi prohiberet; & sequenti anno monasterium Romæ apud S. Praxedem profugis Græcis Iconodulis poneret. Anno 823. ipso paschatis die in basilica S. Petri Lothario Imp. diadema imperiale imposuit; eodemque anno Ebbonem archiepiscopum Rhemensem & Halitgarium ad Danos fide Christiana imbuendos legavit. Obiit anno 824. die 11. Maii. Exstant *epistole* 3. Conc. tom. 7. p. 502. 1689.

(g) SEDULIUS, natione Scotus, autor 818. *Collectaneorum seu Explanationis in epistolâ S. Pauli, ex patrum scriptis confarinate*, ab Heptadanno monacho anno 818. clarissime dicitur, adeoque a nobis in hunc locum reponitur. Verum id laud adeo certum. Id tamen constat, cum post Bedam Norwille, vel latem ejus fuisse contemporaneum: atque ita quidem erat integro pene seculo hoc tempore antiquior, si modo idem fuerit Sedulius Britannia episcopus de genere Scottorum, qui una cum Fergulio Picto Scottiæ episcopo anno 721. concilio Romano, sub Gregorio II. interfuit, & subscripsit. Vide quæ de eo breviter adnotavimus in Sedulio poeta, quæque Jule disputat Labæus Dilert. de Script. Eccl. tom. 2. pag. 324. Prodit Collectaneum illud *Basil.* 1528. 1534. & in Biblioth. Patrum tom. 6. p. 424.

ÆGIL, sive Egil, patria Noricus, puer adhuc ante annum 759. Sturmiuni abbat Fuldenfi, consanguineo suo, bonis litteris ac moribus instituendus, committitur. Sub Sturmionis, ejusque successorum Baugulfi & P. Monacho, monacho archiepiscopi 59. in monasterio Fuldenfi exigit. Anno denum 818. Ratgario abbati ob provinciam male administratam depositus successus est; & in aulam a Ludovico Imp. accitus, optima ab eo monita & præcepta de consilio suo regendo percepit: quando etiam raro pietatis exemplo imperatorem precibus fatigare prius non debuit, quam ut Ratgarius, cujus inimicitias ipse expertus erat gravissimas, ab exilio revocaretur, obituerat. Obiit anno 822. Rabanum successorem nactus. Scripsit *vitam Sturmionis abbatis Ful-*

(a) Edit. nov. tom. 3. p. 335. (b) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 8. vol. 3. p. 551. Item Bibl. Gr. l. 6. c. 1. vol. 11. p. 78. (c) Edit. nov. tom. 2. part. 2. p. 87. (d) Item *Bosmagini* Lect. Antiq. edit. nov. tom. 2. part. 2. p. 131. seq. (e) Conf. Du Pin. Hist. Eccl. vol. 7. p. 175. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 15. vol. 5. p. 581. (f) Bulla ad Pergamum Ravennæ archiep. A. 819. data de privilegiis sedis illius confirmandis habetur apud Muratorium tom. 2. Scriptorum Italic. (g) Conf. Oudin. tom. 2. p. 26.

Sec. IX, ab *densis* & præceptoris sui, qui obiit circa ann. 779. (c) Exultat hæc vita a Christophoro Browero edita *Inglad.* 1616. Apud Surium ad diem 17. Decembr. & Mabillon. Sec. Benedic. 4. part. 1. p. 226. Regis vitam concipit Candidus, discipulus ejus, & monachus Fuldensis, quæ habetur apud Mabillon. *ibid.*

818. (b) THEODORUS, cognomento *Græpus*, (c) patria Palæstinus, artibus liberalibus prius inbutus, juvenis adhuc monachis S. Sabæ institutus a parentibus datus est, & in monasterio tandem presbyteratus dignitatem fulcepit. Anno circiter 818. a Thoma patriarcha Hierosolymitano Constantinopolim mittitur, ut imaginum causam tueretur. Quod quidem ille audacter fatis molitus est, Leonem Armenum Imperatorem procaeter coarguens, ab imperatore eo nomine flagellis cæsus, & ad Pontum relegatus. Leone e medio sublato, anno 821. Constantinopolim reversus est, eandemque causam apud Michaëlem Imperatorem succellit lategit, carceri mancipatus, urbe ejectus, & in Solthenium amandatus. Anno 833. cum ineptire nondum delisset, a Theophilo Imp. flagris cæsus, & in insulam Aphutiam deportari jussus. Post biennium Constantinopolim accitus, cum nullis moritis, nullis argumentis cederet, variis iterum tormentis ab iracundo imperatore excruciat, Apameam in Bithynia mittitur, ubi carceri inclusus diem supremum obiit. Scripto commisit *Disputationem de huiusmodi cultu*, quam cum Leone Armeno Imp. habuit Nicephorus patriarcha CP. circa ann. 815. Edidit eam Gr. Lat. cum notis Fr. Combefil. Orig. CP. pag. 159. Scripsit & *epistolam ad Johannem Cyrenensem episcopum* de poenis & tormentis libi fratricæ a Theophilo Imp. illatis; quæ habetur Gr. Lat. apud vitæ ejus auctorem a Combefilio editum *ibid.* p. 204. (d) Exultat *liber de Fide orthodoxa contra Iconomachos* MS. Græce in bibliotheca regia Parisiensis cod. 134. & 195. Ex hoc Fragmentum de Eucharistia symbolis, nobis Gr. Lat. dedit idem Combefilus *ibid.* pag. 221.

818. (e) THEOPHANES, Theodori Græpi frater germanus, ejusdem instituti, dogmatis, laborum & certaminum, ne unico quidem excepto, focus, claruit anno 818. Mul-

tis demum post fratris obitum annis, ærumnarum suarum fructum tulit, metropolitam Nicænam circa ann. 845. factus. Exultat Gr. ab eo scriptus *Canon seu hymnus*, 9. Odis confans, in Theodorum fratrem, in Menæo Græcorum Decembr. 27. & exinde addita versione Latina apud Combefil. Orig. CP. p. 224.

(f) GILDAS, quem hujus nominis quartum vocat Baleus, * origine Hibernus, ortu Cambro-Britannus, professione monachus, claruit anno 820. & deinceps. Scripsit *librum de Conrupto*, capitulis 99. constantem, qui in bibliotheca Cottoniana manuscriptus servatur. Præfationem ad Rabanum Maurum adhuc monachum extulit Ulferris Episcopus Hibernie. p. 55. Alia ei tribuit Baleus, & in his *Historiam Britannicam*; quam tamen a Nennio scriptam fuisse suo loco luculenter ostendimus.

(g) CLAUDIUS, natione, non quidem Scotus, sed Hispanus, Felcibus Orgeliani episcopi discipulus, circa annum 812. vel 813. vivente adhuc Carolo M. in aula Ludovici regis presbyteri munere functus est; nec modo concionandi vices in se suscepit, sed & scribendis in S. Scripturas commentariis per plures annos diligenter incubuit. Circa ann. 821. a Ludovico Imp. ad ecclesiæ Taurinensis præfatum promovetur. Ad munus igitur illud pastorale subeundum semet accingens, omni quo potuit studio rem Christianam inter suos auxit. Cum plurimos idcirco in diocesi sua sanctorum imagines illicito plane honore prosequentes deprehenderet: eorum non modo cultum & venerationem dilate damnavit (id enim fecit hoc tempore tota ecclesiæ Gallicana) verum eas omnesque cruces materiales e cunctis parochiis suæ basilicis, delendas, evertendas, & penitus abdicandas esse animose contendit: quod & factum est. Hac occasione Theodemirus ordinis Benedictini abbas Gallicanus, quo hæcenus familiariter usus fuerat Claudius, acrem adversus illum epistolam emisit; cui respondit Claudius, & edita apologia, non modo scriptum, sed & doctrinæ Christianæ puritatem strenue tutatus est. Quod vero refert Jonas Aurelianensis, ipsum non modo Felcibus Orgeliani, sed & hæreses Ariane sectatorem fuisse; id ego ex invidia aut disputationis astu profectum

Sec. XI. ab anno DCCC.

820. Cent. 2. c. 21.

820. Vid. Ion. Aurel. Pref. ad lib. de cult. Imag. & L. 1. num. longe ab init. Le. Gaint. ad an. 821. num. 17. ad an. 825. h. 51. 54.

Sæc. IX ab
an. DCCC.

crediderim. Certe se illud non ex propria scientia, sed ex auditu tantum hausisse ipse Jonas profitetur. Obiit Claudius circa annum 839.

(a) SCRIPTA.

Commentarius in epistolam ad Galatas, anno 816. scriptus, ad Druckeranum abbatem Solleminiensem. Prodiit thesaurum Patris. 1542. 8vo. & in Bibliotheca Patr. tom. 14. p. 134.

Commentarius in Genesim libri 3. anno 814. scripti, & *in Exodum libri 4.* anno 821. scripti. An hæc opera alicubi delitescant, nunc plane latet. Nondum certe prodierunt.

Commentaria in Leviticum, anno 823. scripta. Ea penes se habet in MS. codice Renigiano Cl. Mabillonius, qui & præfationem & finem operis extulit. Anal. tom. 1. p. 30. (b)

Commentarius in evangelium S. Matthæi ad Iustum abbatem Caronensem anno 815. scriptus. Exstat MS. in bibliotheca ecclesiæ Laudunensis, teste eodem Mabillonio.

Præter epistolam ad Galatas, scriptis *Commentarios in reliquis B. Pauli epistolas*, qui MSS. habentur in bibliotheca Floriensi. Præfationem in epistolam ad Ephesios ad Ludovicum Pium edidit Mabillonius ibid. p. 40.

Chronologia brevis juxta Hebræicam sacrorum codicum veritatem, quam Claudii nostri esse non immerito suspicatus est, qui primus in lucem protulit Philippus Labbeus, Biblioth. Nov. MSS. tom. 1. p. 309.

Apologeticus & rescriptum adversus Theodorum abbatem de cultu Imaginum & Sanctorum, anno 828. scriptum. Ex hoc libro excerpta quædam Ludovici Imp. jussu facta, libris suis hinc inde inferuit Jonas Aurelianus: quæ exinde in unum quasi fasciculum collecta lectori exhibuit Melchior Goldastus ad calcem Collectionis suæ de cultu Imaginum p. 764. Unde, quasi ex ungue leonem, prudens & pius lector de toto opere judicare potest.

820.

ANONYMUS *Vita B. Alcuini* auctor, claruit circa annum 820. Aldrico Ferrariensis monasterii adhuc abbatem; qui anno 829. episcopus Senonensis factus est. Scripsit, referente Sigulfo discipulo, *vitam B. Alcuini*, nobilis Angli, patria Eboracensis, deinde in variis Galliarum monasteriis monachi & abbatis; quam ex antiquissimo codice, & auctoris ætate exarato, primus edidit, & Alcuini operibus præfixit Andreas

(a) Conf. *Quatin.* tom. 2. p. 29. *Le Long.* Bibl. sacr. p. 677. (b) *Commentaria in libros Ruth, Josue & Judicum* testatur *Quatinus* se vidisse in Bibl. Bonæ spei in Hannonia, vid. loc. citat. (c) Conf. *Quatin.* tom. 1. sæc. 8. p. 1790. (d) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 7. p. 4. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 4. vol. 2. p. 200. (e) Edit. nov. tom. 3. p. 324. (f) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 7. p. 3. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 9. vol. 4. p. 511.

Tom. II.

Du Chesniius, exinde Surius Maii 19. tantum Sæc. IX. ab dem Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 1. an. DCCC. p. 145. qui auctorem tanquam minus accuratum, & in rebus chronologicis præcipue hallucinatum, in præfatione notat, & præclarum admodum de Beato Alcuino, ejusque vita ac scriptis, *Elogium historicum* subnexit.

(c) ETHEL WOLFUS, patria Bernicius, ex Anglo-Saxonum genere prognatus, Eadfridi postea Lindisfarnensis episcopi, & Iglaci doctoris celeberrimi discipulus, cœnobii S. Petri ad orientale Berniciorum litus monachus, claruit anno 820. Condidit carmen verbis Heroicis, de abbatibus & viris piis cœnobii S. Petri in insula Lindisfarnensi, quod Egberto illius sedis episcopo nuncupavit. Poëma istud in tres libros dividit Baleus, * & ex eo Pitæus, † ipsumque auctorem male ad ann. 750. referunt. Ex MS. Cod. Cantabrigiensi erutum edidit Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 2. p. 302. cap. 16. Se etiam de aliis Angliæ sanctis cecinisse diserte innuit Ethelwoltus. Qua de re silent Baleus, Pitæus, alii.

820.

*Cent. 2. c.
12 p. 102.
†De Script.
Angl. p.
145.

(d) DUNGALUS, monachus San-Dionysiani Parisiensis, dignitate diaconus, claruit anno 821. Vixit usque ad annum 830. quando obierit, non liquet. Edidit circa ann. 828. *librum Responsionum adversus Claudii Taurinensis sententias de cultu Imaginum*: qui habetur in Bibliotheca Patr. tom. 14. p. 196. Scripsit & *epistolam ad Carolum M. de eclipsi Solari*, an 810. a Dacherio editam Spicileg. tom. 10. p. 143. (e)

821.

BERTOLDUS, Miciacensis in provincia Lugdunensi quarta, monachus, vir pro capto sæculo non indoctus, claruit anno 821. Mandavit litteris *vitam S. Maximini, abbatis Miciacensis*, quam, carmine præmisso, Jonæ Aureliani episcopo nuncupavit. Ex codicibus MSS. eruit & in Actis suis Benedictinis edidit Cl. Mabillonius sæc. 1. p. 591.

821.

(f) JONAS, episcopus Aurelianiensis anno 821. factus. Anno 826. sententias patrum de imaginibus in conventu Parisiensi collectas Romam ad Eugenium papam missus detulit. Anno 829. concilio Parisiensi, 833. Senonensi, 835. apud Theodoniam villam interfuit. Anno 836. monasterii Miciacensis regimen a Ludovico Imp. impetravit; atque anno sequente juxta ab eo datus est leditiosis monachis Carilefianis,

821.

C

&

Sec. IX. ab an. DCCC. & conventui Carifiacensi adfuit. Anno 839. Aquilgranenſi placito ſubſcript. An. 840. libros de *Imaginibus* Carolo regi obtulit. An. 843. obiit.

SCRIPTA.

Adverſus Claudii Taurinenſis apologeticum libri 3. in quibus Claudii ſcriptum, ſeu potius ſcripti excerptum (integrum enim librum ſe nunquam vidiffe teſtatur) ſatis acriter excipit. Interim in toto hoc opere imaginum cauſam non alio animo tuetur Jonas, quam quod non ſint confringendæ templiſque ejiciendæ, contendens eas ad ornatum duntaxat, ad memoriam & eruditionem fidelium, in eccleſiis locandas eſſe, cultu vero aliquo neutiquam venerandas: itud *ſuperſtitioſum*, immo *pernicioſam imaginum adorationem enendatione dignam* diſerte vocat: ut non ſine ratione Baronius, * Bellarminus, Petavius, Mabillonius, alique, lectores ſuos moneant Jonam noſtrum caute legendum eſſe, quippe qui etſi pugnavit adverſus Iconoclaſtas, inquit Baronius, non tamen e caltris eccleſiæ orthodoxæ, a qua errore priſtino ex parte diſſentit, militavit. Atque ita quidem ſententiam ferre oportet; ubi ſuperſtitionis, non ipliſus veritatis, cauſa agitur. Prodiit opus iſtud *Colon.* 1554. in *Hæreſiologia Baſil.* 1556. in *Orthodoxogr.* tom. 2. p. 1526. & in *Bibliotheca Patr. edit. Pariſ.* 2°. tom. 4. p. 683. Notandum enim in noſſima Bibliothecæ Patrum editione hocce Jonæ libros fruſtra quæri.

De inſtitutione Laicorum libri 3. Matfredo Comiti Aurelianenſi nuncupati, a Dacherio editi *Spicileg.* tom. 1. p. 1. (a)

De inſtitutione veteris liber, ab eodem editus tom. 5. p. 57. (b) Integrum hoc opus, exceptis præſatione & duobus poſtremis capitibus, Actis concilii Pariſienſis ann. 829. habiti, inferitur.

Hiſtoria translationis S. Hucberti episcopi Tungræniſis in monaſterium Andagenſe, quam, hortatu Walcandi Leodicenſis episcopi, conſcripſit. Subjicitur anonymi cujuſdam Relatio de miraculis poſt prædictam translationem factis. Utrumque opusculum vulgavit Johan. Roberti Soc. Jeſ. in *hiſtoria Hucberti.* Ex qua in Acta ſua tranſtulit Johan. Mabillonius Sæc. Benedic. 4. part. 1. p. 293.

822. (c) ADALHARDUS, gente Gallus, regio ſtemmate ortus, Bernardi quippe Comitſ, qui Pipini regis frater fuit, filius, abbas Corbeienſis, claruit anno 822. quo

abbatiæ ſuæ reſtitutus eſt, poſtquam ob initam cum Bernardo rege adverſus Ludovicum Pium conjurationem in Aquitaniam relegatus fuerat. Condidit *ſtatuta Corbeienſis eccleſiæ*, quæ apud Dacherium habentur *Spicileg.* tom. 4. p. 1. (d)

(e) CANDIDUS, patrio nomine *Bruno* dictus; natione Germanus, monachus Fuldenſis, Ægilis diſcipulus, eique, ipſomet teſtante, admodum charus & familiaris, claruit circa annum 822. Mandavit litteris vitam Ægilis abbatis Fuldenſis, & præceptoris ſui, libris duobus, hunc ligata, illum ſoluta oratione contextens. Hos primus edidit Chriſt. Browerus in Sanctis ſuis, ſive fideiſibus Germaniæ, *Mog.* 1616. Exinde Johan. Mabillonius Sæc. Benedic. 4. part. 1. p. 226. Scriptiſſe etiam Candidum vitam *Bangolſi* Fuldenſis abbatis, num. 2. ipſe nos docet. Verum an exiſtet hodie nondum didici.

(f) EUGENIUS II. Boemundi filius, eccleſiæ Romanæ archiepiſcoper, & tandem pontifex anno 824. die 5. Junii ordinatus. Anno 826. concilium 63. episcoporum Romæ celebravit, in quo canones 38. de re eccleſiaſtica ſanciſi ſunt. Obiit anno 827. die 27. Auguſti. Exiſtant *Epistoſa* 2. Concil. tom. 7. p. 1422. 1869. *Decreta* 11. (quorum aliqua Eugenio III. debentur) ibid. p. 1543.

(g) FREBULFUS, ex monacho Fuldenſi episcopus Lexovienſis ante ann. 824. factus; cum Romam ad Eugenium papam a Ludovico Imp. legatus eſt ad impetrandam collationis de Imaginibus inſtituendæ facultatem. Anno ſequenti legationis ſuæ rationem in conventu Pariſienſi præſens reddidit. Anno 829. concilio Pariſienſi, 835. apud Theodonis villam, 837. Carifiacenſi, interſuit: quando & Ebbonem archiepiſcopum Remenſem, perduellionis damnatum cuſtodie ſuæ commiſſum habuit. Anno 846. concilio Pariſienſi, 849. Turonenſi 4. adfuit. Obiit ante ann. 853. Scriptit *Chronicon*, in duos tomos diſiſum, prior, 7. libris res ab orbe condito uſque ad Domini noſtri nativitatem, perſequitur. poſterior, 5. libros continens a Chriſto nato uſque ad Bonifacium papam Gregorii II. ſucceſſorem progreditur. Exiſtat hoc *Chronicon Colon.* 1539. fol. *Heidelberg.* 1597. 8vo In *Biblioth. Patr.* tom. 14. p. 1061. *Epistoſa* ejus ad Rabanum Maurum, ejusdem Rabani commentariis in Geneſin, præfixa eſt.

(a) Edit. nov. tom. 1. p. 158. (b) Edit. nov. tom. 1. p. 324. ſeq. (c) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. vol. 1. p. 12.* (d) Edit. nov. tom. 1. p. 186. (e) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 42. (f) Conf. *Du Pin, Hiſt. Eccleſ.* vol. 7. p. 175. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 5. vol. 2. p. 371.* (g) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 6. vol. 2. p. 603.*

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

(a) GREGORIUS IV. Johannis filius, S. Marci Confessoris, titulo presbyter, demum pontifex Romanus die 5. Januarii anno 828. postquam diu multumque reluctatus esset, consecratus. Anno 830. in Galliam profectus, ut pacem inter Ludovicum Imp. & rebelles filios conciliaret, operam lufit. Obiit anno 844. die 11. Januarii. Varia ejus donaria, monasteria etiam & basilicas ab eo constructa ad nauscam usque recenset Anaftasius in vita ejus. *Exitant Epistola* 3. Concil. tom. 7. p. 1571, 1870. & *epistola de monasterio Floriacensi* apud Baluzium Miscellan. tom. 2. p. 145. (b)

828.

ANSEGIUS, Anaftasii & Himilradæ filius, in monasterio Fontanellenfi sub Gervoldo abbate, confanguineo suo educatus. In aulam dein afcitus, monasteriis S. Sixti Remensi, & S. Memmii Catalunico, a Carolo Imp. donatus est; atque anno 807. monasterio Flaviacensi auctus, lapfam cœnobii rem brevi restituit. Exactor quin etiam operum regalium in palatio Aquifgranensi constitutus est, anno 817. abbas Luxoviensis, 823. Fontanellenfis, a Ludovico Imp. factus; anno 827. quo imprimis claruit, capitularia Caroli M. congregit; anno 831. morbo gravissimo decumbens, possessiones suas monasteriis elargitus est. Obiit anno 833. 13. Cal. Augusti, in cœnobio Fontanellenfi sepultus.

(c) *Capitularia Caroli M. de rebus præsertim Ecclesiasticis*, collegit, & in 4. libros digessit; quibus tamen aliquot Ludovici Pii incautus admiscuit. Prodierunt a Pitheco editi *Parif.* 1588. *Mogunt.* 1602. a Sirmondo *Parif.* 1640. & ut alias editiones taceam, a Baluzio recognita, ac notis illustrata *Parif.* 1677. 2. vol. fol. De Baluzii tamen editione obfervare liceat, eam cum prioribus parum convenire. Antiquis, inquit etiam Carolus Cointius, * editionibus novissimam adversari non dissimulamus. Præter innumeras enim discrepantes lectiones, in editione Baluziana defunt capitula 67, 68, 74, 79, 39, 52. libri primi; adduntur capitula 89, & 90. tertii libri, uti & capitula 76, & 77. quarti libri, quæ quidem eadem esse cum capitulis 29. & 24. dudum observavit Cointius. Quatuor Capitularium libris adnectuntur in omnibus editionibus Appendices 3. quarum prima in editionibus veteribus constat capitulis 33. in Baluziana 35. secunda in edit. vet. habet capitula 36. in Baluziana 38. tertia 10. complectitur capi-

tula; appendicibus haud pauca etiam Lotharii, & Caroli Calvi Imp. capitula admiscuntur.

SERGIUS, historicus, multa, ob defensum imaginum cultum, passus, ideoque a Photio *Confessor* dictus, claruit anno 828. Errant toto cœlo, qui eundem fuisse volunt cum Sergio Confessore, cujus meminit Menologium Græcorum 13. Maii, qui ob imaginum defensionem excruciat, & fortunis exutus, in exilio mortuus est sub Leone Iſauro anno circiter 735. Scriptit Sergius historiam *ἐκλειτικὴν* adversus Iconomachos, exorsus a Michaelis Balbi rebus gestis, viz. anno 821. & deinde ad Constantinianum Copronymi tempora recurrens, ad octavum usque demum Michaelis annum, Christi 828. historiæ flum perduxit. Stylo usus est, judice Photio, * perspicuo atque elegantissimo, adeo inſaſtato tamen, ut extempore fuſus illi fermo quodammodo videretur: ut verbo dicam, sermonem qui historico ecclesiastico maxime convenit, uſurpavit. Verum totius operis, utcunque egregii ac perpolit, ne minima quidem hodie ſuperest lacinia.

THEOSTERICUS, cœnobii Medicenſis in Bithynia monachus, Nicetæ abbas, & ob cultum imaginum *Confessor*, diſcipulus, claruit anno 828. Scriptit *Μαγίστρου ſui Nicetæ vitam*, ſive *orationem in eum Panegyricam*, quæ habetur Latine apud Surium, Gr. Lat. apud Henſchenium April. 3. (d)

(e) MICHAEL, ſyncellus Thomæ patriarchæ, & presbyter ecclesiæ Hieroſolymitanæ, deinde Conſtantinopoli, monasterio τῆς χρίστας præfectus, a Theodora Aug. patriarcha CP. designatus, dignitatem istam recusavit. Claruit anno 830. Multos pro imaginum cauſa labores & ærumnas, viventibus adhuc Theodoro Studita & Nicephoro patriarcha, tulerat; uti ex Theodori ad illum epiſtola apud Baronium conſtat: plures & majores poſt utriuſque mortem ſub Theophilo Imp. paſſus est circa an. 835. in carcerem conſectus, & tormentis excruciat. Scriptit *Εὐκωντὴν S. Dionysii Areopagitæ*, quod exiſtat Gr. Lat. inter opera S. Dionysii tom. 2. p. 207. (f) *Εὐκωντὴν in Sanctos Dei Archangelos Ἐὲς ἄγγελος*, quod habetur Gr. Lat. cum notis apud Combeſi. Auctuar. Nov. tom. 1. p. 1525. Epi-

*Ad ann.
827. n. 7.

Ad an. 835.
num. 70.

(a) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* l. 7. vol. 3. p. 260. (b) Diploma, quo *Rabano Mauro* ejuſque in Abb. Fuld. ſucceſſoribus donat monasterium S. Andreæ Ap. quod vocatur *Exarchatus* ſitum Romæ, & ejuſdem Bulla qua eccleſiam Hamburgenſem in archiepiſcopalem erigit, habentur in codice Diplomatico *Ulabrii* Bambergenſis, cujus conſpectus exhibetur *Act. Erud.* an. 1717. p. 30. (c) Conf. *Fabr. Bibl. Gr.* l. 6. c. 1. vol. 11. p. 85. item *Bibl. med. & infim. Latinit.* l. 1. vol. 1. p. 394. (d) Græce vero ex MS. Vaticano ad Calc. tom. 1. *Act. Sanctor.* Aprilis p. 22. & Lat. p. 254. ut refert *Fabr. Bibl. Gr.* vol. 10. p. 547. (e) Conf. *Fabr. Bibl. Gr.* l. 6. c. 41. vol. 10. p. 220. *Ordin.* tom. 2. p. 43. *Du Pin, Hiſt. Eccleſ.* vol. 7. p. 190. (f) Item Gr. ſeparatim *Parif.* 1647. 4to ap. R. Steph.

Tom. II.

C 2

ſtolam

SÆC. IX. ab
an. DCCC.

Stolam Thomæ Hierosolymorum patriarchæ, ad hæreticos in Armenia, a Theodoro Abucara Arabice dictatam, in Græcum sermonem transtulit, ipseque ad Armenos detulit. Continet vero solam veramque fidem, in Concilio Chalcedonenſi traditam, de Christo Domino ac Deo nostro. Exiſtat hæc epitola Græcæ & Latine inter Theodori Abucaræ opuscula ad calcem Analtasii *idryi*. a pag. 428. ulque ad p. 450. unde liquet Michaëlem nostrum, Theodori Abucaræ (qui claruit anno 867.) familiarem, vitam diutius protraxisse. Ejusdem *Professio fidei*, sive *libellus de Orthodoxa fide* habetur Græcæ MS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 40. num. 65. fol. 144. p. 2. iterumque ibid. Cod. 307. num. 15. fol. 94. Vide Lambec. Comment. lib. 3. p. 163. (a)

SÆC. IX. ab
an. DCCC.

vitam egit. Anno 846. vacante sede Bremenſi, isti etiam ecclesiæ præficitur, post annos demum 12. ecclesiæ Hamburgensis & Bremenſis unione impetrata. Anno 864. falcem sequenti, episcopatus sui 34. diem supremum obiit. Scripsit *Vitæ S. Willibadi Bremenſis episcopi* libris duobus comprehensam. Exiſtat apud Mabill. Sæc. Benedic. 3. part. 2. p. 401. (c) Exiſtit Al- berti Krantzii* (qui de Anfchario toto li- bro primo, pluribus agit) tempore *Libellus* sive *Pſalterium*, Pſalmorum summam compendio complectens, devotionis Anfcharii breve, sed clarissimum, monumentum. Scripsit item *epistolæ* plures, quæ perierunt, falcem nondum viderunt lucem.

*Metrop.
1. 1. c. 42.
p. 75.

LUPUS, cognomento *Servatus*, natione Gallus, provincia Lugdunenſi quarta

830.

830. VULFINUS BOETIUS, gente Sarmata, sed litteris humanioribus haud parum excultus, tandem Pictaviensis in Gallia episcopus factus est. Claruit circa annum 830. Scripsit *vitæ S. Juniani*, abbatis Mariacensis in provincia Aquitanica secunda, quam Godoleno abbati Nobiliacensi dedicavit. Hanc ex codicibus MSS. S. Juniani Nobiliacensis erutam Actis suis Benedictinis inferuit Cl. Mabillonius Sæc. 1. pag. 307. In hoc libello autor, utpote a stirpe Romana penitus alienus, uti ipsius verbis utar, imperitiam suam, ingenii tarditatem, & sermonem impolitum, magna animi modestia excusat. Scripsit præterea *hystoriam translationis reliquiarum S. Juniani Mariacensis* in Nobiliacense monasterium. Quæ habetur apud eundem Mabillonium Sæc. 4. part. 1. p. 430.

830. (b) ANSCHARIUS, natione Germanus, novi Corbeienſis monasterii in Saxonia alumnus. Circa an. 826. ad gentes Boreales, Danos, Suecos, ad fidem convertendos adjecit animum, idque per plures annos sedulo & feliciter præstitit, inde *Danorum & Aquilonariorum apostolus* dictus. Anno 830. (referunt id alii in annum 832. vel sequentem) Hamburga a Ludovico Imp. in metropolim erecta, Anfcharius in conventu Aquilgranenſi, primus Hamburgensium archiepiscopus constituitur, ad majorem honoris cumulum a Drogone antistite Metenſi consecratus. Paulo post pallium Roma impetravit, ipse a Gregorio IV. sedis apostolicæ in partibus Borealibus legatus renunciatus. Post exactum Hamburgi Septennium a Barbaris fugatus, constructo apud prædium suum Ramfolenſe tribus ab Hamburgo milliariis monasterio, in eo

tione Gallus, provincia Lugdunenſi quarta natus, ordinis Benedictini monachus Ferrariensis, ab Aldrico abbate (anno circiter 829. archiepiscopo Senonenſi facto) circa an. 828. ad Rabanum abbatem Fuldenſem jam diaconus missus est; ut ab eo S. scripturarum cognitionem hauriret. Post octennium fere apud Fuldenſes exactum, & paucillum moræ in cœnobio Selingtadienſi apud Eginhardum abbatem, amicum integerrimum, factum, a Ludovico Imp. in aulam accitus est, & cum eo in Galliam anno 836. rediit. Anno 838. præpositus Cæleſt. S. Jodoci, & an. 842. 10. Kal. Decemb. in locum Odonis ob atrocía flagitia dignitate submoti, abbas Ferrariensis ab Imperatore renunciatus. Odone vero neutiquam cedente, ipsum loco pellere, jubente etiam imperatore, Lupus necesse habuit, de quo ipse prolixè agit epistola 20. ad Jonam Aurelianensem, qua calumniam libi exinde conflata luculenter diluit. Exeunte anno 844. coacta est episcoporum synodus apud Vernum, palatium regium: præfens aderat Lupus noſter; solusque ex omnibus ad condendos hujus synodi canones electus est, qua de re ipse agit ad Hincmarum epistola 42. p. 83. Ipsi vero canones epistolæ calci subjiciuntur. Anno 853. concilio Sueſſionenſi interfuit. Ante annum 855. legationem ad Leonem papam obiit. Post annum 861. e vivis excessit; in vivis enim tunc temporis fuisse fidem nobis facit epistola 125. ad Folcricum episcopum Tricastinum, cujus prædecessorem Prudentium non nisi anno 861. diem obiisse annales Bertinniani testantur. Plura de Lupo nostro ex epistolis ejus non incommode, nec sine lectoris fructu peti possunt. Fateor non deesse, qui Lupum Servatum a Lupo Ferrariensi diversum fuisse scribunt,

(a) Item habetur in Catalog. Cod. MSS. Bibl. Coislinianæ a Montfalcon. edit. p. 90. (b) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 1. vol. 1. p. 292. (c) Item in *Philippi Caesaris Tri-Apostolatu Septentrionis*, edito Coloniae 1641. Recuf. curante Jo. Albert. Fabricio, Hamb. 1710. 8vo.

Sæc. IX. ab an. DCCC.

Trithemii autoritate nixi, qui Lupum Servatum presbyterum, ad quem Rabanus Maurus scripsit octo libros in epistolam ad Romanos, anno 851. obiiisse tradit. Cæterum cum unius Trithemii testimonio id nitatur; neque veterum ulli, duos Lupos diferte distinguant; & cætera omnia nostro Ferrarienti mire convenient; facile fieri potuit, ut hac in parte, in re præsertim chronologica, non minus quam in aliis, hallucinatus fuerit Trithemius: adeoque iis accedere mallem, qui unum eundemque fuisse volunt. Certe Cl. Baluzius tantam inter epistolas Lupinas, & tum *librum*, tum *collektionem* de tribus *Questionibus* ityli, phrasique similitudinem intercedere notat, ut non ovum ovo esse similis, pronunciare non dubitavit.

(a) SCRIPTA.

Libro de tribus Questionibus, viz. de Libero Arbitrio, de Prædestinatione bonorum & malorum, & de sanguine Christi superflua taxatione, seu redemptione usque ad salutem impiorum.

Collektionem de iisdem tribus Questionibus. Epistola 2. nova ad Carolum Calvum, altera ad Hincmarum Remensem. Hæc opuscula ex vetusto bibliothecæ Elnonensis codice MS. Antoninus Grimbertus ejusdem cœnobii monachus & bibliothecarius anno 1602. ad prælum paraverat. Verum diu suppressa, tandem studio Jacobi Sirmondi sub nomine Donati Candidi anno 1648. edita sunt; anno 1650. alicubi in Hollandia, addita præfatione nova, recula: habentur etiam inter 9. sæculi scriptores de *Prædestinatione & Gratia*, quos collegit ediditque Gild. Mauguinus in suprema Monetarium curia præfæs, tom. 1. part. 2. p. 9. Verum *librum de tribus Questionibus* Lupo cuidam Servato Moguntinensi presbytero, quem a nostro Ferrariensi diversum facit, tribuit.

Libro Epistolarum 130. a Papirio Massono primum editus, Paris. 1588. 8vo. (quam editionem utpote admodum vitiosam acriter satis carpit Stephanus Baluzius) exinde a Du-Chesno Hitoricorum Francie tom. 3.

Vita S. Wigberti abbatis Fritulariensis, ad Buronem abbatem Hirsfeldensem anno 836. scripta. Eam cum Hincmari epistolis edidit Johannes Bufeus, Mogunt. 1602. 4to.

Vita S. Maximini episcopi Treverensis, anno 839. scripta. Habetur apud Surium Maii 29. In præfatione fe fabulosa omisurum esse prolixe, ne fidem cæteris de-

rogarent: promissis tamen non stetit; tot enim fabulas insignes, ut recte notat Baluzius, huic libro addidit, ut mirum valde sit virum eruditum in tam manifestos scopulos impegisse, nisi si, ut conquirere fabulosa & fictis oblectare legentium animos, procul gravitate historici crediderit: ita vulgaris traditisque demere fidem ausus non est. Pluribus ibidem adversus sanctorum Acta fabulorum delirius commaculata iusta indignatione, & pro solito candore agit vir eruditus.

Prodierunt Lupi opera a Baluzio recognita, & cum notis edita, Paris. 1664. (b) 8vo. & exinde in Biblioth. Patr. tom. 14. p. 1.

Habentur adhuc MSS. Sermones 2. viz. *Sermo ad Anglos super incursum Dacorum*, in bibliotheca collegii S. Benedicti Cantab. cod. 284. num. 19. (c) *Sermo in festivitatem S. Jodoci* in bibliotheca Lumlejana, vol. 165. An Lupi nostri sint, videant quibus inspicendi copia datur. (d)

(e) ISIDORUS MERCATOR, seu 830.

(ut in Cod. quibusdam MSS. juxta sequiorum sæculorum morem vocatur) PECCATOR, epistolarum decretalium confarcinator, vixisse videtur circa annum 830. Sub pontificum Romanorum nomine, a Clemente Romano usque ad Deus-dedit, qui pontificatum tenuit anno 614. plusquam 80. epistolas partim ab aliis compositas (quæ tamen paucae sunt) partim a se compilatas, adjectis aliquot episcoporum synodorumque lictis in lucem protulit. Spurias esse, & non tam pia fraude, quod vult Cardinalis Bona, * quam stupenda plane impostura confictas longo argumentorum agmine, & rationibus invictis ex imis antiquitatis, chronologie, criticæque sacre fundamentis, adversus Turrianum demonstravit D. Blondellus in Pseudo-Isidoro; adeo ut aliquid hac de re addere, esset post Homerum Iliadem scribere. Et ita quidem esse, uno fere ore jam agnoscunt cordatiores pontifici. Testem dabo & multis unum Steph. Baluzium, ingens ecclesiæ Gallicanæ ornamentum. *Antiquo juri, quod per septingentos & amplius annos valuerat, successit jus novum ex supposititiis sanctissimorum Romanæ urbis episcoporum epistolis ab impudentissimo illo nebula Pseudo-Isidoro prolatis compactum, & ex novellis eorum constitutionibus, qui post Caroli tempora sedem apostolicam occuparunt. Introduktion igitur fuit ævo Caroli Magni favorabilis videlicet, si unquam alius tempore, ob magnam*

Sæc. IX. ab an. DCCC.

* De reb. Liturg. l. 1. c. 3. 1. 1.

(a) Conf. Du Pin, Hist. Ecclæs. vol. 7. p. 13. 14. 169. seq. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 11. vol. 4. p. 871. seq. (b) Recus. ab ipso Bahæio aucta & emendata Antwerp. 1710. 8vo. (c) Item in Bibl. Cotton sub Nerone A. 1. nro. 14. Habetur Anglo Saxonice a Gril. Elfric Latine conversus in Georg. Hickesii Diss. Epistolæ, tom. 3. Theaur. Sept. p. 99. Oxon. 1701. fol. (d) Non fuit Lupi Ferrariensis, sed recentioris qui claruit an. 1009. obiit an. 1023. conf. Wansl. Catalog. p. 140. (e) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 6. c. 1. vol. 11. p. 13. seq.

Sac. IX. ab
an. DCCC.

*confusionem, quæ in politiam ecclesiasticam in-
versa erat ex stipendiis ac miserabilis episcopo-
rum reliquorumque clericorum insidia, & ve-
stitionum canonum ignorantia. In hac igitur
verum perturbatione, emerere sanose illæ ac
nobiles epistola, quæ priscis pontificibus Roma-
nis tribuuntur. Perculerunt illæ omnium ani-
mos sua nova antiquitate, & quia sanctissimu-
rum episcoporum nomina præferebant. Hinc
suborta in animis hominum religio, fas non
esse dubitare de jure quod in his sacris an-
tiquitatis monumentis continebatur. Hæc ille,
atque plura Præfat. ad Ant. Augustin. de
Emendatione Gratiani §. 1, 2. Eademque
fere ante annotaverat Præfat. ad Reginon.
de ecclesiast. Disciplinâ §. 3, 8.*

(a) Quis vero fuerit primus Isidorianæ
huiusce collectionis architectus, quoque tem-
pore vixerit latratus nebulo, non omnium
eodem esse sententia. Sunt qui Isidorum
episcopum Hispalensem fuisse volunt, vi-
rum quidem doctum, & in antiquitate ec-
clesiastica non indiligenter versatum. Ve-
rum repugnat temporis ratio, cum quæ-
dam hujus farraginis partes ex scriptis Ili-
doro Hispalensi integro sæculo recentiori-
bus deflorate sint. Quin nec gente fuisse
Hispanum verisimile est; etenim Hispania
Saracenorum jugo tunc temporis pressa
ferme penitus exularint meliores literæ;
nec credere par est, Hispanum in commu-
niscendis tam venerandæ vetustatis monu-
mentis, non majorem patriæ suæ curam
habere voluisse, cum in tota epistolarum
collectione quinquè solummodo ad Hispan-
nos date sint. Alii illas Riculpho præfati
Moguntino, qui obiit anno circiter 814,
tribuunt. Certe hominem fuisse Germano-
Francum, ex Gallo-Francorum & Longo-
bardorum idiotismis recte notat Blondel-
lus; ex ecclesiæ vero Moguntinæ scrinio,
idque Riculphi cura primum prodixisse, di-
ferte testantur hujus fere temporis scripto-
res Benedictus Levita & Hincmarus Rhe-
menis, quorum hic de Hispania allatas fu-
isse refert, impostoris, ut videtur, fraude
hallucinatus. Verum ut integra collectio
Riculpho tribuatur, iterum obstat temporis
ratio; quippe quod in Urbani & Joannis
terti epistolis reperitur loca ex synodo
Parisiensi anno 829. quindecim a Riculphi
obitu annis habita, desumpta. Unde conjicit
Cl. Blondellus epistolarem hanc congeriem
Benedicto potius Levitæ tribuendam esse,
qui cum anno circiter 850. tres posteriores
Capitularium libros adjecerit, epistolas hæc
in frustula sectas, capitularibus suis in-
feruit. Vero forsan propius videtur, epi-
stolas a Riculpho vel confectas fuisse, vel

collectas, postea a Benedicto Levita recog-
nitas, auctas, & in hanc quam nunc habemus,
farraginem redactas; & cum curiæ
pontificiæ fuerit assertor strenuus, eo con-
silio opus videtur aggressus, ut sub fucatis
primæ antiquitatis testimoniis Romanæ
sedis auctoritatem speciosius propugnaret.
Quod Isidori Mercatoris nomen sibi sum-
plerit impostor, nescio an proferenda sit
D. Blondelli conjectura, ingeniosa utique,
si satis solida, nempe fuisse Isidorum quen-
dam gentem Hispanum, Eulogii Cordubensis
fratrem, qui ob motus civiles patriæ, exul
hoc ipso tempore Moguntiæ habitaverit,
ubi mercaturam strenue exercuit: hujus,
ut videtur, nomine abusus est epistolaris
impostor, ut scilicet crederent imperiti epi-
stolas de Hispaniis fuisse allatas a Mercat-
tore nostro, qui pietatis causa profugas pre-
tiosissimum hunc thesaurum barbaricæ li-
bidini subductum, secum in Germaniam at-
tulerit. Quicquid sit, mirari licet, cur ultra
Deus-dedit pontificis tempora, seu an-
num 614. epistolas suas non produxerit
compilator, quod duplici de causa mihi fa-
ctum videtur; primo, ut speciosius colle-
cte crederentur ab Isidoro Hispalensi, qui
obiit anno 636. Secundo, ne si ad sua pro-
pius tempora pertingeret, imposture larva
facilius detraheretur. Denique notandum,
integram Isidori collectionem præter epi-
stolas pontificias, ordinem celebrandi con-
cilii, apostolicorum canonum versionem,
& plurimarum synodorum tum Græcarum
tum Latinarum decreta, continere, quæ in
omnibus fere conciliorum editionibus repe-
riuntur.

(b) ANDREAS AGNELLUS, gente 832.
Italus, ecclesiæ Ravennatis sub Petronacio
archiepiscopo presbyter, decimumque eo
ordine in hac ecclesiâ locum tenuit. Cla-
ruit anno 832. Archiepiscopum Ravenna-
tem illum facit Voslius; * perperam qui-
dem. Decepit infinitæ lectionis virum, ni-
mia festinatio, dum cum sacerdotem in or-
dine istius sedis decimum vocat Rubeus;
quod tamen de ordine quem in ea eccle-
sia tenebant presbyteri, intelligendum est.
Erat quidem Agnellus Ravennatum archi-
episcopus, cujus, ni fallor, est epistola de
ratione fidei ad Armenios, quam habes Bi-
blioth. SS. Patr. edit. Lugd. tom. 8. p. 666.
Verum is creatus est archiepiscopus ann.
558. obiit ann. 566. Noster tantum digni-
tate presbyter, vixit sub Petronacio, qui
hanc sedem iniit ann. 817. diem obiit ann.
835. Georgium successorem nactus. Scri-
psit Agnellus noster *vitas archiepiscoporum*

* De Hist.
Lat. l. 3.
c. 4. p. 759.

(a) Conf. Oudin. tom. 2. p. 46. seq. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 9. vol. 4. p. 561. (b) Conf. Oudin.
tom. 2. p. 156. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. vol. 1. p. 77.

Sæc. IX. ab *Ravennaten* suam ab ipsa sedis origine ad suam usque ætatem. Volumen gravissime scriptum, inquit Rubeus, * qui Agnellum (ex quo plurima hausit) summa doctrina eruditum, summoque in omnibus rebus ingenio præditum fuisse testatur. Subdit, hoc opus in archiepiscopali Bibliotheca diu latuisse, suo vero tempore fuisse sublatum, magna quidem, inquit, jactura; tandem repertus est hic thesaurus in Biblioth. Eltenfi, & dissertationibus & observationibus, nec non appendice monumentorum illustratus & auctus in lucem est emissus a Benedict. Bacchinio Bibliothecæ Ducis Mutinensis curatore *Murinae*, 1708. 4to. (d)

sub Theophili Alexandrini nomine pridem editus est *Paris*. 1608. Confer Cotelier. Not. ad Monument. tom. 2. p. 669.

ANONYMUS autor *Translationis S. Viti*, Novæ Corbeiz monachus, claruit an. 836. Scripsit *hijorian translationis S. Viti Lucani martyris e Gallia in Saxoniam*, cui ipse autor interfuit, & in qua de origine Corbeje Novæ agit. Hanc primus extulit, sed mutilam & mendis scatentem, Hen. Meibomius ad finem annalium Witichindi. Ex eo du Chesnii Script. Franc. tom. 3. Integram ex MS. Cod. Gladbachensi Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 1. p. 523. Autorem bonæ notæ agnoscit Mabillonius, sed in aliquibus a vero aberrasse non diffitetur.

833. (b) ANONYMUS auctor *Chronici Fontanellensis*, cœnobii Fontanellensis monachus, claruit sub imperio Ludovici Pii, forsan circa annum 833. quippe qui in Anfegifo abbate definit. Condidit ecclesiæ suæ *Chronicon*, in quo abbatum suorum successiones & res gestas præcipue refert. *Chronicon* istud edidit Lucas Dacherius Spicil. tom. 3. p. 186. (c) Ex hoc chronico vitam Benigni abbatis deprompsit Mabillonius & in Acta sua Benedictina rejecit Sæc. 3. part. 1. p. 439. Vitam S. Hugonis Rotomagensis episcopi ibid. p. 495. Vitam S. Wandonis apud eundem part. 2. p. 130. Aufrulli ibid. p. 133.

834. (d) ERNOLDUS NIGELLUS abbas, claruit sub Ludovico Imp. circa annum 834. Ab imperatore missus est in exilium, quæ de causa incertum. Ut vero exilii sui impetraret remissionem, composuit *de rebus gestis imperatoris Ludovici* libros 4. carmine elegiaco, eoque plane non ineleganti, conscriptos. Exstant MSS. Biblioth. Vindob. Cod. Hist. Lat. 249. Proœmium, principium & finem dedit Lambecius Comment. lib. 2. c. 5. num. 25. p. 395. qui totum opus suo tempore edere destinavit. (e)

836. (f) CHRISTOPHORUS, patriarcha Alexandrinus, claruit imperante Theophilo Iconomacho, circa ann. 836. Scripsit *Panrenfium aſceticam & parabolicam de vita humana*, *Τὴ ὁμοιωτάς τὸ βίον αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν τῶν καταστρεφῶν*. Incipit, *Πάντας μὲν ἀγαπητοί, τὸς κατὰ καιρὸς ἀρχαίους τε ἡ Ποιμέναρχας*, &c. Exstat MS. Biblioth. Vindob. inter Historicos Ecclesiasticos. cod. 63. num. 18. fol. 121. apud Nessel. Catal. part. 5. p. 129. Immo non alius est hic fermo, quam qui Gr. Lat.

ARDO, SMARAGDUS dictus, ordinis Benedictini monachus Anianensis; claruit anno 836. Benedicti Anianensis discipulus, cui morienti adjuvit, & a monachis Indenlibus rogatus, vitam conscripsit. Obiit sexagenarius anno 843. Exstant sub Smaragdi nomine opera plura, quæ huic an alteri sint tribuenda, multa inter eruditos lis est. Interim ad nostrum omnino pertinere videtur *vita S. Benedicti Anianensis*, quippe, quæ ab oculato Benedicti mortis teste, conscripta fuerit. Exstat hac vita tum apud Menardum lib. 2. observationum ad Martyrolog. Benedict. tum apud Mabillon. Sæc. Benedict. 4. part. 1. p. 191.

(g) FLORUS, Magister dictus, diaconus Lugdunensis; claruit anno 837. quo concilio Cariliacensi interfuit, uti se in antiquo codice MS. legisse monet Margarinus Bignæus. Eum ob præclaram eruditionem, & indefessam legendi scribendique assiduitatem, plurimum laudant Walafridus Strabo, & Wandalbertus †: ite vero addit illum bibliothecam librorum numero & præstantia insignem congestisse. Quin & tanta apud suos doctrine fama excelluit, ut præ aliis omnibus ab ecclesia Lugdunensi electus sit, qui Johannis Scoti *Prædestinationis opus* refutaret; eo magis, ut clarissimo Mauguino * videtur, ad id delectus, quod in sermone quodam pridem emissio (cujus meminit Hincmarus de Prædestination. cap. 11.) doctrine suæ de Præscientia, & Prædestinatione divina, præclarum specimen edidisset. Scripsit hoc opus ecclesiæ

* Carm. ad Agobard.
† Præfat. ad Martyrol.

* Differt. Hist. c. 10. p. 156.

(a) Habetur denuo inter Rerum Italicarum Scriptores a *Muratorio* edit. tom. 2. (b) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 6. vol. 2. p. 529. (c) Edit. nov. tom. 2. p. 263. (d) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 78. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 5. vol. 2. p. 332. (e) Integri habentur apud *Muratorium* in tom. 2. p. 2. *Scriptorum Italicorum Metrol.* 1726. fol. Denuo apud Jo. *Barræ*, *Monachium* inter Script. Rerum German. *Lips.* 1728. fol. (f) Hic *Christophorus* una cum *Jobo Antiocheno* & *Basilio Hierosol.* Episc. scripsit celeberrimam illam epistolam ad *Theophilum* Imp. de cultu SS. imaginum, quæ habetur Gr. & Lat. in *Condeffissi* Manipulo rerum Constantinianarum *Paris.* 1664. & in nova editione Jo. *Dauscentii* Op. a *Mich. le Quin.* edit. tom. 1. p. 629. seq. ut nos docent *Oudin.* tom. 2. p. 66. & *Fabr.* Bibl. Gr. l. 6. c. 7. §. 9. vol. 12. p. 656. ubi dedit *Christophori* Parænelin Gr. & Lat. præfata codicis *Cæsarei* inscriptione. (g) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 138. seq.

fuæ

Sec. IX ab fux nomine circa annum 852. Quamdiu an. DCCC. deinceps vixerit, nondum comperi.

(a) SCRIPTA.

Commentarius in omnes S. Pauli epistolas, ex S. Augutini scriptis contextus. Habetur inter Bedæ opera, ci fiallo ascriptus. Flori enim nostri esse ex pluribus codicibus MSS. ad oculus demonstravit Johannes Mabillonius disquisitione hac de re scripta Analect. tom. 1. p. 12. qua etiam ostendit genuinum Bedæ commentarium aliud a vulgato opus esse, idque necdum typis editum penes le habere, a se aliquando in lucem proferendum. Alibi tamen observat in tribus bibliothecæ San-Gallensis codicibus MSS. annorum 800. hanc ipsam Bedæ expositionem sub nomine FLORI PRESBYTERI contineri. Vide quæ hac de re notavit Analect. tom. 4. p. 630.

Commentarius seu expositio in Canonem Missæ. Existat una cum aliis quibusdam Flori opusculis in Bibliotheca Patr. tom. 15. p. 62. (b)

(c) *Pœmata* 9. viz. *Paraphrases Psalmorum* 22, 26, & 27. *Hymnus trium Puerorum*. *Hymnus ad Michaelen Archangelum*. *De Cere paschali*. *Epistole ad Modinum episcopum Angustodunensem*, ad amicum quendam, & ad Wulfinum Grammaticum. Prodiierunt ista pœmata sub Drepanii Flori nomine scripta, viz. in collectione pœtarum Christianorum Fabriciana, in appendice Bigueana p. 727. & in Bibliotheca Patr. tom. 8. p. 667. Porro Drepanium Florum (qui ad annum 650. alias perperam referri solet) eundem cum Floro Magistro fuisse arguit epistola exhortatoria ad Modinum, qui sedi Augustodunensi hoc demum sæculo præfuit.

Pœmata varia, numero 6. cum notis primus edidit Johannes Mabillonius Analect. tom. 1. p. 388. (d)

(e) *Libri de prædestinatione contra Johannem Scoti erroneas definitiones*, a Floro scriptus nomine totius ecclesiæ Lugdunensis. Ejus certe esse fidem nobis faciunt Mattheus Florilegus & per vetustus codex MS. Corbeiensis, in cujus tum initio, tum fine Floro nostro diserte adjudicatur. De isto opere sic Mattheus Westmonasteriensis. * *Scripta contra Scotum Florum, qui & ejus scripta depravando damnavit*. Qua Matthei censura nil aliud intelligi, quam Florum Scoti sensum minus recte perlungue accepisse, optime monet Usserius. * Librum edidit

* Flor. Hist. ad an. 883.

* Hist. Go. tefchal. c. 9.

Gilbertus Mauguin. *Paris*. 1650. Tom. 1. Sec. IX. ab Vindiciario gratia & prædestinationis p. an. DCCC. 575. Andreæ Duvalii doctoris Sorbonici note calci operis subjunguntur. Habetur in Bibliotheca Patr. ubi supra.

Sermo de eadem materia, ab eodem editus ibidem p. 23.

Collectio ex lege & canonibus de Coërcitione Judæorum, & auctoritate judicii, & testimonio episcoporum, a Dacherio edita Spicileg. tom. 12. p. 48. (f)

Collectio ex sententiis antiquiorum Patrum de electionibus & officio Episcoporum. Habetur apud Agobardum, & exinde apud Baronium in appendice ad tom. 12. Annal. p. 920.

Commentarius in epistolas Pauli ex 12. Patrum, (viz. Cypriani, Hilarii, Ambrosii, &c.) scriptis contextus. Exlitit MS. penes Chiffletium & Dacherium, teste Mabillonio, ubi supra p. 20.

Commentarius in Psalmos. Existat dicitur MS. in monasterio Affligemensi in Flandria.

De Martyrologio, ejusque auctore, verba fecimus ad annum 760. (g)

Porro ut Usseri verbis utar, a Floro no- Loc. cit. stro scriptum *Commentarium in Psalterium* in Hassigemensi cœnobio (inter Bruxellam & Alostam posito) MS. extitisse in indice manuscriptorum codicum Belgii ostendit Johannes Bunderius: unde illud in Psalmum 80. adversus Amalarium a Fabro citatum est testimonium adversus transubstantiationis dogma.

THEGANUS, natione Francus, vir nobilis & doctus, Amalarii & Hettii episcoporum Trevirensium chorepiscopus & suffraganeus. Claruit anno 837. Scriptit, teste Walafrido Strabone, breviter quidem, & vere potius quam lepide, *Annales de gestis Ludovici Imp.* ab an. 813. usque ad an. 837. Hæc una cum Walafridi præfatione & capitulis primus edidit Petrus Pithæus inter Scriptores Francicos coætaneos *Francfort*. 1594. p. 291, deinde Andreas Duchesnius Script. Francic. tomo 2. Exemplar MS. editis multo auctius in bibliotheca Viennensi allervari testis est Cl. Lambecius de Biblioth. Vindob. lib. 2. c. 5. p. 391. qui appendicem duorum annorum in editione Pithæana desideratam exhibet.

(b) ALTFRIDUS Mimigardesfordensis, 839. seu ut hodie vocatur, Monasteriensis epi-

(a) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 5. vol. 2. p. 190. (b) Habetur etiam una cum opusculo adversus Amalarium Lugdun. Chorepisc. de corpore Christi tripartito, in tom. nono Monumentorum ab Edmundo Martene edit. (c) Conf. Fabr. Bibl. Lat. l. 4. c. 2. p. 708. (d) Alia quædam cum Epist. 11a. ad Modinum exhibentur tom. 5. Anecdotorum Edm. Martene edit. teste Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 2. p. 192. (e) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 7. p. 16. (f) Edit. nov. tom. 1. p. 597. (g) Conf. Oudin. tom. 2. p. 145. (h) Conf. Oudin. tom. 2. p. 169. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. vol. 1. p. 182.

scopus

Sæc. IX. ab scopus, Gerfrido in eadem sede successit anno 839. Obiit anno 849. Condidit de *Vita S. Liudgeri* Mimigardesfordensis apud Welfthalos episcopi primi, libros 2. quos notis illustratos, (præmissis multis de Liudgeri ortu, baptismo, episcopatu, ætate & obitu, variis actis, ejusque scriptis & monachatu) ediderunt Bollandiani Mart. 26. tom. 3. p. 626. Exinde Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 1. p. 15. (a) Eodem etiam sæculo post an. 864. vixit Anonymus monachus Werthinensis, quem Browerus, Othelgrimum Liudgeri socium fuisse, suspicatur, qui vitam etiam S. Liudgeri duobus libris scripsit, vel potius Alfridi opus auxit & interpolavit. Hos primus extulit Chriit. Browerus in Sanctis Germanie. Ex eo, postrema collectionis Surianæ curatores Mart. 26. Denique Mabillonius ibid. p. 35.

840. (b) ERMANRICUS, natione Germanus, Rudolfi monachi Fuldensis discipulus, primum monachus, deinde coenobii Elevationensis in diocesi Augustana abbas, claruit circa annum 840. Scriptit *Vitam S. Soli*, natione Angli, monachi & Confessoris in Norica, qui obiit circa annum 740. Edidit hanc vitam Canisius Antiq. Lect. tom. 4. part. 2. p. 544, 732. (c) & exinde Mabillonius Sæc. Benedict. 3. part. 2. p. 429. Ermanrico etiam tribuunt *Vitam S. Magni* interpolatam; qua de re agit idem Mabillonius Sæc. 2. ad ann. 665. (d) Alius a nostro erat Ermanricus, monachus Augiensis, hujus etiam temporis scriptor, quem infra ad ann. 850. referemus. Cujus epistolam, seu potius fragmentum, ex libro de Grammatica ad Grymoldum abbatem & archicapellanum, ex vetusto codice Sangallensi, auctoris ætate scripto, edidit idem Mabillonius Analect. tom. 4. p. 329. Cujus subnexam adnotationem Lector consulat.

840. ANONYMUS autor *Vite Ludovici Pii*, circa ann. 840. vel non diu postea claruisse videtur. Scriptit *Vitam Ludovici Pii* Imp. Caroli M. Filii, quæ inter Scriptores 12. coetaneos habetur p. 336. Ad calcem bina ejusdem Ludovici præcepta, sive concessiones Hispanis factæ adjectæ sunt. Auctor nostro, quisquis fuerit, non pauca ex annalibus Francorum, quos primus edidit P. Pithæus, desumpsisse videtur. Ætatem simul prodit, & fidem adstruit his verbis p. 337. *Quæ scriptis usque ad tempora imperii, Adhemari nobilissimi & devotissimi monachi relatione didici, qui ei (Ludovico) coævus &*

contutritus est. Posteriora autem, quia ego inter sui rebus Palatinis, quæ vidi & conperire potui, fidei contradi. Et pag. 414. ubi de insolito quodam cometa agit, qui in festo Paschali apparuit, imperatorem se, utpote rei altronomicæ peritum, acciville, & de hoc portento consuluisse refert.

(e) CHRISTIANUS DRUTHMARUS, cognomento *Grammaticus*, patria Aquitanus, coenobii Corbeienfis ex ordine Benedictino monachus. Claruisse videtur circa annum 840. faltem paulo post, quippe qui meminit Bulgarorum ad fidem Christianam conversionis, quæ anno 845. contigit. Scriptit, teste Sieberto, * *Commentarium in evangelium S. Matthæi*, qui cura Johannis Secerii prodit Hagene an. 1530. In hoc Commentario non unus est locus, qui hodiernæ transubstantiationis dogma adeo valide refellit, ut Scriptores pontificii, Sixtus Senensis, Cardinalis Perronius, Bignæus, aliique pene ad ravim debacchantur; clamant Secerium hominem Lutheranismum Druthmarum corripuisse, idque ex fide codicis MS. liquere. Tam effreni calumniandi libidini, ut os in æternum obstrueretur, simulque ut editioni Secerianæ fides, & integritas vindicaretur, Edmundus Albertinus * editionem *Argenteoratensem*, anno 1514. triennio ante exortum Lutherum, cum privilegio imperatoris Maximiliani, & Leonis X. insignibus primæ pagine adpositis, Jacobi Winphelingii cura ex codicibus MSS. erutam protulit; (f) in qua juxta editionem Hageneensem eadem loca ad verbum reperiuntur. Necdum tamen contentiosis finis. Philippus enim Labbeus * quo jam se verteret nescius, in Albertinum invehitur, quod, ubi editionem illam viderit, quæ bibliotheca eam deprehenderit, non addidit; se nunquam hæcenus in eam incidisse, nec mirum, cum ea diligentibus Germanis, Gesnero, Simlero, Frisio, præter Miræum aliosque recentiores fuerit ignota. Denique Albertini hominis hæretici, & a fide ac religione majorum suorum *παράβηται*, fidem sibi valde suspectam esse. Quo vero in posterum omnis hac de re dubitandi, vel calumniandi ansa tollatur, monemus æquum lectorem hanc ipsam Winphelingii editionem exstare penes eximium virum Thomam Tenison ecclesiæ Anglicanæ theologum celeberrimum, in cujus proinde instructissima bibliotheca videri potest. Præter editiones memoratas habetur iste Commentarius in Biblioth. Patr. tom. 15. p. 86.

(a) Item *Leibnizius* inter Scriptores Brunsvicensis tom. 1. *Hanoovera* 1707. fol. (b) Conf. *Oudin*. tom. 2. p. 169. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. l. 5. vol. 2. p. 110. (c) Edit. nov. tom. 2. part. 2. p. 165. (d) Hujus vite non *Ermanricus* autor est, sed *Theodorus* abbas primus Campedenensis, S. *Magni* discipulus ut nos docet *Rajsius* in *Canis.* Antiq. Lect. edit. nov. tom. 1. p. 655. (e) Conf. *Du Pin.* Hist. Ecclæ. vol. 7. p. 174. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. l. 3. vol. 1. p. 1040. (f) In editionibus *Argenteoratenf.* & *Hageneenf.* occurrit Expofitio brevis in *Luca* initium, & in *Johannem* Epitome, teste *Fabricio* Bibl. Ecclæ. ad *Trithem.* c. 280. not.

Sæc. IX ab
an. DCCC.

840.

(a) GOTTESCHALCUS, *Fulgentius* etiam dictus, natione Francus, quippe in Belgica secunda, ut videtur, natus, in monasterio Augie-divitis sub Tatone abbate, melioribus litteris institutus est, in quibus eo usque excelluit, ut *Fulgentii* nomen inde traxisse dicitur. Postea ordinis Benedictini monachus factus Orbacensis, claruit anno 840. Vacante per Ebbonis depositionem sede Remensi, a Ricboldo chorepiscopo presbyter ordinatus est, ægre id ferente Rothado Suefflonensi episcopo, in cujus diocesi cœnobium Orbacense situm erat. Ut invidiam declinaret Gotteschalcus, peregrinandi studio ductus, anno 847. Romam se contulit, Italiam, Dalmatiam, Pannoniam peragravit, anno sequenti in patriam reversus: redeunte hospitio comiter excepit Eberardus comes in Gallia Cisalpina, apud quem aliquandiu mansit; & jam quæ sub pectore premebat dogmata, apertius proferebat. Doctrinæ S. Augustini studiosissimus erat, & primo quidem de modo videndi Deum in futura vita, quæstiones movere coepit. Qua de re frustra a Lupo Ferrariensi admonitus, de Prædestinatione, & absoluto Reprobationis decreto, de gratia Dei, aliisque huc spectantibus curiose nimis disputavit: unde graves de his dogmatibus ea tempestate controversias movit: toto fere doctorum Gallicanorum choro in diversas partes abeunte, hinc Remigio Lugdunensi, Prudentio Treassino, Ratramno Corbeienſi, Gotteschalcum defendentibus, illinc Hincmaro Remensi, Amalario Lugdunensi, Rabano Mauro, & Johanne Scoto, acerrime oppugnantibus. Sententiam quam de gemina prædestinatione aliisque et annexis capitulis fovebat, propriis ipsius verbis, prout apud * Hincmarum habentur hic tradam: Ego Gotteschalcus credo & confiteor, &c. quod gemina est Prædestinatio, sive electorum ad requiem, sive reproborum ad mortem: quia sicut Deus incommutabilis, ante mundi constitutionem omnes electos suos incommutabiliter, per gratiam gratiam suam prædestinavit ad vitam æternam; similiter omnino omnes reprobos, qui in die iudicii damnabuntur propter ipsorum mala merita, idem ipse incommutabilis Deus, per justum iudicium suum incommutabiliter prædestinavit ad mortem merito sempiternam. Latius hæc postea, non uno libello, non una edita confessione explicavit. Quin & durius adhuc & periculosius de his rebus locutus est, si Rabanum, Hincmarum, aliosque hujus temporis scriptores audiamus. In doctrina de libero arbitrio se cum B. Augustino penitus sentire * professus est: *Erroneas Gemadii Massiliensis opiniones, &*

infelicitis Cassiani perniciosum dogma diserte damnans. De voluntate Dei ita * loquitur. Omnes, inquit, quos vult Deus salvos fieri sine dubitatione salvantur: nec possunt salvari nisi quos vult Deus salvos fieri. Nec est ququam, quem Deus salvare velit, & non salvetur: quia Deus nosse quæcumque voluit fecit: ipsi omnes itaque salvati sunt, quos omnes vult salvos fieri; & non salvantur quos non vult Deus salvare. Denique de morte Christi hæc habet, * illos omnes impios & peccatores, quos proprio fuso sanguine filius Dei redimere venit, hos omninoque Dei bonitas ad vitam prædestinatos, irretractabiliter salvare tantomodo velit -- illos omnes impios & peccatores, pro quibus idem Dei filius nec corpus assumpsit, nec orationem, ne dico sanguinem fudit, neque pro eis ullo modo crucifixus fuit, quippe quos pessimos futuros esse præcivit, quæque iustissime in æterna præcipitanda tormenta præstituit, ipsos omnino perpetuis salvari penitus nolit. -- Nullius reproborum perpetuiter esse voluit salvator, nullius redemptor, & nullius coronator. Excerpta sunt hæc ex libello, quem Gotteschalcus in synodo Moguntina Rabano Mauro obtulit, qui in tractatu de Prædestinatione ad Nothingum episcopum scripto, sententiam ejus nuper retulerat. Igitur anno 848. circa Kal. Octobris habita est Moguntia synodus, cui plurimi Galliarum præfules, abbates, monachique celeberrimi interfuerunt: ab his damniatur Gotteschalcus, & ad Hincmarum Remensem archiepiscopum suum remissus, prærito prius juramento, se posthac in regnum Ludovici non rediturum. Anno 849. occasione placiti regii habitus est apud Carisiacum complurium episcoporum conventus; in quo instituto de Gotteschalco, ejusque causæ examine, sententia synodali decreverunt ipsum sacerdotali gradu esse deponendum, & ne latius sua dogmata spargeret, apud Altivillarenſis cœnobii monachos ergastulo includendum: denique juxta ordinis sui regulam durissimis verberibus castigandum: quod & eo usque factum est, donec librum, quem adversus Rabanum scripserat, ipse propriis manibus flammis tradiderat. Anno 855. coacta est synodus Valentia, cui præsidebant Remigius Lugdunensis aliique plures. In hac conditi sunt in gratiam Gotteschalci canones, synodi Carisiacensis capitulis oppositi. Interim ut Gotteschalcum ad saniorum mentem revocaret nullis non modis tentavit Hincmarus, sed frustra fuit; quippe in sententia sua vindicanda immotus perstitit Gotteschalcus: & quo speciosius innocentiam suam ostentaret, juxta impium & perverſum illius

Sæc. XI ab
an. DCCC.
*Ibid. c. 24.
p. 149, 150.

*Ibid. c. 27.
p. 211. C.
29. p. 226.

Raban, Ep.
Synod. ad
Hincm. An.
nal. Fuld. &
Chron. Hir.
saug. ad an.
848. An.
nal. Berol.
an. 849.

* De Prædest. c. 5. p. 26.

*Ap. Hincmar. ibid. c. 21. p. 112.

(a) Conf. Oudin. tom. 2. p. 198. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 7. p. 11. seq. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 7. vol. 3. p. 208.

SÆC. IX. ab
an. DCCC.
* Vid. Con-
fess. prolis.
apud Uffler,
p. 355.

seculi morem, se ad *judicium Dei*, quod vocabant, subeundum, paratum esse professus est: * nempe, se, in quatuor ferventis aque, olei, piculque ardentis dolia figillatim esse introiturum, usque adversarios ad idem examen subeundum audacter provocavit. Obiit anno 870. saltem non diu supervixit: postquam 21. annis, carceris angustias expertus esset.

SCRIPTA.

Confessiones 2. brevior sona, altera multo prolixior; has primus extulit, & *Hystoria* suæ *Gotteschalcm* subiecit Rev. Ufflerius *Dublin*. 1631. 4to *Hannov.* 1662. 8vo. Deinde Cl. Mauguinus, *Collect. Script.* 9. Sæc. tom. 1. p. 7. uterque in *Gotteschalcm* satis pronus, de eo, totaque ejus causa, fufè & accurate agit.

Epistola ad Ratramnum. Habetur apud Lud. Cellotium *Hist. Gotteschalcm.* pag. 415. Fragmentum metricæ ejus epistolæ ad eundem, editum est a Sirmondo inter Hincmari opera, ad calcem libri de non Trina Deitate tom. 1. p. 555. & apud Mauguin. tom. 2. p. 58.

Libellus de Prædestinatione Rabano Mauro anno 1648. oblatu; ex hoc fragmenta quædam nobis conservavit Hincmarus lib. de Prædeltinat. quæ hinc inde collegit & ad sua capita revocavit Mauguin tom. 1. part. 2. p. 3. & tom. 2. Dissert. Historic. c. 14. p. 62.

Vita S. Lamberti a *Gotteschalco* clerico incultius scripta, teste Sigeberto, cap. 125. eam una cum tribus aliis hystoricis homogeneis edidit Johan. Chapeavillus *Rer. Leod.* tom. 1. *Leod.* 1612. 4to. (a) Verum nostri non est, sed *Goteschalci* canonici *Leodicensis*, qui claruit anno 770.

840. ANONYMUS auctor *Vide S. Balbithis*, claruit circa annum 840. Scripsit de *vita & miraculis S. Balbithis regine*, dein monachæ *Kalenfis*, libellos duos. Vitam extulit *Mabillonius* Sæc. Benedicte. 2. ad annum 680. Translationis hystoriam ad annum 833. Sæc. 4. part. 1. p. 448.

840. BERTRAMUS, rectius RATRAM-
NUS, natione, ut videtur, Gallus, in veteri monasterio Corbeienfi monachus & presbyter, tandem favente Carolo Calvo, Orbacensis in diocesi Sueslonensi cœnobii præpositus. Claruit anno 840. quo circiter tempore, vel paulo ante, ad scribendum se accinxit. Opus enim condidit de *Virgine Doumum partoriente*, cui *Paschasius*

(a) Exstat etiam in *Cursu* Antiq. Lect. tom. 2. p. 172. Edit. nov. tom. 2. p. 138. & ap. *Mabilorum* tom. 3. Pictor. Sanctor. Benedicte. (b) Conf. *Oudin*, tom. 2. p. 109. *Du Pin*, *Hist. Eccles.* vol. 7. p. 81. *Fabr.* *Bibl. med. & infim. Latine*. 1. 2. vol. 1. p. 661. seq. (c) Edit. nov. tom. 1. p. 52. (d) Conf. *Du Pin*, *Hist. Eccles.* vol. 7. p. 15. (e) Conf. *Du Pin*, *Hist. Eccles.* vol. 7. p. 111. (f) Edit. nov. tom. 1. p. 63. (g) Conf. *Du Pin*, *Hist. Eccles.* vol. 7. p. 73 & 82.

Tom. II.

D 2

alii

Radberty libros duos opposuisse dicitur. Anno 849. fervente circa *Gotteschalcm* controversia, libros suos de *Prædestinatione* edidit: & paulo post decantissimum *ilum de Eucharistia* libellum in lucem emississe videtur. Anno 866. cum controversia Latinos inter & Græcos glisceret, ecclesiæ Gallicanæ doctores a Nicolao papa rogati, ut Occidentalium causam adversus Græcos agerent; & in his suadente Hincmaro suas etiam partes tenuit Ratramnus noster, quas strenue & nerveose obiit. In vivis adhuc erat anno 870. si modo idem fuerit Ratramnus ille, presbyter nonagenarius, cujus Hincmarus capitulum ad Nepotem cap. 1. mentionem facit. Vir erat pius, modestus, & haud dubie eruditus, a doctissimis quibuscque sui sæculi viris magni habitus: quin & excepta lite eucharistica, ab ipsis scriptoribus pontificiis summis elogis ornatus.

SCRIPTA.

(b) De partu *Virginis*, seu de *nativitate Christi*, liber; a *Dacherio* editus *Spicileg.* tom. 1. p. 318. (c)

De *Prædestinatione* libri 2. Exstant apud *Gilb. Mauguinum* in *Collect. Scriptor. Gratiz*, &c. tom. 1. p. 29. & in *Biblioth. Patr.* tom. 15. p. 442.

(e) *Contra Græcorum errores* libri 4. ex vetustissimo, & qui auctoris pene ætatem fert, bibliothecæ *Thuanæ* codice a *Luca Dacherio* primum editi *Spicileg.* tom. 2. p. 1. (f)

(g) De corpore & sanguine *Domini* liber, in quo quam aperte, quam diserte, de re Eucharistica agit, & transubstantiationis dogma, prout in scholis pontificiis explicatur, quam dilucide refellit, norunt quotquot vel prima theologiæ tyrocinia posuerunt. Ut itaque opusculum ad *Anticyras*, vel ad *Oricum* potius, relegarent pontifici, (quippe nigro satis carbone a censoribus Tridentinis, *Lovanienfis*, *Sixto Senensi*, *Bellarmino*, *Genebrardo*, *Possevino*, *Gregorio de Valentia*, *Gretsero*, &c. notatum) omnibus machinis aggressi sunt. Sunt qui auctoris exultationem comminuere nituntur: sunt qui tanquam hæreticum & novandi cupidum, monachum adversus superiores suos recalcitrantem, calumniantur; quibus manifeste satis refragantur compositi hominis mores, & illibata per tot sæcula fama. Alii opus esse corruptum & interpolatum clamant; adversus quos fidem faciunt tot vetusti codices, & *Ælfrici* nostri, qui anno 960. floruit, homilia *Paschalis* ex *Ratramni* libello pene ad verbum desumpta. Denique

SÆC. IX. ab
an. DCCC.

Sec. IX. ab alii volunt non Ratramnum, sed Johan-

an. DCCC.

* Sec. Be-
ned. 4. part.
2. Prefat.
num. 83.

nem Erigenam, auctorem esse. Quid inde? quasi Johannes Scotus non esset & ætate & eruditione par. Verum hos facile revincit ingenua Johannis Mabillonii * confessio, qui in vetustissimo monasterii Lobienfis octingentorum annorum codice MS. tum in initio, tum in fine, se Ratramni nomen reperisse fatetur; & quidem hujusce codicis Lobienfis jam pridem mentionem fecerat Antonius Sanderus, Biblioth. Belg. MSS. part. 1. pag. 303. næ vero nugæ operose agunt viri cætera graves atque eruditi, qui nuper probandum in se receperunt Ratramnum in hoc opusculo ecclesiæ Romanæ de Eucharistiæ dogmate favere, saltem non repugnare; a quo nihilominus tantopere abest quantum Oriens distat ab Occidente. Quid ferent tanto hiatu dignum hi promissores? eant per me licet novi nostri transubstantiationis Hyperaspistæ; Ratramnum in ipsum Paschaliū nobis transformant, haud difficilium quippe crediderim unam eandemque personam fuisse, quam Ratramnum eandem cum Paschaliō, & ecclesiæ Romana hodierna doctrinam, hac de re tenuisse.

Prodiit liber iste Colon. 1532. *Geneve* 1541. 8vo. in Micropresbyterico *Basil.* 1550. p. 513. una cum Paschaliō Ratberto Colon. 1551. 8vo. inter Feuguerei opuscula *Lugd. Bat.* 1579. 8vo. in Catalogo Tertium veritatis, *Geneve* 1608. fol. Latine & Gallice anno 1672. Denique ut versionum Anglicanarum plurium editiones taceam, prodiit editio Anglico-Latina *Londini* 1686. 8vo. (a) cui dissertationem patrio sermone præmisit editor, quo Ratramnum adversus omnes pontificiorum objectiones & calumnias fute atque erudite vindicat.

Liber de Anima. Exstat MS. in bibliothecis Lambeth. collegii S. Benedicti Cantab. cod. 301. num. 4. & ecclesiæ Sarisburiensis, & penes Mabillonium.

Interiit libri a Ratramno scriptus *pro defensione hymni cuiusdam vetusti*, cui versiculum istum [*Te Trina Deitas utique possimus*] Hincmarus expungi iusserat, *Te Trina Deitas*, deinceps in ecclesiā sua cantari precipiens. (b)

841. HAYMO, sive *Anno*, Alcuini discipulus, Rabani Mauri condiscipulus, & amicus conjunctissimus, primum monachus Fuldenfis, deinde ab anno 839. abbas Hersfeldensis, demum anno 841. episcopus Halberstadensis. Anno 848. synodo Mogun-

tinæ interfuit. Obiit die 27. Martii anno Sec. IX. ab an. DCCC.

(c) OPERA.

Commentarius in Psalmos. Prodiit *Friburgi* 1533.

Commentarius in Esaiam. Prodiit *Colon.* 1531. 8vo.

Commentarius in epistolas S. Pauli. Prodiit sub Haymonis nomine *Parif.* 1556. 8vo. sub Remigii Remensis nomine *Rome* 1598. *Mogunt.* 1614. Vide de eo plura in Remigio.

Commentariorum in Apocalypsin libri 7. Prodiierunt *Colon.* 1531. De omnibus hifce commentariis notari meretur eos ex antiquioribus plerumque scriptoribus desloratos esse. Sed non videntur, inquit Usserius Biblioth. Theol. MS. p. 140. Haymonis Halberstadensis (sed alterius aliū) nam in primo lib. cap. 1. citat. dictum Ansberti Ambrosii, qui aliquot annis post eum vixit sub Arnulpho imperatore; Vide *Magdeburg. Centur.* 9. col. 323.

Historia ecclesiastica breviorum, sive de *Christianarum rerum memoria* libri 10. Prodiit *Colon.* 1531. 8vo. *Rome* 1564. cum Galefinii notis, deinde *Colon.* 1573. 1610. *Lugd. Bat.* 1650. 1660. correctus atque emendatus cura Joachimi Maderi *Helmslad.* 1671.

Homilie in Evangelia Dominicalia & de Sanctis. Prodiierunt *Colon.* 1536. *Parif.* 1545. 8vo.

De varietate Librorum, seu de *amore patriæ celestis*, libri 3. Prodiierunt *Par.* 1531.

Tractatus de corpore & sanguine Domini, a Dacherio editus *Spicileg.* tom. 12. p. 27. (d)

ALPHONSUS III. cognomento *Magnus*, Ordoini regis Legionensis filius, clarescere cœpit ab anno 841. quo juxta Vaxrum, vix 14. annos natus, patri in regno successit, & imperii Hispaniæ habenas 46. annos moderatus est; etsi alii regni ejus initium ab anno 862. ducunt, & 48. annos regnasse volunt. Tam Marti quam Mercurio natus erat, pace belloque ex æquo clarus, domi litteris excultus, foris imperii sui jura contra Saracenos feliciter propagavit. Exstat sub ejus nomine *Chronicon Hispaniæ*, ab anno 672. usque ad annum 866. Sebastianio episcopo Salmanticensi a multis tribuitur, idque præsertim fide Pelagii Ovetensis episcopi, 12. sæculi scriptoris; ac proinde sub Sebastianii nomine a Sandovalio in collectione sua *Chronicorum Hispanorum* editum est *Pamplone* 1615. fol.

841.

(a) Iterum prodiit *Lond.* 1688. edit. a Guil. Hopkins vide *Wood Athen.* Oxon. vol. 1. p. 76. vol. 2. p. 1074. edit. 2da. Item Lat. cum vindiciis adv. Harduin. *Parif.* 1712. 12mo. novissime Latine & Gall. *Amstelod.* 1717. 8vo. (b) Epistolam de Cyncephalis ad *Rembertum* ex Cod. MSS. Bibl. *Pandine Lipsiensis* publici juris fecit *Ordin.* tom. 2. p. 126. (c) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 7. p. 171. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latine. l. 8. vol. 3. p. 543. seq. item Bibl. Eccles. ad *Trithem.* c. 257. *Long.* Bibl. sac. p. 766. (d) Edit. nov. tom. 1. p. 42.

Sec. IX ab & postea ibid. 1634. Verum Alphonso nostro strenue id vindicat Nicolaus Antonius, an. DCCC.

tum auctoritate ipsius Alphonfi in epistola nuncupatoria ad Scabaltianum quendam, huic chronico præmissa, tum aliis argumentis, quæ apud ipsum videri possunt Biblioth. Hisp. vet. lib. 6. c. 10. p. 362, 363. Meliorem hujus, aliorumque Hispaniæ chronicorum editionem a se expectare nos jussit Card. de Aguirre Notit. Conc. p. 163.

841. AMULO, sive *Amulus*, sive *Amularius*, gente, ut videtur, Gallus, primum diaconus Lugdunensis, deinde, defuncto Agobardo, ejusdem ecclesiæ archiepiscopus ordinatus 18. Kal. Februarii anno 841. Consulit anno 844. a Theobaldo Lingonensi episcopo super incertis sanctorum reliquiis, superque prodigiis, quæ illarum occasione dicebantur evenire, gravem ad ipsum epistolam scripsit adversus temeritatem quorundam monachorum, quos *viles & nequam hominuculos* vocat, (verbis utor Cl. Baluzii) reliquias illas venditatum. Ab Hincmari paribus adversus Gottefchalcum itetit, & in vivis erat anno 852. Si modo itot anno contra Gottefchalcum scripserit, alias de tempore mortis nil liquet. Certe hoc circiter tempore scripsisse vel inde colligi potest, tum quod p. 169. ait Gottefchalcum pluribus jam annis, a corpore ecclesiæ juxta severitatis damnatione præfixum, atque omni bonorum contruburnio, ac solatio dejectionum remississimè; tum quod non longe ab epistolæ initio innuere videtur nondum ad se datas esse trium episcoporum, viz. Hincmari, Parduli & Rabani epistolas, quæ tamen exente anno 852. scriptæ sunt.

SCRIPTA.

(a) *Ad Theoboldum episcopum Lingonensem epistola*, cujus occasionem supra retulimus.

(b) *Ad Gottefchalcum epistola*, scripta, ut diximus, circa annum 852. qua quidem magno animi candore & lenitate cum miserabili hoc monacho agit; nihilominus non modo erroneas illius opiniones studiose refellit, sed & ipsum ob mores perverfos & insolentes, atque obstinatos animi pervicaciam merito corripit. Primus eam in lucem extulit Simondus, ex eo alii, & in his Cl. Mauguinus Collect. Script. 9. sæculi tom. 2. qui in sectiones distinctam, notulique suis illustratam exhibet, Dissert. Hiit. cap. 23. p. 195.

Responsio ad interrogationem cujusdam de præscientia, vel prædestinatione divina, & de libero arbitrio.

De gratia & præscientia Dei, deque prædestinatione, & libero arbitrio, de ipse item ac fiducia salutis, & de sententia S. Augustini.

Sententia B. Augustini, ex libro ejus de præfatis rebus sumpta, & in totam seriem distinctis capitulis ordinata. Notandum vero lectori, tria hæc postrema opuscula in codice Trevirensi, ex quo ea desumpsit Simondus, anonyma fuisse, Amulonis epistolæ ad Gottefchalcum, subjecta; adeo ut incertum fuerit an ei sint ascribenda. Primum, seu responsionem, Flori diaconi Lugdunensis de prædestinatione sermonem esse cum Cl. Mauguino consentit Baluzius. Secundum, initio mutilum, nil aliud esse, quam Amulonis ad Hincmarum epistolam, una cum epistola ad Gottefchalcum missam, contendit Mauguinus Dissert. c. 22. p. 169. An recte satis viderint alii. Tertium, seu *Sententiarum collectionem* Amuloni nostro, sed ex conjectura tantum, tribuit, qui primus edidit, Jacob. Simondus.

Edidit hæc Amulonis opera cum notis Steph. Baluzius ad calcem Agobardi tom. 2. p. 135. Exinde translata sunt in Biblioth. Patrum tom. 14. p. 329.

Contra Judeos liber 1. ad Carolum regem Lotharii imperatoris fratrem. Hunc sub Rabani Mauri nomine una cum Fulgentii, &c. opusculis in lucem emisit P. Chiffletius *Divine* 1656. perperam omnino: cum Amuloni nostro diserte eum tribuat Trithemius, * cujus sententiam codices quidam MSS. li- quido confirmant.

(c) JOHANNES, patriarcha Hierosolymitanus, claruit circa ann. 842. postquam sc. imagines in ecclesia Græca demum restitute sedes fixas, & non movendas amplius, obtinuisent; & Iconodulia apud omnes Græcos in pretio esse coepisset. Scripsit, seu potius Arabicè scriptam Græcè vertit, S. *Johannis Damasceni vitam*, fabulis & ineptiis immane quantum refertam. Exstat hæc *vita* Lat. in omnibus fere Damasceni operum editionibus, & apud Surium Maii 6. Græcè *Rome* 1553. 8vo. & in editione Damasceni *Basilensis* 1575.

(d) GEORGIUS, *Hæmarum* dictus, natione Græcus, dignitate archimandrita. Claruit circa annum 842. ad quem *Historiam* suam perduxit. Hunc cum Georgio Syncello, superioris sæculi exeuntis scriptore, perperam confundunt viri cætera doctissimi; qua de re erudite & proluxe agit Leo Allatus, Diatrib. de Georgiis eorumque scriptis p. 323. & Matth. Raderus S. J.

(a) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 150. (b) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 16. (c) Conf. *Quint.* tom. 2. sec. 10. p. 471. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 5. c. 30. §. 11. vol. 8. p. 775. (d) Conf. *Quint.* tom. 2. p. 81. seq. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 5. c. 4. §. 39. vol. 6. p. 154. item vol. 10. p. 641. in Allat. Diatr. de Georgiis §. 24.

Sec. IX. ab an. DCCC. in notis ad vitam Ignatii patriarchæ CP. qui utriusque chronicon inter se accurate contulit. Scripsit Georgius noster *Chronicon ab orbe condito ad Michaëlem Theophili imperatoris filium*, ex variis diversisque chronographis, & interpretibus sacris contextum; re quidem historica, quod notat idem Allatius p. 320. non admodum opulentum; sed ad firmanda fidei capita dissertationibus & SS. Patrum autoritatibus longiusculum. Pleraque sunt in eo, quæ in Cedreno, Theophane, Glyca, aliisque, iisdem pene verbis ac sententiis, paucissimis tamen exceptis, descripta. Ex hoc autem illos, velut e fonte, sua (cum posteriores sint) hausisse, nemo ambiget. Historia ad aliorum scriptorum loca obscura, & ardua explananda apprimè necessaria. Exstat hoc *Chronicon* Gr. MS. in variis bibliothecis, Bavarica, regia Parisiensis, præcipue Cæsarea Vindobonensis; unde excerptum dedit Lambecius Comment. lib. 2. cap. 7. p. 588. Georgii etiam nostri est *Homilia*, sive *fragmentum de inventa Cruce*, quod edidit Gretserus de cruce tom. 2. quippe ex hoc ipso chronico desumptum.

842.
Vid. Græc.
Menolog.
& Anonym.
ap. Allat.
de Method.
p. 361.

METHODIUS, *Homologeta* seu *Confessor* dictus, natione Siculo, apud Syraculas parentibus nobilibus divitibusque ortus, domestica educatione perpolitus Constantinopolim profectus est, ibique monasticum vivendi genus amplexus, in Chio insula, exstructo monasterio sedem collocavit. Post hæc Nicephori expatriarchæ CP. apud Paphlagoniam papam, qui obiit anno 824. apocripharius factus. Romæ positus, adulterii falso accusatus est, & ostenso palam naturæ vitio crimen diluit. In Græciam reversus, a Michaële Balbo ob propugnatum imaginum cultum ante annum 829. in Acritam carcerem datus est. Anno 834. a Theophilo Imp. seditionis ab eo excitandas verito, secum in exercitu contra Saracenos ductus ac post reditum in tenebrosam carcerem conjectus. Anno 842. a Michaële III. Porphyrogenneta patriarcha Constantinopolitanus factus, habita mox synodo imagines, earumque cultum, in ecclesiam Græcam postliminio reduxit: utque plebis superstitiosæ animos id genus commentis devincere æditi, Theodori Studitæ, & Nicephori patriarchæ corpora Constantinopolim solenni pompa transferenda curavit. Obiit anno 847. die 14. Junii, ut habent Acta Johannis Anachoretæ apud Metaphrastes.

(a) SCRIPTA.

Encomium S. Dionysii Areopagitæ. Prodiit

seorsim Gr. *Florent.* 1516. 8vo. *Par.* 1562. 8vo. Sec. IX. ab an. DCCC. Gr. Lat. inter opera Dionysii *Antrv.* 1634. tom. 2. p. 242. — Quæ in hoc encomio de Dionysio habet Methodius, ea omnia ex Hilduini Areopagiticis mihi plane desumpsisse videtur: quippe qui ea, Roma, ubi diu vixerat, facile impetrare poterat: præsertim cum Hilduinus quo tempore Areopagiticæ undique collegit, in rescripto ad Ludovicum Imp. num. 10. testetur scriptores Græcos de Dionysii obitu nihil dixisse, quia propter longinquitatem terrarum transitus ipsius in Galliam iis penitus fuit incognitus. Nihilominus non levis est inter cruditos hac de re controversia. Ex Hilduini collectaneis sua desumpsisse differte affirmant, & longo argumentorum serie demonstrant Sirmondus, Launojus, alique nasutiores critici, neque id præfracte negare audeat Leo Allatius diatriba de Methodiorum scriptis; etsi prolatis in utramque partem argumentis, in eam sententiam propendere videtur, quæ statuit Methodium & Syncellum sua non ex Areopagiticis Hilduini, sed ex vetustioribus Græcorum monumentis deprompsisse.

Oratio in eos, qui dicunt, quid profuit Filium Dei crucifixum? Exstat Gr. Lat. apud Gretser. de cruce tom. 2. p. 1667. Bina continent fragmenta quæ ex bibliotheca Augustana deprompsit Gretserus, qui Methodio seniori non esse tribuenda contendit, eo quod in iis mentio fit vexillorum imperialis in formam crucis commutatorum: objectionem quidem fed frigide admodum solvere conatur L. Allatius Diatr. de Methodiorum scriptis, p. 348. ubi etiam tertium de Christo passibili fragmentum ex eadem bibliotheca Græcæ & Latine exhibet.

Oratio de occurſu Simeonis & Anna in templo, & de Deipara.

Oratio in ramos Palmarum. Exstant hæc duæ orationes Gr. Lat. inter opera Methodii Patrensis a Combesio edita *Paris.* 1644. fol. ubi de iis dictum est.

Encomium S. Agathæ virginis & martyris. Habetur Lat. in Bibliotheca SS. Patrum concionatoria Fr. Combesii. Græca fed mutila penes se habuit Leo Allatius de Method. pag. 365. integra Leonardus Pate collegii Græcorum alumnus, & Græcarum literarum in universitate Mellanenſi professor primarius; an edita sint nondum dici.

Canones Methodii penitenciales habentur in Balsamonis Græco canonum volumine, quod Latine versum edidit Gentianus Her-vetus. Vide quæ de iis habet Baronius ad annum 842. num. 26. &c. Harmenopolus

(a) Conf. *Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 1. §. 30. vol. 5. p. 359. Oudin. tom. 2. p. 89. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 7. p. 190.*

Sec. IX. ab in Epit. Canon. Sect. 4. citat sub nomine an. DCCC. *διανοησώμενος*. Methodii Junioris patriarchæ esse contendit Arcudius, cui tamen hac in re meliori ratione ductus Leo Allatius suffragari nolle.

Scriptis item *Constitutionem* de iis, qui, diverso modo *ἐξ* diversa ætate, post abnegationem coactam vel voluntariam, ad fidem Christianam, revertuntur. Hanc notulis illustratam Græce & Latine edidit Jac. Goar. Euchol. Græcor. p. 876. Ejusdem tres versus Iambicos ad Theodorum & Theophanem Graptos, tribus illis, quos ad ipsum miserant, responsorios, ex codice Cælareo evulgavit Cl. Lambecius Comment. lib. 5. p. 115. Quin & exstant apud Const. Manass. Chron. Comp. Edit. Paris. p. 100. & Cedren. sub Theophilo Hist. pag. 522. & Zonar. tom. 3. p. 121. Hi duo fratres, Grapti ideo dicebantur (ut hoc obiter notem) quia cum in causâ imaginum coram Theophilo Imp. proterve se gererent, lambos 12. a se conditos, eorum frontibus inuri & inscribi iussit. Habentur lambi apud Cedren. ubi supra, p. 521. Zonar. ibid. p. 118. De hac re ita Const. Manasses loc. citat. p. 97.

Ἐστὶν καὶ τὰ μέτωπα μάρτυρ αὐτῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τυτὰς ἐνὶ χροσφῶν αὐτοῖς ἱαμβοπελάκις. Οὗτοι μὲν ἐν τῇ ἐπιματωσίᾳ, οἷς ἑαυτοὺς καταμαρτυροῦν λιδολαμπρὴς ὀφθαλμοῖς.

Etiâ *vultus* ad ipsa usque *supercilia* notis deformavit; *ἐξ* versus Iambicos ipsis impressis; quas illi notis fronti inijit non aliter gestabant, atque coronam iunioribus *ἐξ* genuinis exornant. Verum de his ante omnia videnda est ipsius Theodori ad Johannem episcopum Cyzicenum epistola, quam Gr. Lat. edidit Combefisius in Theodori vita Manip. rerum CP. p. 206. Liber Methodii de miraculis S. Nicolai Myrhæ Lyciæ episcopi, habetur Græce MS. in Biblioth. Colbert. cod. 2493. Principium, *καλὸν ἦμας, ὁ θυκὼν ἀσμάτων πρᾶσις*. Sed diverso a patriarcha Methodio, tribuit L. Allatius Diatr. de Method. p. 383.

842. WALAFRIDUS, STRABO seu STRABUS dictus, ortu Germanus, vitæ instituto monachus Benedictinus, Rabani Mauri Fuldenfis discipulus, cœnobii S. Galli decanus, tandem anno 842. Augiæ majoris in diocesi Constantienfis abbas creatus est. Obiit anno 849. Vir doctus & sapiens, & litterarum scientia ante alios illustris; ut Hionis monachi Sangallensis de eo verbis utar.

(n) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 7. p. 4. 166. Ondiu. tom. 2. p. 74. (b) Etiam Colton. 1668. Rome 1590. conf. Fabr. Bibl. Eccles. ad Siebert. c. 71. Schol. (c) Edit. nov. tom. 2. part. 2. p. 123. (d) Conf. Fabr. Bibl. Lat. I. 4. c. 2. p. 709. & vol. 7. p. 308. 315. item Bibl. Gr. I. 6. c. 9. §. 4. vol. 11. p. 428. (e) Edit. nov. ubi supra. (f) Ibid. p. 277. (g) Homilium de Genealogia Christi exhibitu Bernard. Reizei in tom. 2. p. 1. Theauri Anecdotorum col. 41. Augutt. Vindel. 1721. fol. expositionem 20. primorum Psalmorum ibid. tom. 4. p. 1. (h) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. I. 13. vol. 5. p. 409.

(a) OPERA.

De Officiis divinis, sive de exordiis *ἐξ* incrementis rerum Ecclesiasticarum liber. Prodiit inter alios argumenti finilils scriptores, cura Jo. Cochlei Moguntie 1549. (b) Inter scriptores de divinis Officiis, cura Melch. Hittorpii, Paris. 1610. p. 661. & in Bibliotheca Patr. tom. tom. 15.

Vita *ἐξ* miracula S. Galli abbatis, libris 2. comprehensa. Exstat apud Surium 16. Oct. Scriptis Walafridus ejusdem vitæ carmine, quæ extare MS. dicitur in monasterio Sangallensi.

De vita S. Othuarii abbatis liber. Habetur apud Surium 16. Novembr. longe emendatior apud Mabillon. Sæc. Benedict. 3. part. 2. p. 153.

Vita S. Blainiaci. Exstat apud Canisium Antiq. Lect. tom. 6. (c) & Mabillon. ibid. p. 439.

Extrema S. Mamne, sive Mannani monachi, apud Canisium ibid.

Vita S. Leudegarii, ibid.

Vitæ S. Wettini metro scripta, ibid. & apud Mabillon. Sæc. Benedict. 4.

Poemata varia (d) Exstant apud Canisium Antiq. Lect. tom. 6. p. 542. (e) & in Bibliotheca Patr. tom. 15. p. 181.

Sermo seu tractatus de everione Hierosolymæ ad caput 19. S. Lucæ. Habetur apud Canisium ibid. p. 331. (f)

Glossa ordinaria interlinearis in S. Scripturam, ex antiquis patribus collecta, & ab aliis postea aucta, Straboni nostro vulgo attribuitur.

Poemata quædam Walafridi antea inedita evulgavit Baluzius Miscellan. tom. 4. (g)

(h) NITHARDUS, Angilberti (abbatis postea Centulensis, qui 12. Kal. Martii anno 814. e sæculo migravit) filius, Caroli M. ex Bertha filia nepos. Postquam multas in aula legationes, in exerciti præfaturas, obiisset, vita seculari abrenunciata, monasticam sectatus est, abbas S. Richarii factus. Nithardi adventus ad Sylvacum, a Marcwardo abbate Prumiensi missi, nemini Lupus Ferrariensis Epist. 55. Hunc nostrum fuisse Nithardum non immerito suspicatur Cl. Baluzius, conjicteque illum in monasterio Centulensi educatum, apud Marcwardum Prumiensem aliquandiu hospitentem egisse; tandem ad suos reversum, abbatem Centulensem in diocesi Ambianensi factum esse. Claruit anno 843. quo fere tempore opus suum condidit. Obiit, ut ferunt, anno 853. Scriptis libros 4. de dissidio filiorum

843.

Sæc. IX. ab an. DCCC.

Ludovici Pii Imp. ab anno 814. exorsus, & ad ann. 843. progressus. Primus hos edidit Petrus Pithoeus inter Scriptores coetaneos, Paris. 1588. 8vo. Francofurt. 1594. 8vo. p. 433. Inter Scriptores deinde Francicos Du-Chef-nius tom. 2. p. 259.

stat mens Paschalii, ut alia testimonia jam Sæc. IX. ab an. DCCC.

(b) OPERA.

Commentariorum in evangelium S. Matthæi libri 12.

Expositionis in Psalmum 44. libri 3.

Expositionis in threnos Jeremie libri 5. Prodicunt seorsim Basil. 1502. Colon. 1532.

(c) *De sacramento corporis & sanguinis D. N. J. C. ad Placidium liber*, ex vulgari doctorum calculo anno 818. scriptus; nisi quod Carolus Cointius post annum 826. & speciatim circa ann. 831. scriptum acriter & pluribus contendat. Vide ipsum hac de re ad annum 818, 826, & 831. num. 38. De hoc libro lis exorta est apud eruditos, haud facile concilianda. Plures certe codices MSS. Rabano Mauro ipsum diserte tribuunt, nempe unus in bibliotheca Coll. S. Johannis in bibliotheca Benedictina apud Cantabrigien-ses alter, alibique alii. Sub ejus nomine prodit ad calcem Bertrami, Colon. an. 1551. Quin & ex ipso opere peti possunt, quæ Paschalii non esse luadere videantur, præcipue quæ de tripartito Christi corpore habet, aliis Paschalii locis haud satis congrua; e contra sunt antiqui admodum codices manuscripti, qui Paschasio Radberto luculenter vindicant. Vetusissimum, & non longe post ætatem ipsius Paschalii scriptum, se, nuper penes se habuisse, coram affirmavit Cl. D. Alexius; sub Paschalii nomine, ni male memini, citatur ab Odone Clunia-censi, qui ad initium sequentis sæculi clau-ravit: inter ejus opera a Trithemio reponitur, & a longe potiore etuditorum gente pro ejus factu habetur; loca vero quæ de corpore Christi tripartito pugnare videntur, forsitan non eodem ubique sensu intelligen-da sunt. Verum litern hanc dirimendi par-tes in me non recipio: fateor nihilominus in eam me propendere sententiam, librum Paschasio esse adjudicandum. Interim no-tare licet, Paschasium in hoc ipso opere non pauca tradere, quæ cum recepta eccle-siæ Romanæ de Eucharistia doctrina nequaquam conveniunt, præsertim cap. 3, 4. & 15. quibus proinde *σφα* quædam *Φα*μακα adhibere necesse habuit Jacobus Sirmondus, tanti viri candore & ingenio pa-rum digna. Prodiit seorsim cura Jo. Galtii Hagencæ 1528. sub Rabani Mauri nomine Colon. 1551. 8vo. vero auctori restitutus. Lo-vanii 1561. ac demum ad fidem quatuor codicum MSS. cura Johannis Fuchtenii, Helmslad. 1616. (d)

(e) *De corpore & sanguine Domini ad Frude-*

844. SERGIUS II. Sergii filius, ortu nobilis, Romanæ ecclesiæ archipresbyter, & ab anno 844. pontifex, die 27. Januarii ordi-natus. Ineunte statim pontificatu Ludovi-cus a Lothario Imp. patre, missus Romam advolvit, Romanis præcepturus, ne ele-ctum pontificem ordinare amplius aude-rent, antequam electionem comprobasset imperator. Mox ipse advenit imperator, & Ludovicum filium in Longobardorum regem a pontifice ungi fecit. Obiit Ser-gius die 27. Januarii anno 847. Exstat uni-ca epistola ad episcopos Transalpinos de præ-latione Drogonii Mediomatricensis, vicarii sed-is apostolicæ, Concil. tom. 7. p. 1799. (a)

844. PASCHASIVS RADBERTUS, gente Gallus, natus est anno circiter 786. prima pietatis & doctrinæ tyrocinia posuit inter monachos, qui majori monialium Suellio-nensium coetui inferviebant. Adultus factus monachum induit in monasterio ve-teri Corbeienfi sub Adelhardo abbate. Anno 844. præfecturam cenobii Corbeienfis, obtinuit. Synodo Cariftacensi contra Got-teschalcum anno 848. interfuit. Obiit anno 851. die 26. Aprilis. Vir quidem non indo-ctus, sed ingenii sui viribus nimium fretus. Primus auctor, fatente ipsonet Bellarmino, * qui serio & copiose scriptis de veritate corporis & sanguinis Domini in Eucharistia: cui plane succinit, fatis ingenue, Jacobus Sirmondus: *Genuinum*, inquit, ecclesiæ catholica sensum ita primus explicuit, ut viam ceteris aperiat, qui de eodem argumento multa postea scripse-re. Et ita quidem se rem habere fidem faciunt ipsissima Paschalii verba; & loquen-di modi hæcenus per omnia secula inau-diti. Omnia, inquit, quæcumque voluit Do-minus, fecit in celo & in terra; & quis vo-luit, licet in figura panis & vini, hæc sic esse, omnino nihil aliud quam caro Christi & san-guis post consecrationem credenda. Unde ipsa veritas ad discipulos. Hæc, inquit, caro mea est pro mundi vita: & ut mirabilis loquar, non alia plane quam quæ nata est de Maria, & passa in carne, & resurrexit & sepulchro. Hæc, inquam, ipsa est, & ideo Christi caro est, quæ pro mundi vita adhuc hodie offertur, & cum digne percipitur, vita utique in nobis aeterna reparatur. Ex quibus dilucide fatis con-

* De Script. Eccl. p. 226

* De Corp. & Sang. Dom. c. 1.

(a) Conf. Du Pin. Eccles. vol. 7. p. 175. (b) Conf. Du Pin. vol. 7. p. 84. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. l. 15. vol. 5. p. 586. seq. (c) Conf. Du Pin. vol. 7. p. 69. seq. (d) Novissime in Collect. Marteneana Monu-ment. Vet. tom. 6. p. 171. seq. (e) Conf. Fabr. Bibl. Lat. l. 4. c. 3. p. 717. & vol. 1. p. 115. 111. Nonnullis Paschalii versus de hoc argumento additis præfationi ad Gratianum librum de Corpore & Sanguine Christi exhibit Muratorum tom. 3. Auctoritatem Latinorum.

Sec. IX. ab *gardon epistola*, cui subnectitur, *Expositio* in illud, *Consentibus autem iis*, &c. ex commentariis in Matthæum.

Vita S. Adalardi abbatis Corbeiensis. Habetur apud Surium & Bollandum ad diem 2. Januarii.

Passio SS. Rufini & Valerii martyrum, quam suo avo corruptam & depravatam compertiori stylo perpolivit Paschasius.

Opera Paschasii supra enumerata in unum collegit Jac. Sirmondus, atque edi curavit *Parisi*. 1618. fol. exinde relata in Bibliothecam Patr. tom. 14. p. 356. (a)

Vita S. Wale abbatis post Adelhardum fratrem Corbeiensis, sub titulo, *Epitaphii Arsenii*. Eam primus edidit Jo. Mabillon. *Sec. Benedic.* 4. part. 1. p. 453.

De partu Virginis libri 2. qui Ildefonso Toletano hæcenus ascripti, & sub ejus nomine sæpius vulgati, Paschasio demum Radberto ex codicum MSS. fide a Luca Dacherio vindicati sunt, ac sub illius nomine editi Spicileg. tom. 12. p. 1. (b)

845.
Flodoard.
Hist. Re-
menf. l. 1.
per totum.

(c) HINCMARUS, nobili apud Gallos loco natus, a pueritia in cœnobio S. Dionysii prope Parisios sub Hilduino abbate educatus est; ubi tum literis tum pietate mire profecit; & cum felici & acuto ingenio præditus esset, non mediocrem in aula apud Ludovicum Imp. gratiam inivit. Hilduinum anno 830. in Saxoniam relegatum, ipse, permittente episcopo, in exilium comitatus est, eique exulanti non ingratis suppetias tulit. Deposito anno 835. ob perduellionis crimen, Ebbone, vacaverat jam fere decennio sedes Remensis, quam ineunte anno 845. in synodo Belvacensi, concurrentibus tum cleri tum populi votis, favente etiam Carolo rege, Remensis archiepiscopus Hincmarus ordinatur; cujus electio-nem anno sequenti episcopi in conventu Parisiensi congregati suffragiis suis iterum confirmarunt, redditis tunc etiam a rege Carolo ecclesiæ Remensis possessionibus, quas vacante sede Palatini diriperant. Anno 848. synodo Carisiacensi interfuit, & in decretis synodicis contra Gottschalcum aut hic, aut alibi factis, primas fere ubique partes tulit. Anno 853. habita est synodus Sueffionensis, uti ipsius synodi Acta testantur, etsi Flodoardus anno episcopatus Hincmariani septimo habitam referat, (d) In hac synodo Hincmarus ordinationem suam iterum confirmari, & Wuladum, cæterosque presbyteros ab Ebbone post depositionem anno 840. ordinatos dignitate sua sub-

moveri effecit. Anno 855. decreta in concilio Carisiacensi Hincmaro fatigante septennio ante lata in synodo Valentina cassata sunt. Decreta synodi Valentinx anno 859. confirmarunt concilia Lingonenf. & Tullenf.; quorum capitula Carolo regi oblata, a rege data sunt Hincmaro consu-tanda. Præstitit id ille scripto opere insigni. (e) Anno 860. duplici synodo Aquif-granensi adfuit, ubi Theutberga se cum fratre Hucberto rem habuisse, seu vi, seu veritate id cogente confessâ, patres eam Lothario regi abdicandam esse, & publicæ poenitentix addicendam decreverunt. Præclaram id Hincmaro multa agenda scribendique animum suppetiavit. Eodem anno concilio Tullenf. 2. & sequente Aquif-granenf. 3. subscripsit. Anno 863. aderat concilio Metenf. in quo ratæ sunt habitæ Lotharii regis nuptiæ cum Waldrada post repudiata Theutbergam initæ. Ilud vero concilium mox a Nicolao papa in synodo Romana damnatum est. (f) Eodem anno Hincmarus impetrata privilegiorum Remensis ecclesiæ confirmatione, Rothadum Sueffionensem episcopum cedere renitentem habito concilio Silvanectensi deponi, alioque in ejus locum subrogato, in monasterium detrudi, fecit; cumque sedem apostolicam appellaret, (existat libellus *Appellationis* apud Baron. ad ann. 863. num. 81. & Concil. tom. 8. p. 785.) cum iterum damnavit. Intercedente quidem Nicolao pontifice Rothadum & carcere dimisit, Romam vero ire, quo ad judicium instaurandum eum mitti præceperat pontifex, neutiquam permisit. Nec tertio, quidem a Nicolao admonitus, propolito suo abscedere voluit. Quamvis etiam quotidianæ minæ de literis excommunicatoriis Roma mittendis ei intenterentur; omnibus tamen insuper habitis, canonum auctoritate se tuebatur, ut ex apologetica ipsius ad Nicolaum epistolâ abunde liquet. Anno 865. in concilio Romano Rothadus sedi suæ restitutus est, rescisso duplici Hincmari judicio. Anno 866. concilio Sueffionensi 3. præfuit, in quo Wuladus, sociique presbyteri Nicolai papæ jussu dignitatem pristinam recuperarunt. Anno sequente in concilio Treassino, qui præfedit, eandem causam accuratus expendit. (g) Anno 869. Hincmarum episcopum Laudunensem, nepotem suum, criminum plurimorum accusatum in synodo Vernierensi, ipse illi præ ceteris insensu calculo suo damnavit. Hinc graves patrum inter & nepotem inimicitix, & larga magnarum

Sec. IX. ab
an. DCCC.
lb. p. 137.

Loc. cit. p.
671, 674.

lb. p. 696.

lb. p. 764.

Conc. ib. p.
808. &c.

lb. p. 137.

Concil. t. 8.
p. 79.

(a) In Bibl. Corbeiz Saxonice inter MSS. codices exstat Tractatus de fide, spe & charitate sub nomine Paschasii, conf. *Ordin.* tom. 2. p. 107. hunc tractatum exhibuit *Bernard. Pezani* in tom. 1. Part. 2. Theauri Anecdotorum. (b) Edit. nov. tom. 1. p. 44. seq. (c) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 11. - 69. (d) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 27. seq. (e) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 46. (f) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 24. (g) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 36.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

rerum materia; de quibus nos plura forsitan in Hincmaro Laudunenſi. Anno 882. erumpentibus in Galliam Normannis, Hincmarus defertis Remis, & ablato secum S. Remigii corpore, silvestria loca trans fluvium Matronam petit; ubi in villa Sparnaco 10. Cal. Januar. diem clausit extremum, in S. Remigii monasterio sepultus. Non meum est de tanto viro iudicium ferre, quem *reuerendiſſimum* & *deſideratiſſimum* virum, & merito recte fidei ac ſane profeſſionis ab omnibus Catholicis rite venerandum vocat, qui ipſum optime novit, Rabanus Maurus. *Nobilitatem generoſitatis*, inquit Lupus Ferriensis *, *ornat eruditio ſalutaris, altitudinem officii commendat religio profeſſionis.* (c) In facultatibus theologicis, concedente id ipſo Baronio *, erat excuſiſſimus, quem conſuluerint plures de diverſis quæſtionibus; in ſcientia canonum eruditiffimus, licet interdum nimis iis favens ſuper apoſtolicæ ſedis decreta eos extulerit. Et ſane ecclæſiæ leges & jura nemo melius intellexit, nemo animoſius defendit. Tandem ad ejus opera deveniamus, multa quidem eruditione, doctrina, pietate, reſerta; & quæ ecclæſiæ Gallicanæ hiftoriam nûre illuſtrant; de quibus recte Sirmondus, in iſis miſſion eſſe quod utilitate ſua careat, & in quo præſans auctoris iudicium cum ſcientiæ copia non eleuat.

* Epift. 42.
p. 82.

* Ad ann.
882. n. 17.

(b) OPERA.

Epiftola ad Carolum Calvum, quam priorum librorum contra Gottſchalcum reliquæque Prædeſtinatiois operi anno 856. ſcripto præfixerat. Opus enim ipſum interit.

Præſatio operis poſterioris.

Posterior de prædeſtinatione Dei & libero arbitrio diſſertatio contra Gottſchalcum & cæteros prædeſtinatiois, anno 859. ſcripta.

Contra Gottſchalcum collectio ex SS. Scripturis, & Orthodoxorum diſſis de una & non trina Deitate, ſanctæ IC. & inſeparabilis Trinitatis ſocietate, anno 857. facta.

De divorcio Lotharii regis & regina Theberge liber, anno 860. ſcriptus.

Capitula 17. parochiæ Remenſis præſbyteris data anno 852.

Capitula 27. quibus de rebus Magiſtri & Decani per ſingulas ecclæſias inquirere & episcopo renunciare debeant.

Capitula 3. anno 12. episcopus ſuperaddita.

Capitula 5. in ſynodo Remenſi data præſbyteris anno 874.

Capitula 13. archidiaconis & præſbyteris data anno 877. Capitula iſta omnia habentur Concil. tom. 8. p. 569.

Forma Coronationis Caroli regis anno 869. Sæc. IX. ab
in civitate Metis ab Hincmaro factæ. an. DCCC.

Forma Coronationis Ludovici 2. ab Hincmaro an. 877. in Compendio palatio factæ.

Forma Benedictionis ab Hincmaro apud Vermerianum anno 856. Juditha Caroli filie, cum Ethelwulpho Anglorum regi deſponſata eſt, data.

Forma Coronationis Hermiltridis reginæ uxoris Caroli regis ab Hincmaro anno 866. Sueſſione factæ.

Explicatio in Ferſebon Solomonis ad Carolum regem, oratione ſoluta; pars enim metrica, quæ 446. verbis conſtat, interit.

Ad Carolum Calvum regem epiftola 6.

Ad Ludovicum Germanicæ regem epiftola 3.

Ad Clericos palatii, ut hominum ſervorum rapinas reprimant.

Ad Præſbyteros parochiæ ſuæ, ut excommunicationem adverſus deprædatores denunciarent.

Ad Episcopos & Proceres provincie Remenſis.

Ad Ludovicum Balbum regem, novi regis inſtitutio ad rectam regni adminiſtrationem.

Ad Carolum 3. imperatorem.

Ad Ludovicum 3. regem, Balbi filium, epiftola 2. (c)

Ad Proceres regni de inſtitutione Caroloman- ni regis.

Ad Episcopos regni admonitio pro Carolomanno rege.

Ad Regem communis episcoporum nomine de coercendo rapto viduarum, puellarum, & ſanctimonialium.

Ad Nicolæum papam epiftola 4.

Ad Episcopos ſynodi Sueſſionenſis epiftola 4. de cauſa Wuſſadi & ſociorum.

Ad Egiloneum archiepiscopum Senonenſem epiftola 3.

Ad monachos Altrivarenſes de exhibenda Gottſchalco, modo eum peniteret, clementia.

Ad Hincmarum Laudunenſem epiftola 5

Ad episcopos provincie Lugdunenſis de Carolomanno ejusque complicitatibus excommunicationis.

(d) Opusculum 55. capitulorum adverſus Hincmarum Laudunenſem.

Ad Rodolphum & Frotharium archiepiscopos.

Conventui episcoporum, de uxore Boſonis, quæ virum ſuum reliquerat.

Ad Hildegariū episcopum Meldenſem de iudicio aque frigide.

Ad Hildeboldum episcopum Sueſſionenſem, cui ægrotanti & nulla conſeſſione ſua abſolutionem ſacerdotalem poſtulantem abſens per litteras impertit.

(a) Conf. Du Pin. Hiſt. Ecclæſ. vol. 7. p. 54. (b) Conf. Oudin. tom. 2. p. 169. Du Pin. Hiſt. Ecclæſ. vol. 7. p. 13. -- 69. ſeq. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 8. vol. 3. p. 791. ſeq. (c) Epift. ad Ludovicum 3. de electione episcoporum Belvacenſis habetur ap. Baluzium tom. 7. Miſcell. p. 47. (d) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 6. c. 1. 20. vol. 11. p. 94.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

Ad Hadrianum papam, aliaque Caroli regis nomine ad eundem.

Ad Adventinum episcopum Metensem.

Ad episcopos de jure Metropolitani præs.

Ad quendam episcopum, de translationibus episcoporum.

Quæ exequi debeat episcopus, & qua cura tueri rei & facultates ecclesiasticas.

Ad Johannem 8. papam epistola Caroli 2. Imp. nomine.

De presbyteris criminosi, de quibus approbatio non est.

De causa Teutfridi presbyteri.

De visione Bernoldi presbyteri.

Ad Odonem episcopum Bellouacensem.

Odonem Bellouacensem ecclesie invasoris excommunicatio.

Ad Johannem episcopum Canneracensem.

Godaldi presbyteri de summa convicti depofitio.

Fulderi & Haroldi ob incestas nuptias excommunicatio.

Ad Engilgerium virum illustrem.

Ad Ansfusium abbatem.

Responsio ad quorundam quaestiones, cur in quodam scripto posuerit mysticam Nicanam synodum.

Consilium de penitentia Pipini regis.

Gesta quomodo Hincmarus villam Noviliacum apud Carolum 2. Imp. impetravit.

Animadversiones in juramentum, quod edere iussus est apud Pontionem anno 876.

Fragmentum epistolæ ad Wiligisium & monachos ceteros S. Dionysii.

Fragmentum epistolæ ad Ermingardum Augustinum.

Fragmentum epistolæ ad Rotrudem aliasque monasterii S. Crucis moniales.

Fragmentum operis metrici de Ferculo Solomonis.

Opuscula ab epistolis ad Carolum Calvum inclusive enumerata, de gravissimis agunt regni & ecclesie negotiis, nonnunquam de quaestionibus theologicis, imprimis vero de jure ecclesiastico & canonico; tam proluxa adhuc, ut quæ ad visionem ulque Bernoldi presbyteri recensentur, iustorum plerumque voluminum molem exæquent.

Omnia hæcenus a nobis recensita Hincmari opera Jacobus Sirmondus in unum collegit, atque edi curavit *Parisi*. 1645. 2. vol. fol. Prodiert ante quædam Hincmari opuscula cura Johan. Bulzei *Mogunt.* 1620. Plura a Johanne Cordesio sunt edita *Parisi*. 1615. 4to. Verum omnes longe vincit editio Sirmondiana.

Libellus accusationis prolixissimus, adversus Hincmarum nepotem in concilio Duziacensi oblatum.

Quaterniones Caroli regi pro ecclesiastica libertate tuenda oblatis apud Pisis anno 867. in causa Hincmari nepotis nondum degeneris.

Rotuli oblatis eidem cum Quaterniones præmissos legere differret.

Admonitio extemporalis ad regem habita, quo tempore oblata est rotula.

Epistola ad Carolum regem de eadem causa.

Quinque ista Hincmarum Laudunensem spectantia opuscula, una cum concilio Duziacensi, suisque notis eruditiss., edidit Ludovicus Cellotius *Parisi*. 1658. 4to. quæ quidem ad innocentiam Hincmari nostri vindicandam plurimum conferunt. Habentur etiam Concil. tom. 8. p. 1552, 1732.

Epistole 8. bene proluxæ ad Hincmarum Laudunensem, ex codice Vaticano descriptæ, in lucem editæ sunt, Concil. tom. 8. p. 1789. (a)

Epistola ad Carolum Calvum de ecclesie immunitatibus conservandis edita est a Dacherio Spicil. tom. 2. p. 822. (b)

Vita Remigii Remensis archiepiscopi. Existat apud Surium *Januar.* 13. Huic item *vita* subjungitur *Remigii enchyridion* ab eodem Hincmaro idem conscriptum. Certe Hincmarum de vita & virtutibus S. Remigii scripsisse autor est Flodoardus *Hist. Rem. lib. 3. c. 20. p. 224.* Vide etiam quæ habet Sigebertus de Scriptor. c. 99. Scripsit etiam Hincmarus circa annum 854. *carmen de fonte vite*, ad Audradum episcopum. (c) Cui epistolam metricam reposuit Audradus. Hæc duo opuscula ex MS. codice Florentini eruit & vulgavit Caf. Oudin, si modo is sit editor, inter veterum aliquot opuscula sacra *L. Bat.* 1692. 8vo.

Denique omnium fere, quæ unquam scripserit Hincmarus, catalogum totis quindecim capitibus sigillatim recenset Flodoardus, in quibus quam plurima sunt, aut vetustate consumpta, aut in tenebris adhuc sepulta: quæ melius apud ipsum Flodoardum percurri possunt, quam ut a me hic transferantur.

SABAS, vite instituto monachus, quo vero loci vixerit, incertum, claruit circa annum 846. Conscriptis *Historiam* vite, rerum gestarum, & miraculorum S. Joannis anachoretæ & abbatis, qui ex Bithyniæ pago Marycato ad Borealem partem paludis Apollaniadis sito, anno 729. oriundus erat, & anno 846. ætatis 115. obiisse dicitur. Existat Gr. MSS. hæc *Historia* Biblioth. Vindob. Cod. Hist. 5. num. 5. fol. 32. p. 2. diversa plane ab Actis illis a Simeone Metaphraste

(a) Hæc epistolæ iterum exhibuit Jo. Georg. Eccardus tom. 2. *Corporis historici Med. æcl.* (b) Edit. nov. p. 317. Alia ad eundem de autoritate vite S. Dionysii ab Ansfusio abbatem, habetur tom. 1. Anal. *Madriou*. p. 59. (c) Non est Hincmarus, sed Audradus, ut nos docet Fabricius Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 186.

Sæc. IX. ab an. DCCC. ab
 edidit, & quorum Leo Allatus Diatr. de
 Script. Simeon. non semel meminit.

PRUDENS, sive *Prudentius*, gente Hispanus, Trecarum in Gallia episcopus; claruit anno 846. quo synodo Parisiensi interfuit. Anno 849. concilio Turonensi 4. adfuit, uti & concilio Suessionensi 2. anno 853. in quo Wulfadus alique presbyteri ab Ebbone post synodicum depositionem ordinati munere suo exciderunt. Gottfchalci partes fovisse exinde constat, quod adversus Johannem Erigenæ capitula de his ipsis questionibus scripserit: unde minus mirum videri debeat præsentiam suam eum subtraxisse, cum Hincmarus ipsum de statu & compressione Gottfchalci consulere. Qua de re conqueritur Hincmarus apud Floardum lib. 3. cap. 20. Obiit Prudentius anno 861.

SCRIPTA.

(a) *Tractatus de prædestinatione contra Johannem Scotum Erigenam ad Wenhiloneum archiepiscopum Senonensem* (qui 19. capitula ex Scoti libro excerpta ad ipsum transmissit) anno 852. scriptus; seu *liber Johannis Scoti de prædestinatione ex prolati veterum Patrum testimonio refutatus & correctus*. Primus hunc librum edidit Gilbertus Mauguin. Vindictiarum Gratie tom. 2. p. 191. ad pag. 562. ejusdem Recapitulatio ibid. p. 563.

(b) *Collectaneum de tribus epistolis ad Hincmarum Remensem & Pardulum Laudunensem episcopos*, a Ludovico Cellot. editum ad calcem hitorie suæ Gottfchalci, Paris. 1655. fol. *Epistolam*, seu *præfationem* ediderat Mauguinus tom. 1. part. 2. p. 6.

Tractoria epistola adversus quatuor capitula conventus Carisiacensis, a Mauguino edita, ibid. p. 176.

Epistola brevis ad quendam episcopum fratrem suum, a Mabillonio edita Analect. tom. 4. p. 324.

Habentur Prudentii opuscula in Bibliotheca Patr. tom. 15. p. 598. Confer quæ habet Cl. Usserius Hist. Gottfchalci cap. 8. p. 130. cap. 11. p. 247. (c)

847. **PARDULUS**, ab anno 836. abbas Dervenlis, ab anno 840. vice-dominus ecclesiæ Remensis, demum ab anno circiter 847. episcopus Laudunensis. Anno 848. synodo Carisiacensi, 849. Parisiensi, 852. Vermeriensi, 853. Suessionensi, & Vermeriensi 2. interfuit. Obiit circa annum 856. Exstat unica epistola ad Hincmarum Remensem inter Hincmari opera tom. 2. p. 838.

RABANUS MAURUS, gente Francus, (etsi Riccobaldus Ferrariensis, Ptolemæus Leucensis, alique haud pauci, Anglum fuisse tradunt) patria Fuldenfis, natus est anno 785. Alcuinum in re theologica & disciplinis secularibus præceptorem habuit; quibus probe imbutus, in cœnobio Fuldenfi monasticam vitam profiteri cœpit. Anno 810. a Ratgario abbate scholæ Fuldenfi præfectus est; quam tanta eruditionis fama, ac nominis sui gloria rexit, ut innumeri ex ea prodirent episcopi & abbates, primaria sæculi iitius ornamenta. Anno 815. ab Hailulpho archiepiscopo Moguntiacensi presbyteratus gradu auctus est. Anno 822. abbas Fuldenfis factus. Anno circiter 830. Ludovici Imp. filii in patrem conspirantibus, Rabanus in tam periculoso rerum statu adeo prudenter se gessit, ut utrorumque benevolentiam sibi retineret, & exoptatum pacis inter patrem & filios sequestrum ageret. Anno 834. Ebbonem archiepiscopum Remensem lætæ majestatis damnatus custodiæ suæ commissum habuit. Anno 835. sanctorum reliquias a Deudonâ diacono Romano cœnobio Fuldenfi donatas magna religione ac solenni pompa excepit; uti & anno sequente reliquias a Sabatino laico Romano datas. Anno 838. monachorum Fuldensium quasi coloniam Erlafrido comiti dedit ad Hirsiaugiam monasterium recens ab eo fundatum deducendam; eodemque tempore quo studia facilius & imperturbatius urgeret, monasterium regendi onus in Hattonem refudit. Ipse abbatibus titulo contentus, libris legendis scribendisque se totum dedit. Anno sequenti monasterio a monachis seditiosis ejectus est, causantibus; eum studiis literariis nimis intentum rem cœnobii communem minus feliciter procurare, & monasterium fundos negligentia sua tantum non decoquere. Ab ingratis monachis expulsum, in aulam fecessisse fertur, ibique ulque ad susceptum episcopatum, frustra sæpius a monachis revocatus, moram fecisse. Ut sit, anno 847. defuncto Otgario archiepiscopo, Rabanus ad sedem Moguntinam evedtus est. Eodem anno habita Moguntie synodo, de refarciendis ecclesiæ bonis, & privilegiis laicorum injuria directis & concutatis cœpiscopos consuluit. Anno 848. collecta iterum Moguntie synodo Gottfchalcum præsentem invicta rationum & argumentorum vi ad incitas redegit, ac refutavit, damnumque ad Hincmarum Remensem carceri includendum renūciavit. Ejusdem errores va-

847.
 Vit Raban.
 a Rodulf.
 Presbyt.
 opp. ejus
 præfix Ser.
 rar. rer.
 Mogunt.
 lib. 4. p.
 625.

(a) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 7. p. 15. (b) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 7. p. 13. (c) Exstat in Regia Galliarum Bibl. cod. 3598. fol. 56. *Tractatus affecticus*, seu abbreviatus *Psalmorum*, velles *Quinto*, tom. 2. p. 173.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

riis paulo post in lucem editis opusculis strenue oppugnavit. Obiit vir sanctissimus anno 856. die 4. Februarii. Miris quæ de pietate ejus, de modestia, humilitate, liberalitate, aliisque virtutibus dici poterant, erat omni scientiarum genere intructissimus, cui ut absque invidia loquar, inquit Trithemius, nec Italia finilem, nec Germania peperit aequallem. Erat quidem in ipsum paulo iniquior Willielmus Malmsburiensis nolter, quod ex præfatione ejus ad abbreviationem Amalarii liquet, quam ex bibliotheca Lambethana nuper extulit D. Alix ad Joh. Parisiensem, qua non modo sententiam illius de Eucharistia tanquam minus sanam, immo periculosam notat, sed & libros ejus veluti parum utiles traducit; quin & insignis cujusdam plagii infimulat, quali duos de officiis Ecclesiasticis libros ex Illdoro, Augutino, & Gregorii Pastoralia ad verbum transcripserit; alia quedam opuscula ex Illdoro & Beda compilasset; Fuit enim, inquit, vir ille huic vitio peculiariter assiduus, quasi prorsus desperaret lectiones suos memoriam non habere, quæ possent ejus fortia deprehendere; quæ tamen non tantum rei veritati quam literatorum invidia, & peculiariter in Rabani sententiam odio sunt ascribenda. Erat quippe Rabanus extra controversiam inter sæculi sui doctrinam claros facile princeps. Nec ipse modo eruditissimus, sed solis instar doctrinæ radios undique sparsit. Erat sub eo Fuldenſe monasterium publica virtutis & eruditionis ichola. 270. monachos habebat, quos non solum in SS. scripturis, sed etiam secularibus literis erudit. Confluxerunt etiam ad eum aliunde discipuli, adeo ut ex ejus schola prodirent, qui mox ad summas in ecclesia & republica dignitates evehi sunt. In suorum utrumque bibliothecam Fuldenſem primus condidit, librisque ornatam reddidit; quin & ipse tot præclara scripta volumina, quæ sola bibliothecam intruere possent: de quibus proxime agendum est.

(a) OPERA.

Excerptio de arte Grammatica Prisciani.

De Universo libri 22. sive Erymologiarum opus ad Ludovicum regem.

(b) De laudibus S. Crucis libri 2. partim profa, partim carmine, anno 843. conscripti. Prodiit seorsim Phorca 1501. Augyia-Vindel. 1605.

Commentariorum in Genesim lib. 4.

In Exodusum libri 4.

In Leviticum libri 7.

In Deuteronomium libri 4. Commentarii isti omnes Presulibus Lexoviensibus nuncupantur,

& prodierunt simul Colon. 1532. 8°. De his vero Commentariis in Pentateuchum monendus est lector, quod soli commentarii in Genesim Rabani nostri proprie sunt. Reliqui Walafrido Strabo Rabani discipulo potius tribuendi, qui ex iis, quæ ex præceptoris sui ore hauserat, proprias expositiones compilavit. Liqueat ex Cod. MS. in bibliotheca collegii Novi apud Oxonienses, ubi Præfat. in Exodum hæc habentur verba: In Genesim commentarios edidit ipse per se, quæ sequantur expositiones in 4. libros Moysis proficiscuntur a Strabo, ejus discipulo, qui magistri sui dicta fideliter annotavit. Inde, in codice MS. collegii Balioleſis, habetur Rabanus super Genesim, sine commentariis in reliquos Pentateuchi libros.

In libron Judicium libri 2, ad Humberthon episcopum.

In libron Ruth ionis (bb).

In quatuor libros Region libri 4. ad Hilduinon abbatem.

In duos libros Paralipomenon libri 4. ad Ludovicum regem.

In libron Judith liber ionis (c).

In libron Esther liber ionis ad Emnam reginam.

In Cantica quæ ad matutinas laudes per septimanam dicuntur commentarius, ad Ludovicum Germaniam regem.

In Proverbia Salomonis libri 3.

In libron Sapientie libri 3. ad Otgarion archiepiscopum Moguntinum, anno 827. scripti.

In Ecclesiasticum libri 10. ad eundem, eodem tempore scripti. Prodiit seorsim Parisi. 1544.

In Jeremiam prophetam comprehensus ejus Threni libri 30. circa annum 840. scripti. Commentarius iste in Threnos S. Hieronymo male inscribi solet. Prodiit seorsim Basil. 1534. (d).

In Ezechielem prophetam libri 20. ad Lotharium Imp.

In Maccabeorum libros duos commentarius ad Ludovicum regem.

Commentariorum in evangelium S. Matthei libri 8. ad Haimulphum archiepiscopum.

In 14. S. Pauli epistolas libri 30. ad Samuelem episcopum, quos rogante Lupo Ferrariensi ex variis SS. Patrum florulis contexit.

Homilie super Epistolas & Evangelia a natali Domini usque ad vigiliam Pasche numero 61. ad Haimulphum archiepiscopum, quibus adnectuntur multe alie homilie de Sanctis, & variis virtutibus.

Homilie super Epistolas & Evangelia a vi-

(a) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 7. p. 160. seq. (b) Conf. Fabr. Bibl. Lat. vol. 1. p. 269. (c) Tres libros in libron Josue exhibuit Eim. Martene in Collect. nov. Veterum Monument. tom. 9. p. 667. (d) Item in Joh. ut nos docent Acta eruditum An. 1712. p. 23, 24. (d) Horum librorum commemoratur codex MS. in Itinerario literario p. 278. Parisi. 1724.

giliis Paschæ usque ad 15. dominicam post Pentecosten, tam de tempore, quam de sanctis, numero 91. ad Lotharium Imp.

Homilia de Evangelio, liber Generationis Jesu Christi.

De septem signis natiuitatis Domini tractatus brevis.

Allegoria in universam S. Scripturam.

De Clericorum institutione & ceremoniis Ecclesie libri 3. ad Huiusfium archiepiscopum anno 819. scripti.

De sacris Ordinibus, Sacramentis divinis, & Vestimentis sacerdotalibus liber ad Thiotmarum.

De Disciplina ecclesiastica libri 3. ad Reginaldum.

Ad Bonosium abbatem libri 3. viz. de videndo Deo, de puritate Cordis, de modo Penitentiae.

De questionibus Canonum penitentialium libri 3. ad Heribaldum. Prodiit a Steuartio editi in Auctuario Canisiano Lugolstadt. 1616. p. 635. (a).

De Vitiis & Virtutibus, de Peccatorum satisfactione & remedii pro penitentis libri 3. Sex isti libri Haliatario reclusi sunt adjudicandi, sub cuius etiam nomine exiit apud Canisium, & in Bibliotheca Patrum.

Penitentium liber unus ad Ogarium archiepiscopum, capitulis 29. constans, quem paulo post anno 841. scripsit Rabanus. Prodiit seorsum ab Antonio Augustino cum notis editus Venet. 1584. 4°.

Quota generatione licitum sit matrimonium, epistola ad Humbertum episcopum.

De Coniugatorum nuptiis, & Magorum prestigii liber unus ad Bonosium.

De ciuita & Virtutibus ad Lotharium regem.

De ortu, vita, & moribus Antichristi tractatus.

Martyrologium a Canisio primum editum Antiq. Lect. tom. 6. (b) prologus ejus una cum versibus ad Grimoldum abbatem a Mabillonio editus habetur Analect. tom. 4. p. 326.

Poëmata de diuersis, a Christophoro Browero cum notis edita Moguntia 1617. 4°.

Commentarius in regulam S. Benedicti, qui Smarragdo abbati debetur.

Glossa Latino-barbarica de partibus humani corporis, a Goldasto editæ rerum Alemannicarum tomo 2. Francofurt. 1606.

De inuentione Linguarum ab Hebraea usque ad Theodiscam liber, a Goldasto editus ibid.

Omnia Rabani opera hæcenus enumerata, in unum collecta, & in sex tomos distributa, cura Georgii Colvenerii, Duacensis Academiæ Cancellarii, prodierunt Colon. 1627. fol.

(c) Poëmata quædam, a Baluzio evulgata Miscellan. tom. 4.

(d) De prædestinatione Dei contra Gottschalcum epistola 3. viz. ad Hincmarium Remensem, ad Notingum Veronensem, & ad Eberardum Comitem, a Jacobo Sirmondo editæ Paris. 1647. 8°.

(e) Liber de Computo, a Baluzio editus Miscellan. tom. 1. p. 1. (ee).

Liber contra Iudeos, sub Rabani nomine a Chiffletio editus Diuione 1656. Amuloni Lugdunensi debetur (g).

Opuscula 2. unum de Chorepiscopis, alterum de reverentia Filiorum erga Parentes, a Baluzio ad calcem operum Petri de Marca edita Paris. 1669. fol. tom. 1. p. 285.

(h) Epistola ad Heribaldum Antistiodorensis episcopum, anno 853. scripta, ab eodem edita in sua Reginonis appendice Paris. 1671. 8° pag. 465. Eam prius ediderat Steuartius sub titulo libri penitentialis.

Epistola ad Reginaldum chorepiscopum, & opusculum de chorepiscoporum ordinamentis, edita sunt Concil. tom. 8. p. 1845.

De corpore & sanguine Domini liber, Rabano nostro perperam ascriptus, de quo hæc habet Ufferius Biblioth. Theol. MS. p. 129. Rabanum de corpore & sanguine Christi scripsisse librum notat Bottonus, quod quidem ex Cuthberti Tunstalli, episcopi Dunelmensis, bibliotheca editum prodiit Colonia 1551. 8°. Verum opus illud non illius, sed Paschalii est, cuius etiam nomine editum est Louanii anno 1561. Ipseque Bottonus in Paschasio Radberto monacho, scripsisse Paschasium notat, de corpore & sanguine Domini, librum unum, cuius initium, Dilectissimo, notatque monasteriorum assignat. 95. 156. 32. 20. 98.

OPERA INEDITA.

Commentarius in Acta Apostolorum. Existat MS. in bibliotheca collegii Balianensis Oxon. vol. 151.

De vita S. Mariae Magdalene liber. Habetur MS. in collegio Magdalenensi Oxon. vol. 166.

Expositio de Paschate & Agno Paschali. Existat MS. in collegio S. Benedicti Cantab. vol. 122.

(a) Item in Cuius. Lect. Antiq. edit. nov. tom. 2. part. 2. p. 293. (b) Edit. nov. tom. 2. part. 2. p. 114. (c) Conf. Fabr. Bibl. Lat. vol. 3. p. 118. (d) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 7. p. 10. 11. (e) Existat etiam in tom. 2. Sirmondi operum Paris. & Venet. 1696. 1720. Epistolæ ad Notingum, & Eberardum exhibuit etiam in tom. 1. Italiae sacrae. (ee) Habetur MSS. in Bibl. Cotton. sub Vinetio A. 12. n. 1. (f) Conf. Fabr. Ughidius tom. 1. Italiae sacrae. (g) Habetur MSS. in Bibl. Cotton. sub Vinetio A. 12. n. 1. (f) Conf. Fabr. de Veris. Christ. Relig. c. 1. p. 26. p. 262. (h) Edmundus Martene & Ursinus Durand. Rhabano Mauro hunc librum vindicant tom. 5. Theauri Anecdotor. Simulque monent ea quæ sub Rabani nomine edidit Chiffletius, nequaquam illum autorem agnoscere. (i) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 7. p. 79.

Sec. IX. ab
an. DCCC.

Glossarium Latino-Theoticum in rota Biblia sacra veteris & novi Testamenti, cujus exemplar MS. venerandæ vetustatis in Germania reperitur bibliothecæ Cæsareæ intulit Lambecius, uti ipse prodiit Comment. lib. 2. p. 416 (a).

Et forsitan alia alibi (b); de quibus videndus catalogus, quem exhibet Serarius rerum Moguntiac. lib. 4. p. 631. Inter opera ejus quæ hodie non supersunt, gravi ecclesiæ dispendio, periit *epistola ad Egilomem abbatem Fuldensen*, quæ veram & orthodoxam de Eucharistia doctrinam asseruit, & novam Paschasii sententiam refutavit: meminit hujus epistolæ autor cœvus, qui in gratiam Paschasii scripsit; & in bibliotheca Thuana, San-Germana, & Victoriana MS. delitescit, teste Albertino de Sacrament. Eucharist. lib. 3. p. 924. Diserte meminit & ipse Rabanus in Pœnitentiali a Steuartio primum edito cap. 33. Sed vel temporis injuria, vel hominum iniquitate dudum evanuit.

His tamen non obstantibus, in vetusto codice Gemblacensi, inter varios de Eucharistia tractatus occurrit anonymus sub hoc titulo: *Disca cujusdam sapientis de corpore & sanguine Domini adversus Ræthertum*. In hoc opusculo duo intendit (verbis utor Cl. Mabillon) adversus Paschasium; unum, corpus eucharisticum non esse prorsus idem quod natum ex Virgine; alterum, Christum non toties pati quoties Missarum solennia celebrantur. Hunc libellum ex codice Gemblacensi nobis exhibet Mabillonius, Sæc. Benedict. 4. part. 2. p. 591. Nec alium ipse putat quam epistolam Rabani ad Egilomem abbatem, cujus in epistola ad Heribaldum Rabanus ipse meminit. Rationes, quas pro sententiæ suæ fundamentum ponit, huc redeunt; primo, quod Herigerus qui hunc librum legerat, de hac questione loquens, duos tantum adversarios, scilicet Rabanum & Ratramnum opponat Paschasio, anonymum nostrum neutiquam prætermisissus, si alius a Rabano fuisset. Secundo, anonymi ætas cum ætate Rabani apprimè congruit; scripsit quippe fervente controversia Paschasiana, eaque adhuc recens excitata de triplici Christi corpore. Tercio, Herigerus fuisset non parum vetutiorem arguit, quod ex eo multa transulit Herigerus in libellum suum. Qui proinde in codice Gemblacensi, cum anonymo nostro conjungitur. Quarto, scripsit anonymus noster ante Bulgarorum conversionem, quæ Nicolao I. pontifice facta est; Rabanus vero illius temporis æqualis, bien-

nio decessit ante Nicolai I. pontificatum, sub quo Bulgaros ad fidem Christi accessisse constat. Nec obstat quod hoc opusculum vulgaribus epitolarum formulis sit destitutum; cum hæc fortasse a libris detractæ sint, ut in aliis etiam evenit, immo etiam in ipsius Herigeri libello, qui tamen ab aliis *epistola* appellatur. Hæc pluribus diducit & confirmat tum in Adnotatione prævia, tum in Præfatione generali ad hunc tomum, Sæc. 4. num. 57, 58, 59, 60. Nihilominus sententiam suam, hinc argumentis firmatam, eruditorum judicio lubeus submittit vir apprimè candidus atque eruditus. Ac proinde nos rem in medio relinquimus, eruditorum judicio expendendam.

EULOGIUS, gente Hispanus, civitate Cordubensis, dignitate presbyter, & paulo ante mortem electus archiepiscopus Toletanus. Claruit anno 847. Anno 844. Arabum sævitia domo exul factus, per varia Hispaniæ loca, præsertim religionis ergo, S. Zachariæ aliteria ad radices Pyrenæorum montium, Pampelonam, Cæsaraugustam, Toletum, peregrinatus est. Deservente Arabum tyrannide Cordubam repetiit: & ex ea anno 851. S. Zoili martyris reliquias ad Wilisindum Pampelonæ episcopum, amicū integerrimū, dono transmisit. Eodem anno gravissima a Saracenis Cordubensibus contra Christianos mota est persecutio: in qua Eulogius martyribus fortiter attitit, ad constantiam monitis impulit, & scriptis consolatus est. Mox & ipse, Romam iter meditans, prehensus & in carcerem datus. In carcere positus scriptis elucubrandis, martyrum causæ adversus calumniatores defendende, ac passionibus enarrandis deprædicandisque, se totum dedit. Anno 859. cum Leocritiam virginem Mahumetanam fide Christiana imbuisset, in rabiem acti Saraceni Eulogium ad tribunal rapiunt, ubi in eum minus cedere detrectantem, ac præclaram fidei confessionem edentem, gladio animadversi jubent. Martyrium obiit vir sanctissimus & Id. Martii, in Basilica S. Zoili a piis Christianis sepultus.

(c) SCRIPTA.

Memoriale Sanctorum, sive libri 3. de martyribus Cordubensibus. Qui primus hos libros in lucem edidit Ambrosius Moralis, multa ex libro primo & secundo de Muhammede ejusque dogmatibus refecuit: de quo merito dudum conquestus est Thomas

(a) Hoc Glossarium ex codice Bibl. Cæsareæ habetur in Comment. Jo. Georg. Eccardi edit. Wirzburg. 1729. tom. 2. p. 977. (b) Opusculum de passione Domini habetur tom. 4. p. 2. Bern. Pezzi Thesauri Anecdotorum. (c) Conf. Du Pin, Hist. Ecclési. vol. 7. p. 191. seq. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ. l. 5. vol. 2. p. 383.

Mal-

Sæc. IX. ab
an. 1000.

Malvenda lib. 1. de Antichristo c. 24. Unde in editione libri hujus Romana locus iste Malvendæ non comparat.

Apologeticus pro martyribus adversus Calumniatores.

Exhortatio ad martyrium, sive documentum martyriale ad Floram & Mariam virgines confessoras.

Epistola aliquot ad Wilsindum episcopum Pampelonsensem, ad Alvarum, & alios.

Opera Eulogii studio P. Poncii Leonis, & cum scholiis Ambrosii Moralis prodierunt Compluti 1574. & inter rerum Hispaniæ Scriptores tom. 4. p. 213. denique in Bibliotheca Patr. tom. 15. p. 242.

847.

ALVARUS, natione Hispanus, domo Cordubensis, S. Eulogii Cordubensis socius & amicus summus; ut ex vita ejus a se conscripta patet. Claruit anno 747. Eulogio superstes, *Vitam & martyrium* literis consignavit; vita hæc habetur Eulogii operibus præfixa tum in editione Complutensi, tum in Bibliotheca Patrum, & apud Surium 11. Martii. Scripsit & *epistolas* aliquot ad Eulogium, quæ inter Eulogii epistolas locum habent, & in Bibliotheca Patr. reperiuntur tom. 15. p. 89. 303. 306. Composuit etiam librum *Scintillas Patrum* dictum, quo sententias Patrum collegit, & secundum communes virtutum vitiorumque locos digessit. Prodiit in *Basilea*, sed mutilus & absque nomine auctoris, indicante Vossio * (b).

* De Hist.
lat. l. 1. c. 4.

847.

LEO IV. natione Romanus, Rodoaldi filius, in monasterio S. Martini educatus, a Gregorio 4. subdiaconus, a Sergio 2. presbyter titulo SS. quatuor Coronatorum, ordinatus, demum ad pontificale culmen evehctus anno 847. die 12. Aprilis, dilata sc. ab usque mense Januario, quo obiit Sergius, ordinatione, quod sine imperiali, ut habet Anastasius, autoritate pontificem non audebant consecrare. Eodem anno, seu ut alii, anno 854. Ethelwulphum Angliæ regem Romam advenientem summo honore excepit. Integrum fere pontificatum basilicis, aliisque publicis ædificiis extruendis; civitati muris cingendæ, & adversus Saracenum impetus communiendæ, copiis militaribus & navalibus contra eosdem barbaros conscribendis, & auxiliis undecumque conquirendis, impendit. Anno tamen 853. habita Romæ episcoporum 67. synodo, lapsos clericorum mores reformare stituit, propositis ac decreto synodico sancitis in vite

morumque normam capitulis 42. deposito anathemati Anastasio presbytero cardinali, eo quod parochiam suam per annos quinque contra canonum instituta deseruit, & in alienis commoratus est. Obiit an. 855. die 17. Junii. (c) Exstat *epistola* ad Prudentium Tricassium, alia ad episcopos Britannia de episcopis Simoniacis, aliisque regulis ecclesiasticis; epistolæ adhuc fragmenta varia Concil. tom. 8. p. 30. Humilis ad presbyteros & diaconos de cura Pastoralis, pia plane & elegans oratio, ac sacerdotibus utilissima, ibid. p. 33. (d).

(e) IGNATIUS, patria Constantinopolitanus, Michaelis Cæropalata, Rangabii dicti, imperatoris, & Procopii filius. Post patrem imperio privatum, jussu Leonis Armeni exectis virilibus, in Principes insulas quatuor decennis adhuc puer relegatus, ibi loci monachum induit, & per 30. plus minus annos egit, lector, subdiaconus, diaconus & presbyter a Basilio Pareorum episcopo procedente tempore ordinatus, & monasterio Satyri præfectus. Anno 847. defuncto Methodio, ad patriarchatum Constantinopolitanum promotus est, reclamante una cum aliis Gregorio Syracularum episcopo: quem adeo contemperat Ignatius, ut consecrationi suæ interesse inhiberit. Tumultuantem Gregorium habita mox synodo in ordinem redegit, ac sacerdotio indignum esse decrevit: sententiam tamen suam a Leone & Benedicto pontificibus Romanis confirmari frustra postulavit. Graviores vero Ignatius cum Barda Michaelis Imp. avunculo inimicitias expertus est; quem cum ob uxorem injuste dimissam, & consuetudinem cum nuru initam, reprehenderat, sacrisque submoverat, effusus ille in iram, initaque cum Gregorio Syraculano factione, Ignatium veluti læsæ majestatis reum anno 858. sede spoliari, & in Terbinthum insulam relegari curavit: ubi vinculis onustus & arcæ custodia detentus, fame & inedia torquebatur, de loco in locum deportatus, ubique male habitus. Anno 861. Photius, qui in Ignatii locum subrogatus fuerat, coacta Constantinopoli synodo, Ignatium præsentem sede simul & gradu dejecit, mox in exilium remissum. Anno 867. Basilium arrepto imperio, Photio patriarchatum abrogavit, & Ignatium ab exilio revocatum sedi suæ reddidit: qui mox collecta synodo Photium Photianofque damnavit & deposuit. Obiit octogenarius anno 878. Exstat Latine *Epistola*

847.
Vita Ignat.
per Nicet.
Gr. Lat.
Conc. t. 8.
p. 1179.
Theognost.
libel. de
caus. Ignat.
Gr. Lac. ib.
p. 1264.

(a) Conf. *Du Pin* Hist. Eccles. vol. 7. p. 192. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. vol. 2. p. 201. item vol. 2. p. 15. (b) Scriptis item *Indicium humanum*, *epistolas* 39. & *formata quadam*, uti nos docet *Nicolaus Antonius* Bibl. veteris Hispanæ tom. 1. p. 350. seq. (c) Conf. *Du Pin* Hist. Eccles. vol. 7. p. 177. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. vol. 4. p. 761. (d) Est *Ratherii Veronensis* sermo synodalis, ut nos docet *Fabr.* loc. citat. & *Bibl. Gr.* vol. 11. p. 526. *Epistola* ad Episc. Provincie Viennensis extat MSS. in *Bibl. Cotton.* sub Claudio C. 6. n. 2. (e) Conf. *Du Pin* Hist. Eccles. vol. 7. p. 87.

SÆC. IX. ab *ad Nicolaum papam* anno 867. data, (cujus pars prior habetur Gr. Lat. inter Acta concilii CP. 4. act. 3.) Concil. tom. 8. p. 1009. *Sermo seu acclamatio ad synodum* CP. 4. habetur Lat. ibid. p. 1097. denique *epistola ad Hadrianum papam* Lat. ibid. p. 1171.

850. (a) **ERMENRICUS**, monachus Augustensis, claruit circa annum 850. Exstat, libellus ejus *ad Grimoldum archiepiscopellamum*, in quo de viris illustribus monasterii Sangallensis agit; apud Mabillon. *Analect.* tom. 4. p. 329. (b)

850. (c) **WANDELBERTUS**, diaconus, & monachus Prumiensis ordinis Benedictini, claruit anno 850. Scripsit jussu Marquardi abbatis *librum novum de vita S. Goaris*, atque alterum *de miraculis ejusdem*, quorum narrationem ad annum usque 839. perduxit. Exstat uterque liber apud Surium 6. Julii, & Mabillon. *Sæc. Benedict.* 2. p. 275. Scripsit & *Martyrologium* carmine Heroico, quod Ufuardi martyrologio subjunctum prodit cura Johannis Molani *Locut.* 1568. & habetur inter opera Bedæ tom. 1. sub titulo *Ephemeridum Bedæ* (d) Verum ex Cod. MS. Ilaici Vossii auctori & notori suo restitutum edidit L. Dacherius *Spicil.* tom. 5. p. 305. (e)

850. (f) **HILDEGARIUS**, natione Gallus, primum S. Dionysii prope Parisios monachus, dein Caroli Calvi gratia Meldensis episcopus factus anno 850. Obiit an. 874. Scripsit *S. Faronis episcopi Meldensis vitam*, 131. capitula continentem; quam ex codice MS. S. Faronis in suburbio Meldensi in lucem protulit Johan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* 2. p. 606.

850. **AUTOR** *vite S. Remaci*, monachus Stabulensis, claruit imperante Lothario circa annum 850. Scripsit *de vita S. Remaci episcopi Trajectensis*, qui obiit circa annum 664. Opus illud primum divulgavit Mabillon. *Sæc. Benedict.* 2. p. 488.

850. (g) **ALMANNUS**, monachus Altovillarensis, claruit circa annum 850. In litteras misit *vitam S. Sindulfi confessoris apud Remos*, quam ex MSS. codicibus monasteriorum S. Theodorici Remensis, & Altovillarensis, primus extulit Johan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* 1. p. 368. Præter Sindulfi

vitam, memorat etiam Siebertus * Gemblacenſis ab Almanno nostro scripta, vitam *S. Nivardi archiepiscopi Remensis, vitam Helenæ reginæ, & translationem ejusdem a Roma ad cœnobium Altovillarenſe. Et quia, inquit, suo tempore, Francia a Normannis vaſtabatur, exemplo Hieremias prophete, defolationem Franciæ S. sui cœnobii, quadruplici planxit alphabeto.*

(b) **RUDOLPHUS**, natione Germanus, cœnobii Fuldenſis presbyter & monachus, vir pro sæculi quo vixit statu admodum eruditus, poëta & historicus insignis, claruit circa annum 850. Obiit 8. Idus Martii anno 875. vel sequente. Jussu Rabani Mauri abbatis sui composuit *vitam S. Lioba virginis Bischofheimensis in Germania abbatissæ*, quæ exstat apud Surium Sept. 28. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* 3. part. 2. p. 245. Vitam etiam præceptoris sui Rabani Mauri, abbatis Fuldenſis & archiepiscopi Moguntini, quæ Rabani operibus præmissa est. Habetur item apud Bollandum Febr. 4. tom. 1. p. 500. ubi multa de ipsius actis, de patria, nominibus, studiorum loco, tempore, locis, discipulis episcopis & abbatibus, ætate & scriptis, conciliis, obitu & veneratione a doctissimis editoribus præmittuntur. Edidit denique Johan. Mabillon. *Sæc. Benedict.* 4. part. 2. p. 1.

ANONYMUS *vite S. Anselmi* autor, monachus Nonantulenſis, tum ex stylo, tum quod a Scriptore sæculi 9. citetur, circa medium hujus sæculi, anno circiter 850. si non paulo antea, claruisse judicatur. Post se reliquit *vitam S. Anselmi Nonantulani in Italia abbatis primi*, qui monasterium illud condidit anno 750. in eoque quinquaginta fere annos vixit. Primus eam eruit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* tom. 2. col. 101. Fragmenta quædam Bollandiani Mart. 3. integram ex Ughello Mabillonius *Sæc. Benedict.* 4. part. 3.

AUTOR anonymus *vite S. Willemi*, circa annum 850. claruisse videtur. Certe ipsum, quem autorem sane gravem vocat, non modo ante sæculum 11. vixisse conjicit Mabillonius, sed & verisimile esse, haud longe post Willemi obitum, qui discessit circa annum 812. cujus res gestas quasi testis oculatus commemorat, claruisse. Scripsit *vitam S. Willemi, ducis Gelloniensis in Gallia*, monachi & confessoris, quam pri-

(a) Conf. *Ondin.* tom. 2. p. 150. *Fabr. Bibl. med. & infim.* Latinit. 1. 5. vol. 2. p. 130. (b) *Dialogus de vita S. miraculis B. Harioldi* habetur in tom. 4. part. 1. *Bern. Præti Anecdotorum.* (c) Conf. *Ondin.* tom. 2. p. 149. (d) Scripsit etiam, teste Mabillonio, *Composicionem horologii Solaris* sub Bedæ nomine a Petro Pithæo editam ad calcem *Epigrammatum Paris.* 1500. Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim.* Latinit. 1. 2. vol. 1. p. 121. (e) Edit. nov. tom. 2. p. 19. (f) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim.* Latinit. 1. 8. vol. 1. p. 781. (g) Conf. *Ondin.* tom. 2. p. 405. *Fabr. Bibl. med. & infim.* Lat. 1. 1. vol. 1. p. 147. *Tillemont.* *Mémor. Ecclesiæ*, vol. 7. ad vit. *Helenæ*, not. 7. (b) Conf. *Ondin.* tom. 2. p. 197.

Sæc. IX, ab mus in lucem edidit Car. Stengelius *Aug. an. DCCC. Find.* 1611. deinde Mabillonius Sæc. Benedic. 4. part. 1. p. 70. Exhibet etiam idem Mabillonius Anonymi cujusdam monachi Gellonenfis libellum *de miraculis S. Willihni* ibid. part. 2. p. 556. an vero sit ejusdem auctoris, mihi haud fatis constat.

853. A U T O R anonymus, monachus Prumiensis, claruit anno 853. Scripsit rei gestæ testis oculatus, *historian translationis reliquiarum SS. Martyron Chysanti & Darie*, ex urbe Roma in Galliam. Hanc, quam nonnulli Wandelberti esse suspicantur, ex veterrimo codice Remigiano eruit Johan. Mabillonius, Sæc. Benedic. 4. part. 1. p. 611.

854. Æ N E A S, gente Gallus, sacri Palatii notarius, eo nomine subscripsit concilio Carisiacensi anno 849. & Sueffionensi anno 853. Anno, ut videtur, 854. vel paulo post episcopus Parisiensis factus est. Anno 859. synodo Tullensi, 862. Pistensi I. 866. Sueffionensi, 867. Tricassino, 869. Pistensi II. & Vermeriensi, interfuit. Nec diu supervixit. (a) Exit ab eo circa an. 868. scriptus *liber adversus objectiones Græcorum*, quem Dacherius edidit Spicileg. tom. 7. p. 1. (b) Prologum illius exhibent Conciliorum editores tom. 8. p. 476. In hoc tamen libro a se edito plurima Latinorum patrum testimonia ob frequentiam & proximitatem se omisisse fatetur Dacherius, notatis tantum locis, ubi in SS. patrum operibus reperiuntur. Habetur ejusdem *epistola* breviuscula ad Hincmarum Remensem Concil. tom. 8. p. 1898.

855. (c) BENEDICTUS III. patria Romanus, Petri filius, a Gregorio IV. subdiaconus, a Leone IV. presbyter titulo S. Callisti, ordinatus, demum pontifex Romanus anno 855. die 1. Sept.-mbr. factus, sedem pontificiam ab Anathasio antipapa Ludovici Imp. favore subnixo ægre extorsit; postquam vestimentis pontificalibus exutus, verberibus cæsus, & in carcerem conjectus fuisset: verum ipse tandem thronum patriarchalem invicta populi Romani constantia atque animi obstinatione obtinuit. Non longe post adeptum pontificatum synodum Sueffionensem Hincmarianam confirmavit. Obiit an. 858. die 10. Martii. Exstant *Epistole* 4. Concil. tom. 8. p. 232. (d)

855. (e) HERARDUS, gente Gallus, ab anno 855. archiepiscopus Turonensis, anno 859. in concilio Tullensi 1. Weniloni archi-

episcopo Senonensi, a Carolo rege perduell. Sæc. IX, ab lionis accusatus, datus est iudex. Anno sequente concilio Tullensi 2. 862. Aquigranensi 3. anno 866. concilio Sueffionensi 3. & Vermeriensi, anno 867. Tricassino, interfuit. Obiit anno 871. Exstant *Capitula* 140. ex corpore sanctorum Canonum excerpta, & presbyteris suis anno 858. in synodo congregatis data, Concil. tom. 8. p. 627. & inter Baluzii capitularia tom. 1. p. 1283. *Communitorium* ad Wenilonem Senonensem in synodo Tullensi datum, Concil. tom. 8. p. 695. *Ammunciatio de Wulfadi causa & Herneutrudis regina coronatione in concilio Sueffionensi* 3. facta, Concil. tom. 8. p. 830. *Litteræ de dote ecclesiæ Trojana* an. 867. date, apud Baluz. in Append. tom. 2. Capit. p. 1484.

855. REMIGIUS, gente, ut videtur, Gallus, summus sacri palatii Lotharii imperatoris magister, seu capellæ regie præfex; ac Lotharii deinceps favore post Amulonis mortem archiepiscopus Lugdunensis; quo tamen anno dignitatem istam obtinuerit, parum constat. Anno 855. concilio Valentino præfuit; in quo lapsam Gottheschalci causam, quam magno semper studio tractatus est, decretis synodici in integrum restitui, & concilii Carisiacensis canones contra Gottheschalci sexennio ante latos damnari, effecit. Anno 859. episcoporum synodo in Andemantunno Lingonum collectæ, præfuit, in qua canones Valentinos comprobati, & Johannis Scoti capitula 19. damnari, curavit. Decreta ista synodica post quindecim dies Remigius una cum coepiscopis ad concilium Tullense ad Saponarias detulit, & tribus regibus Carolo Calvo ejusque nepotibus Carolo & Lothario oblatos in concilio relegi obtinuit. Hinc grave ortum est jurgium Remigium inter & Hincmarum, qui canones etiam Carisiacenses relegi effecit. Nil synodice decretum; res in aliud concilium rejecta. Remigius vero noiter anno 866. Sueffionensi, 869. Vermeriensi, 870. Attiniacensi, 871. Duziacensi, 873. Cabilonensi 1. 875. Cabilonensi 2. conciliis, interfuit. Obiit 5. Kal. Novemb. quo vero anno, mihi non fatis est compertum.

(f) SCRIPTA.

Libre de tribus Episcoporum epistolis, seu responsio, ecclesiæ Lugdunensis nomine facta adversus Hincmarum, Rabanum, & anonymi Episcopi epistolæ. Scriptus circa annum 853.

Libellus de tenenda immobilitate S. Scripturæ veritate, & SS. orthodoxorum Patrum au-

(a) Conf. *Du Pin. Hist. Eccles.* vol. 7. p. 111. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* l. 1. vol. 1. p. 69. (b) Edit. nov. tom. 1. p. 113. (c) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* l. 2. vol. 1. p. 527. (d) Confirmationem Privilegiorum Corbeie edidit Dacherius Spicileg. tom. 6. p. 397. Edit. nov. tom. 3. p. 141. (e) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* l. 8. vol. 3. p. 696. (f) Conf. *Du Pin. Hist. Eccles.* vol. 7. p. 18.

Sec. IX. ab an. DCCC. toritate fideliter servanda, seu Censura ecclesie Laudunensis, capitulis 4. synodi Cariffica opposita, anno, ut videtur, 854. scripta.

Absolutio cuiusdam questionis de generali per Adamon damnatione, & speciali per Christum ex eadem ereptione Electorum, quam eodem, quo liber de tribus epistolis, tempore scriptam esse, probabile est. Opuscula ista habentur in Bibliotheca Patr. tom. 15. & apud Gilb. Mauginum Collect. Script. de Prædestinat. & gratia tom. 1. part. 2. p. 67. subiectis libro de 3. questionibus, Andreæ Du Vallii notis.

Ceterum Remigio nostro ab Usserio ascribitur, & sub illius nomine in Bibliotheca Patr. prodiit *Commentarius in epistolas D. Pauli*, qui Haymoni vulgo, ac potiori quidem jure tribuitur. De eo monet Usserius, commentarium in epistolam ad Hebræos nec Remigii nec Haymonis esse, sed Primasio deberi. (a)

856. (b) HINC MARUS, gente Gallus, in agro Bononiensi natus, Hincmari Remensis ex forore nepos; avunculo bonis litteris & moribus institutus puer adhuc datus est. Postquam annis maturuit, admoveatur ad negotia, ab avunculo ad regem, a rege in Gothiam, legatus. Anno circiter 856. defuncto Pardulo in sede Laudunensi avunculi gratia successus est, & in ecclesia Remensi, utpote metropolitana ordinatus. Episcopus factus primo quidem Hincmaro Remensi, & ut avunculo, & ut metropolitano suo, morem gessit; eque in frequentibus synodis contra Rothadum Sueffionensem habitis, altitit: postea vero superbia & ambitione inflatus, nota metropolitani jura, ei denegavit. Administrationem palatii, & abbatiam extra provinciam sitam, eo inconsulto accepit: ad synodos crebro evocatus venire renuit: ab avunculo aliisque episcopis excommunicatos in communionem recepit: aliorum episcoporum subditos excommunicavit. Hinc ulterius grassatus, famam avunculi carpere; ne præsentem quidem salutare vel intueri; calumniis insectari; postulare ut sua ipse scripta concremaret; illum degradatione dignum esse clamare, idque se effecturum minari; denique nihil non agere, quo avunculum divexare, & metropolitani jugum excutere posset. Nec intra hosce limites stetit effrenis audacia. Regi etiam injurius fuit, cujus ille potestatem ludibrio habuit; defectionem etiam ad Lotharium nepotem meditatus. Arrepto quin etiam civili gladio, insana sua decreta armata manu exsequi solebat; quosque sacris submoverat, bonis

spoliare. Verbo dicam: impotentissimum & in ecclesia & in republica tyrannum egit, belli fax, dissidiorum præco. Tali ingenio vir præditus a turbis quiescere non potuit. Propriorem vero turbarum anam suppeditavit villa Pauliacum, a sede Laudunensi olim abreptum, a Carolo rege Hincmaro episcopatum ineunti redditum, ab Hincmaro postea regi traditum, ut id Nortmanno cuidam aulico in beneficium daret. Prædium illud vir levissimus anno 868. a Nortmanno repetiit; reddere abnuentem excommunicavit; & armata familia sua non eo solum prædio, sed bonis omnibus directum exiit. Nondum satius, Nortmannum tanquam raptorem & sacrilegum apud pontificem accusat. Hinc litteras a pontifice ad Remensem metropolitenum impetrat; quibus ille Nortmannum Comitem excommunicare jubetur. Abnuat id, qui causæ injustitiam probe novit, Hincmarus Remensis. Noluat id etiam fieri Carolus rex, in Nortmanni & justitiæ partes propensior. Frenit Hincmarus Laudunensis; & avunculum simul ac regem sacrilegi & contemptæ sedis apostolicæ apud pontificem accusat. Eodem circiter tempore major accessit malorum seges. Hincmarus enim levi quadam de causâ universos dioeceseos suæ clericos excommunicat. Clerici Hincmarum Remensem metropolitenum appellant. Ille clericos censura solvit; & communioni ministerioque suo restituit. Exardescit itatim Laudunensis: ingentes irarum moles versat: minas ubique spargit. Tantas furias synodo coercendas esse censuit Carolus rex. Anno igitur 869. res ad synodum deferunt. Pistensem indicit Carolus: Hincmarus accersit. Ire abnuat præfractæ Hincmarus: quin & regem multosque episcopos & magnates palam excommunicat. Ei tamen a rege atque optimatibus in colloquio Pistensi facti veniam autoritate sua impetrat avunculus; remque totam synodo judicandam committi obtinet. Indicitur synodus Vermeriæ habenda 8. Cal. Maii. Adest Hincmarus; cumque crimina sibi objecta diluere non posset, appellatione ad Romam interpolata, effugium quaesivit. Censuram quidem synodi ea arte evasit: ipse vero a rege veluti in carcere detentus fuit prope Silvacum in parochia Laudunensi. Anno sequente synodus frequens eadem de causâ in Attiniaco palatio convenit. Adfuit Hincmarus nolter, (dicit, antea duplici libello, insulto uno, comptiori altero, appellationem suam confirmare frustra molitus esse) & a rege rebellis, ab avunculo contumacia, a Nortmanno inju-

Sec. IX. ab an. DCCC.

(a) Remigii est Altfiodorensis, ut nobis fidem facit Jacob. Long. Bibl. sacr. p. 923. (b) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 7. p. 35. seq.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

rie, a clericis suis injuste excommunicationis, a laicis subditis tyrannidis, accusatus est. Rem quidem cum rege & avunculo transegit, præfeto utrique novo fidei jramento; pro reliquis causis terminandis tres episcopos ab avunculo designatos iudices & ipse admisit. Mox tamen iudicium detrectans, pontificem Romanum iterum appellat. Summo interim animi ardore Hadrianus papa ei apud regem & avunculum tam precibus quam minis patrocinatur. Anno 871. Carlomanni rebellia contra regem arma moventis partes non obscure sectatus est; & excommunicationi contra eum ab avunculo lace subscribere recusavit. Eodem anno habita est synodus Duziacensis; in qua acriter a Carolo rege & Hincmaro avunculo accusatus est; & ad synodum adductus, præfens interrogatus, auditus, convictus, & quantumvis Romam appellans & recusans iudices, unanimi episcoporum suffragio damnatus fuit, & sede depositus. Sede ejectus, cum novis rebus in dies studeret; anno circiter 876. a Carolo Calvo, imperatore jam facto, in exilium ejectus est, vinculis constrictus, in custodiam datus, & post biennium excecatus. Anno 878. post Caroli mortem a Johanne VIII. pontifice in Galliam profecto, habito Trevis concilio excommunicatione solutus est, ad missam canendam admissus, & aliqua parte reddituum ecclesie Laudunensis donatus. Obiit ante annum 882. superstitie adhuc avunculo. Hæc fere omnia ad illustrandam hujus temporis historiam, partim ex Hincmari Remensis operibus, partim ex opusculis a Lud. Cellotio editis, non indiligenter collegimus.

(a) SCRIPTA.

Epistole 6. ad Hincmarum Remensem, a Jacobo Sirmondo inter opera Hincmari Remensis editæ, tom. 2. p. 335. 340, 341. 351. 608. 644.

Collectio altera ex epistolis Romanorum pontificum pro appellatione sua, Hincmaro Remensi apud Gundulfi villam, anno 870. missa per Wenilonem archiepiscopum. Exstat ibid. p. 355.

Schedula episcopis & per eos regi porrecta apud Pistas de appellatione a se ad sedem Romanam interpolata.

Satisfactio per Odonem episcopum ad Carolum regem missa. Bina ista opuscula notis illustrata una cum aliis edidit Ludovicus Cellotius Paris. 1658. 4to. a Cl. Labbeo Concil. tom. 8. inferia p. 1760.

Reclamatio & proclamatio in concilio Tri-

castino 2. anno 878. facta. Exstat Concil. Sæc. IX. ab an. DCCC. tom. 9. p. 315.

(b) ANGELOMUS, Luxoviensis in 856. Burgundia coenobii monachus, ordinis Benedictini, claruit anno 856.

SCRIPTA.

Stromata in libros 4. Regum, seu commentarii jussu Drogonis episcopi ex veterum patrum scriptis, contexti.

Enarrationes seu Stromata in Cantica Canticorum, jussu Lotharii Imp. collecta.

Prodierunt Angeloni opera Colon. 1530. Roma 1565. & in Biblioth. Patr. tom. 15. p. 307. (c)

BERTHARIUS, natione Gallus, ex regio Francorum genere ortus in monasterio Cafinenſi vitam monasticam amplexus est, tantaque virtutis fama excoluit, ut post Bassatii mortem anno circiter 857. communi monachorum suffragio abbas electus sit. Duram sane provinciam nactus est, Saracenis prædonibus Italiam ferro flammæque tunc temporis devaltantibus; a quorum incurſu ut tutum præstaret Casinum, ipse monasterium muro cinxit; ac turribus & propugnaculis communit: & ad montis Calini radices, urbem S. Germani exstruxit. Suscepit sæpius in Galliam itinere, suppetias Italiæ contra Saracenos dari a Ludovico Imp. petiit & obtinuit: semel etiam per litteras evocatum, in monasterio suo, hospitio excepit, & in Apuliam adversus Saracenos arma moventem, secutus est. Anno 879. Romam profectus, Landulpho episcopo Capuano a civibus per seditionem ejecto, autoritate sua apud Johannem VIII. pontificem patrocinatus est, ne, Italiæ vires nutius diffidii distraherentur, veritus. Anno 884. Saraceni Casinum expugnarunt; & Bertharium abbatem ad altare missam facientem obruncarunt 11. Cal. Novembr.

(d) SCRIPTA.

Questiones in utrumque Testamentum, Conclusiones ad monachos in Diversorum natalitius habitis, De Medicina libri duo, De Grammatica phores. Metro imprimis multa atque eleganter conscriptis. Ex omnibus ejus scriptis superest opus primo loco memorandum, viz. *Antiquarum sive Contrariarum in speciem locorum utriusque Testamenti libri 2.* qui sub Juliani Toletani nomine in Bibliothecis Patrum habentur; & anonymi prodierunt Basil. 1530. Colon. 1533. 8vo. a non-

(a) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 8. vol. 1. p. 790. (b) Conf. Du Pin. Hist. Ecclæ. vol. 7. p. 174. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. vol. 1. p. 218. (c) Angeloni Commentarii in Gensu exstat tom. 1. part. 1. Anecdotorum a Bernard. Pezio editi. 1721. (d) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. l. 2. vol. 1. p. 62.

Sæc IX. ab
an. DCCC.

* Annot ad
Petr. Diac.
de viris il-
lustr. Cali-
nenf. c. 12.
† Chronic.
Calin. l. 1.
c. 35.

nullis etiam Richardo Cluniacensi, ab aliis Salviano Matiliensi ascripti. Verum id rectius Berthario nostro vindicat Johannes Baptista Marus, * tum Leonis Oltientis, † qui tale opus scripsisse Bertharium prodit, auctoritate subnixus, tum fide codicis MS. pervetusti Longobardicis litteris scripti, in bibliotheca Aniciana, qui Bertharii nomen prætulit.

*Verjus de vita, obitu, ac miraculis S. Benedi-
cti, aliisque ad Angelbergan Augustini, quo-
rum meminit Petrus Diaconus cap. 12. ha-
bentur inter Prosp. Martinengi poemata
Rom. 1590. & apud Arnold. Wion ad Mar-
tyrol. Benedict. Martii 21.*

- *Sermo de Luca evangelista*, a Petro item Diacono memoratus, in breviario Ord. S. Benedicti habetur.

Sermonum & homiliarum liber 1. Servatur MS. in biblioth. Calin. num. 107. indicante J. B. Maro, not. ad P. Diac. c. 12. ubi etiam meminit *sermonis de S. Matthia apostolo*, nec non alterius *de S. Romano abbate*, ubi nam vero delitescant non dicit.

858. (a) JOHANNES, ERIGENA & SCOTUS dictus, quem alii Anglum apud Ergene in confiniis Wallie natum, alii Scotum ex oppido Aire oriundum, alii Hiberniam Eri feu Erin olim dictam, natalem habuisse, contendunt. Claruit anno 858. Relicta * patria in Galliam transiit; & ob ingentem eruditionis famam a Carolo Calvo summa dignatione susceptus est, inter familiares adlectus, & in rebus tam sacris quam ludicris individuus mensæ & cubilis focus factus. Anno circiter 850. fervente controversia prædeterminationis contra Gottschalcum ipse calamum acriter strinxit, scripto de Prædeterminatione libello ad Hincmarum Remensem & Pardulum Laudunensem, quem Prudentius Tricassinus & Florus Lugdunensis, statim oppugnarunt. Damnato dogmate Gottschalciano magnam tamen & ipse Johannes invidiam passus est, quam paradoxo ut plurimum dogmatibus philosophicis, immensaque apud regem gratia, sibi ut plurimum conflavit. Sive istam igitur defugiens, seu ab Alfredo rege ad restaurandam in Anglia rem litterariam evocatus, certe anno 877. post Caroli Calvi, Mecænatis optimi mortem, in Angliam transmeavit, (b) & ab Alfredo rege in academia Oxoniensi a se sive recens fundata, seu restituta, artium liberalium, Geometrix imprimis & Astronomiæ, studio præfectus fuisse dicitur. Post triennium nata inter academicos Oxonienses discordia, Malmesbu-

rium secessit, & in celeberrimo illo cœnobio ludum litterarium aperuit: ubi demum anno 883. (rejecit id alii in 886.) a discipulis, inflexam morum duritiem & gravitatem ægre ferentibus, stylis & graphiis confossus interiit 4. Id. Novembr. Corpus ejus, teste Mattheo Florilego, in B. Laurentii basilica, humili quidem loco, sepultum est. Ubi vero super ejus sepulturam divinitus cecidit radius ignis cœlestis, monachi his revelationibus admoniti, in majorem ecclesiam transtulerunt: & ad finitram altaris partem loco magis honorabili condiderunt. Certe martyribus & sanctis post mortem annumeratus locum in martyrologio Romano per multa tenuit secula; donec tandem, heu infelix! ab oculatoribus pontificis transubstantiationi contraria sensibile deprehensus, deletio nomine eximeretur. Doctrinam ejus & pietatem egregie deprædicat Anatolius Bibliothecarius in epistola ad Carolum Calvum. *Mirandum est*, inquit, *quomodo vir ille barbarus (qui in finibus mundi positus, quanto ab hominum conversatione, tanto credi potuit altius lingue ditione, longinquus) talia (viz. Dionysii opera) intellectu capere, in aliisque linguis transferre valeret. Johannem immo Scotigenam virum, quem auditu comperi per omnia sanctum. Sed hoc operatum est ille artifex spiritus, qui hunc ardentem pariter & loquentem fecit. Nisi enim ex gratia ipsum igne charitatis flagrasset; nequaquam domum linguæ loquendi procul dubio suscepisset.*

(c) SCRIPTA.

De divisione Naturæ, seu de rebus naturalibus libri 5. De hoc opere hæc olim notavit Rogerus Hovedenus * nolter, cujus verba mutuatus est Mathæus Westmonasteriensis, * "Compofuit librum, quem *περί φύσεως καὶ μετεωρολογίας*, id est, *de Naturæ divisione*, intulavit, propter perplexitatem quarundam questionum solvendarum, bene utilem: si tamen ignoscatur ei in quibusdam in quibus a Latīnorum tramite deviiavit, dum in Græcos acriter oculos intendit; unde & hereticus a quibusdam putatus est. Sunt enim revera in hoc libro perphrasia, quæ nisi diligenter discutiantur, a fide catholica abhorrentia videantur.

Aubignæ S. Maximi, seu scholia ejus in difficiles locos S. Gregorii Nazianzeni, Latine versa. Proderunt simul bina ista opera typis impressa Oxon. 1681. fol.

(d) *De prædeterminatione Dei contra Gottschalcum liber*, a Gilberto Mauguin. editus Vin-

* Annal. ad
an. 883. fol.
214. p. 2.
Loc. cit.

(a) Conf. *Omidæ*, tom. 2. p. 234. seq. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 82. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 9. vol. 4. p. 397. seq. (b) Ex Francia in Angliam revertisse circiter an. 882, nos docet *Leindorf* Collectan. tom. 2. p. 121. (c) Conf. *Ælfrici Magni* vit. a Dom. *Johau. Speiman*, Anglice conscriptæ auctorem reddit, & annotationibus illustrat, a *Tbo. Hearne*, p. 133. (d) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 15.

Sæc. IX. ab
an. DCCC. dic. Prædestinationis & Gratiae tom. 1. p. 103. Ex hoc libro 19. capitulorum Summularum, quæ Lotharii Imp. iussu olim collectæ, ad Carolum fratrem per Ebbonem Gratianopolitanum episcopum missæ, in palatio Vermeriensis anno 853. traditæ, & a Prudentio Tricassino & Floro Lugdunensi postea refutatæ sunt, habentur in historia Gottheschalci Uffleriana cap. 19.

Opera S. Dionysii Areopagitæ quatuor, (viz. de celestis Hierarchia, de ecclesiastica Hierarchia, de divinis Nominibus, de mystica Theologia) in Latinam linguam conversa, versione Carolo Calvo Imp. nuncupata. Hanc versionem nimia Græci sermonis affectatione vitiatam, adeoque Latinis haud satis esse intelligibilem, dudum observavit prædictus Florilegus. Proderunt ex his aliqua in editione operum S. Dionysii Colon. 1536. Omnia vero, teste Labbeo * in bibliotheca collegii Societatis Jesu Bituricensis, MSS. habentur. Præfationem versionis istius duplicem ad Carolum Calvum, metricam alteram breviorē, alteram prosaicam prolixiorē edidit Cl. Ufflerius in epistolarum Hibernicarum sylloge p. 57.

(a) *Excerpta de differentiis & Societatibus Græci Latiniq. verbi*, quæ inter Macrobian scripta feruntur, ex fusiōribus Macrobian scriptis a Johanne nostro desolata esse, censet Ufflerius & Pithecius.

(b) *Liber de corpore & sanguine Domini* interit, quem Caroli Calvi iussu conscripfit, Rattamini sententiæ ubique consonum, atque eo nomine a synodo Vercellensi anno 1050. damnatum ut ex Berengarii epistola ad Richardum a Dacherio * evulgata patet. Ceterum multa alia Erigenæ opera censet Baleus, quæ an unquam ab eo scripta fuerint, parum constat; minus adhuc an MSS. forsan alibi delitescant.

* Spicileg.
c. 2. p. 510.
edit. nov.
c. 3. p. 400.

858. (c) NICOLAUS, natione Romanus, Theodori Regionarii filius, a Sergio papa subdiaconus, a Leone diaconus ordinatus, Benedicto mortuo anno 858. ecclesiæ Romanæ pontifex electus est, & præfente Ludovico Imp. die 25. Martii consecratus. Anno sequente a Photio patriarcha CP. nuper factō, litteris interpellatus, anno 860. ad causam ejus investigandam legatos Constantinopolim misit. Anno 861. Photium, conciliumque CP. ab eo habitum, fugillare, & Ignatio palam patrocinari cepit. Eodem anno habita synodo Lateranensi Johannem archiepiscopum Ravennatē injuriæ & rapinæ a civibus suis accusatum in

judicium vocavit; & venire abnuentem Sæc. IX. ab
an. DCCC. communionē privavit. Mox etiā a Ravennatibus exoratus, Ravennam profectus est, & Johannem diu licet tergiversatum civibus satisfacere, contumaciæque suæ poenitentiam agere, & veniam postulare coegit; poenitentem communioni restituit. Anno 862. acris contra Photium insurrexit, habitaque Romæ synodo pullantem tunc temporis Theopachitarum hæresin damnavit. Eodem anno divortium Lotharii regis indignatus, & a Teutberga regina injuste uti credi voluit, repudiata, appellatus, summa inis miscuit, nihil intentatum relinquens, quo aut Teutbergæ causam tutaretur, aut Lotharium regem a proposito abduceret; adeo ut anno sequente synodum Metensem damnavit, & Theutgadum Treverensem ac Guntharium Coloniensem archiepiscopos, a synodo ad Romam legatos, excommunicaret. Eodem anno 863. collecto Romæ concilio Photium excommunicavit & damnavit, & Rothadum episcopum Sueffionensem ab Hincmaro Remensi depositum sedis suæ restituit, & Romam judicandum remitti crebris litteris mandavit. Anno 864. habita Romæ synodo Rodoldum episcopum Portuensem, legatum suum tum in Oriente tum in Gallia, sedē & communionē submovit, alianque synodum de causa divortii Lotharii regis terminanda frustra indixit. Anno 865. convocata Romæ synodo, Rothadum præsentem communioni restituit, sedis Sueffionensi restituendum decrevit, & in Galliam synodico decreto ac litteris suis communionem dimisit, anathema omnibus ei deinceps adversariis comminatus. Acris eodem tempore contra Michaëlem Imp. & Photium exarsit, illiusque scripta flammis palam mandari iussit. Anno 866. Michaëlis Bulgarorum regi fidem Christianam nuper susceptam gratulatus est, quaestionibus 106. ab eo propositis responso satisfecit, & ad fidem apud Bulgarios confirmandam Paulum Populoniensem & Formosum Portuensem episcopos legavit. Eodem anno Waldradum Teutbergæ pellicem excommunicavit. Wuldradum & socios in concilio Sueffionensi depositos dignitati suæ restitui iussit; & a Photio anathemate percussus est. Obiit anno 867. die 12. Novembris. Extant *Epistole* 70. Concil. tom. 8. p. 268. aliæ 24. ibid. p. 480. Fragmenta aliarum *epistolarum* 6. ibid. p. 514. (d) *Responso ad consulta Bulgarorum*, capitulis 106. constantia, ibid. p. 516. (e) *Decreta* seu *rescripta* de rebus variis in 22.

(a) Conf. Fabr. Bibl. Lat. l. 3. c. 12. §. 11. p. 622. (b) Conf. Petri de Marca Epist. ad Dacher. præfix. tom. 3. Spicil. & nov. edit. tom. 3. p. 852. (c) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 7. p. 86. seq. p. 176. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 11. vol. 5. p. 306. (d) Conf. Baluzii Miscellan. tom. 5. Fabr. Bibl. Gr. l. 6. c. 4. vol. 11. p. 550. seq. (e) Item apud Baronium Annal. tom. 10. ad an. 866. n. 7. Responso ad Consulta Ardicus Archiepiscopi Vefontionens. habentur apud Dacher. Spicil. tom. 12. p. 421. Edit. nov. tom. 1. p. 596.

Sec. IX. ab
an. DCCC.
titulos dispersita, ibid. p. 550. *Appendix
epistolarum secunda* epistolas 4. complectens,
ibid. p. 563. quinque alias nuper eruit Edm.
de Martene Collect. Nov. Vet. Script. tom. 1.
part. 1. p. 40. Cæterum Nicolai nostri epi-
stolæ seorsim prodierunt *Rome* 1542. fol.

858. (a) PHOTIUS, ortu, ut videtur, Con-
stantinopolitanus, Tarasii patriarchæ nepos,
parentes habuit generis splendore illustres,
& quos martyrium (forfan ob causam ima-
ginum) nobilitaverat. genere, doctrina,
virtute, conspicuus, ad summas reipublice
dignitates, quamprimum maturuit, ascen-
dit; factus Protospatharius seu regiorum
fætelitum dux, Protosecretarius, & Senatus
CP. princeps; adeoque imperatoris nomine
ad Alsyrios legatione functus. Anno 858.
dejecto Ignatio, & oblato ab eo, seu spon-
te, seu metu, abdicationis libello, cum de
successore ageretur, Photium τὸν ἐπὶ εὐλαβίᾳ
καὶ γνώσει πολλὰ φημιέμενον, fatente Michaële
monacho, causæ Photianæ aliter minime
favente, magnopere reluctantem tum au-
lici tum clenci in patriarchatum Constan-
tinopolitanum elevarunt, ipso Donni die
natali consecratum. Certe ad hoc munus
subeundum, quicquid fingant Ignatiani, se
per vim quandam adactum esse ipsemet
non modo in epistola ad Hadrianum pap-
am, sed & privatis ad ipsum Bardam lit-
teris, serio conquestus est. Quo tamen non
oblante, Ignatiani in æde S. Irenæ con-
gregati Photium ejulque sequaces damna-
runt: Photianis mox in synodum collectis
pari rependebus. Anno 861. habita
est Constantinopoli episcoporum 318. syn-
odus, in qua solenni sententia deponitur
Ignatius; cui aderant & consenserunt le-
gati Pontificii Rodoldus Portuentis & Za-
charias Anagninus episcopi. Etsi postea
ipse Nicolaus papa consensum denegavit,
pessima convicia minasque quotidie in Pho-
tum jaculatus. His accessit nova Nicolai
in Photium odii ratio, causa nempe Bulga-
rorum, quos missis illuc anno 866. prædi-
catoribus fedi Romanæ arripere, molitus
erat. Hos interim Photius, utpote fedi suæ
subditos, cui se nuper ultro subjecerant,
fedi suæ strenue vindicavit. Anno 867. ad
imperium evectus Basilus Macedo, Photio
non levis infensus, quod ab Michaelis
Imp. eadem acriter ab eo correptus fuerat,
& sacra communione submotus, revocato
Ignatio, Photium throno patriarchali de-
jecit. Anno 869. convocato Constantinopoli
concilio episcoporum 102. quod pro œcu-
menico 8. habent pontifici, Photium Pho-
tianoque damnant & deponunt Ignatiani;

Vid. Photii
Ep. 6. p. 69.

Vile Leo-
nem Gram-
in Chrono-
graphia, &
Joelcm in
Hist. com-
pend.

& ut modo quodam in solenti res ageretur,
synodali sententiæ calamis non nudo atra-
mento, sed ipso sanguine sacramentali tin-
ctis subscripserunt. Quo facto Photius in
exilium est actus, cognatis, familia, amicis,
omni denique humano miniliterio, & quos
ipsa vita cariores habuit, libris exutus. καί-
νεν τότε (inquit) καὶ παράδοξον, ἡ νῆα καὶ
ἡμῶν ἐπὶ νηπιονίᾳ τινεὶ, & hoc certe novum
& paradoxum, recens in me excogitatum suppli-
cium. Tandem Basilus veteris amicitie me-
mor; cum Photio in gratiam redire cepit,
quem mortuo paulo post Ignatio, anno
878. fedi suæ restituit. Nec hoc contentus
Johannem VIII. Romanum pontificem illi re-
conciliavit. Photium proinde pontifex in
communione recepit, omnia adversus
eum ejulque sequaces decreta irrita fecit;
Paulum Anconitanum & Eugenium Ostien-
sem legatos Constantinopolim misit; ubi
collecto anno 879. episcoporum 373. con-
cilio interfuerunt. Omnia hic in Photii
gratiam cellerunt, ipse pro legitimo patri-
archa ab omnibus agnitus, relicta in con-
trarium decreta, antiqua sedis CP. privile-
gia confirmata, condito etiam canone, ut
omnes a Johanne pontifice Romano dam-
nati, a Photio etiam damnarentur; a Pho-
tio damnati, a Johanne etiam anathemati
subjicerentur. Hanc solummodo synodum
Photianam œcumenicam 8. agnoscunt Graeci,
(b) cujus Acta ex Johannis Becci patriarchæ
CP. codice exscripta primus Gr. Lat.
extulit Gulielmus Beveregius Pandect. Ca-
nonum tom. 2. Anno 886. Photius infidi-
ariam una cum Theodoro Santabareno
adversus Leonem Aug. Basilii filium inita-
rum falso insimulatus, ab imperatore mox
fede pulsus, in Harmonianorum monaste-
rium relegatus est; ubi non diu postea ob-
iisse videtur, in Heremie monasterio ad
Merdosagarem sepultus. Vir, ut cætera ta-
ceam, inhiatæ lectionis, stupendæ erudi-
tionis, omnium non sui modo, sed &
omnium pene seculorum doctissimus, libro-
rum hellu voracissimus, censor κατὰ κράτος.
Nemo bibliothecam ejus vel semel inspexit,
quin historicum summum, philologum in-
structissimum, criticum peripacissimum,
statim deprehendit. Testantur accuratam
juris peritiam, tot solertia ad interrogatio-
nes propositas responsa; prudentiam poli-
ticam, liber da officio Principis; ut de rebus
gestis nil dicam. Legantur ejus epistolæ;
videbis ipsum philosophica, medica, ma-
thematica, theologica, ad amissum tenuisse.
Verum id apud omnes in confesso est; &
forte solus est Philippus Brietius, * qui Pho-
tium litteris facularibus clarum, divinarum

Sec. IX. ab
an. DCCC.

Epist. 97. ad
Basil. Imp.
p. 137. Leo
Gramm. in
Chrono-
graph. Jo-
han. Curo-
pal. in
Compend.
Zonar. An-
nal. tom. 3.

* Annal. ad
an. 878.

(a) Conf. Du Pin, Hist. Eccles. vol. 7. p. 86. seq. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 38. §. 1. vol. 9. p. 369. seq. (b) Sed
vide Tho. Smith, de Græcæ Ecclesiæ hodierno statu edit. 1698. p. 157, 158.

fuisse

Sec. IX. ab
an. DCCC.

* Vit. Ignat.
ti p. 1198.

fuisse ignarum affirmavit, reclamante tota Doctorum caterva, totque ejus scriptis, summa sacrarum litterarum, & rei theologicæ peritia refertissimis. De ingenio ejus, & scientia externa, audiatur unicus Nicetas David, * Photio alias non satis æquus. *Timēti*, inquit, *Photium patriarcham designant: ἦν δὲ ἄνθρωπος ὁ φώτιος ὁ τῶν ἀγίων τε καὶ ἀνθρωπίνων, ἀλλὰ καὶ τῶν εὐργυνῶν κατὰ σάρκα καὶ περιφωρῶν*: Homo erat sane minime obscurus & ignobilis, sed claris & illustribus oriturus natalibus, rerumque civilium & politicarum ists, prudentiaque & scientia omnium tunc temporis clarissimus. Grammatica enim litteraturæ & carminis pangendi, dicendique laude, quin & philosophiæ, & medicinæ, & omnium prope liberalium disciplinarum externarum studio cognitioneque tantopere florebat, ut avi sui facile princeps haberetur, immo & cum veteribus certare posset. *Πατὴρ γὰρ συνέταχεν ἐπ' αὐτῷ, ἡ ἐπιτηδεύτης τῆς φύσεως, ἡ σπουδὴ, ὁ πλοῦτος, δι' οὗ καὶ βίβλος ἐπ' αὐτὸν ἔβη πᾶσα, πλεον δὲ πάντων ὁ τῆς οὐκείας ἔραυ, δι' οὗ αὐτῷ ἡ νύκτας αὐτοῖσι περὶ τὴν ἀνάγνωσιν ἐμμελῶς ἐχολαζοῦντο*. Omnia quippe in illo concurrerant, aptitudo quædam & nature vis ac felicitas, studium, opes, quibus sibi librorum omnium maxime copiam comparabat: & quod præ cunctis, gloriæ laudisque cupido, qua incensus totas vires, in lectioni assidue vacaret, ducebat insomnes. Mitto recentiorum encomia, numero & pondere infinita, meritißimum præ aliis elogium ipsi tribuit, qui de hujusmodi rebus optime judicare novit, Dan. Heinsius Dissert. de critica Veterum, p. 166. quod ne nimis sim, huc non transferam.

(A) OPERA EDITA.

Μυριόβιβλος, sive *Bibliotheca*, a Photio adhuc laico scripta, in qua 280. veterum opuscula lecta, excerpta, & accurate dijudicata continentur. Nobile, si quod aliud, eruditæ vetustatis promptuarium; quo tot secundæ post naufragium tabulæ, tot aurea melioris ævi monumenta, ex parte saltem nobis conservantur. Opus, in quo ingenii acumen, judicij gravitatem, legentis industriam, an lectionis varietatem quis magis admiretur, haud facile dixerim. Interim notari meretur, hanc quam nos habemus Bibliothecam, longe majoris operis solummodo partem videri, ea sc. solummodo quæ, absente Tarasio fratre, recitata fuerant, ut ipse Photius epistola ad Tarasium Bibliothecæ præfixa non obscure indicat. Legit utique & excerptit vir eruditissimus infinita alia aliis temporibus prefente Tarasio recitata; unde nil mirum in hoc opere Ignatium, Papiam, Arilidem, Theophilum, Hegesippum, Athenagoram, Julium Africa-

num, Gregorium Thaumaturgum, Dionysium Alexandrinum, Gregorium Nazianzenum, aliosque maximi nominis Scriptores, quæ sacros, quæ profanos, nullum habere locum, in alia, ut videtur, collectione recensitos, cujus fortasse ἀποσπασμάτων erant eclogæ ille Philottorianæ, quas hoc demum sæculo edidit Gothofredus. Primus hanc Bibliothecam Græce cum notis edidit David Hæschelius *Auguste-Vind.* 1601. fol. Gr. Lat. deinde prodit cum Hæschelii notis, Schotti versione & notis, *Geneve* 1613. fol. *Rothomagi* 1653. fol. Cæterum monendus est lector, versionem Latinam his editionibus affixam, etsi Andreæ Schotti nomen præferat, pravam esse, fallacem, & Schotti nomine prorsus indignam.

Epistola 248. una cum Auctuario §. aliarum de rebus in jure canonico Orientalium dubiis, ex versione & cum notis Richardi Montacutii nostratis Gr. Lat. prodierunt *Londoni* 1651. fol.

Epistola ad archiepiscopum Aquileiensem invenitur Gr. Lat. in Auctuario novissimo Combesii *Parisi*. 1672. Lat. apud Baronium ad ann. 883.

Epistola ad Theophanem monachum, quam Gr. Lat. prolegomenis suis in Theophanis Ceramei homiliis inseruit Fr. Scorsus *Proem.* 2. sect. 3.

Epistola ad Nicolaum papam statim post initum patriarchatum scripta, & confessionem fidei suæ continens. Existat Lat. apud Baronium ad ann. 859. num. 71.

Epistola ad eundem triennio post scripta, Lat. apud Baronium ad ann. 861. num. 39.

Epistola encyclica ad patriarchas Orientales, Lat. apud Baronium ad ann. 863. num. 41. Græce vero & Latine inter epistolâs Photianas a Montacutio editas secundum locum obtinet.

Nomenclator, seu *Canonum ecclesiasticorum & legum imperialium de ecclesiastica disciplina conciliatio*, in titulos 14. distributa. Prodiit cum commentariis Theodori Balfamonis tum Græce tum Latine a Christophoro Justello ex bibliotheca Palatina primum editus *Parisi*. 1615. 4to. deinde ad calcem commentariorum Balfamonis *Parisi*. 1620. fol. postremo in Justelli junioris bibliotheca Juris Canonici *Parisi*. 1662. tom. 2. p. 789. Huic editioni accesserant proluxa Photii prolegomena hætenus inedita ex Cod. MS. bibliothecæ publicæ Oxon. a R. V. Usserio de scripta.

Homilia in diem natalem B. Mariæ virginis. Existat Gr. Lat. in Auctuario novo Combesii *Parisi*. 1748. tom. 1. p. 1583.

Descriptio novæ B. Virginis ecclesiæ, in Palatio a Basilio Macedone, extructa, Gr. Lat.

(A) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 7. p. 105. seq. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 38. §. 6. vol. 9. p. 375 – 560.

Sæc. IX. ab a Cl. Lambecio eruta, & Codino subnexa an. DCCC. *P. rif.* 1655. fol. & cum notis Combesii O. riginum CP. p. 296. (a)

De voluntatibus, quæ in Christo dicuntur *Gnomice*, liber, exstat Latine ex versione Turriani in Auctuario Canisii Steuartiano p. 437. (b) Habetur Græce MSS. in Bibl. Cæfareæ Cod. Theol. 21. num. 1. fol. 1.

Epistola unica, & tractatus brevis, Gr. Lat. a Cotelerio edita sunt Monument. Eccles. Gr. tom. 2. p. 104.

De Divinitate & Incarnatione dissertationes 6. Habetur Latine ex Turriani versione apud Canisium Antiq. Lect. tom. 5. p. 183. (c)

Argumenta Photii adversus Latinos allegata & examinata Johannes Beccus Orat. 1. de unionem Ecclesiarum p. 154.

Libellus de Synodis toties editus nihil aliud est, quam pars epistole, quam scripsit ad Michaëlem Bulgariæ principem de officio Principis; (d) ac proinde inter epistolas Photianas a Montacutio editas primum locum obtinet. Habetur Græce in bibliotheca Cl. Vossii synopsi conciliorum Photii: verum non noster, sed Photii Tyriorum episcopi, opus est. Ex hac synopsi fragmentum profert Usserius Dissert. de Symbolis p. 23.

(a) OPERA *Abundantia*

Commentarius in D. Pauli epistolâ, e quo sua ut plurimum desumpti Occumenius. Exstat Græce MS. in bibliotheca publica Cantabrigiensi, Claf. 4. fig. 9. fol. Codex quidem est admodum antiquus, sed in principio & fine mutilus, certe deest integer in epistolam ad Romanos commentarius.

Quæstiones ac dubia ad Amphilochoium Cyzici metropolitam de variis S. Scripturæ locis. Exstant MSS. grandi volumine, sed absque Photii nomine in Cl. Seguierii Galliæ cancellarii bibliotheca; item in bibliothecis Vaticana, Barberina, Bavarica, & forsitan alibi. Hujus operis fragmenta duo edidit Combesius, alterum ad calcem operum Amphilochoii p. 226. alterum in Auctuarii tom. 1. Alia olim fragmenta protulit Turrianus: ex eodem opere desumpta esse, quæ apud autorem Catene in Johannem reperiuntur, non infeliciter conjicit Colomelius. *Amphilochia* dicuntur hæc quæstita, non quod ab Amphilochio scripta sunt, multo minus ex veteris illius Amphilochoii Iconientis operibus (quod putavit Combesius) collecta; sed quod responsa sunt ad 313. dubia, quæ Amphilochoius metropolita

Cyzicenus, Photii amicus & familiaris, Sæc. IX. ab ei proposuerat. De hoc opere ita L. Allatius de consens. Orient. & Occident. lib. 2. cap. 6. num. 4. col. 576. *Opus est varium, & multiplici eruditione plenum, Theologi & Scripturæ expositioibus maxime necessarium, eoque magis amplectendum, quod non alibi, quam in bibl. Vaticana, nunc positemus ex libris Lollantii, sub Urbano VIII. inventum, quod ipse sciam, exister.* Additque se sedula inquisitione per Italiam & extra Italiam, ubi libri MSS. asservantur, illud indagasse; tamen alicui vel de nomine quidem notum, haud invenire potuisse; capita quædam hinc inde reperiri, nullquam opus integrum. Sed falsus erat vir eruditus, & in his præcipue veratissimus, cum in quibusdam Galliæ bibliothecis, suppresso licet Photii nomine, Latinis auribus oculisque minus grato, exstare dicitur. Ex Amphilochois cap. 37. responsum nempe ad hanc quæstionem, *utrum bonitatis Christi Deidutati unita, circumscripta sit, an incircumscripita?* Græc. Lat. profert Combesius ad calcem operum Amphilochoii p. 226. fâlloque Amphilochio Iconienti ascribit, Alii alia. (f) Et nullus dubito epistolas Photii ad Amphilochoium Cyzicenum, nempe epist. 137. p. 190. 162. p. 215. 163. p. 220. & forsitan ad alios alias, præstantissimi hujus operis partem esse.

Liber de episcopis & metropolitâ, alii quæ quætionibus contra Romanos, sive Latinos, ex scriptis synodicis & historicis collectus, & decem quætionibus distinctus. Incipit hoc modo, *Ερωτησας. Εν ποιοις Οαινοται περὶ τῶν ἁγίων οἱ Ῥωμαῖοι παραδεδυγας.* &c. Exstat MS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 19. num. 2. fol. 314. p. 2. Cod. 184. num. 9. fol. 51. Hujus operis procul dubio pars est Interrogatio illa & responsio, quibus antistitibus propter hæresin damnatis, illi qui ab illis ordinati fuerant, nullum damnatum passi sunt, quæ habetur ibid. Cod. Hist. 34. num. 27. fol. 358. Vide Lambec. Comment. lib. 3. pag. 195. 259. Idem opus, ni fallor, habetur Græce in bibliotheca Bodleiana inter codices Baroccianos num. 91. & Cod. 196. fol. 7. p. 2.

Opus contra Latinos; ex quo fragmentum de processione Spiritus Sancti Gr. Lat. profert Cl. Usserius Dissert. de Symbolis pag. 25. sed non ex ipso Photii opere immediate desumptum, verum ex Euthymii Zygabeni codice MS. Panop. tit. 12. qui quidem locus in Latina Euthymii versione a Fr. Zino adornata consulto omisus est. (g)

(a) Item apud *Bancutrium* tom. 1. Imperii Orientalis lib. 6. (b) Item in Lect. Antiq. edit. nov. tom. 2. part. 2. p. 439. (c) Edit. nov. tom. 2. part. 2. p. 420. (d) Integra habetur ap. *Cumf.* Lect. Antiq. edit. nov. tom. 2. part. 2. p. 382. (e) Conf. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 5. c. 18. § 16. vol. 9. p. 562. seq. *Ordin.* tom. 2. p. 201. (f) Quæstiones 4. exhibuit *Montaleon*, in Catalog. MSS. Bibl. Coislinian. p. 146. 147. (g) Sed habetur in Græca versione edit. Tergobiti in Walachia anno 1710. fol. ut notat *Fabr.* ibid. p. 561. Exstat etiam in variis MSS. Europe, ut Cod. Baroc. 85. & 101. & in Cod. Regis Galliæ, & Collegii Jesuitar. Paris. tect. eodem *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 7. p. 463.

Tom. II,

G

Od4

Sac. IX. ab
an. DCCC.

Ode 9. exstant MS. in bibliotheca Claramontana. (a)

Prophetarum liber cum expositione. Exstat MS. in bibliotheca Vaticana, uti Possevinus nos docet.

(b) *Lexicon*, volumen satis crassum, hoc tempore penes Marquardum Gudium Hamburgensem MS. affervatur. Optimus sane liber, & quem edi e re litteraria esset, ut epistola ad Thomasonum olim notavit Josephus Scaliger.

Epitome Actorum Conciliorum 7. generationum. Cujus initium, *ἀναγκαῖον ἐστὶ μάλιστα ἡμᾶς χριστιανικὴν αἰσίσιν ἐπιμνησθαι*, &c. MS. Bibl. Vindob. Cod. Theol. 19. num. 3. fol. 316. diversum, ut videtur, ab eo quod editum habemus opusculum.

(c) *Synagoga Canonum*, sive Index materiarum quæ continentur 80. canonibus illis qui dicuntur SS. Apostolorum, Principium, *κανὼν δ. πρὶ χειροτονίας ἐπισκόπων, & πρὸς χειροτονίαν ἐπισκόπων.* Majoris operis pars videtur, a Nomocanone penitus diversa. Exstat Græce MS. ibid. Cod. Hist. 7. num. 11. fol. 17. p. 2. Cod. 66. num. 2. fol. 2. habentur canones integri, anonymi cujusdam antiqui scholiastæ Græci annotationibus marginalibus & interlinearibus illustrati. An vero hæc scholia Photium nostrum auctorem habeant, mihi non constat. Vide Lambec. Comment. lib. 8. p. 431.

Symbolum fidei, compositum pro iis qui ordinandi sunt episcopi, *πιστεῖν εἰς ἓνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα*, &c. ibid. Cod. Hist. 7. num. 73. fol. 231.

Annotatio, tractatus brevis historicus de patriarchis, sede sua inisse pulsus, MS. ibid. cod. 70. num. 5. fol. 21. p. 2. alterius cujusdam operis forsitan ἀποσπασμάτων.

Disputatio compendiarie de processione Spiritus S. a solo Patre, capitulatim conscripta, & ad quandam ex Latinis missa. Incipit, *Τὴς ἑλπίς ἀναστέτα τῶν ἐν Χριστιανῶς τελεσθῶν ἐπὶ τῆς ἀγίας Τριάδος ὅλο ἐισαγωγὴ αἰτία, τοῦ μὲν & Πνεύματος τοῦ Πατρὸς, τὸ Πνεύματος δὲ πατρὸς τὸν τῶν*, &c. MS. ibid. Cod. Theol. 168. num. 23. fol. 252. p. 2. Eundem etiam Tractatum recenset L. Allatius de consens. Orient. & Occident. lib. 2. cap. 6. num. 4. col. 575. In eadem bibliotheca excerpta varia ex Photii scriptis hinc inde desumpta habentur; nempe Cod. Theol. 40. num. 63. fol. 138. p. 2. de processione Spiritus S. ex solo Patre, non autem etiam ex Filio: num. 81. adversus Iconomachos & Pandicianos; cod.

(a) Photii *εἰς ἑξῆς* in Methodium CPol ex octoëcho, t. 2. Act. Sanctior. Junii p. 969. uti nos docet Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 117. (b) *Lexicon a Scaliger* laudatum, & quod in Angliā servatur ut in Bibl. Bodl. & ap. V. Cl. Rogerum Gale, teste Tho. Hearne. Hist. Guil. Neubrigenf. p. 761. diversum est a Gudiano, & longe brevius, & Photium certius autorem habet, ut notat Fabr. Bibl. Gr. vol. 9. p. 566. (c) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 6. c. 1. §. 10. vol. 11. p. 27. (d) Hic *Tractatus* habetur in Catalog. Cod. MSS. Bibl. Coislin. a Montfaucon. edit. p. 149 --- 175. (e) Duos priores libros Jo. Christoph. Wolfius edidit T. primo Anecd. Gr. Hamb. 1722. Duos posteriores tom. 2. Hamb. 1723.

324. num. 5. fol. 166. p. 2. de differentia inter sacras imagines atque idola.

Excerpta ex historicis & scriptoribus profanis, sciens, lubens prætermitto. Notet lector, me hoc loco in citandis illustrissimæ bibliothecæ Vindobonensis codicibus dispositionem Nesselianam ubique sequi.

(d) *Tractatus de Manichæis*, cujus priores libri Manichæismi historiam, posteriores refutationem exhibent. Opus *ἀνέκδοτον* penes D. Hinckelmannum, in gymnasio Hamburgensi professorem, qui, ut Lipsia ab amicis accepti, prelo illud parat, & *Lexici* etiam Photiani editionem meditatur. An vero *Lexicon* illud MS. in bibliotheca Mart. Gudii unquam exstiterit (ut vulgari fama toties accepimus) dubitare video eruditissimos Actorum Lipsienf. Conditores ann. 1696. mense Jan. p. 38. Sed humanis ereptus est doctissimus Hinckelmannus, cum cujus morte vereor ne tractatum Photianorum editioni perierit. (e)

Tractatus de processione Spiritus S. a priori diversus. Principium, *Ὡς πολλοὶ μὲν εἰς οἱ εἰσχωρὶς πολυσχέως ἐσπασμῶν λόγους*, &c. Exstat MS. in codice Vaticano, olim Palatino, teste L. Allatio de consens. Orient. & Occident. lib. 2. cap. 6. num. 4. qui tractatum luculentissimum vocat, illumque Metrophani Smyrnenfi, Photio æquali, quandoque tribui dicit, ut in Metrophane infra notavimus.

Epistola Photii ad Zachariam Armenie patriarcham, qua concilii Chalcedonenfis causam pluribus argumentis strenue agit, exstat MS. apud Armenos, ex qua plura hinc inde profert Clem. Galanus Conciliat. Eccles. Arm. part. 2. tom. 1. Quæst. 1. §. 4. p. 28. alia Quæst. 3. §. 2. p. 116.

In *Categorias Aristotelis liber* habetur MS. in Gallix regis bibliotheca.

Scriptit etiam Photius, teste Suida, * ad- * In voce versus Leontium hæreticum olim episcopum Antiochenum. Verum hoc opus dum interire videtur.

THEOGNOSTUS, monachus, patriarchæ CP. exarchus sive legatus. Claruit anno 858. Triennio post Ignatium sede patriarchali in synodo CP. depositum ægre ferens, Romam laicum indutus habitum dilapsus est, ibique res Ignatii, suasque, apud pontificem procuravit. A Michæle Imp. Constantinopolim ad iudicium subeundum citatus, Nicolaum papam non solum patronum acerrimum, sed & Mæcænatem liberalem nactus est; ab eo præfectura mona-

858.

Ex Theogn. libell. de Ignat. Nic. Pap. Epist. & Act. Conc. CP. 4. Conc. tom. 8.

steriorum

Sec. IX. ab
an. DCCC.

steriorum veteris Romæ, & *Archimandrita* titulo donatus. Ignatio fedi suæ restituito, Theognostus anno 868. Constantinopolim rediit, Hadriani pape litteris munitus, quibus Basilio Imp. & Ignatio patriarchæ majorem in modum commendatus est. Hegumenus igitur sive abbas monasterii Fontis, & Sceuphyllax Ecclesiæ magnæ, factus est; atque anno 870. a rege & patriarcha suo ad Hadrianum Imp. remissus, ut cum eo utriusque nomine de rebus ecclesiæ gravissimis tractaret, & episcopis ac clericis Photianis penitentiae locum concedi obtineret. Anno sequente Constantinopolim re infecta rediit. Nec plura de eo constant. Scripsit *libellum de causa Ignatii*, quo miserias & injurias Ignatio patriarchæ ab anno 858, ad 861. illatas historico stylo representavit, & Nicolao pape spectandas obtulit. Exstat iste libellus Gr. Lat. Concil. tom. 8. pag. 1263.

858.
Metroph.
Ep. ad Ma-
nuel. Patr.
Conc. CP.
4. Act. 1.
pag. 1193.
4. p. 1197.
6. p. 1313.

METROPHANES, patria Constantinopolitanus, matre quidem subleæ famæ, quæ, Methodium patriarcham stupri olim accusavit, natus, factus est Smyræorum metropolitæ ante annum 858. quo Ignatii CP. a Barda depositi partes, quantum potuit, tutatus est; Photium tamen patriarcham admisit. Anno sequente, recrudescente iterum dissidio, Metrophanes contumaciorem jam factus, in synodo CP. depositus, Ignatio carceris focius datur. Anno 867. depositio Photio, ipse sedem suam recuperavit; & in concilio CP. anno 870. inter primarios Photii persecutores eniuit. Restituito Photio anno 878. Metrophanes eum pro patriarcha habere præfracte recusavit; & a Johanne licet papa anno 879. Photio morem gerere admonitus simul ac iustus contumaciam suam mordicus retinuit. Quo nomine in concilio CP. ineunte anno 880. tanquam obstrictus schismaticus, episcopatu simul ac communione submotus est. Scripsit *Epistolam ad Manuelem Patricium*, qua res a Photio ab anno 858. ad an. 870. gestas ordine narrat. Exstat hæc epistola Lat. apud Baronium ad an. 870. num. 453. Gr. Lat. una cum Actis concilii CP. 4. *In golstadt*. 1604. 4to. & Concil. tom. 8. p. 1385. * Verum præter hanc epistolam exstat opus *πρὸς τὴν αἰγίαν Πνευματικὴν μυσταγωγίαν, de Spiritus Sancti disciplina arcana*, ut quemadmodum Filius ex solo Patre, ita & Spiritus Sanctus ex sola, eademque causa procedit, dicitur tamen Filii esse, tanquam qui illi consubstantialis est, & ab eo mittitur. Principium, *Ἐν πολλοῖς μὲν ἱσθὶν οἱ ἐλεγεῖν περὶ τοῦτος ἵστα-*

σμεῖναι λόγους δι' ὃν ἡ ἑσφὴς καταστῆται. Hoc opus Metrophani diserte tribuunt antiquissimus codex MS. olim Palatinus num. 216. Vindobonensis Theol. 249. num. 8. fol. 79. Ubi amplum hujus libri *ἀποσπασμάτων* de processione Spiritus S. de solo Patre habetur. Non defunt interim alii codices MSS. qui illud Photio ascribunt; utri vero adjudicandum sit, in medio relinquit L. Allatus de censur. Orient. & Occident. lib. 2. c. 6. num. 4. col. 575. In eodem codice Palatino num. 2, 3, 4. habentur ejusdem Metrophanis *de recent exorta Manichæorum hæresi brevis & lucidenda narratio; ex diversis, contra eosdem Manichæos bomiliis, excerpta; contra Manichæorum recent prognatus errorum secunda editio ad Antoninum metropolitani Cyræcentum*. Vide Poffevin. in Append. p. 81. (b)

PATRICIUS ARARSIIUS, ignotæ gentis, conditionis, ætatis, scriptor, a me ideo in hunc locum repositus, quod Libelli Synodici a Pappo editi auctore antiquior erat. Aliiter de eo penitus silent tum veteres tum recentiores. Scripsit librum *Oceanum* dictum; unde insigne fragmentum de *Meletio & Ario* profert dicti synodici auctor, cap. 32. Et si ex ungue, quod aiunt, leonem metiri liceat, præclaram ejus orationem fuisse oportet. Photio longe fuisse antiquiorem, suspicatur Sellarus. Et recte forsitan. Patricius quidam Pruseensis episcopus ex oratione ejus in S. Pionium citatur a Glyca Annal. part. 1. p. 17. Quis vero fuerit, quæ ætate floruit, nescire se fatetur Labbeus Glycæ editor. Citatur etiam a Cedreno Compend. Hist. pag. 242. qui illum *martyrem* vocat, unde ipsum primis ecclesiæ sæculis vixisse conjicere licet. An hic idem fuerit cum nostro, affirmare vix adeo. Utrobique tum apud Glycam, tum apud Cedrenum habetur orationis Patricianæ fragmentum, sed apud Cedrenum multo copiosius.

(c) A D O, gente Gallus, anno 859. archiepiscopus Viennensis factus est. Anno 860. concilio Tullensi, 873. Cabilonensi, 875. conventui Cabilonensi, interfuit. Obiit anno 875. & in martyrologio Romano die 16. Decembris locum habere meruit.

SCRIPTA.

Martyrologium Sanctorum per anni circulationem. Prodiit ad calcem martyrologii veteris Romani cum notis Heriberti Rosweydi *Antwerp*. 1613. fol. *Paris*. 1645. fol.

(a) Conf. *Orsin.* tom. 2. p. 230. (b) Canonum Triadicorum, qui in honorem SS. Trinitatis decantari solebant, auctor erat, ut nos docet *Alvinius* de libris Ecclesiæ p. 67. Expósito in Epistolam Catholicam *Johannis* citatur a *Johanne Vecco* tom. 2. Græciæ Orthodoxæ p. 605. ut refert *Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 45. vol. 10. p. 540.* (c) Conf. *Du Pin*. Hist. Ecclesiæ, vol. 7. p. 149. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. vol. 1. p. 42.*

SÆC. IX. ab
an. DCCC. *Breviarium Chronicorum de sex mundi stati-
bus*, a mundi initio ad annum 874. perduc-
tum, quæ annuum enim itum sequuntur ab
aliena manu adjecta sunt. Prodiit foris
Parif. 1522. cum Gregorio Turonensi *Parif.*
1512. 1567. *Basil.* 1568. denique in Biblioth.
Patr. tom. 16. p. 768.

*Libellus de feſtivalitatibus SS. Apoſtolorum
ac diſcipulorum, ſive ſucceſſorum eorum.* Ex-
ſtat ibid. p. 823. & una cum martyrologio
Antwerp. 1613. *Parif.* 1645.

Martyrium S. Defiderii Viennensis episcopi,
Habetur apud Canifium *Antiq. Lect.* tom. 6. (d)
& *Surium* 11. Februarii.

Vita S. Theoderii abbatis Viennensis. Exſtat
apud Mabillon. Sæc. Benedic. 1. p. 678.

859. (b) ISAAC, Parduli Laudunensis episcopi
diaconus, anno 849. concilio Carliaco inter-
fuit, & ecclesiæ Remensis diaconus Suel-
fionensis anno 853. demum episcopus Lin-
gonensis factus, anno 859. concilio Tul-
lensi, 862. Piltensi, 866. Suelfionensi, 869.
Vermerienſi, 875. Cabilonenſi, 876. Ponti-
gonenſi, 878. Tricallino interfuit. Scripsit
Epistolam satis prolixam de canone *Misse* a
Dacherio editam *Spicileg.* tom. 1. p. 345. (c)
Hanc vero epistolam non esse Isaac Lin-
gonensis, sed Isaac ejusdam abbatis de
Stella ex ordine Cisterciensis, agnoscunt tum
Baluzius, tum ipsemet Dacherius tom. 13.
in indice Auditorum p. 33. iterumque p. 158.
ubi illum sub finem Sæc. 12. vixisse notat.
Exſtat ejusdem *Colleſio Canonum*, Græcorum
ad instar Nomocanonum, ex antiquis
canonibus & imperatorum Francorum ca-
pitularibus confarctata, continet selecta
capitula ex tribus postremis Capitularium
libris, sub 11. titulis comprehensa, a Sir-
mondo primum edita *Concil. Gallic.* tom. 3.
a Baluzio *Capitular.* tom. 1. p. 1233. deni-
que *Concil.* tom. 8. p. 598.

860. JOSEPH, gente, ut reor, Gallus, Tu-
ronis educatus, ubi studiis litterarum incu-
puit sub cura Amalrici Turonensis archiepi-
scopi, & Pauli archiepiscopi Rotomagenſis,
a quo ad presbyteratus dignitatem evectus
est. Quin & summis in republica muneribus
honoribusque admotus. Factus est e-
nim primum regni Aquitanie cancellarius,
deinde a Carolo Calvo, Ludovico Balbo fi-
lio suo præceptoratus, ut ipsum melio-
ribus litteris erudiret, ejusdemque sacri pa-
latii (ipsius verbis utar) cancellariorum mi-
nisterio functus. Claruit circa annum 860.
Commisit litteris *Historiam* translationis cor-
porum SS. Ragnoberti Bajacenſis episcopi

& confessoris, & Zenonis ejus diaconi, & Sæc. IX. ab
de miraculis ab iisdem patris. Hanc hi-
storiæ fabulis mire ſcaterentem ex MS. Cod.
Divionenſi & latebris protraxit L. Dacherius
Spicil. tom. 12. p. 600. (d)

(e) HULDERICUS, natione Germa-
nus, ex illuſtri familia Comitum de Kilburg
& Dillingen natus, Hupaldi & Diapurgæ
Sueviæ duciſſe filius, natus est circa ann.
817. in collegio Vanningo S. Galli. deinde
sub Adalberto antitite Auguftano educa-
tus. ab isto Romam niſſus. Eo vero in-
terea temporis defuncto in episcopum Auguſt-
anum renunciatus fuiſſet, ni ætatem im-
maturam cauſatus eſſet. Tandem poſt Hil-
tini mortem tum imperatoris tum canoni-
corum conſenſu eccleſiæ illius antiſtes fa-
ctus eſt circa an. 860. Eccleſiam ſuam per
40. annos magna cum laude gubernavit;
& Romano pontifici cœlibatus jugum ſacer-
dotibus ſuis imponenti auctoritate ſua
atque eruditione fortiter reſtitit. Obiit an-
no circiter 900. Scripsit ad Nicolaum pa-
pam epistolam de continentia Clericorum, qua
illum cœlibatus legem rigide nimis urgen-
tem ex Scriptura & eccleſiaſtica antiquitate
libere atque acriter coarguit. Epistolam
iſtam in lucem edidit Johannes Wolffſus
Memorab. Lect. tom. 1. p. 241. inter Or-
thodoxographa prius excuſam pag. 481. &
apud Fox. *Act. & Monum. Eccl.* tom. 2. p.
456. & ad calcem Callixt. de conjugio Cle-
ricorum. (f) Magni quidem olim iſta a con-
jugii clericalis deſenſoribus habita eſt; adeo
ut, teſte Bertoldo Conſtantenſi, * Grego-
rius VII. anno 1079. coacta Roma ſynodo
iſtud Hulderici ſcriptum nominatim dam-
nare neceſſe habuerit. Unde liquet falſos
eſſe epistolæ hujus codices quosdam MSS.
in Anglia, qui Voluſiani Carthagenenſis epi-
scopi nomen præferunt, præcipue vetuſtum
illum, Matthæo Parkero archiepiscopo Can-
tuar. a Jo. Balæo dono datum, quem ſe a
Parkero accepiſſe teſtatur Jo. Foxus mar-
tyrologus noſter loco citato: ubi aliam hac
de re ſub Voluſiani etiam nomine episto-
lam plane elegantem adjunxit, qua clerici
uxorati cauſam ſuam adverſus Nicolaum
papaſ ſtrenue & nerveſe agunt. Animad-
vertat autem lector, alium fuiſſe Udali-
cum ſive Hulricum episcopum etiam Auguſt-
anum, qui episcopatum iniiit anno 924.
obiit anno 973. vel paulo poſt; ut Germa-
norum annales diſerte teſtantur. Unde nil
mirum hunc cum noſtro plures temere con-
fuſiſſe.

860.
Pantel. de
vir illuſtr.
Germ. part.
2. p. 52.

* Append.
ad Hermann.
ad annum
1079. p.
349.

(a) Edit. nov. tom. 2. part. 3. p. 4. (b) Conf. *Ondius.* tom. 2. p. 217. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 9. vol. 4. p. 535. & *Fabr.* Bibl. Gr. l. 6. c. 1. §. 20. vol. 11. p. 84. (c) Edit. nov. tom. 1. p. 440. (d) Edit. nov. tom. 2. p. 127. ſeq. (e) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 8. vol. 1. p. 896. (f) Exhibuit *Edo. Brovius* in Append. ad *Faſciculum* expend. p. 161. Separatim edidit Jo. Frid. *Mayerus* Gryphiswald. 1703. & *Sau.* *Scheſſingius* Gedani 1706. teſte *Fabr.* loco citato.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

860. ANONYMUS de miraculis S. Richarii scriptor, monachus Centulensis, claruit anno 860. Condidit de miraculis S. Richarii abbatia Centulensis, libros 2. in quorum altero, se ea tantum refert quæ ipse viderat, diferte tradit. Hos ex codicibus MSS. Centulensi & Compensiensi edidit in lucem Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 2. p. 213.

860. ANONYMUS monachus, Vita S. Leutfredi auctor, claruit circa annum 860. In litteras retulit Vitam & res gestas S. Leutfredi Madriacensis in Neustria abbatis, qui decessit circa annum 738. Exstat hæc vita apud Surium Jun. 21. & ad varios codices MSS. recognita apud Mabillonium Sæc. Benedict. 3. part. 1. p. 595.

860. (a) ISO, origine forsan Germanus, cœnobii Sancti-Gallensis monachus, claruit circa annum 860. Obiit anno 871. Scriptit de translationibus & miraculis S. Omarii libros 2. qui exstant apud Goldastum Script. Rer. Aleman. tom. 2. & apud Mabillonium Sæc. Benedict. 3. part. 2. p. 1620. Addit Goldastus in præfatione, composuisse illum Lexicon Latinarum, ex veteribus Glossariis collectum, quod in Biblioth. S. Galli, & Constantie in Biblioth. Cathedrali MS. affervatur.

863. ERMENTARIUS, cœnobii Herienfis, in insula Herio apud Pictones siti, abbas, claruit circa ann. 863. Hyloriam condidit, libris duobus, translationis S. Filiberti abbatis, ex monasterio Herienfi, in varia subinde loca, ob frequentes Normannorum irruptiones deportati. Quorum pene omnium Ermentarius testis erat oculatus. Hos libellos, ad MSS. codices recognitos, post Chiffletum in hitoria Treorchienfi, edidit Johannes Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 1. p. 537.

865. REMBERTUS, natione Germanus, novæ Corbeie monachus, Anscharii discipulus, cui anno 865. in sede Hammaburgensi & Bremensi succellit, obiit anno 887. Commisit litteris S. Anscharii Hammaburgensis & Bremensis archiepiscopi, Septentrionalium regionum apostoli, cui admodum erat familiaris, vitam, quam post Philippum Cæsarem, & Johan. Bollandum Februar. 3. ad MSS. codices Corbeie veteris recognovit, & Actis suis Benedictinis inferuit Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 2. p. 75. Cui etiam Gualdonis monachi Corbeienfis, qui claruit anno 1050. præfationem pro-

lixam, & operis metrici de vita Anscharii specimen subiecit, sed utrumque opus integrum pridem eviderat, notisque illustraverat P. Lambecius ad calcem Originum Hamburgens. tom. 1. Hamburg. 1652. 4to. (b)

WULFADUS, ab Ebbonne Remensis clericus cooptatus, ecclesiæ Remensis œconomus factus est, eoque nomine concilio Carisiacensi anno 849. & Sueffionensi anno 853. interfuit. Anno circiter 866. Caroli Calvi Imp. favore archiepiscopatum Bituricenſem adeptus est. Anno 867. synodo Tricastinæ, 869. Vermerienſi, 870. Pistenſi, 871. Duziacenſi adfuit. Obiit anno 875. 6. Non. Octobr. Scriptit Epistolam pastoralis ad parochos & parochianos Diocesis sue, quæ exstat apud Mabillon. Analect. tom. 4. p. 602.

BASILIUS, MACEDO a patria dictus, ex illustri Arfacidarum stemmate ortus, Maichis Arfacide nepos, materno vero genere Constantinum M. attingens. Puer adhuc a Bulgaris in captivitate abductus, multos in Bulgaria annos exegit. Libertatem demum nactus, Theophili sive Theophilizis, Michaelis Imp. consanguinei, comitatu se adiecit, ab eo protolator sibi designatus: ab imperatore mox inter stratores suos adlectus, & protolatoris, deinde accubitoris, demum patricii, dignitate auctus. Anno 867. interfecto Barda Cæsare impensioſiorem Michaelis Imp. favorem eo facinore meruit, ab eo officiorum magister, filius adoptivus, ac postremum ipso pentecostes die Cæsare, renunciatus. Exeunte anno Basilius Michaellem immisissis sicariis e medio tollendum curavit; eoque sublati imperii falces arripuit. Quicquid in rebus ecclesiasticis gesserit, Photium præfertim spectat; adeoque supra a nobis in Photio enarratum est. Obiit anno 886. imperii administralati 18. inter optimos principes numerandus, nisi quod pessimo facinore ad imperium grassatus sit.

SCRIPTA.

Capita exhortatoria 66. ad Leonem filium, Gr. Lat. a Morelio edita Paris. 1584. 4to. & cum notis Barnabæ Damckii Hamburgensis an. 1633. (c)

Orationes aliquot, una cum Actis synodi 8æ. editæ.

Allocutiones 3. ad synodum dictam exstant Lat. Concil. tom. 8. p. 1151.

Epistola 2. ad Nicolaum papam, habentur

(a) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 9. vol. 4. p. 564. (b) Scriptit item Epistolam ad Ratramnum monachum Corbeienſem de Cyncephalidis, quæ lapsu temporum excidisse videtur. Conf. Oudin. tom. 2. p. 117. (c) Item ex duobus Codicibus MSS. Regiæ Bibl. emendata ab Ansel. Bandurio in tom. 1. part. 2. Imperii Orientalis.

Sec. IX. ab apud Baronium ad ann. 867. num. 105. ad an. DCCC. an. 871. num. 7.

Harum prior existat Lat. Concil. tom. 8. p. 1007. pars etiam illius Gr. Lat. ibid. p. 1293.

(a) *Liber de Jure*, quem scribendum curavit Basilus, interit. Exstant tamen fragmenta 4. de Nuptiis agentia, Gr. Lat. in Leunclavii Jure Græco Romano lib. 2. p. 86. unicum etiam de officio Patriarchali Lat. apud Baronium ad an. 886. num. 12.

(b) *Menologium Græcorum* scribendum, augendum, & imaginibus miniatis exornandum, curasse Basilium auctor est Baronius, * qui & codicem jussu ejus conscriptum a se visum, lectumque esse prodit. Eum in bibliotheca Vaticana etiamnum existare, sex tamen mensibus a Martio ad Augustum inclusive desideratis, fidem facit Leo Allatius: * qui tamen illum potius Basilio juniore, qui anno 977. imperium tenuit, ascribendum conjicit. Cæterum ne quis incuria labatur, sciendum est menologium istud non parum discrepare ab aliis Græcorum menologiis, five eo quod Latine habetur apud Casilium, tom. 2. p. 731. (c) five eo quod in Menæis Græcorum insertum reperitur, seu eo denique quod in linguam Græcorum vernaculam a Maximo Marguino Cytherorum episcopo versum prodit *Venetius* 1529. 4to.

867. (d) HADRIANUS, natione Romanus, Talari postea episcopi filius, a Gregorio IV. subdiaconus, ac denum presbyter titulo S. Marci ordinatus. Anno 867. thronum pontificalem sortitus est, die 14. Decembris consecratus. Magnam sibi primo limine conflavit invidiam Theurgando, Zacharia, & Anastasio ecclesiasticæ communioni restitutus, quos Nicolaus papa ad laicorum sortem redegerat. Anno etiam sequente Waldradam a Nicolao excommunicatam censurâ absolvit. His factis tantam apud Occidentales episcopos, & exules Græcos Romæ commorantes invidiam inivit, ut ab illis acriter reprehensus, ab his communionem ejus fugientibus angue pejus exosus, utroque demississimis obsequiis & solenni Nicolai papæ encomio paciores reddere necesse habuerit. Eodem anno recepto ab Ignatio, Photii patriarchæ CP. libello contra Nicolaum & ecclesiam Romanam, Romæ synodum habuit; ac Photium triplici anathemate percussit, librumque ejus palam comburi jussit. Eodem circiter tempore Lothario regi, quem ob adulteras Waldradæ nuptias Nicolaus antea sacris sub-

moverat, Romam profecto, communionem indultit. Anno 869. Donatum Oltiensem, & Stephanum Nepefinum episcopos, ac Marinum diaconum, Constantinopolim legatos ad concilium celebrandum misit. Anno 870. Carolo Calvo ob occupatum & divisum cum Ludovico fratre Lotharii defuncti regnum, excommunicationem ni incepto desisteret, comminatus est; in episcopos etiam Gallos se præsentem graviter animadversurum jactans, ni regem suum a proposito abducerent. Anno 871. refricata pristinâ de Bulgaris controversia, de Ignatio CP. graviter, incassum tamen, conquestus est. Ignatius jura patriarchatus CP. tueri certus, episcopos & presbyteros Romæ in Bulgariam millos provincia ejecerat, eamque e Romanæ sedis ditione creptam Constantinopolitanæ vindicarat. Obiit anno 872. die 25. Novembris. Exstant *Epistole* 26. Concil. tom. 8. p. 896. quarum tres habentur Gr. Lat. inter Acta synodi 8. *Allocutiones* 3. ad synodum Romanam anno 868. habitam, & *Capita* 5. in eo pronuntiata, reperiantur Gr. Lat. inter Acta synodi 8. actione 7. Concil. tom. 8. pag. 1342. (e)

(f) THEODORUS, ABUCARA 867. dictus, Cariz archiepiscopus, & a Photio patriarcha CP. ad sedem Laodicenam si non translatus, saltem designatus. Claruit anno 867. quo una cum Zacharia Chalcedonenſi metropolitâ a Photio ad Ludovicum Occidentis imperatorem legatus est; ut librum a se contra Nicolaum papam conscriptum dederet, & Ludovicum ad excutendum papale jugum incitaret. Verum iter vixdum inierat, cum a Basilio Macedone, qui interfecto Michaelē Imp. purpuram arripuerat, revocatus est, ac doni manere jussus. Anno 869. in concilio CP. libellum poenitentiae obtulit, quo vim sibi a Photio illatam causatus, seque dolis & insidiis in partes Photianas pertractum fuisse præ se ferens, facti veniam postulavit & obtinuit; ab Ignatio patriarcha in communionem & concilii consensum admissus.

SCRIPTA.

Dialogus de 5. iniuriis, a quibus Christus homo factus nos liberavit. Explanatio vocum quibus utitur philosophi, & consuetio heresis Acephalorum. Dialogus ratiocinatione demonstrans Deum esse. Epistola continens fidem Orthodoxam juxta synodum Chalcedonensem. Solutiones breves de corpore Christi. De peccato Adami. De hæretione Christi cum

(a) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 6. c. 6. vol. 12. p. 407. 419. & 457. (b) Conf. Oudin tom. 2. sec. 11. p. 410. (c) Edit. nov. tom. 1. p. 412. (d) Conf. Du Pin, Hist. Eccles. vol. 7. p. 179. seq. Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. l. 8. vol. 1. p. 120. (e) Decretum de validitate Matrimonii habetur ap. Baluzium tom. 5. Miscell. p. 488. (f) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 33. §. 4. vol. 9. p. 176. item de Verit. Christi. Relig. c. 2. §. 37. p. 119. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 7. p. 110.

Diabolo,

Sec IX ab
an. DCCC.

*Diabolo. Dialogus cum Arabe. Questio ab Agareno proposita. Dissertatio cum Iudeo Dialogi aliquot contra Nestorianum. Questiones ab infidelis propositae. Contra Saracenos. (a) Mahometum non esse a Deo; quod fuerit hostis Dei, & a Dæmone obsessus. De confirmatione Christianissimæ. De pane mystico & corpore Christi. De Christo vero Deo. De sola Uxore. De Filio quæstio contra Saracenos. (Hoc opusculum Latine tantum in vulgatis habetur, Græce vero & Latine edidit Johan. Cotelierus not. in lib. 5. Constit. Apolt. pag. 227.) Quod pater semper generat, &c. Disputatio de nomine Dei; de Deo & Deitate; & cum Nestorianis. (b) Contra Jacobitam de eadem re. Questio ab Origenista. proposita. Contra Saracenos Theopaschitas. Dialogus cum Nestorianis. De tempore. De Auctore boni & mali; & aliarum aliquot questionum solutiones; quæ hæc tanti sunt, ut huc transferantur. Edita sunt hæc omnia Gr. Lat. a Jacobo Gretlero una cum Anathalii *ἰστορία* Ingolst. ad. 1606. 4to. & in Auctuario Duceano Paris. 1624. tom. 1. p. 367.*

De Unione & Incarnatione tractatus, quem ex bibliothecæ Bodliæanæ Cod. MS. primus in lucem extulit Andreas Arnoldus Gr. Lat. una cum S. Athanasii *synagoge doctrine ad Clericos & Laicos*, Paris. 1685. 8vo. (c)

869. THEODOSIUS, patriarcha Hierosolymitanus, claruit anno 869. quo Eliam fyncellum literis & reliquis munitum ad Ignatium patriarcham CP. legavit; ut concilio Constantinopoli recens indicto suo nomine interesset. Exstat *epistola ad Ignatium* Lat. Concil. tom. 8. p. 986. (d)

869. MICHAEL, patriarcha Alexandrinus, claruit anno 869. quo Iosephum archidiaconum suum ad concilium CP. vices suas obitum legavit, & *epistolam ad Basilium Imp. de unitate ecclesiæ* conscripsit. Exstat *epistola ista* Lat. Concil. tom. 8. p. 1111. Gr. Lat. (sed multo brevior, forsitan a Græcis concilii Actorum editoribus in compendium redacta) *ibid.* p. 1361. (e)

869. JOSEPHUS, vitæ instituto monachus, & ecclesiæ Alexandrinæ archidiaconus, claruit anno 869. quo Michaelis patriarchæ vicarium in concilio CP. locum tenuit. Exstat Lat. *oratio brevis panegyrica ad Synodum* Concil. tom. 8. p. 1114.

(a) Gr. & Lat. primus exhibuit *Michael le Quier*, una cum alio *Theodori Dialogo* in tom. 1. op. *Jo. Damasceni* p. 466. seq. Paris. 1712. (b) Conf. *Cans.* Lect. Antiq. tom. 4. p. 281. Edit. nov. tom. 2. part. 2. p. 467. (c) Exstat etiam in *Cans.* Lect. Antiq. Edit. nov. tom. 2. p. 474. (d) Extrema hujus *epistolæ* clausula habetur Gr. ap. *Harduin.* Conc. tom. 5. p. 1010. *Epistola Theodoti ad Photium* habetur Gr. Lat. *ibid.* tom. 6. p. 272. Occurrit alia ad *Basilium Imp.* *ibid.* p. 287. (e) *Epistola ad Imp. Basilium Leonem, & Alexandrum* habetur ap. *Harduin.* Conc. tom. 6. p. 259. (f) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 322. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 14. vol. 5. p. 461. (g) Conf. *Du Pin* Hist. Eccles. vol. 7. p. 189. ad hanc historiam emendandam & illustrandam conf. Formul. receptionis Manichæorum quam exhibet *Tollus* in *Insug. Itinerar. Italic.* (h) Conf. *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 5. ad *Leontii Aluari* Diatrib. p. 2. seq.

(f) ODO, natione Gallus, primum monachus, deinde abbas Glannafolienfis & Fofatenfis, claruit anno 869. Historiam condidit de translatione S. Mauri abbatibus in Fofatenfis monasterium in agro Parisiensi, Ademono diacono dicatam. In qua etiam de everfione & instauratione monasterii Glannafolienfis agitur. Hanc ediderunt Jacobus Brolius, Johan. Bollandus, demum Mabilionius *Sec. Benedict.* 4. part. 2. p. 165.

PETRUS SICULUS, vir doctus ac nobilis, circa ann. 870. a Basilio Imp. ad Armenos pro permutandis invicem captivis legatus, rem feliciter confecit; postquam apud Tibericam Armeniæ civitatem novimelle spatium exegisset. Agunt de eo ex recentioribus post Baronium & Vossium Miræus, ejusque exscriptor Oudin. Scriptit Petrus ad Bulgariæ archiepiscopum *historiam de ortu, progressu, & occasu Manichæorum*; (g) quam a Marco Vellero acceptam primus Gr. Lat. edidit Mattheus Raderus Soc. Jesu *Incolat.* 1604. 4to. Habetur etiam Lat. in Biblioth. Patr. tom. 16.

(h) MICHAEL PSELLUS, vir doctissimus, & philosophus summus, diu in Antro insula versatus est: a quo Leo Byzantius cognomento philosophus, non tamen imperator, liberalium disciplinarum elementa hausit; rhetoricam puta, philosophiam, reliquæque scientias didicit. Claruit circa ann. 870. & deinceps. Cave tamen sis, ne male confundas hunc (quod multos fecisse constat) cum altero illo Michaelæ Psello, Michaelis Ducæ præceptore, undecimi sæculi scriptore; de quo suo loco. An aliquid scripto consignaverit noster, non satis liquet. Quosdam tamen tractatus ab eo scriptos sub recentioris Pselli nomine latere verisimile est, præcipue *Paraphrasin in plerosque Aristotelis libros, Dialogum de operationibus Dæmonum, Translationem de Dæmonibus* nondum Græce editum, aliaque quæ, nec tractandi ratione, nec inveniendi acumine, neque stylo, juniore Psellum sapiunt: de quibus consulas Leonem Allatium in Diatriba de Psellis, p. 12. &c. & nos de iis alibi plura.

STYLIANUS, cognomento *Masa*, Neocæsareæ in provincia Euphratensina metropolita, claruit anno 870. quo concilio Constantinopolitano 4. subscripsit. Parti-

bus

Sec IX ab
an. DCCC.

870.

870.

Sec. IX. ab
an. DCCC.

bus Ignatianis perdit additus, multa sub Photio palliata est, fide sua submotus, & exilio multatus. Photio demum fede patriarchali dejecto, anno 886. sedem recuperavit; & eodem anno, atque iterum anno 889. de recipiendis in communionem Photianis Stephanum papam per litteras consuluit, multis utrobique contra Photium declamantibus, ecclesie tamen pacem sectariis ejus poenitentiam agentibus, indulgentiam esse contendens. Post annum 899. Johannem IX. pontificem de eadem causa consuluit: atque ipse interim cum Photianis communionem iniit. Extant *epistola* 2. ad *Stephanum papam* Gr. Lat. Concil. tom. 8. p. 1397. 1410. antea a Radero una cum Actis concilii octavi Gr. Lat. edita, *Ingotiad.* 1604. 4to. Habetur Styliani cujusdam opus de *proprietas S. Trinitatis*, Gr. MS. in bibliotheca regia Parisiensi, teste Labbeo Nov. Biblioth. MS. p. 90. (a) an vero nostri sit Styliani, dicant nobis quibus codicem MS. inspicere datum est.

870.
Anast. in A-
ctis Conc.
a se vers.
Baron. pas-
sim tom.
10.

(a) ANASTASIUS, abbas Romanus, ecclesie Romanæ presbyter & bibliothecarius, claruit anno 870. Anno precedente cum Suppone & Everhardo Comitibus a Ludovico Imp. Constantinopolim ad conciliandas inter Ludovici filiam & Basilii Macedonis primogenitum nuptias, legatus fuerat: quo pervenit sub exitu concilii Plendo-Octavi, atque ultimæ illius actioni interfuit. Mox subreptus a Romanis legatis concilio imperator libellos poenitentiae a Photianis sedi Romanæ oblatos, restitui impetravit: & in Occidentem reversus, Actorum conciliabuli Ignatian exemplar secum detulit; quod postea Latine vertit. Cæterum quæ de Anastasio tradi solent, non usque adeo certa sunt. Sane eruditus inter se parum convenit, idemne fuerit Anastasius, *Cardinalis* qui dicitur, & bibliothecarius, cujus tot egregia habemus monumenta, Quo res hæc clarior apertiorque fiat, videndum primo quisnam erat Anastasius Cardinalis; deinde utrum is idem erat cum bibliothecario. Anastasii Cardinalis res gestas ex annalibus Bertinianis, Actisque synodi Romanæ sub Leone IV. habite, ab Holstenio primum publicatis, exinde in Labbeanam conciliorum editionem translatis, compendio describimus. Patet ei erat Arsenius, propter opes & potentiam magni apud Romanos nominis, de quo annales Bertiniani ad ann. 868. *Arsenius ad Ludovicum Imp. pergens in Beneventum, infirmitate corripitur, & thesaurum suum in manus Ingelbergæ imperatricis committens, & ut di-*

cebatur, non Demonibus confabulans sine communionis abijt in locum suum. Fratrem habuit Eleutherium, multis magnique vitii infamem, qui Anastasii * confilio, Leonis papæ ante hæc uxorem, ejusque filiam, quam alii desponsatam dolo deceperat & consultaverat, interfecit. Unde anno 868. petente Leone papa, a iudicibus. quos eo fine misit imperator, ad mortem damnatus est. Ipse Anastasius anno circiter 848. a Leone * IV. presbyter titulo S. Marcelli ordinatus est, *Presbyter*, inquit, *cardinis nostri, quem nos in titulo B. Marcelli martyris atque pontificis, ordinavimus*, i. e. hæc ecclesia ei specialiter commissa est, ut in ea curanda, tanquam janua in cardine suo, continuo versaretur, inde vulgo *Cardinalis* dictus. Verum cardinem suum mox deseruit Anastasius, & relicta Roma, in regione Aquileienti per biennium latitabat, * & ad duo etiam concilia vocatus, comparere noluit. Unde a Leone papa, & synodo 75. episcoporum anno 850. Decembr. 16. Romæ habita, communionem privatus est. Anno 853. Maii 29. Leo tunc Ravennæ agens, * in ecclesia S. Vitalis synodum habuit, ad quam Anastasius, ab ecclesia sua jam integro quinquennio absentem, iterum vocavit. Sed cum latebræ adhuc studiose quæreretur, nec ipsius imperatoris legatu qui tunc aderant, se hominem invenire posse affirmarent, Leo annuente synodo anathematis sententiam in ipsum tulit. Mense Junio die 19. Romam rediit pontifex, ibique in ecclesia B. Petri sententiam in Anastasium latam publicavit, * tresque episcopos ad illum jam Clusi commemorantem destinavit, qui cum ad generalem synodum Romæ Novembr. 15. habendam, tum coram, tum scriptis litteris, citarent: Decembr. 8. Romæ, * in civitate nova, *Leoniana* dicta, in ecclesia B. Petri, synodus congregata est. In qua causa Anastasiana plenissime agitur, & cum post tot synodales admonitiones, tot excommunicationes, neque ad synodum venire, neque ad ecclesiam suam post tot annorum absentiam redire voluit, proinde iudicio synodali ob stultam suam audaciam merito depositus est, & omni sacerdotali honore penitus privatus. Cui sententia episcopi 67. presbyteri 20. diaconi 6. subscripserunt. In ecclesia ibi habitum est hoc concilium, imaginem hujus synodi pingi fecit Leo, in cuius parte dextra sententiam * quam in Anastasium in synodo Romana anno 850. tulcrat scribi iussit; in parte sinistra sententiam synodalem, quæ hoc ipso anno Maii 29. in eundem lata est. Denique super valvas argenteas, sententiam

Sec. IX. ab
an. DCCC.

* Annal. ubi
supra &
Act. Syn.
Rom. apud
Holst. Col-
lect. Rom.
p. 145.

* Act. ibid.
p. 102, ali-
bi.

* Act. ibid.
p. 138. &
102.

* Act. ibid.
p. 103. 140.

* Ib. p. 105.
140.

* Act. ibid.
p. 101, &c.

* Exstat ib.
p. 238, &c.

(a) Habetur in Catalog. Codd. MSS. Bibl. Coislinianæ a Montfalconio edit. p. 88. (b) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 250. seq. *Fabr. Bibl. Gr.* l. 5. c. 35. §. 8. vol. 9. p. 337. item *Bibl. med. & infim. Latinit.* l. 1. vol. 1. p. 237. seq. *Dn Pin. Hist. Eccles.* vol. 7. p. 189.

Sec IX. ob in hac ipsa synodo jam prolata. Anno an. DCCC. 855. Julii 17. Leo diem clausit extremum.

Quo mortuo, Anastasius & tenebris erumpens, & seculari potentia armatus, in ecclesiam B. Petri ausu nefario, excommunicatus licet, intravit, & venerandæ synodi picturam erasit & destruxit. Adversus quem eo quod altiora petens, inquit Adrianus papa, quod sibi toties interdictum fuerat temere usurpavit, ac vetitum locum conscendit, fati nostra ecclesia murmuravit & murmurat. Octobr. 1. in sedem pontificalem evectus est Benedictus, qui Anastasium, sacerdotalibus vestimentis expoliatum, ad laicam communionem redegit, synodique picturam, quam iste destruxerat, restaurovit. Anno 858. Martii 10. moritur Benedictus, cui Mart. die 16. succellit Nicolaus I.

* Ib. p. 144. Ipse Anastasium recepit videtur. * Anno 867. Novembr. 12. mortuo Nicolao, post dies octo electus est Adrianus II. qui mox in exordio ordinationis suæ (ut referunt annales Bertiniani) Anastasium Romanæ ecclesiæ bibliothecarium constituit, qui anno sequenti Adriani epistolam 11. conscripsit. Sed gratiam, quam consecutus est, non diu tenuit. Quippe anno 868. Octobr.

* Ib. p. 145, 146. 12. coram Adriano * apud S. Praxedem positus, & renovatis prioribus, aliisque longe gravissimis criminibus ei objectis, ipse una cum omnibus fautoribus, qui cum eo, locutione, cibo, potuve communicaverint, anathemati subjicitur, donec de omnibus quibus impetitur, coram synodo rationem reddat. Hic non obstantibus, in gratiam mox rediisse videtur. Anno enim sequenti (si modo idem sit qui bibliothecarius) una cum Suppone & Everhardo Comitibus, Ludovici Imp. legatis, Constantinopolim missus est, ibique concilii (ut vocatur) œcumenici 8. duabus ultimis actionibus interfuit. Anno 871. una cum Cæsario abbate, Neapolim in causa Athanasii episcopi Neapolitani ab Adriano papa delegatur, ubi clerum populumque contumacem excommunicationi subiecit. Mortuo Adriano Novembr. 25. anno 872. die Decembris 14. Johannes VIII. papa ordinatus est, qui Anastasium nostrum bibliothecarii munere iterum cohonestavit, ejusque opera in scribendis epistolis usus est. Unde Johannis epistola 314. Januar. 5. anno 876. scripta, aliæque forsitan ipsum auctorem agnoscunt. Hujus Johannis jussu, anno circiter 877. concilii 7. œcumenici Acta, quæ ex Oriente redux secum detulerat, ex Græco in Latinum sermonem transtulit, ut ex veteri codice MS. luculenter ostendit Cl. Papebrochius. * Quo usque post hæc vixerit, non usque adeo constat; ad annum tamen 887. vitam protraxisse putatur.

Notet lector posteriora hæc quæ de Anastasio retulimus, Bibliothecario certo esse tribuenda, an Cardinali sub iudice lis est.

Restat igitur ut paucis disquiramus, utrum Cardinalis, & Bibliothecarius, unus idemque fuerit Anastasius. Eundem censent

Vossius, * Lambecius, † Sagittarius, † alii. Diversum faciunt Labbeus, Ciampinus, &c. Pro Vossio facit, quod uterque erat ecclesiæ Romanæ presbyter, uterque bibliothecarius, uterque eadem tempestate vixit, & iisdem pontificibus ministravit. Vossium interim ejusque sequaces erroris arguit Labbeus, * quod duos hos Anastasios perperam confuderint. Quod gratis quidem ab eo dicitur, nulla ratione redditâ, adducto nullo vetustatis testimonio. Non alia litem hanc dirimendi commodior mihi videtur ratio, quam si paulisper investigemus quousque in describendis pontificum Romanorum vitis processerit Anastasius. In Nicolao I. deliisse communis fert eruditorum sententia, quam & ipse Vossius amplectitur. Doctissimus Ciampinus, quæ nemo Libri pontificalis examen accuratus intulit, postquam regulas quasdam criticas tradidisset, quibus certior de scriptoris alicujus stylo censura ferri possit, Pontificalis libri styllum sub examen revocat, * iustumque diversos

præter Anastasium auctores habuisse ostendit. Concludit * tandem, Anastasium non nisi Gregorii IV. Sergii II. Leonis IV. Benedicti III. & Nicolai I. vitas elucubrassæ; cæteras, quæ Gregorium præcedunt & Nicolaum sequuntur, ab aliis auctoribus confectas fuisse. Hæc si ita sint, nullus dubito diversos fuisse Anastasios nostros, hoc præcipue argumento ductus, quod tum in vita Leonis IV. tum Benedicti III. depositionis Anastasiane historia diserte traditur, illi que canonicè fuisse depositum liquido affirmatur, idque iisdem pene verbis quæ in ipsius synodi Romanæ Actis sub Leone IV. habentur. Quod omni prorsus probabilitate caret, Anastasium Cardinalem de se referre voluisse. Et ut libere dicam, diversum videtur utriusque ingenium, mores diversi. Interim non est dissimulandum, non deesse viros impenitentes eruditos, qui Anastasium in condendis pontificum vitis illas partes tenuisse negant. In his est Florax Martinellus, vir multæ eruditionis, in bibliotheca Vaticana pluribus annis scriptoris munere functus, libro de Roma ex Ethnica sacra pag. 409. Cujus decem vel undecim rationes pro hac causa recenset Ciampinus. * Nec ab hac opinione abludivit π. α. ν. υ. Cestriensis * noster, asserens se nihil quicquam hæcenus vidisse, quod Anastasium hujus libri auctorem fuisse doceat, præter titulum in aliquibus MSS. & sane paucis,

Sec IX. ob an. DCCC.

* De Hist. Lat. lib. 2. c. 15. p. 118. † Comment. 1. g. p. 271. † Introd. in Hist. Eccl. c. g. n. 3. p. 42. * De Script. Eccl. tom. 1. p. 63.

* Exam. lib. Pont. Rom. 268. 40. Sect. 3. 4. 5. p. 42. * Sect. 11. p. 105.

* Sect. 1. p. 27. * De success. Diff. fert. 1. c. 12. n. 6. p. 128.

Sec. IX. ab inventum. Nec bibliothecarium illud tale opus edidisse a quoquam ante sæculum 14. vel 15. perhiberi. De quo viderint eruditi. Ut ut sit, erat Anastasius bibliothecarius supra communem sui sæculi fortem eruditus, Græce pariter ac Latine doctissimus, & Constantinopoli diu versatus, Græcorum bibliothecas sedulo excusserat, & monumenta undique conquisivit, in rebus agendis experientissimus, ingenio subdolis & subtilis, ad disputandum & scribendum promptus & paratus, curæ Romanæ, prout res ferebat, Advocatus dicam an Mancipium? In cujus gratiam omnia trahebat. Cujus causam nemo novit accuratius, agebat fortius.

(a) OPERA.

Acta concilii Constantinopolitani 4. seu Generalis Pseudo-Octavi anno 869. habiti, partim Latine scripta, partim ex Græco Latine versa, multis de suo additis. Exstant Concil. tom. 8. p. 961.

Acta concilii Niceni 2. seu Generalis Pseudo-Septimi, anno 787. habiti, Latine versa. Exstant Concil. tom. 7. p. 29.

Historia ecclesiastica, seu Chronographia tripartita, ex Nicephori patriarchæ CP. Georgii Syncelli, & Theophanis confessoris chronicis maximam partem desumpta, & in Latinum sermonem conversa. Prodiit cum notis Fabroti Paris. 1649. fol.

Historia de vitis Romanorum pontificum, seu Liber pontificalis a S. Petro usque ad Nicolaum pettingens. Partem libri hujus priorem, quæ a S. Petro ad Liberium protenditur, Anastasium parentem non agnoscere inde probat Labbeus,* quod viderat MS. codicem optimæ notæ tempore Caroli M. exaratum; in quo vitæ illæ Damaso jam tum tribuebantur, antequam aat natus esset Anastasius, aut saltem ex primis infantie crepundiis emerisset. Codicem haud dissimilem in bibliotheca Cæsarea haberi testatur Lambecius Comment. lib. 2. p. 927. Verum de hoc opere pontificali abunde satis supra in Damaso egimus. Exstat historia ista in omni Conciliorum editione, quin & *Moguntia* edita 1602. & ad calcem Hiltorix ecclesiasticæ cum Caroli Fabroti notis Paris. 1649. fol. (b)

Collectanea de iis, quæ spectant ad historiam Monachellorum, seu farrago variorum opusculorum ab Anastasio partim conscripta, partim Latine versa, partim aliunde inserta, viz.

(a) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 252. seq. & 370. seq. (b) Denuo prodiit cura *Francisci Blanchini & Jo. Vignolii*, adjectis vitis *Hadriani II.* & *Stephani I.* Rom. 3. tom. an. 1718. 1721. 1728. fol. neque tertio hoc tomo opus absolvitur. conf. Act. Er. 1731. p. 149. Iterum auctam vitis Pontificum a Leone IX. ad *Johannem XXII.* a Scrip- toribus fere coævis scriptis edidit *Muratorius* tom. 3. Rerum Italicarum Scriptorum 1723. fol. Novissime *Joh. Vignolius* Rom. 1724. 4to. (c) Item in operibus *Sirmondi* junctim editis Paris. 1696. fol. tom. 3. (d) Vita *Jo- hannis Eleemosynarii* auctore *Leontio*, interprete *Anastasio*, habetur ap. *Rosweyden* lib. 1. de Vita patrum, ut notat *Fabr. Bibl. Gr.* vol. 9. p. 28. Prologos *Anastasio* in versiones *Passionum* 1480. Martyrum, miraculorum S. *Basilii Cæsarens.* *Passionis* S. *Cyri & Johannis*, & vitæ *Donati* epis. apud *Euriam* in Syria exhibuit *Jo. Mabillon.* tom. 1. *Musæi Italic.* part. 2. p. 80. (e) Quibus addas *Hierarchiam Dionysii Areopagite*, ut nos docet *Muratorius* Rerum Italicarum tom. 3. p. 269. conf. Acta Erud. 1724. p. 378. (f) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 318. *Fabr. Bibl. Gr.* l. 5. §. 6. vol. 7. p. 429.

Anastasio Bibliothecarii epistola 2.

Johannis IV. pape apologia pro Honorio papa. an. DCCC.

S. Maximi epistola 5.

Theodori pape epistola 3.

Martini pape epistola 4.

Commemoratio eorum, quæ S. Martinus passus est Constantinopoli.

Relatio motionis factæ in S. Maximon coram principibus in secretario.

Anastasio monachi epistola ad monachos Caval- tanos.

Relatio disputationis inter S. Maximon & Theodosium Cæsarensen.

Anastasio apocrypharum epistola ad Theodosium Gangrensen.

Hyponnesticon de gestis SS. Maximi, utriusque Anastasio, Martini, &c.

Collectanea ista a Jac. Sirmondo edita prodierunt Paris. 1620. 8vo. & exinde in Bi- bliotheca Patr. tom. 12. p. 831. (c)

Vita seu passio S. Demetrii martyris. Exstat apud *Mabillon.* *Analect.* tom. 1. p. 65.

Vita S. Dionysii Areopagite, ex *Methodio* in Latinum sermonem translata interit, ex- cepta præfatione, quæ habetur apud *Surium* ad diem 3. Octobris.

Vita S. Johannis Eleemosynarii, ex *Leontio* Latine versa aut interit, aut adhuc MS. delitescit. (d)

Id unicum monendum restat, quod vita *Johannis VIII.* quam ex codice MS. protulit *Papebrochius*, nos docet, Anastasium præter alia, S. Petri Alexandrini archiepiscopi vitam, & passionem S. Acacii, sociorumque ejus, de Græco in Latinum transtulisse. (e) An versiones ejus hodie supersint, non comperi.

(f) *EPIPHANIUS*, Cypri archiepiscopus, claruit anno 870. quo circiter tempore restitutum Ignatio patriarchatum CP. per litteras gratulatus est, se synodi ab eo anno superiore habite decreta ex animo suscipere professus. Exstat hæc *Epistola* Gr. Lat. in *Prolegomenis* synodi 8. Generalis, Concil. tom. 8. p. 1276.

AUCTOR anonymus, S. Dionysii monachus, claruit sub Carolo Calvo circa annum 870. Rogatu Samuelis monachi Dionysii condidit de virtutibus & miraculis S. Dionysii Areopagite, sociorumque ejus libros tres, quos ex codicibus MSS. Dionysiano & Victorino ex- tulit *Johan. Mabillonius* Sæc. Benedict. 3. part. 2. p. 343.

(a) OTFRI-

Sæc. IX ab
an. DCCC.
870.

"De Script.
c. 290.

(a) OTFRIDUS, natione Germanus, Rabani Mauri discipulus, cœnobii Wilsen-
burgensis ex ordine Benedictino monachus
claruit anno 870. Scripsit multa tam metro,
quam prosa. De eo hæc Trithemius; "Exem-
plo Caroli imperatoris magni, conatus est barbariem
lingue Teutonicæ ad regulas Grammaticales redu-
cere. Quod & ex parte perfecit. Unde ea quæ
patrio sermone conscripsit, non facile nostra ætate
legi & intelligi possunt, etiam ab homine quantum-
cunque Teutonice lingue perito. Scripsit volu-
men Evangeliorum, antiquis rhythmis Theo-
tiscis compositum, & in quinque libros divi-
sum, quod Liudberto archiepiscopo Mogun-
tino dedicavit. (aa) Edidit hoc opus, sed ex
codice mutilo & vitioso Flaccius Illyricus, Ba-
sil. 1571. 8vo. (b) Verum longe auctior &
integrior est codex MS. Cæsareus Cod. Theol.
Lat. 524. ex quo prælationem Latinam bene
longam, varique ipsius operis specimina,
præsertim prolixum fragmentum quod in
Flacciana editione desideratur, proleat, &
plurima de ipso opere congestit Lambecius
Comment. lib. 2. cap. 5. num. 34. p. 415 &c.
Exstant præterea in codice Cæsareo etiam
Otfredi bomile Theotiscæ in Evangelia & para-
phrasæ Theotiscæ in Cantica Isaie, Ezechie &c. in
Orationem Dominicam, in Canticum Zacharie, B.
Virginis, & in Symbolon S. Athanasii, de quib-
us videndus Lambecius ibid. p. 460. qui
Palami primi atque Orationis Dominice pa-
raphrasin, prout in ipso codice contextui in-
ternixta est subiungit. (c)

871. (d) ALFREDUS, seu ÆLFREDUS,
seu ALUREDUS, Magnus a rebus gestis
dictus, gente Anglus, Waddingtonæ in agro
Bercheriensis natus anno 849. Ethelwolphi
Occidentalium Saxonum regis & Osburgæ
filii natu minimus. Anno ætatis duodeci-
mo adhuc nescivit litteras, sed Saxonica Poë-
mata, quæ diu nocturne audivit, memoria fi-
deli retinuit. Ætate provecit, tempus pue-
rile perdidit omni studio ac diligentia re-
demit; adeo ut non infimum inter eruditos
sæculi viros locum obtineret. Anno 871.
Angliæ monarchiam obtinuit, ac per trigin-

ta ferme annos tenuit, frequentibus Dano-
rum incurfionibus exercitatus, quos multis
preliis superavit, & ipse ab iis ad summam se-
pe angustias redactus, ac semel regno exu-
tus. His vero omisiss ad alia veniamus.
Monasteria condidit, ecclesias extruxit, scho-
las atque academiam Oxoniensem fundavit;
in quibus procerum liberos bonis litteris im-
buendos præcipue curavit. Quin & ipse
exemplo suo aliis prævit, quotidie enim octo
horas legendo, scribendo, dictitando, &
orando transigebat: adeo ut Grammaticus,
Philosophus, Rhetor, Historicus, Musicus, &
Poëta, non ignobilis haberetur. Obiit vir
doctissimus, sapientissimus ac piissimus prin-
ceps, 7. Cal. Novemb. anno 900. regni sui
29. ætatis 51. in civitate Wintoniensi recon-
ditus. Vitam ejus litteris mandavit Alferius
Menevensis ipsius domesticus & familiaris;
unde præfatiorem sitim curiosus lector exple-
re possit.

(c) SCRIPTA.

Paraphrasæ Saxonica historia ecclesiastica vene-
rabilis Bedæ, quam cum Bedæ historia eden-
dam curavit Abrahamus Wheelocus Cantabrigie 1644. fol. (f)

Leges quam plurime, quarum pars longe
maxima ad ecclesiam spectant. Exstant La-
tine & Saxonice ibid. in Append. p. 15. (g)
Testamentum ejus. Exstat apud Alferium
Menevensis in vita illius p. 22. (h)

Psalteriale D. Gregorii Saxonice vertit. Edi-
ta est versio istius præfatio Saxonice, An-
glice & Latine ibid. p. 25. (i) Exstat ipsa pa-
phrasæ versio in bibliotheca Collegii SS.
Trin. Cantabrig. (k) Exemplar vero vetu-
tissimum & quod codex olim erat Plegmun-
di archiepiscopi qui floruit anno 890. cujus
character elegans, perpulcher, & vetustis-
simus, habetur in bibliotheca Cottoniana
sub Tiberio B. 11. N. 1. alius item codex ibid.
sub Othone B. 2. N. 1.

Psalterium Davidis saltem ex parte Saxo-
nice convertit. Prodiit versio una cum textu
Latino a Johanne Spelmanno Henrici filio
edita Londini 1640. 4to.

(a) Conf. Oudin. tom. 2. p. 113. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 14. vol. 5. p. 185. seq. (aa) Specimen
lectionum antiquarum Francicarum ex Otfredi libro Evangeliorum aliisque Germanicis monument. collectum
edidit Dietericus Van Stade 1708. v. Act. Erud. tom. 4. Supplem. p. 184. (b) Denuo Jo. Schilterus in
Thesauri Antiquit. Teutonic. tom. 1. Ulm. 1727. fol. Dedicationem Evangeliorum ad Ludovicum I. Regem.
Francie Theotiscæ & Lat. exhibuit Georg. Hickesius Grammatic. Franco-Theotiscæ. p. 105. Poëma Theotiscum ad
Hartmannum & Wernherum, una cum oratione Domin. & descriptione Cœnz sacre exstat ibid. p. 108, 109.
(c) Sed hæ paraphrasæ Notkeri Labeoni adjudicantur. vid. Dissert. tom. 1. Thesauri Schilteriani præmii.
(d) Conf. Oudin. tom. 2. p. 310. (e) Conf. Alfredi vit. per Tho. Hearne edit. Oxon. 1709. p. 310. seq. (f) De-
nuo Johan. Smith Lond. 1722. fol. Codex quo usus est Wheelocus in sua hujusce operis editione habetur in bibl.
Colleg. Corp. Christi. item in bibl. public. Cantab. Codex alius vetustus sed mutilus habetur in bibl. Coll. Corp.
Christi Oxon. conf. Wanley Catal. p. 105. 114. — 153. Codex alius in bibl. Cotton. sub Othone B. 11. n. 1. (g)
Exstant MS. ibid. B. 11. n. 10. Præfatio seu apparatus Alfredi ad leges suas habetur Lat. & Saxon. apud Wilkins
Conc. Brit. tom. 1. p. 186. Leges ipse ibid. p. 191. item in nov. edit. Leg. Anglo-Sax. per eundem Wilkins
Lond. 1721. fol. (h) Exstat MS. in bibl. D. Simondii D'Ewes multo brevius quam quod in impressis codicibus
habetur, ut notat Warton Catalog. p. 306. (i) Hanc præfationem cum Thesauri testamentum Latine recudi cura-
vit Franciscus Wisse calc. Alferii Annal. Oxon. 1722. 8vo. (k) Ex in bibl. Coll. Corp. Christi Cantab. item cum
præfatione ad Wicfridum Epil. Wigornensem inscrip. in bibl. Bodl. Cod. Hutton. 88. etiam in bibl. publ.
Cantab. cum præfatione ad Wulfsum Epil. Schireburnens. uti nos docet Wanleyus in Catalog. p. 70. 114. 153.

Sæc. IX ab an. DCCC. *Pauli Orosii historiam*, sive *Horæstam* in Saxonica lingua translulit. Prefatio versionis habetur apud D. Hen. Spelmanum in Append. ad Vit. regis Ælfridi pag. 205. Ipla vero translatio Saxonice habetur MSS. in biblioth. Cottoniana sub Tiberio B. 1. N. 1. (a)

Historiam region West-Saxonice condidit, cujus fragmenta existant Saxonice & Latine, ibid. p. 199.

(b) *Translatio Boëtii per Alfridum regem West-Saxonum*, habetur in bibliotheca Cottoniana sub Othone. A. 6. N. 1. cujusnam vero operis Boëtiani versio sit, an de consolatione Philosophiæ, an ulterius cujuspiam, me plane latet.

Interierunt penitus *Dialogi* 4. S. Gregorii ab eo Saxonice versi, (c) aliaque plurima opuscula, partim translata, partim proprio Marte elaborata, quorum indiculum exhibet Baleus Cent. 2. cap. 26. (d)

872. (e) AIMOINUS, patria Gallus, ordine Benedictinus, monasterii S. Vincentii Parisiensis (quod nunc S. Germani a Pratis dicitur) monachus; claruit anno 872. uti ex vetusta quadam charta a Jac. Breullio prefat. in Aimoni *historiam* anno 1602. editam constat, quæ sic definit; *In nomine S. & individue Trinitatis Gozlinus, abbas monasterii B. Vincentii martyris, ubi venerabilis Christi confessor Germanus corpore quiescit, &c. anno incarnationis D. N. J. C. 872. regni vero Caroli 32. — Anno nunc, notarius & monachus scripsit & subscripsit prid. Nonas Octobr.* In vivis adhuc erat anno 892. quo de miraculis S. Germani scripsit. Alius a nostro Aimoinus ille Floriacensis, qui sæculo undecimo vixit, ac libros de gestis Francorum scripsit; licet quamplurimos eos tenere confundant. De utroque fusc agit Ufferius Biblioth. Theol. MS. & diversos fuisse probat. Qua de re vide etiam Cl. Labbeum Dissert. de Script. tom. 1. p. 16. Existant ab Aimoino nostri scripta.

De *inventione ac translatione corporis B. Vincentii* Levite ac martyris ex Hispania ad monasterium Castrum in diocesi Albigeni anno 855. facta, libri 2. ad Bernonem abbatem monasterii istius scripti, una cum epistola ejusdem 60. versibus constante ad Theotgerum monachum de eodem argumento. Primus hos edidit Jac. Breullius ad calcem historię Aimoini Floriacensis Paris. 1603. fol. Habentur etiam apud Mabillon. Sæc. Benedict. 4. part. 1. p. 643.

(a) Et exinde descripta per Junius exstat in Bibl. Bodleian. Oxon. Jun. 15. conf. *Wand. Catalog.* p. 85. (b) Saxonice versionem *Boetii* de consolatio. Philof. edidit *Christoph. Rawinson* Oxon. 1698. (c) Non ab *Alfredo*, sed, uti patet ex testimonio *Ajerii*, a *Weslritbo* Epif. Wigornienf. *Alfredi* iussu, cujus prefatio ad hanc versionem habetur in Bibl. Bodl. *Hartou* 100. Versio ipsa in Bibl. Coll. Corp. Christi Cantab. item in Bibl. Cotton. sub *Othone* C. n. 3. conf. *Wand. Catal.* 71. 110. 212. (d) Monumenta quedam moralia *Alfredi* habentur Saxonice in Bibl. Cotton. sub *Gutha* A. 10. Flores Soliloquiorum S. *Angustini* per *Alfredum* Saxonice versi, ibid. sub *Pitelio* A. 15. N. 1. item in Bibl. Bodleian. Jun. 70. ut testatur *Wand. Catalog.* p. 96. 218. (e) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ*. l. 1. vol. 1. p. 24.

De miraculis S. Germani episcopi Parisiensis Sæc. IX. ab an. DCCC. *libri* 2. jubente Gozolino abbate scripti. Existant apud Surium 25. Julii, & Mabillon. Sæc. Benedict. 3. part. 2. p. 104.

De translatione SS. martyrum Georgii Monachi, Aurelii, & Natalis libri.

De eorundem miraculis libri 2. Tres isti libri editi sunt a Johanne Mabillonio Sæc. Benedict. 4. tom. 2. p. 45.

JOHANNES VIII. natione Romanus, Gundi filius, ecclesiæ Romanæ archidiaconus, & post Hadriani mortem anno 872. pontifex, die 14. Decembris ordinatus. Anno 873. Ludovicum Imp. Romam advenientem a juramentis Adelgis Beneventani Duci præstitis absolvit. Anno 874. Veronam excurrit colloquium cum Ludovico Germaniæ rege initurus. Anno 875. Carolum Calvum Romam accitum inunxit, & corona imperiali redimivit. Anno 876. in synodo Ticini celebrata, electionem Caroli confirmari, omneque istius hostes anathematizari, effecit. Anno 877. contra Saracenos Italiam, atque ipsum agrum Romanum devastantes, suppetias a Carolo Imp. ardentissimis precibus oravit; & Neapolitanis, Beneventanis aliisque, qui cum Saracenis pacem inierant, excommunicationem, nisi fœdus dissolverent, comminatus est; cujus rei gratia & ipse Trajectum prope Cajetam profectus est. Verum subsidis ab imperatore minime suppetitatis, colla hectere, jugum fubire, atque annuo tributo pacem a Saracenis redimere coactus est. Anno 878. missis Paulo Anconitano & Eugenio Ostiensis episcopis, Constantinopolim legatis, de recuperanda Romanæ sedis Bulgaria apud Basilicum Imp. & Ignatium patriarcham egit; huic anathema in provincia cederet, interminatus. Eodem anno Roma a Lamberto Comite Spoletino direpta, ipse in Galliam suppetias impetraturus fugit, ubi habita Trevis generali episcoporum Gallicanorum synodo, omnes ecclesiæ Romanæ hostes excommunicavit, & Hincmarum Laudunensem septennio ante depoluit muneris clericali restituit, atque in ipsa synodo Ludovicum Imp. coronavit. Mox in Italiam a Bosone Comite iussu imperatoris reductus, omnibus pro ecclesiâ Romana decertantibus, ac pugna moriturus vitam æternam pollicitus est. Anno 879. audita Ludovici Imp. morte, synodum de novi imperatoris electione Romæ celebravit. Eodem anno Photium patriarcham CP.

872.

Sec. IX. ab
an. DCCC.

in communionem recepit, ac Græcos Photio communicare detrectantes excommunicavit. (a) Aliam mense Maio synodum Romæ habuit, in qua Anbertum Mediolanensem episcopum, quod ad priorem synodum vocatus non venisset, anathematizavit, ac sede deponendum decrevit. Anno 880. lingua Sclavonica, id est vernacula Moravis sacra peragere permittit. Anno 881. convocato Romæ episcoporum concilio Athanasium archiepiscopum Neapolitanum ob initam cum Saracenis pacem excommunicavit. Obiit anno 882. die 15. Decembris. Exstant *Epistola* 326. & *fragmenta* quædam Concil. tom. 9. p. 2. (b) *Sermo in electione Caroli Calvi Imp.* seu potius in confirmatione ejusdem in synodo Romana anno 877. habitus, ibid. p. 295.

872.
Lambec.
Comment.
l. 2. p. 451
1005.

(c) HARTMUTUS, perperam a Canisio *Hartmannus* & *Hartmoudus* appellatus, Rudolphi Burgundie regis confanguineus, monasterii S. Galli primum monachus, dein abbas ordine 14. post Grimoaldi mortem anno 872. electus. Anno 883. monasterii regimine sese sponte abdicavit. Exstant ab eo scripta, *Carmena aliquot* & *hymni*, apud Canisium Antiq. Lect. tom. 5. p. 728. (d) *Vita S. Wiboræ virginis* & *martyris*, reclusa *Sanzalleis*, sub ejusdem nomine habetur apud Henschenium ad 2. Maii & Mabillon. Sec. Benedict. 5. p. 42.

875.

(e) JOHANNES, ecclesiæ Romanæ diaconus, Anastasii bibliothecarii familiaris; claruit circa annum 875. Scripsit *vitam* S. Gregorii M. pontificis Romani libris 4. quos Johanni VIII. papa nuncupavit. Exstat hæc vita apud Surium 12. Martii, & in fronte omnium Gregorii M. editionum. Eundem Clementis papæ gesta, Gauderici Velitrensis episcopi hortatu, litteris consignasse, auctor est Sigebertus. * Verum ista interierunt. Cæterum in bibliotheca S. Germani Parisiensis exstare MS. dicitur sub Johannis diaconi nomine *Commentarius*, seu *expositio brevis in Heptateuchum*, qui tamen an nostri revera sit, inter eruditos non satis convenit. (f)

*De Script.
c. 106.

876.

(g) USUARDUS, natione Gallus, S. Germani Parisiensis monachus, & ut vulgo

perhibetur, abbas S. Salvatoris. Claruit circa ann. 875. Martyrologiorum ab Hieronymo & Beda cinnnatorum, brevitate offensus, & Caroli Calvi Imp. iussu animatus, fusius ipse *Martyrologium ex Flori aliorumque id genus scriptis* contexiit, & Carolo Imp. dicavit. Prodiit martyrologium istud *Lo-vanii* 1568. 8vo. cum additionibus & annotationibus Johannis Molani, & censura Johannis Heffels de Legendis quibusdam Sanctorum reculum *Antwerp.* 1583. 8vo. Verum in editione Antverpiensi omilla sunt, quæ pontificis displicebant, cum integra censura Johannis Heffels, ut in Biblioth. sua Theolog. MS. p. 499. recte notavit Cl. Offerius. (h)

Sec. IX ab
an. DCCC.

(i) MICHAEL, MONACHUS a vitæ instituto dictus, ecclesiæ CP. presbyter, ac Ignatii patriarche syncellus; claruit anno 878. Scripsit *Encomium Ignatii patriarchæ*, quod mutilum exstat Gr. Lat. a Raderio editum una cum Actis concilii 8. *Ingolstadt.* 1604. 4to. exinde Concil. tom. 8. p. 1260. Scripsit item *vitam Theodori Studite*, cujus excerpta quam plurima hinc inde Lat. habentur apud Baronium Annal. tom. 9. (k) Sed & exstant hæc ejus opuscula, hæctenus inedita, 1. *Encomium in Angelicorum ordinem ductores, Michaelen & Gabrielem*. Principium, *Τὸ εἶμα μὲν ἡοῖα, & ἑλκυσσά πνεῦμα, φρονέοντα, καὶ τὴν τιμὴν μὲν αὐτῶν.* Recenset hanc orationem L. Allat. de Script. Simeon. pag. 112. 2. *Encomium in gloriosum Christi apostolum Philippum*. Principium, *πᾶσα μὲν μαρτυρία Χριστὸς τελετῇ & παρηγορεῖ.* Idem ibid. p. 106. 3. *Vita Theodori Studite*. Pr. *Παλλὰ μὲν τῶν ἀγίων κατὰ διαφόρων χωρὰς.* Idem ibid. p. 107. Fragmenta quædam habentur Latine apud Baron. ad ann. 795. num. 76. & ad ann. 797. num. 6, 7, &c. & alibi sæpius. Erat etiam Michael archimandrita, qui scripsit vitam & miracula S. Nicolai. Principium, *Ὁ ὁσὸς καὶ φανερὰ ὁ Θεός, εἰς τὴν οὐρανὴν καὶ λαμπρὰν θάλασσαν προνοεῖ.* De eo vid. eund. Allat. ibid. p. 103. Verum is a nostro forsitan diversus Scriptor, præcipue in rebus Theodori pene ad ineptias fabulosus, & cœco plane in imaginis zelo & amore flagrans. Vide quæ de eo nos supra in *Theodoro Studita* obiter annotavimus.

878.

(a) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 101. (b) Conf. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 6. c. 4. vol. 11. p. 545. item Bibl. med. & infim. Latinit. l. 9. vol. 4. p. 117. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 180. *Johanni* hujus Epistolæ duæ, una ad *Adalgarium* Episc. *Angelsiodomensium*, altera ad Clerum & populum *Angelsiodomensium*, habentur ap. *Baluz.* Capitular. Regum Francorum tom. 2. p. 1495. seq. *Johanni* gesta, excommunicationem *Gilberio* episcopo *Neomausiensi* ministrantis ap. eundem *Baluz.* tom. 7. Miscell. p. 340. Epistola ad Imp. *Basilianum*, *Leonem* & *Alexandrum* habetur Gr. Lat. ap. *Harduin.* Concil. tom. 6. p. 211. altera ad *Photianum* ibid. p. 246. alia ad tres Ecclesiæ Patriarchales ibid. p. 278. *Commemoratorium* datum Legatis apostolicæ sedis ibid. p. 294. Epistola alia ad *Photianum* ibid. p. 341. alia ad *Athanasium* archiepisc. *Cantuariensem* exstat ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 195. (c) Conf. *Onius*. tom. 2. sec. 10. p. 481. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 8. vol. 3. p. 569. (d) Edit. nov. tom. 2. part. 1. p. 190. (e) Conf. *Onius*. tom. 2. p. 197. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 9. vol. 4. p. 194. (f) Epistolam ad *Serrarium* de variis ritibus ad baptismum pertinentibus &c. Exhibuit *Mabillon.* Musci Italici tom. 1. part. 2. p. 69. (g) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 195. (h) Iterum ab additamentis expurgatum, castigatum & observantibus illustratum edidit *Jo. Bapt. Seldenus* *Antwerp.* 1714. fol. (i) Conf. *Onius*. tom. 2. p. 45. & 114. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 5. c. 41. §. 8. vol. 10. p. 230. (k) Integram Gr. & Lat. ex codice Bibl. Collegii Jesuitarum Par. edidit *Jacobus de la Bigne* S. J. in tom. 5. operum *Sirmouli* Par. 1596. ut refert *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 9. p. 237.

H 3

NI.

Sec. IX. ab an. DCCC. 880.
* Ad. cal. tom. 1. Gr. Orthodox. xæ.
NICETAS DAVID, Paphlago etiam dictus, ortu Byzantinus, dignitate Philo-
phus, & si recte conjecturam ponit Leo Allatius, * Dadybrorum in Paphlagonia sub Metropoli Gangrensi episcopus. Claruit anno 880. Ignatio addictissimus, atque adeo in Photium ejusque causam nimis, quam par erat, iniquus.

(a) SCRIPTA.

Vita S. Ignatii patriarchæ CP. Exstat Gr. Lat. una cum Actis concilii 8. *Iugoslav.* 1604. 4to. & Concil. tom. 8. p. 1179.

Apostolorum 12. Encomia totidem.

Oratio in Marcini Evangelium.

Oratio in nativitate S. Mariæ.

Oratio in exaltatione S. Crucis.

Oratio in S. Gregorion Theologum.

Oratio panegyrica in S. Hyacinthum Anas- freusen martyrem. Has omnes orationes (ut dubias ab eodem editas mittam) in lucem eruit, ac Gr. Lat. evulgavit Fr. Combehl. in *Auctuario novissimo Paris.* 1672.

Oratio panegyrica, seu encomium in inchy- tium martyrem Eustathium, Agapium, Theopitum, & Theopitum: Gr. Lat. hanc orationem cum notis edidit idem Combehl. in *Illustrium Christi martyrum triumphis Paris.* 1660. 8vo. p. 45.

Historia Apocrypha, hanc citat Nicephorus Call. H. E. lib. 14. c. 28. p. 500. ex qua non pauca in suum opus transulisse videtur.

Liber pro synodo Chalcedonensi adversus epistolam regis Armenia. Exstat. Gr. Lat. apud Leonem Allatium Græc. Orthodox. tom. 1. p. 663. Nicetæ cuidam juniore debere videtur.

Commentarius in Gregorii Nazianzeni Te- trasticha & Monasticha. Prodiit Lat. Imole 1588. 8vo. Græce Venet. 1563. 4to. sub Ni- tæ nostri nomine. Nicetæ autem Serroni debere constat.

Nicetæ etiam nostro hæc, quæ sequuntur inedita, ascribuntur. *Carmen ad S. Angelum*, cum Manuelis Moschopuli scholiis Græcis interlinearibus. Incipit; *Πρώτη Φάσις ὡς δούτερον Σίον οὐδας* &c. *Hymnus in beatissimam Virginem Deiparam*, ejusdem Moschopuli scholiis Græcis interlinearibus, & amplissimo commentario grammatico illustratus. Principium, *Ἡραίου περίφημος ἦεν ἡς πέρας*, &c. *Carmen ad S. Christophorium martyrem.* Principium, *Σαυλὸν στήσαντο τὸ πᾶν τῆς ἰαυῦ*, &c. Exstant hæc omnia MSS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 203. num. 16. fol. 72. p. 2. Excerpta ex ejus orationibus septem; nempe in *notam Dominicam*, in

mediam *Pentecosten*, in *Pentecosten*, in *Pro-Sec IX. ab an. DCCC. 880.*
phetas, de *Jejunio*, in *secundum Christi adventum*, & in *S. Dominicam diem.* Incipiunt, *Ἄπο τῆς εἰς τὴν οἶαν κυριακῆς λέγει*, &c. *ibid.* Cod. Philosph. 273. num. 3. fol. 57. Vid. Lambec. Comment. lib. 4. pag. 249. lib. 5. p. 247.

LIBELLUS SYNODICUS, cujus 880.
auctor historiam conciliorum omnium tum generalium tum provincialium brevi compendio complectitur; ac claruisse videtur circa ann. 880. Definit etiam in octava synodo oecumenica super unione Photium inter & Johannem papam Constantinopoli anno 879. habita; & partibus Ignatianis nulla veritatis, nulla frontis ratione habita favere deprehenditur. Hunc libellum una cum versione ac notis primus Gr. Lat. extulit Johannes Pappus Argenteratenis, *Argenterati* 1601. 4. quem proinde novissimæ suæ conciliorum editioni inferuit Ph. Labbeus (b)

ANONYMUS gestorum S. Convoionis 880.
auctor, gente, ut videtur, Gallus, cœnobii S. Salvatoris Rotonensis in diocesi Vencen- tensi monachus, claruit circa annum 880. Mandavit litteris, de *gestis SS. Rotonensium, Convoionis & aliorum, tres libros*, lectu sane dignissimos, inquit Mabillonius, multif- que reſertos insignibus factis. In quibus, de constructione & dotatione cœnobii Rotonensis, de vita & conversatione monachorum, Convoionis ejusque sociorum ac discipulorum, aliisque plurimis, perſpicue agitur. Hos, diu perquisitos, tandem ex MS. codice Rotonensi annorum 700. eruit idem Mabillonius Sæc. Benedict. IV. part. 2. p. 193. Quibus præmisit anonymi cujusdam, sæculi ut videtur 11. scriptoris vitam S. Convoionis, quam tamen non magni momenti opusculum esse recte judicat.

REMIGIUS, in cœnobio S. Germani 880.
Antifiodorensis monachus ordinis Benedic- tini; claruit anno 880. Post ann. 882. a Fulcone archiepiscopo Rhemos evocatus est, ut instituto ibi a se gymnasio litterario præficeret, teste Flodoardo. * Errant, qui Re- migium nostrum episcopum Remensem fu- iſſe volunt. Crassius adhuc hallucinantur, qui eum cum Remigio Lugdunensi episcopo confundunt. Sane nolſter episcopales inſu- las nunquam adeptus videtur. Certe id ta- cent Flodoardus & Siebertus, † qui de eo verba faciunt. Obiit Remigius circa an- num 900. *De Script. c. 123.

(a) Conf. *Osius*, tom. 2. p. 214. *Fabr. Bibl. Gr. l. 1. c. 1. §. 9. vol. 6. p. 411.* (b) Item *Joban. Albert. Fabri-*
cini in suæ *Bibl. Gr. l. 6. c. 3. §. 8. vol. 11. p. 185. ut & Harduinus Concil. tom. 5. p. 1491.*

(a) OPERA.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

(a) OPERA.

Commentarius in omnes Davidis Psalmos, ex Ambrosio, Augustino, & Calliodoro maximam partem confarctatus. Prodiit forsim Colon. 1536. (b)

Enarratio in posteriores 11. minores Prophetas, prodiit una cum Oecumenii in Apostolum, & Arethæ in Apocalypsin commentariis Antwerp. 1545.

Expositio Missæ SS. patrum sententiis & auctoritatibus confirmata. habetur una cum præcedentibus opusculis in Biblioth. Patr. tom. 16. p. 883.

Commentarius in epistolas D. Pauli (qui sub Remigii Remensis, & Haymonis Halbertadensis nominibus sæpius prodiit) nostri Remigii procul dubio est. Certe cum J. B. Villalpando Remigio Remensi anno 533. mortuo vindicare, summa esset dementia. Cum in eo Gregorius M. & Beda diserte citentur, & Saracenorum (i. e. legis Mahometicæ sectatorum) non semel mentio fit. Rectius igitur Remigio nostro adjudicatur, sub cuius proinde nomine prodiit in Bibliotheca Patrum Colonienfi 1618. Vide quæ de eo supra diximus in Remigiis, Remensi, & Lugdunenfi, quæque habent Albertinus de Sacram. Euchar. lib. 2. p. 885. & Car. Le-Cointe ad an. 533. n. 49.

880.

(c) ERICUS, sive HERRICUS, in agro Autissiodorensi natus, in vico ab ipso nomine dicto Hery, ab ineunte ætate factus est monachus Autissiodorensis ordinis Benedictini, Haymonis Halbertadensis & Lupi Ferrariensis discipulus; claruit anno 880. Scripsit *Libros 6. carminum de vita S. Germani Autissiodorensis* ad Carolum Calvum Imp. Prodiit Parisi 1543. 8vo. Scripsit item *libros 2. prosaicos de miraculis ejusdem*, quos primus edidit Labbeus Biblioth. Nov. MSS. tom. 1. *Homilias plurimas*, quarum aliquot in Alcuini sive Pauli Diaconi homiliario locum hærent a posteriore manu insertæ, viz. *Homilia in illud, Cum veneris Paracetum*, &c. In illud Luca, *Cum iret Jesus in Jerusalem*; & tertia in illud Matthæi, *Nemo potest duobus dominis servire*. Denique Collectaneum variorum excerptorum ad mores præcipue spectantium ex veterum scriptorum ac patrum scriptis contextuit, & Hildebaldo Autissiodorensi episcopo nuncupavit. Exstat Collectaneum istud MS. in bibliotheca S. Germani Parisiensis. Præfationem metricam ad Hildebaldum & initium operis exhibet Mabillonius Analect. tom. 1. p. 413.

(d) ABBO, Cernuus dictus, patria Neuftrius, S. Germani a Pratis monachus; claruit circa ann. 880. ac obsidioni Lutetiæ, quæ a Normannis circa ann. 887. facta est, interfuit; ejusque *Hythorum* rudi, scabro, & impolito carmine cecinit, libris tribus rem totam conficiens. Priores carminis istius libros duos edidit P. Pithæus inter Scriptores Hist. Franc. tom. 2. & exinde delumptos Aimoini historię subjecit Jacob. Breullius Parisi. 1603. fol. *Tertium librum ad Clericos scriptum*, quod ad historiam nihil omnino pertineret, & supra modum ineptus esset, omittendum duxerunt. Exstant porro sub Abbonis nomine editi *Sermones* 5. a Luca Dacherio primum editi Spicileg. tom. 9. p. 79. (e) qui plures alios MSS. latere in præfatione nos docet, ex quibus hi folummodo selecti sunt, quippe qui ecclesiasticæ disciplinæ modum eo tempore observatum liquido ostendunt.

(f) GEORGIUS, Magnæ ecclesiæ CP. cartophylax, deinde archiepiscopus Nicomedienfis; claruit circa ann. 880. Photii familiaris, quem plurimis ille epistolis compellavit. Huic, ut videtur, ascribende sunt homiliae, quas edidit Combefsius, ac Georgio cuidam, qui sub Heracleo floruisse dicitur, adjudicandas conjecit. Verum in eo lapsus videtur Combefsius, quod Georgium Piliadam cum Nicomedienfi parum caute confuderit.

SCRIPTA.

In conceptionem S. Deiparæ homilie 2.
In conceptionem S. Annæ matris Deiparæ homilia.
In S. Mariæ presentationem in templo homilia.
In S. Dei generici ingressum in templum orationes 2.
In illud, *Stabant juxta crucem Jesu mater ejus*, &c.
In S. Mariæ assistentiam in sepulchro, & gratiarum actio pro gloriosa resurrectione.
(g) Oratio in SS. Cosimam & Damianum. *Idiomela* 3. viz. in festum presentationis S. Mariæ, in S. Johannem Chrysostomum, & in Patres Nicænos.

Opuscula ista in lucem eruit & Gr. Lat. edidit Fr. Combefsi. Auctuar. Nov. Parisi. 1648. tom. 1. p. 995.

(h) HELIAS, Hierosolymorum patriarcha, seu potius Theodosii patriarchæ syn-

(a) Conf. *Outin*. tom. 2. p. 310. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 174. *Long*. Bibl. sacra p. 921. (b) Habetur in *Bern. Prazi Thesouro Anecdotorum* tom. 4. p. 1. (c) Conf. *Fabr*. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 5. vol. 2. p. 127. (d) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 191. *Fabr*. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 1. vol. 1. p. 3. (e) *E. dit*. nov. tom. 1. p. 316. (f) Conf. *Outin*. tom. 2. p. 111. (g) Conf. *Tibemont*. *Memor. Eccles.* vol. 5. ad Persecut. *Dioclet.* not. 83. (h) Conf. *Fabr*. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 8. vol. 3. p. 588. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 7. p. 152.

cellus,

Sæc. IX ab
an. ICCC.

cellus, cujus vices obiit in conciliis Constantinopolitanis, Ignatiano anno 869. & Photiano 879. Claruit præcipue anno 881. Scripsit *epistolam ad Gallos episcopos*, quæ Latine extitit apud Dacherium Spicileg. tom. 2. (a) *Epistola ejusdem encyclica pro Malaceno episcopo*, habetur apud Mabillon. Analect. tom. 3. p. 434. (b)

882. (c) MARINUS, seu, ut aliis vocatur, MARTINUS II. natione Gallefianus, Alumbi presbyteri filius, ecclesiæ Romanæ diaconus, anno 866. a Nicolao papa in Bulgariam & Constantinopolim legatus est; atque iterum anno 869. ab Hadriano papa Constantinopolim missus conciliabulo Ignatiano interfuit; a Johanne papa episcopus, nullius tamen certæ sedis, ordinatus, in partes Bulgarorum ad convertendos Gentiles, destinatus est; tertia etiam vice Constantinopolim missus, ubi Basilii Imp. julii carceri inclusus est. Tandem mortuo Johanne, pontifex Romanus factus est anno 882. die 23. Decembr. Obiit die 23. Februar. anno 884. Exstat *Constitutum de privilegiis monasterio Solenniaceensi concessi* Concil. tom. 9. p. 366.

883. ANONYMUS *Annalium Francorum* compilator, monachus (ni male auguror) Fuldenfis, vel Moguntinus, circa ann. 883. faltem exeunte hoc sæculo, claruisse videtur. Condidit *Annales* sive *gesta Francorum*, ab anno 714. ad annum 883. Hos annales, sub nomine incerti auctoris, primus in lucem protulit P. Pithæus, & inter Scriptores 12. coætanos primum locum dedit. In collectione sua postea recudit Marquardus Freherus, & appendice ab anno 883. ad annum 900. auxit, & *annalium Fuldenfis* titulum dedit; quod in cœnecio Fuldensi scripti videntur. Denique Andr. du Chesnii eos corpori scriptorum Franc. inferuit. In codice MS. Vindobonensi hi annales multo auctiores habentur, ut non uno specimine nos docet Lambecius Comment. lib. 2. cap. 5. num. 23. p. 345. qui etiam ex codice Cæsareo notabile supplementum ab anno 883. usque ad ann. 887. inclusive edidit, ubi etiam num. 37. p. 365. alterius ejusdem auctoris annales Francorum, ab anno 714. usque ad ann. 817. ex cod. MS. literis Gothicis exarato exhibet. An vero annales nostri ab una eademque manu sint compilati, an post annum 883. reliqua adjecerit alius, non est facile judicare. Dicant quibus codices MSS. cum editis conferre datum sit.

(a) Edit. nov. tom. 3. p. 161. (b) Epistola ad Photium habetur apud Harduin. Conc. tom. 6. p. 304. (c) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. l. 12. vol. 5. p. 86. (d) Conf. Du Pin. Hist. Eccl. vol. 7. p. 101. seq. (e) Edit. nov. tom. 2. p. 125. (f) Edit. nov. tom. 2. p. 105. 117. (g) Conf. Quirin. tom. 2. p. 394. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 5. §. 8. vol. 6. p. 363. seq.

(d) STEPHANUS V. natione Romanus, de regione Via lata, Hadriani filius, ecclesiæ Romanæ presbyter titulo SS. quatuor Coronatorum, papa Romanus ordinatus die 25. Julii anno 885. Eodem anno datis ad Basilium Imp. litteris Marinum decessorem suum defendit, & ob illatas illi injurias imperatorem objurgavit, Photium conviciis profudit, & suppetias contra Saracenos sibi dari petiit. Obiit anno 891. die 7. Augusti. Exstant *epistola* 3. & alterius *fragmentum*, Concil. tom. 9. p. 366.

ANONYMA quædam, gente Anglo-Saxo, sanctimonialis Heidenheimensis, Wueibaldi & Willibaldi confanguinea, claruit circa annum 886. In litteras retulit *vitam S. Wueibaldi abbatis Heidenheimensis primi*, quæ habetur apud Canisium tom. 4. part. 2. p. 516. (e) Surium sed mutato stylo Decemb. 18. Mabillonium Sæc. Benedic. 3. part. 2. p. 176. Scripsit etiam *vitam S. Willibaldi Wueibaldi fratris, episcopi Eistetenfis primi*, rudi quidem stylo, sed quæ, ipso vidente & referente audiverat, se complisse narrat. Exstat hæc vita apud Canisium ibid. part. 2. p. 344. (f) Surium Jul. 7. Mabillonium ubi supra p. 365.

(g) LEO, cognomento *Philosophus & Sapiens*, ortu Constantinopolitanus, Basilii Imp. ex Eudocia conjuge filius; etiam non desinit historici Byzantini, qui illum Michaelis Porphyrogenetti ex furtivo cum Eudocia, Basilio paulo post in conjugium data, concubitu fuisse filium, suspiciones injiciant. Præceptorem habuit Photium patriarcham, magistrum viro principe dignissimum. Sub eo immensam meliorum litterarum scientiam hausit, philosophiæ, historiæ, & juris peritissimus; præ cæteris vero altrologiæ iudiciariæ addiditissimus. Juvenis adhuc a Theodoro Santabareno Euchaitarum episcopo, quem ob pessima facinorosa odio habuit, in insidiarum suspicionem apud patrem adductus, in custodiam datus est; postea vero, orante senatu, a Basilio liberatus, qui a cervo inter venandum percussus, eum hæredem suum & successorem instituit. Anno igitur 886. mortuo Basilio, Calendis Martii imperii gubernacula suscepit. Imperium adeptus, Photium sede patriarchali statim deturbavit, substituto ei Stephano fratre suo, & episcopos a Photio in exilium ados revocavit. Circa annum 901. cum ex tribus prioribus uxoris nullam prolem suscepisset, quartam nomine Zoam, cognomento *Carbonopsinam*, S. Epi-

Sæc. IX ab
an. DCCC.
885.

886.

886.

Zonar. Anal. tom. 1. p. 113. 141. Vid. Constant. de vit. Basil. Mac. c. 31. 50. 53. 70.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

phanii Magni Agri abbatis sororem, duxit. Istit vero nuptias, utpote canonibus, & ipsius Leonis constitutioni contrarias, Nicolaus Mylicus patriarcha CP. non solum benedicere recusavit, sed & presbyterum, qui benedixit, deposuit; ipsum vero Leonem sacris interdixit: ob id, cum a sententia recedere nollet, a Leone in monasterium relegatus. Caterum quod patriarcha CP. noluit, fecit Sergius papa, qui fatente Baronio, cum imperatore hac in parte dispensavit. Obiit Leo anno 911. Maii, vel ut alii, Julii 11. Codinus 27. annos, & 8. menses regnasse tradit. Vid. CL du Fresne Famil. Byzant. p. 141.

OPERA.

In sepulchram, resurrectionem, & ascensionem Christi orationes 3.

In Pentecosten, & festum Palmarium orationes 2.

In assumptionem, & annunciationem B. Virginis orationes 2.

In decollationem S. Johannis Baptiste, & in omnes Sanctos orationes 2.

Orationes istas 9. Gr. Lat. edidit Jac. Gregerus Ingolstadt. 1600.

Oratio in exaltationem S. Crucis, quam una cum duabus postremo loco memoratis orationibus Gr. Lat. edidit idem Gregerus de Cruce tom. 2. p. 1219.

In nativitatem, presentationem, & purificationem B. Mariæ orationes 3. quas una cum septem orationibus primo loco recensitis Gr. Lat. edidit Fr. Combesius Auctuar. Nov. tom. 1. p. 1605.

Oratio de S. Nicolao Myrensi episcopo, Gr. Lat. edita a Petro Pollino Tolose 1644.

Oratio panegyrica in S. Johannem Chrysostomum. Existat Lat. apud Surium Januar. 27. Gr. apud Savilium Opp. Chrysostom. tom. 8. p. 267.

Oratio panegyrica, seu epistola encyclica ad omnes Christi fideles hortatoria ad bene vivendum. Latine eam edidit Baronius ad ann. 911. num. 5.

Epistola ad Onarium Saracenorum regem de fidei Christianæ mysteriis & veritate, Saracenorum autem impietate & blasphemii. Existat Lat. in Biblioth. Patr. tom. 17.

Canticum compositionis ex meditatione extremi Judicii, a Jac. Pontano Latine editum Ingolstadt. 1603. Εὐθὺς αὖ ἐκ τῆς ἰδιοῦσας vid. ad calcem Odoëchi Græcorum. (a)

Oracula & vaticinia 17. de futura Constantinopolis statu. Ex his ultimum Gr. Lat.

prodiit ad calcem Constantini Manassis annotationum Basil. 1573. 8vo. priora 16. Gr. Lat. edita sunt cum Rugerfii notis inter varias ejus lectiones Lugd. Bat. 1618. 4to. Omnia denique 17. Gr. Lat. habentur ad calcem Codini antiquitatum Paris. 1655. fol.

Dispositio ordinis, quem tenere debent throni ecclesiarum patriarchatus CP. subiectionem, Gr. Lat. a Leunclavio edita Jur. Gr. Rom. lib. 2. p. 88.

(b) Πόρχρον Νομικόν, sive *deleſus Legum* compendarius, titulos 60. complectens. Titulos priores 28. exhibet Gr. Lat. Leunclavius Jur. Gr. Rom. tom. 2. p. 79. Ingens & immensi laboris opus postea molitus Leo, omnes Græcorum imperatorum leges & constitutiones in unum corpus coadunari, & in 60. libros distribui curavit, indito iis *Basilicorum* & *Εκκροταβιστά* titulo. Horum Basilicorum synoplin antiquam Gr. Lat. edidit Leunclavius Basil. 1575. fol. Integrum opus in septem tomos divisum Gr. Lat. divulgavit Carolus Aunibal Fabrotus Paris. 1647. fol.

Novellæ constitutiones 3. a Leone & Constantino fratre Aug. late, existant Gr. Lat. ad calcem synopses Leunclavianæ p. 32. & alibi.

Tactica, seu *de re militari opus*, Lat. a Johanne Checo editum Basil. 1554. 12mo. Gr. Lat. a Meursio cum notis Lugd. Bat. 1612. 4to. deinde cum versione & notis Sexti Arcerii ibid. 1613. (c)

Caterum octodecim plus minus Leonis Imp. orationes hæcenus ineditas in bibliotheca Vaticana MSS. extare prodit Baroniæ ad ann. 911. num. 3. ubi & indiculum earum textit. (d)

WOLFHARDUS, presbyter, & monachus coenobii Hasenriciani; claruit anno 886. Scriptit jussu Erkenwaldi episcopi Eystetenſis libros 4. de vita S. Walpurgæ, seu *Walpurgis virginis*. Ex his duo priores existant apud Canisium Antiq. Lect. tom. 4. (e) integri 4. immutato tamen stylo & reſtis multis, apud Surium 25. Februar. illustrati denique apud Bollandum 25. Februar. & Mabillon. Sæc. Benedic. 3. part. 2. pag. 287.

(f) HERENBERTUS, sive ERCHBERTUS, gente Longobardus, illultri ſtenimate ortus, genus nempe & ducibus Beneventanis fumens, monachus & diaconus cœnobii Caſſinenſis; claruit anno 887.

(a) Alex. Barroſii Catalogo MSS. Bibl. Scorialenſis memorantur Leonis Sapientis matutina poemata 11. cum notis muſicis; teſte Fabr. Bibl. Gr. vol. 2. p. 269. Odſium Caranycicum memorat Lavbeſcius, l. 5. p. 295. teſte eodem Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 135. (b) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 6. c. 6. §. 6. vol. 12. p. 408. ſeq. & 479. (c) Conf. Fabr. Bibl. Gr. vol. 6. p. 369. (d) Liber de Aucupio manu exaratus fuit in Bibl. Antonii Auguſtini, ut reſert Fabr. Bibl. Gr. vol. 1. p. 155. (e) Edit. nov. tom. 2. part. 3. p. 265. (f) Conf. Oudin. tom. 2. p. 341. & ſec. 10. 451. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 5. vol. 2. p. 319.

Sec. IX. ab quo Romam ad Stephanum papam ab Ang-
 an. DCCC. gario abbate Calliensi missus est; & pri-
 vilegium monasterio suo, a pontifice conce-
 dit impetravit. Scriptit *Chronicon*, sive *hi-*
storian Longobardorum fusioem, quam ad
 annum usque 888. deduxit. *Epitomen* illius
 ab ipso, uti creditur, Herempero concin-
 natam ex codice MS. Vaticano eruit, & no-
 tis illustratam edidit Antonius Caracciolus
Napoli 1626. 4to. una cum Lupi Protospa-
 tæ, Falconis Beneventani, & anonymi cu-
 jusdam, *Chronica*. (a) Composuit item *Car-*
men de vita Luidulphi episcopi Capuani. Acta
translationis S. Matthei apostoli. De destruccio-
ne & renovatione Casinensis canonib. Historiam
de Ispalistrum incurisione. De quibus vide sis
 Petrum Diaconum, cap. 14. & J. B. Mari in
 eundem notas.

888. (b) BERCARIUS sive BERTHA-
 RIUS, ecclesie Virdunensis, unde erat or-
 tus, presbyter, sub Berhardo Virdunensi epi-
 scopo educatus est, ab eo aliisque in hu-
 manis & divinis libris probe intructus.
 Claruit circa annum 888. In litteris reulit
brevem episcoporum Virdunensium historiam,
 in Dadone episcopo 31. desinens; quam
 typis mandavit L. Dacherius Spicil. tom. 12.
 p. 251. (c) qui in subsequenibus non unam
 hujusce historice continuationem addidit.

889. (d) RICULPHUS, Sueffionensis epi-
 scopus, claruit anno 889. Concilio Remen-
 si anno 900. interuit. Exstat *Conjunctio* con-
 tinens 22. capitula de rebus ad ejus dioce-
 sin pertinentibus Concil. tom. 9. p. 416. &
 cum opusculis Hincmari a Cordelio editis
Parisi 1615. p. 685.

890. (e) ADREVALDUS, sive ALBER-
 TUS, ordinis Benedictini monachus Flo-
 riacenfis, claruit anno 890. (f) Scriptit *hi-*
storian translationis corporum SS. Benedicti
& Scholasticæ & ruinis canonii Casinensis in
monasterio Floriacense. Primus eam edi-
 dit Johannes a Bosco, Biblioth. Floriac. p. 1.
 deinde Henschenius Mar. 21. denique Ma-
 billonius Sæc. Benedict. 2. p. 553. Scriptit
 item *librum de miraculis S. Benedicti*; cui
 appendix vice duo capita addidit Adela-
 rius, & tres alios libros Aimoinus, mona-
 chi Floriacenses. Exstant integri 4. libri
 locis omnibus supra citatis. Vitam etiam
 S. Aigulsi, abbatis Lerinensis & martyris,

qui circa annum 675. occisus est. Hanc in Sæc. IX. ab
 prima sua editione edidit Surius Septemb. 3.
 fed anonymam, & mutato stylo, nec parum
 contractam; germanam & integram ex
 Codd. MSS. Johan. Mabillonius Sæc. Bened-
 dict. 2. p. 656. qui appendicem subjecit de
 translatione reliquiarum S. Aigulsi in ca-
 strum Pruvinsenfe, & anonymi cujusdam li-
 bellum, quo Aigulsi miracula relata sunt.
 Denique librum edidit de corpore & san-
 guine Domini contra Johannis Scoti ineptias,
 qui habetur apud Dacherium Spicileg. tom.
 12. p. 30. (g)

(h) ASSERIUS, natione Britannus, patri-
 890. a Menevenfis, Asserii Menevenfis archi-
 episcopi alinis & cancellarius, Johannis
 Scoti Erigenæ discipulus, claruit anno 890.
 Ab Hemydo gentis suæ regulo multum ex-
 agitatus, & ab Alfredo Angliæ monarcha
 evocatus, in aula ejus aliquamdiu lares fi-
 xit, ab eo cœnobiorum Ambresberienfis &
 Banvillenfis præfectura donatus. Tandem
 episcopatum Schireburnensem adeptus est:
 & Alfredo regi auctor fuit, ut academi-
 am Oxoniensem institueret, artiumque liberali-
 um professores annuis salariis ditaret.
 Obiit anno 909. Scriptit *historiam de rebus*
gejnis Alfredi regis, (i) quæ una cum aliis Angli-
 cæ historiciæ prodit *Francofort* 1602. (k) fol.
 p. 1. Verum eam primus eruit M. Parkerus
 Archiep. Cantuar. ex codice auctori cœvo,
 & characteribus Saxoniciæ excudi curavit
Lond. 1574. Tante, judice Tyvyno,* fidei at-
 que auctoritatis scriptor, ut nemini unquam
 suspectus fuisse dignoscatur. Sed & præter
 hanc Alfredi vitam, condidit *Chronicon*,
 seu *annales* quos a Julii Cæsaris in hanc in-
 sulam adventu, ad sæculi decimi initium
 deduxit. Notat Baleus* vetulum quendam
 auctorem Asserii annalibus Paralipo-
 menon addidisse. Et sane hodierno exem-
 plari, post Asserii mortem anno 909. ap-
 pendicula quædam ad annum 914. subne-
 citur. Lelando hoc opus sub nomine *Chro-*
nici S. Neoti venit, non alia forsitan ratione,
 quam quod in celebri hoc monasterio illud
 invenerit. Hos annales ex vetusto codice
 MS. in bibliotheca SS. Trinitatis apud Can-
 tabrigienfes, primus extulit vir Cl. Tho.
 Galens Rer. Anglic. Script. tom. 3. p. 141.
 Plura ex his annalibus desumptis Mari-
 anum Scotum, & in chronicon fuisse trans-
 fudisse recte notat Nicollonus nofter Bi-

* Antiquit.
 Oxon. l. 2.
 p. 141.

* Cent. 2.
 c. 25. p.
 125.

(a) Exhibuit *Georgius Eccardus* in *Corporis Historici* mediæ ævi tom. 1. Item *Petrus Bærmannus* tom. 9. part.
 1. *Thesauri Antiq. & Hist. Italie, Sæculi, &c. Ex Lædore. Aut. Muratorius* tom. 3. Rerum Italicarum Scripto-
 rum & C. *Pregerius* editione, item tom. 1. ex editione *Caraccioli*. (b) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.*
 l. 2. vol. 1. p. 669. (c) Edit. nov. tom. 2. p. 214. seq. (d) Conf. *Dr Pin. Hist. Ecclæ*, vol. 7. p. 152. (e)
 Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* l. 1. p. 43. (f) Sed Ludovici Pii temporibus visisse *Adrevaldum* po-
 bat *Reinardus* in *Apologia* de *Millone S. Marini* p. 12. ut nos docet *Fabricius* loc. citat. (g) Edit. nov. tom.
 1. p. 150. Scriptit etiam libellum de Benedictinibus Patriarcharum, ut testatur *Long. Bibl. fact.* vol. 2. p. 607.
 (h) Conf. *Quint.* tom. 2. p. 405. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* l. 1. vol. 1. p. 128. (i) Non ab *Asserio*
 episcopo Schireburnensi sed ab *Asserio* archiepiscopo Menevensi scripta fuit hæc historia: conf. *Ælfredi vitam* ab
Hearnio edit. *Oxon.* 1709. p. 136. not. (k) Recensuit *Françiscus Wijk* *Oxon.* 1722.

blioth.

Sæc. IX. ab blith. Hist. Angl. p. 122. (a) *Homilies etiam an. DCCC. aliquæ plura scriptis a Baleo dicitur (aa)*

890. GULIELMUS, ecclesiæ Romanæ bibliothecarius, claruit anno 890. & deinceps. Scriptit *vitas Romanorum pontificum a Nicolao papa*, in quo definit Anastasius, ad *Stephanum V. inclusive*, viz. ab anno 867. ad ann. 891. Exstant hæc vitæ cum Anastasii vitæ editæ Mogunt. 1602. Paris. 1649. (b) & in omni Conciliorum editione. Verum non defunt, & in his Baronius, qui omnes illas pontificum vitas uni eidemque auctori, seu Anastasio, seu alii cuidam, tribuendas censent.

890. AUCTOR anonymus *vite S. Reinberti*, monachus, ut videtur, Corbeiensis, claruit circa annum 890. Scriptit *vitam S. Reinberti Hammaburgensis in Saxonia archiepiscopi*, quam, sed mutato stylo, edidit Surius Februar. 4. integratè restitutam Philippus Casar in Tri-Apostolatu Septentrionali; dein Bollandiani ad Februar. 4. postremo Johan. Mabillonius Sæc. Benedic. 4. part. 2. p. 471.

890. AUCTOR anonymus *vite S. Martini* claruisse videtur circa annum 890. Cum enim lib. 2. num. 8. non diu post Normanorum tempestatem se vixisse satis indicat, Normanni vero ab anno 887. in Gallia grassati sint, ipsum ad hoc potius tempus referendum esse existimamus; etsi sciamus Cl. Mabillonium illum sæculo 11. ascribere, nisi error sit in numero, & pro Sæc. XI. IX. sit reponendum. Quocunque denum tempore vixerit, scripsit *de vita S. Martini Vertavenfis in Armorica abbatis* librum unum, & *de miraculis ejusdem* alterum. Eundem enim auctorem esse, ex utriusque opusculi collatione luculenter patet. Exstant hi duo libelli ex MSS. Vertavenfis descripti apud Mabillon. Sæc. Benedic. 1. p. 371.

890. ADELHELMUS, quem nonnulli male ADELINUM vocant, Gallus an Germanus incertum, Sagienfis in Neultria episcopus, claruit circa annum 890. *Vitam & miracula S. Opportune virginis, Monasterioli in Neultria abbatissæ*, duobus libris complexus est. In primo vitam, in altero miracula refert. Hos se scripturum, paulo post ordinationem suam, voto se obstrinxerat, sed promissi immemor, & a Normannis in Britanniam nostram captivus deportatus, patriæque postea & sedi restitutus,

tus, votum solvit, & ad hos libros condendos se statim accinxit, ut in libri postremi præfatione, num. 2. nos docet. Habentur hi libri, sed contracto libro secundo, apud Surium April. 22. Ad Cod. MS. ecclesiæ S. Opportunæ Paris. recognovit & integros edidit Johan. Mabillonius Sæc. Benedic. 3. part. 2. p. 220.

SOLOMON, gente Germanus, in Tergovia oppido ex nobili familia natus, in schola S. Galli melioribus litteris sub Ilone monacho institutus, Ludovici Balbi Imp. facellanus & consiliarius, creatus est primo abbas Elvingensis, deinde Campedonenfis, postea Pictarenfis, inde Sangallensis, tandem anno 891. Constantienfis ad Rheum episcopus. Vergente ætate Romam profectus est, a Johanne X. papa humaniter & honorifice exceptus. Plurimas inde rediens sanctorum Constantii & Pelagii, reliquias secum detulit, quas in monasteriis Sangallensi & Constantienfi deposuit; illic Constantii, hic Pelagii corpore reposito. Obiit anno 920. episcopatus sui 30. Exstant *Posnate* varia apud Canisium Antiq. Lect. tom. 1. in Append. p. 15. (c) & in Bibliotheca Patr. tom. 16. p. 1300. Memorat Henricus Pantaleon * elegans Dictionarium a Solomone adhuc juvene conscriptum, sua ætate in pergamento apud Monasterium Sangallense asservatum. An hodiernum exstat me latet.

(d) FORMOSUS, natione Italus primo quidem Damasus episcopus Portuenfis, a Nicolao papa ad Bulgáros fide Christiana erudiendos missus, a Johanne VIII. depositus, a Marino restitutus. Tandem anno 891. die 19. Septembr. ecclesiæ Romanæ pontifex ordinatus est. Postquam multas injurias a Romanis civibus, quibus admodum invisus erat, sibi illatas passus esset, obiit anno 896. die 4. Aprilis; post mortem a Stephano successore sepulchro extractus, & primo in sede pontificali collocatus, deinde sacris exutus vestimentis, tribusque abscissis digitis, in Tiberim projectus; rescissis etiam, quas ipse contulerat, ordinationibus. Exstant *epistole* 2. Concil. tom. 9. p. 428. quarum posteriorem, episcopis Angliæ inscriptam, merum esse sæculi undecimi figmentum contendit * Papebrochius. (e) *Epistolam* alicam de monasterio Gigniensi edidit Baluzius Miscellan. tom. 2. p. 459. Plurimas ejusdem *ad Fulconem archiepiscopum Remensem, & Carolum, ac Othone reges, epistolæ* recenset Flodoardus Hist. Remenf. lib. 4.

(a) Edit. nov. p. 48. (aa) Vide Præfat. *Francisci Wile* ad nov. Annalium edit. (d) Denno a *Francisco Blachino* Rom. 1718. fol. item a *Muratorio* in tom. 1. Scriptorum Italicorum *Mediolan.* 1723. fol. novissime a *Jo. Viennio* Rom. 1724. 4to. (c) Edit. nov. tom. 2. part. 3. p. 219. (d) Conf. *Quint.* tom. 2. p. 145. seq. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 6. vol. 2. p. 534. (e) Hanc exhibuit *Wilkus* Conc. Brit. tom. 1. p. 200.

Sec. IX ab an. DCCC. cap. 2, 3. ubi summaria eorum capita, atque argumenta compendio exhibet. (a)

892.
Zonar. An-
nal. tom. 3.
p. 143.

(b) NICOLAUS, MYSTICUS cognomento dictus, quia, ut nonnulli interpretantur, secretioris consilii fenator erat, circa ann. 892. ecclesiæ Constantinopolitanæ patriarcha creatus est. Novennio exacto Leo Imp. adhuc improles quam uxorem duxit; quo facto offensus Nicolaus, ad Leonis pedes provolutus, ut abstinere, obnixè rogavit. Ei cum assentiri nollet imperator, coacta ille synodo anno 901. imperatoris nuptias damnavit; Thomam Presbyterum, qui matrimonio iuri ritu ecclesiastico benedixerat, deposuit; ipsum imperatorem facris prohibuit: & cum nullis precibus a sententia sua dimoveri posset; anno 903. sede sua exactus, & navi impositus, ad Galatranum monasterium relegatur; nullo nec amico, nec famulo, ne libro quidem, cuius lectione se solari posset, exilium comitante, Quanta vero mala passus sit, ipse epistola ad papam luculenter exponit. Anno 911. post Leonis mortem Alexander imperium adeptus, eiecit Euthymium, qui in Nicolai locum subrogatus fuerat, Nicolaum ab exilio revocatum sedi suæ restituit; cui deinceps annos 13. præfuit, mortuus anno 924. Exstant *epistole* 2. altera ad Anastasium papam, ad Johannem X. altera, Lat. Concil. tom. 9. p. 1264. *Decretum* de litteris patriarchalibus gratis concedendis extat Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 4. p. 249. *Epistola* ad Simeonem Bulgaricæ principem habetur Gr. Lat. apud Baronium ad ann. 917. atque *aliæ* 5. ad Armenorum, Saracenorum, Longobardorum & Amalphitanorum principes, & ad episcopos extra communionem existentes, Lat. ibid. (c)

892. REGINO, natione Germanus, primo monachus, Prumiensis, deinde anno 892. Faraberto abbate regimen abrenunciante unanimi monachorum consensu successor electus est. Verum præfecturam non diu tenuerat, cum monachorum quorundam æmulatorum invidiæ post septennium cedere coactus est: qua de re hæc ipse in chronico suo ad annum 899. *Enden anno Richarim Prumiensis abbas constituitur: qualiter autem erga me actum sit, idcirco in hoc loco notare distuli, ne forte injuriis provocatus, ultra quam Christiana patientia permittit, persecutionis meæ causas exaggerasse videretur.* Obiit circa annum 908. Scriptit

(a) Privilegium Formosi Papæ in gratiam monasterii S. Teuderii extat in *Ducher. Spicil.* tom. 12. p. 150. edit. nov. tom. 3. p. 166. (b) Conf. *Outin.* tom. 2. p. 141. (c) Synodicon de gradibus Matrimonii citat Nic. Comnenus p. 281. prenот. Myltagos teste *Fabrizio Bibl. Gr.* l. 5. c. 42. §. 12. vol. 10. p. 295. (d) Conf. *Outin.* tom. 2. p. 406. (e) Item cum Appendice 57. an. *Francofurti* 1566. conf. Schol. ad *Sigbert Gemblacens.* de Scripiorib. Eccles. c. 111. (f) Conf. *Fabr. Bibl. Gr.* l. 6. c. 1. §. 20. Art. 12. vol. 11. p. 75. (g) Conf. *Du Pin Hist. Eccles.* vol. 7. p. 143. Scriptit etiam *Quæstiones* 117. in *Hexæmeron*, teste *Long. Bibl. fact.* vol. 2. p. 620. (g. 1.) Edit. nov. *Parisi* 1723. fol. p. 28. (b) Conf. *Outin.* tom. 2. p. 402. *Fabr. Bibl. Gr.* l. 5. c. 5. §. 6. vol. 6. p. 300.

ad Adalberonem primum Metensem episcopum *Chronicon* a Christo nato ad annum 907. libris duobus, quibus res gestas Francorum præcipue & Teutonicorum complexus est. (d) Appendix enim, quæ ab anno 907. ad ann. 972. progreditur, a recentiore quodam scriptore adjecta est. Prodiit hoc *Chronicon* inter alios rerum Germanicarum Scriptores *Francofurti* 1583. (e) una cum *Urspergensis Argentorati* 1609. (f) Scriptit adhuc Regino de *Disciplina ecclesiastica & religione Christiana* libros 2. 900. ferme capitula continentes. In primo libro agit de rebus & personis ecclesiasticis, in secundo de vita & conversatione laicorum. Aggressus est hoc opus circa annum 906. hortante Rathdoh archiepiscopo Treverensi, in usum præsertim diocesis Treverensis, ex antiquarum synodorum canonibus, pontificum Romanorum epistolis genuinis, SS. patrum sermonibus, codice Theodosiano, & imperatorum Francorum capitularibus præcipue collectum. Primus id appendice aliunde confarinata auctum, in lucem emisit Joachimus Hildebrandus *Helmslad.* 1659. deinde Stephanus Baluzius recognitum, & appendice Helmidtienfis auctiore, novaque a se addita, notis & prælatione doctissima, & Actorum veterum appendice, ornatum edidit *Parisi* 1671. 8vo.

(g) AUXILIUS, quis, vel cuius fuerit, non liquet, claruit circa annum 894. Scriptit *libros* 2. de *ordinationibus Formosi papæ*, seu *contra intestinam discordiam Romanæ ecclesiæ*, sive, ut Sigeberti * verbis utar, de *ordinationibus, exordinationibus, superordinationibus Romanorum pontificum*. Primus hos libros in lucem edidit Johannes Morinus ad calcem operis sui de SS. ordinationibus part. 2. p. 348. edit. *Parisi* 1655. & edit. *Amsterv.* 1694. p. 285. 294. exinde relatos in *Biblioth. Patr.* tom. 17. p. 1. Alium ejusdem *librorum* seu *dialogum* super causa & negotio Formosi papæ exhibet *Mabillonius Analect.* tom. 4. p. 610. (g. 2.)

(b) NICEPHORUS, philosophus & orator patriarchæ Constantinopolitani, claruit anno 895. Scriptit *Orationem panegyricam*: seu *vitam Antonii Caudæ patriarchæ CP.* qui obiit anno 891. Exstat Latine apud Surium, & Bollandum, ad diem 12. Februarii. Habetur Græce MS. *Biblioth. Vindob.* Cod. *Historic.* 3. num. 20. fol. 95. p. 2. Nicepho-

SÆC. IX. ab
an. DCCC.

rum nostrum Antonio *σὺγγραμματιστής* facit Lambecius. Quod tamen ex ipsa vita collegii non potest.

895. WALDRAMNUS, episcopus Argentinensis, claruit anno 895. quo concilio Triburiensi interfuit, in cuius Actis Baltranus Strasburgensis episcopus appellatur. Obiit anno 905. Scriptit *poemata* nonnulla ad Solomonem episcopum Constantiensem; quæ extant apud Canisium tom. 1. in Append. p. 31. (a) & in Biblioth. Patr. tom. 16. p. 1304.

895. (b) GREGORIUS, vitæ instituto monachus, Basilii junioris Ascetæ discipulus, claruit circa annum 895. Scriptit *librum de vita & conversatione S. Basilii præceptoris sui*, quam extulerunt Bollandiani ad Mart. 26. tom. 3. Latine p. 667. Græce ad calcem tom. 24. Habetur etiam Græc. MS. Biblioth. Vindob. Cod. Hist. 63. num. 2. fol. 12. p. 2. Confer Lambec. lib. 4. p. 200. lib. 8. p. 360. Partem hujus vitæ Simeonis Logothetæ chronico præmisit Combesius Script. post Theoph. p. 394.

896. STEPHANUS VI. natione Romanus, Johannis Presbyteri filius anno 896. Bonifacium, qui Formosus papæ successus fuerat, vi & armis loco deturbans, sedem pontificalem invasit die 2. Maii ordinatus. Habita statim Romæ synodo Formosi papæ Acta rescidit, corpus tumulo extractum mutilavit, & clericos ab eo ordinatos deposuit. Anno 897. ipse in carcerem detrusus, die 3. Augusti strangulatus est. Extant *epistole* 2. Concil. tom. 9. p. 476.

896. ANONYMUS *gestorum Normannorum* auctor, gente, ut videtur, Belga, claruit circa annum 896. Scriptit *gesta Normannorum in Francia*, ab anno 837. usque ad annum 896. Hoc opusculum ex codice Carthusiæ Montis Dei descriptum, edidit And. du Chesn. inter Scriptores Normannicos pag. 1. eique excerpta varia de Danis & Normannis subiecit.

898. (c) JOHANNES IX. natione Romanus, Tiburtinensis, Rampaldi filius, pontifex Romanus ordinatus est anno 898. die 12. Martii. Sub initium pontificatus convocata Romæ synodo, de electione & coronatione Berengarii & Lamberti Italiæ imperatorem egit, & synodi Romanæ a Stephano habitæ Acta rescidit. Eodem anno, vel in eunte proximo, concilium 74. episcoporum præsentibus Lamberto Imp. Ravennæ

celebravit; in quo Lamberto jus regium confirmavit, Stephanum VI. ac conciliabulum ejus Romanum damnavit, presbyteros ab eo depositos restituit, ab eo ordinatos deposuit, & Formosi papæ memoriæ debitam venerationem reddidit. Obiit an. 900. die 26. Martii. Extant *epistole* 4. Concil. tom. 9. p. 483.

BENEDICTUS IV. natione Romanus, Manimoli filius, pontificalem thronum obtinuit anno 900. die 6. Aprilis ordinatus. Obiit anno 904. 20. Octobr. Extant *epistole* 2. de Argrino Lingonenſi episcopo in ecclesiæ suæ jura restituendo, Conc. tom. 9. p. 511. alia de episcopo Malaceno apud Mabilon. Anal. tom. 3. p. 436.

CYPRIANUS, Cordubensis in Hispania archipresbyter, claruit sub imperio Saceracenorum, circa annum 900. Scriptit *epigrammata*, quæ ex codice MS. Toletano eruit, & editioni paravit Card. d'Auguier, ut ex ejus Notitia discere licet p. 182. sed supprimenda adhuc censuit Cardinal. Germana Cypriani epigrammata numero sunt non nisi 9. quorum lemmata exhibet Nic. Antonius Bibl. Hiip. Vet. lib. 6. c. 7. p. 444. aliorum etiam 30. elenchum subijcit, quæ martyrologio suo Hispano hinc inde inseruit Johannes Tamaus. Verum hæc spuria esse, & in honorem ecclesiæ Cordubensis conficta, prolixè contendit, & singula fere solerter expendit idem Antonius.

(e) HERVEUS, sive HERIVEUS, gente Gallus, ortu nobilis, Hucbaldi Comitis ex sorore nepos, post Fulconis necem anno 900. ex aula regia ad archiepiscopatum Remensem provectus est, pridie Nonas Julii ordinatus. Eodem die concilio Remis, cui ipse præfuit, inchoato, Fulconis defectoris interfectio anathema incussit. Circa annum 905. Northmannis ad fidem Christianam convertendis sedulam dedit operam. Anno 909. synodum provincialem Trosleii in agro Sueffionensi celebravit; in qua collapsam ecclesiæ disciplinam instauravit; in pejora indies ruentem monasteriorum statum restituit; clericis mulierum consortium interdixit; & Græcorum sententiam de procellione Spiritus S. damnavit. Anno 921. habita iterum Trosleii synodo Erlebaldu Comitem ob iniuste arreptos ecclesiæ Remensis fundos excommunicavit. Obiit anno 922. 6. Non. Julii, tertio post coronationem Roberti regis die. Scriptit ad Widonem archiepiscopum Rothomagensen *constitutiones* ex sententiis Patrum

(a) Edit. nov. tom. 2. part. 3. p. 219. (b) Conf. *Ortina*. tom. 2. p. 403. (c) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 8. p. 15. (d) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 3. vol. 1. p. 1258. (e) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 8. p. 35.

Sæc. IX. ab an. DCCC. & canonibus excerptum, 23. capitula complectens, qualis poenitentia debet injungi non baptizatis Gentilibus, & baptizatis, & rebaptizatis, & postea a Christiana fide deficientibus. Exstat Concil. tom. 9. p. 484. & in Biblioth. Patr. tom. 17. p. 246. & in-

rer Hincmari opuscula a Cordeſio edita Sæc. IX. ab an. DCCC. p. 697. Ejus etiam ductu & consilio condita sunt prolixa synodi Trosleienſis anno 909. habitæ capitula 15. quæ habentur Concil. tom. 9. p. 521.

(a) Concilia hoc Sæculo habita.

802. **ALTINENSE** in provincia Aquileiensi, a Paulino episcopo anno 802. convocatum. In quo patres Caroli M. auxilium in Johannem Venetorum ducem, ob eadem Johannis patriarchæ Gradenſis factam, imploraverunt. Exstat Epistola ſynodalis Concil. tom. 7. p. 1187. & apud le Coint. tom. 6. p. 808.

putatum est, decretumque quadrifariam illas, more institutoque majorum, esse dividendas; nempe partem unam episcopo, alteram clericis, tertiam pauperibus, quartam fabricis ecclesiæ esse tribuendam. Actorum summam ex vetusto codice Frisingensi describit Brunnerus lib. 6. num. 4. Vide quæ habet le Coint. tom. 7. p. 95.

802. **AQUISGRANENSE I.** anno 802. mense Octobr. sub Carolo M. habitum. In quo, de præstando imperatori ab omnibus sacramento, & de disciplina ecclesiastica clericorum & monachorum, ut clerici juxta canones, monachi juxta regulam S. Benedicti viverent, actum est. Vide quæ ex chronico Moilliaciensi & Dionysiano habentur Concil. tom. 7. in Append. p. 1863. Ex capitulis a Carolo hoc tempore editis, sex ad res ecclesiasticas pertinentia excerptit Sirmondus, ad quæ pauca etiam notavit Car. Cointius ad annum 802. tom. 6. p. 776.

CONSTANTINOPOLITANUM II. anno 809. coactum. In quo contra Theodorum Studitam, Platonem, eorumque socios male multatos, pro conjugio inter Constantinum Aug. & Theodoten sententia fertur. De hoc conciliabulo consulendæ sunt Theodori epistolæ, & Conc. tom. 7. p. 1192.

809.

803. **CLOVESHOFIENSE I.** anno 803. 5. Idus Octobr. sub Cenſulo rege, ab Athelardo Cantuariensi, & 12. episcopis congregatum. In quo, extincto archiepiscopatu Licheſfeldenſi, dignitas archiepiscopalis ſedi Cantuarienſi reſtituitur. Exstant hujus ſynodi Acta apud Spelm. Concil. Brit. tom. 1. p. 324. (b) Concil. tom. 7. p. 1189. Factum est etiam de libertate ecclesiarum decretum, lites itidem inter Wigornienſem & Herefordienſem episcopos compositæ sunt.

AQUISGRANENSE II. anno 809. mense Novembri celebratum. In quo, questionem moventi Johanne monacho Hierosolymitano, pro processione Spiritus S. tam a Patre quam a Filio judicatur, & Bernarius Wangionum, Aſius Warmantiae episcopi, & Adalhardus abbas Corbeienſis, legati hac de re ad Leonem pontificem missi sunt, qui quid præſtiterint ipsius legationis Acta nos docent, relata in Concil. tom. 7. p. 1194. His subjecta est Caroli M. epistola de eadem re, per eosdem legatos missa. Plurima ad hanc ſynodum ejusque Acta, erudita lectuque digna notavit Car. Cointius Annal. tom. 7. p. 117. Meminit hujus concilii annalium Francorum auctor ad annum 809. p. 20. & auctor vite Caroli Magni p. 274. qui in eodem concilio multa de ſtatu ecclesiarum & consecratione clericorum agitata esse refert.

809.

806. **CONSTANTINOPOLITANUM I.** anno 806. habitum. In quo Josephus, quem sacerdotio exuerat Tarasius patriarcha, functioni suæ reſtituitur. Vide quæ hac de re, ex Theodoro Studita, observantur conciliorum Editores Conc. tom. 7. p. 1191.

ARELATENSE vulgo VI. jubente Carolo M. anno 813. 6. Idus Maias, in basilica S. Stephani, congregatum. In quo, ad reſtituendam collapsam ecclesiæ disciplinam, conditi sunt Canones 26. qui habentur Concil. tom. 7. p. 1231. & apud le Coint. tom. 7. p. 234.

813.

807. **SALISBURGENSE**, ab Annone Salisburgenſi Boioariz metropolita, præsentibus Boioariz episcopis, abbatibus, clericis, 7. Calend. Februar. congregatum. In quo de ratione decimarum potissimum dif-

MOGUNTINUM I. sub Carolo Magno, anno 813. 5. Id Junias, in clauſtro

813.

(a) Conf. Du Pin. Hiſt. Ecclef. vol. 7. p. 114. ſeq. exhibuit Wilkins Conc. Brit. vol. 1. p. 166. 168.

(b) Exstat MSS. in Bibl. Cott. sub Claudio D. 2. n. 20.

Sæc. IX ab
an. DCCC.

S. Albani, celebratum. In quo, de fide, spe, & charitate, de vita clericorum & monachorum, de litanis, & quatuor temporibus observandis, aliisque rebus ecclesiasticis, plurima sunt saluberrime constituta. Exstant Canones 56. Conc. tom. 7. p. 1239. & apud le Coint. ad hunc annum ibid. p. 242.

813. RHEMENSE I. anno 813. mense Maio, sub Carolo M. a Vulfario archiepiscopo habitum. Exstant de disciplina ecclesiastica; scilicet de fidei ratione, & de oratione dominica ab unoque addiscenda, de vita canonicorum, regula monachorum, officio pastorum, de ratione poenitentiae, de 7. principalibus vitiis, aliisque Canones 44. Concil. tom. 7. p. 1253. & apud le Coint. tom. 7. p. 238.

813. TURONENSE, jussu Caroli M. anno 813. coactum. Exstant Canones 51. qui de moribus & disciplina agunt Conc. tom. 7. p. 1259. & apud le Coint. tom. 7. p. 257.

813. CABILONENSE I. Caroli M. jussu, anno 813. celebratum. In quo, inter alia, decretum est, ut juxta Caroli mandatum in majoribus monasteriis & episcopis scholæ publicæ instituantur, in quibus ingenuorum filii artes liberales edocerentur. Exstant de disciplina ecclesiastica; nempe ut episcopi legant scripturam, canones, & Gregorii pastorale, scholas constituent, moribus sint irreprehensibiles & religiosi, fideles ad res suas ecclesiæ dandas non esse cogendos, nec circumveniendos, de peregrinationibus, earumque abusu, de discretionem in perceptione eucharistiæ adhibenda, aliisque ecclesiasticis capitibus canones 66. Concil. tom. 7. p. 1270. Habet etiam le Coint. tom. 7. p. 249. Ad 5. precedentium synodorum decreta melius observanda capitulare edidit Carolus M. quo 28. capitula continentur. Exstat Concil. ibid. p. 1287. Horum quinque postremo memoratorum conciliorum meminit auctor vitæ Caroli M. p. 280. *Quorum, inquit, constitutiones, quæ in singulis factæ sunt, coram imperatore perleste sunt, quas qui nosse voluerit, in ipsis civitatibus invenire poterit, quantum & in archivo palatii exemplaria illarum habeantur.*

814. CONSTANTINOPOLITANUM III. circa annum 814. a Nicephoro patriarcha & 270. episcopis habitum. Quo Antonius Sylæi metropolita, tanquam primarius Iconomachus, & egregius Leonis Isauro in exturbandis imaginibus minister, a mathemate percellitur, imagines, earum-

que cultus & veneratio confirmantur, & contraria sentientes facientes excommunicationi submituntur. Exstat Gr. Lat. historia hujus concilii in oratione sive epistola synodica episcoporum Orient. ad Theophl. Imp. a Fr. Combessio primum edita Orig. Constantinop. pag. 110. & Concil. tom. 7. p. 1290. In qua narrantur quædam de Leone Isauro magos consulente, quæ an genuina sint, an potius Græculi cujusdam Iconolatæ somnium, non immerito dubitari potest. Quid, quod tota qua patet synodica anilibus fabulis, & ineptis plane ratiociniis a capite ad calcem refta est. Subnectuntur Nicephori patriarchæ canones 17. in Jure Gr. Rom. lib. 3. p. 195. primum editi.

CONSTANTINOPOLITANUM IV. eodem anno, sub Leone Armeno, deposito jam Nicephoro, & iussu Theodoto Melisseno, habitum. Quo episcopi, quos vocant, Iconolatæ imagines abrogandas esse decreverunt, & synodum Nicenam 2. condemnarunt. Meminerunt hujus synodi historici Græci fere omnes, præcipue Theodoros Studita in epistolis; Cujus ad hanc synodum epistola, qua fide, aliisque ad synodum venire reculantes excusat, & causam imaginum tuetur, exstat Lat. Conc. tom. 7. p. 1299.

NOVIOMENSE, anno 814. habitum; in quo, lis exorta inter Noviomensem & Suessionensem episcopos, de utriusque diocesis terminis, decisa est. De hac synodo agit Flodoardus Hist. Rhem. lib. 2. c. 18.

AQUISGRANENSE III. an. 816. sub Ludovico Pio celebratum. In quo conditum est *opus Regularum* de canonicis & sanctimonialibus, in duos libros divisum. Prior agit de institutione canonicorum, 145. capitula complexus; posterior de institutione sanctimonialium, continetque capitula 28. Exstant Concil. tom. 7. p. 1307. Sequuntur Ludovici Pii ad Sicharium Burdigalensem, & Magnum Senonensem epistolæ 2. Chrodegangi episcopi Metensis regula, ut & alia canonicorum regula ab anonymo quodam interpolata ibid. p. 1445. Denique Ludovici Pii capitulare, post synodum Aquisgranensem editum, quo capitula 30. de disciplina ecclesiastica continentur ibid. p. 1478. Exstant etiam Hetti archiepiscopi Trevirensis epistolæ 2. ad hanc synodum pertinentes ibid. in Append. pag. 1865. Notandum est, anno sequente habitum esse Aquisgrani conventum abbatum Franciæ una cum monachis suis. In quo

SÆC. IX. ab de regularium institutione edita sunt capitula 80. Habentur ibid. pag. 1505. Vide quæ de hac, saltem de superiori synodo, prolixè refert auctor vitæ Ludovici p. 368.

816. CELICHYTHENSE apud Anglos, anno 816. 6. Cal. Augusti, præsentè Kenulpho rege, præsentè Wulfredo archiepiscopo Cantuariensi, habitum. In quo post fidei orthodoxæ professionem, de præceptis canonicis, agebatur: exstant de moribus ecclesiasticorum canones 11. apud Spelman. Conc. Brit. tom. 1. p. 327. & Conc. tom. 7. p. 1484. (a)

821. THEODONIS-VILLARE I. circa annum 821. a 32. episcopis, adversus clericorum percussiones, habitum. Exstant hanc in rem capitula 4. Concil. tom. 7. p. 1519. Sequitur eadem de re decretum Pii, in alio mox conventu apud Triburiam habito, editum, & Ahythonis episcopi Basilienfis de officio presbyterorum canones 25. ibid. p. 1522. Habet etiam hujus synodi canones le Coint. tom. 7. p. 573.

822. CLOVESHOFIENSE II. an. 822. sub Beornulfo rege, præsentè Wulfredo archiepiscopo Cantuariensi, cum cæteris episcopis, abbatibus, omniumque dignitatum optimatibus, coactum. In quo, post nonnulla ad statum monasticum pertinentia, ecclesiæ Cantuariensis jura, adversus Kenulfi nuper defuncti regis, injurias, vindicantur. Habentur hujus concilii Acta apud Spelm. Conc. Brit. tom. 1. p. 332. qui de anno dubitat, & ad annum potius sequentem referendum judicat. Exstant itidem Conc. tom. 7. p. 1527. (b)

822. ATTINIACENSE I. in Campania ad Axonam fl. anno 822. in palatio regio habitum. In quo post Ludovici Pii penitentiam publice peractam, non pauca ad corrigendum ecclesiæ statum necessaria constituta. Vide quæ hac de re colligerunt conciliorum Editores, ut & ipsius Ludovici capitulare Concil. tom. 7. p. 1529. Anno sequenti habita est apud Compendium synodus, contra eos qui res sacras illicite usurpant. Vide Concil. tom. 7. in Append. p. 1868.

824. PARISIENSE I. anno 824 Cal. Novembr. Ludovici Pii jussu, congregatum. Occasione legationis a Michæle Balbo ad Ludovicum missæ, & querelæ de ecclesiæ Orientalium in causâ imaginum dissidio ab eo factæ, coacta est Parisiis syno-

odus, five solennis clarissimorum Galliæ episcoporum conventus. Quo lecta & examinata Hadriani papæ; pro erigendis imaginibus, ad Constantinum & Irenem epistola, & prolata plena manu veterum de imaginibus eorumque cultu testimonii, conclusum est tandem imagines neque cum Iconomachis frangendas esse, neque cum synodo Nicæna 2. superstitione cultu prosequendas. Acta hujus synodi, seu conventus, in libelli epistolaris formam, operi Carolino mole quidem, non argumento tamen & dignitate, inferioris, ab episcopis compilata Ludovico Imp. oblata sunt, & ab eo ad pontificem missa, insertis Michælis Balbi ad Ludovicum Pium, Eugenii papæ ad Michælem Balbum, Ludovici Pii ad Eugenium papam, ejusque ad legatos suos Romam missos epistolis. Editus est hic libellus ex bibliotheca Pithœana *Francfort.* 1596. deinde a Goldasto libris Carolinis subiectus ibid. 1608. 8vo. p. 610. Male habuit pontificis hæc synodus, quam proinde mox refutandam in se suscepit Bellarminus, edito refutationis suæ libello, sex capita continente, in Append. ad Tract. de Cult. Imag. tom. 2. col. 825. exinde recuso Conc. tom. 7. p. 1543. ipsis synodi Actis, ne veritas luce sua fulgens in oculos hominum incurreret, penitus prætermisiss. Synodi hujus Parisiensis vindicias agunt, præter alios, viri clarissimi Dalleus de Imag. lib. 4. cap. 6. p. 491. Spanhemius Ilist. Imag. Rest. sect. 9. p. 613. Quin & de hac synodo, ejusque Actis, prolixè agit Car. Cointius Annal. Eccl. tom. 7. p. 750.

CLOVESHOFIENSE III. sub Beornulfo rege, & Wulfredo archiepiscopo Cantuariensi anno 824. 3. Cal. Novembris habitum. In quo lis inter episcopum Wigorniensem & cœnobitios Berkleenses, de hereditate quadam exorta, dijudicatur, & alia quadam statuta sunt. Exstant Acta apud Spelm. Concil. Brit. tom. 1. p. 334. & exinde Conc. tom. 7. p. 1555. (c)

INGILENHEIMENSE I. in villa regia ad Rhenum sita, anno 826. Cal. Jun. a Ludovico Pio habitum. Actis deperditis, exstat solummodo edictum Ludovici Pii adversus rapinas, Conc. tom. 7. p. 1556.

ROMANUM I. anno 826. mense Novembri, ab Eugenio II. papa, & 63. episcopis, presbyteris 17. diversisque diaconis & clericis celebratum. In quo quamplurima de vita, moribus, & muneribus episcoporum, presbyterorum, abbatum, monacho-

(a) Exstant MSS. in Bibl. Cott. sub *V'spasiano* A. 14. n. 11. Habet etiam *Wilkins* Conc. Brit. tom. 4. p. 169. (b) Habentur MSS. in Bibl. Cott. sub *Claudio* D. 2. n. 21. Exhibuit *Wilkins* ubi supra p. 172. (c) Vid. *Wilkins* ibid. p. 175.

- Sæc. IX. ab an. DCCC. rum sapienter & salubriter sancita sunt. Exstant de his, aliique disciplinae ecclesiasticæ capitibus canones 38. a Luc. Holsteno primum in lucem prolati Collect. Rom. part. 2. pag. 7. dein inserti Concil. tom. 8. p. 103.
828. AQUISGRANENSE IV. seu placitum, seu conventum vocaveris, anno 828. a Ludovico Pio privatim habitum. In quo, ut & sequenti anno, plurima de disciplina ecclesiastica capita edita sunt. Exstant Concil. tom. 7. p. 1577. Vide & le Coint. Annal. tom. 8. p. 3.
829. PARIENSE II. anno 829. 8. Id. Jun. ex omnibus provinciæ Belgicæ secundæ, Lugdunensis secundæ, tertiæ, & quartæ episcopis, ad corrigendos Christianorum mores, celebratum. Acta hujus concilii libris 3. absolvuntur. Lib. 1. de religione Christiana, cura pastoralis, & ecclesiasticorum vitii, habentur capitula 54. Lib. 2. de regum, principum, omniumque fidelium vita & moribus, deque Christianæ pietatis & charitatis officiis, capitula 13. Lib. 3. epistolam synodalem ad Ludovicum de rebus in hac synodo gestis, & constitutionum ecclesiasticarum appendicem, 27. capitula continentem, complectitur. Exstant hæc Acta Conc. tom. 7. p. 1590.
829. WORMATIENSE I. anno 829. mense Augusto, sub Ludovico Pio habitum. In quo quatuor Galliæ synodorum nuper habitatum decreta confirmantur, & alia non pauca, præcipue de divortiis, statuuntur. Confer præ aliis Hincmarum in responsione ad Interrog. 5. & quæ notarunt conciliorum editores Conc. tom. 7. p. 1669.
830. LINGONENSE I. anno 830. a provinciæ Lugdunensis episcopis collectum. In quo Petri Bezuensis donationes monasterio S. Petri confirmantur. Exstant Acta Concil. tom. 7. p. 1670.
831. NOVIOMAGENSE, anno 831. in palatio regio habitum. In quo Jesse, Ambianensis episcopus, læsæ majestatis reus; depositus est. Vide annales Fuldenses ad annum 831. & Conc. tom. 7. p. 1673.
832. PARIENSE III. circa annum 832. habitum. In quo Ludovici Pii diploma, de ordine monastico in monasterio S. Dionysii restitutum, editum est. Exstat Conc. tom. 7. p. 1674.
833. WORMATIENSE II. anno 833. a plurimis episcopis & abbatibus habitum. In quo privilegium, ab Aldrico archiepiscopo Senonensi concessum, de cenobio S. Remigii ad Varellias transferendo, confirmatur. Exstat privilegium & Ludovici diploma Conc. tom. 7. p. 1678. Et si, quod recte notat Labbaeus, privilegio subscripsisse reperiantur qui postea episcopi facti sunt. Unde non omnes eodem tempore subscripsisse liquido constat. De hoc privilegio, ejusque subscriptionibus, non pauca habet Car. Cointius tom. 8. p. 278.
- LONDONIENSE, anno 833. 26. Maii, ab archiepiscopis Cantuariensi & Eboracensi, aliisque plurimis episcopis, & magnatibus, congregatum. In quo de cohibendis Danorum irruptionibus agitur, & Withlasi regis privilegium monasterio Croilandenfi concessum confirmatur. Exstat privilegium apud Ingulf. Hist. p. 487. & Conc. tom. 7. p. 1683. Spelm. Conc. Brit. tom. 1. p. 336. (a)
- COMPENDIENSE, anno 833. habitum. In quo, ab Ebbone Rhemenfi-Agobardo Lugdunensi, aliisque conjuncte factionis episcopis, Ludovicus Pius imperio exiit. Exstat epistola synodalis, subiecto etiam Agobardi hæc de re libello, Conc. tom. 7. p. 1686. Verum hæc synagoga potius malignantium, quam legitima synodus judicanda est.
- PARIENSE IV. in monasterio S. Dionysii prope Parisios, anno 834. habitum. In quo Ludovicus Pius communioni ecclesiasticæ restitutus, imperii ornamenta recepit. De his videndus præ aliis autor vitæ Ludovici, ex quo sua habent conciliorum editores Conc. tom. 7. p. 1693.
- ATTINIACENSE II. anno 834. mense Novembri in palatio regio habitum: in quo plura ad statum ecclesiasticum pertinentia constituta sunt. Quid vero in eo gestum sit, plenius docebit autor vitæ Ludovici ad annum 834.
- METENSE I. ann. 835. habitum. In quo Ludovicus Imp. ab Abbone Rhemenfi injuste excommunicatus, absolvitur. De quo agit chronicon Cameracense lib. 1. cap. 41.
- MANTUANUM, anno 835. præsentibus Benedicto episcopo, & Leone bibliothecario, pontificis legati, celebratum. In quo, agitata lite quæ vertebatur inter patriarchas Forojuliensem & Gradenensem, cau-

(a) Item ap. Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 176.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

fa superior evasit Forojulienfis; episcopatus Iſtrie qui Gradenſi patriarche prius ſuberan, Forojulienſi attributis. De hujus concilii tempore, & episcopis qui illi interfuerunt, plurima congeſſit Car. Cointius Annal. tom. 8. p. 370.

835. THEODONIS-VILLARE II. anno 835. proxime ante Quadrageſimam, celebratum. In quo Ludovicus Pius reconciliatur, & Ebbo Rhemenſis ob conjurationem damnatur & deponitur. Acta hujus ſynodi exhibet Flodoardus Hiſt. Rhemenſ. lib. 2. cap. 20. p. 148. & Conc. tom. 7. p. 1695. Denique cum obſervationibus ſuis le Coint. Annal. tom. 8. p. 351.

836. AQUISGRANENSE V. anno 836. magno episcoporum conſurſu, Ludovici Pii julli, congregatum. Acta hujus ſynodi duas continent partes. Prima pars, quæ tribus capitibus abſolvitur, agit de vita episcoporum, & habet canones 12. Secunda, de doctrina episcoporum canones 12. & de vita & doctrina abbatum & clericorum canones 16. Tertia de perſona regis, ejuſque filiorum & miniſtrorum, eorumque officiis, canones 25. Altera hujus ſynodi pars continet capitula ad Pipinum regem tranſmiſſa, S. Scripturæ autoritatibus & teſtimoniis confirmata, in tres libros diviſa; Primus habet capitula 38. Secundus 31. Tertius 27. Exiſtant hæc omnia Concil. tom. 7. p. 1700. De his etiam agit Car. le Coint. Annal. tom. 8. p. 410.

836. STRAMIACENSE, apud Lugdunenſes, anno 836. habitum. In quo Agobardi Lugdunenſis, & Bernardi Viennenſis, qui ob conjurationem in Ludovicum auſugerant, cauſa ventilata eſt, ſed quod ad pontificem provocafſe crederentur, in medio relicta. Vide Conc. tom. 7. p. 1768.

838. (a) KINGSTONIENSE, apud Anglos, anno 838. coram Egberto rege, ejuſque filio Athelwulfo, a Ceolnocho Cantuarienſi, cæteriſque episcopis & optimatibus, habitum. In quo, inter alia, prædium de Malſinges eccleſiæ Cantuarienſi reſtituitur. Vide Spelm. Conc. Brit. tom. 1. p. 340. & que de tempore hujus ſynodi notavit, item Conc. tom. 7. p. 1769.

840. ENGILENHEIMENSE II. anno 840. a quibusdam Germaniæ & Galliæ episcopis habitum. In quo Ebbo Rhemenſis ſedi ſuæ reſtitutus eſt. Exiſtat Lotharii Imp. hac de re edictum, & ipſius Ebbonis apologeticus Conc. tom. 7. p. 1770.

AQUISGRANENSE VI. anno 842. Sæc. IX. ab
an. DCCC. 842.
coactum. In quo Lotharii Imp. regnum ſuum relinquentis cauſa ſub examen revocatur. Vide quæ hac de re ex Nithardi lib. 4. referunt conciliorum Editores tom. 7. p. 1781. Eodem, ut videtur, anno habita eſt ſynodus Bituricenſis, in qua Ebbonis Rhemenſis depoſitio approbata eſt. Vide quæ ex Hincmaro Rhemenſi referunt conciliorum editores tom. 7. in Append. pag. 1874.

CONSTANTINOPOLITANUM 842.
V. anno 842. celebratum. In quo damnata Iconoclaſtarum cauſa, cultus imaginum reſtituitur, & Methodius in Johannis patriarchæ exauctorati locum ſubrogatur. Acta hujus ſynodi ex Theophanis præbyteri oratione exhibentur Conc. tom. 7. p. 1782.

COLONIENSE I. apud Cenomanos, anno 843. habitum. Exiſtant de diſciplina, partim eccleſiaſtica, partim civili, capitula 6. Conc. tom. 7. p. 1807.

LAURIACENSE, apud Andegavenſes, anno 843. habitum. Exiſtant capitula 4. adverſus eos, qui autoritatem, juraque eccleſiaſtica & regia contemnunt, occaſione, ut videtur, Lantberti Comitis, aliorumque qui adverſus Carolum regem hoc tempore rebellarunt, Conc. tom. 7. p. 1790.

THEODONIS-VILLARE III. anno 844. meſe Octobri, in loco qui dicitur *Judicion*, collectum. Ubi Lotharius Imp. & fratres ejus Ludovicus & Carolus concordiam inter ſe inierunt. De quo, aliſſique negotiis eccleſiaſticis, exiſtant capitula 6. Conc. tom. 7. p. 1800.

VERNENSE, anno 844. in palatio regio habitum, præſidente Ebroino, episcopo Pictavenſi, ex Sirmondi conjectura tanquam ſacri palatii archicapellano. Ubi multa de diſciplina eccleſiaſtica ſancita ſunt. Exiſtant canones 12. Conc. tom. 7. p. 1805.

BELVACENSE, in provincia Rhemenſi, anno 845. meſe Aprili, ſub Carolo Calvo, habitum. In quo, vacante per Ebbonis depoſitionem ſede Rhemenſi, Hincmarus archiepiscopus ordinatur. Exiſtant, quæ ad diſciplinam eccleſiaſticam ſpectant, capitula 8. Conc. tom. 7. p. 1811. (b)

MELDENſE, anno 845. 15. Cal. Junias celebratum. In quo, ut jura eccleſia-

(a) Habetur Orig. MSS. in Bibl. Cott. ſub *Auguſto* 2. n. 17. Exiſtat etiam ibid. ſub *Claudio* D. 2. n. 22. Exiſtat item *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 178. (b) Item inter *Lupi Servati* opera a *Balsino* edit. *Antwerp*. 1710.

Sec. IX. ab
an. DCCC. flica adversus laicorum rapinas facta testā confervarentur, constituti sunt de disciplina ecclesiastica canones 80. partim ex recentiorum synodorum decretis collecti, partim jam conditi. Habentur una cum præfatione Conc. tom. 7. p. 1813.

847. **PARISIENSE V.** anno 847. 16. Cal. Martias habitum. In quo, quæ in synodo Meldensi perferri non poterant absoluta sunt. Exstat privilegium monasterio Corbeienſi ab hac synodo concessum Concil. tom. 7. p. 1848. In hac etiam synodo, vel ut voluit Sirmondus, in altera ibidem anno superiori habita, Ebbo, antehac Rhemenſis episcopus, fedem Rhemenſem iterum invadere prohibitus est. Vide Conc. tom. 8. p. 38.

847. **MOGUNTINUM II.** anno 847. præſidente Rabano Mauro, pro juribus & immunitatibus ecclesiasticis, adversus laicorum rapinas celebratum. Exstant, præmissa ad Ludovicum regem epistola synodali, disciplinæ ecclesiasticæ capitula 30. Conc. tom. 8. p. 39.

848. **MOGUNTINUM III.** anno 848. Cal. Octobr. sub Rabano Mauro habitum. In quo Gothefcalci monachi & presbyteri de prædestinatione dogmata damnantur, ipsomet Gothefcalco ad Hincmarum Rhemenſem metropolitam suum remiſſo. De hac synodo agunt annales Francorum ad hunc annum pag. 43. his verbis. *Gothefcalcus quidam presbyter, de prædestinatione Dei prave sentiens, & tam bonos ad vitium, quam malos ad mortem perpetuum inevitabiliter a Deo prædestinatos esse affirmans, in conventu episcoporum rationaliter, ut plurimis visione est, convictus, & ad proprium episcopum Ingemarum [Hincmarum] Rhemis transmissus est, prius tamen juramento confirmans, ne in regnum Ludovici ultra rediret. Agit etiam Hincmarus non uno loco; ad quem exstat epistola synodalis de Gothefcalco, a Rabano scripta Conc. tom. 8. p. 52.*

849. (a) **CARISIACENSE I.** anno 849. in palatio regio, a 12. episcopis congregatum. In quo Gothefcalcus iterum depositus, presbyteri gradu exautoratus est, virgis caesus, & in carcerem conjectus. Exstant capitula 4. adversus prædestinatos, in hac synodo constituta, apud Hincmar. de Prædest. cap. 2. & exinde cum observationibus Labbei, & Sirmondi qui sententiam synodalem in Gothefcalcum prolatam exhibet Conc. tom. 8. p. 56. Confer etiam quæ ha-

bentur ibid. p. 98. & in Append. p. 1933. Sec. IX. ab
an. DCCC.

PARISIENSE VI. ab aliis **TUONENSE IV.** dictum, anno 849. a 22. episcopis habitum. In quo, Nomenio Britanniae minoris duci, divina humanaque iura insuper habenti, nisi relinquitur, patres synodales excommunicatione minantur. Exstat epistola synodalis ad Nomenio Conc. tom. 8. p. 58. Supplementum quoddam ad hanc synodum, de Herimanni donatione ecclesiæ Nivernensi facta, ejusque a Carolo rege confirmatio, habetur ibid. in Append. p. 1928.

(b) **TICINENSE I.** anno 850. in urbe regia Ticino, ad reformandos mores ecclesiæ habitum. Exstant hanc in rem capitula 25. una cum Ludovici Imp. de rebus secularibus capitulis 5. Conc. tom. 8. p. 61.

BENINGDONENSE, apud Anglos, circa annum, ut videtur, 850. vel paulo ante, habitum. In quo, ad refarciendas Danorum injurias, multa prædia & privilegia monasterio Croylandensi a Bertulpho rege data sunt. Vide Spelman. Conc. Brit. tom. 1. p. 344. Conc. tom. 8. p. 72. In synodo Kingesburienſi, anno sequente habita, hæc Bertulphi regis charta quæ exstat Conc. ibid. p. 73. confirmatur. Habentur hæc apud Spelman. ibid. p. 344. (c)

SUESSIONENSE I. five conventus ecclesiastico-politicus, anno 851. habitus. In quo Pipinus junior rex Aquitanie, regno spoliatus & in clericum attonſus, in monasterium detruitur. Vide quæ hac de re habent conciliorum editores tom. 8. in Append. p. 1933.

CORDUBENSE, anno 852. a plurimis Hispaniæ episcopis habitum. In quo, multis Christianis a Saracenis occisis, de martyribus agitur, eorumque cultus prohibetur. Vide Eulogium Cordub. in memoriali hac occasione scripto; & quæ habet Baronius ad annum 852. num. 16. Synodum hanc *insipiam conciliabulum* vocat Card. d'Aguires Notit. Conc. Hisp. ad hunc annum p. 174. vide quæ ad hoc concilium congestit Conc. Hisp. tom. 3. p. 149.

MOGUNTINUM IV. anno 852. a Rabano Mauro, omnibusque Franciæ Orientalis, Boioariæ, & Saxoniæ episcopis & abbatibus, coactum. In quo quæſtionibus nonnullæ, forſan de controversiis Gothefcalcanis, excuſæ & ventilatæ sunt. Vide

(a) Conf. Du Pin. Hist. Ecclef. vol. 7. p. 12. 19. (b) Exstat de eo una cum M. Velferi admonitione ap. Canis. Lect. Antiq. tom. 5. a. p. 674. Edit. nov. tom. 2. part. 2. p. 361. (c) Item ap. Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 181.

Sæc. IX. ab annales Francorum ad annum 852. p. 48. an. DCCC. & Conc. tom. 8. p. 77.

853. (a) SUESSIONENSE II. anno 853. præfidente Hincmaro Rhemenſi, a quinque provinciarum episcopis, 8. ſeſſionibus celebratum. In quo clerici, ab Ebbone poſt depoſitionem ordinati damnantur, & Hincmari in fede Rhemenſi ſucceſſio confirmatur. Exiſtant canones 13. & Actorum in quavis ſeſſione excerpta Conc. tom. 8. p. 79. Sequuntur Caroli Calvi de rebus eccleſiaſticis capitula 12. eidem ſynodo propoſita ibid. p. 92. Canone 3. ſtatuitur Burchardum eccleſiæ Cartoneniſis episcopum eſſe ordinandum. De quo etiam in conventu Senonenſi, eodem anno habito, actum eſt. Vide ibid. in Append. p. 1934. Sirmondi note in hanc ſynodum habentur ibid. in Append. p. 1943.

853. VERMERIENSE I. anno 853. in palatio hujus habitum. In quo, de Herimanni episcopi Nivernensis cauſa, & de monaſterio Dionyſiano actum eſt, & ſynodi Sueſſioneniſis capitula confirmantur. Exiſtant hujus concilii definitiones Conc. tom. 8. p. 99.

853. ROMANUM II. anno 853. a Leone 4. papa, & 67. episcopis, celebratum. In quo, Anaſtaſius preſbyter & cardinalis, quod eccleſiam ſuam per quinque annos deſeruiſſet, nec ullis monitiſ reduci poterat, damnatus, & ſacerdotali honore depoſitus eſt. Exiſtant capitula 42. quorum 38. ex ſynodo ſub Eugenio 2. habita deſumpta ſunt, cum additionibus, epistolis, aliſque ad hanc ſynodum pertinentibus, a L. Holſtenio primum edita Collect. Rom. part. 2. p. 48. poſtea translata in Conc. tom. 8. p. 113. Hujus ſynodi, ejuſque capitulorum brevium exhibet Luitprandus, ſeu quiſquis ſit ſcriptor de vitis Romanorum pontificum in Vit. Leonis 4.

854. CONSTANTINOPOLITANUM VI. anno 854. ſub Ignatio patriarcha congregatum. In quo Gregorius Syracuſanus, cognomento *Abeſſus*, (quem conſecrationi ſuæ intereſſe vetuerat Ignatius ob maleſticia ei objecta, & quod Ignatii ad thronum patriarchalem evectionem totis viribus oppugnaverat) damnatur & deponitur. Vide Nicet. in vit. Ignat. aliſque qui de Photii & Ignatii rebus agunt.

855. (b) TICINENSE II. anno 855. habitum. In quo nonnulla ad eccleſiæ commo-

dum, plura ad regni utilitatem, decreta ſunt. Exiſtant capitula 5. Conc. tom. 8. p. 78. paulo vero ſuſius & explicatius ibid. p. 146.

(c) VALENTINUM I. anno 855. 6. Id. Januar. ab 18. circiter episcopis habitum. In quo fervente controverſia Gotheſcalciana, editi ſunt hac de re, ut & de eccleſiæ diſciplina Canones 23. Exploſis itidem 4. capitulis, quæ in ſynodo Carſiſiacenſi ſancita fuerant. Habentur hi canones Conc. tom. 8. p. 133.

WINTONIENSE, an. 855. 5. Non. 855. Novembr. præſentibus tribus Anglo-Saxonum regibus, archiepiscopis Cantuarienſi & Eboracenſi, cæteriſque totius Angliæ episcopis & magnatibus celebratum. In quo celebris illa terrarum donatio, ab Æthelwulfo rege Deo & eccleſiæ facta, confirmatur. Hujus donationis exemplar recitant Ingulphus, Malmesburienſis, Weſtmonaſterienſis, & ex iis Spelm. Conc. Brit. tom. 1. p. 348. & Conc. tom. 8. p. 243. (d)

CARISIACENSE II. anno 857. 15. Cal. Martias habitum. Ferventibus in Gallia bellis & ſeditionibus, & ad reformandos hac occasione corruptos Chriſtianorum mores, coacta eſt hæc ſynodus. Cuius epistola ſynodalis, ſub nomine Caroli Calvi ad episcopos & comites regni miſſa; habetur apud Baron. tom. 10. ad annum 857. num. 57. & Conc. tom. 8. p. 246.

MOGUNTINUM V. Cal. Octobr. 857. anno 857. habitum. In quo, inter alia, multa de jure eccleſiaſtico ventilata ſunt. De hac ſynodo conſulendi ſunt Francorum annales, & Schaſnaburgeniſis in chronico ad dictum annum; ut Baronium, Serarium, & recentiores taceam.

CARISIACENSE III. ad Saram fl. 858. in Picardia anno 858. in palatio habitum. Exiſtant de variis negotiis & regulis eccleſiaſticis capitula 15. Ludovico regi deſtinata Conc. tom. 8. p. 654.

METENSE II. anno 858. habitum. 858. In quo Ludovici regis capitula, de indulgentia propter ſeditiones in fratribus ſui Caroli regno perpetratis, confirmantur. Exiſtant capitula 12. Conc. tom. 8. p. 668.

LINGONENSE II. anno 858. circa 858. Cal. Junias præſente Carolo rege celebratum. Sancita ſunt in eo capitula 16. quæ

(a) Conf. *Du Pin* Hiſt. Eccleſ. vol. 7. p. 27. ſeq. (b) Exiſtat ap. *Cuiſſ.* Leçt. Antiq. edit. nov. tom. 2. part. 2. p. 369. (c) Vide quæ habet *Du Pin*, Hiſt. Eccleſ. vol. 7. p. 20. (d) Item *Wulſin* Conc. Brit. tom. 1. p. 283. ſeq.

Sec. IX ab
an. DCCC.

in Actis Tullenſis ſynodi proxime ſequentis habentur. Alterius etiam ſynodi, in territorio Lingonenſi eodem anno habitæ, mentionem faciunt conciliorum Editores tom. 8. p. 673.

859. TULLENSE I. apud Saponariâs anno 859. præſentibus Carolo Calvo, ejuſque nepotibus Lothario & Carolo regibus, a 12. provinciarum epiſcopis celebratum. In quo, inter alia, prædeſtinatorum & Gotheſcalci errores condemnati ſunt. Exſtant canones ſive capitula 13. aliaque huius ſynodi Acta & epiſtolæ Conc. tom. 8. p. 674. Sirmondi notas vide in Append. p. 1949.

860. AQUISGRANENSE VII. an. 860. Id. Januar. deinde & alterum ibidem, menſe Februar. habitum. In utroque de cauſa Theutbergæ Lotharii regis uxoris adulterii accuſatæ, & de divortio exinde factò, actum eſt. Videndi præ aliis Hincmar. lib. de divort. & Theutberg. & annales Bertiniani ad annum 860. Exſtat etiam epiſtola ſynodalis ad Nicolaum de huius ſynodi geſtis Conc. tom. 8. p. 697.

860. CONFLUENTINUM, in dieceſi Trevirenſi, ad Moſellæ cum Rheno confluentiam, anno 860 a 12. circiter epiſcopis habitum. In quo pax & concordia inter Ludovicum, Carolum, & Lotharium ſancita eſt. Acta ſynodi exſtant Conc. tom. 8. p. 698. Sirmondi notæ ibid. in Append. p. 1951.

860. TULLENSE II. in villa Tuſiaco, anno 860. 11. Cal. Novembr. Caroli & fratrum autoritate, a 14. provinciarum epiſcopis coactum. Exſtant diſciplinæ eccleſiaſticæ canones 5. epiſtola ſynodalis adverſus rerum eccleſiaſticarum perverſores; & Hincmari epiſtola de nuptiis Stephani & filiz Regimundi Comitiss, ſynodi juſſu ſcripta, Conc. tom. 8. p. 702.

861. (a) CONSTANTINOPOLITANUM VII. Michaelis Imp. juſſu, anno 861. a 318. epiſcopis, in eccleſia SS. apoſtolorum, congregatum. Depoſito non ita pridem Ignatio patriarcha, Bardæ Cæſari ob interdictum ſibi eccleſiæ ingreſſum in viſo, in ejus locum ſuſſectus eſt Photius, vir genere nobilis, doctrina excultiſſimus, & ſplendidiffimis reipublicæ muneribus functus. In hac igitur ſynodo Ignatii depoſitio, & Photii in thronum patriarchalem ſubrogatio confirmatur; ſubſcribentibus Rodoldo & Zacharia, ipliſus Hadriani

papæ legatis. Acta huius ſynodi aboleviſſe Ignatianos credi par eſt. Conſuluntur interim Cedrenus p. 551. Hadriani & Photii epiſtolæ, & præcipue Nicetas in vita Ignatii, ſed fabulis, & totis in Photium convictorum plauſtris reſertiffima. Hanc ſynodum pro ecumenica habere Græcorum pluribus ipſi pontificii diffiteri non audent. Synodus quæ prima & ſecunda vulgo dicitur, non alia erat quam hæc ipſa ſynodus, ita appellata, quod patres bis in ea convocati ſunt juxta Zonaram & Balfamem. In primo conventu Ignatius, abſens licet, damnatur & deponitur, Photio in fede patriarchali confirmato. Et hic conventus 7. actionibus abſolvebatur, de quibus videndus Nicetas libro citato. Verum irrumpentibus Iconoclaſtis, magnæque turbas & tumultus in concilio moventibus, ſynodus debitum hac vice finem habere non potuit. Secundo igitur convenere patres, & confirmatis quæ in priori conventu de Ignatii depoſitione acta fuerant, Iconoclaſtas damnarunt; ſynodique decreta ediderunt. Ac proinde Michaelem Imp. miſiſſe ad Nicolaum papam duo volumina, quorum unum depoſitionis Ignatii geſta continebat, alterum autem de ſanctis habebat imaginibus Acta, ex ipſius Nicolai literis ad epiſcopos & clerum CP. diſertiſſime liquet. Condiſi ſunt in hac ſynodo de diſciplina eccleſiaſtica canones 17. qui habentur Gr. Lat. cum commentariis Zonaræ Pandect. Can. tom. 1. p. 331. & Conc. tom. 8. p. 1511.

ROMANUM III. anno 861. habitum. In quo Johannes Ravennatum epiſcopus, ob gravem quam in ſuos exercebat tyrannidem depoſitus eſt, & peracta poſtea poenitentia reſtitutus. Exſtant huius ſynodi Acta, tribus ſeſſionibus diſtincta, apud Aſtaſium in vit. Nicolai I. Conc. tom. 8. p. 257. (b).

SUESSIONENSE III. anno 861. præſidente Hincmaro Rhemenſi habitum. In quo Rothadus Sueſſionenſis epiſcopus, qui canonibus eccleſiaſticis conformem ſe præſtare recuſavit, epiſcopali communione, donec ſe corrigeret, privatur. De variis ſynodis, placitis, &c. apud Piſtas, in cauſa Rothadi habitis, conſulat omnino lector curioſus Ph. Labbei obſervationem, quam habes Conc. tom. 8. p. 736. Anno ſequenti, in ſynodo apud Sueſſionem habita, Judith Caroli regis filia, propter adulterium cum Balduino Comite, excommunicationis ſententiæ ſubjicitur. In altera, ibidem mox

(a) Conf. *Din Pin*, Hiſt. Ecclæſ. vol. 7. p. 87. (b) Acta *ancienta* huius concilii exhibuit D. *Benedictus Baucelinus* in append. ad *Aguelli* libr. Pontifical. *Mutinus* 1708. p. 80—90.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

celebrata, Rothadus Sueffionensis, haud ita pridem excommunicatus, ad sedem apostolicam appellavit. Videantur annales Bertiniani ad annum 862.

862. SENONENSE, anno 862. habitum. In quo, de deponendo Herimanno, episcopo Nivernensi, actum est. Exstat epistola synodalis ad Nicolaum papam, una cum Nicolai responso, Conc. tom. 8. in Append. p. 1934.

862. ROMANUM IV. anno 862. habitum. In quo, occasione Orientalium quorundam Romam venientium, Theopaschitarum hæresis, iterum repullulans, damnata est. Exstant hujus synodi canones 2. apud Nicolaum papam Epist. 7. Conc. tom. 8. p. 289. & ibid. p. 738.

862. AQUISGRANENSE VIII. anno 862. 3. Cal. Maii coactum. In quo Theutberge causa in medium iterum prolata, Lothario, ut aliud conjugium iniret, permissum est. Exstant capitula 10. aliaque ad hanc causam & synodum spectantia Conc. tom. 8. p. 739.

862. SCIRACHAVANENSE, in Scirachavan Armeniæ majoris urbe, præfente Afcicut Pacratide Armenorum principe anno 862. celebratum. Scripsit ad Zachariam Armeniæ Catholicum Photius patriarcha CP. missa per Johannem Nicææ episcopum epistola, qua synodi Chalcedonenſis doctrinam de incarnatione & duabus in Christo naturis pluribus argumentis confirmavit. His commotus Zacharias, episcoporum abbatumque suorum concilium convocavit, quo damnata sunt Nestorii, Eutychetis, Dioscori, Theopaschitarum, & Manichæorum dogmata, doctrina catholica de duabus naturis restituta, synodus Chalcedonenſis admiffa quidem, sed teclius, & per obscuras verborum ambages, cum præ metu populi mentem suam hac de re γρηνη καφάλη non auderent explicare. Conditi sunt hanc in rem canones 15. qui Armenice cum Latina versione habentur apud Cl. Galanum Conciliat. Ecclef. Armen. part. 2. tom. 1. p. 139. Ubi canonum 9. 11. 13. 14. in quibus aliquid obscuritatis latere videbatur, uberrimum explanationem addidit.

863. SILVANECTENSE I. in provincia Rhemenſi, anno 863. vel circiter, a diversarum provinciarum episcopis, præfidente Hincmaro Rhemenſi, collectum. In quo Rothadus Sueffionensis iterum damna-

tus & depositus est, & in monasterium detrusus. Exstant episcoporum regni Lotharii epistola 2. Conc. tom. 8. p. 761. quæ hujus & sequentis synodi res gestas haud parum illustrant.

METENSE III. anno 863. mense Junio, a Gallix & Germaniæ episcopis, præsentibus pontificiis legatis, celebratum. In quo Lotharii & Theutbergæ divortium, & conjugium cum Waldradâ, judicio synodali confirmantur, & episcopi facti sui rationes scriptis comprehensas, (suadentibus id legatis pontificiis) per Guntharium Colonienſem, & Theutgaudum Trevirenſem, Gallix Belgicæ archiepiscopos, ad sedem apostolicam tranſmiſerunt. De hac synodo agunt annales Incerti, ut & Bertiniani, & Regino ad annum 863.

ROMANUM V. anno 863. sub Nicolao 1. Romæ in Lateranenſi Palatio habitum. In quo Metensis synodi sententia damnatur, ejusque Acta irrita sunt reddita, & Guntharius & Theutgaudus, concilii Metensis antesignani, & causæ Lothariæ assertores strenui, depositi sunt. Editis hujus concilii decretis, Metensis synodi legati mox responſum suum animose & zelo vere Germano perfecerunt, sententiam pontificis insuper habent, levitatem, temeritatem, tyrannicum furorem, divinarum legum simul & sacrorum canonum conculcationem, fraudulentiam, calliditatem, superbiam, tumidumque potentatum aperto ore ei objiciunt. Subdunt, *scies nos non tuos esse, ut te iactas & extollis, clericos, quos ut fratres & coepiscopos recognoscere, si elatio permitteret, debuimus.* Utriusque partis scripta exhibent annales Francorum anno 863. p. 63. Exstant epistola synodalis & capitula 5. Conc. tom. 8. p. 767. Prolixius item hujus synodi gesta enarrant annales Bertiniani ad annum 864. (a) Eodem anno, nempe 863. in concilio etiam Romano, Zacharias ob res in legatione Constantinopolitana male gestas deponitur, & Photio damnato Ignatius sedi suæ restituitur, cultusque imaginum adversus Iconoclastas stabilitur. De his omnibus vide Nicolai 1. epist. 7. Conc. tom. 8. p. 288, &c. Denique in Romano concilio hoc etiam anno habito, synodi Sylvanectensis Acta abrogantur, & Rothadus Sueffionensis, qui ob lato appellationis libello ad Nicolaum provocaverat, sedi suæ restitui jubetur. Vide Nicolai 1. epist. 25. 29. 31. 32. 38. 82. 163. & sequentes. Tria hæc concilia Romæ, anno 863. habita, annon una eademque synodus fuerint, vel potius diversi ejuſ-

(a) Conf. *De Pin.* Hist. Ecclef. vol. 7. p. 89. 90.

Sec. IX. ab
an. DCCC.

dem synodi conventus, aliorum esto iudicium (a).

862. PISTENSE I. ad Sequanam fluvium anno 862. vel ut alii 863. si non potius anno precedente habitum; quod quidem potius conventus politicus, quam ecclesiasticus censeretur debet. Exstant capitula 4. in hoc conventu constituta Conc. tom. 8. p. 776. Exstat etiam privilegium ecclesie S. Martini tributum, & in hac synodo confirmatum ibid. in Append. p. 1935. Sirmondi notæ ibid. in Append. p. 1952 (b).

863. VERMERIENSE II. anno 863. 8. Cal. Novembr. præfente pontificis legato habitum. In quo monasterii S. Carilei libertas, adversus prætenfum Roberti Cenomanensis episcopi jus, asseritur & confirmatur. Vide sis annales Bertin. ad annum 863.

864. ROMANUM VI. anno 864. sub Nicolao habitum. In quo Rodoaldus Portuensis, qui Lotharii pecunia corruptus in concilio Metensi legatione sua male functus fuerat, nec citatus compareret, depositus est. Vide Nicolai 1. epist. 7. & 10.

865. ROMANUM VII. anno 865. 12. Cal. Februar. celebratum. In quo Rothadus Sueffionensis, ab Hincmaro pridem depositus, in pristinum honorem restitutus est. Acta hujus synodi habentur apud Anaftas. in vita Nicolai 1. Concil. tom. 8. p. 263. Acta vero & epistole, aliaque huc spectantia ibid. p. 785.

866. SUESSIONENSE IV. anno 866. 14. Cal. Septembr. congregatum; in quo Vulfadus ejusque socii, ab Ebbone Rhemenfi post depositionem olim ordinati, gradibus suis jam tandem restituti sunt. Exstant epistole plures, aliaque opuscula ad hanc causam & synodum pertinentia, numero 14. in unum collecta Conc. tom. 8. p. 808. Hincmari Rhemenfis epistole 4. ad hujus synodi historiam spectantes exhibentur ibid. in Append. p. 1902.

867. TRICASSINUM I. in Campania ad Sequanam fluv. anno 867. 8. Cal. Novembr. a 20. episcopis, eisdem nempe qui superiore anno in Sueffionensi conveniant, habitum. In quo de causa Vulfadi, ejusque sociorum iterum agitur. Exstant epistola ad episcopos in regno Ludovici manentes, synodica ad Nicolaum papam, qua totam Ebbonis ordinatorumque ab eo

clericorum historiam accurate exponunt, denique Caroli Calvi ad eundem de eadem controversia epistola Conc. tom. 8. p. 868. Vide etiam quæ habet Flodoardus Hist. Rhemenf. lib. 3. cap. 17. p. 216.

ROMANUM VIII. anno 868. sub Hadriano 2. habitum. In quo Photio anathema ter dictum est, ejusque libellus contra Nicolaum papam igni adjudicatur. Acta hujus synodi habet Anaftasius in vit. Hadriani 2. Conc. tom. 8. p. 889. Græce Latine summam exhibentur actione 7. synodi quam vocant 8. p. 1382.

WORMATIENSE III. anno 868. 17. Cal. Jun. celebratum. Post editam fidei confessionem, exstant disciplinæ ecclesiasticæ canones 80. qui quidem in codicibus MSS. non parum variant; ut an omnes in hac synodo sint constituti, an potius aliquot ex aliarum synodorum decretis constati, iusta oritur dubitandi ratio. Exstant Conc. tom. 8. p. 941.

CARISIACENSE IV. anno 868. habitum. In quo Willebertus presbyter examinatur, & postea in episcopum Catalaunensem consecratur. Exstant synodi Acta Conc. tom. 8. in Append. p. 1939.

(c) CONSTANTINOPOLITANUM, Romanis & Græculis quibusdam *Λατῶν Ὁρθόδοξοι* œcumenicum, idque ut volunt, VIII. (quod tamen constanter negant genuini ecclesie Græce filii) Basilii Macedonis mandato, anno 869. 3. Nonas Octobr. ab episcopis 102. in xde S. Sophiæ congregatum. Basilii Theophili Imp. domini sui clementissimi, qui ipsum in hilum & successorem arrogaverat, cede nuper maculatus, & Photio patriarchæ, qui sacris ei hanc ob causam interdixerat, infensissimus, coacta hac synodo, Photium exautorandum, & Ignatium ab exilio revocandum in sedem patriarchalem reponendum curavit. Hinc omni ex parte odia, convitia, crimina *ἐλῶν τῶν Σουλῶν* in Photium congesta, hinc dira quæ passus est, de quibus tot querelæ in epistolis ejus sparsæ. Exstant Græc. Lat. hujus concilii Acta, in 10. actiones distincta Concil. tom. 8. p. 1179. Actis pramittuntur, Nicetæ Paphlagonis vita live certamen Ignatii; Michaelis monachi encomium Ignatii; Theognoti monachi libellus de causa Ignatii; Nicolai papæ epistole aliquot.

Act. 1. Hadriani papæ literæ legatis suis date, & definitio Thomæ metropolitæ Ty-

(a) Romani concilii hoc anno habiti Supplementum, seu fragmentum capita nempe a sexto ad 12um exhibens exstat in *Muratorii* Scriptor. Italic. tom. 2. p. 2. (b) Confirmatio Privilegii monasterio Anisolenfi concessi una cum epistola ad *Robertum* Cenomanensem episcopum de eadem re habetur in tom. 4. p. 63. Anecdotor. Martenean. p. 63. (c) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccles. vol. 7. p. 92. seq.

rensis,

Sæc. IX. ab
an. DCCC. renfis, & Eliæ Syncelli Hierofolimyti, antequam legati Conftantinopolim venirent, pronunciata recitantur.

Æt. II. Epifcopi a Methodio & Ignatio ordinati, qui a partibus Photii fteterant, & poft hos presbyteri: diaconi, fub-diaconi, oblatio fupplicationis libello, ad veniam & communionem recepti & admiſſi funt.

Æt. III. Ancyrae & Nicæ archiepiſcopi, quod libellum ſatiſfactionis, ab Hadriano papa miſſum, ſuſcipere recuſarent, ad veniam non funt admiſſi. Deinde Baſilii, Ignatii, Hadriani epiſtolæ lectæ funt.

Æt. IV. Epifcopi, qui legationis munere a Photio ad patriarchas olim functi fuerant, in ſynodum agre intromiſſi, cauſam Photii a patriarchis receptam eſſe conſtanter affirmarunt. Verum contradicentibus aliis, ejeſti funt.

Æt. V. Photius citatus, & non niſi per vim adductus, ſynodi iudicium ſe non agnoſcere affirmavit, & an Romanorum pontificum conſtitutis acquieſcere ſæpius rogatus, conſtanter obmutuit, Chritique Domini exemplo ſe tuebatur.

Æt. VI. Lecta Nicolai papæ in Photium ſententia, condemnationem ejus vehementer urgebant legati; oblatam epifcopis Photianis indulgentiam conſtanter rejecerunt Photiani, orationem habente Zacharia epifcopo Calcedonenſi, qua Ignatium juſte & legitime depoſitum fuiſſe oſtendit, id quod alii mox reſellere conati funt.

Æt. VII. Epifcopis Photianis oblatam indulgentiam iterum iterumque recuſantibus, ipſe Photius in ſynodum introductus anathemati ſubjicitur.

Æt. VIII. Photii ſcripta, vel a ſe edita, vel in ſui gratiam aliorum chirographis munita, igni coram ſynodo adjudicantur. In fine ſellionis Iconomachi quidam in ſynodum intromiſſi damnati funt.

Æt. IX. quæ 12. die Februarii ſequentis anni celebrata eſt, plurimi qui in Ignatium teſtes jurati fuiſſent poenitentes, ad veniam recipiuntur, & legati, quibus contra Nicolai falſo uſus eſt Photius, examinati funt.

Æt. X. Canones 14. qui in verſione Anaſtaſiana 27. habentur, de diſciplina eccleſiaſtica, & cauſa Photiana ſanciti funt; & repetita ſententia damnationis in Photium prolata, habitaque ab imperatore oratione, decreta ſynodalia ſingulorum ſubſcriptionibus roborata funt.

Hæc Acta Latine tranſtulit Anaſtaſius Romanæ eccleſiæ bibliothecarius, qui duabus poſtremis hujus ſynodi actionibus, ipſe Ludovici Imp. ex occidente legatus interfuit. Verſionem ejus Græcis eſſe longe au-

diorem, cuivis inſpicienti mox liquido patebit. Qua quidem in re, an bona fide egerit Anaſtaſius, judicent alii, qui hominis ingenium, ſummumque erga curiam Romanam ſtudium & obſervantiam non ignorant. Verſio hæc Anaſtaſiana actis Græco-Latinis præponitur Concil. tom. 8. p. 961. Actorum calci, appendicis vice, ſubjiciuntur epiſtola ſynodalis encyclica de rebus in concilio geſtis; Stephani papæ ad Baſilium Imp. Styliani Neocæſareniſis ad Stephanum, una cum Stephani reſponſoria, epiſtolæ; tractatus de Photianorum perjurio; ſynodica Nicolai papæ &c. adverſus Photium; breviarium ſynodi 8. denique nonnulla ad ſynodum 8. Photianam pertinentia.

VERMERIENSE III. anno 869. habitum. Orto gravi inter Hincmarum Rhemenſem, ejusque nepotem Hincmarum Laudunenſem, ob Northmanni cujuſdam excommunicationem, diſſidio, Hincmarus Laudunenſis in hac ſynodo accusatus, ad ſedem apoſtolicam appellavit. Vid. Hincmar. Rhem. Epiſt. Apologet. & Flodoard. lib. 3. cap. 22. p. 239.

METENSE IV. anno 869. 5. Id Septembr. coactum. In quo, factis ab epifcopis annunciationibus & capitulis quibuſdam, Carolus Calvus in Lotharii demortui ſui fratris regnum, quod jure hæreditario ad Ludovicum pertinebat, coronatus eſt. Habentur hæc annunciationes, uti vocantur, & capitula Conc. tom. 8. p. 1532.

PISTENSE II. anno 869. præſente Carolo Calvo, a diverſarum urbium epifcopis ad componendum regni ſui ſtatum convocatis celebratum. Exſtat diploma Caroli regis in hac ſynodo editum Conc. tom. 8. p. 1536. quo confirmat donationem Egilii archiepiſcopi Senonenſis, qui villas & eccleſias quafdam monaſterio S. Petri in diceceſi Senonenſi conceſſerat.

ATTINIACENSE III. anno 870. menſe majo, a 10. provinciarum epifcopis, præſidente Hincmaro Rhemenſi habitum. In quo Hincmarus Laudunenſis ſecunda jam vice accusatus, ad ſedem apoſtolicam iterum provocavit. Conferantur ab utroque Hincmaro hac de re ſcripta, & annales Bertiniani ad annum 870.

COLONIENSE II. an. 870. 6. Cal. Octobr. in cauſa diſciplinæ eccleſiaſticae habitum. Ex cujus Actis nihil hodie ſuperreſt. Vide Conc. tom. 8. p. 1539.

Sæc IX. ab
an. DCCC.

869.

869.

869.

870.

Sec IX ab
an. DCCC
871.

(c) DUZIACENSE I. in dioecesi Rhenensi, non longe a Sedano, anno 871. mente Augusto, a quamplurimis Galliae episcopis, celebratum. In quo Hincmarus Laudunensis, tertium accusatus, episcopali gradu dejectus est, & durissime habitus. Superfuit hujus concilii Acta & Monumenta, quinque partes complectentia. Prima continet proclamationem regis adversus Hincmarum Laudunensem episcopum, in synodo porrectam. Secunda continet libellum expostulationis Hincmari Rhenensis adversus Hincmarum Laudunensem, in synodo recitatum. Tertia, responsa episcoporum ad proclamationem regis. Quarta, Acta synodi cum Hincmaro Laudunensi episcopo canonice vocato & praesente. Quinta, synodi & Hincmari Rhenensis ad Hadrianum papam epistolas. Acta hæc ex codice MS. Alexandri Petavii fenatoris eruta, notisque suis & præfatione illustrata, primus edidit Lud. Cellotius S. J. *Paris*. 1658. exinde translata in Conc. tom. 8. p. 1542. Ad pleniorum horum intelligentiam subjiciuntur, Hincmari Laudunensis vita, utriusque Hincmari opuscula varia, Hincmari Rhenensis epistole aliquot, & alia nonnulla huc spectantia.

873. OVETENSE, in Hispania, anno 873. 18. Cal. Julii a 17. episcopis, praesente cum multis proceribus Adelphonso cognom. *Cajio* Galleciae rege, habitum. In quo ecclesia Ovetensis in metropolitanam erigitur, ejusque termini statuuntur. De hac synodo ejusque Actis ex Hispaniae scriptoribus agunt conciliorum Editores tom. 9. p. 247. Hujus concilii decreta in alia synodo Ovetensi, ann. 901. habita confirmantur. Vide Conc. ibid. p. 502. Verum antiquissima hujus concilii Acta nunquam hactenus edita, ex vetusto codice ecclesiae Ovetensis descripta, extulit vir illustrissimus Card. d'Aguirre Conc. Hisp. tom. 3. p. 158. (b) quibus alia non pauca addidit.

873. CABILONENSE II. anno 873. habitum. Exstat charta restitutionis ecclesiae S. Laurentii canonicis S. Marcelli facta Conc. tom. 9. p. 251.

873. COLONIENSE III. anno 873. habitum. In quo privilegia quædam, & ecclesiarum quarundam consecrationes, aliaque non magni momenti facta sunt. Quæ ad hanc synodum spectant, haberi possunt Conc. tom. 9. p. 252.

873. SILVANECTENSE II. anno 873.

Caroli regis jussu, a Rhenensis & Senonen-
sis provinciarum episcopis celebratum. In
quo Carlomannus, Caroli filius, clericus,
ob grassationes & perduellionem diaconi
gradu dejectus est. Perierunt hujus concilii
Acta. Vide tamen quæ ex Aimoino referuntur
Conc. tom. 9. p. 258.

TOLOSANUM, anno 873. a Septimaniae & Aquitanie episcopis habitum. In quo querela Judeorum, se a Christianis vexatos conquerentium, audita & repressa est. Vid. Conc. tom. 9. in Append. p. 1235.

DUZIACENSE II. anno 874. Id. Junii, adversus incesta conjugia, & rerum ecclesiasticarum perversiones habitum. Exstant, epistola synodalis ad episcopos Aquitanie, & definitio synodica de Duda monacha sacrilege corrupta, Conc. tom. 9. p. 258.

CABILONENSE IV. anno 875. habitum. In quo peracta Adalgisi Aduentis episcopi oratione, privilegia monasterii Tornuensis confirmantur. Exstant synodi hujus Acta Conc. tom. 9. p. 275.

TICINENSE III. apud Longobardos, anno 876. mente Februarii habitum. In quo imperium Carolo collatum confirmatur. Hujus concilii gesta sequentis synodi Actis inserta sunt. (c)

PONTIGNONENSE, in dioecesi Carnotensi anno 876. mente Junio & Julio, praesentibus Carolo Calvo, & pontificis legatis, celebratum. In quo synodi Ticinensis Acta de Caroli electione confirmantur. Exstant disciplinae ecclesiasticae capitula 15. aliaque hujus synodi Acta ac Monumenta in unum collecta Conc. tom. 9. p. 280. Vide quæ habentur in Append. p. 1261.

ROMANUM IX. anno 877. mente Februarii, sub Johanne VIII. papa, coactum. In quo imperium Carolo Calvo, nondum sopita de eo in Germania controversia, sententia synodali confirmatur. Exstant Acta synodalia Conc. tom. 9. p. 295.

RAVENNATENSE, anno 877. mente Augusto a Johanne VIII. papa, & 130. episcopis celebratum. Exstant de disciplina ecclesiastica capitula 19. a Luc. Holtienio primum edita Collect. Rom. part. 2. p. 147. inde inserta Conc. tom. 9. p. 300. His canonibus saluberrime inter alia provium est cap. 10. ut episcopi nomina excommunic-

(a) Conf. *Dn Pin. Hist. Eccles.* vol. 7. p. 43. (b) Habet etiam *Harduinus* Conc. tom. 6. part. 1. p. 131. (c) Acta hujus concilii integra cum notis *Sisii* habentur ap. *Muratorium* tom. 2. part. 2. *Scriptorum Italicorum*.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

torum, tam vicinis episcopis, quam suis parochianis pariter indicent, eaque ecclesiæ foribus præfigi curent; neque excommunicatum ab ecclesiastica severitate liberandum esse, donec coram provinciali synodo satisfiat: cap. 12. Quicumque se parochiæ propriæ conventui publico, ultra tres dies dominicos voluntarie subtrahant, communionem privandos esse.

877. NEUSTRIACUM, anno 877. præfidente Hincmaro Rhemenſi, adverſus Hugonem Lotharii regis filium illegitimum habitum. Vide Flodoard. lib. 3. Hiſtor. Rhe-
menſ. cap. 19, 26. & Conc. tom. 9. p. 306.

878. TRICASSINUM II. an. 878. menſibus Auguſto & Septembri, a Johanne papa & episcopis Gallicanis, præſente Ludovico rege, ſ. actionibus celebratum. In quo Lantbertus & Adalbertus, ob injurias in eccleſiam Romanam, anathemati ſubjiciuntur; rerum eccleſiaſticarum perverſores excommunicantur; diſcipline eccleſiaſticæ canones & ſtatuta ſancita ſunt. Exiſtant hujus ſynodi acta, capitula, & epistolæ Conc. tom. 9. p. 307.

879. ROMANUM X. anno 879. habitum. In quo de electione novi imperatoris, poſt obitum Ludovici Balbi agitur, nihil tamen niſi poſt biennium hac in re factum eſt. Vide Reginon. in Chron. Aimoini. lib. 5. cap. 39. Baron. anno 879. num. 2.

879. ROMANUM XI. anno 879. a Johanne VIII. papa habitum. In quo legati a pontifice, ad Photium ſedi ſuæ reſtituendum, Conſtantinopolim miſſi ſunt. Exiſtat Com-
monitorium legatis datum Conc. tom. 9. p. 322. Vide etiam Johannis VIII. Epistol. 199.

879. (a) CONSTANTINOPOLITANUM I, Græcis pene univerſis œcumenicum VIII. (b) ut nos vero numeramus X. Baſilii Imp. juſſu in æde S. Sophiæ in dextra catechumenorum magnæ eccleſiæ parte anno 879. celebratum. Aderant episcopos 383. & in his Johannis VIII. papæ legati Paulus, Eugenius, & Petrus cardinalis & præbyter, omniumque patriarcharum orientali-
um vicarii. Mortuo non ita pridem Ignatio, Baſilio Macedo in Photium jam æquior factus, ipſum mox in ſolium patriarchale reſpoſuit, coacta hac ſynodo; quæ Photii reſtitutionem ratam habuit, & omnia quæ contra illum geſta fuerant abrogavit.

Supereſſe adhuc MSS. hujus concilii Acta,

in 7. Actiones digeſta, ipſimet non diffidentur pontifici, data opera (ut videtur) ſuppreſſa. Certe habentur integra Græce MSS. in Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 72. num. 2. fol. 152. teſte Neſſelio Catal. part. 1. p. 154. Verum bene habet quod aurea eorum excerpta, in oratione ſua de Pace eccleſiaſtica, nobis conſervavit Johannes Beccus patriarcha CP. homo Latinis in ſolidum addi-
ctus. Ea ex bibliothecæ Bodleianæ Cod. MS. deprompta Græce & Latine evulgavit Cl. Beveregius noſter Pandect. Can. tom. 2. p. 273. ex quibus nobiliora hujus ſynodi geſta perſpicere licet; nempe plenam Johannis papæ cum Photio reconciliationem, miſſis ad illum tum litteris, tum muneriſus, patriarchalis dignitatis ornamentis, ſtola, ſuperhumerali &c. Acta ſynodi, tum Romæ ſub Hadriano papa, tum Conſtantinopoli ſub Ignatio quam VIII. œcumenicam vocant Latini, adverſus Photium habitæ, reſciſſa & ſub anathemate damnata; abrogatis etiam quæ a Photio contra pontifices & eccleſiam Romanam geſta ſunt; privilegia ſedis Conſtantinopolitanæ aſſerta, & utriuſque patriarchatus, Romani & CP. jura ſtabilita; denique additamentum ad ſymbolum (FILIOQUE) damnatum, & tres canones conditi, quæ ex ipſis Actorum excerptis fuſius deduci poſſunt: ac proinde ea quæ hodie habemus percurramus, lectorem præmonentes, præter Becciana, ſupereſſe etiam horum Actorum excerpta, ab alia, ut videtur, manu proſecta, in multis quidem auctiora, magiſque accurata, Actionum vero numero diverſa. (c) Ex utriſque inter ſe collatis brevem hujus concilii hiſtoriam pro more noſtro concinnabimus.

Act. I. Johannis papæ legatos, in ſynodum introductos, Photius patriarcha benigne excepit, & ſumma humanitate allocutus eſt. Qui proinde ei patriarchalia ornamenta, quibus ipſum donaverat papa, ſtolam nempe ſacerdotalem, humerale, ſticharium, penulam, & fandalia tradiderunt.

Act. II. Novembr. 7. celebrata, lætæ ſunt Johannis papæ ad imperatores litteræ, (d) quibus primo loco Romanæ ſedis auctoritatem mire extollit bonus papa, nec minus Photium deprædicat τὸν διαμαρτυρῶν τὸ ὁμολογῆσαι λέχημα θανάτου, virtum veteribus prærogatis coram Deo præſtantem, tum ſapientia ſcilicet & prudentia circa res divinas & humanas omnes antecellentem, tum circa alias virtutes morales & curam divi-
norum præceptorum irreprehenſibilem o-
perarium. Hunc igitur recipit, hunc thro-

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

(a) Conf. *Du Pin*. Hiſt. Eccleſ. vol. 7. p. 102. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 6. c. 4. vol. 11. p. 155. (b) Sed vide *Theo Smith* de Græcæ eccleſiæ hodierno ſtatu edit. 1698. p. 157, 158. (c) Acta integra Gr. & Lat. ex Vaticano codice in lucem emiſit *Jo. Harduinus* tom. 6. Conc. p. 214. (d) Habentur ap. *Harduin.* Conc. tom. 6. p. 233.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.

no patriarchali restitui jubet (interposita nihilominus cautione, ne Photius vel illius successores jus ordinandi in Bulgaria sibi deinceps vendicent) liqui vero fuerint episcopi, vel clerici, qui ecclesiæ & Photio patriarchæ uniri renuant, hos ab omni ecclesiæ communione alienos esse pronuntiat. Lecta deinde papæ ad Photium epistola; (a) qua inter alia ab eo petit, ut episcopos & clericos schismaticos, qui ei accedere parati sint, apertis ulnis recipere, dignitatibus & ecclesiis suis restituere ne dedignetur. Denique lectæ sunt patriarchæ Alexandrini ad Imperatorem, reliquorum patriarcharum ad Photium epistolæ. (b)

Æt. III. 17. Novembr. epistola Johannis papæ ad sedis Constantinopolitanæ & orientalem episcopos, lecta est, (c) qua Tarsii ex neophyto in patriarcham electi, aliasque hujusmodi ordinationes improbat, respondente Zacharia metropolita Chalcedonensi canones aliquando hac in parte consuetudini cedere posse; quod & sententia S. Basilii, & exemplis aliquot allatis demonstrat. Mox Theodosii Hierosolymorum patriarchæ litteræ synodice ad imperatorem recitantur, (d) quibus, iis qui Photium pro legitimo patriarcha non agnoscunt, neque cum illo communicant, anathema denunciat, tota id approbante synodo, & patriarcha Antiocheno non diu post suffragium suum per litteras ferente. Post hæc, lectum est commonitorium a papa missum 16. episcoporum, 7. presbyterorum, 2. diaconorum subscriptionibus munitum. Cujus capitulo 7. factum est, eos qui in ecclesiæ & fratrum communionem convenire nolunt, post secundam & tertiam admonitionem esse anathematizandos, & ab omni ecclesiastica communione amovendos. Capit. 8. synodum sub Hadriano contra Photium habitam abrogandam esse, neque aliis synodis annumerandam. (e)

Æt. IV. Decembr. 24. allatæ sunt ad Photium, per Basilium Martyropolitanum Theodosii Antiochiæ patriarchæ locum tenentem, ab Elia Hierosolymorum patriarcha recens constituto, litteræ, quas honore & veneratione Photio exhibita ei tradidit. (f) Quibus lectis, duo patricii, qui a pseudo-apocriphariis quibusdam decepti a Photio dissidebant, culpam recognoscentes absoluti & recepti sunt; decretumque est synodum tum Romæ sub Hadriano, tum Constantinopoli sub Ignatio contra Photium habitam damnamandam, abdicandam, & e synodorum numero expungendam esse, omnesque qui ecclesiam decipere, Photiumque non agnoscere persistunt, eccle-

siæ communione esse abscindendos. (g) Sæc. IX. ab an. DCCC. Et quoniam tunc instaret eucharistiæ celebrandæ tempus, monente Petro Cardinale pontificis legato, ad ostendendam quam inierant pacem & concordiam, affurgens totus patrum chorus sanctæ & divinæ liturgiæ mysteria cum Photio peregit.

Æt. V. Januar. 26. cum relatum esset occidentales synodum Nicenam 2. pro causa sanctarum & venerandarum imaginum celebratam, non ulquequaque recipere & approbare, statuit synodus dogmata ejus & decreta firma ac rata habenda esse, eamque inter sanctas & oecumenicas synodos septimum habere locum, & aequalia cum reliquis sortiri privilegia. Post hæc ad Metrophanis Smyræorum metropolitæ causam devotum est. Qui cum synodali unioni consentire nollet, destinati sunt ad illum a synodo tres metropolitæ, ut veniret & separationis fux synodo rationem redderet. Dixit causam se habere, sed venire non posse infirma valetudine præpeditum. Missi sunt igitur ad illum tres alii metropolitæ, qui idem pene responsum ab eo retulerunt. Unde legati pontificii ipsum ab omni ecclesiastica communione segregandum esse censuerunt. Oblata hac occasione, tres canones condidit synodus; quorum 1. statuit ut quicumque a Johanne papa excommunicentur, ubicunque fuerint, a Photio pro excommunicatis habendi sunt, & vice versa, quoscunque anathemati subjecerit Photius, eos a Johanne papa pro excommunicatis habendos esse, servatis semper Romanæ fedi, ejusque antistiti, suis privilegiis. Can. 2. Omnem episcopum qui ex pontificali ordine ad monachorum locum & ordinem descendere velit, pontificali dignitate deinceps esse exuendum. Can. 3. Nemini fas esse, vel absque causa, vel causa aliqua conficta, episcopum verberare, vel in carcerem conjicere; sin aliter ausus fuerit, anathemate percutiendum. His, aliisque decretis de Photii receptione, synodisque contra illum abrogandis, & dissidentium supplicio, deque synodi Nicenæ confirmatione, subscripserunt Romani pontificis, & patriarcharum orientalem legati, aliique metropolitæ & episcopi, acclamationibus pro more factis.

Æt. VI. Martii 10. in celebri Chrysotrichini palatio habitæ, interfuit una cum filiis suis Augustis Basilii Imp. qui, habitæ ad synodum oratione, hortatus est ut commune fidei symbolum ederent, Nicenæ & reliquis sanctis & oecumenicis synodis consonum. Quod & factum est; productio in medium Niceno symbolo, prout a synodo

(a) Habetur ap. Harduin. Conc. tom. 6. p. 246. (b) Exstant ibid p. 260. (c) Ibid p. 278. (d) Ibid p. 287. (e) Ibid p. 291. (f) Ibid p. 301, 304. (g) Capitula 5. a legatis Romanæ sedis in hac Actione synodo proposita occurrunt ap. Harduin. tom. 6. p. 310. seq.

SÆC. IX. ab 2. œcumenica explicatum & confirmatum an. DCCC.

fuerat, factoque decreto antiquam hanc fidei definitionem puram & incorruptam servandam esse; Hanc, inquit, ex majoribus ad nostra usque tempora descendente, sam mente, quam lingua, & amplectimur & omnibus alta voce ubique annuntiamus, nihil auferentes, nihil addentes, nihil mutantes, nihil adulterantes; ideoque si quis spiritus verbis, vel additionibus aut subtractionibus, sanctæ illius & venerabilis definitionis antiquitatem adulterare, audax tentaverit, si sit in sacro ordine constitutus, omnimoda depositioni subiciatur; si autem laicus, anathemati submitatur. Quid hoc loco per additiones, mutationes, adulterationes voluerunt hujusce concilii patres, aperto ore proferre detrectant, ne Romano pontifici labem inurere videretur. Interim certum est ad processionem SPIRITUS SANCTI

digitum intendisse, & additamentum illud (FILIOQUE) ante paucos annos sub Nicolao 1. papa in publicum ecclesiæ symbolum receptum intellexisse. Quod quidem alibi discrete nos docet ipse Photius epist. 2. ad patriarchas Orient. p. 51. Ubi de hac questione ex professo agit, & post alia adversus Latinos, in eos hac de causa acrius invehitur his verbis. Ἀλλὰ γὰρ ἐκ μόνου εἰς ταῦτα παρανομῶν ἐξηχθῆσαν, ἀλλὰ & οὕτως κακῶς ἐστὶ κοροῦσι, εἰς ταύτην ἀνιδραμον. Πρὸς γὰρ τοῖς τοῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀποστομασιν, & τοῖς ἱεροῖς & ἁγίοις συμβόλοις, ὁ πατρι τοῖς συνοδικαῖς, & οἰκουμηνικαῖς ὑποστάσεσιν, ἀμαχῶν ἐκ τῆς ἰσχύος, νεύουσι λογισμοῖς, & παροργιστικοῖς λόγοις, & θρασυῖ ὑπερηβολῇ, καθήκοντι ἐπεχύρουν. αὐτῶν τὰ ποιεῖν μηχανημάτων τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον οὐκ ἐκ τῆς Πατρὸς μόνου, ἀλλὰ γὰρ & ἐκ τῆς τοῦ ἐκπορευομένου κανονολογούσας. Eiusvergo non in istis tantum peccare sunt indulti, sed in ipsam impietatis coronidem, siqua ulla est, deveniunt. Præter enim memoratas absurditates, sancti & sacrorum symbolum, quod ab omnibus œcumenicorum conciliorum calculis confirmatur, & vim obtinet irresistibilem, sensibus spiritus, verbis adscititiis, quæ somma fuit ipsorum audacia, consuevit adulterare. O mactinationes diabolicas! Spiritum sanctum novo more comminiscuntur, non de solo Patre, sed etiam Filio procedere. Vix ovum ovo similis quam locus hic Photianus decreto synodali, adeo & res & verba inter se conveniunt, ut decretum a Photio conditum fuisse nemini dubitare licet. Etsi mollius hic loquuntur patres, paulo durius Photius, continuus Latinorum vexationibus antehac asperior factus. His factis, omnia hujus septimæ synodi Acta de Photii restitutione, omniumque quæ contra eum vel dicta vel scripta fuerant renunciatione, subscriptione sua

imperator una cum filiis suis confirmavit, SÆC. IX. ab tota synodo acclamante, ei ejusque imperio facta omnia & felicia apprecante. an. DCCC.

Act. VII. Martii 13. lecta est huius definitionis, quæ superiori die edita fuerat, communi omnium consensu iterum recepta & confirmata, synodo exclamante, sic sentimus, sic credimus, in hac fidei confessione confirmamur. Post effusam dein in Photii laudes Procopii Cæsareensis orationem, Romanæ sedis legati subjunxerunt, Siquis Photium sanctum patriarcham non existimat, nec cum eo communionem amplectitur, sit ejus portio cum Juda, neque in numero Christianorum omnino referatur, synodo iterum exclamante, omnes idem sentimus & arbitramur, siquis eum Dei pontificem non existimat, Dei gloriam ne videat. Atque ita editis solitis acclamationibus, synodus tandem soluta est.

Excerptis subjicitur Johannis papæ ad Photium epitola de additamento ad symbolum, (a) qua dolet malos quosdam architectos scandali & inimicitie inter utramque sedem semina sparasse, testatur se sanctum symbolum sicut ab initio traditum esse inviolatum conservasse, neque aliud addidisse, vel detraxisse, quin eos, qui propria infania ducti hoc primum facere auli sunt, se tanquam Divini verbi transgressores, & theologice Christi Domini, apostolorum, reliquorumque patrum everfos condemnare, & una cum Juda collocare; neque interim aliquem violenter cogendum additionem illam omittere, sed potius mansuetudine & prudentia admonendos esse, ut a blasphemiam recedant. Habentur etiam ad calcem, trium Photii epistolarum fragmenta: nempe ad Marinum Caltellensem, Gaudericum Veletriensem, & Zachariam Anagninum episcopos. In quibus nihil memoratu dignum, præter amicitie significationes & symbola, continentur. Obtortis oculis hanc synodum intuentur, mille conviciis proscindunt, mille spiculis configunt, scriptores pontificii. Tectis sit vel unus L. Allatus, qui peculiari opere, quod synodum Photianum inscripsit, edito Romæ 1662. 8vo. hanc synodum refutare aggressus est, quique non modo Acta ejus corrupta & falsata, sed & ipsam synodum nullam fuisse, neque alibi ipsam nisi in Photii cerebro extitisse discrete contendit, futilibus quidem argumentis, viro ingenuo & erudito parum dignis. Eodem opere plures sub Photio synodos CP. habitas, quam vulgo solent numerari, commemorat: sed quæ vel nullæ fuerint, vel nullius nominis, & quarum vix ulla vestigia hodie supersunt.

(a) Occurrit ap. Harduin. Conc. tom. 6. p. 344.

Sæc. IX. ab
an. DCCC.
879.

MANTALENSE, in territorio Vienneſi, eccleſiaſtico-politicum, ſeu placitum generale, anno 879. idibus Octobris, ab Arelatenſis regni episcopis & proceribus habitum. In quo regis nomen Boſoni delatum eſt. Habentur Acta ſynodi Conc. tom. 9. p. 331.

881. **ROMANUM XII.** anno 881. ſub Johanne VIII. habitum. In quo Athanaſius episcopus & princeps Neapolitanus, ob foedus cum Saracenis initum, junctaque cum eis adverſus Italos arma, excommunicatus eſt. Vide Leon. Oſtienſ. lib. 5. cap. 42. & Johan. VIII. epiſt. 251, 256.

881. **MACRENSE**, anno 881. 4. Non. April. apud S. Macram in dioceſis Rhemenſis finibus congregatum. In quo non pauca ad diſciplinam eccleſiaſticam ſpectantia fancita ſunt. Exiſtant capitula 8. Conc. tom. 9. p. 337.

886. **NEMAUSENSE**, anno 886. 15. Novembr. a Theodardo archiepiscopo Narbonenſi, adverſus Selvam clericum Hiſpanum, ſedem Narbonenſem, vel ut alii Tarraconenſem, affectantem, habitum. Vide quæ ex Narbonenſis eccleſiæ monumentis referunt conciliorum editores tom. 9. p. 395.

887. **COLONIENSE IV.** anno 887. contra raptoreſ rerum eccleſiaſticarum, oppreſſoreſ pauperum, & incellat nuptias celebratum. Exiſtant de hiſ capitula 6. Conc. tom. 9. p. 896.

888. **AGAUNENSE**, anno 888. in monaſterio S. Mauricii habitum. In quo episcopi & primoreſ Rodolphum Conradi II. filium in regem Burgundiæ elegerunt & coronarunt. Vide Rhegin. in Chron. ad annum 888. & Conc. tom. 9. p. 400.

888. **MOGUNTIACENSE**, anno 888. præſidente Luitberto archiepiscopo, coactum. In quo, occasione Arnulphi novi regis, & diſciplinæ eccleſiaſticæ propter incurſioneſ Normannorum reformandæ, multa de utroque ſtatuantur. Exiſtant capitula 26. Conc. tom. 9. p. 401. (a)

888. **METENSE V.** anno 888. ex vulgari ſententia, Calendis Maii habitum. Eſti illud ad annum 893. referendum potius eſſe cenſet Sirmondus. Sane tempus haud fatiſ certum videtur. Exiſtant diſciplinæ eccleſiaſticæ canoneſ 13. Conc. tom. 9. p. 412.

WORMATIENSE IV. anno 890. Sæc. IX. ab an. DCCC. 890. a circumviciniſ episcopis coactum. In quo Hermannus Colonienſis, & Adalgarus Ham-burgenſis de episcopatu Bremenſi contententium cauſa examinata eſt. Vide Luitprand. in vit. Stephani papæ cap. 112. p. 283. Adam. Bremenſ. Hiſt. Eccl. lib. 1. cap. 41. Flodoard. lib. 4. c. 1. p. 315.

VALENTINUM II. an. 890. ab episcopis & primoribus regni Arelatenſis habitum. In quo regis nomen Ludovico Boſonis filio delatum eſt. Exiſtant Acta Conc. tom. 9. p. 424.

LANDAVENSE, circa annum 890. a Guriano X. Landaviæ episcopo, congregatum. In quo Tudur rex Brechemaniæ ob homicidium & perjurium excommunicatur. Fateor hujus ſynodi tempus haud fatiſ certum eſſe. Acta habentur apud Spelman. Conc. Brit. tom. 1. p. 381. Notet lector plura concilia Landavenſia circa hæc tempora, annis tamen incertiſ, habita fuiſſe, quæ ex eccleſiæ Landavenſis archivis Cl. Spelmanus citato loco nobis exhibet. (b)

MAGDUNENSE, in dioceſi Aurelianenſi ad Ligerim fl. anno 891. habitum. In quo ſancitum eſt ne quis in poſterum abbas in cœnobio S. Petri Senonenſis ordinetur, niſi quem monachi de ſuiſ elegerint. Exiſtant Acta Conc. tom. 9. p. 432.

VIENNENSE, anno 892. a regni Arelatenſis episcopis collectum. Exiſtant de diſciplinæ & moribus eccleſiæ canoneſ 4. Conc. tom. 9. p. 433.

RHEMENSE II. anno 892. vel frequenti, præſidente Fulcone archiepiscopo, celebratum. In quo, Odone Comite, qui regnum tyrannice invaſerat, reſecto, Carolus ſimplex filius Ludovici Balbi Francorum rex inauguratur. Vide quæ hac de re notarunt, Sirmondus, Labbeus, Binnius Conc. tom. 9. p. 434.

ROMANUM XIII. anno 893. Calendis Martiſ ſub Formoſo papa, ob ingruentia undique mala, hæreſis, & ſchiſmata celebratum. Vide de hac ſynodo Flodoard. lib. 4. cap. 2. p. 317.

CABILONENSE V. anno 894. habitum. In quo Gerfredi monachi, qui Adalgarius Aduorum episcopum veneno necaſſe dicebatur, per corpus Domini purgatio facta eſt. Exiſtant Acta Conc. tom. 9. p. 437.

(a) Occurrunt etiam apud Martene in Collect. Veterum Scriptorum ac Monumentorum tom. 1. pag. 661.
(b) Item Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 196.

SÆCULUM OBSCURUM.

Conspectus Sæculi.

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.

Lugubrem ecclesiæ Christianæ hoc sæculo statum graphice depingunt, quotquot res hujusce temporis mandarunt litteris; atque aperte fatis res ipsa clamat; adeo confusa, luxata, turpia, pudenda omnia. Pauci hoc sæculum ornavunt scriptores eruditi, nulla pene concilia memoratu digna; deformarunt detestanda schismata etiam in ipso Romanæ sedis sinu, turpissimæ paparum vitæ, & abominanda flagitia, in republica Christiana hæctenus inaudita: unde IN-FOELIX, & OBSCURUM vulgo audit; fatente ac dolente ipso Baronio ad annum 900. num. 1. *Novum* (inquit) *inhonestior sæculum*, quod sui asperitate, ac boni sterilitate ferreum, malique excindantis deformitate plumbeum, atque inopia scriptorum appellari consuevit obcurum. Num. 3. ait, Cuncta, quæ passa est ecclesia sub Gentilibus imperatoribus, vel ab hæreticis sive schismaticis, aliisque quibuscunque persecutoribus, horum comparatione lusus quodammodo puerorum æstimanda esse, immo referenda in lucrum & emolumentum. Ad ann. 912. num. 14. *Quam fœdissima* (inquit) *ecclesiæ Romanæ facies*, cum *Roma dominaretur potentissima æque ac sordidissima metretices?* quarum arbitrio mutarentur sedes, darentur episcopi, & quod auditu horrendum & insandium est, intruderentur in sedem Petri earum anasti pseudo-pontifices, qui non sicut nisi ad consignanda tantum tempora in catalogo Rom. pontificum scripti. Quis enim a scortis hujusmodi intrusos sine lege legitimos dicere posset Romanos fuisse pontifices? Hæc ibi & multo plura eminentissimus & doctissimus cardinalis; & ad finem sæculi anno millesimo, num. 22. mirandum esse ait, ipsam Romanam ecclesiam non casuram, & penitus interitum tot improbis, sceleratis, impudicis, prædonibus, invaloribus, sanguinaris & grassatoribus sedem apostolicam invadentibus, eamque depravatis moribus confurcantibus, tam vitioso in primis ingressu, quam detestando pravorum morum exemplo. Eadem fere, sed breviter Genebrardus, ad ingressum sæculi 10. p. 552. *Infelix dicitur hoc sæculum*, exbau-

stion hominibus ingenio & doctrina claris, sive etiam claris principibus & pontificibus, in quo nihil fere dignum memoria posteritatis gestum sit; unde ferunt tunc repertum fuisse quoddam monstrum capite canino & cæteris membris humanis, quod statim illius temporis mirifice referret: & paulo post. Hoc quidem infelix, quod per annos fere 150. pontifices circiter 50. a Johanne scilicet VIII. quæ Nicolao & Adriano II. sanctis pontificibus successit, ad Leonem IX. usque, qui primus a Deo vocatus velut alter Aaron, antiquum pontificum integritatem & calorem in sedem apostolicam revocavit, a virtute majorum prorsus defecerunt, Apotactici, Apostatice, potius quam Apostolici. In his igitur malis prora & puppis erant pontifices Romani, portentosa ecclesiæ catholicæ capita; & si in capite ita se res habuit, quenam, dices, malignitas pervasit membra? Hinc ut de Laicis nil dicam, episcoporum, sacerdotum, omnisque clericali ordinis mores depravatissimi, collapsa disciplina, saltus, ambitio, avaritia, fraudes, perjuria, luxus, libido, totaque pene vitiorum lerna. Nec mirum, si tam corruptissimo ecclesiæ statu plures errores circa sanctorum canonizationem, campanarum baptismum, cœlibatum sacerdotum, sanctorum reliquias, visiones, apparitiones, examen per ferrum candens, aliaque superstitionum portenta ελω τῷ Σουλᾶν invehantur. Dormiebat tunc plane (ut Baronii verbis utar ad ann. 912. num. 14.) alto, ut apparet, sopore Christus in navis, cum hisce flantibus validis ventis, navis ipsa fluctibus operiretur. Dormiebat, inquam, quæ ista non videre dissimulans, sinteret sic fieri, dum non exurgeret vindex. Nihilominus non penitus deerant hac ipsa ætate, etiam in medio papatu qui tyrannidi pontificiæ, cœlibatus clericali jugo, doctrinæ de Scriptura sacræ lingua vulgari non habendis, de purgatorio, cultu imaginum, corporali in eucharistia presentia, &c. viriliter restiterunt, de quibus catalogus testium veritatis, Mornæus, & Heideggerus in historia papatus, & quicunque ex reformatis historiam ecclesiasticam condiderunt. Quin, nec infelici huic ævo deerant, barbararum

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.

qua-

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.

quarundam Gentium ad Christi fidem conversiones, Normannorum, Rollone duce anno 912. sacro lavacro tincto. Ruthenorum seu Moschorum, circa ann. 969. mox Polonorum, Danorum, Hungarorum, aliorumque populorum Borealiū, qui relicto Paganismo in Christi castra transierunt. Denique ad ann. 996. exeunte sæculo vul-

go refertur imperii a Francis ad Germanos translatio, ordinisque electoralis institutio; rectene, an secus viderint quorum interest: aliam accerrime hac de re certant longo fatis numero scriptores de translatione imperii, quorum lites huc non spectant.

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.

SCRIPTORES.

901. (a) **SIMEON, METAPHRASTES** dictus, a scribendi, quo usus est, genere, patria erat Constantinopolitanus, nobili atque illustri genere ortus, vir ad bonas litteras infelici sæculo promovendas natus, ipse præstanti ingenio omnique poliori litteratura ornatus, unde summos reipublice honores facile consecutus est. Factus est enim a Leone Imp. proto-secretarius, patricius, magnus, ut videtur, Logotheta seu summus, uti apud nos vocatur, cancellarius; certe Logotheta dromi, denique magister palatii, quod quidem munus inter summas aule CP. dignitates eminuit, renuntiatus est. Claruit ineunte hoc sæculo, circa annum 901. De ætate quidem ejus mire variant eruditorum sententia, ab initio sæculi tertii, usque ad decimumquartum diversis temporibus eum reponendum: quod eo magis mirum videri debeat cum, nullis aliunde indicis, ipsemet ætatem suam fatis aperte signet, tum alibi, tum in vita S. Theoditæ, quam scripsisse Metaphrastes diserte tradit Michael Psellus junior. In ista enim vita non uno in loco, se sub Leone sapiente, ejusque filio Constantino vixisse testatur Metaphrastes: ubi prodit insuper se legatum a Leone Imp. ad Arabas in Cretam missum in comitatu Himerii ducis, cui in rebus bellicis consiliarii vices præstitit, Parum insulam adnavigasse, ibique cum sene quodam anachoreta colloquium habuisse, seque ab eo ad scribendam *Theoditæ* vitam incitatum. Hinc patet (ut eos qui Metaphrastes sæculo decimo antiquiorem faciunt mittam) insignis illorum error, qui ipsum cum Simeone Logotheta juniore circa ann. 1170. claro, confundunt: quin & ipse Blondellus* in chronologicis alias fatis accuratus, non minus hallucinatur, qui eum post annum 1080. obiisse putat. Longius a vero aberrant Genebrardus† & Simlerus*, qui illum ad annum 1200. referunt; pejore adhuc errore Volaterranus‡ ad annum 1300.

* Genealog. Franc. Plen. Assert. p. 126.
† Chron. l. 4. p. 611.
* Epitom. Geogr. p. 641.
‡ Anthropol. l. 19. p. 707.

(a) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 5. §. 13. vol. 6. p. 509. seq. item l. 5. c. 42. §. 13. vol. 10. p. 297. Oudins. tom. 2. p. 1301. seq.

detruit; pessimo omnium Casimirus Oudin*, qui ab anno 1314. ad 1330. Metaphrastes claruisse scribit: idque se ex mente Leonis Allatii, ejusque argumentis convictum, asserere affirmat. In opusculo isto de Simeonibus, inquit, excutit accuratissime omnia, que spectant ad scripta, atque ad ætatem nostri Simeonis Metaphrastes; quem tandem certis argumentis aligat contra veterum omnium hujus sæculi scriptorum sententiam ad annum Christi 1314. cujus sententiam ob momenta rationum, quas assert, habens amplector, Florius itaque Metaphrastes ab anno circiter 1314. ad annum 1330. Obitui fateor, dum hæc legi, summam viri negligentiam miratus, qui pessimum errorem pejore accumulat. Neque enim anno 1314. Metaphrastes claruit: neque id dicit doctiss. Allatius, cum sole ipso clarior sit, L. Allatium tum in Diatriba de Psellis pag. 19. tum Dissertatione de Simeonum scriptis, Simeonem nostrum ad Leonis Sapientis tempora referre, idque pluribus argumentis extra omnem controversiam probatum dare. Sed ut ad Simeonis res gestas redeamus, anno 904. ipse Leonem Tripolitani Saracenorum ducem ubi Thessalonicensi a se recens expugnatæ excidii minantem sapienti & sagaci consilio emollivit, ac a proposito abduxit. Anno circiter 912. ad vitas Sanctorum litteris consignandas se contulit, a Theoditæ auspiciatus. Quouque vitam produxerit, nondum didici; sub imperio tamen Constantini Porphyrogenetti proventioris jam facti, scriptis constat.

Tempus, quod a negotiis publicis vacuum habuit Metaphrastes, litterarum studio impendit: præcipue vero illustrandis ecclesiæ antiquitatibus incubuit. Jubente enim Constantino Aug. vitas Sanctorum ante sua tempora scriptas undique conquisivit; conquisitas recensuit: elegantiores tanquam lectorum conspectu dignas, calculo suo approbavit, neque ulla in re mutatas divulgavit: minus elegantes vero partim niti-

* Supplem. P. 592.

Sæc. IX. ab anno DCCCC.

diori stylo vestitas, partim nova forma & methodo dispositas, in ordinem redegit ac digessit; quasdam etiam ex superiorum traditione acceptas proprio Marte ipse condidit. Vitarum, quas hoc modo conscripsit, numerus in immensum cumulum posterorum negligentia auctus est, obscuri cussusvis, anonymique scriptoris narratiuncula Simeoni Metaphraste mox ascripta. Genuinas itaque Metaphraste vitas ab ascriptiis discernendi laborem in se recepit eruditissimus L. Allatius, quæ & accurate præstitit. Hujus ductum nos breviter sequemur, notatis insuper vitis, quæ vel Græcæ, vel Latine typis excusæ prodierunt. Confer etiam quæ laudanda plane diligentia notavit M. Hanckius de scriptoribus Byzantinis p. 436.

(a) VITÆ GENUINÆ.

1. *Martyrium* SS. Zenobii & Zenobia, existat apud Surium ad diem 30. Novembr.
2. *Martyrium* S. Eleutherii, Lat. 18. April.
3. *Narratio de transportatione reliquiarum* S. Johannis Chrysostomi.
4. *Martyrium* Sanctorum 10. in Creta insula, Lat. 23. Decembr.
5. *Martyrium* S. Anastasie, Lat. 25. Decembr.
6. *Vita* S. Abranii, Lat. 16. Mart.
7. *Martyrium* S. Jacobi Persæ.
8. *Martyrium* SS. Indi, Donne & sociorum, Lat. Decembr. 26.
9. S. Epimachi, Lat. 31. Octobr.
10. *Vita* SS. Cosine & Domini.
11. *Commentarius* in Daniele prophetam, & SS. tres pueros, Ananiam, Azariam, & Misaelem.
12. *Martyrium* SS. Eulampii & Eulampie, Lat. 10. Octobr.
13. *Vita* S. Euphrosynes Alexandrina, Lat. Jan. 1. & apud Bollandum 11. Februar.
14. S. Andrea Apostoli.
15. S. Georgii Cappadociæ.
16. *Martyrium* S. Ignatii, Lat. apud Surium, & Bollandum 1. Febr.
17. S. Memæ Ægyptii, Lat. 11. Novembr.
18. *Vita* SS. Eustratii, Auxentii, &c. Lat. 13. Decembr.
19. *Martyrium* S. Panteleemonis.
20. S. Catharine, Lat. 25. Decembr.
21. S. Blasii episcopi.
22. *Vita* S. Pelagie Antiochena.
23. *Martyrium* S. Mercurii, Lat. 24. Novembr.
24. *Aliud martyrium* S. Georgii, Lat. 23. April.
25. SS. Probi, Jaradi, & Andronici.

26. SS. Anargyrorum, Cosine, Domini, &c. Sæc. X. ab anno DCCCC.
27. S. Euphemie, Lat. Septembr. 16.
28. *Vita* S. Anastasie Romane virginis, Lat. 28. Octobr.
29. S. Basilii episcopi Anastæ.
30. *Commentarius* in S. Lucam, Lat. 18. Octobr. Gr. Lat. ad calcem commentarii Arethæ in Apocalypsin Paris. 1631. fol.
31. *Martyrium* SS. Acindyni, Pegasi, &c. Lat. 2. Novembr.
32. *Vita* S. Theodiste Lesbie, Lat. 10. Novembr.
33. *Martyrium* S. Petri Alexandrini.
34. SS. 40. *martyrium*, Lat. 9. Mart.
35. S. Demetrii.
36. S. Charitine.
37. SS. Acephe, Josephi, & Aithale, Lat. 20. April. Gr. Lat. apud Henschenium 22. April.
38. *Vita* S. Marcelli abbatis, Lat. 29. Decembr.
39. (b) S. Hilarionis.
40. *Martyrium* SS. Martyrii & Marciani, Lat. 25. Octobr.
41. S. Arethæ & sociorum, Lat. 24. Oct.
42. *Vita* S. Theodora Alexandrina, Lat. 11. Septembr.
43. S. Matthei Apostoli, Lat. 21. Sept.
44. S. Melanie Romane, Lat. 31. Januar.
45. S. Pauli Homologete.
46. S. Stephani Junioris.
47. *Abdæ prophete.*
48. S. Hieronii & sociorum, Lat. 7. Novembr.
49. *Martyrium* S. Timothei, Lat. 22. Januar. & apud Bollandum 24. Januar.
50. S. Juliana.
51. *Vita* S. Johannis Chrysostomi, Gr. apud Savilium Op. Chrysostomi tom. 8. Lat. apud Surium 27. Januar.
52. *Martyrium* S. Bonifacii Romani, Gr. Lat. a Bigotio editum ad calcem Palladii, Lat. apud Sur. 5. Jun.
53. *Vita* S. Amphilochoi Iconiensis.
54. *Narratio de miraculo facto a Michaele Archangelo apud Obusas.*
55. *Vita* S. Gregorii Agrigentini, Lat. 23. Novembr.
56. S. Alypii Syrlæ.
57. S. Eugenie, & parentum illius, Lat. 25. Decembr.
58. *Martyrium* S. Severiani, Lat. 9. Sept.
59. S. Ananie, Lat. 1. Octobr.
60. S. Manantii, Lat. 17. Augusti.
61. S. Barbara, Lat. 4. Decembr.
62. SS. Sergii & Bacchi, Lat. 7. Octobr.
63. S. Sozontis, Lat. 7. Septembr.
64. S. Vari & sociorum, Lat. 19. Octobr.
65. S. Theodori tyronis, Lat. 9. Novembr.

(a) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 32. §. 20. vol. o. p. 48. seq. *Oudin.* tom. 2. p. 1111. seq. (b) Hanc vitam illam ipsam esse, quam Sopronius Gr. vertit. sibi persuadit Heberbertus Roskewicz not. in vitis Patrum p. 65.

- Sec. X. ab anno DCCCC. 66. *Vita S. Spiridonis Thaumaturgi*, Lat. 12. Decembr.
 67. *Cornelii Centurionis*, Lat. 13. Sept.
 68. *Martyrium SS. Carpi, Papylæ, & sociorum*, Gr. Lat. apud Papebrochium 13. April. Lat. apud Sur. 13. April.
 69. *S. Clementis Ancyrani*, Lat. apud Bollandum in notis ad 23. Jan. & Surium ad eundem diem.
 70. *S. Artemii*, Lat. 20. Octobr.
 71. *SS. Menæ, Hermogenis, & Eusebii*, Lat. 10. Decembr.
 72. *S. Nicetæ Gothi*, Lat. 15. Septembr.
 73. *S. Longini Centurionis*, Lat. 15. Mart.
 74. *S. Babylæ*.
 75. *S. Sophiæ, & filiarum Fidei, Spei, & Charitatis*, Lat. 1. Augusti.
 76. *S. Xenophontis, & filiorum Arcadii & Johannis*.
 77. *De morte & assumptione B. Mariæ Virginis*.
 78. *Encomium S. Basilii episcopi Amafani*.
 79. *Vita S. Eusebiæ*, Lat. 25. Januar.
 80. *S. Martiniani*.
 81. *S. Johannis Apostoli*, Lat. 27. Decembr. Gr. Lat. ad calcem Arethæ Paris. 1631. fol.
 82. *Martyrium SS. Gorgiæ, Symonæ, & Abibi*, Lat. 15. Novembr.
 83. *Vita S. Ambrosii Mediolanensis*.
 84. *Martyrium S. Anthimi episcopi Nicomedensis*, Lat. 27. April.
 85. *S. Platonis*, Lat. 22. Julii.
 86. *Vita S. Patapii Eremitæ*, Lat. 8. Decembr.
 87. *S. Jacobi Apostoli*, 1. Maii.
 88. *S. Dionysii Areopagitæ*, Lat. 9. Octobr. Gr. Lat. inter opera Dionysii tom. 2.
 89. *S. Thome Apostoli*, Lat. 21. Decembr.
 90. *De tribus inventionibus capitis S. Johannis Baptiste*.
 91. *Vita Johannis propter Christum pauperis*.
 92. *S. Charitonis Homologetæ*, Lat. 28. Septembr.
 93. *Andrea Cretensis*, Lat. 17. Octobr.
 94. *Martyrium SS. Sebastiani & sociorum*.
 95. *SS. Theophani, Sabbatii, & Dorymedontis*, Lat. 19. Septembr.
 96. *Vita S. Luciani*, Lat. 7. Jan. & apud Bollandum cum notis.
 97. *S. Nicolai Myrensis episcopi*.
 98. *S. Johannis Elemonarij*, Lat. 23. Januar. & apud Bollandum cum notis.
 99. *SS. Cosmæ & Damiani*.
 100. *S. Joannis abbatis*, Lat. 4. Novembr.
 101. *Martyrium S. Callistrati & sociorum*.
 102. *S. Antonii*.
 103. *S. Anastasii Persæ*, Lat. 22. Jan.
 104. *SS. Galaktionis & Epistemes*, Lat. 5. Novembr.
 105. *S. Gregorii Armeni & sociorum*, Lat. 30. Septembr.
 106. *SS. Thyræ, Lucii, &c.* Lat. 14. Decembr.
 107. *Vita S. Timothei*.
 108. *S. Cyriaci Anachoretæ*, Lat. 29. Septembr. (a)
 109. *S. Matronæ Pergensis*, Lat. 8. Novembr.
 110. *SS. Eustachii & Theopistæ, & filiorum Agapii & Theopisti*, Lat. 2. Novembr.
 111. *Martyrium SS. Eudoxii, Romuli, Zenonis, &c.* Lat. 5. Septembr.
 112. *Vita S. Philippi Apostoli*, Lat. 1. Maii.
 113. *SS. Theodori Grapti & Theophanis fratrum*, Lat. 26. Decembr. Gr. Lat. apud Combefis. Orig. CP. p. 191.
 114. *S. Danielis Stylitæ*, Lat. 11. Decembr.
 115. *Theophanis Sygriani*, Gr. Lat. apud Henfchenium 12. Aprilis.
 116. *Martyrium SS. Gorgiæ, Samonæ, & Abibi*.
 117. *SS. Nazarii, Gervasii, Protasii, & Celsi*.
 118. *Vita S. Abercii Hierapolitani, (b)* Lat. 22. Octobr.
 119. *Martyrium SS. Metrodore, Nymphodora, & Menodora*, Lat. 10. Septembr.
 120. *S. Theclæ*.
 121. *Vita, res gestæ, & martyrium SS. Cypriani & Justine*, Lat. 26. Septembr.
 122. *Vita S. Alexii*.
 Vitas proxime numeratas 122. genuinos esse Simeonis Metaphrastæ factus argumentis tam ex stylo quam inscriptione ductis judicat Leo Allatius, easque tam editas, quam ineditas, in Bibliotheca Vaticana, atque alibi MSS. Græce existare prodit, allatis singularum sententiis initialibus, Diatrib. de Simeonum scriptis, pag. 124.

VITÆ SPURIÆ.

Præter istas alias 95. vitas, quæ Metaphrastis nomen in codicibus MSS. falso præ se ferunt, enumerat appositis etiam singularum initis idem Allatius, ibid. pag. 119. Harum autem veri auctores nulla diligentia investigari potuerunt.

Denique alias *Sanctorum vitas*, & *Encomia panegyrica* 444. Metaphrastis nomen in nonnullis Codd. MSS. eminentias, appositis ordine alphabetico uniuscujusque initis, enumerat Allatius ibid. p. 80. ac veros singularum auctores designat.

Notandum vero ex spuris hujus vitis 539. plurimas a Metaphraسته recenteri potuisse, forsan & aliquas manum medicam

(a) Exstat Gr. & Lat. inter *Analecta Gr. Paris.* 1692. 4to. (b) Conf. *Tillemont. Memor. Eccles. tom. 2. p. 298.* ad vit. *Papæ* not. 6.

Sæc. X. ab expertas esse; non ideo tamen ejus conferi posse, cum aut parum, aut nihil iis addiderit. Ex illis etiam quam plurimæ post Metaphrasæ mortem conscriptæ sunt.

OPUSCULA RELIQUA. (a)

Poimata 4. quæ Græce edidit L. Allatius de *Simeonibus* Diatrib. p. 132.

Oratio de planctu B. Mariæ, cum exanime Christi corpus amplexaretur. Exstat Gr. Lat. ibid. p. 245.

Epistole 9. habentur Gr. Lat. ibid. p. 254.

Orationes 24. de moribus, ex S. Basilii scriptis deceptæ. Prodiierunt seorsim Gr. Paris. 1556. 8vo. (b) & tam Græce quam Latine inter opera S. Basilii.

Trinuerri *jaubici* in SS. *Eucharistiam* habentur una cum Homocentris. Paris. 1609. 8vo.

Preces aliquæ, & *hymni*, a Metaphrasæ compositis exstant in Græcorum libris ritualibus & tropariis, quos sigillatim enumerat L. Allatius ibid. p. 131.

Denique *Orationes* ejusdem 3. & capitula *γυναικα* 131. recenset, & MSS. exitare prodit L. Allatius ibid. p. 130, 132.

901. MOSES BARCEPHA, natione Syrus, patria, ut videtur, Mozalenis (quæ veterum Ninive erat) claruit circa annum 901. A pueritia litterarum præcipue sacrarum studiis deditus est, a piis parentibus ad sacra munia destinatus; donec ob egregiam doctrinam & pietatem, episcopus *Beb Raman* factus est, & rerum sacrarum in *Mozat*, i. e. in partibus Babylonie curator. Obiit ann. 912. seu 914. Secta erat Jacobita, adeo ut ejus dogmata non sine examinatione sint perlegenda. Exstant Syriace libri 3. de *Paradiso*, ab Andrea Malio Latine redditus, & in lucem emissi *Amverp.* 1569. 8vo. Habentur etiam in Biblioth. PP. tom. 17. p. 456. alibique. In libro 1. de ipso *Paradiso* agit. In 2. de *Paradiso* mystice disserit. In 3. Hæreticorum calumnias adversus suam sententiam diluit. In hisce libris plurium scriptorum neminit, quæ ipse vel perfecit, vel destinavit: nempe expositionem in *Hexameron* ad Ignatium fratrem, cui tanquam colophorem commentarium de *Paradiso* adijcere fufcepit. Constituit etiam in totum librum *Genesis* commentaria, & in *evangelium Matthæi*. Item librum de *Anima*; & de *Sæc. X. multitudine* & *differentia*. Plura de Mose nostro ejus-

que scriptis te docebit Mafius Præf. ad lib. de *Paradiso*. (c)

VALERIUS, archipresbyter Asturicensis; claruit anno 902. Multas *Patrium Orientalium vitas*, longe diversas ab editis, in unum collegit volumen, quod Gothicis litteris exaratum in ecclesiæ Toletanæ bibliotheca etiamnum exitare ex Rosveydi fide refert Aubertus Miræus Auctuar. de Script. Eccles. cap. 279.

(d) STEPHANUS, natione Germanus, Salmenfis Comitibus filius, clericus Metensis, abbas Lobienfis, & demum ab anno 903. episcopus Leodicensis. Obiit anno 920. 14. Cal. Jun. Scripsit *vitam* & *passionem* S. Lamberti, quam primus in lucem edidit Johannes Chapeavillius tomo 1. rerum Leodicensium, *Leodii* 1612. Exstat etiam, stylo non nihil mutato, apud Surium 17. Septembr. Scripsit adhuc Stephanus, teste Sigeberto, * *Canticum* de S. Trinitate, atque aliud de inventione *Stephani protomartyris*. Citat hæc sub nomine *historiarum* de S. Trinitate, & de inventione S. *Stephani protomartyris*, Durandus Rational lib. 6. c. 114. & quidem periisse videntur non tam aliorum incuria, quam quod a sede Romana damnata essent, ita enim habet nota codicis MS. in Biblioth. Lambethana; Ivoonis nempe Carnotensis libro de *ecclesiasticis Officiis*, ubi cap. 68. hæc habet. *Officium* de S. Trinitate non est authenticum. Nam quidam Stephanus Leodicensis officium *Trinitatis* sicut de inventione S. *Stephani* composuisse asseritur, quæ utraque ab *Apollonia sede* respiciuntur. Confer Cl. Tentzelium Exercit. de Natal. Episc. num. 11. p. 368. Quin & ad Robertum Metensem episcopum scripsit *librum capitularem*, in quo capitula, responsoria, versus, collectas, per singulas noctis & diei horas, per integrum annum digessit. Verum hoc opusculum amplius non exstat.

(e) JOHANNES, CAMENIATA cognomento dictus, patria Thessalonicensis, clerici cujusdam filius, ipse etiam clericus, ac vir uxoratus, ecclesiæ Thessalonicensis lector, atque adium imperatoriarum Cubiculi, uti ex ipsius verbis * constat. Scripsit anno 904. quo expugnata a Saracenis & direpta est Thessalonica. Ipse tunc a Saracenis captivus ductus, navi impositus, &

(a) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 5. vol. 6. p. 541. (b) Deinde Lat. *Simeone Mallo* interprete ibid. 1558. postea Gr. Lat. cum nova interpretatione *Stanislai Iovii* Francof. 1598. & 1611. 8vo. ut notat Fabr. Bibl. Gr. vol. 8. p. 87. (c) Scripsit etiam Syriace interpretationem 4. Evangeliorum edit *Wilelmus Austra* an. 1554. Commentaria in Epist. Pauli. Exstant MSS. in Bibl. Bodleian. cod. 8691. & lingua Syriaca Latine versa per *Dudæum Lotharium* ibid. cod. 8695. Bibl. Hibernicæ cod. 862. Comment. in omnes Epist. Apostolicas ibid. cod. 1004. uti nos docet *Jacob. de Long.* Bibl. Iscr. tom. 2. p. 865. Scripsit etiam expositionem V. & N. Test. velte *Jo. Simonio Myemanno* Bibl. Oriental. tom. 2. p. 23. Liturgiam exhibuit *Eusebius Resandensis* inter Liturgias Orientales tom. 2. Paris. 1716. 4to. (d) Conf. *Dn Pius*. Hist. Eccles. vol. 8. p. 52. (e) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 5. vol. 6. p. 851.

Sæc. X. ab anno DCCCC. de infula in infulam delatus, tandem Tarsum deductus est, ubi loci degens historiam suam condidit. Scripsit enim rogatu Gregorii cuiusdam viri doctissimi, *historiam de excidio Thesalonice*, qua non modo miserum & lugubrem capte urbis statum, sed & suam totiusque familie sortem, fuisse atque eleganter exponit. Edidit hanc Gr. Lat. Leo Allatius Symmict. part. 2. p. 180.

910. ANONYMUS *vite S. Burchardi* auctor vixisse videtur ineunte sæculo 10. circa annum 910. Scripsit *vitam Burchardi, Wirziburgensis episcopi primi*, quam primus extulit Hen. Canisius Antiq. Lect. tom. 4. part. 2. p. 61. (a) & ex eo Mabillon. Sæc. Benedict. 3. part. 1. p. 698. Burchardi etiam res gestas tribus libris consignavit Egilvvardus, cœnobii S. Burchardi prope Wirzburgum monachus, qui Sæc. 11. vixisse videtur, et non desinit qui ipsum ad annum 1300. remittunt. Omisso libro primo ut qui anonymi lucubrationem superfluis verbis solum amplifcet, secundum & tertium edidit idem Mabillonius ibid. p. 703.

911. CONSTANTINUS, *Porphyrogenetus* a nascendi forte dictus, Leonis Sapientis ex Zoë quarta ejus uxore, filius, patria Byzantius, septennis adhuc puer patri in imperio succellit anno 911. primum Alexandro patruo deinde matre Zoë, imperium vice ipsius nondum adulti, administrantibus. Anno 919. imperii habenas in se suscepit, Romano Lecapeno, cujus filiam in uxorem duxit, in imperii consortium assumpto. Anno 944. ejecto Triphone patriarcha Theophylactum Lecapeni Imp. filium in sedis CP. thronum evexit. Anno sequenti sublati Lecapeno, imperium solus tenuit, & triennio post Romanum filium suum Casarem renunciavit, qui tandem adultior factus, & diuturni regiminis paterni haud satis patiens, patrem, propinato ei hauustu lethali, e medio subtulit. Obiit Constantinus die 9. Novembr. anno 959. imperii 49. ætatis 55. De elogio ejus audiatur Zonaras, * *Ἦν δὲ Κωνσταντῖνος τὰ πρὸς θεὸν εὐσεβὴς, καὶ λόγους προσκαίμενος, ὡς ἐστὶ κατὰ μαθῆναι ἐν συγγράμματι αὐτοῦ, ἀλλὰ μέντοι καὶ ἐν περὶ αὐτῶν, αἱ εἰς μὴ πρὸς τέχνην ἠκούοντο τῇ ρητορικῇ, ἀλλὰ γὰρ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ καὶ τὸν ὁμοῦ περικύλλονται.* Fuit Constantinus religiosus erga

*Annal. t. 3. p. 155.

Deum, & studiis litterarum deditum, quod ex scriptis & epistolis ejus apparet, quæ licet ad artem oratoriam perpolita non sint, tamen rhetoricis ornamentis & figuris quibuscumque scatent. Operam quoque ymbuis & omnibus generis versibus dedit; quod in iis scriptis cernitur, quibus obitum conjugis sue deplorat. Ipsum etiam philosophia rationem habuit, quæ pene in oblivionem venerat, aliarumque disciplinarum, quas doctoribus ordinatū jam deficientes refocillavit. Hactenus Zonaras; qui in frequentibus ejus etiam vitia non dissimulavit. Certe artes liberales omni quo potuit studio instauravit Constantinus, conquisitis undique optimis scientiarum professoribus, ipse litteris, præsertim historię, summopere deditus. Arithmeticam enim, Musicam, Altronomiam, Geometriam, Philosophiam, Medicinam, sed præ aliis omnibus Historiam apprime calluit: neque litteras humaniores duntaxat, sed & artes mechanicas diu neglectas summopere promovebat, ipseque pictoriæ ita dedit operam, ut ea magnopere excelluerit, quod ex Luitprando notat Cl. & eruditissimus du Fresne Famil. Byzant. p. 142.

SCRIPTA.

Narratio de imagine Christi ab ipso Salvatore ad Abgarum Edessæ regem missa, & ab Edessæ Constantiopolim deportata anno 944. Exilat Gr. Lat. a Combesio edita Orig. CP. p. 75.

Vita Basilii Macedonis Imp. ævi sui, Gr. Lat. ab Allatio in lucem emissi Symmict. part. 2. p. 1. (c)

De administrando imperio liber ad Romanum filium, (d)

Traditionum liber, (e)

De Thematis imperii Orientalis libri 2. (f) *Novelle Constitutiones* 17. (g) Opuscula ista politica suis & variorum notis illustrata Gr. Lat. junctim edidit Johannes Meursius Lugd. Bat. 1617. 8vo.

Pandecte historica & politice, ex universo historicorum corpore excerptæ, & in titulos 53. redactæ (h) Hujus præclari operis, & viro principe dignissimi duo solummodo hodie supersunt tituli, nempe 27. mus. excerpta legationum continens, Græce editus a Davide Heischelio Auguste Vind. 1603. 4to. Latine a Carolo Cantaclearo cum notis, Pa-

(a) Edit. nov. tom. 3. p. 5. (b) Conf. Oudiu. tom. 2. p. 421. Fabr. Bibl. Gr. L. c. 5. §. 17. vol. 6. p. 486. Eq. (c) Iterum recentia, & nova versione ornata a Combesio inter Scriptores post Theophrastum. (d) Ex Cod. Palatino primus edidit cum versione & cællationibus Jo. Meursius Lugd. Bat. 1610. titibus Oudin. & Fabr. loc. cit. Denno Bandinius, suppletis in versione Latina c. 23. & 24. in tom. 1. part. 2. Imperii Orientalis. (e) Habetur integrum, fragmentum enim edidit Meursius, in Bibl. Coislinian. ut nos docet Bandinius, qui exhibuit in notis ad Constantinum ibid. tom. 2. (f) Librum de Thematis Orientalis Imperii Gr. Lat. edidit Pinkanus Lugd. Bat. 1588. 8vo. Alterum de Thematis Occidentalis cum Lat. versione & notis Frod. Morellus Parisi. 1609. 8vo. ut notat Fabr. ubi supra. Utrumque librum edidit Bandinius ibid. tom. 1. (g) Tredecim priores cum versione & cællationibus edidit Leoniclavus ad calc. ἐκλογὴ βασιλικῶν Basil. 1575. fol. & tom. 2. Juris. Gr. Rom. Fiancof. 1597. teste Fabr. Bibl. Gr. vol. 12. p. 417. (h) Non ab ipso Constantino elaborata, sed consilio ejus & auspiciis per varios peritos digestæ, ut nos docet Fabr. Bibl. Gr. vol. 6. p. 490.

vif.

Sec. X. ab anno DCCCC. rif. 1609. 8vo. (a) & sous Collectanea de virtutibus & vitiis, ex hitoricis 14. vetustioribus excerpta complectens, quem notis illustratum ex codice Peirefciano Gr. Lat. edidit Henricus Valesius *Parif.* 1634. 4to.

ante multos tamen annos, regnante adhuc Caro- lo Calvo, non incelebris. Obiit an- no 930. Sec. X. ab anno DCCCC.

SCRIPTA.

915. JOHANNES, gente Italus, patria Capuanus, ex illustri principum Landulfi primi, & Atenulphi II. genere natus; primum ecclesie patris archidiaconus, deinde monachis Calinenfis nomen dedit; tandem anno 915. coenobii Calinenfis abbas factus, Calinates fuos a Saracenis propriis sedibus pullos Capuanum traduxit, obiit anno 934. Scripsit de persecutionibus coenobii Calinenfis, & de miraculis inibi factis *Chronicon succin- ctum*; in quo condendo, Chronico Calinen- si se usum testatur Leo Otienfis, Prefat. fol. 2. Ineditum adhuc extare dicitur. Sub Johannis nostri nomine (quod tamen in autographo deerat) *Chronicon postremorum Comitum Capue* vulgavit Camillus Peregrinus, Hitt. Princip. Longobard. fol. 122. te- ste J. B. Maro, ad Pet. Diac. cap. 15. (b)

915. (c) JOHANNES X. Johannis filius, ecclesie Ravennatis presbyter, fatagente Theo- dora scorto libidinofissimo, cum qua con- suevit, a Landone papa primum episcopus Bononiensis, ac mox archiepiscopus Ra- vennas factus est. Mortuo Landone anno 915. in pontificalem ecclesie Romanæ sedem procurante id eadem Theodora, ele- vatus est, die 13. Aprilis ordinatus, ut in vita Johannis * legimus. Eodem anno cum foederatis Italiae principibus in prælium contra Saracenos descendens insignem vi- ctoriam reportavit; & Berengarium Italiae imperatorem inunxit. Anno 926. Hugone- m Heriberti Comitissæ filium puerum quin- quennem, ad archiepiscopatum Remensem patris potentia electum, dato diplomate, confirmavit. Anno 928. Marozie mere- tris, Theodora filiz infidiis, sede depo- situs, in carcerem conjectus, ac die 2. Julii injecto super os cervicali, strangu- latus est. Extant *Epistole* 3. Concil. tom. 9. p. 574.

*Conc. t.9. p. 569.

916. (d) HUBALDUS, sive *Hucbaldus*, coenobii S. Amadii Elnonensis monachus O. B. Milonis (e) monachi itidem Elnonensis ne- pos, Bodulfi abbatis Sithivensis præceptor, a quo ad monasterium suum accitus est, & variis fundis donatus; claruit anno 916.

(a) Alteram partem edidit *Hasehelius*, alteram *Fulcius Ursinus* Gr. Antwerp. 1582. cum notis. vid. *Fabr. Bibl. Gr. vol. 6* p. 491. qui *Constantini* plura scripta recensuit, & Ceremonialis MSS. capita summa Gr. Lat. dedit ibid. p. 599. (b) Inde sincerius reculum in *Muratorii* tom. 2. & tom. 9. Thesauri Scriptorum Italiae *Bernardini*. (c) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 9. vol. 4* p. 118. *Du Pin. Hist. Eccles. vol. 8* p. 7. & 18. (d) Conf. *Outin. tom. 2* p. 417. (e) De hoc *Milone* conf. *Outin. tom. 2* p. 125. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 12. vol. 5* p. 240. (f) Non carminum sed versuum ut notat *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 8. vol. 1* p. 840. (g) Epistolam metricam ad *Carolum Calvum*, una cum *Milonis* præfatione ad eundem Imp. in librum de laudo puritatis ex MS. Elnonensi exhibuit *Edm. Martene* Anecdotorum tom. 1. p. 46. (h) Conf. *Outin. tom. 2* p. 428.

Liber trecentorum carminum (f) in laudem *Calvitii ad Cynobium Calvum Imp.* cujus singulae voces incipiunt a littera C. prodiit mu- tilus *Basil.* 1516. 1546. integer a Barthio editus inter *Adversaria sua Francofurt.* 1624. p. 2175.

Vita S. Rictudis abbatissæ Marchianensis ad Stephanum archiepiscopum Leodicensem. Extat apud Surium (Italo non nihil immu- tato) & Bollandum ad 12. Maii, & Mabil- lion. Sæc. Benedict. 2. p. 937. ad codices MSS. restituta.

Vita S. Aldegondis abbatissæ Malbodiensis. Habetur apud Surium, & Bollandum ad 30. Januar. & Mabilion. Sæc. Benedict. 2. p. 710.

Vita S. Lebwinii presbyteri, ad Albricum seu Baldricu Ultrasectensem episcopum. Extat apud Surium. 12. Novemb.

Liber de Musica, & hymni in Sanctos, quos ab eo conscriptos memorat Sigebertus, * *De Script.* c. 108.

Vita S. Brigide, MS. servatur in mona- sterio Elnonensi, teste Ant. Sanderò Bib- lioth. Belgic. MSS. part. 1. p. 55. (g)

- (b) THEODORUS, Constantinii Por- phyrogenneti, pueri adhuc in paternum imperium succedentis, præceptor & epho- rus, claruit anno 920. Habuit summam in aula CP. auctoritatem, donec Romani Lecapeni, patricii, & Magni Drungarii clas- sis imperatoris, qui Imp. Constantinii Por- phyrogenneti dignitatem in dies magis in- gressusque imminuere cœpit, consiliis obtin- tas, ipse a Romano, una cum Simone suo fra- tre Eunuchos, in Opiscianam Asiæ minoris regionem deportatus est. Quæ pluribus persequitur Leo Grammaticus in Chrono- graphia edit. *Parif.* p. 492. &c. Eadem sed contractius habet Cedrenus *Hitt.* p. 614. 618. 632. edit. *Parif.* Extant Græce MSS. *Orationes* ad magnum ecclesie oconomum, patriarchæ fratrem, hoc initio. *Μικρὸν μοι παρὲς σε τοὺς μέγαν τὸ τὸ λόγιον δορεῖν τῷ θεῷ ἀνδραγῆ,* &c. 2. *Obviatorum* ad discipulos suos turbidos & inobedientes. Incipit, *ἡμεῖς ποτὶ τίςιν οἱ τὸ αὐστηρὸν ἡμῶν ἐνεδίδοντες, οἱ τὸ λόγιον διαλογίας κατέπαυσαμεν* &c. 3. *Apologetica* satis pro-

Sec. X. ab anno DCCCC. lixa, pro Eunuchismo & Eunuchis composita, in gratiam & solatium fratris sui qui fuit Ennuchus, præfixo duplici præmio. Ipsa oratio hoc habet initium. *Εὐχκα σοὶ τῆς Εὐνυχίας συνήγορος αἰσῶται. ἢ μὲν γὰρ &c.* In hac oratione S. Basilium, ob damnatum Eunuchismum, perfringit & reellit. Confer Lambec. Comment. lib. 3. pag. 132. 4. Ad imperatorem Constantinum Porphyrogenetum, Leonis sapientis filium, partim encomiastica, partim parænetica. Principium. *Δῶρον τι καὶ ἐγὼ βασιλεῦ τῷτο δίδωμι, δῶρον ἐμοὶ δίδοναι, καὶ σοὶ λαμβάνειν ἱλαρῶς οἰκώτατον &c.* 5. *Ad discipulos.* Incipit hoc modo. *Ἐδὴ μὲν μὲ λέγων, ὡ παῖδες, ἱλαρότερά τι καὶ ὑπομετέτετα, καὶ αὐτὶ τὴν χάριν ἐπιδύσκοντες λόγον ἀπορώσαν &c.* Egregia hæc opuscula & publica luce dignissima adfervantur Biblioth. Vindob. Cod. Theol. juxta Lambec. 101. Nessel. 43. num. 2. fol. 116. Eaque supplemento suo corporis historię Byzantinę, quod animo conceperat, se inserturum pollicitus est Lambecius Comment. lib. 4. p. 15.

920. LEONTIUS, Byzantinus chronographus, claruit circa annum 920. De nomine quidem, germanum sit an suppositum, dubitant Labbeus & Vossius, ac proinde tanquam Anonymus in lucem prodit. Juvenite Constantino Porphyrogenecto, contexit *Chronographię* libros 4. quibus totidem imperatorum vitas ac res gestas exposuit; nempe Leonis Armenii, Michaelis Balbi, Theophili Michaelis filii, & Michaelis Theophili filii: exorsus a Michaelē Cūropalata, in quo definit Theophanes, usque ad Basilium Macedonem, i. e. ab anno 813. ad annum usque 867. Hos libros Gr. Lat. edidit Combeflius inter Scriptores post Theophanem *Parisi*. 1685. a pag. 1. ad p. 131. Sequitur in editione Combefliana *Vita Basilii Macedonis*, nova versione ornata p. 132. quam sub nomine Constantini Porphyrogeneti antea Gr. Lat. ediderat L. Allatius Symmict. part. 2. p. 1. (a) Verum Constantini esse negat Labbeus, & Chronographo nostro potius adjudicandam censet, Protrept. ad Hist. Byzant. num. 28. p. 14. & meo quidem iudicio rectissime. (b) Auctor enim Basilium tot immensis ubique ornat præconiis, ejusque genus a tam vultu, nobilique prolapia repetit, aliter quam istius temporis scriptores facere solent, ut a Constantino modestia alienum plane videatur, neque aliud scriptori fuisse consilium, quam ut avi laudes nimium decantando, nepoti suavius adblandiretur.

De se tanquam Constantino nusquam vel levissimum indicium injicit, immo tanquam de alio ubique loquitur, præsertim num. 34. Ubi hæc habet, *Νῦν ἐπὶ τῶν ἡμετέρων χρόνων Κωνσταντῖνος ὁ τῆς πατρὸς βασιλεὺς, ὁ λεγόμενος μὲν τῶ σφωτάτῃ υἱός, ἰσχυρὸς δὲ υἱόνος, τοῦ τούτου πατριάρχη &c.* Nunc ætate nostra Constantinus paterfamilias, Leonis sapientissimi filius, illius nepos, hoc privilegium habuit. Hæcine de se Constantinus? Apagē! Neque aliud ex operis epigraphæ exculpi potest, quam Constantinum scriptori dænum, quiquis erat, scribendi argumentum & materiam subministrasse. In præfatione testatur auctor, se si vita viresque oblectandissent, universi imperii Byzantini, ejusque imperatorum historiarum scripto configuratum. Ac proinde postea ex morbo convalescens, quatuor Basilii decessorum vitas huic operi præmisit. Addidit Combeflius p. 217. incerti auctoris vitas Leonis philosophi, ejusque filiorum Alexandri & Constantini, Romani Lecapeni, Constantini, & Romani Constantini filii; quas ex aliis quas habemus, mutato non nihil stylo, recentiorum quandam compilasse, & superioribus subjecisse non sine magna verisimilitudine conicit Labbeus.

ODO, natione Francus, in aula Gulielmi Aquitanie ducis educatus. Decimo nono ætatis anno Turonis tonsus in clerum transiit, musicus & archicantor ecclesię Turonensis factus anno 901. ibique Grammaticę elementa hausit; postea Lutetiam profectus, Musicam & Dialecticam a Remigio didicit; inde Turones reversus, celsę semet inclusit, & durioribus pietatis exercitiis totus incubuit. Anno 912. Burgundiam petens, in Cenobio Baluēni a Bernone abbate nuper fundato, monasticam vitam induit, monasterii scholę præpositus. Anno circiter 926. a Turpione episcopo Lemovicensi presbyter ordinatus. Anno 927. post Bernonis mortem abbas electus est; mox vero monachorum quorundam invidia & improbitate divexatus, fisco depoluit; & Cluniacum secedens, ceptum a se pridem monasterium perfecit. (c) Anno 936. Romam a Leone VII. papa evocatus pacem inter Albericum Romanę civitatis principem, & Hugonem regem conciliavit. Biennio post Romam iterum profectus, Hugonem ab obsidione urbis precibus abduxit. Paulo aute mortem abbas Floriacensis designatus, a monachis rejectus est. Anno 942. Romam tertia vice religionis ergo iter suscepit. Romę positus,

(a) Et cum *Allatii* versione Bartoldus Nihusius 1611. ut refert *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 7. p. 452. (b) Sed Labbeum refellit *Hancinus* de Historie Byzant. Scriptoris p. 473. quem sequitur *Fabr.* Bibl. Gr. l. c. c. c. § 7. vol. 6. p. 149. (c) Monasterium Cluniacense fundari a pio *Gul.* duce *Burgundie* ex Chronico *Urvallensis* monasterii notat *Lekandus* Collect. tom. 1. p. 314.

Sec. X. ab acuto morbo laborare cepit. Festinato igitur in Galliam rediit, Remis apud S. Martinum, cujus memoriam impense coluit, animam efflavit, quarto post Martini festivitatem die.

anno
DCCCC.

(a) SCRIPTA.

De vita S. Geraldii Comitis Aurelianensis libri 4. ad Aymonem abbatem.

Traſatus de reverſione B. Martini Turo- nenſis a Burgundia, cui præmittitur epiftola ad Fulconem Comitem Andegavenſem.

Traſatus, quod B. Martinum par dicatur apo- ſtolis. Tractatus iſti duo una cum Salviano editi ſunt Pariſ. 1511.

Sermones 4. viz. In cathedra S. Petri, De S. Maria Magdalena, De Benedicte abbate, & De conſubſtantiatione Baſilice S. Martini. (b) Collationum ſeu occupationum libri 3.

Antiphona 12. de B. Martino Turonenſi.

Verſus & hymni de ſacramento Corporis & Sanguinis Domini; (c) de B. Maria Magdale- na, & de B. Martino.

Opuscula hæcenus enumerata edidit Andreas Du-Chesnus in Bibliotheca Cluniacenſi Pariſ. 1614. p. 65.

Moralium in Job. libri 35. ex S. Gregorii moralibus plerumque excerpti. Prodiſerunt cura Martini Marrier Pariſ. 1617. 8vo.

Omnia Odonis opera habentur in Biblio- theca Patrum tom. 17. p. 252. 315.

Chronicon ſuccinctum ab Odone compoſi- tum exſtat MS. in Bibliotheca collegii S. Be- nedicti Cantab. vol. 9.

Scriptit etiam *Odo librum de translatione S. Benedicti*, alterum *de contemptu Mundi*; quin & *sermones* plures, ac *hymnos*; quæ omnia interierunt. (d)

Caterum Odonis *vitam* tribus libris fuſe deſcripſit Johannes, diſcipulus ejus, gente Italus; quem Romæ repertum Odo ad mo- naſterium Cluniacenſe anno 942. amanda- vit; monaſterii Priorem denum conſtitu- tum. Exiſtat hæc *vita* apud Surium 18. No- vembr. ex qua plura de Odone peti poſſunt.

928. (e) RATHERIUS, monachus Lobien- ſis, anno 928. in Italiam ad Hugonem regem profectus, ab eo episcopus Veronen- ſis conſtitutus eſt. Anno 954. prodicionis apud Hugonem falſo inſimulatus, ſede ſua & Italia ejiſcitur. A Brunone itaque archi- epiſcopo Colonienſi in patrocinium ſufcep- tus, ab eo ſedi Leodiſi tunc vacanti præfectus eſt. Verum auſteros illius mo-

res & rigidam diſciplinam ægre ferente clero Leodiſi, epiſcopatu cedere coactus, in Brunonis clientelam iterum ſe recepit. Mox Brunone fatagente, priſtinam ſedem Veronenſem obtinuit; qua tamen ruſus excidit, Hugoni regi ob reprehenſos acriter mores illius pravorum invidus. Tertia igitur vice jam exul, in monaſterium ſuum Lobienſem ſeceliſit; ibique diem extremum obiit anno 973. vel ſequenti.

SCRIPTA.

Opera ejus ex MSS. undique collegit ac edidit Lucas Dacherius Spicil. tom. 2. (f) viz. *Volunt Perpendiculariorum*, ſeu de *contem- ptu Canonum partes 2. ad Huberum Parmen- ſem epiſcopum*, p. 161. *Qualitatis conjectura cujuſdam*, ſeu *Apologia ſui ipſius* p. 199.

Discordia inter ipſum & clericos p. 217.

Liber apologeticus p. 225.

De nuptu cujuſdam illicito p. 238.

Epistola 5. p. 241.

Synodica ad preſbyteros ſuos p. 256.

Trinervium Rutherii Romani cuſius p. 265.

Sermones 2. de Quadrageſima p. 281.

Sermones 4. de Paſchate p. 308.

Sermones 2. de Aſcenſione p. 324.

Epistola ad Patricium de corpore & ſanguine Domini, habetur apud eundem tom. 12. p. 37. (g) cui anonymi cujuſdam brevem reſponſionem de corpore & ſanguine Do- mini adjunxit p. 39.

Vita S. Ursinarii Lobienſis, ab ipſo vel ſcripta vel aucta. Exiſtat ſed mutila apud Sur 18. April. (h)

Scriptit item teſte Sieberto cap. 127.

*Epistolam ad Papam de erroribus ſuis; Phre- neſu de ſeculo ſuo exilio, Librum cui titulus Inefficax garrulus, item contra hæreſin An- thropomorphitarum, Agoniſticum, ſeu Prologoio- rum lib. 6. (i) Confeſſionum lib. 1. Sparadori- ſion, ſeu de arte Grammatica; quæ ad- huc ſuperſunt, non liquet. Chronographia ejus manuſcripta in monaſterio Gembla- cenſi exiſtare dicitur. Denique cum de re- ditu ad monaſterium Lobienſem cogitaret, miſit ad abbatem librum, quem inſcripſit, *Conſtitutionem duorum*; fluctuans ſcilicet, utrum- ne reverſi debeat an non, ut ex Fulcivno notat Miræus ad Siebert. p. 149.*

ODILO, gente forſan Gallus, S. Medardi apud Sueſſionenſes monachus, clariſcit circa ann. 930. Condidit librum de *Trans-*

Sec. X. ab
anno
DCCCC.

930.

(a) Conf. Du Pin. Hiſt. Eccleſ. vol. 8. p. 10. Fabr. Bibl. med. & inſim. Latinit. I. 14. vol. 5. p. 458. ſeq. (b) Sermo in Feſto S. Martinii ex MS. Bigotiano habetur apud Martene Anecdotorum tom. 5. p. 618. (c) Verſus Odonis non nullo de hoc argumento addidit. Memoratus præſationi ad *Grandis* librum de Corpore & San- guine Chriſti tom. 7. Anecdotorum Latin. (d) Scriptit etiam Comment. in *Ieremiam* Prophetam, ut habet Long. Bibl. ſacr. vol. 2. p. 883. Liber ad *Turpinum* pontificem de pravorum perverſitate exſtat MS. in Bibl. Cort. ſub Thiberto B. 3. n. 5. (e) Conf. Du Pin. Hiſt. Eccleſ. vol. 8. p. 20. ſeq. (f) Edit. nov. tom. 1. p. 145. (g) Edit. nov. tom. 1. p. 375. (h) Quibus addenda expoſitio in *Apocalypſin* ut teſtatur Long. Bibl. ſacr. vol. 2. p. 920. (i) Hos libros cum epistolis quibuſdam ad *Wilkemum* & *Sobbanem* aliſque exhibuit Edm. Martene in Collect. nov. Vet. Monument. tom. 9.

Sæc. X. ab anno DCCCC.
latine reliquiarum S. Sebastiani martyris, & Gregorii pape in Sueffionense S. Medardi monasterium, anno 826. facta, quam Ingranno, monasterii sui decano, dicavit Libellum fed anonyum, & prefatione mutilum, extulit Boslandus Januar. 20. Integrum Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 1 p. 383. Scriptum etiam Odilo noiter ad Ingrannum, librum de adventu & susceptione SS. martyrum Tiburtii, Marcellini, &c. ex urbe Roma in monasterium Sueffionense, quem habes apud eundem Mabillon. loc. citat. p. 411. (a) Alter erat Odilo, abbas Cluniacensis, hujus etiam sæculi scriptor, de quo infra ad ann. 994.

932. (b) GERARDUS, monachus, & ut videtur S. Medardi cœnobii Sueffionensis decanus sive præpositus ab anno circiter 932. In vivis adhuc erat anno 950. Scripsit vitam S. Romani, tum metro, tum prosa. (c) Eam, quæ stylo oratorio scripta est, luce donavit Nic. Rigaltius (teste Mabillonio, qui tamen nec annum, nec locum editionis notat.) Prologum edidit ipse Mabillonius Analect. tom. 1. p. 107. (c2.)

933. (d) HIPPOLYTUS, patria Thebanus, claruit circa annum 933. certe Simeone Metaphraste, quem citat, paulo junior. Futile est quod habet Bivarius * qui Hippolytum nostrum Epiphano antiquiorem facit. Verum nostrum cum Portuensi confundere videtur. Fuisse Simeoni Metaphraste saltem ætate supparem exinde constat, quod ipsum diserte citet. Quid quod eodem cum Simeone tempore & vixisse & scripsisse, non infelici conjectura inde colligit Cl. le Moynius, * quod ex omnibus quos citat auctoribus solum Metaphrastem Dominum Simeonem vocat. *Εἶπ' ὁ, πρὸς τοὺς λόγους τοῦ κυρίου Συμεῶν*. Qui titulus apte factis ab eo tribuitur, qui scribebat jam vivente Simeone, qui cum in aula gratia & dignitate floreret, & esset magister & magnus Logotheta, honorifica ista κυρίου denominatione ab Hippolyto insigniri potuit. Contextuit Hippolytus *Syntagma Chronicum* a Christo nato ad sua usque tempora, (ut videtur) deductum. Hujusce operis fragmentum sub Hippolyti Portuensis nomine primus protulit Niceph. Callistus Hist. Eccl. lib. 2. cap. 3. p. 135. Amplius & illustrius fragmentum de genealogia Christi ejusque in terris conversatione habetur MS. plurquam semel iterumque in bibliotheca Viudobonensi, ut de aliis bibliothecis nil di-

cam. Primus illud Latine edidit Johan. Sambucus *Patar.* 1556. 8vo. Græc. & Latine ex codice Bavarico H. Canisius Antiq. Lect. tom. 3. p. 35. (e) paulo integrius P. Lambecius Comment. lib. 3. p. 46. novissime ex codice Vaticano Schellstratus Novissimæ ad opus Chronol. p. 510. qui textum exhibuit Canisiano & auctiorem & sinceriorem, cum in Canisii codice non pauca fuissent inserta. Operæ pretium fecerit, liquis collatis variis editionibus & codicibus MSS. præclarum hoc fragmentum denuo vulgaret. Interim consulat lector quæ habet Cl. Lambecius Comment. lib. 3. p. 45, &c. 98, 99. lib. 4. p. 150. lib. 5. p. 109. lib. 7. p. 341. Aliud fragmentum ex codice Urbino-Vaticano ante 600. annos conscripto habet Schellstratus ibid. p. 153. In Biblioth. Bodleian. cod. Baroc. 142. num. 18. fol. 278. habentur excerpta e chronico Hippolyti Thebani de incarnatione Christi, & de annis quos vixit B. Virgo, de Johanne Baptista, Evangelista &c. An vero eadem profusum cum editis, nisi inspecto codice, dicere non licet. Alia Chronici hujus fragmenta ex codice regio Græcæ & Latine dabit Cl. Cotelierus Not. ad Patres Apolt. pag. 201, 494. Hunc etiam, ut videtur, auctorem habet *Indiculus* de 12. *Apollolis*, sub Hippolyti senioris nomine Gr. Lat. a Combesio editus Auctuar. *Parisi* 1648. tom. 2. ut supra in Hippolyto Portuensi annotavimus. His addere licet, quæ me monuit P. Colomesius, testari nempe Sirmondum notis ad Sidonium pag. 57. in collectaneis antiquis *Συναγώγη* urbis Constantinopolitanæ (Cordini excerpta intellige) quæ in multis bibliothecis occurrunt, se legisse, Constantinum Crispo filio a se interfecto, cum facti errorisque dolore ictus esset, statuum argenteam auro superfusam, capite aureo, cum hoc titulo posuisse, *Η ΔΙΚΗ ΜΕΝΟΣ ΤΙΟΣ ΜΟΥ, Filius meus lesus*. Cujus rei, inquit, vindices laudant Herodotum, atque Hippolytum Chronographos. Herodoti qui meminerit novi neminem. Hippolytum laudat Glycas in Annalibus, & Nicephorus Callisti Hist. Eccl. lib. 2. Pro Herodoto legendum existimat Lambecius *Ἰπποδίων*, quia nimirum Herodionem coætaneum auctorem citat anonymus in Collect. de Antiq. Constantin. n. 202.

(f) EUTYCHIUS, Batrici filius, Arabice *Said Ibn Batrick* dictus, natione Ægyptius, ex civitate Fostat (quam veterem urbem *Mesr* fuisse tradit Geographiæ Nu-

933.

(a) Supposititium & nullius fidei esse disputat *Papebrochius* in Act. Sanct. tom. 1. Junii 2. p. 206. seq. ut notat *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* vol. 5. p. 450. (b) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* l. 7. vol. 1. p. 122. (c) Sen potius antea profa scriptam digessit, ut notat *Du Pin*, Hist. Eccl. vol. 8. p. 54. (c2.) Edit. nov. p. 429. (d) Conf. *Quirin.* tom. 2. ad ad. an. 1170. p. 1531. *Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 1. §. 25.* vol. 5. p. 212. (e) Edit. nov. tom. 2. p. 26. fed editionem Canisianam ex *Lambecio & Schellstrato* auxit *Bispingius*. (f) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccl. vol. 8. p. 4.

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.

bienfis auctor, cui *Sharifol Edrifi* nomen erat) oriundus, medicus insignis, & ab anno 933. patriarcha Alexandrinus, sedem tenuit annos 17. menses 6. atque obiit anno 950. Accidit ejus tempore dissidium magnum, & lis continua inter ipsum & gregem suum, teste Ibn Abi Olsabea in vita ejus, quam Arabice & Latine libro Euty- chiano præmisit Cl. Pocokius. Scripsit ad hanc fratrem suum Arabico sermone *Annales ab orbe condito ad annum usque 940.* (a) ex Lege & Evangelio (ut in præfatione ait) cæterisque libris veteribus & novis collectos, quibus *Contextionis Geomiarum* titulum dedit. In his occurrunt plura notatu dignissima, quæ frustra alibi quærentur: certe plurima anilibus fabulis simillima, quæ si non ex proprio cerebro finxerit, saltem ex futilibus ecclesiæ suæ monumentis hausit. Horum annalium ἀποσπασμάτων notis illustratum sub titulo Originum Alexandri- narum Arabice & Latine edidit Cl. Seldenus Lond. 1642. 4to. Integros Annales cum Selden præfatione notique Arabice & Lat. in lucem protulit Doctiss. Pocockius Oxonii 1659. 4to. Abi Obsebea, seu Ahmed Ben Calem in vitis Medicorum testatur Euty- chium nostrum *Syntagma compendiosum* scripsisse, *Nemolgebudur* dictum, tribus abso- lutum sermonibus, in quibus de notitia je- junii Christianorum, Palchatis eorum, festo- rum, chalitatum, patriarcharum, &c. egit. Idem fuisse hoc opus cum *Annalibus* statuit Seldenus, diversum esse tum ex libri titulo, tum ex rerum distributione colligit Hottin- gerus.

Præter hæc, scripsit Eutyichius *librum de rebus Siciliæ*, postquam a Saracenis capta est. Existat MS. in Bibliotheca publica Cantabrigiensi *Annalium* codici subjunctus. (b) Scripsit item *disputationem inter Heterodoxos & Christianos*, Jacobitis oppositam, quæ habetur MS. uti & *Medica* quædam ejusdem operiscula; de quibus vide quæ habet Cl. Hottingerus Biblioth. Orient. cap. 2. p. 71. 84. & Hist. Eccles. Sæc. 10. p. 37.

936. LEO VII. gente Romanus, ad an. 936. pontifex, die 14. Februarii ordinatus. Eo- dem anno Odonem abbatem Cluniacen- sem Romam evocavit; ut lapsos monacho- rum mores & disciplinam ejus ope resta- raret. Obiit anno 939. die 23. Augusti. Existant *epistolæ* 3. Conc. tom. 9. p. 194. (c)

940. (d) JOSEPHUS GENESIUS, histo-

(a) Habentur ad an. 900. MSS. Arabice in Bibl. Cotton. sub *Caligula A. 4.* (b) Latinitate donatum & bene- ficio Tho. Hobart ex Cantabrigiensi autographo primum vulgatum exhibuit *Muratorius* tom. 1. part. 2. Scripto- rum Italicorum. Hujus autem Eutyichius auctor non erat, quippe mortuus an. 950. hoc autem Chronicon ad an. 963. extendit. Jo. Bapt. Carrivier, qui inter Historicis Siculos edidit *Punorum* 1721. in præfatione liquido ostendit auctorem fuisse Arabem Mahumedanæ sectæ, et ortu Siculum. (c) Epistolam ad Hugonem Francorum principem, & monasterii S. Martini Turonensis abbatem edidit *Ducherus* Spicil. tom. 2. p. 175. Edit. nov. tom. 3. p. 171. (d) Conf. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 5. c. 5. §. 23. vol. 6. p. 596. (e) Conf. *Quint.* tom. 2. p. 415. (f) Item Jenæ in Bibl. publica Academiæ, teste *Fabr.* Bibl. Gr. loco citato.

Tom. II.

N

Chri-

ricorum quos mediæ ætatis jactat Græcia haud poltremus, claruit sub Constantino Porphyrogenetto, circa annum 940. Et si de anno non ulque adeo certus sim. Hi- storici Byzantini ipsam accenset Johan- nes Scylitzes Curopalata in præfatione ope- ris sui, in editione Græco-Latina Parisiensi (quæ posteriorem solummodo historię Scy- litzianæ partem exhibet) perperam omissa, habetur vero in versione Latina quam ad- ornavit ediditque Johan. Baptista Gabius, Venet. anno 1570. Et quia in paucorum manibus versatur hæc editio, locum inte- grum hic describere, non gravabor. Nam *Daphnopates Theodorus*, *Nicetas Paphlago*, *Josephus Genesius*, & *Mamed Byzantius*, *Ni- cephorus Diaconus Phryx*, *Affanius*, *Leo*, *Theo- dorus qui fuit Sides præses*, ejusque nepos, atque ejusdem cognominis illius ecclesiæ quæ est in Sebaste præfectus, & ita cum his *Demetrius Cyzici* & *Johannes monachus Lydiæ*, proprio sibi quisque proposito argumento — longe a virorum illorum quos diximus (viz. *Georgii Syncelli* & *Theophanis*) mente aber- ravimus. Cedrenus, qui Scylitzes scripsit, etiam raro mutatis verbis, perpetuo com- pilare solet, in præfatione recentiss reli- quis Genesium quidem & Manuelem præ- termittit, quos tamen nomine τῶν λοιπῶν συ- γγραμμάτων comprehendere videtur. (c) Context- uit Josephus noster *Historiam* seu *vitam* imperatorum Byzantinorum Leonis Arme- ni, Michaelis Balbi, Theophili Michaelis fi- lii Michaelis Theophili filii, & Basilii Macedonis, historię Byzantine partem non contemnendam, quam Constantino Porphy- rogenetto Leonis filio, cujus jussu opus il- lud aggressus fuerat, nuncupavit. Patet id ex dedicatione; ubi versibus elegiacis, operi præfixus, auctor Constantinum sic al- loquitur.

τὴν ἐξ ἱστορίας τῶν ὁσῶν βίβλων ὡς ἐκείλευσαι,
αὐτοκράτορ μάλιστα καὶ καμάτος μεγάλοις.
Ἐν σοι δῶρον ἔσται, ὅπως ἐγνωσμένον εἴη
Ἐκ φιλοδοξίας συντεθέν ἐκ τοῦ πόθου.

Existat MS. in bibliothecæ collegii Paulini Lipfensis codice, paginis 77. in folio con- stante, præfixo *Genesii* nomine. Apogra- phum ejus Johan. Andreæ Bosii historio- rum in Jenensi academia olim professoris manu descriptum, cum breviusculis Reine- fii notis, in bibliotheca Senatus Lipfensis affervatur (f) Opus diu cum blattis & ti- neis luctatum in lucem tandem protrahere in se suscepit vir undequaque doctissimus

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.

Sæc. X. ab anno DCCCC
 Christianus Wagnerus, ad D. Johannis, pastor Liptienfis. Apographum Bosianum cum codice Liptienfi iterum contoluit, Latina versione, notisque critico-historicis & canone chronico illustravit, & dissertationem præliminarem plane eruditissimam præmittere destinavit. verum morte præventus (obiit enim non mediocri rei litterariæ jactura. dyfenteria extinctus 5. Cal. Aug. 1693.) opus inceptum absolvere non potuit. Effritentem laboris se jam devorasse, novissimis litteris paulo ante obitum datis me monuit. De auctore singularem plane sententiam fovebat, codicem MS. *Genesis* nonnisi falso præferre, & a recentiori manu illud additum; veros auctores fuisse *Georgium* & *Theophanem*, Johannis cujusdam Diocæsariensis filios: patere hæc ex *Iambis Olympii* cujusdam, qui codicem manu sua descripsit, calci operis subnexis, quos prout ab amicis Liptienfisibus in usum meum descripti sunt, hic subjungam.

* Πατρε.
 † Cl. Olearius qui mei causa Iambos ad codd. MSS. nuper recensuit, legit *Ιωάννης* σοι τὰν της.

Λεώτης ἀνὴρ ἀρετὸς ὡς ἔγω κρίνω
 Γεωργίου τὸ Φημί & Θεοφάνους
 τῶν χρονογραφῶν τῆς τοῦ βιβλίου Πατρός
 † Ἰωάννη σοι λάβει, φίλε δαίμονι
 ὁ τῶν προόδων πρώτος, ἀλλὰ & οὗτος
 διοικασταρίας τῆς ἀναζήτησης
 Ὀλυμπίου. Ὀλυμπίου.

Videbit lector eruditus vel prima fronte hos Iambos sanam lectionem non agnoscere, neque sensum satis commodum fundere. Quin nec dissimulat ipse Wagnerus in iis esse quæ ipse haud satis intellexerit, id tamen extra dubitationis aleam positum esse, quod Georgius & Theophanes Johannis τῶ τῶν προόδων πρώτος. ἀλλὰ καὶ οὗτος διοικασταρίας filii, sint chronographi τῆς τοῦ βιβλίου. Subdit se non dubitare quin codici MS. Paulino ΓΕΩΡΓΙΟΥ nomen primitus adscriptum fuerit, postea vero cum litteræ quædam huius nominis evanissent, nescio quis lacunas litterarum expleturus ΓΕΝΕΤΙΟΥ nomen formaverit. Ego quidem (ut quod sentio, libere dicam) in sententia Wagneriana acquiescere non potui. Facile vidi Iambis saniores lectionem restitui posse, aliumque ex iis sensum exculpendum esse. Ne vero iudicio meo temere nimis adherere videret, consului virum in his litteris summum, Edwardum Bernardum, qui Iambos hoc modo corrigendos & in hunc sensum reddendos esse censuit.*

Λεώτης ἀνὴρ ἀρετῶν, ὡς ἐγὼ κρίνω,
 Γεωργίῳ τὸ Φημί & Θεοφάνους
 τῶν χρονογραφῶν, ὁ τῆς τοῦ βιβλίου Πατρός

(a) Vide eisdem Iambos castigatos ap. *Oudin*, tom. 2. p. 417. item ap. *Fabr.* ubi supra. (b) Conf. *Du Pin*, *Hist. Eccles.* vol. 8. p. 45. (c) Conf. *Oudin*, tom. 2. p. 446. *Fabr.* *Bibl. med. & infim.* Latinit. 1. 6. vol. 2. p. 508. seq. (d) Exilat MSS. continuatione *Reginaldi* archidiaconi Andegavenfis ad an. 1277. in *Bibl. Coet. sub Orbino B.* 3. n. 3. (e) Item inter *Andree du Chesne* Scriptores rerum Francorum tom. 2. teste *Fabr.* loco citato.

Ἰωάννη σοι λάβει, φίλε δαίμονι,
 ὁ τῶν προόδων πρώτος, ἀλλὰ & οὗτος
 διοικασταρίας τῆς ἀναζήτησης.

Sæc. X. ab anno DCCCC

Inter recentes Scriptores, optimus quantum ego arbitror, *Georgium* inquam [*Syncellum*] & *Theophanem*, *chronologos*, est huius libri auctor [*Iosephus Genesius*] Sime ergo tibi, *Johannes* hoc opus, vir dilecte Deo, præsulum primus atque etiam episcopus, sive sacerdos *Diocæsaria*, quæ est *Anazarba*. Descripserat, ut videtur, hunc vodicem *Olympius* in *Johannis* cujusdam episcopi *Diocæsariensis* gratiam, descriptumque subnexis verbis illi obtulit. Atque hunc verum *Hexactici* Iambici sensum esse, & genuinam lectionem quovis fere pignore contendam. Neque ullus dubito Cl. Wagnerum pro eo quo erat candore atque eruditione sententiam suam facile mutaturum, si modo Iambos *Olympianos* cum *Johannis* *Syltze* loco contulisset. Verum *Syltze* prælationem ipse non viderat, de ea admodum sollicitus, utque ejus loci copiam sibi facerem, me enixissime obtulit. Interiun impenſe rogandi sunt ejus amici, viri eruditione præstantissimi, cujusmodi plures nutrit *Liptienfis* academia, ne præclaros eruditissimi viri labores perire sinant, eosque pene ad umbilicum perductos diutius publico invadeant.

(b) FLODOARDUS, Sigeberto Flauvaldis, Culminiacenſis presbyter, & canonicus Remensis, claruit anno 940. Heribertus Comes, qui jura omnia ecclesiastica deprædatus, Hugonem filium puerum septennem in archiepiscopatum Remensem ante aliquot annos promouere fecerat, Flodoardum nostrum, utpote filii sui electioni adversantem, ecclesia Culminiacenſi privavit, una cum terra beneficii, quam tunc temporis tenebat, ut ipsius verbis utar; nec id modo, sed cum non nulli eum insidiarum apud Comitem insimularent, in libera custodia ipsum detinuit; post quinque menses dimissus est, eique postmodum Hugo jam adultus factus, ecclesiam S. Mariz in Colrido sitam dedit; terram, quam pater abstulerat, reddidit; aliamque in prædicta villa largitus est. Obiit anno 966. 28. Martii, ætatis suæ 73.

(c) SCRIPTA.

Chronicon verum inter Francos gestarum ab anno 919. ad annum usque 966. (d) Habetur inter Scriptores coxtaneos a Pithæo editos *Parisi*. 1588. 8vo. & *Francforti*. 1594. 8vo. p. 109. (e)

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.

Historie ecclesie Remensis libri 4. Prodi-
erunt una cum appendice anonymi, an-
tiqui tamen auctoris, a Sirmondo editi *Pa-*
risi. 1611. 8vo. cum notis Colvenerii *Duaci*
1617. 8vo. & in Bibliotheca Patr. tom. 17.
p. 500.

* De Hist.
Lat. l. 2. c.
40.

Johannes Bonderius in *Indice codicum*
MSS. per Belgicam, ut Cl. Vossius* nos doc-
cet, refert Trevis in summo templo aller-
vari Flodoardi presbyteri *de triumphis Ita-*
licis martyrum & confessorum libros 15. me-
tro scriptos. *De triumphis Christi & sancto-*
rum Palagiana metrice libros 3. *De trium-*
phis Christi, & Antiochie gejis metrice li-
bros 2. An ita sit, viderint, quibus codices
manuscriptos inspicendi copia datur. Cer-
te exilant in pervetusto codice Carmeli-
tarum exalceatorum in suburbio Germa-
nensi, versuum Heroicorum libri 14. initio
quidem mutili, *de summis pontificibus a B.*
Petro ad Leonem VII. quo etiam in opere sub
singulis pontificibus haud pauca sanctorum
elogia interjicit. Prolixam admodum hu-
jus operis partem nempe a Gregorio II. ad
Leonem VII. Edidit Cl. Mabillonius Sæc.
Benedict. 3. part. 2. p. 596. Ex eodem co-
dice, nempe lib. 14. cap. 18. *vitam S. Co-*
lombani abbatis, edidit idem Mabillonius
Sæc. 2. p. 30. ut & *S. Atale vitam* ibid.
p. 127. Carmen etiam *de S. Bertulfo* ab-
bate Bobiensi ibid. p. 166. Denique ex lib.
13. Carn. 8. *de S. Benedicto* multique ejus
miraculis carmen integrum protulit idem
Mabillonius in Supplemento Sæc. 1. quod
habetur ad calcem Sæc. 2. p. 1095. An hoc
opus idem sit cum Flodoardi libris 15. *de*
triumphis Italicis martyrum & confessorum,
metro scriptis, qui, ut ex indice MSSorum
Bonderiano liquet, Trevis allervantur,
norunt ii, quibus utrumque opus conferre
datum sit. (a)

940.

(b) GREGORIUS, presbyter, forsan
Cæsariensis, claruit circa annum 940. Scrip-
sit *vitam S. Gregorii Nazianzeni*, ex ipsius
Nazianzeni Iambis, quos de vita sua con-
didit, & orationibus ut plurimum concin-
natam. Exiit Gr. Lat. operibus Nazian-
zeni præfixa. (c) Scripsit etiam *Orationem his-*
toricam in SS. 118. *Patres concilii Niceni*,
& in *Constitutionem Magnam*, quæ Latine
habetur apud Surium 10. Jul. Gr. Lat. apud
Combesii. Auctuar. Nov. tom. 2. p. 547.
cum notis.

940.

(d) WITIKINDUS, sive Wipduchin-

(a) Vide *Ruinartii* observationem de MSS. Carmelitarum Sangermanensi a *Fabr.* & *Du Pin.* locis citatis exhi-
bitam. (b) Conf. *Ordin.* tom. 3. p. 442. (c) Exiit etiam e MSS. *Duci Sabaudie* recentia Gr. Lat. tom. 2.
Act. Sanctorum Maii p. 766. ut notat *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 7. p. 509. not. (d) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 478.
(e) Inter scriptores rerum Brunsvicensium a *Gual. Leibnitio* edit. *Hannov.* 1707. (f) Denuo an. 1677. fol.
in Collectione rerum Germanicarum Reinecciana, & an. 1688. inter res Germanicas a *Meibomio* Patre & Filio
collectas, ut refert *Ordin.* ubi supra. (g) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 8. p. 26. (h) Edit. nov. tom. 1. p.
402. 414. 431. seq.

Tom. II.

Sec. X. ab
anno
DCCCC.

Sec. X. ab
anno
DCCCC.

SCRIPTA.

De rebus Saxonum gejis, sive de Henrici
Ancupis & Othonis I. Imp. rebus gejis li-
bri 3. ad *Mathildem reginam, Othonis Au-*
gusti filiam. Prodiertunt *Basil.* 1532. *Fran-*
cofurt. 1577. & inter Scriptores rerum Ger-
manicarum ibid. 1580. (e)

Versus aliquot, qui in codice 4. Evangelio-
rum descripti in monasterio Corbeienli re-
perti sunt, prodiertunt cura Henrici Meibomii
una cum libris de rebus Saxonum, notis il-
lustrati, Francofurt. 1621. fol. inter alios quod-
dam ejusdem sæculi Scriptores. (f)

Interierunt *passio Thecla virginis metrice,*
& *vita Pauli Eremitæ* tam prosa quam metro,
a Witikindo scriptæ, teste Sigeberto de
Script. cap. 129.

ATTO, Secundus dictus, Aldegarii filius, 945.
ab anno 945. episcopus Vercellensis. Obiit
post annum 960.

(g) SCRIPTA.

Capitulare, (seu Canones & statuta eccle-
sie Vercellensi data,) e conciliis, epistolique
decretalibus contextum, & in centum capi-
ta distributum.

De Pressuris ecclesiasticis opus, in tres partes
divisum, quarum prima agit de Judiciis episco-
porum, secunda de Ordinationibus eorundem,
tertia de Facultatibus ecclesiasticarum.

Epistole variae, numero 11.

Opuscula ista a codice Vaticano, admo-
dum mendofo quidem & plurimis lacuinis
hiante, cura Card. Bonæ descripta, in lu-
cem emisit Lucas Dachérius Spicil. tom. 8.
p. 1. (h)

Sermones Attonis 17. de variis argumen-
tis, & liber Polypiticus seu Perpendiculum
dictus de noxiis redarguendis & honestis
faciendis, in eodem codice Vaticano ha-
bebantur, sed tinea & rubigine adeo de-
formata, ut legi non possent.

AGAPETUS II. natione Romanus, 946.
ecclesie Romanæ pontifex ordinatus anno
945. die 9. Augusti. Anno 947. Hugoni,
cui de sede Remensi a Gallis episcopis mo-
talis fuerat, episcopatum confirmavit. Eun-
dem nihilominus anno sequente episcopi
Galli in synodo Engelenheimensi damna-
runt, ac throno Remensi deturbarunt:

N 2

quo-

Sæc. X ab
anno
DCCCC.

quorum sententiam ipse Agapetus habita
Romæ synodo anno 948. ratam habuit.
Obiit anno 956. die 18. Martii. Exstant
epistola 2. Concil. tom. 9. p. 618. Alia ad
Gerhardum archiepiscopum Laureacensem,
qua metropolitani jura ei confirmat, ha-
betur apud Lambecium Comment. lib. 2.
p. 651.

946.

LUITPRANDUS, natione Italus,
domo Papiensis, si quidem Johan. Trithemio fides; Franciscus vero Bivarius in cen-
sura, Luitprandi operibus præmissa, con-
jecturis non penitus contemnendis contem-
dit, gente fuisse Hispanum, domo Cordu-
bensium, saltem Boeticum, & una cum pa-
rentibus a Saracenis fugatum in Italia con-
fessisse. Quicquid sit, erat ecclesiæ Tici-
nensis diaconus, & anno 946. a Berengario
Italiæ rege ad Constantinum Imp. confir-
mandæ utrinque amicitie causa, legatus
est; & a Constantino per quam honorifice
& humaniter exceptus, domum reverlus
episcopatu Cremonensi donatur, suaviter
administratæ legationis præmio: idque si
in re obscura conijcere fas sit, eodem vel
sequenti saltem, anno. Ante annum 963.
(quo vero tempore haud satis liquet) Be-
rengario inivisus, incertum qua sorte, fa-
ctus, sede sua ejectus est. Inde igitur in
Germaniam se contulit, & Fraucolurti la-
res fixit, ibique historiam suam condidit,
in qua præcipue Berengarii Italiæ regis ty-
rannidem ad vivum depingit, nec mala,
quæ ipse ab illo, ejusque conjuge Willa pas-
sus est, reticet; præsertim initio libri 3.
cui *Antidosis* sive *Antapodosis* titulum fecit:
"Tanta enim, inquit, mendaciorum jacula,
"tanta rapinarum dispendia, tanta impietatis
"molimina in me, & domum meam,
"cognitionem & familiam gratis exercue-
"re, quanta nec lingua proferre, nec cala-
"mus prævalet scribere; sit igitur eis præ-
"tens pagina Antidosis, hoc est retributio,
"dum pro calamitatibus meis *τῶ ἀντίδοσις*
"eorum, id est impietatem, præsentibus
"futurisque mortalibus denudavero. Nec
"minus etiam sanctissimis & fortunatis vi-
"ris pro collatis in me beneficiis Antidosis
"erit. Anno 963. synodo Romanæ interfuit,
& Othoni Imp. interpretis vicem præstitit;
quæ Saxonica enim lingua locutus est
imperator, ipse Latine episcopis reddebat.
Anno 968. ab Othone Constantino-
polim ad Nicephorum Phocam legatus est,
nuptiarum Ottonis filium inter & Annam
Romani Imp. filiam, Nicephori privignam,
conciliandarum ergo. Verum a Nicephoro

Indubrio habitus, contumeliis affectus, &
innumeris injuriis exagitatus, domum re
infecta rediit: plurimas etiam injurias ab
episcopis & præfectis Græcis illatas in iti-
nere remetiendo passus: quas ipse fuisse fa-
tis in historia enarrat & exaggerat. Vixit
adhuc anno 970. Tam rudi indoctoque sæ-
culo vir plane non ineruditus, Græce pa-
riter Latineque peritus, poetica facultate
insignis, cujus ut & reliquarum artium hu-
maniorum veltigia in operibus ejus ubique
deprehenduntur; unde cum *Incidento & al-
terno stylo* scripsisse affirmat Sigebertus de
Script. c. 127.

(a) OPERA.

*Historia rerum in Europa suo tempore ge-
stiarum libri 6.* ad Raimundum Liberitanum
in Hispania episcopum, ab Arnulpho Imp.
exorli, & in priore sua legatione CP. delin-
quentes: quæ legationem eum istam exci-
pient, sex posteriora libri sexti capita, Luit-
prandum auctorem non habent, sed a re-
centiore quopiam adjecta sunt. Libro 3.
(non vero quod olim existimavit Sigeber-
tus & ex eo Trithemius toti operi) Anti-
dosis sive Antapodosis nomen dedit, cu-
jus rationem ex ipso auctore supra reddi-
dimus.

Legatio ad Nicephorum Phocam Imp. anno
968. suscepta. Primus eam edidit Cani-
sius Ingolgrad. 1600. *Ciriosum plane scri-
ptionem*, inquit Erycius Puteanus, *quantis im-
perfectum.* (b)

*Liber de pontificum Romanorum gestis a S.
Petro usque ad Formosum papam*, ex Ana-
stasio maximam partem excerptus. Suppo-
nitum esse opus ac Luitprando abjudi-
candum satis constat. Nec invita veritate
conicit * Vollus (cui hac in parte suffra-
gatur * Phil. Labbeus) id Germano cuidam,
ac monacho quidem Corbeienli vel Hirsfel-
densi, qui suli finem superioris sæculi flo-
ruerit, ascribendum esse. Prodiit una cum
Anastasio vitis cura Johannis Busei Mogun-
tiae 1602.

Chronicon Luitprando cuidam ficticio ec-
clesiæ Toletanæ subdiacono inscriptum, fa-
bulis anilibus & portentosis mendaciis re-
sertum. Hujusce chronici laudes mire de-
predicat Fr. Bivarius, *Censura* p. 28. Notavi,
inquit, singula; placuerunt omnia. Opus
ait, correspondere auctori, phrali, stylo, re-
bus scriptis; correspondere eruditioni ejus
omnigenæ, denum & Mæcenati suo Regi-
mundo; uno verbo, esse Dextriani chro-
nici quasi complementum. Et par certe
utriusque scriptoris fides; idem apud erudi-

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.

(a) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccl. vol. 8. p. 29. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. L. 11. vol. 4. p. 89. seq. (b) Ex-
stat una cum Hist. lib. 6. apud L. A. *Muratorum* inter rerum Italicarum Scriptores vol. 2. qui & emendationes
quasdam Historiæ Luitprandianæ ad finem subiecit.

Sæc. X. ab anno DCCCC. tos pondus, & auctoritas. Nec ipse diffimulare audet Bivarius, auctorem hunc Pfeudo-Turpino Remensi in rebus Caroli M. aliorumque plurimum fidem præbuisse. Tanto denique hujus chronici amore captus, ut istud commentarii uberissimi illustratum se in lucem editurum promisit. Dignus plane homo nugivendulus, qui in hujuscemodi quilibet eventulandis operam atque oleum perderet.

Adversaria, ejusdem auctoris, & farinæ. *Enitet in his*, inquit idem Bivarius, *spiritus ejusdem Luitprandi*, utroque idiomate, utroque stylo semper ornatus, rerum scripturam gravitate & raritate ubilbet gaudens: & Luitprandus usquam Luitprando dissimilis. Verum *ἐπιστὶς τοῦ ἐπιστοῦ Φιλῆ*, similesque amant labra lactucæ.

Opera ista in unum collecta, ac notis illustrata ediderunt Hieronymus de la Higuera, & Laur. Ramirelius *Amst.* 1640. fol. Huic etiam editioni epistolæ quorundam præfatum Hispanorum a Juliano archi-presbytero collectæ, ejusque scholiis & Ramirelii notis illustratæ, & Higuerae Diphtheron Toletanum, in quo de sedis istius episcopis fuse agitur, accesserunt.

950. ANONYMUS *historiæ Claromontensis* auctor, claruit circa annum 950. Scripsit de SS. ecclesiis & monasteriis Claromontii *libellus* 2. quos primus eruit notitiæ illustravit Jo. Savaro regis consiliarius *Paris*. 1608. & exinde Ph. Labbeus *Biblioth. Nov. tom. 2. p. 707.*

950. JOHANNES, gente Italus, urbem Romam natalem habuit, Odonis Cluniacensis discipulus, a quo Roma secum abductus, monachus institutus est, deinde prior ab eo ordinatus. In tota peregrinatione comitem & socium intimum eum habuit Odo, ejusque opera ad negotia sua peragenda maxime usus est. Claruit circa annum 950. Condidit de vita præceptoris sui, S. Odonis, abbatis Cluniacensis *secundi, libros tres*. Hos post du Chesnium in bibliotheca Cluniacensi ad MS. codicem Compendiensem recognovit, edidit Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 5. p. 150. qui & prolixum, sed & eruditum elogium historicum de Odone abbate Cluniacensi præmiit. (a)

956. (b) JOHANNES XII. natione Romanus, Albertici patricii filius, ipse urbis patricius & clericus, post mortem Agapeti, favente populo Romano, pontificalem se-

dem adeptus est anno 956. die 23. Martii ordinatus, cum decimum octavum ætatis annum nondum explevisset. Octavianus antea vocatus est, primulque fuit, (si vite ejus scriptori * fides sit habenda) qui pontifex factus, sibi nomen mutavit. Vir lecleribus & nequitia infamis, nil ambitioni aut libidini suæ intentatum reliquit; stupris, adulteriis, homicidiis, & tyrannide Neroni vel Caligule merito conferendus. Proditionis insuper, peridiæ, & perjurii criminibus Deo invisus, & Italie gravis factus, in synodo Romana anno 963. ab Othone Imp. adversus quem rebellis arma moverat, nefandorum scelorum accusatus est, ac depositus, substituto ei Leone. Ipse tamen anno sequenti fede ac potentia pristina recuperatis, collecto Romæ concilio Leonem ejecit & excommunicavit. Obiit anno 964. die 12. Maii, a diabolo in temporibus percussus ac lethaliter vulneratus, dum se nocte quadam cum cujusdam viri uxore extra urbem oblectaret: uti ex Luitprandi fide narrat Baronius. * Extlat *epistola* ad Dunstanum archiepiscopum Cantuariensem *de pullo*, & *rescriptum* pro excommunicatione Iluardi & lociorum, qui ob agros ad cœnobium S. Symphoriani pertinentes injuste a se detentos a synodo in finibus Burgundiæ anno 955. anathemate icti fuerant, Concil. tom. 9. p. 641. (c)

(d) THEODORUS, cognomento DAPHNOPATES, vir summi in aula Constantinopolitana & nominis, & dignitatis, patricius, & primus a fœcres, claruit circa annum 956. ut ex infra dicendis liquido patebit. Erat Theodorus non modo dignitate, sed & litteris illustris. Scripsisse historiam Constantinopolitanam exinde colligo, quod ipsum historicis Byzantinis in præfatione historiæ suæ discrete accenseat Johannes Scylitzes, quod & a Cedreno etiam factum est p. 2. Sed & in theologicis haud leviter versatus. Superest ejus oratio de manu S. Johannis Baptistæ Antiochia Constantinopolim translata, quæ ita incipit. *ἰδὲ ὁ παλιν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἀποστόλων τῶν αὐτῶν Χριστῶν ἀναβλῆς ἀφ' ὧν τὰ ναμὰτα &c.* Extulit hanc orationem, sed anonymam, Latine Surius August. 29. Habetur Græce MS. Bibl. Vindob. Cod. Theol. juxta Lambec. 111. num. 5. a fol. 87. usque ad fol. 98. Meminit & L. Allatius *Diatri. de Simeon. pag. 96.* S. Præcursoris manus diu, magnæque cura Antiochiæ in templo D. Petri cultodia fuerat; quam tandem clam furripuit Jobus quidam diaconus An-

(a) Ejusdem *Johannis* Opusculum ex *Gregorii* Moralibus defloratum in quo Auctor alia sua Scripta memorat, affertur MS. in Bibl. monasterii Calmenis cæte *Mabillon. Musei Ital. tom. 1. part. 1. p. 121.* (b) Conf. *Du Pin. Hist. Eccles. vol. 8. p. 10* (c) Privilegia duo, Monachis Cantuar. ex MSS. *Usher. penes Rever. episc. Assaens.* exhibuit *Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 223.* Alium concessum Glaston. cœnobio ibid. p. 257. (d) Conf. *Ortius. tom. 2. p. 449.*

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.

tiochenus, & urbe noctu egressus Chalcedonem deduxit, ubi tirrem imperatorie, ad hoc ipsum emissæ, impositam, illultriores senatores procedentes obviam, cum Polyucto patriarcha, & universo clero & populo, cum cereis, facibus, & sulphuribus, eam in palatium deduxerunt, anno circiter 956. reterente hæc Cedreno Hist. p. 640. Mox institutum hujus Translationis festum; & hac occasione anno sequenti, cum anniversaria istius festi rediret solennitas, hanc orationem habuit Theodorus, uti num. 16, 17, 18, 19. ipse prolixè narrat. Hinc ætas ejus alioquin satis obscura clare deprehenditur. Exstat etiam MS. ejus *encomium in S. Paulum*, ex diversis Chrylostomi sermonibus collectum. Principium, *Ἄσας μὲν ἑγκωμίων λόγος* &c. Vide L. Allat. de Script. Simeon. p. 82. Aliud ejusdem argumenti, sed diverso plane initio ibid. p. 111. Princ. *Τῆς ἐπιγραφῆς τῶν ἀποστολικῶν πράξεων*. Oratio in *navitatibus pretiosi Præcursoris*. Princ. *Εἰ μὲν ὁ τῶ λόγος καὶ καὶ πρὸς ἡμᾶς*. Allat. ubi supra p. 87. qui tamen monet in Cod. Vaticano 1074. Theodorito Cyri episcopo tribui. Vita Theodori Studite habetur Græce MS. Biblioth. Auguitan. cod. 66. num. 6. teste Posselino in Append. p. 69. (a) Exstant item Theodori nostri *Apanthismata* sive fasciculi ex variis S. Johannis Chrylostomi operibus decerpti, & in 33. capita divisi, editi Græce in editione Saviliana tom. 7. p. 665. Græce & Latine in Parisiensi tom. 6. p. 663. (a) Habentur MSS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. juxta Lambec. 153. num. 1. (b) Ubi ordo eorum & numerus ab editis discrepant, & unicuique capiti partim in principio, partim in margine, litteris miniatissimis ascriptum est ex quibus Chrylostomi operibus singula apanthismata desumpta sunt. Eadem apanthismata continet etiam codex 154. elegantissimus plane, & magna ex parte aureis litteris scriptum, qui Cardinalis Bessarionis olim fuit. Addam solummodo Theodorum nostrum inter Scriptores recenseri, ex quorum sermonibus liber Græcorum ecclesiasticus, *πνευματικὸς* dictus, contextus sit, quo diversorum auctorum orationes laudativæ in varias Christi domini, & Sanctorum festivitates continentur, memento L. Allatio Dissert. 1. de lib. Eccles. Græc. p. 95.

960.

(c) FRIDEGODUS, natione Anglus, cœnobii S. Salvatoris Cantuariensis mona-

(a) Item in Bibl. Lugd. Bat. inter MSS. Gr. Isaaci Vossii ut notat *Oudin.* tom. 2. p. 448. Hæc vita ea ipsa est quam Lat. versam a Jac. Sirmondo habuit *Burtonius*, ac pleraque ex eadem adduxit tom. 9. *Annal.* Integram vero Gr. Lat. ex cod. Bibl. coll. Jesuit. sub *Michaelis* monachi nomine edidit *Jac. de la Banne* in tom. 5. *Op. Sirmondii Parisi.* 1596. fol. testatur in alio cod. *Theodoro Duphnotata* tribui, ut nos docet *Fabr.* Bibl. Gr. l. 5. c. 13. §. 4. vol. 9. p. 215. (a2) Etiam in Edit. *Beardii*. Op. S. Chrylostomi tom. 12. p. 413. (b) Habentur etiam in Bibl. Bodleian. & Auguitan. teste *Oudin* ubi supra. (c) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 466. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 6. vol. 2. p. 611. (d) Habetur MS. in Bibl. Cotton. sub *Clodius* A. 1. n. 1. præfigitur *Odonis* Epistola de translatione ipsius reliquiarum intra ambitum ecclesie Metropolitane. (e) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 4. vol. 2. p. 201. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 8. p. 64.

pugnator :

chus O. B. dignitate diaconus, vir Græce Sæc. X. ab
simul & Latine doctus, claruit anno 960. anno
Scriptit *vita* SS. *Wulfredi*, & *Audoeni*, ro-
gatus ab Odone archiepiscopo, qui utrius-
que corpora Cantuariam anno 956. trans-
tulcrat. Et *vitam* quidem S. *Wulfredi archie-*
piscopi Eboracensis versibus heroicis poemate
fatis prolixo, composuit. (d) Eam pri-
mus extulit Mabillonius Sæc. Benedic. 3.
part. 1. p. 169. sed in fine mutilam. Quod
vero desiderabatur ex bibliothecæ Cotto-
nianæ codice postea nactus, supplementum
fatis amplum exhibuit Sæc. 4. part. 1. p. 722.
Vita S. Audœni soluta oratione conscrip-
ta ab anonymo quodam, hodie habetur,
quæ Fridegodo ascripta a Surio apud istum
exstat ad diem 24. Augusti. Metricæ quide-
m Audœni vitam scripsit Fridegodus,
an vero prola? plane incertum est. Alia
memorat Bælicus, * viz. de Peccatrice in E-
vangelio, de Hierusalem, de visione Beato-
rum. *Contemplationes varias*: quæ perisse
puto. De stylo ejus hæc notat Guilielmus
Malmshurienfis. * *Scriptis versibus non ita*
improbis, nisi quod Latinitatem periosam,
Gracitatem amat, Gracula verba frequentat;
ut merito dictis ejus aptetur illud Plautinum:
hæc quidem præter Sibyllam legit nemo.

(c) DUNSTANUS, gente Anglus, 961.
patria Somerfetenfis, Heritani & Kinedcide
7lius, Athelmi archiepiscopi Cantuariensis
nepos, in cœnobio Glastoniensi educatus,
& bonis litteris, imprimis vero celandi pin-
gendique arte, imbutus. In Atheltani re-
gis aulam Athelmi patris gratia adductus,
in famulatu regio diu vixit. Aula tandem
ejectus, ad Elphægum Wintoniensem epis-
copum, ipsius etiam avunculum, illiusque
hortatu ad monasterium Glastoniense se
contulit, & cucullum induit. Abbas paulo
post Glastoniensis factus. Crebrefcente san-
ctitatis fama, ab Edvardo rege aulicis mi-
nisteriis iterum admotus est; ac sub duo-
bus principibus Edmundo & Eldredo om-
nia nutu suo pro libitu rexit. Anno circi-
ter 955. ab Edvino rege aula depulsus est,
& in exilium actus. Post annum itaque
in Gallia moram, ab Edgardo rege revoca-
tus, episcopatum Wigornienfem consecutus
est. Anno 958. sedem Londinenfem
obtinuit, atque anno 961. ad archiepiscopa-
tum Cantuariensem fuit evectus. Obiit
anno 988. die 19. Maii. Ingens Monachif-
mi, & coelibatus clericorum in Anglia pro-

Antiquit.
Brit. p. 79.
Godw. de
Præful.
Angl. p. 71.

Sæc. X. ab anno DCCCC. puginator : maximam eo nomine apud monachos gratiam inivit , qui mira de ea fabulantur. Præter alia a Baleo enumerata , quæ an hodiernum superflint , non didici , scriptis in usum monachorum sanctimonialiumque , nationis Anglicæ *Concordiam regularem* , capitula 12. continentem : quam appendicis ad Disceptionem suam hiltoricam de antiquitate Ordinis Benedictini in Anglia parti 3æ. pag. 77. inseruit Clemens Reinerus , Benedictinus Anglus , *Dnaci* 1626. fol.

961. (a) NICON , genere Armenus , in Ponto Polemoniaco parentibus honestissimis oriundus : puer adhuc ad Aureæ Petræ monasterium in finibus Ponti & Paphlagoniæ situm clam parentibus auferit , ibique per plures annos institutum monasticum diligenter excoluit. Claruit circa annum 961. quando ab archimandrita suo ad gentes convertendas , plebemque Christianam ad meliorem frugem revocandam missus est. Peragratis proinde Armeniæ variisque Orientis regionibus , in Cretam insulam nuper a Saracenorum jugo liberatam devenit , quam a superstitionis Saracenicæ reliquiis purgavit , incolasque ad ecclesiæ Catholicæ reduxit. Anno 981. Sparta Corinthum evocatur , ut Bulgaros in Græciam irruentes precibus suis propulset , Obiit circa annum 998. ejus memoria in tabulis tum Græcorum , tum Latinorum 26. Novembris colitur. Res ejus gestas scripsit anno 1150. abbas quidam patria Lacedæmoniæ , quas Latine vertit Jac. Sirmondus , (b) ex quibus plurima , præcipue de miraculis ab eo perpetratis , decerpit Baronius ad ann. 961. 969. 981. 982. 986. 998. Scripsit librum *de pessima religione Armeniorum* , qui Latine in Bibliotheca PP. haberi solet (c) Tandem librum hunc antea Latine solummodo , nec satis feliciter evulgatum , ex codice MS. bibliothecæ regię , Græcæ & Latine edidit Johan. Cotelerius Not. ad Patres Apostol. p. 152. Idem Cotelerius p. 237. ex eadem bibliotheca exhibet Græcæ & Latine opusculum bene longum *de religione Armeniorum* , hoc titulo , *Ἀντίρρισις τῶν ἀσεβῶν Ἀρμενίων* , *Renunciatio hereticorum Armeniorum* , quomodo debent anathematizari cum ad fidem orthodoxam Romanorum redeant , non autem baptizantur , sed unguntur. An vero sit ejusdem Niconis mihi plane est incertum. Biblioth. Vindob. cod. Jurid. 7. num. 16. quo excerpta quedam Miscellanea , partim theologica , par-

tim juridica continentur , non nulla ex epistola quadam S. Niconis exhibentur.

(d) BERNERUS , primo S. Remigii apud Rhemenfes monachus , deinde cœnobii Humolariensis apud Veromanduos abbas , claruit adhuc anno 964. Condidit *vitam S. Hune Gundis virginis & sanctimonialis Humolariensis*. Ejus enim esse non immerito existimat Mabillonius. Habetur apud Surium stylo politiori ornata. Verum ad codices MSS. relictam exhibet idem Mabillonius Sæc. Benedict. 2. p. 1018. necnon *historiam* translationis corporis ejusdem virginis Sæc. 5. p. 215.

(e) JOHANNES XIII. natione Romanus , Johannis episcopi filius , episcopus Narnienfis ante annum 963. quo Romam a Johanne XII. ad Othonem Imp. legatus synodo Romanæ interfuit , & diaconum a Johanne papa in stabulo ordinatum se vidisse testatus est. Anno 965. pontifex Romanus electus est , die 1. Octobr. ordinatus. Sedem haud diu tenuerat , cum a Rotifredo urbis præfecto civitate ejectus est , & in Campania carceri mancipatus. Carcere dilapsus , a Pandulpho principe Capuanæ hospitio est exceptus : a quo rogatus sedi Capuanæ archiepiscopatus jurâ largitus est. Anno circiter 969. ab Othone Imp. fuit relictus. Anno 971. habito Romæ generali concilio , privilegia cœnobio Glabroniensi ab Edgardo rege concessa , confirmavit. (f) Obiit anno 972. die 6. Septembr. Exstant *epistole* 4. Concil. tom. 9. p. 663.

FULCUINUS , sive *Folquinus* , primo monachus Bertinianus , deinde Lobienfis , defuncto Alatranno , ætate adhuc juvenis monasterii Lobienfis abbas factus est anno 965. Obiit anno 990.

SCRIPTA.

Chronicon de rebus gestis Abbatum Laubiensis cœnobii , a Dacherio editum Spicileg. tom. 6. p. 544. (g) cum continuatione ab alia manu ibid. p. 589.

De miraculis S. Ursiniani per tempore factis opusculum. Exstat apud Henichenium 18. Aprilis.

Vita Fulcunii Tarvanensis episcopi , qui obiit anno 855. & in monasterio S. Bertini sepultus est. Habetur apud Mabillon. Sæc. Benedict. 4. part. 1. p. 622. (h)

(a) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 462. *Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 42. §. 6. vol. 10. p. 381.* (b) Exstant Romæ in Bibl. Sfortiana teste *Oudino* loco citato. (c) Lat. etiam exhibuit *Heveregius* in notis ad Can. 66. Conc. Trullan. p. 158. (d) Conf. *Du Pin. Hist. Eccles.* vol. 8. p. 45. (e) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latine.* l. 9. vol. 4. p. 119. (f) Epistola ad episcopos Britannicæ ceterioris occurrit ap. *Martene Thesaur. nov. Anecd.* tom. 3. p. 867. (g) *Ed.* nov. tom. 2. p. 710. (h) Scriptis etiam Homiliam super Evangelio de Zizanias *MS. Lovanii ad S. Martinum* , ut refert *Oudin.* tom. 2. p. 474.

Sæc. X ab
anno
DCCCC.
967.

(a) SIMEON, magister & logotheta, claruit saltem circa annum 967. Coddit *Chronographian*, sive *Annales* a Leone Armeno usque ad Nicephorum Phocam, quos Græc. Lat. extulit Combesius inter Scriptores post Theophanem *Parisi*. 1685. pag. 401. Hos Simeoni Metaphraste tribuit Cl. du Fresnius *Indic. Auc.* Græc. p. 61. Exstat Græce MS in codice regio ejusdem Simeonis chronicon, ex variis chronicis & historiis collectum, ab orbe condito ad Leonem Armenum, in quo opere auctor Theophanis scrinia strenue compilasse videtur. Vide du Fresn. *ibid.* p. 32. Codici MS. subnectuntur hi duo lambi.

Ἀρχὴν μὲν Ἀδάμ ἔργον βέλους, & τέλος
τὸ περὶ φεγγαρίων ὡσεὶς κρατῶν.

Certe dubitari nequit quin utraque pars sit ejusdem Simeonis opus. (b) Ut vero Simeoni Metaphraste ascribatur, hic aquam mihi hærere fateor, utque credam ægre a me impetrare possum. Si enim Metaphrastes nec tunc admodum juvenis, initio hujus sæculi scribere incepit, (quod certis fundamentis nititur) vix ad Nicephorum Phocam vitam produxisse censendus erit. De quo penes eruditum judicium esto. Illud monendum, Combesium in animo habuisse Scriptores, qui in hoc volumine post Theophanem continentur, notis illustrare, sed morte intercedente absolvere non potuisse.

970.
Vit. Abbon.
per Aimoin.
Monach. in
Bibl. Flori.
ac. p. 299.

(c) ABBO, gente Gallus, patria Aurelianensis, Læti & Ermengardis filius, sub Wilfaldo abbate in cenobio Floriacensi educatus, & in academijs Parisiensis, Remensis, & Aurelianensis bonis litteris imbutus, demum monasterii scholæ præfectus est. Ante annum 960. ab Osvvaldo episcopo Wigornienfis in Angliam accitus, presbyteratus dignitate fuit honestatus, & cenobii Rameleicensis a se nuper fundati scholæ præpositus. Post biennium multis muneribus ditatus, Floriacum repetiit; ubi post Oylboldi mortem abbas electus est. Claruit circa annum 970. Post annum 986. Romam proficiscebatur, ut privilegia monasterio suo ampliora a Johanne XV. obtineret. Post annum 996. Romam iterum petiit, ut Arnulpho Remensi archiepiscopo sede sua per injuriam spoliato apud Gregorium V. pontificem patrocinaretur, utque monasterium Floriacense, episcoporum Au-

relianensium ditione, auctoritate pontificia eximeretur, impetravit. Anno 1004. ad monasterium Squires, hodie Regulam dictum, in Gualconiam itinere suscepto, ut res cenobii itius Floriacensibus prultino jure subiecti disponderet; orto inter comites suos, & monachos Gualcones tumultu, lancea ventrem transforatus, obiit Idibus Novembris, inter martyres a suis repositus.

SCRIPTA.

Epitome de vitis Pontificum, ex Anastasio Bibliothecario excerpta. Prodiit una cum Anastasio cura Johannis Bufæi *Mogontie* 1602. 4to.

Vita S. Edmundi Anglorum Orientalium regis, & martyris, quam dum in Anglia commoratus est, a Dunstano rogatus, scripsit. Exstat apud Surium 20. Novembr. (d)

Collectio, seu epitome Canonum, a Mabillonio edita *Analec.* tom. 2. p. 248. (d2)

Epistola ad abbatem Fuldensem, a Baluzio edita *Miscellan.* tom. 1. p. 409.

Apologeticus ad Hugonem Francorum regem pro immunitatibus monasterii Floriacensis. Exstant fragmenta apud Aimoinum in *vita Abbonis* cap. 8. & 9.

Epistola 2. ad Bernardum abbatem Bellithocensem, quarum altera habetur integra, altera mutila, *ibid.* cap. 10.

Epistola ad Gregorium V. Exstat fragmentum *ibid.* cap. 12.

(e) *Epistola hexametris versibus ad Othonem Imp. scripta*. Habetur fragmentum *ibid.* cap. 13.

Commentarius in Viſtorii canonem paschalem interit, quo cyclos annorum ab incarnatione Dominica ad sua usque tempora juxta veracem Evangeliorum fidem correxit Abbo, & ad annos postea circiter 1595. dilatavit (f)

Libri Dialactici & Astronomici, quos ab Abbone conscriptos esse prodit Aimoinus, * De vit. Abbon. c. 3

Ceterum *epistolæ* aliquot Abbonis in bibliotheca quadam Parisina MSS. nuper repperas esse refert Oudin. * (h)

* Supplem.
p. 319.

PILGRIMUS, sive rectius Peregrinus, archiepiscopus Laureacensis in Germania ab anno 971. Obiit anno 992. Exstat *epistola ad Benedictum VII. papam*, qua illustris fidei ejus confessio continetur, *Concil.* tom. 9. p. 716. (i) *Symbolum* ejus, inde excerptum, ediderunt novissimi Bibliothecæ

(a) Conf. *Oudin.* tom. 2. ad an. 1150. p. 1305. (b) Epitomen etiam Canonum, quæ exstat in Bibl. Canonic. *Jusseli & Voſſii* tom. 2. p. 710. aut condidit aut scholiis illustravit. Conf. *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 10. p. 207. *Reveregii* præfatus ad *Pandectas Canonum* § 27. (c) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 609. (d) Habetur MSS. in Bibl. Cott. sub *Thierſi* B. 2. n. 1. (d2) Edit. nov. p. 111. (e) Conf. *Fabr.* Bibl. Lat. vol. 1. p. 266. (f) Prologum in hoc Commentario exhibuit *Martene* *Anecdotorum* tom. 1. p. 118. (g) Sententia Abbonis de differentia Circuli & Sphæræ, & de cursu septem Planetarum per Zodiacum circulum habetur MSS. in Bibl. Cott. sub *Vuelſio* A. 12. n. 2. (h) Prodiit una cum *Apologetico* integro inter opera posthuma *Petri Pithei* *Parisi*. 1687. teste *Oudino* ubi supra. (i) Primus evulgavit *Wolfgangus Latius* lib. 12. de rep. Romana sect. 7. c. 5. p. 1286. seq. ut notat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 5. p. 874.

Patr.

Sæc. X. ab anno DCCCC. Patr. curatores tom. 17. p. 456. Integram epistolam emendatorem, quam antea, ex codice MS. dedit Cl. Lambecius Comment. lib. 2. c. 8. p. 641.

971. (a) NOTGERUS, seu NOTKERUS, a Sieberto Rogerus dictus, gente Germanus, Sueviæ ducis filius, post Euracii mortem episcopatum Leodiensem anno 971. adeptus est. Othoni Imp. imprimis gratus. Obiit anno 1007. 4. Id. Aprilis.

SCRIPTA.

Historia episcoporum Traiectensium, seu *Leodienfium* (sedes enim Traiectensis Leodium postea translata est) ejusmodi opus scriptile Notgerum ex epistola ad Weinfriedum abbatem certo constat. Verum id quod nunc habemus Herigeri abbatis Lobienfis revera est, si modo recte conjicit Miræus.* *Historiam istam edidit Johannes Chapeville in rerum Leodic. historia Leodii 1612.*

Vita S. Leodegadi ecclesiæ Romanæ presbyteri, libris duobus explicata ad Wormarum abbatem Gandensem. Exstat apud Surium ad 19. Mart.

Vita S. Remaci episcopi Traiectensis ad Weinfriedum abbatem. Habetur apud Surium ad 3. Septembr. stylo horridiusculo a Surio in gratiam lectoris immutato.

De miraculis S. Remaci libri 2. qui eundem præ se ferentes auctorem, vite Remaci subjunguntur apud Surium ibid. in compendium tamen, omisissis quam plurimis miraculis, a Surio redacti, vitandi tædii gratia. Verum Notgerum episcopum Leodiensem auctorem habere non possunt, cum auctor se Stabulensis monasterii incensionem (quæ anno 883. contigit) interfuisse teltetur. Ad Notgerum fortan seniore non male referri queant.

Vita S. Hadalini, nobilis Aquitani & confessoris, & monasterii Cellensis prope Dionantium conditoris, qui diem clausit extremum circa annum 690. Notgerum enim hujus vite auctorem esse non immerito colligitur. Exstat apud Bollandum 3. Februar. tom. 1. ubi varia de Actis, tyrocinio vite religiosæ, & ætate, aliisque præmittuntur, p. 366. & *Tabellionium Sæc. Benedict.* 2. p. 1013. De variis qui fuerunt Notkeris ut rectius judicetur, (b) notanda sunt quæ nos

docet Jodocus Metzlerus monachus S. Galli, epistola ad Goldaltum * anno 1599. data, ubi quatuor Notkeros recenset, episcopum Leodiensem, *Balbulum* vulgo, sed falso cognominatum, qui obiit anno 1007. vel 1008. femperque *Notkerus* scribi solet; tres monasterii S. Galli alumnos, nempe Notgerum abbatem, *Piperis graveni* dictum, cujus nulla, quod sciam, superfuit monumenta, Notgerum monachum, *Balbulum* revera dictum, qui diem clausit extremum anno 912. *Sequentiarum* auctorem, qui & alia post se reliquit ingenii sui monumenta; nempe *Elucidarium* cujusdam libelli, notulis picti, qui adhuc in bibliotheca S. Gallensi allervatur; *De expositionibus S. Scripturæ* lib. 1. (c) *Epistolarum ad diversos* lib. 1. *De vita S. Fridolini* lib. 1. *De vita S. Galli* carmine lib. 3. *De Musica & Symphonia* lib. 1. *Litanias, Antiphonas, &c.* (d) Tertiū Notgerum, quem *Physicum* seu *Labionem* vocabant, medicum & arte pingendi insignem, generis splendore & eruditione nobilem, qui *hymnos* aliquot ecclesiasticos edidit, (e) & *Psalterium*, librum *Job*, & Gregorii moralia in linguam Teutonicam primus transtulit, (f) & e vivis excellit 3. Cal. Julii anno 1022. vel ut alii 1034. Hæc pluribus vir eruditus, rerumque sui monasterii callentissimus.

BENEDICTUS VI. natione Romanus, Hildebrandi filius, ab anno 972. 12. Septembr. ecclesiæ Romanæ pontifex. A Bonifacio diacono in castellum S. Angeli detrusus, ibique strangulatus, diem clausit, exeunte mense Martio, anno 974. Exstat epistola unica, qua episcopis Salisburgensibus vices apostolicas in Norica & Pannonia, concedit, Concil. tom. 9. p. 711.

(g) BENEDICTUS VII. natione Romanus, ex nobili Albericorum familia ortus, Davidis filius, primum Sutrinus episcopus, deinde ab anno 975. pontifex Romanus die 19. Decembr. ordinatus. Anno 983. habita Romæ synodo Giseleri Magdeburgensis episcopi, qui dignitatem istam malis artibus ab imperatore obtinuerat, causam dijudicavit. Obiit anno 984. die 10. Julii. Exstat epistola ad Gallos & Germanos, qua Laureacensem ecclesiam metropolitanam esse decernit, ejusque archiepiscopo vices

(a) Conf. *Outelin*. tom. 2. p. 482. *Fabr. Bibl. med. & infim.* Latinis 1. 11. vol. 5. p. 417 seq. (b) Conf. *Outelin*. tom. 2. p. 320. *Du Pin Hist. Eccles.* vol. 8. p. 60. *Fabr. Bibl. med. & infim.* Latinis vol. 5. p. 419. (c) Exstat una cum *Sequentiarum* libro apud *Bernard. Pezium* in limine tom. 1. *Anecdotorum*; exhibuit etiam *Fabr.* ad calc. tom. 5. *Bibl. med. & infim.* Latinis. (d) Scriptis etiam *Martyrologium*, quod exstat ap. *Canisium* Antiq. Lect. tom. 6. p. 761. Edit. nov. tom. 2. part. 3. p. 89. & libros duos de gestis *Caroli Magni*, ut notat *Outelin*, & *Fabr.* lucis citatis. Habentur ap. *Canis.* Antiq. Lect. tom. 1. p. 360. Edit. nov. tom. 2. part. 3. p. 47. (e) Hi *Hymni* a *Fabr.* loc. citato & *Du Pin* Hist. Eccles. vol. 8. p. 60. *Notgero Ballulo* adjudicantur; existant inter hymnos virorum illustrium *Monast. S. Galli* ap. *Canis.* Antiq. Lect. tom. 5. part. 2. p. 728. seq. Edit. nov. tom. 2. part. 3. p. 190. (f) *Psalterium* Davidis, & cetera Cantica Biblica, Symbolum Apostolicum, Athanasianum, item *Oratio Dominica* in linguam Teutonicam a *Notkero Labione* traducta habentur apud *Jo. Schilterum* in tom. 1. *Theaur.* Antiquitat. Teutonicæ a *Jo. Georgio Sebeza* edit. Ulmæ 1727. (g) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim.* Latinis 1. 2. vol. 1. p. 528.

Sæc. X. ab
anno
DCCC.

apostolicas demandat, Concil. tom. 9. p. 718. A Lambecio primum edita est Comment. lib. 2. cap. 8. p. 645. qui & diploma Benedicti de monasterii Gemblacensis privilegiis anno 983. promulgatum exhibet ibid. p. 901.

975. LEO, diaconus, ni fallar, magnæ ecclesiæ CP. claruit circa annum 975. Scripsit *Historiam* Constantinopolitanam a morte Constantini Porphyrogenetti, usque ad exitum Johannis Tzemiscis, i. e. ab anno 959. ad annum usque 975. Exiit hæc *historia* Græce MS. in instructissima regis Galliarum bibliotheca, historicis Byzantinis merito accendenda. Vide du Fresn. in Indice Auct. ad Glossar. Græc. col. 28. Opus, ut videtur, magui pretii, ex cuius libro 7. & 8. quædam hinc inde citat idem vir clarissimus, quique typis regis, una cum aliis proxime edendum esse ipsem nobis fecit. Certe Combefisius ei inter Scriptores post Theophanem locum destinavit; & absoluto tomo primo in secundum rejecit, quem tamen morte præventus non edidit. Exstat etiam Leonis nostri *oratio* ad Basilium imperatorem Romani Junioris filium, qui una cum fratre suo Constantino Johanne, Tzemiscis in imperio successit. Habetur Græce MS. inter codices Baroccianos in Biblioth. Bodleian. cod. 131. fol. 306. B. incipit, *Ἐδὼ μὲν τὸ &c.*

976. (a) ANONYMUS, *Menologii Græcorum* compiler, claruit circa annum 976. quippe qui illud iussu Basilii imperatoris, in Macedonis qui anno 867. solus regnare cepit, sed Junioris Romani imperatoris filii, qui imperium subiit anno 975. aggressus est; id quod tum ex lambis operi præfixis liquet, in quibus

*Ἄναξ ὅλης γῆς ἡλὸς τῆς πορφύρας
βασιλεὺς τὸ θρίμμα τῆς ἀλμυρίδος.*

vocatur, quod de Macedone dici nequit; tum quod in ipso opere Sanctorum quorundam, qui longe post Basilium Macedonem vixerunt, fit mentio. Prout jam exstat, semestres tantum hyemale complectitur, nempe a mense Septembris ad Februarium inclusive, altera anni parte vel deperdita, vel nondum eruta. Codex Græcus MS. iudice L. Allatio * *αὐτόγραφο* est. Scriptus est in folio grandi pergameno, affabre perpolito, forma quasi quadrata, characteribus elegantissimis, capitalibus litteris auro efformatis. Singularem paginarum pars superior nomina Sanctorum illius diei repræsentat; alterius dimidia scripta compendio Sanctorum gesta; altera imagini-

bus coloribusque non inelegeranter sub oculis ponit. Miniatura excellit, prout pictoris cuiusque ars, ingenium, vel studium ferebat. Plures enim erant qui imaginibus a se depictis nomina sua in margine libri exprefferunt. Venerandum hoc ecclesiæ Græcæ monumentum Constantinopoli advectum in Lud. Sfortiæ possessionem cessit; postea in familiam Sirondratorum transiit; demum a Paulo Sirondrato cardinali, Paulo V. pontifici donatum, ab eoque solenni inscriptione ornatum, in bibliothecam vaticanam illatum est. Plura de hoc libro scire qui velit, adeat is L. Allatium, & qui ex Allatio sua pene omnia desumpsit F. Ughellum in præfatione. Codicem Græcum Latine reddidit Petrus Arcudius Corcyrensis. Arcudii versionem edidit Ferd. Ughellus Ital. Sac. tom. 6. p. 1049. (b) Partem etiam æstivalem per suos menses edere cœperunt Bollandiani in Martio, Aprilis, &c. Vide etiam quæ nos supra in Basilio Macedone hac de re diximus.

SEVERUS, *Mok-fabi* filius, natione Ægyptius, patria Alexandrinus, secta Jacobita, Asnuninæ episcopus, claruit an. 978. Teltis quippe est Georgius Homaïdus Al-nachinus Annal. part. 2. (quam sub titulo *Historia Saracenica* edidit Erpenius) lib. 3. p. 306. Severum fuisse tempore Ephraemi Syri, Jacobitarum in sede Alexandrina patriarchæ, qui sedem hæc adeptus est anno æræ S. martyrum 693. Hegire 367. i. e. Christi 977. & post tres annos cum dimidio e vita excessit. Contexit Severus sermone Arabico de vitis & rebus gestis patriarcharum Alexandrinorum *romas tres*. In quibus ecclesiæ istius originem & integram historiam per singulas quasque successiones fufe persequitur. Hos partim proprio Marte condidit, partim ab aliis olim scriptis, ex monumentis in monasterio S. Macarii aliisque Scethes monasteriis, & Alexandriæ bibliothecis repertis, diligenter conquisivit, & tum sua, tum aliorum opera, ex lingua Coptica & Græca in Arabicam transtulit, nti in præfatione ipse fatis luculenter testatur. Exiit hæc historia MS. in bibliotheca V. C. Gilberti Gaulmini Parisiensis, libellorum supplicum magistri. Abrahamo Echellenfi in Eutychio vindicato part. 1. utramque fere facit paginam, tot ex ea loca ubique profert, cap. 1. 4. 6. 7. 10. 14. & alibi non semel. Scripsit item Severus *Traditionum* adversus Eutychiei Batricidæ, patriarchæ Alexandrini annales, qui in bibliotheca Vaticana MS. hodie asservatur. Confer Echellenf. in Indic. Auct. ad calcem Eutychiei. Vindic. num. 65.

Sæc. X. ab
anno
DCCC.

978.

* De lib.
Ecclef.
Græc. dif-
fert. 1. p.
84.

(a) Conf. *Onâus*, tom. 2. p. 530. seq. (b) Gr. & Lat. nunc primum evulgavit *Annibal Albani* 3. tom. Urbini 1727. fol.

(a) ETHEL-

Sæc. X. ab
anno
DCC. CC.
980.

(a) **ETHELWÆRDUS**, sive *Ethelwærdus*, seu ut ipse in fronte epistolæ ad Mathildem consobrinam sibi titulum ponit, *Patricius Consul Fabius Quæstor Ethelwærdus*; gente Anglus, ex regio Anglorum monacharum stemmate prognatus, Ethelredi quippe regis, Ethelwulphi filii, abnepos; clarus anno 980. (b) Scripsit ad Mathildem consobrinam *historiam breuem libris 4.* ab origine mundi ad Edgari regis obitum, qui contigit anno 974. in quibus postquam tempora ante Christum enumerarit potius quam descriperit, & deinde ad annum Christi 449. res gestas mira brevitæ perstrinxerit, ab eo deinceps anno, quo Saxones sive Angli in Britanniam primum appulerunt, unicis Anglorum rebus enarrandis dat operam. Prodiit hystoria ista a nobiliss. Savilio edita inter Scriptores Anglicos, Londini 1596. fol. 472.

Bercarti abbas, ibid. Sæc. 2. p. 831. *De miraculis S. Waldeberti*, Sæc. 3. part. 2. p. 451. *Vita S. Erodoberti abbatis primi Cælestis prope Treca*, Sæc. 2. p. 626. *Historia translationis Reliquiarum ejusdem*, Sæc. 4. part. 2. p. 243. *Vita S. Mansueti Scoti edita Paris*, 1636. a Fr. Bosqueto Eccles. Gallican. Hiltor. tom. 1. part. 2. p. 23. (g) *Tractatus de Antichristo*, qui inter opera Augustini reperitur, Adsoni nostro a quibusdam ascribitur; alii Rabano Mauro (in cujus etiam operibus locum habet) tribuunt, Anselmo alii, Bostonus Buriensis, Balæus, &c. Probabile est tractatum istum de Anti-christo, (cujuscunque tandem sit) epistolam Adsonis ad Gerbergam reginam Henrici Aucupis Germaniæ regis filiam præfixam habuille.

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.

980. (c) **GERARDUS**, presbyter Augustanus, ecclesiæ cathedralis canonicus, & si idem fuerit, Udalrici episcopi capellanus. Claruit anno 980. Udalrico dum vixit, admodum familiaris. Mandavit litteris *vitam S. Udalrici*, episcopi Augustæ-Vindelicorum, ipse præne omnium rerum gestarum testis oculatus, quam abque auctoris nomine edidit nobilissimus Vellerus in rebus Vindelictis p. 515. Alium etiam librum condidit de *miraculis S. Udalrici*. Restituit auctoris nomine, hæc duo opuscula exhibet Mabillonius Sæc. Benedict. 5. p. 415.

(b) **SUIDAS**, arte grammaticus, vixisse videtur circa ann. 980. quippe qui in voce *Adæm* diversas annorum æras recensens, computationem suam terminet in obitu Johannis Zemisici Imp. qui veneno sublatu est anno 976. Si quæ sint, quæ sequeiora sapiunt tempora, fortasse a recentiore manu addita sunt. Interim miraberis mecum lector, vel itubebis potius vix ferendam Miræ* oscitantiam, qui de Attico CP. hæc Suidæ verba laudans, viz. *Qui tunc Sæbæse in philosophia excellbant, ex Eustathio schola prodierunt, quem episcopus & ducem hujus loci monachorum cognovimus; mox subinfert, ex his Suidæ verbis videtur atas ipsius Suidæ colligi posse; dicit enim se cognovisse. Eustathium Sæbæse episcopum, Attici magistrum, qui Atticus sub annis Christi 425. vivere desit.* Cui enim vel puero notum non est Suidam hoc loco non de propria, sed historica, scientia agere. Condidit Suidas *Lexicon* prolixum, in quo quamplurima habet ad rem theologicam, & historiam ecclesiasticam spectantia, & non pauca veterum fragmenta, plerumque etiam ubi nomen auctoris non apponitur. Et si Bonaventuræ Vulcanii judicio* standum sit, potissimum Lexici sui partem ex Agathæ scriptis concinnavit Suidas. Prodiit Græcæ Mediolani 1499. fol. (i) *Basil.* 1544. fol. Lat. interprete Henrico Wolthio (k) *Basil.* 1581. Gr. Lat. cum versione seu potius paraphrasæ Emiliæ Porti Cretensis ac notis ejusdem subinde additis, *Coloniæ Allobrogum*, i. e. Genevæ 1619. 2. vol. fol. (l)

*Not. ad
Honorium
c. 51.

980. **LANTFREDUS**, sive *Lantfridus*, gente Anglus, cœnobii Wintoniensis monachus, claruit circa annum 980. Scripsit librum de *miraculis S. Swithuni*, scilicet post obitum illius, patris. Exstat MS. in eximie antiquitatis & pulchritudinis codice bibliothecæ Cottonianæ sub Nerone E. 1. (d) Epistolam præfatoriam ex alio codice Cottoniano, manu Semi-Saxonica exarato edidit H. Whartonus Angl. Sæc. tom. 1. p. 322. (e)

* In epist. Dod. Agath. præfix.

980. (f) **ADSO**, ordinis Benedictini monachus, & post mortem Alberici cœnobii Dervensis abbas. Claruit anno 980. Obiit anno 992. Exstant ab eo scripta, *Vita S. Bassoli confessoris*, apud Mabillon. Sæc. Benedict. 2. p. 67. *De translatione & miraculis ejusdem liber*, ibid. Sæc. 4. part. 2. p. 137. *Vita S.*

(a) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 499. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 7. vol. 2. p. 143.* (b) *Nicobossus seculus Lelandum & Pityram Ethelwerdum* Sæc. undecimo collocat, & obitum ejus ad an. 1090. refert. vid. *Bibl. Hystorice. Ang.* p. 48. (c) *Ordin.* tom. 2. p. 108. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 7. vol. 3. p. 111.* (d) Item inter MSS. Cod. Comitatus *Clarendoni* in Hibernia cod. 89. Etiam profa & carmine in MSS. Cod. *Jacobæ* Bibl. cod. 149. ut notat *Ordin.* tom. 2. p. 408. (e) Scripsit etiam metricæ librum de fundatione *Wintonæ Eccles.* qui intulatur *Liber fundamenti*, ut refert *Thomas Rudborne* apud *Wharton.* tom. 1. p. 192. (f) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. p. 45.* (g) *Liber ans de Mansueti miraculis* exstat ap. Martene in *Anecdotorum.* tom. 1. p. 1014. (h) Conf. *Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 4. §. 1. vol. 9. p. 620.* vid. etiam *Kulleri* præfationem *Suidæ* editioni a se adornatæ præmillam. (i) *Venet.* 1514. (k) Non *Henrico* sed *Hieronymo Wolffio* *Basil.* 1584. postea recuf. ibid. 1581. (l) Novissime cum notis & observationibus *Lædolphæ Kulleri* Gr. & Lat. *Cantab.* 1799. 1. vol. fol. Scripsit etiam *Suidæ* Etymologicum opus a Lexico plane diversum; servatur Lugd. Bat. inter *libros Jf. Wolffii* item in *Bibl. Vaticana* teste *Fabr. Bibl. Gr. vol. 6. p. 450. & vol. 10. p. 23.*

Tom. II.

O 2

(a) ROS.

- Sæc. X. ab
anno
DCCCC.
980.
- (a) ROSWIDA, seu *Rosvitis*, natione Germana, in cœnobio Gandersheimensi monialis; claruit anno 980. pietate non minus quam generis nobilitate insignis, maxime vero bonarum litterarum scientia illustris, quas supra communem sæculi sui sortem & sexus captum excoluit, Græce simul & Latine docta, profa pariter ac metro pollens. Scriptit Ottonis II. Imp. & Gerbergæ abbatissæ iussu, *Historiam seu panegyricum de gestis Ottonis I.* carmine heroico. (b) Carmine item conscripsit *Historias sacras* 8. viz. *Pulchonem S. Dionysii martyris, passionem S. Pelagii martyris*, (c) &c. Profa vero exaravit *Comedias sacras* 6. de variis argumentis, præcipue vero Sanctorum laudibus. Omnia isthæc opuscula collegit, & simul edidit Conradus Cætes, primus Germanie pœta laureatus, *Norimbergæ* 1501. (d) Panegyricus Ottonis Imp. habetur etiam inter Scriptores Germanicos a Reubero editos.
981. (e) INGELRAMNUS, sive *Angelramnus Scholasticus*, abbas Centulensis, claruit circa annum 981. Scriptit metricæ ad Fulbertum episcopum Carnotensem, *de vita & miraculis S. Richarii* abbatissæ Centulensis, libris 4. Primum integrum exhibuit Mabillonius Sæc. Benedic. 2. p. 213. Secundi & tertii argumenta tantum capitulorum; quartum, qui relationem S. Richarii ex Sithienfi monasterio in Centulensē continet, edidit idem Mabillonius Sæc. Benedic. 5. p. 563.
986. (f) JOHANNES XV. natione Romanus, Leonis presbyteri filius, ab anno 986. pontifex Romanus die 25. Aprilis ordinatus. Sub initia pontificatus a Crescentio consule Roma expulsum, & in Tusciam fugatum, a Romanis mox revocatus est metu Ottonis Imp. quem de suppetiis interpellarat pontifex. Anno 989. habita Romæ synodo, Adelbertum Pragensē episcopum derelictum jam monasticæ vite studio gregis sui curam repetere coëgit. Anno 992. Acta synodi Remensis, in qua depositus fuerat Arnulphus episcopus Remensis, damnavit; missique anno 995. in Galliam legatus, Arnulphum sedis sue restituit. Obiit anno 996. die 30. Aprilis. Exstant *epistola* 3. Concil. tom. 9. p. 731. (g)
990. (h) ÆLFRICUS, sive *Alfricus*, natione Anglus, Æthelwoldi episcopi Wintoniensis discipulus, ejusque in regimine cœnobii Abendonienfis successor (modo Baleo fides adhibeatur.) Teste vero Gulielmo Malmbsuriensi,* ab Edgardo rege abbas Malmbsuriensis factus est, quin & (si Johanni Capgravo fides) primus monasterii S. Albani recens instaurati ab Olswaldo episcopo Worcestrensi, abbas constitutus circa annum 969. Habetur equidem apud Gul. Malmbsuriensem* Edgari regis charta, cœnobio Malmbsuriensi concessa, qua se Ælfricum, virum in omnibus ecclesiasticum, monasterio isti præfictile testatur anno regni sui 14. & incarnationis dominicæ 974. Quamplurimi sunt, qui illum primo episcopum Wiltoniensem (VVellensem vocat Baleus) deinde Cantuariensem archiepiscopum ab anno 995. fuisse volunt; fato functum 1006. primo Abendonæ sepultum, deinde Cantuariam translatum. Verum alium ab archiepiscopo Cantuariensi fuisse Ælfricum nostrum, suaderē videtur ipsius ad VVulstunum Eboracensem epistola, qua seipsum solo abbatis titulo cohonestat; cum tamen ex Simeone Dunelmensi, Rogero Hovedeno, aliisque, liqueat, Ælfricum Cantuariensem sedem istam integro sexennio tenuisse, antequam VVulstanus ad Eboracensem promoveretur; nisi potius cum Gulielmo Malmbsuriensi & Mathæo Florilego Ælfricum in sede Cantuariensi ante Siricum collocemus, & tunc quidem tempora optime convenient. Interim celandum non est, quod tradunt nonnulli historici, VVulstanum non ante annum 1002. sedem Eboracensem adeptum esse; quo posito, nullo modo fieri potest, ut Ælfricus noster inter archiepiscopos Cantuarienses jocum teneat. Alius quidem fuit VVulstanus Eboracensis archiepiscopus. Verum cum istum anno 956. ante Edgari regis tempora obisse constet, parum is fortasse in rem nostram conferre censendus erit. Certe vexata est quæstio nec solutu facilis, uniusne fuerit hoc tempore an duo Ælfrici, hic Cantuariensis archiepiscopus, ille Grammaticus librorum pæne omnium qui sub Ælfrici nomine latent parens, uterque Æthelwoldi discipulus. Priorem sententiam tuerent scriptores nostri pæne ad unum omnes; quam tamen cum difficultatibus quibusdam premi animadverteret *ὁ πρῶτος* Uslerius, ad conciliandos quæ oriuntur difficultates multa congescit, quæ ex bibliotheca ejus Theologica MS.
- Sæc. X. ab
anno
DCCCC.
980.
- * In vit.
Aldelmi.
- * De gestis
reg. Angl.
l. 2. c. 8.
- (a) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 502. *Fabr. Bibl. Lat.* 1. 4. c. 2. p. 719 & vol. 3. p. 322. Item *Bibl. Eccles. ad Triebou.* c. 391. *De Fir. Hist. Eccles.* vol. 8. p. 61. (b) Recensuit & notis illustravit *Henr. Meibomius* avus ad calc. *Witricii* Corbeiens. *Annal. Francfurt.* 1621. fol. (c) Exstat emendatorum tom. 5. *Act. Sanctor.* Junii 26. (d) Recudi fecit *Henr. Leonard Schurzschelbius* Witteb. 1705. 4to. Carmen de fundatione Gandersheimensis Eccles. ineditum exhibuit *Jo. Geor. Leshæus* ad calc. *Antiquitatum Gandersheimens. Genealogiæ* 1709. 4to. Habetur etiam tom. 2. *Scriptorum Brunsvicens. a Leibnitz* edit. *Hanno.* 1710. fol. (e) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* 1. 1. vol. 1. p. 219. (f) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* 1. 9. vol. 2. p. 120. (g) *Epistola de pac. concilianda inter Æthelredum regem Angliæ, & Ricardum ducem Normanniæ* occurrit apud *Witricii* Conc. *Brit.* tom. 1. p. 264. (h) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 489. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* 1. 1. vol. 1. p. 66.

Sæc. X. ab anno DCCCC.

compendio exhibebimus. "Quid igitur, inquit, si hæc omnia in hunc modum inter se conciliantur? Ælfricus, 1mo. ante annum 956. (quo obiit prior ille Wulfstanus Eboracensis archiepiscopus, ad quem Ælfricus, posteaquam jam in Æthelvoldi schola litteris operam dederat, epistolam scripserit) cœnobioli alicujus abbas factus fuit: atque hoc tempore scripsisse potuit ad Wulfstanum & Wulfinum litteras. 2do. Post annum 963. (quo Æthelvoldus in Abendonienſi abbatiâ successorem reliquit Ordgarum discipulum suum) Ordgaro condiscipulo suo in Abendonienſis cœnobiî præfectura successit. 3tio. Circa annum 969. ab Oſvaldo Wigornienſi episcopo abbas S. Albani constitutus est, (quæ quidem abbatiâ major est illa Abendonienſi.) 4to. Circa annum 974. ab Edgario rege (ut chartæ illius verba habent) famosissimi constitutus est abbas cœnobiî Malmsburienſis. 5to. Ab anno 978. ad ann. 981. Cridiatunenſis apud Devonienſes fuit episcopus. Nam Alfricum Cridiatunenſem episcopum prius abbatem Malmsburienſem fuisse, & virum doctum habitum fuisse, librosque duos, unum de rebus cœnobiî sui, de rerum naturis alterum, scripsisse, testantur historici; quod vehementer sane arguit Alfricum illum eundem cum nostro fuisse. 6to. Ab anno etiam 990. ad 995. Wiltonienſium fuit episcopus post Siricium, sicut etiam Devonienſium eodem tempore post Sidemannum. 7mo. Ab anno 995. ad 1006. (quo obiit) post Siricium Cantuarienſis fuit archiepiscopus. Certe anno 1001. diplomati ab Æthelredo rege monachis Septonienſibus concessio (quod apud Harpsfeldum habetur p. 197.) subscripsit Ælfricus Cantuarienſis archiepiscopus. Hactenus Cl. Uſſerii conjectura. Et Ælfricum quidem hoc tempore sedem archiepiscopalem tenuisse, fidem mihi facit certissimum privilegium istud Æthelredi regis ecclesiæ Christi Cantuarienſis concessum, quod Saxonice & Latine edidit Cl. Spelmanus Concil. Brit. tom. 1. p. 507. cui proxime post Æthelredum loco subscribit Ælfricus his verbis e Saxonico Latine versis; *Ego Ælfricus ecclesiæ Christi Archiep. boni hujus regis munificentiam ligno crucis in æternum corroboravi* sive ut in veteri exemplari Latino ibidem edito pag. 509. habetur; *Ego Ælfricus Dorobernienſis archi-presul hanc prerogativam vexillo sancto confirmavi*. Concessum est hoc privilegium juxta vetustum

exemplar Latinum an. 1006. in quo falsum esse numerum ex scriptoris vitiò non sine causa suspicatur Cl. Spelmanus, qui referendum potius censet ad an. 1002. Et certe cum testes inter alios exhibet Godvinnus, qui sedem Rossienſem adiit an. 1001. & Wulfstanum episcopum Londinenſem, qui juxta falsos Savilianos obiit an. 1003. vel sequenti, i. e. Æthelredi 25. vel 26. haud alius annus dari potest. Nihilominus improbavit hanc Uſſerii aliorumque sententiam H. Whartonus, pluribus seu argumentis seu conjecturis contendit Ælfricum, ex episcopo Wintonienſi, Siricio in sede Cantuarienſi anno 995. successisse, obiisse anno circiter 1005. Ælfricum vero Grammaticum, primo fuisse monachum, deinde abbatem, ut videtur, Wintonienſem, tandem ab anno 1023. archiepiscopum Eboracensem factum, Ælfricum Putan, i. e. doctum seu sapientem dictum, diuque clausisse extremum anno 1051. ut si circa annum 952. natus sit, centenariò proximus obiit. Hæc pluribus vir eruditus dissertatione de duobus Ælfricis, quam Angl. Sac. tom. 1. p. 125. inseruit. Litem hanc meam non faciam, etsi omnibus rite expensis me in sententiam Whartonianam propendere fateor. (a) Perpendat æquus lector utrinque dicta, & judicio fruatursuo. Vir certe erat Ælfricus noster supra communem sui sæculi sortem in Theologicis, nec minus in Grammaticis (*Grammaticus* inde dictus) eruditus: tantam exinde apud populares suos famam adeptus, ut sermones ab eo scripti, vel Saxonice versi in ecclesiis publice legi juberentur; atque ex ipsius epistolis haud paucæ in vetulum ecclesiæ Anglicanæ synodicon cooptarentur. Vir prudens, pius, & religionis Christianæ zelo fervidus, ad scientiam, fidem, & pietatem Christianam ævo rudi barbaroque promovendam natus. In contendendis sermonibus, populo diebus festis dominicive, lingua Saxonica, prælegendis, partim ex SS. patrum scriptis decerpitis, partim de suo additis, incredibilem plane posuit diligentiam. Quorum integri codices in bibliothecis nostris adhuc delitescunt. Nec minore usus est studio & labore in S. scripturæ libris in patrum sermonem transferendis. Existat in bibliotheca Bodleiana, ne de aliis dicam, ejus Pentateuchus, cum libris Josuæ & Judicum (b) Prælationem Geneſeos Saxonice & Latine extulit Whartonus noster Auchuar. ad Hist. Dogmat. Uſſer. p. 380.

Sæc. X. ab anno DCCCC.

(a) Conf. *Wanſley* Præfat. ad Catalog. MSS. Vet. Septentr. (b) Cap. 24. priora lib. Geneſeos cum epistola ad Æthelwardum nuncupatoria Saxon. exstant in Bibl. Coll. Corp. Christi. item in Bibl. publ. Cantab. Fragmenta quædam Excerptorum ex Pentateucho in Bibl. Ecclef. Lincoln. teste *Wanſley* Catalog. 151. 162. 305. cap. 37. Geneſeos ad finem libri Saxon. habentur in Bibl. Cott. sub *Orbone* B. 10. n. 24. Prælatio Geneſeos ibid. sub *Pitelio* D. 7. n. 1. Heptateuchum cum Evangelio *Nicodemii* & Homil. de libro *Job*. Saxon. edidit *Edo. Thwaites* Oxon. 1698. 8vo.

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.

(a) SCRIPTA.

Translatio de veteri & novo Testamento, quo enumeratis sigillatim utriusque voluminibus, ac rebus sub utroque fœdere gestis ordine enarratis, historiam sacram usque ad Hierosolymam a Tito expugnatam deducit. Saxonice.

Homilia paschalis de corpore & sanguine D. N. Jesu Christi, quæ quovis Paschate ad populum recitari lato olim canone iussa est. In homilia ista repens tunc sensim in ecclesiam Transubstantiationis dogma Ælfricus aggreditur, ac productis argumentis quam plurimis, ex Ratramni libro maximam partem desumptis, funditus convellit, adeo ut quenam ecclesiæ Anglicanæ isto ævo de Eucharistia fides fuerit, luculentissimis exinde pateat indicii. Certe quam diversa fuerit Ælfrici, & ecclesiæ Anglicanæ hoc tempore, ab hodiernis ecclesiæ Romanæ dogmatibus sententia uno alterove exemplo manifestum fiet. In omnibus pæne scriptis theologicis diserte docet sacras scripturas a fidelibus esse legendas, discendas, earumque lectionem non minus ad animam purgandam, quam cibum naturalem ad corpus nutriendum, conducere. Hæc nos in homiliis sive sermonibus Saxonice; hæc in compendio veteris & novi Testamenti ad Sigverdum nobilem, alibique ubivis docet. Quin & præfatione quam versioni suæ Geneseos præmisit, objectionem adversus sacras scripturas in sermonem popularem transferendas, ne eas prave intelligant imperiti, luculenter diluit. In dogmate de Eucharistia sententiæ pontificiæ apertum plane bellum indicit. In sermone de Sacrificio, eoque satis prolixo, qui in die Paschatis solenni coram populo recitari solebat, id pæne unice agit, "ut ostendas nos spiritualiter corpus Christi gustare, ejusque sanguinem bibere, cum vera fide sacram illam gustemus Eucharistiam; panem & vinum non posse per ullam benedictionem in Christi corpus & sanguinem mutari: vere quidem Christi corpus & sanguinem esse, non tamen corporaliter sed spiritualiter: esse quidem Eucharistiam quæ ad altare Dei consecratur commemorationem corporis Christi quod pro nobis obtulit, & sanguinis sui quem pro nobis fudit, corpus sanguinemque Christi non corporaliter sed spiritualiter; nec disputandum, qui hoc fieri posset, sed quod ita fiat nostra fide esse tenendum. Verum integrum sermonem exscribere necesse sit, si modo omnia quæ huc spectant excerptare velimus. Paschalem hunc sermo-

nem primus Saxonice & Anglice edidit Mat. Sæc. X. ab theus Parkerus Archiepisc. Cantuar. Lond. 1567, 12mo. Transiit in Acta & Monument. tom. 2. Johan. Foxus. Recedit Gulielm. L'Isle five de Insula Lond. 1638. 4to. Tandem Saxonice & Latine edidit Abr. Whelocus Not. ad Bed. Hist. Eccl. p. 462. Nec in hoc modo sermone, sed & alibi eadem iisdem pene verbis repetit, præcipue in epistola tum ad Wulstunum episcopum Schireburnensem, tum ad Wulstunum archiepiscopum Eboracensem. Utriusque partem bene longam monumentis suis Anglo-Saxonice L'Isleus noster inferuit; exinde Saxonice & Latine Whelocus ad Bedam p. 333.

Epistola 2. altera ad Wulstunum episcopum Schireburnensem, altera ad Wulstunum archiepiscopum Eboracensem (b) In his multa ex homilia paschali de Eucharistia, ac spirituali solummodo corporis & sanguinis Christi præsentia repetuntur. Utrique epistola, jubente Wulstano, ab Ælfrico postea in Latinum sermonem conversa est, & ecclesiæ Anglicanæ libris synodicalis ac penitentialibus olim inserta; cautumque est, lata lege ecclesiastica, ut loco admonitionis spiritualis doctrinæ ab episcopo, data quavis occasione, ad clericos & presbyteros prælegeretur. Unicum de hac ad Wulstunum epistolam addam. Ex Latina hæc epistola in pervertito codice Wigornienfi, qui nunc in bibliotheca collegii Corporis Christi Cantab. asservatur, peritum hanc expunxerat sequioris cujusdam temporis monachus, utpote ecclesiæ Romanæ dogmati de Transubstantiatione & diametro repugnantem; *Non fit tamen hoc sacrificium corpus ejus, in quo passus est pro nobis; neque sanguis ejus, quem pro nobis effudit, sed spiritualiter corpus ejus efficitur & sanguis: sicut mamma quod de calo pluit, & aqua quæ de petra fluxit. Sicut Paulus apostolus ait, Securus se exilaminavit bonus monachus linguæ Saxonice ignarus, nescius utique in epistola Saxonica hæc eadem contineri. Quin & in codice Oxoniensi, quem ecclesiæ suæ dono dedit Leofricus primus Oxoniensium antistes, hæc ipsa epistola Ælfrici Latina incorrupta hodie superest, unde hanc sententiam Cl. L'Isleus restituendam curavit.*

Opuscula supra enumerata ex ecclesiæ Oxoniensis, Herefordensis, ac Wigornienfis archivis eruit, & adjecta versione Anglica, Saxonice edidit (excepta unica ad Wulstunum Eboracensem epistolâ, quam Latine simul ac Saxonice dedit) (c) vir spectabilis Gulielm. L'Isle Lond. 1623, 1638. 8vo.

(a) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 492. (b) Prologum ad Epist. ad Wulstunum exhibuit *Wanlinus* Catalog. p. 22. (c) Eandem iterum exhibuit Lat. & Saxon. D. *Wilkins* inter *Leges Saxonicas* editas Lond. 1721. p. 161.

SÆC. X. ab edita prius fuerant (tractatu primo excepto) Saxonice simul ac Anglice a Johanne Foxo, Actorum & Monument. Eccl. tom. 2. ad ann. 1538.

Liber penitentialis, ecclesiæ Wigornienſi olim a Wulfſtano episcopo (qui sub Gulielmo Normanno floruit) donatus, in quo epistolæ iſtæ inter alios caſones locum ſortiuntur; aſſervatur etiamnum in bibliotheca collegii S. Benedicti Cantab. Extrat etiam tam Saxonice quam Latine in libro canonum ecclesiæ Oxoniensii donato a Leofrico episcopo, qui ab anno 1049. ſedem iſtam tenuit. Habetur iſte liber in bibliotheca publica Oxoniensii.

Epistola de canonicis ad Wulfſinum episcopum, capitulis 35. conſtans. Habetur Lat. Concil. tom. 9. p. 1003. (a)

IN E D I T A.

Sermonum lingua Saxonica 80. libri 2. quos partim a ſeipſo, partim ab aliis, Latine antea ſcriptos in plebis uſum rogantibus episcopis Saxonice poſtea convertit. Plures hodiernum habentur collectiones ſermonum Ælfrici Saxoniorum, quæ paſſim in Anglia, partim in privatorum numibus, partim in publicis bibliothecis aſſervantur. (b) Ex his exſtant Cantabrigiæ, duæ, altera in bibliotheca publica Academiæ, altera in bibliotheca S. Benedicti. Prima 60. conſtat ſermonibus, altera 24. In utraque vero habetur *Sermo paſchalis*, titulo *ſermonis de ſacrificio in die Paſche*. Ex Ælfrici enim ſermonibus ſelecti ſunt præ ceteris 24. qui populo publice prælegerentur, eo ordine, ut 12. priores de rebus agentes generalibus (ut *De initio creaturæ*, *De angariis*, *De die iudicii*, *De vaniloquio* & *negligentia*, *De avaritia*, *De falſis Diis*, &c.) quandocunque ſacerdoti viſum eſſet, legerentur. Poſteriores vero 12. propriis ſeſtis aſſignantur (viz. *De annunciatione B. Mariæ*, *De nativitate Domini*, *De circumciſione Domini*, *De Epiphania*, *De purificatione B. Mariæ*, *Dominica prima in Quadrageſima*, *Dominica Palmarum*, *die Paſchatis*, &c.)

Epistola de conſuetudine Monachorum. Exſtat MS. in collegio S. Benedicti. Cantab. (c)

(d) *Epistola ad Sygefertum contra Clericorum*

mupiat. Principium ejus exhibet Gul. Liſle SÆC. X. ab præſatione in Hom. Paſchal.

Canones concilii Nicæni, Saxonice verſi MSS. in Collegio dicto (e)

Chronica Saxonica maxime de eccleſia Cantuarienſi, ab Ælfrico anno ætatis ſuæ 23. Saxonice ſcripta, MSS. ibidem. (f)

Paſſiones & vita Sanctorum, tranſlatæ ex Latino in Saxonicum ſermonem per Ælfricum. Habentur in bibliotheca Cottoniana ſub Julio E. 7. n. 1. (g)

Vite ſancti Guthlaci, Saxonice ad Ælſvoldum Orientalium Anglorum regem ſcripta, MS. ibid. ſub Veſpaliano D. 21. n. 2. (h)

Lingue Latine *Grammatica*, *Saxonico-Latina* præfixa præſatione Latina MS. exſtat alicubi. (i) Plura enim exinde loca habet Gul. Liſle Præfat. in Homil. Paſcal. immo (quod poſtea reperi) typis excuſa prodiit (una cum gloſſario ejuldem generis) Oxon. 1659. (k) Quo non obſtante me erroris arguit Whartonus, quod in recensendis Ælfrici ſcriptis, *Grammaticam* ejus & *Diſtionarium Latino-Saxonicum* illius operibus MSS. annueramſem, quæ antea a Somnero evulgata fuerant. Immerito utique. Exſtare tamen MSS. in bibliotheca Cottoniana, & D. Johannis Oxon. alibi que ſæpius, *Gloſſarium Ælfrici*, ab eo quod publici juris fecit Somnerus longe diverſum, norunt quotquot in his ſtudiis hoſpites non plane ſunt, & pluiquam ſemel iterumque monet Cl. Hickelſius Catal. lib. Septentrion. quem *Grammaticæ ſuæ Anglo-Saxonice* ſubjecit: ubi etiam de Ælfrici noſtri operibus Saxonice, tum editis tum MSS. plura te, lector Philo-Saxo, docebit. Vulpat proinde hoc nomine Whartonus W. h. Kennetto viro ingenuo atque erudito, qui Somneri vitam patrio ſermonem nuper edidit p. 76. Verum hæc obiter.

Excerpta ex Præſatione minore, ac Saxonice verſa, plura MS. Cantabrigiæ.

<i>Diſtionarium Latino-Saxonicum</i> . (l) <i>Opera quadam Donati Saxonice verſa</i> . <i>S. Gregorii M. dialogi V. Saxonice verſi</i> .	} MSS. Cantabrigiæ, & in bibliotheca Lumleiſiana.
--	---

(a) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. vol. 1. p. 250 *De Ælfrico*, qui hos Canones ſcripſit, & de *Wulfſino* ad quem funt ſcripti, videlicet *Wilkins* ibid. p. 267. Hæc epistola cum duabus aliis, una de Chriſmate, altera de calibatu Sacerdotum, ſervatur MSS. in Bibl. Cotton. ſub *Vitelio* D. 7. n. 4. (b) Ut in Bibl. Bodl. & D. Jacobi Weſtmonaſter. teſte *Wanſleio* Catal. p. 1. 174. (c) Epistolam nuncupatoriam exhibuit *Wanſleius* ibid. p. 110. (d) Nona eſt Homiliarum quæ continentur in Cod. Bibl. Coll. C. C. Cantab. inſcripto nota S. 9. & tertia in Bibl. Cott. ſub *Fanſhina* A. 9. (e) Item Capitula *Theodolphi* Episc. Aurelianenſis, ſi fides *Jo. Johnſon* in Collect. Eccleſ. Leg. & Canon. ad. ann. 1004. habenda ſit. Ex MSS. Coll. dict. publici juris fecit Lat. & Saxon. *Spehman*, Conc. tom. 1. p. 486. item *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 267. (f) Ælfrico minime funt adjudicanda, quippe quæ longe antea Ælfrico natum ſcripta. Vid. *Wanſleii* Præfat. ad Catalog. (g) Præſationes Lat. & Saxon. dedit *Wanſleius* ibid. p. 186. Homiliæ in ſeſtis diebus Sanctorum, & alii Ælfrici tractatus exſtant MSS. Saxon. in Bibl. Cott. ſub *Veſpſiano* D. 14. n. 3. ſeq. Homilia Angli-Saxon. in die natali S. *Gregorii* Anglice verſam edidit *Elia. Eſſeb* adjuncta Lat. verſione *Gul. Eſſeb*. Lond. 1709. 8vo. (h) Per *Felicem* monachum Croylandenſem primum Lat. ſcripta fuit, & dein ab incerto auctore Saxon. verſa. vid. *Outſid*. tom. 1. p. 1799. *Wanſleii* Catal. p. 247. (i) Scil. in Bibl. C. C. C. & Publ. Cantab. in Bodl. & Coll. D. Johannis Oxon. In Bibl. *Theo. Cartwright* de *Ayno*, *Synonymiſis D' Eves*. norante *Wanſleio* In Bibl. Cott. ſub *Julio* A. 2. n. 2. Præſatio ibid. ſub *Vitelio* D. 7. n. 3. (k) Codex, quo uſus eſt *Somnerus* in editione *Grammaticæ*, aſſervatur in Bibl. D. Jacobi Weſtmon. ut notat *Wanſleius* ubi ſupra p. 182. (l) *Diſtionaria duo Ælfrici* attribuit V. Cl. *Gul. Nicholſon*

Eun-

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.

Eundem *Æthelwoldi præceptoris vitam* conscripsisse prodit Gul. Malmisburienfis in vita Aldhelmi MS. Verum an opus istud superfit, non constat.

Cæterum *Ælrici Sermones* Latini injuria temporis interierunt (a) Nec enim mirum est episcopos Lanfrancum secutos, qui Transubstantiationis dogma fere sectati sunt, nimio veritatis in his passim deprehensæ fulgore offensos, eos ex ecclesiarum Cathedralium archivis, ubi repositi erant, sublatos suppressisse; Saxonicos interim sermones (lingua quippe ipsis ignota obvelatos) inviolatos superstitisse. Lingua enim Saxonica post invasionem Normannicam mox penitus evanuit.

990. (b) **HERIGERUS**, sive *Harigerus*, primum monachus, dein abbas Laubienfis. Fulcivino suffectus anno 990. Obiit anno 1007. die 31. Octobris.

SCRIPTA.

Historia, seu gesta episcoporum Leodiensium, quæ Notgero vulgo ascribitur. Exstat apud Johannem Chapeville in rerum Leodiensium historia *Leodici* 1613.

Liber de corpore & sanguine Domini, quem anonymum edidit Ludovicus Cellotius ad calcem historię Gottfelcalci *Parisi*. 1655. fol. (c)

De vita & miraculis S. Ursuari libri 4. carmine rudi & inculco scripti. Apud Henschenium ad diem 18. Aprilis. Primus hos libros vulgavit *Egidius Waulde* an. 1628. inter alia monasterii Laubienfis monumenta.

Vita S. Berlendis virginis. Habetur apud Bollandum ad 3. Febr. & Mabillon. Sæc. Benedict. 3. part. 1. p. 14.

Vita S. Landoaldi, quæ sub Notgeri nomine exstat apud Surium ad 19. Martii. Herigero non infirmis argumentis vindicatur a Miræo Not. ad Siegbert. p. 151.

Dialogus de dissentione Ecclesię, Adelboldo episcopo & Herigero interlocutoribus, exstat MS. Gemblaci, teste Miræo ibid.

Epistola ad Hugonem de quibusdam quaestionibus a Siegberto * memorata, interit. (d) *De Script. c. 137.

Bibl. Hist. Angl. p. 42. 43. quorum unum ad calc. Lexici sui Saxonico-Latino-Anglici una cum Grammatica. vel excerptis ex *Donato* edidit Gul. Sommerus Oxon 1659. Alterum adhuc ineditum latitat in Bibl. D. Joh. Bapt. Oxon.

(e) Admonitionem de Ebrietate cavenda exhibuit *Walsartius Catalog*. p. 157. qui epistolam varias, & alia opera *Ælrici* tom. Lat. quam Saxone, a Carro omisit in indice auctorum recensuit. (f) Conf. *Ordin*. tom. 2. p. 485.

Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit 1. 8. vol. 1. p. 662. (g) Exstat. MS. sub *Herigero* nomine in Bibl. Sigisacensis Ord. Cisterc. in archiepiscopatu Rhemenf. teste *Ordino* ubi supra. Sed ex hâc Gottscenfi Cod. Gerberto cum relictis *Bern. Praziu*, & edidit *Anecd.* tom. 1. part. 2. p. 133. (d) Nuperime exhibuit *Edm. Martene* in tom. 1. *Anecd.* p. 113. (e) Conf. *Ordin*. tom. 2. p. 518. (f) Posterior videtur *Theophilactio*, quem totidem verbis sapientie citat. Ad *Montfalcon*. in Bibl. Coislinian. p. 82. dicit *Oecumeninum* citari in MS. Commentario in epistolas Pauli sec. 10. scripto. Ita Communicator. Idem *Montfalcon*. ibid. p. 277. nos docet ex cod. 224.

Oecumenium episcopum fuisse Tricac in Thessalia, & opusculum exhibet quo probatur auctoritate Patrum, Apostolyn esse veram sacre scripture partem. Vid. *Fabr. Bibl. Gr.* vol. 12. p. 845. (g) Scriptit etiam Annotationum commentarios in 4. Evangelia (quos commentario in Epist. ad Hebræos c. 6. se scripsisse testatur) ut notat *Laug. Bibl. sacr.* p. 183. (h) Interprete Jo. *Hentenio* Antverp. 1545. fol. Comment. in Acta Apostolorum, & in Epist. Canonicas Lat. verbi a Jo. *Beru. Peltiano* prodierunt *Basil.* 1552. deinde *Venet.* 1556. 8vo. Comment. in 7. Epist. Canonicas Gr. & Lat. ex versione *Hentenii*, & cum notis *Barth. Coppae*. prod. *Francf.* 1610.

4to. Comment. in Epist. Pauli Lat. verbi ex *Maximo Fiorentino* prod. *Basil.* 1553. 2. vol. 8vo. vid. *Fabr. Bibl. Gr.* 1. 5. c. 17. §. 18. vol. 7. p. 788.

inde

(e) **OECUMENIUS**, scriptor admodum incertæ ætatis, de quo altum apud veteres silentium; id modo constat post annum 800. claruisse. Adeoque hoc loco ipsum reponimus ad ann. 990. donec veram ejus ætatem explicari liceat. (f) Magnam novi Testamenti partem ex veterum commentariis, præcipue ex Chrysostomo, qui ipsi prora ac puppis est, clare, dilucide, & concise explicavit; unde novi Testamenti *Scholias Graecæ* vulgo haberi solet. Exstant hodie.

Enarrationes in Acta Apostolorum.

Commentarii in epistolâ S. Pauli.

Commentarii in epistolam S. Jacobi, aliasque Canonicis. (g)

Prodierunt Oecumenii opera Græce *Verone* 1532. (h) Lat. *Venet.* 1556. 8vo. Gr. Lat. *Parisi*. 1631. 2. tom. fol.

JOHANNES, gente, ut videtur, Galus, abbas, an Gorzienfis, an S. Arnulfi Mettensis tandem in medio relinquit Cl. Mabillonius. Claruit circa annum 990. In litteras misit *vitam & miracula S. Glodifindis Mettensis abbatissæ*, quæ fato suo functa est circa annum 610. idque libris 2. Exstat hæc vita sed interpolata, sub nomine *Bernardi* cujusdam abbatis, vel ut alii *Arberti* monachi, apud Surium Jul. 25. Sinceritatem, stylo & auctori suo restitutam, ex variis codicibus MSS. edidit Ph. Labbeus Biblioth. Nov. tom. 1. p. 724. Vitam extulit Mabillonius Sæc. Benedict. 2. pag. 1087. Posteriores, seu historiam translationis & miraculorum S. Glodifindis dedit idem Sæc. 4. part. 1. p. 435. Scripsit item *Vitam S. Johannis abbatis Gorzienfis*, anno 973. denati, cui morienti addidit, quam tamen non penitus absolvit. Ediderunt hanc Bollandiani Febr. 27. & ad ipsum autographum collatam Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 5. p. 363.

REIMANNUS, quem alii *Onsunannus* vocant, natione Germanus, cœnobii Walsiodorensis aut saltem Gorzienfis monachus, claruit circa annum 990. Scriptit *vitam S. Cadroe, abbatissæ Walsiodorensis*, de-

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.
990.

990.

990.

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.
inde *Mettenfis*, quam Immoni abbati dedi-
cavit. Exhibent hanc Bollandiani Mart. 6.
& ex iis Mabillonius Sæc. Benedicte. 5. pag.
487.

990.

**JOHANNES SMERA POLOVE-
CIUS**, natione Russus, Ulodimiri regis
medicus & rhetor, claruit anno 990. inter
Scriptores ecclesiasticos locum habet, non
quod plura post se reliquit opuscula, existat
enim non nisi epistola unica, sed ob sin-
gularem rei novitatem. Ulodimirus supre-
mus Russorum princeps, religione gentilis,
Helenam, sive ut alii vocant, Annam Ba-
siliæ & Constantini imperatorum Orientis
fororem, in uxorem duxit. Qua occasione
religionem Christianam amplexus est, &
Russi in Græcorum ritus transierunt. Ante
vero quam hæc fierent, Ulodimirus idolo-
rum cultui adhuc deditus, in varias quæ-
tum vigeant religiones inquirere cepit,
missis undique hæc in rem exploratori-
bus. Infantibus Mahumetanis, illorum cul-
tum velut fœdum, turpemque contemptui
habuit. Latinorum rejecit, quoniam eorum
ceremoniæ parum religiose videbantur.
In Græcorum religionem, utpote Romanam
minus corruptam, propendebat. Quo vero
tutius procederet, misit Johannem nostrum,
qui varias regiones peragraret, seque de
omnibus certiores faceret. Peragrata ita-
que Pannonia, Servia, Bulgaria, Myſia, ma-
gnoque Græcorum imperio, Antiochia, Hie-
rosolymis, tandem devenit in Ægyptum, &
Alexandriæ diu commoratus est, sacro la-
vacro ibi initiatus. Ex hac urbe litteras ad
Ulodimirum dedit, quibus eum de variis
religionis cultoribus certiores reddidit.
Inter alia, hæc habet. "Præterea vero vi-
di etiam non paucos Christianorum con-
ventus, apud quos jam nulla idola sunt,
tantum mensa & scamna. Hi autem ho-
mines sunt theologî, seu de Deo loquen-
tes, honesti, super omnia diligentes pa-
cem, plane velut angeli Dei. Conveniunt
autem ad doctrinam quotidie ex mandato
Dei, & ad preces antelucano tempore,
rursus vero post occasum solis, aliquando
autem tertia & nona hora diei. Hos au-
tem hic homines ubique nominant san-
ctum Dei novum litæriticum populum,
seu Israël. Sequuntur autem hic hæc
doctrinam & reges aliquot cum suis do-
ctoribus, & ego ipse semper eos doctri-
næ causâ accedo. Quæ de re librum eo-
rum, cognominatum *Evangelia*, cum do-
ctrinis apostolorum, tibi rex mitto, ut
percipias. In sequentibus, in Græcorum
mores & instituta acris invehitur, eorum-
que ruinam & exitium ob idololatriam, hy-
pocrisim, superbiam, crudelitatem, aliaque

vitia prædicit; ultimamque gentem Judai-
cam ad doctrinam Christi convertendam
Clausit litteras his ad Ulodimirum verbis.
*Ideoque, o Rex, non licet tibi suscipere mo-
res & religionem Græcorum* (habet exemplar
aliud *& Romanam*.) *Sin vero ea susceperis,*
*ego ad te nunquam proficiscar, sed hic obdor-
minius judicium Filii Dei expectabo.* Scripsit
hanc epistolam lingua Bulgarica, in tabulis
æreis, litteris ferreis. Specimen caracte-
rum in fronte editæ epistolæ exhibetur.
Tabule in monasterio Salvatoris Præmisli-
ensi, non procul a veteri Sambore delitue-
runt ad annum usque 1567. quo Andreas
Kolodinsky Russorum diaconus, eas in ser-
monem Russicum & Polonicum transtulit.
Ex Polonico, anno 1677. Latine vertit Be-
nedictus Wilfovavius. Versionem ejus in
lucem protulit Sandius in Append. ad Hist.
Eccles. pag. 61. Exinde Andreas Wengers-
fcus in Append. ad Hist. Eccles. Provinc.
Sclavon. p. 499. Non parvum huic episto-
læ lucem affundunt Miechovitia Hist. Polon.
lib. 2. cap. 3. fol. 990. Cromerus de Orig.
& rebus gestis Polon. lib. 3. p. 31. ut alios
mittam.

THOMAS HHARANITA, gente 990.
Syrus, dogmate Monothelita, Kfartabenſis
in diocesi Aleppensi metropolita, claruit
circa annum 990. Ut dogma Monotheli-
ticum latius propagaret, ad Maronitas in
montem Libanum profectus est. Sed fru-
stra ei cellit labor, cum paucos inveniret
qui doctrinam ejus amplecterentur; etiamſi
nonnulli hac labe infecti sint. Et de Tho-
ma hæc quidem Faustus Naironus, ut Ma-
ronitas suos a Monothelismi labe vindica-
ret, qua tamen eos a tempore Johannis
Maronis, id est, ab exeunte sæculo 6. la-
borasse tradit Eutychiuſ Batricida patriar-
cha Alexandrinus in annalibus, & suo jam
tempore a quingentis pene annis Vilhel-
mus Tyrius de sacro bello lib. 22. c. 8. ut
alios tum veteres, tum recentiores mittam.
Adversus hos insurgit Naironus Maronita,
edita pro Maronitis suis apologia in Dif-
fert. de origine, nomine, ac religione Ma-
ronitarum pag. 36. 50. 69. & alibi sæpius,
Eutychi & Wilh. Tyrii narrationem defendit
vir eruditus, & in his litteris summus,
R. Simonius in Hist. Crit. de religione &
moribus Nationum Orientalium, Gallicæ
primum, dein & Anglicæ edita, cap. 14.
p. m. 144. Causam hanc denuo in se suscepit,
& adversus tum veteres, tum Simonium
propugnare conatur Naironus in Euo-
plia Fidei Cathol. part. 1. p. 62. &c. Quin
& pag. 79. longe ampliore responſione
ad D. Simonium se paratam habere dicit.
Sed ad Thomam redeo. Scripsit *librum de*

Sæc. X. ab *cen Propositionum*, quas in gratiam Monothelismi congeffit & vendidit, & inter libros MSS. Abr. Ecchellenfis reperitur, teste eodem Nairono in Indice Auct. quem Euoplæ suæ præmisit, ubi etiam Thomam sæculo decimo vergente ad undecimum floruisse docet.

990. (a) LETALDUS, Miciacensis apud Aurelianenses monachus, claruit circa annum 990. Scripsit librum *de miraculis S. Maximini abbatis Miciacensis*, quem ex Cod. MS. edidit Johan. Mabillonius Sæc. Bened. 1. pag. 598. qui eundem esse Letaldum cum vitæ S. Juliani Cenomannensis episcopi expolitore existimat; etsi Possivinus illum monachum Cenomannensem fuisse contendit. Exstat etiam hujus Letaldi *Deletio* corporis S. Juliani in synodus Karrotensem circa annum 888. apud Mabillon. Sæc. Bened. 4. part. 1. p. 434.

990. STEPHANUS, natione Germanus, monachus forsan Colonienfis, claruit circa annum 990. Scripsit stylo tuiido & inflato librum, *de S. Marini abbatis & martyris inventione, & translatione* facta in Colonienfi monasterio S. Pantaleonis, Christiano abbati dicatum. Habetur post Surium apud Mabillon. Sæc. Bened. 5. p. 333.

990. (b) DUDO, gente Gallus, ecclesiæ S. Quintini Viromandensis canonicus, dein decanus, claruit an. 990. Mandato Richardi I. Normanniæ ducis, commisit litteris *de vitis & actis primorum Normanniæ ducum* libros 3. quos Adalberoni episcopo Laudunensi dedicavit. Hos ex vetusto codice MS. primus in lucem emisit Andreas du Chesniius Script. Norm. pag. 49. Scriptorem hunc a peritia, studio, & eloquentia commendant Gulielmus Gemmeticensis & Oedericus Vitalis. Verum quod recte notat Vossius, * scripsit poetica magis quam historica fide, ulque adeo multas fabulas inserit.

* De Hist. Lat. lib. 2. c. 41. p. 356.

994. AUTOR anonymus *vite S. Wolfgangi*, æqualis ejus ac familiaris, claruit anno 994. Scripsit *vitam S. Wolfgangi Ratisbonensis episcopi*, eodem ipso anno demortui. Stylum mutavit qui primus edidit Laur. Surius Octobr. 31. Ex Cod. MS. Einsidenfis restitutum suppedavit Johan. Mabillonius Sæc. Bened. 5. p. 811.

994. SISINNIIUS, Magister dictus, post

Nicolai Chrysobergis mortem, patriarcha Constantinopolitanus factus est anno 994. vel sequente. Dissidia ob quartas nuptias in ecclesia Orientali jamdiu excitata composuit. Sedem tenuit annos tres. Exstat ab eo scriptus *Tractatus de nuptiis Consobrinorum*, seu *περί τῆς μετὰ λαμβάναντος ἀνδρὸς ἀδελφῆς ἐξ ἀδελφῆς ὄντος*, in Leunclavii jure Gr. Rom. lib. 3. p. 197.

(c) ODILLO, gente Arvernus, ex equestri familia ortus, in vico Brivatenfi apud S. Julianum clericus factus, & in cœnobio Cluniacensi monasticum indutus habitum, post Maioli præceptoris sui mortem abbas constitutus est anno 994. a Maiolo adhuc vivente successor sibi designatus. Pietate, & charitate erga pauperes insignis, immensam sibi apud Robertum Gallorum regem, & Henricum Germanorum imperatorem gratiam & auctoritatem conciliavit; adeo ut ab Henrico corona sui aurea donatus fuerit, quam ille famis tempore pro alendis pauperibus una cum aliis ecclesiæ suæ ornamentis distraxit. Anno circiter 1022. ad visenda apostolorum limina, & monachos Casinenses, in Italiam excurrit. Anno 1034. archiepiscopus Lugdunensis electus, dignitatem istam repudiavit. Plurima in Galliis monasteria reformavit, multa fundavit. Ita dum inviseret, anno 1048. apud Silviniacum diem extremum obiit. Cal. Januar. ætatis suæ 87. ordinationis 56. Primus ille Festum omnium Sanctorum instituisse dicitur; cum monachis suis præcepit, ut postridie Cal. Novemb. memoriam omnium Sanctorum celebrarent, exemplo ad alias mox ecclesias transeunte, & auctoritate pontificis Romani tandem comprobato.

SCRIPTA.

Vita S. Maioli abbatis decessoris sui. Habetur apud Surium 11. Maii.

Hymni 4. in eundem.

Epistole aliquot ad Fulbertum.

Vita S. Adelaide imperatricis, Othonis I. Imp. uxoris, quæ obiit anno 999. Editæ est a Canisio tom. 5. part. 2. p. 398. (d)

Sermones 14. de festis Domini, B. Virginis, ac Sanctorum, (e) Statutum de defunctis.

Omnia ista opuscula simul collegit, atque edi curavit Du Chesniius in bibliotheca sua Cluniacensi Paris. 1614. exinde relata in Biblioth. Patr. tom. 17. p. 653.

Epistole tres, a Dacherio evulgatæ Spicileg. tom. 2. p. 386. (f)

(a) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 513. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 11. vol. 4. p. 801. (b) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 4. vol. 2. p. 197. (c) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 14. vol. 5. p. 447. (f) Edit. nov. tom. 1. p. 78. Iterum a Leibnitio cum Canisii notis inter Scriptores rerum Brunsvicensium. (e) Sermonem in Nativit. Christi edidit *Christianus Dacemius* 1670. ut notat *Fabr.* Bibl. Gr. l. 6. c. 10. §. 39. vol. 11. p. 802. Sermones duos de *nativitate B. Virginis* ex MSS. Silviniacensi & de S. Cyuce ex MSS. Cluniacensi exhibuit *Martene* Anecd. tom. 5. p. 622. seq. (f) Edit. nov. tom. 3. p. 381.

PHI.

Sec. X. ab
anno
DCCCC.

Sec. X. ab
anno
DCCCC.

PHILOTHEUS, patriarcha Alexandrinus, claruit sub Saracenorum imperio anno 995. Vir corradendis opibus summo-
pere intentus, vitæ luxuriosæ, comestatio-
nibus, potui, balnei lavacris, & cuius vitæ
delicatoris generi deditissimus; quin nec
a muneribus accipiendis pro ordinum col-
lationibus abstinebat. Mira sunt quæ ei
sacrorum solemnina in ecclesia Divi Marci
celebranti contigisse, deque morte ejus mox
frequente narrat Chronici Orientalis com-
pilator ad ann. Chr. 995. p. 113. Scripsit
4. volumina, quorum tituli ex Arabico trans-
lati, sequuntur. 1. *Declarator*. 2. *Rara
Commentationum*. 3. *depravationes Heretico-
rum*. 3. *Detectio Arcanorum*. 4. *Ipsi-
us vitam ac gesta* continebat. Verum hæc vo-
lumina dudum, ut videtur, perierunt.
P. Possinus in Afeticis edidit Græc. Lat.
S. Philothei sermonem satis prolixum de
mandatis Domini nostri Jesu Christi. Nostri
esse pro certo non sum ausus affirmare.
Id modo constat, codicis MS. unde desump-
sit Possinus, manum & chartam annorum
plurquam quingentorum ætatem præ se tu-
lisse.

est, ni Arnulphus Rhemorum archiepiscopus iniuste olim depositus in sedem suam
renitteretur. Obiit anno 999, die 18. Fe-
bruarii. Exstant *epistolæ* 4. Concil. tom. 9.
p. 752. & *epistola de privilegiis Abbatum
Montis majoris*, apud Baluzium Miscellan.
tom. 4. p. 431.

(b) **BURCHARDUS**, gente Germa-
nus, patria Halius, Olberti, postea abbas
Gemblacenfis discipulus, monachus Lobien-
sis, tandem anno 996. Franconi fratri ger-
mano in sede Wormatiensi succcessit. Anno
1022. concilio Seleguntadiensi interfuit. Post
30. fere annos in pastorali munere fideliter
exactos diem extremum clausit anno 1005.
saltem sequenti. Pluribus ante obitum an-
nis extructa sibi cella, & vicino oratorio
in sylva, duobus a Wormatia miliaribus di-
stante, ab omni strepitu, negotiisque secu-
laribus procul remota, pietati & otio litte-
rario se totum dedit. Et hoc quidem in
loco hortante Brunichone prapósito Wor-
matiensi, & collaborante magistro suo Ol-
berto, magnum illud *Devotionum volumen*
aggressus est in 20. libros distributum, quos
& S. Scriptura, ex Canonibus, qui dicuntur,
Apollolorum, ex Synodorum tum Orienta-
lium, tum Occidentalium, regulis, ex Ro-
manorum pontificum decretis, sanctorum
Patrum dictis, & libellis quibusdam peni-
tentialibus collegit; nec his contentus,
splendidas ex spuris pontificum epistolis
quisquilias plena manu convolvit, quarum
exempla pene innumera lectori ante oculos
ponit Cl. Blondellus Prolegom. ad Pseudo-
lud. cap. 18. p. 98. (c) prodit hoc opus (*d*)
Coloniæ 1548. fol. & *Parisi* 1549. 8vo. & for-
san alibi non semel. (e)

996.
Vid. vit.
ejus ab A.
nonymo
script. De-
creto præ-
fix.

995. (a) **GEBEHARDUS**, Germanus, Au-
gustæ-Vindelicorum episcopus anno circiter
995. factus est. Obiit anno 1002. Ger-
ardi opus de vita & miraculis S. Udalrici
recudere, & novo stylo expolire in se re-
cepit; quod tamen imperfectum reliquit.
Exiit apud Marc. Vellrum Rer. Vindel.
p. 191. Prologum & principium habet Ma-
billonius Sæc. Benedict. 5. p. 472.

996. **GREGORIUS V.** *Brinno* antea dictus,
natione Germanus, Ottonis Marchionis Ve-
ronensis filius, Ottonis Imp. nepos, faltem
consanguineus, anno 996. Othonis Imp.
potentia, pontifex Romanus electus est, die
17. Maii ordinatus. Ineunte statim ponti-
ficatu, a Crescentio consule urbe pulsus est,
& in Hetruriam primum, deinde in Ger-
maniam fugatus; cum tamen prius collecto
Ticini episcoporum concilio, Crescentium
anathemate innodasset. Paulo post ab O-
thone armata manu reductus, coronam im-
perialem illi imposuit; habitaque Romæ
synodo, collapsæ ecclesiæ disciplinæ instau-
randæ operam navavit, & Adelberto Pra-
geni ad sedem suam se conferre, intentato
anathematis fulmine, præcepit. Anno 998.
ab Abbate Floriacensi rogatus, toti Gal-
liæ regno excommunicationem comminatus

(f) **SYLVESTER II.** *Gerbertus* antea
dictus, natione Arvernus, patria Aurelia-
nensis, non infimo loco natus, a pucro in-
geniis artibus præclare enutritus, in Phi-
losophiæ vero & Astrologiæ studio haud
vulgariter versatus. Monasticam vitam jux-
ta D. Benedicti institutum amplexus, paulo
post Roberti Galliarum regis, ejusque filii
Hugonis præceptor factus est. Hac occa-
sione cum in aula plurimum poterat, anno
991. convocata synodo Arnulphum Rhemo-
rum archiepiscopum sede sua ejiciendum,
seque in locum ejus subrogandum curavit.
Verum a Johanne XX. papa depositus, anno
995. favente Ottone imperatore, & suffra-
gante populo Ravennatum archiepiscopus

(a) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 7. vol. 1. p. 78. (b) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 125. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 2. vol. 1. p. 827. & *Bibl. Gr.* l. 6. c. 1. §. 20 Art. 13. vol. 11. p. 80. (c) Habetur MSS. in Bibl. Cotton. sub *Claudio C.* 6. n. 4. (d) *Primum Parisi* 1499. teste *Ordinio* loc. cit. (e) *Tractatus Burchardi* de jure episcopali ad *Braticbonem* habetur MSS. in Bibl. *Monast. S. Severini* Neapol. teste *Montisjanc.* *Diar.* Ital. p. 119. *Epistola* ad *Fridericum* archiepisc. Colonienf. habetur in Cod. *Diplomat. Udalrici* p. 262. ut nos docet *Bernard. Præ.* in ejusdem codicis conspectu. Alia in *Alberti Metensis* laudem ap. Jo. Geo. *Excardum* tom. 1. *Corporis Historiarum Med. Ævi*, ut refert *Fabr.* ubi supra. (f) Conf. *Du Pin.* *Hist. Eccles.* vol. 8. p. 41.

Tom. II.

P 2

conti-

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.

constitutus est: hucusque sedis pontificiæ accerrimus oppugnator; tandem mortuo Gregorio Ottonis III, patrocínio Romanæ ecclesiæ pontifex renunciatur, anno 999. die 2. Aprilis inthronizatus. Plurima ecclesiæ Romanæ beneficia ac territoria ab Othone Imp. donari obtinuit, multasque hæreses in ecclesia paulo ante exortas feliciter confopivit. Obiit anno 1003. die 12. Maii. Quæ de modo ejus, per magicas nempe incantationes, ad sedem pontificiam perveniendi, de pacta, pro mercede diabolo, anima, eique tandem erepta, tradit Cardinalis Benno sequentis sæculi scriptor, apud ipsum Bennonem in vita Hildebrandi legi possunt.

(a) SCRIPTA.

Epistole 160. ab eo dum sedem adhuc Rhemensem teneret, scriptæ; quas edidit Papius Massonus *Parisi*. 1611. 4to. & Duchesnius Scriptor. Francic. tom. 2. p. 787. exinde relatæ sunt in Biblioth. Patr. tom. 17. p. 669. (b)

Epistole 3. post pontificatum susceptum scriptæ. Exstant Concil. tom. 9. p. 777.

Liber de Sphæra.

Sermo de informatione Episcoporum. Utrumque tractatum in lucem edidit Mabillonius *Analect.* tom. 2. p. 212. (c)

Vita S. Adelberti archiepiscopi Pragensis, ab Abrahamo Bzovio edita *Roma*, teste Ludovico Jacob a S. Carolo Biblioth. Pontif. lib. 1. p. 214. (d)

Epigramma elegantissimum in imaginem Severi Boëthii: habetur apud Baron. *Append.* tom. 7. p. 4.

(e) INEDITA.

De Arithmetica, seu *de Numeris* ad Constantinum monachum Florianensem. Exstat MS. apud Johannem Maffionum Papii fratrem.

De Geometria liber MS. in bibliotheca Farnesiana. Alia ejus opuscula commemorantur, viz. *Dialogus pulcherrimus inter ipsum & Leonem mucianum apostolicum*; *De Compositione Astrolabii liber*; *De Rhetorica lib. 1.* *Oratio in synodo Mosonii habita* anno 995. quæ an alicubi adhuc delitescant, nondum comperi. (f)

Sæc. X. ab
anno
DCCCC.

Concilia hoc Sæculo habita.

901. (g) **C**ONSTANTINOPOLITANUM I. sub Nicolao patriarcha habitum. Mortua Eudocia uxore tertia, quartum duxerat nomine Zoë Leo Sapiens imperator. Hac de re offensus Nicolaus Myfticus patriarcha, coacta synodo, nuptias tanquam illegitimas damnavit, Thomam presbyterum, qui hoc matrimonium ritu ecclesiastico consecraverat, deposuit, ipsumque imperatorem ecclesiæ sacris interesse vetuit. De his agunt Cedrenus, Zonaras, Cupropalates, &c. & Proœmium Unionis quod habetur *Jur. Rom. tom. 1. lib. 2. p. 104.* Exstant etiam Latine Nicolai patriarchæ ad Romanum pontificem de hoc argumento epistolæ 2. Concil. tom. 9. in *Append.* p. 1264.

901. OVETENSE in Hispania, anno 901. saltem sequenti, ab Hispaniæ episcopis, præsentè Theodulpho episcopo regis Francorum legato, celebratum. Quo dignitas metropolitana, ecclesiæ Ovetensi antehac

concessa, confirmata est. Decretum etiam, ut episcopi reliquique ministri sacri ecclesiasticæ disciplinæ invigilarent, eoque fine bis in anno synodos haberent; denique ut episcopi earum ecclesiarum quæ destructæ a Saracenis fuerant, Ovetum se conferentes, in eaque ecclesia Deo famulantes, ritum consequerentur. Hæc, ex historia Sampiri episcopi, nos docet Card. d'Aguirre *Notit. Conc. Hispan.* p. 183.

904. **ANGLICANUM**, ab Edvardo seniore, præfidente Pleigmundo archiepiscopo, ad ecclesiam Anglicanam bene ordinandam, & episcopos in sedes vacantes rependendos, ablato jam interdicto, Formosi papæ, ut volunt, jussu congregatum. Cujus proinde ad episcopos Angliæ hac de re epistola habetur. (b) Exstant synodi Acta partim ex Malmesbur. partim ex veteri codice MS. collecta, apud Spelman. *Conc. Brit.* tom. 1. p. 387. & *Conc. tom. 9. p. 430.* Verum Formosi, anno 896. fato functi, &

(a) Conf. *Du Pin. Hist. Eccles.* vol. 9. p. 22. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* 1.7. vol. 3. p. 117. (b) Præter Epistol. supra memoratas *Du Chesnium* ex Cod. *Sirmondiano* tom. 2. Scriptor. *Francor.* 1616. p. 828. seq. edidisse &c. alias *Gerberti* Epistol. in *Bibl. PP.* non repetitis *Fabr.* notat loc. citat. (c) Edit. nov. p. 102. seq. (d) Item sine nomine Auctoris a *Canisio* Antiq. Lect. tom. 1. part. 2. p. 312. Edit. nov. tom. 1. p. 45. teste *Fabr.* ubi supra. (e) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 112. (f) Libellum de corpore & sanguine Christi, una cum libello ad *Ottouem III.* Imp. de rationali & ratione, uti exhibuit *Bernard. Presius* in tom. 1. part. 2. *Theauri nov. Anecdotorum* col. 111. *Geometriam*, & *Epistolam* ad *Adelboldum* Epistol. Traiectensem de causa varietatis æreum in *Trigono* & *Equilatero* exhibuit idem *Presius* tom. 1. part. 2. p. 5. 82. 84. *Oratio* in synodo Mosonii habita edita est in illius concilii Actis, & in *Centuriis Magdeburg.* tom. 1. p. 279. Exstant Acta synodi Rhemenfis a *Gerberto* collecta, *ibid.* p. 246. (g) Conf. *Du Pin. Hist. Eccles.* vol. 8. p. 2. (h) Exhibuit *Wilkini* *Conc. Brit.* tom. 1. p. 200.

Ed-

Sec. X. ab
anno
DCCCC.

Edwardi, qui non nisi anno 901. regnare cepit, tempora non bene conveniunt. Ad nodum hunc solvendum magnopere variant eruditorum sententiæ, & adhuc sub iudice lis est. Certe vel Formosi, vel Edwardi nomen expungendum videtur, & vel Johannis IX. vel Ælredi regis substituendum. Vide quæ notavit Spelman. loc. citat. & ex eo G. Collartius Concil. tom. 9. p. 431. (a) Cl. Papebrochius ut totius controversiæ fundamentum tolleret, ipsam Formosi epistolam merum esse sæculi 11. figmentum censet, occasione contentionis inter Cantuarium & Eboracensem archiepiscopos natum. Certe interpolatam esse innuere videtur *Canteboria* nomen vetustiori Doroberniæ explicationis gratia additum, quod Formosi ætate necdum in usu erat. Interim dum res clarius fiat, synodum hanc juxta Malmesburium ad annum 904. retulimus. Huic synodo Edwardi senioris leges ecclesiasticæ Anglo-Saxonice apud Spelmanum subjunguntur, antea a Lambardo editæ in *Archæam*. Edit. Cantab. p. 38. Adde-
dere liceat Ælredum regem Edwardi patrem, multas leges, tum ecclesiasticas tum civiles, promulgasse. In quarum parte priora plurima habentur capitula, tam ex novo, quam ex veteri Testamento decrepta. Sequuntur quæ notæ ecclesiasticæ sunt, de jurejurando, de fidei-juritione violata, de sacrarum ædium immunitate, de sacrilegio, de iis qui moniales in templis rapuerint &c. Exstant Saxonice & Latine ubi supra p. 15. & Spelm. loc. citat. p. 354. (b)

904.

(c) ROMANUM I. anno 904. sub Johanne IX. celebratum. In quo Acta Stephani VI. contra Formosum habita rescinduntur & improbantur, & solius Lamberti coronatio tanquam citra vim, & legitime facta confirmatur. Exstant de his *Capitula* 12. Conc. tom. 9. p. 502. quibus alterius cujusdam synodi *Capitula* 12. subjunguntur.

904.

(d) RAVENNATENSE I. a Johanne IX. papa, & 74. episcopis, anno 904. celebratum. In quo Formosi papæ ordinatio confirmatur, synodusque a Stephano adversus illum habita damnata & combusta est. Exstant Acta & *Capitula* 10. Conc. tom. 9. p. 507. Vide tamen notam, quæ in Appendix. exhibetur p. 1237.

906.

BARCINONENSE, anno 906. sub Arnulpho archiepiscopo Narbonensi, a 7. episcopis celebratum. In hac synodo id solum in questionem venit, an ecclesia Aufo-

nenfis ecclesiæ Narbonensi subjicienda sit. Vide d'Aguirre Conc. Hisp. tom. 3. p. 168. plura subjungit, sed quæ huc proprie non spectant. (e)

ROMANUM II. anno 906. a Benedicto IV. habitum. In quo Argrinus Lingonenfis episcopus sedi suæ restituitur. Vide Benedicti Epist. 1. Conc. tom. 9. p. 511.

NARBONENSE I. anno 906. habitum. In quo de Aufonenfis ecclesiæ libertate disceptatur. In alio, anno sequenti ibidem habito, decretum est ecclesiam Aufonensem, a tributo ecclesiæ Narbonensi pendendo, in posterum liberam esse. Agit de his P. de Marca, & ex eo conciliorum editores tom. 9. p. 518.

MAGALONENSE, apud Juncarias, anno 909. 5. Nonas Maias, præfidente Arnulfo archiepiscopo Narbonensi, & 10. episcopis celebratum. In quo Sinuarius Comes cum omni familia sua anathematis vinculo liberatur. Exstat *Decretum* synodale apud Baluz. Conc. Gall. Narbon. pag. 5. & Conc. tom. 9. p. 519.

(f) TROSLEIANUM I. in diocesi Suesslonensi, ab Heriveo Rhemenfi archiepiscopo, ejusque suffraganeis, anno 909. 6. Cal. Jul. celebratum. In eo de disciplina ecclesiæ statuti sunt *Canones*, sive proluxa *Capitula* 15. Conc. tom. 9. p. 521.

NARBONENSE II. apud Fontem-Coopertum anno 911. ab Arnulfo Narbonensi habitum. In quo de Urgelitane & Pallariensis ecclesiæ juribus & limitibus actum est. Fufe de hac re agit Johan. Mariana lib. 8. cap. 5. Hispan. illustr. tom. 2. p. 435.

TURONENSE, anno 912. de celebrando festo translationis S. Martini habitum. Actorum summam ex Odone Cluniacensi exhibent conciliorum editores tom. 9. p. 569.

CABILONENSE, anno 915. habitum. In quo villa quædam, quæ ad ecclesiam S. Clementis pertinebat, ecclesiæ suæ reddita est, & Roculfus Comes Matisconenfis, res illius ecclesiæ quas invaserat restituere coactus est. Vide Conc. tom. 9. p. 578. (g)

TROSLEIANUM II. anno 921. 921.

(a) Vid. etiam *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 200. (b) Habet item *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 202. (c) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 8. p. 17. *Mabilion*. Musæi Italici part. 2. p. 87. (d) Vide quæ habet *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 8. p. 17. (e) Edidit *Baluzius* tom. 7. Miscell. p. 53. (f) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 8. p. 35. (g) Habetur integrum in *Ancedotor. Martenian.* tom. 4. p. 72.

- Sæc. X. ab anno DCCCC. præfente Carolo rege, præfidente Heriveo Rhemorum archiepiscopo, habitum. In quo Hertebaldus Comes Castricentis, qui ob terras quasdam ecclesiæ Rhemenfis errepas, ab Heriveo archiepiscopo excommunicatus fuerat, post mortem absolvitur. Vide Flooard. lib. 4. Hist. cap. 16. p. 353. & Chron. ad annum 921. p. 112.
922. (a) CONFLUENTINUM, anno 922. ab 8. episcopis, præsentibus Carolo Franciæ, & Henrico Germaniæ regibus, habitum. Deperditis tribus, existant quæ de disciplina agunt *Capitula* 5. Conc. tom. 9. p. 579.
923. RHEMENSE I. hoc est alibi in territorio Rhemenfi, anno 923. habitum. In quo poenitentia iis, qui bello Sueslionico inter Robertum & Carolum interfuerunt, indicta est. Existant Acta brevicula Conc. tom. 9. p. 591.
924. TROSLEIANUM III. anno 924. habitum. In quo Isaac Comes cum Stephano episcopo Cameracensi redit in gratiam. Vide Flooard. lib. 4. cap. 19. fol. 354. p. 2.
926. CARILOCENSE, anno 926. habitum. In quo ecclesiis per bella & rapinas pene funditus everlis prospectum est. Vide quæ ex ejusdem ecclesiæ tabulis referuntur Conc. tom. 9. p. 582.
927. TROSLEIANUM IV. anno 927. a 6. episcopis, invito licet Radulfo rege, habitum. In quo Herluinus Comes, propter uxorem quam, alia vivente, duxerat poenitentiam subiens, absolvitur. Vide Flooard. in Chron. ad ann. 927. p. 129. & in Historia Rhemenf. lib. 4. cap. 21. fol. 356. p. 2.
927. DUISBERGENSE, anno 927. collectum. In quo illi qui Bennonem episcopum excoecarant, excommunicantur. Vide Flooard. in Chron. ad ann. 928.
928. GRATELFANUM, anno circiter 928. ab Athelstano rege Anglorum, præsentibus episcopis & proceribus, præfidente Wulthelmo archiepiscopo, habitum. In quo leges plurimæ, tum civiles, tum ecclesiasticæ, statuuntur. IX. quæ ecclesiastici commatis sunt, habentur Saxonice & Latine cum præfata earundem versione apud Spelman. Conc. Brit. tom. 1. p. 396. (b) qui hæc capitula in diversis synodis, hoc circiter tempore habitis, sed Grateleanum ut plurimum sequentibus, condita fuisse suspicatur, quique proinde de hac synodo omnino consulendus est. Existant etiam Latine Conc. tom. 9. p. 582. earumque editio auctor ibid. p. 585. Integram harum legum, tum sacrarum, tum civilium collectionem primus in lucem protulit Lambardus noster, & in utraque Archaionomiæ suæ editione Saxonice & Latine reperitur. (c)
- (d) ERPSFORDIENSE, anno 932. in causa disciplinæ ecclesiasticæ celebratum. Existant *capitula* 5. Conc. tom. 9. p. 591. Synodi cuiusdam anno 933. prope castellum Theodorici habitæ, cui præfoderunt Artaldus Rhemenfis & Teudolus Turonenfis antistites, meminit Flooardus in Chron. ad annum 933. p. 138. quid vero in ea gestum sit, non refert.
- MACRENSE, anno 935. a 7. episcopis, præfide Artaldo Rhemenfi habitum. In quo rerum ecclesiasticarum invalores damnantur. Vide Flooard. in Chron. ad annum 935. p. 142.
- RHEMENSE II. saltem LAUDUNENSE, anno 936. præsentibus regni principibus & episcopis plurimum 20. celebratum. Quo Ludovicus Francorum rex ab Artaldo archiepiscopo Rhemenfi ungitur & coronatur, & Rodulfus episcopus Laudunensis ab eodem consecratur. Refert hæc Flooardus in Chron. ad annum 936. p. 142.
- CAMBRICUM, circa annum, ut videtur, 940. præfente Hoelo Dha totius Walliæ principe, plurimisque episcopis & magnatibus, præfidente episcopo Menevensi celebratum. In quo plurimæ leges ecclesiasticæ (e) ad ecclesiam Cambro-Britannicam recte ordinandam sancite sunt. (f) Existant hæc leges, ex codicibus MSS. erute apud Spelman. Conc. Brit. tom. 1. p. 408. (g)
- SUESSIONENSE, anno 941. a diocæces Rhemenfis episcopis, in ecclesia SS. Crispini & Crispiniani habitum. In quo, dejecto Artaldo, Hugo Heriberti Comitis filius, Rhemorum archiepiscopus consecratus est. Vide Flooard. in Chron. ad annum 941. p. 152. qui se eo tempore, ad

(a) Conf. *Du Pin*. Hist. Ecclef. vol. 8. p. 62. (b) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 205. (c) Decreta & Leges quædam *Abbeiliani* existant MSS. in Bibl. Cotton. sub *Claudio* D. 2. n. 6. (d) Conf. *Du Pin*. Hist. Ecclef. vol. 8. p. 62. (e) A *Bregorio* quodam scriptæ uti nos monet *Edo. Lhuys*. *Archæol. Brit.* vol. 1. p. 258. Vide *lis Nicholson*. Bibl. Hist. Angliæ p. 21. (f) Existant MSS. *Walliæ* in Bibl. Cotton. sub *Caligula* A. 1. n. 3. sub *Clopatra* B. 5. n. 2. Item Latine antiqua manu sub *Peipafiano* E. 11. n. 1. (g) Habentur etiam cum præfatione ex Cod. Gulielmi Philippi Lat. & Saxon. ap. *Wilkins* tom. 1. p. 208. seq.

Sec. X. ab anno DCCCC. hoc Hugone, ab exilio revocatum fuisse dicit. in Chron. ad ann. 948. p. 168. ubi plura de hac fynodo habet. Sec. X. ab anno DCCCC.

944. CONSTANTINOPOLITANUM II. anno 944. congregatum. In quo, Tryphone patriarcha depolito, Theophylactus imperatoris filius in ejus locum substitutus est. Vide quæ ex Curopalate habent conciliorum editores Conc. tom. 9. p. 617.

944. HELENENSE, in Fontanis anno 944. præfide Aymerico Narbonensi archiepiscopo habitum. In quo depoliti sunt episcopi Gerundenfis & Urgellenfis, & mox relictui. Et episcopo Helenensi primus post Narbonensem locum in fynodis & ordinationibus concessus est. Vide Conc. tom. 9. p. 621. Ad annum 947. hanc fynodum refert d'Aguirre Conc. Hisp. tom. 3. pag. 182.

944. (a) LONDINENSE I. circa ann. 944. sub Edmundo rege a Wulstano archiepiscopo, plurimisque aliis episcopis & regni magnatibus, in festo Paschatis celebratum. Fateor hujus fynodi annum certo definiri non posse; sed cum Edmundus non nisi ab anno 940. ad 946. regnaverit, hoc circiter tempore congregatam esse oportet. In qua ut rei Christianæ fides proveretur, mutua inter omnes benevolentia foveretur, communique animarum saluti provideretur, condite sunt haud paucae leges ecclesiasticæ & civiles, quæ habentur Saxonice & Latine apud Lombard. Archaion. p. 57. & cum prisca earundem versione apud Spelm. qui ecclesiasticas tantum selegit. Conc. Brit. tom. 1. p. 419. (b)

947. VIRDUNENSE, ad Mosam fl. præfidente Rotberto Trevirensi, cum plurimis aliis episcopis, anno 947. mense Novembri celebratum. In quo, contententibus Artaldo & Hugone (qui tamen ad fynodum evocatus licet venire noluit) de episcopatu Rhemenfi, sedes Rhemenfis Artaldo adjudicatur. Videfis Flodoard. tum in Chron. ad ann. 947. p. 168. tum in Hist. Rhemenf. lib. 4. cap. 33, 34. fol. 366, &c.

948. (c) MOSOMENSE I. ad Mosam fl. in diececli Rhemenfi anno 948. mense Januario, eadem de causa habitum. In quo sedes Rhemenfis Artaldo iterum adjudicatur, communione Hugoni usque ad generalem fynodum interdicta. Vide Flodoard.

(d) ENIGLENHEIMENSE, anno 948. 7. Id Jun. præfente Marino pontificis legato, plurimisque Germaniæ & Gallie episcopis, Roberto Trevirensi, Frederico Moguntino, Wicredo Colonienfi, Adalrado Hamburgensi &c. celebratum: In quo Artaldus per vim ab Hugone dejectus, & carceri mancipatus, sedi suæ restituitur, Hugone anathemate percussio. Hugo item Comes ob rebellionem in Ludovicum, & tyrannidem in ecclesiam excommunicatur, Exstant de his Acta & Canon. 10. una cum Artaldi ad fynodum epitola Conc. tom. 9. p. 623. (e) Acta etiam proluxe refert Flodoard. tum in Chron. ad ann. 948. p. 170. tum lib. 4. Hist. Rhemenf. c. 35.

(f) TREVIRENSE, anno 948. a Roberto Trevirensi, Artaldo Rhemenfi, Rodulfo Laudunenfi, aliisque, præfente Marino legato, habitum. In quo Hugo Comes ob perduellionem iterum excommunicatus, & episcopi aliquot ab Hugone Rhemenfi ordinati damnati sunt. Vide Flodoard. in Chron. ad annum 948. p. 175.

LONDINENSE II. anno 948. sub Edredo rege, præfentibus archiepiscopis Cantuariensi & Eboracensi, habitum. In quo quæ ad regni & ecclesiæ salutem & utilitatem spectant constituta sunt. Vide Ingulph. p. m. 497. ubi vide Edredi charitativum monasterio Groylandensi concessam, & in hac fynodo confirmatam. Confer Spelm. tom. 1. p. 428. (g)

ROMANUM III. anno 949. sub Agapeto papa habitum. In quo fynodi Engelenheimensis Acta confirmantur. Vide Flodoard. in Chron. ad ann. 949.

LANDAVENSE I. anno 950. sub Patre episcopo Landavensi habitum. In quo Nougui rex, sacrilegij reus, satisfactione facta, poenitentiam agit. Vide Acta apud Spelm. Conc. Brit. tom. 1. p. 429. & Conc. tom. 9. p. 634. (h)

(i) AUGUSTANUM, anno 952. in causa discipline ecclesiasticæ habitum. In quo quæ ad episcoporum, clericorum &c. munera, moreque pertinent, præcipue tractantur. Exstant Capitula 11. Conc. tom. 9. p. 636. (k)

(a) Conf. *Du Pin*. Hist. Ecclef. vol. 8. p. 61. (b) Occurrunt etiam ap. *Wilkins* tom. 1. p. 214. (c) Conf. *Du Pin*. Hist. Ecclef. vol. 8. p. 17. (d) Vide quæ habet *Du Pin*. Hist. Ecclef. vol. 8. p. 38. (e) Habentur etiam ap. *Cassij*. Lection. Antiq. tom. 5. part. 2. p. 1057. edit. nov. tom. 3. p. 9. (f) Conf. *Du Pin*. Hist. Ecclef. vol. 8. p. 39. (g) Item *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 217. (h) Exstant etiam ap. *Wilkins* tom. 1. p. 222. (i) Conf. *Du Pin*. Hist. Ecclef. vol. 8. p. 62. (k) Habentur etiam ap. *Cassij*. Lect. Antiq. tom. 5. part. 2. p. 1053; edit. nov. tom. 3. p. 11.

- Sæc. X. ab anno DCCCC. 953. RHEMENSE III. apud S. *Theodericum*, a 5. episcopis, præfidente Artaldo archiepiscopo, anno 953. adversus Ragenaldum Comitem, rerum ecclesiasticarum pervasorem, habitum. Sed petente rege, excommunicatio ejus tunc intermissa est. Confer Flodoard. in Chron. ad ann. 953. p. 186.
955. LANDAVENSE II. anno 955. sub Patre episcopo congregatum. In quo ob diaconum coram ipso altari interfectum, judicium in homicidas fertur. Exstant Acta apud Spelm. Conc. Brit. tom. 1. p. 429. & Conc. tom. 9. p. 637. (a)
955. BURGUNDICUM, anno 955. incertum quo loco habitum. In quo de excommunicatione Iſuardi, qui agros ad Abbatiam S. Symphoriani pertinentes injulte detinebat, actum est. Exstat *Communitorium* synodale de excommunicatione Iſuardi Conc. tom. 9. p. 639.
959. BRANDANFORDIENSE, in agro Middlesexiensis, anno 959. sub Edgardo rege habitum. In quo Edvini regis decreta rescinduntur, ablata ecclesiæ restituntur, & Dunstanus ab exilio revocatur. Vide Antiq. Britan. in Vit. Dunstan. p. 11. 82. De tempore hujus synodi, & privilegii ecclesiæ Cantuariensis ab Edgardo concessi confer quæ notavit Spelm. Conc. Brit. tom. 1. p. 432. (b)
962. MATRONENSE, in pago Meldenſi, anno 962. mense Aprili habitum. In quo rejecto Hugone, qui mortuo jam Artaldo sedem Rhemenſem iterum invadere voluit, Odalricus ejusdem urbis episcopus constituitur. Vide Flodoard. & Hugonem Flaviacensem in Chron. ad ann. 961. & ex iis conciliorum editores tom. 9. p. 647.
963. (c) ROMANUM IV. anno 963. præfente Ottone Imp. habitum. In quo, depositio Johanne papa XII. Leo VIII. ei suffectus est. Exstant hujus synodi Acta ex Luitprando desumpta Conc. tom. 9. p. 648.
963. CONSTANTINOPOLITANUM III. anno 963. sub Polyucto patriarcha habitum. In quo Nicephori Imp. causa de secundis nuptiis, teste Curopalate, discussa & approbata est. Vide Conc. tom. 9. p. 653.
964. (d) ROMANUM V. anno 964. a Johanne XII. celebratum. In quo Leo VIII. tanquam schismaticus deponitur, & Acta conciliabuli sub eo habiti reprobantur. Exstant hujus synodi Acta 3. fœlionibus abfoluta Conc. tom. 9. p. 653.
- (e) ROMANUM VI. anno 964. sub Ottone Imp. habitum. In quo Leo VIII. arrepto iterum pontificatu, Benedictum V. papam exauctoravit, & Hamburgum relegavit. Exstant ex Luitprando hujus synodi Acta Conc. tom. 9. p. 659.
967. RAVENNATENSE II. anno 967. præfente Ottone Imp. in causa disciplinæ ecclesiasticæ habitum. Vide quæ hac de re habet Regino in Chron. ad ann. 967.
969. ROMANUM VII. anno 969. a Johanne XIII. papa habitum. In quo fedes Beneventana archiepiscopatus titulo, insignitur. Johannis papæ hac de re litteras exhibet Ughell. Ital. Sacr. tom. 8. & Conc. tom. 9. in Append. p. 1238.
969. ANGLICUM, anno 969. a Dunſtano Cantuariensi, & omnibus pæne Angliæ episcopis congregatum. In quo damnantur clerici conjugati, monachus promovetur, Comes quidam præpotens ob incestus nuptias poenitentiam agit, ipsique Edgardo regi ob compressam virginem claustralem septennalis poenitentia injuncta est. Habentur hujus synodi Acta hinc inde collecta apud Spelm. Conc. Brit. tom. 1. p. 479. & Conc. tom. 9. p. 698. (f)
970. LONDINENSE III. anno 970. vel saltem sequenti, sub Edgardo rege coactum. In quo præclara cœnobii Glaſtonienſi concessa privilegia confirmantur, reservata, regi & hæredibus conferendi baculum pastoralis abbati electo, potestate. Exstant synodi Acta apud Malmesburium Hiſt. lib. 2. cap. 8. fol. 31. p. 2. Edgari & Johannis papæ XIII. hac de re Diplomata & Chartæ apud Spelm. Conc. Brit. tom. 1. p. 484. Conc. tom. 9. p. 702. (g) Anno sequente, in synodo Romæ a Johanne XIII. habita, eadem privilegia huic cœnobio confirmantur. Vide ibid. p. 705. Semel hoc loco monuisse sufficiat, Edgarum regem anno quidem incerto, plurimas leges ecclesiasticas & civiles, frequenter fenatu, ad Dei gloriam, regis majestatis ornamentum, ac reipublice utilitatem fancivisse. Et primo quidem loco ſtant ecclesiasticæ, de immunitatibus ecclesiæ, de censu ecclesiastico, sive primi-

(a) Occurrunt etiam ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 222. (b) Vide quæ habet *Wilkins* tom. 1. p. 224. seq. (c) Conf. *Du Pin* Hiſt. Ecclef. vol. 8. p. 11. (d) Vide quæ collegit *Du Pin* ibid p. 12. (e) Conf. *Du Pin*, ubi ſupra p. 13. (f) Exſtant etiam ap. *Wilkins* tom. 1. p. 247. (g) Exhibuit etiam *Wilkins* tom. 1. p. 256. seq.

Sec. X. ab
anno
DCCCC.

tiis feminum, de decimis, de denario in domos singulas impoſito, de diebus feſtis ac jejuiniis. Sequuntur humanæ & politicæ. Tertio demum habentur canones eccleſiaſtici, qui ad has generalioreſ claſſes, ſpeciales ſub ſe canones continentes revocantur; nempe de ordinatorum vivendi formula, de confeſſione, de modo imponendi poenitentiam, de ſatiſfactione, de magnatum poenitentia. Exiſtant hæc omnia Saxonice & Latine a Lombardo edita Archai-nom. p. 62. Edit. Cantab. & exceptis legibus politicis, apud Spelm. Conc. Brit. tom. 1. p. 435. Latine Conc. tom. 9. p. 680. (a)

972. TARDANENSE, apud montem S. Mariæ anno 972. habitum. In quo Adalberonis Rhemenſis decretum pro monachis in canonicorum locum in cœnobio Moſo-menſi ſubſtituendis confirmatum eſt. Exiſtat Adalberonis decretum & Johannis pa-pæ epitola Conc. tom. 9. p. 705.

973. MUTINENSE, in Flaminia, ſeu Æ-milia, anno 973. ab Honolto Ravennatum archiepiſcopo, ad componendam pacem inter Petrum & Lambertum Germaniæ pro-ceres, habitum. Exiſtant Acta vetuſta ex autographo in Urfiana bibliotheca aſſervato apud Rubicum Hiſt. Raven. lib. 5. p. 264. & exinde Conc. tom. 9. p. 712.

973. MARZALIENSE, anno 973. ab Honolto Ravennatum archiepiſcopo, & epiſcopis comprouincialibus habitum. In quo inter alia, compoſitæ epiſcopatus Bononi-enſis & Parmenſis controverſiæ. Exiſtant Acta apud Ughel. Ital. Sacr. tom. 2. & Conc. tom. 9. in Append. p. 1241.

975. CONSTANTINOPOLITANUM IV. anno 975. habitum. In quo, depoſito Baſilio patriarcha, Antonius Studites in ejus locum ſubrogatur. Vide Conc. tom. 9. p. 720.

975. RHEMENSE IV. anno 975. præſidente Stephano pontificis legato habitum. In quo Theobaldus ab Hugone Rhemenſi olim ordinatus, ob eccleſiæ Ambianenſis uſurpationem iterum excommunicatus eſt. Exiſtat epitola ſynodalis ad Theobaldum Conc. tom. 9. p. 721.

975. WINTONIENSE anno 975. præſidente Dunſtano Cantuarienſi coactum. In quo, facta acerrima monachos inter & clericos uxoratos contentione, lis in monachorum gratiam dirempta eſt, B. Virginis

imagine (ſi Diis placet) pro Monachis lo-
quente. Vide quæ ex hiſtoricis noſtris, Malmesburienſi, Florentio Wigornienſi, & præcipue chronico Wintonienſi plena manu collegit Spelmannus Conc. Brit. tom. 1. p. 490. & ex eo conciliorum Editores tom. 9. p. 721. (b) De incerto hujus concilii tempore, multa ut ſolet eruditè notavit Spelmannus noſter loc. ſupra citat.

KYRTLINGTONIENSE, in Anglia orientali, ſub Edwardo confeſſore, a Dunſtano Cantuarienſi anno 977. habitum. In quo inter alia ſtatutum eſt, ut homines ruſtici ad eccleſiam S. Mariæ Abbandunenſem religionis cauſa peregrinarentur. Sedente ſynodo diem ſuum morte repentina obiit Sidemannus Devonix epiſcopus, Cridiantunæ honorifice ſepultus. Exiſtant breviuscula hujus ſynodi Acta (quæ non alia ſunt quam iplius chronici Saxonici verba ad annum 977. p. 124.) Saxonice & Latine apud Spelman. Conc. Brit. tom. 1. pag. 493. (c)

CALNIENSE, in agro Wiltonienſi, anno 978. a Dunſtano Cantuarienſi habitum. In quo, ſervente adhuc de clerico-conjugio controverſia, ſolario domus una cum trabibus repente delapſo, ſolus Dunſtanus ſalvus remanſit, adeoque miraculo cauſam decedente, omnia in monachorum gratiam facile ceſſerunt. Hæc pluribus hiſtorici noſtri, Malmesburienſis Hiſt. lib. 2. c. 9. H. Huntingdonenſis Hiſt. lib. 5. ad ann. 978. & ex iis Spelm. tom. 1. p. 494. & Conc. tom. 9. p. 724. Eodem fere tempore habitum eſt Ambresbirix eadem de re concilium, cujus meminit Florentius Wigorn. ad ann. 977. p. 361. (d) Exiſtant etiam Saxonice & Latine leges preſbyterorum Northumbrenſium, numero 56. tum ad mores eorum corrigendos, tum ad ipſorum miniſteria promovenda: hæc ex vetuſto codice MS. collegii Benedicxi extulit Spelmannus noſter Conc. Brit. tom. 1. p. 495. (e) Habentur etiam Lat. Conc. tom. 9. p. 725. Hos canones non diu poſt hoc tempus, & in ulum provinciæ Eboracenſis conditos fuiſſe ſatis liquet, eſſe ad nullum certum annum, nec ad ullam certam ſynodum revocari poſſunt.

ROMANUM VIII. anno 983. In quo cauſa Giſſeleri Magdeburgenſis epiſcopi, quaſi malis artibus ſedem illam ab imperatore conſecutus eſſet, examinata eſt. Vide Ditmar. lib. 3. In eadem, ut videtur, ſynodo contra Simoniacos actum eſt.

(a) Conf. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 225. ſeq. (b) Item *Wilkins* ibid. p. 261. (c) Dedit etiam *Wilkins* ibid. p. 262. (d) Habetur una cum Conc. Calnienſi ap. *Wilkins* ibid. p. 263. (e) Item *Wilkins* ibid. p. 218.

Sæc. X. ab anno DCCCC. Exstat Benedicti 6. hac de re *epistola* Conc. tom. 9. in Append. p. 1243. ubi Cossartii notam lector consulat.

988. LANDAVENSE III. anno circiter 988. sub Gucauno episcopo habitum. In quo rex Arthmail ob fratricidium anathemate percussus. Hæc ex archivis Landavenſis ecclesiæ Spelmannus Conc. Brit. tom. 1. p. 502. & exinde conciliorum Editores tom. 9. p. 732. (d)

989. ROMANUM IX. anno 989. habitum. In quo Adalbertus Pragenſis episcopus, qui ob pravos populi mores munus suum deferuerat, post plures annos, poenitentibus & petentibus Pragenſibus fuis, ad ecclesiam propriam remissus est. Ex Adalberti vita apud Sur. hæc tradunt conciliorum Collectores tom. 9. p. 732.

989. KARROFENSE, apud monasterium in finibus Pictorum & Biturigum situm anno 989. habitum. Exstant discipline ecclesiasticæ canones 3. Conc. tom. 9. p. 733.

989. (b) RHEMENSE V. anno 989. habitum. In quo Arnulfus Rhemenſis archiepiscopus electus est. Exstat epistola clericorum Rhemenſium, Arnulfi libellus fidelitatis, commonitorium, & anathema in prædones Rhemorum Conc. tom. 9. p. 734.

990. NARBONENSE III. anno circiter 990. adversus bonorum ecclesiasticorum invasores habitum. Vide Conc. tom. 9. p. 742.

990. SILVANECTENSE, anno 990. a provincie Rhemenſis episcopis habitum. In quo civitatis Rhemenſis prædonibus anathema dictum est. Exstant Acta Conc. tom. 9. p. 736. postea vero mutatis animis episcopi in Hugonis regis partes tranſierunt. Vide quæ hæc spectant epistolas & monumenta ibid. p. 737.

991. RHEMENSE VI. anno 991. habitum. In quo, deposito per fraudem Arnulfo prodicionis falso accusato, Gerbertus Rhemorum archiepiscopus constitutus est. Exstant Acta hujus synodi Conc. tom. 9. p. 738. Sed longe prolixiora Acta, ab ipſo Gerberto, ut videtur, collecta, & accurate digesta, & in 55. capita divisa, ex vetusto codice exhibent Magdeburgenses Cent. 10. c. 9. p. 246. ad historiam etiam hujus synodi illustrandam lectu digna sunt, quæ habent Baluzius & Conringius Epist. 1, 2, 3, 4. in-

ter Epist. Conringii nuper editas, *Hehniſi*. Sæc. X. ab anno DCCCC. 1694. 4to.

ROMANUM X. anno 993. habitum. 993. In quo Udalricus episcopus Auguſtanus in ſanctorum numerum relatus est. Exstat Joannis 15. papæ pro hac canonizatione *epistola* Conc. tom. 9. p. 741.

RHEMENSE VII. circa annum 994. 994. adversus provincie pervasores habitum. Exstat epistola ſynodalis, & Gerberti epistola ad Fulconem Ambianenſem Conc. tom. 9. p. 740.

(c) MOSOMENSE II. an. 995. a Leone pontificis legato celebratum. 995. In quo, lectis Joannis papæ litteris, & examinata Gerberti ad ſedem Rhemenſem electione, a divino officio ulque ad Rhemenſem ſynodum abſtinere juſſus est. Exstant hujus ſynodi Acta Conc. tom. 9. p. 747.

RHEMENSE VIII. anno 995. præſente eodem Leone legato coactum. 995. In quo, deposito Gerberto, Arnulfus ecclesiæ Rhemenſi reſtitui jubetur, teſte appendice ad Aimoinum. Plura habet Baronius ad an. 992. 995. &c.

ROMANUM XI. anno 996. sub Gregorio 5. habitum. 996. In quo conſtitutum fuit, ut imperator deinceps a ſeptem electoribus Germaniæ principibus eligatur: ſola Baronii autoritate hanc ſynodum niſi ipſe Binnus non diſſitetur. Certe Baronius plurima ad firmandam ſuam ſententiam congeſſit; pluribuſque de electoribus, eorumque inſtitutione agit (quam ad Innocentii 4. tempora refert) an. 996. num. 54. & ſeq. & exinde Conc. tom. 9. p. 757. Verum ridet hæc omnia, & rejiciunt ſcriptores Germani, S. imperii deſenſores, & inter curiæ Romanæ tabulas reponunt. Synodum quidem Romæ hoc anno, in cauſa Herluſni Cameracenſis episcopi de bonis ecclesiæ ſuæ invaſis conquerentis, habitam non nego. Fidem facit tum chronicon Cameracenſe, tum ipſius Gregorii epistola hoc anno data, quæ habetur Conc. ibid. in Append. p. 1245. Verum ne unicam quidem ſcriptoris umbram proſert Baronius, qui hujulmodi facultatis, de imperatore a 7. principibus eligendo, ab hac ſynodo conceſſæ vel verbulo menſionem. (d)

(e) RAVENNATENSE III. anno 997. 997. sub Gerberto archiepiscopo de multis ad

(a) Item *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 264. (b) Conf. *Du Pin*. Hiſt. Eccleſ. vol. 8. p. 40. (c) Conf. *Du Pin*. Hiſt. Eccleſ. vol. 8. p. 41. (d) Conf. quæ habet *Fabr.* Bibl. med. & inſim. Latinit. I. 7. vol. 3. p. 262. (e) Conf. *Du Pin*. Hiſt. Eccleſ. vol. 8. p. 48.

Sec. X. ab anno
DCCCC. disciplinam ecclesiasticam spectantibus habitum. Exstant synodi hujus Acta Conc. tom. 9. p. 766.

997. TICINENSE, anno 997. a Gregorio V. habitum. In quo in Crescentium, qui Gregorium Roma expulerat, excommunicationis sententia lata est. Vide Chron. Hildensheimf. & Glabr. Rodul. lib. 1. c. 4. & Conc. tom. 9. p. 770.

997. SANDIONYSIANUM, anno circiter 997. celebratum. In quo de decimis ecclesie restituendis actum est. Consulat lector quæ hac de re habet Aimoinus in vita S. Abbonis Floriacensis abbatis cap. 9. p. 320. & Conc. tom. 9. p. 770.

(a) ROMANUM XII. anno 998. a Gregorio V. habitum. In quo Robertus rex qui Bertam confanguineam suam in uxorem duxerat, eam dimittere jubetur, & episcopi qui hoc conjugium consecraverant excommunicantur. De his aliisque disciplinæ capitibus exstant Canones 8. Conc. tom. 9. p. 772. (b)

PICTAVIENSE, anno circiter 1000. Id. Jan. habitum. Exstant ecclesiasticæ disciplinæ Canones 3. Conc. tom. 9. p. 781. Aliarum in Gallia synodorum, circa annum 1002. habitarum, locis non nominatis, in genere meminit Glaber Rodulfus, & quid in iis gettum sit nos docet lib. 3. Histor. cap. 3.

(a) Conf. *Du Pin*. Hist. Ecclef. vol. 8. p. 48. *Bahezii* Miscellan. tom. 7. p. 69. (b) *Ottonis* Imp. constitutionem in hoc concilio, qua episcopi & abbates prohibentur possessiones ecclesiasticas vendere, vel cognatis donare, exhibuit *Barbinius* in Append. ad *Agnelli* librum pontificalem p. 94. seq. vid. Act. Erud. 1710. p. 332.

Finis Decimi Sæculi.

SÆCULUM HILDEBRANDINUM.

Conspectus Seculi.

Sæc. XI. ab
anno M.

INeunte sæculo anno 1004. iterum fervere cepit controversia sacramentaria, litem movente Leuthero archiepiscopo Senonensi; hanc paucis post annis suam facit Berengarius Andegavensis, qui, anno 1035. carnalem Christi præsentiam in Eucharistia, palam impugnavit; corpus & sanguinem Domini modo quodam sacramentali tantum inesse affirmans; pertracto in sententiam suam Brunone Andegavensi episcopo; hanc ob causam anno 1050. in synodis, Romana, Vercellensi, & Turonensi anno 1055. damnatus est. anno 1059. in synodo Romana ad opinionem revocandam compulsus, quod secunda & tertia vice an. 1078, & 1079. factum: præfatio juramento in hæc verba: *Ego Berengarius corde credo & ore confiteor, panem & vinum, quæ ponuntur in altari, per mysterium sanctæ orationis & verbo nostri redemptionis, substantialiter converti in verum & propriam, ac vivificant carnem & sanguinem Jesu Christi Domini nostri; & post consecrationem esse verum Christi corpus, quod naturale est de virgine, & quod pro salute mundi oblatum in cruce pendit, & quod sedet ad dextram Patris; & verum sanguinem Christi, qui de latere ejus effusus est, non tantum per signum & virtutem sacramenti: sed in proprietate nature & veritate substantiæ, sicut in hoc Brevi continetur, & ego legi, & vos intelligitis. Sic credo, nec contra hanc fidem ulterius docebo. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei evangelia.* Verum postea poenitentia ductus, ad priorem sententiam rediisse dicitur. Acrius contendit Henricus IV. imperator cum Gregorio VII. Hildebrando dicto, circa investituras, aliaque jura regalia. Hæc imperatori extorquet Gregorius, & partim vi, partim censuris ecclesiasticis, & doctrina (quæ hinc Hildebrando audit de suprema sedis apostolice in omnes, etiam reges, autoritate, *ἡ γὰρ τῆ καθολικῆς* ab eo allata, totique viribus propugnata, Romanæ cathedræ prærogativam longe supra imperiale fastigium effert. hinc tumultus undique in Henricum concitati; ipse, ejusque participes in synodo Romana ann. 1076. a Gregorio excommunicati, mox deposito Henrico, in ejus locum subrogatur Rudolphus Sueviæ dux, ad

quem coronam auream his verbis infcriptam misit Gregorius. Sæc. XI. ab
anno M.

Petra dedit Petro, Petrus diadema Rudolpho.

Nec minore zelo inter pontifices Romanos, & patriarchas Constantinopolitanos de jure primatus litigatur. Orta etiam inter archiepiscopos Cantuariensem & Eboracensem de sedis primatu controversia, anno 1072. in gratiam Lanfranci Cantuariensis judicatum est. Ad hujus sæculi medium refertur *Cardinalium* proprie dictorum institutio: fuerant quidem antea in ecclesia Romana cardinales, in celebrioribus scilicet urbis ecclesiis clerici fixi & titulati, nec in aliis majoribus ecclesiis deerant cardinales. Verum hoc circiter tempore in collegium apostolicum, ut papæ consilarii, & conjudices, senatores urbis & orbis, veri mundi cardines essent, asciti sunt. Exinde in immensum excreverunt cardinalium prærogativæ, donato iis ab Innocentio IV. circa annum 1243. pileo rubro, signo nempe, paratos esse debere pro libertate ecclesiastica, si opus erit, proprium sanguinem fundere. Anno 1074. multe concitate sunt turbæ, teste Ph. Brietio, ob clericos conjugatos a concilio Romano damnatos, quos luxuriosos, & impurissimos sacrificulos vocat bonus Jesuita. Status monachalis novas vires, & magna incrementa hoc ævo acquirit, ordine Monachorum Vallis umbrosæ, Carthusianorum, & Cisterciensium instituto. Circa sæculi exitum anno 1096. suadente Urbano pontifice, & approbante concilio Claromontano anno superiore habito, celeberrima fit Cruce-signatorum (cruce nimirum, tanquam Christianæ militiæ tessera, vestibus imposita) ad terram sanctam infidelium manibus eripiendam expeditio, Duce Godofrido Bullionio, qui occupatis anno 1099. Hierosolymis, primus Hierosolymorum rex communibus suffragiis declaratur; verum auro noluit coronari, vel in throno sedere, ubi mundi Dominus spinis redimitus in foeno jacuisset; de quo vere Ph. Brietius, *Regno parto Magnus, administrato Major, sanctissime relicto Maximus, ipsique adeo Caesaribus & Alexandris antefereendus.*

SCRI-

SCRIPTORES.

SÆC. XI.
ab an. M.
1001.

AIMOINUS, gente Aquitanus, O. B. monachus Floriacensis, claruit ante 1001. juvenis adhuc monachus factus, Oylboldo cœnobii præfecturam tenente. Sub Abbone deinde & Guazlino abbatibus vitam egit; atque illum anno 1004. ad monasterium Squires, comitatus est, ejusque neci interfuit. anno sequenti *Abbonis vitam* literis consignavit. Vir cum eloquentia, tum multarum rerum peritia & mirabili ingenii lumine præstantissimus, ut de eo loquitur Ulfersius. Nec plura de eo liquent.

SCRIPTA.

Historia Francorum libri 4. ad Abbonem abbatem Floriacensem, ab excidio Trojæ ad Pipini regis inaugurationem seu annum Christi 752. (a) Quæ sequuntur enim, ac librum quintum, quartaque partem posteriorum constituunt, a recentiore quodam scriptore adjecta sunt. Exstat hæc historia inter scriptores Francicos *Francfort.* 1613. & historicos Franc. a Duchesnio editos *Paris.* 1641. tom. 3.

De miraculis S. Benedicti libri 2. ad Guazlinum abbatem. Habentur apud Johannem a Bosco in Bibliotheca Floriacensi pag. 79. Bollandum ad 21. Martii, & Mabillon. Sæc. Benedict. 4. part. 2. p. 366.

Sermo in festivitatibus S. Benedicti, cui plurima poemata, tam sui, quam aliorum inspersa leguntur. Exstat apud Jo. a Bosco in Bibl. Floriac. p. 270.

Vita S. Abbonis abbatis Floriacensis ad Hervæum clericum. Exstat ibid. p. 299.

Pœma Heroicum de prima fundatione Floriacensis cœnobii.

De translatione reliquiarum corporis S. Benedicti in Galliam. Utrumque opusculum edidit Duchesnius inter historicos Franc. tom. 3. posterius recudit Mabillonius Sæc. Benedict. 2. p. 319.

1001. (b) WOLSTANUS, gente Anglus, ecclesiæ Wintoniensis cantor & monachus, Ethelwoldi discipulus & alumnus, claruit circa annum 1001. *Vitam* condidit S. Ethelwoldi Wintoniensis episcopi, quam ex MS. codice cœnobii Uticensis eruit Johan. Ma-

billonius Sæc. Benedict. 5. p. 606. Autoris nomen in MS. deerat, sed ætas, geniusque auctoris, & Gulielmi Malmesburiensis testimonium Woltano nostro vendicant, ut recte notat Mabillonius (c). Scripsit item metrum *librum de vita S. Swithuni episcopi Wintoniensis*, Elfego episcopo dicatum, quem habet ibidem idem Mabillonius p. 628. Reliquorum ejus opusculorum titulos dabunt tibi Baleus & Pitæus.

(d) GODEHARDUS, primo quidem abbas Tegernensis, dein episcopus Hildensheimensis, claruit circa ann. 1002. Exstant *epistole* 5. apud Mabillon *Analect.* tom. 4. p. 349.

GOZBERTUS, ab initio sæculi hujusce abbas Tegernensis. De obitu ejus nil liquet. Exstant *epistole* 4. apud Mabillon. *Analect.* tom. 4. p. 347.

(e) FULBERTUS, ante annum 1004. abbas Ferrariensis, Wilhelmo Comiti Pictaviensi admodum gratus, a quo munere thesaurario S. Hilarii donatus est: Roberto etiam Francorum regi inter primos charus, ejusque (uti vulgo fertur) cancellarius. Anno 1007. episcopus Carnotensis factus est: B. Virginem inmodico plane honore coluisse fertur, non solum extructa in honorem illius splendida ecclesiæ Carnotensi, Canuto Anglorum rege sumptus in id supeditante, sed hymnis in laudem ejus cantandis compositis, primus etiam nativitatibus ejus festum in Galliis celebrasse dicitur. Quæ de B. Virgine ipsum morbo decumbentem visitante, eumque proprio lacte fanante, referunt Gulielmus Malmesburiensis alique, in hujusmodi fabulas nimium propensi, videant, cui istiusmodi nugæ in deliciis sunt. Obiit Fulbertus anno 1028. die 10. Aprilis.

(f) SCRIPTA.

Epistole, tum ejus, tum quorundam aliorum, numero 134.

Sermones, canones, prose, hymni, & alia quot versus. Fragmentum *sermonis sui natiuitatem B. Mariae* habetur apud Johannem

(a) Ad hunc ann. deducere voluit, sed subiecit in fundatione Monast. Floriacensis circa an. 650. vel 660. conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. vol. 1. p. 82. *Du Pin* Hist. Eccles. vol. 8. p. 52 qui notant hanc Historiam editam fuisse sub *Ammonii* nomine a Radio Paris. 1514. fol. & relictam *Ammonio* Paris. 1567. Deinde a *Jacobo Brantio* ibid. 1603. (b) Conf. *Oudin.* tom. 2. sec. 10. p. 400. (c) Habetur etiam MS. in bibl. Cortua. sub *Tiberio* D. 4. n. 48. sub *Nerone* E. 1. n. 142. (d) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 7. vol. 1. p. 194. (e) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 519. (f) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccles. vol. 9. p. 1. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 6. vol. 1. p. 639. seq.

Sæc. XI.
ab an. M.

a Bosco in Bibliotheca Floriacensi p. 516. Certe hic sermo fere ad verbum habetur in tractatu de nativitate B. Mariæ Hieronymo afflito.

Vita S. Auberti episcopi Cameracensis. Exstat apud Surium 13. Decembr. (a)

Prodierunt Fulberti opera (excepta S. Auberti vita) cura Caroli de Villiers doctoris theologi Parisiensis Paris. 1608. & exinde in Bibliotheca Patrum tom. 17. p. 1. Qualem in operibus istis edendis fidem præstiterit doctor ille Parisiensis, vel unico hoc exemplo abunde patet: Fulbertus pag.

* De Doct.
Christ. I. 3.
c. 16.

168. verba isthac ex S. Augustino * delcribit. *Nisi manducaveritis, inquit, carnem filii hominis, & sanguinem biberitis, non habebitis vitam in vobis. Facinus vel flagitium videtur jubere. Figura ergo est, præcipuus passioni Domini esse communicandum tantum, &c.* Hic loci misellus editor, resutandis hæresibus hujus temporis (uti in editionis fronte gloriatur) intentus, post voces istas, *Figura ergo est*, glossam istam, *dicit hereticus*, inseruerat. Tandem post emissum prælo librum, integram periodum in S. Augustini operibus legi, & exinde a Fulberto descriptam esse admonitus, binas istas voces, *dicit hereticus*, inter errata typographica retulit, eas præter codicis, quo usus est, MS. fidem additis esse confellus.

Epistola Fulberti Carnotensis de rebus ecclesiæ religiose & cuncte distribuendis exstat apud Dacher. Spicleg. tom. 2. p. 827. (b) Inter opera ejus locum habet *Commentarius ad Act. cap. 12.* quem ex Cod. MS. abbatiæ Longi-pontis, inter veterum aliquot scriptorum opuscula sacra, edidit Oudin anno 1692. Exstat item *sermo ejus de assumptione B. Virginis Mariæ*, qui inter sermones Augustini haberi solet, & in nupera Benedictinorum editione num. 208. reperitur. Vita S. Auberti, quam mutilam divulgavit Surius, integra MS. apud Cameracenses exitare dicitur (c).

1008.

ADEL BOLDUS, vir nobilis, Henrici Imp. consiliarius, & exercituum dux. Cum parum foeliciter ei succederent res bellicæ, abrenunciato sæculo, monasticum habitum in cœnobio Laubiensi induit, anno demum 1008. post Anfridi mortem episcopus Ultrajectensis factus. Obiit anno 1027. die 27. Novembris. Exstant libri 2. de vita S. Henrici Imp. apud Canisium tom. 6. p. 383. (d). Surium ad 14. Julii, & Gre-

terum in sanctis Bambergensibus *Ingoftad.* Sæc. XI.
ab an. M. 1611. 4°. In his editionibus Adelboldi nomen operi non præfigitur: cui tamen MSS. quidam codices tribuunt; non ea vero auctoritate prædicti, ut rem extra omnem controversiam ponere videantur (e).

(f) DITMARUS, natione Germanus, domo nobilis, illustri Comitum Saxonie familia ortus, natus anno 976. patrem habuit Sigefridum Saxonie Comitem, matrem Cunegundam filiam Henrici Comitis Stadenfis, Ottoni magno, cujus consanguineum eum vocat Ditmarus, valde cari, adeoque torque aureo donati. Ex sacro fonte illum suscepit Hillebardus episcopus Halberstadensis; primum monachus Magdeburgensis, dein præpositus Wallibicensis, tandem episcopus Martisburgensis factus est anno 1008. Quam dignitatem, nocte antequam hac de re nuncium accepit, ipse sibi per somnium præfigit. Obiit Cal. Decembr. anno 1018. ætatis 42. Condidit non infimæ notæ *Chronicon*, quinquè imperatorum Saxoniorum, Henrici 1. Ottonum trium, ac Henrici II. res gestas 7. libris complexum. Edidit hoc insigne opus Reynerus Reineccius *Francfort.* 1580. præfixa Ditmari vita ex veteri chronico desumpta, alteramque quam ipse ex Ditmari chronico contexuit. Ipsum chronicon in libros 8. divisum cum notis marginalibus, tabulis genealogicis, & indice copioso recudat J. Joac. Maderus *Helmst.* 1677. 4°. (g)

(h) LUPUS, gente Anglo-Saxo, haud infimi nominis apud suos episcopus; concinator eloquentissimus, & facundia populari celeberrimus, claruit anno 1009. quo tempore, Dani Angliam misere infestarunt, templa ubique diruerunt, monasteria spoliarunt, omnia denique cæde & sanguine impleverunt. Quis fuerit Lupus noster, mecum diu multumque dubitavi, donec in tenebris erranti facem prætulit, felici & ingeniosa plane conjectura, mihi que tantum non certa V. C. Wanleius noster Catal. Hist. Crit. pag. 140. nempe non alium fuisse Lupum quam Wulfstanum illum, Wigorniensem simul & Eboracensem præfulem, qui vixit initio 11. sæculi; quam sententiam paucis ego explicare & confirmare conabor.

Solenne fuisse majoribus nostris, nomina sua Saxonica Græcis Latinisve vocabulis exprimere, nemo nescit: id quod Germanis,

(a) Sed mutila, integram autem legi Cameraci in cœnobio S. Auberti & alibi, notat *Mirans* ad *Henr. Gaudensius* cap. 1. (b) Edit. nov. tom. 3. p. 387. (c) Epistolam de episcopis ad bellum procedentibus exhibuit *Martene* Anecd. tom. 1. p. 130. (d) Ex tom. 3. part. 2. edit. nov. p. 25. Iterumque ap. *Leibnitium* tom. 1. Scriptorum Brunsvicensium. (e) Libellum de ratione invenienti *crassitudinem Sphære* vulgavit *Bernard. Pezirus* tom. 3. part. 2. Anecd. p. 86. Vitam S. *Wulfgerii* Bollandini in *Act. Sanctorum* 25. Febr. tom. 3. Conf. *Oudin* tom. 2. p. 541. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 30. (f) Conf. *Oudin* tom. 2. p. 538. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. I. 4. vol. 2. p. 114. (g) Post *manus Reineccii & Maderi* editiones, integrum ex Cod. optimo a *Papebrochio* communicato, una cum *Ditmari* vita a *Reineccio* antea vulgata, edidit *Leibnitius* tom. 1. Script. Brunsvicensium. (h) Conf. *Oudin* tom. 2. sec. 10. p. 501.

corum

SÆC. XI.
ab an. M.

eorum posteris, hodieum usu venit: cui nota non sunt *Oecolampadii, Melanibonis, Osiandri, Lycobithis, Ursini, Pellicani, &c.* nomina? Hinc apud veteres Theotisco-Francos tot Lupi olim existerunt. *Servarius Lupus, Tricafmus, Ferrariensis, Senonensis, Moguntinus*, alii. Nec aliter apud Anglo-Saxones nostros Æthelwulfus monachus Dunelmensis, qui carmen suum de viris illustribus cœnobii Lindis-farnensis Egberto archiepiscopo nuncupavit; in præfatione nomen suum Saxonico Ædelwulf apponit, in clausula vero poematis Lupum se diserte vocat. Lupus igitur noster non alius erat a Wulfstano simul Wigornienfi & Eboracenfi episcopo, qui eodem tempore floruit. Fuisse simul & Wigorniensem episcopum & Eboracensem archiepiscopum, disertis verbis testantur Malmsburiensis de Geit. Pontif. lib. 3. fol. 153. & 1. 4. fol. 159. Th. Stubbs de Pontif. Ebor. pag. 1700. ut Godwinum, Whartonum, fastos Savilianos, alioque recentiores mittam. Creatus est Wulfstanus episcopus Wigornienfis juxta eisdem fastos anno 1002. Nec diu post, Canuti regis gratia ad sedem Eboracensem promotus est: & utramque dignitatem simul retinuit: unde factum est, quod scite notat Wanleius, ut plures codices MSS. Lupi nomen gerentes in archivis Wigornienfibus olim repositi sint: in quibus erat *Paracensis Wulfstani archiepiscopi, ad cuiusque conditionis homines circa sua commissores*. Obiit Lupus five Wulfstanus noster anno 1023. & in ecclesia Eliensi sepultus est.

Reliquit Lupus multa & insignia ingenii sui & pietatis monumenta, nempe *Canones, &c. tractatus ecclesiasticos*, sed præcipue *bonitatis &c. sermones ad populum habitos*, quos ingenti plane numero, collegit & recensuit Cl. Wanleius tum toto opere suo, tum præfatum p. 140. & seq. & p. 196. pag. vero 143. scripta ejus Latina exhibet, quæ & hodie superiunt. Ex his omnibus nihil hætenus lucem vidit præter sermonem unum, & alterum; illum nempe in *incursu Danorum*, (a) pium plane & perelegantem, quem ad populum solenni quodam jejunii & poenitentiae die habuit, quo ad imitationem Gildæ Britannii ut ipsemet fatetur, gentis suæ miseriam depingit, omnia, quibus Anglia tunc temporis abundavit flagitiorum genera deflet, & ad universalem poenitentiam agendam, placandamque Divini numinis indignationem strenue & pathetice adhortatur. Hujus orationis summulam in 8. capita redactam exhibet antiquitatum Britannicarum compiler in vita Dunst. p. 189. integram vero, eamque satis prolixam Sa-

xonice & Latine, subiectis notulis, edidit Gul. Elftobius Coll. Universitatis apud Oxonienses focius, operique Hickeliano inferuit, Dissert. Epist. p. 99. Alter sermo est de fide Catholica Saxonice & Latine editus a Wheloco nostro in notis ad Bedæ Hist. Eccles. lib. 5. cap. 24 p. 421. Cætera Lupi five Wulfstani opuscula, in archivis adhuc custodiuntur, quibusdam vero in locis & bibliothecis latent MSS. ut Wanleius noster, in catalogo suo præstantissimo plene nos docet.

SYRUS, qua gente ortus incertum, monachus Cluniacensis, claruit circa annum 1010. Condidit flagitante Warnerio monacho, & postea Odilone Morbacensi, de vita S. Maioli abbatis Cluniacensis libros tres, quos Odiloni abbati dedicavit. Post Syri obitum Aldebaldu monachus singulis libris prologum præfixit, & carmina quædam multis in locis hinc inde adiecit. Totum opus ediderunt Bollandiani Maii 11. magis integrum ex codice Lemovicensi Joh. Mabillonius Sæc. Benedict. 5. p. 786.

ANONYMUS vita S. Adalberti auctor, cœnobii Alexiani apud Romanos monachus, postea Bohemi, vel Germanici alicujus monasterii alumnus, claruit circa annum 1010. Scripsit vitam S. Adalberti episcopi & martyris, qui ex hac vita decessit anno 997. Post Canifium (b) & Bollandianos, scriptorem hunc recudit Joh. Mabillonius Sæc. Benedict. 5. p. 846.

SAMPIRUS, gente Hispanus, Asturicensis episcopus, claruit circa ann. 1010. Scripsit *Oronicon de regibus Legionensibus*, quo Sebastiani Salmanticensis, vel potius Alphonfi regis, chronicon continuavit, ab anno 866. usque ad annum 985. Immo si Antonii nos non fallit conjectura, postrema pars chronici Sebastianiano vulgo tribuit (qua res gestæ sub Ramiro 1. & Ordonio ejus filio continentur) Sampiro nostro tribuenda est. Eruit hoc chronicon, & una cum aliis Hispaniæ chronicis *Pampelone* edidit Sandovalius, anno 1615. 1634. Novam editionem meditatus erat illustrissimus Cardinalis d'Aguirre, ut ex ejus Notitia p. 363. discere licet. Confer que habet Cl. Antonius Bibl. Hisp. Vet. tom. 2. lib. 7. c. 1.

ARNOLDUS, episcopus Halberstadiensis, claruit circa annum 1011. Scripsit *epistolam de institutione episcopatus Rannbergensis*, quæ existit apud Baluzium Miscellan. tom. 4. p. 435.

(a) Exstat MSS. in Bibl. Cotton. sub *Nervæ* A. 1. n. 14. (b) *Lectio*, Antiq. edit. nov. tom. 3. p. 45.

Sæc. XI.
ab an. M.
1012.

(a) BENEDICTUS VIII. Johannes antea dictus, patria Tusculanus, Gregorii Comitis Tuscilani filius, primum episcopus Portuensis, deinde ab anno 1012. pontifex Romanus, die 20. Julii in cathedra collocatus. Sub initia pontificatus fede atque urbe pulsus ad Henricum regem in Saxoniā fugit: a quo Romam redactus, imposita corona ipsum imperatorem renunciavit. Anno 1019. iterum in Germaniam, ab Henrico Imp. accitus, profectus est, ut episcopatum Bambergensē recens institutum confirmaret, & ecclesiam consecraret. Obiit anno 1024. die 10. Julii. Johannem fratrem successorem nactus. Exstat *Epistola unica adversus invasores honorum Chiniensis Concil.* tom. 9. p. 810. & apud Duchesne Script. Francic. tom. 4. (b).

1012. ERCHINFRIDUS, natione Germanus, cenobii Melicensis abbas tertius, claruit anno 1012. Scriptit *hilarium martyrii & miraculorum S. Colomanni*, natione Scoti, qui in Stokerau interioris Austriæ oppidulo anno 1012. passus est. Quam ex codice MS. Casareo exulit, aliaque de cenobio Melicensi monumenta antiqua subnexuit Lambecius Comment. lib. 2. cap. 8. num. 1. p. 611. (c).

1013. LEO, Grammaticus dictus, præfectus & dux Cibyræotum ὁ κυβερνατορ, uti in nota chronographiæ ejus appositā vocatur. Sunt, qui ipsum extremis Constantinī Porphyrogeneti temporibus in aula vixisse volunt. Ut sit, eum anno 1013. scripsisse constat. Scriptit *Chronographiam* ab anno 813. quo Theophanes deliit, ad annum 1013. Exstat ea Gr. Lat. Fr. Combefisii notis illustrata, Theophani subiecta, Paris. 1655. fol.

1014. (d) BERNO, monachus S. Galli, deinde abbas Augiæ divitis prope Constantiam ad Rhenum, claruit anno 1014. quo coronationi Henrici 2. Imp. a Benedicto 8. papa factæ, interfuit. Obiit anno 1045. die 7. Januarii, postquam monasterio Augiensis annis 39. præfuisse. Exstat ab eo scriptus *liber de officio Missæ*, seu de rebus ad Missæ officium pertinentibus, seorsim Venet. 1572. 8°. Inter scriptores alios ejusdem commatis Co-

lon. 1568. Paris. 1610. fol. & in Biblioth. Sæc. XI. Patr. tom. 18. p. 56.

Vita S. Udalrici Augustini episcopi apud Surium Jul. 4.

Vita S. Megiradi episcopi & martyris, apud Mabillon. Sæc. Benedict. 4. part. 2. p. 63.

Alia ejus scripta, quæ quidem vel suppositicia, vel deperdita sunt, recenset Simlerus Biblioth. p. 100. (e).

HUGO, archidiaconus Turonensis, claruit anno 1020. Exstat *dialogus ad Fulbertum Carnotensem episcopum* apud Mabillon. Analect. tom. 2. p. 349. (f).

OLBERTUS, gente Belga, primum monachus Lobienfis, deinde abbas Gemblacensis, & ut volunt nonnulli, primus S. Jacobi abbas Leodicensis, claruit circa annum 1020. Jubente Reginerio Hannoniæ Comite, scriptit *vitam S. Verani confessoris*, quam scholis suis ornatam edidit Georgius Galopinus ad S. Giffenū monachus, *Monachibus* anno 1635. (g) immo teste Bucelino in Germania sacra, scriptit de pluribus Scriptorum vitis (h). An Olbertus notus idem fuerit cum Alberto monacho Lobienfi, ac postea abbate Gemblacensi, Burchardi Wormacienfis præceptore, (quod contendit Vossius) plura te docebit idem vir clarissimus de Hist. Lat. lib. 2. c. 41. p. 352. c. 44. p. 369.

DIEDERICUS, seu THEODORICUS, Hersfeldensis in Thuringia monachus, claruit circa annum 1020. Scriptit ad Ricardum cenobii Ambaricensis abbatem, libellum de illatione reditus corporis S. Benedicti Aureliani ad Floriacum. Edidit hunc ex vetulo codice Floriacensi Johan. a Bosco Biblioth. Floriac. part. 1. p. 219. dein Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 2. p. 350.

DROGO, natione Belga, primum pastor Geltalesis, deinde Morinorum five Tarvannenfis in Flandria episcopus, claruit anno 1024. quo sedem Tarvannensem sortitus est, quam ad annum usque 1079. tenuit, quo admodum grandævus obiit. Exstat ab eo scripta *vita S. Godoleve* an. 1070. strangulatæ apud Surium Jul. 6. qui tamen styllum fere ubique immutat (i). Scriptit

(a) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 2. vol. 1. p. 128. (b) Privilegia quondam Benedicti habentur in Cod. Diplomatico Udalrici p. 60. seq. vid. Bernard. Pezii conspectum ejusdem codicis exhibit. Act. Eruditorum ad an. 1711. (c) Exstat etiam in tom. 1. Scriptor. de rebus Austriacis a Bernard. Pezio edit. Lips. 1721. (d) Conf. Oudin. ad an. 1030. tom. 2. p. 598. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 9. p. 97. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 2. vol. 1. p. 641. seq. (e) Tractatus de celebrando adventu Domini; de quatuor temporum Jejunii, prologus in Tonarium seu librum de Musica, habentur in Thesuro Anecdotorum Bern. Pezii tom. 4. part. 2. Ipse liber Tonarius exstat MSS. in Bibl. Paulina Lips. testibus Oudin. & Fabr. loc. citat. (f) Eundem MS. memorat Labbeus in Bibl. MSS. p. 200. ut notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 581. (g) Atque inde Henricus in Act. Sanctorum tom. 3. Martii 30. p. 845. seq. teste Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 5. p. 471. (h) Scripti etiam Castrum in honorem Sanctorum, & Hilariorum veteris & novi Test. conf. Oudin. tom. 2. p. 519. Miræum ad Siebert. c. 141. Fabr. loc. citat. (i) Duplo ampliorem edidit Georgius Caisnerius Duaci, & tom. 11. Bibl. PP. Colon. ut notat Oudin. tom. 2. p. 621. Sinceriores etiam quam Surium, Johannes Bapt. Solerius in Act. Sanctorum tom. 3. Julii p. 402. cum notis, ut refert Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 4. vol. 2. p. 195.

etiam

Sæc. XI. ab etiam vitam & passionem S. Oswaldi Nor-
anno M. thumbria in Anglia regis, & de eodem ser-
mones duos. Verum hæc opuscula in bib-
liothecis Belgicis adhuc manuscripta af-
servantur.

1025. (a) ALEXIUS, monasterii Studiani ec-
clesiarcha, dein ab anno 1025. post Eusta-
thii mortem patriarcha Constantinopolita-
nus. Anno 1034. auro pariter ac metu cor-
ruptus, Michaëlem Paphlagonem Romani
Imp. patricidam corona imperiali induit,
ac Zoën imperatricem adulteram matrimo-
nio ei sociavit. Anno 1036. Johannis fra-
tris imperatoris sedem patriarchalem am-
bientis, & conjuratorum illi episcoporum
insidias astuto consilio elusit, atque irritas
reddidit. Obiit anno 1043. Exstant ejus
aliquot decreta de diversis causis ecclesiasticis,
in jure Gr. Rom. lib. 4. p. 230.

1025. WARMANNUS, natione Germanus,
nobilitate insignis, Comes a Dillingen, factus
postea monachus Augiensis, postremo epis-
copus Constantiensis, claruit anno 1025.
Obiit anno 1034. Scripsit vitam S. Pirminii
abbatis & coepiscopi. Exstat sub Othloni no-
mine apud Chriß. Broverum in vitis sancto-
rum Germaniæ, & Surium Nov. 3. E contra
Guil. Eisingenius in catalogo Testium, War-
manno nostro tribuit; cui etiam illam vind-
icat Cl. Mabillonius, Adiscus suis sub
Wormanni nomine inferuit Sæc. Bened. 3.
part. 2. p. 136. Rationes quas profert non
sunt contemnendæ, nec agere assensum ex-
torquere possunt. Primo Warmanni ætas
cum tempore Ludolfi archiepiscopi Trevi-
rensis, cui hæc Pirminii vita nuncupata est,
recte congruit. Obiit enim Ludolfus anno
1008. Othlono monacho integro pene sæ-
culo antiquior. Secundo, hujus vite con-
ditor nonnulla de S. Bonifacio communem-
orat, quæ cum ipsius Othloni narratione Bo-
nificiana pugnant. Deinde longe gravior
& maturior est Othloni scriptio de S. Bo-
nifacio, quam hæc de S. Pirminio. Denique
in antiquo codice quo usus est, nulla exstat
auctoris inscriptio; quin nec in originali
volumine quod laudat Trithemius. Perpen-
dat hæc æquus lector, & facile necum in
Mabillonii sententiam descendat.

1026. ELIAS, gente Syrus, Nisibensis in Me-
sopotamia episcopus, secta Nestorianus, cla-
ruit anno 1026. hęgire 417. Scripsisse plu-
ram Syriacę, quam Arabicę testatur Abr.
Ecchellenfis; inter alia opus ad Abulhala
Sahedum quod *septem Sessiones*, seu *disputa-
tiones* vocavit; in quo de variis fidei & re-
ligionis rebus cum Alvaziro Abulcasemo

Arabum principe erudite disceptavit. Hu-
jus habentur Arabicę MSS. exemplaria tria;
unum in bibliotheca Vaticana; in Barberi-
na alterum: tertium penes se habuit Ec-
chellenfis, qui ex Sessione 4. quædam pro-
fert Præfat. ad part. 2. Eutychiei Virgati
pag. 21. Alia & Naironus ex Sessione 2.
Euopl. part. 1. p. 6. *Grammaticam* ejus ci-
tat Ecchellenfis, & ex ea nonnulla adducit
Not. ad Catal. Hebedjesu p. 58. Nec alium
puto nostrum fuisse, quam quem Eliam an-
tiquum vocat idem Hebedjesu cap. 191.
quemque Decisiones judiciorum, & Que-
stiones ecclesiasticas, Institutionesque gram-
maticas ordinasse & confecisse dicit.

JOHANNES, *Johanneßius* a stature parvitate dictus, monachus Benignianus,
dein coenobii Fiscamenfis prior a Williel-
mo abbate constitutus, postea eodem ce-
dente abbas anno 1028. factus. Anno 1052.
abbatiam Erbreßensem ab Henrico III. Imp.
dono accepit. Obiit anno 1078. Scripsit
ad Agnetem impetratricem Henrici uxorem li-
bellum precum ex Patrum scriptis collectum;
quem una cum prologo, non integum ta-
men, edidit Mabillonius in Anal. tom. 1. p.
133. Scripsit alia multa, & in his libellum de
divina Contemplatione, cuius lacinias aliquot
exhibet idem ibid. p. 151. *Orationes* five pre-
ces plurimas, quarum 11. videre est ibid. p.
153. *Epistolæ* aliquot, quarum 3. exstant
ibid. p. 221. *Epistolam* ad Monachos juvenes
excutientes edidit nuper Edm. Martene Coll.
Nov. tom. 1. part. 2. p. 19. (b) aliamque ad
Leonem papam IX. in qua de vi sibi ab Italii il-
lata, agit p. 21. Scripsit præter hæc librum de
institutione Vidue, De vita & moribus Vir-
ginum, De Eleemosynarum dispensatione, &
foran alia plura, quæ non exstant. De eo
ejusque scriptis, vide sis eruditissimas Cl. Ma-
billonii annotationes ibid. p. 161. 223.

WARINUS, monachus Gorzienfis, & clericus Leodiensis, demum abbas Metensis.
Claruit eodem tempore, sc. anno 1028. aut
non diu postea. Exstat epistola proluxa ad
Johannem Fiscamensem de repetendo Benedic-
to monacho Fiscamenfi, qui ex Judeo Christia-
nus, ex monasterio Fiscamenfi ad Meten-
se transfugerat, apud Mabillon. Anal. tom.
1. p. 225.

(c) ADEMARUS, patria Cabannensis, Raunundi, Turpionis episcopi Lemovicen-
sis abnepotis, & Aldeardis filius, primum
Lemovicensis, dein S. Eparchii Engolismen-
fis monachus, claruit anno 1030. Scripsit
Chronicon a principio monarchie Francorum,
præcipue vero ab anno 829. usque ad an-

(a) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. c. c. 45. vol. 10. p. 475. (b) Item Anecd. tom. 1. p. 205. Tres alias ibid. p. 153. 206. 207. (c) Conf. Du Pin. Hist. Eccl. vol. 9. p. 101. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. vol. 1. p. 137.

Sæc. XI^{ab}
anno M.

num 1029. quod ex codice Thuaneco a Philippo Labbeo primum editum est Biblioth. Nov. MSS. tom. 2. p. 151. In hoc chronico etiam auctor in temporibus supputandis fit parum accuratus; de rebus tamen Francicis, præcipue Aquitanicis, haud vulgaria exhibet. Scripsit etiam *commemorationem abbatum Leuovicensium, Basilica S. Martialis apofoli*, a Labbeo itidem in lucem prolatam ibid. p. 271. Eundem auctorem habet *supplementum ad Amalarii opus de ordinis Officiis*, de quo in Amalario mentionem iniecit. (a)

1030. HUGO, cognomento *de Britolio*, natione Gallus, patria Belvacensis, Gilduini Comitis filius, primum monachus Cluniacensis, & clencus Carnotensis, deinde anno 1030. episcopus Lingonensis a Roberto rege renunciatus. Anno 1049. a Leone IX. in concilio Rhemensi ob Simonie criminem, & dividitum nummis presbyteratus ordinem, episcopatu submotus est. Amissa dignitate in monasterio Virdunensi secessit; ibique sub Waleranno abbate fratre suo consenuit. Scripsit *librum de corpore & sanguine Domini contra Berengarium*; quem primum in lucem edidit Lucas Dacherius in appendice ad Lanfranci opera Paris. 1647. fol. exinde relatum in Biblioth. Patr. tom. 18. p. 417. (b)

1033. BRUNO, natione Germanus, dux Carinthiae, Conradi II. Imp. patruelis, post mortem Meinardi unanimum clericorum consensu præful Heribipolensis factus est anno 1033. Ecclesiam suam S. Kiliani dicatam ex fundamentis restituit, & materno prædico quod in Saxonia habuit, locupletavit. Cum Henrico Imp. adversus Hungaros exercitum ducentem anno 1045. comitaretur, Possionii furto de alta domo cum aliis cadens interit 6. Cal. Junii. Ut clerum suum bonis moribus informaret, ex antiquis patrum expositionibus contextuit *Commentarios in totum Psalterium, in Cantica caustia veteris & novi Testamenti, & in symbola Apofolorum, Ambrosii, atque Athanasii*. Proderunt omnes isti Commentarii Coloni. 1494. (c) & in Biblioth. Patr. tom. 18. p. 65.

1033. (d) EUSTATHIUS, patricius Romanus, iudex, ut videtur, patriarchalis, certe juris tum Cafarei tum ecclesiastici peritissimus, claruit, ut ex opusculi ejus sine li-

quet, anno 1033. Scripsit *commentarios de duobus Confobrinis*, qui duas confobrinas duxerant. Habetur Gr. Lat. in Jur. Græc. Rom. lib. 6. p. 414.

(e) BERENGARIUS, natione Gallus, patria Turonensis, archidiaconus Andegavensis, claruit anno 1035. quo sententiam suam de Eucharistia non modo Bertrami, & Scoti, sed totius etiam veteris ecclesie dogmati consonam venditare cepit: afferens nempe, panem & vinum in sacrificio Domini non vere nec essentialiter, sed figurare tantum, converti in corpus & sanguinem Dominicum. Berengarium talia docentem mox acriter exceperunt complures monachi, alique doctrinæ carnalis propugnatores; quibus non obstantibus in sententia sua tum voce tum scripto confirmanda pergebat Berengarius. Tandem anno 1050. (ut ex Hermanno Contracto liquet, non quod habet Durandus Trourensis lib. de Corp. & Sang. Domini, anno 1053.) Leo IX. papa in synodo Romana, lecta ejus ad Lanfrancum epistola, hominem hæreses damnavit; & ecclesie communione privavit: quod & eodem anno in synodo Vercellensi factum est: in qua non ipse Berengarius, sed duo ejus procuratores comparuerunt. Eodem circiter tempore Brionæ in Normannia coram Guilielmo duce, Parasiti etiam absens licet, coram Henrico rege damnatus est, ut Durandus nos docet. Anno 1055. habitum est adversus eum Florentie concilium, eodemque anno Victor papa Hildebrandum facellanum suum in Galliam misit, qui coacta Turonis synodo Berengarium ad Palinodiam adegit. (f) Anno 1059. in synodo Romana coram Nicolao papa pro sententia sua disputavit; eique cum nullus, referente Leone Hostiensis, * valeret obfistere; Albericus diaconus Cassinensis, vir doctissimus, ad synodum evocatur; & cum post multos verborum conflictus neuter cederet, Albericus unius hebdomadis acceptis induciis librum adversus Berengarium edidit. Ipse vero Berengarius minis terditus, & injuriarum pertectus, formula ipsi præscripta sententiam suam ejuravit; forma nempe illa notissima, quæ sic incipit, *Ego Berengarius indignus diaconus*, (g) &c. Anno 1063. Mauritiuss archiepiscopus Rothomagensis synodum habuit, in qua Berengarium ejusque sequaces condemnavit, fidei confessionem dogmati Berengariano oppositam condidit.

* Chron.
Cassinens.
l. 3. c. 33.

(a) *Admarci acrolicon ad Rabonem episcopum Pygoliensem exhibuit Mabillon. Analect. tom. 1. p. 418.*
(b) Habetur MS. in Cod. Reg. Paris. 1811. & Sangermanensi 188. Cangiio, ut notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. l. 2. vol. 1. p. 867. (c) Norimberg. 1497. 4to. & a Johanne Cochleo restituit Heribopoli 1711. Lijf. 1511. Scripsit etiam Comment. in Pentateuchum, primum edit. notique illustrat. a Georg. Galvino Duac 1608. 4to. Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. l. 3. vol. 1. p. 794 Long. Bibl. sac. vol. 2. p. 641. (d) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 21. 5. 4. vol. 8. p. 100. (e) Conf. Oudart tom. 2. p. 622 seq. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 9. p. 7. seq. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. l. 3. vol. 1. p. 470. seq. (f) Sed Conf. Cyprian Hist. Transubstantiationis p. 136, 137. (g) Berengarii abjuratio hæreses de Eucharistia sacramento castat in Cod. Diplomatic. U. daticæ p. 275. ut nos docet Bernard. Pez. in ejusdem codicis conspectu.

Hujus

Sæc. XI. ab anno M. Hujus synodi Acta extulit Cl. Mabillonius

Analec. tom. 2. p. 479. Anno 1075. co-acta est Pictavis alia adversus Berengarium synodus, præsidente Girardo pontificis legato, ut ex chronico Maxentiano notat idem Mabillonius. Anno 1078. in selto omnium Sanctorum concilio Romæ congregavit Gregorius VII. in quo Berengarius brevem fidei confessionem edidit, quam in lucem protulit Mabill. loc. cit. p. 487. Verum ut moram paulisper traheret, inducias ad proximam futuram synodum petiit, & impetravit. Habita est itaque anno sequenti in Quadragesima altera synodus, in qua propolita ei nova confessionis formula, *Ego Berengarius corde credo, &c.* scriptis & confirmavit. Coactum id fecisse dubitari nequit. Certe ad priorem sententiam eum rediisse ex multis scriptorum ei cœvorum testimoniis, Lanfranci, anonymi Chiffletiani, aliorumque, evinci potest. Et quod rem extra omnem dubitationem ponit, ipsius Berengarii tractatum MS. se legisse fatetur Mabillonius, in quo tertiam istam fidei professionem penitus rescindit, plurimisque adductis argumentis convellit, subditque quemadmodum ad subscribendum ultimæ fidei professioni inductus sit, nimirum metu mortis sibi certe imminens; quoque sensu eam asseruerit. Berengarium quidem posthæc ad sanam, ut vocat, mentem rediisse, fideique Catholicæ ad extremum usque spiritum adhæsisse, non uno argumento contendit Mabillonius. An rem usquequaque confecerit, judicent alii. Id certum est, Berengarium Roma discedentem, Turonas venisse, & in S. Cosmæ insulam civitati suburbanam fecerisse, ibique assumpto habitu monachali per octennium militasse. Obiit eo loci die 6. Januarii, anno 1088. Virum fuisse liberalium artium & dialecticæ peritiâ insignem, morum vitæ sanctitate illustrem, ipsi non inficiantur adversarii. Illum ab humanitate, elemosyna, modestia, castitate, zelo, abstinentia, mire laudat Guilielmus Malmsburiensis; * apud quem existat nobile Hildeberti episcopi Cenomannensis, ipsius Berengarii discipuli, in laudem ejus epitaphium: ex quo, missis cæteris, liceat mihi pauca huc transferre.

*Quem modo miratur, semper mirabitur
orbis;
Ille Berengarius non obiturnus obit;
Quem sacre fidei fastigia summa tenen-
tem,
Jani quinta dies absulit, ausa nefas.*

(c) Edit. nov. tom. 3. p. 400. (d) Epistolas duas, unam ad Eremitas quosdam, alteram de dissidio quodam inter clericos & episcopum exhibuit *Edm. Martene* Anecd. tom. 1. p. 101. seq. Acta Conc. Romani in ejus causa ab ipso Berengario conscripta, una cum fragmentis ex ejus Epist. ad *Adelmannum*. & *Rythmica* oratione ab eo penitente composita, idem *Martene* ibid. tom. 4. p. 101. seq. (e) Item in Bibl. Leidensi cod. 78. & in Bibl. S. Germani a præs. teile *Le Long*. Bibl. sacr. vol. 2. p. 634. qui notat expositionem in Cantic. Cantior. existare MSS. Oxon. Sed in Catalogo MSS. non reperit *Fabricius*. (f) Conf. *Ondus*. tom. 2. p. 726.

Tom. II.

*Ille dies, damnosa dies, & perfida mundo,
Qua dolor & verum summa ruina fuit.
Qua status ecclesie, qua spes, qua gloria
cleri
Qua cultor juris, jure rueunte, ruit.
Quicquid philosophi, quicquid cœcinere po-
te,
Ingenio cessit, eloquioque suo.
Sanctior & major sapientia majus adorta
Implevit sacrum pectus & ora Deo.*

Sæc. XI. ab anno M.

Denique in fine;

*Vir vere sapiens, & parte beatus ab omni;
Qui calos anima, corpore ditat hu-
manum.
Post obitum vivam secum, secum requie-
scam:
Nec fiat melior fors mea sorte sua.*

Exstant epistolæ 2. ad *Ascelinum* & *Ricardum*, una cum *Aicelini* litteris, primum a Dacherio inter Lanfranci opera editæ, deinde Concil. tom. 9. p. 1056. Aliam ad *Ricardum* abbatem (qua orat & regem pro se precatur, & Johannem Scotum in synodo Vercellenfi injulitissime fuisse damnatum queritur) exhibet Dacherius Spicil. tom. 2. p. 510. (c) *Tres ejus fidei formulas de Eucharistia* habet Mabillonius *Analec.* tom. 2. p. 486. MSS. *Disputationes cum Lanfranco de præsentia Christi in cena* asservantur in bibliotheca collegii Æneonasi apud Oxonienses cod. 4. num. 1. Plura ipsum *opuscula de re Eucharistica* edidisse auctor nobis est Sigebertus * (d) In *Apocalypsin*, scripsisse testatur *Boltonus Buriensis*. Certe ejus *expositio Apocalypses*, si modo ejus sit, habetur etiam hodie MS. in collegio Gonvil. & Caii Cantab. 4to. (e) Vereor autem ne Berengividdi cuiusdam sit, cui exemplaria septem in diversis Angliæ bibliothecis latitantia tribuit Thomas Jamelius, cuique duo codices MSS. qui in bibliotheca Lambethana hodie existant, eam diserte adjudicant.

* De Script. c. 154.

* De gestis Reg. I. 3. fol. 63.

(f) THEODORICUS, natione Germanus, cœnobii S. Matthæi Apostoli prope Treverim ordinis Benedictini monachus, claruit circa annum 1040. Scriptit *librum de inventione S. Celsi*, per Egbertum archiepiscopum ap. Sur. ad 23. Febr. item *librum de miraculis ejusdem*, & alia non nulla, quæ Trithemius alique dabunt. Historia ejus de inventione & miraculis S. Celsi, mutato passim stylo, in compendium missa, habetur apud Surium tom. 7.

1040.

R 2

(a) HER-

- Sæc. XI ab anno III. (a) HERMANNUS, *Contraſtus* a membris contractis dictus, ortu nobilis, Wollfradi Comitis Veringensis, & Hiltrudis filius, in monasterio Sangallensi educatus, dein monachus Augiæ majoris, O. B. Claruit anno 1040. Omnibus ejus membris paralyſi ita contractis, ut hinc inde deportaretur; ſtudiis tamen adeo fedulo incubuit, ut æquales ſuos doctrina & ingenio facile ſuperarit; quippe Latine, Græcæ, & Arabice doctus; theologiæ, hiſtoriæ, philoſophiæ, aſtronomiæ, rhetoriæ, & poëtiæ peritiſſimus. Hac ratione pulchre id quod natura in corpore negarat, virtutibus animi reſarcivit, ut recte obſervat Hen. Pantaleon. * Obiit anno 1054. Scripſit *Chronicon de Mundi ætatibus*, ab initio mundi ad annum 1054. Prodiit *Francfort.* 1583. auctius atque emendatius ab Urtiſio editum inter Scriptores German. ibid. 1585, 1670. tom. 1. p. 231. (a1) Aliam ejusdem operis a prioribus diverſam editionem dedit Caniſius Antiq. Lect. tom. 1. p. 432. (a2) Et de hoc bene notat doctiſſimus Ittigius lib. de Biblioth. Patr. cap. 7. p. 580. *Chronicon* a Caniſio editum a Vulgato, & ab eo quoque quod Urtiſius vulgavit, diverſiſſimum eſſe, & longe auctius. Exiit etiam inter Scriptores Germanicos a Piſtorio editos tom. 1. p. 85. & in Biblioth. Patr. tom. 18. p. 348. (b)
1040. ANONYMUS quidam, Ruyenſis apud Venetenſes in provincia Lugdunenſi tertia cenobii monachus, claruit circa annum 1040. Litteris mandavit *vita S. Gilde Britanni*, cognomento *Sapientis*, Hilduti diſcipuli, abbatis Ruyenſis, qui ad caſtrum quoddam in monte Reuvifii illud monaſterium conſtruxit. Primus hanc vitam ex vetuſtiſſimis Floriacenſibus membranis in lucem protulit Johan. a Boſco Biblioth. Floriac. part. 1. p. 429. Integriorem ex Cod. Ruyenſi dedit Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 1. p. 138.
1040. ANONYMUS *vite S. Hugonis* auctor, monachus, ut videtur, Aduenſis, claruit ſæculo 11. circa annum, ni fallar, 1040. Scripſit *vitam S. Hugonis monachi Aduenſis, & Enziacenſis in Burgundia præpoſiti*, qui obiit anno circiter 930. Hanc poſt Du Cheſnium & Bollandianos April. 20. edidit Joh. Mabillonius Sæc. Benedict. 5. p. 90.
1040. ANONYMUS *encomii de Emma* au-
- ctor, S. Bertini monachus, claruit circa annum 1040. Scripſit *hijſtoriam*, ſeu *de Emma Emma Anglorum regina*, Ricardi I. ducis Normannorum filix, Ethelredi regis conjugis, *libros 2.* quos Emma adhuc viventi nuncupavit. Hos ex bibliothecæ Cottonianæ codice MS. edidit Andr. Du Cheſnium Script. Norman. p. 161.
- EUGESIPPUS, quifquis ſit, ſcripſit 1040. anno 1040. Exiit *tractatus de diſtantiis locorum Terra Sanctæ* apud L. Allatium Symmict. part. 1. p. 104.
- (d) DOMINICUS, patria, ut videtur, 1040. Venetus, Gradenſis ſive Venetus, & Aquileienſis patriarcha, claruit anno 1040. & deinceps. Anno 1050. poſtulatam crucem ante ſe geſtandi a Leone IX. impetravit. Anno 1073. a Gregorio VII. ad Michælem Imp. CP. ad componendum ſchiſma eccleſiæ Romanam inter & Græcam vetulitum legatus eſt. Exiit Gr. Lat. *epiſtola ad Petrum patriarcham Antiochenum* a Cotelierio edita Monument. Eccl. Gr. tom. 2. p. 108.
- (e) PETRUS, patriarcha Antiochenus, 1040. ætate par. Claruit anno 1040. quo anno patriarchalem dignitatem adeptus ſit, non ſatis liquet, ſaltem ante annum 1053. quo profeſſionem fidei ſuæ ad Leonem IX. papam miſit. Exiit Gr. Lat. *epiſtola* reſponſoria ſatis proluxa ad Dominicanum Gradenſem, apud Cotelierum ibid. p. 112. *Epitole 2. ad Michælem Cernulianum* ibid. p. 145. Harum unam ferme integram antea ediderat Leo Allatius de conſenſu Eccl. Orient. & Occident. lib. 3. c. 12. §. 4. qua Antiochenus noſter in Latinorum mores & dogmata, præcipue κακόν & κακὸν κακίστην, uti vocat, additamentum illud, FILOQUE, ſymbolo adjectum, acerrime invehitur.
- (f) THEOPHANES, cognomento 1040. *Cerameus*, Tauromenii in Sicilia archiepiſcopus, claruiſſe videtur circa annum 1040. De ætate ejus non una eſt omnium ſententia. Franciſcus quidem Scorſus eum inter annum 842. & 893. floruiſſe contendit; & nos alibi illum ad annum 870. retulimus. Sed cum ex ipſius homiſis Simeone Metaphraſte, quem citat, fuiſſe juniorem luculentiffime conſtet; & *homiſia in diem Palmarum* in innumeris fere manuſcriptis præſente rege Rogerio habita dicatur, longe majori probabilitate cum Leone Allatio hoc
- (a) Conf. *Du Pin* Hiſt. Eccl. vol. 9. p. 102. (a1) Primum *Raſſite* edit. a Jo. Sichario 1529, 1536. noviffime *Ratisbonæ* curante Burchardo Gottſelf. *Sirvivo* 1726. fol. vid. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinum vol. 3. p. 706. (a2) Edit. nov. tom. 1. p. 190. (b) Hermannii libri metrici de *Virtutibus* fragmentum exiit in Cod. Diplomatic. *Udalrici* p. 4. cujus conſpectus exhibetur Act. Erud. 1717. p. 41. Ejuſdem breves verſus de civitate *Romana* exiit ibid. p. 5. Libellos de *meſura*, & de *utilitatibus Aſtrologiæ* edidit *Bernard. Pezirus* tom. 1. part. 2. Anecd. p. 94. ſeq. (d) Conf. *Du Pin* Hiſt. Eccl. vol. 9. p. 80. (e) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 605. *Du Pin.* Hiſt. Eccl. vol. 9. p. 80, 82. (f) Conf. *Oudin.* ad ann. 1140. tom. 2. p. 1185. ſeq. & 1320. ſeq. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 5. c. 42. §. 1. vol. 10. p. 231.

circiter

Sec. XI.
ab an. M.

circiter tempore claruisse existimamus; & levia plane sunt, nulliusque momenti, quæ ad elevandam harum inscriptionum auctoritatem commentus est Franciscus Scorsus, nec tanti sunt ut a me diligentius hoc loco excuterentur, præsertim cum cumulate id præstitit Leo Allatius de Script. Simeon. pag. 63. Eito Photii ad Theophanem epistola: non statim ille Theophanes noster censendus erit, præsertim cum non ad Theophanem Cerameum Tauromenii episcopum, sed solummodo ad Theophanem monachum scripta dicatur. Quæ *πρὸς τὸν ὁσιώτατον βασιλέα* non uno in loco habet Theophanes; ea omnia ad Rogerium Siciliæ regem commodè satis referri posse pluribus demonstrat doctiss. Allatius loco laudato. Cum Theophane confessore, *Chronographie* conditore, pessime hunc confundit Miræus, & ex eo Olearius.* Scripsit noster *hominibus* 62. in *Evangelia dominicalia*, & *Feſta totius anni*, quas cum notis & prolegomenis amplissimis Gr. Lat. edidit Fr. Scorsus Paris. 1644. fol. *Orationes duas in Dominica ante exaltationem Crucis*, Gr. Lat. ediderat Grefterus de Cruce tom. 2. p. 1207. In quibusdam codicibus MSS. homiliæ hæc dominicæ Gregorio Cerameo archiepiscopo Tauromenitano tribuuntur, nodum prolixè excutit Scorsus, taudemque statuit binominem fuisse auctorem, Theophanem & Gregorium eundem Cerameum Tauromenii archiepiscopum, an satis solide, doctissimo editori litem hoc loco non movebo. Interim fatendum est, ut rectè observat Sclerus, in usu fuisse apud Græcos prænomina mutare, cum habitum induerent monachalem. In concionando Theophanes noster methodo utitur ad historiam Evangelicam enucleandam apta satis & concinna, sensum litteralem primum explicat, nec tamen allegoricum & moralem negligit, stylus ei non ingratus, non comptus quidem & phaleratus, sed simplex, & ad sermonis didactici normam perspicuus, sponteque fluens: nec mirum si hac inclinata lingue Græcæ ætate, ornamenta quædam ei desint, quæ a Basilio vel Chrysostomo expectari poterant.

1043. MICHAEL CERULARIUS, ab anno 1051. juxta Freherum, rectius vero 1043. juxta Baronium & Curopalatem, patriarcha Constantinopolitanus; Latinorum ac pontificum Romanorum hostis infensissimus; quos ob fastum & ambitionem, ob jejunia fabbatorum, & azyma in sacris usurpata, ob vocem *Filioque* symbolo insertam,

& arreptum totius orbis Christiani primum, voce & scriptis exagitavit. Anno decimum 1053. postquam litteris conciliatricibus utrinque missis spes pacis ineundæ aliquis illuxerat, Leo IX. papa Humbertum & Fredericum cardinales & Petrum archiepiscopum Amalphitanum ea de causa Constantinopolim legavit. Post tentatas utrinque irritò successu concordie ineundæ rationes, Humbertus Michaëlem excommunicavit; Michaël pontificis nomen diptychis exemit; aliisque patriarchis Orientalibus, ut idem facerent, auctor fuit. Anno 1057. in Ifacii Comneni partes propensior, Michaëlem Straticotum imperio cedere altu persuasit. Anno sequente ipse Ifacio imp. de rerum novarum studio suspicione injecta exorsus esse cepit: cumque de eo in ordinem redigendo ac sede patriarchali exuendo meditaretur Imperator, mortem opportunam obiit, anno patriarchatus 15. Exitit *Decisio synodica de Nuptiis in septimo gradu* Gr. Lat. in Jure Græc. lib. 3. p. 206. *Fragmenta aliquot de Matrimonio prohibito* ibid. lib. 4. p. 263. *Epistole* 2. ad *Petrum Antiochenum* Gr. Lat. apud Coteler. Monument. tom. 2. p. 135. Primæ huic ad Petrum Antiochenum epistolæ subiectum est opus ejus contra Latinos cujus hoc est initium, *ὡς πάλυ τὸ πλῆθος τῆς χριστιανικῆς τῆ παλαιᾶς Κωνσ* &c. Existat Gr. MS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. Lambec. 247. Nessel. 306. tom. 23. fol. 64. p. 2. Vide Lambec. Comment. lib. 3. p. 160. Jur. Græc. Rom. lib. 4. p. 263. inter varia Michaelis nostri decreta de nuptiis habetur breve fragmentum *de Sacerdotis uxore adulterio polluta*. Integram vero epistolam decretalem ex Cod. Reg. Gr. Lat. edidit Cotelerius Not. ad Hermi. p. 55. *Edition synodale adversus Latinos de Pittacia*, seu de excommunicatione a Latinis legatis in ipsum, ab ipso in legatos vibrata, anno 1054. die 9. Junii factum, Gr. Lat. apud L. Allatium de libris Ecclesiast. Græcorum p. 161.

(a) NILUS, cognomento *Doxopatrius*, 1043. ecclesiæ Græcæ archimandrita, unde oriundus, incertum; si conjecturæ locus detur, putarem eum e magna Græcia ortum esse; certe Panormi in Sicilia aliquamdiu vixisse ipse nobis testis est. Claruit anno 1043. (b) Rogatus per litteras a Rogerio Siciliæ rege, scripsit brevier *de majorum Patriarcharum sedibus*, quod postea anno nempe predicto, fusiori opere profectus est, in quo de quinque thronis patriarchalibus, iisque subiectis, archiepiscopis, metropolitans, episcopis,

(a) Conf. *Fabr.* ad *Abatii* Diatrib. de Nilis ad calc. vol. 1. Bibl. Gr. item *Ondin.* tom. 2. ad an. 1140. p. 180. (b) Toto sæculo hic errat *Cærenus*, ut & in ætate *Theophanis Ceramei* assignanda: nam Rogerius regnare cepit an. Christi 1130. cujus jussu Nilus notitiam Patriarchatum scripsit an. Græcorum 661. ut ipse dicit, id est, an. Christi 1141. vid. *Mogynium* Var. Sacr. tom. 1. p. 211. sic, ante *Mogynium*, notaverat an. 1141. *Leo Allatius* de Nilis. Hæc Communicator.

Sec. XI.
ab an. M.

de sedium patriarchalium institutione, ordine, & propriis nominibus luculenter egit. Ex hac patriarchatum notitia, multa, amplissima, ac præclara sane fragmenta exhibet Leo Allatius de Concord. Eccl. Orient. & Occident. lib. 1. c. 2, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 24. Integrum vero librum ex codice recentiore manu anno 1611. descripto Gr. Lat. in lucem emisit Stephanus Moynius Varior. Sacra. tom. 1. p. 211. (a)

1043. BOVO, gente Gallus vel Gallo-Belga, monasterii Sithivensis in Morinis abbas, claruit anno 1043. quo cœnobii sui regimen subiit, tenuitque ad annum usque 1065. Scriptit ad Widonem Rhemorum archiepiscopum *relationem de inventione & elevatione S. Bertini abbatis*; cujus corpus ob Normannorum infestationes loco secretiori reconditum fuerat. Facta est hæc translatio anno 1052. Hanc relationem ex MSS. Cod. erutam habes apud Mabillonium Sæc. Benedict. 3. part. 1. p. 153.

1044. LEO, cujas fuerit mihi hædenus est incompertum, factus est tandem Atinenfis in Italia episcopus, manus ei imponente Adenulpho Capuano archiepiscopo anno 1044. Obiit anno 1072. Scriptit *libellum de inventione sive translatione corporis beatissimi Marci martyris & pontificis*, quem ex MS. codice Calinenfis litteris Longobardicis exarato, extulit Ferd. Ughellus Ital. Sacra. tom. 6. p. 541. Exstant etiam ejus in D. Marci *sermones aliquot*, & *charta* donationis ecclesiæ Atinenfis factæ apud eundem p. 549.

1045. GLABER RADULPHUS, sive Radulphus, monachus primum S. Germani Autiodorensis, postea Cluniacensis. Claruit an. 1045. Scriptit *ad Odiloneum abbatem Cluniacensem historiarian libros 5.* ab anno 900. usque ad annum 1045. tametsi de sæculo decimo perpaucâ habeat. Prodiit ista Francorum historia *Francfurti* 1596. & inter scriptores Francicos a Du Chesno edita *Paris.* 1641. Scriptit etiam *vitam S. Gulielmi abbatis S. Benigni Divionensis*, qui obiit anno 1031. Exstat apud Roverium in historia Rheomaensis monasterii *Paris.* 1637. & Bollandum ad 1. Januarii (b) Cæterum de Glabro Radulpho hæc habet Baronius: *

* Ad ann.
996. n. 25.

"Sed sicut in recensenda historia fidelis est, Sec. XI. ita in eo valde hallucinatus erravit; dum ab an. M. nihil vult in aliena diocesi posse præsumere Romanum pontificem pliusquam cæteros episcopos, quibus certis limitibus "est definita diocesis; & extra ipsam nihil penitus agere posse, vane existimavit. Sententiam hac de re suam, quam fugillat Baronius, profert Glaber historiæ suæ lib. 2. cap. 4.

DEODUINUS, sive Theoduinus, episcopus Leodiensis, ab anno 1045. ad 1075. quo obiit. Scriptit *epistolam*, seu *libellum ad Henricum Gallie regem de corpore & sanguine Christi adversus Berengarium ejusque sectatores* Epistolam istam sub Durandi Leodiensis episcopi anno 1025. defuncti, nomine, mutilam ediderunt Baronius ad annum 1035. & Chapevillus in historia Rerum Leod. quin & Bibliothecæ Patr. curatores tom. 18. p. 531. integrum ac vero auctori restitutum dedit Mabillonius Analect. tom. 4. p. 398. (c)

(d) CLEMENS II. Suidgerus, seu Sindigerus antea dictus, natione Germanus, postquam sedem Banibergensem sexennio tenuisset, anno 1046. ab Henrico Germanorum rege ad pontificatum Romanum proventus est, die natalis Domini inthronizatus, quo ipso die Henricum atque Agnetem uxorem corona imperialis induit. Anno sequente concilium Romæ contra Simoniacos coëgit; & Henricum Imp. in Germaniam secutus, diem clausit anno 1047. die 9, vel 10. Octobris, in ecclesia sua Bambergensis sepultus. Exstat *Rescriptum* in gratiam archiepiscopi Ravennatis apud Ferd. Ughellum Italicæ sacræ tom. 2. & *epistola decretalis* de sedis Salernitanæ in archiepiscopatum elevatione Conc. tom. 9. p. 945. (e)

ADELMANNUS, Fulberti Carnotensis discipulus, Berengarii condiscipulus, ex scholastico Leodicensi, Brixienfis ab anno 1048. episcopus. Obiit circa ann. 1061. Scriptit *epistolam ad Berengarium de veritate corporis & sanguinis Christi in Eucharistia*, quæ typis excusa, prodiit una cum aliis ejusdem argumenti opusculis cura Johannis Ulinmerii *Lovani* 1551. 1561. & in Bibliotheca Patr. tom. 18. p. 438. (f) Scri-

(a) Exhibuit etiam *Emanuel Schefstrate* in Appendice tom. 2. Antiquitatis Ecclesiæ illustratæ *Rom.* 1697. fol. teste *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 1. p. 85. not. Nihil hic scripsisse etiam putatur *Nomocanonem*, qui exstat in bibl. Monast. S. Basilii Romæ, ut memorat *Montfaucon.* *Diar. Ital.* p. 217. (b) Et in *Mabillon.* *Actis Sanctorum Benedicti* tom. 8. p. 320. notante *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 3. p. 190. (c) Exstat, prima duntaxat littera D. *Deoduinus* significante acripta in Cod. MS. Regio Parisienfis; & in altero S. *Andree* Rothomagensis. Eadem exstat sine nomine auctoris in Colleg. D. Benedict. *Cantab.* cod. 103. n. 1. & 10. teste *Oudin.* tom. 2. p. 618. (d) Conf. Jo. *Georg. Leuckfeldt* *Antiquitates Halberlædenses* part. 1. p. 424. (e) Privilegium quoddam exstat in Cod. *Diplomatico. Ulabrizi* p. 1147. ut nos docet *Bernardus Pez.* in ejusdem Cod. conspectu. (f) Sed extrema parte mutila. Prodiit iterum in U. G. *Silber* commentario de illustribus Alemannis *Lips.* 1710. 4to. Novissime emendatus ad calc. *Sermorum Gaudentii* Briticæ episcopi cum notis *Pauli Galeardi Putani* 1720. Scriptit etiam *Rhythmos* de viris illustribus sui temporis. Habentur ap. *Mabillon.* *Analect.* tom. 1. p. 420. Item ap. *Edm. Martene* *Anecd.* tom. 4. p. 114.

psit

Sæc. XI.
ab an. M.
* Descript.
c. 153.

pfit etiam, teste Sigeberto, * ejusdem argumenti *epistolam ad Paulum Metensem primum*, qua ipsum, pariter ac Berengarium communem amicum, a sententia sua de Eucharistia revocare conatus est. Epistola ista interitisse videtur.

1048. GISLEBERTUS, monachus Autiodorensis: claruit anno 1048. Scripsit *vitam S. Romani*, quæ exstat apud Mabillon. Sæc. 1. p. 81.

1048. (a) HUGO, patria Burgundus, ortu nobilis, Dalmati, domini Samurensis, & Arensburgis filius, natus est anno 1023. Juvenis adhuc quindécennis vitam monasticam in cœnobio Cluniacensi iniit, Odilonem abbatem præceptorem fortitus. Post aliquot annos monasterii prior, & defuncto Odilone abbas creatus est anno 1048. Anno 1058. Stephano papæ Florentiæ morienti adfuit. Anno 1074. Romam religionis ergo petiit. Obiit anno 1108. seu ut alii, 1109. 3. Cal. Maii, anno ætatis suæ 85. Exstant *epistolæ* ejus aliquot apud Dacherium Spicileg. tom. 2. p. 401. (b)

1049. (c) LEO IX. *Bruno* antea dictus, natione Germanus, Hugonis filius, Conradi Imp. confobrinus, ipse Comes Dagisburgensis, ex episcopo Tullensi pontifex Romanus ab Henrico Wormatiæ designatus anno 1048. Romæ electus anno 1049. die 2. Februarii, die 12. inthronizatus. Eodem anno habitus Romæ & Papæ synodus Clementis II. decretum contra Simoniacos confirmavit; in Galliam etiam ac Germaniam profectus, synodos Rhemensem & Moguntinam celebravit, latis in hac causis nonnullis, contra Simoniacos præsertim, ecclesiasticis, in illa dedicata nova S. Remigii Basilica, ejusque translatis in eam reliquiis. Anno 1050. synodos Romanam & Vercellensem contra Berengarium coegit; & in hac quidem Beneventanos etiam rebelles, & Hufredum archiepiscopum Ravennatensem excommunicavit. Anno 1051. postquam in Germaniam iter fecisset, concilio Romæ celebrato, Gregorium episcopum Vercellensem propter adulterium excommunicavit. Anno sequente in Germaniam iterum iter facit, ut pacem inter Henricum Imp. & Andream Hungariæ regem conciliaret. Anno 1053. exercitum contra Normannos du-

cens, ab iis prælio victus est, captus, ac mox dimissus. Anno 1054. legationem Constantinopolim ad Constantinum Monomachum milit, ut pax inter ecclesias Orientalem & Occidentalem iniretur, & ut impetatoris animum adversus Michaëlem Cerularium patriarcham exacerbare. Eodem anno diem obiit, 19. Aprilis. Exstant *epistole* 19. Concil. tom. 9. p. 949. quarum prima, quæ est ad Michaëlem Cerularium, quaque ejus & Leonis Acridani arrogantiam, erroresque Græcorum vehementius coarguit, tractatus potius quam epistola, censenda est, utpote 41. capita complectens. Exstant ejusdem *homiliæ* seu *sermones* plurimi editi *Lovanii* 1565. *Colon.* 1568. *Antwerp.* 1583. (d)

ANSELMUS, Leodicensis canonicus & scholasticus ecclesiæ B. Lamberti, postea decanus Nauurcensis; claruit anno 1049. Ab Ida abbattissa Colonienfi rogatus, scripsit *hujusmodi episcoporum Leodicensium* ab anno 666. (e) ad 1048. circiter, quam primus in lucem edidit una cum aliis quatuor non dissimilis argumenti scriptoribus Jo. Chapeavillus *Leodii* 1612. 4to. (f)

ANONYMUS auctor *vite S. Egvini*, claruit circa annum 1050. certe Elfvardo Londinenfi episcopo, qui obiit anno 1044. posterior. Scripsit *vitam S. Egvini Wigornienfis in Anglia episcopi*, circa annum 717. denati, quam ex Bolland & Capgraveo edidit Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 3. part. 1. p. 330. Hujus Egvini vitam scripsit etiam Brithvaldus, ex monacho Glastonienfi Wintonienfis episcopus, qui obiit anno 1045. Non Brithvaldus ille Cantuariensis archiepiscopus Bedæ æqualis, ut Piteus, Spelmanus, alique volunt. Fragmentum hujus vite proferit Fr. Godwinus de Præful. Angliæ p. 501. & ex eo alii.

GERARDUS, monachus & æditus Corbeienfis, variorum monasteriorum succellive abbas, primo Lauduni in Vincentiano, deinde S. Medardi Suefione, denique Sylvæ majoris in agro Burdigalensi, ubi ipse monasterium condidit, claruit circa annum 1050. Scripsit, quo tempore monasterii Corbeienfis adhuc cellerarius erat, *vitam S. Adalardi abbatis Corbeienfis*, seu potius prolixam & confusam Paschasii Rhæberti

(a) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 8. vol. 1. p. 853. (b) Edit. nov. tom. 3. p. 408. 441. 526. (c) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 9. p. 25. Fabr. Bibl. Gr. l. 6. c. 4. vol. 11. p. 579. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 11. vol. 4. p. 764. (d) Epistola Leonis una exstat in Cod. Diplomatico. *Udalrici* p. 22. Ejusdem Bullæ duæ ibid. p. 58. 157. Privilegium ad Hugonem Vefonticensem archiepiscopum de contentione inter ipsum Hugonem & Berthaldum exstat MSS in Bibl. Cotton. sub Claudio C. 6. n. 5. Bullam. qua Richerio abbati Calienfi concedit monasterium S. Crucis in Jerusalem exhibuit Bern. Montfaucon. *Diar. Ital.* p. 326. Bullas 4. *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 1. p. 170. seq. Scripsisse etiam fertur Libros 2. de gestis Abbatum Mediani monasterii. Exstant apud eundem Martene Anecdotor. tom. 3. p. 1091. (e) Ab an. 653. ut notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 1. vol. 1. p. 106. (f) Exhibuit etiam *Edm. Martene* in collectione veterum Scriptorum & Monumentorum Historicorum tom. 4.

nar-

SÆC. XI.
ab an. M.

narrationem in compendium & meliorem ordinem redegit. Librum item de S. *Adalardi miraculis*, cui secundum addidit sequentis sæculi monachus Corbeiensis. Tum vitam, tum libellos de miraculis ediderunt Bollandus Januar. 2. & Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 1. p. 345.

1050. RICARDUS, Bellilocenſis in Argonna duabus a Claromonte leucis abbas, claruisse videtur circa annum 1050. *Vitam S. Rodulphi abbatis Bellilocenſis* litteris consignavit, quam ex MS. codice Catalaunensi editit Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 2. p. 531.

1050. (a) NICETA PECTORATUS, seu *Sterhatus* dictus, monachus & presbyter Constantinopolitanus in cœnobio Studienſi; claruit circa annum 1050. Latinorum hostis capitalis, adversus quem Humbertus, alique ecclesiæ Romanæ legati strenue Constantinopoli disputarunt: quin & si ipsi Humberto fides sit habenda Niceta legatorum argumentis cessit, scripta sua incendit, omnesque ecclesiæ Romanæ hostes anathematizavit anno 1054. Qua quidem re vel licum nobis faciunt boni apocrypharii, de fama sua fatiſ solliciti, vel id tempore fervens fecit Pectoratus, ipsum enim a Græcis ipsis defecisse nusquam, quod sciam, vel leviter agnoscunt scriptores Græci. Exstat Latine liber adversus Latinos de *Azymis*, de *Sabbatorum jejuniis*, & nuptiis sacerdotum, a Canisio editus, tom. 6. p. 4. (b) & a Baronio in Append. ad tom. 11. Fragmenta quædam hujusce libri habentur Gr. Lat. apud Allatium de *Missa Præfandif.* §. 2. 16. Ex ejusdem canone in S. Nicolaum quædam adducit idem Allatius libro adversus Hottinger. cap. 11. p. 208. *Tractatus* ejus de *Anima* meminit, & ex cap. 14. fragmentum profert idem libro de octava synodo Photiana cap. 14. p. 545. *Carmen* ejus *Iambicum in Simeonem juniorem* præceptorem, Græce integrum exhibet idem Diatrib. de Simeon. Script. p. 168. Ex præfatione ejus in Simeonis librum de divinis laudibus quædam adducit idem ibid. p. 152, 172. In bibliotheca Vindobonensi hæc quæ sequuntur opuscula Græce MSS. nec hæcenus, quod sciam, edita reperiuntur. Liber contra ecclesiam Romanam, de *Azymis*, de *jejunio Sabbati*, de nuptiis sacerdotum Cod. Theol. 58. num. 7. fol. 106. Oratio *inveſtitiva contra blasphemiam Armeniorum hæresin* Incipit, *Τῆς συνοχουδῆς τῶν σαββάτων καὶ ἁγίων* ibid. num. 9. fol. 119.

p. 2. *Cipitium Asceticorum centurie* 3. hoc initio, *κεφάλαιον δ. Τίτσαρος οἰσμαι τὰς αἰτίας ἐν τριάδι τελεῖας τῶν ἀρετῶν*, &c. ibid. cod. 104. num. 6. fol. 84. Ex centuria tertia epistoliarum, *epistola tres de Canonibus ecclesiasticis*; nempe ad Athanasium abbatem; Athanasii responſoria; tertia iterum ipsius Nicetæ ibid. Cod. Hiſt. 7. num. 56. fol. 204. p. 2.

(c) MICHAEL PSELLUS, patria 1050. erat Constantinopolitanus, vetusta & nobili, consulari utpote ac patricia, profapia oriundus. Quinquennis præceptor traditus adeo in omni litterarum genere profecit, ut summum sæculi sui decus evaderet, *σεφάρτα* & *τῶν φιλοσόφων ὕμνα*, ut ipsi vocant Zonaras & Cedrenus, ut recentiorum encomia jam taceam. Claruit anno 1050. & deinceps, summiſſe in republica honoribus & officiis functus est. Erat enim senator CP. a Michaelæ Stratiotico una cum aliis principibus viris ad Isaacium Comnenum legatus missus: ejusque præcipue opera in deponendo Michaelæ Cæsarialii usus est idem Comnenus: præcipue cura ejus commissus est Michael Ducas, bonis litteris, bonisque moribus imbuendus, quem proinde ad omne disciplinarum genus accurate formavit; immo ope ejus & consilio ipse Ducas anno 1071. in imperatorem evectus est. An post sexennium exautorato Michaelæ Duca ipse quoque Psellus dignitatibus exutus, abraſa coma, habitum monachalem induit; & relicta urbe regia, non diu postea vitam cum morte commutasse videtur. Vir plane admirandus, & qui omnes fere sæculi sui eruditos dicendi copia, ingenii acumine, doctrinæ profunditate, longo post se intervallo reliquit. Eum veluti in ecclesiam Latinam iniquiores, schismaticis, quos vocat, annumerat Josephus episcopus Methonenſis, * ipsumque in expositione fidei ad Michaelæm Ducam affirmasse Spiritum S. ex solo Patre procedere non uno in loco fatetur ipse Allatius. Scriptis pæne infinita, philosophica, mathematica, medica, historica, theologica. Hic ergo Psellus, ut doctrina præstantissimus, ita omnium *πολυγράφος* fuit. *Αἴσιν* dicere, neminem ea, vel subsequente ætate, Græce vel ordinasse acriter, vel ordinasse aptius, vel locutum elegantius, vel profundius res pertraxisse. *Νίλα* fuit scientia, quam ipse vel notus non illustraverit, vel compendio non tentaverit, vel optima methodo non expenderit, inquit Leo Allatius Diatriba quam edidit de Psellis eorumque scriptis p. 42. quamque in recen-

* Apolog.
adv Mar-
cum Ephes.

(a) Conf. *Ondin*. tom. 2. p. 612. *Du Pin*. Hiſt. Ecclef. vol. 9. p. 77. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 4. c. 12. vol. 9. p. 142. (b) Edit. nov. tom. 3. p. 308. (c) Conf. *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 5. ad Leonis Allatii Diatrib. de Psellis eorumque Scriptis §. 21. p. 14. seq. *Ondin*. tom. 2. p. 646. seq.

Sec XI. ab
anno M.

fendis Pfelli operibus, præcipue τοῦ ἀνδρό-
του, non exiguam mihi lucem prætulisse lu-
bens profiteor.

OPERA TYPIS EXCUSA

Carmina, seu paraphrasis metrica in Cantica Canticorum, ad Nicephorum Botoniatem Imp. Prodiit Lat. Venet. 1573. 4to. Antverp. 1615. 8vo. Græce cura Jo. Meursii, Lugd. Pat. 1617. 4to.

Commentarius in Cantica Canticorum ex tribus patribus, Gregorio Nysseno, Nilo, & Maximo, a Pfello, uti creditur, collectus. Prodiit sæpius Lat. inter Theodoretii opera, Gr. Lat. vero in Auctuario Duceano tom. 2. p. 681.

Capita quedam de Trinitate & persona Christi ad Michaëlem Imp. Gr. Lat. cum notis Wotgelini Augustæ 1608. 8vo.

Lambi in vita & virtutes, & analogia in Tantalum & Circe, & allegoria de Spinzæ, Gr. Lat. Basil. 1544. 8vo.

De operatione Demonum dialogus, Lat. Paris. 1577. Gr. Lat. cum notis Gilberti Gaulmini, Paris. 1615. 8vo. Excerpta ejus a Marfilio Ficino collecta, & Latina facta, pluries prodierunt.

Expositio, seu scholia in oracula Chaldaica, quæ a non nullis Proclo Lydio ascribitur. Prodiit Gr. Lat. a Fr. Patricio in nova Philosophia edita Venet. 1593. & una cum Oraculis Sibyllinis Paris. 1599. 8vo.

Brevis dogmatum Chaldaicorum declaratio, Gr. Lat. a Patricio edita Venet. 1593.

De facultatibus Animæ liber, Gr. Lat. cum Origenis Philocalia Paris. 1624. 4to.

Annotationes in aliquot Gregorii Nazianzeni loca, Lat. a Jac. Billio editæ cum Gregorii Nazianzeni operibus.

Oratio panegyrica in Simeonem Metaphrastem, Lat. apud Surium 27. Novembr. Gr. Lat. apud L. Allatum de scriptis Simeon. p. 221. (b)

Officium pro ejus commemoratione a Pfello compositum, Gr. Lat. ibid. p. 236.

Synopsis Legion versibus Lambicis & Politicis.

Carmina politica de Dogmate.

Carmina de Nomocanone.

Libellus de 7. sacris Synodis Oecumenicis. Opuscula ista quatuor Gr. Lat. cum notis edidit Fr. Bosquetus Paris. 1632. 8vo.

De Ciboriorum facultate, utilitate, & noxa Syntagma, ex medicis libris collectum, cui pauca quædam addidit Simeon Sethus magister Antiochenus. Opus a Setho inter-

polatum sub istius nomine Gr. Lat. prodiit Basil. 1538. 8vo.

De Podagra liber, ab anonymo quodam, tempore Michaëlis Palæologi conscriptus, & sub Pfelli nomine erroneè editus Græce Paris. 1558. 8vo. Latine sæpius. (c)

De Lapidum virtutibus libellus, Tolosæ 1615. 8vo.

Commentarii in octo libros Aristotelis de physica Auscultatione, Lat. Venet. 1554. fol.

Περὶ Χρυσόστομου, seu de Auri conficiendi ratione, ad Michaëlem Cerularium patriarcham, Lat. una cum aliis ejusdem argumenti scriptoribus, Patavii 1572. 8vo.

Liber de quatuor mathematicis Scientiis, Arithmetica, Musica, Geometria, & Astronomia, Gr. Lat. Wittenbergæ 1560. & cum Xylandri annotationibus Basil. 1556. Græc. Paris. 1545. Lat. ibid. 1557. Turroni 1592.

Introductio in sex Philosophia modos, Gr. Paris. 1540. Lat. ibid. 1541.

De viciis ratione, deque facultatibus, & succi qualitate elementorum libri 2. ad Constatinum Imperatorem, Lat. Basil. 1529. 8vo.

Paraphrasis in Aristotelis librum περὶ Ἐκκενέας, Gr. Venet. 1503. fol. Lat. Basil. 1542.

Compendium in quinque voces Porphyrii, & Aristotelis prædicamenta, Gr. Paris. 1540. Lat. Basil. 1542.

OPERA INEDITA.

Liber contra Eunomium, in bibliotheca Vaticana.

Epitome librorum Moysi, in bibl. Cæsarea Viennensi.

Quæstiones theologice cum responsionibus ad Michaëlem Ducam, in bibl. Augustana.

Opuscula quedam in passionem, natalem, & sepulchrum Christi, Paradisum & Antichristum, in bibl. Viennensi.

Explicatio in Psalterium Davidis. Erat apud Johannem Suzium.

Encomastica orationes, in Nepotem suum, in Nicolum monachum, in Johannem Crisidulum monachum, atque aliæ quam plurimæ, in bibl. Vaticana.

Epistola 33. in bibl. Bavarica.

De theologico charactere ad Porthum Vestarcham oratio, in bibl. Vaticana.

Quæ de Demonibus Græci opinentur, ibid. Nisi potius idem sit opus cum libro edito de operatione Demonum.

De Trina omnisaria capitibus 94. comprehensa ad Michaëlem Ducam, ibid. (d)

Expositio in illud, quod in solenni Christi ascensionis die dicitur: Hodie sancta Cædura, & cras Ascensio, ibid.

(a) Gr. tantum teste Fabr. Bibl. Gr. vol. 5. ad Allatii Diatrib. de Pfellis §. 35. (b) Exstat MSS. Inter Cod. Baroccianos Gr. Bibl. Bodleian. teste Oudin. qui tom. 2. p. 1648. Pfello juniiori adjudicat. (c) Exstat MSS. inter libros Isaaci Vossii Lugd. Bat. teste Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 398. qui Demetrio Paphagoreno tribuit. (d) Michaël Pfelli Διδασκαλίας παντοδραμῆς exhibuit Fabr. Gr. Lat. Bibl. Gr. vol. 5. ad Diatrib. Allatii de Pfellis p. 70. Ænigmata tria prima Gr. ibid. vol. 10. p. 539. Opusculum de Conciliis MSS. servari in Bibl. Bavarica notat idem Fabr. ibid. vol. 11. p. 183.

Sæc. XI ab
anno M.

*Expositio in illud, Domine Jesu Christe, Deus
nostre miserere nostre. Amen, ibid.*

*In loca difficultiora Basilii & Nazianzeni expo-
sita, ibid.*

De fine Seculi, ibid.

*In inscriptiones Psalmorum, tam prosa, quam
carmine, ibid.*

Carmine varia, ibid.

*Paraphrasi carmine Iambico in canonem S. Cos-
me Maium episcopi, sancta & magna feria quin-
ta canendum.*

Multa alia theologi, philosophici, rhetorici, & mathematici commatis opuscula Pselliana, in bibliothecarum forulis adhuc delitescencia, enumerat Leo Allatius Diatriba dicta. Nos brevitati consulentes theologi tractatus summam attingere satis duximus.

1050. ANONYMUS vite S. Ursuli auctor, claruit circa annum 1050. et si de etate ejus haud satis certi sumus. Scripsit vitam B. Petri Ursuli ducis Venetiarum & Dalmaniarum, tandem monachi S. Michaelis de Coxano in Catalonia, mortui circa annum 997. Hanc ex MS. Cod. Rivipollensi exultit Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 5. p. 874.

1051. (a) LEO, archiepiscopus Achridæ, Bulgarorum metropolitani, claruit eodem, quo Cerularius, tempore, eorundem studiorum ac rerum gestarum locis. Anno 1053. una cum Cerulario epistolam acerrimam adversus Latinos scripsit ad Johannem Trausensem in Apulia episcopum. Anno sequente ab Humberto legato nominatim excommunicatus est. Exstat epistola ad Johannem Trausensem Lat. apud Baronium ad annum 1053. Scripsit Leo & alias epistolas plures; ex quarum prima quædam adducit Leo Allatius de Consensu Eccles. Orient. & Occident. lib. 3. c. 14. §. 4. Scripsit etiam de Tentationibus & Afflictionibus involuntariis, earumque utilitate capita 50. Initium, καὶ φάλαγγος α. Ἐστὶ μὲν ἡμῶν ἡς ζώνη καὶ διατροπὴν ὁ κατὰ φύσιν ἐκ τῆς γῆς ἐστὶν &c. Habentur MSS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. ex dispositione Nesselina 167. num. 3. fol. 69. Epistole 2. contra Latinos de jejunio Sabbati, & de Azymis ibid. cod. 58. num. 8. fol. 114. Excerpta quædam contra Latinos memorantur ibid. cod. 324. num. 18.

1051. SIMEON, Junior Theologus, ut a Metaphraste, seu, ut alii, ut a Gregorio Nazianzeno Theologo, distinguatur, dictus, presbyter CP. S. Mamantis in Xerocercio præpositus, claruit circa annum 1051. Ni-

cetæ Pectorati æqualis, vel potius paulo senior, quippe cujus discipulum se fuisse ipse Nicetas profitetur: unde perperam alii integro sæculo recentiorum faciunt. Parum de Simeone constat; nisi quod vergente etate multorum criminationibus fugillatus, in judicium vocatus, & in carcerem conjectus fuerit, partim ob correptos liberius solutos imperatoris mores, partim ob dogmata quædam minus sana: qualia fovisse Simeonem non vana est suspicio.

(b) SCRIPTA.

Orationes 33. de fide & moribus tuum Christianis, tum Monasticis.

Liber divinorum Annorum, seu de Laudibus sacris commentationes.

Capita moralia, practica & theologica 228.

Prodierunt opuscula ista Latine ex Jacobi Pontani versione, & cum Grefleri notis, Ingulshad. 1603. (c)

Orationes 64. præter eas a Pontano editas, ab Allatio visæ & enumeratæ, appositis unicujusque argumentis, & initiis Diatrib. de scriptis Simeon. p. 153.

Hymni de Laudibus divinis, seu commentationes sacre 19. præter eas a Pontano editas, ab Allatio pari modo enumeratæ, ibid. p. 161.

Capita practica & theologica varia, ab editis diveria, ab Allatio itidem visæ & recensita, ibid. p. 167.

Alia multa Simeonis nostri opera in bibliothecis, Antonii Augustini, regia Parisiensis, Altempsiana Romæ, regia S. Laurentii, & Verderiana, manuscripta haberi ex aliorum fide refert Allatius ibidem, quem consulat lector, qui ea sigillatim scire avet.

Cæterum, ut hoc obiter notem, minus ad rem attendit Casimirus Oudin; dum Simeonem nostrum cum Simeone Logotheta juniore, qui vixit circa annum 1170. temere confundit.

- DAVID, natione Syrus, Maronitarum in monte Libano archiepiscopus, claruit anno 1053. quo epistolam ad Arsenium episcopum Haincurensem de Melchitis, Maronitis aliisque sectis dedit. Scripsit etiam tractatum de Orientalium sectis & opinionibus, ex cujus cap. 1. quædam Arabice profert Abr. Echellensis Epist. ad Morin. inter Antiquit Orient. Lond. 1682. p. 459. Denique anno 1059. rogantibus Josepho abbate & monachis Constitutiones ecclesie Maronitarum ex sermone Syro in Arabicum transtulit teste eodem Epist. ad Morin. ibid. p. 326. Integrum opus 17. capita comple-

(a) Conf. Oudin, tom. 2. p. 602. seq. (b) Conf. Oudin, tom. 2. p. 587. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 42. §. 14. vol. 10. p. 299. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 9. p. 107. (c) Recuf. in Bibl. PP. Lugd. tom. 22.

clitur,

Sæc. XI ab
anno M.

ditur, quovis capite in plures sectiones diviso. Capitum & sectionum argumenta ibidem exhibentur. Ex hoc opere aliqua Latine profert idem Echellensis Not. ad Catal. Hebedjesu num. 5.

1054.

(a) JOHANNES, μαυρόπους a nigris pedibus dictus, primum monachus, deinde Euchaitarum metropolita, claruit circa annum 1054. Quanta exultationis vir fuit Johannes Euchaitensis, discas ex elogio, quod in codicis sui vestibulo, summo quidem artificio exaratum reperit Bultus nolter, *ὁ ἁγίου ἁγίου ἁγίου ὡς συνῆγαγε πλείους τῶν λόγων, ἡ ἐπιστολάς, ἡ εἰρήνη, ἡ ἀγάπη, ἡ πολλὰ λόγῳ ἡ χάρις* αἷμα, ἡ πολλὰς τῶν ἀνθρώπων ἐξυπακούσας, πικρὰς τῶν τῶ παλαιῶν πνεύματι. *Χάρις*. Vir erat sapientissimus sanctissimisque, qui plures sermones & epistolās & carmina laudica, atque multa, ratione & venustate digna conscripsit. plurimosque erudit, ipse sacrosancti Spiritus gratia repletus. Scripsit orationem encomiasticam in tres sanctos patres Basilium Magnum, Gregorium Theologum, & Johannem Chrysostomum. Cujus initium est. *Πάλιν Ἰωάννης ὁ τῆν γλῶτταν χρυσῶν, ἡ πάλιν ἡμῶν ἐπιφανὲς ἔσθρῃ. Τεῖτος μὲν τοι μὴν &c.* Exstat MS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 144. num. 6. fol. 217. Orationem etiam (teste Leon. Allatio de Script. Simeon. p. 105.) *ὡς τῆν μνήμην τῆ ἀγίου μαρτύρου Θεοδώρου, ἡμῶν τῶ πένθι.* Quæ ita incipit, *Παῖρ ἡμῶν δ' ἐν ἡ σπῆλαια τα καλὰ, τὸ τῶ λόγῳ.* Hanc cum priori nescio quare confundit Cl. Nesselius Catal. part. 1. p. 224. Obiter hoc loco notare liceat Euchaitarum urbem propter honorem Theodoro martyri prælitum celebrem fuisse. Johannes enim Tzimiskes qui imperare cœpit anno 970. ut huic martyri gratiam referret, ob prælitum ejus, ut putavit, ope adversus Scythas auxilium elegantissimum ei templum in hac urbe struxit, in quo martyris corpus repositum, ipsamque urbem, veteri nomine abolito, Theodoropolim appellavit, teste Zonara Annal. tom. 3. p. 171. Unde & auctor nolter carmine in imaginem Constantini Monomachi apud Euchaitenses positam p. 47. hanc urbem *τῆν μαρτύρου πόλιν τῆ ἡ παλαιῶν* vocat. In eadem Bibliotheca Vindob. Cod. Theol. 78. juxta Nesselium num. 1. fol. 1. habentur Johannis nostri *Canones paræclitici*, sive Cantica consolatoria 24. ad Christum Servatorem, quorum unum quodque peculiarem suam habet acrostichidem, quæ, itidem ut quælibet ode, nona, nomine Johannis insignita est. Ibid. fol. 77. p. 2. alia duo Cantica ad Christum Servatorem sine acrostichide & nomine au-

thoris. fol. 83. p. 1. *Canoni* five Canticum ad Sanctum Angelum custodem. fol. 88. p. 1. *Canones* five Cantica 67. ad Beatissimam Virginem Deiparam, quorum unum quodque peculiarem suam habet acrostichidem, & itidem, ut quælibet ode, nona, nomine Johannis insignitur. fol. 315. p. 1. *Canones* five Cantica 11. ad S. Johannem Baptistam Christi præcursores, eodem quo priora modo condita. Ibid. cod. 103. continentur ejusdem sacra *lambica*, præfixa vitæ ipsius epitome, numero 102. quorum inscriptiones & principia exhibet Lambecius Comment. lib. 5. p. 29. Hæc eadem esse, arbitror, quæ, Græce elegantissimo plane caractere edidit, notique breviusculis sed eruditis illustravit Matthæus Bultus, *Etona* prope Windelhorum in collegio regali anno 1610. 4to. Ut mirari desinat Cl. Lambecius loc. citat. hæc poemata velut jam edita, in Mcurfii glossario Græco-Barbaro sexies citari, quo autem, inquit, tempore & loco, cuiusque cura & studio editio illa in lucem prodierit, nondum potui indagare. Id quod eo magis adhuc mirandum est, quod ipse alibi Comment. lib. 3. p. 381. duarum Nazianzeni adversus Julianum invecivarum, editionem Græcam a Montacundo Etonæ in lucem emissam, (cui subiuncta sunt hæc Euchaitensis poemata) diserte citat. De Johannis nostri ætate, vita, & scriptis, plura habet Lambecius Comment. lib. ubi supra. De auctore, imprimis de urbe Euchaitensi, M. Bultus in prolegomenis ad notas versibus *lambicis* a se editis præmissis. Scripsit etiam *vitam S. Eusebii* apud Euchaitas in magna veneratione habitæ, item *vitam S. Dorothii junioris in Chilocono*: ex quibus fragmenta quædam proleat Leo Allatio libro de consensu utriusque ecclesiæ in dogmate de Purgatorio p. 754.

THOROS, genere Armenus, Armenorum catholicus seu patriarcha, claruit anno 1054. Scripsit lingua Armena *commentarium in SS. Evangelia*, qui habetur in bibliotheca Vindobonenfī inter codices MSS. Orientales n. 107. 8vo. Vide Lambec. Comment. lib. 1. p. 175.

HUMBERTUS, monachus Tullenfis, O. B. a Leone IX. papa ex Lotharinga Romanum secum adductus anno 1049. & inter cardinales cooptatus. Anno 1051. monasterio Sublacenfi ab eodem præfectus est. Anno 1053. Michaëlis Cerularii & Leonis Achridensis epistolam ad Johannem Traneensem, ut Græcorum infidias detegeret, Latine vertit. Eodem circiter tempore epi-

(a) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 606. *Fabr. Bibl. Gr.* l. 5. c. 16. §. 19. vol. 7. p. 718. seq. *Ad. Sanctorum* mensis Junii tom. 1. p. 594. in quo p. 615, seq. exhibetur *vita Dorothii junioris* cum versione *Conradi Jomvingi* teste *Fabr.* loc. citat.

Sec. XI. ab
anno M.

scopus Sylve Candidæ, a pontifice renuntiatus videtur. Anno 1054. a Leone Constantinopolim legatus est, ut schisma Orientale componeret. Exeunte anno in Occidentem re infecta rediit; & in itinere dona quæ a Constantino Imp. opima fatis acceperat, Trasimundi Comitibus Theatini latrocinio perdidit. Anno 1057. a Victore II. pontifice ad monasterium Cassinense missus, ut de præpropria Petri abbatis electione cognosceret, tumultuantibus monachis vitæ discrimen adiit. Sedato tamen tumultu Petrum abbatem dignitatem abdicare, & in locum ejus Fridericum cardinalem subrogari, effecit. Anno 1059. Nicolai papæ & synodi Romanæ jussu, abjuratio- nis seu confessionis formulam a Berengario recitandam compo-^{1054.} suit. Obiit post annum

(a) SCRIPTA.

Liber adversus calumnias Michaëlis Cerularii, & Leonis Adriani de Azyzno, & jejunio Sabbatorum, quem a Constantino Monomacho rogatus Constantinopoli scripsit, titulo *Disputationis inter Romanum & Constantinopolitanum*.

Refutatio tractatus editi contra Latinos a Niceta Pectorato. Bina ista opuscula edidit Baronius in Appendice ad tom. 11.

Commemoratio eorum, quæ contra Michaëlem Cerularium gesserunt apostolicæ sedis anno 1054. Habetur apud Baronium ad annum dictum.

Ejusdem & Conlegatorum *epistola ad omnes ecclesiæ Catholicæ filios*.

Opuscula omnia Humberti supra recensita existant apud Canis. Antiq. Lect. tom. 6. p. 114. (b) & in Bibliotheca Patr. tom. 18. p. 389. 405. 415. (c)

1055.

(d) VICTOR, Gebardus antea dictus, gente Noricus, Henrici Imp. consiliarius, & episcopus Eistetenis, post Leonis mortem ab Henrico Imp., quem sanguine proxime attingebat, sedi Romanæ præfectus est, die 13. Aprilis anno 1055. in cathedra collocatus. Anno 1056. ab Henrico in Germaniam evocatus, ei morienti altitit, & Henricum filium sibi a patre commendatum in tutelam recepit. Anno sequente in Italiam reversus, obiit Florentiæ die 28. Julii. Exitat *epistola ad Humberon Sylve Candidæ episcopum*, qua ecclesiæ illius privilegia amplificat, Concil. tom. 9. p. 1077.

1056.

WIPERTUS, sive *Wibertus*, vel ut alii *Gilbertus*, Brunonis Tullenis Lucrorum epi-

scopi, postea Romani pontificis archidiaconus, claruit anno 1056. *Scriptis de vita Leonis IX. Brunonis* antea dicti, qui obiit anno 1054. *libros 2*. Hos notis suis ornatos edidit Jacobus Sirmondus *Parisi*. 1651. postea ad codices MSS. recognitos & auctos Actis suis April. 19. Bollandiani inferuerunt. In hanc vitam notas etiam scripsit Cl. Barthius *Advers.* lib. 45. c. 19.

Sec. XI. ab
anno M.

(e) STEPHANUS IX. *Junianus Fridericus Gozzelo* antea dictus, natione Lotharingus, Godefridi Lotharingæ Ducis frater, ecclesiæ Romanæ archidiaconus, bibliothecarius, cancellarius, & cardinalis titulo S. Chrylogoni. Anno 1054. a Leone IX. Constantinopolim una cum Humberto legatus est, ubi Michaëlem patriarcham deposuit, & anathemate percussit. In Italiam reversus ob propugnatas Godefridi fratris partes, Henrici Imp. inimicitias expertus est; adeo ut in monasterio Cassinensi positus honorum insignis cucullum induere necesse haberet; ubi anno 1057. Victoris II. potentia abbas renunciatur. Eodem anno Florentiam profectus, pontificem consul-^{1057.} turus, ab eo iterum cardinalis presbyter renunciatur, mox mortuo Victore pontificatum Romanum adeptus est, die 3. Augusti consecratus, adeo invitatus ac reluctans, ut per vim ex hospitio ad basilicam S. Petri ad vincula educendus erat. Frequentia egit concilia, in quibus haud aliud majori studio egit, quam ut clericis & sacerdotibus conjugii licentiam eriperet. Ineunte anno 1058. legationem ad Constantinopolim uniendarum ecclesiarum ergo adornavit, missis Desiderio abbate Cassinensi, Stephano cardinale, aliisque: qui in Orientem profecti operam luserunt. Ipse Stephanus domi residens de transferendo in Godefridum fratrem imperio cogitavit: idque ut facilius efficeret, si Papebrochio, * ejusque codici vetusto fides sit habenda, habita Romanæ synodo Henricum Imp. propter investituram episcoporum sibi vindicantem, hæreticum declaravit, missisque in Germaniam Hildebrando diacono, denunciavit. Obiit Florentiæ an. 1058. die 29. Martii. Existant *epistole 2*. Concil. tom. 9. p. 1088. Scripsit junctum cum Humberto cardinali, *librum de corpore Domini* adversus Michaëlem Cerularium, de quo in Humberto egimus; alium iterum de eadem re adversus monachum Constantinopolitanum, testante Petro Diac. cap. 17.

* Conat. ad
Catal. pon-
tif. part. 1.
p. 192.

(f) PETRUS DE HONESTIS, Da-^{1057.}

(a) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 9. p. 77. seq. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 2. vol. 1. p. 899. (b) Edit. nov. tom. 1. p. 277. seq. (c) Humberti libros tres adversus Simoniacos ex Bibl. Laurentiana publicè juris fecit Edm. Martene tom. 5. Thesauri Anecdotor. p. 629. seq. (d) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 9. p. 26. (e) Du Pin. Hist. Eccles. vol. 9. p. 27. (f) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 9. p. 81. seq.

miani

Src. XI.
ab an. M.
Vit. Dami-
an. per Jo-
han.
Discip. op.
Præf. v.
Hist. Car-
din. tom. I.
p. 16.

miani a fratris, (quem patris loco semper habuit) nomine dictus, gente Italus, patria Ravennas, in monasterio S. Andree ad Fontem Avellanum, vitam monasticam profiteri cepit. Ob præclaram virtutis & doctrinæ famam post aliquot annos a Guidone abbate Pomposiano, ad cœnobium suum accitus est, ut monachis Pomposianis virtute & doctrina exemplo præiret. Postquam ibi biennium exegisset, Avellanum reversus, monasterii Prior, ac tandem abbas renunciatus est. Abbas factus provinciam sibi commissam diligenter excoluit, monasterii ædificia ampliavit, monachos ad pietatem & bonarum litterarum studium, exemplo incitavit, scriptis informavit: quodque meritorum cumulum apud pontificios in immensum auget, primus omnium officium B. Virginis monachis suis recitandum præscripsit. Anno 1057. vel sequente, a Stephano papa ecclesiæ Romanæ cardinalis, & Oltiensis episcopus, invitatus creatus est. Anno 1059. a Nicolao II. pontifice Mediolanum legatur, ut Simoniam & clericorum conjugium ex ecclesiâ Mediolanensi eradicaret; eoque obtentu Mediolanensem Romanæ fedi subiceret. Duram sane provinciam fortitus est Petrus. Quo in urbem adveniente tumultuabantur clerici Mediolanenses, se Simoniaci crimine penitus immunes esse clamabant; & impiani & intolerandam esse cœlibatus legem; ante omnia vero indignum esse Ambrosianam ecclesiâ Romanæ subjacere; nullam judicandi vel disponendi vim Romano pontifici in illam sedem competere; fortiter esse conservandam auctoritatis æqualitatem a progenitoribus acceptam; nec post coævam ecclesiæ libertatem, subeundum esse jugum papale. Nec verbis contenti clerici, vim pararunt, & concursu facto legatum in vite discrimen adduxerunt. Tantas nihilominus turbarum procellas mira dexteritate compefcuit Petrus, & attracto in partes Guidone archiepiscopo, clericos in ordinem redegit, rem confecit, Romæ triumphum intulit. Anno 1061. solutos clericorum Romanorum mores indigne ferens, cum, ut ipsius verbis utar, vivere nesciret cum eis, quibuscum adeo moribus dissentiret, episcopatu semet abdicavit, & in solitudinem secessit. Non diu autem quieti indulgere, datum est. Anno enim sequente ab Alexandro II. papa e solitudine Avellana abreptus, legationem in Galliam ad reformandum monasterii Cluniacensis statum obire coactus est. Anno 1063. Florentiam ab eodem legatur, ut gravissimum schisma Petrum episcopum inter & cives monachos-

que Florentinos enatum componeret. Anno 1069. ad Henricum Germanorum regem, qui Bertam conjugem repudiare in animo habuit, ab Alexandro missus, scelus id quâ salutaribus documentis, quâ invicta animi fortitudine impedit. Anno 1072. defuncto Henrico archiepiscopo Ravennate, qui ob denegatum constanter ecclesiæ Romanæ obsequium octennio ante ab Alexandro pontifice excommunicatus fuerat, Petrus ad patriam urbem legatus est, ut cives Ravennates ecclesiæ Romanæ reconciliaret, & anathematis vinculo solveret. Re confecta Faventium abiit; ubi febre correptus, in cœnobio S. Mariæ die 23. Februarii animam efflavit, anno ætatis suæ 66. Vir, inquit Brietius, plane pius, & qui religionem multorum animis ingessit, ecclesiæ vindex acerrimus, & huic præfici dignus, si in meliora tempora incidisset. Nescio an notari mereatur, quod in non uno cœnobio S. Edmundi regitro his verbis legitur. Ubi (viz. in ecclesiâ a Baldvino abbate fundata) inter archiericos erat Petrus Damianus, cujus pulcherrimus liber, qui dicitur Dominus vobiscum, usque hodie existat. An hic fuerat noster Damianus, disquirant alii: certe nemo, quod sciam, adventus ejus in Angliam meminit; aliter temporum ratio satis apte convenit, cum ecclesiâ illa Burienfis circa annum 1065. fundata erat.

(a) O P E R A.

Epistolarum libri 8. quorum 1. ad pontifices, 2. ad cardinales, 3. ad patriarchas & archiepiscopos, 4. ad episcopos, 5. ad clericos, 6. ad abbates & monachos, 7. ad sæculares principes, 8. ad laicos privatos. Prodierunt seorsim cum notis Constantini Cajetani Syracusani Paris. 1610. 4to.

Sermones juxta mensium ordinem distributi; ex quibus illos de *nativitate Domini de S. Martino, de Rivo sinuini, de S. Stephano, de S. Andrea, & de S. Nicolao*, speciosius esse notat Theophilus Raynaudus in Erotematis.

Vita S. Odilonis abbatis Cluniacensis. Existat apud Surium & Bollandum ad 1. Januar.

Vita S. Martiri episcopi Cesenatis, ibid. ad 20. Januarii.

Vita S. Romualdi institutoris Canadulensium. Habetur apud Surium ad 19. Junii.

Vita S. Rodulphi episcopi Eugubini, ibid. ad 14. Octobr.

Passio SS. virginum & martyrum Flora & Lucilla.

(a) Conf. *Outin*. tom. 2. p. 687. *Du Pin*. Hist. Ecclef. vol. 9. p. 83. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 2. p. 21.

Sæc. XI. *Expositio visionum SS. martyrum Mariani*
ab an. M. *& Jacobi.*

Plurimæ aliæ *Sanctorum vite* a Damiano conscriptæ in collectione Surlana reperiuntur; quæ tamen in epistolis ac sermonibus ejus locum habent; adeoque supra a nobis sunt enumeratæ.

Opus de fide Catholica ad Ambrosian.

Antilogus contra Judæos.

Dialogus inter Judæum & Christianum.

Disceptatio synodalis de electione principis Romani. (a)

Actus Mediolanenses.

Liber, qui appellatur Gratissimus.

Liber Gouorrivannæ.

De Parentela & Cognationis gradibus, atque alii tractatus 52. viz. *De Elenosynia. De horis Canonici. Liber qui vocatur, Dominus vobiscum. Apologeticus de contemptu Sæculi. De perfectione Monachorum. De ordine Eremitarum, & facultatibus eremi fontis Avillani. De sue Congregationis injunctis. In episcopum monachos ad sæculum revocantem. De cultu sacerdotum. Contra clericos intemperantes. De abdicatione episcopatus. Apologeticus ob dimissionem episcopatum. De fide dignitate ecclesiasticarum. Contra clericos aulicos. De brevitate vite. Contra clericos Regulares proprietarios. De dignitate sacerdotii. Contra institutum clericorum. De communi vita canonicorum. Apologeticus monachorum adversus canonicos. De vilis vestitu ecclesiasticorum. De sacramentis per improbos administratis. Contra Philargyrium. De Quadragesima, &c. 42. Hebræorum manifestum. De bono suffragiorum, & variis miraculis. De variis miraculosis narrationibus. De picturis principum Apostolorum. De divina Omnipotentia. De variis sacris questionibus. De processione Sp. S. contra sedentes tempore divini officii. De frangenda ira. De tempore celebrandi nuptias. De servanda fide Deo prestita. De laude flagellorum & discipline. De decem Aegypti plagis & Decalogo. De sancta simplicitate. De serenda aequanimitate correptione. De castitate. De spiritualibus deliciis. De perfecta monachi informatione. Institutio monialis. De vita eremitica. De bono religioso fatus. De patientia in infectione improborum. De jejuniis sabbati. De celebrandis vigiliis. De despicienda mundi gloria. De principis officii in coërcitione improborum. De vera felicitate ac sapientia. De novissimo & Antichristo. *Expositio mystica libri Genesios.* (b)*

Opera Damiani in unum collecta prodierunt cum notis & observationibus Con-

stantini Cajetani *Roma* tom. 3. annis 1606. Sæc. XI. 1608. 1615, quartum etiam tomum orationes, carmina, & rythmos continentem promissit Cajetanus. Recusa est editio Romana Lugduni 1623. tom. 3. fol. atque addito tomo quarto Parisi. 1642. 1663. In tomis hisce locum non habent.

(c) *Liber de correctione papæ & episcopi*, qui typis excusus prodiiit, Argentorati 1562. & inter alia quædam Francofurt. 1614. 1621: apud Goldastum Monarch. tom. 2. p. 43.

Sermones 5. in orationem Dominicam, à Dacherio editi Spicileg. tom. 7. p. 120. (d) Idem tamen Dacherius in fine præfationis tom. 8. Petro Ravennati fine Chryfologo adjudicat.

ALBERICUS, natione forsan Italus, 1057. monachus & diaconus Casinensis, cardinalis titulo S. Quatuor Coronatorum, a Stephano IX. vel ut alii, ab Alexandro II. creatus. Claruit anno 1057. Anno 1059. habitata est Romæ adversus Berengarium synodus: ad hanc, saltem ad frequentem synodum, sub Gregorio VII. anno 1079. habitam, evocatur Albericus noſter, ut contra Berengarium disputandi partes in se reciperet, quem proinde & voce & scriptis opugnavit, elucubrato vix unius hebdomadis spatio libro *de corpore Domini*. Scripsit præterea, teste Petro Diacono, *librum Dianimum & Salutationum*; *hymnos in S. Nicolaum*; *de Mystica dialogum*; *de virginitate S. Mariæ*; *contra Henricum Imp. de electione R. Pontificis*; *hymnos de Paschate*; *de Ascensione*; *de Cruce*; *de die Judicii*; *de pœnis inferni*; *de gaudio Paradisi*; *de assumptione B. Mariæ*; *de S. Paulo*; *de S. Apollinare*; *passionem S. Modesti*, & *S. Cesarii vitam* S. Dominici abbatis; *S. Scholasticæ*, & *homiliam in eandem*; *de die Mortis*; *de Monachis*; *de Astronomia*; *de Dialectica*; nec non *epistolæ* plures. Cunctas Alberici lucubrationes MSS. haberi, Florentiæ in bibliotheca Fratrum minorum S. Crucis, testatur J. B. Marus ad Pet. Diac. c. 21. *Vita S. Dominici* existit apud Bolland. tom. 2. Januarii. 22. qui tamen Albericum nostrum, cum alio Alberico monacho itidem Casinensi, qui claruit anno 1123. librumque *de Visione sua* scripsit, temere confundit; quod etiam faciunt Possevinus, Arnoldus Wion, Ciaconius, alii.

GEORGIUS CEDRENUS, 1057. monachus Græcus claruit anno 1057. Scriptor obscuræ admodum famæ, de quo nil omnino referunt, qui sequentium tempo-

(a) Exhibuit Goldastus tom. 2. Monarchiæ imperii p. 45. seq. (b) Tractatum *de spirituali certamine* memorat Leland Collect. tom. 1. p. 61. (c) Non in tomis op. Damiani desideratur, sed Parisi est Epistolæ 12. libri primi scriptæ ad Alexantrum, ut notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ, vol. 2. p. 22. (d) Edit nov. tom. 1. p. 215. (e) Conf. Oudin. ad an. 1130. tom. 3. p. 1130. Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. ad Abat. Diatrib. de Georgiis 3. p. 610.

Sec. XI.
ab an. M.

rum historiam tradiderunt. Scriptit *Annales* sive *Compendium historiæ* ab orbe condito usque ad Iſacii Comneni tempora, annumque Christi 1057. (a) *Idiotam fuisse illius scripta clamant*, inquit Scaliger. *

* Animadv.
in h. scb.
Chronica.

Historiæ farraginem ex pluribus congestit auctoribus, quæ ipse in proœmio commemorat; e quibus tres sunt, quibus sua fere debet omnia. Ab initio mundi usque ad Diocletianum omnia fere ex Chronographia Georgii Syncelli descriptit; a Diocletiano usque ad Michaëlem Curopalatem Theophanis Chronicon compilavit; inde vero usque ad Iſacium Comnenum (in quo opus terminatur) omnia fere ad verbum ex historia Johannis Thracisii Scylitzæ descriptit. Ipse enim a Johanne, potius, quam ab eo Johannes, mutuatus videtur; propterea quod Johannis Protovestarii cognomen Thracisii historiam ipse in proœmio memoraverit. Leo Allatius * tale de illo judicium tulit. *Opus e variis historiis, non sententiis solum, sed verbo tenus consarcinatum absolvit. Quæ si ab auctoribus repeterentur, nudus ipse, æque ac cornicula illa remaneret.* — Nescio quia fronte, quæ exscripsit, pro suis vendidit, adeo ut vix vivam, alteramve periodum in tam vasto volumine Cedreni propriam ac legitimam reperies: gratia tamen illi agende sunt, quod auctores nobis præcipuos, & raros suo ipse furto conservavit. De ejus historia hæc Cl. Vossius. *

* Diatrib.
de Georg.
& eorum
Script. p.
334.

* De Hist.
Gr. lib. 2.
c. 26.

In rebus Byzantinis Zonara paulo diligentior est: in his autem, quæ Constantinopolitanos Cæsares præcedunt, cedit Zonara: a quo & stylo vincitur, uti etiam a Niceta, & Gregorio. Certe Cl. Calaubono * nullum admodum judicii scriptor, & veteris historiae imperitissimus audit, nec minus J. Lipsio * *Anibion saepe fabularum scriptor, & scell. Epist. veri incertissimus vel ignarus. Judicio legatur tamen, inquit, dabit quod juvet.*

* Exercit. 2.
c. 17. p. 195

* Cent. Mi-
p. 61. p. 466.

(b) Primus hoc Cedreni opus notis illustratum Gr. Lat. edidit Gulielmus Xylander Basil. 1566. fol. postea vero longe integrus prodit cum notis & animadversionibus Xylandri, Caroli Fabroti, Jac. Goar, & glossario mixto barbaro Paris. 1647. fol.

1057.

ALPHANUS, patria, ut videtur, Italus, primo cœnobii Calinenſis alumnus, deinde monasterii S. Benedicti Salerni abbas, tandem anno 1057. archiepiscopus Salernitanus factus, anno 1059. sub Nicolao II. synodo Beneventanæ interfuit, cui secundo post ipsum Nicolaum loco subſcripsit, obiit

an. 1086. præfulatus sui 29. Scriptit quamplurima, metro ut plurimum composita, quæ recenset Petrus Diaconus cap. 19. viz. *Passionem S. Christi, & Hymnos de eadem: de S. Benedicto: versum S. Sabina: S. Christina: S. Petri Apostoli: in laudem monachorum Calinenſium: de situ, constructione, ac renovatione ejusdem Cœnobii: de S. Mauro: hymnos de S. Mattheo: de S. Fortunato: de S. Nicolao: Confessionem meretricem: de ecclesia S. Johannis Baptista in Casino: Denique epitaphia atque poemata alia quamplurima.* Hæc fere omnia edidit Ferdinand. Ughellus in calce tom. 2. Ital. Sacrae, pag. 1085. usque ad p. 1137. alia edidit Prosper Martinengus Poëm. tom. 3. Rom. 1589. 4to. *Versum in laudem Romualdi Casusii Salernitani, & Sigismundi monachi Calinenſis in bibliotheca Calinenſi MSS. asservantur. Passio SS. martyrum 12. fratrum Beneventanorum, metro heroico conscripta, existit apud Sur. Septemb. 1. quam tamen longe auctiorem, omnibusque numeris absolutam, ad Cod. MSS. fidem correctam, sese in lucem emissurum pollicetur J. B. Marus not. ad Petr. Diac. c. 19. ubi quatuor aliorum Alphani nostri opusculorum meminit, quæ in bibliotheca Calinenſi jam non amplius comparent. Denique corrigi errorem Falconis in chronico, qui poemata prædicta non nostro sed juniori Alphano archiepiscopo Salernitano, qui obiit anno 1121. tribuit.*

1058.

(c) NICOLAUS II. antea Gerardus dictus, natione Burgundus, ex episcopo Florentino pontifex Romanus post Stephani IX. mortem ab Henrico rege senex admodum designatus est, deturbato Benedicto, qui sine jussu regis & principum solis cleri suffragiis nixus sacerdotium usurpaverat. Nicolaus quidem pontifex declaratus a rege est anno 1058. die 9. Sept. inthronizatus vero Romæ die 21. Januarii anno 1059. cum & Benedictum antipapam excommunicavit: mox tamen placatior factus ad laicam communionem adnuit. Eodem anno concilio Romæ celebrato, Berengerium ad Palinodiam adegit; & Henrico Germaniæ regi jus pontificis Romanos eligendi a decessoribus imperatoribus acceptum decreto synodico confirmavit, intentato contra omnes decreti violatores anathemate & diris gravissimis. In eadem synodo Petri Damiani rogatu constitutionem contra clericorum conjugium & concubinatum edidit. Obiit Florentiæ an. 1061. die 24. Jun. Extant *epistolæ* 8. Conc. tom. 9. p. 1091. (d)

(a) Cod. scriptus an. Dom. 1284. in charta bombycina habetur in Bibl. SS. Johannis & Pauli Dominicanorum Venet. teste Montalcen. Diar. Ital. p. 47. (b) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 4. §. 40. vol. 6. p. 155. (c) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 9. p. 27. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 11. vol. 5. p. 107. (d) Nicolai decreta quardam exhibuit Baluzius tom. 7. Miscell. p. 69. Bullam confirmantem privilegia Dorcastrenſis Eccles. dedit Wubius tom. 1. Conc. Brit. p. 115. bullam aliam ibid. p. 319. Decretum de Romani pontificis electione extat in Cod. Diplomatic. Udulrici p. 16.

DROGO,

SÆC. XI.
ab an. M.
1058.

DROGO, five *Draco*, gente Belga, cœnobii Winnoci Bergenſis preſbyter & monachus, claruit anno 1058. Cap. 22. profectionis ſuæ in Daniam meminit, ſequè Hamburgi ſubſtitiffe narrat. Male hunc cum Drogone Morinorum epifcopo, a Molano conſundi rectè notat Mabillonius, & tamen eundem cum Molano errorem errarunt, Poſſevinus Appar. tom. 1. p. 487. Arnold. Wion. in Lign. Vit. lib. 2. cap. 47. p. 341. Voſſius de Hiſt. Lat. lib. 2. cap. 45. p. 374. Sverertius Athen. Belg. p. 223. Miræus Auc. de Script. Eccl. cap. 375. p. 253. & noviffime Oudin. Suppl. p. 31. Scripfit Drogo noſter *librum de miraculis S. Winnoci*, quem vitæ Winnocianæ ſecundum & tertium vulgo vocant. Ubi cap. 18 ſe a Drogone epifcopo Tarvennenſi apertiffime diſtinguit. Hunc ex MS. codice Compendienſi erutum nobis exhibet Cl. Mabillonius Sæc. Benedic. 3. part. 1. p. 315. Scripfit quin etiam *hiſtoriam translationis S. Leuina virginis ac martyris Angla*, an. 1058. peractæ, quam ipſe Rumoldo abbati Bergenſi dedicavit, hætenus quod ſciam ineditam. Prefationis partem proferet Mabillonius, in qua iterum ſe a Drogone epifcopo Tarvennenſi alium eſſe diſtinctiffime oftendit.

1058. **CONSTANTINUS LICHUDES**, five *Licudes*, dignitate protoveltarius, poſt Michaelis Cevalarii obitum anno 1058. vel ſequente, ad patriarchatum Conſtantinopolitanum provectus eſt. Obiit anno 1066. Exiſtant Gr. Lat. Decreta 2. ſynodalia, viz. de *Servo criminali*, & de *Sacerdote cadis reo ac depoſito*, in Jure Gr. Rom. lib. 4. p. 264. (a)

1059. (b) **MARIANUS**, *Scotus* a patria dictus, in Hibernia quippe natus anno 1028. Venerabilis Bedæ linealiter conſanguineus, uti habet Matthæus Weltmonaſterienſis. * Anno 1052. Marianus ſæculo relicto monachum induit. Anno 1058. in Germaniam profectus eſt, & in cœnobio S. Martini Coloniienſi per triennium conſedit. An. 1059. Fuldenſe monaſterium cum Sigfrido abbate profectus, Wiceburgi preſbyter ordinatus eſt 3. Id Mart. ac prid. Id. Maii cœnobium Fuldenſe ingreſſus, decennium ibi loci incluſus exegit. Anno 1069. e Fuldenſi reſuſcitatio ad Moguntinam juſſu archiepifcopi Moguntini tranſiit: & in ea non ſine ſanctitatis opinione deceſſit anno Chriſti 1086. (c) ætatis ſuæ 58. in cœnobio S. Martini ſepultus. Sunt qui eum ante obitum

* Florileg.
an. 1081.

Germaniam perluſtraſſe, & Reginoburgi in Bavaria mathematicas diſciplinās docuiſſe, ac SS. ſcripturas interpretatum eſſe volunt. Scripfit *Chronicon* ab initio mundi ad annum Chriſti 1083. (d) Caſſiodorum imprimis ſecutus. Continnavit id poſtea ad ann. uſque 1200. Dodechinus abbas S. Dyſibodi. Prodiit chronicon iſtud continuatum tum ſæpius alibi, tum inter ſcriptores rerum Germanicarum, ac imprimis *Francoſ*. 1583. fol. Codicem ejus MS. edito duplo auctiorem in bibliotheca Oxoniienſi extare teſtatur Brianus Tyvynus. * Verum additiones iſtæ ab aliena forſan manu proſectæ ſunt. Suſpicionem injicit codex MS. cum alterius additionibus interſerit, quem in bibliotheca Lumleiana exiſtiſſe ſedem facit Thomas Jameliſus. * De aliis Mariani ſcriptis, viz. *Concordia Evangelistarum*, (e) *Univerſali Computo*, *Emendationibus Dionyſiani calculi*, conſulendi ſunt Baleæus, Waræus, alique. *Epistolæ omnes D. Pauli*, Mariani Scoti manu exaratas anno 1079. & annotationibus marginalibus ac interlinearibus ab eodem illuſtratas in bibliotheca Cæſarea aſſervari monet Lambecius, Comment. lib. 2. cap. 8. p. 749. (f)

SÆC. XI.
ab an. M.

* De antiq.
Acad. Oxon. l. 1.
p. 67.

* Eclog. l. 2.
p. 91.

OSMUNDUS, epifcopus Aſturienſis, claruit anno 1059. quo Ida Eutachii Comitis Bononiienſis uxor, eccleſiam in honorem B. Virginis in pago Lenſienſi contruxit; cui orandæ cum reliquiæ undique conquirentur; ſcripſit Oſmundus *ad Idam Comitiffam epistolam de capillis B. Mariæ*, quæ habetur apud Mabill. Analect. tom. 1. p. 287.

ANONYMUS, gente Anglus, *Translationis S. Cuthberti* auctor, eccleſiæ Dunelmienſis monachus, claruit anno 1060. Scripſit *librum de translationibus 83 miraculis S. Cuthberti Lindisforſenſis epifcopi*, quem ex codice Compendienſi, & Martio Bollandiano exhibet Mabillonius Sæc. Benedic. 4. part. 2. p. 275. 12. Poſteriora capita ab anonymo quodam ſequentis ſæculi monacho addita fuiſſe cenſent non nulli. Omnia vero ab una eademque manu profecta eſſe, nos cum Mabillonio judicamus, præſertim cum auctor noſter ad poſtremam S. Cuthberti translationem anno 1104. vitam facile producere poſſuit.

FOLCARDUS, cœnobii Sithivenſis apud Atrebatens monachus, claruit an. 1060. diuque deinceps vixit. Vir pro ſorte ſæculi

(a) Erap. *Thomam Diploſotactum* in Synopſi Juris Gr. ut nos docet Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 282. (b) Conf. *Onidæ*, tom. 2. p. 498. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5. p. 81. (c) *Marianum* anno 1059. factum eſſe monachum, & anno 1083. obitiffe ex ipſo chronico notat Niebuſſus. Bibl. Hiſt. Scot. p. 24. (d) Habetur MSS. in bibl. Cotton. ſub *Neville* C. 5. n. 2. (e) Exiſtat MSS. in bibl. Cotton. ſub *Tiberio* L. 4. n. 26. (f) Commentarios in Pfalmos, & Breviarium in Lucam memorat Long. Bibl. Sacr. tom. 2. p. 847.

quo

Sæc. XI. ab quo vixit non indoctus, Gulielmo Anglo-
anno M. rum regi, quem *Conquestorem* vocamus, ad-
modum familiaris, qui subacta Anglia ipsum

vini martyrii metris Horatianis, atque *Eclogas* Sæc. XI ab
alias 10. Exstant a Canisio edita in Appen- anno M.
dice tom. 1. p. 37. (d)

ANONYMUS *historia* S. Walarici au- 1060.
ctor claruit circa ann. 1060. *Vitam* S. Wa-
larici dedit Mabillonius Sæc. Benedict. 2.
Anonymi nostri historiam relationis S. Wa-
larici abbatis, tum prosa, tum ligata oratio-
ne scriptam, ediderunt Bollandiani in Aprili
suo. Sed metricæ narrationis tantum frag-
menta habent. Prosaui reddidit Joh. Ma-
billonius Sæc. Benedict. 5. p. 556.

GAUFERIUS, *Benedictus* etiam di- 1060.
ctus, patria Salernitanus, monachus Cafi-
nenfis, claruit anno 1060. Scriptit *boni-*
lias in Advent. Et Nativit. Domini; in *Epi-*
phanias; *Septuagesimam*; in *ramis Palmarum*;
in *cena Domini*; *Passionem* S. Lucii pape, (e)
vitam S. Secundini ad Trojanum episcopum;
Carmina varia; viz. in laudem *Psalterii*; de
miraculo eius qui seipsum occidit, &c. quæ
omnia MSS. habentur in bibliotheca Cafi-
nenfi, num. 280. ac penes Cl. virum J. B.
Marum,* qui se aliquando editurum pro-
misit. *Historiam* S. Secundini Trojani episco-
pi *Et confessoris*, ut & *versus* plures in eius-
dem Secundini laudem, quæ ex antiquo co-
dice Caffenfi extulit. Ferd. Ughellus Ital.
Sacr. tom. 7. p. 1363.

GOZECHINUS, natione Germanus, 1060.
professione scholasticus, litteras apud Le-
odium docuit. Unde rerum humanarum, &
præcipue hæresium sui temporis, pertectus,
Moguntiam concessit. Claruit circa an-
num 1060. Scriptit *ad Valcherion discipu-*
lum Et successorem suum, prolixam admo-
dum *epistolam*, seu potius *tractationem*, quo,
præmissa apologia, quod munus Leodicen-
se deferuisset, mala sui temporis, præcipue,
quæ, ex perverfa Berengarii doctrina, con-
secuta sunt, non ineleganter deplorat. Edi-
dit hoc opusculum Joh. Mabillonius Ana-
lect. tom. 4. p. 360.

(f) ALEXANDER II. *Anselmus* antea 1061.
dictus, patria Mediolanensis, Anselmi fi-
lius, episcopus Lucensis, anno 1059. a Ni-
colao II. ad Mediolanensem una cum Petro
Damiani legatus est. Anno 1061. ponti-
fex Romanus electus est, die 30. Septembris.
intronizatus. Anno 1063. concilium La-
teranense 100. episcoporum celebravit; in
quo canones contra clericorum Simoniam

*De Script.
Cent. 5. p.
164.

*Not. in
Pet. Diac.
c. 29.

1060.

(c) METELLUS, Tegerenfis seu Te-
gerensis in Germania monachus O. B. cla-
ruit circa annum 1060. Scriptit *Pœmata*
non nulla, viz. *Quirinalia in laudem* S. Qui-

(a) *Vitam Bertini* edidit etiam Surius tom. 5. ad c. diem Septembris. Scriptis quoque Folcardus *vitam* S. *An-
domari* episc. Tarvanen. quam interpolatam retulit idem Sur., ad 9. Sept. Conf. *Quind.* tom. 2. p. 618. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* vol. 2. p. 522. (b) Habentur MSS. in Bibl. Cott. sub *Faustina* B. 4. n. 8. (c) Ad an. 1160.
collocant *Quind.* tom. 2. p. 1446. & *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* vol. 5. p. 219. (d) Edit. nov. tom. 1. part.
2. p. 117. seq. item a *Mabillon.* tom. 3. Act. Sanctor. Benedict. testibus *Quind.* & *Fabr.* loc. citat. (e) *Vitam*
Lucii pape edidit Henschenius in Act. Sanctor. tom. 1. Martii 4. p. 204. ut refert *Fabr.* Bibl. med. & infim. La-
tinit. vol. 3. p. 73. (f) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccles. vol. 9. p. 29.

Tom. II.

T

&

Sec. XI.
ab an. M.

& concubinatum edidit. Ipse a Cadaloo antipapa, episcopo Parmensi, Simoniz accusatus, anno 1064. indicto Mantuæ concilio, coram episcopis electionis suæ causam egit; & a Simoniz crimine senet iuramento purgavit. Romam reversus, Cadaloum toto biennio in mole Hadriani obfessum tandem devicit, atque urbe ejecit. Anno 1065. binas synodos adversus Incestuorum hæresim, a Jurisconsultis propagatam, coëgit. Anno 1071. Petrum episcopum Anagninum, ad Michatlem Ducam Imp. CP. irritò successu, legavit. Obiit anno 1073. 20. Aprilis. Exstant *epistole* 45. & fragmenta aliquot Conc. tom. 9. p. 1115. (4)

1062.

ANONYMUS, cœnobii Ratisbonensis ad S. Emmerammum monachus, quo relicto, variis quippe casibus exagitatus, in Fuldense monasterium transiit: claruit anno 1062. Scripsit *librum de Tentationibus suis, varia fortuna & scriptis*. Posteriori parte, opera sua quaque occasione condita accurate recenset; nempe *librum de spirituali Doctrina. Librum Visionum. Librum de tribus Questionibus. S. Bonifacii vitam. Quomodo legendum sit in rebus visibilibus. De confessione Actuum suorum. De cursu spirituali*, aliaque non pauca, de quibus ipse luculenter agit. Extulit hoc anonymi opus Mabillonius Analect. tom. 4. p. 404. qui auctorem nostrum Othlonum, Actorem S. Bonifacii compilatorem fuisse conjicit; verum sententia suæ non nimum filius, rem tandem in medio relinquit.

1066.

(b) BERTHOLDUS, natione Teutonicus, presbyter Constantiensis, & poenitentiarius apostolicus, claruit anno 1066. Perditissimus Henrici IV. principis sui, hostis, contra quem & gladium & calumum stringere nequaquam dubitavit. Gregorii VII. enim partibus additus, id muneris a pontifice accepit, ut in ecclesiæ sinum reciperet, quotquot a Cæsareis ad pontificias partes defecerant. Ipse etiam anno 1086. in prælio apud Ostrofrancos commisso contra imperatorem dimicavit. In historia vero sua Henricum mendacis & calumniis nulla fidei, nulla pudoris ratione habita, pessime infectatur. Obiit anno circiter 1100. Scripsit *historiam sui temporis* ab anno 1053.

(a) Epistola ad Balduinum de suscipiendo monasterio S. Edmundi in tutelam Rom. Ecclesiæ habetur MSS. in Bibl. Cotton. sub Orbano A. 18. n. 10. Quæ aliæ ad Laufrancum Archiepisc. Cantuar. ibid. sub Vitello E. 4. n. 4. 5. Epistola ad Eccles. Wintoniensem, ap. Warton. Angl. Sac. tom. 1. p. 321. Aliæ ad Laufranc. ibid. p. 322. Epistola qua Strigandem Archiepisc. Cantuar. interdicat ap. Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 315. Aliæ Willelmo Regi ib. p. 326. Aliæ ad Laufranc. p. 328. Decretum contra Simoniacos in Conc. Lateranensi conditum in Cod. Diplomatico Udabici p. 91. Epistolam ad Monachos Ripipullenses exhibuit d' Aguirius tom. 1. Conc. Hispan. p. 211. Aliam ad Aquilinum Abbatem Monaster. S. Joh. Pinnatensis in Arragonia p. 245. Constitutionem qua an. 1062. approbavit Congregationem Camaldulensium Campi Anabalis Laert. Oberlinus tom. 1. Bullarii p. 51. teste Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 153. (b) Conf. Oudin. tom. 3. p. 866. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 2. vol. 1. p. 653. (c) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 9. p. 18. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 7. vol. 1. p. 514. (d) Vixit adhuc A. C. 1090. ut patet ex Urbani II. Epistola ad Guimundum Episc. vid. Fabr. Bibl. Eccles. ad Trithemian c. 322. (e) Hos libros edidit Erasmus an. 1530. cum *Algero*, deinde Johan. Ullmerius Lovan. 1611. teste Fabr. loc. citat. (f) Conf. Oudin. tom. 2. p. 684. ubi notat Homilias ejus in Matthæum extare in Bibl. Lugdun. Batav. inter *Isaaci Vossii* MSS. Cod. Gr.

ad annum 1100. & appendicem annorum 11. Sec. XI. viz. ab anno 1055. ad 1066. inclusive, Hermann Contracti chronico adiecit. Utrumque opus edidit Christ. Urthofius inter scriptores rerum German. p. 341. 336. Scriptit & *episcula non nulla pro Gregorio VII. a Jacobo Gretfero una cum defensione sua pro Card. Bellarmine edita Ingolstadt. 1609. fol. Tractatum ejusdem de vitanda excommunicationum societate evulgavit inter alia vetera pro Gregorio VII. monumenta, Sebastianus Tenangelus Ingolstadt. 1612. 4to.*

(c) GUITMUNDUS, primum ordinis Benedictini in cœnobio S. Leufredi apud Normanniam monachus, deinde Averlanus in Italia archiepiscopus constitutus est, & ut quidam volunt, cardinalis. Etsi enim in Ludovici Datrichii historia cardinalium nomen ejus non compareat, tamen in nomenclatore cardinalium, quem suppresso suo nomine Ludovici Caltaigner episcopus Pictaviensis edidit Parisi. 1615. inter cardinales recensetur, pag. 8. Claruit circa annum 1066. Obiit anno 1080. (d) Exstant ab eo scripta, *De veritate corporis & sanguinis Christi in Eucharistia*, libri 3. *Confessio de S. Trinitate, & humanitate Christi, corporisque ac sanguinis Domini veritate*. (e) *Oratio ad Gislelmum I. Angliæ regem*, cum episcopatum recusaret. Biblioth. Patr. tom. 18. p. 440.

1066.

1066.

(f) JOHANNES XIPHILINUS, patria Trapezuntinus, non infimæ fortis homo, quippe in principum senatorum numerum relatus. Omnibus tamen sponte relictis, comam abralit, & inter montis Olympi monasteria vitam solitariam amplexus est; ubi religionis exercitiis deditus diu vixit, donec mortuo Constantino Lichude anno 1066. ad patriarchalem urbis Constantinopolitanæ sedem promoveretur. Obiit anno 1078. Exstat Gr. Lat. oratio in Cyrenæ, seu in tertium Jejuniorum hebdomadem, apud Gretfer. de Cruce tom. 2. p. 1449. *Decreta 2. de Sponsalibus*, in jure Gr. Rom. lib. 3. p. 211. *Decretum de Nuptiis prohibitis*, ibid. lib. 4. p. 266. Haberi etiam dicuntur MSS. homilias ejus in Evangelia dominicalia totius anni in bibliothecis Bavarica, & Palatina, nunc in Vaticanam trans-

lata,

Sec. XI. ab
anno M.

Prolegom.
ad Photii
Bibl.
† Ad ann.
1066.
† Adverf.
Sacr. cap.
151. §. 7.
† Anna ad
an. 1066.
* Hift. CP.
in Con-
ftant. Duc.

lata, quæ in lucem nondum prodierunt. (a) Communis est, quæ inter omnes fere doctos obtinet, opinio, Johannem Xiphilinum, qui Dionis Caffii historiam in Epitomen redegit, fuisse nostrum patriarcham CP. & in hanc quidem sententiam manibus pedibulque eunt Andreas Schottus, * Baronius, † ejusque abbreviatores Spondanus & Bzovius; Ludovicus de la Cerda, † Philippus, Brietius, † Christophorus Befoldus, * & quod magis adhuc mirere, eruditiss. Johannes Gerardus Vossius, de Hift. Græc. lib. 2. c. 26. immo ipse Henricus Stephanus, qui Xiphilinum edidit, & priores editiones castigavit, vix vulgari sententiæ refragari audeat. Tot tamen tantilque nonnibus non obstantibus, certo certius quod Johannem Epitomatorem non fuisse patriarcham, sed ejusdem nepotem. Teitem profero ipsum Xiphilinum, cujus verba a nemine, quod sciam antea animadversa, alibi a me prolata, hoc etiam loco describere, non gravabor. In vita enim Augusti Cæsaris rationem reddens, quare res, quas ibi recitat, a sua jam memoria remotissimas esse dicat, hæc de se verba habet: λέγω γὰρ τὰς οὐκείας ὡς ὁ Δίων ἐ Πρωταῖος, ὅς ἐστι τῶ Σινδρῶ & Ἀλεξάνδρῳ αὐτοκρατορῶν γυνεὶ, ἀλλ' ὡς Ἰωάννης ὁ Σιφιλίνος ἀδελφεὶ τῶν Ἰωάννου τῶ πατριαρχῆ, ἐπὶ δὲ Μιχαὴλ αὐτοκράτορος τῶ Δεκά τῃ ἐπιτομῇ ταύτην συναπτῶς ἐποίησεν. Verum hoc ego non dico Dionis Pruseensis nomine, qui fuit imperatorum Severi & Alexandri temporibus; sed ut Johannes Xiphilinus Johannis patriarchæ fratris filius, qui tempore Michaelis Imp. filii Duce, hanc epitomen composui.

1068.

(b) MANASSES, gente, ni fallor, Galus, matre Adilhaide natus, quamvis sint, qui ipsum patrem Manassem Calvum Comitem de Rocco, matrem Beatricem de Huinaco habuisse tradunt, nec eruditione, nec probitate admodum insignis, anno 1068, malis artibus fedem Rhenensem archiepiscopalem sibi arripuit, malis moribus plures annos tenuit. Certe objiciebantur ei Simoniaci intrusio, ecclesiæ suæ suppellectilis direptio, clericorum & abbatiarum spoliatio, injulte in plerosque excommunicationes. His accessit, quod mandata pontificis neglexisset, nec Gregorii VII. litteris, de Philippo rege ob mores solutos increpando, & ni monitis cederet, excommunicando, per triennium obtemperasset. Anno igitur 1079, ab Hugone Dienti episcopo in synodo Augustodunensi ob crimina damnatus est. Ad sedem apostolicam provocavit Manasses,

quo tamen non obstante, a legato in concilium Lugdunense denuo vocatus, in ordinem redactus est: & Hugoni legato apologeticum pro seipso obtulit. Exstat *epistola ad Gregorium VII.* Conc. tom. 10. p. 362. *Apologia ad Hugonem & concilium Lugdunense missa.* Hanc ex codice MS. reginæ Sueciæ nuper extulit Cl. Mabillonius Musæi Ital. part. 1. p. 119. qui præmissa Admonitione non pauca de Manasse dabit.

SIGIFRIDUS, archiepiscopus Moguntinus, claruit anno 1069. quo Henrico regi divortium a Berta conjugæ molienti voce & auctoritate sua in synodo Moguntina, præsto fuit. Anno 1064. infelicis ad Hierosolymam & loca sancta itineris septem millibus Germanorum dux fuerat. Anno 1074. synodum Erfordie, aliamque anno sequente Moguntie convocavit, ut Presbyteros diœceles suæ vel ab uxoriis dislociaret, vel ab altaris ministerio submoveret. In utraque vero synodo presbyterorum argumentis devictus, & minis territus, manus dedit, atque incepto destitit. Anno 1076. ob fidem Henrico imperatori suo præstitam, a Gregorio VII. excommunicatus est. Ipse etiam anno sequente a fide defecit, & Rodolphum Sueviæ ducem imperiali corona Moguntie redimivit. Obiit anno 1084. Exstat *epistola* 3. ad Alexandrum II. papam, Concil. tom. 9. p. 1200, 1205, 1233. quarta ad Hildebrandum, ibid. p. 1233. (c)

(d) LANFRANCUS, natione Italus, patria Papiensis, ab incunte ætate melioribus litteris informatus. Relicta patria in Normanniam adolescens adhuc venit, & in Beccensi cœnobio monachus factus, ad inopiam sublevandam dialecticam accepto stipendio docuit. A Gulielmo Duce ad sacra aule ministeria ascitus, monasterii sui Prior, ac mox abbas renunciatus est. Tandem anno 1070. a Gulielmo, Angliæ rege jam facto, ad archiepiscopatus Cantuariensis dignitatem evectus est, accedente non modo clericorum Cantuariensium, sed etiam procerum aulicorum, totiusque populi consensu. Magnæ ei, cum Thoma archiepiscopo Eboracensi de sedis suæ præcedentia (uti vocant) & prærogativa, controversiæ. Ipse vero anno 1071. Romam pro pallio petendo profectus, & Thomæ obvium ibi factus, causam a pontifice dijudicari, & ecclesiæ Cantuariensi primorem locum confirmari, obtinuit; cumque primatum ad Lanfranci successores extendendum non

Sec. XI. ab
anno M.

1069.

1070.
Antiq. Bri-
tan. p. 110.
Godvvin.
de Præful.
Angl.

(a) Item in Bibl. Julii Justiniani Venetiis, teste *Montfaucon*. *Diar. Ital.* c. 28. (b) Conf. *Du Pin*. *Hift. Eccl.* vol. 9. p. 60. (c) *Epistola* 10. habetur in Cod. Diplomatic. *Utschici* p. 75. seq. (d) Conf. *Du Pin*. *Hift. Eccl.* vol. 9. p. 12. 91. *Fabr.* *Bibl. med. & infim.* Latin. I. 1. vol. 4. p. 707.

Sæc. XI. ab anno M. esse contenderet Thomas, habito in Anglia anno 1072. generali concilio, Thomæ factum is funditus contudit, & ecclesiæ suæ jura synodico decreto communiri fecit. Anno 1087. Gulielmi Rufi fraudibus & promissis expugnatus, coronam ei regiam, vivente adhuc fratre majore Roberto, præter fas jusque imposuit: eundem tamen postea ingratum expertus est. Obiit anno 1088. die 4. Junii. (a)

O P E R A.

Commentarius in epistolas D. Pauli. Commentarium conitatur Glossa epistolarum interlinearis, ubi Lanfrancus textum continuo emendat, quæ tamen a Dacherio multis in locis mutatur, multis subicitur. Aliud opus in epistolas (nondum repertum) scripsisse Lanfrancum indigitare videntur loca, quædam a Lombardo citata, quæ in his commentariis non inveniuntur.

Libellus de corpore & sanguine Domini in Eucharistia contra Berengerium. Hunc Lanfranci libellum primus edidit Sichelardus una cum Philatrio Basil. 1528. 8vo. Edidit & Franc. Quadratus cœnobii Reccenfis anno 1540. qui editionis Sichelardianæ nescius, in præfatione affirmavit, se tunc illum primum edidisse. (b)

Annotaticule in nonnullas Johannis Cassiani collationes Patrum.

Decreta pro ordine S. Benedicti, sive statuta, monachis, in Anglia, Benedictinis, præscripta, a Clemente Reynero primum edita in Apostolatu Benedictinorum Divici 1626. Ex iis vero non nulla a confarcatore quodam congesta esse censet Dacherius.

Epistola phorine partim ex codicibus pervetustis bibliothecæ Cottonianæ, & monasterii S. Stephani Cadomenfis, partim ex Lanfranci vita, & Eadmeri historia, depromptæ. Multæ e Lanfranci litteris perierunt. (c) Nullæ enim ante acceptas infulas scriptæ extant.

Pericope orationis a Lanfranco in Londinensi concilio dictæ.

Libellus de celanda Confessione, quem styli disparitas Lanfranco abjudicaret, nisi alia argumenta eum auctorem esse suaderent.

Prodierunt Lanfranci opera a Luca Dacherio cum notis edita, Paris. 1648. fol.

Sermones ejusdem antehac ineditum evulgavit idem Dacherius, Spicileg. tom. 4. p. 227. (d)

Alia scripsit Lanfrancus, quæ interiusse videntur, puta *commentarium in Psalmos,*

historiam Ecclesiasticam, & vitam Gulielmi conquestoris. Certe Eadmerus * Lanfrancum de rebus ecclesiasticis quæ suo tempore gesta sunt, veracissimo & compendioso calamo scripsisse diferte refert.

WILLERAMUS, natione Teutonici, ordinis S. Benedicti alumnus, claruit anno 1070. Lanfranci, postea Cantuariensis archiepiscopi, æqualis: cujus zelo & industria ad diviniora studia se excitatum fuisse in præfatione profitetur. Prima studiorum tyrocinia in academia Parisiensi posuit. Redux in patriam factus est ecclesiæ Bambergensis scholasticus sive advocatus. Mutato deinde cursu vitam monasticam in Fuldensi monasterio in se suscepit; tandem abbas cœnobii S. Petri prope Mersburgum (Eberspergum non nulli vocant) constituit. Scripsit *genium paraphrasin in Cantica Canticorum*, priorem versibus Latinis, posteriorem lingua Teutonica, sive veteri Francica exprellam, ipso textu inter utramque posito. In hoc opere de suo nihil addidit, sed omnia de SS. Patrum expositionibus in unum compegit, & magis sensui quam verbis, tam in versibus quam in Teutonica, operam dedit, ut in præfatione ipsemet nos docet. Hanc paraphrasin primus in lucem protulit Paulus Merula ap. Raphelengium Lugd. Bat. 1598. 8vo. Cui editioni translationem Belgicam cum notis Latinis addidit Janus Houtenus: (e) desiderata nihilominus Willeramii præfatione, quæ in pluribus Cod. MSS. habetur, & magni pretii est; impressa idcirco primum a Martino Opitio, dein a Fr. Junio, qui observationes in Willeramum edidit Angtel 1655. & codici suo plures postea notas MSS. adjecit, quæ in archivis Bodleianis inter libros Junianos asservantur. Paraphrasin Willeramii mire commendat Junius, auctorem vocat præstantis ingenii virum, & rerum theologicarum consultissimum, qui in hac provincia administranda, & vero sensu connubialis carminis eruendo tanta dexteritate est & fide versatus, ut paucos habeat ex antiquis illis, quos se vidisse & legisse notat, pares; priorem fere neminem. Longe tamen melior & auctorior est codex MS. Casareus, ipso Willeramii ævo, & forsitan propria ipsius manu scriptus. Præstantiam & discrepantiam edito non uno specimine ostendit Lambecius Comment. lib. 2. c. 8. num. 25. p. 763. 765.

(a) An. 1089. 5. Calendas Junii, ut notat Ant. Pagi tom. 4. Critic. Baron. p. 303. Cal. Aprilis, ut nos docet Leland Collect. tom. 1. p. 261. (b) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 4. p. 709. (c) Epistola ad Alexandrum papam habetur ap. Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 126. Dux alia p. 316, 362. Constitutiones ib. p. 128. Epistola alia ibid. p. 158. Epistola ad Henricum Priorem & ceteros de Consecrationibus sui ordinis tum festis diebus, tum aliis temporibus observandis, habetur MSS. in Bibl. Cotton. sub Claudio C. 6. n. 9. Epistolas tres exhibuit Ufferius in Epistolis Hibernicis. (d) Edit. nov. tom. 1. p. 442. (e) Hanc Paraphrasin etiam edidit Latine Menradus Multherus Haganoæ 1528. 8vo. teste Fabr. ad Tritemium c. 345. qui notat exflare etiam MSS. Vratislaviæ in Bibl. Rhedigeriana.

Sæc. XI. ab
anno M.
1070.

DURANDUS, monachus Fiscamen-
sis in Normannia, ac postea a Rogerio Co-
nite Montgomerienſi cœnobio Troarnenſi
a ſe recens fundato primus abbas datus.
Claruit circa annum 1070. Scripſit *traſ-*
latione de corpore & ſanguine Domini contra Be-
rengarium, quem primus in lucem edidit Lu-
cas Dacherius in appendice ad Lanfranci
opera, Pariſi. 1648. (a)

1070.

(b) **OSBERNUS**, gente Anglus, eccle-
ſiæ Cantuarienſis prætor & monachus,
Lanfranco archiepiſcopo familiariffimus,
claruit circa annum 1070. Præter ſummam
artis muſicæ peritiā, codendis Sancto-
rum vitis incubuit. Scripſit quippe *vitam*
S. Odonis Cantuarienſis archiepiſcopi, ex
codice Thuaneo a Mabillonio editam Sæc.
Benedict. 5. p. 287. *Vitam S. Dunſtani* Can-
tuarienſis item archiepiſcopi, ibid. p. 654.
Vitam & paſſionem S. Elphegi Cantuarienſis
archiepiſcopi & martyris, quam, ſed in com-
pendium redactā, publici juris fecit Surius
April. 19. integram poſtea Bollandiani eod-
em die Apr. tom. 2. ediderunt. (c) Cl. Whar-
tonus ex bibliothecæ Lambethanæ codice
MS. in lucem protulit Osborni noſtri li-
brum de *vita S. Bregwini* archiep. Cant. De
vita S. Odonis archiep. Cant. librum 1. De
vita S. Dunſtani archiep. Cant. librum 1. De
vita S. Elphegi archiep. Cant. & *hiſtoriam de*
translatione ejusdem, quam mutilam, & ex
Harpſfeldii hiſtoria Eccleſiaſtica ut pluri-
mum deſumptam, Bollandiani prius evul-
gaverant. Habentur hæc Angl. Sacr. tom.
2. p. 73. Poſtea vero (quod in præfatio-
ne ingenue fatetur) deprehendit Whartonus
Bregwini vitam rectius Johanni Timmu-
theſii tribuendam eſſe, qui eam ex ube-
riori Eadmeri opere compilavit; Odonis
vero vitam Osborni non eſſe, ſed ex fide
antiqui codicis MS. in collegio Corporis
Chriſti apud Cantabrigienſes, Eadmero po-
tius eſſe adjudicandam. Notandum hoc lo-
co Osbernum duobus libris Dunſtani vitam
& miracula deſcripſiſſe. Priorem tantum
cum poſterioris prologo dedit Whartonus,
ex quo liber ſecundus parum ad rem hi-
ſtoricam conferre videbatur. Interim ut-
rumque exhibent Bollandiani menſe Maii
tom. 4. p. 359. & Mabillonius Sæc. Bened-
ict. 5. p. 659. Cætera Osborni ſcripta, quæ
an exiſtant adhuc neſcitur, apud Baleum &
Piſeum querantur.

1070.

SAMUEL, natione Afer, patria Mo-
rochianus, ex religione Judaica ad fidem

Chriſti converſus; claruit anno 1070. Scri-
pſit Arabice ad Rabbi Iſaac *librum*, ſive
epiſtolam de adventu Meſſiæ, quem Judæi
frustra adhuc expectant. Eum Latine tranſ-
tulit Alphonſus Hiſpanus Dominicanus.
Prodiit Mantuæ 1475. 8vo. Anverp. 1486.
Colon. 1536. 8vo. in Orthodoxogr. p. 1586.
& Bibliotheca Patr. tom. 18. p. 519. Iſtum
quidem libellum Johannes Hornbeckius *
pro vero & genuino vix habet, nulla ta-
men ſuſpicionis ſuæ ratione reddita; ad-
ditque in bibliotheca Ultrajectina paulo ſect. 5.
aliter ſe habere, quam in excuſis exempla-
ribus legitur.

PETRUS, natione Gallus, cœnobii
Malleacenſis monachus, claruit circa an-
num 1070. Scripſit ad Goderammum ab-
batem ſuum de *antiquitate & commutatione*
in melius Malleacenſis inſulæ, & translatione
corporis S. Rigomeri libros 2. Hos in lucem
edidit Ph. Labbeus Biblioth. Nov. tom. 2.
p. 222. Subjunxit anonymi cujuſdam nar-
rationem de monaſterii hujus deſolatione
a Gaufrido de Lezeniaci anno 1225. facta,
ibid. p. 258.

GUALDO, monachus Corbeienſis; claruit
circa annum 1070. Scripſit metricè
vitam S. Anſgarii Hamburgenſis epiſcopi,
quam Rambertus antea proſa expreſſerat.
Edidit hanc Gualdonis vitam Petrus Lam-
becius rerum Hamburg. tom. 1. nomen au-
ctoris quod in codice MS. deerat, ex ipſo
contextu collectum addidit. Falli vero
hac in re doctiſſimum virum contendit Jo-
hannes Hallervordius Spicileg. de hiſtoricis
Lat. p. 77. auctoremque eo in loco ſolum-
modo aſſerre, ſeſe ſuaſu Gualdonis libel-
lum iſtum in chartam conjeceſſe. Cæterum
vitam iſtam in collectionem ſuam tranſtu-
lit Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 2.
p. 115. (d)

BONIZO ſeu *Bonitum*, patria forſan
Italus, epiſcopus, Sutrinus, claruit anno
1070. Hic cum pontificis partes adverſus
Henricum Imp. ſtrenue propugnaret, de
ſede Sutrina, jubente imperatore, pulſus
eſt. Poſt varia exilia, carceres, & ærum-
nas anno 1089, ad ſedem Placentinam pro-
movetur. Demum a civibus Placentinis,
qui imperatori adharebant, captus, effoſſis
oculis, & omnibus ſere membris truncatus,
miſere obiit Julii 14. anno 1089. Scripſit
ante initum epiſcopatum, *epitomen omnium*
operum & ſententiarum S. Auguſtini, in li-

(a) Atque inde Bibl. PP. tom. 18. p. 420. vide Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 5. vol. 2. p. 208. (b) Conf. *Quint.* tom. 2. p. 757. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 5. p. 525. (c) Habetur MSS. cum vita S. Dunſtani in Bibl. Cotton. ſub *Tiberio* D. 3. n. 1. & 49. Item ſub *Nerone* C. 7. n. 7. & cum ejusdem translatione ſub *Osborne* A. 12 n. 4. 5. ubi exſtat vita S. Odonis per Osbernum ſcripta. Exiſtat etiam *Ephegi* vita & translatio ibid. ſub *Pietro* D. 17. n. 1. 2. (d) Item *Henſchenius* in Act. Sanctorum tom. 1. Februar. 3. p. 427. Conf. *Quint.* tom. 2. p. 619. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 7. vol. 3. p. 317.

Sec. XI.
ab an. M.

bro 8. divisam, cui *Paradisi Augustiniani* titulum dedit, & Johanni Walberto Vallis umbrosæ abbati, primo dedicavit. Exstat codex MS in bibliotheca Vindobonensi aservatus, opus hæcenus ineditum. (a) Composuit etiam Bonizo *Decretale*, sive syntagma decretorum ecclesiasticorum ex Sacra Scriptura, probatissime conciliis, ut & ex pontificum Romanorum, & SS. patrum, aliorumque auctorum orthodoxorum monumentis collectum, & secundum locos communes in libros 7. divisum. Proemii loco præmisit *epiomen* historiarum pontificum Romanorum a S. Petro usque ad Urbanum II. qui Martii 12. anno 1088. electus est; hoc titulo, *Chronica Romanorum pontificum, a Bonithone Sutirino episcopo viro per omnia doctissimo*. Hoc decretum MS. in eodem codice Casareo continetur. De utroque opere ejusque auctore pluribus agit P. Lambecius Comment. lib. 2. cap. 8. num. 85. pag. 790, &c. (b)

1070. AMATUS, Campania oriundus, monachus Casinensis, & incertæ sedis episcopus; claruit anno 1070. Scriptit metricæ ad Gregorium VII. *de gestis apostolorum Petri & Pauli* libros 4. *Historia Normannorum* lib. 8. qui MSS. in bibliotheca Casinensi exstare dicuntur. *Versus*, quos fecit de laude Gregorii pape; de duodecim *Lapidibus*, de civitate celesti *Hierusalem*, an hodie supersint nondum didici.

1071.
Vid Greg 7.
l. 1. Ep 21.
Baron. ad
an. 1073.

ANSELMUS, patria Mantuanus, nobili prosapia ortus, ab Alexandro II. pontifice libincepti in episcopatu Lucensi anno 1071. successit, & ad Henricum regem pro confirmatione impetranda missus, a quo investituram per anulum & baculum pastoralalem accepit. Mox vero facti poenitentia ductus baculum deposuit, & abdicato episcopatu, in monasterium Cluniacense secessit, donec a Gregorio VII. ad ecclesiæ regimen revocatus, anno 1073. episcopale munus repetiit. Anno 1077. a Gregorio ad Mediolanenses una cum Geraldo episcopo Ostiensi legatus est, ut eos ecclesiæ Romanæ uniret. Anno 1084. a Gregorio papa, cujus partes contra Henricum Imp. summo animi studio semper tutatus est, vices legataras per Italiam accepit, ut omnes ab

imperatore deficientes in ecclesiæ gremium reciperet, omnibusque contra eum dimicantibus indulgentias & peccatorum remissionem impertiret. Obiit anno 1086. (c) Scriptit libros 2. contra *Guibertum antipapam & sequaces ejus pro defensione Gregorii VII. pape*, (d) *& collectanea* quædam, seu *sententias* ex variis auctoribus congestas, quibus demonstratur ecclesiæ facultates non esse in potestate regis aut Cesaris. Exstat utrumque opus apud Canisium Antiq. Lect. tom. 6. p. 202, 235. (e) & in Bibliotheca Patr. tom. 18. p. 602. 27. p. 436.

HEPIDAMNUS, ortu, ut videtur, 1072. Germanus, coenobii S. Galli in Helvetia monachus, claruit circa annum 1072. Condidit, jubente Fulrico II. abbate suo, *vitanu S. Wiboræ*, quam libris 2. absolvit, qui in bibliotheca S. Galli MSS. aservantur. (f) Eiusdem *annales* ediderunt Goldastus & Quercetanus. Confer Vossium de Hist. Lat. lib. 3. p. 707. & qui animadversiones in eum scripsit, Christ. Sandium p. 252.

(g) CONSTANTINUS, gente Afer, domo Carthaginensis, medicus & philosophus; claruit anno 1072. varia Orientis loca peragravit, & Babylonie præsertim subsistens omni Chaldaeorum, Arabum, Persiarum, Saracenorum disciplina ingenium excoluit. Babyloniam discedens Indiam adiit, hinc Æthiopiam petiit, tandem Ægyptum, cujusvis gentis spolia & thesauros secum referens, exactis hoc modo in variarum gentium studiis linguique edificandis quadraginta prope annis, domum rediit, ubi insidiis ægre elapsus ad Casinenfem coenobium se recepit, ibique monachus induit, & grandævus in Domino obdormivit. Partim scripsit, partim ex antiquorum medicorum libris transtulit varia, viz. *De morborum cognitione & curatione*, lib. 7. *De melancholia* lib. 2. *De anima & spiritui* discrimine lib. 1. aliaque plura edita Basil. 1536. fol. Alia ibid. 1539. fol. quæ cum ad institutum nostrum parum spectant eis recensendis superfedemus; interim vide sis' Pet. Diac. de Vir. illustr. Casin. c. 23. Simler. Epit. Geßner. p. 146. Vanderlinden de Script. Medic. lib. 1. p. 140.

(a) Epistolam dedicatorem exhibuit *Oudin.* tom. 2. p. 718. (b) Bonizonis liber de *Sacramentis* aservatur MSS. in Bibl. Ambrosiana, ut refert *Mabilon.* Musci Italici p. 14. In hoc libro Bonizo meminit alterius opusculi sui contra *Hugonem Salsburgensem*. Eiusdem operis (quod comprehendit Acta primi & ex parte secundi anni Pontificatus *Urbanii II.*) ut & opusculi alterius inscripti ad amicum (quod continet res gestas sub Benedicto IX. usque ad obitum Gregorii VII.) meminit in fine Epitomes historiarum Romanorum Pontificum. conf. *Oudin.* loc. supra citat. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinic. vol. 1. p. 717. (c) Sub hujus *Anselmi* nomine exstat in Barberiana & aliis Bibl. Collectio Canonum. vid. *Oudin.* tom. 2. p. 719. *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 11. p. 87. Bibl. med. & infim. Latinic. vol. 1. p. 707. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 9. p. 98. Scriptit etiam in Psalmos & Threnos *Jeremia*, ut referunt *Siebertus* c. 161. & *Trübnerius* c. 144. (d) Habentur in tom. 4. Bibl. max. Pontificie a Jo. Tho. Roccaerti edit. (e) Edit. nov. tom. 1. p. 169. 189. (f) Exhibuit Goldastus tom. 1. Scriptorum Allemancorum p. 276. atque *Papebrochius* in Act. Sanctior. ad 2. diem Maii tom. 1. p. 291. ut referunt *Oudin.* tom. 2. p. 618. & *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinic. vol. 1. p. 695. (g) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 694. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 6. c. 9. §. 4. vol. 13. p. 123.

Sæc. XI.
ab an. M.
1072.

(a) SAMONA, archiepiscopus Gazensis, vixisse creditur circa annum 1072. Scripsit *libellum seu disceptationem* cum Achmede Saraceno, qua probare nititur *panem & vinum in sacramento altaris in verum corpus & sanguinem Jesu Christi commutari*. Exstat Gr. Lat. in Auctuar. Duceano tom. 2. p. 277.

1072.

MICHAEL ATTALIATA, Juriconsultus Græcus, proconsul & Judex; claruit sub Michaële Duca Imp. circa annum 1072. Scripsit *ad Michaëlem Imp. Pragmaticam, sive opus de Jure*, titulos 95. complectens, *συνελών ἡρώων σπρώτων, Basilicorum synopsis quandam synopsis*, & accuratissimi Compendii specimen. Gr. Lat. id edidit Johannes Leunclavius in Jure Gr. Rom. tom. 2. p. 1. (b)

1073.

ANONYMUS *vite S. Bartulfi* auctor, cœnobii Blandiniensis ad Gandavum monachus, claruit anno 1073. Juliu Folcardi abbas sui, qui anno 1070. monasterii sui gubernacula suscepit, *vitam S. Bartulfi* Rentiensis in Morinis abbas litteris mandavit, vel potius vitam ab alio olim descriptam novo studio & cura perpolivit, ut in præfatione nos docet. Exstat apud Surium & Bollandum Februar. 5. & Mabillonium Sæc. Benedict. 3. part. 1. p. 45.

1073.

(c) GREGORIUS VII. *Hildebrandus* prius dictus, natione Tuscus, patria Soanenſis, Bonizi, fabri ferrarii filius. Pusio adhuc in officina patris, litteras nesciens casu formavit ex ligni segmentis hoc dictum Davidis, *Dominabitur a mari usque ad mare*, teste Brietio ad annum 1073. Acri ingenio puer fuit. Laurentii archiepiscopi Amalphitani magicis artibus infamis, & Gregorii VI. papæ discipulus, & sub isto ecclesiæ Romanæ subdiaconus, Anno 1047. magistrum suum ab Henrico Imp. pontificatu deturbatum, & in Germaniam abductum secutus est, ac in Galliam profectus apud monachos Cluniacenses confedit, ubi Prior monasterii brevi renunciatus est. Anno 1054. post Leonis IX. mortem a clero Romano ad Henricum Imp. legatur, ut pontificem Leonis loco ab eo substitui postulare. Anno 1055. a Victore II. in Galliam legatus concilium Lugdunense contra Simoniacos, & Turonenses contra Berengarium, celebravit. Anno 1058. a Stephano X. ad Agneten imperatricem legatione fungitur. Anno 1061. ecclesiæ Romanæ jam diu archidiaconus, ab Alexandro II. can-

cellarius renunciatus est. Tandem anno 1073. ad pontificatum evehitur, die 30. Junii consecratus, cum ab annis jam plus minus viginti potestatem pene supra papalem sibi arrogasset, & in sede Romana omnia nutu suo gubernasset. Vir ingentis & præcrocis animi, factu & superbia totus tumens, vera, sui sæculi, furia, & orbis Christiani tyrannus infolentissimus, qui nil nisi sceptræ & diademata, infinitam clavium potentiam & regalia Petri somniabat. His subijci reges princepsque in votis habuit; id etiam tentare primus omnium pontificum Romanorum ausus. Hinc tot anathematum fulmina, & diæ imperatorum capitibus inculsæ, tot nefandæ litragæ & paricidia, tanta ac tam horrenda flagitia, quæ præterita deploravit ætas, & erubescit aut admiratur præfens. Pauca ex his summatim attingere contentus, præcipuis viri res gestas ordine brevissimo percurram. Anno igitur 1073. Philippo Galliæ regi anathema, regnique sui jacturam, Simoniz crimen causatus, comminatus est. Anno 1074. frequentibus in Italia synodis habitis, clericis conjugum, seu (ut ipsius affectu id vocare non erubuerunt) concubinatum interdixit; ipse interim veri concubinatus cum Mathilde comitissa commissi non uno nomine suspectus, ac passim accusatus. Eodem anno Robertum Guiscardum Normannorum principem, Apuliz & Calabriæ ducem, ob injurias S. Petri regalibus illatas excommunicavit, atque armis adoritur. Missis etiam ad Solomonem Hungariæ regem litteris, eum acriter corripuit, quod Hungariæ regnum, ecclesiæ Romanæ proprium, & peculiarem S. Petri ditionem, a Germanorum imperatore in feudum accipere ausus esset. Anno 1075. Henricum Imp. quod excommunicatos a Romano pontifice recepiſſet ac fovisset, ad causam dicendam Romam evocavit; & contra detrectantem excitatis Saxonibus rebellionem movit. Eo nomine in synodo Wormatiensi sede pontificia deponi jussus, ipse anno sequente, concilio Romæ coacto, Henricum Imp. excommunicavit, regno spoliandum decrevit, subditis obsequium ei præstare sub anathematis pœna interdixit; & Henricum Romam venire, ac pontificis pedibus se supplicem provolvere coactum, anathemate tandem solvere ægre exoratus est, regno tamen nequaquam restitui voluit. Anno 1077. Rodolpho Sueviæ duci coronam imperialem misit; & Henricum vindictam parantem iterum anathemati subiecit. Anno 1084. (d) ab Henrico Roma

fugatus

(a) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 819. *Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 42. §. 9. vol. 10. p. 288. Michael. Le Quien.* ad *Damasum* tom. 1. p. 655. (b) Exstat MSS. in Vaticanæ codicibus 640. & 856. teste *Fabr. Bibl. Gr. vol. 12. p. 470.* etiam in *cod. Gr. Bibl. Bodleian.* ut refert. *Ordin.* tom. 2. p. 861. (c) Conf. *Du Pin. Hist. Eccles. vol. 9. p. 32.* seq. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinis. l. 7. vol. 3. p. 263.* seq. (d) An. 1085. ut notat *Ufferius* in Sylloge Veterum Epistolarum Hibernicarum p. 38.

Sec. XI.
ab an. M.

fugatus est, ac Salerni exul obiit anno sequente, die 25. Maii, in ecclesia S. Mathæi ibidem sepultus. Hæc nos pauca ex tam multis, quæ de hoc decantatissimo ecclesiæ Romanæ præfule dici poterant, cuius vitam moreque etiam fucatis coloribus oblinere solerter studeant recentiores pontificii; aliter tamen hominem depingit, ut alios taceam, Benno cardinalis, Gregorii coetaneus, quem adeant curiosi: aliter plane senatus popululusque Romanus, aliter totius pæne Italiæ, Galliæ, & Germaniæ episcopi apud Brixiam Boiariæ urbem 7. Kal. Julii congregati. Pauca feligam; "Machus desertor est, inquit * Senatus con-
"sultum, novis dogmatibus sacrosanc-
"tæ philosophiam adulterat, concordiam col-
"legii scindit, sacra, profana, divina, hu-
"mana commiscet, utrumque juxta polluit;
"testis, iudex, accusator, inimicus idem
"est; maritus ab uxoribus separat; scor-
"ta, pudicis conjugibus, stupra, incestus,
"adulteria, casto præsertim connubio, popu-
"læ adversus sacerdotes, vulgum adver-
"sus episcopos concitat; neminem initia-
"tum rite esse docet, nisi qui ab eo facer-
"dotium emendicaverit, atque ab ejus auri-
"bus mercatus fuerit, in senatulo mulier-
"cularum de sacratissimis religionis myste-
"riis pertractat, supremi numinis legem,
"quali idem quoque ligavit solvit. In de-
"creto synodali * vocatur *falsus monachus*,
"magnæ, divinatuum, somniorum prodigiorum-
"que conjector, male de religione Christiana
"sentiens, ut infinita alia jam prætermittam.
(a) Exstant *epistolæ libri* 10. (Concil. tom. 10. p. 6. cum duplici appendice p. 306, 410. 7. haud ita pridem eruit Edm. Martene Coll. Nov. Vet. Script. tom. 1. part. 1. p. 57. *Expositio in 7. Psalmos penitentes*, quæ sub Gregorii M. nomine circumfertur, Gregorio nostro a non nullis ascribitur; de qua nos obiter supra in Gregorio M.

* Exst. ap.
Adventin.
annal. Bo-
jar. lib. 5.
p. 569.

* lb. p. 579.

Expositio super Mattheum, dum adhuc erat Hildebrandus, scripta, exstat MS. in reverendissimi archiepiscopi bibliotheca Lambethana, unde fragmentum protulit Cl. Alix. Præfat. ad Johannem Parisiensem p. 7. (aa)

1073.

WILLELMUS, abbas Metensis, Gregorio VII. familiaris, cui electionem ad pontificatum data epistola gratulatus est anno 1073. monasterii etiam S. Remigii apud Rhe-

mos abbas electus est; verum munus istud Sæc. XI. vir plane modestus subire refugit. Exstant ab an. M.
epistola 7. una cum *oratione* in festo S. Augustini recitanda, apud Mabillon. *Analect.* tom. 1. p. 247.

INGULPHUS, natione Anglus, domo Londinensis, patre qui in aula Edvardi militavit, natus anno 1030. ipse Edithæ reginæ ob doctrinam charus. Bonis litteris primum in gymnasio Westmonasteriensi, deinde in academia Oxoniensi sedulo incubuit, Aristotelem imprimis in philosophicis, ac Tullium in rhetoricis sibi duces adhibens. Anno 1051. Willielmo Normanniæ duci, qui ad colloquium cum Edvardo rege ineundum in Angliam transierat, in notitiam venit, eumque in Normanniam comitatus est, ei ab epistolis ascitus, & ad summam aulæ, si non dignitatem, saltem potentiam evectus; adeo ut omnia pro nutu ejus regeret, An. 1064. invidiam ex tanto principis favore enatam veritus Germanis, Sigfrido Moguntino duce, loca sancta proficiscentibus comitem fe adjunctum. Domum post mille vite discrimina reversus, in cœnobium Fontanellense secessit, vitam monasticam deinceps acturus, monasterii Prior brevi factus. Anno 1076. a Willielmo rege in Angliam evocatus, Croylandensi cœnobio præfatus est. Post aliquot annos Wulketulo decessori suo anno 1075. a rege depositus, & Glastoniam relegatus, regiam enixis precibus clementiam impetravit, eumque Croylandiam fumo honore reduci curavit. Ipse Gulielmo regi & Lanfranco archiepiscopo semper inter primos gratus, multa monasterio suo beneficia ac privilegia concedi obtinuit, lapsum ejus statum restituit, & combusta aedificia restauravit. Obiit anno 1109. (b) Scriptis *historiam monasterii Croylandensis* ab anno 664. ad annum circiter 1091. (c) Prodiit historia ista a nobilissimo Savilio inter 5. Scriptores Anglicos edita Londini, 1596. fol. (d) dein inter rerum Anglic. Scriptores Oxon. 1684. fol. quæ auctor longe est ac melior editio, suppletis lacunis, & integra posteriori parte addita, quæ in editione Savilliana deest.

1076.
Vid. Ingul-
phi Hist.
p. 75.

GEORGIUS Heracleensis, episcopus an presbyter, an forte laicus, incertum; claruit circa ann. 1076. Scriptis *encomiis* ad Michaëlem Ducam imperatorem, quod

1076.

(a) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 712. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 9. p. 68. *Fabr. Bibl. Gr. l. 6. c. 4. vol. 11. p. 589.* seq. Litteræ commendatitiæ datæ Berengario post Conc. Rom. exstant in *Dacher. Spicil.* tom. 2. p. 408. Edit. nov. tom. 3. p. 413. Epistole 18. habentur in Cod. Diplomatic. *Udalrici* p. 97. seq. ut nos docet ejusdem codicis Conspectus. *Epistola* ad *Rudolphum Anti-Cæsarem* & *afflicti* equi habetur in tom. 1. *Sinon. Frideric. Habuit* Collectionis Monumentorum veterum & recentium *Brinsfordæ* 1724. 8vo. *Epistola* quæ confirmat Privilegia Monasterii Rothomensis. exstat ap. *Martene Anecdotor.* tom. 1. p. 304. Septem alia, ibid. tom. 3. p. 871. *Epistolæ* ad *Hibernos* edidit *Usserius* in *Epist. Hibernicis* p. 76. (a) *Herr. Wharton.* in *Auctuario ad Hist. Dogmat. Cl. Usserii* p. 405. juniori cuidam *Hildebrando* circa an. 1150. tribuit. (b) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 869. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ.* l. 9. vol. 4. p. 99. (c) Habetur continuata per *Petrum Blasijensem* & alios, ad tempora *R. Henrici VII.* MSS. in *Bibl. Cotton.* sub *Orbano* B. 13. n. 2. (d) Recus. *Franco.* 1601. fol.

Flo-

Sec. XI. Florentie in bibliotheca Medicea asservatur, teste L. Allatio Diatr. de Georgiis
ab an. M. p. 339.

Parif. 1552. Gr. Lat. cura Augustini Lyn-
felli antistitis Petriburgensis Londini 1636. ab an. M.

Commentaria in 4. *minores Prophetas*, viz. *Habacuc, Jonam, Nahum, & Hofeam*, Lat. Parif. 1549. 8vo. Integra Theophylacti commentaria in 12. *minores Prophetas* Gr. extare dicuntur in bibliotheca Augustana.

Epistola 75. Prodiit Græce cum notis Johannis Meurfii Lugd. Bat. 1617. 4to. Lat. interprete Vincentio Marinerio Valentino, Colon. 1622. & in Bibliotheca Patr. tom. 18.

Oratio in adorationem venerande Crucis medio jejuniorum tempore, Gr. Lat. apud Greffer. de Cruce tom. 2. p. 1499.

Institutio regia ad Constantinum Prophyrogemetan Michaelis Duca filium, Gr. Lat. a Petro Possino edita Parif. 1651. 4to. (d)

Fragmentum (Theophylacti alicujus incertum an nostri) de risu, & vociferationibus in festis Sanctorum, & de Nicophoro confessore, Lat. in Biblioth. Patr. tom. 18.

Argumenta adversus Latinos de processione Spiritus Sancti, habentur apud Johannem Beccum Orat. 1. de unione ecclesiarum, Græcæ orthodoxæ tom. 1. p. 215. Colloquium Theophylacti, cum quodam de accusationibus Latinorum, & orationem in Alexium Comnenum Imp. MSS. Græce extare in bibliotheca Bavarica refert Oudinus Supplem. p. 345.

Prodiit omnia Theophylacti commentaria Lat. Parif. 1554. Basil. 1570. & alibi.

(c) NICETAS, Servon cognomento dictus, magnæ ecclesiæ CP. diaconus & magister, primo Serrario in Macedonia, dein Heracleensis archiepiscopus, Theophylacti æqualis, cujus ad eum habetur epistola num. 9. Claruit anno 1077. Male hunc cum Niceta Davide Paphlagonie in codicibus quibusdam MSS. confundi prodit Leo Allatius. * Scripsit commentarium in Nazianzenis orationes. Latine inter opera Nazianzeni, sed mutilum & imperfectum olim edidit Jac. Billius. Exstat aliquoties Græce MS. biblioth. Vindob. Cod. Theolog. 92. 112. 145. 249. num. 1. fol. 1. 176. (f) Ejusdem responsa canonica ad interrogationes episcopi cujusdam Constantiniani, Gr. Lat. edidit Leunclavius Jur. Græc. Rom. lib. 5. p. 310. ubi sex tantum nume-

*Diatrib. de Pfellis p. 17

1077. (a) LAMBERTUS, Schafnaburgensis a patria dictus, anno 1058. in monasterio Hirsfeldensi sub Meginhero abbate vitam monasticam inivit, induto idibus Martii cucullo. Exeunte eodem anno presbyter a Lupoldo archiepiscopo Moguntino ordinatus est, & peregrinationem Hierosolymitanam statim suscepit. Qua confecta ad Hirsfeldenses suos rediit sub exitum anni sequentis. Scripsit anno 1077. Quando obierit, non conitat. Scripsit historiam ab orbe condito ad annum usque 1077. qua res gestas ante annum circiter 1050. ordine chronologico, eoque brevissimo, percurrit; deinceps vero res Germanicas ad annum 1077. fuisse enarrat. De stylo ejus audiatur magni Scaligeri judicium. Equidem miror, inquit, * in seculo tam barbaro tantam hominis & in loquendo puritatem, & in temporum putatione solertiam fuisse, ut chronologus nostri temporis pudorem aliquem exprimere posset, si aliquem sensum hærent verum haberent. Scaligero concinit Barthius; * quo, inquit, scriptor nemo positum inter veteres res Germanias litteris commisit. Prodiit historia ista seorsim Tubingæ 1533. 8vo. apud Pitlorium Francofurt. 1583. fol. & inter alios scriptores Germanicos Argentorati 1609. fol.

*De Emen-dat. Temp.

*Adverf. L. 49. c. 4.

1077. (b) THEOPHYLACTUS, patria Constantinopolitanus, Achridiæ primariæ Bulgarorum ecclesiæ archiepiscopus, duram sane provinciam sortitus, cujus miseria ac difficultates ipse in epistolis suis sæpius deflet. In vivis adhuc erat anno 1077. ante aliquot forsan annos archiepiscopus.

(c) OPERA.

Commentaria in 4. Evangelia, ex Chrysostomi fere operibus, uti & reliqua ejus commentaria, deflorata. Prodiit Lat. Antverp. 1564. 8vo. Gr. Romæ 1542, 1568. Gr. Lat. cum variis lectionibus Parif. 1631. fol.

Commentaria in Acta Apostolorum, Gr. Lat. una cum quibusdam SS. Patrum orationibus Colon. 1568.

Commentaria in epistolas S. Pauli, Lat. Romæ 1469. Antverp. 1564. 8vo. Colon. 1531.

(a) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 11. vol. 4. p. 699. (b) Conf. Oudin. tom. 2. p. 707. (c) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 5. S. 4. vol. 6. p. 284. seq. Long. Bibl. Sacr. p. 986. (d) Ex eadem versione prodiit Lat. in Bibl. PP. Lugd. tom. 18. p. 561. item ab Ansel. Bandurio edit. cum Possini interpretatione in Imperii Orientalis tom. 1. ad finem part. 2. (e) Conf. Oudin. tom. 2. p. 714. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 13. §. 7. vol. 7. p. 539. & c. 17. §. 4. p. 737. & §. 10. p. 765. Long. Bibl. Sacr. p. 878. (f) Idem Billius Nicetæ Scholia Lat. vulgavit in quædam Nazianzenæ carmina sub nomine Cyri Dadybrensis episc. Parif. 1575. 8vo. ut refert Fabr. Bibl. Gr. vol. 7. p. 539. Catenam in Psalmos Gr. habetur MSS. CPoli ut nos docet Martin. Crassus in Turco Græciæ lib. 7. vide Fabr. ibid. vol. 6. p. 686. Catenam in librum Jobi Nicetæ nostro tribuit Laurentius Cuni. Deo vid. Fabr. ibid. vol. 7. p. 718. qui p. 765. notat Catenam in Matthæum Nicetæ Serratorum episcopi nomen præferre, cumque prologi & primarum expositionum auctorem haberi.

Sec. XI.
ab an. M.

ro habentur; at in Vindobonensi Cod. Hist. num. 12. fol. 270. novem capitula numerantur. Contextit etiam ex variis Patrum Græcorum expositionibus *catenam in Job*, quæ a Paulo Conitolo, cui, potius Olympodoro ascribenda, videtur, Latine edita est, Venet. 1587. 4to. a Patricio Junio Gr. Lat. *Londini* 1637. fol. Eundem auctorem habere videntur catenæ, quæ exstant in Lucam, Matthæum, &c. *Commentarius* ejus in Nazianzeni tetractica, monastica, & epigrammata, prodit Græce sub Nicetæ Davidis Paphlagonis nomine Venet. 1563. 4to. (a)

1077. (b) HUGO, Diensis episcopus; claruit anno 1077. quo, legatus constitutus est a Gregorio VII. ad cognoscendam episcopi Dolensis in Britannia, causam, (c) & synodo Lingonensi præfuit, in qua, Laicorum investitura damnari, curavit. Anno 1080. concilio Lugdunensi præfedit. Eodem anno archiepiscopus Lugdunensis factus, concilia Avenionense & Meldenense celebravit. Anno 1087. a Victore III. excommunicatus est, ab Urbano II. in integrum restitutus, & legatione ornatus. Anno 1094. Philippum regem ob illegitimum matrimonium in concilio Ostiensis excommunicavit. Obiit post annum 1099. Exstant *epistole* 2. ad Gregorium VII. Concil. tom. 10. p. 364. *Alie* 2. ad Mathildem Comitissam, ibid. p. 414. (d)

1080. JOHANNES, natione Italus, philosophus & dialecticus suo tempore celeberrimus, claruit anno 1080. Puer adhuc patrem in Siciliam comitatus, prima ibi eruditionis fundamenta posuit. Relicta Sicilia, in Longobardiam abiit, ibique aliquandiu commoratus, Constantinopolim demum profectus est; ubi philosophiæ & dialecticæ studiis gnauiter incubuit, Michaëlem Pselum præceptorem nactus. Imperatori Michaëli Duce, ejusque fratribus Andronico & Constantino apprime gratus erat, qui hominis colloquio mire delectabantur, ejusque opera in logicis concertationibus usi sunt. Pulso ab urbe Michaële Psello, ei Johannes in primaria philosophiæ professione Constantinopoli successit. Quo tempore, Platonis, Aristotelis, Porphyrii, Jamblichi & Procli scripta publice explicavit, tanta de se admiratione excitata, ut Philosophiæ ἀπάσης διδάσκαλος, & ὑπάτος τῶν φιλοσόφων publice declaratus sit. Verum ingenio suo & sophisticis argutis nimium confusus, in gravissimos errores tum in philosophia, tum theologia incidit; Pythagoricam metempsychosim, falsas de ideis Platonis opiniones,

sacrarum imaginum contemptum, aliaque Sec. XI. hæretica dogmata ubique propugnans. De his monitus, cum ab erroribus recedere nollet, Eultratio Garidæ, patriarchæ CP. in custodiam traditus est; a quo tantum abest ut ad fidem orthodoxam retraheretur, ut ipse patriarcham sophisticis cavillationibus in suos errores seduxerit. Tandem anno 1084. a judicio ecclesiastico Constantinopolitano tanquam Hæresiarcha solenniter damnatus, & anathemate percussus est; pravaque ejus doctrina in capita 11. redacta, jussit Alexius imperator Johannem hæc ipsa capita in magna ecclesia ex ambone, capite nudo anathematizare, audiente universo populo, & post uniusque capitis lectionem itidem clamante *anathema*. Pluribus hæc prolixè refert Anna Comæna, ipsius Alexii Imp. filia Alexiad. lib. 5. pag. 143, 144, &c. Notandum Cl. Lambecium Johannem Italum nostrum cum Johanne Philopono, qui ineunte sæculo 6. claruit, perperam confundere Comment. lib. 3. p. 165. Sed re poitæ animadverta, errorem ingenue revocavit lib. 4. p. 325. Scripsit Johannes noster, inter alia, *Responsa* ad 93. quaestiones philosophicas miscellaneas, sibi tum ab aliis tum præcipue ab Imp. Michaële Duca, ejusque fratre Andronico propositas, quæ hoc modo incipiunt. Α. ὡς το ἰσχυρὴ τῶν τεχνῶν, καὶ ἐπιστῆμῃ ἐπιστημῶν. Πᾶσι μὲν πολλὰς τῶν ἀρχαίων τῆν φιλοσοφίαν αἰνέσαντο &c. Habentur Græce MSS. Biblioth. Vindob. Cod. Philosoph. juxta ordinem Lambecianum 86. num. 1. a fol. 1. usque ad fol. 147. Exstant etiam, sed quæ non sunt fori ecclesiastici, ejusdem *expositio* librorum 2, 3, 4. *Topiorum* Aristotelis ibid. num. 2. Liber *de dialectica* ad Andronicum Ducam ibid. num. 3. *Methodus synoptica rhetorice* ibid. num. 4to. (e)

NICETAS, magnæ ecclesiæ Constantinopolitanæ archidiaconus & chartophylax, claruit circa annum 1080. Scripsit contra Johannis philosophi Itali capita de fide orthodoxa, *anathematismos* 11. de incarnatione Christi. Incipiunt ita: Ἀναθεματισμός α. Τοῖς ὁμοῖς ἐπιχειροῦσι νῦν τινὰ ἱστορίαν, & διδάσκειν τῇ ἀλήθειᾳ ἐναντία τῇ εὐαγγελικῇ καὶ οὐκ ἐπαγαγῶν &c. Exstat Græce MSS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. ex dispositione Lambec. 77. num. 74. fol. 152. p. 2. De his anathematismis notari meretur quod nos docet L. Allatus de Confens. Orient. & Occident. lib. 2. c. 10. eos nempe recitari in ecclesia Græca, die Orthodoxiæ sacro, editoque esse in Græcorum *Triodio*,

(a) Exstat MSS. in bibl. Ambrosiana Mediolanens. teste *Montfaucon*, *Diar. Italic.* p. 11. (b) Conf. *Du Pin*, *Hist. Eccles.* vol. 9. p. 48. 18. 60. (c) Acta varia in hac causa ex archivis Ecclesiæ Turonensis exhibuit *Martene* in tom. 1. *Anecdotor.* p. 818. seq. (d) *Epistolæ* quædam exstant in tom. 6. *Miscellan. Rulandii* p. 422. seq. (e) *Johannis Itali Comment.* MSS. in Aristotelis librum de interpretatione memorat *Lambert* Bibl. MSS. 311.

Sæc. XI.
ab an. M.

quod est liber ecclesiasticus a Canonibus, sive canticis sacris trium Odarum ita appellatus, qui continet officium a Septuagesima, quam illi vocant *Domesticum Publicani & Pharisæi*, usque ad sabbatum sanctum in ecclesiis eorum recitari solitum, ut nos docet idem vir doctissimus Dilfert. 1. de lib. Ecclæs. Gr. p. 69, &c. & nos alibi fusius.

quibus de religione Christiana per diocesanes Bremensem & Hanneburgensem adoque per totum Septentrionem, propagata, ab ingressu Willehadi ad Liemarum archiepiscopum, seu a temporibus Caroli M. ad Henricum IV. Imp. agit. His appendicis vice libellum subnexuit de situ Daniæ, & reliquarum, quæ trans Daniam sunt, regionum natura, moribus, & religione. Historiam itam una cum incerti auctoris historia regum Daniæ, & alterius anonymi historia archiepiscoporum Bremensium, edidit Erpoldus Lindenbrogius *Lugd. Bat.* 1595. 4to. (c) Eadem nuperrime cum notis in lucem emissa *Hebusslad.* 1670. 4to. (d) Prodiit *Hafnia* 1579. 4to. appendice destituta.

Sæc. XI.
ab an. M.

1080.

(a) MICROLOGUS, quem alii Beronem abbatem Augiensis, alii Guidonem S. Crucis Avellanæ abbatem fuisse volunt, utrique perperam; quiquis tandem sub hoc nomine lateat, vixit certe post annum 1080. immo scripsit defuncto jam Gregorio VII. post annum 1085. quin & si idem cum vitæ Caroli M. auctore fuerit, erat adhuc integro fere seculo junior, utpote Frederici I. Imp. æqualis. Scripsit librum *Micrologum* dictum, de *Ecclesiasticis observationibus*, seu de *Missa vite celebranda*. Exstat ille *Venet.* 1572. 8vo. inter Scriptores de divinis Officiis *Parisi.* 1610. fol. & in Bibliotheca Patr. tom. 18. p. 469. *Vita Caroli M.* tribus libris comprehensa in plurimis bibliothecis MS. extat; cujus auctor se Micrologum scripsisse in prologo testatur: Prologum itum edidit Bollandus ad 30. Januarii. (b)

ANONYMUS *Athornæ Rothomagensis* compilator, cœnobii S. Audœni Rothomagensis monachus, claruit circa annum 1080. *Res gestas* archiepiscoporum Rothomagensium in Acta retulit. Hæc ex ipso autographo edidit Johan. Mabillonius *Analect.* tom. 2. p. 424. alique non nulla ad sedem Rothomagensem spectantia subnexuit.

1080.

AUCTOR anonymus *historia regum Dalmatiae*, circa annum 1080. vixisse videtur. Scripsit sermone patrio, id est, Dalmatico, *commentariolum de regnum Dalmatiae & Croatiae gestis*, in quo non pauca ad ecclesiam spectantia referuntur. Hunc in Craina repertum, Latinitate donavit an. 1510. Marcus Marulus patricius Spalatenfis, & Dominico Papali, a quo acceperat, dedicavit. De auctoris sensu nil mutavit, verba tamen aliqua quæ superflua videbantur se resecuisse fatetur. Maruli versionem ad calcem operis de regno Dalmatiæ edidit Johan. Lucius *Amstel.* 1666. p. 303. Interim toto cœlo erravit Johan. Hallefordius Biblioth. Curiof. p. 257. qui Marulum, primum hujus libri auctorem, Lucium, Latiniū interpretem, facit.

1080.

1080.

GUALFREDUS, natione Italus, patria Longobardus, Rodulpho in sede Senensi succellit anno 1080. Concilio Valtellensi anno 1106. interfuit. Obiit an. 1127. 6. Cal. Aug. in ecclesia sua cathedrali sepultus. Scripsit plurima: nempe *sacramentum Gothofredi Bullionis in Orientem expeditionem* carmine Heroico, quæ in summæ ædis sacrario MS. asservatur: item *de utroque apostolico*, i. e. de Urbano secundo & Gilberto antipapa; *de Romana urbis laudibus*; *de annulo & baculo*; *de sacramento corporis & sanguinis Christi*; *de Christiani militis*; denique *Rationale*. Hæc nos docet Ferd. Ughellus Ital. Sac. tom. 3. p. 626. quæ tamen an edita sint, vel ubinam exstant, non indicat.

1080.

ADAMUS, *Magister* dictus, patria Misenus, ab anno 1077. ecclesiæ Bremensis canonicus, claruit anno 1080. Vir uti recte notat Ph. Brietius, *Sincerissimus*, & quo vix veraciorum ullum historicum producere potest ecclesiæ. Scripsit adhuc juvenis ad Liemarum archiepiscopum Bremensem *historia ecclesiæ præsertim Bremensis libros 4.*

(c) JOHANNES SCYLITZES, a dignitate *Cynopalates*, dictus, patria Thracensis, seu de Asia minoris juxta mare Ægeum oriundus, dignitate protoveltarius, dein magnus drungarius vigilum, ac tandem cunopalates. Claruit circa annum 1081. Scripsit *historiam verum in Oriente gestarum* a Nicephori Logothetæ Imp. interitu ad Nicephori Botoniæ depositionem, seu ab anno Christi 811. (Quo circiter tempore de-

1081.

(a) Conf. *Oudin.* ad an. 1160. tom. 2. p. 1447. (b) Edidit etiam cum argumentis capitum *Lambecini* tom. 2. p. 319. seq. *Henricus Whartonius* Auctuario ad Ullerium de Scripturis Sacris vernaculis p. 39. ex *Iovis* Carotenensis libro de officiis Ecclesiasticis MS. in bibl. Lambethana deprehendit *scionem* esse Micrologi auctorem, ut nos docet *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 4. p. 607. (c) Rescit. in Septentrionalium Scriptorum sylloge eodem *Erpoldo* curante *Francof.* 1609. & repetit. 1610. fol. (d) Hanc editionem fecit *Fabr.* recudi fecit inter Scriptores Septentrional. *Erpoldus* Hamb. 1706. fol. vid. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 17. (e) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 745. *Fabr.* Bibl. Gr. l. c. §. 8. vol. 6. p. 187.

Sæc. XI. ab
anno M.

siit Theophanes) ad annum 1081. Posteriorem *hystorie* partem annos 24. completentem, multis demum annis post priorem evulgatam conscripsit. Unde factum est, ut priorem partem, viz. ad annum usque 1057. integram in farragine suam Cedrenus transtulerit, paucis admodum omisiss. Reliqua hystoria portio, quæ ab anno 1057. ad 1081. progreditur, prodit Gr. Lat. cum Fabri & Goari notis Cedreno subjuncta Paris. 1648. fol. Integra hystoria prodit Latine interprete Johanne Baptista Gabio Venet. 1570. fol. (a) Existit ejusdem *suggestio* ad Alexium Comnenum Imp. de ambiguitate quadam in edicto de Sponsalibus recens pronulgato tollenda, in Leunclavii Jure Gr. Rom. tom. 1. p. 132.

1084.

JOHANNES, Sancti montis Sinai monachus, claudit anno 1084. Scriptit ad Nicolaum III. patriarcham Constantinopolitanum *questiones ecclesiasticas* 21. Exstant una cum Nicolai responsis, Græc. MSS. biblioth. Vindob. inter hystoricos Ecclesiast. Cod. 7. num. 54. fol. 201. p. 2. Incipiunt, *κρίθαινα ἐκκλησιαστικά πᾶν ἀναγκαῖα καὶ ὠφέλιμα, κατὰ τῶν καὶ ἀποκρίσεων ζητούντων παρὰ τῶν μοναχῶν ἱεράων τῶν ἡσυχαστῶν τῶν τῶ ἀγίων οἶν, τῶ μακαρίῳ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως Κυρῶ Νικολάου. Πρωτοφωτιστοῦ* &c. Eiusdem, ni fallar, Johannis Monachi sunt quæstiones ecclesiasticæ ad Nicolaum patriarcham CP. quæ habentur ibid. Cod. Jurid. 11. num. 2. fol. 47. Prima quæstio sic incipit, *τοῦ μὲν ὁ ἀνέξιος παντοῦ τοῦ θεοῦ τῆς μεγίστης ἀγιοσύνης σου γράφω, διόσποτα ἄγιε* &c. Eiusdem forsitan & *metaphrasis metrica* S. Synboli; cujus principium, *πιστὺν θένει ἐς τὴν καὶ Πατρί' αὐτογενέθλου* &c. ibid. Cod. Theol. 128. num. 8. fol. 229. iterumque Cod. 243. num. 3. fol. 1. p. 2.

1084.

NICOLAUS, *Grammaticus* dictus, ex monacho patriarcha Constantinopolitanus renunciatus est anno 1084. seu ut habet Baronius, anno 1089. A Ricciolo in chronologia reformata tom. 3. p. 21. una cum Baronio, ad annum 1089. refertur, & Nicolaus Muzalan vocatur, cum revera Nicolaus IV. patriarcha illud cognomen habuerit; ut ex antiquo patriarcharum Constantinopolitanorum catalogo Iambico recte notat Lambecius Comment. lib. 6. p. 302. Vir litterarum non rudis, inquit Zonaras, haud adeo peritus tamen. Obiit an. 1111. seu ex Baronii calculo 1117. Exstant Gr. Lat. *decreta synodalia duo de Nuptiis patris monachice*, in Leunclavii Jure Gr. Rom. lib. 3. p. 215. Aliud de *prestatione Canonici*

corum, lib. 4. p. 269. *Epistola synodalis* prolixissima ad Alexium Comnenum Imp. probans ex sacris canonicis & legibus non esse fas, ut episcopatus a metropoli bus auferantur, ibid. p. 271. Exstant Gr. Lat. *responsiones* ejus *synodice* ad varias quæstiones a quibusdam monachis extra urbem conunorantibus sibi propolitas, inter Theodori Balsamonis opera edita Paris. 1620. p. 227. sed in fine mutilæ ex bibliothecæ Vindobonensis codicibus MSS. suppleri possunt. Vide Lambec. Comment. lib. 4. p. 187. lib. 6. part. 1. p. 52. Eiusdem, ni fallar, carmen versibus politicis de *Jejunio* & *Festis totius anni*; Incipit, *παλλὰ καὶ μετ' ἑξέως τέκνει ὕλην ἡμῶν* &c. habetur MS. biblioth. Vind. Cod. Jurid. 10. n. 17. fol. 100. p. 2. *Responsa ecclesiastica* ad Johannem monachum Sinaitam ibid. Cod. Hist. 7. num. 54. *Sanctio ecclesiastica* de oblationibus liturgicis, hoc initio, *ἡ μὲν πρώτη προσφωρεῖ ἐστὶν ἡ δευτέρα* &c. ibid. num. 55. fol. 204.

RICEMARCHIUS, gente, ut videtur, 1085. Cambro-Britannus, Sulghimi episcopi Menevensis filius, sub patris cura & disciplina, pietate & bonis litteris institutus, post Abrahamum in fede Menevensi anno 1085. successit. In tabula relict *vitan* S. *Dorsidia* primi Menevensis episcopi, ex vetustioribus monumentis contextam. Exstat in codice perantiquo bibliothecæ Cottonianæ, sub Velpafiano A. n. 14. Ricemarchi opus, quod affectato dicendi genere, & immanti prolixitate laboravit, in lucem producere noluit Cl. Whartonus, ea locum exhibuisse contentus, quæ ad Gyraldi hac de re hystoriam additamentorum loco esse possunt. Hæc habes Angl. Sacr. tom. 2. p. 643.

(b) BENNO, natione Germanus, ecclesie Romanæ archi-presbyter & cardinalis, a Clemente III. antipapa in Gregorii VII. sententia synodali depolitus locum a concilio Brixiensi anno 1080. subrogato, factus, claudit anno 1085. Clementis, Guiberti *Revennat* antea dicti, partibus constantissime adhæsit, Gregorio VII. hostis infensissimus: quo nomine plenis conviciorum ac calumniarum plaustris a Baronio, aliisque scriptoribus pontificiis obruitur. Anno 1098. concilio Romano inter alios cardinales subcript. Quid illi exinde contigerit, non liquet. Scriptis de *vita* & *rebus gestis Hildebrandi pape* libros 2. Exstant apud Orthuinum Gratium in Fasciculo Rerum extendarum, (c) & apud Illyricum in catalogo Testium veritatis, p. 220. Scorsim prodierunt *Francforti* ad Viadrum 1581. de-

(a) Præfatio, quam hystoriz suæ permisit *Scylitzes*. habetur in Catal. Cod. MSS. Bibl. Constantinian. a *Montfaucon*. edit. p. 202. (b) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 2. vol. 1. p. 562.* (c) Edit. *Colm.* 1553. re-cul. opera *Edm. Brevius Lond.* 1690. fol.

nique

Sæc. XI. ab
anno M. nique inter varia opuscula *Anti- Gregoriana*
a Melchiorre Goldasto edita *Hannov.* 1611. 4to.
p. 1.

habita reperitur apud Leonem Oltienfem Sæc. XI. ab
Chron. Cassinenf. lib. 3. c. 71. & Baronium anno M.
ad an. 1087. (c)

1086. (a) VICTOR III. patria Beneventanus, Beneventani principis filius unicus, natus anno circiter 1027. dum vitam egit sæcularem *Dausferius* dictus, postea assumpto *Desiderii* nomine, in cœnobio Cassinenfi vitam iniiit monasticam, atque abbas electus est anno 1056. (b) ætatis 30. Anno sequenti a Stephano X. apocrisarius ad Michaëlem Stratioticum Imp. designatus est: verum pontifice paulo post e vivis sublato, ex itinere Cassinum rediit. Anno 1059. a Nicolao II. presbyter ordinatus, & cardinalis renunciatus est. Anno 1084. Gregorium VII. Roma fugientem in monasterio suo honorifice excepit: & ab eo anno sequenti in extremis agente sibi successor designatus est. A clero itaque Romano anno 1086. die 24. Maii pontifex electus, nullis tamen rationibus adduci potuit, ut pontificatus onus susciperet: sed Cassinum secedens, integro fere anno ibi delituit; donec anno sequenti in concilio Capuano enixis episcoporum precibus expugnatus celsit, ac die 9. Maii ordinatus est. Mense Augusto synodum Beneventi habuit; ubi Guibertum antipapam anathemate percussit, excommunicatorum consortium vitari precepit, & episcopos abbatesque qui investituræ a laicis acciperent, deponi decrevit. Mense Septembri agrotans, Cassinum se deferri iussit; ubi 16. Cal. Octobr. veneno in calice inter sacra mysteria propinato interit. Scripsit exemplo Gregorii M. *de miraculis a S. Benedicte, aliisque monachis Cassinenfibus gestis dialogorum libros 4.* in quibus haud pauca reperies adeo absurda, fabulosa, & Christianæ religionis majestate gravitateque indigna, ut quocunque demum animo scripta sint, eniunctioris naris hominibus ridum movebunt: certe in iis & scriptoris iudicium, & rerum gestarum fidem merito desiderabis. Libri tertii finis totiusque quartus, (tot enim scripsisse Victorem ipse nobis, & Petrus Diaconus auctores sunt) in autographo Vaticano decant: an alicubi adhuc delitescant non liquet; nec tantum res est ut curiosius investigemus. Tres hosce dialogorum libros ex codice Vaticano primus eruit, notisque additis *Rome* edidit J. B. Marus. Deinde prodierunt cum ejusdem notis *Parisi.* 1666. 8vo. inde apud Mabill. Sæc. Benedicte IV. part. 2. p. 425. apud Henfchenium ad 21. Martii, & in Biblioth. Patr. tom. 18. p. 837. Oratio ejusdem *ad episcopos in synodo Beneventana*

(d) BRUNO, natione Germanus, domo Colonienfis, parentibus non obscuris natus, factus primo canonicus Rhemenfis, & scholarum magister, inde anno 1086. (vel 1084. ut ex Chronico MS. Carthusian. notat Selserus) in Carthulicæ eremum secessit, ibique ordinem Carthusianorum monachorum primus instituit, ac instituto præfuit. Quæ referunt scriptores quamplurimi de celebri quodam doctore Parisiensi, doctrina & vitæ probitate dudum claro, qui, dum cadaver in fœtore jaceret, e mortuis reviviscens, & in loculo residens prima vice se julto Dei iudicio accusatum, sequenti die se judicatum, tertia vero se julto Dei iudicio damnatum esse clamaret, deque Brunone qui una cum aliis aderat, hac occasione terrore in eremum fugiente, putidam omnino olent fabulam, tamen olim in Breviario Romano locum habuerint. Et totam certe hujus fabulæ scenam erudite & condide, uti solet omnia, plenius testimoniorum & rationum momentis singulari libello refutavit Cl. Launonius Dissert. de vera causâ secessus S. Brunonis in eremum. Verum ad Brunonem nostrum redeamus. Exacto in hoc munere sexennio, ab Urbano II. papa, qui eo olim præceptore usus fuerat, anno 1092. Romam evocatus est; ut in negotiis ecclesiasticis ipsi a consiliis esset. Verum turbaturum, morumque aulicorum brevi pertæsus, anno 1095. relicta curia Romana, & repudiato archiepiscopatu Rhegniensi, quem ei Urbanus obtulerat, in Calabria eremum se contulit: ubi cum monachorum sodalicio per aliquot annos præfuisset, tandem ex hac vita decellit anno 1101. die 6. Octobr. post mortem inter sanctos relatus.

O P E R A.

Expositio in omnes Psalmos Davidicos.
Commentarium in omnes epistolas D. Pauli.
Prodiit seorsum *Parisi.* 1509.
Liber de laudibus Ecclesiæ.
Liber de ornamentis Ecclesiæ.
Liber de Novis.
De aliquot præcipuis Festis Christi Salvatoris.
In solemnitates aliquot B. Virginis.
Liber sermonum de Martyribus.
Liber sermonum de Confessoribus.
Sermo de S. Michale.
Sermo de contemptu Divitiarum. Non defunt autem, qui opuscula isthæc omnia a li-

(a) Conf. *De Pir.* Hist. Eccles. vol. 9. p. 69. (b) An. 1058. ut notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 2. p. 63. (c) *Centio quondam* de S. Mauro abbate Cassinenfi, & *Epistolas ad diversos memorat Fabr.* ibid. (d) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. vol. 1. p. 734.

Sæc. XI.
ab an. M. bro de laudibus ecclesiæ inclusive enumerata Brunoni nostro adjudicant, & Altensi ascribenda esse contendunt.

Epistole 2. ex eremo Calabria scriptæ, altera ad *Radulfum Viridem*, ecclesiæ Remensis præpositum, altera ad monachos suos *Caribuscæ* eremini in Delphinatu prope *Gratiopolim* incolebant.

Prodiunt Brunonis opera a Badio Ascensio edita *Parisi*. 1524. dein studio Theodori Petrei *Cohn*. 1611. 3. tom. fol.

Confessio fidei exiit apud Mabillon. *Analect.* tom. 4. p. 400.

1087. BRUNO, patria Longobardus, in villa Soleria apud Insulbes ex illustri Altensium prosapia natus, Andræ & Willæ filius, pietatis & studiorum tyrocinia in Altensi monasterio posuit, inde in Hetruriam transiens inter canonicos Senensis cooptatus est: hinc Romam venit, & coram Gregorio VII. adversus Berengarium in synodo Romana anno 1079. disputavit, episcopus Signienfis a pontifice mox designatus: cumque pontifici venienter ea in re reniteretur, pia quadam fraude a Gregorio circumventus, onus inpositum suscipere coactus est. Claruit præcipue circa annum 1087. Anno 1096. concilio Turonensi interfuit. Post plures in episcopatu transactos annos, solitudinis desiderio victus, anno 1104. Cassinum aufugit. Enixis precibus pontifici Paschali oblati episcopatum suum repetunt Signienfes. Ille pontificis auctoritate compellus ad sedem suam rediit. Eodem anno legatus a pontifice missus est, primo ad Rogerium Apuliæ Comitem, deinde cum Boemundo Antiochiæ principe in Gallias, ubi concilium Turonense celebravit. Anno 1107. Cassinum reversus, ejusdem cœnobii abbas eligitur, Paschale papa electionem comprobante, atque istud ei elogium reddente, dignissimum esse cui se vita sancto Christianæ reipublicæ gubernacula traderentur. Anno 1108. Paschalem ad synodum Beneventanam comitatus est. Anno 1111. pontificis iussu sese abbatis munere abdicavit: & ad Signienfes suos reversus anno demum 1125. Cal. Septembr. in Domino obdormivit, episcopatus anno 44.

(a) OPERA.

Commentaria in Pentateuchum.
Commentarius in Job.
Commentarius in Psalterium. (b)
Commentarius in Cantica Canticorum.

(a) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* l. 2. vol. 1. p. 787. (b) Aliud opus in *Psalterium*, ut ipse testatur in præfatione Comment. in Psalmos editi, *Comment. in librum Iudicum*, in *Judith*, & *in Nidam*, sed inedit. memorat *Le Long. Bibl. Sac.* vol. 3. p. 654. (c) Eadem est cum ea que sub nomine Gregorii Magni inter eius opera edita est, teste *Quint.* qui Compendium vite Roberti ex 2. MSS. Cod. unicum expositione ipsa exhibuit tom. 2. f. 769. (d) Conf. *Du Pin. Hist. Eccles.* vol. 9. p. 70. fcy.

Commentarius in Apocalypsin.
Homilie, seu sermones 145. Eusebio Emelino, aut Eucherio Lugdunensi, aut aliis adhuc veterum nominibus perperam ascripti.

Tractatus in Canticum Zachariæ.
Tractatus de incarnatione Domini.
Argumentum de sacrificio Aznui.
De Sacramenti, Ecclesiæ mysteriis, atque Ecclesiasticis ritibus opusculum.

Vita S. Leonis IX. pape.
Responsio ad questionem, Cur corruptum ecclesiæ statum?

Vita S. Petri episcopi Anagnini.
Sententiarum libri 6. viz. De laudibus Ecclesiæ. De ornamentis Ecclesiæ. De novo Mundo. De festivitatibus Festivitationis. De laudibus B. Virginis. De Martyribus, Confessoribus, &c. Opuscula ista inter Brunonis etiam Carthusiensis opera habentur.

Prodiunt Brunonis opera a Mauro Marchesio, monacho Cassinensi, in unum collecta, auctori suo vindicata, & notis illustrata, *Venet.* 1651. 2. tom. fol. & exinde in *Biblioth. Patr.* tom. 20. p. 294.

Opusculum Brunonis de consecratione Ecclesiæ & vestimentis Episcoporum, integrius edidit Lucas Dacherius *Spicileg.* tom. 12. p. 79.

ROBERTUS de TUMBALE. 1087.
NIA, Gallus, cœnobii in monte S. Michaelis de periculo Maris monachus, postea ab Odone episcopo Baiocensi monasterii S. Vigonis, juxta murum urbis Baiocensis sita, abbas constitutus est anno 1087. teste Orderico Vitali *Hist. Eccles.* lib. 8. p. 665. Verum patrono in carcerem conjecto, monasterii sui regimen deferuit, Romanque profectus, & a Gregorio VII. pontifice summo cum honore exceptus, reliquam vitæ partem in ecclesia Romana traduxit. Scripsit inter reliqua peritia sua monumenta, inquit Ordericus, loco citat. brevem & luculentam, sensique profundam super *Cantica Canticorum expositionem.* (c) Latet id opus MS. in variis bibliothecis. *Prologium* ad Ansfriedum abbatem, & initium operis edidit Johan. Mabillonius *Analect.* tom. 1. p. 125.

(d) URBANUS II. Otto antea dictus, 1087.
natione Gallus, ex oppido Castellionis in archiepiscopatu Rhemenfi, ecclesiæ Romanæ cardinalis, & episcopus Othenfis, anno 1083. a Gregorio VII. ad Henricum Imp. in Italia agentem legatus, ab eo captus & in custodiam missus est. Anno 1084. senten-

Sæc. XI.
ab an. M.

tiam anathematis contra Henricum ejusque fautores in synodo Rotiana recens iteratam, undequaque per Germaniam promulgavit. Anno 1085. habito in Germania concilio Quintilneburgensi ex episcopis Hildebrandinis collecto, Wecilonem electum archiepiscopum Moguntinum hæreses damnavit; quod principem a pontifice excommunicatum non regno, sed communione solummodo, excidere docuisset. Anno 1087. a Victore III. moriente, successor designatus est, & a cardinalibus electus, pontifex Romanus creatus est Terracinae anno 1088. die 12. Martii. Anno 1089. Henricum regem, omnesque ei obsequium præstantes anathematizavit. Anno 1090. concilium Melphitanum contra clericos conjugatos celebravit. Anno 1091. habito concilio Beneventano Guibertum antipapam anathemati subjecit. Anno 1093. Henricum Imp. iterum excommunicavit; & Conradum filium arma rebellis patri inferre persuasit. Anno 1095. in concilio Placentino Berengarianos, Guibertianos, clericosque Simoniacos ac conjugatos, damnavit. Eodem anno in Galliam profectus concilium Claromontanum celebravit: in quo Philippum Gallie regem excommunicavit; & ingentem Christianorum exercitum contra infideles loca sancta tenentes præliatutum, conflavit. Anno 1096. in concilio Turonensi Philippum regem penitentem absolvit. Anno 1097. pro unicendis in fide Grecis cum Latinis, concilium Barense indixit: in quo Anselmo Cantuariensi contra Græcos de processione Sp. S. disputandi partes dedit. Anno 1099. in synodo Romana Guibertum antipapam, & clericos concubinarios iterum anathematizavit. Obiit eodem anno, die 29. Julii. Exstant *epistole* 59. Conc. tom. 10. p. 422. & *aliæ* 4. ibid. p. 1839. *sermones* 2. ad synodum Claromontanam ibid. p. 511. atque *aliæ epistole* 2. apud Baluzium Miscellan. tom. 2. p. 177. (a)

1087.

JOHANNES, ecclesie Atinensis in Italia episcopus ordinatus est anno 1087. E vivis excessit 2. Idus Septemb. anno 1099. Inter plura quæ in ecclesie suæ usum & ornamentum consulit, illud erat non postremum, quod ecclesie majoris muros ampliavit, & in iis hitorias veteris novique Testamenti depingi fecit. Exstat *sermo* ejus de SS. *martyribus Marco, Nicandro, & Miniciano* apud Ughellum Ital. Sacr. tom. 6. p. 557. Plura scripsisse innuit Ughellus, sed quæ invidiosa vetustas devoravit.

(a) *Aliæ* 4. exstant apud eundem Baluz. in Append. ad Petri de Marca Diff. 1. Paris. 1669. *Epistole* 16. antea ineditæ exstant etiam apud eundem tom. 6. Miscellan. p. 37. *Epistola de Electione sua* habetur in *Edm. Martene Collectione Veterum Scriptorum & Monumentorum* tom. 1. p. 149. *Privilegium pro Canonici S. Antonii Diocesis Ruchunensis* ex MS. Colbertino ibid. p. 147. *Bulla pro monasterio Paduensis* ibid. p. 269. *Epistole* 4. *aliæ* ibid. tom. 3. p. 878. *Epistole* 9. in Cod. Diplomatic. *Udalrici* p. 171. (b) *Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 26. §. 6. vol. 8. p. 517. & l. 5. c. 42. §. 11. vol. 10. p. 294. Osius, tom. 2. p. 854.*

(b) NICOLAUS, metropolita Methonensis, claruisse videtur circa annum 1090. quem tamen alii ad sequentis sæculi finem referunt: qua quidem in re nihil certi statuo. Scripsit *libellum de corpore & sanguine Christi* adversus eos qui dicunt consecratum panem & vinum non esse corpus & sanguinem Domini: in quo tamen sunt, quæ caute legenda esse moment ipsi editores pontificii. Exstat Gr. Lat. in Auctuario Duceano tom. 2. p. 272. Exstant ejusdem *tractatus* 3. de processione Spiritus S. *adversus Latinos*, MSS. in bibliotheca Vaticana; quos se legisse testatur Leo Allatus de Consensu Eccles. lib. 2. c. 10. §. 2. De tertio vero dubitare videtur, annon juniiori cuidam Nicolao Methonenfi tribuendus sit.

SIMEON, patriarcha Hierosolymitanus, claruit circa annum 1090. ad quem, ipsum refert Freherus in Chronologia utriusque imperii Juri Græco-Romano præmissa. Circa hæc tempora vixisse omnino censendus est. Scripsit *tractatum de Armenis* adversus Latinos. Princip. *Ἀρμένων, ὡς φιλοχρητέασι λατοῖν, τὸ οὐσαντικὸν γραμματικὸν τῆς ἀρχαίας θρησκείας ἡμῶν* &c. Vide L. Allat. de Script. Simeon. p. 180. In hoc opusculo auctor mentionem facit epistolæ, a quodam Sylvestro papa ad Clericum quendam Latinum Constantinopoli versantem, scriptæ. Qui quidem Sylvester alius esse non potuit, quam vel Sylvester II. qui ab anno 999. usque ad annum 1003. Romanam sedem tenuit, vel Sylvester III. qui anno 1044. rejecto Benedicto, ex episcopo Sabinenfi papa factus est.

JOHANNES, primum cœnobii in Oxia insula siti monachus, factus deinde patriarcha Antiochenus, claruit excurrente hoc sæculo circa annum 1090. Fuisse hoc circiter tempore hujus nominis patriarcham Antiochenum, fidem nobis faciunt Gulielmus Tyrius, Ordericus Vitalis, alique. Scripsit *eclogas æsteticas* ex variorum Sanctorum patrum, aliorumque scriptorum ecclesiasticorum operibus collectas, & in duas partes divisas, in quarum prima agitur de meditatione mortis & extremi judicii; in secunda de oratione, psalmodia, & sacra synaxi, excerptis quibudam miscellaneis hinc inde insertis. Opus est *ἀνέφαλον*. Nihilominus in fine auctor se prodit hac subnotatione, *Τέλος τῆς βιβλῆς τῆς μακαριωτάτης πατριάρχης Αντιόχειας κυρίῳ Ἰωάννῃ τῷ ἐν τῇ Ὄξῃ.*

Exstat

Sæc. XI.
ab an. Ml.

Exstat MS. opus hoc æceticum biblioth. Vindob. Cod. Theol. juxta ordinem Lambecianum 241. Nesselianum 276. num. 1. fol. 1. Scio Cl. Cotelierum not. ad Monument. tom. 1. p. 747. has eclogas Johanni cuidam patriarchæ Antiocheno juniore, qui itidem monachus Oculis fuerat, & sub medium sæculi duodecimi vixit, tribuere, verum nulla ratione reddita: cumque auctorum ex quibus sua excerpterit nemo Michaële Pifello, qui anno 1050. floruit, posterior deprehendatur, nostro potius adjudicandas censere. Notet etiam lector codice Cafareo Theol. 324. juxta Lambecium, num. 18. contineri excerpta varia ex Photii, Nicetæ Stethati, aliorumque Græcorum operibus contra Latinos de processione Spiritus Sancti &c. In quibus locum suum habet Johannes patriarcha Antiochenus. An noster is fuerit, an junior de quo infra ad an. 1150. dicere non habeo.

1090.

GULIELMUS *Pisaniensis*, primo quidem miles, deinde Gulielmi Ducis capellanus, demum Lexoviorum archidiaconus, claruit circa annum 1090. In Acta retulit gesta Gulielmi Normannorum Ducis & regis Anglorum. Opus, tum principio tum fine mutilum, ex bibliothecæ Cottonianæ codice antiquissimo & tantum non autographo descriptum edidit Andreas Du Chesniius Script. Norman. p. 178. illudque, *librum polito sermone, & magni sensus profunditate præclarum*, vocat Ordericus Vitalis Hist. Eccles. lib. 3. p. 503. (a)

1092.

(b) IVO, seu *Ἰβω*, gente Gallus, patria Bellovacensis, Hugone de Altylo & Hiltemburga natus, Lanfranci adhuc Prioris Becensis discipulus, deinde abbas S. Quintini Bellovacensis, demum anno 1092. ab Urbano papa episcopus Carnotensis ordinatus est. Anno sequente ab episcopis in concilio Stampensi laicæ majestatis accusatus, ob ordinationem a pontifice susceptam, appellatione ad sedem Romanam interposita, censuram evasit. Anno 1095. cum Philippum regem, qui dimissa Berta uxore legitima pellicem superinduxerat, acriter objugaret, plurimas a rege injurias passus est, bonis mulctatus, & in carcerem conjectus; mox tamen Boëlli Comenaniensis episcopo intercessionem liberatus. An. 1104. Rotrocom Comitem Comenaniensem ex-

communicare a pontifice Romano jussus, Sæc. XI. constanter reuit, neminem indicta causa ab an. Ml. excommunicandum esse contendens. Obiit anno 1115. die 23. Decembris.

OPERA.

(c) *Decretorum liber*, in 17. partes distributus, maximam partem ex Burchardi collectione desumptus. Prodiit Basl. 1499. 4to. Lovanii 1557. 8vo. & cum epistolis 1561. fol.

Panormia, quæ Decretorum ecclesiasticorum quasi summa quædam est, in 8. partes divisa. Scio equidem, non deesse plures, qui hanc Panormiam Ivoni nostro abjudicant; & Hugoni cuidam Catalaunensi tribuunt; & inter alios quidem pro hac sententia strenue militat Gerardus Mastictrichtius Hist. Juris Eccles. num. 267, 268, 269. Verum opus id Ivoni vindicat Doctill. Baluzius, & vetustissimum codicem MS. S. Victoris Parisiensis Hugone Catalaunensi multo antiquiorem esse contendit; quin & Panormiam ante decretorum opus conditam fuisse, pluribus id agit præfatione ad Anton. Augustinum de emendatione Gratiani num. 21, &c. Panormia ista una cum decretorum libro excudi solet. (d)

Epistole 287. prodierunt cum notis Francisci Jureti, & Johannis Bapt. Soucheti Paris. 1585. 4to. & 1610. 8vo. Ex his ultima, quæ est ad Haymericum titulo libelli *de corpore Domini* in Bibliothecis Patr. haberi solet. (e)

Sermones 22. de ecclesiasticis Sacramentis ac Officiis, præcipueque per annum Festis (f) Exstant inter Scriptores de divinis Officiis Col. 1568. (g) Paris. 1610.

Breue Chronicon de regibus Francorum a Pharamundo usque ad Philippum I. Francorum, & Gulielmum Rufum Anglorum, reges. Quæ enim de Henrico I. Angliæ rege habentur, ab aliena manu addita sunt.

Omnia isthæc Ivonis opera in unum collegit, & castigata edidit Johannes Baptista Souchetus, Paris. 1647. fol.

Epistola ad Bernierium abbatem Bona-vallis, atque alia quædam, edita sunt a Dacherio in Appendice ad Guiberti opera p. 664, 668.

In monasterio Elnonensi habetur Ivonis Carnotensis MSS. tractatus de Excommunicatione, nisi reuocati fuerint, minime vitandū, idem libellus de sacramento Dedicationis,

(a) Gulielmi *versus Leoninum* in Clementem III. edidit Usserius in Sylloge Epist. Hibernic. p. 118. (b) Conf. Oudin. tom. 2. p. 871. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 10. p. 1. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ. l. 9. vol. 4. p. 602. (c) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 6. c. 1. §. 23. Art. 14. vol. 11. p. 81. (d) Liber *Panormie* Ivonis Carnotensis, de multimoda distinctione Scripturarum sub una castorum eloquiorum facie contentarum, habetur MS. in bibl. Cotton. sub *Pitebio* A. 1. n. 1. (e) Sexagelimum de *investitura Episcoporum* & *Abbatum* exhibuit Goldastus in Apologia pro Henrico IV. p. 181, ut notat Fabr. loc. citat. Epistolam unam exhibuit Muratorius Anecdotorum Latinorum tom. 1. p. 218. (f) Sermones in *celebrioribus anni Festis* 14. una cum epistolis 253. habentur MS. in Bibl. Cott. sub *Claudio* A. 6. n. 2. seq. (g) Atque inde *Rome* 1591. fol. & in Bibl. PP. Paris. 1624. tom. 10. recte Fabr. Ediderunt etiam cum epistolis P. Pithæus Paris. 1585. 4to. & Juretus ex *Papirio Majoni* codice an. 1610. 8vo. ut notat Oudin. ubi supra. Excerpta five *Chronica* habentur MS. in bibl. Cott. sub *Orbone* A. 14. n. 2. Exstant etiam Ivonis varii Tractatus ibid. c. 7.

Sæc. XI.
ab an. Ml.

§ adificationis Ecclesiæ, (a) § de ordinatione ac dignitate sacrorum Ordinum, monente Ant. Sanderò Biblioth. Belg. MSS. part. 1. p. 33. & § 1. Habentur etiam hæc posteriora opuscula in monasterio Lätienfi, teste eodem Sanderò part. 2. p. 28. ubi extant ejusdem Ivonis libri de Sacramentalibus, De oratione Domini, & Symbolo, De convenientia V. & N. Testamenti, De significationibus indumentorum Sacerdotalium. An operis decretalium, vel sermonum ejus pars sint, dicant nobis, quibus inspicere contigit.

Caterum chronicon istud amplum a Nino Alsyrorum rege usque ad Ludovicum Pium Imp. quod sub Ivonis nomine MS. extare prodit Vossius,* alique, quodque sub ejusdem nomine mutilum dedit Freherus *Hæc. 1611.* (b) Hugoni monacho Floriacensi debetur; uti nos infra pluribus subnotabimus.

* De Hist.
Lat. l. 2. c.
47.

1092.

PETRUS, magnæ ecclesiæ CP. diaconus, & chartophylax, claruit anno 1092. Extant *responsa brevia ad interrogata de diversis casibus* Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 6. p. 395.

1093.
Antiq. Britan. p. 115.
Vit. Anselm. per Eadmer. ap. Sur. April. 21. p. 307.
Baron. t. 11. ad an. 1093.

(c) ANSELMUS, patria Burgundus, Augustus in Alpibus natus, parentes habuit genere illustres Gundulphum patrem, Hemmeburgam matrem. Lanfranci fama excitatus ad Becensem monasterium properavit, atque ordinem Benedictinum ingressus est anno ætatis 27. Post Lanfrancum primum Prior, deinde post quindecim annos abbas Becensis constitutus, in utroque munere illi successit. Exactis in hac etiam provincia aliis annis quindecim, ab Hugone Comite Celtrienfi in Angliam evocatur: cumque negotii cujusdam conficiendi causa apud Gulielmum Rufum tunc ægrotantem ageret, eique sana consilia præstetim de tot sedibus episcopalibus vacantibus subministraret, ipse inter alios episcopus designatus, vehementer tamen diu reluctatus, sedi Cantuariensi a rege præfectus est, ab episcopis, qui aderant, inauguratus die 4. Decembr. anno 1093. Crebræ atque ingentes ci lites, ab inito statim pontificatu ab iracundo nimis ferocique rege, excitæ sunt. Primum de pallio recipiendo disceptatum est; Anselmus id ab Urbano papa expetiit. Nolu it id Gulielmus, in Guiberti partes propensior. Initis tamen

utrunque induciis, & recepto Cantuariæ anno 1095. pallio; acris paulo post erupit bellum. Anselmus regem omnia soluta animi libidine agentem, templa evertentem, ecclesias devastantem, Deo pariter ac hominibus injurium, acriter corripuit. Rex Anselmo juramentum de papa neutiquam appellando sibi præstare jussit. Neuter alteri cessit. Anselmus anno 1097. in exterarum oras exul abiit; & Lugdunum secessit. Inde Romam ab Urbano pontifice accitus, ingenti honore exceptus est: & in concilio Barenfi contra Græcos disputavit. Pontificem vero anathema contra Gulielmum regem expedientem precibus suis inhibuit. Anno 1100. ab Henrico rege in Angliam revocatus rediit. Redeuntem alie statim exceperunt controversiæ, de homagio regi præstando, & ordinandis episcopis, quos ipse Henricus, fraterque Gulielmus per anulum & baculum investierant. Utrumque fieri præcepit Henricus, recusavit Anselmus. Anno 1102. habito Londini generali concilio laicas investituras, & conjugia clericorum damnavit. Anno 1103. regis rogatu Romam profectus est, pontificem, cui rei integræ cognitio ab utraque parte commissa erat, consulturus. Paschale igitur papa pro Anselmo judicium ferente, ille in Angliam redire veritus, Lugduni sedecim mensibus sedesit. Anno 1107. Henricus Adelæ sororis Comitissæ Blesensis rogatu cum Anselmo in gratiam rediit: concordia utrinque sancita, rex investitura episcoporum atque abbatum cessit. Archiepiscopus investitis antea a rege præfules ordinavit. Cantuariam igitur reversus, sedem quiete deinceps tenuit: & clericorum conjugio ecclesia Anglicana eliminando strenue incubuit. Obiit anno 1109. die 21. Aprilis, ætatis suæ 76. archiepiscopus 19.

(d) OPERA.

Epistolarum libri 3. (e)
Monologium seu soliloquium.
Profologium seu alloquium.
Liber incerti auctoris pro insipiente, adversus Anselmum profologium.
Liber contra insipientem, seu apologeticus adversus librum præcedentem.
Dialogus de Veritate.
Dialogus de libero Arbitrio.
Dialogus de casu Diaboli.
Disputatio dialectica de Grammatica.

(a) Afferatur etiam MSS. in Bibl. Cott. sub Domitiano A. 12. n. 1. *Vita Angustini Hipponeusii* ibid. sub *Vitelio* D. 13. n. 1. *Commentarius in Psalmos* extat MSS. in Bibl. Colbertina, teste *Quindio* ubi supra p. 874. (b) Extat MSS. in Bibl. Cott. sub *Vitelio* E. 8. n. 22. Vidit sub nomine *Hugonis* in Bibl. Igniacens. in episcopo Rhemenfi *Quindio*, qui nos docet haberi in Regia Galliarum Bibl. MSS. Cod. Latino 4959. atque inde imprimi, fide mutilum an. 1618. 4to. cura *Bernardi Rotendorf.* (c) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccles. vol. 9. p. 92. (d) Conf. *Quindio*, tom. 2. p. 930. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. l. 1. vol. 1. p. 296. seq. (e) Librum quartum *Epistolarum* antea ineditas complectentem addiderunt Patres Benedictini in edit. nova *Anselmi Paris.* 1721. fol. *Epistola Anselmi* integre n. 416. habentur MSS. in Bibl. Cott. sub *Claudio* A. 11. *Profologium* cum aliis tractatulis ibid. E. 1. n. 4. seq. *Tractatus de malo*, & *nihil* ibid. sub *Vespassiano* E. 4. n. 16. *Epist. ad Gilbertum* Episc. Luncenensem, aliam ad Episcopos Hiberniæ, 2. ad *Murchardum* Regem Hiberniæ, aliam ad *Mactum* Episc. Waterfordensem, cum alia ad *Samuelem* Episc. Dublinensem edidit *Usserius* in Epist. Hibernicis p. 89. seq.

Tom. II.

X

Liber

Sæc. XI ab
anno M.Traſatus de ſacramento Altaris, ſeu de corpo-
re & ſanguine Domini.

Liber de Fide, ſeu de incarnatione Verbi.

De nuptiis Conſanguineorum.

Libri 2. contra Gentiles, Cur Deus homo.

De proceſſione Spiritus S. contra Græcos.

De conceptu Virginali, aſtro, & Peccato originali.

Fragmenta variorum Anſelmi traſatutum de conceptu Virginali paſſivo.

De tribus Waleranni queſtionibus, ac præſertim de Fermento & Azymo.

De Sacramentorum diverſitate.

Concordia Præſcientiæ, Prædeſtinationis, & Gratiæ cum libertate.

Liber de voluntate Dei.

Meditationum libri 10. viz. De humana Conditione, De terrore Judici, &c. (a)

Liber de ſalute Animæ, Manuale dictum, S. Auguſtino perperam tributum. (b)

Meditatio ad ſororem de beneficiis Dei.

Meditatio de paſſione Chriſti.

Alloquia celeſtia, ſive Facile piorum affectionum, erga Deum, Chriſtum, Deiparam, & Calice complures, numero 57.

Mantiſſa Meditationum & Orationum in quinque partes tributa. (c)

Hymni & Pſalterium in commemoratione Deiparæ.

Liber de excellentia glorioſe Virginiæ Mariæ, quem Bellarminus Anſelmo adjudicat. Eum, pariter ac ſequentem librum, Eadmero vindicat, Gabr. Gerberonius.

Liber de quatuor virtutibus B. Mariæ, ejusque ſublimitate.

Paſſio SS. Guigneri ſive Fingaris, Piale, & Sociorum.

Liber exhortationum ad contemptum temporalium, & deſiderium æternorum.

Admonitio pro moribundo.

Paræneſis ad Virginem Iuſſam.

Sermo ſive liber de Beatitudine.

Homilia in illud, Introivit Jeſus in quoddam caſtellum.

Homilia in aliquot Evangelia.

Carmen de contemptu Mundi, & alia Carmina. (d)

OPERA SUPPOSITITIA.

Liber de ſimilitudinibus B. Anſelmo adſcribi ſolitis. (e) Eadmeri eſt.

Quædam diſta utilia, collecta ex diſſis S. Anſelmi.

(a) Prodiit ſeparatim Lugd. 1609. (b) 14ma eſt Meditationum teſte Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 299. (c) Recula ſeparatim Roma & Verona 1736. 12mo. (d) Decreta, & Deporationem Virginitatis med. amiſſe memorat Leland. Collect. tom. 3. p. 36. 61. (e) Exiſt MSS. in Bibl. Cott. ſub Cleopatra C. 11. n. 1. (f) Habetur MSS. ibid. ſub Cleopatra B. 6. n. 8. In vetere Cod. MSS. monaſterii B. Mariz de Fontanis in dioc. ceſſi Tutonenſi Albalardi nomen præfert. vid. Anecdotorum Marteneanorum tom. 5. p. 1161. (g) Pariſ. 1544. 1549. eodem an. recuſ. Venet. ut notat Du Pin. Hiſt. Eccleſ. vol. 9. p. 96. (h) Anſelmi Archiep. Cant. Thoro-
logium edit. a J. D'Aguiſtre Saluſt. 1679. ſeq. 3. vol. fol. iterum recuſ. Romæ 3. vol. fol. memorat. Nicéron. Hiſt. des Hommes illuſtres tom. 3. p. 228. denuo Anſelmi opera cum novo Supplement. ediderunt Patres Bene-
dict. Pariſ. 1721. fol. (i) Edit. nov. tom. 3. p. 413. (k) Edit. nov. tom. 1. p. 443. Epistolæ ad Paſchalem II. ex-
ſtat ap. Wharton. Angliæ ſacre tom. 2. p. 178. & in Seldeni Hiſtoria Decimarum C. 12. p. 2. Epistolæ 8. exhibit Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 371. 378. 383. 386. 388. 389. Tres alias Martene Anecdotorum tom. 1. p. 273. Anſelmi Orationes duæ ante Communionem, exſtant ap. Mabillon. Anal. Vet. tom. 4. p. 401. edit. nov. p. 448.

collau-

S. Bernardus. In eo citatur Sæc. XI.
ab an. M.

Dialogus de paſſione Domini.

Liber de veſtimentis, & nembris, & aſibus Deo attributis, qui inter Hieronymi etiam & Auguſtini opera reperiri ſolet.

Elucidarium, ſive dialogus ſummam totius Chriſtianæ religionis complectens. Opus Anſelmo indignum. Trithemius id Honorio Auguſtodunenſi, Raynaudus, Balæus, Simlerus, alique Gulielmo Conventiendi Carmelitano, codices non nulli Guiberto Novigentino abbati vindicant. (f)

De imagine Mundi libri 2. Honorio cuidam debentur, forſan Auguſtodunenſi.

Hactenus editio Lugdunenſis 1630. Alia ſub Anſelmi nomine edidit opera Johannes Piccardus Colon. 1612. viz. Explanations in S. Matthæum, in Evangelia aliquot, in Cantica Curricorum, in epistolæ S. Pauli, & in Apocalypſin, quæ aut Anſelmo Laudenſi, aut Hervæo debentur: adeoque infra locis ſuis memorabuntur.

Prodiit Anſelmi opera Norimbergæ 1491. fol. (g) Colon. 1573. tom. 3. cum notis Johannis Piccardi Colon. 1612. tom. 4. extraneis in S. Scripturam commentariis exonerata cura Theophili Raynaudi Lugdun. 1630. tom. 3. denique ex recensione Gabrielis Gerberonis Pariſ. 1675. (h)

Epistolæ 7. Anſelmi a Baluzio primum ſunt editæ Miſcellan. tom. 4. p. 471.

Alias epistolæ 8. in lucem protraxit Dacherius Spicileg. tom. 9. p. 116. (i)

Tractatum aſceticum Anſelmo tribuit, editque Dacherius Spicil. tom. 3. p. 24. (k) Sed potius ex conjectura, ut ipſe fatetur, quam certa fide; meliori jure ibidem p. 121. exhibet Anſelmi epistolam ad Lanfrancum archiepiſcopum Cant. cui Monologium corrigendum vel approbandum miſerat.

LAMBERTUS, natione, ut opinor, Gallus, Atrebatenſium epicoſcopus electus, ſed cum Rainaldus archiepiſcopus Rhiemenſis eum ordinare detrectaret, Romam proſectus Lambertus ipſius Urbani papæ manibus confeſcratur anno 1094. 14. Cal. April. Moleſtia nihilominus ei creare non deſtitit Rainaldus; donec anno 1095. habita ſynodo Claromontana recitatum eſt privilegium, quod eccleſiæ Atrebatenſi nuper conceſſerat, pontifex, a toto mox concilio

1094.

Sæc. XI.
ab an. M.

collaudatum & confirmatum. Extant Lamberti *epistole* 2. Concil. tom. 10. p. 468. ubi etiam plures ad illum, & de illo *epistolæ* habentur. (a) Alia ejusdem *epistola ad Paschalem papam*, data anno 1105. de abolitione Philippi Francorum regis, habetur ibid. p. 742.

1094.

ANASTASIUS, gente forsan Palæstinus, seu Syrus, patria, ut videtur, Antiochenus, Cæsareæ Palæstinæ episcopus, clauit circa annum 1094. certe sub Johanne patriarcha Antiocheno, qui hunc thronum ascendit anno 1090. *ὁ νυνὶ πατριάρχης κύριος Ἰωάννης & ἀγνώστου*, Qui nunc patriarchatum tenet sanctissimus dominus Johannes. Scriptit Anastasius tractatum de *jejunio gloriosissime Deiparæ*, quodque servandum sit ut legitimum. Hunc Græce Latine edidit J. B. Cotelerius Eccl. Græc. Monument. tom. 3. p. 432. Clarissimus Lambecius de Biblioth. Vindob. lib. 8. p. 450. citat Anastasii nostri fragmentum *περὶ τῶν ἐν τῇ ἐξομασίᾳ τῶν ἡγεσίων*. Ejusdem opusculum de *Artziburio* ad finem typici S. Sabæ habetur. Interim non dissimulat Cotelerius opusculum de *jejunio Deiparæ* in bibliotheca Regia cod. 3027. multo longius, cumque varietatibus non paucis, sub Niconis monachi Rheifensis nomine reperiri.

1095.

(b) PHILIPPUS SOLITARIUS, philoſophus seu monachus Christianus, clauit juxta Lambecium anno 1095. (secundum alios 1100. vel 1105.) quo *Dioptram*, five amussim fidei & vitæ Christianæ ac Callinicum monachum versibus politicis, ac forma dialogi inter animam ac carnem, composuit, in 5. libros diuisam, variisque veterum patrum testimonis contextui passim permixtis illustratam. Opus hoc soluta oratione, & mire interpolatum, non nisi 4. libris constans, consulo etiam eorundem ordine, Latine edidit Jac. Pontanus *huzolt.* 1604. 4to. Exitat Græce, prout ab auctore conditum, in principio quidem præ vetustate mutilum Biblioth. Vindob. Cod. Theolog. 193. num. 1. fol. 1. Cui quinque Appendices subiunguntur. Prima, continentur Philippi nostri *capita 5. historica* lectu dignissima, de fide & ceremoniis Armeniorum, Jacobitarum, Chazitzariorum, & Romanorum seu Francorum, a Combesio edita Gr. Lat. Auct. Biblioth. Vet. Patr. tom. 2. col. 271. Secunda, Philippi nostri *demonſtratio* ex Scriptura Sacra, & S. Epiphanio, quod Chriſtus in Sacra cœna non legale,

fed verum comederet Pascha. Tertia, Ejusdem *epistola apologetica* ad Constantinum facerdotem, de differentia inter intercessionem, & auxilium Sanctorum. Incipit, *ἐπεὶ ἡμεῖς ἡγῶμεν τὴν εὐαγγέλιον ἡμῶν* &c. Quarta, Ejusdem *versus politici*, quibus & tempus abolitionis *Dioptræ*, & nomen suum per numeros octo litterarum *ϠΑΙΜΠΟΣ* indicat. Quinta, *Versus* Constantini & Velti grammatici in laudem *Dioptræ*, & auctoris ejus Philippi continentur. Alia hujus *Dioptræ* exemplaria MSS. ibid. habentur; nempe Cod. Theol. 167. num. 1. fol. 1. & 234. num. 1. fol. 1. De hoc opere confer quæ habet Cl. Lambecius Comment. lib. 4. p. 178. 205. lib. 5. p. 34. &c. 42, 43.

Sæc XI. ab
anno M.

RAIMUNDUS DE AGELES, canonicus Podienſis, & Comitatus Tolofani (qui itidem Podienſis episcopus) capellanus, clauit anno 1095. quod, prædictum Comitem, exercitum in terram Sanctam ducentem, secutus est. In hoc itinere dum hæretet, & Sacros ordines promotus est; & Palæstinam ingressus, lanceam Dominicam, (ipſomet telte) dum e terra effoderetur, præfens vidit: quin & in obſidione. Antiochena ipſe manibus tulit. Scriptit hortante Pontio Balonenſi *historiam Hierosolymitanam*, qua, res, præcipue Comitatus Tolofani auspiciis, per quinquennium gestas, persequitur, nempe ab eo tempore quo Scylacium intravit Christianorum exercitus, usque ad victoriam de Ammirato Babylonio reportatam. Quam sincera fide in hoc opere egerit, ex solenni ipsius execratione * * * Pag. 163. discere possumus. Oro igitur, inquit, *ἔσ' ὁβσερο* omnes, qui hæc audierint sunt, ut credant hæc ita fuisse. Quod si quicquam ego præter credita *ἔσ' ὁβσε* viſa Judeo referre, vel odio alicujus appoſui, apponat mihi Dem omnes inferni plagas, *ἔσ' δελεα* me de libro vitæ. Exitat hæc *historia* in collectione Bongarfiana de gestis Dei per Francos tom. 1. p. 139.

1095.

HEMMINGUS, gente Anglus, monachus & presbyter Wigornienſis, clauit circa annum 1095. Opus condidit, de *ecclesiæ Wigornienſis* dotatione, privilegiis, & possessionibus, constans libris 5. Ipſum exemplar autographum in bibliotheca Cottoniana sub Tiberio A. 13. hodie aſſervatur; (c) ex quo nonnulla deſumptiſ Gu. Dugdalius Monast. tom. 1. Breuem S. Wulſtani Wigornienſis episcopi vitam H. Whartonus Angl. Sac. tom. 1. p. 541.

1095.

(a) Item ap. Dacher. Spicil. tom. 5. p. 541. seq. Edit. nov. tom. 3. p. 421. seq. (b) Gesta Lamberti de reſtauratione episcopus *Athabascenſis* ad antiquam dignitatem integra exhibuit, & epistolæ 14. a Lamberto concessæ, variæque, quæ ad rem Athabascenſem faciunt, adauxit Baluzius tom. 1. Miscell. p. 227. seq. (c) Ex Cod. Græuſiano cum autographo Cotton. collato, edidit Tho. Hearnius *Oxon.* 1733. 8vo. calci subjunxit *Chartularii Epitomen* per Patricium Junium.

Sæc. XI.
ab an. M.
1069.

ALULPHUS, Gallus, Sigeri præcentoris Tornacenſis filius, ex clerico cœnobii S. Martini Tornacenſis monachus, claruit anno 1096. In monaſterio ſuo cantoris officio per 47. annos perfunctus eſt. Patarii Gregorii M. diſcipuli exemplum ſecutus, ex omnibus Gregorii operibus, quibus vetus & novum Teſtamentum expoſuit, ſervatis ipliſus Gregorii verbis, opus contexuit, in quatuor partes diſtributum, quibus *Gregorius* nomen indidit. Secunda pars prodiit *Paris.* anno 1516. (a) Prologum dedit Mabillonius Anal. tom. 1. p. 312. Integrum opus MS. deliteſcit; in quibuſſam vero Gallie bibliothecis, indicabit Caf. Oudin Supplem. p. 737.

1096.

(b) GOSTELINUS, ſeu *Gofcelinus*, monachus O. B. primum S. Bertini in Arteſia, dein S. Auguſtini in Cantuaria, claruit anno 1096. Scripſit *vitam S. Auguſtini* primi Cantuarienſis archiepiſcopi, duplici opusculo, ſuſiori altero, altero breviori. Brevius in appendice Lanfranci operum ſine auctoris nomine edidit Dacherius *Par.* 1648. Fuſius opus evulgavit Mabillonius Sæc. Benedict. 1. p. 498. Scripſit etiam ad *Anſelmum libros 2. de translatione S. Auguſtini*; qui MSS. penes Mabillonium habentur. Condidit præterea *vitam S. Edgithæ*, Edgari Anglorum regis filie, ſanctimonialis Wintonienſis. Exſtat, ſtylo non nihil immutato, apud Surium Septembr. 16. & Mabillonium Sæc. Benedict. 5. p. 636. Goſtclini *hiſtoriam* minorem de *vita S. Auguſtini Cant. Archiep.* (quam in appendice ad Lanfranci opera, ſed anonymam, & integro capite mutilam, olim evulgaverat Dacherius) codice Lambethano uſus, iterum edidit H. Whartonus Angl. Sacr. tom. 2. p. 51. Præter ea quæ reſcenſimus, habentur MSS. in veſtulo admodum & eleganti codice Cottoniano ſub Veſpaſiano B. 20. *Sermo* ejus in feſtivitate S. Auguſtini; libri 2. ad Anſelmum de translatione S. Auguſtini, anno 1091. facta; *vita S. Letardi*; *vita S. Mildrede*; *translatio S. Mildrede*, & *inſtitutio monaſterii ejusdem*. *Vita SS. Laurentii, Meliti, Juſti, Honorii, Deusdedit, & Theodori archiepiſcoporum Cant.* *Vita Adriani abbat*is S. Auguſtini; *hiſtoria de translatione ejusdem*; *libellus contra inanes S. Mildrede uſurpatores*. Reliqua ejus opuscula ſuppeditebant Malmesburienſis, Balcus, Pitheus,

quæ an ſuperſint hodie mihi iucomper-
tum eſt.

Sæc. XI. ab
anno 11.

GREGORIUS *Chionades*, vir in aula CP. ut videtur, magni nominis & dignitatis, claruit ſub imperio Alexii Comneni Senioris, circa annum 1096. De imperio ſatis quidem certus ſum, non item de anno. Alexius quippe diutius regnavit ab anno 1081. uſque ad annum 1118. Exſtant ejus *epiſtolæ* 16. partim ad Alexium Comnenum imperatorem τὸν μέγαν, partim ad patriarcham CP. partim ad alios dignitate illuſtres ſcriptæ. Habentur Græce MSS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. ex ordine Lambeciano 292. Neſſeliano 203. num. 4. fol. 23. Unde procul dubio res Byzantine iſtius temporis non leviter illuſtrari poſſunt.

1096.

(c) HILDEBERTUS DE LAVARDINO, monachus Cluniacenſis, dein Berengarii diſcipulus, ab anno 1097. ſeu ut alii, poſt annum 1099. epicoſcopus Cenomannenſis. Injuriis illi plane eſt Baronius, * *Ad ann.* 1088. qui, quæ de eſſrini Adalberti cuſudam archidiaconi impudicitia habet Ivo Carnotenſis, * in Hildebertum refert. Anno circiter 1107. Hildebertus Henrici Angliæ regis, & Normanniæ Ducis injuriis divexit, Romam perrexit, ſupplicias, a Paſchale pontifice ſibi ferri, oraturus. Domum reverſus, in carcerem datus eſt; ac variorum criminum accuſatus, poſtulate Henrico rege, ut innocentiam ſuam probatione per ignem demonſtrata daret. Iſtiuſmodi vero conditionem ab Ivone monitus nequaquam ſubire voluit. Poſt annos 22. vel ut alii 29. ad archiepiſcopatum Turonenſem tranſlatus, ſedem iſtam ſexennio circiter tenuit, atque obiit anno 1136. ſecundum alios vero 1132.

1097.

* *Ad ann.*
1088.
* *Epist.* 279.

(d) SCRIPTA.

Epistolæ 83. *Epistolæ* 10. primus eruit Dacher. *Spicileg.* tom. 4. p. 244. qui etiam 15. alias addidit in Appendice tom. 13. p. 260. (e)

Liber seu proſa de natali Domini.
Versus de mysterio & ordine Miſſæ, ſeu de concordia veteris & novi Sacriſcij.

Sermo in illud Iſaiæ 35. *Twice aperientur oculi cæcorum.*

Sermo in illud Lucæ 12. *Cui multum datum eſt, multum queretur ab eo, &c.*

(a) Non ſecunda pars, ſed volumen *vitam* in novum Teſtamentum, quartum enim eſt de variis argumentis & in libris 16. diſtinguitur. Prodiit etiam eodem anno *Argutorati*, & ſub Patarii nomine inter opera Gregorii M. 1553. fol. ut reſert *Fabr.* Bibl. med. & inſim. Latinic. vol. 1. p. 204. vid. etiam *Oudin* tom. 2. p. 957. (b) Conf. *Oudin*, tom. 2. p. 959. *Fabr.* Bibl. med. & inſim. Latinic. l. 7. vol. 3. p. 232. (c) Conf. *Oudin*, tom. 2. p. 991. & p. 1000. *Du Pin* Hiſt. Eccleſ. vol. 10. p. 136. (d) Conf. *Oudin*, tom. 2. p. 994. *Fabr.* Bibl. Lat. l. 4. c. 2. p. 717. & vol. 1. p. 315. ſeq. item Bibl. med. & inſim. Latinic. vol. 3. p. 759. *Epistolæ* habentur MSS. in Bibl. Cotton. ſub *Veſpaſiano* D. 19. n. 9. Ibid. exſtant MSS. *Versus de ordine Miſſæ* cum verſibus aliis. vid. Catal. p. 178. 11. n. 3. Nonnulla Hildeberti opera e MSS. edidit Andreas Kivinus an. 1637. Ex Rivini editione *Sermonum de natali Domini* vulgavit Darnovius 1670. *Cyruæ*, *Epistolæ* 6. & *Sermones* 2. quorum alter in adventu Domini habitus, alter in concilio Carnotenſi pronuntiatus fuit, exhibuit Muratorius *Anecdotor.* Latin. tom. 3. p. 213. (e) Edit. nov. tom. 3. p. 453.

Sæc. XI.
ab an. M.*Ad Pastores sermo synodicus. (a)**Opuscula hactenus recensita habentur in Bibliotheca Hist. tom. 21. p. 119.**Vita S. Hugonis abbatis Cluniacensis, præceptoris sui. Exstat in bibliotheca Cluniacensi a Du Chesno edita Paris. 1614. p. 413.**Vita S. Mariæ Egyptiacæ, metro scripta. Exemplar ejus MS. exstitit panes Heribertum Roswendum, uti & nunc in bibliotheca Paulina Lipsiensis (b)**Poëma elegans, seu epitaphium in Berengarium, exhibet Gul. Malsburienfis lib. 3. de Gest. Reg. Angl. fol. 64. & ex eo Baroniæ ad ann. 1088.**Epistola ad Reginaldum monachum Cantuariensem, edita est a Mabillonio Analœt. tom. 1. p. 293. (c)**Vita S. Radegundis reginæ exstat MS. penes eundem Mabillonium, qui prologum ejus edidit, ibid. p. 296.**Liber de Quæraminis & consiliis Spiritus & Carnis, p. 421.**Liber de concordia veteris & novi Testamenti metricus, p. 441.**Orationes aliquæ theologice, seu rythmi sacri, p. 446.**Liber elegiacus de exilio suo, p. 453.**Liber metricus de urbe Roma, duabus constans partibus, 1. de Roma diruta. 2. de Roma reparata, p. 456.**Alia Miscellanea metrica, viz. de Sacramentis, de utraque parte Altaris, de tribus missis in natali Domini, &c. p. 459. (d)**Opuscula ista proxime enumerata in lucem protraxit, & cum notis edidit Jacobus Hommey Augustinianus in suo Patrum supplemento Paris. 1684. 8vo (e) Denique varia Hildeberti nostri poemata & homilia inter bibliothecarum Elnonensis, Camberonensis, Paracensis codices MSS. ab Ant. Sanderò bibliotheca MSS. Belgica recensentur; viderint quibus inspicendi facultas datur. Confer etiam quæ habet Labbeus in Biblioth. Nov. MS. p. 59. (f)*

1097.

*(g) BALDERICUS, natione Belga, Gerardi I. qui obiit anno 1049. B. Liedberti & ab anno 1076. Gerardi II. Cameracensis & Atrebatensis episcoporum secretarius & facellanus. Exinde canonicus & cantor ecclesiæ Mörinensis. Tandem**Noviomenfis & Tornacenfis episcopus creatus est anno 1097. Obiit in urbe Tarvanensi Prid. Cal. Junii anno 1112. Scripti historiarum seu chronicon Cameracensis & Arentensis ecclesiarum libris 3. quos titulo chronici Cameracensis in lucem edidit Georgius Colvenerius Duaci 1615. Chronicon ecclesiæ Mörinensis seu Tarvanensis ab eodem conscriptum in monasterio Benedictino apud Cenomanenses MS. exstare prodit Vossius de Hist. Lat. lib. 2. c. 47. (h)**(i) PASCHALIS II. Rotnerim seu Radingerim antea dictus, natione Tuscus, ex provincia Flaminia, oppido Bleda, Crescentii & Alfatie filius, in monasterio Cluniacensi ad viceimum usque ætatis annum educatus: dein Romam profectus a Gregorio papa presbyter & cardinalis titulo S. Clementis, creatus est. Abbas monasterii SS. Laurentii & Stephani postea renunciatus. Post Urbani mortem anno 1099. ad pontificatum Romanum evectus est, die 14. Augusti ordinatus. Anno 1101. Gerardum archiepiscopum Eboracensem, aliosque Henrici Angliæ regis legatos excommunicavit, quod decreta sua de investituris laicis non admittendis callide dissimulant. Anno 1102. habito Romæ generali concilio Henricum Imp. ob rapinas & sacrilegia anathemate percellit. Anno 1106. in Galliam Cisalpinam profectus, synodum Guastaldensem celebravit; in qua laicorum investituræ damnavit, & conturbatum diuturno bello ecclesiæ statum restituit. Anno sequente itinere in Galliam facto aliud contra laicas investituræ concilium Trevis habuit. Anno 1111. cum principes Italiæ in fidem suam adigere ausus esset, & sepulturæ sacræ copiam Henrici IV. defuncti Imp. exuviis præfractæ denegaret, ab Henrico V. Romam suscipiente imperialis coronæ gratia adveniente captivus factus, Sutrium abductus est. In ordinem itaque redactus Henrico investituræ solenni juramento remisit, eumque imperatorem inunxit. Post Henrici abitum celebrato concilio Lateranensi anno 1112. vim sibi adhibitam causatus concessionem suam revocavit; renovatoque anno 1116. concilio ob remissis imperatori investituræ publicam*

1099.

*(a) Sermo hicce una cum tribus Hildeberti Epistolis & Epitaphio in Berengarium, & descriptione Curia Romanæ ex vetusto codice MSS. bibl. Norfolciensis in Collegio Greshamienfi habetur in Edv. Brown, Appendice ad Esicæ, iterum expens. Lond. 1690. p. 1. &c. (b) Item in bibl. C. C. C. Oxon. ut & Cotton, sub titello A. 12. n. 19.**Versus de 12. plagis Egypti habentur ibid. n. 20. (c) Exstat una cum versibus rhythmicis hujusce Reginaldi ibid. sub Versipassano E. 3. n. 12. seq. (d) Martyrium S. Agnetis carmine elegiaco occurrit L. 31. c. 11. Adversariar. a Calp. Barthio edit. 1624. Carmen de ritibus Missæ sub Petri Mauricii nomine editit Fabr. in Bibliographia Antiquaria 1711. Carmen de creatione Mundi, & operibus 6. dierum, cum alio de exordio Troje exhibuit Polycarp. Lyslerus in Historia Poetarum Medii ævi p. 291. seq. Versus in quâdam historiar. vet. Test. præsertim libri Genesios exstant MSS. in bibl. Cott. sub Versipassano B. 11. n. 14. Poemata quædam sacra ibid. f. 5. n. 2. Item sub Tito D. 24. n. 6. Versus quidam rhythmi ibid. sub Cleopatra A. 8. n. 1. Varia Poemata Miscellanea ibid. sub Cleopatra C. 1. n. 2. Scripti etiam Carmen in urbem Romanam; cujus Fragmentum edidit Pithæus Anonymus, ut testatur B. Tivernus. (e) Opera Hildeberti edita sunt studio Monachorum Ord. S. Benedicti. Paris. 1708. fol. (f) De Codicib. MSS. confer etiam Oudin. loc. cit. (g) Conf. Oudin. tom. 2. p. 955. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 2. vol. 1. p. 440. (h) Epistola, qua confirmat bona, quæ monasterio Lehanensi sunt a Bosone Milite restituta, occurrit ap. Dacherium Spicileg. tom. 8. p. 169. Edit. nov. tom. 3. p. 463. (i) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 10. p. 23. 32. 34.*

Sec. XI.
ab an. M.

egit poenitentiam; ac privilegium ei datum damnans, ipsum simul anathematizavit. Perfidum pontificem armis persecutus est Henricus, eumque anno 1117. urbe eiecit. Ille vero ingenti Normannorum exercitu conflato rem strenue egit, plurimis in Campania oppidis expugnatis; adeo securus victoriæ, ut Henrico abolutionem supplici-

ter postulanti superbe denegaret. Obiit anno 1118. die 18. Januarii. (a) Exstant *epistole* 107. & *fragmenta* plura decretorum Concil. tom. 10. p. 622. Aliæ *epistole* 6. apud Baluzium Miscellan. tom. 2. *Epistola* ad Norigaudum episcopum Auglodonensem apud eundem in Append. ad Reginonem p. 651. (b)

Sec. XI.
ab an. M.

Concilia hoc Sæculo habita.

1005. **TREMONTIENSE**, in villa imperiali in Westphalia, anno 1005. Non. Jul. celebratum. In quo, monente Henrico Imp. canones ad reformandam ecclesiam conditi sunt. Acta synodi perierunt. Interim vide quæ refert Ditmar. lib. 7. p. 134. qui, *Magnam Synodum* vocat.

1006. **FRANCOFORDIENSE**, anno 1006. habitum. In quo inter alia, petente id Henrico Imp. ecclesia Bambergensis in sedem episcopalem erecta est, & Eberhardus cancellarius primus episcopus ordinatur. Exstant hujus synodi Acta Conc. tom. 9. p. 783. Vide Ditmarum, qui huic synodo interluit, lib. 6. p. 139. Ubi humilem Imperatoris ad synodum orationem recen-

1008. **KALENSE**, in palatio regio (quod nunc monialium ordinis S. Benedicti sedes est, quatuor ab urbe Parisiensi leucis) anno 1008. præfente Roberto Francorum rege celebratum. In quo inter alia, ad sublevandas monasterii S. Dionysii necessitates, privilegia quædam ei concessa sunt. Exstat Roberti regis hæc de re *præceptum*, episcoporum subscriptionibus munitum Conc. tom. 9. p. 787.

1009. **ÆNHAMENSE**, ann. circiter 1009. (neque enim tempus certo definiri quit) ab Ælfrægo Cantuar. & Wulfstano Eboracensi, & universis pæne Angliæ episcopis & optimatibus, die S. Pentecostes celebratum. In quo multa ad Christianam religionem & ecclesiæ politiam promovendam, nonnulla ad salutem regis, defensionemque regni & reipublicæ statuuntur. Exstant Saxonice & Latine *canones* 32. qui, in codice Saxonico, *Sapientium Decreta*, appellantur; subjuncta etiam prisca versioe La-

tina apud Spelm. Conc. Brit. tom. 1. p. 510. Exinde Lat. Conc. tom. 9. p. 789. (d)

BAMBERGENSE, in Franconia, ad Moenum fl. anno 1011. præfente Henrico rege, a plufquam 30. episcopis occasione dedicationis ecclesiæ a Johanne Aquileiæ patriarcha peractæ, habitum. In quo discordiæ quædam inter episcopos compositiæ sunt, & Gebehardus Ratisbonensis, & Theodoricus Metensis ob res male gestas arguuntur. Interluit Ditmarus, qui de hac synodo agit lib. 6. p. 157.

LEGIONENSE I. apud Hispanos, anno 1012. sub Alphonsio V. rege in ecclesia S. Mariæ, habitum. Exstant disciplinae ecclesiasticæ *canones* 7. Conc. tom. 9. p. 817. Verum præter hos, 48. hujus concilii *decreta*, ad bonum regni spectantia, hæcenus inedita ex variis codicibus MSS. protulit Card. d'Aguirre Conc. Hisp. tom. 3. ad annum 1012. p. 190.

HABAMENSE, circa annum 1012. sub Æthelredo rege habitum. Quo disciplinae ecclesiasticæ *capitula* 7. constituta sunt. Exstant apud Spelm. tom. 1. p. 530. exinde Conc. tom. 9. p. 807. (e) Memorat loco citato ex Journallensi Spelmannus, quatuor legum Æthelredi partes, diversis temporibus & conciliis editas; tres vero priores non recenset, utpote nihil in rem ecclesiæ conferentes. Leges Æthelredi regis, sed omnes pæne forenses, in sapientum concilio Woodtochi promulgatae, habentur Saxonice & Latine apud Lambard. *Archæionom.* p. 88.

RAVENNATENSE, anno 1014. ab Arnaldo Ravennate & diversarum provinciarum episcopis habitum, adversus ea

(a) Conf. *Fabr.* Bibl. Gr. 1. 6. c. 4. vol. 11. p. 601. item. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 15. vol. 5. p. 582. *Epist.* 14. dedit Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 376. — 186. *Epist.* 4. Martene Anecd. tom. 1. p. 316. seq. Duas alias tom. 3. p. 882. (b) *Epistole* 7. exstant ap. Dacher. *Spicil.* tom. 3. p. 126. — 131. Duæ aliz tom. 5. p. 561. 562. una, tom. 6. p. 460. una, tom. 13. p. 297. Edit. nov. tom. 3. p. 415. — 463. *Epist.* 16. habentur in Cod. diplomatico *Udalrici* p. 205. seq. Privilegia duo circa *brevisfimas Episcoporum* ibid. p. 240. seq. & *Decretum* quoddam p. 11. Aliæ exstant ap. Baluz. *Miscellan.* tom. 5. & 7. teste *Fabr.* ubi supra. Aliæ ap. eund. in Appendice ad Petri de Marca *Dissert. Paris.* 1669. *Epist.* 6. ap. d'Aguium Conc. Hisp. tom. 3. p. 314. 330. Pars Privilegii Henrico Imp. concessi de *iurisdictione Episcoporum* & *Abbatiarum* exstat in bibl. Cotton. sub *Fausstina* B. 6. n. 10. quod exstat integrum ap. Guil. Malmesbur. lib. 5. de *gestis regum Anglorum* s. ut Cl. Ufferius annotavit. (c) *Du Pin.* *Eccles.* vol. 9. p. 109. seq. (d) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 285. seq. (e) Item ap. *Wilkins* ibid. p. 295.

quæ

Sec. XI. ab
anno M.

quæ Adalberti archiepiscopi tempore perperam gesta sunt: in quibus erant multæ malæ & illicitæ ordinationes, atque promotiones sacrorum ordinum; dedicationes ecclesiarum; monasteriorum, plebium, & capellarum invasiones, aliæque mala non pauca. Exstant Acta Conc. tom. 9. p. 833.

1015. ROMANUM I. anno 1015. habitum. In quo Fruchuariensis cœnobii privilegium editum est. Exstat *privilegium* apud Ughel. Ital. Sacr. tom. 2. p. 996. & Conc. tom. 9. p. 814.

1017. AURELIANENSE, anno 1017. coactum. In quo Lisoius in monasterio S. Crucis clericus primarius, & Heribertus in ecclesia S. Petri cognomento *Puellaris*, scholæ præpositus, alique qui novas de SS. Trinitate, aliisque fidei Christianæ capitibus, hæreses spargebant, damnati, & Roberti regis iussu flammis exusti sunt. Hæreses quarum accusabantur, hæc erat summa; deliramentum esse quicquid in veteri ac novo canone de trina unaque Deitate (ipso- rum verbis utor) beata confirmat auctoritas; coelum pariter ac terram, prout conspiciuntur, absque auctore initii semper existisse; nec flagitia æternis suppliciis ulcifenda, nec opera pietatis & iustitiæ æternis gaudiis esse remuneranda. Addit vetus auctor commentarii quem edidit Dacherius Spicileg. tom. 2. hæc eos etiam docuisse; Christum de Virgine Maria non esse natum, neque pro hominibus passum, nec in sepulchro vere positum, nec a mortuis refurrexisse; in baptismo nullam esse sceleris ablutioem, neque sacramentum corporis & sanguinis Christi in consecratione sacerdotis; & siqua infana sunt Fanaticorum deliria. Integram historiam refert Glaber Rodulfus lib. 3. Hist. cap. 8. & auctor commentarii, quem *Aganoniem* vocant, a Dacherio editus, Spicileg. tom. 2. p. 670. (a) & exinde Conc. tom. 9. p. 836.

1020. AIRIACENSE, in pago Autissiodorensi, anno 1020. præfente Roberto Francorum rege, a Leotherico archiepiscopo ad redintegrandam in Burgundia pacem, celebratum. Vide Conc. tom. 9. p. 836. Ad erant innumera utriusque sexus & ætatis multitudines, ad quorum animos ad maiorem devotionem accendendos plurima sanctorum corpora a fidelibus advehi cœperunt: multa in hac synodo ad utilitatem ecclesiarum disposita sunt.

1020. TICINENSE, forsan circa ann. 1020. certe Benedicti VIII. tempore, neque enim

ulla alia temporis nota reperiri potest, habitum. In quo de continentia & moribus, præcipue clericorum, actum est. Exstant *capitula* 7. & imperatoris de iisdem *constitutiones*, præmissa proluxa Benedicti præfatione Conc. tom. 9. p. 819.

WINTONIENSE I. anno 1021. 1021. sub Canuto rege habitum. Sed politicus potius quam ecclesiasticus conventus, adeoque in ipso MS. *Parliamantum* diserte dicitur. In quo nihilominus inter alia decretum est, ut monasterium S. Edmundi de Burgo ab omni iurisdictione episcopali liberum sit. (b) Vide quæ hac de re congestit Spelmannus noster, ejusque de hac synodo notam Conc. Brit. tom. 1. p. 534. & quæ exinde habent conciliorum Editores tom. 9. p. 843. Immunitates istæ postea ab Hedicano rege, Canuti filio, in alio concilio circa annum 1040. vel 1041. habito, cui archiepiscopi Cantuariensis & Eboracensis, ceterique suffraganei interfuerunt, confirmantur. Vide sis Spelmannum ibid. p. 570. Notandum, quod semel observasse sufficiat, Canutum non in hac modo synodo, sed & aliis, tempore licet incerto, plurima in rem ecclesiæ statuisse; quippe cujus quam plures leges ecclesiasticæ, iustitiæ & pietatis plenæ, ingenti plane numero in sapientum concilio, Wintoniæ in natalis Domini habito, promulgatæ, Saxonice & Latine primo a Lambardo nostro editæ sunt Archaionom. p. 97. (c)

SALEGUNSTADIENSE ad Mœnum, non longe a Francofurto, ann. 1022. 1022. celebratum. Exstant de moribus & disciplina ecclesiæ *capitula* 20. In quibus nimis missarum & indulgentiarum usus coercetur Conc. tom. 9. p. 844. Subjicitur *appendix* de synodi habendæ formula ibid. p. 848.

LEYRENSE, apud monasterium S. Salvatoris in regno Navarræ sub Sanctio Majori rege, 11. Cal. Maii anno 1022. coactum: quo, privilegia a se & prædecessoribus suis huic monasterio concessa, Sanctius confirmavit, & sedes episcopalis, quæ jam penes hoc monasterium erat, ad antiquam ecclesiam Pamplionensem transferretur. Quod & in synodo Pamplionensi anno sequenti factum est. Vide quæ ex Hispanis historicis referuntur Conc. Hisp. tom. 3. p. 193.

AQUISGRANENSE, anno 1022. 1022. In quo controversia inter Pilgrinum Coloniensem & Durandum Leodicensem, de

(a) Edit. nov. tom. 1. p. 604. (b) Exstat ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 297. (c) Canuti Leges Eccles. habentur ibid. p. 299.

sub-

Sec. XI. lab
anno M. subjectione monasterii Burcitani dirimitur.
Vide Conc. tom. 9. p. 853.

1023. PAMPILONENSE, in regno Navarrae, 3. Cal. Octobris anno 1023. a 7. episcopis, praesidente Pontio archiepiscopo Ovetensi celebratum: quo episcopatus Pampilonensis, qui hactenus ob incommoda quædam, Barbarorum scilicet metum, in Leyrensi cœnobio sedem suam habuerat, ecclesiae S. Mariae Pampilonensis restitutus est. Exstat Sancti regis hac de re decretum, episcoporum aliorumque subscriptionibus munitum, una cum Card. d'Aguirre notis Conc. Hisp. tom. 3. p. 195. Ad ann. 1032. hanc synodum referunt Baronius ad ultimum annum, & conciliorum Editores tom. 9. p. 535.

1023. MOGUNTINUM I. anno 1023. habitum. In quo multa collapsa, restituta sunt, & Otto Comes ab Hanistein ad meliorem frugem reductus est. Vide Conc. tom. 9. p. 854. & quæ ibi ex vita S. Gothardi notata sunt.

1025. ANSANUM I. in villa, non longe a Saona fluvio, quatuor a Lugduno leucis, in ecclesia S. Romani a pluribus archiepiscopis & episcopis anno 1025. habitum. In quo post longam disceptationem iudicatum est, non licuisse archiepiscopo Viennei sine permisso episcopi Matifoniensis monachos apud Cluniacum ordinare. Exstant Acta Conc. tom. 9. p. 859. Binas synodos, sed nullius fere momenti, subiungunt conciliorum Editores, nempe Moguntinam anno 1028. Karolfensem alteram eodem anno, quæ Manicheorum hæresis condemnata est.

1027. HELENENSE, in prato Tulugiensi comitatus Rossilionis anno circiter 1027. sub Oliva episcopo Aufonensi, vices Berengarii Helenensis episcopi tunc temporis agente, habitum. In quo de treuga (ut barbari loqui amant horum temporum scriptores) & pace actum est, atque alia quæ ad disciplinam ecclesiasticam spectant, instituta. Acta & canones numero 10. primus in lucem protulit Steph. Baluzius ad lib. 4. de concordia cap. 14. p. 251. Exinde in Conc. tom. 9. in Append. p. 1249. translata, & in Conc. Hisp. tom. 3. p. 197.

1029. LEMOVICENSE I. ad Vignennam fl. anno 1029. habitum. In quo declaratum est S. Martialem, sedis Lemovicensis conditorem, episcopum *Apotholium* esse nominandum. Vide Conc. tom. 9. p. 860.

BITURICENSE, in Aquitania, anno 1031. Cal. Novembr. ab Ainone Bituricensi cæterisque Aquitanie episcopis celebratum. In quo de Martialis Lemovicensis apostolatu, aliisque negotiis ecclesiasticis agitur. Exstant *canones* 25. Conc. tom. 9. p. 864.

LEMOVICENSE II. anno 1031. 18. Novembr. congregatum. In quo etiam de S. Martialis apostolatu, & multis ad disciplinam ecclesiasticam spectantibus actum est. Exstant integra hujus synodi Acta prolixæ admodum, binis sessionibus absoluta, paucis in fine desideratis, Conc. tom. 9. p. 869.

TRIBURIENSE, prope Moguntiam anno 1031. habitum. In quo quæstio de jejuniis primi mensis ventilata est, decretumque ut siquando jejunium primi mensis, in ea hebdomada qua constat caput jejunii, sicut solet, eveniret, amborum jejuniorum celebritas una officii expletionem compleret. Vide Conc. tom. 9. p. 913.

PICTAVIENSE I. anno 1032. ab Issemberto Pictaviensi, pluribusque episcopis, abbatibus, monachis, &c. coactum. In quo de fide Catholica, & de rebus ecclesiasticis per vim & fraudem ablatis agitur. Agit de hac synodo Chronicon Malleacense, & ex eo conciliorum Editores tom. 9. p. 914. Plures conventus ecclesiasticos in Gallia circa hæc tempora habitos, sed nullius fere momenti memorant ibid. p. 937. &c.

LANDAVENSE I. circa ann. 1034. a Josepho episcopo Landavenfi habitum. In quo Mouric rex Gualatmorican ob violatum refugium SS. Dubricii &c. anathematizatur. Acta ex MS. codice ecclesiae Landavenfis eruit Spelmanus Conc. Brit. tom. 1. p. 570. (a)

CÆSENATENSE, in Flaminia ad Sapim. fl. anno 1042. habitum. In quo Johannes episcopus clericorum in commune viventium societatem instituit, illisque alienis patrimonium assignat. Exstat *charta* foundationis apud Ughel. tom. 2. & Conc. tom. 9. p. 941.

CONSTANTIENSE I. anno 1044. habitum. In quo Henricus rex pacem diu desideratam omnibus regni sui provincis confirmavit, teste Mariano Scoto ad annum 1044.

(a) Item *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 310.

Sæc. XI ab
an. M.

SUTRINUM I. prope Romam, anno 1046. præfente Henrico celebratum. In quo Gregorius VI. *Gratianus* dictus, pontificatu cedere coactus est. Agit de hac synodo Hermannus Contractus, & ex eo conciliorum Editores tom. 9. p. 943. Confer Baron. ad ann. 1046. num. 12.

1046.

ROMANUM II. anno 1046. a Clemente II. papa celebratum. In quo statutum est ut Ravennati episcopo secundus a pontifice Romano locus in conciliis, absente Imperatore, tribuatur. Exstat Clementis *epistola synodalis* apud Ughel. Ital. Sac. tom. 2. p. 360. & Conc. tom. 9. in Append. p. 1251.

1047.

(a) **ROMANUM III.** anno 1047. sub Clemente II. ad reformandum ecclesiæ statum, præcipue contra Simoniacos, habitum. Ibi sancitum est, ut quicumque a Simoniacis consecratus esset, nescius illum esse Simoniacum, quadraginta dierum poenitentiam ageret, & sic in accepti ordinis officio ministraret. Hujus synodi mentionem facit Petrus Damiani Epist. ad Hen. Ravennat. inter Opusc. ejus num. 6. cap. 35. tom. 3.

1049.

ROMANUM IV. anno 1049. sub Leone IX. habitum. In quo superioris synodi Romanæ adversus Simoniacos decretum confirmatur. Statutum etiam, omnes clericos ab hæreticis redeuntes ordines quidem receptos retinere posse, ad altiores autem gradus non esse promovendos. Vide Herman. Contract. ad annum 1049. & Petr. Damian. Epist. supra citat.

1049.

RHEMENSÉ I. anno 1049. à Leone IX. papâ præfente, plurimisque episcopis celebratum. In quo multa ad morum & disciplinæ reformationem sancita sunt, ignavi episcopi arguuntur, novi in Gallia hæretici damnantur. Exstant Acta integra una cum iis quæ tum antecesserunt, tum sequuta sunt, & *canones* 12. Conc. tom. 9. p. 1028.

1049.

MOGUNTINUM II. ann. circiter 1049. a 42. episcopis celebratum. In quo, inter alia, Simonia & conjugia clericorum damnata sunt. Vide quæ de hac synodo, ex variis Germaniæ historici Hermann, Adamo Bremen, & Lamberto Schaffnab. congerunt conciliorum Editores tom. 9. p. 1046.

1050.

ROTHOMAGENSE I. anno 1050. a Malgerio archiepiscopo, Hugone Ebriocensi, & Roberto Constantiensis habitum. Ad disciplinam ecclesiasticam spectant qui

conditi sunt *canones* 19. Habentur una cum *epistola synodica* Conc. tom. 9. p. 1047. Sæc. XI ab an. M.

ROMANUM V. anno 1050. a Leone IX. papa celebratum. In quo Berengarius propter dogma eucharisticum damnatus est. Lanfrancus, qui interfuit, causam suam dixit, pravique rumoris maculam, quam ei inuollerant adversarii, abstulit, fidem suam exposuit, expositam sacris testimoniis & argumentis confirmavit, unde mox ab omnibus absolutionis sententiam retulit. De hac synodo præcipue agit ipse Lanfrancus in opere contra Berengarium; cujus verba proferunt conciliorum Editores tom. 9. p. 1052. Præmittitur huic synodo Anonymi cujusdam, hujus fere temporis scriptoris, opusculum de Berengarii hæresiarchæ damnatione multiplici. Subjicitur Berengarii ad Lanfrancum *epistola*.

BRIONENSE, in Normannia, anno 1050. concurrente non levi episcoporum, aliorumque cruditorum numero, habitum. In quo, præfente ipsomet Berengario, doctrina hujus ventilata, excussa, & refutata est. Agit de hoc conventu potius quam synodo Durandus Troarnensis lib. de Corp. & Sang. Christi. Vide Conc. tom. 9. p. 1054. Confer quæ ibidem notavit Gabr. Collartius.

VERCELLENSE, Cal. Septembr. anno 1050. aliis 1053. præfidente pontifice celebratum. In quo Johannis Scoti de eucharistia liber, & doctrina Berengariana damnantur, teste Lanfranco qui & ipse interfuit lib. advers. Berengar. quem supra citavimus. Subjiciuntur huic synodo Alcelinini & Berengarii literæ mutux post Vercel. Concil. datæ Conc. tom. 9. p. 1056. de tempore hujus synodi agit Collartius Not. ad hoc concilium.

PARISIENSE I. ann. 1050. 17. Cal. Novemb. præfente Henrico rege habitum. In quo Berengarius iterum damnatus est. Menūit Durandus Troarnensis lib. supra citato. Durandi Leodicensis ad Henricum regem, & Berengarii ad Ricardum epistolæ exhibentur Conc. tom. 9. p. 1061. Consultas quæ de hac synodo Gabr. Collartius ibid. notavit p. 1060.

COYACENSE, (quod diocesis Ovetensis in Hispania castrum erat) sub Ferdinando I. pro reformandis moribus ecclesiæ, anno 1050. a 9. episcopis celebratum. Exstant hanc in rem *capitula* 13. Conc. tom. 9. p. 1063. Quinque priora decreta eodem sermone veteri Hispanico, quo con-

(a) Conf. *Puginus* ad an. 1047. n. 1.

Y

cepta

- Sæc. XI. ab
an. M. cepta & expressa fuerunt a Ferdinando rege & episcopis, exhibet Card. d' Aguirre Conc. Hisp. tom. 3. p. 212. qui & ipsos canones ad exemplar MS. Toletanum recognitos edidit ibid. p. 209.
1051. ROMANUM VI. anno 1051. a Leone IX. habitum. In quo Gregorius episcopus Vercellenfis adulterii accusatus & depositus; deque iis qui a Simoniacis ordinati fuerant, actum est. Vide Conc. tom. 9. p. 1066. Anno superiori concilium apud Sipontum habuit Leo pontifex, quo duos archiepiscopos deposuit, quod pretio & mercede officium suum essent assequuti. Hæc ex Wiberto notant conciliorum Editores, ibid. p. 1066.
1052. LEMOVICENSE III. anno 1052. habitum. In quo Ilerius in episcopum Lemovicensem electus, a metropolitano & suffraganeis ordinatur. Exitat *epistola synodalis* Conc. tom. 9. p. 1068.
1053. SANDIONYSIANUM, anno 1053. a multis episcopis & magna procerum frequentia celebratum. In quo S. Dionysii reliquæ detectæ & recognite sunt. Historiam refert Rigordus in vita Philippi Aug. apud du Chên. Hist. Franc. tom. 5. p. 18. Vide Conc. tom. 9. p. 1069.
1053. ROMANUM VII. anno 1053. habitum. In quo Gerardus Leucorum episcopus in sanctorum numerum refertur; & Aquileiensis & Foro-Julienfis diocesis limites statuuntur. Vide Herman. Contract. ad hunc annum, p. 335.
1054. NARBONENSE I. a Gaufrido archiepiscopo & 10. episcopis 8. Cal. Septem. anno 1054. habitum. In quo ad pacem firmandam, & corrigendum ecclesiæ statum sancita sunt capitula 29. Habentur Conc. tom. 9. p. 1072. a Steph. Baluzio in P. de Marca opere de Concord. Sacerd. & Imp. prius edita, lib. 4. c. 14. p. 252.
1054. MOGUNTINUM III. anno 1054. habitum. In quo Gebhardus Eistetenium episcopus in pontificem electus Romam mittitur, ibique ordinatus Victoris II. nomen accepit. Vide Append. ad Herman. Contract. ad annum 1054. p. 336.
1055. FLORENTINUM I. a Victore II. papa, præfente etiam Henrico imperatore, anno 1055. contra alienatores rerum ecclesiasticarum celebratum, qui sub anathematis poena damnati sunt. Vide Conc. tom. 9. p. 1079. & Petri Damiani lib. 4. epist. 12. p. 356. qui *plenarium concilium* vocat.
- LUGDUNENSE I. anno 1055. ab Hildebrando pontificis legato, adversus Simoniacos habitum. In quo archiepiscopus quidam Simonie miraculose convictus esse dicitur. Vide Baron. ad ann. 1055. & quæ aliunde notantur Conc. tom. 9. p. 1080.
- TURONENSE I. anno 1055. præfente Hildebrando pontificis legato habitum. In quo Berengarius, damnata sua de Eucharistia sententia, ecclesiæ Catholice, seu verius Romanæ, fidem professus est. (a) Vide quæ ex Guimundo & Lanfranco huc referunt conciliorum Editores Conc. tom. 9. p. 1081.
- COLONIENSE, anno 1056. habitum. In quo, mediante Victore papa (cui Henricus imperator moriens filium suum commendaverat) Balduinus & Godefridus Flandriæ Comites cum Henrico rege adhuc puero reconciliati sunt. Vide Conc. tom. 9. p. 1082.
- NARBONENSE II. apud S. Ægidium anno 1056. habitum. In quo nonnulla de ecclesiæ & monasteriorum libertate statuta sunt. Extant decreta 3. Conc. tom. 9. p. 1082. quæ ex archivo archiepiscopi Narbonensis depromptit Cl. Baluzius in Concord. Sacerd. & Imp. lib. 4. cap. 14. p. 254.
- LANDAVENSE II. anno 1056. sub Hergualdo episcopo habitum. In quo familia regis, ob vim medico cuidam episcopi nepoti illatam, excommunicatur. Acta ex archivis ecclesiæ Landavenfis dedit Spelmanus Conc. Brit. tom. 1. p. 625. & exinde Conc. tom. 9. p. 1083. (b)
- TOLOSANUM I. anno 1056. ab 18. episcopis, contra Simoniam, aliaque cleri & populi vitia, celebratum. Extant hanc in rem canones 13. Conc. tom. 9. p. 1084. Berengarii Vice-comitis Narbonensis, adversus Guifredum, archiepiscopum Narbonensem *querimonia* huic synodo oblata, habetur ibid. in Append. p. 1254. a Baluzio primum in lucem prolata Conc. Gal. Narbon. p. 8.

(a) Non sententiam suam abiecit, sed postquam se nullam præter communem ecclesiæ sententiam de Eucharistia fovere dixit, panemque ac vinum in sacrificio ecclesiæ meras tantum umbras ac figuras vacuas esse negavit, idque propriæ manus subscriptione confirmavit, dimissus est, ut nos docet Cybus in Hist. Transubstantiationis p. 137. (b) Item *Wilkini* Conc. Brit. tom. 1. p. 314.

- Sæc. XI. ab an. M. 1056. **COMPOSTELLANUM**, an. 1056. a Crefconio archiepiscopo ad disciplinam ecclesiasticam reformandam celebratum. Quo fine conditi sunt de *Canonicorum, Abbatum, Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Sincronisationum* vita, aliisque canonibus 6. Hos primus extulit Tamaus Salazar in Martyrol. Hisp. Mart. 10. qui hanc synodum ad annum 1031. refert, ubi etiam eos exhibet Card. d' Aguirre Conc. Hisp. tom. 3. p. 199. Postea vero meliora doctus, sententiam de tempore mutavit, & ad an. 1056. cum Baronio retulit. De quo pluribus disputat ibid. p. 218. ubi hos canones ex Cod. MS. emendatos iterum exhibet.
1057. **ROMANUM VIII.** anno 1057. 14. Cal. Maii a Victore II. papa in basilica Constantiniana habitum. In quo Marforum episcopatus, in duos olim divisis, in antiquum statum, sublata illa divisione, iterum reformatus est. Vide Conc. tom. 9. p. 1087. Hæc nos docet Stephani IX. papæ epistola ad Pandulphum episcopum Maricanum, quæ habetur ibid. p. 1089.
1059. **SUTRINUM II.** anno 1059. habitum. Quo Benedictus pseudo-papa, cognomento *Mincius*, depositus, omnique sacerdotali officio privatus est. Vide Conc. tom. 9. p. 1098.
1059. (a) **ROMANUM IX.** anno 1059. a Nicolao II. papa & 113. episcopis celebratum. In quo Berengarius, abnegata sua sententia, ecclesiæ Romanæ doctrinam iterum amplexus est, fidemque suam juramento firmavit: plura etiam de Romani pontificis electione, de Simoniacis, aliisque disciplinæ capitibus, decreta sunt. Exstant *capitula* 13. aliaque collectanea, & in his, juramenti Berengariani formula, (b) cum notis Binii Conc. tom. 9. p. 1099. Episcoporum hujus synodi subscriptiones ex codice Vaticano 1984. habentur ibid. in Append. p. 1259.
1060. **TURONENSE II.** anno 1060. Cal. Martias, a Stephano pontificis legato, & 10. episcopis habitum. Exstant disciplinæ ecclesiasticæ *capitula* 10. in quibus precipue adversus Simoniacas conventiones cautum est, Conc. tom. 9. p. 1108.
1060. **JACCITANUM**, in Aragonia ad radices Pyrenæorum, a 9. episcopis prefidente Austindo archiepiscopo Auxiano anno 1060. vel juxta Card. d' Aguirrium 1063. habitum. In quo, abrogato Gothico precandi ritu, Romanus introducit, & sedes episcopalis ab Ofca ad Jacam translata est. Hæc ex Hieronymo Surita referunt conciliorum Editores tom. 9. p. 1111. Exstat canon unus, nempe *ut causæ clericorum soli episcopo & Archidiacono discutiendi relinquuntur*, apud Card. d' Aguirre Conc. Hisp. tom. 3. p. 229.
1061. **BASILIENSE**, anno 1061. a Longobardiæ præcipue episcopis habitum. In quo decretum est pontificem Romanum non aliunde quam ex Longobardia (quam *Paradysum Italiae* appellabant) eligendum esse. Vide quæ ex Petro Damiano habent conciliorum Editores tom. 9. p. 1155.
1062. **OSBORIENSE**, alicubi in Germania, anno 1062. in festo SS. Simonis & Jude, autoritate S. Annonis archiepiscopi Coloniensis, præfente Henrico rege, celebratum. In quo post longam disputationem Cadalous pseudo-papa communi suffragio condemnatur, & Alexandri electio confirmatur. Exstat proluxa illa *disputatio* synodalis inter regis advocatum & Romanæ ecclesiæ defensores Conc. tom. 9. p. 1156.
1062. **PINNATENSE**, in Aragonia, in monasterio apud S. Johannem Rupensem, anno 1062. 7. Cal. Jul. de disciplina & ordine ecclesiastico habitum. Exstant Acta apud Hieron. Blancan in Comment. rerum Arragonensium, & exinde notis Collatii illustrata Conc. tom. 9. p. 1173. & apud Aguirrium Notit. p. 209 & cum notis variorum Conc. Hisp. tom. 3. p. 226.
1063. **ROMANUM X.** anno 1063. a centum & amplius episcopis sub Alexandro II. papa celebratum. In quo occasione Petri episcopi Florentini, hæresis & Simonie accusati, adversus Simoniacos agitur. Exstant hanc in rem *capitula* 11. Conc. tom. 9. p. 1173.
1063. **CABILONENSE I.** anno 1063. præfente Petro Damiano, pontificis legato, & 13. episcopis, adversus Drogonem Matifconensem, qui privilegia Cluniacenlia violaverat, habitum. Exstant Acta ex Cluniacensis cœnobii tabulis compendio defumpta Conc. tom. 9. p. 1177.
1064. **MANTUANUM**, anno 1064. habitum. In quo Cadalous pseudo-papa iterum damnatus est, & Alexander ab objecto Simonie crinitine purgatur. Quæ hac de re referunt historici, Nicolaus Arragonius,

(a) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 9. p. 27. (b) Ab Humberto Cardinali, ut traditur, præscripta, uti nos docent Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 3. p. 900. & Cessius in Hist. Transubstantiationis p. 138.

Sæc. XI. ab Sigebertus, Otto Frisingensis, vide Conc. an. M. tom. 9. p. 1179.

1064. **BARCINONENSE**, anno 1064. præfente Hugone pontificis legato, congregatum. In quo legibus Gothicis abrogatis, quibus Catalauni utebantur, novæ introductæ sunt; Hispanis nihilominus ritum precandi Gothicum abolere recusantibus. Vide Conc. tom. 9. p. 1180. & Conc. Hisp. tom. 3. p. 232.

1065. **TULUGIENSE**, aliis *Helenense*, in Tulugiensi prato comitatus Rosilionis haud procul a Perpiniano in diœcesi Helenensi sub Guifredo archiepiscopo Narbonensi, a pluribus episcopis & magnatibus circa annum 1065. celebratum. In quo ad treugam & pacem firmandam nonnulla de clericorum libertatibus, ecclesiarum immunitate & privilegiis, aliisque statuuntur. Exstant Acta & capitula 13. quæ ex tabulario regio Barcinonensi primus eruit Stephanus Baluzius ad lib. 4. de concordia cap. 14. p. 250. Hinc deprompserunt conciliorum Editores tom. 9. p. 1184. & Card. d'Aguirre Conc. Hisp. tom. 3. p. 233. de tempore differit Gabr. Cossartius loc. citat. p. 1186. Certe non levem hac in parte litem movet Cl. Baluzius, cui non pauca sunt, quæ concilii nostri tempus dubium reddere videntur. Argumenta utrinque expendit, ne tamen sententiam definitivam proferre ausus est. Verum hoc circiter tempore habitum fuisse maxime probabile est.

1065. **ROMANUM XI.** anno 1065. sub Alexandro II. papa habitum. In quo nova Incestuosorum hæresis damnatur. Mota quippe erat a Jurisconsultis quibusdam questio, & acriter defensa de gradibus consanguinitatis, sc. quod germani fratres vel sorores inter se sint in secundo gradu, filii eorum vel filiae in quarto, nepotes vel nepotes in sexto, ac proinde propinquitatis gradus eadem ratione, qua in successione numerandos esse. Et hanc Incestuosorum vocabant hæresim. Exstat decretum synodale apud Gratianum, & Conc. tom. 9. p. 1181. Eodem anno habita altera ibidem synodo, eadem hæresis secunda vice damnata est. ibid. p. 1182.

1066. **WESTMONASTERIENSE I.** anno 1066. præfente rege Edwardo Confessore, a Stigando Cantuariensi, & Eldredo Eboracensi, cæterisque episcopis, Comitibus &c. celebratum. In quo de monasterii S. Petri dotatione, privilegiis, &

afylo actum est. Habentur hac de re variæ Sæc. XI. ab regis & pontificis chartæ apud. Spelman. (a) an. M. Conc. Brit. tom. 1. p. 628. & Conc. tom. 9. p. 1186. Exstant Edwardi *leges ecclesiasticæ*, incertum quo anno editæ, quas Gulielmus Conqueror anno regni sui quarto postea confirmavit, apud Lambard. Archæionom. p. 138. Edit. Cantab. & Spelm. Conc. Brit. tom. 1. p. 619. exinde Conc. tom. 9. p. 1020. (b)

AUSONENSE, in diœcesi Aufonensi circa annum 1068. celebratum. In quo de pace & treuga, ut vocatur, actum est, & inter alia, ulus purgationis per judicium aquæ frigidae, confirmatur. Exstant *constitutiones*, live capitula 7. de immunitate ecclesiæ, de clericis, monachis, monialibus, & viduis, aliisque. Primus extulit Steph. Baluzius Append. ad P. de Marca Marcam Hispan. Exinde Card. d'Aguirre Conc. Hisp. tom. 3. p. 239.

AUSCENSE, in Novempopulania ad Egercium fl. anno 1068. ab Hugone Candido pontificis legato celebratum. In quo inter alia decretum est, ut omnes Valconia ecclesiæ, exceptis ecclesiis S. Orientii, quartam decimarum partem ecclesiis cathedralibus perfolverent. Exstant Acta Conc. tom. 9. p. 1195. Dacher Spicil. tom. 2. p. 592. (c)

TOLOSANUM II. præfidente Hugone cardinale pontificis legato, an. 1068. de episcopatu Lectorensi in monasterium converto, ex monasterio in sedem episcopalem restaurando, habitum; quod & factum est. Aderant præter abbates episcopi 11. Exstant Acta Conc. tom. 9. p. 1196.

MOGUNTINUM IV. anno 1069. autoritate Sigefridi episcopi Moguntini celebratum. In quo de causa Henrici IV. regis, Bertam conjugem suam repudiare volentis, actum est. Verum repugnantibus Petro Damiano pontificis legato, cunctisque qui aderant principibus, consilium imperatoris irritum factum est, qui tamen postea Bertam parum benigne tractavit. Exstat Sigefridi hac de re *epistola* ad Alexandrum papam II. Conc. tom. 9. p. 1200. Etli quoque ad Sigefridum ipsum rem plane narret Lambertus Schafnab. in Chron. ad annum 1069.

ANSANUM II. anno 1070. habitum. In quo Achardus Cabilonensis episcopus monasterium S. Laurentii monasterio S. Mar-

(a) Asservantur MSS. in Bibl. Cott. sub *Othone A.* 16. n. 18. exstant ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 116.

(b) Item *Wilkins* ibid. p. 310. (c) Edit. nov. tom. 1. p. 625.

Sæc. XI. tini in insula Barbarenfi sito donat. Vide
ab an. M. Conc. tom. 9. p. 1201.

1070. WINTONIENSE II. præfente rege
& pontificis legato, anno 1070. celebratum.
In quo Stigandus archiepiscopus Cantuariensis,
ob perjuriam, homicidia, aliaque graviora
crimina, deponitur. Rem fufius narrat
Ordericus Vitalis Hist. Eccl. lib. 4. p. 516. &
R. Hovedenus in suis Annalibus ad annum
1070. fol. 259. p. 2. (a) ut alios mittam.

1070. WINDLESHORENSE, anno 1070. ab
Hermenfredò pontificis legato, craftino
Pentecostes habitum. In quo, in Anglia
Normannis jam omnia tenentibus, Agelricus
Australium Saxonum episcopus, nulla
quod sciam objecta culpa, inimo paulo post
Marleburgi in custodiam datus, & abba-
tes aliquot depositi sunt. Vide R. Hove-
denum ut & Ordericum Vitalem locis su-
pra citatis.

1071. PEDREDANUM, anno 1071. coram
Willielmo I. a Lanfranco Cantuariensi, aliis-
que episcopis, & regni primatibus celebra-
tum. In quo dirempta est lis inter Wul-
stanum Wigornienfem & Thomam Eboracen-
fem, qui ecclesiæ Wigornienfem, ejusque
prædia & possessiones sedi suæ
subjicere voluit. Decretumque est, eccle-
siam Wigornienfem ab omni usurpatione li-
beram esse, prout fundatores ejus ipsam re-
liquerant. Refert hæc Radulphus de Diceto
Abbrev. Chron. ad ann. 1071. p. 483.

1071. MOGUNTINUM V. ann. 1071. 18.
Cal. Septembr. sub Sigefrido archiepisco-
po coactum. In quo Carolus episcopus
Constantiensis electus, Simonis & sacrile-
gii a clericis suis accusatus, non modo con-
secrationem obtinere non potuit, sed &
depositus est. Exstant hujus synodi Acta
a Lamberto Schaffnab. relata Conc. tom. 9.
p. 1204. Ipsa vero Acta integra ibid. p.
1206.

1072. ANGLICANUM I. anno 1072. ce-
lebratum, Wintoniæ inchoatum, Windles-
horæ absolutum. In quo sedis Cantuariensis
primatus super Eboracensem asseritur
& confirmatur, & utriusque archiepiscopi
jura statuuntur. Exstant synodi Acta,
& varis Lanfranci de hac aliisque
canonicis rebus epitole Conc. tom. 9. p.
1211. Vide etiam Spelm. Conc. Brit. tom.
2. p. 5. qui regis Willielmi I. *attestationem*
de primatu Cantuariensis ecclesiæ, cum sub-
scriptionibus episcoporum & abbatum, ex
MS. cod. Cottoniano primus exhibuit. (b)

ROTHOMAGENSE II. an. 1072. Sæc. XI.
a Johanne archiepiscopo, ejusque suffra-
ganeis in basilica B. Mariæ celebratum. Sæc. XI.
In quo, facta fidei Catholice de SS. Trinitate
confessione, editi sunt disciplinæ ecclesiæ
canones 24. nempe de consecratione &
distributione S. Chrismatis, de jejunis, de
4. juniorum temporibus, &c. Habentur
apud Orderic. Vital. Hist. Eccl. lib. 4. p. 529.
Et Conc. tom. 9. p. 1225.

ERPHORDIENSE I. in Thuringia 1073.
a Sigefrido archiepiscopo Moguntino anno
1073. 6. Idus Martii in causa Decimatio-
num Thuringiæ habitum. Ubi omnia fere
in gratiam Henrici regis, quæ jure, quæve
injuria acta sunt. Causam utrinque dice-
bant sophiste undique acciti, ut canones
in ejus rei gratiam interpretarentur. Quin
non leves armatorum copias secum habuit
Henricus, quibus eos, si qui forte negotium
interturbare conarentur, militari manu
coërceret. Hæc nos docet Lamb. Schaff-
naburgensis ad hunc annum p. 486. Con-
fer que notantur Conc. tom. 9. p. 1230.
Ubi etiam Sigefridi Moguntini ad Alexan-
dram papam & Hildebrandum archidiaconum
epistole 2. exhibentur.

CABILONENSE II. anno 1073. 1073.
habitum. Quid in eo prælitum sit, non li-
quet; quid vero post illud, de Hugonis episcopi
Dienfis electione in locum Lancelini ob
Simoniam depositi, factum sit; habes
Conc. tom. 10. p. 308. Confer Append.
p. 1811.

ROTHOMAGENSE III. a Johanne 1074.
archiepiscopo in basilica B. Mariæ anno 1074.
habitum. In quo post disputationem de
fide S. & individue Trinitatis, ad ecclesiæ
disciplinam rectius ordinandam & melius
custodiendam, editi sunt *canones* 14. qui
habentur Conc. tom. 10. p. 310. Quibus
aliorum quarundam synodorum *capitula* sub-
jiciuntur.

ROMANUM XII. pro reformando 1074.
ecclesiæ statu, sub Gregorio VII. ann. 1074.
in prima hebdomada Quadragesimæ ce-
lebratum. In hac synodo repressi sunt sa-
cerdotes concubinari; Hispaniarum eccle-
siis mandatum, ut Romanum ordinem at-
que officium recipiant; Guiscardus Nor-
mannorum princeps anathemati subjectus,
ut alia præteream. Exstant *capitula* 24.
prolixa cum Gregorii papæ *apologico* su-
per decreta in hac synodo contra Simonia-
cos & incontinentes sacerdotes promulgata
Conc. tom. 10. p. 314. Anno sequenti, eo-

(a) Et ex Hovedeno *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 321. (b) Exhibuit etiam *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 324.

Sec. XI. dem loco, & de iisdem causis coacta est
ab an. M. altera synodus; de qua vide ibid. p. 344.

1074. **ERPORDIENSE II.** anno 1074. mense Octobri ab archiepiscopo Moguntino congregatum. In quo Romanæ synodi decretum contra clericos concubinos iussu Gregorii papæ est promulgatum. Vide Greg. VII. Epist. 4. Lambert. Schaffnaburgensis, qui hoc tempore vixit, in Chron. p. 506. hanc synodum ad hunc annum deferre refert. Nec tacet quanto fervore & quam animosa oblatione Romano huic decreto sese opposuerint ejusque temporis clerici, his verbis. *Adversus hoc decretum protinus vehementer infrenuit tota fœditio clericorum, hominum (Gregorium VII.) plane hereticum, & vesani dogmatis esse clauitum, qui oblitus sermonis Domini, quo ait, Non omnes capiunt hoc verbum, qui potest capere, capiat: & apostoli; qui se non continent, nubat: melius est enim nubere quam uri; violenta exactione homines vivere cogeret ritu angelorum, & diu consuetum consueti naturæ negaret, fornicationi & immunditie frana laxaret: quod si pergeret sententiam confirmare, malle se sacerdotium, quam conjugium deferere; & tunc visorum eum, cui homines forderent, inde gubernandis per ecclesiam Dei plebibus angelos comparativus esset. Archiepiscopus Moguntinus cum le neque persuasionibus neque minis proficere videret, blandis verbis clericorum animos fructu emollire conatus est, & tandem soluta synodo rem dimisit, postquam sententiam pontificis promulgasset.*

1075. **MOGUNTINUM VI.** anno 1075. mense Octobri sub Sigefrido archiepiscopo celebratum. Aderat inter alios Curienlis episcopus, cui papa sub interminatione gradus & ordinis sui in mandatis dederat, ut presbyteros omnes, qui intra diocesim essent, cogeret aut impræsentiarum conjugibus renunciare, aut se in perpetuum sacri altaris ministerio abdicare. Quod dum præstare nititur, clericorum & verbis & manibus ita confusus est, ut vix vita salva e synodo evasit. Quare rei difficultate teritus, nec ulterius promovere ausus, sententiæ executionem ipsi papæ reliquit. Testatur hæc Lamb. Schaffnaburgensis ad annum 1075. p. 515.

1075. **ANGLICANUM II** anno 1075. vel hoc circiter tempore sub Lanfranco Cantuariensi habitum, (a) Quo statutum est, virgines & matronas, quæ ad fugiendam Nornannorum libidinem ad monasteria se

contulerant, velumque susceperant, non teneri quin ad sæculum, si velint, redire possint. Vide Eadmeri Hist. lib. 3. p. 57. & Conc. Brit. tom. 2. p. 7. (b) Anglicani etiam concilii anno 1074. quo S. Wulfstanus injuste depositus est, ex ejus vita apud Spelm. conciliorum Editores tom. 10. p. 344.

- (c) **LONDINENSE I.** anno 1075. in ecclesia S. Pauli, presidente Lanfranco Cantuariensi, pro reformandis ecclesiasticis constitutionibus & moribus ecclesie coactum. Exstant Actorum hujus synodi exemplaria tria, partim ex Malmesburiensi, partim ex vetustis codicibus MSS. prolata, apud Spelm. Conc. Brit. tom. 2. p. 7. & Conc. tom. 10. p. 346. (d)

WORMATIENSE, anno 1076. ab episcopis Germaniæ qui ab Henrico IV. Inp. partibus stabant, collectum. Quo Gregorius VII. pontificatu amovendum esse declaravit. Exstant Acta apud Lambert. Schaffnaburg. ad annum 1076. p. 524. & Hugon. Flaviniac. eodem anno. Confer etiam Conrad. Urspergens. in Chron. ad ann. 1076. p. 169.

- WINTONIENSE III.** anno 1076. (quod tamen Antiquitatum Britannicarum autor ad annum 1074. refert) sub Lanfranco Cantuariensi, de prohibendo clericorum conjugio, & castitate servanda habitum. Exstant capitula plurima discipline ecclesiasticæ, in hac synodo constituta, partim ex libro Saxonico Wigornienfis, partim ex MS. Cottoniano eruta, apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 12. & exinde Conc. tom. 10. p. 351. (e) Est etiam synodus Wintonienfis hoc quidem anno habita, quæ eadem fuerit, an diversa, non constat. Mihi diversa plane videtur, cum non pauca in ea statuta esse memorentur, quæ frustra in priori quæras, ut de causa Aldrici episcopi Cicestrienfis, quæ canonicæ in hæc synodo definita, & ad certum finem perducta est, ne de aliis dicam. Diversas plane synodos, & diversis temporibus habitas, facit autor Antiquitatum Britannicarum in Vit. Lanfranc. p. 112. 114. diversas item Spelmannus, verum utranque in eundem reponit annum. Quæ in posteriori hac synodo acta sint, recentem dicte Antiquitates Britannicæ, & ex iis Spelmannus loc. citat.

- ROMANUM XIII.** anno 1076. sub Gregorio VII. in ecclesia Constantiniana celebratum. In quo Henricus Imp. Sigefri-

(a) Habetur MS. in bibl. Cott. sub Cleopatra E. 1. n. 7. (b) Item Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 162. (c) Exstat una cum Conc. Winton. an. 1076. MS. in bibl. Cott. sub Vitellio D. 7. n. 57. (d) Item ap. Wilkins tom. 1. p. 363. seq. (e) Item ap. Wilkins ubi supra p. 365. seq.

- Sec. XI. dus Moguntinus, Willielmus Trajectensis, & Robertus Bambergenſis, epiſcopi, anathemati ſubjiciuntur, cæteris epiſcopis ad cauſam Romę dicendam ſtatuto citatis. Exiſtant Acta Conc. tom. 10. p. 355. Sec. XI. ab an. M.
1076. PAPIENSE, anno 1076. habitum. In quo epiſcopi Henrico adherentes Romanę ſynodi anathema in ipſum pontificem retorquebant. Meminit Gulielmus Bibliothecar. in vita Gregorii VII. papę.
1077. WESTMONASTERIENSE II. anno 1077. a pluribus epiſcopis & proceribus, ad cauſas cujuſlibet eccleſiæ audiendas, & tractandas celebratum. Hujus concilii, ex charta Willielmi regis meminit Spelmanus Conc. Brit. tom. 2. p. 14. (a) qui etiam Radulphum de Diceto teſtem citat.
1078. (b) PICTAVIENSE II. anno 1078. ab Hugone Dienſi epiſcopo pontificis legato habitum. In quo multa ad diſciplinam eccleſiaſticam ſpectantia ſtatuta ſunt. Exiſtant *canones* 10. Conc. tom. 10. p. 367. Alię in Gallia ſynodi annis præcedentibus 1076, 1077. habite ſunt; nempe Anſana, Claromonſienſis, Divionenſis, Auguſtodunenſis, ſive Æduenſis, obſcurę quidem & nullius nominis, quę, ſi tanti ſunt, ex ipſis Actis peti poſſunt. ibid. p. 359.
1078. (c) ROMANUM XIV anno 1078. ſub Gregorio VII. papa, & centum circiter epiſcopis congregatum. In quo Guibertus Ravennas, Tedaldus Mediolanenſis, alique plures Henricianę partis epiſcopi excommunicati ſunt. Exiſtant hujus ſynodi Acta Conc. tom. 10. p. 369.
- (e) ROMANUM XV. eodem anno 3. Cal. Decembr. ſub Gregorio papa in eccleſia Conſtantiniana habitum. In quo Nicephorus Botoniatas, qui, Michaele detrufo, imperium per vim ſibi arripuerat, excommunicatur, Guibertus Ravennas deponitur, & multa contra Simoniacos, concubinarior, & bonorum eccleſiaſticorum prædones decreta ſunt. Exiſtant Acta & capitula 13. Conc. tom. 12. p. 371. Subjecta eſt Henrici imperatoris ad Gregorium *epiſtola*.
- ROMANUM XVI. anno 1079. menſe Februario ſub Gregorio VII. papa habitum. In quo Berengarius, poſtquam ſententiam de euchariftia ſepius mutafſet, dogma ſuum ſub ſolenni formula iterum abnegavit, (f) Brunone Altenſi cum eo in arenam deſcendente. Exiſtant ſynodi Acta Conc. tom. 10. p. 378.
- ARMORICUM, in minoris Britannia, anno 1079. præſente legato apoſtolico, ad proſcribendas falſas poenitencias, quibus peractis peccatores, uti mos erat, abſolvi ſolebant, habitum. Vide Greg. VII. lib. 7. epiſt. 10.
- BURDIGALENSE, præſente Amato pontificis legato, an. 1079. vel ſequenti, habitum. In quo Berengarius fidei ſuę rationem reddidit, teſte Chron. Malleacenſi. Vide Conc. tom. 10. p. 381.
- ROMANUM XVII. anno 1080. ſub Gregorio VII. papa celebratum. In quo imperium Henrico abrogatum Rodolpho collatum eſt, ea lege ne deinceps beneficiorum inveſtiturę a laicis conferantur, vel ac-

(a) Item *Wilkins* Brit. Conc. tom. 1. p. 367. (b) *Conf. Du Pin*. Hiſt. Eccleſ. vol. 9. p. 17. (c) Ex eſinde *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 367. (d) *Conf. Du Pin*. Hiſt. Eccleſ. vol. 9. p. 42. (e) *Conf. Du Pin*. Hiſt. Eccleſ. vol. 9. p. 41. (f) Quod tamen unquam fecerit non adeo liquet, ut nos docet *Cosſius* in Hiſt. Tranſſubſtantiationis p. 141. Acta hujus Concilii cum *Berengarii* recantatione ex *Ms. Gemblacenſi* exhibit. *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 4. p. 103. ſeq.

ciantur,

Sæc. XI.
ab an. M.

cipiantur, missa etiam ad Rudolphum corona aurea, solenni hoc versiculo inscripta,

Petra dedit Petro, Petrus diadema Rudolpho.

Exstant Acta & constitutiones hujus synodi Conc. tom. 10. p. 381. Vide Append. ibid. p. 1830. Ubi Rudolphi & procerum imperii *propositio* in hoc synodo contra Henricum IV. Imp. exhibetur. Eodem anno habita est synodus Wirtzburgensis, cui præfuerunt duo legati pontificii in causa Henrici Imp. Cum vero res ad exitum perducere non poterat, statutum est in partibus Ultramontanis colloquium hac de re fieri: quod, ut videtur, in hoc Romano concilio factum est.

1080. **MOGUTINUM VII.** anno 1080. habitum. In quo episcopi Henriciani, ob imperatorem excommunicatum, Gregorio pontifici anathema dixerunt. Exstant Acta ex Hugonis Flaviniacensis chronico desumpta, & archiepiscopi Salzebergensis ad Hermannum Mettenlem *epistola* Conc. tom. 10. p. 388.

1080. **BRIXIENSE**, in Lombardia, anno 1080. ab 80. imperatoris partis episcopis congregatum. Eadem est hec cum priore synodus, Moguntia huc translata, aucto episcoporum numero, in qua Gregorius papa deponitur, & Guibertus Ravennas in ejus locum suffectus est. Habentur hujus concilii Acta apud Conrad. Urspergensium in Chron. ad hunc annum p. 171. Et exinde Conc. tom. 10. p. 389. (a).

1080. (b) **LUGDUNENSE II.** anno 1080. ab Hugone Densi, pontificis legato habitum. In quo Manasses, qui sedem Rhemensem invaserat, damnatus & depositus est. Vide Greg. VII. *epist.* 17 lib. 8. & Conc. tom. 10. p. 389.

1080. **BURGENSE**, apud Hispanos in Castella veteri ad Arlanzam fluv. a Richardo abbate Massiliensi, cardinale & pontificis legato anno 1080. celebratum. In quo (referente Johan. Mariana *) antiqui canones in usum revocantur, prohibentur sacerdotum conjugia, Romani sacrorum ritus & divinorum officiorum ordo, ita volente Gregorio VII. papa, Hispaniarum ecclesiis imperati sunt, Missali tamen Gothico seu Mozarabico, quod per tot sæcula apud Hispanos invaluerat, nondum penitus abrogato. Officium illud a Leandro Hispanensi archiepiscopo vel institutum vel auctum, & alidofo fratre ejus ac successore ad umbi-

licium perductum esse dicitur, inde nunc huic, nunc illi vulgo tributum. *Mozarabicum*, rectius *Mixt-arabicum* dictum, eo quod Christiani, qui cum Arabibus mixti Hispaniam incolebant, illud communiter usurparunt. In hac vero synodo primum prohiberi cœpit, plene aboleri non potuit. quippe in plurimis ecclesiis cathedralibus & monasteriis ejus usus perduravit, & in quibusdam adhuc perdurat. Exeunte circiter sæculo 15. magnus ille literarum Iterator Francisc. Ximenius * cardinalis & archiepiscopus Toletanus hunc ordinem longo temporis tractu depravatam instauravit, instituto Toleti tredecim sacerdotum triumque ministrorum collegio, quos *Mozarabes* *so-dales* appellavit; quibusque id muneris demandavit, ut hoc ritu sacra quotidie celebrarent, & ad eos sex Mozarabum ecclesiarum sacerdotia (in quibus ritus Mozarabicus constanter servatus fuerat) pertinere voluit; adhibitis viris peritissimis codices MSS. diligenter excussit, & Missale descriptum typis mandavit Toleti an. 1500. Cujus exemplaria rarissime reperiuntur, adeoque sub hoc concilio recudi fecit illustrissimus Cardinalis d'Aguirre Conc. Hisp. tom. 3. p. 258. utque majorem huic rei lucem affunderet, integra 14. capita, quæ hac de re ex professo agunt, ex Hispanico Latine versa, ex Eugenii Roblesii libro Hispanico de vita & gestis Card. Ximenii, qui prodit Toleti anno 1604. iterumque ex Card. Bonæ Rer. Liturg. lib. 1. cap. 11. diatribam de *missa Mozarabon* adjecit. De tempore hujus synodi disputat G. Collartius Not. ad Conc. tom. 10. in Append. p. 1816.

- JULIOBONENSE**, apud Caletes prope Sequanam in diocesi Rothomagensi, anno 1080. in festo Petecostes sub Willielmo Anglorum rege, ab episcopis & proceribus Normanniæ celebratum. Exstant disciplinæ ecclesiasticæ *canones* 13. Conc. tom. 10. p. 391. Et apud Orderic. Vital. Hist. Eccles. lib. 5. p. 552.

- LINGONENSE**, anno 1080. adversus Laicorum invecturas habitum. Vide Conc. tom. 10. p. 397. Sed ut verum fatear, concilium hoc nulla certa autoritate nititur, adeoque locum & dignitatem suam ægre sustinebit. Eodem anno in synodo Santonenſi cœnobium Regulæ ad Garumnæ fl. renitente Raymundo episcopo Vataſensi, Floriacensibus monachis adjudicatum est. Vide Conc. loco citato.

- ROMANUM XVIII.** anno 1081. sub Gregorio VII. papa habitum. In quo Henri-

Sæc. XI.
ab an. M.

* Alv. Gomec. de reb. scilicet. Fr. Ximenii l. 2. p. 969. Val. Chron. Hispan. ad an. 717. p. 698.

* De reb. Hispan. l. 9. c. 11. p. 471.

(a) Habentur etiam in Cod. Diplomatic. *Udalrici* p. 132. (b) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 9. p. 60. seq. (c) Conf. etiam *Edmundum Martene* de antiquis Ecclesiasticis vol. 1. p. 457.

- Sæc. XI. ab
anno M. cus imperator, illique adherentes episcopi
iterum excommunicati sunt. Vide Conc.
tom. 10. p. 398. (a)
1084. ROMANUM XIX. anno 1084. sub
Gregorio VII. papa habitum. In quo Henri-
cus Imp. & Guibertus antipapa novo ana-
themati subjiciuntur. Vide Bertholdum ad
annum 1084. p. 354. Anno superiori habita
fuerat Romæ eadem de re synodus, sed in
qua nihil fere actum est. Vide Conc. tom.
10. p. 401.
1085. (b) QUINTILINIBURGENSE,
in celebri monasterio in Saxonia, prope Hal-
berstadtium, anno 1085. præfente pontifi-
cis legato habitum. In quo Henricianorum
(quam vocant) hæresis, eorum nempe qui
pro imperatorum juribus adversus papales
usurpationes strenue contendebant, dam-
nata est. Exstant Acta, &, qui disciplinæ
ecclesiasticæ sunt, *canones* 7. Conc. tom. 10.
p. 404. omnia ex Bertholdo Constantiensis
desumpta ad ann. 1085. p. 356.
1085. (c) COMPENDIENSE, præfidente
Raynaldo metropolitano Rhemenfi anno
1085. habitum. In quo probata est mona-
sterii S. Cornelii Compendiensis ad lfarum
fluvium exemptio a jurisdictione episcopi
Suessinonensis. Exstant hac de re Acta Conc.
tom. 10. p. 406.
1085. MOGUNTINUM VIII. anno 1085.
mense Maio habitum. In quo Gregorio
deposito, Guibertum iuste subrogatum fuisse
declaratur. Vide Siebert. in Chron. ad an-
num 1085. Berthold. Append. ad Herm.
Contract. eodem anno p. 357. plura Conc.
tom. 10. p. 409. & in Append. p. 1831.
Quin & in hoc concilio omnes episcopi
imperatoris rebelles deponendi judicantur,
teste Conrad. Urpergensis hoc anno p. 172.
1086. TOLETANUM, anno 1086. 15. Cal.
Januar. maximo episcoporum, abbatum,
procerumque conventu celebratum. Quo
Bernardus S. Facundi abbas archipræfuit To-
letanus communi suffragio constitutus est,
& Alphonfus VI. rex ecclesiam Toletanam
a Saracenorum tyrannide nuper liberatam,
plurimis arcibus, oppidis, & municipiis li-
beraliter dotavit. Latius hæc Johan. Ma-
riana lib. 9. c. 17. Et ex eo d'Aguires Conc.
Hisp. tom. 3. p. 287.
1087. CAPUANUM, anno 187. habitum.
Quo Victor Beneventanus papa confecta-
- tur, refumptis insignibus pontificalibus, quæ Sæc. XI. ab
præter voluntatem electus ante resignave-
rat. Vide Leon. Otienf. qui intererat, lib. 3.
cap. 67. fol. 119.
- BENEVENTANUM I. anno 1087. 1087.
coactum. Quo Guibertus antipapa cum suis
sibi adherentibus excommunicatur, dam-
nantur laicorum invellituræ, nec cum ejus-
modi episcopis, abbatibus, clericisve com-
municandum, qui beneficium vel dignita-
tem aliquam ab eis recipere præsumpe-
runt. De hac synodo agit Leo Otienfis
lib. 3. c. 71. fol. 121. ubi ejus Acta fufe re-
fert.
- ROMANUM XX. anno 1089. sub 1089.
Urbano II. papa & 115. episcopis celebra-
tum. Quo Gregorii VII. & Victoris III. ad-
versus Guidonem antipapam & Henricum
Imp. res gestæ confirmantur: Guiberto an-
tipapa a Romanis urbe pulso, ac jurejuran-
do pollicente se sedem apostolicam non am-
plius invasurum. Vide Berthold. Conf. ad
ann. 1089. p. 363.
- (d) MELFITANUM, in Apulia, 1089.
anno circiter 1089. magno episcoporum nu-
mero celebratum. In quo Rogerius dux pon-
tificis fidelitatis juramentum præstitit. Exstant
disciplinæ ecclesiasticæ *canones* 16. & *epi-
stola* Johannis Diaconi ad abbatem Molis-
mensem Conc. tom. 10. p. 476.
- TOLOSANUM III. anno circiter 1090.
1090. præfente Bernardo archiepiscopo To-
letano, celebratum. In quo Tolosanus epi-
scopus ab objectis criminibus purgatur;
abolito cursu Mozarabico Gallicanus sub-
stituitur, & Maurorum Mosquita in eccle-
siam Christianorum convertitur. Exstant
Acta apud Roderic. Tolet. lib. 6. Hist. Rer.
Hisp. cap. 26, 27. p. 106, 107. Conc. tom. 10.
p. 479. & Conc. Hisp. tom. 3. p. 292. Ubi
vide quæ ibidem afferuntur, d'Aguires & alio-
rum notas.
- NARBONENSE III. anno 1090. a 1090.
Dalmatio archiepiscopo Narbonensi, de ju-
ribus Crassensis monasterii habitum. Ex-
stant Acta in duas partes divisa, Conc. tom.
10. in Append. p. 1818. quæ primus in lu-
cem edidit Baluzius Conc. Gal. Narbon.
p. 18.
- LEGIONENSE II. anno 1091. præ- 1091.
fide Renerio cardinale papæ legato habi-
tum. In quo de missa Gothica juxta Isidori

(a) Conc. hoc anno Romæ habitum, quo sancitum ne res divine ad usus sæculares oppigerentur, habetur ap.
Baluzium tom. 7. Miscell. p. 70. (b) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 9. p. 47. (c) Conf. Dacib. Spicil. tom. 2.
p. 598. 601. Edit. nov. tom. 1. p. 626. seq. (d) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 9. p. 72.

Sæc. XI.
ab an. M.

institutionem retinenda, aliisque actum est. Vide Roderic. Tolet. lib. 6. c. 30. & Johan. Marian. Hist. Hisp. lib. 10. c. 6. præcipue Card. d'Aguirre Conc. Hisp. tom. 3. p. 298. ubi & suas notas addidit.

1091. (a) BENEVENTANUM II. anno 1091. 5. Calend. Aprilis congregatum. In quo, in Guibertum antipapam ejusque socios, excommunicationis sententia fertur. Vide Bertold. ad annum 1091. Extant hujus synodi de disciplina ecclesiastica *canones* 4. Conc. tom. 10. p. 484.

1092. SUESSIONENSE, an. circiter 1092. præfidente Raynaldo Rhemensis archiepiscopo collectum. In quo Roscelinus dialecticus Compendiensis, P. Abailardi magister, dogma suum circa personas SS. Trinitatis ejuravit. Docuit enim Roscelinus tres in Deo personas, esse tres res ab invicem separatas, sicut sunt tres angeli, ita tamen ut una sit voluntas & potestas, Patrem & Spiritum Sanctum esse incarnatum, tresque Deos vere dici posse, si usus admitteret. Errores hosce cum in hac synodo revocasset, rediit nihilominus ad vomitum suum, & inter suos jactare solebat homo veripellis, se non alio nomine dogmata sua abjurasse, quam quod metu mortis a populo interfici timebat. Ob hanc levitatem & apostasiam graviter ipsum corripit Ivo Carnotensis Epist. 7. p. 11. ubi in notis non contemnenda congestit Fr. Juretus p. 558. Extant Anselmi ad Fulconem Belvacensem de Roscelino, qui illum & Lanfrancum erroris circa Trinitatem insinulaverat, Ivo Carnotensis ad Roscelinum, & P. Abailardi ad Gausfredum Parisiensem *epistole* Conc. tom. 10. p. 484.

1092. RHEMENSE II. anno 1092. habitum. In quo Roberti Comitis avaritia in occupandis morientium clericorum bonis repressa est. Extant Urbani II. papæ ad Robertum, & cleri Flandrensis ad Raynoldum archiepiscopum *epistole* Conc. tom. 10. p. 488.

1092. STAMPENSE I. ad Iverniam fluv. in dioecesi Senonensi, anno 1092. a Richerio archiepiscopo Senonensi, ejusque suffraganeis aliquot adversus Ivo Carnotensis ordinationem habitum. Gaufridum episcopum Carnotensem ob graviora crimina nuper deposuerat Urbanus II. papa. In ejus locum clerus, populique Carnotensis Ivo cœnobii Belvacensis præpositum elegerunt, Urbano, electionem suffragio suo,

comprobante. Electum consecrare noluit Richerius metropolitanus, Gaufrido plus æquo faventior. Unde necesse habuit Ivo cum suis Carnotensibus Romam proficisci, ubi ipsius Urbani manibus consecratus est, pontifice in ejus gratiam tum ad Carnotenses tum ad Richerium Senonensem literas dante, & Gaufrido, omnibusque ejus fautoribus, ni acquiescerent, anathema interminante. His non obstantibus, Richerius Ivonem recipere recusavit, litteras calumniæ & malignitatis in ipsum plenas ubique sparlit, & coacta Stampis synodo una cum Parisiensi, Meldensi, & Trecaffino episcopis, Ivonis ordinationem ad examen revocavit, & læsæ majestatis crimen ei objecit, quod consecrationem suam a sede apostolica recipere præsumpsisset. Quin & depositionis sententiam in Ivonem protulissent, sedique suæ Gaufridum restituisent, ni Ivo appellationem ad sedem Romanam tempestive interposuisset. Agunt de his Urbani papæ *epistole* 1. & 2. apud Ivonem, Ivonis Epist. 8. p. 13. 12. (ad Urban. P.) p. 25. Posterior hæc exilat etiam Conc. tom. 10. p. 480.

PARISIENSE II. anno 1092. a Manfredi Rhemensis archiepiscopo aliisque decem episcopis habitum. In quo monasterii S. Cornelii Compendiensis possessiones confirmantur. Vide Philippi Francorum regis chartam hujusce rei confirmatoriam Conc. tom. 10. p. 481. (b)

TROJANUM, in Apulia ab episcopis 75. & abbatibus 12. 5. Idus Martii an. 1093. habitum. Extant de nuptiis consanguineorum dissolvendis, *capitula* 2. Conc. tom. 10. p. 482. Vide quæ de synodo Trojana habentur ad ann. 1089. ibid. p. 475. Ubi Baronium, Binium, &c. in hujus synodi tempore notando crasse ostenditur. Decreta hujusce concilii primus extulit Steph. Baluzius ad lib. 4. P. de Marca de concordia cap. 14. p. 254.

ANGLICANUM III. anno 1093. Pridie Non. Decembr. ab omnibus pæne Angliæ episcopis congregatum. In quo Anselmus Cantuariensis archiepiscopus consecratur, & de controverso primatis & metropolitani titulo agitur, totius Angliæ primatis titulo, Cantuariensi adjudicato. Vide Marth. Par. ad ann. 1093. & Eadmer. Hist. p. 21. (c)

ROCHINGHAMIENSE, in Anglia, conventus ecclesiastico-politicus, an. 1094. sub Willielmo II. ab episcopis, & omni cle-

(a) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccles. vol. 9. p. 72. (b) Item *Dacher*, Spicil. tom. 2. p. 604. Edit. nov. tom. 1. p. 627. (c) Item *Wilkin* Conc. Brit. tom. 1. p. 370.

Sæc XI. ab
anno M.

ro, totaque Angliæ nobilitate habitus. In quo, quæstio an falsa fedis apostolicæ reverentia, Anselmus regi terreno fidem præstare possit, negante id Anselmo, excussa est. Rem geitam prolixè narrat Eadmerus Hist. p. 26. (a) Vide f. Antiq. Brit. in Vit. Anselm. p. 116, 117.

in nupero schismate Guibertino factæ, re- Sæc XI. ab
scisse sunt. Hærcis etiam Nicolaitarum, i. e. incontinentium sacerdotum & clericorum, item Berengariana damnantur, sententia in Guibertum ejusque defensores cum ardentibus candelis iterum promulgatur; decretum ut pro chrismate, baptismo, & sepultura nihil exigatur; jejunia 4. temporum constituta: filius hæc narrante Bertoldo Constant. loco supra citat. Exstant Acta, & disciplinæ ecclesiasticæ capitula 15. ab Holstenio primum edita Collect. Rom. part. 2. p. 169. deinde Conc. tom. 10. p. 500.

1094. **CONSTANTIENSE II.** an. 1094. sub Gebhardo Archiepiscopo habitum. In quo, pro disciplina ecclesiæ reformanda, de Simoniaci, & concubinariis, de diebus festis Paschatis & Pentecostes, & de solennioribus jejuniis, multa statututa sunt. Vide Bertold. qui synodo interfuit, ad ann. 1094. p. 371.

1094. **RHEMENSE III.** anno 1094. sub Raynaldo archiepiscopo habitum. In quo de Philippi regis cum Bertrada (ex qua Ludovicum susceperat) conjugio, repudiata Berta priore uxore, actum est. Exitat hac de re Ivonis ad Richerium Senonensem epistola Conc. tom. 10. p. 497. qui tamen huic synodo non interfuit.

1094. **BRIVATENSE**, ad Elaverim fl. in Arvernensis, præfide Hugone archiepiscopo Lugdunensi, & Romanæ sedis vicario, an. 1094. habitum. In quo controversia quedam inter Hugonem Lugdunensem, & Rodolphum Turonensem ventilata est. Vide Conc. tom. 10. p. 499.

1094. **AUGUSTODUNENSE**, præfente Hugone Lugdunensi papæ legato, an. 1094. celebratum. In quo Philippus Francorum rex ob illicitas nuptias, Henricus Imp. Guibertus antipapa, item Simoniaci & incontinentes, excommunicantur. Vide quæ habent Berthold. ad hunc annum p. 372. & Chron. Virdunense Conc. tom. 10. p. 499.

1095. **PLACENTINUM**, in media Longobardia anno 1095. ab Urbano II. papa, cum episcopis & abbatibus, tam Galliarum, quam Longobardiæ & Tusciæ, circa mediam Quadragesimam, in causâ Prædixis repudiatæ imperatricis, item Philippi regis Francorum de uxore dimissa, & pellice in uxorem ducta, & Alexii Imp. CP. contra Saracenos auxilium petentis, habitum. Vide Bertold. ad annum 1095. p. 373. Ad hanc synodum tantus convenerat hominum numerus, ut cum nulla ecclesiæ eos capere posset, concilium primo ac tertio die in campo celebrari oportuit. In hac etiam synodo præter causas prædictas disceptatas, Simoniacæ & schismaticæ ordinationes, præsertim

(b) **CLAROMONTANUM**, in Arvernensis, anno 1095. 6. Cal. Decembr. præfente Urbano II. papa celebratum. Aderant tredecim archiepiscopi eorumque suffraganei, adeo ut referente Bertoldo 205. virgæ pastorales numeratæ sunt. In celeberrimo hoc concilio, præcedentis synodi decreta confirmantur, & plurima ad disciplinam & regimen ecclesiæ sancita sunt. In hac etiam synodo anathema in Philippum Galliarum regem ob illicitum conjugium, more solenni denunciaturum est. Cujus rei quoniam in hujus temporis conciliis frequens fit mentio, non abs re erit paucis hoc loco de ea agere. Philippus, voluptatibus & illicitæ Veneri supra modum deditus, Bertam conjugem suam repudiavit, & Bertram Simonem de Monte-forti filiam, Fulconis Comitis Andegavensis, consanguinei sui uxorem, marito ereptam, pellicem habuit, ejusque fœdis amoribus libere fruebatur. Nec hoc contentus eam in uxorem duxit, & in reginam Galliæ inungi voluit. Ob has illicitas & incestas nuptias, plusquam semel iterumque excommunicatur; in conciliis nempe Rhemenfi anno 1094. Placentino, anno sequenti, & in hoc Claromontano, præfente ipsomet Urbano papa. Postea poenitentiam simulans, ab Urbano absolutus est. Mortuo Urbano, Bertradam iterum ad se vocavit, eaque familiariter utebatur. Quocirca Paschalis, Urbani successor, Johannem & Benedictum cardinales in Gallias misit; qui habito apud Pictaviensæ concilio, anno 1110. excommunicationis fulmen in Philippum, ejusque concubinam iterum vibrarunt. Tandem vere poenitens factus pellicem dimisit, assumpto apud Floriacum monachi habitu; ipsa etiam Bertrada apud Fontem Euraldi sanctimonialium institutus se devote. Sed ad concilium nostrum Claromontanum redeo. Exstant Acta & canones 32. Conc. tom. 10. p. 506. Subjicitur appendicis vice, Urbani (c) *decretum*

(a) Et ex Eadmero *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 171. (b) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccles. vol. 9. p. 73. seq.

(c) Decreta Urbani in hoc Concilio extant MSS. in Bibl. Cott. sub *Claudio E.* f. n. 6.

- de primatu Lugdunensi, & P. de Marca eadem de re *differat*. Sequitur *appendix* altera a G. Colfartio adornata, quæ canones aliquot hujus synodi integros, reliquorum breviora varia, aliisque huc spectantia, complectitur. Symbolam etiam suam ad celeberrimi hujus concilii elucidationem contulit Steph. Baluzius ad lib. 6. de Concord. cap. 31. p. 286.
1095. ANGLICANUM IV. anno 1095. ab universis pæne Angliæ episcopis habitum. In quo, Anselmo fidem regi, nisi reservata Urbano papæ obedientia, præstare recufanti, plures Angliæ episcopi omnem subjectionem & communionem denegant. Vide Eadmer. (a) qui & ipse huic concilio interfuit, de Vit. Anselm. lib. 2. apud Sur. ad Apr. 21.
1095. LEMOVICENSE IV. præsidente Urbano II. papa, anno 1095. coactum. In quo de expeditione Hierosolymitana agitur, & Humbaldus episcopus Lemovicenlis deponitur. Exstant Acta Conc. tom. 10. p. 198.
1096. ROTHOMAGENSI IV. an. 1096. mense Februarii præsidente Guilielmo archiepiscopo congregatum. In quo synodi Claromontanæ decreta relecta sunt. Exstant de pace conservanda, & disciplinæ ecclesiasticæ *canones* 8. *Ut ecclesie res suas & consuetudines retineant, & laici partem in decimis, aliosque nullam capiant, nec servitium indebitum exigant; ut presbyterum ecclesia laicum non det, nec adimat, sine consensu episcopi; & ut nullus bono communis nutriet, &c.* Conc. tom. 10. p. 199.
1096. TURONENSE III. anno 1096. media Quadragesima ab Urbano II. papa pro expeditione Hierosolymitana, aliisque tractandis indictum. Vide Bertold. ad annum 1096. p. 375. Composita est etiam controversia inter canonicos S. Martini & monachos Carmaicenses; de qua habetur Urbani epistola Conc. tom. 10. p. 602. (b)
1096. SANTONENSE, anno 1096. 4. Non. Mart. ab Amato Burdegalensi habitum. In quo jejunium in omnium apostolorum vigiliis imperatum est. Vide Chron. Malleacense ad hunc annum, & Conc. tom. 10. p. 604. (c)
1096. (d) NEMAUSENSE, anno 1096. mense Julio congregatum. In quo, inter alia, Philippus Francorum rex absolutus est, & Anselmi Cantuariensis causa agitur. Exstant disciplinæ ecclesiasticæ *canones* 16, & Actorum fragmenta quedam a Gabr. Colfartio eruta Conc. tom. 10. p. 605. (e)
- BARENSE, in Apulia anno 1097. celebratum. In quo, pro Græcis cum Romanis, præsertim in dogmate de processione Spiritus S. conciliandis actum est, præsentem, & primas disputandi partes sustinente Anselmo Cantuariensi. Cui proinde a papa datum est, ut juxta Romanæ ecclesiæ archidiaconum (qui pro more coram papa sederet) sedem suam haberet; addito hoc elogio, *Includamus, inquit, hunc in orbe nostro quasi alterius orbis papam.* Rem gestam narrat Eadmerus de vita Anselmi num. 39. apud Sur. April. 21. fufius Malmesburiensis de Gest. Pontif. lib. 1. fol. 126. p. 2.
- GERUNDENSE, in Hispania Tarraconensi ad Sambrocam fluv. anno 1097. Id Decembr. præside Bernardo Toletano legato pontificio congregatum. Quo nonnulla ad corroborandam ecclesiasticæ libertatis dignitatem fancita sunt, & quærela canonicorum Barchinonensium adversus episcopum Gerundensem admissa & dijudicata. Hæc & hujusmodi alia notavit Baluzius Marcæ Hiip. lib. 4. exinde Conc. Hiip. tom. 3. p. 307.
- HIBERNICUM, anno 1097. loco incerto habitum. In quo Murchertacus rex, ejusque clerus & populus ab Anselmo Cantuariensi, tanquam primæ suæ, petunt, ut oppidum Waterfordiense in episcopalem sedem erigatur: & electo Malcho, gentis suæ viro, ipsum ad Anselmum, ut consecrationem ab eo reciperet, transmiserunt, qui proinde Cantuariæ 5. Cal. Januarii, ab Anselmo ordinatus est. Habetur hujus concilii *hystoria*, & *petitionis* libellus apud Eadmer. Hist. lib. 2. p. 36. (f)
- ROMANUM XXI. anno 1098. a partis Guibertinæ episcopis habitum. In quo quidem nihil memoratu dignum, actum est. Vide quæ habet Card. Benno in Vit. Hildebrandi, & quæ inde citantur Conc. tom. 10. in appendice p. 1823.
- ROMANUM XXII. anno 1098. habitum. In quo circa controversiam inter Regem & Anselmum, regi Anglorum in-

(a) Item *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 171. (b) Conf. *Dacher.* Spicil. tom. 6. p. 22. Edit. nov. tom. 1. p. 610. (c) Fragmentum hujusce Concilii exhibuit *Martene* Anecdotorum tom. 4. p. 121. (d) Conf. *Du Pin.* Hist. eccl. vol. 9. p. 75. (e) Item *Dacher.* Spicil. tom. 4. p. 214. & tom. 6. p. 10. & 21. Edit. nov. tom. 1. p. 628. Concordia inter Abbatem Rivipollentem & Archiepiscopum in hoc Concilio inita habetur ap. *Baluzium* Miscell. tom. 7. p. 74. (f) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 174.

Sæc. XI. ab anno M. ducæ usque ad festum S. Michaelis concessæ sunt. Confer Eadmerum in vita Anselmi, Malmesb. de Pontif. Angl. & Conc. tom. 10. p. 614.

1099. ROMANUM XXIII. in ecclesia B. Petri, anno 1099. celebratum. In quo Urbanus papa statuta prædecessorum suorum confirmat, Guibertum antipapam, ejusque socios excommunicat, & expeditionem Hierosolymitanam promoveri rogat. Exstant de his *canones* 18. cum notis Bini & Collartii Conc. tom. 10. p. 615. Conferantur historici de hac synodo ibidem citati.

1099. AUDOMARENSE, in Morinis, anno 1099. prid. Id. Jul. in Basilica B. Mariæ a Manasse Rhemenſi archiepiscopo, quatuorque episcopis suffraganeis de pace servanda coactum. Exstant de ecclesiæ immunitatibus *canones* 5. Conc. tom. 10. p. 618.

1099. STAMPENSE II. in Senonibus ad Ivannam fl. anno 1099. a Daimberto Senonenſi archiepiscopo ejusque suffraganeis celebratum. Qua de causâ convocatum sit hoc concilium, quidve in eo gestum sit, haud facile liquet, nisi quod Philippus episcopus Trecaſſini graviorum quorundam criminum infimulatus, ad hanc synodum vocatus comparere noluit, quin nec legatum, nec legitimam excusationem pro se misit. Dilata nihilo minus canonica sententia, inducæ usque ad Dominicam proximam ante natalem Domini ipsi concessæ sunt. Patent hæc ex Ivonis Carnotenſis aliorumque ad Philippum Trecaſſinum epistola 79. p. 158. quæ & Conc. tom. 10. p. 716. reperitur. De tempore hujus synodi agit Collartius ibid. in not. p. 717.

HIEROSOLYMITANUM, anno Sæc. XI. 1099. habitum. In quo Latinis terram Sanctam tenentibus, pullo Arnulfo, Theobertus Pisanus pontificis legatus in patriarcham eligitur. Vide Will. Tyrium lib. 8. cap. 11. lib. 9. c. 1, 18, 19.

VALENTINUM, anno 1100. pridie Calend. Octobris a Johanne & Benedicto fedis Romanæ legatis habitum. In quo Norigaudus Eduenſis episcopus a sacerdotali officio suspensus est, & Hugo Flaviniacensis abbas, a monachis pulsus, reſtitui juſſus. Vide quæ ex Hugone ipſo referunt conciliorum Editores tom. 10. p. 717.

PICTAVIENSE III. anno 1100. sub Johanne & Benedicto cardinalibus Paschalis II. papæ legatis, 14. Cal. Decembr. celebratum; hoc faltem tempore indictum, etſi diutius protrahum videtur. In quo Philippus Francorum rex, ob Bertradam conjugem a se dimiſſam, & jam revocatam, anathemate percuitur. In hac etiam synodo Norigaudus Eduenſis episcopus antea suspensus, ab episcopali & sacerdotali officio depositus est. Exstant Acta ex variis hinc inde collecta, & diſciplinæ eccleſiaſtica *canones* 16. Conc. tom. 10. p. 720.

ANSANUM III. in provincia Lugdunenſi prope Ararim fl. anno 1100. a 4. archiepiscopis & 8. episcopis habitum. In quo de ſuſcipiendo itinere Hierosolymitano iterum actum est; statutumque eos, qui voverant, votique executores non fuerant, a communione eſſe ſegregandos, quoad uſque vota compleverant. Vide Hugonem Flavin. in Chron. & Conc. tom. 10. p. 726.

Finis Sæculi Undecimi.

SÆCULUM WALDENSE.

Confpectus Sæculi.

Sæc. XII.
ab an. MC.

DEfuncto anno 1106. Henrico IV. succedit filius ejus Henricus V. qui anno 1111. Romam veniens de manu Paschalis papæ coronam accepit; cui jus in investituræ concessit pontifex, & Germanis electoribus Cæsaris creandi jura confirmavit, quæ nihilominus sequenti anno habita Romæ synodo, irrita reddidit; quod & anno 1116. magis solenniter factum est. Hinc nova turbarum feges, hinc Henricus an. 1117. anathemati subiectus, donec anno 1122. injuriarum, & molestiarum pertæsus, in synodo Wormatiensi coram legatis a concilio Lateranensi r. missis, jus investituræ ejuravit, obsequiumque pontifici reddidit. Plures expeditiones ex omni fere Occidente per totum hoc sæculum fiunt in terram sanctam, vario quidem successu, tandem infelici exitu. Anno 1163. magnas in Anglia, aliisque regis sui ditionibus adversus Henricum II. turbas excitat Thomas Cantuariensis, & cum nullis consiliis flecti posset, quin & regis auctoritatem, regniq. consuetudines per vicacia plane intoleranda impugnare pergeret, communi sententia regni finibus terminatur: finito sexennio sedi suæ redditus a ficanis ad ipsam aram trucidatur anno 1170. Mox anno 1173. ab Alexandro III. in martyrium, sanctorumque censum relatus. Circa annum 1160. vel ut alii, 1170. inclarescere cœperunt *Waldenses*, *Albigenses*, *Patarini*, *Pauperes de Lugduno*, seu quocunque demum alio nomine vocentur, hac occasione orti. Contigit Lugduni in magna civium corona, ut ex iis quidam subita morte correptus sit; territi sunt cæteri, sed præ aliis Petrus Waldius ex oppido Waldi in marchia Galliæ sito oriundus, qui statim bona divididit, & pauperibus erogavit. Confluente igitur ad illum immensa multitudo, ipse aliquantulum litteratus Novum Testamentum lingua populari ipsis exposuit, & sanam fidei morumque doctrinam tradidit. Aucto mox in immensum discipulorum numero, secta hæc ubique prevaluit, fatente ipso Reinerio, imo suisque, qui affirmarent, ipsam a Sylvestri, vel potius ab ipso apostolorum tempore duravisse, nec ullam fuisse terram in qua non alias radices egerit. Quam sana, quam innoxia ut plurimum fuerint illorum dogmata, (a) vita, morisque, liquido ex iis patet,

quæ recenset Æneas Sylvius, postea Pius II. Sæc. XII. papa, Hist. Bohemic. cap. 35. p. 103. & Ænea antiquior Reinerius Sachonus ipse inquisitor generalis, qui claruit anno 1254. & librum adversus Waldenses scripsit, ubi capite quinto errores eorum, & blasphemias, quas vocat, sigillatim enumerat; quæ an tam execrabile nomen mereantur, legat primum, dein judicet æquis rerum aestimator. Interim cap. quarto fatetur *hanc sectam magnam habere speciem pietatis, eo quod coram hominibus jisse videtur, & bene omnia de Deo credunt, omnesque articulos qui in symbolo continentur, sollemniter Romanam ecclesiam clerumque blasphemare.* Hinc totius mali labes, hinc omnes in eos procellarum fons & icturigo, quod recepta nimirum ecclesiæ Romanæ dogmata reproarent, mores corruptos, superstitiones, atque tyrannidem acriter corripissent; hinc concitati adversus illos prælati, proceres, reges, totaque pæne Gallia in arma ruit. Anno 1179. sub Alexandro III. in concilio 3. Lateranensi diserte damnati sunt, *sanctoribus eorum & receptoribus* (ipsa canonis verba refero, Can. 27.) *excommunicationi subditis, prohibito sub anathemate, ne quos eis in domibus, vel in terra sua, tenere, vel fovere, vel negotiationem cum iis exercere præsumat.* Exinde vi & armis ubique oppressi, in varias regiones se diffundere necesse habuerunt. Theologia scholastica nova methodo tradita, & juris canonici professio in ecclesiam introducuntur, sequenti sæculo latius propaganda. Anno circiter 1120. ordo Præmonstratensis sub regula D. Augustini auctore S. Norbeto in diocesi Laudunensi fundamenta sua posuit; anno 1126. Grandemontensis, conditore Stephano Arvernensi. Anno 1117. ordinis S. Johannis Hierosolymitani equites institutum suum striclius coherere, & ad arma pro Christiana fide adversus infideles feliciter tractanda, se componere cœperunt, Anno 1181. Carmelitarum ordo initium habuit, auctore Americo patriarcha Antiocheno, qui monachos quosdam, ut a Saracenis insulibus tuti essent, in monte Carmelo collocavit. Exeunte sæculo circa annum 1198. Teutonicorum ordo, qui paulo antea cœperat, a Cælestino III. confirmatus est, ut de ordinibus S. Jacobi, Calatroræ, SS. Trinitatis, aliisque nil dicam.

(a) Oratio excusatoria atque satisfactiva Waldensium, regi Uladislaw ad Hungariam missa habetur in Fasciculo rerum expetend. recuf. studio Edv. Brown. Lugd. 1690. p. 162.

SCRIPTORES.

Sæc. XI.
ab an. AC.
110.

GILBERTUS, sive *Gislebertus*, cognomento *Crispinus*, patria, ut videtur, Normannus, in Beccenſi cœnobio, una cum Anfelmò, monasticam vitam egit; a quo literis institutus, tam in divina quam ſeculari cognitione egregie doctus evaſit. Clariuit in eunte hoc ſæculo circa annum 1101. Poſt peracta ſub Anſelmò ſtudia, Romam peregrinatus eſt, ac inter redeundum celebrem cum Judæo quodam Moguntiacenſi, viro magni inter ſuos nominis, diſputationem de Chriſtiane religionis veritate inſtituit. Abbas demum Weltmonaſterienſis in Anglia factus, diſputationem ſuam litteris mandavit, & in dialogi formam redactam Anſelmò (quo hortante id laboris ſuſceperat) nuncupavit, addito ei titulo, *De fide eccleſie contra Judæos*. (b) Obiit an. 1117. vel ut Abbatum Weltmonaſterienſium hiſtoria MS. habet (notante Cl. Uſſerio) anno 1114. & in aſtrali parte clauſtri ad pedes abbatis Vitalis ſepultus eſt, hoc epitaphio cohonestatus.

Hic pater inſignis, genus altum, virgo ſenexque

Gisleberte jaces, lux, via, duxque tuus.

Mitis eras, juſtus, prudens, fortis, moderatus;

Doctus quadrivſio, nec minus in trivio.

Sic tamen ornatus, nece ſexta luce Decembriſ

Spirantem celo reddit, & offa ſola.

Præter *librum contra Judæos* (aliud plane ab eo, qui inter Auſtullini opera haberi ſolet, hoc titulo, *Altercatio ſynagoge & eccleſie*, quocum non raro confunditur) (c) cujus prologum edidit Johannes Piccardus *Coloniensis*, 1612. in notis ad lib. 2. epiſt. 16. Anſelmi, totum vero opus Gabriel Gerberon inter opera S. Anſelmi *Pariſi*. 1675. p. 512. Præ-

ter iſtum, inquam, librum, exſtant MSS. *bonitiæ in cantica Solomonis* in bibliotheca S. Petri apud Cantabrigienſes, (d) item in prologos S. Hieronymi *ſuper bibliam*, ibid. *Contra peccata Cogitationis, locutionis, & operis*, in bibliotheca privata Gualteri Copi. Alia ejuſdem opuscula memorant Balæus Cent. 2. cap. 63. Pitæus ad ann. 1117. quæ an alicubi adhuc deliteſcant, mihi plane incompertum eſt. Quod vero habent de libro epiſtolarum, id inde natum videtur, quod in MS. codice epiſtolarum D. Anſelmi in bibliotheca Cottoniana, habetur, unica, eaque fatiſ brevis *Gilleberti ad Anſelmum Cantuarienſem, epiſtola*, cujus initium, *Anſelmus Dei gratia Anglorum*; quæ tamen Gilleberti eſt epiſcopi Lumicentis, cujus etiam eſt *libellus de ſtatu Eccleſie*, (e) quem iidem huic noſtro attribuant.

OTHLOLONUS, gente Germanus, monachus, ut vulgo volunt, Fuldenſis (qui tamen non tam ex monaſterio Fuldenſi, quam ex aliquo alio ſub S. Bonifacii patrocinio fuiſſe videtur) clariuit ineunte ſæculo 12. circa annum 1101. Condidit *vitam & res geſtas S. Bonifacii epiſcopi Moguntini*, & *martyrii*, quas duobus libris complexus eſt. (f) Primo de geſtis ejus ante ſuſceptum epiſcopatum agit, & conquiſitis undique Caroli M. & pontificum Romanorum epiſtolis, illuſtrat & exornat. In ſecundo Acta S. Bonifacii poſt ſuſceptum eccleſie Moguntine præſulatum, ex ipſius ad Zachariam papam, & Zacharie ad Bonifacium epiſtolis, præcipue illuſtrat. Ediderunt hos libros Chriſt. Browerus; Hen. Caniſius Antiqu. Lect. tom. 4. p. 156. (g) Surſius Jun. 5. denique Mabillonius Sæc. Benedict. 3. part. 2. p. 28. Verum opus hoc Othlono noſtro adjudicat Browerus, eo quod reclamat ſtylus, nec cum vitæ Pir-

(a) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 928. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 7. vol. 1. p. 161. Etiam *Gerbertum* noſtia ad Anſelm. 1. 2. epiſt. 16. p. 558. ſeq. edit. *Pariſi*. 1721. fol. (b) Exſtat MS. in bibl. Cott. ſub Titulo D. 16. n. 2. editus etiam ſub *Gisilberti de Conſpectu* nomine tom. 50. Bibl. PP. edit. *Lugd.* p. 1884. ut noſant *Ordin.* & *Fabr.* ubi ſupra. (c) Ex MS. Cod. Monaſterii B. Marie de Columba vulgavit *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 6. p. 1498. *Diſputationem ſynagoge & eccleſie Gilleberti* nomen proferentem. (d) Super *Iſaiam & Jeremiam*, conf. Long. Bibl. Sacr. p. 744. Scriptiſ etiam *de viſu Diaboli*, nec non alios tractatus, ut reſert *Fabr.* loc. citat. (e) Gilleberti epiſt. Lumicentis *librum de ſtatu Eccleſie, Epiſt.* ad Epiſc. Hiſpanie *de viſu Eccleſie ſacrice, & Epiſt.* ad *Anſelmum* exhibuit Uſſerius inter Epiſt. Hiſpanicas p. 77. ſeq. (f) Othloni *Dialogum de tribus Queſtionibus*, cum præſatione in vitam S. *Wolfgangi* Epiſc. Ratisbonenſis, & aliis ejuſdem opusculis exhibuit *Bern. Pezſius* tom. 3. part. 2. Anecdotor. Col. 141. ſeq. Vitam ipſam dedit *Mabillon.* ſec. 4. Benedictin. p. 712. Scriptiſ etiam Othlonoſ ſermonem inſcriptum *Quomodo legendum ſit in rebus Viſibilibus*, ſed non exiſtat; *Vita S. Antonii* exiſtat ſine Auctoris nomine in Act. Sanctor. tom. 2. Febr. 9. p. 359. & in *Mabillon.* ſec. 3. part. 2. Benedictin. p. 217. vide *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 6. p. 541. ſeq. *Preſentationem peccatoris* Theodolici idiomate dedit *Bern. Pezſius* Anecdotor. tom. 1. p. 417. Opusculum de *ipſius temptationibus* &c. edidit *Mabillon.* Anecdotor. tom. 4. p. 404. (g) Edit. nov. tom. 3. p. 317. Eoſdem libros exhibuit *Nic. Serrarius* lib. 3. rerum Moguntinarum additis etiam notis, *Mogunt.* 1604. *Coloniensis* 1624. 4to. & in nova *Georg. Chriſtiani Johannis* editione p. 205. *Francof.* 1722. fol. ut reſert *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 6. p. 541. quem vide.

minianæ,

Sæc. XII. minianæ, Othlono attributæ, dictione ullo modo congruat. Sed hæc ratio mihi plane nulla est. Constat enim vitam S. Pirminii non Othlono, sed Warmanno, adjudicandam esse; uti supra suo loco observavimus.

1101. RODULFUS, cognomento *Tortarius*, monachus Floriacensis, claruit ineunte sæculo 12. circa annum 1101. Scripsit *libricum de miraculis S. Benedicti*, quem ex vetustissimo codice Floriacensi, absque auctoris nomine in lucem protraxit Joan. a Bosco Biblioth. Floriac. part. 1. p. 149. Nomen addidit, iterumque edidit Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 2. p. 390. Eadem de re librum etiam metro edidit Rodulfus notter, qui an exisset hodie, nondum didici. Scripsit etiam metro *passionem, translationemque S. Mauri, martyrii Africani*. Prætermissa passione, translationem sub Tortarii Floriacensis nomine extulit idem Johan. a Bosco, ubi supra p. 349. qui, nota ad finem addita, ex Rodulfo & Tortario duos monachos Floriacenses facere videtur.

1101. (a) LEO, gente Campanus, *Marficanus* a patria forsitan dictus, primum monachus, & bibliothecarius cœnobii Cassinensis, dein ecclesiæ Romanæ cardinalis diaconus, a Paschali papa II. anno 1101. creatus. Anno 1111. capto ab Henrico V. imperatore, & in custodiam dato Paschali pontifice, ipse cum Johanne episcopo Tuficulano Roma, ementio habitu, elapsus, Italiam percurrit, populumque obtestatus est ut arreptis armis injuriam pontifici illatam ulciscerentur. Obiit die 12. Maii, sed quo anno proflus latet, certe post annum 1115. quo, bullæ Paschalis II. subscriptæ. Scripsit *chronicon monasterii Cassinensis libri 3.* a tempore S. Benedicti usque ad Desiderium abbatem, qui postea pontifex Romanus electus, Victor II. appellatus est. Prodiit chronicon istud forislim *Venez.* 1513. una cum Aimoini historia *Paris.* 1603. cum notis Laureti *Napoli* 1616. 4to. cum annotationibus Augustini de Nuce, *Paris.* 1668. fol. (b) In tenebris fortasse adhuc latent alia ejus opuscula, viz. *Sermones de Paschate, & de Nativitate, historia Peregrinorum, vita S. Januarii, vita & conversatio S. Mennatii confessorii*, quam penes se MSS. servat J. B. Marus, una cum *translatione Reliquiarum, & exalta Miraculorum narratione* a se (ita enim pollicitus erat) suo tempore evulgandam.

Alias etiam a nostro erat hoc circiter

tempore LEO, monachus, Cassinensis, & Sæc. XII. ecclesiæ Romanæ cardinalis diaconus, creatus, ut volunt, anno 1105. a Paschali II. ut alii vero, ab Urbano II. cujus *epistolarum Regesium* fecit, & quam plures ipse exaravit *epistolas*, quæ MSS. servantur in bibliotheca Vaticana, non nullis hinc inde editis. Hunc cum nostro Leone Ostiensi male confundunt Baronius, Possévinus, alique. Vide Pet. Diac. de Vir. illustr. Caf. cap. 30. 31. & quæ ibidem habet ejus editor J. B. Marus.

ANONYMUS *vita S. Paschalis* auctor, 1101. monachus Corbeienfis, claruit exeunte sæculo 11. vel ineunte 12. circa annum 1101. Edidit brevem *libellum de vita S. Paschalis Radberti, abbatis Corbeienfis*. Quem ex MS. codice Corbeienfi annorum fere quingen-torum evulgavit Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 2. p. 567.

NALGODUS, qua gente vel urbe ortus incertum, monachus Cluniacensis, vir vitæ simplicis & honestæ, uti in operis sui titulo vocatur, claruit circa annum 1101. Scripsit *vitam S. Odonis abbatis Cluniacensis*; seu potius *Johannis Cluniacensis opus in compendium & meliorem ordinem redegit*. Hanc vitam ex codicibus MSS. eruit Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 5. p. 186. Condidit item *vitam S. Naidi abbatis Cluniacensis*, quam habent Bollandiani Maii 11.

(c) GUIBERTUS, sive *Gilbertus*, gente Gallus, patria Normannus, ortu nobilis, Gulielmi de Grantemeiselle frater, primum monachus Flaviacensis, dein abbas monasterii S. Mariæ Novigenti in pago Laudunensi; claruit anno 1101. Obiit anno 1124. die 1. Augusti.

OPERA.

Traſatus quomodo ſermo fieri debent.

Moralium in Job (d) libri 10. in Amos liber unus, & in Lamentationes Jeremie liber unus.

Traſatus de incarnatione adverſus Judæos.

Epistola proluxa de buccella Jude data, & de veritate Dominici corporis.

De laude B. Mariæ liber.

De virginitate opusculum.

De pignoribus Sanctorum libri 3.

Gesta Dei per Francos, seu historia Hierosolymitana libri 9. quibus belli sacri historiam a primo Occidentium in Palæstinam ingressu ad Balduini I. regnum, & an-

(a) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinic. l. 11. vol. 4. p. 770. seq. (b) Habetur etiam ap. *Myratorium* in tom. 4. Rerum Italicarum Scriptorum. (c) Conf. *Quid.* tom. 2. p. 1018. *De Pin.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 140. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinic. l. 7. vol. 3. p. 162. (d) Non in *Jobum* sed in *Genesim*, ut notant Fabr. & *Quid.* loc. citat.

Sæc. XII. num Christi 1100. pertexit. In condenda hac historia usus est, ipso fatente, operosa verborum elegantia, alia plane ab ea, quam in reliquis opusculis adhibuit. Exitat in collectione Bongarfiana geitorum Dei per Francos tom. 1. p. 467.

Vita sua, seu Monodiarum libri 3.

Opera Guiberti haftenus recensita (a) collegit, e MSS. eruit, & cum notis & observationibus suis, multique additamentis primum edidit Lucas Dacherius *Parisi*. 1651. fol.

Sermo prolixus in illud, *Sapientia vincit militiam*, qui inter Bernardi opera haberi solet, a Guiberto sibi metipsum vindicatur in vita sua lib. 1. c. 16.

Commentarius Guiberti in *Abdiam prophetam*, in *Jouan*, in *Micheam* lib. 2. in *Zachariam* lib. 3. in *Josue*, in *Nathan*, in *Abacuc*, & in *Sophoniam*, se MSS. in bibliothecis Vallis Clare, & Igniaci ordinis Cisterciensium vidisse prodit Caf. Oudin *Supplem.* p. 388.

Scriptisse etiam *expositiones* in *Genesis*, ipse fidem facit Guibertus epistola ad Lyfardum episcopum Suelionensem historiae Hierosolymitanæ præfixa, quæ quidem an superint hodie, non liquet.

1121. ANONYMUS, primæ partis annalium Waverlensium conditor, genere, ut videtur, Anglo-Saxo, cœnobii de Waverly in agro Surriensi monachus. Claruit circa annum 1101. Guillemum Normannum Victorem se vidisse, ejusque in curia se aliquando fuisse ipse nobis fidem facit, & Edgari Ætheling causam non uno loco agi. Scripti monasterii sui *annales* ab anno 1066. quos alii ejusdem cœnobii monachi ad annum usque 1291. deduxerunt. *Annales* hosc ex vetusto codice Cottoniano, partim litteris Saxonice scripto, in lucem emisit Tho. Galeus *Rer. Angl.* tom. 2. p. 129. Commendant hunc scriptorem (priorem annalium confascinatorem intelligo) etsi non ditionis nitor, hominis tamen antiquitas, simplicitas, veritas, & rerum quas tractat momentum haud exiguum.

1101. THEODORUS, gente forsitan Syrus, primum monachus, deinde Edessienorum archiepiscopus constitutus est. Hunc seculo 12. clauisile volunt novissimi Bibliothecæ Patrum curatores, nec sequiorem ei ætatem tribuere fas est. Etenim an. 1145. Saraceni, duce Noradino, Edessiam occupant, cives Edessienos, eorumque archiepiscopum crudeli morte trucidant, & ecclesias in ipsa Dominicæ nativitatæ nocte

publice profanarunt. Et etiam si post aliquot annos urbs in Latinorum potestatem devenerit; illi tamen dum res eorum in oriente integræ erant, suæ communis homines in sede archiepiscopali collocarunt. Ad hujus igitur sæculi initium circa annum 1101. Theodorum nostrum cum Poffino referimus. Exstant ab eo scripta *capitula practica* numero 102. quæ ex vetusto admodum codice eruta, Græcæ & Latine edidit P. Poffinus in Thesaur. Alectico p. 345. Quinquaginta priora Latine tom. 22. evulgaverant, qui Lugdunensem Bibliothecæ Patrum editionem non ita pridem adornant.

(b) ROBERTUS, natione Gallus, monachus S. Remigii in diocesi Rhemensis O. B. Claruit anno 1101; concilio Claromontano intererat anno 1095. quo tempore primæ in terram sanctam expeditioni se immiscuit. Redux factus, Bernardi abbatibus jussu conscripsit *historiæ Hierosolymitanæ libros 9.* seu ut alii numerant, *libros 8.* quibus res gestas Francorum in Oriente ab anno 1095. enarrat ulque ad victoriam ab Ammiravizo reportatam circa an. 1099. Stylum utpote impolitum, ipse in præfatione operis modeste satis excusat. Prodiit historiæ istius editio correctâ ducentis fere abhinc annis, nullo nec loci, nec anni indicio appollito, dein editio depravatilima *Basil.* 1533. demum inter scriptores Germ. Reuberi p. 217. & inter gesta Dei per Francos tom. 1. p. 30.

(c) HUGO, ex monacho Virdunensi, Flaviniacensis in ducatu Burgundiæ abbas; claruit anno 1101. Scriptis *Chronicon Virdunense* in duas partes distributum, primam a Christo nato ad annum usque 1002. secundam ab anno 1002. ad 1102. Opus istud thesaurum undecimi præsertim sæculi incomparabilem vocat Labbeus, qui illud ex ipso auctoris autographo in bibliotheca Jesuitarum Claromontanorum asservato edidit *Biblioth. Nov. MSS.* tom. 1. p. 75. consulto interim seclusis e priore parte quam plurimis vulgaribus & inutilibus lacinis aliunde transcriptis, quas, inquit, nemo cordatus atque industrius historiæ ecclesiasticæ indagator merito unquam jure desiderabit.

NICEPHORUS, professione monachus, de quo altum silent omnes scriptores ecclesiastici, nisi forte sub Nicephoro alicujus (plures enim in historia ecclesiastica memorantur) nomine lateat. Claruit ex fen-

(a) Una cum *Tropologiarum* in *Oseam* lib. 1. ut narrat Long. *Bibl. Sacr.* p. 756. *Epistolam* ad Norbertum edidit Jac. Hommey in *Supplemento PP.* p. 489. narrat *Fabr.* ubi supra. (b) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 361. (c) Conf. *Oudin.* tom. 2. l. c. 11. p. 386.

Sæc. XII.
ab an. MC.

tentia Pollini, eodem, quo, Theodorus Edefsenus, tempore, circa annum 1101. Scriptit librum præclarum & valde utilem *de custodia Cordis*, quem Græc. Lat. edidit P. Possinus Thesaur. Afcet. p. 404.

1101.

THEOFRIDUS, O. B. monachus, dein Epternacensis in ducatu Luxemburgico abbas 24. claruit anno 1101. Exstat ejus *vita* S. Willebrordi *Ultrajectensis* apud Sur. Decembr. 7. Epitaphium Sanctorum libris 4. notis Joh. Roberti adornatum. Bina hæc opera prodierunt *Luxemburg*. 1619. 4to. Scriptit etiam *sermones de cultu & veneratione Sanctorum*, qui in Bibliotheca Patrum haberi solent.

1101.

RADULPHUS ARDENS, patria Pictavus, Guilielmi IV. Aquitanie Ducis ecclesiastes seu concionator; claruit anno 1101. Scriptit *sermones de Tempore & Sanctis*, seu in *Epistolis & Evangelis totius anni*. Prodiierunt illi (a) *Paris*. 1573. tom. 2. in 8vo. antea ibid. 1568. *Antwerp*. 1576. 8vo. *Coloniæ*. 1604. 2. tom. 8vo.

1101.

JACOBUS, vitæ instituto monachus, in coenobio, si quid video, *Coccinobapti*, claruit imperante Alcxio Comneno, circa annum 1101. Exstant Græcæ MSS. *epistole* ejus 43. ad Irenem, illustrissimam Sebastocratorissam, Ifacii Comneni Sebastocratoris uxorem, bibliothecæ regis Galliarum cod. 2004. Vide du Fresn. Ind. Auc. ad Glossar. Græc. p. 27. Ejusdem, ni fallor, est oratio in *nativitatem sanctissimæ Domine nostre Deiparæ*, quam Roma, a L. Allatio, ad se missam Græcæ Latine extulit Combessius Auc. Nov. tom. 1. p. 1247. in qua plurima ex fabuloso S. Jacobi proto-evangelio in rem suam corrogat. Hanc Allatius tribuere videtur Jacobo, qui postea Bulgarorum archiepiscopus factus est, *Proarchim* dictus, viro, suo tempore celeberrimo, & Nicephoro Blemmide familiari. Sed conjecturam suam dubitanter proposuit, & adhuc, inquit, hæreo. Certe nostri potius esse videtur. Possevinus Jacobi Monachi sermones Græcos MSS. recenset, *de conceptione B. Mariæ*, de 12. *tribus Israël*, *de conceptione & generatione ejusdem*; *in ingressum in sancta sanctorum*, & *eis tñ ἐξοὺς τῆς ναοῦ* &c. Hos omnes ex uno sermone (in quo de hisce agitur) Possevinum multiplicasse contendit Combessius. At vero L. Allatius in his rebus multo oculatior Diatri. de Script. Simeon. sequentes orationes pariter ac supra dictam uni & eidem Jacobo

Monacho ex monasterio Coccinobapti ascribit: nempe 1. *in vestem purpuream sacer-* Sæc. XII.
dotibus traditam, & in illud, *magnificavit* ab an. MC.
Donum Dei nonne summi, & alia de semper virgine Mariâ; Principium, *οἱ σφόδρα τῶν ἐρωμένων αὐτοῖς ἀφιέμενοι* Allat. ibid. p. 101. 2. *in conceptionem sanctissimæ Deiparæ Mariæ*. Princip. *οὐρανοῦ, ἡ γὰρ ταῖς τῆς χάριτος μαρμαρυγαῖς ὑπερφαιδρύνεται σήμερον* ibid. p. 104. 3. *de ingressu templi sanctissimæ Deiparæ*. Pr. *Παλαιοὶ πολλὰς τὴν πύραν τῶν πλουτίμων ἐνιμαυμένων μαρμαρυγὰς* &c. p. 107. 4. *in nativitatem Deiparæ supra recentitam*. 5. *in annuntiationem sanctissimæ Deiparæ*. Pr. *Χαίρω σήμερον τὴν ἐμὴν παρρηγίζων χάριν* &c. ibid. p. 114.

1101.

THEODORICUS, monachus primum, dein abbas coenobii S. Trudonis in episcopatu Leodiensi, anno 1099. 3. Cal. Februar. consecratus. Claruit anno 1101. Demum a Trudone abbatiam deponere, & in exilium ire coactus, in monasterium S. Petri Gandense secessit, ibique diem obiit anno 1107. 7. Cal. Maii.

SCRIPTA.

Vita S. Trudonis. Exstat apud Surium ad 23. Novembr.

Vita S. Bavonis Gandavensis, ibid. ad 1. Octobr. & apud Mabillon. Sæc. Benedict. 2. p. 395.

Vita S. Landræ virginis, apud Surium ad 8. Julii.

Vita S. Rymoldi, archiepiscopi Dubliniensis & martyri apud Surium ad 1. Julii.

Sermo de translatione S. Trudonis, presbyteri & confessoris, ibid. ad 23. Novembr. p. 515.

Vita S. Amalbergæ virginis. Exstat MS. penes Miræum, & in coenobio Cameræ juxta Bruxellam.

Cæterum Theodoricus *historias veteris & novi Testamenti* versu heroico scripsisse dicitur. Vide Vossium de Hiit. Lat. lib. 2. c. 48.

1101.

SIGEBERTUS, patria, ut videtur, Gallo-Brabantus, monachus Gemblacensis; claruit anno 1101. In juventute adhuc in monasterio Vincentiano apud Metenses scholam aperuit, & monachos clericosque ad se venientes melioribus litteris imbuuit. Postea ad Gemblacum suum rediit, & libris scribendis se præcipue addixit. Ee cum ferventer undique gravissimæ lites inter Henricum IV. Imper. ejusque filium Henricum V. & Gregorium VII. ejusque succel-

(a) Primum *Lovanii* 1566. Homilias 2. in *nativitatem Christi* edidit Christian. Daumius *Cypræ* 1670. 800. Scriptit etiam plurimas Epistolas, Historiam belli contra Saragenos a Godefrido Bullonio, & opus grande 14. libris distinctum, quod *Speculum Ardensis* nuncupatur, ut refert *Oudin.* tom. 2. p. 282.

Sec. XII. fores Urbanum II. & Paschalem II. papas, ab an. MC. Sigebertus nolter Henricorum causam constanter tutatus est, & a partibus imperatoris adversus iniusta & violenta pontificis Romani molimina viriliter stetit; quin & curiæ Romanæ decreta de conjugii clericali prohibitionē aperte damnavit: acri subinde censura a Baronio, Bellarmino, aliisque notatus, vel convitiis potius plaustris onustus. Obiit Sigebertus III. Non. Oct. anno 1113. de quo hæc habet Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 674. *Cum annos religioſe pique atate grandis apud suos exegisset, animam creatori suo reddidit. Utinam ea ætas tales multos tulisset: certe non tam mutilam haberemus illorum temporum historiam, &c.*

Quod vero habet idem discipulus, se in c. Sec. XII. nobis Gemblacensi hæc descripsisse, forsan non ab an. MC. de opusculi conditura, sed de exſcriptione intelligi possunt. Immo rem ipsam in dubio relinquit Dacherius.

INEDITA.

Sermo in laudem S. Lucie, fervatur MS. Gemblaci, teste Fr. Sweertio loc. supra citato.

Passio Theaeorum metrice lib. 3. exst. in monasterio Gemblac.

Vita S. Lamberti, item eiusdem translatio MS., hodie superesse dicuntur.

De jejunio 4. temporum ad Leodicenses, MS. extare testatur Sweertius. (d) Alia a se scripta recenset ipse Sigebertus in calce libri de scriptoribus ecclesiasticis, ubi de operibus suis accurate agit; quæ aut tenebris adhuc suppressæ jacent, aut penitus interierunt. Sunt autem *vita Theodorici episcopi*, ejusdemque translatio; *Passio S. Lucie metrice*; *Apologia prophetie S. Lucie*; *Gesta abbatum Gemblacensium*; *Responsum ad Hildebrandi papæ epistolam*, quam scripsit in potestatis regiæ calumniam; *Apologia ad Henricum Imper.* contra eos, qui calumniantur missas conjugatorum Sacerdotum; ecclesiæ, litteraliter, allegorice, mythologicæ, metrice heroico descriptæ.

(a) SCRIPTA.

Chronicon ab anno 381. in quem definit Hieronymus, usque ad annum 1112. prodit inter scriptores Germanicos *Francofurt.* 1583. fol. p. 477. Tandem post alias omnes editiones ad MS. codicis fidem recognitum, & a Galfridi Monumetenſis quiquiliis repurgatum edidit Aubertus Miræus *Antwerp.* 1608. qui etiam suam editionem solam esse genuinam, & a nugis liberam gloriatur; non desunt tamen qui eam veluti corruptam & depravatam criminantur. Sigeberti *chronicon* continuaverunt alii, Anselmus Gemblacensis, &c. quos vide suis locis.

De Scriptoribus ecclesiasticis liber, aliis humilce commatis scriptoribus adjunctus cum notis Suffridi Petri *Colon.* 1580. 8vo. deinde cum scholiis Miræi in Biblioth. ejus ecclesiastica *Antwerp.* 1639. fol. (b)

Epistola pro ecclesiis Leodiensibus & Cameracensibus adversus epistolam Paschalis papæ. Habetur in Goldaiti collectione Anti-Gregorianæ p. 188. *Hanov.* 1611. (c)

Vita Sigeberti Francorum regis, apud. Sur. Febr. 1.

Vita S. Guiberti confessoris, monasterii Gemblac. fundatoris, apud Sur. Maii 23.

Vita S. Maclovii. Exstat apud Sur. Novembr. 15. *Vita S. Theodardi* huic adjuncta perisse videtur.

Libellus sive chronicon de gestis abbatum Gemblacensium. Tale opus se condidisse dicitur testatur ipsemet Sigebertus. Edidit L. Dacherius Spicil. tom. 6. p. 505. (e2) Sed Sigeberti nostri esse negat in Præfat. num. 10. An solidis satis rationibus pendant alii; mihi certe non admodum probantur. Quæ enim post mortem Sigeberti traduntur, ab aliquo discipulorum ejus addi potuissent.

(e) ANSELMUS, ecclesiæ Laudunensis scholasticus & decanus; claruit circa annum 1103. magni apud suos nominis vir, plures curæ suæ commissos discipulos habuit, & in his Petrum Abailardum, qui quidem hominem fama ejus longe interiorē se comperisse testatur "Accelsi, inquit, * ad hunc senem. cui magis longævus usus, quam ingenium vel memoria nomen com- paraverat. Ad quem si quis de aliqua quæstione pulsandum accederet incertus, redibat incertior. Mirabilis quidem erat in oculis aſcultantium, sed nullus in conspectu quæſtionantium. Verborum usum habebat mirabilem, sed sensu contemptibilem, & ratione vacuum. Cum ignem accenderet, domum suam fumo implebat, non luce illustrabat. Arbor ejus tota in foliis aspicientibus a longe conspicua videbatur, sed propinquibus, & diligentius intuentibus infructuosa reperiebatur. Congestis hinc inde ex patrum scriptis sententiis, totum vetus ac novum Testamentum interlineari marginalique glossa illustravit. Exstat glossa ista interlinearis, una cum Lyrani, aliorumque additamentis sæpius edita, ex Gr. *Lugd.* 1528. (f)

(a) Conf. *Outlin.* tom. 2. p. 942. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 149. *Fabr.* Bibl. Eccles. ad Sigebert. c. 171. (b) Recut. a Jo. Alb. *Fabr.* Hamburg. 1718. fol. (c) Exhibuit etiam *Edm. Browne* in Append. ad Fasciculum rerum expetendarum p. 175. (e2) *Idem.* nov. tom. 2. p. 79. (d) Exhibuit *Edm. Marten.* Anecdotorum tom. 1. p. 291. 101. (e) Conf. *Outlin.* tom. 2. p. 916. (f) Ercum glossa ordinaria Hugonis a S. Caro Cardinalis *Basil.* 1502. teste *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. vol. 1. p. 305.

Sæc. XII. *Antwerp. 1634. &c.* Porro commentarios in Matthæum, (a) lectiones, five explanationes in varia loca Evangeliorum, & commentarios in epistolâ D. Pauli, in Apocalypsin, & in Cantica Canticorum, sub Anselmi Cantuariensis nomine edit. *Coloniæ. 1612.* quam plurimi codices MSS. nostro huic Laudunensi adjudicant, quamquam non defunt, qui, illa Gulielmo Parisiensi, ista Hervæo monacho Dolensi, vindicent.

1103. GALTERUS, gente forsitan Gallus, Roberti præpositi Insulani confanguineus, anno 1103. factus est episcopus Magalonenfis, & legatus apofolicus. Obiit anno 1129. Exstat *epistola* ad Robertum prædictum de floribus Psalmorum a Lietberto S. Rufi abbate, collectis, apud Mabillonium *Analect. tom. 1. p. 289.*

1105. GREGORIUS, monachus Cassinensis, a teneris unguiculis ad vitam monasticam eo in cœnobio formatus, tandem Taracinenfis in Italia episcopus a Paschali II. creatus, claruit anno 1105. in vivis adhuc anno 1126. vir tantæ gravitatis, suavitatis & eloquentiæ, ut a nonnullis *Columna Ecclesiæ* diceretur. Scripsit *passionem* SS. Cati & Cathi, item S. virginis Kettitutæ, Gerardi confessoris *vitam*, homilias de totius anni *Festivitatibus*, versus, de *transitu peregrinorum* ad sepulchrum Domini, & *captione* Hierosolymitanæ urbis rogante Bernardo Valvensi, editos, aliaque plura, quæ recenset Petrus Diaconus de Vir. Illustr. Cass. cap. 32. p. 55. In notis refert editor opera ejus MSS. passim in multorum manibus versari; & in bibliotheca Cassinensi haberi *historiam belli sacri*, seu *de via Hierosolymis qualiter recuperata sit*, &c. ad expugnationem Hierosolymorum & mortem Boamundi principis Antiocheni, i. e. annum 1100. perductam, Gregorio nostro a nonnullis adscriptam. Edidit hanc historiam Johan. Mabillonius *Musæi Italici tom. 1. part. 2. p. 130.* qui in præfatione monet non deesse, qui auctorem gente Gallum vel Normannum, & quidem laicum fuisse suadere videantur: quod tamen in medio relinquit. Quisquis sit, se *avertit* esse rebusque gestis interfuisset, non uno loco testatur. Erat etiam eodem circiter tempore alter Gregorius monachus Cassinensis, Sinuelfanus episcopus, quem cum nostro male confundit Possevinus, & post eum alii; cujus opuscula MSS. in bibliotheca Cassinensi aller-

vantur. De quo agit Petrus Diac. cap. se- Sæc. XII.
quenti. ab an. MC.

ÆLNOTHUS, origine Danus an Anglus, parum confilat, certe potiorē vitæ partem in Dania exegit, ubi annos 24. commoratus est; monachus vero S. Augustini Cantuariensis fuit. Claruit an. 1105. Scripsit *vitam* & *passionem* S. Canuti regis Daniæ, ab Arnolde Huitfeld primū editam *Hafnia 1602.* deinde cum notis Johan. Meurfii ibid. 1631. 4to. (b)

ABBAS quidam anonymus, claruit sub Philippo I. Francorum rege anno 1105. Scripsit *translationem* S. Liffardi, & *dedicationem* ecclesiæ Magdunensis, eo ipso anno factam, cui etiam abbas noſter præfens interfuit. Habetur apud Cl. Mabillon. Sæc. Benedict. 1. p. 157. Cui etiam subnexuit *miracula* S. Liffardi, scripta a quodam ecclesiæ Magdunensis canonico, qui sæculo 12. vixisse videtur.

HARIULFUS, gente, ut videtur, 1105. Belga, primus monachus Centulensis, dein ab anno 1105. cœnobii Aldenborgenſis in Flandria abbas tertius: multas, in causa Sueffionensis monasterii, contra cœnobitus Sueffionenses, lites exercuit, seque suosque coram pontifice strenue defendit & vicit. Deceſſit anno 1143. Reliquit plurima ingenii ac diligentie sue monumenta. 1. *Chronicon* Centulensis abbatiæ, libris 4. contextum. Opus a Saxowalo quodam inchoatum, ab Hariulfo completum & perfectum. Vulgavit illud Lucas Dacherius *Spicilegii tom. 4. p. 419. (c)* Ex libro secundo qui totus in hac re occupatur, *vitam* S. Angilberti abbatis Centulensis desumpsit, actusque suis inseruit Johan. Mabillonius, & egregium plane elogium historico præmiſit Sæc. Benedict. 4. part. 1. p. 91. 2. *Vitam* S. Arnulfi Sueffionensis episcopi, qui obiit anno 1087. Hanc, stylo paulum immutato, sub nomine Liffardi male edidit Surius August. 15. ut Vossius, Miræus, alique pridem notarunt. (d) 3. *Vitam* S. Madelgildi confessoris & eremitæ in Pontivo, Gervino Ambianensi episcopo nuncupatam. Exstat apud Mabillonium Sæc. Benedict. 4. part. 2. p. 537. 4. Libellum de *miraculis* S. Richarii abbatis, post ejus relationem factis, ex MS. codice Centulensi editum a Mabillonio Sæc. Benedict. 5. p. 565. 5. *Vitam* B. Gervini II. abbatis Aldenborgenſis uti

(a) Hos Commentarios in Matthæum *Petro Babioni* Anglo tribuit *Raymaudus*, qui præfationem ex MS. Lugdunensi exhibet tom. 12. p. 90. Verus Commentarius *Anselmi* Laudunensis in Matthæum exstat in Bibl. regia Parisiensi Cod. 1819. Conf. *Quidus*, tom. 2. p. 936. (b) *Dein Hafnia 1657. 4to.* Exstat præterea in Actis Sanctorum 10. Julii tom. 3. p. 127. cum notis *Jo. Bapt. Solerii*; ut refert *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinæ. l. 1. vol. 1. p. 68. (c) Edit. nov. tom. 2. p. 291. seq. (d) Sub nomine *Hariulphi* habetur, cum triplici præfatione a *Surio* omiffa, MS. in Bibl. monasterii *Urficampi* & S. Germani de *Pratis*, teste *Quidus* tom. 2. p. 925. *Liffardus* appendicem de miraculis S. *Arnulphi* addidit, & inde vitam quoque sub *Liffardi* nomine edidit *Surius*; ut notat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinæ. vol. 3. p. 566.

Sec. XII.
ab an. MC.

Voffius & Sweertius testantur; an typis descripta sit, an adhuc inedita lateat, mihi plane est incomptum. In fine chronici habetur ipsius epitaphium a se conscriptum, & carmen ad Centulenſes de chronico ſuo. Hæc ex autographo edidit Johan. Mabillonius Analect. tom. 1. p. 431. Quibus germana ſunt, quæ in præfatione, & epilogo chronici a Dacherio edita habentur. Verſus quidem infelicem poëticæ facultatis hoc tempore venam prima ſtatim fronte produnt, nati quippe ſæculo, quo muſas Par-naſſium penitus deſeruiſſe conſtat.

1105. ODO, primum ſcholasticus Aurelianenſis, dein abbas S. Martini Tornacenſis, demum epicoſcopus Cameracenſis anno circiter 1105. factus. Cum invetiſſimam epicoſcopalem ab Henrico IV. Imp. accipere nollet, fede ſua pulſus, in monaſterium Aquicinctenſe prope Duacum ſecellit, ibique diem extremum obiit anno 1113. 13. Cal. Julii. Scriptit brevem *expoſitionem in canonem Miſſæ* diſſimilam in quatuor diſtinctiones, quæ ſeorſim proditi cum Fr. Titelmani libro ejuſdem argumenti *Antwerp. 1530. (b)* & exinde in Bibliotheca Patr. tom. 21. ubi habentur & alia ejuſdem opuscula, viz. *De myſterio Dominiſcæ incarnationis, Dialogus contra Leonem Judæum, Liber de Peccato originali, De blaphemia in Spiritum Sanctum, Homilia in Villicum iniquitatis, (c)* Collationum liber, &c.

1106. ODO, monachus Aſtenſis O. B. claruit anno 1106. Scriptit ad Brunonem epicoſcopum Signienſem *expoſitionem in Pſalmos per contemplationem exaratam*, quæ habetur ad calcem Brunonis Signienſis operum, *Venet. 1651. (d)* Exiſtant Odonis cujuſdam canonici regularis *epiſtole* 7. ſaluberrimis vitæ ſpiritualis, & diſciplinæ monaſticæ documentis referentiſſimæ: quas in lucem protraxit Dacherius Spicil. tom. 2. p. 525. (e) Hujus, an alterius Odonis ſint, dicere nequeo. Certe ex Cod. MS. caractere, quo uſus eſt, auctorem ſæculo 12. vixiſſe colligit Dacherius; qui, ejuſdem Sermones, non minori pietate reſertos, in MS. Cod. Corbeienſi latere, monet.

1106. (f) PETRUS ALFONSUS, vir illuſtris, Hiſpanus antea dictus, gente, ut videtur, Hiſpanus, ortu Judæus, ad fidem Chriſti converſus, baptizatus erat (ipſomet teſte in prologo) a Stephano Ofcenſis civitatis

epiſcopo, anno Chriſti 1106. *Æra Hiſpanicæ 1144.* menſe Julio, die natali apoſtolorum Petri & Pauli, ſulceptus & ſacro fonte ab Alſonſo imperatore Hiſpanico, quem proinde patrem ſuum ſpiritualẽ appellat, unde & *Alſonſi* nomen traxit. Scriptit ſub nomine Petri & Moſis *dialogum adverſus Judæos*, in duodecim titulos ſeu partes diſtributum, qui habetur in Bibliotheca Patr. tom. 21. p. 172. (g)

ANONYMUS auctor, qui ſcripſit *vi-* 1106.
ram Henrici IV. Imp. Claruit anno 1106. quo illuſtriſſimus ille princeps vitam finivit. Hiſtoricus eſt antiquæ hdei, & elegantis ingenii, quique ob ſinceram & illibatam in enarrandis Henrici rebus fidem, invidiæ & perſecutionis metu, nomen ſuum occultalle videtur. Prodiit in ſalciculo rerum expetendarum ab Orthuino Gratio editus, dein inter ſcriptores alios rerum Germanicarum a Juſto Reubero evulgatus *Fraucofurti 1584. (h)* Ex editione iſta liber qui penes me eſt, erat olim ſummi viri Iſaacii Caſauboni, qui in veſtigulo voluminis hæc propria manu annotavit. *Ex omnibus ſcriptoribus, qui hoc volumine continentur, nullus conferendus ulla ex parte cum eo, quæ vitam maximi principis, Imp. Henrici IV. deſcripſit. Quo in libello, quid prim adinver, neſcio; elegantiam ſermonis illi temporibus ſupendam, an ſententiarum gravitatem, an pietatem, quæ patet fuiſſe ingens in eo auctore. Quem equidem ſi felicioribus ſæculis viſiſſet, putem nemini veterum, aut Latinorum, aut Græcorum, poſſeponendum; nec illud opusculum poſtpoſuerim Taciti libello de vita Agricole.* Hactenus Caſauboni nota MS. Contrariam proſus de eo ſententiam tulit Baronius ad an. 1106. tom. 12. p. 50.

ANONYMUS *vita Gundulphi* auctor, 1107.
monachus Roſſenſis, ipſius Gundulphi æqualis & familiaris, claruit anno 1107. Commiſit litteris Gundulphi epicoſcopi Roſſenſis *vitam*, tribus partibus abſolutam, quam ex vetuſto codice Cottoniano in lucem emiſit H. Whartonus Angl. Sacr. tom. 2. p. 271.

(i) TURGOTUS, natione Anglus, 1108.
haud infimi nominis familia ortus. Juvenis adhuc, una cum aliis, ſubacta a Normannis Anglia, pro tota Lindeſcia obſes datus, in arce Lincolnienſi detinebatur. Corruptis auro cuſtodiſ, in Norwegiam auſugit,

(b) *Antwerp. 1531. Lugd. 1556.* ut reſert *Fabr. med. & inſim. Latinit. vol. 5. p. 423.* ubi memorat *Comuent. in Pſalmos, Expoſitionem Carenti in boverum SS. Trinitati, & Carmina quorundam MSS. &c.* (c) Ex MS. Præſtellenſis monaſterii exhibuit *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 5. p. 852. (d) Ex in Bibl. PP. Lugdun. tom. 20. p. 1316. ſeq. (e) Edit. nov. tom. 1. p. 129. (f) Conf. *Ordin. tom. 2. p. 992. Du Pin. Hiſt. Eccleſ. vol. 10. p. 170.* (g) Exiſtat MSS. in Bibl. Cotton. ſub *Othobon A. 15. n. 2. Petri* librum de Diſciplina Clericali, & alium de abundantia in Sermonibus ad omnem materiam memorat *Fabr. Bibl. med. & inſim. Latinit. vol. 5. p. 711.* (h) Item in *Urſiſſi tom. 1. p. 180. ſeq. & a Reſuero Reineccio*, ut notat *Fabr. Bibl. med. & inſim. Latinit. vol. 3. p. 619.* (i) Conf. *Ordin. tom. 2. p. 949.*

Sec. XII. inde reversus ad W'alkerium Dunelmensem
ab an. MC. episcopum se contulit. Ab eo, Alwyno
Priori, ut in disciplina monastica institue-
retur, commisit. Defuncto Alwyno, in
cenobii regimine successit anno 1087. fa-
ctus etiam Gulielmi episcopi archidiaconus,
decanus, vice-dominus, ejus per totam dice-
cesim vices egit. Expleto vicennio, peten-
te id Alexandro Scotorum rege, ab Hen-
rico I. Anglie rege factus est S. Andreæ
in Scotia episcopus 3. Cal. Aug. anno 1108.
Thoma Eboracensi archiepiscopo, & Ul-
frico cardinali manus ei imponentibus.
Obiit Dunelmi anno 1115. Condidit *hijo-*
riam ecclesiæ & episcoporum Dunelmien-
sium a prima fundatione, ad annum usque
1097. 96. capitibus eam complexus. Ex-
stat MS. in codice venerandæ antiquitatis,
& forsitan autographo, sed absque auctoris
nomine, in bibliotheca Cottoniana sub
Fautina A. 5. Simeon Dunelmensis, ætate
suppar, plagio plane intolerando, Turgoti
scrinia fortiter compilavit, & relectis so-
lummmodo quæ ad Turgotum proprie spe-
ctabant, opus integrum in historiam suam
securus transcriptit, suoque nomine ven-
dicavit: (a) Latine scripsit Turgotum ne-
mini dubium esse potest; etsi Balæus, * Pit-
cus, † Vossius † alii, ex male intellecto
Hæctoris Boethii loco, illum vernaculo ser-
mone lucubrations suas edidisse tradant.
Reliquisse Turgotum commentarios *de vita*
Malcomi regis Scotiæ, ejusque conjugis
Margaritæ, testatur Vossius de Hist. Lat.
p. 396. (b) Quæ unde hauserit, & an hodie
superflint, me ignorare fateor. De Turgo-
to ejusque historia, plurima eaque haud
vulgaria, concessit V. C. Johan. Seldenus
Præfat. ad Hist. Anglic. Scriptores 10.
p. 4. & seq.

* Cent. 2.
160. p. 169.
† De Script.
p. 194.
† De Hist.
Lat. lib. 2.
c. 48. p.
397.

1108. ANONYMUS *hystoria Elyensis* auctor,
Anglus, monachus Elyensis, claruit, si in re
incerta divinare liceat, circa annum 1108.
Scriptit, sive potius ab antiquiore quodam
Anglice scriptam, suasu Hervei episcopi
Elyensis, Latine transtulit, *hystoriam eccle-*
sie Elyensis, sive *de operibus Ethelwoldi*. Hanc
edidit Thom. Galeus Rer. Anglic. Script.
tom. 3. p. 463. qui codicem MS. quo
usus est, circa hujus sæculi initium scrip-
tum fuisse colligit. (c) Vide plura in Tho-
ma Elyensi.

(a) Hanc edidit Tho. Bedford. Lond. 1732. cui præmisit Th. Rud. disquisitionem (e cod. MS. perantiquo in
Bibl. publ. episcoporum Dunelmensium descriptam) in qua probatur non Turgotum, sed Symeon. Dunelmens.
fuisse verum hujus libelli autorem. *Chronicon* de statu Lindisfarrensis & Dunelmens. ecclesiæ, ab anno 615.
ad an. 1151, exstat. MS. sed mutilum in Bibl. Cott. sub *Vespasiano* A. 6. n. 6. item sub *Tito* A. 2. n. 1. (b) Hist.
Commentarii exhibuit Hieronymus Porter in Florilegio Sanctorum *Dunai* 1612. 4to. teste Nicholfono Bibl. Hist.
Scot. p. 83. *Translatio* *et* *vita* S. Margaritæ habetur MS. in Bibl. Cotton. sub *Tiberio* D. 1. n. 45. Exstat inter
Acta Sanctorum. tom. 2. ad diem 10. Junii *Theodorico* cuidam attributa, ut refert *Quatin* tom. 2. p. 900. (c) *His-*
toria Eliensis Insulæ & ecclesiæ ab an. 156. ad an. 1478. & deinceps, exstat MS. in Bibl. Cotton. sub *Nerone*
A. 15. 16. Liber secundus hujusce Historiæ post S. Etheldredam una cum Chronico abbatum & Episcoporum hu-
jusce Monasterii & Ecclesiæ, a Brithnodo abbate primo ad mortem Philippi Morgan episcopi 13. A. C. 1431.
exstat ibid. sub *Tito* A. 1. n. 1. 2. Historia hujusce Insulæ & Ecclesiæ iterum sub *Dominiano* A. 15. n. 2.
(d) Edit. nov. tom. 2. p. 659. (e) Edit. nov. tom. 2. p. 138.

hunc

Sec. XII. RODULPHUS, gente Belga, in pago
ab an. MC. Monasteriensi ad Sambriam fluvium, ple-
beis sed piis honestisque parentibus natus
est. Bonus litteris in schola Leodiensii enu-
tritus, 18. ætatis anno habitum religionis,
ut tunc vocari solebat, suscepit, factus cœ-
nobii S. Trudonis prope Leodium primum
monachus, dein Prior, demum abbas con-
stitutus est anno 1108. post longam acrem-
que illum inter & Herimannum litem, qui
dignitatem istam sibi arripere conabatur.
Postea Gisleberti Comitis injuriis diu mul-
tumque vexatus, recessit aliquando, & fa-
vente Hermann archiepiscopo Colonienfi,
& plaudentibus monachorum votis cœno-
bii S. Pantaleonis Coloniz abbas electus
est. Ubi exacto biennio paucique mensi-
bus, ad regimen suum Trudonem rediit.
Ibique omnia fusque deque habente Gisle-
berto, Romam petiit, auxilium a pontifice
impetraturus. Obiit Coloniz anno 1138.
Vir doctrina, artiumque liberalium, mulices
præcipue peritia, & elegantia supra quam æ-
ferebant tempora, haud proletarie instru-
ctus, ob simplicitatem, fidem, candorem in
rebus describendis magnopere laudandus.
Scriptit *chronicon*, sive *de gestis abbatum Tru-*
donensium ab an. 990. libros 13. quos e ten-
ebis eruit L. Dacher. Spicil. tom. 7. p. 344. (d)
Vitam S. Lieberti episcopi Cameracensis, ab
eodem editam tom. 9. (e) *Epistolam ad Sige-*
bertum de susceptione puerorum in Monas-
terio, quæ una cum litteris Sigeberti ad Ro-
dulphum habetur apud Mabillon. Analect.
tom. 2. p. 495. Scripsit item dicitur con-
tra Simoniacam avaritiam libros 7. quos lu-
cem nondum vidisse arbitror; ut *hymnos* &
canta in S. Quintinum, aliaque a se chro-
nico suo pallim recensita jam mittam, quæ
forsan hodie non superflint.

1109. PELAGIUS, natione Hispanus, Ove-
tensis in Hispania episcopus, claruit anno
1109. Concilio Ovetensi interfuit anno
1115. & donationi Sanctiæ Infantis Petro
Cluniacensi factæ, anno 1124. subscripsit,
& post paucos annos diem extremum clau-
sisse videtur. Contextit *chronicon Hispaniæ*,
exorsus præcipue ab eo tempore, quo Sam-
pirus desit, id est, ab an. 1082. vel ut alii
985. usque ad annum 1109. Integra, quam
fecit, historiarum compilatio (plura enim
aliorum chronica in unum opus congegit)

Sec. XII.
ab an. MC.

hunc habet titulum: *liber chronicorum ab exordio mundi usque ad Æran.* 1170. Edidit hoc chronicon una cum aliis an. 1615. Prudentius Sandovalius; alteramque editionem promisit Card. d'Aguirre Notit. Concil. p. 363. In præfatione multa continentur non usquequaque vera, unde colligit Antonius, præfationem non a Pelagio nostro, sed a quodam recentiore additam fuisse. Scripsit etiam Pelagius *commentarium de præcipuis Hispaniæ urbibus*, qui MS. adhuc supereffe putatur. De his Pelagii scriptis multa erudite notat idem Antonius Biblioth. Vet. Hisp. tom. 2. lib. 7. cap. 3. p. 9. &c.

1109.

STEPHANUS HARDINGUS, natione Anglus, splendida familia natus, vitam monasticam in cenobio Sherbornensi amplexus est; inde ad peregrinandum se accingens, Scotiam, Galliam, Italiam, Romanam usque peragravit. In Burgundiam de novo iter faciens, in cenobio Molefimenfi apud Lingonenses inter ordinis Benedictini monachos nomen dedit. His vero demum relictis ad ordinem Cisterciensem se recepit, & elapsis exinde annis decem abbas Cisterciensis electus est anno 1109. post 13. ordinis sui monasteria a se fundata, Cistercium suorum regimine se abdicavit anno 1133. obiitque anno sequenti die 17. Aprilis. Congregato generali Cistercium capitulo anno 1116. atque iterum anno 1119. constitutiones quasdam pro unione monasteriorum Cistercium inter se promulgavit, quas vocari voluit *Chartam Charitatis*. Exstat ista *Charta* in Menologio Cistercium *Antwerp.* 1635. (a) ad diem 5. Julii, & Annalium Cistercium. Angeli Manriquez *Lugduni* 1642. tomo 1. ad ann. 1119. Exstant ejusdem *epistolæ* 2. inter epistolæ S. Bernardi ad Ludovicum Galliarum regem. *Exordium parvum Ordinis sui*, in Bibliotheca Cistercium a Bertrando Tiffier edita *Parisi.* 1660. (b) *Sermo habitus in obitu S. Alberici*, apud Manriquez tomo 1. Annalium ad ann. 1109. *Lusignus sermo habitus* anno 1113. cum S. Bernardum cum 30. sociis venientem, habitu ordinis Cistercium induit, apud Britum lib. 1. cap. 22. monente Capitulo de Vifch. Biblioth. Script. Cistercium. pag. 301. Eidem vulgo ascribitur, *liber Usuum, seu Rituum ordinis Cistercium*, *Parisi* anno 1628. atque alibi, editus.

1110.

PETRUS, *Grosolani* seu *Chrysolani* dictus, primum minoris cujusdam urbis præ-

ful, deinde ecclesiæ Mediolanensis archiepiscopus; claruit anno 1110. A Paschali papa ad Alexium Comnenum Imp. Constantinopolim missus, fervente controversia de processione Spiritus S. strenue adversus Græcos tum voce tum scriptis dimicavit. Domum reversus, orta illum inter & Jordanem de sede Mediolanensi lite, anno 1116. concilii Lateranensis sententia ad priorem sedem abdicato archiepiscopatu redire coactus est. Exstat *Oratio ad Alexium Comnenum de processione Spiritus S.* Lat. apud Baronium ad ann. 1116. Gr. Lat. apud L. Allatium Orthod. Gr. tom. 1. p. 379.

EUSTRATIUS, metropolita Nicænus; claruit circa annum 1110. In iis erat, qui adversus Chrysolanum styllum excucurrunt. Auctor certe gravis, & aliarum scriptum laude apud Latinos ipso celebris, latente Leone Allatio de Consensu lib. 2. c. 10. Tale de eo elogium fert Anna Comnena, testis contemporanea; *Ἀνθ' τῆς θ' αἰῶνος ὁ δὲ ὑπάρχων αὐτῶν ἐπὶ ταῖς διαλέξεσι μάλλον, ἢ οἱ περὶ τῆς σοφίας ἀκατάστατοι ἐνδοξοῦντες. Vir in rebus divinis externisque apprime doctus, in concertationibus majorem sepi locum vendicans, quam illi qui Stoa & Academiā exercitabantur.* Scripsit adversus Chrysolanum opus de processione Spiritus S. quod in bibliotheca Vallicellana hodie MS. servatur. Quinque alios ejusdem argumenti tractatus, quos ipse vidit, recenset Leo Allatius loco supra citato. Scripsit item Eustratius adversus Armeniorum hæresin libros duos, in quibus, in non nulla fidei capita, impetit. Unde necesse habuit confessionem & revocationem errorum, quos imprudenter his libris inferuerat, conscribere, quam synodo CP. anno 1117. sub Imp. Alexio Comneno celebrata, obtulit. Libri ipsi perisse videntur. Superest ipsa confessio seu revocatio, quæ hoc modo incipit. *Ἐπεὶ δὲ πρὸς τοὺς μαζοὺς μὲνοι* &c. Exstat MS. una cum præfatione, ab alio præmissa, biblioth. Vindob. Cod. Theol. 307. num. 16. fol. 98. Confer quæ habet Lambecius Comment. lib. 4. p. 150. & Nesselius Catal. part. 1. p. 422. Cæterum Eustratii nostri *Commentarii in posteriora Analytica Aristotelis Græce* editi sunt *Venet.* 1534. (c) *Commentarii ejusdem in Aristotelis Ethica Græce* ibid. 1536. Lat. *Parisi.* 1543. (d)

1110.

(e) **CYRUS THEODORUS PRO-DROMUS**, (in quo titulo Cyrum nihil aliud quam Κύρον, sive Dominum denotare

1110.

(a) Et denuo ibid. 1663. (b) Exstat etiam impressum cum notis Ignatii Firmiani an. 1610. conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 3. p. 159. ubi scriptis a Cætho recentissis addit librum *exhortationum privatarum ad Monachos*. (c) Lat. ibid. 1542. 1568. fol. ut refert Fabr. Bibl. Gr. l. 1. c. 6. §. 29. not. vol. 2. p. 151. De MSS. conf. Quirin. tom. 2. p. 970. (d) Comment. in Ethica Aristotelis habentur MSS. in bibl. Coll. Etonensis (c) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 1. c. 31. §. 16. vol. 4. p. 457. & l. 1. c. 6. §. 10. vol. 6. p. 799. seq. Quirin. tom. 2. p. 971. seq.

arbitror)

Sæc. XII.
ab an. MC.

arbitror) monachus, five ut hoc tempore loqui solebant, philosophus, causæ Græcorum adversus Latinos fautor & defensor strenuus, claruit sub Alexio Commeno anno 1110. Scripsit contra Latinos *librum de processione Spiritus Sancti*, cujus hoc principium. *Φανερὸν ἐστίν, ἐπὶ ὧσπερ ὁ υἱὸς, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον οἰκταὶ ἐκ Πατρὸς μὲν ἔχειν ὑπαρῆν.* Hunc se legisse testis nobis est L. Allatius de Confenf. Orient. & Occident. lib. 2. cap. 10. num. 2. col. 630. *Epistola* ejus ad Gregorium monasterii infule Oxie in Propontide abbatem, de exilio patriarchæ in hanc infulam, habentur MS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. 58. num. 14. fol. 132. hoc initio. *Οἶμαι θεοσωτῆρι καὶ σωτῆρι μὲν Πατρί & Σωτῆρι μέγα Γρηγόριε, ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶς ἀφ' ἡμῶν &c.* *Epistola* ejus aliquot MSS. habentur biblioth. Bodl. Cod. Baroc. 131. Scripsit item amplissimam *expositionem* in SS. Patrum, Cofinæ episcopi Maiumensis, & Johannis Damasceni canones five cantica ecclesiastica in præcipuis solennitatibus cantari solita, quæ ita incipit. *Ὁ χριστὸς βροτὸς γενομένος ἦγεν ἀνθρώπους ὁσπτός, ἢ καὶ θεὸς ὁ αὐτὸς &c.* Exstat MS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. num. 1. fol. 1. usque ad fol. 191. p. 2. & cod. 269. iterumque cod. 312. & in bibliotheca Bodleiana inter codices Baroccianos num. 110. (a) Eiusdem *Tetrasticha sacra* cum anonymi cuiusdam commentario Grammaticali; incipiunt, *Ἐν ἡμῶν ἐξ τῆν κτίσιν κτίσας λόγος &c.* MSS. ibid. Cod. Jurid. 15. num. 12. fol. 184. (b) Mitto miscellanea ejus *grammaticalia* ibid. Cod. Philosph. 105. num. 24. Poëma *astrognomicum* verbis politicis ad Sebastocratoris Irenem cod. 110. num. 24. in alium quippe censum referenda. Brevis ejus *enarratio* ad quaesita Sebastocratoris habetur Græce MS. in bibliotheca regia Parisiensis cod. 24.

1110. (c) NICETAS SEIDUS, scriptor Græcus, Latinorum adversarius; claruit (si in re obscura recte conjicio) circa ann. 1110. Cum Latinos dogmata ritusque suos ab ecclesiæ Romanæ antiquitate commendare animadverteret, edidit adversus eos opusculum hoc argumento, *Non simpliciter antiqua novæ venerabiliaiora, ideoque neque nova vetus Roma, nec sedes sede.* Ex hoc opere ampla quædam, nec contemnenda fragmenta profert Leo Allatius de Confensu lib. 1. cap. 14. §. 1. 2. lib. 2. c. 1. §. 2. lib. 3. c. 12. §. 4.

1110. ANSCHERUS, Centulensis in Gallia abbas, claruit anno 1110. Scripsit *de miraculis S. Angelberti abbatis* libros tres, Par-

tem hujus operis in lucem protulit Bollandus Februar. 18. & Hariulfio monacho Centulensi male tribuit. Integrum opus ex MSS. codicibus Centulenſibus edidit, & Anſchero nostro restituit Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 1. p. 130. qui in prolegomenis ad vitam Angelberti sententiæ suæ rationes profert, quas ibidem consulat curiosus lector.

GILLE, five *Gillebertus*, genere an gente Oltmannus? episcopus in Hibernia Lunicensis five Lumnicensis, seu Limericensis (vide sis Waræus * & Usserium †) claruit anno 1110. quo synodum in Hibernia celebravit, in qua limites episcopatum Hibernicorum definivit. Anno 1115. in Angliam versatus Bernardi episcopi Menevensis ordinationi Weltmonasterii peractæ interfuit. Primus per totam Hiberniam legatus apostolicus factus est; cui muneri, annis jam gravis, morbis gravatus, anno 1139. renunciavit; & paulo post obiit. Exstant *libellus de statu ecclesiæ*, & *epistola* 2. altera ad episcopos & presbyteros Hiberniæ, altera ad *Anselmum Cantuariensem*, apud Usserium epistolæ Hibernicæ Syllogem. p. 77.

ANONYMUS *vite S. Neoti* auctor, cellæ S. Neoti in agro Huntingdonensi, ut videtur, monachus, claruit post Normanorum in Angliam adventum, circa annum 1110. Scripsit *vitam S. Neoti abbatis Angliæ*, quam ex MS. cod. Beccensi in lucem emisit Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 2. p. 323.

CODEFRIDUS, patria Andegavensis, nobili loco natus, prima ætate monachis Vindocinensibus se adjunxit, & post aliquot annos novitius adhuc & juvenis, ac diaconus tantum, quintus ejusdem coenobii abbas creatus est, ab Ivone Carnotensi inauguratus. Anno 1093. in Italiam profectus, rei pecuniariæ subsidium Urbano II. tunc Guibertinæ factionis metu latitanti, tulit. Tanto beneficio divinctus pontifex eum presbyterum ordinavit, & cardinalem titulo S. Priscæ renunciavit. Anno 1095. ab Urbano accitus concilio Claramontano interfuit; non Urbano solum, sed & Palchali etiam successori imprimis charus: quorum utrumque in monasterio suo Vindocinensi hospitio excepit. Claruit anno 1110. strenuus ecclesiæ Romanæ pugil, cujus auctoritatem ut tueretur & amplia- ret, Alpes duodecies transcendit, ter etiam a pontificum adversariis captivus ductus. In vivis adhuc erat anno 1129.

(a) Etiam in bibl. D. Mutinensis, teste *Montfaucon*. Diarii Italic. p. 32. (b) Eiusdem *Scholæ* in postiora Analytica Aristotelis. Romæ in Vaticana exstare jam notavit *Conradus Gefnerus*, ut refert *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 2. p. 114. (c) Conf. *Ortius*. tom. 2. p. 184.

Sæc. XII.
ab an. MC.

SCRIPTA.

(a) *Epistoliarum ad pontifices, cardinales, episcopos, abbates, monachos, & seculares, libri 5. Opuscula numero 18.*

Sermones 15. in primariis anni festiuitatibus habiti.

Godefridi opera cura Jacobi Sirmondi notis illustrata prodierunt *Parisi*. 1610. (b) & exinde in *Biblioth. Patr.* tom. 21. p. 1.

1110. (c) BERENGOSUS, sive *Berengosius*, abbas S. Maximini extra muros Trevirenses, claruit circa annum 1110.

SCRIPTA.

De laude & inventione Crucis Dominice libri 3.

Liber de mysterio ligni Domini, & de luce visibili & invisibili, per quam antiqui Patres meruerunt illustrari.

Sermones 5. de Martyribus, Confessoribus, dedicatione Ecclesie, & veneratione Reliquiarum.

Prodierunt opuscula ista *Coloniæ*. 1555. 8vo. & in *Biblioth. Patr.* tom. 12. p. 349.

1111. FRANCO, primum scholasticus Leodiensis, dein monachus, & post Fulgentii mortem abbas Affligemienfis O. B. Claruit anno 1111. Scriptit de *gratia Dei libros 12.* quos monachus adhuc inchoavit, abbas absolvit. Prodierunt hi libri typis excusi *Antwerp.* 1565. *Friburgi* 1620. & cum epistola de monacho habitum rejiciente, in *Bibliotheca Patr.* tom. 21. p. 293. (d) Cæterum Franco metricè etiam *statum futurae Glorie* eleganter descripsit, teste Henrico Gandaventi. * Verum id opus interiit. (e) Scriptit etiam ad Hermannum *Coloniæ* archiepiscopum *librum de quadratura Circuli, alionque de ratione computi*, jam deperditos; si modo idem cum Affligemienfi sit Franco ille Leodiensis, de quo verba facit Sigebertus cap. 164. quod quidem haud ita certo constat.

1111. RUPERTUS, *Tutienfis* dictus, puer adhuc ab Heribrando S. Laurentii successore litteris imbutus est, primum monachus S. Laurentii in Oesbrovic prope Leodicum sub Berengero sive Berengario abbate, quo vivente *commentarios de divinis Officiis* conscripsit anno 1111. A Berengario morientis Cunoni abbati Sigebertensi commendatus, cujus patrocinio a persecutione sal-

forum fratrum invidia tabescentium, uti Sæc. XII. ipse loquitur, liberatus, *commentarios suos* in S. *Scripturam* edere cepit anno 1117. Demum ob præclaram eruditionis famam a Frederico archiepiscopo Colonienfi evocatus, Tutienfis cœnobii, e regione *Coloniæ Agrippinæ* sita, abbas creatus est. Obiit anno 1135. 4. Non. Mart. Quenam illius de Eucharistia sententia fuerit, ipse explicabit Baronius. * In errorem, inquit, illum impiegit incaute, quo asseruit in sacratissimo Eucharistie sacramento ita inesse vere ipsum integrum corpus & sanguinem Christi; ut tamen substantia ipsa panis & vini etiam integra remaneret. Qui error damnatus est in concilio Lateranensi sub Innocentio papa IV. seu ut luculentius forsitan Ruperti sententiam explicat Bellarminus. * Error, inquit, Ruperti in eo situs est, quod exitimavit non converti panem in corpus Christi, dum conficitur eucharistia, sed assumi a verbo divino, quemadmodum assumpta est humanitas.

(f) OPERA.

Commentariorum de sanctissima Trinitate & operibus ejus, libri 42. in utroque Testamentum, ad Cunonem abbatem Sigebertensem, viz. de Patri operibus libri 3. Filii 30. Spiritus S. 9. Scripti sunt anno 1117.

Commentariorum in 12. Prophetas minores libri 31. ad Fredericum archiepiscopum Coloniensem. Prodierunt eorundem Norimbergæ 1524. *Lovanii* 1551.

Commentariorum in Cantica Canticorum de incarnatione Christi & laudibus Deiparæ Virginis libri 7.

Commentarius in Job, ex Gregorii M. scriptis excerptus.

Commentariorum in Ecclesiasten libri 5. ad Gregorium.

De gloria & honore Filii Hominis super Mattheum libri 13. ad Cunonem ex abbate Sigebertensi episcopum Ratiponsensem. Prodierunt eorundem Coloniæ. 1533.

De glorificatione Trinitatis, & processione Spiritus S. libri 9. quibus præmittuntur Hymni ad Sp. S. Epistola ad Romanum pontificem, & prologus ad Cunonem Ratiponsensem. Prodierunt una cum opere præcedente Coloniæ. 1533.

Commentariorum in evangelium S. Johannis libri 14.

Commentariorum in Apocalypsin libri 12. ad Fredericum archiepiscopum Coloniensem. Prodierunt Norimbergæ 1526.

(a) Epistolam ad Cluniacenses de incenda Suffragiorum societate vulgavit Mabillon, tom. 3. Analectorum p. 481. (b) Recusa in Sirmondi operum tom. 3. *Parisi*. 1696. & *Venæ*. 1729. (c) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 1004. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 2. vol. 1. p. 579. (d) Aliam Epistolam ad Moniales quoddam consularium memorant, *Du Pin.* Hist. Ecclef. vol. 10. p. 170. & *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 2. p. 598. Opus de *feriis* 4. temporum, MS. Leodii ad S. Laurentium, aliud de laudibus B. Virginis MS. olim in Cœnobio 7. fontium ap. Bruxellam memorat *Ordin.* tom. 2. p. 958. (e) Exhibuit *Fabr.* loc. citat. (f) Conf. *Du Pin.* Hist. Ecclef. vol. 10. p. 201.

Sæc. XII. De victoria verbi Dei libri 13. ad Cunonem. Sec. XII.
ab an. MC. Prodiierunt seorsim Noriberge 1523.

De divinis Officiis per anni circulum libri 12. ad Cunonem: quos, non nulli Valramo seu Waleramo cuidam, S. Anselmi amico, luculentissimo errore, ascripserunt. Habentur inter Scriptores de divinis Officiis. Paris. 1610. & alibi.

De incendio Tuitiensis oppidi sua ætate visio, in quo corpus D. N. J. C. a flamma circumfusa intactum remansit, liber.

De meditatione Mortis libri 2. Prodiierunt una cum opusculo præcedente, & Ruperti vita, Colon. 1572.

Vita S. Heriberti Coloniensis archiepiscopi, qui obiit anno 1121. ad Marcwardum. Exstat apud Surium ad 16. Mart.

De passione S. Elphii martyris liber. Habetur apud Surium ad 16. Octobr.

De voluntate Dei liber.

De omnipotentia Dei liber. Prodiierunt simul bina ista opuscula Noriberge 1524.

In quadam capituli regule S. Benedicti libri 4. ad Cunonem abbatem.

De eadem re, ex historia abbatum S. Nicolai Brunwilerensium, epistola.

De lesione Virginitatis, & an possit conservari corrupta, liber.

Prodiierunt ista omnia Ruperti opera Paris. 1638. 2. tom. fol. Prodiierant antea Ruperti opera Colon. 5533. Antwerp. 1565. 1577. 1598. & 1602.

Dialogorum inter Christianum & Judæum libri 3. quibus Anselmi nomen dedit: in lucem editi sunt a Gabriele Gerberonio ad calcem Anselmi operum Paris. 1675. pag. 524. (a)

Opus ex libris regum de glorioso rege David, libri 8. comprehensum se scripsisse memorat Rupertus in epistola ad Cunonem libris de divinis Officiis præfixa: quod quidem opus Frederici Coloniensis hortatu olim susceptum nunc interiisse videtur.

1112. JOHANNES, archiepiscopus Lugdunensis, claruit anno 1112. quo, synodum episcoporum suffraganeorum indixit, & investituras laicorum damnavit. Ad hanc synodum vocati provincie Senonensis episcopi ire recusarant: quin & missa ad Johannem epistola non solum licitas esse laicorum investituras, sed in presenti ecclesie statu fieri debere declarant. Hos rescripta epistola acerbè pertrinxit Johannes, & sententiam eorum indubitam esse heresin contendit. Exstat epistola ista, una cum Senonensium episcoporum litteris Concil. tom. 10. p. 786.

(a) Habentur etiam in nov. Anselmi Edit. Paris. 1721. fol. (b) Primum editus fuit 1517. vid. Oudin. tom. 2. p. 1101. (c) Exstat ap. Mabillon. Sæc. 1. Benedictin. p. 165. Vita S. Magorrii, Dolensis episcopi ibid. p. 221. & vita Macbevi, episcopi Alecensis ibid. p. 217. ut notant Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 439. & Oudin. tom. 2. p. 1085. (d) Edit. nov. tom. 3. p. 419.

STEPHANUS I. Æduensis five Augustodunensis episcopus creatus est anno 1113. Post annum 1129. episcopali dignitate se abdicavit, sub Petro Mauricio monachus Cluniacensis factus, eoque astante diem clausit extremum. Scripsit librum de sacramento Altaris, & iii quæ ad illud varioque ecclesie ministerios pertinent, qui habetur in biblioth. Patr. tom. 20. p. 1872. (b) Alter erat junior Stephanus Augustodunensis, qui obiit anno 1189.

BALDRICUS, patria Aurelianensis, primum monachus, dein abbas Burgulienlis in Andegavis. Anno 1095. concilio Claramontano interfuit. Anno 1114. archiepiscopus Dolensis in Aremorica factus est. Obiit grandævus anno 1131. die 27. Januar. Scripsit historiam Hierosolymitanam libris 4. quibus Christianorum Occidentalium res gestas in Oriente ab anno 1. fuceptæ peregrinationis, Christi 1095. usque ad captam Hierosolymam & Godefridi regis mortem anno 1100. veraciter descripsit & eleganter, judice Orderico Vitali, * qui plurima ex eo deprompsit. Exstat historia ista inter gesta Dei per Francos tom. 1. p. 81. & ejusdem carmina quædam inter historicos Francos a Du Chesno editos tom. 4. Alia scripsit Baldricus, viz. vitam Hugonis archiepiscopi Rothomagensis, quæ habetur apud Arturum du Montisier in Neustria Pia, p. 282. sed in qua multa conficta & fabulosa notat idem Montisier cap. sequenti. Relationem ejusdem prolixam de monasterio Fiscamenfis ex codice MS. Fiscamenfis edidit idem Montisier ibid. p. 227. Vita S. Roberti de Arbrissillis ordinis Fontis. Eberaldi fundatoris a Baldrico scripta habetur apud Surium & Bollandum ad 26. Februar. Translatio itidem ejus miracula capitis S. Valentini martyris apud Bolland. 14. Februarii.

Vitam B. Samsonis, episcopi Dolensis, ab eodem scripto signatam memorat Vossius de Hist. Lat. lib. 3. part. 2. cap. 6. (c) Libellus ejus de visitatione infirmorum Manuscr. in bibliotheca Lambethana habetur. Epistolam ejus de bonis monasterii S. Florentii extulit Dacherius Spicil. tom. 7. p. 196. (d)

EARNULPHUS, natione Gallus, cœnobii Bellovacensis monachus, ubi vitam diu egit; sed cum nonnulla monachorum facinora insolentie plena doleret, quæ nec emendare posset ipse, nec pati vellet, de monasterio relinquendo consilium iniit. A Lanfranco etiam Cantuariensi, cui discipulus olim fuerat, admonitus, ut ad se ve-

Sæc. XII.
ab an. MC.
* De gestis
Pont. Angl.
l. 2. in fine.

niret, inquit Gulielmus Malmsburiensis,* quia ibi animam suam salvare non posset, in Angliam transfreavit. Hic factus primum monachus, deinde sub Anselmo Prior Cantuariæ, ac tandem abbas Petriburgensis, demum Radulpho Cantuariam translato anno 1115. die 26. Decembr. Roffensis episcopus constitutus est. Plurima ubique pietatis fux, munificentia, & probitatis monumenta reliquit. Obiit mense Martio anno 1124. ætatis 84. Scripsit *librum de rebus ecclesiæ Roffensis*, de ejus fundatione, dotatione, chartis, aliisque ad eam spectantibus. (a) Codex MS. in archivo ecclesiæ Roffensis asservatur. (b) Ex quo collectanea de rebus Roffensis ecclesiæ, notis suis illustrata edidit H. Whartonus Angl. Sac. tom. 1. p. 329. Scripsit item ad Walkelinum Wintoniensem episcopum, *epistolam de incestu Conjugis*, quæ habetur apud L. Dacherium Spicileg. tom. 2. p. 410. (c) Ex *epistolam seu libellum* ad quendam Lamberti abbatis Bertiniani questiones, præcipue *de corpore & sanguine Domini*. Exstat ibid. p. 431. Earnulphum nostrum egregie commendat Gulielmus Malmsburiensis; * & quod in pontificis, prælatorum, & cleri vitia acerrime invehi solebat, impenſe Baſeus,* qui plura quidem ei opera tribuit, sed quæ Earnulphi Lexoviensis præcipue sunt; quem cum nostro male confundit. Interim Whartonus Edmundi de Hadenham, monachi Roffensis, annales Roffenses, ab anno 604. ad annum 1307. & hitoria illius continuationem ab aliis concinnatam, aliæque nonnulla ad hanc ecclesiam pertinentia Earnulphi collectaneis subnexuit.

1115. LAURENTIUS, patria Veronensis, Petri II. Pisanorum archiepiscopi Diaconus, claruit anno 1115. Ætatem ipse satis aperte prodit hoc disticho in fine addito.

*Tunc fuit a Christo testato velamine carnis
Centum quintus decimus millesimus annus.*

Candidit carmine Heroico *de bello Balearico* & de rebus in Majorica a Pisanis gestis, deque eorum triumpho Pisis anno 1104. habito, *libros* 8. in quibus, ut recte notat Ughellus, etsi aliquando inepto ineruditoque pede decurrat, variam tamen nobilemque rerum cognitionem secum vehit, quæ barbariem illam, quam doctissimi hujus sæculi purgatissimæ aures tantopere oderunt, detergere posse existimatur. Exstant apud Ughellum Ital. Sac. tom. 3. p. 897.

1115. (d) BERNARDUS, gente Gallus, patria Burgundus, ortu nobilis, in Fontanenſi

castro juxta Divionem natus anno 1091. Tecclini Militis & Alethæ filius. Anno 1113. de sæculo relinquendo jamdiu meditatus, ad Stephanum abbatem se contulit, & inter monachos Cistercienses nomen dedit, socios instituti sui plurimum 30. secum adducens, quos ipse sæculo abrenunciare monitis induxerat. Anno 1115. cum pietate & doctrina inter monachos Cistercienses communi omnium suffragio palmam tulerit, Stephani abbatis jussu coloniam quasi monachorum ad Clarevallem in territorio Lingonenſi deduxit; ibique extracto monasterio abbas munus obiit, a Gulielmo de Campellis episcopo Catalaunenſi ordinatus. Aedificatio Clarevallis monasterii, tuguriolum sibi extra cenobii claustra poni præcepit; ibique loci deposita omni monasterii regendi sollicitudine, arctiori pietatis disciplina, & otio literario, totus vacabat. Anno 1127. a Mathæo episcopo Albanensi, pontificis per Galliam legato, monasterii sui limitibus ægre abſtractus, concilium Trecentis petiit; ubi auctoritate, quam sibi pietas stupenda & eruditio rara apud omnes conciliant, Templariorum ordinem confirmari effecit, & episcoporum hortatu regulam quandam iis observandam præscripsit. Anno 1129. in curia Romana inclarescere cepit; ac bonorum cause patrocinari, litterisque deinceps ad pontificis datis totius fere Occidentalis ecclesiæ rebus consulere instituit. Anno 1130. Innocentii papæ causam in concilio Stampensi egit; eumque pro legitimo pontifice habendum esse magna postea animi constantia contendit; quin & ad Wilhelmum Aquitanie ducem pro eodem legationem obiit. Anno 1131. Innocentio papæ in crebris per Galliam celebratis conciliis assedit. Anno 1134. enixis precibus a civibus Mediolanenſibus accitus, & ab Innocentio legatus, Mediolanum profectus est; ubi ingenti veneratione exceptus, cives ecclesiæ Romanæ reconciliavit, ipsique auctor fuit, ut excussis Conradi habenis Lotharium imperatorem susciperent. Longum esset enumerare singula S. Bernardi itinera & labores pro restaurandis & ampliandis ecclesiæ rebus susceptos. Ter Alpes transcendit, sæpius ad principes Christianos legationes obiit; apud omnes religionis & pietatis causa indefesso animi studio litteris & voce egit. Anno 1138. Romæ moram faciens, schisma inter binos pontifices jamdiu exortum feliciter extinxit, tantumque rationum vi apud Victorem antipapam valuit; ut exutis ille velibus pontificalibus Innocentium papam adiret, pacem peteret,

Sæc. XII.
ab an. MC.
ap Sur Aug.
guſt. 30.
Auctor. inter Bernard.
opp. Baron.
tom. 11. ab
an. 1113.

* De Gest.
Pontif. l. 1.
fol. 131.
* Cent. 2.
l. 70. p. 184

(a) Conf. *Du Pin. Hist. Eccles.* vol. 10. p. 146. (b) Ex quo descriptis ediditque Thomas Hearnius *Oxon.* 1730. 8vo. (c) Edit. nov. tom. 3. p. 464. (d) Conf. *Du Pin. Hist. Eccles.* vol. 10. p. 42. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* l. 2. vol. 1. p. 598.

Sec. XII.
ab an. MC.

quam etiam obtinuit. Tanto beneficio devincti Romani triumphum quasi Bernardo decreverunt; eumque in Gallias properantem ingenti pompa dimiserunt, *patrem Patriæ, & restauratorem Ecclesiæ* publica acclamatione agnoscetes. Anno 1140. Petri Abailardi errores acriter oppugnavit, quem & viva voce & scriptis palam evulgatis confutavit. Anno circiter 1146. litteris undequaque missis, & sermonibus ad principes populumque habitis ingenti militum copiæ confluendæ & in Terram sanctam Christianorum subsidio mittendæ incubuit, tanta auctoritate usus, ut Conradum Romanorum imperatorem, Ludovicum Franciæ regem, Theodoricum Flandriæ Comitem, & Henricum Blesensem, aliosque Christiani orbis magnates monitis suis excitatos ipse manu propria cruce signaret. Anno 1147. Gilbertum episcopum Pictaviensem divinitatem a Deo temere separantem, aliaque absona de Trinitate figmenta propalantem, argumentis suis ad palinodiam adegit; hæresinque ejus in conciliis Autissiodorensi, Parisiensi, & Rhemenfi damnari curavit. Eodem anno ab Alberico cardinali Ostiensi rogatus, ad Henricum Petri de Bruis discipulum, ejusque sectarios, *Petrobrusianos* dictos, in ecclesiæ Romanæ finem reducentes se accinxit; & Tolosam, Petrobrusianorum natale solum, profectus, innumeram plebem prædicando, disputando, monendo ab Henrici partibus revocavit. In ordinem utcumque redactis Petrobrusianis, alius Bernardum excepit labor. Illiteratum quoddam tunc temporis hominum genus *Ipeciorum Apostolicorum* titulum gravissimis erroribus obtinebant. Inter alia enim, quæ propugnabant, orthodoxa satis dogmata, ineptias de vitandis penitus juramentis, & esu carniū admiscuerunt. Hos adorsus Bernardus, alios ab erroribus retraxit, aliis os obturavit. Nec tamen ita foris peripicax Bernardus, ut cœcutiret domi. Vidit ille (& ingemuit) ecclesiæ Romanæ errores, corruptelas, & sordes; eaque, quantum poterat, caltigare non dubitavit. Vergente præsertim ætate lapsum ecclesiæ disciplinam reformari serio suavit. Datis enim anno 1151. ad cardinalem Ostiensem litteris, postquam degene-

rem ecclesiæ statum, & fœdus legati cupidam pontificii mores deservisset, hæc ab an. MC. subinjit; *Legite has litteras Domino meo (pontifici): ipse viderit, quid de tali homine faciendum sit. Ipse liberet animam meam. Dico tamen precipitatione, qua soleo. Bonum est ei, si purget ipse civitatem suam, & si liberet conscientiam suam.* Editis quin etiam anno sequenti *libri de Consideratione*, rem eandem fufius persequitur, ac fortius urgebat. Obiit vir optimus 13. Cal. Septembr. anno 1153. ætatis suæ 63. Postquam monasteria 160. Cluniacensibus suis crexerat. Vir plane sinceræ atque infusate pietatis, insigni in Deum amore, ingenti adversus corruptos Christianorum mores zelo flagrans, multo melior futurus, si tempora, in quibus fors ipsi vivendi contigit, non prohibuissent. Litteris humanioribus non leviter tinctus, scientia theologica intrinsecus, longe supra captum sæculi, quo vixit, elegans ac eruditus. *Christiane doctus, & sancte facundus, & pie festivus*, ut Erasmi de eo verbis utar. Addam quæ de eo D. Chytræus Orat. de Ph. Melancthone p. 509. Bernardus, inquit, *admirabili religionis studio, & sacrarum litterarum peritia, quarum verba & sententia dicenti se sponte offerunt, in movendis etiam affectibus piis, non sequis, nec inefficax, simul tamen festivum & jucundum est, ut Melissui cognomen non immerito ipsi tributum videatur; cum plerique alii, illi σὺργερον, & recentiores scholastica theologia scriptores, frigidi & aridi in dicendo, nunquam hoc agant, ut lectorem doceant.*

OPERA GENUINA.

Epistola 367. (a)
(b) *Sermones in Dominicis, & festa Christi, Deipara, & Sanctorum per annum. Item de dedicatione Ecclesiæ, 6. & unicus in obitu Humberti monachi.*
In Psalmum 90. sermones 17.
Sermones de diversis numero 111. cum aliis sermonibus 17. parvis, & parabolis 5.
Officium de S. Victoris, rogatu Guidonis Arremarensis compositum.
Confessionis privata formula.
Jubilis Rhythmicus de amore, passione, & ascensione Jesu Christi.
Sermones 86. in priora tria capita Cantici Canticorum, quorum priores 23. ante annum 1137. scripti sunt.

(a) Codex S. Bernardi op. MS. 19. Sec. habetur in Bibl. Camaldulensium Florent. ut refert Montfaucon. *Diar. Ital.* p. 354. Catalogus Epist. S. Bernardi cum indice earundem habetur MS. in Bibl. Monast. S. Severini, ut notat idem Montfaucon. *ibid.* p. 320. *Epist.* ad Lucium P. super electionem Gulielmi ad Archiepiscopatum Eboracens. *Alia* ad Eugenium Papam super eadem re, cum duabus aliis de hæresibus Petri Abailardi extant in Bibl. Cotton. sub *Osborne C. 14. n. 9. 10. 15. 16.* *Alia* ad Eugenium *ibid.* sub *Vitebio A. 20. n. 2.* In Append. ad Siemone. Dunelmens. a Th. Belford edit. habetur Bernardi *Clareval. & Gail. Rievallens.* Abbatum, ad Priorem & Conventum Dunelm. *Epistola* hactenus inedita; conf. Editoris Præfat. p. 8, 9. *Epistola 11.* & in epitola prius edita observata quædam ex MS. & *Hysman* de S. Malachia Episcopo Hibernio vulgaverunt *Edm. Martine & Urf. Durand.* tom. 1. Monument. Veterum p. 726. seq. *Epist.* 1. ad eundem Malachiam, cum altera ad Hibernienfes fratres editit *Uffersius* in *Epist.* Hibernicis p. 101. seq. (b) *Sermones de tempore & sanctis, præmissa S. Bernardi vita* ab Alano Autissiodorensi scripta, prodierunt a Claudio Cantelero edit. 1662. *Sermones in nativitate Christi* edidit *Christophorus Darnius* 1670. *Sermones* 130. impressi proximis a reperta illa arte temporibus habentur inter *Ekardi* Cod. MSS. Quedlinburgenses.

De

Sæc. XII.
ab an. MC.

De confideratione ad Eugenium papam libri 5. Prodiit eorundem Colon. 1605. 8vo. (a)

De moribus & officio Episcoporum tractatus, qui in aliis editionibus locum inter epistolas fortitur.

Apologia de vita & moribus Religiosorum ad Gulielmum abbatem S. Theodorici.

De contemptu Mundi tractatus, seu exhortatio de contemptu Mundi ad Clericos.

De diligendo Deo ad Heymericum cardinalem tractatus.

De Gratia & libro Arbitrio.

De precepto & dispensatione ad monachos Carnotenses.

De gradibus Humilitatis & Superbie, cum Censura seu Retractione in illum tractatum.

De nova Militia, seu exhortatio ad milites Templi.

De conversione ad Clericos, seu exhortatio de vita in melius convertenda.

De erroribus Petri Abailardi in Synodo Senonensi damnatis ad Innocentium papam tractatus, qui in aliis editionibus est epistola 190.

Tractatus ad Hugonem de S. Victore de quibusdam Questionibus ab eo propositis, in aliis editionibus epistola 77.

De vita & rebus S. Malachie Hibernie archiepiscopi, cum sermone de eodem.

OPERA Dubia, & Supposititia.

Sermones 48. in Cantici Cantionum partem posteriorem, Gilberto de Hollandia, Anglo, debentur.

Tractatus de Vita solitaria, seu epistola ad fratres de Monte Dei Carthusianos. Gulielmi abbatis S. Theodorici de Monte Aureo factus est.

Vitis mystica, seu Tractatus in illud, Ego sum vitis vera.

Meditationes piissime 15. in illam sententiam, Nescite tempus. Conficiunt primum librum Hugonis a S. Victore de Anima.

De interiori Domino, seu de Conscientia adificanda, liber. Tertius est inter Hugonis libros de Anima.

Scala Claustralium, seu de modo orandi, ad fratrem Gervasium tractatus. (b) Habetur inter opera S. Augustini titulo Scale Paradisi, & Guigonem Carthusie majoris Priorem, qui obiit anno 1137. auctorem habet.

De amore Dei libri 3. Gulielmi abbatis S. Theodorici opus. (c)

Instructio Sacerdotii, seu de principis mysteriis iuxta religionis tractatus.

(a) Antea vero Romæ 1594. ut refert Oudin. tom. 2. p. 1249. Asservantur MS. in Bibl. Coll. Etonensis. (b) Exstat MS. in Bibl. Cotton. sub Junio A. 9. n. 1. (c) Habetur MS. in Bibl. Coll. Etonensis. (d) Bernardo Tolercano Archiepiscopo asseruit Mabillon. op. Bernardi edit. nov. tom. 5. p. 711. ut notat Oudin. tom. 2. p. 881. (e) Hujus Bernardi Sylvestris Cosmographia Prolo-metrica habetur MS. in Bibl. Cotton. sub Cleopatra A. 14. n. 1. (f) Habetur MS. una cum speculo Peccatoris & aliis tractatibus in Bibl. Cotton. sub Vespasiano E. 1. n. 5. sequentem in Bibl. S. Marie Florent. una cum sermone in illud, Missus est Gabriel, & aliis ejusdem scriptis, testis Montfaucon. Diar. Ital. p. 372.

Sermones in quadam Festa, & Dominica anni.

Sermones 11. seu potius de 11. oneribus Ista. Alred abbatis Rievallensis in Anglia sunt.

Sermones 3. de Nativitate.

Sermo de S. Stephano protomartyre.

Tractatus de puero Jesu duodecenni. Alredi ejusdem est.

Sermones 15. de sermone Domini in cena habito. Ogerio cuidam abbati Cucedii ordinis Cisterciensis a Labeco tribuuntur.

Sermones 9. viz. De duobus discipulis euntibus in Emmaum. De excellentia sanctissimi Sacramenti, in illud, Pauperum Angelorum. De Nativitate & privilegio S. Johannis Baptiste (qui inter Petri Damiani opera habetur) In parabolam de Villico iniquitatis. De B. Maria, in illud, Ave Maria. In illud, Sapientia vincit malitiam. In parabolam de decem Virginitibus. De S. Andrea, in illud, Corde credens. In festo Nicolai. Posteriores duo sermones inter opera Petri Damiani reperiuntur.

Sermones 4. in Salve regina, una cum meditatione in eandem Antiphonam. (d)

Ad clerum in concilio Rhemensis congregatione.

Ad pastores in synodo congregator.

Ad prelatos in concilio generali.

De fugienda cordis & corporis immunditia, cento ex patribus confarctatus.

Sermones 4. viz. De miseria humana. De septem gratiis, seu donis Sp. S. De duodecim portis Jerusalem. In Canticum, Magnificat.

Sermones parvi de diversis, numero 14.

De Conscientia tractatus.

De modo bene vivendi ad forem, capituli 73.

Liber Sententiarum.

Siloquium, seu oratio ad Deum, prefixa libro de amore Dei.

Disputatio cujusdam iusti cum Deo.

Aliud siloquium.

Formula honeste vite, quam Bernardi Silvestris esse asserit Raynaudus. (e)

Instructio, Quomodo possit homo in bono proficere, & placere Deo.

Varia & brevia documenta pie vivendi.

Speculum Monachorum.

Doctrina B. Bernardi.

Octo puncta perfectionis acquirende.

Epistola de doctrina vite agende.

Tractatus in illud, Ad quid venisti?

Lamentatio B. Virginis Mariæ. (f)

B b 3

(a) Ex

Sæc. XII.
ab an. MC.

(a) Ex quam plurimis S. Bernardi operum editionibus, quæ omnes suas ferme accessiones habuerunt, sequentes præcipue notamus, *Venet.* 1515. 2. vol. 4to. *Parif.* 1517. fol. *Lugduni* 1530. fol. 1544. 1558. *Venet.* 1549. *Basil.* 1552. 2. vol. ibid. 1566. *Antwerp.* 1576. *Parif.* 1586. cum notis Picarti *Parif.* 1609. *Antwerp.* 1620. (cui præter alia, quatuor opuscula a Gretfero edita *Ingladi.* 1617. 4to. accesserunt) dein cura Jacobi Merloni Hortii ad MSS. codices emendata, multis antea Bernardi ineditis, & extraneorum operum appendice aucta *Parif.* 1645. 5. tom. fol. (quam quidem editionem nos in recensendis operibus secuti sumus,) denique prodierunt *Parif.* 1666. 2. vol. fol. & 8. in 8vo. Editionem istam adornarunt Johannes Mabillonius, ejusque focii, monachi Benedictini, qui non tantum eam exactam & correctam reddere conati sunt, quin & plures epistolas & tractatus e MSS. codicibus depromptos tunc primum in lucem ediderunt, observationes pro more suo doctissimas addidit Mabillonius. Opera supposititia a genuinis optime discrevit, quæ nemo unquam certius distinxit, vel de iis doctius judicavit. Verum hæc paulo distinctius sunt explicanda. Merlonius Hortius novam Bernardi editionem in se suscepit, quam & absolvit, & in lucem emisit *Parif.* 1641. Sed auctoritatem & accuratorem editionem meditans, operi immortuus est anno 1644. Hortianam provinciam in se recepit Claudius Canelovius Benedictinus, sed eo paulo post morte sublato, in ejus locum superiorum jussu successit Johan. Mabillonius, qui magna cura & diligentia editionem promovit, absolvit, ediditque, 6. tomis, duobus vero voluminibus in folio, aliamque eodem tempore 8. voluminibus in 8vo. *Parif.* 1666. & sequenti anno. Nec his contentus Mabillonius, novam editionem iisdem formis adornavit *Parif.* 1690. sed meliore ordine, & quam plurimis accessionibus auctam, notæ quippe uberiores, aliaque ubique addita sunt. Tomo 1. habentur *epistolæ*, in hac editione numero 444. Tom. 2. *opuscula* seu *tractatus*, nempe de *Consideratione* lib. 3. de *officio Episcoporum*, &c. Tom. 3. *sermones de Tempore*, de *Sanctis*, &c. de *diversis*. Tom. 4. in *Canticum Canticorum sermones* 86. Tom. 5. Gilleberti de Hoylandia continuatio *sermonum in Canticum Solomonis*. Tom. 6. Guerrici Igniacensis, S. Bernardi discipuli, *sermones*, aliorumque opuscula non nulla. (b)

Hymini 4. de *contemptu Mundi* habentur

(a) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 1233. seq. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 78. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 2. vol. 1. p. 603. qui notitiam editionis *Mabilloniane* novæ exhibuerunt. (b) Hæc editio Mabillon. repetita est ibid. 1719. 2. vol. fol. novissime recuf. *Verona* 1726. 3. vol. fol. (b2) Edit. nov. p. 492. 496. (c) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 1089. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 8. vol. 3. p. 710.

Christian.

apud Carolam du Vifch in Bibliotheca scriptorum ordinis Cisterc. p. 45. qui plurima S. Bernardi opera MSS. in lucem nondum edita recenset ibid. p. 39. &c.

Epistolæ aliquot a Dacherio vulgate sunt, *Spicileg.* tom. 3. (b 2.)

Expositionum moralium partes 2. Quarum prima expositiones 13. secunda 4. complectitur.

Liber de Musica.

Parabolæ aliquot, sed manifesto spuriz.

Tractatus brevis de corpore Domini.

Commentationum in Cantica Canticorum continuatio. Auctore abbate G. cujus nomen latet.

Epistola de Amore divino.

Liber metricus de laudibus Virginis, odis 18. constans. Secundus sub S. Calimiri nomine sepe vulgatus est; verum omnes Differtatione præmissa Bernardo vindicat Jac. Hommeius, qui & reliqua supra dicta opuscula in lucem protulit in Supplemento Patr. *Parif.* 1684.

(c) HERMANNUS, gente Germanus, 1116. domo Colonienfis, ortu Judæus, tribu Levita, Davidis & Saphoræ filius, tandem Egberti episcopi Monasteriensis sermonibus, & Ruperti abbatis Tuitienfis colloquio expugnatus, abdicato Judaismo Christo nomen dedit. Multis eo nomine injuriis a Judæis divexatus, ordinem canonicum in cœnobio Capembergenfi tandem amplexus est. Claruit circa annum 1116. vel paulo post, Bernardo æqualis, & Ruperto Tuitienfi familiaris. Scripsit *opusculum de Conversione sua*, quod ex bibliotheca Paulina Lipfienfi erutum novissime Raymundi Pugionis editioni subjecit Benedic. Carpzovius *Lipfia* 1687. fol.

EUTHYMIUS ZIGABENUS, 1116. monachus Constantinopolitanus, claruit imperante Alexio Comneno anno 1116. Monachus erat τῆς Περιελάπτης μονῆς, ut in inscriptione epistolæ suæ adversus Phundagigas ipsemet testatur. *Canobii illustris* vertit Cl. Tollius. Quod viro docto criticoque excidisse miror, cum vel leviter in historia Byzantina versatis notissimum sit, fuisse Constantinopoli celeberrimum monasterium, τῆς Περιελάπτης dictum, B. Deiparæ sacrum, a Romano Argyro Imp. prope mare conditum, a Nicephoro Botoniata instauratum, qui & in illud ipsum ab Alexio Comneno detrusus est. Ejus apud scriptores Byzantinos passim fit mentio, nec pauca de eo congellit Car. du Fresn. Constant.

Sæc. XII.
ab an. M.C.

Christian. lib. 4. cap. 2. num. 36. p. 94. Alexio Comneno familiaris erat, qui ejus singularem in scrutandis S. scripturis, rebusque theologicis peritiam miris effert laudibus; quem bis adversus ecclesiæ Græcæ hostes (Latinos opinor intelligit) feliciter disputantem se audivisse, ejus denique jussu se Panopliam aggressum esse, ipse in præfatione nos docet. Quo anno obierit, non liquet.

(a) SCRIPTA.

Orthodoxæ fidei dogmatica, Panoplia adversus omnes hæreses, ex variis SS. patrum scriptis contexta, duas in partes divisa, quarum prior 11. posterior 13. titulos continet. Ex patrum scriptis has eclogas collegerant præstantissimi aliquot theologi, quibus id in mandatis dederat Alexius Imp. quas postea Euthymius noster in ordinem redactas, apte & concinne dispositas, suas in classes digessit. Patres vero, ex quorum armamentario defumpta est Panoplia ista, hi ferme sunt, Athanasius, Basilus, Nylsenus, Nazianzenus, Dionysius Areopagita, Chrysostomus, Cyrillus Alexandrinus, S. Maximus, Anastasius Sinaita, Leontius Cyprius, Leontius Byzantinus, Damascenus, Photius. Exstat hæc *Panoplia* interprete Francisco Zino Latine Lugduni 1556. 8vo. Paris. 1580. 8vo. Venet. 1555. Græce in variis bibliothecis etiamnum superfluit. (b) Insigne *ἀνεμῆματον*, titulum nempe ultimum, Gr. Lat. ex codice, olim Palatino, nunc Vaticano, cum notis edidit Fredericus Sylburgius in Saracenicis a p. 1. ad p. 54. & exinde Fronto Ducæus in Auctuario suo tom. 2. p. 292. Exstat Græce biblioth. Vindob. Cod. Theolog. 40. n. 82. Dogmaticæ hujus Panopliæ *Appendix ἀνεμῆματος*, continens Anathematismos 14. contra hæresin Maffalianorum & Bogomilorum, (c) & triumphus de eorundem repressione per Imp. Alexium Comnenum, & de Basilio hæresiarcha in Hippodromo CP. vivo combusto. Princip. *τῶ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμεῶν* &c. Vide quæ habet Lambec. lib. 3. p. 171, 172.

Commentaria in omnes Psalmos Davidis, & 10. S. Scripturæ Cantica. Proderunt Lat. interprete Philippo Saulio Paris. 1543. 8vo. 1547. 8vo. Venet. 1568. (d) Præfationem in Psalmos admodum prolixam Gr. Lat. primus eruit Stephanus Moynius Var. Sacr. tom. 1. p. 150. qua auctor de natura, origine, usu, scopo, multiplici Psalmorum ge-

nere, obscuritate, variisque versionibus Græcis accuratè agit.

Commentaria in quatuor Evangelia. Proderunt Lat. interprete Johanne Hentenio Lovanii 1544. 8vo. Paris. 1547. 1560. 1602.

Commentarium ejus in Catholicæ epistolæ Græcæ exstare in bibliotheca Sambuci prodit Simlerus. (e)

Cæterum Euthymii opera præter Commentarium novissime recensitum omnia habentur Latine in Bibliotheca Patr. tom. 19. p. 1. 235. 475.

Eit & ab eo scriptus *Ἐλεγχθὲν καὶ ἐπὶ λαμ-
βόμεν, Διαικτισμὸς τοῦ τριουφίου τοῦ ἐν ἡμῖν
ἐκ τῶν ἐκτετακμένων Μασσαλιανῶν ἑκτα, qui
& Phundaitæ & Bogomili, nec non Eudiste
Euthysiasie, Eucratite, & Marcionite* appellatur. (f) Multiplex quidem erat Maffalianorum secta, & hæreticorum pæne omnium colluvies, qui Orientis ecclesiis hoc præsertim tempore misere infestantur; in plurimis convenientes, in aliquibus a se invicem abierunt. Continet opusculum præter præfationem & conclusionem *Anathematismos* 14. Unde quædam elicere licet, quæ frustra alibi quærentur. Ita ex Anathematismo 1. dicimus, primum sectæ Maffalianorum auctorem fuisse Petrum quendam, *Lycoperum* dictum, eo quod lapidibus ob blasphemiam dogmata obruendus, sectatoribus suis promisit, se post triduum resurrecturum; cum tertio post obitum die Dæmon specie lupi ex acervo lapidum evolare visus sit. Unde & affectæ ipsius *Lycoperiani* cognominati sunt. Ex Anathem. 2. liquet, Tychicum, unum ex symmytis & discipulis ejus, ut cæteras S. Scripturas, ita præcipue universum Matthæi evangelium corrupisse, falsoque interpretatum esse, omniaque ad pravam suam sensum detorxisse. Exempla bene multa alibi dabit ipse Euthymius, nempe Panopliæ part. 2. tit. 22. contra Maffalianos, & tit. 23. contra Bogomilos, ubi de eis eorumque dogmatibus copiosius agit. Ut opusculum nostrum cum Lambecio & Tollio, Panopliæ appendicem faciamus, nulla causa est; alio plane modo concinnatum est. Videtur mihi potius epistola, vel quod magis existimo, oratiuncula in solenni quodam conventu habita, ut ex præfatione, & peroratione acclamatoria colligi potest. Ex codice MS. Vindobonensi hunc libellum eruit, notisque suis & Lambecianis, illustratum Gr. & Lat. edidit

Sæc. XII.
ab an. M.C.

(a) Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 11. §. 7. vol. 7. p. 460. seq. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 10. p. 184. Oudin. tom. 2. p. 979. (b) Habetur MS. in Bibl. Ambrosiana Mediolan. Item Lat. in Bibl. Archiepiscopici Græcorum Venet. test. Montfaucon. Diar. Ital. p. 11. & 46. Prodit Gr. Terzioselli in Walachia 1710. fol. Editor vero præ metu Turcarum omisit caput contra Saracenos, & de SS. Trinitate quædam in primis basim titulis, ut refert Fabr. loc. citat. (c) Historiam Bogomilorum. qua, potissimum ex panoplia dogmatica Euthymii Lugdunensi, ejusque codice, Græce non edito, illorum hæresis exponitur, edidit Johan. Christoph. Wolfius Wittenberg. 1711. 4to. (d) Etiam Verone 1510. fol. Paris. 1560. Lugd. 1571. 8vo. & in Bibl. Patrum Lugdunens. tom. 19. ut refert Fabr. ubi supra. (e) Commentarium in D. Pauli epistolam servari Romæ scribit Cefnerus vid. Long. Bibl. Sac. vol. 2. p. 719. (f) Exstat apud Job. Christoph. Wolf. in Commentatione de illis sæculi 11. & 12. hæreticis edit. Witeb. 1712.

Jaco-

Sæc. XII.
ab an. MC.

Jacobus Tollius in Antiquitatibus sacris, sub titulo *Insignium Itinerarii Italici* Ultraject. 1696. 4to. p. 106. Huic jungi debebant frequentia. *Epistola adversus Phundagigas, Bogomilos, Armenios*, &c. e cœnobio ad patriam suam missa. Exitat MS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. 193. num. 8. a fol. 186. usque ad fol. 209. iterumque Cod. 307. num. 1. a fol. 1. ad fol. 21. Inscriptionem exhibet Tollius in capite notarum suarum. *Διάλεξις, seu disputatio cum Saraceno quodam philosopho de fide, habita in urbe Cappadociae Melitene*. Princ. *Ἐρωτησὶς Σαρακηνῶν Πῶς ἐμελο- γήσῃ παλινθίαν, καὶ εἰσαγῇ ἐν τῷ Θεῷ γένειν, καὶ πάλιν λέγῃ πατέρα* &c. ibid. cod. 252. num. 13. a fol. 43. ad 48. Confer Panopliæ part. 2. tit. 24. qui aliud opusculum videtur. *Epistola invehiva contra Armenios, Theopaschitas*. Princ. *Ἐνδοκίμη Εὐτυχῆ καὶ Διόσκω* &c. ibid. cod. 306. num. 28. a fol. 121. usque ad 129. Adversus Armenios, & impium eorum & adulterinam fidem late agit Euthymius Panopl. part. 2. tit. 20. p. 681. An vero hæc epistola idem sit opusculum, nisi inspecto codice MS. dicere nequeo. Interim haud parum lucis proculdubio affundit tum hisce Euthymii scriptis, tum toti Massalianorum historiæ opus illud, continens *Κατάλαμα τῶν τῶν Μασσαλιανῶν ἀσέ- βως δόγμα* &c. *ἀνελμφθίτα ἐκ τῶ βιβλίου αὐ- τῶν*, cujus e veteri codice MS. a se edendi spem nobis nuper fecerunt celeberrimi Acto- rum Lipfienfium collectores mensi. Jul. 1696. p. 299. Ut vero idem hac in re liberent suam, impense exorandi sunt, idque eo magis, quod ut ipsimet non infeliciter conji- ciunt, non aliud sit *βιβλίον* illud, ex quo ca- pita illa de prompta esse dicuntur, quam liber Massalianorum *Ἀσκητικὸς* dictus, cujus *βλάσφημα* & *αἰρετικὰ κατὰ λαὸν* damnavit œ- cumenica lyncodis Ephesina, recensente Pho- tio cod. 52. col. 40.

1118.
Ann Comen.
Præf. ad A.
lex. & l. j.
alibique
passim. Zo-
nar. Annal.
t. j. p. 223.
229. 242.
Nicet.
Chron. in
Jo. Comen.
p. 5. &c.

(a) NICEPHORUS BRYEN-
NIUS, patria Macedo, in Orestide civi-
tate natus, Nicephori Bryennii, ob affec-
tatum imperium oculis privati juxta Zona-
ram, filius natu maximus, juxta vero An-
nam Comnenam, uxorem suam, nepos.
Claruit anno 1118. Annam Comnenam, A-
lexii Comneni Imp. filiam, uxorem duxit;
ac proinde a facero suo, qui novos titulos,
novasque dignitates indies procudere solebat,
primo Panhypersebastus, deinde Cæsar, creatus
est. Anno 1096. dum Alexius Latinis
Thraciam ingressis obstaret, Nicephorus no-
ster Constantinopolin adversus Gothofredum
Bullionem defendit. Anno 1108. pacem
inter Alexium & Boëmundum Antiochiæ

principem conciliavit. Ægrotante anno 1118. Alexio Comneno, Bryennii nutu omnia in aula gerebantur: & certe parum ab-
fuit, quin Annæ Comnenæ, ejusque matris Irenes consiliis, post Alexii mortem imperium obtinuerit. Anno 1137. Jo-
hannem Comnenum Imp. arma in Syriam moventem comitatus est; unde ab obli-
dione Antiochena æger redux factus, eod-
em, ut videtur, anno diem clausit. Vir erat, teste Zonara, * *λόγους προσέκειντο*, * Annal. l. j.
δοξίνα ἐγρεία ἡγυρίσθαι, cujus illustre mo-
numentum reliquit historiæ a se conditam.
Scriptit enim rerum Byzantinarum historiæ libri 4. ab anno 1057. ad an. 1081. Pro-
diit ea Gr. Lat. cum versione & notis Petri Possini Paris. 1661. fol. Notas histori-
cas & philologicas in eisdem libris scripsit Carolus du Fresne, & ad calcem Cinnami
edidit ibid. 1670. fol.

ANNA COMNENA, patria Constantinopolitana, Alexii Comneni Imp. & Irenes filia, nata est anno 1083. Constanti-
ni Michaelis Duca filii conjugio primum destinata, eo mortuo, Nicephorum Bryennium maritum habuit, claruit præcipue anno 1118. matre primum, dein anno 1137. marito orbatâ, ex otio litterario sibi doloris solatium præstitit. (b) Scriptit anno 1148. foemina ingenti animo, nec minori doctrina prædita, quæ immenso studio τῆς ἐν λό-
γους παύσιος ἀντίχετο (ut habet Zonaras) * *καὶ τὴν γλῶσσαν εἰς τὴν ἀκριβῆς ἀνέλαβεν, καὶ τὸν νότον τοῦ λόγου διακρίματα ἐποίησεν ταῦτα δὲ αὐτῇ προσεγίνετο φύσις ἐξυπὶ καὶ σπουδῇ προσετίθηκε γὰρ ταῖς βίβλοις ἐλογίεν ἀνδράσι, καὶ ἡ ἀκριβὴς οὐ μὴν αὐτοῖς. Maximam in studiis doctrinarum operam posuit, exquisitè Atticissimas, ingenioque prædita accuratissimo ad abstrusissimas quasque contemplationes, eam facultatem partim naturæ bonitate, partim industria consecuta. Affixa enim erat libris, & eruditiorum consuetudine haud obiter utebatur. Scriptit historiæ libros 15. de rebus ab Alexio patre gestis, quos Alexiada appellavit, quibus interceptum morte immatura mariti sui opus historicum supplevit, & Alexii res gestas ab anno 1069. usque ad obitum anno 1118. fusissime simul ac elegantissime enarrat. Prodiit historiæ istius libri 8. priores Græce cum Hofschelii notis *Angusta-Vind. 1610. 4to. omnes 15. Gr. Lat. cum Hofschelii notis, & Possini glossario Paris. 1651. fol. Notas historicas & philologicas in eam conscripsit Carolus du Fresne, & Cinnami historiæ subjecit Paris. 1670. fol. (c)**

* Annal. t. j.
prope fi-
nem.

(a) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 1127. (b) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 1175. *Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 5. §. 9. vol. 6. p. 390.* (c) *Alexiadi* variz Lectiones habentur p. 521. *Bibl. Coislinian.* a *Montfaucon.* edit. *Paris.* 1715.

Sæc. XII.
ab an. MC.
1118.

(a) JOHANNES ZONARAS, ortu Constantinopolitanus, dignitate magnus drungarius Biglæ, & protoalecretis, claruit anno 1118. Postea ereptis ei morte repentina charissimis, conjuge sc. liberisque, vitam inivit monasticam, & ut dolorem leniret, curasque sordidas & inutiles ab animo depelleret, rebus antiquorum temporum, ecclesiæ præsertim, perscrutandis pertractandisque studiose incubuit. (b)

SCRIPTA.

Annalium, seu *compendii Historiarum* tom. 3. Primo agit de rebus Judaicis ab orbe condito ad Hierosolymorum excidium. Secundo de rebus Romanis ab urbe condita ad Constantinum M. Dionem plerumque exscribens. Tercio de rebus Byzantinis a Constantino M. ad Alexii Comneni obitum, qui contigit anno Christi 1118. In rebus, præsertim sui temporis majorem curam atque indulgentiam in eo desiderat Cl. Vossius. * De stylo, quo in condendis Annalibus usus est ipse † ita pronuntiat, vel potius exultat, *ὅς ὁ χαρακτήρ τῶν λόγων περικλίσται, καὶ μὴ δι' ἄλλῃ ὁμοίᾳ εἶναι αὐτῶν. Σαυμάζεται, μὴδὲ τις τὸν λόγον αὐτῶν, ἢ τὸν πῦρ παρὰ μὲ.* Dictionem esse variam, nec per omnia sui similem, nemo miretur, aut culpet orationem, aut nec auctorem illius. Cum enim historiam ex variis auctoribus veluti stipem colligere necesse habeant, in multis illorum *ἡ δὲ δὴ* compositione utendum erit. Sicubi tamen ipse de novo aliquid interjecero, ac insertero; stylus ad illius, quem sequor, auctoris formam accommodabitur; ne scriptura a sese dissidere videatur. Annales istos notis illustratos Gr. Lat. edidit Hieronymus Wollius *Basil.* 1557. fol. Novam editionem eamque plane elegantissimam nuper adornavit vir Cl. & adjuvandas meliores litteras natus Carolus du Fresne, qui Wolfium carpit quod Zonare annales in tres tomos distribuerat, cum ab ipso auctore in duos solummodo distributi sint, primo in Augusto Cæsare definiente, secundo deinceps ad Alexii Comneni exitum progrediente: ipse nihil minus aliam rationem inivit, toto opere in libros 18. distributo. In præfatione Zonaram ab iniquis aliorum criticorum censuris defendit, ad calcem notas historicas, & dissertationem de Hebdomo CP. adjunxit. Denique anonymi cuiusdam breve chronicon ab orbe condito ad Alexium Comnenum a Petavio una cum Nicephori breviano olim editum subjecit. Prodiit hæc editio Gr. Lat. *Parif.* 1636. 2. vol. fol.

Commentarii in canones SS. Apostolorum, Sæc. XII. ab an. MC. Prodiit foris Gr. Lat. *Parif.* 1558.

Commentarii in canonicas aliquot Græcorum patrum epistolas. Editi sunt Gr. Lat. ad calcem Gregorii Neocæsariensis operum *Parif.* 1621. fol.

Commentarii in canones SS. Conciliorum, tam æcumenicorum, quam provincialium. Prodiit Lat. *Mediolani* 1613.

Editi sunt simul omnes isti commentarii Gr. Lat. *Parif.* 1619. & cum Cl. Beve-regii annotationibus in Pandectis canonum *Oxon.* 1672. fol. In præfatione monet se non sponte sed alterius persuasu, Manuēlis forte Comneni Imperatoris, opus istud aggressum esse.

Oratio de immunditia ob Gonorrhæam, Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 5. p. 351.

Canon de S. Virgine, live *poema adversus omnes hæreses.* Habetur, in fine mutilum, Lat. in Bibliotheca Patr. tom. 23. integrum Gr. Lat. cum notis apud Cotelero. Monument. Eccl. Græc. tom. 3. p. 465. Servatur in Bibliotheca regia Parisiensi Zonare *καὶν εἰς τὴν ὑπεραγίαν ἑστῶτων, ἢ ἡ ἀκροεῖσις, ΤΕΤΑΤΟΣ ΗΧΟΣ ΤΕΤΑΤΟΝ ΠΑΕΚΕΙ ΜΕΛΟΣ.*

Proœmium in tetrasicha Gregorii Nazianzeni. Prodiit Gr. *Venet.* 1563.

Traçatus de nuptiis Consobrinorum, editus Gr. Lat. a Cotelero Monument. tom. 2. p. 433.

Epistolas ejusdem aliquot edidit Bonaventura Vulcanius in notis ad librum S. Cyrilli Alexand. adversus Anthropomorphitas *Lugd. Bat.* 1605. 4to. Integra harum epistolarum collectio continet epistolas 56. quarum seriem & argumenta describit Cl. Lambecius Comment. de Biblioth. Vindob. lib. 4. in Codd. MSS. quandoque Johanni Zonare, quandoque Michaeli Glycæ, ascribuntur, & sæpiusculæ a L. Allatio quandoque sub hujus, quandoque sub illius nomine citantur, verum Glycæ potius tribuendæ videntur.

ἈΝΕΚΔΟΤΑ.

Ἐξηγήσεις τῶν Ἀναγμένων καὶ ὁμολογούντων τῶν τῶν Δαμασκηνῶν. Mentionem faciunt P. Lambecius de Bibl. Vindob. lib. 3. p. 39. L. Allat. in Catal. Opp. S. Damasc. ad calcem Symmict. p. 453. & Diatr. de Georgiorum scriptis p. 417. Fragmenta quædam edidit Greferus de Cruce lib. 5. in init.

Oratio in adorationem Crucis, hujus meminit L. Allatius de Script. Simeon p. 95.

Vita S. Sylvestri ap. eund. p. 101.

Oratio in occursum Salvatoris ibid. p. 105.

Encomium in Sophronium Hierosolymitanum ibid. p. 101.

(a) Conf. Fabr. Bibl. Gr. I. c. 42. §. 2. vol. 10. p. 241. *Orulini*. tom. 2. p. 981. (b) Zonaram obisse in monte Atho annos natum 88. menses 7. monasterio S. Elize, ex Petri Oynveri Chronographia p. 649. notat Fabr. Bibl. Gr. vol. 11. p. 46. simulque monet ejus Scholia in Canones, & *Ἐξηγήσιν* in Cantica & Psalmos graduum asservari MS. in Bibl. Bavaria codd. 112.

Sæc. XII.
ab an. MC.

Poñmata de processione Spiritus S. aliaque adversus Latinos composita: hæc a Genebrardo in Latinum sermone verba esse, fidem nobis facit Johan. Pontanus Præfat. ad Cantacuzeni historiam: ea a se diligenter undique conquisita nec tamen reperta in præfatione monet Cl. du Fresne.

Lexicon MS. Græce erat penes Hen. Stephanum, ejusque usuram a Calaubono enixe petit Jos. Scaliger epist. 48. p. 171.

1118. GELASIUS II. *Johannes* antea dictus, patria Campanus, civitate Cajetanus, nobili genere ortus, in monasterio Casinensi sub Oderisio abbate bonis litteris & moribus inutritus, procedente tempore ab Urbano II. ecclesie Romanæ cancellarius, a Paschale II. Diaconus cardinalis titulo S. Mariæ in Cosmedin, creatur. Anno demum 1118. unanimi cardinalium suffragio pontifex electus est Romæ die 31. Januarii, & Cajetæ ordinatus die 24. Februarii. Romæ enim a Cencio Frangipanz, Henrici Imp. duce, prehensus, in vincula conjectus, mox concursu populi factò liberatus, ac statim ab ipso imperatore Romam adveniente urbe ejectus, Cajetani se receperat. Imperator urbe potius Mauritium Burdinum, archiepiscopum Bracerensem, sedi pontificali præfexit; quem statim Gelasius missis ubique litteris anathematizavit. Post Henrici abitum conflato Normannorum & Capuanorum exercitu, Romam oblidione cinxit. Repulsam autem passus, in Galliam fugit; ubi anno sequente, die 29. Januarii in monasterio Cluniacensi diem obiit. Vir, inquit Johannes Stella, * sanctissimus, & omni laude dignissimus, si vitam continentissimam, si mores, si doctrinam singularem, inspicias. Nam constantem & sanctæ mentis, in procellis humanarum perturbationum vitam duxit. (a) Exstant *epistolæ* 6. Concil. tom. 10. p. 817. (b) *Passio S. Erasmi, Romæ* 1639. 4to. *Vitam* ejus conscripsit Pandulfus Aletrinus, Hugonis de Alatro, Cardinalis presbyteri SS. Apostolorum, nepos, & ipse Gelasii familiaris, cujus compendium exhibet Baronius in annalibus ad ann. 1118. integram dedit Papebrochius in conatu Chron. Hilt. ad Catal. Pontif. part. 2. p. 9.

* Vit. Pontif. p. 165.

1118. FLORENTIUS, *Baronius* dictus, natione Anglus, monachus Wigornienfis. Scripsit anno 1118. quo etiam obiit, (c) aut

(a) Conf. *Du Pin* Hist. Eccle. vol. 10. p. 17. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinæ l. 7. vol. 3. p. 83. item Bibl. Eccl. ad Petrum Diaconum c. 45. (b) Gelasii epistola de *Burdino in solent Romanum intravit*, exstat in Cod. Diplomati. Udulrici. vid. *Bernard.* Pezii ejusdem Cod. conspectum. Epistola ad Archiepiscopos &c. per Galliam de controversiis inter *ibidem* imperatorem exstat MS. in Bibl. Cott. sub *Clavdio A. 1. n. 5.* (c) Obiit an. 1140. ut ex Chron. Mariani continuatione notat Leland. Collectan. ab *Henric* edit. tom. 2. p. 289. (d) Hoc Chronicon Leland. in Corinienfi Bibl. reperit deductum ad ann. 1153. ad quem ann. pertingit etiam Cod. Bodleianus, ut notat *Henric* ad Lelandi Collectan. tom. 2. p. 289. Exstat etiam MS. cum continuatione ad an. 1226. in Bibl. Cotton. sub *Vitthio E. 13 n. 1.* (e) Item *Henricus Savilius* cum continuatione ad an. 1163. teste *Osino*, qui, post *Bala* unum & *Piscum*, meminit lib. de *rebus suis Cantuarii Wigornienfis*, vid. tom. 2. p. 1010. (f) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccle. vol. 10. p. 29. seq.

saltem sequenti. Ingenium plane habuit, *Sæc. XII.* inquit Baluc, * ad quodcunque volebat, ab an. MC. apertum & conspicuum, memoriam splendidam ac felicem, tam ingenue a teneris annis institutus, & ita ad bene merendum propensus, ut nullam sineret præterire diem, quin aliquam duceret lineam ad patriæ suæ splendorem. Scripsit *chronicon* ab Orbe condito usque ad ann. 1118. ex Mariano Scoto ut plurimum desumptum. In disponenda temporum ratione, duplici Epocha a Christo nato usus est, una secundum Evangelium, altera secundum Dionysium Exiguam, intercedente annorum 22. inter se discrepantia. *Chronicon* istud ad annum 1141. (A) continuavit monachus quidam Wigornienfis anonymus. Primus istud chronicon in lucem protractum edidit nobilissimus vir Gulielmus Howardus, postea comes Northamptonienfis, *Londini* 1592. 4to. (e) exinde cum Matthæo Westmonasterienfi excusum *Francforti*. 1601. fol. Scripsit etiam *librum* de regali Anglorum *prospicitia*, seu *regionum Anglorum genealogis*, qui habetur ad calcem chronici in editione Londinenfi.

- (f) CALLISTUS II. *Guido* antea dictus, patria Burgundus, Gulielmi Comitis filius, reges Germaniæ, Angliæ, & Franciæ consanguinitate attingens, archiepiscopus Viennensis, & sedis apostolicæ legatus ante annum 1112. quo celebrato Viennæ concilio, investituram episcopatum & abbatiarum a laicis receptam, hæresin esse statuit, privilegium de investituris a Paschale papa Henrico Imp. nuper concessum cassavit, atque ipsum imperatorem anathemate obstrinxit. Anno 1119. post mortem Gelasii, a cardinalibus, qui in Galliam confluerant, pontifex Romanus electus est Cluniaci die 4. Februarii, & coronatus ibidem exeunte mense Martio. Mense Novembri concilium generale Rhemis celebravit, in quo Henricum Imp. anathematizavit. laicas investituras damnavit, & clericis uxores interdixit. Anno 1120. in Italiani profectus est, tanto ubique populi concursu, & plausu exceptus, ut in terrorem actus Burdinus antipapa Roma cederet, ac Sutrinum se reciperet. Anno sequente Callistus conscripto, ope Willielmi Calabriæ & Apuliæ ducis, Normannorum exercitu Sutrinum expugnavit, & captum Burdinum perpetuo

1119.

carcere

Sæc. XII. carcere multavit. Anno 1122. concilium
ab an. MC. Lateranense habuit, quo Burdini ordina-
tiones irritas fecit, & pacem cum Henrico
Imp. petentibus id legatis imperatoris in-
eundam decrevit. Coit ista pax in con-
ventu Wormatiensi, imperatore investitu-
ras episcoporum & abbatum abrenuncian-
te, pontifice vero utrorumque electionem
imperatorii concedente. Obiit anno 1124.
die 12. Decembris. Exstant *epistole* 35.
Concil. tom. 10. p. 827. alie *epistole* 5. a-
pud Baluz. Miscellan. tom. 2. p. 192. (a) *Ser-
mones* 4. in *S. Jacobum apostolum* habentur
in Bibliotheca Patr. tom. 20. p. 1278. (b) *Vi-
tam* ejus a Pandulfo Alettrino conscriptam,
multum dedit Baronius in annalibus, in-
tegram Papebrochius in Conatu, part. 2.
p. 14.

1119. MANFREDUS, Italus, Gerardi Po-
tentini episcopi discipulus, ejus in ea sede
successor factus est anno 1119. Scripsit
vitam S. Gerardi prædecessoris sui, quam ex
vetsulo codice ecclesiæ Potentinæ descri-
ptam edidit Ferd. Ughellus Ital. Sacr. tom.
7. p. 178.

1120. ANONYMUS *chronici universalis* au-
ctor, quisquis fuerit, claruit circa ann. 1120.
Condidit *chronicon compendiarium* a creatio-
ne mundi usque ad suam ætatem, i. e. usque
ad imperium Johannis Comneni Porphyro-
genetæ, qui patri suo Alexio successit anno
1118. Incipit, *Ἀρχὴ τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ πλά-
στοῦς ἀδραμαντῆρος* &c. Desinit in hæc verba,
Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς τὸν Βοτανιάτην καθύλακον &c.
Exiit Græce MS. in biblioth. Vindob. cod.
40. num. 83. fol. 252.

1120. (c) PETRUS ABELARDUS, na-
*Abel. Hist. Calam. four. c. 1, 2, &c.
tione Gallus, * Palatio in ingressu minoris
Britanniæ prope Ligerim fluvium in dioecesi
Nannetensi oppido oriundus, patrem habuit
Berengarium equitem, matrem Luciam,
generis vetustate nobiles, ipse natus
circa annum 1080. Peracta domesticæ edu-
cationis cura, præceptores nactus est in dia-
lectica Rosalinum, in philosophicis Guliel-
mum Campanensem archidiaconum Parisien-
sem, dein canonicum regularem, denique
episcopum Catalaunensem, quocum in aca-
demia Parisiensi non una ei fuit; in theo-
logicis Anselmum ecclesiæ Laudunensis de-
canum, ubi condiscipulos habuit Albericum

Rheniensem, & Lotulphum Lombardum, Sæc. XII.
gloriæ ejus æmulos & famæ perpetuos ob-
tretractores. Parisios revertis, & scholæ
philosophicæ jam rectora florens, incidit in
amorem Heloisæ * lectissimæ puellæ, Ful-
berti canonici Parisiensis neptis, ex qua
furtivo concubitu filium suscepit, nonnunc
Petrum Altrolabium; mox vero tam ma-
trem quam partum legitimo matrimonio
honestavit: uxore nihil minus paulo post,
ut domesticorum injurias & contumelias
evitaret, inter sanctimoniales in cœnobio
prope Parisios Argentæolo dicto, in quo
puellula olim educata fuerat, collocata.
Ægre hæc omnia ferebant Heloisæ confan-
guinei, qui nocte quadam in Petri cubicu-
lum irrumpentes virilia ei excucurrunt; ex-
templo igitur in monasterium S. Dionysii
se recepit, habitumque induit, ubi studii,
& discipulorum, quos frequentes habuit,
institutioni ardentem incubuit, & hoc cir-
citer tempore librum de *Theologia* in lucem
* emulit, in quo de SS. Trinitate & U-
nitate divina, argute nimis & subtiliter dis-
seruit. Hinc magni in illum clamores ex-
citati, nec unum hæreseos impactum cri-
men. Hinc anno 1120. ad synodum quan-
dam in civitate Sueffoniensi præfidente Co-
nano Prænentino episcopo, pontificis tunc
in Gallia legato vocatur, ubi nullius licet
erroris convictus nedum habito causæ exa-
mine, librum nihilo minus, idque propriis
manibus, ultricibus urendum flammis tra-
dere compulsus est. Ad monasterium Diony-
sianum rediens Adamum abbatem aliof-
que monachos sibi infensissimos expertus
est, eo quod turpes illorum mores liberius
coarguerat, infensiores multo, quod S. Dio-
nysium non modo illius cœnobii, sed totius
Franciæ divum tutelarem, celeberrimum
illum Areopagitam Atheniensem fuisse
negaret; itaque monasterium relinquens,
in territorium Trecentense se contulit, ubi
donata terra, & consensiente episcopo, ad-
iunctis quibuscumque monachorum cellis, ora-
torium extruxit, quod in nomine SS. *Trini-
tatis* fundatum, postea ob consolationis
gratiam *Paracletum*, five *Paracletum* appel-
lavit. Accidit post hæc, ut hominem suum
patria sibi vindicaret, quippe qui in abbate
S. Gildasii, * in Britannia Aremorica, a Gilda
nostrate, uti voluit, olim conditi, electus
fuit, verum sterile solum, & gens penè bar-
bara, & quod pejus adhuc, tetrioris mo-

* Ibid. c. 6.
7. p. 10.

* Ibid. c. 9.
p. 20.
* Ibid. c. 10.

* Ubi supra
c. 13. p. 12.

(a) Notitiam Episcoporum dedit *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 10. p. 17. Epistolas varias exhibuerunt *D'Aguirre* Concil. Hisp. tom. 1. p. 134. *Dacber*. Spicileg. tom. 3. p. 146. Edit. nov. tom. 3. p. 478. seq. *Martens* Anecdo-
tor. tom. 1. p. 147. 390. Decretum de *primatu Virmensi* super 7. Provincias edidit Baluz. in Append. ad Petri
de Marca Dissert. 3. n. 13. Epistolæ duæ, cum bulla quadam exstant in Cod. Diplom. Udalic. p. 365. Alia ad
Henricum Imp. de *electione Episcoporum* & *Abbatum* regni Teutonici exstat MS. in Bibl. Corton. sub Claudio A.
1. n. 8. Duas alias Epistolas ad Episc. & regem Scotiæ de *subjectione*. Ita Eccles. Eboracensis ex MS. Cott. sub Clotaudio
C. 4. n. 6. 7. exhibuit *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 481. (b) Callistum etiam scripsisse de *miraculis S. Jacobi*,
super translatione ejusdem, & de *inventione corporis Turpini* Archiepiscopi & Martyris testatur *Oudin*, tom. 1.
p. 1006. His Callisti scriptis *Fabr.* addit tractatum de *contradictibus illius*. vid. Bibl. med. & infim. Latinit. vol.
1. p. 890. (c) Conf. *Oudin*, tom. 2. p. 1160. seq. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 10. p. 92. seq. *Vit. Abelardi* edit.
Paris. 1720.

Sæc. XII. nachorum suorum mores, etiam hic loci, ab an. MC. pacem & solatium denegarunt, quin conf- que efferbit monachorum odium, ut latrones conducerent qui ipsum per viam transeuntem interciperent, venenum cibus ejus miscendum curarunt, quo sumpto, ipsoniet casu abstinentie, socius quidam monachus mox occubuit; & quod magis horrendum, in ipso altaris sacrificio, veneno sacro calici immisso, vite ejus insidias struere non verebantur. Deserto itaque regimine Gildasiano, in quemnam locum se receperit, haud satis constat; ubicunque fuerit, ecce iterum procella, iterum nubes post phetiam, renovatur vetus hæreseos crimen, præcipue apud Bernardum Clarevallensem celeberrimi nominis tunc temporis in Gal- lia virum. Anno 1140. synodus Senonis* celebratur, citatur Petrus, comparet tandem Bernardus, in arenam descendit, scripta proferit, erroris capitula designat. Sed cum Abelardus omnia ex adversariorum sententia agi, seque apud parum æquos judices causam dicturum esse cerneret, ad sedem apostolicam provocavit. Finita synodo, dum Romam versus iter instituit, Cluniacum venit, a Petro Mauricio abbate, Venerabili dicto, humaniter exceptus.

*Otho Fri- sing. l. 1. c. 48. Gaufrid. vit. S. Bern. l. 3. c. 5.

*Vid. epist. Petri Clu- niac. inter opp. Abe- lardi p. 335. 337. 344.

Huic mentem candide exponit Abelardus,* seque totum ejus judicio submittit, ab eo in monasterium suum ascitus, eoque mediante redintegrata illum inter & S. Bernardum concordia, quin & impetrata ipsius pontificis absolutio. Tandem valetudinis causa Cabilonem scedens, in monasterio S. Marcellini ordinis Cluniacensis, non sine magna sanctitatis laude diem clausit extremum April. 21. anno 1142. ætat. 63. Defuncti corpus, prout ipse dum in vivis adhuc erat per litteras rogaverat, Heloise conjugi traditum est, ab ea in cœnobio suo Paracletico sepultum. Duplex ei epitaphium condidit Petrus Venerabilis; posterioris formamodo clausulam hic adjiciam;

Est satis in tumulo, Petrus hic jacet Abai- lardus,

Cui soli patuit scibile quicquid erat.

Erat quidem acri admodum ingenio, eru- ditione singulari, in philosophicis princeps, in logicis summus, ob egregiam disputandi peritiam *Dialecticum* dictus; *Dialecticorum*, inquit,* *rationum armorum omnium philo- sophia documentis præcelsi*; in theologicis paucos habuit æquales. Errores qui ipsi objiciebantur, plures quidem erant, & si adversarii ejus sint audiendi, periculosissimi, quales sunt, *Quod Pater sit plena potentia; Filius quædam potentia; Spiritus S. nulla*

*Hist. Cala- mit. suar. c. 1.

potentia: neque de substantia esse Patris aut Filii: *Christum non assumpsisse carnem, ut nos a jugo Diaboli liberaret; Deum nec posse, nec debere mala impedire; non peccavisse qui Christum ignorantes crucifixerunt; nec in Christo fuisse Spiritum timorū Domini, potestatem ligandi atque solvendi apostoli tantum datam esse, non successoribus; quod propter opera nec melior nec pejor efficiatur homo; quod nec opus, nec voluntas, neque concupiscentia, neque delectatio, cum movet eam, peccatum sit; nec debemus eam velle extingui*: breviter hæc de eo Bernardus; * *Cum de Trinitate loquitur, sapit Arium; cum de gratia, sapit Pelagium; cum de persona Christi, sapit Nestorium.* Hæc, hisque plura, ei objecta sunt, quæ quidem in hominem vel mediocris ingenii, nullave religionis scientia imbutum, haud cadere poterant, quæque ipse Petrus conitanter pernegavit. Ab his ipsum liberant, ejus qui superflui libri, præcipue apologia illa, seu fidei confessio, qua mentem suam perspicue explicat, & hujusmodi objecta penitus diluit; & levissima plane sunt, & incaute potius & durissimè, quam salto aut heterodoxe dicta, quæ in operibus ejus notant ipsi censores Parisienses. Verbo dicam: In hoc maxime peccasse videtur Abelardus, quod ad argutias dialecticas, & insolentes quosdam philosophiæ terminos, dogmata theologica, & summa quædam hdei Catholicæ mysteria revocare sit conatus. Notandum denique, plura malefama dogmata ipsi afficta, ex aliorum libris hausta esse, quos ipse pro suis nunquam agnovit.

(a) SCRIPTA.

Epistole ad Heloisam 4. quæ tractatus potius quam epistolæ censeri possunt. In penultima de origine Sanctimonialium, & religionis monasticæ erudite agit; in ultima institutionem seu regulam Heloise & sanctimonialibus paracleticis tradit. (b)

Epistole aliæ ad diversos 7.

Epistola ad amicum, sive historia calamitatum suarum, quam eruditis notis illustravit Andreas Quercetanus.

Apologia, seu confessio fidei.

Expositio orationis Dominice.

Expositio in symbolum Apostolorum.

Expositio in symbolum Athanasii.

Solutiones problematum Heloise.

Adversus hæreses liber.

Commentariorum in epistolam ad Romanos libri 5.

Sermones 32. in festis per annum legendi.

Ad Heloisam ejusque virgines Paracleten- ses.

(a) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 10. p. 106. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ. l. 15. vol. 5. p. 689. Vit. Abelardi tom. 1. l. c. 5. 25. (b) Has edidit Latine Richardus Rawlinson Lond. 1718. 8vo. Denuo Gervasius Lat. & Gall. Parisi. 1723. 2. vol. 12mo.

Sæc. XII.
aban. MG.
Ad Gau-
frid. Parif.
epist. 21.
p. 314.

Introductionis ad Theologiam libri 3. sive ut ipse a libi appellat, *opusculum de fide S. Trinitatis*. Hoc opus frequenti manu tractare solebat, & in condendis suarum *Sententiarum* libris, pæne semper ante oculos habuit Petrus Lombardus, fatente Johanne Cornubiensi, ipsius Lombardi discipulo, ap. Quercet. not. ad Abel. p. 1159.

Hæc Abelardi opera undequaque eruit, collegit, recensuit, & præfationem apologeticam pro Petro Abelardo præmisit Fr. Ambrosius eques, regis in sanctiore consistorio consiliarius, edidit vero præfixa doctorum Parisienfium censura, Andreas Quercetanus, *Parif. 1616. 4to.* Huic etiam editioni, plures ad Abelardum & de eo *epistola, constitutiones, rescripta, & Carmina*, inferuntur.

(a) INEDITA.

Liber sententiarum Sic & Non dictus. Exstat MS. in biblioth. S. Benedict. Cantabrig. num. 390. & in biblioth. publica cod. 168.

Dialectica, seu *Logica*, quam penes se MS. servavit, & scorsim se editurum promissit Andreas Quercetanus in not. p. 1160.

(b) *Expositio super epistolam Pauli, Pfalterionum, & in Genesim*, adhuc MSS. exstare dicuntur. Librum *Noſte te ipsum* dictum, suum esse, dum adhuc in vivis erat, non semel negavit. (c) Meminit ipse *glossarum*, quas scripsit, in *Ezekielem*, quas puto perisse. *Verſus eius ad Astralabium filium suum*, habentur MSS. in bibliotheca Cottoniana, sub Vitellio, C. 8. n. 3. Restat, ut pauca ad adjiciamus de HELOISA, quam Petrus primo amicam, dein conjugem, tandem in statu monastico forem habuit. Genere erat clara, Fulberti canonici Parisiensis neptis, post connubium Argentolii primum monacha, & ut vocant, priorissa facta, dissolutio vero hoc Sanctimonialium conventu, anno 1130. Paracletum translata, ubi cæteris ipsi adherentibus, eam abbatissam præfecit Abelardus. Obiit (marito plusquam 20. annis superites) 16. Cal. Junii anno 1163. vel 1164. foemina plane lectissima, eximii moribus, ingenio eleganti, nullo non disciplinarum genere exculta, Latine, Græce, & Hebraice docta. Exstant inter Abelardi opera, Heloise ad Petrum Abelardum *problemata* 42. *Epistola* ad Petrum abbatem Cluniacensem;

(a) De MSS. Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 1169. (b) *Expositionem in Hexameron, & Christianam Theologiam* dissertatione præmissa de Abelardi ingenio ad nova dogmata proclivi, publici juris fecit Edm. Martene Anecdotorum, tom. 5. p. 1116. qui, præter opera *libi Abelardi* nomine hæctenus edita, reperit in veteri Cod. MSS. Monasterii B. Mariz de Fontanis in diocesi Turonensi *Elementarium*, quod opus in Cod. Clarevallensi Angelis *Montis Leonis* nomen præfert; editum est inter spuria *Ascanii* opera, vid. Anecdota ubi supra p. 1161. (c) Volgavit Bernard. Petrus tom. 3. part. 2. Anecdotorum Col. 626. *Responsiones contra calumnias Articulorum obceptorum* exstat MS. in Bibl. Cotton. sub *Orbone C. 14. n. 17. Regium de Trinitate* exhibuit Edm. Martene in Collectione Veterum Monumentorum tom. 9. p. 1091. seq. Edidit etiam sub *Hilberti Cenomanensis* nomine Jacobus Hommey in Spiciul. Patrum p. 445. *Parif. 1582.* ut notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinic. vol. 5. p. 694. (d) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 756. Librum de *musica* a Guil. Malmesbur. laudatum memorat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinic. vol. 5. p. 626. (e) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 1132. (f) *Meditationum capitula* 20. edita primum Antwerp. 1590. 1590 cum Guliel. Abbatis S. Theodorici Cluniacensis meditationibus, inde recut. in Bibl. Patrum memorat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinic. vol. 3. p. 368. Tractatum de *laude vite solitaria*, alium de *veritate & pace* memorat *Andreas Du Chesne* in not. ad Bibl. *Cluniacens.* Tractatus de *veritate & pace* habetur MS. in Bibl. Carthusianorum Colon. ut refert *Du Pin*. Hist. Ecclæs. vol. 10. p. 148.

C c 3

Epi-

ad Petrum Abelardum *epistola* 3. quæ admirabile ingenii acumen, & eruditionem non vulgare liquido præ se ferunt, in quibus si qua sint, quæ immodicum erga Abelardum affectum prodant, benigna interpretatione emollienda sunt.

(d) OSBERTUS, gente Anglus, ecclesiæ Cantuariensis monachus, claruit circa annum 1120. Scripsit de *vita & miraculis S. Dunstani Cantuariensis episcopi libros* 2. quos edidit Surius Maii 16. Ex utroque fragmenta quædam integriora nobis dedit Johan. Mabillonius Sæc. Benedict. 5. p. 701. Osbertum nostrum eundem esse cum Osberno Cantuariensi, cujus supra meminimus, non nulli contendunt.

AUCTOR anonymus *gestorum Pisanorum* quiquis tandem lit, circa ann. 1120. claruisse videtur. Ad hunc etiam annum opus suum deduxit. Litteris mandavit gesta triumphalia, per Pisanos facta, de *captione Hierusalem, & civitatis Majoricarum*, aliarumque civitatum, ab anno 1099. ad annum usque 1120. in quem definit. Opusculum hoc ex vetusto Pergameno codice MS. edidit Ferd. Ughellus Ital. Sacr. tom. 3. p. 851. Cui etiam breve *chronicon* Pisanum, seu potius fragmentum auctoris incerti, ab anno 688. ad annum 1136. ex eodem codice subnexuit.

(e) GUIGO, sive *Guido*, patria Delphinus, ordinis Carthusiani monachus, Carthusiæ majoris Prior quintus; claruit circa annum 1120. vel paulo post, certe aequalis S. Bernardi, cui familiaris erat. Obiit anno 1137. 27. Julii, ætatis suæ anno 50. monachus 30. prioratus 27.

SCRIPTA.

(f) *Scala Clausuralium*, sive *meditationes de modo orandi, ad fratrem Gervasium*. Habetur inter opera S. Augustini, titulo *Scalæ Paradisi*, inter opera etiam S. Bernardi, ei falso supposita; denique vero auctori restituta in editione Bernardi *Parisienſi* 1666. & in Biblioth. Patr. tom. 22. p. 1163.

Tractatus de quadripartito exercitio Celle. Exstat in Biblioth. Patr. tom. 24. p. 1463.

Sæc. XII.
aban. MG.

1120.

1120.

1120.

Epi-

Sæc. XII.
ab an. MC.

Epistola 3. 1. ad Haymericum cardinalem, 2. ad Hugonem S. Militie Priorem, 3. ad Innocentium II. papam. Habentur in editionibus S. Bernardi operum Parisiensibus 1645, 1666.

Epistola ad Diarboneſes fratres de ſuppoſitis B. Hieronimi *epistolis*, a Mabillonio evulgata *Analect.* tom. 1. p. 331.

Vita S. Hugonis episcopi Gratianopolitani, apud Surium & Bollandum ad diem 1. Aprilis.

Statuta Carthusianorum prima, edita olim *Basil.* 1510.

1120. ANONYMUS *chronici Rameſienſis* auctor, Anglus, celeberrimi illius cœnobii in agro Huttindonensi ſiti, ut credere par eſt, monachus, circa annum 1120. claruiſſe videtur. Certe aquam mihi hic hæere fateor, & rem in incerto plane eſſe. Cum enim poſtrema operis pars deſideretur, quouſque pervenerit, non liquet. Verum ſi ex trium priorum partium proportionem divinare fas ſit, non ultra hunc annum ſe extendiſſe judicari queat. Quandocumque demum vixerit, ſcripſit *chronicon* ſive *hiſtoriam de be-nefacto-ribus eccleſie Rameſienſis*, in quatuor partes, ſeu ut ipſe vocat, *telas* partitam. Quarta hæcſen non comparuit. Tres priores a tempore regis Edgari uſque ad Normannorum in Angliam ingreſſum perduntur. Haſ ex codice MS. ſaccarii regii Weſtmonaſt. e tenebris extraxit & luci publice donavit Tho. Galeus *Rer. Angl. Script.* tom. 3. p. 382. qui Anonymum hunc dictio-nis puritate, & ſtyle nitore, ſcriptorum noſtrorum nemini inferiorum eſſe recte, notat.

1120. GALFRIDUS, id eſt, *Stephanus* (ita enim diſerte habet codex MS.) Urbani Landavenſis episcopi frater, claruit circa annum 1120. quo translationi corporis S. Dubricii interfuit. Scripſit *vitam S. Teliavi* Landavenſis episcopi, quam ex codice Cottoniano edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* tom. 2. p. 662. Cui ſubjicit *hiſtoriolam* de primo ſtatu Landavenſis eccleſie, ex antiquo eccleſie Landavenſis regiſtro, quod in honorem Teliavi, *Teilo* appellatur, & a Galfrido noſtro contextum fuiſſe perhibetur.

(a) Nomen auctoris prodidit *David Heſchelius* præfat. ad *Annz Commene Alexandem*, ut nos docent *Oudin.* tom. 2. p. 1045, & *Fabr. Bibl. med. & inſim. Latinit.* vol. 1. p. 102. (b) Antea ediderat ſub *Iſonit* nomine *Marquardus Freherus* in corpore *hiſtoriarum Franciarum Hunor.* 1611. (c) Partem ab an. 921. ad 987, & alteram ab an. 987. ad 1014. edidit *Andr. Du Cheſne* tom. 3. *Scriptor. de rebus Francor.* p. 147. ſeq. & tom. 4. p. 142. Aliud opus *hiſtoricum Hugonis* ab exordio mundi uſque ad Ludovicum Pium dedit idem *Du Cheſne* *ibid.* tom. 3. *Chronicon breve de rebus Francorum* a Pharamundo ad Philippum Henrici filium habetur ad cūc. *Op. Iſonit* p. 305. ſeq. *Oudin* ex *Andr. Du Cheſne* apparatu ad *Collect. Coſtanor.* *Hiſtorior.* *Franciarum* triplex *Chronicon Hugonis* attribuit; vide *eundem* tom. 2. p. 1076. conf. etiam *Fabr. Bibl. med. & inſim. Latinit.* vol. 3. p. 860. (d) *Epistolam Hugonis mancipatorum* ad Mathildem imperatricem in *librum de geſtiſ modernorum regum France*, exhibuit *Edm. Martene* *Anecdotorum* tom. 1. p. 328. *Comment.* in *Pſalmos* MS. in Anglie Bibl. memorat *de Long.* *Bibl. Sacr.* vol. 2. p. 785. *Vitani S. Sacerdotis* episcopi circa an. 430. *Lemovicenſis* dedit *Henſſenſius* in *Actis Sanctorum* tom. 2. *Maii* 5. p. 14. ut reſert *Fabr.* ubi ſupra. (e) Conf. *Oudin.* ad an. 1450. tom. 3. p. 252. ſeq. (f) Non Siculus ſed Byzantinus, ut notat *Fabr.* *Bibl. Gr. l. 5. c. 41. S. 8.* vol. 10. p. 228. vide etiam *Mich. de Quen.* tom. 1. ad *Daniſſent.* p. 633.

ALBERTUS, ſive *Albricus*, eccleſie Aqueſis canonicus, & cultus ſive ædituus. Claruit anno 1120. Scripſit ex auditu & relatione aliorum, *hiſtoriam Hieroſolym-tana expeditionis ſub Godefrido Bulliano & aliis principibus, libris* 12. quibus res a Chriſtianiſ in Oriente geſtas accurate perſequitur ab anno 1095. ad ſecundum Bald-wini II. annum, Chriſti 1120. circiter. *Hiſto-riam iſtam* titulo *chronici Hieroſolymitani* anonymam primus edidit *Reinerius Reineccius Heuſſad.* 1584. dein auctori ſuo reſtitutam *Bongarſius* inter *Gelta Dei* per *Francos* tom. 1. p. 184. (a)

Sæc. XII.
ab an. MC.
1120.

GAUTERIUS, ſive *Galterius*, *Cancel-larius* a dignitate dictus, gente Gallus; clariuit anno 1120. Scripſit *hiſtoriam rerum a Chriſtianiſ ad Antiocheiam ſeliciter anno* 1115. *infeliciter anno* 1119. *geſtarum*, quibus ipſe interfuit, & captivus ductus carcerem diu tulit, cujus vi ingenium ſibi hebetatum fuiſſe ipſe * queritur. Exiit *hiſtoria* iſta bello-rum Antiochenorum inter *Gelta Dei* per * *Francos* tom. 1. p. 441.

1120.

HUGO, ordinis Benediſtini monachus *Floriacenſis*; claruit anno 1120. Scripſit *chronicon libris* 6. ad *Ivonem Carnotenſem*; (cui a non nullis perperam id tribuitur) exorſus a Nino Aſſyriorum rege, & in Ludovici Pii Imp. morte, anno Chriſti 840. deſinens. Primus id cum notis edidit *Bernardus Rottendorpius Monasterii* 1638. mutilum tamen, priorem nempe ſolummodo partem ad tempora Conſtantini M. continens. (b) Integrum exiit in bibliotheca Cæſarea. (c) *Epilogum* ejus res geſtas Ludovici Pii complectentem, exhibet *Lambecius* *Comment.* lib. 2. c. 8, p. 857. Duo huius *chronici* integra exemplaria exſtant MSS. in bibliotheca Lambethana. Scripſit etiam *Hugo libros* 2. *de regia poſteſtate*, & *ſacerdotali dignitate*, ad *Henricum Anglie regem*, quos in lucem emiſit *Baluzius* *Miſcellan.* tom. 4. p. 9. (d)

1120.

(e) MICHAEL GLYCAS, natione Siculus; (f) claruit anno 1120. Scripſit multa, varique argumenti, quæ ſequuntur.

1120.

Annales quadripartiti, opus non ſolum *hiſtoricum*, ſed etiam *phyſicum & theolo-*

gicum;

Sec. XII.
ab an. MC.

gicum; prima parte de operibus sex dierum differit, secunda res gestas ab orbe condito ad Christum natum enarrat; tertia a Christo nato ad Constantinum M. progreditur; quarta res exinde gestas pertractat, & in Alexii Comneni morte, anno Christi 1118. definit. Prodiit Latine ex Johannis Leunclavii versione *Basil.* 1572. 8vo. dein Gr. Lat. cum versione & notis Philippi Labbei *Parisi.* 1660. fol.

Disputatiuncule 2. Lat. editæ a Jacobo Pontano una cum Philippi Solitarii *Dioptra*, *Ingolstadi.* 1604. 4to. (a)

Scriptit Glycas *epistolas* plures, ex quibus plurima, nec contemnenda quidem, fragmenta adducit Leo Allatius, non uno in loco, nempe de *Consensu*, lib. 3. cap. 13. §. 4. cap. 14. §. 15. cap. 16. §. 24. cap. 18. §. 8. libro de *Purgatorio*, pag. 28, 49, 789. libro *adversus Hutingerum*, cap. 18. p. 320. de *libris Eccles. Græcorum*, pag. 118, 127, 254, 324. ubi notandum aliquot ex his *epistolis* sub nomine Zonaræ vel Glycæ ab eo citari. *Epistola* 56. maximam partem theologice de variis S. Scripturæ controversiis Gr. MSS. in bibliotheca Vindobonensi aliquoties habentur; nempe Cod. Theol. 67. Cod. 83. num. 2. fol. 29. Cod. 155. Cod. Philosoph. 103. Ubi etiam non nulla ejus capita philosophica asservantur. Specialem harum *epistolarum* recensione exhibet Lambecius *Comment. lib.* 4. p. 152. &c. *Epistola* ad Alypium monachum inculsum, de assumptione B. Virginis Deiparæ, separatim extat Cod. Theol. 265. num. 2. fol. 5.

Tractatus aliquot hactenus ineditos recenset Leo Allatius de *Consensu* lib. 2. c. 18. §. 17. nempe *librum ad Maximum Smerionem de processione Sp. S.* (fragmentum ejus habet idem lib. 3. c. 2. §. 3.) *Ad eundem, an Christum Azyro in superna cana usus sit?* *Ad Esaiam monachum de animabus a corpore separatis?* Quædam etiam Glycæ in S. *scripturam exegetica* in bibliotheca Cæsarea Viennensi exstat prodiit Possévinus *Apparat. Sacr.* tom. 2. p. 112. (b)

1120.

(c) NICETAS, civitate Byzantinus, vitæ instituto philosophus, i. e. (ni fallor) monachus; claruisse videtur circa ann. 1120. Scriptit *tractatum apologeticum pro synodo Chalcedonensi adversus Armeniæ principem*. Exstant fragmenta ejus apud Leonem Allatium de *Consensu* lib. 1. c. 5. §. 3. p. 72. & libro de *Purgatorio* p. 4. De *libris Eccles.*

Græc. p. 314. integra vero *Refutatio* habetur Gr. Lat. Græc. *Orthod.* tom. 1. p. 663. (d) ab an. MC.

(e) ROBERTUS, *Retenensis* dictus, natione Angelus; claruit anno 1120. Cum prima litterarum elementa in patria degulasset, in exteras regiones se contulit, & peragratis Gallia, Italia, Dalmatia, Græcia, tandem in Syriam pervenit, ubi diu inter Saracenos versatus, accuratam linguæ Arabicæ cognitionem sibi comparavit. Domum rediens, in Hispania confedit, ubi altrologiæ studii incubuit, & Pampelonæ archidiaconus creatus est. Obiit anno 1143. *Mahometis Alcoranon in compendium* redegit, & redactum Latine vertit. Prodiit ea versio *Norimbergæ* 1543. *Basil.* 1543, 1550. fol. De hac versione censuram hanc fert Cl. Huetius, * *Ineptissima est, ut senel dicam, hæc Alcorani interpretatio, sententias misere subvertens; strigosa ad hoc non minus exilis, in nimiam statim volent assergere, ut nemo inde Alcorani intelligentiam sibi spoudere queat. Id quidem sperare possumus, si integra alterius hujus interpretis prodisset conversio, cujus Saratta prior cum Roberti, & Hermannii interpretatione edita est, quæ ab Johannis Segobienensis, alteriusque sit, aliorum est judicium.*

* De Clar.
interpret.
p. 141.

(f) HUGO DE S. VICTORE, natione, ut voluit, Saxo, rectius patria Iprensis, quod ex veteri codice Aquacinctensi probat Cl. Mabillonius *Analect.* tom. 1. p. 326. Verum singulari dissertatione adversus Mabillonium, Hugonem Saxoniam asserere conatur vir de republica historica, immo litteraria optime meritus Hen. Meibomius junior ad calcem tom. 3. rerum German. p. 429. Erat Hugo Canonicus, & (si Trithemio* & Pantaleoni† fides) abbas cœnobii S. Victoris Parisiensis, ordinis S. Augustini; de *Victorini*, sive de S. *Victore*, nomen traxit. Claruit anno 1120. Vir, prout ævi sui indoles tulit, eruditus; in B. Augustini scriptis verfatissimus, quem proinde in lucubrationibus suis maximopere amulatus est, adeo ut alter *Augustinus*, & lingua *Augustini* cognominaretur. Obiit anno 1140. die 11. Februarii, ætatis suæ 44.

* De Script.
Ecl. c. 361
† De Viris
illust. part.
2. p. 171.

(g) OPERA.

De scripturis, & scriptoribus sacris prænotationes.

(a) Unde recense sunt in Bibl. Patrum. Et ante *Annales Glycæ* in edit. *Laflorena* *Parisi.* 1660. ut notat *Fabr.* loc. citat. (b) Item in Bibl. Vatican. in Bibl. S. Marci Venetiis, & Bibl. Augustana cod. 116. testis *Long.* qui refert *Quæstionum S. Scripturæ* ex diversis auctoribus collectionem, Gr. exstare in Bibl. Scorialensi & Augustina. vid. *Bibl. Sacr.* vol. 2. p. 746. (c) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 1070. (d) Nicetæ Byzantini Philosophi contra *Mahometum* liber, & *Epistola* ab Agarenis missæ. *Consutatio* ad Michaëlem Theophyli filium, Imp. CPolitanum in Vaticana Bibl. asservari dicuntur. vid. *Fabr.* libl. Gr. vol. 6. p. 675. (e) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 1160. qui memorat Roberti Chronicon Saracenorum, & *epistolam* ad Petrum Cluniacensem de sua Alcorani interpretatione. (f) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 1140. (g) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 202. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinis. l. 8. vol. 3. p. 881. seq.

Anno-

Sec. XII.
ab an. MC.

Annotationes elucidatorie in Pentateuchum, Judges, libros Regum, Psalmos aliquot, Threnos, Ioselin, & Abdiem.

In Ecclesiasten homilie 19.

Annotationes elucidatorie allegoriarum in totum Testamentum vetus, exceptis Prophetis & libris Sapientialibus.

Annotationes elucidatorie allegoriarum in quatuor Evangelia.

Annotationes litterales & questiones in epistola S. Pauli, quas Hugoni adjudicatas scholastico cuidam scriptori attribuit Oudinus.

Annotationes elucidatorie in Dionysium Areopagitam.

Exceptionum priorum libri 10. Celebre opus librorum 24. exceptionum, sparsim habetur inter opera Hugonis nostri, viz. hic loci 10. priores libri (quorum etiam quatuor primi inter opera Richardi Victorini existant in editione Rhethomagensi 1650.) libri 9. proximi usque ad 20. exclusive iidem sunt cum *annotationibus elucidatoriis allegoriarum in totum Test. Vet.* supra recensitis. liber 20. idem cum *collectaneo homiliarum in Ecclesiasten*, libri 4. reliqui sunt iidem cum *annotationibus elucidatoriis in quatuor Evangelia*. Ceterum opus istud *Exceptionum* in nonnullis Codd. MSS. Richardi Victorini, in aliis Hugonis nostri, in plurimis nullius auctoris, nomen præ se fert. Nec Hugonem autem, nec Richardum auctorem habere potest, cum auctor in libro 10. Philippi Augusti Gallie regis (qui regnare cepit anno 1180.) meminerit, isque sub Philippo opus suum contextuisse prodit. Huc tere redeunt, quæ de opere isto fusissime disputat Oudinus *Supplem. p. 403. &c. (a)*

Institutiones in Decalogum.

Expositio in regulam S. Augustini.

De institutione Novitiorum. (b)

De claustro anime libri 4. quos Hugoni de Folieto, monacho Corbeienfi, Hugonis Victorini synchrono, deberi communi omnium eruditorum sententia receptum est. (c) De hac re ita censet Usserius *Bibl. Theol. p. 131.* "Hujus nomine excusi sunt libri 4. de claustro anime, quia tamen a phrasi ejus, & a professione non nihil dissident, potius accedam illis qui Hugonis a Folieto esse censent, is enim a regula Canonica D. Augustini, ad archiorem D. Benedicti transiit, unde utriusque insti-

tutionis passim meminit. In Vetussto autem exemplari Hugoni Priori Canonico-rum S. Laurentii, in pago Ambianensi ascriptos legi, quocirca mihi quidem adhuc sub iudice lis est. Certe ipse paulo post notat librum de claustro anime, inter Hugonis Victorini opera, MS. haberi in Bibl. Colleg. Nov. Oxon. item de conversione claustralium, & abusibus eorumdem, item Cantabrigie in bibl. Coll. S. Benedicti haberi Hugonem de Sancto Victore, de edificatione claustrum, item de 12. abusibus ejusdem.

De medicina anime liber.

De Nuptiis carnalibus & spiritualibus libri 2. qui cum præcedente opusculo eundem Hugonem de Folieto auctorem agnoscunt.

Bestiarum, sive de proprietatibus animalium & aliarum rerum libri 4. quorum duo priores de Avibus, ejusdem fuit Folieti.

De anime libri 4. ex quibus primus & tertius inter Bernardi, secundus inter Augustini opera habentur. (d)

De fructu Carum & Spiritus liber, ab Hugonis Victorini stylo alienus.

De vanitate Mundi libri 4. (e)

Tractatus 5. viz. *De artha anime. De laude charitatis. De modo orandi. De meditatione. De arca mystice descriptione.*

De arca Noe libri 4.

Sermones 100. de variis argumentis.

Sermo de assumptione B. Marie.

Didascalii libri 7. quorum ultimus de Trinitate, sex priores de liberalibus artibus agunt.

De potestate & voluntate Dei libellus.

De quadruplici voluntate in Christo libellus.

De sapientia anime Christi libellus ad Galsterum de Mauritania, Laudunensem postea episcopum. (f)

De unione Corporis & Spiritus libellus.

De verbi Dei efficacia libellus.

Apologia de Verbo incarnato, & disputationes 3. de eodem. (g)

De perpetua virginitate B. Marie.

Miscellaneorum priorum liber unicus, posteriorum libri 5. Ea non nulli non Hugoni, sed discipulo ejus cuidam, adjudicanda censent. (h)

De filia septe tractatus.

Speculum de vitiis Ecclesie.

De Canone mystici libaminis, ejusque ordinibus libellus. (i)

(a) Vid. *Oudiu.* tom. 2. p. 1146. (b) Spectare ad *Guilelmum Prædicatorum* monet *Oudiu.* tom. 2. p. 1142. (c) Tractatus Hugonis cujusdam de claustro anime & Corporis MS. servatur in Bibl. Monasterio Padolironenfi, teste *Montanecus.* *Diar. Ital.* p. 17. (d) Primus ad *Guilelmum S. Theodoricum* abbatem pertinet, secundus ad *Ihsacum Stellæ* abbatem, cui Patres Benedictini in edit. *Augustini* novissima ad finem voluminis c. restituerunt *Conf. Oudiu.* tom. 2. p. 1154. (e) Hos libros una cum tractatu de *Arca mystice descriptione* ex fide MS. Cod. eidem Hugoni de Folieto tribuit *Oudiu.* tom. 2. p. 1145. Tractatum de modo orandi & meditandi ex MS. P. *Andree Rethomagensis* exhibuit *Edm. Martene* *Anecdotor.* tom. 5. p. 887. (f) Prologum, qui in editis hucusque deest, exhibuit *Oudiu* ubi supra p. 1145. (g) *Johanni Cornubienfi* adjudicant *Fabr.* *Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 4. p. 150. & *Oudiu.* tom. 2. p. 1150. (h) *Conf. Oudiu.* tom. 2. p. 1151. qui *Richardo Victorino* tribuit. (i) Est *Johannis Cornubienfi*, ut testatur *Oudiu.* tom. 2. p. 1531. *Fabr.* *Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 4. p. 191.

Sec. XII. . De Carenoniis, Sacramentis, & Officiis ecclesiasticis libri 3. qui quidem una cum præcedente opusculo debentur Roberto Paululo presbytero Ambianensi, qui claruit circa ann. 1170.

Dialogus de Sacramentis legis naturalis & scriptæ.

Summa Sententiarum septem tractatibus comprehensa, quorum 1. de fide, spe, &c. 2. de creatione & angelica natura. 3. de creatione & humana natura. 4. de sacramentis in genere, & præceptis divinis. 5. de sacramento baptismi. 6. de sacramentis confirmationis, eucharistiæ, penitentis, & extremæ unctionis. 7. de sacramento conjugii.

De sacramentis Christianæ fidei libri 2. Argent. 1465. fol.

Prodierunt Hugonis Victorini opera Paris. 1526. 3. tom. cura Thomæ Garzonii Venet. 1588. 3. tom. Colon. 1617. Rotomagi 1648. 2. vol. fol.

Accessit in editione Rothomagensi præter alia quædam levioris notæ, liber de studio legendi, cui deerat caput ultimum. Id aliunde hautum dedit Mabillonius Analect. tom. 1. p. 324.

Epistola increpatoria ad Johannem archiepiscopum Hispanensem, qui a fide Christiana ad Arabes decesserat, existat apud Baronium ad ann. 1136.

Scriptis adhuc Hugo noster *chronicon ad annum nunc 1128. jam deperditum.* Id tamen tacito Hugonis nomine passim exscripsit auctor chronici magni Belgici a Pitlorio editi.

1121. EADMERUS, sive *Eadmerus*, sive *Edmerus*, sive *Ennodius*, natione Anglus, monachus Cantuariensis O. B. Claruit anno 1121. Anselmi archiepiscopi discipulus, omniumque ejus laborum & itinerum comes individuis, quin & vitæ suæ corrector ab Anselmo petitus, ab Urbano II. datus. Tandem, teste Simeone Dunelmensi S. Andreae in Scotia episcopus factus est: quod vero illum monasterii S. Albani abbatem fuisse tradunt Baleus, Pitfeus, alique eos secuti, in eo plane hallucinantur, cum Eadmerus ille cenobiarcha Albanensis plusquam integro sæculo antiquior nostro fuerit, & circa annum 980. e vivis excefferit. Ceterum Eadmerus postquam in Scotia insulas adeptus est, cum monastici magis obsequii, quo ecclesiæ Cantuariensi devinctus erat, quam episcopalis dignitatis memor, ingentem fedis Cantuariensis auctoritatem data quavis occasione jactaret, & eamque super arduis ecclesiæ Scotticæ negotiis consuli vel-

let, apud Alexandrum regem male audire. Sec. XII. ab an. MC. cœpit; variisque injuriis eo nomine affectus est. Harum denuo pertæsus Eadmerus, seque ecclesiæ Santandreanae, desiderato favore regio, nullatenus prodesse posse animadvertens, annulum ac baculum pastorem regi remisit, anno circiter 1124. (a) episcopatu semet abdicavit, & Cantuariam reversus, in cœnobio pristino consenuit.

(a) SCRIPTA.

Historia novorum, sive sui sæculi libri 6. ab anno 1066. usque ad ann. 1122. Operis hujusce præstantiam tum a re ipsa, tum ab eximio auctoris narrandi judicio, pari fide, & non contemnendo sermonis nitore, plurimum commendat & præstans Seldenus; quorum omnium non poenitenda specimina exhibet. "In sermone vero, inquit, nitor ejusmodi reperitur, ut si veteres rerum nostratum scriptores ad unum omnes diligenter evolveris, hujus fuerit incomparabilis. Styli æquabilem satis, gravem, & historico, ut ætas tulit, dignum præ se fert, vocabula etiam sere ubique pura. Cæteri quos terimus, sive coetaneos, sive priores, sive recentiores, barbarie, squallore, & sordium congerie præ Eadmero plerumque deturpantur. Etiam Malmshuriensem hic noster stylo saltem æquat, in cæteris autem longo plane intervallo superat. Primus hanc historiam ex bibliotheca Cottoniana in lucem emisit idem Seldenus cum notis doctissimis, & Actorum ex publicis archivis Spicilegio Londini 1623. fol. exinde recusa est ad calcem Anselmi operum Paris. 1675. fol. (c)

De vita S. Anselmi archiepiscopi Cantuariensis libri 2. (d) Habentur in editionibus operum Anselmi Colon. 1612. Paris. 1630. 1675. & ap. Sur. Febr. 21. (e)

Vita S. Wilfridi archiepiscopi Eboracensis, a Mabillonio edita Sæc. Benedict. 3. part. 1. p. 196.

De excellentia B. Mariæ Virginis. De quarum virtutibus, quæ fuerunt in B. Mariæ Virgine.

De beatitudine celestis Patriæ.

De similitudinibus S. Anselmi.

Opuscula ista quatuor, Anselmo antea inscripta, & inter opera ejus delitescientia, Eadmero vindicavit, & sub illius nomine edidit Gabriel Gerberonius ad calcem Anselmi operum Paris. 1675. (f)

Præter hæc existant adhuc Eadmeri opuscula varia, viz. *Carmen de S. Edwardo rege & martyre. Epistola ad Edmerum de matre S. Edwardi. Urnon Eboracensis ecclesiæ pri-*

(a) 1121. ut refert Leland. Collect. tom. 2. p. 303. (b) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 5. vol. 2. p. 210. seq. Wharton. in Prefat. ad tom. 2. Angliæ Sæcæ p. 12. seq. (c) Denuo recuf. ad calcem novæ edit. ejusdem Anselmi Opp. Paris. 1721. fol. (d) Exstant MSS. cum descriptione quorundam Anselmi miraculorum in Bibl. Cott. sub Tiberto D. 1. n. 2. (e) Legi debet Aprilis 21. Exstat etiam in Actis Sanctorum tom. 2. Aprilis p. 866. sub Fabr. loc. citat. (f) Denuo Paris. ut supra.

Sæc. XII. *matum super Scotos habeat. De corpore S. Dun-*
 ab an. MC. *stanti apud Glasgowenses posito. Vita S. Wilfridi*
archiepiscopi. (a) Vita S. Odonis archiepiscopi.
(b) Vita S. Dunstani & quadam miracula
eius. De ordinatione B. Gregorii pape. De ex-
cellentia B. Mariæ Virginis. Vita S. Oswaldi ar-
chiep. Ebor. De beatitudine pervenit Vita. Vita
S. Bregwini archiep. De conceptione S. Mariæ.
Vita Petri primi abbatis cenobii S. Augustini Cant.
Sententia de memoria Sanctiorum quos venerari de-
bet. De commovendo super se iuvenem S. Petri
apostoli. De reliquiis S. Audoeni & aliorum
sanctorum in ecclesia Christi Cant. De Gabriele
Archangelo. Habentur hæc omnia MSS. in
codice admodum antiquo vol. 338. 4to. Coll.
Corp. Christi Cant. Ex his jam edita habentur,
quæ sequuntur. Additamenta ad vitam
S. Anselmi Cantuariensis, quæ in vulgatis
exemplaribus defunt; Vita S. Bregwini ar-
chiep. Cant. Vita S. Oswaldi archiep. Ebo-
racensis; Vita S. Dunstani Cantuariensis, Of-
berno antehac tributa. Epistola ad monachos
Glastonienses de reliquiis S. Dunstani; episto-
la ad monachos Vigornienfes de electione
episcopi. Omnia hæc ex bibliotheca colle-
gii Corporis Christi Cant. editit H. Wharton
Angl. Sacr. tom. 2. p. 179. (c)

Alia ejus scripta memorant Balæus, Pitfeus, alique, quæ huc transcribere e re minime vili-um est.

1122. GOLSCHERUS, ortu, ut videtur, Germanus, O. B. Sancti Matthæ prope Treverim monachus, claruit anno 1122. Condidit stylo non indiffero *historiam Trevirensium*, sive de *gestis Trevirorum* a Christo nato ad sua usque tempora, in cuius priori parte usque ad Zachariam papam multa traduntur incerta, fabulosa multa, ipsomet non diligenter Dacherio, qui hanc historiam ex codice Compensiensi eruit, typisq; descripsit Spicileg. tom. 12. p. 196. sed anonymam, & a capite ad calcem mire truncatam. Golscherum quidem auctorem esse in præfatione subodoratus est Dacherius; sed dubitanter loquitur, nec certe quid de eo statueret ausus est. Verum de Golschero fecuros nos esse jubet P. Fr. Chiffletius Differt. de Convers. Constantini M. cap. 5. p. 100, 101. qui codicem MS. longe integriorem. & in libros & capita distinctum na-

ctus, doluit adeo deformatum prodiisse, scilicet Sæc. XII. que opus illud ad Codd. MSS. emaculatum, & ad auctoris mentem ingeniumque restitutum, aliquando in lucem daturum esse pollicitus est. An fidem hac in parte libera-verit, non didici. (d)

(e) SUGERIUS, natione, ut opinor, Gallus, S. Dionysii Parisiensis monachus, deinde abbas, claruit anno 1123. Diaconus adhuc ex iis erat, quos Ludovicus VI. cognomento *Croissus*, Galliarum rex, ad excipiendum Geladium II. papam, tunc temporis in Gallias fugientem, ut suppetias adversus Henricum Imp. postulare, misit. Obiit anno 1151. vel ut alii, 1153. Scripsit *vitam Ludovici VI. Francorum regis*, ut & *Ludovici VII.* Utraque in corpore historiarum Francicorum ex Pithœi bibliotheca *Francfort.* 1596. locum habet. Scripsit etiam *epistolam* ad diversos, Eugenium III. Ludovicum VIII. & alios Franciæ majores de gravioribus regni negotiis, de rebus in administratione cenobii S. Dionysiani a se gestis, *librum*; (f) libellum *de consecratione Ecclesiæ* a se edificatæ, quem ex prima editione mutilum, ex codice Victorino supplevit Johan. Mabillonius *Analec. tom. 1. p. 328.* denique *constitutiones & reglamentum*; (g) Hæc omnia collegit, & in lucem emisit Fr. Du Chesnien Andreæ filius, Script. Hist. Francic. tom. 4. p. 281. ad p. 546. (h)

PETRUS MAURICIUS, gente 1123. Gallus, patria Arvernus, ex nobili domi-norum de Monte Buxerio itemmate pro-gnatus, Mauricii & Ranpardi filius; postquam militiæ gloriosum per annos aliquot navaret operam, sæculo abrenunciato, monachis Cluniacensibus se adjunxit; & post Hugonis junioris mortem, anno 1123. die assumptæ in cælum Virginis creatus est abbas Cluniacensis, *Abbas Venerabilis* ob mo-rum gravitatem vulgo dictus. Primo præ-fecturæ suæ exordio, gravissimas a Pontio, abbate olim Cluniacensi, qui ante trien-nium. Hierosolymam profecturus munere suo sese abdicarat, abdicatum redux repe-tierat, passus est injurias: verum iis oppor-tuna Pontii mors mox finem fecit. Anno 1126. Petri de Bruis dogmata voce & scri-ptis oppugnare coepit. Anno 1140. Petrum

1123. Vitam ejus prolive de-scribunt biblioth. Cluniacens. Curatores Paris. 1614.

(a) Habetur MS. in Bibl. Cotton. sub *Caligula A. 8. n. 5.* Edidit Mabillon. in *Actis Benedictinis* sec. 1. p. 1. p. 196. & Henfchenius cum notis tom. 1. Act. Sanctior. April. 24. p. 201. ut refert *Fabr.* ubi supra. (b) Occurrit ap. Mabillon. sec. 1. Benedictin. p. 281. sed *Orthorio* ascripta. vid. *Fabr.* loc. citat. (c) Epistolam ad *Alenandrum* regem Scottorum exhibuit *Willelmus* Conc. Brit. tom. 1. p. 402. Epistola ad monachos Vigornienfes hortatoria ad concordiam extitit MSS. in Bibl. Cott. sub *Claudio A. 1. n. 13.* (d) Edidit *Labbeus* tom. 1. Accessionum Historiarum *Lips.* 1698. Continuationem ad 1259. exhibuit *Eccardus* tom. 2. Corporis Historiarum mediæ ævi. Huius Historiæ 6. priora capita, complectentia vitas SS. *Eustachii, Valerii, & Materii* sub Golscheri monachi Tre-verensis nomine edidit *Bollaudus* in Act. Sanctior. tom. 2. Jan. 29. ut notat *Quintus*, tom. 2. p. 1136. (e) Conf. *Quintus*, tom. 2. p. 1268. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 182. Hist. *Sugerii* ab auctore anonymo edit. *Paris.* 1731. 12m. (f) Hic liber non est ab ipso *Sugero* scriptus, sed a *Guilelmo* Sugerii Secretario; qui etiam auctor est libri *de consecratione templi* S. Dionysii a *Sugero* extracti, ut nos docet auctor Historiæ *Sugerii* Diff. 1. (g) Constitutiones & Testamentum non sunt opera diversa. sed caput tertium Constitutionum. *Tejamentum* exhibet. Conf. loc. citat. (h) Epistolæ Sugerii 5. exhibuit. *Edus, Martene* Anecdotorum tom. 1. p. 417 -- 427.

Abai-

Sæc. XII.
ab an. MC.

Abailardum apud Cluniacenses fortuito divertentem ab erroribus ad saniorē mentem revocavit; & in monasterio Cluniacensi senectuti suæ sedes ponere suscepta vita monastica persuasit. Anno 1145. ab Eugenio pontifice in Italiam evocatus est; ut Tusciæ civitates implacabili inter se bello digladiantes invicem conciliaret. Sedulo id quidem conatus est Petrus: verum oblitata Tuscorum pervicacia pia illius studia ludificata est. Anno 1150. ad procuranda ordinis Cluniacensis negotia Romam iter suscepit; ingenti honore ab Eugenio papa, & Romanis civibus exceptus. Obiit exeunte anno 1156. 8. Cal. Januarii.

(a) OPERA.

Epistolarum libri 6. Prodiierunt seorsim Parisi. 1522.

Epistola ad Petrum de S. Johanne contra eos qui dicunt, Christum nunquam se in Evangelio aperte Deum dixisse.

Tractatus adversus Judæorum inveteratam duriciem.

Epistola ad S. Bernardum abbatem Clarenvallensem, de translatione Alcorani ex Arabico in Latinum, quam ipse fieri procuravit anno 1143.

Stimulus quidam brevis contra hæreses & sectam diabolicam fraudis Saracenorum, sive Ismaelitarum, (b)

Epistola sive tractatus adversus Petrobrusianos.

De transfiguratione D. N. J. C. sermo.

De miraculis suis temporis libri 2. (c)

Rhythmi, prosæ, versus, & hymni.

Statuta congregationis Cluniacensis.

Prodiierunt Petri Cluniacensis opera Inguislad. 1546. in Bibliotheca Cluniacensi ab Andrea Du Chesno & Martino Marrier edita Parisi. 1614. denique in Bibliotheca Patrum. 22. p. 813.

Epistola 2. antea inedita, habentur apud Mabillon. Analect. tom. 2. p. 431. *Epistola*, qua ordinat preces pro Rodulfo de Perona benefactore, edidit Dacherius Spicileg. tom. 11. p. 332. (d)

x 124.

(e) FULCHERIUS, Carnotensis, monachus in presbyter? Robertum Normanici Ducem cum exercitu in Terram sanctam proficiscentem anno 1095. secutus est.

(a) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 1196. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 79. seq. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latine. l. 15. vol. 5. p. 752. (b) Exstat in Collectione nova Marteniana veterum Monumentorum. tom. 9. p. 1119. (c) Habentur MS. in Bibl. Cont. sub *Vitellio* D. 11. n. 20. (d) Edit. nov. tom. 1. p. 495. Petri *epistolæ* variae exhibuit *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 1. p. 395. & 407. seq. *Sermones* 1. ex schedis Mabillonii & MS. Cluniacensi ibid. tom. 5. p. 1419. seq. *Dispositionem* rei familiaris Cluniacensis a Petro factam exhibuit Baluzius Miscell. tom. 3. *Carmen de virtute* habetur MS. in Bibl. Paulina Lipsi. teste B. Joach. Fellero in Catalogo p. 299. *Nucleus de sacrificio Missæ* editus est inter libros de Catholica Ecclesiæ officiis ac ministeriis 1591. fol. & tom. 10. Bibl. Patrum Parisi. 1644. ut notat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latine. vol. 5. p. 758. Opellam de S. Martino *episc.* Petro Cluniacensi attribuit Casp. Barthius, & exhibuit *Adversar.* l. 14. c. 13. ut notat *Oudin.* ubi supra. (e) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 1106. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latine. l. 6. vol. 2. p. 643. (f) Denique *Casp. Barthii* notis illustratam, inter Scriptores Bongaritanos Gestorum Dei per Francos, edidit Jo. Petrus Ludewig tom. 1. Reliquiarum MSS. &c. p. 291. Prefationem ex MS. S. Germaniæ Parisi. dedit Martene Anecdotor. tom. 1. p. 364. (g) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 19. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latine. l. 8. vol. 1. p. 808. (h) *E. pistola* 1. exstat in Dacherii Spicil. tom. 1. p. 148. seq. tom. 12. p. 158. Edit. autem nov. tom. 3. p. 479. seq. *Dux alia* in Cod. Diplomatic. *Udalrici* p. 300. seq. *Decretum* de causâ Urbani Landavenis episcopi exhibuit Whartonus tom. 2. Angliæ sacræ p. 674. *Epistolæ* 1. cum totidem bullis Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 406. seq. *Epistola* alia occurrit ap. Martene Anecdotor. tom. 1. p. 161. seq. alia ibid. tom. 3. p. 885.

Tom. II.

D d 2

ANO-

In Syriam quam primum venit, Baldwini regis Godfridi Ducis Bullionæi fratris facellam egit. Claruit adhuc anno 1124. Scriptis *historiam*, quam vocavit, *gesta Francorum Hierusalem peregrinantium ab anno 1095. ad annum usque 1124.* primus qui mutilam edidit, inter *Gesta Dei per Francos* tom. 1. p. 381. Jacobus Bongarsius testatur se integriori codice olim usum esse; in quo ipsum opus distinctum erat in libros tres, secundo libro incipiente a Baldwino I. rege, tertio a Baldwino II. adeoque historiam Fulcherianam integram edidit Andreas Du Chesnus Script. Franc. tom. 4. Parisi. 1641. p. 816. (f) De Fulcherii stylo modestam fasci censuram feryt Gulielmus Malmshurienfis. * *Scriptis* sive, inquit, non quidem aggressi, sed, ut dici solet, sine nitore & palestra; & qui alios admonere potuit, ut accuratius scriberent.

(g) HONORIUS II. antea Lambertus dictus, patria Bononiensis, loco humili natus, a Palchali papa episcopus Veleternis, & tandem cardinalis Ostiensis creatus est. Anno 1124. deturbato Theodulpho cardinali presbytero S. Anastasiæ, qui post Callisti mortem pontificis canonice electus fuerat, ipse sedem pontificalem arripuit die 16. Decembris, a clero Romano post dies aliquot (si Baronio fides) rite confirmatus, & 28. Decembris vel 4. Januar. anni sequentis coronatus. Anno 1125. Fredericum & Conradum imperatores Henrici IV. nepotes post avunculi mortem imperium repentes, & Lotharium regem armis persecutos, excommunicavit: quin & Anselmum archiepiscopum Mediolanensem ob donatum Longobardiæ coronam Conradum eidem sententiæ subiecit. Anno 1127. Rogerio Sicilia Comiti ob susceptum absque sua auctoritate Calabriæ & Apuliz ducatum, bellum intulit, plenariam peccatorum remissionem omnibus in expeditione ea morituris affatim pollicitus. Anno sequente eundem Rogerium anathemate percussit; quod ducatum inconsulta sede Romana arripisset, & episcopos Sicilia Romam ventitare vetuisset. Obiit anno 1130. die Februar. Exstant *epistole* 11. Concil. tom. 10. p. 907. duodecima ibid. p. 1843. (h)

Sæc. XII.
ab an. MC.

1118.

1125.

* De Gest.
Reg. Angl.
lib. 4.

Sæc. XII.
ab an. MC.

ANONYMUS chronographus, quem Lambertum Schaffnaburgensem fuisse suspicatur Maderus, claruit circa ann. 1126. Scriptit *chronicon* imperatorum, ab Henrico *Avance*, anno 920. usque ad Henricum V. qui obiit anno 1126. *Chronicon* hoc in compendium redegit monachus quidam Hammersleviensis, qui & alia quædam compilavit. Hanc epitomen & collectaneam in antiquitatibus suis Brunsvicensibus edidit J. Jo. Maderus *Hebuhl*. 1678. p. 135.

1127. HERMANNUS, ex monacho ordinis S. Benedicti S. Martini Tornacensis abbas constitutus est anno 1127. quo Segardo in hoc munere successit. Verum post exactum decennium morbo gravissimo oppressus, regimini suo sponte renunciavit. Opusculum ejus de *incarnatione Domini* ex codice MS. Viconiensi edidit Caf. *Oudin*, talium non indiligens scrutator, inter veterum opuscula sacra *Langd. Batro*. 1692. Ediderat antea ad calcem operum Guiberti Lucas Dacherius ejusdem de miraculis Mariæ Laudunensis libros 3. deinde *historiam* restaurationis abbatiæ S. Martini Tornacensis, quam Romæ conscripsit Hermannus, Spicilegii sui tom. 11. p. 358. (A) qui tamen partem posteriorem a num. 103. ab alia manu profectam esse suspicatur. (B)

1127.
Vit. Norbert.
per Hugon. ap.
Sur. Jun. 6.

(C) NORBERTUS, patria Clivenfis, Heriberti & Hadewigis filius, in aula Frederici archiepiscopi Colonienfis educatus, dein in aulam imperatoriam accitus est, & in monasterium denum Sigeborgenfe fecellit. Anno 1118. impetrata a Gelasio papa facultate ad prædicandi munus se contulit. Anno 1120. S. Augustini regulam servandam suscipiens, Præmonstratensium ordinem instituit: & quinquennio post Romam profectus ordinem suum ab Honorio papa confirmari obtinuit. Anno 1126. ab Antverpiensibus evocatus Tanchelinum quendam, hæresiarcham perditissimum strenue oppugnavit. Anno 1127. archiepiscopus Magdeburgensis creatus est. An. 1131. concilio Rhemenfi interfuit. An. 1133. Innocentio papæ & Lothario regi ex Germania Romani profectis comitem se dedit. An-

no frequente in patriam reversus, diem obiit. Sæc. XII. Exstat *sermo exhortatorius ad Fratres* in Bibliotheca Patr. tom. 21. p. 118. (c 2)

GILBERTUS, (sive ut in appendice ad Henricum Gandavensem cap. 2. vocatur *Sillebertus*) cognomento *Unversalis*, natione Gallus, Lugdunenfis canonicus, & ecclesiæ Autissiodorensis diaconus; Hervei Elyensis episcopi consanguinei sui, ut videtur, ope in Angliam evocatus, episcopus Londinenfis factus est, ab archiepiscopo Cantuariensi consecratus Januæ 22. anno 1128. In itinere Romano positus, obiit trans Alpes Aug. 10. anno 1134. Gravi avaritiæ dicam ei impingit H. Huntingdonensis, * ejusdem temporis scriptor, *Epist. de quod multa perquisivit, pauca largitur.* Eruditione & artibus quæ tunc vigeant scholasticis, omnes pene sui temporis post se reliquit, S. Bernardo magna familiaritate conjunctus. Scriptit adhuc diaconus *expositionem* in totum vetus Testamentum. Ex quo opere saltem supersunt, commentarii integer in *Psalterium*, & *expositio in Threnos Jeremie*, (d) quæ se MSS. vidisse testatur Whartonus Hist. de Episc. Lond. cap. 37. p. 358. Ubiam vero delitescant non indicat. Certe testatur etiam auctor appendicis ad Henricum Gandavensem *Sillebertum* glossa continuata *Psalterium* exposuisse, & alios quoque libros edidisse. Quid quod ei hanc ipsam appendicem adscribit Vossius de Hist. Lat. lib. 2. cap. 60. p. 490. Quæ unde haberetur vir diffuse lectionis non liquet, nisi forte ut verisimiliter conjicit Andreas Bofius, * Posslevini verba male intellexit, qui appendicis verba de *Silleberto* recitans, addit, *Append. ad Hen. de Gandavo de Script. Ecclesiæ*, quæ sic accipit Vossius, ac si opus aliquod *Silleberti* denotarent, cum auctorem designent qui de *Silleberto* scripserit.

* Epist. de vir. illust. ap. Whart. Angl. Sacr. t. 2. p. 698.

* Not. Script. Eccl. cap. 3. n. 17. p. 26.

DROGO, primo quidem monasterii Nicasiani apud Rhemenfes Prior, deinde abbas Laudunensis, denique ab Innocentio II. Romam evocatus, Oltiensis episcopus consecratur, claruit anno 1128. quo abbatiam adeptus est. Obiit circa annum 1138.

(a) Edit. nov. tom. 2. p. 888. (b) Idem Hermannus scripsit *Epistolam* ad Bartholomæum episcopum Laudunensem, de miraculis S. Mariæ Laudunensis; prodiit præmissa libris tribus de his miraculis inter Opp. Guiberti Novogentini cura Dacherii Parisj. 1691. fol. Idem Hermannus testatur se scripsisse etiam S. Hiltefontis, Tolentani Archiepiscopi, eamque libris Eius tribus de *virginitate sua* præmississe, ut narrat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 715. Conf. etiam *Oudin*, tom. 2. p. 1081. (c) Conf. *De Pin. Hist. Eccles.* vol. 10. p. 148. (d) Scriptit etiam *Commentar.* in multos Sacre Scripturæ libros, qui exstant MS. in Bibl. Cappenbergensi Monasterii in Westphalia, item tres libros de *visionibus & revelationibus* sibi factis, nec non alia opuscula, ut nos docet Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 5. vol. 5. p. 411. (d) Habetur una cum *Commentario* in librum Job MS. in Bibl. Coll. Cuij & Gonvelli Cantab. Exstat etiam in Bibl. S. Albini Andegavensis Ord. Benedicti, & in Bibl. S. Victoris Parisiis. Item in Bibl. Cluniacensis Abbatiæ, cum *expositione* in aliquot Psalmos. Ejusdem *omnibus* in Cantica Solomonis Cantab. in Bibl. S. Petri. Ibid. quoque *commentarius* in Prologos S. Hieronymi super Biblia. *Glossam* in Isaiam & Hieremiam memorat Sanderus Bibl. Belg. part. 1. p. 218. Exstat etiam in Bibl. Bodleiana cod. 1827. & Bibl. Cathedralis Eccles. Turonenfis cod. 12. *Januæ*, p. 6. *Glossa* in Prophetas minores, & in Mattheum, habetur MS. Bibl. Claræ Vallis prope Laudunum, ut nos docent *le Long*, Bibl. Sacr. vol. 2. p. 744. *Oudin*, tom. 2. p. 1014.

Scriptis

(c2) OPERA.

Sæc. XII. Scriptit *librum sive sermonem de sacramento dominice Passionis*. Habetur in Orthodoxogr. p. 1388. (a)

Sæc. XII. ab an. MC.

1129. AUCTOR chronici Aureliacensis, cœnobii Aureliacensis in diœcesi Arvernensi monachus, claruit circa annum 1129. Scriptit breve *chronicon* Aureliacensis abbatiæ, a B. Gyraldo ad Petrum de Roca abbatem, a Johan. Mabillonio erutum, notisque illustratum Analect. tom. 2. p. 237.

1130. HERVEUS, gente Gallus, patria Cenomanensis, O. B. monachus Dolensis, claruit circa annum 1130. Scriptit *commentarium in epistolâ D. Pauli*, quod Anselmo falso inscriptum inter opera ejus habetur in editione Colonienſi 1612. *Commentarium* etiam *pregrandem in Eſaiam prophetam* ad Johannem abbatem Dolensem, in bibliotheca Claromontana MS. asservatum, teste Labbeo, * (b) denique *postillas breves in Deuteronomium*, quas apud S. Germanum Parisiensem exitare prodit Oudin, * epitolam encyclicam monachorum Burgidolensium, hujus Hervei vitam & scripta continentem edidit Ducherius Spicileg. tom. 2. p. 514. (c)

* Differt. t. 1. p. 432.

* Supplem. p. 395.

1130. BENEDICTUS, Anglus, cœnobii S. Petri Gloucestrenſis monachus, ætatem habet parum certam, etsi circa ann. 1130. claruisse videtur. Scriptit *vitam S. Dunſtici* urbis Legionum archiepiscopi. Exitat in codice Cottoniano admodum antiquo sub Vespasiano A. 14. Rejctis quibusdam intulſis hujus vite miraculis, reliqua evulgavit H. Whartonius Angl. Sacr. tom. 2. p. 654.

1130. HONORIUS, Augustodunensis ecclesie in Burgundia presbyter & scholasticus, claruit anno 1130. *Solitarii* etiam nomen gessisse videtur: ita enim ejus *Gemma anime* annorum 500. exemplar in codice Ambrosiano *Honorii Solitarii* nomen præfert, notante Mabillonio lt. Ital. p. 14. Scriptit multa, varique argumenti, quæ sequuntur.

Libër de luminariis Ecclesie, sive de *Scriptoribus ecclesiasticis*, ex Hieronymo, Genadio, Ildoro, & Beda fere contextus. Prodiit cum notis Suffridi Petri Colou. 1580. 8vo. Eundem in quatuor libellos divisit, & in Bibliotheca sua ecclesiastica notis illustratum edidit Aubertus Miræus Antverp. 1639. fol. (d)

Commentarii in libros tres Solomonis. Prodiierunt Colou. 1540. (e)

Inevitabile, sive *dialogus de Prædestinatione & libero Arbitrio*. Prodiit Colou. 1552. inter Callandri opera Paris. 1616. Antverp. 1620. 1624. 8vo.

Gemma anime, de officio *Missæ*, ejusque *caeremoniis*, in quatuor partes distributa. Prodiit Lipsiæ 1514. (f) & inter Scriptores de divinis Officiis Paris. 1610. p. 1179.

Synopsis Mundi, sive de imagine *Mundi libri 3*. Spira 1583. Duo priores libri inter Anselmi opera haberi solent. (g)

Elucidarium, Anselmo etiam iussuppositum, inter cujus proinde opera reperitur.

Libellus de Hæresibus, Basl. 1544. (h)

De Mundi philosophia libri 4.

De solis Affectibus liber.

Series Romanorum pontificum a S. Petro ad Innocentium II.

Opera ista Honorii omnia junctim edita sunt in Bibliotheca Patr. tom. 20. p. 963. 1226.

Alia quam plurima scripsit Honorius hæcenus inedita, viz. *Libellum sermonum*. (i) *De incontinentia sacerdotum*. *De omnimoda historia*, &c. quæ in appendice ad librum ejus de Scriptoris sigillatim enumerantur.

(k) INNOCENTIUS II. Gregorius antea dictus, ex nobili familia Romæ natus, Johannis filius, monachus Lateranensis, dein abbas monasterii SS. Nicolai & Benedicti prope locum Burranum; postea ab Urbano II. Cardinalis diaconus S. Angeli renunciatus, anno 1118. Callistus II. in Gallias fugientem secutus; ac demum post Honorii II. mortem anno 1130. pontifex Romanus ab altera cardinalium parte electus

1130.

(a) Scriptit etiam de *creatione & redemptione hominis* primum edit. an. 1622. de *septiformi gratia Sp. Sancti*, & de *officiis divinis*, seu horis canonicis: ut nos docent *Du Pin*, Hist. Eccles. vol. 10. p. 171. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 2. p. 106. (b) Hunc *Commentarium* publici juris fecit Bern. Pezirus *Antedotorum* tom. 3. p. 1. Asservatur in Bibl. Longipontis Ord. Cisterciens. in Episcopatu Sueslioniensi 2. vol. Lit. II. r. & alibi, ut narrat *Oudin*, tom. 2. p. 1114. Idem *Oudin*, prodiit Eiusdem *Comment. super Leviticum*, & in aliis S. Scripturæ partes exulare in variis Bibl. Cisterciensibus. (c) Edit. nov. tom. 1. p. 461. Ediderunt etiam *Oudin*, tom. 2. p. 1114. & Bern. Pezirus *Præf. ad Antedotor.* tom. 3. p. 4. (d) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccles. vol. 10. p. 144. (e) Novissime cum auctuario Jo. Ad. *Fabr.* Hamb. 1718. (f) In libros duos Solomonis, Proverbia & Ecclesiasten, ut notat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 3. p. 322. (g) Recul. in *Speculo antiqua devotionis* Colou. 1549. deinde inter ejusdem argumenti Scriptores Colou. 1568. Rom. 1590. & in *Speculo Missæ Venet.* (h) *Synopsis mundi* prodiit sine loco & anno sub nascentis typographiæ initia, fol. & Norimb. 1491. Basl. 1497. Primus liber denuo inter libros ejus septem, Basl. 1544. (i) Item *Helmsladii* 1611. 4to. cum Harmenopuli Græci scriptoris Catalogo hæreticorum & hæci professione, Latine. (j) Edidit Johan. Diembergius Colou. 1531. ut refert *Fabr.* ubi supra. *Expositum* in Cantic. Cantico. edidit Andr. Schoetus in Bibl. Patr. Colou. 1618. recul. in aliis Biblioth. editionibus. Prologum brevem exhibuit Edm. Martene *Antedotor.* tom. 1. p. 361. *Hexameron*, de plagis *Egypti* spiritusliter, *Commentarii* in Psalmos, nec non alios tractatus edidit Bern. Pezirus tom. 2. part. 1. *Antedotor.* p. 71. *Seq. Cognitio vite* habetur inter iussupposita S. Augustini in Append. tom. 6. Edit. nov. Amstelod. De cæteris Honorii scriptis vide *Fabr.* loc. citat. (k) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccles. vol. 10. p. 38. *Seq.*

Sæc. XII.
ab an. MC.

Petrus Diacon.
Chron. Cal.
fin. lib. 4.
c. 99.

est die 17. Febr. die 23. ordinatus. Altera interim cardinalium factio Petrum cardinalem S. Marie. Anacleti II. nomine infignitum in pontificali throno collocarunt. Innocentius ab Anaceto eiecius & excommunicatus in Gallias fugit; ubi a Gallis, Anglis, & Germanis pro legitimo pontifice habetur, atque anno sequente in concilio Rhemenfi confirmatur. Anno 1133. a Lothario Germanie rege in sedem restitutus, ei vicissim investitura remisit, atque eum imperatorem Romæ coronavit. An. 1137. Lotharius Imp. in partes trahens Rogerio Siciliæ regi bellum intulit; eique Campaniam & Apuliam eripuit. Anno 1139. celebrato Romæ mille circiter episcoporum concilio Rogerium regem, & Anacleti biennio ante defuncti alleles excommunicavit, clericorum conjugium damnavit, alioque canones ecclesiasticos fancivit. Eodem anno contra Rogerium exercitum ducens, re mala gesta, ipse ab hostibus captus est, & ad iniquas pacis conditiones adactus. Obiit anno 1143. die 24. Septembr. Exstant *epistola* 43. Concil. tom. 10. p. 946. *Alie* 5. ibid. p. 1843. *Epistole* 2. apud Baluzium Miscellan. tom. 2. p. 198. Anacleti antipapæ *epistola* 38. a Chritiano Lupo editæ habentur ad calcem epistolarum Ephesinarum p. 491. (a)

1130. SIMEON, natione Anglus, in Academia Oxoniensi educatus, ubi philosophiam ac theologiam docuit; deinde factus O. B. monachus, & præcentor Dunelmensis; reliquias bibliothecarum, quas misere spoliabant Dani, diligenter excussit; & collecta undique materia ad scribendum se accinxit. Claruit anno 1130.

(b) SCRIPTA.

Historia ecclesie Dunelmensis ex majorum auctoritate scripta, ab Oswaldo rege ad Guilielmi episcopi obitum, viz. ab anno 635. ad 1096. (c) Primus historiam istam in lucem extulit Cl. Twissdenus inter 10. scriptores An-

glicos Londini 1652. p. 1. (d) Eam Turgoto, Sæc. XII. Priori Dunelmensi, vindicat, qui Differentiationem huic Collectaneo præmisit, Cl. Seldenus. Certe Turgoti historiam, iisdem pæne verbis, paucis admodum mutatis, descriptis videtur Simeon nosse: unde bibliothecæ Cottonianæ codex MS. Turgoti nomen in fronte præfert. Habetur hystorie hujus continuatio ab anno 1096. ad 1154. ibid. p. 59. a recentiore manu addita.

Epistola ad Hugonem decanum Eboracensem de archiepiscopis Eboracensibus. Exstat ibid. p. 75. & apud Labbeum Bibl. Nov. MSS. tom. 1. p. 322. (e) ubi integra deest præfatio.

Narrationcula de obsidione Dunelmensi, apud Twissdenum, ubi supra, p. 79.

Historia de regibus Anglorum & Danorum libri 2. (f) ab anno 731. (quo desinit Bedæ hystoria) ad ann. 1130. extrema fc. Henrici I. tempora. Omnia pæne ex eo desumpsit Rogerius Hovedenus. Exstat ibid. p. 85. Historiam hanc per 25. annos continuavit Johannes de Hexam, Prior Hagulfstadenfis, ejusdem temporis scriptor, ibidem editus.

(g) ALGERUS, primum ecclesiæ S. Bartholomæi Leodiensis diaconus & scholasticus; dein ad ecclesiæ S. Lamberti ab Oberto episcopo transatus, negotiis ecclesiasticis per viginti fere annos usque ad obitum Frederici episcopi operam dedit: postremum in cœnobio Cluniacensi sub Petro Mauricio abbate institutum monasticum amplexus est. Claruit anno 1130. Scriptit *libros 3. de sacramento corporis & sanguinis Domini adversus Berengarium*, qui habentur in Biblioth. Patr. tom. 21. p. 251. (h) *Libros 3. de Misericordia & Justitia*, quorum præfationem edidit Mabillonius Analect. tom. 1. p. 307. integri operis editionem denuo procurandum pollicitus. (i) *Librum de dignitate seu antiquitate ecclesie Leodiensis*, cujus unica superest memoria. (k)

(a) *Epistola* 1. habentur in Cod. Diplomatic. Udalrici. *Privileg.* de Eccl. Tyrnici ap. Baluz. Miscell. tom. 4. p. 413. *Epistol.* ad Archiep. Salzburgensem ibid. tom. 4. p. 103. *Alia* ad Gregorium Abbatem in Baluzii Ap. pend. ad Marcum Hispanic. p. 1270. *Alia* pro Monasterio Ripipullensi ibid. p. 1277. *Epistola* dua ap. Baluz. Miscell. tom. 7. p. 198. *Epistola tres* ap. Gabr. Pennotum in Historia Canonico. Regularium, ut notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 4. p. 92. quem vide, *Epistolas* 5. exhibuit Edm. Martene Anecdotor. tom. 1. p. 386. 389. tom. 3. p. 886. *Privileg.* Monasterio Pontiacensi concessum ibid. p. 1228. *Epistol.* 8. ap. Dacher. Spiell. tom. 2. p. 458. 481. tom. 3. p. 152. seq. tom. 5. p. 664. 667. tom. 8. p. 177. Edit. nov. tom. 3. p. 484. seq. *Epistola* super provisione Canonicatus Lincolnie cuidam nepoti suo exstat MS. in Bibl. Cott. sub *Tito* A. 19. n. 31. *Epistol.* ad Henr. Episc. Winton. de facultate monast. *Wintoniensi. querelas audienti*, cum alia de canonizatione Edwardi R. a MS. Bibl. Cotton. sub *Vitelio* A. 17. n. 4. 6. Exhibuit Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 418. seq. *Bulla* Episcopi Secotie de *subjectione sua Eccl. Eboracensi* ex MS. sub *Cleopatra* C. 9. n. 4. habetur ibid. p. 480. (b) Conf. *De Pin.* Hist. Eccl. vol. 10. p. 179. (c) Whartonus Præfat. ad Angl. Sacr. vol. 1. p. 48. fupiscatur Simeonem Dunelmensem *historiam*, tam de Eccl. Dunelm. quam de Regum *gestis*, ad ann. 1129. deduxisse. (d) Novissime edidit Thomas Bedford. *Lond.* 1732. 8vo. præmissa Th. Rud. disquisitione, in qua probatur non *Tirregunt*, sed *Simeonem* fuisse verum hujus libelli auctorem. (e) Habetur etiam MS. in Bibl. Cotton. sub *Vitelio* D. 7. n. 51. sub *Tito* A. 19. n. 1. Item in Coll. Ben. Eborac. teste *Nicholson*. Bibl. Histor. Angl. p. 135. (f) Ex Florentino Wigornienf. ut plurimum desumpti, ut nos docet *Nicholson*. Bibl. Histor. Anglie p. 183. *Chronicon Simeonis* ab an. 449. ad an. 1119. cum nominibus Archiepiscoporum Cantuariensium & Eboracensium, & Episcoporum Dunelmium exstat in Bibl. Cott. sub *Cæcilia* A. 8. n. 2. (g) Conf. *De Pin.* Hist. Eccl. vol. 9. p. 19. (h) Hos *libros adversus Berengarium* edidit Erasmus *Autverp* 1516. cum præfatione quam inter *Epistolas* Erasmi lib. 28. 10. p. 167. Londinenses exhibuit; recudi fecit Ulmerius *Lovanii* 1561. cum aliis de eodem argumento scriptis, ut notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 183. (i) Hos *libros* antea ineditos una cum præfatione Nicolai Leodiensis divulgavit Edm. Martene Anecdotor. tom. 5. p. 1021. (k) Libellum de *libro Abbatibus* exhibuit Bern. Pezium tom. 4. part. 2. Anecdotorum.

WHL

Sæc. XII.
ab an. MC.
1130.

* Epist. ad
Eliz. Regin.
Coll. sue
præmissa.

WILLELMUS, natione Anglus, patria Somersetenſis, inde *Somerſet* dictus, cœnobii Malmsburienſis monachus O. B. Bibliothecarius, & præcentor, claruit circa ann. 1130. Obiit anno 1143. De eo hæc Nobiliſſ. Savilius, * quo nemo melius judicare poterat. *Inter vetuſtiſſimos rerum noſtrarum auctores, & narrationis fide & judicii maturitate principum locum tenet Gulielmus Malmsburienſis, homo, ut erant illa tempora, litterate doctus, qui ſeptingentorum plus minus annorum res tanta fide & diligentia perſecutus; ut e noſtris prope ſolum hiſtorici munus expleſſe videatur.*

(a) SCRIPTA.

Libri 5. de rebus geſtis regum Anglorum, a primo Saxorum adventu ad viceſimum octavum Henrici I. regis annum, viz. ab anno 449. ad annum 1127. ad Robertum Glouceſtriæ Comitem, Henrici I. filium notum. (b)

Hiſtoria novelle libri 2. ab anno 1127. ad 1143. poſtea additi, & eidem Roberto dicati. (c)

De rebus geſtis pontificum Anglorum libri 4. a primo Auguſtini adventu ad ſuum uſque tempus. (d)

Hiſtorias iſtas in unum collegit, atque edi curavit Nobiliſſ. Savilius *Londini 1596. fol. recuſas Francofurti 1601.*

De antiquitatibus Glaſcœniæ opus ad Henricum epiſcopum Wintonienſem, Stephani regis Anglorum fratrem, a prima hujus eccleſiæ fundatione per 12. Philippi & Jacobi apoſtolorum, uti ſertur, diſcipulos, ad annum uſque 1226. Haſ antiquitates ex antiquo codice MS. SS. Trinitatis Cantabrig. protraxit in lucem Tho. Galeus, diligentiffimus antiquitatum Britannicarum promus condus, Rer. Anglic. Script. tom. 3. p. 291. (e) Adjecit etiam ejusdem Malmsburienſis libri 5. de pontificibus Anglorum, qui in MS. quo uſus eſt codice, Anonymus reperiatur. Refert Bææus Willelmum vitam Aldhelmi epiſcopi ſcripſiſſe. Certe hic liber nihil aliud quam vitam & res geſtas Aldhelmi continet. Hoc opus ſe anno 1125. abſolvit in fine diſerte tradit, variaſque iſtius anni notas addit. Eodem ſere tempore, eodemque codice, quo Galeus, uſus, hunc librum 5. ſeu Aldhelmi vitam, edidit H. Whartonus Angl. Sacr. tom. 2. p. 1. qui editionem ſuam Galeana longe integriorem

eſſe prædicat. Hanc Aldhelmi vitam (uti ipſe quidem credidit) antea ediderat Mabillonius Sæc. Benedic. 4. part. 1. p. 726. Sed quod poſtea compertum eſt, ejus tantum compendium erat, diu tamen ante Balæi tempora a ſtudioſo quopiam contextum. Scripſit item Malmsburienſis de vita S. Wulſani epiſcopi Wigornienſis libros 3. ſancto Bravonio vulgo tributos, quos ex antiquo codice Cottoniano erutos, nobis dedit idem Whartonus ibid. p. 239. qui plures otioſas Willelmi ſententias ſe paſſim rejecit, atque integra plerumque capitula, appoſitis ſolummodo argumentis, prætermiſit, in præſatione non diſſimulat. Inter rerum Britannicarum ſcriptores minores, quos Heidelbergæ 1877. edidit Hieron. Commelinus, habetur *continuatio hiſtoriæ eccleſiaſticæ Bedæ*, quæ tota ex Malmsburienſi deſumpta eſt, exceptis libri 3. tribus poſtremis capitulis, ut in Præfat. ad noviffimam hiſtoriæ Bedæ editionem recte notavit Cl. Chiffletius. (f)

Abbreſciatio ex geſtis Hymonis de imperatoribus, habetur MS. in bibliotheca Balionenſi apud Oxonienſes cod. 108. num. 4.

Abbreſciatio librorum Amalarii de divinis Officiis Roberto quodam amico ſuadente facta, eidemque nuncupata. Exiſtat MS. in bibliotheca Lambethana N. 39. 40. Præſationem una cum duobus epilogis a Rev. Johan. Battely acceptam edidit Cl. D. Alſix ad calcem præſationis ad Johan. Pariſienſem, p. 82. (g)

WASELINUS, cognomento *Momalinus*, S. Laurentii apud Ledienſes abbas, claruit anno 1130. Obiit anno 1147. Scripſit *epiſtolam de continentia conjugatorum ante Communionem*, quæ a Mabillonio evulgata eſt *Analect. tom. 1. p. 339.* ubi de legibus continentie conjugalis, quam certis diebus præſcribunt canones, plura, ut ſolet, erudite obſervat Mabillonius.

THEOBAUDUS, Bezuenſis in Burgundia cœnobii monachus. claruiſſe videtur circa ann. 1130. Scripſit *libros 4. de adu, translatione, & miraculis S. Prudentii martyris*, quos primus in lucem edidit Philippus Labbeus *Biblioth. Nov. MSS. tom. 2. p. 605.*

(b) GRATIANUS, natione Tuſcus, pa-

(a) Conf. *Ouelin*, tom. 2. p. 1088. (b) Exiſtant MS. in Bibl. Cotton. ſub Claudio C. 9. n. 2. (c) Tres libros ſe vidiffie teſtatur *Leland*. *Collect. tom. 3. p. 153.* (d) Habetur una cum vita *Aldhelmi* MS. in Bibl. Cotton. ſub Claudio A. 5. n. 2. ſeq. (e) Cum Adam de Domerſham Hiſtor. de rebus geſtis *Glaſtonienſ.* recudi fecit Tho. Hearne *Oxon. 1728. 8vo.* Fragmenta hiſ antiquitatibus exiſtant MS. in Bibl. Cott. ſub *Pitælio* D. 7. n. 71. Præſatio etiam ad eſdem ibid. ſub *Veſpaſiano* D. 22. (f) Vita S. Andree habetur MS. in Bibl. Cott. ſub *Nervon* E. 1. n. 4. Vita S. Patricii, Indrachi, Benigni, Dunſtani. 2. libellis memorat *Leland*. *Collect. tom. 3. p. 153.* (g) *Explicatio Lamentationum Jeremie Prophete* habetur MS. in Bibl. Cott. ſub *Tiberio* A. 12. n. 1. *liber de miraculis S. Andree Apoſt.* ibid. ſub *Tiberio* B. 3. n. 21. (h) Conf. *Ouelin*, tom. 2. p. 1202. ſeq. *Fabr. Bibl. Lat. 1. 4. c. 10. p. 841.* & vol. 3. p. 840. *Bibl. Gr. 1. 6. c. 1. §. 20. vol. 11. p. 89. ſeq. Du Pin. Hiſt. Eccl. vol. 10. p. 204.* item *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 7. vol. 3. p. 236.*

Sæc. XII.
ab an. MC.

tria Clusinas, cœnobii S. Felicis in Bononia monachus O. B. doctissimus juris ecclesiastici interpres, inde *Magister* appellatus. Claruit ab anno 1131. Non desunt plurimi, qui Gratianum Petri Lombardi, Petrique Comestoris germanum fuisse volunt, matremque tergeminos hos fratres ex furtivo concubitu conceptos uno partu edidisse, quod quidem nullo fatis gravis auctoris testimonio fulcitur. Scripsit Gratianus circa annum 1151. *decretorum Canoniorum collectanea*, seu *concordantiam discordantium Canonem*, (a) ex SS. patrum dictis, synodorum canonibus, scriptis Romanorum pontificum decretalibus, aliisque pseudepigraphis, collectam, & a se brevis scholii illustratam. Quamplurima ipsum ex Ivone & Burchardo haussile omnibus fatis notum est. Totum opus tribus partibus absolvitur. Prima complectitur *distinctiones* 101. secunda *causas* 36. (b) quælibet causa varias sub se quæstiones, quælibet quæstio varia capitula. Causæ 33tiæ quæst. 3. subiicit amplius fatis *tractatum de penitentia*, septem distinctiones continens. Pars tertia agit de *consecratione*, in 5. distinctiones divisa; ut de *paleis*, aliisque huc spectantibus nihil dicam. Opus istud a Gratiano anno 1151. editum Eugenius III. pontifex statim approbavit, & in academiis publice legi iussit. Varia de hoc opere ejusque usu eruditorum judicia dabit inter alios Gerardus Mafstrichtius Hist. Jur. Eccles. num. 318, 319. Certe ut ut toties a pontificis purgatus, in plurimis tamen controversiis a reformatorum partibus adhuc stat Gratianus: unde a Romanæ ecclesiæ theologis sæpe vapulat. Ad utiliorem autem operis Gratiani intelligentiam nihil magis confert, quam Antonii Augustini de emendatione Gratiani libri 2. præsertim cum Baluzii notis editi Parisi. 1676. 8vo. Prima Gratiani decretorum editio prodiiit absque vel Gratiani vel loci nomine 1472. fol. deinde *Venetis* 1479. Parisi. 1508. (c) (cui primæ Gratiani nomen appositum est) ex eo tempore innumeris locis & vincibus, in omni Juris Canonici editione, præcipue *Roma* 1580. Parisi. 1612. fol. *Lugduni* 1661. 2. vol. 4to. Addam solum quod habet Val. Fofterus, opus hoc in æde Sancti Felicis fuisse compilatum, cujus memoria hodie non conservatur Bononiæ apud D. Petronium ad facellum D. Sebastiani hac inscriptione.

D. O. M.

Gratiani Clusini Cæsarei Jur. & Pont.

(a) *Compilatio Decretorum* exstat MS. in Bibl. Cott. sub Claudio A. 4. n. 1. (b) Habetur MS. ibid. sub *Pitello* A. 1. n. 1. Adduntur quedam de *consecratione* & *dedicatione Ecclesiarum*, de *matrimonio* & *affinitate*, de *Simonia*, aliisque. (c) Editionem Argentinensem an. 1471. fol. & Colonienfem eodem anno, deinde *Venet.* 1474. 1478. 1486. 1493. fol. *Basil.* 1476. cum glossis Parisi. 1500. 4to. &c. memorat *Fabr.* loc. citat. (d) Edit. nov. tom. 1. p. 489. (e) Deinde cum notis Hieronymi Johannini Lat. & Ital. *Venet.* 1605. 4to. Recus. Rom. 1689. & alibi, ut notat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 5. p. 21. quem vide.

Sæc. XII.
ab an. MC.

enuncleatori prope divini, qui monachum in martyrio Felicis & Naboris æde, absolutissimum ibidem opus *Decretorum* anno gratiæ 1151. compilavit, monumntum; quod illi carie ruderibusque obfuderat, hic magnificentiam renovatum, Johannes Franciscus Albrandus Bononiensis 4. dictator ære publico restituit, anno salutis 1498. Ibid. Junii Johanne Bentivolo II. P. P. Remp. feliciter gubernante.

STEPHANUS, episcopus Parisiensis; claruit anno 1132, quadriennio post Ludovico Crallo Francorum regi morienti altitit, ejusque confessionem excepit. Exstant *epistole* ejus 4. una cum plurimorum ad illum epistolis apud Dacherium Spicil. tom. 3. p. 155. (d)

MALACHIAS, gente Hibernus, *Melmedoic* O Morgar Hibernice dictus, in aquilonari Hibernorum regione natus, Imari abbatis Armachani, deinde Malchi Limonensis episcopi discipulus. Monasterium Bangorense in Ultonia restauravit, ac restituito præfuit; mox episcopus Comerensis, deinde anno 1134. archiepiscopus Armachanus factus est. Anno 1137. sede se sponte abdicavit, & Roman profectus, a pontifice Hiberniæ legatus renunciatur. Anno 1148. iterata vice Romam pergit, verum febri correptus, in cœnobio Clarevallensi obiit eodem anno die 2. Novemb. perquam familiaris S. Bernardo qui vitam ejus descripsit. Exstat *prophetia de futuris pontificibus Romanis*, cum expositione Ciacconii apud Arnoldum Wion in Ligno Vitæ lib. 2. c. 40. (c) De aliis Malachiæ scriptis, vide sis' Cl. Waræum lib. 1. de Script. Hibern. p. 55. qui eadem fere habet Commentario de Præful. Hibern. p. 14. & Balæum Cent. 14. p. 239.

ODDO, S. Remigii apud Rhemos abbas; claruit anno 1135. Anno sequente ex Italia, quo profectus fuerat, rediit, & construendæ Montis-Dei Carthusiæ fundum dedit. Exstat *epistola de miraculo quodam S. Thomæ apostoli* apud Mabillon. *Analect.* tom. 1. p. 334.

ANONYMUS libri de monasterio Gozezensis auctor claruit circa annum 1135. quo opusculo suo finem imponit. Scriptum *librum de fundatione monasterii Gozezensis* ab anno 1041. ad an. 1135. quem post Montis-Sereni chronicon edidit J. Joach. Maderus

Hist. Jur.
Civil. l. 1.
c. 7. p. 472.

Helmsf.

Sæc. XII. *Heinr.* 1665. p. 207. (a) Huic subjecit *libellum de fundatione cenobii Bigangensis*, a tempore Henrici III. ad ann. 1212. (b) aliaque quedam de quorundam Germanie monasteriorum fundationibus subnexuit.

preffis, quæ procul dubio hujus sæculi historiam non parum illustrarent. (f) Sæc. XII. ab an. MC.

1136. (c) ULGERIUS, Andegavenſis epiſcopus; claruit anno 1136. Exiſtat *reſcriptum ejus ad Innocentium II. pontificem pro monaſterio Rotenſi*, apud Baluzium *Miſcellan.* tom. 2. p. 200. (d)

1136. RINALDUS II. patria Etruſcus, domo illuſtriſſimus, Marſorum ac Barilli Comes, factus eſt primum monachus, dein abbas Caſinenſis anno 1136. & ſub titulo SS. Marcellini & Petri Romanæ eccleſiæ Cardinalis factus, poſt 28. annos & 8. meſes in cœnobii ſui regimine feliciter & ſumma cum laude exactos, obiit Caſini Idibus Junii anno 1166. Scriptiſt de S. Severo abbate *Cafinenſi hymnum* 1. de S. Mauro abbate *hymnos* 3. de S. Placido abbate & martyre *hymnos* 3. Excuiſi ſunt cum breviario Caſinenſi, anno 1568. 1572. Scriptiſt etiam *verſus de SS. Benediſto & Mauro, & vitam S. Severi Caſinenſis* lib. 1. quæ ſe vidiffie teſtatur Arnolſtus Wion *Lign. Vit.* lib. 2. c. 9. p. 193.

1136. (e) GEORGIUS, metropolita Corcyrenſis; claruit circa annum 1136. Romam a Manuele Commeno Imp. ad concilium celebrandum miſſus eſt; verum infirmitate impeditus in itinere ſubſtitit, Brundufii per ſex meſes commoratus. Mox ab imperatore revocatus, ut ſynodo patriarchali Conſtantinopolit habitaſe intereſſet. De eo ejuſque libris adverſus Latinos uberius agit Leo Allatius, tum *Diatriba de Georgiis & eorum ſcriptis*, p. 339. tum de *conſenſu*, lib. 2. cap. 11. §. 6. Scriptiſt enim *ſynagoga contra Latinos de Purgatorio igne*, cujus fragmentum adducitur ab eodem Allatio de libr. Eccleſ. Græcor. Diſſert. 2. p. 134. *Commenſarium etiam contra Latinos*, in quo probare nixum apoſtoloſ & eccleſiam primitivam paucum ſollemnmodo fermentatione euchariftiæ adhibuiſſe. Utrumque opus Græce exiſtat in bibliotheca Barberina. Exiſtat *Moiſodia* in obitum Neſtarii monaſterii Caſulorum abbatis Lat. apud Baron. ad annum 1180. Plures item ſcriptiſt *epiſtolas*, quas Latine vertit Frider. Mucius Thermularum epiſcopus: ex his aliquot edidit Baronius tom. 12. viz. 1176, 1178, 1179, 1180, 1188. quam plurimis ſup-

GUALTERUS DE MAURITANIA.

1136. An ita dictus, quod ex notiſſima iſta Africæ regione originem duxerit, an quod parentibus Mauris, quorum ingens hoc tempore in Hiſpania numerus, iſſique forte Chriſtianis, natus ſit, plane incertum. Laudunenſis erat in Gallia epiſcopus, claruitque anno circiter 1136. Petro Abailardo, & Hugoni de S. Victori ætate par. Vir miti ingenio, inque reducentis iſis, qui a recto veritatis tramite aberrarunt, diligentiffimus. Exiſtant ejus *epiſtole* 5. quarum 1ma, ad magiſtrum Guillelmum monachum offendentis effectus baptiſmi non pendere a meritis miniſtrantium. 2da. quæ encyclica eſt, agit de incarnationis myſterio. 3tia. adverſus Theodoricum magiſtrum eſſentiam Dei ubique adelle demonſtrat. 4ta. ad magiſtrum Albericum, quem negantem Chriſtum mortem timuiſſe, vel contriſtum fuiſſe, ſolide confutat. 5ta. cum Petro Abailardo agit, qui maleſana quædam dogmata, præcipue de SS. Trinitate, fovere videbatur. Haſ epiſtolas ex Cod. MS. S. Vincentii Laudun. edidit Dacherius *Spicileg.* tom. 2. p. 459. (g) Aliam Gualteri noſtri ad Hugonem de S. Victore *epiſtolam*, ſub nomine Guillelmi de Mauritania, exulit H. Mathodius in Obſervat. ad opera Rob. Pulli p. 332.

1136. PHILIPPUS, epiſcopus Tarentinus; claruit anno 1136. Petri Leonis antipapæ ſummus erat fautor, idcirco ſynodo Lateranenſi anno 1139. habita depoliſtus. Hinc in Galliam ſe contulit, & in monaſterio Clare-vallenſi ab iplius Bernardi manibus acceptum habitum monachalem induit. Anno 1150. ejuſdem cœnobii Prior factus, ſextennio poſt, Conventus de Eleemofyna, Ciftercienſium in dioceſi Carnotenſi cœnobii abbas conſtituitur. Tandem ſenio & laboribus gravatus, regimen ſuum ſponte dimiſit, & ad monaſterium Clare-vallenſe denuo ſe contulit, ubi obiit, quo vero anno mihi nondum conſtat. Exiſtant *epiſtole* 25. quas edidit Carolus du Viſch ad calcem libri de Script. Ord. Cifterc. p. 336. (h) quæque Philippi noſtri eſſe in cenſura uſ præfixa longa argumentorum ferie probant Fr. Silvius, & prædictus Viſchius.

(a) Partem vulgaverat Reineccius an. 1577. (b) Epitome hæc eſt *Chronici Pegavienſis* a Reineccio an. 1580. & Chriſtian. Goutſid. Holmanno an. 1719. editi, & Continuationis ejus vulgate a Jo. Burchardo Henckenio tom. 3. Scriptor. rerum Germanicarum, ut nos docet Fabr. *Bibl. med. & inſim.* Latinit. vol. 1. l. 1. p. 1167. (c) Conf. *De Pin. Hiſt. Eccleſ.* vol. 10. p. 172. (d) *Preſtus de Marbodo* exhibit Edm. Martene *Anecdotorum* tom. 1. p. 157. (e) Conf. *Ordin.* tom. 1. p. 1116. (f) *Epſtola* duplex. ad *Nedſerium* præpoſitum monaſterii Caſulorum exiſtat Conc. tom. 10. p. 1517. (g) Edit. nov. tom. 1. p. 159. Hæc *Epſtola* habentur etiam in Buſei *Hiſtoria Academicæ Pariſienſis*, ad ann. 1180. p. 69. ſeq. Conf. *Ordin.* tom. 1. p. 1201. Fabr. *Bibl. med. & inſim.* Latinit. vol. 1. p. 140. (h) Item Bertrand. Tiſlerius in *Bibl. Cifterc.* tom. 3. p. 218. ut reſert *Ordin.* tom. 2. p. 1254. qui non negat ex iſtis unam ſaltem aut alteram ad Philippum Bonæ Spei Abbatem pertinere.

TOM. II.

E c

(d) PE-

Sec. XII.
ab an. MC.
1137.

(a) PETRUS, patria Romanus, Ægidii filius, natus anno 1110. Quinquennis adhuc puer monachorum Cafinenfium disciplina commiffus est, & a Girardo abbate, a quo religionis Benedictinæ habitum fufceperat, per octennium eruditus. Factus est deinceps ecclefie Oftienfis diaconus, & cœnobii Cafinenfis bibliothecarius. Claruit anno 1137, quo a Lothario Imp. ad monachos Cafinenfes legatus est, eos ut modeste fe gererent, commonefacturus. Poftea a monachis Cafinenfibus ad Lotharium remiffus, ab eo in aulam cooptatus fuit, fecretis adhibitus, Romani imperii capellanus factus, Logotheta, quin etiam, exceptor & auditor ejufdem confitutus. Quo anno obierit, parum conftat.

SCRIPTA.

De viris illuftribus monafterii Cafinenfis liber. Prodiit una cum fupplemento Placidi Romani, itidem monachi ac diaconi Cafinenfis, cum notis J. Bapt. Mari, Roma 1655, & in Biblioth. Patr. tom. 21. p. 347. Parif. 1666. 8vo. (b)

Liber quartus chronici Cafinenfis, hiftoriam cœnobii Cafinenfis ab anno 1086. (quo defuit Leo Oftienfis) ad anno 1138. continens. Prodiit typis fœpius excufus cum prioribus tribus chronici libris.

De notis litterarum Romanarum ad Conradum imperatorem liber, primum editus Venet. 1525. dein Hamovic inter antiquæ Grammaticæ auctores ab Elia Putfchio editos. (c)

Innumera alia a fe confecta opuscula recenset Petrus cap. 68vo. libri 4. chronici Cafinenf. viz. *Miracula Cafinenfium monachorum.* De ortu & vita iufiorum monafterii Cafinenfis. *Hiftoriam everfionis cœnobii S. Mauri.* *Sermones aliquot.* *Aftronomia liberum.* *Expositionis in regulam S. Benedicti libros 4.* *Scholia in vetus Testamentum.* De generibus lapidum preciosorum. *Epiftolæ aliquot.* *Breviaria multa operum alienorum.* *Altercationem inter fe & cœnobii Cafinenfis abbatem ad verfariam.* *Perfonas aliquot librorum Græcorum.* *Hymnos nonnullos.* *Chronica bina hiftoriæ exoticæ.* *Tractatus varios theologicos.* *Homilias.* *Portentorum liberum.* *Itinerarium.* *Altercationem cum Conftantinopolitano quodam pro ecclefia Romana habitam.* *De locis fanctis.* *Hiftoriam destructionis & reftructionis Atina urbis.* *Hiftorias 14. de vitis,*

paftionibus, translationibus, & miraculis totidem fere Sanctorum. Hæc & his longe plura recenset ipfe Petrus, tum dicto Chronico tum libro de viris illuftr. Cafinenfibus, cap. 47. quænam ex his fuperfunt, quæque, ut alia Petri noftri opuscula hactenus inedita, in bibliotheca Cafinenfi hodie fervantur, longa ferie te docebit J. B. Marus in notis. In genere funt vel *epiftolæ*, vel *fermones fefivales*, vel *vite*, vel *scholia*, *fufti confulares*, *imperatorum*, *pontificum*, &c. *Libet de ortu, & vita iufiorum Cafinenfium*, aliaque nonnulla quæ figillatim enumerat prædictus Marus. (d)

(e) ACHARDUS, philofophus infignis, & theologus illuftris, monachus Ciftercienfis, & fub S. Bernardo novitiorum in cœnobio Clare-vallenfi director; quod munus ejufdem juffu in alias hujufce ordinis monafteriis obiit. Claruit anno 1140. Scriplit *vitam S. Gefclini eremite*, quam in lucem protulit Arnoldus Raifius *Duaci* 1626. 12mo. *Conciones* etiam aliquot breviores ad *Novitios fuos* fcriptiffe dicitur; quæ an alicubi extant, non liquet.

GUILHELMUS, primum monachus Clare-vallenfis fub Bernardo abbate (fi Henrico Gandavenfi credendum fit) deia abbas S. Theodorici prope Rheinos, ac poftea S. Nicafii Rhemenfis. Claruit anno 1140. Anno 1153. (f) poftquam abbas munus novennio gefliffet, Bernardi, unici amici mortem defens, præfecturæ monafticæ renunciavit, & in cœnobio Signiacenfi ordinem Ciftercienfem induit.

OPERA.

Liber de vita folitaria ad fratres de Monte Dei. (g)

Speculum Fidei.

Ænigma Fidei.

Meditationum liber. (h)

De nativitate & dignitate Anoris divini liber, qui cum præcedente opusculo, & orationibus quibusdam, habetur in Biblioth. Patr. tom. 22. p. 1142. (i)

De contemplando Deo liber.

De nativitate Corporis & Animæ libri 2.

Disputatio contra Petrum Abailardum.

De erroribus Gulielmi de Conchis liber.

De facramento Altaris tractatus.

Expositio in Cantica Canticorum, ufque ad

(a) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* l. 15. vol. 5. p. 745. (b) Habetur etiam in Bibl. Ecclef. a Fabr. edit. *Hamb.* 1718. fol. item ap. Bermannum in *Thefauri Antiq. & Hift. Italiæ* tom. 9. part. 1. & *Thefaur. Scriptor. Italiæ* Muratoriani tom. 6. (c) Conf. *Fabr. Bibl. Lat. l. 4. c. 6. p. 775.* (d) Petri *Disciplina Cafinenfis* habetur inter *Scriptores O. B. de disciplina Monastica* p. 1. Parif. 1726. *Hiftorica relatio de corpore S. Benedicti* exstat in *Actis Sanctorum* tom. 3. Martii p. 288. *Vita SS. Guinizonis & Januarii* exstat in *Actis Sanctorum* tom. 6. Maii p. 45. (e) Conf. *Herbertum lib. 1. de miraculis Ciftercienfium Monachorum* cap. 5. in Bernardo *Mabilonii* tom. 2. p. 1140. Parif. 1719. (f) Hoc emendandum notat Fabr. qui refert *Guilelmum* ante an. 1153. diem obiiffe, vid. *Bibl. med. & infim. Latinit.* vol. 3. p. 498. (g) A *Mabilonio Guigouii Priori Carthusi*, videtur, & fub ejus nomine exhibetur tom. 5. *Opp. Bernardi* edit. nov. Parif. p. 201 (h) Editus *Lozani* 1546. *Antwerp.* 1550. 1590. ut nos docet Fabr. loc. citat. (i) Itidem *Lozani*, & *Amsterv.* & una cum libro de *contemplando Deo* in Bernardi opp. edit. nov. tom. 5. p. 256. feq. *Epiftola etiam ad Galfridum & Bernardum*, habetur ibid. inter *Epiftolas* 316.

hæc

Sæc. XII. hæc verba, *Num quem diligit anima mea,*
ab an. MC vidistis?

Commentarium in epistolam ad Romanos.
Opera Gulielmi hactenus enumerata prodierunt in Biblioth. Cisterciensi tom. 4.
De vita S. Bernardi liber, qui inter opera Bernardi haberi solet.

Commentarium in Cantica Canticorum, qui sub Antonii Democharis nomine inter Ambrosii opera reperitur in quam plurimis editionibus. (a)

1140. LUCAS, montis S. Cornelii prope Leodium abbas ordinis Præmonstratensis; claruit anno 1140. Obiit anno 1157. Scriptit ad Milonem Tarvanensem episcopum *commentarium in Cantica Canticorum* ex Aponii commentario de floratum. (b) Exstat is in Biblioth. Patr. tom. 14. prodierat antea Friburgi 1538.

1140. GUERRICUS, S. Bernardi discipulus, ex canonico Tornacensi, & scholæ magistro, abbas monasterii Igriacensis in diocesi Rhemensi ordinis Cisterciensis. Claruit anno 1140. Obiit anno 1157. die 19. Augusti. Exstant sermones ejus *de tempore per annum*, Parisi. 1539. (c) *Antwerp*. 1576. ad calcem Bernardi operum Parisi. 1645. & in Biblioth. Patr. tom. 23. p. 169.

1140. (d) PHILIPPUS HARVENGIUS, Eleemosynarius, ab egregia erga pauperes pietate, dictus, abbas Bonæ Spei in Hanonia ordinis Præmonstratensis. Claruit anno 1140. S. Bernardo familiariter usus est, cui tamen non raro item movebat. Obiit post ann. 1180. Scriptit multa, quæ sequuntur.

Epistola 21.

Commentarius mysticus in Cantica Canticorum.

Moralitates in eadem Cantica.

De somnio Nabuchodonosori.

De lapsu primi hominis. (e)

De damnatione Solomonis.

De Clericorum dignitate, scientia, iustitia, continentia, obedientia & silentio, tractatus 6.

Vita S. Augustini Hipponensis.

Vita S. Amandi abbatis Tuzigrensis.

Passio SS. Cyriaci & Julite.

Passio S. Salvii martyris.

(a) Sed mendosus & mutilus, ut refert *Oudin.* a quo emendatum ad MS. Signiacense exemplar ediderunt *Benedictini* in novissima Operum S. Ambrosii editione. Præter hæc impressa, exstat *Collectanorum* opus in Abbacia Signiacensi propriè (ut dicitur) *Guilbini* manu, scriptum. In eo habetur *Commentarius in Cantica Canticorum* ex verbis S. Gregorii Pape, qui ab eodem *Oudino*, inter alia opuscula Veterum, editus est Lugd. Batav. 1697. 8vo. Ibid. etiam continetur opusculum *Senteniarum de fide* a Trithemio quoque memoratum. Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 1434 seq. (b) Et a versu 8. cap. 4. ubi definit *Aponius*, continuatum, ut refert *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 4. p. 811. (c) Repetit. ibid. 1547. Lugd. 1630 ut refert *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 358. ubi memorat *Postillas super Psalterium* MS. Tornaci 2. vol. fol. *Comment. in Evangelium Matthei*, in Pauli, & in *Canonicis Epistolarum*, & tractatum *de languore anime amantis*. (d) Epistolam, qua Alexandro III. pape nuper facto gratulatur edidit Dacherius Spicil. tom. 2. p. 451. Edit. nov. tom. 1. p. 527. (e) Non de lapsu sed salutis primi hominis, ut notant *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 5. p. 857. & *Oudin.* tom. 2. p. 1441. (f) Conf. *Oudin.* tom. 2. sec. 11. p. 750. *Fabr.* Bibl. Gr. l. 5. c. 30. §. 12. vol. 8. p. 821 seq. ubi exhibuit Gr. & Lat. Antonii *locorum communium* titulos. (g) MSS. Gr. C. Poli assertari dicuntur. vid. *Fabr.* ibid. vol. 6. p. 686.

Tom. II.

Vita S. Foilani.

Vita S. Gisleni abbatis.

Vita S. Laudis abbatis.

Vita S. Ode virginis.

Vita S. Waldevrudis virginis.

Passio S. Agnetis virginis.

Varia carmina, epigrammata, & logogryphi.

Opera ista eruit, atque edi curavit Nicolaus Chamart abbas cœnobii Bonæ-Spei, Dnaci 1620. fol.

(f) ANTONIUS, Melissa a sermonibus dictus, monachus Græcus, vixisse videtur circa ann. 1140. certe Theophylacto, quem citat, posterior. Exstant libri 2. *locorum communium*, seu *sententiarum* ex patrum scriptis excerptarum, de virtutibus & vitiis, qui typis excusi, prodierunt Latine Parisi. 1575. 1589. & in Bibliotheca Patr. tom. 5. edit. Parisi. p. 878. Gr. Lat. Tiguri 1546. fol. a Gelnro editi, & ad calcem Stobæi Genevæ 1609. fol. (g)

GERARDUS a NAZARETH, patria Galileus, Nazarethanus primum, deinde Antiochenus eremita, tandem episcopus Laodicensis. Claruit anno 1140. Scripta ejus recenset Simlerus in Biblioth. pag. 237. & qui illum exscribit, Polsevinus tom. 1. p. 635. viz. *De conversatione servorum Dei*, *Vitan Eliæ abbatis*, *De una Magdalena contra Græcos*, *Ad ancillas Dei in Bethania*, *Contra Salan templariorum*. An edita sunt opuscula ista, libenter ab aliis edoceri vellem.

ANONYMUS chronici Malleacensis compiler claruit circa annum 1140. Evadit chronicon S. Maxentii in Pictonium, vulgo Malleacense dictum, quod quædam subnexa habeat, quæ ad fundationem ac restaurationem Malleacensis cœnobii propriis pertinere videntur. Priorem partem ab orbe condito, usque ad Francum & Vassum Francorum principes, eo quod nihil aliud continet quam quæ ex Eusebio, Josepho, Orosio, aliisque confarctata fuerant, prætermittit Ph. Labbeus. Reliqua ad annum usque 1140. evulgavit Biblioth. Nov. tom. 2. p. 191.

BERNARDUS Morlanensis, natione Anglus, si Pitæo * fides, ordinis Cluniacensis. 1140. *De Script. Angl. p. 207.

Sæc. XII. fis sub Petro venerabili abbate monachus; claruit anno 1140. Scriptit verbis dactylo-rythmicis ad *Petrum abbatem suum lib. 3. de contemptu Mundi*. (a) Prodiit opus illud *Bremæ* 1597. (b) *Rintel*. 1626. *Lüneburg*. 1640. 12mo. Versus ejus de mundo, & colloquium Gabriëlis ac Mariæ virginis memorant Simlerus pag. 99. & ex eo Polleuinus tom. 1. Pitæus loco citato.

1140. WILLIELMUS DE WYCU M-BA, natione Anglus, Roberti episcopi Herefordiensis capellanus, cœnobii Lanthoniensis in Cornubia Prior quartus, claruit circa annum 1140. Verum post annos aliquot Rogero Comiti Herefordiensi, cœnobii illius patrono, ob vellicatam Milonis patris famam, & monachis suis ob nimiam austeritatem exofus factus, prioratu suo cedere compulsus est. Scriptit de *vita Roberti Beati episcopi Herefordiensis lib. 2.* quos ex Lambethano eximie elegantie & antiquitatis codice, sed omillis quibusdam miraculis, extulit H. Whartonus Angl. Sacr. tom. 2. p. 293.

1140. ANONYMUS *hystorie S. Erkenwaldi* auctor, natione Anglus an Gallus incertum, Gilberti Universalis Londinensis episcopi nepos, ædis Pauline canonicus, claruit anno 1140. quo primæ corporis S. Erkenwaldi translationi interfuit. Contextit *hystoriam de miraculis S. Erkenwaldi episcopi Londinensis*, S. Melliti discipuli, qui consecratus anno 675. obiit apud cœnobium Berchingense anno circiter 685. Extat hæc hystoria MS. & penes se dum viveret habuit Cl. Whartonus. Unde vero descripserit, vel quid de ea deinceps factum sit me latet.

1140. (c) ORDERICUS VITALIS, natione Anglus, natus apud Attingesham vicum super Sabrinam fluvium situm anno 1075. 14. Cal. Mart. Odelerii Constantii Aurelianensis, qui Rogerio Comiti Scrobesburiensi a consiliis erat, filius, puer quinquennis Siwardi nobilis presbyteri discipline a patre commissus est; undecennis in Normanniam ad Mainerium Uticensis cœnobii abbatem ablegatus, & ab eo inter monachos relatus. Anno 1091. a Gisleberto episcopo Luxoviensi subdiaconus ordinatus est Idibus Martii, deinde post biennium a Serlone Sagienfi episcopo

diaconus, anno demum 1108. a Gulielmo archiepiscopo Rothomagenfi presbyter. Claruit anno 1140. & in cœnobio Uticensi totam exegit vitam. Scriptit *hystoria ecclesiastica lib. 13.* a Christo nato ad annum 1142. quos in lucem protraxerit primus edidit Andreas Du Chelnius inter scriptores Normannicos *Parisi*. 1619. fol. p. 321.

HUGO, natione Gallus, archiepiscopus Rotomagenfis ejus nominis 3. (d) claruit circa annum 1140. Condidit *vitam S. Adjutoris monachi Tironensis* in Pertico, qui cruce signatus fervente adversus Saracenos bello sacro in terram sanctam se contulerat, opusque suum cœnobitis monasterii Tironensis nuncupavit. Hanc vitam diu frustra quæsitam, tandem ex Cod. MS. monasterii Salmuriensis extulit Edm. de Martene Collect. Nov. tom. 1. part. 2. p. 259. (e)

BARTHOLOMÆUS DE FUSNIACO, episcopus Laudunensis; claruit anno 1140. Biennio post ob illegitimum divortium inter Radulphum Vermanduorum Comitem & uxorem ab eo confirmatum ab Ivone Cardinale Innocentii pontificis legato ab episcopalis munere suspensus est. Demum abrenunciato episcopatu monachis Cisterciensibus se adjunxit. Extat *epistola apologetica ad synodum Rheimsensem*, qua se dissipati ecclesiastici patrimonii crimine purgat. Concil. tom. 10. p. 1184.

(f) PETRUS, Lombardus a patria dictus, civitate Novariensis, *Magister Sententiarum* vulgo dictus, in schola S. Genovevæ doctor Parisiensis, & canonicus Carnotensis. Claruit anno 1141. Ex scholarum Parisiensium præfide anno 1159. episcopus Parisiensis creatus est; atque obiit anno 1164. die 20. Julii. Sepultus in ecclesia S. Marcelli, ubi & epitaphium ejus hodie legitur.

Hic jacet Magister Petrus Lombardus Parisiensis episcopus, qui composuit librum Sententiarum, Glossas Psalmorum, & Epistoliarum, cujus obitus ejus dies decimus tertius Cal. Aug.

Adversus illum, tanquam hæreticum & infanum, libellum scripsit Joachimus abbas Florentis, quasi in dogmate de SS. Trinitate, quædam minus fide tradidisset. Certe

(a) Habentur MS. in Bibl. Cotton, sub *Cleopatru A. 4. n. 2.* (b) Primus edidit Matthias Flacius inter *Poëmata de corrupto Ecclesie statu* Basl. 1557. Edidit etiam Eilhardus Lubinus *Rassbachii* 1610. qui præmisit Bernardi lib. de *vanitate Mundi, & appetitu Vitæ æternæ*. Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 2. vol. 1. p. 631. Oudin. tom. 2. p. 1274.* (c) Conf. *Oudin. tom. 2. p. 1259. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 14. vol. 5. p. 441.* (d) Prior de Lewis, mox Abbas de Rading, ut ex lib. 1. novellæ Hist. Gul. Meldunens. notat *Iceland* Collect. vol. 1. p. 150. (e) Tres libros de *Memoria*. cum aliis opusculis exhibuit *Edm. Martene* in Collect. nov. veterum Monumentor. tom. 9. p. 185. seq. *Epistolas* j. & varios ejusdem tractatus dedit idem *Martene Anecd. tom. 1. p. 180. 417. seq. tom. 5. p. 891. seq. Epistolam* ad Comitem Tolosanum exhibuit *Oudin. tom. 2. p. 1271.* Item *Ducherius*, una cum libris j. contra *Hæreticos* sui temporis, & *epistolam* qua Alberico Othienfi episcopo istud opus de licavit, ad calc. operum Guiberti de Novigenf. *Parisi*. 1651. fol. Conf. *Oudin. loc. citat. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 3. p. 876.* (f) Conf. *Du Pin. Hist. Eccles. vol. 10. p. 192. seq. Oudin. tom. 2. p. 1218. seq.*

inter

Sec. XII.
ab an. MC.

* Exstant
ap. Matt.
Parif. Hist.
Ang. p. 138.

inter alia, afferuit Christum, *secundum quod est homo, non esse aique*; unde ex concilio Lateranensi anno 1179. habito ad Willielmum archiepiscopum Senonensem, litteras dedit Alexander * papa, ut convocatis provinciæ suæ episcopis in hanc Petri doctrinam diligenter inquireret, eamque penitus aboleri, & Christum sicut perfectum Deum, sic & perfectum hominem, ex anima & corpore conflentem, a magistris, scholaribus Parisiis in theologia studentibus edoceri curaret.

(a) SCRIPTA.

Sententiarum libri 4. quibus theologiæ summa ex patrum scriptis collecta, & in methodum scholasticam digesta traditur. Prodiierunt *Norimberg.* 1474. *Vener.* 1480. fol. & cum conclusionibus Hen. Gorichebientis *Basil.* 1492, 1498. fol. *Norimberg.* 1478, 1499, 1528. 8vo. *Basil.* 1513. *Parif.* 1564. 8vo. *Lozan.* 1576. 4to. *Parif.* 1577. 8vo. alibique fœpissime. In condendo hoc Sententiarum opere non leviter adjutum esse Lombardum Petri Abailardi Sententiarum libris, nobis auctor est Johannes Cornubiensis, ipse Lombardi discipulus. Addunt alii, Lombardum magistri cuiusdam Bandini, obscuri & pene ignoti theologi, scribia insigniter compilasse. Scripsit Bandinus *Sententiarum theologicarum libros 4.* qui cura Bened. Chelidonii prodiierunt *Vienne* 1519. Non ovum ovo similius, quam Bandiniano operi Lombardi sententiæ, nisi quod prolixior multo Lombardus sit. Uter alterum exscripserit, incertum, nec lis est facile dirimenda, etsi non desint, quæ Lombardum sua ex Bandino deprompsisse suadeant. Vide quæ hac de re diligenter collegit Cl. Jac. Thomafius de Plagio literario a Secl. 493. usque ad 502.

Glossæ, seu commentarii in Psalmos Davidis, Parif. 1541. fol. (c)

Collectanea in omnes D. Pauli epistolæ, ex Ambrosio, Hieronymo, Augustino, aliisque scriptoribus contexta, Parif. 1535. Prodiierunt omnia ejus opera *Norimberg.* 1478. *Basil.* 1486.

1141.
Vid. Arnulph.
Ep.
pallim. Ita.
ron. ad an.
1159-1160.
& alibi.

ARNULPHUS, ex archidiacono Sagiensi Luxoviensis in Normannia episcopus, ab anno 1141. Anno 1147. Ludovicum Gallie regem in Palæstinam exercitum ducentem comitatus est. Anno 1160. ab Alexandro pontifice legatus apostolicus per

Angliam creatus est. Anno 1163. in concilio Turonensi peroravit, & episcopos ad constanter propagandam libertatem ecclesiasticam contra Henrici II. Angliæ regis molimina multis hortatus est. Anno 1167. ab Henrico rege ad Thomam Becketum archiepiscopum Cantuariensem in Gallia exulantem missus est, ut diras, quas Becketus Angliæ intentavit, precibus averteret. Anno 1173. ab eodem ad Ludovicum Gallie regem pro pace ineunda legatus est. Anno 1177. seu, ut alii, 1180. Henrico regi ob tutatas Becketi partes suspectus, in cenobium S. Victoris prope Parisios secessit; ibique obiit anno 1182. die 31. Augusti. (d) *Scriptis conciones plures, epistolæ, & epigrammata, ab Odone Turnebo Hadriani filio primum edita Parif.* 1585. 8vo. & exinde in Biblioth. Patr. tom. 22. p. 1304. *Tractatum episcopi adversus Gaufridum Carnotensem episcopum de schismate inter Innocentium II. & Petrum Leonem antipapam, edidit Dacherius Spicileg. tom. 2. p. 336.* (e) Hunc scripsit nondum episcopus, dum in Italia hæreret, & Romanarum legum studio operam dedit, quemadmodum ipse in præfatione nos docet. 13. etiam Arnulphi nostri *epistolæ* edidit idem Dacherius ibid. p. 482. (f) *Sermones* ejus in annunciatione B. Mariæ, ut & 5. alias *epistolæ*, dedit idem in Appendice ad tom. 13. p. 246. (g) *Sermo ejus in synodo Turonensi*, qua Victor antipapa, illiusque fautores excommunicati fuerunt, anno 1163. habitus reperitur in Concil. tom. 10. p. 1411. *Epistolæ* ejusdem 3. ad Arnoldum abbatem Bonæ-vallis inter Arnoldi opera ad calcem Cypriani Oxon. 1682.

CÆLESTINUS II. antea Guido de Castello dictus, natione Tuscanus, ecclesiæ Romanæ presbyter Cardinalis titulo S. Marci. Anno 1140. ab Innocentio II. in Gallias legatus est, ubi ob patrociniū Arnoldo de Brixia hæretico concessum a S. Bernardo acriter reprehenditur. Anno 1143. pontifex Romanus electus est die 26. Septembr. Dominica proxima consecratus. Obiit anno 1144. die 9. Martii. Exstant *epistolæ* 3. Concil. tom. 10. p. 1031. (b)

LUCIUS II. Gerardus antea dictus, patria Bononiensis, Alberti filius, ab Honorio II. presbyter Cardinalis titulo S. Crucis in Hierusalem, & ecclesiæ Romanæ bibliothecarius, ab Innocentio II. cancellarius

(a) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 15. vol. 5. p. 777. seq. (c) *Fabr.* ubi supra memorat *Glossas in Jobum* MSS. in bibl. Savinianensi, & *Epistolæ* 2. ad Philippum Archiep. Rhemensem MSS. in Bibl. Paulina Lipsienfi. Sermonum de diversis Solemnitatibus meminit Henricus Gandavensis c. 31. (d) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccl. vol. 10. p. 151. Duo insignes MSS. codices opusculorum Arnulphi Lexov. habentur in Bibl. Bodleiana, etiam *Epistolæ, Epigrammata & Sermones* aliquot, ut notat *Ordin.* tom. 2. p. 1258. (e) Edit. nov. tom. 1. p. 152. (f) Edit. nov. tom. 1. p. 511. seq. (g) Edit. nov. tom. 3. p. 507. *Epistolam* ad Sugerium S. Dionysii Abbatem exhibuit *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 1. p. 418. (h) *Epistolam* ad Monachos Cluniac. edidit Dacher. tom. 6. p. 461. Edit. nov. tom. 3. p. 496. *Altius* ad Hugonem Archiep. Turonensem, *Martene* Anecdotor. tom. 3. p. 887.

E e 3

crea-

Sec. XII. creatus est. Anno 1127. atque iterum 1185. ab an. MC.

legationem in Germaniam obit. Anno 1132. Benevento urbi ab Innocentio II. præfectus, urbem contra bellicos Rogerii Siciliæ regis impetus strenue propugnavit. Anno 1144. die 10. Martii pontifex electus est, die 12. ordinatus. A Romanis civibus, qui pontificale jugum penitus excusserant, graviter divexatus, subsidariam opem a Conrado Imp. litteris humillime expetiit. Obiit anno 1145. die 13. Februarii. Exstant *epistole* 10. Concil. tom. 10. p. 1035. *aliæ* 2. apud Baluz. Miscell. tom. 2. p. 218. (a)

1144. THOMAS, abbas Mauringiacensis, claruit anno 1144. Exstat *epistola* ejus *unica* ad S. Bernardum apud Baluz. Miscell. tom. 4. p. 459.

1144. HIERONYMUS, patria, ut videtur, Italus, canonicus regularis ex Priore S. Fridiani Lucensis, Arctinorum episcopus factus est anno 1144. Frederici Ænobarbi causam strenue tutabatur. Scripsit *sermones dominicales* totius anni, quos Hubaldo Ostiensi episcopo, qui postea sub nomine Lucii III. papa factus est, dedicavit. Exstant hi sermones MSS. in bibliotheca Vaticana num. 1248. monente Ferd. Ughello Ital. Sac. tom. 1. p. 467.

1144. ANONYMUS *historia Dunelmensis* auctor, cœnobii Dunelmensis monachus, claruit anno 1144. Turgoti de ecclesia Dunelmensi, ejusque episcopis, *historiam* ab anno 1096. ad ann. 1144. perduxit. Hanc continuationem ex codice Cottoniano eruit H. Whartonus Angl. Sac. tom. 1. p. 705.

1144. AMEDEUS, gente Allobrox, in castro Costa non longe a Vienna illustri familia natus, cœnobii Cisterciensium Altecombenfis monachus, deinde abbas. Anno 1144. ecclesiæ Laufenfis episcopus datus est, & a Frederico Imp. imperii cancellarius renunciatus. Obiit anno 1158. Exstant *homilie* 8. de *Ludibis B. Mariæ* Deiparæ cura Richardi Gibboni editæ *Audouari* 1613. deinde ad calcem S. Leonis operum *Lugd.* 1633. fol. (b) ac denique in Biblioth. Patr. tom. 20. p. 1262.

1144. LAURENTIUS DE LEODIO, natione Belga, S. Laurentii apud Leodienfes O. B. monachus, deinde ad S. Vitonum apud Viridunenses a Rodolfo ejus monasterii Priore deductus, claruit anno 1144. Scripsit *historiam Viridunensem episcoporum*

ad sua usque tempora. Incipit a Theodorico 40. episcopo, ubi definit anonymus Bericarii continuator, claudit 14. Alberonis episcopi 46. anno, id est, anno 1144. Extulit hoc opus Dacherius Spicil. tom. 12. p. 274. (c) Continuat hanc historiam anonymus ejusdem S. Vitoni monachus ab Alberone, ubi desinit Laurentius, usque ad Willermum episcopum, sub quo vivebat. Hanc etiam eruit ediditque idem Dacherius ibid. p. 333. (d)

(e) OTHO, sive Otto; patria Austriacus, Leopoldi marchionis Austriæ, & Agnetis filius Henrici IV. Imp. filius, Conradi III. Imp. & Frederici Suevici Ducis frater uterinus, Leopoldi Bavarie, & Henrici Austrie Ducum frater germanus. Frederici Ænobarbi Imp. patruus. A Leopoldo patre collegio Neuburgi a se recens extructo præpositus est. Ipse vero deposita mox præfectura ad edificanda uberius litterarum elementa Lutetiam Parisiorum se contulit. Mox in ordinem Cisterciensem cooptatus in monasterio Burgundie Morimundensi primum monachum, dein abbatem egit. An. 1138. a Conrado Imp. fratre suo in Germaniam revocatus, episcopus Frisingensis in Bavaria creatus est, cancellarius insuper & scriniorum præfectus renunciatus. Claruit anno 1144. Anno 1147. Crucis signum induit, atque anno sequente Conrado exercitum in Palaestinam ducenti comitem se dedit. Post annum 1156. deposito munere episcopali in Morimundensi cœnobium iterum secessit; ibique obiit anno 1158. die 21. Septembr. Errat proinde Trithemius, qui illum anno 1260. clauuisse tradit. Scripsit *chronicon rerum ab initio Mundi usque ad ann. 1146. gestarum libris* 7. quibus octavum adnexuit *de fine Mundi, Antichristi persecutione, & Mortuorum resurrectione*, Octo hosce libros primus edidit Johannes Cuspinianus *Argentina* 1515. Prodierunt deinceps *Basil.* 1569. & quinquaginta amplius capitibus ex MS. codice auctores cura Christiani Ursilii inter historicos Germanos *Francfurt.* 1585. & 1670. tom. 1. p. 1. una cum continuatione ab Ottone de Blasio ad ann. 1210. deducta. Scripsit etiam Otto *libros* 2. *de gestis Frederici Barbarossæ Imp. nepotis sui*, ad calcem chronici excudi solitos. Scripsisse adhuc dicitur *historiam Austriacam*, penes Wolfgangum Lazium olim repertam, sed nondum in lucem protractam.

ROBERTUS PULLEYNUS, aliis 1144. Pullus, natione Anglus, omni litterarum

(a) *Epistolam* ad Henricum Fulgeriensem. &c. dedit Martene *Anecdotor.* tom. 1. p. 196. *Epistolæ* alias 3. ibid. tom. 3. p. 887. seq. *Bullam* ex Rymeri *Fœder.* exhibuit *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 423. (b) Post edit *Lugd.* 1531. editæ sunt *Parisi.* 1671. fol. alias editiones memorant *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 205. *Quint.* tom. 2. p. 1432. (c) Edit. nov. tom. 2. p. 241. seq. (d) Edit. nov. tom. 2. p. 217. (e) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 44. vol. 5. p. 551. seq. *Du Pin.* Hist. Ecclæ. vol. 10. p. 177.

WIL-

Sec. XII. ab an. MC.

1144. Vid. Car. de Vifch. de Script. Cisterciens. p. 455. Ip. ius Othon. Chron. paf. fim, & Ra. devic. in Continuat.

* DeScript. Ecclæ. c. 477.

Sarc. XII.
ab an. MC.

ficientia exultissimus, magnique non modo apud suos; sed & apud externos nominis; nec defuncti qui ecclesie Roffensis archidiaconum fuisse volunt, id quod tum ex ecclesie Roffensis Cartulario, tum ex Bernardi epitola infra laudanda certo colligit Rich. Tildileus * ipse Roffensis archidiaconus. Flagrante in Anglia civili bello ut strepitus militares Mutis inimicis fugeret in Galliam se contulit, & in academia Parisiensi bonarum litterarum studio diu gnauiter incubuit; hac occasione in S. Bernardi amicitiam deuenit, * qui niris laudibus hominem effert, utque diutius Parisiis moraretur. datis ad Aelcinum episcopum Roffensis

* Animad.
in Præfat.
Seld. de
Decim.
prope fin.
Anglice.

*Epist. 205,
p. 1568.

*MS in bi-
blioth.
Bodl. fol.
275. vid.
Antiquit.
Oxon l. 1.
P. 49.

* Nomen.
clat. Card.
p. 15.

*DePræful.
Angl. part.
2, p. 162.

pertum. Scriptis *fententiarum de Tyri-*
tate libris 8. Exiit codex MS. eodem
quo vixit auctor faculo, id est, ante annos
450. scriptus in bibliotheca S. Germani in
suburbio Parisiens, ex quo plura protulit
Johan. Morinus de Sacrament. Penitent.
lib. 1. cap. 18. n. 5, 6, 7, 8, 9, 10. Existit
etiam in privata Gualteri Copi Angli bi-
bliotheca nos docet Jamefus nostras Ecu-
plio. part. 2. p. 52. tandem integrum opus
una cum Petro Pictaviensis edidit Hugo Ma-
chout Benedictinus Parisi. 1655. *Sermones*
ejus de *communione Sanctorum* exitare MS. in
codice Puteano, testatur Phil. Labbeus in
Nov. Biblioth. MS. p. 28. exstant MSS. in
bibliotheca Lambethana viginti circiter *ser-*
mones, hoc titulo, *sermones Roberti Pulliani*
cancellarii Romae, codex vetustissimus est, nec
dum post auctoris ætatem scriptus videtur.
Alia a Balzo, Pitæo, & Rupepoltæ recent-
fer, quorum nudos titulos hic transcribere
jam non vacat.

(b) EUGENIUS III. *Bernardus* antea dictus, patria Pifanus, abbas monasterii S. Anaitalii trium Fontium ordinis Cisterciensis, S. Bernardi Clarae-vallensis discipulus, pontifex Romanus electus est anno 1145, die 14. Februarii, in monasterio Farfensi die 18. ordinatus. Electus enim a Romanis civibus imperium pontificale exofus (quos *Arnaldijus* vocarunt) statim urbe ejectus fuerat. Exeunte ita urbem obtinuit, & Jordanem Romanorum patricium excommunicavit. Mox tamen iterum ab Arnalditis fugatus, in Galliam se recepit. Anno 1148. celebrato Rhemis concilio Eo- nem Hæreticum quendam delirum, & Gilberti Porretani errores damnavit. Eodem anno Stephanum Anglie regem anathemate percussit; quod Theobaldum Cantuarie archiepiscopum ad concilium Rhemense inoffsu fuo profectum exagitarat. Anno 1152, inita cum Romanis concordia in urbem reversus est. Obijt Tibure anno 1153, die 8. Julii. Extant *Epistolæ* 83. Concil. tom. 10. p. 1046. *aliæ* 5. *ibid.* p. 1846. *epistola inania* apud Baluz. *Miscellan.* tom. 2. p. 222. (c)

(d) GILBERTUS PORRETA-
NUS, gente Aquitanus, domo Pictaviensis,
claruit anno 1145. Primo scholæ Parisiensis
rector, & canonicus Pictaviensis, deinde ab
anno 1141. urbis patriæ Pictavorum epis-
copus, philosophus quidem, & theologus

(a) Idem notant *Oulin*, tom. 2, p. 1121, *Du Piss*, Hist. Eccles. vol. 10, p. 199, quos videt. (b) Conf. *Du Piss*, Hist. Eccles. vol. 10, p. 19, 40, *Fabr*, Bibl. Aegy. et Infimul. Latini t. 1, vol. 2, p. 174. (c) *Epiphanius* de Anag. c. 26, item Baluz. Miscell. tom. 1, p. 160. *Bulla* confirmans privilegia Alani, 4. Wolfenbut. habetur *Mss* apud c. 1. canonice in bibl. Cotton. *bus Anglo* c. 2, n. 45. *Epiphanius*, *Umelm*, c. 8, ibid. sub *Orthoxe* c. 1, n. 14. *Epiphanius* ad Stephanum R. Anglie ibid. n. 21. Hanc *Epif*, cum *Ala* ad Matildam Reginam exhibuit *Wid. kins* Conf. Brit. tom. 1, p. 424. *Epiphanius* s. nec non *Bullam* unicam *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 1, p. 401-417. tom. 3, p. 891. *Epiphanius* etiam is. idem *Martene* in Nov. Collect. Vet. Scriptor. tom. 2, p. 627, seq. (d) Conf. *Du Piss*, Hist. Eccles. vol. 10, p. 112.

Summary :

Sæc. XII.
ab an. MC.
* De Gestis
Freder. I. I.

lummus; confuetus vero, teste Ottone Frisingensi, * ex ingenii subtilis magnitudine ac rationum acumine multa prater communem hominum morem dicere. Hinc in conventu quodam clericorum fux dioceseos cum fermoni, queni habuit, quadam de Trinitate dogmata minus fana immiseret; a duobus archidiaconis suis, Arnoldo, & Calone, tanquam contra Catholicæ ecclesiæ doctrinam sentiens, interposita appellatione, Romam delatus est. Eugenio vero pontifice hoc ipso tempore in Gallias adveniente fynodus Parisiensis fuit celebrata: in qua præfidente Eugenio papa Gilbertus hærefeo accusatus, cauta atque orthodoxa dictorum suorum interpretatione censuram evasit. Anno sequenti in concilio Rhemenfi eadem iterum agitata est causa. Rejcta Gilberti dogmata: ipse intactus mansit. Obiit anno 1154. Prid. Non. Septemb. Exstat *epijola* ad *Mathæum abbatem S. Florentii* apud Dacherium in appendice ad opera Guiberti p. 564. (a) Alia autem scripsit Gilbertus, viz. *glossam super Psalterium*, quæ MS. extat Oxoniæ in bibliotheca Baliolesni cod. 35. (b) In fine libri hæc nota apponitur. *Explicis glossatoris Magistri Porretani super Psalterium; quoniam ipse recitavit coram suo Magistro Aulseho in terra Emerderou. Commentariorum* adhuc brevis in *epistola* D. Pauli, atque *opus de Trinitate*, quæ in bibliothecis Gallicis MSS. extitare prodiit Oudinus Supplem. p. 421.

1148. GAUFREDUS, monachus Clara-valensis Ord. Cisterc. claruit anno 1148. quo concilio Rhemensis interfuit. Pōt multa annorum curricula a Cardinale Albanensi rogatus, scripsit ad eum *epistolam de rebus in concilio Rhemensis de causa Gilberti Porretani actis*; quæ habetur inter Acta concilii Rhemensis Concil. tom. 10. p. 1121. (c)
1148. JOHANNES BURGUNDIO, civis Pifanus, de quo plura nos supra in appendice ad Chrylſostomum. Claruit anno 1148. Anno 1180. concilio Romano interfuit. Obiit anno 1194. Præter ea, quæ

dicto loco commemoravimus scripta; anno 1150. e Graeco in Latinum fermemonem convertit *Johannis Damaſceni opus de Fide orthodoxa*. Exstat ea versio in bibliotheca S. Benedicti Cantab. cod. 135. & Martonensi Oxon. cod. 109. & Lambeth. (d) Latine etiam tranſtulit *Gregorii Eneſii*, seu potius *Neneſii de philosophia ſive de homine libros 8.* tam inaeleganter vero, judice Beato Rhenano, ut versio illa ſegi poſſit, intelligi nequeat. Ea tamen a Johanne canonico Norimbergensi, & B. Rhenano incondita, qua fordebat, barbarie repurgata prodit *Argentorati 1512.* & alibi ſepius.

- (c) ANSELMUS, Havelbergensis 1149.
in marchionatu Brandeburgensi episcopus,
clauit circa annum 1149. Lotharii II. impera-
toris legatus fuit apocrifarius erat ad Græco-
rum Imp. milibus, & Constantinopoli de pri-
mariis inter Græcos & Latinos controver-
sijs aduersus Græcorum sapientiores, non
semel publice disputauit. Domum redux,
quæ ultra citroque disputata fuerant in com-
pendium redegit. Hinc ejus *dialogorum ad-
uersus Græcos libri* 3. satis prolixi, quos in
lucem edidit Lucas Dacherius Spicil. tom.
13. p. 88. (f)

- (g) GILBERTUS FOLIOETH, natiōne Anglus, ex abbate Licetfrensi, ab anno 1149. episcopus Herefordiensis, deinde ab anno 1161. Londinensis. Anno 1162 mortuo Theobaldo archiepiscopo Cantuariensi, ipse sedem metropolitānam ambiuit; cumque praelato si Becketo voto excideret, canonicam obedientiam Becketo iuramento spondere renuit: quin & (si Johanni Sarisburiensi * in Becketi causam nimis profunde fides sit habenda) primum Anglie fedi Londonensi arripere tentavit, archiepiscopi Londini olim positi dignitatem sibi jure hereditario competere causatus. Velitationem istam gravius postea excepit pugna: cum biennio post Becketus totum clerum Anglicanum ab imperio regio eximere annisus est, Gilbertus vero regis partibus fumina fide & constantia adhaesit. Exeunte igitur anno ab Henrico

Spec. XII.
ab an. MC.

* Epist. inter Becketi Epist. 10. l. 3 p. 12. in his Epistolis multo plura de Gilberto nostro habentur.

(c) Ex MS. Grandmontensis in *subit Editio, Martene Anecdotes*, tom. 1, p. 427. (d) Etiam MSS. 2, vol. in Bibl. Selincutina, et in Bibl. Gallica, ut refert *Quintin*, tom. 2, p. 1286. Commentarius in Boëtium de *Sum. Trinitate* habetur in edit. operum *Beoti Regii* 1570. Exstat item MS. una cum Commentario in Liber *Boeti de hebdomadibus*, et in librum *Eufudem de 2. uariis 15. uia persona Chrijfi* in Bibl. S. Victoris Parisiens. *Liber de sex principibus* habetur in Latinis editionibus Aristotelis op. ut nos docet item *Quintin*, loc. citat. (e) Epitola de morte S. Bernardi habetur ap. Baluz. Miscell. tom. 3. c. 451. Gaudredi etiam S. Bernardi cum libro de *eius miraculis et sermone* in *Eufulem* uulgo editum Mabillon. edit. nov. Bernardi tom. 6. p. 1110. 1126. *Eufudem* Gaudredi *Epistol.* ad Albium de *condemnatione Gilberti Porretani*, nec non alios tractatus ibid. p. 1116. 1142. 1156. De ceteris *Gaudredi* scriptis vid. *Quintin*, tom. 2. p. 1494. *Fabr.* Bibl. med. et infim. Latinis. vol. 3. p. 20. seq. (d) Item in Bibl. Sorbonica, ut prodiit *Quintin*, tom. 2. p. 1297, qui refert quatuor alios Damasceni *pneumatica* a Jo. Burgundione Lat. verba haberi in Bibl. Merton. Oxon. Burgundio Lat. etiam transtulit *Houart* 91. Johan. Chyroloni in *Mathematicis*; exstant MS. in Bibl. S. Crucis *Florentia*, ut notat *Mabillon* Musci Italic. p. 164. Item *Hom.* in *Mathematicis* et in *Johannes* Lat. verba habentur MS. in Bibl. S. Bernardi. Chyroloni. Conf. *Quintin*, vol. 3. ubi *Fabr.* Meminit *Fabr.* in Bibl. S. Victoris Parisiens. *Epistol.* ad Albium. *Epistol.* ad Burgundionem; et Burgundio ipse magnam partem *Gereonis* a se jam translata fecit. Conf. *Reverend.* de *Mante* in Append. ad *Sigeberti* Chron. ad an. 1181. inter Germanie Histor. Scriptores a Jo. *Pijfforio* editos tom. 1. p. 615. (e) Conf. *Quintin*, tom. 2. p. 1428. (f) Edit. nov. tom. 1. p. 161. *Liber de ordine* *Contra. Regular.* habetur in Theaur. A. anecdot. *Rever. Beati* tom. 4. p. 2. ut notat *Fabr.* Bibl. med. et infim. Latinis. vol. 1. p. 304. qui refert *Anselmum* *Viti* aliquot *Sedula* et *Epistulas* plures ab *Eufysigmo* p. 97. commemorari. (g) Conf. *Quintin*, tom. 2. p. 1480.

Sec. XII.
ab an. MC.

rege Romam legatus, Becketum coram Alexandro pontifice feditionis reum egit, regis sui causam strenue tutatus. Domum reversus ecclesie Cantuariensis redditibus colligendis & dispensandis præfectus est. Quo nomine a Becketo statim excommunicatus ad papam appellavit. Confirmata vero a pontifice censura, neutrius fulmen curæ habuit; & convocata Londini synodo utriusque sententiam irritam esse declaravit. Ante annum vero 1170. præfinito juramento a legatis pontificiis anathemate absolutus est; cui mox iterum a Becketo innodatur, quod Henrici regis junioris coronationi ab archiepiscopo Eboracensi factæ interfuisset. Ab eodem aliquanto post in Angliam adveniente Henrici regis precibus absolutus; cum consilii demum de nece Becketo inferenda cum rege initi fallo inlimularetur, post Becketi mortem anathema pontificium iterum expertus. Ante obitum tamen absolutus diem clausit anno 1187. 18. Februarii. Adjiciam solummodo elogium, quod ei reddit abbas Rameliensis epistola ad Alexandrum papam eo ipso tempore, quo maxime fervebant in Anglia lites, conscripta, *Venerabilis pater noster Gilebertus Londoniensis episcopus, vir meritis & nomine conspicuus inter electas terre nostre personas quodam prærogativa virtutum insigniter clucescit. Quippe qui seculari litteratura & lege divina ad ingenium inhiitans, singulos fere tam religionis, quam ecclesiastici ordinis & dignitatis gradus attingisse & transcendisse dignoscitur. Pastoralisque curam regimini fideliter prudenterque dispensans, digna satis promotione de monasterio transiit ad cathedram, primo Herefordensem, dein Londoniensem, utramque vita pariter & doctrina illustrans & honorans. Scripsit commentarium in Cantica Canticorum, qui cura Patricii Junii prodit Londini 1638. 4to. Habentur ejusdem epistola 7. inter epistolas Thomæ Becketi a Christiano Lupo editas Bruxellii 1682. (a)*

1150.

(b) HENRICUS HUNTINDONIENSIS, gente Anglus, Nicolai, prefbyteri conjugati, filius, Albini Andegavii canonici Lincolnienfis discipulus, ipse etiam canonicus Lincolnienfis; ac demum ab Alexandro episcopo Lincolnienfi, quem Ro-

mam usque comitatus fuerat, archidiaconus Huntindoniensis factus. Claruit an. 1150. Quousque vitam protraxerit, non liquet. Scriptit ad Alexandrum Lincolniensem *historiam Anglorum ab ipsi gentis primordiis usque ad Stephani regis mortem*, ann. 1154. (c) quam libris non 8. ut quidam, nec 10. ut alii, sed 12. absolvit. Octo libri priores, qui regum Anglorum *historiam* usque ad annum 1154. complectuntur, a nobilissimo Savilio Lound. 1596. fol. editi sunt, reclusi *Fraucof. 1601.* Quatuor posteriores in duobus bibliothecæ Lambethanæ codicibus MSS. asservantur. Nempe nonus agit de *sancti Anglie eorumque miraculis*; (d) decimus de *summitatibus rerum*; undecimus *satyras & epigrammata*; duodecimus *hymnos sacros & carmina* diversi generis complectitur. In libro decimo post præfationem de *sue Mundi*, sequitur *epistola* (e) ad Henricum regem de ferie regum & imperatorum Judæorum, Assyriorum, &c. ad sua usque tempora; alia ad Warinum Britonem de *origine regum Britannorum*, a Bruto ad Cadwalladrum; (f) *tertia* ad Walterum de *contemptu Mundi*, live de episcopis & viris illustribus sui temporis, ann. 1145. scripta, quam ex codicibus MSS. exhibuit H. Whartonus Angl. Sacr. tom. 2. p. 694. etiam illam Spicilegio suo antea inferuerat L. Dacherius tom. 8. p. 178. (g) Et certe, ut recte Whartonus notat, ex unico hoc hiltoriarum opere Balcus & Pitheus pluriusquam viginti quatuor diversorum librorum titulos nobis præbuerunt.

(h) JOHANNES, ex monacho in Oxia insula, patriarcha Antiochenus, claruit, judice Cotelerio, circa annum 1150. Exiit Gr. Lat. oratio in *donatione Monasteriorum laici facta*, a Cotelerio edita Monument. Eccles. Gr. tom. 1. p. 159.

CONSTANTINUS MANASSES, natione Græcus, nec plura de eo constant. Claruit anno 1150. Scriptit *versibus* politicis ad Irenæum Manuëlis Comneni Imp. fratrem, *Andronici uxorem, Zvezju isopachon*, live *Compendium historiarum* ab initio mundi ad initia Alexii Comneni Imp. annum Christi 1081. Prodiit chronicon, seu compendium istud Latine ex Leunclavii versione

(a) *Tractatum de sacramentis Vet. Testamenti* se vidisse prodit *Leland.* de Scriptorib. c. 185. (b) *Conf. Oudin.* tom. 2. p. 1410. (c) Habetur MS. ab adventu Saxonum ad mortem Henrici II. cum ejusdem *Computatione temporum* a tempore Phaleg. in Bibl. Cott. sub *Vespasiano* A. 18. n. 1. Item cum *Epistola* ad Henricum Reg. de *regibus Helorum*, ibid. sub *Orboute* D. 7. n. 11, 12. (d) Ad verbum fere ex *Beda* *historia* translatus est, præterquam quod in fine adjiciat aliquot recentiorum Sanctorum *Vitar.* ut notat *Leland.* Collect. tom. 2. p. 104. (e) *Has tres epistolas* a Caveo memoratas, in libro 8. contineri notat *Jo. Lelandus* Collect. tom. 2. p. 101. qui etiam memorat ejusdem *Henrici* *Carmen de Herbarum virtute*, Collect. tom. 3. p. 29. Etiam Volumen de *lege Domini* ad Monachos Burgenses, p. 47. (f) In Bibl. publ. Cantabr. asservatur. Dacherius editit ad calcem *Gra. brev. de Novigento* Hist. p. 716. seq. ut not docet *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinæ, vol. 3. p. 651. (g) Edit. nov. tom. 3. p. 101. Exemplar perverius sed mancum, exiit in Bibl. Coll. Univ. Oxon. not docet *Heurinus* p. 11. seq. ad Aluredi Beverlacenſis Annales. Habetur item instituta *lucago mundi* in Bibl. Cott. sub *Vespasiano* E. 10. n. 8. sub *Domitiano* A. 8. n. 17. sub *Cleopatra* B. 4. n. 1. Ad finem apponitur breve *Chronicon* a creatione mundi ad Henricum Imp. Conf. etiam *Oudin.* tom. 2. p. 1430. (h) *Conf. Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 187. *Oudin.* tom. 2. p. 842.

Sæc. XII. *Basil.* 1573. 8vo. Gr. Lat. cum notis Johan. Meursii *Lugd. Bat.* 1616. cum Leunclavii, Meursii, Allatii, & Fabri notis Gr. Lat. *Paris.* 1655. fol. (a)

1150. (b) CONSTANTINUS HARME-
NOPULUS, Sebalus, nomophylax, &
judeus Theſſalonicenſis, claruit circa annum
1150. Et ita quidem tradunt ſcriptores
pene omnes, verum ne quid diſſimulem,
Philotheus patriarcha CP. in ſcholio quod
Harmenopuli Epitome canonum appoſuit,
ipſum ad Johannis Palæologi Imp. tempora,
& ad annum Chriſti 1345. diſerte re-
fert. Vide quæ hac de re notavit Cl. Lam-
becius Comment. lib. 6. p. 39, 40. Et ante
Lambecium Seldenus nolter de Synedriis
lib. 1. cap. 10. p. 393. Interim cum com-
muni ſere ſcriptorum ſuffragio ad præſens
ſæculum referatur, cum hoc loco relin-
quimus. Et certe duo ſunt quæ pro con-
firmanda vulgari ſententia notari velim.
1. Ipſummet Conſtantinum* affirmare Bog-
omilorum hæreſin à πρὸ πολλῶν τῶν κατ' ἡμᾶς
γυναικ., non multo ante noſtram ætatem exor-
tam eſſe. Quod optime anno 1150. con-
venit. Exorta enim eſt Bogomilorum hæ-
reſis tempore Alexii Comneni, qui imperare
cepit anno 1080. 2. Conſtantinum noſtrum
principum novellas non ultra initium imperii
Manuelis Comneni, qui regnum ſuum auſpi-
catus eſt anno 1143. allegare. Et credi vi-
potelt ipſum hoc ſæculo deſiſſe, ſi poſt duo
decem ſæcula vixiſſet. Sed litenu dirimant
eruditi.

SCRIPTA.

Πρόχειρον νόμος, ſive promptuarium Juris Ci-
viliſ. Prodiit Græce *Paris.* 1540. 4to. Lat.
Lugd. 1556. Gr. Lat. cum notis Johannis Mer-
ceri & Dionyſii Gothofredi *Geneve* 1587.
4to (c)

Epitome divinarum ſacrorumque Emonum
ſcholiſ paſſim illuſtrata. Agit de *episcopis*,
presbyteris, *diaconis*, &c. de *monachis* & *mo-
nasteriis*, de *laicis*, denique de *mulieribus*. In-
tegrum opus ſex abſolvitur ſectionibus, qua-
vis ſectione plures ſub ſe titulos habente;
ut ratione magis compendiaria & dilucidio-
re, quod quaeritur, inveniri poſſit: uti in ſi-
ne præſationis ipſe nos docet. Exſtat Gr.
Lat. a Leunclavio edita in *Jure Gr. Rom.*
tom. 1. p. 1.

Liber de Sectis hereticis, cui ſubjicitur
conſeſſio de opinionibus Hæreticorum, & de
ſide Orthodoxa. Habetur Gr. Lat. *ibid.* pag.

(a) De MSS. Conf. *Oulius*, tom. 2. p. 1184. (b) Ad medium ſæculi decimi quarti referunt. *Oulius*, tom. 3. p. 924. & *Fabr.* *Bibl. Gr.* l. 5. c. 42. §. 6. vol. 10. p. 274. (c) Prochiri *Præſationem* Gr. Lat. exhibuit *Fabr.* *Bibl. Gr.* vol. 12. p. 429. & notat p. 469. opusculum exſtare in *Bibl. Vaticana* 848. - 851. & *Palat.* 256. 169. Locum ex Prothodoro *Epitome Juris Civitatum* de 7. *Synod. Univerſ.* exhibetur *ibid.* vol. 11. p. 175. (d) Item in *Bibl. Bodlej.* Cod. Baroc. 68. & 159. ut narrat *Fabr.* *Bibl. Gr.* vol. 7. p. 45. *Donationem* Conſtantini M. ſilveſtro Papæ factam ab *Harunotapulo* Gr. verſam Gr. & Lat. exhibuit *Jul. Caſ.* *Bulenger* lib. 2. de *imperio Romano* c. 6. p. 318. & *Bulenger* *Fabr.* *Bibl. Gr.* vol. 6. p. 5. Exſtat etiam MS. in *Bibl. Reg. Paris.* in *Bibl. Caſar.* & *Bodl.* ut *ibid.* notatur. (e) Conf. *Fabr.* *Bibl. Gr.* l. 5. c. 6. §. 10. vol. 6. p. 799. *Oulius*, tom. 2. p. 973. ſeq.

lib.

547. in *Auctuario Ducæano* tom. 1. p. 533. Sæc. XII. & cum Theorini legatione *Basil.* 1578. aban. MG. 8vo.

Præter ſcripta ſupra recenſita alia nunc da-
turi ſumus. *Expoſitio Fidei orthodoxæ.* Incipit,
Πνεῦμα διὰ τὸν οὐρανὸν χριſτιανὸν, αἷς αἰσῶναι ἡ οἰ-
κουμενικαὶ Σύνοδοι ἐπικυρωσάν &c. Exiit Græ-
ce Latine cum Theorini legatione, aliſque a
Leunclavio editis *Basil.* 1578. p. 577. & in
Jure Gr. Rom. tom. 1. p. 552. *Auctuarii Ducæ-
ani* tom. 1. p. 538. Sed ut verum fatear,
hæc expoſitio nihil aliud eſt quam epilogus
libri de *heresiſm*, ſeu de ſectis, cui ſubnecti ſol-
let *narrationcula* de tribus tomis ſynodicis ſub
Impp. Conſtantino Porphyrogeneto, Ma-
nuële Commeno, & Michæle Palæologo com-
poſitis, in quibus anathemæ percutiuntur,
quicunque contra imperatores ſeditionem
excitant, & per vim aut inſidias imperium in-
vadere nituntur, ut & eorundem adjuutores &
conſcii. Incipit hiſ verbis, Τοῖς μέλλουσι ἐπι-
θεῶσαι, &c. Exiit Græce MS. *biblioth. Vin-
dob.* inter libros *Jurid. cod.* 10. num. 3. fol.
184. p. 2. *Catalogus officiorum* aule imperato-
rie Conſtantinopolitane. Cuius principium,
Τὰ ἐφ' ἧμα τὰ παλαιὰ. Α. Διοπόντης. Β. Σε-
βαστακράτης &c. *ibid.* num. 7. fol. 218. p. 2.
Hiſ addi potelt ejus *lexicon παλαιῶν* alpha-
beticum, cum in eo vocabula eccleſiaſtica ex-
plicantur. Incipit hiſ verbis, Ἀρχὴ τῶ ἀλφά-
βητου, Φιλῶ, &c. Exiit MS. *biblioth. Vin-
dob.* inter libros *Philophor.* ex ordine Lam-
bec. 21. num. 3. fol. 177. (d)

(e) THEODORUS, cognomento Pro-
choprodromus, qui aſſumpto habitu mona-
chico *Hilarionem* ſe vocavit, claruit ſub im-
perio Manuelis Comneni circa ann. 1150.
Scriptiſ verſibus politicis & barbaris libros 2.
utroque Manueli Commeno dedicati. In
priori paupertatem ſuam egregie depingit
& deplorat; in poſteriore in Hegumenum,
ſive abbatem ſuum acrius invehit. Exiit
utrunque opus Græce MS. in *Cod. regio
Parisienſi* 1334. Unde frequentius laudat,
& quavis ſere gloſſarii ſui Græci pagina
quædam deſcrit Car. du Freſnius; qui &
in appendice voc. *κυβερνήτης* Theodori no-
ſtri enecenim MS. Johannis Comneni im-
cit; alibique Prochoprodromum noſtrum,
ſed levi ratione ductus, eundem cum Theo-
doro Prodromo, non incelebri huius ſæculi
poëta, facere videtur. De Theodoro Pro-
dromo, ejusque ſcriptis diximus ſupra ad
annum 1110. Theodorum Prochoprodromum
laudat Gregorius Corinthi epicoſopus

1150.

Sæc. XII. lib. de Construct. Orat. teste L. Allatio
ab an. MC. Diatr. de Georgijs p. 309. Illud etiam mo-
nere liceat, Polleivinum in Append. p. 96.
in catalogo librorum MSS. Græc. in biblio-
theca Fontis Bellaquei prope Parif. hæc ha-
bere; *Theodori Prodrovici opera theologica, ut,
de festo Domini; Quod nos sumus causa pec-
cati, non natura; De esu carnis; De vita
ternitino. Viderint qui libros ipsos inspicere
possunt.*

1150. (4) ISAAC, Magnæ Armeniæ catholicus,
claruit (si rem acu tetigit Combefis, qui
tamen dubia admodum nititur conjectura)
circa annum 1150. Exstant orationes inve-
ditæ 2. *adværsus Armenos, idem cum Entychete,
Dioscuro, &c. sapienter;* Græc. Lat. a Com-
befsio cum notis editæ Auctuar. Nov. tom.
2. p. 317. (b)

1150. ADALGISUS, natione, ut videtur,
Gallus, cœnobii S. Theodorici Montis O R
apud Rhemos monachus, claruit sæculo 12.
circa annum 1150. Scripsit *de miraculis S.
Theodorici abbatis Rhemenfis*, iussu patrum
ejusdem cœnobii, quibus & opus suum de-
dicavit. Exstat hic libellus ex ejusdem cœ-
nobii Cod. MS. descriptus, apud Mabillonium
Sæc. Bened. 1. p. 622. qui tamen miracula
non nulla, utpote minus utilia, se prætermis-
se ingenue fatetur.

1150. AUCTOR anonymus *vita S. Virgilii*, S.
Eberhardi Saltzburgenfis episcopi discipulus,
claruit circa annum 1150. Scripsit *vitam S.
Virgilii Saltzburgenfis in Boiaria episcopi*, denati
anno 780. quam edidit Canisius Antiq. Lect.
tom. 2. p. 153. iterumque recensuit tom. 6.
p. 163. (c) & ex eo Johan. Mabillon. Sæc. Be-
ned. 3. part. 2. p. 309.

1150. (4) AILREDUS, sive *Ealredus*, sive *Æl-
redus*, Anglus, an Scotus? Anglus, opinor,
ortu, educatione Scotus, utpote una cum
Henrico Davidis regis Scotorum filio ab ipsa
pæne pueritia bonis literis moribusque innu-
tritrus. Ad justam ætatem cum pervenisset,
oblatum sibi episcopatum recusavit; & in
Angliam reversus, in monasterio Rievallensi,
vulgo *Reverby* dicto, in agro Lincolnienfi, &

provincia Cantuariensi inter monachos Ci-
stercienses nomen dedit. Tandem solo virtu-
tis nomine, inquit Lelandus, secundus ejus-
dem cœnobii abbas constituitur. Claruit an-
no 1150. Obiit anno 1166.

SCRIPTA.

*Historia de vita & miraculis S. Edwardi regis
& confessoris*, exstat inter 10. Scriptores An-
glicos a Twifdeno editos Lond. 1652. p. 369. (e)
Habetur MS. etiam ab eo conscripta *vita S.
Edwardi regis* carmine elegiaco ad Laurentium
abbatem Westmonasteriensem in Colleg.
Gonvil. & Caii Cantab. 4to.

Genealogia regum Anglorum, in Collectione
Twifdeniana ubi supra p. 347. (f)
De bello Standardi tempore Stephani regis
anno 1138. ibid. p. 337.

Historia de sanctimoniali de Wharbbum, ibid.
p. 415.

Sermones de Tempore, & de Sæculis (g)
In hanc prophetam sermones 31.

Speculum Charitatis libris 3. cum compendio
ejusdem

Tractatus de pueris Jesu duodecenni, in illud
Luc. 2. *Cum factum esset Jesus &c.* in cuiusdam
discipuli sui gratiam conscriptus. Editus est
a Davide Camerario lib. 3. de Scotorum for-
titudine cap. 41. Parif. 1631.
De spirituali Amicitia libri 3.

Opuscula ista a sermonibus de Tempore in-
clusive enumerata prodierunt cura Richardi
Gibboni *Jesuitæ Duaci* 1631. exinde in Bi-
bliotheca Cisterciensi tom. 5. p. 16. & in Bi-
bliotheca Patr. tom. 23. p. 1.

Regula ad inclusas seu moniales. Augusti-
no perperam ascripta inter opera ejus habe-
ri solet; sub Ælredi vero nomine habetur in
collectione Regularum Holtieniana part. 3.
p. 109.

*Tractatus de Dominica infra octavas Epipha-
niæ, & sermones* 11. de *omnibus Esais*, inter S.
Bernardi opera latere solebant.

Alia quæ aut non exstant, aut nondum
edita sunt, a Baleo & Pitico memoran-
tur. (h)

ANONYMUS libri *de S. Marculfo* auctor
claruit sæculo 12. forsan circa an. 1150.
Scripsit *libellum de miraculis B. Marculfi* ab-

(a) Conf. *Du Pin* Hist. Eccles. vol. 10. p. 185. (b) Et Lat. ex Gr. Combefii versione, tom. 20. Bibl. Pa-
trum Lugdun. teste *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 10. p. 173. (c) Edit. nov. tom. 1. p. 195. (d) Conf. *Ordin.* tom. 2. p.
1487. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. vol. 1. p. 38. *Du Pin* Hist. Eccles. vol. 10. p. 173. (e) Item ap.
Coppergiarum & Surium, ut notat *Nicholson.* Bibl. Angl. p. 49. *Asservatur* MS. in Bibl. Cotton. sub *Orbone* A. 6.
n. 4. sub *Vitelio* C. 12. n. 7. F. 3. n. 1. (f) Habetur cum *Historia de vita & morte Davidis* Reg. Scotiæ, præ-
missa ejusdem Davidis funebri oratione, in Bibl. Cotton. sub *Jeslo* A. 11. n. 1. sub *Vitelio* F. 9. n. 4. & sub *Cleopatra*
B. 1. n. 1. Prefatio Lamentationis pro morte R. Davidis, cum *Lamentatione* ipsa ab Ælredo scripta, exstat
in Joh. de Fordun Scoti chronico l. 5. c. 17. seq. (g) *Sermones* Ælredi exstant in Bibl. Clare Vallis, ut notat
Ordin. loc. citat. (h) *Vita S. Ninniani* de Anglico in Lat. versa exstat in Bibl. Cott. sub *Vitelio*. *Epistola* ad Henricum
II. Regem de *Genealogia ipsius* sub *Orbone* D. 7. n. 8. Liber de 12. *abyssinibus* Claudibradam sub *Cleopatra*
B. 6. n. 6. Tractatum de *vinculo Periclitanti* exstare in Bibl. Bodleian. nos docet Tho. Hearne ad *Leland*. Collect.
tom. 5. c. 287. De ceteris Ælredi operibus MSS. Conf. *Ordin.* ubi supra. *Vitæ* S. *Margarethæ* Reg. Scotiæ,
sed decuratam habet Surius 10. Jun. Integriorem Act. Sanctorum ad eandem diem. *Historiam de vita & revela-
tionibus S. Brigidæ* memorat *Nicholson* Bibl. Hist. Scot. p. 82. *Humilitas* aliquot & *Epistolas* habet *Leland*. Col-
lect. tom. 1. p. 38. 88. 158. seq.

Sæc. XII. *batis Nautensis & Confessoris*, in variis corporis ejus delationibus factis. Hunc, præmissio de S. Marculfo sermone, (an ejusdem auctoris haud fatiscertum) edidit Joh. Mabillon. Sæc. Benedict. 4. part. 2. p. §14.

1150. ROBERTUS, primum monachus, deinde, ut videtur, abbas Walciorensis, claruit circa ann. 1150. Scripsit *vitam S. Foramanni episcopi & abbatis Walciorensis*, eamque Wiboldo abbati Stapulensi dicavit. Extulerunt illam Bollandiani in mense Aprilis, & Joh. Mabillon. Sæc. Benedict. 5. p. 586.

1150. STEPHANUS, gente forsan Hispanus, cœnobii Cella Novæ in Gallæcia monachus, claruit circa annum 1150. *Vitam & miracula S. Rudolfi Dunienfis episcopi*, circa annum 977. defuncti, duobus libris descripsit. Ediderunt Bollandiani Mart. 1. & exinde Mabillonius Sæc. Benedict. 5. p. 522. ubi in observatione prævia, variantes eruditorum de horum librorum auctore sententias videre est. Scripsit etiam *S. Rudolfi vitam* Ordonius, ejusdem monasterii post Stephanum Prior, unde in Cod. MSS. tres libri habentur, quorum tertius Ordonii esse putatur. Vide quæ hac de re notant Bollandiani in Comment. prævio ad hanc vitam, & Nic. Antonius Biblioth. Vet. Hisp. lib. 7. c. 6. p. 18. (a)

1150. (b) RICHARDUS, natione Scotus, canonicus Regularis S. Victoris prope muros Parisienses, ac demum Prior, S. Bernardi, & Hugonis Victorini familiaris. Claruit anno 1150. Obiit anno 1173. 6. Id. Mart. Postquam prioratus munere novennio perfunctus esset.

(c) SCRIPTA.

De exterminatione mali & promotione boni tractatus.

De statu interioris hominis tractatus 3.

De eruditione hominis interioris libri 3.

De præparatione animi ad contemplationem liber, Benjamin minor dictus. Prodiit sub titulo libri, de 12. patriarchis, vel de contemplatione minori, sed absque loci nomine 1494. 8vo.

De gratia Contemplationis libri 5. Benjamin major dicti.

Allegorie non mille Tabernaculi federis. Librum hunc passim citat Alexander Alensis in Muriali MS. sub nomine *Doctores incogniti*, apposita hac ad marginem nota, *Creditur Richardus de S. Victore.*

De Trinitate libri 6.

De tribus appropriatis personis in Trinitate, ad ab an. MC.

D. Bernardum.

De incarnatione Verbi liber ad eundem.

De Emanuele libri 2. contra Judæos.

Tractatus Exceptionum in libros 4. diffinitionum. (d)

De potestate Ligandi & Solvendi tractatus.

De meditando Plagis quæ circa finem Mundi eveniunt.

De judiciaria Potestate in finali & universali Judicio.

De Spiritu Blasphemia tractatus.

De gradibus Charitatis.

De quatuor gradibus violentie Charitatis.

De genuino Paschate tractatus.

Declarationes non nullarum difficultatum S. Scripturæ, ad D. Bernardum.

Quomodo Spiritus Sanctus est amor Patris & Filii.

De differentia Peccati mortalis & venialis tractatus.

De superexcellenti baptismo Christi.

Sermo in die Pasche, atque alius de missione Spiritus S.

De comparatione Christi ad florem, & Mariam ad virginem.

Quomodo Christus ponitur in signum populo.

De differentia sacrificii David & Abrahæ.

De differentia sacrificii Abrahæ, & B. Mariæ virginis.

Expositio difficultatum suborientium in descriptione Tabernaculi Federis.

De templo Solomonis ad litteram.

De concordia temporum Regum congregantium super Judam & Israël, ad D. Bernardum.

Mythice annotationes variorum locorum in Psalmis Davidis.

Explanatio in Cantica Canticorum.

De visione Ezechielis.

De templo Ezechielis.

Decisio aliquot dubiorum Apostoli.

In Apocalypsin S. Johannis libri 7.

Prodiit Richardi Victorini opera *Feuer*, 1592. Colon. 1621. *Reboumigi* 1650. 2. tom. fol.

Scripsit etiam Richardus *explanationis mystice in totum Daniælem librum minus*, cuius magnam partem compendio Allegoriarum in Daniælem suo intexuit Godfridus Tilmannus.

AUCTOR *chronici Corbeiensis*, claruit, ut videtur, circa ann. 1150. Scripsit *chronicon Corbeiense* ab anno 822. & in Wicbaldo abbate definit. Ex vetusto codice

(a) Vide etiam *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ*, vol. 5. p. 506. (b) *Conf. Du Pin. Hist. Eccles.* vol. 10. p. 201. (c) Richardi de S. Victore Opera habentur MSS in Cod. membran. in Bibl. Beatæ Mariæ Florent. ut refert *Montfaucon. Diar. Ital.* p. 371. (d) Illos libros non esse legitimum Richardi factum, sed alterius cuiuspiam ætate posterioris, Bellarminus notat in Catalogo. *Conf. Fabr. Bibl. Eccl. ad Hen. Gandavens.* c. 26. Schol.

Sec. XII. Corbeienſi ab Henrico Meibomio avo cum
aban. MC. notis editum, Henricus junior tom. 1. re-
rum Germanicarum p. 753—755. iterum
inferuit, qui ad calcem attexit antiquam
cenobii Corbeienſis litaniam, quæ circa
annum 890. in uſu fuiſſe judicatur.

1151. (a) ALANUS DE INSULIS, pa-
tria Gallo-Flander, civitate Inſulanus, in
cenobio Clare-vallenſi vitam egit monaſti-
canam, mox Ripatorii diocæſis Trecentis cœ-
nobii recens conditi abbas. Anno 1151.
epiſcopus Autliodorenſis creatus eſt, ve-
rum laborum pertæſus ſedi ſuæ renuncia-
vit anno 1167. & ad Clare-vallē rediens,
obiit ibidem anno 1182. Scripſit compen-
dio vitam S. Bernardi, quam extulit, & edi-
tionis ſuæ operum Bernardi præmiſit Johan-
nes Mabillonius Parif. 1666. (b) De Alano
Inſulenſi juniore agemus ſuo loco.

1151. (c) GALFRIDUS, *Arthuri* cogno-
mento dictus, patria Britannus, domo, ut
videtur, Monomutenſis, certe ejuſdem eccle-
ſiæ archidiaconus. Anno 1151. epiſcopus
Aſaphenſis conſtitutus eſt. Turbatus Wal-
liæ rebus; ut ſibi melius aliunde proſpice-
ret (ſi modo idem ſit Godefridus ille epiſ-
copus Aſaphenſis, de quo loquitur Roge-
rius Hovedenus *, quod plane veriſimili-
mum videtur) in Angliam ſeceſſit, ab He-
rico rege benigne ſuſceptus, qui monaſte-
rium Abindoniſe abbate tunc viduum ei
in cuſtodiam tradidit. Anno 1175. habita
Londini ſynodo eccleſiæ Aſaphenſis clerici
ab archiepiſcopo Cantuarienſi petierunt,
ut vel Godefridus eccleſiæ ſuæ redderetur,
vel alius in ejus locum ſubrogaretur. Di-
ſſenſu illo conſtrictus Galfridus, epiſco-
patum ſponte reliſnavit, ſperans ſe cœ-
nobii ſui regimē retenturum: ſed utrum-
que perdidit. Sedem enim Aſaphenſem ac-
cepit magiſter Adam, cœnobium Abindo-
niſe monacho cuidam datum eſt. De
certo mortis ejus tempore non conſtat.
Galfridi fidem in hiſtoricis vellicarunt plu-
res tum veteres tum recentiores, & cen-
ſura ſatis iniqua premunt. Multa nobis in-
credibilia videntur, utpote a noſtris tem-
poribus longiſſime remota, & a ſæculi gen-
tiſque noſtræ moribus aliena; multa, quæ
etſi fabuloſa eſſe concedantur, non ſtatim
ipſe tamen ex proprio ingenio conſinxit,
ſed ex vetuſtioribus rerum Britannicarum

monumentis hauſit. Scripſit (d) ad Rober-
tum Gloceſtriæ ducem *hiſtoriam Britannicæ*
libris 12. ab ipſis gentis primordiis ad ſua
uſque tempora. Prodiit hiſtoria iſta Parif.
1517. 4to. (e) & inter ſcriptores Britannicæ
minores *Heidelbergæ* 1587. fol. Porto e Bri-
tannico fermone in Latinum tranſtulit, mul-
tis tamen de ſuo additis (ſi Gulielmō Neu-
brigenſi fides) antiquas Merlini Britanni
prophetias (f) Prodiit ea verſio una cum ex-
planationibus Alani de Inſulis *Frankfurt.*
1603. 4to. *Epiphola ad Alexandrum Lincol-
nienſem præſulem*, una cum prophetiis Mer-
lini habetur MS. in bibliotheca Cottoniana
ſub Cleopatra C. 10. n. 2. *Vita Merlini*
verſu heroico non inveniſto, ad Robertum
Lincolnienſem epiſcopum, ibid. MS. ſub *Veſ-
paſiano* E. 4. n. 5. (g) Alia adhuc Galfridi
ſcripta memorat Baleus, * viz. *Libron de* Cent. 1.
exilio Eccleſiaſticorum; *De corpore & ſau-* cap. 86.
guine Domini; *Carminum librum*, &c. quæ
interiſſe videntur.

ANONYMUS *hiſtoria Abendonienſis* 1152.
auctor, natione Scotus, cœnobii Abendo-
niſis monachus, claruit circa ann. 1152.
Scripſit *hiſtoriam cœnobii Abendonienſis*, a
prima ejus fundatione ad ann. 1152. eam-
que Florentii Wigornienſis chronico, tan-
quam additamentum, inferuit. Hanc ex
codice Lambethano, ad cœnobium Abendo-
niſe olim ſpectante, editam nobis
dedit H. Whartonus Angl. Sacr. tom. 1.
p. 163.

POTHO, cœnobii Prumiſis in dio-
ceſi Trevirenſi preſbyter & monachus O. B.
claruit anno 1152. Exiſtant *libri* 5. de *ſtatu*
domus Dei, atque unicui de *domo Sapientie*,
editi *Hagenæ* 1532. 8vo. & in Bibliotheca
Patr. tom. 21. p. 489.

(h) NICOLAUS, monachus Clare-
vallenſis, ordinis Cifterciënſis, quem ſtyli ele-
gantia S. Bernardo commendavit, ut ei ab
epiſtolis eſſet; ſed cum litteras ſub Ber-
nardi nomine, ejusque ſigillo munitas, ſup-
poſuiſſe deprehenderetur, aliſque crimini-
bus non immunis eſſet, ac Bernardi comi-
tatu auſugit, & in Italiani ſe contulit, ubi
S. Bernardum accerere oppugnare non eru-
buit. Claruit præcipue circa annum 1152.
& diu poſtea vitam protraxiſſe dicitur. Scri-
pſit *librum epipholarum*, qui habetur in Bi-

(a) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 1386. ſeq. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 1. p. 89. ſeq. qui ſonitum fuiſſe
Alanum ſentiunt. (b) Habetur noviffime editionis S. Bernardi Opp. Parif. 1719. tom. 6. p. 1252. (c) Conf.
Ordin. tom. 2. p. 1408. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* I. 7. vol. 1. p. 38. ſeq. *Johan. Lelandi Collect.* ab
Heorn edit. in *Lelandi Collect.* vol. 5. *Oron.* 1715. *Vindictæ* Galfridi e cod. MS. Smithiano ab Heornio editas
in Append. ad *Hiſt. Gul. Neubrigenſis* vol. 1. p. 77. (d) Seu potius a Gualtero Galeno Archidia. Oxenfordenſi
ſcriptum, ex Gallico fermone in Latinum traduxit, ut notant *Nicholſon.* *Bibl. Hiſt. Angl.* p. 18. *Hearn.*
Append. ad *Præfat. Chronici Petri Langtoſci.* p. 204. (e) Primum apud J. Badium 1505. teſte *Nicholſon.* ubi ſupra
habetur citat MS. in *Bibl. Cott.* ſub *Nicote* D. 8. n. 1. ſub *Galfr.* E. 11. n. 1. ſub *Tiro* A. 18. n. 5. & ſub *Cleo-
patra* D. 8. n. 4. (f) Habetur ibid. ſub *Claudio* B. 7. n. 15. (g) Item ſub *Tiro* A. 19. n. 18. Lacinias ex hac
vita proſect. *Leland.* *Collect.* tom. 2. p. 16. (h) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* I. 13. vol. 5. p. 327.
ubi notat Nicolai *Sermones* 19. haberi inter Petri Damiani opp. tom. 2. & alius 7. inter Bernardi opp. nov. edit.
tom. 5. vol. 2.

Sec. XII. bibliotheca Patr. tom. 21. p. 517. & *librum* ab an. MC. *sermonum Henrico Campanie Comiti* dictum, qui reperitur in Biblioth. Cilter. tom. 3. p. 193. *Epistola* ejus binas, antea ineditas, dedit Baluzius Miscellan. tom. 2. p. 234.

1153. (A) ANASTASIUS IV. *Conradum* antea dictus, patria Romanus, ex regione Saburæ, Benedicti filius, canonicus regularis, & coenobii S. Anastasii in dioecesi Veliterna abbas, O. A. cardinalis & episcopus Sabinenfis ante annum 1130. quo Roma fugiens Innocentius papa eum urbis vicarium constituit. Anno 1153. die 9. Julii pontifex Romanus electus est, die 12. coronatus. Obiit anno sequente, die 2. Decembr. Exstant *epistole* 13. Concil. tom. 10. p. 1133, & 1851. (b)

1154. (c) HADRIANUS IV. *Nicolaus Breakspere* antea appellatus, natione Anglus, patria Hertfordiensis, Angliæ non longe a D. Albani fano natus, Roberti monachi & sacerdotis filius. Adultus factus, in monasterio S. Albani sibi locum dari petiit, verum a Richardo abbate repulsam tulit. Voto excidens, in Galliam se contulit, & Lutetia studiis bonarum litterarum aliquamdiu incubuit. Postea in coenobio S. Rufi prope Valentiam urbem inter Augustinianos monachos nomen dedit, brevi Prior, ac denum abbas monasterii constitutus. Procedente tempore Romanum pro curandis coenobii rebus profectus, ab Eugenio III. Cardinalis, & episcopus Albanensis creatus est. Anno 1148. legatus apostolicus in Norwegiæ & Daniæ partes missus, ecclesiam Upsalensem archiepiscopali jure insigniuit. Anno 1154. die 4. Decembr. pontifex Romanus electus est, die 5. inthronizatus. Anno 1155. Arnaldus Romanos excommunicavit, atque urbe eiecit, ipso Arnaldo episcopo Brixiensi in crucem acto, & Willelmo Siciliæ regem Campaniæ fines vastitatem anathemate percussit. Eodem anno Frederico Romanorum regi in Italiam adventienti occurrens, osculum pacis ei denegavit, donec itatoris officium sibi de more exhiberet; illumque Romam mox deductum corona imperiali induit. Anno 1156. a Willelmo rege in urbe Beneventana obfessus, iniquas pacis conditiones subire coactus est. Obiit angina mor-

bo, seu, ut alii, musca suffocatus, Anagninæ Sec. XII. anno 1159. die 1. Septembr. postquam Fredericus Imp. (si Urspergeni * hides) recens excommunicarat. Moriens raro abstinentiæ exempto matrem ecclesiæ Cantuariensis elemosinis alendam commendavit. Exstant *epistole* 42. Concil. tom. 10. p. 1143, 1853. *Epistola* 2. apud Baluz. Miscellan. tom. 2. p. 223. (d) *Epist.* 8. ab Edm. de Martene nuper editæ Coll. Nov. Vet. Script. tom. 1. part. 1. p. 94.

(e) ANONYMUS *chronici Saxonici* 1154. compilator, is fateri qui ultimam operi manum imposuit, claruit circa annum 1154. in quo utique definit. Continet rerum Britannicarum & Anglo-Saxonicarum annales, a Christo nato usque ad tempora Henrici II. opus quantivis pretii, in quo genuina Britannicæ & Saxonice historię fundamenta posita sunt. Ex hoc quippe fonte hortulos suos largiter irrigasse rerum nostrarum scriptores, per se palam est. Quod & Florentius Wigorniensis, & Willielmus Malmesburiensis ingenue fatentur. Scriptum esse diversis temporibus, nec ab uno auctore, ex ityli diversitate & characterum differentia, recte notavit diligentissimus editor. In priori operis parte usque ad annum 751. plurima ex Bedæ historię ecclesiastica desumpta sunt. Reliqua ad Normannorum usque adventum, ex ipsis, ut videtur, Saxonum archivis, & monasteriorum commentariis petita. Quæ supersunt a tempore Willielmi I. addidit alius, monachus forsan Petriburgensis, isque testis oculatus, quippe qui ad ann. 1086. p. 189. se Willielmum Conquestorem vidisse, & non nunquam in ejus curia fuisse testatur, idemque alibi non semel luculenter satis innuit. Primam hujus operis editionem, seu potius fragmenta quedam in lucem protulit Saxonice & Latine Abr. Wheloclaus, linguæ Arabicæ apud Cantabrigienses olim professor, eaque calci Bedæ historię ecclesiasticæ subnexuit. Integrum opus collatis variis codicibus MSS. novaque versione Latina, tabula geographica Saxonica, regulis generalibus de locorum nominibus, nominum tum locorum, tum virorum explicatione, aliisque indicibus adornatum, magno, nostræ, tum & totius gentis literariæ conimodo, edidit Edmundus Gibbonus Oxon. 1692. 4to. Priorem hujus chronici

(a) Conf. *Dn Pin.* II. lib. Eccles. vol. 10. p. 120. (b) *Epistola* ad Theobaldum archiep. Cantuar. MS. habetur in Bibl. Cott. sub Claudio A. 1. n. 7. *Dna* alia ap. Edm. Martene Anecd. tom. 3. p. 895. (c) Conf. *Dn Pin.* II. lib. Eccles. vol. 10. p. 115. (d) *Epistola* alia in ejusdem Append. ad *Marcam Hist.* p. 7317. telle *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 531. quem vide. Hadrianus Privilegium Henrico II. Regi concessum ad Hiberniam occupandam exhibuit *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 426. *Epistolam* Episcopi Scotiae de *subjectione* sua Eccles. Eboracensi ex cod. Bibl. Cott. exhibuit etiam *Wilkins* ibid. p. 481. *Bullam* exhibuit Martene Anecd. tom. 1. p. 440. *Aliani* tom. 3. p. 1231. *Epistolæ* etiam 8. ibid. tom. 3. p. 898. *Epistolam* ad Fredericum Imp. cum *responsione* dedit *Edm. Browne* in Append. ad *Falsiculum* rerum expetend. p. 237. *Aliani* ad Henr. II. Reg. Angl. dedit *Ufferius* in *Epist.* Hybern. Sylloge. *Alia* ejusdem opuscula memorat *Lud. Jacobus* Bibl. Pontif. p. 105. (e) Conf. *Wanted* Catalog. p. 64. *Nicholsoni* Bibl. Hist. Anglic. p. 46.

Sæc. XII.
ab an. MC.

partem ad annum usque 975. Ælfrico grammatico non nulli tribuunt. Certe nota quam affixam habet codex Cantabrigiensis Ælfrici nomen præfert, ejusque ætatis anno 23. scriptum afficit. Negat id Gibsonus, cum Ælfrici annales de rebus ecclesiæ Cantuariensis præcipue agebant; quarum in hoc chronico vix levis mentio. Quisquis fuerit, hoc certe tempore vixisse videtur. Namque anno 975. de Edvardo post Edgari mortem regnum ineunte loquens, in editione Whelochiana, orat, ut eum Deus optimus maximus conservaret. In Gibsoniana, de fame agens, quæ eodem anno passim fœvit, precatur, ut *eius in posterum celestis adiutor Angelorum Dominus, detque letitiam cuicunque incolarum ex terra frugibus.*

1154. ELIZABETHA, natione Germana, sanctimonialium prope monasterium S. Florini, cui præfuit Ecbertus Elizabethæ frater, in diocesi Trevirensi abbatissa Schonhaugensis, O. B. revelationibus & visionibus insignis. Cœpit visiones videre anno ætatis suæ 23. Chr. 1152. teste Alexandro Aleni in Murali MS. lib. 6. p. 685. Claruit an. 1154. Obiit die 18. Junii anno Christi 1165. ætatis suæ 36. Exstant *visionum seu revelationum libri 3. & epistolarum liber 1.* typis impressi Colon. 1628. (a)

1154. (b) ECBERTUS, ortu Germanus, predictæ Elizabethæ frater, O. B. monachus & presbyter Bonnensis, deinde S. Florini Sconhaviensis abbas secundus. Claruit anno 1154. & deinceps, forori superlites. Exstant *sermones 13. adversus Catharos*, cum excerpto de S. Augustino contra Manichæos in Bibliotheca Patr. tom. 23. p. 600, 631. *Vita & obitus Elizabethæ sororis* ab eo descriptus præfigitur editioni opusculorum Elizabethæ Colon. 1628. Scripsit etiam *epistolæ* plures, ex quibus excerpta quedam habet catalogus testium veritatis p. 393. Alia memorat Simlerus, quæ apud ipsum videri possunt p. 177. (c)

1154. ANONYMUS *chronici S. Michaelis* auctor, claruit circa ann. 1154. Scripsit *chronicon S. Michaelis in periculo Maris* ab anno 506. ad annum usque 1154. Hoc una cum alio ejusdem Montis chronico ab anno 421. ad 1056. edidit Ph. Labbeus Biblioth. Nov. tom. 1. p. 347.

1155. LUCAS, *Chrysoberges* cognomento di-

ctus, ex monacho patriarcha Constantino-politanus ab anno 1155. juxta successione Frederianam, juxta Baronium vero ab anno 1148. Anno 1166. synodum Constantinopoli celebravit. Obiit anno sequente. Exstant Gr. Lat. *Decreta synodalia* 13. viz. *Ne fiant nuptiæ septimi gradus cognationis; De clericis se inuiscerantibus secularibus negotiis; Ne injuriam audiam irregulari servetur; De infantibus captivis baptizandis; De Agarenis &c.* in Leunclavii Jure Gr. Rom. lib. 3. p. 217. Exstat Græce MS. carmen ejus Iambicum biblioth. Vindob. Cod. Theol. 203. num. 7. Excerpta ex ejus *Institutionibus Aethiopicis* ibid. cod. 288. num. 2. *Poëma* versibus politicis, scemine cujusdam rogatu, priusquam fieret patriarcha, compositum, de diæta moderata respectu festorum & jejuniorum totius anni, ibid. Cod. Hist. 70. num. 14. fol. 129.

(d) BASILIUS ACHRIDENUS, 1155. metropoli Thessalonicensis, claruit anno 1155. quo Hadriano pape ipsum per litteras sollicitante, ut abrenunciaret Græcorum schismate se ecclesiæ Romanæ ditioni subiceret, respondit, nec schismaticam esse Græcam, nec superiorem Romanam ecclesiam. Exstat *epistola ejus ad Hadrianum* (una cum litteris Hadriani) Lat. apud Baronium ad annum 1155. Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 5. p. 307. (e) *Responsio ad interrogata de quibusdam nuptiis*, Gr. Lat. ibid. p. 309. vide p. 408. ubi idem responsum, licet non iisdem prorsus verbis, habetur.

(f) ANDRONICUS, CAMATER, 1156. RUS, præfectus urbis CP. & magnus Vigla Drungarius, Sebalus, & ipsius imperatoris Manuëlis affinis, *Σαυμας* ante ipso latente Vecco, *καὶ λόγων ἔχον πρὸς τοὺς οὐκ ἰσχυροὺς οὐκ ἰσχυροὺς*, Vir admirandus, & egregie sermonum robore pollens. Claruit circa annum 1156. unde nescio quid in mentem venerit Casimiro Oudino, qui cum ad annum 1330. detrudit, ipsumque contra Veccum scripsisse affirmat, cum e contra abunde satis pateat Johannem Veccum, qui anno demum 1274. claruit, adversus Andronicum nostrum scripsisse, deque eo tanquam semetipso longe antiquiore loqui. Scripsit *librum adversus Latinos* sub persona Manuëlis Imp. seu potius *dialogum, interlocutoribus Manuële & cardinalibus Romanis Constantinopoli tunc commoratis de processione Spiritus S. cui poltea respondit Veccus,*

(a) Primum Paris. 1500. Item in Act. Sanctior. tom. 3. Jun. 18. excerpta ampla exhibentur sic inscripta *vita S. Elizabethæ una cum epistola Virginis ad S. Hildegardem*, ex Jo. Trithemii Chronico Hirsaugiens. ad an. 1165. conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latine. vol. 2. p. 280. (b) Conf. *Das Pfa.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 88. (c) Opusculum de laude *Cruce*, nec non alia exstant in Bern. Pezzi Bibl. Aethiopicæ. *Ratiobus*, 1755. tom. 7. p. 13. 163. *Sermo pauperis* ad B. Virginem Driparam exstat in edit. Bernardi opp. noviss. tom. 5. p. 700. (d) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 1181. de MSX. (e) Item ap. Allatium *de consensu* p. 658. & post Jo. Zouarum in Canones Concilior. 781. ut refert Fabr. Bibl. Gr. vol. 2. p. 66. (f) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 42. §. 7. vol. 10. p. 286. Oudin. tom. 2. p. 1461.

item

Sæc. XII. item *disputationem imperatoris cum doctore Armeniorum Petro*, & *libellum de duabus in Christo naturis*, atque aliis capitibus. Libri isti exstant MSS. dicuntur in bibliotheca Bavaria cod. 120.

1156. ANONYMUS, gente Anglus an Galus incertum, *historia de rege Stephano* auctor, claruit circa annum 1156. *Gesta Stephani Anglorum regis*, & *Comitis Boloniensis*, libris 2. confignavit, quos ex veteri sed imperfecto & fenu-exelo exemplari edidit Andr. Du Chesnius Script. Norman. p. 227.

1157. RADULPHUS NIGER, monachus Flaviacensis, seu Flaiensis in territorio Belvacensi, O. B. claruit non sæculo decimo, quod hadenus creditum, sed anno 1157. ut in dissertatione filius adversus Marcium probat Labbeus. * Scripsit *commentariorum in Leviticum* libros 20. disertè admodum atque eruditè. Exstant illi in Biblioth. Patr. tom. 17. p. 47. (a) *Commentaria in Cantica Canticorum* D. Gregorio perperam inscripta, Radulpho postliminio restituit, & sub istius nomine edidit Jac. Hommey in Supplemento Patrum Parisi. 1684. (b) Scripsit etiam dicitur *commentarium in epistolas S. Pauli* libris 14. *Historiam Francorum*, breve *chronicon*, atque alia quædam, quæ nusquam exstant (c)

1157. ZACHARIAS, Chrysopolitanus (ut volunt) episcopus, fin vero Alberico monacho Trium Fontium * credendum sit, monachus Præmonstratensis apud S. Martinum Laudunensem. Claruit anno 1157. Scripsit *commentariorum in Anthonii Alexandrini Moverisææque*, sive *Evangelicam concordiam*, libris 4. qui prodierunt Colob. 1535. fol. & in Biblioth. Patr. tom. 19. p. 732. (d)

1159. ANONYMUS *historie Engolismensis* auctor, Engolismensis canonicus, claruit anno 1159. Scripsit *historiam pontificum & Comitum Engolismensium*, quam a tempore Aufonii primi episcopi, ad Hugonis ultique obitum ad annum 1159. deduxit. Ex tribus codicibus MSS. edidit Ph. Labbeus Biblioth. Nov. tom. 2. p. 249. (e)

1159. (f) ALEXANDER III. *Rolandus*

(a) Habentur MS. in Biblioth. Colleg. Etonensis, de MSS. conf. etiam *Oudin*, tom. 2. p. 1441. qui notat Radulphi Nigri *Comment. super parabolas Solomonis* exstare etiam in Biblioth. Publ. atque Aulae Pembroke, Cantabrig. (b) Non sub Radulphi Nigri, sed Radulphi Fontanellensis nomine hæc *Commentaria*. Jac. Hommey edidit. se notat *Oudin*, tom. 2. p. 1442. qui illa Roberto de Tumbelenia S. Vigoris Bajocensis abbatis adjudicat. (c) *Chronicon* ab initio mundi ad captivem Reg. Richardi I. de peregrinat. redeuntis, habetur MS. in bibl. Cott. sub Cleopatra C. 10. n. 1. & sub *Felipso* D. 10. n. 1. (d) De exemplaribus MSS. Conf. *Oudin*, tom. 2. p. 1442. (e) Engolismense *Chronicon* breve ab an. Christi 814. ad 991. in *Labbei* Bibl. MSS. tom. 1. p. 321. memorat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 2. p. 305. (f) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccles. vol. 10. p. 116. seq. & 121. Fabr. Bibl. Gr. l. 6. c. 4. vol. 11. p. 615. seq. item Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. vol. 1. p. 154. (g) Conf. Georg. *Leuchfeld* de rerum Germanic. Scriptoris, *Francos*, ad *Museum* 1707. fol. p. 175. seq. (h) *Epistolas* duas desit Ulferrus inter *Epistolas* Hibern. p. 111. *Epistolam* de Thom. Beckes Archiep. Cant. exhibuit Wharton. Angl. Sacr. tom. 1. p. 171. *Bullam* de canonizat. *Anselmi* habetur, ibid. tom. 2. *Epistola* ad Theobaldum Archiep. Cant. exstat ex cod. Cotton. in Append. Edv. Brown, ad Falsicul.

GER-

SÆC. XII. GERVASIUS, gente Anglus, domo
ab an. MC. Ciceftrienfis, dignitate presbyter; claruit an-
1160. no 1160. vir suo tempore doctrina celeberrimus, magnam sibi famam etiam in academia
Parisiensi excitavit, Thomam Becketum archiepiscopum amicum & patronum habuit,
qui, eo familiariter usus est. Scripsit inter alia
commentarios in *Malachiam*, qui privatim in biblio-
theca Lumlaina aservabantur, teste Ja-
mesio Eclog. lib. 2. p. 32.

1160. (a) JOHANNES TZETZES, cu-
jus & genus & patria incerta sunt, professione
Grammaticus, claruit, ipsemet * teste, Mi-
* Chil. 11. chaële Psello centum annis posterior, circa
verf. 719. annum 1160. Isaacum Tzettem qui in Lycophronis Alexandram commentarium edidit, fratrem habuit. Scripsit verbis politis
ad Johannem Lachanam grammaticum, Zabariam filium, historiarum variarum *Chiliades* 13. Adjecti sunt ad calcem lambi aliquot
& epistolae quatuor. In prolixo hoc opere
(quod *Alphus* vocavit auctor) pauca habet ad
rem Christianam & ecclesiasticam spectantia;
ut inter scriptores ecclesiasticos vix locum
habere mereatur. Exstant hæc *Chiliades* Græcæ
Latine *Basil.* 1546. fol. & inter Poetas Græcos
veteres *Genev.* 1614. tom. 2. p. 274. Scripsit
etiam, sed quæ huc non spectant, *scholia* in
Hesiodum Græc. Lat. una cum aliis *Basil.*
1543. & ex editione Dan. Heinsii *Amst.* 1603.
4to. Scripsisse præterea ad Augustam in
Homerum *Ἑκκηνιστὸν μυστὰφρασιν ἡμετέριον*
ἑξῆς continentem, fidem nobis facit Jo.
Simlerus Biblioth. Contract. p. 423. (b) an
vero edita sit, in medio relinquit. Denique
exstat poema ejus de *Allegoriis* Græc. Lat. cum
notis Fr. Morelli *Parif.* 1616. 8vo. Præter
Chiliades historicas, quæ editæ sunt, habentur
in MSS. codicibus complura ejus carmina
de differentiis poetarum, de comœdia &
tragœdia, de metris omnibus quæ in verbis
reperiuntur, aliaque plura bibl. Reg. *Parif.*
codd. 287. 688. 878. 902. 1129. & alibi non
semel; item *epistolæ* 107. *ibid.* codd. 902.
1350. Vide Lab. Biblioth. Nov. MSS. 4to.
part. 3. p. 100. part. 4. p. 134. (c)

Rem expetend. p. 549. Altera in Dacherii Spicileg. tom. 5. p. 572. Edit. nov. tom. 1. p. 518. *Epistolæ* 1. Gallicionis edidit *Tieron.* 1694. Tractatum de potestate *Eccles.* & *Epistolæ* decretales Ludov. Jacobus memorat in *Bibl. Pontif.* p. 8. *Epistolæ* varias edidit Martene *Anecd.* tom. 1. p. 455. seq. 569. 1847. tom. 3. p. 901. seq. p. 1232. *Epistolæ* longe plures dedit Wilkins *Concil. Brit.* tom. 1. p. 412. seq. *Epistolæ* de variis casibus iure Canonico non decise exstat MS. in *Bibl. Cotton.* sub *Claudio* A. 4. n. 5. *Alia* sub *Nerone* C. 2. n. 21. *Alia* sub *Orbone* A. 18. n. 14. *Alia* sub *Vitelio* E. 11. n. 7. *Alia* sub *Cleopatra* C. 4. n. 8. *Alia* etiam *ibid.* E. 1. n. 17. Denique *Registrum* *Epistolarum* 496. exhibuit Edm. Martene tom. 2. Collect. Nov. Vetr. Monumentorum. Eiusdem Alexandri III. *constitutiones* 9. habentur ap. *Cherubinum* in *Bullarii* tom. 1. p. 67. *Epistola* de *Bernardo* an. 1174. Sanctis ascripo, in edit. Bernardi Opp. noviss. vol. 2. tom. 6. p. 1160.

(d) Conf. *Onulius*, tom. 2. p. 1467. *Fabr.* *Bibl. Gr.* l. 5. c. 42. 5. 3. vol. 10. p. 245. (b) Pars hujus operis, nempe *Prolegomena*, & *explicationis* ipsius pars minima, aservatur MSS. in Cod. *Bibl. Lips.* Pauline. vid. Act. E. rudrit. an. 1719. p. 307. (c) *Halicutia* *Oppiani* commentario Jo. Tzetzes illustravit Conf. *Fabr.* *Bibl. Gr.* vol. 3. p. 627. not. Commentarios etiam in *Lycophronis Alexandram* scripsit, vid. *Fabr.* *Bibl. Gr.* vol. 2. p. 419. ubi exhibet *Gr.* *Epistolam* Jo. Tzetze, quæ hanc rem pene extra dubitationem posuit. (d) *Epistolam* alteram ad eundem Adamum præmissam libris MSS. *Miraculorum*. S. *Thome Cantuar. Archiep.* se vidisse in variis Cisterciens. *Gal.* bibl. prodit *Onulius*, tom. 2. p. 1510. De cæteris Odonis scriptis Conf. *eundem* loc. citat. *Fabr.* *Bibl. med.* & infim. Latin. vol. 5. p. 454. *Ieland.* de Scriptor. Britan. c. 180. *Sermones de tempore* & *sanctis* habentur MS. in *Bibl. Colleg. Etonensis*. (e) Conf. *Du Pin.* *Hist. Eccles.* vol. 10. p. 158. seq.

ODO, natione Anglus, patria Cantianus, SÆC. XII.
cenobii Cantuariensis Prior, O. B. & (si Pit-
feo * fides) demum monasterii de Bello ab-
bas; claruit (non, ut Pitfeus, obiit) anno
1160. Exstat *epistola* ad Adamum *Iguacensem*
quendam fratrem Novitium (in qua absurda
quædam, & tantum non blasphemia habet de
S. Benedicto ejusque instituto, illicque tribuit,
quæ de Christo in S. Scriptura *idcirco* dicuntur)
apud Mabillon. *Analect.* tom. 1. p. 349. (d)

ANONYMUS *chronici Beneventani* auctor, cenobii Beneventani ex ordine Benedictino monachus, circa annum 1160. clari-
fuisse videtur, cum concessa monasterio suo privilegia ultra hoc tempus non deducit. Scripsit *chronicon Beneventani monasterii S. Sophia*, quo infinita privilegiorum diplomata, chartaque pleno horreo exhibet. Ex originali codice bibliothecæ Vaticanæ edidit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* tom. 8. p. 561.

ANONYMUS, natione Anglus, ecclesie Hagultaldensis in australibus Northumbriæ finibus, haud procul a Tina flumine sitæ, canonicus regularis, claruit circa annum 1160. Scripsit de *Sanctis ecclesia Hagultaldensis, eorumque miraculis librum*, seu potius prolixum sermonem, in solenni hujus ecclesiæ festivitate, ad fratres habitum. In quo de S. Wilfridi sedis Hagultaldensis antistitis primi, de Accæ ejus discipuli & successores, deque aliorum hujus ecclesiæ sanctorum laudibus & miraculis luculenter agit. Primus ex MS. cod. bibliothecæ Bodleianæ in lucem protulit Joh. Mabillon. *Sac. Bened.* 3. part. 1. p. 229.

BERTRANDUS, monachus, ut videtur, Casæ Dei in montibus Arvernorum; claruit anno 1160. Exstat *liber tripartitus de vita, conversatione, & miraculis S. Roberti abbatis, primique fundatoris Casæ Dei* apud Labbeum in *Biblioth. Nov. MSS.* tom. 2. p. 637.

(c) PETRUS BLÆSENSIS, a loco 1160.

Sæc. XII. natali dictus, natione Gallus, ex canonico
ab an. MC. Bituricensi Bathoniensis, ac postea Londi-
nensis in Anglia archidiaconus, & Cantuariensis
archiepiscopi cancellarius, ipsiusque
regis archidiaconus; claruit ab an. 1160. Anno
1167. Stephano Comitis Perticensis filio in
Siciliam proficenti itineris focium se dedit, & in
Angliam postea reversus, obiisse videtur circa
annum 1200. Primus omnium fuit, qui in re
eucharistica *Transubstantiationis* vocabulum usurpasse
dicitur.

O P E R A.

- Epistole* 183. (a)
Sermones de variis Argumentis 65.
Tractatus de transfiguratione Domini. (b)
Tractatus de conversatione S. Pauli.
Compendium super Job, seu explanatio in duo
priora, & ultimum *Jobi* capitula.
Tractatus de Hierosolymitana peregrinatione
acceleranda.
Instructio fidei, ad Soldanum Iconii anno
1169. ab Alexandro III. missa.
Liber de Confessione sacramentali.
Liber de Pœnitentia, vel *satisfactio a Sa-*
cerdote injungenda.
Canon episcopalis, seu *tractatus de institu-*
one Episcopi.
Inversiva contra Depravatorem.
Tractatus de amicitia Christiana, mutilus
& imperfectus, qui Calliodoro suppositus in-
ter opera etiam ejus haberi solet. (c)
Liber contra perfidiam Judæorum.
Tractatus de amicitia Christiana integer ac
perfectus.
De charitate Dei, & *dilectione Proximi*.
Tractatus de utilitate Tribulationum.
Tractatus, quales sunt,
Tractatus de divisione & *scriptoribus sacro-*
rum Librorum.
Tractatus de Eucharistia matrice. (d)
Prodierunt Petri Blacensis opera *Paris*.
1519. cura Johannis Bufci *Mogunt.* 1600. 4to.
una cum appendice ab eodem edita, ibid.
1605. 8vo. demum studio Petri de Guffan-
villa collecta, & notis ac variantibus lectio-
nibus illustrata *Paris*. 1667. fol. exinde in Bi-
bliotheca Patr. tom. 24. p. 912. 1077. (e)
Continuatio historie Ingulphi Croylaudensis
usque ad annum 1118. cum Ingulphi hi-

storia primum edita est *Oxon.* 1684. fol. Sæc. XII.
p. 108. ab an. MC.

Alia a se scripta memorat Petrus, * viz. * Ep. 14. &
Dialogum ad Henricum regem; *Opus novellum*
de assertionem Fidei; *Librum de rebus gestis*
Henrici II. Angliæ regis; & *libellum de profligis*
Fortune, quæ interiisse videntur, nisi quod
opusculum postremum se MS. vidisse prodit
Caf. Oudin.

JOHANNES DE HEXAM, natione Anglus, Hexamiæ in agro Northumbro-
rum natus, ordinis Augustiniani monachus, &
cenobii Hagultlandensis præpositus; cla-
ruit anno 1160. In vultu severus, in mori-
bus candidus, artium & historiarum in mo-
nasterio suo prælector eximius. *Simeonis Dun-*
elmensis historiam per 25. annos continuavit
ab anno 1130. ad ann. 1154. (f) Exstat
continuatio ista inter Scriptores 10. Anglicos
a Twifdeno editos *Londini* 1652. p. 257. Alia
Johannis scripta recentet Baleus, * viz. *Li-*
brum de signis & *Cometis*; *Descriptionem Scoti-*
cis belli, & *concionis* aliquot, quæ hodie nul-
quam exstant.

(g) FOL MARUS, cenobii, ut opinor, de Petra
Sillante, seu Trieffense in Franconia infra
Herbipolim præpositus; claruit (si fas sit in re
obscura divinare) circa annum 1160. Commune
ecclesiæ hoc sæculo doctrinæ de corpore & san-
guine Domini oppugnavit. Exstat hac de re
epistola ad Eberhardum *Salzburgensem episcopum*; item alia qua
opinionem suam revocat, una cum aliis ali-
quot ad *Folmarum*, vel de illo datis, a Jac.
Gretsero editis ad calcem *Scriptor. coetaneorum*
adv. Waldens. *Ingolstadt.* 1613. 4to (h)

ADAMUS, natione Scotus, canonicus
regularis ordinis Præmonstratensis; claruit
circa annum 1160. Obiisse dicitur circa an-
num 1180.

(c) SCRIPTA.

- Commentarius in regulam D. Augustini*.
Tractatus de triplici tabernaculo Moysis.
Liber de triplici genere Contemplationis.
Sermones 47. variis Argumentis.
Prodierunt opuscula ista *Autverp.* 1659.
fol. Prodierunt antea tractatus duo medii,

(a) *Epistola* 2. de captione Regis Angliæ exhibuit Martene *Anecdotor.* tom. 1. p. 639. seq. *Epistola* ad Clericos
de capella D. Regis, explicans quanta sit miseria *Criminalium* exstat MS. in Bibl. Cort. sub *Petelio* h. 20. n. 3. *Que-*
dam alia etiam ibid. D. 5. n. 3. & sub *Vespasiano* E. 11. n. 3. (b) Exstat MS. cum tractatibus 2. proxime se-
quentibus, ibid. sub *Petelio* D. 1. n. 8. seq. *Epistola* 135. habentur MS. in Bibl. Petrina Hamburgi, ut narrat *Fabr.*
Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 5. p. 732. (c) Editus est quoque separatim sub *Cassiodori* nomine *Rostoch.* 1667.
ut narrat *Fabr. Bibl. Lat. I. 3. c. 16. §. 12. p. 658.* (d) *Miscellanea* quedam piii argumenti MS. exstant in Bibl.
Cotton. sub *Petelio* D. 5. n. 9. (e) *Sermonem in nativitate Christi* edidit Christianus Daumius *Cygnæ* 1670. Ex
vita S. Wilfridi *Galfrido Archiep. Eboracens.* nuncupata, latinum profert *Dugdale* *Monast. Angl.* tom. 1. p. 172.
Tractatum de *testimoniis Fidelis* MS. in Bibl. D. Julii Justiniani Venet. memorat *Montaucun* *Diar. Ital.* p. 436.
(f) Unius anni *Metachronismo* semper peccare notavit Pagius ad an. 1141. n. 8. & 1153. n. 12. ut refert *Fabr.*
Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 4. p. 215. Hæc *Continuatio* habetur MS. in Bibl. Coll. S. Benedicti Cantabr.
cum *Historia Simeonis Dunelmensis*, teste *Oudino*, tom. 2. p. 1427. (g) *Conf. Fabr. Bibl. med. & infim.* Latinit.
1. 6. vol. 2. p. 526. *Dia Pm.* *Hist. Eccles.* vol. 10. p. 174. (h) Item in Bibl. PP. Colonienſis tom. 13. p. 344.
Lugdunens. tom. 21. p. 312. seq. (i) *Conf. Oudin.* tom. 2. p. 1544.

Sæc. XII. & sermones 14. de ordine & habitu Præ-
monstratenſi Paris. 1518. fol.

Sermones alios 53. & *ſoliloquium de ani-
ma*, apud Cœleſtinos Meduntinos MSS.
exitare fidem facit Caf. Oudinus ipſe Præmon-
ſtratenſis, Supplem. p. 442. (a)

1160. MICHAEL, patria Theſſalonicensis,
magiſter rhetorum, & magnæ eccleſiæ pro-
tecctor; claruit circa annum 1160. dam-
natus ob Bogomilorum hæreſin, eam ſub
vitæ finem abrenunciavit. Hæreſis vero iſta
Maſſalianis ſere communis erat, niſi quod
plurimas ineptias & deliria adjecerit; ex gr.
non niſi ſeptem S. ſcripturæ libros recipien-
dos eſſe; (b) abrogandum eſſe templorum,
eucharitiæ, crucis, & orationum (excepta
unica illa, *Pater noſter*) uſum. Imperfectum
eſſe Catholicorum baptiſma, ſectæ ſuæ afſec-
tatis Deiparos vocari poſſe: inæquales eſſe
S. Trinitatis perſonas, ipſique videndas cre-
bro ſemetipſas exhibere. Exiit Michaelis
noſtri *confeſſio* brevis apud L. Allatium de
Conſenſu lib. 2. cap. 12. §. ult.

1160. (c) JOHANNES, *Cinnamus* cognomen-
to dictus, grammaticus, ſeu notarius Ma-
nuëlis Imp. claruit an. 1160. Sub Manuele
Comneno ab ipſa adoleſcentia militiæ no-
men dedit, variisque, quod de ſe in præſa-
tione teſtatur, tum in Europam, tum in O-
rientem expeditionibus interivit. In vivis ad-
huc erat anno 1183. cum Andronicus Com-
nenus, occiſo Alexio, ad imperium graſſa-
tus, Lopadium in Bithynia obſideret. Poſt
mortem Manuëlis ad ſcribendum animum
appulſit, & *hiſtoriam duorum Comnenorum,
Johanniæ & Manuëlis filii* condidit; illius
quidem res geſtas breviter & ſummatim,
huius vero ſuſe & proluxe enarrans, utriuſ-
que res geſtas ab anno 1118. ad 1176. com-
plexus. *Auctor elegans*, inquit Leo Allatius,
* ſi quis alius, *forum ſuſcipiendi pere-
grinis ſapiens utitur, figuris ex ſophiſtarum
penn.* Periodi illi conciſæ, plene, niſi cum
compoſitionis novitate aſperantur & obſcuran-
tur. Totum ſe, ut verbo extricem, ad Proco-
pinum componit. Et mirum eſt inter tot alios
poſterioris ſæculi Scriptores tantummodo in
dicendo ſcribendoque delirantes, hunc tantum
ſapiſſe. Nec aliter G. J. Voſſius; * *Diſtio
eius purior eſt, terſiorque, quam aliorum eſſe
Graeculorum ſolet: immo Xenophontis ipſius,
quem in præſatione laudat, æmulus eſt.* Viti-
o ipſi vertitur, quod in laudando Manuele
modum exceſſerit. Laudat quidem, ſed in-
tra modicæ limites, nec adulatur; certe

adulationis ſuſpicionem a ſe longiſſime, ſe-
movet, dum ex inſita animi indole, atque
ipſo naturæ ductu ſe ne verbum quidem
ultra aut ſcientem, niſi vere perinde ac li-
bere proferre poſſe profiteatur. * *Hiſtoriam* * Hiſt. l. 5.
iſtam in quatuor libros diſiſam ex Iſaaci Voſ-
ſii apographo primus cum notis Gr. Lat. edi-
dit Cornelius Tollius *Trajeſti ad Rhenum*
1652. 4to. Eandem in ſex libros diſtribu-
tam cum verſione, notisque hiſtoricis & phi-
logicis, Carolus du Freine Paris. 1670. fol.

DIONYSIUS, cognomento *Bar-Sa-
libi*, Jacobus primus dictus, natione Syrus,
civitate Mileſinenſis, profeſſione Jacobita;
claruit ſæculo 12. circa annum 1160. Erat
his temporibus, occasione bellorum adver-
ſus Saracenos, magna Latinorum apud Sy-
ros fræquentia, unde meliores litteræ iis in
locis reviviſcere cœperunt, plureſque do-
ctrina præditi evaſere. In his erat Diony-
ſius noſter, qui ob celebre in litteris nomen
ab Athanaſio *Bar Catrah* patriarcha ad ſe-
dem Granithenſem hodie *Marajſo* dictam
promotus eſt; qua vero mox deſerta, ad
urbem natalem ſe contulit, ut accuratori
philophiæ & theologiæ ſtudio, librari-
que conſcribendis ſe totum daret. Exacto hunc
in modum novennio, a *Michaele Bar Siſan*
Athanafii ſuccellore ad archiepiſcopatum
Amedenſem hodie *Diar Bec* evehitur: quo
tempore, depoſito *Jacobi* quo hætenus uſus
fuerat nomine, illud *Dionyſii* alluſit;
cum moris fuerat hiſce in locis, ut qui ad
eccleſiam aliquam ordinatus eſſet, nomen
iſti eccleſiæ præfixum in ſe ſuſciperet, ut
nos docet Naironus Maronita Euopli. Fid.
Cathol. part. 1. cap. 2. num. 21. Qui præ-
ter alia, exemplum in hac ipſa ſede Ame-
denſi dat. Obiit Dionyſius anno 1171.
Scripſit plurima in ſermone Syro, ſtilo per-
ſpicuo & intelligibili; varios nempe tra-
ctatus theologicos & philoſophicos de Deo,
de Trinitate, de Incarnatione, de Angelis,
de Animabus, de Sacerdotio, de Elementis
& Arithmetica. Diverſas item & proluxas
apologias contra Arabes & Agarenos ſive
Muhammedanos, contra Judeos & Neſtorian-
os, contra Græcos Concilii Chalcæ. ſeſtato-
res: compoſuit annotationes in Pet. & N.
Teſtamentum, duas Liturgias, (d) cum com-
mentario in Liturgiam S. Jacobi fratris Domini
& de ritibus ſacrificii Altaris: que omnia
nos docet Steph. Petrus Jacobitarum An-
tiochiæ patriarcha Epit. ad Dom. Hunting-
donum, 20, 21. p. 111. Ex his nihil ad-
huc lucem vidit. *Comment. in 4. Evangelia*

(a) *Soliloquiorum de inſtructione anime* libros 2. publici juris fecit Bernard. Pezirus in tom. 1. part. 2. Theſau-
ri novi Anæctorum col. 317. (b) Vide *Alorſſalcan* Paleograph. Gr. p. 333. (c) Conf. Oudin. tom. 2. p.
1600. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 5. §. 9. vol. 6. p. 396. (d) Exhibuit *Remadotius* tom. 2. Liturgiarum Orientalium
p. 449.

Sæc. XII. a Cl. viro Dudleio Lofteio, Syro & Latino
ab an. MC. fermone edita esse dicuntur. Vide sis' notam
Epit. Hunting. 24. subnexam. Quic-

quid vero ab amicis in Anglia accipere po-
tuit Huntingdonus, certum est hæc com-
mentaria prelum nunquam subiisse. (a) Re-
liqua, opinor, in Syrorum bibliothecis la-
tent. Commentarium in liturgia S. Jacobi
penes se habuit Abrahamus Ecchellenfis,
aliud exemplar erat Ravennæ in bibliotheca
collegii Maronitarum, quæ jam Romam
translata est.

1161.

FASTREDUS, abbas Claræ-vallenfis;
claruit anno 1161. quo synodo Tolofanæ
interfuit, in qua rejecto Victore antipapa,
agnitus est Alexander. Exstat *epistola* ejus
ad *Omnibonem episcopum Veronenfem*, quæ
synodi Tolofanæ acta describit, Concil.
tom. 10. p. 1407. (b)

1162.

JOHANNES BELETHUS, scholæ
theologica Parisiensis rector, claruisse vi-
detur circa annum 1162. Non defunt alii,
nempe Claudius Jolly Parisiensis canonicus,
& Casimirus Oudin, qui ipsum ad annum
1328. revocant: quod quidem mirum vi-
deri debeat; cum Henricus Gandavenfis,
qui anno 1280. scripsit, eum inter primos
catalogi sui scriptores recenset. Exstat *ra-
tionale divinorum Officiorum*, (c) editum *Ant-
werp*. 1553. 1570. 8vo. *Lugduni* 1583. & cum
Durando ibid. 1592. 8vo. p. 922. (d)

1162.

(e) ARNOLDUS, sive *Ernaldus*, abbas
Bonævallis O. B. in diocesi Carnotena, in-
de *Carnotensis* dictus. Vixit adhuc anno
1162. Bernardi, dum in vivis adhuc erat,
familiaris.

SCRIPTA.

*Tractatus de septem verbis Domini in cruce
prolati*. Prodiit seorsum cum scholiis Fr.
Titelmanni *Antwerp*. 1532. 8vo. (f)

Tractatus de operibus sex Dierum, cura
Dionysii Perroncti editus Antiflodori 1609. 8vo.

Sermo de laudibus S. Mariæ virginis. Ha-
bentur opuscula ista tria in Biblioth. Patr.
tom. 22. p. 1280.

Tractatus de cardinalibus Christi operibus, qui
Cypriano suppositus inter opera ejus locum
habere solet.

Meditationes varie. Omnia hæcenus e-
numerata opera in unum collecta, & au-

ctiori suo restituta prodierunt ad calcem S. Cy-
priani operum *Oxon*. 1682. fol.

Ex *libris* 5. de *vita S. Bernardi*, operibus
istius adjungi solitis, secundum Arnoldum
nostrum auctorem habet.

Commentariolus ejusdem in *Psalmum* 44. &
opusculum de septem donis Spiritus S. exstant
MSS. penes Johan. Mabillonium. (g)

Commentarius in Psalmum 132. & *tractatus
de donis Spiritus S.* quos ex codicibus MSS.
in lucem emisit inter Veterum opuscula fa-
cra Caf. Oudinus, qui de posteriori opuscu-
lo notat ad dictionis Arnoldinæ elegantiam
haud semper accedere. Nec pauca de aliis
ejus opusculis observat.

(h) THOMAS BECKET, gente Ang-
lus, civitate Londonensis, Gilberti mer-
catoris & matris natione Syre filius, pri-
mis litterarum elementis a Priore Mertonensi
imbutus, primum Oxoniæ, dein Lutetiæ stu-
dia litteraria ulterius urgebat. In Angliam re-
versus inter Theobaldi archiepiscopi Cantua-
riensis domesticos cooptatus est: ab archiepi-
scopo Bononiam mox amandatus, ut ibi juris
canonici scientiam ediceret. Iterum reversus
archidiaconatu Cantuariensi, præpositura Ber-
velacensi, rectoris de Bromfield, & Monte
S. Mariæ, præbendis item duabus, una Pauli-
na, Lincolnienfi altera, donatur. Mox in au-
lam ascitus, summus Angliæ cancellarius cre-
atus est; & post Theobaldi mortem ad thronum
Cantuariensem evectus anno 1162.
ipso Pentecostes die consecratus. Sunimam
ecclesiæ Anglicanæ dignitatem nactus vir
ad miraculum usque ambitiosus & proter-
vus, nil nisi libertates ecclesiasticas, & au-
thoritatem sedis Romanæ fomniavit; adeo
ut totum clerum Anglicanum qualicunque
regis potestate eximere, & pontifici subji-
cere omni studio eniteretur. Cum clerici
enim homicidia, alique id genus flagitia
passim committerent, rex antiquas regni
consuetudines locum obtinere voluit; ut
omnes cujuscunque fortis rei a iudicibus re-
gii coërcerentur ac punirentur. Thomas
e contra clericos omni potestate regia
liberos esse, ac soli pontifici Romano sub-
ditos contendit. Indicta tamen anno se-
quenti synodo Clarendunensi, ipse diu ter-
giversatus, tandem veritati cessit; & con-
suetudines regias subscriptione sua ac si-
gillo appenso confirmavit. Mox vero facti
poenitens homo levissimus, absolutionem

1162.

(a) Ex his *Commentar.* quadam excerpt, alique ejus scripta recenset Jo. Assemanus Bibl. Oriental. tom. 2.
p. 32. (b) Item in tom. 1. Bibl. Patrum Cisterciensium Bertrandi Tisserii, ut refert *Fabr.* Bibl. med. & infim.
Latinit. vol. 2. p. 448. (c) Exstat in Bibl. Cotton. sub *Fittellio* A. 11. n. 1. & sub *Vespasiano* D. 3. n. 3. Conf.
etiam *Oudin.* tom. 2. p. 1589. *Expositiones distictum Prologor.* & *libr. Vet. & Novæ Testamenti* in Bibl. ceno-
bii Cisterciens. memorat *Le Long.* Bibl. Sacr. vol. 2. p. 612. (d) *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 4. p.
155 memorat alias editiones. (e) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 1289. (f) Edidit etiam Combefisius in Biblioth.
Concionatoria, ut notat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 367. (g) *Commentarius* in *Isaiam* habetur
in Biblioth. Claræ-vall. ut notat *Le Long.* Bibl. Sacr. p. 616. (h) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 124.
seq. *Oudin.* tom. 2. p. 1474.

Sæc. XII.
ab an. MC.

fibi tanquam gravissimo scelere impedito a pontifice concedi impetravit; & fugam meditatus est. Ex fuga retractus, in concilio Northantunensi peculii, perjurii, ac proditionis accusatus; & ab episcopis, quamvis ad papam provocaret, damnatus. A concilio dimissus, fugam iterum molitus est; & in Belgium trajiciens, exinde ad Alexandrum papam in Senonibus agentem se recepit: ubi in omnes canonum Clarendoniensium observatores anathema confectum vibravit. Longum esset omnia viri procacissimi ausa nefaria commemorare; quoties ille in principis sui caput conjuravit; quoties eundem apud pontificem & externos reges accusavit: quoties denique Angliæ regem, episcopos, Proceres & clerum excommunicavit, abolverit, absolutoque iterum anathematizavit. Ipse interim Innocentium papam & Ludovicum Galliarum regem, potentissimos patronos nactus, in Gallia & Italia securus delinquit. Tandem anno 1170. pace utrinque composita in Angliam reverfus sedem recuperavit. Verum cum homo inquietus turbas necdere non cessaret, regi iterum regnoque gravis factus, a satellitibus quatuor regis, injussu tamen regio, Cantuariæ interfecit et ex eunte eodem anno die 28. Decembr. anno atatis sue 52. Extant *epistolarum libri 6.* a Johanne Sarisberiensi olim collecti & digesti, admixtis etiam quam plurimis aliorum ad Thomam, & de eo, *epistolis.* (a) Collectionem istam in lucem protraxit, & una cum *Quadrigeo*, seu vita Thome ex quatuor auctoribus, viz. Hereberto ipsius clerico, Wilhelmo Cantuariensi, Albano abbate Deoche, & Johanne Sarisberiensi, olim contexta edi curavit Christianus Lupus *Bruxellis* 1682. 4to. Verum hæc epistolarum collectio in amplissima bibliotheca Cottoniana sub Claudio B. 2. n. 3. longe integrior habetur. (b)

1163.

GERHARDUS, natione Germanus, monachus Richenburgenfis, dein cenobii monialium Stedarburgensium præpositus factus est anno 1163. obiit anno 1209. Scripsit monasterii sui *chronicon*. In quo fundationem, incrementa, & aduersitates ejus, secundum annorum seriem diligenter annotavit. Ex hoc, historiam de Henrico

Leone Duce Boioariæ & Saxoniarum excerptit, Sæc. XII. & cum notis & oratione panegyrica edidit Henricus Meibomius: quibus anonymi breue *chronicon* Stedarburgense ab anno 1001. ad ann. usque 1180. subjecit. Extant hæc omnia post priorem editionem, rerum German. tom. 1. ab Hen. Meibomio juniore edit. *Helmslad.* 1688. p. 425. (c)

AUCTOR anonymus *chronici Edenburgensis*, natione, ut videtur, Scotus, & cenobii S. Crucis Edinburgensis monachus, claruit circa annum 1163. Condidit *breue chronicon* ab ingressu Julii Cæsaris in Britanniam, ad annum 1163. In quo de Scotorum rebus, præcipue vero cenobii sui, agit. Extulit ex bibliotheca Lambethana, (d) & in lucem protulit, Whartonus noſter Angl. Sacr. tom. 1. p. 152. Cum vero pars prior ad Augustini adventum anno 596. nihil aliud præter Bedæ hitoriarum ecclesiasticarum epitomen continebat, ea omnia missa fecit.

(e) BONACURSUS, patria Mediolanensis, Catharorum magister & episcopus, claruit circa annum 1163. Extat *vita Catharorum hereticorum* ab eo conscripta, apud Dacherium Spicileg. tom. 13. p. 63. (f) qua netanda eorum dogmata, (si modo vere) exponit, & tum ex S. Scripturis, tum SS. patrum testimoniiis refutat & refellit.

(g) HUGO, Francigena, monachus Salvanienſis, claruit circa annum 1164. Extat *narratio ejus de conversione Pontii de Lazzio* apud Baluz. Miscell. tom. 3. p. 205. (h)

(i) HELMOLDUS, presbyter Lubecensis, & canonicus prope Lubecam Bosoviensis, Geroldi, postea primi Lubecenſium episcopi discipulus, claruit circa annum 1165. Obiit anno 1170. Scripsit *chronicon Sclavorum* a Caroli M. temporibus usque ad ann. 1168. in quo de conversione Sclavorum seu Wandalorum ad fidem Christianam, regionumque ac populorum ad mare Balticum situ & rebus gestis agit. Primus illud in lucem emisit præmissa Melancthonis epistola Sigismundus Schorckelius *Francos.* 1556. 4to (k) deinde Reinerus Reineccius ibid. 1581. de-

(a) Habentur libri 6. collecti in bibl. Coll. S. Benedicti Cantabr. ut notat *Oudin.* ubi supra, quem vide, *Pajf. Jo. S. Thome* extat apud Martene *Thesaur. Anecdotor.* tom. 3. p. 1137. (b) Ibid. sub *Gallio E. 3.* n. 6. & E. 4. n. 45. aservantur MSS. *Charte 2.* Thomæ Becketi *Epistola* quadam ibid. sub *Vittelio E. 11.* n. 7. *Epistola* alia sub *Vesputiano D. 18.* n. 6. *Epistola 6.* sub *Tito D. 11.* n. 2. alie sub *Fanſlina B. 1.* n. 9. 11. *Chartas* & *Epistolas* varias exhibuit *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 417 seq. (c) Hoc *Chronicon* edidit integrum Leibnizius tom. 1. *Scrip. Brunſvic.* p. 849. ut refert *Fabr.* Bibl. med. & infim. Lat. vol. 3. p. 126. (d) Viz. ad calcem Ivoſis *Car. notensis Excerpt. de cõgitiis Aljriorum*, non *Hiflor.* Hugonis Floriacensis, ut notavit Whartonus, vid. *Nichols.* for Bibl. Hiflor. Scot. p. 28. (e) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 89. claruit circa an. 1160. ut notat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 690. (f) Edit. nov. tom. 1. p. 208. (g) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 8. vol. 3. p. 879. qui *Hugonem* ad an. 1174. collocat. (h) *Epistolas 2.* ad *Gauſmannum* edidit *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 1. p. 465. 471. (i) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 1492. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 8. vol. 3. p. 591. conf. *Jo. Molieri* Diss. Historico-Criticam de *Helmoldo* Lubec. 1702. 4to. (k) Recuf. ibid. 1573. Novissim. edidit *Godf. Guil. Leibnizius* *Scriptor. Brunſvicenf.* tom. 2. *Hannov.* 1710. fol.

Sæc. XII. nique cum notis & observationibus Henricus Bangertus *Lubeca* 1659. 4to.

1165. ANONYMUS auctor *vite Caroli Magni*, sub Friderico Barbarossa, claruit circa annum 1165. Scriptit de *vita & rebus gestis Imp. Caroli Magni* libros 3. qui habentur MSS. biblioth. Vindob. Cod. Hlft. Lat. 149. Integrum opus se aliquando in lucem protracturum esse promisit Cl. Lambecius. Interim trium librorum præfationes, una cum capitum cujusque libri lemmatibus, & conclusionem totius historię, in antecessum præmisit Comment. lib. 1. cap. 5. num. 21. p. 329.

1166. (a) ALEXIUS ARISTENUS, dignitate nomophylax, & magnæ ecclesię Constantinopolitanę œconomus, quem *ὀνόμαζον ἐκείνον καὶ οὐκ* non uno in loco vocat Balamon. Claruit anno 1166. quô, synodo Constantinopolitanę interfuit: & de jure canonico inibi consultus adversus Nicephorum patriarcham Hierosolymitanum concilii Trullani canonem 37m. protulit. Exstat *synopsis canonum* ab Aristeno nostro scholiis illustrata: synopsis quidem ipsa eo longe antiquior videtur: Aristenus vero istam interpretatus est. Edita est synopsis, Gr. Lat. sed scholiis destituta, sub Aristeni nomine a Christophoro Juxtello in Bibliotheca Juris Canon. tom. 2. p. 673. Synopsis scholia adjecit, notique illustrata, utraque Gr. Lat. dedit Cl. Beveregius in *Pandecta Canonum Oxon.* 1672. fol.

1166. NIERSES *Chelaisensis*, natione Armenus, creatus est Armenię Catholicus seu patriarcha anno 1166. Gregorii prædecessoris frater germanus. Orthodoxam fidei doctrinam amplexatus est, ecclesię pacis concordieque summopere studiosus. Missis ad illum nunciis a Manuele Græcorum imperatore, sæpius ad Manuëlem rescriptis, unaque fidei professionem de SS. Trinitatis mysterio, deque Verbi incarnati *ἐκ νεκρῶν* misit. In qua cum quædam minus sana deprehenderentur, ann. 1170. Manuël celebrem quandam theologum Theorianum in Armeniam legavit, quocum prolixam admodum disputationem per dies aliquot de duabus Christi naturis, de duplici voluntate & operatione, aliisque fidei capitibus controversis, ritibusque ecclesiasticis, habuit Nierfes, ejusque tandem argumentis victus cessit, & sublatò Armenorum schismate concordiam cum Græcis meditatus est. Quo fine concilium suorum convocare in animo habuit. Verum talia studia volen-

tem mors interceptit anno 1173. Scriptit Sæc. XII. non pauca; extat ejus cum Theoriano Græco colloquium, de quo vide que dicemus infra p. 240. Prolixum hunc dialogum in linguam Armenam transtulit, & cum versione Leunclaviana edidit Galanus Conciliat. Eccl. Arm. part. 1. a p. 242. usque ad p. 322. Epistolaris fidei *professio* nomine totius ecclesię Armenę ad Manuëlem imperatorem missa apud Armenos aservatur, unde plura profert Galanus part. 2. tom. 1. Quæst. 1. lect. 5. p. 36. Poëtica facultate mire pollens condidit librum integrum *cauticorum suorum*, quibus ecclesiā Armena etiamnum utitur, *Venetis* ab Armenis typis editum. *Carminis elegiaci*, quo patrię suę calamitates, miserumque ecclesię Armenę statum eleganter depingit, speciem bene longum Armenice & Latine adducit idem Galanus part. 1. c. 10. p. 94.

(b) MICHAEL ANCHIALUS, 1167. patriarcha Constantinopolitanus ab anno circiter 1167. Vir doctus, & Balamone iudice, philosophorum summus. Latinorum autem hostis acerrimus. Sedem patriarchalem tenuit annis octo. Extant *recreta synodalia* 5. viz. *Ne Lectores uniusdian officia suscipiant. Ne Clerici ex aliena diocesi ordinentur*, &c. Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 3. p. 227. Scriptit etiam *dialogum*, quem habuit cum Manuele Comneno Imp. quo tempore pontificis legati Constantinopolim pervenerunt, ecclesiaram unionem procuraturi, nihil aliud autem a Græcis exposcentes quam cessionem primatus ipsi papæ, & appellationem permitti, & illius commemorationem inter sacra fieri. Ex dialogo isto quædam profert Leo Allatus de Consensu lib. 2. c. 3. §. 2. c. 5. §. 2. c. 9. §. 3. qui etiam epistolę cujusdam Michaelis convitiis, ut ait, & calumniis in Romanam ecclesiā referre meminit. Extat adhuc Græce MS. *oratio* in imperatorem Manuëlem Comnenum. Cujus principium, *Εἰς τὸ μὲν ὄπρις ὁ ἀεὶς*. Habetur in bibliotheca Bodleiana inter codices Baroccianos cod. 131. fol. 186.

(c) HUGO, *Pelavimus* a patria dictus, 1167. abbatię Vizeliacensis in pago Avalensi in finibus Burgundię fite O. B. monachus, & Guilielmi abbatis notarius, claruit an. 1167. Scriptit *monasterii Vizeliacensis historiam librum* 4. idque stylo pro forte sæculi non ineleganti. Primo libro conditorum tabulas, pontificum litteras, regum diplomata, aliaque huc spectantia profert. Secundo Humberti episcopi Eduensis monasterii hujus jura ac libertates invadere conantis vexa-

(a) Conf. *Fabr. Bibl. Gr. l. 1. c. 42. §. 8. vol. 10. p. 287. l. 6. c. 1. §. 15. vol. 11. p. 43. Oudins. tom. 2. p. 1301.* (b) Conf. *Fabr. Bibl. Gr. l. 1. c. 44. §. 8. vol. 10. p. 227. Oudins. tom. 2. p. 1531.* (c) Conf. *Oudins. tom. 2. p. 1466.*

Sæc. XII.
ab an. MC.

tiones describit. Duobus posterioribus dama-
na & injuriis a Comitibus Nivernensibus
huic abbacie illatas copiose depingit. Opus
istud jussu Pontii abbatis aggressus est an-
no 1156. absolvit sub Guillelmo abbate an-
no 1167. E codice amplissimis lacunis hinc
inde dehiscente edidit L. Dachérius Spicil.
tom. 3. p. 446. (a)

1170.

JOHANNES, gente Anglus, patria
Cornubiensis, inde *Johannes Cornubiensis* di-
ctus, claruit anno 1170. in Gallia præce-
ptorem habuit Petrum Lombardum, quo-
cum multas postea lites exercuit; Romæ
diu studiis incubuit, Alexandro papæ ad-
modum charus.

SCRIPTA INEDITA.

*Eulogium ad Alexandrum papam, seu discus-
sio super philosophia humana, & hæresibus*,
habetur in biblioth. Boliolensi apud Oxon.
vol. 58. num. 2. (b)

*Summa, qualiter fiat sacramentum Altaris,
per virtutem S. Crucis, & de septem Canonibus,
vel ordinibus Missæ*, Cant. in biblioth.
Benedict. vol. 178. num. 6. (b 2)

1170.

(c) PETRUS DE RIGA, natione
Gallus, ecclesiæ Rhemenfis cantor & cano-
nicus, claruit circa annum 1170. vel paulo
post. Ambrosius de Altamura* eum ad an-
num 1263. refert, ipsumque ex provinciæ
Franciæ moderatore ad ecclesiâ Aginnen-
sem in Aquitania sub metropolitana Bur-
dgalensi assumptum fuisse scribit; eundem
erim Petrum Rhemensem intelligi, ex scrip-
tis liquet. Scripsit Petrus *Hepstanchum*,
quem *Auroram* vocavit, duos libros *Regum*,
& 4. *evangelia* metricè reddens. Quo in
opere, teste Henrico Gandavenfi, * non so-
lum historicum sensum, sed etiam allego-
ricum, in quantum potuit, breviter expre-
ssit. Existat hæc *Aurora* MS. in bibliothecis
passim; (d) ad varios collatam MSS. Codd.
se editioni paratam habere nuper testatus est
Casim. Oudin, * quam utinam publico non
invidcat.

* Biblioth.
Domin.
Cent. 1. ad
an. 1263.

* DeScript.
c. 22.

* Supplem.
P. 475.

PETRUS COMESTOR, seu *Man-* Sæc. XII.
ducator dictus, gente Gallus, patria Tre- ab an. MC.
centis, S. Petri in urbe natali presbyter &
decanus. Celeberrima viri fama excitati Pa-
rifienfes, hominem ad se vocarunt, & aca-
demici Parisiensis cancellarium constitu-
erunt. Claruit anno 1170. Tandem solitu-
dinis & quietis amantior, ad canonicos S.
Victoris in suburbio Parisiensis se contulit,
& pietatis juxta ac litterarum studio toto
animo incubuit. Obiit ibidem sepultus, 12.
Kal. Novembr. anno 1198. quod ex chartis
commentariisque domesticis (e) probant ca-
nonici Victorini. Unde patet Vincentii Bel-
lovacensis aliorumque error, qui Petrum
anno 1160. obiisse scribunt. Vir erat pro
seculo, quo vixit, non indoctus, nec qui
ingruentes quotidie ecclesiæ Romanæ su-
perstitiones & tyrannidem usque quaque ap-
probavit. Certe memoratu dignum est,
quod de eo refert Gyraldus Cambrensis ip-
sius discipulus, in *Genius ecclesiasticus* (quæ
MS. in biblioth. Lambeth. hodie servatur)
distinct. 2. c. 6. his verbis. *Hoc autem Ma-
gistrum Petrum Mauducatorum in audientia to-
tius scholæ suæ, quæ tot & tantis viris littera-
tissimi refertus fuit, dicentem audiui, Quod
nunquam hostis illi antiquus in aliquo articulo
adeo ecclesiæ Dei circumvenit, sicut in voti il-
lud, (sc. continentie sacerdotum) emissione.*
Scripsit ad *Gulielmum archiepiscopum Sen-
nonesensem in usum fratrum suorum historia
scholastica* libros 16. (f) In quibus historiam
sacram a principio Genesios usque ad finem
Actuum apostolicorum in compendium re-
degit, multis incertis, si non fabulosis hinc
inde interspersis; de historiis quoque Eth-
nicorum quædam incidentia pro ratione
temporum inseruit, instar rivuli, qui secus
alveum, diverticula, quæ invenerit, replens,
præterfluere tamen, non cessat, ut ipse in
præfatione loquitur. Prodiit primo anno
1473. *Ruthenæ* apud Guiktherum Zainer:
Argentini 1483. (g) *Basil.* 1486. fol. *Lugd.*
1543. 8vo. ut recentiores editiones taceam.
Servantur in cœnobio Viçtorensi Ser-

(a) Edit. nov. tom. 2. p. 498. seq. (b) Bis de hoc argumento scripsisse *Johann. Cornubiensis*, notant Oudin, tom. 2. p. 1529. & Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 189. Semel brevis, quod inter scripta *Hugonis Viçtorini* tom. 3. reperitur sub titulo *Apologia de Verbi incarnacione*; deinde prolixius, quod ex MSS. Cod. S. Petri Conventus primus publici juris fecit *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 5. p. 1657. seq. Habetur etiam MSS. in Bibl. Canonice. Regular. S. *Victoris* Parisiens. (b 2) Legitur etiam inter opera *Hugonis Viçtorini* tom. 3. p. 399. Item inter opera *Gual.* olim Abbatis S. Theodorici a Bertrando Tiffier edit. ut prodit idem Oudin, ubi supra. *Commentarii* in diversa Scripturæ loca memorant Pitiscus p. 216. Leland. de Script. Brit. c. 200. (c) Conf. Oudin, tom. 2. p. 1551. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 816. qui notant *Auroram* duplicem exstare MSS. in Bibliothecis, unam a Petro ipso profectam, alteram ab *Aegidio* Parisiensis interpolatam. vid. etiam *Leffersum* in Hist. Poëmatum mediæ ævi, p. 692. ubi exhibuit Petri de Riga *librum* *Elfenis* ex 2. MSS. correctum p. 697. E-jusdem prologum *Aurora* integrum ex MSS. p. 701. Recapitulationem utriusque Testamenti integrum ex 2. MSS. p. 701. Excerpta ex ejusdem *Aurora*, & librum *Ruth* integrum ex MSS. ut nos docet Fabr. Bibl. Lat. vol. 4. p. 332. (d) Ut in Bibl. monasterii Heilsbronnensis & in Bibl. Cotton. fol. *Vossiano* D. 4. n. 1. In hac *Aurora* continetur poemata *super Machabeis*, quod in Bibl. Bodl. sub *Gaifridi* nomine servatur; ut refert Oudin, tom. 2. p. 1678. (e) Sed recentibus & mendosis ut notat Oudin, tom. 2. p. 1526. Petrum n. 1178. obiisse nar-
rant *Robertus Auliflodorensis*, & Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 1334. (f) Fabr. notat in an-
tiquis editionibus nullum librorum esse vestigium, sed tantum librorum historicorum historici distinguntur, ut
historia Genesios per capita 115. &c. (g) Recuf. ibid. 1502. *Parisi.* 1513. 4to. *Hagenæ* 1519. fol. *Lugd.* 1526.
4to. Novillæ *l'œvet.* 1728. *Historia Scholastica* Rythmis Saxonice habetur MSS. in Bibl. Paulina Lips. vid. Ca-
tal. p. 163. Eandem veribus rhythmicis Teutonicis descriptam per Jacobum Van Nierlandt, circa an. 1271. me-
morat *Sunderus* in Bibl. Belg. p. 285.

mones

Sec. XII. *mones* ejus MSS. 8vo quorum 50. scripsit adhuc presbyter, alios 30. jam S. Victoris canonicus, ut ex MS. Victorino nos docet Glaudius Hemereus. * 44. habentur Lambethæ in bibliotheca archiepiscopali num. 176. fol. Plures Cantabrigiæ in bibliotheca Pembrochiana cod. 48. num. 1. 3. & cod. 76. num. 1. quot vero numero sint, non dicit, qui catalogum confecit, Cl. Jamefius. 114. in Longipontensi Cisterciensium monasterio extare dicuntur. Denique varios sermones qui sub Petri Blafenfis nomine editi sunt, Petro nostro adjudicandos esse monet novissimus Petri Blafenfis operum editor: quam recte viderint alii. (a)

1170. (b) THEORIANUS, natione Græcus, patria forsan Constantinopolitanus, Manuelis Comneni Imp. legatus ad Armenos ad disputandum pro fide orthodoxa missus anno 1170. In Armeniam ubi pervenerit, domino Nierli Catholico imperatoris sui litteras tradidit; & longam cum eo de variis fidei capitibus & consuetudinibus ecclesiasticis disputationem inivit. Tandem colloquio ille contigit exitus. Catholicus Theoriani argumentis victus manus dedit: seque episcoporum suorum synodum coacturum esse pollicitus est, atque argumenta quæ protulerat Theorianus, iis propositorum, seque in omnibus ecclesiæ Catholicæ sententiæ accessurum, proque Græcis, immo pro veritate adversus Armenos dissertaturum, denique se omnesque fecum consentientes fidem orthodoxam scripto-comprehensam, sua & suorum episcoporum subscriptionibus firmatam, ad Imperatorem & patriarcham CP. missurum esse. *Dialogum* istum cum Catholico Armeniorum habitum litteris mandavit; in quo præcipue id agit, ut SS. patrum auctoritate Eutychianos & Monophysitas refellat, & doctrinam Catholicam de duabus in Christo naturis, synodique Chalcedonenfis auctoritatem stabiliret. Edidit hunc Gr. Lat. Johannes Leunclavius *Basil.* 1578. 8vo. exinde recusus est in *Auctuario Duceano Paris.* 1624. tom. 1. p. 439. (c)

1170. (d) EUSTATHIUS, ortu Græcus, archiepiscopus Theffalonicensis, claruit sub Comnenis, Manuele, Alexio filio, & Andronico patrele, circa annum 1170. quem proinde cum Eustathio magis ecclesiæ ar-

chipsbytero, qui Eulogio seu Sergio in Sec. XII. fede CP. successit anno 1017. in chronologia sua perperam confundit Marq. Freherus. Vir erat extra controversiam eruditissimus, scriptorque celebrissimus; an vero inter Scriptores ecclesiasticos reponendus sit, non immerito dubitare licet. Efti enim episcopus fuerit, & non infimis elo-giis a Niceta Choniata plus una vice ornatus, (quod doctrina tam profanarum, quam sacrarum litterarum, καὶ τὸ παρὰ πολλῶν τῶν ἄλλων fuerit præditus, id quod τὸ οὐκ ἔκείνῳ ἐκείνῳ καὶ ἐξείκτον ἢ χαρὰ κτήρισμα) nihil tamen ecclesiastici commatis, quod sciam, ab eo editum, hodie typis mandatum legitur. Plura nihilo minus superfluit MSS. Exstat Græce *expositio* doctissima & amplissima in S. Johannis Damasceni canonem, sive canticum Iambicum Pentecosticum de Spiritu Sancto. Habetur quidem canon Græce & Latine inter Damasceni opera *Paris.* 1619. Præstantissimus vero Eustathii commentarius Græce MS. reperitur Biblioth. Vindob. Cod. Theolog. juxta Lambec. 21. Nessel. 208. Ipsum proœmium decem folia continet, codex integer folia 144. Confer L. Allatii Catalog. operum Jo. Damasceni Synic. part. 2. p. 453. *Oratio* in Imp. Manuëlem Comnenum exstat Græce MS. in bibliotheca Bodlejana Cod. Baroc. 131. fol. 190. Ejusdem, ut videtur, *supplicatio* ad eundem imperatorem, nomine civitatis, cum siccitate laboraret, ibid. fol. 195. Pr. *Ταλμάρᾳ μὲν*. Ejusdem, ut licet conjicere, *lessus* in fratris sui obitu, ibid. fol. 209. Pr. *Ὁ σπινθῆρας*. In catalogo Barvoëtiano bibliothecæ Scorialensis sub lit. Z. loc. 11. cod. 9. habetur Eustathii Theffalonicensis archiepiscopi *oratio* ad Michaelen Stathmizem Saccularium & Chantophylacem, quod sæpe cum melodis celebrare debeant memoriam S. Demetrii. Et alibi, ejusdem oratio ad eos, qui erant in templo S. Myrobhyte, i. e. Demetrii, anno mundi 6702. i. e. Christi 1194. habita. Ubi & alia ejusdem Eustathii fervari dicuntur. Vide Labbei Catal. Nov. Biblioth. MSS. p. 184. 186. In prædicta bibliotheca Vindob. Cod. Nessel. 134. num. 8. fol. 185. asservatur MS. B. cujusdam Eustathii metropolitæ Ἐπισκοπὴς βίη Μοναρχικῇ, καὶ ὁμοῦως τῶν πρὶν αὐτοῦ. Cujus principium vetustate non parum mutilatum est. Nostri forsan est, saltem alterius a veteri illo Eustathio, Sebastie in Ar-

(a) De MSS. conf. *Oudin.* loc. citat. *Sermones* quos sub Petri Blafenfis nomine dedit Jo. Bufæus, & qui habentur in Bibl. Patrum Colon. tom. 2. p. 817. esse Petri Comneni annotavit Petrus de Guftanvilla, qui opera Petri Blafenfis edidit. *Commentarii* in epistolas S. Pauli MSS. fervari in Bibl. Sorbonica testatur Le Long, in Bibl. Sacr. vol. 6. p. 683. *Allegoria & Metaphora* Bibl. exstant in eodem vol. in Bibl. Windesoriens. ex tractatu de penitentia & ex *Sermonum* volumine MSS. in Bibl. Lambethana loca quædam profert Hen. Wharton in *Auctuario* ad Ufferii Hiltoriam Dogmaticam p. 151. 407. Sermonem de immaculata B. Virginis conceptione editum esse Antwerp. notat Labbeus tom. 2. de S. E. p. 200. Versus quosdam in laudem B. Virginis exhibuerunt *Oudin.* & *Fabr.* ubi supra; idem *Fabr.* memorat sermones 68. in Bibl. Rostgardiana Hafniæ. *Comment. in S. Scripturas* exstant MSS. in Bibl. Colleg. Etonens. (b) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 189. (c) Item in bibl. Patrum Morellæana tom. 11. conf. *Fabr.* bibl. Gr. l. 5. c. 42. §. 10. vol. 10. vol. 10. p. 288. (d) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 1519.

Sæc. XII.
ab an. MC.

menia episcopo, longe diversi. Alia scripta, quæ licet huc non proprie spectant, non tamen sunt prætereunda, viz. *Commentaria in Homerum*; prodierunt Græce 4. vol. Rom. 1550. fol. & Basil. 3. vol. 1560. fol. *Comment. in Dionysii Periegesin*, seu *orbis descriptionem* Græce Parisi. 1577. *De Symonie & Ijmenis amoribus libri 6.* Gr. Lat. cum notis Gaulmini Parisi. 1647. 8vo. His quidem libris lis eo præsertim nomine movetur, quod codices non nulli Eumathium quandam auctorem præferant. Vide quæ hæc de re habet Cl. Vossius de Hist. Græc. lib. 4. c. 19. (a)

1170. (b) SYMEON, magister & logotheta, Alexio Aristeno suppar, claruit circa annum 1170. Exstat Gr. Lat. *epitome Canonum* ab Henrico Justello edita in Bibliotheca Jur. Canon. tom. 2. p. 710. Certe hæc *synopsis canonica* tum Symeone, tum Aristeno, antiquior videtur, utrique passim ascripta; quam quidem ordine paululum mutato descripsisse, & in usum suum accommodasse videtur Symeon noster: & ut non inepte conjicit Cl. Beveregius, scholiis illustraverat, quæ dudum perierunt. Opus Symeonis magistri & Logothetæ in *Mundi opificium* ex Genesi & Chronicis per seriem collectum penes Cl. Du Fresnoy Du Cange, & alibi MS. exstare memorat Cas. Oudin. * Quale vero, vel cuius sit opus, an Symeonis nostri, an logothetæ antiquioris; dicant nobis, qui codices MSS. possident.

* Supplem.
P. 411.

1170. GODEFRIDUS, seu *Gotefridus*, *Viterbiensis* a patria dictus, natione Italus, dignitate presbyter, tribus imperatoribus, viz. Conrado III. Frederico I. Henrico VI. tum a sacris, tum a secretis. Claruit anno 1170. Quadraginta annos peregrinationi in externas regiones impendisse dicitur: unde domum rediit variis observationibus, bibliothecarum spoliis, linguarum non Latine modo, sed Græcæ, Hebraicæ, Chaldaicæ cognitione refertus. Obiit anno 1186. (c) Scriptit ad Urbanum III. *papam chronicon universale*, tum profa, tum metro, quod ob diffusam rerum, atatum, gentiumque historiam *Pantbeon* appellavit, ab orbe condito ad annum usque 1186. Exstat hoc chronicon intet scriptores rerum German. a Johanne Pistorio editos *Francfort.* 1584. p. 6. (d) Exstat ejusdem *speculum Regum*, seu

(a) Ejusdem *epistolæ* quidam exstare MSS. ap. Cl. Frid. Rostgaardum refert *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 1. p. 412. *Epistolæ ad Pselum* in Cod. Regio evolvit Cangius p. 1296. Glossarii Græci. Euthymius celebravit *saeculæ epistolatum*, quas ait se habuisse *Enstathi* manu ipsius exaratas; ut nos docet *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 10. p. 290. (b) *Conf. Oudin.* tom. 2. p. 1366. *Symeon Logotheta* de moribus Ecclesiæ citatur a Nic. *Consierno* p. 398. Pnenot. Mylltagog. vid. *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 10. p. 297. (c) Imo vero 1196. vel 1198. ut refert *Oudin.* tom. 2. p. 1629. (d) Etiam 1607. ut refert *Oudin.* tom. 2. p. 1628. Sed primus edidit Basilus Johan. Beroldus *Basil.* 1569. fol. Prodiit etiam *Hæmoz.* 1613. Denovo Burchardus Gotthelfi. Struvius vulgavit in *Reperta Pistorianæ Sylloges* editione *Ratisbonæ* 1726. fol. Hujus *Chronici* partes quinque postremas Muratorius inseruit tom. 7. Scriptor Italic. ut monet *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 3. p. 201.

Tom. II.

de *genealogia omnium regum & imperatorum* Sæc. XII. a *Diluvii tempore ad Henricum VI.* Imp. a ab an. MC. chronico diversum, MS. in biblioth. Cæsarea Vindobonensi, teste Lambecio *Comment. de bibl. Vindob.* lib. 2. c. 8. p. 774.

SAXO, *Grammaticus* ob styli, quo usus est, venustatem dictus, gente Danus, patria Selandus, equestri familia ortus, cathedralis ecclesiæ Roschildensis præpositus. Claruit anno 1170. novennio ante ab Absalone archiepiscopo Lundeni, in cujus familia plerumque degit, & facellani vices obiit, Lutetiam ad ecclesiâ S. Genovefæ missus fuerat: ut viros aliquot religiosos exinde in Daniâ adduceret. Anno circiter 1177. Absalonis iussu patris annalibus condendis semet accessit. Obiit anno 1204. Scriptit stylo quidem venusto, & supra sæculi sortem florido ac eleganti *bi-jovis Danicæ libros 16.* ab ipsis gentis primordiis usque ad annum 1186. Vividum ejus atque ardens ingenium, orationem nunquam remissam aut dormitantem, tum miram verborum copiam, sententias crebras, & figurarum admirabilem varietatem vehementer laudat Erasmus; * ut satis admirari nequeam, inquit, unde illa ætate homini Dano tanta vis eloquendi suppetiverit: quæ quidem omnes, quod sciam, eruditos *æpistolæ* habet. Certe quod styllum attinet, Valerium Maximum præ cæteris ante oculos habuisse videtur: quod infinitis pæne exemplis ostendit Cl. Stephanus. Prodiit historia ista, a Christiano Petri, canonico Lundeni, primum edita *Parisi.* 1514. a Johanne Bebelio *Basil.* 1534. a Philippo Lonicerio & Johanne Fichardo *Francfort.* 1576. denique longe integrior, & amplissimis prolegemenis, notisque uberioribus ornata a Stephano Johanne Stephano *Sore* 1644. fol. Atque utinam doctissimi editoris diligentie nitidiores typi accessissent.

* In Cicero-
niano.

GILBERTUS DE HOYLANDIA, seu, ut nunc vocatur, *Hollandia*, natione Anglus, patria Lincolnienfis, S. Bernardi discipulus, ordinis, Cisterciensis monachus, denum coenobii Swincetenfis in agro Lincolnienfi abbas, claruit anno 1170. Balesus enim & Pitæus dum anno 1200. claruisse volunt, serius quam par est, hominem reponunt; quippe Bernardus, quo familiariter usus est, & sub cujus regimine diu

1170.

H h

vixit,

SÆC. XII.
ab an. MC.

*De Script.
Eccl. c. 12.
p. 164.

*Cent. 1.
c. 11. P.
246.
†De Script.
p. 269.

1170.

vixit, diem suum obiit anno 1153. Scripsit *sermões in Cantica Canticorum*, ab ea scilicet parte quam Bernardus morte præventus absolvere non potuit. *Subtiles quidem*, inquit Henricus Gandavensis, * & *valde de spiritalibus, sed revera B. Bernardi eloquentie & sensibus impares*. Exstant hi sermones numero 48. editi *Argentorati* an. 1497. & in omnibus fere operum Bernardi editionibus, quæ ab ineunte hoc sæculo prodierunt. Quibus adjectæ sunt Gilberti nostri *epistolæ* 3. & *disertationes* epistolares *ascetica* 6. Alia Gilberti opuscula memorant Baleus * & Pisleus, † quæ apud ipsos reperiri possunt. (a)

HENRICUS, Rhemensis archiepiscopus, claruit anno 1170. Exstant *epistolæ* 2. de *causa Dragonis Noviomagensis* apud Baluzium *Miscellan.* tom. 2. p. 228. (b)

THOMAS, gente Anglus, coenobii Elyensis monachus, claruit circa ann. 1170. vel non diu postea. Condidit de *historia insule Elyensis, de vita S. Ætheldrithæ, de abbatibus, de episcopis, de translatione S. Ætheldrithæ libros tres*. Primum, sed mutilum edidit Johan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* 2. p. 738. Secundum dedit Galeus noster, & anonymo, tanquam historię Elyensis librum secundum, attexit, *Rer. Anglic. Script.* tom. 3. p. 489. qui tamen non integrum, sed solummodo ad Normannorum ingressum pertinentem adhibuit. Et eandem opinor, ob causam totum librum tertium suppressit. Liber MS. quo usus est, tempore Henrici III. exaratus erat. Generalem totius operis præfationem, hætenus ineditam, ex codice Cottoniano dedit H. Whartonus *Prefat.* ad tom. 1. *Angl. Sacr.* num. 48. p. 39. Ubi etiam de hoc opere variisq. ejus partibus prolixè atque accurate agit. In præfatione sua generali Thomas se opus suum in tres libros partitum esse tradit. Liber primus, inquit, constat de situ insule, & de gloriosa regina Ætheldreda, & de succedentibus ei SS. virginibus, quibusque infortunis insula subjacuit, usque ad ingressionem monachorum in Ely, & libertate loci, & quomodo ecclesia renovata fuit, & de oblatione Normannorum usque ad tempora episcoporum. Quod nunc est. Tertiū libri argumentum ipse non exhibet; quin & an ipse liber adhuc superstes sit, non liquet. Habetur quidem

in eodem codice Cottoniano, monente Cl. SÆC. XII. Whartono, manu quidem alia, sed satis antiqua, liber hoc titulo; *Liber tertius in historia Elyensis insule, constans de duorum temporibus episcoporum, scilicet Hervei & Nigelli, quid plus vel minus utile gesserint, plene insinuans*. Hic Thomæ nostri liber tertius censeretur poterat. Cum vero auctor post Richardum, priorem Elyensem, qui obiit paulo ante annum 1196. opus suum composuerit, seque ex Richardi historia omnia fere desumpsisse non uno loco agnoscit, merito hac de re dubitare licet. Duas priores operis a Thoma conscripti partes, a prima ecclesiæ fundatione ad annum 1107. in compendium redegit anonymus quidam monachus Elyensis, retentis nihilo minus Thomæ verbis, omnibusque scitu dignis, non sine summa cura & judicio contextis. Hanc epitomen sub Thomæ nomine edidit Whartonus ubi supra p. 591. Primam hujus epitomæ partem ad annum 1970. ex primo libro desumptam, antea evulgaverat Dugdalius noster *Monast. Anglic.* tom. 1. p. 87.

HILDEGARDIS, gente Germana, patria Spanheimensis, Hildeberti & Mechthildæ filia, nata est anno 1098. A primis incunabulis Deo devota, habitum monialem sub Jutta abbatiſſa, Megenhardi Comitiss Spanheimensis sorore, octennis induit: ipsa demum abbatiſſa facta monasterii S. Ruperti in monte ad Bingiam prope Rhenum fluvium. Claruit anno 1170. Raris animi dotibus prædita, & egregia erga Deum pietate, erga religionem zelo insignis, visionibus divinitus concessis & prophetiis inclarescere quadragenaria jam cœpit. Cujus rei fama excitati Eugenius III. papa, & primores Gallię Germanięque episcopi ac abbates, & in his S. Bernardus, visiones illius propheticas anno 1148. acriter examini subjecerunt: & infucatas deprehenderunt, & in concilio Trevirensi confirmarunt. Eandem postea sententiam ratam habuerunt Anastasius IV. & Hadrianus IV. pontifices: qui datis ad illam litteris & seipſos & ecclesiam Romanam precibus ejus commendarunt. Obiit Hildegardis anno 1180. die 17. Septembris.

SCRIPTA.

Scivias, seu *Visionum sive Revelationum libri* 3. Prodiierunt *Parisi*. 1513. fol. *Colon.* 1628. (c)

(a) *Le Long.* *Bibl. Sacr.* vol. 2. p. 744. memorat varia Gilberti opuscula. De MSS. Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 1481. (b) *Enchiridion* ad Alexandrum III. contra Robertum de Aris publici juris fecit Jac. Hommey p. 151. supplementi *Patrum.* vid. *Fabr.* *Bibl. med. & infim.* Latin. vol. 1. p. 675. (c) Item *Hagano* 1529. *Scrutinium Theologicum Visionum Hildegardis* edidit B. Martinus Chladenius *Wittenberg.* 1716. 4to. Vid. *Fabr.* *Bibl. med. & infim.* Latin. vol. 1. p. 771. *Ordin.* tom. 2. p. 1771. qui notant Hildegardem de Pinguia eandem esse cum visionum Auctore *Revelatio Hildegardis* existat MS. in *Bibl. Cotton.* sub *Domitiano A. 9. n. 14. Prophecia* contra Monachos mendicantes exhibuit *Fabr.* loc. citat.

SÆC. XII. *Vita S. Roberti confessoris Bingiorum du-*
ab au. MC. *ciis* (a)

Epistole 38. (b)

Questiones varie.

Expositio regule S. Benedicti. Prodiit
opulcula ita Colou. 1566. & in Bibliotheca
Patr. (non omnia tamen) tom. 23. p. 535.

Physicorum, seu de rerum Naturæ libri 4.
quos Hildegardi nostræ male non nulli tri-
buunt. Hildegardi enim de Pingua opus
esse nos docet Jos. Simlerus. * (c) Prodie-
runt *Argentine* 1533. (d)

* Biblioth.
p. 101.

1172.

(e) JOHANNES, *Sariseniensis* a loco
natali dictus, natione Anglus, patria Wil-
tunenſis, gentis & seculi sui decus ac or-
namentum, Eugenio III. & Hadriano IV. &
Alexandro III. pontificibus, & Theobaldo
archiepiscopo Cantuariensi (cui a facris fuit)
eximie charus: Thomæ Becketo archiepi-
scopo familiarissimus, & ab anno 1163. to-
tius exilii, omniumque molestiarum comes:
sepe quidem, ut Thomam defereret, regique
fidelitatem, & præstandam consuetudinibus
regis obedientiam juramento promitteret,
solicitationis, in exilio manere maluit, quam
conditionibus istis pacem regique gratiam
promereri. Tandem Thomæ confortium,
non causam, reliquit, ab eo semper in rebus
dubiis præ aliis consultus. Post exilium in
exilio septennium, impetrata a pontifice ve-
nia, pacque cum rege inita, in Angliam re-
diit, matremque suam (cujus votis obtem-
perans iter suscepit) in extremis positam
invenit. Anno 1172. (f) mortuo jam Thoma
in Galliam iterum profectus episcopus
Carnotensis in provincia Senonensi constitu-
tus est. Anno 1179. concilio Lateranensi
interfuit. Obiit anno 1182. Plura de eo me-
morata sane dignissima, ex epistolæ Thomæ
Becketi collectione, non sine lectoris
commodo peti possint. Vir ætatis suæ elo-
quentissimus, & reconditoris cujusvis scien-
tiæ genere instructissimus. Morum severis-
simus censor, & si quis alius, rigidi fervor
honesti: in carpendis aliorum, etiamſi re-
gum & pontificum vitis parem adhibuit fa-
cundiam & libertatem. Nec amicis peper-
cit, nec inimicis. Quin nec ipsi Thomæ,
domino suo & familiari, obſtinatum & per-
vicacem in regem clementissimum animum
fæpius objicere dubitavit.

(a) Vulgata a Jo. Bæſeo *Moguntia* 1602. 4to. Item ap. Surium 15. Maii, & cum notis Henſchenii tom. 3. Act.
Sanculorum p. 604. *Vitam S. Disibodi* ap. Surium 8. Julii, & tom. 2. Act. Sanctor. p. 488. & *Explicatorem* Sym-
boli Athanasiani, in Bibl. Patrum Lugd. & una cum ceteris scriptis Colou. 1566. edit. memorat *Fabr.* ubi supra.
(b) *Epistolæ* variorum ad Hildegardem, cum ejusdem ad eos responsione editit *Edm. Martene* Collect. *Verum*
Scriptorum & Monumentorum tom. 2. (c) *Fabr.* Bibl. Eccles. ad Trithem. c. 405. memorat varia alia *Hildegardi*
Scripta, quem vide. (d) Recus. *ibid.* 1544. fol. Habentur MSS. in Bibl. Galliarum Regia. De MSS.
Conf. *Quint.* tom. 2. p. 1572. (e) Conf. *Quint.* tom. 2. p. 1501. (f) Imo vero circa an. 1176. aut 1177. ut
notant *Leland.* Collect. tom. 2. p. 208. & Wharton. in *Præfat.* ad tom. 1. Angliæ Sacre n. 9. p. 12. (g) Conf.
Du Pin. Hist. Eccles. vol. 10. p. 157. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 9. vol. 4. p. 180. (h) Denuo *An-*
ſteſelod. 1664. (i) Habetur MSS. in Bibl. Cotton. sub *Clandii B. 2. n. 1.* (k) *Epistole* non nullæ extant MS. in
Bibl. Cotton. sub *Vitelio E. 17. n. 2.* (l) Comment. in *Epistol.* ad *Colossenses* edit. *Cantab.* 1657. meminit
Guil. Crovæus. (m) Edidit cum Carmine altero elegico de *membris conspurcatis* Andreas Kirivius *Lipſ.*
1655. 8vo. ut refert *Fabr.* loc. citat. qui *Carmen* postea ad calcem voluminis dedit.

Tom. II.

(g) OPERA.

Polycraticus, seu de nugis Curialium & vesti-
giis Philosophorum libri 8. ad Theobaldum ar-
chiepiscopum. In centone isto multos purpu-
ræ pannos & fragmenta melioris notæ agno-
ſcit Jultus Lipsius. * Prodiit *Parif.* 1513.
8vo. *Lugd. Bat.* 1595. 8vo. *Par.* 1610. 8vo.
Lugd. Bat. 1639. 8vo. & in Biblioth. Patr.
tom. 23. Fædo errore Johannem nostrum
Salubernensem episcopum, ejusque opus de
unius Curialium, Polychronicum vocat Johan.
Timmuthensis Hist. Aur. lib. 22. c. 88. MS.
in biblioth. Lambeth. allervata.

Metalogici libri 4. in quibus de omni re lo-
gica & philologica, philosophica quin etiam,
acute atque erudite agit. Prodiit cum
Polycratico Parif. 1610. *Lugd. Bat.* 1639. (b)
Vita S. Thomæ archiepiscopi Cantuariensis.
Prodiit integra cum epistolis *Sarisenſis*
Parif. 1611. 4to. (i) laceræ & huius in Qua-
drilogo de vita S. Thomæ, ex quatuor au-
ctoribus Gregorii XI. jussu olim contexto,
qui typis impressus est *Parif.* 1495. 4to. &
cum S. Thomæ epistolis *Bruxell.* 1682. 4to.

Vita S. Anselmi archiepiscopi Cantuariensis,
capitulis 18. constans, quam ex codice
Lambethano nobis dedit Hen. Whartonus
Angl. Sacr. tom. 2. p. 149. Defuncta est
hæc vita ex Eadmeri de eadem re co-
mentario. Cujus opus Johannes in epitome
nondum redegit, ita volente Thoma archiepi-
scopo Cantuariensi, qui hunc Johannem li-
brum anno 1163. in concilio Turonensi,
Alexandro papæ obtulit, non alia mente,
quam ut Anſelmus in Sanctorum censum
potiori jure referri posset.

Epistole 303. Extant in Biblioth. Patr.
tom. 23.

Epistolæ altærum liber. Prodiit *Parif.*
1611. 4to.

Epistole aliæ 92. Habentur in collectione
epistolæ S. Thomæ a Chr. Lupo edi-
ta *Bruxellis* 1682. 4to. An vero omnes hæ
epistolæ sint penitus diversæ, inquirent qui-
bus plus otii est. (k)

Commentarii in epistolæ D. Pauli. Prodie-
runt *Amstelodami* 1646. 4to. (l)

Eutheरिकæ metricæ, cujus meminit Ba-
læus. Poema meo quidem judicio eleganti-
ssimum. *Polycratico* præfigitur, cui præ-
fationis vice præludit. (m)

SÆC. XII.
ab an. MC.

* Nor. ad
12. Annal.
Tacti.

H h 2

De

Sec. XII. De aliis deperditis, faltem ineditis, Johannis scriptis consule Baleum & Pitteum. (a)

bet, ubinam vero hoc opus MS. delitecat non indicat. Sec. XII. ab an. MC.

1172. EDUARDUS, gente Anglus, monachus, si recte conicio, Cantuariensis, certe Thomæ archiepiscopo familiaris, claruit anno 1172. Scriptit prolixè *vitam Thomæ Becketi* archiepiscopi Cantuariensis, referens quæ partim ipse viderat, partim quæ ab intimis archiepiscopi amicis acceperat. (b) Hanc in compendium redactam extulit Surius Decembr. 29.

1172. SIMEON MACJINUS, Chalili filius, genere Syro-Arabs, claruit anno 1172. Hegiræ 569. E familia Michaëlis Basjuvi fuisse refert Georgius Almachinus Hist. Sacracen. lib. 3. p. m. 371. id est, si ex sequentibus Almachinum recte interpreter, ex eo loco originem ducebat; quippe pagus ille antiquitus *Basjura* dicebatur, ibique erat Michaëlis Archangeli templum, quod vicini Christiani frequentare solebant. Simeon primo notarii artem exercuit, & senatus bellici ministerio, operam navabat, idque sub Josepho Saladino, a quo sustentatus fuit, & tributis quibusdam in Hagi-rawana donatus. Per triennium hoc munere functus, ad monasterium Johannis Cazarii in deserto Askyto, nempe in valle Habbya se contulit, ubi constructo sibi in medio monasterii loco semet inclusit, & per triginta & amplius annos vitam monasticam magna cum pietatis laude transegit. In calendario Calcaendii, scriptoris Muhammedani, a Seldeno edito de Synedr. lib. 3. cap. 15. p. 365. ad diem 14. mensis Chiat, seu Decembr. 10. occurrit festum Simonis. Disertius vero in calendario Arabico Coptitarum ibid. p. 386. eodem die celebratur memoria monachi Simeonis martyrio coronati in diebus Musulmanorum. Hunc nostrum fuisse plane suspicor, nec ab hac conjectura albidit Hottingerus Biblioth. Orient. cap. 2. p. 68. Scriptis Arabicis Simeon itylo elegantissimo opus egregium de principibus religionis Christianæ mysteriis & virtutibus; de quo ita Hottingerus loco citato. Legi magnam partem illius scripti, cujus notori & elegantia, si sythum spesdes nihil posset accedere; argumenta tamen non eadem felicitate & numero penetrant. Integrum libri titulum, & auctoris in scribendo facundia specimina ex quibusdam loquendi formulis ibidem exhi-

GULIELMUS, patria seu Gallus, seu Germanus, seu quod verisimillimum est, Syrus, & fortasse Hierosolymis natus; quin, ut quidem volunt, reges Hierosolymitanos propinquitatē attingit. Anno circiter 1167. rogante rege Amalrico, archidiaconatu ecclesiæ Tyrensis a Frederico archiepiscopo donatus est, at paulo post ad imperatorem Constantinopolitanum legatus, rem feliciter gessit. Circa annum 1169. archiepiscopo suo subinfensor factus, in Occidentem suscepit iter. Reduci Baldwinus Amalrici regis filius bonis litteris & moribus informandis committitur. Mox a rege sacri palatii cancellariatu colonellatus est; atque anno denum 1174. mense Maio, archiepiscopus Tyri electus, 4. Id. Jun. consecratus. Anno 1178. ad synodum Lateranensem evocatus, Romam profectus est, atque anno sequenti concilio interfuit, cujus ipse Acta & canones a reliquis episcopis rogatus scripto commisit. Domum rediens Constantinopoli apud Manuelem Imp. septimeltri spatio hæsit, & ab eo commissam sibi ad principem patriarcharchæ Antiochenum legationem obiit. Post annum itaque ac decem menses Tyrum reversus est. Anno 1188. capta a Saracenis Hierosolyma, & desperatis Christianorum Orientalium rebus, ipse pro subsidio querendus in Occidentem mittitur, & colloquio regum Angliæ & Galliæ inter Gisfortium & Trie adiuit. Tandem Heraclæi patriarchæ Hierosolymitani electioni strenue obnixus, dum ut sedem ei patriarchalem obstrueret, Romam versus iter iniret, ab Heraclio veneno sublatu est, quo vero anno non liquet. Scriptis libris 23. historiam belli a principibus Occidentis Christianis in Palestina, ac Oriente gesti, ab anno 1095, ad ann. 1180. (c) Satis ex hoc opere liquet, ut magni Vossii * De Hist. Lat. lib. 2. c. 51. de eo verbis utar, Scriptorem esse modestum, prudentem, acris judicii, veri amantissimum, & pro ætate qua vixit, doctum atque elegantem. Prodiit historia ista primum cura Philippi Poissenoti Basil. 1549. deinde studio Henrici Pantaleonis Basil. 1560. (d) denique in collectione Bongarsiana gestorum Dei per Francos tom. 1. p. 625. Scriptis præterea gesta Occidentalium principum, seu historiam de principibus Occidentis in Oriente, eorumque gesta ab anno 614. ad annum 1184. & Acta synodi La-

1174.

(a) Speculum Stultorum existat MS. in Bibl. Cotton. sub Vespasiano T. 12. n. 3. Penitentialia cum pluribus aliis Johannis scriptis nondum editis memorat Fabr. ubi supra. (b) Thomas Hearne Append. ad Praefationem Benedicti Petroburgensis p. 37. memorat Edvardi Grime vitam S. Thomæ archiep. Cantuar. in Bibl. Cotton. sub Vespasiano E. 10. n. 11. (c) Ab an. 1048. ac præcipue ab an. 1100. usque ad an. 1184. ut nos monet. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ, vol. 3. p. 505. (d) Non an. 1560. sed 1564. subjuncta Jo. Heroldi Continuatione usque ad an. 1581. quæ edita fuerat separatim 1560. vid. Fabr. loc. citat. Denuo occurrit in Collectione Veterum Scriptorum & Monumentorum Marteneana tom. 5.

Sæc. XII. *terrenis*. Utrumque autem opus interiisse ab an. MC. videtur.

1175. NIERSES, gente Armenus, patria Lampronensis, Olciuni Armeniæ principis filius, inter Episcopos Armeniæ non modo generis claritudine, sed & pietate & eruditione maxime conspicuus, floruit anno 1175. Ab Armenis in sanctorum numerum relatus, ut ex eorum Menologio liquet, ubi ob humilitatem, mansuetudinem, misericordiam, pauperumque amorem, preces assiduas, reliquæque vitæ Christianæ virtutes egregie commendatur. Anno 1177. interfuit synodo Tarfensi, ejusque pars magna fuit, ubi præclaram ad istius concilii patres orationem habuit, que eos ad schisma tollendum, & fidem Catholicam amplectendam strenue adhortatur, unionem & concordiam cum aliis ecclesiis Christianis suadet, in hæreticos & conciliabula Armena acriter invehitur, gentisque suæ calamitates describit. Exstat hæc oratio, magnam saltem partem Armenicæ & Latine apud Clem. Galanum Conciliat. Eccles. Armen. part. 1. cap. 22. p. 326. Translulit de Græco in sermonem Armenum *historiam* S. Gregorii M. papæ (*dialogum nempe de vitis Patrum*) & *regulam* S. Benedicti. Scripsit *expositionem Fidei*, ex qua quidam citat idem Galanus part. 2. tom. 1. quæst. 3. §. 1. p. 101. item librum *de traditionibus SS. Patrum*, ex quo non nulla proferuntur apud eundem tom. 2. quæst. 3. §. 7. p. 70. præcipue vero quæst. 9. §. 2. p. 198. aliæque opuscula, quibus synodi Chalcedonenlis fidem viriliter propugnavit. (a)

1177. BENEDICTUS, Anglus, domo Petriburgensis in academia Oxoniensi educatus. primum monachus Cantuariensis, deinde cœnobiarca, tandem abbas Petriburgensis constitutus an. 1177. *Librum novum, alteriusve de vita & miraculis Thomæ Cantuariensis* contexuit. Cujus magnam partem in opus suum tranſcripsit Quadrilogi compilator, præcipue libro 2. & 3. ubi ampla segmenta reperiuntur. (b)

1177. HUGO ETHERIANUS, natione Tufcus, Constantinopolim sub Manuele

Imp. profectus, summam sibi gratiam apud imperatorem conciliavit; cujus proinde patrocinio fultus, contra Græcos, & scriptis & voce strenue decertavit. Claruit anno 1177. quo libros a fe contra Græcorum dogmata climatos ad Alexandrum III. pontificem misit, & ab eo literas collaudatorias meruit. Exstant *liber de Animus corpore exita*, seu *de regressu Animarum*, in Orthodoxyr. p. 1309. & *seorsim Colu.* 1542. *De hæresibus, quas Græci in Latinos devolvunt*, seu *de processione Spiritus S. ex Patre & Filio, adversus errores Græcorum*, libri 3. qui cum præcedente opusculo seorsim prodierunt *Basil.* 1543. & in Bibliotheca Patr. tom. 22. p. 1176. (c)

LABORANS, ubi natus incertum, Romanæ ecclesiæ Cardinalis presbyter titulo S. *Maria in Porticu* creatus est anno 1179. *Canonum collectionem* elaboratissimam scripsit anno 1182. Exstat ad illum Stephani Tornacensis epistola 113tia p. 161. confer ibi Claudii du Molinet notas. (d)

ALANUS, gente Anglus O. B. monachus Cantuariensis, deinde Prior five cœnobiarca, postremo Teukisburiensis ad confluentiam Avonæ & Sabrinæ fluminum abbas, claruit anno 1177. Obiit an. 1201. vir tum fortuna, tum literis insignis. Scripsit *librum de vita & exilio Thomæ Cantuariensis*, qui an integer hodie superfit, non liquet: nihilo minus pæne totum operi suo inferuit auctor Quadrilogi, qui Thomæ epistolis præfigi solet. Notari debet, quod apud Baronium, ad annum 1162. n. 21. Alanus nolter abbas *Deoches* dicitur; errore forsan non aliunde orto, quam quod in codice suo Vaticano scriptum erat *Deoches*, pro *Theoches*, seu ut hodie dicimus Teukisburiensis. Exstant etiam sed MSS. *sermonem* ejus lib. 1. *epistolam* lib. 1. Hæc duo opuscula fe MSS. vidisse refert Pitæus de Script. Angl. p. 271. (e)

RICHARDUS, gente Anglus, primum monachus, dein sub-prior, postremo ecclesiæ Elyensis prioratum accepit anno 1177. E vivis excessit ante annum 1195. quem tamen Bælus & Pitæus ad annum

(a) *Biblia* Rhythmica, seu *Floribus* Biblicis præcipuis in rhythmis Armenicis recensitis excusis circa an. 1666. memorat *Le Long*. Bibl. Sacr. p. 580. (b) Scriptum etiam librum *de vita & miraculis Thomæ*, Henrici II. & Ricardi I. ex quo multa exscripserunt Johan. Bromptonus & Roger. Hoveden. Habetur MS. in bibl. Cott. sub *Julio A. 11. n. 4.* & sub *Vittorio E. 17. n. 1.* Habetur item in bibl. Harleana. E. cod. MSS. hejus biblioth. primus editio Tho. Hearne Oxon. 1735. 2. vol. 8vo. De cæteris *Benedicti* scriptis conf. Roberti Swaphami Hist. Cœnobii Burgenf. in tom. 2. p. 97. Script. Hist. Anglic. a *Joh. Sparkio* editorum; item *Hearnii* Append. ad *Præfat. Benedicti*. Petriburg. p. 2. (c) Epist. ad Americum Antiochenum Patriarcham ex MS. Clævallenſi dedit *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 1. p. 480. Scripsit alia in *Photianus* vid. Nic. Comneni *Prænotiones* mystagogicas p. 116. & Allatium de Consensu p. 654. ubi notat librum *de Hæresibus* a Græcis in Græcam linguam translatum. Non nulla *Hugonis* leguntur in Anonymi tractatu, quem Lat. editit Steuartius, exinde recos. in nov. Canitii editione Bafnagiana tom. 4. p. 29. ut prodit *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 3. p. 857. (d) Scriptum etiam *de justitia rationibus* opus quadrupartitum. *De vera libertate. Epistolam de appellationibus*, alteram contra *Sabellianos*. Habentur in Cod. membranaceo Basilicæ S. Petri Romæ. conf. *Dn. Puz.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 175. *Oudin.* tom. 2. p. 1581. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 4. p. 665. (e) *Alani Sermones* 2. exstant MSS. in Bodleian. bibl. notante *Oudin.* tom. 2. p. 1519.

Sæc. XII. 1220. male referunt. Vir erat non modo
ab an. MC.

sacrum, sed & humaniorum litterarum, pro sæculi forte haud vulgariter peritus. Horis subcivis historiis legendis, & evolvendis vetustis Anglo-Saxonum monumentis diligenter incubuit. Scriptit *ecclesie Elyensis hyloriam* ab anno 1107, ad annum 1169. Opus MS. adhuc delitescit. Ex eo epitomen contexit monachus Elyensis, servatis ipsissimis Richardi tum verbis, tum rebus, quæ minus utilia videbantur, solummodo relectis. Ut ejus nomen jure retinere mereatur. Sub ejus proinde nomine eam ex codice Cottoniano edidit H. Waltonus tom. 1. p. 615. qui & Richardi nostri historiam de conversione abbatiæ Elyensis in episcopatum, ex historia Elyensi decerptam, ibidem addit p. 676.

1180. (a) THEODORUS BALSAMON.

patria Constantinopolitanus, natus ecclesiæ CP. diaconus, nomophylax, & cartophylax, sive sigilli patriarchalis, ejusque archivorum cultus, primus etiam Blachernarum, sive ædis B. Virginis, quam extra urbis muros ad Blachernas prope mare condidit Pulcheria Augusta, præpositus. Claruit anno 1180. Tandem patriarcha Antiochenus factus, verum occupata dudum a Latinis Antiochia, sedem suam nunquam vidit; sed Constantinopoli agens, res suas, quantum potuit, satagebat. Quin & ipsum ad thronum CP. promovendi vana & fallaci spe lactavit diu Isaacus imperator; quæ de re non illepidam historiam narrat Nicetas Chroniastes. * Vixit usque ad annum 1203. quo capta est a Latinis Constantinopolis. De obitu vero ejus nihil constat. Grecorum sui temporis citra invidiam doctissimus, juris Orientalis canonumque ecclesiasticorum, omnium quos unquam tulit ferax Græcia, peritissimus, Vere de eo Johannes Citri episcopus; * *ὁ ἵσως ὁ τὸς αὐτοῦ, ὁ Ἀντιόχειας, τοῦτον μὲν ὅτι ἐς ἀκαθίε τῶν τοῦ αὐτοῦ καὶ καὶ οὐκ ἔστιν ὁμοθυμαδόν, καὶ παρὰ πᾶσιν ἐν ταῖς περιόδοις* Dr. Divinus ille vir, Antiochie patriarcha accurate percallevit civiles & canonicas constitutiones, & ab omnibus in hisce rebus celebratus fuit. Erat præterea ecclesiarum Orientalium adversus Latinos acerrimus propugnator, quo nomine convitia in illum pleno ore effundunt Baronius, alique causæ pontificie sectarii.

* In Isaac.
l. 2. c. 4.

* Respons.
ad Constan.
Cabal.

(b) OPERA.

Commentarius in canones SS. Apostolorum,

(a) Conf. *Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 11. §. 4. vol. 9. p. 184.* (b) Conf. *Oudin. tom. 2. p. 1606 Du Pin. Hist. Eccles. vol. 10. p. 191.* (c) Habetur una cum præfatione *Emysdem* ad Cod. Canonum in bibl. Coll. Etonensis. In bibl. Basilien. longe amplior existat, quam qui Parisiis habetur. ut notat *Blauus* in Confusa celebriorum auctorum p. 270. ubi narrat Verlicem Lat. *Expositum in Photii Nomocanonem*, Gentiano Herveto auctore, proditissimum Parisi. 1651. eodemque anno alteram *Basil.* editam per *Johann. Oporinus. Donationem* Constantini M. Sylvestro pape. ut aiunt, factum Gr. vertit, exhibuitque in Scholiis ad *Photii Nomocanonem* tit. 8. conf. *Fabr. Bibl. Gr. vol. 6. p. 1.* (d) Ab an. 448. ad 1120. Quæ sequuntur ad an. 1184, alterius auctoris sunt, ut nos docet *Oudin. tom. 2. p. 977.* (e) Edit. nov. tom. 2. p. 463--486.

Sæc. XII. 1180. male referunt. Vir erat non modo
ab an. MC.

SS. Oecumenicorum, & particularium Conciliorum, & in epistolis canonicis SS. Patrum. Agrellus est hoc opus Balsamon jussu Manuelis Imp. & Michaelis Anchiali patriarchæ; absolvit vero non nisi sub Georgio Xiphilino, qui sedem patriarchalem ascendit anno circiter 1194. eo saltem sedente recensuit, illique dedicavit. Prodiit hoc opus, Gr. Lat. sed hinc inde mutilum, *Paris. 1620. fol. longe vero auctius & integrus cum notis Gul. Beveregii in Pandecte Canonum, Oxon. 1672. fol.*

Commentarius in Photii Nomocanonem. Prodiit Gr. Lat. a Christophoro Jutello editus *Paris. 1615. 4to. & in Biblioth. Juris Canon. tom. 2. p. 789. (c)*

Collectio ecclesiasticarum Constitutionum, Patristica a Leunclavio & aliis dicta. Existat cum Leunclavii & Fabrotti notis in Jutelli Bibliotheca Juris Canon. tom. 2. p. 1223.

Responsa ad varias quaestiones Jus Canonicum spectantes, viz. de episcopatu in Metropoles erectione. De electis ad ecclesias Orientales. De foro Clericorum. De jure patriarchico in Monasteria. De feriis, aliaque plura, quæ habentur passim Gr. Lat. in Leunclavii Jure Gr. Rom. lib. 2.

Responsa ad interrogaciones Marci patriarchæ Alexandrini, Gr. Lat. ibid. lib. 5. p. 362.

Meditata, sive responsa ad varios casus, Gr. Lat. ibid. lib. 7. fere per totum.

Epistola ad Antiochenos de jejunii, a Coelestio Gr. Lat. edita Monument. tom. 2. p. 492.

Epistola ad Theodosium abbatem de monachis Resphorvi, seu raso indutis, ab eodem Gr. Lat. evulgata tom. 3. p. 473.

CLARIUS, ortu, si conjicere fas sit, 1180.

Gallus, primum Floriacensis, deinde abbatiæ S. Petri Vivi Senonensis Ordin. Bened. monachus, claruit anno 1180. Condidit *chronicon Monasterii sui*, nempe S. Petri Vivi Senonensis ab anno 466. ad sua usque tempora. (d) Quod in lucem edidit, paucis in fine desideratis, L. Dacherius Spicil. tom. 2. p. 705. (e)

HEREBERTUS DE BOSHAM, 1180.

gente Anglus, patria Southfexiensis, claruit anno 1180. In academia Oxoniensi studiorum tyrocinia posuit, liberalium artium & scholasticæ theologiæ magisterium adeptus. Postea in Gallia studiis suis strenue incubuit. Thomæ Becketo, summo

Sæc XII. Angliæ cancellario ab epistolis erat; cuius etiam cædi præfens adiuit. In exilium ab an. MC.

* Ital. Sac. t. 8. col. 192.
* Tom. 6. col. 999.

Non inhiat * Herebertum quandam natione Anglum, Complanum in Italia archiepiscopum fuisse, diuque sedem istam tenuisse, tandemque anno 1180. vitam clausisse. Verum is alius a nostro erat. Composuit Herebertus noster *librum de vita & gestis Thome Cantuariensis*. An prout ab ipso scriptus est, hodie superfit, nondum didici. (a) Magnam certe ejus partem operi suo inferuit Quadriologi auctor, servatis ipsius Hereberti verbis. Exstat Quadriologus, tum alibi, tum Beckettii epistolis præmissus *Bruxel. 1682. (b)* Alia Hereberti opuscula recenset Baleus Cen. 3. cap. 15. p. 220. (c)

num videtur, Gualterum nostrum circa an. Sæc XII. num 1180. vel paulo post claruisse, siquidem opus de *gestis Alexandri*, nuncupavit Gulielmo I. Rhemensis archiepiscopo, qui electus est anno 1175. Obiit anno 1202. Præsertim etiam si verum sit, quod in Epist. 89. ad Reinesium habet Chr. Daumius, codicem suum membranaceum anno 1208. scriptum fuisse. His addas Gualterum a Matthæo Vindocinensi memorari, quem ad annum 1201. alibi retulimus, denique Johann. Sarisburiensis æqualem fuisse, ut ejus ad illum epistola testatur. Castellionensis noster, theologus erat, & poeta egregius. Scriptit, inquit Henricus Gandavensis, * *De Script. Eccl. c. 20. p. 165.* *gesta Alexandri M. libris 10. Argentini. anno 1513. Inq. liad. 1554. Lugd. 1558. 4to.* Ejus in *Psalterium epistolæ; Morale dogma Philosophorum; & librum de Mahometo* in bibliothecis Belgicis MSS. asservari testatur Fr. Sweetius in Athen. Belg. p. 643. Ejusdem, ut opinor, Gualteri sunt libri tres contra Judeos, quos ex codice MS. S. Euodii de Brana eruit, ediditque Caf. Oudin. in Veterum opusculis Sacris 1692. Gualteri nostri tale exstat epitaphium,

*Infula me genuit, rapuit Castellum nomen;
Perfirepuit modulis Gallia tota meis.*

1180. RICHARDUS, natione Anglus, patria Northumbrius, cœnobii Hagulfstadenfis primum monachus dein Prior. Claruit anno 1180. Obiit anno 1190. Exstant *hystoria de statu & episcopis Hagulfstadenfis ecclesiæ, & hystoria de gestis regis Stephani, & de bello Standardi* ab anno 1135. ad annum 1139. a Cl. Twisseno editæ inter Scriptores 10. Anglicos Londini 1652. p. 285. alia Richardi scripta hystorica, viz. *gesta Henrici II. Angliæ regis, & chronicon breve ab Adamo* memorant Baleus, & ex eo Vollius, quæ quidem hodie non superfunt.

1180. (d) GUALTERUS DE CASTELLIONE, quem non nulli *Philippum Gualterum* vocant, natione Gallo-Flander, *Insulis* oriundus, claruisse videtur anno 1180. Sunt qui illum canonicorum Tornacensium præpositum; sunt qui episcopum Magalonensem fuisse volunt; alii hos duos diversos faciunt, & Gualterum Magalonensem ad sedem istam anno 1108. evedum esse asserunt, nostrum vero Insulensem ad annum 1250. vel 1255. referunt. In mira hac sententiarum discrepantia verisimili-

ELIAS III. cognomento *Ibn-Hadithio*, gente Syrus, patriarcha Antiochenus, claruit circa annum 1180. quo tempore Christiani Occidentales in terra sancta bella adversus Saracenos gerebant. Exstant Arabicæ MSS. *precationes, & conciones* sive *homilie festivales* in sacra Christianis temporibus, in bibliotheca communi *Lugduno-Batava* inter libros quos ex Oriente advexit Jacobus Golius, cod. 27. 8vo. teste catalogo Spanhemiano p. 308. Primus horum sermonum continet *explicationem festi Nativitatis*; & prodiit tum Arabicæ, tum Latine, sed separatim excusis; postea Arabicæ & Latine conjunctim edidit una cum aliis idem Golius ad calcem grammaticæ Arabicæ Erpenianæ *Lugd. Bat. 1656. p. 249.* qui stilum hujus auctoris, vernaculum licet, tanquam minus accuratum notat. Integrum Golii judicium expromit Hottingerus *Bibl. Orient. cap. 2. class. 1. p. 62.*

LUCIUS III. *Humbaldus* antea dictus, natione Tuscus, patria Lucensis, ante annum 1167. ecclesiæ Romanæ Cardinalis, & episcopus Ostienfis. Anno 1175. atque

(a) Habetur MS. in pluribus bibliothecis, ut refert Oudin. tom. 2. p. 1516. etiam in bibl. Cotton. sub *Nevoine A. c. 1.* & Colleg. Corp. Christi Oxon. (b) Prodiit etiam *Parisi. 1495. 4to.* ut notat *Heurne* append. ad *Præfat. Hist. Benedicti Petroburgensi.* p. 36. (c) Hereberti *Epistolæ* memorat Leland. *Collect. tom. 3. p. 58. Glof. fas in Psalmos* &c. extare MSS. in bibl. Coll. S. Trinit. refert Oudin. tom. 2. p. 1517. quem vide. *Comment. super D. Pauli Epistolæ* memorat Jo. Baleus in not. MSS. adjectis Cod. impresso de Scriptoibus, vid. *Tbo. Heurne* in Jo. de Trokelow *Annal. Edwardi II. p. 281.* (d) Conf. Oudin. tom. 2. p. 1646. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 7. vol. 3. p. 328.* qui refert Bern. Pezium tom. 2. *Anecdotor. part. 2. p. 51.* ex MS. Salisburgensi editisse *Gualteri*, (quem hunc Gualterum esse sibi persuadet.) tractatum de SS. *Trinitate* Auguſt. Vind. 1731. fol.

Sæc. XII. iterum 1177. ab Alexandro III. ad Fredericum Imp. legatus est. Anno 1181. pontifex Romanus creatus est die 29. Augusti, postmodum coronatus. Anno sequente Wilhelmus Scotiæ regem a Rogero archiepiscopo Eboracensi dudum excommunicatum absolvit, regnumque interdicto liberavit. Anno 1185. cum Frederico Imp. Veronæ congressum habuit de schismaticis clericis in integrum restituendis. Obiit Veronæ eodem anno die 25. Novembr. Exstant *epistole* 2. & *decretum* Concil. tom. 10. p. 1735. (a)

1181. THEODOSIUS, monachus Montis S. Auxentii, asceta, deinde patriarcha CP. claruit sub Alexio Manuëlis filio, & Andronico Comneno, circa annum 1181. Exstant Gr. Lat. *responsa synodalia* de nuptiis cum prius desponsata Sobrino, & de sponsalibus non relictis pro perfecto matrimonio Jur. Græc. Rom. lib. 3. p. 231.

1182. JOHANNES BERARDUS, cœnobii S. Clementis Casauriensis sive Piscariensis O. B. monachus, claruit anno 1182. Contextit *abbatia sua chronicon*, res ejusdem accurato ordine ab ipsa fundatione anno 854. usque ad annum 1182. libris 3. complexum, quod publici juris fecit L. Dacherius Spicil. tom. 5. p. 361. (b) *Historia* fundationis hujus monasterii etiam a Johanne nostro pleniori manu descriptam antea ediderunt Du Chesne. Script. Franc. tom. 3. & Ferd. Ughellus Ital. Sacr. tom. 6. Quam ideo hoc loco prætermisit.

1182. (c) PETRUS, natione Gallus, primum monasterii Cellensis in suburbio Trécarum deinde S. Remigii apud Rhemenfes abbas; denique anno 1182. Johanni Sarisberienfi in episcopatu Carnotensi successit. Obiit 9. Kal. Mart. anno 1187. De eo Nicolaus

- * Ep. 25. Clarevallensis; * *Abbas Cellensis, vir religiosus, ac timens Deum, homo bonus, & testimonium bonum habens a bonis; vita & litteratura conspicuus, nobis quoque tanta familiaritate devinctus, ut non sit unus de ceteris, sed præ ceteris unus.*

(d) OPERA.

De pauperibus liber ad Johannem Sarisberiensem. *Mosaici tabernaculi mystica expositionis libri* 2.

De conscientia liber ad Alcherum monachum. Sæc. XII. Prodiit simul opuscula ista Par. 1600. 8vo. ab an. MC.

Epistolarum libri 9. a Jac. Sirmundo cum notis editi Parif. 1613. 8vo. (e) Opera hæcenus enumerata habentur in Biblioth. Patr. tom. 23. p. 636.

Liber de disciplina claustrali ad Henricum Campaniæ Comitem. (f)

Sermones de tempore, & de Sanctorum festivitatem.

Prodiit omnia Petri Cellensis opera studio monachi cujusdam Benedictini anonymi Parif. 1671. Duas ejus epistolas eruit ediditque L. Dacherius Spicil. tom. 2. p. 449. (g)

GAUFRIDUS, natione Gallus, Gaufredi & Lucie filius, primum monachus Lemovicensis monasterii S. Martialis, deinde in eadem diocesi Prior Vofiensis. Anno 1167. in vigilia S. Matthæi apostoli a Geraldo episcopo Cadurcensi apud Beneventum presbyter ordinatus est. Scriptit anno 1183. nempe *chronicon* condidit de rebus in Gallia præsertim gestis ab anno 996. ad annum 1184. a Labbeo in lucem emissum Biblioth. Nov. MSS. tom. 2. p. 279.

(b) ANDRONICUS COMNENUS; Protobaltus, patria Byzantinus, patrem habuit Isaacum Comnenum, primo Cæsaris, deinde Sebastocratoris dignitate ornatum, Alexii Comneni Imp. ex Irene Ducaena filium tertio genitum. Anno 1180. Manuel Comnenus moriens Alexium filium 13. annorum puerum, imperii successorem reliquit. Cui Andronicus procerum potentia fretus, deposito Alexio Comneno Protovestiario, se tutorem dedit. Mox ab Alexio, invito quidem, in imperii consortium alatus est; nec his contentus ipsum Alexium strangulavit, ipsiusque cadaver in mare projecit jussit. A mense igitur Novembri anno 1183. solus imperium tenuit. Latinis erat infensissimus, quos ubique vexavit, & urbe regia, occiso per tumultum Johanne Cardinali pontificis legato expulsi, supra modum etiam in suos sævitie deditus. Effraus quippe modestæ & mansuetudinis repagulis, in omnia inhumanitatis genera irrupit. Verum dum Isaacio Angelo insidias struit, ipse populari tumultu comprehensus est mense Septembri 1185. & infinita conciviorum & contumeliarum genera, mille

(a) *Epistola* quedam exstant inter Alexandri III. Epistolas MSS. in Bibl. Cotton. sub *Vitelio* E. 13. n. 4. *Nulla* quædam ap. Martene Anecdotor. tom. 1. p. 489. 620. seq. tom. 3. p. 910. 981. *Bula* una exstat ap. Montfaucon. *Diarr.* Ital. p. 327. *Antium & Epistolam* dedit Dacherius Spicil. tom. 13. p. 321. Edit. nov. tom. 3. p. 547. & in Append. ad Guiberti Novigentii opera p. 620. *Decreta* plura *Lucii* MSS. ap. Carmelitas Lugdunenses testatur Lud. Jacobus Bibl. Pontific. p. 155. (b) Edit. nov. tom. 2. p. 929. seq. Item *Mysteriorum* in Thesouro Scriptorum Italice tom. 2. part. 2. p. 769. (c) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 1556. (d) Conf. *De Piu.* Hist. Eccl. vol. 10. p. 156. (e) Deinde tom. 3. Sirmondi opp. Parif. 1606. & *Venet.* 1729. (f) Exstat apud Dacher. Spicil. tom. 1. p. 42. Edit. nov. tom. 1. p. 452. Item in Bibl. PP. Lugd. una cum Sermonibus 91. p. 601. & 683. (g) Edit. nov. tom. 3. p. 544. *Sermo de meditatione mortis* habetur in Combesii Bibl. Concionatoria. ad Festum commemorationis animarum. *Comenat.* in *librum Ruth* MSS. in Bibl. Clarevallensi servatur. teste Jo. Li-gone, conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 5. p. 748. (h) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 1604.

Sæc. XII.
ab an. MC.

crudelitatis exempla perpeſſus, tandem a turibunda plebe conſoſſus & diſcerptus, miſeram animam exhalavit, nil aliud ad tot mala reponentem, quam *κύριε ἐλέησον*; & ad populum *ὡς τὴν κάλαμον συντρίβοντα προσετί-
κλατε*, quid calamus contritum infringitis? Memoratu non indignum eſt, quod hac occasione refert qui hoc tempore vivebat, Nicetas Choniates, ſub Andron. lib. 2. num. 12. p. 378. nempe expulſis Sacellis Palatinis, ſacrum illud vaſculum, quo litteræ ad Abgarum ipſius Chriſti Domini manu ſcriptæ, contineri dicebantur, furto ablatum periſſe. Ad Andronicum redeo. Magna ei inerant vitia; habuit & ſuas virtutes: in pauperes miſericors & liberalis; in quæſtores & magiſtratus avaros & rapaces atrox & inexorabilis; in victu parvus & ſobrius; in templa munificus; in D. Pauli epistolâ ingenti amore ſerebatur; curioſas de rebus Divinis diſputationes prohibuit; viros eruditos ſumma humanitate tractavit, muneribus auxit, & prope ſolum ſuum collocari juſſit; ut ſatente Niceta, ſervitiam ſi demas, quam a barbaris inter quos diu vixerat, hauſiſſe videtur, de eo dici poteſt, non minimum inter Comnenos imperatores fuiſſe, quic nec ulli quicquam de palma fuiſſe conceſſurum. Eloquentia erat egregia, eruditione ſingulari, rerum etiam theologicarum peritiffimus. Teſtis eſt prolixus, quem imperante adhuc patruo ſuo Johanne Commeno ſcriptiſt, *dialogum contra Judæos*. Cujus argumentum in operis initio ipſe exponit his verbis,

Ἡ δογματικὴ τῶνδ' τῶν λόγων χάρις,
τὴν ἑσθραν ἐξελίγῃς αὐτῶν πλάττει,
τὰς ὑποκρίσεις δὲ τοῖς πιστοῖς τοῖς
ἔργων δ' αὐτῶν ἈΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ἐκ πᾶν.
Ἀδελφότητες Ἀνακτορῶν Ἀντώνων γίνονται
ΚΟΜΝΗΝΟΦΟΡΟΙΣ, ἐκ Σιων ἀποκρίσεις
Εἰς γὰρ προαχθῆς, ἡ γλυκὺ βλάψας φάσμα.

Doctrinæ horum ſermonum gratia
Hebræorum reſutatus evocem
Pias fidelibus demonſtravit ſenſitas &c.

Exiſtat Gr. MS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. juxta ordinem Lambecianum 255. Neſſelianum 108. Hunc codicem antiquum & optime notæ, folia 138. continentem, ex Chio inſula allatum, redemit Johannes Sambucus Caſarcus medicus & Hiſtoricus, qui nota primæ paginæ apſoſita teſtatum fecit, ſibi videri hunc codicem eſſe auctographum, propria ipſius Andronici manu exaratum. Dialogum hunc Latine vertit Johan. Livineius, & in 64. capita diſiſit.

Verſionem Livineianam Auctuario ſuo inſeruit P. Stevartius *Inſcript.* 1616. 4to. a pag. 263. uſque ad p. 405. (a) De hoc opere vide quæ habet Cl. Lambecius *Comment.* lib. 5. p. 169. Hunc dialogum neſcio quo lapſu niſi forſan ejuſdem & nominis & dignitatis ſono deceptus, Andronico Paleologo Imp. anno 1332. deſuncto, tribuit Whartonus heu! quondam noſter, Append. ad Andronicum. Sed conſtat Johan. Livineium, ipſum in errore perduxiſſe, dum in prælatione verſionis ſuæ aſſerit hunc dialogum anno 1327. compoſitum & editum fuiſſe. Eundem præne errorem erravit Miræus Auct. cap. 412. p. 256. & cum Miræo ſuo Caſ. Oudinus *Supplem.* p. 593.

RADULPHUS DE DICETO, 1183.
gente Anglus, eccleſiæ D. Pauli Londonenſis decanus, crebris in exteras regiones peregrinationibus inſignis, nec doctrina minus illuſtris, claruit anno 1183. Exſtant abbreviationes *Chronicorum ab initio Mundi uſque ad annum 1198.* (b) (quamvis pars prior a condito mundo uſque ad Gregorium M. papam, cum non niſi vulgaria & e trivio petita contineret, in editis non compareat) & *imagines Hiſtoriarum ab anno 1148. ad annum 1200.* inter Scriptores 10. Anglicos a Twiſſeno edit. *Londini 1652.* Ejuldem, ut & Johannis Lugdunenſis archiepiſcopi, *epiſtola* exſtant MSS. in bibliotheca Cottoniana ſub Faulſtina, A. 8. n. 25.

Præter opera ejus quæ ſupra recensui, niſi ſcriptiſt *hiſtoriarum compendium* de regibus Britonum a Bruto ad Cadwalladrum ultius gentis ultimum, qui mortuus eſt anno 1189. Hanc edidit Tho. Galeus, *Rer. Anglic. Script.* tom. 3. p. 553. eique anonymum de partitione provinciæ in ſchieras, episcopatus, & regna, ex codice Arundeliano ſubjecit. Compoſuit etiam Radulphus indiculum *de ſucceſſione archiepiſcopatus Cantuarienſium, & a quibus apoſtolicis pallia ſuſceperunt.* Hunc ex membranis Lambethanis evulgavit H. Whartonus *Angl. Sac.* tom. 1. p. 87. ſed in quo præter nudum nomen indiculum, nihil aliud continetur. Contextuit etiam *hiſtoriam de archiepiſcopatibus & episcopatibus Angliæ* ab Auguſtini adventu ad annum 1199. In quibuſdam episcopatibus ulterius protenditur. Verum additiones ab alia manu proſectæ ſunt, forſan Johannis Pyke, qui non unum Radulphi opus contraxit, vel interpolavit. Habebat hæc hiſtoria MS. bibliothecæ Norſolciæ cod. 220. Ex quo hiſtoriam de

(a) Atque inde in Bibl. Patrum tom. 14. edit. *Coloniæ* & tom. 26. *Lugduni.* Habebat etiam in *Canif. Antiq. Lætion.* Edit. nov. tom. 4. p. 261. (b) Exſtant ab orbe condito ad ann. 1272. continuatæ, in Bibl. Cotton. ſub *Clauſulo E. 3. n. 6.* (c) Item ſub *Tiberio B. 9. n. 5.* & ſub *Clauſulo E. 3. n. 1.*

- Sec. XII. archiepiscopus Cantuariensis ab a prima
ab an. MC. fedis fundatione ad annum 1200. notis suis
illustratam edidit H. Whartonus Angl. Sacr.
tom. 2. p. 677. Reliqua de aliis fedibus in-
super habuit, tum quod nihil eximium præ-
buerint, tum quod in historiis Radulphi
editis verbatim fere suis quæque locis sint
reperta. Vide Præfat. num. 23. p. 28. ubi
etiam de aliis chronicis & historiis Radul-
pho nostro in eodem codice Norfolciano
adscriptis, accurate agit. Quin & opus in-
tegrum apud se MS. exstare testis est alibi
idem Whartonus de Decan. Londinenf. p.
205. In indiculo librorum bibliothecæ ædis
Paulinæ anno 1458. factæ, exibat *postilla*
Radulphi de Dialecto, *super Ecclesiasticum*,
& *super librum Sapientie*. An vero super-
sit hodie, non didici. (a) Alia 13. Radulphi
opuscula, partim historica, partim theolo-
gica enumerat Baleus, quæ quidem in lu-
cem nondum prodierunt.
1184. PANDULPHUS, patria Pisanus, dig-
nitate Cardinalis, claruit circa ann. 1184.
Scriptis *vitam Gelasii II. summi pontificis*,
quam notis illustratam edidit Constantinus
Cajetanus Romæ 1638. 4to. *Vitas etiam pon-*
tificum, seu potius additiones ad Chronica
Damasi papæ scripsisse dicitur.
1184. ANONYMUS *historie Selbienfis* au-
ctor, monachus Selbienfis, claruit an. 1184.
Juvénis adhuc, vicéfimo secundo ætatis an-
no, ex Prioris, cæterorumque seniorum re-
latione, scripsit *historiam monasterii Selbienfis*
in Anglia, a prima ejus fundatione anno 1069.
ufque ad annum 1184. quam primus in lu-
cem protulit Ph. Labbeus Biblioth. Nov.
tom. 1. p. 594.
1185. (b) JOHANNES PHOCAS, Creta
oriundus, Matthæi postea in Patmo insula
monasterii filius, presbyter uxoratus, uni-
cum ex uxore filium suscepit : sese aliquan-
do sub Manuele Commeno Imp. militasse
ipse testatur. Tandem monachus factus,
Hierosolymam adiit, & loca sancta invisit
anno 1185. Domum redux, omnia quæ ob-
servaverat, breviter & accurate litteris man-
davit. Exstat *compendiaria descriptio loco-*
rum ab urbe Antiochia usque ad Hierosoly-
nam, nec non Syria & Phœnicie, a Leone
Allatio Gr. Lat. edita Symmict. part. 1. p. 1.
Coloniæ 1653. 8vo. (c)
1185. ANONYMUS *Græcum chronologicum* Con-
(a) Hanc *Postillam* memorat etiam Leland. Collect. tom. 1. p. 48. Ejusdem *Historia discordiæ* inter Reg.
Henricum II. & Thomam Archiep. Cantuar. exstat MS. in Bibl. Cotton. sub *Vespasiano* A. 22. n. 2. *Annales*
Stephani Regis Angliæ exstant MS. in Bibl. Colleg. S. Bened. Cantab. si fides habenda sit Picæo. Conf. *Nichol-*
soni. Hist. Angl. p. 77. Fragmentum etiam Radulphi de Dialecto libri *Inquisitionum Minorior*. B. Pauli Lon-
dinenf. memorat *Idem*. *Historia* in Rossi *Historia* p. 220. (b) Conf. *Quintus*, tom. 2. p. 1603. (c) Ex Allatii ver-
sione Lat. tom. 2. Aët. Sanctorum *Marii* remittit *Papetrobinus*. (d) Conf. *Quintus*, tom. 2. p. 1611. (e) Secun-
dus fuit a Tho. Becket, ut notat Leland. Collect. tom. 3. p. 10. Archiepiscopatum tenuit ab an. 1184. ad 1190.
Conf. *Wharton*, Angl. Sacr. tom. 1. p. 112.
- Constantinopolitana* auctor, claruit anno 1185. Sec. XII.
Contextuit *chronologiam Imperatorum Con-* ab an. MC.
stantinopolitanorum a Cpnstantino M. usque
ad Andronici Comneni exitum, qui anno
1185. a funibunda plebe occisus est. Inci-
pit, *ὁ μέγας κωνσταντῖνος ἰσαβώδουτος ἐπὶ λβ'.*
&c. Desinit, *ἀνδρόνικος ἐπὶ γ'.* Exstat MS. bi-
blioth. Vind. Cod. Med. 20. num. 6. loco
quidem non suo, fol. 4. Vide Nessel. Catal.
part. 3. p. 32.
- (d) BALDUINUS, gente Anglus, patria
Devonius, domo Exoniensis, tenuis
conditionis parentibus natus, primo ludi-
magistrum egit, mox archidiaconus factus,
verum deserto hoc munere ad Ciltercienses
se contulit, creatus inde abbas Fordenfis;
anno 1181. Wigorniensis episcopus renun-
ciatur; post triennium, vacante jam sede
Cantuariensi, & de electione contendenti-
bus, hinc monachis, illinc episcopis suffra-
ganeis, tandem communi suffragio, con-
sentiente etiam rege, Balduinus electus est,
& 14. Kal. Junii anno 1185. in sede archi-
episcopali collocatus; adeo ut tum tem-
pore, tum successione ordine errat Oudin-
us,* qui ipsum ab anno 1171. Thomæ
Becketo in sede Cantuariensi successisse scri-
bit; (e) Thomas enim Richardum Priorem
Dvorensem successorem habuit. Monachi
etfi Balduini electioni assensum dederant,
in ea nihilo minus nequitiam acceperunt,
quin ex collegio Canonorum secularium
Hackintonæ ab archiepiscopo fundando
occasionem captantes, (qua de re videndi
Antiquitatum Britannicarum auctor p. 142.
Godwinus de Præsul. Angliæ p. 115. præ-
cipue Gervasius Dorobern. in Aët. Pontif.
Cant. col. 1676. & Traët. Pecul. de Discord.
inter Monach. Cant. p. 1303.) perpetuum
ipsi negotium facessere non destiterunt.
Anno 1190. Richardus I. exercitum in Pa-
lestinam ducens, Balduinum secum detu-
lit, ubi anno 1191. saltem sequenti in ob-
sidione Ptolemaidis diem clausit extremum;
ingenio adeo miti, blandique moribus,
etiam lenitas ipsi vitio verteretur, & Urba-
nus papa hunc in modum ei scripsisse dici-
tur, *monacho ferventissimo, abbati calido, episco-*
po tepido, archiepiscopo renitio.

SCRIPTA.

Traëtatum 16. de diversis argumentis, viz.
De dilectione Dei, De duplici Resurrectione,
De requie, De efficacia divini Eloquii, De sa-
lutatione angelica, &c.

Sæc. XII. De commendatione Fidei.

ab an. MC. De sacramento Altaris, ad Bartholomeum Exaniensem episcopum. Hæc omnia collegit ediditque Bertrand. Tiffier Script. Biblioth. Cisterciens. tom. 5. anno 1662. Plura Balduini nostri opuscula MSS. delitefcunt; longe plura a Baleo, Pitfeo, & Carolo Vischio Biblioth. Cisterc. p. 31. memorantur. (a)

1186. (b) URBANUS III. *Lambertus* antea dictus, natione Lombardus, patria Mediolanensis, ex gente Cribellorum, ex archiepiscopo Mediolanensi pontifex Romanus creatus anno 1185. die 26. Novembris, die 8. Decembr. coronatus. Anno 1186. cum Frederico Imp. de patrimonio Mathildis Comitissæ decertans, anathema ei intentavit, fed Veronensium precibus victus delitit. Eodem anno Henrico II. Angliæ rege petente, Henrico filio Hiberniæ regnum confirmavit, & in confirmationis tesseram coronam de penna pavonis auro contextam dono ei misit. Obiit Ferrariæ anno 1187. die 20. Octobr. dolore ob res a Christianis in Oriente male gestas confectus. Exstant *epistole* 5. Concil. tom. 10. p. 1742. (c)

1187. GREGORIUS VIII. *Albertus* prius appellatus, patria Beneventanus ecclesiæ Romanæ presbyter Cardinalis titulo S. Laurentii, & cancellarius. Anno 1172. ab Alexandro III. ad Henricum Angliæ regem legatus, de Becketi nece inquisivit, & celebrato apud Abrincas in Normannia concilio plurimos canones ecclesiasticos fancivit. Anno 1187. pontifex Romanus creatus est die 21. Oct. die 25. consecratus. Plenariam statim peccatorum remissionem promisit, & quinquennale jejunium indixit pro recuperanda terra sancta a Saracenis nuper Christianis erepta. Obiit Pisis eodem anno, die 17. Decembr. Exstant *epistole* 3. Concil. tom. 10. p. 1748. (d)

1187. CLEMENS III. *Paulinus* antea dictus, patria Romanus, Cardinalis, & episcopus Præneltinus, pontifex Romanus creatus est Pisis anno 1187. die 19. Decembr. inauguratus ibidem anno sequente die 6. Januarii.

(a) *Sermones* exstant MSS. in Bibl. Claræ Vallensis & Colbertina, inter quos habentur 3. adhuc inediti, vid. *Ordin.* tom. 2. p. 1611. *Epistolas* nec non alios Tractatus memorat Leland. Collect. tom. 1. p. 10. & 129. (b) Conf. *Da Vin. Hist. Eccles.* vol. 10. p. 119. 121. (c) *Bulla* quædam occurrit tom. 1. Anecd. Marteneor. p. 627. *Epistola* una ibid. tom. 1. p. 911. *Privilegium* concessum Henrico II. ad Hiberniam subijciendam habetur MS. in Bibl. Cotton. sub *Claudio E.* 8. n. 24. (d) *Quarta* exstat in Baluzii Miscell. tom. 6. p. 167. *Epistola* quædam exstant MSS. inter Alexandri III. Epistolas in Bibl. Cott. sub *Pitcheo E.* 11. n. 4. (e) Exstat MS. *Epistola* una in Bibl. Cott. sub *Faustina B.* 1. n. 20. *Bulla* ad Henricum Bituricensis Archiepisc. habetur ap. *Martene Anecd.* tom. 1. p. 611. *Decreta* plura in pervertuto Cod. MS. Lugdunæo Carmelico, 3. libris distincto evolvisse testatur *Ludov. Jacobini* in Bibl. Pontificia p. 28. (f) Exstat MS. in Bibl. Vaticana ut refert *Ordin.* tom. 2. p. 1418. Exstat MS. etiam in Bibl. Cotton. sub *Julio A.* 11. n. 7. ubi potius *Johanni Carnotensi* tribuendum est. Prodiit denuo inter *Hilior. Anglic. Scriptores* a Jos. Sparke edit. *Lond.* 1723. fol. (g) Hanc etiam *Tbo. Heurnius* e codice MS. vetuito in Bibl. Bodl. edidit ad calcem vol. 8. *Itinerarii Jo. Lelandi Oron.* 1712. Ex quo edidit, aliud Exemplar perantiquum una cum ejusdem Auctoris *Vita Thome Becket.* vidit idem *Heurnius* inter Cod. MSS. Edv. Lheydii Musæi Ashmol. nuper custodis. (h) Neophyti *Cantica* in Cantica, & in Ecclesiasten MS. Græce, in Bibl. Bavarica, *Prologi & cætera* in Cantica Cantuorum Gr. Paris. in Bibl. Collegii Soc. Jesu; *Elucidationis* brevis in Apocalypsim Gr. in Bibl. Colbertina meminit *Le Long.* Bibl. sacr. vol. 2. p. 876.

Tom. II.

I i 2

prolixi

Eodem anno petente Willelmo Scotorum Sæc. XII. rege ecclesiasti Scotiam archiepiscopi Ebo. ab an. MC. racensis ditione exenit, & soli sedi apollolicæ deinceps subijci jussit. Obiit an. 1191. die 5. Aprilis. Exstant *epistole* 7. Concil. tom. 10. p. 1753.

WILHELMUS STEPHANIDES, vulgo *Fitz-Stephens*, natione Anglus, domo Londinenfis, parentibus nobilitate Normannica claris oriundus, claruit anno 1190. Studia sua tum in Anglia tum in Gallia strenue & feliciter promovebat, monachus postea Cantuariensis factus. Thomæ archiepiscopo suo in exilio constanter adhaesit, impense coluit. Condidit *opus de vita & passione & miraculis Thome Cantuariensis*, gentilis sui, quod magnam partem habetur in Quadrilogo, ipsius Thomæ epistolus præfixo. (f) Composuit etiam stilo non ineleganti *descriptionem nobilissimæ civitatis Londoniæ*, in qua ipse natus erat. Hanc descriptionis suæ civitatis Londinenfis, quam patrio sermone adornavit, calci attexit Johan. Stovius nostras p. 704. (g)

NEOPHYTUS, presbyter Gracus, 1190. monachus, & inclusus; claruit anno 1190. Exstat Gr. Lat. *liber de calamitatibus Cypræ ab Angliis anno 1191. capte*, a Cotterlio editus Monument. Eccles. Gr. tom. 2. p. 457. (b)

AUCTOR anonymus *chronici Rhemenfis*, claruit circa annum 1190. Scripsit *breve chronicon Rhemense* a Christo nato ad annum 1190. Habetur apud Labbeum Biblioth. Nov. tom. 1. p. 358.

ELIAS DE COXIDA, quippe Coxida territorii Furnensis in Flandria oppido oriundus, monachus Cisterciensis, & cœnobii Dunensis abbas; claruit anno 1190. Eloquentia & auctoritate sua plurimum apud Leopoldum Aultriæ Ducem poterat; adeo ut eo mediante, plus vero pollente pecunia Anglicana, immenso nempe redemptionis pretio, Richardus Angliæ rex custodia liberatus fuerit. Obiit Elias die 16. Augusti anno 1203. Exstant *sermones* 2. satis

Sæc. XII.
ab an. MC.

prolixi, in generali Cisterciensium capitulo habiti, viz. in illud; *Restorem te constituerunt; noli extolli*; & in illud *Johan. 14. Si quis diligit me, sermonem meum servabit*, &c. quos extulit Carolus Vilchius Biblioth. Cisterc. p. 90. Plures ejusdem conciones olim in Dunensi bibliotheca servabantur, quæ modo exciderunt.

1191.

(a) CÆLESTINUS III. *Hyacinthus* antea dictus, natione Romanus, Petri Bobonis filius, ab anno 1126. ecclesiæ Romanæ Cardinalis diaconus titulo S. Mariæ in Cosmedin. Anno 1158. ab Hadriano III. ad Fredericum Imp. missus, in itinere captus, & in carcerem conjectus est, mox tamen liberatus. Anno 1177. ab Alexandro III. legatus, Fredericum, ejusque magnates excommunicatione absolvit. Anno 1191. die 12. April. pontifex electus est, die 14. ordinatus. Eodem anno Henrico Germaniæ regi Romam advenienti coronam imperialem imposuit, & impositam calcibus incussis statim deiecit; eo ritu significans, inquit Baronijs, * quod ipse potestatem ejiciendi eum ab imperio haberet, si ille demeruerit. Eodem insuper anno Adelfonsum Galliciæ regem ob illicitum matrimonium cum toto regno excommunicavit; quin & Johannem Moretonii Comitem, Richardi regis fratrem, res novas in Angliam molitum anathemate percussit. Anno 1193. Leopoldum Austriæ Ducem ob captum Richardum Angliæ regem diris devovit, sententiamque biennio post renovavit, quo quidem tempore Henricum etiam imperatorem eidem anathemati innodavit. Obiit anno 1198. die 8. Januarii. Exstant *epistola* 17. Concil. tom. 10. p. 1768. *Epistola* unica apud Baluzium Miscellan. tom. 2. p. 241. (b)

1192.

(c) STEPHANUS, natione Gallus, patria Aurelianensis, natus est anno 1135. feliciter emenso humaniorum litterarum curriculo, ad theologiæ jurisque civilis studium animum appulit: anno circiter 1165. Aureliæ in monasterio S. Everfii factus est canonicus regularis, & post Roberti mortem ejusdem coenobii abbas, viris quibuscunque celeberrimis, apprime charus. Anno 1177. ad monasterii S. Genovefæ Parisiensis regimen assumptus est, quo in loco privatas instituit scholas, in quibus sacris ordinibus

olim initiandi, litteris simul ac religione imbuerentur. Anno 1190. Philippo Augusto expeditionem in terram sanctam suscipiente Gulielmum archiepiscopus Rhemenfis, cui regni gubernacula rex tradiderat, Stephanum nostrum in curæ partem vocavit, eumque mox Romam legatum ad pontificem misit. Anno 1192. episcopus Tornacensis factus est, a Gulielmo Rhemenfi consecratus, renitente quidem clero, nec bene ferente Cælestino papa. Exacto non sine magnæ diligentiæ & fidelitatis laude in hoc munere decennio, fractis viribus, & ætate gravis, obiit, vir sanctissimus Septembris 9. anno 1200. (d) ætatis 68.

SCRIPTA.

Epistola ab anno circiter 1163. usque ad obitum scriptæ 238. Primus eruit J. B. Mafsonus Papyrii frater, & una cum epistolis Gerberti & Johan. Sarisburiensis, edidit *Parisijs*. 1611. 4to. Has nuper recensuit, & additis circiter 40. hæctenus ineditis alterisco notatis in lucem iterum emisit, notis illustravit, præmissa etiam auctoris vita, Claudius du Molnet canonicus regularis *Parisijs*. 1682. 8vo.

Sermones 31. in diebus festis ut plurimum habiti, exstant MSS. in bibliotheca Tornacensi S. Genovefæ, alibique. Hos consulo suppressit Molinetus, ita enim, inquit, insipidi ac simplices, ne dicam pueriles, interdum apparent, ut luce publica nequam digni visi sint; quippe qui nec eruditæ S. Patrum homilias, nec eorum in exponenda S. Scriptura lucem & felicitatem, nec gravem illam moralem doctrinam purissimam eloquentiæ coloribus perpolitam redoleant. Plura habet in Præfat. ubi specimina exhibet, & epistolarum calci sermonem 1. in synodo habitum subnectit, cui reliquorum elenchum subtexuit.

Decretion, five potius *Comment. in decretum Gratiani*, habetur MS. spisso satis volumine in bibliotheca S. Victoris Parisiensis. Verum cum hæc comenentaria prolixiora sint, nec nisi trita nimium & vulgaria continent, omittenda duxit Molinetus, contentis solummodo speciminis causa Proœmium lectori exhibere.

GEORGIUS XIPHILINUS, ex 1193. magno seuophylace post Dositheii exaurationem patriarcha Constantinopolitans

(a) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 10. p. 119. & 123. (b) *Privilegium* pro Monasterio Morbacensi, una cum *bullis* 1. habetur ap. Edm. Martene Anecdotor. tom. 1. p. 631, 652. 659. seq. *Bulla responsoria* ad Episc. Belluacensem pro Richardo Rege Angliæ exstat MS. in Bibl. Cotton. sub *Vitelio* D. 14. n. 10. *Privilegium* datum Eccles. Eboracensi de *juribus* &c. dictam Ecclesiam contingentibus ex MS. Cott. sub *Vitelio* A. 2. n. 31. exhibuit *Wilkins* Conc. Brit. vol. 1. p. 503. Habentur etiam *ibid.* p. 494. seq. *Privilegium* Eccles. Cantuariæ datum, & *epistola* decretalis, qua Scotticam Ecclesiam Apostolicæ sedi subijcit. *Epistola*, quam ediderat Baluzius, una cum *altera* ad Aanonicos Urgellenses habetur ap. Aguirrui tom. 3. p. 400. *Constitutiones* 3. occurrunt ap. Cherubinum tom. 1. p. 77. de alijs ineditis vid. *Ludov. Jacobum* Bibl. Pontific. p. 41. conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 870. (c) Conf. *Quid.* tom. 2. p. 1646. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 10. p. 166. (d) *Ab.* 1203. ut notant *Quid.* & *Du Pin*, ubi supra.

creatus

Sec. XII. creatus anno 1193. Obiit an. 1199. Ex-
stat Gr. Lat. *decretum de iuribus Territorio-*
rum in *Jure Græc. Rom.* lib. 1. p. 283. duo
eiusdem synodalia fancita de *Staurupægiis* se
legisse testatur Leo Allatius de Georgiis
& eorum scriptis, p. 342.

1193. DEMETRIUS TORNICIUS, na-
tione Græcus, quis cuiusve fuerit mihi ha-
cenus est incomptum; claruit hoc cir-
citer tempore circa annum 1193. Scriptit
ex persona Isaaci Imp. ad episcopum quendam
de processione Spiritus S. librum, qui in
regis Gallie bibliotheca habetur. Ejus me-
minit, & principium apponit Leo Allatius
de Consensu lib. 2. c. 13. §. 4.

1194. JOHANNES, episcopus Lyddensis;
claruit anno 1194. Exstat epistola ejus ad
Michaelem patriarcham Hierosolymitanum ele-
ctum apud Baluzium Miscellan. tom. 2.
p. 242.

1195. (a) JOHANNES WALLING-
FORD, natione Anglus, prope viculum
qui *Srodham* dicitur, ex mediocri profapia
oriundus, *Magister Johannes de cella* dictus.
Juvenis adhuc, in academia Parisiensi prima
studiorum tyrocinia posuit, ubi & magisterii
gradum adeptus est. Assumpto religionis
habitu, ut loqui amant pontifici, ad prio-
ratum Wallingfordensem vocatur. Tan-
dem mortuo Guarino, anno 1195. cœnobii
S. Albani abbas factus est. Ubi post-
quam monasterii sui gubernacula 19. annos
tenuisset, obiit anno 1214. Plura de eo,
ejusque vita, morte, rebusque gestis, plena
manu tibi dabit Matthæus Paris in vitis ab-
batum S. Albani p. 103. Exstat sub ejus
nomine *chronicon* ab anno 449. quod alius,
quem Rodolphum Wendover fuisse con-
jicit Cl. editor, ad annum 42. Henrici III.
continuavit. Hoc *chronicon* ex codice Cot-
toniano, ad annum usque 1035. edidit Tho.
Galeus *Rer. Anglic. Script.* tom. 3. p. 525.
An ulterius progressus sit Johannes noster,
non indicat. (b)

1195. GULIELMUS, *Parvus* cognomento
dictus, natione Anglus, patria Eboracensis,
Bridlingtonæ natus anno 1136. Post per-
actam domesticæ educationis curam, ad
monasterium Neuburgense prope sylvam
Cuculinam (inde *Neuburgensis* seu *Neubri-*

gensis dictus) a parentibus mittitur, ut re-
ligionis simul ac eruditionis elementa inde
hauriret; atque ita canonicis regularis or-
dinis Augustiniani in eodem cœnobio fa-
ctus est. Claruit anno 1195. Obiit, ut vo-
lunt non nulli, anno 1208. ætatis 72. Styl-
us est Gulielmo satis Latinus, satis nitidus,
longe purior quam quo scriptores nostri
cœtanei uti solebant. Ad historie ejus fide-
dem non parum facit, quod quæ tradit,
aut ipse suis vidit oculis, aut a viris fide
dignis accepit. Scriptit de rebus Anglicis sui
temporis libros 5. ab anno 1066. usque ad
annum 1197. (c) Prodiit *historia* ista *Antwerp.*
1567. 8vo. *Heidelberg.* 1587. multis vero
periodis, & integris 11. capitulis auctior,
optimisque Johannis Picardi notis illustrata
Paris. 1610. 8vo. (d)

(e) NICOLAUS, Methonensis in Ma-
cedonia episcopus, claruit circa annum 1196.
Scriptit *theologiam de S. Trinitate*. Ex quo
opere fragmentum habetur biblioth. Vindob.
Cod. Theol. num. 1. p. 1. Incipit hoc modo,
Τὴς ἑλως ἀνάγκης τῶν ἐν Χριστιανῶς τελούντων ἐπὶ
τῆς ἀλῆας τριάθου θεοῦ εἰσαγγεῖν αἰτία &c. Du-
bium est an idem sit hic Nicolaus cum
Nicolaus Methonenſi, quem supra ad an-
num 1090. retulimus. Plures fuisse qui sub
hoc nomine latent scriptores, admodum
probabile videtur L. Allatio de Consens.
lib. 2. cap. 10. §. 2. adeoque tractatum ter-
tium de processione Spiritus S. qui sub Ni-
colai Methonenſis nomine circumfertur,
Nicolaus cuidam juniore, qui post Nice-
phori Blemiydæ ætatem vixerit, ascriben-
dum censet. Uter fuit Nicolaus noster,
primus an secundus, an tertius ab utroque
diversus, non liquet. Certe cum Cl. Lam-
becius nostrum ad hunc annum referat, te-
nere loco suo non amovendum cenſeo, do-
nec certior edocti fuerimus. (f)

ALEXANDER, cœnobii S. Bartho-
lomæi de Carpineto in Italia monachus, cla-
ruit anno 1196. Efflagitantibus id fratri-
bus suis monachis, condidit monasterii sui
chronicon libris 6. iisque collectanea de ejus-
dem fundatione & dotatione subjecit. Ex-
stat hoc opus ex membranaceo codice
monasterii Casæ Novæ primum in lucem
editum a Ferd. Ughel. *Ital. Sac.* tom. 6.
p. 1231.

(a) Conf. *Ordin.* tom. 3. p. 180. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* vol. 4. p. 448. (b) Hoc *Chronicon* ad alium
eiusdem nominis, qui an. 1231. monasticam vitam amplexus est, spectare opinatur *Ordin.* tom. 2. p. 837.
Huiusque Jo. de Wallingford *Fragmenta* quedam Astronomica, cum aliis ad computum Ecclesiastic. spectantibus,
nec non alia opuscula exstant MSS. in Bibl. Cotton. sub *Julio D. 7.* n. 1. 12. 16. 18. (c) Habetur MS. in Bibl.
Cotton. sub *Elphinstone B. 6.* n. 6. (d) Novissime uberrimis additionibus locupletata a Tho. Hearne *Oxon.* 1719.
8vo. 1. vol. qui etiam 1. *hominiæ* Gulielmi antea ineditas adjunxit. Scriptit etiam Gulielmus expositionem in *Can-*
onicis Cantuariæ, testis *Leitende Collect.* tom. 1. p. 19. (e) Conf. *Ordin.* tom. 2. fasc. 11. p. 814. *Fabr. Bibl.*
Gr. I. c. 42. §. 12. vol. 10. p. 294. (f) Nicolaus huius *animalium* fuisse in Procli Theologiam habentur MSS.
in Bibl. Bavarica. Vidit etiam *Montfaucon.* in Bibl. Ambrosiana Mediolanens. ut nos docet *Diar. Italic.* p. 14.

SIG. XII.
ab an. MC.
1198.

JOHANNES BROMPTON, natione Anglus, monachus Cisterciensis, deinde cenobii Jorrollensis (rectius Jorwallensis) in agro Eboracensis abbas; clauvillē videtur circa annum 1198. (si modo est auctor fuerit chronici, & non id in uisum solummodo monasterii aliunde describi fecerit, quod non contemnenda conjectura opinatur Cl. Seldenus. *) Exiit sub illius nomine *chronicon ab anno* 1188. *ad annum* 1198. inter 10. Scriptores Anglicos, p. 725.

* Dissert.
10. Script.
præmiss.
p. 48.

1198. (a) SYLVESTER GYRALDUS, *Canbrensis* a patria, *Barrius* a patre dictus, ortu optime Canbro-Britanus, in aultrali Cambriae parte, maritimiſque Demetiae finibus, non longe a Pembrochia urbe in caſtello de Mainarpu illuſtri genere natus, Willelmi de Barri, & Angarethæ, Reſi principis Sudwalliæ neptis, filius. Adultus factus, a Davide avunculo, epicoſcopo Menevenſi, archidiaconus Brechinienſis creatus eſt: & ad peregrinandum ſe conferens, in academia Patienſi litterarum ſtudia excoluit; atque integro triennio theologiâ in Anglorum collegio prælegit. Donum reverſus in Henrici II. regis aula plurimum valuit. Anno 1185. Johanni Moretonii Comiti, Henrici filio, in Hiberniam exercitum ducenti comes datus eſt: & ab eo epicoſcopatus Wexfordienſis & Lochelienſis donatus, utrumque recuſavit. Johanne ſub anni exitum in Angliam redeunte, ipſe aliquandiu in Hibernia moratus eſt, ut gentis & rerum geſtarum monumenta undique conquireret, regniſque topographiam delinearet. Anno ſequentē in Walliam tranſſetavit; ibique per aliquot annos delectatus, hiſtoriæ ſuæ condendæ & eliminandæ ſummo ſtudio incubuit. Read umbilicum perducta, Oxonium perexit, & contracto ingenti doctorum, ſcholarium, oppidanorumque coetu hiſtoriam ſuam integro triduo recitavit. Lectione finita auditores convivio excepit. Poſtea Baldwinio archiepiſcopo Cantuarienſi in loca ſancta eunti itineris ſocium ſe adjecit. Anno 1198. epicoſcopus Menevenſis electus, mota de ſede controverſia, Romam anno 1200. petiit, judicem pontificem fortiturus; ubi cum exoleta dudum jura metropolitica ſedi Menevenſi poſtliminio reddi poſtulare, Huberti archiepiſcopo Cantuarienſis potentia rejeſtus eſt, & epicoſcopali munere penitus ſubmotus. Vixit

ultra septuagesimum ætatis annum: quo vero anno obierit, non liquet.

SCRIPTA.

Topographia Hiberniae, seu de mirabilibus
Hiberniae liber. (b)

*Expugnatio Hibernia, seu historia Vaticani-
nalis de expugnata ab Angliis Hibernia, cujus
duplicem editionem adornavit Gyraldus, ac
posteriorem Johanni regi dicavit. (c)*

Itinerarium Cambriae libris 2. comprehensum.

Descriptio Cambriae ad Stephanum archiepiscopum Cantuariensem. Bina ista opuscula cum notis simul edidit David Powellus Lond. 1585. 8vo. (d)

Prodierunt omnia isthæc opera inter hi-
stóricos Anglic. Normannicos, *Francofurt.*
1602. fol. p. 692.

Epistola ad Gulielmum Veron Herefordensem episcopum brevis, ab Usserio edita est in Hibernic. Epiit. Sylloge p. 114.

Gemma ecclesiastica exstat MS. in bibliotheca Lambethana & in illius calce epistola, quæ & vitæ & scriptorum fuorum rationem reddit, digna certe quæ lucem videret.

Dialogus de ecclesia Menevensi.

*Dialogus duorum, mutuique sermonis inter
querentem & solventem libris 7. uterque dia-
logus habetur MS. in collegio S. Benedicti
Cantab. vol. 99. num. 3, 4.*

Distinctionum libri 4. in quibus mirifice infectatur vitam & mores monachorum ibid.
MS. sub Tiberio B. 13. n. 1.

Difinitiones sex, in quibus tractatur de moribus Wallorum, & jure Menevenfis ecclesiae, cum variis ejus laboribus initis in hac parte contra ecclesiam Cantuariensem, ibid. MS. sub Domitiano A. 5. n. 6. idem, ut videtur, opus cum dialogo de ecclesia Menevenfi, cujus supra fit mentio, saltem dialogus ille hujus operis pars est.

Speculum ecclesie, sive de monasticis ordinibus & ecclesiasticis religionibus variis, distinctionum libri 4. in bibliotheca Cotto-

(a) Conf. *Ordin.*, tom. 2, 1691, f. 90. (b) Habetur MSS. in bibl. Cotton, fol. *Fusinus* c. 1. (c) Editio prima Ricardo Papiavienium Comiti (poeta Anglie regis) dicata habetur in bibl. Lambethana. Tre completi libros. *Prolegomeni libri* tertii exhibuit Officium in Hibernicis. Epist. Sylloge p. 115. *Expositio Hibernica Topographia*. *Descriptio mundi* cum ejusdem ad varios epistolae habetur MSS. in bibl. Cotton, fol. *Cleopatra* d. 5. (d) Duplicem editionem hujus quoque operis adnotasse Gyraldum primanque Hugoni Lincolnensi, dicasse notat Whartonius Angl. Sac. tom. 2. praefat. p. 232. *Itinerarium* *Descriptio Cantabrigiae* extant MSS. in bibl. Cotton, fol. *Domitiano* A. i. n. 7. *Topographia Cantabrigiae* ad Robert. Archiepisc. Cantuari. ibid. fol. *Vitellio* C. 10. n. 1. *Descriptio Cantabrigiae* ad Humbertum Archiepisc. Cantuari. ibid. fol. *Nervus* D. 8. n. 8. et *Fusio* E. c. n. 1.

Sæc. XII.
ab an. MC.

niana sub Tiberio B. 13. In hoc opere monachos acriter persequitur, eorumque mores parum honestos, fraudes, & incitiam mordaci sale perficit. Certe monachos, ignavum & luxuriosum hominum genus odio plusquam Vatiniano habuit Gyraldus, & data quavis occasione false perstringit; ut hanc Litaniam sæpius ipse repetiverit sæpius aliis commendaverit, a monachorum malitia libera nos, Domine. Ex hoc opere; nempe *distinctione* 2. c. 23, 24. vitam Hugonis Nonant episcopi Coventrensis & Lichfeldensis decessit & separatim edidit H. Whartonus Angl. Sac. tom. 2. p. 349. Exstant etiam Gyraldi nostri de *vita Galfredi, Eboracensis archiepiscopi, libri* 2. qui in codice MS. sine auctoris nomine habentur; *Legenda S. Remigii*, seu de *vitâ S. Remigii & episcoporum Lincolnensium illi succedentium*; *Epistola* ad Stephanum Langtonum Cant. Archiep. de *abdicatione archiepiscopatus non faciendâ*; de *libris a se scriptis epistola* ad capitulum Herefordiense; de *descriptione Wallie liber secundus*; *retractationes de libris propriis*; de *rebus a se gestis libri tres*; (a) de *iure & statu Menevensis ecclesie distinctiones seu dialogi* 7. Plurimas sententias & verborum stercus otiosos in hoc opere se recessisse agnoscit editor.

Vita S. Davidi archiepiscopi Menevensis. (b) Hæc omnia collegit, & ex variis codicibus MSS. luce publica donavit idem vir clarissimus, & in evolvendis, conquirendisque sacris patriæ suæ monumentis stupende plane diligentia ibid. p. 373. Post hæc in præfatione enumerata, operum Gyraldi ineditorum, quæ propriis oculis lustravit, catalogum contexit. Nos de iis summam agemus. Sunt autem *legenda S. Æthelberti Orientalium Saxonum regis.* Habetur in codice Cottoniano sub Vitellio E. 7. *Wallie mappi seu tabula chorographica* in fronte codicis Westmonast. minio depicta. *Gemma ecclesiastica*; prima pars agit de *Sacramentis magis necessariis*, secunda de *clericali honestate & continentia*; exstat in Cod. Lambethano. *Carmen de miseria conditionis humane* ibid. *Liber carniarum & epigrammatum* (c) ibid. & in Cottoniano sub Vitellio E. 7. *Speculum ecclesie*, de quo supra, præmissa proluxa ad Stephanum Cantuariensem archiepiscopum de *litteraturæ defectu epistola*; tres priores operis partes, in recensendis & insectandis monachorum nequitia absoluntur; quarta de statu, institutione, honore &c. sedis Romanæ, aliarumque

sedium patriarchalium, & de munere pastoralis & episcopalis agit; *Symbolon electorum*, seu *epistole varie a semetipso collectæ*, & tractatus alii; nempe de *sacra scripturæ præstantia & dignitate*, ad Walterum Mapes Archidiaconum Oxon. & quædam alia. De *principiis instructione distinctiones tres*, opus prolixum, lectuque dignum; aservatur in codice Cottoniano sub Julio B. 13. num. 2. Prologi librorum a semetipso scriptorum, in unum volumen opera sua congecti, in biblioth. collegii SS. Trinitatis apud Cantabrigienses habentur.

(d) ROGERUS DE HOVEDEN, 1198.
natione Anglus, patria Eboracensis, illustri familia ortus, Henrici II. Angliæ regis domesticus, postea primarius theologie professor in academia Oxoniensi; claruit anno 1198. Scripsit *annalium Anglicanorum libros* 2. ab anno 731. (quo desit Beda) usque ad annum 1202. (e) Prodiit *annales* illi a Cl. Savilio inter alios historicos Anglicos editi Lond. 1595. fol. dein reculli Francofurt. 1601. fol.

(f) INNOCENTIUS III. *Lobarius* 1198.
antea appellatus, natione Campanus, patria Anagninus, Tralimundi, Comitum Signini, & Clarinæ filius, prima juventute Lutetiam missus, magnani ex doctrina omniaria gloriam comparavit. Domum reversus, canonicus Anagninus factus est, & mox a Clemente III. in Cardinalium album titulo SS. Sergii & Bacchi cooptatus. Anno 1198. die 8. Januarii pontifex Romanus electus est, die 22. Februarii consecratus, annos natus 37. Eodem anno Philippus Gallie regis filium ex Maria pellice susceptum legitimum haberi decrevit: Philippum Sueviæ ducem, Henrici Imp. nuper defuncti fratrem, a principibus Germanis regem Romanorum electum excommunicavit, ut coronæ imperiali inidoneum redderet, princepsque Christianos ad bellum Saracenis in Asia, hæreticis in Europa inferendum, effulus larga manu indulgentiis excitavit. Anno 1199. Metensibus S. scripturæ in linguam vernaculam conversæ lectionem interdixit; Marcobaldum Siciliæ regem excommunicavit, & Philippo Suevo imperium apostolica auctoritate abrogavit. An. 1203. Henricum Dandulum Venetorum ducem, Comites Flandriæ, Hannoniæ, S. Pauli, alioque principes Christianos, cum toto Cruce-

(a) Habentur MSS. una cum *Catalogo librorum a Giraldo compositorum* in bibl. Cotton. sub *Domitiano A. r. n. 9.* Demum cum *Dialogo de Ecclesia Menevensi*, aliisque Eiusdem opusculis ibid. sub *Vitellio E. 7. n. 2.* (b) Habetur una cum *vita Æthelberti regis* ibid. sub *Vitellio E. 7. n. 1. 2.* *Vita Æthelberti* occurrit in *Actis Sanctorum* tom. 4. Maii. 10. (c) *Epigrammata* 2. exhibuit Leland. *Collect. tom. 2. p. 114.* (d) *Conf. Nicholfou. Bibl. Hist. Angliæ.* p. 59. (e) MSS. in bibl. Cott. sub *Orbone D. 4. n. 2.* (f) *Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 11. p. 11. seq.*

Sæc. XII. signatorum exercitu ob captam Jaderam anathemate percussit. Anno 1206. Johannem Angliæ regem ob defensionem constanter jura regia, totumque pariter regnum excommunicavit. Anno 1208. crucem contra Albigenes ubique prædicari jussit. Anno 1209. Ottonem IV. quem ipse Philippo Suevo olim subrogarat, Romæ imperatorem inunxit, & mox eundem imperii jura tutantem anathemati innodavit. An. 1210. Galliæ, Angliæ, Boëmæ, Siciliæ, Lusitanæ, & Poloniæ regibus, ni ecclesiæ contentum satisfacerent, idem intentavit fulmen. Anno 1211. Ottonem Imp. Petrum Aragoniæ, & Johannem Angliæ reges diris devovit, regnumque Galliæ interdicto subjecit. Anno 1213. Portugalliæ regem, principisque Germanos Ottoni Imp. adherentes excommunicavit. Anno 1215. generale concilium Lateranense celebravit, in quo monitrosam Transubstantiationis figmentum inter fidei articulos repoluit, & principes quoscumque Christianos hæresi vitiatos, vel ecclesiæ Romanæ immorigeros dignitate sua deponendos esse decrevit. Eodem anno SS. Dominici & Francisci instituta monastica, ineptissimi quibusdam visionibus infatuati, confirmavit. Obiit Petrus anno 1216. die 16. Julii. Plura de eo dici poterant, hominem quidem non inerudito, sed immodice superbo, ingentis animi, qui dominandi libidine totus pruribat, in imperatores, reges, & principes quoscumque arrogantiam plane intolerabili. Sufficit quod de eo habet Matthæus Paris ad annum 1213. p. 245. ubi de Johanne Angliæ rege verba faciens; *Noverat, inquit, & multis diebus didicerat experientia, quod papa super omnes mortales auidiosus erat & superbum, pecuniaque sitior insatiabilis, & ad omnia scelera pro præmiis datâ vel promissis cecus & proclivus.*

O P E R A.

Sermones de Tempore & Sanctis, per totum anni curriculum. Prodiierunt Colon. 1578. 1606. fol.

De consecratione Pontificis sermones 4.

De elemosyna liber.

De laude charitatis.

- (a) Exstant libri 16. ut notat Fabr. Bibl. Gr. vol. 11. p. 22. & 624. (b) *Bulla* alia extat ap. Baluz. Miscell. tom. 6. p. 454. *Epistola* 2. ap. eundem in Append. ad Petri de Marca Diss. 1. n. 16. 17. *Bulla* & constitutiones variz inter Rymeri fœdera tom. 1. p. 98 — 211. *Bulla* & *epistola*, quam plurimæ ap. Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 512. *Epistola* quædam ad Hispaniam spectantes exhibuit D' Aguiarius Conc. Hisp. tom. 1. p. 401. *Epistola* 2. Dacherius Spicileg. tom. 5. p. 573. & tom. 6. p. 453. Edit. nov. tom. 3. p. 577 seq. Eiusdem *sententia de subjectione Ecclesiæ Dolenfis ad Turonensem*, una cum 2. *epistolâ* ejusdem argumenti habetur ap. Martene Anecdotor. tom. 1. p. 649. seq. *Bulla* quedam ibid. p. 1241. *Epistolam de appellatione de Germania ad curiam Romanam* exhibuit Jo. Petrus Ludevig tom. 2. Reliquiar. MSS. p. 201. Alteram ibid. p. 208. *Epistolam decretalem pro iure regis & regni Francorum* Goldastus tom. 1. de Monarchia imperii. *Aliam de canonizatione Gul. Hibernicis* Labbeus tom. 2. Bibl. nov. MSS. p. 390. *Epistola* 48. *super negotio Albigenensium* ap. Andriam quædam ibid. tom. 6. p. 706. seq. *Ordinatio expeditionis pro recuperanda terra sancta* ibid. p. 749. seq. *Epistola* quedam ibid. p. 792. 794. 802. 804. vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Latine vol. 4. p. 94. *Bulla* & *constitutiones* quædam exstant MSS. in bibl. Cotton. sub v. *utellio* D. 14. n. 8. & sub *Cleopara* E. 1. n. 20. seq.

In septem Psalms penitentiis commun. Sæc. XII. varia. Prodiierunt Autverpæ 1551. Venet. aban MG. 1578. Colon. 1578. fol.

De mysteriis Missæ libri 6. Exstant seorsim Lipsiæ 1534. Autverp. 1540.

De contemptu mundi, seu miseria hominû libri 3. Exstant Autverp. 1540. 12mo. Venet. 1538. 16to. Paris. 1482. 1594. 12mo. Colon. 1681.

Euconium in Christum & ejus matrem.

Preces de passione Christi.

De Sanctorum veneratione libri 3.

Hymni in Christum & ejus matrem.

Conciones parænetice 2. ad concilium Lateranense. Habentur Concil. tom. 11. p. 131.

Epistolæ libri 2. in quorum primo epistolæ sunt 557. in secundo 264. Roma editi 1543.

Constitutionum decretalium libri 5. Exstant Colon. 1606. Prodiierunt Innocentii opera hætenus enumerata Colon. 1575. 2. tom. fol.

Epistolæ libri 11. (cum præfixo auctore anonymo cœvo de gestis Innocentii papæ) quos Stephanus Baluzius in unum collegit, magnam partem primus edidit, reliquam emendavit, Paris. 1682. 2. tom. fol. Priores duos collectionis hujusce libros edidit Gulielmus Siretus Romæ 1543. qui deinceps prodiierunt Colon. 1575. Venet. 1578. & a Binio in suos Conciliorum tomos translati sunt. Selectiores *epistolæ*, præsertim *historicæ*, ex collegii Fuxensis codice emisit, notique illustravit Paulus du May, in Burgundie curia consiliarius regis, Paris. 1625. 8vo. Quatuor libros antea ineditos ex eodem codice evulgavit Franciscus Bosquetus Trévise 1635. Verum omnes omnium curas longe superavit diligentia Baluziana, cui hoc nomine, & ob alia in rem ecclesiasticam merita, gratiam ab omnibus eruditissimis reddi par est. Certe quantum ad historiam ecclesiasticam hujus temporis illustrandam, & ad jus canonicum excolendum conferunt Innocentii epistolæ, nemo non videt. Plurima hanc in rem specimina annotarunt doctissimi, & quibus multum plane debet respublica litteraria, Actorum Lipsienlium editores anno 1682. p. 371.

Epistola pro ecclesiâ Albienfi, a Baluzio primum edita Miscellan. tom. 4. p. 467. (b)

Sec. XII.
ab an. MC.

In *Magistrum sententiarum commentaria*, Opuscula de eruditione principum, de sacramento Baptismi, De claustris animarum, De purgatorio, &c. recenset Ludovicus Jacob Biblioth. Pontif. lib. 1. p. 118. quæ in variis bibliothecis MSS. adhuc delitescere dicuntur.

Cantab. cod. 74. Galfridi nostri esse nemini dubitare fas est.

Historia, sive *Itinerarium Richardi Anglorum regis in terram sanctam*, ab aliis Richardo canonico, vel Richardo Divisiensi, ab aliis Roberto monacho tributum, auctori suo nuper restituit doctissimus editor Oxoniensis, qui Galfridum nostrum cum Gualtero Constantiensi seu Oxoniensi eundem facit. Prodiit hæc hitoria, sed mutila, & anonyma in collectione Wicheriana gestorum Dei per Francos; integra nuper inier hitoria Anglicanae Scriptores Oxon. 1687. tom. 2. p. 247.

Poemata duo de glorioso rege Richardo ibid. p. 430.

De aliis, quæ an supersint incertum, Baleum & Pitheum consule. (c)

1199.

(a) JOHANNES CAMATERUS, ex diacono & chartulario patriarcha Constantinopolitanus; claruit anno 1199. quo datis ad Innocentium papam litteris, mirari se dicebat, quomodo ecclesie Romanæ universalis ecclesie titulus ascribi posset. Obiit anno 1206. Exstat Gr. Lat. decretum de impiis Confobrinorum in Leuclavii Jure Gr. Rom. lib. 4. p. 285.

1199.

GALFRIDUS, sive *Gualterus Vinisauis*, seu de *Vino salvio*, stirpe Normannus, gente Anglus, claruit anno 1199. Peracto in patria studiorum curriculo, ad externas academias se contulit, non ignoti etiam apud Romanos nominis, quippe Innocentio III. pontifici familiaris, cui poemata quædam dedicavit. Scripsit plurima tum soluta, tum ligata oratione venulte, ac, supra sæculi quo vixit fortem, eleganter.

SCRIPTA.

De nova *Poëtria*. Opus hexametrum Innocentio III. nuncupatum; idem est cum libro de *Arte dicendi*, etsi alii diversim faciant. Exstat MS. in variis bibliothecis, Baliolensi, Arundelensi, Cortoniana, Seldeniana, ex quo proinde Præfat. ad 10. Scriptores quædam profert Cl. Seldenus. (b)

Tractatus de plantatione Arborum, & conservatione Fructuum, continens in se brevitèr omnem modum inferendi arborum aromaticarum, fructus conservandi, vites & vina cognoscendi, vina inversa, seu deteriora reformandi, &c. Habetur MS. in biblioth. Gonvil. & Caii

NIGELLUS DE WIREKER, natione Anglus, ecclesie Cantuariensis præcentor & monachus, claruit anno 1200. Quem a multa lectione, nec minori iudicio, ex Lelandi testimonio magnopere commendat Baleus, * qui plura illius opera recenset. Scripsit inter alia carmine, & Guilielmo de Longo Campo episcopo Elyensi regnique cancellario dicavit, *Brueclunus*, sive *Speculum Studiorum*, Coloniz 1499. editum, 4to. (d)

ANONYMUS *Chronici Atinensis* auctor, cœnobii forsan Fossæ Novæ monachus, circa annum 1200. vel paulo post claruisse videtur. Scripsit *breve ecclesie Atinensis chronicon* ab anno primo Julii Cæsaris incipiens; postea ecclesie sue res succinè quidem, sed accurate, ad ann. usque 1200. persequitur. Breviculum appendicem addidit anonymus alter ad annum usque 1356. Edidit hoc chronicon ex antiquo manuscripto Fossæ Novæ, Ferd. Ughellus Ital. Sacr. tom. 1. sub calcem p. 493.

(a) Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 1655. Eiusdem *Synodicon de bonicidiis* citat Nic. Comnenus p. 261. prænot. myragog. *Epistola ad Innocentium III.* exstat Lat. inter Innocentii Epist. lib. 2. ep. 208. tom. 1. edit. Baluziana p. 471. (b) De Cod. MSS. Conf. *Ordin.* tom. 2. p. 677. Hoc Carmen ex 4. MSS. edidit Polycarpus *Leyserus* in Hist. poematum med. ævi *Hale Magd.* 1721. p. 861. deinde separatim *Heimst.* 1724. 800. Idem *Leyserus* exhibuit etiam ibid. p. 979. Eiusdem Carmen elegiacum de statu *Curie Romane*. Edidit ante *Matthias Flaccius* inter alia poemata *Basil.* 1557. 800. deinde *Mabilion.* tom. 4. Analect. p. 535. (c) Librum *Galfridi de arte Eloquentia* memorat *Leland.* Collect. tom. 2. p. 126. (d) Eiusdem librum *distinctionum super Vet. & Novi Testamentum*; *Exceptiones de Warnerio Gregoriano super moralia Joh.* & librum de *abusione verum Ecclesiasticorum* memorat *Leland.* Collect. tom. 3. p. 10. Scripsit etiam *Glossas in Joh.* ut nos docent notæ MSS. Johan. Bale adjecte libro de *Scriptoribus*; vid. Jo. de Trokelow *Annales Edwardi II.* ab Hearnio edit. p. 281. *Prodromus Brueclunus* integrum ex MS. exhibuit Polycarp. *Leyserus* in *Historia Poetarum mediæ ævi* p. 754. *Brueclunus* exstat MS. in Bibl. Cotton. sub *Tito A.* 20 n. 1. *Versus continentes monita moralia* ibid. sub *Julio A.* 7. n. 7. & cum tractatu quodam in quo invehitur contra Curiales & Officiales Clericos ibid. sub *Cleopatra B.* 3. n. 56. Eiusdem *Carmena quedam* ibid. sub *Vespassiano D.* 19. n. 1. &c.

Concilia hoc Sæculo habita.

- Sec. XII. **L**ATERANENSE I. sub Paschali II. papa, anno 1102. celebratum. In quo in Henricum Imp. qui non semel antehac excommunicatus ad causam dicendam Romanam non venerat, ut & in archiepiscopum Capuanum a Monachis Cassinensibus sacrilegii accusatum, sententia fertur. Acta recitat Urspergensis ad annum 1102. p. 184. Ubi etiam formula Anathematismi exhibetur. Videlicet item Chron. Cassin. lib. 4. cap. 40.
1102. (b) **LONDINENSE** I. anno 1102. sub Anselmo Cantuariensi, presentibus Mauricio Eboracensi plurimisque aliis episcopis, in ecclesia B. Petri Westmonasteriensi habitum. In quo, præter multa discipline ecclesiasticæ necessaria constituta, Guido abbas Perfore propter Simoniam, alii alias ob causas, damnati & depositi sunt. Exstant Acta & ecclesiasticæ discipline *canones* 29. (c) seu potius canonum *brevaria*, ex Anselmi operibus excerpta apud Eadmer. Hist. lib. 3. pag. 67. Will. Malmsbur. de Gest. Pontif. lib. 1. fol. 129. p. 2. Concil. tom. 10. p. 728. Ubi Anselmi aliquot epistolæ subiunguntur. (d) Agit præterea de hac synodo Florentius Wigorn. ad annum 1102. p. 474. Omnia in unum collecta exhibentur apud Spelm. Concil. Brit. tom. 2. p. 21. Confer Chronicon Saxonicum ad ann. 1102. p. 210.
1104. **FUSSELENSE**, apud S. Mariam de Hufilor prope Palentiam, præside Richardo pontificis legato, præfente Alphonso VI. rege, a 13. episcopis anno circiter 1104. (neque enim tempus admodum certum est) celebratum. Quo de finibus regendis inter episcopos Oxoniensem & Burgensem disceptatur, quædam circa divinum officium tractantur, conjugia clericorum, sed irrito conatu, prohibentur. Habentur Acta ex Sandovalio Concil. Hisp. tom. 3. p. 317. ubi crudelitissimus Card. d'Aguirre de tempore hujus synodi adversus Sandovalium prolixè disputat. Anno 1110. vel ineunte sequenti habitum est concilium *Carriouense*, in quo ventilata est causa Gundisalvi Mindoniensis episcopi duos archiepiscoposbyteratus ecclesiæ Compoitellaneæ contra jus retinentis. Ibid. p. 318. *Legionense* anno 1114. Quid vero in eo actum sit, non liquet. Ibid. p. 319.
- (a) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 10. p. 205. seq. MSS. in Bibl. Cotton, sub *Tiro A.* 11. n. 9. (d) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 382. sub iuncta *Epist. Anselmi ad Wilhelmum* Archiepiscopum.
- TRECENSE** I. præfente Richardo pontificis legato, anno 1104. habitum. In quo Hubertus Silvanectensis episcopus Simonie accusatus iurejurando se purgavit. Vide Ivonis epistolam ad Paschalem &c. & Concil. tom. 10. p. 738. Ecclesiis aliquot privilegia concessa habentur ibid. p. 739.
1104. **LATERANENSE** II. anno 1104. 7. Cal. April. celebratum. In quo investiturarum in Angliam fautores excommunicantur; nempe tam regis consiliarii, qui ipsum ad hoc flagitium impellunt, quam ii qui ab eo hoc modo investiti sunt, inquit Paschalis papa, qui meminit hujus synodi epistola centesima ad Anselmum data Conc. tom. 10. p. 706.
1104. **BALGENTIACENSE** I. in villa Aurelianensis diocesis ad Ligerim fl. anno 1104. 3. Cal. August. præfidente Richardo Cardinale pontificis legato habitum. In quo, ventilata Philippi regis, qui tum aderat, causa, res tandem in inedio relicta est, episcopis de regis absolutione haud bene convenientibus. Confer Ivonis ad Paschalem pontificem epist. 144. p. 249.
1105. **PARISIENSE** I. anno 1105. 4. Non. Decembr. habitum. In quo Philippus & Bertrada ea lege absoluti sunt, ut talis SS. evangelii juraret uterque se a toto & omni familiaris conversatione in posterum abstinere. Exstant Philippi ad Lambertum Atrebatensem, & Lamberti ad Paschalem papam, hac de re litteræ Conc. tom. 10. p. 742.
1105. **FLORENTINUM** an. 1105. a 340. episcopis celebratum. In quo Fluentius episcopus Florentinus, qui occasione prodigiorum quæ hoc tempore acciderunt Antichristum jam tum natum esse docuit, vanitatis & erroris arguitur, & post gravem increpationem & admonitionem dimissus est. Hæc ex Sabellico & Antonino referunt Conciliorum editores tom. 10. p. 743.
1105. **QUINTILINEBURGENSE**, apud Northufum anno 1105. 4. Cal. Julii coactum. In quo damnantur Simonia, fornicatio, aliaque vitia; & multa pro reformationis moribus constituta sunt. Acta ha-

SÆC. XII. bet anonymus quidam istius temporis scri-
 ab an. MC. ptor apud Urspergenfem ad annum 1105.
 p. 186.

1105. **MOGUNTINUM**, anno 1105. fræ-
 quenti admodum tum episcoporum, tum
 optimatum conventu habitum. In quo,
 deposito Henrico IV. (sententiam ferentibus
 Romanæ sedis legatis) filius ejus ad Impe-
 rium evehitur. Cui proinde imperialia in-
 signia, crux & lancea, sceptrum, globus, &
 corona tribuuntur. Vide Conrad. Ursper-
 genfem loco citato ad hunc annum p. 188.
 & Otton. Frising. Chron. lib. 7. cap. 11.
 p. 145.

1106. **PICTAVENSE**, anno 1106. præsi-
 dente Brunone pontificis legato habitum.
 Quo, veniente Boamundo Antiochiæ duce,
 & maximopere id urgente, multi ad fulci-
 piendam expeditionem Hierosolymitanam
 animati sunt. Hæc Sugerius, qui huic con-
 cilio interfuit, in vita Ludovici Crassi cap. 9.
 Vide Concil. tom. 10. p. 746. Ubi alii ci-
 tantur. (a)

1106. **GUASTALIENSE**, ad Padum fl. in
 Lombardia anno 1106. 11. Cal. Novembr.
 habitum. In quo de Episcopis (quos voc-
 ant) schismaticis in unionem ecclesiæ reci-
 piendis agitur, & quod primo loco tra-
 ctandum est, ecclesiæ totius Æmiliæ ab ep-
 scopi Ravennatenfis subjectione eximun-
 tur; cum hæc ipsa metropolis per annos
 jam pæne centum adversus sedem apostoli-
 cam se crexerat. Exstant *capitula* 3. &
 Paschalis papæ *epistola* 3. Conc. tom. 10. p.
 748. (b)

1107. **HIEROSOLYMITANUM** I. an-
 no 1107. habitum. In quo, deposito Ebre-
 maro, Daibertus patriarcha, qui ab Hie-
 rosolymorum rege sede sua pulsus erat,
 sedi suæ restitutus est. Verum Daiberto
 morte subitanea crepto, Ebremarus patriar-
 chatui suo iterum inhiabat, sed sententia
 synodali depositus est, mox ad sedem Cæ-
 sariensem translatus. De his agit Will. Ty-
 rius Bell. Sacr. lib. 11. cap. 4. p. 797.

1107. **FLORIACENSE**, apud monaste-
 rium diocesis Aurelianensis ad Ligerim fl.
 anno 1107. 13. Cal. April. habitum. In
 quo, præsentē Ludovico rege, corpus S. Be-
 nedicti metallino & cupreo scrinio infer-
 tum magna quidem pompa levatum est.
 Hæc chronicon Senonens. ad annum 1107.
 Vide Conc. tom. 10. p. 753.

(a) Judicium *Brunonis* in hoc Concilio de Ecclesia Chahanniarum exstat ap. *Martene* Anecdotor. tom. 4.
 p. 127. (b) Fragmentum hujusce Concilii ex MSS. S. *Vincenii Bisanini* ibid. p. 127. (c) *Conft. Wilkins*
 Conc. Brit. p. 386. (d) Habentur MSS. in Bibl. Cotton. sub *Vitalio* D. 7. n. 57. (e) Ex exinde ap. *Wilkins*
 ibid. p. 387.

TRECENSE II. anno 1107. circa SÆC. XII.
 ascensionem Domini præsentē Paschali pa-
 pa habitum. In quo Simoniaci, Laici be-
 neficiorum collatores, & rerum ecclesiasti-
 carum invalores excommunicantur. Hæc
 ex Urspergenfi, Sugerio, aliisque referunt
 collectores conciliorum tom. 10. p. 754.

1107. **LONDINENSE** II. anno 1107. præ-
 sentibus Anselmo Cantuariensi, Gerardo
 Eboracensi, aliisque episcopis, abbatibus,
 plurimisque regni proceribus, Cal. Augusti
 in palatio regis habitum. In quo statutum
 est, investitura a laicis non esse accipien-
 das, annuente rege, ut sine baculi pasto-
 ralis, vel annuli traditione id heret, conce-
 dente quoque Anselmo, ut nullus in præ-
 lationem electus, pro homagio quod regi
 faceret, consecratione suscepti honoris pri-
 varetur. In hac etiam synodo obedientiam
 & subjectionem quam sibi promiserat,
 a Gerardo ad sedem Eboracensem jam
 translato, exigebat Anselmus. Annuit Ge-
 rardus, eoque pollicitus, se eandem obedi-
 entiam exhibiturum, quam Herefordiensis
 ecclesiæ ab eo sacrandus olim promiserat.
 De hac re agunt Eadmerus, * Matth. Paris
 † Hovedenus, † M. Welfmonast. *, &
 historiæ Anglicanæ scriptores passim. Con-
 sultat lector quæ habet Spelmanus tom. 2.
 p. 28. (c)

LONDINENSE III. anno 1108.
 præsentē rege Henrico I. ab archiepiscopis
 Cantuariensi & Eboracensi, cæterisque
 Angliæ episcopis & magnatibus, in festo
 Pentecostes coactum. In quo clerici incontin-
 entes severissime damnantur. Exstant
 de hac re *canones* 10. (d) apud Florent. Wi-
 gorn. ad hunc annum p. 479. R. Hoveden.
 part. 1. fol. 270. p. 2. Eadmer. Hist. lib. 4.
 p. 95. (e)

1108. **BENEVENTANUM** I. anno 1108.
 mensē Octobri, a Paschale II. papa de in-
 vestitura beneficiorum a laicis non sumen-
 da celebratum. In quo Paschalis excom-
 municationem utrique, & qui daret, & qui
 acciperet, interminatus est. Veltimenta
 etiam sacularia & pretiosa reprehendit, iis-
 que uti clericis vetuit. Vide Chron. Cassin.
 lib. 4. c. 35.

1109. **LONDINENSE** IV. anno 1109. sub
 Henrico I. habitum. In quo causa Thomæ
 Eboracensis, obedientiam Anselmo Can-
 tuariensi præstare recusantis, excussa est &
 definita. Thomas in archiepiscopum Ebo-

Sæc. XII. racensem electus fuerat. Electum, nisi præstita prius sibi tanquam primati debita subjectione & canonica obedientia, Anfelmus consecrare noluit, omnibusque Angliæ episcopis sub anathematis poena interdixit ne ipsum ordinarent; scriptis etiam ad Paschalem papam litteris, ne illum nisi hac lege consecratum pallio donaret. Legem accipere renuit Thomas, saltem per longas ambages detrectavit. Quæ omnia ex ipsius Anfelmi epistolis apud Eadmerum Hist. lib. 4. p. 97. facile colligi possunt. Pendente adhuc lite, 1. f. Cal. Maii diem suum obiit Anfelmus. Post cujus mortem, in subsequente festo Pentecostes, ut in majoribus solennibus fieri solebat, conveniebant apud regem episcopi, proceresque. Quo tempore habito concilio, causæque hac diu multumque agitata, conclusum est, rege etiam id volente, Thomam in consecratione sua canonicam obedientiam sedi Cantuariensi præstare debere. Quod & factum est 4. Cal. Julii, in ecclesia D. Pauli, Richardo Londinensi utpote collegii archiepiscopalis decano, vacante jam sede, metropolitani vices peragente. Pluribus hæc refert Eadmerus ibid. p. 103, 104. (a)

1109. LAUSDUNENSE, anno 1109. a Garrardo papæ legato habitum. Exstant hujus synodi decreta duo, nempe de ecclesia S. Petri Trenorciensibus adversus episcopum & canonicos Nannetenses vindicata: & de capella S. Stephani monachis majoris monasterii adversus canonicos Camiliacenses adjudicata. Habentur hæc Conc. tom. 10. p. 762.

1110. LATERANENSE III. anno 1110. Non. Mart. sub Paschali II. collectum. Exstant disciplina ecclesiastica canones aliquot, sive potius canonum aliquot veterum confirmationes, contra investituras laicorum, eorumve qui rerum ecclesiasticarum dispositionem sibi vendicaverint; contra res naufragorum diripientes, &c. Conc. tom. 10. p. 764.

1110. CLAROMONTANUM, anno 1110. tempore Pentecostes habitum. In quo Mauriacensis ecclesiæ persecutores (nempe Petrus decanus, alique ejusdem cœnobii monachi, qui pertracta ad se laicorum multitudine, presbytero eruerant oculos, & armati in ipsum abbatem irrupentes, effuso sanguine monasterium polluerant) excommunicati sunt. Exstant Richardi Albanensis epistolæ duæ Conc. tom. 10. p. 765. Eodem anno habita est Floriacensis syno-

1111. dus, in qua eadem causâ iterum agitata est. Sæc. XII. ab an. MC.

1111. HIEROSOLYMITANUM II. anno 1111. præfente Conone papæ legato celebratum. In quo Henricum Imp. ob papam ab eo captum, Cardinales male tractatos, nobiles Romanos occisos vel in custodiam datos, & ingentem populi stragem, excommunicatum fuisse tradit Urpergensis ad ann. 1116. p. 198. ubi de Actis synodi Lateranensis agit. Confer item quæ habentur Conc. tom. 10. p. 767.

1112. (b) LATERANENSE IV. anno 1112. 5. Cal. April. sub Paschali II. papa a centum circiter episcopis per sex integros dies celebratum. In quo privilegium illud, quod de concedendis sibi beneficiis investituris Henricus V. a Paschali papa per vim extorserat, revocatur; & in ipsum imperatorem anathematis sententia promulgatur. Exstant hujus synodi Acta antiqua, & multo ampliora a Binio ex variis Scriptoris collecta Conc. tom. 10. p. 679.

1112. VIENNENSE, ad Rhodanum fl. anno 1112. 7. Cal. Octobris præfidente Guidone pontificis legato congregatum. Quo omnis investitura rei ecclesiasticæ de manu laica hæresis esse judicatur; & Henricus Imp. ob extortas investituras synodali decreto excommunicatus est, missis ad pontificem decretis, a quo non nisi post annos quatuor confirmata sunt. Exstant Hugonis ad pontificem epistolæ, decreta & Acta Conc. tom. 10. p. 784.

1112. ANSANUM, prope Lugdunum in Gallia, anno 1112. a Johanne archiepiscopo Lugdunensi collectum. In quo agitata vexatissima hujus temporis controversia, laicorum investituræ damnantur. Exstat Johannis & episcoporum Senonensium qui huic synodo interesse recusaverint, ad Johannem Lugdunensem epistolæ, unæ cum Johannis responsoria, Conc. tom. 10. p. 786.

1114. WINDLESHORENSE I. anno 1114. 6. Cal. Maii ab Henrico rege, episcopis & proceribus Angliæ habitum. In quo de electione archiepiscopi Cantuariensis unice agitur. Rex Farisium abbatem Abingdoniensem ad hanc dignitatem promovere voluit; episcopi, & procerum plures alique ex episcopali vel clericali ordine maluerunt. Tandem communi suffragio Radulfus antistes Roffensis in archiepiscopum

(a) Et ex Eadmero *Wilkins* tom. 1. p. 390. (b) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccles. vol. 10. p. 27. *Duchers*, Spicil. tom. 7. p. 209. Edit. nov. tom. 1. p. 707.

Sec. XII. electus est. Vide Eadmerum, qui præfens
ab an. MC. interfuit, Hist. lib. 5. p. 109.

1114. BELLOVACENSE, in archiepiscopatu Rhemenſi anno 1114. 8. Id. Decembr. a Conone papæ legato congregatum. In quo Henricus Imp. iterum anathemati ſubjicitur, & querela ab Ambianenſibus de Godefrido epifcopo, qui ſedem ſuam deſeruerat, ſynodo oblata eſt. Exſtant *decreta* quædam de immunitatibus & moribus eccleſiaſticis Conc. tom. 10. p. 797. Hoc eodem anno habita eſt ad Ceperanum non procul a ripa fl. Liris ſynodus, qua vix aliud agitur, quam quod monachus Caſſinenſis, qui invitus in monaſterium deſtruſus fuerat, a voto abſolvitur, & Gulielmus Dux Apuliæ Calabriæque conſtituitur. Fuſius hæc referunt chronicon Caſſinenſe lib. 4. cap. 51. & Chron. Benevent. apud Baron. ad ann. 1114. p. 100. (a)

1114. PALENTINUM I. anno 1114. 8. Cal. Novembr. præſidente Bernardo Toletano pontificis legato convocatum. In quo ſubverſionibus & calamitatibus, quæ Hiſpaniarum eccleſias tantopere vexarant, patres finem imponere ſolliciti faterunt; & epifcopum ad ſedem Lucentem jam vacantem promoverunt. Exſtant Acta aliaque huc ſpectantia ex hiſtoria Compoſtellana MS. & alio Cod. MS. apud Card. D'Aguirre Conc. Hiſp. tom. 3. p. 319.

1114. COMPOSTELLANUM, an. 1114. a Didaco Gelmirez ejuſdem ſedis epifcopo pro dioceſi ſua habitum. In quo multa ad diſciplinam eccleſiaſticam, quædam ad communem utilitatem ſalubriter fancita ſunt. Exſtant *canones 25. de Eccleſiâ, de Judiciis, de calumniis Pauperum, de die Dominica, de Quadageſima, de Vicariis, &c.* quos ex codice MS. Mondexarenſi, cum MS. Toletano collato publici juris fecit Card. D'Aguirre Notit. Conc. Hiſp. p. 261. deinde Conc. Hiſp. tom. 3. p. 322.

1115. OVETENSE, in Aſturia ad Aſtam fl. anno 1115. die Pentecoſtes præſide Pelagio epifcopo Ovetenſi magno epifcoporum & magnatum numero celebratum. Exſtant huius ſynodi *conſtitutiones ſive canones 3.* quorum poſtremo cavetur, *ne aliquis a dextris eccleſiæ infra 70. paſſus per vim extraſtatur.* Adjectæ ſunt ingenti agmine ſubſcriptiones tum nobilium, tum epifcoporum, quibus conſtitutiones hæ ſynodales confirmantur. Exſtant omnia ex Codd. MSS. Toletanis deprompta, D'Aguirrii notis illuſtrata, Conc. Hiſp. tom. 3. p. 324.

(a) Item *Dacber*, Spicil. tom. 2. p. 594. Edit. nov. tom. 2. p. 663. (b) *Conf. Du Pin*, Hiſt. Eccleſ. vol. 10. p. 28.

SUESSIONENSE I. præſente eo-
dem Conone, iſdem de cauſis habitum.
In quo Godefridus Ambianenſis & Cartuſia ad ſedem ſuam revocatur. Videſis Nicol. in Vit. Godefr. lib. 3. cap. 30. Eodem anno 1115. in ſynodo Rhemenſi eadem decreta ſunt. Contra Henricum Imp. in ſynodis Colonienſi & Catalaunenſi, eodem anno habitis, idem actum eſt.

SYRIACUM, loco incerto, forſan Hieroſolymis, anno 1115. habitum, præſidente epifcopo Arauſicenſi pontificis legato. In quo Arnulphus Hieroſolymitanus patriarcha, multorum criminum viteque male actæ reus, ſynodali ſententia depoſitus eſt. Nihilo minus homo vaſer Romam proficiens, blandiſque verbis, ſed præcipue larga muneroſa proſuſione, bono Paſchali ſucum faciens, ſedem ſuam recuperavit. Tradit hæc Will. Tyr. Bell. Sacra. lib. 11. cap. 26.

TRENORCIENSE, anno 1115. a Guidone papæ legato coactum. In quo decretum eſt, eccleſiam S. Johannis Veſontionenſis pro matrici habendam eſſe. Exſtant Acta & *epiſtola* Conc. tom. 10. p. 803.

COLONIENSE I. anno 1116. a Theodorico papæ legato ob promulgandam excommunicationem, quæ in Henricum Imp. Romæ lata erat, habitum. Vide Urſpergenſ. in Chron. ad ann. 1116. Et quæ in Chronico Hiſtaugienſi habet Trithemius.

(b) LATERANENSE V. anno 1116. pridie Nonas Martii ſub Paſchali II. in eccleſia Conſtantiniana habitum. In quo Acta concilii Lateranenſis 3. de inveſtituris, Henrico imperatori per vim conceſſis, confirmantur, & eccleſiæ S. Johannis Veſontionenſis cauſa tractata eſt. Exſtant Acta apud Urſpergenſ. ad ann. 1116. p. 187. & Conc. tom. 10. p. 806. In hac etiam ſynodo cauſa Groſulani Mediolanenſis archiepifcopi tractata eſt. Vide ibid. in Append. p. 1838. De huius Groſulani electione habita eſt ſynodus Mediolanenſis anno 1101. ibid. p. 1832. quem, ſedem ſuam deferere coactum, Paſchalis papa in ſynodo Romana anno 1103. reſtituit ibid. p. 1833.

ROMANUM I. anno 1116. habitum. In quo monaſterio Caſſinenſi præ Cluniaenſi prærogativa adjudicata eſt, abbate Caſſinenſi hanc ſibi gloriam a Romanis pontificibus conceſſam vendicante, ut ipſe, tanquam pontificis Romani vicarius,

Sæc. XII. *Abbas Abbatum* appellaretur. Vide Chron. ab an. MC. Cassinens. lib. 4. cap. 62.

1117. **BENEVENTANUM II.** anno 1117. habitum. In quo Mauricius Burdinus episcopus Bracarenfis, postea sub nomine Gregorii VIII. antipapa factus, qui Henricum Imp. Romæ abente papa coronaverat, excommunicatus est. Vide Falc. Benev. Chron. ad ann. 1117. & Petr. Bibliothecar. in vita Paschalis II.

1118. **CAPUANUM**, anno 1118. habitum. In quo Henricus IV. Imp. & Mauritius Burdinus Gregorius VIII. dictus, excommunicantur. Vide Urspergens. ad ann. 1118.

1118. **COLONIENSE II.** anno 1118. a Conone papæ legato habitum. In quo excommunicatio in Henricum imperatorem promulgatur. Ita Urspergens ad annum 1119. p. 200. qui de synodo Viennensi & Frideslariensi eodem anno habitis eadem refert, sed in ann. 1119. diserte reponit.

1118. **TOLOSANUM I.** anno 1118. coactum. In quo expeditio in Hispaniam contra Saracenos (sub quorum iugo misere gemeant hoc tempore Hispani) confirmata est. Vide Conc. tom. 10. p. 824. & Conc. Hisp. tom. 3. p. 334.

1118. **ROTHOMAGENSE I.** anno 1118. contra rerum ecclesiasticarum invalores habitum. Multa in hoc concilio nota sunt, multa agitata, nihil fere actum est. Vide Order. Vital. ad ann. 1118. lib. 12. p. 846.

1119. **TOLOSANUM II.** anno 1119. 8. Id. Junii a Callisto papa II. celebratum. Exstant disciplinæ ecclesiasticæ *canones* 10. de ordinationibus, hæreticis, primitiis, oblationibus, &c. Callisti *epistola* synodalis, & Acta a Catello edita Conc. tom. 10. p. 856. (a)

1119. (b) **RHEMENSE I.** anno 1119. 13. Cal. Novembr. a Callisto II. papa, propter investituras ecclesiasticas, excommunicationem Henrici Imp. aliasque causas, archiepiscoporum 15. episcoporum plusquam 200. abbatum, & principum diversarum provinciarum ingenti concursu celebratum. Ad hoc concilium, præter episcopos & abbates Normanniæ, quatuor ex Anglia misit rex Henricus I. teste Eadmero Hist. lib. 5. p. 124. ad quem locum vide quæ erudit pro more congesti Seldenus notit in Not. p. 213. Huc etiam profectus est Turstanus electus archiepiscopus Eboracensis, qui, quod contra regis voluntatem, & in sedis Cantua-

riensis præjudicium consecrationem suam Sæc. XII. a papa acceperit, in patriam redire a rege ab an. MC. prohibitus est; adeoque archiepiscopatu privatus cum papa Romam proficiscitur, referente chronici Saxonici compilatore ad hunc annum p. 221. Exstant de rebus in hac synodo gestis *canones* 5. & Acta hinc inde conquisita Conc. tom. 10. p. 862. Modum vero hoc concilium tenendi, quæque in eo gesta sunt præ aliis plenissime describit Order. Vitalis Hist. Eccles. lib. 12. p. 857.

ROTHOMAGENSE II. anno 1119. 1119. a Goisfredo archiepiscopo habitum. In quo presbyteris omne cum mulieribus consortium interdictum est. Et cum presbyteri huic decreto strenue reclamarent, Albertus quidam homo eloquens, qui dicere cœpit, comprehensus, & in ergastulum detrusus est. Pluribus hæc refert Order. Vit. ad ann. 1119. lib. 12. p. 866.

NEOPOLITANUM, in Palestina 1120. anno 1120. a Guareundo Hierosolymorum patriarcha, præsentè Balduino Hierosolymorum rege, ad reformandos mores ecclesiæ habitum. Facta huiusmodi reformatione, mox mala publica cessare cœperunt, & reipublicæ status ad meliorem frugem redactus est. De hac synodo agit Will. Tyrus lib. 12. cap. 13.

SUESSIONENSE II. a Conone papæ legato anno 1120. coactum. In quo Abaelardus ob malefianam circa personas SS. Trinitatis sententiam damnatus, & librum suum propriis manibus igni tradere ab episcopis coactus, in monasterium traditur, uti in epistola historica de propriis calamitatibus ipse fusius exponit. Confer quæ habet Otho Friling. de Gest. Frider. lib. 1. cap. 47. p. 433. & G. Cossartii notam Conc. tom. 10. p. 990.

ROMANUM II. anno 1122. mense Martio a Callisto II. habitum. In quo Oderisius abbas Cassinensis consecratur, & episcopis quibusdam de monachis conquerentibus, monasterium illud ab omni iugo & servitute liberum esse decernitur, subjectione soli pontifici reservata. Vide Chron. Cassinens. lib. 4. cap. 80.

WORMATIENSE, anno 1122. magno episcoporum & optimatum numero, præsentibus pontificis legatis, celebratum. In quo pax & concordia inter Henricum Imp. & pontificem Romanum circa investituras laicorum sancita est; annuente Hen-

(a) Acta etiam habentur in Cod. Diplomatic. Udalcici p. 267. (b) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 10. p. 29.

Sæc. XII.
ab an. MC.

rico, ut investitura abque annulli & baculi traditione fieret. Exstat Callisti II. privilegium Henrico concessum cum Henrici rescripto Conc. tom. 10. p. 889. Vide Anselm. Gemblacenl. in chronico, & Urspergens. in Chron. ad ann. 1122.

1123. (a) LATERANENSE VI. generale I. a Callisto II. papa anno 1123. habitum. In quo condiciones pacis inter Henricum & pontificem de investituris factæ confirmantur; imperator, eique adherentes ab ecclesiæ censuris absolventur; Gregorii VIII. antipapa Acta rescinduntur: ad meliorem ecclesiæ disciplinam canones conduntur, factio etiam canone, ut Christianis in terra S. militantibus auxilium mitteretur. Exstant *canones* 22. cum Baluzii notis, & Acta concilii a Binsio undique congesta Conc. tom. 10. p. 891. Ex hoc aliud concilium, eodem anno de eadem re Romæ habitum, male exculpit Baronius ad ann. 1123. cum unum idemque fuisse clarissime liquet. De hac synodo vide quæ habentur in Append. Conc. tom. 10. p. 1835.

1125. LONDINENSE V. anno 1125. præfente Johanne Cremenli pontificis legato congregatum. In quo ad corrigendos pravae ecclesiæ mores constituti sunt *canones* 17. Exstant una cum Honorii II. epistolis aliquot ad hanc synodum pertinentibus, apud Spelm. Conc. Brit. tom. 2. p. 32. & ejusdem Conc. tom. 10. p. 912. (b) Canones hoscæ non alios fuisse quam quos antea sancierat Anselmus, additis quibusdam aliis, neque tamen eos diu mansisse testatur chronici Saxonici auctor ad hunc annum p. 229. Johannes hic Cremenlis papa legatus, qui in hac synodo legem adversus clericos concubinariorum tulerat, eadem nocte post missam celebratam, cum meretrice in lecto deprehensus est. Ab hac labe cum vindicare totis viribus conatur Baronius ad annum 1125. sed frustra; cum historici nostri ad unum fere omnes id ei diserte impingant.

1127. NAMNETENSE, in Armorica sub archiepiscopo Turonensi anno 1127. mense Octobri ab Hildeberto Turonensi, & suffraganeis episcopis coactum. In quo, inter alia, incestuose nuptiæ damnatæ & prohibiti sunt. Interdictum etiam ne filii Sacerdotum ordinentur, nisi prius canonici regulares aut monachi fierent. Exstat Hildeberti ad Honorium papam *epistola* synodalis una cum Honorii *responsoria*, Conc. tom. 10. p. 918.

(a) Conf. *Dis. Piv.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 11. (b) Item apud *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 406. seq. (c) Item ap. *Wilkins* ibid. p. 410. (d) Conf. etiam notas ad Epist. 39. S. Bernardi nov. edit.

LONDINENSE VI. anno 1127. pro reformandis ecclesiæ moribus congregatum. Acta hujus synodi describunt Mathæus Paris ad annum 1129. & Florentii Wigorniensis continuator ad annum 1127. p. 504. ubi etiam *canones* 12. exhibentur. Exstant etiam apud Spelm. Concil. Brit. tom. 2. p. 35. & Conc. tom. 10. p. 920. Ibidem p. 942. ad annum 1127. (c) habetur concilium Londinense de prohibendis sacerdotum focariis; quod non aliud a nostro fuisse merito suspicatur G. Collartius. Quicquid sit, certum est chronici Saxonici compilatorem, hanc synodum ad festum S. Michaelis habitam, in qua damnata sunt archidiaconorum & presbyterorum conjugia, ad annum 1129. referre, ut nisi uxores ante S. Andreæ festum dimitterent, ecclesiæ suæ, donoque privarentur, nec unquam postea ibi suo munere fungerentur. Verum rege veniam concedente, domum reverli sunt. Neque hæc decreta ullam vim habuerunt, omnibus uxores suas, rege permittente, sicut antea retinentibus. Vide Chron. Saxon. p. 234.

TRECENSE III. in Campania sub archiepiscopo Senouensi anno 1128. celebratum. In quo Militum Templariorum ordo, novo institutionis suæ anno, habitum album & regulam accepit. Exstat *regula*, præmissis prologo, 72. capitula complectens Conc. tom. 10. p. 922. Conter quæ de hac synodo tradit Will. Tyrius lib. 12. c. 7. (d)

RAVENNATENSE, anno 1128. habitum. In quo Aquileiensis & Venetiarum patriarchæ depositi sunt; qua vero de causa incertum est. Vide Baron. ad annum 1128.

PARISIENSE II. anno 1129. habitum. In quo Argentoliensis monasterii cœnobio, S. Dionysii restitutio facta est. Exstant Matthæi Albanensis legati de concilii sententia, Honorii papæ, & Ludovici Crassi *epistola*, quibus concilii decreta confirmantur, Conc. tom. 10. p. 936.

ILERDENSE, in Hispania Tarracoenfis anno 1129. 4. Cal. Aprilis præfidente Johanne Sabinensi, cardinale & pontificis legato, a 9. episcopis & pluribus abbatibus celebratum. In quo multa ad disciplinam ecclesiasticam pertinentia, præcipue de vita & honestate clericorum constituta sunt. Eruit Steph. Baluzius Maræ Hisp. lib. 4. Exinde Conc. Hisp. tom. 3. p. 491.

Sec. XII.
ab an. MC.
1129.

PALENTINUM II. in Hispania Tarraconensi ad Arrionem fl. anno 1129. prima Quadragesimæ hebdomade præfidente Raymundo archiepiscopo Toletano celebratum. Aderat Adelphonius VII. Hispaniarum rex, qui omnes Hispaniæ episcopos, abbates, comites, principes, & terrarum suarum potestates ad hoc concilium invitavit. Plurima in hac synodo ad communem ecclesiæ & reipublicæ usum, & ad disciplinam ecclesiasticam reformandam ita-tuta sunt, & jus Emeritanæ ecclesiæ Compostellano archiepiscopo restitutum. Extant decreta 18. *de proditoribus publicis, de concubiniis clericorum ejiciendis, de monachis vagis, de excommunicatis, de adulteris & incestuosos separandis, de laicorum investituris, de obedientia regi fideliter sine dolo ab omnibus præstanda, &c.* Extulit hæc ex codice MS. Mondexarensi Card. D'Aguirre, primo Notitiæ suæ p. 283. deinde Concil. Hisp. tom. 3. p. 340. (a)

1130. **ANICIENSE**, seu *Podiensis*, in Wal-lanis, non procul a ripa Ligeris, anno 1130. habitum. In quo Petrus Leonis, sive Anacletus antipapa excommunicatus est. Vide Guigon. Carthusiensem in vita Hugonis Gratianopol. & Conc. tom. 10. p. 971. Quod & eodem anno in synodo Claramontana, ut & Stampensi factum est. Vide Otton. Frisingen. lib. 7. cap. 18. & Bernard. Abbat. in vita S. Bernardi lib. 2. cap. 1. p. 1590.

1130. **JOTRENSE**, in dicecesi Meldenſi apud Gallos, anno 1130 habitum. In quo in Thomæ, S. Victoris Parisiensis Prioris, interfectores, (nepotes sc. Theobaldi archidiaconi Parisiensis, cui ob illicitas exactio-nes Thomas animose resistebat) excommuni-cationis sententia lata est. Extant hac de re Stephani Parisiensis, Hugonis Gra-tianopolitani, & Innocentii papæ *epistole* Conc. tom. 10. p. 974.

1131. **RHEMENSE II.** anno 1131. 8. Cal. Novembr. præfente Innocentio II. papa ce-lebratum. In quo Anacletus antipapa ex-communicatur, & Ludovicus junior, præ-sente patre, rex Franciæ ab ipso pontifice coronatur. Extant Acta ex variis auctori-bus collecta, & ecclesiasticæ disciplinæ ca-nones 17. Conc. tom. 10. p. 979. (b)

1131. **LEODIENSE**, anno 1131. habitum. In quo Halberitadensis episcopus pristino honori unde exciderat restituitur, & Ana-cletus antipapa condemnatur. Vide Otton.

Frising. lib. 7. cap. 18. & Suger. in vita Lu. Sec. XII. dovici Crassi, & quæ inde citantur Conc. ab an. MC. tom. 10. p. 987.

PLACENTINUM, anno 1132. ad- 1132. versus Anacletum antipapam ab Innocen-tio II. ut titubantem ecclesiarum Cisalpinarum statum consolidaret, habitum. Vide Petr. Cluniacens. Epist. lib. 3.

PISANUM, anno 1134. ab Innocen- 1134. tio papa contra antipapam Anacletum in-dictum. In quo etiam Alexander Leodien-sis episcopus Simonie accusatus, & com-parere recusans, deponitur. Vide Bernard. Abbat. Bonæ Val. in vita S. Bernardi ubi supra cap. 2. De hac quoque synodo vide Conc. tom. 10. p. 989. & in Append. pag. 1839.

LEGIONENSE, ecclesiastico-politi- 1135. cum, anno 1135. in ipso die Pentecostes a quam plurimis archiepiscopis, episcopis, ab-batibus, & cujuscunque ordinis viris ad de-clarandum Alphonsum VII. Hispaniæ impe-ratorem, habitum. In hac synodo multa ad obsequium Dei, multa ad utilitatem regni statuta sunt. Habentur Acta ex historia MS. Adelphonii VII. ab Aguirrio Cardinale ex bibliotheca Toletana edita Conc. Hisp. tom. 3. p. 344. Sequenti anno habita est *Burgi* Synodus, præfidente Guidone Car-dinale & pontificis legato, qua plura circa ordinem divini officii sancita sunt. Vide ibid. p. 345. Eodem præfidente habitum est concilium *Vallis-Oletanum* anno 1137. Quid in eo gestum sit, nos fere latet. Vi-de ubi supra p. 346. Nec melioris notæ sunt, quæ de concilio *Tarraconensi* anno 1146. de *Palentino* anno 1148. referuntur ibid. p. 354. de *Vallis-Oletano* generali an-no 1155. ibid. p. 364.

ANTIOCHENUM, anno 1136. pri- 1136. die Cal. Decembr. ab Alberico Ostiensis, pontificis legato coactum. In quo Radul-phus partis Latinorum patriarcha Antio-chenus secundus, eo quod Romano ponti-fici parere recusaret, depositus est. Rein- plenius enarrat Will. Tyrius lib. 15. c. 15, 16, 17.

HIEROSOLYMITANUM III. 1136. ab eodem pontificis legato eodem anno proxime post Pascha habitum. In quo tem-plum Domini in monte Syon dedicatum est, & de fidei articulis in quibus a Latinis dissentirent, cum Armenorum Catholico disputatum, qui non nulla proinde se re-

(a) Ex exinde *Harduinus* Conc. in fine tom. 6. part. 2. p. 2053. (b) Hujus Concilii Decreta habentur p. 10. Cod. Diplomatic. Udaltici.

Sec. XII. formatum promissit. Vide Wilh. Tyrium
ab an. MC. loco citat. cap. 18.

1138. LONDINENSE VII. Westmonasterii anno 1138. ab Alberico Otienſi pontificis legato, episcopis 18. & abbatibus 30. celebratum. In quo, vacante jam fede, de archiepiscopo Cantuariensi eligendo actum est, electo paulo post Theobaldo Beccensis cœnobii abbate, & ab Alberico prædicto consecrato. Hac etiam in synodo abbas Croylandensis deponitur. Exstant Acta & *canones* ecclesiasticæ disciplinæ 17. apud Richard. Hagulstad. de geit. reg. Stephani ad annum 1138. p. 326. & exinde apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 39. & Conc. tom. 10. p. 992. (a)

1138. NORTHAMPTONIENSE I. an. 1138. 4. Id. April. in Octavis Paschatis sub Stephano Anglorum rege, a Turitano Eboracensi, pluribusque episcopis; abbatibus & proceribus collectum. In quo Robertus episcopus Exoniensis constituitur, & abbates 2. viz. Robertus Wincelcumbensis, monachus alter S. Marie Eboracensis, facti sunt. Tradit hæc Florentii continuator ad an. 1138. p. 519. (b)

1139. LATERANENSE VII. generale II. anno 1139. sub Innocentio II. a nullo circiter patriarchis, archiepiscopis, episcopis, &c. celebratum. In quo Arnaldus Brixienſis, Petrus de Bruis, alique heretici damnantur; Petrus eucharistiæ, baptismi parvulorum, precumque pro mortuis efficaciam denegavit, templa diruenda, crucisque omni cultu & veneratione spoliandas contendebat. Arnaldus præterquam quod in non nullis cum Petro sensit, episcopis, clericis, monachique dominia & possessiones, quas vocant temporales, adimendas esse censuit. His damnatis, Anacleti II. sive Petri Leonis antipapæ Acta rescinduntur, multaque ad conservandam ecclesiæ disciplinam statuta sunt. Exstant Acta tum antiqua, tum a Binio adornata, & disciplinæ ecclesiasticæ *canones* 30. Conc. tom. 10. p. 999. (c)

1139. WINTONIENSE I. anno 1139. 3. Cal. Septembris coactum. In quo de immunitate ecclesiastica adversus Stephanum regem, qui episcopis carceri mancipatis, eorum castella occupaverat, nullo pæne effectu agitur. Acta prolixè describit Guil. Malmes. Hist. Nov. lib. 2. fol. 103. Vide Matth. Paris. ad ann. 1139. p. 77. (d)

SENONENSE, anno 1140. præſente Sec. XII. Ludovico juniore rege congregatum. In ab an. MC. quo P. Abaelardus ob maleſana dogmata, ejusque sectatores & defensores damnati sunt. (e) Exstant Samsonis Rhemenſis, Jocelini Sueſſionenſis &c. ad Innocentium *litteræ*, Innocentii *reſcriptum*, & *epiſtola* altera Conc. tom. 10. p. 1018. Plurimum ad hujus concilii intelligentiam conferet, si eruditus lector consulat S. Bernardi epiſt. 187, 188, 189.

LONDINENSE VIII. circa annum 1140. vel seq. præſidente Theobaldo Cantuariensi, in media Quadrageſima coactum. Cui Stephanus rex & Eutachius ejus filius, Angliæque proceres interfuerunt. In quo plures novæ appellationes ad Romanum pontificem adversus regem factæ sunt. Vide H. Huntingdon. Hist. lib. 8. fol. 226. p. 2.

CONSTANTINOPOLITANUM I. anno 1140. menſe Maio, in dextris catechumenis S. Alexii, præſidente Leone Syppiota patriarcha, præſentibus pluribus metropolitâ & illustribus imperii principibus celebratum. Quo Constantini Chryſoſtomi olim defuncti ſcripta, non modo nugurum & ineptiarum, sed hæreſis & impietatis plena, in judicium vocata, examinata, proſcripta, & condemnata sunt. Inter impia & inſulſa quæ in his continebantur dogmata, hæc erant; Satanz eos cultum præbere, qui cuicumque principi honorem & venerationem exhibent; omnem Chriſtianum in infantia baptizatum, absque eo quod catechizatus sit, revera Chriſtianum non eſſe; quemcumque intellectuali ſenſu intellectualiter non perſentientem Deum in eo operantem voluntatem ſuam per Jeſum Chriſtum, in caſſum laborare; ſingulos Chriſtianos duas habere animas, quarum una ſit impeccabilis, alia peccatis obnoxia, quod ſi unam habuerit animam, Chriſtianum nondum factum eſſe. Plura alia his non minus impia & abſurda, foediſſima Enthufiaſmi portenta, nos docet decretum ſynodicum quod Græc. Lat. exſtat apud L. Allat. de Conſenf. Orient. & Occident. lib. 2. cap. 11. num. 1. col. 644. cui uni hujus concilii notitiam acceptam referimus.

LATINIACENSE, in dioceſi Pariſienſi ad Matronam fluvium anno 1142. ab Ivone papæ legato habitum. In quo inter alia, controverſia inter episcopum Atreba-

(a) Etiam ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 411. ſeq. (b) Et ex Florentii continuatore *Wilkins* ibid. p. 413. (c) Canon hujusce concilii in editis prætermiſſus habetur ap. *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 4. p. 119. (d) Vid. etiam *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 416. (e) Proceſſum hujus Concilii adversus Abaelardum expendit Auctor vice Abaelardi tom. 1. l. 5. §. 24 & 25. *Paris*. 1720.

Sec. XII
ab an. MC. tensem, & monachos Marchianenses de ab-
batis electione composita est. Exstant Acta
Conc. tom. 10. in Append. p. 1836.

1142. WINTONIENSE II. presidente
Theobaldo Cantuariensi pontificis legato,
in causa regni Anglicani, feria 2. post Octa-
vas Paschatis, anno 1142. habitum. In quo
Willielmus Martellus dapifer, alique regi-
arum partium ministri excommunicantur.
Rein geltam prolixè tradit Gul. Malmes-
buriensis, qui & ipse interfuit lib. 2. fol. 106.
p. 2. (a)

1142. HIEROSOLYMITANUM IV.
anno 1142. presidente Henrico Wintoniensi
pontificis legato, a patriarcha Hierosoly-
tano & quamplurimis regionum circumvi-
cinarum episcopis celebratum. In quo, præ-
sentibus etiam Armeniæ patriarcha & epi-
scopis, Armeniorum in fide errores redar-
guuntur & emendantur. De hac synodo
agit Willielmus Tyrus Hist. Sacr. lib. 15.
cap. 18. p. 883. Vide quæ supra ad annum
1136. dicta sunt.

1142. WESTMONASTERIENSE I.
anno 1142. ab Henrico Wintoniensi ponti-
ficis legato, coactum. In quo de Stephano
rege, quem Matildis imperatrix captivum
detinuit, actum est, Innocentio papa Hen-
ricum legatum per litteras increpante, quod
regem fratrem suum germanum in liber-
tatem non reddidisset. Vide Guil. Malmf.
Hist. Nov. lib. 2. fol. 108. (b)

1143. CONSTANTINOPOLITA-
NUM II. anno 1143. mense Aug. præsi-
dente Michaële Oxita patriarcha, a 12. me-
tropolit, presentibus etiam Palatii procer-
bus, in Thomaite (Triclinium id erat
patriarchale) congregatum. Quo Clemens
Salimorum, & Leontius Balbilfe in pro-
vincia Tyanensi pseudo-episcopi, tanquam
præter canones ordinati, & Bogomilorum
hæresis & impietatis rei, damnati & depo-
siti sunt. Hæresis hæc Bogomilorum a Bo-
gomilo quodam monacho orta, ex Mani-
chæismo & Maffalianismo conflata erat,
monstruosa & absurda dogmata profundens.
Omnem theologiam Christianam, & doctri-
nam de economia Christi contempserunt;
ecclesias templa Dæmonum appellarunt;
eucharistiæ sacrificium insuper habuerunt.
In his, alisque ejusdem furfuris, asserendis
obtinati erant & perversaces, firmiter cre-
dentes omnem sine dolore poenam subire
se posse, quasi angeli ipsos ab igne erepturi
sint. De duobus his pseudo-episcopis ex-

stat decretum synodale Græc. Lat. apud
L. Allat. de Confens. lib. 2. cap. 12. num. 3. Sec. XII.
col. 671. Quoniam vero synodus de his plu-
nus edoceri vellet, ad metropolitam Tya-
nensem hac de re scribendum statuit. Al-
latis mox Basilii metropolitæ Tyanensis li-
teris, synodus aliud decretum edidit (quod
ibidem habetur col. 674.) in hos duos pseu-
do-episcopos ex Bogomilorum secta latum,
quo convicti sunt hæc inter alia docuisse &
fecisse; neminem sæcularem, nisi mona-
chus fiat, salvari, licet omnis virtutis viam
inverit; tondere licere homines, invitis
uxoribus, ut & uxores, invitis maritis; non-
nullos Christianos demortuos, insepultos &
absque cantu negligere, & neque vivos eod-
em in penitentiam admitti; effodere pro-
jicereque Christianorum reliquias, tum in-
tra tum extra ecclesiam repositas; peccato-
res esse, qui fato sancti sunt, & dæmo-
nes in defunctorum corporibus habitare;
quin & Deum ipsum in quem credebant
Christiani, anathematizare non vereban-
tur; ut de aliis nil dicam.

(c) LONDINENSE IX. anno 1143. 1143.
adversus rerum & personarum ecclesiasti-
carum violatores in media Quadragesima
habitum. In quo statutum est, ne qui clerico
alicui violentas manus iniecerit, nisi ab ipso
papa coram absolvi possit. Vide Matth.
Paris. ad ann. 1142. p. 79. & Hoveden. in
Annal. ad eundem annum fol. 279. p. 2.
Synodi ab Alexandro Lincolnienfi episco-
po, pontificis legato, vel hoc vel superiori
anno habite, nemini Godwinus de Pra-
sul. Angl. in Episc. Lincolni. p. 342. Verum
de hac synodo incerta omnia. De quo vi-
delis quæ habet Spelm. Conc. Brit. tom. 2.
p. 48.

CONSTANTINOPOLITA- 1144.
NUM III. anno 1144. Octobr. 6. sub Mi-
chaële patriarcha, & 14. metropolit, assi-
dentibus etiam aliquot principibus in Tho-
maite habitum. Quo Nipho monachus sec-
tæ Bogomilicæ dux, in Periblepti mona-
sterium amandatur, strictiori custodia coer-
cendus, intentato ei anathematis vinculo,
si latenter deinceps aut quidpiam scripse-
rit, aut docere ausus fuerit. Decretum syn-
odicum Græcæ & Lat. extulit L. Allatius
de Confens. lib. 2. cap. 12. num. 3. col. 678. (d)
Februarii sequentis die 3. conditum est aliud
decretum synodale, hominem dogmata sua
venditare non cessantem, in locum remo-
torem relegandum, ut quiete agat, & a
nemine visitari, ne pestis illius in alios quo-
que derivetur, neminemque in poslerum

(a) Et ex Gul. Malmesb. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 420. (b) Vid. etiam *Wilkins* ubi supra. (c) Conf.
Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 421. (d) Conf. etiam *Wolpin* Hist. Bogomilorum edit. *Wülfers* 1712. 4to.

Sæc. XII. cum eo congregari audere, aut ullo modo
ab an. MC. confuicere; aliter tanquam una cum eo
sentiens reputabitur, & punitur. Exstat
hoc decretum ibid. col. 681.

1146. VIZELIACUM, apud monasterium
in dioecesi Augustodunensi anno 1146. in
Burgundia, præfente S. Bernardo habitum.
In quo nova expeditio in terram sanctam
adversus Saracenos decreta est. Vide Ottonem.
Frid. de Gest. Frid. lib. 1. cap. 36. fed
præ aliis anonymum de Gest. Ludovici VII.
apud du Chesn. Hist. Franc. tom. 4. Idem
etiam in synodo Carnotensi eodem anno
habita sanctum est. Adifis Baron. ad an-
num 1146. De eadem re in concilio Stam-
pensensi anno 1147. in dominica Quadrage-
simæ habito iterum agitur. Vide Conc.
tom. 10. p. 1004.

1147. (a) PARISIENSE III. anno 1147.
præfente Eugenio III. papa coactum. In
quo GiliBERTUS Porretanus Pictavenfis episcopus,
errorum circa SS. Trinitatem accusatus,
sententiam suam cauta & subtili ex-
plicatione emollire conatus est. Dogmata
ei objecta, præter alia minoris momenti,
hæc erant; Divinam Essentiam non esse
Deum; proprietates personarum non esse
ipsas personas; theologicas personas in nul-
la propositione prædicari; denique Divi-
nam naturam non esse incarnatam. Videatur
Otto Frising. de Gest. Frid. lib. 1. cap.
50. p. 436. ubi hæc copiosius referuntur.
Præcipue vero de hac synodo Otto de S.
Blasio Append. ad Chron. Otton. Frising.
cap. 4. p. 198. Confusus item synodum Rhe-
menf. anno 1148.

1147. CONSTANTINOPOLITANUM IV. anno 1147. Februarii 4. in pa-
latio Blachernarum, in causa Cosmæ patri-
archæ celebratum. Interfuerunt huic synodo
metropolitæ 31. Præfens erat & præ-
sederat Manuel Comnenus Imp. assistebant
Johannes Rogerius Cæsar, summique imperii
principes, senatores, & iudices politi-
ci. Occasio hæc erat. Cosmas Atticus
haud ita pridem creatus patriarcha, Niphonem
monachum, hæresis Bogomilicæ antesignanum,
a tot licet synodis damnatum, impense & infano
plane affectu coluit & adamavit, hominem in
sui confortium admisit, & decreta contra illum
lata injustitè arguebat. Insolentior his factus
monachus, quotidie dogmata securus circum-
volvebat, & Hebræorum, quem vocabat,
Deum repudiabat. Monitus de his

Cosmas, hominem nihilo minus mordicus
propugnavit, & in intimis habuit: quin &
cum imperatoris mandato ad carcerem duceretur,
a satellitibus illum abducentibus avellere nit-
batur, fætem una cum eo in carcerem duci
poscebat. Plebe igitur, hanc ob causam,
pæne ad rabiem tumultuante, coacta est hæc
synodus, qua coram imperatore & universa
synodo palam affirmavit se Niphonem non
hæreticum, sed orthodoxum exiltimare. Unde
mox communi suffragio tanquam eadem cum
Niphone sentiens condemnatur, & secundum
edictorum tenorem deicitur, & indignus
archieratica dignitate judicatur. Synodale
decretum metropolitæ 31. subscriptionibus
roboratum, Græce & Latine extulit L.
Allatus de Confess. Orient. & Occident.
lib. 2. cap. 12. num. 3. col. 683. Pluribus
hæc persequitur Joh. Cinnamus Hist. lib. 2.
p. 67. &c. De tempore hujus concilii non
statim mihi met satisfacio. Poni illud de-
cretum synodicum anno mundi 5706 6652.
id est, anno Christi 1144. Indict. 10. Ubi
annus mundi & Indictio haud bene conveniunt.
Indictio enim decima incidit in annum
mundi 6655. Christi 1147. Cum vero
anno 1144. Cosmas nondum fuerit patri-
archa, mendum potius in numerum an-
norum mundi irrepsisse suspicor, & pro
β. reponendum ē. præfentem concilium non
per figuras, ut annus mundi, sed κατὰ πλά-
τος scribitur Ιωαννης δεκατος. Penes eru-
ditum lectorem iudicium esto.

(b) RHEMENSE III. anno 1148. 11. 1148.
Cal. April. media Quadagesima ab Euge-
gio III. papa celebratum. In quo GiliBERTI
Porretani de SS. Trinitate dogmata iterum
excussa & damnata sunt. Exstant GiliBERTI
assertiones, (c) disciplinæ ecclesiasticæ cmo-
nes 18. (d) & Acta synodi a Baisio ex variis
auctoribus compilata Conc. tom. 10. p. 1107.

TREVIRENSE anno 1148. ab Eugenio III. papa coactum. In quo pontifex
S. Hildegardi in monte S. Ruperti abbatissa,
re prius examinata, novas suas prophetias
proferendi & evulgandi facultatem concessit.
Exstat Eugenii ad Hildegardem, hac de re,
epistola Conc. tom. 10. p. 1128. Vide Trithem. in Chron. Hirsaug. ad an-
num 1148.

BALGENTIACENSE II. apud Gallos in dioecesi Aurelianensi anno 1151.
tempore Quadagesimæ congregatum. In
quo inter Ludovicum regem & Eleonoram

(a) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 10. p. 113. (b) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 10. p. 111. (c) MSS. in Bibl. B. Maris Florent. ubi habetur Fides concilii hujusce a Bernardo Clave-vallens. dictata, ut refert Bern. Montfaucon. Hist. Ital. p. 170. (d) Ex Cod. MSS. S. Michael. in periculo maris, 17. alios canonos exhibuit Harduin. Conc. tom. 6. part. 1. p. 1303. Item Etni. Martene in Anecdotor. tom. 4. p. 142. & Collectione Karolomagi 1700. p. 232.

Sec. XII.
ab an. MC.

Ducis Aquitanie filiam, ob nimiam sanguinis proximitatem, testibus adhibito jurjurando examinatis, divortium factum est. Hæc Suger. lib. de Gest. Lud. VII. & Conc. tom. 10. p. 1129. Ubi adeis quæ G. Cofartius annotavit.

1152. **HIBERNICUM**, anno 1152. in cœnobio Mellifontis, seu potius Kenice in Midia, præfidente Christiano episcopo Lismorensi, pontificis legato, a 24. Hibernie episcopis mense Martio congregatum. In quo 4. Hibernie archiepiscopatus, Armachanus, Dublinensis, Casselensis, & Tuamenfis instituti sunt, cuilibet archiepiscopo certo suffraganeorum numero subiecto & assignato. Atque his quatuor archiepiscopis jam constitutis, Johannes Papiro cardinalis, legatus ab Eugenio III. in Hiberniam missus, quatuor pallia quæ secum detulerat in hac synodo tradidit. Hæc nos docet Cl. Waræus Comment. de Præful. Hibern. in vita Gelasii Armachani p. 15. (a) Pluribus vero hac de re agit idem Antiquit. Hibern. cap. 16. p. 83. Ubi etiam p. 87. episcoporum qui huic synodo intererant, nomina Hibernica, & sedium archiepiscopatum insignia exhibentur.

1154. (b) **LONDINENSE X.** anno 1154. sub Henrico II. tempore Quadragesimali congregatum. In quo, renovata pace, leges antiquæ Anglorum Edwardi Confessoris, aliæque regni consuetudines, chartæ etiam & privilegia episcoporum, abbatiarum &c. regio sigillo confirmantur, ut ex codice monasterii Bellenfis notavit Spelmannus Conc. Brit. tom. 2. p. 51.

1155. **SUESSIONENSE III.** anno 1155. 4. Id. Jun. coram Ludovico VII. ac Rhemenfis & Senonensis provincie episcopis, plurimique regni proceribus, pro pace firmandâ habitum; concedente Ludovico ut omnes regni ecclesiæ, earumque universæ possessiones, agricolæ, mercatores, &c. plena securitate per decem annos fruerentur. Exstant ea de re Ludovici regis litteræ Conc. tom. 10. p. 1175.

1157. **CICESTRENSE**, anno 1157. in festo Pentecostes habitum. In quo orta abbatem inter & episcopum Cicestrensem de iuribus & privilegiis controversia, post longum examen & disceptationem, immunitates monasterii de Bello confirmantur. Exstant Acta admodum prolixa ex Chron.

MS. monasterii Bellenfis Conc. Brit. tom. 2. Sec. XII. p. 52. & Conc. tom. 10. p. 1176. (b2) ab an. MC.

ARMACHANUM, seu Ardmachia, seu Waterfordia, anno circiter 1158. (rejecit Spelmannus ad annum 1171.) præfente fere totius Hibernie clero coactum. In quo communi consensu decretum est, ut Angli ubique per insulam servitutis vinculo mancipati, in pristinam libertatem revocentur. Historiam hujus synodi tradit Giraldus Cambrensis Hibern. expugn. cap. 18. p. 770. Eodem anno habita est etiam synodus Roscomanie, cujus ex annalibus Connacientibus mentionem facit, nil vero in eo gestum recentet Spelmannus Conc. Brit. tom. 2. p. 59.

PAPIENSE, in ducatu Mediolanensi anno 1160. a Friderico Imp. magno episcoporum abbatumque numero celebratum. In quo causa sedis papalis per septem dies ventilata, deposito tandem Alexandro III. Victori III. antipapæ Othaviano antea dicto pontificatus adjudicatur. Alexander, Rolandus prius dictus, synodo interesse recusavit, affirmans summum pontificem a laico citari non debere, omnesque ipsius iudicio subiacere, & ipsum a nemine judicari; ideoque nullum pro se legatum destinavit; sed peracto iudicio synodali, cum suis Cardinalibus urbe cessit, teste Ottone de S. Blasio Append. ad Chron. Otton. Frising. cap. 13. p. 202. Exstant hujus synodali Acta, & in his epistolæ plures ad hanc causam pertinentes Conc. tom. 10. p. 1387. (c)

NAZARENUM, in Palestina an. 1160. præfente Hierosolymorum rege habitum. In quo post causam papalem inter Alexandrum III. & Victorem III. diu agitatam, ægre tandem prævaluit eorum sententia, qui Alexandri legatum recipiendum esse iudicabant. Exstant Acta apud Will. Tyrium lib. 18. cap. 29. & epistola synodalis ad Alexandrum papam Conc. tom. 10. p. 1403.

OXONIENSE, anno 1160. habitum. In quo Waldensium dogmata, duce quodam Gerardo Teutonico recens in Angliam inducta, damnantur, eorumque duces & assertores virgis coerciti urbe ejiciuntur. Exstant Acta apud Guil. Neubrigenf. lib. 2. cap. 13. p. 155, &c. ubi etiam Johan. Picardi notæ lector consulat. Vide Spelman. tom. 2. p. 59. & Conc. tom. 10. p. 1404. (d)

(a) Et ex Waræo Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 425. (b) Habetur ap. Wilkins ibid. p. 426. (b2) Item ap. Wilkins ibid. p. 427. (c) Epistolæ episcoporum in hoc Concilio congregatorum de electione Victoris exhibuit Edm. Martene in Collect. Veterum Scriptorum & Monumentorum tom. 1. p. 72. Epistolam Episcoporum in hoc Concilio congregatorum, fed mutilam, exhibuit Gislebertus Constitut. Imperial. tom. 1. p. 271. integram ded. Martene Anecd. tom. 1. p. 447. Epistola contra Alexandrum III. exstat MS. in Bibl. Cott. sub Faustino B. 1. n. 2. (d) Item Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 438.

Sæc. XII. NORMANICUM I. apud Novum
ab an. MC. Mercatum anno 1161. habitum. In quo,

1161. rejecto Victore III. pro Alexandro judicatur. Vide Robert. de Mont. in Append. ad Sigebert. Quod & in synodis Belvacensi & Tolofana, eodem tempore habitis, decretum est. Exstat Fastredi abbas Claravallensis de concilio Tolofano epistola Conc. tom. 10. p. 1407.

1161. LAUDENSE, in Longobardia, anno 1161. præfente Friderico Imp. habitum. In quo, damnato Alexandro, Victor III. pro papa agnoscitur, & inter alia, Moguntini archiepiscopi (cui, per fraudes Huberti Mediolanensis, episcopi Placentini, aliorumque plurium, vita crepta fuerat) occisores eorumque consiliarii & adjuutores excommunicantur. Hæc ex chronico Laudensi Conciliorum editores tom. 10. p. 1409.

1162. (d) LONDINENSE XI. anno 1162. congregato pæne totius provincie Cantuariensis clero habitum. In quo Thomas Becketus regis Henrici cancellarius, communibus omnium votis, defuncto Theobaldo, in archiepiscopum Cantuariensem electus est. Vide Matth. Paris ad ann. 1162. p. 98.

1162. CLEONADENSE, in Hibernia anno 1162. vel saltem frequenti, a 26. Hibernie episcopis, præfente Gelasio archiepiscopo Armachano, celebratum. Quo, inter alia, decretum est, ut nullus deinceps ad theologiam publice prælegendam admitteretur, nisi qui academice Armachanæ alumnus fuerat. Tradunt hæc annales Ultonienses ad ann. 1020. referente Cl. Waræo Antiq. Hibern. cap. 15. p. 75. qui & eadem repetit de Præsul. Hibern. in Gelasio p. 15.

1162. MONSPELIENSE, anno 1162. ab Alexandro III. papa congregatum. In quo Victor III. antipapa excommunicationi subiectus est; anathemate etiam percelluntur principes seculares, ni auctoritate sua hæreticos coercerent; monachis & canonicis regularibus legum secularium & physice studium interdicitur. Vide Conc. tom. 10. p. 1410.

1163. TURONENSE, anno 1163. ab Alexandro III. papa, Cardinalibus 17. episcopis 124. & in his Thoma Cantuariensi cum suis suffraganeis, abbatibus 414. celebratum. In quo Victor antipapa, ejusque fautores

solenni anathemate damnantur. Exstant Sæc. XII. Arnulfi Lexovienfis *sermo* in hac synodo habitus, ecclesiastice discipline *canones* 10. (b) & Acta synodi a Biniio ex variis scriptoribus excerpta Conc. tom. 10. p. 1411. (c) Vide plura in Append. p. 1838.

CLARENDONENSE, anno 1164. 1164. 8. Cal. Februarii ab episcopis & proceribus Angliæ, præfidente Johanne de Oxonia, habitum. Quo *πολυθρύλιστα* illa capitula 16. consuetudinum Anglicanarum confirmata sunt. (d) Ad quæ fideliter observanda juramento se adstrinxerunt omnes qui aderant, & in his ipse Thomas archiepiscopus, qui tamen ea, velut leges iniquas & omnibus Christi fidelibus detestandas, obstinato animo mox damnavit & rejectit. Exstant capitula apud Matth. Paris ad ann. 1164. p. 100. & exinde Spelm. Conc. Brit. tom. 2. p. 63. (e) ubi ingens epistolarum cumulus ad Thomam ejusque causam pertinentium reperitur. Capitula, pluresque de hac re epistolæ habentur Conc. tom. 10. p. 1425.

NORTHAMPTONIENSE II. anno 1164. 1164. ab Henrico II. ejusque episcopis & optimatibus habitum. In quo Thomas Cantuariensis ob non servata capitula Clarendonenfia perjurii accusatus, condemnatus est. Rem gestam narrat Hovedenus ad annum 1165. fulius auctor vite S. Thomæ apud Baron. anno 1164. p. 491. ut alios mittam. Vide etiam Conc. tom. 10. p. 1433. (f)

CONSTANTINOPOLITANA 1166. NUM V. anno 1166. sub Luca patriarcha congregatum. Præter principes virosque illustres, interfuerunt tres patriarchæ, Lucas CP. Athanasius Antiochenus, Nicephorus Hierosolymitanus, & metropolitæ 57. Accusaverant Alemannos, tanquam de natura divina male sentientes, Demetrius Lampenus, Johannes Corcyrensis, Constantinus Bulgarie, & Johannes Irenicus. Causa per integrum sexæmum protracta, tandem ad hanc synodum delata est. Quæ accusatores falsi convincuntur: proinde dignitatibus privati, & in exilium missi. Sex capita in hac synodo edita in Græcorum Triodio legi possunt. Ipsa synodi Acta supersunt MSS. correctissime & characteribus grandioribus scripta. Quibus subiunguntur episcoporum subscriptiones, majori ex parte autographæ, vario litterarum tractu, & implicatis lineolis, ut posteriori Græciæ in

(a) Conf. *Wilkins* Conc. tom. 1. p. 414. (b) Ex 2. Codd. MSS. uno S. Michaelis in periculo maris, altero S. Germani a pratis, 12. Canones in editis prætermisissos, una cum Charta quæ ab hoc Concilio missa fuit Episcopo Magalonsi & conventui Cluniacensi vulgavit *Martene* Anecdotor. tom. 4. p. 141. seq. Ex 12. Canonibus supra dictis 9. dedit *Harduin.* Conc. tom. 6. part. 2. p. 1599. (c) Exstant integra ap. *Baluzium* tom. 7. Miscell. p. 90. (d) Recognitio Consuetudinum & libertatum Angliæ per *Alexandrum III.* in hoc Conc. afferatur MS. bibl. Cotton. sub *Osbone A.* §. n. 11. (e) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 435. (f) Item *Wilkins* ibid. p. 436.

- Sec. XII. more fuit, exarate, teste L. Allatio de Con-
 ab ant. MC. sensf. Orient. & Occident. lib. 2. cap. 12.
 num. 4. ut quæ de hac synodo refrant Johan.
 Cinnamus lib. 6. & Nicetas Choniates
 sub Manuële Comneno jam mittant.
1166. HERBIPOLENSE, anno 1166. in
 festo pentecostes congregatum. In quo Pa-
 schalis III. Guido antea dictus, in Victoris III.
 demortui locum subrogatus, in sede pon-
 tificali confirmatur. Exstant hac de re Fri-
 derici Imp. litteræ, & alterius cujusdam ad
 Alexandrum papam epistola Conc. tom. 10.
 p. 1438.
1167. ANGLICANUM, anno 1167. ab o-
 mnibus Angliæ episcopis loco incerto habi-
 tum. In quo ad declinandum Thomæ Can-
 tuariensis in partibus transmarinis iudicium,
 decretum est ut ad pontificem appellaretur.
 Hac de re exstant, tum episcoporum
 suffraganeorum, tum Cantuariensis ad pon-
 tificem, epistole Conc. tom. 10. p. 1444.
 Idem etiam factum est in conventu Chi-
 noneusi in Gallia ab episcopis & proceri-
 bus ditionis Anglicanæ, præfente ipsomet
 rege Henrico II. hoc eodem anno habito,
 uti auctor nobis est Johan. Sarisburiensis ad
 Episc. Exon. epist. 139. (a)
1168. CONSTANTINOPOLITANUM VI. circa annum 1168. vel non diu
 postea, in causa unionis cum Latinis fan-
 ciendæ, præfidente Michaële Anchiali pa-
 triarcha congregatum. Aderant ex Occi-
 dentis partibus Cardinales primarii, & epi-
 scopi plures, ad pacem cum Græcis concili-
 andam a papa missi, qui in hunc finem ni-
 hil aliud a Græcis exposcebant, quam pri-
 matum papæ tribuendum, ejus in divinis
 officiis commemorationem fieri, & appella-
 tiones concedendas. Spernebant has condi-
 tiones Græci, & re plane desperata, im-
 perator, synodus, & universus senatus fan-
 civerunt papam, & qui cum eo sentirent
 omnes, totali seperatione abscindendos esse;
 tomos super hoc conficientes, in quibus im-
 maculatam & orthodoxam fidem digesse-
 runt. Pluribus hac ex ipsis Græcorum scri-
 ptis *ἀνυπόστατος* nos docet L. Allatius de Con-
 sensf. Orient. & Occident. lib. 2. cap. 12.
 n. 1. col. 664.
1168. LATERANENSE VIII. anno 1168.
 coactum. In quo Fridericus Imp. ob intru-
 sum in sedem apostolicam Victorem anti-
 papam damnatur, & imperio privatur. Con-
 sulantur Johannis Sarisburiensis Epist. 60.
 & Epist. ad Cantie sub-priorem. In eadem
- synodo decretam esse legationem ad pel-
 lendos episcopos (quos vocant) schismaticos,
 & catholicos sedibus suis restituendos
 testatur chronicon Laudense ad an-
 num 1168. Habentur hæc omnia Conc.
 tom. 10. p. 1449.
- CASSILIENSE, in Hibernia anno
 1172. præfidente Christiano papæ legato
 habitum. In quo ecclsiæ Hibernicæ status
 ad Anglicanæ formam componitur, multa-
 que de matrimoniis contrahendis, de deci-
 mis solvendis, de ecclesiis debita devotione
 venerandis, & fræquentandis statuuntur.
 Exstant Acta & capitula 3. apud R. Hoveden.
 part. 2. fol. 301. p. 2. Acta & integra
 capitula 8. apud Girald. Camb. Hibern.
 Expugn. lib. 2. cap. 33, 34. p. 776. exinde
 apud Spelm. Conc. Brit. tom. 2. p. 95. &
 Conc. tom. 10. p. 1454. (b)
- ABRINCATENSE, apud Norman-
 nos in confinio Britannicæ minoris an. 1172.
 5. Cal. Octobr. præfentibus pontificis lega-
 tis congregatum. In quo Henricus II. Ang-
 liæ rex a Thomæ Cantuariensis cede an-
 tea absolutus, secunda jam vice absolvitur,
 & decreta quædam per pontificis legatos
 de moribus ecclsiæ constituta, promulgantur.
 Exstant Acta & decreta 13. apud R. Hoveden.
 Annal. part. 2. fol. 302. p. 2. inde
 apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 99.
 & Conc. tom. 10. p. 1458.
- LONDINENSE XII. anno 1175. co-
 ram Henrico II. ab episcopis & abbatibus
 provinciæ Cantuariensis, præfidente Richar-
 do archiepiscopo, die dominica ante As-
 censionem Domini; Westmonasterii colle-
 ctum. In quo post editos canones, contro-
 versie inter Richardum Cantuariensem &
 Rogerum Eboracensem, de cruce intra pro-
 vinciam Cantuariensem ab Eboracensi por-
 tanda; item de episcopatibus Lincolnensi,
 Ciceriensi, Wigornienfi, & Herefordienfi,
 quos de jure ad sedem suam pertinere as-
 ferebat Rogerus Eboracensis, aliisque non-
 nullis sunt agitata. Super quas appella-
 tiones ad pontificem Romanum factæ sunt.
 Exstant Acta & disciplinæ ecclesiasticæ de
 continentia, sobrietate, aliisque moribus
 clericorum & religiosorum, de sacramentis,
 decimis integre perfolvendis &c. *Canones*
 19. apud R. Hoveden. Annal. part. 2. fol.
 310. apud Spelman. p. 103. qui & alia ex
 vetust. MS. & aliunde congesta habet, &
 Conc. tom. 10. p. 1461. (c) Notandum, con-
 cilium hoc aliquando *Westmonasteriense* vo-
 cari, ob urbis iusius propinquitatem. Ve-

(a) Conf. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 439. (b) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 471. (c) Oc-
 currunt etiam ap. *Wilkins* ibid. p. 476.

Sæc. XII. rum Londini habitum fuisse manifesto liquet.
ab an. MC.

non satis liquet. Conciliorum editores eam Sæc. XII.
ad annum 1183. referunt. ab an MC.

1175. WINDLESHORENSE II. anno 1175. coram Henrico II. ejusque filio, præfentibus Richardo Cantuariensi, aliisque episcopis & proceribus, in Oclavis S. Michaëlis congregatum. In quo, confentiente Henrico, Rodericus Conactæ in Hibernia rex, sub lege Homagii & Tributi regi Angliæ integre perfolvendi, constitutus est. Agit de hac re R. Hoveden. *Annal. part. 2. fol. 312. p. 2. (a)*

WESTMONASTERIENSE II. 1176. anno 1176. præfidente Hugone Cardinale pontificis legato, media Quadragesima congregatum. In quo orta inter archiepiscopum Cantuariensem & Eboracensem de sedendi præminentia controversia, cum hic ad legati finitram federe nollet, magnoque inde tumultu facto, nihil in hac synodo actum est. Tradit hæc R. Hoveden. *Annal. part. 2. fol. 314. p. 2. (c)*

1176. NORTHAMPTONIENSE III. anno 1176. præfentibus regibus Henrico patri & filio, & Willielmo rege Scotiæ celebratum. In quo de Scotiæ episcoporum ecclesiæ Anglicanæ, & præcipue sedi Eboracensi, subjectione actum est. Negantibus vero id Scotiæ episcopis, & Richardo Cantuariensi hanc subjectionem sedi suæ arrogare tentante, res tandem in medio relicta est. In hoc etiam concilio statuta Clarendonsia recitata novo sacramento confirmantur. Vide R. Hoveden. ad ann. 1176. fol. 314. p. 2. & Spelm. *Conc. Brit. tom. 2. p. 111. Conc. tom. 10. p. 1469. (b)*

TARSENSE, Tarli in Cilicia, quæ Armenia minoris pars erat anno 1177. sub Gregorio cognomento *Degia* patriarcha, jussu Leonis Armeniæ regis celebratum. In omnium votis erat, efflagitante etiam Manuele Græcorum imperatore, ut Armeni, qui diu sub schismate laborassent, ad Græcorum communionem redirent, & fidem Catholicam profiterentur, suadente id præ aliis Narlefe Lampronensi, & unionem hanc graviter promovente. Tarli igitur cocentes, Græcis confenserunt, duas esse in Christo naturas, duas voluntates atque operationes, Græcorum hac in parte confessionem amplexi sunt, hæreses damnant Eutychetem, Severum, & Timotheum Aelurum, de Dioscoro donec hæreticus esse ostendatur judicium suum suspendentes; Trifagii appendicem orthodoxe explicant, illamque non ad Trinitatem, vel Christi divinitatem, sed solummodo ad Christum incarnatum referunt; festa Nativitatis dominice & baptismi se juxta ecclesiæ universalis consuetudinem deinceps celebraturos pollicentur, vinum aqua miscendum in Eucharistia admittunt, denique sacram synodum Chalcedonensem recipiunt. Recte quidem hic, & sensu satis Catholico explicant patres Tarlesenses formulam *Trifagii* additam (*ὁ σαυωτης δι' ἡμῶν*) divinitatem nempe passum non esse, sed Christum *ὁσως* fuisse crucifixum, duabus in Christo naturis *inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter* unitis, ac proinde quod uni naturæ proprium erat, *visuvarius idiomaton* alteri tributo. Erat quidem olim, sexto præsertim seculo, non modo cum Eutychnianis (quos omnes rejiciebant) sed & inter Catholicos de uno ex Trinitate passio multa lis & controversia, quam tamen puram putam fuisse *λογωμαχίαν*, ex male intellecta utriusque partis sententia natam, perinde ac olim Græcos inter & Latinos de voce *ὁσως* contententes, & nihilominus unum idemque sentientes, pluribus ostendit eru-

1176. (c) LUMBARIENSE, in Gallia Narbonensi anno 1176. coactum. In quo hæretici qui *boni homines* vocantur, propter nova & malefana dogmata examinati & damnati sunt. Quænam vero fuerint hæc dogmata ipsimet libere confitentur, dum ad lingua Ludovenfis episcopi quæsitæ ingenue respondent. Existant Acta integra *Conc. tom. 10. p. 1470.*

1176. DUBLINIENSE, anno 1176. præfidente Viviano pontificis legato coactum. In quo jus Anglorum regis in Hiberniam, & summi pontificis auctoritas confirmatur, tam clero, quam populo, sub anathematis vinculo attrictis, ne ab hac fidelitate ausu temerario resillire præsumant. Refert hæc Giral. Cambrenf. *Hibern. Expugn. lib. 2. cap. 17. p. 795. (d)* Adifis R. Hoveden. *Annal. part. 2. fol. 316.* Meminit Neubrigenfis lib. 3. cap. 9. p. 302. concilii Dublinensis generalis, ab Hiberniæ præfibus atque abbatibus, præfidente Viviano, celebrati. In quo cum Vivianus in ecclesiis simplicitatis barbære, liberius Romanum morem agere vellet, denunciatis præfectis regis ut vel abscederet, vel secum militaret, auro Hibernico, quod multum stierat, minus onustus in Scotiam remeavit. An eadem hæc synodus cum præcedente fuerit,

(a) Conf. *Wilkins* *Conc. Brit. tom. 1. p. 483.* (b) Item *Wilkins* ubi supra. (c) Conf. *Dn Pin. Hist. Ecclæf. vol. 10. p. 90. (d)* Et ex Giraldo *Wilkins* *Conc. Brit. tom. 1. p. 483.* (e) Et ex Hoveden, *Wilkins* *ibid. p. 485.*

Sæc. XII. ditissimus Norisius Differt. Hist. de uno ex
aban. MC. Trinitate carne passio cap. 6. p. 59. Sed
mittenda hæc, quæ non sunt hujus loci, &
ad concilium nostrum redeundum. Ex Actis
hujus synodi extant Armenice & Latine
propositiones 9. quas ad pacem concilian-
dam Græci postularunt, una cum Armeno-
rum responsis & concessionibus, & *proposi-
tiones* 7. quas Armeni Græcis obtulerunt
apud Clem. Galanum Conciliat. Eccles. Arn.
cap. 22. part. 1. p. 331. *Epistola* etiam *syno-
dalis* ad Manuëlem imperatorem apud
Armenos asservatur, cujus partem exhibet
idem Galanus part. 2. tom. 1. quæst. 1. §. 5.
p. 42. Hæc patres Tarsenses; verum
interveniente paulo post Manuëlis morte,
divinum illud concordie opus imperfectum
remanit.

1177. VENETUM, anno 1177. celebratum.
Quo Alexander papa, & Fridericus impe-
rator reconciliantur, & Paschalis antipapa
cum suis quos ordinaverat deponitur. Ex-
stant Acta & *epistolæ* varix, tum pontifi-
cis, tum episcoporum & principum, ad
hanc synodum pertinentes Conc. tom. 10.
p. 1481.

1177. NORTHAMPTONIENSE IV.
anno 1177. in festo S. Hilarii habitum. In
quo Guidone decano de Waltham, ejus-
demque canonicis secularibus jus suum
in eandem ecclesiam, in manus archiepi-
scopi resignantibus, rex potestate a papa
facta, canonicos regulares de diversis do-
mibus Angliæ desumptos, in eadem ecclesia
instituit. Vide R. Hoveden. Annal. part. 2.
fol. 320. (a)

1177. WESTMONASTERIENSE III.
Pai-Anglian dictum, anno 1177. initio
Quadragesimæ, præsentibus Richardo Can-
tuariensi plurimisque episcopis, abbatibus,
& regni proceribus celebratum. In quo lis
& bellum inter Aldelsonum Castellæ, &
Sanctium Navaræ reges exorta, judicio
Henrici regis Angliæ compressa & compo-
sita sunt. Pluribus hæc enarrat R. Hove-
den. Annal. part. 2. fol. 320. p. 2. (b)

1179. LATERANENSE IX. generale III.
an. 1179. 12. Cal. April. ab Alexandro III.
papa, & 300. circiter episcopis celebratum.
In his ex Anglia quatuor, ex Scotia plu-
res, ex Hibernia septem vel octo episcopi
adfuertunt. Devicto a Cis-Alpinis copiis
Friderico Imp. & fâces pontifici jam sub-
mittente, extinctoque hoc modo 22. an-

norum schismate, ad reparandum laxatum
ecclesiæ statum coacta est hæc synodus.
In qua primo de electione Romani pon-
tificis agitur. Utque contra schismata in
posterum caveretur, statutum est neminem,
nisi a duobus Cardinalium partibus electum,
pro pontifice Romano habendum esse. Epi-
scopi Germaniæ alique qui ab Imperatoris
& anti-papæ partibus steterant, ejurato
schismate reconciliati, & ad ecclesiæ com-
munionem recepti sunt. Waldenses, Al-
bigenses, & Cathari, tanquam hæretici
damnati & anathematizati. Brabantiones,
Cotarellos; &c. vi & armis a seculari po-
testate prosequendos & exterminandos esse
synodus decrevit. Extant de his aliisque
disciplinæ ecclesiasticæ capitibus *canones* 27.
& Acta concilii a Binio undique collecta,
Conc. tom. 10. p. 1503. (c) Subjicitur
appendix a Bartholomæo Laurentio, ex codice
archetypo pergameno olim descripta &
edita, in partes 48. divisa; quarum prima
ea est quæ synodi Lateranensis canones
complectitur; reliquæ parum huc spectant;
certe nihil aliud sunt, quam plurimorum
decretorum compilatio, quæ Romani pon-
tifices, tum ante, tum post hanc synodum
promulgant. Habetur integra hæc Ap-
pendix ibid. p. 1535. (d)

VERONENSE, anno 1184. a Lu-
cio III. papa, ad reconciliandos eos qui ab
antipapæ ordinati fuerant, celebratum.
Aderat ingens ecclesiasticorum multitudo,
pro quibus intercessit imperator, ut in gra-
tiam reciperentur. Annuit pontifex. Ve-
rum mutato mox concilio, in aliam syno-
dum rem distulit. Meminit hujus synodi
Krantzius Saxon. lib. 6. c. 47.

AQUILEIENSE, anno 1184. a Go-
tefrido patriarcha adversus eos qui ab
antipapæ ordinati fuerant, celebratum.
Aderat ingens ecclesiasticorum multitudo,
pro quibus intercessit imperator, ut in gra-
tiam reciperentur. Annuit pontifex. Ve-
rum mutato mox concilio, in aliam syno-
dum rem distulit. Meminit hujus synodi
Krantzius Saxon. lib. 6. c. 47.

NORMANNICUM II. anno 1184.
sub Henrico II. Anglorum rege, ab episco-
pis Normanniæ habitum. In quo condite
sunt quinque regule de venia peccatorum
iis impertienda, qui elemosynam ad sub-
ventionem terræ sanctæ transfuderant, fa-
cta etiam ordinatione inter Henricum, &
Philippum Franciæ regem, communi episco-
porum & Procerum concilio approbata,
quantum quisque ad hoc subsidium con-
ferre debeat. Habentur hæc apud Spelm.

(a) Item *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 485. (b) Et ex Hoveden. *Wilkins* ibid. p. 486. (c) Extant in bibl.
Cotton. sub *Vitellio* E. 13. n. 3. (d) Hujus Conc. subscriptiones habentur ap. *Dacher.* Spicil. tom. 12. p. 618.
Edit. nov. tom. 1. p. 636. & ex *Dacherio* ap. *Harduin.* Conc. tom. 6. part. 2. ad calc. p. 2056.

Sæc. XII. Conc. Brit. tom. 2. p. 115. & Conc. tom. ab an. MC. 10. p. 1739.

1186. **PARISIENSE IV.** anno 1186. coactum. In quo afflictæ rei Christianæ apud Palæstinos causam agente Heraclio patriarcha Hierosolymitano, expeditionem contra Turcas suscipiendam esse decretum est. Vide Rob. Gaguin. Hist. lib. 6. & ex eo Conc. tom. 10. p. 1747.

1188. **GISORTIANUM**, in Normannia, anno 1188. sive conventus episcoporum & procerum Angliæ & Galliæ ditionis, apud Gisorsium habitus. In quo, facta jam foedere inter Henricum Angliæ, & Philippum Franciæ reges, utrinque pactum est pro terra S. a Saracenis recuperanda expeditionem se suscepturos esse. Vide R. Hoveden. ad ann. 1188. fol. 365. Eodem anno conventus episcoporum Angliæ ditionis pro subsidio terræ sanctæ præbendo habitus est. Quod & in synodo Gaintingtoniensi in agro Northamptoniensi apud Anglos eodem anno habita factum esse tradit Hovedenus loco citato. Idem & in Parisiensi, hoc eodem anno fancitum; ut & in Lanciensi in majori Polonia, eodem tempore celebrata. De his omnibus synodis vide quæ ex variis auctoribus annotarunt Conciliorum editores tom. 10. p. 1759. (a) Ad Lanciensem quod attinet, vide quæ de concilio Cracoviensi habentur ibid. in Append. p. 1830.

1189. **PIPEWELLESE**, apud Northamptonienses anno 1189. a quamplurimis Angliæ, Galliæ, & Hiberniæ episcopis habitum. In quo lis inter Cantuariensem & Eboracensem, de primatus & ordinationis jure renovata est. Quid vero ea in re factum sit, non constat. Vide Hoveden. ad ann. 1189. fol. 375. (b)

1195. **EBORACENSE**, anno 1195. præfente rege, ab Huberto Cantuariensi pontificis legato, ad reformandos ecclesiæ mores habitum. Exstant Acta & capitula 12. de rebus sacris & ecclesiasticis, apud R. Hoveden. ad ann. 1195. fol. 429. p. 2. & Conc. tom. 10. p. 1791. (c)

1195. **MONSPELIENSE**, anno 1195. mensis Decembris, a Michaële pontificis legato habitum. In quo post multa de variis ecclesiæ negotiis constituta, sancitum est, arma contra Saracenos in Hispaniam irrumperentes sumenda esse. Acta primus extulit Steph. Baluzius Conc. Gal. Narbon. p. 28. inde Conc. tom. 10. p. 1796.

PARISIENSE V. anno 1196. a Meliore presbytero, & Cencio subdiacono, cardinalibus, & legatis pontificis coactum. Duxerat in uxorem Ingeburgem Canuti Danorum regis sororem Philippus Augustus rex Franciæ, quam mox pretextu conjuguitatis per censuram ecclesiasticam repudiavit. Conquerente de hac injuria Canuto habita est synodus archiepiscoporum, episcoporum, abbatumque totius regni. Verum metu regis territi rem tandem in medio reliquerunt. Quod ex Rigordo referunt Conciliorum editores tom. 10. p. 1800.

LANCICIENSE, in Polonia anno 1197. a Petro Capuano papæ legato habitum. In quo sacerdotum concubinatus & conjugum prohibita & repressa sunt. Vide Conc. tom. 10. p. 1800.

SENONENSE, anno 1198. habitum. In quo Populicanorum (Waldensium ea stirps est) quam vocant, hæresis damnata est. Hanc Robertus in chronico Autissiodorensi omnium hæreseon faculentissimam vocat. Exstant de hac re Innocentii III. *epistola* 2. & G. Collartii *nota* Conc. tom. 11. part. 1. p. 3.

DALMATICUM, anno 1199. a Johanne Capellano & Simone subdiacono pontificis legatis & Dalmatiæ ac Diocliæ episcopis, ad reformandam ecclesiæ disciplinam congregatum. Exstant hanc in rem *capitula* 12. Conc. tom. 11. part. 1. p. 7.

DIVIONENSE, ad Oskarum fl. in ducatu Burgundiæ anno 1199. a P. Capuano cardinale, sedis apostolicæ legato, archiepiscopis 4. episcopis 18. (ut abbates alioque taceam) de Philippi Francorum regis illicitis nuptiis habitum. In quo, rege posteriore conjugem dimittere recusante, pontificis sententia de sacris per Galliam interdictis promulgata est. (d) Eodem anno & eadem de re coacta est Viennæ synodus. Vide quæ ex variis scriptoribus referunt Conciliorum editores tom. 11. part. 1. p. 11.

LONDINENSE XIII. anno 1200. ab Huberto Cantuariensi, pro reformatione ecclesiæ Anglicanæ, prohibente licet Gaufrido Essexiæ Comite summo Angliæ Justiciario, coactum. Exstant ecclesiasticæ discipline, de sacris officiis celebrandis, de poenitentia, excommunicatione, decimis, matrimonio, &c. *capitula* 14. apud Hoveden.

(a) Conf. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 491. (b) Item *Wilkins* ibid. p. 492. (c) Item ap. *Wilkins* ibid. p. 501. (d) Forma interdicti a Petro Capuano in hoc concilio promulgata, c. MS. Corbeienſis occurrit ap. *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 4. p. 147.

Sec. XII. ad ann. 1200. fol. 458. p. 2. Exinde apud
ab an. MC. Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 123. & Conc.
tom. 11. patt. 1. p. 13. (2)

1200, NIGELLESE, five *Nivoigellense*,
in Brabantia, anno 1200. ab Octaviano
Ostiensis episcopo & cardinale pontificis le-
gato menſe Septembri congregatum. Quo

interdictum Gallie ob Philippi regis nup-
tias promulgatum, ſolutum eſt. Vide R. ab an. MC.
Hoveden. ad annum 1200. & Conc. tom.
11. part. 1. p. 20. Habita eſt anno ſequenti
menſe Martio ſynodus Sueſſionenſis, in qua
ejuſdem matrimonii cauſa iterum tractata
eſt, ſoluto vero concilio res tandem in me-
dio relicta ibid. p. 22.

(a) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 505.

Finis Duodecimi Sæculi.

SÆCULUM

SÆCULUM SCHOLASTICUM.

Conspectus Sæculi.

Sæc. XIII.
ab anno
MCC.

Theologia scholastica, superiori ævo introducta, altas hoc sæculo radices egit; de qua proinde, pro instituti nostri ratione, paucis holo agendum erit. Primis ecclesiæ sæculis apostoli, virique apostolici doctrinam quam a Christo domino puram ac simplicem acceperant, modo quodam facili & perspicuo, atque ad vulgi captum quam maxime accommodato posteris tradiderunt: nec ad perplexas & spinosas disputandi rationes unquam diverterunt: nisi fidei adversus gentiles & hæreticos vindicandæ necessitas id exigebat. In catechumenis instruendis ὁμιλοῦντας λόγων ὑποτίκτων, (ut verbo Paulino utar) brevem quandam fidei profitendæ formulam, primaria doctrinæ evangelicæ capita complectentem, adhibuerunt; quam sermonibus ad catechumenos & competentes habitis uberius explicarunt. Hujusmodi erant Cyrilli Hierosolymitani *Catecheses ad illuminatos*, & Gregorii Nicæni *Sermones catechetici*: aliter, in ordinariis ad populum homiliis, vel aliquem sacræ scripturæ librum, vel partem ex evangelio tunc in ecclesiâ relectam, vel denique doctrinam aliquam moralem sermone didactico exposuerunt. Ubi vero vetus hæc simplexque ecclesiastica tradendi methodus paulatim in desuetudinem abire coepit, subtiliorem & sublimiorem explicandi rationem excogitarunt: id quod ex Dionysii Pseudo-Areopagitæ operibus, seu quarto, seu quinto sextove demum sæculo nate, luculenter constat. Circa medium fere sæculi 8. Johannes Damascenus primus inter Græcos, theologiam ad accuratorem methodum revocavit, ejusque dogmata in proprias classes distribuit, editis 4. *de fide orthodoxa libri*; quorum *primo*, de Deo Uno & Trino, ejusque natura & proprietatibus; *secundo*, de creatione, variorum rerum creaturarum generibus; *tertio*, de incarnatione Verbi, & naturarum unionem hypostaticam, de Christi vita, morte, & ad inferos descensu; *quarto*, de Christi resurrectione & ascensione, de fide, & de sacramentis, de sanctorum reliquiis & imaginibus, de lege Dei & peccatis, de sabbato, circumfusione, de Antichristo & de carnis resurrectione agit. In ecclesiâ Latina nemo hoc faxum voluisse deprehenditur ante Lanfrancum Cantuariensem Beren-

Tom. II.

garii adversarium medio sæculo MC. clausæ. XIII. ab anno MCC. rum; qui novam theologiæ formam antiquiori substituisse dicitur; quod tamen ex ejus, quæ hodie supersunt, operibus ægre colligi potest. Ad sequentis sæculi initium Petrus Abailardus *Introductionis ad Theologiam libros 3.* edidit: *primo*, de fide, spe, charitate, & sacramentis, præcipue de fide circa Trinitatem, agit; *secundo*, ea quæ Trinitatem spectant latius pertractat; *tertio*, de potentia, sapientia, & bonitate Dei, in quibus Trinitas consilii, perfectus deserit. Hujus operis subsidio egregie instructus Petrus Lombardus circa sæculi medium, 4. *Sententiarum libros* (unde *Magister sententiarum* vulgo audit) ex SS. Patrum, præcipue D. Augustini, scriptis, compilavit. Et jam novam plane faciem inducere coepit res theologica, ad formam Elencticam, dubiisque in orbem recurrentibus inservientem redacta, ad philosophicum & acroamaticum dicendi genus restricta, in quæstiones infinitas membratim discripta, rationibus in utramque partem agitatis, curiose nimis pæne ulque ad ineptias ventilata; methodo nihilo minus brevi, nec usquequaque inconcinna, & ad subtilem argumentum de quæstionibus theologicis disputandi rationem satis apte composita. Lombardum ducem longo densoque agmine secuti sunt *Alexander Hales*, *Thomas Aquinas*, *Bonaventura*, *Albertus Magnus*, *Petrus de Tarentasia*, *Henricus Gandavensis*, *Udalricus de Argentina*, *Gulielmus Durantes*, *Augustinus Triumphus*, *Richardus de Mediavilla*, *Ægidius Columna*, *Johannes Scotus*, *Raymundus Lullius*, *Hervæus Natalis*, *Franciscus de Mayronis*, *Johannes de Neapoli*, *Albertus Petavinus*, *Durandus a S. Porciano*, *Petrus Aureolus*, *Johannes Bassoli*, *Johannes Baconus*, *Gulielmus Ockham*, *Adamus Goddardus*, ut sequiores pæne infinitos mittam. Et, ut in his fieri solet, in diversas mox partes ac sectas abierunt. Hinc ortæ *Nominalium* & *Realium*; *Thomistarum* & *Scotistarum*; *Sententiariorum* & *Quodlibetiariorum* familiæ; mutuis inter se fixis ut plurimum pugnantibus. Tandem relicta simplici, ac puriori veterum doctrinæ, in scholis Christianis pæne unice regnavit scholastica theologia; advocata in subsidium Aristotelis philosophia; eaque non ex Græcis fontibus, sed ex turbidis Arabum lacu-

M m 2

Sæc. XIII.
ab anno
MCC.

nis, ex versionibus male factis, male intellectis haulta. Nihilominus late sua pomœria protendebat; quin & in ipsam theologiam exercuit imperium; quo factum est ut loco S. Pauli per aliquot sæcula cathedram pene solus tenuit Aristoteles. Quantum ad plura Romanæ ecclesiæ placita stabilienda contulerit nova hæc scholastica Theologia, cœcus sit oportet, qui non videt. Certe non minus quam majestatis pontificiæ auctoritatem longe lateque promoverit Jus Canonicum eodem fere tempore natum, iisdemque incrementis auctum. Verum de his forsitan plus satis: ad alia pergamus. Anno 1204. pridie Idus Aprilis, capta a Latinis Constantinopoli, Græcorum respublica, simul & ecclesiâ misere dissipatur. Imperii & patriarchatus sedes Nicæam Bithyniæ transfertur, Theodoro Lascare imperii insignia arripiente. Eodem tempore Alexius Comnenus, Trapezuntinæ in imperii sedem elegit, Cappadociam, Paphlagoniam, Pontum & Colchidem provincias nactus; unde imperium *Trapezuntinum* natales habuit. Nec fortunator Græcorum status ante annum 1260. quo urbe regia Latinis erepta, in sedes suas restituti sunt. Initio hujus sæculi Innocentius III. papa turas agit, Philippum Augustum imperio privat, subditos sacramento solvit, & si pareant diris devovet, Johannem Anglorum regem ob Steph. Langtonum in sedem Cantuariensem non admissam exauctorat; regnum interdicto subjicit; eum tandem fides submittentem in clientelam recipit; Ludovicum Philippi Francorum regis primogenitum (cui Angliæ regnum traderat) Johanni negotium facessere pergentem anathemate percutit. Anno 1215. habitum est Romæ concilium Lateranense, cui pluiquam mille prelati interfuisse dicuntur, ab his transubstantiationis dogma disertim stabilitur; Corpus scilicet, *Et sanguinem Christi in sacramento altaris sub speciebus panis & vini veraciter contineri*, TRANSUBSTANTIATIS *pone in corpus, & vino in sanguinem potestate divinit.* Damnamur abbas Joachim, & Almericus Carnotensis doctor Parisiensis, (& ipse quidem post mortem exhumatus & exultus) aliaque in hereticos & eorum fautores decernuntur, etiam subditis eorum a fidelitatis vinculo absolutis, & ditionum jure in occupantes translato; ut canones de confessione auriculari quotannis edenda, de chrismate & hostia alterandis, de immunitate ecclesiæ, de damnatis ab ecclesiâ Romana morte plendendis, alioque jam nullis faciam. Non desunt quidem quæ non contemnenda argumenta, eaque omnem hujus synodi decretis fidem atque auctoritatem de-

trahunt; nec aliam auctoritatis synodalis umbram habere videntur, quam quod ab Innocentio III. condita in concilio duntaxat propolita sint, nullo patrum suffragio roborata; qua de re vide quæ post alios novissime disputavit doctissimus Du Pin de Antiq. Eccles. Disciplin. Dissert. 7. §. 4. Huic item synodo adfuit Dominicus Hispanus, ecclesiæ Olinensis canonicus regularis, non sine magno honore & reverentia a pontifice receptus, a quo etiam ordinis Prædicatorum a se recens fundati confirmationem impetravit; eo nempe consilio, ut discipuli ex hac schola prodeuntes, in Albingensibus aliisque hæreticis convertendis perpetuo laborarent. Cum vero certo scirent hæreticos nudis sermonibus ad ecclesiæ gremium haud facile esse reducentes, nulli sunt adversus illos Cruce signati; & ut omnia tam pio proposito convenienter, institutum est *Sancta* (quam vocant) *Inquisitionis Officium*; gravissimum illud, & ab orco petiitum Christianæ religionis dedecus simul & flagellum, conscientiarum carnicina, summæque tyrannidis & crudelitatis officina, qua

- - Sicli non invenero tyranni
Majus tormentum. - -

In re igitur nimis seria severaque ineptia agit Ludovicus a Parma, (ipse hæretice pravitatis inquisitor) de Orig. Officii S. Inquisit. lib. 1. tit. 2. cap. 1. & seq. qui dum originem ab ipsis mundi incunabiles arceffat, ipsum Deum primum hæretice pravitatis inquisitorem, parentes protoplastos, infidelitatis, hæresis, blasphemæ, idololatriæ reos in jus vocantem, inque eos damnationis sententiam pro tribunali ferentem, nobis sistit: &, ne quid tam lepidæ fabulæ deesset, primos parentes penitentiam jam agentes, vestibus pellicis, tanquam habitello, seu sacco benedicto (quem *Sacbenito* Hispani vocant) indutos nobis exhibet: de quibus omnibus diligenter pro more, & prolixè agit. Sed jam non vacat operosas captare nugus, & *Stultum labor est ineptiarum*. Anno 1253. Robertus de Sorbona, natione Gallus, vir quidem humili loco natus, sed divitiis, & pietate conspicuus, nec litterarum penitus rudis & ignarus, in ulum Theologiæ magistrorum, collegium Sorbonicum Parisiis condidit; quod per omnia deinceps sæcula virorum magna judicii, eruditionis, litterarum, candorisque fama præstantium hodiernum floret. Anno 1254. saltē sequenti, orta inter academiâ Parisiensem & monachos Dominicanos & Franciscanos lite, fratres mendicantes librum quandam novum, quem *Evangelium æternum*, seu *Evangelium Spiritus S.* vocabant a Johanne de Parma Minorita-

Sæc. XIII.
ab anno
MCC.

Sæc. XIII.
ab anno
MCC
De peric.
noviss.
temp. c. 8
p. 8.

rum generali, ut ferunt, compositum, ediderunt: in quo (teste Gulielmo de S. Amore, * qui hoc ipso tempore adversus hos ipsos monachos Parisii librum in lucem emisit) docuerunt, *Evangelio Christi perfectius, & melius, & dignius fore evangelium æternum, sive evangelium Spiritus S. quo adveniente evacuabitur evangelium Christi*. Speciatim, ut ex Eymerico aliisque constet, liber iste blasphemia hæc dogmata inter alia continebat, *Evangelium æternum doctrina Christi, & toto veteri & novo Testamento præstantius esse: evangelium Christi non esse evangelium regni, ac per hoc nec ecclesie edificatorium: novum testamentum, sicut & vetus esse evacuandum: nec in virtute sua nisi ad annum 1260. duraturum: deinceps omnes in statu perfectorum fore: ad instruendum homines de spiritualibus & æternis solos esse idoneos qui nudis pedibus incedunt: Christum sanctoque apostolos non fuisse perfectos in vita contemplantium: contemplativam vero vitam ab ipso Joachimo abbate fructificare coepisse, & a modo in perfectis successibus ipsius, perfectius manifestari*. Hæc ex multis paucula. Longa plura te docebunt Nicolaus Eymericus Director. Inquisit. part. 2. quæst. 9. sect. 4. Bulæus Hist. Universit. Paris. tom. 3. sect. 5. p. 330. Usser. de Christ. Eccles. Succell. cap. 9. sect. 19, 20, 21, &c. Tam execrandas Blasphemias indignati theologi Parisienses, librum damnarunt, scriptis oppositis relutarunt, lectique sunt delegati, & ad papam hæc de re missi, qui ægre tandem a pontifice impetrarunt, ut *evangelium æternum* damnaretur; sed secreto, &, si posset fieri, sine fratre scandalo combureretur: adeo tenere necessarios suos, bipedum licet omnium nequissimos, & in Christianam religionem ad in-

famiam usque debacchantes, traxit pontifex: qui tamen Gulielmi de S. Amore librum de *periculo nocturnorum temporum* adversus hos monachos hac de re scriptum, publice tum Anagninæ, tum Parisiis flammis nuper adjudicarat. Verum de his pro instituto nostro plus fatis. Nutantibus in oriente imperii Constantinopolitani viribus, & undique arctius constringentibus Muhammedanorum copiis, auxilium a Latinis speratur, eoque fine concordia Græcos inter & Latinos tentata concilio generali Lugdunensi II. anno 1274. habito, cui 1500. praefules, abbates, aliosque prelatos interfuisse volunt. Sex sessiones habuit, tandemque unio quædam Græcorum cum Latinis precipue in dogmate de Spiritu S. inita est: quam tamen finita mox synodo rejiciunt Græci, nequicquam contrahente, & minis, verberibus, excommunicationibus, exiliis in plerisque fervente imperatore Michaelæ Palæologo, frustra etiam alloborante cum focis suis Johanne Becco, in patriarcham levato. Judæi ubique fere infames & exosi; ob avaritiam & execrabilem usuram, ob pueros, ut dicitur, circumcisos, quin & crucifixos, aliaque nefanda scelera ex pluribus Occidentis provinciis ejiciuntur; ex Anglia anno 1290. ex Gallia an. 1295. ex aliquot Germaniæ urbibus an. 1298. Denique tot expeditiones pro recuperanda terra sancta, per mutua Christianiorum principum dissidia frustra hæcenus susceptæ, tandem ex eunte hoc seculo penitus desinunt; iis ipsis locis quæ Dominus noſter natalibus, vita, miraculis, & sanguine consecraverat, barbaris & insensibilis Christiani nominis hostibus in hæreditatem deinceps quiete relictis.

Sæc. XIII.
ab anno
MCC.

Mat. Paris
ad ann.
1257. p.
916.

SCRIPTORES.

1201. **P**EREGRINUS, ortu Gallus, cœnobii de Fontanis abbas 8. claruit anno 1201. Scriptit *historiam prælatorum & possessionum monasterii sui* ab ipsa fundatione ad sua usque tempora, cui parte 2. varia diplomata, chartas, & privilegia attextuit. Edidit hanc historiam L. Dacherius Spicileg. tom. 10. p. 367. (a)

1201. **GERVASIUS**, natione Anglus, Fani Servatoris O. B. monachus Cantuariensis, claruit anno 1201. Præ cæteris bonarum

artium studiis ad vetustiora gentis suæ monumenta investiganda addixit animum, præcipue quæ res Britannicæ & Saxonicas spectabant: ingentique eorum copia apud se collecta ad scribendum semet accinxit.

SCRIPTA.

Tractatus de combustionibus & reparatione Cantuariensis ecclesie, inter Scriptores 10. Anglicos Londini 1652. fol. p. 1289. (b)

Imagines de discordiis inter monachos Cantuarienses & Baldwinium archiepiscopum, ibid. p. 1303.

(a) Edit. nov. tom. 2. p. 73. (b) Existit MS. in bibl. Cotton sub *Vossiano* B. 19. n. 1. Imaginatio pro & contra R. Abbatem S. Augustini MS. ibid. n. 2. j.

Sec. XIII. *Chronicon verum in Anglia gestarum* ab anno 1122. ad ann. 1199. *ibid.* p. 1334. (a) ab anno MCC.

Alia five vite pontificum ecclesie Cantuariensis ab Angustino usque ad Hubertum inclusive, *ibid.* p. 1629. (b)

1201. HERVARDUS, archidiaconus Leodicensis, claruit circa annum 1201. Exstat epistola de Guiberto Gemblacensi & de scribenda vita S. Martini apud Mabillon. *Analect.* tom. 2. p. 536.

1201. MATTHÆUS VINDOCINENSIS, de cuius ætate non levis est apud eruditos controversia: alii enim illum anno 1203. obiisse, alii anno 1215. floruisse volunt: non nulli abbatem S. Dionysii Parisiensem anno 1260. electum, anno 1286. die 25. Septembr. defunctum esse contendunt. Posterior videtur eorum sententia, qui ineunt huic seculo illum accensent; quippe qui opus suum Bartholomæo Turonensi ab anno 1175. ad 1206. episcopo nuncupavit: addunt Samaritanos fratres Gallie Christiane tom. 1. p. 773. Matthæum nostrum, dum esset abbas S. Dionysii, Turonensem pontificatum recusasse. Scripsit carmine elegiaco, pro ratione sæculi non ineleganti, *Tobiadem*, seu *historiam Tobie senioris & junioris*; quæ typis excusa prodit Lugduni 1505. (c) cura Johannis Heroldi Basil. 1563. cura Johannis Heringii Bremae 1642. (d)

1201. (e) JOACHIMUS, gente Calaber, monachus ordinis Cisterciensis in cœnobio Sambucinenfi dioceseos Anglonensis in Lucania, dein abbas monasterii de Curacio in Calabria, ac demum fundator & abbas primus cœnobii Florentis, atque institutor congregationis Florentis. Claruit anno 1201. Undecennio ante ob immensam prophetiæ ei divinitus concessæ famam a Richardo Angliæ rege Mellanæ in Sicilia tunc agente accitus, Anti-christum in urbe

Roma jam natum esse, & in sedem apostolicam mox evehendum vaticinatus est, alia ejusmodi farinæ plura nugatus. Obiit ante annum 1215. quo liber ejus adversus quasdam Petri Lombardi opiniones in synodo Lateranensi damnatus est.

SCRIPTA.

De concordia veteris ac novi Testamenti libri 5. jussu Lucii III. Urbani III. & Clementis III. pontificum elucubrat. (f)

Commentaria in Jeremiam prophetam. Exstant Venetiis 1525. Colon. 1577. 8vo.

Psalterium decem chordarum. (g)

Commentaria in Isaiam prophetam.

Commentaria in nonnulla capita Nami, Abacuc, Zacharie, & Malachie prophetarum. (h)

Prodierunt opera hæcenus recensita Venet. 1519. 4to.

Commentarius in Apocalypsin D. Johannis excusus Venetiis 1519. Colonia, & alibi, testibus Labbæo & Miræo.

Vaticinia de summi Romani pontificibus 15. tantum, prodierunt cum notis Paschalini Regifelmi Venet. 1589. dein cum notis Josephi Scaligeri non uno in loco, cum notis Johannis Adrafer Francosfort. 1608. auctiora apud Wolfium Memorab. Lect. tom. 1. p. 444.

In Cyrelli revelationibus, in Eriksen & Merlinum commentaria, atque alia quadam vaticinia. (k) Prodierunt Italice cum Anselmi Marficani annotationibus Venet. 1589. (l)

Plurima alia Joachimi scripta recenset, & MSS. extare refert, Carolus du Vilch. in Bibliotheca Scriptorum Cisterc. p. 172.

(m) THOMAS, ordinis Cisterciensis monachus, claruit circa annum 1201. Scripsit ad Pontium Claromontanum episcopum commentarios in Cautica Canticorum, typis excusus Parisi. 1521. Lugduni 1571. Verus horum commentariorum auctor est Thomas noster. Sunt tamen alii, quibus

Sec. XIII. ab anno MCC.

1201.

(a) Exstat MS. a rege Stephano ad Ricardum I. per Johan. Jofcelin. exscriptum in bibl. Cotton. sub *Vitellio* E. 14. n. 21. & sub *Vespassiano* B. 19. n. 4. (b) Gervasii librum de regibus Britanniæ prima, atque sedibus pontificum in ea constitutis, ac monasteriis in eadem a nobilitate constructis memorari a Lelando refert Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 3. p. 152. (c) Recuf. Argentor. 1510. & denuo Lugd. 1518. 8vo. exhibuit etiam Leyferus in Historia poetæ mediæ ævi p. 766. (d) Matthæi Poetria, seu de doctrina versificandi exstat MS. Oxon. in Collegio Baliolensi, & Cantab. in Colleg. Domus S. Petri, ejusdem scriptum aliud de *Æquivoce* inter MSS. Codd. S. Trinitatis Dublinensis cum commentario per Jo. Hemoch, memorat Oudin. tom. 3. p. 484. quem vide, ut & Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 5. p. 161. ubi notat Tobie *Metaphrasem* diversum fuisse a Matthæo ab an. 1260. abbate S. Dionysii. (e) Conf. Fabr. med. & infim. Latinit. 1.9. vol. 4. p. 107. Acta Sancti, tom. 7. Mail. 29. p. 89. seq. *De Pin.* Hist. Eccles. vol. 11. p. 54. (f) Conf. Wolfii Lect. memorabiles tom. 1. p. 488. seq. (g) Prodit Venet. 1527. 4to. cum hymno de patria celestis, & explanatione in Apocalypsin. (h) Edita una cum Comment. in Isaiam Venet. 1517. 4to. *Commentaria* in Daniele Venet. 1519. exstant MSS. una cum Comment. in Ezechielem in bibl. Cœnobii Dunesis Ord. Cisterc. teste de Vilch. Bibl. Cisterc. p. 172. *Commentaria* super Prophetas ad Raynerum de Poncio, exstant MSS. in bibl. Cotton. sub *Vitellio* B. 6. n. 29. non diversa a Comment. in Isaiam, huic Raynero nuncupata notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 4. p. 111. *Prophecia* contra religiones tenentes ordinem Mendicantium exstat *ibid.* sub *Vitellio* E. 2. n. 2. (i) Explanatio Pauli Scaligeri Paracelsi opposita, prodit cum aliis ejus Scriptis Colon. 1570. 4to. unde emendandum, ubi Josephus Scaliger Joachimi vaticinia illustrasse traditur. vid. Fabr. ubi supra. (k) *Vaticinia* Eusebii de regibus *Casselle & Legionis* a Ferdinando I. usque ad Philippum V. Succesorem 5. prodierunt primum 1670. deinde cum P. Angeli notis in tom. 3. Sylloges Archibaldinæ cui titulus, *Nouveaux recueils de piecets fugitives d'histoire, de littérature &c.* Parisi. 1717. 12mo. Oraculum B. Cyrelli cum expositione Joachimi & muris utriusque epistolæ prodit Venet. 1517. *Commentaria* in Merlinum habentur MSS. Lovanii in Cœnobio Vallis S. Martini. (l) Item an. 1646. 4to. (m) Eusebii *Chronologiam* memorat Fabr. loc. citat. Opuscula quadam a Caveo non recensita memorant *Trithemius* cap. 189. & *Leland*. Collect. tom. 3. p. 63. (n) Conf. Oudin. tom. 2. p. 1574. ad an. 1180. *De Pin.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 176.

Sæc. XIII. tribuntur: quæ de re multa inter eruditos
ab anno lis est; quæ li tanti sit, apud Caf. Oudin-
MCC. mum reperiri potest, qui quidem id satis
opereose egit.

1201. NICOLAUS, patria Hydruntinus, a quibusdam *Magister Hydruntinus* dictus, claruit anno 1201. Cum Benedictus cardinalis ab Innocentio III. papa ad refarciendam unionem Orientalem inter, & Occidentalem ecclesias Constantinopolim missus esset: in omnibus disputationibus, quæ tum in urbe regia, tum Thessalonice & Athenis habebantur, Nicolaus noster interpretis officio functus est. Scripsit Græce *tractatum varios adversus Latinos*, viz. 1110. *De processione Sp. S. in quo Hugonem Etherianum refellere conatur*. Fragmenta ejus libri habet Leo Allatius de *Consensu* lib. 1. c. 22. §. 3. advers. Hottinger. c. 19. p. 421. 2do. *De pauze fermentato a Christo in suprema cena discipulis suis tradito*: duo fragmenta exhibet Leo Allatius advers. Hottinger. cap. 3. p. 13. de Consensu lib. 2. cap. 13. §. 4. 3tio. *De jejunio Latinorum in sabato, Conjugio sacerdotum, aliisque arguendis*. Citatur ab Allatio loco proxime laudato. (a)

1201. NICETAS, patria Mitylenæus Maroniæ, ex magnæ ecclesiæ CP. chartophylacæ archiepiscopus Thessalonicensis, Latinis paulo faventior, quippe qui unionem inter ecclesias Græcam & Romanam fieri unice exoptabat. Claruit anno 1201. Scripsit de *processione Spiritus Sancti dialogorum libros 6*, in quibus Græcum & Latinum interloquentes inducit; & Hugonis Etheriani argumentis pro virili fatiscit. Fragmenta quædam ex illis profert Leo Allatius advers. Hottinger. cap. 19. p. 467. *Responsio ejusdem ad interrogata Basilii monachi* habetur Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 5. p. 345. Scripsit porro librum de *miraculis S. Demetrii martyris*. Incipit, *Εἰς τὸ τὸν Σαυμάριον πύλαρος καὶ θῆναι*. Exstat Græce MS. biblioth. Bodleian. Cod. Baroc. 131. *Expositio primi & secundi ἔχθῃ usque ad Odam sextam*. Princip. *τῆς σῆς πύλας καὶ προσηκόντως*. ibid. cod. 157. *Expositio canonum* sive canticorum S. Johannis Damasceni, quæ forsitan eadem est cum priori, biblioth. Vindob. Cod. Theol. 238. num. 4. *Responsiones ad interrogaciones de diversis calibus eccle-*

siaisticis, a variis antistitibus ad illum factas; habentur Gr. Lat. Jur. Græc. Rom. lib. 5. p. 346. Notet lector responsum ejus ad suggestionem Basilii Cappadocis bis idem haberi, nempe lib. 5. p. 345. & lib. 6. p. 410. (b)

JOHANNES, CITRI, *Fydne* olim dicti, in Macedonia episcopus, Theodoro Balsamoni ætate par, claruit circa annum 1203. Quo anno Balsamonem adhuc in vivis fuisse ex procemio responsonum ejus ad Marcum Alexandrinum liquet. Verum Leo Allatius * mendum in numero cubare contendit, quod minima litterarum mutatione contingere potuit, & pro 1203. 1193. reponendum. Eito. Potuit nihilo minus hucusque vitam producere. Et certe Johannes noster etiam mortuo jam Balsamone scripsit, eo tamen adhuc vivente fe Constantinopoli fuisse, & cum clarissimis jurisconsultis conversatum esse, ipse nobis testis est. Exstant Græc. Lat. ejus *responsa* ad plures interrogaciones de variis causis & calibus, ritibus, & consuetudinibus ecclesiasticis, quas Constantinus Caballus Dyrachii archiepiscopus ei solvendas proposuerat, in Jure Græco-Romano a Leunclavio edito lib. 5. p. 323. (c)

DEMETRIUS CHOMATENUS, Bulgarorum archiepiscopus, Balsamonis, & Johannis Citrensis æqualis, claruit circa annum 1203. Exstat Gr. Lat. *tractatus ejus de gradibus cognationis* Jur. Gr. Rom. lib. 5. p. 311. *Responsiones* ad Constantini Caballæ interrogata ibid. p. 316. Denique ad Stephanum fratrem suum germanum tractatus super hac questione, *An qui mulierem aliquam vitaverit, matrimonium cum ejus consobrina contrahere potest?* ibid. p. 410. (d)

(e) MARCUS, patriarcha Alexandrinus, claruit anno 1203. Scripsit *questiones* 64, circa varias causas & negotia ecclesiastica, quas Theodoro Balsamoni solvendas proposuit. Singulis responsum suum retulit Theodorus gravior atque cruditer. Exstant Græc. Lat. & interrogaciones & responsa in Jure Græco-Romano lib. 5. p. 362. (f) Habentur etiam MSS. duabus questionibus auctiora biblioth. Vindob. Cod. Jurid. 13. n. 11. fol. 111. & inter Hiit. Eccles. cod.

(a) Nicolai *dialogus cum Judeo* habetur MS. in bibl. regis Gallie, teste Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 8. vol. 7. p. 100. (b) Nicetæ archidiaconi & chartophylacis CPol. *Anathematismus* 11. contra Jo. Italum Philophum exstat MSS. in bibl. Vindob. notat Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 5. §. 9. vol. 6. p. 417. (c) Scripsit etiam de *consuetudinibus & dogmatibus Latinorum*, ex quo non nulla profert Allatius de Consensu p. 1122. seq. 1167. & contra Hottingerum p. 120. *Responsa* 100. ad Caballam citat Nic. Comnenus in Prænotionibus Myrtag. p. 188. 205. 219. *Responsa* ad Heronem diaconum allegat. p. 411. ut refert Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 332. (d) Hi tractatus Demetrii Chomateni habentur MSS. in bibl. Bavaric. cod. 122. referente Oudino tom. 1. p. 12. *Responsa* ad Sotitarium citari a Nic. Commeno p. 248. prænot. Myrtag. notat Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 390. (e) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 31. §. 4. vol. 9. p. 188. (f) Proderunt etiam in Jure Orientali cum versione Eimundi Bonifidii an. 1573. libro 3. Gr. p. 217. Lat. p. 263.

Sæc. XIII. 24. n. 16. fol. 289. Vide quæ habet Lam-
becius Comment. lib. 6. part. 1. p. 48.

1204.

MICHAEL ACOMINATUS
CHONIATA natione Phryx, Nicetæ
frater natu major, Athenarum metropoli-
ta, claruit anno 1204. jam tum senex. Ex-
stat Latine oratio funebris in mortem fratris
Nicetæ, cum operibus Nicetæ edita Paris.
1566. *Francfort.* 1568. fol. & in Biblio-
theca Patr. tom. 25. p. 180. Fragmenta
exinde aliquot Gr. Lat. exhibet Leo Allatius
adverf. Hottinger. p. 197. Exstat tra-
ctatus ejus de cruce MS. Græce Paris. in bi-
bliotheca regia cod. 143. testante Labbeo
Nov. Biblioth. MS. p. 74. item sermo Athe-
narium urbem multum esse diffimilem ab an-
tiqua, ibid. cod. 2016. vide Labb. p. 135.
Historiarum etiam libros aliquot condi-
disse videtur, quorum pars non minima MS.
habetur biblioth. Vindob. Cod. Historic. 26.
antiquo & optimæ notæ in folio, folia 57.
continente. Ut opus hoc luce publica do-
narent nobilissimæ hujus bibliothecæ cura-
tores, maximo opere orandi sunt. In biblio-
theca Bodleiana inter codices MSS. Baroc-
cianos num. 131. sub nomine Michaëlis me-
tropolitæ Athenienfis habentur opuscula
sequentia, viz. *Protheoria*. Contra reprehen-
dentes quod agere addiceretur ad specimen in-
genii sui edendum. *Encomium Nicetæ Cho-
niatæ*. Oratio habita Athenis. *Catechesis* pri-
ma. *Sermo in media Quadragesima*. *Sermo*
in festo Palmarum. (a) *Alloquium Nicetæ*
prætorii. *Sermo cum primum intrasset Eu-
ripium Euboeicum*. *Epistole variae*. *Homilia*
de creatione hominis. *Laurentatio demortui*
Adyephi. *Controversia judicialis inter ani-
mam & corpus*. Princ. τὴν τῷ λογικῷ μέρος.
Epistole ad Naupacti metropolitam. *Oratio*
in Isaacium Angelum Imp. qui cepit
imperare anno 1185. Princ. Εἰς βασιλέα
μὴν τότε. Oratio funebris in Neophytum mo-
nachorum Atheniensium archimandritam.
Princ. Εἰς Σολομὸν ἱερωὴν καὶ γυναικῶν. Nostri
Michaëlis esse nemo dubitabit. Vide Cat-
tal. MSS. biblioth. Bodleianæ p. 15, 16. (b)

1204.

NICETAS ACOMINATUS,
Choniates a patria dictus, prædicti Michaë-
lis frater. Novennis adhuc Constantino-

polin ad Michaëlem fratrem se contulit, Sæc. XIII.
ab eo moribus & doctrina institutus. Tan-
dem aulæ CP. ministris accensetur, factus
Alexii Comneni, & postea Isaacii Angeli
secretarius: deinde senator CP. magnus
logotheta secretorum, inspector & judex
veli, sacri cubiculi præfectus. Anno 1204.
capta a Latinis Constantinopoli, ipse cum
uxore gravida liberisque in exilium abiit;
& Nicæam in Bithynia profectus, ibi lares
fixit. Obiit Nicææ post annum 1206. De
historico ejus opere ejusmodi censuram tu-
lit Lipsius. * Jam inter infinitos quoque Gra-
ecos duo sunt, quos non contemno. Prior est
Nicetas Choniates. Is parum adhuc vulgo
notus, fateor; sed dignissimum notitia: pri-
mum recteque ingenium, si aliud illo ævo.
Stylus ejus operosus, Poetas & Homerum
sepe respiciens: ut res & narratio ipsa distin-
cta, composita, sine vanitate, sine ineptiis, bre-
vis, quod satius sit, & fida. Crebra apud eum
& opportuna monita: judicia non libera solum
sed sana. Scriptit Nicetas historiam de
rebus gestis imperatorum sui sæculi Constanti-
nopolitani, in libros 21. opuscula 10.
distributam. Incipit ab Alexii Comneni
morte, anno Christi 1118. definit in Hen-
rici Flandri introitu, anno Christi 1206.
Proditi historia ista Lat. Paris. 1566. *Franc-
fort.* 1568. fol. Gr. Lat. cum versione &
notis Hieronymi Wolffii Basl. 1557. fol. Ge-
neve 1593. 4to. & cum Fabrii glossario
Græco-barbaro Paris. 1647. fol. Scriptit
præterea thesaurum orthodoxæ fidei libris
27. quos pulcherrime descriptos Græce in
bibliotheca Bodleiana olim vidi. Ex his
quinque priores vertit & Latine edidit
cum notis doctissimis Petrus Morellus Pa-
ris. 1580. (c) *Geneve* 1592. 8vo. & in Biblio-
theca Patr. tom. 25. p. 54. Fragmentum
ex libro vicefimo, de ordine qui observat-
ur ab iis qui e Saracenicâ superstitione ad
Christianam fidem transiunt, habetur Gr.
Lat. tacito Nicetæ nomine, inter Sylburgii
Saracenicâ, *Heidelberge* 1595. 8vo. p. 74. (d)
Quin & consutationem legû Mahumeticæ.
Exstat Græce MS. in biblioth. Colbertina
cod. 4753. hoc titulo. Τα ὑπὸ τῷ Μωχαμέδ
νικοῦ θεοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς βίβλου, καὶ μετὰ
τοῦ καὶ Χωνιάτου ἀρχιεπισκοπῆς. Hoc distinctum
esse opus ab aliqua ejus thesauri orthodoxæ

* Politic.
1. 1. c. 9.
§. 12.

(a) E Cod. MS. bibl. Mazariinianæ Lat. vertit ediditque Combefisus in Bibl. Concionator. tom. 3. ut monet
Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 5. vol. 6. p. 402. (b) Ibid. etiam habetur *Monodia* in Euthymio Theffalonicensi,
Monodia in Nicetam fratrem in Cod. bombycino bibl. Steph. Baluzii memorat *Montfaucon*. Palæograph.
p. 127. (c) Item 1561. 1579. 1610. & *Geneve* 1629. 8vo. cum notis & indice. Ex fine notis in Bibl. PP. *Cobur.*
1618. tom. 12. (d) Item in Auctarii Ducenani tom. 3. Paris. 1624. Ex in Bibl. PP. Paris. 1654. tom. 12. Et
Lat. in Bibl. PP. Paris. 1575. vide Fabr. Bibl. Gr. vol. 6. p. 418. In Catalogo MSS. Anglicæ p. 150. n. 2577.
memoratur Choniates *Theofaurus* Gr. non idem cum eo quem Petrus Morellus Lat. edidit, sed multo strictior.
Nicetam contra *Harrefi* MS. in bibl. Bavarica memorat Grefserus tom. 2. de Cruce p. 594. exstat etiam Gr. Flo-
rentiæ in bibl. Medicea, pluteo 9. n. 24. Cod. bombycini in bibl. Steph. Baluzii, in quo *Panoplia dogmatica*
Nicetæ Sæc. 14. conscripta, meminit *Montfaucon*. Palæograph. p. 326. ubi locum ex tom. 19. adverf. Bogomi-
los & indicem, five argumenta librorum *Theofauri* Nicetæ Gr. Lat. exhibuit. Ab eodem *Montfaucon*, dedit
etiam Fabr. Bibl. Gr. vol. 6. p. 420. Fragmentum Gr. Lat. Nicetæ de statuis ætæ igni traditis post captam a La-
tinis CP. exhibetur ibid. p. 405. Idem fragmentum exhibuit etiam Bandurius tom. 1. Imperii Orientalis. Ex-
hibuit etiam Boivinius ad calc. vol. 2. Hist. Byzantinæ Gregoræ a se edit. 1702. & 1705. ut refert *Quatin*. tom. 2.
p. 1710.

Sæc. XIII. fidei parte existimo. Eiusdem *comparatio*
ab an. *hyenis* & *ajutis*, & quod *hyenis* sit *melior*.
MCC. Princ. πλάσι πωρί. item *epistola* sex existant
Græce MSS. inter codices Baroccianos bibl.
Bodleianæ num. 131.

theologica, quæ typis excusa prodit *Parif.* Sæc. XIII.
1500. (b) ab an. MCC.

(c) STEPHANUS LANGTONUS, pa- 1206.
tria Anglus, Lutetiae vero educatus, ubi Vid. plura
maximam sibi ex doctrina tamam ac gra- ap. Mat. Pa-
tiam conciliavit; adeo ut cancellarius aca- ris, & Mat-
demiz Parisiensis, canonicus Parisiensis, & Westmon.
decanus Rhemenfis crearetur. Romam tam- & ex his
dem ab Innocentio 3. pontifice accersitus, inter Antiq. Bri-
ter cardinales cooptatus est; atque anno de- tan. p. 154.
mum 1206. orta de sede Cantuariensi con-
troverfia, Huberto archiepiscopo, invitis
quidem Johanne rege & monachis Cantua-
riensibus, suffectus, & ab ipso pontifice Vite-
bii consecratus die 17. Junii. Consecrato re-
gni ingressum confestim interdicti Johannes
rex. Regem idcirco excommunicari jubet
papa: quod & factum est. Anno demum
1212. rex ineluctabilibus difficultatibus ob-
strictus pontifici morem gerit, ei coronam
relinquat, regnum Angliæ tanquam Romanæ
sedis feudatarium ab eo recipit, Stephanum
archiepiscopum in Angliam vocat, & sedi in-
tromittit. (d) Anno circiter 1215. Step-
hanus a rege iterum exagritatus nefariam
convicit rebellionem, proceresque Angliæ a Jo-
hanne deficere, & Ludovico Gallie regis fi-
lio sese dedere persuasit. Anno 1218. post
mortem Johannis pulsus Gallis, ipse prodi-
tionis crimen ingenti pecuniæ multa redi-
mere necesse habuit. Anno 1222. in eccle-
sia Osnienfis synodum generalem habuit, in
qua de ecclesiâ Anglicana vitæque monasticæ
reformanda agebatur, duoque facerrimi ne-
bulones (quorum alter Androgynus fuisse
dicitur) qui de assumpta Christi persona, &
ementitis divini corporis vulneribus gloria-
bantur, damnati sunt, & paulo post crud
affixi, de quo vide quæ habet Matthæus Pa-
ris, & Antiquitates Oxonienses ad annum
1222. Obiit apud prædium suum de Slin-
don in Suffexia an. 1228. die 9. Julii, Can-
tuariæ sepultus.

(c) S C R I P T A.

*Libellus de translatione corporis B. Thome Can-
tuariensis*, ad calcem epistolarum Thomæ Be-
cket editus Bruxellis 1682. 4to. p. 885.

Epistola ad Johannem regem, apud Dacherium
Spicileg. tom. 3. p. 170. (f)

Constitutiones 48. apud Lindvod. in Provin-
ciali Angliæ. (g)

1204. (a) JOEL, chronographus Græcus; quis,
cujusve fuerit, ab aliis lubens edoceri vellem.
Claruit anno 1204. Scriptit *χρονολόγιος ἐν
συνόμῳ*, sive *chronographiam compendiarium*
ab orbe condito usque ad Alexii Duce Mur-
zuphli obitum, i. e. annum 1204. quo tem-
pore capta est a Latinis Constantinopolis:
unde historiam suam his claudit verbis: *οὗ
καὶ ταῦτα Χριστιανὸς Χριστιανὸς καὶ πῶς ἐμὲ
λεν ἱφιστοχάταις ἡ δὲ καὶ μὴ παραδοῦναι ἡμᾶς
εἰς αἰχμαλωσίαν, & ἐξολοθρῆσαι ὃ δὲ γέγονε
& ἡ περιελαπτοῦς Κωνσταντῖν διὰ πᾶς τοιαύτας
ἀνθρωπίνης παραδόχῃ τοῖς Ἰταλοῖς. Hæc nos
miseros! & maxime cum sumus Christiani, talia
in Christianos machinamur. Et quantum ratione
divinum judicium nos scelera latiorum esset, &
non esset non captivitati, & interecioni traditu-
rum. Quod & factum est; & spectatissima urbs
Constantini ob similia facinora impietateque Ita-
lis tradita est. Eruit hanc *Chronographiam*, &
addita versione sua Gr. Lat. edidit Leo Alla-
tius; una cum Georgii Acropolitæ historia,
typis regis *Parif.* 1651. fol.*

1206. GULIELMUS, natione Gallus, S. theo-
logiæ in academia Parisiensi primum pro-
fessor, factus deinde episcopus Autissiodo-
rensis, claruit anno 1206. Scriptit *commen-
tationem* in 4. libros *sententiarum*, qui prodit
Parif. anno 1500. fol. Libro 3. Tract. 12. cap.
1. quæst. 2. & cap. 2. quæst. 1. singularem
hanc opinionem defendit, meritum prius &
principalis a fide, quam a charitate pen-
dere. Quam sententiam erroribus hujus
temporis hæreticorum non parum favere
ipse agnoscit Bellarminus de Justif. lib. 5.
cap. 15. Ab aliis potius huic operi insertam
judicat Possessivus Appar. Sac. tom. 1. p.
698. qui etiam Gulielmum librum de divinis
Officiis scripsisse nos docet.

1206. GULIELMUS DE SELIGNIA-
CO, seu Scilligniaci, ab anno 1206.
episcopus Autissiodorensis; postea ad sedem
Parisiensem translatus, obiit apud S. Clo-
daldum ad Sequanam anno 1223. die 23.
Novembr. Existat ab eo scripta *summa*

(a) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 11. p. 85. (b) Eiusdem opusculum de officiis ecclesiasticis existat MS. in
bibl. S. Germani & S. Victoris Parisiensis teste *Oudin.* tom. 2. p. 174. *Chartam unican* dedit *Martene* Anecdo-
tor. tom. 1. p. 844. Primus hic Gulielmus, qui *materia* & *forma* vocabulis usus esse traditur in materia de Sacra-
mentis, ut notat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 3. p. 407. (c) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 1695. (d) Vid.
Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 542. (e) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. l. 1. vol. 4. p. 715. *Oudin.*
tom. 2. p. 1699. (f) Edit. nov. tom. 3. p. 568. (g) Habentur etiam numero 40. una cum statutis in Conc.
Oxon. legis ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 585. *Constitutiones* quardam & *epistola* 4. ibid. p. 518 — 530.
567. 598. *Constitutio* de modo decimandi existat MS. in bibl. Cotton. sub *Vitelio* A. 2. n. 9.

Sec. XIII.
ab an.
MCC.

Commentaria in Othateuchum, MS. in bibliotheca S. Petri Cantab. cod. 241. (a) Moralibus ejus expositio super exodum habebatur MS. in Cod. Naudæano, cujus meminit Labbeus Nov. MS. Biblioth. p. 22.

Commentaria in Tobiam, Judith, Esther, Esdras, & Maccabæorum libros. MS. ibid. & in collegio S. Benedicti cod. 151. (b)

Commentaria in Isaiam, MS. in collegio S. Benedicti cod. 375. (c)

Commentaria in Jeremiam, Ezechielem, Esdras, & Nehemiam, MS. ibid. cod. 145.

Commentarius in Job libris 33. MS. in bibliotheca Orientali Oxon. cod. 12.

Tropologia sive moralia in 12 prophetas minores, MS. in bibliotheca publica Cantab. cod. 151. S. Benedicti cod. 148. (d)

Commentaria super Evangelia & Epistolas de diebus Dominicis per anni circulum: hæc una cum Commentariis in *Esaiam* & *Prophetas minores* exstant MS. in bibliotheca Lambethana.

Commentarius in Ecclesiastico, MS. in bibliotheca publica Cantab. cod. 60. S. Benedicti cod. 150. (e)

Vita S. Thomæ, & passio ejus, ex variis autoribus contexta. MS. in collegio S. Benedicti Cantab. cod. 75.

Exstant hæc Langtoni opuscula MSS. in plurimis etiam aliis Angliæ bibliothecis: de quibus confulas Jameii catalogum.

Sermones varii habentur MSS. in bibliotheca Dunenfi apud Sander. biblioth. Belg. MSS. p. 183. (f)

Summa de diversis, cujus initium *De criminibus*: in biblioth. cœnobii Camberon. ibid. p. 365. (g)

De B. Maria sermones 2. MSS. in biblioth. Paulina Lipsienfi, Reposit. Theolog. Serie 5. 8vo. N. 24. Vid. Felleri Catalog. Cod. MSS. p. 97. (h)

Quamplurima alia ejusdem opera enumerant Baleus, Pitfeus & Carolus du Vifch; quos adeant, qui plura velint. (i)

1207. (k) HUGOLINUS, Oſtienſis & Velitrenſis epifcopus, claruit anno 1207. Exſtat *epiſtola ad Velitrenſes*, &c. pro conſervanda

pax cum Nymphanis, apud Baluzium Miscellan. tom. 2. p. 248. Sec. XIII. ab an. MCC.

GULIELMUS, natione Gallus, natus 1207. eſt anno 1177. factus primum cœnobii Andrenſis in diceceſſi Tarvanenſi, hodie Bolenſi O. B. monachus, poſtea ejusdem abbas conſtitutus anno 1207. Hanc electionem acerrime impugnarunt abbas & monachi Karroſenſes, qui jus in monaſterium Andrenſe ſibi arrogabant; adeo ut pontificem appellare neceſſe habuerit, etiam tertia vice Romam profectus, nec niſi anno demum 1207. iterata electione confirmatus. In vivis erat anno 1234. Contextuit *abbatia ſua chronicon* ab ipſa fundacione anno 1082. uſque ad annum 1234. in quo condendo haud mediocrem partem ex Andree Prioris Marciandenſis opere de origine & geſtis Francorum mutatus eſt, quemadmodum ipſe in præſatione ingenuè fateatur, inſertis integris ſectionibus, præpoſito Andree nomine, & minio in margine diſtincto, ut & ſuis ſuo, ut ſciret lector quænam eſſent Andree, quænam ſuæ in hoc opere partes. Certe optima fide ubique agit, autores a quibus ſua deſumpſerit, candide profectus. E codice Cheſhiano editid hoc chronicon L. Dacherius Spicil. tom. 9. p. 338. (l)

Vid. præf. p. 118. & epiſt. ad monach. p. 506.

(m) RODERICUS XIMENTUS, gente 1208. Vaſco ſeu Navarrus, ab anno 1208. archiepiſcopus Toletanus. Anno 1215. Romam profectus, concilio Lateranenſi interfuit, & in conſeſſu patrum ſumma eloquentiæ laude peroravit. Extrema iterum ſeneſcute Innocentium 4. pontificem Lugduni concilium celebrantem adiit, ut litem ſibi a Petro Tarraconenſi de primatu totius Hiſpaniæ intentatam illius judicio permitteret. Inter redeundum, dum in Rhodano fluvio navi deſceſſeretur, mortem obiit anno 1245. die 9. Auguſti.

Marian Hiſt. l. 13. c. 5.

SCRIPTA.

Hiſtoriæ Hiſpanicæ libri 9. a primo Herculis in Hiſpaniam adventu ad ann. Chriſti

(a) *Comment. in Pentateuchum* MS. Oxon. in bibl. Coll. Trinitatis cod. 5. & in bibl. regia Galliarum cod. 4127. *Comment. in Joſueum, Judicet, & Ruth*. Cantab. in bibl. S. Benedicti cod. 151. & una cum *Comment. in Leviticum* in bibl. Colbertina cod. 661. & in regia Galliarum cod. 4128. teſte Oudin. tom. 2. p. 1698. (b) Item Oxon. in bibl. Coll. Exoniæ. (c) *Comment. ſupra 4. lib. Regum, & Iſaiam*, & varii ejusdem *Sermones* MSS. in bibl. Clare Vallis. ubi exſtant etiam *Comment. in 7. Epistoſas Canonicas*. (d) Exſtant etiam in bibl. Coll. Trinit. Oxon. cod. 6. & Exoniæ. cod. g. & in Colbertina cod. 1754. & 4777. (e) *Libros V. & N. Teſt.* per capitula, ut nunc habemus; *Langtonum* diſtinxit nos docent Leland. Collect. tom. 2. p. 327. & Pope Blount in *Cenſura Autorum* p. 283. (f) Item in bibl. S. Victoris Pariſ. & Vallis Lucenſis Ord. Cifter. & Paulina Lipsienſi vid. Felleri Catalog. p. 150. (g) *Summa Theologica* exſtat MS. in bibl. S. Michael. in periculo maris Lit. T. 3. (h) Et in bibl. regia Galliarum cod. 4126. vid. Oudin. ubi ſupra. (i) Langtonus ſcripſit etiam *Comment. de rebus & tranſactione Richardi 1. Angliæ*, quem deſtorarunt Ranulphus Higden in *Polychronico*, & Henr. de Knighton in libro de eventibus Angliæ. vid. Fabr. Bibl. med. & intim. Latinit. vol. 4. p. 714. Ejusdem *Chartam de donatione ſacra monaſterio Pontificenſi* exhibuit Martene Anecdotor. tom. 3. p. 1246. *Comment. quædam ex hiſtoriæ regum Anglicanor. de rebus ad ſedem Cantuarienſis pertinentibus* MS. in bibl. S. Benedicti Cantab. memorat Nicholſon. Bibl. Hiſtoric. Anglican. p. 126. Ejusdem *Hexameron* carmine heſico, & libellum *Queſtionum* memorat Leland. de ſcriptorib. c. 224. Opuscula alia Collect. tom. 3. p. 152. 160. (k) Non aliud ab eo qui deinde *Papa Gregorius* 9. conf. Fabr. Bibl. med. & intim. Latinit. l. 8. vol. 3. p. 893. (l) Edit nov. tom. 2. p. 781. (m) Conf. Oudin. tom. 3. p. 184. Du Pin. Hiſt. Eccleſ. vol. 11. p. 60.

1243.

Sec. XIII. 1243. ab Andrea Schotto editi Hispaniæ illustratæ tom. 2. p. 26.

Historia Ojragothorum, ab anno Christi 453. ad ann. 555. ibid. p. 148.

Historia Hunnorum, Vandalorum, &c. a prima illorum origine ad ann. 585. ibid. p. 151.

Historia Arabum, ab anno Christi 570. ad ann. 1150. ibid. p. 162. sed longe auctor & accuratior ab Erpenio ad calcem hystorie Saracenice Elmacini Lugd. Bat. 1625. 4.

Historia Romanorum, a Jano rege ad annum urbis 708. ibid. p. 194. prodierunt simul isthæc omnia *Græciæ* 1545. fol.

1208.

(a) S. FRANCISCUS, gente Italus, Affilius in Umbria natus anno 1182. Petri Bernardoni & Pice filius. Adulta ætate mercaturæ quantum exercuit; quin & si Walsinghamo fides sit habenda, effreni lascivie diu mancipatus fuit. Anno 1208. captivitate, quæ sibi contigit, & sacri codicis lectione seu virtute auctus, seu ad meliorem frugem redactus, pietatis studio sese totum dedit, & evangelicam paupertatem professus, novum vite institutum excoluit. Dein erroris ad instar totum pervagatus Italiani, ingenti pietatis & humilitatis specie omnium in se ora oculoque crepit convertere. Pannis enim & squalore oblitus, crasso ac nodofo sine subcinclus, & ad sordida quæque modo humilitatis speciem præ se ferente, ministeria descendens, hystioniam in trivis & compitis passim agebat: nummorum insuper contactum metulose refugiens, & jejuniis ac vigiliis corpus macerans, vir vere apostolicus haberi voluit: quin & vaticaniis temere effutitis prophete nomen ambiit; & humanam alpematut fortem ex profana, nec ridicula minus, rerum a Christo in terris gestarum imitatione divini alicujus, & plusquam hominis, personam induit. Ex hujusmodi inceptis apud alios admirationem sibi peperit; a maxima vero vulgi parte nonnisi fannis & scommatibus exceptus, plagis sæpenumero probe mulctatus est: quas quidem ille adeo non refugit, ut summo honori duceret; atque omni modo lumbifragium ambiret. Tandem anno 1215. majores concepit animos, & contractis undique discipulis, novum monachorum ordinem instituit; quos studia moreque suos sedulo æmulari voluit. Ipse Romam profectus, sodalium seu fraternitatem suam (sic enim id appellari voluit) ab Innocentio 3. confirmari obtinuit. An-

no 1219. in Orientem suscepit iter, ut loca sancta inviceret: & ante reditum cum Soldano Saracenorum congressus, cum ad fidem Christianam convertere conatus est. Obiit an. 1226. 4. Non. Octobr. post mortem inter sanctos relatus. Plura dabunt vite ejus scriptores, ac præcipue Lucas Waddingus Annal. Minor. tom. 1.

O P E R A.

Epistolæ 16. ad diversos, quarum nonnullæ admodum prolixæ sunt.

Admonitio ad omnes fratres capituli 27. Verba ad humilitatem, obedientiam, & patientiam inducentia.

De virtutibus S. Virginis, & sancte cujusque anime.

Opusculum de vera & perfecta letitia.

Expositio in orationem Dominicam.

Latus Domini Dei altissimi.

Orationes, seu preces 11.

Testamentum S. Francisci.

Regule 4. monachis & monialibus præscriptæ.

Collationes 28. de variis argumentis.

Officium passionis Dominice.

Canticum solis, atque alia duo de amore divino.

Apothebegnata, familiaria colloquia, prophetiæ, parabole & exempla, benedictiones, oracula & sententia communes.

Sermones 6. rationes totidem quare Deus religionem Minorum suæ concesserit ecclesiæ, & opusculum 10. perfectionum viri religiosi, & Christiani, spuria a nonnullis censentur.

Opera ista omnia collegit, atque edi curavit Johannes de la Haye Paris. 1641. fol. (b).

ARNOLDUS, primo ecclesiæ Hildeshelmensis præpositus, deinde abbas Lubecensis, claruit anno 1209. *Hebnoldi chronicon* supplevit ab anno 1171. ad annum usque 1209. In rebus Sclavicis præcipue meretur fidem, notante Cl. Vossio *; in cæteris haud parum diligentie præstitit. Exstat hæc *continuatio* cum Helmoldi chronico, præcipue Henrici Bangerti notis illustrata, *Lutbecæ* 1659. 4. In prima Helmoldi editione *Frankfort.* 1556. non nisi 9. priora capita habebantur. Alia capita aliis editionibus accesserunt. Tandem 4. ultima capita una cum epilogo ex MS. codice edita sunt inter Henrici Meibomii opuscula hystorica, *Hebnold.* 1660. 4. p. 568. (c).

1209.

(a) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ. l. 6. vol. 2. p. 568. seq. (b) Denuo Lugd. adjunctis scriptis S. Antonii de Padua. (c) Hæc Capita primus vulgavit anno 1609. Etpoldus Lindenbrogius p. 274. Scriptorum Septentrionalium. Dein integritus Henr. Meibomius senior an. 1624. in Apologia pro Othone 4. Novalline Leibnizii Scriptor. Brunsvicens. tom. 2. p. 537. vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ. vol. 3. p. 595.

Sec. XIII.
ab an.
MCC.
1210.

* Not. ad
Voss. ad
Hist. Lat.
P. 147.

GERVASIUS TILBERIENSIS, natione Anglus, patria Effexiensis, Tilberiae ad litus Thamefinum natus, Henrici 2. Angliæ regis nepos, ab eo tandem ditionis Arelatenfis in Gallia Marefcallus factus: non modo regi suo, fed & Ottoni 4. Imp. apprime charus. Claruit anno 1210. Editus est a Cl. Madero an. 1673. Gervafii nostri *commentarius de imperatorum Romanorum, Gothorum, Lombardorum, Britonum, Francorum, Anglorumque regnis*, teste Christophoro Sandio. * Editionem enim hæcenus non vidi. Idem proculdubio cum *Ottorum imperialium libris* 3. Immo ingentis illius operis pars solummodo est commentarius Maderianus, & quinque tantum capita partis fecundæ una cum prælatione, epilogo, & summulis capitulorum totius operis complectitur. Opus integrum in tres partes seu libris divisum, & Ottoni 4. Imp. dicatum, MS. asservatur tum in bibliotheca S. Benedicti Cantab. cod. 237. num. 1. tum in bibliotheca academæ Julæ, unde hanc partem Maderus deprompsit & evulgavit (a). Exstat Gervafii nostri *liber de descriptione mundi ad Ottone imperatorem* in bibliotheca Cottoniana, sub Vespasiano E. 4. n. 1. idem opinor cum libro *de mirabilibus Mundi*, qui in bibliotheca Benedictina loco citato reperitur. *Dialogus eius de Scaccarii iuribus* & *constitucionibus* exstat MS. inter Archiva regni Æscalia, & in collegio Gonvilli & Caji Cantab. (b). Hunc Dialogum ex vetustissimis Codd. MSS. præcipue libris nigro & rubeo, qui in archivis Scaccarii asservantur, recensitum notis variantibus, fuisque annotationibus illustratum in lucem protulit, & ad calcem historię suæ de Scaccario subnexuit V. Cl. Tho. Madoxius, Lond. 1711. fol. verum Gervasium Tilberienfem autorem esse ægre admittit, quin potius aliquanto antiquiorem esse contendit, & Dissert. Epist. p. 11. diferte ascribit *Richardo de Ely* Nigelli filio, qui ex thesaurario regio an. 1189. Londinensis episcopius consecratus, diem obiit 1198. qua de re dissertatione editionis suæ præmissa copiose & luculenter agit. Alia Gervafii scripta historica, viz. *Illustrationes Galfridi, Historiam terræ sanctæ, Tricoluminium Angliæ, &c.* recensent Baleus, Pitæus, alii.

1210.

GUALTHERUS MAPES, gente

(a) Integrum e MS. bibl. Julæ, & cum MS. Cantab. partim collatum edidit Leibnitiuss ad calc. tom. 1. Scriptor. Brunsvicens. Operi subijuncta Gervafii *Epistola ad Johannem Marcum Imp. Secretarium*. Denique editiones ex 4. Codd. MSS. Parisi & Supplementa addita tom. 2. p. 751. seq. vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 2. p. 158. (b) Item in bibl. Cotton. sub Cleopatru A. 16. n. 1. & penes D. West Featon & Templo indurisi; ut refert Heavre Pref. ad librum nigrum Scaccarii a se edit. p. 19. (c) Exstat cum aliis ejusdem Carminibus in bibl. Cotton. sub Vespasiano E. 12. & sub Tito A. 20. & sub Vitello D. 3. n. 9. (d) Gualtheri Mapes de *nugis curialium*, cum ejusdem *Apocalypsi super vltia &c. moribus personarum Ecclesiasticarum* habetur MS. in bibl. Bodleiana; *curmna quadam* in bibl. Coll. Benedicti Cantab. teste Oudin. tom. 1. p. 1645. *Rythmos* complures vulgavit Flacius in poematibus de corrupto Ecclesiæ statu *Basil.* 1546. 8vo. p. 133. 149. 152. Gualteri *rythmos de concordia rationis &c. fidei publici juris* fecit Leyserus *Heimstad.* 1720. 4to. *Querelam ad Papam* idem Leyserus exhibuit in Hist. Poeseos med. ævi. p. 777. seq. (e) Edit. nov. tom. 4. p. 5. (f) Recul. Hanov. 1619. & Fran. euf. 1726. fol. (g) Et cura Conradi Peutingeri *Aug. Vindob.* 1507.

Anglus, Henrici 2. regis facellanus, ex ca-
nonico, ut volunt, Sarisburiensi Lincolniensis præcentor, tandemque archidiaconus Oxoniensis, claruit anno 1210. Pendente lite inter Galfridum Monumetensem & Hubertum archiepiscopum Romæ aderat; quo tempore Romanæ curiæ vitia & excessus accurate notavit. Vir admodum festivi ingenii: qui lapsos pontificum, cardinalium, episcoporum, clericorum, & monachorum mores mordaci fale acriter perfricuit: unde poemata sua sub fictis titulis & alieno nomine venditare solebat.

Sec. XIII.
ab an.
MCC.

SCRIPTA

Apocalypsis Golie pontificis, a Johanne Wolfio edita Memorab. Lect. tom. 1. Cent. 12. p. 430. (c).

Ad impios Prælatos liber, ibid. p. 437.

Ad malos Pastores, ibid. p. 439.

Ad Christi Sacerdotes, ibid.

Sermo ad eosdem Prælatos impios, ibid. p. 441.

De malis Romanæ curiæ, ibid. p. 442.

Alia forsan faciet hujusce poetæ *opuscula* in variis Angliæ bibliothecis delitescent: quorum tituli apud Baleum & Pitæum repertiuntur (d).

1210.

GUNTHERUS, primo scholasticus, dein coenobii Pariliensis in diocesi Basilienfi monachus ordinis Cisterciensis. Claruit anno 1210. Scripsit ex ore Martini cujusdam abbatis, qui rebus gestis interfuert *historiam capte a Latinis Constantinopoleos*. Eam extulit Henricus Canisius Antiq. Lect. tom. 5. p. 358. (e). Eundem, ut videtur (neque enina id diferte statuo) Guntherum autorem habet *carmen Heroicum* sane non inelegans de rebus a Frederico Barbarossa Imp. in Italia ac præsertim Liguria gestis, libro 10. comprehensum, & *Ligurinum* dictum; quod inter scriptores Germanicos cum notis Jac. Spiegelii evulgavit Iustus Reuberus *Francofurt.* 1584. (f) fol. p. 275. Prodierat antea scortum *Basil.* 1569. & cum Jac. Spiegelii notis *Argent.* 1531. fol. imo jam anno 1500. fol. (g) in hoc poemate meminit alterius a se scripti, de bello sacro, quod *Solymarianus* vocat. Certe Guntherum hunc, quisquis tandem fuerit, tanquam poetam spiritus & ingenii haud vulgaris, immo ut illo ævo mirandum, pro-

que

Sæc. XIII.
ab an.
MCC.
* Polyor-
chet. lib. 2.
dial. 4.
† in Polyb.
p. 171.
‡ De Hist.
Lat. lib. 2.
c. 53. p.
432.

que barbari sæculi capti perelegantem, nobis commendant Liplius *, Casaubonus †, Vossius ‡, Deus bone! Quales Judices! Quin & res suo ævo domi forisque fortiter & sapienter gettas, (inquit, qui hunc scriptorem edidit (a), Conr. Rittershusius) carmine supra quam sæculum suum ferat, elegante bonoque & erudito descripsit.

ABSOLOM, primum canonicus S. Victoris Parisiensis, dein abbas Spincherbacensis in diocesi Treverensi. Claruit anno 1210. Hujus meminit Cæsarius Heisterbacensis Miracul. sui temporis lib. 4. cap. 89. Exstant *Sermones festivos* 51. cura Danieli Schillingi impressi Colonia 1534. fol. (b).

1210.

(c) ROBERTUS DE MONTE, seu *Robertus de Torineio*, gente Normannus, abbas S. Michaelis de Monte in diocesi Abrinensi, claruit anno 1210. uti vulgo perhibetur: quippe cum Sigeberti continuatio illi ascripta ad hunc annum deducatur. Rectius tamen alii forsan Robertum nostrum ex Priore Becensis abbatem S. Michaelis creatum esse, atque anno demum 1186. obiisse tradunt: adeo ut a posteriore quodam scriptore Sigeberti chronicon ab anno 1158. quo desinit Robertus, ad an. 1210. continuatum fuerit. Certe in catalogo abbatum S. Michaelis, quem exhibet Montfleur *, non alius hoc tempore occurrit Robertus.

* Neustria
Pia, p. 388.

SCRIPTA.

Continuatio chronici Sigeberti Gemblacensis ab anno 1112, ad 1210. cujus non alia forsan pars genuina est, quam quæ ad annum 1158. saltem ad an. 1182. definit. Exstat cum Sigeberti chronico edita *Auverp.* 1608. & sæpius alibi (d).

Epistola una, & prologus in abbreviatione epistoliarum apostoli secundum Augustinum. Appendix germana ad Sigebertum, antea inedita.

Tractatus de immutationibus monachorum, de abbatibus & abbatibus Normannorum, & edificatoribus & dotatoribus eorum.

Opuscula ista omnia edidit Lucas Dache-

rius in appendice ad Guiberti opera *Parif.* Sæc. XIII. 1651. p. 715.

Historiam monasterii S. Michaelis de Monte a Roberto conscriptam edidit idem Dacherius in Spicilegio suo.

WILLIBRANDUS AB OLDENBURG, natione Germanus, canonicus Hildeshemenensis, claruit anno 1211. quo iter in Palestinam suscepit, ut loca sancta inviseret. Domum reversus *Itinerarium terre sancte* conscripsit, quod primus evulgavit Leo Alatus Symmich. part. 1. p. 122. Colonia 1653. 8vo (e).

1211.

PETRUS, gente Gallus, Vallis Sarnensis in diocesi Parisiensi (Carnotensi habet Miræus *) ex ordine Cisterciensis monachus, claruit circa annum 1212. Ad mandatum Innocentii 3. pontificis scripsit *historiam Albigensium & sacri belli* in eos an. 1209. suscepti, duce & principe Simone a Monteforti, Comite postea Tholofano, quam prædicto Innocentio nuncupavit. Hanc primus extulit Nicolaus Camuzacius Trecentis canonicus, Trevis 1615. Deinde in Bibliothecam Script. Cisterc. tom. 7. p. 1. a Bertr. Tiffierio anno 1669. editam translata est (f). Etiam Gallice edita ab Arnoldo Sorbino, prodit *Parif.* an. 1569. monente Carolo Vischio Biblioth. Script. Cisterc. p. 276.

1212.

HELINANDUS, natione Gallus, dein post vitam aliquamdiu satis dissolute actam, quod ipse ingenue fateatur, monachus ordinis Cisterciensis in cenobio Montis Frigidi in diocesi Bellovacensi, claruit anno 1212. Obiit anno 1227.

1212.

SCRIPTA.

Chronicon ab orbe condito ad annum 1204. libris 48. (g). Edidit id non ita pridem in Bibliotheca sua Cisterciensi Bertrandus Tiffierius (h).

De hoc Chronico notatu non indignum est quod tradit Johannes Tinmouth in historia sua nondum edita.

Chronicon ab initio mundi usque ad tempus finem in maximo quodam volumine digest-

(a) *Trivings* 1598. Denique Jo. Hildebrandus Withofius edito an. 1731. specimine emendationum ad Guntheri *Lignitrinum*, sæpe novæ editionis fecit, ut narrat *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ* vol. 3. p. 520. Tredecim libros de *oraculis*, *sermone & elemosinis* Gunthero nostro tribuit *Oudin.* tom. 2. p. 161. sed an ejusdem dicitur *Fabr.* (b) Ex his, *Sermones* 2. in Nativit. Christi edidit Daumius 1670. *Sermones* alios recudi fecit Petrus de Alva & Alorga in suo Mariali; ut refert *Oudin.* tom. 2. p. 1713. (c) Conf. *Oudin.* tom. 2. p. 161. (d) *Chronicon* Eusebii continuatum, fide multum & anonymum ap. Du Chesne inter Scriptores Normannicos p. 688. idemque opus afferri MS. integrum in bibl. Bodleian. notat Hearne ad Leland. Collect. vol. 6. p. 91. 92. *Epistola* de Chronici Eusebii continuatu per Hieronymum, Prosperum, Sigebertum; & de suis additamentis ad ann. 1182. item *Annales* Romanorum, Francorum, & Anglorum ab an. 1153. ad 1179. (sed desunt pauca folia) habentur MSS. in bibl. Cotton. sub *Domitiano* A. 8. n. 15. (e) Exstat Latine in MS. Cod. Brancianus monasterii prope Suefionem, unde habuit bibl. Putzana: ex hac *Hoffenius*; ab isto *Alatius*, monente *Fabr. Bibl. Gr. vol. 3. l. 4. c. 2. p. 18. p. 82.* (f) Collatum cum MS. Martini Martier monachi Parisiensis exhibuit Du Chesne tom. 5. *Scriptor. Francor.* p. 554. seq. ut monent *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ* vol. 5. p. 823. *Oudin.* tom. 3. p. 15. (g) *Hujus Chronici* pars prima, a creatione mundi ad tempora *Darii Nothi*, & *Archelai*, libris sedecim habetur MS. in bibl. Cotton. sub *Claudio* B. 9. n. 1. (h) Non integrum, sed quartam partem solum, quæ deducitur ab A. C. 636. ad an. 1204. edidit *Tiffierius* notat *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ* vol. 3. p. 589.

N n 3

fit 3

Sec. XIII. *fit* : *Et hoc quidem opus ita dissipatum est Et*
ab an. MCC.
dispersum ut nusquam totum reperitur ; ser-
uatur enim quod idem Helinandus cuidam fami-
liari suo Garino Syluanoensi episcopo quos-
dam ejusdem operis quaternos accommodauerit,
sicque per omissionem sive negligentiam pe-
nitus amiserit. *Hactenus Johannes Tinmouth.

Sermones aliquot, ab eodem editi ibid.

Martyrium SS. Gereonis Et Sociorum ejus.
Exstat apud Surium ad diem 10. Octobr.

Versus Gallici de morte, qui publice legi
& cantari solebant. Hos edidit Antonius Loiffellius anno 1594. qui notat Helinandi stylum ubique esse ornatum valde & figuratum ; orationem plenam, sententiosam, & moralem : rhythmos vero ejus tam eruditos & fluidos, ut nullis antiquis aut modernis quicquam debeant. Hoc me docuit Carolus Vischius, qui plura Helinandi scripta MSS. adhuc delitescencia enumerat Biblioth. Cisterc. p. 140. (a).

(d) ALEXANDER NECKAM, gente Sec. XIII.
 Anglus, patria Hartfordiensis, ad sanum S. ab an.
 Albani natus, optimis literis domi apprime MCC.
 excultus, pro more seculi Gallie Italique 1215.
 academias petiit, & illustravit. In patriam
 redux in S. Albani coenobio sibi sedem po-
 nere voluit : sed leui de causa indignatus,
 Excelsiam se transiit, & in eadem ec-
 clesia S. Augustini canonicus regularis, &
 ab anno 1215. abbas factus est (e). Obiit
 anno 1227. Wigornie (f) in itinere posi-
 tus, in clauistro monachorum ibidem sepul-
 tus, hac inscriptione ornatus, quam ex
 Bostono Buriensis profert Baleus.

Elapsion patitur sapientia, sol sepelitur :
Cui si par minus, minus esset flebile funus.
Vir bene discretus, Et in omni more sacerus.
Dilectus erat Nequam, vitam dixit tamen
apnam.

(g) SCRIPTA.

1214. GAUFRIDUS, ortu Scotus an Anglus? monasterii de Coldingham in Scotia (cella erat ad coenobium Dunelmense pertinens) facilius, claruit anno 1214. Scriptis historiam de statu ecclesie Dunelmensis ab anno 1114. ad ann. 1214. ipse rerum gestarum uplurimum testis oculatus. Ex bibliotheca Cottoniana illam edidit H. Whartonus Angl. Sacr. tom. 1. p. 718. qui & Gaufridi historiam ab aliis continuatam dedit ibid. p. 732.

1215. (b) CONRADUS A LICHTEAU, gente Germanus, ortu nobilis, anno 1202. presbyter factus, dein anno 1207. monachus ordinis Præmonstratensis, & demum abbas coenobii Urspergensis ad Mindulam in Augustana diocesi ab anno 1215. ad annum 1240. quod diem obiit. Ex variis aliorum historiarum contextibus *chronicon a Belo Asfyrriorum rege ad annum Christi 1229.* De historia Germanica optime ueratus est ; quippe qui de imperatoribus nostris multa studiose collegit. Præterea notationem temporis, alterum historie oculum, reliquis diligentius adhibuit, inquit ea ipsa apologia, quam pro Ottone Imp. adversus Conradi nostri censuram scripsit, Henricus Meibomius *. Prodiit itud *chronicon Augustor.* 1537. (c) 1540. 1609. fol.

* Opusc.
 Hist. p. 129.

Comment. super quatuor Evangelia. Exstat MS. in biblioth. Lincolnienf. Oxon. vol. 21. *Expositio super Ecclesiasten.* MS. in bibl. Cottoniana sub Tiberio A. 12. n. 4. *Expositio super Cantica.* MS. Oxon. in biblioth. Coll. Novi cod. 285. in biblioth. Babilonens. cod. 38. Cantabrig. in biblioth. publica cod. 122. & in Penbrochiana cod. 152. (b).

Laudes divine sapientie olim in biblioth. Lumleiana vol. 33.

De novis rebus, in biblioth. G. Copi nobilis Angli vol. 62.

Elucidarium bibliotheca. Incipit, *De singulis bibliotheca libris,* teste Balco. Exstat MS. 12mo sed absque auctoris nomine, in biblioth. collegii Gonvil. & Caii Cantab. manu sat antiqua. Continet liber explicationem variorum S. scripture locorum difficultium, inter alia ad celebrem illum locum Johan. 6. *Signis manducaverit, &c.* hæc habet verba notatu non indigna. *Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in æternum, hoc est, quicumque perseveraverit in unitate ecclesiæ, que est res sacramenti ejus, quod est corpus Domini. Panis enim dicitur caro Christi, item panis ipse Christus, qui suos hic recipit spiritualiter, refecturus eos æternaliter in gloria. Quicumque vero manducaverit ex hoc pane, qui est Christus, id est, delectatus fuerit in fide, in operibus, in amore Christi,*

(a) Tractatum de regimine principis, & planctum monachi lagfi memorat Guil. de Nangis in Chronico ad an. 1210. *Glossula in Exodus* MSS. exstant in bibl. Abbatie Morimundi. Tractatus in *Apocalypsin* in bibl. Longipontis in diocesi Suessionens. testibus *Le Long.* Bibl. sacr. vol. 2. p. 769. *Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 11. p. 60. *Oudin.* tom. 1. p. 19. (b) Conf. *Oudin.* tom. 3. p. 81. (c) Primo an. 1515. fol. Deinde Paralipomenis Casparis Hedii usque ad an. 1537. adjectis ibid. 1537. recul. *Basil.* 1569. conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinæ. vol. 1. p. 1163. conf. etiam *observationes Hallenses* tom. 1. p. 307. ubi contenditur Conradum hoc *Chronicon* non contempsisse, sed tantum ab an. 1126. continuasse. (d) *Oudin.* tom. 3. p. 4. (e) Fuit Abbas Sextus Cornii seu Cirencestris, qua provincia ad triennium usus est ; ut notat *Leland.* Collect. tom. 3. p. 148. (f) Obiit *Kermelce,* ut ex Chron. Wigorn. notat Baleus in Marg. Cod. impressi de Scripioribus. (g) Conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinæ. vol. 2. p. 173. (h) *Commentarius in Plinius* in bibl. Bodleian. cod. 2139. & bibl. Coll. Novi Oxon. cod. 2064. *Comment.* in *libro Proverbiorum,* ibid. ut refert *Long.* Bibl. sacr. vol. 2. p. 876.

Mos-

Sec. XIII. *Manducare enim sepe pro delectari accipitur.*
Nisi manducaverit sc. interpretative enim
manducatur carmen Christi, qui in visitate eccle-
sie est, quæ, ut dixi, res est illius sacramenti.
Codex MS. definit his verbis, excellentiorem
esse angelicam. Alexandri nostri opus esse,
summa est dementia dubitare. Locum ex-
scripsit, atque autorem indicavit D. Whar-
tonus. Plura alia quæ post se reliquit mo-
numenta, eorum saltem titulos exhibent
Baleus & Pitæus; ab ipsis, si nudis nomi-
nibus delectentur, ea petant studiosi. (a)

in omni virtute perfectio, libri 9. carmine. Sec. XII.
Exstat hoc opus Basil. 1536. Antwerp. ab an.
1621. (e) MCC.

De plagis naturæ contra Sodomiam virorum. (f)
Hunc librum notis suis ornasse L. Allatium
ex Ghilini Theatro Liter. part. 2. p. 175. no-
tat Sellarus noster.

Contra Albigenfes & Waldenses libri 2. (g)
Sermones 11. de variis argumentis.

Liber de sex alis Cherubim, qui Bonaven-
turæ falso inscriptus inter opera ejus haberi
solet.

*Rhythmus de Christi incarnatione, atque aliis
de fragilitate humane naturæ.*

Omnia ista Alani opera collegit & junctim
edidit Carolus Du Vitch Antwerp. 1653. fol.
Commentaria in prophetias Merlini Angli.
Exstant Francofurt. 1608.

Diſta de lapide philosophico. Prodiertur
Lugd. Bat. 1600.

Denique posteriores duos libros *quadripa-
riti operis adversus Albigenſes, Waldenses, Ju-
deos & Paganos*, in lucem emiſit Carolus Vi-
ſchius in Biblioth. Script. Cilterc. Colon.
1656. 4to p. 411. qui & quamplurima alia
Alani scripta adhuc inedita recenset p. 13.

Inſigne ejusdem *Opus* seu summam *Quot
modis* appellatam ad Hermengaldum S. A-
gidiij abbatem in bibliotheca Regalis Mon-
tis ordinis Ciltercienſis MS. exſtare prodiit
Caf. Oudin. Suppl. p. 564.

1215. (b) ALANUS DE INSULIS, natione
Flander, ob eximiam diffuſiſſimamque eru-
ditionem *Doctor Univerſalis* dictus, theo-
logus Pariſienſis, ejusdem academæ
moderator. Tandem ordinis Ciltercienſis
Converſus, seu frater laicus factus est. Cla-
ruit anno 1215. quo adversus Almerici Car-
notenſis diſcipulos in concilio Lateranenſi
ſoleriſſime diſputavit. De Alani nostri æ-
tate lis est inter ſcriptores haud facile concili-
anda. In commentariis enim in Merlini
prophetias pag. 198. ait ſe puerum fuiſſe,
cum Theodorici in Flandriæ Comitum
electus est: quod contigit circa ann. 1128.
In epitaphio ejus apud clauſtrum Cilter-
cienſe anno 1294. obſiſſe dicitur. Priori
reponi poſſe cenſet Carolus Viſchius com-
mentaria in Merlinum alterius eſſe autoris.
Eito: at quid fiet de epitaphio. Certe di-
cendum erit aut mendam in epitaphio cu-
bare, aut Alanum noſtrum centenarium,
ſi non centenario majorem obſiſſe.

(c) SCRIPTA.

*Commentarius in Cantica Canticorum ad lau-
dem B. Virginis.* Prodiit Pariſ. 1540. 8vo.

Summa de arte prædicandi. (d)

Penitentialia, Corrector dictus.

Opus de parabolis, seu doſtrinale minus.

Prodiit Daventrie 1492. Lipſiæ 1499. fol.

1416. 4to. Lugduni 1536. 8vo.

Liber ſententiarum & diſſertorum memorabilium.

Anti-Claudianus, seu de viro optimo, &

(b) HONORIUS III. *Centius Sabellius*
antea dictus, natione Romanus, Hayme-
rici filius, a Coſtantino 3. diaconus car-
dinalis, & camerarius, ab Innocentio 3. pre-
byter cardinalis factus. Pontifex Roma-
nus electus est Peruſii anno 1216. die 18.
Julii die 24. conſecratus. Summa ei vito-
rum ac ſtudiorum fuit validis Crucſignato-
rum copiis Saracenos in Aſia, & Albi-
genſes in Gallia opprimere. Quod qui-
dem tanto animi impetu urgebat, ut Fre-
derico Imp. exercitum conflare, & in Orien-
tem ducere, ſub anathematis poena ſemel
iterumque mandavit, morasque neſcitentem
tandem anno 1226. excommunicavit. An-

(a) Tractatus de nominibus utenſiſſimus exſtat MS. in bibl. Cotton. ſub Tito D. 20. n. 1. Alia ejusdem opera me-
morat Leand. Collect. tom. 1. p. 15. 31. 32. 57. 121. 158. 162. (b) Conf. Fabr. med. & infim. Latinit. vol. 1.
p. 89. Oudin. tom. 2. p. 1186. (c) Conf. Oudin. tom. 2. p. 1405. (d) Habetur MS. in bibl. Cotton. ſub
Veſpofiano D. 17. n. 3. (e) MS. ibid. ſub Veſpofiano A. 10. n. 1. (f) MS. ibid. ſub Veſpofiano B. 21. n. 4. &
ſub Cicopatra B. 6. n. 4. 5. Hoc una cum aliis ejusdem opusculis meritis edidit Leyſerus in Hiſt. Poematum med.
ævi p. 1012. ſeq. De arte Catholici ſilei ex rationibus naturalibus demonſtrata exhibuit Bern. Pezirus Theſauri
Anecdotor. tom. 1. part. 2. p. 475. (g) Hos ediderat Maſſonus Pariſ. 1612. 8vo. (h) Scriptis *Conſueſum Ro-
mana eccleſie* grande Volumen. aſſervatur MS. in bibl. Vaticana una cum *Regiſtro Episcoporum decretalium* in Ju-
ris Canonici libros 5. vol. fol. Ejusdem *Ordinem Romanum, ſive librum rituum in re divina celebranda* edidit
Mabilion. tom. 2. Muſei Itali p. 167. Exſtat MS. Romæ in bibl. Barberina. Ex libro Cenſuali Acta Pontiſi-
calia de Gregorio 7. dedit Papebrochius in Act. Sanctor. tom. 6. Mail 25. p. 148. ſeq. *Vitam Caſtlini* 3. & *Epi-
ſtolam pro deſignatione abbatis Joachimi* dedit Poſſevinus in Apparatu Sacro tom. 1. p. 808. *Epistolæ* 5. Aguirius
Conc. Hiſp. tom. 3. p. 488. *Epistolæ* unica occurrit apud Baluz. Miſcell. tom. 7. p. 254. *Epistolæ* 19. in An-
dree du Cheſne Script. rerum Franc. tom. 5. p. 851. *Conſtitutiones* 8. ap. Cherubinum tom. 1. Bullarii p. 90.
Diplomata 2. ap. Labbeum Bibl. Nov. MSS. tom. 1. p. 647. & tom. 2. p. 391. *Bulla* quedam in Baluzii appen-
dix ad Marcam Hiſpanicum p. 1405. *Brillat* 7. dedit Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 552. — 607. *Epistolæ* &
Brillat varias Martene Anecdotor. tom. 1. p. 851. — 918. *Alia* ibid. tom. 3. p. 1247. *Alia* 2. Montfaucon.
Diſc. Ital. p. 329. *Alia* Rymerus Feder. tom. 1. p. 218. ſeq. Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 3.
p. 809. Oudin. tom. 3. p. 37. Du Pin. Hiſt. Eccleſ. vol. 11. p. 48.

no

Sec. XIII. no 1217. Carmelitarum religionem recens institutam confirmavit. Obiit anno 1227. die 18. Martii. Exstant *epistole* 6. Concil. tom. 11. p. 242. *Alia* 3. apud Baluzium Miscellan. tom. 2. p. 252. *Alia* 7. apud Waddingum Annal. Minor. tom. 1. ad an. 1219. &c. *Alia* 3. ibid. Regesto Pontif. p. 1.

1216. (a) SIMON, Tornacensis, dignitate prefbyter, & magister Parisiensis, doctrina atque eruditione inter primaria academice Parisiensis lumina insignis; claruit circa annum 1216. Exstant ab eo scripta, *Summa questionum in sententias*, MS. in bibliotheca Baliolensi Oxon. cod. 58, & 188. *Institutiones in sacram paginam* MSS. in collegio Mertonensi Oxon. cod. 36. num. 2. *Alia* ejusdem recenset Simlerus *, in *Symbolon Athanasii librorum*; in *Boethium de Trinitate librorum*; *lecturas scholasticas*, quæ quidem an alicubi MSS. delitescant, non liquet. *Questiones* ejus variae, & *expositio in symbolon S. Athanasii* habentur in Cod. MS. S. Victoris, teste Labbeo Nov. Biblioth. MS. p. 25. Cæterum Simonem istum Anglum fuisse, patria Cornubiensem cognomine Thervaium, contendit Balcus *, eumque tandem ex nimia doctrinæ suæ fiducia contra legem divinam intumescens, omni scientia divinitus privatum & clinquem esse factum refert, ac fusio-rem insuper opusculorum ejus exhibet catalogum.

1217. JOHANNES DE CECCANO, gente Italus, Ceccano, quod Campaniæ oppidum est, ut videtur, oriundus, Ceccani Comitibus ex perpetua nobilissimaque Anagninensium Comitum familia prognatis, admodum familiaris, claruit circa annum 1217. Condidit *chronicon Fossæ Novæ* a Christo nato ad annum usque 1217. Ex vetusto codice MS. cœnobii Fossæ Novæ, primus in lucem extulit Ferd. Ughellus Ital. Sac. tom. 1. part. 2. p. 449. (b)

1219. ANONYMUS *amulion Wigornien-* *sum* conditor, Anglus, monachus Wigornien-*sis*, claruit circa ann. 1219. Ita enim ipse ad hunc annum ætatem suam innuere videtur. *Annales de rebus ecclesiæ Wigornien-* *sis*, a Christo nato ad sua usque tem-*pora*, in literas misit; quos alii deinde ad annum 1308. continuaverunt. Hos, non tamen integros, ex codice Cottoniano in lu-*cem* emulit H. Whartonus Angl. Sac. tom. 1.

(a) *Oudin.* tom. 3. p. 26. (b) Exhibuit etiam Muratorius tom. 7. Scriptor. Italicor. p. 851. (c) An. 1500. una cum *Classifica animæ*, ut habet Julius Niger de Scriptoribus Florentinis p. 107. (d) Conf. *Quetif*, de Scriptoribus Dominicis tom. 1. p. 24. (e) MS. codicem horum trium librorum ex bibl. Sorbonica mutuum Parisiis vidit *Oudin.* conf. tom. 3. p. 46. (f) Non integra, sed libri primus & secundus; prodierunt etiam in tom. 1. Reineri Reineccii *Helmsladi*. 1585. 4to. Tertium lib. dedit Jac. Grederius in Horto crucis, ut notat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 4. p. 59. Prefatio in hanc *historiam* habetur ap. Canif. Antiq. Lect. tom. 6. p. 1123. Edit. nov. tom. 4. p. 27. Hujusce *historia* liber tertius ab edito plane diversus ex MS. Cod. Bigotiano, nunc bibl. Regiæ, una cum 4. Epist. ad Honorium 3. occurrit ap. Martene Anecdotor. tom. 3. p. 267. *Chronica seu descriptio terræ a Jussæ extat* MS. in bibl. D. Valletæ Neapoli, ut refert Montfaucon. *Diar.* Ital. p. 305.

p. 467. Plurima minoris momenti rejectit, insigniora atque antea inedita exhibuisse contentus, ut ipse nos docet. Annalibus hujusce continuationem *historia de episcopis Wigornien-* *sibus* ab anno 1302. ad annum 1540. & compositionem inter episcopum & monachos Wigornien-*ses* factam anno 1224. de electione Prioris, & quedam alia subjecit.

BENIGNUS, Florentinus, Vallis Umbrosanæ monachus, postea abbas generalis, claruit circa annum 1220. obiit anno 1236. Condidit *historiam suæ Religionis*, quam Florentina anno 1600. (c) typis excusam fuisse testis est Michael Pocciantius Catal. Script. Florent. p. 29. Subdidit etiam, Benignum aliud opusculum in lucem misisse, cui titulum fecit *Claustrum animæ*; an vero editum sit, vel ubinam lateat, non indicat.

(d) JACOBUS DE VITRIACO, 1220. gente Gallus, e vico Argentolii prope Parisios ortus, in academia Parisiensis educatus, primo in oppido natali bresbyterum egit. Relicto vero munere parochiali, cœnobii B. Mariæ Ogniacensis in dioecesi Namurcensi canonicus regularis factus est, inde in agrum Tolosanum profectus, valide adversus Albingenses declamavit; nec minori zelo adversus Saracenos ductus, in Palestinam transit, sedis Aconensis, (quæ olim Ptolemæis) episcopus constitutus. Claruit anno 1220. Tandem ab Honorio 3. Romam evocatus, episcopus & cardinalis Tulfulanus renuntiatur; & jam legationis pontificiæ autoritate munitus, in Galliam & vicinas regiones ad crucem prædicandam, & Albingenses profligandos missus est. Romam reversus, vitam pace transigit usque ad annum 1244. quo obiit; corpore in Brabantiam delato, & in cœnobio Ogniacensi depositus. Vide quæ de eo habet Ludovicus Dattichius Hist. Cardinal. tom. 1. p. 289.

SCRIPTA

Historia Orientalis & Occidentalis libri 3. (e) In primo res Orientis describit, mores populorum & situm regionum, historiamque a Mahumedis tempore ad ann. 1210. per textit. Secundo res Occidentales sui temporis enarrat. Tertio ad Orientem regressus historiam suam ad annum 1218. continuat. Prodiit *historia* ista *Duaci* 1597. 8vo. (f)

Sec. XIII. & omisso libro secundo, in collectione Gestorum Dei per Francos Bongarfiana tom. 2. p. 1047. Et hæc quidem editio Bongarfiana Duacensi in multis auctior & emendatior est.

Epistola ad familiares suos in Lotharingia de capta Daniata apud Bongarfium ibid. p. 1146.

Epistola ad Honorium 3. papam, apud Dacherium Spicileg. tom. 8. p. 373. (a)

Conciones in Evangelia, & epistolas totius anni. Prodiierunt *Antwerp.* 1575. fol. Deest vero harum concionum pars quinta & sexta, quæ MS. in variis bibliothecis extare dicitur. (b)

Vita B. Mariae Ognienfis libri 2. Habetur apud Surium ad diem 23. Junii. Confer quæ habet Anton. Sander. Biblioth. Belg. MSS. part. 1. p. 93.

1220. ANTONIUS DE PADUA, Gente Lusitanus, civitate Olyliponenfis, postea in Italiam migrans, Patavii lares fixit, & Minorum ordini a Francisco nuper instituto nomen dans, ingentem sibi apud suos estimationem peperit, primoque omnium Minorum theologiæ professoris munus obiiisse dicitur. Claruit anno 1220. biennio post presbyter ordinatus, a Francisco ad monasterium Vercellense mittitur bonis adhuc literis erudiendus. Anno 1227. cum strenue ineptiendo magis magisque inclarescere cœpisset, Romam vocatus, a pontifice & cardinalibus maximo honore exceptus est. Obiit Patavii die 13. Junii anno 1231.

SCRIPTA.

Sermones Dominicales, Adventus, Quadragesimales, aliique de Tempore.

Sermones de Sanctis. Prodiierunt S. Antonii sermones Paris. 1521. Venet. 1575.

Interpretatio, sive expositio mystica in S. Scripturam.

Concordantiarum moralium in S. biblia libri 5. (c)

Opuscula ista collegit, & cum S. Francisci operibus edidit Johannes de la Haye Paris. 1641. fol.

Sermones alii de Sanctis in particulari, & de diversis, quos supplementi vice divulgavit Antonius Pagi *Avenione* 1684. 8vo. Sermones hos omnimodo simplices & jejunos

esse recte notat Caf. Oudinus. Certe claustro monachali, quam publica eruditorum luce longe digniores.

GERMANUS II. sive Junior, Anaplo Proponditis oriundus, vite instituto monachus, ἀπὸ συντόκας, καὶ ἀρετῇ καὶ λόγῳ τὸν βίαν κομῆσας, inquit Nicephorus Gregoras *, ab anno circiter 1222. patriarcha Constantinopolitanus, Niceæ lares fixit, quo translatus fuerat patriarchatus CP. quamdiu urbs regia a Latinis teneretur; sede depositus anno 1240. iterumque restitutus aii. 1254. obiit eodem, saltem sequente, anno. Certe sedes patriarchalis per mortem ejus eo tempore vacavit, quo Theodorus Lascaris junior ad imperium pervenit, i. e. juxta Freherum, anno 1255.

SCRIPTA.

Oratio in Eccelesia venerande adis B. Mariae, & in festis Domini nostri. Exstat Gr. Lat. apud Combefis. Orig. CP. p. 231.

Recurus ecclesiasticarum theoria, sive expositio in Liturgiam, Gr. Lat. in Auctuario Duceano tom. 2. p. 131 (d). Hanc theoriæ, prout jam edita habetur, adeo misere interpolatam esse conqueritur P. Simonius *, ut nihil in ea priscæ faciei appareat, vixque dignosci possit quid a Germano, & quid ab interpolatoribus profectum fuerit. Subdit se longe integriorem codicem (S. quidem Basilii historice ecclesiasticæ titulo prænotatum) natum esse, Nicetæ Heraclensis catenæ in Johannem subjectum, eumque se aliquando publici juris facturum esse.

Orationes 3. viz. in encensionem, nativitatem, & dormitionem B. Virginis, Gr. Lat. ibid. p. 450. Ex his secunda, quæ est in B. Virginis nativitatem, & incipit ἡ μαρτυρία ἡ, nostri, ut videtur, non est; reclamant enim codices antiquissimi, itylus, & modus, & Georgio Nicomedienfis, seu Chartophylaci asserunt, teste Leone Allatio Diatrib. de Georgiis & eorum scriptis, p. 313. (e)

Homilia 5. viz. in decollationem S. Johannis Baptiste, in presentationem S. Mariae, in ejusdem dormitionem 2. & in Dominici corporis sepulturam, Gr. Lat. apud Combefis. Auctuar. Nov. Paris. 1648. tom. 1. p. 1464.

(a) Edit. nov. tom. 1. p. 590. quatuor aliæ ap. Martene Anecdotor. tom. 1. p. 267. (b) Exstat MS. 6. vol. fol. in bibl. Alenſi O. Cister. in ditione Leodiensi, & 4. vol. Oxon. in bibl. Mertonensi, & in bibl. S. Martini Tornacensis, teste Oudin. tom. 1. p. 46. Comment. super 3. libros Sententiarum memorat Leland. Collect. tom. 2. p. 64. Comment. in 4. Evangelia, & varios alios tractatus ab aliis memorari narrat Fabr. loc. citat. (c) Hos 5. libros, & expositionem mysticam in S. Scripturam edidit Waddingus Rom. 1624. ut refert Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ. vol. 1. p. 118. (d) Prodiit etiam Gr. ad calc. Liturgiarum Jacobi &c. Paris. 1560. fol. & Lat. in Bibl. PP. Paris. 1575. tom. 4. & 1589. tom. 6. & 1644. tom. 12. Colon. 1618. tom. 8. Lugd. 1677. tom. 13. Venet. etiam lucem vidisse testatur Simonius, ut narrat Fabr. Bibl. Gr. vol. 7. p. 548. (e) Ex fide Codd. Mazirini & Coisliniani Andreæ Cretenſis vindicavit, & sub ejus nomine edidit Combefis cum nova versione p. 130. Auctarii nov. Bibl. PP. 1648. teste Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 128. qui eundem Andreæ Cretenſis adjudicat bomiliam in decollationem S. Johan. Baptiste, & Idouſelon in Festum Annuntiationis.

Sæc. XIII. *Idiomelon in festum Annunciationis*, Gr. Lat. ab an. MCC.

Oratio in exaltationem venerande Crucis, & adversus Cogonilos. Habetur Gr. Lat. apud Gretfer. de Cruce tom. 2. p. 1237.

Oratio in vivificam Crucem Dominica 3^a jejuniorum, ibid. p. 1413.

Oratio altera tempore medi jejunii, ibid. p. 1427.

Oratio in primam jejuniorum Dominicam, & in S. Imaginum restitutionem, ibid. p. 1224. Vixit enim istarum homiliarum autor non modo post natam Bogomilorum hæresin, sed & post schisma exortum inter Græcos & Latinos, & post bella inter Italos & Imperatores CP. orta, ut recte notat Gretferus *.

* In annot. ibid. p. 2722.

Fragmentum quoddam, ex oratione contra hæreses ad Anthimum, apud Canisium, & in omni fere Bibliotheca Patrum habetur.

Epistola 2. ad Cyprios, Gr. Lat. à Cotelierio editæ Monument. Eccles. Gr. tom. 2. p. 462.

Epistola 2. ad Gregorion 9. papam & cardinales, Lat. apud Mattheum Parif. ad annum 1237. & Concil. tom. 11. p. 318.

Decreta 3. præcipue de monasteriis Patriarchatibus, habentur Gr. Lat. apud Leunclav. Jur. Gr. Rom. lib. 3. p. 232. (a)

Scriptis præterea Germanus opus de processione Spiritus S. adversus Latinos, Patrum tam Latinorum quam Græcorum testimoniis sedulo conquisitis refertum, Responsionem synodicam ad delegatos Fratres Minores & alios. (b) Opuscula de Azymis, de Purgatorio, & de tribus modis administrandi Baptisma, teste Leone Allatio, de Consensu lib. 2. c. 14. §. 3. qui priores duos tractatus in bibliotheca Vaticana Græce MS. extitare prodit.

Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 276. num. 2. fol. 136. habetur Manuelis Ducæ Despotæ Epiri & Thessaliæ epistola ad Germanum nostrum, qua ipsum maximis laudibus effert, simulque rogat ut imperatorem Constantinopolitanum Johannem Ducam sibi reconciliaret, & ecclesiis sub ditione sua viduis idoneos episcopos præficeret. Num. sequenti exstat Germani responsoria, quæ ita incipit. *Ὁ ἰησοῦς ὁ θεὸς ὁ σὰς ἀκούσας, ἡ ἡμεῖς παυτοχρηστὸν ἀποπέλα ἡμῶν ἀνάλυσεν* &c. Num. 4. fol. 144. p. 2. ejusdem mandatum seu communitorium synodale, traditum Chri-

stophoro metropolitæ Ancyrano, cum in Sæc. XIII. ex synodo Nicæna anno 1232. celebrata, ab an. MCC. tanquam legatus patriarchalis ad Manuelem Ducam, Despotam Epiri & Thessaliæ, esset profecturus. Vide Lambec. Comment. lib. 5. p. 107, 108. (c)

(d) JORDANUS, natione Saxo, ex opido Borterge in diocesi Moguntina, circa annum 1220. Ordinis Dominicani monachus factus, post biennium Lombardiæ provincialis, & post Dominici mortem circa annum 1223. secundus totius Prædicatorum ordinis generalis renunciatus. Obiit circa annum 1236. Exstat corona Virginis Mariæ, tum alibi, tum Placentiæ edita 1599. 120. (e) Liber de origine sui Ordini, cum Antonii Mafsei notis Romæ 1587. Historia translationis corporis S. Dominici apud Bzovii Annales ad annum 1233. num. 5. Plura recenset Ambrosius de Altamura Biblioth. Dominic. p. 6. Verum ubinam habeantur, vel an omnino supersint hodie, non dicit. (f)

CÆSARIUS, natione Germanus, anno 1225. 1199. cœnobii Heiltherbacensis in diocesi Colonienfi monachus factus ordinis Cisterciensis, deinde Novitiourum in eodem cœnobio magister, tandem monasterii Vallis S. Petri prope Bonnam Prior. Claruit anno 1225. Exstant de miraculis & visibilibus suis temporis, in Germania potissimum factis libri seu dialogi 12. in quibus condendis vir nimium credulus nugas plane agit, & fabulas undecunque corradit. Proderunt Colon. 1591. 8vo. (g) Vita S. Engelberti archiepiscopi Colonienfis (qui obiit anno 1225.) ad Henricum Engelberti successorem libri 3. conscripta anno 1227. Prodiit seorsim cum notis Ægidii Gelenii & Auctuario Colon. 1631. (h) & apud Sutium ad 7. Novembr. Homilia, seu conciones morales super omnes Dominicas & Festa totius anni, in quatuor partes distributæ, quas sub titulo Fasciculi Moralitatis edidit Andreas Copensternius Colon. 1615. (i) Verum opera, quæ scripsit Cæsius plurima, perquam diligenter recenset ipse epistola Fasciculi Moralitatis præmissa, quæ exinde exhibet Carolus Vichius Biblioth. Cisterc. p. 57. an vero extant hodie, querant alii.

(a) Habetur etiam in Jure Orientali Enimundi Bonifidii lib. 2. Gr. p. 89. Lat. 156. ut notat Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 216. (b) Lat. vulgavit Lucas Wadingius in Annalibus Ordinis Minorum; habetur etiam MS. in bibl. Gesariæ, teste Lambecio tom. 3. p. 118. una cum Definitione Apocritariorum Gregorii 9. (c) Eiusdem Epistolam de unitate exhibuit Harduin Conc. tom. 7. p. 1691. De operibus ineditis vid. Oudin. tom. 3. p. 57. (d) Conf. Quæst. tom. 1. Scriptor. Dominicanor. p. 91. & 99. ubi exhibetur prolegus libri de origine sui Ordinis. (e) Junioris esse scriptoris suspicantur Oudin. tom. 3. p. 85. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 11. p. 61. (f) Epistola 4. dedit Martene Anecdotor. tom. 1. p. 320. seq. Oratio ad B. Dominicum exhibetur in Breviario Dominicanorum Venet. 1492. Vita S. Dominici MS. in bibl. Paulina Lips. vid. Catalog. p. 159. Super Priscianum majorem & minorem Glossas, De lineis datis, De lineis singulis, & super Apocryphum memorat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinis. vol. 4. p. 520. Epistolas & ferrenes Trithemius c. 476. (g) Primum fol. sine loco & anno. deinde Colonia 1591. & 1599. & in tom. 1. Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciens. Bertrandi Tullierii. (h) 1631. ut notant Oudin. tom. 3. p. 81. & Fabr. Bibl. med. & infim. Latinis. vol. 1. p. 879. quæ vide. (i) Denuo 1625.

Sæc. XIII.
ab an.
MCC.

CONRADUS LAUTERBERGIUS, Italus, Montis Sereni prope Halin Saxonie presbyter & monachus, claruit forsan circa annum 1225. Scripsisse illum *monasterii sui chronicon*, & *de rebus Misenensibus* clarissime liquet. Chronicon vero Montis Sereni, sive Lauterbergense edidit, sed absque autoris nomine J. Jo. Maderus *Helst.* 1665. 4to. (a) In quo monasterii sui, veterumque Misnie Marchionum getta, aliaque Romani imperii ab anno 1124. ad annum 1225. commemorantur. Non sum nescius ab eruditibus dubitari an cum Conrado nostro ident sit hujus chronici conditor. Certe diversum facit Cl. Vossius *. Mihi fecus videtur. Sed hac de re disquirant alii. Interim consulat Lector que in præfatione habet doctissimus Maderus.

* De Hist.
Lat. lib. 1.
p. 690-732

RIGORDUS, gente Gothus, arte medicus, Philippi Galliarum regis chronographus, S. Dionysii Parisiensis monachus, claruit anno 1225. Scripsit *annales de rebus a Philippo Augusto Francorum rege gestis*, quos Ludovico 8. Philippi filio nuncupavit. Ad hujus exemplum, *libros 11. Philippidos*, sive de gestis Philippi Augusti, carmine Heroico descriptit Guilielmus, sive Guilielmus Brito, patria Amoricus; quo vero tempore vixerit mihi nondum constat. Hi duo historici una cum aliis ex bibliotheca Pithœana prodierunt *Francfurti* 1596. fol. quos postea Andr. du Chelinius in totum suum ultimum transtulit.

GREGORIUS IX. *Ugolius* antea appellatus, natione Campanus, patria Anagninus, ex Comitibus Signinis oriundus. Innocentii 3. nepos, ab eo inter Cardinales cooptatus, anno 1227. pontifex Romanus electus est die 19. Martii, die 21. ordinatus. Subinitia pontificatus Frederico Imp. exercitum in Asiam ducere sub anathematis pœna mandavit, & moratum paululum, donec ex morbo convalesceret, excommunicavit. Fredericus morbo liberatus haud petita prius a pontifice absolutione, in Palæstinam abiit. Abentis ditiones in Lombardia & Italia invadit Gregorius, sibi que arripit, quin & victoriarum ab imperatore in Oriente reportatarum invidia ductus, cum Templariis in necem ejus conspiravit, scripsitque ad Soldanum Saracenorum literis, cum ut Fredericum ad Jordanum fluvium improvise opprimeret,

hortatus est. Tantam perfidiam exhorrensens Soldanus, literas pontificias imperatori tradidit. Fredericus in Occidentem reversus, a Gregorio absolvi anno 1230. solo armorum terrore meruit. Anno 1239. Gregorius Fredericum iterum anathematizavit, filioque Henrico ut arma contra patrem arripere consilium dedit. Mox tamen ab imperatore prælio devictus, aquas pacis condiciones inire coactus est. Abeunte vero Frederico, a pacis statim resiliit, illum excommunicavit, & subditos ejus a fidelitatis sacramento solvit. Cum tamen res bellicæ imperatori feliciter cederent, & episcopi Germani pape nullum esse in Germania jus clamantes, Fredericum anathemate abolverent, Gregorius morore confectus, obiit anno 1241. die 21. Augusti.

Sæc. XIII.
ab an.
MCC.

OPERA.

Epistole 31. Concil. tom. 11. p. 310.
Fragmenta decretorum 191. ibid. p. 368.
Epistole 2. ibid. p. 2345.
Epistole 43. apud Waddingum *Annal. Minor.* tom. 1. ad an. 1228. &c.
Epistole 97. ibid. in *Regesto Pontif.* p. 3.
Decretales epistole, prodierunt *Basil.* 1511. *Paris.* 1541. *Venet.* 1591. 4to. *Lugdun.* 1572. 1606. *Paris.* 1601. fol.
Constitutio pro Benedicini. Exstat *Venet.* 1500. *Paris.* 1619.
Prodierunt opera ejus omnia cum Jacobi Pamelii notis *Auterp.* 1572.
Epistola pro canonizatione B. Elizabethæ edita est a Lambecio *Comment. lib. 2. p. 880. (b)*

JOHANNES ALGRINUS, natione Gallus, domo Abbavillanus, in academia Parisiensi prima theologiæ tyrocinia posuit. In fine commentariorum, quos scripsit in Cantica, decanus Ambianensis, & cantor de Abbatis-villa fuisse dicitur. Anno circiter 1225. archiepiscopus Bifontinus factus, anno 1227. cardinalis & episcopus Sabinensis. Deinde in Hispaniam ad prædicandam contra Saracenos crucem missus. Obiit 4. Cal. Octobr. anno 1236. Scriptis anno 1233. *commentariis in Cantica Cantarum*, typis impressum *Paris.* 1521. fol. *Sermones de Tempore*, & *de Sanctis* ab eo conscriptos memorat Henricus Gandavensis *, qui variis in bibliothecis MSS. extare dicuntur. (c)

* De Script.
c. 38.

(a) Denuo J. B. Menckenius in tom. 12. *Theaur. rerum German. & Saxon. Lips.* 1728. p. 166. (b) *Expositio confessorii fidei Latinarum* ad Germanum CPol. exstat Gr. Lat. ad calc. opp. S. Maximi a Combebio edit. *Epistola* 4. occurrit ap. Dacher. *Spicil.* tom. 3. p. 171. seq. Edit. nov. tom. 3. p. 601. seq. *Epistola* 9. una cum privilegio Carthusiensibus Vallis S. Georgii concessio ap. Martene *Anecdotor.* tom. 1. p. 919. seq. *Bulla una* ap. Labb. tom. 2. Bibl. nov. MSS. p. 245. *Epistola* 2. in Append. Baluzii ad Marcum Hispanicum p. 1420. Quædam Ejusdem edidit Ger. Vossius *Roma* 1586. 4to. vid. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* vol. 3. p. 275. *Epistolam de canonizatione Osmundi Sarum episcopi* exhibuit Wilkins *Conc. Brit.* tom. 1. p. 561. Tres alias p. 621. seq. (c) Scripsit etiam *expositionem in Psalterium*, exstat MS. Paris. in bibl. Abb. de Rothelin, teste Le Long. *Bibl. sacr.* vol. 2. p. 762. De operibus MSS. conf. *Oudin.* tom. 3. p. 43.

Sec. XIII.
ab an.
MCC.
1228.

RADULPHUS DE COGGESHAL, ordinis Cisterciensis monachus, deinde cœnobii Coggeshalensis in agro Essexiensis abbas 6. claruit anno 1228. Vir liberalibus disciplinis egregie instructus, melioribus literis assidue intentus, adeo ut toto regiminis sui tempore vix unum a studiis feverioribus diem otiosum traduxerit. Scripsit, teste Baleo, *chronicon Terræ sanctæ*, quod an hodie superfit multum dubito (a). *Additiones* item ad Radulphi Nigri chronicon de imperatorum ac regum tam Franciæ quam Angliæ factis insignioribus, a tempore capte crucis, i. e. ab anno 1113. usque ad 11. Henrici tertii annum. Exitare adhuc MS. Radulphi nostri chronicon exinde colligo, quod in historia sua universali insignis fragmentum proferit Cl. Boxhornius (b).

1228. (c) **GULIELMUS**, gente Gallus, patria Arvernus, vir omni literarum genere instructissimus, summus theologus non minus quam philosophus, & mathematicus: ad hæc eximia morum pietate illustris. Anno 1228. Parisiensis episcopus creatus est: eodemque anno assumptis sibi doctoribus aliquot præstantissimis disputationem celeberrimam instituit: in qua definitum est neminem sine salutis dispendio duo miniliteria sacra tenere posse; quorum alterum annuo censu 15. libras Parisienses valeret. Anno 1240. dogmata quorundam theologorum orthodoxæ fidei minus consona damnavit. Obiit anno 1249. 3. Cal. April.

OPERA.

De Fide liber.
De Legibus liber.
De Virtutibus liber.
De Moribus liber.
De Vita & Peccatis.
De Tentationibus & Resistentiis.
De Meritis liber.
De retributionibus Sanctorum.
De immortalitate Animæ.
De Rhetorica divina (d).
De Sacramentis in genere.
De Baptismo.
De Confirmatione.
De sanctissima Eucharistia.
De Penitentia sacramento.

De Ordine.
De extrema Unctione & Sacramentalibus.
De causis, Cur Deus Homo.
De Penitentia novus tractatus.
De Universo prima partis principalis partes 3.
De Universo secunde partis principalis partes 3.
Hæcenus editio operum Gulielmi Parisiensis, cura Johannis Dominici Trajani Neapolitani adornata, Venet. 1591. fol.
De Trinitate & Attributis divinis tractatus.
De Anima liber.
Supplementum novi Tractatus de Penitentia.
De pluralitate & collatione Beneficiorum ecclesiasticorum tractatus 2. Prodiit foris Argentor. 1507. (e).
Sermones de Tempore, & de Sanctis (f). Prodiit foris Tubingæ 1499. 4to. Lugduni 1567. 8vo. Colon. 1629. 4to. multo demum auctiores Paris. 1638. fol.

Opera omnia Gulielmi Parisiensis hæcenus enumerata in unum collegit, atque edidit curavit Bartholomæus Ferronius, Arelæ 1674. 2. tom. fol.

Censura detestabilium aliquot errorum contra Catholicam veritatem facta anno 1240. in Bibliothecis Patrum haberi solet.

Dialogum de 7. Sacramentis, qui sub Gulielmi Parisiensis nomine prodiit Lipsiæ 1512. & Lugduni 1567. Arverni nostri non esse, sed Gulielmi Parisiensis junioris ex ordine Prædicatorum recte vocat Theoph. Raynaudus (g) *. Certe stylus ejus a nostri stylo abhorret; & in calce operis Thomam Aquinatem, & Petrum de Tarentasia, Gulielmo nostro juniores citat.

Commentation in S. Matthæi evangelium, quod inter opera S. Anselmi in editione Colonienfi habetur, Gulielmo nostro debere contendit Oudin * : qui & proluxa * Supplementum ejusdem commentaria in Cantica Cantecorum, p. 520. & in Ecclesiasten, se MSS. vidisse testatur. (b)

(i) **RAYMUNDUS DE PENNA-1228. FORTI**, seu de Ripe Forti, natione Catalaunus, patria Barcinonenfis, ex antiquo

(a) Habetur MS. in bibl. S. Victoris Parisiensis, teste Oudin, tom. 3. p. 94. Hoc *Chronicon* una cum *Chronico Anglicano* ab an. 1066. ad 1200. & *commentariolo* de motibus Anglicanis sub Johanne Rege occurrit in Collectio- ne Marteneana amplissima Veterum Scriptorum & Monumentorum tom. 5. (b) *Chronicon Radulphi* Abbatis de Coggeshal ab an. 1066. ad tempora R. Johannis extat MS. in bibl. Cotton. sub *Vissafianu* D. 10. n. 4. *Chronicon* cuiusdam Monachi de Coggeshal ab an. 1114. ad an. 1155. de rebus Anglicis extat ibid. n. 2. *Speculum Curatorum Radulphi* Monachi Cisterciensis, & *expositio* super enigmaticis MSS. Oxonii in bibl. Balaionensi cod. 69. memorat Oudin, tom. 3. p. 94. *Sermones & libron* super quibusdam visionibus *Pitjeus* p. 302. Hic liber super quibusdam visionibus *Fabricio* idem esse videtur ac *expositio* super enigmaticis. vid. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 1117. (c) Conf. *Du Pin* Hist. Eccles. vol. 11. p. 61. (d) Edit. Paris. 1516. 8vo. & ex antiquiore editione sine loco & anno idem in 8vo. cum S. Ephraemi de compunctione cordis, aliique, teste Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 3. p. 470. (e) Primum Parisiis 1490. 4to. ut monet Fabr. ubi supra. (f) *Gulielmo Peraleo* ex fide codicum potius referendi; ut notat Jacob Quetif. Scriptor. O. Prædicator. tom. 1. p. 133. vide etiam Oudin, tom. 3. p. 102. (g) *Gulielmo* non ex ordine Prædicatorum, sed Aureliacensi Arverno *Banjeti* cognominato ascribit Oudin, & Fabr. loc. citat. (h) Vix in bibl. Longipontana Diocæcesis Suesslonensis. (i) Conf. *Quetif* tom. 1. p. 106. *Du Pin* Hist. Eccles. vol. 11. p. 67. *Oudin*, tom. 3. p. 163.

Sec. XIII.
ab an.
MCC.

De bon. & mal. libris
Erotem.
10. p. 141.

regum

Sec. XIII. regum Aragonum, & Comitum Barcinonensium stemmatibus ortus, natus anno 1175. In gymnasio Bononiensi Jus canonicum docuit, canonicus demum & archidiaconus Barcinonensis, atque ordinis Dominicani monachus factus. Claruit anno 1228. Gregorio 9. pontifici a confessione & sacris adhibitus, an. 1238. in conventu Bononiensi ordinis sui Generalis constitutus est. Exacto vero in hoc munere biennio se abdicavit, & archiepiscopatum Tarraconensem referente Ambrosio de Altamura *, a Gregorio papa oblatum, Bragensem in Lusitania, denique Barcinonensem in patria sua, constantissime reculavit. Obiit centenarius anno 1275. die 6. Januarii.

* Pag. 41.

SCRIPTA.

Somma de casibus Penitentialibus, seu *Summa de Penitentia & Matrimonio*. Prodiit (a) cum glossis Johannis de Friburgo *Roma* 1603. (b) In compendium redacta, *Colou*. 1502 (c).

Libri 5. Decretalium, extravagantium distorum, ex antiquis Romanorum pontificum Decretalium collectionibus, multis hinc inde recisis, contexti, & a Gregorio 9. approbati anno 1230. Prodierunt in omni Juris pontifici collectione.

1230. ALEXANDER DE HALES, natione Anglus, patria Glocestriensis, juvenis ad academiam Parisiensem se contulit, & theologie scholasticæ, jurisque canonici studio operam dedit: in utroque tandem celeberrimus evasit; adeo ut *Doctor Irrefragabilis* vulgo dictus fuerit. Claruit anno 1230. Minoritarum ordinem ante octennium amplexus. Obiit Parisiis anno 1245. die 27. Augusti, inter Franciscanos suos sepultus.

OPERA.

Commentaria in Psalmos Davidis, quæ a nonnullis Bonaventuræ, ab aliis Hugoni de S. Caro adjudicantur. Prodierunt *Venet.* 1496. fol. (d).

Commentaria in Apocalypsin. Prodierunt cura Johannis de la Haye *Parisi.* 1647. fol.

Summa universæ Theologie, in 4. partes distributa. Prodiit *Basil.* 1502. *Norimberg.* 1482. fol. *Venet.* 1576. *Colou.* 1622 (e).

Questiones, seu *commentaria in quatuor libros Sententiarum*. Prodierunt *Lugduni*

1515. Tom. 4. Alexandro vero adjudicanda videntur. Nec enim alia scriptis is commentaria in libros Sententiarum, quam *Summam theologia*; quæ in nonnullis Codd. MSS. illud præ se fert titulum.

Summa de Virtutibus, ex qua multa in speculum suum transcripsit Vincentius. Prodiit *Parisi.* 1509. (f).

Commentaria in Metaphysicam Aristotelis. Extant *Venet.* 1572. (g).

Commentaria in Aristotelis libros 3. de Anima. Prodierunt typis impressa *Oxonii* 1481. si locum & tempus recte signat, qui Catalogum bibliothecæ Oxoniensis condidit, Vir Cl. Thomas Hyde protobibliothecarius.

Dejunctio vitiatorum, quod prodiit *Nurembergæ* 1496. fol. & *Venet.* 1582. Alexandro Alenfi constanti Codd. MSS. fide ascribitur. Malunt tamen id illi adjudicare nonnulli; eo quod in fine editionis Nurembergensis legatur, opus istud compositum fuisse a quodam fabri lignarii filio, qui ob humilitatem nomen suum latere voluit. Vid. *plura* ad an. 1429.

Mariale extat MS. in bibliotheca Lambethana.

Cæterum commentaria Alexandri Alenfis in omnes Prophetas, Evangelia, & S. Pauli epistolas, MSS. partim in bibliotheca Ambrosiana, partim in Bodleiana extare dicuntur. (h).

THOMAS, gente Dalmata, ortu Spalatensis, ipsomet teste cap. 32. natus est anno. 1200. factus primum canonicus Spalatensis, dein anno 1230. in ejusdem ecclesiæ archidiaconum a capitulo electus est, absente & vehementer reclamante Gundello archiepiscopo, cui Thomæ zelus, & justitiæ amor, moreque paululum severiores nequitiam placebant. Obiit an. 1268. in ecclesia S. Francisci in suburbio Spalatensi sepultus. Cujus inscriptionem sepulchralem exhibet Johan. Lucius in capite suarum notarum. Condidit Thomas *hisporiani Salonitanani*, sive pontificum Salonitanorum atque Spalatensium, cap. 51. continentem, quam ad calcem operis sui de *regno Dalmatiæ & Croatia* edidit Joannes Lucius Dalmata *Amstel.* 1666. fol. p. 310. qui Thomam nostrum unicum rerum Dalmatarum sui avi scriptorem vocat.

(a) Primum *Locod.* 1480. fol. deinde *Parisi.* 1500. & *Colou.* 1595. 4to. (b) Deinde *Bononi.* 1613. & *Avenioni.* 1715. 4to. Guil. Redonensem autorem verum habet, ut docet *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 5. p. 666. (c) Primum *Colou.* 1498. deinde cum calibus reservatis metro inclusis *ibid.* 1508. denuo *Parisi.* 1516. vid. *Kuppii* Observationes in Quæstii Scriptores Ord. Predicator. Prodiit denuo *Venet.* 1596. 8vo. Novissime a Lageto textu factorum Canonum locupletata *Lugd.* 1718. fol. (d) Item *Lipsi.* 1554. *Venet.* 1575. *Colou.* 1621. fol. testibus *Le Long.* Bibl. sacr. vol. 2. p. 602. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 169. (e) Absoluta a Gulielmo de Melitona & aliis sodalibus post Alexandri mortem. vid. *Fabr.* loc. citat. (f) Alexandrum non esse hujus *Summe* autorem contendit Quæst. tom. 1. Scriptores Dominicianor. p. 318. (g) Adscribenda Alexandro de Alexandria, qui claruit circa an. 1313. ut testatur *Fabr.* ubi supra, & *De Pin.* Hist. Eccles. vol. 11. p. 67. quæ vide, ut & *Oudin.* tom. 1. p. 129. (h) *Possitius* in *universa Biblia* scriptisse dicitur, & ex illis producit *Comment. in Psalmos* supra memorata refert *Fabr.*

Sec. XIII.
ab an.
MCC.

1230.

PHILIPPUS GREVIUS, academix Parisiensis cancellarius, claruit circa annum 1230. Exstant *sermones* 330. in Psalmos Davidis, typis editi Parisi. 1523. 8vo. *Brixia* 1600. *Commentarius in Evangelia* MS. in collegio D. Petri Cantab. cod. 103. *Commentarius in Job* MS. in bibliotheca ecclesix Cathedralis Cameracensis. (a)

1230.

CONRADUS DE MARBURCH, natione Germanus, theologie magister, & predicator insignis, ordinis Dominicani monachus, & D. Elizabethæ Thuringie Landgraviæ a sacris confessionibus, claruit anno 1230. Exstat *liber de vita & miraculis eiusdem Elizabethæ* (quem Gregorio 9. anno 1232. obtulit) apud Leonem Alatum in Symmachis part. 1. p. 269. (b)

1230.

PETRUS DE VINEIS, vulgo Germanus, reclus forssale Italus, & domo Capuanus, cancellarius imperatoris Frederici 2. (cujus jura adversus pontificis Romani usurpationes strenue propugnavit), claruit circa annum 1230. Anno 1239. Patavii in publico imperii conventu adversus Gregorii papæ ambitionem & tyrannidem declamavit. Anno 1245. a Frederico ad concilium Lugdunense, ut partes suas tueretur, missus est. Verum anno sequente prodicionis ab invidis falso infimulatus, oculis privatus, & in carcerem Capuæ confectus est: ubi pædore & fame cruciatus, mortem sibi ipsi conficit anno 1249. Exstant *epistolarius historiarum libri 6. de festis Frederici Imp. & alia* (c), a Simeone Schardio primum editi Basil. 1566. 8vo. dein *Amburge* 1609. 8vo. *Diſſertatio M. Petri de Vineis* exstant MSS. in collegio S. Benedicti Cantab. cod. 331.

1231.

MAURICIUS, patria, ni fallor, Galus, factus est primum archidiaconus Trecentus, dein episcopus Cenomanensis, tandem cedente qui electus fuerat, Thoma de Freavilla, creatus est archiepiscopus Rothomagensis, mense Maio anno 1231. Ex-

stant *epistole* 5. apud Dacherium Spicileg. tom. 2. p. 520. (d)

Sec. XIII.
ab an.
MCC.

1234.

EDMUNDUS RICH, gente Anglus, domo Abingtonensis, Edwardi Rich mercatoris & Mabeliz filius, in collegio Universitatis apud Oxonienses, ut volunt educatus, theologus & concionator celeberrimus. Scholas ibidem propriis sumptibus instituit, in quibus plures in theologia atque philosophia gratis erudit, inter alia Aristotelis elenchos explicuit, quos primus omnium (notante Antiquitatum Oxoniensium collectore ad annum 1226.) in hac academia enucleasse fertur. Ex ejus proinde schola haud pauci celeberrimi nominis discipuli prodierunt. Factus deinde est ecclesix Sarisburiensis thesaurarius, ac tandem anno 1234. rogante Gregorio papa a monachis Cantuariensibus archiepiscopus electus, die 2. Aprilis consecratus. Acer corruptelarum ecclesiam tum pessime fœdantium correptor, ac strenuus collapsæ disciplinæ restitutor. Quo nomine & ab Henrico 3. Angliæ regis, & ab Othone pontificis in Angliā legato, variis injuriis exagitatus, Romam petiit: ubi cum corruptos ecclesix Romanæ mores objugare non dubitaret, pontifici invidus esse cepit; & grandi pecunia multatus, in Angliam remissus est. Tot injuriis fractus Edmundus, voluntarium tandem sibi exilium indixit, & in Galliam profectus Pontiniaci confedit. Inde anno 1242. Solesiam migravit, ubi febre & moerore confectus obiit die 16. Novembr. a Callisto demum 3. anno circiter 1456. inter sanctos relatus (e). Exstat *spectum ecclesie* in biblioth. Patr. tom. 25. p. 316. *Constitutiones* 12. apud Lindvodi provinciale Anglicum.

(f) ROBERTUS, Groythead, seu Capito dictus, natione Anglus, patria Suffolcienſis, in vico Stradbrook natus; cum per tempus aliquod in academia Oxoniensi studii incubuisset, in Parisiensem se contulit. Domum reversus, fit primo archidiaconus Lei-

(a) Hunc Philippo presbytero ascribere malunt Oudin. tom. 3. p. 122. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinis. vol. 5. p. 866. *Summam theologie* memorat Trithemius. *Sermones de Dominici & festis* MSS. in bibl. S. Germani Parisiensis, & in bibl. S. Victoris, & alibi, Oudin. tom. 3. p. 121. (b) Scripsisse creditur *sermones de tempore & de sanctis*, qui exstant MSS. in bibl. Paulina Liptienſi. vid. Oudin. tom. 3. p. 129. qui *tractatum de gemitu & lapidibus pretiosis* inter MSS. Codd. ex arce Ambrosiana ad bibl. Cæſaream Vindobonensem alatos, ad hunc Conradum pertinere opinatur. (c) Exstant MSS. in bibl. S. Victoris Parisiensis, & in bibl. regia Galliarum, & in Colbertina, ut notat Oudin. tom. 3. p. 109. *Formula epistoliarum* sub nomine Imp. Frederici ad Papam, Cardinales, aliosque, a Petro conscriptæ habentur MSS. in bibl. Cotton. sub *Nervæ* A. 4. n. 5. Iterum sub *Vespasiano* A. 11. Libri primi *epistolæ* 33. hunc præ se titulum ferentes, *Querimonia Frederici Imp. qua se a Romano Pontifice & Cardinalibus immerito persecutum & imperio dejectum esse gloriatur*, prodissit Hagena 1529. 8vo. refert Fabr. Bibl. med. & infim. Latinis. vol. 5. p. 816. Hi sex libri *epistoliarum* non paucas continent, quarum Petrus de Vineis nequaquam autor esse potuit; cum non solum post ipsum Petri, verum etiam post Frederici mortem a Manfredo alioque exaratas esse constet, quarum nonnullas in Miscellaneis editit Baluzius; ut notat Oudin. tom. 3. p. 109. ubi *Diſſertatio* eadem esse cum *epistolis* iudicat. Frederici 2. Imp. *epistole*, quas collegit Petrus de Vineis, occurrunt in Marteneana Collectione Veterum Scriptorum & Monumentorum. tom. 2. Idem Petrus dicitur scripsisse tractatum de *potestate imperii*, & libellum de *confutatione*. (d) Edit. nov. tom. 3. p. 614. (e) Vitam S. Edmundi, observationes prævias, & plurima que ad Eiusdem canonizationem spectant, exhibuit Edm. Martene Anecdotor. tom. 3. p. 1753. seq. (f) Conf. Oudin. tom. 3. p. 136. *Dn Pin. Hist. Eccles.* vol. 11. p. 62. Doctor fuit sacre Theologie de Oxonia; ut patet ex *sermone* suo de *Levitis* scripto propria ipsius manu. Cod. ille aſſervatur in bibl. Coll. Balliolensis. vid. Chron. Prioratus de Dunstable a Tho. Hearne edit. tom. 1. p. 299.

Sec. XIII. cestrēnsis, dein anno 1235. Jun. 10. Lincolniensis episcopus ordinatus. Ut immodicam curiæ Romanæ in Angliā tyrannidem, illicitaque provisiones & relevationes, quas ægre admodum tulit, fortius comprimeret, ipse Romam profectus est, causam istam apud pontificem acturus. Summa comitate dimissus, re tamen infecta, domum rediit: unde acrem fatis & mordacem epistolam hac de re rescriptit. Qua conspecta, in furorem actus est pontifex, summam in eum concepit iram, minasque eructavit. Verum repressa paululum pontificis rabie Cardinales, Non expediret, Domine, inquirunt, ut aliquid daroni adversus episcopum statueremus. Ut enim vera fateamur, vera sunt que dicit. Non possimus eum condemnare, Catholicus est, immo & sanctissimus; nobis religiosus, nobis sanctior, & excellentior vite; ita ut non credatur inter omnes prelatos majorem, immo nec parem aliquem habere orbem Christianum. Et esto quidem, quod tamen volunt nonnulli, a pontifice non sit excommunicatus, erat tamen ab eo non uno molestarum genere vexatus. Nihilominus in redarguenda pontificis tyrannide & avaritia, immoto atque imperturbato animo perrexit. Obiit Bugdenæ die 9. Octobr. anno 1253. non sine insigni sanctitatis opinione; etsi in ecclesiæ Romanæ censum non sit relatus. De illo, præter historicos nostros hujus temporis, agit Francisc. Godwinus de Præful. Angliæ in Episc. Lincolnienf. p. 348. Vir plane erat, (ut pietatem, vite sanctimoniam, reliquasque virtutes Christiano præfule dignas prætermittam,) ingentis animi, acris ingenii, in re literaria, quantum ea ferebant tempora, ad summum pene apicem evectus, totum encyclopædici circulum emensus, in literis sacris pariter ac prophanis, in linguarum Hebrææ, Græcæ, Latine scientia, in astronomia, & universa philosophia adeo supra communem doctorum sortem eruditus, ut artis magice, & execrandi cum cacodemone consortii apud scolorum vulgus reus perageretur: quod in tam rudi barbaroque sæculo minime mirandum est.

(a) OPERA.

Opuscula varia, in lucem emissâ Venet. 1514.

Compendium spheræ mundi, Venet. 1508.

Commentarius in libros Posteriorum Aristotelis, Venet. 1504. 1537. 1552.

(a) Antonius Wood in vita Roberti Grossthead a se conscripta, quæ exstat MS. in museo Ashmoleano, de Roberti operibus diligenter agit. De MSS. conf. *Ordin.* tom. 3. p. 118. (b) *Epistola ad Papam & Cardinales* contra illorum injusta decreta & mandata, exstat MS. in bibl. Cotton. sub Claudio F. 3. n. 11. (c) Adjuvante Nicolao Greco Clerico Abbat. S. Albani. vid. Leland. Collect. tom. 2. p. 339. & Marc. Paris. ad an. 1242. Hoc *Testamentum* exhibuit Gr. una cum Latina versione Roberti Grossthead, Ernestus Græbe in Spicileg. Patrum sec. 1. p. 145. seq. (d) Sed vix tertiam partem operis integri continere notat *Edw. Brown* in Faticulo rotam expectend. & fugiend. tom. 2. p. 246. (e) Imo & in *Epistolis* MS. Oxon. in Coll. Lincolnæ cod. 60. ut notat *Ordin.* tom. 3. p. 140. (f) Habetur MS. in bibl. Cotton. sub Ottone C. 14. n. 2. sub *Psalmio* C. 14. n. 1. ubi exstant Eiusdem tractatus de *Oculis moralis*, de modo confitendi, & de decem præceptis Dei.

Epistola ad Innocentium 4. pontificem. Ex-Sec. XIII. fiat apud Matthæum Paris ad ann. 1253. ab an. MCC. ubi etiam dissertationes ejusdem morituri lugubres adversus oppressiones ecclesiæ a Romano pontifice illatas reperiuntur. (b)

Testamentum 12. patriarcharum, ab eo Latine versum (c). Prodiit Paris. 1549. 12mo. & in Orthodoxogr. p. 861. ac Biblioth. Patr. tom. 2.

Libro de cessatione Legalium. Prodiit Londini 1658. 4to. (d)

Commentarius in Dionysii Areopagitæ librum de mystica Theologia. Prodiit inter opera Dionysii Argentinæ 1502. fol. Porro in omnia Dionysii opera, exceptis epistolis (e), commentatus est Robertus, versionemque eorum Latinam ex omnibus interpretibus simul collatis confarcinavit. Exstant & commentarius & Versio MSS. in collegio Corporis Christi Oxoniensi.

Sermo propositus coram papa Innocentio 4. & cardinalibus Lugduni, A. D. 1250. (f)

Sermo ad Clerum, super Sapient. 6.26. *Reus sapiens est stabilimentum populi sui*.

Sermo alius ad Clerum, super S. Johan. 10.

11. *Ego sum pastor bonus*. Monitio & persuasio pastorum.

Alius ad Clerum contra pastores & prelatos malos, super Ezech. 34. 2, 3, 4. *Vae pastoribus Israel, qui pascebunt seipsos*, &c.

Alius ad Sacerdotes in synodo de hoc verbo. *Posuit stellas in firmamento caeli*, Gen. 1. 17.

Alius in celebratione ordinum de hoc verbo. *Sint homines vestri præcincti*, Luc. 12. 35.

Alius de bono Judice, super Psalm. 57. 1. *Re te judicate filii hominum*.

Tractatus de prophetis veris & falsis.

Alius de Gratia & Justificatione.

Alius de Fide & ejus Articulis.

Alius de Oratione.

Alii de Superbia, Detractione & Humilitate, &c.

Epistole aliquot nunc recens edite.

Omnia hæc opuscula a Sermone coram papa inclusive hactenus inedita, in nova editione *Fasciculi rerum expectandarum & fugiendarum* tom. 2. prodierunt.

De Causatione liber, & *alius de Conjugio*. Exstant MSS. in bibliotheca publica Cantabrigiensi cod. 133. Exstiterunt saltem Jamelii tempore.

De cura Pastoralis liber, & *alius de computo Ecclesiastico*. Exstant MSS. in collegio S. Benedicci Cantab. cod. 123. 227.

Sæc. XIII.
ab an.
MCC.

De Potestate seu cura Pastoralis in bibliotheca Coll. S. Trinitatis & S. Johannis ibidem. Universitates Penitentia; seu capitula vel constitutiones quadam de Penitentia: Oculus moralis; doctrina Cordis; habentur hæc tria MSS. in biblioth. S. Johannis ibidem.

Tractatus de confessione; item de Meditatione; de articulis Fidei; de præceptis Decalogi habentur MSS. in viri cujusdam doctissimi bibliotheca privata.

De 10. Præceptis liber. Moralitates super 4. Evangelia. De pauci Purgatorii. De Penitentia. Scala voluptatis. Summa iustitia. Templum Domini. De lingua & corde moraliter. De venenis moraliter. Didica. Exstant MSS. in bibliotheca publica Cantabrigiensi. (a)

Sermones denique habentur MSS. Oxonii apud Mertonenses & Lincolnenses.

Cum vero, postquam hæc confeceram, paulo accuratorem catalogum haud ita pridem contexit H. Whartonus Angl. Sac. tom. 2. p. 344. inedita ab eo recensita, quæque se vidisse & inspicisse refert, paucis hoc loco subiungemus (b). Sunt autem quæ sequuntur. Epistola 128. in unum volumen digestæ & indice uberi auctæ. Exstitit codex MS. antehac in biblith. Weltmonast. jam in Cottoniana, & in Coll. Corp. Christ. Cantab. Ex his 101. in lucem protulit Edvard. Brown Fascic. Rer. Eppet. tom. 2. p. 307. qui & ad calcem, Roberti nostri constitutiones quasdam adjecit pag. 410. Summa philosophia a recentiori manu descripta. Didica 147. cum indice, quæ quasi totidem prælectiones breves de variis theologiæ articulis & S. Scripturæ locis in scholis habite sunt, ibid. & in biblith. S. Trinitat. Cantabrig. Sermones, propositiones, & themata fere 100. Summa theologiæ. Commentarius in epistolam ad Galatas. Tractatus de 7. Sacramentis. De modo confitendi. Regule agriculturæ per menses digestæ Gallice. Tractatus breves 72. viz. De oculis moralis; de veneno & peccato morali; Sermones 25. Qualiter homo factus est ad imaginem Dei; Morales expositiones in operibus sex dierum: Meditationes 7. in didica seu facta quadam S. Anselmi; de libero arbitrio; de sex differentiis; quod Deus est forma prima omnium; de intelligentiis; de veritate; de veritate futurorum contingentium; de ordine emanandi satisfactorum a Deo; de impressione aeris; de iride & speculo; de flatu casuarum; de luce & colore ejusdem;

de generationibus impressionum humanarum; quod motus simpliciter sit in forma prima; de motu circulari; descriptio figura machinæ mundi; de conceptione & excellentia B. Mariæ secundum Anselmum; meditationes 2. expositio prologi S. Jeronymi super biblicam; de sapientia & scientiis expositio (prolixa admodum) in primum capitulum Genesios, seu in Exameron; de decem præceptis; de confessione; quomodo Christus est virga de radice Jesse & expositio in ista verba Cantic. Unguentum effusum est nomen tuum: expositio in ista verba Cantic. Nigra sum, sed formosa; de acceptione manus pro executione operis in S. scriptura; quare Spiritus S. descendit super Christum in specie columbe: quomodo Spiritus ubi vult spirat; de Levitis ex libro Numerorum; qualem episcopum esse oportet ex instructione Pauli ad Titum; de signis in sole & Luna; de die iudicii; sermo de laude B. Martini & de incarnatione Christi; expositio in hæc verba Luca, Exiit edictum à Cæsare; de beatitudine pauperum in spiritu; de nutria collatione antiquorum. Constitutiones date Priori & Conventui de Nenewham (c). Tractatus de cura pastoralis, in biblith. Lambeth. De pauci Purgatorii ibid. Tractatus bene prolixus de articulis fidei Gallice ibid. De summa iustitia (opus ingens) in biblith. publ. Cantab. Sermones & tractatus plures Anglice ibid. Moralitates super 4. Evangelia ibid. De lingua & corde moraliter ibid. Scala voluptatis ibid. Templum Domini ibid. De coniugio ibid. Propositionem Roberti nostri de visitatione diocesis suæ anno 1250. coram papa & cardinalibus factam, exhibet Whartonus ubi supra p. 347. (d)

Correptorium totius Biblie, liber brevis, in quo docetur quomodo plura difficiliora totius Biblie vocabula pronunciari debeant, quæ perperam pronunciari consueverunt, MS. in bibliotheca Eccles. Christi Cantuar. Vitam Roberti nostri carmine elegiaco, sed parum eleganti, contexit Richardus quidam monachus Bardinienfis, quam ex codice MS. Weltmonasteriensi (e) edidit idem Whartonus tom. 2. sed fabulas quasdam crassiores & inanes, nimiumque affectatas elegantias se rescussisse non diffidet. Huic alia quædam monumenta ad Grostheadi memoriam illustrandam spectantia subijcit.

Alia plura Roberti opera MSS. recenset Jamesius in Ecloga, quam consulat lector.

(a) Roberti Grosthead didica cum tabula; De cessatione legalium; De venenis; Questio de differentiis intra peccatum veniale & mortale, cum aliis tractatibus asseruntur MSS. in bibl. Coll. Etonensis. (b) Catalogus opp. Roberti Grosthead exstat MS. in bibl. Cotton. sub Orbene D. 10. (c) Epistola memorialis ad hunc Priorem &c. exstat MS. in bibl. Cott. sub Orbene C. 15. n. 1. (d) Eiusdem Speculum concionatorum prodit huius nomine Gerardus Leodiensis Neapoli 1607. conf. Hearni Annales de Dunstable p. 299. Additiones in libros Damasceni de orthofoxa fide, cum aliis opusculis memorat Leland. Collect. tom. 3. p. 49. 51. 53. Comment. in Job & in secunda quadragena Psalmorum exstant MSS. Bononiæ in bibl. Prædicatorum. Comment. in Psalmum centum in bibl. Coll. Etonensis. Comment. in Apocalypsin & in Terrenos Jeremia post Baleum memorat le Long. Bibl. sacr. vol. 2. p. 754. (e) Habetur etiam MS. in bibl. Cott. sub Orbene C. 16. n. 3. Historica quædam de Roberto Grosthead ibid. sub Julio F. 7. n. 17.

SÆC. XIII. Quædam etiam ejus adhuc inedita penes se habet vir rever. Johannes Batteley.

ab an.
MCC.

1236. LUCAS, gente Hispanus, patria Legionensis, postquam varias Italiæ, Græciæ, Palæstinæ regiones peragraverat, & Gregorio 9. pontifici se plurimum commendarat; ex diacono Tudenſi ejusdem ecclesiæ episcopus factus est. Claruit anno 1236. Scriptit de altera vita, fideique controversiis adversus Albigensium errores libros 3. quos primus in lucem emisit Johannes Mariana Lugdunensis 1612. 4to. exinde cum notis Marianæ, Gretseri, & Schotti in Bibliothecam Patr. relati sunt tom. 25. p. 188 (a). Jussu quinetiam Berengariæ regiæ, diaconus adhuc S. Isidori vitam & miracula jussu volumine descripsit. Exstat id apud Mabillon. Sæc. Benedict. 2. & Bollandum ad 4. Aprilis. Denique S. Isidori chronicon multis additis locupletavit, & ad ætatem suam deduxit, anno Christi 1236. definens. Habetur id ab Andrea Schotto editum Hispaniæ illustratæ tomo 4.

1237. GODEFRIDUS, natione Germanus, monachus cenobii S. Pantaleonis intra urbem Coloniam. Claruit anno 1237. Scriptit annales ab anno 1162. ad annum 1237. quos primus in lucem edidit Marquardus Freherus inter Scriptores Germanicos tom. 1. p. 239.

1238. GEORGIUS ELMACINUS, Abul-Audi & Ibnul-Audi dictus, genere Arabs, Abulafiri Elamidi scribæ filius, claruit circa annum 1238. Anno enim Hegiræ 636. seu Christi 1238. patrem sibi morte abreptum fuisse proficitur. Christianum fuisse aperte satis suadent nomen, diligens rerum Christianarum subnotatio, ingens reverentia in citandis S. scripturæ libris adhibita, oraculorum prophetarum ad Christum Donium applicatio luculenta; ut alia taceam, quæ ex ipso opere peti possunt. Fatendum sane est eum non raro de Muhammede, ejusque lege benigne nimis loqui: quod sane prudentiæ vel timori hominis inter Muhammedanos scribentis verfantique condonari debeat. Scriptit historiæ Saracenicæ a primo Mahometis ortu ad initium imperii Atabaci per 49. imperatorum successionem, insertis etiam passim Christianorum rebus, in orientis ecclesiis eodem tempore potissimum gestis. Prodiit historia ista ex versione Thomæ Erpenii Latine pariter ac Arabice Lugduni Bat. 1625. 4to. Historiam suam ab ipso mundi

initio exorsus fuerat Elmacinus. Prior ejus pars a mundo condito ad Mahometis famam exstitit MS. penes Hottingerum: qui exemplar ejusdem MS. Syriacis literis descriptum se in bibliotheca publica Cantabrigiensi vidisse testatur, Biblioth. Orient. cap. 2. p. 75.

(b) MANUEL CHARITOPULUS, 1240.

Philosophus dictus, post depulsum Germanum patriarchatum Constantinopolitanum tenuisse videtur ab anno 1240. modo æræ decreto illius de translatione episcoporum affixæ fides sit adhibenda. Datum enim id decretum dicitur anno Mundi 6758. quæ ex Græcorum calculo in annum Christi 1250. incidit. Obiit forsan, saltem sede submotus est, ante annum 1254. Exstant Gr. Lat. solutiones quarundam Questionum, in Leunclavii Jure Gr. Rom. lib. 3. p. 238. Decretum de translatione Episcoporum, ibid. p. 240. Decretum de jure Patronatus, ibid. p. 242.

AUTOR anonymus annalium Marganensium, 1240.

ueſium, gente, si conjicere licet, Cambro-Britannus, & cenobii de Margan in comitatu Glamorganensi, a Roberto Glocestriæ Comite olim conditi, monachus, claruit circa annum 1240. Scriptit chronicon five annales de Margan ab anno 1066. ad annum usque 1232. etſi in fine pauca quedam desiderantur. Edidit hos annales Tho. Galeus Rer. Angl. Script. tom. 2. Oxoni. 1687. p. 1.

RICHERIUS, gente Gallus, cœnobii Senoniensis in Volago diœcesis Tullenſis O. B. monachus, claruit circa ann. 1240.

Accidit ut Theobaldus Lotharingæ Dux captivus apud Fridericum Germanorum imperatorem detineretur, quo tempore missus est ad illum Richerius noster, res Henrici sui abbatis procuraturus. Cōdidit libris 5. sed stylo admodum humili & impolito abbatie Senoniensis chronicon, ab ipsa fundatione ad annum circiter 1250. Quod integrum in lucem protraxit L. Dacherius Spicileg. tom. 3. p. 271 (c). In recensendis monasterii sui rebus prolixus est & operosus, sed sepe nimis credulus, nec in notandis temporibus satis diligens & accuratus. Ex libro primo vitam S. Gundelberti episcopi Senoniensis, S. Deodati Nivornensis, Hildulphi Trevirensis, aliorumque quorundam in Acta sua retulit Mabillonius Sæc. Benedict. 3. part. 2. p. 468.

(a) Exstant etiam inter Gretseri opera tom. 12. (b) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 11. p. 86. Manuſcriptis epistola ad 1. Monachos, Marcum, Nectarium, & Isicum exstat MS. in bibl. Cæsareæ, teste Lambecio lib. 8. Comment. p. 460. Epistola ad Innocentium 4. habetur in bibl. Bodlician. notante Oudin. tom. 3. p. 177. (c) Edit. nov. tom. 2. p. 603.

SÆC. XIII.
ab an.
MCC.
1241.

ANDREAS, nescio quis, presbyter certe Græcus, claruit anno 1241. Amplissimam *Catenam* in *Proverbia Solomonis* ex Græcorum Patrum operibus studiose collegit. Exstat Græcæ Biblioth. Vindob. Cod. Græc. 26, p. 42. Princ. *Ἀς παρρησίας περισχέσται πειρασέσθαι ἡθῶν καὶ παθῶν.* (a)

1240. (b) MATTHÆUS PARIS, gente Anglus, ordinis Benedictini monachus, anno 1217. in cœnobio S. Albani ad vetus Verulamium sito religionis suæ habitum suscepit. Claruit anno 1240. Ex egregia doctrina morumque sanctitate tantam sibi famam conciliavit, ut anno 1248. a Norwegis ad reformandos monachos Holmenfes noninatum petitus: ab Innocentio Papa eo demandatus sit: ubi ordinis Benedictini institutum ad pristinum puritatem revocavit. In patriam reverfus, non modo a suis benigne exceptus, sed & Henrico 3. regi apprime charus fuit: a quo quanta sit gratia in mensa, in palatio, in thalamo, ubique denique, habitus, ipse non uno in loco testatur. Obiit vir vere magnus anno 1259. Inter omnes historiæ nostræ Scriptores tum fide tum prudenti liberacæ rerum tractatione palmam facile præripit, quo nemo vixit unquam (iudice Casaubono*) neque Papismi superstitionibus addictior, neque rapinarum horribilium, quas papæ in Angliā exercuerunt, fidelior testis & expolitor. Sic Casaubonus; qui in frequentibus ineptissimas Baronii & Bellarmini conjecturas historiæ Matthæi a Reformatis corruptam & interpolatam esse opinantur ex codicibus optimæ notæ MSS. invictè diluit.

* Prolego.
ad Exerci-
tium.

SCRIPTA.

Historia maior, seu *rerum Anglicarum historia* a Gulielmo Conquestoris adventu ad annum 43. Henrici 3. Angliæ regis, viz. ab anno Christi 1066. ad annum 1259. Historiæ hujus partem priorem ad annum usque 1235. Matthæus ex Rogeri de Wendenover (monachi S. Albani, & Prioris Celle de Bealvoir in agro Lincolnienfi, anno 1237. defuncti) chronico, paucis excisis, nonnullis additis, verbatim fere descripsit. *Appendix* ab anno 1260. ad 1273. quæ ad calcem historiæ reperitur, Gulielmo Rishangero, S. Albani iidem monacho, & Edwardi 1. regis historico, debetur.

(a) Andreæ presbyteri *Catena* in *Esaïam* tribus distincta libris exstat MS. Oxonii in bibl. Collegii Novi, de quo cod. vide Wolfii Exercitationem de *Catenis* Patrum edit. Witeberg. 1712. p. 38. Habetur etiam in bibl. Vindobonensi, in Vol. A. C. 1241. exarato, de quo Lambecius vol. 3. p. 40. Locum ex fine libri priini affert *Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 17. vol. 7. p. 759.* (b) *Conf. Oudin. tom. 3. p. 204.* (c) Prodiit etiam *Parisi. 1644. fol. recte Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 5. p. 153.* (d) Nunc dicramus in bibl. S. Jacobi Westmonasterii. (e) Abbreviatum compendiosum *Chronicorum* Angliæ ab an. 1000. ad an. 1255. exstat MS. in bibl. Cotton. sub *Claudio* D. 6. n. 3. Videtur propria Matthæi manu descripta. Vide prologum ad an. 1251. Denovo continuata ab alio ad finem R. Henrici 3. ibid. sub *Vitello* D. 2. n. 1. (f) *Historia* ab orbe condito ad an. 35. R. Henrici 3. viz. ad an. 1251. MS. exstat in bibl. Cotton. sub *Nerone* D. 5. n. 2. (g) Hæc etiam testatur Leland. de Script. Brit. c. 249.

Vite duorum Offarion, Mercia regum, ca. Sæc. XIII. nobis S. Albani fundatorum.

Vite 23. abbatum S. Albani, qui cœnobium a prima ejus fundatione ad Matthæi Parisiensis tempora rexerunt.

Additamenta ad hystoriam majorem, ea fere omnia complexa, quæ ad pleniorē enarrationis alicujus elucidationem in historia aut citantur, aut evocantur. *Additamenta* ista cum vitis præcedentibus in unum compegit Matthæus, & secundi voluminis vicem implere voluit.

Prodiit Matthæi *historia major*, Londini 1571. Tiguri 1606. & cum vitis *Offarion*, abbatumque S. Albani, & *Additamentis*, cura Gulielmi Watfi (qui Glossarium, notas & varias lectiones apposuit) Lond. 1640. fol. & secunda vice 1684. fol. editio vero anni 1640. non parum prælat. (c)

Historia minor, ab anno 1066. ad 1250. qua breviter & succincte percurrit, quæ in historia majore fusius enarrat: plurima tamen scitu non indigna ei admiscetur, quæ in majori historia frustra quaeruntur. Exstat MS. in bibliotheca Arundeliana (d), & in collegio S. Benedicti Cantab. (e)

Historia etiam ab Adamo ad initia Gulielmi Conquestoris a Matthæo Paris elaborata fuit, quam integram fere in priorem Florilegii sui partem transcripsit Matthæus Westmonasteriensis. (f)

Scriptit porro vitam S. Edmundi archiepiscopi Cantuariensis, qui patriæ ob tyrannidem & exactiones pontificias perterritus, in exilio Gallicano, quod sibi sponte indixerat, anno 1242. vitam cum morte commutavit. De hac vita hæc nos docet Florilegus ad annum 1253. Anno 1253. obiit M. Richardus de Wit episcopus Cicerie, 4. Non. April. quando B. Edmundi Cant. Archiep. clericus &c. Hujus autem Richardi assercionibus & Fr. Roberti Bacon O. P. certificatus, Fr. Matthew Parisiensis memorati S. Edmundi vitam a fide dignis sibi relata, diligenter perscripsit. Hæc me monuit Whartonius nostræ (g). Verum locus in editione, qua utor, non comparere, & forsitan adhuc MS. latet.

ALBERICUS, gente forsan Gallus, 1241, in cœnobio Trium-Fontium in Gallia monachus, claruit anno 1241. Composuit *chronicon* ab orbe condito, & perduxit non modo ad annum 626. quod habet Vossius

Sæc. XIII. de Hist. Lat. lib. 2. c. 46. p. 381. sed ad sua
ab an. usque tempora; nempe ad ann. 1241. Illud
MCC. ab Andrea Quercitano brevi edendum expe-
ctare nos jussit Aub. Miræus Auct. cap. 403.
Verum adhuc MS. delitescit in bibliotheca
Sancti Galli in Helvetia, in Regia Parisien-
si, aliisque Galliarum bibliothecis, suo tempore pro-
culdubio lucem visurum. (a)

1243.

(b) INNOCENTIUS IV. *Simibaldus* antea
appellatus; patria Genuensis, ex gente Fli-
scana & Comitibus Lavanæ oriundus, cardina-
lis presbyter titulo S. Laurentii in Lucina,
pontifex Romanus electus est anno 1243. die
24. Junii, die 29. consecratus. Nil antiquius
habuit, quam decessorum odia adversus Fre-
dericum Imp. intermiscere fovere. In Galliam
igitur an. 1244. profectus concilium generale
Lugduni anno sequente habendum indixit.
In concilio imperatorem palam excommuni-
cavit, imperium ei abrogavit, subditis obse-
quium illi prelatre sub anathematis poena in-
terdixit, crucem contra illum ubique per or-
bem Christianum predicari jussit, plenaria
peccatorum remissione omnibus contra illum
militantibus concessa. Anno 1246. Jacobum
Aragonæ regem totumque regnum sacris in-
terdixit. Anno 1251. mortuo Frederico Imp.
Conradum & Manfredum filios pessimo odio
prosecutus est, jusque hereditarium repeten-
tes conflato crucifiguntur exercitu oppu-
gnavit: cumque parum procederent arma;
anathema in utrumque strinxit. Obiit anno
1254. die 7. Decembris. Tanta auctoritate & ve-
neratione pollebat (teste Fostero *) ut a mul-
tis Juris utriusque peritissimis pater & orga-
num veritatis appellatus sit. Primus cardinalis
rubrum Galerii dignitatis insignis & orna-
mentum addidisse dicitur. Natalem B. Vir-
ginis octonis diebus celebrari jussit, Bononiam
studio privavit, & Patavium transfudit. Ex-
stat commentarius in 5. libros *Decretalium*,
Venet. 1570. 1578. *Tridini* 1611. *Lugduni*
1578. fol.

Epistola 20. Concil. tom. 11. p. 598. *Epistola*
de translatione corporis B. Elizabethæ a Lambecio

(a) Conf. que notavit *Leong.* in bibl. Historiarum Gallie num. 7101. p. 355. Vide etiam *Moratorum* tom.
5. *Scriptorum Italiæ. Hoc Chroicoi* publici juris fecit Godefridus Gul. Leibnizius tom. 2. *Accellionum Historica-
rum Lips.* 1698. Denuo Jo. Burchardus Menckenius in tom. 1. *Scriptor. rerum Germanicæ & Saxonicæ*, p. 37. *Lips.*
1728. Alberici *Pœtica* exstant MSS. ap. Dominicos Colon. teste Du Vifch. in bibl. Ord. Cisterc. (b) *Conf. Oul-
din.* tom. 3. p. 164. *Dot Pin.* Hist. Eccles. vol. 11. p. 29. (c) *Littera Innocentii* 4. de provisione Canonici Lin-
colniens. Eccles. pro nepote suo MSS. exstant in bibl. Cotton. sub *Vespasiano* A. 18. n. 9. *Bulla* 2. ibid. sub *Cicopa-
tra* E. 1. n. 24. 25. *Bulla* 12. exhibuit Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 686. — 702. *Epist.* 13. Edm. Martene Anec-
dote Cant. ibid. p. 1842. *seq. Bulla* 3. ad historiam ejusdem spectantes ibid. p. 1918. *seq. Bulla* de concessis olim
Mendicantibus privilegiis habetur ap. *Oudin.* tom. 3. p. 170. *Dua alia* ap. Dacher. *Spicil.* tom. 7. p. 231. Edit.
nov. tom. 3. p. 629. *Indulgentiarum* 20. *dicrum accidentibus cum dotariis ad Ecclesiam* S. Augustini Cantuarien-
sem datam ex Cod. Deringiano exhibuit Tho. Hearnius Append. ad Forduni Scoti *Chronicon* n. 10. vol. 5. p.
1420. *Statuta* ab Eodem ad cenobium S. Augustini Cantuariæ A. D. 1253. transmissa ex eodem Cod. ibid. n. 11.
p. 1422. *Excerpta* ex Regesto anni festi hujus pontificis dedit Baluarius Miscell. tom. 7. p. 407. *seq. Bulla*, qua
religiosos urcei a functione Hierarchicarum actionum edita est a Jo. Cordelio in prolegom. ad Gul. de S. Amore
opera p. 74. *Alia* de professione in terram sanctam dat. *Lugd.* 1245. exstat in Jac. Bongarsii *gessis Dei per Fran-
cos* tom. 1. p. 1192. *Epistola* 2. ad Ludovicum 9. R. & ad prælatos Franciæ ap. Andr. du Chesne tom. 5. p. 861.
seq. ut notat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinæ, vol. 4. p. 99. *seq.* Ejusdem *epistolæ* quasdam ad Pontificum Ro-
manorum historiam facientes dedit *Sim. Frid. Habituus* in Collect. Monument. veterum & recentium tom. 1. p. 411 — 516. (d)
Brutus 1724. 8vo. *Bulla & epistola* quamplurimæ habentur inter *Rymeri* *Fœdera* tom. 1. p. 411 — 516. (e) *Idem*
denuo 1629. teste *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinæ, vol. 4. p. 224. (f) Habetur una cum *Sermonibus de fe-
stis* in bibl. Claræ Vallis. Ejusdem *Sermones* per annum afferantur MSS. in bibl. S. Victoris Parisiensis, & in bibl.
Coll. Parisien. Navarici, ut refert *Oudin.* tom. 3. p. 727. ad an. 1310. (g) *Conf. Oudin.* tom. 3. p. 451. *Idem*
Pin. Hist. Eccles. vol. 11. p. 66.

Tom. II.

P p 2

quod

edita est *Comment. lib. 2. pag. 883. alia episto-* Sæc. XIII.
la 46. apud Waddingum *Annal. Minor.* tom. 1. ad ann. 1243. &c. *alia* 61. ibid. in Regesto
Pontif. p. 55. *alia* 18. in Regesto appendix
tom. 1. p. 10. *Liber apologeticus de potestate ec-*
clesiastica, & *jurisdictione imperii contra Petrum*
de Vineis, & alia plura opuscula MSS. in bi-
bliotheca Vaticana, vid. Lud. Jacob a S. Ca-
rolo Biblioth. Pontif. p. 121. (c)

RICHARDUS DE S. GERMANO, Re-
gis Siciliæ secretarius seu notarius, claruit
anno 1243. scripsit 1243. *chronicon* satis am-
plum ab anno 1189. nempe ab excell. Guili-
elmi Siciliæ regis ad annum usque 1243. Ex
per vetusto codice Calfineni luci publice il-
lud donavit Ferd. Ughillus Ital. sacr. tom. 3.
p. 953.

JOHANNES DE S. GEMINIANO, ordi-
nis Dominicani monachus, claruit circa
annum 1244. quem tamen alii anno 1310.
vel 1319. ascribunt. Summus theologus &
concionator, Thomæ Aquinati cum primis
familiaris; quem a matre & fratribus in car-
cere detentum, ut a religione Dominicana
arceretur, altu eripuisse dicitur. A Gregorio
9. ad prædicandam intra partes Neapolitanas
crucem contra Fredericum Imp. legatus est.
Exstant ab eo scripta.

Summa de exemplis & rerum similitudinibus
libris 10. *Prodiit Basil.* 1499. *Venet.* 1497.
4to. 1577. 1582. *Antwerp.* 1583. 8vo. 1599.
(d) *Lugduni* 1585. *Colon.* 1670. 4to.
Orationes Finibres. Lugduni 1510. 4to.
Paris. 1611. 8vo.

Sermones Quadragesimales. Venet. 1584.
8vo. *Colon.* 1612. 8vo. (e)

Alia Johannis de S. Geminiano scripta re-
centet Ambrosius de Altamura Biblioth.
Prædict. Cent. 1. p. 10.

(f) VINCENTIUS B. *Bellovacensis* vulgo 1244.
dictus, natione Gallus, patria Burgundus,
ex ordine Fratrum Predicatorum, episco-
pus, ut nonnulli volunt, sed minus recte,
Bellovacensis; reipsa autem non alia de
causa Bellovacensis nomen habuit, quam

* Hist. Jur.
Civ. lib. 3.
c. 14. p.
482.

Sæc. XIII. quod apud Bellovacos lares fixerit. Claruit anno 1244. Obiit anno 1256. vel ut alii, (rectius forsan) 1264. Scriptit *Speculum quadruplex*. Historiarum tradens historias ab orbe condito ab an. 1254. Prodiit foris *Norimberg*. 1473. *Mogunt*. 1474. *Naturale* libris 32. *de herbis, avibus*, &c. *Morale* libris 3. *de affectibus animi*; *Norimberg*. 1485. *Venet*. 1493. *Doctrinale* libris 17. *de scientiis*, in quovis fere genere, *Norimberg*. 1486. Prodiit opus istud ingens & prolixum *Basil*. 1481. *Venet*. 1484. 1591. fol. *Duaci* 1624. fol. (d).

* Biblioth.
prædicat.
p. 21.

1245.

(b) HUGO DE S. CARO, seu de S. Theodoro, patria Delphinus, in valle quadam, cui *Barcinoneta* nomen, natus, in academia Parisiensi studio bonarum literarum incubuit, & doctoratus insignia meruit, paulo post a B. Jordano in Prædicatorum ordinem cooptatus. A Gregorio 9. Constantinopolim missus est; ut ecclesiarum unionem procuraret. Domum reversus, a fratribus Gallie provincialis electus est. Anno 1245. ab Innocentio 4. ecclesie Romanæ Cardinalis titulo S. Sabinae renunciatus est in Concilio Lugdunensi; variisque deinceps legationibus adhibitus; imprimis anno 1251. quo in Germaniam missus Conradi partes strenue oppugnavit. Postea legatum Pontificium in regione Leodienſi agens, Julianæ cujusdam, superstitionis mulierculæ nugacibus visionibus excitatus, primus omnium festum Corporis Christi instituit; deinceps in tota fere Occidentali ecclesia paulatim receptum. Obiit ann. 1260. die 14. Cal. April. Lugduni apud prædicatorum sepultus.

OPERA.

Possibile, seu *commentariola juxta quadruplex*

(a) Indicem autorem a Vincentio in *Speculo naturæ* laudatorum exhibet *Fabr*. Bibl. Gr. vol. 14. p. 107. Jac. Ehard. in Diff. de scriptis Vincentii Bellovacensis *Parif*. 1708. *Speculum morale* a Vincentio scriptum negat. *Regulam* Nofocomii Belluacensis a Vincentio & Garino Archidiacono editam dedit Dacherius Spicil. tom. 12. p. 68. Edit. nov. tom. 1. p. 715. (b) Conf. *Fabr*. Bibl. med. & infim. Latinit. l. 8. vol. 3. p. 849. *Questif*. tom. 1. p. 194. (c) Hugonem diffusius scripsisse in *Psalterio*, & *Danieli* & *Lucan* notat Henr. Gandavensis cap. 40. Scriptit etiam *possibilem super Epistolam* (MS. in bibl. Coll. Etonens. cum comment. in lib. *Sapientie*) & *Evangelia de tempore & de Sanctis*, ex superioribus excerptam commentariis. Prodiit *Parif*. 1506. (d) Item 6. vol. fol. *Venet*. & *Basil*. 1487. *Basil*. 1498. 1504. & alibi. vid. *Fabr*. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 3. p. 851. *Questif*. tom. 1. p. 194. seq. *Sacra Biblia recognita & emendata* jussu Jordani Nagitri Ord. Provincialis, & Hugonis nostri, ad Codd. Hebræos, Græcos & Latinos Caroli M. ætate scriptos, habentur MSS. *Parif*. ap. Dominicos & in Belgio. (e) Item *Sermones* Dominicales super Epistolam & Evangelia de tempore. Argentorat. 1476. 4to. *Commentaria* in 4. libros Sententiarum habentur MSS. Cantab. in Coll. S. Benedicti, & Lipsiæ in bibl. Paulina, ut refert *Fabr*. ubi supra. Alia Hugonis scripta memorat Jac. Questif. in Hist. Scriptorum Ord. Pred. tom. 1. p. 201. (f) Item in bibl. S. Victoris Parisiensis. (g) Et in bibl. Colbertina cod. 2426. & Paulina Lipsiensis, ubi habentur *Comment. super arbore Conspicuitatis & Casu Decretalium*; vid. catalog. impressi. p. 236. 244. *Tractatus de dispensationibus* exstant MS. in bibl. regia Galliar. cod. 4836. fol. 44. *Questiones aliquot Juris* ibid. cod. 4894. fol. 104. ut refert *Ordin*. tom. 3. p. 180. De aliis Johannis scriptis conf. *Fabr*. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 2. p. 60.

ritatis

placem sensum in totum vetus ac novum Testamentum (c) (*commentarium tamen in Psalmos* ab an. plurimi Alexandro Halensi adjudicant) prodiit in septem tomis divise *Basil*. 1504. *Parif*. 1548. *Venet*. 1600 (d). Editioni Venetæ accessit octavus tomus novi indicis locupletissimi.

Sermones de Tempore & Sanctis. *Swollu* 1479. editi in 4to. (e)
Speculum Sacerdotum & Ecclesie, *Lugduni* 1554.

Concordantia major Latinorum Biblicorum, pro omnibus vocibus declinabilibus in tota S. Scriptura reperta. Voces enim indeclinabiles addidit Conradus Habertstadius circa ann. 1290. *Concordantia* ista pluries prodiit, & ubique fere profluit.

JOHANNES DE DEO, natione Hispanus, Doctorum doctor, & ecclesie Bononiensis canonicus; claruit, ut ipse in fine operis sui testatur, anno 1247. Scriptit ad episcopum & capitulum Bononiensem *librum penitentiarum*, in quo generatim de vitiis cujuscumque status & confessione, deinde de poenitentia & confessione prælatorum, nempe summæ pontificis, cardinalium, &c. speciatim agit. Exstat MS. in bibliotheca publica Cantabrig. vol. 118. n. 2. & Patavii in bibliotheca cœnobii S. Johannis Viridario Plut. 10. ad levam. Vid. Ph. Thomasin Biblioth. Patavin. MS. p. 31. (f) Habuit etiam penes fe D. Theronius, doctor Sorbonicus, ex cujus codice amplissima facie excerpta nobis exhibuit Jac. Petyt ad calcem poenitentialis Theodori Cantuar. *Parif*. 1677. *Somma Judiciorum*, & de officio advocatorum, item *casus super decretales* ab eo compositi servantur MS. in Bibliotheca monasterii Dunensis, teste Sander Biblioth. Belg. MS. part. 1. p. 177. (g) Eiusdem, ni fallor, est *tractatus de excommunicationibus*, cum expositione metro ap. Thomasin loc. citat.

PETRUS, *Castrodiolus*, natione Anglus, dignitate eques; claruit anno circiter 1250. Exstat *epistola ad ecclesiam Anglicanam de excutienda tyrannide Romani pontificis in Anglia*, in catalogo testium ve-

Sæc. XIII.
ab an.
MCC.

1247.

1250.

Sec. XIII. ritatis p. 365. & apud Goldast. Monarch.
ab an. tom. 1. p. 11. (a)
MCC.

1250. THEOBALDUS STAMPENSIS, natione Anglus, sacerdos secularis; claruit quidem, ex mente Dacherii anno 1108. juxta vero Balcum anno 1250. Rectius omnino, siquidem Roberti Grossthead æqualis fuerit, eique *librum de quibusdam in divina pagina tribuantibus dedicavit*, uti fidem facit Balcus*. Exstant *epistole* 5. apud Dacherium Spicileg. tom. 3. p. 132 (b). Interim tacere non debemus quod refert Brianus Twynus*, & ex eo nuperus historiæ Oxoniensis conditor*, Theobaldum nostrum *libellum contra Regulares* edidisse, quem Thurstano archiepiscopo Eboracensi, qui sedem hanc ab anno 1119. usque ad annum 1140. tenuit, nuncupavit. Utrum a Twyni an Balei paribus stet temporis ratio, judicet peritus lector; mihi satis est nonuisse.

*Cent. 10.
P. 41.

*Apol. l. 2.
Sect. 275.
276.
*Ad ann.
1129. p. 48.

1250. (c) DAVID, de Augusta dictus, quia Augusta Vindelicorum natus, ordinis Minorum monachus; claruit circa annum 1250. in urbe natali sepultus, quo anno non liquet. Scriptit *formulam Novitiorum de reformatione exteriori hominis, formulam interiori hominis, & speculum de 7. progressibus religiosi*. Duo priora opuscula prodierunt scilicet *Angustia Vindel.* 1593. posterius vero sub Bonaventuræ nomine *Antwerp.* 1591. Omnia Davidi, vero auctori, restituta habentur in Bibliotheca Patr. tom. 25. p. 867. (d)

1250. (e) JOHANNES SEMECA, natione Germanus, inde *Tentonicus* etiam appellatus, Azonis discipulus, jurisconsultus consummatissimus. ecclesiæ S. Stephani Halberstatis præpositus; claruit ann. 1250. Anno 1265. Clemente 4. papa decimas a clero in redemptionem Terræ sanctæ per Germaniam & Galliam exigente, clerum expilari, Germaniam exhauriri, & corrasam iniquis artibus pecuniam in prævus usus converti indignatus, pontificis avaritiæ appellatione interposita sese fortiter opposuit. Quo nomine a Clemente excommunicatus, ac præpositura Halberstatis exutus fuit. Obiit anno 1267 (f). Scriptit *glossam in decretum Gratiani*, una cum decreto sapientis impressam.

MARTINUS, natione Hispanus, ecclesiæ Legionensis presbyter & canonicus, & cœnobii canonicorum S. Ildori in ea urbe abbas, claruit anno 1250. Scriptit plurima, quæ in dicto monasterio adhuc inedita servantur: nempe, *Commentarius in Apocalypsum; in epistolas SS. Jacobi, Petri, & Johannis; conciones ab Adventu usque ad festum Trinitatis; Sermones varii, viz. Quod fratres non habeant proprium; de prelatis juxta citram suorum subditorum; de obedientia; de disciplina ecclesiastica; qualiter juvenes ab otio fugiant; qualiter seves ac iuvenes Deo servire debeant; ne monachi & canonici regis curiam frequentare præsumant; ne secreta principum scire appetant; de translatione S. Ildori; de Spiritu Sancto; de Johanne Baptista; de ascensione Domini; & alia quædam*. Hæc ex Regidii Gundelsavi Davila theatro ecclesiæ Legionensis recenset Nic. Antonius Biblioth. vet. Hisp. lib. 7. c. 6. p. 19.

Sec. XIII.
ab an.
MCC.
1250.

GERTRUDIS, natione Germana, 1251. ortu nobilis, ordinis Benedictini monialis, in cœnobio Rodalsfordensi vitam egit, ejusdem cœnobii anno 1251. abbatissa facta, anno vero sequenti monialibus in Helledense sacrarum virginum monasterium translatis, illuc quoque Gertrudis abiit, ubi Mechtildem forem sociam habuit. Obiit anno 1290. Scriptit Germanice opuscula, seu *exercitia spiritalia*, quæ Latine versa, una cum fororis suæ opusculis, de quibus infra, edita sunt.

(g) ROBERTUS, de Sorbona a vico natali dictus, S. Ludovici Galliæ regis pœnitentiaris, saltem facellanus, canonicus primum Sueffionensis, ac dein S. Mariæ Parisiensis; claruit anno 1252. quo collegii Sorbonici in academia Parisiensis fundamenta jecit. Obiit post annum 1271. Scriptit *opuscula* 3. pia ac devota, viz. de *Confidentia, de Confessione, iter Paradisi*; quæ reperiuntur in Biblioth. Patr. tom. 25.

1253.
Matt. Paris.
ed an. 1255
1257. Nic.
Trivet. ad
an. 1216.
Bul. Hist.
Univerf.
Par. t. 1.
Præfat. ad
opp. Gul.
de S. Amore.
1632.

(h) GUILIELMUS DE S. AMORE, ex oppido cognomine in comitatu Burgundiæ oriundus, doctor Parisiensis; claruit anno 1253. ordinum Prædicatorum & Minorum acerrimus castigator. Cum utrique enim spretis canonicis & regulis ecclesiasticis confessionis expiendæ & prædicationis munus inconsultis episcopis sibi pas-

(a) Et in Jo. Woffli tom. 1. Lectionum memorabilium p. 414. (b) Edit. nov. tom. 3. p. 445. (c) Conf. *Quint.* tom. 3. p. 447. (d) *Formula Novitiorum* exstat vol. 2. p. 826. Opp. S. Bernardi a Mabillon. edit. Ejusdem tractatus de *prelatis religiosorum* exstat MS. in bibl. Basilienf. Sanderus tom. 2. Flenchi Mstorum Belgii memorat varios ejusdem tractatus MSS. in Monasterio Viridis Vallis; vid. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* vol. 2. p. 42. (e) *Conf. Quint.* tom. 3. p. 112. (f) An. 1243. ut notat *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* vol. 4. p. 418. vel an. 1246. ut narrat *Meibomius* in Chronico suo Marienthalesi tom. 3. Scriptor. Germanor. p. 261. ubi diligenter de Semeca agit. (g) *Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 11. p. 75. (h) Conf. Jac. Quetif.* tom. 1. p. 335. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* l. 1. vol. 1. p. 225. *Du Pin. Hist. Eccles. vol. 11. p. 138. seq. Quint.* tom. 3. p. 248.

Sæc. XIII.
ab an.
MCC.

sim arripere, & voluntariam paupertatem divitiarumque odium profecti, nulli interim labori manum admoverent, sed agrorum ad instar circumvagati fucata pietatis specie popellum pecunia emungerent; adhuc scholas in academia juventuti apertientes, statuta tamen academica observare nollent; id agere ferens academia Parisiensis duce Gulielmo nostro procacibus fraterculorum ausis obviam ivit, eosque proptere reluctantem schola Parisiensis ejecit. Obstreperunt fraterculi: res ad pontificem deferunt. Datis ille anno 1256. literis academicis, nominatim vero Gulielmum, acriter corripit; cumque academici coeptis inhaerent, Gulielmum cum tribus aliis doctoribus gradu doctorali omnibusque beneficiis ecclesiasticis privari, ac regno ejici jussit. Tot injuriis irritatus Gulielmus, mordacem contra fraterculos libellum in lucem emisit, quo eorum praestigias & nequitas omnium oculis spectandas subjecit, & inmodicam pontificis auctoritatem vellavit. Librum cum autore suo herefeseo statim accusant fraterculi, ac Romam delatum a pontifice eodem anno damnari, publicaque sententia crenari efficiunt. Nondum tamen terribis conquevit Gulielmum, acri vero sale fraterculos constanter, quoad vixit, perfricuit; & nec sitim ostiatim mendicari a validis & robustis monachis apud Deum esse meriturum, nec esse temere usurpato praedicandi confessionisque audiendae munere injuriam sacerdotibus parochialibus faciendam esse animose contendit. Quapropter ab Alexandro 4. papa anno 1257. toto Galliarum regno se subducere, & docendi scribendique munere deinceps abstinere, sub anathematis gravissimi poena jussus est. Obiit post aliquot annos, a fraterculis post mortem inter hereticos relatus, & calumniis convitiisque probe maculatus; memoriam vero ejus contra dicaculorum istorum ineptias egregie tutatus est Laurentius Anglicus, abbas & magister Parisiensis, qui Gulielmo de S. Amore succedaneus, fraterculos scriptis suis acriter castigavit. Vid. plura de eo in conspectu hujus saeculi.

OPERA.

Commentarium in Psalmum primum.

Concio de Publicano & Phariseo.

De periculis novissimorum temporum adversum mendicantes Ordines liber, ab Alexandro 4. anno 1256. damnatus. (a)

Questio unica de quantitate Eleemosynae, utrum liceat homini dare quicquid habet, ita ut sibi nihil retineat & mendicet. Sæc. XIII.
ab an.
MCC.

Questio unica de valido mendicante, utrum debemus dare Eleemosynam valido mendicanti, si sit pauper.

Casus & articuli, super quibus accusatus est magister Gulielmus de S. Amore a fratribus Praedicatoribus.

Collectiones canonicae & canonice ad Clementem 4. summum pontificem anno 1266. delatae (b), ad defensionem ecclesiasticae Hierarchiae, & ad instructionem & preparationem simplicium Christi fidelium contra pericula imminientia ecclesiae universali per hypocritas, pseudo-predicatores, & penetrantes domos, & otiosos, & curiosos, & girovagos.

Tabula de signis, per que pseudo-predicatores discerni possunt a veris.

Sermo in die SS. apostolorum Jacobi & Philippi. (c)

Prodierunt opera ista Constantiae ad Rhenum (uti praefertur titulus, revera autem Parisiis) 1632. 4to. quam quidem editionem nondum videram, cum *Cortophylacium* meum anno 1685. in lucem emisi, mox ea de re certior ab amico factus.

REINERIUS SACHONUS, patria 1254.

Placentinus, philosophus & theologus peritissimus, primo Waldensium antesignanus, dein iis desertis in Praedicatorum fratrum familiam se dedit, hereticorum inquisitor generalis factus. Claruit an. 1254. Verum cum castrum Gathenae, Waldensium municipium, demolierat, eorumque plures igni adjudicarat, ex urbe Mediolanensi ejectus anno 1259. in exilio obiit. Exitit *summa de Catharis & Leonistis*, a Claudio Coussord Paris. 1548. edita (d). Magnam libri partem ediderat Flaccius Illyricus in Catal. Test. Verit. p. 431. Tandem *librum integrum Reinieri adversum Waldenses* 103. capita complectentem (in quibus de causis haeresium, de sectis antiquorum & modernorum hereticorum, eorumque notis, moribus, examine, & punitione agit) cum amplissimis prolegomenis & variantibus lectionibus in lucem dedit Jac. Gretserus Ingolstadt. 1613. 4to. exinde relatus est in Bibliothecae Patr. tom. 25. p. 262. Calci subjicitur *appendix de Hypocritis*, qui nuncupantur *Sterzer*, in qua variorum hereticorum deliramenta continentur, quam Gret-

(a) Exstat in bibl. Cotton. sub *Vitelio* C. 14. n. 9. & cum *questione de quantitate Eleemosynae* in bibl. Bodl. cod. 1969. B. 2. cod. 4. n. 6. & 1997. B. 3. cod. 12. n. 3. Hunc tractatum una cum *sermone in die SS. Jacobi & Philippi* exhibuit Edv. Browne in Append. ad *Faliculum* rerum expetendarum & fugiendarum p. 23. 48. (b) Exstant MSS. in bibl. Bodl. 1929. cod. 8. (c) Hunc *sermonem & concionem de Phariseo & Publicano* edidit Wolfgangus Wilsenburgius in *Antologia* papae an. 1555. ut refert *Ordin.* tom. 3. p. 210. Idem *Ordin.* opinatur tractatum contra *exemptiones*, qui exstat MS. sub nomine *Gad. Parisiensis* in bibl. Coll. Novi Oxon. cod. 218. & Mertonensi cod. 261. ad hunc *Gulielmum* spectare. (d) Ex 2. Cod. MSS. uno Rhodomeno, altero Claro-Montano RR. PP. Praedicatorum exhibuit *Edm. Martene* *Anecdotor.* tom. 5. p. 1759.

Sæc. XIII. ferus nulla ratione proba instructus, Reine-
 ri non esse contendit.

1254. ALEXANDER IV. ante *Reynaldus* vel *Rolandus* dictus, patria Campanus, de castro Gennae in diocesi Anagnina, ex Comitibus Signie oriundus, Philippi Anagnini filius, Gregorii 9. nepos, ecclesiae Romanæ cardinalis, episcopus Ostiensis & Viterbensis. Pontifex Romanus electus est ipso natali Dominico anno 1254. biduo post coronatus. Anno 1255. Manfredum Siciliæ & Apuliæ regem anathematizavit, regno deponendum decrevit, armis impetiit, crucemque contra eum ubique prædicari iussit. Anno 1256. Conradinum Frederici Imp. nepotem imperatorem eligi vetuit, & electores in partes ejus propendentes excommunicavit. Eodem anno a Manfredi in angustias redactus, Henrico 3. Angliæ regi cum subsidario exercitu die præstituto in Siciliam advolare sub anathematis pœna præcepit, Alphonsumque Lusitanie regem cum toto regno diris devovit. Anno 1258. Florentinos & Genuenses sœdus cum Manfredi olim initum violare recusantes anathemate percussit. Obiit Viterbii anno 1261. die 25. Maii. Extant *epistole* 3. Concil. tom. 11. p. 716. aliæ *epistole* 51. apud Waddingi *Annales Minorum* ad an. 1256. &c. aliæ 124. ibid. tom. 3. in *Regesto Pontif.* p. 18. *Conjunctio* Cypræ, Concil. tom. 11. p. 2352. (a)

1254. HUMBERTUS DE ROMANIS, natione Burgundus, in vico de Romanis natus, Parisiis dum studiis incubuit, S. Dominici familiæ nomen dedit anno 1225. Anno 1254. ordinis sui magister generalis factus est. Dignitati cessit anno 1263. Obiit anno 1274. (b)

OPERA.

*Institutionum spiritualium libri 6. sive speculatio
religiosa (c). Prodiit Lozani
1575. Paris. 1622. (d)
Expositio, seu commentarius in regulam*

(a) Alexandri d. Bullae s. habentur MSS. in bibl. Co.
ap. Winkles Conc. Brit. tom. I, p. 710-741. Bullae
Bullae una ibid. tom. I, p. 1254. Bullae ad Hilariam S.
miffa facta Priori Parificenfi scriptae uogitino inguifimili
unica ap. eundem Martene in Collect. Veter. & Nov. M.
tom. 6. pag. 485. Editio noue, tom. I, p. 633. Epistolae lau-
di, Coloniae Etrufcorum Rom. 1723. Alium Baluzius
Epistolum quaquamrimum exstat in Vaticano, tect.
23, ap. Laerium Cherubinum tom. I. Bullarii p. 131.
I. p. 636-730. An. 1277. ut referunt Du Pin.
Latinit. vol. 3. p. 817. Ondus. tom. 3. pag.
cant P. de Colonia in Hiftor. literaria ciuitatis Lu-
I. pag. 134. tom. 2. pag. 271. d.) Exftat
rit. & cum epiftole de tribus fabulis non
falsis, ubi deferuntur notae hos libros prodiffe
praefationem tantum fe prologum addidit. Prodicurus
dus. tom. I, p. 491. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.
nonize in Bibl. Saluatoris euoluit Mabillon, lud. Tirer
Miffil. Hift. p. 216. Non ab eo diftincti fermores suo
Latinit. vol. 3. p. 839. De ceteris Humberti fcriptis
tom. 3. p. 234.

S. Augustini. Prodiit Coni 1605. 8vo. *Mon-* *Saec. XIII.*
tibus 1645. 4to. *ab an.*

Sermones pro omni materia 200. Venet. 1603. 4to.

Vita fratrum, si non ab Humberto, saltem a Gerardo Fracheto Lemovicensi O. D. Humberti jussu composita. *Lugd.* 1585. *Ingolstadt.* 1591. (e)

Epistola de tribus votis substantialibus religionis. Prodiit una cum sermonibus Hagena 1508. fol. & Venet. 1603. 4to.

De eruditione Concionatorum libri 2 (f). Pro-
dierunt Vincentia 1604. Barcinone 1607. 4to.
Habentur fere omnia Humberti opera
in Bibliotheca Patr. tom. 25. p. 424, 567,
653, 665.

(g) THEODORUS LASCARIS, *Ju-* 1255.

*nior; Ducas etiam dictus, ortu Nicenus, Theodori junioris (qui capta a Latinis Constantinopoli imperii fidei Niceam translulerat) ex Irene filia nepos, Johannis Ducæ Irenes conjugis & Theodori successoris filius natu major, patri in imperio successit anno 1255. Rem adversus Bulgarios, Theffalos, aliosque imperii hostes lres per triennium feliciter egit, verum infirma valetudine morbisque fractus, habitum monachalem induit, & in Sydyndronum monasterium, ut nos docet Dorotheus Monembaliensis * (in Magnesia id situm erat) * *Demetrius* secessit, ibique breve quod vitæ remansit, *demetrius* tempus consummandæ penitentiæ, & otio *1260. p.* pio ac literario consecravit. Regnavit *Oct.**

fatis tractatum adversus Latinos de processione Spiritus Sancti. Exstat MS. sed mendose exaratus, & in fine mutilus in biblio-

10n. *fab. Chloepa* E. 1, n. 26, 27, *Bula* 10, occurs
 10n. *fab. Mantia* Anecdotor. *fab. 1*, p. 1060–1109.
 Edmundi Archiep. Cantuar. *Specimen* p. 1921. *Con-*
strata heretica ex quoque ibid. tom. 3, p. 1814. *Epist-*
monum tom. 7, *Epist.* 4, exstant in *Duchesi* Anspic.
 non exhibuit Iulius Fontaninus ad calc. Antiquit. Hor-
 n. Append. ad Diff. 3, *Petri* de Marca n. 20. Registrum
 Ludovici Jacobi Bibl. Pontificie p. 10. *Constitutiones*
Pauli & Epistolae quamlumque ap. Rymerum Feder. tom.
 1. *Facil.* *Facile*. vol. 11, p. 72. *Fabr.* Bibl. med. & infim.
 1651, quos vide. (c) *Guilelmo Perabo* adju-
 dicatori. *Langdun.* 1730. 40. Jac. Quetif, tom.
 1. MSS. in bibl. S. Victoris, & S. Germani
 p. 139. *fab. autors* lib. 40, 41, ut referat *Quintus*, loc.
 1651. *fab. & Ioseph* lib. 1, 2. (c) His *ceteri* *Quintus*, lib.
 1. *Unani* 1619, & *Valentia* *Argopus* 1667, 470, vide. *Ore-*
ol vol. 2, p. 549. (c) Hoc *est* *Argopus* quod anonymum Bu-
 supla p. 197, ut notatum Vignolio Marvillio tom. 1,
 Italia memorati, ut notat Fabr. Bibl. med. & infim.
 vide. *Quetif*, tom. 1, p. 145, seq. (c) Conf. *Ondius*,

theca

Sac. XIII.
ab an.
MCC.

Epistola ad plurimos data, postquam Marchelinum templo eiecerat. Exstat Gr. Lat. apud L. Allatum de Consensu lib. 2. cap. 14. §. 4. (a)

Epitome Logica & Physica. Prodiit Gr. Auguste Vindel. 1605. 8vo.

Encomion in Johanni Evangelistam, oratio de anima, alia de corpore; enarrationes in aliquot Psalmos, & opuscula de fide, de virtute, & de religione, in bibliotheca Bavarica & Vaticana exstare MSS. dicuntur. Oratio ejus de fide cum opusculo S. Thomæ ordinis Prædicatorum de processione Spiritus S. & excerptis de diversis quæstionibus habetur MS. in biblioth. regia Parisiensi, testante Labbeo Bibl. Nov. MSS. p. 88.

Bina sub ejusdem nomine opuscula contra Latinarum dogma de processione Spiritus S. se MSS. vidisse prodit Leo Allatus loco citato. De Blemmida opusculis vide etiam quæ habet idem Allatus not. ad Georg. Acropolit. p. 244. (b)

Superfunt item a Blemmida scripta, Expositio in Psalterium Davidis, cujus prolegomena hoc modo incipiunt. *Ψαλτήριον κυρίου ὁργάνον υἱὸς ἐστὶ μακρίνου, ναυλα παρ' Ἐζεαίου ὁνομαζόμενον* &c. Ejusdem expositio in appendicem Psalterii Davidis varia veteris & novi Testamenti cantica continentem. Exstant MSS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 66. num. 2. 3. fol. 218, 356. & iterum cod. 304. num. 1. fol. 1. (c) *Doctrina de fide* ad monachos monasterii a se extructi. Cujus hoc initium. *Τὸς ὁσίους τῷ Διοσπότῃ Χριστῷ τῷ ὄντι*, & *ἐκλεκτοῖς Κοιτηταῖς ὁ κατ' ὁδοῦσαν αὐτῶν ἡ χρυσόπηκτα κτηνῶν* &c. habetur MS. ibid. cod. 245. num. 7. fol. 299. (d) *Oratio de SS. Trinitate* ibid. Cod. Philof. 149. num. 22. Sunt præterea sub Nicephori monachi nomine orationes 2. quas nostri esse non sine probabilitate conjicit Cl. Nesselius. Prima est æsthetica de custodia mentis & cordis. Principium, *Ὅσοις τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῷ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θυμὸς φωτοφανίας τυχὼν ἐρωτικῶς ἔχει* &c. habetur MS. Cod. Theol. 104. num. 2. fol. 10. p. 2. & cod. 192. num. 23. fol. 217. Posterior de attentione, hoc initio. *Ὡς τῷ ὀνέματι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ὄντι*. *Χαίρει ἐμὴ ἡ δύναμις ποιῶν οὐδὲν*, ibid. num. 24. fol. 220. p. 2. In eadem bi-

bliotheca ejusdem Blemmida oratio de regno seu imperio; (e) opuscula plura medica de urinis & sanguine phlebotomia &c. Grammatica, logica, physica, & alia quæ non sunt hujus fori, huic inde asseruntur. De quibus Lambeciani & Nesseliani catalogi consulendi sunt.

(f) ARSENIUS, *Asorianus* dictus, patria Constantinopolitanus, monasterii cuiusdam Nicæni alumnus, cui etiam prædictus est. Postmodum abdicato hoc munere, privatam magis vitam in Apolloniadis asceteriis excoluit; & ut videtur, etiam in monte Atho monasticam vitam degit. Tandem circa annum 1255. Nicephoro Blemmida id muneris recusante, a Theodoro Lascare Imp. juniore imperii recens potito ad patriarchatum Constantinopolitanum evectus est. Anno 1259. Theodorus Imp. moriens, Arsenium una cum Georgio Muzalone Johanni filio tutorem dedit. Arsenius vero Muzaloni productionem & infidias regio puero intentatas ægre ferens, patriarchatu sese abdicavit; & in monasterium recessit. Anno 1261. recuperata a Latinis, duce Michael Paleologo, Constantinopoli, ad urbem regiam evocatus est, ut dignitatem pristinam, & cum dignitate fedem pluviam semiculpæ Græcis patriarchis desideratam reciperet. Anno 1262. Michael Imp. Johannem Theodori Lascaris filium decemnem, & Arsenii patriarchæ pupillum oculis privavit. Tam nefarium facinus ecclesiasticis censuris vindicavit Arsenius, ac Michaelis sacris interdixit. Irarum plenus imperator episcoporum concilium indicit, Arsenium fictis criminibus onerat, patriarchatu deponendum curat, & in Proconnesum relegat. Multos annos exilio superfluit Arsenius, quando tamen obierit, non liquet. De eo sic Gregoras; *ἢ μὲν γὰρ τὸν πρὸς ἀρετὴν Φίρρσαν, ἢ κατὰ θῆλον ἀγωγὴν ὃ ἀπὸ τῶν ἀκρῶν ἀπαλειπόμεν*, *ὡς δὲ πραγματικῶν σῶμα καὶ πολιτικῶν θύλακον ἡ αὐτῶν (ὡς ἐπὶ τῶν) τῶν ἀπὸ σκαμπάνης ἐπὶ τῆς ἡμέρας ἀπαλλασσέμενον ἀπαλειπόμεν*. Non quod ad virtutem pietatis cultum attinebat, ille vir parum a summis aberat, sed usurerum imperii administrationis ne cum fossore quidem conferendus. Scripsit ad-

Sac. XIII.
ab an.
MCC.

1255.

* Hist. I. 4. p. 60.

(a) Habetur etiam ap. Odericum Raynaldum Annal. tom. 14. ad an. 1255. n. 76. (b) *Orationem de mystheriis* citat Nicolaus Comnenus p. 166. prænot. Mystagog. & ap. V. C. Scipionem Masfeum Veronæ; etiam in bibl. Colbertina cod. 2944. & Scorialensi, ut refert le Long. Bibl. sacr. vol. 2. p. 877. (c) Libros 3. *Institutionis ad monachos*, & de Imperatoris institutione memorat Labbeus Bibl. Nov. MSS. p. 94. *Encomion in Nazariæzenum*, & expositionem ejus carminum p. 111. *Isagogen in Aristotelis de celo*, & quod minus non sit ab æterno, aliaque ejusdem p. 114. *Pauli Latrensis vita* ab eodem scripta exstat MS. in bibl. Coislinian. p. 213. vid. Fabr. Bibl. Gr. vol. 9. p. 132. Hanc vitam habere se etiam testatur Allatus p. 244. ad Georg. Acropolit. *Fragmentum de Geometria*, & de stellis MS. Gr. in bibl. Coll. Pemb. 106. & in pf. 8. ibid. *Comment. Gr. in Dionysii Periegetis* MSS. in bibl. Bodleian. memorat Fabr. Bibl. Gr. vol. 2. p. 666. & vol. 3. p. 24. *Dissertatio de 5. coicibus* prodiit Lat. Bassi. 1542. interprete Joach. Perioneo. *Chimia vel ὁπῶν χρυσοποιίας* exstat MS. in bibl. regia. vid. Labbeum Bibl. Nov. MSS. p. 129. & Petri Borelli bibl. Chemicam p. 48. (e) Habetur etiam in bibl. Regia & Vaticana. Ejusdem varia opuscula medica MSS. in bibl. Casarea. *Synopsis Geographia* asserunt MS. in bibl. Ambrosiana Mediolan. testatur Montfaucon. Diar. Ital. p. 14. habetur etiam in bibl. Regia Turinensi, ut narrat Scipio Maffeus in Epist. ad Apostolum Zenum. (f) *Conf. Oudin.* tom. 3. p. 230.

Ton, 11.

Qq

huc

Sæc. XIII. huc monachus *Synopsin divinatorum Canonum*,
ab an. ex patribus synodorumque statutis colle-
MCC. ctam, & in titulos 141. digestam, capitibus
quibuldam legum imperialium cuivis titulo
adjectis. Exstat Gr. Lat. ab Henrico Juffel-
lo edita Bibl. Jur. Canon. tom. 2. p. 749. (a)
Testamentum Arsenii Gr. Lat. extulit Cl. Co-
telerius Monument. Eccleſ. Gr. tom. 2.
p. 168.

1255. (b) THOMAS AQUINAS, *Doſtor Ange-*
Comment. *licus*, gente Italus, ex nobiliſſimo Comitum
Andr. Aquinatum, regumque Sicilia & Aragonia
Maurore. ſanguine oriundus, natus eſt in caſtro Aquino,
de Vit. B. anno 1224. Puer adhuc quinquennis
Thome in- monachorum Calanenſium diſciplinæ com-
ter opufc. miſſus eſt, ubi cum præclara ingenii ac præ-
Vene. maturæ indolis documenta edidiſſet, ad aca-
1625. 870 demiam Neapolitanam miſſus eſt, ibique in
Marac. in dialecticis Petrum Hiſbernum, in humanio-
biblioth. ribus literis Martinum, præceptores fortitus.
Marian. Alacur. Domin. p. 34. Bzov. ad an.
1274. n. 19, 20.

in provincia Romana conſtituitur, eoque nomine anno 1263. generali totius ordinis conventui Londini habito interuit. Munus interim ſcholæſticum nequaquam defe-
ruit. In primariis enim Italiae academiis, Bononiae, Romæ, Fundis, Fogiis in Apulia, ac Piſis theologiæ publice docuit. Ultimo loco Neapoli conſedit, ubi Caroli regis ſtudioſo honeſtatus, reliquum vitæ tempus docendo exegit; rerum mundanarum curæ adeo non deditus, ut ad Neapolitanum archiepiſcopatum a Clemente 4. vocatus, munus oblatum recuſaret. Anno denique 1274. a Gregorio 10. papa ad concilium Lugdunenſe 2. evocatus, ut librum adverſus Graecorum errores, jubente Urbano 4. a ſe compoſitum in concilio prælegeret, Neapoli diſceſſit; & in itinere non procul a Tarracina in cœnobio Foſſæ Novæ diem ſupremum obiit Nonis Martii, anno ætatis ſuæ 50. In extrenis agens, ſumpturus * eucharistiæ, Dominum Jeſum flendo rogabat, ut iis quæ de ipſius myſteriiſ, deque univerſa eccleſia S. Spiritu intigante ſcripſiſſet, ſi minus recte fuiſſent, veniam tribueret, quæ omnia eccleſiæ judicio ſacroſancto permiſſit. De eo hæc inter alia Sixtus Senenſis *: *In ſacris ſu-*
perioris theologiæ ſtudiis ita ſapientiſſimo Augu-
ſtino proximus inceſſit; atque ita ſententiam ejus,
& omnes reconditos ſenſus introſpexit, exha-
uſque, ut juxta Pythagoræ metaphyſicorum
communem omnium doctriſſimorum adagio jactatum
ſit, Auguſtini animam inviſſe in Thomam.
Thome quidem doctrina in ſcholis pontificiis magni ſemper ab omnibus habita eſt, non tantæ tamen autoritatæ, ut ad illius normam dogmata theologia exigenter, quin libere de quaſtionibus ab eo determinatis judicare licet, ejusque doctrinam impugnare, quod pluribus adverſus Bezovium contendit Derrnicus Thaddæi in Nictela Franciſc. Relig. p. 35. &c.

(c) OPERA.

Expoſitio in Ariſtotelis libros Perihæmenias
& poſteriorum Analyticorum, in oſo libros
Phyſicorum, in tres libros de Celo & Mundo,
in libros de Generatione & Corruptione, in
quatuor libros Meteororum, in tres libros de
Anima, (d) in tres libros, qui Parva Natura-
lia dicuntur, in duodecim libros Metaphyſi-
corum, cum tractatu de Ente & Eſſentia, in li-
brum de Conſiſ, in libros 10. Ethicorum ad
Nicomachum, (e) in oſo libros Politicorum,
Vener. 1496.

(a) Hic Arſenius adhibuit etiam, ſive ipſe compoſuit *Synopſin* ejusmodi *legum imperatoriarum* ſub titulis ſi-
militer digeſtarum, quorum *νομικὸν κεφάλαιον* numeri ſubinde canonibus Eccleſiaſticis reſpondent. vid.
Fabr. Bibl. Gr. vol. 11. p. 44. (b) Conf. Acta Sanctorum ad 7. Martii tom. 1. Oudin. tom. 3. p. 254. Jac.
Quetif. de Scriptoribus Ord. Pred. tom. 1. p. 271. ſeq. (c) Conf. Du Pin. Hiſt. Eccleſ. vol. 11. p. 70. Oudin.
tom. 3. p. 280. ſeq. (d) Conf. Oudin. ibid. p. 304. ubi notat Comment. in librum primum ad Reginaldum
Thome Socium pertinere. (e) Prodiit Pariſi. 1644. fol. Expoſitio in 8. libr. Politicorum bid. 1645. vid. Oudin.
ibid. p. 289.

Cont-

Sæc. XIII.
ab an.
MCC.

Commentaria in 4. libros Sententiarum Magistri Petri Lombardi. (a) Prodiit scorum Basl. 1492. Paris. 1574. 8vo. Venet. 1481, 1490. fol.

Questiones disputate 10. de potentia Dei, Argenti. 1500. 16. de Malo. De spiritualibus Creaturis. De Anima. De unione Verbi. De Virtutibus in communi. De Charitate. De Correptione fraterna. De Spe. De Virtutibus Cardinalibus. 29. de Veritate.

Questiones quolibetice 12. Colon. 1471, 1485, 1491. fol. Noriberg. 1474. Ulme 1475.

Summa Catholica fidei contra Gentiles in libros 4. distributa. Prodiit Rome 1476. Venet. 1480. fol. Scorum etiam cum uberimis Francisci de Sylvestris commentariis Lugduni 1566. fol. (b)

Expositio in librum B. Dionysii de divinis Nominibus.

(c) *Summa Theologie in partes 3. divisa; Questiones* 512. articulos 2654. continens. Prodiit scorum Colon. 1604. Dnaci 1614. Antwerp. 1624. (d) cum commentariis Cajetani Bononie 1514. cum commentariis Capponi, Cajetani & Javelli Venet. 1596. 5. vol. fol. Prodiit etiam per partes variis locis & temporibus edita, viz. pars prima Venet. 1477, 1484. prima secundæ Venet. 1483. secundæ secundæ Rom. 1474. Venet. 1480. tertia pars Venet. 1486.

Expositio in librum B. Job.

Expositio in primam quinquagenam Psalmorum Davidis. (e)

Expositio in Canticum Canticorum, quam S. Thomas morti proximus in lecto decumbens monachus Folle Novæ dictavit. Prodiit scorum 1545. 8vo (f)

Expositio in Esaiam prophetam.

Expositio in Jeremiam prophetam.

Expositio in Threnos Jeremiae. Tres hæc expositiones a nonnullis Thomæ Anglo adjudicantur. (g)

(h) *Expositio in Evangelium S. Matthæi.* Supposititia est, ac Petrum Scaligerum Dominicanum Veronensem episcopum autorem habet.

Expositio in Evangelium S. Johannis.

(i) *Catecha aurea in 4. Evangelia*, ad Urbanum 4. papam, ex sententiis SS. patrum miro artificio contexta. Prodiit scorum Lug-

duni 1530. 8vo. Antwerp. 1578. fol. (k) *Commentarii ejus in 4. Evangelistas illustrata* ab an. MCC. 2. vol. Noriberg. 1474. Venet. 1486.

Expositio in omnes D. Pauli epistolæ, Basl. 1475. & Cajetani commentarii illustrata, Bononia 1481. fol. (l)

Sermones pro Dominicis diebus, & Sanctorum solemnitatibus. Prodiit scorum Roma 1571. 8vo.

(m) *Opuscula* 73. viz. *Contra errores Graecorum*, *Compendium theologie ad Reginaldum fratrem* (quod quidem non Thomæ, sed Ulrici de Argentina factus esse videtur.) *Declaratio quorundam articulorum contra Græcos, Armenios, & Saracenos. De duobus præceptis Charitatis & decem legis præceptis. De articulis Fidei & sacramentis Ecclesiæ. Expositio symboli Apostolorum. Expositio orationis Dominicæ. Expositio salutationis Angelicæ. De articulis 108. sumptis ex opere Petri de Tarentasia. Responsio ad Johannem Vercellensem. Responsio de Articulis 42. ad emend. Responsio de Articulis 36. ad lectorem Venetum. Responsio de Articulis 6. ad lectorem Bisiutium. De differentia Verbi divini & humani. De natura & origine Verbi intellectus. De Subsistentiis separatis, seu de Angelorum natura. De unitate intellectus. Contra positiveram doctrinam retrahentium homines a religionis ingressu. De perfectione Vitæ spiritualis. Contra impugnantes Dei cultum & religionem adversus Gulielmum de S. Amore. (n) De regimine Principum libri 4. (o) (quos plurimi suspectos habent.) De regimine Judeorum. De forma Absolutionis. Expositio primæ decretalis. Expositio secundæ decretalis. De Sortibus. De Astromum judicii. De æternitate Mundi contra univariantes. De Fato. Tractatus logici & philosophici 26. De eruditione Principum libri 7. Officium de festo Corporis Christi, Urbani 4. jussu compilatum. Opus de venerabili Sacramento altaris (quod a nonnullis Alberto M. tribuitur.) De sacramento Eucharistiæ ad usum 10. predicamentorum. De humanitate Jesu Christi. De dilectione Christi & proximi. De divinis moribus. De Beatitudine. De modo confitendi & puritate Conscientiæ. De officio Sacerdotis. Expositio Missæ. De emptione & venditione ad tempus. Epistola brevis ex-*

(a) Conf. *Ordin.* ibid. p. 304. Alium se vidisse *Comment.* in primum Sententiarum a Thoma scriptum, narrat Ptolomæus Lucensis, Episcopus Torcellanus in Chronicis suis. (b) Denuo cum *Comment.* Francisci Ferrarientis Paris. 1641. 2. vol. fol. (c) Exstat MS. in bibl. Coll. Etonensis. De hac *Summa* vid. *Ordin.* tom. 3. p. 353. & Jac. Echardi Dissert. de Scriptis Vincentii Bellovacensis Paris. 1708. (d) Item Paris. 1618. (e) Prodiit Lugd. 1520. 8vo. (f) Item 1587. & Paris. 1634. 4to. telle le Long. Bibl. sacr. vol. 2. p. 987. De hac expositione vid. *Ordin.* tom. 3. p. 312. (g) *Expositio in Esaiam & Jeremiam* prodiit Lugd. 1531. 8vo. In *Esaiam*, *Jeremiam* & *Threnos* Venet. 1527. fol. vid. le Long. loc. citat. Hæc 6. expositiones proximè recentissimæ una cum expositione in *Genesim* prodiit Paris. 1640. ut refert *Ordin.* tom. 3. p. 289. (h) Conf. *Ordin.* ibid. p. 323. *Expositio* hæc habetur MS. in bibl. D. Vallette Neapoli, telle *Monsieur*, *Diar.* Ital. p. 304. Prodiit Venet. 1527. & *expositio in S. Johannis* Paris. 1520. vid. le Long. ubi supra. (i) Conf. *Ordin.* tom. 3. p. 317. (k) Sed interpolata a manu recentioris; (ut & sequentes editiones) notante Rich. Simon Libr. 3. Hist. Critice *Comment.* N. Test. (l) Vid. *Ordin.* tom. 3. p. 325. De ceteris ubi vid. quoque le Long. ubi supra. (m) Conf. *Ordin.* tom. 3. p. 314. seq. (n) Aliud non esse opus quam *recollectionem* eorum quæ Albertus M. coram Alexandro 4. disputans, adversus librum Gulielmi proletræ, notat *Ordin.* tom. 3. p. 285. (o) Si idem cum *Tractatu de officio Principum*, Guil. Peralto adjudicat P. de Colonia in *Historia Literaria Civit. Lugdunens.* Prodiit Lugd. Bat. 1651. telle *Ordin.* ubi supra.

Sæc. XIII.
ab an.
MCC.

hortatoria ad quendam. De Vitiis & Virtutibus numero quaternario procedens. (a) De Concordantiis dictum. De Usuris. (Opuscula ista 14. proxime recensita dubiæ sunt fidei.) Expositio in librum Boethii de Hebdomadibus. Præclaræ quæstiones super librum Boethii de Trinitate. Ex opusculis hîsc 73. prodierunt scorsim 49. 1488. (b) quam editionem penes me habeo. Plura Venet. 1587. & 1596.

(c) Omnia S. Thomæ opera hæcenus enumerata prodierunt in 17. tomos divisa *Rome* 1570. *Venet.* 1594. *Antwerp.* 1612. (d) Editionibus *Venetæ* & *Antverpiensi* decimus octavus accessit tomus opera sequentia complectens.

Commentarius in Genesim. Prodiit scorsim Lugduni 1573. 8vo. (e)

Commentarius in libros Maccabeorum, Paris. 1596. 8vo. (f)

Commentarius in omnes epistolas Canonicas, Paris. 1543. 8vo. 1550. *Lugduni* 1556. *Antwerp.* 1592. (g)

Commentarius in Apocalypsin. (h)

Commentarius in Danielem prophetam.

Commentarius in Boethii libros de consolatione Philosophiæ. Prodiit scorsim Lovanii 1487. fol. Lugd. 1514. 4to. (i)

De operibus hîsc una eademque ferenda est sententia, ea scilicet Thomæ Aquinæ abjudicanda esse & Thomæ Anglici maximam partem debere.

Prima operum S. Thomæ editio prodit tomis 17. *Venet.* 1490. *Noriberg.* 1496. fol.

1255.
Vid. Wadding. Annal. Minor. ad an.
1221, 1232,
1241, 1253,
1266, 1260,
1265, 1271,
1274, &
alii.

(k) BONAVENTURA, Johannes, seu ut alii, Petrus, Fidanza in baptismo dictus, a Græcis vero Eustachius & Eutichius, appellatus, Doctor Seraphicus, gente Italus, patria Tuscus, apud Balneoregium Hetruræ urbem honestis parentibus, patre Johanne, Ritella matre, natus anno 1221. Anno circiter 1243. fratrum Minorum ordini nomen dedit, & Alexandrum Alensem, ut perhibent, præceptorem nactus, studiis theologicis in academia Parisiensi incubuit. Tam felici id successu præstitit, ut post septennium dignus haberetur, qui Sententiarum libros publice prælegeret &

explicaret. Anno 1255. doctoratus insignibus cohonestatus est. Anno sequente post Johannis Parmensis mortem totius ordinis Franciscani præfecturam seu Generalatum unanimi omnium fratrum suffragio accepit. Generalis factus, labascentem Minorum disciplinam correx: totumque ordinem adversus Giraldum de Abbatis-villa, & Gulielmum de S. Amore egregie defendit. Immodico plane & superflitioso affectu B. Mariæ Virginis cultui mancipatus, congregato Pilis generali ordinis sui capitulo inter alia statuit, Ut fratres Minores plebem in concionibus passim hortarentur ad eam, signo campanæ, quæ post completorium pulsatur, audito, orandum & venerandum. Quin & primus omnium religiosus laicorum sodalitates sive confraternitates in orbem Christianum induxit, instituta Romæ anno 1270. confraternitate, quam vocant *Confraternitas*. Anno 1272. cum post diuturnum inter pontificium de pontifice eligendo inter cardinales non conveniret: Bonaventura communi omnium calculo arbitri est adhibitus, qui pontificem eligendum pro lubitu suo nominaret. Potestate igitur accepta, Theobaldum archidiaconum Leodiensem, Gregorium 10. postea dictum, pontificem designavit: a quo ipse vicissim anno 1274. ecclesiæ Romanæ cardinalis, & episcopus Albanensis creatus est, paulo ante concilium Lugdunense 2. cujus ille primæ sessioni intererat. Obiit Lugduni ante finitum concilium anno 1274. die 15. Julii, ætatis suæ 53. honorificentissimo funere elatus, tota nempe synodo exequias summo studio celebrante.

OPERA.

Principium S. Scripturæ. (l)

Expositio seu sermones 23. in Hexameron. (m)

Expositio in Psalterium, in Ecclesiasten, in Sapientiam, & in Threnos Hieremie.

Expositio in caput 6. S. Matthæi, & in Evangelium S. Lucæ.

Posilla in Evangelium S. Johannis, & Collationes in eundem.

Sermones de Tempore, & de Sanctis. Smollæ 1479. fol. *Hagenæ* 1496.

(a) Compendium est summæ Virtutum & Vitiatorum Guil. Peralti factum a Jacobo Voragine, teste *Oudin.* tom. 3. p. 460. (b) Recus. ann. 1490. 1498. & 1508. ut, post Petrum Pellicanum, refert *Oudin.* tom. 3. p. 297. (c) Opp. S. Thomæ Aquinæ habentur MSS. Gr. in bibl. SS. Johan. & Pauli Dominicorum Venetiis; indicante Montauson *Diar. Ital.* p. 47. *Tradatus de malo, & spiritualibus creaturis* MSS. in bibl. Coll. Etienne. (d) Item *Lugd.* 1562. fol. *Rom.* 1568. *Venet.* 1587. *Duaci* 1608. *Paris.* 1634. 1645. & 1660. 21. vol. *Vid. Oudin.* tom. 3. p. 390. seq. (e) *Conf. Oudin.* ibid. p. 307. 327. Prodiit quoque *Antwerp.* 1572. ut docet le Long. *Bibl. sacr.* vol. 2. p. 987. (f) Deveno una cum *expositio in Danielem* *Paris.* 1536. 8vo. (g) Item *Paris.* 1561. sed Nich. Gorhamum habet autorem, sub cujus nomine prodit *Antwerp.* 1617. fol. Exstat etiam sub Gorhami nomine in bibl. S. Victoris Parisiens. *Vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* vol. 3. p. 221. & *Oudin.* tom. 3. p. 330. (h) Prodiit *Florent.* 1549. *Venet.* 1562. (i) *Comment.* 5. posteriores prodierunt *Paris.* an. 1641. ut testantur le Long, ubi supra, & *Oudin.* tom. 3. p. 289. (k) *Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* vol. 1. p. 690. *Oudin.* tom. 3. p. 373. *Du Pin. Hist. Eccles.* vol. 11. p. 68. (l) Prodiit ad frontem opusculorum in editione *Argentiniensi* 1495. *Venetæ* 1574. & recus. ibid. 1611. Hoc opusculum cum plerisque tractatuum sequentium Bonaventuræ abjudicat *Oudin.* tom. 3. p. 392. seq. (m) *Expositiones in Hexameron, & in Psalterium* prodierunt *Rom.* 1588. 8vo. *In Ecclesiasten* *Venet.* 1559. 8vo. *In Sapientiam, in Threnos Jeremiæ in caput 6. Matthæi, & in Evang. S. Lucæ* *Venet.* 1575. teste le Long. *Bibl. sacr.* vol. 2. p. 644.

Com-

Sæc. XIII.
ab an.
MCC.

Commentaria in 4. libros Sententiarum, 2. Vol. Norimb. 1491. fol. (a)

Opuscula 13. viz. De reductione artium ad Theologiam. Brevislogium, Centilogium, Pharetra, Declaratio terminorum Theologie. Principium compendiosum in libros Sententiarum. Quatuor libri Sententiarum carmine digesti. De quatuor Virtutibus cardinalibus. De septem donis Sp. S. De tribus ternariis peccatorum. De reformatione ad gratiam. Dieta salutis (quæ cum præcedente opusculo seorsim prodit Parisi. 1523. 8vo.) De ecclesiastica Hierarchia.

Opuscula alia 17. viz. Soliloquium. De meditatione vite D. N. Jesu Christi. (b) Libellus meditationum. De septem gradibus Contemplationis. De quinque festiuitatibus pueri Jesu. Officium de passione Domini. De S. Cruce laudatio. Lignum vite. Speculum de laudibus B. Mariæ, Argent. 1476. (c) De corona B. Mariæ. De compassione ejusdem. Philomela passioni Domini aptata per septem horas. (d) De septem verbis Domini in cruce. Pfalterium B. Mariæ majus. (e) Pfalterium B. Mariæ minus. In salutationem Angelicam. In salve Regina.

Opuscula alia 20. viz. De institutione vite Christianæ. De regimine anime. Speculum animi. De 10. præceptis. (f) De gradibus virtutum. Itinerarium mentis in Deum. De septem itineribus æternitatis. Stimulus divini amoris. (g) Parvus bonus fidei incendium amoris. (h) Anctorum. Exercitiorum spiritualium libellus. Fascicularius. Epistola 25. memorialis compendiosa. Confessionale. De ratione confitendi. De puritate conscientie. De preparatione sacerdotis ad Missam. Expofitio Missæ. De sex alis Cherubim. De sex alis Seraphim.

Opuscula alia 23. viz. De triplici statu Religiosorum. Speculum discipline in usum Novitiorum (quod cum epistola memorarium seorsim prodit Antwerp. 1600. 8vo.) (i) Vaganti passus Novitiorum. In regulam Novitiorum. De processu Religionis. De contemptu Seculi. De reformatione Mentis. Alphabetum parvum boni Monachi. (k) De perfectione vite ad Sorores. Declaratio regule

Minorum. Quæstiones circa eandem Regulam. Quare fratres Minores prædicant. De paupertate Christi. Quod Christus & Apostoli nudis pedibus incedebant. Apologia evangelica pauperum. Contra calumniatores regule Franciscane. Apologeticus in eos, qui ordini Minorum adversantur. De non frequentandis Quæstionibus. (l) Collationum libellus ad fratres Tolosenses (de quo ambigitur.) De reformandis Fratribus ad nostros Provinciales. Compendium theologie. (m) De Essentia, invisibilitate, & immensitate Dei. De mystica theologia.

Prodierunt S. Bonaventuræ opera hæcenus enumerata, in 8. tomos digesta, Romæ 1588. fol. (n)

(o) THOMAS, Cantipratenfis dictus, natione Brabantus, in vico Leuvis prope Bruxellam nobili genere natus, primo quidem canonicus in Cantiprato prope Cameracum; dein ad Prædicatorem caltra transiens, Albertum Magnum Colonie doctorem auditum, Thomam Aquinatem discipulum nactus, claruit anno 1255. Deum subprior & lector in conventu fratrum ordinis sui Lovaniensis factus, tandem episcopus Lufentinus consecratus suffraganeam episcopo Cameracensi navavit operam. Obiisse dicitur anno 1263. die 15. Maii.

SCRIPTA.

Bonum universale de Apibus, ad Humbertum ordinis Prædicatorum generalem. Prodit Duaci 1597. 1605. & cum notis Georgii Colvenerii ibid. 1627. 8vo.

Vita B. Christianæ, dicte Mirabilis in Habsania. Existat apud Surium die 23. Junii.

Vita B. Mariæ Ogniacensis, apud Surium ibid.

Vita B. Lugardis monialis de Aquiria, apud Surium 16. Junii.

Vita B. Margaritæ Ipresensis, quæ obiit anno 1237. Prodit Duaci 1618.

Interiit liber operosus de Naturis rerum a Thoma Cantipratenfi labore quindeccenni scriptus.

(a) Primum Argentina ante an. 1489. ut notat Ondius, tom. 1. p. 381. ubi narrat opusculorum Bonaventuræ pleraque prodidisse Argent. an. 1489. 1496. Venet. 1504. 1561. Moguntia 1609. & sermone quoddam Basil. 1492. Lugd. & Rom. 1496. Parisi. 1521. (b) Fragmentum vite Christi existat MS. in bibl. Cotton. sub Ciopatra B. 1. n. 4. (c) Prodit Norimb. & Argentorat. & Angliæ 1476. sub nomine Bonaventuræ Baduarii de Peraga, qui vixit an. 1350. vid. Ondius, ibid. p. 408. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 694. (d) Ab Andrea Schotto edita in Ludovici Granatensis operibus tom. 2. p. 741. Hæc Jo. Baleo v. 79. p. 430. refertur ad Jo. Hovedenum, vid. Fabr. loc. citat. (e) Prodit impressum in urbe Belensi Ducatus Burgundie an. 1521. ut refert Ondius, ibid. p. 411. (f) Desumptum esse ex Præceptorio Godschalki Hulen nos monet Ondius, ibid. p. 2610. (g) Habetur MS. una cum libello Meditationum in bibl. Cotton. sub Vespasiano E. 1. n. 1. 2. Prodit Gallie Parisi. 1711. 12mo. teste Fabr. ubi supra. (h) Existat MS. in bibl. Cotton. sub Fastina A. 6. n. 14. (i) Prodit antea cura Henrici Sedulii Antwerp. 1591. vid. Ondius, ibid. p. 412. qui hoc opusculum & tractatum de processu Religionis Davidi Augustano tribuit. (k) Existat MS. Anglice in bibl. Cotton. sub Fastina D. 4. n. 9. (l) Seu potius quælibet vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 697. (m) Genuinus fatus est Hugonis Argentoratensis, ut nos docet Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 844. (n) Epistola ad Abbatem B. Mariæ Blefensis existat ap. Martene Anecdotor. tom. 1. p. 1138. Bonaventuræ opusculum de ortu Scientiarum existat MS. in bibl. Florentina Patrum Conventualium. Opusculum de doctrina Cordis prodit sub ejus nomine Toteti 1525. & alibi non semel, ut refert Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 699. ubi pleraque alia opuscula Bonaventuræ ascripta ex Waddingo memorat. (o) Conf. vitam ejus ab Hyacintho Choqueuo edit. Duaci 1618. in libro de Belgis illustribus, & Quetif. tom. 1. p. 250.

Sæc. XIII.
ab an.
MCC.
1256.

(c) ALBERTUS, natione, ut opinor, Germanus, quavis alii Italum faciant, cœnobii Stadenis in archiepiscopatu Bremensi monachus, & ab anno 1232. abbas, ordinis Benedictini. Anno 1236. Romam profectus, bullam a Gregorio pontifice impetravit, ut monasterium Stadenſe derelicto ordine Benedictino in Cisterciensem tranſiret. Cum tamen conſtiteret renitenter monachi, Albertus moleſtiarum pertectus, præfectura cœnobii femet abdicavit an. 1240. & fratribus Minoritis nomen dedit: generalis demum totius ordinis Franciscani magiſter factus. Claruit anno 1256. Scriptis *chronicis ab orbe condito ad annum Chriſti 1256.* quo tum vetuſtiorum temporum hiſtoria, tum vero præcipue res Germanice illuſtrantur. In opere ſane contextendo melioris notæ auctores ſequitur, quorum verba ubique ſere retinet; quæque haud alibi facile reperiuntur, interlicet, miſiſ ut plurimum monachorum ſomniis, nunique quæ ſæculi ſcriptores venditare ſolent. Primus illud *chronicon* & bibliotheca Ranzoviana una cum notis & appendice genealogica edidit Reinerus Reineccius *Heidelberg.* 1887. 4to. recuſum *Wittebergæ* 1608. 4to. (b)

1258. MICHAEL CHUMNUS, primo nomophylax, postea metropolita Theffalonien-
sis, clarus anno 1258. Nicephoro Blem-
mide familiaris. Scriptit tractatum de gradi-
bus *Cognitionis*, quem Gr. Lat. edidit Leun-
clavius Jur. Græc. Rom. lib. 8. p. 519. Ve-
rum in codice MS. Vindobonensi Jurid. 13.
num. 8. In fine adjuncta est appendix quæ-
dam de nuptiis prohibitis, quæ ita incipit.
Τῆς ταύτης εἰς τὴν κακοκαλλυμένην πρὸς γάμους
κοινωνίαν. Μία μὲν δὲ πρώτη, ἡ ἐκ τῶ σωτη-
ρίας δὲ αἰνῆ βαπτισματος &c. Vide Nef-
feli. Catal. part. 2. p. 30.

1260. JOHANNES GUALLENSIS seu
Willis, gente Anglus, ordinis Minorum mon-
achus Wigornienſis, Oxonii philoſophiam
ac theologiā didicit, Pariſiis docuit; *Ar-*
bor Viæ ob eximiam doctrinā paſſim ap-
pellatus. Claruit anno 1260. Quando ob-
ierit non conſtat. Mortuus eſt Lutetiæ.

& apud Franciscanos sepultus. *Ea erat,* ut *Sec. XIII.*
non ferebat tempora (inquit de eo Leland-
us "notter" facundia, ea ingenii prompti-
tudine, acrimonia, felicitate etiam, ut de qua-
cunque re non dicam oritur, eloquentur, splen-
dide, sed acute, graviter, docte potuerit disferre.
Quae virutes si pleno copie cornu adsint,
non video quin inter eloquentius flores quatuor
ad miraculum variis, suum, & merito quidem
vel hac nostra aetate, locutione habeant. *MCC.*
"Collect."
Sec. tom.4.
p. 232. ap.
Antiq. Oz.
P. 74

S C R I P T A.

Ordinarion, five alphabetum vite religiosæ, in tres partes divisum, viz. *Dictionarion*, *Locarion*, & *Itinerarion*.

*Breviloquium de Philosophiæ dignitate ejusque
abusu.*

Breviloquium de 4. cardinalibus Virtutibus antiquorum Philosophorum & Principum.

Compendiloquium de vitis illigibrium Philosophorum.

*Margarita Doctōria, seu communes loci ad
omnium generum Argumenta, sive summa de
regimine vite humane.*

Prodierunt opuscula isthæc omnia Lug-
duni 1511. fol. (c)

Collectio epistolarum decretalium Romanorum pontificum, ab Antonio Augustino una cum tribus aliis antiquis collectionibus edita *Herdæ* 1576. fol. recusa *Parisi*. 1609.

Summa Collationum. Prodiit Paris. 1516.
4to & 1561. (d)

Expositiones seu moralitates fabularum Ovidii.
Parisi. 1509.

Alia plura Johannis Wallensis opera hactenus inedita recenset Balcus Cent. 4. cap. 28.

BONAVENTURA BROCARDUS, patria Argentina, monachus Montis Sion ordinis Predicatorum, claruit anno 1260. Ambrosius de Altamura refert illum ad annum 1238. atque eum anno 1218. habitum induisse, & in Terram sanctam ante annum 1227. missum diuturnum ibi moram fecisse. Exstat *descriptio locorum Terræ sanctæ*, Ingolstadt. 1604. 4to. Colon. 1624. 8vo et alibi. (c)

(a) Confl. Calpurnius Sagitta: introductionem in Hiit. Ecclief. tom. 1, p. 65. Albeni Stadenis vitam per Tobiasa Eccardum Gontaria 1736. (b) Denuo inter Scriptores cum comment. Aeneas Sylvi de rebus Frederici 1. editos Argentorati 1685. ut referunt Oudlium, tom. 1, p. 246. & Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Andream Hojerum ex cod. bibl. Helmftadensis edidisse *Continuationem Aunalium* Albeni Stadenis ab ab 1264. ad 1324. *Hafnia* 1720. 4to. (c) Item Vesp. 1496. & Parif. 1516. ut referat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 319. (d) Unum idemque effufum cum *Margarita Doctorem* contendit Oudlium. tom. 1, p. 495. f. Eideum Gualentii attribuit Waddingus *tractatum de oculis morali* inter opera Raymundi Jordani. *fup. Lioia* nomen latens editum a Theophilo Kaynaudo Lugd. 1641. & Parif. 1654. & Italice Vesp. 1496. Iohannis Wallenfis librum de *origine, progreffu & fine Mahometis. &c.* quadruplici reprobratione eius propheta edit. *Argentorati*. 1550. & Colon. 1551. 8vo. memorant Oudlium & Fabr. loc. citas. vix de operibus Jo. *Wallenfis* in edidit. (e) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (f) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (g) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (h) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (i) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (j) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (k) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (l) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (m) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (n) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (o) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (p) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (q) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (r) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (s) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (t) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (u) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (v) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (w) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (x) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (y) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (z) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (aa) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (ab) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (ac) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (ad) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (ae) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (af) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (ag) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (ah) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (ai) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (aj) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (ak) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (al) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (am) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (an) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (ao) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (ap) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (aq) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (ar) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (as) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (at) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (au) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (av) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (aw) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (ax) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (ay) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (az) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (ba) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (bb) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (bc) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (bd) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (be) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (bf) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (bg) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (bh) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (bi) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (bj) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (bk) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (bl) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128. ubi notat Joannem Aragonum & infultum a Calpurnio. (bm) Prodeft praeterea Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1, p. 128

(a) AL-

Sec. XIII. (a) ALBERTUS, *Magnus* cognomento
ab an. dictus, (quin & teste Jovio *, deiebat *Ma-*
MCC. ximi cognomentum gymnasiorum omnium
1260. confensus, nisi publico voto Christiana ve-
* Elog. recundia restitisset) natione Germanus, patri-
Doct. p. 15. a Suevus, domo Lavingenis, ex nobilissi-
ma Dynastiarum Bolitatenium stirpe oriundus,
natus est anno 1205. Juvenis adhuc
Patavium a parentibus missus, ut bonis literis
intitueretur; anno 1221 fratribus Prædicatoribus
se adjunxit, & ab ipso Jordano Dominicanorum
Generali ordinis habitum suscepit. Mitto, quæ de innata animi
hebetudine, & exinde orta studiorum infelicitate,
de desperato doctrinæ profectu, & meditata idcirco fuga,
de memoria & ingenio etia B. Virgine, ne fugeret
Albertus, divinitus concessis, & de utroque iterum
trienio ante mortem ablato, & mutato repente
ex alio in philosophum, ex philosopho in alium
Alberto nugantur Dominici. Id certo conitat
Albertum tantam & tam felicem in omni literarum
scientia operam posuisse, ut summus sui sæculi
theologus, philosophus, ac mathematicus haberetur.
Tantum præsertim in mathematicis potuit,
ut ab indocta plebe miranda ejus artificia ob-
stupescere magis passim infimularetur. Anno
1236. mortuo Jordano generali Dominicanorum
magistro, Albertus totum ordinem biennio
vicarius rexit. Anno 1238. in capitulo ordinis
generali Bononiæ habitato ipse cum Hugone de S. Caro
ad generalatum petitus est. Uterque tamen
dignitate excidit. Provincialis autem ordinis
sui per Germaniam factus Coloniae lares
posuit, ibique theologiam publice prælegit,
magno auditorum concursu simul ac plausu
celebratus. Ex illa enim schola prodierunt
Thomas Aquinas, Ambrosius Senensis, Thomas
Cantipratenfis, alique longo agmine primores
hujus sæculi viri. Ineunte anno 1260. Albertus
ab Alexandro 4. pontifice Ratiponenfis ad Danubium
episcopus renunciatus est, & quamvis invito
animo, provinciam suscipere coactus. Anno vero
1263. oneris episcopalis peractus, dignitate sua
se abdicavit; & in monasterium Colonien-
se reverfus senectutem suam otio literario oblectavit.

Sec. XIII. Ob-
ab an. it anno 1280. die 15. Novembr. ætatis suæ
MCC. 75. seu, ut alii volunt 87. De eo P. Jo-
vius *, docendo scribendoque, theologiae phi-
* Ubi fu- losophiæque totius locos omnes, miris celsissimi
ingenii luminibus illustravit. In decurto vero,
inquit Rhodiginus *, *Corbicum scriptis* & *Bar-*
barton, oratione squarrosa probris & illepidis.

* Lect. Anti-
q. 1. p.
111.

OPERA.

Opera Dialectica 8. viz. De *Prædicabili-*
bus. De 10. *Prædicamentis*. De *sex Principi-*
piis. De *interpretatione libri 2*. De *Syllogis-*
mo simpliciter seu priorum Analyticorum libri
2. De *Demonstratione seu posteriorum Analy-*
ticorum libri 2. *Topicorum libri 8*. De *sophisticis*
Elenchis libri 2. (b)

Opera Physica & Metaphysica 28. viz. De
Physico auditu libri 8. De *Celo & Mundo li-*
bro 4. (c) De *Generatione & Corruptione libri 2*.
De *Meteoris libri 4*. De *Meteorabilibus libri 5*.
De *Anima libri 3*. *Metaphysicorum libri 13*.
Ethicorum Nicomacheorum libri 10. *Politico-*
rum libri 8. De *Sensu & Sensato liber*. De *Me-*
moriam & Reminiscencia liber. De *Somno &*
Vigilia liber. De *motibus Animalium libri 2*.
De *Ætate sive de juvenute & senectute liber*.
De *Spiritu & Respiratione libri 2*. De *Mar-*
te & Vita liber. De *Nutrimeto & Nutri-*
bilibi liber. De *natura & origine Animæ liber*.
De *unitate Intellectus contra Averroem liber*.
De *Intellectu & intelligibili libri 2*. De *natu-*
ra locorum liber. (d) De *causis Proprietatis*
liber. De *passionibus aeris liber*. De *Vegeta-*
bilibus & Plantis libri 7. De *principiis Motus*
progressivi liber. De *processu Universitatis a*
Causa prima liber. *Speculum astronomicum* (e)
(in quo de libris licitis & illicitis pertracta-
tur.) De *Animalibus libri 16*. (f)

Commentarii in *Psalms*.
Commentarii in *Threnos Jeremie*.
Commentarii in *Baruch*.
Commentarii in *Daniel*.
Commentarii in *12. Prophetas minores*. Pro-
dierunt Colon. 1536.
Commentarius in *4. Evangelia*. (g)
Commentarii in *Apocalypsin*. Prodiit
Basil. 1506.
Sermones de *Tempore*.

tinis, quo exemplari usum se profuturum in Hierosolymæ descriptione Christianus Adrichomus. A Brocardo quodam ejusdem ætatis, (qui testatur se an. 1225. missum a Friderico 2. in Ægyptum) descripta *Legatio in Aegyptum* existit MS. in bibl. Basileensi. Huic Brocardo attribuent videntur *Annales* de gestis Friderici 1. Imp. in terra sancta, quos Wolg. Lazium habuisse testatus est Gieserus in append. Bibliothecæ. conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 777. seq. *De Pin. Hist. Eccles.* vol. 11. p. 75. & *Quint.* tom. 3. p. 588. qui memorat *summam Cusum Consuetudine* a Brocardo nostro scriptam MS. in bibl. FF. Eremitarum Augustianorum Cremone. & in regia Galliarum cod. 4259. sed hanc *summam* ad alium Brocardum, qui circa sæc. 14. initia scripti, spectare opinatur Fabr. ubi supra.

(a) Conf. Jac. *Quetif*. tom. 1. de Scriptoris Dominicanis p. 162. seq. *Raderum* in Bavaria sancta. (b) Hæc opera Dialectica prodierunt *Venet.* 1494. 1500. (c) Exstant *Norimb.* 1493. 4to. (d) Exstant *Piemæ* 1514. *Neapol.* 1592. 4to. (e) *Speculum Astronomicum* alii Rogero Baco malunt tribuere. Prodiit *Venet.* 1571. & *Leigd.* 1615. & antea una cum opusculis 17. præcedentibus *Venet.* 1517. (f) Exstant lib. 26. *Romæ* 1478. *Mantue* 1479. *Venet.* 1480. 1495. & 1519. fol. & ex libro 23. Tractatus de Falcibus, Altibus & Accipitribus. *Arg. Vincl.* 1506. 8vo. Ex lib. 9. & 10. de formatione Hominis in utero. *Autverp.* 1518. 8vo. (g) Exstant *Haganzæ* 1504. 1505. 1506. fol. 3. vol. His *Psalms* & *Commentarii* in tota Biblia addit *le Long*. Bibl. sacr. vol. 6. p. 600. ubi *Psalms* etiam super *Job*. fol. in Bibl. Mediceæ. *Plat.* 13. cod. 10. super *Canticis, Ihsaia, Jeremiam & Esaiam*, & super omnes Epistolas S. Pauli, memorat.

Orda

Sæc. XIII.
ab an.
MCC.

Oraciones super Evangelia Dominicalia totius anni.

Sermones de Sanctis. (a)

Sermones 32. de sacramento Eucharistie. Prodiierunt Alberti sermones seorsim *Moguntie* 1615. 8vo. (b)

Liber de Muliere forti.

Commentarii in S. Dionysium Areopagitam.

Compendium theologiae veritatis libri 7. digestum. Prodiit *Vener.* 1485. 1588. 8vo. (c)

Commentarius in 4. libros Sententiarum. (d)

Summa Theologia in duas partes divisa. (e)

Summa de Creaturis, in duas partes divisa, quarum prima est de quatuor Coelis, secunda de Homine. *Venet.* 1498. 1519.

Mariale, sive quaestiones 230. super Evangelium, quod incipit, *Misus est.* *Mediolani* 1489. (f)

De laudibus B. Virginis libri 12. quos naturiores critici Alberto abjudicant, & Richardo a S. Laurentio, poenitentiario Rothomagensi, tribuunt. Prodiierunt *Argent.* 1493. (g) fol. Dnaci 1625. 4to.

Biblia Mariana, in quibus omnia fere quæ in S. scriptura continentur B. Deiparæ Virginis brevis adaptantur. Prodiierunt *Colon.* 1625. 8vo.

De Apprehensione & apprehensionis modis liber. *Londini* 1515. 8vo.

Philosophia pauperum, sive *Isagoge in varios Aristotelis libros.* *Venet.* 1496. (h)

De sacrificio Missæ liber.

De sacramento Eucharistie liber. (i)

Paradisus anime, sive de Virtutibus libellus. *Colon.* 1498. 4to. (k)

De adherendo Deo libellus. Prodiit seorsim una cum præcedente opusculo *Antwerp.* 1581. 8vo. ibid. 1602. 8vo. Iterumque ibidem anno 1621. una cum vita illius per Petrum de Prussia compilata.

De Alchymia libellus. Prodiit seorsim *Basil.* 1561. *Urssellis* 1602. 8vo.

Opera omnia Alberti Magni hæctenus enumerata, collegit & in 21. tomos distributa edi curavit Petrus Jammy, ordinis Prædicatorum theologus, *Lugduni* 1651. (l)

Alium Alberti operum totum penes editores prælo paratum fuisse fidem facit Ambrosius de Altamura Biblioth. Prædicat. p. 55.

1260. M. JUSTINUS, natione Germanus, Lippia urbe Westphaliæ oriundus, claruit

circa annum 1260. Scriptis versu non inelegantibus Simonem episcopum Paderbornensem, *chronicon Lippienſe*, quod *Lippianum* vocavit, in quo Comitum aliquot Lippensium res gestas exponit. Primus extulit Henricus Meibomius avus; deinde Henricus Junior in *Rer. Germanic.* tom. 1. p. 575. coniecit (m), qui Justinum nostrum a Justino monacho Do. nianico, cui in synodo generali Bononiæ anno 1242. demandata fuit provincia S. Dominici vitam describendi, cum Vossio, alium fuisse opinatur.

Sæc. XIII.
ab an.
MCC.

(n) GEORGIUS, *Acropolita* dictus, patria Constantinopolitanus, liberalibus disciplinis in grammaticorum scholis jam probe instructus, post annum 1228. a patre suo in Johannis Duca Imp. apud Nicæam agentis aulam adolescens adhuc datus est. Anno ætatis 17. ex aula dimissus, mathematica, poetica, & rhetorica a Theodoro Exapterygo, logicam a Nicephoro Blemmida didicit. Annos natus 21. de foliis elipii coram Johanne Imp. cum Nicolao medico erudite disputavit. Denique magnus imperatoris logotheta factus, claruit anno 1261. Crebras pro imperatoribus CP. legationes obiit; arduisque regni negotiis adhibitus fuit: a Johanne Duca ab Michaelem Despotam pro pace confirmanda Larissam missus; ab eodem Michaeli Commeno infidarium suspecto iudex datus: a Theodoro Lascari Johannis filio, quem in logicis erudiverat, omnibus Occidentalium provinciarum præfectis præpositus, circa annum 1255. contra Michaellem Angelum Despotam a Theodoro deficientem strenue belligeratus est: donec tandem in Prilapo urbe obsessus, & post fortissimam propagationem conditione captus fuit, & per provinciam in vinculis circumductus. Anno 1260. a Michaeli Palæologo Imp. liberatus, & ad Constantinum Bulgarorum principem legatus est. Anno 1267. cum ecclesiæ rhetor juventutem ecclesiasticam bonis literis ac moribus per plures annos instituit, oneris pertæsus, Holobolus successoris accepit. An. 1272. synodo ad judicandam Johannis Vecchi patriarchæ CP. causam collecta Georgius inter politicos ecclesiasticis additus iudex præfedit. Anno sequente a Michaeli Imp. ad Gregorium 10. pontificem una cum aliis

1261.

(a) Prodiierunt *Rensing.* & *Colon.* 1474. fol. *Mogunt.* 1616. *Cracov.* 1649. 4to. (b) Item 1477. & sine loco & anno. Hos partim sub falso Thomæ Aquinatis nomine editos esse inter ejus opera 58. notat *Natalis Alex.* tom. 7. p. 141. (c) Ad Hugonem Argentoratensem spectat, monente *Fabr.* *Bibl. med. & infim.* *Latinit.* vol. 3. p. 844. (d) Prodiit *Basil.* 1506. fol. (e) Secunda pars prodiit *Basil.* 1507. fol. (f) Denuo *Colon.* 1507. 4to. (g) Item *Colon.* eodem anno. (h) Ex *Brixia* 1491. (i) *Mogunt.* 1477. (k) *Antwerp.* 1489. 1602. Editiones supra recensitas memorat *Fabr.* *Bibl. med. & infim.* *Latinit.* vol. 1. p. 113. seq. (l) Operibus Alberti in hac editione enumeratis, *Dialogus* 6. de conditione Creaturae rationalis edit. *Amberge* 1705. 12mo. De doctrina dicendi & tacendi, *Parisi.* 1491. *Librum aggregationum, sive secretorum de virtutibus herbarum, lapidum & animalium.* Neap. 1493. 4to. *Fraucofurt.* 1614. 12mo. addit *Fabr.* loc. citat. Idem *Fabr.* de Veritate Christianæ relig. cap. 20. p. 458. memorat Alberti opus de natura Drorum. (m) Translatum hoc Lippianum lingua Saxonica an. 1487. Meibomius ex Jo. Pierderti Chronico Lippienſi annotavit, monente *Fabr.* *Bibl. med. & infim.* *Latinit.* vol. 4. p. 621. (n) Conf. *Fabr.* *Bibl. Gr. L. c. c. s. §. 10. vol. 6. p. 448. Atlas.* *Diatrib.* de Georg. vol. 10. p. 682. *Oudin.* tom. 3. p. 465.

qui-

Sec. XIII. quibusdam legatus, pacem ecclesiasticam
ab an. Græcos inter & Latinos conciliavit. An-
MCC. no 1274. ad concilium Lugdunense 2. pro-
fectus, pacem nuper initam imperatoris
vice juramento coram patribus suscepto
confirmavit. Anno 1282. ad Johannem Bul-
garorum principem missus est; ac domum
reversus, obiit eodem anno. Gregorius
Cyprius, patriarcha CP. encomio Georgii
nostri hystoriæ præmissio, immodicus illum
laudibus effert: quali unus ille esset, qui
omne disciplinarum pariter conjunxerat ge-
nus, & in omnibus tenebat primas, *ὅς αὖ
ἰδὼν τρεῖς ὁδοὺς καταδύχουσαι σύγκειται* ita
ut in nullo quisquam ei conferri possit: im-
mo qui ipsum Aristotelem in philosophi-
cis, Platonem in theologia atque Attica
venustate pari passu sequebatur. Verum
plus satis erit, si dimidium hujus encomii
partem ei largiamur. Sic licet doctus, di-
ligens, prudens, ac fidelis scriptor: hujus-
modi tamen encomia in hujus sæculi ho-
mines effundere, est omnes modestiæ & ve-
ritatis limites laudando, transilire. Certe
Ephraemius in chronico MS. a L. Allatio
citato, vocat Acropolitam nostrum *ἀρχιπο-
λίτην καὶ ἀρετῶδη*. Condidit Georgius A-
cropolites *hystoriam* seu *chronicon Constantinopo-
litanum* a capta per Latinos urbe, usque
ad receptam per Michaelem Paleologum,
viz. ab anno 1203. ad 1261. Eam Perce-
pertam & a Georgio Cantacuzeno redemp-
tam Constantinopoli detulit Georgius
Douza; Latine vertit, notisque illustratam
Gr. Lat. edidit Theodorus Georgii frater
Lugd. Bat. 1614. 8vo. anno sequenti Gene-
venfenses eam Gr. Lat. sed absque notis, La-
onico Chalcocondyle subjunxerunt *Genevæ*
1615. fol. Integrum multo demum ex ver-
sione, & cum notis Leonis Allatii, sub-
jecta ad calcem proluxa ejusdem diatriba
de Georgii & eorum scriptis, prodit Gr. Lat.
Parisi. 1651. fol. Interim notandum L. Al-
latium duplicem hujusce chronici *excerptum*,
sive editionem facere: unam breviorē,
quamplurimis ab aliquo selectis, & hanc
ipsam esse, quam G. Douza primus edidit;
aliā prolixiā ac diffusā, & omnibus
numbris perfectā, quam a se Latine redi-
tā Paritienfēs typographi in lucem emi-
serunt (a). Denique ejus *Forma de fide, de vir-
tute, & anima*, in biblioth. Ant. Augustini
habebantur; item *expositio in Gr. Nazianzen-*

sententias in Palatina; 13. ad *Deum præcatio-* Sec. XIII.
nes, post Constantinopolim a Græcis recu- ab an.
peratam usurpate, quarum ipse in hystoria MCC.
sua meminit: item *Orat. de recuperata CP.*
ad Michaelem Imp. de qua in fine hystoriæ
sua mentionem injicit.

(b) URBANUS IV. *Jacobus Pantaleon* 1261.
ante dictus, gente Gallus, in Tricassibus
humili loco natus, sutoris quippe vetera-
nentarii filius, primum canonicus Trica-
ssinus, dein Laudunensis archidiaconus, po-
stea Verdunensis episcopus, Alexandri 4.
in Pomerania, Prussia, Livonia, universæque
Germania legatus, mox Patriarcha Hiero-
solymitanus, ac tandem anno 1261, ponti-
fex Romanus electus Viterbii die 29. Au-
gusti, coronatus 4. Septembris. An. 1262.
Manfredum regem anathematizavit, pec-
catorum remissionem omnibus contra eum
militantibus pollicitus. Anno 1264. festum
Corporis Christi in ecclesia deinceps cele-
brari instituit. Obiit Perusii eodem anno
die 2. Octobr. De eo hæc habet Johannes
Stella. "Hic etsi humili loco natus, præ-
stanti tamen & eleganti lingua fuit; qui
“ aliquando lacellitus, quod vili patre ortus
“ esset, respondit: *Nobilem virum non nasci,
sed fieri, virtutis est atque nobilitatis.* Exstant
epistole 2. Concil. tom. 11. p. 817. *Metaphra-*
sis eius in *Psalmon* 50. habetur in Bibliotheca
Patr. tom. 25. p. 335. *Epistole* aliæ 11.
apud Waddingum *Annal. Minorum* ad an.
1261, &c. *Alie* 13. ibid. tom. 2. in *Rege-*
sto Pontif. p. 86. (c)

ANONYMUS *annalium Burtonensium* 1262.
conditor, natione Anglus, cœnobii Burto-
nensis in agro Staffordiensis situi, ut videtur,
monachus, claruit circa annum 1262. Certe
Matthæum Paris æqualem habuit. Mauda-
vit literis *monasterii sui annales* ab anno 1004.
ad exitum anni 1262. In quibus multa no-
tatu non indigna reperiuntur. In lucem
protraxit Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.*
tom. 1. p. 245. (d)

HENRICUS DE SEGUSIO, na- 1262.
tione Gallus, patria Segusinus, in Subalpi-
nis natus, ante annum 1258. Ebrodunensis
in Gallia Narbonensis episcopus factus est (e).
Anno 1262. ecclesiæ Romanæ cardinalis,
& episcopus Hostiensis. Gulielmum Du-

(a) Georgii Acropolite *Chronicon*, sed non liquet quædam editio sit, habetur MS. *Mediolani* in bibl. Ambrosiana, & in bibl. regis Galliæ cod. 734. Eiusdem *de annis a condito mundo, & de Imperatoribus usque ad septimam Constantinopolim* fuit in bibl. Scorialensi, & Eiusdem *Chronologia CPolitana* Neapoli ap. Carthusianos MScia, ut ex Allatio notat *Fabr.* *Bibl. Gr.* vol. 6. p. 158. & 452. (b) *Conf. Du Pin.* *Hist. Ecclæ.* vol. 11. p. 50. (c) *Epist.* 10. habentur in Bullario magno. *Epist.* de Canonizatione S. Richardi, Episc. Ciceritensis, tom. 2. Bullis exhibuit *Wetzer* *Conc. Brit.* tom. 1. p. 745 - 762. *Epistole* 63. *Edm. Martene* *Anecdotor.* tom. 2. *Index* 2. MSS. in bibl. Cotton. sub *Cœopatra F.* 1. u. 29. 10. *Descriptionem terre Javæ*, qua usus est Adricomius in Theatro terzæ sanctæ, memorat *le Long.* *Bibl. sacr.* vol. 2. p. 892. *Bibla* 17. habentur ap. *Rymer* *Fœder.* vol. 1. p. 731 - 788. (d) Hi *Annales* in Cod. Parkeriano leguntur continuati usque ad an. 1319. conf. *Fabr.* *Bibl. med. & infim.* *Latinit.* vol. 1. p. 830. *Annales Burtonensis Monasterii per Wilfricum cognomenno Spæ* ab 1004. ad an. 1261. extant MS. in bibl. Cotton. sub *Vespasiano* E. 1. n. 1. (e) Ex Sifacensis episcopo an. 1250. archiepiscopus Ebrodunensis; vid. *Fabr.* *Bibl. med. & infim.* *Latinit.* vol. 3. p. 671.

Tom. II.

R r

randum

Sæc. XIII. randum Speculatorem inter alios discipulum habuit: tantam in utroque jure scientiam adeptus, ut *Fons & Splendor Juris* denominatus sit. Obiit anno 1271. quem tamen alii ad annum 1281. vixisse volunt. Scripsit *summam utriusque Juris*, quæ vulgo dicitur *Aurea summa Hostiensis*. Prodiit ista cum annotationibus Guarini *Basil.* 1537. 1573. fol. Lugduni 1588. 1597. Scriptit etiam *expositionem in sex libros Decretalium*, typis impressam, *Rome*, ut videtur, 1470. 1473. *Venet.* 1498. fol. 1581. (a)

1263. (b) BERNARDUS, gente Gallus, primum monachus, deinde abbas Lirinenfis, Carolo rege familiariter usus est, qui ipsum in Italiam, in expeditione Neapolitana comitem secum abduxit. Cujus favore & commendatione munitus, ab Urbano 4. pontifice cœnobii Cassinensis abbas anno 1263. constitutus est, mox sacra purpura decoratus. In regimine suo pie, prudenter, & fortiter se gessit. Monasterio sua jura asseruit, & loca circumvicina a vi & oppressione militum vindicavit. Bis a pontifice legatus factus est, semel in Gallias, iterum Constantinopolim missus, utrobique munere feliciter functus. Tandem partim senio fractus, partim ob injurias quasdam a Carolo rege monasterio suo illatas, merore animi confectus & vivis excessit anno 1282. Scripsit *Speculum Monachorum* *Venet.* 1520. 1610 (c). *Super regulam S. Benedicti lib. 1* (d). *Collationum beneficiorum & officiorum montis Cassini* regestum unum; *Inquisitionum jurium & bonorum in castris & villis montis Cassini* regestum alterum. Hæc omnia in bibliotheca cœnobii Cassinensis MSS. aservantur.

1265. (e) CLEMENS IV. *Guido Fulcodii*, seu *Guido Grossus* antea appellatus, gente Gallus, primum quidem advocatus insignis, & regis Franciæ consiliarius; quando & uxorem duxit, ex qua duas filias suscepit. Post uxoris mortem sæculo renunciavit; & ob morum sanctitatem primo episcopus Podiensis, dein archiepiscopus Narbonensis, tandem cardinalis ac Sabinensis episcopus factus est. Ab Urbano 4. in Angliam legatus, post Urbani mortem pontifex Ro-

manus a cardinalibus abfens electus est anno 1265. cui electioni assensum ipse præbuit Perusii die 6. Februarii, die 22. coronatus. Primo statim pontificatus ingressurum contemptus mundi signum edidit. Utrivis enim filiarum datis nonnisi triginta libris Turonensibus, alteram plebeio homini uxorem locavit, alteram monasterio commisit: quin & fororis filio tres canonicatus obtinenti optionem dedit; ut quem vellet, ex his retineret, duos illico dimitteret. Eodem anno Siciliæ regnum Carolo Andegavenfi, Ludovici Gallie regis fratri, Manfredi ob contumaciam scilicet abalienatum, apostolico jure donavit: crucem contra Manfredum predicari, & pro sumptibus belli sublevandis ecclesiasticorum omnium reddituum decimas persolveri jussit. Anno 1267. Conradinum regem Frederici Imp. filium jus avitum in Italia persequentem, omnesque civitates ei adherentes anathemate percussit, & Petrum Aragoniæ regem diris devotum regno suo autoritate apostolica exuendum decrevit. Obiit Viterbii anno 1268. die 29. Novembris. Extant *epistole* 3. Concil. tom. 11. p. 830. (f) *Aliæ epistole & constitutiones* 7. apud Bzovium *Annal.* ad an. 1266. 1267. 1338. *aliæ epistole* 13. apud Waddingum *Annal. Minorum* ad an. 1265, &c. *aliæ* 34. *ibid.* tom. 2. in *Regesto Pontif.* p. 100. alias aliquot dabant Albertinus de Eucharistia p. 973. Cl. Jollius inter Oiselli opuscula p. 690, 691. Plura illius scripta inedita recenset Lud. Jacobus *Biblioth. Pontif.* p. 48. Ceterum turpissime hallucinantur, qui ingentia opera Juridicalia Clementis nostro ascribunt, puta *Decisiones*, Francof. 1575. fol. *Lecturam auream super Decretales*, Lugduni 1517. Francof. 1580. fol. *De appellationibus tractatum*, Colon. 1573. *Commentariorum in Pandectas, Conciliorum volumina* 3. &c. Ista enim omnia debentur Guidoni cognomento papæ, consuli Delphinati, qui clauit ab anno 1427. ad 1483.

CONSTANTINUS ACROPOLITA, 1270. magnus logotheta, *ῥὸς Μισαφῶδες*, sive *Metaphrastes junior* dictus, in aula CP. vir summus, clauit, imperante Michaelæ Palæologo, circa annum 1270. Causam

(a) *Comment. super Decretum* MS. in bibl. Paulina Lipsiensis memorat *Fellerus* in Catalog. p. 227. (b) Conf. *Phacidi Diaconi Supplementum ad Petrum Diaconum* c. 2. & notas Jo. Bapt. Mari. (c) Habetur MS. in bibl. S. Petri in urbe Hamburgens. vide *Staphorstii* *Hist. Eccles. Hambur.* tom. 3. p. 105. Prodiit etiam *Venet. & Paris.* 1507. atque inde *Covonia* 1520. ut refert *Fabr.* *Bibl. med. & infim. Latinit.* vol. 1. p. 588. (d) Extat MS. Cantab. in bibl. publica cod. 196. & in Colleg. S. Benedicti. cod. 85. & 252. Item in bibl. S. Germani Parisiensis cod. 670. teste *Quérin.* tom. 3. p. 475. Habetur etiam una cum Bernardi Epistola ad Hildegardem Sanctimonialium MS. in bibl. Paulina Lipsiensis, ut constat ex Catalogo impresso p. 87. n. 49. (e) Conf. *Fabr.* *Bibl. med. & infim. Latinit.* l. 3. vol. 1. p. 1103. *Quérin.* tom. 3. p. 463. *Du Pin.* *Hist. Eccles.* vol. 11. p. 51. (f) *Epistolas* quamplurimas exhibuit *Edm. Martene* tom. 2. *Collect. Nov. Veterum Scriptorum & Monumentorum.* *Epist.* 711. tom. 2. *Ancedotor. Epist.* 3. Baluzius in *Append. ad Diff.* 3. *Petri de Marca* n. 21. seq. *Aliæ* 3. occurrunt ap. *Dacher. Spicil.* tom. 6. p. 488. seq. tom. 7. p. 229. Edit. nov. tom. 3. p. 619. *Epistola* omnes Clementis 4. transcriptæ & collatæ ad alios MSS. Codic. extant in bibl. S. Victoris Parisiensis. Integrum quoque ejusdem episcopalarum regestum habetur 4. vol. in bibl. Vaticana, ut narrat *Quérin.* tom. 3. p. 463. *Constitutiones* 14. dedit *Laurentius Caverninus* tom. 1. *Bullarii magni.* *Enclav.* 16. *Romer.* inter *Fœdera* tom. 1. p. 798 — 843.

SÆC. XIII. Græcorum adversus Latinos fovebat maxi-
me, contra quos *plures de processione Spiritus*
S. *tractatus* reliquit. Duos in scriptis Græco-
rum laudatos se vidisse refert L. Allatius de
MCC. Confens. Orient. & Occident. lib. 2. cap. 15.
num. 14. col. 780. Unum, cuius illud Principium.

Ἀδελφοὶ Ῥωμαῖοί· alterum, cuius illud, *Εὐαγγέλιον καὶ ἄλλα λόγια τῶν ἀντιλεγόμενων ἡμῶν.* Quorum, inquit, frustra, eaque satis polita, in codicibus MSS. reperiuntur. Qua occasione, quo animo logothete nostri commentarium una cum propriis comburendum igni obtulit Theodorus Muzalo, in eadem dignitate successit & proto-vestiarius, plene te docebit Pachymeres lib. 7. cap. 8 (a). Scriptit etiam Constantinus orationem in sanctam martyrem Theodosiam, patria Constantinopolitanam, que sub Leone IIauro pro cultu sacrarum imaginum Constantinopoli pascia est. Cuius hoc initium, ῥηαίκα μὲν ἀνδρίαν πᾶσι τῇς αἰς καὶ ὅπως εὐροὶ ὁ σοφὸς ἐπέφρασι Σαλμων, καὶ μάλα γὰρ εὐκταῖως ἱστορεῖται. Πρὸ γὰρ τῆς χάριτος &c. Hanc orationem etiam in suum indicem retulit L. Allatius de Script. Simeon. p. 84. qui & alibi quedam ex ea profert, adverb. Hottinger. p. 200. Exstat MS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. Lambec. 111. Nessel. 279. num. 17. fol. 217. iterumque Cod. Hiit. 115. num. 2. fol. 73. p. 2. Confer Lambec. Comment. lib. 4. p. 63. Exstant & alie ejus historici argumenti orationes; nempe in S. *martyrum Neophytum*. Princip. Παράκλησις παρακαλεῖται διαπαράκλησις ἡ διήγησις, ἀλλ' ἢ τῶν τῶ ἡμετέρῳ καὶ οὐκ ἄλλῳ πληρωμαίῳ, apud L. Allat. de Script. Simeon. p. 105. In S. Theodorum Tyronem. Princ. Σὺ μὲν αἰ ἀγαθὴ τῇ ὑπαταγᾷ οὐδὲ οὐα. ibid. p. 109. In S. Johannem Damascenum. Princ. Τῷ ἰωάννῃ τὸν λέγοντι τῷ ἐκ δαμασκῶ τὰ ἱγνώματα. ibid. p. 112. Hunc sermonem a se descriptum, Lutetiam ad Johan. Aubertum, in futurum novæ editionis Damasceni ornamentum, se MS. misisse testis est idem Allatius in Catal. Oper. S. Damasc. ad calc. Symmict. num. 28. p. 450. Ex eo quædam profert in Confens. de Purgat. p. 761.

1270. GREGORIUS BAREBRÆUS, gente Syrus, secta Jacobita, partique sue apud Syros archiepiscopus, claruit circa annum 1270. Natus quippe anno Ære Alexandree 1538. Christianæ 1226. Magna doctrinæ fama apud suos florebat in Oriente, teste Fauto Nairono Maronita Euopl. Hiit. Dogm. Fidei Cath. part. 3. p. 350. Scriptit sermone tum Syriaco tum Arabice

multa, omnis scientiarum generis opera eruditissima, fatente Abr. Ecchellenfi in indice Antorum ad Eutychn. Vindic. num. 29. Quæ ad notitiam meam pervenerunt, hæc sunt. *Dilectionationes*, five tractatus *de fundamentis Ecclesie*, in libros decem partitus. Librum 7. cap. 2. §. 1. citat Ecchellenfis ibid. part. 1. cap. 9. p. 140. & p. 175. ubi non pauca Syriace profert. *Alia* ex lib. 7. cap. 3. §. 3. allegat idem in Epist. ad L. Allatium ad calc. lib. de Synodo 8. p. 661. *Aliud* bene longum Syriace & Lat. ex lib. 8. §. 3. ibid. p. 644. *Quedam* etiam F. Naironus ex Tract. 7. cap. 3. §. 3. Euopl. part. 3. p. 316. Ex Tract. 8. cap. 4. §. 3. ibid. part. 2. p. 197. Exemplar MS. lingua Syriaca exaratum penes se habuit Abr. Ecchellenfis. *Chronicon* decem libris absolutum, cuius duo exstant codices MSS. Syriaci, unus in bibliotheca Glib. Gaultmini Parisiensis, penes Ecchellenfem alter, qui plura ex hoc opere adducit Not. ad Catalog. Hebedjesu p. 59. 78. 86. quadam etiam Arabice ex lib. 6. Eutychn. Vindic. part. 2. cap. 30. p. 472. *Alia* ex lib. 9. ibid. cap. 27. p. 295. *Ethica*, citata Nairono part. 1. p. 52. Denique liber *Carminum* ap. eundem Naironum part. 2. p. 116.

ABU-ISAAC BEN-ASSALUS, natione 1270. Ægyptius, patria, ut videtur, Alexandrinus, e secta Monophysitarum, claruit (teste Fauto Nairono) sæculo decimo tertio. Cum vero incertus mihi sit annus, ad annum 1270. refero, donec certiorum expiscari contingerit. Multa nec ineredita opera edidisse testantur Ecchellenfis & Naironus. In his primas tenent *collectio Canonum*, & *Ecclesie Alexandrinæ constitutiones*, duabus partibus absolute. In prima agitur de omnibus iis, que ad politiam & administrationem ecclesiasticam pertinent: in altera, que ad laicorum spectant regimen. Exstat MS. vetustissimum exemplar in Bibliotheca Collegii Maronitarum in urbe Roma. Prefationem Arabicè citat Abr. Ecchellenfis Eutychn. Vindicat. part. 2. c. 17. p. 168. Et in Epist. L. Allat. de Synod. 8. p. 629. Scriptit item opus *Questionum ecclesiasticarum*. Ex questione 23. locum prolixum de illis Christi verbis, *Quodcumque ligaveris super terram* &c. Arabice & Latine profert idem Ecchellenfis ibid. cap. 22. p. 220. De opere ejus Canonico videri potest Naironus Maronita tum in indice Euoplize præmissio, tum operis part. 2. p. 253. ex c. 55. locum de circumscriptione Coptitarum profert ibid. part. 1. p. 38.

(a) De Constantino Acropolis verba Pachimeræ perperam accipere Allatium de Consensu p. 780. que ipse rectius de patre intellexit lib. de Georg. p. 358. notat Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 5. §. 10. vol. 6. p. 448. simulque refert *Constantiani orationem in martyrem Theodosiam* Gr. ex MS. Vaticano cum Dan. Cardoni Veronese extare in Actis Sanctor. tom. 7. Mail p. 69. seq. Et alteram in S. Jo. Damascenum item ex MS. Vaticano Gr. cum versione Jo. Francisci de Rubcis tom. 2. Mail p. 751. seq.

Sec. XIII. GILBERTUS, five *Guibertus*, *Wibertus*,
ab an. Henrico Gandavensi dictus, patria Tornacensis,
MCC. ordinis Francicani monachus,

1270. S. theologie in academia Parisiensi professor, claruit anno 1270. Exitat tractatus de officio Episcopi & Ecclesie ceremoniis, alius de pace & tranquillitate Animi, uterque in Bibliotheca Patr. tom. 25. p. 378. *Vita S. Eleutherii prius Tornacensis apostoli*, apud Bollandum ad 20. Februarii (a). *Sermones de Tempore*, & *de Sanctis*, editi Parisi. 1518. 8vo. Scripti & *Hodeporicon* primæ professionis S. Ludovici regis in Orientem, teste Henrico Gandavensi*; quod in Belgicis bibliothecis MS. extitare dicitur.

* De Script. c. 54.

1270. AUTOR anonymus tractatus historici de Episcoporum depositione, ex codice Barociano editi, claruit circa annum 1270. Non alium fuisse quam Nicephorum Callisti, suspicatus est in præfatione Cl. editor, hac unica ratione ductus, quod inter varia Nicephori collectanea in eodem codice repertus sit. Verum sententiam suam subinde mutavit. Et certum est alia a reliquis Nicephori excerptis manu exaratum esse; recteque observavit ipsemet editor successione, quam tradit patriarcharum CP. a Nicephori catalogo plurimum differre. Quilibet sit, scholæ rhetoricæ in ecclesia CP. magister fuisse videtur. Cujus erat historiam ecclesiasticam discipulis suis ad eadem studia formandis prælegere. Orto igitur Constantinopoli schismate, ut paci ecclesiasticæ consulere, hunc libellum ex historiis ecclesiasticis collectum dictavit. Quo, pluribus exemplis ex omni antiquitate ecclesiastica petitis, ostendit episcopos injuste licet, & repugnantibus canonibus, sedibus suis deturbatos, pacem ecclesiæ coluisse, nec successoris orthodoxi communionem unquam refusisse. Occasio nuperi hujus schismatis, ut ex codice quo usus est Cotelierus, liquet. hæc erat. Arsenius patriarcha anno 1266. Michaelẽ Palæologum, ob sevitiam in Theodori Lascaris filium impuberem, anathemate percussit. Imperator, coacta synodo, patriarcham deponi curavit, subrogato in ejus locum Germano. Quo mox recedente, suffectus est Iosephus presbyter & archimandrita. Hinc ortum schisma, aliis Iosephum sequentibus, qui Iosephi dicti sunt, aliis Arsenio, utpote injuste deposito, tenacius adherentibus, *Arseniatæ* inde dicti. Late de hoc schismate agunt Nicephorus Gregoras, & Georg. Pachymeres. Ut vero huic schismati medicam manum admoveret autor

nosser, & Arseniatas ad pacem & concordiam revocaret, tractatum hunc historico contextuit, & suis auditoribus dictavit. Hunc ex scriniis Baroccianis bibliothecæ Bodleianæ cod. 142. erutum, & versione Latina, notique ornatum, Gr. Lat. edidit vir clarissimus, nihique longe amicissimus Humphredus Hodius, titulo *Redargutionis novi schismatis Anglicani* Oxon. 1691. 4to. Eodemque pene tempore Anglicæ evulgavit. Librum evulgatum mox aggressi sunt ex parte adversariorum Septemviri, emissis totidem in illum libellis. Ex quibus præcipuos sibi examinandos selegit Hodius, & editis prolixioribus vindiciis Lond. 1693. 4to. integram controversiam excussit, & ad antiquitatis stateram scrupulose expendit. Nec deinceps (quod sciam) res ulterius progressa est.

METHODIUS, monachus, ut videtur, 1270: Constantinopolitanus, claruit an. 1270. Vixit eodem tempore quo anonymus ille cuius jam facta mentio, sub Iosepho patriarcha, cum ob ejectionem Arsenium, & Iosephum intrusum, gravissimum schisma in ecclesia Græca erumperet; & hac ipsa occasione scripsit Συλλογὴν συνοπτικὴν βιβλίων, ἐπὶ ἡ δὲ λέγειται τῆς λαῶς &c. *Sylogon compendiosam ex libris veterum, non debere populos seipsum a suis præfatis, modo illi de fide recte sentiant, & καὶ τὰ ἐγκληματικὰ πρὸς αὐτοὺς χρεωστὰ αὐτῶν πρὸς ἑα, licet in aliquis criminosa circumstantia, eorum ordinatio successerit.* Incipit, Ἰστοῦν ὡς παρατηρητέον τὸ μέγαλον Γεγραφεὶ τῷ Θεολόγῳ τὸν Θρόνον Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀναχωρήσαντ. Scriptoris hujus notitiam debemus L. Allatio Diatr. de Methodiis p. 383. Ubinam vero delitescat hic tractatus nos non docet.

JOBUS, Hieromonachus, Iosephi patriarchæ discipulus, claruit circa ann. 1270. Iosephus Galæliota, patriarcha CP. quum unionem cum Latinis totis viribus impugnaret, multas ab adversa parte calumnias, multas vexationes expertus est. Præceptoris igitur sui vindicias egit Jobus nosser, scripsitque *apologiam* pro Iosepho patriarcha, contra priuatum papæ & concordiam Græcorum cum Latinis. Exitat apud Græce 49. foliorum 4to. biblioth. Vindob. Cod. Theol. ex dispositione Lambeciana 281. Nesseliana 172.

ANONYMUS *chronici Maitrofsensis* 1270: compiler, gente proculdubio Scotus, claruit, saltem is qui ultimam manum ei ad-

(a) Hanc vitam ediderat olim Andreas Schottus in tom. 15. Bibl. Colon. 1618. una cum 4. sermonibus a Guiberto, sub ficto nomine Eleutherii episcopi Tornacensis, conscriptis; ut refert *Quirin.* tom. 3. p. 499. quem vide de MSS. & sermonibus Guiberti iocundis. Vid. etiam *Fabr. Bibl. med. & inhum. Latinæ.* vol. 3. p. 169. 368.

habet,

SÆC. XIII. hibuic, circa annum 1270. Scripsit *chronicon monasterii Mailrofenfis* in ripa Twyde fluminis positi, ab anno 735. usque ad annum 770. Primam hujus chronici partem condidit abbas quidam de Dundrina in Galwya; quam coloniam a Mailrofa ductam fuisse conjicit Cl. editor. Reliqua monachi quidem Mailrofenfes addidisse videntur. Primus extulit Thomas Galeus *Rer. Anglic. Script. tom. 1. Oxon. 1684. p. 132 (a)*. Ad calcem voluminis collectanea quædam adjecit, præcipue carmina annalibus Mailrofenfibus, suis locis, sed alia manu, inserta. Quæ ex codice Cottoniano olim transcripsit reverendissimus Ullerius.

1270. GULIELMUS, de Samuco Anglo-Cantianus, quippe Sandvico non ignobili litoris Cantiani portu, ut videtur, oriundus, ordinis Carmelitici fodalit, claruit an. 1270. *Guilhelmus de Samuco* vocat Trithemius, & natione Gallum facit, de *Script. Eccles. fol. 109.* & de *Ord. Carm. lib. 2. p. m. 38.* etiam in *Catal. Script. Carm.* huic opusculo subjuncto Syrus fuisse dicitur *p. 75.* Trithemium sequuti sunt Possevinus *Appar. tom. 1. p. 712.* (quanquam non tam ex propria, quam aliorum sententia loquitur) *Ant. Alegre Paradis. Carmel. ad ann. 1280. p. 290.* Vossius de *Hist. Lat. lib. 2. cap. 60. p. 490.* Verum potior est eorum sententia, qui Anglum fuisse volunt. Certe Carmelite ex Oriente primi in Angliam devenerunt circa annum 1240. & Newendene seu Novioduni in agro Cantiano, teste Lambardo nostro, primas sedes habuerunt, & quam frequentes erant Anglorum hoc sæculo in Terram sanctam expeditiones nemo nescit. Aub. Miræus *lib. de Orig. & Increm. Ord. Carm. p. 217.* Gulielmus Samucus, inquit, alii Gallum, alii Syrum fuisse volunt. Alibi tamen ubi suam profert sententiam, etiam Henricum Sanvicensem vocat, Anglum natione fuisse diserte dicit *Auct. Script. Eccles. cap. 486. p. 273.* Interim mirari licet Baleum nostrum, qui & ipse ordinis Carmelitici alumnus erat, in Centuriis suis nusquam hujus Gulielmi meminisse, nisi potius id fecerit in opere de Scriptoribus Carmelitæ, quod *MS. 2. vol. 4to.* olim inopsi, hodieque, ni fallor, in bibliotheca D. Fr. Bernardi M. D. Londinensis affervatur. Cujus tandem fuerit, in Terram sanctam profectus est, & in monte Carmelo vitam egit eremiticam, donec nutantibus Christianorum in Palestina fatis, & crescente indies Saracenorum potentia, relicto Carmelo in Cyprum transiit, posteaque in patriam rediit, ubi condidit

chronicon de multiplicatione ordinis Carmelitani SÆC. XIII. per Syriam & Palaestinam, & de visitatione monasteriorum Terræ sanctæ, ac adventu Carmelitarum in Europam. Editum est in Speculo Carmelitarum, seu ingenti Collectione scriptorum de rebus Carmeliticis, quam adornavit Fr. Daniel a Virgine Maria, & in lucem emisit *Autv. 1680. tom. 4. fol.* Et a diligentissimis Bollandianis in prolegomenis ad tomum 3. Maii p. 60. Alia Gulielmo nostro tribuunt Trithemius, Possevinus, &c. nempe *Decretales religiosorum liber 1. Super Sententias lib. 4. In regulam sui Ordinis lib. 1.* quæ an supersint hodie, vel an exstiterint unquam, non didici.

RADVLPHUS BOCKINGUS, gente 1270. Anglus, patria Southfexiensis, domo Cicetrensis, ordinis Dominiciani monachus, claruit anno 1270. Vir tante probitatis & eruditionis habebatur, ut ipsum sibi in confellorem elegerit Richardus Wichius Cicetrensis episcopus, qui diem extremum clausit anno 1255. ab Urbano 4. pontifice in sanctorum numero relatus. Composuit, sed stylo fati barbaro, inquit Baleus, *de vita S. Richardi Cicetrensis episcopi libros 2.* quos Isabella Arundelæ Comitisse dedicavit. Vitam hanc fed in epitomen ab anonymo quodam contractam mutato stylo extulit Surius April. 3. p. 42. Integrum Bollandiani dederunt eodem die. *Sermones* etiam Radulpho nostro ascribunt Baleus & Pitfeus, qui an exstent, incertum est.

ELIAS DE TRICKYNGHAM, natione 1270. Anglus, cœnobii Petriburgensis ex ordine Benedidino monachus, claruit sub Henrico 3. anno 1270. Academiam Oxoniensem nutricem habuit. In qua sub optimis præceptoribus bonis literis institutus, immane quantum profecit, ut liberales disciplinas, & linguarum elegantiam accurate tenuit, doctoratus insignia, non sine magna laude, in hac academia promeritus. Confer Baleum *Cent. 4. cap. 32. p. 320.* Scripsit *chronicon, sive temporum annales* ab anno 1126. paulo post institutam Saxonom heptarchiam, ad annum usque 1270. quo vixit autor. Exstant MSS. in fol. inter codices manu exaratos viri, dignitate ac eruditione præstantioris incertum, D. Jacobi Warei. Quos ære suo redemit, & in bibliotheca Tenisoniana aliquandiu repositos, tandem in propriam bibliothecam transtulit illustrissimus Clarendoniæ Comes. Præfixa est chronico brevis computatio de sæc ætatibus Mundi, quæ ita incipit. *Ab origine mundi in prima ætate sæculi secundum*

(a) Codicem, quo usus est Galeus, non genuinum esse, sed a quodam Anglo interpolatum monet *Nibbolsanus Bibl. Hist. Scot. p. 29. & Append. N. 3.* ubi exhibentur notæ Jo. Jamiesoni in illud *Chronicon.*

Sec. XIII.
ab an.
MCC.

Ebraicum veritatem computantur anni mille sexcenti quinquaginta sex &c.

1270.

ANONYMUS *chronici Longobardi* autor, S. Justine apud Patavinos monachus, claruit anno 1270. Vixisse hoc tempore manifestissimum est, cum ipse de iis agere proficitur, quæ suis temporibus facta sunt. Condidit *de rebus in Longobardia, & vicina Tarvisina Marchia gestis*, ab anno 1207. usque ad annum 1270. libros 3. Nec rebus Italici contentus, aliarum etiam gentium historiam compendio persequitur. Hos libros ex Ramingiano exemplari in lucem protulit Christianus Urtilius Hist. Germaniæ tom. 1. p. m. 581.

1270.

NICOLAUS HANAPUS, natione Gallus, in vico cognomine dioecesis Rhenensis natus, ordinis Dominicani monachus, sedis apostolicæ in Romana urbe poenitentiarius, claruit circa ann. 1270. Dum munere suo summa cum laude fungeretur, anno 1281. a Martino papa patriarcha Hierosolymitanus renunciatur, prius etiam in Syria & Palæstina fidei cénior a Nicolao 3. antea constitutus (a). Obiit Ptolemaide anno 1288. Exstant *Biblia pauperum* capitulis 134. (Bonaventuræ falso tributa) sive *Virtutum Vitiisque exempla* ex universo utriusque legis promptuario decerpta, Venet. 1537. 16to. Tubingæ 1533. Paris. 1547. 8vo. Basl. 1555. (b)

1271.

(c) GREGORIUS X. *Theobaldum* antea dictus, gente Italus, patria Placentinus, archidiaconus Leodicensis, anno 1270. Edwardo Walliæ principi in Palæstinam exercitum ducenti comitem se adiunxit: ubi dum moram faceret, pontifex Romanus a cardinalibus electus est Viterbii an. 1271. die 1. Septembr. electioni assensum præbuit die 27. Octobr. atque anno sequente, die 27. Martii Romæ coronatus est. Anno 1274. concilio Lugdunensi 2. præfedit; in quo cum ecclesia Græca pacem iniit, nullas non condiciones amplectente Michael

Imp. ut ab imperio suo adhuc nutante Occidentali arma averteret; & Baldwino purpuram autoritate synodica abrogari obtineret. Anno 1275. in Italiam reversus, Florentinos anathemati subiecit. Obiit anno 1276. die 10. Januarii, Aretii sepultus. Exstant *Epistole* 9. Concil. tom. 11. p. 929. Aliæ *epistole* 10. apud Waddingum Annal. Minorum ad ann. 1272, &c. Aliæ 6. ibid. tom. 2. in Regesto Pontif. p. 116. (d)

ROBERTUS KILWARBIUS, natione Anglus, postquam Oxonii studiis incubuerat, ad academiam Parisiensem se recepit, ibique gradum magistri in artibus consecutus est; domum rediens S. Francisci sodalitate se fratrem dedit (e), ordinis sui paulo post provincialis factus. Anno 1272. a Gregorio 10. in archiepiscopum Cantuariensem promovetur, quem, ut iura sua tueri viderentur monachi Cantuarienses (etsi Gulielmum Chillindeni subpriorem suum nuper elegerant) suffragiis suis legitime electum esse declararunt: ac proinde Febr. 26. consecratus est. Anno sequenti Thoma de Cantelupo, in vespersi comitiorum Oxoniensium gradum succipiente, disputationis præfident & moderatorem agere, teste Wallinghamo, archiepiscopus licet non dedignabatur. An. 1277. a Nicolao 3. Romam accessit, episcopus Portuensis, & S. Rufinæ cardinalis renunciatur, quo tempore archiepiscopatu se abdicavit, & Viterbium secedens, non sine suspitione veneni obiit 3. Idus Septembris anno 1280. apud Franciscanos sepultus.

SCRIPTA.

Liber de passione Christi. Exstat MS. in bibliotheca Benedictina Cantab. vol. 394. *Quæstio de Mendicitate*, ibid. cod. vol. *Tabula in libros Augustini*, in biblioth. S. Petri ibid. vol. 172, 173, 177. (f) *Liber de ortu omnium Scientiarum*, MS. in biblioth. Dunensis monasterii in Flandria, apud Sander. Biblioth. Belg. MS. p. 188.

(a) Et Episcopus Aconensis. Obiit an. 1291. ut ex *Quæst.* tom. 1. p. 422. seq. notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinic. vol. 3. p. 555. (b) De MSS. exemplaribus vid. *Oudin.* tom. 3. p. 595; Nicolai *Dieta salutis* exstat MS. in bibl. Paulina Lipsien. ut constat ex Catalogo impresso p. 185. Fabr. loco citato memorat Ejusdem *Theobaldum super legendam auream* Jacobi de Voragine, *predicationes super Evangelium* &c. *Epistola in Quadragesima* &c. (c) Conf. Vicam Gregorii 10. autore Antonio Maria Bonucci. Rom. 1711. (d) *Epistola* 9. habentur ap. Rymer. *Eccler.* vol. 1. p. 879. seq. Aliæ *epistola* 19. ibid. vol. 2. p. 4—55. Aliæ ap. *Martens* in tom. 2. Collect. Veterum Scriptorum, & Monumentorum. *Epistola* 2. de negotio inquisitionis ap. eundem *Martens* in eod. tom. 4. p. 1818. *Bulla* de decima regi Angliæ prestanda ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 2. p. 24. *Epistola* alia ap. *Ballucium* in appendice ad Petri de Marca Diss. 3. num. 24. *Epistola* ad *Ducem* &c. *legis* Saccia, in Actis literariis Sueciæ an. 1722. p. 147. *Epistolæ* *Regiarum* servari in bibl. Vatican. testatur *Leandrius Jacobus* in Vit. Pontificum p. 95. ubi memorat *epistolam ad Regem Armenorum* in bibl. Cardinalis Sirloti, *Divagationem inter Sankla* &c. *Paulum* MS. in bibl. Varmieni, & *Constitutiones Ecclesiasticas* cum glossis Domini Garzi J. C. in bibl. Patavina S. Johannis de Viridario ap. Canonicos Lateranenses. *Judicium* Conc. Lugd. an. 1274. & *Epistola* ad *Michael* *Palæologum*, & ad *filium ejus Andronicum* Exstant in Laerti Cherubini Bullario, tom. 1. p. 176. Aliæ contra eos qui defecerant ad Iudeos p. 179. *Orationem pro concordia inter Guelfos* &c. *Gibelinos*, memorat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinic. vol. 3. p. 277. *Revocatio de elemosyna Ribaldorum* &c. exstat MS. in bibl. Cotton. sub *Nerone* C. 2. n. 15. Gregorius 10. statuisset primum ut mortuo Pontifice Cardinales in conclavibus recederentur, ad evitanda pericula, quæ ex diuturniori electionis dilatione oriri potuissent, notat *Du Pin*. Hist. Ecclæ. vol. 11. p. 51. (e) Ordini Predicatorum adscribitur Fabr. Bibl. med. & infim. Latinic. vol. 4. p. 662. *Oudin.* tom. 3. p. 472. (f) Libros Augustini fere omnes aliorumque Doctorum plurimum per parva distinxit capitula, sententiam singulorum sub brevibus annotando, ut refert *Leland*, Collect. tom. 2. p. 404.

Sæc. XIII. *Series errorum ab ipso in Anglia condemnatorum*, ibid.
ab an. MCC.

De divisione Scientiarum, Oxon. in biblioth. Balliolens. vol. 2.

De natura Relationis, ibidem.

In profodiam Prisciani, in biblioth. Petrina Cantab. vol. 32.

In Donatum de vitiosis Sermonibus, ibidem vol. 32.

Alia apud Baleum & Pitfeum quærantur. (a)

1272. ADAMUS DE DOMERSHAM, Anglus, cœnobii Glastoniensis monachus, claruit anno 1272. & deinceps. Scripti hystoria controversia inter episcopos Barbonienses, & monachos Glastonienses; quam ex MS. codice extulit H. Whartonus Angl. Sacr. tom. 1. p. 578. (b)

1272. GULIELMUS PERALDUS, sive de Petra alta, natione Gallus, provincia Vienneſis, habitum Dominicani ordinis a Reginaldo suscepit anno 1219. Claruit anno 1272. quo (si Ambrosio Altamura fides) archiepiscopus Lugdunensis factus est: rectus tamen vicariam fedis Lugdunensis curam suffraganei jure obſſe cenſendus. Obiit anno 1275 (c). Exiit *ſumma de Virtutibus & Vitiis*, Venet. 1492. 1497. 8vo. Basil. 1497. Lugduni 1551. 1610. Paris. 1629. 4to. & alibi Lepe (d). Sunt qui ſermones de Tempore & Sanctis, Gulielmo Parisienſi vulgo inſcriptos huic adjudicant. Prodiierunt ſermones illi Lugduni 1575, & alibi. (e)

1273. ANONYMUS hystoria Lemoſiſſimæ autor, ejuſdem eccleſiæ, ut videtur, canonicus, claruit circa annum 1273. In literas reſtulit *Nomina ac geſta episcoporum Lemoſiſſimæ*, a S. Martiale primo episcopo, ad Americum an. 1273. Opuſculum hoc nobis dedit Ph. Labbeus Biblioth. Nov. tom. 2. p. 265.

(f) INNOCENTIUS V. ante Petrus de Sæc. XIII. Tarentaſia appellatus, natione Burgundus, ab an. MCC. Tarentaſia prope vallem Mariennam natus, anno 1225. ordinem Dominicum 1276.

puer decennis ſuſcepit: & in academia Parisienſi ſtudiis theologicis incubuit; ubi tandem ob raram doctrinam cathedræ theologicæ præſſe meruit. Anno 1263. in capitulo Dominicanorum generali Lugduni celebrato vicarius ordinis generalis, & Gallie provincialis renunciatur. Anno 1271. archiepiscopus Lugdunensis creatus est, anno ſequente ad eccleſiam Tarentaſienſem & episcopatum Oſienſem ac Veliternum translatus, cardinalis etiam factus. Anno 1273. eccleſiæ Romanæ poenitentiarius major conſtituitur, ac ſequente anno concilio Lugdunensi interfuit. Anno 1276. pontifex Romanus electus eſt Aretii die 21. Januarii, die 23. Februarii Romæ coronatus. Florentinos a deſſoribus excommunicatos ea lege adſolvit, ut Gibellinos omnes civitate ejicerent. Obiit poſt quinque menſes die 22. Junii. Exiit *compendium Theologie* (g), Paris. 1551. 12mo. *Commentarium in quatuor libros Sententiarum*, Tolosa 1652. Complura alia ejuſdem ſcripta fatiſ crasse nolis recentef Ambrosius de Altamura Biblioth. Prædicat. p. 43. 444.

JOHANNES BECCUS sive Veccus, 1276.

genere Græcus, magnæ eccleſiæ CP. charophylax, vir fui temporis & ingenio & eruditione celeberrimus, primo quidem Michaeli Imp. unionem cum Latinis meditantem ſtrenue adverſabatur: quem adeo Imperator omni pacto lenire, inque ſuas partes pertrahere tum per ſe tum per alios conatus eſt. Verum cum nullis id conſiliis efficere poſſet, hominem una cum ſuis in teterrimum carcerem conjecit, eique Nicephori Blemmidae ſcripta miſit: quibus per otium perfectis, perpenſiſque patrum dictis, & re tota diligentius conſiderata,

(a) Item ap. Oudin, tom. 3. p. 472. & Quetif, tom. 1. p. 376. *Mandatum de convocacione ap. nov. Templum Londini*, Compoſito ſalla inter eum & Decanum & Cap. London. de purſiſſione ſedis London. vacantis exercenda, & Ejuſdem Conſtitutio de juramento advocat. & procurat. curia Cantuar. habentur ap. Wilkins Conc. Brit. tom. 2. p. 25. — 30. (b) *Hiſtoriam de rebus geſtis Glastoniensibus ab Henrico abbate an. 1126. quo deſiit Guil. Malmeſburiensis* ad obitum Joh. de Tancarva an. 1250. edidit Tho. Hearne Oxon. 1728. 2. vol. 8vo. Ex Præf. h. d. hunc autem Adamum de Domesham appellat; quod cognomen ipſum inde tuliffe narat, quod in vico de Domesham in agro Wiltonienſi natus fuerit. Præf. p. 14. novuſ librum a Whartono ſub nomine Adamii vulgatum, eſſe fragmentum tantum, vel excerptum ex alio ſcriptore, qui de rebus geſtis Glastoniensibus ſcripſit, vel etiam Adamum in compendium redegit. (c) Obiit an. 1250. ut refert Fabr. Bibl. med. & inſim. Latinit. vol. 3. p. 475. an. 1255. ut Poſſevinus in Apparatu ſacro tom. 1. p. 710. (d) Prodiit primum Colon. 1479. Habetur in bibl. Colbertina MS. 4. vol. fol. Gulielmo de Brocia archiepiscopo Senonenſi præter rem tributa, telle Oudin, tom. 3. p. 460. (e) Prodiierunt ſub nomine Gulielmi episcopi Parisienſ. Paris. 1614. fol. *Twining*. 1499. 4to. ſub nomine Gulielmi Peraldi Lugdunensis Episcopi Paris. 1494. 4to. *Lynd.* 1667. 8vo. *Coon*. 1629. 4to. vid. Oudin, tom. 3. p. 102. 459. qui notat nonnullos vellic hos Sermones primum compoſitos eſſe a Gulielmo Parisienſi episcopo: poſtea autem reductos in compendium a Gulielmo Peraldo. Scriptiſ etiam tractatum de proprietatibus rerum, ſcripſuſ editum ſub nomine Hugonis Victorini; *Expoſitionem regulæ Divi Benedicthi* Gulielmo Pictaviens ſaſſo inſcriptam; *De regimine Principis* Thomæ Aquinati; *De eruditione Religioſorum* Humbertoſperperam tributum. vid. Oudin, ubi ſupra, Quetif, tom. 1. p. 114. & tom. 2. p. 214. ubi docet tractatum de *Proſeſſione monaſtica* in codd. MSS. Peraldo tribui, licet Jo. Geſſen abbat Benedicthino vulgo tribuatur. (f) Conf. Quetif, tom. 1. p. 350. (g) Hugoni Argentoratenſi rectus adjudicandum, ut monet Fabr. Bibl. med. & inſim. Latinit. vol. 4. p. 101. ubi memorat *Regiſtrum Epistoliarum*, *Polittas ſuper Pentateuchum*, *Pſalmos*, *Cantica*, *Lucam*, & quæ ſub Nicolai de Gorram impreſſe leguntur in *epistolâ Pauli*, quibus le Long adſiſt poſſitas in *epistolâ Canonica*, & *Apocypſus Oratorum* 3. in Conc. Lugdunensi 2. an. 1274. habitas; *Virtutes agni Dei* carmine deſcriptas MSS. Oxon. in Colleg. Corp. Chriſti num. 237. cum aliis tractatibus. Ludovicus Jacobus Bibl. Pontificiæ p. 123. tradit Innocentium 5. omnia Thomæ Aquinati opera in compendium redeſſe. De MSS. vid. Oudin, tom. 3. p. 501.

Sec. XIII.
ab an.
MCC.

sententiam mutavit Beccus, & pro imperatore ac Latinis adversus Græcos stetit. Unde anno 1274. juxta Freherum, depositio Josepho Galefio, ipse thronum patriarchalem Michaelis favore ascendit; & ut Nicephori Gregoræ verbis pergam, πάντα ἢν αὐτῷ τὰ βασίλει, καὶ γλώσσα, καὶ χεῖρ, καὶ καλῶς γραμμάτων ἐγγράφει, καὶ λόγων, καὶ γράφων, καὶ δογματίζων. Imperatori inuis fuit omnia, & lingua, & natus, & acuti scriptoris calamus, & dicendo, & scribendo, & dogmatizantendo. Postquam patriarchatum octennio tenuisset, mortuo Michaelē Imp. ne a plebe discerperetur veritus, sede clam relicta, in Panachranti monasterium confugit anno circiter 1283. suffecto iterum Josepho. Post Josephi mortem anno circiter 1284. Georgius Cyprius Patriarchatum adeptus Beccum ad Olympi montis radices relegari effecit. Cum vero de injuria sibi illata acerbere queretur Beccus, Constantinopolim reductus causam in consistorio sacro agere jussus est. Magni id quidem acunine ac facundia profutit; sed cum Latinorum partes acriter tueri pergeret, in Bithyniam una cum Meliteniote & Metochita ablegatus est, in castello S. Georgii cultodiz mancipandus, ubi tandem ærumnis & miseris fractus, diem obiit. Vir erat, judice Gregora*, σπῆτος ἐν τοῖς μέλεσιν, καὶ λόγῳ καὶ παύδιαις τρέψιμος. τῶσδε οὐ καὶ παρὰ τῆς φύσεως σπουδαίως χάρισμασιν, οὓς τῶν τότε ἀνθρώπων ἡδὺς excellenti ingenio & doctrinæ studiis ab inuicem versatis ætate, præterea tantis naturæ donis ornatus, quantis quicquam aliis illius ætatis. Ἐλληνικῆς μὲν γὰρ παύδιαις ἔνθα ἦσαν οἱ τότε προεῖπον αὐτῷ, φύσεως δὲ ἐξῆντι καὶ γλώττης δέσμοι καὶ ἀσκήσει δογμάτων ἐκκλησιαστικῶν, παύδιαις ἀνὰ παρὰβαλλόμενοι πάντες ἴδοντο εἰς αὐτὸν. Nam Græcarum literarum doctrina erant qui illum superarent, sed acunine ingenii & eloquentia, & ecclesiasticorum dogmatum usu omnes, eum illo collati, pueri videbantur.

SCRIPTA.

De unione Ecclesiarum veteris & novæ Romæ liber.

De processione Spiritus S. capita 12.

Epistole ad Alexim Agallianum de eadem re. Sententia synodalis.

Teglaucritum. Omnia isthæc opuscula Gr.

Lat. edidit Leo Allatius Gr. Orthod. tom. 1. a p. 61. ad p. 379.

De omnibus suis libris & SS. Patrum con-

sensione animadversio, ab eodem Allatio edita Gr. Orthod. tom. 2. p. 1.

De injustitia quam passus est throno proprio ejcitur, ibid. p. 11.

Oratio apologetica de injustitia, &c. ibid. p. 36.

Apologia nullo modo nostras consuetudines destrui, si ecclesie acceptam rationem, &c. ibid. p. 84.

Ad Theodorum Sugdeæ episcopum libri 3. de processione Spiritus S. ibid. p. 95. Hos ab Allatio acceptos Latine una cum aliis quibusdam ediderat Nihusius Mogunt. 1655. 8vo. Tertium ex his librum Gr. & Lat. dedit idem Allatius ad calcem libri de Purgatorio, Romæ 1652. 8vo.

Ad Constantinum libri 4. de eadem re, Gr. ibid. tom. 2. p. 149.

In tomum Cyprii, & novas ejusdem hæreses orationes extemp. 2. ibid. p. 215.

Refutationes Andronici Camateri animadversionem de processione Sp. S. ibid. p. 287. (b)

Epigraphæ, sive præscriptiones 13. in dicta & sententias SS. Patrum a se collecta de processione Sp. S. p. 522. Hæc omnia habentur Gr. Orthod. tom. 2. (c). Alia quædam Vecchi scripta commemorat Allatius de Consens. lib. 2. §. 15. c. 8. an vero ex iis sint, quæ ab hæcenus recensitis diversa sunt, norunt, quibus Bibliothecæ Vaticanæ archiva patent.

De unione ecclesiarum veteris & novæ Romæ, scandalique ex dissidio nati absurditate, libri 2. ex quorum secundo amplissima olim excerpta, concilium CP. Photianum spectantia, collegit Mattheus Blastares, quæ Gr. Lat. edidit Gul. Beveregius Pandect. Canon. tom. 2. p. 273. (d)

(e) GEORGIUS METOCHITA, 1276.

magis ecclesie CP. diaconus, Becci Symnyta, & omnium fere quæ sub Andronico Imp. perpellus est, malorum focus; clauit anno 1276. unionem cum Latinis ineundam summopere promovebat; & cum a sententia sua neutiquam dimoveri posset, sæpius in carcerem conjectus est. Obiit exul, quo tamen anno, nondum comperi, certe Vecchio superles. Dicitur ei, judice Allatio*, in omnibus dura, compositio aspera, *De Con. nullo furo, nullo lenocinio mollita, sententia sens. lib. 2. graves, argumenta ad probandum id quod voluit firma, sed elocutione & impositione nominum horrida & confusio. Hæc Allatius, qui eadem fere repetit Diatriba de Geor-

(a) An. 1298. ut tradit Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 43. §. 1. vol. 10. p. 340. quem vide. (b) Item de Consensu c. 15. §. 8. p. 761. Exstant etiam in notis Petri Pollini ad Pachymetrem tom. 1. p. 547. (c) Hæc edidit Petrus Arcudius in Opusculis aureis Rom. 1630. 1651. Habentur MSS. in bibl. Casarea, vid. Lambecium vol. 5. p. 120. 186. Sententia, a Vecchio collecta ex patribus, quibus ostenditur Spiritum Sanctum ex filio procedere, habentur ap. Bzovium in Annalibus tom. 14. ad an. 1339. item ap. Arcudium supra laudatum ibid. p. 98. (d) Excerpta ampla dat etiam Allatius de Statibus ordinum p. 165. seq. & de Purgatorio p. 291. Orationem 1. de inauguratione sua citatam a Nicolao Commeno p. 14. Prænot. Mystagog. cum aliis tractatibus memorat Fabr. ubi supra p. 343. Epistolam de processione filii ad Johannem 21. papam exhibuit Allatius Latine de Consensu l. 2. c. 15. §. 5. p. 746. seq. & Odozicus Raynaldus ad an. 1277. (e) Conf. Oudin. tom. 3. p. 514.

Sec. XIII
ab ant.
MCC.

giis eorumque scriptis, pag. 345. Scripta sunt ab eo quae sequuntur. *Tractatus de processione Spiritus sancti, patrumque hac in re sententiarum*, in 4. partes fuit orationes divisus. Prima sic incipit, *Τὸ πρῶτον λέγειν ἐκ ὧν ὅπως τοῦ καὶ τοῦ καὶ ἡμῶν. Secunda, Ἐν ἡμῶν ἡ τῶν ἡμετέρων, τὸ τρίτον, ἐκ τῶν ἡμετέρων. Tertia, Ἐπειδὴ περὶ τῶν τῶν ἐν τοῦ αὐτοῦ διαλαμβάνοντες τῶν τῶν ἡμετέρων. Quarta, Περὶ τῆς δι' οὗς δημιουργήσας Μαρτῶν ἐν μέσσοις ἐκείνοις δικαστηρίοις τὸ συνῆσαν πλῆθος ἀνακεῖναι. Quinta, Ἀμὲν οἱ περὶ τὸ λέγειν ὅτις ἐν τῶν καὶ ἡμῶν ἡ τῶν ἡμετέρων τοῖς θεοῖς λόγοις ἐκτελέγεται. (A).*

Antiphesis, live *reponso* ad tria Capita, quae Maximus Planudus monachus publicavit. Princ. *Πρὸς ἐκείνην ἀποστολὴν ἣν Ὁσιώσαν χρῆται ἀποκρίσασθαι. Antiphesis*, live *reponso* ad ea quae Manuel Nepos Cretensis conscripsit. Princ. *Πρὸς αὐτὴν ὁ Θεοφύλακτος ὁ γράφας ἡμετέραν ἐπιτέλεσται. Hec duo opuscula sive responsoes, Graece & Latine edidit L. Allatius Graec. Orthod. tom. 2. p. 922.*

Oratio continens concordiam inter utrumque ecclesiam, antiquae Romae & novae ac nostrae, initium, & quae deinceps subspecta sunt. Princ. Οὐκ οἶδα οἱ ἐξ ἀλλοῦ πᾶσι τοῖς ἄνθρωποις. Oratio antirhetica in Georgii Cyprii patriarchae tomium. Princ. Οὐ μὲν δὲ διέφευκτο τῶν ἡμῶν λόγων ἐκ τῶν παλαιῶν, ὡς οἱ αὐτοὶ ἀποκρίνται. Oratio prosequens ea quae post predictas duas orationes, in eadem materia disputata & gesta sunt. Princ. Ἐν ἡμῶν ἀπὸ πρῶτον μὲν τὰ κατὰ σκοπὸν ὡς ἐν ἀποκρίματι δύνανται. In potremis his opusculis de causis dissidiorum Graecos inter & Latinos agit Metochita; Gregorii Cyprii tomium refutat, & ex sanctorum Patrum auctoritate demonstrare nititur Spiritum S. ex Patre & Filio procedere; nec ideo esse duas causas, nec duo principia, sed unum idemque Patris & Filii principium & causam, effundere Spiritum S. in quantum unitur Filius Patri, & omnia Patris transeunt naturaliter ad Filium. Omnia haec Metochitae opera se vidisse testis nobis est L. Allatius, cui eorum notitiam acceptam referimus, de Confens. Orient. & Occident. lib. 2. cap. 15. num. 9. col. 771. Eundem cum Metochita nostro faciunt Theodorum Metochitam logothetam Gregerus & Vossius. Verum egregie talluntur, licet eodem fere tempore vixerit Theodorus, quem in Chartophylace ad ini-

tium saeculi 14. collocavimus, ac de eo proinde agit Whartonus ad annum 1301. Nil ab ant. hilominus erat etiam hoc saeculo illustri, magnisque muneribus in aula CP. functus, rerum domesticarum tunc logotheta, exeunte anno 1295. una cum Johanne Glyce legatus missus, non in Occidentem ad Mariam Germani Imp. sororem, Michaeli Andronici imperatoris filio primogenito deponlatam, ut habet Whartonus noster, sed in Armeniam, ad nuptias cum Maria, *Rēda* patrio nomine appellata, Leonis Armeniae regis filia, Hathiōnis tunc regnantis sorore, conciliandas, ut diserte tradunt Pachymeres lib. 9. cap. 56. & Gregoras lib. 6. p. 135. Andronico seniori ob intelligentiam atque doctrinam liberalem, & in negotiis obcundis dexteritatem, charillimus erat; facilius modo logotheta ararii generalis, postea magnus logotheta, dignitate ab Andronico tunc primum instituta, ejusque filiam Johanni nepoti suo, quem Hypersebaltum creavit, in uxorem dedit, Conspirante in avum suum Andronico juniore, & capta Constantinopoli, Theodorus noster dignitatus privatus Didymachum majusmum Bithyniae oppidum relegatur, ades ejus dirute, opes direptae; tandem ab exilio reversus in Chora monasterio, quod ipse fuis sumptibus instauraverat, monachi habitum induit, ubi lenio, itranguria, & merore fractus, animam Deo reddidit anno 1332. domino suo Andronico, haud integro mense superstes. In cujus funere orationem habuit Nicephorus Gregoras, ejus praecipue in astronometricis, discipulus, quam & historice suae inferuit lib. 10. p. 333. Vir prudens & solers, καὶ ὁ μόνος τῆς καὶ ἡμῶν, ἀλλὰ & τῆς ἑξωτοῦσας εἰς ἀπὸν ἰσχυρῶς, inquit Cantacuzenus * magnus domesticus & postea imperator, ipse licet ex adversa factione; non c. 11. p. 37. Christiani modo sed & externis etiam literis polissimus. Scripta ejus edita vide apud Whartonum loco citato. Nondum lucem viderunt ejus capita philosophica & historica miscellanea 120. quae habentur Gr. MSS. biblioth. Vindob. codice Philosph. foliis 264. in folio constante, juxta numeros Lambec. 87. Nesfel. 8. (b). dignissima proculdubio quae artis typographicae beneficio in eruditorem manus transirent. Eo-

(a) Excerptum factis amplum ex lib. 5. de processione Spiritus sancti Gr. & Lat. edidit Allatius de Purgatorio p. 668. Excerptum ex lib. 4. agens de epistola S. Maximi Gr. & Lat. Comberisius Auctarii novi & Bibl. PP. tom. 2. p. 1017. Excerptum aliud ex lib. 5. idem Allatius adversus Hottinger p. 511. Excerptum ex Oratione de unione Ecclesiarum ibid. p. 429. Ex Oratione de dissidio ibid. p. 458. seq. De illis 5. lib. idem Allatius de Confensu p. 771. Argumentum 1. Orationum contra Cyprium exponit idem Allatius ibid. p. 772. A Nic. Commeno in Mytalogicis prae notatibus citantur, Explicatio regalarum S. Nicephori patriarchae CPol; Oratione de sacris Mytologis; Libellus historiarum, & Oratione contra Georgium Cyprium; Oratione 2da pro Vecco; Liber de sacra Synaxi; & Oratione contra Senebricius, p. 20. 165. 117. 145. 356. 161. 160. 410. (b) Item ap. Fabr. Bibl. Gr. Vol. 9. p. 26. seq. ubi tradit ex Metochitae libro de mala recentiorum consuetudine locum afferre Nic. Commenum prae notatibus Mytalog. p. 401. simulque ejusdem Historiae Licene lib. 2. & CPtane unum habuisse Jo. Aleutium, & publici juris lecturum se promississe. Idem Fabr. memorat Metochitae orationem in 3. Hierarchia Regium, Gregoriam Naz. & Chrysostomum ibid. vol. 7. p. 458. Epistolem eorum quosdam exhibuit Boivinus in not. ad Niceph. Gregor. Hist. Byzantina. p. 767. Habentur etiam in bibl. August. Vindelic. & in bibl. Coislinian. ut narrat Fabr. Bibl. Gr. Vol. 9. p. 217. ubi eorum indicem Gr. cum Lat. Versione post Lambecium exhibet.

Sæc. XIII. rum indicem Græcum exhibet Lambecius Comment. lib. 7. p. 150, 151. & seqq. Extant ibid. codice 95. fol. 373. in fol. continente Metochiæ nonnulli orationes 18. de variis materiis philothopis, sed præcipue ad historiam Constantinopolitanam pertinentibus, ipsius Metochitæ ævo, in membrana pereleganter exarate; quas utinam in medium proferant qui nobilissimæ illius bibliothecæ curam gerunt. Scripsit etiam Michaelis Palæologi *epitaphium*, ut & Irenes imperatricis; quæ habentur in bibliotheca regia, cod. 800. teste Car. du Fresn. Famil. Byzant. p. 236.

1276. CONSTANTIUS MELITENIOTA, Johannis Becci patriarchæ archidiaconus, & Metochitæ focius, Latinorum fautor, eodem tempore, quo Beccus & Metochita, claruit, eademque cum iis passus est. Obiit exul in quodam oppidulo Bithyniæ, & in Plata inula tumultuario funere sepultus. Scripsit *tractatum de ecclesiastica unione Latinorum & Græcorum*, & alium satis prolixum de *processione* Sp. S. qui Gr. & Lat. a Leone Allatio editi sunt Græc. Orthodox. tom. 2. p. 642, 765. (a).

1276. GEORGIUS MOSCHAMPER, magnæ ecclesiæ CP. cartophylax; claruit circa annum 1276. Latinis intensissimus, quos palam redarguit, & scriptis relutavit. Pluribus ejus adversus Latinos scriptis respondit Johannes Veccus, uti ex ipsius Vecci opusculis liquet; se tamen neque Moschamperis scripta, neque Vecci responsiones vidisse fatetur Leo Allatius de Consensu lib. 2. cap. 15. §. 13. & Diatrib. de Georgiis eorumque scriptis. p. 349. ubi de eo, ejusque opusculis scribit.

1276. SIMON, genere, ut videtur, Constantinopolitanus, ortu Cretensis, hieromonachus, ex parte Latinorum, quin & ex ordine Predicatorum. Claruit, quantum conjicio, circa annum 1276. & deinceps, Oroboli rhetoris amicus; quod si hoc tempore vixerit, vel idem cum Simone Jacumeo, primum Gyratii, mox Thebarum episcopo non fuit, (uti credere videtur Leo Allatius *) vel erravit Sixtus Senensis †, quando Jacumeum anno 1400. claruisse scribit. Existat Gr. Lat. prolixa *epistola* (non tamen integra) ad Johannem Nomiophylacem de concilio quæ processionem Spir. S. in Filio definiturum, apud Leo Allatium lib. adv. Hottinger. p. 324. (b). Duos alios ejusdem fere argumenti tractatus, alterum ad Maunelm O-

bolam, alterum ad Sophoniam, se vidisse pro-
dit idem Allatius de Consensu lib. 2. c. 15. ab an. MCC. §. 11.

JOHANNES XXI. alias XIX. Petrus 1276. Juliani dictus, Ulyssiponiæ in Lusitania natus est, omni scientiarum genere clarus, medicinæ præcipue operam dedit, qua tandem abdicata, sacros in se suscepit ordines, factus cardinalis & episcopus Tusculanus. Mortuo vero Adriano 5. Septemb. 20. 1276. pontifex Romanus renunciatur. Etiam in summo pontificali dignitatis culmine a literis non abhorruit, pauperibusque sublevandis, præsertim si quos amore literarum ductos cerneret, quos ad ecclesiasticas dignitates promovebat. Artis Astrologiæ & genethliacæ præceptis delusus, vitam sibi longam prædixerat; cum subito nova camera quam in palatio Viterbienti extruxerat, in ipsum solum corruit, quo casu, misere contritus, animam egit 16. Maji anno 1278. moribundus sepius exclamavit, *Quid fiet de libello meo? Quis complebit libellum meum?* de libro, scilicet, quam de vita magis sollicitus. De eo hæc habet Johan. Timmuthensis, Hist. Aur. MS. lib. 23. cap. 1. *Hic primo dictus est Petrus Hispanus, in variis negotiis satis sanctus, sed postquam gradum apostolicum est adeptus, adeo desipuit, ut naturalia indigaria plurimum carere videretur, literatos tamen homines promovit.*

SCRIPTA.

Epistola ad Edwardum 1. Angliæ regem de non gravanda Hibernia, Concil. tom. 10. part. 1. p. 1030.

Epistola ad Francorum regem ab Oldoino ad Ciacconium edita.

Epistola ad Philippum Minoritum hæresos in Marchia Tarvicina inquisitorem, apud Wadding. Annal. Minor. tom. 2. ad annum 1277.

Epistola 3. ibid. in Append. seu Regist. Pontif. p. 119.

Simulæ logicales, cum expositione Verborum Parisiensis, Paris. 1487. fol. Venet. 1572. 4to.

Parva logica in partes ac capita distincta, Venet. 1593. 4to.

Tractatus logicales 6. cum elucidariis magistrorum Colonienium, Colon. 1503.

Thesaurus pauperum, seu de medendis humani corporis morbis per experimenta, liber empiricus ex omni genere autorum & experientia propria congestus, Lugd. 1525. cum additionibus Johan. Serapionis, Paris.

* De Consensu lib. 2. c. 15. §. 11.
† Biblioth. L. 4. p. 303.

(a) *Versiones Medicamentorum salsam ex lingua Persica in Græcam a Constantino Meliteniota exstare in bibl. regia Cod. MS. Gr. 2686. narrat Oudon. Tom. 3. p. 519. Fabr. Bibl. Gr. vol. 12. p. 780. (b) Item in libro de Synodo Photiana p. 451. seq. Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 329. post Allat. de Simone. p. 203. memorat ejusdem Lamberti Gr. 14. ad Johannem Cantacruzenum.*

Sec. XIII. 1577. 16mo. Francofurt. 1576, 1578. 8vo. Alia, sed medica & philosophica, tum edita, tum MSS. recenset Lud. Jacob. Biblioth. Pontif. lib. 1. p. 537. Vide Vanderlioden de Script. Medicis lib. 1. p. 526. (a)

D. Dominici, ante aram majorem, secus facellum D. Thomæ sepultus; hoc sepulchrali epitaphio ornatus, quod suo adhuc tempore se legisse testatur Abr. Bzovius ad annum 1278. n. 32.

1277. ANONYMUS *amaliun* Wintoniensium compiler, Anglus, monachus Wintoniensis, claruit circa annum 1277. Scriptit *ecclesia Wintoniensis annales* ab anno 633. ad annum 1277. Hos ex codice Cottoniano eruit Cl. Whartonus Angl. Sac. tom. 1. p. 288. In historia vero civili, quod ipsemet non invitatus fatetur, plurima quæ apud historicos vulgatos vel certius, vel sine insigni differentia traduntur, & alia quædam nullius plane præti, lectuque indigna refecit. His annalibus successionem episcoporum Wintoniensium ab anno 1277. usque ad reformationem adiecit.

1277. (b) MARTINUS, Polonus gente, (quem tamen alii Bohemum faciunt) paterno nomine *Strepnus* dictus, ex nobili, nempe Strepportum, familia oriundus, patria Carfulanus. In juventute humaniores literas apprime didicit, præsertim vero in juris Cæsarii & pontificii scientia, in historia & theologiæ studio excelluit. Ordinis Dominicani monachus fœ socium dedit, cti Cisterciensibus post Possivinum & longelinum vindicare conatur, sed parum feliciter, Carolus Vilchius. Tandem Romam profectus, a Nicolao 3. anno 1277. capellanus apostolicus, majorque poenitentiarum constitutus est. Anno sequenti vacante sede Gnesinensi in Polonia, ortaque de electione controversia, Capituli, Boleslai ducis aliorumque precibus inductus pontifex Martinum nostrum in archiepiscopum Gnesinensem promovebat. Inimane errat, ut in aliis, ita hac in parte Carolus Vilchius, qui ipsum archiepiscopum Confenitum in regno Neapolitano facit, pluresque Martinos Polonos nobis confinxerit. Ad nostrum redeo. Dum iter in Poloniam institueret, Bononiæ in morbum incidit, ex quo brevi post extinctus est, in templo

Hic jacet Frat. Martinus Polonus Ord. Præd. archiepiscopus Gnesinensis.

SCRIPTA.

Chronicon, *Martinianum* dictum, quod a Christo nato, primum ad annum 1271. deinde ad annum 1277. perduxit; quæ enim sequuntur usque ad annum 1285. ab alia manu acceperunt. (c) In hoc chronico res gestas imperatorum & pontificum, dispositis utrinque columnis, brevier persequitur. Nihil vero illud magis famulosum reddidit, quam decantatissima illa de Joanna papissa, seu fabula, seu narratiuncula. (d) Sane fabulam esse, & Martini chronico intrusam nullus dubito, præsertim cum in plerisque vetustis codicibus MSS. desideretur. In 4. codicibus MSS. bibliothecæ Cæsareæ desiderari, in totidem etiam reperiri ingenue fatetur Cl. Lambecius. Deerat etiam in antiquissimo codice, quem bibliothecæ Vaticanæ donavit Urbanus 8. cujus meminit Leo Allatus Confut. Fab. de Joan. Pap. n. 7. 869. ut alios taceam; certe Martini chronicon non unam interpolationem passum esse eruditi dudum observarunt. Editum est hoc chronicon Basil. 1559. deinde cum notis Petri Suifridi, Antwerp. 1574. 8vo. Denique & vetustissimo MS. & ipsi scriptori, uti ferunt, pene cœtaneo, summa fide & diligentia expressum, in lucem emisit Johannes Fabricius Cæsar, monachus Præmonstratensis, Colon. 1616. fol. (e) in qua editione historia de Joanna papissa non comparet. Exstat *tabula Martiniana decreti* & *decretalium* MS. in biblioth. Vindob. Lambec. Comment. lib. 2. p. 870. ut Sellarus noster notat. (f)

Sermonum de Tempore &c. de Sanctis, libri 2. Argentorat. 1486, 1488. (g) Alia quædam, quæ an superiunt, incertum est, memorant Ambros. de Altamura Biblioth. Dominican.

(a) Conf. etiam Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 4. p. 121. ubi memorat *epistoliarum solumen* MS. in bibl. Vat. & *Sermone*. *Bulla* quædam habentur ap. Rymer. Fœder. tom. 2. p. 66-78. (b) Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. 12. vol. 5. p. 127. *Oudin.* tom. 3. p. 531. *Quetif.* tom. 1. p. 361. Jo. Georg. Eccard. Prolegom. ad Scriptores mediæ ævi tom. 1. n. 20. (c) Viz. a Prulomaco Lucensi usque ad an. 1294. & a Bernardo Guidonis ad an. 1316. ut refert Fabr. ubi supra p. 128. Hoc *Chronicon* habetur MS. in bibl. SS. Johannis & Pauli Dominicorum Venet. & in bibl. S. Johannis de Carbonaria, & deductum usque ad Clementem 4. in bibl. Beatz Mariæ Florent. teste *Manfredum*. *Diar. Ital.* p. 49. 112. 173. Habetur etiam in bibl. Coll. Etonens. & continuatum ad an. 1391. in bibl. Cotton. sub *Fusillus* B. 2. n. 4. Hujus *Chronici* 3. exemplaria exstant in bibl. Paulina Lipient. in horum uno tota narratio de Joanna Papissa fidei ac in editionibus impressis, legitur. In altero his tantum verbis visio mentio facta est: *Hinc* (Leoni) *successit Joannis Mulier papa. titum nullam plene Joannæ mentionem fa. it.* Gerardus Van Mastricht in epistola scripta 1705. ad Burcard. Gottelsum Struvium testatur in bibl. Bremensi haberi Cod. MS. antiquissimum *Chronici* ejusdem, ubi historia Joannæ Papissæ continetur; ut et vidit *Oudin.* tom. 3. p. 535. seq. quem, vide de aliis hujus *Chronici* Codd. MSS. (d) Preter *Quetif.* & *Oudin.* loc. cit. vid. *Baurlan* lib. 14. de Primatu Papæ, & *Frid. Spanheim* Diss. de Papa maxima c. 7. (e) Denique *Argentorat* 1685. ad calc. *Æneæ Sylvii* de rebus *Friedrici* 3. & novissime cum continuatione & additamentis ab an. 1163. ad an. 1343. Tom. 1. Corporis Scriptorum mediæ ævi a Jo. Georg. Eccardo edit. *Lipsi.* 1723. fol. (f) Item in bibl. Coll. Etonens. & in bibl. S. Victoris Parisiensis sub variantibus titulis, ut & in aliis biblioth. de quibus vid. *Oudin.* ubi supra. Prodiit *Argentorat* 1486. *Parisi.* 1585. ad calc. *Decretorum Gratiani* sub titulo *Margarita Decreti.* (g) Primum 1484. teste Fabr. ubi supra.

Tom. II.

S 2

Cent.

Sec. XIII. Cent. 1. p. 48. Carolus Vischius de Script.
ab an. Citterc. p. 239.
MCC.

1278.

(a) JOHANNES PECKAMUS, natione Anglus, patria Suffexiensis, ex infima stirpe apud Ciceltrienses natus; post perfecta primæ educationis tyrocinia, ad academiam Oxoniensem amandatur, ubi rem suam feliciter promovebat, & Franciscanorum sodalitio nomen dedit, ordinis sui demum provincialis creatus, quod tamen postea factum est. *Videns enim*; inquit Lelandus *, *id quod frequentius accidere solet, paucos in sua patria illustres, etiam si merita accedunt, nullis vero foris cum per literas, non per alias virtutes plurimas clarissimos fuisse, fuisse sibi Lutetiam Parisiorum petiit; ibi tam diu studiis, quæ in Anglia recte inchoaverat, insistebat, donec a doctis & haberetur & esset magnus philosophus, juxta ac theologus. Rediens in Angliam in academia Oxonii, non sine totius academici applausu atque admiratione publice prælegebat. Verum non diu apud suos mansit; Parisios enim accersitus, ut hanc etiam academiam ornaret, illic profectus est. Deferta Lutetia, Lugdunum se contulit, quo juris civilis & pontificii studio opportunius vacaret. In hac ecclesia canonicatum nactus est, quem nunquam postea dimittere voluit, sed usque ad mortem tenuit. Augescente indies hominis fama Italiam petiit, tandem Romam, pontifici totique curiæ Romanæ gratus, adeo ut in ipso pontificis palatio causarum auditor constitueretur. Interim accidit ut Robertus Killwarbei archiepiscopus Cantuariensis munere suo se abdicaret, dignitatem mox in Peckamum nostrum contulit pontifex, qui proinde die 6. Martii anno 1278. Romæ consecratus est. In Angliam reversus vix cathedram occupavit, cum per literas ingentem 4000. marcarum summam ab eo exegit papa, minatus ni solveret, ipsum in ecclesia sua cathedrali, quavis die dominica solennibus cæremoniis excommunicandum esse. Omni quo potuit modo ictum declinare conatus est Peckamus; frustra; solvere enim coactus est. Multa ei lis cum Giffardo archiepiscopo Eboracensis intercessit, qui in provincia Cantuariensi crucem auream in sublime ante se gestari permisit. Indignatus Cantuariensis, omni cum Eboracensi ejusque sociis commercio per totam provinciam sub anathematis fulmine interdixit. Adeo ut hospi-*

tio, omnibusque necessariis destitutus Eboracensis, crucem deponere necesse habuit. Obiit Peckamus circa annum 1291. admodum locuples, constructo ditissimo Collegio, & consanguineis adeo ditatus, ut eorum posteros, inquit Godwinus *, nostra ætas viderit equestris dignitate florentes, & divitiis affluentibus in magna potentia ac autoritate vivere.

Sec. XIII.
ab an.
MCC.

* De Praeful. Angl.
p. 142.

SCRIPTA.

Collectanea Bibliorum, Paris. 1514. Colon. 1541.

Constitutiones 47. de variis argumentis, viz. *De sancta Trinitate*, & *fide Catholica*; *De sacra Unionis*; *De Sacramentis iterandis*, &c. quæ apud Lindwodem in Provinciali habentur.

Perspectiva communis edita cum figuris, per L. Gauricum (telte Pitæo) emendata & distincta. (b)

INEDITA.

De sancta Trinitate liber, quem in bibliotheca Lumeiana olim extitisse nobis autor est Jamelius. (c)

Collationes de omnibus Dominicis per annum, MSS. in bibliotheca Pembrochiana Cantab. cod. 175. n. 1.

Meditatio de corpore Christi, MS. in biblioth. S. Benedicti. Cantab. cod. 392. n. 34. ubi hæc nota additur, *in hoc habetur opus Alexani Angli, Bedæ discipuli, opus rarum.*

Disputationes S. Thome & Peckamii, MSS. in biblioth. Mertonensi Oxon. cod. 12.

Tractatus de mystica interpretatione numerationum in sacra Scriptura habetur MS. in biblioth. Lincolnensi. Oxon. cod. 16. n. 9. Verum an Johannis nostri sit, dubitare licet, tum quod a Baleo inter Peckamii opera non recensetur, tum quod in codice Lincolnensi autor ex ordine Prædicatorum fuisse dicitur. Alia plura memorant Baleus & Pitæus, quæ an supersint, non constant. (d)

(e) ROGERUS BACONUS, Doctor 1278. mirabilis vulgo dictus, gente Anglus, patria Somersetenensis, Ilcestriz (quæ Ptolemæo *Ischalis* est) splendida satis familia natus. Oxonii positus immensos in grammatica ac logica, dein & in tota philosophia progressus fecit, Edmundum Richium postea archiepiscopum Cantuariensem, & Ricardum Filacrium præceptores nactus. His subsidiis instructus (ut Anglus tunc in more

(a) Conf. *Ordin.* tom. 1. p. 571. (b) Habetur MS. Cantab. in bibl. S. Petri cod. 28. *Constitutiones, ordinamenta & epistolæ* variis exhibuit *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 131-175. *Rymerus* inter *Fœdera* tom. 2. p. 1075. dedit *idem*. (c) Prodiit a Francisco Titelmanno illustratus *Antwerp*. 1530. ut refert *Fabr.* *Bibl. med. & infim.* Latinæ. vol. 4. p. 130. (d) Alia etiam *Fabr.* *loc. citat.* & *Lelandus* *Collect.* tom. 3. *Apogetica contra obloquentes mendicantes* extat MS. in bibl. S. Victoris Parisiensis Lit. CC. 17. *Canticum pauperum* in bibl. Cott. sub *Versificatione* D. 13. n. 9. *Verba dicta Christo* in bibl. Vaticana; & *formula confitendi* in bibl. Convent. Mediolani. (e) Conf. *Ordin.* tom. 3. p. 190. ad an. 1240.

SÆC. XIII.
ab an.
MCC.

positum erat) Lutetiam advolabat; ubi linguarum cognitionem, historiam, Jurisprudentiam, mathematicam & medicinæ scientiam, denique summam rerum theologicarum peritiam addidit, & doctoratus insignia reportavit. In patriam reverfus, Oxonii studiorum simul ac vitæ sedes posuit, & suadente, ut videtur, Roberto Lincolnienfi habitum Franciscanum in se suscepit. Claruit præcipue circa annum 1278. quin & jam ante plures annos incandescere coeperat, etiam anno 1259. coram Henrico 3. Oxonii tunc agente, concionem habuit, qua regem ob Pictavienses aliosque externos, quorum consiliis pene unice agebatur, non modo in aulam admissos, sed & summis reipublicæ muneribus adhibitos, libere coarctabat. Verum studiis philosophicis immerfus, aditarum rerum disquisitioni se totum dedit, reconditis naturæ recessus penetravit, curiosa quæque rimatus est, latentes rerum causas indagavit, & mirabiles quosdam effectus longe supra communem hominum captum, protulit; adhibitis ad id machinis, non sine summa ingenii solertia excogitatis. Hinc toties illi impactum *Magi* nomen, toties obiectum clandestini cum malignis spiritibus consortii crimen, idque non apud plebem modo, sed & apud pontificem Clementem 4. cujus rescriptum ad Rogerum nostrum habes ap. Wadding. ad annum 1266. n. 15. an vero ad hanc calumniam spectat, haud satis liquet. Id certum est Baconum anno sequenti, Johannem Londonensem discipulum suum cum libellis apologeticis (a) & instrumentis mathematicis a se compositis, Romam misisse. * Anno 1278. renovata est adversus illum criminatione apud Hieronymum de Eculo ordinis Minorum generalem, in Gallia tunc agentem, qui Baconi doctrinam condemnavit, fuisseque, ne libros ejus legerent, interdixit, ipsumque autorem carceri mandandum decrevit. Certe aliquo saltem tempore in carcere conjectum esse, idque mandante ipsomet pontifice Nicolao 4. ferre omnes consentiunt, an vero ibidem ad mortem usque duraverit, mihi plane ignotum est. Obiit vir profundissima scientia acutissimo ingenio, sæculo major, an. 1284. ætatis circiter 78. in templo Franciscanorum apud Oxonienses sepultus.

* Vid.
Wadding.
ad an.
1278. n. 26.

(b) SCRIPTA.

SÆC. XIII.
ab an.
MCC.

Epistole notis illustratæ, Hamburg. 1618. 8vo. (c)
Specula mathematica & persectiva, Francofurt. 1614. 4to.
De retardandis Senectutis accidentibus, & Sensibus confirmandis, Oxon. 1590. 8vo.
Speculum Alchemie, Norimberg. 1581. 4to. Basil. 1561. Uriellus 1602. 8vo.
Scripta de arte Chemie, seu sanioris medicinae de arte Chemia liber, cum illis opusculis Francusini. 1603, 1620. 8vo.
De mirabili potestate Artis & Naturæ, & militatæ Magie, Paris. 1542. 4to. Basil. 1593. 8vo. Hamburg. 1608, 1618. 8vo. & cum notis in vol. 5. *Theatri Chemicæ*, Argentor. 1622. 8vo. etiam Gallice Paris. 1612. 8vo.

INEDITA.

Compendium studii Theologici lib. 5. Existit cum aliis ejus opusculis, teste Jamsio, MS. 2. vol. in bibliotheca Lumleiana cod. 251.
Grammatica, MS. in Colleg. S. Petri Cantab. cod. 3. *Libri de situ orbis*, in biblioth. Benedictina, cod. 192. (d) *Geometria* in biblioth. Lumleiana, cod. 132. *Rogerius Major* (e) & *Minor* MS. Cantabrig. in archivis n. 24. & apud G. Copum cod. 3. *Libri de utilitate Scientiarum*, quo agit de quatuor veritatibus offendiculis. Existat MS. in bibliotheca Cottoniana, sub Julio, D. 5. n. 4. *De Speculis comburentibus*, ibid. sub Tiberio, B. 9. n. 5. *De impedimentis Sapientiæ*; in quo tractatu agit etiam de grammaticis Græcæ linguae rudimentis, ibid. MS. sub Galba, A. 8. n. 1. (f) *Infinitus* esse, si singula recensere, quæ enumerant Baleus Cent. 4. c. 55. Pideus ætat. 13. p. 367. quæ cum grammatica, philosophica, mathematica ut plurimum sint, eorum titulos huc transferre parum refert. Fulse de Bacono nostro præ aliis agit diligentissimus Antiquitatum Oxoniensium collector p. 136. & seqq. Paucula etiam in genere de scriptis ejus notat, a me hoc loco compendio exhibenda. I. Suspiciari licet, librorum, quos pertexuit, omnium, ne titulos quidem superesse, eorum quoque qui superiunt exemplaria, non sine summa difficultate esse conquirenda. Ea enim quæ MSS. latent, possessorum aut

(a) Excerpta dedit Leland. Collect. tom. 2. p. 133. (b) Conf. Leland. de Scriptoris Britannicis. *Oudin.* tom. 3. p. 191. (c) *Epistolæ ad Clementem* 4. existat MS. in bibl. Bodl. Digb. 218. *Alia ad Eundem de aude sacra Scriptura* in bibl. Lambethana. Ex his insignia Excerpta produxit Humfr. Hody de Bibliorum textibus originalibus. p. 419. seq. (d) Rogeri Baconi *Geographiam* opus a libro de situ orbis diversum memorat Tho. Hearne Chron. de Duntstable p. 818. (e) Hoc opus edidit Samuel Jeb. Oxon. 1733. fol. (f) Ibid. habetur *Epistola de Evacuo Alchymistico*, cum tractatulis Ejuſdem quibusdam aliis. *Tractatus de Sapientiâ* ibid. sub Julio F. 7. n. 42. *Suavitas ad Clementem* 4. de *Sapientiâ principibus radicibus, floribus & fructibus*; Ejuſdem *Opus majoris pars quinta*, & *Opus minus* existant ibid. sub Tiberio C. 5. *Tractatus* in quarta parte *Mathematicæ de situ orbis*, ibid. sub Othone D. 1. n. 6. *Calendarium extractum a tabulis Toletanis* an. 1297. cum figuris Saracenicis. ibid. sub *Vespasiano* A. 2. n. 1. Ex libro de *Impedimentis Sapientiæ* excerpta dedit Leland. Collect. tom. 2. p. 133. qui ibid. tom. 3. p. 19. 24. varios Ejuſdem tractatus memorat.

Sec. XIII.
ab an.
MCC.

invidia, aut ignorantia supprimuntur. II. Quæ in scholarum passim teruntur manibus Baconi opera multis in locis deficiunt, aut etiam redundant, quod & de illis ipsis dicendum, quæ perfecta exstantur; incertum an id monachorum incuria, an de industria factum sit. III. Librorum quorum ille vulgo pro autore habetur, aliquot, aliis scriptoribus tribuuntur, e. g. *Liber de fluxu & refluxu maris Britannici*, Gualtero Burleio; *Liber de utilitate Astronomiæ* Gulielmo Botonero, *Rogerina Major & Minor* innominato cuidam auctori adjudicantur. IV. Nec eorum omnium censendus est auctor, quæ ipsi adducuntur. Sic *tractatus super Psalterium*, & *vita S. Edmundi archiep. Cantuariensis*, quæ Rogero nostro tribuit Lelandus, ad Robertum Baconum revera spectant; cui etiam *Synagogorevata* ascripta sunt. Sic etiam *tractatus de Magiæ* a plerisque Petro Peregrino tributus est.

1178.

(a) RAYMUNDUS MARTINI, sive *Der Marrin*, gente Catalanus, domo Subiratenfis, (Barcinonensem alii perperam fuisse volunt) ex ordine Prædicatorum monachus celeberrimus. Claruit anno 1278. linguarum Orientalium callentissimus, ut viam faciliorem Judæorum & Saracenorum (qui frequentes tunc temporis in Hispania erant) conversioni stermeret, suadente Raymundo de Penna-forti ordinis sui magistro generali, scripsit *Pugionei fidei*, in tres partes divisum, quod ex imis Judæicæ gentis monumentis causam adversus Judæos & Mauros felicitat egit; ex hoc opere suo pene omnia deprompsit Porchetus Salvaticus, libro *Victoria adversus Judæos* dicto, ut ex Porchetto Petrus Galatinus de Arcanis Catholicæ veritatis lib. 12. in hoc vero differant, quod Porchetus mutuum grato animo agnoscit, Galatinus portentoso quidem plagio Raymundi, seu potius Porcheti scripna egregie compilavit, nulla vel hujus, vel illius mentione facta. Tandem ipsum Raymundi opus cum doctissimis observationibus Jacobi de Voisin presbyteri & extenatoris Burdegalensis in lucem prodit *Parisi*. 1651. fol. & cum introductione Benedicli Carpozovii, addito etiam appendicis vice Hermanni e Judæo Christiani opusculo, *Lipha* 1687. fol. (b) Hunc librum Raymundus Græce pariter ac Latine edidit, qui MS. exiit in conventu S. Dominici de Neapoli, si quidem Ambrosio de Altamura fides sit habenda, Biblioth. Dominic. ad annum 1283. Scripsit etiam *Capitulum Ju-*

deorum, (c) & *Stommas contra Alcoranum Saracenorum*, quæ tamen interisse videntur. Sec. XIII.
ab an.
MCC.

HENRICUS, cognomento *Goethals*, sive *Bonicoilius*, gente Flander, *Gandavensis* a patria dictus, Mudam prope Gandavum vicum natalem nactus, unde & *Henricus Mudamus* a plerisque vocatur. Claruit anno 1280. diu in collegio Sorbonico philosophiam & theologiam docuit, tanta cum laude, ut totius academix Parisiensis suffragio *Doctor solennis* appellari meruit. Factus tandem ecclesiæ Tornacensis archidiaconus, obiit Tornaci ipso SS. Petri & Pauli festo, anno 1293.

SCRIPTA.

Stomma Theologia, seu *questiones ordinariæ* a Badio Alcenfio editæ *Parisi*. 1520.

Quodlibeta theologia in libros 4. Sententiarum, *Parisi*. 1518. fol. & 2. vol. fol. *Venet.* 1615.

De Viris illustribus, seu *de Scriptoris ecclesiasticis liber*, ex quo desit Sigebertus Gemblacensis, ad sua usque tempora deductus, una cum aliis ejusdem argumenti scriptoribus, cum notis Petri Suffridi editus *Coloniæ*. 1580. 8vo. & cum scholiis Auberti Miræ in Biblioth. Ecclesiast. *Antverp.* 1639. fol. (d)

Habentur MSS. *liber de Virginitate servanda*, *de Penitentia liber*; *Quodlibeta de variis materiis ordine Alphabetico digesta*; *Quodlibeta de mercimoniis & negotiationibus*; *sermones varii*; *vita S. Eleutherii Tornacensis episcopi*; de quibus, ut & commentariis quibusdam in *Aristotelem*, vide sis Valerium Andreæ in Bibliotheca Belgica; & Fr. Swert. in *Adien.* Belg. p. 328.

UDALRICUS, seu *Utricus* de Argentina, 1280, natione Germanus, patria Argentinensis, Alberti Magni auditor & discipulus, monachus Dominicanus. Claruit anno 1280. Parisiis literarum fama insignis, ubi magisterii gradum nondum adeptus morte præmatura creptus est. *Compendium Theologiæ*, quod inter Thomæ Aquinatis opera habetur, potiori jure Udalrico nostro ab aliis tribuitur. Scripsit item *de foro Conscientiæ*, & *de casibus Juris*; *Comment.* in 4. libros *Sententiarum*; item *summan Theologiæ*, & *de Anima*; ut *Comment.* in *metaphysicâ* & *meteoris Aristotelis* taceam, de quibus agunt de Altamura, Miræus, Simlerus pag. 675. Verum an edita sint, nos non docent.

(a) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latini*. l. 12. vol. 5. p. 113. *Ordin.* tom. 1. p. 146. *Jacobus Quetif*, Scriptor. Dominican. tom. 1. p. 396. (b) R. Edzardi notas ad Raymundi *pugionei* exhibet Jo. Christoph. Wolfius tom. 4. *Bibl. Hebr.* p. 672. seq. (c) Asservatur MS. Bononiæ teste *Fabr.* ubi supra. *Disputationem* inter R. Nachmawidem, Paulum quendam & Raymundum nostrum edit Jo. Christ. Wagenfilius in *Tells igneis Satanae*. (d) Denovo cum Trithemio aliisque auctuariis recudi curavit Jo. Albert. *Fabr. Hamb.* 1718. fol.

Sec. XIII. ANONYMUS *chronici Arabici* compiler, claruit anno 1280. Scriptit *chronicon ab exorto Mahumede*, i. e. ab anno Christi 622. usque ad annum Hegiræ 658. live Epochæ Christianæ 1280. ex Arabicis & Christianis autoribus collectum. Exitat MS. in fol. in bibliotheca Vindob. inter codices MSS. Orientales num. 32. Codicem notis suis marginalibus Latinis exornavit Sebastianus Tegnagelius, qui bibliothecæ Cæsareæ præfectus fuerat merito dignissimus, vir quovis doctrinæ genere optime instructus, in literis Orientalibus summus. Scriptoris ecclesiasticis a me accensetur chronographus Arabs, quod de rebus Christianorum agit, magnamque operis sui partem ex scriptoribus Christianis compilavit.

1280. GEORGIUS PACHYMERES, origine Constantinopolitanus, ortu Nicænus, anno 1242. natus est. Tum sacris, tum secularibus literis egregie eruditus in cleri Constantinopolitani numerum cooptatus est, mox honoribus auctus, factus nempe patriarchæ Constantinopolitani protedicius, seu causarum forensum iudex, & hieronimem, qui patriarchæ aditans ordinationis, euchologii, aliorumque quæ ad patriarcham immediate spectabant officia curabat; dicæophylax etiam imperialis constitutus, eam quidem iudicii & integritatis famam obtinuit, ut anno 1267. ab imperatore & synodo Constantinopolitana, ad examinandam Arsenii patriarchatu ob lese maiestatis crimen submoti causam, una cum tribus aliis iudex datus sit, missusque hoc fine in insulam quandam ubi exilium tunc temporis debebat Arsenius. Iudices non modo patriarcham absolverunt, sed & imperatoris gratiam simul ac munificentiam ei conciliarunt. Totam hujusce rei historiam ipse nobis fuisse enarrat Pachymeres lib. 4. cap. 15, 16. Anno 1273. cum Michael Paleologus imperator unionem cum ecclesiâ Latinâ mitteretur, ut ab hæresis labe Latinos absolveret, libellum hunc in finem conscriptum ad patriarcham misit, cui aliud volumen opponendum curavit patriarcha, in quo componendo Georgium nostrum primas partes tenuisse ipse non

diffitetur lib. 5. c. 14. Erat enim ecclesiæ Romanæ dogmatum acris admodum oppugnator. Claruit præcipue circa annum 1280. Vitam egit diuturnam, quam, si calculum recte ponat Cl. Lambecius*, protraxit ad ann. circiter 1340. obiitque fere centenarius; certe post annum 1308. obiisse constat. Vir non infini inter Græcos sui temporis subfellū, sacra pariter ac profana eruditione satis celebris. *Stylus*, iudice L. Allatio, accuratus, ad antiquum succum & sanguinem efformatus, & præter hystorie captionum tuidior, & perplexa nominum connexionem ambiguus, & obscurus; pro illo tamen ævo quo debachari sapere erat, molis ac prudens. Autor, dum veritatis sectator videri cupit, (inquit idem Allatius) in ecclesiasticis, & præcipue Latini nominis fautores, Græcis suis nimis propensior linguam acuit.

SCRIPTA.

Historia rerum Constantinopolitanarum sub Michaelis & Andronico Paleologis ab anno 1258. usque ad annum 1308. per 49. annos gestarum, lib. 13. Singulorum librorum excerpta quadam breviuscula, ad calcem Nicephori Gregoræ Lat. edidit Hieron. Wolfius *Basil.* 1562. (a) Fragmenta quadam Nicephori Breviario Græce subiunxit Dion. Petavius *Parif.* 1616. 8vo. tandem integra hystoria, cum versione, glossario, notis & chronologia Petri Pollini Græc. Lat. prodit, tom. 2. Prior quidem *Roma* 1666. posterior ibid. 1669. fol.

Paraphrasis in opera S. Dionysii Areopagite inter Dionysii opera locum habet. Græce *Parif.* 1561. 8vo (b). Gr. Lat. ibid. 1615. fol. Antwerp. 1633. *Parif.* 1644. fol.

Libellus de processione Spiritus S. quem in lucem extulit Leo Allatius Gr. Lat. Græc. Orthodox. tom. 1. p. 390.

Epitome Logices Aristotelis Græce *Parif.* 1548. Latine *Basil.* 1560. Gr. Lat. Oxon. 1666. 8vo.

Scriptit infinita pene in rhetoricis monumenta, quæ in regis Gallie bibliotheca asservantur, quorum prolixum satis indicem exhibet Leo Allatius in Diatriba supra citata. (c)

(a) Recuf. *Parif.* 1567. *Francof.* 1568. fol. Hæc *Historia*, licet sine mutila habetur in bibl. Veneta S. Marci *Seculo* 21. num. 13. & Scoriali in bibl. Regis Catholici, teste Allatio. Montfaucon. in Bibl. Coisliniana. p. 209. memorat Cod. MS. cui addita versio Latina libri primi, diversa ab edita Polliniana, & Scholia. Idemque in Paleographia Græca p. 79. meminit MSi Regii Cod. *Parif.* exarati an. 1448. vid. Fabr. not. ad Allatii Diatrib. de Georgiis. Bibl. Gr. vol. 10. p. 710. (b) Non cum Dionysii operibus sed separatim prodit *Parif.* 1561. deinde 1562. vid. Fabr. ibid. p. 708. (c) Scriptit Pachymeres *Paraphrasin*, seu *Epitomen in totam Aristotelis philosophiam*. Exitat Gr. MS. in variis bibl. ut in Coisliniana teste Montfaucon. p. 222. & in Vindobonensi, vide Fabr. Bibl. Gr. vol. 6. p. 468. *Versus*, quos Pachymeres ipse huic Epitomæ præfixit, exhibent Allatius de Georgiis p. 371. & Fabr. ibid. p. 467. Hæc *Epitome* prodit Lat. *Basil.* 1560. cum Synetii Orationibus. Ex hac prodit (r) *Epitome Logica* a Caveo memorata, sed primum Lat. *Parif.* 1567. (2) *Libellus de lineis inflexabilibus*, sive in Aristotelis operibus editus, sed ab H. Stephano & Camotio *Georgio Pachymera* in suis Aristotelis editionibus restitutus, sub quibus deinde nomine in Sylburgiana & Græco-Latinis cum versione Jac. Schezzii comparuit. vid. Fabr. Bibl. Gr. vol. 2. p. 149. Eiusdem tractatum de *Harmonia & Musica* ex Cod. Colbertæ 3946. (ni fallitur) in Angliæ editum memorat Cangius in Indice autorum Glossario med. & inhm. Græcitat. subjuncto col. 26. Eundem Gr. in bibl. Caroli de Montchal ex fide Labbei memorat Fabr. Bibl. Gr. vol. 2. p. 269. Gr. etiam *Edo. Bernhard*, in Catalogo Veterum Mathematicorum vol. 14. quem Tho. Smith subiecit calci Epitolarum Huntingdoniarum Lond. 1704. *Descriptio Augustus auri Tempis S. Sophia* habetur tom. 1. lib. 6. Imperii Orientalis a Bandurio

SEC. XIII.
ab an.
MCC.
1280.

(a) MECHTILDIS, natione Germana, ex nobili & splendida familia orta, instituti Benedictini monialis, in Helfendensi monasterio vitam egit. Claruit anno 1280. obiit ante annum 1290. Scriptis *Revelationem*, seu *spiritualis Gratiae libros* 5. qui una cum aliis ejusdem farinae opusculis editi sunt *Parisi*. 1513. Scorsim *Coloni*. 1536. & alibi non semel. Notandum, hos libros Germanice primum conscriptos postea in Latinum sermonem conversos esse.

Alias editiones quæ tum Latine, tum Italiane prodierunt te docebit Posssevinus Apparatus. tom. 2. p. 100.

1281.

MARTINUS IV. *Sinon de Bria* antea dictus, gente Gallus, patria Monipisus, canonicus Turonensis, ab Urbano 4. ad dignitatem cardinalitiam titulo S. Cæcilie presbyteri promotus, ab eo deinde in Galliam missus, per plures annos legati pontificii munus gessit. Mortuo Nicolao 3. anno 1281. 22. Februarii Viterbii in pontificem electus est, qui tamen relicto Viterbio in urbe veteri conlocari voluit, quod & 23. Martii factum est. Carolum Siciliæ regem ad se venientem humaniter excepit, strenue fovit, ejusque dignitatem senatoriam in urbe Roma, qua exciderat, restituit. Michaeli Palæologum imperatorem, quod pactis de unione cum Latinis refarcienda non itessisset, & Petrum Arragoniæ regem Siciliæ regnum occupantem, Caroloque reddere reculantem anathemati subjecit. Obiit Perusii, quo, ob tumultus Guellos inter & Gibellinos exortos, se contulerat, 28. Martii, anno 1285. *Acta* hujus pontificis, a Jordano quodam autore coævo conscripta, in lucem protulit Dan. Papebrochius Catal. Pontif. part. 2. p. 61. Exstant Martini *epistole* 5. Concil. tom. 11. part. 1. p. 1143. *Sententia prolixæ in Petrum Arragoniæ regem*, ib. p. 1187. (b) *Epistole* 3. apud Wading. ad an. 1281. 1285. *Alie* 10. ib. in Appendice p. 151.

1282.

(c) ANDRONICUS PALÆOLOGUS COMNENUS, Michaelis Palæologi imperatoris filius, vivo adhuc parente, coronatus est; quo, exeunte anno 1282. mortuo, solus regnavit. Tentatam Græ-

cos inter & Latinos concordiam abruptit; ecclesiæ Græcæ ritus & dogmata strenue tutatus, extrema senectute coniectus, ab Andronico nepote imperio privatus est, & monachicum indutus habitum, & assumpto Antonii nomine, biennio post obiit anno 1332. Exiit ejus *expositio* ordinis Metropolitani patriarchali throno CP. subjectarum, simul & thronorum episcopatum qui unicuique metropoli subiecti sunt. Hanc Græcæ & Latine edidit Jac. Goar. Append. ad G. Codini Cuiuspalatæ lib. de Oth. CP. *Parisi*. 1648. p. 400. Habetur vero integrior Cod. Vindob. Hist. 24. n. 2. fol. 11. cod. 34. n. 16. fol. 313. iterumque n. 35. cod. 97. n. 12. fol. 297. (d)

ANONYMUS *chronici Ducis* autor, claruit circa annum 1028. Condidit *chronicon Danorum*, & præcipue *Sialandæ*, exoritur ab anno 1028. quo martyrium subit Olavus Normannorum rex, ad annum ulque 1282. perduxit, quando ipsemet floruisse videtur. Continet plura non modo de reipublice statu, sed & de rebus ecclesiasticis lectu digna, nec ita passim obvia. Edidit hoc opusculum ex Cod. MS. Hahnienfi Arnas Magnæ, Islæ, *Lipsiæ* 1695. 8vo. qui & vetuliorum quorundam scriptorum in hoc chronicon notas & additamenta ex Cod. MS. adjecit, additis etiam, ubi opus erat, notulis propriis, ut locis obscurioribus lucem qualemcunque affunderet. (e).

GUIDO BAIFIUS, patria Regiensis, civis & archidiaconus Bononiensis, & jurisconsultus eximius. Claruit an. 1283. Scriptis *Commentariariorum*, *Refectorii* titulo, *libros* 3. & in *Decretal. lib.* 5. Prodiierunt cum notis Nicolai Superantii & Petri Trevisi, *Venet.* 1580. (f).

BONAVENTURA BROCARDUS, Germanus, patria Argentoratensis, ex ordine Prædicatorum monachus, claruit anno 1283. quo in Palatinam proteclus est, eamque suis oculis lustravit. Edidit descriptionem Terre Sanctæ; meliori hîc dignus, quod scripsit *arabice*; & non contentandam diligentiam ubique prodit.

edit. 1711. *Responsiones ad Calumnias Georgii Cyprii* allegat. Nic Comnenus p. 257. Prænot. Myllægon: Euphemii *synagoga* de officio Diaconi Patriarchæ ibi p. 398. vid. Fabr. not. ad Allatum de Georgiis ad calc. Bibl. Gr. vol. 10. p. 718.

(a) Hanc Mechtildem Fabr. cum Trithemio in Chron. Spanheimienf. ad an. 1144. collocat. vid. Bibl. med. & infim. Latinæ. vol. 5. p. 191. (b) Item ap. Bacher. Spicil. tom. 2. p. 449. 653. Edit. nov. tom. 3. p. 684. Ipsi *Epistole* ejusdem argumenti ap. *Andream de Chyris* tom. 5. Rer. Francorum p. 874. *Brilæ* 2. cum *epist.* una ap. *Wittrici* Conc. Brit. tom. 2. p. 66. 69. 97. *Epistola* una ap. *Edm. Martine* Anecdotor. tom. 1. p. 1172. *Brilæ* 29. exstant inter *Kymeri* Federæ vol. 2. p. 166-281. (c) Conf. *Oudiu*. tom. 1. p. 719. (d) Hanc *exegeseonem* ad Codini calc. edidisse Janium p. 219. & illius exemplo Græserum p. 117. relet. Fabr. Bibl. Gr. vol. 6. p. 479. Eiusdem *Scriptum contra Jo. Vercani* MS. in bibl. Bavarica memorat *Oudiu*. loc. citat. (e) Prodit primum inter Erpoldi Lundenbrugi Scriptores septentrionales *Lugd. Bat.* 1495. 4to. recuf. cura Jo. Alb. Fabricii Hamb. 1706. fol. (f) Guidonem etiam nonnulla Johan. Teutonicis *glossis* in *Decretum* addidisse, & in *6to* libro *Decretalium* glossas compilasse. Eundem etiam Bononiæ Canones circa an. 1280. interpretatum esse relet. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ. vol. 3. p. 377.

Sec. XIII. Opus, sed valde mutilum sub nomine *Burchardi de Monte Sion* edidit Hen. Canisius Antiqu. Lect. tom. 6. p. 297. (a). Integrum ex codice MS. protulit Reinerus Reinneccius *Madeburg.* 1587. 4to (b). Aliud Brocardi nostri opus de *legatione in Ægyptum* MS. in bibliotheca Basilicensi extitare dicitur (c).

συνηθείς ἐκ &c. ἀποδοκούς ἐτι ἐν ὁδοῦ ἐκείνης τῆς ἐκκλησίας ἀλόγως ταύτης δις αὐταὶ οἱ τοὺς αὐτῆς ἀποδοκίμοι, ἡ δὲ, εἰ μὴ ταύτην ἐνδείξῃ, μεγάλης εἴσως τῇ καταδύσει ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως &c. Extat MS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. Lambec. 283. Nessel. 58. num. 1. fol. 1.

Sec. XIII. ab an. MCC.

1284. GREGORIUS ABULPHARIUS, *Ibn-Hakima* dictus, Aaronis medici Malatensis, vulgo *Ibn-Koph* vocati, filius, ipse professione medicus, secta Jacobita, seu Melchita. Scripsit circa ann. Hegiræ 683. æræ Christianæ 1284. quo historiam suam terminavit. In variis sui operis exemplaribus, (notante Cl. Hottingero *) sequentibus elegiis ornatur: *Dominus noster Pater Sanctus, eximius doctrina, & eruditione insignis, doctorum rex, excellentissimus, temporum suorum exemplar, seculi phoenix, sapientium gloria, doctor divina ope suffultus* — Corona virorum virtute præstantium, dubiorum in rheologicis occultorum invidens, Christianorum princeps primarius, sectæ Jacobitice medulla, *Mor* Gregorius dominus pater, monachorum decus, & seculi phoenix. Quin & ab ipsis scriptoribus Muhammedanis egregie commendatur, tanquam vir multe lectionis varisque scientiis instructus, & penitus imbutus, præcipue autem medicinæ gloria seculo suo clarus, adeo ut ad eum e plagis occidentalis frequenter contenderent; a quo multos etiam Moselmannorum eximie doctorum plura didicisse fatentur. Quod vero addunt ipsum morti vicinum a fide Christiana defecisse, calumniam esse ex Christianorum odio constat, & ut tante famæ virum sibimet ipsis arrogarent, nemini dubium esse potest. Condidit *compendium Dynastiarum* 10. Dynastiis absolutum, ex variis variarum gentium monumentis depromptum, quod Arabice & Latine edidit Cl. Pocockius noster, Oxon. 1663. 4to.

*Bibl. Orient. cap. 2. p. 81.

(d) GREGORIUS, *Georgius* antea vocatus, Latinis parentibus in Cypro natus, ac proinde inter Romanæ ecclesiæ cultores ad vicinum usque ætatis annum educatus, ab iis lectoris gradum consecutus est. Postea Constantinopolim se contulit, ubi verbis velis ad Græcorum mores & dogmata se composuit, habitum monasticum induit, quin & clero palatino ascriptus est. Anno 1284. mortuo Iosepho patriarcha Gregorius noster, suffragante, & non sine aliqua difficultate id fatigante imperatore, in patriarchale solium evehitur, in quo munere Vecum non modo oppugnavit, sed & vehementer persecutus est. Laborabat hac tempestate Arseniatarum, & Iosephitarum factionibus ecclesiæ Constantinopolitana; unde nil mirum si in Gregorium malevoli conspirabant. Accusatur quod Latinorum instituta probaret, blasphemæ, & impietatis infimulatur. Insurgunt in illum episcopi, clientem deserit imperator; his igitur malis undique divexatus, circa annum 1289. patriarchatu cessit, & primum in monasterium S. Deiparæ Hodegorum dictæ se contulit; deinde in D. Andræ monasterium secessit, ubi paulo post moritur, postquam sedem patriarchalem per quinquennium tenuisset. De eo tale fuit elogium Ephremius CP. in chronico apud L. Allat. de Consens. Orient. & Occident. lib. 2. cap. 15. num. 12. col. 776.

1284. Niceph. Greg. Hist. L6 p. 116.

Σαφὲς τις ἀνὴρ Γεργέσιος Κυπρίος,
λόγων σοφῶν μελέτωρ, κατὰ ἱστορίαν,
εἰς πατριαρχίαν ἀνελθὼν ὁ ὄντων &c.
Αὐτὸς δὲ μαθημάτων ἐκείνης ἡ πόλεως
ἀφικτο πρὸς μέγα τι σοφίας βαθεύον.

Sapient quidam vir ex Cypro
Sermonum sapientum aliorum, nufarum faciarum,
In Avonum patriarchalem evehitur &c.
Ubi discipline & laboribus deditus
In magnam sapientie culmen pervenit.

1284. JOHANNES, metropolita Ephesus, claruit sub Andronico Palæologo seniore anno 1284. Gregorio Cypro patriarchæ CP. nuper creato acerrimum se adversarium præstitit (de quo late agit Georg. Pachymeres historice suæ lib. 2. cap. 3. 6. & seqq.) Scripsit librum *contra Schismaticos* ex sacra Scriptura, & apostolicis atque synodicalis constitutionibus, ut & sanctorum patrum operibus collectum. Operis scopum inscriptionis verba delineabunt. λόγος

Acris erat Latinorum adversarius; de quo nihilominus L. Allatius, *Vir fuit acerrimi ingenii, facundus, eloquens, & pene dixerim omni eruditione imbutus.* Nicephorus Gre-

(a) Edit. nov. tom. 4. p. 9. (b) Conf. *Oudin.* tom. 3. p. 588. *Quetif.* tom. 1. p. 191. Vide etiam quæ de Brocardo supra ad an. 1260. subnotavimus. *Stephobstius* tom. 3. Historie Ecclesiæ Hamburgens. p. 31. observavit locum cap. 7. in quo anni 1281. mentio, in nonnullis excusis & MSS. non legi, igitur nec locum illum, in quo provocatur ad Conc. Lugdunense an. 1273. vid. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinæ vol. 1. p. 774. (c) Hoc epus *Pater* ibid. p. 777. tribuit potius superiori Brocardo, qui testatur se an. 1225. missum a Fridrico 2. in Ægyptum ad Saladinum, regem Babylonie. (d) Conf. *Oudin.* tom. 3. p. 556.

Sec. XIII. goras loco citato. *Ἀνθ' ἐν λόγους ἐπίσημοις* τὸν ἐν ταῖς γραφαῖς ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος ρωμ. *μὲν, ὃ τὴν ἀντικείμενον γλῶσσαν, &c.* Insigni vir facundia, qui elegantis Græcæ litteraturæ numeros, & Atticam illam linguam longo jam tempore obliuioni gurgite demersam, ingenii dexterrate ac singulari studio in lucem produxit, ac velut ab inferis revocauit. Scripsit plura aduersus Latinos præcipue contra Beccum sive Veccum, summum Latinorum fautorem, testatur Nicephorus Gregoras libro 6. Pachymeres lib. 8. c. 1. præcipue *Tonnon synodicum*, quem propter fidei dogmata in eo sincere tradita, *Cohortam Orthodoxie* nuncupavit. *Sermones ejus contra blasphemias Vecci* MSS. in bibliotheca imperiali Viennensi, (teste Gefnero in Epitome) asseruantur. Vide quæ habet L. Allatius de Consen. lib. 2. cap. 15. n. 12. (a). *Encomia* ejus varia, præcipue in S. Georgium, & Dionysium Areopagitam habentur MS. in biblioth. regis Gallix, cod. 16. 1922. & alibi. Vide Labbeum Nov. Biblioth. MS. p. 73. 74. (b).

Superfunt biblioth. Vindob. Cod. Hist. 101. *Epistole* ejus partim scripte antequam patriarchatum inuit, partim postea, 191. (203. c) habet L. Allatius) quantivis certe pretii, quibus historia hujus temporis egregie illustrari possit. Harum omnium inscriptiones Græcæ una cum earundem initiis exhibet Cl. Lambecius Comment. lib. 8. p. 511. Habentur hæc epistolæ iterum Cod. Philosoph. 195. num. 6. ubi etiam num. 3. Gregorii nostri fabulæ reperiuntur. Quenam vero sint hæc fabulæ non liquet. *Orationes* ejus & *epistolæ* inter libros Vulcanianos Gr. MSS. fol. asseruari in bibliotheca Lugduno-Batava, testis est catalogus Spanhemianus p. 413. Sequitur in Vindobonensi codice historico fol. 146. Gregorii nostri *Decretum synodale*: cujus initium. *Ἀπὸ φασίς. Ἡ μακροτης ἡμῶν σὺν ἅμα τῇ περὶ αὐτῆν ἱερῶν τῶν ἀρχιερέων ἐμπεριεῖται &c.* Subjiciuntur nonnulla huc spectantia, de quibus vide Lambec. loc. citat. p. 522. Exstat etiam ejus *Dissertatio antirhetica* contra Johannem Vecci blasphema dogmata, quam composuit atque edidit priusquam in patriarcham CP. electus est. Incipit. *Οὐκ ἔγωγε θαυμάζω φιλέτης, ἐν τῇς ἀρχαῖς αὐ &c.* habetur MS. ubi supra Cod. Theol. 245. n. 5. fol. 99. *Epistola* ad quemdam schismaticum ibid. cod. 255. *Oratio in sanctum magnam martyrem Georgium*, hoc initio. *Ἐσθ' ὅτι τὰ τῶν λόγων ἀγωνισθέντων οὐδὲν ἰκάσθη &c.* MS. ibid. Cod. Hist. 104. num. 6. fol. 91. *Orationem* hanc Latine ediderunt

Bollandiani April. 23. p. 123. Græce dein-Sec. XIII. de in Append. tom. 3. ejusdem mensis p. 25. ab an. MCC. *Oratio in S. Martyrem Marinum*. Princ. καὶ τὴν ἱκαλήσαν ἀνα, ὅς ὁ Χριστὸς καὶ φάλη &c. ib. fol. 104. p. 2. Utramque orationem recenset L. Allatius de Script. Symeon. p. 87. 97. *Encomium in Georgium Logothetam Acropolitam*. Habuit MS. penes se Doula, ex quo fragmentum Georgio Acropolitæ subnexuit. *Encomium in S. Dionysium Areopagitam*. Princ. Ἡ δὲ μὲν πρόθεσις τῶ λόγων δικαία, ἡ δὲ ἐπιχειρησις ταλμπα &c. Exstat in bibliotheca Vallicellana & Cod. Pal. 374. (d). *Descriptio Enconiui in urbis CP.* Exstitit penes Bonavent. Vulcanium teste Theod. Doula Not. ad Chron. Georg. Logoth. (e). *Vita & rei gestæ & peculiaris miraculorum narratio S. & Desiderii Patris nostri Lazari*, qui in Galezio monte vitam asceticam excoluit, descripta a sanctissimo patriarcha Domino Gregorio, quem non alium a Gregorio nostro Cyprio esse recte conjicit Cl. Allatius, qui hanc vitam MS. penes se habuit, & descriptionem esse satis elegantem, accuratam, & raram testatur. *Encomium in mare*, sive in universam aquarum naturam. Græce una cum Aristotelis libro de Mundo edidit Bonavent. Vulcanius Lugd. Bat. 1591. 8vo. *Proverbia in unum collecta & ordine Alphabetico digesta*, Græc. cum Mich. Apostoli paræmiis Lugd. Bat. 1619. 4to. *Sententia Græce* scorsim excusæ Colon. 1536. 8vo. Longe plura de Georgio nostro habet Allatius Diatr. de Georgis p. 420. Nec lectori abs re erit consulere Georg. Pachymer. Hist. lib. 2. cap. 6. 7. 8. 9. 10. & alibi sæpius.

HONORIUS IV. *Jacobus de Sabello* 1285.

prius dictus, patria Romanus, ex illustri Savellorum familia ortus, & nonnulli volunt S. Marix in Cosmedin diaconus cardinalis. Martino 4. in pontificatu successit, Perusii 4. Nonas Aprilis anno 1285. electus, Romæ 20. Maii coronatus. Anathematis fulmen a prædecessore in Petrum Arragoniæ regem vibratum renovavit; Ladeslaum Hungariæ regem in fide Christi nutantem excommunicari & deponi mandavit; ordinem Carmelitarum a pluribus oppugnatum confirmavit, novisque privilegiis munivit. Podagra, & chiragra adeo afflictus erat, ut non nisi instrumentis ad id afflabre compositis suffultus sacra celebrare potuit, tandem continuus doloribus attritus, in monte Aventino debitum naturæ perfolvit, April. 3. anno 1287. in Vaticano sepultus. Exstant *epistola* 2. apud Ezovium, ad annum

(a) Ejusdem *tonium contra Veccum*, ejusque *Apologiam & confessionem* exhibuit Bandurius in Imperii Orientalis tom. 2. p. 942. seq. Ejusdem *Epistola ad Imperatorem Andronicum Ducam Angelum Comnenum* Palæologum habetur ibid. p. 961. (b) *Encomium in Georgium Martyrem* exstat in tom. 3. Act. Sanctior. April. p. 25. & Lat. p. 123. (c) In bibl. Leydeni haberi ejusdem *Epistolæ* prope 300. ex Diario Belgico an. 1718. mensis Septembris notat. Fabr. ad Allatii Diatr. de Georgis Bibl. Gr. vol. 10. p. 809. (d) Item in bibl. Vaticanæ, & Regis Gallix. (e) Exstat hodie inter alias Gregorii Cyprii *orationes* in bibl. Lugd. Bat.

Sec. XIII. 1285. 1286. *Epist.* 4. apud Wading. tom. 2. ad eisdem annos. 15. *alio* ibid. in Append. p. 558. *Epistoliarum volumen* MS. in bibliotheca Vaticana; *Tegamestum* item in Barberina assertum memorat Lud. Jacob. Biblioth. Pontif. lib. 1. p. 113. (a).

Sec. XIII. ab an. MCC.

1286. GEORGIUS GELESIOTA, Gregorii patriarchæ auditor & familiaris, claruit sub Andronico Palæologo seniore circa annum 1286. Exultat *oratio funebris in Theodorium Xanthopolum*, cujus si non discipulus fuerat, certe amicus integerrimus. Princ. *Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, & πατριάρχης ὁμοῦς ὁ Γελεσιότα*. Confer L. Allat. Diatr. de Georgis p. 383. (b).

1286. ANONYMUS *annalium Menevensium* compiler, ecclesiæ Menevensis canonicus, claruit circa annum 1286. Condidit *annales ecclesiæ Menevensis* ab orbe condito ad annum 1286. Exstant in codice Cortoniano sub Domitiano A. 1. Omnis aliis Wallensium rebus, ea solum excerptis, ediditque Whartonius noster, quæ ecclesiæ Menevensis historiam tradiderunt, ab an. 437. quo Saxones in Angliam advenerunt, ad annum usque 1286. Angl. Sacr. tom. 2. p. 648. Nescio an ejusdem canonici sit brevis *vita Davidis secundi*, Menevensium episcopi, qui decessit anno 1176. quam post annales prædictos habes ibid. p. 652.

1286. GULIELMUS DURANTES, *Speculator* dictus, natione Gallus, patria Narbonensis, in Podiomissione, quod Provincie oppidum est, (teste Miræo *) nobili genere natus. Adolefcens adhuc juris civilis & canonici studio operam dedit, qua quidem in re Bernardum Compottellanum, & Henricum Segusianum, postea cardinalem Hotiensensem, duces & magistros habuit: prima studiosorum tyrocinia Bononiæ posuit, ubi doctoratus lauream adeptus primum ibi, deinde Mutinæ publice docuit; adeoque in exercitatione forensi excelluit, ut *Pater Practicæ* vocaretur. A Clemente 4. gentili suo capellanus, & palatii apostolici auditor generalis constitutus est; factus etiam canonicus Bellovacensis, Narbonensis, & decanus Carnotensis. Anno 1274. a Gregorio 10. ad 2. concilium Lugdunenfe generale missus est, in quo pontificis procuratorem egit, ejusque nomine plures constitutiones promulgavit. A Nicolao 3. Beati Petri patrimonio præficitur,

rektoris & comitis Patrimonii titulo insignitus: nec Martini minus quam Mercurio natus in Italia ditionibus Romanæ sedis subditis Dux militiæ generalis constituitur; & non una vice bellis adversus Romanolæ, Flaminie, Forolivi civitates contra sedem apostolicam rebellantes præfectus, rem suam bene & feliciter gessit. Anno 1286. factus est Minatenfis in Gallia Aquitania episcopus; & cum postea Bonifacius 8. archiepiscopatum Ravennatensem ei obtulit, constanti animo recusavit. Anno 1296. a Bonifacio ad Saracenorum Sultanum legatus, Nicotæ, quæ Cypri metropolis est, pridie Nonas Julii diem obit. Corpus Romanum relatum in xde Minervæ in capella Oninium Sanctorum, magno cum honore sepelitur. Pluribus de Gulielmo nostro agunt Simon Maiolus in vita Durandi. commentario ejus in Concil. Lugdun. 1569. præmissa; Fichardus in vitis Juriconsultorum; Amb. de Altamura Biblioth. Dominic. p. 72. & in Append. p. 462. (c). Eruditionem afsecutus est pro tempore, quo vixit, haud vulgarem, eximiam theologiæ ac sacrarum literarum scientiam, præcipue accuratam juris peritiam. Ejus de re sacramentaria celebris hæc fertur * sententia.

VERBUM AUDIMUS,
MOTUM SENTIMUS,
MODUM NESCIMUS,
PRÆSENTIAM CREDIMUS.

* Forther. Hist. Jur. Civ. lib. 3. c. 17. p. 485.

SCRIPTA.

Speculum juris in tria volumina distinctum, scriptum anno 1261. & cardinali Othobono dedicatum. Prodit Basil. 1574. Francofurti. 1592. (d).

Repertorium juris ex speculo fere decerptum, quocum prodiit *Oratio* Francofurti. 1592. Lugdun. 1516. 1551. excusum est etiam *Venet.* 1496.

Rationale divinarum officiorum in libros 8. distributum, anno 1286. absolutum. Vide lib. 8. cap. 9. Exstat cum speculo & repertorio Lugdun. 1516. 1551. Seorlim *Mogunt.* 1459. *Ruthing.* 1473. *Venet.* 1485. *Argent.* 1486. *Basil.* 1488. *Norinberg.* 1493. *fol. Venet.* 1519. *Lugdun.* 1565. 1568. 1584. 1592. 8vo. *Antverp.* 1570. (e).

Commentarius in canones concilii Lugdunensis, prodiit cum vita ejus a Simone Maiolo editus *Fani* 1569. 4to.

Breviarium Glossarum & textuum Juris Ca-

(a) *Ballus* duas exhibuit *Wilkes* Conc. Brit. tom. 2. p. 120-124. *Alius* 17. *Rymerus* *Fæder.* vol. 2. p. 295-342. (b) Georgius Glesiora & Georgius Oenota *Paraphrasi* clariore donarunt *Orationem* Nicephori Blennymidis *de imperio*, quæ exstat in bibl. Cæsarea; ut post Lambecium vol. 7. p. 225. notat *Fabr.* ad *Al-lacti* *Disserib.* de Georgis *Bibl.* Gr. vol. 10. p. 739. (c) Conf. etiam *Jac. Eubardum* de *Scriptoribus Dominicis* p. 480. (d) Item *Bononia* 1474. *Lugd.* 1516. 1551. *Venet.* 1576. *Lugd.* 1577. *Præposit.* 1612. 1668. *fol.* (e) *Norin.* 1480. *Argentorat.* 1484. 1493. *Lugd.* 1515. *Venet.* 1572. *vid. Fabr.* *Bibl. med. & infim.* *Latinit.* vol. 2. p. 206. qui memorat Gulielmi *Pontificale*, & *flusina* pro Cleri sui *Minatenfis* instructione.

Sec. XIII. *novici*, Paris. 1519. 8vo. Scriptit item in decretales Gregorii 9. Nicolai 3. & in Gratiani decretum; verum aut hi commentarii perierunt, aut cum blattis & tinea in tenebris adhuc luctantur.

* Biblioth. Patavin. MS. p. 14. Alius a nostro fuit (quod pridem notavit Phil. Thomasinus *) Gulielmus Durantus episcopus etiam Mimatenfis, nostri nempe nepos & in fede successor, qui concilio Viennensi sub Clemente 5. anno 1311. interfuit, in quo libellum edidit de reformatione Ecclesie (a). Exstat Paris. 1545. Lugdun. 1635. 4to. & cum quibusdam Clemangis, & P. de Alliaco opusculis Paris. 1671. 8vo.

1288. ANONYMUS *chronici Brunswicensis* auctor, natione Germanus, claruit circa annum 1288. Scriptit *chronicon Ducum Brunswicensium*, a temporibus Ludolphi Saxonie ducis ad annum usque 1288. se enim Edwardi 1. Anglie regis tempore vixisse refert. Edidit illud una cum aliis antiquitatibus Brunswicenses spectantibus J. Joac. Maderus *Helmsl.* 1678. 4to.

1288. NICOLAUS IV. *Hieronymus* antea dictus, patria Picens, domo Afulanus, patrem Arminilium Tineum, honeste conditionis virum, habuit, ex monacho Franciscano factus est episcopus Prænentinus, & S. Sabine presbyter cardinalis: post Honorii mortem creatus est ecclesie Romanæ pontifex, electus 22. coronatus 25. Februarii anno 1288. Coortis Romæ seditionibus Reate profectus est, rebus vero mox sedatis Romam rediit, pacemque inter Aragonie & Neapolis reges conciliavit. De religione Christiana inter barbaros propaganda admodum erat sollicitus; eodem quo factus est pontifex anno, nuncios a rege quodam Tartarorum, ejusque regina accepit, quorum conversioni congratulatus est. Quin & magnum Tartarie Chamum ad fidem Christi amplectendum hortari non destitit. Anno sequenti de eadem re ad Armenos eorumque regem, nec non ad Æthiopie imperatorem scripsit. Causam Christianorum in Syria apud principes Christianos vehementer sollicitavit. Quin & ad tuendam Ptolemaida multos milites ipse proprio aere transmisit. Obiit Romæ 14.

Aprilis, anno 1292. ad S. Mariam majorem sepultus. Epitaphium rudi & inconcinno carmine scriptum habet Wading. ad MCC. annum 1292. n. 6. Sixtus vero Quintus adhuc cardinalis longe magnificentius Mausoleum ei condidit, & nobiliori inscriptione honestavit, quæ itidem loco citato habetur. Hæc de eo Johannes Stella: *Vir quidem literarum divinarum humanarumque egregie doctus; ac præter doctrinam multa bonitatis ac integritatis pontifex fuit, omnes pariter auidendo: qui non plura assensibus aut cognatis se debere, aut conferre quam aliis bonis arbitrabatur: & propterea ex omni fere religione viros optimos & doctos cardinales creavit, & orbem Romanum pulcherrimè adificiis exornavit.*

SCRIPTA.

(b) *Constitutio pro Benedictinis*, Par. 1519. 8vo. *Epistola*, quarum tria volumina in bibliotheca Vaticana asservari dicuntur. Ex his 18. exhibet Bzovius ad ann. 1288. 1292. quamplurimas Wadingus ad ann. 1288. & sequentibus annis. In Appendice vero ad tom. 2. p. 168. alias 68. evulgavit (c).

Commentaria in aliquot libros S. Scripturæ; in Magistrum Sententiarum lib. 4. Sermones de Sanctis & de Tempore; Constitutiones ecclesiasticae adversus hæreticos (d), & alia quadam a Lud. Jacob. Biblioth. Pontif. p. 165. memorantur, verum ann edita sint, imo an fupersint hodie, non didici.

THEODERICUS DE APOL-1289.

DIA, patria Thuringus, Erfordii natus, inter monachos Dominicanos educatus est, iisque se fociavit. Claruit anno 1289. jam sexagenario major. Scriptit de vita & rebus gestis S. Elizabethæ, Andree regis Hungarorum filie, & Ludovici Langravii Thuringie vidue libros 8. Exstant apud Canis. Antiq. Lect. part. 2. p. 147. (e). Hos quidem Cl. Vossius * alio Theodorico Thuringo nostri coætano tribuendos censet: sed cum nullo pro sententia sua argumentum profert, c. 6. 62. nostro non abjudicandos existimo. Condidit etiam de vita S. Dominici ordinis Fratrum libros 7. quos Sarius ad August. 5. sed stylo passim correcto edidit.

(a) Seu de rebus in eo gestis. Hoc opus idem esse cum libro de modo celebrandi generalis Concilii compositum a Duranto & concilio Viennensi oblato opinatur Ondin. tom. 3. p. 727. vid. etiam Sponianum ad an. 1311. n. 1. ubi refert extare MS. in bibl. Vaticana cod. 1477. illudque integrum se vidisse in bibl. Colleg. Fux. Tolos. (b) Habetur cum 4. aliis Nicolai *Constitutionibus* in Bullario Cherubini tom. 1. p. 185. (c) Paucas quasdam edidit etiam Raynaldus. vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 309. (d) Aliam contra Judæos memorat Du Pin. Hist. Eccles. vol. 11. p. 42. *Epistolam* Episcopo Atrebatensi exhibuit Edm. Marten Anecdotor. tom. 1. p. 1243. *Alias* idem Marten Collect. nov. Scriptorum & Monument. veterum tom. 2. Bulla 2. exstant ap. Wilkin Conc. Brit. tom. 2. p. 173. 180. *Statutum de divisione Fructuum &c. Ecclesia inter Papam & Cardinales* MS. in bibl. Cotton. sub Nerone C. 2. n. 13. *Bulla* variz exstant ap. Rymer. Feder. vol. 2. p. 345-353. (e) Edit. nov. tom. 4. p. 116. *Variz Lectiones & Supplementa* ad hanc vitam ex duobus Codd. bibl. Paulin. Lipsi. habentur ap. Meuschenium in tom. 2. Scriptor. Rerum German. & Saxon. p. 1987. Hanc etiam vitam in fine, auctiore & continentem appendicem 6. capitum, quæ in Codd. MSS. quibus usus est Canisius, desuit, extare in bibl. Cæsarea narrat Lambecius Comment. bibl. Cæsar. Vindob. c. 8. p. 879. Tractatus Theodorici de beatifica visione Dei per ejusdem, De Fide, & Calendarium metricum exstant MSS. in bibl. Paulina Lipsiens. vid. Catalog. impress. p. 331.

Sec. XIII. AUGUSTINUS TRIUMPHUS, patria Anconitanus, ordinis Augustiniani eremita, claruit anno 1290. Junior adhuc anno 1274. concilio Lugdunensi interfuit. Vixit aliquamdiu in academia Parisiensi, plures vero annos Venetiis in S. Mariæ de Nazareth ordinis sui loco, ubi nonnulla in laudem B. Virginis opuscula elucubravit, præcipue vero Neapoli lares habuit, Carolo & Roberto regibus apprime charus. Obiit ibidem anno 1328. ætatis 85.

SCRIPTA.

Somma de Potestate ecclesiastica, ad Johannem 22. papam, *Augustine Vind.* 1473. fol. Romæ 1479. 4to 1582. fol. (a).

Commentarius in orationem Dominicam; Sulationem Anglicanam; & Canticum B. Virginii, Romæ 1590. 1592. 4to.

In Canticum Deiparæ eorundem ibid. 1603. In Orat. Domin. cod. loc. 1587. (b).

Mileloquium ex scriptis S. Augustini, quod imperfectum reliquit Triumphus, absolvit Bartholomæus Urbinas, ejusdem ordinis theologus. Prodiit Lugduni 1555. & forsan alibi.

INEDITA.

Super Sententias lib. 4. De Spiritu S. contra Græcos; De Cantico Spirituali, sive de 10. Chordis; De introitu terra Promissionis; De cognitione & potentia anime; Theorematum de resurrectione mortuorum; expositio in Ezechiel; & in omnes novi Testamenti libros, quibusdam etiam duplici expositione addita; Sermones Dominicales; item de Sanctis ad Cleonem; Tabula seu index super moralia S. Gregorii; hæc, ut & commentaria quadam in Aristotelem recenset, quibusque in locis delitecunt ostendit, Joseph. Pamphilus, episcopus Signinus, Chron. Eremit. S. August. p. 46. ubi etiam refert, omnia Augustini nostri opera civium Anconitanorum sumptibus ab Archetypis transcripta, Romæ in bibl. Vaticana magnis & pulcherrimis voluminibus asservari.

1290. (c) JOHANNES DE PARISIIS, sive ortu, sive educatione Parisiensis, inter ordinis Dominicani monachos, & theologos Parisienses maxime enituit. Claruit anno 1290. Orta inter Bonifacium 8. & Philippum Pulchrum Francorum regem discor-

(a) Exempla quadam an. 1584. alia 1585. præferunt. (b) *In Canticum Deiparæ, sulationem Anglicanam, & super Milysu est Angelus*, post editiones Romanas recudi fecit Petrus de Alva & Altorga in Bibl. Mariana; *Maurit.* 1648. fol. ut refert Fabr. Bibl. med. & infim. Latinis. vol. 1. p. 403. Plura memorant *Ordin.* tom. 3. p. 598. *Philippus Eiusus* Encomiastici Augustiniani p. 89. qui p. 102. refert Augustini tractatum de cognitione anime, ejusque potentia prodiisse Bononiæ 1503. (c) *Conf. Ordin.* tom. 3. p. 614. *Dni Pin.* Hist. Eccles. vol. 12. p. 50. *Jacob. Quetif.* tom. 1. p. 500. (d) Habetur MS. in bibl. Victorina, item in bibl. S. Germani de Pratis, & in Colbertina, ut narrat *Ordin.* p. 616. (e) Exstat MS. Oxon. in bibl. Mertonensi cod. 10. Vid. *Ordin.* tom. 3. p. 619. (f) Exstat MS. in bibl. S. Germani Parisiensis cod. 602. item in bibl. Sangermanensi. Scripti etiam super primam Sententiarum, & *Lecturam in universos 4. libros, & Quodlibeta*, ut nos docet Fabr. Bibl. med. & infim. Latinis. vol. 4. p. 323. *Sermones*, Lutetie dictos, quorum *Isa est in adventu Domini, 2us in dominica 2da Quadragesima, 3us in dominica post Pascha, exstare in bibl. Colbertina* cod. 3725. testatur *Baluanius* in Vita Pap. Avenionens. p. 576. quem vide.

dia, regis sui causam in se suscepit, & jura regia adversus pontificem strenue tuebatur; conventus Dominicanos concionando, scholas theologicas prælegendo egregie ornavit: sed dum novam quandam propositionem de modo corporis Christi in Eucharistia ventilaret, nempe, possibile hoc esse, per assumptionem substantiæ panis, vel panetatis in Verbo, idque magis esse rationabile, & veritati sacramenti congruum, mox magistros Parisienses in se vehementer irritavit; præcipue Gulielmum Parisiensem, Ægidium Bituricensem, Bertrandum Aurelianensem, & Gulielmum Albanensem episcopos, qui hominem in exanem vocarunt, & cum dogma suum retractare nollet, condito facultatis theologice decreto, sententiam ejus damnarunt, eique tum prædicandi, tum prælegendi munere sub excommunicationis pena interdixerunt. Ægre hæc ferens Johannes noster, a decreto Parisiensi ad sedem apostolicam provocavit: causam igitur aclusus Romani perrexit, ubi paulo post, vitam cum morte commutavit anno circiter 1304. Confer quæ ex continuatione chronici Guil. de Nangis, aliisque de eo notavit D. Allixius præfatione mox citanda p. 54.

SCRIPTA.

Tractatus de regia Potestate & papali, in gratiam regis sui adversus Bonifacium papam scriptus. Prodiit cum aliquot Dominicanorum opusculis *Par.* 1506. 4to & apud Goldast. Monarch. tom. 2. p. 107. (d).

Determinatio de modo exigiendi corpus Christi in sacramento Altaris, alio, quam sit ille quem tenet ecclesia. Hanc nuper ex MS. codice S. Victoris Paris. eruit, & præmissa proluxa, sed & erudita plane dissertatione historica, de dogmate Transubstantiationis edidit vir Cl. D. P. Allix. *Lond.* 1686. 8vo.

Corredtorum doctrinae S. Thomæ, Ægidio Columnæ tributum ejusque nomine vulgatum, *Vener.* 1501. Colon. 1624. 8vo. (e).

Determinatio de scita Christiana per testimonium Gentilium; aliæque de confessionibus Fratrum: Habentur MS. (uti fidem nobis facit Jamelius) in bibliotheca Lincolnienfi apud Oxoniens. cod. 16. n. 1, 2. Scripsisse etiam dicitur de Unitate esse & Essentia in Deo; De adventu Christi, seu contra Antichristum; (f) Apologeticum contra Henricum

Sec. XIII. *Gandrovensem*; & philosophica quædam, quæ an adhuc superint, non comperi.

MCC.

Plures erant hoc circiter tempore Johannes Parisiensis, & in his Johannes Parisius Anglus, S. Victoris Parisiensis canonicus regularis, cuius *Memoriale* flo. *Floris* hystoriarum existant MSS. tum alibi tum bibliotheca Cantab. Benedictina cod. 20. Ex his plura se in chronicum suum Belgicum transtulisse fatetur Miræus Auduar. cap. 403. (a).

1290. RADULPHUS DE COLUMNA, canonicus Carnotensis (b). Claruit an. 1290. Scripsit ad Lambertum de Castello *tractatum de translatione imperii a Grecis ad Latinos*, qui habetur apud Goldastum, Monarch. tom. 2. p. 88. (c) neque de illo plura quæ dicam habeo.

1290. (d) JACOBUS DE VORAGINE, reclus de *Viragine*, urbe Ligurum maritima oriundus, S. Dominici familie nomen dedit, ejusque in Lombardia Provincialis, deinde totius ordinis Generalis, denique archiepiscopus Genuensis factus, a cardinale Urfino episcopo Hostiensis (vacante tum sede Romana) consecratus, Imperatoris partibus favisse dicitur, unde cum die Cinerum Bonifatius 8. sententiam illam pro more in eum ad pedes suos provolutum proferre debuisset, *Cinis* *es*, & *in cinerem reverteris*, conjectis in oculos cineribus, hæc ei dixisse fertur, *Gibellinus* *es*, & *cum Gibelliniis nris ad milibon reverteris*. Et ita quidem habent Blondus & Philippus Bergomas, quorum tamen fides hac in parte vacillare videtur, cum potius Porchetto successori tribuendum sit. Claruit anno 1290. Obiit anno 1298. et si fuit qui vitam ejus ad annum usque 1314. protrahant. Vir quidem in Deum devotus, in pauperes munificus, in quos integros fere episcopatus sui reditus distribuit, pius magis quam doctus, et si Augustini opera sedulo legebat, ejusque pene omnia memoria tenuisse dicitur. In rebus hystoricis, præsertim quæ de viciis Sanctorum congessit, nimium credulus, & in fabulis undique convafandis ad ludibrium ineptus.

SCRIPTA.

Hystoria Lombardica, seu *Legenda aurea*

(a) Ex his excerpta quædam dedit etiam Andreas du Chesne tom. 1. Scriptor. Rerum Francicarum p. 128. seq. (b) *A Fabr.* bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 706. & *Ordin.* tom. 3. p. 755. *Laudulphus* vocatur, idem qui etiam *Laudulphus* fugax. (c) Item in Sylloge Simonis Schardii de jurisdictione & autoritate imperialis p. 284-297. fol. Basil. 1566. *Argent.* 1618. teste *Fabr.* ubi supra. Scripsit etiam *commentarius in 4. libros sententiarum*, qui existant MSS. in bibl. Basileensi, & S. Antonii Patavini, & in aliis Italicis bibliothecis. *Brevarium hystoriarum* ab orbe condito ad ann. Christi 1302. prodit Pissavir 1479. *Fabr.* loc. citat. suspicatur idem esse opus cum temporum Pontificum Romanorum hystoria, quod Johanni 22. ab eo dicatum scribit lib. 22. Volaterranus. *Tractatum brevem de Pontificali officio* ad eundem Johannem MS. in bibl. Colbertrina, teste *Ordin.* ubi supra. *Hystoria miscella*, quæ sub Pauli Longobardi nomine prodit, Landulphus noster 8. posteriores libros a 15. ad 24. adjecit, ut refert. *Fabr.* ubi supra. (d) *Conf. Ordin.* tom. 3. p. 612. seq. *Quæst.* tom. 1. p. 454. seq. (e) De editionibus & Versionibus vid. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 51. (f) *Sermones fide vite Sanctorum* divisæ pro singulis mensibus a Jac. Voragine habentur MSS. in bibl. B. Marit. Florent. teste *Montaucou.* *Diar. Ital.* p. 372. *His sermones* prodierunt fæpe *Parisi.* & *Parisi.* (g) Habetur ap. *Manutonium* tom. 9. Scriptor. Italicor. De Codd. MSS. vide *Ordin.* tom. 3. p. 615. (h) *Venet.* 1504. 8vo.

de viciis Sanctorum. Legenda quidem aurea ab homine oris ferrei, cordis plumbei scripta, ut acute de ea Ludovicus Vives *. * De caus. Quid sedius (ita pergit) dici potest illo libro? corrupt. quam pudendum est nobis Christianis, non esse art. l. 2. p. præstantissimos nostrorum adiorum actus re- 91.

& accuratius memoria mandatos, fæpe ad cognitionem, &c. Vivem fecutus est Melchior Canus *; in illo, inquit, miraculorum * Loc. utiora sepius quam vera miracula legat. Hanc commun. [legendam auream] homo scripsit ferrei oris, plumbei cordis, animi certe parum severi ac prudentis. Idem plane judicium tulit l. 11. c. 6. Cl. Elpenæus, idque pro concione publica, adeo ut sententiam suam publice recitare coactus sit. Opus quidem hystoriis Christianis accensendum, an potius ad fabulas Romanenses alegandum? a cordationibus etiam pontificiis (ut videmus) non sine gravi stomacho damnatum. Certe nugis nugacissimus, fictis, ineptissimisque narrationibus refertissimum, quæ non sine immenso Christianæ religionis scandalo legi, multo magis defendi possunt. Prodiit hæc hystoria Norimberg. 1478. 1493. Duxent. 1479. 1483. Venet. 1483. Basil. 1486. Argentina 1496. Lugduni 1510. Argentina 1518. (e). In editione quæ penes me est, Argentina 1496. Jacobi nostri legenda delinuit in capite 176. Quæ sequuntur usque ad finem libri capita 38. continentia, ab aliis addita sunt. Hæc legenda etiam abbreviata prodit Venet. 1478. fol.

Quadragesimale Venet. 1575. 1579. 1602. 4to.

Sermones de planctu B. Mariae Virginis, ibid. 1602.

Sermones pulcherrimi de tempore per totum anni circulum, Venet. 1544. 4to.

Sermones de Sanctis per anni totum orbantem, Papæ 1500. Venet. 1602. 4to (f).

Mariale aureum, de laudibus Matris Dei, alphabetico ordine digestum, & in 160. sermones distributum, Venet. 1497. Paris. 1503. Alagunt. 1616. 4to.

Chronicon Januensis civitatis, ejusque Pastorum a fundatione usque ad annum 1213. (g).

Libri de opusculis S. Augustini; Defensionem sui ordinis contra impugnatores, quod non traxerent secundum Apostolicam regulam (h);

item *summa virtutum & virtutum memoria*, sed an existant, non dicit Amb. de Al-

SÆC. XIII. tatura ad annum 1290. (a). Denique *sacro-*
ab an. *sancta Biblia in linguam Italianam* primus tran-
MCC. tulisse, annoque 1270. evulgasse dicitur (b).
Inter scripta ejus a nonnullis recensetur opus
Carbolicum dictum *vis grammaticæ & dictiona-*
rii. *Venet.* 1483. (c) an recte, judicent
qui viderint (d).

1290. GULIELMUS MAIOR, vulgo *le*
Maire, natione Gallus, ecclesiæ Andegaven-
sis poenitentiarius, & ab anno 1290. ejusdem
ecclesiæ episcopus, anno 1311. concilio Vien-
nensi generali sub Clemente 5. celebrato, in
quo de extirpandis Templariis agebatur, in-
terfuit & subscriptus. Obiit anno 1314.
Scriptis *episcopatus sui gesta*, a tempore quo fa-
ctus est episcopus usque ad annum 1313. a
Dacherio primum in lucem prolata, Spicileg.
tom. 10. p. 247. (e). Quo in opere multa
egregia profert, epistolas, & diplomata in-
ferit, quæ ad libertates & jura ecclesiæ Ande-
gavenfis, atque ad disciplinam spectant eccle-
siasticam. *Statuta ejus synodalis* edidit i-
dem Dacherius tom. 11. p. 201. (f).

1290. RICHARDUS DE MEDIAVIL-
LA, seu MIDDLETON, *Doct. soli-*
ditus & copiosus, singularissimus etiam & autoris-
atus dictus, natione Anglus, ordinis Minorita-
rum theologus; quod vero illum archiepisco-
pum Remensem fuisse scribit Marianus, pa-
rum apud eruditos fidei meretur. Claruit
anno 1290. Postquam in academia Oxoni-
ensi philosophiæ, jurisprudentiæ, præcipue
theologiæ scholasticæ haud vulgarem scienti-
am affecutus esset, juxta morem apud Ang-
los his temporibus receptum, Lutetiam se
transiit, ubi celebre sibi nomen compara-
vit. Anno 1282. Petrus Johannes Olivi
Minorita accusatus est, quod scripseret non-
nulla hæresi & erroribus plena; revera nulla
alud de causâ quam quod molles & collapsos
suorum mores publice corripuisset; quod
tam superioris quam inferioris ordinis fra-
tres molliiter viventes, quin & delicatulos
nimis ecclesiæ prelatos magno zelo tam
voce quam scriptis laceffivisset. Hinc cla-
mores in illum & tumultus excitati, cau-
sæque ejus examen anno sequenti a Bona-
gratia ordinis generali, Richardo nostro
theologiæ tunc baccalareo, & quibudam
aliis commissum est. Verbo dicam. Propo-

sitiones quasdam ex ejus scriptis excerptas
tanquam periculosas & male sonantes censu-
ra notantur; quin & mortuus jam pro hæ-
retico damnatus est, ejusque libri prohibiti.
Addit Baleus cadaver ejus effossum esse,
& Clementis papæ jussu combustum. Petri
hujus vindicias adversus Bzovium fuisse agit
Dernicius Thaddæi, ipse Minorita, Niteia
Francisc. Relig. p. 331. &c. Verum redeo.
Richardus nolter in patriam reversus, reli-
quum vitæ tempus Oxonii in publico docen-
di munere, non sine summa eruditionis fama,
transegit. Obiit circa annum 1300.

SCRIPTA.

Questionum in Magistrum Sententiarum lib. 4.
Venet. 1509. (g). Britiæ 1591.

Quodlibeta theologia 80. questiones conti-
nentia, commentariis ejus in sententias sub-
jecta.

De commentariis in Evangelia & Epistolas
Pauli; lib. de conceptione Mariæ; tract. con-
tra Petrum Johannem, aliisque Baleus Cent. 4.
p. 359. Piteus de Script. Angl. p. 386.
videri possunt (h).

GUIDO, natione Burgundus, villa de 1290.
Mimo, in diocesi Eduensi, nobili genere
oriundus, ad vitam monasticam in cenobio
Autissiodorensi sub Johanne Josnual ab-
bate consanguineo suo formatus, (ut ex ap-
pendice opusculi ejus subnexa liquet,) in
academiis Aurelianensi & Parisiensi, theo-
logiæ & juri canonico per novennium non
in diligentem operam navavit. Claruit an-
no 1290. Domum reverens varia obivit
munera, factus elemosynarius in monasterio
in Puseia, ejusdemque vice-prior, decanus
de Recognito, deinde cenobii Autis-
siodorensis prior. Anno 1277. mortuû Jo-
hannem, in monasterio sui abbatem electus
est. Sed coorta mox factione alterius par-
tis monachi Johannem quandam de Thyen-
giis Anglum abbatem sibi asciverunt. Diu
hæc duravit lis, Guidone bis Romam pro-
ficiente, nec nisi post octennium in Guido-
nis nostri gratiam definita est. Anno 1309.
regimine suo se abdicavit, & in cellam quan-
dam privatam secedens, obiit 6. Kal. Martii
anno 1313. postquam monasterium suum
per integros ferme 24. annos gubernasset.
Plura te docebit Aymo de Bordis, ejusdem

* Vid. Waa-
ding. ad an.
1282. n. 2.
1283. n. 1.
1297. n. 23.
&c.

(a) Abbreviatio est *Summa* Guil. Peraldi de *Virtutibus & Vitiis*: existat MS. in bibl. S. benigni Divionensis
cod. 178. prodit *Basil.* 1497. vid. *Ordin.* tom. 3. p. 616. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ* vol. 3. p. 476.
(b) De hac versione, Jacobi de Voragine silentium cum ad an. 1292. Historiæ Cenensis sua fufius opera re-
centet, & ruppulum movet; præterea nec Richardus Simon. in bibl. Gallie. vid. lib. 2. Hist. Crit. N. T. p. 17.
& 443. nec Muratori in bibl. Italiæ exemplar versionis Bibliorum a Jacobo compolite reperire potuit; vid.
le Long. Bibl. sacr. vol. 1. p. 353. (c) Item *Agostus* 1460. vid. *Hearn. Hist. Walteri Hemingford.* p. 372. 373.
(d) Illud *Carbolicum* opus est Jo. Januensis de Halbis, vid. *Ordin.* tom. 3. p. 579. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ*
vol. 1. p. 417. Idem *Fabr. ibid.* vol. 4. p. 161. memorat Jacobi *expofitionem in Symbolum Athanasia-*
nium, & *tabulam super Affertus sacra Scriptura* habentem distinctiones 60. & capitula 909. MS. in bibl. publ.
Cantab. & in bibl. Domus S. Petri, & Aulæ Pembrochiane. Item Oxon. in bibl. Bodleianæ & Mertonenf.
vid. *le Long. Bibl. sacr.* vol. 2. p. 791. (e) Edit. nov. tom. 2. p. 159. seq. (f) Edit. nov. tom. 1. p. 725.
(g) Recuf. *ibid.* 1589. (h) His opusculis *Dn Pin.* Hist. Eccl. vol. 11. p. 78. addit tractatum de ordine *Judiciorum*.

cenobii

Sec. XIII. coenobii monachus, ea quam modo citavi-
mus appendice. Scripsit Guido *de gestis ab-*
batum S. Germani Autissiodorensis, ab anno
1159. usque ad annum 1277. Primus in lu-
cem protulit Philip. Labbeus Biblioth. Nov.
MS. tom. 1. p. 570.

1290. CONRADUS, natione Germanus,
monachus Dominicanus, sui que ordinis pro-
vincialis. Claruit circa annum 1290. Scrip-
sit *de Rosario beatissimæ Virginis (a)*. Prodiit
Colon. 1603. 12mo. Huic etiam legendum *de*
vita, obitu, & miraculis S. Dominici ex omni-
bus qui ante se scripserant compilatam tri-
buit de Altamura p. 65. (b). quæ an edita sit,
quærant alii.

1290. (c) HENRICUS, aliis *Amandus Siso*,
natione Suevus, ex nobili Comitum Mon-
tenfium genere natus, ordinis Predicatorum
theologus insignis, lector Constantinien-
sis. Claruit circa annum 1290. Exeunte hoc
seculo obiisse videtur, vel, ut alii, an. 1306.
Sunt quidem iique non infimi nominis viri
qui obitum ejus ad annum 1365. vel 1366.
referunt, quod nullo pacto stare potest, si-
quidem verum sit quod nobis tradidit Amb.
de Altamura *, Sulonem nostrum, una cum
* Biblioth. Domin. p. 77.
D. Thoma Aquinate (qui in Divorum cen-
suum relatus est anno 1323.) summo pontifi-
ci propositum fuisse, ut in Sanctorum nu-
merum cooptaretur. Corpus ejus in con-
ventu Ulmenfi provincie Alemannie ante
altare S. Petri conditum est.

SCRIPTA.

Horologii sapientia, Venet. 1492. 1539.
Neapoli 1658. 12mo. & alibi sæpius (d).

Meditationes 100. de passione Domini cum tot-
idem petitionibus ad eundem (e).

Libri de novem reprobis.

Sermones de Tempore, de Sanctis; & Quadra-
gesimale.

Dialogus veritatis.

Epistole variae, eruditione, sanctitate, spiritu-
que replete. Opuscula hæc Laurentius Suri-
us ex lingua Germanica in Latinam tradu-
xit (f), & Coloniae edidit 1588. 8vo.

Officium quotidianum de æterna Sapientia, plu-

(a) Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. 1. 3. vol. 1. p. 1155. notat scriptorem libelli de Rosario B. Virginis
longe junioris esse ætatis. (b) Sed vid. *Questif.* tom. 1. p. 471. (c) Conf. *Questif.* tom. 1. p. 651. seq. *Ondin*,
tom. 3. p. 1064. ad an. 1360. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 3. p. 683. ubi Henricum *Uina* an. 1365.
obiisse refert. (d) *Prologum* ex Cod. Colbertino primus vulgavit *Questif.* ubi supra p. 664. seq. (e) *Prodic-*
tione cum Exercitiis S. Gertrudis Parisi. 1578. Ad eas *Prologum* & Cod. Regio Parisiensis edidit idem *Questif.*
ibid. p. 668. seq. (f) *Epistolam ad Moribundum* exhibuit *Uovius* ad an. 1317. n. 15. Non omnia hæc o-
puscula ex lingua Germanica traduxit Surius; *Horologium* enim scripsit Latine auctor, quod multis annis ante
Surius habetur MS. in bibl. veteribus. vid. *Ondin*. ubi supra. (g) *Luxemburgi* 1605. (h) Item a Fabr.
Bibl. Gr. vol. 10. p. 542. (i) Exhibuit etiam Fabr. ubi supra vol. 7. p. 711. (k) An. 1530. Deinde cum
versione Durimanni, & Joach. Camerarii Auctario Lipsi. 1575. recut. Heidelberg. 1596. conf. Fabr. ibid. p. 696.
qui notat plura capita in edicis desisse, quæ & MS. Bodleiano licet supplere, & plura etiam in editionibus
ipsis colligere. Supplementa quædam, ex bibl. Bodleiana, & alia Phil. hæcenus inedita exhibuit ibid. p.
697. seq. Eisdem *lambi* 32. ad Imperatorem quibus securitatem sibi postulavit, cum delatus esset propter ea
quæ in *Chronographia* scripserat, prodierunt *Basil.* 1536. cum poematibus Cyri Theodori Prodromi. Ejusdem
Pœma Iphigœniæ de Mibiæti Glaba rebus gestis exhibuit Boivinus in tom. 4. Nicephori Gregoræ historice
Paris. 1702. Denique Jo. Christ. Wolfius Phil. versus *lambos de animalium proprietate* exhibuit ex
MSS. emendatos, varique ejus *carmina* anecdota, atque *hæcenas dramaticæ* in vol. 5. aut 6. *Anale-*
corum Græcorum. De exemplaribus MSS. conf. *Ondin*. tom. 3. p. 840.

ries editum, annis tamen & locis mihi non
comperitis, nisi forsan Parisi. 1578. 8vo. (g). ab an.
MCC.

MANUEL PHILE, patria Ephesus, 1290.
illustri ac splendida familia natus, claruit sub
Michaelē & Andronico Palæologis circa an-
num 1290. Poetica facultate plurimum ex-
celluit. Superfuit ejus quæ sequuntur. In
B. *Deiparæ & Johanne Chrysofostomæ Tetrafi-*
cha duo. Princ. *Ἀρχὴ ἑξῆς* &c. Exstant
Græc. MSS. biblioth. Vindob. Cod. Hist.
88. num. 3. fol. 244. Hæc Johanni Philæ
tribuit Lambecius, eadem nempe cujus me-
minit Cantacuzenus * claro genere progna-
ti, qui Christiane philosophiæ desiderio, * Hist. l. 4.
excussis negotiis omnibus, domi res suas
agebat, vitamque sobriam ac justam studio-
se excolebat. Verum fallitur Lambecius.
Codex enim MS. non Johannem, sed sim-
pliciter *Philem*, nominat. Quo nomine
noster venire solet. Et non negaverim Ma-
nualem Johannem vel patrem fuisse vel gen-
tilem. *Tetrafiica in Psalterium*. Princ. τῶ
κατακόβῃς μὴ παρὸντος ἐν ἑαῖα &c. Græce MS.
ibid. Cod. Theol. 325. num. 15. *Hypotheseis*,
seu epigrammata lambica in S. Gregorii Na-
zianzeni orationes ibid. cod. 74. num. 2. 3.
&c. *Versus lambici sepulchrales*, sed in fine
mutili, in Phraccaslem, a L. Allatio Græc.
editi de Conc. Florent. p. 702. (h). *Car-*
men elegans & prolixum in obitum Pachy-
meræ, apud Eund. Diatr. de Georgiis p.
373. Ex ejus *Carmine* in S. *Nicolaum* quæ-
dam citat idem lib. contr. Hotting. p. 179.
Carmen ad Deum. Princ. τὸ ἀγνὸν & ἁγνόν
πρωῖμα. Gr. Lat. edidit Cotelierus ad calcem
Monument. tom. 3. p. 520. (i). Editi sunt,
sed qui huc parum spectant, versus lambici
de *Animalium proprietate*, ad Michaelē Pa-
læologum Imp. Heidelberg. apud Comnelin.
an. 1596. Meminit etiam Simmlerus edi-
tionis Venetæ (k) cum Arsenii Monemba-
ziæ archiepiscopi prælatione ad Carolum 5.
Ejus *hæcenas dramaticæ*, varique versus &
epigrammata habentur MSS. biblioth. Bod-
leian. cod. 264. p. 436.

REMIGIUS, patria Florentinus, Thomæ Aquinatis discipulus, Clari Hieronymi ex ordine Predicatorum monachus, claruit

Sec. XIII. anno 1290. Obiit anno 1309. In academia Parisiensi Magistrum sententiarum non sine magna sui nominis fama, interpretatus est, a Benedicto 11. magisterii corona & annulo insignitus, ordinique sui procurator generalis renunciatus. Scripsit non pauca, viz. *Questionum theologicarum* methodo alphabetica dispositarum lib. 1. *Quodlibetorum* tractatus 17. *Opus philosophicum* & metaphysicum *de modis verum*. Ingens volumen sermonum *de Sanctis*, & aliud *de Tempore*. Quæ omnia in bibliotheca S. Mariæ Novæ Florentiæ hodie MSS. asservantur. Videlicet Mich. Poccianum Catal. Scriptor. Florent. p. 155. & Altamuræ Biblioth. Dominic. Cent. 2. p. 87.

1290. JOHANNES CASTOR, seu Fiber, patrio sermone *Dever* dictus, natione Anglus, ex ordine S. Benedicti collegii Westmonasteriensis monachus, claruit sub Edwardo 1. circa annum 1290. Vir acri ingenio, a teneris unguiculis melioribus literis institutus, pro forte sæculi eruditus, antiquitatis cultor eximius, indagandis gentis suæ monumentis pene unice intentus. Contextit *chronicon ab Aenea*, sive a Bruti in hæc insulam adventu usque ad Henricum 3. Angliæ regem, id est, ad ann. 1216. quod tamen ad ann. 1306. sive Edwardi 1. obitum perduxisse tradit Baleus. Verum codici MS. potius hac in re fidendum est. Exstat hoc *chronicon* MS. in biblioth. Cottoniana sub Vitellio lit. E. cod. 17. num. 4. (a). Vide Catalogum jam editum p. 101. col. 1. Meminit Johannis nostri Westmonasteriensis annalium scriptoris Lelandus Comment. in Cygn. Cant. in voce Bermundi insula p. 13. Ejus eruditionem, peritiam, & naturalem in scribenda historia ordinem egregie commendat Baleus *, quodque non perfunctorie, sed prolixè & cum judicio, pensitatis singulorum vel virtutibus vel vitiis, principum & aliorum virorum illustrium facta narret. Scripsit item librum *de rebus Westmonasteriensibus*, teste eodem Baleo, qui Polydorum Virgilium nonnulla ex hoc opere, suppressio autoris nomine, sumplisse fupicatur. Certe Polydorus * ubi de Westmonasterii situ agit, meminit codicis antiquissimi, sed sine nomine autoris, ex quo refert locum illum aquis olim fuisse circumdatum, & spinarium insulam appellatam. Sed vereor ne hoc Castoris opus tempus edax rerum dudum devoraverit.

1292. BARTHOLOMÆUS DE COTTON, gente Anglus, monachus Norwic-

ensis, claruit anno 1292. Mandavit literis *Sec. XIII. historiam Anglicanam*, in tres libros divivam. ab an. MCC. In primo de rebus Britannicis agit; in secundo de regibus Saxonum & Normannorum ad annum usque 1298. in tertio de archiepiscopis & episcopis Angliæ ab anno 1125. ad annum 1292. plurima ex Malmesburienliis sulluratus. Exstat codex MS. in bibliotheca Cottoniana sub Nerone C. 5. sed in eo primus liber desideratur. Ex secundo, omnia ecclesiam Norwicensem spectantia, & sub *Annalium Norwicensium* titulo, edidit: ex tertio integram episcoporum Norwicensium historiam desumpsit Hen. Whartonus Angl. Sac. tom. 1. p. 395. Quibus, anonymi monachi Norwicensis continuationem historiarum de episcopis Norwicensibus ab anno 1299. ad ann. 1446. & successionem episcoporum Norwicensium ab anno 1446. ad reformationis tempora addidit.

SOZOMENUS, gente Italus, Florentie si non natus, saltem educatus, presbyter Pistoriensis, claruit anno 1292. Scripsit ad Vespasianum librarium, urbisque Florentinæ civem, *Chronicon ab orbe condito ad sua usque tempora*. Exstat ineditum duobus magnis voluminibus, in bibliotheca abbatiæ Fesulanæ canonicorum regularium, primo a Florentia lapide (b). De hoc opere plura habet Johan. Mabillonius Itin. Ital. p. 174. Sunt qui autorem serius vixisse & ad sæculum 16. pervenisse existimant. Verum superiora sæcula, inquit Mabillonius, quibus nondum politior literatura restituta cepta erat, stylus autoris sapit, ipsique literarum characteres.

GREGORIUS, genere Armenus, Sifide, quæ Ciliciæ urbs erat, ut videtur, oriundus, inde Sisenfis dictus, evehctus est ad patriarchalem Armeniæ thronum circa annum 1293. Obiit anno circiter 1305. Erat quidem fide Catholicus, sed in Romanam, ecclesiam quam in Græcos longe propensior. Hanc observantiam & reverentiam non unis ad ipsum literis excolere & fovere studuit Bonifacius 8. papa hortans, *ut armeniorum clerici, populumque in fide quam docet, tenet, prædicat Romanæ ecclesiæ, & per se, & per alios informaret, utque purgato omni vetustatis errore, in fide sint habiles, in opere efficaces*. Certe non niediocrem in Armenia messiem hoc tempore habuerunt Romanæ ecclesiæ operarii, adeo ut ipse Hayton Armeniæ rex depositio sceptro S. Francisci habitum induerit, & inter fra-

* Cent. 4. c. 80. p. 161.

* Hist. Angl. l. 2. p. 41.

(a) Item in bibl. D. Sim. D'Ewes, ut nos docet *Nicholsonus* Biblioth. Historica Anglicana p. 63. & in bibl. Harleana teste *Tibon. Heurne* App. ad Petri Langrofti *Chronicon* p. 222. (b) Prima pars asservatur Patavi MS. in bibl. nationis Germanicæ, ut narrat *Outlet*. tom. 3. p. 795. Specimen hujus *historiæ* ab an. 1362. ad an. 1410. c. MS. Cod. Jo. Bapt. Rottæ exhibuit *Astrucius* in tom. 16. *Scriptorum*. Italicorum, qui Sozomenum 1357. natum, & circa 1457. denatum probat.

Sec. XIII.
ab an.
MCC.

tres Minores fit cœnobita. Interea studium suum erga Romanam ecclesiam graviter prosequitur Gregorius, utque foelicius succederet, scripsit *prolixam epistolam* seu tractatum ad Haytonem exregem, quo Armenorum errores refert, & tum antiquorum patrum, tum domesticis scriptorum suorum testimoniis studiose refellit, deque synodo hac fine cogenda deliberat, quam tamen mors ejus paulo post intercepit. Exstat hæc *epistola Armenice & Latine* apud Clem. Galanum Conciliat. Eccles. Arm. part. 1. cap. 27. p. 435. (a). Miris laudibus eam efferunt concilii Sifensis anno 1307. habiti patres ibid. p. 467. quam postea *tantum veracem & apostolicum canonem, atque legitimam constitutionem ab omnibus Armeniorum ecclesiis recipi, atque observari jubent.* Nec aliter de eo loquuntur Armeni antistes, qui in concilio Adanensi anno 1316. convenerunt, ibid. c. 29. p. 505. Concinnavit etiam Gregorius noster *Cantica sacra* in ecclesiæ Armenæ usum, pluresque S. martyrum historias ex Romana, Græca, & Syriaca in Armenorum linguam transtulit, teste anonymo, qui historiam patriarcharum Armeniæ scripsit, a Galano editam, cap. 27. p. 419.

1294. (b) BONIFACIUS VIII. antea *Boedictus Cisterciensis* vocatus, natione Campanus, patria Anagninus, SS. Sylvestri & Martini in Montibus presbyter cardinalis, in locum Coelestini 5. (cujus simplicitate, dolo perquam insigni abusus fuerat, dum voce ficta noctu quasi coelitus demissa ei pontificatum deponere persuasit) Neapoli semet in pontificem eligi curavit, Decembr. 24. anno 1294. Coronatus Romæ Januarii 23. anno 1295. In ejus solenni inauguratione duo mala omnia * acciderunt, quæ turbulentum hominis ingenium moreque feroces prænunciare videbantur. Primum, quod cum procederet ad coronationem, supervenerint densissimæ tenebræ, orta que vehementissima tempestas cereos ac lampades in ecclesia extinxerit: alterum, quod dum templo egrederetur, orta in populo seditione, amplius 40. homines occisi sint. Primo pontificatus anno clericos a secularibus tributis exemit, Urbeyetanos loca quædam, quæ ipse ecclesiæ vindicavit, restituere recusantes anathemate perculit, facrique omnibus interdixit. Occasione abbatæ Apameensis in Gallia, archa quæ cum Philippo Francorum rege necessitudo intercessit, pene collapsa est; levis quidem dissensio, sed quæ post paucos annos accedentibus aliis causis in majorem erupit

flammam. Anno 1296. clericos in Gallia crimibus infames, vel emendari vel deponi curavit, stricte etiam in clericorum dissolutorum fautores excommunicationis censura, Jacobum & Petrum cardinales Columnenses, tanquam Coelestini partibus adictos, & Gibellinorum factioni faventiores, sibi que clam intidiantes, habito Romæ episcoporum conventu purpura exutos, & muneribus omnibus spoliatis anathemati subjecit; annoque sequenti urbem Prænestinam, in poenam violatæ Columnensibus majestatis dirui præcepit. Anno 1297. Jacobo Aragoniæ regi, ut in Fredericum fratrem, jus suum in Siciliæ regnum mordicus tuentem, arma moveret, superciliose mandavit: & post triennium cum nec Fredericus, nec Siciliæ proceres arma deponerent, ipsos diris devovit, totum Siciliæ regnum interdicti subdidit. Et cum pontificibus Romanis solenne erat, ob delicta principum, regnis eorum sacris officiis, & sacramentis interdicere, anno 1298. constitutionem declarationem emisit, quomodo tempore interdicti tam clerici quam seculares lese habere debeant. Anno 1300. annum sacrum fidei Jubilæum Christianum Romæ anno quovis centesimo celebrandum primus instituit, quo confluenta immensa hominum multitudine, prima quidem die, (siquidem vera nobis referat post Crantzium Ulpergentis chronici continuator *) vestimentis pontificis indutus populo benedixit. Sequenti die imperiali habitu & corona ornatus in publicum prodiit; districto gladio sibi prælato, sedensque alto loco, *Eccæ, inquit, duo gladii hic! Vides, O Petre, inquit, ad tam immanem arrogantiam obstupescentes, qui hæc referunt historici) Successorem tuum, & Tusulanis Christe, cerne tuum vicarium: vido quoad ascendis superbia serui servorum tuorum.* Anno 1303. crescente indies discordia ipsum inter & Philippum Galliarum regem (c), qui suis nuper interdixerat ne ad curiam Romanam libere irent, vel pecuniam illuc mitterent, habita synodo anathematis fulmen in Philippum vibravit, subditos a fidelitatis juramento absolvit, regnumque Alberto imperatori subjecit. Sed facta mox cum quibdam factionis Gibellinæ cardinalibus conspiratione, missi sunt trecenti equites, qui pontificem tunc Anagninæ agentem captivum tenent; verum a civibus Anagninis ejus causa arma arripientibus, post triduum custodia liberatur. Romam rediens trigesimo quinto post die animi morore connectus misere obiit, Octobr. 11. anno 1303. Vir supra modum ambitiosus & ar-

* P. 26a.

* Wading.
ad an. 1294
n. 8. Spon-
dan. ad an.
1295.

(a) Item Latine in eadem Historia (omissis Armenicis) vulgata *Colow.* 1686. p. 404. (b) Conf. *Dn Pin.* Hist. Eccles. vol. 12. p. 1. (c) De his Contentionibus vid. Adriani Bailleti Hist. discordiarum inter Bonifacium & Philippum Galliarum regem *Parisi.* 1718.

Sec. XIII. rogans, inquit vite ejus Scriptor Johannes
ab an. Stella, *Vir certe calidus, ingratusque, pro*
MCC. *arbitrio animi potius ad terrorem, quam ad amorem*

* Extravag.
Commun.
lib. 1. tit. 8.
c. 1.

omnia agens, ab omnibus arrogantiſſimus & impro-
bis adjuvatus. Quam impotenti insolenti-
que dominandi, & promovendæ majestatis
pontiſicæ libidine teneretur, testis eſt vel
unica illa decretalis clauſula * Tit. de Majorit.
& Obedient. Porro ſubſeſſe Romano pontifici
omni humane creature declaramus, dicimus, deſi-
nimus, & pronunciamus omnino eſſe de neceſſitate
ſalutis. Certe ob immodicam ambitionem,
ſaltum, fraudes, tyrannidem, de eo in pro-
verbium abiit, Intravit ut vulpes, regnavit ut
Leo, mortuus eſt ut Canis.

SCRIPTA.

Epistoſe: Habentur 2. Conciliorum tom. 11.
part. 2. p. 1398. *Epistoſe & Conſtitutiones* 24.
apud Bzovium ad annum 1294. & ſeqq. annis.
4. apud Wading. ad ann. 1296, 1297. 47. ib.
in Kegeſt. Pontif. 22. apud eundem tom. 3.
p. 1. (a).

Reſcriptum de indulgentiis anni Jubilei, Julii
Roſe ſcholius illuſtratum.

Conſtitutio de privilegiis doctorem, & ſtuden-
tium Almoſis, habetur in Collectione Con-
ſtitut. Apolt. Romæ 1579. p. 2.

Decretalium libri ſextus, ſeu Juris pontificii
codex, quem a tribus doctiſſimis viris, ex
quibuſdam novis decretis a ſe editis conſpi-
lari, & in gymnaſiis publice legi mandavit,
licet adhuc in Gallia receptus non ſit; pro-
diit Pariſ. 1503. 1541. Vener. 1591. 8vo cum
Gloſſis Lugduni 1581. fol. Francofurt. 1585. 8vo
& in quavis fere juris canonici editione.
Pauca quedam inedita enumerat Lud. Ja-
cob. Biblioth. Pontif. p. 32. quæ apud ipſum
querantur.

1296. RICOLDUS, quem alii *Richardus*
vocant, de Monte Crucis, natione Italus,
patria Florentinus, ordinis Benedictini mo-
nachus, claruit anno 1296. Peregrinandi
ſtudio ductus, varias Orientis regiones per-
agravit, multa a Muhammedanis paſſus, lin-
guas Syriacam & Arabicam accurate didicit.
Religionis Muhammedanæ & eccleſiarum
Orientalium ſtatum diligenter perquiſivit.
Tandem a pontifice Romano ad dubia
quædam fidei ſolvenda revocatus Floren-
tiæ Octobr. 31. anno 1309. ad ſedes bea-

torum tranſiit. Muhammedis Alcoranum
adhuc in Aſia verſaretur, ex lingua Ara-
bica Latine tranſiit, eique commentarium
oppoſuit, ſtylo quidem impolito, & prout
inleix ſæculi fors tulit, pene barbaro. In
hoc commentario, quem *Alcorani improbatio-*
nem inſcriptis, errores & deliria Saracenorum,
modumque quo adverſus illos ſit diſputan-
dum, præcipue exponit. Ricoldi commen-
tarium Demetrius Cydonius Theſſalonicensis
poſtea Græce tranſiit. Exiit hæc Græca
verſio biblioth. Vindob. Cod. Theol. 261.
num. 2. fol. 119. p. 1. Demetrii verſionem
Bartholomæus Picens de Monte arduo, pu-
re magis atque eleganter, Latine reddidit, &
Ferdinando regi Arragonie nuncupavit.
Utramque verſionem Græcam & Latinam
una cum Alcorano edidit Johan. Oporinus Ba-
ſil. 1550. (b). Latine prodiit Pariſ. 1511.
4to (c). Hiſpali 1520. Vener. 1607. 4to. Scri-
plit etiam Ricoldus *librum ad nationes Orienta-*
les, in quo de differentiis inter Hebræos, Gen-
tiles, & Muhammedanos agit. Alti rari ho-
die MS. Florentiæ in bibliotheca S. Mariæ No-
vellæ teſtantur Michael Pocciandus Catal.
Script. Florent. p. 156. & Altamura Biblioth.
Dominic. p. 86. ad ann. 1306.

ÆGIDIUS DE COLUMNNA, Do- 1296.

tor ſimulatiſſimus vocatus, patria Romanus,
ex ſplendida & illuſtri ſtirpe, nobili quip-
pe Columnenſium familia, oriundus. In ur-
be patria prima ſtudiorum tyrocinia poſuit,
quæ poſtea aliis in locis ſummopere excol-
luit. In philoſophicis, ac theologicis Tho-
mam Aquinatem præceptorem habuit, in
cujus doctrina tantos fecit progreſſus, ei-
que tam mordicus adhærebat, ut ejus fan-
ctique Bonaventuræ deſenſionem adverſus
Gulielmum S. Theologiæ profeſſorem Ox-
oniensem in ſe ſuſceperit, editis hunc in fi-
nem geminis libellis, quorum alterum D.
Thomæ *Reprehenſoriam*, alterum D. Bonaven-
turæ *Deſenſoriam* nuncupavit. Ordinis Au-
guſtiniani fratris Eremitis ſe focum de-
dit, quo vite inſtituto haud vulgarem ſibi
nominis famam doctrina morumque gravi-
tate conciliavit. A variis academis, viril-
iter principibus expetiuit, in Galliam con-
ceſſit, a Philippo Audace ad Philippum ſi-
lium, cognomento *Pukhrum*, bonis literis
ac moribus imbuendum vocatus: unde in

(a) *Epistoſa* 2. exhibuit Edm. Martene Anecdotorum tom. 1. p. 1286. ſeq. *Epistoſa* ad Regem *Majoricarum*
habetur ap. Dauber. Spicileg. tom. 7. p. 232. Edit. nov. tom. 3. p. 694. *Bulla* tres MSS. habentur in bibl. Co-
ton. ſub Jul. D. 2. n. 23. ſeq. *Alia* ibid. ſub *Othone* A. 18. n. 16. *Litteræ* & rei geſte inter Bonificium & Phi-
lippum regem *Francia*, cum Cleri Gallicani ſupplicatione de appellationis jure &c. exiſtant ibid. ſub *Nerone* A. 9.
n. 1. *Reſcriptum* ſub D. Caro R. *Sicilia ſuper Succeſſione* dicti regni ibid. C. 2. n. 6. *Inſtitutio* de regno *Sar-*
diniæ & *Corsicæ* ſub Jacobo R. *Arragonia* ibid. n. 8. *Conſtitutio* de non ſeſcivendi collectis habetur ap. *Witkins*
Conſ. Brit. tom. 2. p. 222. *Mandatum* directum regi *Angliæ* pro regno *Scotiæ* ibid. 257. *Bulla*, qua *Quontienſes*
Ordinarii quibuſlibet poteſtate eximit ibid. p. 271. *Bulla*, qua an. 1296. *Jacobum* 2. R. *Arragoniæ* exercitus *Chri-*
ſtianus ducem conſtituit, ap. *Aquir.* Conf. Hiſp. tom. 1. p. 535. ſeq. *Bulla* 11. inter *Fœder.* *Rymeri* vol. 2. p.
667. 707. *Alia* exemplarima ibid. p. 791. 918. *Conſtitutiones* 10. in Bullario magno *Lacry* Cherubini tom.
1. p. 199. (b) *Habetur* etiam in *Thesori* *Bithyndri* ſynonymate *Scriptorum* Anti-Muhammedanorum *Hiſp.*
1541. *Recuſa* *Romæ* 1606. 8vo. *Memoratus* in Catalogo bibl. Barberinæ p. 322. ut reſert *Fabr.* de Veritate
Chriſtianæ Relig. c. 5. §. 2. p. 122. (c) Primum an. 1490. telle *Fabr.* ibid. p. 736.

Sec. XIII. academia Parisiensis philosophiam & theolo-
giam per plures annos summa cum laude do-
cuit. Anno 1292. plenius ordinis sui comitiis
Romæ habitis, ejusdem ordinis prior gene-
ralis communi suffragio renunciatus est; quo
tamen munere post triennium sponte se ab-
dicavit. Anno 1296. (a) a Bonifacio 8. (cui
admodum carus erat, cujusque electionem
ad pontificatum edita apologia de *Renunciatio-
ne Pape* tutatus est) Bituricensium archi-
episcopus & Aquitanie primas constituitur;
fatigante id etiam Philippo rege, tum ob
celeberrimam viri famam, tum quod ipsum
olim præceptorem habuerat. Cardinalitia
etiam infula ornatum esse plerique tra-
dunt; intercedente vero pontificis morte, in
vulgus minime renunciatum: & quo minus
id præstiterit Clemens, Bonifacii successor,
in causa erant Philippus, Galliaque proceres,
Ægidii commentario in gratiam Bonifacii scrip-
to, haud leviter offensi. Sunt tamen, qui
cardinalem fuisse præfæcte negant. Argu-
menta in utramque partem expendit, & pro
cardinalatu ejus sententiam fert doctissimus
Lud. Dattichius Hist. Cardin. tom. 1. p. 372.
Obiit Avenione 11. Kal. Jan. anno 1316. æ-
tatis 69. moriens supremis tabulis vasa & or-
namenta ad Dei cultum spectantia, ordinis
sui ecclesiis, Romanæ, & Bituricensi; libros
vero suos monasterio Parisiensi legavit. Cor-
pus Parisios translatum, in æde Augustinian-
orum conditum est, lapidi sepulchrali hoc
inscriptio epitaphio:

*Hic jacet aula morum, vite munditia, archi-
philosophia Aristotelis perspicacissimus com-
mentator, clavis & doctor sacre theologie,
lux in lucem reducens dubia, frater Ægidius
de Roma ordinis fratrum Eremitarum S. Au-
gustini, archiepiscopus Bituricensis, qui obi-
it anno Domini 1316. die 22. mensis De-
cembrii.*

Egregias ei laudes tribuit Abr. Bzovius ad
annum 1316. num. 16. quas an usquequaque
meruerit, non disquiro. Erat certe pro sæ-
culo quo vixit, non indoctus, in philosophia
Aristotelica, & theologia scholastica præci-
pue exercitatus; unde & *Theologorum Prin-
ceps* appellatus est: quin & jam an. 1287.
in comitiis generalibus Florentiæ congreg-
atis, eremice Augustiniani decreverunt
fratris Ægidii doctrinam (*que mundum, ut
ipsorum verbis utar, universum illustrat*)
ab omnibus ordinis sui lectoribus & studen-

tibus esse recipendam, & inviolabiliter ob-
servandam. Stylo minus eleganti, id quod
ipsemet fateatur Bzovius, neque ex Cice-
roniano ornatu usus est, tum quod usus ejus
scholæ talis esset, tum quod meminisset il-
lius vulgaris, *ornari res ipsa negat, contenta do-
cere*; tum quod optime sciret, res ex sua na-
tura intellectu difficiles, non posse verborum
lenociniis explicari. Scripsit quamplurima,
tum philosophica, tum theologica, magnam
partem adhuc tenebris fepulta, alia variis lo-
cis, formis, annisque edita; typis exculo-
rum indicem se editurum promissit Ph. Lab-
beus*, verum an promissis steterit, nondum
comperi. Nos qualem assequi potuimus ca-
talogum hoc loco texemus.

SCRIPTA.

*Questio in utramque partem disputata, de Po-
testate regia & Pontificia, occasione dissidii inter
Philippum Pulchrum, & Bonificium papa-
mam nata; præmittitur Bonifacii epistola, una
cum Philippi responso. Editit hæc Melchior
Goldastus Monarch. tom. 2. p. 95.*

*Defensorium, seu correctorium librorum S.
Thomas contra Gulielmum Lamensis Thomæ Majis-
tig corruptoriam, una cum aliis, Venet. 1501.
& cura H. Strevesdorffii, Colon. 1624. 8vo.
Hoc quidem opus nonnulli Johanni Parisien-
si tribuunt, ut supra notavimus. Certe ni-
hil obstat quo minus ambo librum de eodem
argumento, eodemque titulo edere poterint.*

*Elucidationes in 4. libros Sententiarum Lon-
bardi, Basil. 1513. Comment. & quaestiones in 3.
librum Sententiarum prodierunt Romæ 1623.*

De Peccato originali, Oxon. 1479. 4to.

*De subjecto Theologie, una cum aliis opuscu-
lis, Venet. 1501.*

*Theoremata de sacramento Corporis Christi.
Hoc opusculum ejus esse negare videtur Bel-
larminus de Script. p. 359.*

*De regimine Principum, Romæ 1482. Venet.
1598. (b).*

*De Esse & Essentia; de mensura & cognitione
Angelorum, Venet. 1598. una cum Comment.
ejus in priora Analyt. Aristotelis.*

*Quaestiones in 2. librum Sententiarum, cum
Comment. Angeli Rocchar, 2. tom. Venet. 1581.*

*Traктatus de erroribus Philosophorum, ibid.
eodem anno.*

*Quaestiones Metaphysice & Quodlibetica Venet.
1501.*

*Comment. in Aristotelis libros de anima ad Ed-
wardum Angliæ regem, ibid.*

(a) An. 1294. ut referunt *Du Pin*. Hist. Eccl. vol. 12. p. 14. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 11.
(b) *Hic tractatus* Hebraice versus habetur MSS. in bibl. Leidensi inter Cod. Warnerianos n. 11. fol. teste *IVol-
fio* tom. 3. Bibl. Hebr. p. 1206. Tertiam partem hujus operis sub titulo *libelli de re militari veterum, ad more
praefectus militiæ rei* 3. capitibus constantem, ex Cod. bibl. Obrechtiana divulgavit D. Simon Fred. Habinius Col-
lect. Monumentor. veterum & recentium ineditorum tom. 1. *Brannjuze* 1724. 8vo.

Sæc. XIII. *Expositio super libros Elenchorum Aristotelis*,
ab aq. de Biella Traët. de medio de-
monstr. terminis & figurarum. F. d. l. v. m. v. 1400.

*Versio & expositio in Rhetoricam Aristotelis,
cum declaratione Alpharabii, Venet. 1515.*

Comment. in *Physica Aristotelis*, Venet. 1520.
Comment. in *lib. de Generatione & Corruptione*. 1526.

Comment. in *Alpharabium de Causis*. Venet.
1559.

Commentationes physicae & metaphysicae, Urfelis 1614. 8vo.

Commentarius in lib. I. Sententiarum, Venet.
1571, fol.

Commentarius in Hexaemeron lib. 2. Venet.
1521, 4to.

Plura alia theologica impreſſa eſſe affirmat Bellarminus loc. citat. viz. In *Contra Cartonicos* lectiones 19. *Laſ.* in *epiſtola ad Romanos*. *Expoſit.* in caput, *Firmiter*; & in caput, *Martha*; in oratione Dominicum, & ſalutationem *Angelicam*, de hac tamen expoſitione ſubdubit. De reſtitutione *Pape*; De Clericis minus ſufficienter ad Subdiaconatum promoti; Quomodo *Reges poſſint bona regni eccleſiis clargiri*. *Tractat. contra excommunicos*; De *Divina influentia in beatos*; De laudibus divine Sapientie; De deſectibus malorum culpe; De *Prædignatione, Preſcientia, Paradifo, & Inferno*; De *materia Celi*; De *formatione Corporis humani*; De *mortu Angelorum*. Quibusnam vero in locis hæc omnia impreſſa ſunt, utinam nobis Bellarminus indicatſet. Præter hæc, plurima alia *Ægidii* opuscula reſcenſet, varique in bibliothecis deliteſcere dicit *Joſeph Pamphilus Chronic. Ordin. Eremit. S. Auguſt.* p. 42. &c. (a). Denique *monenſ* lectorem non deſſe, qui omnia *Ægidii Romani* opera *Ægidio Corbolienni* medico Gallo aſcribat; qua de re utpote verperquam abſiſiili, & ſutili proſus opinione, conſequitur *Theoph. Raynaudus* de bonis & malis libris part. 1. *Erotem.* tom. p. 122.

1296. (b) ARMANDUS DE BELLO-
VISU, natione Italus, patria Bononiensis,

(a) *Orationes ad verna malis Philippum Pastrum exulare ap. Balaam* Latine, tom. 3. p. 475; & Gallice p. 477. non docet Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 52. (b) *Conf. Quærit.* tom. 1. p. 183. *Oudin.* tom. 3. p. 88. ad an. 1330. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 314. qui notant Armandum non Bononicum fuisse, fed Gallum e Provincia. vid. etiam Baluzii notas ad Papas Avenionenses tom. 1. p. 759. (c) *Parif.* 1219. 40 *Lugd.* 1225. 800. (d) Item Basil. 1491. *Uenc.* 1584. *Argent.* 1601. *Scriptis editis de transfusionibus, de practisimorum, & intentionibus fecundis, telis Lelando* Collat. tom. 3. p. 18. *Collationes pro felicitatibus Sanderorum* MSS. in bibl. Colbertina Cod. 1288. prodierunt *Parif.* 1519. 40. vid. *Oudin.* ut. ap. Fabr. loc. citat. ubi memorat *Comment.* in *Throna Aquinatis de arte ejusdem.* *Responsiones* Armandi Magistri sacre Theol. & Eccl. ap. comp. & conf. *Uenc.* 1584. *Argent.* 1601. *Scriptis editis de transfusionibus, de practisimorum, & intentionibus fecundis, telis Lelando* Collat. tom. 3. p. 18. *Collationes pro felicitatibus Sanderorum* MSS. in bibl. Paulina; ut ap. comp. & conf. Catalogo p. 140. n. 5. Hunc tractatum cum epistola Eufidem de studiis & *Scyrijsi fidei, & libro de causis longitatis hominum ante diuturnum* exhibit Bern. Pezium tom. 1. part. 1. thesauri anecdotorum novissimi col. 429. seq. Tractatum de *libro arbitrio* ibid. tom. 4. part. 2. col. 121. *Speculum virtutum* editi idem Pezium tom. 3. libl. Aethice. Item de *Providentia* ibid. tom. 6. p. 51. Tractatum de *paffione* Dionisi ibid. tom. 7. p. 67. seq. *De statu de iusticiariis* ibid. tom. 9. p. 113. Simulque monet Eufidem lib. 7. de *regimine Principis*; tractatum de *finitimo bono hominis*; *Dialogum concupiscentie & rationis*; & *librum de quæstione actionis Sapientie compendit dicens* *uocare* nuper prodierit Ratisbonæ. *Commentarius in Platonem* MSS. memorat. *Uenc.* 1584. *Argent.* 1601. *Scriptis editis de transfusionibus, de practisimorum, & intentionibus fecundis, telis Lelando* Collat. tom. 3. p. 18. *Collationes pro felicitatibus Sanderorum* MSS. in bibl. Paulina; ut ap. comp. & conf. Catalogo p. 140. n. 5. Hunc tractatum cum epistola Eufidem de studiis & *Scyrijsi fidei, & libro de causis longitatis hominum ante diuturnum* exhibit Bern. Pezium tom. 1. part. 1. thesauri anecdotorum novissimi col. 429. seq. Tractatum de *libro arbitrio* ibid. tom. 4. part. 2. col. 121. *Speculum virtutum* editi idem Pezium tom. 3. libl. Aethice. Item de *Providentia* ibid. tom. 6. p. 51. Tractatum de *paffione* Dionisi ibid. tom. 7. p. 67. seq. *De statu de iusticiariis* ibid. tom. 9. p. 113. Simulque monet Eufidem lib. 7. de *regimine Principis*; tractatum de *finitimo bono hominis*; *Dialogum concupiscentie & rationis*; & *librum de quæstione actionis Sapientie compendit dicens* *uocare* nuper prodierit Ratisbonæ. *Commentarius in Platonem* MSS. memorat. *Uenc.* 1584. *Argent.* 1601. *Scriptis editis de transfusionibus, de practisimorum, & intentionibus fecundis, telis Lelando* Collat. tom. 3. p. 18. *Collationes pro felicitatibus Sanderorum* MSS. in bibl. Paulina; ut ap. comp. & conf. Catalogo p. 140. n. 5. Hunc tractatum cum epistola Eufidem de studiis & *Scyrijsi fidei, & libro de causis longitatis hominum ante diuturnum* exhibit Bern. Pezium tom. 1. part. 1. thesauri anecdotorum novissimi col. 429. seq. Tractatum de *libro arbitrio* ibid. tom. 4. part. 2. col. 121. *Speculum virtutum* editi idem Pezium tom. 3. libl. Aethice. Item de *Providentia* ibid. tom. 6. p. 51. Tractatum de *paffione* Dionisi ibid. tom. 7. p. 67. seq. *De statu de iusticiariis* ibid. tom. 9. p. 113. Simulque monet Eufidem lib. 7. de *regimine Principis*; tractatum de *finitimo bono hominis*; *Dialogum concupiscentie & rationis*; & *librum de quæstione actionis Sapientie compendit dicens* *uocare* nuper prodierit Ratisbonæ. *Commentarius in Platonem* MSS. memorat. *Uenc.* 1584. *Argent.* 1601. *Scriptis editis de transfusionibus, de practisimorum, & intentionibus fecundis, telis Lelando* Collat. tom. 3. p. 18. *Collationes pro felicitatibus Sanderorum* MSS. in bibl. Paulina; ut ap. comp. & conf. Catalogo p. 140. n. 5. Hunc tractatum cum epistola Eufidem de studiis & *Scyrijsi fidei, & libro de causis longitatis hominum ante diuturnum* exhibit Bern. Pezium tom. 1. part. 1. thesauri anecdotorum novissimi col. 429. seq. Tractatum de *libro arbitrio* ibid. tom. 4. part. 2. col. 121. *Speculum virtutum* editi idem Pezium tom. 3. libl. Aethice. Item de *Providentia* ibid. tom. 6. p. 51. Tractatum de *paffione* Dionisi ibid. tom. 7. p. 67. seq. *De statu de iusticiariis* ibid. tom. 9. p. 113. Simulque monet Eufidem lib. 7. de *regimine Principis*; tractatum de *finitimo bono hominis*; *Dialogum concupiscentie & rationis*; & *librum de quæstione actionis Sapientie compendit dicens* *uocare* nuper prodierit Ratisbonæ. *Commentarius in Platonem* MSS. memorat. *Uenc.* 1584. *Argent.* 1601. *Scriptis editis de transfusionibus, de practisimorum, & intentionibus fecundis, telis Lelando* Collat. tom. 3. p. 18. *Collationes pro felicitatibus Sanderorum* MSS. in bibl. Paulina; ut ap. comp. & conf. Catalogo p. 140. n. 5. Hunc tractatum cum epistola Eufidem de studiis & *Scyrijsi fidei, & libro de causis longitatis hominum ante diuturnum* exhibit Bern. Pezium tom. 1. part. 1. thesauri anecdotorum novissimi col. 429. seq. Tractatum de *libro arbitrio* ibid. tom. 4. part. 2. col. 121. *Speculum virtutum* editi idem Pezium tom. 3. libl. Aethice. Item de *Providentia* ibid. tom. 6. p. 51. Tractatum de *paffione* Dionisi ibid. tom. 7. p. 67. seq. *De statu de iusticiariis* ibid. tom. 9. p. 113. Simulque monet Eufidem lib. 7. de *regimine Principis*; tractatum de *finitimo bono hominis*; *Dialogum concupiscentie & rationis*; & *librum de quæstione actionis Sapientie compendit dicens* *uocare* nuper prodierit Ratisbonæ. *Commentarius in Platonem* MSS. memorat. *Uenc.* 1584. *Argent.* 1601. *Scriptis editis de transfusionibus, de practisimorum, & intentionibus fecundis, telis Lelando* Collat. tom. 3. p. 18. *Collationes pro felicitatibus Sanderorum* MSS. in bibl. Paulina; ut ap. comp. & conf. Catalogo p. 140. n. 5. Hunc tractatum cum epistola Eufidem de studiis & *Scyrijsi fidei, & libro de causis longitatis hominum ante diuturnum* exhibit Bern. Pezium tom. 1. part. 1. thesauri anecdotorum novissimi col. 429. seq. Tractatum de *libro arbitrio* ibid. tom. 4. part. 2. col. 121. *Speculum virtutum* editi idem Pezium tom. 3. libl. Aethice. Item de *Providentia* ibid. tom. 6. p. 51. Tractatum de *paffione* Dionisi ibid. tom. 7. p. 67. seq. *De statu de iusticiariis* ibid. tom. 9. p. 113. Simulque monet Eufidem lib. 7. de *regimine Principis*; tractatum de *finitimo bono hominis*; *Dialogum concupiscentie & rationis*; & *librum de quæstione actionis Sapientie compendit dicens* *uocare* nuper prodierit Ratisbonæ. *Commentarius in Platonem* MSS. memorat. *Uenc.* 1584. *Argent.* 1601. *Scriptis editis de transfusionibus, de practisimorum, & intentionibus fecundis, telis Lelando* Collat. tom. 3. p. 18. *Collationes pro felicitatibus Sanderorum* MSS. in bibl. Paulina; ut ap. comp. & conf. Catalogo p. 140. n. 5. Hunc tractatum cum epistola Eufidem de studiis & *Scyrijsi fidei, & libro de causis longitatis hominum ante diuturnum* exhibit Bern. Pezium tom. 1. part. 1. thesauri anecdotorum novissimi col. 429. seq. Tractatum de *libro arbitrio* ibid. tom. 4. part. 2. col. 121. *Speculum virtutum* editi idem Pezium tom. 3. libl. Aethice. Item de *Providentia* ibid. tom. 6. p. 51. Tractatum de *paffione* Dionisi ibid. tom. 7. p. 67. seq. *De statu de iusticiariis* ibid. tom. 9. p. 113. Simulque monet Eufidem lib. 7. de *regimine Principis*; tractatum de *finitimo bono hominis*; *Dialogum concupiscentie & rationis*; & *librum de quæstione actionis Sapientie compendit dicens* *uocare* nuper prodierit Ratisbonæ. *Commentarius in Platonem* MSS. memorat. *Uenc.* 1584. *Argent.* 1601. *Scriptis editis de transfusionibus, de practisimorum, & intentionibus fecundis, telis Lelando* Collat. tom. 3. p. 18. *Collationes pro felicitatibus Sanderorum* MSS. in bibl. Paulina; ut ap. comp. & conf. Catalogo p. 140. n. 5. Hunc tractatum cum epistola Eufidem de studiis & *Scyrijsi fidei, & libro de causis longitatis hominum ante diuturnum* exhibit Bern. Pezium tom. 1. part. 1. thesauri anecdotorum novissimi col. 429. seq. Tractatum de *libro arbitrio* ibid. tom. 4. part. 2. col. 121. *Speculum virtutum* editi idem Pezium tom. 3. libl. Aethice. Item de *Providentia* ibid. tom. 6. p. 51. Tractatum de <

ordinis Dominiciani monachus, sacri palatii
apostolicus magister. Claruit circa annum
1296. alii multo recentiore faciunt, & ad
annum 1496. revocant. Ambrosius de Al-
tamura tres Armandos de Bellovitis nobis fi-
sit; primum Bononiensem nostrum, secun-
dum Hispanum, anno 1235. clarum, mor-
tum circa annum 1340. Verum sibi pa-
rum constans eadem fere opera utrique tri-
buir; denique tertium natione etiam Hispa-
num, monachum Barcinonensem, & in aca-
demia Bononiensi apud Dominicanos regen-
tem, qui claruit anno 1530. cuique *trahatur*
de conceptione B. Virginis ascribit. Verum Ni-
colaus Antonius in nupera sua Scriptorum
Hispanie bibliotheca de ullo hujus nominis
scriptore penitus fidei. Fateor me veram
Armandi etatem ignorare. Exstant ab eo
scripta, *posilla in Psalms, meditationes, preces*,
Mogunt. 1503. *Sermones* Brixie 1610. 4to (c).
*Explicatio terminorum difficultum tam in philo-
sophia, quam theologia*, Venet. 1586. Wittem-
berg. 1623. 8vo (d).

ENGELBERTUS, natione Teutonicus, ordinis Benedictini monachus, & ab anno 1297. Admontensis cœnobii in Styria abbas etiam anno 1273. clarus, ut paulo ferius quam par erat, Postlevium illum ad annum 1340. refertur. *Exstat liber ejus de ortu, progressu, & fine imperii Romani*, cui philosophica quædam hinc inde immiscuit, a Gaspare Brulchio editus, *Aspl.* 1553. 8vo & cum aliis scriptoribus homogeneis, Joach. Clute-
nii cura, *Offenbachii* 1610. 8vo & in Biblioth. Patrum tom. 25. p. 362.

Carmen heroicum, seu panegyris in coronationem Rudolphi Habsburgensis, anno 1273. scripta, in quavis fere historicorum Germanicorum collectione reperitur (e).

THOMAS WICKE, five *Wicinus*, 1299.
gente Anglus, monachus Augustinianus (f),
five ordinis sancti Augustini, in coenobio
Ofneienfi canonicus regularis. Claruit an-

Sec. XIII. no 1299. Bonis artibus a pueritia imbutus, & academix Oxoniensis vicinitate fretus, haud mediocrem sibi famam in literis comparavit; præcipue hitorix patrie illustrandæ studio addixit animum. Scripsit *Chronicon Angliæ* ab adventu Conquestoris, id est, ab anno 1066. ad suam usque senectutem, & Edwardi 1. obitum, anno 1304. In quo opere Gulielmum Novoburgensem sibi iniunctum proposuit. Hos annales nuper e te-

nebris eruit vir doctissimus, & de re litteraria bene meritus T. G. ediditque inter *hijorie Anglicanae Scriptores* tom. 2. Oxon. 1687. fol. Condidit item Wiccius *librum de abbatibus Oxiensibus* a cœnobii fundacione, id est, ab anno 1129. usque ad annum 1290. Exiit Balei tempore, qui meminit etiam poematum ejus de commendatione *Vini*, & increpatione *Gule*; an vero adhuc superint, mihi est incomptum.

Sec. XIII. ab an. MCC.

(a) Concilia hoc Sæculo habita.

1201. **PARISIENSE** I. anno 1201. presidente pontificis legato habitum. In quo Euraudus Miles, in rebus faculi vir admodum versutus, hæresis Bulgarorum reus, damnatus est, ea propter publice exultus. Vide Concil. tom. 11. part. 1. p. 24.

1201. **MELDENSE**. in Gallia Lugdunensi anno 1201. a Johanne Cafemarii abbate, sedis Romanæ legato convocatum. Quo pro pace inter Johannem Angliæ, & Philippum Francorum regem constituenda, archiepiscopi, episcopi, & abbates qui aderant, diu multumque laborarunt. Tandem cum res ad nullum exitum perducere poterat, ad sedis Romanæ judicium appellatum est. Exiit Innocentii 3. ad episcopos Gallix *litteræ*, & Johannem legati ad Innocentium hac de re *responsorie* Conc. tom. 11. part. 1. p. 27.

1206. **LAMBETHENSE** I. in Anglia ad Thamefium fl. anno 1206. habitum. In quo Stephani Langtoni archiepiscopi *Constitutiones provinciales* editæ sunt. Exstant constitutiones tres de modo dandi mortuorum, de potationibus & earum poenis, deque nullis bis in die celebranda Conc. tom. 11. part. 1. p. 30. (b).

1206. **RADINGENSE** I. in agro Berchenensi apud Anglos, anno 1206. a Johan. Ferentino, pontificis legato, habitum. Quid in hac synodo factum sit tacet. Mat. Paris anno 1206. p. 214. addit vero Johannem, Angliæ perlustrata, magnam pecunie summam congessisse, & sarcinulis magna cautela dispositis, festinum ad mare pervenisse, & Angliam a tergo salutasse. Certe nihil momenti actum esse satis innuere videtur M. Wettonasteriensis, qui eadem iisdem fere verbis habet ad hunc annum p. 63. hoc in-

per addens; legatum post corrasam magnam pecunie summam, concilium celebrasse, ne nil aliud fecisse videretur.

NARBONENSE I. in provincia scilicet Narbonensi, sed incerto loco, anno 1207. habitum. In quo de modo convertendi Albigenfes agebatur. Rem narrat Vincent. Bellovac. Specul. Hist. lib. 29. cap. 93. & exinde Conc. tom. 11. part. 1. p. 32.

MONTILIENSE. in provincia Narbonensi, anno 1209. 7. Id. Septembr. presidente Milone sedis apostolicæ legato congregatum. In quo Raymundus Comes Tolosanus, summus Albigenium fautor, poenitentix subijctus, seque ecclesiæ mandatis pariturn sollemniter juramento fœmet alitringit. Exstant hujus synodi Acta Conc. tom. 11. part. 1. p. 35. Ubi formula juramenti, præcepta a legato Raymundo data, aliaque plura huc spectantia exhibentur.

AVENIONENSE I. (urbis est ad Rhodanum fl. proprium Romanæ sedis in Gallia dominium) an. 1209. 8. Id. Septembr. ab Hugone episcopo Regiensi, & Milone pontificis notario, papæ legatis celebratum. Exstant discipline ecclesiasticæ ad corrigendos hominum mores hoc tempore misere his præsertim partibus corruptos condita *capitula* 21. Conc. tom. 11. part. 1. p. 41. Et ap. Dacher. Spicil. tom. 2. p. 609. (c).

PARISIENSE II. anno 1209. habitum. In quo Almaricus Carnotensis ejusque sectatores, ob novos quosdam articulos invecos damnantur (d). Ipse Almericus dialectica peritia insignis, assercebat inter alia, quemlibet Christianum teneri credere se esse membrum Christi, nec sine hac fide

(a) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 11. p. 89. seq. (b) *Afferantur* MSS. in bibl. Cotton. sub *Orthone* 16. n. 14. publici juris fecit *Wilkin* Conc. Brit. tom. 1. p. 130. (c) Edit. nov. tom. 1. p. 201. (d) *Articulos* exhibuit *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 4. p. 161. una cum. Epist. Philip. R. Francorum super modo captivis & retentionis clericorum, & decreto Petri de Corbolio Senonens. Archiepisc. super hæreticis comburendis.

Sec. XIII. aliquem falvari posse, non minus quam si non crederet Chriitum esse natum & passum. Pomeria dilatantur ejus discipuli, affirmantes, potestatem Patris viguisse, quamdiu duravit lex Mosaica, veniente Chriito viguisse novam legem: hac finita, tempus Spiritus Sancti incepisse, cessare jam confessionem & sacramenta, & unumquemque tantum per gratiam Spiritus Sancti interius sine actu aliquo exteriori inspiratum salvari posse. In hac etiam synodo quidam Aristotelis libri, seu physici, seu metaphysici, alique novi quorundam theologorum hoc tempore publicati, prohibiti & exulti sunt. Exstant synodi Acta Conc. tom. 11. part. 1. p. 49.

1210. AVENIONENSE II. anno 1210. prefente Milone legato, habitum. In quo cives Tolofani quæ de expulsiõne hæreticorum polliciti fuerant, adimplere recusantes, excommunicati sunt, Comite etiam Tolofano anathemate percussio, teste Petro de valle Sarnensi, Conc. tom. 11. part. 1. p. 53.

1210. TOLOSANUM I. in villa S. Egidii, anno 1210. ab Hugone & Theodisio legatis pontificis coactum. In quo Raymundus Comes Tolofanus, ejusque fautores iterum excommunicantur. Plura de hac re habet Petrus de valle Sarnensi. Vide Conc. tom. 11. part. 1. p. 54. In conventu Narbonensi eodem anno habito, de ejusdem Comitissæ causa iterum tractatum est.

1210. ARELATENSE I. eodem anno, & de eadem re, a Theodisio pontificis legato celebratum. In quo conditiones reconciliationis Raymundo Comiti Tholofano factæ, ab eo rejectæ sunt. Exstant conditiones propositæ Conc. tom. 11. part. 2. in Append. p. 2329.

1210. ROMANUM I. anno 1210. sub Innocentio 3. papa habitum (a). In quo Otto 4. Imp. nuper coronatus, dum varia Italiæ & Siciliæ loca imperio asserere conatur, dignitate imperiali privatur. Cui mox Germaniæ electores Fridericum Siciliæ regem subrogarunt. De hac re agunt chronographi passim, Urspergensis, Palmerius, Nauclerus, Trithemius, alii. Vide Conc. tom. 11. part. 1. p. 56.

1212. PARISENSE III. anno 1212. a Roberto de Corceone pontificis legato celebratum. In quo plurima ad restituendam ecclesiæ disciplinam constituta sunt. Exstant canonici in 4. partes divisi. Prima ad

clericos sæculares, complectitur canonici 20. Secunda ad viros regulares, canonici 27. Tertia ad moniales, 21. Quarta ad archiepiscopum & episcopos, 21. Habentur Conc. tom. 11. part. 1. p. 57.

VAURENSE, in Occitania sub archiepiscopo Tolofano ad Acutum fl. an. 1213. congregatum. In quo Petri Aragonum regis Raymundum Tolofanum protegentis, ipsiusque Raymundi causa prolixè examinata, res tota ad ipsius pontificis cognitionem ultimo refertur. Exstant hujus concilii Acta proluxa ex Petro de valle Sarnensi ut plurimum desumpta Conc. tom. 11. part. 1. p. 81. confer etiam Concil. Hisp. tom. 3. p. 480. Eodem anno habita est synodus ad Murellum castrum apud Goronam fl. prope Tolofani situm, ad placandum Petrum Aragoniæ regem, qui arma jam movere cœperat. Exstat epistola synodalis ibid. p. 99. Quin & anno 1212. mense Novembri habitus est episcoporum procerumque conventus Apamienfis ad Simonis Montfortii ditionem bonis moribus ac legibus temperandam; de quo Conc. ibid. p. 80.

DUNSTAPLIENSE, in Anglia anno 1214. a Stephano archiepiscopo Cantuariensi ejusque suffraganeis coactum. In quo, legato pontificio episcopos minus idoneos ad sedes vacantes promovente, nec huic rei remedium adhibere volente, Stephanus Cantuariensis, & ceteri episcopi in synodo congregati, interposita appellatione, ad pontificem provocarunt. Vide Mat. Paris. ad ann. 1214. p. 247. (b).

LONDINENSE I. anno 1214. a Nicolao Tusculano pontificis legato coactum. In quo Johannes rex Angliæ (quem Innocentius pontifex, quod Stephanum Langtonum ad sedem Cantuariensem electum suscipere nollet, regno exuerat, executione Philippo Francorum regi demandata) submissive pontifici facta, ab interdicto & depositione absolutus est. Vide Mat. Paris. loc. citat. p. 249. (c).

MONSPELIENSE I. a Petro Be-neventano pontificis legato anno 1214. vel ut alii, 1215. congregatum. In quo Raymundi Tolofani dicio Simeoni Montis fortis Comiti concessa est. Exstant Acta & disciplinæ ecclesiasticæ capitula 46. apud Petr. de valle Sarnensi in Hist. Albigen. & Concil. tom. 11. part. 1. p. 103. Epistola legati apostolici de hac synodo convocanda habetur Conc. tom. 11. part. 2. in Append. p. 231. Hujus concilii canonici edidit Petrus

(a) Habetur MS. in bibl. Cotton. sub Othone A. 11. Wilkins loc. cit.

(b) Item Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 544. (c) Item

Sec. XIII.
ab an.
MCC.

Gariellus in ferie episcoporum Magalonensium, sed mutilos & mendosos, quos proinde ex vetere codice MS. Andegavensi extulit Steph. Baluzius Concil. Gall. Narb. p. 40. sed aliter plane divisos & dispositos quam in editione Labbeana habentur. Quod & in Appendice ipsi monumenti Conciliorum editores.

1215. **LATERANENSE IV.** generale, anno 1215. Cal. Novembr. sub Innocentio 3. papa celebratum. Aderant, præter cuiuscunque pene regionis oratores regios, & abentium procuratores fere infinitos, episcopi 412. & in his patriarchæ 2. Constantinopolitanus nempe & Hierosolymitanus, sed Latinus uterque, primates & metropolitani 71. abbates & priores plusquam 800. Et primo quidem fides catholica adversus varias hæreses explicatur; damnantur Albigenfium, Almarici, aliorumque errores, deque iis coercendis, puniendis, & per vim sæcularem exterminandis statutum est. Damnatus est Joachimi abbas de unitate SS. Trinitatis contra P. Lombardum liber; pleaque de Grecis ad ecclesiæ Romanæ fidem revertentibus, deque diversis disciplinæ ecclesiasticæ capitibus sancita. Denique haud pauca privilegia pro recuperanda Terra Sancta militantibus concessa, adhibito etiam consilio de ordine Dominicanorum instituendo, ipsomet Dominico jam tum præfente. Extant Acta hujus concilii & *canones* 70. Græce simul & Latine editi, & alia quædam quæ ad hanc synodum pertinent, Conc. tom. 11. part. 1. p. 117. (a).

1216. **MELODUNENSE I.** in Bria sub archiepiscopo Senonensi anno 1216. a Petro archiepiscopo, occasione Ludovici Philippi Francorum regis Filii, qui Angliam, prohibente papa, ingenti exercitu invaserat, habitum. Extant disciplinæ ecclesiasticæ constitutiones sive *capitula* 7. Conc. tom. 11. part. 1. p. 241.

1222. **OXONIENSE**, anno 1222. a Stephano Cantuariensi pro reformanda ecclesiâ Anglicana congregatum. Extant disciplinæ ecclesiasticæ *capitula* 49. Concil. Brit. tom. 2. p. 181. & Concil. tom. 11. part. 1. p. 271. (b). In hoc concilio impollitor quidam qui quinque crucifixionis vulnera, lateri, manibus, pedibusque impressa habebat, aliisque nebulo Hermaphroditus ejus fautor, publice convicti, & errores confessi puniti sunt. Hæc refert Mat. Westmonast. ad an. 1222. p. 85. Vide quæ hac de re ex MS. Vaticano habet Bzovius ad hunc ann. num. 20.

SARISBURIENSE, eodem anno a Richardo episcopo cum clero suo post synodum Oxoniensem habitum. Extant constitutiones synodaliæ de disciplina ecclesiastica *capitula* 87. Conc. Brit. tom. 2. p. 137. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 247. Habentur etiam apud Spelmannum p. 161. (c). Richardi Dunelmensis constitutiones synodales, sed quæ, mutato tantum quorundam capitulorum ordine, & relictis 13. postrennis capitulis, eadem omnino sunt: ac proinde ab iis acceptas, & in synodo Dunelmensi confirmatas esse constat.

PARISIENSE IV. anno 1223. a Conrado Portuensi episcopo papæ legato habitum. Albigenfibus Bartholomæum quandam antipapam in finibus Bulgarorum sibi constituentibus, episcopi in hac synodo congregati hanc rem examinasse videntur. Vide M. Paris ad annum 1223. Extat *epistola* synodalis ad archiepiscopum Rotomagensis Concil. tom. 11. part. 1. p. 288. Anno sequenti eodem loco habita est altera synodus in causa Raymundi Comitiss Tolosani, ut & Monspelienfis in eadem causa. Anno etiam 1225. tres synodi præcipue de regni negotiis Parisiis coactæ sunt. De his omnibus vide Concil. tom. 11. part. 1. p. 289. 290.

MONSPELIENSE II. anno 1224. habitum. In quo Raymundus Tolosanus, alique, de obedientia Romanæ ecclesiæ præstanda, deque injuriis refarciendis juramentum dederunt. Extant juramenti formula & Amalrici Montis - fortis ad synodum litteræ, ne pacem cum Raymundo faciant Conc. tom. 11. part. 2. in Append. p. 2333. Ediderat antea Steph. Baluzius Conc. Gall. Narbon. p. 58.

MOLODUNENSE II. anno 1225. in octavis omnium Sanctorum habitum. In quo de fori ecclesiastici jurisdictione & aliis nonnullis; de pace item inter reges Angliæ & Franciæ, necnon de negotio Albigenfium, actum est. Vide Conc. tom. 11. part. 1. p. 290.

BITURICENSE I. anno 1225. prid. Cal. Decembr. in festo S. Andræ congregatum. In quo de Raymundo Comite Tolosano ditioni suæ restituendo agitur. Extant Acta in chronico Turonensi MS. & exinde Conc. tom. 11. part. 1. p. 291. Plenius multo de hoc concilio agit. Matt. Paris ad annum 1226.

(a) MSS. habentur in bibl. Cotton, sub *Itellio* A. 2. n. 5. (b) Habentur MSS. in bibl. Cotton, sub *Orlense* A. 16. n. 1. sub *Itellio* A. 2. n. 7. Exhibuit *Wiksus* Conc. Brit. tom. 1. p. 585. (c) Item ap. *Wiksium* ibid. tom. 1. p. 572. 599.

SÆC. XIII.
ab anno
MCC.
1225.

GERMANICUM Moguntiz, ut videtur, anno 1225. 4. Id. Decembr. a Conrado Portuensi pontificis legato contra simoniacos & concubinariorum clericos habitum. Exstant de his aliisque capitula 14. Bini & Colfartii notis illustrata Conc. tom. 11. part. 1. p. 295.

1226. PARISIENSE V. anno 1226. a legato pontificio contra Albigenes per crucifigatos exterminandos coactum. Altera etiam synodus seu conventus, eodem anno, & de eadem re ibidem habitus est. Vide quæ ex Turonensi chronico habentur Conc. tom. 11. part. 1. p. 300. Unde etiam discimus, concilium Cremonæ ab imperatore eodem tempore fuisse congregatum de hæreticorum per Italiam extirpatione. Sed Italiam illum recipere recusantibus, res in sum abiit.

1226. FUXENSE, in diocesi Apamiensi anno 1226. habitum. In quo Comes Fuxensis penitentiam præ se ferens, ab hæresi, uti vocatur, excommunicatione, omnibusque sceleribus eatenus perpetratis absolvitur. Hæc annales Fuxenses Conc. tom. 11. part. 1. p. 302. Hoc ipso anno concilium Leodii habuit legatus pontificius, quo episcopi Monasteriensis & Olnaburgensis, Frederici (a quo S. Engelbertus interfecus fuerat) fratres, suspensi sunt, & ad Romani pontificis iudicium renissi ibid. p. 301.

1226. WESTMONASTERIENSE, anno 1226. præfente Ottone pontificis legato coactum. In quo, Honorio III. papa duarum præbendarum obventiones per litteras petente, synodus re examinata, & tacite notata Romanorum avaritia, cum in medio reliquit, omnibus affirmantibus hæc universum orbem Christianum respicere, & cum consisteret quomodo erga tales exactiones se habuerint alia regna, tum deum se in obsequiis suis fore promptiores. Exstant hujus synodi Acta apud Mat. Paris ad annum 1226. p. 328. 331. (a) Anno 1240. habitus est Northamptoniæ præfente pontificis legato episcoporum abbatumque conventus. In quo de nova quadam pecunie exactione omnibus sæculis inaudita & execrabili, (Matthæi Paris verbis utor) per Petrum Rubicum pontificis quætozem ad hanc ipsam rem in Angliam missum excogitata, querelam institunt, & post varias hinc inde disceptationes, modeste rejiciunt. Rem gestam prolixè enarrat idem Matthæus ad annum 1240. p. 533. &c. (b)

NARBONENSE II. anno 1227. tempore Quadragesimæ a Petro archiepiscopo Narbonensi habitum. Exstant disciplinæ ecclesiasticæ capitula 20. de excommunicatis, perjuriis, Judæis coercendis, condendis testamentis, &c. Conc. tom. 11. part. 1. p. 304.

1228. ROMANUM II. anno 1228. sub Gregorio IX. papa congregatum. In quo Fridericus Imp. ob votum de expeditione in Terram Sanctam suscipienda non solum, in coena Domini anathemate percussus est. Exstat hac de re Gregorii IX. ad episcopos Apulizæ epistola Conc. tom. 11. part. 1. p. 413.

1228. BASSEGIENSE, sive conventus ecclesiastico-politicus, anno 1228. Bassegiæ inchoatus, Meldis continuatus, Parisiis absolutus. In quo Raymundus Comes Tolosanus, in gratiam ecclesiæ & Ludovici regis receptus est. Exstant horum conventuum Acta Conc. tom. 11. part. 1. p. 414. Verum cum Raymundus pacta sua non recte observaverit, in conventu Melodunensi, anno 1232. habito, hac de re cum eo expostulatum est. Vide ibid. p. 448.

1229. TOLOSANUM II. anno 1229. mense Novembri, præfidente Romano S. Angeli cardinale pontificis legato, de inquirendis hæreticis, de libris S. Scripturæ a laicis non habendis, de libertatibus ecclesiæ, deque aliis ecclesiasticæ disciplinæ capitulis coactum. Exstant capitula 45. Conc. tom. 11. part. 1. p. 427. Et apud Dacher. Spicil. tom. 2. p. 621. (c)

1229. TURIASONENSE apud Hispanos, in villa quadam Aragoniæ, ab episcopis 12. præfide Johanne cardinale pontificis legato, anno 1229. 3. Cal. Maii de dissolvendo Jacobi regis & Eleonoræ matrimonio congregatum. Decreverunt patres matrimonium bona quidem fide initum fuisse, sed ob propinquitatem cognationis solvendum esse, servata nihilominus Alphonso filio, quem ex Eleonora susceperat Ferdinandus, legitima in regnum successione. De hac re agunt scriptores Hispani. Quos vide apud Spondanum ad annum 1229. & Card. d'Aguirre Conc. Hisp. tom. 3. ad ann. 1229. p. 492.

1230. TARRACONENSE. Plura erant circa hæc tempora concilia Tarraconensia, & seqq. quibus levi digito simul ac semel defungemur, neque enim tanti sunt, ut iis enarrandis sigillatim innorescamus. I. Tarraco-

(a) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 650. (b) Et ex Matthæo, *Wilkins* ibid. tom. 1. p. 679. (c) Edit. nov. tom. 1. p. 710. item in *Collectione Veterum Script. & Monument. Marteneana* tom. 7. p. 106.

Sec. XIII.
ab anno
MCC.

nenſe anno 1230. habitum. Quid vero in eo geſtum ſit neſcitur. II. anno 1239. 14. Cal. Maii, de clericis negotiis ſecularibus ſe non immiſcendis, & de ſepultura eccleſiastica incendiariis & raptoribus non concedenda; nec quis duas canonicas ſeu præbendas in diverſis eccleſiis obtineat. III. anno 1240. de cruce archiepiſcopi Toletani per provinciam Tarraconenſem non portanda. IV. anno 1242. contra Valdenſes hæreticos. Vide ad hunc annum. V. eodem anno, quo ſtatutum, ut epiſcopi & eorum officiales juſtitiam gratis reddant, ut nullus ſacerdos plures miſſas in uno die celebret, præterquam in natali Domini. VI. anno 1244. VII. anno 1246. VIII. anno 1247. IX. anno 1248. X. anno 1253. de excommunicatis abſolvendis. XI. anno 1279. ad procurandam Raymundi de Pennaforti canonizationem. De his omnibus, nullus pane momenti, & quorum vix memoria ſuperelt, breviter agunt Baluzius Marce Hiſpanice lib. 4. & Aguirrius Conc. Hiſp. tom. 3. p. 495. 498. 498. 502. 504. 505. 523.

1231. GONTERIENSE I. anno 1231. a Turonenſi archiepiſcopo ejuſque ſuffraganeis, apud Caltrum Gonterii habitum. Exiſtant de diſciplina eccleſiastica nempe de *Matrimonii clandestinitate, de cauſis matrimonialibus, de modo inſtituendi Reſtores eccleſiarum, de reſidentia Reſtorum, procuratoribus, &c. canones* 37. Conc. tom. 11. part. 1. p. 239.

1232. (a) RHEMENSE I. apud S. Quintinum anno 1232. habitum. In quo Milonis Bellovacenſis jura a rege ablata ei aſſeruntur, & vindicantur. Vide Spondan. ad annum 1231. Alia concilia de hac re eodem circiter tempore habita ſunt. De quibus vide Conc. tom. 11. part. 1. p. 445. In conventu etiam Melodunenſi hoc anno de pace male obſervata cum Comite Toſoſano expoſtulatum eſt, ut ſupra obſervavimus.

1233. BITERRENSIS I. anno 1233. a Valthero pontificis legato celebratum. Exiſtant quæ ad diſciplinam eccleſiæ ſpectant de *hæreticis, eorumque ſantoribus ſingulari Dominici excommunicandi, de S. ordinibus ſuſcipiendis, de patronis eccleſiarum, &c. capitula* 26. Conc. tom. 11. part. 1. p. 452.

1233. NYMPHÆENSE, in Bithynia, anno 1233. menſe April. coactum. In quo de

concordia Græcorum cum Latinis, præſertim in dogmate de proceſſione Spiritus S. fruſtra actum eſt. Exiſtant utrinque ſcripta, *confeſſiones nempe fidei, & epiſtola ſynodalis* Conc. tom. 11. part. 1. p. 461. *Confeſſio* Græcorum habetur etiam Græce part. 2. in Append. p. 2336. (b)

MOGUNTINUM I. a Conrado Moguntino archiepiſcopo anno 1233. coactum. In quo Stadingorum (qui variorum & deſtandorum criminum accuſati fuerunt) hæreſis non ita pridem in Germania orta damnata eſt. Vide quæ ex Append. ad Schaffnab. ad annum 1232. notant editores Conciliorum tom. 11. part. 1. p. 478.

ARELATENSE II. anno 1234. 6. Id. Julii a Johanne archiepiſcopo & ſuffraganeis ſuis congregatum. Exiſtant diſciplinæ eccleſiasticæ *de ſtatutis Concilii Lateran. IV. diligenter obſervandis, de epiſcopis per ſe & alios prædicantibus, de Hæreticis, &c. Cmoines* 24. Conc. tom. 11. part. 2. in Append. p. 2340.

SPOLETANUM, aliis ROMANUM, anno 1234. habitum. In quo pro expeditione in Terram S. ſuſcipienda, pecunia ex indulgentiis undique corradenda cancella eſt. Vide Conc. tom. 11. part. 1. p. 481.

NARBONENSE III. anno 1235. a P. Amelio, archiepiſcopo & trium provinciarum epiſcopis collectum. In quo, jubente pontifice, ſatribus Prædicantibus, hæreticæ pravitate inſpectoribus conſtitutis, conſilia & præcepta data ſunt quomodo in munere obeundo adverſus hæreticos ſe gerere debeant. Exiſtant in hunc finem *capitula* 29. Conc. tom. 11. part. 1. p. 487.

MOGUNTINUM II. anno 1235. habitum. In quo abſoluti Stigandi hæretici; & qui Conradum Marſpurgenſem interfecerant, ad ſedem apoſtolicam, nulla inſlicta pœna, remiſſi. Exiſtant hac de re Gregorii IX. *epiſtola* 2. Conc. tom. 11. part. 2. in Append. p. 2345.

RHEMENSE II. apud S. Quintinum anno 1235. habitum. In quo epiſcopi pro variis negotiis ad eccleſiæ Rhemenſis jura & libertates pertinentibus regem facta ſupplicatione interpellarunt. Exiſtant Acta & *ſupplicatio* Conc. tom. 11. part. 1. p. 501. (c) Eodem anno aliud Rhemenſe concilium ab

(a) Epiſtola & atteſtationes huius Synodi de cauſa Bellovacenſi, ex apographo P. Sirmondi occurrunt ap. *Harlaui.* Conc. tom. 7. p. 199. (b) Acta huius Concilii ex Cod. MSS. 210. & amplius anorum in *Gymnatio Navarreo* ſervata integra & genuina habentur ad finem tom. 1. *Scriptorum Ordinis Prædicatorum* edit. a Jacobo Quetii & Jacobo Echard. *Parif.* 1719. fol. (c) Additio ad hoc concilium ex apographo P. Sirmondi habetur ap. *Harlaui.* tom. 7. p. 260.

Sæc. XIII. iisdem episcopis & de eadem re *Compendii*
ab anno habitum est. Vide ibid. p. 503.
MCC.

1236. TURONENSE I. anno 1236. a Juhello archiepiscopo coactum. Exstant ecclesiasticæ disciplinæ de *Cruce-signatis enormi delicti reus; de Advocatis, Notariis, Sorilegiis, falsis Testibus, de conversis, Hospitalitate, &c. capitula 14. Conc. tom. 11. part. 1. p. 503.*

1237. LONDINENSE II. anno 1237. ab Ottone papæ legato congregatum. In quo pro reformanda ecclesia Anglicana edita sunt Decreta five capitula 31. nempe de *Ecclesiarum dedicatione, de Sacramentis, Sacerdotibus, Clericis, &c.* Exstant hujus synodi Acta & decreta apud Matr. Parif. ad annum 1237. p. 446. Exinde apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 218. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 530. (a) Superfunt etiam episcopi cujusdam anonymi constitutiones synodales circa hæc tempora editæ, de *Baptismo, Confirmatione, Sacramento Altaris, aliisque Sacramentis, de statu Monachorum & Regularium, de Decimis, Excommunicatione, Archidiaconis, Cruce-signatis, & de Ebrietate & Sobrietate, &c.* habentur apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 230. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 544. (b)

1238. CAMPINACENSE, apud Gallos, anno 1238. a Gerardo archiepiscopo Burdigalensi & suffraganeis suis congregatum. Exstant de disciplina ecclesiastica, viz. de *Excommunicatione, de Vicariis non constituendis, de causis Matrimonialibus, de vestibus Regularium, de vita & honestate Monachorum, &c. capitula 38. Conc. tom. 11. part. 1. p. 557.*

1239. TURONENSE II. anno 1239. a Juhello archiepiscopo & suffraganeis suis coactum. De disciplina ecclesiastica agunt quæ constituta sunt capitula 13. viz. *quod in qualibet parochia sint tres, qui de scandalis requisiti, dicant veritatem; de vestibus Sacerdotum; de Excommunicatione, &c.* Habentur Conc. tom. 11. part. 1. p. 566.

1239. RHEMENSE III. apud S. Quintinum anno 1239. ab Henrico archiepiscopo & suffraganeis suis, pro clericorum & canonicorum libertatibus vindicandis habitum. Exstant Acta & decreta Conc. tom. 11. part. 1. p. 568. Anno sequenti synodus *Meldenfem* coegit Jacobus Præfectus cardinalis & legatus, in qua archiepiscopos & episcopos obtestatus est, ut Romam cum ipso irent, adversus Fridericum imperatorem apud papam acturi ibid. p. 571.

(a) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 647. (b) *Wilkins* ibid. p. 656. (c) *Wilkins* ibid. p. 665.
Tom. II. Xx 2 do

WIGORNIENSE, anno 1240. a Sæc. XIII.
Waltero episcopo habitum. Exstant ex MS. ab anno
Cod. Cottoniano, de disciplina & moribus MCC.
ecclesiæ, de ornamentis Ecclesiarum; de consecratione Cæmeterii; de Baptismo, Confirmatione, Matrimonio, &c. constitutiones five capitula 59. apud Spelm. Conc. Brit. tom. 2. p. 240. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 573. (c) 1240.

GUIDONENSE, ad Medunam fluv. 1242.
in Cenomania, anno 1242. a Juhello archiepiscopo & suffraganeis apud Vallum Guidonis habitum. Acta perierunt: exstant disciplinæ ecclesiasticæ de *statu regularium, de jurisdictione Archiepiscoporum, Archiepiscoporum, & Decanorum, &c. capitula 9. Conc. tom. 11. part. 1. p. 590.*

TARRACONENSE I. præfidente 1242.
archiepiscopo Tarraconensi, præfente Raymond de Pennaforti, Domini papæ poenitentiariorum, anno 1242. congregatum. In quo contra Waldenses hereticos, in Aragoniam irrupentes, eorumque occultatores, fautores, & defensores actum est, præscripta formula in illos inquirendi, puniendi, & ubi redierint ad ecclesiam recipiendi. Exstant hujus synodi Acta Conc. tom. 11. part. 1. p. 592. Conc. Hisp. tom. 3. p. 496. & apud Bzovium ad hunc annum. Anno etiam 1244. altera synodus Tarraconensis habita videtur, cujus supersunt fragmenta quædam nondum edita.

OTHONIENSE, in Dania, anno 1245.
1245. adversus bonorum ecclesiasticorum prædatores, & contemptores ceremoniarum congregatum. Vide Jo. Pottan. Hist. Dan. lib. 7.

LUGDUNENSE I. generale I. anno 1245. 4. Cal. Julii, præfente Innocentio IV. papa, in templo maximo celebratum. Interfuerunt præter abbates, & inferiores ordinis viros ecclesiasticos, cardinales plurimi, & episcopi 140. Aderat & Latinorum imperator Constantinopolitanus cum suis Latinis patriarchis Constantinopolitanis & Antiocheno. In hoc concilio pontifex novum anathematis fulmen in Fridericum imperatorem vibravit, omnique honore & dignitate imperiali exautoravit; concilii etiam Lateranensis decreta de bello contra Turcas in Palestina gerendo renovata sunt; multa de subsidio imperatori CP. mittendo, de Tartaris coercendis, de Cruce-signatis, sunt constituta. Ut de ecclesiastica disciplina nil dicam. Exstant hujus synodi Acta, capitula 17. & alia 9. & epistole plures ad hoc concilium spectantes, Conc. tom. 11. part. 1. p. 633. 671. In hac syno-

Sec. XIII. do galerus rubeus, dignitatis cardinalitiae
ab anno
MCC. infigne, primum, ni fallor, institutus est.

1246. ILERDENSE, anno 1246. presidente Petro Ablatio archiepiscopo Tarraconensi, presente etiam magna procerum caterva habitum. Quo Arragonie rex ob causam Berengarii episcopi Gerundenfis (cui linguam præcindi iusserat) & Violantis reginæ, quam repudiaverat, excommunicatus (omni ejus regno interdicto subjacente) ea lege absolutus est, ut monasterium Beneficium jam antea inchoatum ad umbilicum perduceret, & redditibus dotaret. Quod & factum est, & monachi Citercienses in eo collocati. Baluzius Marce Hisp. lib. 4. & Conc. Hisp. tom. 3. p. 503.

1246. LANCICIENSE I. in Polonia, anno 1246. habitum. In quo Conradi ducis Mazoviensis ob bona ecclesie spoliata excommunicatio confirmatur. Vide Conc. tom. 11. part. 1. p. 675. & notam de tempore, quam subnexuit Collartius.

1246. BITERRENSE II. anno 1246. 13. Cal. Jul. a Guilielmo archiepiscopo Narbonensi cum suis suffraganeis habitum. De disciplina ecclesiastica nempe de *Hereticis isque a laicis persequendis; de divino Officio in ruralibus Ecclesiis; de Judæis*, &c. exstant capitula 46. ejusdemque synodi consilium, qualiter sit in inquisitione procedendum contra hereticos 37. capita complexum, Conc. tom. 11. part. 1. p. 677.

1248. SCHENINGENSE, apud Ostrogotos in Suecia, anno 1248. a Guilielmo papæ legato habitum. In quo sacerdotum (qui ecclesie Græcæ morem ductis uxoribus his in partibus sequebantur) conjugia damnata & prohibita sunt. Vide Johan. Magn. in Hist. Goth. lib. 19. cap. 15.

1248. VALENTINUM, in Gallia, anno 1248. a duobus cardinalibus, & quatuor provincialium episcopis, pro fide, pace, ac libertate ecclesie celebratum. Capitula quæ edita sunt, solummodo ad ecclesie disciplinam spectant, numero 23. habentur Conc. tom. 11. part. 1. p. 696.

1248. URATISLAVIENSE I. ad Viadrum fl. in Silesia, anno 1248. presidente Jacobo archidiacono Leodiensi pontificis legato habitum. In quo quinta reditum ecclesiasticorum pars ad relevandas fedis apostolice angustias, pontifici ad triennium concessa est. Vide Matth. Michov. Hist. lib. 3, cap. 51. & exinde Conc. tom. 11. part. 1. p. 702.

(a) Exstant ap. *Wilkini* Conc. Brit. tom. 1. p. 698. tom. 1. p. 719.

INSULANUM I. ad villam comitatus Vindafchini in Provincia, anno 1251. a Johanne archiepiscopo, & provincie Arelatenfis episcopis habitum. De disciplina ecclesiastica, viz. de *inquisitione Hereticorum, de Decimis, de claudisjnis Matrimonii*, &c. agunt *canones* 13. qui exstant Conc. tom. 11. part. 2. in Append. p. 2349.

Sec. XIII.
ab anno
MCC.
1251.

EBORACENSE, circa annum, ut videtur, 1252. a Waltero archiepiscopo coactum. In quo controversiæ quedam inter sacerdotes hujus provincie eorumque parochianos de ornamentis ecclesie exortæ, terminatæ & decise sunt. Exstat decretum apud Spelman. tom. 2. p. 290. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 705. Huic synodo utrobique ejusdem Walteri Gray constitutiones provinciales anno 1250. editæ præmittuntur. (a)

1252.

SENONENSE II. anno 1252. a Gilone archiepiscopo Senonensi habitum. In quo monetur Theobaldus Navarre rex, ut bonis ecclesie quæ invaserat, cederet. Exstat ipsa monitio Conc. tom. 11. part. 1. p. 706.

1252.

RAVENNATENSE I. anno 1253. exeunte mense Aprilis a Philippo archiepiscopo una cum suffraganeis suis contra rerum ecclesiasticarum invalores coactum. Acta exstant apud Rubeum, Hist. Raven. lib. 6, ad an. 1253.

1253.

SALMURIENSE I. anno 1253. a Petro Turonensi archiepiscopo coactum. Actis deperditis exstant disciplinæ ecclesiasticæ de *celebratione Divinorum officiorum; de custodia Sacramentorum; de Archidiaconis; Archiepiscopis; de Decanis ruralibus, ad ordines promovendis; de Procuratoribus; de commendis Ecclesiarum*, &c. capitula 33. Conc. tom. 11. part. 1. p. 707.

1253.

GONTERIENSE II. apud Castrum Gonterii a Petro archiepiscopo & suffraganeis suis, anno 1253. congregatum. Exstat tantummodo canon unicus de *abusoribus Litterarum apostolicarum* Conc. tom. 11. part. 1. p. 715.

1253.

ALBIENSE (urbs est episcopalis sub archiepiscopo Bituricensi) anno 1254. ab episcopo Avenionensi pontificis legato plurimisque Narbonensis, Bituricensis, & Burdegalenfis provincialium episcopis habitum. Exstant de hereticis eorumque casibus variis, & de disciplina ecclesie capitula 71. Conc. tom. 11. part. 1. p. 720. (b)

1254.

(b) Item ap. *Dacher.* Spicileg. tom. 2. p. 630. Edit. nov.

BUR-

Sec. XIII. BURDEGALENSE I. anno 1255. ab anno MCC. 1255. a Gerardo archiepiscopo pro disciplina ecclesiastica congregatum. Exstant capitula 30. de Clericis habentibus Ecclesias; de Quæstoribus; de Presbyteris alterius diocesis; de Decimis & Primitiis; de Statutis confratrum, &c. Conc. tom. 11. part. 1. p. 739. (a)

1255. COPRINIACENSE I. (idem quod Campinacense) in diocesi Burdigalensi anno circiter 1255. a Geraldo archiepiscopo habitum. Exstant, sed ex aliorum conciliorum canonibus ut plurimum desumptæ, constitutiones synodales 39. de alienis Parochiis; de injectoribus manuum in Clericos; de Excommunicatis; de concubinis Sacerdotum, &c. Conc. tom. 11. part. 1. p. 745.

1255. BITERRENSE III. in Gallia Narbonensi, anno 1255. 8. Id. Maii habitum. In quo subsidium ad expugnandos hæreticos in caltro de Querbus obfessos, seneschallo regio concessum est. Exstant Acta Conc. Gall. Narbon. p. 64. & exinde Conc. tom. 11. part. 1. p. 753.

1255. DUNELMENSE I. in Anglia Boreali, anno circiter 1255. a Waltero episcopo coactum. Exstant discipline ecclesiasticæ 51. ex Cod. MS. Dunelmensi apud Spelman. Constitutiones in hac synodo editæ, Concil. Brit. tom. 2. p. 293. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 760. (b)

1255. NORWICENSE, anno 1255. a Waltero episcopo Norwicensi habitum, de libera dispositione primorum fructuum. Exstat constitutio hac de re facta ex Cod. MS. apud Spelm. Concil. Brit. tom. 2. p. 301. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 768. (c)

1257. DANICUM, anno 1257. coactum. In quo episcoporum libertati & securitati contra laicorum injurias prospectum est. Exstant hac de re constitutiones synodales 4. Conc. tom. 11. part. 1. p. 772. Eodem anno synodum Lanciensem coëgit Fulco Gnelcensis episcopus ad presbyteros duos, quos in carcerem conjecerat Boleslaus Silesie Dux, e captivitate liberandos. Vide Cromer lib. 9. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 773.

1258. (d) MERTONENSE I. anno 1258. in festo S. Bartholomæi, præfidente Bonifacio archiepiscopo habitum, "ad quassandam scilicet decimam totius ecclesiæ Anglicanæ, per Alexandrum papam concessam, ut verba se habent vet. MS. apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 304. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 773.

ROFFIACENSE, in diocesi Piclaveni anno 1258. 12. Cal. Sept. præfidente Giraldo Burdigalensi archiepiscopo congregatum. Exstant ecclesiasticæ discipline capitula 10. Conc. tom. 11. part. 1. p. 774.

MONSPELIENSE III. anno 1258. 8. Id. Sept. a Jacobo archiepiscopo Narbonensi cum suffraganeis suis coactum. Exstant de disciplina ecclesiastica capitula 8. Conc. tom. 11. part. 1. p. 778. Et apud Dacher. Spicil. tom. 11. p. 645. (e)

SCOTICUM, seu PERTHENSE, anno 1259. præfente rege Alexandro, Perthi habitum. In quo edita sunt statuta provincialia, quæ fuo etiam tempore in ecclesia observata fuisse testatur Hædor Boethius Hist. lib. 13. fol. 284. Vide Spelman. tom. 2. p. 304. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 782. Quenam vero fuerint hæc statuta, nos latet.

COLONIENSE I. anno 1260. a Conrado archiepiscopo congregatum. Exstant discipline ecclesiasticæ, de manifesta cohabitatione Clericorum & Mulierum; de Clericorum negotiatione; de injussum scientia. que est illiteratura Clericorum; de Clericis Simoniacis, &c. capitula 14. Conc. tom. 11. part. 1. p. 783. Subjiciuntur ejusdem Conradi de monachis & eorum conversatione statuta 28. ibid. p. 792.

ARELATENSE III. anno 1260. a Florentino archiepiscopo cum suffraganeis suis collectum. Damnata canone 1. Joachimi abbatis ejusque sectatorum doctrina, exstant discipline ecclesiasticæ de baptizandis parvulis in necessitate; de confirmationis Sacramento non nisi jejunatis, & a jejunio tribuendo; ut in Ecclesiis semper resident Saltem Vicarii, &c. canones 17. Conc. tom. 11. part. 2. p. 2359.

PARISIENSE VI. anno 1260. dominica in passione de propitiando Deo adversus Tartarorum & Saracenorum irruptiones habitum. Unde sanctum est, orationes esse multiplicandas, processiones faciendas, blasphemias in Deum puniendas, peccata & superfluitates cibariorum ac vestitum reprimendas. De hac re vid. Guil. Mangiac. in Vit. Ludovic. Conc. tom. 11. part. 1. p. 793.

COPRINIACENSE II. anno 1260. a Petro Burdigalensi archiepiscopo, pro disciplina ecclesiastica coactum. Exstant constitutiones sive capitula 19. de vigiliis

(a) Epistolam hujusce Conc. ad Alexand. IV. exhibuit Martene in Collect. Nov. Vet. Script. & Monum. tom. 7. (b) Item ap. Walkins Conc. Brit. tom. 1. p. 704. (c) Ex Walkins ibid. p. 708. (d) Vide Walkins ibid. p. 716. (e) Edit. nov. tom. 1. p. 706. 724.

Sæc. XIII. in Ecclesiis vel Cimiteriis non faciendus; de ab anno MCC. *Commendis Ecclesiarum vacantium; de jure Patronatus, de Decimis; de Sepulchris, &c.* Conc. tom. 11. part. 1. p. 799.

1261. LAMBETHENSE II. anno 1261. a Bonifacio Cantuariensi congregatum. In quo ad avertendas Tartarorum in populum Christianum irruptiones, solennes processiones & supplicationes apud Deum factæ sunt. Exstant de variis casibus constitutiones plures ex vet. cod. MS. Cotton. Conc. Brit. tom. 2. p. 305. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 803. (a) Notet lector, Tartarorum occasione diversa concilia hoc tempore habita fuisse, & in his Britannica duo, Londinense & Beverlacenſe; quorum cum superſint neque Acta neque constituta, vide Conc. tom. 11. part. 1. p. 815. (b)

1262. COPRINIACENSE III. anno 1262. a P. Burdigalensi archiepiscopo habitum. Exstant, quæ disciplinæ sunt ecclesiasticæ, de locis in quibus res vel persona Ecclesiastica capta detinentur; de illis qui impediunt jurisdictionem Ecclesiasticam; de Excommunicationis compellendis, &c. capitula 7. Conc. tom. 11. part. 1. p. 821.

1263. BURDEGALENSE II. anno 1263. a Petro archiepiscopo habitum. Exstant capitula 7. de variis casibus ecclesiasticis, excommunicatione, sepultura, confirmatione, absolutione infirmi excommunicati, &c. in synodo, ut videtur, constituta Conc. tom. 11. part. 1. p. 823.

1263. PARISENSE VII. anno 1263. in octava B. Martini coactum. In quo ad ferendum Terræ sanctæ subsidium, bonorum ecclesiasticorum centesima in quinquennium concessa est. Exstat de hac re declaratio synodalis Conc. tom. 11. part. 1. p. 824.

1264. NANNETENSE, anno 1264. a Vincentio Turonensi habitum. Exstant disciplinæ ecclesiasticæ ne Prelati vel Patroni se obligent ad Beneficium non vacans; ne Clerici sint Venatores; de Residentiis faciendis, &c. Beneficiorum pluralitate, &c. capitula 9. Conc. tom. 11. part. 1. p. 826.

1264. PARISENSE VIII. anno 1264. in crastino S. Bartholomæi, præſente Ludovico Francorum rege & Simone S. Cæcilie cardinale papæ legato coactum. In quo adversus juramenta turpia, quibus in Dei nomen facta est blasphemia, rex edictum promulgavit. Vid. Gausfred. in Vit. Ludovici cap. 33. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 828. & G. Collartii notam ibid.

(a) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 746. (b) Item *Wilkins* ibid. p. 762.

BONONIENSE, in Gallia an. 1264. Sæc. XIII. a Guidone episcopo Sabinensi, cardinale, & pontificis legato congregatum. In quo Angli, quod conditionibus pacis a Ludovico Francorum rege judicatis stare recusarent, auctoritate Urbani IV. papæ interdicto & anathemati subjiciuntur, fulminis vibrati executione episcopis quibuscumque Anglia huc evocatis commissa. Tradit hæc auctor appendicis ad Matt. Paris p. 997.

LONDINENSE III. anno 1265. 1265. præſente Ottobono S. Adriani cardinale, Clementis IV. papæ legato habitum. In quo excommunicationis a pontifice in regis adversarios late, cujus in synodo Bononiensi anno superiori fit mentio, sententia promulgatur. Vide Mat. Westmonast. ad ann. 1265. fol. 160.

COLONIENSE II. anno 1266. ab 1266. Engilberto archiepiscopo coactum. Ad disciplinam ecclesiæ pertinent capitula 45. in hac synodo sancita, quæ habentur Conc. tom. 11. part. 1. p. 836. In quibus personarum ecclesiasticarum jura, immunitates, & privilegia primas tenent.

NORTHAMPTONIENSE, anno 1267. 1267. præſente Ottobono legato habitum. In quo episcopi (& in his Johannes Wintonienſis, Walterus Wigornienſis, Henricus Londinensis, & Stephanus Cicestrenſis) & clerici qui pro Simone Comite adversus regem steterant excommunicantur, & decima bonorum ecclesiasticorum regi in septem annos concessa. Vide Append. ad Matth. Paris ad annum 1267. p. 1001. (c)

ARELATENSE IV. anno 1267. a 1267. Bertrando de S. Martino archiepiscopo & præſulibus Arelatenſis provinciæ celebratum. Editi sunt in hac synodo disciplinæ ecclesiasticæ canones 22. quorum quatuor priores deliderantur. Reliqui agunt de Censuris observandis; de Calicibus non vendendis aut pignorandis; de casibus Episcopo vel Papæ reservatis, &c. Exstant Conc. tom. 11. part. 2. in Append. p. 2368.

URATISLAVIENSE II. an. 1267. 1267. in festo purificationis Mariæ a Guidone cardinale papæ legato congregatum. In quo, prædicata anni Jubilei gratia, & cruce contra Saracenos, subsidium pro recuperanda Terra Sancta concessum est. Vide M. Michov. lib. 3. cap. 57.

VIENNENSE, anno 1267. 4. Id. Maii 1267. a Guidone pontificis legato convocatum. Exstant ad reformandam ecclesiæ discipli-

(a) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 746. (b) Item *Wilkins* ibid. p. 755. (c) Vide etiam *Wilkins*

nam

Sæc. XIII. *nam necessaria capitula 19. de vita & honestate Clericorum; de modo Visitandi; de pluralitate Beneficiorum; de Decimis contra Licos; de Usurariis; de Judeis, &c. Conc. tom. 11. part. 1. p. 858. (a).*

1268. LONDINENSE IV. anno 1268. 9. Cal. Maii ab Ottobono cardinale legato pontificio, & universis pene Angliæ, Walliæ, Scotiæ, & Hiberniæ episcopis celebratum. In quo multa ad reformandam & conservandam ecclesiæ disciplinam saluberrima statuerunt. Exstant constitutiones sive capitula 54. nempe de Baptismo; de Sacramentis gratis administrandis; de consecratione Ecclesiarum; de Clericorum habitu & moribus; de Vicariis residentibus & institutione; aliisque plurimis discipline Ecclesiasticæ capitulis, Concil. Brit. tom. 2. p. 263. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 866. (b) *Magnum Concilium* vocat Matt. Weltmonasteriensis fol. 165. Ad annum 1248. refertur in collectione Spelmaniana typographi proculdubio lapsus pro 1268. Ut causa non erat, cur hunc errorem tanquam lapsum graviolem corrigere G. Costartius.

1268. GUNTERIENSE III. ad Castrum Gunterii anno 1268. a Vincentio Turo-nensi archiepiscopo congregatum. Exstant discipline ecclesiasticæ de invadentibus & occupantibus bona Ecclesiastica; de impedi-entibus jurisdictionem Ecclesiasticam; de prioreis sepultura Ecclesiastica, qui excommunicationis sententiam ultra annum sustulerunt; de vestimentis Archidiaconorum, & Decano-rum &c. capitula 8. Conc. tom. 11. part. 1. p. 909.

1269. ANDEGAVENSE I. anno 1269. die Martis post quindenam nativitatis S. Jo-hannis Baptiste habitum. Exstant cano-nes 2. de Donationibus non prohibendis, & de advocatis Ecclesiasticis Conc. tom. 11. part. 1. p. 911.

1269. SENONENSE III. anno 1269. die sabbati ante festum SS. Simonis & Judæ, ab archiepiscopo Senonensi congregatum. Exstant pro disciplina ecclesiastica de Cle-ricis focarias tenentibus; de Usurariis &c. capitula 6. Conc. tom. 11. part. 1. p. 912.

1270. RAVENNENSE, anno 1270. 4. Cal. Maii a Philippi archiepiscopi vicario in sa-cratio D. Vitalis habitum. In quo Henue-rardi episcopi, & sedis Cæsensis inavores excommunicantur, neque absolvi possunt, nisi satisfacerent. Vide Hieron. Rubicum

Hist. Raven. lib. 6. ad annum 1270. p. 443. Sæc. XIII. ab anno MCC.

COMPENDIENSE, apud Gallos in dioecesi Suelthonensi, anno 1270. a Johanne archiepiscopo Rhemenli coactum. Exstant constitutiones aliquot de iis qui capiunt bona Ecclesiastica; Conc. tom. 11. part. 1. p. 917.

AVENIONENSE III. anno 1270. a Bertrando archiepiscopo habitum. Exstant de disciplina nempe de alienationibus bonorum Ecclesiasticorum revocandis; de pecunia legata ad arbitrium Executorum in cau-sas pias dividenda; de Clerico, qui Episcopum, præpositum &c. graviter leserit, &c. capitula 8. Conc. tom. 11. part. 1. p. 920.

RHEMENSE IV. apud S. Quinti-num, ab ejusdem provinciæ episcopis, vacante tunc sede, anno 1271. congregatum. Interturbant aliquandiu hunc conventum canonici Rhemenles, vetantes suffraganeos se inconsultis in synodum coire, verum dis-sidium mox compositum est. Exstant de privilegiis ecclesiasticis capitula 5. Conc. tom. 11. part. 1. p. 922.

REDONENSE, ad Vicinoniam fl. in ducatu Britannie anno 1273. coactum. De disciplina ecclesiastica agunt sc. de violentia Episcopis, Abbatibus &c. non inferenda; de hospitalitate ex bonis Ecclesiæ; qua sunt bona ecclesiastica, &c. capitula 7. Habentur Conc. tom. 11. part. 1. p. 933.

LUGDUNENSE II. generale II. a Gregorio X. papa, anno 1274. die 7. Maii celebratum. Aderant cardinales, metropo-litani, & episcopi 500. Michaelis Imp. CP. & episcoporum aliquot Græcorum legati, Jacobus Arragonum rex, & complures ro-gum & principum oratores, ut abbates, aliosque taceam. Inchoata jam synodo, & expolitis concilii convocandi causis, primo loco decimæ reditum ecclesiasticorum, in subsidium belli sacri, ulterius adhuc promo-vendi, concessæ sunt. Deinde lectis Græcorum in synodo litteris, de concordia Græcos inter & Latinos, præsertim in articulo de processione Spiritus S. actum est. Græci enim rerum suarum necessitate adacti, præcipue Michaelis imperatore id summo-pere urgente, auxilium a Latinis ad susten-tandum nutantem imperii sui statum implorare, eoque sine cum Romana ecclesia con-sentire, saltem consentire videri, necesse habuerunt. Hinc qualis qualis unio ac con-cordia utrinque in hac synodo sancita; quam

(a) Item ap. *Causis*. Læction. Antiq. nov. Edit. tom. 4. p. 82. Habet etiam e MSS. emendata Lambecii tom. 2. Bibl. Vindob. p. 61. & ex editione Lambecii Harduin. Conc. tom. 7. p. 579. Decreta etiam Hungarorum, quæ de Guidone cardinali fuisseperunt, ex eodem p. 586. (b) Habentur etiam ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 2. p. 1.

Sæc. XIII
ab anno
MCC.

quam tamen Græci mox non sine stomacho respuebant. Recepti sunt etiam Tartarorum legati de pace cum Christianis inunda actum. Multa de disciplina & regimine ecclesiæ, præcipue de modo, loco, & tempore pontificis eligendi, sunt constituta. Exstant Acta hujus synodi, constitutiones synodales 31. plures Gregorii pontificis epistolæ, Michaëlis imperatoris, & Græcorum litteræ, Conc. tom. 11. part. 1. p. 937.

1274. SALTZBURGENSE I. in Bavaria anno 1274. pro recipiendis Lugdunensis synodi constitutionibus, aliisque de causis congregatum. Exstant ecclesiasticæ disciplinæ capitula 24. de capitulis provincialibus Abbatum ac aliorum Prelatorum; de pluribus Beneficiis Clericorum; de vagis Scholaribus; de episcopis puerorum; de Advocatis Ecclesiarum, &c. Conc. tom. 11. part. 1. p. 998. (a)

1276. DUNELMENSE II. anno 1276. a Roberto episcopo Dunelmensi habitum. Exstant ex vet. cod. MS. Eccles. Dunelm. de Decimis constitutiones synodales 6. Conc. Brit. tom. 2. p. 316. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 1008. (b)

1276. SALMURIENSE II. in Andibus ad Ligerim fl. anno 1276. congregatum. Exstant de disciplina ecclesiastica de luminariis in Ecclesia; de pluralitate Beneficiorum; de vita & honestate Clericorum & Monachorum, &c. canon. 14. Conc. tom. 11. part. 1. p. 1011.

1276. BITURICENSE II. a Simone cardinale, sedis apostolicæ legato, anno 1276. 1d. Sept. congregatum. De regimine & disciplina agunt constitutiones in hac synodo promulgatæ. Habentur capitula 16. Conc. tom. 11. part. 1. p. 1017.

1276. TRIBURIENSE, anno 1276. præsentibus Sigehardo patriarcha Aquileiensi, & Altmanno episcopo Patavienfi, pontificis legatis, convocatum. Aderant præter episcopos, Sueviæ & Saxoniz principes, laici quoque plures. Vehementer agitata est in hac synodo Henrici imperatoris causa. Hi, cum a papa excommunicatus fuisset Imp. nec cum eo, nec cum quoquam qui cum eo communionem coluissent, communicare volebant. Nullam non conditionem promissit Henricus, modo imperatoris titulum retineret. Sed rejecti sunt ejus ad synodum legati, rejectæ semel iterumque omnes ejus supplicationes, ipsique pro vere excommunicato habendum esse unanimi voce declarant. Prolixe hæc refert Lamb. Schaffnaburgensis ad ann. 1276, p. 531.

CONSTANTINOPOLITANA Sæc. XIII.
NUM I. anno 1277. a Johanne Becco patriarcha coactum. In quo Beccus Latinis mirum quantum addictus, Romanæ ecclesiæ fidem præfessus est, & pontificis Romani primatum recognovit. Exstat Lat. epistola synodalis ad Johannem papam Conc. tom. 11. part. 1. p. 1033. Eodem anno habita altera est synodus Constantinopolitana, in qua schismatici (ut vocantur) qui concordiam cum Romanis initam respuebant, excommunicati sunt. Exstat epistola synodalis encyclica Conc. tom. 11. part. 1. p. 1037. Verum sciendum est, genuinis ecclesiæ Græcæ filios has synodos parum curare, earumque decreta penitus rejicere.

LANGESIENSE, apud Langez opidum in Turonibus, anno circiter 1278. a Johanne Turonensi archiepiscopo cum suffraganeis suis coactum. Exstant disciplinæ ecclesiasticæ de procuracionibus post synodum præstendis; de Matrimonii clandestinitate; de filiis Presbyterorum; de Excommunicationis ultra annum, &c. canon. 16. Conc. tom. 11. part. 1. p. 1038.

AUDOMAROPONTANUM, in Gallia Belgica anno 1279. a Gulielmo archiepiscopo Rothomagenfi cum suffraganeis suis ad Pontum Audomari coactum. Exstant de rebus ecclesiasticis capitula 24. una cum Appendice additionum Conc. tom. 11. part. 1. p. 1041.

AVENIONENSE IV. anno 1279. 1279. 16. Cal. Jun. a Bertrando archiepiscopo Arelatenfi & suffraganeis suis congregatum. Exstant de ecclesiastica disciplina capitula 15. quibus alia ejusdem synodi statuta subjiuntur Conc. tom. 11. part. 1. p. 1050.

AUSENSE, apud Augustam Aufciorum (quæ urbs archiepiscopalis est in Novempopulania) anno 1279. habitum. In quo de ecclesiæ Vafatenfis iuribus defendendis adversus fenescallum Vafconiz agitur. Exstat epistola synodalis ad Edwardum Angliæ regem, Aquitaniz ducem, Conc. tom. 11. part. 2. p. 2375.

BITERRENSE IV. anno 1279. a Petro Narbonensi archiepiscopo cum suffraganeis suis congregatum. In quo de mittendis ad regni comitia legatis, qui libertates ecclesiasticas defenderent actum est. Exstant Petri archiepiscopi Narbonensis epistola 2. apud Baluz. Conc. Gall. Narbon. p. 81. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 1062.

REDINGENSE II. apud Anglos in 1279.

(a) Item ap. Caus. Lection. Antiq. tom. 4. p. 87. (b) Wilkins Conc. Brit. tom. 2. p. 28.

- Sec. XIII. agro Bercheriensis, anno 1279. a Johanne Peckham archiepiscopo Cantuariensi, celebratum. Exstant ex vet. cod. MSS. Cotton. de disciplina ecclesiastica *constitutiones* 5. quibus ejusdem ordinationes de domibus religiosi, subnexæ sunt apud Splem. Conc. Brit. tom. 2. p. 320. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 1062. (a)
1279. BUDENSE, apud Bodam Hungariæ ad Danubium metropolim anno 1279. a Philippo pontificis legato coactum. Synodum hanc Ladislaus Hungariæ rex armorum terrore aliquantisper disturbaverat, postea poenitentia ductus, culpam suam per litteras recognovit. Exstant Acta & disciplinæ ecclesiasticæ *capitula* 69. Conc. tom. 11. part. 1. 1073.
1279. ANDEGAVENSE II. anno 1279. a Johanne, vel, ut alii, Jodoco archiepiscopo Turonensi habitum. Exstant disciplinæ ecclesiasticæ *capitula* 5. quæ ad jura & libertates ecclesiasticorum paene unice spectant. Conc. tom. 11. part. 1. p. 1074.
1279. TARRACONENSE II. an. 1279. 7. Id. Decembr. coactum. In quo episcopi Nicolaum Papam obnixè rogarunt, ut Raymondus de Penna-forti sanctorum numero adscriberetur. Ita ex Hieronymo Surita Bzovius ad ann. 1279. & Card. d' Aguirre Conc. Hisp. tom. 3. p. 523.
1280. COLONIENSE III. anno 1280. a Sifrido archiepiscopo congregatum. In quo ad reformandum corruptum ecclesiæ hoc tempore statum, edita sunt disciplinæ ecclesiasticæ *capitula* 18. de vita, honestate & officio Clericorum; de cohabitatoribus Mulierum, & Concubinariis; de statu Claustralium & Religiosorum; de Sacramentis, &c. Habentur Conc. tom. 11. part. 1. p. 1170.
1280. LAMBETHENSE III. anno 1280. a Johanne Cantuariensi archiepiscopo habitum. In quo Othonis & Ottoboni, sedis apostolicæ in Angliâ legatorum, constitutiones tanquam leges ecclesiasticas, perpetuo in posterum observandas esse decretum est; statuto etiam addito, ut quisquis ecclesiam cum cura animarum retineret, ad ordinem sacerdotalem infra annum promoveretur. Exstant hac de re Acta ex cod. MS. Bodleiano apud Spelm. Conc. Brit. tom. 2. p. 327. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 1124. (b)
1280. BITERRENSE V. anno 1280. ad consulendum de rebus ecclesiarum Narbonensium congregatum. Quid in eo factum sit, vel an aliquod omnino sit statutum, nobis non constat. Exstant *epistola* 2. quibus procuratores synodales constituti sunt, apud Baluz. Conc. Gall. Narbon. p. 84. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 1124.
- CONSTANTINOPOLITANUM II. anno 1280. præsidente Johanne Vecco Patriarcha coactum. In quo de loco quodam Gregorii Nysseni de processione Spiritus Sancti tum a Patre, tum a Filio: quem magnæ ecclesiæ referendarius *Effcammatus* dictus, corruperat, erasa illa [*ἐκ τοῦ πατρὸς*] particula, fatente id tandem ipsomet referendario, actum est. Exstat Græc. Lat. integra sententia synodalis Conc. tom. 11. part. 1. p. 1125.
1280. SANTONENSE I. in Gallia sub archiepiscopatu Burdegalensi, anno 1280. præsidente G. de Bricio congregatum. Exstant quæ disciplinæ ecclesiasticæ sunt *capitula* 15. de nominibus Rectorum Ecclesiarum; de sacris Pontificibus; de S. Christino; de numero Patronorum; de corpore Christi ad infirmos deferendo, &c. Conc. tom. 11. part. 1. p. 1134.
1280. PICTAVENSE I. anno 1280. a Gualtero episcopo Pictavensi coactum. De disciplina agunt *capitula* 11. nempe de jurisdictione Archiepiscoporum; de officio Subcapellanos; de his qui absolvere non possunt; de purgatione, &c. Conc. tom. 11. part. 1. p. 1138.
1281. SALTZBURGENSE I. an. 1281. a Friderico archiepiscopo sedis apostolicæ legato habitum. Exstant disciplinæ ecclesiasticæ *capitula* 18. de dispensatione & Prælatorum ratione faciendis; de jejuniis religiosorum; deinde eorundem habitus & discursus; de immoderatis sumptibus visitatorum, &c. Conc. tom. 11. part. 1. p. 1151.
1281. LAMBETHENSE IV. anno 1281. a Johanne Peckham archiepiscopo Cantuariensi, & suis suffraganeis congregatum. In quo Othonis & Ottoboni constitutiones iterum confirmantur. Exstant ecclesiasticæ disciplinæ de sacramento Eucharistiæ, & reliquis Ecclesiæ sacramentis, de annis celebrandis & anniversariis; de Hospitalitate suanda; de filiis Præbysiterorum; de Clericis plura Beneficia occupantibus &c. *capitula* 28. ex vet. cod. MS. Cotton. apud Spelm. Conc. Brit. tom. 2. p. 328. & Conc. tom. 11. part. 1. p. 1155. (c)

(a) Item *Wilkins* Conc. Brit. tom. 2. p. 31. *Revocationes provisionum hujus Concilii* habentur ibid. p. 40.
 (b) Item apud *Wilkins* Conc. Brit. tom. 2. p. 43. Habentur etiam MSS. in bibl. Cotton. sub *Vitello* A. 2. n. 8. (c) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 2. p. 51.

- Sec. XIII.** **AVENIONENSE V.** anno circiter 1282. a Bertrando archiepiscopo Arelatenſi & ejuſdem provincie episcopis congregatum. Exſtant de diſciplina eccleſiaſtica capitula 11. contra Uſurarios; de precibus pro Eccleſia faciendis; de bonis Eccleſiaſticis non alienandis; de Procuratoribus, &c. Conc. tom. 11. part. 1. p. 1174.
- 1282.** **SANTONENSE II.** anno 1282. a Gaufrido de S. Bricio coactum. Exſtant de diſciplina eccleſiaſtica, nempe de ſepultura Excommunicatorum; de ſepeliendis Excommunicatis per Capitulum abſolutis; de Teſtamentis, &c. capitula 5. Conc. tom. 11. part. 1. p. 1180.
- 1282.** **TURONENSE III.** anno 1282. a Johanne archiepiscopo cum ſuis ſuffraganeis collectum. Capitula 13. quæ exſtant, ad eccleſiæ diſciplinam ſpectant, ſc. de vexatoribus; de incitantibus ad lites; ut Clerici & Religioſi tabernacula non frequentent; de proceſſionibus faciendis, &c. Habentur Conc. tom. 11. part. 1. p. 1183.
- 1284.** **NEMAUSENSE,** in Occitania ſub archiepiscopatu Narbonenſi anno circiter 1284. a Bertrando episcopo coactum, Exſtant proluxa capitula 14. quæ de Sacramentis, de vita & honeſtate Clericorum, aliſque diſciplinæ capitulis, unacum conſtitutionibus quibuſdam particularibus agunt. Conc. tom. 11. part. 1. p. 1200.
- 1284.** **PICTAVENSE II.** anno 1284. præſidente Gualtero episcopo congregatum. Exſtant quæ diſciplinæ eccleſiaſticæ ſunt, de Divinis, præſentibus Excommunicatis, non celebrandis; de Decimis; de Sacramentis a Sacerdote poteſtatem non habente non accipiendis, &c. capitula 5. Conc. tom. 11. part. 1. p. 1234.
- 1285.** **CONSTANTINOPOLITANUM III.** in Triclinio Alexiaco circa annum 1285. ni valde fallor congregatum. Præſens adſuit Andronicus Palæologus Imp. & qui circa eum magnates omnes, & quotquot & ſenatoribus conſpicui. Et in his præcipue Theodorus Muſalo magnus logotheta, vir in rebus theologicis admodum exercitatus, quique primas diſputandi partes in hac ſynodo ſuſtinuit. Aderant patriarchæ duo, Gregorius Cyprius Conſtantinopolitanus, & Athanaſius Alexandrinus, ingens episcoporum coetus, ut de monachis, laicisque melioris note nil dicam. Occaſionem ſynodo dedit vexata Græcos inter & Latinos quæſtio de proceſſione Spiritus Sancti; anſam immediatam controverſiæ Joſeph. Damasceni ſententia, qui lib. 1. de ſide orthodoxa cap. 15. de Patre ſermonem habens, ita ſubinfert, καὶ ἀποβάντος αὐτοῦ λέγει τοῦ Πνεύματος ἀρχηγίου, & προέβητο per verbum exclamantis Spiritus. Ex hoc loco Veccus haud ita pridem patriarcha, & qui cum eo ex parte Latinorum ſtabant, concludebant Spiritum a Patre ſimul & a Filio procedere. Reſponderunt Græci aliud vocula ex, aliud per, ſignificari. Quin nec deerant qui totum illud caput Damasceni eſſe negabant. Ad dirimendam igitur litem coacta eſt hæc ſynodus. Adductus ex carcere Veccus, quem plures focci ſequébantur, ubi proluxa habita diſputatione, controverſia plene excuſſa & ventilata eſt. Cum vero nullis argumentis convinci, nullis modis ſecti potuit obſtinatus Vecci animus, iterum in carcerem amandatus eſt, & Gregorius patriarcha paulo poſt totum ſynodicum de hac re edidit. Exſtant hujus concilii Acta Gr. Lat. apud Pachymerem Hiſt. lib. 7. & exinde apud L. Allat. de Conſenſu Orient. & Occident. lib. 2. cap. 2. num 2. vide Niceph. Greg. Hiſt. Rom. lib. 6. p. 121.
- 1285.** **LANCIENſE II.** anno 1285. præſidente Jacobo Gneznenſi archiepiscopo habitum. In quo Henricus IV. Wratislaviæ dux, ejuſque ſocii ac ſacellites, ob violatas eccleſiæ libertates, bona ſcilicet eccleſiaſtica, decimaſque per totam dioceſim eccleſiæ eroptas, & in uſum ſuum converſas, excommunicantur. Plura habet Hieron. Michov. lib. 3. cap. 62.
- 1286.** **RAVENNATENSE II.** anno 1286. ſub Bonifacio archiepiscopo coactum. Ad cauſam eccleſiæ reformandam conſtituta ſunt capitula 9. nempe de jocularioribus & hiſtrionibus non recipiendis; de pauperibus alendis & veſtiendis; de decimis &c. quæ habentur Conc. tom. 11. parti. 2. p. 1238.
- 1286.** **BITURICENſE III.** anno 1286. a Simone de Bello loco archiepiscopo cum ſuffraganeis ſuis 15. Cal. Octobr. congregatum. Exſtant diſciplinæ eccleſiaſticæ capitula 35. Conc. tom. 11. part. 2. p. 1247. Vide quæ de hac ſynodo habentur in Append. p. 2521.
- 1287.** **EXONIENſE,** apud Anglos in agro Devonienſi, a Petro Quivil episcopo anno 1287. coactum. Exſtant de Sacramentis; de Eccleſiis & Oratoriis conſtruendis; de Cometeriis; de immunitate Eccleſiarum; de vita & moribus Clericorum; de reſidentia Prebyterorum; & pluralitate Beneficiorum &c.

(a) Conf. Edm. Marten Anecd. tom. 4. p. 199.

CON-

- Sec. XIII. constitutiones prolixæ five capitula 55. apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 350. & exinde Conc. tom. 11. part. 2. p. 1264. (a) Subnequitur *summa five modis exigendi confessiones, penitentiaque injungendi*, in eadem synodo editus, ibid. p. 1312. (b)
1287. RHEMENSE V. anno 1287. a Petro archiepiscopo congregatum. In quo, exorta inter episcopos & monachos de jure audiendi confessiones & penitentias injungendi controversia, tota lis ad sedis apostolicæ decisionem remissa est. Exstat *epistola synodalis* Conc. tom. 11. part. 2. p. 1317.
1287. HERBIPOLENSE, in Franconia, anno 1187. a Johanne Tusculano pontificis legato, præfente Rudolpho Imp. multisque Germaniæ proceribus, celebratum. Exstant de moribus clericorum & ecclesiastica disciplina capitula 42. de *bona vita*; de *vitandis tabernis ac ludis*; de *colloquio cum monialibus*, vel de *inordinato joco*; de *Clericis concubinariis*, &c. Conc. tom. 11. part. 2. p. 1319.
1287. MEDIOLANENSE I. anno 1287. sub Ottone archiepiscopo habitum. Exstant disciplinæ capitula 10. summam recensita apud Bzov. ad ann. 1287. & Conc. tom. 11. part. 2. p. 1333.
1288. INSULANUM II. anno 1288. a Rotagno archiepiscopo & provincie Arelatenlis episcopis celebratum. Exstant disciplinæ ecclesiasticæ capitula 18. nempe de *Excommunicatione*; de *parulis in necessitate baptizandis*; de *iis qui Clericum spernunt*; de *iis qui tradunt toxica in mortem, vel abortum*, &c. Conc. tom. 11. part. 2. p. 1335. De variis concilio huic conjungi solitis, videlicet G. Costartii not. ibid. p. 1345.
1289. CICESTRENSE I. an. 1289. a Gilberto episcopo coactum. Exstant de disciplina ecclesiæ, scilicet de *vita* & *honestate Sacerdotum*; de *corruptoribus Sanctimonialium*; de *concubinis Presbyterorum* & *Clericorum*; de *sepulchris* &c. capitula 41. ex vetusto codice MS. apud Spelm. Conc. Brit. tom. 2. p. 404. qui & varias præcedentium constitutionum lectiones ex antiquo cod. MS. subjecit. (c) Vide Conc. tom. 11. part. 2. p. 1346.
1290. NUGAROLIENSE, in diocesi Auscensi, sive Auxitana, anno 1290. præfidente Amaneo archiepiscopo ab Auscitanæ episcopis congregatum. Exstant de *bonis* & *immunitatibus Ecclesiæ* aliique capitulis
- canones seu constitutiones 12. Conc. tom. 11. part. 2. p. 1353. Vide Append. p. 2444.
- SALTZBURGENSE III, an. 1291. habitum. In quo de *Hospitalariis*, *Templariis*, & *Teutonicis*, in unum ordinem coadunandis actum est. Exstant de *Contractibus Matrimonialibus*, de *Clericis officialibus*, de *sesta vagorum Scholarium*, constitutiones 3. Conc. tom. 11. part. 2. p. 1359.
- LONDINENSE V. anno 1291. celebratum. In quo Judæi, quorum ingens erat in Anglia multitudo, & nefanda facinora, decreto publico Angliæ decedere coacti sunt. Eodem in conventu rex ad expeditionem in Terram Sanctam religionis causa suscipiendam, subsidium a sacerdotibus, virisque ecclesiasticis petit; iterato etiam jure statuit, ne cuius liceret prædia monachis dare, aut iis aliisve sacerdotibus possessiones emere. Sed superveniente mox Bernardo pontificis legato, rex hanc legem revocavit. Retert hæc Ab. Bzovius ad annum 1291. num. 1.
- MEDIOLANENSE II. Novembr. 27. in ecclesia S. Teclæ, anno 1291. sub Ottone archiepiscopo habitum. In quo post multa ad disciplinam ecclesiasticam revocanda constituta, supplicæ ad Terram Sanctam recuperandam decreta sunt. Vide quæ ex Bern. Corii Hist. Mediol. habet Bzovius ad ann. 1291. num. 2.
- CICESTRENSE II. anno 1292. a Gilberto episcopo habitum. Exstant quæ disciplinæ ecclesiasticæ sunt, viz. de *animabus in Cemetery ad pascendum non ponendis*, de *sepulchris in Ecclesiis*, & *Cancellis non faciendis*, &c. capitula 7 ex vetusto codice MS. una cum variantibus lectionibus ex codice altero apud Spelm. Conc. Brit. tom. 2. p. 410. (e) Habentur constitutiones Conc. tom. 11. part. 2. p. 1361.
- SALMURIENSE III. anno 1294. congregatum. Exstant de disciplina capitula 5. contra *vestium superfluitatem*; de *abolutione Excommunicatorum in morte*; contra *redimentes peccata per pecuniam* &c. Conc. tom. 11. part. 2. p. 1395.
- LONDINENSE VI. anno 1296. a Roberto Cantuariensi & suffraganeis suis in ecclesia S. Pauli collectum. In quo, ex occasione duorum causidicorum, duorumque fratrum ex ordine Prædicatorum, qui causam regiam in clerum, non obstante prohibitione pontificia, defendere se paratos

(a) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 2. p. 139. (b) Ap. *Wilkins* ibid. p. 161. (c) Item ap. *Wilkins* ibid. p. 169. (d) Ex Bzovio *Wilkins* ibid. p. 180. (e) Item ap. *Wilkins* ibid. p. 184.

Sec. XIII.
ab anno
MCC.

esse affirmabant, excommunicationis sententia in bonorum ecclesiasticorum invafores, & infringentes *Chartam Magnam* &c. lata & promulgata est. (a) Anno sequenti archiepiscopus sententiam excommunicationis per ecclesias ubique sollemniter publicandam, una cum litteris ad Robertum Londinensem misit, datis apud Ottford. 6. Id. Jul. 1298. unde forsitan M. Westmonasteriensis p. 200. synodum hoc anno habitam fuisse refert. Habentur hæ Roberti Cantuariensis litteræ ex cod. MS. Cottoniano, apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 428. Vide Conc. tom. 11. part. 2. p. 1421.

1298. SANTONENSE III. anno 1298. a Guidone episcopo habitum. Exstant disciplinæ ecclesiasticæ capitula 7. de vita & honestate Curatorum Sacerdotum; de iis, qui Ecclesias dant ad firmam; de residentia Rectorum in Ecclesiis suis, &c. Conc. tom. 11. part. 2. p. 1425.

1299. ROTHOMAGENSE, anno 1299. ab archiepiscopo Rothomagenfi & suffraganeis suis coactum. Ad disciplinam ecclesiasticam pertinent capitula 7. de vita & honestate Clericorum beneficiariorum; ut placita diebus festis non teneantur; ut Clerici in factis personalibus iustitiæ seculari se non subiciant, &c. quæ habentur Conc. tom. 11. part. 2. p. 1427.

1299. BITERRENSE VI. anno 1299. 4. Cal. Novembr. congregatum. In quo de controversia inter archiepiscopum & vice-Comitem Narbonensem exorta actum est. Exstat epistola synodica ad Philippum IV. Francorum regem, adversus vice-Comitem ejusdem urbis, apud Baluz. Conc. Gall. Narbon. p. 87. Conc. tom. 11. part. 2. pag. 1430. (b)

1300. MELEDUNENSE III. ad Sequanam fl. in diocesi Senonensi, anno 1300. 12. Cal. Febr. a Stephano Senonensi & suffraganeis suis congregatum. In quo de Ju-

dicibus a Pontifice constituendâ, de jurisdictione Sec. XIII. Ecclesiastica, de Hæreticis, Excommunicatis, ab anno MCC. aliisque agitur. Exstant de his constitutiones 6. Conc. tom. 11. part. 2. p. 1431..

MERTONENSE II. anno 1300. a 1300. Roberto Cantuariensi coactum. (c) Exstant ex bibliotheca Cottoniana, constitutiones de Decimis & nutrimentis Animalium; de Mortuariis; de Ornamentis, aliisque in Ecclesia servatis; deque bono regimine Curie sue Cantuariensis, Concil. Brit. tom. 2. p. 431. & Conc. tom. 11. part. 2. p. 1435.

COLONIENSE IV. anno circiter 1300. a Wichboldo archiepiscopo congregatum. Exstant disciplinæ ecclesiasticæ capitula 22. de ætate & aequalitate Praeficiendorum Ecclesiarum parochialium; de Apogatis, discursoribus & vagis Clericis; de testamentis Clericorum & Laicorum; de manifestis Uxorariis, &c. Conc. tom. 11. part. 2. p. 1440.

BAIOCENSE, in inferiori Normannia non procul a mari, anno circiter 1300. habitum. In quo ad mores & munera ecclesiasticorum, & ad disciplinam ecclesiæ rectius ordinandam edita sunt capitula 113. Habentur Conc. tom. 11. part. 2. p. 1450.

AUSCITANUM, anno 1300. congregatum. Exstant disciplinæ ecclesiasticæ capitula 13. nempe de libertate Electionum; de illis qui occupant bona Defunctorum; de bonis vacantium Ecclesiarum, ut nullus Patrons a præsentato per ipsos, aliquid extorqueat; de temporibus ordinandi; de ætate requisita in Curato, Beneficium scilicet Ecclesiasticum nenni 25. annis minori esse conferendum, secus si factum fuerit, ipso jure irritum esse; aliaque nonnulla disciplinæ capita constituta sunt, quæ habentur Conc. tom. 11. part. 2. p. 1468. De tempore hujus synodi G. Costartii notam lector consulat, qui & locum ubi habita fuerit se nescire ingenue profitetur.

(a) Habetur ap. Wilkins Conc. Brit. tom. 2. p. 240. Carcassonensis exhibuit Edm. Martene Anecdotor. tom. 4. p. 225. (c) In prioratu Mertonensi in comitatu Surrey ut notat Wilkins, qui Conc. Brit. tom. 2. p. 278. has

(b) Hujus Concilii Constitutiones ex archivis civitatis Carcassonensis exhibuit Martene Anecdotor. tom. 4. p. 225. (c) In prioratu Mertonensi in comitatu Surrey ut notat Wilkins, qui Conc. Brit. tom. 2. p. 278. has Constitutiones exhibuit.

In reconcinnata hac nova Editione Historie Litterariae, hos Scriptores Anonymos expungit Cl. Auctor.

Ann.
650.

AUCTOR *vite S. Maximini*, monachus erat, ut videtur Miciacensis, quem ex cap. 15. sæculo 7. claruisse conjicit Mabillonius. Ac proinde nos ad medium hujus sæculi retulimus. Scripsit *vitam S. Maximini* Miciacensis apud Aurelianenses abbatem, quam ex codicibus MSS. extulit Joh. Mabillon. Sæc. Benedict. part. 1. p. 580.

846. **ANONYMUS** auctor *translationis S. Gregorii* claruit anno 846. Scripsit, qui re gestæ interfuit, auctor nolter *historiam translationis Reliquiarum cuiusdam Gregorii martyris*, in Majus Monasterium in Gallia, quam ediderunt Bollandini in mense Martio. Inde desumpsit Mabillonius Sæc. Bened. 4. part. 1. p. 591.

850. **AUCTOR** *vite S. Chlodulfi*, circa ann. 850. claruisse videtur, etsi nulla certa temporis nota ejus ætas signari potest. Litteris consignavit *vitam S. Chlodulfi* Mettensis episcopi, anno 696. demortui, quam ex MS. Cod. Chefiano publici juris fecit Joh. Mabillonius Sæc. Bened. 2. p. 1043.

850. **AUCTOR** *vite S. Marculfi* vixit, si quis conjecturæ locus dandus sit, circa medium hujus sæculi, anno 850. certe ante Caroli Simpliciis ætatem, ut recte notat Mabillonius. Scripsit is, quisquis fuit, *vitam S. Marculfi* abbatis Nantuenfis, (locus is erat apud Baiocenses, in provincia Lugdunensi secunda, ubi ipse Marculus monasterium condidit.) Exstat hæc Vita, sed stylo paulum immutato, apud Sur. Maii 1. Sed ex Codd. MSS. stylo suo restitutam edidit Mabillonius Act. Bened. Sæc. 1. p. 128.

860. **ANONYMUS** *vite S. Harlindi* auctor, claruit post medium sæculum 9. circa annum 860. etsi de vera ejus ætate haud adeo securi sumus. Scripsit *vitam SS. Harlindi*, ejusque *sororis Reinde*, Eikenfium in Belgio abbatissarum, quam post Bollandum edidit Joh. Mabillonius Sæc. Bened. 3. part. 1. p. 654.

890. **ANONYMUS**, S. Vincentii in suburbio Parisiensis monachus, claruit, iudice Mabillonio, sæculo 9. Ego certe illum in ann. 890. reponendum cenleo, eo quod mentio hujus monasterii, secunda vice a Normannis direpti & incensi quod anno 886. contigit. Scripsit *vitam S. Droctovei*, abbatis Basilice S. Vincentii in suburbio Pari-

siaco, quæ modo S. Germani dicitur. Hanc ex MS. Cod. ejusdem monasterii edidit Mabillonius Sæc. Bened. 1. p. 252.

AUCTOR anonymus *vite S. Fodoaldi*, monachus Sueffionensis, claruit circa annum 901. saltem superiore sæculo exeunte. Scripsit *vitam S. Fodoaldi*, cognomento *Beardi*, confessoris, qui decessit circa annum 700. Quam subinde decurtatam edidit Jo. Bollandus Februar. 5. Integram ex codice B. Marix Parthenonis, annorum circiter septingentorum, dedit Mabillonius Sæc. Benedict. 4. part. 2. p. 544.

AUCTOR *vite S. Gislei*, claruit circa annum 910. Scripsit *vitam S. Gislei* confessoris, qui cellam in Hannovera condidit, obiitque circa annum 681. Quo quidem in opere, prioris Anonymi hæc de re scripta auctor nolter compilavit. Edita est hæc vita a Johan. Mabillonio Sæc. Bened. 2. p. 788. qui ex Raineri Cellensis monachi, an. 1030. clari, libro de miraculis S. Gislei, non pauca subjecit.

AUCTOR *vite S. Basoli*, coenobii S. Basoli monachus, claruit circa ann. 920. Scripsit *vitam S. Basoli* confessoris, denati anno circiter 620. quam ex Cod. MS. Altvillarenfi in lucem protulit Joh. Mabillonius Sæc. Bened. 2. p. 640.

ANONYMUS *vite S. Aicairi* auctor, monachus Gemmeticensis, claruit circa annum 920. Exstat ab eo scripta *S. Aicairi* abbatis Gemmeticensis *Vita*, ex codicibus MSS. cruta, apud Joh. Mabillon. Sæc. Benedict. 2. p. 952.

ANONYMUS *vite S. Mederici* auctor, claruit post sæculum 9. quo vero anno non satis liquet, ac proinde ad annum 950. eum ponimus, donec certiora indagare possimus. Scripsit *vitam S. Mederici* Eduentis apud Parisios abbatis, quam ex MSS. codicibus biblioth. SS. Germani & Victoris Paris. in lucem protulit Joh. Mabillonius Sæc. Benedict. 3. part. 1. p. 8.

AUCTOR *vite S. Theofredi*, monachus, ut videtur, Calmelicensis, pro tempore claruit haud satis liquet; ætas enim ejus parum certa. Cl. Mabillonius ipsum ante sæculum XI. vixisse conjicit, non alia ratione ductus, quam quod interdictum, quo fex-

Y y 3

minis in ecclesiam monasterii negabatur ingressus, suo adhuc tempore viguisse ait. Atqui ritus iste in paucis monasteriis perseveravit ultra seculum X. Quisquis sit, scripsit *vitam S. Theofredi* abbatis Calmelicensis, & martyris in Gallia an. 708. quam ex MS. codice ejusdem monasterii in lucem dedit Jo. Mabillonius Sæc. Bened. 3. part. 1. p. 477.

950. AUCTOR *vita S. Ebbonis* claruit ex Cl. Mabillonii conjectura seculo X. certe post Normannorum in Gallia procellas, adeoque illum ad medium hujus sæculi retulimus. Scripsit *vitam S. Ebbonis*, Senonenfis in Gallia episcopi, defuncti anno 742. quam ex MS. codice S. Petri apud Senonas eruit Jo. Mabillonius Sæc. Bened. 3. part. 1. p. 647.

950. ANONYMUS auctor *translationis S. Gorgonii*, cœnobii Gorziensis ad amnem cognominem haud procul a Mosella fl. siti monachus, claruit circa annum 950. Scripsit *historiam translationis S. Gorgonii* martyris in monasterium Gorziense, quam ex Cod. MS. Rhemenfi edidit Jo. Mabillonius Sæc. Bened. 3. part. 2. p. 204.

950. ANONYMUS *vita S. Altonis* auctor, Altimonasteriensis in diocesi Frisingensi in Boioaria superiori monachus, claruit eodem circiter tempore, certe hoc seculo, ut ex ipsius opusculo liquet. Scripsit *vitam S. Altonis*, ortu Scoti, seu Hiberni, cœnobii Altimonasteriensis conditoris & abbatis primi, circa annum 770. defuncti. Exstat apud Bollandum Februar. 9. & Mabillon. Sæc. Bened. 3. part. 2. p. 217.

950. ANONYMUS *vita S. Deicoli* scriptor, monachus Lutrensis, claruit circa annum 950. *Vitam S. Deicoli* monasterii Lutrensis, in diocesi Byzantina abbatis primi, anno circiter 625. defuncti, litteris mandavit. Werdotsio abbati dedicatam. Hanc primus edidit Jo. Bollandus ad Januar. 18. deinde ad Codd. MSS. recognovit Joh. Mabillonius Sæc. Bened. 2. p. 103.

950. AUCTOR anonymus *vita S. Radbodi*, istius pæne temporis scriptor, claruit circa annum 950. Commisit litteris *vitam S. Radbodi* episcopi Trajectensis ad Rhenum, anno 918. defuncti. In qua condenda, se sua ab illis, qui rebus gestis interfuisse, accepisse numer. 5. prohibetur. Exstat, sed mu-

tato stylo, preflus descripta, apud Surium, Novembr. 29. Exinde apud Mabillonium Sæc. Bened. 5. p. 25.

AUCTOR libri *de miraculis S. Columbanii*, cœnobii Bobiensis in Alpibus Cottii, non longe a flumine Trebia siti monachus, claruit circa annum 950. ut ex iis quæ de temporibus Berengarii Imp. occisi an. 924. & Hugonis [qui ex Provinciæ comite factus est Italiæ rex anno 926. ex rege monachus anno 945.] refert cap. 7, 8, 9. manifestum liquet. Composuit librum *de miraculis S. Columbanii* abbatis Luxoviensis, quem ex codicibus MSS. eruit, Actisque suis inseruit Jo. Mabillonius Sæc. Bened. 2. p. 40.

ANONYMUS *vita S. Martini* auctor 990: vixit seculo X. exeunte, circa annum 990. Scripsit *vitam S. Martini* abbatis Vertavenfis, stylo quidem humili, ut ingenue agnoscat, & rustico, sed historiæ veritate sinceriter suffragante. Hanc ex MS. codice monasterii Silvæ Majoris erutam, in Achis suis edidit una cum libello *de miraculis & translatione ejusdem abbatis* Johan. Mabillonius Sæc. 1. p. 681.

ANONYMUS *vita S. Gerardi* auctor, 1001. monachus Bronienfis, circa annum 1001. faltem superiori sæculo exeunte claruisse videtur. Scripsit *vitam S. Gerardi* abbatis Bronienfis, quam partim a testibus oculatis, partim ab anonymo priore hausit, & Guntero abbati suo dedicavit. Exstat, sed mutato stylo apud Surium Octobr. 3. Genuinam ex codicibus MSS. representavit Joh. Mabillonius Sæc. Benedict. 5. p. 248.

ANONYMUS *vita S. Adalberonis* auctor, 1005. monachus & abbas a S. Adalberone constitutus, claruit circa annum 1005. Scripsit *vitam B. Adalberonis* Mettensis episcopi, qui hoc ipso anno obiit. Hanc ex vetusto codice MS. edidit Ph. Labbeus Bibl. Nov. tom. 1. p. 670.

ANONYMUS *vita S. Winnoci* auctor, 1030. claruit circa annum 1030. Rogatu monachorum Bergenium scripsit, vel ab alio rudiori stylo scriptam expolivit *vitam S. Winnoci* abbatis Woromholtenfis in Flandria primi. Exstat apud Surium Novembr. 6. & Mabillonium Sæc. Bened. 3. part. 1. p. 301. qui *genealogiam S. Winnoci* in codice Vedattino vitæ huic præfixam præmisit.

F I N I S.

APPENDIX

APPENDIX
AD
HISTORIAM LITTERARIAM
CLARISSIMI VIRI
GULIELMI CAVE
IN QUA
DE
SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS,
Ab anno MCCC. ad annum MDXVII.
Pari methodo agitur ;
Ex duabus in unam conflata ;
ALTERA nempe
HENRICI WHARTON,
ALTERA
ROBERTI GERII,
QUI ETIAM
CONCILIA
SÆCULORUM XIV. & XV. recensuit.

BASILEÆ,
Apud JOH. RUDOLPH IM-HOFF.
MDCCXLIV.

Notet Lector, in his Appendicibus, quæ sunt Cl. Henrici
Whartoni, litteris H. W. quæ vero Cl. Roberti Gerii, litteris
R. G. ad marginem appositæ annotari.

SÆCULUM WICKLEVIANUM.

Conspectus Sæculi.

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

HAUD infelicius à Christo nato, si decimum excipias, Sæculum experta est Ecclesia. Neglectum meliorum litterarum studium, conculcata pietas; & hinc effreni Ordinum Mendicantium intemperie, illinc futilibus controversiis, discilius Christianus Orbis. Ab Ecclesia jamdiu exulatur castioris Theologiæ studium, & salubrosus Scholarum nugis locus cessat. Iltas quinetiam e Clero pauci excoluerunt. Sacerdotibus enim secularibus Juris Canonici ac Civilis scientia imprimis in votis fuit; qua ad summam Ecclesiæ dignitates compendio perveniri posset. Soli fere Mendicantium Ordinum divinarum studium excolendi gloria relicta est. Isti vero immensam exinde apud vulgus auctoritatem obtinuisse nequaquam contenti, in Academiarum Cathedras avidi involarunt, & antiqua Sæcularium munera ruptis Disciplinæ Ecclesiasticæ repagulis hibimetipis arripuerunt. Hinc natum ferale Sæcularium & Fraterulorum odium. Illi temere a Mendicantibus usurpata concionandi confessionesque excipiendi munera ægerime tulerunt, isti perfectiorem vice statum plebi credulæ ostentantes, Sæcularium ordinem Ecclesiæ gravem atque inutilem esse prædicarunt. Summo utrinque partium studio ea lis toto fere Sæculo agitata est, hinc Clero pro veritatis causa & antiquis privilegiis decertante, illinc Mendicantibus sedis Romanæ favore munitis, cuius ipsi affectu fuerunt ut plurimum iustissimi. Neque ipsis tamen Mendicantibus ad amissionem inter se convenit. Sub initium enim Sæculi exortus est Petrus Joannes de Oliva, Ordinis Franciscani, qui divinitus semet inspiratum jactans, docuit Spiritualem statum nuper Orbi Christiano a Francisco invehctum esse; cui Novi Testamenti leges utpote minus persecte, cedere debeant; Christi & Apostolorum Evangelium nullum ad perfectionem ducere, adeoque abolendum esse, introducta Francisci Regula; eliminandum Cleri Sæcularis ordinem, atque ordini cui-

Append.

dam Religioso Ecclesiæ regimen committendum; Evangelicam paupertatem tam religiose ab omnibus colendam esse, ut neque proprium aliquid, neque in communi possidere liceat. Hujusmodi fere dogmatibus in vulgus effusus, Petrus Joannes ingentem Franciscanorum turbam in partes suas traxit; quibus *Spiritualium* nomen inditum fuit. Spiritualibus acerrime se opposuit Joannes XXII. alique sequentes Pontifices; qui dogmata illorum damnarunt, & secularis anathema dixerunt. Verum parum id curarunt Michael Cæsenas, Occamus, ceterique Spirituales; qui innumeras Pontificum Bullis hereses inesse palam prædicarunt. Spreta Bullarum auctoritate, Pontifices rem Fidei Inquisitoribus ferro ac flammis agendam commiserunt. Isti *Spirituales*, qui *Begardi*, *Beguini* & *Fratricelli* jamdudum appellari ceperant, rogo passim addixerunt, nonnunquam & copiis militaribus oppugnarunt; sectam autem contumacem adeo expugnare non poterant; ut ad inchoatam usque Reformationem reliquæ ejus non contemnendæ superessent. Hactenus de Mendicantium jurgis. Incunte Sæculo Clemens V. sedem Pontificiam Avenionem translulerat, ut Philippo Pulchro Galliæ Regi, cuius auctoritate Papatum adeptus fuerat, gratiam rependeret. Eadem fere de causa habitum est Concilium Viennense anno 1311. quod quidem indixit Clemens, ut fidem de condemnandis Bonifacii VIII. hæresibus Philippo datam ea ratione eluderet. In hoc Concilio sublatus est Equitum Templariorum Ordo, ipsi flammis damnati, illorumque bona Equitibus Hospitalariis donata; confirmatum Corporis Christi Festum, & declarata S. Francisci Regula. Ablata enim Concilio libertate, omnia pro libidine decrevit Papa, Patrum suffragia nec rogans nec expectans. Cæterum sedis Romanæ translatione haud parum imminuta est majestas Pontificia; quæ ab illo tempore sensim labascere coepit, & Regibus terrori esse desit. Postquam Ludovicus Bavarus Imp. anathema sibi a Joanne XXII. incultum tam foeliciter

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.Fymeric,
Direct. In-
quisit. par.
2. qu. 15.

A *

diffusit

Sæc. XIV. diffilasset; & doctissimorum virorum calamos in subsidium vocando, Principes alios docuisset, qua potissimum ratione Pontificum fulmina repellenda essent. Longe gravio-rem autem plagam tulit sedis Romanæ aucto-ritas a diuturno schismate, quod post Grego-rii XL obitum anno 1378. inchoatum quin-
ab anno
MCCC.
 quaginta plus minus annis perduravit: Schis-
 ma adeo difficile, ut e quanam parte staret
 veritas scitu fere impossibile esse non igno-
 biles istius ævi Scriptores conquerantur. Di-
 viso autem inter plures Papatu, factum est,
 ut singulis nihil non concedere, quo seque-
 cium suorum favorem demererentur, ac tan-
 dem Concilii Generalis arbitrio fasces Ponti-
 ficis demittere necesse fuerit. Post medium

Sæculi Wickesius Ecclesiæ Romanæ errores Sæc. XIV.
 voce ac scriptis strenue impugnavit; ad-
 scitisque sibi innumeris per Angliam, Bo-
 hemiam exterasque gentes discipulis, doc-
 trinam suam longe lateque propagavit. Quod ad Græcos attinet; illi quicquid
ab anno
MCCC.
 otii ab intestinis seditionibus superfluit,
 futilibus de lana caprina controversiis im-
 penderunt. Adulto enim Sæculo quæstio
 inter Barlaamitas ac Palamitas de lumine
 Thaboritico exorta est; quæ Synodis, ana-
 thematizms, ac libellis mordacibus agitata
 est tanto utrinque animorum æstu; ac si
 de primariis fidei articulis certandum esset,
 totiusque religionis prora ac puppis in ejus-
 modi nugis staret.

SCRIPTORES

SCRIPTORES.

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.
H. W.

JOANNES DUNS, cognomento SCOTUS, *Doctor Subtilis* dictus, natione Anglus, Dunstone in Parochia Emildonenli prope Alnwicum in Northumbria natus, secundum alios vero gente Scotus, ex vico Duns, octo mille passibus ab Anglia distante, oriundus; ex Waddingi denique aliorumque sententia Hibernus, utpote Duni in Ultonia natus. Illum enim genti sue tam Scoti quam Hiberni præfracte vendicant, nulla tamen ratione fulti. Præterquam enim, quod omnes, qui de illo mentionem injiciunt, ante Sæculum XVI. Scriptores, & in his Bartholomæus Albicius*, eum Anglis annumerent; afferuntur etiamnum nonnulli operum ejus Codices MSS. paulo post ætatem suam exarati, in quibus nomen, patria, ac locus natalis ascripta reperiuntur. Juvenis adhuc Minoritis Novocastrensis nomen dedit; & ab iis Oxonium missus, in Collegio Mertonensi, cujus demum Socius fuit, penitorem litterarum cognitionem hausit; in Theologia Scholastica omnium sui ævi facile princeps, in Jure Civili pariter ac Canonico veratissimus; Logices, Physices, Metaphysices, Mathematicæ, Astronomiæ callentissimus. Claruit anno 1301. quo circiter tempore evocato ex Academia Oxoniensi ad Parisiensem Gulielmo Varrone, illius Præceptore, in Cathedrali Theologiam suffectus est; quam tanta sui nominis gloria moderabatur, ut triginta plusquam Scholarium millia ejus audiendi gratia Oxonium undique confluisse perhibeantur. Post prælectas Oxonii Sententias, anno circiter 1304. a Symmystis suis Franciscanis Lutetiam accitus, primum Baccalaureatus, dein Doctoratus insignibus cohonestatus, demum a suis, in Comitibus Tolosanensibus anno 1307. Regens creatus est; & in Academia Parisiensi Scholas Theologicas regendas suscepit. Quo primum tempore inanditum antea in Ecclesia dogma de Immaculata Beate Virginis Conceptione propalare coepit, idque solenni habita disputatione ducentis ordine prolatis argumentis demonstratum ivit. Tantum sane apud Academicos Parisienses potuit

Viri doctissimi fama; ut in sententiam ejus manibus pedibusque transirent; Festum Immaculatae conceptionis instituerent; neve quis, nisi ejusdem opinionis secularis, ad gradus Scholasticos admitteretur, edicto caverent. (b) Anno 1308. Scotus a Gondisalvo Minoritarum Generali Coloniam se transferre jussus, Lutetia discessit; & ab universa civitate Colonienli obviam procedente solenni pompa receptus est. In conventu autem Franciscanorum brevi post apoplexia correptus, & festinato nimis, ut volunt, funere elatus, obiit eodem anno die VIII. Novembris, ætatis suæ 43. seu, ut alii habent, 34. Innumera fere ingenii sui monumenta reliquit; in quibus SS. Thomæ & Bonaventuræ definitiones accurate discutunt, & ad limam revocant, in plerisque diversam, in nonnullis contrariam, init viam. Hinc natae *Thomistarum* & *Scotistarum* sive *Realium* Sectæ; quæ Scholarum subfœlia aliudis jurgis & rixosis clamoribus per plura Sæcula impleverunt; & etiamnum, ubi ejusmodi trices, ne dicam nugis, locus datur, implent.

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

* Confor-
mit. S.
Francisci.

OPERA.

Grammatica Speculativa; à nonnullis Alberto de Saxonia Augustiniano falso ascripta.

Quæstiones suberrime in universam Logice, cum Mauricii à Portu Hibernici, Archiepiscopi Tuamensis Expositione. Prodiit eorum *Venet.* 1512, 1600. 8vo. (c)

Commentaria in VIII. libros Physicarum Aristotelis, a Waddingo Joanni nostro abjudicata. Prodiit eorum *Venet.* 1504. 4to. 1597. Editio *Lugdunensis* Francisci de Pitigianis Aretini annotationes apposit.

Quæstiones in libros Aristotelis de Anima imperfecte, cum Scholiis & supplemento Hugonis Cavelli Pseudo-Archiepiscopi Armachani.

Tractatus de verborum Principio.
Tractatus de primo Principio, cum Scholiis Cavelli & Mauricii.

(a) Conf. *Francisci Deslini* Ord. Minor. Strict. Observ. Philosophiam Scoto-Aristotelicam. tom. 1. Norimb. 1710. 4. (b) Vide *Da Pin.* Hist. Eccles. vol. 12. p. 52. *Natal. Alex.* sec. 13. & 14. tom. 7. p. 150. Edit. in folio. (c) Primum 1504. deinde 1597. notante *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 3. p. 410.

†
SÆC. XIV.
ab anno
MCCC.

Tractatum Theoremationum XXIII. cum eorundem Scholiis.

Collationes XXIII. *Physico-Theologica*, cum Scholiis Cavelli.

Collationes alie IV.

Tractatum imperfectum de cognitione Dei.

Questiones Miscellaneæ de Formalitatibus imperfectæ. Prodiit Venet. 1514. Paris. 1584. 8vo.

Meteorologicorum libri IV. in quibus citatur Thomas Bradwardinus Scoti junior.

Expositio in Metaphysicam Aristotelis, cum Notis Cavelli. Prodiit Paris. 1520. & cum notis Mauricii Venet. 1501.

Conclusiones Metaphysicæ, cum notis Cavelli.

Questiones in Metaphysicam, cum notis Mauricii & Cavelli. Extant Venet. 1407. 1501.

Quodlibeta & Commentaria in libros IV.

Sententiarum, cum notis Cavelli, Lycheti, Joannis Poncii, & Antonii Illicui. Opus ingens ac subtilissimum, Anglicanum, & Oxoniense vulgo dictum, quod Oxonii elucubratum fuerit. Prodiit seorsim Venet. 1514. 1597. Antwerp. 1620. & alibi. (a)

Reportatorium (b) *Parisiensium libri* IV. (qui quali compendium rude sunt *Operis Anglicani*) cum notis Cavelli & Waddingi. Prodiit seorsim Paris. 1519. Venet. 1597. Paris. 1600. 8vo. (c)

Questiones Quodlibetales XXI. seu, ut alii dividunt, XLIII. cum notis Cavelli & Lycheti. Prodiit Paris. 1519.

Opera isthæc Scoti omnia collegit, notis fere perpetuis illustravit, & in XII. tomos distributa edidit Lucas Waddingus Lugduni 1639. f. Plurima ejus opera olim imprimenda curaverant Angli Franciscani, Patres 1474.

Alia ejus Opera, & in his *Commentaria in Genesim*, *Evangelia*, & *Epistolæ Pauli*, *Sermones de Tempore & Sanctis*, & *Tractatum de Perfectione statum* enumerant Trithemius, Baleus, * & Waddingus; † que nondum lucem afpexerunt.

* Cent. IV.
cap. 52.
† De Scrip-
tor. Ord.
Minor. p.
101.

ANDREAS NOVOCASTRENSIS, gente Anglus, Ordinis Dominicani Monachus, & Theologiæ Doctor, (d) claruit anno 1301. Extat ab eo scriptus *Commentarius in libros primum Sententiarum*, Paris. 1514. f. *Commentarium in Boethii librum de Consolatione Philosophiæ* ab eo scriptum esse prodit Baleus cent. X. p. 44.

(a) *Quodlibeta & Comment.* in 3. priores libros *sententiarum* prodierunt Brizis 1517. (b) *Reportatorium*, seu potius *Reperitorium*, ut notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 410. (c) Denuo cum Scholiis Cavelli & apologia pro Jo. Scoti adversus Abr. Bezonium Antwerp. 1620. fol. & cum *Ingenio Magnifici* apologia pro Scoto & Cavello, Cohn. 1611. *Collationes* 15. & alias 4. noviter additas his *Questionibus* subjunctus in edit. Antwerp. & Cohn. memorat Fabr. loc. citat. (d) Non Anglus sed de Novo Castro in Lethargia ad Mosam; nec Ordinis Dominicani sed Ordini Minorum Franciæ Provincialis, Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 249. & *Quellus* tom. 1. p. 699. ubi notat Comment. in 1. lib. *sententiarum* extare MS. Bononiæ in Bibl. S. Salvatoris. (e) Conf. *Quidia*. tom. 1. p. 680. (f) Conf. *Hist. litterar.* ad Georg. Metochitam, ann. 1276.

(e) RAYNERIUS, gente Italus, Patria Pisanus, Ordinis Dominicani Monachus, Theologus ac Jurisconsultus consummatissimus, Scriptor incertæ admodum ætatis, quippe quem alii ad annum 1333. alii ad annum 1410. referunt. Nos cum Trithemio cum circa annum 1301. deponimus, donec certior lux affulgeat. Extat *Panthologia*, seu *Summa universæ Theologiæ*, Alphabetice disposita; quam multis additis, multis detruncatis, & stylo ubique immutato edidit Jacobus Florentinus Minorita Norimbergæ 1473. Corruptam istam editionem expresserunt Veneti 1486. *Lugdunenses* 1519. f. *Brizienfes* 1580. 2. vol. 4to. *Parisienses* haud ita pridem 3. vol. f.

SÆC. XIV.
ab anno
MCCC.
1301.
H. W.

(f) THEODORUS METOCHITA, natione Græcus, Magnus Logotheta Dromi, atque ipsi Andronico Imp. affinitate junctus; Joannis quippe Panhyperbæsti, Andronici nepotis, locer. Exeunte

1301.
H. W.

Sæculo postremo una cum Joanne Glyca in Occidentem legatus, Mariam Germani Imperatoris sororem Michaëli Imp. Andronici primogenito desponsatam Constantinopolin adduxerat. Claruit anno 1301. Anno circiter 1314. Logotheta generalis factus, omnia apud Imperatorem poterat; ac res imperii pro lubitu, summa tamen fide ac diligentia, moderatus est. Anno circiter 1328. Andronicus Senior ab Andronico Juniore, rebellis nepote, bello victus est; captæque urbs Constantinopolis. Metochites, itaque, qui invicta semper fide avi partes propugnarat, Didymochum, maritimum Bithyniæ oppidum, relegatus est: & magnificæ ipsius ædes, direptis prius opibus, a furenti plebe solo æquatæ. Post aliquantulum temporis, Turcis Bithyniam populantibus, Constantinopolin reductus est, & in monasterio Chora, quod a Justiniano Imp. olim fundatum, & ruinis pessundatum, ipse instaurarat, degere permixtus; gravi tamen interdicto, Andronici Senioris, quem anima cariorum habuit, colloquio vel quali- obsequio litterarum commercio privatus. Obiit anno 1332. die XIII. Martii, XXX. post Andronici mortem diebus: a Nicephoro Gregora, discipulo & amico summo, funebri oratione laudatus. Vir, jundice Gregora, † τῶν ὧν ἡλίκω σεφάταται, † Hist. l. 8. 7. p. 190.

Sec. XIV. qui φύσις εὐμαρία πρὸς λόγους, & καρτερία
 ἀπὸς πόνης, & μνήμης ὑγιείας, καὶ ἀσκήσεως σο-
 φίας ἀπάσης εἰς τὸ ἀκρότατον ἤλασεν.—βιβλιοθήκη
 γὰρ ἢ ἐμπλοκή ἔσται, καὶ τῶν ζητημάτων
 ἀπὸς ἐπιστήμης. Οὕτως πάντας μακρὰ τῶ μί-
 κρο παρήραμεν, ὅστις περὶ λόγων ἔλεγε. Vir
 omnium, quos sol invenit, doctissimus; qui facien-
 tia naturali & tolerancia laborum, & memoria
 prestantia summam omnis eruditionis fastidium con-
 scenderat. — Vixit Bibliotheca; & eorum, quae scire
 vellet, oraculum. Tanto intervallo omnes eos sipe-
 rabat, qui usquam in studiis versati sunt.
 Immani proflus errore hunc cum Gregorio
 Metochite, Beccifocio, confundit Cl. Vof-
 sius, * atque adeo insigni parachronismo
 Beccum & Meliteniotes Theodoro Meto-
 chite exilii comites adjungit.

SCRIPTA.

Compendium Historiæ Romanæ a Julio Cæ-
 sare ad Constantinum Magnum, a Joanne
 Meurfio cum versione sua ac notis editum
 Gr. Lat. Lugduni Bat. 1618. 4to. Sed non
 aliam esse hanc Historiam quam *Gyge An-
 nalion libri tertius* demonstrat Theop-
 philus Raynaudus, * cui proinde non im-
 merito vapulat Meurfius.

Paraphrasis in octo libros Physicorum, &
parva Naturalia Aristotelis; quæ a Gentiano
 Herveto Latine verba produit Basil. 1559.
 4to. (a)

Historiæ Sacre libri 2. & Historiæ C. P.
liber unicus, exsisterunt Græcæ MSS. penes
 Meurfium.

Capita CXX. Philosophica & Historica, MSS.
 in biblioth. Augustinæ. * (b) Alia alibi.

(c) RAYMUNDUS LULLIUS, seu LULLUS, gente Catalaunus, Raymundi Lulli & matris ex illustri Herilium familia filius, in insula Majorica apud Baleares in vico S. Michaëlis natus anno 1236. Claruit anno 1301. Juvenis mercaturam coluit spe quaestus; seu, ut alii habent, in Majorcæ regis aula militavit, Seneschallus Jacobo regi factus; libidine & infanis amoribus infamis; donec tandem inopinatum quodam casu ad meliorem frugem converteretur. Aula igitur relicta, quadragesimo ætatis anno fratribus Minoritis se adjunxit, totus pietatem spirare coepit, ingenti desiderio Mahumetanum ad fidem Christi convertendum flagrav; ideoque litterarum studiis, quæ olim flocci fecerat, diligenter incubuit. Penitiora imprimis medicinæ ac chemiæ ar-

cana percrutari & edificare in votis habuit: Sec. XIV. licet Waddingus, * & cum eo alii, totum artis chemiæ studium, non ad nostrum, sed ad juniorem quandam Raymundum de Terraga, & Neophytum dictum e Judæis ad Christianos convertum, spectare contendant. Utut sit, Lullus primis Latine linguæ elementis Lutetiæ imbutus; & ab emptio quodam sermo Mahumetano (a quo mox perforce vulneratus summum vitæ discrimen adiit) Arabicum sermonem edoctus, innumeris fere libris, Hispana, Latina, & Arabica lingua evulgandis animum adiecit. Dein in montem secedens, precibus & contemplationi per septem menses totus vacavit; ibique novum scientiæ lumen divinitus infusum accepisse dicitur. Mox Romam ad Honorium IV. profectus ut cœnobita, in quibus studia linguarum orientalium vigerent, ab eo ubique terrarum erigi juberentur; postulat anno circiter 1287. Eiusdem rei promovende gratia Parisios, Montem Pellulanum & Genuam ordine petiit; ac ubique locorum artem suam Generalem, quam Inventivam appellavit, summo studio edocuit. Anno sequente, ut eandem sibi Romæ prælegere liceret, frustra postulavit. Genuam igitur reversus, ad meditatum diu opus Evangelii inter Mahumetanos prædicandi se accinxit. Tunetum itaque in Africa trajiciens, disputatione cum Saracenis inita grave capitis periculum adiit, sacerdotis cuiusdam Arabis precibus ægre liberatus, lege tamen lata, ut in Africam reverso mors irrogaretur. Ex Africa Neapolim venit; ibique artem suam usque ad annum 1290. prælegit. Postmodo ut Romæ eam doceret, a Bonifacio VIII. petens repulsam tulit. Mox Genuam profectus, multos exaravit libros; Majorcam, Regem invisit; Lutetiam, artem suam iterum prælegit; rursus Majorcam, cum Judæis & Saracenis disputavit; Cyprum, Jacobitis & Neitorianis voce oppugnavit, ac propinatum ab iis venenum ægre evasit. Genuam ac Parisios reversus, artem suam adocuit; de eadem vero Romæ docenda Clementem V. interpellans, rejectus est. Dein Lugdunum, mox Majorcam concedens, inde in Africam ad Bangi regiam transfretavit; ac fidei Christi prædicare coepit. A Saracenis vero lapidibus appetitus, & ab Alfacino eorum Sacerdote rationem fidei suæ postulatam, cum philosophicis argumentis eam demonstratum iret, in inqualidum carcerem conjectus est. Tandem Ge-

* De Hist. Græc. l. 2. c. 29.

* De bon. & mal. lib. l. 156.

* Index MSS. Bibl. Aug. p. 74. 1301. H. W.

(a) Recus. Lat. Ravennæ 1614. 4to. ut refert Fabr. Bibl. Gr. l. c. 11. §. 4. vol. 9. p. 216. quem vide. (b) Habentur etiam Gr. in Bibl. Cæsarea telles Lambecio vol. 7. p. 149. seq. & inter Cod. Bibl. Cassianæ p. 232. *Horum Capitum titulus* Gr. & Lat. exhibuit Fabr. ubi supra. p. 218. seq. qui nos docet ejusdem Theodori extare ineditas *γρηματικὰ σηµειώματα*, ac *Mathematica*, & *Comment. in Prodomi magnam Syntaxim*, quæ assertari in Hispania commemorantur. Boivinus in notis ad Gregoræ Historiam Byzantinam retulit *erisus* quosdam Theodori Metochite; vid. Fabr. Bibl. Gr. vol. 6. p. 131. (c) Conf. Nicol. Antonium in Bibl. Vet. Hispanæ tom. 2. p. 84. Jo. Bapt. Solerium in Act. sanctorum tom. 1. Junii 30. p. 611. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ, vol. 4. p. 865. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 12. p. 62. Jacob. Quetif. tom. 1. p. 711. (qui p. 714. exhibet tres Gregorii XI. adversus Lullum decreta) & *Dissertationes historicas de cultu Lulli* edit. 1700.

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

nuenfium mercatorum precibus liberatus, ex Africa solvit; & amissa naufragio tota librorum suppellectile, Pisaua appulit. Non nulli tamen iter istud Bugiese in annum 1313. circiter rejiciunt. Dein recuperandæ Terræ Sanctæ animum adjiciens, bellum sacrum strenue apud omnes hortari cœpit; ejusque suscipiendi seu animo seu prætextu ingentem nummorum vini a matronis Italici corrasit. Avenionem itaque ad Clementem V. profectus, ut sacrum bellum decerneretur, petiit. A pontifice ludibrio habitus, Lutetiam fecellit; artique suæ edocendæ incubuit usque ad concilium Vienneſe anno 1311. Apud concilii enim Patres omni modo fategit; ut studia linguarum ubique extruerentur, ut ex omnibus ordinibus militariis unicus conflaretur, ut sacrum bellum indiceretur, ut Averrois scripta damnaarentur; nil tamen obtinuit. A concilio rejectus, ad reges Christianos se contulit; quos ad sacrum bellum suscipiendum sollicitare non desiit. Aulas itaque regias Galliæ & Hispaniarum circumvagatus, tandem in Angliam devenit, ibique artem chemicam exercuit. Parum tamen fidei meretur, quod Johannes Imperialis, * ipse etiam dubitabundus, ex aliorum auctoritate refert, *pilas quasdam æneas hujus opera in auri substantiam versus ad hæc usque tempora in Regis Britannii atriis offerri.* Verum iter istud Anglicum, multis argumentis in medium prolatis, dubium reddit Lucas Waddingus. * Anno circiter 1314. Raymundus derelicta uxore (uxoratus enim fuit) tertiarium Franciscanorum ordinem suscepit; & immenso martyrii desiderio æstuans, pro Christo occumbere certum habuit. Aliquantulum igitur in Sicilia & Majorca commoratus, in Africam denuo trajecit; ubi postquam non nullos ad fidem Christi perduxisset, Tuneti, seu, ut alii, Bugiæ, in carcerem conjectus, & gravissimis vulneribus ac tormentis a Saracenis excruciatuſ est. Semianimis a Genuentibus mercatoribus eductus, & in navem delatus, in conspectu patriæ insule animam efflavit die XXIX. Junii anno 1315. ætatis suæ 80. Inſens de eo apud scriptores est controversia. Alii enim, & in his Bzovius, eum hæreticis, histrionibus, & circumforaneis nugivendulis annumerant; infanum chemiæ studium, atque auri conficiendi sitim exprobrant; & quingentos fere errores ex libris ejus desumptos a Gregorio IX. Avenione anno 1372. anathemate notatos esse produnt. Alii e contra eum in sanctorum & martyrum album reponunt: pietatem, zelum & doctrinam deprædicant: totam illam librorum chemicorum & medicorum farraginem Raymundo Neophyto debere volunt; Lullium denique adeo in ejusmodi nugis non

ineptiſſe, ut in scriptis genuinis alchymistarum stultitiam fœnilime irrideat, contendunt. Hujusmodi fere argumentis Lullii partes oporose tutatur, qui de illo, ejusque peregrinationibus, morte, arte, doctrina, libris, fulillime agit, Lucas Waddingus Anal. Minor. ad an. 1275, 1287, 1290, 1293, 1295. præsertim vero ad an. 1315. fere per totum.

SCRIPTA.

Probatio Articulorum Fidei & Legis Christianæ. Colon. 1509.

Liber Natalis Pueri Jesu, anno 1310. scriptus. Paris. 1499.

Liber Blanquerne dictus, de quinque stantibus Personarum, viz. de uxoratis, religiosiſ, prælatiſ, cardinalib, & pontificib. In linguam Valentiam conversus producit Valentia 1521.

Liber de orationibus & contemplationibus intellectus. Ibid.

De Meditationibus totius anni, seu de Anico & Anato. Paris. 1505.

De laudibus B. Virginis Mariæ, seu Ars Inventionum. Paris. 1499.

Clericus, seu Liber pro Clericis. Ibid.

Philosophia amoris, anno 1298. scripta. Paris. 1516.

Liber Proverbiorum. Ibid.

Commentaria in Primordiale Evangelium Joannis, seu in 1. caput Joannis, Ambianis 1511.

Arbor Scientiæ. Venet. 1514. Lugduni 1515.

De Demonstratione per aquiparantiam liber, anno 1304. scriptus. Valentia 1510.

De substantia & incidente liber, quo Trinitatem probandam sumit: anno 1313. scriptus. Valentia 1520.

Disputatio Raymundi Lulli & Homerii Saraceni, primo Bugiæ habita sermone Arabico, dein Latine a Lullo conversa anno 1308. Valentia 1510.

Disputatio quinque hominum Sapientum, anno 1294. scripta. Valentia 1520.

Questiones super IV. libros Sententiarum, anno 1298. scriptæ. Lugduni 1491. Pannonii 1507.

Questiones Magistri Thomæ Atrebatensis solute secundum artem, anno 1299. scriptæ. Ibid.

De Anima rationali liber, anno 1294. scriptus. Compluti 1519.

Logica parva. Compluti 1518. & cum Commentariis Antonii Belver. Majorica 1584.

Logica nova, anno 1503. scripta. Valentia 1519.

Ars brevis, quæ dicitur, Ars universalis magna, anno 1307. scripta; pluribusque opusculis, quibus totidem sunt tituli, com-

prehensa.

* Mus. Hist.
P. 11.

* Annal.
Min. tom.
III. ad ann.
1315. num.
3.

Sæc. XIV. prehensa. Prodiit *Argentina* 1617. 8vo. Val-
entia 1515. fol. *Francfurt.* 1596.
ab anno
MCCC.

Practica Compendiosa Artis. Lugduni 1525.
4to.

Art. generalis ultima, anno 1308. finita.
Majorice 1645.

Liber Correlativorum inuicem, anno
1308. scriptus. Valentia 1512.

Art. inventiva veritatis. Valentia 1525.

Tabula generalis ad omnes Scientias appli-
cabilis, anno 1293. concinnata. *Ibid.*

Art. Expositiva, seu *Leitura super duos*
precedentes libros. *Ibid.*

Liber de ascensu & descensu intellectus,
anno 1304. scriptus. Valentia 1519.

Dialogus de immaculata B. Virginis Con-
ceptione. Prodiit Hispanice & Latine Bru-
xellis.

Testamentum duobus libris universam ar-
tem chymicam complectens, anno 1332. scrip-
tum. Prodiit Colon. 1566, 1573. 8vo.

De Secretis Nature, seu quinta essentia
libellus, cum *Epistola ad Robertum Regem de*
Lapide Philosophorum. Augusta-Vindob. 1518.
4to. Venet. 1514, 1521. 4to. *Argentina* 1541.
8vo. Colon. 1567. 8vo.

Secreta Secretorum Lullii & Hermetis Phi-
losophorum. Colon. 1592. 8vo.

Clavicula & Apertorium Alchymie, item
Magia naturalis. Noriberg. 1546. 4to. Co-
lon. 1579. 4to.

Codicillus, seu *Compendium artis Chymice.*
Colon. 1572. 8vo. Rothomagi 1651. 8vo.

Apertorium de veri lapidis compositione.
Basil. 1561. fol. Argentorati 1613. 8vo.

Art. intellectiva super lapidem Philosopho-
rum, & *Practica lapidis.* *Ibid.*

Compendium anime transmutationis Theo-
ria & Practica, atque alia varia Opuscula.
Basil. 1561. *Argentina* 1613. *Francfurt.*
1550. 4to.

Liber de Mercurio, anno 1333. conscrip-
tus, *ibid.* & seorsum Colon. 1567. 8vo.

Praxis universalis magis Operis, inter
alia opuscula *Chymica* Basil. 1561. *Argent.*
1613. *Urjellis* 1602. 8vo.

Repertorium, ad intelligendum Testa-
mentum, Codicillum, alioque Raymundi li-
bros perutile. *Ibid.*

Varii Tractatus Chymici. Basil. 1572.
1610. 8vo.

Art. operativa Medica. Basil. 1597. 8vo.

Epistole Medice. Noribergæ 1625. 4to.

De conversatione vite Tractatus, cum libro
Secretorum. Argentorati 1616. 8vo. (a)

Ceterum plura quam quatuor volumi-
num millia conscripsisse Raymundus dicitur.
Operum tamen ejus excusorum nullus quod
sciam catalogum contexit accuratum. In-

indiculo nostro defunt certo certius quam
plurima; quia & fortasse theologia plera-
que quæ maxime notari meruerunt. Scriptit
enim Lullius *Psalterium*, seu *Librum de*
centum nominibus Dei; *Tractatum de Con-*
fessione; *Libros de Contemplatione plures*:
De centum signis & dignitatibus Dei; *Expo-*
sitiones binas Orationis Dominicæ; *Tractatus*
de Oratione complures; *De Conscientia*, *De*
consolatione eremitica; *Artem Prædicandi*
majorem ac minorem; *De 4. sensibus S. Scri-*
ptura: Librum 52. sermonum contra omnes
incredulos; *De Antichristo*; *De Articulis*
fidei; *De Deo ignoto & mundo ignoto*; *De*
Trinitate in Unitate, sive *de essentia Dei*;
De Spiritu S. contra Graecos; *Adversus Ju-*
deos; *De modo convertendi Iudeos*; *Libros*
de Attributis sive Proprietatibus Dei quam-
plurimos; *De Prædicatione & Libero Ar-*
bitrio; *De natura Angelica*; *De Invocatione*
Demonum librum (qui tamen potius Ray-
mundi Neophyto debetur) *De septem donis*
Sp. S. & eorum effectibus (MS. in bibliotheca
Mertonensi Oxon. cod. 170.) atque alia fere
innumera; quæ longo ordine reculeat Lu-
cas Waddingus de Scriptor. Ord. minor.
p. 296.

GULIELMUS DE NANGIACO, 1301.
seu de Nangis, natione Gallus, ordinis H. W.
Benedictini monachus in cœnobio S. Dionysii
Parisienſi, claruit anno 1301. Scriptit *Hijo-*
riam ab orbe condito ad annum 1301. juxta
annorum seriem: quam ad annum 1368.
continuarunt bini ejusdem cœnobii mo-
nachi. Fragmentum ejus ab anno 977. ad
990. edidit P. Pithæus inter Scriptores co-
ataneos *Francfurt.* 1594. p. 207. Integram
dedit Dacherius *Spicileg.* Tom. XI. pag.
405. (b) Scriptit adhuc Gulielmus *Chroni-*
cum Regionis Franciæ ad annum usque 1301. a
Pithæo inter alios Scriptores Francicos evul-
gatum *Francfurt.* 1596. quin & *Gesta S. Lu-*
dovici Francorum regis, filiorumque ejus
Philippi Audacis ac Roberti. Proderunt *ibi-*
dem a Pithæo edita, & apud Andr. Querce-
tanum Hist. Franc. Tom. 4.

GULIELMUS MANDAGOTUS, 1301.
gente Gallus, ex archidiacono Nemaufenſi H. W.
& Uticensi pontificis Romani capellanus,
& Ecclesiæ Tolosanæ præpositus. Anno
1295. Ebrundunensis archiepiscopus a Boni-
facio VIII. creatus est. Claruit anno 1301.
Anno 1312. ecclesiæ Romanæ cardinalis &
episcopus Præneltinus a Clemente V. die 14.
Decemb. renunciatus est. Obiit Avinionen-
se anno 1321. seu, ut alii, 1324. Præter ope-
ram quam Bonifacii VIII. *Julii sexto Decreta-*

(a) *Epistolam ad regem Francorum* exhibuit Edm. Martene *Anecdor.* tom. 1. p. 1316. (b) Edit. nov. Tom. 3. p. 1.

Sec. XIV. *hunc libro* condendo navavit, scripsit *Tractatum de Electionibus novorum Prelatorum*, qui typis excusus prodit Colon. 1573. 8vo. cum additionibus Boëthii. (a)

1301. HENRICUS STERO, natione Germanus, cœnobii Altaichenfis inferioris, monachus ordinis Benedictini, Hermannii abbatis capellanus, ac demum, ut non nulli volunt, abbas Piburgensis, claruit anno 1301. Scripsit *Annales* ab anno primo Frederici Barbarossæ Imp. ad primum Rodulphi Habsburgensis, seu ab anno Christi 1152. ad 1273. *Annales* istos primus edidit Marquardus Freherus inter alios scriptores Germanicos; auctiores dedit Henricus Canisius Antiq. Lect. Tom. 1. p. 229. (b) Scripsit etiam Stero *Historiam de rebus gestis Rudolphi Habsburgensis, Adolphi Nassovii, & Alberti Auriaci Imp.* ab anno 1266. ad an. 1300. quam Ulricus & Conradus Wellingi fratres, monachi cœnobii Augustani SS. Udalrici & Afræ O. B. ad annum 1335. continuarunt. Exstat *Historia* ista cum Wellingorum *Continuatione* apud Freherum Scriptor. German. *Francfort.* 1600. Tom. 1. p. 384.

1301. H. W. (c) DINUS MUGELLANUS, gente Italus, e Mugello agri Florentini vico oriundus, Juris utriusque consultissimus, & apud Bononienses Professor primarius, claruit anno 1301. A Bonifacio VIII. cardinalatus pollicitatione Romam accitus, sedulam illi in condendo sexto Decretalium libro operam præstitit. Pontificis tamen perfidia mercede excidit. Cardinalitæ dignitatis consequendæ spe dejectus, ex nimio animi dolore obiisse dicitur anno 1303. non quidem adhuc sine veneni suspitione.

SCRIPTA.

Commentarium in Regulas Juris Pontificii. Colon. 1569, 1594. 8vo. & cum additionibus Nicolai Boëthii. Colon. 1617. 8vo.

Commentarium in Titulum Institutionum de Actionibus. Lugduni 1568. Francofurt. 1568. 8vo.

Tractatus de Prescriptionibus secundum antiquum mensuram, & diem numerum. Colon. 1568. 8vo. 1576. 8vo. Venet. 1584. Colon. 1594. 8vo.

De Glossis contrariis Juris Civilis. Francofurt. 1596. Venet. 1584.

De Successione ab Intestato, & de Interesse. Colon. 1590. Venet. 1584.

Commentarius in librum sextum Decretalium, Bonifacii VIII. jussu elucubrat, Con-

filia aliæque jus utrumque spectantia nondum typis prodisse videntur.

Sec. XIV.
ab anno
MCCC.

JACOBUS DE BENEDICTIS, ^{1301.} *Jacobus* ob ingentem sui contemptum dictus, natione Italus, patria Tudertinus, nobili loco natus. Relicto sæculo, familiæ Franciscanæ se adjunxit; & eximia vitæ sanctitate (prout illa ferebant tempora) spectabilis, claruit anno 1301. Præ cæteris autem pietatis officiis mirabili sui ipsius contemptu enituit. Francisci enim patriarchæ vestigiis quam proxime insistendum ratus, ludibrium sibi inferendum summo prece ambivit; id maxime meritum, & supremum perfectionis Christianæ gradum esse arbitratus. Nec voto quidem excidit. Dum arrepto enim sibi munere Prophetico inconditas Revelationes in vulgus jactaret, & Bonifacii pontificis (cui nondum ad papatum evecto familiaris fuerat) mores factaque redargueret, ludibrium tulit, a Bonifacio in vincula conjectus in urbe Præfectina. Ut novum illud pietatis ostendendæ artificium itulmodi titulum tumulo ejus inscriptum meruit.

Sec. XIV.
ab anno
MCCC.

Ossa B. JACOPINI DE BENEDICTIS, TUDERTINI FR. ORDINIS MINORUM, QUI STULTUS PROPTER CHRISTUM, NOVA MUNDUM ARTE DELUSIT, ET COELUM RAPUIT. OBDORMIVIT IN DOMINO DIE XXV. DECEMBRIS, ANNO MCCCIV.

Scripsit lingua rudi Italica *Rythmos & Poemata multa*, quibus crassiora verba, Tudertina, Calabra, Sicula, Neopolitana, data opera immiscuit; ut lectoribus risum, sibi ludibrium moveret. Franciscus Prefatus Minorita ista in septem libros distribuit, notisque illustrata edi curavit Rome 1558. auctiora Venet. 1617. 4to. Eiusdem *Rythmus ad B. Virg. Marian prope crucem Christi Patricius fientem*, qui incipit, *Strabat Mater dolorosa*, in Officio B. Virginis habetur. *Sententia & Monita Salvatoria*, apud Matthæum Raderum in Viridario Sanctorum. *Canticum de Contemptu Mundi*, cui initium, *Cur Mundus militat sub vana gloria?* Omnibus fatis notum. Denique *Prophetia* MS. in bibliotheca Vaticana.

JACOBUS CAJETANUS de Stephanicis, natione Italus, patria Anagninus, Ord. Fr. Min. Bonifacii Papæ VIII. ex fratre nepos, claruit anno 1301. Bonifacii patri

1301.
R. G.

(a) Nenuo 1601. sed primum *Venet.* an. 1584. in *Tractatu Tractatum Juris* tom. 1. p. 407. Habetur MS. Oxon. in Bibl. Coll. Novi, & Cantab. in Bibl. Domus S. Petri, denique in Victoriana Parisiens. Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* Vol. 1. p. 455. *Ordus.* Tom. 1. p. 691. (b) Integros exhibuit Jac. Bafnagius in *Lect. Canifanar.* edit. nov. tom. 4. p. 172. (c) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* Vol. 2. p. 91.

SÆC. XIV.
ab anno
MCCC.

sui favore in S. Cardinalium collegium titulo S. Georgii ad velum aurenium card. diaconus cooptatus, res Romanas consilio & prudentia non parum adauxit; obiit anno 1343. *De ratione, institutione, & celebratione anni jubilei*, opus exaravit: extat Julii Rosci scholiis adornatum Biblioth. Patr. tom. 25. p. 936. Accedunt duo carmina versu heroico. *Vitam etiam Cœlestini V. Papæ & Historiam coronationis Bonifacii VIII. litteris consignavit; opus in tres partes distinctum versibus heroicis non invenustis confecit, præmissis epistola & præfatione sermone libero. Initium operis, Alnus Petri sedes jactandam languida cultu.* Habetur MS. Paris. in *Codice Naudæo* 6. Vide Labb. Catal. Bibl. MSS. p. 236. (a)

1301.
R. G.

DANTES ALIGERII, natione Italus, patria Florentinus, nobili prosapia oriundus, claruit anno 1301. In lucem editus est anno 1265. Ab ipsis prope incunabulis minus coluit, & politiciori litteraturæ animum adiecit: an. 1301. a Guelphis potentioribus, inter Gibellinos, cujus factionis focus erat, oppressus, abiens quippe damnatus & in exilium actus, Bononiam primum se contulit, deinde Parisios, Veronæ postea a Cane Scaligero hospitio exceptus, ubique studiis gravioribus operam dedit; Ravennæ demum confedit, ubi & fatalem diem obiit an. 1321. ætatis fere 56. ibique honorifice tumulatus. Jura Imperialia adversus Pontificum Rom. usurpationes erudito plane opere defendit, quod *Monarchiam* inscripsit. Opus istud tribus libris absolutum primum in lucem emisit inter varios auctores de *Imperiali Jurisdictione & Potestate Ecclesiastica* Simon Schardius, Basil. 1566. Argent. 1609. fol. Separatim edidit Joan. Oporinus typographus Basileus. 1559. 8vo. Dantem istum alium a Dante poetâ immerito suspicatus. Notandum est dictum opus in Ind. Expurgat. prohiberi, & poematum (quæ plurima patrio sermone magna ingenii ubertate cecinit) loca nonnulla, quibus monarchorum inertiam & luxuriam perstrinxit, unde Romæ hæresis censuram vix aut ne vix quidem evitavit: scripsit etiam de *Vulgeri Eloquentia* libros duos a Jac. Corbello editos Paris. 1577. 8vo. (b)

(a) *Vitam Cœlestini V. Libr. 1. de consecratione ejusdem, & Historiam coronationis Bonifacii* edidit Papebrochius in Act. sanctior. tom. 4. Maii 19. p. 437. seq. *Ordinarium Romanæ Ecclesiæ* huic auctori verisimili conjectura ascriptum exhibuit Mabillon. Mus. Italic. tom. 1. p. 243. seq. De cæteris ejusdem scriptis vid. G. Josephus Lager in Purpura docta tom. 1. p. 257. seq. (b) Scripsit etiam Drama Satyricum de Celo, purgatorio & inferno, & Epistolam ad Cane Scaligerum in Museo Minervæ Venetæ editam tom. 1. p. 320. *Fœd.* 1700. fol. Extant libr. 2. de vulgari eloquentia ibid. tom. 1. p. 16. & *Questio de natura elementorum aque & terre*, edit. Voet. 1608. 4to. Codex Dantici d'Aligeri auctori pene æqualis asseruatur MS. in Bibl. D. Mutinensis, teste Montfaucon. Diar. Ital. p. 11. Ejus Poemata Italica prodierunt *Venet.* 1564. fol. ut narrat Blount in Censura auctorum. p. 298. (c) Item in Bibl. publ. Leidensi, & in Bibl. Altdorfinae Academiæ, teste Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 116. Servatur etiam in Bibl. Guelpherbytana inter codd. Scriberianos. Exinde pars *Inqui Chronici* a Carolo magno ad an. 1298. ut & alia pars de Romanis pontificibus a Petro ad Bonificium VIII. & ab alio auctore ad Johannem XXIII. continuata, habetur inter Eccardi Scriptores mediæ ævi p. 1150. *Compilationem Chronologicam ab arte caudat* ad an. 1312. Ricobaldo asserunt adject. Eccard. p. 122c. Partem hujus *Chronici* de imperatoribus a Carolo magno ad an. 1298. una cum *compilatione Chronologica* castigatiorem & auctorem ope MS. cod. E. flentis exhibuit etiam Muratorius tom. 9. Scriptor. Italicor.

Append.

B*

Summa

GERVASIUS RICOBOLDUS, natione Italus, patria Ferrariensis, ecclesiæ Ravennensis canonicus, claruit anno 1301. Ad infantiam Michaëlis ecclesiæ Ravenn. archidiaconi scriptis *Chronicon totius Orbis*, quod *Pomarianum* inscripsit, in sex libros digestum. Primus ab orbe condito ad Abraham natum: secundus a nativitate Abraham ad Romam conditam: tertius ab urbe condita ad natalem Christi progreditur: quartus historiam Cæsarum Romanorum complectitur: quintus orbis terrarum descriptionem continet: sextus successiones & gesta Pontificum Romanorum exponit usque ad annum 1300. quo tempore vixit; cui subjungitur series patriarcharum quatuor illustrium sedium Antioch. Hierosol. Alexandr. & Ravennens. omisiss CP. eo quod ab Apostolorum temporibus originem non duxerit. In historia patriarcharum Ravennens. Andr. Agnelli de *Archiepisc. Ravenn.* *Commentarius* descripsit: extabat Chronicon prædictum MS. apud celeberr. Bataviæ Historiographum Petr. Scriverium, qui editionem ejus cum Sigeberto, Rheginone, aliisque chronologis diu meditatus est, nec tamen perfecit; habetur etiamnum in Bibl. Regiæ Christianæ ex Gallia deportatum. (c) Porro auctorem nostrum opus suum in compendium redegit, brevemque ipsius epitomen, quæ in Bibl. Vaticana MS. reperitur, confecisse testatur Hieron. Rubeus Hist. Ravenn. lib. 6. ad ann. 1291.

SÆC. XIV.
ab anno
MCCC.
1301.
R. G.

JOANNES FRIBURGENSIS, 1302.
a nonnullis *Joannes de Uriburgo dictus*, cognomente *Ruissic*, natione Germanus, Fri-

H. W

burgo in Brisgoia oriundus, ex ordine fratrum Prædicatorum, ac tandem episcopus Boffinensis in Hungaria, claruit anno 1302. In concionibus adeo potens, ut dum semel apud Bononiam in usuram invheretur, cives tumultu sacro usurarios urbe ejicerent. Obiit anno 1314. postquam abdicato episcopatu vitam otiosam apud Dominicanos suos aliquandiu exegisset.

SCRIPTA.

Summa Prædicatorum. Prodiit *Reutlinga* 1487.

Sec. XIV. *Summus maior seu Confessoriarum*, in 4. partes distributa. Lugduni 1518. (a).
ab anno
MCCC.

Glosse in Summam Remyndi Penesforti de Penitentia & Matrimonio. Prodiit una cum Summa Romæ 1603. 4to.

Commentaria ejus in libros Sententiarum, Glosas in Decretum, Epistolæ, atque alia quædam memorat Ambrosius de Altamura Biblioth. Prædicat. p. 95. 468.

1302. PETRUS CASSIODORUS, Caf-
R. G. fiodori filius, natione utrum Italus an Anglus non satis constat; equestris familia natus, optimique artibus & disciplinis excultus, claruit anno 1302. Hic immanis tyrannidis, avaritiæ, & exactionum Papalium pertæsus, cogitationes suas litteris mandavit, & *Epistolam Monitoriam* ad Anglorum ecclesiam misit, ne amplius Rom. pontificum jugo colla subderet: extat epistola supra dicta apud El. Illyric. *Catal. Tyl. Verit.* p. 1595. & inter tractatus de *Monarchia Imp. Rom.* a Goldasto editos, tom. 1. p. 11. (b)

1303. PTOLOMÆUS LUCENSIS,
H. W. gente Italus, ex civitate Luca, S. Thomæ Aquinatis discipulus, ordinis Prædicatorum monachus, claruit anno 1303. Tandem Joanni XXII. pontifici a sacris confessionibus fuit; atque anno 1318. episcopus Torcelensis in ditione Veneta creatus, obiit anno 1321. Scripsit *Annales* rerum tum sacrarum tum civilium ab anno 1060. ad annum 1303. gestarum: item *Chronicon Pontificum atque Imperatorum*. Prodiit utrumque opus Lugduni 1619. *Annales* habentur in Bibl. Patrum tom. 25. p. 949. Scripsit etiam ad Gulielmum Petri Godivum, postea cardinalem, *Historiam Ecclesiasticam* libris 24. quæ æstervatur MS. in bibliothecis Vaticana, Barberina, Colbertina, & Navarrensi. Habetur excerptum ejus de *Genealogia Roberti Guiscardi* tom. 3. Hispaniæ illustratæ. Aliud de *Genealogia & Posteritate Caroli Sicilie Regis* in Collectaneo Hist. Franc. tom. 5. p. 893. (c)

1303. PTOLOMÆUS LUCENSIS,
R. G. Luca Italiæ urbe oriundus, ordinis S. Dominici monachus, claruit anno 1303. ad hunc quippe annum annales produxit. Præter annales, *Historiam etiam Ecclesiasticam* adornavit, Guil. Petri de Baiona S. Cilicie cardin. presb. nuncupatam, ad Clementis V. pape mortem productam: huic anonymus quidam appendicem adjecit: utrumque opus, & historiam & appendicem in suis *Annal. eccles.* passim laudat H. Spondanus:

utriusque etiam partem edidit Steph. Baluzius, Clementis V. Pape vitam a Ptolomæo, Joannis XXII. Benedicti XII. Clementis VI. Innocentii VI. Gregorii XI. paparum vitas a Continuatore conscriptas. *Vit. Pap. Aven.* tom. 1. p. 23. 173. 235. 299. 357. 477. Integra extat MS. in biblioth. Colleg. Fuxen. Tolosæ. Porro *Concionum* habuit Mantuæ Ptolomæus noster, in qua Christum non in utero Virginis, verum juxta cor ipsius ex tribus sanguinis guttis conceptum retulit. Contra quem Bapt. Mantuanus *tractatum de parte corporis, in qua conceptus est Christus* edidit, qui inter opera ejus habetur.

RADULPHUS de BALDOCK, 1304.
R. G. natione Anglus, theologus & historicus fuit temporis non vulgaris: claruit sub Edvardis I. & II. Angliæ regibus, anno 1304. In ecclesia D. Pauli Londinensis varia progressu temporis munia obit, archidiaconus Middlesexie primo, deinde anno 1294. decanus, tandem anno 1304. a canonicis episcopus electus, a Clemente V. papa confirmatus, & anno 1306. Lugduni a Cardinale Albanensi consecratus est: domi reversus ab Edvardo I. rege summus regni cancellarius renunciatus: verum rege mortuo munus istud cito depolinit, & ecclesiæ suæ regimini in posterum totus vacavit. Obiit anno 1313. & in *Novo Opere*, cui extruendo nec curis nec sumptibus pepercerat, sepulture locum habuit. In historiis evolvendis, & antiquitatibus patriis indagandis operam non inutilem poluit. *Chronicon* a prima gentis origine ad sua usque tempora perductum post se reliquit; quod *Historiam Anglicam* inscripsit: opus hoc nunquam typis excusum est: utrum exemplar ejus MS. alicubi nunc extet, incertum est: Lelandum istud Londini aliquando vidisse ex ipsius testimonio refert Baleus,* deperditum censet Whar-tonus.† Certe a reverendiss. Usserio Armachano, in illustri suo opere de *Britann. Eccles. Antiquit.* non semel laudatur, p. 21. 27. 73. qui tamen opus integrum forsitan non vidit, cum testimonia quæ profert, ex Lelandi collectaneis in bibl. Bodleiana MSS. haurire potuit. *Statuta* etiam, & *Constitutiones Ecclesiæ sue* in unum volumen decanus congeffit, quod anno 1559. extitisse in archivis, ex *Monast. Angl.* tom. 3. p. 365. adversere licet.

EBERARDUS, natione Germanus, 1305.
H. W. crenobii Althanensis monachus ordinis Benedictini, ecclesiæ Ratisbonensis archidiacono.

(a) Primum *Reutlinge* 1487. Habetur MS. in Bibl. S. Victoris Parisiensis item in Bibl. Parisiensis Choletana, & Clara-vallis Ord. Cisterc. Scriptissæ etiam videntur *Chronicon* ab orbe condito gd an. Christi 1561. Conf. *Oruliu.* tom. 3. p. 712. *Fideler.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 2. p. 612. *Questif.* tom. 1. p. 123. seq. & p. 113. (b) Item in Jo. Wolfii tom. 1. Lectionum memorabilium p. 514. (c) *Genealogia Roberti Guiscardii*, & aliorum Siciliæ Principum extat in tom. 5. *Thesauri Antiq. & Hist. Siciliæ* Burmannian.

Sec. XIV. nus, claruit anno 1305. Scripsit *Annales de Ducibus Austria, Bavaria, & Suevia* ab anno 1273. (quo defuit Henricus Stero) ad ann. 1305. Steronis interim annales continuare præ se ferens, ejusdem historiam de Rodolpho Imp. egregie compilavit. Extant *Annales Eberhardi* apud Canisium Antiq. Lect. tom. 1. p. 307. (a)

1305. (b) CLEMENS V. *Bertrandum Gotto*
H. W. antea appellatus, natione Vasco, ex vico Villendraut in diocesi Burdegalensi oriundus, Bertrandi filius, ex milite clericus, primum episcopus Convenarum, dein anno 1299. archiepiscopus Burdegalensis a Bonifacio VIII. creatus, tandem anno 1305. pontifex Romanus abfens electus est Perusii die 5. Junii, coronatus Lugduni die 14. Novembr. Pontificatum adeptus, sedem ab urbe Roma in Galliam transtulit; modo Lugduni, modo Burdegalis, potissimum vero Avenione commoratus: & in grati animi tesseram regno Gallie nullum ex Bonifacio VIII. Bulla, *Unam Sanctam Catholicam Ecclesiam*, præjudicium esse factum declaravit. Anno 1307. Andronicum Græcorum Imp. ob schismatis crimen excommunicavit: initoque cum Angliæ ac Gallie regibus consilio, omnes una eademque nocte comprehendendi, & in carcerem mitti fecit Templarios; quorum opulenti redditus invidiam iis excitant; & idololatriæ blasphemique criminationes induxerant. Anno 1309. Venetos ob occupatam Ferrariam anathemate percussit, & personas ac res eorum occupare volentibus donavit. Eandem paulo post censuram Florentinis & Lucensibus irrogavit. Anno 1311. mense Novembri, habito Viennæ generali concilio Franciscanorum ordinem confirmavit; & Templarios hærescos damnari, proscribi, ac bonis exui effecit. Hinc ad supplicia passim rapti flammis interierunt Templarii: (c) bona eorum Hospitalitatis data. Anno 1313. Henricum VII. Imp. qui Romani ad coronam accipiendam profectus, cardinalibus pontificis vicariis fidelitatis sacramentum præstare denegarat, & jura sua armis recuperatam ivit, c medio tollendum curavit; venenata hostia a Bernardo Politiano Dominicano confessore suo, ad id subornato, ei dum Florentiam obsideret, tradita. Obiit Clemens

Rocæ-Mauri super Rhodanum anno 1314. die 20. Aprilis. Extant, *Epistola & Decreta* 18. Concil. tom. 11. p. 1499. *Alie* 16. apud Bzovium Annal. ad an. 1307, &c. *alie* 11. apud Waddingum Annal. minor. tom. 3. ad an. 1306, &c. *alie* 46. ibid. in Regesto Pontif. p. 28. *Constitutiones Clementinae, seu Decretalium liber septimus*, Clementis V. jussu ex variis sui & concilii Viennensis constitutionibus collectus in libros 5. distributus, & post mortem ejus a Joanne XXII. anno 1317. divulgatus. (d) Prodiit *Paris* 1517. 12mo. ibid. 1541. *Rothomagi* 1519. 12mo. *Venet.* 1591. 8vo. *Lugduni* 1584. fol. *Francof.* 1586. 8vo. Denique *Epistolæ Regesti volumina* 9. in bibliotheca Vaticana MSS. aservata. (e)

(f) THOMAS JORSIUS, sive JOYCE, 1305.
Anglicus, & Gualensis dictus, gente Anglus, patria Londinensis, origine forsan Cambro-Britannus, Alberti M. discipulus, ordinis Dominicani monachus, doctoratus laurea insignitus, theologiam Parisii, Londini atque alibi docuit: postea Dominicano- rum in Anglia per septennium Provincialis; & Edwardo regi a confessionibus, & secretis consiliis alctus. Claruit anno 1305. quo cardinalis & episcopus Sabinensis a Clemente V. renunciatus est die 18. Decembr. dignitatem istam grandi pecunia summa mercatus, si Baleo fides. Non defunt equidem, in his Trithemius & Oudinus, qui Thomam nostrum ad ann. 1400. referunt. Quin & lepidio proflus commento Ambrosius de Altamura, ut scriptorum Dominicanorum catalogum per fas & nefas augeat, eum data opera in quatuor scriptores difsecat, ac per totidem sæculi hujusce partes distribuit: quos licet ipse diversos fuisse credi velit, unum tamen eundemque esse ex scriptis iis attributis prima fronte patet. Anno demum 1311. Thomas noster a Clemente ad Henricum VII. Imp. legatus, Lugduni in itinere obiit. (g) Corpus Oxonium delatum apud Dominicanos sepultum est. Non levem sane Thomæ nostro Anglico propinquitatis nominis cum Thoma Angelico injuriam fecit: quum factum exinde fuerit, ut Anglici operum pars longe maxima Angelico ascribantur, & inter opera ejus collocentur; viz. *Commentaria in*

Sec. XIV.
ab anno
MCCC.

1305.
H. W.

(a) Edit. nov. tom. 4. p. 216. (b) Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 1. p. 1105. *Oudin. Rom.* 3. p. 678. *Du Pin. Hist. Eccles.* vol. 12. p. 10-21. (c) De ordine Templariorum, & violenta eorum extinctione conf. *Wilkins Conc. Brit.* tom. 2. p. 129. *Rymers Fæderum* tom. 3. & *Scriptores a Fabr. recensitos Bibl. Gr.* vol. 11. p. 650. (d) Editusque *Basyl.* 1476. que editio exstat in Bibl. Templi S. Petri Hamburg. (e) *Bulle* 6. habetur ap. *Wilkins* ubi supra p. 284. seq. *Alie* ibid. p. 304. *Alie* 14. p. 424-442. *Declaratio super regulam fratrum minorum* habetur MS. in Bibl. Cott. sub *Nerone A.* 11. n. 6. Quatuor *Constitutiones* ap. Laurentium Cherubinum in Bullarii tom. 1. p. 212. *Epistolæ* quam plurimas edidit Baluzius tom. 3. *Papæ Avenionensis*, ubi de Clemente V. accurate agit. *Epistolam* ad Jacobum regem Aragonum Aguirius Conc. Hisp. tom. 1. p. 546. Ejsdem *Sermones* ad *Populum* memorat Ludovicus Jacobus in Bibl. Pontific. p. 54. *Bulle & Epistolæ* quam plurimæ occurrunt ap. *Rymers. Fæd.* tom. 2. p. 975. seq. *Alie* ibid. tom. 3. p. 4-440. (f) Conf. *Oudin.* tom. 3. p. 681. (g) *Ann.* 1310. *Græciopolis*, ut ex Bernardo Guidonis notant *Du Pin. Hist. Eccles.* vol. 12. p. 61. Baluzius in vit. *Papæ Avenionensis*.

Sæc. XIV. *Genesis, (a) in Isaiam, in Jeremiam, in Daniel, in libros Maccabæorum, in Threnos, in Epistolâs Canonicas, in Apocâlypsin, & in Boethium de Consolatione Philosophiæ, ac summa totius Logicæ Aristotelis, quæ Thomæ Anglico deberi censentur, uti loco suo supra monuimus. Cæterum sub Thomæ nostri nomine extat Opus arrium in 27. Psalmos, (b) Venet. 1611. fol. Interpretatio Me-*

lamorphoseos Ovidianæ secundum sensum moralem; Paris. 1509. Commentarium in Orationem, MS. in biblioth. Collegii Novi Oxon. cod. 90. Magdalenenf. cod. 47. Mertonenf. cod. 200. Commentarium super duos novissimos Psalmorum, MS. in bibl. Exoniens. Oxon. cod. 25. Pembrochiana Cantab. cod. 46. De quatuor Prædicabilibus ad omne genus humanum, MS. in bibl. S. Petri Cantab. cod. 87. De theoria prædicandi, MS. ibid. cod. 99. & in bibl. Lincolnienf. Oxon. cod. 20. De instantibus & momentis, & de videndo faciem Dei post Resurrectionem, MSS. in bibl. publica Cantab. cod. 179. Articuli Hereticæ contra eum, & Responsa, MSS. ibid. Commentarium in libros D. Augustini de Civitate Dei, MS. in bibl. Mertonenf. Oxon. cod. 169. Boliolens. cod. 70. qui quidem excusus est, Tolosa 1488.

1305.
H. W.

(c) **GULIELMUS PARISIENSIS**, gente Gallus, ordinis Prædicatorum monachus, & generalis fidei per Galliam censor anno 1305. a Clemente V. constitutus. Anno 1308. ejusdem pontificis jussu Templariorum causam & crimina una cum aliis Prædicatoribus recognovit. Itum, ut videtur, Gulielmum auctorem habent *Dialogi 7. de Sacramentis*, Gulielmo Arverno Parisiens. falso tributi, & sub ejus nomine *Lipse* 1512. Paris. 1587. editi: de quibus paulo fufius supra egimus. (d)

1305.
H. W.

PHILIPPUS EYSTETENSIS, natione Germanus, patria Alfiatus, S. theologie doctor, abbas cœnobii Cisterciensium Parisiensis, claruit anno 1305. quo Romam ab Alberto Auftriaco Imp. missus, episcopus Eystetenf. sive Aichtadianus ordine 39. a Clemente V. creatus est. Obiit anno 1322. die 25. Februarii. Scripsit rogatu Annæ Hungariæ reginæ, Alberti Imp. filiz, *Vitam S. Walpurgis*, abbatisse Heidenheimensis; quam ex fufioribus Wolfhardi commentariis fere contexit. Extat apud Canisiunf. antiq. Lect. tom. 4. p. 560. (e)

(a) Extant Venet. in Bibl. SS. Joannis & Pauli. *Commentarios in Psalmos 17. priores*, in Bibl. *Claramontis* ap. Dominicanos. *Moralitates super Exodus. Leviticum. Numeros. Deuteronomium. Josue. Judicium. Ruth. Job. Isaiam. Ecclesiasten*, Parisiis in Bibl. Augustinianorum ad Pontem novum, & in Biblioth. Coll. Novi Oxon. memorat Longus Bibl. fact. vol. 2. p. 958. (b) In 7. Psalmos, refert Du Pin. Hist. Eccl. vol. 12. p. 451. (c) Conf. *Questus*, tom. 1. p. 518. tom. 2. p. 169. (d) Hi *Dialogi* rectius tribuuntur Gulielmo Baufei episcopo Parisiens. ut nos docent *Faber*, Bibl. med. & infim. Latinæ. vol. 3. p. 772. (e) Edit. nov. tom. 4. p. 218. (f) Habetur etiam inter Gretseri opera tom. 10. Hujus Philippi tractatus de postulando Deum, cum alio in *Psalmum* 4. & super *Oratione Dominica*, & cum *Homilia* super Evangelium *Intra vii. Jesus in castellum*, afferatur MS. in Bibl. Heilbronnens. vid. Jo. Lud. Hockeri Catalogum illius Bibl. p. 10. seq. (g) Conf. *Quintus*, tom. 3. p. 667. (h) Epitomen hujus *Chronici* exhibuit quoque Burchard. Gotth. Struvius, inter Germanicos scriptores, tom. 3. Jen. 1726.

PHILIPPUS EYSTETENSIS, Sæc. XIV. ex abbate Parisiens. episcopus Eystetenf., claruit anno 1305. Præter vitam S. Walpurgis supra memoratam, quamque recusam nuper ediderunt Bollandiani, tom. 5. *Commentarium de Ecclesia Eystetenf. Divini tutoribus*, SS. Richardo, Willibaldo, Wunibaldo, & Walpurga concinnavit: opus illud, uti & vitam S. Walpurgis prædictam, cum observationum suarum libris 2. & catalogo episcoporum Eystetenf. a se adornato, in lucem emisit Jac. Gretserus *Ingolst.* 1617. 4°. (f)

(g) **SIFFRIDUS**, natione Germanus, 1307. Milnenf. ecclesiæ in Saxonia presbyter, H. W. claruit anno 1307. quem cum Sifrido, ordinis Prædicatorum, episcopo Cyrenens. & archiepiscopi Moguntini iussraganeo circa an. 1470. nonnulli perperam confundunt. Scripsit Siffridus noster *Chronicon* ab orbe condito ad annum 1307. quod omiffa priore parte ad annum usque Christi 457. & relictis in reliqua plurimis pericœchis inutilibus, evulgavit Georgius Fabricius Chemnicenf. & historiz suæ Saxonici calci subjunxit, *Lipse* 1569. *Jena* 1598. fol. inde a Pistorio inter scriptores suos Germanicos collocatum, *Francofurt.* 1583. tom. 1. (h)

HAITONUS, sive **AITONUS**, 1307. gente Armenus, Haitonis Armeniz regis H. W. nepos, & exiguz cujusdam provincie in Georgia regulus, postquam factis sub Aitone patruo stipendiis sacre militiz egregiam operam navasset; & diuturnum Saracenis Palestinam tenentibus bellum intulisset; deposito cingulo cucullum induit, ordinis Præmonstratens. monachus in Cypro passus anno circiter 1290. uti ipse indicat historiz suæ cap. 46. Illum sane familie Dominicane intulit Ambrosius Altamura; * quo nomine illum furti, injuriæ, quin & mortalis peccati reum agit Caf. Oudinus, ipse ordinis Præmonstratens. socius. Haitonus, accepto Antonii nomine, vitam deinceps otiosam egit, pietate non minus, quam olim natalibus insignis. Claruit anno 1307. quo Pictavii agens, Clementis V. pontificis jussu historiam de Tartaris eorumque moribus ac gestis dictavit, rebus a se fortiter gestis nequaquam dissimulatis. Historiam ab illo Gallice dictatam ejusdem pontificis mandato Latine transtulit Nicolaus Falconius Pictaviensis, stylo, prout ætas, ista tulit,

* Biblioth. Ord. Præd. p. 87.

minime

Sæc. XIV. minime eleganti usus. Operi titulum indidit, *Itinerarium & flor Historiarum Orientis*, cujus calci adnectitur *Passagium Terra Sanctæ*. (a) Prodiit Hagenoæ 1529. 4to. Inter novi orbis Scriptores *Basil.* 1532. (b) fol. a Reinerio Reineccio editum *Helmstad.* 1585. Italice autem *Venet.* 1553.

1307. EDMUNDUS de HADENHAM, natione Anglus, cenobii Rossensis in agro Cantiano monachus, claruit anno 1307. Scripsit *Annales* ab orbe condito ad annum Christi 1307. quos auctor quidam anonymus usque ad annum 1377. pressiori stylo continuavit; annales prædicti, exceptis iis quæ Rossensem ecclesiam spectant, ab historia quæ sub *Matthæi Westmonasteriensis* nomine olim vulgata est non omnino discrepant; unde ut alter alterum excerpserit necesse est. *Additamenta Rossensia*, utpote ante hac inedita, ex codice MS. Cottoniano sub Nerone D. II. extulit Whartonus, ac luci publice donavit *Angl. Sacr.* tom. 1. p. 341.

1308. ANTONIUS ANDREAS, gente H. W. Hispanus, patria Aragonius, Doctor *Dukis* ius appellatus, Joannis Duns Scoti discipulus ordinis Minoritarum sodalis, claruit anno 1308. obiisse dicitur anno 1320.

SCRIPTA.

Commentaria in 4. libros Magistri Sententiarum. Prodierunt cura Constantini cardinalis Sarnani *Venet.* 1578, 1584.

Super librum 6. Principiorum Gilberti Porretani. *Venet.* 1512, 1517.

Quæstiones super 12. libros Metaphysicorum. Paris. 1495. *Venet.* 1513. fol. 1523. Iltas, Joanni Duns Scoto, codices ac Scriptores non nulli adjudicant.

Tria Principia verum naturalium. *Venet.* 1517.

Commentaria in Artem veterem Aristotelis, viz. in Hærogen Porphyrii, prædicamenta, & post-prædicamenta Aristotelis.

In libros *Perihæmenias* Aristotelis, in *librum divisionum Boethii.* Prodierunt opera ista postremum recensita, *Venet.* 1480, 1509. fol. *Luca* 1517. fol.

Quæstiones in Artem veterem, & in Divisiones Boethii. *Venet.* 1517.

Quæstiones Mercatoriales, seu Commentarius super Regulam Juris. Rothomagi 1509. 4to.

(a) Exliæ MS. in Bibl. Mertonensi Oxon. cod. 58. & in Bibl. Colbertina cod. 3810. & S. Victoris Parisiensis Lit. A. A. g. narrat *Ordin.* tom. 3. p. 628. Ejusdem comment. in *Apocalypsum Joannis* memorat. le Long. Bibl. sacr. vol. 2. p. 762. (b) Ex 1555. tum *Berolini* 1671. cum Paulo Veneto & aliis, ut narrat *Fabr.* Bibl. med. & inf. Latin. vol. 1. p. 87. (c) *Seu Tripot.* vid. *Lelandi Collect.* tom. 2. p. 326. (d) *Annales regum Angliæ fratris Ricardi Trivet* (ita inscribuntur) a rege Stephano ad an. 1307. habentur MSS. in Bibl. Cott. sub *Orbone* D. 8. n. 27. *Chronicon* ab an. 1287. ad 1322. quod differo ab *Annalib.* ibid. sub *Nerone* D. 10. n. 3. (e) Edit. nov. tom. 3. p. 141. Hos *Annales* caltigatiorum cum continuatione ad an. 1336. edidit Tho. Hall. *Oxon.* 1719. 1722. 2. vol. 8vo. Habentur MSS. Autographæ in Bibl. Wintoniensi, vide *Appar.* ad *Longfordi Chron.* a Tho. Houdine, edit. p. 204. (f) Item Mertonensi lingua Gallica, ut testatur *Nicholsoni* Bibl. Hist. Angl. p. 64. & *Oudin.* tom. 3. p. 692. quem vide de MSS. (g) Vide sic etiam *Ordin.* loc. citat. *Quæstif.* tom. 1. p. 564. Le Long. Bibl. sacr. vol. 2. p. 904. *Fabr.* Bibl. med. & inf. Latin. vol. 1. p. 390. ubi memorat *Chronicon*, generale ab orbe condito ad narum Christum, & aliud Gallicæ a nato Christo ad Henrici II. tempora, & *Cathagan* regum Anglo-Saxonum durante Heptarchia, nondum edita. (h) Conf. *Mich. Mattairii* *Annal.* Typographic. tom. 2. p. 312.

Atque alia forsan, quibus immorari opere hæud pretium erit.

NICOLAUS TRIVETHUS, seu Trivettus, (c) natione Anglus, patria Norfolcensis, illustri genere ortus, Thomæ Triveti, equitis aurati & iusticiarii regii filius, Londini a pueritia inter Dominicanos versatus, eorumque instituta sectatus. Jaca Londini doctrinæ fundamenta, Oxonium profectus, ad culmen perduxit; doctoratus pileo ibi insignitus. Postea Lutetiam pergens, majorem sibi & scientiam & famam peperit. Demum Londinum reverfus, Dominicanorum cenobii præses seu prior electus est. Claruit anno 1310. Obiit fere septuagenarius anno 1328. apud Dominicanos sepultus.

SCRIPTA.

Chronicon, seu Annales Angliæ ab anno 1136. ad 1307. (d) a Luca Dacherio editum *Spicileg.* tom. 8. p. 439. (e)

Commentaria in S. Augustini libros de Civitate Dei, in quibus elucubrandis Thomam Anglicum focium & adiutorem habuit. Prodierunt sub utriusque nomine *Tholosa* 1488. *Venet.* 1489.

De gestis Imperatorum, Apostolorum & Regum MS. in Bibl. Magdalenensi Oxon. cod. 138. (f)

Commentaria in Boethium de Consolatione MS. in Bibl. publica Cantab. cod. 236.

Flores super S. Augustini Regulam. MS. in Bibl. Lumleiana cod. 291.

Ordo Missæ, seu Speculum Sacerdotale. MS. in Bibl. Mertonensi Oxon. cod. 147. num. 1. Eundem esse arbitror, quem in Biblioth. archiepiscopici Cantuariensis Lambethana MS. insipexi, *Tractatum de Officio Missæ*, in fol. auctore Triveto. Ex litteris enim initialibus capitulorum ejus iste titulus conficitur. *Frater Nicolaus Trivet de Ordine Fratrum Predicatorum hunc Tractatum compilavit ad honorem Dei.*

Plurima alia Theologica, Historica, Philologica, recentent Baleus, Pitæus, Altamura, quos vide. (g)

(h) MALACHIAS, gente Hibernus, ordinis Minorum monachus, theologus Oxoniensis, Edwardo II. Angliæ regi a sacris concionibus, claruit anno 1310. & si recte con-

Sec. XIV. jicit Waræus, * postea Neapolim migravit. ab anno
MCCC.
* De Script.
Hibern. L. 1.
p. 65.
† Cent. 14.
P. 242.
Vir inter insigniores sui Ordinis proceres numeratus (inquit Baleus †) magnam ab eruditione laudem domi forisque sibi comparavit. Extat Liber de Vitiis Peccatorum mortalium, deque remediis ipsorum, prælo Henrici Stephani emissus Paris. 1518. (a) Concionum volumen, quod ab eo conscriptum memorat Baleus, nondum tenebris emerlit.

1310. THEOLEPTUS, Philadelphie archiepiscopus, forsitan primus; (eam quippe in metropolim nuper evexerat Andronicus Imp. decimumque ei locum tribuit) claruit anno 1310. Vir egregius animi dotibus instructus, omnibulque quæ præfulem decent virtutibus ornatus: pietate, prudentia, fortitudine conspicuus; *Αὐτὸς μὲν εἰς ἀσπὸν ἀρετῆς καὶ ἐκ παλαιοῦς ἀρετῶν μοναχικῶς ἡ μόνον κατωρθώκως, ἀλλὰ ἡ ἱκανὸς ἔχων διδάσκειν ἐπὶ οἷς ἐφρονησὶν ἐν ἔχων ἡ παιδείας τῆς ἑσώθου καὶ ἀλλοτρὺν μεταδιδόναι. Ipse ad cultum virtutis ascenderat, nec solum omnes vitæ Anachoretice moneros adeptus erat, sed aliis quoque ad eandem disciplinam idoneum se magistrum præbere poterat: adde quod vir prudens & in externis doctrinarum studiis versatus non mediocriter.* Cantacuz. hist. lib. 1, c. 14. Hujus opera multum usus est Andronicus avus Imp. ab eo ad nepotem pacis ineundæ gratia legatus missus; & utriusque suffragis unus ex arbitris qui intestina dissidia compescerent, & res Romanas pacatas darent, cooptatus est: urbem suam diu obfessam prudentia & animi fortitudine conservavit; quamdiu oblidioni isti (quæ circa annum 1322. acciderat) superluerit, non fatis liquet. Extant (hujus ut videtur) *Canones* sive *Canonica Ecclesiastica* *Catanytica* & *Paracletica* quatuor: unum ad animam suam de resurrectione & judicio extremo. Pr. *Ἀποστολὴν Φερτιδῆος Βυρτιακῆς*. Latine edidit Pontanus in Append. ad Simeonis Theologi opuscula a se versa, Ingolst. 1603. (b) Alterum ad Dominum nostrum Jesh. Christ. Tertium & quartum ad B. Virginem Deiparam. Habentur Græce MSS. in Bibl. Vindob. Cod. Theol. secundum dispositionem Nesselianam (cujus numeros me ubique secutum semel monuisse sufficiat) 231. n. 9. a fol. 37. p. 1. ad fol. 51. p. 1. In eodem Codice immediate sequuntur *Preces* tres ad B. Virginem Deiparam, & altera ad S. Angelum custodem, quas nostri Theolepti meditationes esse a veri similitudine non abhorret.

1311. GULIELMUS DURANDUS, H. W. gente Gallus, Durandi Speculatoris nepos, & in sede Mimatenfi successore, episcopus

ejus nominis III. Sub felicitibus patris auspiciis egregiam bonis litteris operam navarat, & insignem admodum theologie, philosophiæ, præsertim vero juris pontifici scientiam retulerat: ecclesiæ Mimatenfis canonicus ac tandem archidiaconus ab eodem factus. Defuncto patruo, Bonifacii VIII. pontificis mandato successore illi datus est anno 1296. atque anno sequente, consentiente canonicorum Mimatenfium capitulo decrevit neminem inter canonicos adificandum, cujus affines aut consanguinei ad tertiam ulque generationem ecclesiæ Mimatensem quomodolibet divexassent. Claruit anno 1311. quo Clementis V. pontificis concilium propediem celebraturi mandato tractatum de modo celebrandi generalis concilii, & corruptelis in ecclesiæ reformandis conscripsit, & in concilio Viennensi recitavit. Anno 1312. expulsus ex urbe Mimatenfi Judæis, dirutisque illorum ædibus, collegium Omnium Sanctorum ibidem extruxit. Anno 1316. a Philippo rege ad Robertum Flandriæ comitem pacis componendæ ergo legatus est. Obiit circa annum 1328. Extat *Tractatus de modo celebrandi Generalis Concilii*, quo omnia singulorum ecclesiæ ordinum vitia depingit, imprimis autem pudentiam sacerdotum ac monachorum ignaviâ, sordes, ac luxuriam ubertim infecturâ, citamque corruptis illorum moribus medellam adhiberi monet. Primus illum edidit Philippus Probus, J. C. Bituricensis Paris. 1545. sub Durandi Speculatoris nomine. Speculatorem enim cum nepote suo cognomine plurimi perperam confundunt. Prodiit exinde auctori vero restitutus Paris. 1635. 4to. & inter alia quedam haud dissimilis argumenti Paris. 1671. 8vo.

GULIELMUS DURANDUS, 1311. R. G. Jun. episcopus Mimatenfis ejus nominis IV. quem cum patruo ejusdem cognominis ac in eadem sede prædecessore, male confundit Spondanus ad annum 1311. quo tempore claruit. Scripsit *Historiam sive Relationem rerum* in concilio Viennensi tractatarum quibus ipse interfuit. Extat MS. in Bibl. Vaticana 4177. & in Colleg. Fux. Tolosæ. Historiam hanc idem proflus opus cum notissimo ipsius tractatu de modo celebrandi Generalis Concilii suspicatur Caf. Oudin. Suppl. p. 580. (c) Utut sit, inde brevium excerptis Bzovius ad ann. 1311. qui ex eodem codice Vaticano pium admodum & eruditum sermonem, de articulis a Clemente papa V. propositis, in eodem concilio habitum protulit, qui tum, ex materia tum ex scribendi genere nostri Duranti factus genuinus me-

(a) Habetur MS. in Bibl. Cort. sub *Vittorio* c. 14. n. 6. (b) Atque inde in supplemento Bibl. PP. Morelliano tom. 1. p. 861. & in Bibl. PP. Colonienf. tom. 11. & Lugdunenf. tom. 22. (c) Conf. ejusdem Comment. in Scriptor. Ecclef. tom. 1. p. 727.

Sæc. XIV. rito censetur. Extat apud Bzovium loco
ab anno citato.
MCCC.

1311. (a) THEODULUS MONACHUS,
R. G. qui alio nomine Thomas Magister dicitur,
natione Græcus, patria, si L. Allatio fides,
Thessalonicensis, claruit sub Andronico Pa-
læologo avo, Theodoro Metochitæ fami-
liaris, Niphoni patriarchæ charus, anno
1311. ex variis ejus appellationibus varia
eum munera obitile, & quid Græcis litius
ævi solenne fuit, a forensibus negotiis ad
Monasticam *ἡσυχίαν* transiisse, utriusque item
Ratus culmen attingisse, ac rhetorum magi-
strum, cœnobii abbatem aliquando fuisse,
conjectari hæc est: extat ejus *Oratio Euc-
nistica* in S. Gregorium Theologum Nazi-
anenum. Habetur MS. in Bibl. Vindob.
cod. Jurid. 12. n. 10. *Orationes gratulatorie
quatuor*; prima ad Angelum sub Andronico
seniore Imp. magnum stratopedarcham;
secunda, ad Theodorum Metochitam ma-
gnum logothetam; *tertia*, ad Niphonem
patriarcham nuper renunciatum; *quarta*,
ad regem Cypr. *Epistole* septem; opera
hactenus numerata cum sua versione edidit
Laur. Normannus, Upsalæ 1693. 4to. *Di-
stichon* Atticarum Sylloge Græce prodiit
Rome 1517, 1525. *Parisi*. 1532. 8vo. sub no-
mine *Thomæ Magistri* edita: cura Nic. Blan-
cardi nuper recula, ac indice auctorum lo-
cupletata, *Frankæ*. 1690. 8vo. (b) Idem o-
pus extat MS. Theodulo Magistro ascriptum
in Bibl. Regia Parisi. Cod. 1853. In eodem
Cod. habentur ejusdem Theoduli *Declama-
tiones* aliquot, *Epistole* & *Orationes*, testante
Cl. du Cange Ind. Auct. ad Glossar. Græc.
quæ utrum ab iis a Normanno editis di-
versæ sint, merito dubitandum est, cum ex
iis una sit in Tryphonem Patr. CP. pro quo
Niphonem substituendum esse temporis ratio
omnino postulat: nec fraudandus est Theo-
dulus noster *Oratione* in Joannem Baptistam
& præcursorem, quam Abbas scripsit, cuius
meminit L. Allatius de *Simeon*, p. 82. Pr.
*ἂλλ' ἐμνεῖται τοῖς τοῖς ἐπιβαλὲν ἑκατόμιοις, ὁ
Χριστὸς βασιλεὺς, πῶς ὁδὸν πικρὰν ἔσται.* Hujus
etiam censendæ sunt *Declamationes* non nul-
læ; *Oratio* ad Thessalonicensis de pace &
concordia. Pr. *οὐ μὲν δοκῶ τῶν πάντων ὁδὸν.*
Oratio in legatione habita ad Imp. Androni-
cum Palæologum. *Ad Philosophum* Iosephum
de iis quæ in expeditione Italarum & Per-
siarum gesta sunt. *Sermo* in S. Euthymium
Thaumaturgum episcopum Madytarum. En-

comien maris & universæ aquarum naturæ, Sæc. XIV.
& quedam alia, quæ una cum iis nuper
editis a nobis supra memoratis Græce ha-
bentur MS. in Bibl. Residentiæ Soc. Jesu Con-
stantinop. Varia etiam ejus opuscula Græca
in quadam Italiæ bibliotheca latitare narrat
Simlerus, viz. *Ad Athenienses* in Olynthiis;
de Navigatione e Thessalonica Byzantium,
& rursus Byzantio Thessaloniam, *de Regno,
de republ.* &c. *Epistole* etiam non nullæ
MSS. in cod. Regio Parisi. 185. habentur. (c)
Scholæ ejus in *Aristophanem*, *Euripidem* &
Pindarum, quorum etiam *vitæ* conscripsit,
uti & *Grammatica*, & istiusmodi alia, par-
tim impressa, partim MSS. non sunt hujus
loci.

MARINUS SANUTUS, seu Sa- 1312.
undo, cognomento *Torsellus*, patricius Ven- H. W.
netus, Marci filius; in parochia Severi, ci-
vitate Rivoalti, Venetis natus; familiaris
& domicellus Richardi cardinalis diaconi S.
Eulachii. Germani cujusdam artificis opera
usus, organa illa pneumatica, quæ hodie
usurpantur, Italicè *Torselli* dicta, primus
omnium in ecclesiam induxit: inde datum
ei *Torselli* nomen. (d) Claruit anno 1312.
Negotio Terræ Sanctæ ab infantia intentus,
totam fere ætatem in exteris regionibus
perulstrandis exegit, Sallustii in hoc diligen-
tiam æmulatus, ut opus, quod medicatus est,
accuratus daret. Quinquies enim ultra
mare transfretavit, in Cyprum, Armeniam,
Alexandriam, Rhodum, Palestinam. Ab-
solutis opere in aulæ imperatoris, pontifi-
cis, regis Galliæ, aliorumque principum
multum diuque versatus est. Obiit post
annum 1329. Scripsit *Secreta Fidelium Cruciis
super Terræ Sanctæ recuperatione & conserva-
tione*, libris 3, quorum primo Saracenos de-
bilitandi & in ordinem redigendi media
proponit: secundum ordinem quem Chri-
stiani duces in sacro bello gerendo obser-
vare debeant, describit: tertio modum con-
servandi & tendendi Terram Sanctam femel
recuperatam exhibet; ejusque historiam a
primis incolis ad sua usque tempora deducit,
addita chorographica ejus ac locorum
vicinorum descriptione, mappis aliquot, seu
tabulis geographicis illustrata. Opus istud
inchoavit Marinus anno 1306. Joanni XXII.
pontifici obtulit anno 1322. Prodiit id a
Jacobo Bongarfio editum *Hanoviae* 1611. fol.
inter Gesta Dei per Francos, quorum tomum
secundum fere integrum conficit. Calci

(a) Conf. Fabr. Bibl. Gr. L. 4. c. 14. §. 10. vol. 4. p. 526. *Oudin* tom. 3. p. 721. (b) Illi editioni anno 1698.
adjectæ sunt animadversiones Lamberti Bosii; ut refert Fabr. loc. citat. (c) Excerpta quedam ex scriptis Theo-
duli Rhethoris exhibuit Boivinus tom. 4. Hist. Nicephori Gregoræ Byzantini: Ibid. inter elogia tom. 1. præmissa
habetur Græce *epistola* scholastici Theoduli Magistri ad Gregoræ. (d) Fabr. Bibl. med. & inf. Latin. vol. 5. p. 88.
notat Wartonum hæc habuisse a Bongarfio, cuius hæc sunt verba: "In æde S. Raphaelis Venetiis, ait Santa-
"mus L. 6. Descriptionis Venetiarum, *Instrumenti* nuncupat *epistolarum* formam extare: et nomen Rigabello: cuius
"in *Evangelio* *ut* *scilicet* *aut* *organi* *illa* *pneumatica*, *quæ* *hodie* *usurpantur*. Rigabello, *in* *scilicet* *aliquid* *quod* *Tor-*
"sello *dictum* *in* *cujus* *scriptis* *in* *Italiis* *homo* *Germanus*. Hanc, *quem* *favore* *Marini* *in* *venietur*, *cujus* *nam*
"cognomini *desisse* *ut* *Torsellus* *inde* *diceretur*. *Instrumenta* *illa* *quæ* *scilicet* *in* *venietur*, *nec* *nos* *scimus*."

adnectuntur

SÆC. XIV. adnectuntur *Epistole* Marini 22. ad Joannem Papam, Andronicum Imp. CP. varioque cardinales ac antitites; quibus illos ad expeditionem in Terram Sanctam suscipiendam ut plurimum cohortatur.

1312. ALEXANDER de S. ELPIDIO, gente Italus, ex oppido cognomine in Umbria oriundus, S. Theologiæ doctor, e provincia Picena ordinis Augustiniani eremita, claruit anno 1312. quo post Jacobi Ortani obitum ordinis sui Prior generalis in comitiis Viterbiensibus electus est. Anno 1315. in conventu ordinis sui Patavii habito magistratus illi in aliud triennium prorogatus est, quin & anno 1318. in comitiis Ariminensibus tertia. Taurinis anno 1321. quarta, Montepessulanis anno 1324. quinta vice generalis constitutus fuit. Anno 1325. Ravennæ archiepiscopus creatus est. (a) Quando obierit, incertum est. Scripsit Joannis XXII. pontificis jussu *Tractatum de Jurisdictione Imperii & auctoritate summæ Pontificis*, in duos libros distributum, qui typis excusos prodit Lugduni 1498. *Arimini* 1624. (b) Ejusdem *De Paupertate Evangelica, & Ecclesiastica unitate libros, & Commentaria in Aristotelis scripta quædam* MSS. in conventu eremitarum Augustinianorum Bononiensi asservata memorat Jos. Pamphilus Chron. Ord. Erem. p. 46.

1312. VITALIS E FURNO, gente Aquitanus, domo Vafensis, S. Theologiæ professor, ordinis Minoritarum sodalis, & provincie Aquitanie præfatus, claruit anno 1312. quo cardinalis SS. Sylvestri & Martini a Clemente V. renunciatus est. Sub Joanne XXII. Michaëlis Cæsenatis fratrumque spiritualium sententiam de paupertate Christi & Apostolorum scripto oppugnavit: quo imprimis labore meruit, ut episcopus cardinalis Albanus a pontifice crearetur. Obiit Avenione die 16. Augusti anno 1327. apud confodales suos sepultus.

SCRIPTA.

Speculum Morale totius S. Scripturæ, quo cuncta fere utriusque Testamenti loca mystico sensu explicantur. Prodiit Lugduni 1513. 4to. *Venetii* 1594. 1600. Opus istud anno 1305. ab autore elucidatum est.

Commentaria in Proverbia Solomonis. Expositio in quatuor Evangelia.

(a) Illi ecclesie tunc præerat Aymericus; neque *Alexandri* inter Præfules Ravennatenfes mentio ap. Ughellum tom. 2. p. 388. ut notat Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 1. p. 168. *Ordin.* tom. 3. p. 850. (b) Recus. in tom. 2. Bibl. Pontificie a Jo. Thoma Rocaberti edit. Rom. 1695. fol. Habetur MS. Cantab. in bibl. Coll. Emauelis. Denique in Bibl. Galliarum Regia cod. 4160. extat MS. sub *Alexandri de S. Elpidio* nomine *Commentaria in Evange. S. Joannis* cum compendio brevissimo D. Augustini de Civitate Dei, teste *Quidam*. loc. citat. (c) Habentur MSS. Bononiæ ap. patres Dominicanos ut refert Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 2. p. 679. ubi memorat *Quodlibeta Theologica, & Commentaria Controversiorum* præcipue in Quadragesima, & *Sermones de Conceptione B. Mariæ Virginis*, qui, teste *Quidam*. tom. 1. p. 741. extat MS. in Bibl. Colbertina cod. 1971. (d) Ad Vicalem nostrum antiquiorem spectare probat Baluzius p. 679. *Papae Avenionens.* ex capite 298. ut nos docet Fabr. ubi supra. (e) *Conf. Quest.* tom. 1. p. 533. (f) Primum seorsim *Parisi*. 1500. & 1506. (g) Auctorem habet *Jacobum de Voragine*, ut monet Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 3. p. 727.

(a) HUGO

Commentaria in Apocalypsin. Prodiierunt SÆC. XIV. isthæc Opera *Venetii* cura cardinalis Sarnani. (c)

De tuenda sanitate & venediis morborum digressio. Typis excusa prodit *Moguntia*. (d) *Commentaria in 4. libros Sententiarum.* MSS. in Biblioth. Vaticana.

Alia quædam illius scripta recenset Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 331.

(e) HERVÆUS NATALIS, natione Brito Armoricus, in academia Parisiensi theologiæ doctor regens, ordinis prædicatorum primum in conventu montis Relaxi prope Parisios monachus, dein in Provincie provincia moderator, postea vicarius generalis, ac demum in comitiis totius ordinis Lugduni anno 1318. habitis, generalis creatus. Claruit anno 1312. Obiit Narbone anno 1323. die 10. Augusti.

SCRIPTA.

Commentaria in 4. libros Sententiarum. Prodiierunt *Venetii* 1505. 4. vol. fol. *Parisi*. 1647.

Quodlibeta majora 4. *Venet.* 1486.

Quodlibeta minora 24. *Venet.* 1513.

Tractatus de Potestate Papæ. *Parisi*. 1647. cum *Commentariis* (f)

Defensorium contra impugnantes Fratres Predicatores, quod vivunt secundum Apostolicam vitam. *Venet.* 1516. 8vo. (g)

*Tractatus de Verbo. De Voluntate. Questiones de peccato originali. De aternitate Mundi. De cognitione primi Principii. De Beatitudine Questiones 5. De Virtutibus moralibus. De ordine secunde intentionis ad primam. De secundis intentionibus Tractatus 2. De paupertate Christi & Apostolorum. Tractatus de Sacramentis. De utraque Potestate Papali & Regali. De materia Celi Questiones 9. De Relationibus Questiones 5. De unitate formæ in homine. De motu Angel. Opuscula ista proxime recensita prodierunt simul *Venet.* 1513. fol.*

Commentarius in Epistolâ S. Pauli, qui sub Anselmi nomine circumfertur, & Hervæo nostro a quam plurimis ascribitur, Hervæo Dolensi debetur: uti supra suo loco notatum est.

Summa Logice Aristotelis, quæ inter Aquinatis opera habetur, a non nullis Hervæo Natali adjudicatur.

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.
1313.
H. W.

(a) HUGO PRATENSIS, seu de Prato Florido, gente Italus, Pratis prope Florentiam natus, ordinis Dominicani monachus, ecclesiastes celebratissimus, claruit anno 1313, obiit anno 1322. Extant *Sermones Dominicales super Evangelia & Epistolae totius anni*, Lugduni 1528. 4to (b) *Sermones de Sanctis totius anni* ibid. 1528. 8vo. (c) *Quadragesimales Sermones*, Venet. 1578. 8vo. 1584. 8vo.

1315.
H. W.

PORCHETUS SALVATICUS, natione Italus, patria Genuensis, ex illustri Salvaticorum gente natus, ordinis Carthusiani monachus, incertæ admodum ætatis scriptor, cujus nullus, quod sciam, ante Augustinum Justinianum meminit. Neque ipsemet Justinianus, qui scripta ejus in lucem protraxit, ætatem illius indicavit. Illum equidem ad annum 1512. in Cartophylace suo retulerat Vir Cl. Gul. Cave, non alia tamen, uti ipse mihi coram agenti affirmavit, ratione motus, quam quod liber ejus contra Judeos paucis post annis prælo exierit. Sane parum credibile videtur, Petrum Galatinum, cujus opus anno 1518. in lucem primum prodit, Porcheti scripta adeo insigniter exilare aut potuisse aut aum esse; modo ipse Porchetus pauculis ante annis scripserit, forsan & in vivis adhuc esset, qui ingrati hominis plagium detegeret: præsertim cum ante sæculi XV. exitum Galatinus opus suum concinnasse videatur, Quin & Augustinus Justinianus, utcumque certam Porcheti ætatem nequaquam indicet, de eo tanquam superioris ævi scriptore verba facit. Miræus, * nescio qua auctoritate motus, illum anno 1315. vixisse prodit. Certe veri non absimilis iste calculus videtur, modo scriptoris alicujus vetustioris auctoritas accederet. Ipse Porchetus haud vulgari linguæ Hebraicæ scientia instructus, & in Hebræorum scriptis versatissimus, scripsit insigne opus adversus Judæos, cui *Victoria* titulum dedit, ad Judaicam perniciem subvertendam & ut præstantiam veritatis fulgeat fidei Christianæ, uti ipse in præfatione loquitur. (d) In opere isthoc condendo quamplurima ex Raymundi Martini *Pugione fidei* exscripsit, adeo autem non ingratus, ut ab illo se sumpsisse hujus libelli materiam in plerisque conspiciamus libenter agnoscat. Illud demum tenebris eductum Augustinus Justinianus, episcopus Nebiensis, & ipse rerum Hebræarum peritissimus, recognovit, auxit,

& Paris. 1520. fol. in lucem dedit: præmissa ad Gulielmum Parvum, episcopum Trecentem, epistola nuncupatoria, qua locis ex Hebræorum monumentis a Raymundo & Porchetto prolatis fidem facit, se maximam illorum partem in iisdem libris, quos ferme omnes sibi comparaverat, legisse testatus.

FRANCISCUS MAYRONIUS, natione Gallus, Dignæ in Provincia natus, Doctor Illuminatus & Acutus dictus, Joannis Duns Scoti discipulus, ordinis Minorum sodalis, in academia Parisiensi theologiae baccalaureus, Roberto Siciliæ regi admodum charus, claruit anno 1315. quo circiter tempore Actum Sorbonicum primus omnium academici invexit; quo singulis diebus veneris, ætivo tempore, ab ortu Solis ad occasum sine ulla requie, sine ullo pastu aut potu, sine ullo Præfidis auxilio ab unico quodam respondente contra multos opposcentes disputatur. An. 1323. Joannis XXII. litterarum ad cancellarium Parisiensem beneficio doctoratus seu magisterii pileo donatus est, & theologiam docendi potestatem accepit. Obiit Placentiæ anno 1325. a pontificiis quibusdam recentioribus acriter vellatus; quod in 4. Sentent. libr. dist. 19. qu. 2. superfluentem Christi ac sanctorum meritum thesaurum in dubium revocaverit.

OPERA.

Commentaria in 4. libros Sententiarum. (e)
De Formalitatibus liber.
Quodlibeta varia.
De primo Principio.
De expositione divinorum nominum.
De invocatione eius. Prodiierunt Opera ista Venet. 1520, 1556, 1567. fol. Prodiierunt antea, exceptis Commentariis & Quodlibetis, ibid. 1517.
Sermones Quadragesimales, Venet. 1491.
Sermones de Sanctis, Venet. 1493. Basil. 1598. (f)
De Paupertate Christi & Apostolorum.
De virtutibus & vitii capitalibus.
De articulis fidei.
De Baptismo.
De Humilitate.
De Indulgentiis.
De Corpore Christi.
De Angelis.
De Suffragiis defunctorum.
De Penitentia.

(a) Conf. *Quæstif.* tom. 1. p. 551. (b) Primum 1484. fol. sine loci nota, & cum *Sermonibus de Sanctis* Lugd. 1511. 4to. Paris. 1542. 8vo. & Antwerp. 1617. 8vo. (c) Prodiierunt separatim Heildelb. 1485. vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 874. Hugonis *Sermones super symbolum Apostolorum, Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam* MSS. observatos Rhegii in Italia ap. Bibl. Fratrum Predicatorum, Ejusdem *Sermones in Orationem Dominicam* MSS. etiam in Bibl. S. Germani de Pratis cod. 561. & scriptum codicem in Monasterio Gemeticensi an. 1470. memorat *Ordin.* tom. 1. p. 716. (d) Conf. B. Carpzovii Prolegomen. ad Raymundum, & Wolffi Bibl. Hebræam tom. 2. p. 1124. seq. ubi integra præfatio. (e) Prodiierunt Venet. 1504. 1520. & 1507. cum *Quodlibetis*; ut refert Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 2. p. 581. qui commemorat *Comment. in primum libr. Sententiarum* edit. Basil. 1489. (f) Habentur MSS. in archivo Servitarum Florentiæ una cum vita B. Philippi Benitii teste Fabr. loc. citat.

Append.

C*

De

* De Scrip-
tor. Sæ-
culi XVI.
p. 13.

Sec. XIV.
ab anno
MCCC.

De Jejunio.

De ultimo iudicio.

De septem donis S. S.

Super Pater noster, & Magnificat. Pro-
dierunt opera ista a concionibus inclusive
enumerata Basl. 1498.

De decem Preceptis Explicatio, Parif. 1619.

Commentaria ejus in Genesim MSS. in bi-
bliotheca Minoritarum Leodiensium; (a) &
Reportata in quartum Sententiarum, (b) de Vir-
tutibus & Vitiis capitalibus: Quæstiones 1500.
de variis locis S. Scripturæ, & dubiis theolo-
gicis: ac denum Interrogationes circa varias
difficileque materias; MSS. pence se affer-
vata esse prodit Lucas Waddingus; qui &
alia plura Francisci opera nondum in lucem
edita recenset, de Scriptor. Ord. Minor.
p. 124. (c)

Theologicæ veritates in S. Augustinum de
Civitate Dei. Extant cum Thomæ Anglici
commentariis in eundem Toloſe 1488. Venet.
1489.

Commentarii super Universalia & Prædica-
menta Aristotelis.

Commentarii in 8. libros Physicorum ejusdem.
Prodierunt una cum præcedente opere &
Formalitatibus, Venet. 1517.

1315.
H. W.

(d) UBERTINUS, DE CASSA-
LIS, & de illa appellatus, natione Italus,
patria Casalensis, ordinis Minoritarum mona-
chus, claruit anno 1315. Exorta gravi inter
Franciscanos de lana caprina controversia, &
exinde schismate, hinc Spirituales, Chri-
stum & apostolos nil nec proprium nec in
communi habuisse contententibus, illinc
fratres de communitate dictis eos nil qui-
dem proprium, aliquid tamen in communi
posse habuisse asserentibus, Ubertinus Spiritua-
les se ducem præbuit: quorum partes ani-
mose tutatus est, donec anno 1312. Joanne-
m papam adversarium fortitus causa cecidit.
Indignatione igitur commotus, ut
sibi cum suis separatim vivere liceret, a pon-
tificis postulavit. Repulsam passus, turbas
molitus est. Graviorem idcirco procellam
veritus, anno 1317. relictis Minoritis ad Be-
nedictinos transeundi potestatem petiit &
obtinueit; assignato sibi, in quod secederet,
monasterio S. Petri Gemblacensi in Brabantia.
Tandem vero ad Carthusianos secessisse
dicitur. Anno 1321. a Joanne pontifice de
vexatissima illa circa paupertatem Christi
quæstione consultus, Christum aliquid pro-
prium aut in communi modo mundano
posse habuisse hereticam esse sententiam, eum
vero aliquid in communi modo spirituali
habuisse satis orthodoxe dici posse definivit.

(a) Ejusdem Postillarum annotationes in totam S. Scripturam memorat le Long. Bibl. Sacr. vol. 2. p. 710.
(b) Uique ad distinctionem 41. (c) De operibus nondum editis conf. etiam Quidam, tom. 1. p. 744. (d) Conf.
Du Pin. Hist. Eccles. vol. 12. p. 61. (e) Habetur MS. in Bibl. Academiæ Ultrajectensis teste Quidam, tom. 3. p.
748, quem vide. (f) Conf. Quæst. tom. 1. p. 567. (g) Conf. Du Pin. Hist. Eccles. vol. 12. p. 21. - 29.
Bibliotheca in PP. Avenionensibus tom. 1.

Mire pontifici & cardinalibus placuit Uber-
tini sententia, & rem acu tetigisse vila est.
Extat Responsio circa quæstionem de Paupertate
Christi & Apostolorum coram Joanne XXII.
apud Avenionem in consilibratio facta, con-
tractior apud Waddingum Annal. Minor.
tom. 3. ad an. 1321. integrior una cum ar-
ticulis a fratre Bonagratia adversus eum ad-
ductis, apud Baluz. Miscellan. tom. 1. p. 293,
307. Opus prolixum Arbor Vitæ Crucifixæ
inscriptum, typis excusum est Venet. 1485.
4to. (e) Opus de septem statibus Ecclesiæ, Venet.
1516. 4to.

Ceterum non desunt, qui librorum 4. de
Imitatione Christi tres priores Ubertino no-
stro deberi censent.

(f) JOANNES DE NEAPOLI, 1315. H. W.
gente Italus, civitate Neapolitanus, ex no-
bilissima stirpe Nicola oriundus, ordinis Præ-
dicatorum theologus, S. Thomæ Aquinatis
studiosus lector & strenuus assertor, academi-
æ Parisiensis Doctor solennis, claruit anno
1315. In studio S. Dominici Neapolitano,
regentis officio functus, cathedram magis-
tralem multis annis summa cum laude mo-
deratus est. Obiit post annum 1323. Ex-
stant Quæstiones variae Philosophicæ & Theo-
logicæ, numero 42. Parisiis disputatæ, a Do-
minico Gravina in lucem editæ Neapoli 1618.
fol. Alia ejus scripta, viz. super 4. libros
Sententiarum. Quodlibeta 13. Sermones de
Tempore, de Sanctis, de Mortuis, &c. memor-
at Ambrosius de Altamura Biblioth. prædica-
cat. p. 105.

(g) JOANNES XXII. antea Jacobus 1316. H. W.
Offa seu Densa appellatus, gente Gallus,
patria Aquitanus, civitate Cadurcensis, Ar-
noldi de Offa, tutoris veteramentarii filius,
ex Caroli Siciliæ regis cancellario, Roberti
vicecancellario, primum episcopus Foroli-
viensis, dein archiepiscopus Avenionensis,
mox cardinalis episcopus Portuensis, ac de-
num pontifex Romanus Lugduni electus
anno 1316. die 7. Augusti, coronatus ibidem
5. Septembr. quum prius cardinalibus, qui
sedem Romanam a Clemente V. Avenionem
translatam ægre tulerunt, jurejurando con-
firmasset, se nunquam equum vel mulam
consecraturum, quin Romam accederet.
Anno 1317. Ludovicum episcopum Tolosa-
num, 1320. Thomam episcopum Herefordien-
sem, 1323. Thomam Aquinatem san-
ctorum catalogo intulit. Sub initio pontifi-
catus a Ludovico Bavaro & Frederico Aus-
triaco, quos discordes electores in impera-
toriam dignitatem simul exverant, de co-

SÆC. XIV.
ab anno
MCCC.

rona imperii accipienda interpellatus, utrumque reject; anno vero 1320. cum Ludovicus suum armis repeteret, Fredericum confirmavit, & illum Ludovici armis opposuit. Victo Frederico, Ludovicum publico scripto citavit, ut Avenione se sisteret, facti sui rationem redditurus, interea vero imperium deponeret. Renuit id imperator, & ad concilium provocat. Indigne id fert Joannes, & Ludovicum anno 1323. excommunicat, imperio deponit, & electoribus alium eligere præcepit. Imperatoris quinque hyperaspistas huiusmodi, Matthæum vicecomitem Mediolanensem, & Marfilium Patavinum anathematizati subiecit. Ludovicus a Romanis, qui pontificis reditum frustra postularant, accersitus Italiam intravit anno 1327. Romæ coronam imperialem accepit, habitoque cardinalium concilio Joannem citat: comparere renuentem tanquam antichristum, fathanam, & hæresiarum damnam, pontificatum deturbat, & imaginem ejus coram consultata anno 1328. Nicolaum V. antea Petrum Corbarium dictum, antipapam constituit. Securus interim Avenione delitescit Joannes, & Ludovici minas & molitiones ridet; ac Pisano auxilio usus, anno 1333. antipapam in ordinem redegit. (a) Sed ut ad alia transivimus, acris Joanni cum Franciscanis duplici nomine mota est controversia. Ili enim Christum & apostolos nihil aut proprium aut in communi possedisse, Christumque nudum in cruce pendisse docuerunt: ac rerum quarumcumque non dominium, sed usum solummodo, ad se pariter ac Christianos quoslibet perfectos spectare gloriam sunt, contrariam sententiam hæreticos insimulantes. Joannes, qui pecuniam animam cariorem habuit, ejusque immensam vim in loculis coacervatam mortuus reliquit, Dominicanos in partes advocans, utrumque Minoritarum articulum tanquam vanum, stultum, & hæreticum damnavit, Christum corona, purpura, splendideque veste indutum in cruce pendisse, rerumque usum a dominio separari non posse definivit: Franciscanos sibi adversantes excommunicavit: & *Fraticellos* vocans, ex iis complures flammis combussit. Nugæ hæc: verum majoris momenti doctrina ista, quam anno circiter 1331. aperte docuit & prædicavit Joannes, damnavit Sorbona, re-turavit tanquam hæresin gravissimam plurimi: nempe animas defunctorum fidelium ad beatam visionem Dei ante resurrectionem

nem non admitti. Obiit Joannes Avenione anno 1334. die 4. Decembr.

SÆC. XIV.
ab anno
MCCC.

SCRIPTA.

Epistole 6. Concil. tom. 11. p. 1629.

Epistole alie 63. apud Bzovium Annal. ad an. 1317. &c.

Epistole alie 75. apud Waddingum Annal. Minor. ad an. 1317. &c.

Epistole alie 296. ibid. tom. 3. in Regesto Pontif. p. 52. (b)

Constitutiones 22. *Apostolice*, quas *Extravagantes* appellari voluit. Iste quidem nec ab ipso Joanne, nec ab ullo alio pontifice, vulgatae aut probatae sunt, sed privata autoritate collectae anno circiter 1340. Prodiit *Rotbomagi* 1519. 12°. *Francofurti*. 1586. 8°. *Vener.* 1591. 8vo. cum Glossis *Lugduni* 1584. fol.

Acta Inquisitionis adversus Petrum de Palude, & *Epistola unica*, quæ, Fr. Michaeli Minoritæ committit causam quorundam Minoritarum male de fide sentientium; apud Baluz. Miscellan. tom. 1. p. 165.

Epistolæ Regium in 5. partes divisum. MS. in bibl. Vaticana, Barberina, &c. Singularum epistolæ argumenta & initia habentur Concil. tom. 11. p. 1643.

Sermones, 2. in illud, *Memento Operum Patrum quæ fecerunt in generationibus suis*. MSS. in bibl. publica Cantab. Cod. 179. num. 1, 2.

Retrañatio questionis, num anima Sanctorum non fruatur Dei visione ante Judicium extremum. Extat apud Joan. Villanum Hist. Florent. lib. 2. c. 19. monente L. J. a S. Carolo Biblioth. Pontif. lib. 1. p. 139. (c)

Libellus de Contemptu Mundi, an typis prodit nondum comperi. Lucubrations Spirituales in hunc libellum meditatum esse Patricium Fattorium Turritanum testatur Leo Allatus in Apibus Urban. p. 209.

Art Metallorum transmutatoria. Ex Latino in Gallicum sermonem conversa prodit *Lugduni* 1557. 8vo.

JOANNES PAPA XXII. Jacobus 1216. Deus antea dictus, non cauponis aut tutoris filius uti vulgo traditur, verum de *Militari progenie*, i. e. ex veteri nobilitate ortus, uti ex Alberto Argentin. probat Baluzius: episcopus primo Forojulienis, mox archiepiscopus Avenionensis, deinde cardinalis episcopus Portuens, ac tandem tertio, post mortem Clementis V. anno, summus

(a) Joannis XXII. processus varios adversus Ludovicum & ejus affectus, integros ex MS. Episcopi Monacensis exhibuit *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 2. p. 640 seq. (b) *Epistolæ quædam*. Joannis XXII. dedit Baluzius in append. ad 1. Dif. Petri de Marca. n. 25. seq. *Epistole* quædam extant MSS. in Bibl. Coll. S. Trinitatis Dublin. teste *Quint.* tom. 3. p. 788. *Epistolæ, Bullas & decreta* 411. ordine temporis digestæ, & ubi singula existent annotavit Sraphortius tom. 3. Hist. Eccles. Hamburgensis p. 142. -- 171. ut notat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latine. vol. 4. p. 121. qui lectorem remittit ad Baluzii Misc. tom. 1. p. 165. 195. & tom. 6. p. 445. & PP. Avenionens. tom. 2. p. 298. seq. *Epistolæ* ad archiepisc. Bituricensem exhibuit *Hortensis*. Conc. tom. 7. p. 1221. (c) Item ap. Baluzium tom. 1. Papæ Avenionens. p. 181. Conf. etiam *Ed. Brownii* tom. 2. Falsiculi rerum expendendarum p. 454. *Epistolam* Cancellario Parisiensi de Petro Aureolo dedit *Quint.* tom. 3. p. 855.

Sæc. XIV. pontifex renunciatus anno 1316. Vir non
ab anno
MCCC. multum magnum in fatura, sed in scientia
magnum, & bone vite testimonium habens, sic
Joannes Parisiensis in Vita ejus. Operibus
ejus a Cl. Whartono recensitis annumerare
liceat, *Articulos contra Monachos*. Basil.
1555. 8vo. *Bullas & Epistolas* 19. a Baluzio,
in *Actorum veterum collectione* editas, Vit.
PP. Aven. tom. 2. *Responsionem* ad Mi-
chaëlem de Cæfena hæreticum super pro-
prio, vel communi, vel speciali in factis
Minorum. Extat MS. in bibl. Bodleian. cum
tractatu Michaëlis, cod. 1669. n. 17. secun-
dum ordinem catalogi novissime editi. *Volu-
men Sermonum* ex ore ejus exceptorum per
Fr. Raimundum MS. in bibl. regis Gallorum,
cod. 4163. *Sermonum* fragmenta plurima
apud Occamum in *Compendio* reperiuntur.
Revocatio sententiæ suæ de beatitudine fan-
ctorum quam hortatu amicorum jamjam
moriturus protulit epistolari forma vulgata
inter epistolas Joannis P. Conc. tom. 11.
part. 2. editas primum locum occupat. Ha-
betur etiam apud Petrum Herentalium in
fine ejus vitæ, a Baluzio editæ. (a)

1316. ALBERTUS PATAVINUS, natione
H. W. Italus, Eremita Augustinianus, Egidii
Romani discipulus; in academia Parisiensi
doctoratus gradum affectus, SS. Scripturas
publice, ac magna discipulorum frequentia
interpretatus est. Claruit anno 1316. Obiit
Lutetie anno 1328. seu, ut alii, 1323. æta-
tis suæ 46. in conventu Augustinianorum
sepultus. Erecta ei est post mortem in
prætorio Patavino supra fores septentrio-
nales marmorea statua, hoc elogio aureis
litteris inculpto. Super statuam. *Alberto*
Eremitarum patri singularissimo, vite
*continentissima, patri Patavino, studiosius alu-
mo, & republicæ Christianæ summo splendori.*
Sub statua. *Albertus liberalium artium ac*
urbis nostræ splendor, in Ordine Eremitarum
regulam professus, continentissima vite fuit:
inclavit ingenio, sub celeberrimo Egidio Ro-
mano ejusdem Ordinis litteris apprime imbutus;
sumpta Parisi insula magistrali, tam clarum
evasis, ut Paulum, Apostolum, Moysen, Evan-
gelia, ac librum Sententiarum expositione splen-
didissima referaverit: idemque ante omnes
sue ætatis viros facundissimus predicator;
immortali memorie hic optimo jure datur.
Scriptis quam plurima; ex quibus typis im-
pressi prodierunt *Sermones de Tempore, de*
Sanctis, & Quadragesimalis, Paris. 1544. 1550.

(a) *Bullas, constitutiones & epistolas* varas edidit Wilkins Conc. Brit. tom. 2. p. 401. -- 570. *Epistolam de Cano-*
nizatione S. Thomæ episcopi Herefordien. ibid. p. 651. *Bulla* 2. *Edm. Martini* Anecd. tom. 1. p. 1149.
Sententiam adversus errorem Joannis de Pöblino ibid. p. 1168. *Epistolam* unam. ibid. p. 1184. *Damianus Mar-*
tini de Padua, & Joannis de Janduno habetur ap. M. Antonium de Dominis VII. 7. 7. de Repub. Ecclesiasticæ. vid.
Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 122. ubi notat *Articulos contra monachos* prodissi *Basil.* 1585. 8vo.
De operib. MSS. vide *Oudin.* tom. 3. p. 750. *Bulla & constitutiones* varæ extant ap. Rymer. *Fœder.* tom. 1. p.
cqa. ad finem. *Alia* ibid. tom. 4. p. 16. 19. 27. 41. 48. 63. 81. 315. 516. 563. 606. (b) *Sermones* in *Evangel.*
Dominicalia Venet. 1476. teste *Dn Pm. Hist. Eccles.* vol. 12. p. 56. In *Evangelia Dominicalia & Sanctis*. Paris.
1550. ut narrat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 124. qui *Conventarius de Paradiso terrestris*, nec non
librorum de predestinatione & reprobatione Alberto nostro attributorum meminit.

temporalium

8vo. Venet. 1584. (b) MSS. extant *Commē-*
taria in Pentateuchum, in Evangelia quatuor,
in Epistolas D. Pauli, in Magistrum Sentē-
tiarum, Patavii etiamnum allervata, teste
Josepho Pamphilo Chron. Ord. Eremit. S.
Aug. p. 45.

MICHAEL CÆSENAS, natione 1316.
Italus, S. Theologiæ doctor, ordinis Mino-
ritarum focus, provinciæ Bononiensis alum-
nus, ordinis sui generalis electus est in co-
mitiis Neapolitanis anno 1316. pridie Cal.
Junii; statimque ad restaurandam Franciscanorum disciplinam strenue se accinxit. Anno
1322. fervente inter pontificem & Mino-
ritas controversia de paupertate Christi, &
usu ac dominio rerum, capitulum generale
ordinis sui Perusii celebravit, & Minorita-
rum sententiam hæreseos nota, quam inus-
ferat Joannes papa, immunem esse declara-
vit. Gliscente acris lite, Michaël Ludovici
Imp. partibus se adjunxit: quo nomine
Avenionem a pontifice ad dicendam causam
anno 1327. evocatus, in custodiam datus est.
Anno sequenti ex Petri Corbarii Minoritæ
subrogatione in antipapam toti Minorita-
rum ordini iniquior latus pontifex, Mi-
chaëlem hæreseos ob definitionem Perusina-
rum accusat, judices assignat, causam agi
jubet. Michaël a pontificis sententia ap-
pellat; & eventum veritus, Avenione clam
fugit. Fugientem excommunicat Joannes,
ac gradu deponit, commissa Bertrando car-
dinali Franciscanorum prefectura. Michaël
ad concilium provocat, & Ludovicum Imp.
Nicolaum papam, Occamum, potioreque
sui ordinis partem sibi adiungens, rem suam
fortiter agit, & pontificis minas ridet. An-
no 329. Bertrandus convocatis Franciscanis
pontificis sequacibus apud Lutetiam mense
Junio Michaëlem generalatu ordinis sub-
movit, & Gerardum Odonis loco ejus sub-
stituit. Michaël nihilominus imperatoris
favore subnixus nequaquam cessit; Joannem
autem hæreseos damnatum accusavit. Qua-
propter ipse anno 1330. a pontifice diris
iterum devotus est; & a Gerardo in con-
ventu Franciscanorum Perpinianensi anno
1331. hæreseos damnatus. Obiit Monachii
in Bavaria anno 1343. in vigilia S. Andreæ,
generalatus titulo ad extremum usque spiri-
tum mordicus retento. Extant *Tractatus* 3.
contra varios errores & hæreseos Joannis XXII.
pape, præcipue vero de utili dominio bono-
rum Ecclesiasticorum, & abdicatione verum

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

1316.
H. W.

SÆC. XIV. temporalium in perfectione statum monachorum
ab anno MCCC. & clericorum, apud Goldastum Monarch.

tom. 2. p. 1236. *Epistola* apud Waddingum annal. Minor. ad an. 1317. *aliter* 2. ad an. 1322. *Littere* ejus ac *Protestationes contra Joannem XXII.* prodierunt Lugduni 1495. Porro *Commentarios in Ezechielem Prophetam*, In 4. libros *Senteniarum*; & *Sermones de Tempore*, ac de *Sanctis* a Michaële elucubratos esse refert Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 259. (a)

1316. JOANNES GLYCYS patria Byzantinus, logotheta dromi ac demum patriarcha CP. claruit imperante Andronico Palæologo avo anno 1316. Vir erat optimis disciplinis imbutus, præcipue autem eloquentia ac præclara loquendi dulcedine conspicuus, Atticismi ac purioris sermonis cultor, degenerem & pæne barbaram sui ævi loquelam castigare & polire sollicitus; in ista dicendi arte Niceph. Gregoram discipulum habuit: Niphone patriarcha ob sacrilegium alique flagitia exauctorato, in ejus locum successit Joannes, annoque 1316. thronum patriarchalem cepit, uxore in monasterium fecedente. Anno 1320. morbis fractus & laborum pertectus, relicto patriarchatu, in Cyriotis cœnobium se contulit; eo nomine imprimis a Gregora laudatus, quod vir minime avarus, non magnam opum vim corraserat, sed exiguum pecunie summam sibi conservans, eam in Monasterii usum impendit: testamentum brevi post condidit, non diu superfuturus. Scriptis *Historiam* live *Narrationem luculentam legationis sue in Armeniam*, quam non mediocribus laudibus extollit Niceph. Greg. Hist. Rom. lib. 6. p. 135. eam autem interisse verisimile est. *Testamentum* ejus miram animi pietatem spirans habetur apud eundem ibid. lib. 8. p. 202. Tractatum *de brevitate vite* velut editum memorat Cl. Cangius. Ind. Auct. ad Gloss. Græc. quo vero anno & tempore non refert; *opera quædam Grammatica* habentur MSS. in Bibl. reg. Gall. cod. 1720. 1911. 2088. (b)

1317. H. W. ASTESANUS, five Astensis, gente Italus, ex Alta Subalpinorum urbe oriundus, ordinis Minoritarum fodalii, provincie Jansenis alumnus, claruit anno 1317. Obiit circa an. 1330. Scriptis, hortante Joanne Cajetano Urfino cardinali S. Theodori, *San-*

nam de *Casibus Conscientie*, vulgo *Astesani* SÆC. XV dictam, libris 8. quæ cura Bellati & Gometii prodit Norimberge 1482. Postea Bartholomæo de Bellatis Feltrivsi & Gometio Ulysipponenti, Minoritis, recognita & in lucem edita, Venet. 1519. fol. (c) Ex hac *Canonice Penitentiali* excerptis, & notis illustratos una cum aliis edidit Antonius Augustinus, Venet. 1584. 4to.

(d) JACOBUS DE LAUSANNA, 1317. natione Gallus, ordinis Prædicatorum fodalii, & academie Parisiensis theologus, claruit anno 1317. quo licentiatum gradum accepit, pileo doctorali paulo post donatus. Postquam theologiae Lutetiæ diu publice docuisset, ordinis sui provincialis per Galliam totam constitutus est, sedi tandem Lausannensi regende admotus. (e) Innumera fere conscriptis, inprimis vero plures S. Scripturæ libros *Commentariis* fusillimis illustravit. Ex his in lucem prodit ingens *Moralitacionis* opus, in 12. libros distributum, Lemovici 1528. (f) *Sermones de Tempore*, *Sanctis* & *Quadragesima*, prælo bis exierunt, ab Alphonsio de Castro postrema vice vulgati; præclarum illi in præfatione elogium poluit Alphonsus; id vero præsertim notat, Jacobum in parabolis admodum frequentem esse, ut salvatorem ipsum, qui parabolice ad Judæos verba facere solebat, data opera imitari videatur. Cætera illius scripta dabant Posslevinus Appar. tom. 1. p. 787. & Altamura Biblioth. Prædicat. p. 112.

BERTRANDUS DE TURRE, 1329. patria Aquitanus, Camboli in Cadurcensi diocesi natus, *Doctor Fanosus* vulgo appellatus, ordinis Franciscani focus, & provincie Aquitanie minister. Claruit anno 1319. quo ad archiepiscopatum Salernitanum evectus est. Anno sequente inter cardinales cooptatus, episcopatum Tusculanum demum obtinuit. Plurimas ante & post susceptum galeum pro pontificibus Romanis legationes obiit; atque anno 1328. totius ordinis Franciscani administrator a Joanne XXII. constitutus fuit; usque dum Michael Cæsenas in ordinem redegeret, aut dignitate submoveret. Factum id a Bertrando anno sequente; cum habitis Lutetiæ Franciscanorum papæ sequacium comitiis, Cæsenati faeces abrogati sunt. Obiit Bertrando circa an. 1334. Scriptis *Sermones Epistolares*, seu in

(a) *Epistola* habetur MS. in Bibl. Bodl. Cod. 1969. in MSS. Codd. Tho. Bodleii, lib. B. 2. Cod. 4. n. 17. teste *Ordin.* tom. 3. p. 788. Conf. etiam *Du Pin*, Hist. Eccles. vol. 12. p. 61. (b) Eiusdem *Synodicon*, ne recipiatur ad iudicium excommunicatus citatur a Nic. Comneno prænot. *Myrtag.* p. 285. In Cod. Regio Paris. 1229. extant *epistola* 2. viz. *patriarchatus abdicatio*, & *communitio* ad Imp. *Michaellem Palæologum*, teste Boivino not. ad Gregoram p. 767. vid. *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 10. p. 472. (c) Waddingum editiones etiam Venetas A. 1468. & 1480. commemorare notat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 1. p. 181. (d) Conf. *Quercif.* tom. 1. p. 547. (e) Ambiguit, an ille unquam Lausannensis episcopus fuerit, cujus mentio nulla in episcopis Lausannensibus quos Samarthani fratres tom. 2. Gallie Christiane referunt, ut notat *Ordin.* tom. 1. p. 719. quem vide. (f) *Politia in Daniele* extra MS. in Bibl. Augustinianorum Paris. ad pontem novum; *Leitura in Mattheum* & *Joannem* fol. in Bibl. Sorbone Cod. 1010. teste Le Long. Bibl. Sacr. vol. 2. p. 791.

SÆC. XIV.
ab anno
MCCC.

epistolâ inter Missam habendam legi solitas: impressas *Argentine* 1501. *Sermones de Tempore ab Adventu usque ad Paschâ; Sermones de Sæcra, Dominicales, Quadragesimales, & FERIALES: (a) Commentaria in 4. libros Sententiarum: in Evangelia & Epistolâ totius anni; MSS. in Bibliotheca Vaticana, teste Waddingo: * ut Tractatum de paupertate Christi & Apostolorum, & Collationes Theologicas, missa faciam.*

*De Script.
ord. Minor.
p. 60.

1320.
H. W.

(b) DURANDUS A S. PORCIANO, natione Gallus, in oppido, quod a S. Portiano abbate dicitur, Arvernorum Boiis proximo natus, *Doctor Resolutissimus* dictus; ordinis Prædicatorum theologus eximius, claruit anno 1320. septennio ante doctor Parisiis renunciatur. In Italiam postea profectus, S. Palatii apostolici magister anno 1323. a Joanne XXII. constitutus est; atque ibi sacras litteras aliquamdiu explicuit. Anno 1326. die 13. Januar. Meldensis episcopus a pontifice creatus est, anno sequente ad sedem Aniciensem seu Podiensem promotus. (c) Obiit anno 1333. die 13. Septembr. Meldis in ecclesia principe sepultus. Extant *Commentaria super libros 4. Sententiarum*, (quæ juvenis inchoavit, senex absolvit) non una vice edita, præcipue vero, *Venet. 1571. fol. Liber de Origine Jurisdictionum, seu de Ecclesiastica Jurisdictione & Tractatus de legibus*, typis evulgati *Parisi. 1506. (d)* Plura alia ejusdem scripta adhuc inedita recenset Altamura Biblioth. Prædicat. p. 109. Nugas agunt, qui nostrum cum Durandis Troarnensi, Leodiensi, & Speculatore confundunt, atque illi *Epistolam* Deoduni ad Henricum regem de Corpore Domini contra Bruionem ascribunt.

1320.

THOMAS MORUS, seu de La Moor, gente Anglus, eques auratus, & Edwardi II. Angliæ regis famulus. Sub istius auspiciis ac ductu contra Scotos stipendia fecit; causamque ejus postea throno injuria depulsi summa, qua potuit, fide ac constantia tutatus est. Claruit anno 1320. Scripsit *Edwardi II. Vitam ac Res gestas* ab anno 1307. quo regimen suum auspiciis est, ad annum

1326. quo a nefariis parricidis interemptus fuit. Gallice Historiam suam Morus conscripsit; quam idcirco postulante illo Latine extat Latine inter Scriptores Anglicos Normannicos a Gul. Camdeno auspiciis reverendissimi præfatus Matthæi Parkeri archiepiscopi Cantuariensis editos *Londini 1574. fol. Francofurt. 1502. fol.*

SÆC. XIV.
ab anno
MCCC.

NICOLAUS DE LYRA, seu *Lyranus*, Trithemio & Baleo Anglus, rectius vero Normannus, Lyrae in dioecesi Eborensi natus, *Doctor Planus & utilis* dictus. Parentes Judæos habuit, atque inter Rabbinos Judaicos prima litterarum fundamenta posuit. Postea ad fidem Christianam conversus, (f) Minoritarum habitum in cœnobio Vernoliensi ad custodiam Normannicam spectante anno circiter 1292. induit. Theologiæ magister in academia Parisiensi creatus, claruit anno 1320. Postquam aliquot in conventu Vernoliensi annos exegisset, ad academiam Parisiensem se contulit; & in magno Franciscanorum conventu per plures annos S. Scripturam interpretatus est; quam denum integram, arduum ac difficile opus aggressus, duplici commentario, litterali altero, altero morali, illustravit. Anno 1325. a Joanna Franciæ regina inter alios viros celeberrimos designatus est, qui testamentum suum executioni mandaret. Obiit anno 1340. die 23. Octobr. (g)

1320.
H. W.

SCRIPTA

Posilla perpetua, seu brevia *Commentaria in universâ Bibliâ libris 85.* Opus arduum & eruditum, anno 1293. inchoatum, anno 1330. absolutum. Post imperfectas aliquot & minus accuratas editiones *Basil. 1508. Lugduni 1529. 6. vol. fol. & alibi*, prodit castigatus cura Fr. Euardenii, Jo. Dadrei, & Jacobi de Cuilly, *Lugduni 1590.* dein in bibliis glossatis *Duaci 1617. Antwerp. 1634.* in bibliis maximis *Parisi. 1660. (h)*

Posilla majores, seu *Enarrationes in Epistolâ & Evangelia Dominicalia totius anni.* *Venet. 1516, (i) 1588. 8vo.*

Tractatus de idoneo ministerio & susci-

(a) Bertrandi *Sermonum* duo vol. habentur MSS. in Bibl. Cardinalis de Bouillon, etiam tria in Bibl. Sorbonica teste Du Pin. Hist. Eccles. vol. 12. p. 63. De MSS. conf. *Ondus. tom. 3. p. 791. & Remarques Critiques sur les Essais de littérature. Paris. 1703. p. 71.* seq. Antonium Senensem an. 1575. edidisse Lovanus Bertrandi *Sermonum* habitum Avinionem in die cinerum an. 1327. ex Baluzii vit. PP. Avinionens. not. col. 745. nos docet *Ondus. ubi supra.* (b) Conf. *Questif. tom. 1. p. 486. (c)* Anno 1318. ut notant *Ondus. & Du Pin. Hist. Eccles. vol. 12. p. 61. (d)* Et *Lugd. 1595.* teste Du Pin. loc. citat. De MSS. conf. *Ondus. tom. 1. p. 792.* qui etiam memorat Durandii tractatum de Status annuarum Sacellarum postquam resoluta sunt a Corpore. (e) Habetur MS. Lut. in Bibl. Cott. sub Vitebo E. f. n. 14. At scriptis non tantum citum *Edwardi II.* sed etiam *Edwardi I.* Extat MS. in Bibl. Bodl. Cod. 2135. in MSS. codicibus ipsius Tho. Rodlicii lit. F. 11. Cod. 40. n. 16. teste *Ondus. tom. 3. p. 799.* Opus de assiduiorum consolatione memorat Tho. Hearnius in Jo. de Trokelow Annal. *Edwardi II. p. 281. (f)* Conf. Jo. Christoph. *Wolffium* Bibl. Hebr. tom. 1. p. 912. & tom. 3. p. 818. & Mich. Henr. Reinhardum in Pentate conatum Sacrorum. p. 149. seq. (g) Epitaphium ejus genuinum exhibet *Wolffius* Bibl. Hebr. tom. 3. p. 817. & Fabr. una cum ejusdem elogio, *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 4. p. 340. 346. (h)* Eadem Saxonicæ *Laber. 1494. fol. Posilla in Psalmis* separatim edit. *Parisi. 1483. 4to.* sine loci nota 1497. fol. *Parisi. 1500. Lugd. 1509. 1320. & Gallicæ 2. vol. Paris. 4to. & Germanicæ; Glossæ in Apocalypsi* Italice redidit edit. circa an. 1480. *Norlaticæ* in 4. Evangelia exstant MSS. in Bibl. Templi Petri in urbis Hamburgensis; *Liber Diffinitionum Nov. & Vet. Test.* una cum explicatione nominum Hebræorum MS. in Bibl. Ducali Urbani testibus & Long. Bibl. Sacr. vol. 2. p. 279. & Fabr. ubi supra. *Reperitorium*, live *Index* in Nicolaum Lyranum super Bibliâ habetur MS. in Bibl. Coll. Etonensis. Prodit *Assenninge 1450. fol.* teste *Fabr. loc. citat. (i)* Primum *Vare. 1500.*

pinite

Sæc. XIV. *pietie SS. Altaris Sacramentum*. Prodiit una cum S. Thomæ libello ejusdem argumenti in Germania in 4to. abſque loci vel temporis mentione facta.

Disputatio contra perfidiam Judeorum, quæ una cum ejusdem *Preceptorio Lugduni & Parisiis* edita fuiſſe a Miræo dicitur. Certe prodiit *Venetis* 1483. ad calcem Poſtillarum in omnes utriuſque Teſtamenti libros.

Tractatus contra Judæum quendam, ex ipliſ Evangelii verbis Chriſtum ejusque doctrinam impugnantem. Prodiit una cum præcedente opusculo ad calcem Poſtillæ. *Lugduni* 1529.

Contemplatio de vita & geſſis S. Franciſci, a Luca Waddingo una cum opusculis S. Franciſci edita *Antverp.* 1623. 4to.

Alia aliquot Lyrani ſcripta enumerat Belarminus de Script. Ecclæſ. p. 369. plura Baleus Cent. 5. cap. 12. non nulla Waddingus de Script. Ord. Minor. p. 266. qui loca, quibus tractatus illius quidam MSS. altervantur, indicat.

1320. **NICOLAUS** de LYRA, ex ſodalitio
R. G. S. Franciſci, ordinis ſui per totam Burgundiam provincialis, claruit anno 1320. Lucubrationibus ejus a Cl. Whartono numeratis accenſentur fequentes; *Tractatus* de differentiâ noſtræ translationis ab Hebræica littera in Vetere Teſtamento. (a) *Preceptorium*, ſive expoſitio in Decalogum legis divinæ. Utrumque opus in ipliſ lere artis typographiæ incunabilis litteris Gothiſ editum, abſque anni notatione, illud Rothomagi, hoc Lutetiæ. (b) *Tractatus* de animæ clauiſtro. Extat MS. in Biblioth. Bodl. claff. Lat. C. 11. 3. De viſione divinæ eſſentiæ ab animabus a corpore ſeparatis, inter alia opuscula MS. in Biblioth. Colleg. Merton. Oxon. n. 187. & cum aliis ejusdem operibus in cod. Colbertino 149. *Probatio* adventus Chriſti per Scripturas a Judæis receptas; prodiit *Francſ.* in 8vo. cum aliis non nullis contra Hebræos tractatibus. Humilis *Confeſſio* cum gratiarum actione poſt peractum ejus opus biblicum a Waddingo proferitur Bibl. Minor. p. 265. uberior autem & caſtigatior ex cod. MS. Colbert. 2184. a Baluzio, Not. ad Vit. PP. Aven. tom. 1. col. 808. (c)

1320. **ALBERTINUS MUSSATUS**,
H. W. natione Italus, patria Patavinus, poëta &

historicus pro ratione ævi ſui non incelebris, obiit exul Clodii anno 1329. in urbe vero patria ſepultus. Scriptit *Libros* 16. de *Geſſis Henrici VII.* Germanorum imperatoris, *Priſcipia*, *Erelinum*, *Libron de Fato*, atque alia quadam, quæ cum notis & emendationibus Laurentii Pignorii, Oſii ac Villani prodierunt excuſa *Venet.* 1635. fol. (d)

ANDREAS HORNE, natione Anglus, patria, ni male conjecerit Baleus, Glouceſtrenſis, juris municipalis Anglicani ſtudioſiſſimus. Claruit anno 1320. Etatem quidem ejus ſibi incompertam eſſe Baleus agnoſcit; neque aliud de illo tradit, quam quod in hitoria verſatiſſimus, comparatis hinc inde hitoriarum floribus, *Claudiceſſie Chronicon* condiderit. Chronicon quidem jampridem periit. Aliud autem, quod Baleum penitus fugit, ſuperſcit opusculum; unde auctoris ætas certo definiri queat. Scriptit enim Andreas juris forenſis Anglicani *Summam*, quam *Speculum Juſtitiariorum* appellari voluit, lingua Gallicana; que in ſoro Anglicano more vetuſto uſurpari ſolet. Ex illo patet auctorem id ſub Edwardo II. rege, ante annum tamen 1324. conſcripiſſe. Obiit poſt annum 1343. quo abbas Walthamienſis cauſam in ſoro egit; uti teſtimonium ex archivis forenſibus deſumptum atque operi præmiſſum demonſtrat. Vir ſacrarum litterarum non minus quam juſtrentiæ callentiſſimus, nullas in ſoro Anglicano leges uſurpari voluit; niſi quæ S. Scripturæ & juri naturali conſentaneæ eſſent; adeoque poſtrema operis parte conſuetudines Anglicas utrius contrarias ſigilatim enumerat & aboleri ſuadet. Prodiit *Speculum Juſtitiariorum* Gallice *Londini* 1642. 8vo. Anglice converſum *Londini* 1646. 8vo. Caterum non immerito in catalogo noſtro locum obtinet Andreas; non ſolum quod S. Scripturam unicam juſtrententiæ normam ponat; ſed & illuſtre eccleſiæ Anglicanæ fidei de libris Scripturæ canonicis teſtimonium exhibuerit: quod quidem, cum liber exteris ignotus, noſtratibus etiam (ſi juſtconſultos excipias) parum notus ſit, integrum apponere lectori non ingratum fore arbitror. Poſtquam igitur univerſam legem forenſem in S. Scriptura fundatam eſſe præſatus fuiſſet; totamque Scripturam in vetus ac novum teſtamentum diſtribuiſſet;

(a) De hoc tractatu vide Rich. Simon. in Cenſura Bibl. Ecclæſ. Dupiniane tom. 1. p. 354. (b) Item Colon. 1498. 8vo. In MS. Cod. Bibl. Quetlinburgenſis, atque a Trithemio aliſque, *Henrico de Primaria* aſcribitur, ut notat Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 1. p. 691. (c) Scriptit etiam librum de corpore Chriſti; *Comment. in 4. libros Sententiarum*, & *Qualibet Theologica. Sermones de Sordis & Tempore* habentur MSS. in Bibl. Minorum Toloti una cum tractatu de *Viſione Divinæ eſſentiæ* lit. 10. n. 109. Conf. Fabr. ubi ſupra. Opera Lyrani MSS. memorantur recepta in Abbatia S. Faronis Melkenſis, in quorum vol. 2di ſine adſcribitur annus 1130. vid. Marteneanum *Itinerarium* litterarium 2dum *Parif.* 1724. (d) Scriptit etiam de *geſſis Italorum* (poſt Henrici VII. mortem libros 12. nec non *Ludoſicani Bavarii*) ad filium. Hæc opuscula cum cæteris Albertini operibus recudi ſecit Burmannus in Theſauro Italiæ *Lang. Baluz.* 1722. fol. tom. 6. part. 2. Denuo Muratori (exceptis poematibus ab hitoria alienioribus) in tom. 10. ſcriptorum Italicorum: Ejusdem *librum de lite natura & fortuna*, & lib. 3. carmine heroico de *beſto Patavino* memôrat Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 1. p. 101.

Sec. XIV.
ab anno
MCCC.
* In Præfat.
P. 4.

22. veteris testamenti libros ex mente Hebræorum recenset; ac dein subiungit: * Et oustre ceux font autre liures en le viel Testament, tout soit ne soient elles autorises Canon, sicome, Tobie, Judeth, Macabes, Ecclesiasticus. Et præter istos alii sunt Veteris Testamenti libri; quamvis auctoritate divina caveant, neque in Canonem recipiuntur: ex. gr. Tobias, Judith, Maccabeorum libri, Ecclesiasticus.

1320.
R. G.

* Hist. Rom.
lib. 7. p.
168.
† Hist. lib.
1. c. 14.
P. 45.

(a) NICEPHORUS CHUMNUS, qui & Nathanaël aliquando nominatur, natione Græcus, patria, ni fallor, Byzantinus, professione monachus, & in aula CP. sub Andronico Palæologo sen. Imp. rerum potens, Cānacii præfectus primo & cultos annuli imperatorii; postea magnus Itratopedarcha: cum Andronicus nepos avum bello oppetit, urbis Thessalonice præfecturam habuit, seniori semper fidus. Claruit anno 1320 ob prudentiam & in rebus agendis peritiam opibus & honoribus auctum narrat Gregoras * & Cantacuzenus, † ac præclaris eum elogiis ornant. Quamdiu vixit incertum est: ex ejus lucubrationibus nullæ adhuc lucem afpexerunt: sunt autem hujusmodi. *Confutatio* dogmatis de processione Sp. S. Hujus meminit Allatius, & in Bibl. regis Gallorum Gr. MS. extare refert, de Contens. lib. 2. c. 18. §. 18. p. 870. in ista quidem regis Christianiss. Bibliotheca cod. 1751. (in initio pauca desunt folia) habentur Græce varii ejus *Tractatus Theologici, Philosophici, Ethici, Chrysostomici & Epistolæ* numero 172. teste Labbæo Catal. Bibl. MSS. p. 89. ea autem speciatim recenset *ibid.* p. 295. Quæ res theologicas aut historiam eccles. propius spectant, cæteris omisiss, recensimus. *Sermo* in Christi transfigurationem n. 10. *Sanctio*, natalis Domini feriam non uno tantum die, sed per totum mensem celebrari debere, n. 11. *Symbolicum* de justitia ad Thessalonicensis, & urbis encomium, n. 12. *Ex Imperatoris* decreto, ut judices jurejurando obligentur ad munus sancte obeundum, n. 13. *Encomium* ad imperatorem, n. 14. *Querela* adversus Niphonem ob male administratam patriarchatus sui provinciam, n. 15. *Oratio* funebis in Theopempt metropolitam Philadelphie, (b) n. 16. *Confutatio* Latinorum dogmatis, de processione Sp. S. n. 17. *Ad Episcopum* Philadelphie de miraculo in Cana, n. 18. *Ad evadendum* de petitione Elisei ab Helia, n. 19. *Ad Filiam* imperatricem de ipsius vidualitate, n. 20. *Ad Imperatorem* de obitu despotæ & filii ejus, n. 21. *Confutatio* in calamitate

amici. n. 22. *De charitate* erga proximum, & omnia relinquenda ut Christum sequamur, & de benedictione paternam quam furripuit Jacob suadente Matre, n. 23. Porro opuscula ejus varia & epistolas in eadem Bibl. Cod. 1754. & in alio codice Colbertino epistolas aliquot superesse testatur Cl. du Cange. Ind. ad Gloss. Gr. p. 30. Opus ejus de oratione, judicio & operatione, quid ex iis amplecti, quid fugere liceat, in Biblioth. Vaticana MS. extare fidem faciunt Simlerus, & Possevinus in Appar. Sacro.

Sec. XIV.
ab anno
MCCC.

LANDOLFUS de COLUMNA,

1320.
R. G.

patria Romanus, canonicus Carnotensis, claruit anno 1320. Litteris consignavit chronicon ab orbe condito ad sua usque tempora, Joanni papæ XXII. nuncupatum, quod *Breviarium Historiale* appellavit. Hujus operis partem, viz. *Elogia Philippi* Pulchri Gallie regis ejusque filiorum Ludovici Hutini, & Philippi Longi in lucem emisit Phil. Labbæus Biblioth. MSS. tom. 1. pag. 659. Integrum extat MS. in Biblioth. Puteana Paris. Cod. 242. prodit etiam typis alicubi impressum circa primidiam Typographiæ, certe ante annum 1500. 8vo. (c) *Pontificum* etiam Romanorum historiam, a B. Petro ad Joannem Anglicum dictum, Landolphum elucubrassè affirmat Raphaël Volaterranus, * utrum vero sit opus a priori diversum dubitare licet. Extat Radulphi de Columna (qui & Pandulphus & Landulfus dicitur) de translatione imperii tractatus in Sylloge *Schædiana* p. 284. scorsim edit. Basil. 1566. 8vo. an idem sit auctor, adhuc dubito.

* Comment.
Urb.
l. 22.

ODORICUS FOROJULIEN-

1320.
R. G.

SIS, a non nullis Oldoricus dictus, natione Italus, e portu Naono (Forojulii id oppidum est) oriundus, frater Ord. Min. claruit sub Joanne papa XXII. anno 1320. Obiit Utini 14 die Januarius anno 1331. Cum varias orbis Orientalis regiones pervagasset, & inter infideles diu versatus majorem Asiæ partem ad Indos usque perlustrasset; historiam suæ peregrinationis contexit; quæ aliquando *Itinerarium*, aliquando de *Mirabilibus Mundi* nominatur: extat MS. in Biblioth. Colleg. Corp. Chr. Cantab. & in Biblioth. Bodleian. inter Cod. Digbeianos. (d) In lucem protulit una cum auctoris vita ad 14. die Januarius. Bollandus tom. 1. Alterius hujus auctoris operis meminit Waddingus de variis ritibus & conditionibus hujus mundi inscripti, quod idem esse cum priore testatur Vossius. * Chronicon ejus sæpius in suis Annalibus laudat idem Waddingus, quod MS. habuit & plu-

* De Hist.
Lat. lib. 2.
c. 64. p.
510.

(a) Conf. Fabr. Bibl. Gr. L. 5. c. 5. vol. 6. p. 344. *Ordin.* tom. 3. p. 604. (b) Hanc *Orationem* allegat Boivinus in not. ad Gregoram p. 759. *Alia* Eusebii p. 751. 761. 763. (c) Viz. *Pidævan* an. 1479. *Historia Mirabilia*, quæ sub nomine Pauli Diaconi prodit, *part. 1*, nempe a libro 16. ad 24. *hinc* Landolpho debetur; ut nos docent Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 707. *Ordin.* tom. 3. p. 755. quos vide. (d) Item in Bibl. Cott. sub *Ordo* B. 1. n. 9.

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.

rima inde excerptis; verum iudicii ex ipso opere petitis quod MS. in biblioth. Colbertina cod. 5496. repertum perlegerat Cl. Baluzius, Odoricum ejus auctorem non esse manifesteprehendit: vid. Baluz. not. ad vit. Pap. Avenion. Tom. 1. p. 1411. & seq. ceterum *Sermones* varios & *Epistolas* ei tribuunt Simmlerus & Polleevinus.

1321.
H. W.

PETRUS AUREOLUS, gente Gallus, Vermerie seu Verberie ad Ilaram fluvium natus, *Doctor Facundus* appellatus, ordinem Minoritarum ingressus, Michaelis Cæsenatis electioni in Generalem anno 1316. in conitiis Neapolitanis strenue obstitit. Anno 1318. licentiam publice docendi in academia Parisiensis mandato pontificio accepit, magisterii apice donatus. In magistrum itaque sententiarum legit, donec anno 1321. 3. Cal. Martii, ad archiepiscopatum Aquensem in Gallia eveheretur (a). Obiit die 27. April. sed quo anno, non constat: certe post annum 1345. quo *Breviarium Bibliorum* scripsit. Errant proleto qui eum cardinalium albo inscribunt: nec minus forsitan qui Joannis Duns Scoti discipulum fuisse volunt.

SCRIPTA.

Commentaria in libros 4. Sententiarum quorum quæ in primum, edita sunt cura card. Sarnani *Rome* 1595. fol. quæ in *2dum*, *3tium* & *4tium* libros, prodierunt *ibid.* 1605. fol. *Quodlibeta varia*, cum tomo 2do *Comment. Rome* 1605.

Breviarium Bibliorum, seu *Epitome universæ S. Scripturæ juxta literalem sensum*. Prodiit *Vener.* 1507. *Argentina* 1514. *Paris.* 1565. *Vener.* 1571. cura Stephani Novelletii *Paris.* 1585. (b).

Tractatus de immaculata Conceptione B. Virginis, qui *Theologus* 1514. prodidit dicitur.

Librorum ejusdem, qui inscribitur, *Rosæ Distinctiones: Sermones de Tempore, & Tractatus de paupertate & usu pauperum veriorum*, MSS. in conventu Sagienfi Normannico extare refert Lucas Waddingus de Script. Ord. Minor. p. 276.

1322.
R. G.

JOANNES BASSOLIS, natione, ut fertur, Scotus, *Doctor Ordinarius* dictus, ordinis Minoritarum socius, Joannis Duns Scoti discipulus, illi præ ceteris ob ingenium dilectus, adeo ut eo unico præfente Scotus sufficiens auditorium adesse diceret. Anno 1313. Rhemis, 1322. quo præcipue claruit, Mechlinie in magistrum sententiarum prælegit. Quando obierit, non liquet.

(a) Petrum Aureolum nunquam fuisse ordinis Minoritarum, aut archiepiscopum Aquensem contendit *Oudin.* Tom. 3. p. 847. (b) Prodiit etiam *Paris.* 1508. 1610. 1613. *Rothomagi* 1596. 1649. *Lovan.* 1647. Ejusdem *Compendium Sacra Theologia* in 8. libros partitum, & de 10. *Præceptis*, memorat *Fabr.* Bibl. med. & inim. Lat. Vol. 5. p. 722. De MSS. conf. *Oudin.* loc. citat.

Append.

D*

Vita

Extant *Commentaria seu Lectiones in 4. libros Sententiarum*, cura Orontii Finel Delphinatis ab an. edita *Paris.* 1517. fol. *Miscellanea* ejusdem *Philosophica & Medica*, prodierunt *ibidem*.

JOANNES PARISIENSIS, gente Anglus, S. Victoris Parisiensis canonicus regularis Augustinianus, claruit anno 1322. Rebus historicis operam impendens, veterum pariter ac recentiorum monumenta sedulo excussit, & quicquid memoratu dignum reperit, in ordinem redegit, inde historiam concinnavit ad annum 1322. diductam, quam *Memoriale hijoriarum* inscripsit, hujus cum laude meminit & testimonium exinde profert Cl. Launoïus, *Dissert. de Bruto-ne* pag. 79. 80. alia quædam de Gallia regione, & origine regnorum & gentium regionis ejusdem, protulit vir de re historica optime meritis Andr. Du Chesnais *Collect. vet. Hist. Franc. Script.* Tom. 1. p. 128. inde etiam, in lucem protraxit *Clementis 5. & Joannis 22.* PP. vitas Cl. Baluzius, *Vit. Pap. Aven.* Tom. 1. p. 1. 113. Opus integrum extat MS. apud Anglos, in bibl. publica Cantabr. cod. 239. & Colleg. Corp. Christi. cod. 20. apud Gallos in bibl. regia, S. Victoris Parisienf. & collegii Navarrici *ibidem*.

BERNARDUS GUIDO, gente Gallus, patria Lemovicensis, ex vico Roeria prope Rupem-Apis oriundus, humili loco natus est anno 1261. Anno 1280. Prædicatorum ordini se adjunxit, anno 1294. ex lectore coenobii Albienfis Prior factus, anno 1297. Carcallonæ, 1299. Caltrenfis, 1303. Lemovicensis Prior constitutus. Anno 1305. inquisitor contra Albigenfes Tolofanos renunciatus est, ordinis sui procurator in curia Romana anno 1312. electus. Quadriennio post a Joanne 22. pro pace inter civitates concilianda & confirmanda in Italiam missus est. Anno 1323. Tudenfem episcopatum in Gallia diuturnæ militiæ præmium tulit; anno sequenti ad sedem Lodovenfem in Gallia Narbonenfis translatus. Obiit anno 1331. die 13. Novembr. apud Dominicanos Lemovicenses sepultus.

SCRIPTA.

De Fondatione Ordinum Grandimontensis & Artigie, & Monasterii SS. Augustini Lemovicensis Historia brevis ad annum 1313. deducta. Extat apud Labbeum Biblioth. Nov. MSS. Tom. 2. p. 275.

Gesta Comitum Theologianorum, a Catello edita *Tolose* 1623. fol.

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

Vita S. Fulcranni Episcopi Lodovensis. Habetur apud Bollandum ad 13. Februar.

Vita S. Glodifridi virginis, a Bernardo quodam Abbate, forsan nostro, conscripta. Habetur apud Surium ad 25. Julii.

Speculum sanctorum ad Joannem 22. in quo de Christi, sanctorumque omnium ac martyrum vitis agitur libris, seu potius voluminibus 4. Extat MS. in bibliotheca Prædicatorum Avenionensium. *Epistolam ejus nunti-patorum* & *Præfationem* dedit Labbæus ibid. p. 513. qui nomina & gesta episcoporum Lemovicensium, a S. Martiali usque ad an. 1273. inde excerpta exhibet p. 265. *Historiam* de S. Thoma Cantuariensi, p. 515. Aliquot *Sanctorum Vitas* sparsim alibi. Inde etiam excerptas edidit Fr. Bosquetus *Clementis* 5. & *Joannis* 22. *Pontificum Vitas*: alias alii.

Speculum Historicum Romanorum Pontificum atque Imperatorum & *Region Gallicæ* usque ad an. 1322. Berengarii Generalis sui jussu conscriptum, & Joanni 22. dicatum. Extat MS. in biblioth. Colbertina & apud Prædicatores Avenionenses.

Acta omnium generalium Capitulorum Dominicani Ordinis ab ordine condito ad sua usque tempora, Aymerici Generalis jussu collecta & digesta. Habentur MSS. apud Dominicanos Tolofanos.

Practica Inquisitionis. MS. ibidem (d).

Tractatus brevis de temporibus & *annis generalium* & *particularium Conciliorum.* *Tractatus de Officio Missæ,* *De Præceptis Decalogi,* *De Apostolis* & 72. *Discipulis.* *De Episcopis Tolosanis.* *Dicta SS. Patrum* & *Doctorum de peccato originali.* *De Articulis fidei* & *Sacramentis Ecclesiæ,* atque alia quedam, MSS. in biblioth. Colbertina, teste Cl. Oudino Supplem. p. 595. (b).

1323. BERNARDUS GUIDONIS, patria Lemovicensis, ex ordine Prædicatorum,

K. G.

ab omnibus historiæ ecclesiasticæ studiosis, præcipue autem ab iis ejusdem regionis ac ordinis, optime meritis; claruit anno 1323. Plurima eximii hujus historici opera recensuit Cl. Whartonus, pauca supersunt nobis paulo accuratius annotanda. Certum est Guidonem nostrum duplex chronicon Rom. pontificum elaborasse, unum breviusculum, quod *Præcedens Catalogus Pontif. Rom.* sive *Flores Chronicorum* appellatur. Extat MS. in biblioth. Carmelitarum Excalceatorum Claromont. in Arverna n. 49. teste Labbæo *. Alterum fufius & prolixius quod habetur in biblioth. Colbertina, Cod. 735. duplex autem hujus chronici extat editio, prior Berengario ord. magistro nuncupatur, ac de-

finit in an. 1321. posterior Joanni papæ 22. dicatur, ac ad ann. 1330. diducitur, ulterius forsan producenda, nisi auctoris jam septua-

MCCC.

genarii mors prævenisset. Utriusque specimen nobis exhibet Steph. Baluzius in opere posthumo, Vit. Pap. Aven. Tom. 1. ubi inter Clementis papæ 5. vitas, quæ ordine *tertia* est, col. 55. breviori, *quarta*, col. 61. prolixiori stylo conscripta, utraque nostrum Guidonem auctorem vendicant; eodem modo & *secunda* Joannis papæ 22. brevior col. 133. *tertia* fufior col. 151. Guidonis opera scripta, nisi quod posteriori additamentum breve post mortem Guidonis ab incerto quodam subjunctum est. Hoc Pontif. Rom. chronico multum usque est in annal. ecclesiast. condendis Rev. Apamiarum Antistes H. Spondanus. Extatque MS. in biblioth. Prædicatorum Tolosæ *. Uti & *Sanctoriale* quinquè prægrandibus voluminibus, quorum secundo *Vita* nostri Guidonis (an a se scripta non liquet) præfigitur. Ibidem etiam habetur *Tractatus* de Magistris in theologia ex ordine Prædicatorum. Opera ejus historica plurima habentur MSS. in biblioth. Coll. S. Trinit. Cantab. *Descriptio Galliarum*, pars chronici Guidoniani, a du Chelino edita est Script. Franc. Tom. 1. p. 22. *Sanctorum Lemovicensium historiarum* ex *Sanctoriali* desumpta a Labbæo in lucem protracta, Bibl. MSS. Tom. 1. p. 629. & seq. qui vitam Guidonis exhibet, *ibid.* Tom. 2. p. 512. Inde etiam petita est *Vita* S. Thomæ Aquinatis, quam Bollandiani ediderunt, ad diem 7. Martii. *Sermones* ejus de tempore & *fuitis*, extant MSS. in bibl. Bodleian. Claff. Laud. H. 24. iterumque Claff. Bodlei. C. 6. 4. Scriptis etiam additiones ad librum Stephani de Salagnaco de exordiis ord. Prædicatorum, teste Baluzio Not. ad Vit. Pap. Aven. Tom. 1. col. 579. (c).

(d) MARSILIUS PATAVINUS, 1324. MENANDRINUS dictus, natione Ita-

IL W.

lus, civitate Paduanus, in Aurelianensi academia jurisprudentiæ elementis imbutus, uti de seipso prodit *, philosophus & juriconsultus sui temporis celeberrimus, Ludovici Bavari Imp. consiliarius, claruit anno 1324. quo majestatem imperatoriam a pontificia tyrannide conculcatum indignatus, insignè illud opus, *Defensor pacis*, evulgavit; in quo imperatorem pontifici adeo non subesse, ut pontifex imperatori non solum in temporalibus, sed etiam in spiritualibus quoad externam ecclesiæ disciplinam moderandam subijci debeat, acutè & eruditè probat; aulæ Romanæ fastum, ambitionem &

* Defens. pacis. l. 2. c. 18.

* Catalog. Bibl. MSS. p. 208.

(a) Edidit Philippus Limbörgius ad calc. *Historiæ Inquisitionis Amstel.* 1692. (b) Et Comment. de Script. Eccles. Tom. 3. p. 807. De ceteris Bernardi operibus vide etiam *Quetif*, Tom. 1. p. 578. (c) Scriptis etiam *Cassius* qui in celebratione *Missæ* occidere possunt, excuf. circa initia nascentis Typographiæ sine anno & loco sive. Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* Vol. 1. p. 597. (d) Conf. *De Pin.* Hist. Eccl. Vol. 12. p. 60. & 113.

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.

luxuriam luculenter depingit; pontifici Romano ne minimam quidem supra reliquos episcopos potestatis aut præminentie prærogativam jure divino competere fuisse demonstrat. Tanta Marfilii fiducia in rabiem actus Joannes 22. anno 1327. prolixum edidit decretum, quo eum diris devovet, ipsiusque argumenta utcunque vellicat. Unde nil mirum eum in Indice librorum Romano auctoribus damnatis adhuc accenferi. Obiit Marfilius apud Montemaltum anno 1328. medio Septembri. Extant *Defensor Pacis*, seu *de re Imperatoria* & *Pontificia adversus usurpatam Romanam Pontificis jurisdictionem libri 3.* Basil. 1522. fol. *Francfort.* 1612. 1623. 8vo. & apud Goldatum Monarch. Tom. 2. p. 154. *De Jurisdictione Imperiali in causis Matrimonialibus*, ibid. p. 1383. *De Translatione Imperii Tractatus*, ibid. p. 147. & in Antilogia papæ a Weissenburgio edita Basil. 1555. 8vo. quam in appendice suo ad Falciculum rerum expendarum recudi fecit vir doctissimus mihiq; amicissimus Edoardus Brown Londini 1690. fol. p. 55. (a).

1325.
H. W.

PETRUS BERTRANDUS, gente Gallus, Annonæensis oppidi in Vivariensi ditione civis, Matthæi Bertrandi filius, Guilielmi Noviomenensis episcopi frater, juris pontifici ac Cæsarei in academiis Avenionensi, Montepellulana, Aurelianensi, & Parisiensi professor, consiliarius regius, & Joannæ Francorum reginæ Cancellarius, ex decano Aniciensis ecclesiæ primum episcopus Nivernensis, dein anno 1325. Aduensis live Auguftodunensis factus est. Anno 1329. cum Guilielmo archiepiscopo Senonensi, cæterisque prelati, pro immunitate ecclesiastica adversus Petrum Cunerium advocatum regium coram Philippo Valefio rege strenue decertavit. Anno 1331. die 20. Decembr. ecclesiæ Romanæ cardinalis titulo S. Clementis a Joanne 22. renunciatus est. Anno 1341. collegium Auguftodunense ære suo fundavit. Obiit Avenione anno 1349. die 24. Junii. Extat *Libellus de Jurisdictione Ecclesiastica*, seu *Acta disputationis* adversus Petrum de Cugneris pro ecclesiæ Gallicanæ libertate, seorsim Parisi. 1495. 4to. (b). apud Goldatum Monarch. tom. 2. p. 1361. *Tractatus de origine & usu Jurisdictionis*, seu *de spirituali & temporalis Jurisdictione*, Inter alios tractatus juris editus Vener. 1584. Tom. 12. p. 408. Utrunque opus habetur in Bibl. Patr. Tom. 26. (c).

1326.
H. W.

PETRUS DE DUSBURG, patria

ut videtur, Dusburgensis, ordinis Teutonici frater & sacerdos, claruit anno 1226. quo historiam suam semet absolvisse testatur in epistola nuncupatoria ad Wernerum de Orsfelen Teutonicorum equitum magistrum, qui electus anno 1325. occisus est anno 1330. Turpissime igitur hallucinatur Oudin, qui Petrum ad annum 1425. refert. Scripsit Petrus *Chronicon Prussie*, sive *Historiam Ordinis Teutonici* a prima ejus institutione anno 1190. usque ad annum 1326. ab incerto quodam auctore ad annum 1435. continuatam. Primus eam & tenebris eruit, notis illustravit, dissertationibus 19. de antiquitatibus Prussicis auxit, & in lucem emisit Christophorus Hartnochius Jenæ 1679. 4to.

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.

(d) **ANDRONICUS**, patria Constantinopolitanus, ex imperatoria Comnenorum prosapia oriundus, claruit circa an. 1327. Extat *Dialogus adversus Judæos* Latine ex Joannis Livineii versione in Stevartii Auctuario ad Canisium *Ingeblad.* 1616. 4to (e) & in Biblioth. Patr. Tom. 26. p. 38. Eundem Andronicum autorem habere videntur, *Dialogus adversus Latinos de Processione Spir. S. Disputatio Imperatoris cum Doctore Arnenion Petro de dubiis in Christo naturis*, & aliis *Capitulis*, & *Scriptio contra Joannem Vercianum*; quæ MSS. in bibliotheca Bavarica Cod. 120. allervantur, teste Polleveno in Catalogo p. 62.

1327.
H. W.

JOANNES BACONUS, seu Baconthorpius, natione Anglus, ex Baconthorpa vili pago agri Nordovolgienfis oriundus, *Doctor Resolutor* dictus. Ineunte ætate Carmelitis cœnobii Nigrientis seu Blacncientis prope Walsinghamiam se adjunxit; & ab iis Oxonium primum dein Lutetiam missus, juris utriusque & S. Theologiæ laureas adeptus est, tantam insuper famam consecutus, ut Averroistarum princeps vulgo haberetur. Domum reversus, post aliquot annos Provincialis Carmelitarum in Angliæ ordine duodecimus in conventu fratrum generali Londini habito anno 1329. electus est. Post quadriennium Romam evocatus, ut super gravissimis de matrimonio questionibus sententiam proferret, cum nimium auctoritatis pontificiæ circa enervandas dispensationibus leges de matrimonio divinas inter disputandum tribuisset; sibi exceptus est. Erroris admonitus Baconus, rei veritatem diligentius investigavit; vitium agnovit; palinodiam modelle cecinit; pontificem in gradibus consanguinitatis lege divina prohibita

1329.
H. W.

(a) Extat etiam in Simonis Schardii Syntagmate de jurisdictione imperiali Basil. 1566. *Francfort.* 1618. fol. ut narrat Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5. p. 101. (b) Denovo ibid. 1589. 1592. 1610. (c) Eundem *Responsorum librorum*, & *Prefationem ad jussionem Juris* editam a Frizonio in Gallia purpurata p. 126. memorat Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5. p. 729. *Lecturas in Decretis* & *Apparatus in textum Decretalium* & in *Clementinas* extare MSS. in bibl. Colbertina Cod. 241. 242. 246. refert Oudin. Tom. 1. p. 868. (d) Conf. Oudin. Tom. 2. p. 1604. ad an. 1180. & Tom. 3. p. 719. *Dis. Piv.* Vol. 12. p. 88. (e) Lect. Antiq. edit. nov. Tom. 4. p. 261.

Append.

D * 2

dispensare

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

dispensare non posse contendit; & sophistici-
cen tanquam perniciosissimam fidei Christi-
anæ pestem deinceps detestari coepit. Obiit
anno 1346. Londini sepultus.

SCRIPTA.

*Commentaria, seu Questiones super 4. libros
Sententiarum.* Prodicunt Mediolani 1510.
1611. & cura Joannis Chrysostomi. Marasce
Cremonæ 1618. Tomi. 2. bis Parisiis, semel
Venetiis.

Compendium Legis Christi, & Quodlibeta.
Venetiis edita, sed quo anno, nondum com-
peri. *Quodlibeta* prodierunt una cum Com-
mentariis in Sententias Cremonæ 1618. & an-
tea Venet. 1527.

Traſtatus 2. de Regula Ordinis Carmelitani &
*Compendium (a) Historiarum ac Jurium pro de-
fensione ejusdem Ordinis, nescio an adhuc in
lucem exierint.*

Ineditorum Baconi operum longum satis
catalogum texit Baleus, ex eo Pitheus, ali-
que. In his maxime notari merentur. *Com-
mentaria in omnes utriusque Testamenti libros (b),
in S. Augustinum de Civitate Dei. Traſtatus
varii adversus Judæos. Traſtatus adversus Jo-
annem Pontificem de Beatorum visione. Ser-
mones varii, &c. (a 1).*

1329.
H. W.

GERARDUS ODONIS, natione
Gallus, patria Ruthenensis, de Castro Ro-
dulphi oriundus, *Doctor Moralis* dictus. Or-
dinis Minoritarum sodalis, ac demum anno
1329. minister generalis, in comitiis Pari-
sienſibus Michaeli Cæſenati substitutus. Fac-
tum id favore Joannis 22. pontificis, cui per-
quam familiaris fuit. Ut plurimas enim lega-
tiones, in Siciliam binas, unicam in Angliam,
atque alteram in Bosnam Croatiae, illi a pon-
tifice commissas taceam: Pseudo-patriarcha
Antiochenus, & perpetuus ecclesiae Catanen-
sis in Sicilia administrator ab illo demum con-
stitutus est. Obiit Catanæ anno 1349.
Extant *Commentarii in libros 10. Ethicorum Ari-
stotelis*; Venet. 1500. *Officium de stigmatibus S.
Francisci*, a Franciscanis hodiernum recitatum.
Traſtatus de figuris Bibliorum, MS. in Cæno-
bio Mirapiceni (c). *Questiones 2. Philosophicae
de Lumine, & divisibilitate materie*, MSS. in
biblioth. Vaticana: *Commentaria in libros 4.
Sententiarum*; & in variis S. *Scripturae libros*;
atque alia quædam, teste Waddingo, Biblio-
thecæ Ord. Minor. p. 145.

1329.
H. W.

JOANNES CANON, aliis *Canonicus*
appellatus, gente Anglus, ordinis Franci-

scani socius, rei theologicæ peritissimus, nec Sæc. XIV.
juris pontificii ignarus. Claruit anno 1329. ab an.
MCCC.
Politis Oxonii primis theologiæ rudimentis,
Lutetiam se contulit, ut conterraneum suum
Joannem Duns Scotum magna gloria ibi do-
centem audiret. Pileum magistræ adeptus,
Parisiis theologiam aliquamdiu, in
Angliam vero redux, Oxonii usque ad obitu-
m prælegit. Scriptis *Commentaria in Ma-
gistrum Sententiarum*; *Lectiones Magistrales*;
Questiones disputatæ; & in *Aristotelis Physica*
libros 8. Prodiere *Vener. 1492.* & Francisci
Montis Feretri philosophiæ apud Minoritas
Venetos professoris cura *ibid. 1516.*

GULIELMUS OCHAM, sive OC- 1330.
CAM, gente Anglus, in vico cognomine H. W.
agri Surreiensis natus, *Doctor singularis*, &
Venerabilis luceptor appellatus, ordinis Mi-
noritarum, inter maxima & portentosa inge-
nia referendus, inquit Jacobus Gaddius *,
Joannis Duns Scoti discipulus, postea ta-
men ejusdem acerrimus impugnator, adeo
ut diversam ab eo sectam, *Nominalium* di-
ctam, seu institueret, seu restauraret. Cla-
ruit anno 1330. diu tamen antea scriptis cele-
bris. Incunte enim sæculo cathedræ theolo-
gicæ in academia Parisiensi tenuit; &
Philippi Pulchri Gallix regis partes adversus
Bonifacium papam edito de potestate eccle-
siastica & seculari libro egregie propugna-
vit. Minoritarum in Anglia Provincialis fac-
tus, anno 1322. Conventui ordinis sui ge-
nerali Perusii habito interfuit; ubi unanimi
Franciscanorum suffragio definitum est,
Christum & apostolos nil aut proprium aut
in communi possedisse asserere hæreticum
non esse (prout credi voluit Joannes papa)
sed sanum & orthodoxum. Eandem doctri-
nam soluto conventu ubivis locorum, & in-
primis Bononiæ prædicavit Occanius; donec
anno sequente a Joanne pontifice sub ana-
thematis poena ad silentium adigeretur. In
Galliam igitur secedens, ibi securus delituit
utque ad annum circiter 1328. quo calamum
adversus pontificem pro Ludovico Bavaro
imp. intrinxit; Petri Corbarii antipape par-
tes fovit; Joannis 22. ambitionem & tyran-
nidem scriptis acriter oppugnavit; & im-
peratorem nulli, nisi Deo, in temporalibus
subesse palam edocuit. His nominibus ana-
thematis fulmine a Joanne anno 1330. per-
cussus, ad Ludovicum Bavaram imp. con-
fugit; a quo benignissime acceptus, & secre-
toribus consiliis adhibitus, in aula illius con-
senuit; partesque ejus, quoad vixit; non

* De Script.
non Eccles.
Tomi. 2. p.
122.

(a) Habetur MS. in bibl. Paulina Lipsiensis ut constat ex Catalogo. p. 420. (a 1) De MSS. conf. etiam *On-
din.* Tom. 3. p. 908. (b) Scriptis etiam *Comment. super Ecclesiasticæ & Sapientiam*, item in *Epistolas D. Pauli
ad Romanos*, ad *Corinthios*, ad *Galatas*, ad *Hebræos* conf. *de Long. Bibl. sacr.* Vol. 2. p. 622. *Traſtatum
de perfectione iustitie*, & *super libros Ethicorum* memorat Leland. Collect. Tom. 3. p. 51. (c) Vidit etiam
Onelin. MS. in regia Galliarum bibl. Cod. 4523. fol. 1. ut refert Tom. 3. p. 891. *Positum in librum Sapientie*
MSS. Patavii in bibl. S. Antonii teste Thomafino. p. 64. memorant *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* Vol. 3.
p. 123. *de Long. Bibl. sacr.* Vol. 2. p. 742.

Sæc. XIV. minus erudite quam constanter egit; adeo ut imperatorem sic affari solet: *Tu me defendas gladio; Ego te defendam calamo.* Obiisse fertur anno 1347. die 10. Aprilis, Monachii in conventu ordinis sui sepultus, Waddingus vero eum ante annum 1530. non decessisse, & Capuz potius tumulatum esse contendit.

(a) OPERA.

Quæstiones super 4. libros Sententiarum, & in *Centiloquio Theologico*. Prodiit Lugduni 1495. fol.

Expositio aurea super totam Artem veterem, viz. in Porphyrii *Prædicabilia*, in Aristotelis *Prædicamenta*, & in libros duos *æquivalas*. Prodiit studio Marci Beneventani Bononiæ 1496. fol.

Summa totius Logice. Venet. 1508. 4to. 1591. 4to. Oxon. 1675. 8vo.

Major Summa Logica. Venet. 1532.

Quæstiones in libros 8. Physicorum. Argentinæ 1491. 1506.

Philosophia Naturalis, seu Summula in librum Physicorum. Venet. 1506. 4to. Romæ 1637. 4to. a Bonaventura Teulo Veliterno evulgata.

Disputatio de potestate ecclesiastica & seculari, sub forma *Dialogi* inter Clericum & Militem. Paris. 1598. & apud Goldastum Monarch. Tom. 1. p. 13.

De Jurisdictione Imperatoris in causis Matrimonialibus Tractatus, anno 1342. scriptus. *Ibid.* p. 21.

Quæstionum 8. de iurisdictione super potestate & dignitate Summi Pontificis. Lugduni 1496. & apud Goldastum Tom. 2. p. 313.

Centiloquium Theologicum, omnium ferme Theologiarum speculativarum sub centum conclusionibus subtilissime cunctiplex. Lugduni 1496.

Dialogus inter Magistrum & Discipulum, in tres partes distributus. Prima pars constat libris 7. & agit de potestate definiendi, quænam sint assertiones catholicæ, quænam hæreticæ; de puniendis hæreticis, de infallibilitate papæ, de potestate concilii generalis, &c. Secunda dividitur in duos tractatus, & oppugnat Joannis 22. hæresim de beatorum animabus ad visionem Dei ante resurrectionem non admittis. Tertia dividitur in tractatus 9. quorum quilibet in plures libros subdividitur. Agit de primatu pontificis Romani, an a Christo institutus, an orbi Christiano conveniat; de autoritate concilii generalis, superioritate imperatoris, de fidei articulis definiendis, potestatis ecclesiasticæ & secularis limitibus.

Compendium errorum Joannis 22. in quo errores & hæreses 77. a pontifice doctos & prædicatos fuisse Occhamus contendit.

Opus nonaginta dierum, de utili dominio rerum Ecclesiasticarum, & abdicatione honorum temporalium in perfectione status Monachorum & Clericorum adversus errores Joannis Papæ: quo Joannis 22. constitutiones adversus Michaelen Cæsenatem & Franciscanos latas impugnat, rationes ejus diluit, Minoritarum sententiam de paupertate Christi & usu ac dominio rerum fuscè confirmat. Prodiit simul opera ista tria Lugduni 1495. & habentur apud Goldastum Monarch. Tom. 2. p. 398.

Quodlibeta 7. Paris. 1487. Argentor. 1491. *Tractatus de sacramento Altaris*. Prodiit una cum *Quodlibetis*, Paris. 1487. Venet. 1516. Paris. 1513. 8vo.

De corpore Christi liber. Argentorati 1491. Istud enim opusculum Lucas Waddingus a superiore distinxit. Ego tamen unum idemque esse opus subdubitem. Viderint id, qui utraque editiones nacti fuerint, eruditi.

Tractatus, quod Benedictus 12. Papa nomen las Hæreses Joannis 22. amplexus est & defendit.

Epistola ad Fratres Minores in Capitulo apud Assisum congregatos an. 1334. Utrumque opusculum extat MS. in biblioth. Colbertina, teste Oudino Suppl. p. 607. Alia plura illius scripta enumerat Bælicus & Waddingus, quæ nondum viderunt lucem.

Sæc. XIV. ab an. MCCC.

*De Script. Ord. Min. p. 155.

*De Script. Ord. Min. p. 155.

GULIELMUS OCCAM, Anglus 1330. Minorita, Doctor Invincibilis dictus, claruit an. 1330. Operibus a Cl. Whartono congestis accenseri meruit *Epistola Defensoria* sui & fratrum Minorum nomine contra errores Joan. P. 22. scripta, in qua 10. errores papæ circa paupertatem Christi & apostolorum, tres circa iustorum beatitudinem ac poenas impiorum quamprimum vita exceperint, notandos & corrigendos suscepit. Hanc ex apographo G. Crahavi (quam tamen prius editam suspicatur) prelo subjecit Ed. Brown ecclesiæ Sundrigensis in agro Cantiano rector dignissimus, Append. ad *Falsic. rerum* expet. p. 439. Opus nonaginta dierum, de potestate papæ, errorum Joan. papæ 22. Dialogum inter magistrum & discipulum, jussu Bellarionis cardinalis in compendium redegit Henricus de Zomerens. S. T. P. decanus Antverpiens. ac in lucem edidit Lovan. 1481. fol. Notandum est tertiam partem dialogi inter magistrum & discipulum, in 9. capita distribui, quorum tria priora solummodo in editis comparent, re-

(a) Conf. *Dn Pin. Hist. Eccles. Vol. 12. p. 58.* De MSS. conf. *Oudin. Tom. 3. p. 904.*

Sec. XIV. liquis suppressis, eo quod *amara* erant
ab an. quum *ut in vulgi conspectum* prodirent, uti Jo.
MCCC. Bapt. Ascensius in epistola nupucatoria ad
Joan. Trithemium Spanheim. editioni Lug-

dunensi præfixa an. 1444. De *Hæreticis* scrip-
tisse dicitur Occamus, verum non est opus
a priori distinctum, sed unicum ejusdem ca-
pitulum ab auctore eo nomine insignitum (u).

num Zenarium typographum Venetum, qui
editionem eorum meditabatur.

Tractatus de paupertate Christi & *Apologorum*
contra *Michaellem de Casena*, MS. in bibliothe-
ca Colbertina.

Opera omnia Paludani *Parisii* impressa
fuisse cura Mag. fratris Joannis Primarii re-
gentis Parisiensis prodiit Ambrosius de Alta-
mura Biblioth. Prædicat. p. 110. (d).

1330. (b) PETRUS PALUDANUS, natione
M. W. Burgundus, Gerardi Varembonii Topar-
che in Breffia filius, ordinis Dominicanorum
monachus, theologie & juris canonici sci-
entia insignis, S. Thomæ doctrinæ pugil
fortissimus. Anno 1314. licentiatu dignitatem
in academia Parisiensis meruit. Anno 1325.
a Joana Francie regina testamento suo pro-
curando inter alios præfectus est. Claruit
anno 1330. quo circiter tempore patriarcha
Hierosolymitanus constitutus est. Obiit an-
no 1342. die ultimo Januarii Parisiis, seu,
ut alii, in insula Cypro, Parisios post mor-
tem deportatus.

OPERA.

Commentaria in 31um & 4um libros Magistri
Sententiarum. Prodiit Paris. 1530. 2. Tom.
fol. (c). Prodiit antea commentarius in
4um librum *ibid.* 1518. Lacunas in com-
mentariis hinc antea deprehensas ex MSS.
codicibus supplevit Vincentius Harlemus.

Thesaurus novus, seu Sermones de Tempore per
totam annuam, in tres partes divisi, hyemalem,
æstivalem, & quadragesimalem. *Antwerp.*
1571. *Vener.* 1584. 8vo. *Coloni.* 1608. 8vo.

Tractatus de causa immediata Ecclesiæ pot-
estatis, in sex partes divisi, viz. de potestate
S. Petri, apostolorum, discipulorum, papæ,
episcoporum, curatorum, cum decisione arti-
culi ejusdem circa materiam confessionum.
Prodiit Paris. 1506.

Quod fratres Prædicatores possint habere pos-
sessiones & redditus, *Tractatus*, impressus ali-
cubi in 8vo.

Commentaria in universos S. Scripturæ libros.
Extant MSS. in conventu Dominicanorum
Parisienfium.

Commentaria in primum & secundum librum
Sententiarum extiterunt MSS. penes Damia-

GUIDO DE PERPINIANO, seu 1330.
H. W. de Terrena, gente Catalaunus, ex Ruscino-
nensi comitatu oriundus, ordinis B. Mariæ
de monte Carmelo monachus, lauream do-
ctoratus in academia Parisiensis meruit, inde
Doct. Parisiensis vulgo appellatus. Anno
1318. ordinis sui Generalis numero decimus
tertius Burdegalis electus est, & inquisitor
generalis fidei a pontifice renunciatus. Anno
1321. Majoricensis episcopus in insulis Ba-
learibus a Joanne pontifice factus est, postea
ad Elnefem sedem translatus. Claruit an-
no 1330. Obiit Avenione die 21. Augusti,
apud Carmelitanos suos Perpinianenses se-
pultus, sed quo anno incertum; licet id
hoc ipso anno 1330. contigisse velit Anto-
nius Alegre * (e). Extant *Summa de Hærese* * *Paradi-*
bus omnibus & *eorum confutationibus* ad Gat- *Carmel.*
cellinum cardinalem Albanensem, edita *Pa-* *ætas 14. c.*
ris. 1528. fol. *Coloni.* 1631. *Concordia* 4. *Evangelii* *18.*
librorum cum perpetuis Commentariis, *Coloni.*
1631. una cum præcedente opere impres-
sa (f). *Commentarius ejusdem in Decretum*
Gratiani MS. in biblioth. regis Gallie extare
memorat Baluzius *, *Tractatus de perfectione* * *Not. in*
Vite MS. in biblioth. Colbertina Oudinus *Gratiani.* p.
p. 779. (g). 642.

ADAMUS GODDAMUS, sive 1330.
H. W. *Wodtheam*, natione Anglus, inde ἀπὸ τῆς ἑπε-
Anglus dictus, patria, ut videtur, Norwic-
centis, (maximam enim vitæ partem Nor-
wici degit) ordinis Minoritarum socius, S.
Theologie doctor, & professor Oxoniensis,
Guilielmi Occami discipulus, claruit anno
1330. Obiit anno 1358. Babwellæ prope
Burgum S. Edmundi sepultus. Scriptit *Com-*
mentaria in 4. libros Petri Lombardi Magistri
Sententiarum, quæ typis excusa prodierunt
Paris. 1512. Alia plura recensit Baleus

(a) Ejusdem tractatus de *invisibilitate*, de *quantitate corporis Christi*, & de *predestinatione Sanctorum* memo-
rat Leland. Collect. Tom. 3. p. 15. (b) Cont. *Quest.* Tom. 1. p. 661, & Acta inquisitionis a Joanne papa contra
Petrum Paludanum institutæ, ap. Baluzium. Miscell. Tom. 1. p. 163, seq. (c) Prodiit antea Paris. 1514.
1517. ut refert *Du Pin*. Hist. Eccles. Vol. 12. p. 68. (d) Scriptis etiam *Directorium Terræ Sanctæ* habetur
MS. sed Anonymum inter MSS. codices magni conventus Parisiensis Prædicatorum; item in bibl. Coll. Magda-
len. Oxon. Cod. 41. n. 1. *Tabulam Alphabeticam* super legendas Sanctorum Jacobi de Voragine, *Commenta-*
ria in universa Biblia, & alia ejusdem scripta memorant Oudin. Tom. 3. p. 904. Fabr. Bibl. med. & infim.
Latin. Vol. 5. p. 571. (e) Obiisse an. 1342. refert *Du Pin*. Hist. Eccles. Vol. 12. p. 62. & Fabr. Bibl. med. & infim.
Latin. Vol. 3. p. 390. (f) Hi 2. Tractatus denuo recul. 1655. (g) Extat etiam cum *Commentario*
in Decretum Gratiani in bibl. Vaticana teste Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 3. p. 390. Ejusdem *Confi-*
ntiones Synodales Ecclesiæ Helvenfis ab an. 1335. ad an. 1375. edidit Aguirius in Concil. Hispan. Tom. 3. p.
692, seq. Exhibuit etiam Baluzius in Append. ad Marcum Hispanicam p. 1454. ut refert *Du Pin*. Hist. Eccles.
Vol. 12. p. 62. *Commentario* in 8. lib. Ethicorum Aristotelis MSS. in regia Galliarum biblioth. & Tractatum
de *paupertate Christi* & *Apologorum* memorat Oudin. Tom. 3. p. 863. *Commentaria* in 8. libros Phisicorum
Aristotelis, MSS. Romæ in conobio Carmelitarum S. Mariæ Transpontinæ cum aliis ejusdem operibus memo-
rat Fabr. loc. citat.

Sæc. XIV. Cent. 1. cap. 98. quæ adhuc inedita delite-
sunt (c).

MCCC.

1330.

H. W.

GUALTERUS HEMINGFORDUS (b),
gente Anglus, Gisburnensis coenobii prope
Cliviam in agro Eboracensi canonicus regu-
laris ordinis Augustinianus. Claruit anno
1330. Obiit Gisburne anno 1347. in coe-
nobio suo sepultus. Scriptit *Hystorian de Ge-
stis Regum Anglie a Gulielmo Bastardo ad Edwar-
di 2. Regis tempora*, viz. ab anno 1066. ad an-
num 1308. li Balco * ac Vossio fides. Cur-
tior exemplari usus est Cl. Galeus, qui in
annotatiuncula *Hystorie* illi ab ipso nuper e-
vulgatæ præfixa nonnisi ad annum 1300. hys-
toriam a Gualtero productam esse meminit.
Aliud autem ejusdem exemplar MS. vidi Can-
tabrigie in Collegio Corporis Christi, quod
ad annum usque 1313. progreditur, & in
his verbis definit, *Terra sinit & quiescit*. Ibi-
dem MS. extat ejusdem *Hystoria Edwardi 2.*
quæ tamen, ni male memini, haud aliud est
quam postrema historiæ prædictæ pars, quæ
ad annum 1313. progressa res primo Edwar-
di 2. sexennio gestas enarrat. Cæterum hys-
torie illius partem priorem, viz. ab anno
1066. ad 1273. inter historiæ Anglicanæ Scrip-
tores quinque Oxonie 1687. fol. evangan-
dum curavit Cl. Galeus; reliquam se propen-
dium editurum pollicitus. Præter annales
illos, habentur MSS. in bibliotheca Cotto-
niana * *Gesta Edwardi 3.* a Gualtero nostro
conscripta (c); verum ut priores duntaxat
Edwardi 3. annos attingat necesse est, cum
triginta circiter ante regem annis Gualterus
obierit.

* Cent. 5.
cap. 71.
† de Hist.
Lat. l. 2. c.
65.

* Sub effi-
gie Veronis
D. 1. num.
19.

1330.

H. W.

(A) **LUDOLPHUS SAXO**, a qui-
buidam Landolphus dictus natione Saxo,
post peractos in professione Dominicana 26.
vel 30. annos, Carthusianus in Moguntino
coenobio nomen dedit, postea Prior Carthu-
sianorum Argentinenfium factus, claruit an-
no 1330. Scriptor vere pius, & supra se-
culi sui fortem elegans. Quo anno obierit
incertum.

SCRIPTA.

Vita Domini nostri Jesu Christi, ex quatuor

(a) Ejusdem *Comment. in Cantabrigie*, memorat. Leland. Collect. Tom. 3. p. 60. *Librum contra Ri-
chardum Wetherstunum* Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 1. p. 28. *Politica in Ecclesiasticum Waddingus*.
(b) *Hemingburgus* vocatur a Lelando qui notat eundem exordium esse Historiam a Guil. magno, & usque ad
tempora Joh. Regis idem Guil. Parvi sequi, & cujus opere suppleto auctoris nomine, cum multa fere ad ver-
bum disumpsiße vid. Collect. Tom. 2. p. 314. (c) *Gualteri Hemingfordi Hystoria de rebus gestis Edwardi 1.*
2. & 3ti usque ad an. 1346. edidit Thom. Hearnius 2. Vol. 8vo Oxon. 1731. In Append. ad Prefat. n. 9. oc-
currunt note in eam partem Hemingfordi quam Galeus edidit. (d) Conf. *Quæst. de scriptis Dominicanorum*
Tom. 1. p. 168. (e) De editionibus vide *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 4. p. 846.* (f) Alium ab epi-
scopo Beneventano esse voluit *Onidius*, Tom. 3. p. 872. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 4. p. 259.*
(g) Habetur etiam MS. in Italia ap. Cefenates, & in Belgio in bibl. Eccles. Cameracensis & in bibl. Paulina
Lipsiensis & Victorina Parisiensis. Idem opus est cum *Sennici Caspiani tellibus Onidius*, Tom. 3. p. 872. *Fabr.*
Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 4. p. 259. (h) Extant MSS. Patavii in bibl. S. Antonii de Padua ut notat
idem *Onidius*, loc. citat. (i) Conf. *Jac. Quætif. Tom. 1. p. 621.* (k) Habetur MS. in bibl. Templi Petri ur-
bis Hamburgensis, ut et Staphorstii Hist. Eccles. Hamburgens. Tom. 3. p. 292. notat. *Fabr. Bibl. med. & infim.*
Latin. Vol. 1. p. 473. viz. præter editionem Lugdunens. recentis alias antiquiores. Idem *Fabr.* memorat ejus-
dem *Tractatum de documentis Antiquorum* edit. Turisii 1601. 8vo & ex Italica versione Florentia 1662. *Chro-
nicon*, aliaque inedita.

Evangelii, aliisque scriptoribus ecclesiasti-
cis conflata, cum commentariis precibusque ab an.
ad singula capita insertis. Prodit *Argentina* MCCC.

1483. *Parif. 1509. Venet. 1536. 1564. 1572.*

1578. (cui editioni accessit *Vita S. Anna & B.*

Joachimi B. Virginis parentum) *Parif. 1589. (c).*

*Commentaria in Pfalmos Davidicos, juxta spiri-
tualium præcipue seifion*, ex Hieronymi, Augu-
stini, Cassiodori, & Petri Lombardi sententiis

accurata. Proderunt *Parif. 1506. Venet. 1521.*

Parif. 1528. Lugduni 1540.

MONALDUS, natione Dalmata, ci-
vitate Justinopolitanus, ordine Minorita, ac

tandem archiepiscopus Beneventanus vulgo

habitus (f), alius a Monaldo Anconitano Mi-
norita, qui Arzenge a Saracenis martyrio

coronatus est anno 1288. vel 1289. die 2. Martii.

Verum ab utroque diversum fuisse Monal-
dum scriptorem demonstrat Arturus du Montier

in Martyrologio Francicano. Claruit

Monaldus noster anno 1330. Obiit circa an.

1332. die 9. Novembris. Nec plura de eo

constant. Extat *Summa Caspian Conscientie*,

Aurea & Monaldina dicta, edita *Lugduni 1516.*

8vo. Scripsisse etiam dicitur *Summa Juris*

Canonici (MS. in bibliotheca Vaticana (g)). *Que-
stiones in 4. libros Sententiarum* (h), & *Sermones*

varios; quæ nondum in lucem proderunt.

(i) **BARTHOLOMÆUS A S. CON-**

CORDIA, natione Italus, civitate Pisanus,

ordinis Predicatorum monachus, claruit an-

no 1331. Obiit anno 1347: caute distin-

guendus a Bartholomæo Albicio Minorita

patria similiter Pisano, de quo plura infra.

Extat *Summa Caspian Conscientie*, *Pisanella* seu

Magistrucia dicta, quam anno 1338. absol-

vit (k); & *Sermones Quadragesimales*; *Lugduni*

simul edita 1519. 8vo.

JOANNES CALECA, natione

Thrax, patria Aprius, (unde & Apreni co-

gnomen suscepit) presbyter Byzantius, ma-

gno Domettico primum, deinde Andronico

imp. a factis; ac tandem patriarcha CP.

ejus nominis 13. claruit anno 1331. Qui ad

annum 1341. detrudunt non sunt audiendi;

Efaia enim patriarcha, in cujus demortui

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

locum Joannes suffectus est, Andronico avo

adhuc

Sec. XIV. adhuc superflite diem obiit. Anno 1347. quod in Barlaami castra transfugisset, synodali sententia deturbatur, ob rerum novarum studium Didymotichum relegatur, Constantinopoli demum reversus e vivis excessit. Dum ex clero imperatoris fuit, multa cum laude munus istud sustinuit, variasque pro more singulis anni dominicis in evangelia conciones habuit, quarum nonnullæ adhuc superfluit; quæ ad nostram notitiam pervenerunt sic se habent: *Sermo* die dominica ante exaltationem crucis, a Gretsero editus de *Cruce* Tom. 2. p. 1363. cuius meminit L. Allatus de *Symeon*. p. 87. postremam ejus partem ex Ziphilini in adorationem sermone a Gretsero. itidem excuso *ibid.* 1449. exscriptit. *Honilia* due, quarum prima in evangelium dominice post nativitatem Christi, hoc modo incipit. *Ἀναρχιστατων τῶν Μάγων, ἰδὲ Ἀγγέλῳ Κυρίῳ Φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ. &c. τὸς Μάγους ὁ Θεὸς πρῶτον δι' ἀστὲς εἰς τὴν πόλιν ἐχρησαγόρησεν* — 2da. in evangelium dominicæ ante Epiph. Pr. *Ἀρχὴ τῆς Εὐαγγελίας* *Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ὡς γέγραπται ἐν τοῖς Πρεφῆταις. Ἰδὲ ἐγὼ ἀποτέλλω τὸν Ἀγγέλόν μου. κ. λ. — Τὸν ὕψιστον ἔτι τὸν τελευταῖον τῶν πρεφῆτων Ἰωάννην τὸν Πρεδρόμον.* Extant Gr. MSS. in Bibl. Vindob. Cod. Theol. 48. num. 5. *Honilia* 56. in evangelia dominicalia (a), quarum prima sic incipit. *Κυριακὴ τῶν τελωνῶν ἡ τῶν Φαρισαίων. Οὐμὴ εἰς τὸ ῥητὴν τῆς Εὐαγγελίας τῆς παραβολῆς τῶν τελωνῶν ἡ τῶν Φαρισαίων.* (harum septima sub Philothei nomine a Gretsero edita de *Cruce*, Tom. 2. p. 1477.) MS. *ibid.* Cod. 61. num. 1. ad fol. 169. In eadem bibliotheca Cod. Theol. 282. qui foliis 157. in 4to constat, habentur ejus *Honilia* viginti unæ in evangelia dominicalia (non omnes a superiori- bus diversæ) quarum prima inscribitur, ac incipit his verbis. *Ἀρχὴ συν ὁμοῦ ἀγίων τῶν διδασκαλῶν κυριακῶν τῶν τελωνῶν ἡ τῶν Φαρισαίων εἰς τὸ Εὐαγγέλιον λέγει ὁ διδασκαλικός. Ἡ εἰς τὸν τελωνῶν ἡ Φαρισαίων παραβολὴ ἡ ὑπόδειξις ὡς περ γυμνασία τις ἡ παρακίνησις.* *Commentarij* in 4. evangelia scripsisse refert Possévinus, verum opus istud nihil aliud censeo, quam volumen *sermonum* in evangelia dominicalia supra memoratum.

1332. THOMAS WALLEIS, *Gualensis* & H. W. *Anglicus* dictus, natione quippe Anglus, patria, ut videtur, Cambro-Britannus, theologus Oxoniensis, ordinis Prædicatorum monachus, claruit anno 1332. quo Avenione coram tota aula pontificia in solennitate S. Joannis evangelicæ concionem habens, do-

ctrinam de immediata Dei visione fortiter asseruit, & Joannem 22. præsentem hæreseos accusavit. A pontifice igitur carceri mancipatus, mox Gallie regis & academiæ Parisiensis precibus educatus est. Alius noster a Thoma Jorgio Anglico, cardinali Sabiniensi, qui obiit anno 1311. cuius tamen scripta ita cum nostri scriptis confundi solent, ut quænam ad Jorgium, quænam ad nostrum spectant nullo modo dignosci queat. Id tantum certum, utrique simul omnia deberi non posse, quod quidem vult Altamura. Magna tamen pars operum Jorgio ascriptorum Wallensem hunc nostrum auctorem habere non inmerito censeri queant. Certe ad hunc spectant *Articuli Hæreticæ*, & *Libellus de theoria prædicandi* ad Theobaldum de Urfinis archiepiscopum Panormitanum. Amplum satis Thomæ Wallensis operum catalogum texit Baleus Cent. 5. cap. 35. & ex eo Pitiscus ætat. 14. p. 429. (b).

RICARDUS BURIENSIS, cognomento *Augervillius*, natione Anglus, patria Suffolciensis, in Burgo S. Edmundi natus, Richardi Angervilli, equitis aurati filius. In academia Oxoniensi educatus, doctrina adeo insignis evadit, ut dignus haberetur, qui regendæ Edwardi Walliæ principis, postea Angliæ regis, juventuti præficeretur. Discipulum ab Isabella matre in Galiam abductum secutus, quæstoris ei munere in Valconie partibus fungebatur. Edwardo demum anno 1326. rerum potito, summas aule dignitates obtinuit, primum coterarius, dein thesaurarius garderobe, ac mox privati sigilli cultos constitutus, bis etiam ante annum 1333. ad pontificem legatus. Ineunte anno 1333, decanus Welfensis, exeunte anno episcopus Dunelmensis renunciatus est, die 19. Decembr. ab Adamo episcopo Wintonienti Chertfeix consecratus. Anno sequenti magnus Angliæ cancellarius, post biennium thesaurarius factus est. Obiit Auklandiæ, anno 1345. die 24. Aprilis, ætatis suæ 59. Vir plane doctissimus, (*ardentis ingenii virum* appellat Petrarcha, qui * præclaram ejus mentionem erga literas & literatos studio insignis, quos tanto amore prosecutus est, ut unicuique ruditorum sui sæculi Macenas merito haberetur; & primarios Angliæ præfules, doctoresque familia sua cmitteret. Fundata Oxonii bibliotheca pulcherrima, scripti anno

(a) Ejusdem *Honilia* 60. in *Evangelia anniverfaria* habentur MSS. in bibl. Coislian. teste Montfaucon. p. 402. seq. (b) Conf. etiam *Oudin.* Tom. 3. p. 906. Eiusdem Wallensis *Commentarij* in 4. evangelia scripsisse refert Possévinus, verum opus istud nihil aliud censeo, quam volumen *sermonum* in evangelia dominicalia supra memoratum. *Commentarij* in 4. evangelia scripsisse refert Possévinus, verum opus istud nihil aliud censeo, quam volumen *sermonum* in evangelia dominicalia supra memoratum. *Commentarij* in 4. evangelia scripsisse refert Possévinus, verum opus istud nihil aliud censeo, quam volumen *sermonum* in evangelia dominicalia supra memoratum. *Commentarij* in 4. evangelia scripsisse refert Possévinus, verum opus istud nihil aliud censeo, quam volumen *sermonum* in evangelia dominicalia supra memoratum.

Sæc. XIV. 1344. *Philobiblon* seu *librian* de amore *librorum* & *Bibliothecarum institutione*, qui typis excusos proditit *Spize* 1483. *Paris*. 1500. 4to. Oxon. a Cl. Jamelio editus 1599. 4to. & cum epistolis philologicis a Goldasto editis *Frankof.* 1610. 8vo. p. 400. (a).

1333. NICEPHORUS CALLISTUS, H. W. Callisti Xanthopuli filius, claruit anno 1333. monachus fuisse videtur, & in S. Sophiæ aceterio vitam egisse. Se certe prope insignem bibliothecam in S. Sophiæ templo repositam per plures annos (studii incubuisse ipse testatur *). Annum ætatis necdum tricesimum

* *Hist. Eccl.* 1. i. p. 67. sextum egressus, *Historiam Ecclesiasticam* ex Eusebii, Socratis, Sozomeni, Theodoret, Enagarii, aliorumque scriptorum ecclesiasticorum monumentis contexere cœpit; quam quidem ordine non incommode, & stylo pro ratione ævi non inuenvisto condidit, fabulis vero putidissimis & quicquiliis ubique fere intertextis eam adeo vitavit; ut judice Calaubono, non pharis, quam folia sarsari, faciendi sit. Libris 23. constitit opus istud, & historiam a Christo nato ad Leonis Philosophi mortem anno 911. deduxit, Andronico seniori Palæologo Imp. nuncupatum. Extant hodiernum libri priores 18. qui a nato Christo usque ad Phocæ Imp. interitum anno ære Dionysianæ 610. progrediuntur. Unicum hystoriæ hujusce, quod in orbe Christiano supererat, exemplar a Turco quodam milite ex Matthæi Corvini Hungariæ regis bibliotheca Budensi ereptum in foro CP. vœniit: a Christiano quodam redemptionis post multas vicissitudines in bibliothecam Cæsaream Vindobonensem devenit; ubi nunc asservatur. Versionem ejus Latinam elucubravit Joannes Langius, typis excusam *Basil.* 1553. *Antwerp.* 1560. *Paris*. 1562. adjectis Laugii scholiis *ibid.* 1573. *Frankfurt.* 1588. (b). Prodiit deum Græco-Latinæ cura Frontonis Ducæi *Paris*. 1630. 2. Vol. fol. Ceterum Nicephori *Catalogum metricum Imperatorum Constantinopolitanorum, & Seriem Patriarcharum CP. oratione soluta fusius conscriptam* evulgavit Phil. Labbeus in *Protreptico* de scriptoribus Byzantinis *Paris*. 1648. p. 34. (c). Prodiit ejusdem *Synopsis totius Scripturæ Iambicis trimetris digesta*, una cum *Oratione ad Deum deprecatoria* Græce *Basil.* 1536. 8vo.

NICEPHORUS, CALLISTI filius, Sæc. XIV. cognomine Xanthopulus, historicus Græcus, claruit anno 1327. Lucubrations ejus nonnullas recensuit Cl. Whartonus, superfluit aliæ non prætereundæ. *Oratio* de origine, structura & miraculis templi B. Virgini Delparæ sacri ad *Fonstem*. Pr. *Εἰς τὴν πύλιν τῆς μητρὸς τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὴν πρεσβυλλομένην τὸν εὐδὸν*. Hujus operis ipse mentionem injicit *Hist. Eccl.* lib. 15. Tom. 2. p. 630. Habetur Gr. MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. *Hist.* 103. n. 2. a fol. 17. p. 1. ad fol. 144. p. 1. & in *bibl. Vaticana* teste Lambecio, unde & ejus noticiam habuit L. Allatius; vide *Diatrib.* de Symeon p. 88. Porro Nicephorus noster, *Odus & Hymnis*, aliisque *Officiis Ecclesiasticis*, necnon *Catalogis Imperatorum, Patriarcharum, SS. Patrum*, &c. versibus politicis condendis calamm exercuit, quorum nonnulla typis excusa, quædam inedita delitebant, de quibus consulendus omnino L. Allatius de libris Ecclesiasticis. Græcorum *Dissert.* 1. p. 70. *Dissert.* 2. p. 115. & seq. (d).

1333. ROBERTUS de GRAYSTANES, R. G. gente Anglus, cœnobii Dunelmensis monachus, & Subprior, S. etiam Theol. professor, claruit anno 1333. Multos in isto monasterio annos transegerat a fratribus dilectus, & in locum Ludovici episc. Dunelm. anno 1333. mortui communibus capituli suffragiis sufficitur, ab archiepiscopo. Eborac. consecratus 14. die Novemb. ipse tamen excidit, nec dignitate quam rite adeptus est tibi licuit; ex papali quippe provisione, & mandato regio, Richardus de Bury, sepulchro nostro Roberto, contra jus falsæ thronum episcopalem capellit: injuriæ iste non diu supervixit. *Historiam* Dunelmensis ecclesiæ ab anonymo quodam inchoatam, & opera Gaufridi de Coldingham ad annum 1214. diductam, ad annum 1336. continuavit: priorem hystoriæ suæ partem ad an. usque 1285. ex annal. ecclæ. Dunelm. fere integram descripsisse, posteriorem prolixiori methodo conceptam cum proprio Marte lucubrante notat Cl. Whartonus, qui resectis inutilibus reliqua omnia ex MS. cod. Cotton. descripta, inter ecclesiæ Dunelm. historicos edidit *Anglia Sacra* Tom. 1. p. 732. quibus etiam Wilhelmi de Chanibro continuationem ad ann. 1559. productam subjecit. *ib.* p. 765.

(a) *Philobiblon* compositum esse a Rob. Holcot nos docet Leland. *Itinerarii* Vol. 3. p. 64. (b) Denuo *ibid.* 1561. fol. *Paris*. 1566. 2. Vol. 8vo. (c) Bini Nicephori Catalogi viz. *Imp. & Patriarcharum CP. Politicarum, versibus Iambicis*, & alia *Ephemeride* carmina habentur in Labbei *Protreptico* *Hist. Byz.* p. 34. 35. sed *Scriptum Patriarcharum CP. Politicarum*, oratione soluta fusius conscriptam nusquam reperit Fabr. ut ipse narrat *Bibl. Gr.* Vol. 6. p. 132. *Excerpta de Episcopis Byzantii*, & *Patriarchis CP. Politicarum*, habentur ap. Anselm. Bandurium. *Imp. Orientalium* Tom. 1. l. 8. (d) *Catalogum SS. Patrum Ecclesiæ* integrum exhibuit Fabr. *Bibl. Gr.* Vol. 6. p. 131. & *Catalogum brevem Hymnographarum* *ibid.* l. 5. c. 41. Vol. 10. p. 116. Ejusdem *Synopsis in præfata Triodii festis in linguam Græcam vulgarem conversa* a Matthæo Cigula Cypro; & Maximo Margurio Cytherorum episcopo proditisse *Vener.* 1607. 1617. 1648. 4to. monet Fabr. *ibid.* Vol. 6. p. 121. Ejusdem excidit *Hierophylitanum* versibus Iambicis 158. cum metaphrasi Lat. Fed. Morelli editum ad calc. Poetarum Græcorum Christianorum *Paris*. 1609. 8vo. memorat idem Fabr. *Bibl. Gr.* Vol. 7. p. 17. Ejusdem *Rhetorica* extare MS. in Cod. Regis Galliæ 3271. narrat Montfaucon, *Palæographie Gr.* p. 70. *Hemistichia* in Cod. Colbertino 108. *ibid.* p. 91. *Comment. in Psalmos* in *Bibl. regia Cod.* 2407. memorat Cl. Lang. *Bibl. sacr.* Vol. 2. p. 877. De MSS. Codd. vid. *Cœlia*. Tom. 3. p. 710. seq.

Append.

E*

MATTHÆUS

Stc. XIV. MATTHÆUS BLASTARES, juris-
peritus Græcus & hieromonachus, live
monachus sacerdos, claruit anno 1335. quo
1335. Alphabeticum Canonum Syntagma compilavit.
H. W. Prodiit Syntagma istud, seu Synopsis alphabeticæ revision, que in sacris Canonibus comprehenditur, a Cl. Beveregio Gr. Lat. cum notis editum in Pandectis canonum Oxon. 1672. Tom. 2. part. 2. p. 1. (a). Extat ejusdem Opusculum de Causis seu Questionibus Matrimonii, Gr. Lat. in Leunclavii Jure Gr. Rom. l. 8. p. 478. Græca etiam versio Donationis Constantini M. ab eodem elucubrata prodiit alicubi in 4to una cum Ballamoni versione (b). Blastarem nostrum adversus Arcadium defendit J. B. Catamfyrus, & ipse Italo-Græcus, lib. de Sacrament. Concord. p. 131. Antequam vero lectorem dimittam, liceat mihi errorem notare viri eruditissimi, Ludovici Ellices du Pin, qui in Bibliotheca nostra scriptorum ecclesiasticorum, Gallico idiomate nuper edita *, Blastaris Syntagma Canonum typis nondum excusum esse affirmat.

* Paris.
1686. 8vo.
p. 87. tom.
1.

1335. MATTHÆUS BLASTARES, hieromonachus, juris canonici peritissimus, claruit anno 1335. Præter opera a Cl. Whartono recentia, insuper conscripsit Canonicos duo veribiles politicos de officiis magnæ ecclesiæ & aule CP. Prodiit Græce & Latine a Goaro edita, in notis ad Geo. Codini librum de Officiis, &c. Paris. 1648. verum ex Cod. mendoso & mutilo; extant integriora Gr. MS. in biblioth. Vindob. Cod. Hist. 24. n. 6. iterumque ibid. Cod. 34. n. 2. ubi etiam habetur explicatio Catalogi Officiorum &c. a Matthæo nostro adornata n. 9. Synopsis nonocanonis S. Joannis Nisæne live Jejunatoris patriarchæ CP. Pr. περίοδος. ἡ δὲ γὰρ κατὰ τὴν Νηυστὴν ἑὴν ἰσχυρῶν. Gr. MS. ibid. n. 2. & Cod. 34. n. 3. Ex Joannis episc. Citri responsis canonicis ad Constant. Cabasilam cap. 32. a Matthæo nostro collecta & disposita. Tit. ἐκ τῶν ἀποκρισίων, κ. λ. Ματθαίου ἐπὶ τῶν συνταγῶν. Pr. Κιφάλαον δ. τὰ ἀντιμίσθια τῆς ἀγίαςτικῆς μεταχροντα διδάσκουσ. Gr. MS. ibid. n. 14. & Cod. 34. n. 6. In eadem etiam celeberr. bibliotheca habetur MS. Appendix ad Syntagma Juris Canonici Alphabet. a Cl. Beveregio editum. Synopsis Nonocanonis S. Joannis. Nesiente; Niceta Heracl. Responsiones ad interrogat. Episc. Constantin. Nicephori Patr. CP. Canones & Joannis Ciri responsa canonica; Catalogus Officiorum M. Ecl. CP. Ordinem Thronorum Eccles. Patriarchatus CP. subjectionum

a Leone Imp. Glossarion juridicum Latino-Græcum. Pr. ἀδελφῶν. S. Cyrilli Anathemat. 12. ab an. contra Nestorian; Catalogus duos Officiorum, &c. completens. Cod. Hist. 58. n. 2. iterumque 90. n. 1. Tractatus ejus de appositione coeli frumenti in officio pro muris. Pr. ἡ θεία ὁδὸς τῆς κατὰ ἡμᾶς ἐκκλησίας ἡσυχασίας. Habetur Gr. MS. in biblioth. Bodleian. Cod. Baroc. 63. Opus ejus contra Latinos; & aliud contra Judæos; & de usu calide in Eucharistia, aliisque capitulis cum Latinis controversis. Gr. MSS. ibid. Cod. 3379.

(c) BENEDICTUS XII. antea Jacobus 1335.
Furnerius appellatus, Savarduni ad Aurigam H. W.
annem prope Pireneos in provincia Tolosana natus, Gulielmi molitoris filius, theologie doctor Parisiensis, vitam monasticam apud Cistercienses professus in Bolbona monasterio diocesis Mirapicenis, dein abbas Montis Frigidii in diocesi Narbonensi, hinc episcopus Apamienis, & Mirapicenis, postea presbyter cardinalis titulo S. Priscæ ab avunculo suo Ioanne 22. anno 1327. creatus, & post mortem ejus pontifex Romanus Avenione electus anno 1334. die 20. Decembris, inauguratus anno 1335. die 8. Januarii ineunte pontificatu quinquaginta quinque hæreseos, uti vocavit, capita de paupertate Christi & perfectione itatus monachi & clerici a Franciscanis propagata damnavit. Anno 1336. beatorum animas ad visionem Dei statim post obitum admitti definivit, damnata Joannis decelloris sententia. Anno 1337. Joannem Boemiam regem ob violentiam immunitatem ecclesiasticam excommunicavit: & Ludovico Bavarico imp. absolutionem exire sapienti petenti non solum denegavit, sed & Joannis 22. censuras roboravit. Vice-Comites quinetiam, aliisque civitatum & provinciarum præfectos ab imperatoribus in Italia constitutos, excusso principis jugo suam unumquemque provinciam sibi arripere, & propriis deinceps auspiciis gubernare suadet atque efficit. Senatum denique populumque Romanum hortatus est, ut senatoriam dignitatem, quam imperatorio nomine ac vice hæcenus gesserant, suis tandem auspiciis & ecclesiæ administrent. Tot injuriis commotus imperator anno 1338. Franciscum conventum habuit præfente Edwardo 3. Angliæ rego, ubi ex communi principum & episcoporum consilio diploma edidit; in quo pupam cum suis phariseis, perditissimos antichristos, in templo Dei insitit Dei sedentes appellavit. Obit Benedictus Avenione anno 1342. die 25. Aprilis.

(a). Codex ejus Vossianus extat MS. Leidæ in publ. biblioth. Locum ex hoc Syntagma, de septima & octava Synodo exhibuit Fabr. Bibl. Gr. l. 6. c. 3. Vol. 11. p. 177. Locum ex ejusdem præfatione historiam juris veteris Romano-Græci breviter perstringentem, ibid. Libr. 6. c. 6. Vol. 12. p. 367. (b) Editæ est a Marquardo Frehero A. 1610. 4to. Extat etiam in Syntagma p. 117. conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 45. Vol. 10. p. 493. Ejusdem Canonum Collectio habetur MS. in bibl. Julii Justiniani Venet. tette Montauscon. Diar. Italic. p. 435. De MSS. Codd. vid. quoque Oudin. Tom. 3. p. 828. (c) Conf. Du Pin. Hist. Ecl. Vol. 12. p. 39-47.

Extant

Sæc. XIV. Extant *Epistola* seu *Constitutiones* 3. satis prolixæ, Concil. Tom. 11. p. 1793. *alia* 5. apud Bezovium ad an. 1336. &c. *alia* 29. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. 3. ad an. 1335. &c. *alia* 42. ibid. in Regesto Pontificio p. 241. *Epistola* de pravis moribus Clericorum Narbonensium. apud Baluz. Miscell. Tom. 2. p. 263. *Extravagantes* & *Constitutionum* libri 2. editi Paris. 1517. 4to. ex his nonnulla in Collectiōe Romana 1579. prodierunt. *Constitutio* de reformatione Benedictinorum Paris. 1519. 8vo. *Epistola* ad Abbatem Cisterciensem apud Vischium Bibliotheca Cisterc. p. 37. *Vita* S. Joannis Gualberti, ordinis Vallis Umbrosæ fundatoris, quæ habetur apud Surium ad 12. Julii, eidem a Ludovico Jacob a S. Carolo* ascribitur. Extant denique *Tractatus* aliquot de statu animarum autē generis judicium, *Sermones* per omnes anni festivitates, & *Registrum* Epistolarum ac *Constitutionum* Tom. 9. comprehensum, MSS. in biblioth. Vaticana (a).

* Biblioth. Pontif. L. I. p. 24.

1335. SIMON FIDATUS DE CASSIA, H. W. gente Italus, a Cassia natali in Hemicis vico cognomen traxit, ordinis S. Augustini eremita, vite sanctitate & concionandi facundia insignis. Claruit anno 1335. Ædificato Florentiæ ad montem S. Caji ante quinquenium consobio S. Catharinæ, nobilissimæ matronis & virginibus, sanctimonialibus ordinis sui, id replevit, & ad mortem usque gubernavit. Obiit anno 1348. die 2. Febr. *Vir* (iudice doctissimo cardinali Bona*) *admodum pium & fervens; cujusque infigne Opus de Gestis Domini. Extant* enim libri 15. *Evangelium* *Evangelica Veritas*, seu de *Gestis Domini Salvatoris* ad Thomam Corinthus Florentinum jurisconsultum editi Colon. 1540. fol. (b). *Liber* de B. Virgine Basil. 1517. Scripti etiam *Libri* de *Speculo Crucis*, *Libri* Epistolarum ad diversos, & alia tam vernaculo, quam Latino sermone; quorum indiculum exhibet Jos. Pamphilus Chron. Ord. Erem. S. Aug. p. 11.

* Notitia Auctorum lib. de div. Pl. mod. pramilla.

1336. JOANNES ANDREAS, natione H. W. Italus, patria Mugellanus, Joannis presbyteri filius, a quo pariter ac Bonifacio Bergamensi literis institutus, Bononiam venit, ibique operam juri pontificio tam felicem na-

vavit, ut jurisconsultorum sui sæculi celeberrimus haberetur. Martini de Sulmannis discipulus. Claruit anno 1336. Postquam Bononiæ 45. annis docuisset, obiit ex peste in eadem urbe anno 1348. die 7. Julii. Filium habuit Bonicontum, jurisconsultum eximium; qui postquam scriptis nonnullis egregiam sibi famam peperisset, immatura morte extinctus ante patrem obiit.

SCRIPTA.

Novelle, seu *Commentaria* in 5. libros *Decretalium*. Prodierunt Venet. 1581. *Glossæ Mercatoriales* in sextuorū libris & in *Clementinis*, ibidem, & Lugduni 1572. *Questiones Feudales*, uti & de *Matrimonii*, & *Interdictis* locorum. Venet. 1584. *Arbor Consanguinitatis, Affinitatis, & Cognationis* tuus spiritualis cum legalis. Basil. 1517. (c). *Additiones* ad Speculum Guidonii Divi Augustini Episcopi *Mantensis*, & *Liber* de laudibus S. Hieronymi, eidem ascribuntur: quæ quidem nondum, ut opinor, in lucem prodierunt.

GULIELMUS de BALDENSEL, 1337. H. W. eques auratus Hierosolymitanus, claruit anno 1337. quo rogatu Talayrandi, Comitis Petracorientiis, S. R. E. cardinalis, scripsit *Historiam itineris in Terram sanctam a se suscepti*. Extat *Hodoporicum* istud una cum *Epistola* ad Petrum abbatem aulæ regie ordinis Cisterciensis in diocesi Prageni, apud Canisium Antiq. Lect. Tom. 5. part. 2. p. 96. (d).

ARNALDUS CESCOTES, archiepiscopus Tarraconensis, claruit anno 1337. Scripti *Epistolæ* duas de *Sacerdotis* ac *Hispāniæ* pellendis; quæ habentur apud Baluz. Miscell. Tom. 2. p. 267.

GUALTERUS BURLÆUS, gente 1337. H. W. Anglus, Doctor *Planius* & *Perpicuus* dictus, sacerdos secularis, ex nonnullorum tamen sententia, ordinis Franciscani socius, Collegii Mertonensis in academia Oxoniensi alumnus, postea Lutetiam profectus, magister dignitatem non sine summa doctrinæ laude consecutus est. Joannem Duns Sco-

(a) *Epistola* ad Philippum Francorum regem habetur ap. Martene Anecdotor. Tom. 1. p. 1388. *Alia* ad Petrum archiepiscopum. Tynovant. ibid. Tom. 1. p. 986. *Alia* ad Robertum Siciliæ regem ap. Alacium de Consensu Eccles. Oriental. ac Occident. p. 787. *Bulle* & *Constitutiones* quædam ap. Wilkins Concil. Brit. Tom. 2. p. 578-629. *Constitutiones* 7. in Laurentii Cherubini Bullario Tom. 1. Eiusdem *Statuta Benedictini* ad ch. Chron. Gallienis editi Brolus. *Instrumentum* donationis *Salæ Cordualibus* A. 1314. de medietate omnium *centuum*, *Villatationum*, & *Denariorum* S. Petri MS. in bibl. Cott. sub Nerone C. 2. n. 14. *Litteræ* 3. ad *Edmundum* regem p. ibid. sub *Osborne* D. 11. n. 11. 12. *Alia* ad eundem sub *Tito* A. 19. n. 20. 21. *Constitutiones* super *procuratoribus* *Visitationum* ibid. sub *Fitztho* h. 2. n. 17. *Constitutiones* de reformatione *Canoniarum* *Regularium* Ord. S. Augustini sub *Orbone* A. 16. n. 11. *Constitutiones* super *Mafiacorum* *stipulis* sub *Faulstina* A. 6. n. 2. *Comment.* in *Placito* ineditis & *expositionem* in *Mattheum* MS. 4. Vol. in bibl. Monasterii Clarev. illensis memorat le Long. Bibl. Cler. Vol. 2. p. 728. Extant ap. Odoricum Raynaldum in *Annalibus* Ecclesiasticis ejusdem *Incurvationes* quædam theologice. *Bulle* quædam ap. Rymer. Fœder. Tom. 4. p. 631. 632. 678. 732. *Alia* ibid. Tom. 5. p. 82. 128. 146. 171. 196. *Registrum* ejusdem epistolarum & constitutionum in 10. tomos divisum, & *Sermones* super omnes anni festivitates MSS. in bibl. Vaticana. Denique *Novum Formularium* *Pamphili* etiam ab eodem reformatum ex bibl. regia Parisiensis editum a Baluzio ad calc. Capitularium, & a Coineto Tom. 7. Annal. Francor. ad an. 821. memorant *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 1. p. 532. *Ordin.* Tom. 1. p. 892. quosvide. (b) Prodierunt etiam ibid. 1533. & Basil. 1517. & *Italicæ* *Florentiæ* 1496. ut narrat le Long. Bibl. Lacr. Vol. 2. p. 961. (c) *Summa* de *Sponsal.* & *Matrimon.* editam in Vol. 6to. *Tractatus* *Tractatum* memorat Du Pin. Hist. Eccles. Vol. 12. p. 69. (d) Edit. nov. Tom. 4. p. 332.

Append.

E* 2

tuni

Sec. XIV. tum & Oxonii & Parisiis docentem audivit: ejus tamen doctrinam Oxonium redux acerrime impugnavit. Ob insignem doctrinæ famam invictissimo principi Edwardo 3. præceptor datus. Claruit, seu, ut alii, obiit anno 1337. Certe eo adhuc anno libris scribendis incubuit, annos natus 62. Scripsit *Commentarios in Sententias*, & *Philosophica* innumera; ex quibus aliquot lucem viderunt, viz. *Expositio in libros Ethicorum Aristotelis*, Venet. 1521. *Questiones in Physica Aristotelis*, Venet. 1501. In *Ulogen Porphyrii*, Gilberti Porretani, & *Artem veterem*, Venet. 1497. 1509. De *intentione* & *remissione Formarum*, Venet. 1519. *Commentaria in libros Posteriorum Aristotelis*, Oxon. 1517. 4to. Venet. 1552. 1504. 1537. *Tractatus de Materia & Forma*, & *de Relativis*, Oxon. 1500. 4to. De *Vitis Philosopharum*, — 1472. 4to (A). Cætera dabit Baleus Cent. 5. cap. 42. Pitæus, p. 435.

1338. JOANNES DE JANDUNO, sive H. W. de Gandavo (b), patria quippe Gandavenfis doctor Perusinus, theologus & philosophus non ignobilis, Ludovici imp. partes adversus Joannem 22. pontificem strenue tutatus est: quo nomine una cum Marfilio Patavino a pontifice excommunicatus est. Claruit anno 1338. quo *libellum pro superioritate Imperatoris* conscripsit. Extat *Tractatus* iste seu *Informatio de Niditate processuum Joannis 22. Pape contra Ludovicum Imp. pro superioritate Imperatoris in Temporalibus*, apud Goldastum Monarch. Tom. 1. p. 18. (c). *Quodlibetum* ejusdem a Marfilio Ficino evulgatum, & *Commentaria in libros Sententiarum* le legille testatur Goldastus*. Ego sane editionis locum & tempus nulla diligentia reperire potui. Extant præterea philosophica pleraque, viz. *Questiones in Physica Aristotelis*, Venet. 1501. 1544. Florentiæ 1485. *Commentaria in Metaphysica ejusdem*, Venet. 1525. *Questiones in tres libros de Anima*, Vincentiæ 1486. Venet. 1497. 1561. in *libris de Celo & Mundo*, & in *Averrocin de Substantia Orbis*, Venet. 1488. 1501. & alia forsan, quæ minores momenti sunt.

1338. SIMON de CREMONA, natione R. G. Italus, ord. Fr. eremit. Aug. monachus, & apud Venetos pro sæculo concinator eximius, claruit anno 1338. Scripsit *Pogilarum* sive *Sermones* super epistolis Dominicalibus, in lucem emissos *Regulæ*. 1484. Scripsit

etiam *Sermones* super Evangelia festorum totius anni, qui MSS. servantur in biblioth. Fratr. Augustin. Patav. (d). *Quadragesimale*, extat MS. in biblioth. SS. Joan. & Paul. Veneritiis. *Questiones & Expositiones Sententiarum: Questiones de sanguine Christi*, & de *Indulgentiis* huic attribuit Possevinus; utrum autem alicubi extant, incertum est.

ARNALDUS de VERDALA, nobili & antiqua familia apud Carcallonenses ortus, juris utriusque professor, canonicus primo & officialis Mirapicentis, & contra Albigenses inquisitor; dein ecclesiæ S. Pauli de Fenaldesio diocesis Alecensis decanus; ac per totam provinciam Narbonensem iurum, rerum, ac personarum reformator a Benedicto papa 12. constitutus; a quo legatus ad Ludovicum Bavarum, pacis in eundem causâ, missus, rei pulchre peractæ præmiū cathedram Magalonensem obtinuit. Claruit Anno 1339. quo ad dictum episcopatum evectus est. Concilio Biterrensi an. 1351. interruit sequente vitam cum morte commutavit, Montpelii mortuus, Magalonæ sepultus. *Hyporion* brevem sibi commentarium de episcopis Magalonenfibus conscripsit, in qua sex supra viginti decessorum suorum pontificum seriem, & acta accurate pertexuit, inquit Petr. Gariel. Historiam dictam primus in lucem protulit Ph. Labbeus biblioth. MSS. Tom. 1. p. 793. eandem Iulioribus suis commentariis hic illic interperit P. Gariellus, quos de præfatis Magalonenf. & Montpelienf. conscripsit edic. 2. tom. *Tolosa* 1665. fol.

(e) BARLAAM, gente Calaber, ex urbe Seminaria oriundus, ordinis S. Basilii monachus, vir omni literarum scientia excultissimus, *ἡρώσι τοῦ θεοῦ, ἡ τὰ νεφάρτα ἐξηγήσασθαι ἐκινῶνται*, ἡ τὰ Εὐκλείδη & Ἀριστοτέλους & Πλάτωνος ἐκμετρίσας, ἡ θαυμάσιος περὶ ταῦτα ων, inquit Cantacuzenus*. Inter Latinos primum educatus, cum Latinis contra Græcos censuit. Postea ad Græcorum castra transfugens, Latinos scriptis fortiter oppugnavit, Græcis tamen interim gravissime litis ausam dedit. Thessalonicanum enim primo delatus in Græcorum monachorum, eorum præsertim, qui se *ἐσχατάς* nuncupabant, mores, instituta, & dogmata inquirere cepit; cumque quædam minus orthodoxa ab iis foveri deprehendisset, Constantinopolim accurrit, a Joanne Cantacuzeno hospitio excipitur,

(a) Et Norim. 1477. item sine nomine auctoris *Argentin*. 1516. 4to ut refert *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 1. p. 840. (b) Non erat Gandavenfis neque Doctor Perusinus, monente *Onan*. Tom. 3. p. 881. (c) Hunc tractatum Goldastus ipse in Diss. de auctoribus non illi præmissa negat hujusce scriptoris esse. Inter MSS. Codices bibl. Colbertinæ Cod. 506. extare *tractatum de potestate Ecclesiastica*, ad Joannem de Janduno pertinentem, monet *Onan*. Tom. 3. p. 884. simulque narrat Joannem una cum Marfilio de Padua opus, *De infirmis pæci dictum*, evulgasse, edicum 3. lib. Tom. 2. Monachicæ Goldasti p. 154. (d) Eiusdem *curarum rationes in epistolis Joanni memorat Eusebius* p. 151. catalogi testium veritatis; ut refert *le Long*. Bibl. sac. Vol. 2. p. 963. (e) Conf. *Onan*. Tom. 3. p. 815. *De Fin.* Hist. Eccles. Vol. 12. p. 81. seq.

Sec. XIV. monachos hæreseos apud Joannem patriarcham accusat, Gregorium Acyndinum sibi paratitatem accit. Monachi Gregorium Palamam ducem fortitè rem suam itrenue agunt, & hæreseos crimen in Barlaamum rejiciunt. Barlaamus interim plurimis contra Latinos scriptis editis Andronici imp. favorem demeretur; & monasterii S. Salvatoris CP. abbas constituitur. Synodus tandem indicitur, anno circiter 1337. scriptis & argumentis utrimque concurrunt. Palamas lumen in monte Thabor Christo circumfufum, increatum aliquid, & naturale ac coeternum Dei lumen fuisse contendit; Barlaamus e contra lumen illud neque ex divina essentia emanasse, nec divinam essentiam fuisse asseruit; & præterea corporeos oculos per nullam diviniorem potentiam adeo elevari posse, ut deitatem conspiciant. Synodus nil in utramque partem definivit; Barlaami tamen procacitatem & in disputando petulantiam acri fati censura notavit: Palamæ autem non minus quam Barlaamo silentium indixit. Barlaamus injuriam sibi factam clamat; & imperatoris favore subnixus, adversarios impugnare nequaquam cessat. Anno 1339. ab Alexio imp. ut videtur, legatus, suscepto Avenionem itinere, coram Joanne pontifice in consistorio cardinalium multis peroravit, ut synodum generalem pro disceptandis utrimque controversiis indici suaderet. Surdis ille cecinit. Pontifex pacem noluit, nisi ecclesia Græca penitus succumberet. Constantinopolim igitur reversus Barlaamus, ad consueta se contulit studia. Claruit anno 1340. Anno sequenti mortuo Andronico imp. & Palamitis, qui Cantacuzenum in partes traxerant, omnia pro lubitu agentibus, Constantinopoli sese clam subduxit: sæpius, & in frequentibus synodis, post abitum damnatus & excommunicatus. Iple interim in Occidente positus, ad Latinorum partes deficit, & Græcorum dogmata scriptis acriter oppugnavit, episcopus Gyracensis sive Hieracensis in regno Neapolitano brevi post constitutus. Quo anno obierit, non constat. Nugas agunt, qui cum ob rerum gestarum ignorantiam contraria Barlaami scripta conciliare nequeant, eum in binos scriptores, alterum monachum Græcum, alterum episcopum Hieracensem, dissicant.

SCRIPTA.

Liber contra *Primum Pape*, a Joanne Luido primum Gr. Lat. editus Oxonii 1592. 4to. prodiit dein cum Salmatii adhuc pueri

notis *Hanoz*. 1608. 8vo. ab eo tandem ætate proveciori libri de primatu Pape calci subnexus *Lugd. Bat.* 1645. 4to.

Αρετικὸς, sive Arithmetica Algebraica libri 6. Gr. Lat. *Argentinae* 1572. 8vo. *Parisi* 1600. 4to.

Epistola 3. ad amicos in Græcia constitutos de Primatu Ecclesie Romanæ. Lat. apud Bzovium ad an. 1331. §. 13. (a).

Epistola ad Alexium Calochetum pro Latinis ante episcopatum scripta, ibid. ad an. 1330. §. 59.

Responsio ad Demetrii Thessalonicensis Epistolam de Processione Spiritus S. ibid. ad an. 1332. §. 5.

Probatio per Scripturas, quod Spiritus S. procedat a Filio, ibid. ad an. 1333. §. 2.

Orationes pro unione Græcorum cum Ecclesia Romana ad Benedictum 12. papam Avenione habitæ, ibid. ad an. 1339. §. 25. (b).

Ethica secundum Stoicos libri 2. Prodiert una cum epitolis & orationibus prediatis, Lat. apud Canisium Tom. 6. p. 4. (c) & in Bibliotheca Patr. Tom. 26.

Tractatus ejusdem 18. de Processione Spiritus S. adversus Latinos, duos de unione Ecclesiarum, ac totidem de Primatu Pape se perlegisse testatur Leo Allatius de Consensu, l. 2. c. 17. §. 1.

BARLAAM, gente Calaber, instituto 1340. R. G.

monachus, versatilis ingenii vir, inter Latinos enutritus ad Græcos confugit, & contra Latinos calumiam intrinxit; unde & cœnobii S. Salvatoris abbas constituitur: postea ad Latinos regressus, ac eorum partes tutatus, episcopos Hieracensis renunciatur. Præter ea quæ a Cl. Whartono recensentur, plura ingenii sui monumenta post se reliquit. Extant nempe *Demonstrationes* duæ ad legatos pape, de processione Sp. S. ex solo Patre. Pr. Ὁ Θεὸς Ἀποστέλλει ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ. Habentur Gr. MSS. Bibl. Vindob. Cod. Theol. 101. n. 6. iterumque in cap. 11. divisâ Cod. Hitt. 123. n. 2. a fol. 97. ad fol. 123. Ex his singulis capitibus totidem libros in recensione Allatiana de Conf. L. 2. c. 17. Sect. 1. col. 825. 826. fieri suspicari fas est. *Dialogus* contra legatos pape de processione Sp. S. Pr. Λατῶν ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς μία εἰς αὐτὴν τῇ αὐτῇ Πνεύματι, &c. ibid. Cod. Theol. 101. n. 7. Vide L. Allat. ibid. *Epistola* ad Nicolaum archiepiscopum de primatu pape. Pr. Μηδὲ τοῖς οἷς ὁλοκαίρῃ πατὴρ, οἷς τὴν πατρὶν ἐκδοὺς ἐκπαινεὶς δογματῶν, &c. ibid. n. g. L. Allat. ibid. *Dissertationes* duæ contra S. Thomam Aquinatem de S. Trinitate. Pr. Θωμᾶς μὲν ὡς τὸν πρώτον διαδοῦκα ἐν τῇ τριῳδοῦ σίεσιν, &c. ibid. n. 9. L. Allat. ibid.

(a) Barlaami *Epistola de unione Romana Ecclesie* & processione Sp. S. habentur in Tom. 5. Bibl. max. Pontificie Jo. Thomæ de Rocca Alberti Rom. 1698. (b) Item ap. Odoricum Raynaldum ad an. eundem n. 19. (c) Edit. nov. Tom. 4. p. 369. & 405.

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

*Dissertationes tres contra legatos papæ de processione Sp. S. Pr. Ὁ μαλιστα τῶν υἱατικῶν θαυμάζω τὰς ἐν τούτοις ἐπ' αὐτῆς ἀκινήτης ὑποστάσεως ἰδέας ἰδρυμένας, ἀλλ' ἀτακτως, &c. ibid. Vide item Allat. ibid. Responsio ad archiepiscopi Bosporani argumenta de processione Sp. S. Pr. οὗς οἱ πατέρες ἡνὶ θελήματι &c. ib. n. 11. Iterum adifis Allat. ibid. Oratio contra Latinos ex variis variarum orationum S. Gregorii Nazianz. & S. Basilii M. fragmentis coagmentata. Pr. Επειδὴ τὸ ἀπλὸν ἡ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὁμοῦ ἁπλοῦς πίστεως, &c. ib. n. 12. Allat. ibid. Epistole quinque. *Prima*, ad amicos in Grecia de unione S. Rom. ecclesie. *Secunda*, ad eosdem de primatu eccles. Rom. & de processione Sp. S. *Tertia*, ad Demetrium Theſſalonicensem reſponſoria, ac ad unionem eccles. Rom. hortans. Hujus Fragmentum habetur apud Allat. adversus Hottinger. p. 125. aliud p. 285. *Quarta*, ad Alexium Calochetum, in qua ostendit non obediens Rom. eccles. esse non solum schismaticus verum etiam hereticus. *Quinta*, in qua probat per S. Script. Sp. S. ex Filio esse quemadmodum ex Patre. Harum meminit L. Allat. de Confens. lib. 2. c. 17. sect. 3. col. 839. 840. Utrum vero eadem sint cum iis quas in bibl. Vancana extare narrat Spondanus, ad ann. 1332. n. 5. quarum etiam nonnullas edidit Bezovius ad ann. 1330. nisi inſpectis Codd. dici non potest. *Compendioſe* ejus exortationis ethicæ secundum doctrinam Stoicorum, ex eorum scriptis collectæ meminit idem Spondanus, ibid. *Epistole* ejus ad Nilum inclum, quem judicem interfe & Palaniam constituit, meminit L. Allatius Diatr. de Georgiis, p. 342. uti & *Commentationum* ad Lapitham Cyprium, tractatus etiam de lunari defectu comprehendendo ex mathematica constructione Ptolemæi. Pr. *Αναγκαιὴ ἡγητάμην ἐκείθεν σοι*, ibid. Porro multa eum opera mathematica elucubrassè testantur Vossius & Sempilius (a).*

1340.
H. W.

MAXIMUS PLANUDES, monachus Græcus, vir utraque lingua eruditus, & omnitaria doctrina excultus, Andronico imp. juniori apprime clarus, a quo ante annum 1327. una cum Leone Orphanotropho Aquileiam legatus est, ut Venetis Græcis librorum placaret. Claruit anno 1340. Scriptis adhuc anno 1353. Doctrinam ejus atque eruditionem ipsi dè predicant adversarii. Sic enim illum jam diu defunctum alloquitur Beſſarion cardinalis, οὗ γὰρ ἀνέγνῳ

σὺ ἀνδρῶν ἀρετὴ καὶ σοφία καταγινώσκων, ἦτοι Sæc. XIV. πᾶσαι ἐξηκκμήναι παιδείας, ἵνα δὲ διαβόηκοτες ab an. MCCC. ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ θρησκείᾳ, καὶ διὰ πάντων μὲν μαθημάτων ἐδυσκώτατος, ἐνδοκίμηστας δ' ἐν ἀπάσιν, πρὸς δὲ τὴν ἑλλάδα καὶ τὴν λατινὴν γλῶτταν εἰς ἀκρον ἐξησκαμένῳ. Non enim de te, vir optime atque sapientissime, male sentirem; qui in omni disciplinarum exercitatione versatus es, &c.

SCRIPTA.

De processione spiritus sancti contra Latinos liber seu capitula. Prodiit Gr. Lat. una cum reſponſionibus Beſſarionis, & notis a Petro Arcudio inter opuscula aurea edita Romæ 1630. 4to p. 614.

Oratio in sepulcrum Christi, & B. Virginis Lamentationem, ab Axonio Latine edita Paris. 1639. Quædam illius Græce exhibet L. Allatius de lib. ecclesiast. Græc. Dissert. 2. p. 257. *Homilia ἀνιφθαλμοῦ ἐν SS. Petroni & Paulini*, quam sub Gregorii Nylleni nomine Gr. Lat. ſeparatim edidit Greſſerus Ingolſtad. 1620. a Cl. Lambecio * autoritate codicum MSS. Planudii adjudicator.

(b) *Epigrammatum Græcorum libri 7.* qui Gr. prodierunt Paris. 1566. 4to Gr. Lat. per Lubinum 1603. 4to. & cum ſcholiis variorum Francos. 1600. Planudem nostrum autorem, seu potius collectorem, habere vulgo cenſentur.

S. Augustini de Trinitate libri 15. a Planude Græce verſi. Verſionis illius capitula nonnulla Græce edita ſunt Romæ 1630. Gr. Lat. per Leunclavium Baſil. 1588. 8vo. Integra extat MS. in bibliotheca Cæſarea Vindobonenſi, teſte Lambecio Comment. l. 4. p. 159.

Dionysii Cronii præcepta moralia, & diſticha, ab eodem Græce translata & expoſitione interlineari illuſtrata, prodierunt Auguſtina Vindel. 1523. 8vo Lugd. Bat. 1598. 8vo.

S. Iohannis in Diophanti priores duos libros, a Gul. Xylandro una cum Diophanto edita Baſil. 1575.

Æſopi Fabularum Vita & Apologia, Gr. Venet. 1521. & innumeris aliis in locis.

Epistole 122. Comparatio veris & hyentis, Oratio in S. Martyrem Dionedem, & Argumentationes 3. contra Latinos de Processione Sp. S. extant Gr. MSS. in bibliotheca Cæſarea, teſte Lambecio Comment. l. 4. p. 57. 328. Cætera ejus ſcripta enumerat Simlerus p. 498. (c).

Dialogus ejus de Grammatica, & Tractatus de Syntaxi extant MSS. in bibl. Auguſtana, Vid. Indicem ejus p. 25.

(a) Ejuſdem *Demonstrationes ad adum Ebrum Elementorum Euclidis* editas Argentorat. 1564. & Inſignificæ ibid. 1572. 8vo. & denuo cum verſione & ſcholiis Jo. Chamberi Paris. 1600. 4to. memorat Fabr. Bibl. Gr. Vol. 4. p. 18. Ejuſdem *reſponſionem trinitæ capitularum*, quæ addita ſunt ad harmoniam Ptolemæi MS. in bibl. regiæ Parisienſi ibid. Vol. 1. p. 451. Volumen ad hiſtoriam Ecclæſ. ſeculorum temporum maxime neceſſarium editum. *Walachia* ibid. Vol. 10. p. 516. & plura alia ejuſdem ſcripta commemorat p. 428. (b) De hiſce libris & eorum editionibus conf. Fabr. Bibl. Gr. Vol. 2. p. 693. ſeq. (c) Ariſtotelis lib. 2. de Plantis Gr. a Maximo Planude (ut ſuſpicatur Julius Cæſar Scaliger) translatus memorat Fabr. ibid. Vol. 2. p. 135. Ejuſdem *expoſitionem* ineditam in Theophrasti Characteres, a Geſnero memoratam præfat. ad Joh. Stoborum. ibid. p. 241. Ejuſdem *Tekhnologiam* in imagines Porſicæ Neapolitani MS. in bibl. Vaticana & Guſiana ibid. Vol. 4. p. 48.

GREGO.

SÆC. XIV.
ab an.
MCCC.

1340.
H. W.

(b) GREGORIUS ACINDYNUS, monachus Græcus, Barlaami sectator, Palamæ & monachorum Helychitarum, quin & Latinorum hostis acerrimus. Claruit anno 1340. Triennio circiter ante Barlaamo contra Palamam in synodo CP. agenti altiterat, & una cum eo gravem synodi censuram expertus est. Ipse nihilominus, inquieti ingenii vir, Palamitas hereticos palam accusare non dubitavit. Quapropter a Josepho patriarcha in iudicium vocatus anno 1341. in synodo CP. silentium sub anathematis poena observare iussus est. Anno 1347. Cantacuzeno rerum potito, & Ilidoro ad patriarchatum CP. evecto, in frequentibus synodis damnatus & excommunicatus, vitam deinceps obscuram & otiosam egit. Extat *Carmen Iambicum de Hæresibus Gregorii Palamæ*, Gr. apud L. Allatium Græc. Orthod. Tom. 1. a pag. 756. ad 770. Fragmenta 2. Gr. Lat. apud eundem de Consensu l. 2. c. 16. §. 3. Habentur etiam Græce MSS. in bibliotheca Bavarica Acindyni libri 2. (sed mutili) de essentia & operatione Dei adversus Palamam, Gregoriam, & Philotheum; quorum capitulum periochas Jac. Greferus suis in Cantacuzeni Historiam notis inseruit, indeque Brovius Annalibus suis ad an. 1337. §. 8. Integrum opus demum edidit Greterus, Lipsiæ. 1616. 4to (c).

© 1340.
H. W.

NILUS CABASILAS, archiepiscopus Theſſalonicenſis, causæ Græcorum propugnator strenuus. Claruit anno 1340. Extant Libri 2. alter de causis divisionum in Ecclesia, alter de Primatu Papæ, editi Græce Londini in 4to. sed absque anni vel typographi nota, Gr. Lat. Basil. 1544. 4to. (d). Francofurti 1555. 8vo. cum notis Salmasii *Humor*. 1608. 8vo. & ad calcem operis sui de primatu papæ. *Lugd. Bat.* 1645. 4to. In postremis huius duabus editionibus accesserunt loca nonnulla ad idem argumentum spectantia, ex variis Nili scriptis excerpta. Ceterum scripsisse Nilus dicitur *Libros 49. de processione Sp. S. adversus Latinos*. Plurima ejus contra ecclesiam Latinam opuscula manuscripta recenset Leo Allatius *Dissert. de Nili* c. 14. p. 49.

1340.
R. G.

NILUS CABASILAS (e), archiepiscopus Theſſalonicenſis, Latinorum hostis

infernissimus, claruit anno 1340. Scriptis adversus Latinos, præcipue de processione Sp. S. tantam apud suos exitiationem obtinuit, ut in Synodo C. Politana paulo ante concilium Florentinum congregata, cum patres Græci, quibus modis disputationem contra Latinos sustentare possint, deliberarent, Cabasilæ opera diligentius evolvenda, & ex eis notata digniora excerpta uno ore decreverint. Pauciora quidem ex illis lucem publicam viderunt, ea recensuit Cl. Whartonus. Inedita plura adhuc in bibliothecarum claustris latent, ea quorum notitia ad nos pervenerit, referre molestum non erit. De Igne Purgatorio libellus, cum opere de Primatu Papæ Gr. Lat. editus, niti forte Marco Ephesio potiori jure ascribendus. *Responsio perperis & compendiosa adversus Latinos velut Euberdium quoddam cum illis disputandi*. Pr. τῶν ἐν τῇ ὁμοθυμῳ δυνάμεων τῶν μὲν ἐκ τῶν κληρῶν. Extat Græce MS. in Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 101. num. 4. & in regia Parisi. Cod. 1377. Latina ejus versio a Fl. Illyrico adornata olim in lucem prodiiit teste Simlero. *Libet de Processione Spiritus S.* Opus permagnum in varias partes distributum. Prima pars *Capita seu Argumenta Latinorum* 49. pro procellione Spiritus S. ex Patre & Filio complectitur. Pr. Λόγος καὶ ἀπόδειξις ὅτι ὁ πῶτον μὲν ἀρχαία τις ἐστὶ δόξα τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. Secunda, *Refutationum* eorundem capitum generalium in dissertationes 5. divisam continet: singularum Principium exhibet L. Allatius *Dissert. de Nili*, p. 49. Tertia, *Refutationum* eorundem 49. capitum *speciales*, in totidem solutiones unicuique capituli singulam subjunctas divisam comprehendit. Pr. πῶτα πολλοὶ ἡ τὰ τοιαῦτα γινώσκοντες ἀνὰ ἀλόγητον. Ex his 49. capitibus tot libros numerat L. Allatius. Habetur Græce MS. in biblioth. Vindob. Cod. 101. n. 4. & in Basiliensi, uti & apud Venetos in bibl. SS. Joannis & Pauli, licet Thomassinus in favorem Latinorum scriptum dicat, eo forsitan hallucinatus quod argumenta Latinorum in isto opere primum locum occupant. *Epistola* ad sororis suæ filium Nicolaum Cabasilam de Oratione ejus *Encomiastica in S. Demetrium Martyrem*. Pr. ἡ αἴτια ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς τέλει (f), MS.

* De Confess. lib. 2. c. 18. § 8.

(a) Item in bibl. Bodleian. in Cod. Baroc. 125. & bibl. regia Parisi. & Seguriana; vid. Catalog. Bibl. Coislinian. p. 21. & Labbei liol. novam MSS. p. 105. ubi Planudis *Synaxis* ex Harmenopulo & Christodulo commemorat. Donati *Grammatica parva* a Planude Græce versa in bibl. Bodleian. Cod. 71. ut narrat Fabr. Bibl. Gr. Vol. 7. p. 47. Ejusdem *Grammatica* MS. Florentine in bibl. S. Marie, & Orsini *Ματαίωσις* Græce versio ibid. teste Montucono *Diar. Ital.* p. 169. 370. Eiusdem de *curatone Morborum capitula* 130. MS. in bibl. Bavarica Cod. 158. teste Fabr. Bibl. Gr. Vol. 13. p. 127. De ceteris Planudis scriptis conf. Fabr. Bibl. Gr. Vol. 10. l. 5. c. 25. p. 513. seq. *Ondin*. Tom. 1. p. 750. (b) Conf. *Dic. Pin. Hist. Ecclæ*. Vol. 12. p. 82-88. (c) Librum 1. *adversus errores Palamæ* citat. Nic. Comnenus p. 188. prenot. *Mythago*. ut narrat Fabr. Bibl. Gr. Vol. 5. c. 24. l. 12. Vol. 10. p. 461. (d) Hanc editionem Græco-Latinam extare non crebit Fabr. Bibl. Gr. Vol. 5. in Allatii *Diarib.* de Nili p. 60. not. ubi tractatum de *Primatu Papæ* memorat Lit. redditum a Bonav. Vulcanio, & MS. bibl. Vaticane editum *Lugd. Bat.* 1495. 8vo. Habetur etiam hic tractatus Lat. ap. Goldastum in *Monarchia S. Romani imperii* Vol. 100. p. 30. (e) Conf. *Ondin*. Tom. 1. p. 917. *Dic. Pin. Hist. Ecclæ*. Vol. 12. p. 88. (f) Principium hujus epistolæ non est ab hisce verbis, sed verba librarii sunt, quibus rationem manifestam esse ait quare in Cod. illo Cæsareo orationibus Cabasilæ, Nili epistolæ subjungetur. vid. Fabr. Bibl. Gr. Vol. 5. ad *Diarib.* Allatii p. 61.

ibid.

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

ibid. Cod. Theol. 262. n. 8. *Epistola alia Theologica* ad eundem. Pr. *Πνευματικῶν τῶν ἀγγέλων* *καταστασις*. MS. in bibl. Vatic. Cod. 632. *Epistola* nominis ad Nic. Cabasil. ejusque *Responsoria*, habentur etiam MSS. in bibl. reg. Gall. Cod. 1759. *Epistole* ad Demetrium Chrysoloram, Demetrium & Prochorum Cydonios fratres, extant MSS. in eodem codice Vaticano. Opus contra Barlaamitas & Acindynianos extat MS. in bibl. Vallicell. teste Posslevino *. Porro Operum Nili Theſſalon. Volumen magnum majori folio habetur Gr. MS. in biblioth. Lugduno-Batava in arca Bonav. Vulcanii. num. 2.

* Append.
ad Appar.
Sæc. p. 21.

1340.
H. W.

RICHARDUS HAMPOLUS, a nonnullis *Panopolitanus* male appellatus, vero cognomine *Rollus* gente Anglus, patria Eboracensis, theologie doctor, ordinis S. Augustini eremita, prope cœnobium sanctimonialium Hampolense, quatuor miliaribus a Doncastro in agro Eboracensi dislitum vitam egit eremiticam. Claruit anno 1340. Obiit anno 1349. in festo S. Michaelis, in monasterio Hampolensi sepultus. Sancti titulum apud populares suos post obitum sortitus videtur. Habetur enim MS. in bibliotheca Cottoniana * officium S. Richardi Hampolæ eremitæ; in quo de vita & miraculis ejus agitur.

* Sub effi-
gie Tiberii
A. 19.

SCRIPTA.

De emendatione peccatoris, & de regula bene vivendi liber (a). Prodiit Parisi. 1510. 4to. *Enarratio compendiosa & pia in Pfalterium. Enarratio in Cantica Vet. Testamenti in Ecclesiasticis Officiis usitata.* Commentarius specialis in Psalmum 20. Commentarius in Orationem Dominicam, *Symbolum Apostolicum, & Symbolum Athanasii.* Commentarii in nonnulla loca Cantici Cantico-rum. *Commentarius brevis in Threnos Jeremia.* *Enarratio brevis in aliquot capita Jobi.* *Alia quedam Opuscula sacra*, quæ una cum supra recensitis omnibus prodierunt Colon. 1536. fol. & in Bibliotheca Patr. Tom. 26. p. 609. *Annotationes ejus in Apocalypsin, & Tractatus de vita activa & contemplativa*, extant MSS. in biblioth. Cottoniana loc. cit. *Stimulus Conscientie*, opus versu Anglico concinnatum & in 7. partes distributum.

Prima agit de natura humana, 2da de mundo, Sæc. XIV. 3ia de morte, 4ta de purgatorio, 5ta de die judicii, 6ta de poenis inferni, 7ma de gaudiis cœli. Id MS. vidi in biblioth. archiepiscopi Cantuariensis Lambethana in 4to.

Psalterium illum in linguam Anglicanam translulisse (b), & in versum illum Davidis [ne auferas de ore meo verbum veritatis usquequaque] judicium suum de necessitate Scripturarum vernacularum proposuisse ex MS. quodam codice testatur RR. Ullerius in Hiltoriae Dogmaticæ Controversiarum Specimine MS.

Cætera, quæ nondum sunt edita, a Baleo & Pitſeo longo agmine recententur, manuscripta a Jameſio Eclog. par. 2. p. 35. (c).

ROBERTUS HOLKOT, gente 1340. Anglus, Northamptonæ natus, ordinis Dominici monachus, theologie doctor & professor in academia Oxoniensi. Claruit anno 1340. Obiit in urbe patria anno 1349. pette extinctus, dum ecclesiastici libro explicando incumbere.

1340.
H. W.

SCRIPTA.

Commentaria, seu *Questiones in 4. libros Magistri Sententiarum.* Prodiit Lugduni 1497. fol. 1510. 4to. 1518.

Moralitates pulchre Historiarum in usum Predicatorum, quibus annectitur *Tabula aurea D. Thome super Evangelia & Epistolæ totius anni.* Venet. 1505. Parisi. 1510. 8vo.

Lectiones 213. in librum Sapientie Solomonis, quas nonnulli Reginaldo de Alna ordinis Cisterciensis adjudicant (d). Extant Spira 1483. Renublinga 1489. Venet. 1509. 1586. fol. (e).

Lectura in Canticum Cantico-rum, & in septem priora Ecclesiastici Capita. Venet. 1509.

Commentarius in Proverbia Solomonis, quem quidem alii Thomæ Gualenſis ascribunt. Prodiit Parisi. 1515. (f).

Tractatus de imputabilitate peccati, Conferentia quedam super sententias, & alia aliquot Questiones. Lugduni 1497. fol. 1518.

Commentarius in 12. Prophetas Minores. Extat MS. in bibliotheca Balianſi Oxon. cod. 25. *Quodlibeta*, MSS. in bibliotheca Pemborchiana Cantab. cod. 108.

Allegoria utriusque Testamenti, MSS. in Bibl. S. Petri Cantab. cod. 174.

(a) Habetur MS. in bibl. Cott. sub Faustina A. 5. n. 9. (b) Vide Historiam variar. versionum V. & N. Testament. in linguam Anglic. a Job Lewis Anglice editam 1739. 8vo. p. 12. seq. (c) Ejusdem *Speculum vite & alia opera mystica*; 12. Capitula & Comment. in 7. Psalmos penitenciales, Paraphrasi in 10. præcepta, Vita B. Virginis &c. extant MSS. in bibl. Bodleiana. De MSS. cod. conf. etiam Oudiu. Tom. 3. p. 927. (d) Hoc refellit Jac. Quetſ. de Scriptoris. Dominican. Tom. 1. p. 629. (e) Novillime Colou. 1689. de Cod. MS. bibl. in Templo S. Petri Hamburg. vld. Staphorſtii Tom. 3. Hist. Ecclef. Hamb. p. 265. Affervantur etiam MS. in bibl. Coll. Etonensis. (f) Primum Parisi. 1510. postea Luvigie 1490. ut narrat Fabr. Bibl. med. & inſim. Lat. Vol. 3. p. 799. quem vide de editionibus Holcot operum. Holcotus etiam scripsit *Tractatum de studio S. Scripturae* edit Renubling. 1489 fol. Venet. 1483. 1400. 1509. 1515. 1586. Comment. in Ecclesiasticum MS. in bibl. Paulina Lipsienſi. *Concordantia Anglicana*, MS. a Sanderò memoratis in Bibl. Belgic. part. 2. p. 50. & *Peccatibilibus* sub nomine Richardi de Bury sapienter evulgatum. conf. le Long. Bibl. sac. Vol. 2. p. 781. Fabr. loc. citat. *Heaven*, in Append. 2. ad Lelandi Collect. p. 399.

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

Sermones per totum annum, MSS. ibid. cod.

107.

Alia Holcoti opera inedita dabit Altamura Biblioth. Prædic. p. 126. & in Append. p. 479. Baleus Cent. 5. cap. 84. Pitæus æt. 14. p. 463.

1340.

H. W.

PHILIPPUS DE MONTE CALERIO, seu de Janua, regione Subalpina oriundus; ordinis Minorum monachus, in conventu Tolofano primum professus, dein vero lector conventus Sacri Loci Paduæ. Claruit anno 1340. Extant *Conciones Dominicales totius anni*, quæ a Janfelmo Canova ordinis Minorum custode Cumano, Philippi consodale in compendium redactæ editæ sunt Lugduni 1510. *Quadragesimale, Conciones de Eucharistia, & Sermones de Sanctis*: quæ quidem omnia cum Concionibus Dominicalibus prodierunt Lugduni 1515. *Poësis super Evangelia Dominicalia* ab anno 1330. conscripta habetur MS. in bibliotheca Pembrochiana Cantabr. cod. 51. (a).

1340.

H. W.

HENRICUS DE URIMARIA, seu Primaria, natione Germanus, patria Thuringus, ordinis Augustiniani eremita, sacre scripturæ & philosophiæ Aristotelicæ studiosissimus, & in academia Parisiensi theologiæ doctor. Claruit anno 1340. Effusam ejus erga pauperes benevolentiam, erga Deum pietatem insigni elogio cohonestant ex Jordano Jos. Pamphilus * & Pollewinus †; qui charitatis quidem suæ egregium proferunt indicium: pietatem vero ejusdemodi depingunt, ut enthusiasticum aliquid traxile non possimus non suspicari. Utcunque vero uterque multorum illi in vita & in morte miraculorum gloriam ascribit. Obiit grandævus, postquam immanes renum ac velicæ dolores biennio tulisset.

* Chron.
Ord. Erem.
p. 40.
† Appar.
Tom. 1. p.
733.

SCRIPTA.

Additiones ad libros Sententiarum. Prodiierunt una cum Ægidii Romani commentariis Colon. 1513.

De quadruplici infirmitate liber. Venet. 1498. (b) alteri cuidam Henrico ordinis Dominiciani male inscriptus.

Sermones de passione Domini & de Sanctis. Hagænoæ 1513. & cum præcedente libro Paris. 1514.

Præceptarium, quod sub Nicolai Lyrani

nomine sæpius excusum prodit; isti a nonnullis adjudicantur.

Alia ejus opera MSS. quam plurima enumerant Jos. Pamphilus, & ex eo Ant. Pofsevinus locis citatis.

(c) LUPOLDUS BEBEMBURGIUS, si-
ve *Babenbergius*, a nonnullis Ludolphus & Liutolfus dictus, natione Germanus, ex nobili familia de Bebeimburch, juris utriusque professor, & in academia Bononiensi Joannis Andreæ auditor, ex canonico Moguntino, Herbipolensi, & Babenburgenfi episcopus Bambergensis factus est anno circiter 1340. Sic Trithemius & Pantaleon *. Sunt tamen qui episcopalem apicem Lupoldo prorsus denegant. Extat *Liber ad Rudolphum Saxoniæ ducem de zelo veterum regionum Gallie & Germaniæ principum*, in Bibliotheca Patr. Tom. 26. p. 88. item *Liber de Juribus Regni & Imperii* ad Balduinum Trevirensis archiepiscopum, *Argentina* 1508. 4to. Prodit uterque simul tractatus Paris. 1540. Colon. 1564. 8vo. Basil. 1497, 1566. *Argentini*, 1603, 1609.

* De viris
illust. Ger-
man. par. 2.
p. 328.

ALVARUS PELAGIUS, seu in-
verso ordine *Pelagius Alvanus*, natione His-
panus, patria Gallicæ, natalibus non infimis solum, sed & pudendis, ex Compottellæ dioceseos clerico, & decretorum doctore Bononiensi, Minoritarum sodalis anno 1304. in generali capitulo Assisi habito factus. Deinde Pisis operam theologiæ dedit; & Lutetiam profectus, Joannem Duns Scotum docentem audivit. Anno circiter 1329. Joannis 22. pontificis partes adversus Michaelen Carlenatem tutatus, poenitentiaris apostolicis renunciatur. Anno 1332. 16. cal. Julii Corontensis in Achaica, ante annum 1340. Silvensis in Lusitania episcopus constitutus est. Quando obierit, parum constat. Extant de *Placitis Ecclesiæ* ad Petrum Gomefium Franciscanorum generalem libri 2. quos ante decennium conscriptos Alvarus Compottellæ correxit anno 1340. (d). Prodiierunt Ulmæ 1474. Lugduni 1517. Venet. 1560. (e). *Summa Theologiæ*, Ulmæ 1474. (f). *Collyrium Fidei adversus Hæreses*, MS. in bibliothecis Vaticana & Colbertina. *Sermo proximus de visitatione animarum* coram Joanne 22. pontifice habitus, quo Joannis sententiam tuetur, MS. in bibliotheca Toletana. Alia ejus scripta recenset Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 15. (g).

1340.
H. W.

(a) Item in Publ. Bibl. Cod. 48. & Oxon. in bibl. Coll. Nov. Cod. 32. teste *Quint.* Tom. 3. p. 896. Scriptum etiam *Comment. in Genesis*, ut narrat *Fabr. Bibl. med. & inhm. Latinit.* Vol. 5. p. 264. (b) Denuo *Autopsia* 1622. 8vo. cum vita ejusdem præmissa, teste *Quint.* Tom. 3. p. 911. quem vide de MSS. codd. Eiusdem *Corollariæ* extat MS. in bibl. Patavina teste Tomasino p. 75. Eiusdem *liber de perfectione bonitatis introitus*, excerptus ex collationibus Jo. Cassiani, habetur MS. in bibl. Heilsbronnensi. *Argumenta* cap. 24. nota vitæ Ludovici Tockerus in ejusdem Bibl. notata. (c) *Conf. Quint.* Tom. 3. p. 878. (d) *Conf. Du Pat. Hist. Eccl.* Vol. 12. p. 58. (e) Habentur etiam ap. Jo. Thom. Rocaberti in Bibl. Pontificiæ maxime Tom. 3. (f) Non esse opus a *placitis Ecclesiæ* diversum notat *Fabr. Bibl. med. & inhm. Latinit.* Vol. 1. p. 202. (g) Item Nich. Antonius L. 9. Bibl. Vet. Hispan. c. 4. p. 102.

SÆC. XIV.
ab an.
MCCC.

1340.
R. G.

BERNARDUS PARENTINUS, ord. Prædicatorum, provinciæ Tolosanæ, (erat Pocciantius, qui Florentinum asserit) philosophus ac theologus eximius, claruit anno 1340. Scripsit lectiones eruditæ super totum officium missæ: opus istud *Litonia Missæ*, (pro quo *librum* missæ, exscriptoris forsitan incuria, habet Possevinus) compellat vit. Extat MS. in biblioth. Bodleian. Cod. 2627. Typis impressum per Lud. Valforium emendatum Parisi. 1517. 1531. 8vo. *Sermones*, & opuscula varia ei tribuunt Pocciantius & Simlerus.

1340.
R. G.

GEORGIUS LAPITHA, gente Cyprius, nobili & antiqua ortus familia, prope fl. Laphiam, unde nomen adeptus, sedem habuit; claruit anno 1340. præter utriusque lingvæ scientiam, philosophiæ arcana perscrutatus est, in sacris etiam scripturis perdiscendis assiduus, quibus Latinorum dogmata feliciter propulavit, avitæ fidei tenacissimus: cum Barlaamo monacho, & Nicephoro Gregora literarum commercium habuit, unde & ætas dilucide innotescit. Scripsit *Versus* morales & politicos: *Morales* numero 319. extant Gr. MSS. Venetiis in biblioth. S. Antonii, teste Gesnero. *Politici* (opus tumultuarium) Græce habentur MSS. in biblioth. regis Gallorum, Cod. 2256. iterum Cod. 3337. titulus & principium sic se habent. Στίχη πολιτικά αὐτοῦ γενοῦ, εἰς καὶνὴν ἀρχὴν τῶ γεγραμμένῳ κυρίῳ Γεωργίῳ Λαπίθῃ τῷ Κυπρίῳ. Γνωστὸν ταῦτον, ὁ βασιλεὺς, τὴς τε καὶ πᾶς τυγχάνει. Opus divisum per titulos, juxta varia rerum argumenta. (a).

1342.
R. G.

ADAMUS MUREMUTHENSIS, gente Anglus, ecclesiæ D. Pauli apud Londonenses canonicus, vir erat in jure civili probe institutus, & in rebus agendis exercitatus; legationes plurimas, tum archiepiscoporum Cantuariensium, tum regis Edwardi nomine obiit, ad majora regni & ecclesiæ negotia adscitus. Anno 1327. a conventu Cantuariensi, sede vacante, spiritalis jurisdictionis cultos per diocesein Exoniensem episcopo eo tempore orbatam itauit. Claruit anno 1342. quamdiu autem superstit incertum est; res geitas sui temporis, quibus ipse interfuit, & quarum pars magna fuit, literis commisit, res Romanas & Gallicas Anglicanis intertexens. Duplex *Chronicon* elucubrasset dicitur; primum ab anno 1302. usque ad an. 1343. Alterum (modo ab eodem auctore, quod non usque adeo certum est, profectum) ad annum 1380. productum, neutrum typis vulgatum (b), a celeberrimo Antiquitate Britannic. auctore

(cui prima pars solummodo innouisse videtur) & Nic. Harpsfeldio sæpius laudatum. *Continuatio Chroniconum* dicitur, & in bibl. Cotton. MS. extat, Claudius E. 8. 27. ad ann. 1340. ibid. Nero. D. 10. 4. ibid. Galba. A. 1. 1. Et in Coll. S. M. Magd. Oxon.

SÆC. XIV.
ab an.
MCCC.

1342.
H. W.

JOANNES CANTACUZENUS, patria Byzantinus, illustrissima Cantacuzenorum prosapia oriundus, patrem habuit præfectum Peloponnesi, quem 21. annos natum puer adhuc amisit, matrem Theodoram Palæologinam lectissimam sceminam, cui Michael 1. Palæologus imp. avunculus erat magnus. Postquam juventutem literis & militaris disciplinæ scientia haud vulgariter imbuit, rebus imperii summis tractandis admotus, in aula & urbe enitere coepit. Uxorem duxit Irenem Andronici Afanis, magni ducis, filiam, Andronici senioris imp. ex sorore neptim; & ex ea liberos sex, tres mares, totidem sceminas suscepit. Principio ab Andronico juniore imp. sacro cubiculo præfectus, cum Andronici junioris, quocum singularem ab unguiculis amicitiam coluerat, partibus deprehenderetur adductus circa an. 1320. imperatoris gratiam amisit; & ab Andronico juniore magnus domesticus, ac Thraciæ præfectus constitutus est. Arreptis tandem imperii sacibus anno circiter 1328. & exautorato avo, Andronicus junior Cantacuzenum honoribus atque opibus cumulavit; toti militiæ præfeci; imperii collegam sibi expetivit, sed reluctantem non obtinuit; nil unquam eo inconsculto aut refragante egit; moriens denique anno 1341. Joannis Palæologi filii sui, pueri novennis, sinul ac imperii tutelam ei commisit. Strenue non minus quam fideliter provinciam sibi demandatam obiit Cantacuzenus; donec dissidia excitantibus Anna imperatrice, Joannis imp. matre. Joanne Patriarcha, aliisque proceribus CPP. exeunte eodem anno aula in Macedoniam secesserit, perduellis statim ab Anna renunciatus. Ingens procerum ac militum numerus ad Cantacuzenum confestim accurrunt; eumque, diu reluctantem, purpuram Didymotichi inducere compellunt. Anno sequente die 21. Maji, a Lazaro patriarcha Hierosolymitano imperator Hadrianopoli solenni pompa coronatur. Bello per quinquennium gesto, Cantacuzenus victor evasit, captæque ineunte anno 1347. Constantinopoli Joanni Palæologo non iniquas pacis leges dedit; ut uterque imperium, dispari tamen, donec ad maturam ætatem perveniret Joannes, jure retineret, dcinceps pari. Die 13. Maji ab Iliodoro patriarcha CP. quem Joanni subro-

(a) Ejusdem *Epistolæ* exhibuit Bolvinus inter Elogia Tom. 1. Historiæ Gregoræ præmissa. (b) Edidit Ant. Hall. Oxon. 1722. 8vo. una cum Anonymo Nic. Trivedi. Annalium continuatore.

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

garat, imperator coronatus est; & post dies aliquot Helenam filiam Joanni inop. cui olim desponsata fuerat, uxorem dedit. Parvo sane tempore concordia inter imperii collegas illibata mansit. Suspicionibus in inimizias utrinque exacerbatis, iterum ad arma devenitum est. Victor Joannes Constantinopolim anno 1355. in potestatem redegit. Quarto post die Cantacuzenus, qui abdicationem imperii dudum cogitaverat, & bellum civile diutius protrahere noluit, cui nondum ita attrite erant vires, ut nulla resistendi copia daretur, in monasterio Manganesi prope Constantinopolin sese ultro ac lubens inulit; mutato Joannis in Iosaphi seu Iosaphat nomen, comam totondit, & monachalem vestem induit; bellum usque adeo detestatus, ut Mattheum filium Peloponnesi Delipotam cum Joanne Paleologo armis de imperio certantem autoritate paterna inceptis abduceret, & suscepto in Peloponnesum itinere Joanni conciliaret. Ad monasterium redux, pietatis & literarum studio se totum dedit, & historia rerum a se gestarum conscribenda infelicem senectutem oblectavit. Quot annis depositæ purpure superfuert, parum liquet; plures tamen superfuisset conlulit. Sunt qui ad annum usque 1374. cum pervenisse volunt (a). Scripsit hortante Nilo, & absumpto sibi Christoduli nomine scilicet, eleganti non minus quam diffuso stylo *Historiam veritam ab Andronicis duobus Imp. & seipso gestarum*, ab anno 1320. ad an. 1357. libris 4. premissa historiarum operi *Genealogia imperatorum Andronicos antecessorum* ab anno 1195. ad. 1320. Vere de illo eruditissimus cardinalis Bona *, *Eximius Historicus, sed res suas nimium exsolens*. Suimet ipsius enim gesta magnifice ut plurimum depingit; & in proprias laudes aliquoties excurrere non erubescit. Prodiit historia ista Latine ex Jac. Pontani versione una cum ipsius & Gretseri notis *Infoliad.* 1603. fol. Gr. Lat. cum utriusque notis *Paris.* 1645. 3. Tom. fol. (b). Extant ejusdem *Orationes* 3. & *Apologia seu Assertiones* 4. pro fide Christiana adversus Saracenos & Alcoranum, Gr. Lat. cura Rodolphi Gualteri editæ *Basil.* 1543. fol. & cum Alcorano *ibid.* 1555. (c). Habentur etiam illius *Ἀντιρρητικά*, seu *Contradictiones adversus Prochorum Cydonium*, MSS. in bibliotheca Vaticana.

* Noticia
Auctorum
lib. de di-
vin. Pfal-
mod. præ-
missa.

1342.
R. G.

JOANNES CANTACUZENUS

imperator CP. claruit anno 1342. patris religionis tum auctoritate, tum scriptis propugnator strenuus, scripsit *Capita* quædam contra Paulum Latini ritus patriarcham, quorum excerpta nonnulla Græce habentur MSS. in bibl. Vind. Cod. Theol. 210. n. 18. a fol. 359. p. 1. ad fol. 388. p. 1. Pr. *Ὅτι κατ' ὅσιν οὗ θεὸς ἐπίτης ἐστὶ καὶ Ἀγγέλους καὶ ἀνθρώπους καὶ αἰνέχους καὶ ἡ τοῖς μὲν μάλλον κ. λ.* *Epistole* sex de S. Trinitate & de lumine in monte Thabor ad Paulum archiep. & ejusdem Pauli duæ *epistolæ* ad Cantacuz. imp. MSS. Oxon. Baroc. 193. item in bibl. Reg. Gall. Cod. 1435. idem forsitan opus: *Contra Monachum Isaacum Argyrum capita*, ex quibus excerpta nonnulla similiter habentur *ibid.* codice eodem n. 19. Pr. *Περὶ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων, ἵτοι τῶν θείων ἐνεργειῶν τῶ παναγίῳ πνεύματι, αἵπε οἱ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ ἑκκλησιῶν κτίσματα Πατρὶ κινῶν, αὐτὰ καὶ τοῖν ὁ μέγας βασιλεὺς* &c. integra habentur Gr. MSS. in bibl. Reg. Gall. Cod. 692. *Edictum* etiam, quo confirmavit totum Synodicum excommunicationis & excommunicationis Joannis Calecæ patr. CP. tanquam heretici, utpote errorum Barlaami & Acindyni sectatoris, cujus excommunicat ipse Cantacuz. meminit in Hist. sua Byzant. lib. 4. cap. 3. 24. extat una cum ipso tomo MS. in bibl. Vindob. Cod. Jurid. 7. n. 12, 13. cum hac inscriptione, *Εὐνοῦται καὶ πιστεύεται τῇ βασιλείᾳ καὶ οὐκ ὀκτοῦνται πάντες τῆς θεοδόξεως, δεσφύλακται καὶ θεομνηστικῆς Κωνσταντινουπόλεως, οἱ τε ἀρχιεπίσκοποι μονάζοντες, καὶ ἐν τῇς πελαγίαις, καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ πάσης λαὸς τὰ κοινὸν διναται παρὰ τῷ βασιλεὺς ἐκείνῳ κατὰ τῆς ὑποθέσεως καὶ ὅπως κ. λ.* Nelli. p. 20. *Paraphrasis* Ethicorum Aristotelis ad Nicomachum Gr. MS. Venetis in bibl. SS. Joannis & Pauli. *Epistole* ejusdem ad Menam nunciat Allat. de Sim. p. 179. *Contra Judæos* libros nonnullos concinnavit, teste Simlero, qui eos brevi proditorum sperare frustra nos jussit. Extant ejusdem argumenti libri novem Gr. MSS. in bibl. Reg. Gallorum Cod. 281. item in bibl. L. Bat. ex legato Warneriano n. 20. (d). Porro notandum est CL. Whartonum in numero *Orationum* contra Saracenos cespitalle, tres duntaxat numerantem, quum quatuor scripserit imperator, totidemque in lucem emisit cum versione sua CL. editor. Duo etiam opuscula scripsit contra Prochorum Cydonium: 1. *Responsiones* ad dicta Prochori, de essentia & operatione Divina. Pr. *Περὶ μὲν ἐν τῶν τῆς ἐνεργίας τῶ θεὸς ἰδὼν κατὰ τῆς ἐν προοίμῳ ἐπαγγελίας*. 2. *Ἀντιρρητικά* ad dicta Patrum allata a Prochoro Cy-

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

(a) Jo. Cantacuzenum ætatem produxisse usque ad A. C. 1411. 20. Nov. Lambecius ad Codinum p. 210; observat ex nota Demeitrii ejusdem Leonarii; conf. Fabr. Bibl. Gr. L. 5. c. 5. §. 12. Vol. 6. p. 470. (b) Habetur MS. in bibl. Vaticana Cod. 184. Vaticana & Regia Gallie; ut narrat Oudin. Tom. 3. p. 978. In bibl. S. Salvatoris Bononiensis extat MS. Christoduli *historia* Imp. CPP. (Praet Nili ad Christodulum Epistola; sequitur responsio Christoduli.) In Museo Germano Venet. ejusdem, *tractatus contra Malinmanclem*, teste Montfaucon. *Diarr. Ital.* p. 40. & 408. (c) Extant MS. in bibl. Vaticana Cod. 189. teste Oudin. loc. citat. quem vide de MSS. Codd. (d) Extant etiam in bibl. Leidensi; ut constat ex Catalogo ejusd. Bibl. impresso 1716.

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.
* Diatrib.
de Nili.
p. 46.

1342.
H. W.

donio. Pr. *ὅλος μὲν ἀεὶ ὄν, ὡς πρέχον, ὅτως ἀπαλογησάμενος καὶ πρὸς τὰ λεγόμενα*, habentur ex fide L. Allatii. * MS. in bibl. Vatican. Codd. 673. 674 & 1222. (a).

(b) CLEMENS VI. *Petrus Rogerius* antea appellatus, natione Gallus, patria Lemovicensis, ex oppido Montrieu, seu, ut alii, Monte Malo oriundus, Gulielmi filius, primum monachus, dein abbas cenobii Cafæ Dei in Arvernus ordinis Benedictini; postea Lutetiam studiorum theologicorum ergo profectus, Joanni 22. pontifici innotuit, a quo prior S. Basilii Nemaufensis, abbas Filcanensis in Normannia, episcopus Atrebatensis, archiepiscopus Senonensis, ac dein anno 1330. Rothomagensis successive factus est, a Benedicto 12. presbyter cardinalis titulo SS. Nerei & Achillei anno 1337. renunciatus. Post mortem Benedicti anno 1342. die 7. Maji pontifex Romanus Avenione electus est, die 19. coronatus. Ineunte pontificatu, ut Romanos diuturna pontificum absentia irritatos demulceret, jubilæum ab anno centenario ad quinquagesimum reduxit: & Ludovicum imp. jus in Italia armis persequentem hæreticum esse declaravit, & anathemate devinxit. Sapius a Ludovico postea de abolitione interpellatus, nulla alia lege eam concedere voluit; nisi Ludovicus Occamum dederet, acta contra pontifices cæsaret; edicto fanciret imperium esse sedis Romanæ beneficium, sese hæreticum esse confiteretur, imperium deponeret nec nisi papa volente resumeret. Tam iniquas conditiones recusantem Ludovicum anno 1346. iterato anathemati innodavit; & electoribus alium sibi imperatorem brevi eligere præcepit, ni malint a pontifice sibi regem dari. An. 1348. Avenionem civitatem a Joanna Neapolis & Siciliæ regina emit; eamque paulo post excommunicavit. Obiit Avenione anno 1352. die 6. Decembr. Extat *Epistola Encyclica adversus Hæreticos flagellantes* Concil. Tom. 11. p. 1876. *alia de Episcopatu Offiensi* apud Baluz. Miscellan. Tom. 4. p. 508. (c) *alia* 10. apud Bzovium ad an. 1342. &c. *alia* 30. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. 3. ad an. 1342. &c. *alia* 212. ibid. in Regesto Pontif. p. 263. *alia* 17. apud eundem Tom. 4. ad an. 1351. 1352. *alia* 39. ibid. in Regesto Pontif. p. 1. *Epistolæ* & *Decretalium* ejus volumina plura

exstant MSS. in bibliotheca Vaticana, *Propositiones* ejus adhuc archiepiscopi Rothomagensis coram papa & cardinalibus in consistorio factæ MSS. in bibliotheca Pembrockiana Cantab. cod. 89. num. 1. Cætera dabit Lud. Jacob a S. Carolo Biblioth. Pontif. p. 55.

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.

CLEMENS, Papa 6. *Petrus Rogerii* antea dictus, natione Aquitanus, ex ordine Benedicti, claruit anno 1342. anno 1291. lucem aspexit, decennis habitum monasticum induit anno 1301. Per varios in academia Parisiensi & in ecclesia honoris gradus ad summum dignitatis fastigium ascendit, Vir *magna Divinitatis Scientie, atque fons Sermocinorum*; uti Append. ad Ptolomæum Lucen. Auctor. in Vita ejus, col. 300. Scripta ejus nonnulla numeravit H. Whartonus, pauca superiunt nobis indicanda. *Oratio* habita in canonizatione S. Ivois, a Surio edita, Tom. 3. a Bollandianis recula, mensis Maji, Tom. 4. *Responsio* ad argumenta Petri de Cugneris advocati regii, quibus jurisdictionem ecclesiasticam impugnavit, edita inter Acta itius disputationis, *Parif. 1495. 4to.* postea in Bibl. PP. translata. *Epistola* 45. a Cl. Baluzio editæ in collectione Actorum veterum. Vit. PP. Aven. Tom. 2. *Concio* funebri in obitum card. Neapoleonis; eam laudat Steph. Baluzius, & fragmenta quedam exinde profert, ibid. Tom. 1. in notis, col. 600. 601. *Oratio* coram Joanne P. 22. de expeditione Philippi Francorum R. in Terram Sanctam; hujus etiam meminit, & lacinias quædam descriptit idem Baluzius, ibid. col. 787. *Sermonium* volumen MS. in biblioth. rev. archiepisc. Rhenensis. *Traçatus* de paupertate Christi & Apostolorum MS. penes Baluzium. Adversus Mich. de Carlea an censendum sit hæreticus, teste Waddingo (d).

1342.
R. G.

BARTHOLOMÆUS DE URBI-
NO, gente Italus, patria Urbinas, Augustini Triumphii discipulus, ordinis Eremitarum Augustinianorum fodalit. Parisiis ac Bononiæ in scholis theologicis versatus, inter clarissimos sæculi sui scriptores nomen tulit. Claruit anno 1343. quo circiter tempore episcopus Urbinas a Clemente 6. papa constitutus est (e). Autoritatis enim pontificiæ, quam scripto adversus Ludovicum imp. sequaces propugnavit, pugil fortissimus summam apud pontifices Romanos gratiam meruit.

1343.
H. W.

(a) Et in bibl. Regis Gallie Cod. 1999. (b) Conf. *Du Pin. Hist. Eccl. Vol. 12. p. 30. 31. Oudin. Tom. 3. p. 928. (c) Declaratio de Monachis nigris* ap. Eundem, Miscellan. Tom. 5. p. 152. *Epist. de Jubilæi anno quoque quinquagesimo celebrandis* ap. Aguirium Conc. Hist. Tom. 3. p. 612. *Bullam contra monetarum adulteratores* dedit Dacher. Spicil. Tom. 11. p. 192. Edit. nov. Tom. 3. p. 730. *Epist. 29. T. 4. p. 271. alia* Tom. 7. p. 242. *Hæ Epist. cum 3. aliis*, Ed. nov. T. 3. p. 723. seq. *Bullam contra monetarum adulteratores* eandem esse cum ea quam sub Clementis 5. nomine vulgavit Baluzius T. 2. *Papæ Avenionensis* p. 136. notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 108. *Privilegium episcopo Lincobienfi concessum* cum 3. bullis exhibuit *Wilkini* Conc. Brit. Tom. 2. p. 745. 751. seq. *Bullam* unam Martene Anecd. Tom. 1. p. 1392. *Epist. ad Warnerium* idem Martene Collect. nov. amplissima Veterum Monumentor. Tom. 9. p. 1445. *Constitutiones* 5. habentur ap. Laetium Cherubinum Tom. 1. Bullarii p. 278. (d) *Epistola* ad regem Edwardum 1. MS. in bibl. Cott. Tub Tiberio A. 10. n. 8. *Bulla* & *epistolæ* quedam ap. Rymer. Fœder. Tom. 5. p. 150-744. (e) Factus est Episcopus Urbinas an. 1347. ut notant Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 1. p. 484. *Oudin. Tom. 3. p. 965.*

Obiit

Sec. XIV. Obiit anno 1350. Augustini & Ambrosii operum assiduus lector, utriusque sententias maxime infirmis excerptis, & in alphabeti ordinem digestis *Mileloquii* nomen indidit. Prodiit *Mileloquium S. Augustini* (ab Augustino quidem præceptore ejus inchoatum, a Bartholomæo absolutum) Lugduni 1555. (a). *Mileloquium S. Ambrosii*, Lugduni 1556. *Tractatus contra errores qui inventi fuerunt tempore Ludovici Ducis Bavariae*, MS. habetur in conventu Augustinianorum Romano. Erroris illum Occamum, Marfilium, aliosque iusti principum in temporalibus suprematus assertores notare arbitror. Scriptis adhuc *Tractatione de quatuor donis. De bello spirituali libros 2. Expositionem Evangeliorum Quadragesimalium, & Compendium libri Agidi Romani de regimine principum*; quæ nondum, quod sciam, tenebris emerferunt.

1345. (b) NICEPHORUS GREGORAS, H. W. seu potius Gregoræ filius, patria Byzantinus, anno circiter 1295. natus, juvenis adhuc Joanne Glyca patriarcha familiarissime utebatur, & ab eo eloquentiæ scientiam hausit. Provecior factus Theodori Metochitæ amicitiam coluit, astronomiam ab eo didicit, etiam filii ad instar charus fuit. Annos 27. natus Andronici imp. gratiam ambire cœpit; habitaque in laudem ejus oratione panegyrica, chartophylax ecclesiasticus creatus est. Anno 1325. ab imperatore ad Crallen Tribunalium seu Serviorum principem legatus multis difficultatibus ac periculis superatis, rem tandem feliciter gessit. Anno 1327. Andronicus seniore a nepote suo de victo, Gregoras qui avi partibus constanter adhaeserat, in calamitatis partem venit; atque ei post quinquennium morienti adfuit, mortuo parentavit. Theodorum etiam Metochitam post paucos dies defunctum funebri oratione laudavit. Mortuo seniore, in junioris Andronici aula versatus est. Anno 1334. legatis Joannis 22. pontificis Constantinopolim appellentibus, & colloquium de religione postulantiibus, Gregoras qui ob proximam doctrinam disputatoribus theologis adjungendus erat, disputationem omni modo declinandam esse suavit & obtinuit. Anno circiter 1338. Barlaamum lites in ecclesia Græca serenentem auctoritate sua oppugnavit. Anno 1341. Andronicum Juniorem imp. defunctum e rostris inter exequias laudavit. Claruit anno 1345. quo circiter tempore ad historiam condendam se accinxit; & Gregorii Acindyni partes adversus Palamam fortiter tutatus est. Habita itaque a Callistrato

patriarcha synodo una cum reliquis Acindynitis damnatus, & ad silentium sub anathematis poena adactus est. Sententiam illè indignatus, in Christi monasterium fecellit; & emissis ubique procacibus scriptis imperatorem ac patriarcham injuriæ, ecclesiam Græcam corruptelæ, monachos ignaviæ, luxuriæ & hæreses accusare non desit. Quapropter a Cantacuzeno imp. in monasterio Christi manere jussus, qualescunque colloqui ac literarum commercium interdictum habuit. Anno 1355. Cantacuzenus, imperio deposito, controversias theologicas, & Gregoræ criminationes synodi judicio subjecit; & præsentem hominem calumniæ & mendacii convicti. Quandiu certamini huic superfuisset Gregoras, non constat.

SCRIPTA.

Historia Byzantine libri 11. a capta per Latinos Constantinopoli usque ad Andronici junioris obitum, seu ab anno 1204. ad 1341. De ea tale fert judicium Lipsius *. Scripsit *Historiam pariter ac Nicetas Choniates, sed nequam pari castigatione aut industria, & vitia plurima traxit sui ævi. Superfluit aut evagatur; & res orationesque proprias miscet indecens, immo inepte: judicia tamini ejus crebra, & plerumque recta: causæ eventuum curiose posita; pietas inculeta, & multa opportune ad primam illam causam relegata, id est; ad Demum. Sine providentia & satum non alius scriptor afferret magis.* Magnam sibi ac Andronico juniore imp. injuriam a Gregoræ factam esse, veritatemque rerum gestarum mendaciis plerumque ac calumniis offuscata esse acerbè satis conqueritur Cantacuzenus. Certe cœco affectu eum in Andronici senioris passim abreptum esse partes nullus non agnoscit, multaque illum de se parum decore locutum esse jure merito notat Cl. Card. Bona *. Ea quæ a Michaele Paleologo usque ad Cateianorum ab Andronico seniore deiectionem libris 40, 50, 60, & 70. scripsit, ex Georgii Pachymeris historia in compendium redacta fere mutuatum esse Gregoram observat Wolfius. Prodiit Gregoræ *Historia* Lat. interprete Hieronymo Wolfio, Parisi. 1567. fol. *Francofurti* 1568. 1687. fol. Gr. Lat. cum Wolfii notis *Basil.* 1562. fol. (c). *Genevæ* 1615. fol. Fragmenta quædam, quæ in editis exemplaribus libro octavo deerant, Gr. Lat. ad calcem Breviarum Nicephori patriarchæ CP. edidit Dion. Petavius Parisi. 1616. 8vo.

Oratio in obitum Theodori Metochitæ, prodiit Gr. Latin. ad calcem Metochitæ

(a) Denuo Parisi. 1645. *Mileloquium S. Augustini & S. Ambrosii* extant MSS. in bibl. Paulin. Lipsi. ut constat ex Catalogo p. 117. 118. (b) Conf. *Oudin*, Tom. 3. p. 768. *Mortuum* Hancini de Nicephori Gregoræ vita, item Eusebium vitam in editione Boiviniana operum Gregoræ præmissam. (c) Denuo, ut putat Hancini de Byzantinorum rerum scriptoribus p. 599. (Immutatis primo & ultimo foliis, sed retentis iisdem, quas editio Basilienfis habet, etiam mendis typographicis) *Colonia Plantiniana* 1616. fol. Novissime hanc *historiam* longe auctiorem & præstantiorem edidit Jo. Boivinius Parisi. an. 1702. 1705.

Sæc. XIV. Lugd. Bat. 1618. ad calcem Glycæ. Paris. 1660.
ab an. MCCC.

Commentarius seu Scholia in Synesum de In-
fontiis. Prodiere cum Synesii operibus
Gr. Paris. 1553. Gr. Lat. *ibid.* 1613.

Passio Cordati Corinthii, aliorumque Marty-
rum Acheorion. Gr. Lat. ab Henschenio & Pa-
pembrochio cum notis edita inter Acta Sancto-
rum, Martii 10.

Disputatio contra Palamam præfente Imperatore
Joanne Paleologo habita. MS. in bibliotheca Au-
gustana. Vid. Indicem ejus anno 1675. edi-
tum, p. 41.

Technologia Grammatica, atque Orationes 2.
MS. *ibidem*, p. 64.

Contra Synodum, quæ pro Palama contra Bar-
laamum & Akindinum sententiam tulit, libri 10.
quorum excerpta quamplurima ex bibliotheca
Vaticana notat Gieserus.

Demonstratio de emendando tempore Paschatis.
MS. in biblioth. Bavaria. Summa ejus ha-
betur libro 8vo. Historiæ. Alia ejus opuscu-
la manuscripta quamplurima ex bibliotheca
Vaticana recenset Ant. Possivinus ad calcem
Apparat. sacr. p. 13. Tractatum illius de Con-
structione Globi in biblioth. regis nostri MS.
vidi.

1345. NICEPHORUS GREGORAS.

R. G. Byzantinus, philosophus & historicus in-
fignis, artis etiam oratoricæ peritissimus, An-
dronico avo imperatori inter paucos charus,
claruit anno 1345. Auctoris hujus *πελογο-*
φωταρι scripta edita accurate quidem recen-
sit Cl. Whartonus, nonnulla etiam inedita;
quibus apponantur sequentia. In biblio-
theca Cæsarea Vindob. Cod. Theol. 174. foliis
306. constanti plurima habentur Grego-
ræ opuscula, non omnia quidem theologica,
singula tamen recenserebimus servato co-
dicis ordine, viz. *Dialogus* de statu primi ho-
minis ante lapsum, mortalis fuerit an im-
mortalis, ad fol. 15. principium de industria
eratum est n. 1. *Epistole* varic, quarum pri-
ma inscribitur τῷ Γαβριῆλ. Pr. χθές τὴν τῷ
Θεῷ εἶπεν ἀνέχων ἐπὶ τῶν χειρῶν fol. 15. p. 1.
n. 2. *Oratio* ad imp. Andronicum Paleolog.
Sen. quæ gratias illi agit ob singularem hu-
manitatem sibi agrotanti exhibitam. Pr.
ἐμοὶ μὲν πόρονθεν συνεπιμένον, μέγιστε βασιλεῦ,
τοῦ τῶν σὺν ἀνθρώπων πάλαι. fol. 58. p. 1. n. 3.
Dissertatio de prerogativa B. Virginis super
Seraphim ab hymnographo quodam cele-
brata. Pr. οὐκ ἀπικνύς εἰμαι ἀπορίῃ. fol. 66.
p. 1. n. 4. *Psalmus* in narrationem de Su-
fanna. Pr. οὐκ ἐμμελὲς οἶμαι ὦτε τὸ τῶν γυναι-
κῶν φύλον χροὺς ὑποδύγματ. fol. 69. p. 1. n.
5. *Varie Precesiones Sacre* ad Christum & B.
Virg. fol. 70. p. 1. n. 6. *Dissertatio* contra
simulatores sapientie, vel quod philosophi,
tam Aristotelis quam Platonis sectatores, a
vera sapientia sint alieni. Pr. Μέγα μὲν ἀν-

θρώπων σοφία. fol. 74. p. 1. n. 7. cui subnecti-
tur *Epistola* ad supremum philosophorum, cu-
sus titulus & principium τῷ ἱππάρχῳ τῶν φιλο-
σόφων. Εἰ σὺ μὲν ὁ τοσαύτ. ἐν ἀνθρώποις ηὗρες,
de illo dignitatis titulo consulat lector curio-
sus Cl. Cangium in Glossar. Græc. v. υπατ. ubi
multorum nomina, qui dictum officium
subierunt, recensentur, *Dei scriptio* resurre-
ctionis Christi. Pr. Πάνυ μοι δοκεῖ τῶν ἀπο-
πρωτῶν εἶναι. παῖδας τῶν Ἑλλήνων φιλοσοφῶν
αὐτῶν κακοδαίμον. αὐτῶν πλῆθος. fol. 82. p.
1. n. 8. *Prologus* encomiasticus in Homerum,
& narratio errorum Ulyssis cum explicatione
moralis. Pr. Ποῦτα μὲν ἔ. ἤτορες, ἔ. οἱ σὺν τὸν
φιλοσοφῶν εἰδότε βίον. fol. 86. p. 1. n. 9. *Oratio*
funebri in obitum Calliergi. Pr. ὦ ἑσ-
ταλὸν πόλις τίνα κατὰ ῥαγκαῖον καὶν πρότερον, ἔ.
νῦν δὲ κατ' ἐμῶν τὴν ἐχθρὰν ἀνηκεῖν. fol. 126. p.
2. n. 10. *Oratio* parnetica extemporanea ad
imperialicem super obitu Theolepti episc.
Philadelphienfis. Pr. βασιλεῦσα, τὸ μέγα ἐν
γυναικὶ ἔ. πρῶγμα ἔ. ὄνομα. βασιλεῖσσα, τὸ ἰσὺν
τῶν Χριστῶν ἔ. θεῶν κειμήλιον. fol. 131. p. 2. n. 11.
Epistole tres, prima inscribitur τῷ Κρήτης. Pr.
ἡ μὲν δὲ βιβλ. fol. 136. p. 1. n. 13. *Oratio*
funebri ad imperialicem super obitu fratris
ipsius Joannis Chumini. Pr. Ἀδελφαί μὲν ἔ.
πύκται ἔ. εὐαγγελιστοί. fol. 146. p. 1. n. 15. *Pre-*
catio ad Christum in ingressu in urbem Ephe-
sinam. Pr. ὁ Θεὸς ὁ αἰών. ἡ ἀκατάλητ.
ἐξουσία. fol. 150. p. 2. n. 16. *Excerpta* ex 12.
minorum & 4. majorum prophetarum vaticiniis
cum explicatione. Pr. Πάντων μὲν ἐγὼ
θεῶν λόγους ἀνέγνων. fol. 152. p. 1. n. 17. *Cul-*
lectio insignium quorundam locorum ex li-
bro Jobi cum explicatione. Pr. καὶ ἐγίνετο
ὡς ἡ κρέμα αὐτῆς, ἔ. ἰδὼ ἔλθον εἰ Ἀγγελοὶ τῷ Θεῷ
παρεστήται ἐνώπιον τῷ Κυρίῳ. fol. 246. p. 1. n. 18.
Epistole tres fol. 278. n. 19. hæc unus codex
iste celeberrimus. Porro in eadem Cæsar.
bibl. extat Gr. MS. *Oratio* in S. Theophano-
nem Leonis Sapientis imper. conjugem. Pr.
Πολλοὶ μοι πολλάκις τῶν αὐτῆς ἔ. συνίσιν διαφε-
ρόντων προσέαςιν ἄλλοτε ἄλλοι παρανοήσεις καὶ
συμβουλῶντες. Cod. Theol. 279. n. 7. Hujus
meminit L. Allatius de Symeon. p. 107. &
fragm. inde profert. Diatriba de Nilis, p. 26.
Oratio de B. Virginis nativitate, presentatione
in templo, & educatione. Pr. Ἀρχὴ Μω-
σῆς τὸν μέγα, τὸ θεῖον ἱεῖος θαῦμα τῆς βίτης
πάλαι περιεργάζεσθαι θέλοντα. *ibid.* Cod. Hitt.
104. n. 1. vide Allat. de Symeon. p. 82. *Oratio*
in Annunciationem B. Virginis. Pr. ἐμοὶ δὲ
τῶν ζωγράφων πολλάκις ἐκείνης ἐπερὶ θαυμά-
σαι, ἔ. τῶν ἀνθρωποποιῶν. *ib.* n. 2. vide Allat. *ib.*
p. 88. *Oratio* encomiastica proluxa & per-
elegant in imp. Constantinum M. dignissima
(Nesfelii verbis utor) ut supplemento Cor-
poris Hitt. Byzantine aliquando inferatur,
ibid. n. 3. *Vita* Antonii patr. CP. Cauleæ
dicti. Pr. Εἰ δὲ ἔ. Ἰσσηρ Φύτιν ὁ χεῖρ. ἔ.
πάντων ἐστὶ πατήρ, ἐπὶ τῷ Φθέρῳ ἔ. γένεσις ἑστέ κει.
Allat.

Sec. XIV. Allat. de Symeon. p. 87. *Oratio encomiastica* in magnum martyrem Mercurium. Pr. καὶ κυβερνήτης μὲν πρὸς αἴγιον παραταπτόμενος βίος. *ibid.* p. 97. De vita, moribus, & conflictu sancti Michaelis Syncelli *Oratio*. Pr. Νέμος ὅτος κηδὼς παλαιὰ παρ' Ἑλλήσι, & μετὰ τῷ χρόνῳ τὸ πρῶτος εἰληφύ. *ib.* p. 100. meminit etiam alibi *. *Dialogus* contra Barlaamum, cui *Florentii* & πρὸς σοφίας nomen dedit, plurimorum doctorum rogatu scriptus, in quo sub fictis nominibus Barlaami historia late exponitur, uti ipse nos docet. *Hist. Rom.* lib. 11. p. 390. Pr. ἡμεῖς καὶ ἡ καλὸς Φλωρεντίου διὰ χρόνον καταταίει εἰς τὸ τῶν κερκυραίων ἐπίσκοπος. Gr. MS. in bibl. reg. Gall. cod. 2259. *Dognatici* quatuor adversus Palamam cum ejusdem historia, *ibid.* Cod. 1752. *Epitome* disputationis habite in palatio inter Greg. Palamam & Niceph. Gregoram *ibid.* Codd. 1379. 1408. *Historia* Romanæ pars altera sex libris comprehensa. *ibid.* Cod. 2079. *Encomium* patriæ. Pr. ὅτι μὲν ἐστὶν. MS. Oxon. Cod. Baroc. 116. Quædam etiam *Astronomica* & *Grammatica*. *Epistola* etiam & *Orationes* hic illic in bibliothecis, Vaticana, regia Parisiensis, Bavarica, MSS. delitefcunt. *Epistolas* ad amicos, speciatim ad Georg. Lapitham Cyprium, contra ecclesiam CP. veluti lapsam & hereticam, scripsisse testatur Jo. Cantacuz. *Hist. lib.* 4. cap. 24. *Vitam* demique Joannis Heracleensis metropolitani avunculi sui scriptis consignavit, teste seipso. *Hist. Rom.* lib. 9. p. 301. Restat unica adhuc *Epistola* nobis memoranda typis excusa, ad Theodulum monachum; inter Theoduli opuscula Gr. Lat. a Cl. Normanno edita *Upsal.* 1693. 4to. (a).

1345. THOMAS DE ARGENTINA, natione Germanus, patria Argenteratenfis, unde nomen traxit, theologus Parisiensis, ordinis S. Augustini eremita, claruit anno 1345. quo prior generalis ordinis in triennium more consueto in conventu Parisiensi habitus electus est 5. id. Julii. Anno 1348. in capitulo Papiensi, atque iterum 1351. in Basileensi magistratus ei in alia triennia prorogatus est, uti & in conventu Perusino anno 1354. Obiit Viennæ anno 1357. Extant *Commentaria* in 4. libros *Magistri Sententiarum*, Argentinae 1490. Venet. 1564. Genue 1585.

(a) Scriptus etiam Gregoras varios tractatus Philosophicos, qui extant MSS. in bibl. Bodleian. Cod. Baroc. 48. Ejusdem πρὸς παραδόξους cum aliis opusculis in bibl. Vossiana, teste *Fabr.* bibl. Gr. Vol. 2. p. 571. Ejusdem in *Harmonia Proemii* memorat idem *Fabr.* *ibid.* p. 269. & Vol. 3. p. 451. notat libri tertii capita 3. postrema non esse Ptolomæi, sed à Gregora addita. De ceteris Gregoræ operibus conf. *Quind.* Tom. 3. p. 768. *Fabr.* bibl. Gr. L. 6. c. 1. §. 6. Vol. 6. p. 100. seq. (b) Item *Quind.* Tom. 3. p. 112. & *Fabr.* de veritate Christianæ Religionis c. 2. §. 42. p. 127. qui *ibid.* p. 128. notat *Excerpta* ex his libris extare in bibl. *Cesar.* Vindob. Cod. MS. Philosophico Græco 68. n. 8. & ex libro 80. locum asserit Allatium p. 599. libri de processione Spiritus sancti; & alia ex libro 6to. p. 187. seq. contra Hottingerum. (c) Confusus Poncius non solum Theophaniam poemata sed etiam *epistolas* edidit Rom. 1590. ut nos monet *Fabr.* bibl. Gr. L. 1. c. 42. Vol. 10. p. 221. ubi memorat Ejusdem *hymnum* in annunciationem *Deipara* vulgatum ab Aldo cum Prudentio, Prospero &c. fine anni nota; & reculum in bibl. PP. in supplemento Bigneano *Parisi.* 1579. & in Tom. 8. ann. 1589. & 1614. & *Coloni.* 1618. Tom. 8. Varii ejusdem tractatus extant MSS. in bibl. Bodleian. Cod. Baroc. 193. Ejusdem libri 6. contra *Judeos* in bibl. reg. Parisiens. Cod. 788. & 1806. Item *Disputatio cum Barlaamita*, &c. cum Theopano qui ab opinione Barlaamitana recesserat *ibid.* codd. 1408. & 1379. conf. *Quind.* ubi supra.

nionem

& alibi edita. Caterum alius a nostro fuit Thomas de Argentina, ordinis Predicatorum; qui claruit anno 1495. & scripsit *Sermones*, *Meditationes*, *Epistolas*, & *Quæstiones*: de quibus Trithemius & Simlerus. Ea quidem nondum edita fuisse arbitror.

THEOPHANES, natione Græcus, archiepiscopus Nicænus, claruit anno 1347. Gregorii Acindyni æqualis. Scripsit insignis Opus *adversus Judeos*, in duos tomos divisum, & *Concordiam Veteris ac Novi Testamenti* adversus eisdem: quibus fidei Christianæ veritatem fule altruit, & Messiam jamdiu advenisse invicte probat. Accuratam simul ac prolixam utriusque operis analysin exhibet Polleivinus Apparatus. Tom. 2. p. 470. (b). Habentur MSS. in collegio societatis Jesu Romano a Fr. Turriano donata. Ejusdem *Poemata* quædam a Gonfhalvo Poncio Latine versa sunt atque vulgata Roma 1590. 8vo. (c). *Epistola doctrinalis* ad Sacerdotes sue provincie, quodnam sit Sacerdotis munus, & officium ostendens; atque altera ad Nicænos de Christiani munere, ubi Acindynitarum æque ac Judæorum consortium fugiendum esse docet, asseruntur MSS. in biblioth. Vaticana teste Polleivino Append. ad Apparatus. Sacr. p. 16.

RICHARDUS FITZ-RALPH, seu Richardus Radulphus, gente Hibernus, patria Dundalkentis, aliis tamen Anglus, theologie professor in academia Oxoniensi, Joannis Baconthorpii discipulus, Edvardo 3. Angliæ regi summo in precio habitus, a quo primum decanus Lycheiædensis, dein anno 1333. cancellarius Oxoniensis constitutus est. Anno 1347. archiepiscopus Armachanus in Hibernia a Clemente 6. papa jure provisionis renunciatus est, Exoniæ a Joanne Grandifono episcopo 8. id. Jul. consecratus. Capitales & ante & post susceptum episcopatum cum fratribus Mendicantibus inimicitie intercesserunt, quorum vanum ac superbam paupertatem Oxonii in lecturis theologis falsè vellicare solebat, episcopus vero factus acriori calamo confixit. Quin & in Angliam anno 1356. trajiciens, habitis Londini concionibus, novem contra eos conclusiones vulgavit. Fratrculi cum hæreses apud pontificem confestim accusant, & Ave-

Sec. XIV. ab an. MCCC.

1347. H. W.

1347. H. W.

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.

nionem citari curant. Illuc profectus, per triennium hæsit; ibique nondum finita lite decessit anno 1360. 16. Cal. Decembris.

SCRIPTA. (a)

* *Sermones* 4. ad Crucem Londoniensem anno 1356. habiti, atque alii de laudibus S. Deiparae. *Sinuata*, seu libri 19. adversus errores Armeniorum. Paris. 1612.

Defensio Curatorum adversus Fratres Mendicantes, seu oratio coram papa & Cardinalibus Avénione anno 1357. habita. Prodiit Paris. 1496, 1625. 8vo. 1633. & cum Rogerii de Conway defensione Mendicantium adversus Armachanum apud Goldastum Monarch. Tom. 2. p. 1392. (b). Prodierrunt omnia simul ista opuscula cura Joannis Sudoris Paris. 1511.

* Com-
ment. de
Præful. Hi-
bern. p. 21.

Sermontum Liber. MS. extitit penes Cl. Waræum *, & in bibliotheca Collegii Novi Oxon. vol. 82. Codex Waræus penes Cl. Tenisonum nunc asservatur, continetque innumeros fere sermones de Tempore & Sanctis, ab anno 1345. ad an. 1351. habitos. Voluuntis calci adnectuntur, præter orationem præcedentem, *Propositio* ex parte regis Angliæ in consistorio pro gratia jubilei Angliis obtinenda anno 1344. mense Augusto. *Propositio* ex parte prælatorum & omnium curatorum totius ecclesiæ coram papa in consistorio anno 1350. die 5. Julii adversus ordines Mendicantes. *Responsio* ad objectiones Mendicantium. *Informationes & motiva* Domini Armachani super declaratione de illa Extravagante Joannina, *ſas Electionis*.

Commentarius in Sententias. MS. in bibl. Orielensi Oxon. vol. 6.

Novum Christi Testamentum Hibernice conversum ab Armachano in quodam ecclesiæ suæ muro paulo ante mortem occultatum, ac tandem anno 1520. repertum esse memorat Baleus *, qui versionem ab ipso Armachano concessam esse non male conjicit. Integrum enim bibliorum codicem ab eodem Hibernice conversum in Hibernia sæculo postremo superfuisset fidem facit Joannes Foxus *. Plurimæque hujusmodi bibliorum fragmenta in Hibernia passim extare prodiit dignissimus Armachani successor Cl. Usserius in Historiæ Dgmaticæ Controversiarum inter orthodoxos & pontificos specimen MS. quod reverendissimi in Christo patris ac Domini, Gulielmi archiepiscopi Cantuariensis favore penes me asservatur.

* De Script.
Hibern. l. 1.
c. 10.

* Cent. 5.
cap. 94.
Cent. 14.
cap. 17.

Plura alia recenset Waræus *, & Baleus †.

(a) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. Vol. 12. p. 70. qui commemorat Richardi *tractatum* MS. de *audientia confessionum*, & 2. alios penes Baluzium, *unum* de mendicitate & privilegiis fratrum; *alterum* de solutione objectionum Rogerii de Conway. (b) Exhibuit etiam Edv. Brown. in Append. ad rerum expendarum &c. fasciculum p. 466. (c) *Tractatum* de paupertate Christi memorat *Leland*. Collect. Tom. 3. p. 54. *Dialogum* de rebus ad Sacram Scripturam pertinentibus Oxon. MS. in bibl. Coll. Lincolnienf. Cod. 1396. & libro 4. in *Evangelia* memorat *le Long*. Bibl. sacr. vol. 2. p. 928. De opp. MSS. vid. *Oudin*. Tom. 3. p. 1030.

Manuscripta, quæ extant, dabit Jameſius Sec. XIV. Eclog. par. 2. p. 9. (c).

1347.
ab an.
MCCC.

THOMAS CHESTERFIELD alias CHESTERTON, ecclesiæ Lichfeldienſis apud Anglos Canonicus, claruit an. 1347. Seriem episcoporum Conventenſium & Lichfeldienſium contexit, & hitoriam ecclesiæ a prima ejus fundatione sub Ofwio Merciorum & Northanumbranorum rege anno 1156. ad ſua tempora perduxit. Eam ex codice Cottoniano cum quatuor MSS. collatam in lucem produxit Cl. Whartonus Angl. Sacr. Tom. 1. p. 423. cui additamenta quedam & continuationem ab anno 1347. ad annum 1559. cura Gulielmi Whidock (qui & ipſe etiam canonicus fuit Lichfeldienſis) concinnata ſubjunctit editor; varias etiam lectiones oræ quatuor paginæ applicuit; & ſuas annotationes ad inum adjecit.

1347.
R. G.

JOANNES THORESBEIUS, 1347. R. G.

gente Anglus, archiepiscopus Eboracenſis, claruit ſub Edvardo 2. rege, anno 1347. literarum tyrocinia in inclita academia Oxoniensī poliuit, juriq; civili & theologie operam dedit, in quibus tantos fecit progreſſus, ut in ſummis tunc ecclesiæ tum reipublicæ honores aditum ſibi patefecit; primo episcopus Menevenſis anno 1347. deinde Wigornienſis factus, ac ſummus regni cancellarius anno 1349. denum metropolitānus Eboracenſis ac Angliæ primas anno 1352. S. R. E. etiam cardinalis titulo S. Sabinae ab Urbano papa 5. conſtitutus, ſi Baleo fides: cum ampliffimo cancellariatus munere ſeptem annos fideliter functus eſſet, quo majorem provinciæ curam gereret, rebusq; ecclesiæ unice vacaret anno 1356. loco ceſſit, & ſigillum regi ægre annuenti reſignavit: omnes deinde optimi antiliſtis partes implevit, clerum contra importunos fratrum Mendicantium inſultus ſtrenue propugnavit, rixas inter cives Eboracenſes & monachos B. Mariæ ſuo conſilio ſedavit; liſesq; inter ſedem Cantuarienſem & Eboracenſem, circa crucem geſtandam, toties vexatas, compoſuit denuo, ac penitus extinxit. Cumq; ecclesiæ metropolitice annos ſupra 24. præſuiſſet, corpus ſepulturae, animam Domino reddidit anno 1373. Scripta alia Latina, alia vernacula lingua exarata edidit. *Poſtorale*, ſive injunctioes clericis ſibi ſubjectis, Angliæ MS. in bibl. Lambethana; excerpta nonnulla exhibet Cl. Whartonus ad Uſſerii Hiſt. Dogmat. de SS.

Script.

Sec. XIV. Script. Append. p. 430. *De vulgi institutione*
ab an. Commentarium, lingua vernacula scriptum;
MCCC. MS. penes Godwinum fuit. Contra monachos Mendicantes *Procellum* Latine, vide Baleum Cent. 6. p. 493. (a).

1348. JOANNES HONSEMIUS, aliis
H. W. HOXSEMIUS, natione Belga, Huttergardie in provincia Leodiensi natus, philosophiæ & jurisprudentiæ scientias, quas in academis Gallicis hauserat, in patria publice professus est, ecclesiæ Leodiensis, S. Lambertii canonicus & scholasticus factus. Claruit anno 1348. pro tuenda ecclesiæ suæ ditione ad pontificem Romanum, Gallie regem, & Brabantie ducem sepius legatus, *Historiam* & *res gestas episcoporum Leodiensium*, ab Egidius Aureæ Vallis monacho Cisterciensis superioris seculi literis consignatam, ipse ab anno 1247. quo delitit Egidius, ad annum 1348. produxit. Utriusque historiam inter ejusdem argumenti scriptores alios evulgavit Joannes Chapeavillus Leodi 1613.

1348. THOMAS BRADWARDINUS,
H. W. natione Anglus, Hatfeldiæ in agro Suffolciensi (sic Godwinus *) Hatfeldiæ in diocesi Cicetrichensi (sic Baleus †, cui potius assentiri natus, *Doctor Profundus* appellatus Oxonii in collegio Mertonensi educatus, ubi procuratoris munere anno 1325. fungebatur, postea theologie doctoratus insignitus. In aulam a Joanne Stratfordo archiepiscopo Cantuariensi accitus Edvardi 3. regis confessionibus prefectus est, canonicatus Lincolnienfis, & cancellariatus ecclesiæ cathedralis Pauline Londinensis donatus. Contentionibus regis admotus, regem per Galliam arma victricia circumferentem secutus est; vice sanctimonia & puritate adeo ubique conspicuus; ut non desuerint, qui insignes Edvardi victorias hujus potius precibus ac pietati, quam militum fortitudini & ducis solertiæ acceptas referant. Anno 1348. mortuo Stratfordo archiepiscopus Cantuariensis a capitulo Cantuariensi electus est; rege tamen ac pontifice Joannem Utfordum preponentibus, dignitate quidem tunc temporis excidit: Utfordo vero mente Junio ante consecrationem defuncto, a capitulo iterum electus est, a rege simul ac pontifice confirmatus, & a Bertrando cardinale Avenione consecratus. In Angliam redux, vix quadraginta diebus consecrationi suæ superstes Londini obiit, Cantuarie nondum inthronizatus.

(a) *Institutiones* A. D. 1357. super terrarum consecratione, Gallice extant MSS. in bibl. Cott. sub Vitellio A. 2. n. 41. (b) Conf. *De Pia Hist. Eccles.* Vol. 12. p. 70. *Sententia* 36, *Bradwardini* totidem contrariis ab eo ad calc. operis oppositas exhibuit *Fabr. Bibl. med. & infim. Latine*, Vol. 1. p. 712. (c) De Codd. MSS. conf. etiam *Jac. Eclairc.* de Scriptoribus Dominicis Tom. 1. p. 744. *Quint.* Tom. 3. p. 918. (d) Hujus *Chronici* priorem partem detinentem in obitu Rudolphi Habsburgici vive in an. 1292. vulgavit Leibnitz in *Accessionum historicarum* Tom. 1. *Lips.* 1698. 4to. Integrum ex Cod. S. Galli exhibuit Jo. Georg. Heccardus in Tom. 1. *Corporis Scriptorum mediæ ævi.* *Lips.* 1723. fol.

Append.

SCRIPTA.

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.

De Causa Dei & *de veritate Causarum contra Pelagium libri* 3. quos ex prælectionibus Oxonii habitis Mertonensem suorum rogatu cancellarius jam Londinensis digessit. Prodierunt cura Cl. Henrici Savillii Londini 1618. fol. (b).

Geometrica Speculativa, Parisi. 1530. *Arithmetica Speculativa*, Parisi. 1502. utraque simul, Parisi. 1512.

Traſatus Proportionum, Venet. 1505.

Plura alia Bradwardini opera inedita recenset Baleus Cent. 5. cap. 87. & Altamura Biblioth. Prædicat. p. 133, 439. (c) qui eum Dominicanum tuile fonnat.

JOANNES VITODURANUS, 1348.
R. G. monachus ordinis fratrum Minorum in cœnobio S. Montis prope Vitodurum, claruit anno 1348. Ut rerum suo tempore gestarum notitia ad seros ulque nepotes pertingeret, *Chronicon* sive *Historiam* suorum temporum conscripsit, quod ab anno 1215. ad 1348. produxit. Opus supradictum laudat ex Goldasto reverendiss. Usserius de Christi. Eccles. Succell. c. 7. p. 190. eoque usi sunt in historiis suis condendis H. Bullingerus & Jo. Simlerus, idem citat Jo. H. Hottingerus Dissertat. de methodo legendi Hist. Helvet. passim. Extat MS. in bibl. S. Galli in Helvetia ipsum *αὐτογράφον* (d).

DAVIDES MONACHUS, natione 1348.
R. G. Græcus, patria, ni fallor, Thessalonicensis, circa ann. 1348. claruisse videtur, quando contentio inter Barlaamum, cui Acindynus astipulatus est, & monachos Thessalonices maxime servescerebat, quæ consilio CP. ann. 1350. habito, consopita est; scripsit *Compendiarium* & *perspicuam declarationem hereseos Barlaami & Acindyni*: cujus titulus & principium *Τὸ τιμωτάτην ἐν μοναχῶν κυρίῳ δαδὸν εὐνοίᾳ* & *σάφει δὴλωσις πῶς τῆς τῆ βαρλαάμ καὶ ἀκινδύνου αἰρέσεως. Ὁ βαρλαάμ ἐλληνικῶς προσηγορεύεται ὁρμασιν, ἐνέμενε μὴδὲν ἄλλο* *Φῶς ἵσαι* *ἑνὸς*, &c. Extat Græce MS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 210. num. 16. uti & in bibliotheca Auguttana, * Subfel. 2. n. 23. Hujus excerpta quædam breviuscula habentur apud L. Allat. de Consens. l. 2. c. 17. Sect. 2. col. 838. a ampliora apud Gretserum in Annotat. ad Cantacuzen. pag. 928, 929. Notandum est in bibliothecæ regis Gallorum, Cod. 692. extare opus MS. Davidis ejusdem Dishypati de blasphemis Barlaami & Acindyni ad Nicolaum Cabasilam, cujus meminit

* Reiseri
Index MSS.
Bibl. Aug.
Sulz. p. 37.

G *

CL

SÆC. XIV. Cl. Cangius Gloss. Med. Lat. v. *Diffipatus*:
eundem esse auctorem, idem prorsus opus,
ab an. MCCC.

celebris ac magnus: nunc vix est in manibus: in- SÆC. XIV.
genium ardens, magna verum cognitio, nec medio- ab an.
cris eloquendi vit. Ejl tamen in eo ubi desideres MCCC.
lingue Latine peritiam, & rota diſſio reſpici ſeculi
prioris horrorem.

1340. FRANCISCUS PETRARCHA,
H. W. gente Italus, Aretii in Tuſcia, vel, ut alii
habent, Ancife agri Florentini, majorum
Petrarchæ ſedis, patre Florentino exule na-
tus anno 1304. die 20. Julii. Avenione &
Carpentorati in Gallia liberalibus diſciplinis
inſtitutus eſt, Dante Aligerio præceptore
uſus. Juris ſtudio per quinquennium Mon-
tiſſellulani, per triennium Bononiæ incu-
buit. Anno 1327. ſublato e vivis patre, qui
ad juris ſcientiam excolendam illum ſere in-
vitum aſſegerat, Bononia Avenionem rediit.
A Joanne cardinale Columna inter dome-
ſticos aſſitus Galliam & Italiam peragravit.
Mox amœnam quandam Gallie vallem, quam
incole Clauſam vocant, decimo quinto la-
pide ab Avenione remotam, ſtudiis ſuis ſe-
dem delegit. Sede privata deliteſcens, ſama
tamen nequaquam delituit vir ingenio, elo-
quentia, facultate poetica, & ignota tot ſæcu-
lis Latine lingue elegantia ſæculi ſui prin-
cis: nec minus pius quam doctus, qui ſolu-
to ævi ſui, & inprimis aulæ Romanæ, mores
acri calamo flagellavit. Nondum annos 36.
natus, Romam & Lutetiam uno eodemque
die ad laudem accipiendam evocatus eſt.
Romam proſectus, anno 1341. die reſurre-
ctionis dominicæ, id. April. in capitolio ad-
ſtante ſenatu ingentique procerum Romano-
rum & advenarum cætera ab Urſo ſenatore
laurea redimitus eſt: Clauſam repetiturus
eccleſiæ Parmenſis archidiaconatum donum
accepit. Latibulo demum Gallico egreſſus,
ac plura loca circumvagatus, jam fenex Pa-
tavinum canonicum egit. Cardinalis etiam
a Benedicto 12. creandus, niſi ſororis ſuæ,
virginis elegantiffimæ, ſtuprum pontifici de-
negafſet: ſunt licet, qui Petrarchæ nullam
 fuiſſe ſororem contendunt. Claruit anno
1350. Summis orbis Chriſtianis principibus,
qui ab eloquenti Petrarchæ Muſa celebrari
certatim ambiebant, præchariſſimus, Arquate
in agro Patavino conſenuit, ibique tandem
apoplexia correptus obiit anno 1374. die 14.
Julii ſeptuagenario unico die minor; inſigni
pompa elatus, & magnifico ſepulchro condi-
tus. Unicum de eo Eraſmi elogium apponam.
Reſſoreſcentis, inquit, eſt, eloquentia Princeps apud
Italos videtur fuiſſe Franciſcus Petrarcha, ſua ætate

* Cicero-
nian.

(a) OPERA.

De Vita Solitaria libri 2. (b).
De Remedii utriusque fortune libri 2. quos,
antequam caſtrentur, legi prohibet Index Ro-
manus. Prodiierunt ſeorſim Lugduni 1577.
8vo. (c).
De otio Religioſorum libri 2.
De vera ſapientia Dialogorum libri 2.
De contemptu mundi ſive Secretorum Dialogi
3. (d).
Psalmi Penitentes 7.
De Republica optime adminiſtranda liber.
De Officio & virtutibus Imperatoris liber. (e).
Rerum memorandarum libri 4. (f).
Epitome vitarum virorum illuſtrium. Prodiit
cum præcedente opere. Baſil. 1563.
De pacificanda Italia exhortatio.
Ad veteres Rom. reip. deſenſores oratio.
De libertate capeſſenda hortatoria.
De obedientia & fide uxoria.
De avaritia vitanda Oratio.
Itinerarium Syriacum.
Derebus familiaribus Epistoliarum libri 8.
Epistoliarum ad quosdam ex veteribus illuſtri-
um liber.
De rebus ſenilibus & familiaribus Epistoliarum
libri 16.
Epistoliarum variarum liber (g). Ex epistolis
Petrarchæ, 15. quæ de juribus imperii Roma-
ni contra Papam agunt, habentur apud Col-
daltum Monarch. Tom. 2. p. 1345. & ſeorſim
prodiierunt Argentine 1555. 4to.
De ſui ipſius & aliorum ingratitia liber. Pro-
diit ſeorſim Genevæ 1609. 12mo.
Apologia contra Gallum.
Inveſtivarum contra Medicum quendam libri 4.
De laurea ſumenda conſolatorie Epistolæ libri 5.
Bucolicorum Eclogæ 12. Baſil. 1546. 8vo.
Africa, ſive de Bello Punico libri 9. Venet.
1570. 4to.
Epistoliarum metricarum libri 3.
Teſtamentum (h).
Pœmata plurima lingua Thuſca, quæ ob
amorem Lauræ juvenis adhuc luſit. Venet.
1515, 1547. 4to 1553. 4to. 1596. 8vo. (i).
Prodiierunt omnia Petrarchæ Opera in 4.

(a) Petrarchæ operum codd. aliquot habentur MSS. in bibl. B. Mariæ Florent. teſte *Montaucon. Diar. Ital.* p. 373. Prodiierunt *Mediolani* fol. 1498. teſte *Blount* in *Cenſura Auctorum* p. 306. (c) *Francfort.* 1546. fol. *Genevæ* 1613. 12mo. *Roter.* 1649. (d) Prodiierunt *Regis Lepidi* 1501. 4to. ſub titulo de *ſerviti cararum conſpectu*. (e) *Reculus* una cum libro de *republica* &c. *Bernæ* 1602. 8vo. (f) Prodiierunt *Bernæ* 1604. 4to. & *Gallicæ Lugd.* 1531. 8vo. *Carmen in muſtrum* bi. cor. his libris in edit. opp. *Venet.* 1501. ſubjectum exhibuit *Fabr. bibl. med. & inſim. Latinit.* Vol. 5. p. 679. quem vide. (g) Hæ collectiones *Epistoliarum* Petrarchæ recitæ juncitum *Genevæ* 1609. 12mo *Epistolæ* ejuſdem aliquot habentur inter Codd. *Quedlinburgenſ.* ut nos docet *Tobius Eckhardus* in *Notitia bibl. Quedlinburgenſ.* (h) Habetur ſubjunctum noviffimæ editioni carminum Petrarchæ *Hetruſcorum Patav.* 1722. 8vo. quam vide de editionibus carminum Petrarchæ, ut & *Nic. Franc. Havin* in *notitia librorum rariorum lingue Italice Lond.* 1726. 8vo. p. 124. & 212. (i) *Primum Venet.* 1473. *Pœmata* Italica antea inedita prodiierunt cum emendationibus *Frederici Ubal dini Rom.* 1642. vid. *Blount* ubi ſupra.

tomos

Sæc. XIV. tomos distincta *Basil* 1554, 1581. Prode-
runt antea ex iis multa *ibid.* 1496. fol. (a).
ab an. MCCC.

Itinerarium ad sepulchrum Domini. MS. in bi-
blioth. Collegii Novi Oxon. cod. 181. num. 3.
Tractatus de Florentia. MS. in bibl. Magdale-
nenfi Oxon. cod. 152. De *Gualtero Marchio-
ne* & *Gryffida ejus uxore* liber, MS. in bibl. S.
Benedicti Cantab. cod. 4. 85.

Liber de Vitis Cesarum & Pontificum Romanor-
um usque ad sua tempora, atque alius de
Herodum monero, habentur MSS. in bibl. Va-
ticana. Prior prodit Italice *Venet.* 1534.
8vo. (b).

Liber de Casibus virorum illustrium, & *Episto-
larum familiarium libri 15*, nondum editi, ex-
tant MSS. in bibl. Colbertina, teste Oudino
Suppl. p. 620.

Ars Pinchandi, MS. in bibl. Augustana *.
Plura de Petrarcha, ejusque scriptis, le-
ctorem assatim edocebit Jac. Philippus Tho-
masinus, episcopus Amonienfis, in Petrar-
cha redivo, *Patarvi* secunda vice edito
1650. (c).

* Index
MSS. Bibl.
August. p.
50.

1350. JOANNES BECANUS, sive de
H. W. BÈKA, a natione Belga, ecclesiæ, Ultra-
jectinæ canonicus, claruit anno 1350. Scrip-
sit, ad Gulielmum Hollandiæ comitem, *Chro-
nicon Ecclesiæ* & *Episcoporum Ultrajectensium*,
Constitutione Hollandiæ, a temporibus S. Wil-
librordi, primi episcopi, usque ad annum
1346. Continuavit id ad annum 1524. Gu-
lielmus Hedam, decanus Harlemensis, &
præpositus Arnhemienfis. Prodiit cum He-
dam continuatione, & Bernardi Furmerii
notis, *Frankeræ* 1611. 4to. (d) sed multis men-
dis scatet hæc editio. Auctior ac longe e-
mendatior est, quæ cum Arnoldi Buchellii
notis historicis, & duplici Appendice Lamb.
Hortenlii & Suffridi Petri, prodit *Ultrajecti*
1643. fol.

1350. ALBERICUS DE ROSATE, sive
H. W. ROXIATI, a patria *Bergomenfis* vulgo appellatus,
juris pontificii doctor. Claruit anno 1350.
Extat *Commentarius in librum sextum Decreta-
linum*, & *de juribus libri 4*. inter *Tractatus il-
lustrum Jurisconsultorum Venet.* 1584. item
Dictionarium Juris Civilis & *Canonici*, *Venet.*
1573, 1601.

1350. NICOLAUS CABASILAS, Nili
H. W. Cabasilæ Thessalonicensis, aliorumque duo-
rum archiepiscoporum ex sorore nepos, pri-
mum quidem Sacelli curator, quo munere
perfungens, nullius est a Joanne patriarcha
C.P. anno circiter 1346. ad Cantacuzenum

imp. ut imperium deponere ei persuaderet.
Anno. 1347. a Cantacuzeno Constantinopo-
lim recens expugnatam ingressio ad Annam
imperialicem in palatium legatus est; ut pa-
cis conditiones ei a victore latas propone-
ret. Mortuo demum Nilo patruo, ei in se-
de Thessalonicensi succcessit. Claruit anno
1350. Scriptor sane doctissimus, Latino-
rum vero hostis acerrimus. De tempore
obitus silent Auctores.

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

SCRIPTA.

Liturgie Expositio, seu *Compendiosa interpre-
tatio in Divinum Officium*. Extat Gr. Lat. in
Auduario Patrum Paris. 1624. Tom. 2. p. 200.
Latine prodierat *Vener.* 1545. (e). *Antwerp.*
1560.

De Vita in Christo libri 6. in quibus præci-
pue agitur de vi & virtute trium sacramen-
torum, baptismi, confirmationis & eucharis-
tiæ. Latine eos vertit, & cum Philippi So-
litarri Dioptra, & Gretseri notis edidit Jac.
Pontanus *Ingoltd.* 1604. 4to.

Oratio contra Feneratores, Lat. a Pontano
edita *ibidem*. Prodiit eadem Græce, multi-
la *Augustæ Vindol.* integra cum Oratione S.
Epiphani in sepulchrum Christi, *Samoscii*
1604. 4to.

Habentur omnia Nicolai opera hæctenus
recensita Latine in Bibl. Patrum Tom. 26.
Enchiridion S. Theodori vianæ, Gr. Lat. apud
Hienfchenium April. 5.

*Commentarius in librum tertium magnæ Con-
firmationis Protonici*. Prodiit *Basil.* 1530. fol.
Schemata quædam Astrologica, habentur MSS.
in bibl. Augustana *.

*Observationum in visionem 4. animalium Eze-
chielis liber*, extat Gr. MS. in biblioth. Va-
ticana.

* Index
MSS. Bibl.
August. p.
89.

Librum Nicolai de Processione Sp. S. adversus
Latinos, aliorumque ejusdem argumenti contra
Thomam Aquinatem memorat Leo Allatus de
Consensu, l. 2. c. 18. §. 9. qui plura alia
ejusdem opuscula MSS. recenset Dissert. de
Nili p. 55.

NICOLAUS CABASILAS CHA-
MAETAS, archiepiscopus Thessalonicensis,
quem nonnulli cum Nilo avunculo suo
& in eadem sede decessore male confun-
dunt, claruit anno 1350. Vir extra invidiæ
alcam doctus, plurimos ingenii sui foetus
edidit, quibus immortale apud posteros no-
men obtinuit; cum tamen Latinorum pla-
cita multo acumine expugnaverit, ex scriptis
ejus pauca admodum in lucem prodierunt,

1350.
R. G.

(a) Denuo *Venet.* 1601. & *Logd.* 1601. (b) *Veneta* 1476. *Florent.* 1478. fol. *Venet.* 1534. *Mirandula*
1624. 4to. *Genev.* 1625. 4to. (c) De MSS. Codd. conf. etiam *Oudino*, Tom. 3. p. 947. (d) Hoc *Chronicon* ad
an. 1574. continuatum a Suffrido Petri, prodidit *Frank.* 1611. scribit *Fabr.* Bibl. med. & infim. Lat. Vol. 1.
p. 115. *Chronicon Hollandiæ lib. 10*, premisit Jo. Beck aliorumque prolegis, habentur MSS. in bibl. Cott. sub
Vitebio E. 6. n. 2. (e) Imo 1548. 8vo. teste *Fabr.* ad Allati Diatrib. de Nili ad calc. Vol. 5. Bibl. Gr. p. 72.
Conf. etiam *Oudino*, Tom. 3. p. 982. & *Du Pin*. Hist. Eccl. Vol. 12. p. 89.

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.

(a) *Expositio in 4. Evangelia* Græce exstat MSS. in biblioth. Michael. Cantacuzeni, ut refert Ant. du Verdier. conf. *le Evang.* Bibl. sacr. vol. 2. p. 660.

Extant

SÆC. XIV. Extant Gr. MSS. in bibl. reg. Gall. Cod. 940. cum Balamone, Zonara, &c. *Protheoria* operis cuiusdam avunculi sui Nili Cabasilæ adversus Latinos, a L. Allat. edita Dissert. de Nilis, pag. 50, 51. *Epitaphium* avunculi sui supra memorati tumulo inscriptum versibus heroicis conceptum, cum duodecim aliis eodem carmine, Gr. MS. Bibl. Vindob. Cod. Theol. 262. n. 29. *Canon* Iambicus cum scholiis in Felt. Theophanie: alter in S. Pentecosten: horum meminit Allat. de Nilis, p. 56. Philosophica demum nonnulla; contra Scepticos, contra Niceph. Greg. de Rhetorica; de Syllogismis, &c. *Epistole* numero sedecim, quibus, si in lucem prodierint, hystoriam Byzantinam illustratam ita confidimus, extant MSS. in uberima ista Cæsarea bibliotheca, Cod. 262. toties memorato (a).

1350. (b) JOANNES THAULERUS, natione Germanus, ordinis Dominicani in conventu Colonienſi monachus. Vixit circa an. 1350. & Argentorati panter ab Colonienſibus inclaruit. Scripsit vernaculo sermone opuscula complura, pietatis & devotioni interviientia: difficillimis sententiarum ambagibus & obscuro stylo, recepto mythicorum theologorum more, usus. Scriptorum illius præcipua ex Germano idiomate in Latinum vertit Laurentius Surius, atque edidit ordine sequenti.

Conciones de Tempore.

Conciones de Sanctis. Utæque simul prodierunt Lugduni 1557. (c).

De veris virtutibus, & institutionibus divinis, fecerim Colon. 1587.

Epistola pie.

Prophetie de plagis nostri temporis.

Cautica spiritalia anime Dei amantis.

De novem vitiis, sive gradibus Christiane perfectissimis.

Speculum lucidissimum, & exemplar D. N. Jesu Christi.

Concursus M. Eckhardi iucundum & pium.

Colloquium Theologi & Mendici.

Oratio fidelis preparatoria ad mortem.

Preparationes 5. notabiles ad mortem salutem.

De 10 cecitatibus, & 14 divini amoris radicibus libellus.

Quæ quidem omnia, exceptis Sermonibus, non tam Thauleri sunt opera, quam ex Thauleri aliorumque scriptis contexta. Utcumque sub Thauleri nomine prodierunt. Colon, 1548. 8vo. 1603. 4to. 1572.

ROGERUS CONNOVIUS, seu de *Cornwy*, gente Anglus, patria Cambro-Britannus, ex Connovio antiquissimo oppido littorali originem & cognomen fortius. Juvenis adhuc in familiam Franciscanam icitus, ad academiam Oxoniensem a confodalibus Minoritis missus est. Theologiam ac philosophiam scholasticam prope edoctus, infusus doctorales & egregiam eruditionis famam retulit. Quo nomine primarius Theologiæ professor, ac demum totius Angliæ minister provincialis a suis constitutus est. Claruit anno 1350. Ingens tunc temporis inter clerum sæcularem atque ordines Mendicantes exardeſcebat controversia de confessionibus audiendis, aliique pastoris muneribus obeundis, quæ Mendicantes conculcata canonum autoritate sibi passim arripuerunt. Cleri causam egit Richardus archiepiscopus Armachanus. Pro Mendicantibus in arenam descendit Rogerus noster, qui de *Confessionibus per Regulares audiendis contra informationes Armachani librum* edidit. Prodiit una cum Armachani opere *Parisi*. 1496, 1511. & apud Goldatum *Monarch*. Tom. 2. p. 1392. (d). Eiusdem *Quæſiones 3. de Christi paupertate & dominio temporali* MSS. penes Waddingum extiterunt. Reliqua illius scripta enumerant Baleus Cent. 6. cap. 7. & Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 312. Ceterum Rogerus Londini obiit anno 1360. in cœnobio Minoritarum sepultus.

JOANNES BOCCACIUS, gente Italus, patria Florentinus, claruit anno 1350. Fr. Petrarchæ auditor & æmulus: Certaludum ab Arni ripam oppidum natale habuit, in lucem editus anno 1314. Ingenio erat prompto & facundo, ab ipsis prope incunabulis alliduis musarum cultor & pedilequa; inde ei lepores, inde venustates, inde tot veneres & cupidines, quibus scatenit undique & luxuriant ejus lucubrationes; severioribus etiam studiis & politiori literaturæ animum adjecit. Renascentes in Italia bonas literas inter alios sui temporis fovit, sermonem vernaculum unicus perpolivit: annorum tandem ac famæ satur ex hac vita migravit anno 1375. ætatis 62. in templo maximo Certaldi honorifice tumulatus. Multos ingenii fetus edidit: extant de *Genealogia Deorum* libri 15. Hugonis Hierosol. & Cypri regis mandato scripti; prodiit hoc opus *Vener*. 1473, 1497. fol. *Vincent*. 1487. & cum notis Jac. Mycilli *Basil*. 1532. De

(a) Excerpta ex Nili Cabasilæ scriptis quædam anecdota vulgavit Boivinus Tom. 4. Hist. Byzantin. Gregoræ edit. Paris. 1702. Eiusdem *Orationes* quædam habentur MSS. in Bibl. Chiggia Romæ, teste Montfaucon. *Diar. Ital*. p. 238. (b) Conf. *Questif*. Tom. 1. p. 578. *Fabr*. Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 4. p. 437. (c) Et *Vener*. 1556. (d) Habetur etiam MS. Oxon. in bibl. Coll. Corporis Christi cod. 182. n. 2. & Cantab. in bibl. Coll. S. Benedicti cod. 290. n. 4. & in bibl. publica cod. 140. n. 5. teste *Oudin*. Tom. 3. p. 1034.

Sec. XIV. *Clavis Mulieribus* liber, Joannæ Siciliæ regis filie gratia susceptus, *Lovanii* 1487. fol. *Berne Helvetiorum* 1539. (a). *De castibus virorum illustrium*, Paris. ***. fol. Aug. Vindel. 1544. *Historia Constantinopolensis*. Tres posteriores tractatus habentur MSS. in bibl. Lugduno-Batava, n. 24. *Historia Romana compendiosa*, Col. Agrip. 1534. 8vo. *De montium, sylvarum, fontium, lacuum, fluviorum, stagnorum, & marium nominibus*, Basil. 1532. *Vita Dantis Aligerii* poetæ Florentini, Italico sermone scripta, *Florent.* 1576. 8vo. *Romæ* 1644. *Decemviro*, dialogus festivus Italice etiam scriptus, anno 1348. peste undique grassante, *Venet.* 1549. *Florent.* 1527. 4to. plures id genus *Novellas* continxit: fertur etiam de *Haresibus Bohemorum*, & de *Belis Florentinorum* hiltorias contexit (b), utrum autem extent non reperi.

1352. (c) INNOCENTIUS VI. *Stephanus* antea appellatus, gente Gallus, patria Lemovicenlis, Alberti filius, juris utriusque doctor, primum caularum auditor in Palatio apostolico, dein Noviodunensis, postea Claromontanus episcopus, poenitentiaris major, & cardinalis episcopus Ostiensis, demum anno 1352. pontifex Romanus Avinionensi electus die 18. coronatus 30. Decembr. Anno 1355. Carolus 4. imp. Italiam cum exercitu ingressus Romæ a cardinalibus coronari permisit, ea tamen lege, ut urbem pedes intraret, datoque juramento promitteret, Italiam sese mox deserturum, nec rediturum deinceps donec a pontifice accerseretur. Conditiones non alpernatus est vecors imperator, juramentum prestitit, & ambitioni pontificis imperii majestatem submisit. Anno 1359. Innocentius primus omnium pontificum a Romanis impetravit, ut sibi senatorem ipsius præficere liceret. Obiit Avinionensi apud Carthusianos sepultus. Extant *Epistolæ* 2. de celebrandis festis S. Augustini & S. Edwardi regis in Anglia, Concil. Tom. 11. p. 1930. *alia* 23. apud Bzovium ad an. 1353. &c. *alia* 30. apud Waddingum Annal. Minor. ad an. 1353. &c. *alia* 80. ibid. in Regesto Pontif. p. 27. *Epistolarum volumina* 15. aliis 19. in biblioth. Vaticana MSS. asservari dicuntur (d).

(e) GREGORIUS PALAMAS, genere Asianus, in aula imperatoria educatus; postquam maturuit, ipse palatii honoribus, divenditisque & in pauperes distributis facultatibus, cum duobus fratribus ad montem Atho se contulit, ubi decennium plurquam monastica vitæ impendit; quin & aliud decennium in Berhæ Scete exegit. Morbo tandem debilitatus, ut vires repararet, Thessaloniam petiit, eo circiter tempore, quo Barlaamus monachos lacessere incepit. Monachis ducem atque advocatum sese præbuit Palamas, Barlaamum hæreseos & calumniæ accusat, ipse *diſtinctas* ab altero insinulatus. Res ad synodum deferunt. Utrique silentium imponitur. Mox tamen rerum summa ad Cantacuzenum delata, Palamas qui eo familiarissime utebatur, Barlaamum crebris synodis condemnari, nequitiam vero sententiam propriam de lumine Thaborico confirmari obtinuit. Anno circiter 1347. fervente inter Cantacuzenum & Palæologum imp. bello Joannes patriarcha Palamæ, quem throno suo insidiari suspicatus est, Cantacuzenum anathematizare jussit; recusantem communionem ejecit, & carceri inclusit. Capta a Cantacuzeno Constantinopoli Palamas ab Anna imperatrice carcere eductus est, & ad victorem legatus, ut iras ejus adversus Palæologorum gentem monitis leniret. Joanne patriarcha ejecto, ac statim defuncto, ipse a Cantacuzeno patriarcha designatus, episcopus tamen Isidorum potius optantibus, dignitate excidit: quo quidem tempore a clericis quibusdam CPP. Joannis Patriarchæ sectariis confectus videtur tomos ille qui apud Leonem Allatum de Consensu, l. 2. c. 16. §. 4. Gr. Lat. legitur, quo Isidorus pariter ac Palamas anathematizantur (f). Postea archiepiscopus Thessalonicensis ab Isidoro patriarcha Cantacuzeni imp. iussu consecratus est, circa annum (si recte conjicio) 1354. sed a præfectis urbis non admittis, sedem nunquam obtinuit. In Lemnum igitur recedens pingui otio imperatoris beneficio fruebatur. Paulo post a Cantacuzeno & Callisto patriarcha evocatus contra Barlaamitas & Acindynitas in synodo CP. strenue disputavit; & utroque synodica sententia damnari effecit. Quando obierit non liquet. Vir,

(a) Habetur MS. Oxon. in bibl. Magdalen. Cod. 61. & Lincolnienſi, Cod. 79. una cum tractatu de *caſtibus virorum illustrium*, qui extat etiam ibid. in bibl. Collegii Novi Cod. 111. Liber ejuſdem de *viris illustribus* extat MS. Parisiis tum ap. Abbatiam S. Victoris, tum in bibl. Regia & Colbertina, teste *Oudin.* Tom. 3. p. 1069. (b) *Historia de belis Florentinorum*, una cum *Historia de belis imperatorum*, habetur in bibl. Lugd. Batava Cod. 24. teste *Oudin.* Tom. 3. p. 1069. De editionibus opp. Boccacii conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 1. p. 681. (c) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccleſ. Vol. 12. p. 31. (d) *Registrum Epistolæ* 150. continens, exhibuit *Link.* *Martore* Tom. 2. Anecdotor. p. 843. 844. *Epistolæ* 2. Baluzii Tom. 2. Papp. Avinionenſi, p. 712. quam vide. *Declarationis super statutu Benedicti* 12. de monachis nigris habetur ap. Baluz. Tom. 7. Miſc. p. 115. *Enſa* 4. cum compositione inter archiepiſc. Cantuarienſ. & Eboracenſ. de *populatione crucis conſormata* edita Wilkins Conc. Brit. Tom. 3. p. 29-36. & 80. *Enſa* de *ſeſſo Lancaſtre & clacorum crucis Domini* editi Jo. Henr. Von Seelen, in *Diſſert.* de hoc ſeſſo *Fleutburg.* 1715. *Sermones* aliquot, *Decreto Eccleſiaſtica & iſtitutione* pro Forſovienſibus memorat Lud. Jacobus p. 125. *Bellæ* quedam extant *Rymer.* *Fœder.* Tom. 6. p. 18-157. (e) Conf. *Du Pin.* Hist. Eccleſ. Vol. 12. p. 84-87. (f) Multos tomos in cauſa Palamæ promulgatos memorat *Fabr.* Bibl. Gr. L. 5. c. 44. Vol. 10. p. 454.

Sec. XIV. teste Cantacuzeno *, τῶν ἄλλων, ὡς λέγουσι μέ-
νοι, ἀλλὰ καὶ τὰ τοῖς διαλέγουσι περὶ τοῦ θε-
οῦ μέγιστα ἐκρηκτικῶς διαφύων, qui non in di-
cendo solum eximius, sed etiam Theologicis literis
pre aliis eruditissimus fuit.

Sec. XIV. teste Cantacuzeno *. τῶν ἄλλων, ὡς λέγουσι μέ-
νοι, ἀλλὰ καὶ τὰ τοῖς διαλέγουσι περὶ τοῦ θε-
οῦ μέγιστα ἐκρηκτικῶς διαφύων, qui non in di-
cendo solum eximius, sed etiam Theologicis literis
pre aliis eruditissimus fuit.

SCRIPTA.

Orationes demonstrativæ 2. de processione Spi-
ritus Sancti contra Latinos. Prodiit Gr.
Londini absque anni notatione in 4to.

Resutatio Expositiōum seu Epigrapharum Jo-
annis Vecii. Extat Gr. Lat. apud P. Arcudium
inter opuscula aurea Romæ 1630. 4to. (a).

Protopopæia, sive Orationes 2. judiciales mentis
corpus accusantis, & corporis sese defendentis,
una cum Judicium sententia. Prodiit Græce a
Turnebo edita. Parisi 1553. 4to.

Orationes 2. in Transfigurationem Dominicam.
Habentur una cum Protopopæia Latine in
Bibliotheca Patr. Tom. 26.

Consideratio pleiorum in Transfigurationem Do-
mini, & Epistole. MSS. Gr. in biblioth. Augu-
stana. p. itana. Expositio Fidei Orthodoxæ : MSS. ibid.
27.

1354. GREGORIUS PALAMAS, ortu
R. G. Afianus, ex monacho archiepiscopus Thes-
salonicensis, claruit anno 1354. Extant,
præter easa Cl. Wharsono memoratas, quæ
sequuntur lucubrationes. Orationes duæ in
Transfigurationem Domini, Græce & Latine
a Combessilio cum ejusdem notis editæ
Auct. Novif. Parisi 1672. fol. Orationes duæ
de ingressu B. Mariæ in Templum, quarum
prior sic incipit. Εἰς τὴν κλητὴν τοῦ ἁγίου
γνωσκῶνται, καὶ τοὺς καλὸν διήγοντες. Posterior hoc
modo. Εἰς τὸν μέγιστον, ἡ κατὰ ἀνθρώπων
δύναμις. Utriusque meminit L. Allatius de
Simeon, pag. 87. 92. Extant Græce MSS.
in biblioth. Vaticana. Oratio de Dominica
Incarnatione. Pr. ὁ τῶν θεῶν προαὐτὸς καὶ
ἀπερίληπτος καὶ παντοκράτωρ ἁγίος Allat.
de Simeon, p. 103. De Passionibus & Virtuti-
bus, & de iis quæ per otium cogitatio par-
rit, ad Venam monacham : Hominia in Dete-
rioribus Martyrum; de unita concordia; in Pu-
blicana; in Prodigum; de secundo Adventu
Domini; de Misericordia & Beneficentia, &c.
hæduntur Græce MSS. in biblioth. reg. Gall.
Cod. 615. Volumen Sermonum in folio Gr.
MS. extat in biblioth. Bodleiana, Cod. 637.
Hypothese Theologica capitulis 16; de doctri-
na Acindyni ad Athanasium Cyzicorum archi-
episc. liber; consulationum Acindyni libri
7. Lambi adversus Acindyni Carmina; Epi-

stole item plurimæ ultro citroque datæ hæ-
bentur Græce MSS. in biblioth. reg. Parisien-
si, Cod. 1408. Capitula 55. Physica, Theolo-
gica, Ethica, Practica adversus Barlaamum, Gr.
MSS. ibid. Cod. 1213. Hominia de præmiis
bonorum & supplicii malorum, Dominica
προς τὸν τῶν προπατέρων (quæ est Dominica ante
Christi Nativitatem) recitari solita, Græce
MS. ibid. Cod. 1379. Expositio sive Confessio
orthodoxæ fidei Græce MS. in bibliotheca
Augustana Subfell. 2. Cod. 23. Disputatio in-
ter Gr. Palamam & Man. Chrysoloram de
processione Spiritus Sancti, extabat Græce
MS. apud S. Antonium Venetiis, teste Pos-
sevino. Epistole eujusdam Gregorii nostri ad
Thessalonicenses de laboribus suis, & Dispu-
tationis adversus Infideles & Atheos Chionas
meminit eruditiss. Combessilius in notis ad
orationes a se editas (b).

GEORGIUS LECAPENUS, insti-
tuto, ut videtur, monachus, diu in Thes-
salia vixit, Gregorio Palamæ familiaris: cla-
ruit circa an. 1354. Extat liber de construc-
tione verborum Græce, Vener. 1526. 8vo. & eodem
anno eademque formâ Florentia. Scripsit
etiam Epistolas plures, MSS. in biblioth. Ba-
varica ac regis Gallie, item de Artificio gram-
matico, de verborum significationibus, MS. in
biblioth. Augustana. Hysiorian, Carmina
Lambica, Libanii Epistolas elegantiores numero
264. selegit, & in unum volumen redegit, de
quibus omnibus vide quæ habet Cl. L. Al-
latius Diatr. de Georgis & eorum scriptis,
p. 363. (c).

CALLISTUS, montis Atho monachus, 1354.
cenobii Iberorum fodal; fervente adhuc
inter Palæologum & Cantacuzenum bello,
a monachis legatus est Constantinopolim,
ut pacem fuaderet, ubi ab Anna Impera-
trice & Joanne patriarcha niale habitus est.
Anno circiter 1354. (d) patriarcha Constanti-
nopolitanus a Cantacuzeno imp. renunciatus
est. M. Freherus quidem in Chronologia
sua patriarchatum a Callisto inchoatum ad
annum 1360. refert: verum errore manife-
sto. Præterquam enim quod Callistus a
Cantacuzeno adhuc imperii clavum tenente
patriarcha constitutus sit, obit ille post ex-
actum ab exauratione Cantacuzeni (quæ
contigit anno 1355.) annum integrum, sedem
CP. biennio circiter moderatus. In-
eunte, ut videtur, anno 1355, a Cantacu-
zeno imp. ut Matthæum filium imperiali co-

(a) Item 1671. (b) De cæteris Palamæ operibus MSS. vid. Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 456. Oudin. Tom.
3. p. 843. Hypothese & Argumeta operum omnium ejusdem in bibl. Coislinian. vid. Catalo-
gus ejusdem bibl. a Novif. an. edit. p. 155-177. Excerpta quædam ex Gregorii Palamæ scriptis exhibuit Bo-
vinius in notis Tom. 4to. Bibl. Byzantin. Nicephori Gregoræ, p. 764. 776. 787. 788. seq. (c) Ejusdem Leca-
peni Schedæ Grammaticæ ineditus laudat Neursius in Glossario Græcobarbaro voce ὁμοπαρὰ. Ejusdem de si-
guris Homerici, & canonizati in Homerum MS. memorat Labbæus bibl. nov. MSS. p. 104. Ejusdem Gram-
maticæ Alphabetica in bibl. Bodleian. Cod. Barocclian. 101. Fabr. Bibl. Gr. Vol. 7. p. 44. (d) Immo vero an.
1349. vel 1350. notante Oudin. Tom. 3. p. 1006. quam vide.

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

rona indueret, rogatus, obsequium dene-
gavit, & in Xamanis monasterium secessit:
cumque ad munus patriarchale redire renu-
isset, patriarchatu submotus est, substituto
Philtheo. Joanne Palaeologo paulo post
rerum potito, fedi suæ restitutus est; atque
anno sequente ad Elizabetham Cralis Servie
principis viduam pacis confirmandæ gratia
legatus; ubi apud Pheras Serviorum metropo-
lim diem supremum obiit. Extat Gr. Lat.
Homilia in exaltationem pretiose & vivifice crucis,
apud Gretser de Cruce Tom. 2. p. 1347.
Idem Freherus meminit alterius Callisti pa-
triarchæ CP. ad an. 1406. Hujus an. supe-
rioris sit ista Homilia, viderint eruditi; uti
& Oratio in Dormitionem Desparæ, atque alia
in Decollationem S. Joannis Baptiste; quæ Gr.
MSS. extant in bibliotheca Cæsarea, teste
Lambecio Comment. l. 4. p. 62. Junioris
Callisti esse videtur *Opus de Vita Monastica*,
quod habetur Græce MS. in bibliotheca Bar-
barina, teste Allatio de Consensu l. 2. c. 18.
§. 13. (a).

1354.
R. G.

MATTHÆUS CANTACUZENUS, Jo-
annis Cantacuzeni imp. CP. & Irenes filius,
tanto patre non indignus, eisdem animi
dotibus instructus, eisdem artibus & di-
sciplinis imbutus, eisdem virtutibus ornatus,
eandem etiam fortunam expertus, claruit
anno 1354. Andronici junioris filiam Joan-
nis Palaeologi forem in matrimonium duxit;
deinde dissidiis inter fratres exortis,
patris hortatu partem regiminis suscepit, a
Philtheo patriarcha coronatus anno 1354.
Proximo anno certis conditionibus imperio
renunciat, postea repetit; armis utrinque
certatum est; tandem vel prælio victus, vel
turbis fatigatus in montem Atho secessit,
habitumque monasticum induit; quamdiu
vixit incertum est. In illustrandis S. Scrip-
turis egregiam plane operam navavit; in
Cantica Canticatorum Commentariorum lucubrav-
it, in *Sapientiam Salomonis* aliquid meditalle a qui-
busdam dicitur, & *Monita quadam solitaria*
vel dictasse vel collegisse. Opus in *Cantica*
versione sua ac notis illustratum Gr. Lat.
edidit. Vincent. Ricardus, Romæ 1624.
fol. (b) unde mirari subit, adeo celebrem
auctorem, adeo insignem opus in ipsa urbe
prelo egressum, ab iis qui de scriptori-
bus ecclesiasticis agunt, Possævino, Bellar-
mino, Miræo, iploque etiam Oudino, qui
de *Scriptoribus* omisissis ex professo Supple-

mentum texuit, neglectum penitus & præ-
ternitum.

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

PETRUS DE COLUMBARIO, 1355.
a nonnullis dictus *Petrus Bertrandus junior*, H. W.
ecclesiæ Romanæ cardinalis, episcopus Olti-
entis & Velitrensis. Claruit anno 1355. quo
missus est ab Avenione Romam ab Innocen-
tio 6. pontifice, ut Carolum 4. imperatorem
inungeret & coronaret; quod quidem fecit
ipso die palchatis ejusdem anni. Extat *His-
toria itineris* istius, & ad Avenionem reditus,
titulo *Itineris Romani*, apud Labbeum Biblio-
thec. Nov. MSS. Tom. 1. p. 354. (c).

HENRICUS DE ERFORDIA (d), 1355.
Saxo-Germanus, ex ord. Præd. cœnobii S.
Pauli apud Mindenenses monachus, theologus
eximius, scholæ Erfordienfis in primordiis
ejus grande decus & ornamentum, claruit
anno 1355. Scripsit *Chronicon generale* ab
orbe condito ad annum 1355. quod de *factis*
memorabilibus inscriptis; hujus partem ali-
quam Magni Chronici Belgici auctor operi
suo inseruit. Idem laudat reverendiss. Uf-
ferius, ac Æterni Evangelii errores exinde
proflert. Graviss. Quæst. c. 9. p. 279. ut & Fl.
Illyricus Catal. Test. p. 1720. Opus etiam
de Ente composuit, in decem partes distri-
butum, cui titulus *Cætana aërea*, in cujus
prologo alias suas lucubrationes recenset,
viz. *De Conceptione B. Virginis*; *De Ornati Cle-
rici*; *De Causis Conscientie* (e); *Sermones*, &c.
de quibus consulendus Possævius Appar. Sac.
Tom. 1. p. 697. qui opus prædictum
Neapoli in biblioth. Fr. Dominic. MS. extare
fidem facit. Notabit Lector eodem loco &
tempore Joannem de Erfordia ord. Min. flo-
ruisse, virum juris peritia insignem, ac scriptis
clarum, quorum catalogum exhibent Simlerus
& Possævius, utrum vero jam extant mihi
incomptum est.

JOANNES PALÆOLOGUS, An-
dronici junioris imp. CP. filius natu maxi-
mus, hæres & in imperio successor, claruit
anno 1355. Patre anno 1341. mortuo, puer
novennis sub tutela Annæ matris, & Joan-
nis Cantacuzeni M. domesticum imperium cape-
sit: anno 1342. a Joanne patriarcha corona
imperiali exornatur: anno 1347. Helenam
Cantacuzeni filiam thalami, ipsimumque
imperiū consortem accipit: an-
no 1355. Cantacuzeno abdicante solus do-

1355.
R. G.

(a) Inter opera Callisti patriarchæ CP. Oudin. Toim. 3. p. 1006. reponit Conc. CP. ipso præside an. 1351.
habitu in Blachernis. Extat MS. in bibl. Cæsarea Cod. MS. Theologico Græco 266. n. 15. ut habet *Lambecius*
Comment. l. 5. p. 202. (b) Opus in *Cantica* Græce extat MS. in bibl. Bodleian. cod. 204. & inter MSS.
cod. Oliveri Cromwelli n. 115. p. 1. seq. *Comment. in Sapientiam Salomonis* Gr. MS. in bibl. Pachmos insule,
ut constat ex Catalogo ad calc. Apparatus sacri Possævini p. 42. conf. etiam Oudin. Tom. 1. p. 1010. (c) *Te-
flamentum* ejus habetur inter probationes historice Cardinalium Gallorum a Frisio in Gallia purpurata. *Plu-
ra* de hoc Petro Baluzius ad Papæ Avenionens. Tom. 1. p. 879. ut narrat Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 5.
p. 730. (d) Non in urbe Erfordia, quæ est in Thuringia, sed de Hervordia in Westphalia. vid. Oudin. Tom.
3. p. 973. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 3. p. 658. (e) Tractatus de conceptione B. Virginis; de or-
natu Clerici; de causis Conscientie, rectius Joanni de Erfordia adjudicantur; conf. *Leibnitium* Præf. ad Tom.
3. Scriptur. Brunfvic. p. 21. seq.

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.

minatur : anno 1384. rejecto Andronico primogenito, Manuelem filium natu minorem sibi in imperio socium constituit : & tandem languoribus exesus sexagenarius Byzantii obiit anno 1391. Extat hujus nomine *Professio Fidei*, ecclesię Gręce confessioni opposita, Romanę in omnibus consentanea, coram Paulo patr. CP. Latini ritus, Nicolao episc. Arenopolitano, aliisque Urbani papę s. legatis 18. die Octobr. anno 1369. Romę habitata. Hanc ex archivis Vaticanis deprehendit Bzovius, ac Gręce & Latine edidit in *Annal. Ecclesiast.* Eandem L. Allatius protulit libro de *Consensu*. lib. 2. c. 17. §. 6. col. 843. ejus meminit Spondanus, ac uno ore omnes scriptores pontificii, & de ecclesia Gręca triumphum agunt. Utrum autem genuina sit, an suppositicia inter eruditos non convenit. *Epistola* quędam Joannis Palatologi ad patriarcham Alexandrię in bibliotheca Vaticana MS. habetur; utrum nostri sit, an potius Joannis junioris, qui frequente sæculo imperium tenuit, Concil. Ferrariens. & Florentino interfuit, nisi inspecto codice certum aliquid statuere non licet.

1356.
H. W.

NICOLAUS EYMERICUS, gente Catalaunus, patria Gerundensis, ordinis Prędicatorum, inquisitor generalis religionis per totam regis Aragonię ditionem ab Innocentio 6. pontifice anno 1356. constitutus est. Anno 1371. capellanus, & summus causarum judex a Gregorio 11. Avenione creatus. Anno 1375. multa Raymundi Lulli dogmata ab eodem pontifice hereseos damnari effecit. Obiit Gerundę in conventu S. Domini die 4. Januarii an. 1399. Extat *Directorium Inquisitorum* in tres partes divisum, cum commentariis Francisci Pegnæ editum, *Venet.* 1595. f. Romę 1578, 1587. (a). *Barci.* nonne antea anno 1503. excusum. Complura alia Eymerici scripta adhuc inedita, enumerat Ambrosius de Altamura Biblioth. Prędicat. p. 142. Oudin. Supplem. p. 667. (b).

1357.
H. W.

DEMETRIUS CYDONIUS, sive Cydo, patri Byzantinus, Raph. Volaterrano Thesalonicensis, Cantacuzeni imp. aulicus inter primos conspicuus, & prę aliis charus, quippe rerum privatarum comes, & secretariorum consiliarius. Cum Cantacuzenus biennio circiter ante purpuram depositam secessum & vitam monasticam meditaretur, Demetrius & Nicolaus Cabasilas rem eandem in animo habuerunt, uterque *σάβιας μέν τις*

Cantacuz.
Hist. l. 4.
c. 16.

ἀσπας τῆς ἐξωθεν ἐπιωλημένοι, ἔχ' ἦσαν δὲ ἐξ ἑ-
γος φιλοσοφῶντες, & τὸν σάφρονά βίον, & τὸν
ἐκ τῷ γάμῳ κακῶν ἀπὸ πλάγῃ μὲν ἡμῶν.
Claruit noster anno 1357. monasterium una cum Cantacuzeno imp. ingressus. Deferta patria, Mediolani Latinis literis, & theologię operam dedit. Tandem erogatis in pauperes bonis, in cœnobio quodam Cretensi vitam traduxit, & cum morte commutavit.

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.

SCRIPTA. (c).

De execrandis dogmatibus Gregorii Palama liber, in quo omnes illius hereses ex scriptis ejus excerptas recenset.

De Processione Spiritus S. liber in capita 13. distributus. Prodiit uterque a Petro Arcudio inter Opuscula Aurea Gr. Lat. cum notis editus Romę 1630.

Oratio deliberativa ad Gręcos de non reddenda Callipoli (d). Gr. Lat. cum notis apud Combesii. Auctuar. Nov. Tom. 2. p. 1221.

Oratio deliberativa ad eosdem de non reddenda Callipoli, postulante Amaratē Turcorum Rege. Gr. Lat. ibid. p. 1283. (e).

Oratio pia de morte contentenda, quę sub Cydonii cujusdam nomine Gr. Lat. una cum Hermiæ *Διασκευῆς* prodiit *Basil.* 1552. & inter alia ejusdem argumenti opuscula, ibid. 1559. cum Wollii scholiis 1577, 1586. Demetrii nostri esse non male censeri possit. Habentur enim MSS. in biblioth. Augustinæ orationes Demetrii Cydonii plures de eodem argumento.

Index
MSS. Bibl.
August. p.
82.

Epistola ad Barlaamum contra Processionem Sp. s. ex Filio. Extat Lat. apud Canisium Tom. 6. p. 4. (f) & in Bibliotheca Patr. Tom. 26.

Richardi sive Ricoldi, monachi Dominiciani, *Confutatio Alcorani*, a Demetrio Gręce versa, prodiit una cum Alcorano *Basil.* 1543, 1555. fol. (g).

Liber de Contemptu Mundi, S. Thomę Aquinatis summa adversus Gentēs, & summe Theologię partes prima ac secunda, quin & S. Anselmi Cantuariensis *liber de Processione Spiritus S. Epistola de tribus questionibus ad Valerianum Numborgensem episcopum*, Gręce versa; *De Processione Spiritus S. libri* 2. alter Apologeticus pro S. Thomę adversus Nicolai Cabasilę Eleuchos, alter ad amicum quandam, qui id ab eo perquirerat. *Liber de Vita, doctrina, & miraculis D. Thomę*, aliaque plura opuscula a Leone Allatio de Consensu l. 2. c. 18. §. 5. R. Volaterrano Comment. l. 15. p. 537. Poffevin. Appar. Sac. Tom. 1. p. 418. atque aliis memorantur.

(a) Et 1597. Item *Venet.* 1607. Habetur MS. in bibl. S. Salvatoris Bononię ut refert *Moutier*. *Diary*. Ital. p. 410. (b) Item *Quint.* Tom. 1. p. 709. & Tom. 2. p. 9. *Oudin.* Tom. 1. p. 1021. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 2. p. 407. & *Long.* Bibl. Sac. Vol. 2. p. 719. (c) *Conf. Dn. Pii.* Hist. Eccles. Vol. 12. p. 91. *Oudin.* Tom. 1. p. 995. (d) *Oratio* hæc ap. Combesii; intitulatur *pro subsidio Latiavorum*. (e) Ex versione Combesii habetur utraq; *Oratio* Bibl. PP. T. 26. p. 515. seq. (f) Edit. nov. Tom. 4. p. 169. (g) *Recus. Rom.* 1606. 8vo. Alcoranum ipsum in Gręcam linguam transulisse fertur Demetrius, ap. Geterum in append. Bibl. edita Tiguri 1555. fol. ut not docet *Fabr.* Bibl. Gr. Vol. 10. p. 389.

Sec. XIV.
sh an.
MCCC.
1357.
H. W.

RANULPHUS HIGDENUS, seu *Higden*, vulgo **CESTRIENSIS** dictus, natione Anglus, in occidentali insule regione natus, ordinis Benedictini monachus in coenobio Cestriensi, claruit anno 1357. Obiit grandævus anno 1363. sexagesimo quarto monachatus sui anno. Cum ingentium historicorum, præsertim vero Anglicorum, suppellectilem congestisset, ipse historia ab orbe condito scribendæ animum adiecit. Illam itaque ex variis historicis eleganter admodum concinnavit, integras ac prolixas illorum lacinias intexens, appositis tamen singulorum, a quibus sunt acceptæ nominibus, adjunctaque ab Abrahami temporibus marginali annorum supputatione; adeo ut vix aliam quam compilatoris gloriam meruerit, nisi quod libro ultimo multa et suo penitus inseruerit. Compilatoris tamen munus tam egregie præstitit, ut pauci admodum et nostratibus historici fide, gravitate, ac iudicio cum eo sint conferendi. Operi suo *Polychronici* nomen indidit (a); et totumque in septem libros iuxta numerum ætatum mundi, ac dierum quibus orbis creatus est, distribuit. Primus liber nonnisi topographicam orbis descriptionem exhibet. Secundus ab orbe condito ad captivitatem Judæorum Babylonicam progreditur. Tertius a transmigratione Babylonica ad Christi adventum. Quartus a Christo nato ad Saxonom in Angliam adventum. Quintus a Saxonum appulsu ad adventum Danorum. Sextus ad irruptionem Normannorum. Septimus ad sua usque tempora, annum vero 1357. Quod si nonnulli codices historiam ulterius producant, quales mihi nonnunquam in manus inciderunt, id ab aliena manu accessisse censendum est; ipse enim Ranulphus in præfatione totius operis se ad istum annum historiam deducendum esse pollicetur; & in illo definit versio operis Anglicana paulo post Ranulphi obitum confecta. Ex quamplurimis, quos vidi, historiæ istius codicibus MSS. longe pulcherrimus est, qui in collegio Gonvillii & Caii (cujus ipsemet alumnus fuit) asseveratur. Ranulphi *Polychronicon* iussu nobilis viri Thomæ de Barkeley Anglicæ vertit Joannes de Trevisa, sacerdos Cornubiensis, ac Vicarius de Barkeley; qui & multis aliis scriptis, in primis vero integræ utriusque Testamenti versione Anglicæ, inclauit. *Polychronici* versioni ipse nonnulla, apposita tamen semper distinctionis nota, de suo intexuit, præsertim contra

monastici ordinis petulantiam ac superstitiones quas sæpius exagitare solet. Versionem ad finem perduxit, uti ex nota calci adnexa patet anno 1387. die 8vo. Aprilis: adeo ut palam lapsus sit seu incuria seu errato typographico Caxtonus, qui in fine versionis a se typis impressæ adnotavit eam finitam esse anno 1357. Illam enim inmutato paululum Anglicæ linguæ Archaismo, & a se ipso ad annum usque 1460. Edwardi 4. regis primum, continuatam typis impressam evulgavit *Londini* 1482. fol. Gulielmus Caxtonus (b), qui sub Edwardo rege dicto claruit, primulque omnium artem typographicam Angliæ intulit (c). Ipsamet autem Joannis de Trevisa versio, a Caxtono nondum perpolita extat MS. in instructissima RR. viri Tho. Tenisoni, theologi nostratis doctissimi, bibliotheca. Cæterum præter *Polychronicon* supra memoratum, Ranulphus, quem alii Radulphum vocant, noliter conscripsit *Distinctiones Theologicæ*, *Speculum Curatorum*, quod MS. extat in biblioth. Collegii Baliolensis Oxon. cod. 69. *Expositionem super Job*, *In Cantica Canticorum*, *Sermones per annum*, atque alia quædam, quæ a Baleo * recensentur. Ut id etiam obiter notem, Joannis Trevisa versionem Bibliorum Anglicam, quam Domini sui Thomæ de Barkeley mandato confecit, etiamnum MS. extare veri non est absumile. Cl. enim Jamesius * tria versionis totius Bibliæ Anglicanæ longe ante Wiclefium confectæ exemplaria MSS. in Oxoniensis academiciæ bibliothecis asservari prodit.

RANULPHUS HIGDENUS, natione Anglus, monachus Cestriensis ord. Benedict. claruit anno 1357. *Historiam* universalem ex aliorum chronicis contextuit, quam a creatione mundi exorsus ad sua tempora diduxit, posita ubique in margine annorum supputatione, eamque *Polychronicon* appellavit. Opus in septem libros divisum; horum sex priores, viz. ad Normannorum tempora, in quantum res Britannicas & Hibernicas complexi sunt, iis omnibus quæ ad exterarum gentium res gestas pertinebant prætermisiss, ex Codd. MSS. primus Latine edidit doctiss. Galeus, eccles. metrop. Eboracen. nunc decanus dignissimus, Hist. Angl. Script. Tom. 3. Opus integrum in variis Angliæ bibliothecis MS. asseveratur. Extat etiam *Ars componendi Sermones*, MS. in biblioth. Bodleian. cod. 2752.

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.

* Cent. 6.
cap. 12.

* Corruptio
Patrum
par. 2. c. 24.

1357.
R. G.

(a) *Polychronicon* e Rogero Cestrensi contextum fuisse colligunt erudit. e Cod. Harleyanis; ut nos docet *Hearn*, præf. ad *Annales Cambdeni* p. 118. vid. etiam *Nicholson*, libl. Hist. Anglican. p. 64. *Historia Polychronica* Ranulphi Cestrensis extat MS. in bibl. Cott. sub *Nervio* D. 8. n. 12. *Chronica compendiosa de regibus Angliæ* tantum, a Noe, conscripta a Ranulpho Higden. ibid. sub *Tiberio* E. 8. n. 76. (b) Vide vitam ejusdem Gul. Caxtonia *Joan. Leve* Angliæ editam *Lond.* 1738. 8vo. p. 67. seq. (c) *Fridericum Corfellum* primum omnium artem typographicam Angliæ intulisse, eumque typis impressisse Hieronymi seu Rufini expositionem in *Synonymum Apostolorum* Oxon. 1468. 4to. Caxtonum autem primum omnium libros Anglicos impressisse nos docet *Hearn* in *Roycei* vita Tho. Mori. p. 255. etiam *Historia Gualt. Hemingford*, p. 732. Hist. Guil. Neubrigenf. p. 744. Vide etiam vitam G. Caxtoni ut supra p. 20. seq.

Sæc. XIV. *Speculum Curatorum*, MS. in biblioth. Colleg. Balol. Oxon. fub lit. L. cod. 10. Plura ejus opera recenset Balcus Cent. 6. p. 462. & ex eo Pitfeus, p. 116.

1357.
R. G.

DEMETRIUS CYDONIUS, qui & *Nipho Hieronymianus* dicitur, patria Thessalonicensis, claruit anno 1357. Scripta ejus edita supra p. 57. numerantur, verum in nonnullis supplendus est Whartonus, in paucis etiam corrigendus: nimirum enim festinans utramque Demetrii *Deliberationem* a Combefilio editam, de non reddenda *Callipoli* inscriptam refert, cum in altera solum de eo agatur, in altera de petendo a Latinis subsidio unice disceptetur. Extat præterea *Laurentianum commentarium Thessalonicensium*, quas concives sui in fatali illo urbis excidio passi sunt, cum Latina versione Combefilii inter Scriptores post Theophanem typis Lupareis edit. 1685. fol. pag. 385. Opera inedita hæc sunt, *Commentarius de professione Spiritus S.* pro Latinis contra Græcos, rogatus cuiusdam amici composuit, & in capita 41. divisus, ab eo quem P. Arcudius editit omnino diversus. Pr. *Προῤῥῆμις* Ἐπὶ πολλῶν τῆς σῆς φιλομαθείας ἢ φιλαλήθειας. Hujus meminit L. Allatius de Consensu, lib. 2. c. 18. §. 5. col. 857. habetur MS. in bibl. Vindob. Cod. Theol. 260. a fol. 1. ad fol. 210. *Apologia pro S. Thoma Aquinate*, contra Nilum Cabasilam archiep. Thessalon. Pr. *τί μὴ κατὰ λατρίαν προδύμια τῶν ἀνθρώπων μεγάλα ἦ θάυμαστα*. MS. ibid. a fol. 210. ad fol. 268. vide Allat. ibid. *Epistola* ad amicum quendam, communicationem proximæ præcedentis libri a se petentem. Pr. *τῇ μὲν ἡσυχαστικῇ ἐν βιβλῷ μαδίῳ τῶ μὴ μᾶλλον ἢν ἰδῆται*. MS. ibid. uti & Cod. Theol. 210. n. 9. & 262. n. 32. ex quibus ab Nil. Cabasilam scriptam esse manifestum liquet. *Epistole* tredecim (a), quarum prima ad Manuelem Paleologum imp. Pr. *Σὺ δὲ ἀρχὴν εἶδῶς, ἢ ὑπακύν ἐπίστασαι*. MSS. ibid. eas omnes dignissimas censet Cl. Lambecius, ut supplemento corporis Hist. Byzantine posthac inferantur. Habentur in bibl. reg. Parisiens. *Epistole* duæ ad Philotheum patr. scriptæ, Græce MSS. Cod. 1334. Aliæ patres, cum variis opusculis, partim editis, partim ineditis, ibid. Cod. 1759. (b). *Oratio in Pentecosten*, & in Spiritum S. Pr. *οἱ μετὰ τῆς γενναίας ἀγωνίας εὐσυνεῖς, ἀν μὴ πάλω τῶς φθάρσαντες*. Allat. de Consensu, ibid. de Simeon. p. 101. *Oratio in Annuntiationem B. Virginis*, hac inscriptione, *ἀγαπηταὶ τῶ Κωδὴν λόγος ἐν τῶν ἐναγγελιστῶν τῆς ὑπερ-*

γίας θεοτόκου, ἢ μὴ ἐπ' ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσκόμενοι, διὰ τοῦ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἀποδοκιμαζομένης. Pr. *Ὅσαι τῶν πέλειαν βλαπτοῦν τοῖς βασιλεῦσι χάριν ἐκτίνα, ὡς κληρονομήται*. Extat MS. in bibl. Vindob. Cod. Theol. 262. n. 17. & cum eadem censura in Cod. regio Paris. supra memorato, uti testatur Combefilius *. * In notis ab Orat. Deliberat. col. 1282. Hujus etiam meminit Allat. de Simeon. p. 103. In bibl. Bodleian. Cod. Baroc. 90. habentur Græce MSS. *Apologia pro S. Thoma*, & *Oratio* novissime recentita. *Sermo* item in *Laurentium*. Pr. *οἱ σωφρονεῖς τῶν ἱεραῶν*. *Homilia* quædam. Pr. *τοῖς πατέρι τῶ μεγάλῳ οὐκ ἔσονται ὁμήμον*. *Solutio argumentorum quorundam circa Incarnationem Christi*. Pr. *ταῦτα ἀντιτάξαι πρὸς τὰτα*. Et *Epistole* novem. Præter opera supradicta proprio Marte laborata, aliorum etiam lucubraciones & Latino sermone in Græcum verit Demetrius. *Anselmi Cantuariensis librorum de Processione Spiritus S. Epistola* Epistolam ad Walerannum de tribus *Questionibus*, ac præsertim de sermone *Ἐσ ἀγνῶστο*; utriusque meminit L. Allatius de Consensu loco supra laudato. Ex *Augustini Sermonibus* capita quædam, & D. Tho. Aquin. contra Gentes, qui *Venetis* extat MS. (c).

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

GREGORIUS DE ARIMINO, gente Italus, civitate Ariminensis, doctor theologię Parisiensis, ordinis Augustiniani eremita & post Thomæ de Argentina morem prior generalis, in comitis Montipessulani habitis anno 1357. die 24. Maii electus. Obiit Viennæ anno sequente, communem cum Thoma Argentinensi tumultum fortitus. Extant *Commentaria in libros primū & secundū Sententiarum*, Valentie 1500. Venetiis 1503. edita. *Additiones in scriptum ejus super Sententias*, Venet. 1522. *Commentaria in Epistolas Pauli*, & S. Jacobi Canonici, & *Liber de Ufuris*, Arimini 1522. *Librorum de Fornis*, *Tractatum de moribus Venetorum*, & alium de conditionibus Florentinorum, memorat Jos. Pamphilus Chron. Ord. Erem. p. 58. *Sermones* de Tempore & Sanctis accensent Simlerus, alique.

1357.
H. W.

ALPHONSUS VARGAS, natione Hispanus, patria Toletanus, ordinis Augustiniani eremita, philosophiam ac theologiam in academia Parisiensi per decennium professus, primo Ullamenfis, dein Pacensis episcopus, tandem archiepiscopus Hispaniensis factus est. Claruit anno 1358. Obiit Hispani anno 1359. die 13. Octobr. seu, ut alii volunt, anno 1366. die 26. Decembris.

1358.
H. W.

(a) Ex his 13. *sermones* dari ad Manuelem Paleologum imp. & hæc novem haberi in bibl. Bodleian. Cod. Baroc. 90. notat Fabr. Bibl. Gr. L. 5. c. 43. §. 7. Vol. 10. p. 186. (b) *Epistola* 2. unam ad Nicephorum Gregoriam, alteram ad Philotheum patriarcham CP. editit Boicinus Gr. & Lat. ante Tom. primum Hist. Nicephori Gregoriæ Paris. 1702. Alias 30. servat Bibl. Coisliniana. (c) Eiusdem *Summa Theologiæ* part. 1. & 2. MSS. in bibl. Vaticanæ. memorat Fabr. ubi supra p. 189. *Chronographia Sacra Compendium*, & *Ginechologion Sacrum Christi Salvatoris nostri* MS. arbore Succellionum expressum, Gr. in fol. patente. in bibl. Scorialens. & Florentiæ in bibl. S. Laurentii plut. 20. Cod. 56. memorat Le Long. Bibl. facr. Vol. 2. p. 698.

- Sæc. XIV. Extant *Commentaria in libros primum Magistri*
ab an. *Sententiarum*, (discipulis dictata Lutetia an-
MCCC. no 1345.) Venetiis 1490. excusa (a). *Quæ-*
siones in Aristotelis libros tres de Anima, Vin-
centia 1608. Venet. 1566.
1358. LEVOLDUS NORTHIOVIUS, natio-
R. G. ne Germanus, patria Westphalus, in agro
Marcano familia equestri natus, claruit
anno 1358. In academia Erfordensi ty-
rocinium literarum posuit, inde in aulam
ascitus Engelberti Comitis filios erudiendos
suscepit. Anno 1308. ætatis trigésimo, se-
verioribus theologie studiis in academia
Avenionensi, ubi Clemens papa 5. sedem
tunc temporis fixerat, animum serio appli-
cuit, deinde in patriam reversus, & sacris or-
dinibus initiatus, munus sacerdotale per mul-
tos annos cum laude sustinuit, animamque
literis humanioribus subinde relaxans, exi-
miam in historia & antiquitatibus (præser-
tim patriis) scientiam nactus est: huius do-
ctrinæ instructus, hortatu Engelberti patroni
sui ad archiepiscopatum Colonienf. nuper
electi, ad historiam scribendam octogésimo
ætatis anno se accinxit: Extant ejus *Origines*
Marcane, sive *Chronicon Comitum de Marca*
& *Altena*, a prima origine usque ad annum
1358. Opus istud cum anonymi continua-
tione ad annum 1390. ex duobus MSS. co-
dicibus primus in lucem edidit, & notis bre-
vibus illustravit H. Meibomius senior, typis
Wicheliani impressum *Hannov.* 1613. fol.
Idem recudi fecit H. Meibomius filius inter
Rerum Germanic. Scriptores, *Helmslad.*
1688. fol. Tom. 1. p. 373. *Catalogus* etiam
Archiepiscoporum Colonienfium, a Materno pri-
mo episcopo anno 94. usque ad Wilhelmum
de Genepe anno 1399. adornavit. Prodiit
cura ejusdem Meibomii jun. Rerum German.
Script. Tom. 2. p. 4.
1360. NILUS, metropolita Rhodius, Lati-
H. W. norum hostis accerrimus, Gregorii Palamæ
sectarius, vixit forsitan (neque enim certam
ejus ætatem indagare potui) circa an. 1360.
Barlaamo & Acindyno si non ætate par, sal-
tem non diu posterior: definit enim in Syn-
odo CP. ab Ilidoro patriarcha habitus, (quam
quidem Nonam appellat) que Barlaamum
condemnavit. Au idem sit Nilus, qui juxta
Freheri chronologiam anno 1378. iactus est
patriarcha CP. dicere non habeo. Ex parte
eorum stetit, qui Barlaamitas damnarunt
tanquam mentientes, modique omnibus in-
(a) In reliquis libris Comment. si vera est fama, Romæ ap. Augustinianus S. Mariz de Populo exstare narrat
Nic. Antonini Tom. 2. Bibl. veteris Hispanæ p. 113. (b) Item ab Harduino Conc. Tom. 5. p. 1479. Locum de
Synodo 6ta, 7ma, 8va, 9na. Gr. Lat. exhibet *Fabr. Bibl. Gr. L. 6. c. 3. §. 6. Vol. 11. p. 179. Ibid. p. 48. mentio*
habetur ejusdem Nili *Expositionis Cavesorum Synodicorum* ab hac Synoptica enarratione diversæ. Ejusdem de
versibus Anacronisticis MS. in Cod. Regio 901. & 1727. memorat *Lallem* in Nov. Bibl. MSS. p. 110. In Bibl.
Regia Elcuriali asseratur, ut ex indice illius MS. constat, Nili Metropolitæ Rhodi Diocesani, de lapidibus, de
conclusionibus iniquitatis Mofaici, de generatione artificiosa, de an. bisexto, recte Altitio in Diatr. de Nilis, c. 16.
(c) Habetur in bibl. Cort. sub Titulo A. 19. n. 41. & a S. Paulino ad Christoph. Haynebrige. *Ibid.* sub *Vitelio E. 14.*
n. 8. (d) Conf. vitam Joan. Wiclefi a Jo. Levis Anglice edit. *Lond.* 1720. 8vo. (e) Wiclefem nec fuisse
ejusdem istius domus, nec annum probationis in eadem habuisse narrat *Lallem*. Collect. Tom. 3. p. 55.
- fanientes, & ἀσυνώτας μᾶλλον τῶν ἄλλων αἰ-
ρετικῶν, ut ipse loquitur. Extat tum Græce
tum Latine *Enarratio Synoptica de Sanctis &*
Oecumenicis Synodis 9. a Justello patre edita
ad calcem Nomocanonis Photiani *Parif.*
1615. 4to. a Justello filio in Bibliotheca Juris
Canonici *ibid.* 1661. fol. Tom. 2. p. 155.
(b). *Oratio Ejusdem in sanctam Matronam* ex in-
sula Chio oriundam Gr. Lat. a Leone Allatio
evulgata est.
- THOMAS STUBBS, sive STOBÆUS, 1360.
natione Anglus, patria Eboracensis, ordi-
nis Dominici monachus; S. Theologie
doctor. Claruit anno 1360. Obiit post an-
num 1373. Scripsit *Vitas* seu *Chronicon Ar-*
chiepiscoporum Eboracenfium, a S. Paulino ad
Joannis Thoresbii obitum, seu a prima fe-
dis foundatione usque ad annum 1373. (c).
Extat istud *Chronicon* inter 10. Scriptores
Angliæ a Cl. Twisseno editos *Londini* 1652.
f. p. 1685. Quamplurima ejusdem Scripta
theologica, adhuc inedita, recentent Baleus
Cent. 6. c. 36. Pitfeus et. 14. p. 512. *Alta-*
mura Biblioth. Prædicat. p. 125.
- (d) JOANNES WICLEFUS; natione 1360.
Anglus, in septentrionali insule parte na-
tus, Oxonii in Collegio Mertonensi educa-
tus, cujus primum scholarius, dein focus
fuit (e). Collegii Cantuariensis ac Baliolenfis
præfecturæ tandem admotus; philosophus
insignis, theologus omnibus numeris con-
summatissimus; nec minus vite sanctimoniam
& morum castitatem, quam doctrinam eximiam.
Theologiam scholasticam ad unguem edo-
ctus, imprimis vero Occami, Lincolnienfis,
atque Armachani studiosus lector; post-
quam doctoratus insignia tulisset, theolo-
giam in academia Oxoniensi publice pro-
fessus est; demum ecclesiæ de Lutterworth
in provincia Lecestrensi rector factus. Cla-
ruit anno 1360. quo circiter tempore ingra-
vescentes ævi superstitiones, immanem, ec-
clesiæ tamen jamdiu inolitam, Romanam pon-
tificis tyrannidem, erronea fidei dogmata in
scholis passim recepta, & turpissimum vicio-
rum labem ab omnibus admittam, a pleris-
que etiam defensam, voce ac scriptis acriter
oppugnare coepit, præsertim vero regis po-
testatis atque ordinis ecclesiastici jura contra
immanes pontificis Romani & fratrum Men-
dicantium ultrapationes constanter pariter
ac erudite propugnavit. Eo impudentiæ
enim tunc temporis dederat arrogantia
- pontificia,

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.

pontificia, ut regi in ecclesiasticis rebus nulla, in secularibus non nisi dimidiata, auctoritas conservaretur; pluresque emolumentis ex Anglia reciperet curia Romana quam regia. Receptam autem ecclesie disciplinam omniaque cleri jura penitus everterunt importuna fraterculorum Mendicantium colluvies, qui ecclesias circumvagati in presbyterorum parochialium munera involarunt, & episcopali regimini, pristinisve ecclesie canonibus subijci noluerunt. Tamen insanam pontificis & fraterculorum ambitionem ac tyrannidem summam, qua pollebat, facundia oppugnavit Wiclefius; & utramque ecclesiam eliminandam esse docuit. Adhuc Christiane fidei dogmata nativa atque insculpta sui simplicitate induta plebi tradidit; & fabularum & nugarum loco, quibus hactenus fere sæculis postremis infectati fuerant Christiani diodores, S. Scripturæ oracula passim prædicavit, linguaque vernacula populo legenda dedit. Haud mirum itaque, si ingentem exinde apud bonos gratiam, apud malos invidiam inierit. Edwardus 3. ac Richardus 2. Angliæ reges illum sibi charissimum habuerunt; quorum ille Wiclefium in exteras regiones legatum misit, ille sacris domesticis adfuit; uterque autem in tutandis regie potestatis jurbus doctrinam ejus ac consilium in subsidium vocarunt. Sane Wiclefi auctoritate ac favore apud summos regni proceres factum est; ut plures atque acriores adversus pontificis Romani usurpationes ac fratrum Mendicantium petulantiam leges sub hisce duobus regibus sancite fuerint, quam a Gulielmi Normanni temporibus ad excussum usque penitus sub Henrico 8. papale jugum. Nec minus apud plebem quam supremos regni ordines potuit Wiclefius; adeo ut Discipulos ejus multiplicatos esse videret, & implevisse ubique orbem regni; quin & in tantum in suis laboriosis dogmatibus prævaluisse, quod mediam partem populi, aut majorem partem suis sectæ adquisiverint, conquerratur Henricus Knyghton * Historicus coævus. Fusius id persequitur Walsinghamus †; qui villas ac civitates ipsamque academiam Oxoniensem doctrina ejus infectas esse dolet. Longe lateque, inquit, per patrias populum maculando suam prædicationem dilatavit, ita ut penne majores Provinciarum eorum sequerentur errorem. — Visus est absorbere Jordanem, & omnes Christianos mergere in Abyssum. Dixit publice & prædicavit, rectoribus ecclesiarum non valentibus eum prohibere ob favorem popularem, qui libenter eum audiebant, & se periculo malebant exponere, antequam vel prohiberetur prædicare. Quin & ipsemet Wiclefius in Confessione de Sacramento Altaris Anglicæ cal-

ce refert plus tertiam cleri partem & partibus suis stare, doctrinamque suam summo capitis discrimine tueri paratos esse. Mitto propensum Oxoniensis academice in Wiclefium animum; adeo ut libri ipsius ad concilii usque Constantiensis tempora in Scholis publicis & Collegiis communi decreto lege-rentur, ac singulis academice gremialibus pervolvendi more recepto traderentur. Auctoritatem suam in Anglia labefactari ægre tulerunt pontifices Romani; larvam sibi e-reptam & detecta commenta dolebant fraterculi; quin & ipsum pietatis ac veritatis incrementum malis invidiam commovit; adeo ut innumera undequaque mala in Wiclefi caput cussa esse nequitiam mirum videatur. Primo itaque Collegii Cantuariensis apud Oxonienses præfectura illum Simon Langhamus archiepiscopus Cantuariensis ac cardinalis anno circiter 1367. injuria submovit. Wiclefius collegii præfectus secundum statuta a Simone Illip archiepiscopo ejus fundatore paucis antea annis data a locis secularibus rite electus fuerat. Id ægre tulerunt monachi quidam turbones; qui Collegio pedem nuper intulerant, & gregalem e suis quandam in præfecturam fulsere summo studio contenderant. Procaces monachos Wiclefius & socii seculares Collegio eiecerunt. Monachorum causam suscepit Langhamus; & Wiclefium præfectura cedere mandavit, substituto in locum ejus Henrico Wodehull monacho. Nolente id Wiclefo, Collegii reditus sequestravit. Wiclefius & socii ad Urbanum 5. pontificem provocant. Is rem Andruyno cardinali judicandam commisit. Ille tandem sententiam tulit, solos monachos secularibus exclusis Collegium possidere debere, Wiclefium sociosque expellendos esse, facta prius monachis injuriarum compensatione. Cardinalis sententiam data anno 1370. bulla ratam habuit Urbanus papa. Integer litis istius (uti vocant) processus in bibliothecæ archiepiscopalis Lambethanæ archivis MS. aservatur. Hactenus Wiclefium cuniculis aggressi sunt adversarii. Sub extremis autem Edwardi regis, senio jam debilis ac fere deliri, temporibus, synodus Londini habuit Simon Sudburius archiepiscopus Cantuariensis anno 1377. mense Febuario, ut a Wiclefo doctrina suæ rationem; forsitan & poenas, exigeret. Adfuit Wiclefus, causamque egit intrepide, & Joannis Lancastrie ducis, partibus suis addictissimi, aliorumque procerum, qui præsentibus illi assisterunt, subsidio episcoporum ictus ac infidias salvas evasit. Post Edwardi mortem, alatis in Angliam quas ad episcopos contra Wiclefium dederat Gregorius 11. papa, literis (a), nova synodus

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.

* DeEvent.
Angliæ l. 5.
p. 266.
† Hist. p.
306. 281.
256, 304.

Vid. Hufsi
Replic.
adv. Angl.
Jo. Stokes
inter Opp.
ejus Tom.
1. f. 109,
110.

(a) Extant. ap. Wilkins Conc. Brit. Tom. 3. p. 116.

Sæc. XIV. coacta est Lambethæ mense Junio ejusdem
ab an. MCCC. anni; qui tamen procerum populique minis
deterita sententiam definitivam contra
Wiclefium præsentem ferre ausa non est. Ipse veritatis causam in foro, in academii
& in templis, voce, scriptis, ac concionibus
tutari pergebat.

Tandem vero turbatis regni rebus, & Joanne Lancastrensi ab aula recedente, episcopi crebris Gregorii papæ literis incitati, postquam Richardum 2. imbellem regem, in partes transissent, Wiclefi doctrinam melioribus auspiciis eradicationi ibant (a). Habita itaque anno 1382. Londini Synodo, articulos seu dogmata ab illo propugnata 9. hæreseos, 14. erroris damnarunt: seclariis ejus aut ad Palinodiam adegerunt, aut in carcerem conjectos bonis mulctarunt, in ipsum denique acrius animadvertendum esse decreverunt. Neque enim se præsentem sistere voluit Wiclefus, de insidiis sibi a præfibus in itinere positis certior ab amicis redditus. Absentes tamen causam egerunt academice Oxoniensis cancellarius, procuratores bini, ac senatus pars longe major; qui missa ad synodum epistola publico academice sigillo munita præclarum doctrinæ ejus, pietatis ac fidei orthodoxæ elogium reddiderunt (b), post latam a synodo sententiam solita concionandi ac scribendi munia Lutterworthæ adhuc obiit Wiclefus, neque unquam ante mortem intermisit, seu recrudescente Richardi regis favore factam, seu viri famæ nominisque auctoritati datum id sit, seu denique aliqui dogmata palinodia inimicorum rabiem eluserit Wiclefus, Habetur etenim apud Knyghtonum * Declaratio ejus brevis de sacramento altaris vernaculo sermone, quam terrore mortis adactum synodo illum obtulisse refert historicus. Ista tamen transubstantiationis dogmati revera usque adeo non faveat, ut contrariam sententiam haud obscure doceat. Sunt etiam, qui Wiclefium in Bohemiam fecississe, inventaque ibi ampla simul ac fecunda discipulorum messe, doctrinam suam longe lateque propagasse volunt. Verum id parum certum. Illud demum est certissimum, Wiclefium Lutterworthæ ex paralyti, qua integro fere biennio laboraverat, anno 1387. (c) die ultimo Decembris in pace obiisse, in ecclesia sua parochiali sepultum. Vir erat, quo majorem non tulit postremis hinc sæculis Christianis orbis; quique non minus supra laudem quam invidiam positus videtur. Omnisfaria rerum theologiarum scientia instructissimus, legum municipalium impendio peritus, rara morum gravitate præditus, in primis vero immenso erga Deum zelo, erga

proximum charitate flagrans. Hinc nata puritatis priusquam in ecclesiam reducende cupidio; quam tamen limites usque adeo egredi non permisit, ut omnia discipline ecclesiasticæ jura illibata conservare religioni haberet. Eximiam ejus pietatem ne pessimi quidem adversarii in dubium unquam vocare sunt ausi; præclaram certe doctrinam abunde testati sunt ex iis quamplurimi. Potens erat, inquit Knyghthonus *, * L. 5. p. 2664. *Est validus in disputationibus super ceteros, & in argumentis nulli credebatur secundus*: quique primus illi in scholastica certamina venit, Joannes Kelyngthamus Carmelita, *modeste tamen egit* (si Waldeno * fides) *administratus in eo doctrina excellentiam*. Sane in omnibus fere, quæ hodieum extant, suis scriptis accuratam theologiæ notitiam & elinatum judicium prodit Wiclefus. Pressè ubique & acute disputat, egregiam spirat pietatem, sacram autem scripturam summa perpicuitate ac solertia interpretari solet. Nil in eo puerile aut otiosum (scriptoribus istius ævi solenne vitium) deprehendi potest; omnia gravia, subacta, atque climata. Is denique est, cui nihil ad consummatam eruditionem defuit, nisi sæculum felicitus. Dissimulari tamen non potest, diversa sæpe ac contraria nonnunquam dogmata in illius libris reperiri posse: quod Wiclefo ad eo non detrahit, ut in laudem illi potius cedere debent. Neque enim præservido quodam animi impetu abreptus, sed maturo judicio ac ratione ductus ecclesiæ Romanæ errores oppugnavit; quos unico ictu eum non detexisse nil mirum est. Ut alios enim articulos taceam, in expositionibus orationis Dominice, symboli Apostolici, & decalogi, quas perlegi, MSS. Purgatorium sapenumero admittit; (in tractatu autem de spirituali prælio MS. dilucide ac prolixè docet) preces sanctis offerri, ut ipsi pro nobis Deum interpellent, monet; septem sacramenta enumerat; animasque in purgatorio politas ecclesiæ militantis precibus juvari prædicat. Iltiusmodi tamen opiniones illum postmodum abrenunciassè conitat. Certe septem sacramentorum doctrinam Wiclefissitas improbasse fidem facit Æneas Sylvius *: * Hist. Boem. *non nomine etiam a concilio Constantiensi damnatus fuit. Purgatorium a Wiclefissitis e medio sublatum esse, precepsque pro mortuis ludibrio habitas idem refert: quin & Waldensis * Wiclefium sanctos invocare prohibuisse narrat: ut quamplurima et scriptis ejus a Cl. Jameſio prolata adversus purgatorium ac preces pro mortuis testimonia præsentiarum mittam. Ceterum accuratam dogmatum Wiclevianorum cum hodi-*

* L. 5. p. 2647.

(a) Mandatum Archiepisc. Cantuar. contra Wiclefi dogmata, extat ap. Wilkins T. 3. p. 123. Processus contra eum, *ibid.* p. 160. 170. Epist. Archiepisc. contra eum, *ibid.* p. 168. 350. (b) Habetur *ibid.* p. 302. (c) An, 1384. ut notat Leland. Collect. Tom. 2. p. 409.

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

erna ecclesiæ Anglicanæ doctrina concordiam fuisse demonstravit proluxa Wiclefi apologia Anglico sermone edita *Oxonii* 1608. 4to. vir doctissimus Th. Jameſius; qui Parlsoni aliorumque, absurdas opiniones Wiclefo summa injuria alluentium, calumnias invicte diluit. Post clarissimi confessoris obitum in sanctissimos ejus manes maxima infamia debachati sunt pontificii. Conclusiones 18. ex trialogo ejus desumptas, habita Londini anno 1396. synodo, hærescos damnavit Thomas Arundelius archiepiscopus Cantuariensis, librosque illius omnes comburi jussit (a). Sint licet argumenta, quæ synodum istam ad annum 1410. referendam esse suadeant, non contemnenda. Inprimis vero cancellarii totiusque academici Oxoniensis testimonium solenni decreto anno 1406. Wiclefo redditum; quod ad calcem operum Joannis Husii reperitur. Postquam enim præclarum probitatis ac pietatis elogium illi reddidisset, fortissimeque judi atheniæ singulos mendacitate spontanea Christi religionem blasphemantes S. Scripturæ sententiis catholice expugnantes appellasset; hæc subinfert. Nec fuerat prædictus Doctor pro heretica pravitate convictus, aut per nos pro prælati post ejus humanitatem traditus incendiis. Absit enim, quod nosri prælati tantæ probitatis virum pro heretico condemnassent; qui in Logicalibus, Philosophicis, & Theologicis, ac moralibus, & Speculativis inter omnes nostræ universitatis, ut credimus, scripserat sine pari. Conclusiones ejusdem 45. partim hærescos, partem erroris damnavit concilium Constantiense libros flammis comburi, ollaque sepulchro educta ignibus cremari decrevit. Decretum concilii ex mandato Martini 5. exequutus est Richardus Fleming Lincolniensis episcopus anno 1428. Acris tandem in Wiclefi memoriam nuper invecit est Varillaius, historiographus Gallus; qui pristinas calumnias renovavit, novas subinde excogitavit; & utraque in historia sua hæresis in lucem dedit. Verum tam insulse ut plurimum calumniatur historicus ille mendacissimus, adeo omnem rerum gettarum chronologiam perturbavit, tam carlos pariter ac ineptos errores admisit; ut pudissimum impotorem ubique prodas, & risu potius quam reſutatione excipi mereatur.

Innumera fere Wicleſus Latino pariter ac vulgari idiomate conscripsit, non vulgari sane eruditione recondita; si Waldenum ipsum, hostem Wiclefi juratissimum, testem adhibeamus; qui in epistola quadam ad Martinum 5. se Wiclefi assertionum acumen, autoritatum copiam, rationum vehementiam supra mo-

dum obſtupuisse profitetur. Ducenta plussquam illius operum volumina, pulcherrime conscripta, bullis aureis tegumentisque pretiosis ornata, a Subincone Lepore, archiepiscopo Pragensi, paulo ante concilium Constantiense publice concremata esse narrat Æneas Sylvius *. Haud minorem opusculorum numerum, quorum partem longe maximam ipse oculis usurparat, recenset Baleus Cent. 6. cap. 1. Omnia Wiclefi scripta in Anglia adhuc delitescere, & ex Bibliothecis nostris qua publicis qua privatis in lucem erui posse, lubenter crederem. Plurima ipsemet vidi, partim impressa, partim manuscripta; quorum indiculum proxime subnectam.

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

* Hist. Bohem. c. 35.

(b) SCRIPTA.

Dialogorum libri 4. quorum primus Divinitatem & Ideas tractat; Secundum Universarii creationem complectitur; Tertius de virtutibus virisque ipsi contrariis copiosissime loquitur; Quartus Romana Ecclesiæ Sacramenta, ejus pejusseram vocationem, Antichristi regnum, Fratrum fraudulentam originem atque eorum hypocrisis, variegæ nostro ævo scitu dignissima perſtringit. Proderunt hi Dialogi, isthoc titulo insigniti, liquidis satis characteribus alicubi in Germania impressi anno 1525. 4to foliis 175. Habetur exemplar unicum in biblioth. Collegii SS. Trinitatis apud Cantabrigienses.

Opus Wiclefi, seu Tractatus Anglicus de Sacramento Altaris, quo Transubstantiationem petitis tam e philosophia quam Scriptura argumentis nervole oppugnat. Norimbergæ 1546. 8vo. Oxonii 1612. 4to. Halucinat autem est, quisquis libelli titulo apposuit, eum anno 1395. scriptum esse. Ante septennium enim obierat Wicleſus.

Tractatus 2. adversus Fratres Mendicantes, istorum prior est Supplicatio ad Richardum 2. & regni Ordines, ut fraterculos ultra jus fasque omne sese esserentes in ordinem redigant. Posterior quinquaginta fraterculorum errores ac crimina totidem capitulis impugnat (c). Proderunt Anglicæ a Cl. Jameſio editi Oxonii 1608. 4to.

Aphorismi seu Articuli Wicleviani, a Joanne Foxo in lucem editi Argentina 1554. 8vo. Istos quidem nondum vidi.

Conclusiones 19. e scriptis ejus excerptæ, & a Gregorio 11. damnatæ, extant Concil. Tom. 11. p. 2041. (d). Conclusiones 24. in Synodo Londinensi anno 1382. damnatæ, ibid. p. 2053. (e). Conclusiones 18. ex Trialogo ejus desumptæ, & in Synodo Londinensi anno 1396. damnatæ, ibid. p. 2080. (f). Articuli 45. in concilio Constantiensi anno 1415. dam-

(a) Epist. Universit. Oxon. ad Archiepisc. Cantuar. cum conclusionibus hæreticis & erroneis ex libris Ejus extractissimæ, habetur ap. *Wilkins* tom. 3. p. 119. (b) *Conf. Oudin.* Tom. 3. p. 1018. (c) Horum Capitulorum 37. habentur MSS. Anglice in bibl. Cott. sub Titō D. 1. (d) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. Tom. 3. p. 123. (e) *Ibid.* p. 157. (f) *Ibid.* p. 229.

nati,

Sæc. XIV. nati, ibid. p. 45. Conclusiones & Articuli omnes prædicti habentur in Fasciculo Rerum Expetend. Colon. 1535. fol. p. 95. 133. (a).

Prologus ad integrum Bibliorum versionem Anglicam ab ipso adornatam. Anglice Londini 1550. 8vo.

Anglica totius S. Scriptura versio, quam ex vulgata Hieronymi versione concinnavit anno 1383. prout Codex MS. in Collegio Emanuelis Cantab. asservatus in fronte ascriptum habet (b). Habetur etenim ista Versio MS. in Bibliotheca dicti Collegii pulcherrime exarata, uti & in bibliotheca Cottoniana sub effigie Claudii E. 2. & in Bibliotheca Regis nostri Jacobae, ut & in Lambethana & Collegii Sionensis Londinatis. Porro extat MS. in biblioth. publica academice Cantab. Versio N. Testamenti, odem autore, Class. 3. num. 4. (c) cui prægitur proluxa admodum Introductio de auctoritate atque usu S. Scripturae. Sub istius initium enumeratis ex Iudeorum ac Reformatorum sententia libris Scripturae Canonicis, reliquos omnes Apocryphos esse & auctoritate fidei carere asserit.

Expositio in omnes Epistolas Dominicales totius anni, Anglice, qua dogmata ac corruptelas Pontificiorum acerrime impugnat. MS. ibid. Class. 4. fig. 10. 8vo.

Commentarius in Epistolas & Evangelia Dominicalia totius anni, habetur MS. in principio tamen ac fine mutilus, in Collegio D. Joannis Cantab. C. 8. fol.

Tractatus varii contra Clericos & alios status, Anglice. MS. in Colleg. Corporis Christi Cantab. num. 362. 4to. Codicis margini nota isthæc inscribitur. In isto volumine habentur collecti Tractatus omnes mordaces de erroribus ac corruptionibus; quæ suo ævo Joannes Wiclefus deprehendit, præsertim autem in Clero, in Monachis, & in mundi ordinibus. Quæstiones ejusdem variae contra Clerum Anglice extant MSS. in Bibliotheca Lambethana in 12mo.

Tractatus Proluxus de aëthubus anime. MS. ibid. volumina Miscellanea lit. K. fol. a p. 47. ad 88.

Determinatio contra Joannem Kylingham Carmelitam. MS. ibid. ap. 419. ad 426.

Determinatio contra Monachum quendam de Civitate Dominio, Latine, qua adversus Monachum probat resignationem coronæ & veldigalis solvendi sponsonem a Joanne Angliæ rege pontifici Romano olim factam in præjudicium regni Angliæ cedere non debere, neque regem impræsentiarum obligare. MS. in biblioth. Lambethana in 8vo.

Commentarius in Psalmos, ab Joanne S. Scriptura ac Liturgia Ecclesiastica Hymnus. MS.

in Collegio S. Trinitatis Cantab. fol. Commentarius in priores 89. Psalmos habetur MS. in biblioth. Lambethana.

Harmonia Evangelica, a Clemente presbytero Lanthoniensi (claruit in anno 1170. & prolixum in septem Canonicas Epistolas Commentarium scripsit, MS. in bibliotheca Lambethana asservatum) Latino Sermoni contexta, a Wiclefo Anglice conversa, MS. penes Richardum Chifweil Bibliopolam Londinensem, 4to.

Commentarius in selecta S. Scriptura loca, Anglice, MS. 4to apud eundem.

Pasquer Rusticus, seu Miscellanei Tractatus varii, Anglice, qui pauperes sine multorum librorum ope totam Christianam religionem edocent, viz. Expositio Symboli Apostolici, Decalogi, & Orationis Dominice, Paræneses variae homines ad desiderium celestis exhortantes, Consilium Christi, De Patientia bona, De tentatione, Diploma Cæli, De Spiritualibus præliis, De nomine Jesu, De amore Jesu, De vera mansuetudine, De effectu humane voluntatis, De vita activa & contemplativa, Speculum Castitatis; quod pudissimum fabulis repletum Wiclefo cumprimis indignum videtur. Habetur iste Codex Miscellaneus MS. penes eruditissimum mihiq; amicissimum virum M. Joannem Laughton academice Cantabrigiæ Protobibliothecarium, 12mo quin & in bibliotheca Cantabrigiensi publi 12mo & in Collegio D. Joannis, ubi Codex MS. Catechismi Wiclevani titulum præfert.

Alia Miscellaneorum Collectio, viz. Expositio Decalogi, priore multo brevior, De 7. peccatis mortalibus, De 7. sensibus corporeis ac torquentibus facultatibus anime, De 7. virtutibus spiritualibus, De 7. donis Spiritus S. De 7. Sacramentis, De 12. impediementis orationis, De natura fidei, De diversis gradibus charitatis, Expositio Orationis Dominice, a præcedente diversis & in errores Pontificios oppugnando longe acrior, Speculum Peccatorum, Diploma Cæli (quod quidem unicum præcedenti Collectioni commune habet) Tres Sagitte. Extat ista Collectio MS. 12mo penes RR. Virum mihiq; multis nominibus suspiciendum, Th. Fenisonum, Theologum nollratem. Ne vero plures ac diversos ejusdem argumenti Tractatus Wiclefo ascriptos miremur; plures illum Decalogi Expositiones ac Dialogi editiones evulgalæ prodit, qui * Replie, contra Anglice. Jo. Stokes inter opp. ejus Tom. I. fol. 108.

(a) Edit. nov. Lond. p. 191. (b) Hanc versionem nuperrime edidit Joan. Lewis Lond. 1731. fol. Vide etiam: Le Long. Bibl. Eccl. Tom. 1. c. 6. part. 2. §. 4. p. 424. Hujus versionis exemplar an. 1535. exaratum penes habuit Thomas Hearne; ut ipse narrat præfat. ad Hemingfordi vitam Edwardi 1. & 2. p. 20. Vide etiam p. 70. 72. (c) Item in bibl. Coll. Windesoriensis.

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.

derio Jesu, de spirituali & carnali amore, E-
questis apparatus & armatura coli. Forfan
& alie alibi habentur. (a).

Præter hocce, quos ipse vidi, Codices
MSS. alios a se viros sæpenumero citat Ja-
melius in Apologia Wiclei supra laudata,
viz. *Libron de veritate S. Scriptura*; *Tra-
ctation alium de 7. peccatis mortalibus*; *Libellon
Miscellaneon*; *De Civili Dominio* (MS. in bi-
bliotheca publica Oxoniensi) *De Blasphemia*;
Confessiones binas de Sacramento Altaris, Lati-
nam alteram, alteram Anglicam; *Sermones*
3. in *Dominici Sermonem in monte habitum*; *De
vita Sacerdotum*; *De Regula S. Francis*; *De
Frustramentis Legum Anglie Commentarion* ver-
naculo Sermon; *Expositionem denique De-
calogi Latinam*; *Wiclei Opus naganum de de-
cem præceptis*, una cum *Trialogo* ejus, & 23.
aliis tractatibus se ex Hibernia fugientem reli-
quisse memorat Baleus. Plurima *Trialogi*
excerpta exhibet Gul. Wodefordus in illius,
quam elucubravit, *Refutatione*.

Habentur adhuc MSS. in biblioth. Cotto-
niana *Poivile Wiclei super Dominicanorum & Fe-
riarum Evangelii*, sub effigie Claudii D. 8. *Ser-
mo in festo omnium Sanctorum*, *Tractatus
de modo orandi*, *Alnus de virtutibus ac vitiis*,
sub effigie Titii D. 19. n. 25. Anglice
omnia.

Tractatus de Incarnatione Verbi extabat MS.
in bibliotheca Lunleiana, Cod. 297. (b).
Speculum Sacerdotum Dominicanorum MS. in bibl.
Regis Westmonasteriensi.

Opus de Abominacione in Loco Sancto asserva-
tur MS. in bibl. Cæsarea Vindobonensi, tes-
te Lambeco *Comment. l. 2. p. 777. (c)*.

1360.
L. W.

JOANNES CALDERINUS, patria Bo-
noniensis, jurisconsultus celeberrimus, a
Joanne Andrea post Boniconi obitum in fi-
lium adoptatus, claruit anno 1360. Obiit
Bononiæ, apud Dominicanos sepultus. Extat
*Tabula continens auctoritates & sententias
Biblicorum*, prout in *Decretalibus* citantur,
ordine alphabetico disposita, *Spire 1481*.
Consilia live Responsa Juris, Venet. 1582. &
admixtis Galparis filii *Consiliis*, Lugduni
1536. *Repetitiones varie in Jure Civili*, Lug-
duni 1587. *Tractatus de Interdicto Ecclesiasti-
co*, Venet. 1584. *Commentaria ejusdem in
libros Decretalium, Decisiones*, aliaque plura
scripta Jus utrumque spectantia, recenset
Simlerus *Biblioth. p. 350*.

(a) *Tractatum de rebus Sophisticis & Dialecticis* memorat Lelandus *Collect. Tom. 3. p. 17. etiam de legibus*, &
de veteri ibid. p. 54. de *mixtissimis*, & de *paupertate Christi contra Ecclesiasticos* p. 50. (b) In eodem Cod. Ejus-
dem *Confessio de corpore Christi*. In eadem bibl. Cod. 104. *Controversia inter eundem & Monachos*. (c) In ead-
dem bibl. extant ejus *Lectiones in Apocalypsin* MSS. 4to ut narrat *Outin. T. 3. p. 1042*. In bibl. Laurentiana
Florentiæ Wiclei Opera quedam MSS. vidit *Mabilon*, ut ipse narrat *Mus. Italic. p. 169*. (d) *Prodit Col. 1477*,
& *Norimb. 1489*. (e) *Recut. ibid. 1611. 1650. & denovo 1712. fol. Fabricius* narrat in operibus Berchorii jun-
ctim editis non plura reperiri quam *Reductorium* (quod prodiit primum *Argentorat. 1471. fol. 34.* conti-
nens, partem adant *Reductorii* in lib. 14. divifam, & *Repertorium*; *Inductorium* autem *Morale* nondum fuisse edi-
tum, vide *Fabr. libl. mod. & infim. Latin. Vol. 6. p. 727*. Eiq. ubi notatur Berchorii *Breviarium Historiarum Bi-
blice* extare MS. in bibl. Sangermannensi Cod. 687. *Doctrinale Metricum* ejusdem Berchorii cum commentaria
MS. in bibl. S. Victoris Parisiens. *Comment. Moral.* in libros 15. Metamorphoseos Ovidii MS. in bibl. S.
Germani de Pratis, teste *Outin. T. 1. p. 1064*. (f) Hi duo *Sermones* sunt tantum excerpti ex ejusdem Opere
longe majoris molis, quod extat Græce MS. in Regia Galliarum de quo vid. *Outin. Tom. 3. p. 1061*.

Append.

I*

Palamitas,

PETRUS BERCHORIUS, gente Gal-
lus, patria Pictaviensis, ordinis Benedic-
tini monachus, prior Monasterii S. Eligii Pa-
risienfis, claruit anno 1360. Obiit anno
1362. in cœnobio suo sepultus. Scriptis ad
Joannem de Pratis, episcopum Præneltinum,
Dictionary morale Biblicon, alphabetice
dispositum, in quo dictiones præcipuas ad
inslar locorum communium tractat, & ad
mores accommodat (d): item *Reductorium
morale utriusque Testamenti libris 14.* in quo
tota fere Scriptura tropologice exponitur,
intermixtis plerumque Allegoriis: denique
Inductorium morale, in tres partes divifum.
Prodierunt simul tria isthæc Opera *Bafil.
1515. Paris. 1521. 4. vol. fol. Venet. 1583.
1589. 3. vol. fol. Colon. 1620. 3. Tom. fol. (e)*.

JOANNES SAPIENS, CYPARISSIO-
TA cognomento dictus, natione Græcus,
de cujus ætate haud bene constat. Mihi
tamen circa an. 1360. vixisse videtur, certe
Gregorio Palamæ suppar. Extat *Expositio
matervaria eorum*, que de Deo a Theologis di-
cuntur, in 10 Decades distributa; qua quid-
dem abditâ continentur mysteria mystice &
symbolice Theologie, censente Card. Bona *.
Prodiit Latine a Fr. Turriano edita *Roma
1581. 4to.* & in Bibliotheca Patr. Tom. 21.
p. 377. Habentur ejusdem *Sermones 2. Pala-
marum Transgressionum*, Græc. Lat. apud
Combesius *Auctuar. Noviss. Paris. 1672. (f)*.

MANUEL CALECA, seu Calecas, na-
tione Græcus, ordinis, uti volunt, Domi-
nicani monachus, claruit anno, non 1250.
quod plures volunt, sed 1360. quippe qui
contra Palamitas scripserit. Fucum itaque
Lectori facit Petrus Galefinius *, dum Cale-
cam concilio Lugdunenfi 2. anno 1274. in-
terfuisse scribit; non magis hac in re audi-
endus, quam cum Michaelẽ imp. CP. ei-
dem concilio adfuisse prodit.

SCRIPTA.

*Libri 4. adversus Græcorum errores de Pro-
cessione Spiritus Sancti*: quos Ambrosius Ca-
maldulensis jussu Martini 5. pontificis Latine
vertit, verfos edidit Petrus Stevartius cum
notis *Ingoldad. 1608. 1616. 4to.* exinde re-
cursos in Biblioth. Patr. Tom. 26.

Liber de essentia & operationibus Dei adversus

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.
1360.
H. W.

1360.
H. W.

* Notitia
Auctor.

1360.
H. W.

* Vit. S. Bo-
navent.

Sec. XIV. Palamitas, illorumque Pseudo-Synodum, sub
ab an. Joanne Cantacuzeno habitant.
MCCC.

De principiis Fidei Christiana secundum traditionem S. Scripturæ & Doctorum Catholicorum liber in 10. capita distributus. Utrumque Opusculum Gr. Lat. in lucem exulit Fr. Combefitius Auctuar. Noviss. Paris. 1672. fol. (a).

De SS. Trinitate Tractatum Calecæ opulentissimum a se visum esse testatur L. Allatius de Consensu l. 2. c. 18. §. 4.

1360. MANUEL CALECA, natione forsan
R. G. Græcus, claruit Gregorio Palama junior, circa annum 1360. Scripta quod attinet, præter ea quæ congestit Cl. Whartonus, superiunt nonnulla nobis etiam memoranda. Extant Orationes duæ, in Circumcisionem Domini una. Pr. τῶ κατὰ ἐκείνῳ ἐπελδοῦσαν αἰνέσεις. In S. Stephanum altera. Pr. ὁ σπὶς ἐστὶν πᾶν τὸν τῆς γῆς τὰς ἀκτίνας. Harum notitiam conservavit L. Allatius de Simeon. pagg. 112, 115. Ejusdem Orationes Theologicas memorat, quarum etiam sextam laudat, & lacinias duas exinde profertem Allatius adv. Creighton, pagg. 435, 436. Idem fragmentum satis amplum ex libro quarto contra Græcos, qui nativo sermone nondum prodit, Græce exhibet in Tractat. de Purgatorio, a pag. 12 ad pag. 20. aliud ibid. p. 311. nonnulla lib. de Consens. coll. 1332, 1333, 1360. Opus Græcum integrum extat MS. in biblioth. regia Parisiensi, Cod. 901. Grammatica etiam Græca MS. habetur ibid. Cod. 1992.

1360. BARTHOLOMÆUS DE GLANVILLE W. LA, Anglicus a patria cognomento dictus, ex illustri Comitu Sudovolgiorum sanguine oriundus, ordinis Franciscani monachus. Claruit anno 1360. Præclara rei theologicæ ac philosophicæ, quas Oxonii, Lutetiæ ac demum Romæ summo studio coluerat, notitia instructus, S. Scripturæ allegoriis atque ænigmatibus, quæ sub naturalium rerum proprietatibus & figuris plerumque obvelantur, explicandis animum adiecit; & ex centum plus minus scriptoribus, quorum ipse post præfationem nomina recenset, prolixum concinnavit Opus de Proprietatibus rerum, in libros 19. distributum: quorum primus de Deo, secundus de Angelis bonis ac malis, tertius de anima rationali, quartus de substantia corporea, reliqui de cæteris rebus creatis agunt. Prodiit Argentina 1488. 1505. 4to. Norembergæ 1492. &

Sec. XIV. titulo Allegoriarum ac Tropologiarum in utrumque Testamentum Paris. 1574. (b). Libris historicæ 19. accedere solet vicissim de verborum accidentibus, viz. De numeris, mensuris, ponderibus & sonis, & in editione Parisiensi 1574. Liber de proprietatibus Apion. Ejusdem Sermonum liber prodit Argentina 1491. Librum contra Laurentium Vallam MS. in Collegio Batiolensi (c), & Prædica librum MS. in bibliotheca publica Oxonii, atque alia quædam memorat Pitseus p. 495. & ex illo Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 50. Pignolas Scripturarum ab eodem concinnatas esse prodit Baleus Cent. 6. cap. 15. Vidi eundem in bibliotheca regis nostri Westmonasteriensi Postillas MSS. in evangelia SS. Matthæi & Marci binis codicibus, quorum alter nonnisi Postillam in Matthæum appositio authoris nomine, alter Postillas in utrumque evangelium tacito auctore, continebant. Eidem vero auctori utrumque codicem deberi communis, quæ in utroque habebatur, in Matthæum Postilla demonstravit. Iste tametsi Joannis cuiusdam de Glanvilla nomen præ se ferret, Bartholomæo forsan nostro non immerito ascribi possent. Neque enim ullus, quod sciam, scriptor Joannis de Glanvilla meminit; & auctor nonniua in codicibus MSS. perperam collocari haud adeo infertum est; ut ætatem codicis MS. Bartholomæi ævo, quantum conjectari licuit, optime convenienter taceam. Ut sit, binas, quas exinde descripti de eucharistia lacinias apponere lectori forsan non ingratum erit. In postilla itaque in S. Matthæum auctor ad illa verba, Hoc est corpus meum, & Hic est sanguis meus, istiusmodi glossam dedit: *Μυστικὴ hoc ad corpus, illud ad sanguinem Christi refertur.* In Postilla autem in S. Marci, ad eadem verba, hæc habet. *Jesus accepit panem, sc. figuravit corpus suum in pane, quod est ecclesia: præsensque accipitur in fide, benedicitur in monero, frangitur in passionibus, datur exempli, sumitur doctrinæ.*

JOANNES RUYSBROKIU, gente Belga, in vico cognomine ad Sennam fluvium inter Bruxellam & Hallas natus, Doctor Divinus dictus, & a Dionysio Carthusiano alter Dionysius Areopagita appellatus, ecclesiæ majoris Bruxellensis presbyter, & ecclesiæ S. Gudulæ vicarius; postea canonicorum regularium ordinis S. Augustini cœnobii Viridis Vallis in sylvâ Sonia tertio a Bruxella lapide recens fundati primus prior

1360.
H. W.

(a) Unde recuf. Lat. in Tom. 26. Bibl. PP. p. 321. & 345. Opus de principiis fidei &c. in 2. divisum libros Latina versione donaverat Jacobus Pontanus. Idem opus Græce legisse se testatur Allatius ex MS. Mediolani in monasterio S. Ambrosii; ut narrat Fabr. Bibl. Gr. L. 5. c. 43. §. 16. Vol. 10. p. 422. Conf. etiam Oudin. Tom. 3. p. 1060. (b) Denuo Francof. 1601. & antea Colon. 1470. vide vitam Gul. Caxtoni a J. Lewis. edit. p. 6. seq. Habetur MS. in variis bibl. de quibus vid. Oudiu. Tom. 3. p. 970. (c) Barthol. Glanvil. cum Barthol. Facio consensum suspicatur Vossius de Histor. Latin. L. 3. c. 2. Nam Facius Orationem invecivam composuit adversus Valant. & Vallam ann. circiter 50. claruit post Barthol. de Glanvilla, nempe temporibus Eugenii 4ti. teste cœdem Vossio.

Sec. XIV. anno ætatis suæ sexagesimo constitutus est. Claruit anno 1360. Obiit die 2. Decembr. anno 1381. ætatis suæ 88. hæreses post mortem a Joanne Gerfouo accusatus, a Surio defensus. Scriptit idiomate materno opuscula complura, pietatem & amorem Dei redolentia, mystica theologia & obscuro satis stylo usus, Pseudo-Dionysium Areopagitam utrinque æmulatus. Litorum præcipua quævis Latio donavit, atque ordine sequenti edi curavit Laurentius Surius.

Sionitis totius vite spiritualis.
Speculum salutis æterna.
Commentaria in Tabernaculum Moysi, & ad id pertinentia, interprete Jordano.
Tractatus de præcipuis quibusdam virtutibus.
De fide & iudicio Libellus.
De quatuor tentationibus.
De septem ciuitatibus scholæ spiritualis, sive serm.
De septem gradibus amoris, interprete Gerardo Magno.
De nuptiis spiritualibus libri 3. interprete Gulielmo Jordano.
De calculo, sive, perfectione filiorum Dei, interprete Gul. Jordano.
Regnum amantium Deum.
De vera contemplatione Opus insigne.
Epistola 7. utilissima.
Cautiones 2. spirituales.
Samuel, sive, de alia contemplatione.
Oratio brevis. Prodiierunt Opuscula isthæc omnia Colon. 1552. fol. 1609. 4to (a).

1360. JOANNES DE FORDUN, gente
 R. G. Scoto-Britannus, patria Mernenlis, vico suo nominis oriundus, hitoricus insignis, claruit anno 1360. Alius quippe omnino est a Joanne de Fordham cœnobii Fordensis abbate, qui Joanni Anglorum R. ab auriculari confessione fuit; & circa annum 1210. floruit (b), ut recte notavit Cl. Editor. Multum debet Joanni nostro patria sua, multum recentiores Scotorum Historici ob Historiam suam tanto sudore laboratam, quam Scotti-Chronicon inscriptit (c). In isto opere,

in quinque libros diuiso, suæ Gentis Historiam a prima origine usque ad media tempora Edoardi 3. viz. annum 1360. summa fide conscripsit: idem interpolauit & continuauit Magnus Mac-Ullac Forduni discipulus. *Continuatio* extat MS. in biblioth. regia Westmonast. *Historia* proditi cura Cl. Tho. Gale, ex Cod. MS. quem olim possidebat Hector Boethius, inter 15. Scriptores Rer. Angl. Oxon. 1691. fol. (d).

NICOLAUS ORESMIUS, sive OREM, 1361.
 h. W. gente Gallus, patria Normannus, theologorum, philosophorum, & mathematicorum in academia Parisiensi coryphæus; a Joanne itaque Gallie rege delectus, qui Carolum filium, sapientem postea dictum, bonis literis moribusque informaret. Post adeptam doctoratus lauream, Navarrense Gymnasium anno 1356. regendum suscepit; ubi theologiam ex officio docuit; & Caroli regis iussu Gallicæ S. Bibliorum versioni incubuit. Anno 1361. quo præcipue claruit, regie Palatii capellæ Thesaurarius, & decanus Rothomagensis factus, præfectorum Navarrensi cessit. Anno 1363. Orationem coram Urbano 5. & cardinalibus Avenionensium acrem habuit; qua auditoribus suis totique clero exitum haud ita procul imminere contestatus est, & prædicationis suæ argumentis ex eorum sceleribus desumpta palam exposuit. Anno 1370. Caroli regis mandatis obsecutus, veterum scriptis Gallicæ vendendis operam dedit; & septennio circiter expleto episcopatum Lexouienfem mercedem accepit. Obiit circa an. 1384.

S C R I P T A.

Sermo in illud Isaiæ, Juxta est salus mea, &c. coram Urbano 5. & cardinalibus habitus, a Flacio Illyrico editus habetur in Catalogo Tertium Veritatis, p. 512. a Solomone Gerfouo seorsim recutus Witeberge 1604. (e).

De mutatione monete Liber. Extat in Bibliotheca Patrum Tom. 26. p. 226. (f).

(a) Et 1691. Ex Sueti Latinis Germanice versa opera Ruysbroekii prodierunt *Offenbaci ad Manum* 1701. ut refert Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. Vol. 4. p. 169. seq. (b) Hic Joannes de Fordham scripsit *Joannis Regis vitam* (teste Nicholson Bibl. Hist. Angliæ. p. 78.) etiam *Homilias in Cantic. Canticor.* (incepit a loco in quo deherat Gilbertus de Hollandia viz. a C. 1. ad 10.) in *Jerusalem, ac Thronum Jeremie, de contemptu mundi, & vitam Walfrici Codanensis Presbyteri*, ut refert Leland de Scriptoris Britan. c. 206. Collect. Tom. 1. p. 211. *Vita Walfrici* habetur in bibl. Cott. sub *Fausilla B. 4. n. 4.* (c) Extat MS. in bibl. Cott. sub *Vitellio E. 11. n. 1.* sed imperfectum, neque ab una eademque manu scriptum; vid. Hearni Præfat. ad Forduni Chron. p. 211. De Cod. MSS. conf. *Quidin* Tom. 3. p. 1091. (d) Novissime hoc opus edidit idem Thomas Hearne *Oron.* 1722. 5. vol. 800. qui Præfat. p. 16. notat et Cod. MS. Galeano, longe plura quam 5. libros *Fordunum* literis consignasse & ad an. 1185. sive Richardi 1. nomen (quo regnante & se vixisse *Fordunum* ipse testatus est, vid. p. 965.) *Historiam* deduxisse. Idem Hearne Præfat. p. 17. nos docet Mac-Ullac hujus operis fuisse tantum exscriptorem: idemque interpolasse Walterum Bowerum, & ab anno 1185. (quo *Fordun* opus suum clausit) ad Richardi 2. interitum continuasse. Boweri interpolationem & continuationem Hearne Forduni operi subjunxit, & præfationem Ejusdem, & prologum exhibuit in Append. Vol. 2. p. 1391. & 1403. (e) Habetur etiam ap. Edv. Brown in append. ad Fasciculum rerum expendar. & fugendarum p. 487. item in Tom. 1. *Lectiunculæ memorabilium Jo. Wolstii* p. 648. Prodiit etiam separatim *Witeberge* 1604. (f) Ex Tom. 9. Bibl. PP. Paris. 1589. & *Colen.* T. 14. Item in append. opp. Jo. Gerfouit. Denuo cura Joan. a Fuchte *Heilsfeld.* 1622. 4to. & in Dav. Thomani ab Hagelstien Actis publicis monetariorum Tom. 1. p. 247. *August.* 1692. fol. *Epistola Lucitri ad Prælatos Ecclesiæ,* edit. a Flacio Magdeb. 1549. 8vo. & in Jo. Wolstii *Lection. memorabil.* Tom. 1. p. 654. *Tractatus de Antichristo* edit. ab Fdm. Martene Tom. 9. Monumentorum. p. 1274. meminit Fabr. Bibl. med. & inf. Latin. Vol. 6. p. 370. quem videt, ut & *Quidin.* Tom. 3. p. 1111.

Sec. XIV. *Tractatus de Sphæra*, Gallice editus Paris. 1546.
ab an. MCCC.

Politica, atque Ethica Aristotelis, libri aliquot Ciceronis, & Petrarche de remediis utriusque fortune liber, ab eo Gallice versi, & Lutetie 1486. 1488. 1534. excusi in censum venire haud merentur.

Quamplurima alia Oresmii scripta, & in his *Sermones* 115. in bibliothecis Navarrensi, Vaticana, & Augustinianorum Parisiensium MSS. asservata recenset Jo. Launoius Hist. Gymnas. Navarr. Tom. 2. p. 458.

1362.
H. W.

(a) URBANUS V. paterno nomine Gulielmus Grifant appellatus, natione Gallus, patria Lemovicensis, juris canonici doctor, & ordinis Benedictini monachus, cœnobii S. Victoris apud Mafiliam abbas, sedis apostolicæ in regno Siciliæ & Neapolis legatus, pontifex Romanus Avenione abiens electus est anno 1362. die 23. Septembr. electionem ratam habuit die 27. Octobr. Avenione inthronizatus die 31. ejusdem, consecratus & coronatus die 6. Novembris. Sub initia pontificatus excommunicato Bernabovice vice-comite Mediolanensi res Italiæ turbatas pro lubitu composuit. Anno 1364. Petrum Caltelle regem anathemate percussit; regno ejici mandavit; Henricum, fratrem Petri naturalem, legitimum haberi, & Petri loco regem esse jussit. Mox levi quadam offensa irritatus Petrum Arragoniæ regem diris devovit, & Sardinia & Corsicæ regno nullo tandem decrevit. Anno 1367. Romani iter suscepit; rebusque in Italia ex animi sententia compositis, ubique triumphavit. Anno 1378. Carolum 4. imp. post peractas sibi stratoris vices Romæ excepit. Anno sequente Joannem Palæologum inimp. CP. vana subsidii contra Turcas impetrandi spe lactantem Romam accersivit, stratoris munere dignatus est, & in quacunque obsequii fideique formulas jurantem anno 1370. dimisit. Obiit eodem anno, Avenionem prius redux, die 19. Decembr. Mafilia apud S. Victorem sepultus. Extant *Epistole* 3. Conc. Tom. xi. p. 1957, 2033. *Constitutio contra pluralitatem beneficiorum*, ibid. p. 1935. *Epistola* alie 8. de unionē ecclesiarum Græcæ & Romanæ; apud Bzovium ad an. 1365. &c. (b). *alia* 60. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. 4. ad an. 1363. &c. *alia* 57. ibid. in Regele Pontif. p. 71. *Versus de Agno Dei*, apud Victorellum, addition. ad Ciacconium

de Vitis Pontif. Rome 1630. *Epistolæ* Sec. XIV. *Volumen*, MS. in bibliotheca Vaticana. *Expositionem ejus in Apocalypsin* MS. ex Hibernia fugiens post se reliquit Balcus. ab an. MCCC.

HAINRICUS, natione Germanus, monachus Rebdorfenfis, claruit anno 1362. Scripsit *Annales* rerum ab imperatoribus Adolfo, Alberto, Frederico 3. Ludovico Bavarro, & Carolo 4. gestarum, ab anno 1295. ad an. 1363. *Annales* istos in lucem edidit Marquardus Freherus inter *Historicos Germaniæ Francofurti*. 1600. Tom. 1. p. 411.

1362.
H. W.

AMALRICUS AUGERII, patria Biterrensis, (non Bononiensis uti conjicit Vossius) ex ordine S. August. monachus, ac monasterii B. Mariæ de Asprano, diocesis Helenensis, prior, claruit anno 1362. *Chronicon Pontificale* ex 209. scriptoribus collectum ordine alphabetico contextuit, ac Urbano papæ 5. nuncupavit: pontificum neminem post Joannem 22. in isto opere memorat, nec ipsius Joannis ultra sextum pontificatus annum res gestas persequitur. Hunc passim laudat celebræ *Annal. Continuator*; ac præclaris ornat egiis, quo neminem fideiorem aut accuratorem *Chronographum eo tempore reperiri asserit*. *Chronici* supradicti partem, *Vitas*, viz. Clementis 5. & Joannis 22. PP. e tenebris pròduxit, & notis uberrimis illustratam edidit Cl. Baluzius, Vit. Pap. Aven. Tom. 1. col. 95. 185. (c). Opus integrum extabat MS. apud P. Scriverium, teste G. Vossio, de Hist. Lat. lib. 3. c. 1. p. 531. Scripsisse etiam *Historiam belli contra Albigenses* testatur Sandæus not. & animadv. in Vossii Hist. Lat. p. 202.

1362.
R. G.

*Spondanum
ad an.
1310. n. 4.

PHILOTHEUS, natione Græcus, vitam Monasticam, ab ipsis fere iuencubulis summa virtute ac pietate excoluit, postea moderator sacre Lauræ in monte Aetho, & ante annum 1354. metropoliis Heracleensis constitutus est. Ineunte, ut videtur, anno 1355. Didymotichum a Cantacuzeno inimp. legatus est; ut pacem inter Mattheum filium & Palæologum generum conciliaret. Eodem anno, deposito Callisto, patriarcha Constantinopolitanus electus pacem inter Cantacuzenum & Palæologum fummo animi studio promovit. Palæologus mox Constantinopolis urbis potito, Callisto patriarchatum cessit, & populi metu in latebras sese

1362.
H. W.

(a) Conf. *De Pin.* Hist. Eccles. Vol. 12. p. 32. *Baluzium* de vitis Papæ Avenionens. Tom. 1. p. 413. 974. seq. (b) *Bullam Unionis utriusque Ecclesiæ Gr. & Lat.* habetur ap. Allatum l. 2. de Confens. Eccles. Occident. & Oriental. p. 843. *Bullam*, qua sanctum est ut Casinenfes platerio Galicano uterentur, exhibuit *Mont'aucon*. *Diar. Ital.* p. 331. ubi profert lacinias Bullæ, qua Urbanus octidit sexagesimam reditum innumeris pene Monasteriis solvendam, pro restauratione Eccles. & Monasterii Casinenfis terre motu prostrati. *Constitutio contra pluralitatem beneficiorum* extat MS. in bibl. Cort. sub *Pitelio* E. 14. n. 13. *Eandem* cum 7. aliis bullis exhibuit *Willelmus* Conc. Brit. T. 3. p. 62-69. *Epistola* 2. dedit *Martine* hæc doctor. T. 1. p. 1489. 1492. *Bullam* quassam *Rymer*. inter Feder. T. 6. p. 420-461. (c) *Aliam* hujus *Chronici* partem viz. *Acta Gregorii 5. & Clementis* edid. exhibuit *Leibnizius* Tom. 1. *Scriptor. Brunsvicens.* p. 576. & 578. Opus integrum edidit Georg. Eccardus Tom. 2. *Corporis Historici mediæ ævi*.

dedit.

Sec. XIV. dedit. Anno sequente Callisto e vivis sub-
ab an. lato, fedi CP. a Joanne imp. iterum restitutus
MCCC. est, summoque deinceps favore cohonestatus. Claruit anno 1362. Obiit, postquam patriarchatum quindecim annis administrasset, anno circiter 1371. Vir, iudice Cantacuzeno *, & βίωσιν & λόγῳ τοῖς ὁμοῖσι ἀεισχεύων ὡς πρὸς αὐτῶν; ob vite sanctitatem & eloquentiam venerabilis.

* Hist. l. 4.
c. 32.

SCRIPTA.

Liturgia & Ordo instituendi Diaconum. Extat Lat. in Bibliotheca Patr. Tom. 26. p. 200. (a).
Sermo Encomiasticus in tres Hierarchas, Basilium, Gregorium Theologum, & Joannem Chrysostomum. Lat. ibid. Gr. Lat. a Jac. Pontano una cum Dioptra Philippi Solitarii editus Ingolstadt. 1604. 4to. & a Frontone Ducxo in Auctuario Patrum Parif. 1624. Tom. 2. p. 313. (b).

Oratio de Cruce. Gr. Lat. apud Gretfer. de Cruce Tom. 2. p. 1255.

Oratio in tertium jejuniorum Dominican. Gr. Lat. ibid. p. 1477.

Refutatio Anathematismorum ab Harmenopo scriptorum. Extat Gr. Lat. apud Leunclaviium Jur. Gr. Rom. l. 4. p. 288.

De divina substantia, operatione, potentia, & lumine in monte Thabor libri 15. pro Gregorio Palama, contra libros 10. Nicephori Gregore (c). Extant MSS. in bibliothecis Bavaria & Vaticana. Fragmentum eorum Latine exhibet Bzovius ad an. 1337. bina Græce L. Allatius, alterum lib. de Purgatorio p. 770. alterum lib. de libris Eccles. Græc. p. 218.

Sermones dogmatici adversus Barlaamitas & Acindynistas habentur MSS. in biblioth. Augustana *. Annon idem cum præcedente opus constituent, videant eruditi.

Confessio fidei. MS. ibidem.
Homilia in Evangelia & Sanctos totius anni. MSS. in biblioth. Bavarica.

Homilia in omnes Sanctos. MS. in bibl. Cæsarea.

Compendium de aconomia hominis Christi, & Economium S. Demetrii. MSS. in bibliotheca Vaticana.

1362. PHILOTHEUS, cognomento Coccinus,
R. G. patria Græcus, primo monachus Sinaita, deinde præpositus monasterii in monte Atho, postea Heracleæ metropolita, ac tandem patriarcha CP. claruit anno 1362. Hunc miris laudibus extollit, prudentiam-

que ejus ac eruditionem, pietatem ac sanctimoniam, quavis data occasione, in historia sua deprædicat Joan. Cantacuzenus imp. Scripta quod attinet, edita pleraque recensuit Cl. Whartonus, & nonnulla inedita: accuratorem eorum notitiam adhibere liceat. Ordo Sacri Ministerii a Philotheo institutus, prodiiit Græce & Latine cura Jac. Goari Eucnolog. five Ritual. Græcor. Parif. 1647. fol. p. 1. *Doctrina* collecta ex Joan. Chrylostomo, & aliis patribus super Evangelium de Publicano & Phariseo. Pr. Η εἰς τὸν τελευτῶν & τὸν Φαρισαῖον παραβολὴ & ὑπόθεσις, ὡς πρὸς γυμνασία τις. Extat Græce MS. in bibl. Vindob. Cod. Theol. 47. n. 7. *Capita Ascetica decem*, quorum quinque priora & pars sexti ob defectum unius vel duorum foliorum defunt; reliqua habentur MS. ibid. Cod. Theol. 179. n. 13. In eadem biblioth. Cod. Theol. 192. n. 13. reperiuntur MSS. *Capita Ascetica* 40. nisi quod unius iisdem folii defectu quinque priora defint; sextum sic incipit. Ὅταν ἐν ἑαυτῇ τῇ γυνάμει ἐγκρατίας. Integra ut videtur extant in Cod. Reg. Parisiensis 853. Horum meminit Possevinus, alterius cuiusdam Philothei opus existimans, conjectura autem aberravit vir eruditus. *Oratio Ascetica, quod custodia cordis observentur etiam præcepta Vindob.* Pr. Ο κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἡ τὴν Πατρός τῷ αἰδῶσι σφοδρὰ & δυναμὲς φησί: ὁ ἀγαπᾶν με. MS. in eodem Codice Vindob. n. 14. *Sermonum quorundam Asceticorum Fragmenta* MSS. habentur ibid. Cod. Theol. 305. n. 20. *Oratio in omnes sanctos.* Pr. Καὶ τὸ λέγουσι μὴ ἄλλως τὰ τῶν ἀγίων ἐκαστὴ διδάσκειν, & ὁμολογεῖν & ἀγῶνας ἰκέειν. Hujus meminit L. Allatius de Simeon. p. 97. extat MS. Vindob. Cod. Theol. 279. n. 4. & in Vaticana. Notet Lector *Compendium de Oeconomia Christi* hujus Orationis partem esse, non integrum tractatum. *Oratio in S. Anysiam.* MS. in bibl. Vaticana, teste Possevino. *Oratio in S. Demetrium Martyrem & Myroblytan.* Pr. Δημῶντες ἡμῶν ταῖς συλλέγουσιν & τῶν λόγων ἀφορμὰς προκατασκευασμένων. MS. in Bibl. Vind. Cod. Theol. 201. n. 1. *Orationes tres* ad Helenam Imperatricem, de Beatitudinibus Evangelicis. Pr. Μακάριοι οἱ πλοῦχοι τοῦ πνεύματος, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν ἁγίων. MS. ibid. n. 2. *Epistola* ad Petriotam Barlaami sectatorem. *Quod uti S. Trinitatis unus sit Deus, sic etiam 100a sit Deitas, & de Divina Operatione.* Pr. χριστὸς & πρὸς ταῖς μὲν τῶν συνήθων ἀγγελλίαν ἡμεῶν κομίζων. MS. ib. n. 4. & in Cod. Reg. Parif. 1752. *Dissertatio* ad M. Domesticum Palæologum

Sec. XIV.
ab an.
MCCC.

* Index
Bibl. Aug.
gult. p. 27.

(a) Et Gr. & Lat. cum notis Jac. Goari in limine Euchologii Vulgat. Parif. 1647. sub titulo Διάταξις ἱεροδικαίας &c. teste Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 470. (b) Et Lat. Tom. 26. Bibl. PP. Lugd. p. 217. Gr. & Lat. Tom. 12. Bibl. PP. Parif. (c) Inter Elogia Tom. 10. Historie Nicephori Gregore præmilla Boivinus locum exhibet ex Philothei Antirrhethico 12. Excerpta etiam ex Antirrheth. 12. dedit idem Boivinus in notis ad Gregoram p. 786. & ex Antirrheth. 10. p. 792. 798. Denique quædam falso Nicephoro Gregore ascripta, ut Somnium propheti-
um ex ejusdem Antirrhethico 12. vitæ Gregore inferuit, teste Fabr. Bibl. Gr. Vol. 6. p. 322. seq.

Sec. XIV. de *Deitate*, occasione sumpta ex scriptis *Astirrheticis* D. Bassili adv. *Eusebionem*. MS. ibid. n. 5. Ad eundem M. Domelticum *Dissertatio de divina Christi transfiguratione in monte Thabor*, & de *Lumine* quod ibi Discipulis apparuit. Pr. *Ἐν τῷ δὲ τὰς λέξεις καὶ ἡμῶν συνοφωρίας* τὴν ἀναστροφὴν. MS. ibid. n. 6. De *Preceptis Domini*. MS. in bibl. Regis Gallorum, Cod. 853. iterumque ibid. 932. in quo, dictum opus excipiunt *Theoremata Ethica, Physica, Theologica*, atque excerpta e variis Auctoribus, nostri Philothei ut videtur, labore congecta. Vide Labb. Catal. MSS. pagg. 92. 95. *Orationes* five libri tres contra Niceph. Gregoram de *homine in monte Thabor*. Libri alii 12. contra ea quæ idem Nicephorus in *Dialogis* scripserat de *Divina essentia* & operatione. Hi 15. MSS. extant in biblioth. Bodleiana, Cod. 711. Regia Paris. Cod. 80. Bavarica Cod. 111. & in Vaticana. *Sermones Dogmatici* duo adversus Barlaamum & Akindynum de *Divinitate*, & *Divino Lumine* synodo oblati. Habentur MSS. in bibl. Regis Gallorum, Cod. 1752. & in Augustana, Subsell. 2. Cod. 23. Hos in Indice Auct. Græc. editorum recenset Cl. du Cange, quo autem loco aut tempore lucem aspexerunt non indicat, nec ullam omnino editionis notitiam aliunde expiscari licuit. Scriptit denuo Philotheus *Canones & Acoluthias*, hoc est, *Cantica* & *Officia Ecclesiastica*, quorum nonnulla superflua. *Canon* five *Canticum Ecclesiasticum*, in S. Georgium Martyrem. Pr. *Ἀναστάσιος ἡμῶν κατὰ τὸν κατὰ τὸν ἁγίον*. *Acoluthia*, five *Officium Ecclesiasticum*, in Greg. Palamam archiepiscopum Thessalonicensem, una cum inserto *Synaxario* Vitæ ipsius, *Dominica* τῆς ἀποδόσεως, i. e. *Secunda* jejuniorum canis solita. Pr. *Πίλος ἐν Φημίαν ἀσματος*. Extant MSS. in biblioth. Vindob. Cod. Theol. 187. In eadem biblioth. Cod. 201. n. 3. habentur Græce MSS. *Cantica duo Ecclesiastica* in eundem Palamam *Thannatiorgi* nomine insignitum, una cum *Acoluthia* in ejus memoriam. *Primum Canticum* sic incipit, *Εὐφραίνε ἐν κυρίῳ Πίλος Θεσσαλονίκης*. *Secundum* hoc modo, *Χάρις τῆς ἐνορέας Φωσφῆ*. *Acoluthia* his verbis concipitur, *Πατερ ἱεὺς Γεργόριε σὺ τὸν Θεὸν ἐκ πᾶντος ἀγαπήσας ἐξέφωγες ὡλενὴν ἀπορροπαδύαν*. De his in Gr. Palamam officiis consulatur L. Allatius de Lib. Eccles. Græc. Dissert. 2. a pag. 193. ad pag. 219. Fragmenta quedam ex istis proferit idem Allatius adv. Hottinger. p. 215. (a). Scriptit etiam *Tractationem Astronomico-Theologicam de significatione circumsolutionis Syderum*, cujus non nisi titulus & paucula initialia verba superflua MSS. in Bibl. Vind. Cod. Theol. 305. n. 11.

(a) Eiusdem Palamæ defuncti laudes Panegyrica oratione celebravit. Pr. *Γεργόριε μὲν ὁ μέγας πατριάρχης ὡλενὴς*. Bibl. Constantin. p. 167. De cæteris *Philothei* scriptis conf. *Fabr. Bibl. Gr. Vol. 10. p. 469. Oudon. Tom. 3. p. 1048.* (b) Et post Lambecium *Bern. Pezini* in Tom. 1. *Scriptorum de rebus Austriacis* p. 109.

BERNARDUS, DAPIFER cognomento dictus, Molicensis in Austria monachus, claruit anno 1362. Scriptit *Historiam* de B. *Gothalmo*, S. Colomanni Cellario, quam primum in lucem edidit Cl. Lambecius *Comment. de Bibl. Vindob. Tom. 2. p. 618. (b).*

JOANNES MILICIUS vel MILITZIUS, natione Bohemus, obiculis quidem natalibus ortus, verum pietate & eruditione illustris, claruit anno 1362. Ecclesiæ Pragensis archidiaconatum eo animo deposuit, ut sacris concionibus unice vacaret: hujus sermonibus ductæ (diu enim in ista urbe prædicatoris munus sustinuit) mulieres meritorie, desertis lupanaribus, castitatem & sanctimoniam excoluerunt, ipsumque lupanar Caroli imp. jussu in claustrum conversum est. Nihil prius in votis habuit Milicius nosse, quam ut degeneres sæculi sui mores in melius efformaret, fideique & disciplinæ corruptelas detegeret simul & sanaret. Adventum etiam Antichristi non tam prædixit, quam monstravit, unde apud inquisitores hæresis delatus, ad sedem Romanam provocavit: paucis post diebus quam Romam pervenerat, morbo correptus ipso D. Petri die Festo anno 1374. animam pie exhalavit. Hunc laudat M. Flaccius Illyr. Catal. Test. Verit. col. 1795-6. Lucubrations recensuit Bohusl. Balbinus, qui Vitam ejus ab Anonymo scriptam ex Cod. MS. Trebonensi descripsit, & publici juris fecit, *Miscel. Hist. Bohem. Decad. 1. l. 2. p. 43.* Extant ex fide Balbini *Conciones Quadragesimales* MSS. in biblioth. S. Clementis Pragæ, sub litera N. 206. iterumque 216. *Prothematia* de B. *Virgine* MSS. ibid. 301. *Posilla* in *Evangelio*, in duos Tomos distributa; prior habetur MS. ibid. 404. & in biblioth. Trebonensis Cœnobii sub lit. F. Cod. 2. posterior in eadem Trebonensi biblioth. lit. M. *Sermones de Tempore* & de *Sanctis* MSS. ibid. lit. O. *Opuscula* denique MSS. in bibl. S. Clementis, lit. O. Cod. 216.

S. BRIGITTA, gente Sueca, regio fanigine prognata, Birgeri & Sigridis filia, Wulfonis Nericie principis uxor, pietatis ac virtutis studio ab unguiculis innutrita, nec visionum divinarum ab ipsis, uti fertur, incunabulis ignara, vitam monasticam conjugatæ præoptare cepit. Postquam igitur maritum secum in Hispaniam ad S. Jacobum religionis ergo peregrinari induxisset; reducem primum perpetuam vovere continentiam, dein monasterium ingredi persuasit. Annuit ille, septem tamen liberis ab uxore prius susceptis, Cisterciensibus nomen dedit,

Sec. XIV. ab an. MCCC. 1362. H. W.

1362. R. G.

1363. H. W.

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

& in monasterio Alvaltra haud ita diu post vita decessit. Brigitta conjugio soluta pietati excolenda sese totam dedit; novum ordinem monasticum, quem S. Salvatoris vocant, instituit; & visionibus crebris inclaruit anno circiter 1363. Postquam biennium in cellis prope Alvaltram monasterium sitis commorata esset, divinitus admonita Romæ, propter condonationes & indulgentias, quas promeruerit sancti, a pontifice dispensatas, compendio veniri ad cœlum, illuc iter ante annum 1350. suscepit; & loca sancta visitando plures contrivit annos. Tandem post lustrata sanctorum apud Neapolim & Siciliam monumenta, Hierosolymam proficisci divina visione jussu est: post annum redeuns, morbo in itinere correpta est: & Romam deducta, brevi post animam cœlo reddidit anno 1373. die 23. Julii, primum apud monasterium S. Laurentii deposita, dein anno sequente ad cenobium Walthense translata. Eam in Sanctorum album retulit Bonifacius 9. anno 1391. Canonizationem confirmavit concilium Constantiense anno 1415.

SCRIPTA

Revelationum libri 8. Prologum iis præmisit Matthias de Suecia, canonicus Lincolniensis, qui glossas in universam S. Scripturam (a) eximias concinnasse dicitur. Revelationes autem Alphonsus episcopus Gynenensis in ordinem redegit ac in libros distribuisse Christo jubente fertur.

Regula S. Salvatoris data divinitus ab ore Jesu Christi devota sponsæ suæ B. Brigittæ, capitibus 31. comprehensa.

Sermo Angelicus de excellentia B. Mariæ Virginis, quem Angelus Brigittæ coram aditans dictavit.

Orationes 4. divinitus revelatæ.

Revelationes Extravagantes, quas in prima Revelationum Collectione prætermisissæ Petrus Alvaltri prior collegit ac seorsim disposuit.

Prodierunt S. Brigittæ Opera *Lubeca* 1492. *Norimbergæ* 1521. *Romæ* 1557. fol. (quam quidem editionem nos secuti sumus) *Antverpiæ* 1611. fol. cura Joannis cardinalis de Turrecremata recognita, & Gonsalvi Duranti notis illustrata, *Romæ & Colonia* 1628. Tom. 2. fol. *Monachii* 1680. fol.

Orationes 15. de Passione Domini typis excusæ—1530. 8vo (b)

Ceterum tacendum non est, quod Autor

* Julii 23. Vitæ ejus prodit apud Surium *, illam nimi-

rum S. Scripturam Gothico idiomate sibi descriptendam curasse; ne divina oracula vulgaris lingua perlegendi facultas deesset.

(c) JOANNES DE LIGNANO, natione Italus, patria Mediolanensis, Bononiæ per multos annos studiis incubuit, unde & Bononiensis a quibusdam dicitur, claruit anno 1365. ad annum 1400. detrudit Oudinus, male. Ob eximiam in utroque jure peritiam, legum & philosophiæ summus capitaneus vulgo audit. Ad Gregorium 11. legatus missus anno 1377. Vicarius ejus generalis in civitate Bononiæ constituitur, ibique anno 1383. nature debitum persolvit. Varia scripsit; *Juridici* potissimum argumenti, nonnulla etiam *Theologici*. De pluralitate Beneficiorum Urbani P. 5. jussu, Paris. 1512. De horis Canonici; de censuris Ecclesiasticis (d); Ecclesiastico interdicto; de Amicitia (e); de Bello & Duello: opera hæcenus numerata edita habentur inter *Tractatus Tractatum* Lugduni 1549. Tom. 15, 16, 17. & inter *Tractat. Univers. Juris* Venet. 1584. Tom. 12, 14, 15. Opusculum autem de *Duello*, prout in impressis extat, postremam solummodo tractatus de *Bello* partem esse docet Baluzius, qui integer habetur MS. in Bibl. Colbertina, Cod. 978. *Epistola* ad Petrum de Luna card. qua eum cæterosque cardinales ab electione novi pontificis adversus Urbanum 6. dehortatur, extat MS. ibid. Cod. 811. hujus partem edidit Odoric. Raynaldus ad annum 1378. *Oratio* ad Phil. Caraffam cardinalem designatum, cum ei pileum rubrum Urbani P. 6. nomine tradidit, MS. ibid. Cod. 814. Pro electione Urbani P. 6. tractatus quem de *stetu Ecclesiæ* inscripsit, Jacobo de Seva a nonnullis tributus; opus in duas partes dispescitur, prioris fragmenta quædam edidit Raynaldus ad eundem annum, posterio-rem integram ad finem Tomi 17. *Annal. Eccles.* Utraque pars habetur MS. ibid. Cod. 813. ubi & tertius tractatus pro Urbano sub titulo *Novarum Allegationum* reperitur, qui posterioris partis Appendix quædam censeri debet, teste Baluzio not. ad Vit. PP. Aven. col. 1404. De Pace, seu, de Pace Animæ tractatus. MS. ibid. Cod. 685. *Commentarii in libros Decretalium*, in biblioth. majoris Ecclesiæ Bononiens. MSS. asservantur. In *Clementinas* etiam eum commentasse testatur Zabarella, *Lectiones* habentur MSS. in biblioth. Regis Anglorum in ædibus Jacobæis, Cod. 682. Denique lucubrationum ejus volumina 5. ex-

Sæc. XIV.
ab an.
MCCC.

1365.
R. G.

tant

(a) S. Biblia a Matthia, jussu Brigittæ, etiam Suecice verti narrat Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 1. p. 765. De Revelationibus Brigittæ, conf. etiam D. Martini Chladenii dissertationem, edit. Witeb. 1715. 4to. Et Oudin. T. 3. p. 1098. (b) Beate Virginis Officium a Brigitta compositum, & ex Latino versum Anglice prodit Lond. ante annum 1500. ut refert Henr. Whartonius in Auctario ad Usurium de Scripturis Sacrisque Vernaculis, p. 447. (c) Conf. Oudin. Tom. 3. p. 1072. (d) Hi tres tractatus extant MSS. in bibl. Basilensi, teste Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 4. p. 276. (e) Hic tractatus extat. MS. in bibl. Domus S. Petri Cantab. inscriptus de Pace & Amicitia.

Sæc. XIV. tant MSS. in biblioth. Ecclesiæ Cathedral. Patav. teſte Thomafino.
ab an. MCCC.

1366.
R. G.

JOANNES TINMUTHENSIS, qui aliquando *Joannes Peccator* nominatur, gente Anglus, Tinmuthæ in Northanumbranorum finibus ad olitum Tini fl. villæ non ignobilis vicarius, & ord. Benedict. ad S. Albanum monachus, claruit anno 1366. Cum ecclesiæ archivum, & monasteriorum bibliothecas percrutasset, veterumque Scrinia evolisset, ad historiam ecclesiasticam illustrandam animum adjecit; virtutemque & pietatem per priorum exempla polteris commendare satagens, plurimorum sanctorum vitas literis mandavit. Hujus *Historia aurea* circa annum 1360. scripta, extat MS. in biblioth. Lambethana tribus prægrandibus voluminibus comprehensa; opus a reverendiss. nostro Uſſerio sæpius laudatum, necnon D. H. Spelmanno, D. G. Dugdalo, H. Whartono, ut alios taceam. Habetur etiam MS. cum Supplemento in bibl. Coll. Corp. Christi apud Cantabrigienses *Sanctilogium*, id est, Vitæ Sanctorum, utriusque sexus pietatis laude celebrium: de hac lucubratione non racemos quosdam, sed plenam quod aiunt vindemiam reportavit Joan. Capgravius in Catal. Sanctorum Angliæ, cujus operis non tam auctor quam excriptor audire meruit. Ex Tinmuthensis Sanctilogio *Vitam S. Paterni Venetensis Episcopi*, edidit Bollandus. S. Bregvini archiep. Cantuar. Osberno perperam ascriptam Whartono noster, Angl. Sacr. Tom. 2. p. 75. Exigua ejus pars sex sanctorum vitas complexa habetur MS. ad calcem tertii volum. Hist. Aureæ in biblioth. Lambeth. Integrum, ni fallor, opus, Vitas 157. continens, MS. in biblioth. Cotton. Tiberius, E. 1. quibus subnectuntur *Orationes, Antiphonæ*, aliaque incidentia. Vid. Catal. MSS. Cotton. p. 28, 29. Alia opera Theologica ex Bostono Buriensi recenſet Baleus, nempe *Commentarium in Genesim, Exodus, &c.* quæ nullibi quod sciam extant. Vide Baleum Cent. 6. p. 467.

1366.
R. G.

WILHELMUS ab HAZENBURG, natione Bohemus, Arnesti archiepisc. Pragensis discipulus, eique summa amicitia junctus, claruit anno 1366. Hic amplissima familia natus ad ecclesiæ Wilschradensis decanatum (quæ dignitas eo tempore primis par erat) promotus, Cæsarei legati ad pontifices munus obii: in istis legationibus librorum cupidus, plurimos optimæ notæ codices corraſit, & bibliothecam pretiosissimis libris refertam post se reliquit, quam Carolus 4. imp. post obitum ejus ingenti pretio emptam universitati Carolinæ donavit. Scriptis consignavit *Vitæ Arnesti archiepiscopi*

Pragensis, quam ex Cod. MS. bibl. Colleg. Crunloviensis Soc. Jesu, primus eruit, ac *Miscellaneis suis Historicis regni Bohemæ* inseruit Boh. Balbinus, Decad. 1. lib. 4. p. 80. Arnelti *Aspirationes & Vota quadam* subjunxit Cl. Editor. *ibid.* p. 89.

1367.
H. W.

S. CATHARINA, natione Italia; patria Senentis, Jacobi & Lappæ filia, nata est 1347. Octavum ætatis annum ingressa, perpetuæ virginitatis voto se obstrinxit, totam Christo dicavit, & Dominicanæ religioni animum adjecit: Prædicatorum habitu paulo post induta. Mitto, quæ de miraculis & frequentibus visionibus, de familiari oculorum & oris commercio, quin & nuptiis cum Christo Deo O. M. initis, fabulantur monachi nugacissimi. Utinque vero sanctissimæ virginis famam portentosis ineptiis, ne dicam blasphemis, sine fronte, sine corde allutis onerent, & infanciam gerrones putidissimi; ipsa certe meliori fato digna, sincera erga Deum pietate, illabata vitæ castimonia, & flagranti in pauperes charitate, in ecclesiæ zelo, claruit circa annum 1367. Ante annum 1376. Avenionem profecta, Gregorium 11. pontificem Florentinis iratum precibus suis placavit; & jubente mox pontifice, quem crebris antea literis de reditu ad urbem Romam tandem suscipiendæ sollicitat, in cardinalium consensu contra pontificis Romani a sede sua episcopali absentiam adeo efficaciter disseruit, ut vasis conclamatis, omnes Avenionem derelinquendam censerent. Anno 1376. Gregorium papam in Italiam secuta, post illius mortem Urbani 6. partibus contra Clementem papam pertinaciter ad hæsit. Obiit prid. Cal. Maii an 1380. ætatis suæ 33. a Pio 2. pontifice anno 1461. inter Sanctos relata.

SCRIPTA.

Dialogi de Providentia Dei, sex Tractatibus comprehens. Prodiit *Ingolstadt.* 1583. Colon. 1601. Vener. 1611. 8vo.

Epistola 364. graves & pietatis plenæ ad varios Pontifices, Cardinales, Reges, Principes, & alios, lingua vernacula conscriptæ. Prodiit *Italice Vener.* 1506. fol. Gallicæ Paris. 1644. 4to.

Oratio in Annunciationem Mariæ, atque alia plures, a Raymundo de Vineis Capuano, O. D. Catharinæ confessorio, ex Italico in Latinum sermonem conversæ. Extant *Ingolstadt.* 1583.

Divina Doctrina data per Personam æterni Patris intellectui loquentis, in plures Tractatus & Orationes divisa: quam Latine vertit, vel forsitan sub Catharinæ nomine conscripsit idem Raymundus. Prodiit *Colon.* 1553. fol. (a).

(a) Omnia opera S. Catharinæ non sine auctoris junctum, excusa sunt Italice Senis 1707. 1713. 8vo. 4to. ut refert Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. Vol. 1. p. 1011.

Sæc. XIV. Cæterum haud alia esse, quam fumosi
ab anno cerebri deliria, decantatas Catharinæ pariter
MCCC. ac Brigitæ revelationes, nullus, cui sanum sinciput, facile dubitabit. Utcunque enim Brigitæ revelationes a cardinalibus Romanis, quibus illas Gregorius XI. an. 1377. Urbanus VI. an. 1379. examinandas commiserant, & a Bonifacio IX. in bulla * canonizationis ejus, ac tandem a concilio Basileensi approbatæ fuerint, & a Spiritu S. procellisse affirmantur; Catharinæ autem donum propheticum & divinæ revelationes a Pio II. in bulla * canonizationis ejus, & ab ecclesia Romana in Breviario † celebrentur; mira verborum simplicitas, inanis sententiarum strepitus, incondita garrulitas, absurda dogmata, pessimisque, quo ubique scatent, enthufiasmus, impofturam manifesto produnt. Quid quod sibi invicem repugnent, & immaculata B. Virginis Conceptio Brigitæ, maculata Catharinæ revelata fuerit? Verum nos effrænem muliercularem intemperiem parum moramur. Viderit, cuja sola relert, ecclesia Romana.

* Inter Brigitæ Opp. Rom. 1557. p. 10.

* Ap. Bzov. Annal. ad an. 1370. n. 20. † April. 30.

1368. PHILIPPUS RIBOTUS, natione
H. W. Hispanus, patria Catalaunus, ordinis Carmelitani in cœnobio Gerundenſi monachus, ac demum ordinis sui in Catalaunia provincialis, clauit anno 1368. Obiit Petrelate in cœnobio suo anno 1391. Scripsit *Speculum Carmelitarum*, seu libros 10. de institutione, progressu, privilegiis, & rebus gestis ordinis sui. Prodiit Venet. 1507. fol. Antwerp. 1680. fol. Riboti *Sermones & Epistolæ* typis olim excusos esse fidem facit Polſevinus: * editionum tamen annos & loca nullatenus invenire potui. Habetur MS. in biblioth. Lambethana in fol. Riboti *Speculum Carmelitarum*, quod calci subjectam habet integram versionem Anglicam antiquam satis. Itam Thomæ Scropo. sive Bradleio, episcopo Dromorensi (circa annum 1434.) deberi mihi demonstravit vir doctissimus, Joannes Batteleyus, archidiaconus Cantuariensis.

* Appar. Sacr. tom. 2. p. 280.

1368. L. COLUCCIUS PIERUS SA-
H. W. LUTATUS DESTIGNANO, patria Florentinus, omni litterarum humaniorum genere excultissimus, & post Petrarcham potè laureatus. Claruit anno 1368. ab Urbano V. & Gregorio XI. pontificibus

ob doctrinæ & prudentiæ famam a secretis Sæc. XIV. affcitus; & a republica Florentina ad idem
ab anno postea munus & cancellariatus dignitatem
MCCC. evocatus, Galeatio Mediolanensium duci, qui Florentinis bellum intulerat, tam strenue repugnavit, ut Galeatius plus sibi obesse Colucci scripta quam mille Florentinorum equites agnosceret. Obiit Coluccius Florentiæ 4. id. Maii, anno 1406. Extant *Epistolæ* 3. apud Baluzium Miscellan. tom. 4. p. 510. Scripsit vero præter has Coluccius *Libros 2. de vera Religione*, (a) *Disputationem de præstantia Jurisprudentiæ supra Medicinam*, (b) *Librum de Fortuna & Fato* in tractatus 5. divisum. *Epistolarum librum*, & opusculum *Leculum nostrum* inscriptum quæ in bibliothecis Florentinis MSS. adhuc assertuari testatur Michael Poceiancius in Catalogo Script. Florentin. p. 42. Epistolæ ejus habentur MSS. in bibliotheca Cottoniana sub effig. Caligulæ A. 16. (c)

PHILIPPUS DE LEIDIS, patria 1369.
Hollandus, Lugduni Batavorum ex equestri
H. W. familia oriundus, juris utriusque lauream doctorem Aurelie accepit, canonium vero Parisiis anno circiter 1369. publice professus est, ecclesiæ S. Mariæ Condatensis canonicatu donatus. Tandem a Gulielmo Bavaro Hollandiæ Comite in patriam revocatus, ipsi a sacris domesticis & consiliis secretioribus admotus est. Mox Arnoldi Hornani Ultrajectensis episcopi vicarius constitutus, Romam principis sui iussu itinere suscepto, canonicus Ultrajectensem & Leidensem tulit a Gregorio XI. pontifice qui perquam charus fuit. Obiit Trajecti anno 1386. die 8. Junii, in urbe patria sepultus. Scripsit *Tractatum de Republica cura & sorte principantis*, a Joanne Severino editum Lugd. Bat. 1516. fol. & *Lecturam in librum 3. DeCRETALium*. Omnia Philippi opera a Joanne Francoio erudita prælatione illustrata & in lucem edita fuisse fidem facit Fr. Sweetius Athen. Belgic. p. 644. editionis tamen nec annum nec locum indicat. (d)

GERARDUS MAGNUS, patria 1370.
lingua Groor dictus, natione Belga, civitate
H. W. Daventriensis, Lutetiæ studiis Theologicis tanto successu incubuit, ut anno ætatis 18. ad magisterium promoveretur. Domum re-

(a) Habetur MSS. in Bibl. Monasterii Vallumbrosani, conf. *Mabilon*. Itin. Italie. p. 181. (b) Prodiit Venet. 1542. 8vo. (c) *Epistola* nomine *multitituli Fidei* ad Cardinales Ultramontanos, exstat apud Raynaldum, tom. 17. ad ann. 1178. *Aliarum de causa Schismatis Pontific. Avenionens. dedit Martine Theſaur. Anecd. tom. 2. p. 1155. Epistolæ duas cum Epitaphio in Lupum de Castellione Florentinum MS. in Bibl. Casarea memorat Lambecius tom. 2. p. 939. Orationem etiam de defendenda civitate Bonon. contra ducem Mediolan. ibid. p. 941. Epitaphium in Nicolaum Capuchium cardinal. haberi apud Ciacconium tom. 2. p. 510. & in Biblioth. Germanica tom. 1. p. 135. nos docet *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 1122. quem vide de cæteris ejusdem scriptis. Idem *Fabr.* ibid. p. 798. exhibuit Colucci *Epistolam* ad Innocentium Papam. Opusculum de *fato & fortuna* exstat MS. in Bibl. publ. Cantabr. Cod. 1469. & in Bibl. Colleg. S. Benedict. Cod. 192. n. 1. vide *Oudin.* tom. 3. p. 1116. (d) Ejus opera non sine Auctario recudi *Amſted.* 1701. 4to. nos docet *Oudin.* tom. 3. p. 1115.*

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

versus canonicus Ultrajectinus & Aquisgranensis creatus est. Demum ad Joannem Rusbrochium priorem Viridis-Vallis vindictum & audiendum profectus, canonicorum regularium ibi loci degentium vitæ genus adamare cepit. Abdicato itaque utroque canonicatu, clericos seu fratres vitæ communis, Daventriæ in patria, Emsteini prope Dordracum, Windefemii prope Suollam, aliique in locis plurimis instituit; qui juventutem bonis litteris moribusque instituerent. Claruit anno 1370. Obiit anno 1384. die 20. Augusti, ætatis suæ 44. Extant opuscula 3. viz. *Protestatio de veridica Predicatione*; *Conclusa* & *Proposita*; *Tractatus de studio sacrorum librorum*; cum operibus Thomæ a Kempis edi solita. Viginti plus minus alia Gerardi opuscula, in bibliothecis Belgicis MSS. aservata, enumerant Miræus Auctuar. c. 444. & Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 280. ut de Rusbrochii scriptis a Gerardo Latine versis nil dicam.

1370.
H. W.

PHILOTHEUS ACHILINUS, natione Gallus, & Caroli V. regis consiliarius, claruit anno 1370. Quisnam vero sub eminentia Philothei Achilini nomine delitescat, incertum est. Goldastus non inani profus conjectura ductus suspicatur Philippum fuisse Mazerium seu de Mazeris, equitem, qui primum Cypri regni cancellarius, dein Gregorii XI. papæ consiliarius, ac postremo Caroli V. Francorum regis domesticus & *πρωτο* fuit; ac viginti quinque ante obitum annis aula derelicta in Celestinorum Parisienium monasterium fecerit, ibique vitam pio simul ac litterato otio exegit, a Carolo tamen adhuc de rebus regni sui gravissimis assiduus consultus. Quisquis demum fuerit; scripsit Philotheus adversus iniquam pontificis Romani ambitionem & tyrannidem opus insigne, *Somnium Viridarii* dictum, seu *Libros 2. de potestate Regia* & *Sacerdotali*, *Dialogi inter Clericum* & *Miletem forma* compositos. Prodiit opus istud, sed valde mendosum, *Paris. 1516.* integrum vero & emendatum, apud Goldastum *Monarch. tom. 1. p. 58.* Ceterum Philippus ille Mazerius scripsit *Vitam S. Thomæ Cretensis Archiepiscopi, seu Petri Thomasi*, qui obiit incunte anno 1366. libris 2. Extat hæc Vita apud Bollandum ad diem 29. Januarii. (a)

1370.
H. W.

GALLUS, natione Germanus, aulæ regie cœnobii (juxta Pragam Bohemiæ metropolim) ordinis Cisterciensis abbas, quem

ob sacrarum litterarum peritiâ, diffusam veterum lectionem, profundam rerum divinarum contemplationem, ingenii acumen & morum sanctitatem, insigni elogio deprecatur Trithemius * claruit anno 1370. Scripsit ad fratrum suorum instructionem prolixum fatis opus *Malagranatum* dictum, forma dialogi inter patrem & filium. Opus in tres libros distribuitur, quorum primus agit de statu incipientium, secundus de statu proficientium, tertius de statu perfectorum. Prodiit in Germania, tacito tamen loci nomine, excusum 1481.4to. atque iterum 1487. fol. (b) Porro *Sermonum ad Fratres librum* ab illo conscriptum memorant, quotquot de eo verba faciunt, authores.

GREGORIUS XI. *Petrus Bellifortis* 1370.
H. W.

antea vocatus, natione Gallus, patria Lemovicensis, Gulielmi Comitis Belfortii filius, Clementis VI. ex Joanna Rogeria sorore nepos. Annum ætatis agens 17. cardinalis diaconus titulo S. Mariæ Novæ ab avunculo creatus est, & ad Baldum tunc temporis Perusii legentem missus, ut juris scientia instructeretur. Anno ætatis 35. Christi 1370. pontifex Romanus electus est, die 30. Decembr. consecratus & coronatus die 5. Januarii anno sequenti. Anno 1375. Joannam Siciliæ & Neapolis, reginam, quod intercessionis suæ proditoris cujusdam crimen non condonasset, anathemate percussit. Anno sequente Florentinos in ecclesiæ libertatem injuriis summo excommunicationis genere, seu anathemate maranatha devinxit. Ipsi nihilominus pontificis fulmina flocci facientes, propolita capitis pena clericos officia ecclesiastica exequi cogerunt. Eodem anno Gregorius sedem pontificiam ab Avevione Romam postliminio retulit, incredibili lætitiâ & triumpho a Romanis exceptus. Obiit Romæ anno 1378. die 27. Martii. Extant *Epistolæ* 5. Concil. tom. 11. p. 2037. *aliæ* 10. apud Bzovium ad an. 1272, &c. *aliæ* 97. apud Waddingum *Annal. Minor. tom. 4.* ad an. 1371, &c. *aliæ* 112. *ibid.* in *Regeſto Pontif. p. 103. (c)*

(d) JORDANUS DE QUEDLINBORCH, 1370.
R. G.
natione Germanus, patria Saxo, (unde & a nonnullis Joannes de Saxonia dicitur, verum a Joanne de Saxonia qui circa annum 1223. floruit omnino alter) ex instituto S. Augustini monachus, & lector Magdeburgensis, claruit anno 1370. a Trithemio ad ann. 1410. perperam dimissis, quippe qui

(a) Scripti etiam *Officium presentationis B. Mariæ Virginis*, de quo Spondanus ad A. 1172. n. 9. p. 579. vid. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5. p. 4.* conf. etiam *Dn Pin. Hist. Eccles. vol. 12. p. 61.* (b) Prodiit etiam *Colus 1476. fol. & 1471.* Idem scripsit *Resolutiones dubiorum* & *difficultatum* quæ a statu religioso quæpiam avocare possent, teste *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 3. p. 42.* (c) *Constitutiones* ejusdem in *Lætrii Cherubini Bullario tom. 1. p. 283. seq.* *Telluræntius* exhibuit *Dacherius Spicileg. tom. 6. p. 676.* Edit. nov. tom. 3. p. 718. *Epistolæ* 1 *ibid.* tom. 6. p. 208. & tom. 9. p. 259. Edit. nov. tom. 3. p. 717. *Phores* extant ap. Baluz. *Papæ Avenionens. tom. 2. p. 776. 811. Bulæ & Epistolæ* quadam ap. *Wickens Conc. Brit. tom. 1. p. 90. 97. 119. aliæ* ap. *Kymer. Fæder. tom. 6. p. 684. 759. & tom. 7. 29. 115.* (d) Conf. *Ordin. tom. 3. p. 1131.*

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

anno 1380. diem extremum clausit. Opera vigiliis suis lucubrata nonnulla typis excusa lucem viderunt, nonnulla manu exarata in bibliothecis adhuc delitescunt. Sunt autem hujusmodi, Opus *Sermonum de Sanctis*, prodit Parisi, 1500. 4to. 1521. Opus *Postillarum* & *Sermonum super Evangel.* Dominical. Argent. 1483. (a) extat MS. in biblioth. *Tragelina*, 2. vol. De *Vitis Fratrum Ordinis sui*, libri 4. duo priores habentur MSS. *ibid.* Prodidit integri notis August. Sabothii ejusd. Ord. illustrati, *Leodii* 1625. 8vo. (b) *Vita S. Monice D. Augustini matris*, ex ipsius Augustini libris concinnata, eam edidit Bollandus ad diem 4. Martii. De *quatuor Communibus*, localis, spiritus, temporali, proportionali, que necessitate sunt eis qui monasticam vitam profitentur; Antonius Massa edidit Parisi. In italicum sermonem transtulit Aug. Fivizenus, ac *Rome* 1586. edendum curavit. *Collectaneum*, seu *Speculum Augustinianorum* ex Aur. Augustini operibus collectum, & Fratr. suis eremitis August. Parisi. nuncupatum. Pr. *Quia juxta dictum Sapientis*. Extat MS. in biblioth. Cenobii Fr. Augustin. ad Pontem novum Parisi.

1370.
R. G.

JOANNES DE HILDESHEIM, natione Germanus, patria Westphalus, ex ord. Carmelit. monachus, Petri Thomæ illius ord. generalis discipulus, cujus subsidio in bonis litteris excolendis Avenione usus est, claruit anno 1370. Extat ejus opere laborata *Historia de translatione trium Regum* [Magorum] ad Florentiam episcop. Monasteriensem, Colonia edita. *Speculum fontis vite*, MS. in biblioth. Rodleian. Cod. 1143. De *Ordine Carmelitarum Dialogus* inter Directorem & Detractorem, MS. *ibid.* Cod. 3429. Plura alia ejus scripta memorat Trithemius, viz. *Chronicon Historiarum*; De *Mysteriis in Ecclesia*; De *Antichristo*; contra Judæos; *Sermones* insuper, & *Epistolæ*, quibus etiam *Carniu* addit Possevinus.

1372.
H. W.

BARTHOLOMÆUS ALBICUS, gente Italus, patria Pisanus, ex Rivano in Tulcia oriundus, ordinis Minorum monachus, claruit anno 1372. Anno 1399. ad capitulum generale ordinis sui Assisii habitum profectus, librum suum de conformitatibus obtulit, quem concordi omnium suffragio probatum retulit, & in laboris præmium integro, quo utebatur olim S. Fran-

ciscus, habitu donatus est. Obiit grandævus in conventu Pisano die 10. Decembr. anno 1401. Extant *Conformitates S. Francisci cum vita D. N. Jesu Christi*, Mediolani 1510. fol. (c) emendatæ & auctæ a Jeremia Brucchio ordinis Franciscani, *Banonia* 1590. fol. *Conformitates B. Mariæ Virginis cum D. N. Jesu Christi*, seu *Libri 6. de vita & laudibus B. Mariæ Virginis*, Venet. 1596. fol. *Sermones Quadragesimales de Contemptu Mundi*, sive de triplici Mundo, anno 1397. scripti, Mediolani 1488. 4to. Venet. 1503. *Sermones alii Quadragesimales*, qui casuum conscientie resolutionem fere spectant, *Leodii* 1519. 8vo. *Vita B. Gerardi Lici* anno 1343. defuncti; quam ab Albicio anno 1347. conscriptam MS. penes se habuit L. Waddingus. * Alia quædam a Bartholomæo elucubrata memorat idem de Scriptore. Ord. Minor. p. 48.

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

* Annal.
Minor. ad
an. 1343.
num. 33.

ISAACUS ARGYRUS, Monachus Græcus, claruit anno 1373. quo Nicephorum Gregoram secutus, *Computum* suum edidit, Andronico urbis Æni præfecto inscriptum, Gr. Lat. a Jacobo Christmanno primum evulgatum *Heidelberg*. 1611. 4to. Deinde versione sua ac notis illustratum edidit Dion. Petavius de Doctrina Temp. tom. 3. p. 359. omisso tamen epilogo, qui in Christmanni editione habetur. *Computus alter*, qui ejusdem quoque Argyrî filius videtur, ab eodem Petavio editus est ex bibliotheca regis Galliarum, *ibid.* p. 384.

1373.
H. W.

ISAACUS ARGYRUS, natione Græcus, instituto monachus, Barlaami discipulus & hyperaspites, uti ex Simeone Thessalon. notavit H. Whartonus; claruit anno 1373. ob singularem in disciplinis mathematicis peritiam præcipue insignis. Scriptit, ex hîc Sixti Senensis * & Possevini, † *Homiliam* in verba illa Domini, *Hæc mando vobis, ut diligatis*, &c. *Encomium in Demetrium Martyrem* & ubinam vero loci asseruntur non compert; Extat nostri Isaaci de *regimine Novitiorum liber*. Pr. *Αὐτῶν ἡ ἐκδόσις*, MS. in biblioth. Rodleian. Cod. 5. & cujusdam Isaaci anachoretæ (forte nostri) tractatus De *Monachica Politia*; De *Virtutibus* & *Vitiis*; & *Expugnatio Superbie*, MSS. *ibid.* Cod. 290. *Computus duplex* nativo sermone lucem vidit, quorum alterius excerpta notis suis doctissimis illustratum Latine

1373.
R. G.

* Bibl.
Sanct. I. 4.
p. 270.
† Appar.
Sec. tom. 1.
p. 974.

(a) Item *Rom.* 1587. ut refert Vossius de Hist. Lat. L. 2. c. 47. Scriptit etiam *Apologetum Ordinis sui*, diversam ut videtur a *Speculo Augustinianorum*; *Vitam S. Augustini*, a Jacobo Hommæy editam Spicil. Patrum p. 569. seq. *Para phrasibus postilla Evangeliorum Dominicalium* extitit in Bibl. S. Petri Hamburg. vid. *Fav.* Bibl. med. & infim. Lat. vol. 4. p. 518. Ejusdem opera fere omnia habentur MSS. in Bibl. publ. Ultrajectina. conf. *Quatin*, tom. 3. p. 1132. 1275. (b) Et editi cum *Sermonibus* Jacobi de Voragine de tempore, *Moguntia* 1477. (c) Dein 1513. fol. Excerpta ex illis Germanice edidit Erasmus Allicus *Witch.* 1543. 4to. 1549. 8vo. Recuf. Gallicæ *Genevæ* 1578. & Lat. *Dorasteria* 1651. & Belgicæ *Dordraci* 1529. Excerpta quoque dedit Jo. Wolfius Lat. tom. 1. in *Lection. Memorabil.* p. 627. & Luc. Oflander Germanice *Tubinga* 1591. 4to. vid. *Fav.* Bibl. med. & infim. Lat. vol. 1. p. 131. *Quatin*, tom. 3. p. 1175. & Jo. Georg. Schellhornii *Ammentiacæ* litterariæ tom. 1. p. 549. & tom. 3. p. 160.

Append.

K* 2

exhibuit

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

exhibuit Jof. Scaliger cum Hippolyti *Canone Paschali* Gr. Lat. Lug. Bat. 1595. 4to. p. 25. (a) Alia ejus *Opera Mathematica* laudat idem vir eruditiff. Ifagor. Chronolog. Canon. paffim; quæ, uti & *Poetica* nonnulla in variis Europæ bibliothecis, Vaticana, Cafarea, Bodleiana, regia Parif. (ut privatas omitam) MSS. fparfim delitefcunt: de quibus (quoniam non funt hujus loci) confulantur Ger. Voffius, Poffevinus, & librorum MSS. Catalogi (b)

1375.
R. G.

MATTHÆUS de CRACOVIA, gente Polonus, (c) theologiæ magifter in gymnafio Pragenfi, & in eadem urbe presbyter, verum a popularibus fuis male habitus loco cedere coactus elt; claruit an. 1375. Tractatum edidit de *celebratione Miffæ*, Henrico epifcopo Warmienfi nuncupatum, qui fub titulo *Confeffionis Rationis* & *Confcientie de fumen- do vel abftinendo a Corpore Jefu Chrifti*; MS habetur in bibl. Colleg. Caio-Gonvil. apud Cantabrigienfes, Cod. 828.n. 3. & in Trajectina. (d) In eo difputatur utrum expediat & debeat Sacerdotes continuare Miffam vel Laicos frequentes communicare, quo titulo prodit exculum. Memminger. 1494. 4to. Alia ejus opera theologica, *De Prædicatione*; (e) *De Contraitionibus*; *Sermones*, &c. recentef Trithemius, Simlerus, & Poffevinus. (f)

1378.
H. W.

BONAVENTURA BADUARIUS a PERAGA, gente Italus, civitate Patavinus, illuftri genere ortus. Theologiæ doctör in academia Parifienfi, poftquam ibi plures annos ftudius impendiflet, creatus, ordinis Auguftiniani eremita, ordinis fui generalis in comitiis Veronenfibus anno 1377. electus elt. Presbyter cardinalis titulo S. Cecilie ab Urbano VI. pontifice an. 1378. menfe Septembri renunciatus, varias pro fede Romana legationes obiit. Tandem dum iniquis Francifci Carriarienfis Patavinorum reguli aufis quanta animi poterat contantia obfiteret, immiffis ab eo fcarifis Romæ occifus elt an. 1386. feu ut alii, an. 1389. fecundum alios 1396. ex alio-

rum fententia 1399. Extant *Speculum B. Mariæ*, Augultæ 1476. Tomi 4. in libros 4. *Sententiarum*, alicubi in Germania excufi; (g) *Meditationes in vitam Chrifti*, itidem impreffæ, (h) teftibus Miræo,* & Jof. Pamphilo.† *Commentaria* adhuc in *Canonicas SS. Jacobi* & *Joannis Epiftolas*, & *Sermones de Tempore*, de *Sauftis*, & ad *Clericum*, fcripfit Baduarius prodit Jof. Pamphilus loc. cit. (h 1)

MATTHÆUS, FLORILEGUS 1377. vulgo dictus, Weftmonafterienfis monachus ordinis Benedictini, claruit anno 1377. Scriptit *Hiftoriarum Flores*, feu annales ab orbe condito ad annum 1307. ex Matthæo Parif. quoad partem priorem fere defcriptos. Extant Flores ifti in duos libros ditributi, cura reverendiflimi Matthæi Parkeri editi Londini 1567. fol. recufi *Francfort*. 1601. fol. Annales hofce ufque ad annum 1377. produxiffe Florilegum, quin & *Chronica Monafteriorum Weftmonafterienfis*, & S. Edmundi contexitiffe, fidem facit Baleus Cent. 6. cap. 31. (i) Nondum vero continuatio ifta, multo minus Chronica lucem afpexerunt.

(k) **URBANUS VI.** *Bartholomæus* antea appellatus, gente Italus, patria Neapolitanus, archiepifcopus Barenfis, dum poft mortem Gregorii XI. cardinalibus in conclavi coactis ledulo famularetur, & concordiam fuaderet, pontifex Romanus inopinato electus elt Romæ anno 1378. die 8. Aprilis, coronatus die 18. ipfo Pafchatis fefto: diffidentibus tamen acriter cardinalibus Gallis, qui cum numero prevaletent, Gallum pontificem præpôtabant; atque adeo Romæ recedentes Robertum cardinalem, Comitem Gebennenfem, papam Fundis menfe Septembri elegerunt, eique Clementis VII. nomen indiderunt. Hinc natum grave & diuturnum in orbe Chriftiano fcifma; (l) quod militum gladiis illo ævo, fcriptorum calamos noftro etiam exercet. Nec enim de vero pontifice inter pontificios convenit: fed prout olim ecclefiarum occidentalium regimen inter Urbanum & Clementem, eo-

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

Auctuar.
cap. 442.
† Chron.
Ord. Erem.
p. 67.

1378.
H. W.

(a) Et in opere de Emendatione temporum L. 4. p. 327. *Lugd. Bat. 1598. & Genæv. 1629.* (b) Conf. etiam *Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 176.* (c) Non Polonus, fed Germanum fuiffe, & genere Pomeranum docent Jo. Petrus Ludewig. tom. 2. *Scriptor. Bamberg. p. 499. & Bern. Petrus præf. ad tom. 1. Anecdotor. p. 4. ubi Sermonem ejus de emendatione mortis* & *cleri in fynodo Archiepifcopali* 1. 1384. habitum, memorat. Praga pulfum, in Parifienfi gymnafio litteras docuiffe, narrat Trithemius c. 654. de Script. Ecclæ. (d) Item in Bibl. Paulina Lipfienfi, ut confiat ex Catalogo p. 418. *Ibid.* habetur ejufdem *Sermo de invem peccatis alimni* vid. p. 197. (e) Exift MS. in Bibl. Ultrajectina fub titulo, *Rationalis Divinarum Officiorum* vid. *Oudin.* tom. 1. p. 1110. (f) Libellus de *ſqualoribus Romane Curie* prodit *Bafil.* 1541. Habetur etiam in Append. ad *Faſciculum rerum expetendor. & fugiendar.* p. 584. *Collationes 2. factæ coram Papa 1401.* extant in lib. primo *Micellian.* a Raymundo Duellio edit. *Arg. Vindeſ.* 1723. *Sermones* MSS. in Bibl. Cafarea memorat *Lambecius Bibl. Vindob.* tom. 2. p. 776. quem vide. (g) Viz. *Norim.* 1491. (h) 1. *Sermones de tempore* &, proſterunt *Synolle 1479. & Hagencæ 1496.* fol. Ejufdem parva opuscula *Coloniæ.* 1486. *Vruct.* 1477. *Argentini.* 1490. *Norim.* 1490. ut narrat *Oudin.* tom. 1. p. 1167. Scriptit etiam *Sermonarium Scholaſticum in Evangelia totius anni*, & *vitam Sanctorum*, & *Ternarium live trinum bonum conſcientie*, ut poſt Eſtium notat *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 1. p. 701. (i) Sed fallitur, non diu enim ultra an. 1305. videtur Matthæus ætatem proruliſſe, ut notat *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 5. p. 166. vid. etiam *Oudin.* tom. 3. p. 700. ad an. 1300. *Nicholſon.* Bibl. Hiltor. Angliæ p. 66. *Flores Hiftoriarum* habentur MSS. in Bibl. Coll. Etonenſis & in Bibl. Cott. fub *Claudio E. g. n. 26. Ibid.* fub *Othone B. 13 n. 2.* extant Chronica ab an. Ch. 1067. ad an. 1307. in quibus eadem quoad magnam partem habentur ac ap. Florilegum; alia vero fuſius enarrantur. (k) Conf. *Da Pin. Hilt. Ecclæ.* vol. 12. p. 33-37. (l) Acta varia hujus ſcifmatis evulgavit *Martene Anecdotor.* tom. 2. p. 1074. ſeq.

Sec. XIV.
ab anno
MCCC.

rumque successores divinum extitit; sic & nunc ferme auctores popularium suorum studiis oblectati, in partes dissiliunt. Urbanus Romæ, Clemens Avenione sedit. Illi Italia, Germania, & Pannonia; huic reliquus orbis occidentalis celsit. Obiit Urbanus, postquam gravia cum Clemente antipapa armis non minus temporalibus quam spiritualibus bella integro decennio gessisset, captivitate plus una vice passus, & assiduis periculis jactatus, Romæ anno 1389. die 15. Octobris. Extant *Epistole* 4. Concil. tom. 11. p. 2045. *Constitutio in violatores libertatis Ecclesiæ*, apud Bzovium ad an. 1383. *Epistole* alia 3. apud Waddingum Annal. Minor. tom. 4. in Regesto Pontif. p. 165. 171. 176. ubi Clementis VII. epistole 20. reperiuntur. *Bullam ejus de fide Hæreticæ non servanda*, ex Bibliotheca Cottoniana edidit Richardus Crakanthorpius notter Apol. pro Eccles. Anglican. adversus Spalatensem. Porro Urbani Formule precum, una cum *Indulgentiis* ab eo concessis, vulgari idiomate prodierunt *Dilingæ* 1567. *Constitutiones quadam Ecclesiæ* in Collectione Romæ 1579. edita. *Litteræ seu Bullæ* plures Apostolicæ in Lærtii Cherubini Bullario Magno Romæ 1617. 1638. (a)

1378.
H. W.

ALBERTUS DE ARGENTINA, gente Germanus, civitate Argentoratensis, magister seu doctor, & fortassis presbyter, episcopi Argentinensis familiaris, a quo Avenionem legatus fuit, ut se pontifici excusaret, & Ludovici Imp. decretum contra ambitionem pontificiam deferret. Claruit anno 1378. Scriptit *Chronicon* ab initiis Rudolphi Habspurgensis Imp. ad Caroli IV. mortem, seu ab anno Christi 1270. ad 1378. Mutilum id edidit Cuspinianus cum Consulibus Romanis, *Basil.* 1553. 1569. (quæ quidem editio in Indice Expurgatorio nominatim prohibetur, quin & integrum Alberti *Chronicon* legi interdicitur, antequam pro inquisitorum arbitrio expurgetur) integrum Christianus Ursilius inter Scriptores Germanicos, *Francforti.* 1585. 1670. tom. 2. p. 97. Scriptit etiam Albertus *Vitam Bertholdi a Bucheck*, episcopi Argentinensis, & Spirensis ab anno 1328. ad 1353. Eam ad *Chronici calcem* edidit Ursilius *ibid.* p. 167.

1378.
R. G.

NILUS PATRIARCHA, primo monachus, deinde post mortem Macarii qui Philotheum excepit, ad thronum patriarchalem CP. erectus anno 1378. Hunc viginti annos ecclesiæ præfuisse vulgo tradi-

tur, verum ex accuratori patriarcharum serie a Labbeo edita fati certum est eum non nisi octo annos cathedram adornasse, annoque 1386. mortem obiisse. Hujus meminit Simeon Theffalonicensis, Dial. contra Hæres. Σεφάκης Νύλητι μετ' αὐτὸν [φιλοθῶν] τῆς Κωνσταντῖν ἀρχιεπισκοπῆς ἐκκλησίας. Extat ejus *Oratio Supplex* ad Deum contra Bavarorum invasionem, bellum intestinum, famem, pestem, & mortem subitam, a non nullis Nilo Ascetæ perperam tributa; hanc in linguam Latinam transtulit, & versionem istam absque contextu Græco edidit Joan. Sambucus, *Patau.* 1555. 4to. Habetur Græce MS. in Bibl. Vindob. Cod. Hist. 55. n. 3.

(b) **JOANNES FABRI**, natione Galus, patria non Duacensis uti vulgo scribitur, sed Parisiensis, in ea enim urbe se natum, nutritum, & in Jure Canonico Doctoratum adeptum ipse testatur; ex abbate S. Vedasti Atrebatens. episcopus Carnotens. factus, & Ludovici ducis Andium Siciliæ cancellarius, claruit anno 1378. obiit anno 1390. Scriptit ex fide Steph. Baluzii tractatum de ichismate adversus Joannem de Lignano quem *Planctu bonorum* inscriptis, forma dialogi inter doctorem Bononiensem & Parisiensem. Extat MS. in Biblioth. Colbert. Cod. 812. 814. *Expositionem rerum in Gallia gestarum*, circa annum 1378. Comiti Flandriæ traditam; hujus meminit Baluzius not. ad Vit. PP. Aven. col. 1261. eamque in tomo 4. Historiæ Universitat. Paris. editam esse testatur. *Oratio ejus ad Gregorium P. XI. Caroli V. Francorum R. monachum*, extat MS. *ibid.* Cod. 822. *Diarium* denique *historicum*, quo res gestas omnes quibus interfuerit, singulis diebus prout gestæ sunt, ab anno 1381. ad annum 1388. ordine descriptit, habetur MS. *ibid.* Cod. 587. patrio, ut videtur, sermone configuratum. Hoc Diario multum usus est Baluzius in notis suis, uti ipse fatetur col. 1405. Notandum est questionem istam de *Schismate* doctrinam quosque istius sæculi viros exercuisse, quorum alii Urbani VI. alii Clementis VII. partes secuti sunt: unde in immentum adeo excrevit ista controversia; ut 32. volumina ultra citroque scripta in archivis Vaticanis adhuc dum MSS. habeantur, uti Alf. Ciacconius testatur.

Sec. XIV.
ab anno
MCCC.

1378.
R. G.

1380.
H. W.

GULIELMUS THORN, natione Anglus, cœnobii S. Augustini Cantuariensis monachus Benedictinus, claruit circa ann. 1380. Scriptit *Chronicon de Gestis Abbatum S. Augustini Cantuariensis*, ab ipso S. Au-

(a) *Privilegia concessa Regi Castellæ &c. contra antipapam bellum gerenti. Bulla 2. & Constitutio* ab Urbano facta dum obesset fuit in Castro Luceriæ, habentur MSS. in Bibl. Cott. sub *Vitelio F. 2. n. 1. 7. 30. Bullam* unicum exhibuit *Wiktus* Conc. Brit. tom. 2. p. 617. 11. alia *ibid.* tom. 3. p. 126. 198. *Epistolam* unicum dedit Martene in Collect. Nov. Vet. Monumentorum. tom. 9. p. 1445. *Epistolam* de Canonizatione *Beate* Ericus Benzelius in Diar. Vastenensi edidit *Upsal.* 1721. *Bullas* & *Epistolas* varias Rymer. ap. Fœder. tom. 7. p. 215. 652. (b) *Conf. Oculis.* tom. 3. p. 1197.

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

gustini in Britanniam ingressu usque ad an. 1397. summa quidem fide ac diligentia ubi-
vis usus; priorem vero Chronici partem
usque ad annum 1272. ex Thomæ Spotti
historia, (a) pauculis quibusdam relictis mu-
tuatus. Prodiit istud Chronicon inter Scrip-
tores 10. Historiæ Anglicanæ *Londini* 1652.
fol. p. 1757. (b) Alia quædam scripsisse dicitur
Gulielmus, viz. *Historiam Regum Can-
tuanorum; Vitæ quorundam Sanctorum, &
Chronica de Comitibus, Episcopatibus, &
Abbatibus per totam Angliam*: quæ quidem
nondum typis edita sunt. Extat opus pos-
tremum MS. in Bibliotheca S. Benedicti
Cantab. cod. 67.

1380.
H. W.

BALDUS UBALDUS, gente Italus, domo Perusinus, ex illustri Ubaldorum
familia oriundus, Petri de Ubaldis, docto-
ris Perusini filius, juris utriusque doctor,
Bartoli de Saxoferrato auditor, primum in
civitate patria, dein a Galeacio Vicecomite
Mediolanensi evocatus, Ticini maximo au-
ditorum concursu & applausu jus utrumque
docuit. Claruit anno 1380. quo circiter
tempore de electione pontificum Urbani VI.
& Clementis VII. schismatica a fummis rei-
publice Christianæ viris consultus, pro Ur-
bano sententiam tulit. Tandem a canicula
sua, quam alebat, in labio leviter morius,
quarto deinceps mense rabiebat concepit, ac
diem obiit anno ætatis suæ 76. Christi 1400.
die 28. Aprilis, seu, ut alii, anno 1423. mense
Julio. Habitu S. Francisci amictus (ratus id
plurimum ad animæ salutem conducere) se-
peliiri voluit. Factum id Ticini in conventu
fratrum Minorum.

SCRIPTA.

Commentarius in libros Decretalium. Ve-
netiis 1595.

Consistorum volumina 5. Francofurt. 1589.
sextum Venet. 1600.

*Commentarius in Codicem, Feuda, Dige-
stum novum ac vetus, &c.* Lugduni 1545.

Alia plura Baldi opera jus civile spectan-
tis innumeris fere in locis typis impressa
prodiunt. Omnia compendio enumerat
Boissardus Icon. illust. vir. Par. 1. p. 102. (c)

1380.
R. G.

**STEPHANUS BYRCHINGTO-
NUS**, gente Anglus, patria Cantianus, vico
de Byrchinton in insula Taneto oriundus, cœ-
nobii Cantuariensis ex ordine Benedicti mo-
nachus, claruit anno 1380. *Archiepiscoporum
Cantuariensium Seriem & Vitæ* ab Augu-
stino Romano anno 957. ad Wilhelm. Court-

ney, ann. 1381. contextuit. Opus istud An-
tiquit. Britannic. auctor sæpius laudat,
præsertim in Vita Joannis Stratford, ubi in-
tegras exhibet paginas, uberius quam quo
Whartonus usus est exemplar nactus, unde
duplicem sui operis editionem, ardiorem
unam quæ in anno 1368. definit, audiorem
alteram ad ann. 1382. diductam, Steph-
anum nostrum adornasse suspicatur idem vir
eruditus, qui breviorẽ istam ex codice
Lambethano descriptam publici juris fecit
Angl. Sacr. tom. 1. p. 1. cui etiam *Simonis
Sudburii Vitæ* ex Willh. Chartami *Speculo
Parvulorum* in eadem Biblioth. MS. sub-
iunxit, *ibid.* p. 49. In eodem codice ha-
bentur MSS. *De Regibus Angliæ; De Pon-
tificibus Romanis; & De Imperatoribus Ro-
manis Commentarii*; quos Byrchingtono no-
stro pari fiducia ascribit; ac episcoporum
Elienſ. Catalogum a Pitheo memoratum ei
abjudicat Cl. editor, qui & erroris Pitheani
fundamentum felici conjectura detexit.
Præfat. ad tom. 1. Angl. Sacr. p. 20.

HENRICUS de HUECTA, five de 1380.
Oita, unus enim idemque est, duos licet fe-
cerit Simlerus & ex eo Possevinus,) natione
Germanus, ex ord. Carmelit. in academia
Viennensi professor, Henrici de Haffia æqua-
lis ac coadjutor, claruit anno 1380. Ob
propositiones quasdam curiæ Romanæ pla-
citæ parum congruas hæresis notam vix evi-
tavit, a Joanne tamen Gersono M. Franciæ
cancellario multum laudatus. Extat hujus
Tractatus de Contractibus, inter Gersonis
opera sæpius impressus, seorsim autem pro-
diit Parisi. 1506. 4to (d) *Propositiones & ea-
rum Explicationes*, vidit Fl. Illyricus, quarum
portuiculas non nullas exhibet Catal. Test.
Verit. col. 1800. Scriptis porro ex fide Tri-
themii & Pantaleonis, *super 4. libr. Senten-
tiarum; De Conceptione B. Mariæ; Sermones*, &c.

MICHAEL ANGRIANUS, seu 1381.
Aignanus, (e) gente Italus, patria Bononien-
sis, sint licet, qui ex Lombardia oriundum
velint, ordinem certe Carmelitanum in cœ-
nobio Bononiensi professus est, theologiæ
laurea in academia Parisiensi postea insigni-
tus. Claruit anno 1381. quo totius ordinis
sui generalis numero decimus nonus in capi-
tulo Veronenſi constitutus est. Vicarii ge-
neralis munus illi antea demandarat Urba-
nus VI. pontifex. Summum ordinis sui ma-
gistratum quinquennio administravit. Obiit
Bononiæ anno 1416. calendis Decembris,

(a) Chronicon Thomæ Spotti edidit Thomas Hearnius Oxon. 1719. 8vo. (b) Habetur MS. in Bibl. Cott. sub
Vitelio D. 11. n. 9. (c) Conf. etiam *Ordin.* tom. 3. p. 1214. & *Lutetianum Jacobinum* in Bibl. Umbrie. (d) Ex-
tat cum aliis ejusdem opusculis in Bibl. Paulina Lipsiensi vid. Catalog. p. 342. 361. 370. (e) Rectus de Hygnanis,
ut notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5. p. 222. quem vid. de editionibus *Commentariorum in Psalms.*

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

ex Sixti Senensis autem calculo anno 1396. in conventu Carmelitano ante summum altare sepultus. Scriptit *Commentariorum in Psalmos libros* 5. quibus univervum Pfalterium methodo scholastica, non infelici tamen, explicat. Prodiit opus istud sub *In-cogniti* authoris nomine Compluti 1524. *Lugduni* 1588. *Lugduni* 1602. fol. Authori demum suo restitutum Venet. 1603. *Lugduni* 1652. 1673. *Commentarium ejus in libros Sententiarum* excusum esse *Mediolani* prodit Simlerus Biblioth. p. 503. qui plura alia Michaelis scripta, et in his inligne opus de *purissima Conceptione Virginis Mariae*, recenset; alia Antonius Alegre Paradisi Carmelit. p. 316. (a)

1381.
H. W.

RAYMUNDUS JORDANUS, qui diu suppressio suo, sub *Liota* nomine latuit, & sæculi octavi aut noni antiquitatem præ se tulit; canonicus erat regularis ordinis Augustiniani, primo Uticensis sive Uzecientis in Gallia Narbonensi præpositus, dein Cellensis in diocesi Bituricensis abbas. Claruit ab anno 1381.

OPERA.

Contemplationum libri 6. de miserabili cursu vite presentis; de innocentia perdita; de conversione per 12. menses anni spiritualis, producenti 12. fructus Spiritus; de conspectu assiduo inter animam & carnem; de septem donis Sp. S. contra septem peccata mortalia; quod Spiritus S. est adiutor animæ, & de variis ejus erga hominem officiis; De octo bestitudinibus; De Amore; De vera Patientia; De Morte; De B. Maria Virgine. Prodiierunt Contemplationes istæ Parisi. 1519. 4to. & alibi.

Tractatio plena de B. Virgine.

De statu religioso libri 3.

Opus de Oculo Spiritualis: seu *Oculus Mysticus*. Prodiit mutilum tamen, sub Raymundi nomine a Raynardo editum *Lugduni* 1641. Verum id Joanni Guallenfi debet Waddingus demonstravit. Prodierrat antea sub nomine cujusdam magistri P. Lacerpiæ integrum Venet. 1496. Italice a Theophilo Romano Ord. Erem. Augusti, conversum.

Regule Christianam vitam conspicientes.

Paraphrasis in Psalmum 15 quam una cum præcedente opusculo Joanni Pico Mirandulano debet conficit Labbeus.

Opera ista omnia, in quavis fere Bibliothecæ Patrum editione sub *Idiotæ* nomine haberi solita, Raymundo vindicavit, (b) addi-

tisque castigationibus suis edi curavit Theophil. Raynaudus Parisi. 1654. 4to.

Sæc. XV.
ab anno
MCCC.

JOANNES TAMBACUS, natione Teutonicus, patria Argentinensis, ordinis fratrum Prædicatorum in crenobio Argentinensi monachus, dein studii Prægentis primus rector, ac demum sacri palatii magniter ab Urbano V. papa anno 1366. creatus. Claruit anno 1384. Obiit octogenario major, quo tamen anno, non liquet. Extat *Speculum Patientiæ*, seu de *Consolatione Theologiae libri* 15. Parisi. 1493. Colon. 1502. Norimbergæ 1509. & alibi pluries. (c) Opus ejusdem *De Culpa & Gratiis* MS. habetur apud Dominicanos majoris conventus Parisiensis. Alia plura Tambaci scripta recenset Altamura Biblioth. Prædicat. p. 129. de quibus nil constat.

1384.
H. W.

MARSILIUS ABINGEN, seu Inghenius, gente Germanus, Trithemio tamen & Baleo Anglus, academia Parisiensis doctor, canonicus & thesaurarius ecclesiæ S. Andreae Colonienfis, Gymnasii Heidelbergensis fundator, primulque ejusdem doctor ac rector. Claruit anno 1384. Obiit anno 1394. 13. cal. Septembris, Heidelbergæ in ecclesiæ S. Petri sepultus. Scriptit *Commentaria in 4. libros Magistri Sententiarum*, quæ typis impressa prodierunt *Argentorati* 1501. Alia ejusdem scripta enumerat Baleus Cent. 7. cap. 5. quæ in tenebris adhuc dilitescent.

1384.
H. W.

EMANUEL II. Palæologus, Joannis V. Palæologi Imp. filius natu tertius, imperium rara erga patrem pietate meruit. Cum Joannes enim pater anno circiter 1380. præfecto Constantinopoli Andronico filio natu maximo, in occidentem proficisceretur, ut subsidia a Christianis principibus adversus ingravescentes Turcarum vires conquereret: & inter redeundum Venetiis a mercatoribus ob usurariam pecuniam nondum exsolutam detineretur; Andronicus de imperio securus patris captivitate in suum risit; Emanuel vero correatis e præfectura sua Thessalonicenfi pecuniis, Venetias properavit, & expunctis mercatorum tabulis patrem redemit. Andronici scelere incarcerationis, Emanuelis pietate liberatus Joannes Imp. illum cum Joanne filio exheredavit, istum imperii successorem filii mortui designavit, locum sibi vivo alicui anno circiter 1384. Andronicus ejusmodi ignominia in rabiem

1384.
H. W.

(a) *Letram in Psalmos Penitentiales*, *Comment. in Michæam* & in 4. *Evangelistis*, & alia Michaelis Scripta memorat Lud. Jacobus in Bibl. Carmelitana ut referunt *Fabr.* loc. citat. *Le Long* Bibl. Sacr. vol. 2. p. 620. (b) *Conf. Ordini*, tom. 3 p. 1180. (c) Impressi proximis a reperia illa arte temporibus existit inter Tob. Echardi Cod. MSS. Quetlimb. p. 52. *Regimen Ecclesiæ*, una cum *libris de Confessione* MSS. memorat Sanderus in Bibl. Belg. p. 247. *Exhortatio ad Carolum IV.* Romanorum & Bohemæ regem, extat Ms. in Bibl. Casreva, teste *Fabr. Bibl. med. & inhm. Latin.* vol. 4. p. 436. qui alia ejusdem Scripta recenset, vid. etiam *Quicif.* tom. 1. p. 667. seq. *Ordini*, tom. 3. p. 1048.

SÆC. XIV.
ab anno
MCCC.

actus ad Bajazetem Turcarum regem confugit; & copiis illius auxiliaribus adjutus Constantinopolim expugnat, patrem fratremque carceri mancipat. & imperium invadit. Exacto in carcere triennio Joannes & Emanuel filius falvi evadunt, & Bajazetis tyranni, Andronico jamdudum inferioris facti, favore & auxiliis usi, imperium recuperant; & Andronicum in carcerem perpetuum abducendum Turcis committunt. Anno 1391. defuncto Joanne patre, Emanuel folus deinceps regnare cepit: cumque imperii majestatem adverfus Bajazetis ferociam constanter tueretur; decennalem statim regis urbis obfidionem passus est. Ipse urbis cura defensioneque Joanni Andronici fratris filio commissa, in occidentem paterno exemplo subsidia a Latinis impetraturus navigat; paterno etiam infortunio usus. Postquam enim Italiam, Galliam, Angliam, Germaniam, & Pannoniam peragrasset; Constantinopolim demum re infecta rediit. Desperatis fere rebus Constantinopolitanis aliunde eluxit falus. Tamerlane enim Tartarorum principe ad suppetias Emanueli ferendas cum ingenti exercitu advolante, Bajazetes anno 1401. obfidionem solvit: & commisso anno sequenti cum Tartaris pralio vincitur, ac captivus abducitur. Emanuel extincto tyranno perpetuam cum Mahometo ejus filio pacem init: & imperium deinceps securus tenuit. Obiit, uti volunt, anno 1418. reclusus vero 1425. postquam fenio debilis imperii lampadem Joanni filio anno 1419. tradidisset.

SCRIPTA.

Præcepta 100. *Educationis Regie ad Joannem filium.*

Orationes 7. *de virtutibus ac vitiis, & bonarum litterarum studio, ad eundem.*

Oratio propitiæ principis ad benevolos subditos in ætatis flore constitutos.

Preces ad Deum matutinae (prolixæ satis) 2.

Capita Compunctionis seu Confessionis ad Deum, metricæ.

Imago Veris in Auleo textili Operis Phrygii.

Oratio ficta Tamerlanis ad Bajazetem a se captum.

Psalmus Eucharisticus ad Deum pro captivitate Bajazetis.

Prodierunt opuscula ista omnia cura Joannis Leunclavii Gr. Lat. *Basil.* 1578. 4to.

Oratio fimbriis admodum prolixa in fratrem Theodorum Palæologum Despotam Gr. Lat. a Combesilio cum notis edita Auctuar. Noviss. Paris. 1648. tom. 2. p. 1045. (a)

(a) Habetur etiam Lat. in tom. 26. Bibl. PP. Lugd. p. 491. (b) Item in Bibl. Ambrosiana Mediolanens. vid. Monteucon. *Diar. Ital.* p. 14. *Orationem in Jesu Christi Nativitatem, Pr. Οὐδ' ἀνέστη γέναιτο χεῖρον*, memorat *Fabr. Bibl. Gr. vol. 9. p. 86.* (c) Idem qui Jacobus de Ancharano. vid. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 7.*

EMANUEL PALÆOLOGUS, SÆC. XIV.

*Manuel Imperator vulgo dictus. Joannis Palæologi F. Andronici junioris N. claruit anno 1384. a patre in imperii confortium adscitus, ab anno 1391. folus regnavit. Plurima eruditionis ac pietatis suæ monumenta post se reliquit. Editæ & Cl. Whartono memorantur; quæ typis nondum commissa in Bibliothecis etiamnum latent, quorum notitia ad nos pervenit, recensebimus. Oratio in Dormitionem Deiparæ. Pr. ὁ Θεοῦ μητὴρ, καλὸν γὰρ εἶναι ἡ μάλα χαρὶν. Hujus meminit L. Allat. de Simeon, p. 114. Oratio de peccato, de non desperando, & de Divina Providentia. Pr. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ὁ τῆς ἰστορίας ἡμῶν τὸν βίον αἰῶνα διασωγράψας. Allat. *ibid.* p. 102. Sermo Apologeticus ad Latinum quendam Parisiis agentem, qui in figura syllogismi ad eum scripserat, de Processione Spiritus S. capitibus 157. contans. Pr. Κεῖντος ἀντὶ τοῦ τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς εἰρησίας. Hujus etiam meminit Allatius de Confens. lib. 2. c. 18. §. 3. col. 854. Eundem in Biblioth. Vaticana MS. extare, uti & Epistolæ non nullas testatur Simlerus. *Dialogus cum Matre sua de Nuptiis.* Pr. βασίλειος Ἀμῆτης, ὅτι πολλὰ ἀλλὰς εἶχον δόξας πρὸς τὴν πατρίδα. Extat MS. in Bibl. Vindob. Cod. Philos. 98. n. 6. in eodem codice, uti & in Cod. 42. varia habentur nostri Manuelis opera, *Preces, Cantica, & Canones*, utrum ab editis diversæ, cum editio ista a Leunclavio adornata non sit in promptu, dicere non possum. *Dialogus cum nobili quodam Persæ*, uti fingit, *super Religionem Christianam, ac præcipuis fidei mysteriis, deque Mahometis impietate*; & opus egegrum in 26. dialogos partitum habetur MS. in Biblioth. reg. Gall. Cod. 1385. (b) In eadem Bibliotheca Cod. 1843. reperitur *Chirocriticum* hactenus ineditum, teste du Cange. *Canones Vitæ Spiritualis*; & *Pœmata in S. De metrium*, & alios *Canticos*, & *Encomium Theodori Thessalonicensis*, Manuelis nostri opere laborata se legisse testatur Geo. Phranzes *Hist. Byzant.* l. 2. c. 5. p. 114.*

JACOBUS de THERAMO, (c) natione ut videtur Italus, canonicus Aprutinus, & archidiaconus Averlanus, claruit anno 1384. Scripsit de Romanis Pontificibus *Monarchia*, librum quem *Monarchia* appellavit, opus ex Car. Molinæi judicio blasphemum uti refert Simlerus: in *De Redemptione generis Humani* tractatum, in duas partes, ut videtur, distributum, quarum una *Disputatio est inter Ecclesiam Christi & Synagogam Satane*, & *Consolatio Peccatorum* dicitur; extat MS. in Biblioth. Bodleian. Cod. 775.

SÆC. XIV.
ab anno
MCCC.
1384.
R. G.

1384.
R. G.

Sæc. XIV. 1819. aliisque: (a) altera est *Tractatus iudicialis*, sive *Actio Casistica inter Deum & Diabolum*, & *Beha* prenotatur. MS. in bibl. Colleg. Baliol. apud Oxonienses. De *Remediis Conuersorum*, lib. 12. MS. in bibliotheca Bodleian. Cod. 2668. In Clementinas etiam scripsisse dicitur: *Commentarium* ejus in quatuor libr. *Sententiarum* in publicum prodit, August. Vindel. 1472. De Prophetiis ejus legimus in articulis contra J. Hussum in concilio Constant. prolatis. Vide Conc. tom. 12. col. 133.

1385. JOANNES DE BURGO, natione
H. W. Anglus, theologiæ doctor, academix Cantabrigiæ cancellarius, nec non ecclesiæ de Colingham in agro Nottinghamiensi rector, claruit anno 1385. quo *Pupillum Oculi* compilavit. Scripsit enim librum, cui titulus, *Pupilla Oculi, omnibus Sacerdotibus, tam Curatis quam non Curatis, summe necessaria; in qua tractatur de septem Sacramentorum administratione, de decem præceptis Decalogi, & de reliquiis Ecclesiasticorum officiis, quæ oportet sacerdotem rite institutum non ignorare*. Prodit Paris. 1510. (b) *Argentine* 1514. *Rothomagi* 1516. 4to. Quanti olim habebatur liber iste, ex innumeris fere, quæ Cantabrigiæ in bibliothecis publicis asservantur, exemplaribus ejus MSS. patet adeo ut tam insignem scriptorem Balei diligentiam penitus fuisse mirari possim.

1389. MANUEL CHRYSOLORAS,
H. W. origine Romanus, patria Byzantinus, nobilissima prosapia oriundus, claruit anno 1389. quo circiter tempore in occidentem a Joanne Palæologo seniore Imp. legatus, ut subsidia aduersus Turcas a Christianis regibus postularet; postquam apud Angliæ regem, alioque principes munus sibi demandatum summa diligentia, irritò tamen successu, obiisset, in Italia confedit: ubi Græcarum litterarum studium septingentis plusquam annis in occidente neglectum, quin & ignotum fere, primus omnium resuscitavit; ac primum Venetiis, mox Florentiæ, postea Romæ, tandem Ticini docuit; Leonardum Brunum Aretinum, Franciscus Barbarum, Philelphum, & Poggium, Baptistam Guarinum, aliosque primarios sæculi viros discipulos nactus. Anno circiter 1397. ab Emanuele Imp. in occidentem profecto Florentia evocatus, Mediolanum se contulit. Post Emanuelis vero abitum ad solita docendi munia se recepit. Anno 1414. constantiam petiit, concilii generalis spectator

cupidus: ubi anno sequenti die 15. Aprilis vitam finivit, apud Dominicanos Constantienses sepultus. Epitaphium ei posuit Æneas Sylvius, poëta laureatus, quod sic incipit;

*Ille ego, qui Latium præsens imitaueri artes,
Explosi docui sermonum ambagibus, & qui
Eloquium magni Demosthenis & Ciceronis
In lucem retuli, Chrysoloras nomine notus,
Hic sum post vitam, & peregrina in sede
quiesco, &c.*

Extant, *Epistole* 3. de *Comparatione Veteris & Novæ Romæ*, prima admodum proluxa ad Joannem Palæologum Imp. secunda ad Joannem Chrysoloram, tertia ad Demetrium Chrysoloram, multo breviores. Prodiit Græcæ, prima etiam Gr. Lat. interprete Petro Lambecio. ad calcem Godini de Antiquitatibus CPP. Paris. 1655. fol. *Questiones* ejusdem *Grammaticales* prodierunt Græcæ alicubi in 8vo. (c)

MANUEL CHRYSOLORAS, 1389.
R. G. patria Byzantinus, eximius Græcarum litterarum in Italia intaurator, claruit an. 1389. Præter epistolæ a Whartono recensitas, nonnulla etiam argumenti theologi conscripsit, ac, veluti animum cum cælo mutasset, Latinorum dogmata non solum amplexus est, verum etiam scriptis propugnauit. Extat ejus de *Processione Spiritus S.* contra Græcos tractatus, brevis quidem, sed ex Allatii sententia satis acutus & solidus. Pr. *Ἐκείναις γὰρ οὐκ ἔστι μακάριον πάλαι πρὶν τῶν ἀγίων πνεύματος ἔσθαι*. Hujus meminist L. Allatius adv. Creighton. p. 4. Habetur M.S. Paris. in Cod. Naudæano, 32. *Epistole* ejus nonnullæ extant MSS. in biblioth. Vindob. Cod. Philos. 245. n. 6. Plures in biblioth. publ. Lugduno-Batava, n. 45. S. Gregorii Magni *Missa* ex lingua Latina in Græcam translata, uti nos docet L. Allatius de Georgiis, p. 362. Extat MS. in biblioth. Barberina, Cod. 75. Hoc tempore claruit & Joannes Chrysoloras, vir dicendi ac disputandi peritus, Barlaami monachi partes tutatus, a Greg. Palama profligatus. Vide Phranz. Chron. Byzant. l. 1. c. 12. p. 56. Huic fortasse tribuenda est *Disputatio*, cujus meminit Posssevinus Append. p. 49. inter Græc. MSS. Manuel. Eugenici.

(d) BONIFACIUS IX. Petrus Thomacellus antea appellatus, patria Neapolitanus, ab Urbano VI. primum acolythus & protonotarius apostolicus, deinde dicaculus

(a) Prodit an. 1482. Denuo cum Bartoli de Saxo-ferrato *Processus Satanae contra B. Virginem*, Hanov. 1611. 8vo. (b) Recul. 1518. De Codd. MSS. vid. *Oudin.* qui post Piceum hujus Burgenis *libri boniliarum* memorat. (c) *Penet.* 1512. 1517. 8vo. *Florent.* 1516. 8vo. *Argentor.* 1416. 4to. *Paris.* 1547. 4to. Gr. & Lat. *Paris.* 1539. 8vo. teste *Fabr.* Bibl. Gr. L. c. 7. §. 15. vol. 7. p. 18. Extant MS. in Bibl. Bodleiana ut monet *Oudin.* tom. 1. p. 1212. Eiusdem quædam habentur MSS. in Bibl. Chigiana Rom. teste *Montfaucon.* *Diar.* Ital. p. 238. (d) *Conf. Du Pin.* Hist. Eccles. vol. 10. p. 37. 42.

Append.

SÆC. XIV. cardinalis S. Georgii in Velabro, postremo
ab anno
MCCC.
presbyter cardinalis titulo S. Anastasie con-
stitutus. Post Urbani mortem pontifex Ro-
manus electus est anno 1389. die 2. Novem-
bris, consecratus die 11. coronatus die 14.
eiusdem mensis, ætatis fux anno 34. seu, ut
alii, 45. Anno 1390. anathema Carolo Sicilie
regi, totique ejus posteritati ab Urbano de-
cellere inculsum abrogavit: & festum an-
nunciationis B. Virginis ab Urbano paulo
ante mortem institutum confirmavit. Anno
1391. vir nummi, quo affines ditaret, cupi-
dissimus, annatarum onus ecclesiæ primus
invenit, ut primi anni fructus beneficiorum
ecclesiasticorum, primitiarum Judaicarum
ad instar, ærario apostolico solverentur,
fanciens. Anno 1394. feditioibus nuperis
in urbe sedatis, ut sibi magistratus pro lu-
bitu constitueret, vectigalia imponere, ac
rem militarem disponere liceret, obtinuit,
adeoque *primum omnium Romanorum Pontifi-
cium*, inquit Bzovius, * *omnem populi Romani
vin sustulisse, ac tandem Urbis suam in-
pernam obtinuisse visum est.* Anno 1400. ex
Assiso, ubi multis annis moram fecerat, Ro-
mam ingressus jubileum celebravit. Obiit
anno 1404. die 1. Octobris. Extant *Epi-
stole & Constitutiones* 4. apud Bzovium ad
an. 1390, 1391, 1403. *alia* 6. apud Wad-
dingum Annal. Minor. tom. 4. ad an. 1392,
1394, 1399. *alia* 42. ibid. in Regesto Pontif.
p. 177. *alia* plures apud eundem tom. 4. (a)

1390. JOSEPHUS, ALSHAHER BILTABIB
H. W. dictus, Al-marchum Al-mashiki Altagi filius,
natione Ægyptius, civitate Alexandrinus,
præpositus ecclesiæ catholice B. Virginis an-
no 1390. constitutus, presbyter anno 1398.
ordinatus. Ille omnes fere canones in ec-
clesia Græca receptos Arabico sermone pa-
raphrasticè interpretatus est. Extat inte-
gra *verso* MS. in biblioth. Bodleiana. Ex
ea excerptos *præpriorum* 4. *Conciliorum Genera-
lium Canonum* Arabice & Latine evulgavit Cl.
Beveregius in Pandectis Canonum Oxon.
1672. tom. 2. p. 681.

1390. PETRUS HERENTALIUS, seu
H. W. de Herentalis, gente Belga, patria Braban-
tus, ex oppido cognomine originem duxit,
canonicus ac prior cœnobii Florentiensis or-
dinis Præmonstratensis, claruit anno 1390.
Obiit post annum 1436. modo calculus recte
ponat Simlerus, * qui *Cæteram* illius in

* Biblioth. ponat Simlerus, * qui *Cæteram* illius in

p. 558.

(a) Ejus *Constitutiones* c. extant in Bullario magno Cherubini t. 1. p. 291. *Epistola pro Ecclesia Parisiensis* apud Harduin. Conc. tom. 7. p. 1912. *Alia* c. ap. Dacher. Spicileg. tom. 6. p. 49. 118. Edit. nov. tom. 1. p. 766. *Epistola ad Episcopum Srengensium* in Diario Vaztanensis ab Erico Benzelio edit. 1721. *Regula* quædam MSS. in Bibl. Cott. sub *Vitelio* F. 2. n. 26. *Bulle* quædam ap. Widsius Conc. Brit. tom. 2. p. 618. seq. & tom. 3. p. 224. 246. *Bullam degradationis Wencelii Imp.* apud Goldastum Constitut. Imperial. tom. 1. existare scribit Hendrichius. *Decretum pro confirmanda Friderici II. & Caroli IV. constitutione de libertate Ecclesiastica* apud Goldastum extat tom. 1. p. 376. & tom. 2. p. 95. ut refert Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ. vol. 1. p. 708. *Bulle* quædam habentur ap. Rymer. Fœder. tom. 7. p. 618-844. & tom. 8. p. 67-217. (b) *Primum* 1481. (c) *De* MSS. vid. Oudin. tom. 1. p. 1219. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ. vol. 3. p. 699. *memorat Comment.* in 7. *Psalmos Penitentiales*, æque in 15. *Costica graduum.*

extatis

Psalmos isto circiter anno concinnatam pro-
didit. Ex variis enim patrum ac doctorum
commentariis proluxit *Psalmorum Expositio-
nem* Petrus composuit, quæ typis excusa
prodiit Colon. 1487. fol. (b) *Reutlinge* 1498.
Rotomagi 1504. 4to. Colon. 1554. *Commen-
tarium* ejusdem in 4. *Evangelia* fusiſsimè,
uti & *Chronicon* ab orbe condito ad annum
1385. se MSS. in bibliotheca Florentiensis vi-
disse testatur Oudinus Suppl. p. 657. *Chro-
nicon* habetur etiam in biblioth. Colbertina
Cod. 751. *Alia* quædam illius scripta recen-
set Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 621. (c)

PETRUS HERENTALIUS, patria Brabantus, ex ord. Præmonstrat. cœno-
bii Florentiensis Prior, claruit anno 1385. Scri-
psit *Compendium Chronicon*, ab orbe con-
dito ad an. 1395. Joanni episcopo Leodiensi
nuncupatum, quod MS. extat in biblioth.
Florentiensis, & in Colbertina, Cod. 751.
Ex hoc opere, ut videtur, *Vitas Pontificum
Rom.* 7. descriptit, viz. Joannis XXII. Bene-
dicti XII. Clementis VI. Innocentii VI. Ur-
bani V. Gregorii XI. Clementis VII. ac notis
suis uberrimis locupletatas publicæ luci do-
navit Steph. Baluzius Vit. PP. Aven. tom. 1.
col. 179. 237. 309. 361. 413. 483. 539.

RADULPHUS DE RIVO, natione Belgæ, patria Brabantus, donio Bredanus,
decanus Tungrensis, antiquarum ecclesiæ
consuetudinum peritissimus simul ac tena-
cissimus, claruit anno 1390. Obiit Rouæ
anno 1401. die 2. Novembris, seu, ut alii,
anno 1403. die 10. Aprilis. Extat *Calenda-
rium Ecclesiasticum*, seu de *Canonum obser-
vantia Propositiones* 23. seorsim editæ Lo-
vanii 1568. & in Bibliotheca Patr. recuse
tom. 26. p. 289. *Historia de rebus gesi-
tis trium Pontificum Leodiensium*, Engelberti a
Marka, Joannis de Arkel & Arnoldi de
Horn, ab anno 1347. ad an. 1386. quam
primus in lucem edidit Joannes Chapeville
Rerum Leod. Hist. Leodii 1616. 4to. tom. 3.
p. 1.

GERARDUS, ZUTPHANIENSIS 1390.
H. W. a civitate patria dictus, unus e primis clerici
regularibus ordinis S. Hieronymi, seu
fratribus vite communis a Gerardo magno
apud Daventrienses institutis, pietate exi-
mia, & rara doctrina insignis, claruit anno
1390. Obiit die 4. Decembris, anno 1398.

1390.
H. W.

Sec. XIV.
ab anno
MCCC.

actatis fuxæ 31. Extant opuscula 2. *Afctica*, alterum *De Reformatione interiori, seu viriūon Animæ*; alterum *De Spirituālibus Afceſſionibus*, Pariſiis & Colonix 1539. ſæpius inter opera Thomæ a Kempis, & in Bibliotheca Patr. tom. 26. p. 234.

1390.
H. W.
* Annal.
Minor.

WILHELMUS WODFORDUS, aliis *Wilfordus*, natione Anglus Waddingo, * tamen (cui ſcriptores Anglicos ſuis conterraneis annuenerat ſolenne eſt) Hibernus, ac civitate Waterfordienſis, ordinis Franciſcani monachus, claruit anno 1390. Sexennio, poſt in ſynodo Londinenſi a Thoma Arondelio archiepiscopico Cantuarienſi, totoque clero Anglicano, deſectus eſt, qui Joannis Wicleſi Trialogum ſcripto reſutaret. Obiit, uti vulgo fertur, Cloceſtriæ anno 1397. Sin autem verum fit quod vult Waddingus, * Wodfordum nempe opusculum de religione anno 1433. ſcriptum Juliano cardinali nuncupalle; necelle eſt illum diu ſupervixiſſe. Extat *Liber ad Thomam Archiepiscopum Cantuarienſem adverſus Articulos 18. ex Wicleſi Trialogo excerptos*, & in concilio Londinenſi anno 1396. (ex communis ſcriptorum calculo) damnatos: in Falciculo Rerum expetendarum *Colou*, 1535. fol. p. 96. *Determinatio contra Hergeſes Jo. Wicleſi*, MS. in bibliotheca Coll. Novi Oxon. cod. 87. Mertonenſi cod. 222. *Deſenſorium contra Armachannum in libello de mendicitate Chriſti*, MS. in biblioth. Magdalenenſi Oxon. cod. 62. *Extracſio errorum Armachani*, MS. in bibl. Coll. Novi Oxon. cod. 168. *Super cauſis condemnatiōis Articulorum Joannis Wicleſi*, MS. in bibl. Mertonenſi cod. 210. (quod quidem opus nequaquam diverſum a primo videtur.) *De Sacramento Altaris*, MS. in bibl. Exonienſi Oxon. cod. 11. *Sinnamū ejus de virtutibus*, quam perſecit Walterus Prior a medio uſque in finem, MS. vidi in Coll. Gonvil. & Caii apud Cantab. fol. (a) Alia adhuc plurima recentent Baleus Cent. 7. c. 3. & Waddingus de Script. Ord. Minor. p. 158.

1390.
H. W.

JOANNES BROMIARDUS, gente Anglus, patria Herefordienſis, ordinis Prædicatorum monachus, theologus ac juriſconfultus ſummus, doctor Oxonienſis, ac demum profeſſor S. Theologiæ Cantabrigienſis, Wicleſum in ſynodo Londinenſi anno 1382. acriter oppugnavit. Claruit anno 1390. ſint licet, qui ad annum 1290. errore maniſeſto eum referant. Obiſſe dicitur

poſt annum 1419. Extat *Summa Prædicatorum* in duas partes diſtributa, qua præcipuos diſciplinæ eccleſiaſticæ locos & ſenſus ordine alphabetico explicat, *Norimberga* 1485. *Venet.* 1586. 4to. (b) *Diſta de miſſarum celebratione*, MSS. in bibliotheca Mertonenſi Oxon. cod. 210. *Exhortationes*, MSS. in biblioth. publica Cantab. cod. 208. *Traſatus Juris Civilis & Canonici ad moralem ſenſum applicati ſecundum ordinem Alphabeti*, MS. in biblioth. Pembrochiana Cantab. cod. 122. in biblioth. Coll. Novi Oxon. cod. 140. & in bibliotheca Lambethana (c) Alia enumerant Baleus Cent. 7. cap. 4. Altamura Biblioth. Prædicat. p. 63.

BENEDICTUS XIII. *Petrus de Luna* antea nominatus, natione Hiſpanus, nobiliſſimo inter Aragonios loco natus. Diaconus cardinalis S. Mariæ in Coſmedina a Gregorio XI. creatus, poſt mortem illius Clementis VII. partibus adhaſit, ab iſto in Hiſpaniam anno 1381. legatus. Poſt Clementis mortem pontifex Romanus Avenione electus eſt anno 1394. die 28. Septembr. conſecratus & coronatus 11. Octobr. accepto prius juramento ſe, cedente Bonifacio IX. pontificatu ceſſurum. De pace in eccleſiam revocanda a Chriſtianis principibus & episcopis ſæpe interpellatus nullas non tricas nexuit, & aſtutias commentus eſt, ut ſibi pontificatum conſervaret, aliis fucum faceret. A Carolo igitur Gallix rege anno 1398. Avenione obſeſſus, captus, & in cuſtodiam datus eſt. Anno 1403. carcere elapſus ad conſuetas fallendi artes rediit, papatum abdicare ſe paratum eſſe nunquam non profeſſus, eundem tamen interim retinere per fas & nefas contendens. Anno 1408. die 5. Junii a concilio Piſano depoſitus, in Catalauniam auſugit, atque anno 1408. conciliabulum aſſeclarum ſuorum Perpiniani coëgit: & mox Barcinone poſitus pontifices æmulos, eorumque ſequaces, ac patres Piſanos diſis devovit, & concilii Piſani acta abrogavit. Anno 1417. die 26. Julii, concilii Conſtantiensis decreto papatu ſimul ac communione ſubmotus eſt. Ipſe nihilominus ab omnibus deſectus, ad extremum uſque ſpiritus titulum male uſurpatum pertinax retinuit. (d) Obiit Panicolæ, regni Valentini, arce, anno 1423. die 23. Maii. Extant *Epistoſe* 5. Concil. tom. 11. p. 2086, 2113, 2157, 2268. *Bulla*, qua reges ac principes omnes ab obedientia ſua recedentes anathematizat, & principatibus exuendos

Sec. XIV.
ab anno
MCCC.

1394.
H. W.

* Annal.
Minor.
tom. 4. ad
an. 1395.
§. 2.

(a) De operibus MSS. Conf. *Outlin*. tom. 3. p. 1171. (b) Prodiit primum ſine loco & anno fol. deinde *Norimb.* 1518. *Laugd.* 1522. 4to. *Antwerp.* 1614. fol. Habetur MS. in Bibl. Orielenſi Oxon. & Cantab. in Bibl. Doumſ S. Petri teſte *Outlin*. tom. 3. p. 1220. (c) Prodiit primum ſine loco & an. deinde *Parif.* 1500. 4to. ut reſert *Flabr.* qui teſtor *Opus diſtinctionum Theologicarum* a Lelando c. 180. laudatum, & *Librum contra Wicleſiſtas* vid. Bibl. med. & infim. Latin vol. 1. p. 779. *Quettif.* tom. 1. p. 701. (d) Acta variis de hoc Schiſmate exhibuit *Martene* Anecd. tom. 2. p. 1073. Conf. etiam *De Piu*, Hiſt. Eccleſ. vol. 12. p. 38-47.

Sec. XIV. decernit, Concil. tom. 12. p. 1812. *Responsio ad Significandum Imp. apud Bzovium* ad an. 1415. num. 19. *Edictum contra Judeos*, ibid. num. 35. *aliæ phores Epistole* apud Theodorici a Niem. *Liber de potestate summi Pontificis & Concilii*. MS. in bibl. Vaticana. *Vita humanæ adversus omnes casus Consolatorium liber* Hispanice evulgatus. (a)

1395.
H. W.

HENRICUS KNIGHTON, natione Anglus; canonicus regularis monasterii Leicestrensis, claruit circa annum 1395. melioris notæ historicus; quo non alius res Anglicas majori fide ac diligentia persecutus est. Scripsit *Chronicon de Eventibus Angliæ libri* 5. ab anno circiter 950. ad an. 1395. quorum primo res a Saxonibus regibus usque ad an. 1066. geltas, breviter percurrit: tres sequentes, qui ad annum ulque 1377. pertingunt, ex Ranulphi Higdeni Cestrensis Polychronico fere verbatim excerpit. Litteris præterea commisit *Historiam Depositionis Richardi II. Angliæ regis* anno 1399. factæ. Extat utrunque opus inter Scriptores 10. Historiæ Anglicanæ a Cl. Twisseno editos Lond. 1652. p. 2311, 2743.

1395.
R. G.

MATTHEUS PATRIARCHA, (b) metropolita primo Cyzicenus, deinde patriarcha CP. renunciatus anno 1395. a Genebrardo, Onuphrio, & Frehero omisus, inter Callistum II. (qui Antonio ejus nominis quarto successit, tres solummodo menses throno potitus) & Euthymium reponendus: hujus patriarchæ mentionem facit Sylvester Gyropolus Hist. Concil. Florent. sect. 2. c. 7. p. 5. obiit anno 1408. Extat ejus *Testamentum*, sive *ultima voluntas & Doctrina*, i. e. fidei confessio. Gr. MS. in bibl. Vindob. Cod. Hist. 55. n. 1. a fol. 1. ad fol. 43. *Hypotyposis*, sive *Informatio ad Clericum*, & *ad Episcopos sibi subiectos*, & *ad Clerum Magnæ Ecclesiæ CP.* anno Christi 1398. scripta, habetur Græce MS. ibid. n. 2.

1395.
R. G.

(c) CALLISTUS II. patriarcha Constantinopolitanus, primo cenobii Xanthopolorum apud Byzantinos monachus, deinde anno 1395. patriarcha renunciatus, post tres menses fatis cessit: ad annum 1406. perperam reponit L. Allatius. Scripsit adhuc monachus, adjuvante ejus operam fratre quodam Ignatio, tractatum de *Vita Monastica* in capita 100. diductum, cui titulus, *Methodus & Regula exquisita, testimoniis Patrum comprobata, de iis qui eligunt*

vitam quietam & Monasticam, & de *Vita instituta* &c. Pr. *Ἐδωκέν ἡμῶς κατὰ τοὺς Σίβυρος* *Ὀνόμας Χρηστέως Στεφιδάκτους*. Hujus auctoris & operis meminit Simeon. Thessalonicens. Dialog. contra Hæreses. Habetur Græce MS. in biblioth. Barberina. Vide Allatium contra Creighton, p. 665.

(d) PETRUS DE ALLIACO, natione Gallus, Compendii ad Ifaram fluvium tenuissimæ fortis parentibus anno 1350. natus, liberalibus disciplinis probe institutus, collegium Navarrense in academia Parisiensi anno 1372. ingressus est; inter sodales candidatorum theologiæ, quos Burfarios appellant, receptus. Anno 1375. Magistri sententias in collegio suo prælegere, & ad populum in ecclesia concionari cœpit: & ad synodum Ambianensem evocatus, subdicanus adhuc ad presbyteros concionem habuit. Anno 1380. 3. id. April. doctoris insignia retulit; atque anno sequente habita coram Andegaveni duce oratione, concilio generali ad tollendum schisma opus esse academiæ Parisiensis nomine declaravit, canonicus Noviodunensis eodem anno factus. Anno 1384. collegio Navarrensi præfectus est; ubi Joannem Gersonem, Nicolaum Clemangium, aliosque doctissimos viros, discipulos habuit. Anno circiter 1387. coram Clemente VII. pontifice apud Avenionem sedente facultatis theologicæ Parisiensis causam oravit adversus Joannem Montefonium Dominicarium, quem sententiam suam de maculato B. Virginis conceptu publice docentem nuper damnarat. Anno 1389. academiæ Parisiensis cancellarius renunciatus est; & Carolo VI. regi a sacris largitionibus, & confessionibus adhibitus. Anno 1394. capellæ regiæ apud Parisios thesaurarius constituitur. Eodem anno a Carolo rege ad Benedictum XIII. qui Clementi VII. successerat, missus est, de schismate tollendo in medium consulturus. Anno 1395. Ancienfis seu Vellavenfis, 1396. Cameracensis episcopus renunciatus. Anno 1405. Genævæ versatus, habita coram Benedicto pontifice concione, ei, ut festum Trinitatis celebrandum decerneret, persuasit: quod quidem a paucis antea ecclesiis celebratum fuerat; deinceps vero duce & auctore Cameracensi ubique observari cœpit. Anno 1409. concilio Pisano interfuit. Anno 1411. 7. id. Junias a Joanne XXIII. papa in cardinalium cœtum titulo S. Chrylogoni allectus est; & post triennium in Germaniam legatus. Exeunte anno

1396.
H. W.

(a) *Bulla* 2. occurrunt in Baluzii Append. ad 3. Diss. Petri de Marca n. 34. 35. *Epist.* c. ap. Dacher. Spicileg. tom. 6. p. 130. Edit. nov. tom. 1. p. 787. *Bulla* quædam ibid. p. 178. Edit. nov. tom. 1. p. 801. *Bulla* una ap. Martene Anecdota tom. 2. p. 1134. *Epist.* ad Archiepiscop. Cantuar. apud Wilkins Conc. Brit. tom. 3. p. 200. de cæteris Ejusdem scriptis conf. *Bayer.* ad Papas Avenionens. tom. 1. p. 1132. qui p. 1192. testatur in Bibl. Colberina extare *Disputationem* Rabbi Schem Tob, Judæi Hispani cum Petro de Luna habitam de Mellia. vid. *Fabr.* Bibl. met. & infim. Latin. vol. 1. p. 531. (b) Conf. *Ordin.* tom. 3. p. 2209. (c) Conf. *Ordin.* tom. 1. p. 1210. (d) Conf. *Lauvionium* in Historia Gymnasii Navarrei p. 467. *L'Essai* in Historia Conc. Pisani tom. 2. p. 56.

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

1314. Constantiensis profectus est concilium; cuius tertie sessioni præfuit, & per integrum triennium pars magna fuit. Exeunte anno 1417. quo finita est synodus, crebras ad patres conciones habuit. Obiit anno 1425. Cameraci in ecclesia cathedrali sepultus; *Aquila Francie*, & *malleum a veritate aberrantium indefessum* appellari solitus.

OPERA.

Commentarii breves in libros 4. Sententiarum. Scorsim — 1500. 4to. (a)

Quatuor Principia in quatuor libros Sententiarum.

Recommendatio S. Scripturae. (b)

Principium in cursum Bibliorum, præcipue in Evangelium S. Marci.

Questio Vesperiarum, Utrum Petri Ecclesia lege reguletur.

Questio de resumpta, Utrum Petri Ecclesia Rege gubernetur, lege reguletur, fide confirmetur, & iure donetur.

Speculum Considerationis 12. capitibus contentum.

Compendium Contemplationis in tres tractatus divisum.

De 4. gradibus scale spiritualis ex dictis B. Bernardi.

Epitome quadruplicis exercitii spiritualis.

De Oratione Dominica Tractatus 2.

Salutationis Angelice Expositio devota.

Verbum abbreviatum super libros Psalmorum.

Meditationes 2. in Psalmum 30. In te Domine speravi.

Meditatio in Psalmum, Judica me Deus.

Meditationes in 7. Psalmos Penitentiales.

Habentur una cum tribus prioribus Meditationibus inter Orthodoxographia p. 1085.

Meditationes in Cantica, Magnificat, Benedictus, & Nunc dimittis.

Expositio in Cantica Canticorum Solomonis.

Duodecim honores S. Josephi sponsi Virginis.

Prodierunt simul opuscula ista 17. a Speculo considerationis inclusive enumerata Duaci 1634. 8vo.

Tractatus de anima. Prodiit scorsim Parisi. 1494. 8vo. 1505.

Sermones varii argumenti 20.

Modus, seu forma eligendi summum Pontificem. Prodierunt simul opera omnia adhuc recensita Argentina 1490.

Questiones in Sphaeram Mundi Joannis de Sacro-Bosco. Parisi. 1498. Venet. 1508. (c)

(a) Primum Argentini. 1490. una cum aliis ejusdem scriptis. (b) *Recommendatio S. Scripturae, Principium in cursum Bibliorum, Questio Vesperiarum & Questio de resumpta*, habentur apud Edw. Brown. in Append. ad Fasciculum rerum expectand. & fugiend. p. 508. Exstant etiam una cum tribus *Epistolis*, & aliis ejusdem tractatibus in editione Dupiniana opp. Jo. Gerfonis Amstel. 1706 tom. 1. & 2. (c) *Computus* etiam 1520. (d) Edit. nov. ab Edw. Brown. p. 405. (e) Et cum tractatu de *Sanctoribus Curie Romanæ* Basil. 1551. 8vo. & Hermann ab Harde. tom. 1. Conc. Constant. part. 3. p. 409. (f) Et ap. Papebrochium tom. 4. Maii p. 485. seq. *Tractatum de difficultate reformationis in Concilio Universalis scriptum* 1410. edidit Hermannus ab Harde. tom. 1. Conc. Constant. part. 6. p. 255. atque inde Du Pin. in editione sua operum Gerfonis tom. 2. p. 267.

Libellus de emendatione Ecclesie. Concilii Constantiensis Patribus anno 1415. oblatus. Prodiit in Fasciculo rerum expectand. Colob. 1535. p. 203. (d) & apud Wollfium Lect. Memorab. tom. 1. p. 756. (e)

De Ecclesie & Cardinalium auctoritate Libellus. Extat inter Gerfonis opera Parisi. 1606. tom. 1. p. 895.

Liber de Concordia Astrologia & Theologia. Habetur in appendice operum Gerfonis.

Tractatus super libros Meteororum Aristotelis de impressionibus aeris, ac de iis, quæ in ima, 2da. & 3tia regionibus aeris fiunt. Argentinae 1504. Viennæ 1509.

Sacramentale. Lovanii 1487.

Vita S. Petri de Morano, pontificis Romani, dicti Coelestini V. Prodiit scorsim a Dionysio Fabro Priore Pariliensium Coelestinorum in lucem edita Parisi. 1539. 4to. & habetur apud Surium die 19. Maii. (f)

Tractatus de Imagine Mundi.

Epilogus Mappæ Mundi.

De Legibus & Scitis.

De Correctione Calendarii.

De vero Cyclo Lunæ.

Cosmographia Tractatus 2.

Vigintiloquium de Concordantia Astronomica veritatis cum Theologia.

De Concordia Astronomica veritatis & narrationis Historice.

Tractatus Elucidarius Astronomica Concordie cum Theologia & Historia.

Apologetica Defensiones 2. Astronomica veritatis. Coloniae anno 1418. scriptæ.

Tractatus de Concordia discordantium Astronomorum. Prodierunt simul opuscula ista a tractatu de imagine mundi inclusive alicubi in folio, non expressis loci, temporis, aut typographi nomine.

Prodierunt etiam alicubi *Liber de Concilio Generali*; *Liber Questionum in Hexaëmeron*; *Conceptus & exponibilia*; *Tractatus de Interdicto*; & *Tractatus de permutatione beneficiorum*; & *Responsio contra Fr. Matthæi Conclusiones pro secta Flagellantium.* Verum editionum tempora & locos invenire non potui.

Ceterum plurima Cameracensis opuscula inedita MSS. asservantur; viz. *Questio utrum hereticum sit pro docendis licentia pecuniam dare vel recipere*; *Questio de reprehensione Petri a Paulo facta*; *Tractatus 2. de falsis Prophetis*; *Tractatus 3. contra Fratrem Joannem de Montefonso*; *Sermones aliquos*; & alia in Bibliotheca Collegii Navarrensis, a

Sæc. XIV. Launoio sigillatim enumerata Hist. Gymnas.
ab anno Navar. tom. 2. p. 479.
MCCC.

1398. ANTONIUS DE BUTRIO, gen-
te Italus, patria Bononiensis, juris utriusque
H. W. doctor, & in academii Bononiensi ac Fer-
rariensi professor, Joannis de Imola & Ge-
miniani magister. Claruit anno 1398. Obiit
Hist. Jur. Bononiæ anno 1408. Non. Octobr. (si For-
Civil. titero fides) ad S. Michaelē in monte
sepultus. Habetur tamen in Bibliotheca
Index MSS. Augustana Codex MS. secundam lecturæ e-
guist. p. 58. jus super 2. Decretalium partem comple-
ctens, qui lecturam istam anno 1439. scrip-
tam esse præ se fert. Quam parum autem
incriptionibus huius codicum MSS. tribuen-
dum sit, vel exinde constat, quod in eadem
Bibliotheca codex MS. habeatur, qui Zaba-
rellæ super Clementinis lectionem anno 1436.
compilatum esse prodit; cum tamen autho-
rem anno 1417. obiisse certo certius con-
stat. Extat Antonii *Commentarius in quin-
que libros Decretalium*, Venet. 1578. tom. 7.
Commentarius in sextum Decretalium librum,
Venet. 1575. *Consilia sive Responsa Juris*,
Venet. 1582. *Tractatus de iure Patronatus*,
Francofurt. 1581. *Repertoria duo*, alterum
juris canonici, juris civilis alterum, plus
una vice edita: & alia quædam, quæ ad
hunc locum minus spectant. (a)

pag. 59.

1400. NICOLAUS DE GORHAM,
H. W. quem non nulli Gallum fuisse volunt, rectius
vero natione Anglus, in vico cognomine pro-
vinciæ Hartfordiensis natus, Oxonii in Col-
legio Mertonensi bonis litteris innutritus, &
& magisterii gradu cohortatus. Tandem
Dominicanis se adiunxit; & Lutetiam pro-
fectus, doctrina ac pietate inclaruit, ordi-
nis sui provincialis in Gallia factus. Eundem
tamen Franciscanus Waddingus * annu-
merat. Vixit forsitan exente hoc sæculo, circa
annum 1400. Alii illum ad an. 1350. alii
etiam ad an. 1296. referunt; & Philippo
cuidam Galliarum regi a sacris confessioni-
bus fuisse produnt.

*De Script.
Ord. Mi-
nor. p. 164.

OPERA.

Commentaria in 4. Evangelistas. Prodic-
runt Colon. 1537. (b)

Commentaria in Acta Apostolorum.

Commentaria in omnes Epistolas S. Pauli.
Hagenoæ 1502. Paris. 1521. fol. (c)

Commentaria in Epistolas Canonicas. Sub
Thomæ Wallensis nomine sæpius edita.

Commentaria in Apocalypsin.

(a) Antonii opera impressa sunt Venet. 1532. vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 325. (b) Pri-
mum Colon. 1472. Hagenoæ 1502. Antwerp. 1617. 2. vol. Lugd. 1693. *Comment. in Lucam* una cum *Comment.*
in *Epistolas ad Tim. Tit. Philemonem* & *Hebræos* extant MSS. in Bibl. Coll. Etonensis. (c) Colon. 1478. Ant-
werp. 1617. Lugd. 1693. Auctorem habent Petrum Tarentinum ut notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 221.
(d) Vid. etiam *Ordin.* tom. 3. p. 1223. *Quæst.* tom. 1. p. 418. (e) Primum Paris. 1477. fol.
vid. *Ordin.* tom. 3. p. 2391. Denuo Paris. 1507. 4to. teste Fabr. qui librum *Bonarum morum* ibid. impressum
memorat; vid. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 31.

Sermones de Tempore & *Sanctis per totius Sæc. XIV.*
anni circulum. Prodiit una cum *Com-* ab anno
ment. in Epist. S. Pauli Hagenoæ & Parisiis. MCCC.

Omnia Gorrami opera collegit, & in
duos tomos distributa edi curavit Joannes
Keerbergh Antwerp. 1617. & 1620. 2. vol.
fol.

Commentaria Thomæ Wallensis in Boe-
thii Consolationem Philosophiæ in non nul-
lis Cod. MSS. Gorrami ascribuntur.

Reliqua Gorrami opera inedita recensent
Baleus Cent. 7. c. 22. Altamura Biblioth.
Prædicat. p. 71. & Simlerus Biblioth. Tiguri-
n. p. 519. (d)

JACOBUS MAGNI gente Hispa-
nus, patria Toletanus, ordinis Augustiniani
eremita, insigni S. Scripturæ peritia, & affi-
dua veterum theologorum lectione egre-
gium sibi nomen tulit. Claruit anno 1400.
postquam Patavii theologiam ac philoso-
phiam publice professus esset; Carolo VII.
Francorum regi a secretis confessionibus ad-
scitus, archiepiscopatum Burdegalem sibi
oblatum repudiavit. Obiit Lutetiæ apud
Augustinianos sepultus. Scriptis insignis *Opus*
de *Sermone* & *Inquisitione divine sapientie*,
cui *Sophologium* nomen dedit, libris 10. dis-
tinctum, quod ex veterum philosophorum,
poetarum atque oratorum scriptis ab ipso
confarcatum esse in præfatione prodit.
Prodiit id characteribus vetustissimis impres-
sum Lugduni 1495. 8vo. & cum Joannis de S.
Geminiano opere de Similitudinibus &
Exemplis, Lugduni 1585. fol. (e) Alia illum
elucubrassē, & in his *Quæstiones in libros Ari-*
stotelis de Anima luculentas, & utriusque
Philosophiæ tam naturalis quam supernaturalis
Compendium ad Michaelē episcopum
Autisiodorensē, prodit Jos. Pamphilus
Chron. Ord. Erem. p. 73.

1400.
H. W.

NILUS DAMYLA, patria Italus, 1400.
Hieromonachus, in monasterio Hieræ Petre
Carcalinorum in Creta insula, claruit anno
1400. Latinorum hostis insensibilissimus. Scri-
psit *Opus de Ordine in divina Triade*, & de
Processione Spiritus S. MS. in Biblioth. Vati-
cana. Fragmentum ejus Gr. Lat. exhibet
L. Allatius lib. adv. Hottinger. c. 19. p. 441.
Collectanea insuper elucubravat ad Maximum
monachum ex sacris litteris, adversus eos, qui
contradiciunt S. Spiritum non ex Patre proce-
dere, sed ex Patre & Filio; & *Tractatum* 2.
alterum de *Damasci Papa* & *fide antiquæ Romæ*,
alterum de *Synodis duabus Photianis*: MSS.

Sec. XIV. in Bibliotheca Regis Gallie. Ex postremo tractatu fragmentum Gr. Lat. profert L. Allatius lib. de Synodo Photiana c. 9. p. 179. aliud lib. de Consensu l. 2. c. 18. §. 10. aliud e penultimo tractatu habet in Addendis p. 1375. aliud ex secundo opere, *ibid.* l. 2. c. 18. §. 7. Alia fragmenta vid. apud eundem de Consensu l. 2. c. 9. §. 5. & l. 3. c. 2. §. 3.

1400. MAXIMUS, monachus Græcus, Dama-
H. W. mylæ *ὁ ὡς ἐστὶν*, quem litteris tentavit, sententiae autem suae adversarium sensit, claruit circa annum 1400. Scripsit acriter pro Latinorum dogmate adversus Græcos, nullis undequaque, imprimis vero ad Constantinopolitanos, hac de re *Epistolis*. Ejus scripta haud adhuc superesse arbitror. (a)

1400. FRANCISCUS XIMENIUS,
H. W. natione Hispanus, patria Catalaunus, domo Gerundenis, episcopus Elnensis, & pseudo-patriarcha Hierosolymitanus. Claruit circa annum 1400. Scripsit *Librum insignem de Natura Angelica*, Compluti 1527. excusum. *Tractatus de Scala Dei*, Barcinone 1501. *Pastorale pro instructione Episcoporum* & *Superiorum*, Barcinone 1495. fol. *De Vita Christiana* libros 4. Valentiae 1484. Granate 1496. Alia ejus opera quamplurima, lingua patria conscripta, in Bibliotheca coenobii S. Mariae de Jesu prope Barcinonem MSS. afferrari testatur Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 140. (b)

1400. FRANCISCUS ZABARELLA,
H. W. seu de Zabarella, gentē Italus, domo Patavinus, juris utriusque doctor, quod a Joanne Lignano, Baldo, & Saliceto acceptum tum in Gynnasio patrio tum Florentiae docuit, Nicolai abbatiss Panormitani magister. Tantam apud concives Patavinos egregia nominis fama ac vite probitate auctoritatem inivit, ut extincta Carrariensium familia, illi patriae civitatis clavis deferendi, deditionisque Venetis favende provinciam committerent. Ecclesiae cathedralis Patavinae jamdiu archiepiscopus, tandem episcopus a canonicis electus est: concivium vero suorum voluntati morem gerens, oblatam dignitatem refugit; & ab iis vicissim opulentissimam S. Mariae de Pratalea abbatiam pietatis erga patriam insignis praemium tulit. Claruit anno 1400. episcopus Florentinus a populo electus, dignitate tamen usque ad annum 1411. caruit: cum a Joanne XXIII. papa in cardinalium coetum titulo SS. Cosmae & Damiani cooptatus, sedem etiam suam ab eo confirmatam retulit. Post biennium a

pontifice ad Sigismundum Imp. mittitur de concilio generali indicendo & schismatibus tollendis acturus. Concilium utriusque consensu Constantiae convocatur: ad convocatum anno 1414. legatur Zabarella pontificis obiturus vices: quas summa prudentia, fide, ac diligentia triennio fere administravit; Hieronymum Pragensis capitis damnatum in carcere vivifere & ad palinodiam hortari non dedignatus. Obiit Constantiae die 6. Novembr. anno 1417. aetatis suae 78. honorifice admodum elatus; tota synodo, ipsoque imperatore, funeris pompam cohonestantibus, & Poggio Florentino laudes illius e suggestio recitante. Corpus postea Patavium translatum est, & illustri a civibus ornatum epitaphio, quod apud J. Phil. Thomasinum* videre est.

SCRIPTA.

Commentarius in 5. libros Decretalium, & Clementinae, Prodiit Venet. 1602.

Commentarius in Clementinas scorsim prodit Venet. 1481. tom. 4.

Consilia Juris. Venet. 1581.

Variae Legum Repetitiones. Venet. 1587.

De schismatibus auctoritate Imperatoris tollendis Liber, inter alia quaedam editus Basil. 1557. *Argentine* 1609. 1618. Illum Indices Romani, antequam expurgeretur, legi prohibent.

Alia illius scripta enumerat Thomasinus, * *ibid.* p. 9. viz. *Commentarios in Naturalem & Moralem Philosophiam*; *Tractatus de Horis Canonicis*; *Historiam sui temporis*; *De Felicitate* libros 3. *Commentaria in Veteris & Novae Testamentum*; *Opuscula de Artibus liberalibus*; *De Natura rerum diversarum*; *Acta in Concilio Pisano & Constantensi*. *Vahonen Orationum*, & *Epistolarum*: quae quidem nondum in lucem prodisse puti.

SIMON JACUMÆUS, alias SACUMÆUS, Constantinopolitanus dictus, forte quod e Byzantio genus duxerat; in insula Creta natus. ex ord. Praedicat. & per totam Graeciam inquisitor generalis a Rom. pontif. constitutus; Gyracii primo episcopus, mox Thebarum metropolita, claruit anno 1400. In S. Scripturis Nov. Test. ex Graeca lingua in Hebraeam & Latinam convertendis laudabilem operam posuit, quas tribus columnis ita disposuit, ut verbum verbo apte responderet, uti Sixtus Senensis tradit. Praeter dictum opus, scripsit etiam de *Processione Spiritus S.* pro Latinis adversus Græcos tractatus tres: quorum primum Manueli Olobero inscripsit. Pr. το πρῶμα το ἀρχιεπισκοπικῶν ἐπιστολῶν. Secundum So-

(a) Hujus de *processione Spiritus S.* Oratio ad Cretenses habetur Gr. & Lat. ap. Allatium in *Grecia Orthodoxa* tom. 2. p. 1074. seq. ut narrat Fabr. Bibl. Gr. vol. 8. p. 770. (b) Eundem scripsisse de *vitiis Sanctorum* sub titulo *Floris Sanctorum*, refert Oudin. tom. 1. p. 2226.

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

phoniz. Pr. *Μίσσηται ὡς ὅτι ἡ μεγάλη ἀγνο-
σιν τῶ ἀπίστατε.* Tertium Joanni Nomo-
phylaci. Pr. *ἡ δόλως τῶν λόγων σὺ Φωτίῃ.*
Scripsit etiam in Joannem Cantacuzenum

Carmina quadam. Pr. *ὅπλους κραταῖος ἔλκυ-
σας ζωγρῶ σίφῃ.* Horum omnium notitiam
debemus doctissimo Allatio de Simeon.
pag. 202, 203.

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

Concilia hoc Sæculo habita. (4)

1301. **COMPENDIENSE I.** a Roberto de Courtenay Rhemenſi archiepiscopo menſe Novembr. ann. 1301. convocatum, in quo ſeptem capitula diſciplinam eccleſiaſticam & clericorum immunitates, viz. *ne ſecularibus poteſtatibus ſubditi ſint*, præcipue ſpectantia ordinantur. Extant Conc. tom. 11. part. 2. col. 1472. vide Spondani Annales Eccleſ. ad ann. 1301. §. 9.
1302. **PENNAFIDELENSE**, (Vaccæorum Hiſpaniæ Tarraconenſis id oppidum eſt) ab episcopis Provinciæ Toletanæ ſub Gonſalvo archiepiscopo (non autem Egidio uti codex MS. quo uſus eſt Cl. Coſſartius, & ex ſcriptoribus Hiſpanis non nulli) iſtis Calend. Aprilis anno 1302. congregatum, in quo Clerici ad bonas Canonicas recitandas, concubinas dimittendas, *Eucharistiæ morientibus miniſtrandum*, *Confeſſionum arcana omnino celanda ordinantur*; dies Feſtus in honorem B. Ildephonſi inſtituitur; aliæque de decimis, de immunitatibus Eccleſiarum &c. decernuntur. Extant conſtitutiones eccleſiaſticae 15, Conc. tom. 11. Append. col. 1444. & apud Card. d'Aguiſſe Conc. Hiſp. tom. 3. p. 538. Anno ſequente habita eſt ſynodus apud Oſcam urbem in Aragonia, in qua privilegium Ramiri Aragonum R. & Sancti ejus filii, ad reparationem eccleſiæ Oſcenſis a barbaris expugnatae, publice recitatur. Vide d'Aguiſſe. *ibid.* p. 543.
1302. **ROMANUM**, a Bonifacio papa VIII. 3. Cal. Novembr. anno 1302. coactum. Huic concilio præſules & clerum Gallicanum ad eſſe jubet pontifex, quo eos in partes ſuas attraheret, ac Philippo regi, quem inimiciſſimum habuit, inſenſos daret. Eis autem non comparentibus, (regio nempe edito eos regno exire vetuit Philippus) nihil omnino in hac ſynodo actum eſt, ſed æſtus omnis in fumum abiit. Vide Bernardum Guidonis, Spondani Annales, Ludovici de Bail. Collect. Conc. tom. 2. p. 449. & Conc. tom. 11. part. 2. col. 1476. præcipue autem G. Coſſartius notas *ibid.* col. 1477. & in Append. *ibid.* col. 2444.
1303. **PARISIENSE I.** [Conventus Eccleſiaſtico-politicus] a Philippo VI. cognomine Pulchro Galliarum rege, ad jura regni ſui adverſus iniquas Bonifacii papæ VIII. uſurpationes tutanda, die 10. Aprilis anno 1303. congregatum: cui prælati, barones, abbates, urbium item ſyndici & procuratores &c. regis mandato interfuere; qui regem ſuum a pontificis injuriis vindicandum, ipſum Bonifacium *Simoniæ, Uſuræ, Homicidii Hereſis* demum poſtulandum, eaque de cauſa excommunicandum, exanathemandum, & de ſede Papali deturbandum uno ore (aſſentientibus etiam iſtis præſulibus, reliquoque clero) decreverunt: Extant Acta celeberrimæ hujus congregationis ex MS. Chronico S. Dionyſii Pariſ. Gallice ſcripto deſumpta apud Bochel. Decret. Eccleſ. Gall. pag. 321. 322. Articuli 10. contra Bonifacium in hoc conventu lati proferuntur *ibid.* Epitome præſulum Gallican. ad Bonifacium pars poſterior habetur Conc. tom. 11. part. 2. col. 1475. Conſulat Lector curioſus Goldaſt. de Monarch. tom. 3. de Marca de Concord. l. 4. c. 16. n. 6, 7. p. 260. & alibi paſſim. *Acta inter Bonifacium &c. & Philippum* Pariſ. edita 1613. 4to eadem ſuſius a Cl. Puteanis fratribus adornata. Gall. Pariſ. 1655. fol.
1303. **NUGAROLIENSE I.** (Armeniaco-
rum id oppidum eſt ad Garumnam fl.) ab Auſcitanæ provinciæ episcopis, Amaneo metropolitano præſide, 4. Non. Decembr. anno 1303. celebratum, in quo multa ad diſciplinam eccleſiaſticam ſpectantia peraguntur. Extant contra *Clericos peregrinos ſacra facientes*; *judices temporales ſeſe cauſis Eccleſiæ admiſcentes*; *decimarum detentores*; *concubinarios*, *uſurarios*, *adulteros* &c. Canones 19. Conc. tom. 11. part. 2. col. 1478.
1303. **COMPENDIENSE II.** pridie Non. Januarii anno 1303. juxta Romanos autem (apud quos annus a calend. Janu. incipit) 1304. a Roberto de Courtenay Rhemenſi archiepiscopo cum ſuffraganeis celebratum. In quo actum eſt de *ſpſitura excommunicationis neganda*; contra *matrimonia clauſellina*, & contra *luxum Clericorum*, Extant diſciplinæ eccleſiaſticae capitula 5. Conc. tom. 11. part. 2. col. 1493. &c.
1307. **RAVENNENSE I.** ab episcopis pro-

(4) Conf. *Du Pin*. Hiſt. Eccleſ. vol. 12. p. 92. ſeq.

vinciæ

Sæc. XIV. vincie Ravenatis, Raynaldo archiepiscopo
ab anno præfide, ad puriorem divini numinis cultum
MCCC. anno 1307. celebratum. Hujus meminit
Rubeus Hist. Ravenn. l. 6.

1307. SISENSE in Cilicia Armeniæ Minori-
metis metropoli, jussu Gregorii patriarchæ, &
Leonis Armeniæ regis, in magna ecclesia
S. Sophiæ a 56. patribus, præsentibus etiam
Leone rege, ejusque patre Haitano, cum
cæteris principibus ac magnatibus Armeniæ,
anno 1307. congregatum. In hac Synodo,
(quæ solummodo ad ecclesiæ Armeniæ cum
Romana conciliationem, quam diu meditatus
fuerat rex, coacta est,) epistola Gregorii
patriarchæ nuper mortui, qua dogmata &
ritus ecclesiæ Romanæ probanda suscepit,
lecta est & approbata, ac tanquam verus ac
apostolicus canon & legitima constitutio,
ab omnibus Armeniorum ecclesiis recipi &
observari, in membranis insuper transcribi,
& in ærario ecclesiæ inter pretiosa Domini
reliquia asservari ordinatur: & concordia
cum ecclesia Romana, tum in festorum ce-
lebratione, tum in aliis omnibus rectis con-
stitutionibus stabilitur. Acta hujus synodi
ex Cod. MS. Armeno, qui olim in ecclesia
patriarchali Ciliciæ servabatur, primus ex-
traxit, & cum versione sua Latina edidit Cle-
mens Galanus, in notis ad Conciliat. Eccl.
Arm. cum Rom. cap. 28. p. 455.

1308. AUSCUTANUM ab Amaneo archie-
piscopo cum suffraganeis 6. Cal. De-
cembr. anno 1308. congregatum. In quo
nonnulla ad mores monachorum corrigendos,
jura ecclesiastica vindicanda, constitutiones
demum, prius stabilitas refuscitandas,
firmandasque decernuntur. Extant canones
6. Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1500.

1309. POSONIENSE diocesis Strigoniensis
in regno Hungariæ ad Danubium fl. Gentili
cardinale legato pontificio præfidente,
mense Novembr. anno 1309. coactum. Ex-
tant disciplinæ ecclesiasticæ *de non offendendis
Prædatis; de non occupandis bonis Ecclesiasticis* 3. de *pœna concubinariorum* &c. canones
9. Conc. tom. 11. Append. col. 2453. Extat etiam
eorundem confirmatio per Clementem VI. papam
anno 1346. facta *ibid.* col. 2463.

1309. LONDINENSE I. a Roberto de
Winchelsey metropolitano Cantuariensi cum
suis suffraganeis Clementis V. papæ mandato
in ecclesia D. Pauli 24. die Novembr. anno
1309. coactum. Concilium generale hoc

ipso anno (quod tamen in biennium distulit) Sæc. XIV.
in causa Templariorum convocare destina- ab anno
verat pontifex, litterisque 2. Idus Aug. 1307. MCCC.
datis per Germaniam, Galliam, Angliam,
&c. missis, synodos provinciales singulis di-
tationibus in antecessum haberi, & de statu
tum ecclesiæ generali, tum in specie dicti
ordinis, multis criminibus infamis consul-
tum iri mandavit: vi hujus præcepti con-
gregantur præfules, quid vero egerint, cum
Acta non compareant, (a) plane incertum est.
Extant bullæ papales duæ, quarum una con-
cilio generali futuro interesse, altera syno-
dum interim celebrare jubetur antistes Can-
tuarientis, in utraque facinora Templario-
rum ad nauseam usque repetuntur: Has
cum certificatorio episcopi Londinens. super
citatione concilii in lucem protulit H. Spelman
Conc. Brit. tom. 2. p. 458. exinde
Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1502. (b) quibus
merito adjiciantur litteræ archiepiscopi Can-
tuar. ad suffraganeos suos, quando dictas
bullas una cum articulis inquisitionis in e-
quites S. Templi num. 87. eis transmisit,
quas ex Cod. MS. biblioth. Bodleian. publi-
ci juris fecit insignis antiquitatum indiga-
tor D. Guil. Dugdale Monast. Angl. tom. 2.
p. 559. (c) Monendus est lector, Robertum
Cantuariensem constitutionem quandam *de
juramento & obedientia Regibus & Vicariis,
in eorum Ecclesiis celebrantium, faciendâ*, anno
1305. edidisse: quæ una cum forma
juramenti habetur apud Spelmann. *ibid.* tom.
2. p. 436. (d) anno etiam 1310. synodum al-
teram Londini convocasse; in qua generalis
concilii Viennensis circa Templarios decreta
recipiuntur ac approbantur. Vide Antiq.
Britan. Eccles. p. 210.

SALTZBURGENSE II. a Conrado 1310.
archiepiscopo cum suis suffraganeis anno
1310. celebratum. In quo, ad petitionem
Clementis V. papæ decimæ duorum anno-
rum fedi apostolicæ solvendæ a clero con-
cordibus votis decernuntur: eodem anno
etiam synodum habuit antistes Salisburgen-
sis, apostolicæ sedis legatus, cui 6. præfules
assederunt, in qua severitas legum & con-
stitutionum quarundam priorum mitigatur;
& statutis quibuscumque poenalibus modus po-
nitur. Utriusque Acta habentur Conc. tom.
11. Part. 2. col. 1513, 1514.

COLONIENSE I. ab Henrico Colo- 1310.
niensis ecclesiæ archiepiscopo, sacri imperii
per Italiam archi-cancellario, cum episcopis
suffraganeis, Coloniz in ædibus archiepisc.
7. Idus Martii ann. 1310. celebratum. In

(a) Acta hujus Concilii ex Reg. Eccles. Cantuar. fol. 74. seq. exhibuit *Wilkins* Conc. Brit. tom. 2. p. 112.
(b) Item *Wilkins* *ibid.* p. 304. seq. (c) Hæc litteræ occurrunt, apud *Wilkins* *ibid.* p. 108. Articuli inquisitionis,
& Acta contra Templarios *ibid.* p. 331. seq. (d) Item apud *Wilkins* *ibid.* p. 280.

Sec. XIV.
ab anno
MCCC.

hac Synodo, quæ ex speciali Clementis V. papæ mandato congregata est, statuta maiorum (viz. sub Conrado & Suffrido archiepiscopis Colonienfibus) contra concubinos edita reintegrantur, & sub graviore poenis stabiliantur; plurima item in *Castitatione Clericorum*, & præcipue *Monialium* de novo decernuntur: cautum est etiam, ut non nisi sacris Ordinibus initiati, & legitime ordinati in Ecclesiis ministrarent; nec ante viginti annorum ætatis annum sacri Ordines conferantur; Et ad vitandos errores qui ex diversis computandi modis sæpius exorti sunt, in hoc concilio statutum est, ut *Annum Domini a Salvatore nostri Nativitate initium sumat*: verum non est instituti nostri singula percurrere, pauca hæc delibasse sufficiat. Extant quæ disciplinam spectant capitula 29. Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1517.

1310.

RAVENNENSE II. a Raynaldo archiepiscopo cum suffraganeis ann. 1310. habitum. In quo de Templariorum negotio Clementis V. papæ, ut videtur hortatu, actum est, & nonnulla in morum reformationem decreta. Eodem anno idem Raynaldus aliud concilium, Bononiæ prius indictum postea in Ravennam ordinatum, eadem de causa celebravit, vide Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1533. Enimvero plures hoc tempore synodos, per varias Hispaniæ, Germaniæ, Angliæ, præcipue autem Galliæ provincias, ad inquirendum in mores equitum S. Templi congregatas memorant historici, quarum aliquot hoc loco notabimus. *Sabnaticensem* ab Hispaniæ præsulibus Gonfalso archiepiscopo Toletano præfide, ann. 1310. Eodem anno *Parisiensem* a Philippo metropolitano, caterisque provinciæ Senonensis præsulibus. *Magnatim* eodem etiam anno a Petro archiepiscopo cum suffraganeis, in qua, præter ea quæ in Templariorum causa acta sunt, statuta quedam provincialia ex antiquioribus conciliis in compendium redacta, & de novo stabilita, vide Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1533, 1534. *Bituricensem* ab Ægidio de Roma archiepiscopo anno 1311. a concilio Viennensi nuper reverb, quid autem in ea actum sit, non liquet.

1311.

VIENNENSE oecumenicum XV. uti numerant pontifici, a Clemente V. papa cum patriarchis Alexandrino & Antiocheno Latinis, & 114. (vel ut alii 300. & amplius) episcopis, Viennæ Allobrogum ad Rhodanum fl. anno 1311. coactum, Calend.

Octob. inchoatum, septimo Maii frequentis finitum. Hoc concilium, (cujus, historiorum istius temporis nemo non meminit) tribus de causis congregatum, totidemque sessionibus absolutum dicitur: Prima, ut Templariorum multorum flagitiorum infamia laborantium causa exploraretur: Secunda, ut Terra Sancta a Saracenis occupata recuperetur; Tertia, ut ecclesiastici ordinis fiat reformatio, & disciplina vigor renovetur: Prima itaque sessione 16. die Octobr. de recuperatione Terræ Sanctæ actum est; eumque in finem, ut crux per universum orbem prædicaretur, decretum. Secunda sessione 3. die Aprilis 1312. præfente Philippo Gallorum rege (cui negotium istud valde arduum) cum fratre, & tribus filiis, sententia Clementis papæ adversus Templarios, quam 22. die Martii proxime lapsi in consistorio clam condiderat, publice lecta est, & patrum suffragiis comprobata: Tertia sessione, 6. die Maii. constitutiones variæ circa fidem & mores, (a successore suo Joanne XXII. cum reliquis Clementis constitutionibus, sub *Clementinarum* nomine, quarto abhinc anno publicandæ) decernuntur; quarum illæ quibus contra *Begardos* & *Beguinas*, *Fratricellos*, & *Dulcinianos* actum est, eæque quibus linguas *Hebræam*, *Arabiam*, & *Chaldeam* in academiis Oxon. Parif. aliisq. publice edoceri (Raymundo Lullo, ut perhibetur, id, ad conversionem infidelium & Muhamedanorum, potissimum suadente) decretum est; & constitutio de festo Corp. Christi feria quinta post octavam Pentecostes quotannis celebrando, maximi ponderis videntur, nobisque imprimis memorandæ. Extat Clementis V. papæ Sententia de extinctione Templariorum in concilio lata, qua ob paucorum crimen in omnes istius ordinis equites delavet, ipsumque ordinem penitus delet, quod *tamen si jure non poterat, per viam tamen provisionis seu ordinationis Apostolicæ irrefragabili sanctione sigillat*, bona eorum omnia ac redditus (iis qui in regno Hispaniæ, a Mauris diu agitæ, positi erant exceptis) ordini S. Joannis Hierosolymitani annecti, & in perpetuum uniri ordinavit. Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1557. cum multis epistolis huc spectantibus: (a) constitutiones inter Clementinas editæ habentur; varias earum editiones vide supra ad an. 1305. sub Clemente V. (b)

RAVENNENSE III. a Raynaldo archiepisc. cum 4. suffraganeis & 6. episc.

1311.

(a) De causa Templariorum vid. Petrum Puteanum *Parif.* 1652. 4to. cujus, Historia eorundem condemnatio nis recula, Germanice versa *Francof.* 1665. 4to. & Gallice *Amstelod.* 1713. 12mo. Vide etiam Nic. Gertlerum in *Hist. Templariorum Amst.* 1691. & 1703. 8vo. B. Ægidium Strauchium in singularibus Differtationibus *Wittenb.* 1669. Jo. Christ. Wichmanshausen ibid. 1687. D. Christianum Thomium *Hale Saxon.* 1705. Henr. Boeclerum tom. 1. Diff. p. 455. *Du Pin Hist. Eccles.* vol. 12. p. 12. seq. Natal. Alex. fec. 11. 14. Diff. 10. tom. 7. p. 506. Rymeri *Fœder.* tom. 3. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 2. p. 326 -- 500. (b) Acta hujus concilii extant MSS. in Cod. Vaticano, Cod. 4177. ut ex fratribus Samaritanis notat *Quiln.* tom. 3. p. 727.

Sæc. XIV. porum absentium procuratoribus, in choro
ab anno majoris ecclesiæ Ravenn. 21. die mensis Ju-
MCCC. nii, anno 1311. coactum. Extant de Exe-
quia Episcoporum; de Anniversariis Episc.
de Anniversariis Patronorum Ecclesiarum; de
Reliquiis SS. de Sacramentis Eccles. aliisque
disciplinæ capitulis canones 32. Conc. tom.
11. Part. 2. col. 1569.

1312. TARRACONENSE a Guilielmo me-
tropolitano cum 5. episcopis suffraganeis
primo die Augusti, anno 1312. habitum. In
quo super vita, moribus, & instituto Tem-
plariorum inquisitione facta, innocentia eor-
um palam innouit; decretumque est, ut
congrua iis habitatio, & proventus ex redi-
tibus sui ordinis daretur, modo episcopo
loci subiecti sint; & ne quis eos in posterum
defamare præsumat. Extat apud illustr.
card. d'Aguirr. Conc. Hisp. tom. 3. p. 546.
Eodem anno concilium provinciale apud
Salmanticam, jussu Clementis V. papæ cele-
bravit archiepiscopus Compostellanus, in
quo nona decimarum pars in utilitatem acade-
miæ Salmaticensis, & doctorum stipen-
dia decernitur. *ibid.* p. 547.

1312. PARISENSE II. a Philippo Seno-
nensium archiepiscopo cum suffraganeis ad
initium mensis Maii, anno 1312. habitum.
Extant ad vigorem ecclesiasticæ disciplinæ
renovandum, & abusus quosdam reforman-
dos, contra detentores Clericorum, & citatio-
nes generales capitula 3. apud Lud. de Bail.
Collect. Conc. tom. 2. p. 606. & Conc.
tom. 11. Part. 2. col. 1602.

1313. NICOSIENSE I. a Petro de Plana
episcopo Ruthenensi, Romani pontificis ad
ecclesias orientales legato, qui postea pa-
triarcha Hierosolymitanus renunciatus est,
die 15. Junii, anno 1313. in majori ecclesia
Nicosiensi, in insula Cypro, coactum. Ex-
tant disciplinæ ecclesiasticæ capitula 42. ad
clericorum mores in melius formandos, &
cultum divinum majori cum reverentia præ-
standum. Conc. tom. 11. Append. col. 2418.

1314. RAVENNENSE IV. a Raynaldo ar-
chiepisc. cum 5. episcopis suffraganeis & 3.
vicariis in ecclesia B. Nicolai Caltri Argentæ,
ecclesiæ & diocesis Ravennat. 10. die men-
sis Octobr. ann. 1314. pontificia sede tunc
temporis vacante, congregatum. Extant
ad divini cultus honestamentum, vitæ puri-
tatem, morum reformationem, bona eccle-
siastica ab invasoribus conservanda, cano-
nes 20. (quorum aliquibus præfules Bono-
nenses, jurium suorum plus æquo tenaces,
assensum suum denegarunt) Conc. tom. 11.
Part. 2. col. 1603. vide G. Collartii observa-
tione *ibid.* col. 1617.

SALMURIENSE a Gaufrido Turo- Sæc. XIV.
nensi archiepiscopo, cum suffraganeis & ab- ab anno
batibus, ad montem Garganum tertio die MCCC.
Octobr. anno 1315. coactum. Extant in 1315.
tutelam sacrarum possessionum, contra per-
turbatores jurisdictionis Ecclesiasticæ, & con-
tra Archidiaconos qui ab examinandis pecu-
niis exigunt canones 4. Conc. tom. 11. Part.
2. col. 1617.

NUGAROLIENSE II. ab Ausci- 1315.
tanæ provinciæ præfibus Guilielmo archi-
episcopo prælide, anno 1315. congregatum.
In hac synodo nonnulla ad pacem & fru-
ctum ecclesiæ, & abusum quorundam cor-
rectionem ordinantur. Extant disciplinæ
capitula 5. contra Dominos temporales occupan-
tes Ecclesias vacantes: Ne Clerici a iudicibus se-
cularibus compellantur: Ne capitali supplicio af-
ficiendis paupertas denegetur &c. vide Conc.
tom. 11. part. 2. col. 1620.

SILVANECTENSE I. in provincia 1315.
Rhemensi, a Roberto archiepiscopo cum
suis suffraganeis, & aliarum sedium præla-
tis, anno 1315. habitum. Ubi actum est de
crimine, quo Petrus de Latiniaco episcopus
Catalaunensis, & summus regni cancellarius
impetebatur, scilicet quod Philippi regis &
Joannis de Castello decessoris sui necem
procuraverat: Hic, sigillis ablatis, in car-
cere detentus, ac bonis omnibus spoliatus,
e custodia educi petiit, quo liberius juxta
canones conscientiam eleret; cui patres
conferunt; deinde Parisios fynodum tran-
sfertur, ibique causa rite perpenſa dictus Pe-
trus absolvitur, ac in sedem suam restitui-
tur, vide Nang. Continuat. ad annum 1315.
Spondanum ad annum eundem, qui hæc om-
nia in concilio Senonensi acta narrat. Conc.
tom. 11. Part. 2. col. 1623. Advertendum
est Robertum archiepiscopum aliud concilium
apud Silvanectum ann. 1317. celebrasse.
In quo contra invadentes bona ecclesiastica
actum est. Nimirum a divinis cessandum esse
in ea Parochia, ubi bonorum quæ ad Monas-
teria, aut Xenodochia pertinebant, invasores habi-
tarent, ipsos Invasores si intra octo dies non sa-
tisfecerint, a floribus censuris cogendos esse, ex-
communicatorum nomina singulis diebus Domini-
cæ a Parochiis & singulis promouenda. Extat
de rebus istis epistola fynodalis die 27. Mar-
tii, anno 1317. data. Conc. tom. 11. Part. 2.
col. 1625.

WESTMONASTERIENSE a 1316.
Waltero archiepiscopo Cantuariensi cum cæ-
teris Angliæ episcopis anno 1316. celebratum.
In hoc concilio multa circa Personarum &
Rerum Ecclesiasticarum immunitatem tuen-
dam, disciplinæ vigorem renovandum, provi-
siones Populi moderandum, Legatorum alio-

Sæc. XIV. *rumque Curie Romanae Affectarum exactiones cohibendas, Scotorum audaciam reprimendam, ac tandem subsidium regi bellis implicito gravito offerendum* clero proposuit archiepiscopus, quorum memoriam celeberrimus Antiq. Britan. Eccl. compiler * conservavit: eodem ut videtur concilio, sub hoc tempore certissime, de gravaminibus ecclesiæ (præcipue quod cause ecclesiasticæ ad iudices seculares per regias prohibitiones sæpius dimoverentur) ac eorum remediis consulitur; ubi articuli isti, qui sub nomine *Articulorum Cleri* usque adhuc innotescunt, ac inter jura municipalia edi solent, conditi sunt; quos brevi post tempore regi, Lincolnie comitia regni celebranti, suppliciter obtulerunt prælati, ac responsionem singulis accommodam habuerunt. Extant *Articuli isti & Responsiones* regio diplomate muniti una cum *Epistola* regis ad iusticiarios de iisdem fideliter observandis apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 483. Conc. tom. 11. Append. col. 2463. (a)

* p. 215.
Edit. Ha-
nov.

collegisse dicitur; utrum vero alicubi extant, incertum sum. Vide Conc. tom. 11. ab anno MCCC. Part. 2. col. 1680.

NICOSIENSE II. a Joanne archiepiscopo, ad disciplinam ecclesiæ instaurandam, & mores clericorum corrigendos, 7. die Aprilis, anno 1320. celebratum. In eo, ut beneficiati per se quotidie officium celebrarent; de habitu eorum non intra tum extra Ecclesiam; de missa pro defunctis celebranda; aliisque ejusdem commatis decretum est. Extant constitutiones 19. Conc. tom. 11. Append. col. 2424. Habentur & alie ecclesiasticæ constitutiones 10. de *Monialibus*; de *Missâ nuptiali* &c. ab eodem Joanne diversis temporibus prolatae *ibid.* col. 2428.

SENONENSE a Guilielmo archiepiscopo cum suffraganeis, die Jovis post Pentecosten, tertio, viz. Idus Junii anno 1320. celebratum. Extant ad disciplinam ecclesiasticam spectantia capitula 4. de *jejunando in Vigilia Festi Corp. Christi*; de *cessatione a divinis quando Clericus a iudice laico detinetur*; de *vita & honestate Clericorum*; de *professione Monachorum*. Conc. tom. 11. col. 1680.

ADANENSE, (urbs erat Ciliciæ in Armenia minori) a Constantino Armenorum patriarcha, 17. præfulibus, 5. magistris sive abbatibus, rogatu Osciæ regis, circa annum 1320. vel paulo post congregatum. Præsentibus etiam rege Osciæ, cum fratre suo Alinah, & proceribus, magnatibusque, cum multis sacerdotibus, ac viris religiosis. In hac synodo Acta synodi Sifensis renovantur, & concordia cum ecclesia Romana tam in fide, quam in ritibus stabilitur. Extant Acta *Armenice & Latine* a Galano edita. Conc. Eccl. Armen. tom. 1. cap. 29. pag. 474. Confer epistolam Joannis Charnacensis ad fratres unitos, quæ habetur *ibid.* p. 513.

LONDINENSE II. a Waltero Cantuariensi metropolitano cum suffraganeis mense Decembr. anno 1321. Londini habitum. Extant, ad regimen ecclesiasticum melius ordinandum, de *Testamentis*; de *visitatione Archidiaconum*; de *inductionibus & institutionibus*; & pro *regulatione Apparitionum*, canones sive capitula 8. item *Præception* Edwardi II. regis archiepiscopo, cæterisque præfulibus datum, ne quid in concilio, quod in regis vel regni præjudicium cedat, statuatur, apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 488. & Conc. tom. 11. Append. col. 2468. (b)

1317. RAVENNENSE V. a Raynaldo archiepiscopo cum ejusdem provinciæ episcopis, ad ecclesiasticam disciplinam, vitiæ sæculi tum temporis plurimum labefactam, instaurandam, Bononiæ (unde etiam *Bononiense* a quibusdam appellatur) anno 1317. habitum. In quo constitutiones in superioribus synodis, tam per ipsum Raynaldum, quam Bonifacium prædecessorem suum, ac Latinum sedis apostolicæ legatum editæ, lectæ sunt, & plures de novo constitutæ: Extant de *custodia vacantium Ecclesiarum*; de *vita & honestate Clericorum*; de *certo numero Canonico-rum in Ecclesiis Cathedralibus statuendo*; de *Salariis Notariorum & Sigilliferorum*, &c. capitula 24. Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1655.

1318. CÆSAR AUGUSTANUM a Petro de Luna primo istius urbis archiepiscopo, assistentibus 4. suffraganeis, 13. die Decembr. anno 1318. celebratum. In quo erectio dictæ sedis in metropolin solenniter publicata est. Extat apud card. d'Aguirr. Conc. Hisp. tom. 3. p. 555. eodem anno synodus, ab Eximeno de Luna, archiepiscopo Tarraconensi nuper electo, Tarracone congregatur. *ibid.*

1319. TOLOSANUM a Joanne primo istius sedis archiepiscopo; mense Junii, an. 1319. Tolosæ, quam ex episcopali in metropolitani nuper exeverat Joannes XXII. papa, congregatum. Hujus synodi Acta Joannes quondam Aurelianensis archiepiscopus. Tolosan

(a) Extant etiam ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 2. p. 460. (b) Ex Cod. Bibl. Cott. sub *titulio* A. 2. n. 16. occurrunt etiam, sed *Jobanni Strassford* attributi, ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 2. p. 675.

SÆC. XIV. VALLISOLETANUM, a plurimis
ab anno
MCCC.
1322.

Hispaniæ præfulibus, Guilelmo episcopo Sabinenfi (unde Sabinenfe concilium a Bino appellatur) pontificis in Hispaniam legato præfidente, apud Vallem-Oleti dioecesis Palentinæ, 2. die Aug. anno 1322. celebratum: Extant disciplinæ ecclesiasticæ canones 27. *quibus corruptelis & incommotis ingruentibus remedium adhibetur.* Conc. tom. 11. part. 2. col. 1682. & cum MS. in Colleg. Ildephonsi Complutenf. collati, apud d'Aguirre, Conc. Hisp. tom. 3. p. 556.

1322. COLONIENSE II. ab Henrico archiepiscopo Coloniensi, sacri imperii per Italiam archicancellario, cum sedis sue suffraganeis, & ecclesiæ cathedralis capitulo, pridie Calend. Novembr. anno 1322. in ipsis ædibus archiepisc. celebratum. In quo ita quædam synodalia, ab Engelberto decessore suo circa annum 1266. decreta, approbantur, rata habentur; & per totam provinciam ut provincialia statuta & decreta observari ordinantur. Extat hujus synodi decretum Conc. tom. 11. part. 2. col. 1707.

1323. PARISIENSE III. a Guilielmo de Meloduno archiepiscopo Senonensi, cum suffraganeis, cæterisque illius provincie personis ecclesiasticis; circa finem mensis Februar. anno 1323. Parisiis congregatum. Extant de disciplina ecclesiastica, ejusdem fere commatis cum iis, quæ in superiori hujus provincie concilio anno 1320. Senonis celebrato acta erant, decretis, capitula 4. apud Lud. le Bail. tom. 2. pag. 607. cum Cod. MS. collata. Conc. tom. 11. part. 2. col. 1711.

1323. TOLETANUM I. a Joanne archiepiscopo 18. die Maii anno 1323. congregatum; in quo de fide & moribus consultum est. Extat *Instructio compendiosa in 14. Articulis fidei, 7. Sacramentis, præceptis Decalogi, Theologicis virtutibus, & vitii capitulis, cum disciplinæ capitulis 17. de officio Archiepiscoporum & Ordinarii, de vita & honestate Clericorum, de decimis, &c.* apud eminentiss. card. d'Aguir. qui primus ex MS. Mondexarensi in lucem protulit. Conc. Hisp. tom. 3. p. 569. Concilium alterum apud Toletum 21. die Novembr. an. 1324. idem Joannes archiepisc. celebravit; in quo concilii Vallisoletani decreta renovantur, & quædam alia disciplinam & clericorum mores spectantia ordinantur. Extant constitutiones ecclesiasticæ 8. Conc. tom. 11. part. 2. col. 1712. & cum MS. Mondexarensi collate apud d'Aguir. Conc. Hisp. tom. 3. p. 576. Idem Joannes Toletanus concilium provinciale, Complutenf. dict. apud Alcala tenuit 3. idus Decembr. anno 1325. in

quo tres priores synodi constitutiones, ad clericorum mores pertinentes, lucidius proponuntur & explicantur. *ibid.* p. 578. Eodem loco concilium provinciale, ann. 1333. celebravit hujus successor Simon de Luna, cujus memoriam, cum Acta non compareant, conservavit illustr. card. d'Aguir. Conc. Hisp. tom. 3. p. 584.

1326. AVENIONENSE I. a trium provinciarum Arelatenfis, Aquis, & Ebrodunenfis præfulibus, præfidentibus tribus dictarum sedium metropolitans, adfistentibus episcopis suffraganeis 11. & absentium vices gerentibus 8. in monasterio de S. Rufo prope Avenionem, 13. die mensis Junii anno 1326. coactum, in quo plurima in morum & disciplinæ reformationem, clericorum privilegia ac immunitates, non nulla etiam circa *indulgentias, & res matrimoniales, & testamentarias* statuuntur. Extant hujus synodi canones 59. quos Pet. Gallendus publici juris primus fecit, ac ad calcem Historiæ Ecclesiæ Dinienfis edidit; cum altero MS. codice collatos collectioni suæ inseruerunt novissimi Conciliorum editores, tom. 11. part. 2. col. 1717. & notam minime prætereundam adjecerunt, *ibid.* Append. p. 2476. Ad hunc locum Joannes papa X.XII. concilium, vel eodem anno, vel ad initium sequentis, contra Nicolaum V. antipapam, qui cum in conciliabulo quodam Italico hæreticum declaraverat, convocavit: vide Conc. tom. 11. part. 2. col. 1774.

1326. MARCIACENSE Aufcitanæ dioecesis, a Guilielmo de Flavacourt Aufcitano archiepiscopo cum suffraganeis, die octavo Decembr. an. 1326. habitum. Extant quæ disciplinam spectant & morum correctionem; *de ætate & qualitate ordinandorum; de litteris dimissoriis; de officio Archidiaconi; de officio Legati; de officio Ordinarii; de perjuris, exceptionibus, appellationibus, &c.* canones 56. nisi quod (uti monuit Collartius) horum non nulli ad alias synodos potius referendi sint, Conc. tom. 11. part. 2. col. 1747. Concilium Marciacense alterum, in causa Anefancii episcopi Adurenfis a perduellionibus occisi, idem Guilielmus Anficanus anno 1329. celebravit. In quo sicarii, qui dictum parricidium patrarunt, ab ecclesiæ consortio amoveantur, & quicumque eos hospitio exciperent, anathemate percelluntur. Vide Conc. tom. 11. part. 2. col. 1782.

1326. SYLVANECTENSE II. Guilielmo de Bria Rhemenfi archiepiscopo, cum 6. suffraganeis, 2. vicariis, ecclesiarum cathedralium deputatis, die 11. Aprilis, an. 1326. congregatum. In quo ordo tenendi concilii provincialis, per Rhemensem provin-

- Sæc. XIV. ab anno MCCC. ciam in posterum observandus stabilitur, & jurisdictione ecclesiastica confirmatur. Extant *de Beneficiariis; de decimis etiam ab ecclesiasticis persolvendis; ne excommunicati sint sequeles, contra clandestina matrimonia, &c.* canones 7. Conc. tom. 11. part. 2. col. 1768.
1326. COMPLUTENSE I. a Joanne archiepiscopo Toletano Hispaniarum primate regnique Castellæ cancellario, cum 3. istius provincie episcopis, totidemque episcoporum vicariis, in ipsius metropolitani palatio apud Alcalam de Henares, 25. die Junii, anno 1326. coactum. In quo ecclesiarum singularum immunitatibus asseratis, metropolitane imprimis jura protegentur. Extant canones 2. Conc. tom. 11. part. 2. col. 1771. & cum codice MS. Mondexarenfi collati Conc. Hiip. tom. 3. p. 579. Idem Joannes archiepiscopus hoc anno provinciale concilium apud Toletum 11. die mensis Febr. congregari jussit, cui Joannes Vincentius archidiaconus Arelatenf. archiepiscopi vicarius generalis præfedit; in quo circa disciplinam canones 3. *de foro competentis; de dolo & contumacia; de vita & honestate Clericorum* ordinantur. *Ibid.* p. 580.
1327. ROFFIACENSE diocesis Pictaviensis ab Arnol'do Burdegalensi archiepiscopo cum suffraganeis 14. die Januar. anno 1327. celebratum; in quo clericorum privilegia ac immunitates a foro ac iudicibus secularibus strenue asseruntur. Extant capitula 2. Conc. tom. 11. part. 2. col. 1773.
1328. LONDINENSE III. a Simone Mephantilitate Cantuariensi cum suffraganeis in ecclesia D. Pauli, die quinto Febr. anno 1328. habitum. In quo ii omnes, qui cardis Waltheri de Stapleton, Exoniensis nuper episcopi, & summi regni thesaurarii, (quem, exorto tumultu, cives Londonenses ausu nefario captivum duxerant, & securi percusserant) opera, ope, vel consilio rei fuerant, ab ecclesie confortio sententia synodali exterminantur. Decreta superiorum quarundam synodorum redintegrantur, quedam etiam de cessatione a servilibus operibus, in diebus Parasceves, Annularum, & Conceptionis; de Testamentis; de Banis matrimonialibus, &c. decernuntur, & Oxoniensæ de Appellationibus decretum rescinditur. Extant constitutiones ecclesiasticæ 9. apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 493. & Conc. tom. 11. Append. col. 2476. (a)
1329. COMPENDIENSE III. a Guilielmo de Bria Rhemenfi archiepiscopo cum 3. episcopis suffraganeis, & cæterorum istius provincie prælulum vicariis, apud Compendium die 17. mensis Septembr. anno 1329. congregatum. Extant in tutelam jurisdictionis, immunitatum, privilegiorum, ac bonorum ecclesiæ, canones 7. Conc. tom. 11. part. 2. col. 1775. Hanc synodum apud Silvanectum congregari, & 5. præfules ei interesse narrat Guil. Marlot. Hist. Metrop. Rhem. tom. 2. lib. 4. p. 617.
- PARISIENSE IV. ex speciali Philippi Valesii Gallorum regis mandato, ut utriusque fori, ecclesiastici scilicet & secularis, termini & limites distinguantur, 7. die Decembr. anno 1329. congregatum: Huic conventui non pure synodico præfuit Philippus rex, intertulerunt archiepisc. 5. episcopi 15. barones item & optimates regni, & regis consiliarii. In eo de potestate ecclesiastica & civili, quæstio fufius agitata est. Petro de Cugneris regni cancellario prætorum partes tutante, Petro Rogerii Senonenfi electo, & Petro Bertrando episcopo Eduenfi pro prælati respondentibus; utrinque querelæ, utrinque gravamina proferuntur: tandem episcopis se corrigenda correcturos, & contra officialium suorum abusus remedia opportuna adhibuitores spondentibus, rex, cui in animo non erat consuetudines ecclesiæ impugnare, se eorum curam habiturum, ac in suis iuribus & libertatibus defensurum prohetetur: Extant Acta seorsim edita Paris. 1495. deinde in Bibliotheca PP. recula. Vide Conc. tom. 11. part. 2. col. 1777.
- LAMBETHENSE I. a Simone Mephantilitate Cantuariensi, in ædibus suis Lambethanis circa annum 1330. habitum. Extant disciplinæ ecclesiasticæ ad res sacramentales præcipue spectantia, viz. de Ornantis & Officio Altaris; de Confessionibus audiendis, &c. capitula 10. apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 497. & Conc. tom. 11. part. 2. col. 1784. (b)
- MAGHFELDENSE I. a Simone Mephantilitate Cantuariensi, apud Maghteld vicum quandam regnorum in agro Suffexienfi, 16. Cal. Aug. anno 1332. coactum. In quo diei imprimis Dominicæ ac aliorum festorum observantia stabilitur. Extant Constitutio in qua Dies festi, qui pio animi affectu per totum annum observari debent, enumerantur, apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 500. (c) Notet lector in collectione Spelman. constitutioni prædictæ duos alios canones de Presbyteris Stipendia-

(a) Habentur MSS. in Bibl. Cott. sub *Orthone* 16. n. 11. sub *Vitelio* A. 2. n. 10. & 12. exinde dedit Wilkins Conc. Brit. tom. 2. p. 512. (b) Extant MSS. in Bibl. Cott. sub *Orthone* A. 16. n. 20. Exhibuit Wilkins ibid. p. 512. (c) Ex Cod. Cott. sub *Orthone* A. 16. n. 23. exhibuit Wilkins ibid. p. 560.

Sæc. XIV. viis, & de decimis adherere, quibus autem loco & tempore fanciti sunt, non conitat: simul etiam ediderunt novissimi conciliorum editores. tom. 11. Part. 2. col. 1789.

clesiis publicentur, & lingua materna exponantur.

Sæc. XIV.
ab anno
MCCC.

1335. SALMANTICENSE a Joanne archiepiscopo Compostellano, & 8. ejusdem provincie præfultibus, 24. die mensis Maii, anno 1335. celebratum. In quo de *vita & honestate Clericorum, de reliquiis & veneratione Sanctorum; de Judæis & Saracenis; de usuris, sortilegiis, &c.* plurima ordinantur: cautum est insuper sub poena majoris excommunicationis, nequis Præfules ad Concilium euntes aut redeuntes aliquo modo laceſcat, aut inturbentur. Extant constitutiones ecclesiasticæ 17. apud d'Aguirr. Conc. Hisp. tom. 3. p. 584. Eodem anno Guido episcopus Helenensis constitutiones quasdam synodales promulgavit, quas illustr. d'Aguirr. publici juris fecit. *Ibid.* p. 592.

1335. ROTHOMAGENSE a Petro archiepiscopo cum episcopis suffraganeis, abbatibus, prioribus, & ecclesiarum cathedral. procurat. in prioratu B. Marie de Prato prope Rothomagum die 11. Septembris anno 1335. congregatum. In quo de *diviniſ officiis religioſe celebrandis; de vita & honestate Clericorum, Monachorum; de publicandis aliarum Synodorum decretis; aliſque diſcipline capitibus actum est.* Extant constitutiones ecclesiasticæ 13. Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1835.

1336. BITURICENSE a Fulcrando archiepiscopo & 3. iſtius provincie præfultibus circa medium Octobr. anno 1336. Bituricis, ut videtur, celebratum. In quo plurima ad diſciplinam ecclesiasticam ordinantur. Constitutiones non nulle provinciales, quæ tempore & deſuetudine pæne exoleverant, reſciſcantur, aliæ contra violentes Ecclesiasticam jurisdiſtinctionem, contra turbatores pacis & libertatis Eccleſie, de novo ordinantur. Extant canones 14. Conc. tom. 11. Append. col. 2522.

1336. ANDEGAVENSE I. a Petro Turenſi archiepiscopo cum ſuffraganeis, abbatibus, &c. apud Caltrum Gonterii diocetis Andegavenſis 20. die Novembr. anno 1336. habitum. In quo eccleſiarum jura & privilegia ſtrenue propugnantur: Extant contra eos qui jurisdiſtinctionem Eccleſiasticam impediunt; qui ſpirituales poteſtates uſurpant; qui a clericis pedagag exigunt, bona Eccleſiſtica invadunt aut detinent, &c. decreta gravioriſ poenis munita 12. capitulis comprehenſa. Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1842. Cautum eſt inſuper ut hujusce concilii decreta ſex vicibus per ſingulos annos in ec-

AVENIONENSE II. a trium provinciarum, Arelatenſis, Ebrodunenſis & Aquerſis præfultibus, ipſis præſidentibus, adſiſtentibus episcopis ſuffraganeis 17. & abſentium vicariis 2. in monaſterio S. Ruſſi, 3. die Septembr. anno 1337. congregatum. In quo de ecclæſiæ regimine & morum reformatione conſultum eſt. Extant canones 69. (quorum 51. in priori concilio anno 1326. ordinati renovantur, reliqui 18. jam primum ordinantur) Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1852. integrius paulo apud Baluzium (adſiſtis 4. aliis capitulis) cum ejusdem notis. Conc. Gall. Narb. p. 341.

TOLETANUM II. ab Ægidio archiepiscopo cæteriſque ejusdem provincie episcopis vel per ſe, vel per vicarios, ipſo metropolitano præſide 19. die Maii anno 1339. congregatum. Extant constitutiones in hac ſynodo vel editæ, vel renovatæ ſc. de *litterariis ad clericatum promovendis; de ſtudio Theologiæ & juris Canonici in Eccleſiis Cathedralibus accendendo, &c.* Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1869. & apud d'Aguirr. Conc. Hisp. tom. 3. p. 609.

NICOSIENSE III. ab Helia archiepiscopo cum ſuffraganeis tam Græcis quam Latinis, præſentibus etiam Maronitarum & Armenorum in Inſula Cypro præfultibus, Neſtorianorum item & Jacobitarum rectoribus, cum cleri & populi maxima frequentia, in aula archiepiscopali 17. die Januarii anno 1340. congregatum. In hac ſynodo *brevis expoſitio fidei de Trinitate, Eccleſia, S. Scriptura, ſeptem Sacramentis, Romane Sedis prærogativa uti in Eccleſia Rom. prædicatur, prolata eſt, cui omnes ſubſcripſerunt.* Dein ad cultum Divinum ac Ordinis Clericaliſ bonæſtatem constitutiones non nulle ordinantur. Extant *Profeſſio fidei prædicta, & diſcipline eccleſiaſticæ capitula 8. de decimis integre ſolvendis; de Matrimoniiſ claudeſtiniis, &c.* Conc. tom. 11. Append. col. 2432.

CONSTANTINOPOLITANUM I. quod Oecumenicum IX. numerant Græci, ſub Andronico jun. imperatore, & Joanne XIII. patriarcha (Iſidorum perperam dicit Nilus in Synopſi) in templo S. Sophiæ paulo ante obitum imperatoris coactum. Præſentibus etiam (ſi eidem Nilo, quem in non nullis lapſum eſſe conſtat, fides ſit habenda) Lazaro patriarcha Hieroſolymitano, patriarcharum Alexandrini & Antiocheni legatis, cum plurimis episcopis ac proceribus. Graves hoc tempore in oriente tumultus excitat Barlaam monachus & La-

tinis

SÆC. XIV.
ab anno
MCCC.

tinis profugus, monachos Theſſalonicenſes, ob ſuites quaſdam & inanes quaſtiunculas, *de Dei operatione & eſſentia, & de lumine in monte Thabor*, graviter laceliens, quorum cauſam egit Greg. Palamas. (a) Ad has rixas ſedandas imperator patres congregat, qui monachis ſaventiores Barlaamum damnant, Palamæ ſilentium indicunt. Vide Niceph. Gregoram Hiſt. Rom. lib. 11. Extant Acta & decreta ex Nili Rhodi Synoptica narratione ad calcem Photii Nomocanonis a Juſtello editi: exinde in ſua Dogmata Theolog. lib. 1. cap. 12. tranſtulit Dionyſ. Petavius, ac demum noſiſſimæ editionis concil. curatores, Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1873. Paucis poſt diebus, imperatore jam mortuo, Joannes patriarcha alterum concilium Conſtantinopoli convocavit, cui M. Domeſticus interſuit; in quo de iſdem quaſtionibus inter Greg. Acindynum Barlaami diſcipulum, & Palamæ prædictum acriter dimicatum eſt: Palamæ tandem ceſſit victoria. Acyndinus uti & Barlaamus cujus errores concoxerat, hæreſis damnantur, & niſi reſiſcant, eccleſiæ communionem privari communibus patrum & ſenatorum ſuffragiis judicantur: Decrevit item ſynodus, ſiquis in poſterum contra Palamam, monachove cum illo ſentientes inſurgeret, eadem excommunicationis ſententia innodaretur: In hanc rem conſectus eſt tomus, cui ipſe Joannes patriarcha, omneſque epifcopi qui coram aderant, ſubſcriperunt; & poſtea ex abſentibus non nulli ſuis ſubſcriptionibus munierunt. Vide Joan. Cantacuz. Hiſt. lib. 2. c. 40. p. 337. Conſule etiam Jac. Gretſeri annotationes, *ibid.* p. 929. qui ſe tomum ſupra memoratum in Cod. MS. biblioth. Auguſtanæ vidiffſe ac perlegiſſe teſtatur. Conſer etiam L. Allat. de Conſenſ. Eccleſ. lib. 2. cap. 17. ſect. 2. (b)

1341.

ANGLICANUM a Joanne Stratford archiepifcopo Cantuarienſi, cum ejuſdem provinciæ epifcopis anno, ut videtur, 1341. congregatum. Extat unica ſaluberrima conſtitutio *adverſum Clericorum avortitiam*, qui in beneficia nondum vacantia ſe intrudere, & eadem per ſas & neſas occupare moliebantur, apud Cl. Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 549. & Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1873. (c) notandum eſt Joannem arch. regulas quaſdam & ordinationes pro regimine curiæ ſue Cantuarienſis de *Arcebis* vocatæ, anno 1342. Lanibethæ edidiſſe; quibus exceſſus quodaſdam & abuſus in dicta curia tollere, & multa circa *Officialeſ* ſive *Decanum*,

(quo officio ipſe olim multa cum laude functus eſt) *Advocatos, Procuratores, Notarios, Promotores*, &c. ordinando, omnia in meliorem ſtatum redigere ſategit. Extant in eam rem ſtatuta ſive regulæ 59. apud Spelman. *ibid.* p. 550. (d)

SÆC. XIV.
ab anno
MCCC.

LONDINENSE IV. a Joanne Stratford archiepifcopo Cantuarienſi, & ſuffraganeis in templo D. Pauli Londinenſi, 10. die Octobr. anno 1342. coactum. In hac ſynodo multa in præſidium & munimen inferioris ſubſellii clericorum adverſus ſuperiorum injurias, & immodicas exactiones decernuntur. Extant capitula 12. quorum ultimum eſt ipſiſſima ſuperioris anni conſtitutio, apud H. Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 572. & Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1876. (e) Aliud etiam concilium in eccleſia D. Pauli Londinenſi. Joannes archiepifcopus, 20. die Martii eodem anno, ſecundum computum Anglicanum, juxta Romanum 1343. cui 11. epifcopi ſuffraganei interſuerunt, celebravit. Anglicanum editorem eo nomine erroris ſuſpectum habet G. Coſſartius, quod duas provinciales ſynodos eodem anno haberi retulit; verum immerito; archiepifcopus enim qui, rege abſente, reip. curam geſſerat, & civilibus negotiis implicitus, res eccleſiæ pluſquam par erat præterierat, reverſo jam rege, ſæculi curis ſolutus, ad eccleſiæ regimen animum ſerio adjunxit, & ut omnes corruptelas radicitus evelleret, frequentiores ſynodos congregavit; quid, quod Joannem archiepifcopum duas ſynodos in eccleſia Paulina Londini hoc anno habuiſſe, inque iis æquiliſſimas multas conſtitutiones tuliffſe diſerte teſtatur intergermus Antiquit. Britan. Auctor. p. 236. Extant diſciplinæ eccleſiaſticæ capitula de *pæce Eccleſiæ & Regni; de habitu & honeſtate Clericorum; de Teſtamentis*, &c. in hac ſynodo ordinata 17. apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 581. & Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1886. (f)

1342.

NOVIOMENSE ſive Noviodunenſe, (Noviodunum Sueſſionum oppidum eſt juxta Aſiam fl.) a Joanne de Vienna archiepifcopo Rheimenſi, cum 6. ejuſdem provinciæ epifcopis, & reliquorum vicariis, eccleſiarumque cathedralium procuratoribus, 26. Julii anno 1344. celebratum. Extant qui mores, & diſciplinam, & eccleſiæ libertates ſpectant in hac ſynodo ſanciti canones 17. de *impediendibus juriſdictionem Eccleſiaſticam; de citationibus Eccleſiaſticis; de perſona Ec-*

1344.

(a) De Palama conſ. *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 10. p. 464. ſeq. (b) De conciliis habitis in controverſia Palamitica, tomifque adverſus Palamam editis adeundus Boivintus in notis ad Nicephorum Gregoram, p. 790. ut monet *Fabr.* ad Allatii Diſſert. 2. Bibl. Gr. vol. 5. ſubjunct. p. 117. (c) Ex MS. in Bibl. Cott. ſub *Virelio* A. 2. n. 14. exhibuit *Wilkini* Conc. Brit. tom. 2. p. 675. (d) Item ap. *Wilkini* *ibid.* p. 681. (e) Aſſervantur MSS. in Bibl. Cottom. ſub *Quione* A. 16. n. 16. ſub *Virelio* A. 2. n. 14. exinde exhibuit *Wilkini* *ibid.* p. 696. (f) Ex Bibl. Cott. ſub *Officio* A. 16. n. 17. edidit *Wilkini* *ibid.* p. 702.

Sæc. XIV. *clefaphica diffidationes faciant*, &c. Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1899. (a)
ab anno MCCC.

1346.

PARISIENSE V. a Guilielmo archiepiscopo Senonensi præfide, adfidentibus 5. suffraganeis, duobus vicariis, cæterisque istius provincie personis ecclesiasticis, quotquot commode interesse poterant, 14. die Martii, anno 1346. celebratum. In hac synodo constitutiones provinciales in antea actis conciliis stabilite renovantur, & quo magis populo innotescant, debitumque iis obsequium persolvatur, eas in omnibus Synodis, Curia, Conventibus, & Capitulis legi & promulgari decretum est. Extant, quibus vigor disciplinæ jam labefactæ refuscitatur, non tam de novo conditi, quam ex prioribus selecti & nova forma pro ratione loci & temporis præstituti, canones 13. apud L. Dacher. Spicileg. tom. 5. exinde Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1908.

1347.

CONSTANTINOPOLITANUM II. Anna imperatrix, & Joanne Palæologo filio suo quindeccenni præfidentibus, & quamplurimis episcopis præfentibus, (iis solum exclusis qui Cantacuzeno aperte faverant) in palatio regio, 7. die Februarii anno 1347. coactum. In hac synodo, sessione prima, Joannes Patriarcha, eo quod Barlaam dogmata complexus a majorum fide declinasset, alioque in pessimos errores impellere stategisset, junctis suffragiis exauctoratur, cui sententia episcopi etiam absentes suffragantur. In sessione secunda, in qua Joannes Cantacuz. Imp. qui jam summa rerum potitus est præfedit, adiuit etiam Lazarus patriarcha Hierosolymitanus, sententia contra patriarcham prius edita repetitur & confirmatur, & tomus synodicus conficitur, in quo Acindynus ejusque sequaces damnantur: Palamus & contra ejusque socii recte sentire declarantur: Joannes Patriarcha throno deturbatur, & Ilidorus annuente etiam Cantacuzen. Imp. in ejus locum sufficitur. Hujus synodi *Historia* & *Acta* leguntur apud Cantacuz. Hist. lib. 3. cap. 98, 99. lib. 4. cap. 3. Tomus synodicus habetur MS. in Biblioth. Cæsarea Vindob. Cod. Jurid. 7. num. 12. Tertio abhinc anno, dissensionibus itis nondum fopitis, aliud concilium apud regium palatium in Blachernis Constantinop. sub Joanne Cantacuzen. Imp. & Callisto patriarcha anno 1350. habitum est: Ad hoc concilium vocati utriusque partis præfules, frequentes coeunt; inter sunt etiam proceres & primarie dignitatis viri: per quatuor continuos dies acriter disputatum est, hinc Palama archiepiscopo tunc tempo-

ris Theſſalonicenſi, inde duobus metropoli-
taniſ Epheſi & Gani, cum Nicep. Grego-
ra, & Dexio quodam ſtrenue dimicanti-
bus; huc tandem res rediit; Epheſi & Gani
archipræſules ſedibus ſuis movendos; Bar-
laamum & Acindynum (non vita functos uti
Spondanus,* ſed) velut membra tanta pu-
treſcuntine corrupta ut ſanari non poſſent, a
reliquo corpore divellendos; eos omnes
qui erroribus valedictis eccleſiæ dogmata
amplecti vellent, abſque omni præterito-
rum exprobratione recipiendos; qui ſecus
fecerint eccleſiæ confortio privandos, de-
cretum eſt: quæ omnia in tomum rediguntur,
cui primus ſubſcripſit Joann. Cantacuz-
enus Imp. huic proximus Joannes Palæolo-
gus junior Auguſtus, deinde Calliſtus Patri-
archa, cæterique præſules: Extant hujus
ſynodi Acta a Fr. Combefiſio Græce & Latine
edita cum ejuſdem notis Auſt. Novill.
Parif. 1672. fol.

Sæc. XIV.
ab anno MCCC.

* Ad an-
treſcuntine
num 1350.
ſ. 20.

TOLETANUM III. ab Ægidio archiepiscopo tribusque episcopis suffraganeis in reformationem morum & abusu correctionem, præcipue adversus Simoniam, die 24. Aprilis, anno 1347. apud Complutum congregatum. Unde a card. d'Aguir. Complutenſe audit. Extant canones 4. Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1916. & apud d'Aguir. Conc. Hiſp. tom. 3. p. 614.

1347.

BITERRENSE in Gallia Narbonenſi ad Orobim fl. Petro de Judicia archiepiscopo Narbonenſi præfide, præfentibus 4. ejusdem Provincie ſuffraganeis, nec non episcoporum abſentium procuratoribus, abbatibus, prioribus, &c. 7. die Novembr. anno 1351. congregatum. Extat *Decretum Synodale*, quo prioritas ſedendi unicuique juxta promotionis antiquitatem ordinatur: habentur etiam *Litteræ* archiepiscopi ad ſuffraganeos, quibus eos ad concilium convocatur; & diſciplinæ eccleſiaſticae canones 8. de inclinatione capitis ad nomen Jeſu: de reverentia Chriſti Corpori cum agrotis deſervit adhibenda: ut pro Papa, Rege, & Prælatu oreſtur &c. hæc omnia a Cl. Baluzio ex Cod. MS. in fine mutilo eccleſiæ Helenenſis deſumpta, notisque ſuis illuſtrata, inter Conc. Gall. Narbonenſ. p. 91. edita habentur. Inde Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1922. Notabit lector deſectum canonis octavi ex Conc. Avenionenſ. anno 1337. can. 11. ſuppleri poſſe. Prætercundum non eſt Petrum Gariellum in ſerie Præſulum Magalonenſ. 5. episcopos huic concilio intereſſe, & 9. conſtitutiones in eo ordinatas ex fide Actorum MSS. referre. (b)

1351.

(a) Mandatum Officialis Rhemenſis, & Ordinatio Archiepiſc. Rhemenſ. de obſervatione hujus Conc. habentur ap. Harduin. Conc. tom. 7. p. 1676. (b) Hoc Conc. integrum & perfectum ex MSS. episcopi Biterrenſis & D. Marchionis Daubais deſcit *Edm. Martene* Anecdotor. tom. 4. p. 127.

- Sec. XIV. **LAMBETHENSE II.** a Simone Islip
ab anno
MCCC.
1351. Cantuariensi antistite cum suffraganeis quot-
quot comitis regni intererant, & absentium
vicariis mense Febr. anno 1351. apud Lam-
beth congregatum. In quo regis procerum-
que votis concessum est, ut Clerici capitalium
criminum convicti Episcopalis carceribus per-
petuo manciparentur, ac tenui victu sustententur.
Extat constitutio synodalis apud H. Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 597. Conc. tom.
11. Part. 2. col. 1928. (a)
1355. **TOLETANUM IV.** a Blasio archi-
episc. prima die mensis Octobr. anno 1355.
celebratum. In quo de constitutionum syn-
nodicarum vi & obligatione consultum est,
easque ad poenam tantum non item ad cul-
pam obligare decernitur. Extant in eam
rem constitutiones 2. Conc. tom. 11. Part. 2.
col. 1931.
1362. **MAGHFELDENSE II.** a Simone
Islip Cantuariensi metropolitano aliisque epi-
scopis circa medium mensis Julii an. 1362.
apud Maghfeld habitum. In quo dies festi
numerantur, & quomodo observari debent,
instituitur. Extat *Epistola* Decretalis Simo-
nis archiepiscopi ad episcopum Londinen-
sem, qua constitutionem synodalem promul-
gari mandat, apud Spelman. Conc. Brit.
tom. 2. p. 609. Conc. tom. 11. Part. 2. col.
1933. Vide constitutionem Simonis Mephani
archiepiscopi Cantuariensis ejusdem prorsus
tenoris superius memoratam anno 1332.
1362. **LAMBETHENSE III.** a Simone
Islip archiepiscopo Cantuariensi ceterisque
filiis provincie prefalibus ad refranandam
clericorum avaritiam & luxuriam mense No-
vembris anno 1362. coactum. Extat, quā
Presbyterorum stipendia presuntur, & ex una
diocesi in alteram absque litteris dimissorii
emigratio prohibetur, constitutio unica apud
Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 610. Conc.
tom. 11. Part. 2. col. 1935. (b)
1365. **ANDEGAVENSE II.** sub Simone
Turonensi metropolitano, assidentibus 7.
suffraganeis in ecclesia Andegavensi 12. die
mensis Mart. anno 1365. congregatum. In
quo canones 34. ad corrigendos in foro ec-
clesiastico abusus, & mores clericorum re-
formandos, immunitateque ecclesie fartas
rectas conservandas decernuntur. Extant
Conc. tom. 11. Part. 2. col. 1939.
1367. **EBORACENSE** a Joanne Thoresby
archiepiscopo Eboracensi cum suffraganeis
in palatio de Thorp juxta Eboracum, circa
finem mensis Septembr. anno, ut videtur,
1367. habitum. In quo nonnulla ad Ec-
clesiarum venustatem, Clericorum honestatem, abu-
suum quorundam in solvendis Decimis, & ma-
trimonio contrahendo correctionem, & contra
matrices parvulos suffocantes &c. saluberrime
decernuntur. Extant constitutiones ecclesia-
sticæ 10. apud Spelman. Conc. Brit. tom.
2. p. 602. & Conc. tom. 11. Part. 2. Ap-
pend. col. 2482. (c)
- VAURENSE**, a Binio Lavarense
dict. a trium provinciarum episcopis, Nar-
bonensis, Tolofani, & Auscensis sive Auxi-
tani, licentia Urbani V. papæ prius habita,
apud Vaurum Gallie Narbonensis oppidum
ad Aculum fl. Petro de Judicia archiepiscopo
Narbonensi præside, primo die Junii
anno 1368. coactum. In hac synodo plu-
rima ecclesiasticam disciplinam spectantia,
ex anteriorum synodorum constitutionibus
potissimum desumpta, stabiliuntur. Extant
decretorum Capitula 133. (quorum primum
prolixissimum ad laicorum institutionem
spectat, & doctrinam de fide, ubi & articulo-
rum fidei expositio habetur; de septem Sa-
cramentis: de virtutibus Theologicis & Mora-
libus: de donis S. Spiritus: de elemosinis
corporalibus & spiritualibus: de vitiiis capita-
libus: de 10. præceptis Decalogi, compre-
hendit, & laicos in omnibus istis instruendos
ordinat.) Conc. tom. 11. Part. 2. col.
1969. & ap. Baluzium cum suis notis, Conc.
Gall. Narbon. p. 124. Præmittuntur *Epis-
tola* Urbani V. papæ duæ, Narbonensis item
archiepiscopi *Litteræ* Gaucelinum Magalonen-
sem ceterosque suffraganeos ad dictum
concilium convocantes, cum quorundam
Responsoriis: subijcitur *forma indulgentiæ* a
patribus in hac synodo congregatis, omni-
bus in Christo fidelibus, qui ad ecclesiam
cathedralem Varensem reparandam, or-
nandamve sumptus impenderint, concessæ:
Agmen claudit Urbani V. *Epistola* ad archi-
episcopos trium provinciarum, qui concilio
Vaurenfi interfuerunt, contra fraudulentas
donationes eodem anno 2. Non. Octobr.
Viterbii data.
- NARBONENSE** ex mandato Grego-
rii XI. papæ a 6. provinciæ Narbonensis
prefalibus, Petro metropolitano præside,
in ecclesia cathedrali Narbonæ 15. die Aprilis,
anno 1374. coactum. Huic concilio præ-
lati exempti cujuscunque ordinis (solis Car-
thusiensibus exceptis) non obstantibus qui-
buscunque privilegiis (salvo tamen jure in
poterum) interesse jubeuntur. Extant in
hanc rem *Bulle* pontificiæ tres, & *Epistola*

(a) Item apud *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 13. (b) Ex MS. in bibl. Cotton. sub *Orbone* A. 16. n. 21. ex
hibuit *Wilkins* ibid. p. 50. (c) Item *Wilkins* ibid. p. 68. seq.

Sæc. XIV. Petri Narbonensis, qua suffraganeos ad concilium convocat, discipline item ecclesiastice capitula 28. quorum quatuor priora de *Synodis celebrandis*; his proxima de *filiis Apostolicis*, & *Excommunicatis*: intermedia ad *bona Ecclesiastica tutanda*, *Clericorum immunitates* & *possessiones conservandas*, eorumque & *populi mores reformandos*: postrema denique circa *Indulgentias* & *Synodaliū Constitutionum robur ac firmitudinem*, ex superiorum conventuum decretis potissimum desumpta ordinantur, apud Baluzium Conc. Gall. Narb. p. 301. & Conc. tom. 11. Append. col. 2497.

1375. UNIE JOVIENSE ab episcopis Poloniae sub praefidio Jaroslai archiepiscopi Gnesnensis anno 1375. celebratum. In quo, praeter ea quae ad discipline ecclesiasticae reformationem ordinata sunt, subfidium ex cuiuslibet sacerdotii proventibus ad sumptus belli Turcici suppeditandos decernitur. Hujus memoriam conservavit Simon Staravolscius in Epitome Conciliorum. Vide Conc. tom. 11. Part. 2. col. 2043.

1378. GLOCESTRIENSE a Simone de Sudbury Cantuariensi metropoli cum suffraganeis in monasterio apostolorum BB. Petri & Pauli Glocestriae 16. die Novembr. anno 1378. congregatum. In quo constitutio de *spendiis Presbyterorum* a Simone de Islip archiepisc. Cantuariens. prius stabilita laxatur, ac mitior de novo instituitur. Vide H. Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 626. Conc. tom. 11. Part. 2. col. 2051 (a) Notabit lector, eundem Simonem hoc etiam anno synodum Londini convocasse, inque ea nonnulla contra Joannem Wiclef ejusque sequaces constituisse, & quatuor canones (a Lindewood nostro forte publicatos) condidisse, multa etiam de curia sua in Arceb. reformasse, uti fidem facit Antiquitat. Britann. Auctor. p. 258.

1379. COMPLUTENSE II. ab Hispaniae praefulis, Petro Tenorio archiepiscopo Toletano praefide, anno 1379. congregatum. In quo Urbano VI. Romae, Clemente VII. Avenione sedem pontificiam occupante, & utroque seipsum verum & legitimum S. Petri successorem indigitante, utri eorum adhaerendum sit deliberant patres, nihil tamen statuentes in medio relinquunt. Vide card. d'Aguirr. Conc. Hisp. tom. 3. p. 618. Eadem de causa eodem etiam anno conventus episcoporum habitus est apud oppidum de Illescas, Petro Toletano iterum praefide, praefente, etiam Henrico rege: uti etiam a-

pud Toletum alter, cui legati ab Urbano, alique in causa Clementis, a rege Galliae missi, interfuerunt, nec non apud Burgos: & sequente anno ad *Medinam Compuensem*, in quibus nihil omnino de ardua ista questione toties disceptata decretum est, prudentioribus ad generalis concilii arbitrium rejiciendam judicantibus: anno autem 1381. 13. Cal. Jun. concilium Salmanticae celebratur, Petro de Luna cardinale & Clementis VII. legato praefide, in quo Urbanus rejicitur, & Clemens papa salutatur. Quod & anno 1387. in conventu episcoporum & procerum apud Navarram, alioque apud Barchinonem similiter factum est, unde per totam fere Hispaniam Clemens obtinuit. Vide card. d'Aguirr. Conc. Hisp. tom. 3. p. 618, 619, 620.

LONDINENSE IV. Guilhelmo de Courtenay archiepiscopo Cantuariensi praefide, praesentibus etiam 6. episcopis, 23. theologiae professoribus, 13. in jure civili & canonico doctoribus, in causa Joannis Wiclef, errorumque ejus, uti vocantur, in prioratu fratrum praedicatorum Londini 22. die Maii, anno 1382. celebratum. In hac synodo decem Wiclefi conclusiones ut haereticæ, quatuordecim aliae ut erroneæ & determinationi ecclesiae repugnantes damnantur. (b) Nicolaus Hereford, Philippus Ripington & Joannes Ashton Wiclefo assentientes haeretici judicantur, & ab ecclesiae consortio pelluntur. Extant hujus synodi *Acta*, *Conclusions*, *Interrogationes*, & *Responsiones*, aliaeque huc pertinentia apud H. Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 629. & seq. Conc. tom. 11. Part. 2. col. 2052. (c) quibus litterae regiae archiepiscopo & episcopis, eos qui haereticam praedicarent carceribus compingendi potestatem conferentes, subiunguntur.

SALTZBURGENSE II. a Pilgrino de Puchheim archiepiscopo Salisburgenfi, cum suffraganeis, aliisque praefatis, in palatio archiepiscopi, mense Januar. anno 1386. habitum. In quo nonnulla de modo dicendi *verba Canonica*: de *absolutionibus*: de *indulgentiis*: contra *medicantes*, *usurarios*, *beneficiorum occupatores*; aliaeque ad morum correctionem, vitae honestatem, & disciplinam ecclesiasticam pertinentia decernuntur. Extant capitula 17. Conc. tom. 11. Part. 2. col. 2061.

PALENTINUM hortatu Joannis regis Castellae ac nonnullorum istius regni praefulum, sub praefidio Petri de Luna S.R.E. cardinalis & in Hispania legati pontifici in

(a) Item *Wilkins* Conc. Brit. tom. 3. p. 115. (b) Vid. Wicleyfi vitam a Jo. Lewis editam Lond. 1720. (c) Et ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 3. p. 157. seq.

SÆC. XIV. ecclesia fratrum minorum Palentini, 4. die
ab anno Octobr. anno 1388. celebratum. Extant
MCCC. constitutiones ecclesiasticæ 7. *de officio Ordinarum*; *de cohabitatione Clericorum & Mulierum*; *de Iudeis & Saracenis*, &c. Conc. tom. 11. Part. 2. col. 2068.

1391. LONDINENSE V. a Wilhelmo de Courtenay Cantuariensi archiepiscopo cum suffraganeis, anno 1391. Londini coactum. In quo constituto quædam Roberti Winchelley metropolitæ Cantuariensis contra presbyteros stipendiarios, quæ in defectu dinem abierat, instauratur. Extat in hanc rem *Epistola Synodalis* apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 640. Conc. tom. 11. Part. 2. col. 2077. (a)

1394. PARISENSE VI. Caroli VI. Francorum regis iussu, a quamplurimis Gallie archiepiscopis & episcopis, præsentibus etiam consiliariis regis, & regni cancellario, ad extinguendum schisma, & unionis methodum excogitandam, 2. die Februar. anno 1394. in regali palatio Parisi. coactum. Huic synodo præfuit, omnium calculis cooptatus, Simon Cramaudi patriarcha Alexandrinus, ecclesiæ Carcallonenfis administrator. Interfuerunt patriarcha Hierosolymitanus, archiepiscopi 7. episcopi 47. abbates 10. cum decanis, prioribus, S. Theologiæ & utriusque juris professoribus, aliisque viris prudentibus, & in rebus agendis peritis; de via unionis tractatur, singulis juramenti vinculo obstrictis, quod sibi potissimum visum est libere enunciare. Cum autem tria unionis media proponerentur, primum per concilium generale, secundum per compromissum, tertium per cessionem, in hoc tanquam maxime idoneum potioribus suffragiis consenserunt, deinde de modo istiusmodi cessionem ex utraque parte obtinendi deliberant patres; legatis instructiones parant, & quæcunque in optatum finem conducere possint, sedulo perquirunt & decernunt. Extant Acta compendiose scripta apud Spondanum ad hunc annum; fusiori stylo narrata ex MS. Hist. Caroli VI. Francorum regis edidit Luc. Dacherius, Spicileg. tom. 6. inde Conc. tom. 11. Append. p. 2511. Eadem de causa habita est Parisiis altera synodus anno sequente, & anno 1398. demum tertia, in quibus via cessionis uni-

cum schismatis remedium ponitur; & decretum Subtractionis qua pecunie, subsidia, provisiones, beneficia, ac omnis generis emolumenta a Benedicto dum cessionis assensum dederit subtrahuntur, multis hinc inde agitatis, tandem promulgatur. Vide Spondani Annal. ad ann. 1398. num. 5, 6. & seq.

(b) LONDINENSE VI. a Thoma Arundel archiepiscopo Cantuariensi cum suffraganeis, 19. die Febr. anno 1396. congregatum. In hac synodo præter lites inter theologos & iuristas Oxonienses, ex bullis & privilegiis papalibus, ut videtur, ortas, synodali auctoritate compressas (de quibus consulat Lector Hist. & Antiq. Oxon. p. 197.) octodecim articuli ex Joannis Wiclefii Trialogo, vel potius (uti Historicus Oxon. ibid. p. 199.) ex libris quibusdam sub forma Trialogorum, more Wiclefii ano, conscriptis, per doctores Oxonienses iussu regis desumpti, erroris damnantur. Hujus synodi meminit Antiquitat. Britann. Auctor, p. 271. & statuta quædam, pro curia in Arcubus etiam reformanda, illic ordinata afferit, quorum nonnulla habentur apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 656. & seq. (c) Extant Articuli supra dicti Conc. tom. 11. Part. 2. col. 2080. & cum tractatu prolixo Wilhelmi Woodfordi Ord. Min. contra præfatos articulos mandato Thomæ Cantuariensis scripto, Fascic. Rerum Expetend. pag. 190. Edit. Novill. (d) Concilium aliud Londinense in ecclesia Paulina anno 1399. habuit idem Thomas archiepiscopus: in quo rex Henricus & clerus in mutua gratiæ & benevolentiae officia sibi invicem præstiterunt; rex ad libertates ecclesiasticas defendendas animi sui promptitudinem per nuncios testatur, precesque eorum assidue, pro sua regni salute, expetit; archiepiscopus, se regi gratitudine acque ac officio devinctos, debitumque ei obsequium semper præstituros synodi nomine respondit; ac vicillim regem obsecrat, ut regia sua auctoritate provisiones papales, & præventiones legibus interdictas, subditis suis exofas merito & injurias, præcipue autem academiis & litterarum studiis exitiosas abrogaret, qui benignum etiam responsum tulit: vide Antiq. Britan. p. 273. & Conc. tom. 11. Part. 2. col. 2081. (e)

(a) Et ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 3. p. 213. (b) Conf. *Wilkins* ibid. p. 227. (c) Item ap. *Wilkins* ibid. p. 233. (d) De Woodford & articulis hinc Wiclef & Jo. Husi conf. l. 1. Comment. Jo. Foxii. *Basil.* 1559. (e) Conf. *Wilkins* tom. 3. p. 238.

SÆCULUM SYNODALE.

Confpectus Sæculi.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

POST incultam tot sæculorum barbariem, & tam diuturnum litterarum squallorem, tandem advenit expectatum illud sæculum, quo doctrina fugatis ignorantie tenebris quasi ab inferis emergeret, & bonarum artium linguarumque studium orbi Christiano postliminio redderetur. Duplici fere id causæ acceptum referri debet, capte a Turcis Constantinopoli, & inventæ arti typographicae. Expugnata enim anno 1453. Græcorum metropoli, doctissimi quique gentis istius viri paupertate & barbarici jugi duritie coacti, in occidentales partes, præsertim vero Italiam sese contulerunt; & non solum Græcæ linguae sed & omnis fere melioris litteraturæ scientiam Latio secum invexerunt; falcem Latinis, ut aliquid supra nodosam scholarum disciplinam sapere contenderent, incitamento fuerunt. Dein paucis antea annis reperta ars typographica, seu Batavis seu Germanis id laudis debeatur, antiqua eruditum monumenta in lucem protraxit, recentiora mira celeritate propagavit. Ille litterarum status: Sin res ecclesiasticas spectemus, haud ullum, a quarto usque, sæculum synodorum feracius invenimus. Ut minoris enim notæ concilia & conciliabula taceam, anno 1409. ut diuturnam pontificum Romanorum schisma e medio tolleretur, habita est synodus Pisana, quæ Benedictum XIII. & Gregorium XII. papatu submovendos decrevit, & Alexandrum V. sedi Romanæ præfecit. Cum vero id schisma adeo non exstingeret, ut adaugeret potius, & triumviratus pontificius ecclesiæ intolerabilis videretur, concilium Constantiense anno 1313. curante Sigismundo Imp. coactum est, cujus auctoritate, cum quinam e tribus verus esset pontifex dignosci non posset, singulis talces abrogati sunt, illorumque loco Martinus V. ad pontificatum erectus. Summa enim constantia concilii istius patres synodi oecumenicæ superioritatem supra papam altruxerunt, ne hiscere quidem ausis, qui interfuerunt, pontificibus Romanis; eamque decreto solenni, tanquam indubitatum fidei articulum, confirmarunt. Nondum tamen finitum schisma: papatum ad extremum usque vitæ actum mordicus retinuit Benedictus XIII. Gravioris

momenti, quæ concilio Constantiensi cum Hussitis fuit, controversia. Isti veritatis & primæ fidei tenaces eucharistiam Christianis sub utraque specie ministrandam esse prædixerunt; falcem, ut ipsis utraque species concederetur, postulabant. Hussum data fide publica Constantiam advocarunt patres, advenientem violata fide ad rogum damnarunt; utque ora Hussitis æternum occluderent, sessione 13. decreverunt, *quod licet Christus post carnem insisteret, & suis discipulis ministraverit sub utraque specie panis & vini venerabile sacramentum, tamen hoc non obstante, calix laicis auferendus esset.* Definitam Constantiæ superioritatem concilii, synodus oecumenica Basileensis anno 1431. roboravit ac fortissime asseruit. Illam indixerat Eugenius IV. papa, ut Sigismundo Imp. & concilii Constantiensis decreto de frequentibus synodis habendis, morem gereret: verum quamprimum Basileenses superioritatem concilii supra papam asserere animadverteret, synodum dissolvi ac Bononiam transferri iussit. Pontificis audaciæ constanter refragarunt concilii patres; & papatu illum, ni mandatum revocaret, submovendum esse decreverunt. Post innumeras tergiversationes Eugenius, pontificum a concilio Constantiensi haud ita pridem depositorum exemplum veritus, falcem demisit; & synodi iussu obsecutus, Acta illius omnia confirmavit. Sublato autem e vivis, cujus auctoritatem maxime reveritus est, Sigismundo Imp. ad consuetas fallendi artes rediit, & concilium Ferrariæ anno 1438. celebravit, Florentiam anno sequente translatum; ut haberet, quod Basileensium decretis opponeret. Huc vana auxilii contra Turcos impetrandi spe allectus Joannes Imperator CP. episcoporum Græcorum turbam adduxit. Disputatum est aliquamdiu de processione Sp. S. de primatu papæ, de purgatorio, aliisque religionis capitibus; tandem unionis formula excogitatur, cui aut imperatoris minis adducti, aut pontificis auro corrupti, subscriperunt & Græcis quamplurimi. Concilium interim Basileense sessiones suas producit; & deposito Eugenio, dignitatem pontificiam Felici V. donat. Cæterum nullum non ex supra memoratis concilium oecumenici titulum atque aucto-

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

ritatem sibi vendicavit; singula a fede Romana aliquoties confirmari meruerunt, & indubiam definitionibus suis fidem a Christianis omnibus adhiberi iubent. Quin ex frequenti ac diuturna conciliorum isto sæculo habitorum sessione, & acerrima, quæ secuta est de singulorum auctoritate, controversia, factum non male censi posset, quod conciliorum generalium infallibilitas, a paucis antea recepta, fere universalem in ecclesia Romana fidem obtinuerit. Exeunte sæculo Pragmatica S. Ludovici Sanctio, quæ anno 1268. condita fuerat, in usum revocata est: qua sedes pontificia intra Gallias

gravem potestatis iacturam fecit. Conciliorum enim Constantiensis ac Basileensis decreta ecclesia Gallicana religiose sibi observanda sumpsit; nec ultra limites a canonibus ecclesiasticis positos auctoritatem pontificiam evagari passa est. Concilium interim Florentinum, quod nihil non pontificum libidini permisit, in Italia aliisque occidentis partibus obtinuit; ita tamen ut augescente in dies bonarum litterarum & antiquæ theologiæ studio, recepta olim apostolicæ plenitudinis opinio paulatim evanesceret; & omnipotentæ pontificiæ moles nutaret.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

SCRIPTORES.

1401. (a) **J**OANNES HUSSUS, gente Bohemus, in pago Hussenitz cognominato natus, in academia Pragenfi bonis litteris institutus, ubi artium liberalium baccalaureus anno 1393. magister philosophiæ anno 1395. sacerdos & concionator Templi Bethlehæmitici anno 1400. creatus est. Claruit anno 1401. Vir, ipsis fatentibus adversariis doctrina illustri, pietate conspicuus. Dum sacrarum litterarum & caltioris theologiæ studia depositis præiudiciis ac sincero veritatis zelo urget, & Wiclefi si non sermones præfens audiret, saltem scripta diligenter pervolveret; sedissimos nec diutius tolerandos ecclesiæ Romanæ errores & corruptelas facile agnovit: agnitos qua concionando qua scribendo fortissime oppugnavit: studiorum ac laboris socium & paratatem nactus HIERONYMUM PRAGENSEM, gente pariter Bohemum, in urbe Praga natum, Lutetiæ Parisiorum & in præcipuis Galliæ ac Germaniæ academiis studiis theologicis innutritum, & ob raram ac divinam plane in concionando eloquentiam apud populares suos celebrissimum. Utriusque doctrinam arctis auribus exceperunt Bohemi; conciones turmatim frequentarunt; & errores inolitos agnovērunt simul & oderunt. Frigescente itaque apud Bohemos indulgentiarum mercatura, actum de religione clamabant pontificii; ni Joannis & Hieronymi ausis propere obviaretur. In utrumque igitur insurgit Subinco Lepus, archiepiscopus Pragenfis anno circiter 1408. synodum cogit, academicos accersit, Wiclefi dogmata & sectatores damnat, librofque comburit, Joanni & Hieronymo concionandi munus interdicit; atque urbe mox

excedere compellit. Subincone vero paulo post e vivis sublato, ad consuetam redeunt docendi munia. Annis sequentibus ad Gregorium XII. & Joannem XXIII. pontifices hæreseos delatus Hussus majus discrimen addit. Pontifices rem totam cardinali Columnæ committunt. Ille Joanni diem dicit, qua Romæ se judicandum silet. Mittit ille procuratores suos qui innocentiam firmissimis rationibus probent: mittit & Wenceslaus rex legatos qui Joannis causam tuerentur. Nullam defensionem admittit cardinalis; verum Joannem contumacem esse hæreticum pronuntiavit. Anno 1413. increbrescentibus inter Bohemos ob religionis causam seditionibus, Hussus a Wenceslao rege ex civitate Praga ejectus, apud vicanos concionari cœpit, donec sedatis paululum turbis, redeundi copia daretur. Anno 1414. inchoato Constantiensi concilio Hussus Sigismundi Imp. litteris, quibus salutis suæ publicæ imperiū hinc cautum est, Germanicè simul ac Latine scriptis munitus, a nobilibus aliquot Bohemis die 3. Novembris Constantiam deducitur, acceptis prius in itinere pontificis & concilii litteris, quas salvi conductus vocant. Nil tamen fidei tam solenni religione datæ autoritas & reverentia potuit, quo minus, Hussus reclamantibus Sigismundo & Germanis, vicelimo sexto post ingressum die in foedissimum carcerem daretur. Integris sex mensibus variis carceribus, inediis & tormentis exagitatus, tandem in concilio hæreseos abfens & inauditus damnatur præfens ob eucharistiam in utraque specie administratam. Verum cum id inique admodum ferret Sigismundus Imp. disputandi ac semet defendendi copia Hussus

(a) Conf. Jacobi L'Entantii Hist. Conc. Pisani tom. 2. l. 8. Item Hist. Belli Hussitici ab eodem L'Entantio edit. Amstelod. 1731.

conceditur.

Sæc. XV. conceditur. Die igitur quinto atque iterum septimo Junii iste in medium adducitur, & certamen instituitur. Verum omnia strepitu & clamoribus aguntur. Hussus conviciis & vociferationibus obrutus ne verbum quidem facere permittitur, nisi palinodiam agere vellet. Constante id recusat ille, & in carcerem amandatur. Die 6. Julii carere iterum eductus concilio sistitur, hæreticos damnatur, flammis addicitur; vestibus sacerdotalibus exiit, gradibus academicis privatur, & papyracea corona cacodæmonibus depicta redimitus, ad supplicium perducitur. (a) Summa ille animi constantia & fortitudine mortem oppetit, vivicomburio extinctus in patenti prato extra muros urbis. Mense Aprili ejusdem anni Hieronymus Constantiam venerat, accepta prius a concilio tuto veniendi, non tamen redeundi (id commenti enim boni patres scelestissimæ perfidiæ prætexebant) potestate, & in carcerem datus, disique tormentis excruciatu fuerat. Post Hussi mortem abjuratio formulam sibi datam ex scripto recitare supplicii terrore adactus fuit. In carcerem nihilominus remissus turpissimæ ignaviæ poenitentia duci cæpit; & excussio veterno veritatem iterum profiteri non dubitavit. Anno igitur 1416. die 25. Maii in templum cathedrale adductus tanta animi præsentia & invicto argumentorum robore differuit, ut adversarios suos ad silentium adegerit. Ad rogam itaque damnatus 3. Cal. Junii par Hussio certamen obiit, parem triumphum reportavit.

O P E R A.

Explicatio Symboli, Decalogi, & Orationis Dominice.

Traſlatum de peccato mortali, de Matrimonio, de cognitione & dilectione Dei, de tribus hostibus hominis & septem peccatis mortalibus, de Sacramento corporis & sanguinis Domini, Constantiæ in carcere conscripti.

De sanguine Christi sub specie vini a Laicis fruendo, Quæſtio.

De ſufficiencia legis Christi ad regendam Eccleſiam.

Sermo de fidei ſue elucidatione.

Sermo in illud, Pax huic domui, & alius de pace.

Epistoſe 68. Hussi aliorumque sub tempore concilii Constantienſis ſcriptæ.

Narratio de initiis & progreſſu certaminum Joannis Hussi cum ſaſione Pontificia.

Appellatio ab Archiepiſcopo Pragenſi ad Papam contra combuſtionem librorum Wicleſi.

Epistoſa ſcripta quo tempore Hussus per ex-communicationem Pragæ abierat.

Replica contra Anglicum Joannem Stokes Wicleſi calumniatorem.

Deſenſio quorundam articulorum Joannis Wicleſi.

De ablatione bonorum temporalium a Clericis. Habetur apud Goldaſtum Monarch. tom. 1. p. 232.

De Deciniis.

Replica contra occultum adverſarium.

Replica contra Prædicatorem Pleneſem.

Quæſtio de arguendo Clero pro Concione.

De quinque Officiis Sacerdotis.

Determinatio Quæſtionis cum ſuo Traſlatum de ſanguine Christi glorificato.

Traſlatum de Corpore Christi.

Traſlatum de tribus dubiis ſaſitis in Holomuz.

Quæſtio de Credere.

De libris Hereticorum legendis.

Alus pro deſenſione libri Joannis Wicleſi de Trinitate.

Quæſtio de Indulgentiis; ſive de Cruciatu Papa Joannis XXIII.

Contra Bullam a Joanne XXIII. editam de erectione Crucis contra Ludislaum Apulia Regem. Opusculum de ſex erroribus, compilatum & parietibus Bethleemitiſci inſcriptum.

Traſlatum de Eccleſia, pronuntiatus publice in civitate Pragenſi.

Reſponſio ad ſcripta M. Stephani Paleſz Theologie Doctois.

Reſponſio ad ſcripta M. Stanislai de Znoyma T. D.

Reſutatio ſcripti octo Doctois Theologie: Liber de Antichristo, & membrorum ejus Anatomia. (b)

Liber de regno, populo, vita, & moribus Antichristi.

De Sacerdotum: & Monachorum abhorrenda abominatione in Eccleſia Christi. (c)

De abolendis ſeſtis & traditionibus hominum.

De pernecie traditionum humanarum.

De Unitate Eccleſie, & Schiſmate. Prodiit ſecundum Baſil. 1520.

De Evangelica perfectione.

De myſterio iniquitatis fragmentum.

De Revelatione Christi & Antichristi fragmentum.

Alia quedam Fragmenta. Opuscula iſta a Libro de Antichristo inclusive recensita prodierunt ſimul Argentorati cum appendice Othonis Brunſfeldii.

Hiſtoria geſtorum Christi ex quatuor Evangeliiis in unum collecta, & ſecundum tres annos prædicationis ejus diſgeſta.

(a) Excerpta quedam Jo. Hussi condemnationem concernantia, & Hiſtoriam Conc. Constantienſis illuſtrantia dedit Jo. Georg. Ecard tom. 2. Corporis Hiſtorici mediæ ævi. (b) Editus una cum libro de regno &c. ab Othone Brunſfeldio Hussi. 1524. 8vo. (c) Etiam hujus libri capita priora 45. Brunſfeldius ediderat. Cætera 245. ad 87. in operum Hussi editionibus acceſſere. Quæ deinceps in 10. tom. ſequuntur, eadem omnia vulgata a Brunſfeldio, vid. Fabr. Bibl. med. & inf. Latin. vol. 3. p. 907.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

Conciones Synodice.

Sermones 28.

Explicatio in 7. priora Capita prima Epistolæ S. Pauli ad Corinthios.

Commentarii in Epistolæ 7. Canonice.

Enarratio Psalms 109. Et novem sequentium Psalms.

De Corpore Christi in Sacramento Altaris, quod non creatur, neque incipiat esse, contra crassos Papistarum errores.

De Adoratione, Et contra Imaginum adorationem.

Carmen de Cena Domini.

Opera ista omnia una cum plurimis monumentis historicis, litteris & tractatibus aliorum, bullis pontificiis, &c. historiam Huffi, Hieronymi, & Wiclei spectantibus prodierunt Norimb. 1558. in 2. tom. fol. (a)

Epistole ejus cum præfatione M. Lutheri excusæ sunt Wittenbergæ 1537. 8vo.

Commentarius in Apocalypsin, sine auctoris nomine editus Wittenbergæ 1528.

Responsiones Hieronymi Pragensis ad Articulus in causa fidei habentur Concil. tom. 12. p. 1551.

1401.

R. G.

ISIDORUS, natione Græcus, metropolitæ Theffalonicensis, circa annum 1401. claruissimè jure optimo censendus est; quippe qui Gabrieli in ista sede antecessit, quem Simeon sequutus sex menses ante captam Theffalonicam anno 1430. obiit: Si ergo singulis decem annorum præposituram ponamus, Isidorus sub hoc tempus thronum archiepiscopalem adornasse putabitur. Vide Synodicon Theffalonicense apud Allatium de Simeon, p. 187. Existant hujus, ut videtur, labore coniectati in integrum B. Luca Evangelium Commentarii, quos in biblioth. Vaticana Græce MSS. assertari ex Sixto Senensi * & Possevino † accepimus. Huic etiam, ni fallor, tribuendæ sunt Orationes variae, ab eruditiss. Allatio in Diatrib. de

* Biblioth. Sanct. l. 4. p. 271.
† Appar. Sac. tom. 1. p. 982. tom. 2. Append. p. 11.

Simeon. memoratæ, quales sunt, Oratio in salutem secundum carnem Et divinam Generationem Christi. Pr. Ἀρχαὶ τῆς τοῦ Θεοῦ Φιλανθρωπίας ὑπὲρ ὅλων, p. 83; In Dormitionem B. Deiparæ. Pr. Εἰς τὴν ἀνάκλησιν, ἡ αὐγὴν ἡλίου Φαύρων, p. 87. In Annuntiationem B. Deiparæ. Pr. Ευφρανέτωσαν οἱ ἑταῖροι, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, p. 94. In Sancta Sanctiorum. Pr. Καὶ ὅτι τῇ ἡμῶν τραπέζῃ, οἱ ἐτότε, p. 97. In Nativitatem B. Deiparæ. Pr. Μωσὴς ἐκείνῳ ὡς Σάλασσα μὲν ὑπάρχουσα, γῆ δὲ παραλόβως, p. 100. In Festum Luminum, i. e. S. Epiphaniæ. Pr. Νῦν ἡμεῖς Φωταγωγὸς καὶ σωτηρίᾳ, νῦν ἡμεῖς λαμπρὸς, p. 100. (b)

(a) Denuo recuf. *ibid.* 1715. 2. vol. fol. præmissa præfatione Martini Lutheri quam ille Epistolis Huffi 1537. editis præxerat. (b) Ejus Homilias quatuor in Deiparam vulgavit sed Latine tantum cum notis Hippolytus Maracci in Mariali S. Isidori Rom. 1651. 8vo. Unam ex illis in Festum præsentationis eidem lat. Combefis in Bibl. Cencionatoria, ut notat Fabr. Bibl. Gr. vol. 9. p. 259. Epistole ejusdem ad Mathæum Phocassium Sacrarum episcoporum Ms. Gr. in Bibl. Vatican. haberi narrat idem Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 142. (c) Et in Edv. Brown. Append. ad Fasciculum rerum expendar. & fugiendar. p. 65. (d) Vid vitam Gerionis in tom. 1. part. 4. Hist. Conc. Constant. ab Hermanno ab Hardt. edit. p. 26. feq.

AYMERICUS DE PEYRACO, natione Gallus, ord. Benedict. monachus, decretorum doctor, ac tandem abbas Moyssiacensis, claruit anno 1401. Scriptis de gestis Caroli M. volumen, Joanni duci Bituricensi nuncupatum. Existat MS. in Biblioth. regia Paris. Cod. 1343. Scriptis etiam consignavit Chronicon universale ultra annum 1400. productum. MS. habetur in Biblioth. Colbertin. Cod. 2835. & Vitam Urbani Papa V. quæ utrum sit præcedentis chronici pars, an opus ab eo diversum haud satis liquet, ut ut sit, eam notis suis locupletatam edidit Cl. Baluzius, Vit. PP. Aven. tom. 1. col. 415.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.
1401.
R. G.

PAULUS, ANGLICUS a natione dictus, decretorum doctor, claruit anno 1404. quo opusculum suum elucubravit, decimo quinto Bonifacii IX. anno, uti ipse in fine dilerte testatur: adeo ut menda typographica in numero 1444. lateat, necesse sit, qui in oram libelli apud Goldastum irrepleat. Scriptis Paulus Aureum Speculum, seu dialogum inter Petrum & Paulum, in tres partes divisum. Operis sui scopum ac materiam ipse his verbis in præfatione depingit. Primo, errores gravissimos Curie Romanæ detegam circa provisiones beneficiorum, Et indulgentiarum concessiones, deestque eliminando cum Simoniacis Et eorum participibus condemnabo. Secundo, scripta nimis Catholice scribentium quedam, quæ tante destructioni ecclesiasticæ causam præstasse videbantur aut occasionem, tanquam hæretica clarissime reprobo: Et ibi fundamentum evertabo illius destructionis de Simoniacis quia prohibitis, Et de prohibitis quia Simoniacis; quæ multos etiam communiter peritos videntur ponere in errorem. Tertio, totam Romanam Curiam erroream, Et in statu damnationis laborantem, ex verissimis fundamentis declarabo, nec non omnes qui a jure communi per exorbitantes gratias beneficia Ecclesiastica sunt adepti, Pape plenitudinem potestatis pertrahendo. Et secundum hoc tres erunt partes, quæ Lectori suo deo toto studio perlegere. Existat speculum istud aureum apud Goldastum Monarch. tom. 2. p. 1527. (c)

1404.

(d) JOANNES CHARLIERIUS a natione DE GERSON, gente Gallus, a vico cognomine, diocæces Rhemenfis in Campania oriundus, Doctor Christianissimus appellatus, natus est anno 1363. 19. Cal. Januar. Arnulphi & Elizabethæ filius, anno 1377. Lutetiam Parisiarum a parentibus missus, artium focus in Collegio Navar-

1404.

renū

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

rensi factus est. Anno 1382. in theologorum societatem receptus, postquam Petrum Alliacum septennium, Ægidium Campanensem triennio docentes audivisset, anno 1392. collegii magister designatus est. Exin paucis post annis cancellarii Parisiensis munus obtinuit, quod quidem tanta prudentia & honore gessit, ut *Cancellarium* noster hodiernum appellari soleat. Claruit anno 1404. Hallucinatur plane, qui Joannem nostrum ordinis Coelestinorum monachum, eorumdemque deinceps Lugdunensis cœnobii priorem fuisse volunt, in hoc lapsi, quod nosster fratres duos Joannem & Nicolaum Coelestinis ascriptos habuerit. Anno 1407. Joannis Parvi, qui Ludovici Aurelianensis ducis interfectionem licitam esse affirmarat, assertiones concionibus ac scriptis oppugnavit, & a facultate Parisiensi acriter censura notari effecit. Anno 1408. in concilio Parisiensi, quod ob causam schismatis tollendi coëgerat Carolus rex, utrique papæ, Benedicto XIII. & Gregorio XII. obedientiam denegari, donec alter alterutri cederet, persuasit, & apud Benedictum Tarascone semel atque iterum, & tertio Massiliæ concionibus egit, ut pontificatu deposito pacem ecclesiæ daret. Anno 1409. depositis in concilio Pisano Benedicto ac Gregorio, & electo Alexandro V. cum adeo non finiretur, ut adaugeretur, schisma; Gerſo eandem pacis rationem, quam Benedicto antea suaserat, ab Alexandro iniri voluit. Verum uterque arreptum semel pontificatum mordicus retinuit. Anno 1413. exorta gravi inter Parisienses feditio, Gerſo cum tumultuanti populo obviam iret, ad necem vel carcerem quaesitus est. Fuga ille sibi consuluit, & inter superiores ædis S. Mariæ fornices per aliquot dies delituit; domo interim a plebe expilata & suppellex direpta. Anno 1414. regis Gallorum & Senonensis provincie legatus ad concilium Constantiense mittitur: ubi nullum non movit lapidem, ut schisma tolleretur; ecclesiæ pax simul & puritas restitueretur, relictis erroribus, & deterfis maculis; totus denique Christianus orbis & in capite & in membris instauraretur: cumque exoptatæ reformationi pontifices obesse comperit, commentarium *de Anseribilitate Papæ ab Ecclesiâ conscriptis*, a concilii quidem patribus approbatum, minime tamen executioni mandatum. Sane tantam sibi Gerſo eximia doctrinæ & pietatis fama auctoritatem in synodo conciliavit, ut in omnibus doctorum virorum congressibus principatum facile teneret; & unanimi patrum jussu concilii decreta ac definitiones componeret. Quin & Zabarella cardinalis

haud aliud, quod Hussitis opponeret, præter Gerſonis auctoritatem habuit. *Cancellarium*, inquit, *Parisiensis dicitis vobis suspensum exilire; qui tamen usque adeo superexcellens Doctor est, qualis in tota Christianitate vix reperiri queat.* Dum ecclesiæ vero emendandæ sedulo incumbere Gerſo, ingens ei cordolium pepererunt Burgundiones. A concilio enim postularunt, ut assertionum Joannis Parvi censura a facultate Parisiensi ante octennium lata, pro qua Gerſo strenue decertaverat, examini denuo subiceretur. Factum id, repugnante Gerſone atque aliis, qui a partibus ejus stabant; resque seclitibus iudicibus a concilio commissa. Censuram Parisiensem illi abrogant. Gerſo ad concilium provocat. Iudicum sententiam patres confirmant. Pestilens id Gerſoni cessit. Post concilium enim anno 1418. solum neguquam illi liberum fuit Lutetiam reverti, ut cancellarii munere desungeretur. Urbem enim nuper occuparat Joannes Burgundiæ dux, qui Aurelianensem ducem inimicis olim ficiis interficiendum curarat. Gerſo itaque ut adversariorum rabiem effugeret, per montosa Bavarie loca, ac varias Helvetiæ plagas Lugdunum se recepit; ubi asylum illi apud archiepiscopum & Joannem fratrem Coelestinorum priorem paratum fuit. Reliquum illi vitæ tempus libris conscribendis, & parvulis in æde D. Pauli catechizandis impendit, cumque mortem sibi imminere perfentiret, adductis in ecclesiâ parvulis suis discipulis Deum pro se orare quotidie, & orando exclamare jussit, *Deum meum, Creator meum, miserere pauperum famuli tui Joannis Gerſonis.* Obiit vir sæculi sui princeps, subita inter orandum morte extinctus, anno 1429. 4. Idus Julii, in Basilica S. Pauli sepultus, ubi verba hæc, *Poeniteamini & credite Evangelio*, ab illo inter concionandum fuisse usurpat, epitaphium tumulo suo inscriptum habuit.

(a) OPERA.

Libri de laude Scriptorum ad Coelestinos, anno 1423. scriptus.

Monoteſſaron, seu Harmonia ex quatuor Evangelii.

De potestate Ecclesiastica, seu de origine Juris &c. Legum liber Constantiæ tempore concilii scriptus. (b)

Seruo pro viagio Regis Romanorum ad Petrum de Luna, anno 1415. habitus.

Libellus de anseribilitate Papæ ab Ecclesiâ.

Sententia de modo habendi se tempore Schismatis.

De statu Ecclesiæ in V. & N. Testamento Tractatus, Gerſoni ascriptus.

(a) Conf. *Du Pin*, Hist. Eccles. vol. 13. p. 60. seq. Opera Gerſonis habentur MSS. in biblioth. B. Mariæ Florentiæ, teste *Montfaucon*, *Diar.* Ital. p. 171. (b) Hunc tractatum cum variis ejusdem scriptis exhibuit *Goldsæus* in *Monarchia Imperii*.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

De Unitate Ecclesiastica liber, anno circiter 1408. scriptus.

De statibus Ecclesiasticis.

De modo vivendi omnium fidelium. Prodiit Autwerp. 1511. 4to.

Sermo de tribulationibus ex defectibus Ecclesiasticorum regimine adhuc Ecclesie perventuris, & de signis earundem, in concilio Constantiensi habitus.

Declaratio compendiosa defectuum virorum Ecclesiasticorum.

De Schismate Tractatus 2.

Tractatus de Concilio generali totius Obediencie.

Decretum Concilii Constantiensis super frequentatione Conciliorum Universalium, anno 1417. editum.

Sermo de Prædicatorum Officio, in die Circumcisionis Domini Tarascone coram Benedicto papa habitus.

Considerationes 4. de Pace & Unitate Ecclesie, coram eodem ibidem prædicatæ.

Epistola ad Duceum Aurelianensem pro Unione Ecclesie.

Epistola ad Petrum Cameracensem Episcopum.

Sermo factum in die Ascensionis coram Alexandro V. Papa.

Sermo habitus Massilie coram Benedicto XIII. anno 1403. die 9. Novembris, pro pace & unione Ecclesie.

Propositio facta Parisiis anno 1408. ex parte Universitatis Parisiensis coram Angli Episcopis euntibus ad Concilium Pisani.

Trilogus in materia Schismatis.

Epistola Regis Francie injunctiva subtractionis a Petro de Luna anno 1407.

Sermo coram Constantiensi Concilio an. 1417. habitus, in illud, Nuptie facte sunt in Cana.

Tractatus de nuptiis Christi & Ecclesie, in quo solvit questionem motas in præcedenti sermone.

Sermones & Tractatus 4. de erroribus circa Præceptum, Non occides.

Sermo in festo Purificationis de potestate ordinarii Episcoporum.

Sermo in Concilio Constantiensi anno 1415. habitus, postquam Joannes XXIII. recessit a Concilio (a)

Propositio ex parte Regis Francie contra propositionem quam Arrebatensis Episcopus ex parte Ducis Burgundie fecit pro condemnatione Conclusionum M. Joannis Parvi.

Declaratio veritatum, quæ credenda sunt ex necessitate salutis.

Propositiones corollariae de eadem materia in Concilio Const. editæ.

Tractatus de Protestatione circa materiam

fidei contra Hæreses diversas, in concilio Sec. XV. Const. anno 1415. recitatus.

Considerationes & signa 12. quibus aliquis convinci solet de hæresi.

Quomodo, & an liceat in causis fidei a summo Pontifice appellare, & judicium ejus declinare.

Duo Libelli Articulorum Theologicorum & Scholasticorum contra errores & pertinacem hæresin Petri de Luna.

Discussio illius assertionis, Sententia Pistoris, etiam injusta, timenda est.

Epistola de susceptione humanitatis Christi allegorica & tropologica.

Epistola contra Jo. Rybrochii librum de ordinis spiritualium nuptiarum.

Epistola, qua Joannis de Schoenbario Defensio ejusdem libri refutatur.

Lectiones 2. in Evangelium S. Marci.

Propositiones de sensu literalis S. Scripture, & de causis errantium.

Tractatus contra hæresin de Communione Laicorum sub utraque specie, in concilio Const. anno 1417. editus.

Tractatus de probatione Spirituum, in concilio Const. anno 1415. editus.

Tractatus de examinatione doctrinarum, anno 1424. scriptus.

Epistola laudans mellissimum & igneam S. Bonaventuræ doctrinam.

Epistola ad Oswaldum Carthusiensem.

Epistola ad studentes Navarrenses, quid & qualiter studere debeat novum Theologie auditor.

Epistola ad eosdem de regenda disciplina.

Responsio ad Carthusianum quærentem, an liceat pro exercitio spirituali Conventum & proximitatem Divini Officii deferere.

Admonitio de caute legendis quorundam libris propter errores occultos.

De distinctione verarum Visionum a falsis.

Trilogium Astrologia moralizata, ad Delphinum regis filium anno 1419. scriptum.

Contra superstitiosam dictum observationem. Prodiit una cum præcedente opusculo Lugduni 1519.

De sculptura & fabricatione idololatrica imaginum Astrologicarum contra Medicum Montpeliensem. Prodiit cum prioribus ibid.

De erroribus circa artem Magicam.

Propositiones in Concilio Const. factæ contra assertiones Fr. Matthæi Grabon Dominicani de statu perfectionis Religionis Christianæ & Religiosorum.

Tractatus contra Sectam Flagellantium in concilio Const. anno 1417. editus. Prodiit una cum præcedente opusculo & tractatu de defectibus clericorum, Erfordia 1616.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

(a) Hunc Sermonem cum aliis ejusdem opusculis exhibuit Hermannus ab Hardt in Hist. Conc. Constantiens. tom. 1. part. 4. & part. 5. tom. 2. part. 15. c. 1. part. 17. part. 19. tom. 3. part. 3. part. 4. part. 7. part. 8. c. 3. part. 20. tom. 4. p. 490. tom. 6. part. 3.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

Epistola de eadem Sc'ta ad M. Vincentium Dominicanum.

Tractatus contra Proprietarios Regula B. Augustini, Gersoni ascriptus.

Regule Morales.

Compendium Theologie, Gersoni ascriptum.

Opusculum tripartitum, de Preceptis Decalogi, de Confessione, & de arte moriendi; a Gersono Gallicæ scriptum, & a semidocto quodam Latine versum. Melius sane fatum meruit opus istud decantatillum, quod tantum apud Gallos exultimationem obtinuit, ut synodorum 17. decreto, a presbyteris & curatis in exponendo decalogo, excipiendis confessionibus, & visitandis ægrotis adhiberi jubeatur: quin & in ecclesiarum 20. libros rituales transferatur. Synodorum decreta, & ecclesiarum nomina sigillatim recenset Launoius Hist. Gymnas. Navarr. part. 2. l. 2. c. 1. p. 510.

Tractatus de differentiis peccatorum venialium & mortalium. Gallicæ a Gersono scriptus, & alio quodam Latino donatus.

De arte audiendi Confessiones.

De confessione molitiei.

De remediis contra recidivum peccati.

Responsio de statuto Ordinis Cartusiensum, quod Confessarii non absolvant a mortali certo, sed contentum remittant ad Superiorem suum.

Avanchemens per modum confessionis in religionibus non lapsis audienda.

De modo excommunicationum & irregularitatum, & absolutionis ab istis.

Notabile de forma absolutionis a peccatis.

Aliud notabile de primis motibus & consensu.

Opusculum super absolutione Confessionis Sacramentalis.

De forma absolvendi defunctos Cartusienfibus usitatu.

De potestate absolvendi & peccatorum reservatione.

Epistola ad Episcopum quandam super moderata casuum reservatione.

Dialogus de potestate ligandi & solvendi.

Propositiones 8. de eadem materia.

Tractatus de cordis induratione.

Tractatus de Indulgentiis.

De Suffragiis que sunt pro vivis & defunctis.

Resolutiones 50. rotidem Questionum seu Casuum Conscientie.

De duplici peccato veniali.

De correctione proximi.

De parvulis ad Christum trahendis.

De contrariis, venditione & emptione liber anno 1420 scriptus.

Tractatus de Simonia.

Propositiones 12. de eadem re.

De sollicitudine Ecclesiasticorum, seu de intentione dantis & accipientis temporalia pro suffragiis & officiis Ecclesiasticis.

Append.

Considerationes 12. pro volentibus condere Testamentum.

Epistola super testamento librorum suorum, anno 1428. scripta.

Epistola, qua postulat a Carthusiis, ut suffragia que illi pollicebantur post obitum, sic anticipent, quatenus a Deo impetret, ut in gratia Dei moriatur.

Testamentum Gersoni per formam orationis quotidiana.

Pœmata varia de natiuitate, patria, vita, studiis, & Testamento Gersoni.

Epistola consolatoria ad Joannem fratrem suum morte Nicolai fratris.

De preparatione ad Missam, & pollutione nocturna.

De pollutione diurna.

Dialogus de celibatu & castitate Ecclesiasticorum, anno 1423. scriptus.

Carmen de pulchritudine corporis, que multis fuit occasio ruine.

Contra impugnantes Ordinem Carthusiensium, quod pauca inter eos reperiantur miracula, tractatus Gersoni suppositus, qui Bonifacium Ferrarium Carthusianum, S. Vincentii Ferrerii ordinis Prædicatorum fratrem, auctorem habet.

De indispensabili carnis abstinence Carthusianorum.

An liceat gravatum debitis admittere ad vendendam Religionem.

De temperantia in cibo, potu, & vestibus Prædicatorum.

Carmen contra superbiam, & aliud de voluntaria paupertate.

Sermo de vita Clericorum, ad Clerum habitus.

Sermones 4. in Censu Domini.

Sermo de Christi Resurrectione in die Pasche.

Sermo de officio Pastorum, in concilio Remensi anno 1408. habitus.

Tractatus de visitatione prædicatorum, & circa Curatorum.

Sermones 14. quorum ille de conceptione Virginis dubius est.

Carmen ut crescat Lilia Gallicæ.

De onere & difficultate officii Cancellariatus, & cur eo se abdicare voluerit.

Recommendatio Licentiautorum in Decretis.

Tractatus de Nobilitate.

De considerationibus, quas debet habere Princeps.

Dialogus inter Francium & Anglum, de bello Gallicæ ab Anglis iniuste illato.

Opusculum de Puella Aurelianensi, Gersoni ascriptum.

De consolatione Theologie libri 4. metro & prosa.

Dialogus Apologeticus pro condemnatione Propositionum M. Joannis Parvi.

Varia Pœmata.

Josephus, seu Vita B. Josephi, conjugis B. Mariæ, carmine decantata.

O* 2

Pœmata

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

Sæc. XV.
ab anno
MCCC.

Poëmata aliquot de Diva Virgine.
Sermo de Nativitate Virginis Maria.
Prosa in Circumcisione Domini.
Centilogium de Conceptibus.
Liber de Vita spirituali anima ad Episcopum Cameracensem.
Centilogium de impulsibus.
Considerationes de mystica Theologia, Lugduni anno 1424. scriptæ.
Carmen de purificatione sensuum inferiorum.
Opusculum Epistolare de Religionis perfectione, anno 1422. scriptum.
De Consiliis Evangelicis, & statu perfectionis.
Dialogum de perfectione cordis, anno 1423. scriptus.
De Meditatione cordis. Augustæ-Vindel. 1488. 4to.
De simplicatione & mundificatione cordis.
De directione seu rectitudine cordis.
De illuminatione cordis, seu de via pretiosa Margarita.
De oculo, ejus objecto & actione.
De remediis contra pusillanimitatem & serviliteriam Tractatus ab ipso Gallice conscriptus, ab alio Latine versus.
De diversis Diaboli tentationibus Tractatus, Gallice pariter scriptus.
Tractatus contra Professionem inobedientem, anno 1426. scriptus.
Tractatus de zelo & fervore Novitiatum.
Documentum notabile de Sacramento Altaris. Augustæ-Vindel. 1488. 4to.
Instructio pro devotis simplicibus, Gallice primum a Gerlone compilata.
Epistola 8. ad diversos varii argumenti.
Tractatus de Passionibus Animæ, anno 1409. scriptus.
Carmen, Vitam esse somnium, ad Petrum de Aliaco Cameracensem.
Tractatus de monte contemplationis, Gallice primum conscriptus.
Epistola 3. quibus se aliquandiu agrotasse significat.
De mendicitate spirituali partes 2.
Epistola ad sorores suas, docens de quibus per singulos dies cogitare debent.
Appellatio Peccatoris a divina justitia ad divinam misericordiam.
Tractatus de Oratione, & valore ejus.
Expositio Orationis Dominicæ.
Tractatus de triplici Cantico, sensuali, morali, & rationali.
Varia Poëmata.
Collectorium, seu Tractatus 12. super Magnificat.
Anagogenicum, de verbo & hymno, Gloria in excelsis Deo, Patri, & Filio, & Sp. S.
Epithalamium mysticum Theologi & Theologicæ veribus decantatum.
Tractatus super Cantica Canticorum, triduo ante mortem absolutus.

De elevatione mentis ad Deum, seu Alphabetum divini amoris, Gerlioni ascriptum.
Expositio & meditatio super septem Psalmos Penitentiales.
Donatus moralizatus.
Sermones 10. varii argumenti.
Consilium, ut possit habitus recentioribus Auctoribus antiqui legantur.
Epistola 2. Consolatoria ad Petrum Episcopum Cameracensem.
Indiculus aliquorum Doctorum, qui de Contemplatione locuti sunt.
De officio Prælatorum, durante præsertim subtractione.
Propositiones utiles pro Exterminatione Schismatis.
Arbor de origine Juris & Legum.
Epistola ad Canonicum Remensem de distinctione visionum.
Explicatio quorundam terminorum ad S. Scripturam & Theologiam intelligendam necessarium.
Tractatus de passionibus animæ.
De distinctione peccatorum, ex Alberto.
Additamentum ad Tractatum de Schismate.
Epistola de S. Dionysio ad Abbatem S. Dionysii, anno 1408. scripta.
Acta super diuturnitate Schismatis, & de Schismate tollendo.
Lectiones 2. in illud S. Marci, Penitemini & credite Evangelio.
An licet Christiano initia rerum observare ex calefactione fidei respectu.
Epistola 2. de Festo B. Josephi celebrando.
Oracion sacrum in Festo B. Josephi dicendum.
Supplementum Sermonis de Purificatione B. Mariæ in Concilio Conslantiensi.
Tractatus de illuminatione cordis.
Propositiones 3. super usu carum Religionum S. Benedicti, anno 1428. scriptæ.
Opusculum contra eos, qui dicunt, Quo die quis Missam audivit, non subitanea morte periturum.
Instructiones ad Præceptorem Delphini, anno 1429. datæ.
Sermo de reddendo debito, in synodo Lugdunensi anno 1422. habitus.
Opusculum contra quendam docentem, Pueros etiam non baptizatos ante rationis usum innocentes esse.
De signis bonis & malis peccatorum.
Contra eos, qui beatitudinibus, & actibus Hierarchis privatorum devotorem orationes præstunt, tractatus anno 1428. scriptus.
Sermo de Sp. S. in feria 2. Pentecostes anno 1403. habitus.
Schedula de regimine cujusdam Reclisi in monte Valeriani.
Protestatio facta in Conventu Facultatis Theologicæ contra Schismata.
Epistola Brugis anno 1400. scripta, qua

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

desles

Sæc. XV. deflet statum Ecclesie tempore Schismatis.
ab anno
MCCCC.

Propositiones aliquot pro reformatione disci-

plina Facultatis Theologicae.

Epistola ad Provinciale Ordinis Calestino-

vium; explicans quid, & quot modis crux

Christi feratur.

Centilogium de causa finali.

Propositiones 50. de modis significandi.

Propositiones 50. de concordia Metaphysica

cum Logica, anno 1426. scriptæ.

Sermones 46. a Joanne Brilgoico Theo-

logo ex ore Gersonis Gallice concionantis

excepti, & in Latinum sermonem verli.

Tractatus de Consolatione in morte ani-

corum.

Tractatus de Consolatione in morte pa-

ventium.

Solemnis Oratio coram Carolo VI. Rege habi-

tus, de vita Principii naturali, spiritali, &

politica.

Considerationes 10. contra Adulatores Prin-

cipum.

Propositiones pro Pace coram Rege anno

1408. factæ.

Sermo ad Regem pro iustitia.

Expositio Passionis Domini, e Gallico in

Latinum versa.

Tractatus contra Romantium de Rosa.

Conclusiones 5. contra ludum stultorum.

Exhortatio de celebrando Festo B. Josephi

ad Ducem Biturix anno 1413. facta.

Meditationes devota in Ascensionem Do-

mini.

Ratio, quâ quis potest spiritaliter peregrin-

ari Romam in anno iubilæi.

Remedia refrigerandi lingue.

Quomodo puer Jhesu concipi, nasci, & edu-

cari possit in unoquoque nostrum.

Speculum bonæ vitæ.

Sermo coram Rege in commendationem Ho-

spitalis Parisiensis.

Considerationes 6. contra peccatum blasphē-

mia.

Querela defensorum in igne purgatorio de-

tentorum.

Moralis admonitio pro Sacerdotibus.

Perfectiones 15. necessariae volenti Deo ser-

uire.

Dialogus sex Magistrorum de Tribulatione.

Opusculum contra nimis strictam & scripu-

losam conscientiam.

Considerationes 12. ut homo exaudiatur a

Deo.

Tractatus contra fœdam tentationem, aut

spiritum blasphemie.

Colloquium quinque sensuum & conscientie. (a)

Prodierunt Gersonis opera cura Joannis

Geileri Argentinae 1488. 3. tom. & 1499. 4.

(a) *Librum Aureum de professione Monachorum* Gersoni ascribit Bern. Pezius, & tom. 1. part. 2. Anecdotor.

p. 566. vulgavit. (b) Huic editioni Appendicem Jacob. Wimpelingius adiecit, quam edidit *Argentina* 1502.

Prodierunt item *Spira* 1499. fol. Novissime *Amstelæd.* (licet titulus *Antwerpiani præfati*) 1706. a Dupino editi.

Hanc editionem accurate recenset *Ortliu.* tom. 3. p. 2269. (c) Conf. *Jac. L'Esneux*, *Hist. Conc. Pisani*, tom. 1.

l. 2. *Du Pin*, *Hist. Eccles.*, vol. 13. p. 7. 18.

tom. (b) *Colon.* 1483. vol. 4. fol. *Basil.* 1518. Sæc. XV.

4. tom. *Paris.* 1521. auctiora *Paris.* 1606. ab anno

4. tom. quam quidem editionem nos in In-

diculo nostro ordine representavimus.

Ceterum non defunt, qui *libros 4. de*

Imitatione Christi Gersoni nostro adjudicent:

sed de iis nos plura inferius.

HERMANNUS de PETRA, gentis 1405.

Belga, domo Stuttdorpæus, vel ut alii San-

dorpius, ord. Carthusiani monachus, & fan-

ctarum sui ord. Virginum domus S. Annæ,

prope Brugas, per triginta annos rector,

claruit anno 1405. obiit anno 1412. vel ut

non nulli volunt 1428. Scripti *Sermones quin-*

quaginta in Orationem Dominicam, stylo usus

scholastico inquit Sixtus Senensis; in lucem

prodierunt *Aldenarde* 1480. *Lovanii* 1484.

fol. Alia ejus opera theologica, de regi-

mine *Monialium*; de *immaculata Conceptione*

B. Virginis; *Sermones de Tempore*, & de

Sacra, enumerant Simlerus* & Fr. Sweet-

tius,† alii ubinam loci reperiantur non in-

dicant.

GREGORIUS XII. *Angelus Corarium*

antea appellatus, patriarcha CP. titulo te-

nus, & ab Innocentio VII. presbyter car-

dinalis titulo S. Marci renunciatus, pontifex

Romanus electus ad Romæ anno 1406. die

30. Novembr. coronatus die 5. Decembr.

anno ætatis suæ 80. ea tamen lege, ut pon-

tificatum adeptus Benedictum antipapam

ad se se invicem papatu abdicandis litteris

invitaret. Fecit id quidem ille: nec con-

ditionem recusavit Benedictus. Nil tamen

utrinque actum. Aliud in fronte, aliud in

corde gerunt boni pontifices; atque alter

alteri suaviter collidunt. Indicto igitur

anno 1409. a cardinalibus concilio Pisano (c)

uterque deponitur, & electus Alexander V.

sed Romanæ præfuit. Gregorius ad

concilium vocatus, respondet, non cardi-

nalium sed ipsius concilium convocare;

atque adeo iudicium ipsum ridet & decli-

nat. Idem facit & Benedictus. Alexandro

electo, ille Ariminum, iste in Catalonia

fugit. Uterque novos cardinales creat, &

per vero pontifice haberi contendit. Gre-

gorius inluper collecto Foro-Julienfi con-

cilio patres Pisanos, Alexandrum, Bene-

dictum, eorumque sequaces anathemate

perculsit. Anno demum 1415. cum apud

omnes jam dudum vilescebat, in concilio

Constantiensi per procuratorem suum Ca-

rolum Malatestam die 4. Junii papatu se-

met abdicavit: cardinalis Tufculanus & per-

petuus Piceni legatus deinceps factus. Obiit

* Bibl. p.

319.

† Athen.

Belg. p.

141.

1406.

H. W.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

Reineti anno 1417, die 4. Julii, in cathedrali ecclesia sepultus. Exstat *Epistola* ad *Petrum de Luna Antipapam* Concil. tom. 11. p. 2084. (a) *Responsio ad appellationem Cardinalium*, qui ab illo desceverant, ibid. p. 2261. *Epistola* alie s. ibid. p. 2273, 2286. *alie Epistole* sive *Bulle* 3. Concil. tom. 12. p. 105. *alie Epistole* & *Responsiones* s. apud Bizovium ad an. 1406, 1408, 1409. *alie* plures apud Waddingum *Annal. Minor.* tom. 5. & Theodoricum a Niem. l. 2, 3, & 4.

1406.
H. W.
Cent. 7.
c. 34.

JOANNES LATTEBURIUS (Lathberium minus recte vocat Balcus *) natione Anglus, ordinis Franciscani in conventu Redingenfi monachus, in academia Oxoniensi sacris litteris innutritus, eximium inter istius ævi theologos locum tulit. Clauit anno 1406. quo commentarium in thesnos ad umbilicum perduxit. Scripsit enim *Librum Moralem super Threnos Jeremie*, operosum & prolixum valde, capitibus 115. Prodiit iste typis excusus anno 1482. fol. *Distinctiones Theologie*, & *Alphabetum Morale*, MSS. in Collegio S. Petri Cantabr. *Commentarius in Jeremiam*, in *Alia Apologorum*, & in *Psalms*, *Lectiones Scripturarum*, & *Conciones varias*; quæ quidem interiusse videntur, certe nondum in lucem prodierunt.

1408.
H. W.

RICHARDUS ULLERSTON, natione Anglus, in ducatu Lancastrensi natus, uti ipsemet in prefatione ad tractatum de officio militari prodit, sacre theologie apud Oxonienses professor, Richardum Cortenay, Henrici Wallie principis clericum & consanguineum, præceptorem habuit. Roberto Halamo, episcopo Sarisburiensi & ecclesie Romanæ cardinali, summa familiaritate junctus. Clauit anno 1408. quo ab Halamo provocatus tractatum de reformatione ecclesie Oxonii edidit. Diuturni enim schismatis tedium, & increbrescens concilii generalis quam citissime habendi fama complures excitat præfules, gravissimarum, quæ in ecclesia jamdiu obtinuerant, corruptelarum conscios, & reformationis tandem aliquando instituendæ cupientissimos; ut abusus vitiaque, quæ maxime reformati meruerunt, scriptis mandante concilio mox proponenda. In his eluxit Robertus cardinalis, qui conciliis Pisano, & Constantiensi interfuit, & opus reformationis tantopere exoptatum promovere certus, Richardo nostro id operæ dedit; ut elucubrato ea de re commentario abusus maxime tollendos notaret. Summa

fide ac prudentia provinciam sibi demanda- tam Richardus obiit; ut pote haud vulgariter litteratus; & ingenti disciplinæ ecclesiasticæ denuo instaurandæ desiderio tactus. In concinnando isthoc opere Roberti Lincolnienfis ductum præ alius fecutus est; quem studiorum ac theologiæ magistrum sibi adhibuisse videtur: certe in scriptis ejus veratissimus fuit, illumque tantopere admiratus est; ut pro tempore suo lucem & lucernam hujus mundi fuisse prædicarit. Exstat iste commentarius titulo *Petitionum quoad Reformationem Ecclesie Militantis*, MS. Cantabrigie in Bibliotheca SS. Trinitatis in fol. dignissimus qui lucem aliquando videat; præsertim cum inter tot istius ævi de corrupto ecclesie statu tractatus, nullus adhuc in lucem prodierit ab Anglo conscriptus auctore, nisi quem adversarij hæreticum fuisse clament. Nos itaque prologum, quo totius operis ratio luculenta redditur, & excerpta quædam, ex codice MS. prædicto descripta, in lectoris gratiam hic loci subjiciemus.

Incipit Prefatio in Tractatu, qui intitulatur, Petitiones Ricard quoad reformationem Ecclesie militantis.

REverendo in Christo Patri ac Domino suo, Roberto Sarum episcopo, suus supplex orator & servus, & ad familiaritatem acceptatus, Richardus Ullerston, sacre pagine professor minimus, reverentias & honores debitos tanto patri. Venerandissime pater, quum a tempore jam transacto pendens zelum vestrum non remissum sed prægrandem ad ecclesie unitatem, sciens iterum, quod ex voto vestro erat, quod exilitas mea inter ceteros ad unitatem ecclesie contententes aliquid operis impertiret; quantenus cum vidua pauperula minutum offerens, laudem reportem pro voto, & quanto, locupletiores, in scripturis per me oblati sint ad proficiendum in ista materia animati: hinc est quod in hac materia quædam scribere destinavi; quibus effectualiter executis crederem certe per Dei gratiam, quod ecclesia jam vacillans eliet ad stabilem unitatem reformata. Nam & sub ista figura videtur nilii procedendum, videlicet quod concionatoris more in persona ecclesie Anglicanæ, seu potius universalis ecclesie, proponam, quæ mihi videntur proponenda, Legendum sicut & tanquam ex proponem coram concilio generali. Quæ & defendenda vox me vel per parentis, sic legem. (Quam in medium ea provincia litero exponeamus.)

(a) Exstat MS. in Bibl. Cort. sub *Vitelio* F. 2. n. 4. *Epistolæ* 2. edidit Hermannus ab Hardt Conc. Constant. tom. 2. p. 463. 467. *Alia* ibid. tom. 4. p. 551. *Constitutiones* 3. habentur in Cherubini Bullario tom. 1. p. 103. *Bulle* quædam ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 3. p. 284 -- 332. & p. 544. *Dua alia* ap. *Martene* Anecdotor. tom. 2. p. 1284. *Alia* p. 1339.

adimpleri,

Sec. XV. adimpleri, subnectens, canonica auctoritate, ut æstimo, roboratas; quatenus non habito respectu ad petentem, sed ad ecclesiæ ejus formam induo, rationem, rationi pareant; quæ ejus veritati innititur, qui non potest fallere neque falli; executionique demandare fatigant, quæ tam vivax ratio postulat, juxta votum scribentis, immo potius juxta nutum ipsius ad scribendum impellentis: quatenus per hoc ecclesia jam militans ad solidam unitatem reformetur. Verum quia non pro certo constat, quid vel ecclesia universalis vel Anglicana quoad per me petenda definit; hinc est, quod si visum fuerit dominationi vestræ, censui præfens opusculum taliter nominare: *Petitiones Richardi quoad reformationem Ecclesiæ militantis*. In quibus quidem petitionibus sic procedam; scilicet quod primus articulus erit de summi pontificis ordinata electione: secundus erit de symoniæ declinatione: tertius vero erit de legis Christi exaltatione. Sed quartus erit contra anormalem ecclesiarum appropriationem. Et quintus propter idoneorum perfectionem. Sextus contra exemptiones. Septimus contra dispensationes. Octavus contra beneficiorum pluralitates. Nonus contra appellationes. Decimus contra privilegiorum abusiones. Undecimus contra apostasiam clericorum sese secularibus negotiis immiscuentium. Duodecimus contra prærogativam cantorum & officialium in curiis dominorum residentium. Tertius decimus contra extorsiones universaliter. Quartus decimus erit contra superfluum & nimis sumptuosum & inordinatum apparatus in clericis & eorum familia. Quintus decimus erit pro cultu divino fructuosius ampliando. Et sextus decimus erit pro pace inter regna Christiana summo opere procuranda.

Sub calcem Articuli secundi hæc habet. Ista quidem tanto dixerim pro eo, quod nulla gens sub cælo fidelis est adeo notata de execranda & insatiabili avaritia; quemadmodum est Romana curia. Adeo quod ubique terrarum in vulgatum proverbium vertitur; videlicet quod, curia Romana non quærit ovem sine lana.

Artic. 3. Tertium petimus, quod Christi vicarius hic in terris nullam aliam legem tantum reputet, tantum exaltet, tantum promoveat, quemadmodum legem Christi. Probatur hujus petitionis rationalitas per hoc, quod aliter ipse non esset verus Christi vicarius, nec etiam Christi optimus legislator: quod profecto audire abhorrent omnium Christianorum aures. Christus enim non perfecit penitus, ut auctoritas evangelii sui esse desineret, aut quod legem majoris

auctoritatis statueret, aut quod ejus evangelium in minore honore esset per aliqua facta successorum; cum ab initio promulgatum eis fuerat. Ex quo sequitur, quod Domini præcepto quisque ad hunc finem laboraret; quod magis timerent Christiani ejus transgressionem, quam cuiuslibet alterius ordinationis seu statuti. Cujus oppositum tam diu experti sunt Christiani; quod modo si contingat de legibus loqui, statim de legibus humanis intelligimus, & nequaquam de evangelio; quod certe modo in ecclesia non plus reputatur, quam versus Catonis, aut Senecæ proverbium; nisi forte hoc solum dictum Petro & suis successoribus, Quodcumque ligaveris supra terram, &c. Quod utinam quod verbo allegantes, non tamen ex toto intelligentes, non allegarent in contumeliam legis Christi. Adeo quod procellum est & deventum est modo ad veritatem vaticinii Ysaie: populus iste ore suo & labiis suis glorificat me; cor autem ejus longe est a me, & timerunt me mandato hominum & doctrinis.

Artic. 13. Nec valet hic consuetudinem contra bonos mores allegare, præsertim cum malum, quo diuturnius, eo pejus. — Aliter enim tota congeries peccatorum posset faciliter excusari, dicendo, quod sic consuevit fieri, & sic fecerunt boni viri, & rursum quod talia memoriam hominum transierunt, non interim impetita; & iterum quod non nulli, qui videbantur aliqui esse in ecclesia, talia tam scriptis quam factis approbant: & absit, quod omnes talia facientes essent in perditionis periculo. Verum multiplicare inconvenientia non est solvere. Et ut volunt philosophi cum scriptura; nullum violentum æternum. Non superest aliud pro salute, nisi quod emendemus in melius, quæ vel scierint vel igno-
rante peccavimus in præmissis.

Habetur in eodem Codice MS. ejusdem auctoris *Traçatum de Officio militari*, præceptoris sui Richardi Cortanay precibus conscriptus, & Henrico Wallie principi, postea invictissimo Angliæ regi, nuncupatus. Alia adhuc Ulleritoni scripta enumerat Baleus, * Cent. 7. viz. *Defensorum donationis Ecclesiæ a Constantino factæ; Commentarius in Psalterium; Super Cantica Ecclesiæ; Lectiones Ordinarias; & insigne opus de Symbolo Ecclesiæ* anno 1409. elucubratum; quod Joannes Stanbæus episcopus Herefordensis anno 1463. in lucem revocatum commentariis illustrasse dicitur.

THEODORICUS DE NIEM, 1408.
seu *Niemus*, natione Germanus, pontificum Romanorum scriba ab anno usque 1372. saltem a Gregorii XI. obitu. Ecclesiæ Lu-

censis

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

* Cent. 7.
c. 85.

H. W.

Sæc. XV. censis clericus; sique Caspari Bruschio & Gabrieli Bucelmo * fides, ab anno 1390. Verdenfis episcopus, eaque sede post paucos annos resignata Cameracensis episcopus a Bonifacio IX. constitutus. Claruit anno 1408. Scriptis *Historiam de schismate sui temporis præcelsio inter Papas & Antipapas libris* 3. a Gregorii XI. morte ad Alexandri V. electionem, seu ab anno Christi 1378. ad 1410. admixta etiam passim luculenta fatis rerum civilium historia. (a) Prodiit *Norimberge* 1532. *Basil.* 1560. Libris hæc tribus quantum addidit Theodoricus, in tractatus 6. divisum, cui *Nomen Unionis* nomen dedit. In eo agit de modis tollendi schismatis a regibus Christianis usurpatis, de technis a Gregorio XII. & Benedicto XIII. ut omnia pacis consilia profligarent, adhibitis, deque utriusque depositione in concilio Pisano: quin monumenta, epistolas atque bullas pontificum, cardinalium, & aliorum rem præ manibus spectantia passim profert, & historiarum fux admiscet. Prodierunt integri 4. libri *Basil.* 1566. fol. *Norimberge* 1592. *Argentorati* 1608. 8vo. & cum Francisci Zabelle & Joannis Marii Belgæ commentariis de eodem schismate, *ibid.* 1629. 8vo. Exstat ejusdem *Historia de Vita Joannis XXIII. pape*, sub Joannis Nienii nomine ab Henrico Meibomio edita *Francforti* 1620. (b) 4to. *Privilegia & jura Imperii circa Investituræ Episcopatum & Abbatiarum, restituta a Papa superatorem Romanis*, inter alia quædam typis impressa *Basil.* 1557. *Argentorati* 1609. 1618. *Exhortatio ad Rupertum Regem Romanorum*, ut a diuturno somno excitatus, pontificum schisma ex ecclesia extirpet, & imperii jura reformet; apud Goldastum *Monarch.* tom. 2. p. 1381.

1409. THOMAS NETTERUS, WAL-
H. W. DENSIS a natali loco appellatus, natione Anglus, ex vico Walden in agro Elflexiensis oriundus, Joannis Netteri & Mathildis filius, Oxonii bonis litteris institutus, & magisterii pileo donatus; Londini Carmelitanam religionem ingressus est; claruit anno 1409. quo ab Henrico IV. Angliæ rege ad concilium Pisani legatus est; ubi pro schismate tollendo strenue dissuert; & adversus Gregorii & Benedicti antipapam partes fortiter disputavit. Domum reversus, ordinis sui prior provincialis, numero

vicissim tertius anno 1414. creatus est; & contra Wiclevitas summo animi fervore decertavit: tanto fane partium studio abreptus, ut Henricum V. regem focordie in puniendis hæreticis acriter pro concione increpare non vereretur. Hinc tanquam unicuique fidei pugil spectatus, Henrico regi a sacris confessionibus adhibitus est; & ad concilium Constantiense anno 1415. missus; ut adversus Hussitas declamaret. Anno 1419. ad Vladislaum Poloniæ regem, & Michaëlem Teutonici ordinis magistrum pacis componendæ gratia legatus est. Inter legationem istam obeundam, Witoldum Lithuanie ducem, ferocissimum totius orbis tyrannum, ad fidem Christianam convertit. Dein Henricum V. victoriam per Galliam arma circumferentem secutus, anno 1422. ultimos invictissimi principis spiritus vitales in sinum ipsius efflatus excepit. Henrico. VI. regi a confessionibus pariter & secretis adscitus, atque illum in Galliam, ut coronam regni Lutetiæ indueret, profectum anno 1430. comitatus, Rothomagi in Normannia obiit die 3. Novembris, in conventu Carmelitarum suorum honorifice sepultus. Innumera fere scripsit, e quibus unicuique typis excusum habetur *Doctrinale Antiquitatum fidei Ecclesiæ Catholice*, adversus Wiclevitas & Hussitas, opus ingens ac prolixum, in tres tomos distributum, ac Martino V. pontifici nuncupatum. Primo tomo de Deo, Christo, Petro, ecclesia, & religiosis; secundo de sacramentis; tertio de sacramentalibus agit. Prodiit apud Badium Ascensium *Parisi.* 1532. fol. dein *Salmanice* 1556. fol. ac brevis Jo. Bapt. Rubei Elucidationibus illustratus *Venez.* 1571. fol. & alibi. (c) Reliqua Waldensis opera recenset Baleus *Cent.* 7. cap. 84. *Fasciculum Zizaniorum* ejus MS. penes Baleum exstitit; qui fragmenta quædam illius in opere de scriptoribus Anglicis repræsentat. Aliud ejusdem exemplar MS. penes Cl. Uffersium fuit, uti ipsemet in *Historia Dogmaticæ Controuersiarum Specimine* MS. fidem facit. (d)

ALEXANDER V. Papa (e) *Petrus Philareti* antea dictus, natione Græcus, patria Cretensis, ex ordine Fr. minorum, claruit anno 1409. Ut bonarum litterarum, quarum fundamenta in Italia poluerat, apicem pertingeret, academias Oxoniensem & Pa-

(a) Duos libros priores in multis locis pleniores, in pluribus variantes ab editis habere se testatur est Henr. Meibomius tom. 1. *Scriptor. Rerum Germanicarum* p. 3. Ex primo libro excerpta de *Gestis Orthoni Turciani, duci Brunsvicensis*, dedit Leibnitiuss tom. 2. *Scriptor. Brunsvicenf.* p. 50. seq. Ex libro tertio excerpta de *potestate Pontificis & Imperatoris* &c. Goldastus tom. 2. de Monarchia Imperii p. 1176. seq. Eiusdem de *necessitate Reformationis Ecclesiæ in capite & membris* Hermannus ab Harde Conc. Constantiense. tom. 1. part. 7. *Vitus Pontificum Romanorum a Nicolao IV. ad Urbanum V.* una cum Continuatione Anonymi ad 1418. Jo. Georg. Eckardus tom. 1. *Corporis Scriptor.* medii ævi. p. 1461. seq. (b) Denuo ab Henr. Meibomio Nepote *Scriptor. rerum Germanicæ.* tom. 1. *Heinshadi.* 1688. (c) Excerpta quædam ex hujus opusculi tom. 1. Art. 1. a Cap. 1. usque ad Cap. 7. & Art. 3. a Cap. 20 usque ad Cap. 31. exhibuit Jo. Tho. de Roccaberti tom. 20. *Bibl. max. Pontificæ.* (d) De op. MSS. Conf. *Quint.* tom. 3. p. 2216. (e) Conf. *Jac. L'Escauti Historiam Conc. Pisani* tom. 1. L. 3. *Du Pin. Hist. Eccles.* vol. 13. p. 6. 8.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

rifensem profectus est; unde doctoratu insignitus in Italiam rediit, & Joanni duci Mediolanensi a consiliis primo, deinde ejus opera episcopus Vicentinus renunciatur: ad sedem Novariensem postea translatus, inde in archiepiscopum Mediolanensem electus: ab Innocentio VII. papa pileo rubro an. 1404. adornatus, cujus nomine uti & Gregorii XII. papæ successoris ejus, varias legationes obiit; ac demum a cardinalibus utriusque obedientie in consilio Pisano congregatis summus pontifex electus anno 1409. ibique inauguratus, verum dignitate ista diu frui non licuit, undecimo enim post adeptum pontificatum mensē debitum naturæ persolvit, Bononiæ, 5. non. Maii 1410. Vir stupende in egenos munificentie, adeo ut *Episcopum se divitem, Cardinalem pauperem, Papam mendicantem* affirmare perhibetur. *Epistola* ejus ac Hugonem Eterianum exstat in Bibl. PP. anno 1589. Parisiis edita; in posterioribus editionibus prætermissa. Scripsit præterea in *libros Sententiarum Commentarios*. Habentur MSS. in bibl. regis Gallorum, cod. 685. (a) *Quodlibeta & Sermones* varios.

1410.
H. W.

SIMEON, natione Græcus, ex monacho archiepiscopus Theffalonicensis, claruit anno 1410. Calisti patriarchæ CP. qui circa ann. 1406. thronum tenuit, æqualis: crasso tamen fatis errore Posslevinus & Miræus eum ante annos sexcentos floruisse asserunt. Acerrimus Græcæ ecclesiæ adversus Latinos, reipublicæ adversus Turcos vindex & assertor, illos scriptis oppugnavit, horum impetus summa animi præsentia sustentavit. Obiit enim anno 1428. ab Anurathe tyranno Theffalonica, nullis nec præmiis nec minis induci poterat, ut Græcos ejectis Latinis in Turcorum deditionem concedere permitteret. Obiit anno 1429. mense Septembri, sex mensibus ante Theffalonica ab Anurathe iterum expugnatam. Laudes ejus ubertim profequitur Eugenius Nonuphyllax in Synodico Dominiica Orthodoxie in ecclesia Theffalonicensi recitari solita, *ὡς τοῦ τῆς ἐκτός τε καὶ τῆς πνευματικῆς οὐσίας πλῆρους ὑπερφύως γενόμενος, καὶ τῇ ἀσκητικῇ οὐτ' ἐν ἀγγέλῳ τε ἀγῶνι καὶ πάλαια διαπορεύσας, καὶ ταύτην αἰσῶτος κατανοήσας, &c.* qui exterius & spiritualis sapientia super humanum caput repletus, in *Ascetico*, sive *potius Angelico* inscripto, & *vita* ratione excelluit, eamque cum summa virtute & laude perfectissime egit, &c. Exstat *Commentarius de divino Templo*, de ejus *Ministeriis*, de *sacris eorum Vestibus*, de *Sacro-sancta Myologia* sive

Missa, ad *pios quosdam Cretenses*: a Jacobo Pontano Latine versus atque evulgatus *Ingolstad.* 1603. 4to. inde in Bibliothecam Patrum translatus tom. 22. Verum Pontanus fraude apud pontificios non infrequenti usus, plurima commentarii loca resciderat, plura mutilavit; adeoque nil mirum, si Græca suppresserit. Græcum igitur textum adjuncta versione Latina fideliori in Rituali suo Græcorum *Paris*, 1647. fol. p. 212. dedit vir candidioris animi Jacobus Goar, qui *nimum*, uti vocat, Pontani zelum castigat; & Simeonem nostrum, modo ecclesiæ Romanæ conjunctus fuisset, antiquis patribus annumerandum esse non dilletur. Scripsit adhuc Simeon *Ecclesiasticum Dialogum adversus omnes Hæreses*, de sola D. N. Jesu Christi fide, sacris sacrificiis, & mysteriis omnibus ecclesiæ, ex S. Scripturis & patribus collectum; qui Græce MS. habetur in bibliothecis Vaticana & Casarea; *pim & doctum*, judice Allatio*, *dignisque qui aliquando lucem videat, sed manducatum a Casabolico*. En hominis cautela. Utinam dent tamen, modo catholico isti non adit Pontani zelus. Insignem ex isto opere Dissertationem seu *Dialogum de Penitentia* excerptit, & Gr. Lat. edidit Jo. Morinus Append. ad Lib. de Penitent. p. 125. Quamplurima ejusdem fragmenta habet Turianus Annot. in Constitut. Apostolicis: Petrus Arcudius Lib. de Concordia Eccles. Orient. & Occident. Allatius de Synodo Photiana p. 164. advers. Hottinger. p. 18, 110, 135, 278. Lib. de Consensu l. 2. c. 3. §. 4. (b) Exstant præterea ejusdem *Responsiones* 85. ad *Interrogata Gabrielis Metropolitæ Constantiniani*, MSS. in biblioth. Vaticana. Insigne earum fragmentum Gr. Lat. exhibet idem Allatius Lib. advers. Hottinger. p. 78. *Lib. de Sacerdotio ad Monachum quendam. Expositio compendiosa Symboli Orthodoxæ & inculcate noxia Fidei Christianorum. Expositio necessaria sententiarum S. Symboli, unde collectæ sunt, & adversus quos d. Jata. Capita 12. quæ solam Christianorum fidem seu Articulos omnes Fidei continent, & quod Synbolum Apostolicum eos continent, deque Virtutibus comprehendit. Libellus de iis circa quæ Latini immorantur.* MSS. in bibliot. Vaticana. Prolixum Simeonis opus MS. Græce penes doctissimum virum H. Covellum S.T.P. ecclesiæ Eboracensis cancellarium asservari audio. Istius operis pars satis exigua est, qui primo memoratus est loco, *Commentarius*. Quænam alia & supra recensitis opuscula in eodem locum obtineant, nondum accepi.

* Distrib.
de Simeon.
script. p.
191.

(a) Item in Bibl. S. Antonii Patavina. Et Oxon. in Bibl. Coll. Balliol. Item in 1. & 2. *Sententiarum* in Bibl. Cardinalis Bessarionis Venetæ. Scripsit etiam *conclusiones* a se habitas in Conc. Pisano. Exstant MSS. Cantab. in Bibl. Coll. Emanuelis, teste *Outin* tom. 3. p. 1140. *Bullas* quasdam ex Alexandri V. Regesto publicavit Raynaldus ad an. 1409. n. 85. 89. & ad an. 1410. n. 7. & 16. *Bullam* unicam dedit *Wilhelm* Conc. Brit. tom. 3. p. 331. (b) Item De *Statu Ordinum*, p. 42. seq. De *Libris Ecclesiasticis*, p. 7. De *Purgatorio*, p. 100. 110.

Sæc. XV. SIMEON archiepiscopus Theſſalonienſis, vitæ monaſtica cultor & laudator, in antiquorum patrum ſcriptis non mediocriter verſatus, & rituum eccleſiaſticorum eximie peritus, claruit anno 1418. humanis exceſſit paulo ante captam metropolim ſuam anno 1430. Lucubrations ejus variæ ſuperſunt. *Dialogus Eccleſiaſticus adverſus omnes hæreſes*, & de ſola Domini & Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti fide, ſacris itens ſacrificiis, & myſteriiſ omnibus Eccleſiæ, nihil proprium habens, verum ex SS. Scripturis & Patribus collectum & prout vires ſerebant compoſitum, & ſingulis quovis tempore interrogantibus Reſponſionem ſubminiſtrans. Pr. *Εν Χριſτῷ τῷ μωσωνυῖ τῷ τῷ θῷ & πατρὶ*. Exiſtat Græce MS. in biblioth. Vindob. Cod. Theol. 218. in capite pauca deſunt, habetur integer in Vaticana. *Commentarius Synopticus divini & ſacri Symboli Orthodoxæ & inculpa-bilis noſtræ Chriſtiane fidei*. Pr. *Περὶ τῶ ἱερω-τάτῃ Συμβόλῃ τῆς ἀληθείας & μόνῃς τῶν χριſτιανῶν ἡμῶν πίſτεως*. MS. ibid. n. 6. & in Bodleian. Cod. 294. *Expoſitio perquam neceſſaria verborum ſacri Symboli fidei Chriſtiane, unde collecta, & adverſus quos congruentata ſunt*. Pr. *καλὸν ἐκδόσαι & ὅθεν τὸ ἱερωτάτον παρὰ τῶν Σύνων Πατέρων συνετίθη Συμβόλον*. MS. ibid. n. 4. & in Bodleian. ubi ſupra. *Explicatio 12. Capitum ſive Articulorum ſolam veram Chriſtianorum fidem quantum fieri poteſt continen-tion*, & divino Symbolo comprehenſorum, & de Virtutibus complexivus. Pr. *Ἡ ἀληθὴς & μόνη τῶν χριſτιανῶν ἡμῶν πίſις ὑπὲρ οὗν ὅσα & λέγον*. MS. ibid. n. 5. *Reſponſiones ad Queſtio-nes quaſdam Epīſcopi (Gabrielis Pentapolitani) interrogantis eum*. Pr. *Προοίμιον*. *Εἰς μὲν τὰς τοι-αύτας τῶν ἐρωτήσεων ὑψηλότερας ὥσας & ὑπὲρ ἡμῶς*. MS. ibid. n. 2. & in Bodleian. Codd. 85, 91, 294. (a) *De Sacerdotio ad pium quen-dam Monachum, ſacra Diaconia inſignitum, cum ipſe Archiepiſcopus adhuc exiſteret in Or-dine tantum Prebysterorum*. Pr. *Εν Χριſτῷ μοι ἀγαπῆτὶ & γρηγοῦται ἀδελφε, τὴν εὐφρο-νὴν τῆς ἀγάπης παſοι κατὰ τὴν ἐντολὴν*. MS. ibid. n. 3. opera hæcenus memorata una cum tracta-tu ad pios Cretenſes de Templo, &c. a doctiſſ. Goaro edita, ſimul prodierunt Græce impreſſi Jauſſi in Moldavia 1683. fol. (b) *De ſeptem Eccleſiæ Sacramentis Dialogus inter Clericum interrogantem, & Archiepiſcopum re-ſpondentem*. Pr. *κεφάλαιον α. κληρικῶς. Πα-ρακαλῶμαι, ἐπειδὴ τῇ ἀληθείᾳ τῆς πίſτεως γινώσκω ἐξέμμενθα*. Habetur MS. in biblioth. Vindob. Cod. Theol. 106. qui conſtat foliis 158. in folio. *Precationes Sacra*, Prima, contra hoſium Gentilium incurſionem. Pr. *Πάτερ, τῷ, & Πνεύμα ἀγίον*. Secunda, in Encenſis Tem-pli B. Deipara non manu facti. Pr. *Χαίρετε κα-*

χαρτωμένην, ὁ κύριος μετὰ σε. Tertia, ad B. Sæc. XV. *Virginem in ſolemi ſupplicatione*. Pr. *Ἀγία-τις τῶν Ἀγγέλων, ἡδοξοῦται*. Quarta, ad B. *Virginem cuiuslibet neceſſitatis cauſa*. Pr. *Κεχαριστομένην, εὐλογημένην, ὑπὲρ πάσαν τιμη-μένην*. Quinta, tempore terre motus, ſiccitatis, &c. Pr. *Κυεὶν Ἰησοῦ Χριſτὶ Πατωκατόρ ὁ Θεός*. Sexta, ad Spiritum S. in Feſto Pentecoſtes. Pr. *Ἄγασθὲ & ἀγαθήτεσθε πνεῦ, ἄγιε & ἀγαπῶμεν*. Exiſtant Græce MSS. ibid. Cod. Theol. 218. n. 7. *Accurata dijudicatio legitimarium & illegiti-marium Nuptiarum*, excerpta ex libro Juri-dico Chartophylacis Theod. Balfamonis. Pr. *Τεὼς ὡς ἐροὶ τῶν κακαλυμμένων γάμων*. MS. ibid. n. 8. *Monita de Vita Aſetica*, horum ex-cerpta inter id genus alia Græce MSS. ibid. Cod. Theol. 288. n. 2. *Epiphila adhortato-ria ad viam ſalutis*, miſſa omnibus ubique per Provinciam ſuam Eccleſiis. Exiſtat Græce MS. in biblioth. Bodleian. Cod. 294. In eo-dem codice, præter varios ex iſtis quos ſupra recenſuimus tractatus, reperiuntur *Formule litterarum dimiſſoriarum ἰταλιτικῶν & ſυγχωρητικῶν*. Huic tandem aſſerit L. Allatius de iſis circa que Latini innovant opus. Pr. *Πρώτων μὲν τὸ πρὶ τὴν πίſιν ἐπιſτοφάλλαια*, de Conſenſ. lib. 2. c. 18. §. 13. col. 863. Vide eundem de Simeon. p. 185. & ſeq. ubi de Simeone noſtro fuſe admodum & erudite diſ-ferit vir doctiſſimus.

PETRUS ANCHARANUS, five 1410. de Ancharano, gente Italus, patria Bono- H. W. nienſis ex illuſtri Fameliſorum familia ori- undus, jurisconſultus celeberrimus, nec in-fimæ fortis philoſophus: Baldi auditor, cla- Index rum uſque 1487. vixiſſe a nonnullis perhi- MSS. Bibl. Auguſt. p. 18. beat. Id tamen parum credibile; codex quippe MS. lecturæ ejus ſuper Clementinis & Reſcriptis, qui in bibliotheca Auguſtana aſſervatur, eam Bononiæ anno 1397. con- ſcriptam eſſe præ ſe fert: nec non alius co- dex MS. lecturæ illius ſuper ſecundo decreta- tialium libro, ibidem repertus, itam Vene-tiis an. 1392. completam eſſe prodit. Obiit Bononiæ, in templo S. Benediſti ſepultus; ubi epitaphium tumulo ejus inſcriptum, in- ter alia, bina iſta habet diſticha:

*Canonis hic ſpeculum, Civis & Anchora Jovis
Hic jacet: æternus mens tenet alta domos,
Quis ſuperavit eum virtute micante? quis iſto
Conſiliiſ hominum clarior ante fuit?*

Exiſtant ab eo ſcripta, *Commentaria in Decretales & Clementinæ*, Lugduni 1549, 1553. fol. Bononiæ 1581. fol. *Conſilia*, ſive *Juris Reſponſa*, Venet. 1568, 1585, 1589,

(a) Nonnulla ex his proſert Allatius lib. de purgatorio, p. 31. 149. 214. & contra Hotzinger. p. 78. (b) In-dicem argumentorum dedit Fabricius Bibl. Gr. L. 6. c. 11. vol. 14. p. 52. ſeq.

Sæc. XV. 1599. *Selectæ Quaestiones omnium præstantissimorum Jurisconsultorum, in tres tomos digestæ, Francfort. 1581.*

1410. **BOSTONUS BURIENSIS**, natione Anglus, ordinis Benedictini monachus in cœnobio S. Edmundi Buriensi. Vir industrius simul ac eruditus, claruit anno 1410. Quo melius rem litterariam promoveret; universa fere Angliæ monasteria & collegia perlustravit, bibliothecas rimatus est, libros conquisivit, scriptores ordine alphabetico digessit, ætatem eorum ac vitam adjecit, quibusque in bibliothecis monumenta illorum invenirentur, notavit. Extitit *Catalogus iste Scriptorum Ecclesiæ* (sic enim opus suum appellari voluit) MS. olim penes Cl. Usserium, nunc vero penes doctissimum virum Thomam Gale, S. Theol. Profess. qui illum suo tempore, ita vovemus, publici juris faciet; saltem ex illo Lelandum nostrum a fe edendum (a) illustrabit. Scripsit præterea Bostonum *Speculum Canobitarum*, (a1) & *Monasterii sui Chronicon*, author est Baleus: * quæ quidem interiisse videntur.

* Cent. 7.

c. 48.

1410.

H. W.

(b) **JOANNES XXIII.** seu ut alii narrant, **XXIV.** *Balthasar Costa* antea appellatus, patria Neapolitanus, juvenis juri civili & pontificio Bononiæ operam dedit, doctoratus gradu insignitus. Dein Romam profectus a Bonifacio IX. inter cubicularios ascitus est, mox archidiaconus Bononiensis, postea protonotarius apostolicus, inde diaconus cardinalis S. Euthachii, & legatus Flaminie constitutus; Bononiam, magnamque Flaminie partem in ecclesiæ potestatem redegit. Anno 1409. concilio Pisano interfuit. Anno 1410. veneno prius Alexandro V. decessori propinato, & corruptis partium largitionibus partim armorum terrore cardinalibus, pontifex Romanus electus est Bononiæ die 17. Maji, coronatus die 25. Ineunte pontificatu Ladislaum Neapolis regem anathematizavit, & Cruciatam contra illum prædicari jussit, plenam peccatorum remissionem omnibus pro sede Romana militantibus abunde pollicitus. Anno 1413. a Sigismundo Imp. intentato defectionis metu coactus concilium generale Constantiæ habendum indixit; & pontificatu se cessurum, modo Benedictus & Gregorius antipapæ idem facerent, spondidit. Ipse anno sequente 3. Cal. Novembr. Constantiam ingressus, paucis post diebus concilio initium

dedit. De papatu vero abdicando a concilio patribus interpellatus, moras nequit; & graviora veritus, mense Martio anni 1415. abjectis insignibus pontificiis, ex urbe Constantia clam noctu fugit, & Schafusam, Austriæ ducis oppidum se subducit. Fuga elapsus, (c) quadraginta criminum, & in his hæreseos, negata scilicet animarum immortalitatis, atheismi, simoniæ, homicidii, veneficii, aleæ, adulterii, sodomiz, stupri, in concilio reus agitur; & ad comparendum frustra sæpius citatus, convincitur ac damnatur; adeoque die 14. Maji synodali decreto pontificatu deponitur. Mox Helvetiorum ope ex fuga retractus, & Manheim in carcerem datus, papatu semet abdicare, & concilii acta confirmare coactus est. Lecta itaque in synodo celsionis schedula, majori solennitate sententia depositionis die 31. Maji ab episcopo Atrebatensi pronunciata est. Joannes dein Ludovico Bavarie duci custodiendus committitur, & in castro Heidelbergenfi carceri triennali mancipatur. Tandem anno 1418. liberatus, obiit Florentiæ anno sequente die 22. Decembris. Extat *Bulla convocationis Concilii Constantiensis* Concil. tom. 12. p. 11. *Sponsio de abdicando Papatu*, ibid. p. 16. *Epistola quædam apud Binium in Concilio Constant. tom. 7. Epistole 2. apud Bzovium ad an. 1413, 1414. (d)*

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

HENRICUS de BALMA, sive de *Palma*, natione Gallus, patria Bugiensis, ord. Fr. Minorum monachus, claruit anno 1410. a Genebrardo ad an. 1363. sædo lapsu reductus. Erat quippe S. Coletæ virginis a confessionibus, quæ non nisi an. 1380. nata est, & nostri Henrici consilio pontificum usq. ordinis sui circa annum 1420. reformationem aggressa est. Vir erat *magna perfectionis*, ut card. Bonæ verbis utar; & *morum integritate præstantissimus*, ut de eo Spondanus. Scripsit de *Mystica Theologia* tractatum, Bonaventuræ communiter inscriptum, & inter ejus opera non semel editum. Composuit etiam *Meditationes quasdam piæ, ante & post celebrationem Missæ, & in cæteris actionibus quotidianis usipandas*, utrum vero lucem alpegerint, subdubito. (e)

1410.
R. G.

JOANNES GROSSIUS, seu *Grossius*, natione Gallus, patria Tolosanus, ordinis Carmelitani monachus, claruit anno

1411.
H. W.

(a) Edidit Ant. Hall Oxon. 1709. (a1) Edit. ab Ant. Hall ad calc. Triverti Annal. *ibid.* (b) Conf. Hist. Conc. Pisani tom. 2. l. 8. *Du Pin*. Hist. Eccl. vol. 13. p. 9, 10. seq. (c) Conf. Hermannii ab Hardt Hist. Conc. Constant. tom. 2. part. 10. 14, 15. tom. 4. p. 59--81. 196. 181. 228--292. tom. 5. p. 162. (d) Librum ejus de *varietate fortunæ*, carmine scriptum memorat Ludovicus Jacobus, p. 140. *Bulla contra Wickham* inter Gersonis opera tom. 5. Edit. Nov. p. 615. *Epistola 2. ap. Martene Anecdotor.* tom. 2. p. 1432. *Bulla cæm Archiepisc. Cantuar. certificatio pro concilio generali Constantiensi* apud Wilkins Conc. Brit. tom. 3. p. 166. *Bulla alius MSS.* in Bibl. Cott. sub *Pitellio* D. 13. n. 14. E. 10. n. 2. *Constitutiones & Diplomata* varia habentur in Hermannii ab Hardt Conc. Constantiens. tom. 1. part. 21. tom. 2. part. 9. & 10. tom. 4. pag. 45--53. 102. 114. 210--259. tom. 5. p. 162. tom. 6. p. 9. *Epistola* ap. Rymer. Foeder. tom. 8. p. 718. tom. 9. p. 49. (e) De MSS. operibus vide *Dudin.* tom. 3. p. 2241.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

1411. quo ordinis sui generalis numero vicissimus secundus in conventu Bononiensi creatus est; atque eo nomine consilio Pisano eodem anno interfuit. Annis antea 22. ejusdem ordinis generalis a Carmelitis quotquot Gregorio VII. antipapa adhæserunt, in capitulo Perpinianensi electus fuerat. Ut collapsam Carmelitarum disciplinam restauraret, tria ordinis comitia generalia, Balneolense anno 1416. Montepessulanum anno 1420. & Apameense anno 1425. celebravit. Anno demum 1424. senio jam gravis, præfectura cessit, postquam decem coenobiis ac binis provinciis ordinem auxisset, eodemque anno vita excessit. (a) Scripsit *Viridarium Ordinis Carmelitani* libris 3. quibus ordinis sui institutionem, progressum, & illustres sui doctrina, seu pietate viros, fule describit. Prodiit una cum Philippi Riboti Speculo, aliisque ejusdem argumenti scriptoribus a Baptista Cathaneo editis Venet. 1507. fol. & in Speculo Carmelitarum quod Daniel a Virgine Maria Carmelita edendum curavit Antwerp. 1680. 4. Tom. fol.

1412.
H. W.

(b) HIERONYMUS a S. FIDE, natione, ut videtur, Hispanus, ex Judæo Christianus, Benedicti XIII. papæ medicus, claruit anno 1412. Scripsit *librum de refellendis Judæorum erroribus*, aliumque *adversus Tabnuth Judæorum*: ex quorum recitatione quinque amplius Judæorum millia ad fidem Christianam dicuntur conversi. Prodiit uterque sub titulo *Hebræo-magis* Francforti 1602. 8vo. & habetur in Bibliotheca Patr. tom. 26. p. 528. (c) Posterior tractatus prodierat antea Tiguri 1552.

1414.
H. W.

(d) VINCENTIUS FERRERIUS, natione Hispanus, provincia Valentinus, ordinis Dominicani monachus, Benedicto XIII. a sacris confessionibus, & sacri Palatii magister, claruit anno 1414. concionator ævi sui celeberrimus, qui triginta annorum spatio Hispaniam, Italiam, & Galliam concionando perlustravit, maximam sibi eloquentiæ & sanctitatis famam, auditoribus pietatis & poenitentiae fructum peperit. Mira de eo fabulantur Dominicani, & pontificii, quibuscunque minus est aut cordis aut frontis: illum nempe cæcis visum, claudis gressum, mortuis vitam reddidisse, omne genus morborum verbo sanasse, 35000. Judæos & 8000. Saracenos ad fidem Christianam convertisse; & centum milla hominum perditorum ad meliorem frugem reduxisse: quin & patrio, id est, Cathalaunico idio-

mate ubivis gentium concionantem ab omnibus, cujuscunque fuerint nationis, auditoribus intellectum esse. Anno 1418. concilio Constantiensi interfuit: quum electo a concilii patribus Martino V. a Benedicto XIII. a cujus partibus hæcenus steterat, defecit: eumque deinceps in concionibus acriter oppugnavit. Obiit anno 1419. die 5. Aprilis in urbe Venetensi apud Armoricos Britones, in sanctorum album a Callisto III. anno 1455. ascriptus.

OPERA.

Tractatus de vita spirituali, sive de interiori homine. Prodiit Magdeburgi 1493. Venet. 1500. & sæpius cum meditationibus S. Augustini & S. Bernardi.

Tractatus consolatorius in fidei mutationibus.

Epistola ad Benedictum XIII. Antipapam.

Epistola ad Joannem de Podio Nuci Ord. Prædicat. Generalem.

Fragmentum Epistolæ ad Bonifacium Carthusianorum Generalem.

Fragmentum Epistolæ ad Joannem Gersonem.

Epistola 2. ad Infantem Martinum Petri IV. Aragonie regis filium, postea regem: ex Hispanico in Latinum sermonem ab Antistio conversa.

Epistola ad Ferdinandum I. Aragonie Regem.

Opuscula ista omnia collegit, & scholiis illustrata edidit Vincentius Justinianus Antistius Valentinus 1591.

Conciones de Tempore, & de Sanctis, a Vincentii discipulis, ut videtur, collectæ, & in tres tomos digestæ. Ulme 1475. Colon. 1485. Argentina 1493. 1503. Lugduni 1527.

8vo. Venet. 1606. 8vo.

Commentarius in Orationem Dominicam.

Prodiit una cum concionibus Antwerp. 1573. 8vo. Lugduni 1523. 4to.

Liber de Fine Mundi, seu de ruina vite spiritualis, Ecclesiasticæ dignitatis, & fidei Catholicæ, ac de duplici Antichristi adventu; Neapoli in 4to. excusus, & Germanice alicubi 1582. 4to. (e)

(f) HERMANNUS de LERBEKE, natione Germanus, ordinis Prædicatorum in coenobio S. Pauli apud Mindenses sodalis, claruit anno 1414. Scripsit historiam seu *Chronicon Comitum Schwanenburgensium* ab Adolpho Comitum istorum primo ad Othonis Schwanenburgensis obitum, seu ab an. 1006. ad annum 1414. Primus id in lucem eruit,

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

1414.
H. W.

(a) Ab aliis vixisse traditur ad an. 1417. (b) Conf. *L'Enfant* Hist. Conc. Pisani tom. 2. L. 6. §. 26. (c) Prodiit antea sine loco & anno tempore nascentis typographiæ fol. vide *Schelbornii Amoniat.* Litterar. tom. 3. p. 141. (d) Conf. *L'Enfant* Hist. Conc. Pisani tom. 2. L. 6. §. 25. (e) Vincentii Ferrerii opera edidit Caspar Eckhard *Aug. Vindel.* 1729. 2 Vol. fol. (f) Conf. *Quæst.* de Scriptis Dominicano. tom. 1. p. 751.

Sec. XV. ac notis illustratum evulgavit Henricus Meibomius *Francfurti* 1620. 4to. (a)
ab anno
MCCCC.

1414. THEODORICUS URIAS, natione Germanus, patria Saxo, inter præcipuos sui temporis theologos numerandus, claruit anno 1414. Scriptit *Historiam Concilii Constantiensis*, cui ipse interfuit, eamque Sigismundo Imp. nuncupavit. Opus istud partim ligato, partim soluto sermone conscriptum, in quatuor libros distributum de consolatione Ecclesie inscripsit; idque sub auspiciis sereniss. ducis Brunsvicensis inter alia ad dictum concilium pertinentia brevi in lucem proditum eruditiss. Act. Lips. editores indicantur,* quod ut maturius fiat, in votis est omnium quibus veritas est cordi. (b)

* Anno
1695. P.
557.

1415. JOANNES CAPREOLUS,* gente Gallus, ex oppido Ratinensi dioecese Tolosanæ oriundus, ordinis Prædicatorum monachus, & in academia Tolosana theologiæ professor, doctrinæ D. Thomæ vindex acerrimus. Claruit anno 1415. Interfuisse dicitur concilio Basileensi anno 1431. Quando obierit, incertum. Exstant *Commentaria in 4. libros Magistri Sententiarum*, Venet. 1484. 1514. 1588. (d) *Defensiones Theologicæ S. Thomæ Aquinatis*, ibid. 1483. fol. si forsitan a præcedente opus sit diversum. Elogium ei posuit Ambrosius de Altamura Biblioth. Prædicator. p. 58.

1415. PAULUS CARTHAGENA A S. MARIA, natione Hispanus, *Burgensis* a patria dictus, aliis tamen ex oppido S. Mariæ ortus, sectæ Judæus, & gentilium suorum nobilitate, doctrina, opibus facile princeps; postea vero ad fidem Christianam lectione operum D. Thomæ conversus, primum Trevigini archidiaconus, dein Carthaginensis episcopus, mox Burgenfis creatus est; Scripio regio præfectus, regnorum Castellæ & Legionis archicancellarius, ac demum patriarcha Aquileiæ constitutus. Claruit anno 1415. Tres ante fidem acceptam filios suscepit, Alfonsum, Gonfalmum, & Alvarum Garfiam, quorum illum sui in sede Burgenfi successorem, istum Placentinum episcopum, hunc familiæ propagatorem post se reliquit. Obiisse tertur anno 1435. die 29. Augusti. Exstant *Additiones notabiles ad Postillas Nicolai de Lyra in totam Scripturam*, una cum Postillis Lyrani Lugduni 1590.

(a) Recudi fecit Henr. Maibomius nepos tom. 1. *Rerum Germanicar.* p. 499. Scriptit etiam Hermannus *Chro-micon Episc.* *Mundusium usque ad Orbem Episcopum*, qui obiit 1398. *prodrudium*. Edidit illud Leibnitius tom. 2. *Script. Brunsvic.* p. 157. Vid. Kappii *Observationes in Quetihi & Echardi Script. Dominicanor.* p. 750. seq. (b) Exhibuit Hermannus ab Hardt. tom. 1. *Conc. Constant.* (c) *Conf. Quetif.* tom. 1. p. 796. (d) *Ex 1519.* (e) *Wolhus Bibl. Hebr.* tom. 1. p. 963. habet an. 1414. & nos monet hunc librum exstare MS. in Bibl. Erfurtenfi Lutheran. conf. etiam tom. 1. p. 897. seq. & p. 950. (f) Denuo in Hadriani Relandi *decade Exercitationum philologicarum de vera pronunciatione nominis J E H O V A. Trajecti ad Rheu.* 1707. (g) *Conf. Hermann.* ab Hardt. tom. 1. *Hist. Conc. Constantienf.* part. 2. p. 71. *Launoium parte 2. Hist. Gymnasii Navarrenf.* p. 558.

& alibi sæpius impressæ. *Scrutinium Scri- Sec. XV. ptuarum libri 2.* quod anno Christi 1434. (c) ab anno ætatis suæ 81. abolvit. Prodiit *Mantua* 1474. fol. *Burgis* 1591. fol. *Quæstiones 12. de Nomine Tetragrammato*, cum notis Jo. Drusii *Frankeræ* 1604. 8vo. (f)

(g) NICOLAUS de CLEMAN- 1416. GIIS, Nicolai filius, gente Gallus, in vi- H. W. co Clemange provincie Catalaunenlis natus, *Doctor Theologus* a recentioribus dictus. Avunculum habuit Petrum Clemangium, medicum celeberrimum, fratrem Stephanum, collegii Navarrenfis provisorum. Ipse duodecimo ætatis anno Lutetiam missus, in collegium Navarrense receptus est: ubi præceptores habuit Petrum Nongentium, Gerardum Machetum, postea Castrensem episcopum, & Joannem Gersonem. Præclaros itaque in theologia protectus fecit: eloquentiæ vero ac poësis studio præ aliis incubuit. Anno circiter 1393. ab academia Parisiensi rector creatus est, & scribendis epistolis adhibitus. Comparata sibi per epistolas elegantissimo stilo exaratas fama, a Benedicto XIII. in curiam Avinionensem evocatus est, & a secretis sibi adesse iussus. Paulo post ecclesiæ Lingonenfis thesaurariam dignitatem obtinuit. Anno circiter 1408. cum Benedicto XIII. Gallie regno, quod edicto regio obedientiam ei nuper subtraxerat, sacra interdixisset; Clemangius in scripti interdicti suspensionem lapsus immerito (tribus enim ante promulgatum anathema mensibus curia Romana egressus, Genuam se receperat) maximum famæ & fortunæ discrimen subiit. In Vallis itaque Profundæ monasterium apud Carthusianos, ac dein Fontem in Bosco secedens, principis iram deprecari, ac crimina nullis quaquaversum litteris diluere necesse habuit. Dissipatis calumniis, ad Lingones suos se contulit, thesaurariusque manens obitus. Anno 1415. a Benedicto XIII. ut in aulam suam rediret, multis rogatus, otium ac turgurium suum, quo tunc apud Fontem delituit; curiæ pontificiæ honoribus preposuit. Sub id temporis abdica dignitate Lingonenfi, Baiocensis ecclesiæ cantor constituitur. Errant, qui archidiaconum Baiocensem fuisse volunt. Claruit an. 1416. summus sæculi viris, Gersoni, Alliaco, Ferrerio, aliisque familiaris ac charus. Obiit ante annum 1440. in sacello collegii Navarrenfis lux lampade coram altari magno e

Sec. XV. tholo pendente sepultus; & breviculum istud epitaphium sepulchro inscriptum habet; *Qui lampas fuit Ecclesie, sub lampade jacet.* Vir certe sincera animi pietate præditus, ac stylo supra sæculi sui sortem elegantius ulus: intrepidus principum malorum censor & objurgator; qui pontificum schismata, ambitionem & vitia, ecclesiasticorum sordes & avaritiam, monachorum ignaviam, luxuriam, & libidinem; omnium denique ordinum mores solutos acri calamo flagellat.

O P E R A.

Liber de corrupto Ecclesie statu, anno circiter 1414. scriptus. Prodiit scilicet cura Joannis Fuchtenii Helmjadii 1620. (a)

Deplo ratio calamitatis Ecclesiæ per Schismata nefandissimum, cum exhortatione Pontificum ad ejus extirpationem, heroicis verbis descripta.

Liber de lapsu & repARATIONE iustitiæ, ad Philippum Burgundie ducem, anno 1421. scriptus. Prodiit Vienna 1481. 4to. (b)

Disputatio cum quodam Parisiensi Scholastico de Concilio Generali, anno 1409. scripta. Vienna 1482. 4to. (c)

Collatio duplex ad eundem Scholasticum de eadem materia. (d)

Liber de Annatis non solvendis, seu Responsio Gallicanæ nationis Cardinalibus appellatis ab ejusdem voto, couchione, & deliberatione Constantiæ factis de Annatis amplius non solvendis. Librum istum Clemangio prima fronte abjudicat styli barbaries: prodiit tamen sub Clemangii nomine, una cum duobus præcedentibus opusculis, in Fasciculo Rerum Expensæ. Colon. 1535. fol. p. 189. (e)

Tractatus in Parabolam de filio prodigo. (f) *De fructu Eremitæ liber*, circa an. 1413. elucubratus.

De fructu seu prosperitate verum adversariorum liber, eodem circiter tempore conscriptus.

De novis festivitatum non iustitendis liber, anno 1413. scriptus. (g)

De Præfiliis Simoniaci liber, anno circiter 1411. scriptus.

Oratio ad Gallie Principes, qua eos a bello civili dehortatur.

(a) Primum Rom. cura Eubali Cordati 1519. 4to. Denuo Witteb. 1601. 4to. & inscriptus *Speculum Ecclesie Pontificie* Lond. 1606. 8vo. Habetur iterum sub titulo *De vitiis Ecclesie* in Herm. ab Hardt. Hist. Conc. Constant. tom. 1. part. 1. & in Jac. L'Entantii Hist. ejusdem Conc. p. 612. Denique in Append. ad Fasciculum rerum expensæ & fugiend. ab Edv. Brown edit. p. 555. (b) Paris. 1512. 1519. 4to. (c) Paris. 1512. cum scripto præcedente; & 1617. 8vo. cum aliis opusculis ejusdem argumenti. Habetur etiam in Fasciculo rerum expensæ & fugiendar. nov. edit. p. 191. (d) Exiit cum opusculo superiore in Herm. ab Hardt. tom. 1. Hist. Conc. Constant. part. 2. p. 45. seq. (e) Edit nov. p. 377. Prodiit Vienna 1482. 4to. Paris. 1519. 4to. Denique exhibetur in Herm. ab Hardt. tom. 1. Conc. Constant. parte 11. (f) Hic cum tractatibus 4. proxime sequentibus prodiit Paris. 1521. & una cum istis exiit in Bibl. PP. tom. 8. p. 557. Paris. 1575. (g) Separatim editi Herm. ab Hardt. Helmst. 1703. 4to. (h) Ex his Epistol. 1. 2. 103. & 112. ex cod. integrore A. 1480. exarato in Bibl. Wolfenbütteleni, exhibuit Hermann. ab Hardt. tom. 1. Hist. Conc. Constant. part. 2. p. 4. 21. 32. 19. (i) Edit. nov. tom. 1. p. 471. (k) Edit. nov. tom. 1. p. 787. (l) Item in Casparii Dornavii Amphitheatro Sapientiæ Socraticæ tom. 1. p. 788. Hæc de Clemangii scriptis notat Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 1091. Tres Cord. MSS. Epistolarum & Operum Nic. Clemangii exiit in Bibl. Regis Gallie monet Ondus. Tom. 1. p. 2121. (m) Locutus de Eugenii IV. practica, ut Conc. Basileense Rex Francorum dissolveret, ex Clemangio habetur in Fasciculo rerum expensæ, & fugiendar. edit. nov. p. 321.

bium

Epistola ad Gerardum Machetum, quod Sec. XIV. tam corpore & Babylone sit fugiendum, quam mente. ab anno MCCCC.

Epistola 3. ad Gregorium XII. scriptæ nomine Benedicti XIII. pro extirpatione schismatis, & unione ecclesiæ.

Scripta quædam nomine Universitatis Parisiensis.

Epistola 137. (b)

Fragmentum descriptionis vitæ Tyrannicæ cum detestatione ac reprehensione, verbis heroicis comprehensæ.

Liber de Antichristo, & ortu ejus, vitæ, moribus, & operibus.

Opera ista Clemangii omnia in unum collegit, analectis & glossario Latino-barbaro illustravit, atque edi curavit Jo. Martinus Lydius Lugd. Batavorum 1613. 4to. Opuscula Clemangii aliquot prodiierant antea Paris. 1521. a Margarino Bignazo etiam in prima Bibliothecæ Patrum editione repræsentata.

Liber de Studio Theologie, a Dacherio primum in lucem editus Spicileg. tom. 7. (i) a Clemangio anno circiter 1409. scriptus.

Epistola aliquot antea ineditæ habentur apud eundem tom. 6. (k)

Carmen de Vita rusticæ felicitate, existat apud Phil. Camerarium Mediat. Historic. tom. 3. (l)

Opuscula quædam Clemangii MSS. viz. Descriptionem rei mirabilis, quæ in Gallia accidisse ferebatur; Epistolæ 9. nomine Universitatis Parisiensis scriptas; Sermonem de SS. Innocentiis; Orationes seu Preces 10. Commentarios in Isaian usque ad sexagesimum caput; Descriptionem metricam sorbis Genæ; Epistolæ alias 12. Exhortationem ad resistendum Mahometanis; in Bibliothecis Gallie privatis extare prodiit Launois. * *Epistola* ejusdem MSS. aliquot existant in Bibliotheca Lambethana, & penes Cl. virum Joannem Battely, S. Theol. Profess. archidiaconum Cantuariensem. (m)

* Hist. Gymnas. Navarr. part. 2. p. 178.

JOSEPHUS, natione Græcus, Ephesi archiepiscopus, ac tandem anno 1416. patriarcha Constantinopolitanus in synodo CP. electus. Alii quidem & in his Freherus, *

patriarchatum a Josepho anno 1424. susceptum esse volunt. Verum rem extra duos Græc. Rom.

1416. H. W.

* Chronolog. ante Leucavius

Sæc. XV. bium posuit Sguropulus; * qui Iosephum in
 ab anno concilio Florentino, exactis 23. in munere
 M CCC. patriarchali annis ac 20. diebus, obisse nar-
 * Hist. rare. Difficilem, si quis alius, provinciam
 Conc. Flor. nactus est Iosephus; & ipse tanto oneri
 subeundo, seu naturæ indolem, seu ingenii
 vires spectes, longe impar. Sic enim res
 Græcorum a Turcis attrita ea ætate fere-
 bant, ut Latinorum amicitiam & suppetias
 quovis modo ambire, & ecclesiæ libertatem
 reipublicæ salutis postponere, iis necesse fue-
 rit. De unione Græcos inter & Latinos
 ineunda jamdiu agitatum fuerat, ac rebus
 CPP. indies in deterius vergentibus, Joannes
 Imp. inceptum facinus festinato urgebat.
 Principio quidem Iosephus ecclesiæ
 suæ dignitatem constanter asseruit, & iter
 a Græcis episcopis ad occidentale concilium
 suscipiendum maxime improbavit, id in
 Græcorum opprobrium cessurum esse prædi-
 cans; utque concilium Constantinopoli po-
 tius indiceretur, atque illuc evocarentur
 Latini, multis fuisse. Mox vero imperato-
 ris blanditiis expugnatus cessit; nullisque
 anno 1435. ad concilium Basileense legatis
 synodi itius Acta rata habuit; atque iterum
 anno 1436. missa bulla plumbea se ad unionem
 inter ecclesias refaciendam in occidentem
 venire paratum esse præ se tulit; &
 concilii generalis ea de re habendi locum
 ac tempus definiti postulavit. Post bieu-
 nium imminuta Eugenii pontificis fraudibus
 concilii Basileensis auctoritate, ad Eugenii
 partes sese contulerunt Græci, & concilium
 ab illo Ferrarii indictum adire decreverunt.
 Itineris ducem sese dedit Iosephus, haud
 adeo tamen de tuenda Græcorum fide, quam
 de conservanda patriarchatus CP. dignitate
 sollicitus. Innumeras enim caeremonias ven-
 tosus homo excogitavit, ut in primo cum
 Eugenio pontifice congressu sese illi parem
 ac nequaquam inferiorem esse demonstraret.
 Incallum vero. Et Græcorum enim infor-
 tunium & Latinorum saltu infelicem pa-
 triarcham se demittere coegerunt. Dispu-
 tatione de dubiis fidei articulis utrinque ini-
 ta, ipse unionem quavis lege confarcinan-
 dam esse arbitratus est; atque adeo cedendum
 esse Latinis, etiam si veritas penes Græcos
 staret, ut eo modo auxilium contra Turcos
 obtinerent, palam prædicare non erubuit.
 Si ex viginti quatuor enim, inquit,
 Hist. Conc. religionis capitibus unum tantum Latinorum
 Flor. §. 8. libidini denui; reliqua viginti tria unius
 c. 12. desolium supplere satis valebunt. Re ad exitum
 spectante, ipse gravi morbo decubuit,
 & patrum sententias de rebus definiendis
 audire voluit. Illas ei clam perlegit Bessa-
 rion, sed fide pessima curtas ac pro lubitu

mutatas. Istiusmodi artificio pariter ac in-
 nata animi levitate inductus, Latinorum
 dogmatibus subscripsit, alioque auctoritate
 sua episcopos ad subscribendum impulit.
 Cum vero Latinos a fidei articulis ad velli-
 candam ecclesiæ Græcæ disciplinam proce-
 dere videret, subscriptionis datæ gravi pœ-
 nitentia ductus est; & post octiduum mor-
 rore simul ac morbo confectus obiit die 10.
 Junii anno 1439. Exstant Lat. *Epistola ad
 Concilium Basileense*, Concil. tom. 12. p. 545.
Bulla plumbea ad idem, ibid. p. 571. Gr. Lat.
Oratio ad Synodum CP. iter in occidentem
 suscipiendum diffusuens, apud Sguropulum
 Hist. Concil. Florent. Sect. 2. cap. 18. *Alia
 ejusdem argumenti Oratio*, ibid. cap. 24. *Oratio
 exhortatoria ad Græcos episcopos Italiam
 secum profecturos*, ut constanter se gerant,
 ibid. Sect. 3. cap. 16. (a)

MARTINUS V. alius III. *Odo Columna* 1417.
 antea dictus, patria Romanus, ex illustri- H. W.
 simo Columnensium sanguine oriundus, ju-
 ris pontificii studii Perusii innutritus, ab
 Urbano VI. referendarius, ab Innocentio VII.
 diaconus cardinalis S. Georgii in Velabro
 factus, anno 1414. ad concilium Constantien-
 tensis profectus, rebus gelis inter primos
 enituit. Anno 1417. depositis tribus anti-
 papis, & electione novi pontificis cardinali-
 bus in concilio presentibus, & triginta de-
 legatis ex quinque nationibus pari numero
 selectis commissa, ipse unanimi omnium
 consensu papa electus est die 11. Novembr.
 S. Martini memoris sacro. (b) Presbyter or-
 dinatus die 12. episcopus die 13. pontificia
 corona indutus die 21. Pontifex creatus,
 nil antiquius habuit, quam concilium sol-
 vere, & toties promissam ac tantopere a
 Sigismundo Imp. & principibus Christianis
 efflagitatum ecclesiæ reformationem elu-
 dere. Factum id rem in futurum concilium,
 quod propediem se coacturum spondidit,
 rejiciendo. Utcunque igitur reclamantibus
 imperatore & episcopis Germanis anno se-
 quente die 22. Aprilis concilium claudit, &
 Italix turbas presentia sua componendas
 causatus, 17. Cal. Junii Constantia discedit.
 Anno 1420. Cruciata contra Bohemos
 Hussi sectatores indixit, plenam peccatorum
 remissionem vexilla sacre militiæ sequenti-
 bus largitus. Anno 1423. mensis Augusto
 concilium generale Senis coëgit; cum vero
 mentio de ecclesia reformanda in synodo
 injiceretur; eam in se fabam cudi probe
 sciens, concilium propere abruptit, & in an-
 num septimum Basileæ habendum rejectit.
 Anno 1429. Alphonsi Aragonis regis auxi-
 lio usus, Ægidium Sancii Munionis, Bene-

(a) Ejusdem decretum unionis cum Romana Ecclesia habetur in Actis Conc. Florentini Sessione 25. tom. 9. Har-
 duin. p. 405. (b) Narratio de Martini V. electione extat ap. Baluz. Miscell. tom. 7. p. 97.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

dicto XIII. ante quinquennium a cardinalibus schismaticis titulo Clementis VIII. suffectum, papatu femet abdicare, & cardinales illius sequaces in partes suas concedere adegit: adeoque tandem aliquando schismati gravissimo in ecclesia Romana per 51. annos grassato finem imposuit. Obiit die 20. Februarii, anno 1431. ætatis suæ 63. Exstant *Epistole*, *Bulle*, & *Constitutiones* 15. Concil. tom. 12. p. 252, &c. *Alia Epistola & Constitutiones* 17. apud Bzovium ad an. 1419. &c. *Alia* plures in Magno Bullario Laërtii Cherubini tom. 1. (a) *Sermo de Translatione B. Monice S. Augustini matris ab Ostia ad Romam*, in Historia Augustiniana Tolose 1641. *Approbatio Regula Monachorum Hieronymiana*, inter Hieronymi opera tom. 4. *Leges pro Cardinalibus*; in vita ejus a Contetorio edita.

1418.
H. W.

GOBELINUS PERSONA, natione Germanus, in antiqua Saxonia, quæ nunc Westphalia dicitur, anno 1358. natus. Postquam Italiam fere universam lustrarat, & in curia Romana diu hælerat; anno 1386. sacerdotio initiatus est, triennio post rector capellæ S. Trinitatis in urbe Paderbornensi factus. Cum vero adversus edictum quoddam ab urbis confusibus latum, pontificiis & imperatoris functionibus contrarium pro concione declamare non dubitaret, loco suo excidit, & episcopi vicarius seu officialis constitutus est. Monachorum paulo post ordinis Benedictini invidiam expertus, & veneno tentatus, Paderborna relicta, Bilsfeldam se contulit; ubi ecclesiæ cathedralis decanus brevi renunciatus est. Claruit anno 1418. Tandem negotiorum pertæsus, cucullam induit; & sexagenario major e vivis excescit. Scriptis *Chronicon* ab orbe condito usque ad annum Christi 1418. *Cosmographicon* dictum; quod ante annum 1404. inchoatum anno demum 1418. absolvit. Prodiit cum notis & appendice Henrici Meibomii *Franko*. 1599. fol. Eidem tribuunt Molanus & Surius *Vitam S. Meinulphi*, Paderbornensis diaconi, & confessoris; quem ex fonte facto suscepit Carolus Magnus. Eam interpolatam, ac stylo immutato deformem dedit Surius ad 5. Octobr. sinceram, ommissa tamen miraculorum farragine, Christophorus Browerus *Moguntie* 1616. (b)

(a) *Epistolas* 11. exhibuit Jo. Pet. Ludowig in Reliquiis monumentor. veteris ævi, tom. 1. p. 403. seq. *Bulle & Constitutiones* varias Hermann. ab Hardt Hist. Conc. Constant. tom. 1. part. 21. 23. 26. tom. 2. part. 21. tom. 4. p. 1500. 1518. 1516. seq. 1519. 1568. *Bulle* unam exhibuit Baluzius in Append. ad J. Diss. Peri de Marca n. 36. *Epistola* 2. Martene Anecdotor. tom. 1. p. 1758. 1759. *Bulle & Epistolas* plures Wilkins Conc. Brit. tom. 3. p. 390. 447. *Bulle* quædam adversus Bokenor emissæ habentur in Append. ad Fasciculum rerum expetend. & fugiend. edit. nov. p. 611. *Bulle & Epistole* quædam exstant MSS. in Bibl. Cotton. sub Thibero B. 6. & Vtello D. 11. n. 17. *Testamentum & Cerevisiale Curie Romane* MSS. in Bibl. Vatican. memorat Lud. Jacob. in Vit. Pontific. p. 161. *Bulle & Epistolas* varias exhibuit Rymerus inter Fœdera vol. 9. p. 522. 618. & p. 766. & 921. (b) *Versus* de Urbano VI. de Ruperto Paderbornensi episcopo, & quibusdam ejus predecessoribus ab eodem scriptis memorat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ vol. 3. p. 192. (c) Conf. Bernardi Pezii Diss. legor. ad tom. 2. Anecdotor. p. 74. *Oudin*. tom. 3. p. 1212. Hermann. ab Hardt, prolegomen ad tom. 2. Hist. Conc. Constantien. p. 10. (d) Item inter Gerlonis opera, cui rectius attribui notat Fabr. Bibl. & infim. Latin. vol. 1. p. 648. quem videt. (e) Prodiit antea cum præfatione Jac. Wimpelingii A. 1507. 4to. (f) Henrico de Hassia seniori adjungunt

HENRICUS DE HASSIA, seu de Langenstein, natione Germanus: S. Theologie Licentiatius in academia Parisiensi, ordinis Carthusiani monachus, & cœnobii S. Mariæ in Geldria prope Arnheimium Pior; & si recte conjicit Trithemius, ecclesiæ Wormatiensis canonicus, Viennam tandem evocatus, ut academicis theologia prælegeret. Claruit anno 1418. obiit anno 1428. Scriptor prolixus admodum & operosus; qui cum plures annos Genesi pro cathedra explicandæ impendisset, vix quartum libri caput attigit, ac totidem complevit volumina. (c)

SCRIPTA.

Regula ad discernendum mortale peccatum a veniali. Prodiit una cum Antonini opere de eruditione confessorum *Memming* 1483. (d)

Liber de Contritiis, & ordine Confessionum. Habetur in appendice operum Joannis Gerlonis.

Secreta Secretorum. Daventriæ 1501. edita.

De Anima conditionibus Soliloquium. Exstat apud Orthodoxogr. tom. 2. p. 1607. (e)

Contra disceptationes & contrarias predicationes Fratrum Mendicantium super Conceptione Mariæ Virginis, & contra maculam S. Berwardo mendaciter impostam. Mediolani 1480. (f)

Tractatus de Confessione, De Nobilitate Animæ, De Oratione Dominica, & Angelica Salutatione, Epistola Inuocativa contra amulos Cleri, De mundi contemptu, Animæ Speculum, De eruditione Sacerdotum, MSS. in Bibliotheca Augustana.

Alia plura Henrici opera, adhuc inedita, recentest Trithemius de Script. Eccles. p. 146. Bellarminus, p. 381. Simlerus, p. 278.

HENRICUS DE HASSIA, natione Germanus, ord. Carthuf. monachus, S. Theologiæ professor, & in academia Viennensi Henrici Huicæ focus & coadjutor, claruit anno 1418. Lucubrationibus ejus a Cl. Whartono memoratis accenseantur nonnullæ. Exstat tractatus super *Oratione Dominica & Angelica Salutatione*, uti & operis prænotati *Sacerdotum secreta circa Missam*, vetus quædam editio abique ulla loci vel

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

* Index
Bibl. Aug.
guſt. p. 41,
46, 49, 16.

1418.
R. G.

temporis

SÆC. XV. temporis nota. *De discretione Spirituum* tractatus prodit Corn. Dielmanni cura Antverp. 1652. 8vo. *De vitiiis & erroribus Spirituum* liber, forma epistolari conceptus, & Joanni episcopo Wormatiensi nuncupatus, Jacobo Gruytrodio Carthusiano oblectante lucem vidit, qui operi suo de *erroribus Christianorum* insertum dedit, uti Fl. Illyricus diserte refert. Catal. Test. Verit. col. 1801. In *Decem præcepta* Commentarius in fol. In *Orationem Dominicam*: & de modo celebrandi & recipiendi Sacramentum Eucharistie, in 4to. MSS. habentur in bibl. Trajectensi. De moribus & vita Canonico-rum Regularium. De vitio proprietatis personarum Religiosarum; uterque MS. in bibl. Basileensi. De reductione effectuum in causas: de concitatione *Confarum*, MSS. in bibl. Bodleiana, Cod. 1146. In eadem bibliotheca, Cod. 1667. exstat Henrici de Alia super *Genesim* Commentarius, nostri Henrici opus esse hariolari liceat, qui cum professoris Viennensis munus sustinuit, in *Genesim* plures annos prælectiones habuit. Tres demum *Epistolæ* MSS. in Colleg. Merton. apud Oxoniens. reperiuntur. (a)

initialis absentia auctoris cognomine, suspicatur. (b)

AUGUSTINUS DE ROMA, de Favaronibus cognominatus, gente Italus, patria Romanus, ordinis Augustiniani Eremita, & ab anno 1419. prior generalis, in comitiis Aitensibus 12. Cal. Septembr. electus. Postquam ordinem suum duodecim annis rexisset, ad episcopatum Cafenatem anno 1431. assumptus est, tandem Nazareus in ditione Neapolitana archiepiscopus factus. Obiit anno 1443. seu, ut alii, 1445. Præsit in Tulfia apud Augustinianos sepultus. Multa scripsit; e quibus nulla typis impressa reperire potui. Præsum tamen aliquando fuisse conficerem *Librum de Sacramento unitatis Christi & Ecclesie, Librum de Christo capite & ejus inchoato principatu; & Librum de Charitate Christi circa electos, & de ejus infuso amore*: eo quod in Indice Romano, teste Bellarmino,* prohibeantur. Eosdem antea Augustini libros tanquam non sanam & erroneam in fide doctrinam continentibus damnavit & reprobavit concilium Basileense.† *Commentaria* Augustini nostri in omnes D. Pauli Epistolæ, in Epistolæ Canonice, & in Apocalypsin; felse apud Eremitas Patavinos manuscripta vidisse prodit Possevinus.* Reliqua ejus scripta enumerant Possevinus loc. cit. & Josephus Pamphilus Chron. Ord. Erem. p. 79.

JOSEPHUS BRYENNIIUS, patria Constantinopolitanus, vite instituto monachus, concionibus ad populum habendis præfectus, claruit anno 1420. quem in Oratione 8va. de Trinitate ab Allatio citata ipse designat. Multa scripsit adversus Latinos: præsertim vero adversus dogma eorum de processione Spiritus S. *Orationes* 18. quas ipse πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῆς θεοῦ, de divinitate Trinitate inscripsit, MSS. in bibl. Vaticana asservatas. (c) Singularum titulos, argumenta, initia, & loca, in quibus sunt habitæ, ordine recenset L. Allatius de Consensu l. 2. c. 18. §. 14. qui & Fragumenta 3. ex iis Gr. Lat. adducit ibid. alia ibid. c. 5. §. 3. c. 15. §. 7. l. 3. c. 2. §. 3. lib. adversus Hottinger, p. 315, 318. *Orationes* ejusdem dnas de futuro Judicio & sempiterna beatitudine idem citat Allatius, & excerptas exinde lacinias Gr. Lat. exhibet lib. de libris Ecclesiasticis Græcor. p. 136. 143. 339. lib. de Purgatorio, p. 79. 141. 713. Ejusdem *Dialogi* 3, de Processione Spiritus S. Disputatio de Orthodoxa Ecclesia; atque alia de Fide, habentur MSS. in Bibliotheca Ambrosiana.

(a) Eiusdem *Consilium pacis*, sive de *Unione ac reformatione Ecclesie in concilio Universali quærenda* editit & Henrico de Hassia restituit Hertz. ab Hardt tom. 2. Hist. Conc. Constantiens. part. 1. Idem opus Du Pin. recudi fecit in append. ad tom. 2. Gerlonis operum p. 809. Varia ejusdem opera haberi MSS. in Bibl. regia Galliarum & Paulina Lipsiensis monet Quidam. tom. 3. p. 1259. (b) *Sermones*, Quadragesimales, *Cusque Confessionis* post Filium memorat Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 342. (c) Item *Colli*, ut ex Gerisachi Epistola notat Crusius in Turco-Græcia lib. 7. p. 498.

Append.

Q*

JOSEPHUS

1418. ANTONIUS RAMPELOGUS, R. G. seu de Rampigolis, natione Italus, patria Genuensis, ordin. Eremit. August. frater; S. Theologiae doctor, disputationibus contra Hüllas in concilio Constantiensi acute actis inclaruit anno 1418. quamdiu vixit incertum est. Scriptit ad juvenes ordinis sui in cenobio Neapolitano studentes super varios Vet. Testamenti locos opusculum, quod *Figuras Biblicæ inscripsit*, rude & trito eloquio scriptum refert * Sixtus Senensis, in quo sacras Historias exponens singulis ad morales Virtutes accommodavit; graviores in istud censuram intrinxit Ant. Possevinus,* quam merito judicent alii: in Iudd. etiam Expurgatoriis prohibetur nisi corrigatur: in lucem prodit Paris 1506. 8vo. 1511. 4to. Colon. 1505. 1617. 12mo. Argentorat. 1516. Lugdun. 1558. 1570. *Dictionarium Pauperum*, & speculum Salvationis humanae, prodit cum præcedente, Paris. 1497. 8vo. *Aureum* etiam *Bibliorum Repertorium* exaravit, continens *Locos communes de titulis Theologicis*, secundum ordinem alphabeti, quod olim alicubi in Germania impressum, in 4to. testatur Genserius. Exstat Antonii cujusdam Ampilogii Eremitæ opus *Biblia aurea* dictum, sive *Loco communes ex Bibliis*, impressum Colonia 1628. 8vo. quod idem proflus opus cum superiori, variato paululum ex litteræ

* Biblioth. Sanct. L. 4. p. 198.
* Appar. sacr. tom. 1. p. 104.

SÆC. XV. ab anno MCCXC.

1419. H. W.

* De Script. Eccles. p. 388.

† Sess. 22.

* Appar. sacr. p. 136.

1420. H. W.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

JOSEPHUS BRYENNIUS, monachus Byzantinus, & concionibus ad populum habendis præfatus, claruit anno 1420. Scriptis alibi memoratis accenseri meruerunt *Orationes duæ in Annuntiationem B. Virginis Deip. v. c.*, quarum prima sic incipit, *Εἰς δόξαν τῆς παρταυτίου Τριάδος. Χθὲς ἐπαγγελισµὸς*. Hujus meminit L. Allatius Dissert. de Symeon, p. 88. Altera his verbis, *Θεὸς ὁ τὰ πάντα πρὶν γενέσθαι αὐτὸν ἐπιστάµενος*. Allat. *ibid.* p. 96. *Oratio in illud*, Stabant juxta crucem, &c. & in S. *Deiparæ*. Pr. *Ἡ τότῃ τὸ πᾶν ἀόρητος λόγος ἀρµονίας ἀρµοσαµένῃ*. Allat. *ib.* p. 96. *Gratiarium Alcio in S. Deiparæ*. Pr. *Θεὸς τὴν παντοδυναµίαν πλάσαντων ἡµῶν λόγων χορηγόν*. Allat. *ibid.* p. 96. Fragmentum hujus profert idem de Confens. lib. 2. c. 3. sect. 3. col. 529. *Oratio in S. Paradiseen*. Pr. *Συµφῶς τῷ κόσµῳ καὶ συνῶχον*. Allat. *ibid.* p. 110. Scripsit etiam *Orationem in Transfigurationem Domini*, quam idem vir doctissimus laudat de Confens. l. 2. c. 17. sect. 2. col. 837. Et *Orationem de Domini Conceptione*, ab eodem laudatam, Dissert. de libris Eccl. Græc. p. 311. Exstat demum de *Divina Energia*, & de *Lumine in monte Thabor*, opus, cum ejusmodi aliis, Græce MSS. in bibl. Regis Gallorum, Cod. 507. (a)

1420.
II. W.

LEONARDUS BRUNUS ARETINUS, natione Italus, Aretium urbem, unde cognomen traxit, natalem habuit; humaniorum litterarum studio ab ipsis incunabulis innutritus, Latini sermonis elegantia, venustate dictionis & ingenii acumine inter clarissimos sæculi sui historicos, oratores & philosophos nomen tulit. Græcæ autem linguae scientiam ab Emanuele Chrysolora acceptam primus omnium Latinorum erexit, & restituit. Ingentem eruditionis famam apud Italos adeptus, ab Innocentio VII. pontifice in aulam Romanam accersitus & epistolis scribendis admotus fuit anno circiter 1404. eodem etiam munere apud tres sequentes pontifices Gregorium XII. Alexandrum V. & Joannem XXIII. perfunctus. Tandem in Hetruriam a Senatu Florentino, revocatus, summus civitatis cancellarius concordii patrum suffragio constitutus est. Claruit anno 1420. Pingui otio donatus, historiis, aliisque quibus de re litteraria præclare meruit, lucubrationibus conscribendis animum appulsi; nec minus tamen divitiis coacervandis intentus, quo nomine turpissimæ

avaritiæ ab historicis notatur, & abunde vulgatur. Obiit Florentiæ, dierum & gloriæ satur 7. Id. Martii an. 1443. ætatis suæ 74. (b) In templo S. Crucis sepultus, magnificum nactus est sepulchrum, nec minus gloriosam inscriptionem, hisce verbis conceptam: *postquam Leonardus e vita migravit, Historia liget, Eloquentia muta est; fertiorque Musæ tum Græcæ tum Latinæ lachrymas tenere non potuisse*. Sane eloquentiæ uberimque ingenii laudem nullus Aretino facile denegabit; atque adeo Æneas Sylvius* illum *Hetruriæ splendorem, quo nemo post Laërtium Ciceroni proximior fuit, vocat: virumque doctissimum atque omnium eloquentissimum fuisse predicat* Poggius Florentinus. * Interim tamen dissimulari non potest, illum plurimis confirmati scriptoris dotibus destitui; ut quæ Erasmi* de eo verbis utar, *Facilitate dictionis ac perspicuitate satis accedit ad Ciceronem, sed nervis aliisque virtutibus aliquot destituitur: alicubi vix tuetur Romani sermonis castimoniam, aliqui vir doctus juxta ac probus*. His addæ, quæ major viro erudito inuri non potest labe, plagii litterarii crimine teneri Aretinum. Gothicam enim Procopii historiam Latine versam, suppresso veri auctoris nomine, sibi inscriptam evulgavit. Pessime Aretino id furti cessit. Paucis enim post obitum illius annis historicum Procopio postliminio vendicavit Christophorus Perlonæ; & detecto plagio Aretini pudento, fraudem ejus orbi erudito deridendam propinavit.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

* Epist. 512.

* Invect. adv. Philelp. 3. * Ciceronian.

SCRIPTA.

Contra hypocritas Libellus. Prodiit in Fasciculo Rerum Expet. Colon. 1535. fol. 154. (c)

Historia Florentina libri 12, quibus fusc enarratis exteris Florentinorum bellis, intestinas seditiones, concivium offensam veritus, plerumque tacet. Prodiit a Sixto Brunone editi *Argentina* 1610. (d)

De Bello Italico adversus Gothos libri 4, quos Procopio subfaturus est. *Basil.* 1531. *Paris.* 1534. 8vo. *Bellovisum* 1607. 4to. (e)

De Bello Punico libri 3, quibus illa quæ in Livio, ob amissam Historiæ Decadem secundam, desiderantur, supplere præ se fert. Omnia autem fere ex Polybio desumptis; utcumque se nudum interpretem egisse vir ingratum in præfatione neget. Prodiit *Augstæ-Findel.* 1537. & sub Polybii nomine a Badio Ascensio *Parisii* editi. (f)

(a) *Orationem Eusebium contra Judæos* laudat Nic. Comnenus, p. 106. ut narrat Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 325. Eusebium *Homilia* habentur MSS. in Bibl. Julii Justiniani Venetis teste *Montfaucon.* *Diar.* Ital. p. 431. (b) Anno 1444. ætatis suæ 75. narrante Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 797. (c) Edit. nov. p. 197. Denique *Longobardi* 1607. 3mo, cum Poggii Dialogo ejusdem argumenti. Habetur etiam MS. cum *Oratione* die Johannis Bapt. habita, & Eusebium *Historia*, Italice in Bibl. Cotton. sub *Vitebio* E. 8. n. 4. s. 18. Iterum cum *Isagog.* & *Oratione in selectiores malefactorum* *ibid.* sub *Cleopatra* n. 4. s. 8. (d) Et cum versione Italica Donati Acciajuoli *Venet.* 1473. fol. *Florent.* 1492. *Venet.* 1650. fol. & alibi. Conf. Fabr. ubi supra p. 801. (e) Habentur MSS. cum *Epistolis* in Bibl. B. Marie Florent. teste *Montfaucon.* *Diar.* Ital. p. 173. (f) Eusebium *de primo Punico bello* MS. servari in Museo Tarvisiano Venetis narrat idem *Montfaucon.* *ibid.* p. 76.

* Epistola.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

Epistolarum libri 8. Argentinae 1521. (d) Basil. 1535. 8vo.

Dialogus de moribus. Paris. 1516.

Versio 10. librorum Aristotelis. *Aristotelis.* *ibid.* Græca feliciter admodum vertit Aretinus, quippe qui non solum stylium luculentum fatis adhibeat, sed & Græci sermonis sensum sine ulla fere unquam verborum paraphrasi summa fide reddat.

Commentarius de rebus suo tempore in Italia gestis, a schismatis Romani superiore sæculo inchoati exordii ad annum usque 1440.

Commentarius de rebus Græciæ, a Callicratidæ & Thrasybuli temporibus ad Epaminondæ obitum, ad Angelum Acciolum equitem Florentinum. Prodiit uterque Commentarius una cum Historia Florentina Argentine 1610. posterior Lugduni 1530. (b)

Commentarius in libros Aristotelis Oeconomicos, & *Introductio in eiusdem Moralia.* Venet. 1550. *Historia de crudeli amoris exitu Guisguardi* & *Taucredi Salernitanorum principis filia.* Extat inter *Æneæ Sylvii Epistolas* num. 410.

Libellus de disputationum exercitationisque studiorum usu. Basil. 1536. Paris. 1642. 8vo.

Cætera Aretini scripta, & in his *versiones* Scriptorum Græcorum, Aristotelis puta, Platonis, Plutarchi, Demosthenis, Æschini, &c. quamplurimas recenset Simlerus Bibl. p. 449. Boissardus Icon. part. 1. p. 125. Historica quædam Vossius de Hist. Lat. l. 3. c. 5. (c)

1420.
H. W.

(d) JOANNES FRANCISCUS POGGIUS, BRANDOLINUS dictus, patria Florentinus, ex Terranova agri Aretini oppido oriundus, linguarum & humaniorum litterarum scientia probe excultus, Græce ab Emanuele Chrysolora edoctus, octo pontificum Romanorum secretarius seu scribitorum præfectus, claruit anno 1420. In concilio Constantiensi partes non infimas egit, ibique defunctum Zarabellam cardinalem funebri oratione anno 1417. laudavit. Post Nicolai V. mortem anno 1455. postquam quinquaginta annos in curia Romana militasset, quadraginta fere secretarii munus

obisset; annos jam natus 72. Florentiam e-vocatus est, ut reipublice patriæ a secretis esset. Obiit grandævus anno 1459. Florentiæ sepultus. Vir sane non ineruditus, sed rixosus, si quis alius, & lascivi ingenii. *Illi nature satis erat, iudice Erasmo, * artus & eruditionis non ita multum; interim impuro sermonis fluxu usus, si Laurentio Valla credimus.* Graviorem longe Poggii censuram alibi profert Erasmus,† qui postquam effrænem ejus in Laurentium Vallam, ipsomet centuplo doctiorem, iracundiam castigasset, hæc subinfuit; *Poggium rabula adeo indoctum, ut etiamsi vacaret obscenitate, tamen indignum esset qui legeretur; adeo autem obscenus, ut etiamsi doctissimus fuisset, tamen esset a bonis viris rejiciendus.*

OPERA.

Descriptio ruinarum Urbis Romæ. (e)

Descriptio obitus & supplicii Hieronymi Prægensis ad Leonardum Aretinum. Prodiit in Fasciculo Rerum expetend. Colou. 1535. p. 152. (f) & inter Hullii opera Norimb. 1588. *Oratio funebri in Franciscum Zarabellam Cardinalem.*

Oratio funebri in Nicolaum Albergatum Cardinalem anno 1443. defunctum. Habetur inter alios Scriptores Vitæ Albergati Colou. 1618. 4to.

Oratio funebri in Laurentium Medicæum principem Florentinum.

Oratio de vita Nicolai Nicolii civis Florentini. *Facetiæ liber,* qui spurcitiis & foedissimis obscenitatibus totus scætet, ad flammam, vel ad orcum potius relegandus. Prodiit mutilus Tubingæ 1550. 8vo. integer Norimb. 1485. fol. Venetiis 1523. 8vo.

De situ regionis India liber.

De officio Principis ad Judium II.

De varietate fortunæ ad Nicolaum V. libri 4. (g)

De auctoritate & potestate Pontificis & Concilii.

De nobilitate liber.

De miseria conditionis humanæ.

Historia Florentina libri 8. (b)

(a) Fabr. ex editione Basileensi recudi fecit Hamburg. 1724. 8vo. vid. loc. cit. ubi memorat Cod. MS. penes Joachimum Negelinum, qui non modo editas illas epistolas pluribus locis emendationes, sed etiam epistolas adhuc incultas 52. exhibebat. *Epistolam ad Kyriacum Amiconium* edidit Baluzius Miscell. tom. 6. p. 438. *Epistola ad Dominum Baptistam de Malatestis,* edidit Jo. Alex. Brasiliensis Argut. 1521. 8vo. *Orationem in Fructum Nuntii Siroza Equitis Florentini* edidit in Baluzii Miscell. tom. 1. p. 226. memorat Oudin. tom. 3. p. 2190. (b) Prior etiam *Venetii* 1475. 1485. novissime *Francos.* 1732. 4to. & in tom. 19. Script. Italic. Muratoriano. Extat etiam Italica versio Donati Acciajuoli *Venet.* 1561. fol. cui Franc. Sanfovinus continuationem adjunxit utique ad an. 1560. conf. Fabr. ubi supra. Posteriorem recudi fecit *Gramscius* in tom. 7. *Theauri Antiquit. Græc.* (c) *Introductio in Carolus de Malatestis propter statum Virgilii eversam* habetur in Jo. Georg. Schellhornii *amoenitat. Litterar.* tom. 3. *Vitæ Aristotelis & Ciceronis* asservatas MSS. in Bibl. Regia Paris. n. 2156. *Tractatum de reipublica Florentinorum* MS. penes Leonem Allatium memorat Blunt. *Censur. Auctorum.* p. 320. (d) Conf. Poggiana a Jacobo L'Infanto edit. *Ausfel.* 1720. 8vo. item Jo. Bapt. Recanatium in observation. criticis ad Poggiana *Venet.* 1721. 8vo. (e) Habetur in tom. 1. *Novi Theauri Antiquitatum Alb. Henr. de Sallengre edit. Hugæ Comitis* 1716. fol. (f) Edit. nov. p. 307. Exhibuit etiam una cum *Epistola ad Guarinum de invocato Quintiliano* & *Alfano Pediano* & aliis ejusdem tractatibus Infantis in Poggianis *Ausfel.* 1720. (g) Prodiit cum *Epistolis 57. antiquæ indolis* Paris. 1721. 4to. (h) Prodiit notis & Auctoris Vita illustrata a Jo. Bapt. Recanato *Venet.* 1715. 4to. atque inde recula in *Theauro Scriptor. Italic. Burmanniano* tom. 8. & *Muratoriano* tom. 20. una cum *Epistola ad Joannem quendam* antea inedita. Idem Muratorius monet in Bibl. Ambrosiana servari ingens volumen *Epistolarum Poggii* quorundam maximam partem hactenus anecdotarum. Prodiit hæc *Historia* in Italicum sermonem versa *Venet.* 1496. fol. *Florent.* 1492. fol. & emendatior *ibid.* 1498. 4to. vid. Fabr. Bibl. med. infim. Latin. vol. 5. p. 897. Oudin. tom. 3. p. 2183.

Append.

Q* 2

Discepta

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

*Disceptatio, utrum præstantior sit Medicum
an Jurisperitum.*

Epistolarum volumen. (a)

Invektivarum in Laurentium Vallam libri 2.

Invektive 2. pro Nicolao Nicholo in Franciscum Philophum.

Orationes conspueves.

*Prodierunt Poggii opera Argentine 1511.
& 1513. fol. Bñfl. 1538. fol.*

*De infelicitate Principum libellus, ab Elia
Ehingerio editus Francofurt. 1629. 8vo.*

*Oratio in funere Leonardi Aretini, apud Bal-
luz. Micellan. tom. 3. p. 248. (b)*

*Vita Dominici Capranica Cardinalis, ibid. p.
263. (c)*

*Dialogus adversus Hypocritam, quem e biblio-
theca Florentina in lucem extulit, atque una
cum Leonardi Aretini oratione adversus hypo-
critas edendum curavit Hieronymus Sin-
cerus Lotharingus Lugduni 1679. 8vo. recu-
sum in Append. ad Fasciculum Rerum Expe-
tend. Londini 1788. fol.*

*Latine adhuc transtulit Xenophontis Cyro-
pediam, & Diodori Siculi Historiam. Ultra-
que versio typis excusa prodit. Ut de Quin-
tiliano, Alconio, Valerio Flacco, & Silio Ita-
lico ab eo in lucem protrahis nihil dicam.*

1420.
H. W.

MACARIUS MACRES, natione Græcus, Montis Atho hieromonachus, Georgii Phranza amicus cum primis familiarissimus; quo fatagente, Constantinopolim profectus, regii monasterii Pantocratoris Hegumenus constitutus est, post Protosyncellus magnus renunciatus. Claruit anno 1420. Latinorum hostis infensissimus, quo nomine a patriarcha CP. qui cum Latinis tunc fensit, inter hæreticos habitus, multis exagitatus est malis. Ante annum 1430. a Joanne Palæologo Imp. ad Martinum V. pontificem Romanum una cum Marco Jagro, Magno Duce, legatus, anno 1431. inter redeundum die 7. Januarii e vivis excessit: *αὐτὸς αὐτὸς κατὰ τὸν λόγον & ἀπὸ τὸν & συνῆν*, si Phranzam audiamus, *Vir & eloquentia, & virtute animi, & intelligentia longe præstantissimus*. Scripsit *Opus de Processione Spiritus S. a Filio*, id dogmatis neque necessarium esse, sed innovationis fidei, probare amissus. Totidem id verbis memorat, & in decem capita divisum esse prodit Leo Allatius de Confensu l. 2. c. 18. §. 10.

(a) Habentur cum Aretini Epistolis in Bibl. B. Mariæ Florent. ut testatur *Moutffaucon*. *Diar. Ital. p. 373. Epistola ad Scriptorem Ferrarensem, qui sit antecessor Scipio Casari, an Casar Scipioni*, habetur MS. in Bibl. Cott. sub Vita llo f. 8. n. 7. (b) Recut tom. 8. *Thesauri Scriptor. Italie* Burmanniani, & ante Aretini Epistolas a *Fabrice* prelo iterum datas *Hamb. 1724.* (c) Non est Poggii patris sed filii Jo. Baptiste, factus, ut nos docent *Oudin. tom. 3. p. 2388. Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 6. p. 901.* (d) *Oratorem* in exordio Concilii Constantiensis ad *Imp. Sigismundum* habitam, exhibuit *Hermanus, ab Hardt.* in *Bibl. Conc. Constantiens.* tom. 2. p. 182. *Quæstio Matthei de hæresibus ac veritatibus catholicis* exstat MS. in Bibl. Casarea. *Commentarii in 4. libros Sententiarum & vultu Senarum* in Bibl. Paulina Lipsiens. conf. *Oudin. tom. 1. p. 3102.* (e) Habetur etiam emendatum, & ab auctore continuatum ad an. 1413. in tom. 2. *Scripte. Brunsvicens.* a Leibnitio edit. p. 977. seq. Idem Engelhusius scripsit etiam *Comment. in Psalmos, & Vocabularium, & Chronicon Exordiarum*, quod e *MS. Bibl. S. Crucis* Hanoverense descriptum edidit Jo. Burchard. Menckenius tom. 2. *Scripte. Rerum Germanicarum* p. 661. seq. *Ejusdem Genealogiam brevem Ducum Brunsvicensium* exhibuit Leibnitius ubi supra p. 20. *Indicem Scriptorum*, quibus Engelhusius in chronico est usus dedit *Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 2. p. 301.*

MACARIUS MACRES, Græcus, Sec. XV. hieromonachus, & magnus Protosyncellus, ab anno MCCCC. 1420. claruit anno 1420. Scripsit contra Latinos de *Processione Spiritus Sancti tractatum*; cuius argumentum ex titulo deprehendimus, qui his verbis concipitur. *Ὅτι το λόγον & ἐκ τῶ τῶ το πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύσθαι, ἐπὶ ἀναγκῶν ἐστίν, ἀλλὰ καὶνοτομία τῆς ἀποδοξῆς πείσως.* Pr. τὰ θεία τῶν χειριστῶν δογματὰ & ἡ πίστις. Habetur Græce MS. in biblioth. Bodleiana, Cod. 720. n. 17. Vide Allatium de Confensu l. 2. c. 18. sect. 11. col. 815. Macarii cuiusdam Hieromonachi alibi meminit Allatius, & ex ejus *Canouum Collectiōne* Metaphrasæ encomium profert, de Simeon, p. 35. Exstat etiam Macarii hieromonachi *Epistola* ad Simeonem hieromonachum, (forte an Thessalonicensem) Græce MS. in biblioth. Vindob. Cod. Philol. 225. n. 13. utrum nostri, an alterius, viderint ii quibus MSS. Codices inspicendi copia concessa est.

NICOLAUS DINCKELSPULIUS, natione Germanus, patria Suevus, Gynnasii Viennensis rector, claruit anno 1420. Superfuit anno 1431. quo ab academia Viennensi delegatus concilio Basileensi interfuit. Exstant, *Lib. de Præceptis Decalogi, Expositio in Orationem Dominicam; Tractatus de oculo Beatitudinis; Confessionales; Liber de tribus partibus Penitentiae; De octo vitiis capitulibus; De peccatis lingue; & alia*, Argentorati 1516. edita. *Tractatus de Donis Spiritus S. De quinque sensibus, De Gratitude & Ingratitude, De Communionis Sacramentali*, exstant MSS. in bibl. Augustaana. Plura adhuc Nicolai scripta enumerat *Simlerus* *Biblioth. Tigurin.* p. 518. quique *Simlerum* tacito nomine solet excubere, *Pollævinus Apparat. Sacr. tom. 2. p. 147. (d)*

THEODORICUS ENGELHUSIUS, natione Germanus, ecclesiæ Hildesheimensis canonicus, claruit anno 1420. Scripsit *Chronicon Chronicorum*, seu *Chronicon Universale* rerum in ecclesiâ & republica gestarum ab orbe condito ad annum 1420. Præius id e tenebris eruit, & publici juris fecit Joachimus Joannes Maderus *Helmstadt 1671. (e)*

THOMAS HASELBACHIUS, natione Germanus, S. Theologie in academia Viennensi professor, claruit anno 1420. R. G.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

*Epist. 165.
p. 718. edit.
Basil.

Viro & sacris & profanis litteris, pro captu seculi, satis feliciter instructo, solum iudicium deussile videtur, cuius doctrinam laudare, nisi dios & viginti annos Elia primum capitulum legisset, neque adhuc ad calcem venisset, inquit Aeneas Sylvius, * qui cum eo commercium litterarum habuit. In concilio Basileensi non infimum locum obtinuit. Scripsit *Sermones Dominicales super Epistolam D. Pauli*, qui prodierunt anno 1478. impressi nulla habita loci mentione. *Sermones de Confessione & de Sanctis*, exstant MSS. in bibl. Augustana. (a) *Chronicon ejus* a Culpiano laudatum narrat Simlerus, qui *Enarrationum in Iсайа Prophetam* libros 24. *super Sententias* lib. 4. & alia ejus opera enumerat, Bibl. Gelfner. p. 795.

1422.
H. W.

GULIELMUS LINDWOOD, gente Anglus, rara juris pontificii scientia celebratissimus, primum quidem aula Gonville in academia Cantabrigie alumnus; postea vero Oxonium transiens, doctoratus insignia ibi loci tulit. Rebus agendis admotus, tantam brevi nominis famam conciliavit, ut ab Henrico Chicheio archiepiscopo Cantuariensi decanus de arcibus, live summus sedis metropolitane cancellarius; ab Henrico V. rege privati sigilli cultus constitueretur. Claruit anno 1422. quo missus a rege ad Hispanie & Lusitanie reges legationem obiit. In Galliam exeunte anno reverteris, regem apud Saltum Vincennarum nuper defunctum deprehendit; & dolore animi compulsus, aula recedit, in Angliam redit, & ad scribendum se accingit, post annum 1434. episcopus Menevensis factus. Obiit anno 1446. apud canonicos ecclesie S. Stephani Westmonasteriensis sepultus. Quod enim habet Pitheus, * eum anno 1423. e vita decessisse; neminem typographicam in numero cubare suspicarer. Præterquam enim quod Lindvodus se hoc ipso anno Provinciam suam inchoasse, annoque demum 1430. (b) ad finem perduxisse in præfatione asserat; ipse Pitheus id non obscure probat, dum Lindvodium scribit tantam processu temporis apud Henricum VI. gratiam iniisse, ut sedi Menevensi ab eo præficeretur. Scripsit *Provinciale seu Constitutiones Anglie libris 5.* ad Henricum Chicheleum, Mecenatem suum; in quibus constitutiones archiepiscoporum Cantuariensium 14. a Stephano Langtono ad Henricum Chicheleum inclusive collegit, & futilissimam commentariis explicatas dedit. Prodiit Badii Alcenii typis

impressum *Parisi*. 1505. fol. (c) dein *Londini* 1557. 8vo. *Oxon.* 1679. fol. & recisus annotationibus, quæ ad Jus Canonicum minus spectabant, cura Roberti Sharrock L. L. D. *Oxon.* 1663. 8vo. Eidem ascribit Pitheus *Catalogum quorundam Archiepiscoporum Cantuariensium*, non alia forsitan ratione, quam quod una cum Provinciali *Londini* 1557. prodierit. Certe non alia de causa Lindvodo adjudicavit *Collectionem Constitutionum Orthonis & Orthoni*, & amplissima in eos *Commentaria*, quæ Joanni de Athona qui exeunte seculo XIII. floruit, deberi omnes norunt, quam quod in omnibus editionibus Provinciali subnecti soleant. *Summam* adhuc *Causarum*, & *Commentarium in Psalmos quosdam* scripsisse Lindvodus dicitur: quæ nondum in lucem prodierunt. Ceterum taceri non debet Lindvodium ad concilium Basileense ab Henrico VI. rege legatum, insignem regio nomine concilii patribus obtulisse *Appellationem* contra pontificum Romanorum factum & arrogantiam, regemque nullum in terris sibi in temporalibus superiori agnoscere prædicasse. Appellationem istam ab omnibus conciliorum editoribus hucusque summa fraude omisam conqueritur Jamelius *Tractatu de Corruptione Patr.* p. 201. (d)

JOANNES CANANUS, natione Græcus, historicus Byzantinus, claruit anno 1422. Scripsit *Historiam Obsidionis Urbis Constantinopolitane*, ab Amurate II. Turcorum rege anno 1422. die 10. Junii inchoatæ, die 24. Augusti solutæ. Exitat Historia ista Gr. Lat. interprete Leone Allatio, ad calcem Georgii Acropolitæ *Parisi*. 1651. fol.

(e) **GEORGIUS PHIRANZA**, patria Byzantinus, natus est anno 1401. die 30. Augusti, non ignobili genere ortus, utpote Gregorio Palæologo Mamone, magno Monembasæ duci, amicitie junctus. Utroque parentes peste extinctos anno 1417. amisit. Ipse anno sequenti, die 17. Martii, inter cubicularios ab Emanuele Imp. cooptatus est. Claruit anno 1424. quo pacis in eundem gratia ad Amuratum Turcorum regem cum duobus aliis legatis missus rem bene gessit. Anno 1425. Manuelis Imp. cui ante biennium ab epistulis adhibitus fuerat, fato jam vicini testamentum litteris consignavit, & inter curatores locum obtinuit; paulo post a Manele morituro Joanni Imp. filio de meliore nota commendatus. Post

(a) *Chronicon* vulgare Hieronymus Pezirus tom. 2. Scriptor. Austriacæ. p. 682. qui *Tractatum de 7. vitis capitibus* MS. in Monasterio Crenifacensi in Austria memorat, Eusebium *Orasium Virmo in Civitate An.* 1450. *habetum* sibi ad manus esse testatur Jos. Reichenau in *Conspectu historiarum* Universitatis Viennensis, edito *Vicenza* 1722. p. 188. ut refert *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latinæ. vol. 1. p. 371. (b) Ann. 1431. Conf. præfat. ad edit. 1501. (c) Prodiit primum ante an. 1501. Deinde *Parisi*. Badii Alcenii typis 1501. Denovo *ibid.* 1506. (d) Hæc Appellatio asseveratur MS. in Bibl. Bodleianæ. Cod. 1667. in MSS. Codd. Latini Ercelimi Dugbei Cod. 66. ut narrat *Oudin* tom. 3. p. 2135. quem vide de Codd. MSS. *Provincialis*. (e) Conf. *Fabr.* Bibl. Gr. L. 5. c. 5. §. 22. vol. 6. p. 591. seq.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

Manuelis mortem a Constantino Palæologo despotâ inter cubicularios & amicos charissimos, ægre id concedente Joanne Imp. fratrem acitum, eum in Peloponnesi præfecturam mense Novembri secutus est. Anno 1428. moto inter Constantinum despotam, & Carolum dynastam bello, Phranza copiis militariibus præfectus, Glarentzam urbem expugnavit. Anno sequenti dum Constantino Patras obsidenti consiliarius adesset; & ex subita præfidiariorum eruptione periclitantem corpore suo tegeter, in duram admodum captivitatem a Patrensibus abductus est: mox, pactis utrinque induciis, liberatus. Bello iterum refuscitato, egregiam ille Constantino operam præstitit, in prælio fortis, in consilio prudens: sæpe turmis militariibus præfectus; sæpe ad externos principes barbaros pariter ac Christianos legatus; plus una vice ab inimicis captus, & pretio venditus. Anno 1431. expugnatâ a Constantino Patris præfuit. Anno 1432. ad Joannem Imp. missus, protoveliarii dignitatem tulit. Anno 1436. Constantinum Peloponnesi regimine cedentem ad urbem regiam comitatus est. Anno 1438. Helenam Alexii Palæologi filiam, sibi uxorem duxit; multiplici prole auctus. Anno 1440. Constantinum Peloponnesum repetenti comitem se dedit; ab eo rebus maximis præ aliis adhiitus, Selybriæ urbis, & Spartanz provincie præfectura donatus, & octennio sequenti pluraquâ totidem legationibus insignitus. Anno 1448. Constantino post Joannis fratris obitum ad imperium evecto, majori deinceps dignitate augeri cepit. Postquam enim Trapezuntem & Iberiam legatus, Iberie regis filiam Constantino Imp. desponsarat; Byzantium reversus, magnus logotheta renunciatus est. Anno 1453. die 29. Maji, expugnata a Turcis Constantinopoli, Phranza in servitutem raptus est, venditus, & Spartam in Peloponnesum abductus; uxore pariter liberisque venditis atque alio deportatis. Anno exeunte libertatem nactus, ad Thomam Peloponnesi despotam, Constantini Imp. fratrem se recepit; a quo inter domesticos allectus, & Certeza oppido donatus fuit. Anno 1455. uxorem e servitute redemit; & ad Venetos legationem obiit. Anno 1460. attritis bello intellino fratrum Palæologorum opibus, & Turcis Peloponnesum longe lateque devastantibus, Phranza Thomam despotam in monasterium quoddam Macedonie confugiens secutus, rerum eventum ibi loci positus expectavit. In potestatem a Turcis redacta Peloponneso, anno 1466. Græciæ longum vale dixit: & postquam Italia peragratâ Viterbium, Romam, Anconam, & Venetias inviserat, Corcyræ sub exitum anni confedit: ubi deposito Georgii, & af-

sumpto Gregorii nomine, vitam monasticam induit; & ad historiam sui temporis scribendam se accinxit. Eam demum absolvit anno 1477. die 29. Martii. Quamdiu absolutæ superfuert, non liquet. Scriptit *Historiam verum Byzantinorum* ab anno 1260. usque ad an. 1476. libris 4. res, ante se natum, gestas leviter delibans, deinceps vero historiam grandiori tela pertexens. Latine eam convertit, amputatis digressionibus crebris in tres libros contraxit, & adjectis ubique notis Theophylacto Simocattæ subjunctam edidit Jacobus Pontanus *Ingoldiad.* 1604. 4to.

GEORGIUS PHRANZA, patria 1424.
CPolitanus, dignitate protoveliarius, clau-
ruit anno 1424. Capta urbe, rebusque
Græcorum pessundatis, ille liberis orbat, &
& ingruentibus undique miseriis fractus in
Cretam fecellit, & valedicto sæculo, assum-
ptoque Gregorii nomine, vitam monasti-
cam amplexus est. *Auctor non conten-
dum, sed usu rerum conspicuus*, ut de eo
Alatius adv. Hotting. p. 493. Præter *Hijo-
riam Byzantinam*, quam a se Latine veriam
amputatis nonnullis edidit Pontanus, quæ
Græce MS. habetur in bibliothecis Bavarica,
regia Scorialensi, & Ambrosiana Mediolan.
scripsit etiam aliud *Chronicon* brevius & suc-
cinctius, quod alterius operis compendium
videtur; incipit ab an. 1402. ad an. 1477. di-
ductum. MS. erat penes L. Allatium, uti
ipse refert, contra Creighton. p. 117. & de
Georgiis, p. 426. Scripsit etiam *Expositio-
nem Symboli*, Simeonis Thellalonicensis for-
tassis exemplo ductus: hujus ipse meminit
in historia sua, lib. 3. c. 24.

JOANNES DE IMOLA, patria 1425.
Bononienfis, parentibus qui ab Imola Bo-
noniam olim transmigrarant, natus; Baldi
senis auditor. Juris utriusque doctor in
urbe patria non incelebris. Clauit anno
1425. Obiit Bononiæ anno 1436. die 18.
Februarii, in peristylio templi S. Benedic-
ti sepultus. Extant *Commentaria in tres libros
Decretalium, in sextum Decretalium, & in
Clementinas*, Venetiis edita, anno 1575. 2.
vol. fol. & juris canonici professoribus satis
nota. *Commentarium in primam & secundam
Infortiati, Digestique novi partes*, Bononiæ
1580. *Consiliorum volumen*, Venet. 1581.
Alia alibi.

JULIANUS CÆSARINUS, patria 1426.
Romanus, illustri loco natus, juris utri-
usque doctor, & in academicis Italicis pro-
fessor, egregiæ doctrinæ fama aditum sibi
ad summos curiæ Romanæ honores fecit,
protonotarius apostolicus, referendarius,
Rotæ auditor, & cameræ apostolicæ clericus

Sæc. XV. ordine constitutus. Tandem cardinalis diaconus titulo S. Angeli anno 1426. die 24. Maji, feu, ut alii habent, 1430. a Martino V. renunciatus est: mox presbyter cardinalis titulo S. Sabinæ, & episcopus Grossetanus, ac Tusculanus creatus. Purpuram adeptus, ad Hussitas debellando: in Germaniam cum exercitu legatus est. Verum ab Hussitis prope casus & in fugam coniectus ludibrium retulit. Anno 1431. ab Eugenio IV. Basileam missus, pontificis vices tenuit, & concilio generali ibi loci inchoato præfuit. Cum vero patres superioritatem concilii supra papam fortiter assererent, Eugenius data ad Julianum exeunte anno epistola, illi concilium dissolvere jubet. Noluit id Julianus, rescriptisque ad Eugenium duabus epistolis eum acerrime objurgavit, gravissimique argumentis a consilio abducere conatus. Pontificem causam schismaticis & infirmiorum maiorum, ni consilium mutaverit, futurum esse obtestatus est: summa quinetiam constantia atque eruditionis fama concilii auctoritatem tutatus est, & præsidis locum tenuit; donec anno circiter 1438. vela hæceteret; & in Eugenii partes transiitio facta, contra Marcum Ephesium in concilio Florentino strenue disputaret. Soluta synodo Florentina, ad Vladislaum Hungariæ ac Poloniæ regem legatus, pacem a Christianis cum Amurathe Turcorum rege sanctissime nuper initam summa perfidia violari suavit & obtinuit, regemque a juramenti vinculo absolvit. Pessime Christianæ reipublice illa cessit perfidia. Commisso enim apud Varnam anno 1444. prælio Vladislaus occubuit, Christianorum copie deletæ sunt; ipseque Julianus, qui prælata cruce Christianis in pugnam prævit, vulneribus confectus interiit, anno ætatis suæ 46. Exstant *Epistole 2. ad Eugenium Papam*, quibus illum a synodi Basileensis dissolvendi consilio abducere conatur, in Fasciculo Rerum Expetend. Colon. 1535. p. 27. (a) *Oratio habita in Concilio Basileensi nomine Ecclesie Catholice ad convertendum Bohemos*, admodum proluxa habetur Concil. tom. 12. p. 894. ubi plures alias in eodem concilio habitas orationes sparsim reperire est. Acta disputationis in concilio Florentino contra Grecos in concilii istius historia inveniuntur. (b) Alius a nostro fuit, Julianus cardinalis, cujus exitat *Tractatus de Translatione Imperii MS.* in bibliotheca Augustana; nodo verum sit, quod præ se fert titulus, auctorem ejus Nicolai V. pontificis legatum fuisse. (c)

BERNARDINUS, SENENSIS Sæc. XV. a patria dictus, ex nobili Albizschorum familia oriundus, patre Senensi in Massiana Hetruriæ oppido natus est anno 1380. die 8. Septembr. Tolli & Neræ filius. Matrem trimulus, patrem septennis amilit. Anno 1392. Senas a propinquis accitus, Onuphrium in grammaticis, Joannem Spoletanum in philosophicis præceptores habuit. Anno 1496. confraternitate Disciplinatorum B. Mariæ Virginis se adjunxit: & in domo hospitali de la Scala, cui præfuit Tobia confobrina, fedes posuit; crebris corporis flagellationibus, urtica & cilicio carni in remedium libidinis adhibitis, præ aliis insignis. Anno 1400. fevissima per Italiam grassante peste, sædulam fovendis ægrotis, qui ad hospitale de la Scala turmatim confluxerunt, operam navando egregiam sibi pietatis ac charitatis famam comparavit. Anno 1404. Franciscanorum religioni nomen dedit; & post brevem in cœnobio Senensi moram factam, otium sectatus, ad conventum Columbarii urbe procul in medio nemore situm se contulit. Sacerdotio posthac initiatus, concionibus admodum inclarescere cœpit. Hierosolymam dein ab ordinis sui generali missus, locis sanctis guardiani vice præfuit; totiusque Terræ Sanctæ commissarium egit. In Italiam reversus, summa nominis fama, ac populi plausu urbes concionando peragravit. In sermonibus id præcipue egit; ut auditores ad eximiam Jesu Christi nominis reverentiam excitaret. Nomen itaque sacrosanctum istud in centro solis circino circumscripti depictum circumgerrare solitus, id inter concionandum sæpe ostentavit, populumque ad nominis adorationem multis hortatus est. Exinde autem rerum novarum studii suspensus, apud Martinum V. pontificem hæreos accusatur: & Romam accitus, crimen quidem diluit, more tamen usurpato deinceps abstinere jussus est. Claruit anno 1426. Ab Eugenio IV. pontifice episcopus Ferrariensis, Senensis, & Urbinas ordine designatus, & a populo avidè expetitus, dignitates oblatas conlanter recusavit. Fratribus vero de Observantia (quos ipse anno circiter 1412. instituerat) Cismontanis præfectus, trecenta amplius monasteria aut collapsa restauravit, aut e fundamentis erexit. Obiit Aquilæ in Vettinis die 20. Maji anno 1444. ætatis suæ 64. a Nicolao V. inter sanctos alcriptus anno 1450. Mira plane atque innumera de eo nugantur fabulatores pontificii, morbos quoscunque ver-

Sæc. XV.
ab anno
MCCC.
1426.
H. W.

Index MSS.
Bibl. Aug.
guil. p. 47.

(a) Edit. nov. p. 54. Ejusdem *Oratio ad Legatos Bohemorum ad Conc. Basileens.* vocatorum habetur *ibid.* p. 314. (b) *Disputationes alie* occurrunt in Actis Conciliorum Basileensis & Ferrariensis. *Orationes 2. de bello Turcis inferendo* habentur in Nich. Reusneri *Turcicis* tom. 3. part. 2. p. 106. 110. vid. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit.* vol. 4. p. 570. (c) *Fabr.* loc. citat. pro Nicolao V. legendum *Eugenio I.* fupiscatur, neque enim alium sub Nicolao V. Cardinalem Julianum reperiæ, & Cæsarinus jam in vivis esse desierat.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

bulo diffilato, mortuos reliquiarum ejus beneficio vitæ relictis, Græcæ linguæ scientiam ei penitus rudi, coram Græcis tamen concionari aulo, divinitus inspiratam, Christumque ac B. Desiparam supra fermocinantis caput videri solitos, aliaque id genus portenta; quæ stupent bardî, rident fani.

OPERA.

Quadragesimale de Religione Christiana, in plures tractatus divisum.

Quadragesimale de Evangelio eterno, quod plures tractatus complectitur, & in his ingenium de usuris.

Adventualia 2. viz. de vita Christi, & de Inspirationibus.

Quadragesimale duplex, unum de *Pugna spiritali*, alterum *Seraphim diction*, seu de *Amore*.

Sermones de Quatuor novissimis, & alii *Extraordinarii dicti*, numero 25.

Tractatus de Confessione.

De Speculo peccatorum.

De Præceptis Regule Minorum.

De Præceptis Religiosi.

Epistola ad Fratres Familie Ultramontanae.

De Aspirationibus quotidianis ad Deum.

Dialogus de Obedientia.

Sermones de Christo Domino, augustissimo *Eucharistica Sacramento*, *Deipara Virgine*, de *Tempore*, & de *Sanctis*. *Sermones de Festivitatibus gloriosa Virginis per annum* prodierunt *Norimbergæ* 1493.

Commentarii in Apocalypsis B. Joannis Evangelistæ.

Prodierunt S. Bernardini opera cura Petri Rodulphi, episcopi Senogallensis, *Venet.* 1591. 4. tom. in 4to. auctiora vero studio Joannis de la Haye, Franciscani, *Parisi.* 1636. tom. 5. fol.

1428.
H. W.

NICOLAUS TUDESCHUS, *Panormitanus* vulgo dictus, gente Siculus, patria Catanensis, ordinis Benedictini monachus, & coenobii S. Agathæ abbas, Monacensis abbas Trithemio atque aliis dictus; dein archiepiscopus Panormitanus, claruit anno 1428. Jurisconsultus sui sæculi longe celeberrimus, adeo ut ob eximiam juris utriusque scientiam Lucerna juris communi voce appellaretur. Francisci Zabarellæ & Antonii Butrii discipulus. Postquam jus canonicum in gymnasio Senensi, & ab anno 1425. Parmæ aliquamdiu docuisset; Romam evocatus, caularum Rotæ auctor constitutus est. Anno 1431. ab Aragoniæ rege ad concilium Basileense legatus, dicendi copia, verborum

gravitate, recondita juris canonici scientia, & nominis autoritate principem inter omnes locum tenuit. Concilii causam edito contra Eugenium papam commentario fortissime tutatus est; ejusque superioritatem supra pontificem Romanum invictis argumentis aluit; Eugenium tamen concilii auctoritatem detrectantem, & conciliabulum Ferrariæ celebrantem, hæreseos eo nomine damnari noluit: quin patres anathema pontifici communi suffragio parantes a consilio abduxit; & presbyteris atque abbatibus non loca solum, sed & definitivas sententias in synodo ambientibus spem decolavit; atque antiquam episcoporum prærogativam fortiter asseruit. Anno circiter 1440. cardinalitiam purpuram a Felice V. papa virtutis ac laborum præmium accepit. Obiit peste correptus anno 1445. seu, ut alii habent, 1443.

OPERA.

Commentaria subtilissima in quinque libros Decretalium. Prodierunt *Venet.* 1492. *Lugduni* 1586. in tres priores libros, *ibid.* 1524.

Commentaria in Clementinas, & earum *Glossas*, (a)

Consilia numero 118. (b)

Quæstiones subtilissima 7. Prodierunt una cum *Consiliis Lugduni* 1584, 1586.

Repetitio in caput, *Per tuas, de Arbitrio.*

Præfata in omnibus fere curiis observari solita.

Thesaurus singularium in Jure Canonico decisionum.

Tractatus de Superioritate Concilii supra Papam, seu *Defensio Concilii Basileensis adversus Eugenium Papam*, (c) Ejusmodi librum a Panormitano conscriptum esse Bellarmino * parum credibile videtur, qui contrarium plane rationibus quibusdam stramineis innixus innuit, seque illum in variis Panormitani operum editionibus frustra quævisse asserit. Verum invita hæc omnia veritate, forsân & conscientia. Librum enim antiquis characteribus anno circiter 1500. excusum ad calcem reliquorum Panormitani operum penes se haberi mihi indicavit præful omni laude major, reverendus in Christo pater ac Dominus Gulielmus episcopus Afaphensis.

Prodierunt Panormitani opera *Lugduni* 1547. 5. vol. fol. *Venetii* 1592. 8. tom. fol. *ibid.* 1617. 9. tom. fol.

JOANNES GRITSCH, natione Germanus, patria Basileensis, ord. Fr. Minorum, claruit anno 1428. Tyrocinum litterarum in patria academia posuit; exterarum

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

* De Scrip-
tor. Eccl.
p. 288.

(a) Prodierunt *Parisi.* 1516. 8vo. (b) 225. ut fidem facit *Fabr. Bibl. med. & infim. Latini.* vol. 5. p. 394.
(c) A Gerbalio versus Gallicè editusque *Parisi.* 1697.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

etiam studiorum gratia inivit; cumque optimis quibulque disciplinis animum excolluisset, sermonis nitorem & elegantiam insuper adhibuit. Quo tempore concilium Basilæ congregatum est, sacris concionibus sui ordinis præfectus eximie eruditionis & eloquentie famam reportavit. Exstat ejus *Quadragesimale per totum anni spatium infervienti, cum thematium Evangelicorum & Epistoliarum introductionibus*, impressum *Reutlinge 1476. (a) Vienna 1477. 1581. fol.*

1429.
H. W.

ALEXANDER CARPENTARIUS, natione Anglus, claruit anno 1429. quo *Destructorium vitiarum* condere incepit. Illi enim debetur opus illud, quod *Venetii 1582. 4to. Norimbergæ 1496.* & alibi sæpius, sine authoris cognomine, Alexandro Anglo inscriptum, prodit. Sic enim ad calcem codicis MS. in biblioth. Boliolensi Oxon. notatum legitur. *Auferens angustias tenebrarum cuiusdam fabri lignarii filius hæc notabilia supradicta ex SS. Doctorum sententiis, & S. Scripturæ documentis collegit; & ad bonum dei scribere ad Ecclesiæ utilitatem decrevit, &c.* Codex vero in fronte Alexandri nostri nomen fert. Hæc *αὐτοῦτος* Cl. Usserius in bibliotheca sua theologia MS. prodit. Porro *Destructorium* illud habetur etiam MS. sub Alexandri nostri nomine in biblioth. S. Petri Cantab. cod. 115.

1430.
H. W.

RAYMUNDUS DE SABUNDE, five **SEBEYDE**, gente Hispanus, artium & medicinæ doctor, in facultate etiam philosophica, quin & theologica insignis. Plurimum sibi in gymnasio Tolosano (quod regendum demum suscepit) docendo & scribendo famam consecutus est. Claruit anno 1430. Exstat *Theologia naturalis, de Homine & Creaturâ*, seu *Thesaurus divinarum Considerationum*, quem Tolosæ inchoavit anno 1434. ad finem perduxit anno 1436. impressus *Dacutria* — fol. *Argentini 1496. Paris. 1509. Lugduni 1540. 8vo. Francof. 1631. 8vo. Venet. 1581. 8vo.* (b) Prologus in Indice Romano Clementis VIII. prohibetur. Nec mirum quidem. Omnes enim veritates revelatas in S. Scriptura contineri, atque unico illo medio Christianis a Deo propolitas esse clare docet. Habetur etiam ejusdem dialogus *Viola Animæ* inscriptus, qui Raimundum & Dominicum Seminiverbium de hominis natura, de cognitione sui, Dei, & proximi, deque omni debito, quo Deo & proximo obstringimur, colloquentes repræsentat; nec aliud fere est quam liber de theologia naturali ab ipsomet auctore in dia-

logi formam reductus. Prodiit iste dialogus *Sec. XV. Colonia 1501. 4to. Lugd. 1568. 12mo.* ab anno MCCCC.

DEMETRIUS CHRYSOLORAS, natione Græcus, domo, ut videtur, Thessalonicensis, summus philosophus ac astronomus, Emanueli Imp. admodum charus, a quo aliquando, dum prædanti aditaret, rogatus, referente Sguropulo, * num ex astrorum scientia certo aliquid futurum pronunciare posset; respondit se ex siderum concursu reperisse septimum Paleologum initurum concordiam cum Latinis, & unionem ecclesiarum maxime perniciosam, & Christianis omnibus detestandam. Cumque id Imperator in Joannem consobrinum suum rejiceret, Demetrius Joannem filium ab astris destinari affirmavit. Claruit circa annum 1430. Scriptis adversus Latinos *Orationem Synopticam ex iis, quæ Nihil Thessalonicensis differtur: Dialogum, quod fas non sit Orthodoxis alios Orthodoxos de re reliqua accusare; & Dialogum denique contra Orationem, quam scripsit Demetrius Cydonius adversus Nihil Cabasilam Thessalonicensem.* Postremi istius Dialogi fragmentum Gr. Lat. exhibet Allatius lib. advers. Hottinger. p. 49. Singula Demetrii opuscula MSS. asservantur in bibl. Vaticana.

DEMETRIUS CHRYSOLORAS, natione Græcus, patria Thessalonicensis, adolefcens adhuc ob raram indolem, & egregias animi dotes Joan. Cantacuzeno jam monacho primum innouit, & ab eo Manueli Imp. velut summis rebus idoneus, & præcipue in arduis sagax, commendatus CPolim abiit, reliquum vitæ spatium in aula transacturus, variis legationibus functus, & ad difficiliora regni negotia admotus, claruit anno 1398. Scripta quorum nulla lucem adhuc aspexerunt sunt hujusmodi. *Encomium in S. Demetrium Martyrem.* Pr. *δημητρίου τὸ γλυκὺ παράγγελμα, & θαυμαστὸν ὄνομα* Hujus meminit L. Allatius de Simeon, p. 85. & contra Creighton, p. 6. Contra Demetrium Cydonium pro Nicolao Cabasila de Processione Spiritus S. dialogus. Pr. *μεγας μὲν ὁ τῶν ὁμοφύλων καὶ ἡμῶν πόλεμος*. Allat. *ibid.* Dialogus alter contra Latinos. Pr. *τί δὲ τὸ κατηγορεῖν αὐτοῦ ὁδοῦν & τίνες οἱ τῶν χριστιανῶν.* Allat. *ibid.* horum alteruter, ut videtur, habetur Græce MS. in biblioth. Bodleian. Cod. 720. n. 1. Ubi & *Refutatio Epistolæ ad ipsum nulle per legatos papæ de Processione Spiritus S. n. 2. Tractatus ex libris Nili Thessalonicensis contra Latinos de Processione Spiritus S. Pr. ἀρχαία δοξα τῆ*

(a) Non *Reutlinge*, sed *Ulma 1476. Basil. 1477. 1484. 1490. fol. Lugd. 1492. Paris. 1512.* ut narrant *Oudin. tom. 1. p. 2379. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 314.* qui etiam memorant *Ejusdem Sermones de tempore & de sanctis.* Lugd. 1491. (b) Ac denique curante Jo. Comenio *Amstelod. 1661. 8vo.* Fabr. *Bibl. Eccles. ad Trithemium, c. 706.*

Append.

R*

ἐκκλησία*

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

ἐκκλησία. Allatius *ibid.* Exstat & in bibl. Bodleian. Cod. 3377. *Tractatus contra Latinos* Græce MS. *Epistola ad Barlaamum de Processione Spiritus S.* Latine exstat ex ipsius Barlaami, ut videtur, versione, una cum ipsius *Responsoria* in Biblioth. Patrum Colonienf. edita. *Epistola ad Antonium Asulanum* dubitantem quomodo, cum ens sit præstantius non-ente, Dominus nollet dixerit de Juda *melius ei esset si natus non fuisset*. Pr. *Ἀποστόλῃ σου ὡς ἐπύθη τὸ ὄν τῇ μὴ ὄντι κερίῳ*. Utriusque meminit Allatius, *ibid.* p. 6, 7. *Disputatio coram Manuele Imp.* inter eum & Antonium eundem de *eisdem Christi verbis*, exstat Latine ex versione Geor. Trombæ Florent. 1618. 4to. *Epistola* centum ad Manuelem Palæolog. Imp. quarum prima sic incipit, *Ἀοὺς βασιλεῦ*. Habentur MSS. in biblioth. Bodleian. Cod. 125. *Homilie de Transfiguratione Christi; de Sepultura; de Resurrectione; de Annuntiatione* (in capita mutila;) *In Dormitionem Desparæ; In natiuitatem Domini*: Exstant MSS. in Bibl. Scorialensi. *Epigramma Finire in Obitu Theodori Despotæ*. Exstat Græce MS. in biblioth. Vindob. Cod. Philos. 98. n. 7. Orationi Manuclis subjunctum. Ad hunc codicem *Epistola ad Asulanum* supra memorata cum septem aliis opusculis olim pertinuit, ut ex indice ejusdem appareret. In eadem Bibl. Cod. Philos. 347. habentur *Erotica Grammaticæ* Demetrio ascripta, Manuclis forsan potiori jure adjudicanda.

1430.
H. W.

MACARIUS, gente pariter Græcus, metropoli Ancyranus, claruisse videtur circa annum 1430. vel paulo ante; in Latinos acriter inuectus. Exstat opus medicum *contra pravas Latinorum opiniones*, & in fine etiam contra Barlaamum, Acindynum, eorumque asseclas, capitibus 120. constans. Memorat id, atque acriter perstringit Leo Allatius de Consensu l. 2. c. 18. §. 15.

1430.
R. G.

MACARIUS ANCYRANUS, metropoli, claruit circa annum 1430. *Antistox*, ex sententia Allatii, *signi alim, mugax*, & qui uera deliramenta loquitur. Verum ex fragmentis, quæ idem Allatius satis frequenter profert, longe aliud iudicium tum de auctore, tum de opere ferre non erubescimus; quippe qui contra Romani pontificis primatum, multa de patriarchis, metropolitibus, & episcopis, multa de ordinationibus, appellationibus, aliisque juris ecclesiastici capitulis, de sexta synodo rebusque in ea gestis erudite sane & accurate disputat. Vide Allat. de Consensu lib. 1. c. 1. §. 2. c. 2.

(a) Macarium Ancyranum MS. de Jo. Damasceno memorat Fabr. Bibl. Gr. L. 5. c. 30. §. 11. vol. 8. p. 821.
(b) Conf. *Quæst.* tom. 1. p. 810.

§. 8. c. 8. §. 2. c. 14. §. 3. c. 18. §. 2. c. 20. Sæc. XV. ab anno MCCCC. Integrum opus contra Latinos asseruatur Græce MS. in biblioth. Cæsarea Vind. Cod. Theol. 107. Codex est chartaceus, mediocriter antiquus, in folio, constatque foliis 123. Ex eodem opere eclogas, siue excerpta quædam collegit Mathulalah monachus. Pr. *Α. Τίς ἡ τῆ ἐκπεπνευμένης δύναμις; ἢ γράφει ὁ χρυσοπύργου*. Habentur Græce MSS. *ibid.* Cod. Philos. 224. n. 10. Vide Lambeccii Comment. lib. 5. p. 223. (a)

ESAIAS, patria Cyprius, Latinorum amicus & sectarius, claruit, si recte coniciam, (neque enim certam ejus ætatem hæcenus investigare potuerim) circa an. 1430. Certe Nicolai Scelengie æqualis, cujus librum de processione Sp. S. aduersus Latinos datis ad illum litteris oppugnavit; quibus ipsum ineptiarum atque impietatis arguit; Spiritum S. vero a Filio acque ac Patre procedere multis argumentis probare contendit. Exstat *Epistola ista* Gr. Lat. apud Leonem Allatium de Consensu, l. 2. c. 18. §. 16. & Græc. Orthod. tom. 1. p. 396.

JOANNES, ANAGNOSTA Thesalonicensis, urbi patriæ ab Amurate II. Turcorum principe anno 1430. expugnata præfens adfuit, laborum & calamitatum participes. Ipse victoris pollicitationibus & fuga revocatus, pristinas in urbe sedes inter alios concives incolere perrexit. A tyranno vero post biennium reuerso bonis exultu instituti consilii poenitentiam egit. Scripsit *Narrationem de Extraneo Excidio Thesalonicensi*, cui *Monodiam* siue *Tyrannum Profanum* subtexuit. Utraque Græc. Lat. ab Allatio edita est Symmich. Part. 2. p. 318. 374.

(b) PETRUS JEREMIAE, natione Siculus, domo Panormitanus, ordinis Dominicani monachus, concionator in primis facundus, claruit circa an. 1430. Bononiæ primum inter prædicatores cooptatus, postea insulam patriam repetiit, ac monasteria sui ordinis plura autoritate sua reformauit. Bononiam demum regressus, obiit (uti ex epitaphio liquet) anno 1452. 5. Non. Martii, juxta Altamuram vero anno 1434.

SCRIPTA.

Sermones de Tempore, & de Sanctis per totum annum.

Expositio Orationis Dominice.

Expositio decem Præceptorum.

Tractatus de Passione Domini.

Tractatus de Fide.

Prodie-

Sæc. XV.
ab anno
MCCC.

Proderunt opera Petri Hieremiæ modo recensita *Hagenæ* 1514 (d) Alia quædam recenset Altamura Biblioth. Prædicat. p.173. quæ nondum in lucem edita videntur.

1430.
H. W.

NICOLAUS AUXIMANUS Picens, gente Italus, patria Picens, ordinis Minoritarum fodal, Bernardino Senensi familiaris, claruit anno 1430. Vir pius, nec indoctus quidem. Multa pro ordine suo gessit, varique obiit munera; in primis vero vicariatu provincie S. Angeli, & locorum Terræ Sanctæ præfectura fungebatur. Hierosolymis redux, obiit in cœnobio Aræ-coeli. Scripsit *Summan Castuam Conscientie*, Venetiis 1484. excusam; *Supplementum ad Summan Pisanellam*, Mediolani 1444. Venet. 1469. 4to. *Interrogatorium Confessorum*, Venet. 1489. 8vo. *Commentarii in Regulam Fratrum Minorum, Iuris Canonici Epitome, Sermonum liber, & Quadragesimalis*; quæ ab eodem conscripta esse refert Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 263. nondum in lucem prodissit videntur.

1430.
R. G.

HIERONYMUS CAMALDULENSIS, patria Bohemus, domo Pragensis, unde & *Pragensis* cognomen adeptus est, ord. Camaldulensis eremita, claruit anno 1430. Vir pius, *Sacra Litteris apprime eruditus, vite modestia & sanctitatis singulari clarus*,* cum annos supra viginti in eremo Camaldulensi poenitentiam egisset, patria deserta in Poloniam proficiscitur, inde fidei Christianæ propagandæ gratia Lithuaniam pergit; ibique miseris populos ethnicismo & idolorum cultu infantes ad veram sapientiam reducit; tandem ab iis male tractatus, & regno exire iussus in Germaniam ac Italiam regressus est. Concilio Basileensi anno 1431. interfuit, ac Venetiis anno 1440. obiit. Scripsit de *Vita S. Romualdi Abbatis* prolixum admodum sermonem, quem Bollandiani typis mandarunt, Febr. tom. 2. p. 124. Plura ejus scripta recensent Possessivus,† & Boh. Balbinus.* *Sermones Dominicales, de Sanctis, & Quadragesimales; contra errores Græcorum; contra Hereticos; de Corpore Domini; Orationem in Concilio; de statu Religionis in regno Bohemie*, quam rogatu Jul. Card. in Concilio Basileensi habuit.

† Apparatus
sæc. tom.
1. p. 745.
* Misc. Bohem.
hem. Dec.
14 p. 179.

1430.
R. G.

NICOLAUS SCLENGIA, natione Græcus, patria forsan Cyprius, Latinorum hostis infensissimus, claruit, Efsiæ Cyprio æqualis, circa annum 1430. Scripsit contra Latinos de *Processione Spiritus S.* & in dogmatis sui propugnaculum varia ex S. Scripturis & patribus testimonia congestit. Opus istud examinavit Efsiæ, & scripta epistola Nicolaum ad disputandum provocat. Nicolaus rescribit. Exstat rescriptum, sive *Epistola Responsoria ad Efsiam*. Pr. τὶ δὲ σοὶ ἐπεὶ τῆς ἀπὸ τῆς πᾶσης πνεύματι ἐκπεπονημένης ἀποκρίσεως ἰσχύς Græce MS. in bibl. Reg. Parisiens. Cod. 1818.

JOANNES NIDER, natione Germanus, patria Suevus, ordinis Prædicatorum theologus summus, domus Prædicatorum Basileensium prior, hereticæ pravitatis inquisitor, & gymnasii Viennensis rector. Claruit anno 1431. quo ab academia Viennensi ad concilium Basileense missus, disputationibus adversus Hussitas institutis sibi famam aucupatus est. Ineunte anno 1432. a concilio ad Bohemos legatus, ut eos data salutis cautione & reformationis spe ad synodum invitaret, operam luit. Nondum enim illis memoria exciderat Hussi vivicomburium, & concilii Constantiensis perjurium. Obiit Nider Norimbergæ anno 1438. (b)

1431.
H. W.

SCRIPTA

Consolatorium timorate Conscientie. Prodiit Romæ 1604. 8vo. Parisiis 1494. 16to. antea impressum.
Formicarius, seu Dialogus ad vitam Christianam exemplo conditionum Formicæ incitationis, historis Germaniæ refertissimus. Paris. 1519. 4to. Duaci 1602. 8vo. (c)
Præceptorium, seu tractatus de decem præceptis. Paris. 1507. 4to. 1515. 4to. Duaci 1612. 8vo. (d)
Alphabetum divini Amoris. Habetur inter opera Gerfonis Paris. 1606. fol. (e)
De modo bene vivendi liber, sub nomine D. Bernardi ad foreorum, editus Paris. 1494. 16to. Romæ 1604. 8vo.
De Reformatione Religiosorum libri 3. Antverp. 1611. 8vo. (f)
De Contractibus Mercatorum liber. Habetur in Collectione Tractatum Juris. Venet. 1584. (g) tom. 6. p. 279. & inter alia opuscula Lugduni 1593. p. 615.
Sermones totius anni de Tempore & Sanctis

Append.

R* 2

etiam

Sec. XV. cum *Quadragesimali*. Proderunt alicubi in
ab anno 8vo. (a)
MCCCC.

Epistole 2. ineunte anno 1432. ad *Bohemos* scriptæ. Habentur Concil. tom. 12. p. 848. *alia ad Concilium Basileense*, ibid. p. 969.

Alia plura Nideri opera inedita recenset Ambrosius de Altamura Biblioth. Prædicat. p. 170.

1431.
H. W.

(b) EUGENIUS IV. *Gabriel Condemnerius* antea nominatus, patria Venetus, illustri sanguine oriundus, Gregorii XII. ex forore nepos, Angeli Condemnerii filius. Adolefcens adhuc canonicis Cœlestini habitus, congregationis S. Georgii in Alga nomen dedit. Excitata sanctitatis opinione, Romam ab avunculo accusatus est, & episcopus Senensis, clericus cameræ, thesaurarius, ac presbyter cardinalis titulo S. Clementis, ordine constitutus. Sub Martino V. Piceni primum, dein Bononiæ legatus, rem utrobique bene gessit. Post Martini obitum pontifex Romanus electus est anno 1431. 2. Nonas Martii, coronatus die 11. ejusdem mensis. Ineunte pontificatu, cum *divina humanæque omnia perturbationet*, inquit Joannes Stella, * populum Romanum ad arma concitavit, qui tumultu facto Eugenium cucullo arrepto urbe se proripere compellunt, fugientem telis & sagittis insequuntur, magistratus pontificios loco submovent, suos subrogant, & libertatem sub Bonifacio IX. perperditam asserunt. Eugenium urbe eiecitur, Florentiam concedit. Interea temporis concilium Basileense a Martino V. anno præcedenti indictum die 23. Julii a Juliano cardinale S. Angeli, Eugenii legato, inchoatur: & sessione secunda mense Martio anni sequentis habita, papam concilio fuisse, reformandam esse ecclesiam tam in capite quam membris, nec concilium sine consensu proprio dissolvi aut alio transferri posse decernit. Agerrime id fert Eugenius, legatum revocat, & concilium Bononiam transferri jubet. Concilium auctoritatem suam strenue vindicat, pontificis edictum irritum esse, temerarium, atque in ecclesiæ scandalum cedere declarat; ipsum in concilio intra tres menses comparere jubet, ni concilii decreto in ordinem redigi malit: diem tamen illi sæpius ampliat usque ad initium anni 1434. cum Eugenius patrum minis territus, concilio cedit, acta illius omnia confirmat, edicta sua revocat, & lega-

tos, qui in omnibus concilio morem gerant, Sec. XV. remittit. Post triennium vero Græcis in ab anno occidentem adventuris, ut unionem cum Latinis sancirent, de conventus loco decertatur. Eugenius concilium Ferrarium moveri mandat. Patres & contra Basileenses Eugenium simoniæ, perjurii, aliorumque criminum reum agunt, & Basileæ se judicandum sistere jubent; parere nolentem sessione 28. die 1. Octobr. anni 1437. contumacem declarant; anno sequente sessione 31. ab auctoritate pontificia suspendunt, anno 1439. sessione 34. penitus depravant: conciliorum Ferrariensis & Florentini Acta irrita ac schismatica esse decernunt; & exeunte anno die 17. Novembr. sessione 39. Amadeum Sabaudia comitem, sibi pontificem titulo Fœlicis V. eligunt. Eugenius interim in Basileensium capita haud parce fulminat; & alleclis in Italiam Græcis concilium suum celebrare pergit. Inchoatum id Ferrarie anno 1438. & serpente ibi lue epidemica Florentiam sub initium anni sequentis translatum. Acriter Græcos inter & Latinos aliquamdiu disputatur, tandem tamen utrique convenit. Joannes enim Palæologus Imp. CP. ad incitatus a Turcis jamdudum redactus, in concilio præsens, subsidia sibi adversus barbaros ferri pacificatur; cætera de rebus fidei & ecclesiæ suæ libertate parum sollicitus, episcopos Græcos in Latinorum partes cedere auctoritate sua compellit. Utunque igitur reclamantibus Marco Ephesino, atque aliis antiquæ fidei tenacibus, communi suffragio definitur, purgatorium esse, papam ecclesiæ caput esse, Spiritum S. a Patre & Filio procedere, azyrna in eucharistia celebranda usurpari posse. Re confecta concilium solvitur; Palæologus Imp. inanibus promissis, episcopi Græci dolore & ignominia onusti domum redeunt. Eugenius vero Romam se confert, & in Fœlicem ac Basileenses tonat: nec illi minus acriter anathema in Eugenium rejiciunt. Conventus, quin & armis, res utrinque agitur: donec tandem anno 1442. die 17. Cal. Junii patres Basileenses, indicto prius Lugduni post triennium concilio, synodum claudunt, a Nicolao V. papa anno demum 1449. confirmatam. Obiit Eugenius die 18. Februarii, anno 1447. ætatis suæ 64. Exstant *Epistole* 89 *Bulle* 24. Concil. tom. 12. p. 469. 931. &c. *alia Epistole* 33. (quarum aliquæ Gr. Lat.) Concil. tom. 13. p. 21. &c. *alia* 10. apud Bzovium Annal. tom. 4. *alia* plures apud Wadding-

* Vit. Pontif. Basil.
1507.

(a) Post veterem editionem sine loco & anno Paris. 1500. 8vo. Eiusdem *Manuale Confessorum* prodit Paris. 1473. fol. 1489. 4to. 1513. 8vo. *De lepra Morali* in 13. cap. *Leviti*. Paris. 1473. fol. 1489. 4to. 1496. 12mo. 1514. 8vo. & *London*. 1476. *Dissolutionem Mariæ* editum 4to. Asservari in Bibl. Sereniss. Principis Rudolphi Augusti, animadvertit Hardius in præf. ad Nideri libr. de Vision. supra memorata. (b) Conf. vitam ejus a coetaneo scriptam ap. *Baika*. Miscell. tom. 7. p. 506. *Du Pin*. Hist. Eccl. vol. 13. p. 28. 50. 52.

Sæc. XV. gum Annal. Minor. tom. 5. & in Bullario
ab anno Laërtii Cherubini Romæ 1617, 1638. (a)
MCCCC.

1431. LAURENTIUS JUSTINIA-
H. W. NUS, patria Venetus, dignitate Patricius,
Bernardi Justiniani & Quirinae filius, canoni-
cus regularis ordinis S. Augustini, congrega-
tionis S. Georgii in Alga. Triginta annis in
regulari vita exactis, Venetiarum episcopus
ab Eugenio IV. anno circiter 1431. seu ut
alii habent 1435. constitutus est; postquam
nullas non preces, nullas non artes, ut onus
impositum excuteret, adhibuisset. Vir in-
fucata erga Deum pietate, prodiga in pau-
peres charitate, & ingenti religionis zelo,
merito celebrandus. Anno 1450. patriar-
chæ titulo ac dignitate a Nicolao V. pon-
tificis auctus est, primusque apicem patriar-
chalem urbi patriæ intulit. Obiit die 8.
Januarii, anno Christi 1455. ætatis suæ 74-
a Clemente VII. anno 1524. in sanctorum
album relatus.

OPERA.

Lignum vite, anno 1419. scriptum.
De Disciplina & spirituali perfectione.
De casto coniugio Verbi & Animæ.
Fisciculus amoris.
De triumphali agone Christi.
De interiori Conspectu.
De complacentia Christiana perfectionis.
Sermones de Festis Christi, Deipara, &
Sanctorum.
De vita solitaria Opus.
De contemptu mundi. Opera omnia, ha-
ctenus enumerata, a Justiniano ante susce-
ptas infulas episcopales ordine sunt con-
scripta. Quæ sequuntur, post admissum
prælatum sunt elucubrata.
De spirituali intuitu animæ liber.
De ejusdem Restitutions Spirituali, quæ
per mediatorem Dei & hominum Christum Je-
sam fit, gratia ipsius multipliciter operante,
libri 2.
De regimine & institutione Prælatorum.
De obedientia.
De humilitate.
De gradibus perfectionis.
Epistole variae.
Prodierunt omnia Laurentii Justiniani
opera Lugduni 1568. fol. Venet. 1606. fol. (b)

1432. ANDREAS DE PETRA, Colof-
H. W. farum, seu, ut Sguropulo passim audit,
Rhodi archiepiscopus; inter Græcos natus,
educatus, & episcopali dignitate insignitus,

(a) *Bulla adversus Profanum de Columna* habetur ap. Baluz. Miscell. tom. 7. p. 513. *Epistola* quædam ap.
Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 545 — 521. *Epistola* 2. ap. Martene Anecdotor. tom. 1. p. 1780 seq. *Bulla* cum
Responsione ad *libellum* contra Conc. Basil. exstat in Bibl. Cotton. sub *Caligula* A. 1. n. 5. *Alia* de *monite Armeno-*
rum cum Romana Ecclesia in Conc. *Florentino* ibid. sub *Galba* A. 1. n. 2. *Alia* ibid. sub *Pitreo* E. 12. n. 24.
Bulgari, quæ negat se *Ducem Burgundie* a *Juramentis Henrico VI. regi Angliæ præstitis* absolvisse, exhibuit *Ry-*
merus inter *Fœdera* vol. 10. p. 620. (b) Item *Basil.* 1560. *Coloniæ* 1616. *Lugd.* 1628. fol. vid. *Fulv.* Bibl. med.
& infim. Latinæ, vol. 4. p. 616. (c) Conf. *Quæst.* tom. 1. p. 805.

tandem ad Latinos defecit. Claruit anno
1432. quo ad concilium Basileense ab Euge-
nio papa legatus, patres, ut Eugenio mo-
rem gererent, & schisma ab ecclesia aver-
runcarent, prolixa oratione die 22. Augusti
habita persuadere conatus est. Mox a con-
cilio legatus ad Græcos concordie ineundæ
gratia designatus est. Ipse munus istud
olim obierat; an vero provinciam sibi re-
cens conceditam adierit, haud satis patet.
Anno 1438. contra Marcum Ephesium &
Bellarionem de procellione Sp. S. in con-
cilio Ferrariensi strenue disputavit. Exstat
Oratio in Synodo Basileensi habita Concil.
tom. 12. p. 872. & apud Bzovium ad an.
1432. §. 37. *Afferiones in Concilio Ferra-*
riensi adversus Græcos propositæ, ibid. ad an.
1438. §. 8.

ANDREAS de PETRA, Rhodius di-
ctus, archiepisc. Colossensis, Græcus trans-
fuga, claruit anno 1432. Scriptis a Whartono
recentissis adjiciantur pauca. (c) *Opus Anti-*
rheticum in Marci Ephesii Epistolam quan-
dam ad Georgium Presbyterum (Scholarium
scilicet) forma dialogi, ut videtur, concep-
tum, in defensionem dogmatis & rituum
Latinorum, quæ Marcus improbaverat. Hu-
jus operis meminit L. Allatius contra Creigh-
ton, p. 162. Vide eundem de libr. Eccl.
Græc. p. 196. *Apologia demonstrativa*, ex
commentariis B. Thomæ (Aquinatis) ad Bel-
larionem archiepisc. Nicænum, & *De Divina*
Essentia & Energia. Exstat Græce MS. in
Bibliotheca Vaticanæ. & in Regia Parisiens.
Cod. 1290.

JOANNES, Archiepiscopus Taren-
tinus, claruit anno 1432. quo ipse pariter
ab Eugenio ad concilium Basileense missus,
pro pontifice in synodo peroravit. Anno
1434. pace inter Eugenium & concilium re-
farcita, ab illo iterum legatus est, ut cum
aliis concilio sua vice præesset. Anno 1438.
derelictis Basileensibus, ad Eugenium se
contulit, & concilio Ferrariensi interfuit.
Exstat *Oratio in Synodo Basileensi habita* Con-
cil. tom. 12. p. 884. & apud Bzovium ad
annum 1432. §. 51.

ÆGIDIUS CARLERIUS, natione
Belga, ortu Cameracensis, collegii Navar-
rentis in academia Parisiensis socius, & theo-
logiæ professor. Postquam prælectionibus
in sententiarum libros, & conjunctionibus ad
populum non vulgare sibi nominis famam

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

comparasset, anno 1431. 5. Id. Octobr. ecclesie Cameracensis decanus creatus est. Claruit anno 1433. quo concilio Basileensi adfuit, & in reducendis ad ecclesiam Hussitis strenuam navavit operam. Pragm enim a concilio legatus nullum non laborem impendit, ut Bohemos in ecclesie sinum revocaret, saltem ad concilium adduceret. Basileam reversus, contra Nicolaum Taboritam, Hussitarum pugilem in synodo per quadri-um disputavit. Obiit grandævus anno 1473. die 23. Novembris.

seu ut alii habent, Argenfi, a pontifice ante Sæc. XV. biennium donatus, Constantinopolim ad Joannem Imp. legatus est. Sunt qui Ragulaum in cardinalium numerum titulo S. Sixti postea coopratum fuisse tradunt. Exstat *Oratio (d) qua respondit per octo dies in Concilio Basileensi ad Articulum primum Bohemorum, de Communione sub utraque specie, a Joanne Rogkyzana propositum*, Concil. tom. 12. pag. 1013. usque ad p. 1159. apud Bzovium ad annum 1433. §. 99. & Canilium Antiq. Lect. tom. 3. part. 2. p. 1. (e)

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

SCRIPTA.

Sporta Fragmentorum, in qua habentur tractatus, De conservatione honorum Ecclesie; De forsorian Ecclesie; De perpetua virginitate B. Marie; Contra Iconomachos; Pro Calibatu, præsertim Ecclesiasticorum.

Sportula Fragmentorum, quæ continet tractatus, De electione Jude proditoris; De Hierarchia Ecclesiastica; De redditibus ad vitam; De Decimis; De Indulgentiis; De integritate Confessorum; De non esu carniū apud Benedictinos; Contra consummatæ saculi calculatores; De clausura Religiosorum Ordinis S. Dominici.

Proderunt Sporta atque Sportula istæ, titulo *Diversarum Casuum Consultationum*, Bruxellis 1478. 2. vol. fol.

Oratio, qua respondit per dies quatuor in Concilio Basileensi ad articulum secundum Bohemorum, de corrigendis peccatis publicis, quem proposuit per biduum Nicolaus Taborita. Exstat Concil. tom. 12. pag. 1159. usque ad pag. 1248. apud Bzovium ad an. 1433. & apud Canilium Antiq. Lect. tom. 3. pag. 289. (a)

Commentarii in 4. libros Sententiarum, Sermones 43. & Tractatus de rebus diversis quæmperini, MSS. in Bibliotheca Collegii Navarrensis asservantur. Singulorum titulos & argumenta exhibet Launois Hist. Gymnas. Navarr. part. 2. c. 4. p. 581. (b)

1433.
H. W.

(c) JOANNES RAGUSÆUS, seu de Ragusio, natione Dalmata, ordinis Prædicatorum monachus, & procurator generalis. Quo nomine ad concilium Basileense legatus, incunte anno 1433. adversus Joannem de Rogkyzana, Hussitarum advocatum, integro octiduo differuit. Anno sequenti a concilio Constantinopolim missus est, ut Græcos pacis & subsidii spe ad synodum invitaret. Anno 1438. derelictis patrum Basileensium partibus, in Eugenii pontificis castra transiit, & concilio Ferratiensi interfuit. Anno 1440. episcopatu Argentinenfi,

GERARDUS LANDRIANUS, 1433. H. W. episcopus Laudensis, claruit anno 1433. quo circiter tempore a concilio Basileensi ad Henricum VI. Angliæ regem legatus, in consessu ordinum Angliæ orationem ad regem habuit; & oratores ac episcopos reliquorum regnorum exemplo ex Anglia ad concilium mitti, pacemque afflictis Gallie rebus concedi multis rogavit. Exstat *Oratio ista* Concil. tom. 12. p. 867.

JORDANUS BRIXIUS, natione 1433. H. W. Gallus, dignitate miles, professione jurisconsultus, consiliorii regii advocatus, & provincie Galliarum iudex major, claruit anno 1433. Scripsit *Tractatum pro Engenio IV. Pontifice adversus Concilium Basileense*; quem primus in lucem edidit Baluzius Miscellan. tom. 3. p. 303.

HENRICUS DE KALTEISEN, 1433. H. W. natione Germanus, patria Confluentinus, *Frigidum Ferrum* vulgari cognomento dictus. In patria urbe educatus, Dominicanis se adjunxit, & doctoratus laurea in academia Colonienfi insignitus, cruciatu contra Bohemos prædicandæ provinciam sibi a pontifice demandatam suscepit. Anno 1433. in concilio Basileensi contra Udalricum Hussitarum patronum integro triduo disputavit. Anno 1440. sacri Palatii magister creatus est, & hæreticæ pravitatis per totam Germaniam inquisitor constitutus; cum prius inquisitor hidae apud Colonienfes fuisset. Anno 1452. 3. Cal. Mart. duarum in Norvegia provinciarum, Nydrosiensis & Cæsarientis, archiepiscopus a Nicolao V. papa consecratus est. Obiit anno 1465. 6. Cal. Octobris, in conventu Confluentino sepultus. Exstat *Oratio, qua in Concilio Basileensi per tres dies refutavit tertium Articulum Bohemorum, de libera predicatione verbi Dei, quem proposuit per biduum Udalricum Presbyter Orphanorum*: Concil. Tom. 12. p. 1249. usque ad p. 1364. apud Bzovium ad an. 1433.

(a) Nov. Edit. tom. 4. p. 566. (b) *Narrationem de morte Juliani Cesarini Cardinalis* edidit Baluzius Miscell. tom. 3. p. 301. teste Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 51. Ejusdem *Scutum veritatis* exstat MS. Lovanii in Valle Martiniana narrat Miræus in Auctario de Scriptor. Eccles. c. 464. (c) Conf. *Quæst.* tom. 1. p. 708. (d) *Oratio ejus altera de Communione puerorum* exstat MS. in Bibl. Cæsar. teste Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 352. (e) Edit. nov. tom. 4. p. 467.

SÆC. XV. §. 254. & Canisium Antiq. Lect. tom. 4. part. 2. p. 1. (c) Reliqua ejus scripta, adhuc inedita, recentest Trithemius fol. 173. & Altamura p. 187. (b)

1433.
H. W.

JOANNES DE POLEMAR, archidiaconus Barcinonensis, apostolici Palatii auditor, juris pontificii doctor in Gynasio Viennensi, a Juliano cardinale anno 1431. ad concilium Basileense inchoandum præmissus, in synodo deinceps præclare rem gessit. Præcipue vero in colloquiis de concordia incunda cum Hussitis anno 1433. institutis inlauroit. Incunte enim anno a concilio Pragæ ad Bohemos legatus, crebras de pace apud ordines regni orationes habuit; eosque oratores suos ac theologos ad synodum mittere persuasit. Basileam deductis Hussitis, & disputatione utrinque inita, ipse Petri Rayne, Angli, qui ultimus omnium pro Bohemis perorarat, argumenta triduana dissertatione oppugnauit. Mox ad Bohemos, qui Basileæ prodicionis metu propere excefferant, remissus, pacem exoptatum concilii iussu composuit, & Hussitis postulata concessit. Utrunque enim convenit, ut eucharistia sub utraque specie laicis daretur; ut enormia crimina acri censura ab ecclesiasticis afficerentur; ut presbyteris Dei verbum libere prædicare liceret; utque sacerdotes rerum civilium dominio seculi non inuiscerent. Exitat Polemarii *Oratio*, qua in concilio Basileensi per tres dies refutauit quantum articulum Bohemorum, de *civili dominio Clericorum*, quem proposuit per triduum Petrus Rayne Anglus: Concil. tom. 12. p. 1364. usque ad p. 1419. apud Bzovium ad an. 1433. §. 338. & Canisium Antiq. Lect. tom. 4. part. 2. p. 229. (c) *Liber de abstinentia carnis, Sermones, & Quæstiones*, a Trithemio memorata, adhuc latent.

1434.
H. W.

ALPHONSUS TOSTATUS, gente Hispanus, in oppido Madrigali apud Vaccos natus, prima ætate in academia Salmanticensi bonis litteris operam dedit, dein in collegium Bartholomæi ad Laurum Salmanticensem adscitus, sacros presbyteratus ordines suscepit. Annos nondum 22. natus, totum litterarum, qua late patet, stadium tam fœcili cursu permenus fuerat, ut nulla humanæ scientiæ materia ipsi inaccessa videretur. Triplici itaque stipendio e publico conductus, nullas fere non artes liberales in academia Salmanticensi docuit. Claruit anno 1434. quo circiter tempore concilio Basileensi interfuisse dicitur. Episcopus demum Abulenſis factus, regi a secretioribus consiliis adhibitus, & major Hispaniarum refe-

rendarius creatus. Obiit gloriæ magis quam diem satur, anno Christi 1454. quadragenario haud major, in ecclesia Abulenſi sepultus; atque istiusmodi elogio ab Hispanis donatus; *Hic stupor est mundi, qui scibile dixerit omne.* Vir sane stupendæ memoriæ, incredibilis diligentie ac rari plane iudicii; qui non modo intima theologiæ adyta penetrat; sed & reconditorem exterarum disciplinarum, philosophiæ, mathematicæ, geographiæ, hystoriæ, ac juris utriusque scientiam toto, quod aiunt, pectore exceperat. Nec tamen pietate minus ac religionis zelo, quam doctrina insignis; jejuniis, vigiliis, & orationibus perquam deditus; adeo ut defuncti memoria apud populares suos eximia veneratione coleretur. Diligentiam vero quod attinet, & indefessum legendi scribendique studium: certe omnium non fui modo, sed cunctorum sæculorum *παλαμυρδίας* fuit: qui 22. annorum spatio plura scripsit, quam integra sæcra ætate aliquis attente perlegere possit; ut in hoc decantato illi Didymo Alexandrino conferri solet: quem admiranda etiam memoriæ felicitate ita exsequavit, ut nil unquam semel perlectum oblitus feratur. Sane ut immensa, quæ typis excusa circumfuerunt, tacitam volumina, quadringenti plulquam illius libri, dum ex Hispaniis in Italiam prælo destinati adveherentur, naufragio interiisse dicuntur. Ne tantas tamen dotes labe aliqua immunes censuamus, non nulli in eo debitam erga SS. Trinitatis mysterium venerationem, plures majorem erga patres reverentiam, omnes styli nitorem atque elegantiam desiderant; ut pontificiorum criminationes mittam, qui illum nimio placita sua a card. Turrecremata impugnata, & ab Eugenio pontifice notata, defendendi studio abreptum ipsam papalem authoritatem haud obscure impugnasse conqueruntur.

OPERA.

Commentariorum in Genesim liber, anno 1436. scriptus, cui præmittitur *Commentarius in Epistolam S. Hieronymi ad Paulinum, & in Praefationem ejusdem in Pentateuchum.*
Commentariorum in Exodus libri 2.
In Leviticum liber.
In Numeros libri 2.
In Deuteronomium liber.
In Josue libri 2.
In Judices & Ruth liber.
In primum librum Regum libri 2.
In tres sequentes libros Regum libri totidem, quorum ultimus scriptus est anno 1440.
In libros Paralipomenon libri 2.
Commentariorum in Evangelium S. Matthæi

(a) Edit. nov. tom. 4. p. 628. (b) Et longe plura *Quæst.* tom. 1. p. 829. (c) Edit. nov. tom. 4. p. 710.

libri

Sec. XV. libri 7. anno 1449. ad umbilicum perducti. Defensorium vniū Conclusionum, anno 1445. scriptum.

Liber de quinque figuratis Paradoxis. Prodiit leorlium Dnaci 1621. 8vo.

Libellus de sanctissima Trinitate.

Tractatus in illud, Ecce Virgo concipiet, &c.

Contra Sacerdotes publicos concubinos.

De flatu Animarum post mortem.

De optima Politia.

Prodiit omnia ista Toftati opera Francisci Ximenii cardinalis sumptibus Venet. 1530. (a) (quæ quidem editio in Indice Romanensium Expurgatorio iniquam fati censuram passa est, atque adeo præ aliis sincera est habenda) ibid. 1596. & Colon. 1612. tom. 27. fol. quorum ultimi duo tomi non nisi indicem complectuntur, studio Francisci Fontani, canonici Complutensis, compilatum.

Censura Colloquii Ratisbonensis. Prodiit alicubi 1608. 4to.

Commentarius sive Expositio in libros Chronicarum Eslebi, in 5. partes distributa, quam patria lingua conscripsit Toftatus. Prodiit Hispanice Salamantice 1506.

Questiones 14. quarum quatuor priores universam fere S. Scripturam compendio repræsentant; reliquæ de stirpe ac successione Deorum Gentilium agunt. Prodiit Hispanico idiomate excusæ Antwerp. 1551.

Ceterum Toftatus universos S. Scripturæ libros *Conuuentariis* explicavit; atque innumera diversis argumenti opuscula conscripsit. Horum, quotquot oblivioni supersunt, titulos exhibet Ant. Polleuinus Apparatus Sacri. tom. 1. p. 47.

1434. H. W. JOANNES, titulo tenus patriarcha Antiochenus, claruit anno 1434. quo Basileæ positus *Tractatus de superioritate Concilii supra Papam* composuit; in quo id præcipue agit, ut concilii superioritatem argumentis e jure canonico prolatis astringat. Postquam libellum suum in conventu fratrum Minorum publice recitasset, concilii patribus legendum obtulit. Exitat ille Concil. tom. 12. p. 912. (b)

1434. H. W. ISAIAS, & ipse etiam titulo tenus patriarcha Hierosolymitanus, forsitan aliquis ex Minoritis, qui missionem tunc temporis in partibus orientibus obierunt, cui Armenorum ecclesiæ Romanæ conciliandorum cura commissa est, & augustus iste titulus a pontifice collatus. Neque enim onus ei impositum, nec submissa verborum humilitas, qua pontificem affatur, vero patriarchæ conveniunt. Claruit anno 1434. sub cujus exi-

tum data ex urbe Constantinopoli epistola brevicula, Armenorum unionem sibi curæ fore promittit. Exitat *Epistola* ista Concil. tom. 13. p. 539.

NICOLAUS PLOVIUS, aliis Plinius, interdum & Blonius dictus, gente Polonus, decretorum doctor, capellanus ac tandem episcopus Pofnanienfis, claruit anno 1434. Lucubrations ejus variz supersunt, diversis locis & temporibus editæ. *Sermones de Tempore & Sanctis*, Argentorat. 1498. *Tractatus Sacerdotalis de Sacramentis & Divinis Officiis*, Paris. 1514. 4to. *De Excommunicationibus; de Horis Canonici dicendis; de interdicho Ecclesiastico; de Irregularitate; de Sacramentis, & eorum administratione; de sacrificio Missæ.* Hi sex tractatus prodierunt Argentorat. 1493. & inter Tractatus Tractatum juris, Venet. 1584. tom. 14, 15. *Opus de Sacramentis, & Censuris Ecclesiasticis*, editum Paris. 1551. 8vo. Tho. Aquinatis *Confessionale* subjunctum habet, uti & Lugdunum 1565. Paris. 1586.

MARCUS EUGENICUS, natione Græcus, primum quidem ludo aperto pueris edocendis & orationibus conscribendis operam dedit; dein parata a Joanne Imp. in occidentem professione, ob raram doctrinam atque eloquentiam electus qui pro Græcorum dogmatibus contra Latinos inter primipalares decertaret. Archiepiscopatu Ephelino post Josephi metropolitæ obitum donatus est anno circiter 1436. Anno 1438. a Joanne Imp. ad concilium Ferrariense ductus, principem inter Græcos post patriarcham CP. locum tenuit, tum ob doctrinæ famam, tum quod patriarcharum Antiocheni & Hierosolymitani vices sibi demandatas obiret. Sub initium concilii gravissimam Imperatoris iram subiit; eo quod vocem FILIOQUE & symbolum expungi, & azyxia in eucharistia non amplius usurpari, a Latinis oblato libello postulans, Eugenii pontificis animum exacerballent. Instituta utrinque disputatione Marco communi omnium suffragio primæ partes a Græcis sunt demandatæ; ut aciem instrueret, copias educeret, & adversariorum ictus repelleret simul ac repeniret. Provinciam ille sibi demandatam intrepida animi constantia & immenso fervore egit; Latinorum utpote hostis juratissimus, & effræni erga ecclesiæ Græcæ dignitatem zelo ductus. Primo quidem certamine longe infra conceptam de se opinionem, & Juliani cardinalis, Latinorum assignati, acumen subdidit; scholasticis quippe disputandi formulis in occidentem receptis

(a) Antea *Hispali* 1491. ut refert Le Long. Bibl. Sacr. Vol. 3. p. 992. qui ejusdem librum de *stru & ascriptione terre sanctæ* memorat. (b) Scholasticum ejus exhibuit Bzovius ad an. 1415. n. 37. & Hermann. ab Hardt. in Conc. Constantinens. Hist. tom. 3. p. 296.

SÆC. XV.
ab anno
MCCCC.

infuetus : & causæ, quam agebat, (de processione enim Sp. S. agebatur) veritate destitutus. Postea vero Bessarionem sibi paratam nactus, tanta dicendo copia, tam invictio argumentandi acumine disseruit; ut omnes in sui stuporem raperet: tam immoderato interim animi ardore usus, ut Latini, quos hæreticos vocare nequaquam dubitavit, eum infauire fido ruinare in vulgus dislicerent; & ab ipso Bessarione, laboris socio, Cacademonis titulo notaretur. Re demum ad exitum spectante, & episcopis Græcis pontifici morem gerere, & concilii decretis subscribere a Palæologo Imp. iussis, solus omnium constanter recusavit; neque ullis minis, ullis promissis adduci potuit, ut ecclesiæ Græcæ libertatem proderet. Post concilium igitur solum, Constantinopolim reversus, divinis fere honoribus a populo exceptus est: & Latinos scriptis oppugnare pergens, ut unio tanto rerum apparatu, tanto strepitu composita, in nihilum recideret, effecit.

SCRIPTA.

Epistola de Synodo Florentina ad omnes Christianos, quos multis hortatur, ne synodum Florentinam suscipiant; Græcorum subscriptiones partim pretio partim terrore a Latinis furtim esse docens. Exstat Gr. Lat. una cum Josephi Methonensis Responsione, Concil. tom. 13. p. 677.

Epistola circularis ad omnes ubicunque terrarum degentes, de eadem re. Exstat Gr. Lat. cum Gregorii Protosyncelli Responsione, *ibid.* p. 740.

Tractatus, quod Divina Dona sanctificantur non solum a verbis Dominici, verum etiam a consequentibus oratione & benedictione Sacerdotis, virtute Sp. S. Habetur Græcæ inter Liturgias Paris. 1560. p. 138. (a)

Professio Fidei. Fragmentum ejus Gr. Lat. exhibet Leo Allatius de Consensu, l. 3. c. 3. §. 4.

Epistola ad Joannem Palæologum Imp. cujus laciniam dabit idem lib. de synodo octava c. 14. p. 544.

Exphrasus animam agentis. Excerptum ejus habet idem *ibid.*

Capita Syllagistica contra Latinos de Processione Spiritus S.

Epistola ad Georgium Scholarium contra ritus & sacrificia Romana Ecclesiæ. Habetur MS. uti & quatuor præcedentia opuscula, in biblioth. Vaticana. *Orationes de Purgatorio* Ferrariæ ad cardinales habitæ; *Responsiones ad Questiones Cardinalium & de consecratione Corporis Dominici. Solitio duarum*

questionum a Rege propositarum. *Epistole ad Sæc. XV. Orthodoxos, Epilogus adversus Latinos, Ομολογία της ὁρθῆς πίστεως* Florentiæ facta, & alia quædam in Bibliotheca Regis Galliæ MS. Gr. asservantur. Telle Ph. Labbeo Nov. Biblioth. MSS. p. 2. §. 2. p. 88. (b)

MARCUS EUGENICUS, metropolitae Ephesinus, Græcorum in synodo Florentina pugil indefessus, fideique orientalis strenuus propugnator, claruit anno 1436. Disputationibus contra Latinos famam late propagavit, scriptis immortalæ sibi nomen peperit, quorum plurima concessit H. Whartonius, sunt autem alia a nobis minime prætercunda. *Capita 68. contra heresim Acindynitarum de distinctione divinæ Essentia & Operationis.* (c) *Pr. κεφάλαιον δ. Εἰ ταυτὸν ἐστὶ θεὸς ὁσία καὶ ἐνέργεια, τὰ ἐκ τῆς οὐσίας.* Habetur Græcæ MSS. in bibl. Vindob. Cod. Theol. 171. *De Processione Spiritus S. contra Latinos.* *Pr. καὶ τίς ἐστιν ὡς ἀληθὴς καὶ ἀλόγως ὡς οἱ Ῥωμαῖοι ἐν τῷ ἁγίῳ Συμβόλῳ.* MS. *ibid.* Cod. Theol. 202. Hunc tractatum nostro Ephesio, etli auctoris nomen subicitur, Cl. Tengenelius asseruit. Fragmentum operis cujusdam (forte superioris) *de Processione Spiritus S.* *Pr. Εἰ δὲ καὶ τὸν μέγαν Κύριον συνηγαγὲν.* MS. *ibid.* Cod. Theol. 222. n. 6. *Capita Syllagistica adversus Latinos de Processione Spiritus S.* *Pr. τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ Πατρὸς καὶ καὶ ἐκ πατρὸς γενόμενον.* MS. *ibid.* Cod. Philol. 224. n. 6. *Alia Capita Syllagistica de Processione, &c.* memorat Allatius. *Pr. ἐρῶμεθα τοὺς Λατίνους,* quæ in biblioth. Vaticana, cum Responsione Georg. Scholarii & Bessarionis Græcæ MSS. asservantur. Vide Allat. de Confens. lib. 3. c. 3. §. 4. col. 935. Exstant etiam in Bodleian. Cod. 720. *Responsio ad Latinorum assertiones de Igne Purgatorio*, Ferrariæ anno 1438. habita. *Pr. Ἐπειδὴ μετὰ ἀγάπης ἀποκρίνασθαι πρὸς τὰ παρ' ὑμῶν κηρυγμένα.* *Responsio secunda ad Latinorum assertiones de Purgatorio.* *Pr. Ἐπειδὴ σαφῆς ἐστιν ἡμᾶς ἀπατῆναι καὶ καθαρῶτερον ἐπὶ τοῖς ἡρωτικαῖς.* Ultraque habetur Græcæ MS. in biblioth. Cæsarea, Cod. Philol. 224. n. 3, 4. In eodem codice reperiuntur & alie quædam *Questiones Theologicae*, Græcæ MSS. *Pr. Ἡ τὰ τὴν προσηγορίαν δύο ταῦτα σημαίνει.* *Cantica duo in SS. Trinitatem & Incarnationem Domini,* quorum primum sic incipit, *μὴ γὰρ τὸ ὡς ὁδὸς κηρύγμα.* nec non *Canones Otto in S. Virginiem Deiparam,* quorum prius hoc modo incipit, *ἀρχέμενος σήμερον τὴν τελευταίαν.* Exstant Græcæ MSS. *ibid.* Cod. Theol. 187. *In Orationem Dominicam Commentarium,* Græcæ MS. *ibid.* Cod. Philol. 195. n. 13. *Confessio Fidei* in concilio Flo-

1436.
R. G.

(a) Item Lat. in Liturgicis Claudii de Sciæntes Antwerp. 1562. 8vo. p. 82. referente Fabr. Bibl. Gr. L. c. c. 45. vol. 10. p. 530. (b) Scriptum etiam Marcus expositionem in quosdam Canones Jo. Damasceni tulle eodem Fabr. Bibl. Gr. L. c. c. 30. f. 11. vol. 8. p. 821. (c) Liber Monachi Marci adversus Barlaamum & Acindynum habetur MS. in Cod. 238. Bibl. Coislinianæ. Vid. Catalog. ejusdem Bibl. a Montfaucon. edit. p. 404.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

rentino. Pr. *Ἐν τῇ τῷ Θεῷ χάριτι δόγμασιν ἐν τῇ αἰσίᾳ κινήσει*. MS. in biblioth. Bodleian. Cod. 114. iterumque *ibid.* Cod. 3377. Hujus meminit L. Allatius de Confen. lib. 3. c. 3. §. 4. col. 934. & contra Creighton, p. 162. De hominū imbecillitate tractatus, Græce MS. in bibl. Augustana. *Epistola* ad Georg. Scholarium, qua mutata animi sententiam, & in Latinos lapsum plorat. Habetur Græce MS. in biblioth. Bodleian. & Regia Paris. eamque velut ἀνέκδοτον laudat Cl. Ds. du Cangius, Gloss. Med. Græc. col. 1281. sub Verb. *ῥαμπλιν*. Eandem autem ex Cod. MS. Ambrosiano descriptam cum versione sua Græce & Latine edidit doctissimus Allatius, contra Creighton, p. 88. *Epistola* altera ad Geor. Scholarium. Pr. *τὴν γὰρ φὸν σὺ δέξαι*. Hujus uti & *Responsionis* quam paravit Andreas Coloffensis notitiam debemus indutrix L. Allatii de Georgiis, p. 396. (a) *Expositio Officii Ecclesiastici* Græce typis mandata est *Jussu* in Moldavia 1683. fol. Simeonis Thessalonicensis operibus subnexa. Fortasse Expositio ista non distet a Paraphrasi in Pentecostarium a Marco nostro adornata, cujus mentionem habet L. Allatius de Libr. Eccl. Græc. Dissert. 2. p. 280. Piorum quorundam Cretensium rogatu scripsit Sermonem annua S. Eliæ celebritate in Officio legendum. Pr. *Ἐδὺ μὲν ἀληθείας καὶ κεραιόφρονος λόγους συνεπαύθη*. Hujus telum habemus Greg. Protosyncellum, Apologia adv. M. Ephesii Epistolam, Conc. tom. 13. c. 805. Tractatus denique de *Purgatorio*, a Bon. Vulcanio primum, dein a Cl. Salmasio typis subjectus, Nilo Thessalonicensi ab Allatio * ascriptus, nostrum Ephesium auctorem habuisse videtur, uti ex Sixto Senensi, † & Mart. Crusio didicimus, quod & reverendiff. Usserius Armachanus observavit. Erat & Marco frater nomine Joannes; de quo nonnulla Cl. Whartonus infra ad an. 1438. Hujus, ut videtur, opera Simeonis archiepiscopi elogium in synodico Thessalonicensi conscriptum est. Vide Allatium de Simeon. p. 187.

* Differ.
de Niliis,
p. 45.
† Biblioth.
Sanct. L. 6.
Annot. 259.
p. 126.
* Turco.
Græc. p.
186.

1436. BESSARION, gente Græcus, patria H. W. Trapezuntinus, ordinis S. Basilii monachus, anno circiter 1436. Monasterio post 21. annos inibi exactos educus, & ad honores eadem de causa, ob quam Marcus Eugenius, eveschus est, archiepiscopus Nigenus constitutus. Anno 1438. ad concilia Ferrariense & Florentinum profectus, latum eloquentiæ & doctrinæ explicandæ campum nactus est. Marco in disputando focus datus, præclare rem gessit; Latinorum argumenta acute dissolvit, & Græcorum causam

nervose admodum tutatus est. Famæ sibi exinde comparatæ (neque enim aliud veripellis homo egit) fatur, mollius deinceps pedem Latinis commisit; ita ut in istorum partes pedetentim propendere, & pontificis gratiam aucupari, manifestis indicibus deprehenderetur; acriter a Marco eo nomine increpitus, & spurius, atque ecclesiæ patriæ proditor appellatus. Sub concilii finem detracto velo ad Latinos penitus defecit; eorum causam strenue promovit; & Josepho patriarchæ CP. moribundo concilii definitiones subscriptione sua confirmare persuasit. Solutio concilio, in Græciam reverfus, patriarcha CP. a Joanne Imp. & Latinorum sectatoribus designatus est; verum Græcis, quotquot Florentiæ fidem non decoxerant, avitam religionem mordicus retinentibus, & Latinorum amicos cane & angue pejus detestatis, dignitate patriarchali cedere necesse habuit. In Italiam itaque se recipiens, divitiis simul ac honoribus ab Eugenio pontifice cumulatus est, & inter cardinales cooptatus. A Nicolao V. Eugenii successore episcopus Tusculanus, & legatus Bononiæ constitutus est: quam quidem provinciam tanta prudentia quinquennio administravit, ut perpetuus patronus ac protector a Dominicanis pariter ac Franciscanis sodalibus designaretur. Post Nicolai mortem anno 1455. parum absuit quin summus pontifex a cardinalibus eligeretur. Post annum 1458. Pio II. papæ belli contra Turcos suscipiendi auctor fuit; & ad Fredericum Imp. ac Germaniæ principes, & Venetorum Rempublicam legatione perfunctus, omnes flagrantissimis precibus ad sacrum bellum concitavit. Apud illos quidem surdis cecinit, his vero facundo sermone id animi addidit, ut exercitum haud contemnendum consciberent. Verum Pii mors repentina tantos belli apparatus diffilavit. Anno circiter 1464. a Paulo pontifice in Ilidori cardinalis, titularis patriarchæ CP. defuncti, locum successus est, & post Pauli obitum anno 1471. omnium votis ad papatum expetitus, fatali quodam casu dignitate excidit. A Sixto pontifice in Galliam legatus, sub reditu Taurini morbum, Ravennæ mortem incurrit, anno 1472. ætatis suæ 77. Romæ in Basilica SS. Apostolorum sepultus. Vir, iudice Chalcocondyla, * *ἐνέσται τε τῇ ἀπὸ φύσεως, πολλὰν δὲ τῶν εἰς τὸ τοιοῦτον ἐκλήσαν μάχῃ γενόμενος, καὶ ἐν τῇ εἰς τὸ ἀνέγειν κατὰ τὴν δουλὴν γενέσθαι, τὰ δὲ εἰς σοφίαν, τὴν ἑλληνικὴν τε καὶ ῥωμαϊκὴν, ὁμοῦς δεύει*. †, quin & non modo omni litterarum genere excultissimus, sed & fummas litterarum Mæcnas; adeo ut familia ejus artium liberalium officina vi-

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

* Hist. l. 6.

(a) Extrema Marci Ephesii morituri verba ab Scholario quibus ipsi Græcæ Ecclesiæ defensionem commendat, una cum Scholarii responsione edidit Renaudotus ex Cod. Reg. 2963. Gr. & Lat. p. 70. seq. ad Scholarii homilias de Eucharistia.

deretur;

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

deretur; & ipse Græcis libris magno sumptu in Italiam transvectis bibliothecam locupletissimam Venetiis erigeret; cui Marcum Ant. Sabellicum Roma lauto stipendio accitum præfecit; eamque moriens Venetæ Reipublicæ dono dedit.

SCRIPTA.

Liber de Sacramento Eucharistiæ, & quibus verbis Corpus Christi consociatur: Exstat. Lat. in Bibliotheca Patr. tom. 26. Gr. Lat. Inter SS. Patrum Liturgias Parif. 1560. (a)

Oratio dogmatica in Synodo Florentina habita de consensu schismatis. Habetur Gr. Lat. Concil. tom. 13. p. 391.

Alia Oratio de Unione interceda, sessione prima concilii Ferrariensis habita. Gr. Lat. *ibid.* p. 36. (b)

Epistola prolixissima ad Alexium Lascharin Philanthropum, Ansidotum dicta, de successu synodi Florentinæ & processione Sp. S. Exstat Lat. Concil. tom. 13. p. 1228.

Epistola alia ad eundem de Processione Spiritus S.

Apologia pro Vecco, seu Confutatio Constitutionum Palumæ.

Epistola generalis ad omnes, qui sedem Patriarchali CP. subjuvant. Quam ipse postea Belfario Latine vertit. (c)

Responsio ad quatuor argumenta Maximi Planudæ de Processione Sp. S. ex solo Patre. Opuscula ista quatuor edita sunt Gr. Lat. a Petro Arcudio in aurea sua Opusculorum Theologorum collectione, quam Romæ eniit anno 1630. 4to.

Epistola ad Pedagogum filiorum Thoma Paleologi, quomodo pecunia iis a pontifice assignata per singulos menses distribuenda sit; & dicti filii in omni pietate & obedientia erga sedem Romanam instituendi. Græce edidit Jac. Pontanus in notis suis ad G. Phranzæ Historiam *hugolliad.* 1604. 4to. Gr. Lat. cum notis Jo. Meursii *Lugd. Bat.* 1613. 8vo. (d)

Epistola ad Senatuum Venetum de Bibliothecæ suæ, quam iis in æde S. Marci locandam donaverat. Habetur Lat. inter Epistolas Philologicas a Melch. Goldasto editas *Frankfurt.* 1610. p. 500. (e)

Oratio, five Consilium de bello movendo contra Turcos. Prodiit Islebi 1603.

Atonodia in obitu Manuelli Paleologi Imp. Lat. apud Bzovium ad an. 1472. §. 56.

In calumniam Platonis libri 4.

Correctio librorum Platonis de Legibus.

(a) Non prodiit cum Liturgiis Patrum Parif. 1560. nam nec Gr. nec Lat. ibi habetur Bessarionis Scriptum, fed tantum Scriptum Marci Ephelii, quod Belfario oppugnavit, ut notat Fabr. Bibl. Gr. L. 5. c. 41. §. 9. vol. 10. p. 404. (b) *Oratio de Unione Ecclesiarum Latine cum Græca* habetur MS. in Bibl. D. Julii Justiniani Venet. teste Montfauc. *Diar. Ital.* p. 435. (c) Exstat Lat. ex Bessarionis versione ap. Odoricum Raynaldum ad an. 1461. n. 58. seq. (d) Et ex Meursii versione a Lubbo in editione regia. Conf. Fabr. Bibl. Gr. L. 5. c. 5. §. 12. vol. 6. p. 241. (e) Et cum Herm. Conringii præfatione Lips. 1674. *Epistola ejusdem argumenti* exstat ap. Petrum Justinianum Hist. Venet. lib. 8. Indicem librorum, qui omnes fere Msti sunt, dedit Thomassinus in Catalogo MSS. Bibl. Veneriarum edito *Vind.* 1650. 4to. p. 35. ut monet Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 405.

De natura & arte contra Trapezuntinum.

Translatio 14. librorum Metaphysicorum Aristotelis, & unius Metaphysicorum Theophrasti. Prodiit simul opera ista philosophica Venet. 1503. 1516.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

BESSARION, natione Græcus, domo Trapezuntinus, episcopus Nicænus, & S. R. E. cardinalis, ac tandem post captam CPolim titulo tenus patriarcha CPolitanus, claruit anno 1436. Varia eruditionis suæ monumenta post se reliquit; horum multa numeravit Cl. Whartonus, insuper plura nobis indicanda. *Epistola* ad Geo. Gemistii Plethonis filios, *de obitu & laudibus patris.* Pr. Πίσυμμαί τοι καὶ τὸν πατέρα. Exstat MS. in bibl. Vindob. Cod. Theol. 243. iterumque Cod. 256. n. 9. Græce & Latine ex versione sua edidit L. Allatius de Confens. lib. 3. c. 3. §. 6. & de Georgiis, p. 392. *Epigramma in proprium Sepulchrum,* Græce MS. *ibid.* edidit Ant. Sanderus Elog. Card. *Lovan.* 1526.

In Theodorum Constantinii Imp. Conjugem lambi sepulchrales, eos Græce & Latine edidit L. Allatius de Confens. lib. 3. c. 4. §. 4. *Apologia pro Latinis de Processione Spiritus S. live Refutatio Capituli Marci Ephelii contra Latinos,* quam quidem apologiam Genadius inceptit, verum morte occupatus, ut dicitur, perficere non potuit, Bessarion autem rogatu Gregorii patriarchæ CP. absoluit. Pr. Ὁ λαθὼν τὴν ἑραϊκὴν πρὸς ἀλλήλους. Hujus meminit L. Allatius de Confens. lib. 3. c. 3. §. 1. Exstat MS. *ibid.* Cod. Theol. 256. n. 6. Eandem vidit ac legit P. Arcudius in MS. codice ex Creta allato in bibl. Gasp. Viviani episc. Anagnini, uti ipse refert de Concord. lib. 2. c. 15. *Profectio* georgii Christiani in Synodo Florentina prolata; in 21. articulos divisa. Pr. Ἄπιστευμεν ὅτι ἐστὶ Θεὸς ὁμοιωγὸς πάντων ὅσα εἰσὶ. B. ὅτι ὁ Θεὸς καὶ σῶμα ἐστὶν, καὶ σῶμα ἔχει. MS. *ibid.* Cod. Theol. 292. *Epistola* ad Geor. Gemistum Plethonem de quatuor questionibus Philosophiæ Platonice, viz. *πῶς τὸ ἀνθρώπου πνεῦμα τὸ μετέχον ἢ ἀμετέχον πνεῦμα τῶν ὄντων συνεννοεῖται ἢ ὁμοιοῦται* & *πῶς τῆς εἰσαγωγῆς ἐννοεῖται.* Habetur MS. cum duplici Plethonis *Responsione*, Græce *ibid.* Cod. Philof. 74. n. 2. *Epistola* ad Theodorum Gazam de Georg. Trapezuntii libro pro Aristotele contra Plotinum. Pr. οὐκ ἐξ αὐμαζόν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡδύμεν. MS. *ibid.* n. 5. Vide Allat. de Georgiis, p. 378. *Epistolæ alie* Manuel. Chrysoloræ episcopi conjunctæ, Græce MSS. *ibid.* Cod.

1436.
R. G.

Append.

S* 2

Philof.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

rum mittam. Utut sit, id doctissimi Allatii auctoritati, & alicui saltem argumentorum verisimilitudini damus; ut Scholarium bicecemus, & Patriarcham infra suo loco exhibeamus. Scripsit Scholarius, Latinorum adversarius, syntagma, *ὁρθόδοξα κατὰ φύσιν* dictum, *adversus Synodum Florentinam*, in partes seu libros 8. distributum. Prodiit Græce *Londini* in 4to. sed absque anni nota, editum. (a) *Epistolæ* ejusdem aliquot ad Notaram, magnum ducem & imperatoris generum, MSS. citat, & exinde fragmenta profert Allatius de Consensu, l. 3. c. 5. sect. 3. Diatrib. de Georgiis, p. 397, 398. & singularium initia exhibet *ibid.* p. 409. Orationem etiam *De inani, irrationali, & incomposita circa fidem, permissione Dei, attentata novitate*, idem se MS. legisse prodit de Consensu, c. 6. §. 4.

1438.
H. W.

JOANNES EUGENICUS, magnus ecclesiæ patriarchalis CP. nomophylax, Marci Ephesii frater germanus; cui in oppugnandis Latinis opem subsidariam, in concilio Florentino anno 1438. præfens, tulit: cumquo moras de die in diem a pontifice Romano neclī animadverteret; & subtimidum imperatoris sui animum odio haberet, fugam molitus est, Marcum etiam fratrem in consilii partem trahens. Verum & fuga retractus, inceptum facinus pudore luit. Scripsit *Antirrheticum adversus Synodum Florentinam*; cujus fragmenta quædam Gr. Lat. exhibat L. Allatius lib. de Purgatorio, p. 61, 220, 241, 265. (b)

1438.
H. W.

ISIDORUS, RUTHENUS a fede sua episcopali dictus, gente Græcus, patria, ut videtur, Thessalonicensis, ordinis S. Basilii monachus, & monasterii S. Demetrii apud Constantinopolim abbas. Anno circiter 1435. a Joanne Imp. ad concilium Basileense una cum Demetrio Palæologo, magno duce, legatus, imperatorem suum cum episcopis Græcis, rejecto Eugenio papa, ad concilium profecturos esse pactus est; modo ipsi patres conventa fervarent; & in unionis telleram missam Basileæ celebravit. Paulo post reditum, metropolita Kioviensis, totiusque Rusiæ patriarcha creatus est. Anno 1438. Dorothei etiam patriarchæ Antiocheni una cum Marco Ephesio vicem obtiens, concilio Florentino interfuit; & pro Græcis adversus Latinos erudite aliquamdiu disputavit. Postea vero vela flectens in Latinorum partes manibus pedibusque transivit: adeo ut sub finem concilii, Bessarionem secularium nactus, anathema Marco Ephesio subscribere recusanti a concilio in-

cutiendum esse acriter, frustra tamen, contenderet. Falluntur itaque Gemitius & Amyrutzius, qui Iliorum decretis synodi Florentinæ neutiquam consensisse volunt. Solutio concilio, in Italia sublitit: atque anno 1439. ab Eugenio papa presbyter cardinalis titulo S. Petri & Marcellini, renunciatus est. Mox in Rusiam reversus, a Russis unionem cum ecclesiâ Romana initam exofis captus, bonis exutus, & in carcerem conjectus, fuga ægre demum evasit. Dein a Nicolao V. titulari Constantinopolis patriarchatu insignitus, & in orientem legatus, miserrimæ urbis regie cladi anno 1453. adfuit. Turcorum manibus alto quodam elapsus, Italiam repetiit; & episcopus Sabinensis, ac cardinalium collegii decanus constitutus, obiit demum Romæ an. 1463. Scripsit *Epistolam hugubrem de captis a Turcis Constantinopoli*, ex Pera anno (non 1452. quod error est numeri, sed) 1453. datam; quæ habetur inter epistolas Turcicas a Reulnero editas l. 4. p. 104. (c)

GEORGIUS GEMISTUS, PLETHO ob Platonis amorem, ut non nulli volunt, cognominatus, genere Constantinopolitanus, qui tamen in Peloponneso ut plurimum vitam degit, philosophus nobilissimus, ὁ σοφὸς a Sguropulo passim appellatus, quo post Platonem & Aristotelem *σοφώτατος ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι*, adeo ut Platonis anima in Gemisti corpus transmigralle videretur, inquit Bessarion cardinalis in epistola * ad Demetrium & Andronicum Gemisti filios. Acer Latinorum adversarius, adeo ut ab imperatore circa an. 1426. de propolito suo concilio occidentale aedeundi interrogatus; id omnino improbareret, in ecclesiâ Græcæ dedecus & servitutem rem celluram esse vaticinatus. Anno tamen 1438. concilium Florentinum a Græcis adductus est; ut haberent; quem scholasticis Latinorum argutis oppnerent. Nec sane ille conceptam de se opinionem sefellit: nodosa Latinorum argumenta acuminis singulari diluit; & Græcorum causam summo pariter verborum robore atque eloquentia egit; tanto etiam zelo, invictaque animi constantia usus, ut posthabito imperatoris Latinorumque favore, partes susceptas neutiquam deleceret; nec ad finem usque concilii, disputandi ardorem remitteret. Obiit centenarius in Græciam redux, quo vero anno non liquet. *Μέγα κλέος Ἑλλάδι πάση γένον ἐκείνης αἰῶνι*, inquit Bessarion, * *μέγας αὐτῇ κόσμος εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἵσταται*. Magnam iſte vir Græciæ decus fuit: magno illi in posterum ornameto erit. Philosophiæ antiquæ, imprimis Platonice,

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

1438.
H. W.

* Ap. Allat.
de Consensu,
l. 3. c. 3.
§. 6.

* Loc. cit.

(a) An. 1624. editore Nicodemo Metaxa, postea episcopo Cephaleniensi ut notat *Theo. Smirh*, Miscellan. vol. 3. p. 11. (b) Habetur MSS. in Biblioth. Bavarica, teste *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 10. p. 522. (c) Item ap. *Dachser*, Spicil. tom. 8. p. 286. Edit. nov. tom. 3. p. 793. Et ap. *Otdorichum Raymaldum* ad an. 1453. n. 6.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

* Compa-
rat. Platon
& Aristot.
cap. ult.

admodum deditus fuit; illam maximo semper studio excoluit; & de reconditioribus ejus mysteriis scripta quam plurima in lucem edidit. Hinc arrepta occasione, magis tamen famæ invidia motus, Georgius Trapezuntius * eum a Christiana fide tandem ad ethnicifmum penitus defecisse, precesque Soli extrema ætate obtulisse calumniatur. Doctrinæ autem famam illi adeo non audet denegare; ut Platone non minorem eloquentia, non inferiorem scientia fuisse libenter agnoscat.

SCRIPTA.

De Processione Spiritus S. Demonstratio, Sp. S. ex Patre solo procedere neque inde aliquid absurdum sequi: in qua Græcorum sententiam philosophicis ut plurimum rationibus demonstrare satagit.

Aliud de eodem argumento Opus uberius, & rationibus abundantius. Utrumque MS. a se visum esse prodit L. Allatius de Consensu l. 3. c. 3. §. 6. Habetur quinetiam MS. in Bibl. Augustana.

Index MSS
Bibl. Aug.
gust. p. 90.

Libri 2. de gestis Græcorum post pugnam ad Mantineam. Prodiit Lat. ex Marci Ant. Antimachi versione Basl. 1540. Græce ad calcem Xenophontis Venet. 1503. ex Aldi officina, & Basl. 1557. fol. (a)

De rebus Peloponnesiacis constituendis Orationes 2. Gr. Lat. Antwerp. 1575. fol. (b)

De virtutibus Libellus, Gr. ibid. 1572. fol. Gr. Lat. Basl. 1552. 8vo. Antwerp. 1575. fol. Jenæ 1590. 8vo.

De differentia Philosophiæ Aristotelis & Platonis. Græcæ Paris. 1541. 8vo. Lat. Basl. 1574. (c)

Scholia in Zoroastri Oracula, Gr. Lat. Paris. 1538, 1599. 8vo. (d) Inedita, quæ præcipue sunt historica, rhetorica, philosophica, longa serie recenset Leo Allatius Diatr. de Georgiis eorumque scriptis, p. 385, &c. quæ ab eo petat lector curiosus. Tractatus illius de Fato, &c. exstat MS. in Bibliotheca Augustana. *Thesidæ Descriptionem chorographicam ejusdem* (quæ quidem Allatii notitiam fugit) in Bibliotheca regis nostri MS. vidi. (e)

Index MSS
Bibl. Aug.
gust. p. 85.
90.

1438. GEORGIUS GEMISTUS PLE-
R. G. THO, natione Græcus, patria Byzantinus, philosophus omnibus numeris absolutus, Platonis discipulus & propagator; non tantum in qui nunc vivunt, sed ipsi etiam Aristoteli, omnibusque veteribus, si eorum ætate fuisset, venerandus, ita de eo Mich. Apostolius; claruit anno 1438. Scripta quod attinet,

et si paucissima ex istis theologi sint fori, cum tamen abditissima philosophiæ castioris mysteria explent, omnique eruditioris genere sint repletissima, catalogum eorum, iis solum quæ a Cl. Whartono memorantur prætermittis, conficere non gravamur, eundem lectori φιλοσόφῳ haud ingratum fore arbitantes. *Protheoria*, sive Præmeditatio in Manuelis Palæologi Imp. orationem funebrem, quam in obitum fratris sui Theodori Despotæ adornavit. Hanc dicte orationi præfixam Græce & Latine edidit vir de Græcis litteris optime meritis Fr. Combesius, Bibl. PP. Aucar. tom. 2. p. 1037. *Orationes* duæ funebres, una in obitum Cleopæ Theodori Despotæ supradicti uxoris, in qua de animi immortalitate agitur. Pr. Σόλων μὲν ὁ σοφὸς πρὸς τὰς σφίσι τὴ αὐτοῖς. Altera in Hyponenem, Irenem scil. Manuelis Imp. conjugem, quæ valedicto sæculo Hypomenes nomen assumpsit. Pr. τῇ τῶι ἡμετέρῳ βασιλεῖ. Utraque habetur Græce MS. in Bibl. Vindob. Cod. Theol. 256. n. 2. Bodliana, Cod. 33, 114. & Regia Paris. Cod. 2016. *Oratio* funebris in Helicium Palæologinam, exstat Græce MS. in Biblioth. Vaticana, ex fide L. Allatii, * & in Augustana. *Responsio* ad Georgii Scholarii pro Aristotele contra Platonem objectiones. Pr. Σχολά-
μει. Ἐπεὶ τί βιβλίον τῶν κατ' Ἀριστοτέλους βλα-
σφημιῶν ἔστι ἡμᾶς ἐνταῦθα πωληθῆναι. Πλάτωνα ἔγω-
γὸν μὲν οὐκ οἶδα ὡς γὰρ σὺ φῃς. MS. in Bibl. Vindob. Cod. Philof. 74. n. 1. Bodleian. Cod. 114. Regia Paris. Cod. 1281. Opus istud pulcherrime descriptum, a Nicolao Alemanno dono acceptum, Gottardi Voëglini, typographi n. fallor Basileensis, precibus victus L. Allatius ei imprimendum tradidit, utrum unquam prelo exierit non comperi. *Epistole* duæ *Responsorie* ad quatuor *Questiones* a Bessarione propositas. Præmia sic incipit. Οὐ πάντα οἶδα καὶ χρεὶ τὰς ἀνδρας τῶν. Altera hoc modo; Ἐπιση καὶ μαρτυρίῳ δὲ πρὸς τὰ προσηγορευμένα σοι. Utramque manu exaratam habuit Allatius; utraque jam exstat MS. in Bibl. Vindob. ubi supra. n. 3. *Collectio summaria Zoroastriorum & Platoniorum Dogmatum.* Pr. Ἐκείνα μάλισ' αὖθις κεφάλαια εἶδέναι. MS. ibid. n. 6. iterumque Cod. 312. n. 2. (f) In eadem locupletissima Bibliotheca Cod. Philof. 140. n. 6. habetur Græce MSS. *Methodus Arithmetica* cum subjunctis Canonibus eo pertinentibus, & introductione in Genethliacum; item *Canon Chronologicus* a Nabonassar usque ad suam ætatem, n. 7. in fine autem imperfectus. Scripsit præterea Gemistus de Legibus libros

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

* Distr. de
Georg. p.
186.

(a) Prodiit etiam ex Zacharia Orthi versione Rostoch. 1575. 8vo. & Hispanice versu Valladoli. 1604. 4to. (b) Item Basl. 1577. 8vo. *Epistola* alia ad Manuel, Palæolog. Imp. de rebus Peloponnesiacis exstat inedita in Bibl. Casarea telis Lambecio vol. 7. p. 167. (c) Item Venet. Gr. Lat. 1540. 8vo. (d) Recul. in novissima Oraculo-rum Sybillinorum editione Græco-Latina Amstelod. 1689. 4to. (e) Exstat etiam in Bibl. Casarea Lambec. vol. 7. p. 167. Ex libro nono Strabonis excerptum notat Labbeus Bibl. Nov. MSS. p. 120. (f) Ex Augustano Cod. edidit Valentinus Hermannus Thyrilicus Witteberg. 1719. 4to.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

tres, totius Antiquitatis & Theologia Philo-
sophorum promouendos, dignisque L. Allatio
iudice, qui in omnium manibus terantur, a
Gennadio patriarcha CP. velut blasphemus,
& ethnicismi labe foedatos flammis damna-
tos. Ex his non nisi pars primi superest,
cujus sex capita habentur MSS. in Biblioth.
Barberina, decem in Cæsarea Vindob. Cod.
Philos. 312. (A) Pr. Ταῦτα συγγράμματα πρὸς
τοὺς ἄλλους. Vide Lambecii Comment. lib. 7. Hu-
jusce operis segmenta varia sub variis titulis
disposita hic illic in Bibliothecarum claustris
constricta tenentur, viz. *Demonstrationes*
Physicæ de Deo. Pr. Πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις ἐξ ἀνά-
γκης ἔχει. *De Fato.* Pr. Ποῦτα δι' αἰσῶται τὰ
καὶ ἡμᾶς αἰσῶται. *De Infinitis.* Pr. Ποσὺς
τρόποις τὰ ἄνθρωπος φανέμενα. *De ortu & pro-*
genie Deorum: de Mensura ac Amorum or-
dine. *Diurnæque recensione:* postremum re-
peritur in Bibl. Regia Scorialensi, quæ ipsum
antecedunt tria in Cæsarea Vindob. Scrip-
sit item Plecto de Incarnatione Filii Dei
tractatum, & de Processione Spiritus S. contra
Latinos duplicem; quorum primus sic inci-
pit, Τὸ ὑπὲρ Λατίνων βιβλίον τὸ ἐς ἡμᾶς
ἔχει, exstatque MS. in Bibl. Bodleian. Cod.
114. & in Augustana. Alter hoc modo, βί-
βλιον τὸ ἐς ἡμᾶς ἔχει. Hujus meminit L. Al-
latus de Consensu, lib. 3. c. 3. sect. 6. col. 937.
& brevem exinde laciniam profert, *ibid.* col.
908. Asservantur MSS. *Monodie* varæ in
Bibl. Bodleian. Cod. 33. *Epistole* in Bibl.
regis Gallorum: *Excerpta* quam plurima
Historica, Geographica, Philosophica ex Dio-
doro Siculo, Appiano Alexand. Plutarcho,
Xenophonte, Aliano, Procopio, Ptolomeo,
Strabone, &c. habentur Græce MSS.
in Bibl. Vindob. Bodleian. & Regia Paris.
Denique Gemisti opera Græce calamo exarata
Neapoli in Bibl. Augustin. *Canonis S. Joannis de Carbonaria* se vidisse affirmat Cl.
Mabillonius, *Iter.* Ital. p. 110.

1438.
H. W.

(b) SILVESTER SGUROPULUS, seu ut ipse in concilii actis subscribit,
Synopulus, patria Græcus, diaconus CP. mag-
nus ecclesiarcha, & dicaphylax; & unus
e quinque crucigeris patriarchæ CP. seu ex
iis, qui, e tota Græcia delecti, ut patriarchæ
in rebus ecclesiasticis a sanctioribus essent
consilii, crucis figuram ornamentis & distin-
ctionis honorariæ ergo vestibus adsumat ge-
stabant. Claruit anno 1438. quo patriarcham
suum ad concilia Ferrariensæ & Florentinæ
secessit, rebus omnibus gestis aut
acutus est, aut se immiscuit. Summus Latinorum
hostis, & acerrimus Græcæ liber-
tatis vindex: inter sex tamen pugiles dele-

ctus qui pro Græcorum dogmatibus adversus
Latinos decertarent, munus arduum subire
noluit; seque disputantium numero eximi
obtulit. Ipse nihilo minus tam præfacto
zelo ecclesiæ suæ causam nutantem data
quavis occasione sustentavit, ut imperatoris,
patriarchæ, & Bessarionis iram experiretur.
Sub concilii exitum subscribere iussus, innumeras
nexuit moras, diuque tergiversatus
est; donec imperatoris minis territus, morem
gesserit, se vi coactum & invitum sub-
scribere prius protelatus. Domum reversus,
cum ob subscriptionem Florentinam se ab
omnibus odio haberi animadverteret; mag-
iltratum abdicavit; & negotiis ecclesiasticis
renunciavit, ad res in concilio gestas
scripto consignandas se contulit. Exstat
Historia Unionis non vere inter Græcos & Latinos, seu Concilii Florentini, a doctissimo
viro, Roberto Crevigheto, postea episcopo
Bathoniensis ac W'elleni, in lucem protracta,
& cum notis edita Græc. Lat. *Haga - Comitû*
1660. fol.

CATHARINA BONONIENSIS, 1438.
natione Itala, patria Bononiensis, sint licet
qui Veronæ natus, Ferrariæ educatus
firmant; ex honesta Vigororum familia, pa-
tre Joanne Ferrariensi, matre Benevenuta
Bononiensi, originem duxit. In ordinem
S. Clare, quem Ferrariæ professæ est, ad-
scita, Bononiam translata est; ut recens
extructo ejusdem instituti Corporis Christi
monasterio præflect. Claruit anno 1438.
quo revelationes suas scripto consignavit.
Vana etenim pietatis specie delusa, revela-
tiones sibi divinitus factas esse, crebraque
mentis illuminationes coelitus indulgeri
sonniavit. Obiit anno 1463. die 9. Martii.
Innumeris fere illius, quæ circumferuntur,
revelationibus haud pauciora post obitum
ejus miracula pontificii affluerunt. Eam
divino officio coli permittit Clemens VII. pa-
pa; martyrologio tabulisque ecclesiasticis in-
tulit Clemens VIII. Quin & de canonizatione
ejus consilium sæpe initum fuit. Exstat *Li-*
ber de Revelationibus sibi factis Bononiæ 1511,
1536. Venet. 1583. Præter istum, *Rosari-*
um metricum de mysteriis Passionis Christi
Domini, & de Vita B. Mariæ Virginis, La-
tine; & Libellum de septem armis necessariis
ad pugnam spirituales; Italice; ab eadem
conscripta memorat Waddingus. * Nescio,
an in lucem prodierint.

(c) JOANNES DE TURRECREMATA, 1439.
gente Hispanus, ab oppido natali Torque-
nado vulgari idiomate dicto, diocæseos Pa-

(a) *Ibid.* etiam habentur *Index capituli libri 311 omnium*, hoc est a capite 29. totius operis ad 41. vid. *Fabr.*
Bibl. Gr. vol. 16. p. 749. Eiusdem operis caput sextum est Gabrielis Naudæi Quæstion. sacro - Philologi-
car. c. de fato & fatali vite termino p. 166. Hæc notat, & monet ejusdem *Sermones in Conc. Florentino habitos* re-
ferri a Silvestro Sguropulo in historia illius concilii, p. 155. 197. (b) *Conf. Oudin.* tom. 3. p. 2418. *Thomas*
Sauib. Miscellan. edit. 1690. p. 63. (c) *Conf. Quæst.* tom. 1. p. 817.

lentine,

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

linguæ peritiam in concilio Ferrariens. & Florentino interpretes patrum futurius cooptatus, munus sibi demandatum magna cum laude præstitit, claruit anno 1439. Exstant ejus orationes, seu potius interlocutiones in concilio habitæ, in Actis Conc. Differtatio Juliani cardinalis de ista quaestione, *Utrum liceat Symbolo Fidei aliquid addere*, in eodem concilio prolata, nostri Nicolai opera ex Latino in Græcum sermonem versâ habetur MS. in biblioth. Vindob. Cod. Theol. 190. n. 26. Scripsit *de Origine & rebus gestis Turcorum* librum Æneæ Sylvio nuncupatum, cujus ipse meminit Æneas* prodiit *Basilæ* 1556. fol. (a) Epistolam quandam MS. ad Andronicum Callitum philosophum memorat Phil. Labbeus, Bibl. MSS. Cat. p. 101. Plutarchi opus *de civilibus præceptis*, & Onofrandi *de optimo imperatore* in linguam Latinam traduxit. Versiones istæ lucem viderunt *Basilæ* & alibi. (b)

* De Asia.
c. 29. p.
307.

1440.
H. W.

JOANNES DE LYDGATE, gente Anglus, patria Suffolcensis, ordinis Benedictini in cœnobio Buriens. monachus. Post perulstratas exterarum simul ac patriæ regionum academias, humaniores litteras in cœnobio suo professus est, & edocendis magnatum liberis operam dedit. Anglicorum suo tempore poetarum princeps, multa patrio idiomate poemata componendo, multa ex Gallica & Italica linguis vertendo, maximam sibi famam apud populares suos consecutus est. Ingenium variis metrorum generibus exercuit: & elegantie sermonis invigilans, Anglicam linguam inculta, qua olim squallebat barbarie, haud parum desecavit. Claruit sexagenarius anno 1440. & Burie tandem defunctus, inter cœnobitas suos sepulchrum tenuit. Exstant Anglice *Libri 9. de Calibus virorum illustrium* ab Adamo usque ad Joannem Franciæ regem ab Anglis in Pictavia captum, seu ad annum Christi 1356. quos ex Joanne Boccatio, alii-que transtulit, *Londini* 1527, 1554. *Historia Belli Thebanici* carmine Anglico conscripta, *Londini* ad calcem Chauceri operum 1687. fol. *Poémation de bono consilio*, ibidem p. 569. Habentur MSS. in biblioth. Lambethana opuscula ejusdem varia, versu Anglico conscripta, viz. *Quomodo audienda sit Missa*, *Litania*, *Bonum Consilium*, *Oratio ad B. Virginem*, *Alia ad Deum oratio* & *Vita B. Virginis Mariæ libri 4.* *Vita S. Edmundi regis ac martyris*, carmine Anglico, MS. penes reverendissimum primate, archiepiscopum Cantuariensem. *Liber de saltu Machabre*, *Londini* 1554. *Vita & res gestæ Hectoris*, *Londini* 1614. *Liber metricus in*

laudem B. Virginis Mariæ: (c) atque alia quædam typis Anglicis excusa. Multa etiam Latine scripsit, historica, theologica, moralia. Omnium utriusque linguæ opusculorum indiculum exhibet Baleus Cent. 8. cap. 7. illiusque pro more excipitor Pitæus, p. 632. (d)

GEORGIUS, TRAPEZUNTINUS

1440.
H. W.

quidem origine, in insula tamen Creta natus anno 1396. Post haustam domi præclaram litterarum scientiam Romam profectus est; & aperto ludo, Græcæ linguæ artiumque liberalium scientiam summa cum laude docuit. Singulari doctrinæ fama excitatus Eugenius pontifex eum in aulam evocavit, sibi-que ab epistolis admovit. Claruit anno 1440. Post Eugenii mortem Alphonsus rex eum Neapolim accersivit & lauto admodum stipendio honestavit. Anno 1465. e Creta Constantinopolim advigilans, Andreas Chii ob Christianæ fidei confessionem a Turcis nuper interfecti martyrium a navis Byzantinis sibi narratum accepit; & post biennium Romam redux litteris mandavit. Ingravescente ætate, acuto morbo afflictus, postquam convalescit, litterarum omnium adeo oblitus fuisse dicitur; ut nec scribere, nec legere potuisset. Quod tamen alii ex summo animi dolore illi contigisse scribunt. Cum ingenii enim sui monumenta, multorum annorum vigilis elaborata, lautum aliquod premium se accepturum ratus, pontifici obtulisset; misellam centum ducatorum mercedem retulit. Spei igitur frustratæ dolore & avaritiæ papalis indignatione extra se positus Trapezuntius deinceps delirasse dicitur, & pecuniam in Tyberis alveum abjecisse, addita exclamatione, *Periere labores, pereat & ingrata merces*. Obiit nonagenarius anno 1486. Filium reliquit Andream Trapezuntium; qui patris defensionem adversus Theodorum Gazam conscripsit.

SCRIPTA.

Epistola ad Joannem Palæologum Romanorum Imp. qua cum hortatur, ut spretis Basilensium promissis, Florentiam advigilet. Prodiit Gr. Lat. cum Simocatta & Phranza a Jacobo Pontano edita *Ingolstadt.* 1604. 4to.

Liber de Processione Sp. S. contra Græcos ad Joannem Cubocellum.

Epistola ad Hieromonachos Cretenses & Sacerdotes de eadem re; & de una sancta & catholica ecclesia. Habetur utrumque opusculum Gr. Lat. apud L. Allat. Græc. Orthod. tom. 1. p. 469.

Expositio in illud, Si volo enim manere, &c. qua probare nititur S. Joannem nondum

(a) Et *Leonatii* 1553. 8vo. (b) *Consolationem* ad Jac. Anton. Marcellum *de obitu Valerii filii*; & *Orationem* Neapoli An. 1433. ad regem Arragonum Alphonsum habitam memorat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5. p. 135. (c) Habetur MS. in Bibl. Cott. vid. *Catalog.* p. 158. n. 8. (d) Conf. etiam vitæ Gul. Caxtoni a Joan. Lewis Anglice editæ, *Lond.* 1717. pag. 103.

Append.

T *

obiisse.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

obiisse. Prodiit Lat. *Bafil.* 1543. 8vo. & in Orthodoxogr. p. 1231.

Martyrium Andreæ Chienfis, anno 1465. a Turcis ob constantem fidei Christianæ professionem morte multati. Exitat Lat. apud Surium Maji 22.

De 8. *partibus Oratoris Compendium*. Prodiit *Augiæ* 1537. 8vo.

Dialectica brevis, Colon. 1530. & Joannis Noviomagi ac Bartholomæi Latomi Scholiis illustrata, *ibid.* 1544. 8vo. (a)

Comparatio Platonis & Aristotelis, Venet. 1523. 8vo.

Rhetoricorum libri 5, Venet. 1523. *Bafil.* 1522. 4to. *Parif.* 1538. 8vo. (b)

Cur Astrologorum iudicia ut plerumque sunt falsa, *Parif.* 1549. 8vo. & cum Commentario in Centiloquium Ptolomæi Colon. 1544. 8vo.

Interpretatio in Ciceronis Orationem pro Ligario, *Parif.* 1520. in aliquot aliis Ciceronis *Orationibus*, *Bafil.* 1553. in *Centiloquio Ptolomæi*, *Bafil.* 1550. (c)

Cæterum Trapezuntius e Græco in Latinum sermonem transtulit *S. Cyrilli Commentarios in Evangelium S. Joannis*, (d) & *de Trinitate libros 14*, inter Cyrilli opera sæpius editos, & seorsim *Parif.* 1514. fol. (e) *Phæris Homilias Chrysostomi in Mattheum*; *Gregorii Nysseni de vita Moysi librum*, inter opera Nysseni *Vienne* 1527. *Bafil.* 1562. *Basilii libros contra Eunomium*, inter opera Basilii *Antwerp.* 1570. *Eusebii de Preparatione Evangelicæ libros 14*, Tarvisii 1480. fol. (f) *Rhetoricorum Aristotelis libros 3*, inter Aristotelis opera *Bafil.* 1538. *Venet.* 1560. *Almagesti Ptolomæi libros 13*, *Bafil.* apud Henricum Petri in fol. (g) Quæ vero inter Damasceni opera *Bafil.* 1548. sub Trapezuntii nomine prodiit Historiæ SS. Barlaami & Josephati versio, antiquioris revera interpretis cuiusdam scetus est. Pessima autem fide in versionibus conficiendis usus est Trapezuntius, multa de suo addere, nonnulla detruncare, plurima in aliam sententiam nuotare, solitus.

Tractatum ejusdem de *Elenchos*, de veritate fidei Christianæ, &c. MSS. memorat Leo Allatius *Diatrib.* de Georgiis, p. 395. &c.

1440.
R. G.

MICHAEL APOSTOLIUS, natione Græcus, patria Byzantinus, Geo. Gemisti Plethonis familiaris, philosophiæ Platonice sectator, claruit anno 1440. Græcorum rebus afflictis, & jamjam collapsuris, in Italiam aufugit, a Bessarione card. inter alios suæ gentis eruditos, hospitio aliquan-

diu exceptus, donec gratia ejus excidens sedem mutare necesse habuit, & ex Italia in Cretam insulam migravit, ubi libris exscribendis & pueris instituendis victum sibi quærebat. In defensionem Platonis contra Theodorum Gazam calanum strinxit, Georg. Gemisti succenturiatus. Dictum opus sic incipit. *Εἰς πλῆθον, ὡς αὐτῷ Ἀριστοτέλης λέγων*, & exstat Græce MS. in biblioth. Vindob. Cod. Philos. 85. n. 1. & in Bodleiana, Cod. 165. *Dialogus Menexenus* dictus de SS. Trinitate, utrum Judæi & Turcæ rectius simpliciter Unum credant Deum, an Christiani Deum *Trinum*. Interlocutores Menexenus Cydonius, Diophanes Gortynius, & Laonicus Byzantius. *Pr. Διὰ τοῦ τοῦ δὲ καὶ πᾶσι, ἀφ' οὗ Μενέων; Μενέων, ἔκ Κυδωνίας εἰς Τραπεζήν.* Exitat MS. *ibid.* n. 2. *Oratio* consultioria ad fœderum sibi irascentem, cum ad secundas transiret nuptias. *Pr. Ἐν ἄλλοις τῶν ἀναγκαίων ἢ ἡ ἀδελφότης.* MS. *ibid.* n. 3. & in Bodleiana, Cod. 76. *Appellatio* ad Constantinum Palæologum ultimum CP. Imp. qua continetur suspectæ religionis ipsius confessio: in hac formula fidei processionem Spiritus S. ex solo Patre confitetur, uti monet Cl. Lambecius. (h) *Pr. Παλλὰν ὄντων, ὑποστάσι βασιλεῶν, ἀ τὴ χεῖρ τοῦ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ.* MS. *ibid.* n. 4. *Oratio* ad magistrum suum Joannem Argyropulum cum ipse CPoli publice docere inciperet. *Pr. τοῖς ὑπογεγραμμένοις τῶν ἀδελφῶν καὶ τοῖς σφῶν αὐτῶν ἐκείνης.* MS. *ibid.* n. 5. *Epistole* 45. quarum prima ad Geor. Gemistum Plethonem. *Pr. Ἐν τῇ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους.* Reliquæ ad Manuel. Chrysoloram, Laon. Chalcocondylam, Joan. Argyropulum, Mich. Marullum, Joan. Chrysoloram, Bessarionem card. Petrum Calliergen, aliosque plures eadem ætate florentes viros doctos, quas omnes publica luce dignissimas censet P. Lambecius, quod historię illorum temporum illustrandæ multum infervirent, habentur MSS. *ibid.* n. 6. Multa ex operibus supra recensitis aservantur Græce MSS. in bibl. Bavarica; plura in Vaticana in codice autographo ex biblioth. Heidelberg. allato, ubi *Epistole* 65. numerantur. *Oratio* Panegyrica ad Fredericum III. Imp. rogatu Aristonymi Byzantini circa annum 1457. scripta, Græce & Latine a Frehero edita, *Rerum Germ. Script.* tom. 2. *Francof.* 1602. fol. (i) *Oratio* sinebris in laudem Bessarionis card. Græce MS. fuit penes P. Pantinum, inde ad Andr. Schottum devenit: habetur etiam in biblioth. Bavarica, eadem cum *Versibus* quibusdam Heroicis,

Elegiacis,

(a) Item cum Noviomagi Scholiis prodierat 1537. (b) Antea *Venet.* 1478. fol. *Bafil.* 1520. 1518. 4to. *Parif.* 1532. 8vo. *Lugdun.* 1547. 8vo. *Venet.* 1560. 4to. (c) Item *Lugdun.* 1545. *Parif.* 1561. (d) Sed omittis libris 5, 6, 7, 8. ut notat *Fabr. Bibl. Gr.* vol. 8. p. 561. (e) Et 1520. (f) Primum *Venet.* 1470. recuf. *ibid.* 1472. & 1497. & *Parif.* 1514. (g) Primum *Venet.* 1515. deinde 1518. Hinc *Bafil.* 1541. fol. & 1555. vid. *Fabr. Bibl. Gr.* vol. 10. p. 721. seq. Idem *Fabr. Bibl. Gr.* vol. 7. p. 45. Trapezuntii *Grammatica* MSS. Cod. Reg. *Parif.* 1644. memorat. (h) Erasmus Schmidius in not. ad Jo. 15. 26. p. 735. mentionem facit *Orationi* Apostoli scripte circa an. 1440. qua processionem Spiritus Sancti a Patre & Filio aluit, ut notat *Fabr. Bibl. Gr.* L. 5. c. 41. §. 8. vol. 10. p. 224. (i) Item *Argentorat.* 1717. curante Burch. Gotthelf. Struvio.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

Elegiacis, Lambicis in præcipua Festa Dominicalia & Sanctorum, MS. in Codice Nau-dæano 165. *Monodia funeralis* ad Andream Calergem MS. in biblioth. Regia Parisiens. *Disceptatio* adversus eos qui occidentales orientalibus superiores esse contendebant, quoad philosophiam, & in declarando modo generationis Christi, & Processionis Spiritus S. Græce MS. in bibl. Bodleian. Cod. 76. *Versus Politici* Græci in laudem Batrachomyomachiae Homerica MSS. erant penes archiepisc. Toletanum. Denique in *Paramis* sive *Proverbiis Græcorum* colligendis & ordinandis operam fatis feliciter impendit. Opus ordine alphabetico dispositum Gaspardo Oliveni episcopo nuncupavit. Hujus breve compendium Græce edidit Hervagius, Basl. 1538. 8vo. Integrum cum versione Latina, & notis amplissimis, prodit cura P. Pantini, & Andr. Schotti, Lug. Batav. 1619. 4to. (a)

1440.
H. W.

JOSEPHUS, episcopus Methonenfis, gente, fætem scda, Latinus, & *ἱερωσύνης ἐπίσκοπος* apud Methonenses, teste Sguro-polo,* licet patriarchæ CP. Methonen, dum Italiam anno 1436. navigaret, appellenti assentatus, se a Græcorum partibus stare inxerit. Claruit anno 1440. Scripsit *Apologieticum libellum pro Synodo Florentina adversus Marcum Ephesinum*. Exstat Græc. Lat. Concil. tom. 13. p. 677. In libello isto Josephus se pro quinque capitibus synodi Florentine *Apologiam* scripsisse memorat. Verum illa nusquam hodie comparet.

*Hist. Con-
cil. Flo-
rent. Sect.
4. c. 4.

1440.
H. W.

JOANNES, Jacobitarum in Ægypto patriarcha, claruit anno 1440. quo receptis ab Eugenio papa literis & munusculis, epistolam pontifici rescripsit ineptissimis assentationibus, orientalium more, refertam; & Andream S. Antonii abbatem Romam legavit. Exstat *Epistola* illa Latine Concil. tom. 13. p. 1201.

1440.
H. W.

NICODEMUS, gente Æthiops, & abbas Æthiopum monachorum Hierosolymis ad sepulchrum Domini degentium, claruit anno 1440. quo ab Eugenio pontifice de obsequio sedis Romanæ præstando interpellatus, epistolam excogitatissimis blanditiis cumulatam misso oratore ad pontificem destinavit: se tamen rem tanti momenti inconsulto rege suo facere non posse præ se tulit. Exstat Latine *Epistola* illa Concil. tom. 13. p. 1214.

(a) Alterum opus *ἱερίᾳ* dictum sententiis & apophthegmatibus virorum sapientum conficere nondum lucem vidit. Conf. *Fabr.* ubi supra p. 221. Idem *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 7. p. 42. narrat Allacium Apostoli opus de *figuris Grammaticis* edere voluisse. (b) Conf. vitam Jannotti a Muratorio exhibitam tom. 20. rerum Italicarum, & a Burmanno tom. 9. part. 8. Thesauri Italice. (c) *Pisauri* quinquaginta ut referunt *Ondis*, tom. 1. p. 2455. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 67. Sed *Pisauri* secundum Hebraicum veritatem una cum *Exemplarium* & *Epistolarum translatione* ex Græco per eundem, exstare in Bibl. Ducis Urbini, quæ non partem constituit Bibl. Vaticanæ, testatur Catalogus Possessionis, conf. *Hodium* de Text. Original. & vaticanis Bibl. p. 440. (d) Hæc historia ab urbe condita usque ad an. 1446. habetur ap. Muraciorum rerum Italicarum, tom. 19.

(b) JANNOTIUS MANETTUS, Sec. XV.
natione Italus, patria Florentinus, claruit ab anno
anno 1440. anno 1396. natus, a prima puer- MCCCC.
ritia studiis litterarum deditus, veram sapi- 1440.
entiam, desertis scholasticorum lacunis, ex R. G.
ipsis fontibus haurire concupivit: Manuelem Chrysoloram in Græcis litteris magistrum habuit, linguæ etiam Hebrææ (quod in isto ævo rari admodum exempli erat) cognitionem assequutus: in senatorium ordinem a concubivis suis cooptatus est, & equestris dignitate a Nicolao V. papa cui inter primos charus erat honestatus; varias etiam tum Reip. tum pontif. Rom. nomine legationes obiit; & postquam tres supra sexaginta annos magno cum honore & auctoritate trans-egisset, Neapoli debitum naturæ perolvit anno 1459. Eo nomine inter scriptores ecclesiasticos præcipue memorandus, quod *Psalterium Davidi*, (c) & *Veteris Testamenti partem ex Hebræo, Novum Testam.* integrum ex Græco sermone in Latinum trans-tulit. Scripsit autem præclarum opus *contra Judeos & Gentes* in decem libros ditributum, quod *Pisauri* MS. asservatur. Orationes varias pro re nata legationis habuit, quarum nonnullæ lucem aspexerunt: *Oratio* ad Alphonsum Aragoniæ R. de *landibus Facis*, anno 1443. *Alia* ad eundem in nuptiis Ferdinandi unici sui filii, anno 1445. habita. *Oratio Gratulatoria* ad Nicolaum V. papam *in creatione sua*, anno 1447. *Altera* ad Fridericum Imp. quo tempore ingressus est Florentiam, anno 1451. Omnes a Marq. Frehero editæ. Germ. Rer. Script. tom. 3. *Hanov.* 1611. fol. *Vitam Nicolai V. P.* scriptis consignavit, hujus meminit Bapt. Poggius in *Vita Card. Firmiani* apud Baluzium, Miscell. tom. 3. p. 264. Exstat MS. in bibl. Vaticana. *Vitam Franc. Petrarchæ*: eam edidit Jac. Ph. Thomassinus Petrarch. Rediviv. Patavii 1650. 4to. Opera hæcenus numerata, una cum *Vitis Socratiæ, Dantiæ*, &c. *Historia item Florentinis*; & (d) *de illustribus longævis* liber; & *de Secularibus & Pontificalibus pompis*, MSS. asservantur Pisauri in Biblioth. Seren. Ducis. Horum postremum, cum *laudatione Genuensium* reperitur MS. in bibl. Colleg. Novi apud Oxoniens. Apud eundem in bibl. Colleg. Lincoln. MS. exstat *Oratio funeralis* in Leonard. Aretinum. *De Dignitate & Excellentia Humanis opus* prodit cura Alex. Brassicani, Basl. 1532. 8vo. Verum in Indd. Expurg.* *Madrid.*
prohibetur nisi repurgetur. Plura alia ejus 1612. p. 65.

Append.

T * 2

opera

Sec. XV. opera numerat Possëvinus, * quem consulat
ab anno lector curiosus.
MCCC.

* Appar.
facr. tom.
1. p. 796.
1440.
H. W.

GREGORIUS MELISSEUS,
Mannus dictus, natione Græcus, hiero-
monachus, ecclesiæ CP. prenitentiarius, &
Joanni Imp. a sacris confessionibus. Anno
1438. ad concilium Florentinum profectus
est, vicarias patriarchæ Alexandrini partes
gerens. Ac primum quidem adeo contra
Latinos excaudit; ut ne Christum quidem
Dominum in eorum templis adorare vellet.
Postea vero pontificis auro corruptus, quod
nec ipse dissimulavit, * maximus unionis
procudentæ artifex evasit; protosyncellus
seu primicerius ab Imperatore, apud quem
flagranti gratia pollebat, in concilio renun-
ciatus. Anno 1440. deposito Metrophane
patriarcha CP. qui Bessarioni anno præce-
dente substitutus, ob subscriptionem Flo-
rentinam a patriarchis orientalibus collecta
synodo anathematizatus fuerat; Gregorius
ad thronum patriarchalem evehctus est: post-
quam triginta annos in vita monastica ex-
gisset. Me quidem nequaquam latet virum
minime ineruditum * contendere, Metro-
phanem ante captam urbem sede motum
non esse, nec Gregorium patriarchatum un-
quam obtinuisse. Verum Phranzæ * autho-
ritas mille conjecturis hac in re prævalet;
qui disertis verbis & Metrophanis depositio-
nem & Gregorii evectionem tradit. Addit
Phranza Gregorium post annos aliquot pa-
triarchatum abdicasse, & Constantinopoli
anno 1451. exulis inlari, discessisse. Quo
se contulerit, haud ita patet. Sunt qui Ro-
mam petiisse, ibique tandem sepultum mi-
raculis inclaruisse volunt. Sane Gregorium
patriarchatu non tam cessisse, quam a Græ-
cis, tanquam ecclesiæ in concilio Florentino
proditorem, ejectionem esse suadet Nicolai
pontificis epistola ad Constantinum Imp. qua
suppetias oranti præcipit; ut Gregorium ad
sedem suam revocet, illique reverentiam
pontificali authoritati debitam a populo ex-
hiberi efficiat, nec tanquam abjectum sacer-
dotem ludibrio esse permittat. Exstant a
Gregorio scripta, *Apologia pro Synodo Flo-*
rentina adversus Marci Ephesii epistolam
encyclicam, seu refutatio istius, Gr. Lat.
Concil. tom. 13. p. 739. *Oratio seu Epistola*
ad Alexium Comitem Imp. Trapezuntinum
de Processione Sp. S. demonitans, additione
illa ad symbolum, **FILIOQUE**, nil innova-
tum esse: Gr. Lat. apud L. Allatium Græc.
Orthod. tom. 1. p. 419. *Alia pro defensione*
Synodi Florentinae Opuscula se scripisse me-
morat Gregorius; quæ nondum in lucem
proderunt.

* Vid. Sgu-
ropulum
Sect. 8. cap.
6.

* Robert.
Creighton
Præfat.
ad Sgu-
ropulum.
Hist. I. 3.

1440.
R. G.

GREGORIUS MELISSEUS,

hieromonachus, & magnæ ecclesiæ CP. Sec. XV.
protosyncellus, ac tandem patriarcha, cla-
rui anno 1440. Ex *Epistola* ejus ad impe-
ratorem Trapezuntinum ab Allatio edita,
manifesto cognitum & compertum habemus
Gregorium nostrum mortuo Ephesio super-
stitem fuisse, ex monacho episcopum fa-
ctum, cumque triginta annos cathedram
episcopalem adornasset, in thronum patri-
archalem invitum & frustra renitentem sus-
fectum, eum denique, quod ad Latinos
transierat, & conc. Florentini decretis assen-
sum dederit, exauctoratum patria cessisse,
Romamque profugisse diserte testatur G.
Trapez. *Epistola ad Cretens.* p. 578. Præter
Apologiam in Marci Ephesii *Epistolam* ad
omnes *Fideles*, quam Jo. Matthæus Caryo-
philus Latine vertit, & ad finem tom. 2.
Actorum Conc. Florent. una cum Josephi Me-
thonensis adv. *eundem Ephesium libello* Græcæ
& Latine primum edidit Romæ per Paulinum,
in 4to. Exitat altera *Apologia* in M. Ephesii
fidei professionem. Pr. Ο τῆς Εἰσεὶς παλαιῆς
Λειτουργίας καὶς Μαρτύριος. Hujus exemplar MS.
penes se habuit L. Allatius, unde & eam
inter alia, quæ *Græcia Orthodoxæ* tomum
tertium conicerent, se aliquando editurum
promisit vir eruditus contra Creighton, p.
145. Fragmenta nonnulla in medium pro-
duxit, *ibid.* pagg. 280, 285, 309. Hujus
Apologiæ meminit etiam P. Arcudius de
Concordia, lib. 2. cap. 15. *Tertium* etiam
Apologiam edidit, *pro definitione Concilii Flo-*
rentini, cujus ipse mentionem facit in Apo-
logia primo memorata. Conc. tom. 13. col.
807. utrum vero jam superstit, affirmare non
licet.

THOMAS WALSLINGHAMUS, 1440.
natione Anglus, patria Norfolciensis, op-
pido cognomine non incelebri oriundus, or-
dinis Benedictini monachus in cenobio S.
Albani, cui præcentoris munus gessit. Cla-
rui anno 1440. Scripsit de *Rebus Anglicis*
Historias binas, breviorē unam, prolixio-
rē alteram. Illa ab anno 1273. initium
sumens, usque ad an. 1422. progreditur.
Ista, cui titulus est *Hypodigma Neustrie* ad
irruptione Normannorum anno 1066. usque
ad sextum Henrici V. regis annum, Christi
vero 1417. res gestas ordine enarrat. Utra-
que a Cl. Cambdeno inter Scriptores Angli-
cos Normannicos editæ sunt *Londini* 1574.
fol. recusæ *Francfurt.* 1602. fol. Præter
istæc scripsit *Walsinghamus Annuarium Po-*
lychronicon Rumphii Higdeni; quod quidem
(si Balco * fides) habet rarissimas *Historias*, * Cent. 7.
Est a nullo alio scriptas. Exordium ducit ista
continuatio ab an. 1342. & ad annum 1417.
pertingit. Unicum ejus exemplar MS. vidi,
in biblioth. Collegii Gonvillii & Caii, quod

H. W.

tamen

Sæc. XV. tamen in fine mutilum ultra annum 1398.
ab anno Denique *Henrici V. (a)*
MCCCC. *Anglie Regis*, cujus temporibus vixit, *Gesta*
litteris consignasse dicitur.

geffit; & insignem Turcorum stragem edidit. Obiit Willaci in dioecesi Quinque ecclesiensi die 3. Octobris, anno 1456. ætatis suæ 71. a Gregorio XV. beatorum numero ascriptus.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

1440. JOANNES DE ANANIA, *Archidiaconus* vulgo dictus, gente Italus, civitate Bononiensis, juris pontifici doctor celeberrimus, patriæ urbis archidiaconus & professor. Claruit anno 1440. Obiit anno 1455. Exstant *Commentaria in Decretalium libros* Mediolan. 1492. 1497. Lugduni 1546. & alibi. *Questiones Juridice* Lugd. 1572. *Consiliorum volumeni*, Lugd. 1540. *Tractatus de Jure Patronatus*. Francofurt. 1581.

1440. JOANNES CAPISTRANUS, natione Italus, Apurtii prope Aquilam Marforum urbem natus, ex nobili Chiolorum stirpe oriundus, annum 1385. natalem habuit. Bernardini Senensis discipulus & necessarius; Minoritarum regularis observantiae in conventu Florentino sodalis, atque ordinis sui in partibus Cismontanis bis vicarius generalis. Maximam sibi concionibus, & eximia vite sanctimonia famam concivit: adeo ut quatuor pontificibus summis, Martino V. Eugenio IV. Nicolao V. & Callisto III. gratissimus haberetur. Claruit anno 1440. inquisitor fidei, & legatus Apostolicæ sedis primum in Italiam, dein in Germaniam missus, de re pontificia præclare meruit. Per civitates enim & oppida circumforanei ad instar agytæ oberans, in foris & triviis conciones ad plebem habuit; quibus sacram adversus fædis Romanæ adversarios militiam capefere persuasit. Apud Germanos vero exterarum nationes, Italici idiomatis ignaros, inconditis gesticationibus verborum loco usus, auditorum animos miris modis deliniisse dicitur. Conflato itaque Cruciatorum, quos vocant, exercitui se ducem præbuit; & ad hæreticos ferro flammæque excindendos perrexit. In Campania etenim octoginta sex fratricellorum oppidula combussit. Dein in Germaniam transiens, Hussitis grave intulit bellum, & effrenis assæclarum suorum zeli beneficio ut plurimum potiora tulit. Profligatis Bohemis, communi deinceps Christianæ reipublice bono operam dedit. Conscriptis enim plusquam centum millibus cruciatorum, Tauruno, munissimæ Hungariæ urbi, a Mahomete Turcorum imperatore obsefæ, anno 1456. suppetias tulit: ubi non solum militibus atque orationibus animavit; sed ipse etiam crucem vexilli loco Christianis præferens, in prima acie fortissime rem

SCRIPTA.

Tractatus de Papa & Concilio sive Ecclesiæ autoritate, adversus concilium Basileense. Exstat inter *Tractatus juris Venetis* editos 1584. tom. 13. part. 1. p. 32.

Speculum Clericorum, seu Sermo ad Clericum in Tridentina Synodo Diocesana anno 1439. habitus. Prodiit seorsim cum præcedenti tractatu *Venet.* 1580. 4to.

De instructione seu directione simplicium Sacerdotum.

Defensorium Tertiæ Ordinis a S. Francisco instituti. Tres istos tractatus imprimi curavit Antonius Amicius Aprutius *Venetis* 1580.

Speculum Conscientiæ. Habetur inter *Tractatus juris* tom. 1. p. 323.

Tractatus de Canone Penitentiali: ibidem tom. 14. p. 395.

Tractatus de Excommunicatione: ibid. p. 388.

De Matrimonio, per modum Consilii: ibid. tom. 9. p. 77.

Repetitiones aliquot in Jure Civili, Venet., 1587.

De Judicio universali, & Antichristo, ac Bello Spirituali, Venet. 1578.

De usuris & Contrañibus, Venet. 1583.

Alia plura scripsit Capistranus, adhuc inedita; quorum Iadiculum exhibet Possivinus *Apparat. Sacr.* tom. 1. p. 833. & Bellarminus de *Script. Eccl.* p. 391. præ aliis vero Waddingus de *Script. Ord. Minor* p. 196. (b)

LAURENTIUS VALLA, patri-
cius Romanus, anno circiter 1415. natus, S. Theologiæ doctor, & ecclesiæ S. Joannis Lateranensis canonicus. Claruit anno 1440. Vir omni humanioris literaturæ genere probe subactus; acris vero ac supra modum mordacis ingenii; qui omnibus minus Latine loquentibus dicam scriptis: nec theologos sui sæculi vanis dogmatibus & ineptis argutis deditos acuto calamo perfringere dubitavit. Censoria istiusmodi libertate innumeros sibi inimicos conciliavit; & in his Joannem Fr. Poggium, quocum færale bellum scriptis commisit. Roma tandem seu sponte, seu pontificis jussu digressus anno circiter 1443. Neapolim fe contulit ad Alphonsum V. Aragoniæ regem; cui quinquagenario Latinæ linguæ elementa tradidit.

1440.
H. W.

(a) Henrici VI. secundum Nicholfonum *Bibl. Historic. Anglic.* p. 81. Walsinghami *super sententiarum memorat Leland. Collect.* tom. 1. p. 54. (b) Alia ejusdem opuscula habentur MSS. in *Bibl. Paulina Lipsiensi* vid. *Catalog. ejusdem Bibl.* a Felero *Vulgat.* p. 133. 230. 318. 394. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 4. p. 914. narrat Jo. Antonium Sessam Panormitanum prælo parata habuisse Capistrani opera omnia, notis illustrata & in tom. 17. digesta in fol.

Sec. XV. Tantum tamen patronum nactus vix rogum,
ab anno cui a fidei inquisitoribus addicebatur, evi-
MCCCC. tare potuit. Cum plurimas enim ecclesiæ
Romanæ traditiones erroris demare non
vereretur; ab aulæ pontificiæ affectis ad
flammas rogatus est. Id supplicii quidem
Alphonſi precibus evasit Valla; scōpis ta-
men in foro cæſus crimen suum luere co-
actus est. Romam denuo reverſus, quorun-
dam amicorum ope pontificem ſibi propi-
tium reddidit; & accepta docendi pote-
ſtate, lauto inſuper ſtipendio donatus eſt.
Obiit anno 1465. Calend. Sextil. ætatis ſuæ
50. (a) De tanto critico judicium ferat Era-
mus * ὁ κριτικὸς τῶν ἑσθλῶν. Et quis tam exigui,
inquit, animi eſt, cuius pectus tantis iridiæ
auguſtini concluditur; ut Vallam non & na-
guſtice laudet, & amet quam maxime: qui
tanta induſtria, tanto ſtudio, tantis ſudoribus
barbarorum ineptias reſellit, litteras pau-
ſe ſepulſas ab interitu vindicavit, priſco eloquen-
tiæ ſplendori reddidit Italiam: doctū etiam
id præſtitit, ut poſthac circumſpectum loqui
cogantur.

* Lib. 7.
Ep. 3.

O P E R A.

Elegantiarum lingue Latine libri 6. Lug-
duni 1544. 8vo. Cantabrigiæ 1637. 8vo.
Libellum de reciprocatione Sui & Suis. ibid.
Antidoti in Poggium Florentinum libri 4.
Apologus & actus ſcenicus in eundem.
Alius in eundem Liber.
*In Antonium Reudenſem Annotationum li-
bellus.* Venet. 1481. fol.
*Epistoła Apologetica ad Alphonſum Regem,
adverſus Titum Livium de duobus Tarquiniiſ.*
*Inſectiarum ſive Recriminationum in Bene-
dictum Morandum Bononiensē libri 2.*
*In Bartholomeum Facium Ligurē, & An-
tonium Panormitanum Recriminationum li-
bri 4.*
*In Bartoli de inſignis & armis libellum ad
Candidum Decembrenſem Epistoła.*
De Dialectica libri 3. Pariſ. 1530. Venet.
1499. fol.
De emendita Conſtantini donatione Decla-
matio ad Papam. Prodiit in Faſciculo re-
rum Expetend. Colon. 1535. fol. 66. (b) &
inter Scriptores de Potestate imperiali, &c.
a Simone Schardio editos Baſil. 1566. fol.
Argumentati 1618. fol. ſcōrum vero Lugd.
Bat. 1620. 4to.
*Apologia pro ſe & contra calumniatores ad
Eugenium Papam.*
*Annotationes in Novium Teſtamentum ex
diverſorum utriuſque lingue codicum colla-
tione.* Pariſ. 1505. Baſil. 1541. & cum notis
Jacobi Revii Amſtelæd. 1631. 8vo.

De voluptate & vero bono libri 3. Baſil. Sec. XV.
1519. 4to.

*De Libero Arbitrio ad Garſiam Episcopum
Ilerdenſem.*

Prodierunt omnia Vallæ opera, hæctenus
enumerata, Henrici Petri typis excuſa Baſil.
1540. fol.

De myſterio Eucharistiæ Sermo. Argen-
tinæ 1490. 4to.

*De geſſis Ferdinandi Caſtelle & Aragonia
Regū libri 3.* ab anno 1410. ad annum 1415.
Prodierunt Roma 1520. fol. *Uratiſlavia*
1546. 8vo. inter ſcriptores Hiſpanicos a Ro-
berto Belo editos *Francos.* 1579. fol. tom. 1.
ab Andrea Schotto editos *ibid.* 1603. fol.
tom. 1. p. 727.

Mitto Commentaria in Solystium, Emen-
dationes in Livium: Commentaria in Quinti-
liani Inſtitutiones, Verſiones Homerī Iliadis,
Herodoti & Thucydidi Hiſtoriarum, & *Æſopi
Fabularum Latinarum*, aliæque ejuſmodi, una
plus vice prælo emiſſa.

Vita Ariſtidiſ ab eo conſcripta MS. hæ-
betur in Biblioth. Auguſtana.

FLAVIUS BLONDUS, seu rectius 1440.
inverſo ordine Blondus Flavium, gente Ita-
H. W.
liani Forolivienſis, natus eſt an. 1388.
Humaniorum litterarum ſtudio, prout Italo-
rum iſtius ævi ingenia ferebant, operam
non inſolentem navavit. Romam profectus,
cardinalium quorundam favore in aulam
pontificiam accitus fuit, & Eugenio IV. ab
epiſtolis ſcribendis admotus, & ab eo ad
Venetos una cum Recanatēſi episcopo mox
legatus. Claruit anno 1440. ſequentium e-
tiam pontificum ſecretarius uſque ad Pium II.
ſub quo Romæ pauper admodum, ut phi-
loſophum decuit, diem obiit anno 1463.
die 4. Junii, ætatis ſuæ 75. relictis quinque
ſiliis de meliori nota litteratis; quos ex
Margania, illuſtris inter Romanos ſanguis
ſcemina, ſuſceperat. Talem de eo cen-
ſuram fert Joannes Gobelinus. * *Procul
Blondus ab eloquentia priſca fuiſt; neque ſatis
diligenter, quæ ſcripſit, examinavit: non
quam vera, ſed quam multa ſcriberet, curam
habuit.*

* Com-
ment. Pii
II. Pont.
L. 11.

S C R I P T A.

Hiſtoriarum Decades 3. (quarum tamen
ultima libros 11. complectitur) de rebus in
occidente gettis ab imperiū Romani inclina-
tione uſque ad ætatem ſuam, ſeu ab anno
Chriſti 410. uſque ad an. 1440. (c) Hiſtoriam
iſtam (quod in Blondi laudem haud parum
cedit) in compendium redegit Pius II. ponti-
fex. Prodiit ſcōrum una cum abbrevia-
tione Pii Venet. 1484. fol.

(a) An. 1457. æt. 61. ut narrat Hadrianus de textu Bibliorum p. 441. (b) Edit nov. p. 132. Donatio hæc eſt Jo-
annis Diaconi ſomnium & deliramentum, quod conſignit in gratiam Hadriani II. & juſſu Johannis VIII. pont. quod
annotavit in margine Goldaſtus p. 167. *Replicationis ſuæ pro Imperio contra Gregorium*, vid. præfat. in Faſcicul.
rum expet. & fugiend. p. 35. (c) Hæbentur MSS. in Bibl. B. Mariæ Florent. teſte Montfaucon. Ital. Diar. p. 373.

Sæc. XV. *Roma inflammata libri 3.* ad Eugenium papam; quibus qualis suo tempore esset Roma, post crebras devaluationes restituta, describit.

Italia illustrata libri 8. quibus Italiae in 18. provincias divise urbes & regiones, resque sequioris ævi maxime notabiles commemorat.

De Venetorum origine & gestis liber, a jactis reipublicæ fundamentis usque ad captam a Saracenis Ptolemaidem, seu ab anno Christi 456. ad 1291. (a)

Roma triumphans libri 10. quibus de veterum Romanorum rebus, religione, reipublicæ administratione, militia, moribus, & triumphis agit.

Prodiertur omnia Blondi opera *Basil.* 1559. fol.

1440. H. W. **AMBROSIIUS CAMALDULEN-**
SIS, gente Italus, patriam habuit Porticum
Flaminie oppidum non procul a Florentia situm.
Decimum quartum ætatis annum a-
gens, monachorum Camaldulensium, qui
eremum quandam inter Apenninos montes
incoluerunt, ordini initiatus est. Vir pro
seculi sui captu eruditissimus, quodque illa
ætate paucis contigit, utriusque lingue per-
itus. In Græcis Eusebium Chrysolorem
Venetiis docentem audivit; tantoque studio
Græcarum litterarum scientiam excoluit, ut a
Sguro pulo† inter omnes Latinos τῆς Ἰταλίας
παιδείας ὑπερμονέτω. habetur. Tandem
ordinis sui abbas generalis constitutus, (b)
claruit anno 1440. Eugenio IV. & Nicolao V.
summis pontificibus inprimis charus; a qui-
bus ad cardinalitum purpuram sepe desi-
gnatus, dignitate seu sponte seu fatali qua-
dam forte excidit. Ab Eugenio ad concilium
Basilicense legatus, partes pontificias
egregie propagavit, nec minus sedulam
in conciliis Ferrariensi & Florentino ope-
ram navavit: in quibus contra Græcorum
dogmata acriter dissertuit; & coram impe-
ratore & episcopis Græcis plus una vice
Græce peroravit. Ex concilio Ferrariensi
Florentiam ab Eugenio missus, ut concilium
illthuc transferre liceret, a Florentina repub-
lica obtinuit: quin & eleemosynæ papali
dispensandæ præfectus est, qui nummulos
esurientibus apud concilium Græcis minu-
tatiim erogaret. Pacta tandem utcumque
inter Græcos & Latinos concordia, specta-
ta Ambrosii eruditio datum est, ut unio-
nis inexcussa formulam componeret: ἀπὸ
πρωτῆς μὲν καὶ παλαιῆς, ut de eo Sguro-

pulus, * πρῶτος δὲ πρῶτος ὁ ὡς αὐτῶν, Sæc. XV.
οὐκ ἀμάρτυς τῆς τῶν Ἰταλικῶν λόγων παιδείας, ab anno
ἐκ τῶν Πατρῶν πρῶτος. Vir veteratissimi & cal- MCCCC.
lidus, insignis sanctitatis simulator, nec lingua Sect. 7.
nec disciplinarum Græcarum penitus ignarus, & c. 1.
Papa fidelissimus. Obiit valde grandævus,
non sine sanctitatis opinione in eremo sua
Camaldulensi, vel, ut alii habent, Constanti-
æ. Vitam ejus fustissime descripsit Augu-
stinus Florentinus historiarum Camaldulen-
sium libro 3. a pag. 321. usque ad finem.
Errat vero Labbeus, * cum Augustinum tri-
bus libris vitam illius descripsisse ait. Scrip-
sit quidem Augustinus de historia Camul-
dulensi libros tres: Ambrosii vero vita so-
lummmodo in appendice ad librum tertium
continetur.

* Differt.
tom. 1.
p. 45.

SCRIPTA.

Hodeporicon, seu descriptio itineris Eu-
genii papæ auctoritate anno 1431. a se per
Italiam suscepti, ut corruptos Monachorum
& Virginitatis claustralium mores emendaret.
Prodiit cura Nicolai Bartholini Florentie (c)
ac Luca 1681. 4to.

*Uniois formula inter Ecclesiam Græcam &
Romanam*, seu Descriptio Synodi Florentine.
Exstat Gr. Lat. Concil. tom. 13. p. 510.

Palladii Vita S. Chrysostomi, & Græco ser-
mone in Latinum versa. Prodiit Versio Ve-
net. 1533. & alibi.

Joannis Moschi Præcepta spiritualia. Lugdu-
ni 1617. & cum Græco textu in Auctuario
Duceano tom. 2. p. 1057.

Joannis Scholastici Climac. Venet. 1531.
*Manneli Calece libri 4. contra errores
Græcorum.* Ingolstadt. 1608.

S. Ephraemi Syri Sermones 19. Argentinae
1509. (d) Exstant in Biblioth. Cæsarea *Sermo-
nes* 21. *S. Ephraemi* ab Ambrosio olim *Latine
versi*, & Cosmo Medici (summo ipsius Mæ-
ceuti) nuncupati. *Præfationes ad Cosmum*,
sane elegantissimæ, exhibet Lambecius
Comment. de Bibl. Vindob. tom. 1. p. 119.
Non versionem solum, sed præfationem e-
tiam, tacito Ambrosii nomine, expilavit Ge-
rardus Vossius Tungrensis.

Alia multa veterum Patrum scripta Latio
donavit Ambrosius, & in his *S. Dionysii
Areopagite opus de Cælesti Hierarchia*; *S.
Basilii libri de Virginitate*; *S. Athanasii
contra Gentes*; *S. Chrysostomi libros tres ad
Stagirium Monachum*, (e) *Honiatii in Ma-
theum*, & 18. alia opuscula diversæ argumenti;
Vitas Monachorum, & *S. Gregorii Nazian-
zeni*; atque alia plura: quæ quidem fere

(a) Prodiit primum *Verona* 1481. fol. ut narrat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 680. qui alia Blondi,
opera nondum edita in *Diario Eruditorum Italiae* tom. 12. p. 176. memorari refert; Vide etiam *Theaur. Ital. Bur-*
mann. vol. 1. (b) Ab an. scil. 1431. 26. Octobr. ad an. 1430. 21. Octobr. ut testatur *Fabr.* Bibl. Eccles. ad Tri-
them. c. 260. (c) Primum 1678. ut refert *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 221. (d) Habetur MS.
in Bibl. SS. Joannis & Pauli Dominici. Venet. teste *Monfalcon.* *Diar.* Ital. p. 49. (e) Præfationes in hos li-
bros, & in alia Græca Scripta ab Ambrosio Latine versa una cum Ambrosii vita, & ejusdem *Epistola ad Bronium
de obitu Nicolai Florentini*, & præfatione ad *Cosmum Medicum*, & 20. libr. *Epistolarum* Ambrosii, exhibuit
Martene tom. 3. *Veterum Monumentorum Parisi.* 1724.

omnia

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

omnia diversis locis ac temporibus in lucem prodierunt.

Cæterum non contemnenda etiam ingenii sui monumenta proprio Marte Ambrosius composuit, viz. *Epistolarius libros* 16. MSS. in Bibliotheca S. Marci Florentina; *Chronicon Montis Cassini*; (a) *Commentariorum de rebus a se, dum generalis esset Camaldulensium, gestis libros* 2. *Vitas Sanctorum aliquot*; *Tractatum de Sacramento admirabili Corporis Christi*; *Tractatum contra Græcos de Processione Sp. S. Orationes nonnullas ad Conciliorum Ferr. viensis & Florentini Patres habitas*; quæque nec Bellarminus, nec Pocciancius enumeravit, *Opus contra vituperatores Monachæ vitæ*, MS. in Bibliotheca S. Julianæ Patavina asservatum, teste J. Tomafino lib. de Biblioth. Patavinis, p. 46.

1440.
R. G.

MICHAEL BALSAMON, natione Græcus, patria forte Byzantinus, magnæ ecclesiæ CPolitanae magnus chartophylax & archidiaconus, claruit anno 1440. Hic inter alios crucigeros Josephum patriarcham ad concilium Florentinum comitatus, Latinorum artes & versutias detexit, & fictam unionem irritit; synodali autem definitioni, imperatoris voluntati obsequens, renitente licet & reluctant animo, subscripsit: domum reverfus scripsit ad Joannem Palæologum Imp. *Anaphoram Cleri CPolitani*, quare qui ex Italia advenant, unionem in synodo probatam dissolverent: eam memorat & fugillat L. Allatus de Conſent. lib. 3. cap. 2. & non nulla fragmenta in lucem proferret, *ibid.* col. 918, 922, 924, 927.

1440.
R. G.

JOANNES SEGOVIENSIS, natione Hispanus, ex urbe natali cognomen adeptus, S. Theologiæ in academia Salmanticensi professor, & canonicus Toletanus, claruit anno 1440. Academiae suæ nomine concilio Basiliensi interfuit, ejusque pars magna fuit; pro concilio adversus pontificem strenue & audacter egit; contra Græcos nervose & dilucide peroravit, & (ex fide Balzi*) in Bohemorum gratiam discessit, pro utraque sacramenti specie laicis ministranda dicens. Hunc Æneas Sylvius ut *Theologi peritissimum & summum scientia virum, moribus & doctrina illustrem, cuius virtutem & summam bonitatem adversarii vel invidi venerabantur*, de prædicatione, variisque, quavis data occasione, præconiis ornat: a Felice IV. vulgo V. antipapa sacra purpura insignitus est Joannes noster 4. Idus Octobr.

* Cent. 8.
p. 190.

(a) Non composuit sed recognovit. vid. Fabr. ubi supra. (b) Habetur MS. in Bibl. Paulin. Lipsiens. vid. Catalog. p. 116. (c) Ex his Actis locum de Sanctitate Ecclesiæ & Generali Concilio auctoritate, assert. Hardius prolegom. ad tom. 6. Conc. Constantiens. p. 7. locum alium de admissione Præfulestium Papa. *ibid.* p. 8. & tertium de justificatione Conc. Basiliens. & sententia ipsius contra Gabrielem olim Engimium loca. p. 14. seq. (d) Item in Hispanum vid. Nic. Antonium tom. 2. Bibl. Vez. Hispan. p. 174. n. 257. Titulus operis, quo exploit inieciat Alcorani est: *de nutriendo gladio Spiritu Sancti in Seraceni*, constat Considerationibus 38. quorum argumenta exhibet idem Antonius p. 161. seq. (e) Prod. Venet. 1594. (f) Prod. Patavii 1473. (g) Eiusdem de adu Matrimoniali, quando possit fieri sine peccato. MS. in Bibl. Paulina Lipsi. Vid. Catalog. p. 174.

1440. verum, abdicante Felice, dignitate illa exutus, & ecclesiæ Casfarensis præposituræ a Nicolao V. P. adnotus, vitæ monasticæ secessum potiorē habuit, & in parvo quodam cœnobio vitam fessit. *Concordantias Biblicas vocum indeclinabilium collegit, & ordine Alphabetico disposuit*, a Joan. Frobenio primo Basileæ an. 1476. præmissa dedicatione Sebasti. Brant, seculum impressas. Postea Majoribus Concordantiis insertas, & variis in locis excusas. Scripsit præterea Tractatum de immaculata B. Virg. Deiparæ conceptione; proditit Bruxel. 1664. fol. (b) *Acta Concilii Basiliensis* (c) scriptis commisit; ea in duobus maximis Codd. membranaceis exarata, apud Basilienses magna diligentia custodita, reperit Augustinus Patricius Senensis, & ex eis *historiam suam Synodi Basil. summarie atque integra fide descriptit*, nihil omnino rerum publicarum prætermittens. Vide Conc. tom. 13. col. 1612. De auctoritate Episcoporum in Concilio generali MS. *ibid.* superioris, ut videtur, appendix. *Orationem* similis plane argumenti, in concilio Basiliensi habitam, integram exhibet Æneas Sylvius, Comment. Basil. Syn. lib. 1. p. 34. Porro Joannem nostrum *Mohammedis Alcoranon ex Arabico in Latinum Sermonem vertisse*, (d) ac inceptis ejus veris ac vivis rationibus & argumentis exploitasse testatur idem Sylvius.* Alter a nostro est Joannes Segobienſis Ord. Præd. & integro fere sæculo junior, cujus exstat opus de *Prædicatione Evangelica*, in libr. 4. divisum, in quo de concionatoris officio proluxe agit. Proditit Compluti 1573. Brixia 1586. 4to.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCL.

* Europ.
c. 42. p. 449

FRANCISCUS DE PLATEA, natione Italus, patria Cremonensis, ord. Fratr. Minorum monachus, claruit an. 1442. Scripsit *Summam Myſteriorum Christianæ fidei*; *Sermonum librum*; *De restitutionibus*; (e) *de Censuris Ecclesiasticis*, (f) & *de Usuris*. Ex his lucubrationibus tres posteriores habentur inter Tractat. Tractatum juris, Venet. 1584. tom. 14. Opera omnia jundim edita prodierunt Patavii 1473. fol. Paris. 1476. (g) Sub idem tempus floruit Joannes de Platea J. C. Bononiensis, cujus *Commentarii in Ius* sunt, & tres libros Cod. prodierunt Lugdun. 1528. 8vo. & alibi.

1442.
R. G.

MEFFRETHUS, natione Germanus, ecclesiæ Miſnensis presbyter, claruit anno 1443. quo *Hortulanum suum* fere inchoasse testatur, Joanne episcopo dioceseſis Miſnen-

1443.
H. W.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

sis clavum tenente. Scripsit *Hortulum Regine*, seu sermones de Sanctis, & dominicales per totum annum in partes æquales & hyemale distributos. Prodiierunt *Norimbergæ* 1487. fol. *Basilæ* 1488. (a) 2. vol. fol. Utramque editionem in bibliotheca Lambethana inspexi. Cæterum Messirethus antiquos doctores secutus, in sermonibus de conceptione B. Virginis eam originali labe immunem non fuisse ausus est docere. Ægre id tulerunt operis sui editores; atque adeo in priore editione brevis typographi admonitio, in posteriore proluxa Fr. Joannis de Lapide Carthusiani, doctoris Parisiensis, concionibus istis præmittitur præmonitio; qua Messirethi sententia & assertiones relictantur, & hæreses arguuntur. Sententiam enim de maculata B. Virginis conceptione antiquius quidem obtinuisse non distinetur Carthusianus; verum post evulgatam ab academia Parisiensi, a concilio Basileensi, & a Sixto IV. pontifice definitionem contrariam, puram putam esse hæresim a catholicis omnibus repudiandam strenue contendit.

1444.
H. W.

(b) REGINALDUS PAVO, Anglicæ *Peacock*, natione Anglus, patria Cambrobritanus, in collegio Orleanensi apud Oxonienses educatus, doctoratus insignia tandem accepit. Vir summa rei theologicæ peritia ac morum probitate conspicuus; quo nomine magno illi pietatis ac melioris litteraturæ Mecenati Humphredo Glocestriæ duci facile in notitiam devenit. Illius favore episcopatum Asaphensem obtinuit anno 1444. ad Cicetrensem translatus anno 1450. Summo animi studio Wiclevisti, quos vulgo *Lollardos* vocarunt, in ecclesiæ Romanæ sinum reducendis incubuit; cui operi ad extremam usque ætatem intentus, plurimos tam vernaculo quam Latino sermone libros edidit. Haud ita tamen partibus pontificiis addictus quin gravissimos in ecclesiâ Romana tunc passim receptos errores ac superstitiones agnosceret & infectaretur. Lollardis quin etiam adeo non iniquus, ut vivicomburium illis a clero Anglicano sæpe inflictum vehementer improbareret, mitioribus argumentis & ratione sola controversiam dirimendam esse ratus. Ecclesiæ representativæ, seu papæ, seu concilii generalis, infallibilitatem, quæ quidem post habitum isto ævo concilia Constantiense & Basileense in scholis passim venditari cœperat, acriter scriptis oppugnavit; ecclesiæque fidei articulos definientem & errare posse & revera sæpius errasse contendit.

Alias adhuc opiniones vir supra communem sæculi sui fortem eruditus ab egregia antiquitatis cognitione hauserat, quæ tuæ temporis quidem parum notæ, ab omnibus vero jam receptæ, hæreses suspicionem illi apud indoctos atque æmulos præfules moverunt. Post Humphredi itaque ducis interitum ad synodum Lambethanam anno 1457. citatus, a Thoma Bourchiero archiepiscopo Cantuariensi, episcopis Wintoniensi, Lincolnensi, Rossensi, ac viginti quatuor inferioris subfelli theologis hæreses accusatus est, erroresque aliquot partim ex scriptis ejus collectos, partim inimicorum fraude confictos, abrenunciare jussus. Palinodiam egit in templo D. Pauli Londinensi die 4. Decembris ejusdem anni. Quid illi exinde contigerit; parum constat. Tradunt nonnulli eum in carcere necesse clandestina sublatum esse, alii in ædibus episcopalibus ad mortem usque incarceratum, plures vero in cœnobium quoddam fecessisse, dato illi ex reditibus episcopalibus exiguo admodum stipendio. Utinque parvo illum tempore dignitati suæ superfuisset, inter omnes convenit. Næ vero ludibrium debent nuperi indicis * Librorum prohibitorum & expurgandorum Hispanici auctores qui Peacockum nostrum Cicetrensem pseudo-episcopum vocant, & professorem Oxoniensem Lutheranum fuisse somniant. Certe non alius istius ævi scriptor ecclesiæ Romanæ causam majori acunine atque eruditione contra Wiclevistam egit; utinque is fuerit, qui pessimas morum ac discipline corruptelas in ecclesiâ invecetas esse dissimulare nollet; & crassiusculas, quæ tunc passim vigeabant, superstitiones improbare.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

* Madrid.
1657. fol.
p. 865.

SCRIPTA.

De Fide libri 2. forma dialogi inter patrem & filium, Anglicæ scripti, quorum priore fidem argumentis duntaxat probabilibus, non demonstrativis, niti probat; posteriore S. Scripturam unicam esse fidei regulam acute satis disputat. Liber iste posterior, una cum excerptis ex priore nonnullis, proluxa editoris præfatione illustratus, in lucem emissus est *Londini* 1688. 4to. Integrum exstat opus MS. in collegio SS. Trinitatis Cantab. Paucis admodum ante obitum atque actam Palinodiam annis opus istud Peacock composuit. (c) Siquidem non solum *Repressoris* (quem anno 1449. evulgavit) a se antehac scripti inibi mentionem facit; verum etiam complures, quos se se conscripserunt esse in *Repressore* promi-

(a) Denuo *Monachi* 1615. teste *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. c. p. 197. (b) Conf. Hearnii præfationem ad *Walteri Hemingford Historiam* § 24 Item Append. ad vol. 1. num. 10 p. 351. & quæ excerptit idem Hearnius ex *Historia & Antiquitatibus Universitatis Oxoniensis* L. 1. p. 220. Vitam R. Peacock se scripsisse monet Cl. Joan. Lewis de *Mergate* in comit. Cantab. vide etiam ejusdem Lewis *Histor. variar. versionum* Vet. & N. Testamenti, p. 68. 8vo. (c) De *Peacockii* erroribus & abjuratore vide Joannis *Whehamstedæ* narrationem antea ineditam ad calc. *Walteri Hemingford Hist.* vol. 2. p. 480. 494.

Append.

U *

ferat,

Sæc. XV. ferat, libros veluti jamdiu in lucem editos
ab anno commemorat.
MCCCC.

Repressor nimia Cleri reprehensionis, opus inprimis prolixum, ac summo, ut videtur, studio elinatum; quo recepta ecclesia Romanæ dogmata ac ritus adversus Wiclevitarum objectiones author vulgari idiomate fufe astruit. Integrum opus in 5. partes distribuitur; quarum prima impugnatos a Wiclevitis ritus generali argumento propugnat; reliquæ, singulos ordine tuentur. Prima itaque parte palmariam Wiclevitarum, qui, nil, five dogmatum five ceremoniarum, nisi a S. Scriptura expresse approbatum, recipi voluerunt, objectionem aggredditur: idque inprimis probandum fumi; nequaquam in id nobis datam esse S. Scripturam, ut illa, quæ naturalis ingenii viribus dignosci possent, revelaret; adeoque innumera Christianis omnibus necessario facienda ac credenda esse, de quibus ne verbum quidem habet S. Scriptura; immo potiore fidei atque officii Christiani partem e rationi naturali petendam esse. Christianam enim religionem (si Sacramenta excipias) nihil penitus addidisse legi morali; adeoque totam (si Sacramenta demus) non in S. Scriptura, sed in ratione naturali primario fundari. Hinc sequi; quod legis & rationis naturalis dictatis obtemperandum esset; etiam si Christus & Apostoli aliquid ipsis contrarium prædicaverint. S. autem Scripturam unicam esse veritatem revelatarum normam ac mensuram, tanquam indubitatum & ab omnibus receptum dogma ubi vis supponit; quin & sexcentis fere locis luculenter asserit. Parte secunda imaginum usum, & peregrinationes religionis causa susceptas defendit; acute quidem satis, neque inerudite; adeo invita tamen veritate, ut absurdas sæpenumero sententias tueri necesse habeat. Ut alia enim ejusmodi taceam; Judæorum & Gentilium idololatriæ originem & naturam explicans, tantum paulo ante Christum natum philosophiæ indies augescens beneficio veritatis jubar eluxisse prædicat; * ut omnes a Christo nato Gentiles (si pauculos obscuri nominis excipias) idolatriæ crimine penitus immunes fuerint. Inter agendam vero imaginum causam, cultum iis exhiberi nequitiam probat; idque duntaxat licere contendit, ut commemorativa Dei beneficiorumque ejus ac Sanctorum, nequaquam repræsentativa, signa in ecclesiis asserventur. Parte tertia fundos atque ampla patrimonia possidere sacerdotibus Christianis licere probat; & ministrantis culpam sui ministerio debitum non auferre, neque laicis decimas illi debitas subtrahendi potestatem conferre, contra Lollaros asserit. Constantini interim donationem, quam Sylvestro papæ olim fa-

ctam esse pontificii crassiores fabulantur, Sæc. XV. uberrimis validisque argumentis impugnat.*
Parte quarta diversos sacerdotii gradus in ecclesia necessario admittendos esse & a Christo institutos fuisse demonstrat contra Lollaros, qui paritatem omnium sacerdotum præoptarunt; neque alios, præter presbyteros ac diaconos, ordines admitti voluerunt. Capite quarto, Petri, ejusque successorum, pontificum Romanorum, primum astruit; & sequentibus, leges ab ecclesiæ præfulis circa res indifferentes recte condi, & homines ad easdem servandas licite cogi posse disputat. Nimiam tamen rituum ac ceremoniarum farraginem in ecclesiis jamdiu invecnam esse non illubenter agnoscit; & innumera, quæ exinde orta sunt, mala dolet; quin & librum ea de re scripturum esse vovet, * utque voto Deus annuat, precatur. Parte ultima singulares & a vulgo Christiano discretas religionum ordinum vivendi formulas, peculiarem habitum, magnifica ædificia, aliasque consuetudines tuetur: & capite tertio, varias hæreticorum sectas, quæ antiquam ecclesiam divexarunt, earumque dogmata recensens, postremo loco Waldenses & Wiclevitas apponit. Hactenus sex ecclesiæ consuetudines a Lollaris impugnatas defenderat. Quinquæ alie pari modo propugnandæ restabant; viz. 1. Preces sanctis oblatæ & communicatio meritum a sacerdotibus & monachis passim venditata. 2. Nimia vasorum pretiosorum in ecclesiis asservatarum multitudo, quæ divendi & in egenos distribui melius possent; & honor imaginibus ac reliquiis sanctorum datus. 3. Aliud Sacramentorum usum, maxime vero divinum, qui Eucharistiæ elementis exhibetur, cultus. 4. Juramentorum usus a clero usurpatus & aliis impositus. 5. Poenarum capitalium & belli usus ab ecclesia approbatus. Quum vero capita ista aliis in libris fufe pertractaret; amplius de iis disserere hic loci noluit. Integrum opus MS. pervolvi in bibliotheca publica Cantab. Claff. 4. fig. 3. in fol. E quamplurimis, quæ notari meruerunt, locis bina præ aliis selegi; alterum de canonicis S. Scripturæ libris, de sacerdotum nuptiis alterum, quæ Latine versa in lectorum gratiam subjicerem.

Par. 1. c. 19. Porro in sui defensionem Historiam Susanne adversarii producere non debent, Danielis 13. cap. Iste enim locus est Historia non est S. Scripturæ portio, sed apocrypha. Verum autem Danielis liber, quantum quantum est S. Scriptura, in duodecimo capite terminatur, uti Hieronymus interpres testatur. Atque iterum part. 2. cap. 17. cum sententia de Idololatriæ origine ab ipso prolata hæreticus objiceret locum Sapientia 14. autorem istius libri hallucinatum

esse

* Part. 2.
c. 17.

* Part. 4.
c. 9.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.
*Part. 1. c.
12, 13.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

esse affirmat; ac dein subdit: *Iste locum Sapientie 14. falsus est; atque ita credam, integrum mihi est.* Liber enim Sapientie non est S. Scripturæ liber; nudaque affirmatio e jusse libri Sapientie auctoribus Scriptorisve, cui nomen erat Philo, nequaquam parum meretur fidem, neque tantum habet ponderis, quantum S. Scriptura, atque argumenta superius a me hac de re prolata. - - Atque ita quidem mihi videtur fidem 14. capituli Sapientie neutiquam in hac re adhibendam esse. Si cui rudior ingenii mirum videatur, dictum Sapientie librum tan eximium in bibliis hodierno tempore locum obtinere, quin & pari, atque alios S. Scripturæ libros, solennitate in bibliis collocari; illi sic respondeo. Sub Ecclesie primordiis paulo post Christi passionem scripta homines ad sanctitatem incitantia, rara admodum & pauca erant; si libris ejusdem argumenti ab illo tempore conscripti conferantur. Postmodum, cum Christiani maximo piotum librorum studio assicerentur, copia autem defluerentur; ob devotionem & aviditatem, qua spirituales doctrinas homines tunc temporis exceperunt, in biblia sua descripserunt & Philous librum, qui Sapientia appellatur; & Jesu filii Sirach librum, qui vocatur Ecclesiasticus; atque plures, ob magnam devotionem, qua Christiani tanta piotum librorum caritatis tempore in ejusmodi libros ferebantur; quorum satis notius dictos hosce libros & S. Scripturæ non esse; quod & Hieronymus aliique claris testantur libros istos S. Scripturæ partem non esse. Præterea vero ista devotio istos libros in bibliis collocandi ab omni tempore, quo biblia a privatis descripta passim habebantur, in hunc usque diem non cessavit. Exinde tamen istorum librorum auctoritas non altius, quam olim, attollitur; nec exempli gratia eo usque exinde auferri potest; ut argumentis nudis istorum affirmatione majoribus præponenda sit.

Part. 3. cap. 15. Quamvisque actionem Apotolm aliquis aut Scripturæ ejus in morali sacerdotis conversatione usurpavi perhibet; istam actionem a sacerdote frequentari rationi non repugnat. Aliter cum Apotolus & Scripturæ ejus quiddam rationi contrarium perhiberet; quod nequaquam concedendum est. Ita vero res habet, ut a sacerdote aut alio quolibet Christiano omnia ciborum genera, quantum sufficit, actis Deo gratiis, accipi Scripturæ facti approbet; uti patet ex 1. Tim. cap. 4. Pari modo ista actio, ut sacerdos ex omnibus virginibus sibi uxorem pro libitu eligat & accipiat (modo nuptias statim post primæ uxoris obitum non inest) utque liberos gignat, possessiones teneat, familiam habeat, liberos alit & educet, uxorem, possessiones & liberos gubernet, atque illis prospiciat; ista inquam actio a Paulo, ac pari argumento a ceteris Apostolis, comprobatur. De Paulo res patet

ex eo, quod scriptum est 1. Cor. 7. cap. in initio, ubi ad omnes generaliter Corinthi Christianos, atque adeo ad sacerdotes non minus quam alios verba facit: 1. Tim. 3. cap. & Tit. 1. cap. si eo sensu accipiuntur, quo Pauli temporibus, & a Pauli ævo ad hunc usque diem per universam Græciam, intellecta sunt; uti Ecclesie istius praxis demonstrat: quin & secundum intellectum, quem verbis illis apposuit Ecclesia Occidentalis a Petri ac Pauli diebus ad Augustini usque tempus; uti sacerdotum in Ecclesia Occidentali consuetudo Augustini ævo recepta demonstrat; una cum Historia Tripartita ubi de Concilio Nicæno verba facit; atque ipso Augustino, qui sacerdotum suo tempore uxorem non mentionem fecit. Negari tamen non potest, Paulum Timotheo Ep. 1. cap. 5. consilium dedisse, ut semetipsum castum servaret.

Cæterum operis istius conscripti tempus ex eodem certissime definiri potest. Parte etiam 5. cap. 6. annos ab inchoato inter Anglos & Gallos bello 34. effluxisse sapius dicit; adeo ut anno 1449. scriptum esse necesse sit.

Præter libros supra recensitos scriptis Peacocus alios a semetipso in isdem memoratos, viz. *Justian Doctorum æstimationem Latine, Justian S. Scripturæ æstimationem tribus partibus comprehensam Anglice: De Religione Christiana; De matrimonio, de inplendis 4. Tabulis Tractatum*, cujus tertia pars de usura egit. De extensione 4. Tabularum; De Sacerdotio; De Christiana fidei regula; Librum de fide, atque alium de Sacramentis, Latine: Donatum in religionem Christianam ductum; Donati sequacem seu Appendicem: Provocatorem Christianorum; De Evangelicis Consiliis; Demonstrationem Christianæ fidei; De Baptismo; De Eucharistia; Præconem: De signis in Ecclesia, seu de cultu; De Doctrina; De Ecclesia Latine. Porro part. 3. Repressoris cap. 12. sese librum de fabulis Legendarum scripturum esse in se recipit. Part. 4. cap. 2. libros de Baptismo, & Penitentia, Latine; Part. 1. cap. 2. Logicam lingua vulgari in Laicorum usum; ac demum Part. 5. cap. 6. se Lectionem & cathedra academica habiturum volumen editurum esse pollicetur.

Alios adhuc recenset Baleus. * Puta, De * Cent. 8. fensorem, Declarationem, Symbolum, ad God. bardum Minoritum, Epistolam, (quam MS. in privata Gualteri Copi bibliotheca extitisse prodit Jamellus) * Divinum Officium, * Eclog. Enchiridion, De Providentia Dei, De libertate Evangelii, De secularium potestate, De æqualitate ministrorum, De legibus & doctrinis hominum, De communiione sub utraque specie, Contra mendicitatem impium, De sua Patriodia. Verum præter opera bina primo loco recensita vix alia existare putem. Edi-

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

Sec. XV.
ab anno
MCCC.

dit quidem Joannes Foxus, una cum articulis seu aphorismis Wiclevanis, collectanea quædam ex Peacoci scriptis *Argentine* 1554. 8vo. Libellum autem istum mihi nonnumquam videre contigit.

1444.
H. W.

(a) LEONARDUS DE UTINO, alius *Beluensis*, nonnullis *Micensis* dictus, gente Italus, ordinis Prædicatorum socius, gymnasii Bononiensis regens ac professor, Eugenio IV. pontifici a sacris concionibus, & Dominicanorum in Lombardia provincialis, claruit anno 1444. Nec plura de eo constant.

SCRIPTA.

Sermones floridi de Dominicis, & quibusdam Festis, quos Florentie prædicavit anno 1435. & Venetiis. Prodiit *Lugduni* 1496. *ibid.* 1516. 2. tom. 4to. (b) Idem forsitan sunt *Sermones Aurei*, Utinæ 1466. nescio annon & *Sermones Quadragesimales & Dominicales*, Ulmæ 1478. *Lugdun* 1496. exculi.

Sermones de Sanctis, qui sub ipsa artis typographica incunabula exculi prodierunt anno 1446. (c) absque loci mentione, *Ulmæ* 1475. *Spire* 1479. *Lugduni* 1495. 4to.

Tractatus de locis communibus Conclusionarum. Ulmæ 1478.

De Legibus Opus satis crasse molis. Prodiit *Venet.* 1473. fol. (d)

1444.
H. W.

PETRUS DE PILICHDORF, natione, ut videtur, Germanus, S. Theologie professor, claruit, si ex nota ad finem libri appollita coniecere liceat, anno 1444. Scripsit *Librum contra Scellam Waldensium*, qui cum Reinerii Sachoni opere ejusdem argumenti a Greffero editus est *Ingolstadt.* 1613. p. 201. ubi & pars *Tractatus contra pauperes de Lugduno* reperitur, p. 279. Habetur utrumque opusculum in Bibliotheca Patr. tom. 25. (e)

1444.
H. W.

ANTONINUS, vero nomine *Antonius*, ob pusillam vero staturam *Antoninus* dictus, gente Italus, patria Florentinus, Nicolai & Thomæ filius, natus est anno 1389. Prima ætate juri canonico Fœsulis operam dedit. Sedecennis Prædicatorum ordini se adjunxit; & in conventu Cortonenfi cucullum induit, Laurentium Ripafractam præceptorem sortitus. Adultior factus, cum doctrinæ & pietatis fama enitere cœperit, cœnobii Dominicanorum

Cortonenfi, Romano, S. Petri Neapolitano, S. Sec. XV.
S. Marci Florentino, Senensi, Cajetano, ab anno
Suelliano, & Fœsulano ordine præfectus est. MCCCC.
Plures Reipublicæ Florentinæ nomine legationes adhuc fraterculus ad diversos principes, maxime vero ad Martinum V. & Eugenium pontifices, obiit. Tandem vicarius generalis congregationis Neapolitanæ constitutus, anno demum 1446. 4. Id. Februar. Archiepiscopus Neapolitanus ab Eugenio papa invitatus admodum renunciatus est. Anno 1447. atque iterum 1455. Romam a populo Neapolitano legatus est; ut Nicolao V. & Callisto III. ad pontificatum evectis fausta precaretur. Obiit die 2. Maii anno 1459. ætatis suæ 70. in ecclesia S. Marci ingenti pompa sepultus. Pius enim II. papa Florentiæ tunc præfens funeris curandi onus in se suscepit; omnibusque cadaver ejus, antequam terræ mandaretur, osculatus plenariam septem annorum ac totidem quadragenarum indulgentiam concessit. Neque enim sine indigni sanctitatis fama decessit Antoninus: quin mira de illius pietate, vigiliis, humilitate, ac charitate narrat vitæ ejus scriptores; miracula vero sine fine fronte accumulunt. Tantam quinetiam vivus adhuc de se excitaverat factionis opinionem Antoninus; ut Nicolaus V. papa de eo dicere solet, Antoninum non minus vivum, quam Bernardinum Senensem mortuum in sanctorum album referri meruisse. Id tandem in votis habuit Leo X. sed morte præreptus rem Hadrianum successori absolvendam reliquit; qui Antoninum calendario intulit anno 1523. Pietatis certe famam Antonino denegare haud æquum erit: id tamen dicere veritas cogit, qui nullius judicii scriptorem fuisse, qui aniles ac putidissimas fabulas undequaque convellere solet.

SCRIPTA.

Summa Historialis, seu *Chronicon Tripartitum*, a mundo condito usque ad annum 1459. ex pluribus historicis (quos ipse in præfatione recenset) confarcatum. Prima pars ab orbe condito ad Constantinum M. secunda exinde ad annum 1313. tertia exin ad sua usque tempora producit. (f) Prodiit *Venet.* 1481. *Norimbergæ* 1484. *Basil.* 1491. & cum notis P. Maturi *Lugd.* 1586. 3. tom. f. *Summa Theologica*, in 4. partes distributa. Prodiit *Mennunge* 1483. *Argentina* 1496. 4. vol. fol. *Venet.* 1591.

(a) Conf. *Jac. Quetif.* tom. 1. p. 803. (b) *Ulmæ* 1478. *Vincientiæ* 1479. & sine loco 1494. *Norimb.* 1479. (c) Absoluti an. 1446. non illo anno exculi, ut notat Olcarius in *Abaco Patrologico*, sed an. 1466. *Ulmæ*, & 1473. & 1476. sine loco, *Venet.* 1475. *Norimb.* 1478. *Sermones Quadragesimales* de legibus armæ fidelis, simplicis, & devotæ *Paris.* 1477. *Ulm.* 1478. *Norimb.* 1478. *Venet.* 1473. *Lugd.* 1496. & 1501. Vid. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 4. p. 787. qui memorat ejusdem tractatum *de sanguine Christi in triduo mortis effuso*, ad *novis Decretis* novus edit. *Paris.* 1619. *De incubatione fornicationum* &c. (d) In *Textus Rossensis Hist.* a Tho. Hearnie edit. habetur Leonard Utini *Dissertatio*, Anglice conscripta *de Antiquis Univerf.* Oxon. (e) Ex inter Græfici Opera, tom. 12. part. 2. (f) Prima pars ad an. Christi 110. secunda an. 1198. tertia ad an. 1459. ut notat *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 1. p. 313. ubi varias editiones operum Antonini a Whartono omittas recenset.

Sec. XV. *Summa Confessionalis*, Argentinae 1492, 1499. 4to. Paris. 1516. 8vo. Lugduni 1564. 8vo. Venet. 1572. 16mo.

Annotationes de Donatione Constantini M. Habentur inter alios aliorum tractatus Colon. 1535.

Dialogus de Discipulis Emmaunticis, una cum auctoris vita, ante annum 1500. alicubi typis impressus.

De Virtutibus liber, Norimbergæ 1472.

Tractatus de Excommunicatione, De Interdicto Ecclesiastico, De Irregularitate, De Suspensione, & De Usuris, reperiuntur inter Tractatus juris Venetiis 1584. editos.

Opere Antonini inedita dabunt Altamura Biblioth. Prædicat. p. 183. & Michael Pocciandus Catalog. Script. Florentin. p. 13.

1444. R. G. JACOBUS BRACELLIUS, natione Italus, patria Genuensis, historicus sui temporis gravissimus, claruit (Laurentio Valæ & Barthol. Facio æqualis,) circa an. 1444. *Senatus Genuensis scripta, eundem honoris locum a Nicolao V. P. ultro delatum repudiavit, mediocritate sua contentus.* * Inter alios illius sæculi viros eruditos Alphonsum Aragonie & Neapolis R. Mecenatem habuit, sub cujus auspiciis varia opera casto & venusto sermone conscripsit: quorum non nulla lucem aspexerunt. *De Bello inter Hispanos & Genuenses* ab anno 1412. ad annum 1444. libri 5. prodierunt *Hagenæ* 1530. *Ora Linguistica descriptio* ab Blondum Flavium; *de illustribus Genuensibus* ad Ludovic. Pisianum Ord. Prædicat. liber; *Epistolarius liber*: opera hæcenus numerata junctim impressa, Paris. ap. Bad. *Aficens*, 1520. 4to. & Barthol. Gorla curante *Romæ* 1579, 1583. 4to. Opera historica ab Andr. Schotto inter Scriptores Italos edita, Ital. *Illustrat. Francof.* 1600. fol. (a) *De præcipuis Urbis Genuensis familiis* libellus ad Henricum de Merla Caroli VII. Francorum R. legatum: eum edidit doctiss. Mabillonius, Iter Ital. p. 227. & seq.

* Foliet. Clar. Liger. Elog. pag. 203.

1445. R. G. THOMAS RUDBURN, natione Anglus, ecclesie S. Swithuni Wintoniensis ord. Benedict. monachus, Junior dictus, ut a Tho. Rudburn episcopo Menevensi, qui nostro paulo antiquior sub hujus sæculi initium floruit, & de rebus Anglicanis Chronicon contextit, distingueretur: claruit anno 1445. Scripsit hortatu Fr. Wintoniens. *Historiam breviem de fundatione, incrementis, atque Episcopis Ecclesie Winton.* a Lucio R. ad tempora Henrici VI. Anglorum R. ab Ulfserio Armachano sub titulo *Historiale Wintoniensis* sæpius laudatam: eam historie inæ-

Sec. XV. joris Epitome appellare maluit H. Whartonus; habetur MS. in Bibl. Cotton. sub *Galba* A. 15. Scripsit præterea duplex *Chronicon*. Horum unum (quod *Brezianum Chronicon* inscripsit) successione & res gestas regum Britonum & Saxonum strictim complectitur, res civiles succincte narrans, ecclesiasticis penitus prætermisiss: Exitat MS. *ibid.* sub *Nerone* A. 17. Alterum stilo uberiore, & diligentia longe subtiliori compositum, in quinque minimum libros distinctum, habetur MS. in Bibl. Lambethana, & colleg. Corp. Christi apud Cantab. verum, quod plurimum dolendum est, uterque codex tam in capite quam in calce mutilus est. Opus istud historiam Wintoniens. *minorem*, hoc *majorem* appellat Whartonus; qui eam, Rudburno Menevensi a Vossio perperam tributam, suo auctori restituit; quæ ab initio ac sine decant ex epitome prædicta supplevit, insigniores ejus a *minori* diversitates notavit, & relictis iis, quæ aliunde petita in lucem dudum prodierunt, eandem curavit, Angl. Sacr. tom. 1. p. 179. *Minoris* etiam *Præfationem* & Anonymi cujusdam monachi Winton. *Annal.* ab anno 633. ad annum 1277. subjunxit, *ibid.* p. 237, 288.

NICOLAUS V. *Thomas Sarzanus* antea dictus, patria Genuensis, vel ex Platina mente, Lucensis, humili loco natus, Bartholomæi chirurgici filius, bonarum litterarum studio Nicolai Albergati cardinalis beneficio Bononiæ incubuit. Dein in curiam Romanam accitus, postquam in disputationibus Ferrariæ & Florentiæ habitis doctrinæ ac prudentiæ famam sibi conciliaisset; ab Eugenio pontifice in Germaniam legatus est, ut Fridericum Imp. & imperii principes a concilio Basileensis partibus ad Romanæ sedis obsequium revocaret. Fecit id Thomas, & partim disertis orationibus, partim effulus reformationis propediem secuturæ promissionibus Germanorum animos flexit, & schisma sustulit. Roman anno 1446. reversus, cardinalatum galerum, & episcopatum Bononiensem laboris mercedem tulit. Anno 1447. post Eugenii mortem pontifex Romanus electus est die 6. coronatus die 19. Martii. Anno 1449. Foelicem antipapam a concilio Basileensi Eugenio deposito ante decennium subrogatum, Frederici Imp. potentia atque armis usus, papatu seimet abdicare coegit. Abdicanti locum in cardinalium consilio dedit; & perpetuum Germaniæ legatum constituit. Ceterum civilibus Italiæ bellis se inmiscens; rebus

(a) Bracellii opera historica supra memorata nec non *Diploma mira Antiq.* denuo prodire in Thesauri Antiq. Italiæ tom. 1. *Indr.* Bibl. med. & infim. Lat. vol. 1. p. 727. memorat *Epistolæ* Bracellii Paris. edit. 1520. non nullas etiam ad calc. *Renzæ* de immortalitate animorum, Latine versæ ab Ambrosio Camaldulensi, *Genève* 1645. 4to.

Sæc. XV. ecclesiasticis parum vacavit. Obiit an. 1455.
ab anno die 24. Martii. Summus litterarum ac litte-
MCCC. ratorum patronus; qui quidem omnes fere
seculi sui viros doctrina insignes stipendiis
ditavit; innumera fere veterum scriptorum
monumenta toto orbe conquesta sumptu
suo exscribi & in Bibl. Vaticana reponi fecit;
primusque omnium artes liberales e
Græcia in Italiam liberalitate sua postlimi-
nio invehisse visus est. Exstant *Epistole* 6.
& *Avvisamenta Oratoribus suis data pro*
extinguendo Schismate, Concil. tom. 13. p. 1321.
aliæ plures Epistole apud Bzovium ad an. 1447,
& c. Waddingum Annal. Minor. tom. 5. &
in Bullario Romano. (a)

1448. MAPHÆUS VEGIUS, gente Ita-
H. W. latus, patria Laudensis, Martini V. pontificis
datarius, seu libellorum supplicum magister,
canonicus Romanus, poeta atque orator in-
signis, claruit anno 1448. Obiit an. 1458.
apud Augustinianos sepultus in sacello S.
Monicæ, cujus corpus ex ostiis Tiberinis
Romam transcendendum oim curavit. Vir
antæiorum litterarum scientia, poetæ præ-
Elog. Vir. fertim, insignis; qui, Jovio iudice, he-
illust. roico spiritu Maronem feliciter æmulatus omnes
fere a mille annis illustres Poetas, nec excepto
quidem Petrarchæ laureato, præclara cum lau-
de superavit.

SCRIPTA.

De perseverantia in religione libri 7.
De educatione liberorum, & *clavis eorum*
moribus libri 6. prodierunt scorsim Basil.
1541. (b)

Disputatio Terra, Solis, & Auri de Præ-
stantia disceptantium.

Dialogus de miseria & felicitate. Prodie-
runt simul omnia ista opuscula Paris. 1511.

Dialogus Philalæthes dictum, sive Veritas in-
visa & exilans. Lipsiæ 1499. (c)

Antonius, seu de vita S. Antonii Anacho-
retæ libri 4. versu scripti. Antwerp. 1559.

De quatuor hominis novissimis Tractatus. (d)
Paraphrasis in 7. Psalmos Penitenciales ver-
su Elegiaco.

Opera omnia Vegii hæcenus recensita
habentur in Bibl. Patrum tom. 26. p. 632.

Officium Ecclesiasticum S. Monicæ. Exstat
inter Officia Ecclesiæ Romanæ.

Liber de significatione verborum in Jure
Civili. Vicentiæ 1477.

(a) *Bullam* unam exhibuit Dacherius Spicil. tom. 2. p. 676. *Alias* ibid. tom. 4. p. 314 -- 174. & tom. 7. pag. 249 -- 258. Edit. nov. tom. 1. p. 767 -- 794. *Epistolam ad Constantin. Paleologum Imp. CPolitani.* cum versione Gr. Theodori Gazæ. Petrus Arcudius in Opusculis aureis; & *Orationem habitam ad Cardinales post Eugenium IV. suum* memorat Lud. Jacobus Bibl. Pontific. p. 167. Privilegium Majori Monasterio S. Martini Turon. datum edidit Dacherius ad Guibertum Novigentium p. 593. *Epistolam* unam Martene Anecdotor. tom. 1. p. 1329. *Aliam* Collect. nov. veterum Monumentorum tom. 8. p. 988. *Bullam de electione sua* Wilkins Brit. Conc. tom. 3. p. 554. *Bullam de indulgentia*, Rymer. tom. 11. p. 271. (b) *Antea Mediolan.* 1491. 4to. Exstant MSS una cum *disputatione Solis & c.* in Bibl. Coll. Etonens. (c) Prodiit etiam *Argentorat.* cum quibusdam Luciani dialogis 1515. 4to. & cum præfat. Udalrici Fabri 1516. 4to. (d) Prodiit cum libris de *educatione liberorum* Basil. (e) Præter hæc *Vitam S. Bernardini Senensis* edit. in Act. Sanctior. 20. Maii tom. 5. p. 287. *Poemata & Epigrammata* edita cum aliis a Franchin. Gasfuro An. 1521. memorat Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5. p. 43. qui librum de *significatione verborum* alterius Maphæi esse libi persuadet.

Æneidos Virgiliana liber decimus tertius; Sæc. XV.
cum Virgilio læpius excusus. (e) ab anno
MCCCC.

NICOLAUS, CUSANUS, a vico
natali Cusa ad Mosellæ ripas in Trevirensi
diocesi sito, dictus, pauperculi cuiusdam
piscatoris filius, S. Theologiæ & decreto-
rum doctor. Primum quidem, ut non nulli
volunt, canonicorum regularium juxta Pen-
notum fodalæ, & monasterii Wotobergen-
sis præpositus; dein archidiaconus Leodien-
sis, & decanus S. Florini Constantiensis. Ab
anno 1431. concilii Basileensis authoritatem
fortiter propugnavit; editoque opere *De*
Concordantia catholica papam concilio infe-
riorem esse demonstratum ivit; neque ipsas
Pseudo-Isidori decretales, quibus tot retro
seculis orbi Christiano fucum fecerant pon-
tifices, convellere ac falsi arguere veritus.
Postmodum vero ad Eugenii partes anno
circa 1437. deficiens, a pontifice in Ger-
maniam legatus est; ut confessiones quo-
rumcunque audiendo, & a calibus majori
etiam poenitentiariorum reservatis abolendo,
nummis Germanos emungeret. Anno 1441.
nuncius apostolicus ad conventum imperii
Moguntinum missus est, ut imperatorem ac
principes a concilio Basileensi obsequio ab-
straheret; pari in Galliam legatione haud
ita diu post perfunctus. Anno 1448. die
20. Decembris cardinalitum dignitatem ti-
tulo S. Petri ad Vincula a Nicolao V. obti-
nuit; mox ad Germaniam remissus, ut mo-
nasteria reformaret, imperii principes ad
bellum contra Turcas suscipiendum cieret,
& jubileum Romæ brevi celebrandum præ-
dicaret. Exin episcopus Brixinensis in co-
mitatu Tirolensi a Nicolao constitutus, diu-
turnam cum Sigismundo Austriæ ducem rixam
iniit. Noluit enim Sigismundus cardinales
episcopatus in ditione sua jure commenda-
ticio possidere. Cusanus ad Callistum pon-
tificem, qui Nicolao succederet, provocat.
Papa Sigismundum excommunicat; & re-
gioni ejus sacra interdic. Cusanus anno
circa 1459. Brixinum proficiscitur; & a
Sigismundo obfessus captusque, grandi auri
pondere soluto & remissis ecclesiæ suæ pri-
vilegiis libertatem redemit. Sigismundum
quidem Pius papa iterato anathemate ulci-
scitur: Cusanus tamen sede sua privatus Ita-
liam repetere necesse habet. Obiit Tuderti
in Umbria pridie Idus Augusti anno 1464.

actatis

Sæc. XV. ab anno MCCCC.
 • Notitia Autor Lib. de Divin. Psalm. præmissa.

ætatis suæ 63. Corpus Romam delatum apud S. Petrum ad Vincula depositum fuit. Vir erat censente card. Bona * *profunda scientia & subtilissima exercitatione linata*. Eruditionem quidem ejus nullus facile negabit; constantiam omnes desiderant.

O P E R A.

De docta ignorantia libri 3.
Apologia doctæ ignorantie.
De Conjecturis libri 2.
De filiatione Dei.
De Genesi.
Idiotæ libri 4. (a)
De visione Dei.
De ludo globi libri 2.
De Fortuna.
Compendium seu directio veritatis.
De Possib., sive de Principio rerum omnium Trialogus.
De Berylo.
De dato Patris humanum.
De querendo Deum.
De veneratione sospientia.
De apice Theoria.
De Deo abscondito.
De Annunciatione.
Excitationum libri 10.
De equalitate.
De Carbolica Concordantia libri 3. (b) Ex opere isto excerptus est *Traſſatus de Donatione Constantini M. qui in Fasciculo Rerum Expectandarum prodit Colon. 1535. p. 79. (c)*
Epistolarum liber.
De pace Judei.
Cribrationum Alcorani libri 3. Prodierunt una cum Alcorano Basl. 1550. fol. & inter alia adversus Alcoranum opera *ibid.* 1543. f.
De novissimo die (d)
De Geometricis transmutationibus.
De Arithmeticis complementis.
De Mathematicis complementis.
De Quadratura circuli.
De Sinibus & chordis.
De una recti curvique mensura. (e)
Complementum Theologicum.
De Mathematica perfectione.
Reparatio Calendarii.
Correſſio Tabularum Alphonsi.
 Prodierunt omnia Cusani opera Paris. 1514. Basl. 1565. 3. tom. fol.
Dialogus de Staticis experimentis. Argentinz 1550. 4to.

1448. R. G. ERICUS OLAII, natione Suecus, S. Theologie in academia Upalensi doctor,

& ecclesie metropolitane in eadem urbe decanus, claruit Joanni Benedicto archiepiscopo coætaneus anno 1448. *Historiam Suecicam & Gothicam* conscripsit, in sex libros distributam, ab Erico rege *Sapiente* dicto, qui circa ære Christianæ initium sceptrum tenuit, ad Caroli Canuti tempora, qui anno orbis redempti 1448. folium conscendit: prodit opus istud a Joan. Mæsteno editum & illustratum *Stockholm.* 1620. 4to. inter alias Sueciæ antiquitates cura Joan. Loccenii recusum, *Holmæ* 1654. 8vo.

BARTHOLOMÆUS RIMBORTINUS LAPACIUS, natione Italus, patria Florentinus, illustri genere ortus, ord. Prædicat. monachus, claruit an. 1448. ab Eugenio IV. & Nicolao V. PP. variis beneficiis locupletatus, variis titulis & honoribus auctus; sacri palatii magister, per regiones Hungaricas hæresium censor, ac orator evangelicus constitutus est. Episcopus Argolicensis primo, postea Cortinensis, & demum Coronensis evasit anno 1449. Nec dignitatibus impar, tantam enim ex disputationibus contra Græcos in concilio Florentino eruditionis famam consequutus est, ut, concilio peracto, qui Constantinopolim ad unionem suadendam, & disputationum certamina cum contra sentientibus subeunda mitteretur, idoneus judicatus est: reversus, & ætate jam ingravescente laborum pertæsus, omnibus suis dignitatibus se sponte exuit, sibique & Deo vacans, vitæ reliquum in otio transegit: obiit 24. Maii, 1466. Scripsit de *sensibilibus deliciis Paradisi* opus, ex Joanne de Tambaco potissimum delumptum, & prolixioris litius operis quasi compendium. Prodit *Paris.* 1514. 8vo. Extat *Comentarius in Psalmum quinquagesimum; de Incarnatione; de effusione sanguinis Christi in Cruce*, ad Pium II. P. & alia plura MSS. in Biblioth. S. Mariæ Novellæ Florentiæ, quæ singulatim recentent Ambr. Altamura, * & Mic. Pocciancius. †

MATTHÆUS PALMERIUS, 1449. natione Italus, patria Florentinus; poeta, orator, & historicus insignis. Claruit anno 1449. quousque chronicon suum perduxit. In concilio tamen Florentino partes non infimas tulit. Dantis Aligerii æmulus librum *De Angelis* Italico versu conscripsit; in quo cum de rebus divinis parum caute locutus deprehenderetur, in hæresis Arianae suspicionem incidit; cumque errores suos

(a) Liber istud prodit *Argentorati* 1550. 4to. ad calc. Vitruvii, ut refert *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 1. p. 1240. quem vide de scriptis quibusdam Cusani a Wharsono non memoratis. (b) Sæpius recusi in Simonis Schardi Synagmate de imperiali jurisdictione & potestate ecclesiastica *Basl.* 1559. *Argentor.* 1609 & 1618. Vid. *Fabr. loc. citat.* (c) Edit. nov. p. 157. (d) Prodit sæpius separatim, & cum Gallica versione *Amstelæd.* 1700. 12mo. (e) Prodit cum tribus superioribus scriptis *Norimberg.* 1531. ad calc. Joan. Regiomontani de triangulis omnimodis. *Summa diſſertum Nicolai de Cusa. Francof.* 1442. 24. Junii &c. contra *olim Pavoritanam*, & de *sensibilibus* *Schifnati* Basileæ facti exstat MS. in Bibl. Cotton. sub *Caligula* A. 1. n. 4.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

*De Histor.
Lac. I. 3.
c. 7.

* Catalog.
Scriptor.
Florentin.
p. 124.

1450.
H. W.

*Sub Effig.
Tiberii E.
1. & Ortho.
nis D. 5.
n. 9.

revocare nollet, temeritatem capite luit, apud Cornam civitatem flammis exustus: quod tamen alii factum negant. Scripsit *Chronicon* ab orbe condito usque ad annum 1449. quod cum Eusebii & Properi chronicis subiungi solet; non nisi mutilum habet lucem vidit, ea sc. pars, quæ Properi chronicon ab anno 444. quo ipse desinit; ad annum 1449. continet. Integrum interim Palmerii chronicon penes Laurentium Pignorii Patavinum MS. extitisse fidem facit Vossius. * (a) Prodiit chronicon dictum una cum Eusebii & aliorum chronicis *Basil.* 1536. & alibi. Exstat etiam *Vita Nicolai Acciaoli* ab eodem Italice conscripta, *Firenze* 1588. 4to. (b) Alia quedam ab eo, partim Latino, partim patrio sermone elucubrata commemorat Mich. Pocciancius, * viz. *Libros 4. de Vita civili ad Alexandrum de Alexandriis*, (c) *Historiam Pisanae*, (d) *Epistolæ & Orationes complures*, & *Poema de Angelis*: quæ quidem, quod sciam, nondum prælum subierunt.

JOANNES CAPGRAVIUS, gentis Anglus, patria Cantianus, ordinis Augustiniani in cœnobio Cantuariensi monachus, & post adeptum Oxonii doctoratus gradum, provincialis; Humfredo Glocestrie duci a facris confessionibus, ac summe familiaris. Claruit anno 1450. & inter theologos avi sui Anglos principem locum tenuit, in solutos ecclesiasticorum mores acriter detondere solitus. Obiit Linne apud Nordvolgios die 12. Augusti, anno 1464. Edvardo IV. rerum potito, & apud Augustinianos suos sepultus est. Sic quidem Baleus & Josephus Pamphilus. Pitfeus vero, cui suffragantur Vossius & Miræus, illum sub Richardo demum tertio, anno 1484. obiisse prodit. Scripsit *Catalogum* sive *Legendum Sanctorum Angliæ*, quæ typis excusa prodiit *Londini* 1516. fol. (c) Historiam istam expulisse dicitur Capgravius ex ingenti ac pulchro admodum volumine ejusdem argumenti; quod in Bibliotheca Cottoniana * MS. asservatur. Alia etiam quam plurima partim historica, partim theologica, ingenii sui monumenta plane non continentenda, post se reliquit. Inprimis vero in totam S. Scripturam commentatus esse dicitur. Amplum Etis scriptorum illius catalogum texit Baleus Cent. 8.

(a) Habetur etiam MS. cum proœmio ad Petrum Medicum Cosmæ filium in Bibl. B. Marie Florent. teste Montfaucon. *Diar. Ital.* p. 371. (b) Prodiit in tom. 14. *Theauri rerum Italicarum* Muratoriani. (c) Prodiere *Florent.* 1529. 8vo. & Gallice versis *Paris.* 1557. 8vo. (d) Habetur in *Theatro Scriptorum Italiæ* Burmanniano tom. 8. part. 2. & in Muratoriano tom. 19. (e) Anglice versa a Caxtono primum prod. 1483. vid. Vitam G. Caxtoni *Lond.* 1717. p. 91. (f) *Manupululum doctrinæ Christianæ*, vitæ S. Augustini & Humfredi Glocestrie Ducis, nec non *Chronicon* ex Jo. Timothei alii que collectum ab orbe condito ad Edvardum IV. & alios tractatus memorat Fabr. Bibl. med. & infim. Latinic. vol. 1. p. 912. *Vita Henrici le Spencer Episcopi Norwicheusis*, desumpta ex hac historia habetur ap. Wharton. *Angl. Sacr.* tom. 2. p. 159. Scriptis etiam tractatum de viris illustribus *Ord. S. Augustini*, ut nos docet Nicholson *Bibl. Hist. Anglican.* p. 148. (g) In MS. Cod. antiquo, quem penes se habuit Clariss. Dodwellus, *Thomas Kemper* appellabatur. vid. p. 123. Libri Nigri Saccarri ab Hearto editi. (h) Sub nomine *Joan. Gersoni* MS. in Bibl. B. Marie Florent. vidit Montfaucon. *Diar. Ital.* p. 371. fed de auctore librorum de imitatione Christi, vid. tom. 1. *Bibl. Critic.* a Du. de Sainfove edit. *Amstæd.* 1798. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 647. *Du Pin.* *Hist. Eccles.* vol. 11. p. 142. Marteni & Durandi *Itinerarium Litterarum* tom. 1. p. 146. & 262. item tom. 2. p. 199. & 204. Eusebii Amort. plenam & succinctam informationem de statu controversiæ de auctore libelli de imitatione Christi.

cap. 1. & ex eo Pitfeus, p. 672. ac Jos. Pamphilus *Chron. Ord. Erem.* p. 83. Ex his exstant MSS. *Commentarius in Genesim*, in Biblioth. Orialexi Oxon. Cod. 20. In *Acta Apostolorum*, in Bibl. Batiolensi Oxon. Cod. 171. De *Symbolo*, ibid. Cod. 172. *Historiam de inclytis Henricis omnibus*, regibus, imperatoribus, scriptoribus, aliisque, ad Henricum VI. Angliæ regem, MS. in Bibliotheca Colleg. S. Benedic. seu Corp. Christi Cantab. n. 296. vidi. Habetur eadem, tacito tamen Capgravi nomine, in Biblioth. Cottoniana sub effigie *Tiberii A.* vol. 8. Exstat ibidem MS. sub effigie *Vitelii D.* 15. num. 4. *Vita S. Gilberti auctoris Ordinis Sempringhamii* Angliæ a Capgravio scripta. (f)

THOMAS A KEMPIS, (c) cognomento *Hammerelein* sive *Malleolus*, ex oppidulo cognomine Kempis sive Campis diocesis Colonienfis oriundus, Joannis & Gertrudi filius, natus est circa an. 1381. Tredecennis puer Daventriæ studiorum ergo a parentibus missus est; ubi Florentium, fratrum clericorum præfectum, præceptorem sortitus est. Post septennium anno 1399. monasterium canonicorum regularium S. Augustini congregationis W'indemensis in monte S. Agnetis prope Swollenfem civitatem litum petiit: ubi post exactum sub fratre germano Joanne monasterii priore tyrocinii quinquennium, anno 1406. habitum induit, post aliquot annos monasterii procurator & superior factus. Claruit anno 1450. Obiit grandævus anno 1471. ætatis suæ 92. Vir, si quis alius, pius & devotus; quem tamen non nullibi, quasi extra se raptum, enthusiastam agere, & tantum non delirare dissimulari nequit. De eo sanctorum cœtui inferendo in ecclesia Romana modo cogitari innuit Papebrochius, * qui corpus ejus non sine prodigiis anno 1672. die 13. Augusti repertum esse narrat; & ut religioso cultu eum aliquando venerari liceat, sperandum esse subdit.

OPERA.

Sermones 30. ad *Novitios Regulares*.
Sermones 9. ad *Fratres*.
Utilissimæ Conciones & *Meditationes seu Orationes de Passione Domini*, numero 36.
(b) *De Imitatione Christi* libri 4. Opus non

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

1450.
H. W.

* Conat.
Chronol.
ad Catalog.
Pontif. par.
2. p. 81.

tam

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

tani mole, quam usu & fama magnum: cuius admirandum, venustum tamen, dictio-
num zelum, sententiarum pondus, & igneas pietatis sentillas multi multis deprædicarunt. Mihi fatis erit inigne Magni Bellarmini * elogium apponere. Ego certe, inquit, ab adolescentia, & usque in senectutem hoc opusculum sapissime volui & revolvi: & semper mihi novum apparuit, & nunc etiam mirifice cordi meo sapit. Libri dignitatem nullus non agnoscat: de auctore vero ferali odio invicem digladiantur scriptores. Ego sane memet hinc turbis non immisceo, nec nostrum est tantas componere lites. Aliorum tamen sententias breviter notare lectori non ingratum fore arbitror. Commune fere itaque codicum pariter ac typographorum suffragium Thomæ nostro Kempensis opus istud adjudicat. Receptæ illi sententiæ favet codex ipsa Thomæ manu descriptus, qui ejusmodi notam in calce præferat. Finis & completus anno Domini 1441. per manus Fratris Thomæ Kemp. in vocante S. Agnet. prope Zuoll. His accedit styli similitudo, & spectata Kempensis pietas. Verum ineluctabiles & contra difficultates militat. Præterquam enim quod notula dicti codicis calci subiecta Thomam operis haud tam auctorem quam descriptorem arguat; quodque Bonaventura * ex hoc auctore partem capituli ultimi libri ad verbum citaverit, & illa devoti cujusdam libelli de imitatione Christi verba esse dixerit: asseratur in cœnobio Gerardimontensi codex sine appposito auctoris nomine ante annum 1400. scriptus: aliusque adhuc antiquior codex, cui Joannis de Gersen, sive de Gessen, abbas Vercellensis (claruit iste ab anno 1230. ad 1245.) nomen præfigitur, in monasterio Atronensi asseruari dicitur, cujus meniunt Bellarminus, * alias in Kempensem pronus: quin & editionis Venetæ an. 1501. curatores, cum Joannis abbatis nomen præfixerint, ad codicem ipsa abbatis manu scriptum provocant. Posterior quidem difficultas (modo istiusmodi codices revera existent) nequaquam expugnari potest. Priorem autem enervant Kempensis sectarii; dum citationes supra memoratas Bonaventuræ perperam ascribi contendunt, ista in primis ratione nixi, quod Ubertinus de Casalibus Bonaventura junior, in illis citatus reperitur. Hinc ab ineunte usque sæculo ingens inter Benedictinos, & Canonicos regulares, a quorum partibus stant Jesuitæ, nata est controversia: illi pro Joanne, isti pro Thoma, utrique ut tanti operis conscripti meritum ordini suo arripiant, tantum pro aris & focus pugnant. Pro Bene-

dictinis in arenam descendit Constantinus Cajetanus; pro Canonicis Heribertus Rosveydus, & Henricus Sommalis. His utrinque successerunt ingens gladiatorum numerus, qui apologiis, vindictis, refutationibus rem egerunt. Nec intra modeltæ fines certamen stetit, conviciis quin & fraude res utrinque agitur: illi abralos & immutatos codicum MSS. titulos conqueruntur; isti effusum Thomæ operum indiculum rident. Haud tamen ita fors fecundæ illius controversiæ tulit; ut intra Thomam Kempensem & Joannem Vercellensem claudatur. Fuere enim, qui, cum Joannem de Gersen, obscurum Scriptorum, parum norint, nominis affinitate decepti, opusculum istud Joanni Gersoni, cancellario Parisiensi, adjudicarent. Verum ea sententia dudum apud eruditos exulavit. Aliam init viam nuper conjecturæ, Rome anno 1667. editæ, auctor: qui expensis utrinque argumentis, non unum sed plures operis istius auctores fuisse opinatur; ita ut Thomæ quidem Kempensis compilatoris gloriam relinquat; quantum vero librum Joanni Gersoni indubitanter ascribat; de reliquis autem tribus dubitet, sintne ascribendi Joanni Vercellensi, an Ubertino de Ilia Casalensi, an Petro Corbariensi: (qui pontificatum Romanum, assumpto Nicolai V. nomine, anno 1328. usurpavit, & post biennium abdicavit.) & allato demum Mariani cujusdam Florentini (quem anno 1430. floruisse putat) testimonio, in Petri partes propendit. Argumenta vero ejus diluit, ac Marianum integro sæculo juniorem esse demonstrat Daniel Papebrochius in Conatu suo Chron. Hist. ad Catal. Pontif. part. 2. p. 82. Hactenus de auctore operis de imitatione Christi, restat ut editiones aliquot subnectam. Prodiit igitur innumeris fere vicibus excusum, & in omnes fere linguas conversum, Anglice, Germanice, Gallice, Italice, Hispanice, Bohemice, Hungarice, Arabice, Turcice, Græce autem Auguste-Vindel. 1615. Latine --- 1485. 8vo. Venet. 1501. Antwerp. 1569. 12mo. cum Heriberti Rosveydi Vindictis, Antwerp. 1621. 8vo. ibid. 1664. 24mo. Amstelod. 1779. 12mo. Paris. 1640. fol. (a)

Soliloquium anime.
Hortulus Rosarum.
Vallis liliorum.
De tribus Tabernaculis.
De disciplina Censuratum.
De fidei Dispensatione.
Hospitale pauperum.
Dialogus Novitiorum.
Spiritalia Exercitia Religiosorum duplicia.

(a) Conf. Fabr. ubi supra p. 636. In Christophori Augusti Heumanni Pocelle tom. 1. lib. 1. Epist. 6. hic libellus partim emendatur, partim illustratur. Asseratur MS. inter Tob. Eckardi Cod. MSS. Quædlinburgenses.

Append.

X*

Doctrina

* De Scrip-
tor. Eccl.
p. 387.

* Collat. n.
ad Fratres
Tolofates.

* De Scrip-
tor. Eccl.
p. 386.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

SÆC. XV.
ab anno
MCCCC.

Doctrina Juvvenum.
De vera cordis compunctione.
De solitudine & silentio.
De recognitione propria fragilitatis.
Epitaphium seu Enchiridium Monachorum.
Manuale parvulorum.
De elevatione mentis ad inquirendum finem bonum.

Alphabetum parvum. Monachi in schola Christi, seu Alphabetum Religiosorum. Prodiit Bonaventuræ ascriptum Argentina 1495. Trithemius, Possevinus, Sweetius, & editiones nonnullæ id Kempensis ascribunt. Kempensis causam agit Rolfevdus, Bonaventuræ Waddingus, * qui tamen opusculum prologo simul ac epologo a Kempensi auctum esse non illubens concedit.

* De Scrip-
tor. Ord.
Minor. p.
76.

Consolatio pauperum & infirmorum.
Orationes plurimæ admodum pie atque devote.

De mortificatione sui ipsius.
De Humilitate.
De Vita bona & pacifica.
Vita boni Monachi rythmice.
Hymni & Cantica valde pia & spiritalia,
numero 20.

De Vita Christi ac de Beneficiis ejus Meditationes in 4. partes distribute. Prodiierunt scorsim Colon. 1626. 8vo.

Vita S. Lidwine seu Lidewigis Virginis, quæ diem obiit anno 1433.

Vite Ven. Magg. Gerardi Magui, & D. Florentii; qui ordinem fratrum Clericorum instituerunt.

Vite Discipulorum utriusque, D. Joannis Groude, D. Joannis Brucherincke, D. Luberti Berneri, D. Henrici Bruue, D. Gerardi Zutphanensis, D. Aurelii Burensis, D. Jacobi de Viana, Joannis Cabaci vulgo Ceteleci, & Arnoldi Schoonbove.

Epistole 6. admodum utiles & religiose.
Prodiierunt Thomæ Kempensis opera Norimbergæ 1494. fol. Paris. 1520. 1570. fol. Venet. 1565. 1569. Antwerp. 1574. 1580. 8vo. cura Henrici Sommalii in tres tomos digesta Antwerp. 1607. 4to. 1615. 8vo. Duaci 1635. 8vo.

Chronicon Monasterii S. Agnetis, a Rolfevdo editum Antwerp. 1615. 1622. 8vo.

1450.
H. W.

ANTONIUS DE ROSELLIS, natione Tufcus, patria Aretinus, utriusque juris doctor & in gymnasio Patavino interpres, Eugenii IV. pontificis orator ad concilium Basileense missus, postea vero Frederico III. Imp. a secretis consiliis. Claruit anno 1450. Obiit senectute vegeta Patavii 1467. Scriptit insigne opus, *Monarchiam dictum, de potestate imperatoris & papæ, in 5. partes divisum, quod sub Eugenio*

papa ante annum 1440. elucubratum, sub Frederico Imp. post annum 1457. auxit & recensuit. In quo adductis ex S. Scriptura, patrum scriptis, ratione, & utroque jure argumentis probare nititur pontificem Romanum in temporalibus non præfesse; neque ullam gladii civilis auctoritatem, quin nec ullam supra reliquos episcopos superioritatem habere. Prodiit opus istud Venet. 1483. 1587. & habetur apud Goldastum Monarch. tom. 1. a. p. 252. usque ad p. 556. in Indice Romanensium Expurgatorio legi prohibitum. Exstat ejusdem *Consilium Matrimoniale* inter alios juris tractatus *Francfort.* 1580. p. 121.

SÆC. XV.
ab anno
MCCCC.

DIONYSIUS A RICKEL, cognomen-
to de Lerwii, natione Belga, in op-
pidulo Ryckel, quod Hasbania municipium
est in diocesi Leodicensi, honestis paren-
tibus natus, Doctor Ecclesiasticus dictus. In
academia Colonienfi bonis litteris innutritus,
& magister artium creatus, anno æta-
tis suæ 21. Carthusianis cenobii Ruremun-
densis monachis nomen dedit. Claruit an-
no 1450. cardinalis Cusani amicus & neces-
sarius summus. Obiit anno 1471. die 12.
Martii, ætatis suæ 69. seu, ut alii habent 77.

Vir in divinis Scripturis, inquit Trithemius, * *De Scrip-
turosofissimus; & continua exercitatione per-
itus: secularis quoque Philosophia non igna-
rus; ingenio subtilis, sermone scholasticus; vita
& conversatione singulariter devotus; adeo ut
etiam divinis revelationibus dignus haberetur.
Tot ac tanta scriptis; ut numero opusculorum
præter Augustinum apud Latinos parum habuerit
neminem.*

1450.
H. W.

OPERA.

*Commentarii in universos S. Scripturæ li-
bros.* Prodiierunt Colon. 1533. 7. vol. fol.
(in Evangelia Venet. 1569. Lugduni 1479. (a))
*Enarratio in Hymnos aliquot veteres Ec-
clesiasticos.* Ibid. ad calcem Commentario-
rum.

*Commentarius in libros 4. Magistri Senten-
tiarum.* Venet. 1584. Colon. 1535.

*Commentarius in S. Dionysii Areopagita ope-
ra.* Colon. 1536. fol.

Summa Fidei Orthodoxæ. Antwerp. 1569.
Venet. 1572. 2. tom. 16to.

Dialogion de Fide Catholica libri 8. Venet.
1568.

*De doctrina & regulis vite Christianæ libri
2.* Colon. 1577.

*Monopantou, seu Liber ex omnibus Epi-
stolis S. Pauli secundum argumenta digestus.*
Lugduni 1547. 16to. Paris. 1551. 1631. 8vo.

*Liber de 4. hominis Novissimis, viz. de
morte, judicio, inferni pœnis, & gaudiis*

(a) Conf. Rich. Simon, j. 34. Historiæ Criticæ Nov. Testamenti p. 407. fq. Le Long. Bibl. sacr. vol. 2. p. 828.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

coeli: in quo docet animas purgatorii, haud certas esse de ipsorum salute: quo nomine Pontificius vapulat: & in Indice Ex-purgatorii gravi censura notatur. *Delfis* 1487. 4to. (a)

Colloquium de particulari iudicio Animarum. Prodiit una cum præcedente opere *Colon.* 1591. 1598.

Paraphrasica redditio aliquot Operum Cas-fiani. *Colon.* 1640.

Enarrationes in Joannis Scholastici Climacem. *ibid.*

Inflammationum divini amoris. *Colon.* 1605.

De artha via salutis & contemptu mundi *Traclat.*

Speculum anatorum mundi.

De gravitate & enormitate peccati.

De Conversione peccatorum Speculum. *Bifun-tii* 1488. 4to.

De fonte Lucæ & senilia Vita.

Devotum Præcordiale.

Dialogus Patroni et Canonici. *Prodie-runt simul opuscula ista septem Lovanii* 1577.

Speculum beate vite, & humane vite. *No-rimbergæ* 1495. 4to.

Scala Religiosorum Pentateuchus. *Antverp.* 1556. 16mo.

Contra Alcoranum & Sætan Mahometicam libri 5. *Colon.* 1533. 8vo.

De instituendo Bello contra Turcos, de Ge-nerali Concilio celebrando, & contra vitia Si-perfitionum. *ibid.*

De vita Sacerdotali recte instituenda. --- 1614. 8vo. *Antverp.* 1532.

De omision Ordinum ac statuum Institu-tiones, Prolepsis, & Reformationes. *Colon.* 1559.

Sermones de Tempore, & de Sæculu. *Colon.* --- fol.

Indiculus Operum a se scriptorum, apud Bzovium ad an. 1471. §. 22.

Revelationes ipsi a Domino factæ, ibid. §. 23. &c.

Hactenus Dionysii Carthusiani opera, quæ ad notitiam nostram pervenerunt. Prolixum satis scriptorum ejus catalogum a seipso concinnatum compendio exhibet Tri-themius de Script. Eccles. p. 176. Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 171. Possévinus Apparat. Sacr. tom. 1. p. 476. longe ampliorem vero Fr. Sweetius Athen. Belgic. p. 215. (b)

ventu Ferrariensi, S. Theologie doctor, Li-crarum juxta ac profanarum litterarum scientia, imprimis vero eliminata philosophiæ Platonice notitia, insignis. Claruit anno 1450. Borsioni primo Ferrariensium duci perquam acceptus; a quo ad plurimos Italiae principes ablegatus res maximi momenti gessit. Scripsit libros, *De Cælesti vita, De natura animæ, ejusque immortalitate, De Pa-radiso, & animæ felicitate, De Inferno, & animæ cruciatu.* Prodiierunt simul *Venet.* 1494. fol.

GULIELMUS VORILONGUS, 1450. H. W. natione Gallus, ordinis Minoritarum sodalis, conventus Dinani alumnus, claruit anno 1450. Tanta eruditionis fama, ut cum acerrima inter Franciscanus, & Dominicanos controversia de sanguine Christi jamdu nota vigeret, Romam accitus fuerit, qui ordinis sui partes coram Pio II. pontifice tueretur. Obiit Rome anno 1464. ad Aram-cæli sepultus. Exstant ab illo scripta, *Com-mentarius in 4. libros Sententiarum.* Lugdu-ni 1484. Parisi. 1503. Venet. 1519. & *Vade mecum, seu Repertorium propositionum, quæ sunt contra Scotum, sive Colletianum questionum 4. librorum Sententiarum.* Argenti-næ 1501.

JOANNES, PLUSIADENUS 1450. H. W. cognomento dictus, sacerdotum primarius, sive archipresbyter, claruit post synodum Florentinam, circa annum, ut videtur 1450. Eundem cum Josepho Methonenfi esse sus-picatur Allatius lib. de Consenf. l. 3. c. 3. §. 3. eo quod Josephi libellus pro synodo Florentina adversus Marcum Ephesium in codice MS. Bibliothecæ Ambrosianæ Joannis Plusiadeni nomen in fronte gerat: idque pæne pro certo habet Epilog. ad Græc. Orthod. tom. 1. Sane Græcis sequioris ævi mutato vitæ instituto nomen etiam commutare adeo non infrequens erat; ut idem qui ante episcopatum Joannes, post susceptas infulas Josephus fuisse non incommode censeretur possit. Verum si is, quem de episcopo Methonenfi ex Sguropulo supra adduximus, locus de Josepho accipiendus sit (quod quidem videtur) iste Latinus erit, & a Joanne nostro longe alius. Scripsit Plusiadenus *Dialogum sive Dis-ceptionem pro Synodo Florentina*; quam Gr. Lat. edidit Leo Allatius inter Scriptores Græciæ Orthod. tom. 1. p. 583. (c)

1450.

H. W. JOANNES CANALES, gente Ita-

lia, ordinis Franciscani monachus in Con-

HILARIO, monachus Græcus, La-

tinorum

(a) Prodiit etiam lingua Hispanica *Madrid.* 1610. Italica 1581. ut refert *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 2. p. 96. (b) Conf. etiam Elenchum scriptorum Dionysii a seipso concinnatum, qui exstat in Theodori Petreii *Bibl. Carthusian.* p. 50. seq. (c) Sub nomine Josephi Plusiadeni, episcopi Methonenfis exstat *Cautiones in dieb. Quadragesimalibus jejuniis testatur Allatius p. 931. de Consensu.* Hujus Josephi *Apologeticus pro Synodo Florentina adversus Marcum Ephesium* habetur cum Caryophylli versione ad calc. Actorum illius Synodi Conc. tom. 11. p. 677. *Apologeticum adu. contra Marcum Ephesium* citat. Nic. Comnenus Prænot. *Myrtagog.* p. 292. 306. & 197. ut refert *Fabr. Bibl. Gr. L. f. c. 43. §. 19. vol. 10. p. 425.*

Append.

X* 2

tinorum

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

tinorum pariter sectarius, claruit circa an. 1450. Scripsit, post synodum Florentinam, *Dialecticam Oratorem de paucis mystico Graecorum, & Latinorum azyxis*: quam Gr. inter Varia sua Divina emisit Jo. Meursius *Lugd. Bat.* 1619. 4to. Gr. Lat. Leo Allatius *Græc. Orthod.* tom. 1. p. 655.

1450.
H. W.

JOANNES ARGYROPULUS, patria Byzantinus, claruit anno 1450. & deinceps. Capta a Turcis Constantinopoli, patria exul in Italiam transit: & ob raram, qua enituit, eruditionem apud Cosmum Medicum, Florentiæ principem summo in honore fuit; adeo ut Petro filio & Laurentino nepoti præceptor datus, parentis loco haberetur; & juventuti Florentinæ Græcās litteras enarraret. Peste demum Hetruriam devastante, Romam concessit, & Aristotelem publice explicando, amplum satis sibi stipendium concivit. Obiit vergente sæculo septuagenarius. Vir præter immodicam ingluviem & bibacitatem, quibus perquam male audit, nimia sui opinione inflatus, & alieni contemptor meriti: adeo ut Ciceronem Græcās nescivisse litteras illoto ore jactitate auderet. Præter *versiones Latinas & Enarrationes librorum Aristotelis*, quæ typis sæpius commissa sunt; scripsit ad Colinum ducem *librum de Processione Spiritus S. & Concilii Florentini decreto*; a Leone Allatio Gr. Lat. editum *Græc. Orthod.* tom. 1. p. 400. *Ejusdem Monodia de Joanne Imp. CP. Consolatio ad Imperatorem CP. Liber de Regno, & Comparatio inter Principes antiqui & novi Imperii*, exstant MSS. in bibl. Regis Galliarum. (a)

1450.
R. G.

PETRUS CANDIDUS DECEMBER, natione Italus, patria Mediolanensis, Vigle-bano istius ditionis oppido oriundus, claruit anno 1450. Mediolani Græcās & Latinas litteras aliquantisper docuit, postea sub Nicolao V. P. magister brevium constitutus Romam petiit, eo autem mortuo, in patriam reversus reliquum vite spatium sub Francisci Sfortiæ ducis clientela transegit, ibique mortuus, & honorifice tumulatus, arca marmorea inclusus. Scriptis confirmavit *Vitam Philippi Mariæ Vicecomitis Mediolani ducis III. Vitam etiam Francisci Sfortiæ Mecænatæ ducis IV.* Posterior exstat MS. in bibl. Regis Gallorum; altera typis alicubi excusa in lucem prodiiit.

(a) *Orationem Argyropuli etiam pro Synodo Florentina citat Nic. Comnenus, p. 361. Prænot. Myltagog. Solutiones questionum quas proposuerunt Philosophi & Medici quidam ex Cypro insula, Oratorem ad Papam Nicolaum V. MSS. in Bibl. Regia, & Poenata Græca Ecclesiastica, cum notis musicis recentis Græciæ MSS. in Bibl. Scorialensi memorat Fabr. Bibl. Gr. L. 5. c. 43. §. 21. vol. 10. p. 426. (b) *Oratio in funere Nicolai Piccini verba Italice habetur tom. 22. Scriptor. Italiae a Muratorio edit. Mediolani. 1731. Ejusdem opus de dignitatibus Romanorum memorat Leland Collect. tom. 3. p. 62. (c) Recuf. 1562. 1566. Novissime exhibuit Burmannus in tom. 9. part. 3. Thesauri Antiquit. & Hist. Italicæ. Septem priores libri prodierunt aenea *Alutina* 1563. 4to. (d) *Aenea ista*, 1568. exhibuit etiam Burmannus in Thesauri Italiae tom. 9. part. 4. (e) *Edidit Franc. Dionysius Camufatus additionibus ad Bibl. Alphonsi Giacomii* p. 881. (f) *Prodiiit Pajanti* 1508. *Basil.* 1519. 4to. *Lugd.* 1551. 12mo. *Ecce* 1554. 8vo. *Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 2. p. 428. ubi memorat Epitomen *Historiarum & Chronicon Mundi.* Venet. 1511. 8vo. Ejusdem tractatum de immortalitate animæ contra Vailam memorat Leonardus Albertus in *Descript. Italiae.***

De *genitura hominū* libellum scripsit, *Roma* Sec. XV. impressura. *Epifolarum* libri octo MSS. habentur in bibl. Cenobii Fr. August. S. Salvatoris Bononiens. quibus præmittitur *Epistola ad Bartholomæum Capream archiepisc. Mediolanensem*, cujus hortatu Epistolæ suas in unum corpus collegerat: ita testatur Mabillonius *It. Ital.* p. 197. Opus ejus de *origine fidei, & Dialogus de Ignorantia Vitæ*, MSS. asservantur in bibl. Lugduno-Batava, inter MSS. Latin. n. 21. fol. Appiani Alexandrini historiam de *civilibus Romanorum bellis*, suafu Alphonsi Aragoniæ R. in Latinum sermonem vertit, verum ex isto opere laudem non magnam meruit, prodiiit autem ista versio *Roma* 1472. *Venet.* 1477. 1492. Comparationem Alexandri M. & Julii Cæsaris ex Plutarchi Græca, & Alexandri res gestas ex Q. Curtii Latina in linguam Italianam traduxit. (b)

BARTHOLOMÆUS FACIUS, 1450.
R. G. natione Italus, patria Genuensis, domo Spedianus, claruit sub Nicolao V. P. an. 1450. Vir utriusque lingue peritus, & gloriæ supra modum appetens, unde inter eum & Laurentium Vallam æmulatio & simulatio intercessit: in historio confribendis, Jul. Cæsaris dictionem imitatus, majorem elegantiam quam fidem adhibuit. Exstant varia ejus opera. De *humana vite felicitate* liber, sive, de *summi boni frustione*, ad Alphonsum Aragoniæ R. prodiiit *Antwerp.* 1556. 8vo. De *excellentiæ & præstantia Homini*, ad Nicolaum V. P. utrumque opus *Præfatione & Notis* adornatum edidit Marq. Freherus, *Hanov.* 1611. 4to. De *rebus gestis Alphonsi Regis Neapolitani*, lib. 10. eos in lucem protraxit Jo. Mich. Brutus *Lugdun.* 1560. 4to. (c) Prodierunt iterum cum Guicciardini *Historia* a Cœl. Sec. Curione ex Ital. in Lat. sermonem versa. *Basil.* 1566. fol. De bello Veneto Clodiano, *Lugd.* 1578. 8vo. (d) De *origine belli inter Gallos & Britannos*. Exstat MS. in biblioth. Carmelit. Excalceat. Claromontens. teste Labbæo.* (e) De *rebus Siculis* liber, MS. in bibl. Regia Paris. De *caul. p. differentiis verborum Latinorum*, MS. ibid. *Orationis invectiva in Laur. Vallam*, in Italia editæ, nemini Simlerus. Fertur etiam scripsisse de *viris sui ævi illustribus*; Ariarum de *gestis Alexandri M. & de rebus Indicis*, Latinum fecit. (f)

BENE.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.
1450.
R. G.

BENEDICTUS de ACCOLTIS, natione Italus, patria Florentinus, domo Aretinus, claruit anno 1450. anno 1415, in lucem editus, quando obiit non reperi. *Bellum a Christianis contra Barbaros pro Christi Sepulchro & Judea recuperandis gestum*, quatuor libris descripsit, impressum Basil. 1544. 8vo. & Tho. Dempsteri notis auctum, Florent. 1623. 4to. (a) Erat & alter Benedictus de Accolis, ipse etiam Aretinus, nostro paulo recentior, archiepiscopus Ravenat. & S. R. E. cardinalis, quem inter præcipuos sæculi sui poetas memorat Lil. Gyraldus. * Hujus lucubrationes poeticæ, epigrammata, elegiæ, &c. inter 5. poetarum Etruscorum carmina impressæ sunt Florent. 1562. 8vo. (b)

* De Poët.
nostr.
temp. Dial.
a. p. 413.

1453.
H. W.

MATTHÆUS CAMARIOTA, patria Constantinopolitanus, aliis Thessalonicensis, sacerdotis cujusdam Græci, qui in clade CP. occubuit, filius; philosophus & rhetor eximius; claruit Constantinopoli anno 1453. quo captæ urbi præsens interfuit. Exstat prolixæ *Epistole de capti Constantinopoli* portio insignis, (a Theodoro Zygomala in Epistolam suam de Constantinopolitanis periculis & cladibus transcripta) Græc. Lat. apud Crucii Turcogæciani lib. 1. p. 76. Ejusdem *Epitomen in Heriogenem*, & *Rhetorica librorum*: MSS. exstat memorat Jos. Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 491. *Synopsis ejus Rhetoricæ* habetur MS. in Biblioth. Augustana. (c) Scripti etiam *Commentarii in Synopsi Epistolæ* qui olim penes Johannem Zygomalum erant, teste Crucio ap. Turcogæc. p. 187. *Encomium in tres Hierarchas, Basilium, Gregorium & Chrysostomum*: habetur Græce in Biblioth. Regis Galliæ, & forsitan alibi. Matthæo adhuc nostro debent viderent tractatus duo, qui in Bibliotheca Augustana Græce manuscripti exstant, * his titulis insigniti: *Matthæi Monachi & Presbyteri Thessalonicensis de Divina Gratia & lumine adversus eos qui creaturam dicere; & ejusdem Tractatus de illi qui spiritus & aliter docent in Ecclesiis*. Prior, forsitan & posterior, tractatus Barlaamitas oppugnavit; qui Lumen Thaboriticum increatum aliquid esse negant.

* Index lib.
MSS. Bibl.
August. p.
27.

1453.
R. G.

MATTHÆUS CAMARIOTA, patria forte Byzantinus, Manuelis rhetoris

præceptor, claruit, cladi Constantinopolitaneæ superites, anno 1453. Hujus *Orationes* non nullæ de *Sacro Officio Pajiorali*, habentur Græce MSS. in Bibliotheca Cæsarea Vindob. Cod. Philol. 195. n. 14. *Tres Canones Lambici*, sive *Hymni*, primus in *Festo Purificationis*. Pr. *Ἄκουσον ὕμνων ὡς τριῶν*. Secundus in *Festo Exaltationis Crucis*. Pr. *Σίσωνα τὸ πρῶν λαόν*. Tertiis in *Festo Paschæ*. Pr. *Χίρσον θαλασσοδύμην*. Exstant Græce MSS. in Bibl. Bodleiana, Cod. 48. *Canon Lambicum de Christo & ejus Cruce*, MS. in Biblioth. Regis Gallorum, ex fide Simleri, ab antedictis haud diversus: in eadem Bibl. Parisiensis varia nostri Matthæi opera, cum Theodori Lascaris operibus connexa MSS. reperiri testatur Cl. Labbeus. * *Synopsis Rhetorices*, quæ in Bibliothecis August. Paris. Bodleian. aliis MS. afferatur, in lucem emisit ad finem superioris sæculi vir doctissimus, & ad juvandas bonas litteras natus, Dav. Hoëchelius Gr. *Augustæ Viad.* 1595. 4to. præmissa *Epistola* Maximi Margunii cui dictum opus acceptum habuit. (d)

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

* Catal.
MSS. p.
335.

DUCAS, cujus prænomen latet, patria Byzantius, ex imperatoria Duearum familia oriundus, Michaelis Ducæ nepos, claruit anno 1453. Post expugnatam a Turcis Constantinopolim, Lesbum insulam concessit, & in Dorini Gateluzi, principis Lesbii, Christiani quidem, Turcorum vero tributarii, aula militavit. Anno 1455. a Gate-luzo ad Hamzam Turcicæ classis ducem, ut nuvera deferret, missus, pacer; & amicitiam a Barbaro Lesbiis impetravit. Eodem anno a Dominico Gateluzo Dorini nuper demortui successore Adrianopolim legatus est, ut tributa Mahometi Turcorum Imp. numeraret. Annis frequentibus alias binas ad Turcorum tyrannum legationes obiit; ac Lesbo a Turcis anno 1462. summa perfidia expugnata superfluit. Scripsit *Historiam Byzantinam* de postremis imperii Constantinopolitani rebus gestis, ab Andronici Palæologi junioris morte usque ad captam a Turcis Lesbum insulam, seu ab anno Christi 1341. ad 1462. præmissis etiam annorum summis ab orbe condito usque ad Andronici obitum. Prodiit Hitoria ista Gr. Lat. cum versione ac notis Iſmaëlis Bullialdi, Paris. 1649. fol.

1453.
H. W.

(a) Primum Francof. a Roberto Wintero in Collectaneis Variorum p. 1171. Gallicè. Novissime recuf. Lat. ex recensione Henr. Hoffmilleri Groningæ 1711. 8vo. Scripti etiam *Dialogus de Præstantia Virorum sui ævi*, impressus *Formæ* 1680. *Augustæ Vindob.* 1691. 8vo. Vid. *Ordin.* tom. 3. p. 2583. *Fabr. Bibl. med. & infim.* Lat. vol. 3. p. 8. Eiusdem *Epistolæ* & *Tractatus* plures in Archivis Florentiæ MSS. afferuntur (b) Et in carminibus Pocarum illustrium Italie tom. 1. Florent. 1719. 8vo. ejusdem *Epistolæ* 5. exstant in volumine Epistolarum clarorum virorum. Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim.* Lat. vol. 1. p. 1127. ad an. 1170. memorat Benedictum quendam de Accolis, qui scripsit tractatum de *exceptibus imperatorum in Italianis recte instituenda*, & *salutem consilia* MS. in Bibl. Cæsarea Cod. 118. sed de Accolis vid. *Diar. Erudit.* Ital. tom. 2. p. 319. Arist. Cremonam litterarum tom. 2. p. 61. (c) Ab hac Epitome diversa est *Synopsis Hermogenis* adhuc inedita, *Epitomen etiam progymnasiorum* MS. memorat Labbeus Bibl. nov. MSS. p. 109. Eiusdem libri 2. *contra Genuinum Plotinonem de fato* prodierunt Gr. Lat. Lugd. Bat. 1722. 8vo. Conf. *Fabr. Bibl. Gr. L. 4. c. 31. §. 10. vol. 4. p. 425.* Et de veritate Christianæ Relig. c. 16. §. 4. p. 199. (d) Hanc *Synopsis* recudi fecit Jo. Schæferus Hamb. 1675. 8vo. in *Lectionum Academicarum* libro, qui liber denuo prodiit *Upsal.* 1697. intitulus *Schæferi Miscellanea*.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

1453.
H. W.

* Notitia
Author.
lib. de Di-
vin. Pal-
mod. præ-
missa.

* Critic.
Sacr. l. 4.
c. 19.
† Præfat.
ad Sguropu-
lum.

* Hist. l. 6.

GEORGIUS SCHOLARIUS, qui & GENNADIUS, natione Græcus, patria forsan Constantinopolitanus, omni litteraturæ genere haud vulgariter institutus; Matthæi Camariotæ, si Maximo Margunio fides, discipulus; vir (iudice Car. Bona *) *lingua nitidus & ingenio acer*. Pluribus ante synodum Florentinam annis in Didascalarum collegia Constantinopoli conscriptus; haud levem apud Joannem Imp. gratiam iniit; secretioribus consistorii imperialis consiliis, omnibusque de unione cum Latinis ineunda senatus episcoporum consultiis adhibitus. Anno 1438. in Italiam ab imperatore ductus quasnam in concilio Florentino partes egerit, haud satis patet. Circumferuntur quidem sub illius nomine orationes aliquot ad synodum Florentinam; quæ Latinorum partibus non solum favent, sed data etiam opera eas propugnant. Verum istas a malefactori quodam Latino confictas & Gennadii nomini suppositas esse contendunt Rivetus * & Creyghtonus † (a) Sane effusa ecclesiæ Romanæ adulatio, & Græcæ contemptus, quibus scateant orationes istæ, longe infra spectatam Scholarii prudentiam & gravitatem subsidunt. Quin nec imbellem prorsus Chalcocondylæ authoritatem, qua pugnavit Rivetus, Allatius reddidit. Sic enim Chalcocondylas. (a) Eugenius papa (paulo post solutam synodum Florentinam) Constantinopolim misit viros quosdam doctos *εις διὰλέξιν ἀφιζήμενους τοῖς τῶν Ἑλλήνων σοφοῖς, οἱ ἂν προσέτετο τὴν γινωμένην σφίσι ἑνωσὶν κατὰ τὴν ἰταλίαν, μάκρω τε τῷ ἑφίσου ἀρχιεμὶ ὡς τὴν ἀρχὴν τιθεμένων τῶν τῶν λατίνων δόγματι τὸ παραπαι, καὶ σχολαστῶν τῶ τότε παρ' Ἑλλήσι τὰ εἰς σοφίαν ὠδοκίμοις ἐν μὲν τοῖς ἑνὶ ταῖς αὐτοῖς ὡν, &c.* Quamvis, inquam, Rivetus interpretis Latini errore deceptus, verba ista: *ὡς τὴν ἀρχὴν τιθεμένων τῶν τῶν λατίνων δόγματι τὸ παραπαι*, quali de Scholario pater ac Marco dicta male acceperit: quod tantundem tamen est, priorem periodum, *τοῖς Ἑλλήνων σοφοῖς, οἱ ἂν προσέτετο τὴν γινωμένην σφίσι ἑνωσὶν κατὰ τὴν ἰταλίαν*, Scholario non minus quam Marco apponendam esse ne ipse quidem Allatius negabit. His adde Phranzæ, & Rhacendyæ authoritatem, qui Scholarium in synodo Florentina Latinis neutiquam accessisse affirmant; & argumenta, quæ unicum fuisse Georgium Scholarium suadent: certe optima nobis aderit orationes istas si non abjiciendi, saltem de iis dubitandi ratio. Ut sit, Scholarium cum Latinis postea sensisse satis superque constat. Anno 1453. capta a Turcis Constantinopoli, in thronum patriarchalem urbis tunc vacantem, laicus adhuc, a Mahomete Imp. evectus est; & inusitatis plane honoribus

cumulatus. Illum sub primis patriarchatus auspiciis a palatio ad patriarchalem domum pedes deduxit tyrannus; & de rebus sacris differentem non illubenter postea audivit. Quinquennium ille sedi CP. mutato Georgii in Gennadium nomine præfuit; cum regiminis pertectus, seu quod pertinax Græcorum adversus Latinos odium doleat; seu quod de Mahomete ad fidem Christianam perducendo amplius sperare delisteret; onus deposuit, patriarchatu semet abdicavit; & in monasterium concessit: anno circiter 1460. fato defunctus.

SCRIPTA.

Epistola seu Oratio adhortatoria de unione cum Latinis inennda ad Episcopos Orientales in Synodo Florentina: in ipso ejus exordio non leve plane *τῆς ὁμοῦνίας* argumentum prima fronte patet. Author enim sibi veniam præfatur, quod huic negotio scete non vocatus immiscere audeat: cum ex Sguropulo sole clarius constet Scholarium, etiam antequam a Constantinopoli solveretur, omnibus imperatoris ac episcoporum de unione pangenda consultationibus admotum fuisse.

Orationes alia 3. admodum proluxæ, ad omnes Synodi Florentina Patres. Exstant Orationes istæ 4. Gr. Lat. interprete Matthæo Caryophilo, ad calcem Aſtorum Concilii Florentini, Concil. tom. 13. p. 544.

*Expofitio, seu Apologia pro sancta & Oecumenica Synodo Florentina, & Defensio quinque Capituli in Concilio contra Græcos definiturum, viz. de processione Sp. S. de sacrificio in azymo, de purgatorio, de fruitione fadorum, & de primatu papæ. Genuinum esse Gennadii opus negant, sententiamque suam multis argumentis confirmant Petrus Arcudius & Matthæus Caryophilus, ambo partibus Pontificiis addictissimi. (a) Rationes ittorum aggreditur, & Gennadio opus prolixè vindicat Leo Allatius de Consensu, l. 3. c. 6. §. 2. Prodiit Lat. *Diluxæ* 1581. 8vo. Gr. *Romæ* 1577. (b) & lingua Græcorum vulgari cum versione Latina *Romæ* 1628. 4to.*

Oratio ad Joannem Imp. in Synodo Florentina, cum sententiam ejus de unione exquireret imperator. Habetur Gr. Lat. Concil. tom. 13. p. 478.

Oratio breviscula ad eundem Constantinopolim facta, cum de unione ab illo consulere- tur. Græc. Lat. apud Sguropulum Sect. 3. cap. 6.

Confessio, seu Sermocinatio habita cum Mahomete Turcorum Imp. de reſta Chriſtianorum fide: quam in Mahometis gratiam lingua Turcarabica donavit Achmetes Berrhoecæ prætor. Exiit Græcæ, Latine, & Turc a- rabice in Cruſii Turco-Græcia lib. 2. p. 110.

(a) Vid. Smith. Miscell. vol. 2. p. 27. (b) Exiit etiam in Bibl. PP. *Legt.* tom. 26. p. 560.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

Gr. Lat. apud D. Chytræum Orat. de statu Ecclesiarum in Græcia, &c. *Francos*. 1583. 8vo. p. 173.

Libellus de Articulis fidei ad eundem Machometem, seu *Dialogus de via salutis humane*, interrogante Turco & patriarcha respondente. Habetur Gr. Lat. in *Hæresiologia Basil.* 1556. p. 797. (a) & seorsim a Fuchtenio editus *Heinsadii* 1611. 8vo.

Traſatus de Prædeſtinatione ad Joſephum Monachum Theſſalonicenſem. Græce a D. Hæſchelio editus *Auguſte-Vind.* 1593. 4to Gr. Lat. a Fred. Morello poſt appendicem operum S. Baſilii *Parif.* 1618. denum a Carolo Libertino Soc. Jeſu, nova verſione & commentariis illuſtratus Gr. Lat. *Uraſla-vie* 1681. 4to.

Oratio in unum in natura; & trimun in Perſonis Deum. Gr. Lat. ab Aldo Manutio excuſa una cum Damasceni & aliorum Hymnis *Venet.* 1501. 4to.

Exſtant omnia iſta Gennadii opera (præter Orationes binas ad Joannem Imp.) Latine in Bibliotheca Patrum tom. 26.

Expoſitio litterarum in ſepulchro Conſtantiini M. excuſarum de excidio Urbis CP. & *Turcorum imperio*. Habetur Græce ad calcem Chronici Dorothei Monembaſie metropolitæ, & Synopſeos Hiſtoriarum Matthæi Cigalæ, utriuſque excuſi *Venet.* 1637. 4to. (b)

Scriptis præterea Gennadius *Reſponſionem ad argumenta Marci Epheſi de Reſpoſſione Sp. S.* quam quidem imperfectam ab illo morte præcepto relictam alius qui abſolvit: (Beſarion is cardinalis fuit, iſi Caryophilo fides) & *Reſponſionem ad argumentum Græcorum*. Utrumque Opus MS. exſtare memorat Leo Allatius de Conſenſu, l. 3. c. 6. §. 5. qui & alia quædam a Gennadio conſcripta, & MSS. etiamnum variis in Bibliothecis aſſervata memorat Diatrib. de Georgiis, p. 400. &c. puta *Librum de Anima; De inani, abſurda; & incompoſita innovatione fidei; Cænæen in Gregorinum Palamam archiepiſcopum Theſſalonicenſem*, &c. (c) ut multa e Latino in Græcum ſermonem ab eodem converſa taceam.

giis, p. 395. fuſius adhuc & copioſius contra Creighton, integra Exercitatione 7. Tanto tamen verborum apparatu rem haud integram & indubiam reliquit, quin ab eo diſſentiant recentiores, inter quos, ut alios taceam, præcipue eminent Cl. Ds. Ducangius, & R. Simonius *Parienſis*. (d) Hiſce litibus immiſceri nec eſt otium mihi, nec animus: verum ſi quod ſentio libere loqui liceat, non video quin quicquid de Georg. Scholario vel Gennadio tradiderint ejuſdem ævi ſcriptores, in unum eundemque apte ſatis quadrare, & de unico ſatis commodè intelligi poſſit. Qui a Joanne Palæologo Imp. ob eximias animi dotes magni habitus, ejus mandato in Italiam deſcendit; concilio Florentino interfuit; * & quo labanti patriæ ſuppeditas feliciter impetraret, in Latinorum partes abiit; † & unionis negotium aliquandiu promovit; utrum ex animi ſui ſententia id egerit, an ſimulato ut ſuorum commodis interviret, judicent alii. Decreto enim ſynodico nec ſubſcripſit, nec ſuffragatus eſt; verum imperatore reliquiſque contribulibus ſuis Florentiæ relictis, ipſe cum Demetrio Deſpota, qui ab iſtiuſmodi unionè alieniſſimus ſemper fuit, & Geo. Gemito Plethone; concilio nondum finito, Venetias clam abiit; * unde in patriam reverſus, acerrimè ſe patriæ religionis vindicem, & Latinorum hoſtem inenſiſſimum præſtitit: Marco Antiſtiſti Epheſino, qui unioni nunquam conſenſit ſe ſocium adhibuit, eique fideliter adheſit: † Acta Synodi deſcripſit, & occidentalium dolos & technas expoſuit: cumque ad vitandas quibus inſpectebatur moleſtias in monaſterium Pan-tocratoris ſceſſerat, cum velut oraculum quoddam in omnibus dubiis & ambiguis rebus conſulere ſolebat plebs univerſa, eumque velut unicum religionis columnæ & præſidium ſuſpiciebat: * in iſto cœnobio uſque ad urbis excidium delituit: † primuſque poſt captam urbem, ſuffragatus clero, patriarcha deſignatur, in Gregorii ſponte exulantis locum ſuſtactus, & Gennadii nomen uſque retinuit: * in iſto dignitatis ſaſtigio politus, frequenter cum Machomete Imp. ſermones habuit, & de variis religionis Chriſtiane capitibus cum eo diſſeruit, † ubi unde eruditionis non vulgaris & inſuſcate pietatis laudem apud infidelem obtinuit: cum quinque annos & amplius in patriarchatu tranſlegerat, * laborum jam pertæſus, in publico principum, episcoporum, & cleri

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

* S. Sgur.
Hiſt. Conc.
Flor. § 3.
c. 6.
† M. Epheſ.
Hiſt. Epit. a
put Allat.
contra
Creight.
p. 88.

* S. Sgur.
Conc. Flor.
§ 9. c. 11.
† Leon.
Chalcond.
de rebuſ
Turcicis
lib. 6. p. m.
195.

* Duc. Hiſt.
Byzant. c.
16.
† Ducas
ibid. c. 37.
* Man. Ma-
lax. apud.
Græc.
Turc. Græc.
lib. 2. p.
unde eruditionis non vulgaris & inſuſcate
pietatis laudem apud infidelem obtinuit:
† ibid. p.
109.
* Ib. p. 120.

1453.
R. G.

GEORGIUS SCHOLARIUS, qui relicto ſeculo GENNADIi nomen aſſumpſit, primus poſt captam urbem patriarcha CP. claruit anno 1453. Utrum unicuſ, an duo fuerint hoc tempore Georgii Scholarii, inter eruditos deſceptatur. Duos fuiſſe magno molimine contendit L. Allatius de Conſenſ. lib. 3. c. 5. & Diatrib. de Geor-

(a) Non Gr. & Lat. ſed Lat. ſolum. Prodiit autem Gr. & Lat. *Vienne* 1510. 8vo. Denuo *Cyrene* 1677. 8vo. a Chriſtiano Daumio edit. una cum Hieron. Theologi Græci *Dialogo de Trinitate*. Item Lat. in *Bibl. PP. Lugd.* an. 1677. tom. 26. p. 556. Conf. *Fabr.* *Bibl. Gr. L.* §. c. 5. §. 28. vol. 6. p. 681. ubi notat etiam in Fuchtenii editione tantum capitula 12. exſtare, adeoque 8. poſtremo deſſe. (b) Item Gr. & Lat. apud Bandurium libro 7mo. *Antiquitatum CPol.* quæ vol. 1. Imperii Orientalis exhibentur. (c) Scholia Gennadii in quædam Nazianzeni MSS. memorat *Fabr.* *Bibl. Gr. L.* c. 13. §. 7. vol. 7. p. 540. (d) Item Vir Cl. Thomas Smith. vid. *Miſcell.* vol. 2. p. 37. vid. etiam *Frid. Spanheimii* *Exercit. Hiſtor. Theologicæ de Diſſenſione Eccleſ. Græcæ a Romana part. 1. §. 9. & 10.* item *Quatin.* tom. 3. p. 2270. ſeq. & Eufebii Renaudoti *Diſſ. de Gennadio CPol.* ejuſdem Homiliis de SS. Euchariftia præmiſſi. *Parif.* 1709. 4to. *Fabr.* *Bibl. Gr. L.* §. c. 43. §. 2. vol. 10. p. 343.

corum

Sec. XV.
ab anno
MCCC.

corum confessu honoribus se exuit, & ad vitam monasticam rediens in coenobium Præcurforis in monte Menœccii prope Serasitum se contulit, ibique dum vixit studiis vacavit; quando obiit incertum est: multa & varia edidit ingenii sui monumenta, philosophica, theologica, dogmatica, scholastica, eristica: quorum aliqua typis impressa lucem aspexerunt, a Cl. Whartono, uno aut altero excepto, memorata, plura adhuc MSS. Bibliothecarum claustris conficta delitescunt. *Epistola Apologetica pro Basilio M.* prodit Græce & Latine cum notis Fr. Morelli, Paris. 1618. 8vo. *Responsio dogmatica ad quosdam de Sanctissimo SS. Eucharistie mysterio eum interrogantes*, Græce non ita pridem edita Buxessæ in Ungroblachia, fol. operibus non nullis Meletii Syrigi, & Dositheii Hierofol. subijuncta. *Præfationem ad Synagoga (a)* quod Θεωδωρ καταφύγει appellatur, quæ in editis deerat, qua opus istud vero auctori vindicatur, Georgio sc. Scholario primo post exilium in urbis CP. Patriarchæ, (quod, ut id obiter notem, palmarium L. Allatii argumentum fuditur evertit) ex codice Regio Paris. in lucem protulit R. Simon in appendice ad opusculum patrio sermone scriptum, *Fides Ecclesiæ Orientalis prænotatum*, Paris. 1687. 12mo. editum p. 224. *Exceptionem* quoddam ex aliquo nostri Gennadii opere de *Sacramentis*, (b) modo genuinum sit, quod merito dubitamus, Græce exhibet idem vir doctissimus, *ibid.* p. 256. Porro in eadem celeberrima Regis Gallorum Bibliotheca MSS. habentur duo volumina contra Latinos, ex Biblioth. sereniss. Florentiæ ducis allata & n. 2956, 2957. signata; quorum primo *Synagoga* supradictum Londini editum continetur. Altero de *Processione Spiritus Sancti* tractatus, ad eos qui in ista re a nobis dissentiant scriptus, & Joanni Commeno Trapezuntis R. nuncupatus, qui propterea *Liber secundus* dicitur. Opus in quatuor sectiones dividitur, quælibet sectio in plura capita. Pr. τὸ μὲν πρῶτον βιβλίον ἡμῶν ἐπιταῖς μελίταις. Habetur etiam in Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 56. iterumque *ibid.* Cod. 237. Ejusdem operis *Eloge* a Mathusala quodam sancti montis Sinai monacho excerptæ existant *ibid.* Cod. Philof. 224. n. 11. Dictum opus laudat; brevemque laciniâ inde profert L. Allatius de Confess. lib. 2. cap. 15. sect. 12. col. 778. prolixiorẽ alteram de Synodo Phot. p. 199. De *Disidio inter Græcos & Latinos circa Processum Sp. S.* Pr. τὸ ἑκτὸν. reperit MS. in Bibl. Bodl. cod. 92. *Historia Conc. Ferrariensis & Florentini*; siuve, de rebus Florentiæ gestis in Synodo Oſtiana.

Pr. ἡ εἰς τὴν φερόμεν εἰρήνην σὺν Θεῷ. Μετὰ δὲ τὸ σάββατον τῆς τυροφάγ. MS. in Bibl. Vindob. Cod. Hist. 75. qui foliis confat 200. in 4to. *Necessaria Deprimis de peccatis mortalibus & venialibus*. Pr. ὁ μὲν ἀκριβέστερος πρὶ τῶν θανάσιμων καὶ συγγνωστῶν ἁμαρτιῶν λόγος. MS. *ibid.* Cod. Theol. 287. n. 1. & in Cod. Reg. Paris. 1765. *Epistola* ad monachum quandam montis Sinai de controversiis quibudam ad patriarcham Hierosolym. aliosque pertinentibus. Pr. Τιμωτάτι ἐν μοναχίῳ κ. λ. — Αἱ γραφαὶ τῆς σῆς εὐλαβίας. MS. *ibid.* Cod. Theol. 264. n. 3. In eodem codice existat & altera *Epistola* ejusdem fere argumenti ad Joachinum hieromonachum Sinaitam. Pr. Ἐπειδὴ ἔλαθον ἡμᾶς τὸτο, Σερῖο Πιερβρίν in filium, Græce MSS. *ibid.* Cod. Philof. 192. n. 1. *Ad Constantinum Imp. super obitu Martii Consolatoria*. Pr. ἡ μακαρία. De animarum postquam a corporibus solute sunt dispositione, ad Sabbatum monachum. Pr. εὐσιώταται. *Epistola* ad Joannem quandam dum in monasterio Præcurforis ad montem Menœccium ageret. Pr. ἰδὲς μὲν. Ad Joan. archiep. Thessalon. vicarium de *Purgatorio*. Pr. Αὐτοσχεδιάζω. De tempore, & modo subsistentiæ anime rationalis tractatum, amici cujusdam rogatu in monte Menœccio scriptus. Pr. Ἐπειδὴ. De *Sinoniacâ heresi*, cum præmissa ad imperatorem *Epistola* Niviscupatoria. Pr. ταῦτα ἐκ τῶν ἀδελφῶν. Oratio extemporanea in funere Theodori Sophiani nepotis sui in monasterio Batopedii sepulti. Pr. Ἀλλὰ ζῶντες. In *Festo Decollationis venerandi Prophete Præcurforis & Baptiste*. Pr. ὁ μὲν μακάριος. In *Adventum Domini nostri Jesu Christi secundum carnem*. Pr. οἱ λαμπρότατοι. De *Uno in Trinitate Deo nostro*, contra omnium Conditorẽ, & contra Atheos & Polytheos. Pr. Οὐδὲς μὲν. In *Festo Assumptionis B. Virginis Deiparæ*; scripta & lecta in templo Panmaccaristæ, (quod excisa urbe in templo S. Sophiæ a Turcis occupato, patriarchæ domicilium fuit.) Pr. ἡ μὲν τὴ ἐκ. *Honilia in Parabolâ Prodigii & de Penitentia*. Pr. ὁ τῶν παρρησιῶν. *Honilia de mysterio corporis Domini nostri Jesu Christi*. Pr. ἐπειδὴ. (c) Hæc in titulo una ex iis esse dicitur quas in infansulo Palatio habuit diebus Parascæves *Quadragesimæ*, situl enim muneris obiit Gennadius noster: fignis sextis feriis in Triclinio Imp. præsentibus regis consiliariis & urbis primoribus verbum Dei exposuit, unde & δωδέκακα & sexagesime audit. Altera *Honilia in parabolâ Pharisei & Publicani*. Pr. τὸν τῆς υπερχανίας κρημνον. *Erratum Judaicorum relegendum perspicua*, ex S. Scripturis & Christianâ veritatis traditione,

Sec. XV.
ab anno
MCCC.

(a) *Synagoga* ipsum prodit Lond. 1624. una' cum aliis Scriptis Græcorum Nili, Gregorii, Palamæ &c. ut narrat *Fidre*. Bibl. Gr. vol. 10. p. 784. conf. etiam Smith. *Miscell.* vol. 2. p. 33. (b) *Gennadii Honilia de Sacram. Eucharistiæ* editis Euseb. Renaudotus Paris. 1709. 4to. (c) Ex Cod. Monasterii Brundusini editi Gr. & Lat. Renaudotus Paris. 1709. 4to Genuinum esse Gennadii factum negat Tho. Smith. *Miscell.* vol. 2. p. 48.

Sec. XV. forma *Dialogi Christianum inter & Judæum* conscripta. Pr. *ἡδὺς διαλογισμὸς*. Vaticinia lucidiora ex *Prophetarum scriptis collecta*, quæ ad D. N. J. Christianum spectant; superioris operis videtur esse appendix. Horum omnium a *Consolatoria* inclusive notitiam debemus illultr. D. Ducangio, qui ex Codice MS. V.C. Eusebii Renaudoti titulos & voces initiales descripsit Gloss. Græc. voce *ῥάμπλον*. (a) *Epistola* quædam seſchiores, & *Oratio Funebris* in Theodorum Despotam, ex volumine epistoliarum *αὐτογράφοις*, post captam urbem reſcripto descriptæ, exstant Græce MSS. in biblioth. Regia Parisiens. Cod. 2955. *Monodia* in B. Patrem Marcum Eugenicum archiepiscopalem Ephesinum, Græce MS. *ibid.* Cod. 2958. (b) *De primo Dei cultu tractatus*, sive *Lex Evangelica*, in cœnobio Præcursoris, postquam patriarchatum abdicasset, scripta, Græce MS. *ibid.* Cod. 2959. *De Divina Providentia*, sive *Prædeterminatione Sermones tres*, Josepho Monacho inscripti, MSS. eodem Codice. In eadem locupletissima bibliotheca, Cod. 1765. Præter varias ex supradictis lucubraciones, reperiuntur MSS. *Paraphrasis Hymni Syncti in Natalem Domini*; *De suo in Monasterium secessu* ad Constantinum Imp. *In Festum ingressu B. Virginis* in Sancta Sanctorum: *Epistolicus Sermo* Demetrio Despotæ in Peloponneso: *Commentaria* de novo Latinorum fidei dogmate: *Chronologia*: *Excerpta* ex Theodoretii orationibus *Græcarum Passionum*: *De Providentia Dei sermo quartus*: *Apologia* pro suo ad Theodorum Brennum silentio: *Questiones & Responsiones de Divinitate Christi*: *De secundo Adventu Domini*, & *Resurrectione Corporum*: *De negatione Petri*, & *galli cantu*: *De vora qua crucifixus est Dominus*: *De Arboribus in Paradiso*: *Nomenclatura* partium corporis humani: Vide Labbei Catal. MSS. p. 296. In eadem bibliotheca exstat MS. *De Nobilissimo Medicenorum genere collectio* ex variis historicis facta jussu Joan. Palæologi Imp. *Epistolæ* novem, ad Notaram magnam ducem se legisse testatur Allatius, & singularum initium exhibet Diatrib. de Georgis, p. 409. harum etiam meminit alibi. * Exstat MS. Canon. in Gregoriorum Palamam. Pr. *ἡ ἐπὶ τοῖς λαμψοῖς χάρις τῶ ἀνδραγαθῷ*. Hunc laudat idem Allatius adv. Hottinger. p. 209. *Oratio in Transfigurationem Domini*. Pr. *Εἰς τὸ ἀλλοτῶν τῶν ἱερῶν*. habetur MS. in bibl. Bodleian.

* Contra Creighton. p. 99.

Cod. 92. *Oratio in Annunciationem B. Dei-ſec. XV. pare*, hanc Græce MS. asservari in biblioth. ab anno MCCCC. Regia Scorialensi, testatur Polsevinus: * Appar. fac. tom. i. p. 617. MCCCC. *Oratio in Nativitatem Domini*. Pr. *καὶ παρὶς μὲν τοῖς ἀλλοῖς τῶν ὁρίων*. Reperitur MS. ex fide Allatii, in Bibliotheca Palatina. Opera philosophica, uti & versiones, quas non paucas confecit, missa facimus. *Dialogum* cum Turca, Græce & Latine primus edidit Joannes Braccianus, Viennæ 1530. Confessio fidei, quam notis suis illustratam edidit Joannes Wegelinus *Augustæ* 1603. novissime prodit cura Christoph. Daumii, *Cygnæ* 1667. 8vo. (c)

LEONARDUS JUSTINIANUS, 1453. R. G. ex insula Chio oriundus, unde *Chienſis* nomen vulgo obtinuit, archiepiscopus Mitylerius, claruit anno 1453. a Nicolao V. papa una cum Isidoro card. Sabinens. ad Constantinum Palæologum Imp. CPolitanum legatus missus, regie urbis excidium præfens vidit, ipse etiam postea hostium rabiem expertus, a quibus captus, & ultimo supplicio suffectus est. Scripsit *Epistolam* ad Nicolaum V. P. in quo luculentius capte a Turcis Constantinopoleos narrationem instituit: prodit cum Mich. Rottingi præfatione, Norimberg. 1544. Basl. 1556. 8vo. & inter *Rerum Turcic. Script.* a Lonicerio editos, Francos. 1578. tom. 2. p. 84. Tractatus de vera Nobilitate contra Car. Poggium apologeticus, prodit una cum Leonardi *Vita* a Mich. Justiniano conscripta, *Astellini* 1657. 4to. (d)

CALLISTUS III. Alphonſus Borgia 1455. H. W. antea vocatus, gente Hispanus, patria Catalaunus, Joannis filius. In gymnasio Ilerdensi bonis literis institutus, juris utriusque doctoratum meruit. Mox Alphonſo Aragoniæ regi a secretis & epistolis accitus, anno 1429. episcopus Valentinus a Martino V. pontifice, ab Eugenio IV. cardinalis titulo SS. quatuor Coronatorum anno circiter 1440. creatus est. Anno 1455. pontifex Romanus electus est die 8. coronatus die 20. Aprilis, decrepita jam ætate gravis. Pontificatu inito, Turcis statim bellum indixit, nullis ubique legatis Christianos principes excitavit, indulgentias amplissimas militaturis concessit: & ut Christianos animaret

(a) De Gennadii operibus MSS. in Bibl. Regia Paris. vid. Renaudoti Diss. præmiss. Gennadii Homiliis de SS. Eucharistia Paris. 1709. (b) *Monodia* in S. Macarium *μακροβόλον* dictum habetur MS. Neapoli in Bibl. S. Joannis de Carbonaria, teste *Montaucou*. Dias. Ital. p. 109. (c) Gennadii *Epistola ad Joan. Episcopum*, exstat MS. in Bibl. Coislinian. p. 177. *Liber de Primatu Pope* habetur tom. 11. Bibl. Max. Pontificiæ a Jo. Tho. Roccaberti edit. ejusdem *Grammatica* asservatur MS. in Bibl. Ambrosian. Mediolan. teste *Montaucou*. Dias. Ital. p. 17. (d) Eiusdem *Epistola* quædam, & *Oratio in suæ Caroli Zani*, prodierunt *Venet.* 1492. *Hec Oratio* habetur etiam in Martæana nova Collect. Veterum Scriptorum tom. 3. item ap. Muratorium in tom. 19. *Scriptor. Italicorum*. Versio eadem *Cimacii & Lucelli* in antiquis Latinis vicarum Plutarchi editionibus. Versio *elæa S. Nicolai Myrenſis* episcopi prodit cum Aldi Pocis Christianis *Venet.* 1502. & ap. Surium 10. Decembr. & Georg. Wicelium in Hagio-logio. Eiusdem *Liber Philologicus* habetur MS. in Bibl. Tarvisian. *Venet.* ut testatur *Montaucou*. Dias. Ital. p. 76.

Append.

Y*

festum

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

festum transfigurationis D. N. Jesu Christi instituit ac celebrari jussit. Ipse armatis tricenarius 13. Turcorum oras devastavit; & moriens centum & quinquaginta milia nummorum aureorum sacro bello impendenda legavit. Obiit anno 1458. die 6. Augusti. Exstant *Epistolæ* 3. Concil. tom. 13. p. 1391. (a) alie 9. inter Æneæ Sylvii epistolæ: & *Officium Transfigurationis* inter alia ecclesiæ Romanæ officia.

1455.
R. G.

THOMAS DORNIBERG, natione Germanus, patria Suevus, domo Memmingensis, decretorum doctor, & consultatus Spirensis advocatus, claruit anno 1455. an. 1479. superites quo Moguntia ad acquisitionem Joannis de Westalia adiuit. Scriptit *Compendium Theologicæ Veritatis*, in septem libellos distinctum, (b) quorum primus de *Natura Divinitatis*, secundus de *Operibus Creatoris*, tertius de *Corruptela Peccati*, quartus de *Humanitate Christi*, quintus de *Sanctificatione Gratiarum*, sextus de *Virtute Sacramentorum*, septimus de *ultimis Temporibus*, & de *Penis malorum* & *Praemiis beatorum*: prodidit in lucem anno 1473. *Arcula* ex suavillimis, saluberrisque floribus gloriosi confessoris B. Hieronymi adfabre contexta, impressa Romæ 1472. fol.

1456.
H. W.

NICOLAUS DE ORBELIS, natione Gallus, patria Aogavensis, ordinis Minoritarum provincie Turonenfis sodalis; theologiæ & philosophiæ scholasticæ in gymnasio Pictavienfi professor. Scoti vindex fortissimus, claruit sub Callisto III. circa annum 1456. De obitu ejus nil constat.

SCRIPTA.

Commentarius seu Compendium in 4. libros Sententiarum, secundum doctrinam Joannis Scoti, Hagennæ 1503. 4to. Parisi. 1511, 1517. 8vo. 1520. 8vo.

Sermones in omnes Epistolas Quadragesimales, Lugduni 1491.

De scientia Mathematica liber, Bononiæ 1483.

Commentarium in libros Physicorum Aristotelis libri 8. De Celo & Mundo libri 2. De Generatione & Corruptione libri 2. In libros Meteororum libri 3. in libros Metaphysicorum libri 12. in libros Ethicorum libri 10. Prodiierunt una cum præcedenti opusculo Basil. 1503.

(a) Item apud Ducherium Spicileg. tom. 4. p. 181. Edit. nov. tom. 3. p. 796. *Constitutiones* 4. habentur ap. Cherubinum in Bullarii tom. 1. p. 179. *Epistolæ* 2. MSS. in Bibl. Cotton. sub Cleopatra C. 4. n. 6. 7. (b) Seu potius *Indicium in libr. 7. Compendii Theologicæ Veritatis*. Compendium enim ipsum auctorem longe antiquiorem habet, ut notat Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 2. p. 183. (c) Antea Parmæ 1483. (d) Item 1491. & 1504. vide etiam Rud. Antonii Fabricii trigam observationum litterarum Helmst. 1731. 4to. (e) Eiusdem Tractatus varii habentur MSS. in Bibl. Quedlinburg. ut testatur Tob. Eckard. in Noticia MSS. Quedlinburg. p. 50. seq. Item in Bibl. Paulin. Lipsienf. vid. Catalog. p. 192. seq. Tractatum de *causis multarum Passionum* exhibuit Pezius tom. 7. Bibl. Afteticæ, qui longe plura hujus scriptoris servat, quæ editurum in se recepit; ut nos docet Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 4. p. 19. quem vide.

Commentarius in libros Aristotelis de Anima, Sæc. XV. Basil. 1542. ab anno MCCCC.

Logica, seu *Commentarius in aliquot ejusdem libros*, Venet. 1516. (c)

Super Formula Petri Hispani libri 7. Venet. 1516. 4to.

Expositio Logica secundum Scoti subtilis doctrinam, Parmæ 1482.

Physicam, & *Ethicam* secundum ejusdem opinionem se in juventutis usum compilasse prodit ipsemet Dorbellus præfat. in Comment. super libros Sententiarum.

GULIELMUS HOPELANDUS, 1457. H. W.

gente Gallus, Bononiæ in Morinis natus, theologiæ magister in academia Parisiensi donatus est anno 1457. Dein Parisiis archipresbyter S. Severini parochiam regendam suscepit, mox ecclesiæ B. Mariæ canonicus, & archidiaconus Briensis. Tandem facultatis theologicæ decanus, obiit anno 1492. die 2. Augusti. Scriptit *Librum de Immortalitate Animæ*, & statim ejus post mortem, variis antiquorum patrum, five philosophorum, five poetarum, & doctorum catholicorum, & sanctorum virorum sententiis referatissimum. Prodiit ite Parisi. 1499. 8vo. (d)

JACOBUS DE PARADISO, 1457. H. W.

natione, ut videtur, Germanus, ordinis Carthusiani monachus, doctor Erfordiensis. Claruit anno 1457. Scriptit multa; ex quibus impressa prodierunt, *Collectio de septem statibus Ecclesiæ in Apocalypsi mystice descriptis*, & de auctoritate Ecclesiæ, & de ejus reformatione in Antilogia papæ Basil. 1555. 8vo. p. 462. apud Goldastum Monarch. tom. 2. p. 1567. & in Appendice ad Fasciculum Rerum Expectend. Londini 1688. fol. *Tractatus* 3. viz. de arte curandi vitia, de planctu peccatoris, & de statu ac officio Ecclesiasticorum Personarum, Amstelodami 1617. *Tractatus de animabus a corpore exitis*, Basil. — 4to. *Liber de veritate dicenda aut tacenda*, Basil. — fol. teste Simlero Biblioth. Tigurin. p. 321. (e)

THOMAS CHAUNDLERUS, 1457. R. G.

(Joannem falso appellat Baleus, & post eum alii) gente Anglus, patria Somerlesensis, domo Fontanenfis, claruit anno 1457. Vir non minus prudentia rerum confpicuus, quam eruditionis laude spectabilis, varia tum in academiâ, tum in ecclesiâ munia obivit, varias adeptus est dignitates. Col-

SÆC. XV.
ab anno
MCCCC.

legii Wintoniensis primo, deinde Novi Collegii apud Oxonienses cultos; academia crebro commixturis, tandem & cancellarius, quod munus 11. vicibus sustinuit: ecclesie parochialis de Hardwyck in comitatu Buckinghamiensi rector; cathedralis Wellensis, & metropolitice Eboracensis cancellarius; capellæ regie & Herefordensis decanus: ingravescente ætate dignitatibus omnibus se exuit, & vitæ reliquum in otio & quiete traduxit, annoque 1479. placidam mortem obiit. Scripsit *Chronicon breven de ortu, vita & gejiis Rev. Patris Wilhelmi de Wickham Collegii Novi fundatoris*, episcopi Wintoniensis, eam ex Codice MS. Cottoniano descriptam edidit Cl. Whartonus, Angl. Sacr. tom. 2. p. 355. *Allocutionem opus de laudibus ejusdem Wickhami forma Dialogi*, cujus interlocutores *Pausanius & Ferrandus*, conscriptum. Hujus partem aliquam, quæ laudes Thomæ de Beckington episcopi Wellensis complectitur, in lucem protulit idem vir eruditus, *ibid.* p. 357. Opus integrum habetur in bibl. Cotton. sub Tito A. 24. Oxonii item penes Novi Collegii cultum, pulcherrimis characteribus exaratum, auroque & variis colorum pigmentis decoratum. Varia hujus Chaundleri opera MSS. habentur in bibl. Collegii SS. Trinitatis apud Cantabrigienses, utrum omnia quæ ei ascribunt Baleus & Pitæus, dixerint ii qui Cod. MS. inspexerunt. *Epistolæ* denique nonnullas inter *Epistolæ Beckingtoniæ* se reperisse asserit H. Whartonus Praefat. ad Angl. Sacr. tom. 2. p. 18. (a)

1458.
H. W.

PIUS II. *Æneas Sylvius* antea dictus, gente Italus, ortu Senensis, ex illustri Piccolominiarum prosapia oriundus, Sylvii & Victoris filius, Corsiniani natus est anno 1405. In oppido natali Grammaticam didicit; rei interim familiaris angustii adco confectus, ut omnia ruris officia ob inopiam subire sit coactus. Anno 1423. amicorum subsidio usus, gymnasium Senense se contulit: ubi poetâs imprimis & oratores audivit & perlegit; ac poemata tam Latina quam Hebræa lingua brevi edidit. Dein juri civili operam dedit: anno vero 1431. exorto inter cives gravi bello patria recessit; & in Dominici Caprannice cardinalis comitatu concilium Basilenſe profectus est: & apud patres summo in honore ob raram doctrinam habitus; ipse vicissim concilii partes integro decennio voce ac scriptis strenue propugnavit. Scriba enim synodi constitutus, clericus ceremoniarum, litterarum abbreviator, & unus ex duodecimviris (qui magistratus illic quasi censorius habebatur)

sæpe in concilio peroravit; sæpe inter colatores beneficiorum præfuit: crebras legationes obit, Tridentum semel missus, Constantiniam secundo, Frankfordiam semel, in Sabaudiam iterum, Argentinam tertio: ubi crimen admisit, quod ipse adeo non desset, ut datis ad patrem litteris * tantum non justificet. Anno circiter 1337. flagrante inter Eugenium & Basileenses aperto schismate, & pontifice rem fulminibus ac deprivationibus agente, cum alii metu clam dilaberentur, alii palam deficerent, *Æneas* synodo constanter adhærendum esse ratus est. Nos, inquit, * cum nihil haberemus, quod nobis auferri posset, perseverandum putavimus: ne partem, quæ verior nobis apparebat, relinquentes, detrimentum anime faceremus. Anno 1439. a Felice papa secretis admotus est; & paulo post ad Fredericum Imp. legatus, laurea poetica ab imperatore donari, & inter amicos acciri meruit. Anno 1442. a Frederico Basilea accitus, in anſam imperatoriam transiit; & protonotarius seu secretarius Imperii factus, & in senatorium ordinem cooptatus; necdum tamen Basileenses damnare ausus est; nec Eugenii partibus penitus accessit, sed *neutralibus* adhaesit. Sensim vero in Eugenii partes transiente Frederico, ipse etiam *Æneas* sententiam pedetentim mutavit; & postquam in conventu Ratiponensi, ubi de schismate tollendo agebatur, Cæsareas vices tenuisset, duplicique ad Eugenium legatione perfunctus erat; tandem a Thoma Sarzano, apostolico in Germania legato persuasus, ipse Eugenio collum submisit; & exeunte anno 1446. vel incunte 1447. a Frederico Romam missus, nationis Germanicæ obedientiam apostolicæ sedi debuit. Post Eugenii obitum, a cardinalibus delectus est, qui durante interpontificio conclavi præflet. Episcopatu Tergestino a Nicolao papa donatus, Germaniam repetiit; & ab imperatore inter consiliarios allectus, gravissima imperii negotia procuravit. Post quadriennium episcopatu Senensi auctus, anno 1452. Fredericum Romam, ut coronam imperialem susciperet, profectum secutus, legatus Bohemæ omniumque Austriæ regionum inter redeundum constitutus est. Anno circiter 1456. in Italiam ab imperatore missus, ut de bello Turcis interfunderet cum pontifice aliusque principibus confuleret, cardinaliatum purpuram a Callisto III. retulit. Post Callisti mortem, anno 1458. pontifex Romanus electus est die 19. Augusti, coronatus die 3. Septembris. Multa de eo ipse concepta fuerat, ductis ab eruditione illius, & uberimis promissionibus argumentis, ecclesiam

SÆC. XV.
ab anno
MCCCC.

* Lib. 1.
Epist. 15.

* Bulla retractat.

(a) Scriptis etiam de *statu humanæ salutis*, *Orationes de laudibus Fontanensis & Basileensis nobis*, & aliam, quæ respondet Orationi primæ Corn. Vitellii, ut narrat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latina. vol. 1. p. 1015.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

denuo auspiciis ipsius reformandam fore. Verum ille ipem conceptam plurimum fecellit; edita Retractationis Bulla, ea quæ in concilio contra Eugenium papam egerat, revocavit; regesque & principes inobedientes aperta vi ad apostolicæ sedis obsequium redacturum esse palam præ se tulit; concilium papæ subesse debere declaravit; emissæque bulla a pontifice ad concilium appellari sub anathematis poena prohibuit; utque Platina & Stella de eo verbis utar; *Non Reges, non Duces, non populos, non tyrannos, in se aut Ecclesiasticum quempiam delinquentes, bello, censoris, interdictis, execrationibus persequi prius desistit, quam eos ad salutatem rediisse cognoverit.* Extrema fere pontificatus tempora bello contra Turcos indies ad majora grassantes parando impendit; cumque ingentem cruciatorum militumque subsidiariorum exercitum conflasset; & Anconæ classis imponendum deduxisset; lenta febre ibi correptus obiit anno 1464. die 14. Augusti. Romam relatus, in Vaticano sepultus est.

OPERA.

Bulla Retractationum omnium ab eo olim contra Eugenium Papam in Concilio Basiliensi gestorum. Exstat Concil. tom. 13. p. 1407.

Commentariorum de gestis Concilii Basiliensis libri 2. Prodiunt in Fasciculo Rerum Expensarum Colon. 1535. (a) scorsim Basil. 1577. 8vo.

De Coronatione Felicis V. Pontificis Maximi liber (b)

De ortu, regione, ac gestis Bohemorum, seu historia Bohemica a prima gentis origine usque ad ann. 1458. Prodiit scorsim Romæ 1475. fol. Basil. 1532. 1575. Hanov. 1602. fol. Salvingiaci 1528. Ambergæ 1593. 4to.

Abbreviationum Flavii Blondi Historiarum ab inclinatione Imperii usque ad tempora Joannis XXIII. papæ libri 20. Habentur una cum Blondi historia Venet. 1484. scorsim Basil. 1533.

Cosmographia, seu Historiarum de mundo universo, liber primus, in quo de Asia minori agit. Paris. 1534. 8vo. (c) Colon. 1573.

Europa, seu Cosmographie liber secundus, in quo sui temporis varias historias complectitur. Paris. 1543. 8vo. Colon. 1573. 8vo. & apud Freherum Script. German. Hanov. 1602. tom. 2. p. 37.

In Antioii Paenornite Poëtæ de dictis ac factis memorabilibus Alphonsi Aragonum Regis libros 4. Commentaria, Hanov. 1611. 4to. Witteb. 1585. 4to. cum commentariis Jacobi Spiegelii: & Roßschii 1590. 4to. studio Davidis Chytræi.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

In Triumphum Alphonsi Regis.

In Alphonsium Aragonia Regem Oratio.

(d) *Epistoliarum liber*, continens Epistolas 414. ante pontificatum fere adeptum scriptas; quarum nonnullæ iusti tractatus haberi possunt; & inter opuscula sigillatim a plurimis recententur, viz. Epistola 103. quæ est *Triplis problemati resolutio*, 108. *Somnium de Fortuna*, 111. *De Poëtica laudibus*, 114. *Historia de Euryalo* & *Lucretia se amantibus* (prodiit scorsim Lovanii 1479. 4to. (e) 130. *Dialogus contra Taboritas* & *Bohenos de sacra communione sub una specie*, anno 1451. scriptus. 131. *Oratio de clade CP. & bello contra Turcos suscipiendo*, 162. *De clade universalis Ecclesiæ*, 165. *Descriptio Urbis Viennensis*, 166. *De Curialiūm miseriis*, 187. *De rebus a se gestis*, 188. *De Papæ officio* & *eius Officialibus*, 369. *Excursio contra immurum gravaminis nationis Germanicæ*, 395. *Retractatio libelli de duobus se amantibus*, 396. *De fide Christianorum ad Mahometem Turcorum Regem*, & *de vanitate sectæ Mahometicæ*, 397. *Oratio Pii II. Papæ in Concilio Mantuano anno 1459. habita* & *Bulla de professione in Turcas*, 398. *Oratio ad Callistum Papam offerendo obedientiam Imperatori*, 399. *Oratio coram Frederico Imp. in Consessu cardinalium habita ad eum inducendum ad bellum contra Turcas*, 410. *De crudeli amoris exitu Guisguardi & Sigismunde Tuncredi Principi Salernitanorum filia*, *Tractatus*, ex vulgari in Latinam linguam ab Æneæ Sylvio conversus, 411. *De vindicta illata violentie, quam de se extorsit Lucretia Speculum Romanæ pudicitie*, Prodiunt omnes simul Æneæ Sylvii Epistolæ, numero 432. Norimbergæ 1481. (f) & Lugd. 1497. Epistolæ & Orationes Lovanii 1483.

In Salvatoris nostri Passionem Carmen Supplicium.

De Liberosum educatione ad Ladislaum Hungarie & Bohemie Regem.

De Grammatica ad evadend.

De arte Rhetorica & *Epistoliarum partibus ad Archiepiscopum Treverensem.*

Descriptio de ritu, situ, moribus, & conditione Germaniæ ad Antonium S. Chrysogoni Cardinalem, Romæ 1584.

Prodiunt omnia ista Pii II. opera ex Officina Henrico-petrina Basili. 1571. fol.

Tractatus de ortu & auctoritate Imperii Romani ad Fredericum Imp. Habetur apud Goldastum Monarch. tom. 2. p. 1558.

Responsio ad Orationem Oratorum Gallie in

(a) Item in Edit. nov. p. 1. (b) Habetur ibid. p. 52. (c) Cosmographiæ liber primus & secundus junctim prodiunt Paris. 1534. (d) Epistolæ varias exhibuit Dacherius Spicileg. tom. 4. p. 460. seq. tom. 7. p. 305. 311. seq. tom. 8. p. 325. Edit. nov. tom. 3. p. 788. 806. 822. seq. (e) Simon. Frid. Hahnus Germanicæ vulgavit tom. 1. Collect. Monumentorum Brunsvic. 1724. 8vo. (f) Item 1486, 1496. 4to. cum *Oratione Mantuana & descriptione Viennensi*, ut narrat Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5. p. 881.

Sæc. XV. *Conventus Mantuanus*. Existat apud Dacherium Spicileg. tom. 8. (a) & Concil. tom. 13. p. 1773.

Alia ad eodẽm Responso five Oratio. Concil. tom. 13. p. 1765. (b)

Bulla contra Appellationes a sede Apostolica ad Concilium, & Decreta 2. de bello Turcico inferendo, in eodem concilio promulgata. Inveniuntur *ibid.* p. 1801.

Ilia contra Venereos ex Homero, Latine Londini 1509. cum *Præfatione* in laudem Homeri.

De pravis mulieribus libellus, Argentorati 1507.

Constitutiones Ecclesiasticæ variae, quæ habentur in *Collectione Romæ* 1579. edita.

Servus primus, dominus esset Pastor factus, ad populum, MS. in Biblioth. Auguitana.

Historiam de rebus a se gestis, quæ sub Joannis Gobelini, secretarii sui, nomine prodit, scriptissimè creditur. Plura alia Pii II. opuscula adhuc inedita recenset Ludovicus Jacob. a S. Carolo Biblioth. Pontif. p. 187. quæ vide sis.

Scriptissimè *Dialogum adversus falsam donationem Constantini Imp.* producit Hieronymus, Occalus Catalanus, Joannes Felinus, & Balbus episcopus, a Labbeo citati Dissert. de Script. Eccl. tom. 2. p. 228.

1458. PIUS II. PAPA *Aeneas Sylvius* antea dictus, patria Italus, apud Corfinianum agri Senensis oppidum natus, claruit anno 1458. Vir literis, eloquentia, dexteris. *te & prudentia nulli secundus*, adeoque scribendo delectatus, ut *non solum perpetui morbi articularis dolore, nec multitudine negotiorum oppressus, ab eo cessare potuerit. uti de eo Spondanus.* * Operibus ejus supra recensitis accenseri meruit *Historia rerum Frederici III. Imperatoris*, qua non solum Frederici res gestas, sed quæ per totam Europam memoratu digna in id tempus congruerent, completè instituit, verum opus non absolvit, nec ultra motus Hungaricos produxit. Hanc ex codice MS. optimæ notæ edendam, notisque illustrandam in se suscepit vir doctissimus Jo. Hen. Boeclerus, & universalem historiam a se contextam subjungere decrevit, sed consilium ejus mors abruptit. Boeclero mortuo,

labor iste Cl. Kulpisio cessit, qui dictum opus cum *specimine Annotationum Bacterianarum, variis Diplomatibus, Documentis, &c.* a Boeclero maximam partem congestis, præmissa proluxa *Præfatione*, & rarioribus nonnullis quæ res Germanicas illustrare possint *Scriptoribus* subjunctis, edendum curavit *Argentorat.* 1685. fol. *Orationes quædam Sylvi* quibus bellum contra Turcas promovere studuit, prodierunt *Islebi* 1603. 4to. *Epistolæ & Opuscula Romæ* 1475. 4to. Lugd. 1581. Antverp. 1640. 4to. (c) *Historia rerum ubique gestarum*, Venet. 1477. Opera omnia junctim edita, *Basil.* 1551. fol. (d)

JOANNES GOBELINUS, vicarius Bonnenlis, & Pio II. pontifici a secretis. Claruit anno 1458. Veteranus, ut videtur, curiæ Romanæ aulicus: Martinum enim V. Eugenium IV. Nicolaum V. Callistum III. se vidisse testatur. Pio papæ superfuit. Exstant sub illius nomine *Commentariorum* de rebus a Pio II. papa, seu potius de rebus omnibus sub Pii pontificatu ab anno 1458. ad 1464. tota Europa gestis libri 12. Quiniam istorum auctor fuerit, haud satis inter eruditos convenit. Multi in eam propendunt sententiam, ipsum fiam eos sub alieno nomine edidisse. Pium fane auctorem fuisse parum dubito. Mihi potior tamen videtur sententia, historiam istam a Pio morte abrepto imperfectam fuisse relictam; & a Joanne Gobelino suppletam, revisam, ac publici juris factam. Hæc enim Platina de Pio habet. *Scriptis etiam rerum sui temporis in Italia gestarum libros 12. quod opus nondum absolutum cum vita finivit, ætateque publicari, nisi emendaretur.* Quisquis demum fuerit, author ab origine domus Piccolominæ exordium sumit; & istem sibi hinc verbis præfatur: *Tu vero, qui hæc aliquando legeris, ita demum boni consule, ut mentienti nihil ignoscas.* Prodit cura Francisci Bandini Piccolominæ, archiepiscopi Senensis, Romæ 1584. 4to. & 1589. cum commentariis Jacobi Piccolominæ *Francfort.* 1614. fol.

ALPHONSUS SPINA, natione Hispanus, ex Judæo Christianus, ordinis

* Annal. Eccl. ad ann. 1458. §. 9. 13.

(a) Edit. nov. tom. 1. p. 807. (b) Item apud Dacher. Spicileg. tom. 9. p. 310. Edit. nov. tom. 1. p. 811. (c) Epistolæ 3. Pii II. exstant apud Dacher. Spicileg. Edit. nov. tom. 1. p. 822. 824. (d) Denno *Hæmflad.* fol. Ann. 1569. 1700. In hæc editione habetur liber de *statu Europæ sub Frederico III.* quem ediderit Treherus tom. 2. Rerum Germanicarum. Eiusdem *Historiam Gothicam* antea ineditam vulgavit Kaym. *Duellus Francofurt. & Lipsi.* 1710 fol. Eandem tanquam primum editam, post Duellum, Jo. Car. Newenus *ibid.* eodem anno 4to. *Pontificalium de rebus Ecclesiæ & Imperii* in lucem emisit Bern. Perzium tom. 4. part. 1. *Anecdotorum. Libellus de doctrina Wicci.* Jo. Hüssi. & *Hieron. Præpositi.* habetur in Fasciculo rerum extendar. & fugiendar. Edit. nov. p. 206. *Oratio de morte Eugenii IV. & Creatione Nicolai V.* apud Baluz. *Miscellan.* tom. 7. p. 525. *Oratio pro auctoritate Romanæ Pontificis an. 1542. Viennæ habita.* ap. Muratorum *Anecdor. Latinor.* tom. 2. p. 121. Opera quædam Aeneæ nondum edita enumerantur, *ibid.* p. 185. *Oratio de compatiatis Bucerianum* An. 1456. Romæ habita *ibid.* tom. 3. *Duo libelli contra Hussitas* exstant MSS. in Bibl. Quedlinburgens. teste Tobia Eckardo in *Notitia ejusdem Bibl. Præfationem ad Historiam de Pyraus & Thibite* edidit Leyserus in *Historia Poetarum mediæ ævi*, p. 2086. *Historia ipsa Aeneæ Sylvio tributa* habetur MS. in Bibl. Thorunienf. ut notat Fabr. *Bibl. med. & infim.* Latinic. vol. 6. p. 882. *Historiarum Austriacæ* MS. sed imperfectam, manu ipsius Aeneæ exarata, in Bibl. Casarea memorat Lambecius tom. 2. p. 471. 9-2. *Inulgentia pignoratibus contra Turcas concessa* habetur ap. Wilkins Brit. Conc. tom. 3. p. 587. *Litteræ & Bullæ* 3. ap. Rymer. *Fœder.* tom. 11. p. 419. 482. 488.

SÆC. XV. Franciscani monachus, & academix Salmanticensis rector. • Claruit anno 1459. MCCCC.

* Fortalit. Fidei, l. 2. Confid. 6. Her. s. fol. 61.

• Fortalitium Fidei contra Judæos, Saracenos, aliosque Christiane fidei inimicos, Norimbergæ 1494. 4to. & Gulielmi Totani, ordinis Prædicatorum, cura Lugduni 1511. (a) Editionis Norimbergensis titulus id per quendam doctorem eximium ordinis Minorum ann. 1459. in partibus occidentis conscriptum esse prodit. Ipsemet vero auctor * se se operi con-

* Loc. cit. dendo in villa Vallis Oletanæ anno 1558. incubuisse narrat. Auctoris demum nomen indicavit Joannes Mariana, † qui Alvari Lunæ, Fontidonix reguli, a Castellæ rege anno 1453. capite plexi supplicium enarrans, morienti adfuisse refert Altonsum Spinam, is qui Fortalitium Fidei edidit, splendido titulo, voce barbata, eruditum opus, & doctrinæ verum cognitione præfatum. Hallucinantur itaque qui Thomæ patriarchæ Barbarienfis opus istud tribuunt; nec minus, qui Gulielmo Totano id ascribunt, non alia forsitan ratione fulti, quam quod id Totanus prælo iterum excudendum curaverit. Ejusmodi sane opus est, & communi eruditorum noticia adeo non indignum, ut scopum ac materiam ejus summam exhibere lectori non ingratum fore arbitret. Integram enim religionis, qualis tunc temporis in ecclesiâ Romana obtinuit, historiam subministrat; quibus argumentis ecclesiæ dogmata, seu Romanæ adfictitia, seu Christianæ genuina, hæretici ac Judæi impugnarent, inquisitores asseruerint, docet; quænam dogmata inter necessarios fidei articulos locum obtinere censerentur, indicat; qualisque esset fidei Romanæ fœdera, antequam crassiora dogmata nuperorum methodistarum fraude fucum induerent, demonstrat. Primo itaque libro agit de spiritualibus fidelium Christianorum, maxime vero prædicatorum, armis; de optima concionandi methodo, cujus unicum, pariter ac totius fidei fundamentum S. Scripturas ponit: * de nobilitate & præstantia fidei catholicæ; quam Judaica lege antiquiorem, nobiliorem, atque utiliorem esse fuisse probat; & prolatis Veteris Testamenti de futuro Messia oraculis, omnia in Christo ad

amum impleri esse demonstrat. Aliis tamen, quæ adferre solent Christiani, argumentis putidissimas admiscet nugæ, & ex ipso Jesu nomine, quod decantatum illud Tetragrammaton, & Judæis ante Christum natum penitus incognitum fuisse somniat, centena fere argumenta excudit, stramine sane, ipsisque farsari foliis inaniora; quæ tamen demonstrativa esse jactat. Neve parum nugacem existimes, se 22. *Sermones* de miris nominis *Jesu* proprietatibus composuisse testatur. Libro secundo hæreticos aggreditur; & de hæreseos definitione, natura ac origine multa præstat, hæreses 14. sæculo denum suo repullulantes enumerat atque ordine oppugnat. Ex his pars fere media circa confessionem & absolutionem sacerdotalem versatur. Decima indulgentias episcoporum inutiles esse docet. Undecima orationes pro defunctis *ab existentibus in mortali peccato factas* prodesse negat. Duodecima purgatorium tollit. Integra ubique hæreticorum argumenta in medium adducuntur; quibus frigidissimas solutiones Alphonsus subnectere solet. De confessionis sacerdotalis necessitate verba faciens, eam tempore Ambrosii nondum in ecclesiâ receptam esse agnoscit; illorumque sententiam, qui confessiones excipiendi munus clero parochiali potius quam ordinibus Mendicantibus competere censuerunt, tanquam hæresin gravissimam impugnat. De purgatorio disputans, id a Christi exemplo probare nititur. Animam enim ejus a corpore solutam in purgatorio usque ad resurrectionem triduo incarcerationat fuisse contendit; quodque purgatorium subter terra situm sit, incolæque animas poena sensus excruciet, certissimum esse fidei articulum docet. Ultimo loco de hæreseos poena, & inquisitionis faciendæ ratione agit; ac tandem proposita istiusmodi quæstione, *An in aliquo casu Hæretici sint tolerandi?* decernit quod in poena hæreseos tria spectari possint; gravitas criminis, ecclesiæ corrigentis charitas, & fidelium utilitas. Quoad primum, hæretici quam primum deprehensi sunt, magis interficiendi essent, quam incendiarii aut falsarii. Quoad secundum, non statim traduntur exterminio, sed servato ordine correctionis fraternæ semel aut iterum admonentur. Sin monita respiciunt; nequaquam diutius tolerandi sunt. Quoad tertium, si hæretici errorem suum palam defendant, & in conventicula secedant; tunc absque alia dilatione vel inquisitione exterminandi sunt. Tertio libro Judæorum argumenta contra fidem Christianam exhibet. Horum plurima genuinis Christianæ religionis articulis adversantur; fortiora autem contra peculiare

SÆC. XV. ab anno MCCCC.

† De rebustis Hispan. tom. 2. l. 22. c. 13. p. 113.

* Confid. 2. fol. 4.

(a) Primum sine loci nota 1487. & Norimb. 1487. Denovo cura Totani Lugd. 1511. 1524. 1629. 4to. Vid. Fabr. de Veritate Christianæ Religi. p. 574.

ecclesiæ

Sec. XV.
ab anno
MCCC.

ecclesiæ Romanæ articulos militans. Vicesimo quarto enim argumento contendit Judæos probare, quod Christiani sint idololatræ; quia adorant sacramentum altaris, & propter venerationem imaginum. Dicunt enim Judæi, quod Christiani sunt pessimi idololatræ, adorantes Christum per eum hominum tantum Deum; & quod pejus est; hostiam de frumento ab eis formatam & coctam adorant sicut Deum, quod est derisibile; & postea comedunt, quod est horribile. Adorant etiam imagines opera manuum hominum. Illud autem est contra legem Dei, Deut. 6. &c. Consideratione sexta quam plurima impossibilia in Christiana lege doceri Judæus contendit. Decimum impossibile est, quod in sacramento altaris est verum corpus Christi; cum locutus sit Christus signatice, & non realiter, dicens, hoc est corpus meum. 11. Impossibile est, quod corpus Christi sit in sacramento altaris per miraculum, cum ad oculum non appareat. 12. Impossibile est, quod corpus Christi incipiat esse in altari; quia nec per motum localem nec per conversionem alterum in ipsum. 13. Impossibile est, quod corpus Christi sit integrum, & quod caro & sanguis maneat in locis separatis sub speciebus panis & vini. 14. Impossibile est, quod corpus Christi in tantis parvis hostiis continetur, cum majus in minoribus non capiatur. 15. Impossibile est, quod unicum corpus Christi sit simul in diversis altaribus; cum non possit unum corpus simul esse in diversis locis. 16. Impossibile est, quod caro Christi & sanguis sint sub speciebus panis & vini; cum sit impossibile duo corpora simul esse in eodem loco; sc. substantiam panis & vini cum carne & sanguine Christi; cum illa accidentia, ut dicunt, non sint per se, nec in aëre, nec in carne & sanguine Christi, sed subjective in substantia panis & vini. 17. Impossibile est, quod in sacramento altaris sit corpus Christi incorruptibile; cum possit pateri & a moribus comedi. 18. Impossibile est, quod corpus Christi sit in sacramento; cum illud frangatur in partes; non nisi substantia autem frangi possit. 19. Impossibile est quod ipsum sacramentum sumatur & non consumatur. 20. Impossibile est, quod qui manducat partem hostie istius sacramenti, manducet totum Christum; cum omnis pars minor sit totus. 21. Impossibile est; quod aliquando accidit, quod una pars istius sacramenti maneat in altari, & altera cadat in terram & pedibus concutatur. Id autem de Deo dici est impossibile; cum Deus non possit cadere nec pedibus concutari. 22. Impossibile est, quod si esset Deus ille Christus vester, qui est in sacramento, cum cadit in terram, eleveret se, & non demitteret etiam se a malis & inmundis sacerdotibus tractari. 23. Impossibile est, quod in illo sacramento sit verus Deus, ideo quod descendat in stomachum & ad loca digestionis, cum sumitur. 24. Impossi-

bile est, quod in illo sacramento sit verum corpus Christi per miraculum quotidie. Fulse Judæos singula impossibilia totidem capitulis persequitur; quibus scilicet aliquam responsionem Alfonso ut plurimum adnectit: non raro autem contrarias Judæorum ac hæreticorum responsiones apponit; quibus ipse ne verbum quidem solet subjungere. Reliquis iste liber de Judæorum sævitia atque odio in Christianos, de variis eorundem facinorosis, infortunis, excidio Hierosolymitano, Judæorum ex provinciis Christianis expulsiōe, poenis, futura conversione, & antichristi adventu agit. Quartus liber Mahometi originem, vitam, sectam, & nugacem doctrinam depingit, variisque argumentis impugnat; & instituta fidei Christianæ ac Mahometicæ collatione utriusque concordiam ac discordiam demonstrat. Octava consideratione Saracenis contra fidem Christianam disputare fingitur: & inter alia, nonnum argumentum contra imagines, quæ habentur in ecclesiis, proferit. Saraceni enim cum Judæis insulantes contra nos, dicunt hæc nobis non licere, quod facimus contra divinum præceptum, Exod. 20. Deut. 28. & Levit. 26. Derident etiam Christianos, quod effugiant Deum, &c. Reliquo libro de Mahometanorum ac Christianorum bellis a Mahometi morte ad sua usque tempora historiam contextit. Quintus liber, frivolum satis argumentum nactus, de demonum essentia, ordine, differentia, regimine, seculi contra fidem Christianam odio, prædigiis, potestate, habitatione, & tormentis agit.

JACOBUS PICCOLOMINÆUS, 1460.
II. W.
gente Italus, patria Lucensis, Caroli & Leonardi Arctinorum in poetes ac eloquentiæ studio discipulus. Postquam animum litteris probe excoluisset, Romam venit, & cardinali Firmiano ab epistolis interfuit, Nicolao V. thronum pontificalem tenente. Post obitum Nicolai Callisto III. a secretis fuit; eodemque munere apud Pium II. gentilem suum perfunctus est, cui inprimis dilectus & familiaris erat. Claruit anno 1460. quo episcopus Papiensis a Pio creatus est; & vicesimo post mense in cardinalium numerum titulo S. Chryfogni allectus. Anno 1487. presbyter cardinalis esse desit, & episcopus Tusculanus audire cepit. Obiit apud Cryptas Laurentianus lacus Vulsinensis, 3. Id. Septembr. anno 1489. ætatis suæ 57. Romæ apud Augustinianos sepultus. Scriptis Commentariorum de rebus toto Orbe per quinquentium gestis libros 7. Eos exorditur a Pii II. contra Turcos profecturi ad Anconam itinere; & in Joannis Carvagiali, cardinalis S. Angeli morte finit; adeoque ab anno 1464. ad 1469. deducit. Prodiit una cum Gobelini Commentariis Francofurti

Sec. XV. 1614. fol. Exstant ejusdem *Epistole* 782. ab anno 1462. ad an. 1489. exarata. Editæ sunt *Mediolani* 1521. Prodiit vero utrumque simul opus *Mediolani* 1506. fol. & *Francfurti* 1614. fol. Ex *Commentariorum* illius libro sexto edita habetur *Historica narratio de Hussitis*, & *Georgio Pogiebrachio Bohemie Rege*, *Hanoviae* 1602. (a)

1460. H. W. ANDRÆAS BARBATIUS, seu *Barbatius*, alias *Andreas de Bartholomæo*, gente *Siculus*, civitate *Mastanensis*, juris utriusque professor, *Joannis de Imola* discipulus, & in arte sua celeberrimus; adeo ut *Monarcha Legion pallium* appellaretur. Claruit anno 1460. Decrepita ætate jus *Bonomie* edocere cepit; ubi cum procaci receptas opiniones convellendi studio abriperetur, *Delvri Senii* nomen meruit. Obiit *Bonomie* apud *S. Petronium* sepultus.

SCRIPTA.

Leitura in Clementinas, *Parisi*. 1517. *Commentaria in tres priores libros Decretalium*, *Venet.* 1511.

Consiliorum volumina 4. *Venet.* 1516. (b) *Additiones ad Baldum Ubaldum in Codicem Digestorum*, *Fesida*, & *Infortiation*, *Lugduni* 1545.

De præstantia Cardinalium Tractatus ad Cardinalem Bessironem. Exiit in tractatu tractatum *Venet.* 1584. tom. 13. part. 2. p. 63.

Tractatus de Cardinalibus & Legatis a latere, *ibid.* p. 131.

Tractatus de Testibus, *ibid.*

Repetitiones variae, *Papiae* 1496. *Lugduni* 1553. *Venet.* 1587.

1460. H. W. GREGORIUS DE HEIMBURG, natione *Germanus*, juris utriusque doctor, & *Ænea Sylvio* * iudice, inter *Germanos scientia juris ac facundia facile princeps*; auctoritatis pontificiæ, si quis unquam alius, hostis juratissimus. In concilio *Basileensi* præfens, pape primatum viriliter oppugnavit; summamque cum *Ænea Sylvio* amicitiam contraxit. Mox *Norimbergam* a civibus accitus, *Syndicatus* munere per triginta annos summa cum laude perfungebatur. Anno 1460. *Sigisfrundo Austrie duci* a pontifice recens excommunicato advocati vices obiit; illiusque nomine ad proximum concilium generale appellavit: nec his contentus ipsam *Romanam sedem* & fundamentis convellere, editique libellis, *Synagogam*, *Babylonem* & *Meretricem* *Babylonicam* appel-

lare non veretur. Hinc in rabiem actus *Sec. XV.* *Pius pontifex*, veteris amicitia obliviscitur, & exeunte anno *Gregorium* diris devovet: scriptaque ad *Norimbergenses* epistola, ipsum civitate ejici, bonaque ejus in flicum redigi jubet. *Gregorius* a pontifice ad concilium appellat; & in *Bohemiam* se recipiens, *Pii* minas ridet. Postea a *Dithero* archiepiscopo *Moguntino* in *Germaniam* revocatus, diem in pace obiit; illudque *Paulinum* * tumulo suo inscribi jussit, *Non judicabit me humana dies*. *1. Cor. 4. 3.

SCRIPTA.

Admonitio de injustis usurpationibus Paparum Romanorum ad Imperatorem, Reges, & Principes Christianos; sive Constitutio Primatus Papa. Exiit apud *Goldastum Monarch.* tom. 1. p. 157.

Appellatio Sigisfrundi Ducis ab excommunicatione Pii II. Pape ad Concilium Generale liberum, cum scholis in Pii II. Breve de excommunicatione Sigisfrundi, & sui: seu Sigisfrundi Ducis processum contra papam. tom. 2. p. 1576.

Appellatio ad Concilium Generale a Bulla Pii II. Papa contra se emissâ. *ibid.* p. 1592.

Apologia contra detractiones & blasphemias Theodori Lalii Felternensis Episcopi. *ibid.* p. 1604. (c)

Invektiva in Nicolaum Cusanum Cardinalem Papali plenitudinis defensorum. *ibid.* p. 1626.

Prodierunt seorsim opuscula ista *Francofurt.* 1608. 4to. tria priora in *Antilogia papæ Basil.* 1555. 8vo. & in *Appendice ad Fasciculum Rerum Expensarum Londini* 1690. fol. p. 114.

THEODORUS LÆLIUS, natione *1460.* *Italus*, referendarius apostolicus, & episcopus *Feltrensis*, seu *Tarvisinus*. Claruit anno 1460. Ad cardinalitum dignitatem a *Paulo II.* designatus, *Romæ* obiit an. 1464. antequam purpuram acciperet; in ecclesia *S. Mariæ Novæ* sepultus. Scripsit *Replacam*, seu *Constitutionem Appellationis Gregorii Heimburg a Pii II. Bulla contra se emissâ ad Concilium generale*, conviciis & dictis refertissimam. Exiit illa apud *Goldastum Monarch.* tom. 2. p. 1595. & inter *Heimburgii* opuscula *Francofurt.* 1608. 4to. *Orationes ejusdem duas pro Pio II. alteram ad Venetiarum ducem, alteram ad Francorum regem*, *MSS.* in *Biblioth. card. Sireti* olim aservatas memorat *Ludovicus Jacob.* a *S. Carolo Biblioth. Pontif.* part. 2. p. 443.

(a) Ex istis *Commentariis* quoque petitur narratio de *Leodii excidio* An. 1468. edita tom. 2. *Scriptorum de rebus Germanicis*, nec non altera de *Friderici professione votiva in Italiam*, An. 1469. *ibid.* p. 284. seq. *Testamentum ejus* exhibuit *Bzovius* ad an. 1479. n. 31. ut refert *Fabr. Bibl. med. & infim. Lat.* vol. 4. p. 40. ubi ejusdem opera pleraque inedita enumerat. (b) Nec credamus *Consiliorum* vol. 4. a *Barbatio* digesta esse, vel *Lumen* vidisse *Pene.* 1516. nos monet *Fabr. Bibl. med. & infim. Lat.* vol. 1. p. 238. (c) Habetur *MSS.* cum *Invektiva* *Theodori Lalii* in *Bibl. Paulina Lipsienf.* ut constat ex *Catalog.* p. 316.

HEN-

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

HENRICUS GORCOMIUS, sive *Gorickemius*, natione Belga, patria Hollandus, de vico natali cognomen traxit, theologus & philosophus insignis, academice Colonienfis vice-cancellarius, claruit an. 1460. Exstat *Traſtatu de ſuperſtitioſis quibſdam Caſibus ſeu Carenentiis Eccleſiaſticis*, Colonia: 1503. 4to. Lugduni 1621. 8vo. *Opus de celebritate Feſtorum*, ibid. *Concluſiones & Concordantiæ Bibliorum ac Canonum in libros Magiſtri Sententiarum*, additis ſummariis, & erroribus Magiſtri Pariſiſ & in Anglia dam-natis, Colon. 1502. *Bſil.* 1513. *Vener.* 1506. (a) *Commentarius in libros Ariſtotelis de Colo & Mundo*, typis Quentelii anno 1501. *Queſtiones Metaphyſice de Ente & Eſſentia*, ibid. 1502. Plurima ejusdem opuscula inedita recentent Valerius Andreas Biblioth. Belgic. p. 353. & Fr. Sweertius Athen. Belg. p. 328. Denique Petri Lombardi, & Aquinatis Sententias, additis titulis & concluſionibus, Gor-comius edi curavit *Bſil.* 1492. fol. *Argentinae* 1489.

go audit, *Doſtor ſufficiens* etiam dictus: hujus exſtant *Queſtiones* in 4. libros *Sententiarum*, Spiræ primum editæ 1480. poſtea Conſtantii Sarnani card. cura recuſæ, *Venet.* 1584. 1600. 4to. & *Scotellus*, ubi non tantum ad Scoti ſubtilitates, ſed etiam ad D. Thomæ, reliquorumque ſcholasticorum doctrinam ſternitur via, *Parif.* 1586.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

AUGUSTINUS DATHUS, natione Italus, patria Senenſis, philoſophus & orator inſignis, claruit *Alex.* Sylvio ſuppar anno 1450. Anno 1420. natus, & a prima pueritia bonis litteris innutritus, tantos ſub Fr. Philepho præceptore ſuo progreſſus fecit, ut adoleſcens admodum doctiſſimis iſtius ſæculi viris accenſeri meruit; vigeſimo ſecundo ætatis anno Urbium accerſitus Fredericum de Monte-Ferrato erudiendum ſuſcepit, poſtea in Sicilia publice docuit, inde a Nicolao V. papa Romam accitus ut ei ab episcopis eſſet, iſtius officiū munus detractavit, ac in patriam urbem reverſus gymnaſium illic aperuit, ubi ad ſummos honores aditum ſibi patefecit; annum vero agens quinquageſimum nonum, peſtilentia correptus ad plures abiit, 8. Id. April. anno 1479. Varias lucubrations edidit, quæ in unum volumen collectæ hoc ordine diſponuntur. *De immortalitate Animarum*, tractatus decem, opus imperfectum. *Orationum libri ſeptem*; ex quibus, quæ noſtri ſunt inſtituti, recentebimus. In primo *Præſatio in D. Hieronymi libros contra Jovinianum hæreticum. Invocatio Dei* in principio alicujus libri, præcipue laſcivi: *De laudibus legalis Sapientiæ*: de ſui- ipſius cognitione: de laudibus Chriſtianorum Theologiæ: de laudibus Virtutis: de hominis dignitate & præſtantia: de recto hominis ſue: ad Diſcipulos, quod Animus ſit colendus ut ager: de Amicitia: de Pace: de humana ſolitudine: de medio vite ſtatu quo ſumma conſiſtit tranquillitas: de contemptu rerum humanarum. In ſecundo, de laudibus D. Hieronymi: de Poſſione Domini: de laudibus D. Bernardini Senenſis, quæ Bernardini operibus præfixa prodit *Parif.* 1636. fol. *De laudibus Catharinæ Senenſis: Calijſi Martyris: Andreæ Apoſtoli: SS. Enchariſtiæ: Orationes in celeberrate Epiphaniarum*, quando dies Feſti totius anni convocato in Teuphū Chriſtiano populo indicantur: de laudibus B. Mariæ Virginis: de Aſſumptione B. Virginis: de Salvatoris adventu: *Orationes ad Deum* in honorem Bernardini Senenſis: *Oratio qua optimum eſſe aſſerit, ut totius vel verbi, vel operis, & a Deo nobis origo ſumatur, & in Deum con-*

1490.
H. W.

1460.
H. W.

GEORGIUS, aliis **GREGORIUS**, **HERMONYMUS** ſive *Charitonimus*, Spartiata monachus, poſt expugnatam Conſtantinopolim in Galliam ſe recepit, & in academia Pariſienſi Græcas litteras publice docuit annuo ſtipendio eo nomine donatus, claruit anno 1460. præcipue vero ſub Sixto IV. pontifice, cui admodum familiaris erat, ab eo in Angliam anno 1476. legatus, ut archiepiscopum Eboracenſem ab Edwardo rege carceri incluſum interceſſione ſua liberaret. Exſtat Gennadii Scholarii libellus *de vita ſalutis hominum*, ab eo Latine verſus in Hærciolog. *Bſil.* 1556. fol. p. 797. *Mahometis vita* ab illo Lat. reddita una cum aliis *Bſil.* 1541. 8vo. *Demonſtratio, Chriſtū eſſe Filium Dei, & Deum*, Gr. Lat. cum Cy-rilli, Damasceni, & Pſelli opusculis *Angliſt. Vindel.* 1608. 8vo. *Monodia in obituū Georgii Gemijſi* in bibl. Auguſtana MS. aſſervatur. Vid. Indicem Codicum MSS. Bibliothecæ iſtius p. 90.

1460.
R. G.

JOANNES AQUILANUS, natione Italus, patria Neapolitanus, Aquila urbe, unde nomen obtinuit, oriundus, ordinis Dominican monachus, theologus & concionator inſignis, claruit anno 1460. Exſtant hujus *Sermones Quadrageſimales*, quos *Vitiſtorum linæum* inſcripſit, editi *Venetis* 1497. (b) 1576. 8vo. Per id tempus fuit, & **PETRUS** cognomine **AQUILANUS**, Fr. ordinis Minorum, Joannis Duns Scoti ſectator & Diſcipulus, unde & *Scotellus* vul-

(a) Primum *Argentor.* 1489. *Bſil.* 1492. *Colon.* 1515. Ejusdem *Libellus de puella Anconenſi* habetur inter Jo. Gerſonis opera tom. 4. Edit. nov. p. 859. teſte *Fabr.* *Bibl. med. & inſim.* *Lat.* vol. 3. p. 643. (b) Denuo 1501. 1508. vid. *Queſt.* tom. 1. p. 856. & *Fabr.* *Bibl. med. & inſim.* *Lat.* vol. 4. p. 141.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

summatio referatur: Invocatio ad Deum, in principio alicujus operis peragendi: Ludes Decorum Augustini, Nicolai, Margarithæ, Theodora. In tertio, De præclara Reip. institutione: de Ludibz Jussitia: Canonicus in collegium Patrum ascitus gratias agit: de Ludibz Pii Senecis summi Pontificis. Reliquæ orationes humaniores sunt; quæ septimo libro continentur lingua Thulca scriptæ. Epistolæ libri tres. Historia Senecis, in tres libros distincta: Historia Plumbiensis: Stronatum opus in duos tractatus divisum; in hoc opere varæ res philosophicæ & criticæ dilucide explicantur. Sermo de Voluptate: de Vita beata: de septem Virtutibus, fide, spe, charitate, prudentia, temperantia, iustitia, fortitudine: de Sacramentis Panis & Aquæ: de Sacramentis communis. Opera omnia Augustini Dathi collegit Nicolaus filius, & eorum editionem molitus est, Præfationem ad libros de immortalitate animarum præfixit, & Epistolam Nuncupatoriam ad Pium III. papam verum morte præventus quod conceperat non perfecit: eo mortuo ad Hieronymum Nicolai nepotem cura ista devoluta est; cujus opera in lucem prodierunt, Joanni Piccolominæ Pii III. papæ nepoti nuncupata, Senæ 1503. recusa Venet. 1516. fol.

1460.

H. W.

* De Offic.
CP. cap. 2.

† Lib. de
Imp. CPP.

GEORGIUS CODINUS, natione Græcus, *Cirropalates* dictus; id vero an officii sui, an familie nomen, prorsus incertum est. Nec incerta minus illius ætas; Miræus illum ad annum 1081. refert, crasso sane errore; cum Codinus * *Andronici Palæologi junioris, & Joannis Cantacuzeni Imp. dilecte meminerit. Propius veritatem attingit Gretserus, qui Codinum Cantacuzeno Imp. supparem facit. Ille tamen integro saltem sæculo aberravit. Post expugnatam enim a Turcis Constantinopolim scripsit Codinus; quippe qui urbem sub Constantino Palæologo Imp. ab inijs Agarenis anno mundi 6961. (viz. Christi 1453.) captam esse; atque Imperatorem gloriola morte occubuisse narrat. † Anno igitur 1453. superior non fuit; neque, ut videtur, inferior multo; adeoque circa annum 1460. jure deponi possit.*

SCRIPTA.

De Curia & Ecclesia Constantinopolitana Officiis & Officialibus liber. Prodiit Gr. Lat. cum versione & notis Fr. Junii (qui sub Hebraicis Nadabi Agmoni vocabulis nomen occultare voluit) Francofurt. 1588. 8vo. dein auctor ab eodem editus Heidelberg. 1596. 8vo. Gr. Lat. interprete Gretsero, cum tri-

bus observationum & emendationum libris Sæc. XV. *Parif. 1625. fol. denique cum iisdem & Jac. Goari notis amplissimis Parif. 1648. fol.*

De Originibus Constantinopolitanis liber, ex antiquo quodam Chronico (a) excerptus, Gr. Lat. primus evulgavit Georgius Douza Heidelberg. 1596. 8vo. cum Joannis Meursii notis recusum Geneva 1607. 8vo. Versione emendata & notis doctissimis superadditis Cl. Lambecius denuo edi curavit Parif. 1655. fol.

De forma Urbis Constantinopolitane libellus. Prodiit Gr. Lat. una cum præcedente opusculo, & eruditissimis Lambecii animadversionibus, Parif. 1655. fol.

Liber de signis, statuis, & aliis spectatu dignis Constantinopolis. Prodiit Græc. Lat. mutilus cum versione Douzæ, & Meursii notis, Geneva 1607. 8vo. integer cum Lambecii versione & animadversionibus, Parif. 1655. fol.

Liber de ædificiis Constantinopolitanis. Habetur Gr. Lat. ex Lambecii versione, ejusdemque notis illustratus, inter priora opuscula Parif. 1655. fol.

Liber de structura Templi S. Sophiæ CP. Gr. Lat. cum Meursii notis Geneva 1607. 8vo. cum Lambecii animadversionibus, Parif. 1655. fol.

Liber de Imperatoribus Constantinopolitanis, seu de annis ab orbe condito usque ad Imperium Constantinum M. & de iis qui in ipsa regnarunt, usque dum ab Agarenis capta est. Prodiit Gr. Lat. cum versione & notis Cl. Lambecii Parif. 1655. fol. Gregorii Papæ, Dialogi dicti, Missam in linguam Græcam convertit, quam Græce edidit Morellus Parif. 1595. (b) Gr. Lat. Fr. Duceus in Auctuar. tom. 2. p. 125. Auctiorem multo, & perfectiorem haberi in bibl. Barberina Cod. 75. Emmanueli tamen Chrysoloræ tributam, monet Leo Allatius Diatrib. de Georgiis & eorum scriptis p. 362.

GEORGIUS AMYRUTZA, natione Græcus, patria Trapezuntinus, Logotheta & protovestiarius, ob eximiam rerum scientiam *Philosophus* dictus, claruit anno 1461. Hic capta a Turcis Trapezunte urbe, ob corporis venustatem & jaculandi peritiam, præcipue autem propter affinitatem cum Bassa quodam, cujus erat consobrinus, a Machomete perquam humaniter tractatus est, Constantinopolim ductus inter primores regni locum habuit: hisce illecebris devictus, repudiata fide Christiana, Muhammedanismi errores amplexus est, tandem autem morte repentina, dum alea ludebat, perfidiæ penas luit. Scripsit adhuc Chri-

1461.
R. G.

(a) Scilicet *Hefychii* illustrit. ut notat. *Fabr. Bibl. Gr. L. 5. c. 5. §. 15. vol. 6. p. 480. quem vide. (b) Non Græce tantum, sed Græce & Latine; ut monet *Fabr. loc. citat. De MSS. Codd. vid. Oudius, tom. 3. p. 260.**

Srco. XV.
ab anno
MCCCC.

Itianus ad Demetrium Nauplii Ducem de iis
que contigerunt in Synodo Florentina, contra
unionem. Pr. Μαθηματικῶν σπουδῶν πρυτανὶς
Δὲ Δημήτριον τὸν τῶν ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδῳ τίλος.
Hujus operis meminit L. Allatius de Consenf.
col. 1379. Varia etiam fragmenta exinde pro-
fert, *ibid.* lib. 3. c. 1. §. 4. & c. 2. §. 2. & inter
Addenda, *ibid.* col. 1373. 1375. Exstat e-
jus *Dialogus de Fide in Christum* cum rege
Turcarum, Græce MS. in bibl. Regis Gal-
lorum, teste Labbeo bibl. MSS. Catal. p.
334. & *Epjiola* ad Bessarionem cardinalem.

1463.
R. G.

JOANNES ANTONIUS CAM-
PANUS, natione Italus, Cavellis pago
perobifcorum apud Campanos (unde nomen
habuit) obfcuris etiam natalibus ortus, cla-
ruit anno 1463. Hunc mater agrestis la-
bore fessa sub lauro enixa peperit; puerum,
ad custodiendas oves a patre destinatum,
sacerdos quidam in famulitium suum fufcep-
it, litteris Latinis instituit, cumque animum
ei discendi avidum, ingenium ad omnia
promptum & expeditum animadvertisset,
eum ut studiis acris incurreret, Neapolim
perduxit: Illic Laur. Vallam publice pro-
ficientem audivit; inde Perusium profectus,
scholæ publicæ præfecturam suscepit, civi-
tate etiam donatus & amplissimo stipendio
auctus: inter eum & Æneam Sylvium mag-
na intercessit familiaritas; hujus favore e-
piscopus Crotonensis primo, deinde Apru-
tinenfis sive Teramensis salatur: a Paulo
II. P. ad bellum contra Turcas excitandum
legatus in Germaniam ad colloquium Ratif-
ponense anno 1471. missus, archiepiscopyte-
raturum in ecclesiâ D. Eustachii legationis
præmium obtinuit: a Sixto IV. P. variis et-
iam dignitatibus auctus, verum gratia ejus
excidens Romæque dilcedere coactus, Nea-
polim primo, deinde Teramum, ac tandem
Senas fecellit, ubi quinquagenarius (a Vof-
sio * mendose quadragenarius) fatis cessit,
Idib. Quintil. anno 1477. *Vir multa Linde*
digum, ignobili licet genere procreatus, neque
eum in soluta oratione suorum temporum cui-
quam cessit, nec vero carmine minus præstitit,
ita de eo Lil. Gyraldus. † Scripta plurima
post se reliquit. Quæ ad res ecclesiasticas
pertinent, hæc sunt; Oratio Ciceritia: &
De gerendo Magistratu tractatus, in 3. libris
divisus; utrumque opus a Joan. Costerio
editum. Lovan. 1548. 8vo. & in Bibliotheca
Patrum, tom. 26. Orationes sive Consilia
duo de movendo bello contra Turcas, inter

alia ejusdem argumenti prodierunt, *Isleb.*
1603. 4to. (a) *Vita Pii II. Papæ* inter alias
virorum doctorum vitas *Francfort. 1536. a*
Richardo edita, & dein Æneæ Sylvii operi-
bis præfixa Basileæ. Andree Brachii Peru-
sini historia, 6. libris comprehensa, Basil.
1545. 8vo. cam Bononiæ in cœnobii S. Sal-
vatoris MS. vidit Cl. Mabillon* (b) *Epjiola-*
rum libri novem, Franc. 1602. (c) Ex quibus
nonnullæ inter Jacobi Piccolominæi epistolæ
prodierunt, Mediolan. 1521. fol. nonnullas
edidit Melch. Goldastus Politica Imp. Fran-
cos. 1614. Epjiolæ familiares, Lovan. 1513.
4to. *Orationes in funere Calixti III. Papæ. In*
funere Card. Sixto ferratis: In exequiis Pii
II. Papæ. De Spiritu S. de Circumcisione: de
laudibus S. Stephani: de laudibus S. Thomæ
Aquinatis. Lucubrations omnes supra-
recensitas, una cum reliquis operibus Philolo-
gicis, Politicis, Poeticis, quæ ex institutis no-
stri ratione silentio prætermittimus, Jacobi An-
tiquarii hortatu edidit Michael Fernus civis
Mediolanensis, præmissa Antonii Vita a se
scripta, Romæ 1495. fol. (d)

Srco. XV.
ab anno
MCCCC.

* Iter. Ital.
p. 196.

ÆGIDIUS de ROYA, natione Gal-
lus, S. Theologie in academia Paris. profic.
cœnobii Montis Regalis abbas, claruit an.
1463. Obiit an. 1478. Sub hujus nomine
circumferuntur *Annales Belgici* ab an. 792.
ad annum 1480. producti: ab Andr. Schotto
primum ex Codd. MSS. eruti, cura autem Fr.
Sweertii in lucem prolatis; *Francos. 1620. fol.*
Verum istud opus non unci auctoris fectus
est. Prima pars ab an. 792. ad an. 1414.
Joanne Brandone cœnobii Dunensis ord.
Cister. monachum auctorem vendicat, qui
opus historicum *Chronodracon* dictum, tri-
plici volumine concinnavit, & anno 1428.
obiit: id ab anno 1414. ad annum 1431.
continuavit Barthol. de Bekas. Utriusque o-
pus in *Compendium* redegit, *Supplementum*
32. annorum adjecit, ac ad annum 1463.
produxit Ægidius noster; ac Imbertus Ab-
bati opus integrum *Chronicon Dunense* di-
ctum nuncupavit; cui *Præfationem* præmi-
sit, & 6. annorum *Appendicem* subjunxit
Adrianus Butius ejusdem cœnobii monachus,
qui anno 1488. obiit. (e)

1463.
R. G.

HENRICUS WOLTERUS, natione
ut videtur Saxo-Germanus, ecclesiæ
cathedralis S. Ansharii Bremensis canonici-
sus, claruit anno 1463. Scriptis consigna-
vit *Chronicon Archiepiscopatus Bremensis*, in

Vid Sandii
not. & ani-
madvert. in
Voss. de H.
L.

1463.
R. G.

(a) Item in Reusneri Collect. de bello Turcico *Lips. 1595. vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 902.*
(b) Exhibuit Muratorius tom. 21. Script. Italicor. (c) Recudi fecit Jo. Puchard. Menckenius *Lips. 1707.* cum
vita auctoris præmissa, & Campani Censoris in *Quintilianum, Suetonium* &c. & ejusdem *Carinum lib. 8. ad calc.*
subiectis. *Epistolæ* quasdam cum Textoris *Epistolis Christi. Daumius* edidit *Lips. 1677. Epistolæ* illæ habentur in
Freheri tom. 2. Scriptor. Germanicor. (d) Item *Vener. 1501. & 1518. fol. quæ editio posterior fuit in bibl.*
Theodori Hæfel; ut, ex ejus Catalogo *Bremæ* edit. 1712. 8vo. p. 714. notat *Fabr. ubi supra* (e) *Adrianus Buti-*
um hoc Chronicon ab an. 1463. continuasse ad an. 1480. notat *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 62.*

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

quo successionem & res gestas episcoporum & archiepiscoporum Bremens. & Hamburgens. a S. Willehdo primo istius ecclesie a Carolo M. nuper fundatæ episcopo, usque ad Henricum de Svartzborg qui Gerardo de Hoya anno 1463. mortuo successit, summam exposuit. Diclum *Chronicon* ex ipso *auto-grapho* in archivio illustr. comitis Oldenburgici hodiernum aservato H. Meibomii avi labore descriptum, imprimendum curavit H. Meibomius nepos inter Rer. Germ. Script. tom. 2. *Helwigjadt*. 1688. fol.

1464.
H. W.

PAULUS II. *Petrus Barbus* antea dictus, patria Venetus, Nicolai & Polyxenæ filius, Eugenii IV. ex flore nepos. Mercaturæ exercendæ innutritus, postquam avunculus thronum pontificalem adeptus est, litterarum studio se dedit, præceptore usus Jacobo Riccio: & mox ab Eugenio in aulam accitus, archidiaconus Bononiæ, episcopus Cerviæ, protonotarius Apostolicus, & cardinalis titulo S. Marci, ordine creatus est. Anno 1464. pontifex Romanus electus est die 31. Augusti, coronatus die 9. Septembris. pontificatu suscepto nil antiquius habuit, quam Pii decessoris acta abrogare, & amicos injuriis afficere, auctoritatemque pontificiam armis & insidiis augere. Anno 1466. Georgium Poggebrachium, Bohemiæ regem, Hussitis addictum, lata in consistorio sententia hæreses damnavit, anathemate percussit, regno exuendum decrevit; idque Frederico Imp. ac illo munus oblatum renuente, Matthiæ Hungariæ regi, auctoritate apostolica donavit: quin & legato in Bohemiam Laurentio Roverella, episcopo Ferrariensi, Georgii subditos ad rebellionem movendam incitavit. Primus omnium galeri coccinei ufum cardinalibus proprium fecit. Obiit apoplexia correptus an. 1471. die 26. Julii, ætatis suæ 53. Exstant *Epistole* 2. Concil. tom. 13. p. 1434. (a) *aliæ* plures in *Collectione Romæ* 1579. editæ, & in Cherubini Bullario *ibid*. 1638.

1465.
R. G.

JOANNES MAGLOSSUS, a quibdam *Duglossus*, vulgo *Longinus* dictus, gente Polonus, ex canonico Cracoviensi archiepiscopus Leopoliensis, claruit anno 1465. *Vir nobilis*, inquit Herburtus, * *de gente Vienaia, virtute & constantia summa, eruditione & facundia (ut illi temporibus) non*

* Hist. Po.
lon. lib.
27. c. 10.
p. m. 332.

(a) Item ap. Decher. Spicil. tom. 4. p. 417. Edit. nov. tom. 3. p. 824. 824. *Epistola ad Episc. Leodiensem* habetur ap. Lunigium tom. 2. Spicil. Eccles. p. 526. teste Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 610. *Constitutio unica ap. Wilkum* tom. 3. p. 605. *Bella in qua Hussitas & alios Hereticos excommunicavit* MS. in Bibl. Cotton. sub Julio F. 7. n. 41. *Disputationis quædam ap. Rymer. Fœder. tom. 11. p. 619.* (b) Non Historia tota sed 6. priores libri prodierunt Dobroni 1614. Libros sequentes a 7mo ad 12um una cum 6. prioribus primus vulgavit Henr. L. B. ab Huxflen Lipsi. 1711. fol. *Libri 13um & ultimus*, additis quibusdam aliis Historiæ Pol. Scriptoriis, prodit Lipsi. eodem anno. cura Jo. Gottlieb Krautle. vid. *Ondus*. tom. 3. p. 2635. *Ad. Erudit.* An. 1712. p. 302. *Supplem.* tom. 5. p. 423. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 2. p. 121. qui notat Treterum editorem vicarum Episcoporum Polonianum fuisse Canonicum, non Warmiatensem, scilicet Yarmiatensem; simulque alia *Duglossi* scripsa hæcenus inedita recenset. (c) Ex hoc tractatu loca quædam asserit Joan. Wolfius tom. 2. Lect. Memorab. p. 891. De scriptis ineditis Conf. *Ondus*. tom. 1. p. 270. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 2. p. 156. (d) Ab an. 1447. Episcopus Feltrensis, & Bellunenſis, & ab an. 1460. Episcopus Patavinus. vid. Muratorium tom. 19. Scriptorum Italicorum, ubi exhibetur *Vita Caroli Zani* a Jacobo scripta.

Nicolai

vulgari, & industria ac dextérité in rebus Sæc. XV.
gerendis singulari præditus: fidem etiam ejus ab anno
& diligentiam in historia pericribenda alibi † MCCCC.
deprædicat, verborum cultum & sententiarum † Prælat.
gravitatem in eo deliderat. Exstat hujus labore ad Hist.
conscripta, *Historia Polonica in tres partes digesta*, edita Dobroni 1615. fol. (b) Catalogus omnium episcoporum per omnes univ. Poloniæ regni cathedras ab ipsa culvis fundatione ad sua usque tempora contexit. Operis hujus exemplar MS. autographum a Mart. Cromero acceptum habuit Thomas Treterus canonicus Warmiatensis, ex quo *Vitas Episcoporum Poloniarum* a Jordano primo antistite ad Urielem de Gorka præfule quadragesimum quintum, i. e. ab anno 966. ad annum 1479. cum Appendice sua edidit Treterus, *Armsberg*. 1604. 4to. *Vita S. Stanislai Episcopi Cracoviensis*, a Surio in compendium redacta, & mutato stylo edita tom. 3. integror a Bollandianis, mense Maii, nostrum Joannem auctorem vendicat.

DOMINICUS DE DOMINICIS, 1465.
R. G.
natione Italus, patria Venetus, episcopus primo Torcellanus, dein Brixienſis, & referendarius apostolicus, claruit anno 1465. Prudentia sua, ac in rebus agendis peritia trium pontificum Pii II. Pauli II. & Sixti IV. gratiam demeruit, varisq; eorum nomine legationes obiit, decessit Brixie anno 1478. Exstat ejus *Tractatus de sanguine Christi, & de pilatione Joannis Evangelij* ad B. Virgineum, Venet. 1557. 8vo. De Cardinalium legitima creatione ad Calixtum III. P. Opus istud ex MS. primum edidisse M. Antonium de Dominis testatur Jo. Conrad. Dietericius, quo autem loco vel tempore non indicat, nec ulla uspiam ejus vestigia indagare potui. De Reformatione Curie Romane ad Pium II. P. (c) Hujus operis pars esse videtur tractatus ineditus, cujus meminit Labbæus hoc titulo, *Stomma secundum quam Archiepiscoporum & Episcoporum Notarii debeant officium exercere*, Biblioth. MS. p. 53.

JACOCUS ZENUS, natione Italus, patria Venetus, patriciæ dignitatis vir, episcopus tandem Patavinus, (d) claruit anno 1465. Vir utriusque Palladis litteris instructus, & tam militia quam artibus illustriss. obiit anno 1476. Litteris consignavit *Vitam*

1465.
R. G.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

Nicolaï Albergati Episcopi Bononiensis, quam cum duplici ejusdem præfulis vita, illam a Poggio Florentino, illam a Carolo Sigonio adornatam prelo subjecit Geo. Carnesfelt. Colon. 1618. 4to. (a) *Scriptis etiam de gestis summorum Pontificum*, opus elegantissimum judice Trithemio. *Orationes quasdam de humana miseria*, de *Christi Corpore*, memorat Simlerus, quæ lucem nondum quod sciam aspexerunt.

1466.
H. W.

RODERICUS SANCIVS DE AREVALO, natione Hispanus, illustri loco natus, postquam juris studio in academia Salmanticensi per decennium infudasset, utriusque juris & artium professor, creatus est. Dein Henrici IV. Castellæ regis facellarius, auditor, & consiliarius, referendarius apostolicus, episcopus primum Ovatenfis, dein Palentinus, demum Caliguritanus; claruit anno 1466. Castro S. Angeli in urbe Roma a Paulo II. pontifice prefectus. Scripsit, jubente Henrico rege, *Historiam Hispanicam libris 4.* a prima gentis origine usque ad annum 1469. De eo simul ac Luca Tudenfi & Roderico Ximeno, tale fert judicium Alfonso Gaspar Matamoros, * *Cum non ad volupstatem aurium, sed ad memoriam & judicium Posteritatis scripserint, cum a deliciis longissime, tum ab ineptiis & mendaciis procul absterunt. Prodiit Historia ista in Italia seorsim excusa, dein Francofurti 1603. Hispanice illustrata tom. 1. p. 121. (b) Exstant ejusdem Tractatus 3. de Appellatione a Sententia Papæ, de Synodis Generalibus, de remediis afflictæ Ecclesiæ militantis adversum Turcos, MSS. Patavii in Biblioth. S. Joannis in Viridario, indicante Tomafino lib. de Biblioth. Patavinis, p. 12. Numediti sint, me latet. Ejusdem etiam Epistolæ Inglebrei simul & consolatorum de expugnatione insule Nigropontis per Turcos, memorat Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 609. Cæterum Romæ 1468. fol. Parisi. 1475. fol. & Bistuntii 1488. 8vo. typis excusum prodiit Roderici nostri Speculum Humane Vitæ, in duos libros divinum. Primus agit de omni statu vitæ temporalis; secundus de statu & vitæ spirituali, ecclesiastica & regulari. Opus Paulo II. pontifici inscribitur, omnibusque omnium vitæ ordinum ac conditionum commodis & incommodis sigillatim enarrandis infumitur.*

Vid. Prolog. ad Speculum humane vitæ

* Lib. de Acad. ad Speculum humane vitæ Hispan.

Papæ, Ferrariæ, & Bononiæ per triginta fere annos juris scientiam publice professus est. Claruit anno 1467. tanta eruditionis fama eximius; ut quicunque illum docentem non audiverat, vix inter doctos Italiæ jurisconsultos illo ævo numerari posset. Obiit anno 1487. ætatis suæ 54. professionis 30. Bononiæ apud S. Dominicum sepultus. Exstant Commentaria in sextum Decretalium, & Clementinas: & Consiliorum libri 7. Venet. 1571. 1597. fol. Commentaria in Digestum vetus, Codicem, Digestum novum, & Infortiatum, Lugduni 1558. Additiones ad Baldum Ubaldu in Codicem, Digestum, & Infortiatum, Lugduni 1545.

HENRICUS HARPHIUS, natione Belga, ex vico De Herp, seu De Erp, Campinæ Brabanticæ, ordinis Minoritarum regularis observantiæ theologus & provincialis, ac demum, conventus Mechliniensis guardianus. Claruit anno 1468. Obiit Mechliniæ anno 1478. in medio chori apud Franciscanos suos sepultus; *Mysticæ Theologiæ Magister doctus; methodicus, singularis, ut card. Bonæ * verbis utar.*

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

1468.
H. W.

SCRIPTA.

De Theologia mystica, tamen speculativa, tamen affectiva libri 3. quorum primus vocatur Epitaphium; secundus Directorium animum contemplativum; tertius Eden sive Paradisus contemplativorum. Prodiit Lugduni 1538. (c) 1555. erroribus & fecibus sedis apostolicæ jussu repurgati cura Petri Pauli Philippi, Ord. Prædicat. Romæ 1585. Brixie 1601. & Colon. 1611. 4to. In Indice enim Romano cavetur, ne deinceps imprimantur, nisi secundum exemplar Romanum anni 1585. adulterati. Pars secunda Germanice ab Harphio conscripta fuerat. Eam itaque Latine vertit & introductione præmissa illustravit Petrus Blomovenna Carthusianus Leydensis.

Speculum animum in 10. præcepta Decalogi. Norimbergæ 1481. Basil. 1496. Argentiniæ 1520. 4to. (d)

Speculum perfectionis, Venet. 1524.

Collationes 3. de perfectione vitæ, sive Compendium Directorii, Colon. 1536. (e)

Sermones de Tempore & Sanctis, Hagonoæ 1509. fol.

Liber de tribus Penitentia partibus, ibid.

Tractatus de triplici adventu Christi, ibid. (f) Cæterum Harphius opera sua Belgico fere sermone elucubravit, ab aliis postea in Latinum translata.

1467.
H. W.

ALEXANDER DE IMOLA, TARTAGNUS cognomento dictus, gente Italus, Imolæ seu Forocornelii natus, juris utriusque consultus celeberrimus, Joannis de Imola & Joannis Ananienfis discipulus;

(a) Exstat etiam cum Henfchenii notis tom. 2. Act. Sanctor. Mali 9. (b) Atque etiam in Collectione antiquiorum eorumdem Scriptorum ibid. 3. vol. fol. an. 1575. & 1579. Conf. Ondiu. tom. 1. p. 2662. (c) Primum 1529. (d) Antea ibid. 1485. (e) Antea Antwerp. 1513. (f) Antea Spira 1484. una cum 2. tractatibus proximè precedentibus. Scriptis etiam de passione Domini; de effusione cordis; de modo sanctissime recitandi Rosarium. Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 3. p. 645.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.
1468.
H. W.

LAONICUS CHALCOCON-
DYLAS, seu *Chalcondylas*, (sunt qui in verso
nomine pro Laonico Nicolaum vocant) na-
tione Græcus, patria Atheniensis, illustri
genere oriundus. Claruit anno circiter 1468.
Vitam produxille dicitur ad annum usque
1490. Scripsit *Historiam de origine & rebus gestis*
Turcarum libris 10. ab Ottomanno Ortho-
gulis filio usque ad adultum Mahometis II.
regnum, seu ab anno Christi 1300. ad 1463.
Prodiit Latine ex versione Conradi Clauferi
Parisi. 1550. *Basil.* 1556, 1562. (a) Græc. Lat.
Genevæ 1615. fol. *Parisi.* 1650. fol.

1468.
H. W.

JACOBUS PEREZIUS, gente Hi-
spanus, patria Valentinus, domo Aïorenfis,
ex ordinis Augustiniani eremita episcopus
Christopolitanus seu Chrysolitanus anno
1468. calendis Octobris creatus, & suffra-
ganeus Roderici Borgie, cardinalis Valen-
tini, episcopi Portuens & Carthaginensis.
Obiit anno 1491. in ecclesia S. Augustini
sepultus.

SCRIPTA.

Commentaria in omnes Psalmos Davidis
Allegorica & Auslogica.

Expositio in Cautica Officialia, viz. Bene-
dictus, Magnificat, Nunc dimittis, Gloria
in excelsis, Te Deum, & Quicunque vult:
ad Rodericum Borgiam cardinalem.

Traclatus contra Iudeos de Christo repara-
tore generis humani. Prodiit opera ista
Parisi. apud Alcenfium. Lugduni 1512. Ve-
net. 1568. 4to.

Expositio in Cantica Canticorum.

Questionis finalis discussio, Utrum solus
Christus sit metrum & mensura, & largitor
omnium bonorum, & reparator humane na-
ture. Prodiit una cum expositione præce-
denti, *Parisi.* apud Alcenfium 1498. *Lug-*
duni 1513.

1468.
R. G.

ALBERTUS CRUMMEDICKI-
US, natione Germanus, patria Hollatus,
militari genere ortus, ex canonico episcopus
Lubecensis, claruit anno 1468. Hujus opera
multum usus est Christianus Danorum R. &
multiplices ei legationes mandavit, quibus
honorifice obeundis omnes ecclesiæ proven-
tus impendit, suæque abligurii bona: sep-
tuagesimum ætatis annum supergressus obiit
anno 1489. Dum antecessorum memoriam
ab interitu vindicat, suam æternitati conse-
crat scripto *Episcoporum Lubecensium Chro-*
nico, a prima fundatione ad annum 1465.
quo Arnoldus decessor suus mortem oppet-
tuit. Dictum opus cum anonymi continua-
tione ad annum 1505. MSS. eruit H. Mei-

bonius junior, & inter Rerum Germanic. Sec. XV.
Scriptores, tom. 2. edidit *Helmslad.* 1688. fol.
ab anno
MCCCC.

JOANNES BEETZIUS, natione 1468.
Germanus, ord. Fr. Carmelitarum in coeno-
bio Thenensi monachus, S. Theologie apud
Lovanenses professor, claruit anno 1468.
obiit 16. Cal. Augusti. anno 1476. Scripsit
Præceptorium divina legis, sive *Expositionem*
Decalogi, opus prolixum in lib. 10. partitum
editum *Lovanii* 1486. fol. *Scholasticam E-*
pistolæ B. Pauli ad Romanos Expositionem;
hujus meminit Sixtus Senensis. * Plura vi-
delis apud Trithemium. Bibl. Sancti I. 4.

PETRUS NATALIS, seu *de Nata-* 1470.
libus, patria Venetus ex parrocho SS. Apo-
stolorum in diocesi Castellanenfi episcopus
Equilinus Gradenfis provincie. Claruit an-
no 1470. Superstuit anno 1482. quo Cata-
logo suo ultimam manum adhibuit. Scrip-
sit *Historiam*, sive *Catalogum Martyrum &*
Sanctorum, quo vitas, miracula & passiones
eorundem enarrat; brevitas quidem ac
veritatis Jacobo de Voragine studiosior,
haud majori tamen judicio usus. Præter-
quam enim quod a communi Martyrologio-
rum vito, effreni fabulandi libidine, immu-
nis non sit; Priscillianum hæresiarum,
ejusque sectatorem Latrocinianum martyri-
bus annueravit: ut alios mittam. Prodiit
iste Catalogus *Argentiniæ* 1502. *Lugduni*
1542. (b) Ejusdem Catalogus *Venetorum* *San-*
ctorum & gestorum eorum prodiit *Vicentie*
1493. (c)

GABRIEL BARLETTA, gente 1470.
Italus, patria Apulus, ex oppido Barulo na-
tales & nomen traxit, ordinis Dominicani
theologus insignis. Claruit anno 1470.
Scripsit adhuc post annum 1480. Hydrunti
enim a Turcis capti meminit. Extant *Ser-*
monum tom. 2. quorum prior Sermones qua-
dragesimales, alter Sermones de tempore
Adventus, Ascensionis, Pentecostes, & de
non nullis sanctis continet. — 1470. *Venet.*
1571, 1585. 8vo. Notandum vero est, quod
Leander Albertus a Miræo * citatus prodiit:
sc. Conciones istas ab homine quodam im-
perito, sibi in adolescentia noto, fabricatas
fuisse, qui ut splendorem operi ineptissimo
quereret, falso Gabrielis Barlettæ nomen
prætexuit. Cæterum alius a nostro, ætate
tamen par, fuit Gabriel Barlettus, ordinis
quidem Dominicani theologus & conciona-
tor insignis, patria vero Aquinas, ab Am-
brobio de Altamura † ad annum 1486. rela-
tus. Hujus extant *Sermones per annum*,
* DeScrip-
Seculi 16.
cap. 23.
† Biblioth.
Predicat.
p. 210.

(a) Et *Francfort.* 1568. ad calc. editorum Lat. Zonaræ &c. sed non prodiit Lat. ex Clauferi versione *Parisi.* 1550. vid. *Fabr. Bibl. Gr. L. t. c. s. 14. vol. 6. p. 476.* (b) Primum *Vicentie* 1491. Item *Lugd.* 1508. 1514. & *Venet.* 1516. Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5. p. 282.* (c) Habetur MS. in Bibl. Coll. Etonensis.

Ha-

Sæc. XV. Hagenaë 1518. (in qua editione appellatur
ab anno Stephannus) Venet. 1577. 8vo.
MCCCC.

1470. JOANNES HEROLDUS, (a) a
R. G. non nullis *Herlotus*, a Possævino pessima cor-
ruptione *Berolis* dictus, natione Germanus,
patria si recte conjicio, Basileensis, ord. Do-
minicani monachus, theologus & concio-
nator eximius, claruit anno 1470. Vir sin-
gulari animi modestia *Discipuli* nomen in-
dedit. Sub hoc nomine, suppresso suo &
pæne exoleto, varia feruntur scripta theo-
logica. De *eruditione Christi fidelium* tracta-
tus, seu *Loci Communes*, in quibus continet-
ur explicatio *Decalogi*, *Orationis Domini*,
Angelicæ Salutationis, *Symboli Apostolorum*,
&c. prodit *Argent.* 1490. fol. *Hagen.* 1521.
4to. *Sermones de Tempore, de Sanctis, Qua-*
dragesimalis, *Promptuarium seu Speculum E-*
xemplorum, Norimberg. 1514. Colon. 1518.
Venet. 1599. (b) 4to. *Sermones* super episto-
las Dominicales ex sermonibus Guil. Lug-
dunens. & ex dictis S. Thomæ, J. Nideri,
& aliorum collecti 1488. fol. Opera omnia
junctim edita *Moguntia* 1612. 3. vol. 4to.

1470. JOANNES GOCHIUS, cogno-
R. G. mine PUPPERUS, natione Belga, Mech-
liniæ in Brabantia natus, presbyter & mo-
nialium in eadem urbe confessor, claruit
Weselo Groningenli familiaris anno 1470.
Obiit ex fide Balei anno 1475. quanquam
eum ad annum 1480. referat Fr. Sweertius.
Vir singulari eruditione, ac suo tempore nulli
secundus, libertatis Christianæ propugnator
acerrimus, interpret legum Evangelicæ diligen-
tissimus, ut de eo Corn. Scribonius Gra-
phæus in præfatione ad Gochii opusculum.
Scriptis suis Scholasticorum placita oppu-
gnavit, Mendicantium mores acriter per-
strinxit, unde rarius in lucem emissæ sunt
opera ejus, eaque manca & imperfecte edi-
ta, & omnia in Indd. Romanis prohibita.
Prodierunt olim hæc opera alieni in Ger-
mania impressa in 4to. viz. *Tractatus de Gra-*
tia; *Tractatus de fide*; de S. Scripturæ di-
ginitate; *Apologismus ad Fratr. quendam Do-*
minicum de Scholasticorum scriptis, votis, &
obligationibus; *Dialogus de quatuor erroribus*
circa Evangelistarum legem. Opus de liber-
tate Christiana, edidit Corn. Graphæus, Ant-
werp. 1521. 4to. Plura videlicet apud Falc.
Illyricum, Catal. Test. Verit. col. 1909. ut
Simlerum & Sweertium taceam.

1470. ERTWINUS ERDMANNUS,
R. G. natione Germanus, patria Westphalus, ci-

vitatis Osnaburgensis consul, & apud Fri-
dericum III. Imp. orator, claruit anno 1470.
obiit extrema ætate 30. die Maii, an. 1505.
Scripti hortatu D. Conradi, comitis de
Dipholt, & episcopi Osnaburgensis sui no-
minis quarti *Chronicon* sive *Serieus Successio-*
lem Episcoporum Osnaburgensium, a prima ec-
clesiæ sub Carolo M. fundatione ad annum
1453. quo dictus Conradus ad præfatum
evehctus est. Opus istud ex avi sui scripsi
depromptum publici juris fecit H. Meibom-
ius junior, Germ. Rerum Script. tom. 2.
Helmslad. 1688. fol.

SIXTUS IV. *Franciscus* a Ruvere an-
tea vocatus, natione Italus, patria Ligur,
civitate Savonenfis, ex nobilissima gente
Ruvere oriundus, Leonardi & Lucinæ fi-
lius, natus est anno 1414. Novennis puer
Franciscanis nomen dedit; & cenobium
ingressus, Joannem Pinarolum præceptor-
em in Grammaticis fortis est. Adulter
factus, Cherii dialecticam, Bononiæ philo-
sophiam & theologiam didicit. Patavii de-
num magisterii gradu cohonestatus, in pri-
mariis Italiæ academici theologiam & phi-
losophiam prælegit. Eruditionis & eloquen-
tiæ famam non vulgarem adeptus, a fami-
lia Franciscana primum Jacobo Sarguella
ministro generali, senectute gravato, ad-
jutor datus est; dein Liguriæ provincialis,
mox ordinis sui in Romana curia procura-
tor, & totius Italiæ vicarius generalis, de-
num cedente Sarguella ministro generalis
in capitulo Perusino constitutus. Anno 1467.
presbyter cardinalis titulo S. Petri ad Vincula
a Paulo II. renunciatus est. Post Pauli obi-
tum anno 1471. pontifex Romanus electus
est die 9. coronatus die 25. Augusti. Anno
1476. festum immaculatæ B. Virginis
conceptionis instituit: & post biennium confir-
mata Rosarii sodalitate, 11000. annorum
indulgentiam omnibus B. Virginem brevi-
cula quadam salutatione compellantibus
concessit. Vid. *Breviarium Fener.* 1522. ex-
cusat; & Hippolytum Maraccium lib. de
Pontif. Marianis, *Rome* 1642. cap. 76. Anno
1478. Laurentium Medicem & Florentinos
ob Franciscum Salvianum, archiepiscopum
Pisanum, scelestissimum perduellum, merita
pœna mulctatum, excommunicavit & armis
persecutus est. Paulo post Venetorum po-
tentiam in Italia crescere ægre ferens, to-
tam rempublicam sacris interdixit: & Hel-
vetios, misso vexillo sacro, ad bellum iis in-
ferendum concitavit, plenariam peccatorum
remissionem omnibus sub vexillo isto mili-

(a) Conf. *Quetif.* tom. 1. p. 763. (b) Primum sine anno & loco, dein Norimb. 1480. Basil 1482. Spira 1483.
Daventria 1485. Paris. 1519. 4to. Lugd. 1520. 4to. *Speculum exemplorum* prodit etiam eorundem distinctionibus
10. distinctum, primum Daventria 1481. tum postea Colon. 1485. *Argentorat.* 1489. 1490. fol. *Hagenaë* 1512. &
1519. fol. Conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 2. p. 2654.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

taturis pollicitus. Anno 1483. promulgata bullâ Franciscanos & Dominicanos ob controversiam de B. Virginis conceptione motam hæreticos notam sibi in invicem inuidentes, ab istiusmodi contumeliis in potestum abstinere sub anathematis poena mandavit. Obiit anno 1484. die 12. Augusti. Vir quidem & ipse supra communem pontificum sortem eruditus, quique Bibliothecam Vaticanam advectis ex Europa undequaque libris instituit; moribus tamen sedulissimis infamis, & libidinibus tam impuris mancipatus, ut eas proderet scriptores pudeat. Certe primus omnium publicis lupanaribus Romæ aditum & licentiam fecit; & ex annuo scortorum vestigiali apostolicum ærarium ditavit. Exstant *Decreta* 3. Concil. tom. 13. p. 1442. *alia Epistola* & *Decreta* 16. apud Bizovium ad an. 1472, &c. *Passagium pro Expeditione in Terras Sanctam*, apud Freher. *Script. German.* tom. 2. p. 161. *Epistola ad Carolum Burgundum*, apud Baluz. *Miscellan.* tom. 4. p. 527. *Bulle* & *Constitutiones* quam plurimæ in Bullariis & Constitutionibus Romanis. Ceterum scripsit Sixtus, dum inter cardinales adhuc subsisteret, *Librum de Civiti Sanguine*; & *de potentia Dei*, *Commentaria contra errores christiani Carmelita Bononiensis*, affirmantis Deum sua omnipotentia damnationi hominum salutare non posse. Uterque tractatus prodiiit Romæ 1471. Eiusdem *Explicatio* in Nicolai Richardi tractatum super declaratione indulgentiarum pro animabus in purgatorio concessarum, una cum dicto Nicolai opere excusa est—1487. *Tractatus de futuris Contingentibus*, & de Conceptione Beatissima Virginis, in Italicis Bibliothecis MSS. asservari memorant Lucas Waddingus de Script. Ord. Minor. p. 317. & Lud. Jacob. a S. Carolo, *Biblioth. Pontif.* p. 203. (a)

1471.
R. G.

BERNARDUS JUSTINIANUS, natione Italus, patria Venetus, dignitate Patricius, instituto monachus ord. Carthusi. claruit anno 1471. quo civitatis suæ nomine ad Sixtum P. IV. legatus missus est: anno 1495. diem extremum clausit. Litteris consignavit *Vitam Laurentii Justiniani* primi Venetiarum patriarchæ, patrui sui, a Surio ad diem 8. Jan. editam, ipsius etiam Laurentii operibus præfixam, *Basl.* 1560. *Lugd.* 1568. (b) *De Origine Venetiarum*, rebusque a Venetis gestis, adjecta B. Marci *Evangelistæ Vita*, Prodiit Venet. 1534. fol. (c) *Orationes variae*

inter alias in lucem emiffæ, Venet. 1495. fol. 1559. 4to. Hanov. 1613. 8vo. *Historiam* etiam *Corbicam* adornasse fertur Bernardus noster. Vide Gerh. Vossium de Hist. Lat.

1473.
H. W.

MARTINUS, MAGISTER cognomento dictus, natione Gallus, patria Turonensis, infimo loco natus, utpote lanii cujusdam filius. In collegium Navarrense receptus, anno 1469. baccalaureatus, anno 1473. magisterii gradum magna cum laude tulit. Postea in collegium S. Barbaræ secedens, id non modo gubernavit, sed & incrementis non contemnendis auxit; tantæque celebritate philosophiam moralem prælegit; ut paulo ante mortem accessiretur, qui Ludovico XI. regi a sacris confessionibus & elemosynis adellet. Obiit quinquagenarius anno 1482. Exstant *Liber*, seu *Questiones Morales de Fortitudine*, Paris. 1489. fol. *Liber de Temperantia*, Paris. 1490. *Expositio perutilis & necessaria super libro Prædicabilium Porphyrii*, Paris. 1499. *Tractatus Consequentiarum in vera divinaque Nominalium via*, Paris. apud Antonium Denidelum. *Quæstio de Fato*, præfixa compendio Alberti M. in octo Phylircum libros, Paris. apud Dionysium Roccum. (d)

RUDOLPHUS AGRICOLA, 1474.
H. W.

gente Friso, in pago Basson juxta Groningam natus anno circiter 1442. Poltquam Groningæ prima litterarum fundamenta feliciter poluisset, ad academiam Lovaniensem se contulit; ubi in gymnasio Falconensi philosophiæ artiumque liberalium studio incubuit. Laurea donatus philosophica, in Galliam fecellit, ut politioris litteraturæ scientiam, quam inprimis ambiit, ad summum perfectionis culmen perduceret. Relicta Gallia, Italiam petiit; ut Theodorum Gazam Græcas litteras Ferrariæ magna nominis gloria enarrantem audiret. Voti compos factus, Hebraicæ etiam linguæ scientiam sæculo isti fere ignotam adjecit. Tot tantisque animi dotibus instructus, in patriam rediit: & Reipublicæ Groningensis syndicum aliquot annis egit. Claruit anno 1474. A civibus suis ob negotia publica procuranda legatus, in Maximiliani Cæsaris aula semestrispatio habuit: ubi patriæ suæ causam feliciter procuravit, communi tamen magnorum virorum lato, minime gratos expertus est cives. Domum reversus, cum ab Antverpiensibus aliusque ad scholas regen-

(a) *Damnatio propostionum Petri de Osina de Romana Ecclesia Sacramentis occurrat* ap. Harduin. Conc. tom. 9. p. 1498. *Bulle* 3. ap. Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 606. *Bulle* 2. ap. Rymer. Fœd. tom. 11. p. 748, 750. (b) *Prodicæ* ante Venet. 1476. 4to. extat etiam in Actis Sanctorum tom. 1. Januæ. p. 551. (c) Primum autem 1492. fol. Recedit etiam fecit Burmannus in tom. 5. Theauri Scriptor. Italicæ *Lugd. Bat.* 1722. fol. (d) Scripti etiam *Expositio in Ordinem Dominicum*, *Salutationem Anglicanæ*, & *Antiphonam Salve Regina* falso Anticam Luceni tributæ, prodierunt Paris. 1521. Eiusdem Summæ *questionum Theologicarum* habetur MS. in Bibl. S. Victoris Paris. ejusdem *Tractatum de quatuor virtutibus Cardinalibus* & alium de *Rhetorica* memorat Guaguinus, *Librum de Infirmitatibus* præf. *questionum libro Martini de fortitudine* additarum. Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5. p. 125. *Quind.* tom. 3. p. 2641.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

das amplo stipendio deposceretur; a necessario suo, cui Græcas litteras olim prælegerat, Joanne Dalburgio præfule Wormatiensi anno 1482. evocatus, in illius comitatu reliquam vitam exegit, modo Wormatiæ, modo Heidelbergæ degens. Utrobique litteras humaniores publice edocuit, quin & gymnasii Heidelbergensis præfecturam gessit. Illam ipsi contulerat Philippus princeps Palatinus, qui Agricolam non solum liberali stipendio ornavit, sed & de rebus maximi momenti consuluit. Integro triennio academie Heidelbergensi totique Germaniæ ad meliorum litterarum studium faciem prætulit; ipse præter accuratam trium linguarum notitiam, omni scientiarum genere excultissimus; philosophus summus, rhetor, disertus, theologus insignis, musicæ, picturæ, aliarumque artium molliorum studiosissimus. Obiit Heidelbergæ, immatura morte præterit, dum Dionysii Arcopagite libris Latine vertendis incumberet, die 28. Octobris, anno 1485. ætatis suæ 42. apud Minoritas in Francicani habitu (sic enim voluerat) sepultus. Tumulum ei posuit Hermolaus Barbarus: iusta perfolvit Joannes Reuchlinus. De Agricola stylo sententiam ferat Erasmus. * *Vir divini pectoris, inquit, eruditionis recondite, stylo minime vulgari, solidum, nervosum, elaboratum, compositus; sed qui omnibus respicit & Quintilianum in eloquendo, & Isocratem in orationis structura, utroque tamen sublimior, Quintiliano etiam fisor ac dilucidior. Et hinc tamen ad summam laudem cum alia quædam oblitere; tum præcipue regionis ac temporis infelicitas. -- In Italia summus esse poterat, nisi Germaniam præstulisset. Taceo magnificum illius encomium, quod in Adagio, quid cani cum balneo? ei reddidit Erasmus; cum non tam critici, censoris, quam panegyristæ partes isto in loco vir maximus egisse videatur. Fuse illic in Agricola laudes excurrit; nihil illo unquam Cissalpinum orbem produxisse omnibus litterariis dotibus absolutius asserit, consummatam ejus eloquentiam, diffusam linguarum peritiam, atque climatam philosophiæ scientiam prædicat; maximum denique Italiæ pariter ac Germaniæ ornamentum fuisse testatur. Tam insigne Rudolphi elogium ægre tulerunt inquisitores librorum pontificii; adeo ut in editione Erasmi Adagiorum Manutiana nusquam appareat. Neque enim dissimulari potest Rudolphum nostrum manifestas ecclesiæ Romanæ corruptelas tam scriptis quam sermonibus acriter satis sæpe impugnasse.*

OPERA.

De Inventione Dialectica libri 3. Prodierrunt foris cum scholiis Joannis Matth. Phrissemii Paris. 1538.

Append.

De universalibus Questiones aliquot singulæ. Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

Propædæmaticum dialecticæ inventionis Opusculum.

Scholia in Orationem Ciceronis pro lege Manilia.

Aphorismi Sophistæ Progyrnasmatæ, ab Agricola Latine conversi.

Prisciani Cæsariensis Præexercitationes ex Hermogene translata.

Commentariola in aliquot L. Ann. Senecæ Declamationes. Basil. 1529. 8vo.

Oratio de natalitate Domini.

Oratio in laudem Philosophiæ & reliquarum artium, Ferrariæ anno 1476. habita.

Oratio gratulatoria ad Innocentium VIII. Pontificem.

Epistola de studio formando, anno 1484.

scripta. Heidelberg. 1621. 8vo.

Epistola alia 7.

Parænesis Isocratis ad Demonium, Eiusdem de regno libellus, Luciani libellus de non credendis delationibus, Eiusdem Micyllus sive Gallus, Platonis Axiochus de continentia morte, ab Agricola Latino sermone donati.

Carmina & Epitaphia. Antwerp. 1511. 4to.

Prodierrunt omnia ista Agricola opera, in duos tomos digesta, cura Alardi Amstelredami Colon. 1539. fol.

Commentaria in Boethii libros de Consolatione Philosophiæ. Colon. 1535. Basil. 1570.

Oratio in laudem Matthiæ Richii, typis Jo. Soteri 1529. 8vo.

Alia quædam conscripsit Rodolphus, puta, Epitomen Historiarum Iulii Philippi principis Palatini, Vitam Francisci Petrarchæ, Carmen de S. Anna, &c. quæ nondum in lucem edita videntur.

BARTHOLOMÆUS PLATINA, 1474.
NA, paterno nomine *Succus* dictus (alii *Baptista* vocant; Bartholomæum autem, qui illum probe novit, Richardus Flemingus*)

gente Italus, patria Cremonensis, nonnullis tamen Veronenlis, ex vico patrio cognomen duxit. Humili loco & obscuris parentibus natus, juventutem militia dedit. Annis provecior, operam litteris non infelicem præstitit, claruit anno 1474. Calisto III. imperante in urbem venit, & a Bessarione cardinali inter domesticos additus est. Mox a Pio II. pontifice abbreviator apostolicus factus, non exigui sane pretii sacerdotia dono accepit. Post Pii mortem a Paulo II. loco motus est, & bonis omnibus spoliatus, non alio nomine, quam quod apud Pium in honore fuisset. Ægre admodum id tulit Platina, & Palatium continuis viginti diebus obsidens, cum ad pontificis colloquium nequitiam admitteretur; missa epistola se ad reges principesque dilapsurum minabatur, eoque adhörtaturum, ut concilium ipsi

Aa*

indi-

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

indicerent, in quo facti rationem reddere cogeretur. Platina petulantiam carcere durissimo & compediibus castigavit Paulus; exacto in carcere quadrimetri spatio, Pauli Gonzagæ cardinalis Mantuani precibus liberatus, in cardinalis clientelam transiit. Post triennium Paulus illum iterum comprehendi jubet, læsæ majestatis reum agit, negantem equuleo imponit, & gravissimis tormentis excruciat: cum vero nulla arte, nulla sævitia criminis confessionem extorquere posset; misellum hominem hæreseos accusavit; ideo scilicet quod de immortalitate animæ disputare solet, & Platonis aliorumque philosophorum scripta teneret. Bessarionis deum & Gonzagæ cardinalium precibus fatigatus pontifex Platinam carcere post annum moram eduxit; & biennio sequenti dignitatis restituendæ vana spe lachavit. Paulo e vivis sublato suffectus est Sixtus IV. qui Platinæ innocentiam simul ac doctrinam probe sciens, eum inter contubernales allegit, opibus auxit, adibus in Quirinali donavit, & biblioth. Vaticanæ præcivit. Obiit ille Romæ, peste extinctus, anno 1481. ætatis suæ 60. in templo S. Mariæ Majoris sepultus. Vir sane non inereditus, quique, judice Erasmo, * in *historia volutarius erat, si nactus fuisset argumentum felicitum. In optimo cive, & Panegyrico nonnihil accedit ad Ciceronis imaginem, sed tanto intervallo, ut hoc nomen non promeretur eruditorum calculi: aliqui vir doctus, facundus, & ni folior, bonus. Illustre illi elogium posuit Richardus Flemmyngus in Lucubrationibus Tiburtinis, lib. 1. In pontificum autem vitis describendis parum veracem esse notat Card. Bona in Notit. Autor. lib. de Divina Plalm. præmissa.*

* Cicero-
nian.

SCRIPTA.

Historia de Vitis Pontificum Romanorum a Christo nato ad Pauli II. obitum, seu ad annum 1471. Sixto IV. pontifici nuncupata. Prodiit Basil. 1479. (a) Norimb. 1481. 1532. fol. cum Onuphrii Panvinii Continuatione usque ad an. 1565. Lovanii 1572. Colon. 1574. fol. 1600. & 1611. 4to.

De nationis rerum liber.

Epistolarum ad diversos liber.

De honesta voluptate & valetudine libri 10.

Bononiz 1498. 4to. (b)

De falso & vero bono Dialogi III.

Contra amores Dialogus.

Dialogus de vera Nobilitate.

(a) Et eodem anno Rom. Venet. Colon. (b) Item Forojulii 1480. 4to. (c) Iterum ibid. 1517. & 1574. (d) Et Mediolan. 1481. 12mo. una cum *Dialogo de Amore*. (e) Idem ac libri 10. supra memorati de *bonesta voluptate & valetudine*. (f) Recudi fecit Bormannus in tom. 4. Thesauri Scriptor. Italiz. (g) Item Col. Agrip. 1626. teste Tho. Heurnio ad Petri Langtosii Chronic. p. 322. Eiusdem titam Nerei Capponii exhibuit una cum *Historia urbis Mantuæ Muratorius* tom. 20. Scriptorum Italiz. *Libri 1. de bono Principe* prodierunt Francos. 1608. 8vo. *Genue 1617 Inventarium Bibliothecæ Sixti IV.* exstat in Burch. Gottolph. Struvii tom. 1. Act. literar. fasciculus 4. *Traditum de laudibus Pacis, & alterum de laudibus Belli*, MSS. memorant Auctores Diarii erudit. Italiz. tom. 11. p. 437. Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5. p. 891. (b) Conf. Wolfii Bibl. Hebr. tom. 1. p. 1017. & 1110. (d) Recuf. Norimb. 1477. & Germanice ibid. eodem anno, (e) Iterum ibid. 1504. vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 5. p. 406. *Quæst.* tom. 1. p. 855.

Dialogi II. de optimo cive.

Panegyricus in laudem Bessarionis Cardinalis Niceni.

Oratio ad Paulum II. Papam de pace Italia componenda, & bello Turcis indicendo.

Prodierunt omnia ista Platinæ opera Colon. 1529. (c) Lovanii 1572. Colon. 1574. fol.

Dialogus de foscis lingue Latine. Venet. 1480. 4to. (d)

De ratione victus, & modo vivendi, seu de tenenda valetudine: item de Natura rerum, & Arte coquendi live popina scientia libri 10. (e) Colon. 1529. 8vo. Paris. 1530. 8vo. Basil. 1541. 4to.

Historiarum de rebus Urbis Mantuæ, & familiæ Gonzagarum libros 3. Platina conscripsit. Horum editionem meditatum esse Joannem Oporinum, typographum Basileensem testis est Simlerus. * An præstitit, haud invenio.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

* Bibl. Ti.
gur. p. 85.

BARTHOLOMÆUS PLATINA, 1474.
R. G.
natione Italus, patria Cremonensis, bibliothecæ Vaticanæ sub Sixto IV. P. præfectus, claruit anno 1474. In historiis conscribendis foli veritatis litans omnem verborum ornatum insuper habuit. *Historiarum inclyta urbis Mantuæ, & sereniss. familiæ Gonzagæ summa fide contexit: opus in libr. 6. divifum ex MS. Codice Vindobonenfi descripsit, & necessariis additionibus illustratum, in lucem emisit vir Cl. Petrus Lambecius. Viennæ Augst. 1675. 4to. (f) Indicem Archid. Arcis S. Angeli concinnavit, cujus exemplar vidit reverend. P. Joan. Mabillon. * *Historia PP. Rom. prodit Venet. 1518. fol. L. p. 66. Bat. 1645. 12mo. (g)**

* Iter. Ital.

(b) PETRUS NIGER, natione Germanus, ord. Fr. Præd. monachus, claruit an. 1475. Theologiam quam scholasticam appellant juvenis amplexus est, Thomæ Aquinatis castra sequutus; veram ætate maturior istiusmodi quiesquilias posthabuit, & rerum divinarum scientiam ex ipsis S. Scripturæ *Στοιχείων* fontibus haurire cupiens, eo animo iter in Hispaniam suscepit, ut Hebraicam linguam penitus addisceret. In patriam regressus scripsit, contra Judæos, *De conditionibus veri Messie*, ad episcopum Ratisponensem, & de Judæorum perfidia opus *Eligæ* editum 1475. fol. (i) Exitat etiam *Cyprien Thonissiarum* Matthiæ Corvino Hungariz R. dicatus, impressus Venetiis 1481. (k)

1475.
R. G.

Sec. XV. AMBROSIIUS CORIOLANUS, qui & *Coranus* dicitur, patria Romanus, ordinis Fratr. Eremit. S. Augustini prior generalis, (fallitur doctiss. Vossius qui Dominicanum * asserit) claruit anno 1475. Multum de ordine suo, multum de patria scriptis commentariis meruit, quibus utriusque famam apud posteros consecravit. Scripsit super *Regula D. Augustini Commemoratos; ipsius Augustini Vitam; de laudibus S. Augustini*, orationes tres; *Defensorium Ordinis S. Augustini; Responsorium ad maledicta Canonici Regularis Congregationis Frisiorum*. Hæc omnia simul prodierunt Romæ 1481. fol. Extat de Conceptione B. Mariæ Virginis Oratio, coram Sixto IV. papa alicubi edita. Multa alia erudita condidit opuscula, *Chronicon de Viris illustribus & Scriptoribus sui Ordinis; de laudibus urbis Romæ; B. Christianæ Spolitanæ Vitam; de veritate fidei Christianæ Orationes*; ac alia de quibus consulendus Possévinus, Appar. Sacr. tom. 1. p. 64.

* Hist. Lat. lib. 1. c. 8. p. 606.

ter ac immani diligentia summum litterarum apicem conscendisse visus est: rhetor, poeta, philosophus, & theologus insignis; Hebraice, Græce, & Latine peritus. Claruit anno 1476. theologiæ laurea insignitus, Parisiis, Colonia, Heidelbergæ, Romæ, & præsertim Basilæ (ubi Reuchlinum discipulum habuit) frequenti auditorio docuit; pontificis auctoritatem, & spurias ecclesiæ Romanæ traditiones, neutiquam locorum oppugnare veritus: quodque proletarios tunc temporis theologos non minus pupugit, Aristotelis dogmata philosophica, in ecclesiæ non minus quam Scholarum usum jamdiu recepta, palam oppugnavit, Platonicam philosophicam veriorē ac Christianæ fidei propiorem esse ratus. Ad hæc D. Thomæ auctoritatem sæpe in disputando flocci fecit, folique scripture fidem indubiam adhibendam esse prædicavit. Habenter sane in Fasciculo Rerum Expetendarum * (*Momentis* prius anno 1479. excusa) paradoxa aliquot, uti tunc videbantur, illius dogmata, ac ipsius ore apud Wormatiensium concionantis a Thomistis quibusdam excerpta; quibus infallibilem ecclesiæ doctoribus in explicanda S. Scriptura aut tradendis fidei articulis auctoritatem esse negat: divinam sectorum ac juniorum institutionem in dubium vocat, Romam peregrinantes stultitiæ insinuat, & mandata ecclesiæ non ligare ac peccatum docet; ut alios minoris momenti articulos taceam. Tam immanes errores gravi poena plectendos esse censuerunt inquisitores, Gerardus Eltenius & Jacobus Sprengerus, ordinis Prædicatorum. (c) His suadentibus, ac pæne cogentibus, archiepiscopus Moguntinus epistola ad academiarum Heidelbergensium & Colonienfium doctores anno 1479. data iussit, ut Wesseli dogmata hærescos suspecta e libris ejus exciperent & examini subicerent. Factum id solenni apparatu, multique e scriptis illius excerpti errores in medium sunt prolati: de regula fidei, nihil enim credendum esse voluit, quod in S. Scriptura non habeatur; de sacramento eucharistiæ, in quo substantiam panis manere credidit; de indulgentiis, quas parum approbavit; de concilii generalis auctoritate, quam fallibilem esse docuit; de processione Spiritus S. quam Filio æque ac Patri debere negavit; deque aliis theologiæ placitis quamplurimis. Hofce primum tuebatur Wesselus; cum vero ignem ab inquisitoribus intentari sentiret, ad palinodiam descendit. Maxime id displicuit theologis non obscuri nominis quibusdam academicis; qui cum tanto viro tam

Sec. XV. ab anno MCCCC.

* Fol. 163. Edit. nov. p. 125.

1476. JOANNES DE CIRCYO, (a) natione Gallus, patria Divionensis, ordinis Cisterciensis monachus, ex abbate Balernenf. ad Cisterci præfecturam anno 1476. assumptus: Innocentio VIII. pontifici ob singulares animi dotes eximie charus. Acriter contra commendas monasteriorum disputavit in synodo Aurelianensi anno 1477. Turonensi 1478. & in Romana curia coram Innocentio papa, a quo multa ordini suo privilegia impetravit. Anno 1503. senio gravatus dignitati suæ renunciavit, & exeunte eodem anno diem clausit. Extant *Compendium Sanctorum Ordinis Cisterciensis; & Collectio Privilegiorum a diversis Pontificibus, Regibus, & Principibus eidem ordini concessorum*; simul impressa *Divione* 1491. Prodiit posterius opus iterum *Antwerp.* 1630. Illi adjungitur *Exhortatio ad Monachos Ordinis Cisterciensis*; quam transtulit Carolus du Visch in Bibliothecam suam Scriptor. Ord. Cisterc. p. 201.

1476. (b) M. JOANNES WESSELIUS HERMANNI, qui & BASILIUS, cognomento *Gaufortius*, gente Friso, civitate Groningensis, Rodolphi Agricolæ conterraneus & amicus summus, ob eximiam pietatem & doctrinam *Lux mundi* vulgo dictus: juratissimus pontificis auctoritatis & superstitutionis adversarius. Post hausta domi prima litterarum fundamenta, ad Lutetiam & celeberrimas totius Europæ academias se contulit; & nativa ingenii felicitate pari-

(a) Rectus de Circyo; ut monet *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 184.* (b) Conf. Georg. Henric. Gazii Commentationem Theologicam Historicam de Joanne Wesselo *Lucæ.* 1719. 4to. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 191. seq.* (c) *Examen 6. dierum contra Wesselum per hos Inquisitores habetur in nov. edit. Fasciculi rerum expetendar. & fugiendar. p. 127. seq.*

SÆC. XV. præcipitanter actum esse doluerunt, nimis
ab anno acrem & inanem Thomistarum similitudinem
MCCCC. infimulabant; immo non verebantur asserere
Exam. e- multos articulos ejus & majorem partem posse
jus prope fuisse. Ingravescente ætate Wesselus do-
mum fin. in fac- mum repetiit; & in patria civitate sacras
ciculo, fol. litteras exposuit: donec senectute nimia gra-
166. vatus in conventum Spiritualium Virginum
Groningensem fecerit, & deinceps pri-
vato odio ac precibus totus vacaverit. Obiit
septuagenario major anno 1489. apud Fran-
ciscanos sepultus.

OPERA.

De Dei providentia liber.

*De causis Incarnationis, & de magnitudine
ac amaritudinis Dominice Passionis libri 2. Pro-
dierunt Antwerp. — 8vo.*

*Tractatus de dignitate Ecclesiastica, de vera
et recta obedientia, & quantum obligent subdi-
tos mandata & statuta Prælatorum. Exiit
apud Goldastum Monarch. tom. 1. p. 563.*

*De Sacramento Penitentiae, & quæ sint cla-
ves Ecclesie.*

De potestate ligandi & solvendi.

Quæ sit vera communio Sanctorum.

*De thesauro Ecclesie, & de participatione ac
dispensatione ejus Propositiones 32. Habentur
apud Goldastum ibid. p. 573.*

De fraternitatibus, &c.

*De purgatorio, & statu animarum post hanc
vitam.*

*Tractatus contra potestatem Pontificis Romani
in Indulgentiis. Exiit apud Goldastum ibid.
p. 576. (a)*

Epistole plures.

Opuscula Wesseli omnia, adhuc recensita,
edita sunt, titulo *Farraginis rerum Theologi-
carum*, Basil. 1523. fol. & cura M. Lutheri
Basil. 1525. 4to. Audiore accurante Petro
Pappo Groningæ anno 1614. Denique cura
Theodori Strackii Marburgi 1617. (b)

*De moribus veterum Helveticorum liber.
Lipsiæ 1537.*

Alia quædam scripsit Wesselus, viz. *De
audienda Missa librum, De justificatione per
Christum librum, &c.* quæ an typis adhuc
excusa fuerint, nondum comperi. Cæterum
omnia ejus scripta in Indicibus Romanis
prohibentur; ipseque auctoribus damnatis
annumeratur.

1477. ROBERTUS FLEMYNGUS, natione
H. W. Anglus, illustri loco natus, Richardi
Flemynge, Lincolnienfis episcopi, confan-
guineus. Positis Oxonii in collegio Lincol-

nienfi, quod Richardus episcopus recens
fundaverat, primis literaturæ fundamentis,
in Italiam se contulit, & Baptitum Guarini
Veronensem Ferrariæ docentem audi-
vit; utriusque linguæ elegantiarum, in pri-
oribus vero poetices, studiosus. Romam de-
latus, protonotarii apostolici dignitatem ob-
tinuit. Claruit anno 1477. In patriam de-
mum redux, Lincolnienfis ecclesiæ decanus
constitutus est. Obiit Lincolniz, in sacello
prope Richardum consanguineum sepultus.
Dum in Italia adhuc ageret, & Tiburti in
secessu anno 1477. moram faceret, scripsit
heroico carmine magnificum Sixti IV. pon-
tificis encomium libris 2. quibus *Lacubratio-
num Tiburtinarum* titulum dedit. Priore
libro Sixti profapiam, vitam, res gestas ac
virtutes celebrat; posteriore calumnias illi
ascriptas diluit, & illustre parentelæ ejus elo-
gium ponit; ubique autem pudenda adula-
tionis usus inmensis laudibus pontificem im-
merentem cumulat; vix alio nomine notand-
us. Haud adeo felicem enim nactus est
venam; verusque scabros fatis atque im-
peditis dedit. Prodiit Romæ eodem, ut vi-
detur anno excusum in 8vo. Unicum ejus
exemplar vidi penes R. V. Gul. Cave. Alia ejus
scripta, & in his *Dictionarium Græco-latino*
memorat Baleus Cent. 8. cap. 21.

PETRUS RANZANUS, patria Si-
culus, domo Panormitanus, Ord. Præd. mo-
nachus, Ferdinandi regis orator ad Mat-
thiam Hungariæ R. claruit anno 1478. quo
ad ecclesiæ Lucerenfis præfatum evechus
est: obiit admodum senex anno 1492.
Scripsit *Annales temporum de omnium pane
Gentium rebus*, in libr. 6. distributos, (c) quo-
rum ultimus, de rebus Hungaricis in in-
doulos 36. divisus, & Matthiæ R. dicatus,
solus superest. Eum cum *Appendice* a se
adornata, primus edidit vir Cl. Joannes
Sambucus, *Vienne Austriæ*, 1558. fol. Eundem
inter Hungaric. rerum Script. recudi
fecit Jac. Bongartius, *Francof. 1600.* fol. In
celeberrima dicti Sambuci bibliotheca non-
nullas Ranzani *Orationes* MSS. asseruari
refert Simlerus. *Vitam & res gestas, B. Vin-
centii Ferrerii* a Calisto III. papa in divorum
numerus relati, in *Collectione* sua edidit
L. Surius ad 5. d. Aprilis. (d) *De urbis Pa-
normitane antiquitate* opusculum. Hujus me-
minit Fazellus. * *De laudibus Lucerne civita-
tis*, aliaque plura adhuc inedita, ab Ambr. Al-
tamura * recensentur.

SÆC. XV.
ab anno
MCCCC.

1478.
R. G.

* De rebus
Sicul. Dec.
1. lib. 8. p.
149. 173.
* Bibl.
Dom. p.
214.

(a) Antea cum præfatione Lutheri & Jo. Arnoldi Bergellani *Witeberg.* 1523. (b) Aliam Wesseli *Scriptorum
Syllogem* sine loco & anno, 4to. memorat *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 4. p. 496. (c) Hoc opus ad an.
1448. deductum in 8. vol. & libris non 6. sed 61. distributum MS. in Bibl. Crenobii S. Dominici Panormi vidi
Antonius Mongitor; conf. ejusdem Mongitoris tom. 1. Bibl. Siculæ p. 155. seq. Et *Quæst.* tom. 1. p. 276. (d) Sed innovatam & interpolatam. Qualem in Surio reperit Lusitanus edidit in *Collect. Vitæ SS. Ordinis.* Sed
Henfchenius & Papebrochius in *Act. SS.* tom. 1. ad diem 5. April. p. 482. qualem Ranzanus edidit. De operibus
nondum editis præter Mongitorem & *Quæst.* vide etiam *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 5. p. 808. seq.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.
1479.
H. W.

JOANNES RAULINUS, patria Tullenfis, præclaris & opulentis parentibus natus. In collegio Navarrensi academix Parisiensis bonarum litterarum studijs innutritus, anno 1479. theologiæ lauream accepit. Anno 1481. Gulielmo Castrorfotio in collegii Navarrensis regimine successus; quod quidem summa probitatis & prudentiæ opinione administravit. Anno circiter 1497. abdicato magistratu, Cluniacensibus monachis se adjunxit; & inter istos non minus pietate, quam olim inter academicos doctrina eluxit. Anno 1501. ordinis Benedictini reformandi provinciam sibi a cardinali Ambasiano legato commissa obiit. In vivis esse desit Lutetix in Cluniacensi collegio 8. Id. Febr. anno 1514. ætatis suæ 71.

SCRIPTA.

Sermones de Adventu Domini. Prodiierunt Paris. 1516. ibid. 1519. 8vo. Venet. 1584. 4to.

Sermones Quadragesimales in duas partes distributi. Paris. 1523. Venet. 1584.

Sermones de Festivitatibus Sanctorum totius anni, in duas itidem partes digesti. Paris. 1524.

Itinerarium Paradisi, seu Sermones de Pœnitentia. Paris. 1524.

Doctrinale de triplici morte, Naturali, Culpe, & Gebeute, Paris. 1520. & cum Itinerario Paradisi Venet. 1585. 4to.

Sermones 14. de Eucharistia. Paris. apud Joannem Parvum.

Volumen Epistoliarum 55. quibus accesserunt Collatio in Fesio S. Ludovici per thema, Domine, ne in virtute tua letabitur Rex; & Collatio habita in Conventu Cluniacensi de perfecta Religione S. Benedicti. Paris. 1520. 4to.

Oratio de Reformatione Cleri ad Capitulum generale. Basil. 1498. (a)

Prodiierunt opera Raulini theologica Antwerp. 1612. 6. vol. 4to. Sermones Paris. 1642. 2. vol. 8vo.

Commentarij in omnes Logicos libros Aristotelis. Paris. 1500.

missum comitatus fuerat: & Romam reversus, rerum in conventu gestarum historiam litteris consignavit. Scriptis etiam isto anno 1480. jussu domini sui, *Historiam Conciliorum Basilensis & Florentini*, præsertim vero illius, ex codicibus duobus in ecclesia Basileensi, ut ipse refert, asservatis, maxima parte exscriptam. Habetur Historia ista Concil. tom. 13. p. 1488. usque ad p. 1616. Extat etiam *Historia Conventus Ratiponsensis* inter Scriptores Germanicos a Frehero editos *Francofurti*. 1602. tom. 2. p. 143. (b)

MATTHÆUS MARESCHALCUS DE PAPPENHEIM, natione Germanus, nobilissima familia oriundus, Udalrici Mareschalci, Castellani ducis Bavarix, & Annæ a Schwabsperp filius, litterarum studio in academis exteris plurimos annos impendit, & utriusque juris doctoratum meruit. Domum reversus, canonicatu ecclesiæ Augustinæ, aliisque beneficiis ecclesiasticis cumulatus est. Claruit anno 1480. Exstat *Chronicon Austriale* dictum, quod res tota Europa gestas ab anno 852. ad 1327. brevissime secundum annorum seriem percurrit, apud Freherum Scrip. German. tom. 1. p. 311. Eiusdem chronici pars plenior, quæ res gestas ab anno 1276. ad 1303. uberius enarrat ibid. p. 327. (c) *Chronicon Austriacum* ab anno 973. ad annum 1104. ibid. p. 343. *Chronicon Elwangenense* ab anno 1095. ad annum 1477. ibid. p. 453. Cæterum chronica ista omnia nonnisi excerpta sunt ex amplioribus chronicis (Austriali, Augutensi & Elwangenensi) a Mattheo descripta.

GABRIEL BIEL, patria Helvetus, aliis tamen Spirensis, *Collector* dictus, S. Theologiæ doctor, & in academia Tubingenfi professor publicus, ab Eberhardo comite Wirtembergensi, qui academiam istam anno 1477. fundavit, evocatus, ut theologiam & philosophiam accepto stipendio edoceret. Claruit anno 1480. Eberhardo principi admodum clarus, & summo in pretio habitus. Postquam plures annos cathedram Tubingensem rexisset; clericorum vitæ communis ordinem suscepit, obitque juxta nonnullos anno 1495. sint licet, qui illum usque ad annum 1520. vitam produxisse ve-

1480.
H. W.

AUGUSTINUS PATRICIUS, gente Italus, ecclesiæ Senensis canonicus, Francisci Piccolominæ cardinalis Senensis secretarius, claruit anno 1480. Novennio ante cardinalem Senensem a Paulo II. ad conventum Germanorum Ratiponsensem pro subsidiis contra Turcas postulandis

(a) Legitur etiam ad calc. B. D. Jo. Georgii Dorchei *Parallelorum Monastico-Academicorum Argentorat. 1644. 12. ut monet Fabr. Bibl. med. & infim. Latinit. vol. 4. p. 353. (b) Eiusdem Descriptio aduentus Frederici III. Imp. ad Pauthem II. habetur ap. Raynaldum ad an. 1469. Integriorem, una cum vita Fabiani Bentii a Patricio scripta, exhibuit Mabillonius Musei Italici tom. 1. p. 251. seq. Historia Conventus Ratiponsensis prodit etiam inter Jacobi Piccolominæ Epistolæ Mediolan. 1506. Pontificale Romanum, cura Patricii correctum & recensitum prodit Roma 1479. 1485. 1487. Lond. 1511. Scriptis etiam *Ceremoniale Romanum*, a Christophoro Marcello Archiepiscopo Coreyrensi, suppresso auctoris nomine, editum. Vid. Commentar. Mabillonii in Ord. Rom. p. 567. in tom. 2. Musei Italici, ubi in appendice Ord. Rom. p. 584. Patricii Epistola dedicata ad Innocentium VIII. exhibetur. (c) Integrum & locis parallelis aliorum veterum Historicorum illustratum edidit Burch. Gottfel. Struvius in sua Scriptor. Germ. Freheri editione tom. 1. p. 411. seq. *Chronicon Augustinum* extat ibid. p. 493. seq. *Chronicon Elwangenense* ibid. p. 675. seq. Eiusdem tractatus de antiquitate & initio civitatis Episcopatui Augustinæ; & de origine & familia Dominantium de Culat, prodierunt Arg. Vind. 1553. Conf. Fabr. Bibl. med. & inf. Lat. vol. 5. p. 152.*

Sec. XV. lint; quod minus quidem verisimile vide-
 ab anno tur, cum Trithemius illum anno 1494. pro-
 MCCC. vecta jam ætate apud Tubingenses egisse
 prodat.

SCRIPTA.

Commentaria in libros 4. Magistri Sententiarum. Prodierunt Basil. 1512. Brixia 1574. 3. vol. 4to.

Expositio Canonis Missæ, quæ revera est Eggelingi Brunsvicensis, paucis a Bielio o-mnibus, non nullis additis aut mutatis: quod quidem ipse in calce operis ingenue satis agnoscit. Prodiit Lugduni 1542. Venet. 1576. Brixia 1580. Bergoni 1594. (a)

Sermones de Tempore, Deipara, & Sanctis per totum annum—1499. fol. Brixia 1583. 4to. Basil. 1519.

Sermones medicinales contra pestem & mor-tu timorem.

Deuservorum obedientia pontificis, ad eccle-siam Romanam.

Historia Dominice passionis. Prodiit una cum Defensorio & Sermonibus cunctis, Ha-genœ 1519. (b)

Tractatus de Monetarii potestate simul & utilitate. Norimb. 1542. 4to. (c) Colon. 1574. Lugduni 1605. 4to.

Epitome scripti Gulielmi de Occam, & Col-lectorium circa 4. libros Sententiarum, in aca-demia Tubingensi editum. (d) Vide Indicem MSS. Bibl. Augustanæ p. 102.

1480. HERMOLAUS BARBARUS, pa-
 II. W. tricius Venetus, natus est anno 1454. die
 21. Maii, Francisci Barbari, viri eruditissi-
 mi, qui summo proximum in patria civitate
 locum tenebat, filius: vir ad bonarum litte-
 rarum gloriam in Italia refuscitandam na-
 tus, Græcæ & Latine impense doctus, &
 utriusque linguae elegantiarum scientissi-
 mus; vere magnus ac divinus homo, inquit
 Erasmus, * qui rara litteraturæ castissimos
 mores adiunxit; nec minus vitæ innocentia,
 quam doctrinæ præstantia cecituit. Claruit
 anno 1480. quadriennio ante scribere ex-
 orsus. A republica Veneta ad Romanum
 pontificem legatus, ab Innocentio VIII. anno
 1491. patriarcha Aquileiensis infcio senatu
 constitutus est. Cum vero legati reipublicæ,
 qui Romæ apud pontificem agebant,
 lege patria vetarentur, ne inconsulto senatu
 sacerdotum acciperent, aut in clerum
 transirent, ausum id contra civitatis leges
 graviter tulerunt Veneti; datique ad illum
 litteris manderunt, ut mora omni sublata
 patriarchatum abdicaret; aliter patrem
 suum magistratu submovendum, bonaque

ejus fisco addicenda fore. Frustra tergiver-
 satus est Hermolaus, civiumque iracundiam
 mora leniri posse speravit. Pater magistratu
 exiit, & incassum tentatis rebus omnibus
 dolore animi absumitur. Ipse Hermolaus
 bonis spoliatur, civum albo eximitur, &
 perpetuo exilio mulctatur. Tam infelici
 fortunæ ictu oppressus, meliori certe
 fato dignus, vir doctissimus inopem Ro-
 mæ vitam traduxit, miscella Alexandri pon-
 tificis sportula aliquamdiu sustentatus; do-
 nec anno 1494. morbo plebico extinctus
 interiit, anno ætatis suæ 39. funeris etiam
 honore defraudatus. Erasmi de eo judi-
 cium supra audivimus. Verum jejunum id
 nimis si ejusdem elogio, quod alibi occurrit,
 conferatur. In Adagio enim, *Quid cani-
 cum habeo?* hæc de Hermolao habet. *Is vi-
 erat, qui non solum Italianam suam, verum
 etiam omne sæculum hoc nostrum illustravit:
 cujus tanta est apud omnes eruditos auctoritas,
 ut impudentissimum sit ab illo dissentire: tam
 insignis in rejuvendo litteris utilitas, ut a lite-
 ris omnibus alienissimum, aut certe ingratis-
 simum habeatur, apud quem Hermolai memoria
 non sit sacrosancta.*

SCRIPTA.

Oratio gratulatoria ad Fredericum Imp.
 Brugis 1486. 4to. Basil. 1520. 4to. (e)

Compendium scientiæ naturalis. Laufan-
 næ 1579. 8vo. (f)

Cassigationes Pliniane ad Alexandrum VI.
 Romæ 1492. fol. & castigatores ibid. 1493.
 fol. Venet. 1497. (g)

Orationes, Prædicationes, &c. Par. 1494. 4to.

*Epistolæ variae, & Præfationes inter An-
 geli Politiani epistolas.* Basil. 1553. lib. 1,
 9, & 12.

*Versiones Latinae aliquot Aristotelis libro-
 rum.* Basil. 1533. (h)

*Cassigationes in Pomponium Melam; Co-
 rollarium ad Dioscoridis quinque libros priores
 de materia Medica; Versiones Latinae Diosco-
 ridis librorum, Theophrasti Oratorum, & ali-
 quot Plutarchi Opusculorum; variis locis ac
 temporibus in lucem prodierunt.*

Cæterum præter isthæc supra recensita
 scripsit Hermolaus. *De Calibatu libros 2.*
*Contra barbaros Philosophos librum, De re ux-
 oria Poema, Quaestiones Geometricæ, Curve-
 nientiam astrorum & medicinae, Præcepta hi-
 storie conscribende ad M. Aut. Sabellicum,
 Orationes & Epistolas multiplices, Carminum
 plussquam 12000. librum, Compendium Galeni,
 Versiones Græcorum aliquot librorum, & in his
 Responsionis Genadii Patriarchæ CP. de fide*

* Cicero-
 nian.

(a) De editionibus hujusce operis conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 1. (b) Non Hageno sed Basil. prodiit etiam separatim Moguntia 1519. 4to. (c) Eodem anno Keulinge. Item cum Dav. Thomani Act. publicis monetariis Aug. Vind. 1692. (d) Prodiit Tübingæ 1502. fol. 2. vol. Brixia 1574. 4to. 1. vol. Basil. 1512. 1588. & Lugd. 1514. fol. (e) Item tom. 2. Freheri Scriptor. Germanic. (f) Primum Venet. 1545. (g) Item Mediolani, 1494. Cremona 1495. Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 459. ubi plura de Her-molai Scriptis. (h) Item. Venet. 1544. 4to.

Sec. XV. *Catholice ad Mahometem Tivarum Imp.* Omnium illius operum editionem factam esse memorat Sinlerus: * quæ tamen a me nulla diligentia inveniri potuit.

* Biblioth. Tigurin. p. 288. *Concionum sacrarum volumen* extare dicitur MS. Patavii apud Augustinianos Eremitas.

1480. BAPTISTA SALVIS, sive de Salis, H. W. natione Italus, patria Ligur, ordinis Franciscani focus, provincie Januensis alumnus. Claruit anno 1480. Obiit post annum 1494. Scripsit *Summam Casuum Conscientie*, quæ ab autore nomen ducens, *Baptistiana* appellari solet. Prodiit Paris. 1499.

1480. PACIFICUS, gente Italus, patria H. W. Novariensis, ordinis Minorum frater. Claruit anno 1480. Scripsit *Summam Casuum Conscientie*, ab authoris nomine *Pacificam* dictam; quam Fr. Tarvisinus Carmelita Italice vertit, versamque edi curavit Venet. 1574. 1580.

1480. ANGELUS DE CLAVASIO, natione H. W. Italus, patria Ligur, ex oppidulo cognomine oriundus, ordinis Minoritarum sodalis, & familiæ Observantium vicarius generalis. Theologus & jurisconsultus insignis, claruit anno 1480. Sixto IV. aliisque Romanis pontificibus gratissimus; a quibus nuncii apostolici titulo insignitus pro corradenda contra furcas pecunia subsidaria legatus est. Obiit Cuni in cœnobio S. Mariæ de Angelis anno 1495. Scripsit *Summam Casuum Conscientie*, *Angelicam* vulgo dictam; quæ post vitiosas aliquot editiones, ipsomet autore curante, typis excusa prodiit Venet. 1490. (a) Emendator *ibid.* 1569. 1578. 1582. *Argentina* 1513. *Norimbergæ* 1498. 1588. fol. Alia quædam composuit, viz. *Tractatum de Restitutionibus*; *Tractatum* inscriptum, *Arcani fidei*, &c. quæ prælo exierunt Compluti 1562. 4to.

1480. (b) BAPTISTA TROVAMALA, H. W. aliis *Novannalis* dictus, patria itidem Ligur, & ordinis Franciscani monachus, claruit Lovanii ab anno 1480. Scripsit, *ad utilitatem simplicium Confessorum Summam Casuum Conscientie*, quæ *Rosella* dici solet, secundum alphabeti ordinem digestam. Prodiit ita Venet. 1499. 4to. Paris. 1515. 8vo. *Argentina* 1516. fol. (c)

1480. BERNARDINUS AQUILANUS, H. W. natione Italus, Follia Aprutii oppido oriun-

Sec. XV. dus, ordinis Minoritarum sodalis, & in curia Romana procurator; juris utriusque pariter ac sacrarum litterarum peritissimus: quo nomine in curiam Romanam accitus, concionatoris munere fungebatur. Claruit anno 1480. Obiit anno 1503. in conventu S. Juliani prope civitatem Aquilanam, ætatis suæ 83. Anno denum 1515. reliquæ ejus exinde translatae ad cœnobium S. Angeli intra Folliam & Oeram; ubi subtus altare conditæ insigni veneratione hodie videntur coluntur. Extant ab illo scripta, *Funerale*, Venet. 1572. *Tractatus de nubere volentium doctrina*, inter *Tractatus Juris Venet.* 1584. tom. 9. *Admonitiones vite Spiritualis*, (anno 1491. elucubratæ) Italice, Venet. 1572. *Historia brevis de Cœnobio S. illustribus viris provincia S. Bernardini; Quodlibetum Scholasticum; Quadragesimales; Centuria (d) in memoriam Passionis Christi; Peregrinum*, seu de Christo sub peregrini specie discipulis Emmaumentem proficiscentibus apparente: *Sermonum libri aliquot; Vita S. Bernardini Senensis, S. Philippi Aquilani*, Italice. Ex his pleraque MSS. asservantur in cœnobio S. Angeli prædicto; teste Waddingo de Scriptor. Ord. Minor. p. 54.

ANTONIUS DE BALOCHO, 1480. H. W. aliis *Antonius de Vercellu* dictus, gente Italus, Balochi diocesis Vercellensis pago natus, ordinis Franciscani focus, e familia Regularis Observantiæ. ac provincie Genuensis. Claruit anno 1480. Prædicator tota Italia celeberrimus. Scripsit *Quadragesimale de 12. excellentiis Christianæ fidei*; Venet. 1492. & Lugduni 1504. excusum. *Tractatum de Virtutibus*, Hagennæ 1513. 4to. *Quadragesimale* alterum de æternis fructibus Spiritus Sancti; in 17. tractatus distributum. Singulorum titulos exhibet, totumque opus penes se MS. extitisse prodit Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 29.

BERNARDINUS TOMITANUS, 1480. H. W. natione Italus, patria Feltrensis, *Parum* a brevi statuta cognomento dictus, ordinis Minoritarum, Sixto IV. & Innocentio VIII. pontificibus Romanis acceptissimus, quibus operam in rebus gravissimis obeundis locavit. Claruit anno 1480. Vir rara morum castitate, & eximia concionandi facundia apud conterraneos suos celebratissimus. Innumera fere miracula illi affinxerunt historici & Minoritis sequeores; quin & cœpex viri Bernardinus de Buis, *

* Rosar. par. 1. Ser. 3.

(a) Iterum 1492. Prodiit etiam *Argentorat.* 1489. 1495. 1513. *Alosti Flandror.* 1490. ut refert Fabr. Bibl. Eccles. ad Trichem. c. 895. Habetur etiam in tom. 3. Bibl. Pontif. Max. a Jo. Tho. Roccaforti edit. (b) Hic Baptista rectius cum superiore idem eademque *summa* habetur a Labbeo tom. 1. de Scriptor. Eccles. p. 174. (c) Prodiit etiam *Romæ* 1479. *Augusta* 1484. *Norimb.* 1488. *Venet.* 1495. Vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 455. (d) Rectius *Centurio* notante Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 581.

plures

SÆC. XV.
ab anno
MCCCC.

plures in aëre Angelos, quam in terra homines illi Vincentiæ concionanti altitisse refert. Verum ista ad popellum. Certius id pietatis indicium, quod Christianos intolerandis Judæorum uluris afflictos dolens, Montem Pietatis multis in locis erigi curaverit; ut verporum nummulariorum tyrannidi occurreret. Obiit Ticini die 28. Septembris anno 1494. summa veneratione a vicina plebe etiamnum cultus. Scriptit *Traſlatum de modo conſtituti*, Brixie 1542. 12mo. editum: & *Conciones quaſdam Italicas de Perfectione Vita Chriſtiane*, Venet. 1532. 8vo.

1480.
H. W.

BERNARDINUS DE BUSTIS, gente Italus, oppido cognomine in ducatu Mediolanenſi oriundus familiæ Franciscanæ fodalis; rei theologicæ, philoſophicæ ac jurisprudentiæ ſcientia, pro ratione ævi, haud vulgariter inſtructus, Michaëlis de Carcano diſcipulus; claruit anno 1480. quo Officium de immaculata conceptione B. Virginis, quod ipſe concinnarat, a Sixto IV. papa diplomate apoſtolico confirmari obtinuit. Vir præclara eloquentiæ fama, & præſtanti concionandi arte inter primarios ordinis ſui proceres numerandus: adeo ut cum recepto illa ætate apud Italos more illuſtriores e Minoritis concionatores a celebrioribus Italiæ civitatibus miſſa ad generalem legatione quotannis depoſcerentur, Bernardinus ſingulis fere ab eo, quo primum florere cœpit, tempore annis ad totidem principes aut inſignes urbes eum a generale depoſcentes deſtinatus fuerit. Quæcunque vero dicendi genere enituit; certe iudicio parum valuit, ad inanes ſuperſtitiones & nugas pronus. Ut eſtrænem enim ejus B. Mariæ ſine fronte, ſine corde aſſentandi libidinem taceam; ut inſanas laudes, ne dicam blaſphemias, quibus lectori nauſeam, beatitudinæ Virgini injuriam facit, mittam; tanta in nudum Jeſu nomen, quod novo Bernardini Senenſis commento divino honore nuper in Italia coli cœperat, devotione ferebatur; ut id die anniverſario ritæque ſolenſi per univerſam Eccleſiam celebrari ardentiffimis precibus ab Innocentio VIII. poſtularet. Obiit poſt annum 1500.

SCRIPTA.

Mariæ, ſeu ſermones de B. Virgine Maria, ejusque excellentiis, non ſolum per ſingulas ejus ſeſtivities, verum etiam per omnia totius anni ſabbata. Prodiit Mediolani 1494. 4to. Argentina 1496. (a)

Quadrageſimale. Argentina 1496.
Rofarium Sermonum per Quadrageſimam, enſiſque totius anni tam Dominicales, quam

ſeſſos dies; nec non de unaſque materia prædicabili. Prodiit in duos tomos diſtributum Haguenæ 1500. Lugduni 1507. 1525. 4to. & cum Mariali Brixie 1588. tom. 3.

Pro deſenſione Montium Pietatis Traſlatum 2. ad Bernardinum de Carvaio cardinalem, anno 1497. ſcripti. Mediolani 1503. fol. (b)

Officium de Conceptione B. Virginis.

Officium nominis Jeſu. Utrumque a Minoritis hodiernum recitatur; iſtud die 14. Januarii, illud die 8. Decembris.

ROBERTUS CARACCIOLUS, 1480. H. W.

natione Italus, Licii in regno Neapolitano natus, illinc *Robertus de Licio* cognominatus, ordinis Minorum focus, ac demum ordine epiſcopus, Aquinas, Licienſis, atque (ut nonnulli volunt) Aquilanus in Marſorum provincia. Claruit anno 1480. Summa apud plurimos recitiſſis & univerſam Itælorum gentem gratia florebat; id honoris rara concionandi ubertate ac ſœlicitate naſtus, qua tantopere excellere credebatur; ut recepto apud omnes elogio *Secundus Paulus* appellaretur. Egregie ſane (prout ea ferebant tempora) concionator, & ingenti plane zelo actus; qui lachrymas auditoribus ſuis pro lubitu excutere poteſt ſertur, quique ſolutos ſæculi mores, ac præſertim pluſquam regiam pontificum & cardinalium pompam, acri calamo flagellavit. Obiit anno 1495. poſtquam quinquaginta annos concionatoris munus obſiſſet, in eccleſia conventualium Licienſi ſepultus, atque illiuſmodi diſticho medio ſepulchri inſiſo collaudatus:

Ille Robertus hic eſt Chriſti, quo præſule vatium

Nemo poſt Paulum clavior orbe fuit.

SCRIPTA.

Sermones de Chriſto, B. Virgine, ac S. Mariæ. Prodiierunt Venetiis 1489, & 1490.

Sermones de Tempore, & de laudibus Sanctorum. Napoli 1489. Baſil. 1490.

Quadrageſimale de Peccatis. Baſil. 1475. Venet. 1488. 8vo. Licii 1490.

Quadrageſimale de Penitentiâ. Venet. 1472. 4to. Argentinx 1497. fol.

Sermones de Annuntiatione Virginis Mariæ, de Prædeſtinationum & Damnationum numero, de catenis peccatorum, de ſpe bona, de iudicio peſſimæ. Prodiierunt iſti una cum præcedente opere ſecunda vice excuſo ibidem.

Sermones de Adventu, & Quadrageſima. Venet. 1496. 8vo.

Sermones de timore iudiciorum Dei, de im-

(a) Item Haguenæ 1506. & 1519. fol. (b) Item cum Roſario Haguenæ, & inter opera Brixie 1588.

mortalitate

Sæc. XV. *inortalitate anime, de aeterna beatitudine.* Excusi sunt apud Gregorium Arivabenum. Venetii in 4to.

Sermones per Solemnitates totius anni, Domini Sabaoth, & Beatissime Virginis. Venet. 1471. 1496.

De hominis formatione liber. Norimbergæ 1470.

Sermones de amore divinatorum Officiorum, ad Joannem Aragonium Ferdinandi regis Sicilia filium quibus mystice exponuntur verba S. Joannis: *Vidi alterum Angelum volantem*, &c. Neapoli 1473.

Speculum Fidei Christiana. Venet. 1555.

Prodierunt pleraque ex antedictis opera uno volumine, Lugduni 1503. tribus tomis, Venet. 1490.

1480. MICHAEL DE MEDIOLANO, H. W. gente Italus, patria Mediolanensis, ordinis Franciscani Regularis Observantiae insignis concionator. Claruit anno 1480. Eundem fuisse, ac Michaelum de Carcano, non male conjicit Waddingus.* Certe uterque Mediolanum patriam habuit: uterque in familia Franciscana militavit; & utrique eadem fere opera ascribuntur.

SCRIPTA.

Confessionale, seu methodus confitendi. Venet. 1513. 8vo.

Quadragesimale de quatuor capitalibus vitiis, Gula, Ira, Invidia, Acedia. Venet. 1476. 4to.

Quadragesimale alterum duplicatione de Penitentia & ejus partibus. Venet. 1492. 4to.

Sermones de Adventu. Venet. 1487. 4to.

Sermones 11. more scholastico in Decalogum. (a)

Sermones de Sanctis.

Sermones de Tempore.

Sermones de Penitentia ad dies Quadragesimæ.

De Peccatis generatim.

De tribus præcipuis peccatis, Superbia, Avaritia, Luxuria.

De quatuor reliquis peccatis capitalibus, & eorum filijs.

De fide Christiana liber.

Prodierunt ista a Sermonibus in Decalogum inclusive enumerata opuscula, Michaeli de Carcano inscripta, Basil. 1470.

1480. STEPHANUS BRULIFER, H. W. natione Gallus, patria Armoricus, domo Maclouvienfis, ordinis Minoritarum, doctor Parisiensis, Gulielmi Vorilongi discipulus, theologicæ scholasticæ juxta Scoti sententiam apud Moguntinos & Metenses professor. Claruit anno 1480. Obiit in con-

ventu Bernonis provinciae Britanniae, post annum, uti videtur, 1500.

SCRIPTA.

Reportata in 4. libros Sententiarum S. Bonaventurae. Prodierunt seorsim Basil. 1501. Venet. 1504. Paris. 1507.

Liber de sanctissima Trinitate, quo pictores infulsis imaginibus S. Trinitatem depingentes acriter caltigat.

Sermones de paupertate Christi & Apostolorum. Paris. 1500.

Apologeticus adversus quendam episcopum Minoritam, Fratres Regularis Observantiae dominantem, quod alio se nomine appellarent, quam regula expresserit.

Tractatus de timore servili, & de donis Dei.

Tractatus de Formalitatibus ad mentem Scoti. Prodierunt tres isti tractatus Venet. 1516. fol.

Declaratio identitatum & distinctionum rerum secundum Scotum. Basil. 1507. 8vo. ad calcem *Reportatorum.*

Concio de valore Missarum, in synodo Moguntina habita.

Prodierunt Bruliferi opera Paris. 1499. atque ibid. 1500. 8vo.

ANDREAS, primum quidem ordinis Prædicatorem, dein Craynenfis, sive Carnensis archiepiscopus, & ecclesiae Romanae presbyter cardinalis titulo S. Sixti; vir insigni fiduciam, & eximia vitae sanctitate merito celebrandus. Claruit an. 1480. Immo pietatis & religionis Christianae zelo ductus, cum corruptum ecclesiae Romanæ doctrinam, & corruptiores ecclesiasticorum, præsertim vero Sixti pontificis, mores diutius ferendus non esse arbitraretur; & utrique malo remedium adhiberi e re Christiana fore censeret; crebris precibus & adhortationibus apud Sixtum papam privatim, & in publico cardinalium consensu egit; ut tamdiu desiderata reformatio tandem aliquando inchoaretur. A pontifice & cardinalibus sibi lo & sanis exceptus, alio se vertit; acceptaque (uti præ se tulit) a Frederico Imp. potestate, Basilicam urbem se contulit; & in ecclesiae cathedrali anno 1482. die 25. Martii, concilium generale ibi loci quam citissime habendum indicit, ad fidei catholice (ut ipsius verbis utar) reformationem, morum correctionem, scelerum vitiorumque expiationem, & pacem universalem in populo Christiano procurandam. Infremuit Sixtus re audita, datique ad Basileenses litteris Andream compedibus vincum sibi mitti iussit. Ille a pontifice ad

(a) Prodire una cum *Quadragesimali* Venet. 1492. sed de editionibus operum Michaelis, vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5. p. 225.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

concilium provocat, & concilii indictionem renovat. Sixtus legato in Helvetiam Angelo episcopo Susefaniensi Andream sub anathematis poena tradi mandat; & detractantes Basileenses diris devovet: cumque anathema parum curarent Helvetii, Jodocum præfulem Sedunensem ad Fredericum Imp. mittit, qui Cæsarem invitum perquam ac diu renuentem, eo tandem deduxit, ut Basileensibus Andream custodiæ mancipare sub perduellionis poena præceperit. Factum id exeunte anno 1482. & Andreas, mensibus aliquot in carcere exactis, tandem clandestinis insidiis strangulatus interit.

SCRIPTA.

Epistola encyclica, qua instituti sui de concilio convocando rationem reddit, miserum ecclesiæ statum, & papæ apostasiam describit, resque in concilio tractandas proponit.

Appellatio a Papali sententia, qua acriter in Sixtum IV. invehitur, pessima illius scelera depingit, & exaggerat; totamque pontificiam auctoritatem ab imis fundamentis convellit.

Responsio ad epistolam Henrici inquisitoris Dominicani, *Appellationis sue refutatorium*, qua pontificum auctoritatem prolixè impugnât; crassamque totius ordinis Prædicatorum inficiam & hypocritam detegit & perstringit.

Exhortatio de reformandis moribus & ecclesiæ ad omnes Christianos.

Epistola ad Fredericum Imp. qua illum enixe rogat, ut inceptis suis opituletur.

Oratio defensoria ad Antonium Gratiani-Dei, judicem Cæsareanum.

Epistola ad Casparum episcopum Basileensem, qua eum, ut instituto suo obsecundet, multis hortatur.

Opuscula ista omnia collegit, & scholiis illustravit, qui Andree secretarii & procuratoris vice præsto fuit, Petrus Numagen Treverensis, notarius & facellanus ecclesiæ Tigurinæ, addita *Gestorum Andree historia brevicula*. Collectionem istam ex bibliotheca ecclesiæ Tigurinæ in lucem protulit Joannes Henr. Hottingerus, & Historiæ suæ Ecclesiasticæ inferuit Sæc. 15. *Tiguri* 1654. 8vo. Append. ad Sect. 1. a pag. 355. ad p. 605.

1480.
H. W.
Jo. Fr. Pi-
cus Mi-
rand. in
Vita ejus.

(a) HIERONYMUS SAVONAROLA, natione Italus, patria Ferrariensis, origine tamen Patavinus, nobili familia oriundus, Hieronymi Savonarolæ & Helenæ Bonacorsæ filius, natus anno 1452. 11. Cal. Octobr. A teneris unguiculis pietatis artiumque liberalium studio summa diligentia incubuit; ita ut adolescens adhuc præ-

clarum inter eruditos nomen obtineret. Sæc. XV. Anno 1474. Bononiam inconfultis parentibus profectus, Dominicanæ familiæ se adiunxit; & impositam sibi philosophiæ ac metaphysicæ perdocendæ provinciam suscepit. Postea sacro muneri initiatus, crebris ad populum concionibus in solutos sæculi mores detonare cœpit; tanta eloquentia, tam felici successu usus, ut auditorum animos quo vellet persuasos flecteret, & perditissimis quibuscunque homuncionibus pietatis & religionis zelum incuteret, tanto passim populi confluxu celebratus, ut amplissima templa auditorum multitudinem nequaquam caperent. Claruit anno 1480. Vir ad religionem promovendam natus, qui summa vitæ austeritate & illibata morum sanctimonia omnium in se admirationem rapuit: & certissimis quibusdam rerum futurarum prædictionibus, divini tere hominis opinionem sibi conciliavit. Tanta pietatis & eloquentiæ fama instructus, mirum sane, quam immanem apud Italos auctoritatem sibi comparaverit; adeo ut tota Italia a dicentis ore pendere videretur. Frequentibus ille concionibus oppidum habitis, in id solum incuivit; ut deploratum ævi malitiam castigaret; collapsam pontificum incuria religionem restitueret; pietatem, charitatem, & justitiam in Christianorum animos revocaret; solutosque omnium mores corrigeret. Imprimis vero id curæ habuit; ut pontificum, ecclesiasticorum, & principum qualiumcunque vitia detegeret, & acri satyra flagellaret. Anno 1483. Florentiam se contulit; tantamque concionibus disertis, prophetici prædictionibus, & morum gravitate potestatem sibi brevi conciliavit; ut in republica Florentina omnia deinceps pro nutu ageret. Anno 1494. a Florentinis ad Carolum Gallie regem victoriam per Italiam arma circumferentem legatus, victoris iram auctoritate sua compescuit, & civibus pacem impetravit. Jamque curiæ Romanæ, totique ecclesiasticorum ordini invisus esse cœperat Hieronymus, tam quod ecclesiam reformandam, & Babylone (Romam innuens) excidendam esse clamaret; quam quod singulorum vitia palam notare & acerbe perstringere nequitiam vereretur. Præsertim vero Alexandrum VI. pontificem, monstrum illud vitiorum, & Christianæ religionis propudium, in rabiem egerat, scelera illius detegendo, & pro concionibus exaggerando. Anno igitur 1498. Alexander submissis Dominicanis quibusdam fraterculis, qui Hieronymi concionibus adversarentur, primores aliquot in partes trahit, & inimicam factionem suscitari curat. Isti Hieronymum, a pontifice prius anathe-

* Vid. Phil.
lip. Comi-
neum Hist.
l. 8. c. 2.

(a) Conf. *Querif.* tom. 1.

mate

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

mate percussus, armata manu in templo invadunt, ferro & flammis sibi aditum patefaciunt: ab Hieronymianis tamen post acre certamen repelluntur. Mox vero a senatu, data fide publica, ut incolomis ad cœnobium reverteretur, accersitus, paruit; & ecclesia egressus, summa perfidia carceri mancipatus est; sævissimisque tormentis excruciat, ut prophetias suas falsas esse confiteri cogeretur. Cellit tormentis Hieronymus, & nimia doloris vehementia animo abalienatus, morem gessit. Quamprimum Hieronymum in vincula ductum esse novit Alexander papa, Romam eum mitti postulat; cum vero id a Florentinis obtinere non posset, binos illi fidei inquisitores judices dedit, & Florentiam legavit. Isti Hieronymum tormentis jam seminecem hæreseos reum agunt; habitoque judicio tumultuario, mortem in crastinum indicunt. Summa animi fortitudine eam oppetit Hieronymus, in foro Florentino intrangulatus & flammis combustus die 23. Maii anno 1498. ætatis suæ 46. Defuncti memoriam ingenti honore factatores sui coluerunt, eumque inter martyres reposuerunt. Quod ad crimen certe illi impactum attinet; illi hæresis fuit (ut Florentinorum ad Alexandrum VI. epistolæ verba adhibeam) *docere omnes justitiam, hortari cives aequali quodam jure uti; & insidias omnium in rempublicam detegere, nec pati contra jus civitatis plura aliquem sibi occupare: docere parentes optimam filiorum educationem; & eruditionem, ut digni Christiano nomine evadant; & persuadere mulieribus, depositis omnino ornatu; sequi Christum, pueros nihil magis nosse quam gesta Christi & sanctorum: aliaque hujusmodi agere, quæ bonorum amorem, malorum odium facile permovere possent. Magno utrinque animorum æstu anno circiter 1556. sub Pauli IV. pontificatu decernatum est in curia Romana de comprobandis aut prohibendis Hieronymi scriptis. Vicit tandem Dominicanorum sedulitas, & pro Hieronymo sententiam ferri obtinuit; ita tamen, ut pauci aliquot qui in Indicem prius relati fuerant, libri ex illo nequaquam eximerentur: non quidem hæretici aut erronei habendi, sed inter *suspensos* (sic enim loqui voluerunt iudices) reponendi.*

SCRIPTA.

Triumphus Crucis, seu *de fidei Christianæ veritate* libri 4. anno 1497. scripti, & Florentie editi, dein Venet. 1517. Paris. 1524. 8vo. Venet. 1540. (a) Lugd. Bat. 1633. 8vo. Hos libros MSS. editis longe auctiores penes se habuit Joan. Cordesius Lemovicensis, teste

Illustr. Grotio in Apolog. Rivet. discussione. Libri 4. cap. 7. loco motum in Collectione sua scriptorum contra Mahometanos edidit Theodorus Bibliander Basil. 1543. fol. titulo *Commentatimcula Mahometanorum fædæ omni ratione carere demonstrantia*.

De simplicitate vite Christianæ libri 5. Florentiæ 1496. Venet. 1507. 8vo. Colon. 1550. Paris. 1511. 8vo. Lugd. Bat. 1633. 12mo. Gratianopoli 1677. 12mo. (b)

Contra Astrologiam divinatricem libri 3. ex Joannis Pici Mirandulani disputationibus collecti. Italice ab Hieronymo conscriptis Latine vertit, & Icholus illustravit Thomas Boninfignius Florentiæ 1581. 8vo. Venet. 1586. Italice prodierunt Florentiæ 1495.

Expositio quadruplex in orationem Dominicam. Lugduni 1536. Ingolstadt. 1543. 16mo. Venet. 1538. Lugd. Bat. 1633. 12mo. Gratianopoli 1669. 12mo.

Alia orationis Dominicæ expositio, quæ singulis petitionibus singulas orationes subnexas habet, sub Hieronymi nomine impressa est Paris. 1538. 16to. Gratianopoli 1669. 12mo. Verum an genuinus sit Hieronymi fœtus jure merito dubitari queat.

Expositio salutationis Angelicæ, Ave Maria, Italice, Venet. 1558. 8vo.

De Humilitate tractatus, Italice, Venet. 1538. 8vo. Paris. 1617. 12mo.

De amore Christi liber, Italice, Florentiæ 1529. 4to. Venet. 1588. 8vo. Paris. 1617.

De Vita viduæ liber, Italice, cum priore Florentiæ 1495. 4to. Paris. 1617. 12mo.

Lamentatio Christi sponsæ adversus Pseudoprophetas, sive *Exhortatio ad fideles, ut præsentur Dominus pro renovatione Ecclesiæ*. Venet. 1537. & cum vita Savonarolæ Paris. 1674. 8vo. tom. 1. p. 381.

Dialogi 7. Spiritus & Animæ interlocutorum, quibus titulus, *Solutio itineris mei*, Geniæ 1536. 12mo. Venet. 1537. 16to. Lugd. Bat. cura Joannis Balefdenii 1633. 12mo. & Gratianopoli 1668. 12mo.

Dialogi alii 3. Rationis & Sensus interlocutorum, quibus idem est titulus, *Solutio itineris mei*, Venet. 1537. 16to.

De Oratione libri 2. Italice, Venet. 1538. 8vo. ibid. 1547. 8vo.

Regula 10. orandi tribulationis tempore, Italice, ibid.

Regula bene vivendi, ad discipulos suos, Italice, ibid.

Regula vivendi Christiana, in carcere anno 1498. Italice conscripta, & Florentiæ 1498. 4to. edita.

Expositio Decalogi, Italice Florentiæ 1495. 4to. Venet. 1538. 1547. 8vo.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

(a) Eodem anno Basil. & Gratianopoli 1666. 12mo. Italice vertit ipse Auctor & Florentiæ vulgavit 4to. Vid. Fabr. de Veritate Christianæ Relig. c. 30. p. 542. (b) Item 1615. 8vo. teste Tho. Pope Blunt in Censura Auctorum p. 146.

- SÆC. XV. *De sacrificio Missæ & mysteriū ejus* Italice, ab anno *ibid.* & *Parif.* 1617. 12mo. *ab anno*
MCCCC.
- Epistola de frequenti Communione*, Italice, *Florentiæ* 1496. 4to.
- De beneficiis Christi in Christianos collatis per Crucis mysteriū & signaculum.* *Parif.* 1610. 24to.
- De modo bene vivendi & tendendi in Deum*, Italice, *Venet.* 1538. 1547. 8vo.
- Epistola ad Nicolaum Patrem de suscepto a se Dominicanorum habitu*, Italice, *Venet.* 1547. 8vo. & cum vita ejus *Parif.* 1674. 8vo. tom. 2. p. 70.
- De perfectione Status religiosi*, Italice, *Florentiæ* 1495. 4to. *Venet.* 1538. 1548.
- Regule de discreto & ordinato modo vivendi in Religione*, Italice, *Venet.* 1538. 1547.
- Epistole plures ad Fratres suos Congregationis S. Marci*, Italice, *ibid.*
- De Lectione spirituali, epistola ad Sorores tertii ordinis S. Dominici*, Italice, *ibid.*
- Oratio, quam noviti addidit ad sacrum Christi corpus habui*, Italice, *Florentiæ* 1498. 4to.
- Tractatus graduum ascendendi ad perfectionem vite spiritualis*, an. 1497. scriptus, *Florentiæ* 1497. 4to. *Venet.* 1537. 16to. Italice, *ibid.* 1538. 1547. 8vo.
- Regula 7. Religiosis omnibus observanda*, Latine, *Venet.* 1537. 16to. Italice, *ibid.* 1537. 1548. 8vo.
- Oratio, seu meditatio in Psalmum, Diligam te Domine*, *Venet.* 1537. 16to.
- Tractatus de mysterio Crucis, & Officium ejusdem*, *Venet.* 1537. 16to.
- Expositio, seu meditatio in Psalmum 30. In te Domine speravi: quam paulo ante mortem composuit.* *Venet.* 1507. 8vo.
- Meditatio in Psalmum, Miserere mei Deus: quam inter vincula itidem & carceris angustias dictavit. Exstat cum præcedente Meditatione, & Triumpho Crucis.* *Venet.* 1540.
- Meditatio in Psalmum 30. In te Domine speravi.*
- Meditatio in Psalmum 79. Qui regis Israël, intende.* *Lugd.* 1633. (a)
- Habentur Meditationes cum Expof. in Orat. Domini. Lugdunū* 1536.
- Expositio five Meditationes in plures Psalmos.* 1524. 8vo.
- Meditationes quedam.* *Parif.* 1538. 16to.
- Manuale Confessionum, item Recollectorium Rudimentorum Theologie.* *Venet.* 1543. 8vo.
- Rudimentum Confessionum.* *Parif.* 1517. 8vo. *Venet.* 1543. 8vo. *Lugd. Bat.* 1640.
- Sermones 30. de Tempore & Sanctis*, anno 1495. habiti, Italice, *Florentiæ* 1496. 4to. *Venet.* 1517. 1520. 4to. 1539. 8vo. Concio tertia in Indice Romano prohibetur.
- Conciones Quadragesimales* 48. anno 1496. SÆC. XV. habitaæ, Italice, *Florentiæ* 1497. 4to. *Venet.* 1514. 1519. 4to. 1539. 1543. 8vo. Concio 12. in Indice Romano expurgari jubetur.
- Conciones 29. in Ruth & Michæam*, eodem anno habitaæ, Italice, *Florentiæ* 1497. 4to. *Venet.* 1513. 1520. 4to. 1540. 8vo. Latine *Salmantica* 1556. 4to. Concionem tertiam damnavit Index Romanus. Concio 28. *Tractatus de arte bene moriendi* a nonnullis infcribitur.
- Conciones 49. in Ezechielem, & micam in Psalm. 7.* anno 1497. habitaæ, Italice, *Venet.* 1517. 1520. 4to. 1421. 8vo. Ex his Conciones 21. 32. & 40. in Italice Romano notantur.
- Conciones 22. in Exodum & Psalmos*, anno 1498. habitaæ, Italice, *Florentiæ* 1498. 4to. *Venet.* 1520. 4to. 1540. 8vo. Iste præ aliis omnibus concionibus ecclesiæ & aulae Romanæ corruptelas exagitant; adeoque ex iis conciones 1, 2, 3, 6, 10, 12, & 20. in Indice Romano legi prohibentur.
- Conciones 13. per Adventum, & alie 46. per Quadragesimam, super arcam Noë.* *Venet.* 1436. 8vo. a Bernardino Stagnino de Tridino Latine editæ.
- Conciones 23. super Aggæum Prophetam & Psalmos*, anno 1494. habitaæ, Italice, *Venet.* 1544. 8vo.
- Conciones 47. in Job, per Quadragesimam* anno 1495. habitaæ, Italice, *Venet.* 1545. 8vo. Ex his concionem 14. Index Romanus expurgari jubet.
- Epistole quedam Apologetice*, *Florentiæ* anno 1497. scriptæ, Italice, *Florentiæ* 1497. 4to. *Venet.* 1537. 1548. 8vo.
- Epistola ad quendam N. Fratrem*, adversus sententiam excommunicationis contra se nuper injuste latam, Italice & Latine, *Florentiæ* 1497. 4to.
- Sermones 40 in Amos, & 20. in Zachariam Prophetam*, ab Hieronymi prædicantis (ut & reliqui fere omnes Sermones) ore excepti, & ab aliis Latine versi, *Venet.* 1514. 1519. 4to.
- Sermo in vigilia natiuitatis Domini*, Italice, *Parif.* 1517. 8vo. *Ingolstadt.* 1556. *Gratanopolis* 1669. 12mo.
- Alia ejusdem argumenti*, Italice, *Venet.* 1548. 8vo.
- Sermones 25. in Psalmum 72. Quam bonus Deus Israël*, anno 1493. habiti, Italice, *Venet.* 1528. 4to. 1544. 8vo.
- Sermones quatuordecim in Psalmos*, Italice, *Venet.* 1500. 4. vol. 4to. *ibid.* 1517. 4to.
- De amore divino concio*, in illud Thren. 1. *Ego vir videns.* Senis 1543. 8vo.
- Sermones 19. in primam epistolam S. Jo-*

(a) Commentarii in Psalmos 50, 70, 57. prodierunt *Tubing.* 1621. 12. Denuo *Lugd. Bat.* 1633. 12mo. una cum Expositione in Oracionem Dominicam, vid. *Blaut*, in Censura Auctorum p. 346.

Sæc. XV. annis, aliisque Scriptura locos, Italice, Venet. 1556.

Oraculum seu prophetia de renovatione Ecclesie, Italice, Venet. 1560. 8vo.

Meditationes seu Conciones in Cantica & alia Scriptura loca. Venet. 1556. 8vo.

Conciones breuicula 9. in Threnos Jeremia. ibid.

Brevi Expofitio in librum Eſther. ibid.

Compendium totius Philoſophiæ, tam naturalis, quam moralis, libris 15. Venet. 1542. 8vo. Wittenbergæ 1596. 8vo.

Opus de diſſiſione, ordine, & utilitate omnium Scientiarum, libris 4. Ex his liber quartus de re poetica agit.

Compendium Logices, libris 10. Prodi-erunt tria iſta opuscula una cum Compendio Philoſophiæ, Venet. 1542. 8vo.

Margarita Philoſophica, ſeu rationalis & moralis Philoſophiæ Principia, ab Orontio Finxo aucta & caſtigata. Baſil. 1535. 4to.

Apologia, ſive Epiftole 3. ad Alexandrum VI. papam, anno 1497. datæ. Exſtant apud Bzovium ad an. 1497. *Sermo prolixus Apologeticus* Florentiæ in feſto Annunciationis habitus, ibid. ad an. 1495. §. 24.

De Veritate Prophetica libri ſeu Dialogi 9. qui in Indice Romano prohibentur, Florentiæ 1497. 4to. Venet. 1548. 8vo.

Compendium Revelationum. Prodiit Pariſ. 1496. 4to. & una cum vita Savonarolæ Pariſ. 1674. 8vo. tom. 1. p. 216.

Apologeticum Fratrum Congregationis S. Marci Florentiæ Ordinis Prædicatorum a ſeiſſo inſtituta, adverſus Alexandrum VI. papam. Ibid. tom. 2. p. 74. Toloſæ 1612. 12mo. antea excuſus.

Sermo Apologeticus in illud Pſalmi 7. Domine Deus meus in te ſperavi, Florentiæ anno 1497. in die Aſcenſionis Domini habitus, Italice, ibid. p. 157.

Epiftole plures, ibid. ſparſim.

Epiftole Spirituales & Aſcetiæ, quas in unum volumen collegit, ex Etruſca lingua Latine convertit, atque una cum Savonarolæ vita, ibid. tom. 2. mantiffæ vice edendas curavit Jacobus Quetiſ. Ord. Prædicat.

Plura adhuc ab Hieronymo conſcripta memorat Jo. Fr. Picus Comes Mirandulanus, in vita * ejus, viz. *Commentationes in Hexameron, & alia plura Genæſeos loca; In partem Levitici; In Pſalterium Davidicum; In Solomonis Cantica; In Hieremiæ Threnos; Interpretationem Evangeliorum imperſectam; Concluſiones perbreves in Decreta Pontificia; Admonitionem ad Sacerdotes & Clericos; His accenſet Bzovius, * Librum de regimine Rei-publicæ Florentiæ; Ambroſius de Altamura, * Libros de Cambiis, De Uſuris, De*

Simoniam, De deſenſione proximi, De furto notabili; & Commentaria in 7. Pſalmos Penitentialis. Ex his forſan aliqua in lucem prodierunt; quorum editiones me plane fugiunt. Cæterum de Hieronymi vita; rebus geſtis, ſupplicio, innocentia, doctrina, ac ſcriptis fuſſime egit nuperus vitæ ejus editor, Pariſ. 1674. 2. tom. 8vo. ſeu Jacobus Quetiſ. ſeu quiſquam alius is fuerit; vir certe minime indoctus, cui nos in texendo Hieronymi operum catalogo plurimum debemus.

(a) MARSILIUS FICINUS, gent. Italus, patria Florentinus, Ficini Chirurgici filius, natus eſt anno 1433. die 19. Octobr. Litteris excultus ſumptu Laurentii Medicis Florentinorum principis, Lucam Gymnianiſem, & Commodum præceptores habuit. Poſt decurſa ſœcietatim litterarum ſtadia, cum in omni philoſophiæ genere verſatiſſimus, theologus ac medicus celeberrimus, Græcæ vero ac Latine peritiſſimus haberetur; ſumma apud Laurentium & Coſmum Medices gratia valuit; & ab iis honeſtis ædibus, ſacerdotio, eccleſiæ cathedralis Florentinæ canonicatu, annuiſque ſtipendiis donatus eſt. Tantorum Mæcenatum favore otium naſtus ad juvandum rem litterariam ſe accinxit; cumque alii Ariſtotelis volumina certatim verterent, ipſe Platonis ſcripta Latine transferenda ſuſcepit; Platoniam philoſophiam ingenti ſtudio excoluit, primuſque omnium in occidente inſtauravit. *Platoniorum Princeps*, inquit Card. Bona, * qui fere ſolus ex Platonis inoſſenſo pede percurri poſſeſt. Claruit anno 1480. Rei Philoſophicæ nimium deditus, religionis & pietatis curam poſthabuiſſe dicitur; donec Savonarolæ Florentium advenientis eloquentiam admiratus, concionibus ejus audiendis animum adiecit; dumque ſtoſculis rhetoricis inhiavit, pietatis igniculos recepit. Reliquam dein vitam religionis officiis impendit; & pro Savonarola eruditiffimam apologiam ſcripſit. Obiit in villa Coregiana prope Florentiam anno 1459. in templo S. Mariæ ſepultus. Statim poſt obitum Michaeli Mercato Miniatenſi ſe viſendum, prout vivus promiſerat, obtuliſſe; quæque antea de animarum immortalitate diſſeruerat, expertum jam confirmariſſe, ex proborum (uti ipſe ait) & eruditiffimorum teſtium fide narrat Baronius ad an. 411. prope finem.

O P E R A.

De Religione Chriſtiana, & fidei pietate liber, ad Laurentium Medicem. Pariſ. 1559.

* Cap. 13. * Ad an. 1497. §. 19. * Biblioth. Prædicat. p. 216.

* Notitia Auth. lib. de Divina Pfalmody. præmiſſa.

(a) Conf. Jo. Georgii Schelhornii Amenitates Litterarias vol. 1. p. 19. ſeq.

SÆC. XV. 8vo. cum notis Ludov. Crocii, Bremae 1617.
ab anno 8vo. (a)
MCCCC.

De immortalitate animarum ac aeterna felicitate libri 18. Theologia Platonica, ad eundem. (b)

In Epistolas S. Pauli Commentarium, & Ascensum in tertium caelum ad Paulum intelligendum. Quicquid vero tituli opus istud in fronte gerat, non nisi epistolam ad Romanos explicatam dat.

Conciones habite ad Fratres, viz. De quinque pauperibus. De duobus Discipulis euntibus ad Emmaus. In illud, Si surrexeritis. De Passione Domini. De laboribus & arumnis D. Pauli. De stella Magorum. De Cautico Simonis ac vera fidelium pace. De creatione verum.

De vita libri 3. ad Laurentium Medicem, quorum primus agit de studiosorum fanitate tuenda, secundus de vita producenda, tertius de vita cœlitus comparanda. Venet. 1584. 4to.

Apologia, in qua de medicina, astrologia, vita mundi, & de Magis Christum salutantibus agitur. Venet. 1498.

Quod necessaria sit ad vitam securitas, tranquillitasque animi.

Antidotus Epidemiarum, tutelam bonæ valetudinis continens, a Ficino Italice conscripta, ab Hieronymo Riccio Latine versa.

Epistolarum libri 12. in quibus varii tractatus habentur, viz. Dialogus inter Deum & animam. De divino favore. De Felicitate. Oratio ad Deum Theologica. Quaestiones 5. de Mente. Compendium Platonica Theologia. Dialogus inter Pandion & Animam, quod ad Deum non ascendatur sine Deo, Exhortatio ad bellum contra Barbaros. De Officiis. Oratio de laudibus Philosophiae. Oratio de laudibus Medicinæ. De Philosophia Platonica. De Vita Platonis Philosophi. Apologia de moribus Platonis. Disputatio contra iudicia Astrologorum. De institutione Principis. Oratio Christiani gregis ad Pastorem Sixtum IV. Pontificem. Oraculum Alfonsi Regis ad Ferdinandum Regem. Orphica comparatio Solis ad Deum atque declaratio idearum. Philosophica principii institutio. De Christianæ legis divinitate. De Platoniorum contemplationibus. Oratio de Charitate habita ad Populum. De adoratione Divinae virtutis. Apologia de voluptate. Excerpta ex Proclo in Rempublicam Platonis. Apologia in librum suum de Sole & Lamine. Oratio ad Carolum Gallorum Regem. De providentia, vaticiniis, reuersionibusque malorum. Prodiere Ficini E-

pitolæ seorsim Norimbergæ 1497. 4to. Venet. Sæc. XV. 1495. fol.

De Sole liber allegoricus & anagogicus. Venet. 1498.

De Lamine liber. ibid.

De Voluptate liber.

Dionysii Areopagite translatio cum suis argumentis.

In Platonem Epitome seu Argumenta, Commentaria, Collectanea, & Annotationes.

In Plotini libros 54. in sex Enneadas distributos Argumenta, quibus totam ejus philosophiam summam complectitur.

Expositio in Theophrastum de sensu,phantasia; & intellectu.

Mercurii Trismegisti Pamauder, & Asclepium, Latine versi.

Aspenagora Atheiensis de Resurrectione Excerpta.

Jamblichus de Myseriis Egyptiorum, Chaldeorum, atque Assyriorum.

Procli in Alcibiadem Platicum de anima ac demone Excerpta.

Proclus de sacrificio, & Magia. Venet. 1497.

Porphyrus de Occasionibus, sive causis ad intelligibilia nos ducentibus.

Ex Porphyrii lib. 4. de Abstinentia Excerpta.

Ex Psello de Demonibus.

Alcinous de doctrina Platonis. Venet. 1497.

Spensippus de definitionibus Platonis.

Xenocratis de Morte libri 2.

Synefius de somniis.

Pythagoræ aurea verba & symbola.

Prodiere Marfilii Ficini opera, Venet. 1516. Basil. 1561. 1576. 2. tom. fol. Paris. 1641. 2. tom. fol. Excerpta ex variis Authoribus, Venet. 1497. fol. Versio Operum Platonis, Venet. 1491. Lugd. 1590. Francfort. 1602. Versio Operum Plotini, Basil. 1580. Scripta ejus pauca, adhuc inedita, enumerat Michaël Pocciancius Catal. Scriptor. Florentin. p. 123.

WERNERUS ROLLWINCK 1480.
DE LAER, patria Westphalus, ex oppidulo dioceseos Monasteriensis oriundus, ordinis Carthusianorum monachus in cenobio S. Barbara Colonienf. Claruit anno 1480. Obiit anno 1502. ætatis suæ 77. conversionis 55.

OPERA.

Fasciculus Temporum, omnia antiquorum chronica complectens, per sex ætates digestus, ab orbe condito ad sua usque tempora. Triplicem operis istius editionem dedit Wernerus. Prima in an. 1470. desit. (c)

(a) Conf. Fabr. de veritate Christianæ Relig. c. 30. p. 540. qui memorat Italicam versionem ab auctore ipso adornatam Florent. 1568. 8vo. (b) Prodiere Florent. 1482. fol. (c) Nulla hujusmodi editio extare videtur. Prima enim hujus operis editio usque ad an. 1474. pertingit, & prodiit primum sine auctoris nomine sub titulo Chronici Chroniconum Lubecz 1475. Ad calc. subijcitur Calendarium seu Martyrologium a Wernero compilatum. Vid. que habent Oudin. tom. 3. p. 2739. Exemplum impressum Venet. 1485. memorat Tho. Hearn. in Guil. Neubrigenf. Hist. p. 940.

Sec. XV. Exemplar ejus MS. penes Vossium* extitit. ab anno
MCCCC. Secunda ad annum 1474. pertigit: & ex-
* De Hist. inde appendix seu continuatio Joannis Lin-
Lat. lib. 3. turii, Hostensis in Voilandia pastoris, ini-
c. 6. tium sumit, & usque ad annum 1514. pro-
greditur. Prodiit editio ista *Lovanii* 1476.
Tertia editio ad Hydruntum a Turcis ex-
pugnatum, sive annum 1480. deducitur; &
Augustæ 1481. prodiit, (a) atque una cum Lin-
turi appendice habetur inter Scriptores
Germanicos Pistorii *Francfurt.* 1584. tom. 2.
p. 580.

De Westphaliæ sitæ & laudibus, & Westpha-
lorum seu antiquiorum Saxonum moribus, &c.
liber, ab Orthuino Gratio editus — 1514.
reculus *Colon.* 1602. 8vo. (b)

Paradisus Conscientiæ, & Questiones 12.
pro S. Theologiae studiosis. *Colon.* 1475. 4to.

De Sacramento Eucharistiæ, & fructu Mis-
sarum. *Colon.* 1535.

Sermo prolixus de S. Benedicto, typis im-
pressus ante annum 1494. teste Trithemio:
quo vero anno aut loco, me latet.

Alia plura conscripsit Wernerus, viz. *Ca-*
lendarium ac Martyrologium, Librum de origine
Episcopum, Opus grande super omnes Episto-
las S. Pauli, Libros 7. de Vita S. Pauli. Li-
brum de regimine principum, &c. quorum
Indiculum satis longum, ab ipso Wernero
acceptum, exhibet Trithemius lib. de Viris
Illust. Germanicæ.

1480. JOANNES GERBRANDUS de
R. G. LEYDIS, patria Batavus, domo Leiden-
sis, ord. Carmelitarum in cœnobio Harle-
mensi Prior, claruit anno 1480. inter suos
consensit, & anno 1504. diem extremum
clausit. Scripsit varia quibus nomen suum
ab interitu vindicavit. *Chronicon Hollandiæ*
Comitum & Episcoporum Ultrajectensium, in
32. libros partitum, atque ad ann. 1480.
diductum. Dictum opus e tenebris pro-
duxit, & inter alios rerum Belgicarum scri-
ptores, edidit Fr. Sweertius, *Francf.* 1620.
fol. *Chronicon Egmondianum*, sive *Annales*
regalium Abbatum Egmondensium. Istud ex
duobus MSS. exemplaribus inter se collatis
descriptum, & notis suis uberioribus illu-
stratum edidit Antonius Mattheus Leiden-
sis, cui etiam aliorum nonnulla subiunxit,
Ungd. Bat. 1692. 4to. *Historiam sui Ordinis*
decem libris contexit, quæ MS. apud Cl.
Miræum delituit. *Sermones de tempore; de*
Sanctis; Quadragesimales; de Passione Do-
mini, & alia opuscula theologica, nullibi
quod sciam comparentia, memorat Simle-
rus: vide etiam Posselvin. Appar. Sac. &
Sweertii Athen. Belg.

MATTHIAS PALMERIUS, gen- Sec. XV.
te Italus, civitate Pisanus, Simlero tamen Vin- ab anno
centinus, claruit anno 1481. Matthæi Pal- MCCCC.
merii Florentini Chronicon continuavit ab 1481.
anno 1449. (quo desit ille) usque ad annum H. W.
1481. Prodiit sæpius ista *Continuatio*, Mat-
thæi Chronico subnecti solita. Latine etiam
vertit, satis infœliciter quidem, Aristæ
Historiam de 72. Interpretibus. *Versio* ty-
pis excusa est *Basil.* 1536. 1551. (c)

JOANNES TRITHEMIUS, sive 1483.
Tritheimius, natione Germanus, in vico ab anno
cognomine ad Mosellam Huvium non longe H. W.
a Treviris natus an. 1462. die 1. Februarii,
parentibus quidem honestis, mediocriter ta-
men fortunæ, Joannis de Monte & Eliza-
bethæ de Longovico filius. In academiis
Trevirensi & Heidelbergensi bonis litteris
institutus, anno ætatis suæ 22. die Purifica-
tionis B. Virginis, ordinis Benedictini mo-
nachus in S. Martini cœnobio Spanheimensi
factus est. Juvenis adhuc & novitius tan-
tam sibi apud sodales rara eruditione & pie-
tate eximia auctoritatem conciliavit; philo-
sophus, mathematicus, poëta, historicus &
theologus insignis; ut altero conversio-
nis suæ anno Christi 1483. communi mona-
chorum suffragio abbas eligeretur. Hanc
provinciam non sine summa laude per 22.
annos administravit; cum Nicolai Remitii
prioris (uti vocant) sui, aliorumque quo-
rundam monachorum (quos *Cynomonachorum* no-
mine in epistolis suis passim traducit) fac-
tione diu multumque vexatus, eo quod
Philippi principis Palatini partes adversus
Hassonium Comitem tueretur, monasterio
suo exivit 1. April. 1505. & apud Joachi-
num Marchionem Brandeburgensem, Co-
loniæ Agrippinæ tunc agentem, aliquantisper
substitit, quocum etiam in Marchiam Bran-
deburgensem profectus est, ubique ab eo cle-
menter & perquam honorifice exceptus.
Post interstitium 18. mensium, vigente ad-
huc monachorum factione, regimini Span-
heimensi renunciavit, & Laurentii Herbi-
pensis antistitis litteris evocatus, cœnobio
S. Jacobi Majoris in suburbano Herbipo-
lensi Octob. 15. 1506. præfectus est: ubi
otio abundans, & ditioris turbulentiorisque
monasterii curis vacuus, totum deinceps ad
litteras profectus animus appulit, us-
que ab obitum, qui ipsi contigit Decembr.
13. an. 1518. vel ut alii, 1519. (d) ætat. an.
57. Homo quidem impense eruditus, quique
inter sui sæculi doctrina claros paucos ha-
buit æquales, vix ullum superiorem. Nec
vulgares modo trivit semitas, sed & intima

(a) Ex Belgicæ *Ultrajecti* 1480. (b) Edidit primum Auctor ipse 4to. sine anni nota, teste Leibnitio, qui re-
cudi fecit tom. 3. Collect. de Script. rerum Brunsvicent. (c) Prodiit primum in Bibliis Latinis *Rom.* 1472.
Norimb. 1475. fol. Parsj. 1511. 4to. Deinde scorsim *Colon.* 1578. 8vo. Conf. *Fabr. Bibl. Gr. L. 3. c. 12. §. 2.*
vol. 3. p. 317. & *Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 5. p. 170. (d) 1516. notante *Fabr. Bibl. med. & infim.*
Latin. vol. 4. p. 452.

SÆC. XV.
ab anno
MCCCC.

*Orationes in annuo Abbatum Burffeldenfis
Congregationis conventu habita.*

Epistolarius ad familiares liber.

*Modus & forma celebrandi Capitulum Pro-
vinciale in Provincia Moguntina.*

De visitatione Monachorum liber.

*Constitutiones Provincialium Capitulorum per
provinciam Moguntinam & diocesim Bamber-
gensis celebratorum.*

*De Miraculis B. Mariae Virginis in Ecclesia
nova prope Dittelbach, Francie Orientalis op-
pidum, libri 2.*

*De Miraculis in Urticeto juxta Heilbrunum,
Wurtzburgensis diocesis oppidum, ad Invocationem
B. Virginis factis, libri 3.*

*Opera omnia a Chronico Monasterii S.
Jacobi inclusive recensita collegit atque e-
vulgavit Joannes Buxeus Moguntie 1604.
fol.*

Antipala maleficiorum libri 4.

*Curiostia Regia, seu Quaestiones 8. theo-
logicae a Maximiliano Imp. propositae, & a
Trithemio solutae Oppenheimii 1515. Francof.
1550. 8vo. Duaci 1621. 8vo. (a)*

*De laudibus Ordinis Fratrum Carmelitarum.
Florentiae 1593. 4to. Lugduni 1639. (b)*

*De laudibus S. Annae, matris B. Mariae
Virginis. (c)*

*Curfus Horarum, Officij divini pro festo S.
Annae, & S. Joachimi.*

*Orationes & Sequentia varia in honorem Chri-
sti & Sanctorum.*

*Catalogus Graecorum Codicum in Bibliotheca
Trithemiana Spanheimensi.*

*Opera proxime enumerata ab Antipala
maleficiorum inclusive simul edidit titulo
Paralipomenon Trithemii idem Buxeus Mo-
guntie 1605. 8vo. Colon. 1624. 8vo.*

*Vita S. Maximini archiepiscopi Treviren-
sis. Habetur apud Surium die 16. Novem-
bris (d)*

*Vita S. Maximini episcopi Moguntini, ex-
stat ibid. die 18. Novembr.*

*Epistola ad Petrum Abbatem Auerbachensem,
antea inedita, habetur apud Lambecium
Comment. de Bibl. Vindob. tom. 3. Ap-
pend. p. 342.*

*Polygraphia libri 6, ad Maximilianum Cæ-
sarem, quibus infinitos scribendi, animique
nostri arcana quavis fere lingua tute enun-
ciandi modos miranda subtilitate accurate
explicat. Prodiit una cum clave suo —
1518. fol. Colon. 1571. 8vo. (e)*

Stereographia, seu de ratione occulte

(a) Ex his Quaestio 5ta & 6ta prodiit Ingolstadt. 1616. 5ta etiam in Malleo Maleficarum. (b) Hoc opus di-
viditur in 2. libr. Liber 1mus exstat etiam Colon. 1614. & in Alegrii Paradiso Carmelitici decoris. Uterque Floren-
tia 1591. & inter Jo. Bapt. Mantuani Opp. tom. 4. p. 250. seq. Antwerp. 1570. (c) Prodiit Lips. 1494. 4to. &
addita Legenda S. Annae 1512. 4to. (d) Vita Maximini Trevirensis non reperitur ap. Surium die 18. Nov. sed
die 29. Maii a Lupo Servato scripta. (e) Ex 1571. Deinde cum libello de 7. Secundis fidei Intelligentiis &c. Argen-
torar. 1600. (f) Octava est Quaestio Theologicarum Trithemio a Maximiliano propositarum. (g) Excer-
ptum est ex Chronico Cœnobii Hirsaugiensis. (h) Item 1595. cum Ripel Axiomatibus Philosoph. Habetur MS.
contans 18. capitibus inter Libros H. Vossii in Bibl. Leydeni. Eiusdem vita S. Rabani Mauri exstat in Act. Sanct.
tom. 1. Febr. 4. Nephechus, seu libellus de studiis & scriptis propriis in tom. 2. Corporis Historici med. ævi, a
Georg. Eccardo edit. Vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 455. seq.

Append.

Cc*

virensis:

scribendi. Prodiit cum Clave suo Francof. 1606. 4to. magnum (uti ipse vocat) & nimis arduum opus, quod octo libris abfolvere ag-
gressus est. Duos priores jam an. 1505. ad finem perduxerat, reliquos diutius suppres-
sit, rationes vero cur ita fecerit, ipse nobis enarrat, Lib. 2. Epist. 43. p. 303. Librum
istum multi aperte damnant, & magis ag-
culant. Alii illum scriptis propugnant, & in his Jo. Caramuel Lobkovitz, qui Vin-
dicias Steganographiae Trithemianae edidit Colon. 1635. 4to. & illustrissimus princeps,
Augustus Brunsvicensium dux, qui in Sylte-
mate suo Cryptographiae (quod sub ficto Gu-
stavii Seleni nomine Lüneburgae 1624. fol. evulgavit) opus istud ab omni suspicionis
magicae labe purgare nititur.

Tractatus de Providentia Dei. (f) Altorfi 1611. 8vo.

Historia Belli Bavarici anno 1504. gesti (g)
exstat in Collectione Scriptorum German.
Freheriana tom. 3. p. 97.

Tractatus Chymicus. Prodiit — 1611. 8vo. (h)
Argentinae 1613. 8vo. Liber de Veneficiis, Ger-
manice excusus Ingolstadt. 1555. 4to.

Alia quamplurima Trithemii opera, non-
dum typis impressa, longo satis agmine re-
censet Jos. Simlerus Biblioth. Tigur. p. 421.
& Hieronymus Ghilinus in Theatro virorum
litterarum, p. 13. De libris vero propriis,
quo tempore, qua occasione scriptis ad an-
num usque 1506. exeuntem, deque iis, quæ
deinceps scribere meditatus erat, accurate ag-
git ipse Trithemius Epistol. lib. 2. ep. 50.

JOANNES TRITHEMIUS, 1483.
R. G.
natione Germanus, patria Mosellanus, ord.
Benedict. cœnobii Spanheimensis primo,
dein Herbipolensis abbas, clauit an. 1483.
Scriptit Annales Hirsaugienses, historiam
Francie & Germanie, gesta Imperatorum,
Regum, Principum, & illustrium virorum, to-
mis duobus completentes: Opus secundis
curis auctum, ac ad annum 1513. produ-
ctum, a viris doctis diu exoptatum nunc
primum integrum prodiit, ex MS. codice
bibliothecæ Sangallensis, qui ex ipso αὐτο-
γραφοῦ nunc flammis absumpto fideliter de-
scriptus est, cura istius ædis monachorum,
& typis ejusdem monasterii 1690. fol. Huic
operi lucubrationum suarum indicem sub-
notavit auctor, ex quarum numero haben-
tur inedita quæ sequuntur. Vita S. bruna
Virginis Dagoberti R. filia, abbatissæ Tre-

SÆC. XV.
ab anno
MCCCC.

1483.
R. G.

Sac. XV. virensis: *Laudes S. Andreae Apostoli*; *S. Josephi Nutricii Domini*; *S. Benedicti Abbatis*; *Monologium hominis devoti ad animam suam*; *Laudes Vitæ Monasticae*; *laudes & utilitates studii & lectionis scripturae sacrae*; *Quæstiones in Evangelium S. Joannis*; *Quæstiones in Psalmos*; *de miseria Prælatorum claustratione*, lib. 2. *Naturalium Quæstionum*, lib. 20. *Itinerarium vite sue*, ad Jacobum Trithemium fratrem suum, lib. 2. *contra peculium Monialium, de computo Ecclesiastico*: Hæc ex suo indice sumpta; his jungatur *Rhabani Mauri Vita*, & ex Moguntia in Saxoniam translatio, præter *Rosaria*, *Preces*, & *Officia Ecclesiastica*, quæ brevitatis causa præterimus: nec tamen pigebit celebriores operum quorundam editiones in prima parte prætermittas in lectoris *φιλολογία* gratiam, supplementi vice hic demum adnotare: de *Luminaribus Germaniæ* opus cum additionibus Jac. Wimpelingii prodit *Mogunt.* 1494. *Laudes Ordinis Carmelitarum*, lib. 2. *Colon.* 1643. 8vo. cum Aub. Miræo, & Joan. de Carthagenæ. *Contra maleficos, & omnes artes & superstitiones ab Ecclesia prohibitas* libellus prodit *Ingolst.* 1555. 4to. *Steganographia*, opus in Indd. Romanis prohibitum, *Darmstad.* 1621. 4to. *Veterum Scriptorum sigilla & imaginationes Magicæ*, ex MS. Trithemii crutzæ. — 1612. 8vo.

1483. (a) AUGUSTINUS PATRICI-
II. W. US, alius ab Augustino Patricio Scenensi de quo supra, primo sub Innocentio VIII. ceremoniarum magister, dein ab an. 1483. episcopus Poientinus. Scripsit ad Bartholomæum Paganuccium *Vitam Fabiani Bencii Politianensis S. Canonum professoris, Descriptionem adventus Frederici III. Imp. ad Paulum Papam II.* Hæc duo opuscula primus eruit, & in lucem dedit Joan. Mabillonius Musæi Ital. tom. 1. part. 2. p. 251. qui & aliud ejusdem Augustini opus de *Ritibus Ecclesiæ Romanæ* penes se habere testatur, quod in Collectione Ritualium Romanorum a se propediem in lucem edenda publici juris se facturum pollicetur.

1483. JACOBUS GRUYTRODIUS,
H. W. natione Germanus, ordinis Carthusiani monachus; & cœnobii SS. Apostolorum prope Leodium prior. Vir in *divinis Scripturis*, inquit Trithemius, *studiosus & eruditus, vitæ & conversationis devotum, ingenio præstans, & dulcis eloquio*. Claruit anno 1483. Obiit anno 1492. prid. Id. Februarias. Scripsit *Speculum Quintuplex, Prælatorum, Sacerdotum, Sacerdotum, Sacerdotum, Sacerdotum*.

rian, *Sacerdotum, Sacerdotum, Sacerdotum, Sacerdotum*, & *Sac. XV. Senius*: quod Dionysio Carthusiano falso ab anno MCCCC. inscriptum prodit. Multa alia Gruytrodi opuscula enumerat Trithemius de Scriptor. Eccl. p. 179. plura adhuc Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 316.

JACOBUS GRUYTRODIUS, 1460.
R. G. Carthusianus vulgo dictus, istius ordinis in cœnobio SS. Apostolorum juxta Leodium prior, claruit anno 1460. qua de causa cum ad annum 1483. depulerit H. Wharton non video, cum eum ex hac vita anno 1472. migrasse, Frederico III. imperium, Sixto IV. ecclesiam moderante, diserte narrat Jo. Trithemius, * & Fr. Sweetius: † Varia condidit opuscula, quibus veram pietatem & vitæ sanctimoniam colere studuit & propagare, e quibus non nulla sub ipsis artis typographicæ primordiis prelo egressa nobis sunt minime prætereunda, tamen nec locum, nec annum imprecisionis indicare possumus. *Quodlibetium statuum humanorum*, ut de Papa & ejus Curia, de statu Secularium, Regum ac Nobilium, Judicium, Divitum, Mercatorum; de arte curandi vitia; de erroribus modernorum Christianorum; de abusibus Clericorum. Prodiit & hæc opuscula, *Divini amoris Phœdra*: *Jesu Christi ad animam fidelem Allocutio*; *Jesu Christi & Peccatoris Colloquium*, *Colon.* 1577. 12mo. De hoc auctore, & scriptis ejus consulatur Fl. Illyricus Catal. Teft. Verit. col. 1905, 1906.

FELIX FABRI, natione Germanus, 1483.
R. G. patria Tigurinus, ex nobili Schmidiorum familia oriundus, ord. S. Dominic. monachus, cœnobii Ulmenis lector & prædicator, claruit anno 1483. Bernardum Breitenbachium ecclesiæ Moguntinæ decanum iter in Terram Sanctam hoc anno aggressum comitatus, Hierosolimam, montem Sinai, alioque orientalis plagæ locos visitavit, & proximo anno reverfus *Historiam itineris, live peregrinationis sue Hierosolym.* scriptis mandavit: (b) utrum hæc sit diversa ab Historia ista quæ sub Breitenbachii nomine edita est, *Mogunt.* 1486. *Spire* 1490. 1502. fol. an idem prorsus opus junctis utriusque laboribus concinnatum, incertum sum; hoc certissime constat Felicem nostrum in rebus historicis describendis stilum exercuisse, & *Historiam Suevorum* contexuisse, a Goldasto editam inter Suevicarum Rerum Scriptores, *Frankof.* 1605. 4to.

SIGISMUNDUS GOSSENPROT 1483.
R. G.

(a) Vid. Augustinum Patricium de quo supra. (b) Prodit Germanice a Jac. Eysengrenio 1460. *Peregrinationem* aliam ineditam, ipsius Fabri manu exaratam, fuisse apud Heinzelum, Patricium Augustinum notat Goldastus teste Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 2. p. 413. Ejusdem *Historia Suevica* extat inter Scriptores Rerum Suevicarum *Frankof.* 1605. teste *Quint.* tom. 3. p. 2714. vid. etiam *Quetif.* tom. 1. p. 871.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

vel GROSSENBROT, natione Germanus, cœnobii SS. Udalrici & Alfræ apud Augultanos monachus, eaque forsitan de causa *Religiōsi* cognomen vulgo sortitus, clauit anno 1483. Scripsit *de rebus Angustaniæ Ecclesiasticis Chronicon*. MS. extabat in bibliotheca Wolf. Lazii, inde ni fallor descriptum in lucem protulit, & tom. 3. German. Script. edidit Joan. Pistorius, *Francof.* 1607. fol. In isto opere concinnando Udalricum quandam commonachum adiutorem habuisse ex Gesnero refert Cl. Gerh.

* Hist. Lat.
lib. 3. c. 6.
p. 571.

Vossius.*

1484.
H. W.

INNOCENTIUS VIII. *Joannes Baptista Cibo* antea appellatus, patria Genuensis, origine tamen Græcus, Aaronis proregis Neapolitani filius, in Alfonso & Ferdinando regum Neapolitanorum, & Philippi Calandrini, cardinalis Bononiensis, contubernio educatus; a Paulo II. pontifice episcopus primum Savonensis, mox Melitenensis, dein Datarius, ac demum an. 1473. presbyter cardinalis titulo S. Balbinæ constitutus. Anno 1484. pontifex Romanus electus est die 29. Augusti, coronatus die 12. Septembris. Anno 1485. Venetos a Sixto ducesiore anathematizatos absoluit & in ecclesiam recepit. Anno 1487. atque iterum 1489. Ferdinando Neapolis regi, tributum a Sixto pontifici relaxatum ecclesiæ reddere recusanti, anathema inculcit, regno deponi iussit, subditorumque obsequii vinculum abrogavit. Anno 1491. Norwegis, ut sine vino sacram synaxin celebrare possent, indulgit. Obiit sexagenarius anno 1492. die 25. Julii. Exstat *Epistola ad Henricum VII. Angliæ Regem de Clericis in seculare forum non trahendis*. Concil. tom. 13. p. 1467. *Epistola & Constitutiones* 8. apud Bzovium ad an. 1484. &c. *plures* in Bullariis, aliisque constitutionum pontif. collectionibus; nonnullæ inter Angli Politiani epistolæ. *Epistolarum volumini*, MS. in biblioth. Cæsarea. *Regule*, MSS. in bibliotheca Cœlestinorum Avenionensium. (a)

1484.
H. W.

JOANNES PICUS, Mirandulæ & Concordiæ princeps, *Phœnix* dictus, natione Italus, patria Mirandulanus, Joannis Francisci Pici Comitis Mirandulani & Julii filius, natus est anno 1463. puer adhuc, summi animi corporisque dotibus ad miraculum usque ornatus, dum sub ferula ageret non infimum inter poetas & oratores locum obtinuit. Decimo quarto ætatis anno, juris pontificii discendi causa Bononiam fe-

contulit. Id cum biennio degustasset, decretalium squalorem atque nugæ exosus, juvenis ad majora natus, altiori meditari cœpit; & rerum abditissimarum speculationi, ac philosophiæ tum humanæ tum divinæ studio fe totum dedit. Perlustratis igitur primariis Galliæ & Italiæ academiis, eruditissimos utriusque philosophiæ professores ubivis conquisivit; philosophorum fere omnium scripta pervolvit, remque suam tam indefesso animi studio agebat; ut theologus simul ac philosophus omnibus numeris absolutus, imberbis adhuc juvenis haberetur. Quod ad molliores vero litteras attinet, is sane erat, qui sermonis elegantia, facietis, & gratia, eloquentie viribus, disputandi subtilitate, & diffusa linguarum scientia omnibus sui sæculi viris palmam præripuit. Accurate enim linguarum Græcæ & Latine notitiæ Hebræam, Chaldaicam, & Arabicam adjecerat dialectos, Italiæ antea ne fama quidem auditas. Claruit anno 1484. Septennio in academiis perveniendis exacto, gloriæ ac famæ cupidus Romam perrexit: ubi publice disputandas proposuit nongentas questiones de rebus dialecticis, metaphysicis, & mathematicis, ex reconditis Latinorum & Græcorum scriptis, perobscura Hebræorum Cabala, & abditissimis veterum philosophorum mysteriis petitas. Questiones istas in scholis & compitis ubique locorum per Europam totam affigi curavit, se itineris insuper impensas omnibus eruditissimis Romam disputandi ergo advolantibus soluturum pollicitus. Tanti certaminis & triumphum gloriam Mirandulano abstulit malefactorum quorundam invidia; qui universa theologiæ ac philosophiæ mysteria juveni patere, & in vulgus discipulari ægre ferentes, questiones ejus strophis primum ac cuniculis aggressi sunt: mox tredecim ex iis seligentes errores & hæreseos accusarunt. Mirandulanus edita statim apologia, questionum veritatem propugnavit, & adversariorum calumnias diluit. Innocentius tamen papa, nescio quo livore ductus, libelli questionum lectione interdixit, ipsemque omnem disputationis penitus sustulit. Provecit ætate factus Mirandulanus ingentem illum disputandi prurium odio habere cœpit: & missis philosophiæ, artiumque externarum cultu, castiori theologiæ totus incubuit; sacros codices diligenter pervolvit; versiones Latinam & Græcam cum Hebraicis fontibus sæculo contulit; Christianæ religionis veritatem adversus Judæos & Muhammedanos tutandam

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

(a) *Bulla adversus hæreses malefactorum* habetur in *Malleo Malefactorum. Breve ad Ludovicum de Anabasa ap. Baloz. Misc. tom. 7. p. 158. Privilegium Congregationis Gallicanæ Canoniorum Regularium S. Rufi, in Gabrielis Pennoti Historia Canoniorum c. 56. teste Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 4. p. 104. Bulla 6. cum indulgentia contribuentibus ad bellum contra infideles concessa apud Wilkins Conc. Brit. tom. 3. p. 617. 635. Epistola ad Academiam Parisiensem ap. Dacher Spicil. tom. 6. p. 171. Edit. nov. tom. 1. p. 801. Bulla 7. ap. Rymer. Fœder. tom. 12. p. 294. 341. & p. 541.*

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

suscepit; præsertim vero impiam non minus quam inceptam astrologorum gentem aggreſſus funditus debellavit. Anno 1491. depolito principatus Mirandulani & Concordienſis regimine, maximam theſauri partem in pauperes diſtribuit; & in peramce- nam agri Ferrarienſis villam ſecedens, Deo & mulis ſolus vacavit, pietate & effuſa in egenos charitate non minus illuſtris, quam doctrina olim conſpicuus. Quin & paulo ante mortem tanto Chriſti & religionis amore exarſit, ut reliquas opes pauperibus elargiri, & ſolo crucifixio munitis, nudatis pedibus orbem peragere, & per urbes, per oppida, per vicis Chriſtianam fidem prædicare in animo haberet. Obiit Florentiæ (ubi Maſilii Ficinii, & Angeli Politiani conſuetudine delectatus, moram agere ſolebat) gravillima febri correptus, 15. Cal. Decemb. anno 1494. ætatis ſuæ 32. in templo S. Marci ſepultus in habitu ſiaturum Prædicatorum, quem ſuſcepturum pridem voverat, & induerat. Vir plane portentofis ingenii, & pro ætate eruditionis laude nulli ſecundus. Audiamus epitaphium tumulo ejus inſcriptum.

* Cicero-
nian.

*Joannes jacet hic Mirandula; cætera norunt
Et Tigus, & Gauger, forſan & Antipodes.*

Indoles plane divina, (inquit Eraſmus)
& ingenium ad omnia factum: ſed hujus quoque
diſtinctionem nonnihil vitiaſcit linguarum ac philoſo-
phie atque etiam theologie cura.*

OPERA.

*Heptaplus, ſeu in Hexameron libri 7.
Quæſtiones 900. Romæ ad diſputandum pro-
poſitæ. Romæ 1486. fol. Norimbergæ 1532.
Colon. 1619. 8vo. (a)*

*Apologia adverſus Quæſtionum ſuarum calum-
niatores.*

De eute & uno Opus.

De Homini dignitate. (b)

*Regule ſeu Præcepta 12. ad Chriſtiane vite
inſtitutionem.*

*Commentarius in Pſalmum 15. Conſerva me
Domine.*

De Chriſti regno, & vanitate hujus mundi.

Expoſitio in Orationem Dominicam.

*Epistoliarum aurearum & familiarium liber,
a Chriſtophoro Cellario cum notis editus
Jene 1682. 8vo.*

In Apologiæ Diſputationum libri 12.

In Platonii Corvicium libri 3.

*Elegia ad Florentiam, in laudem Hierony-
mi Benivenii. (c)*

Prodierunt omnia Pici opera Venet. 1498.

(a) Ex his *Concluſiones Cabaliſtica* 71. illuſtratæ ab Arch-Angelo de Bargo Novo. prodierunt *Baſil.* 1601. 8vo. De 76. libris Cabaliſticis quibus uſus eſt Picius, vid. *Fabr. Pſeudepigraphum Vet. Teſtam* tom. 1. p. 1155. Et *Jac. Gaſſardi Catal.* horum librorum præmiſſi. Wolfii *Bibl. Hebr.* tom. 1. (b) *Proditi Baſil.* 1517. 8vo. (c) Ex-
ſtat in *Gruteri deliciis Poetarum Italorum* tom. 2. p. 101. *Ibid.* p. 339. habetur ejuſdem *Elegia Deprecatoria ad
Deum.* (d) Primum 1557.

Argentina 1504. *Baſil.* 1573. (d) *Mirandula* Sæc. XV.
1596. *Baſil.* 1601. fol. ab anno
MCCCC.

Alia Pici ſcripta enumerat Joannes Fr. Picius, Comes Mirandulanus, nepos atque hæres ejus, in vita illius, viz. *Librum de veritate translationis Hieronymi adverſus Hebraeorum calumnias.* Deſenſiohen 70. Inter-pretum, quantum ad Pſalmos attinet, adverſus eodem. *Libellum de vera temporum ſuppota-tione.* *Commentaria in Novum Teſtamentum.* *Opus adverſus ſeptem Ecceſie hoſtes,* (ſc. Atheos, Ethnicos, Judæos, Muhammedanos, Chriſtianos hæreticos, Chriſtianos impios at orthodoxos, Chriſtianos impios ſimul & hæreticos.) *Libros 12. adverſus divinatricem Astrologiam.* *Proboſci Centilo-
quii verſionem & reſutationem.* *Opera contra omnes Hæreticos.* De curatione morborum, *De concordia Platonis & Ariſtotelis,* *Pœmata Latina & Hebræica lingua,* &c. que nondum in lucem prodierunt.

PETRUS BRUTUS, natione Italus, patria Venetus, epiſcopus Catharenſis, claruit anno 1485. Hebræicæ lingue peritiam aſſequutus, contra Judæos calumniam ſtrinxit: fidem Chriſtianam ex S. Scripturis luculenter expoſuit, & labelactatis adverſariorum argumentis feliciter propugnavit: Exiſtat *pro fide Chriſtiana* adverſus Judæos opus celeberrimum ſenatui Vicentino nuncupatum, *Viſtoria pro Chriſtiani dictum.* Prodiit *Vincientiæ* 1489. fol.

1485.
R. G.

CAROLUS FERNANDUS, ſeu 1486.
Pernandus, gente Belga, civitate Brugenſis, ab ipsis quidem vitæ primordiis cæcus, haud vulgariter tamen doctus; orator, philoſophus, poëta, & concionator inſignis: publicus humaniorum litterarum in academia Pariſienſi profeſſor. Claruit anno 1486. Poſtea cucullum induit, & in Vincentiano apud Cœnomannos cœnobio quod Caſali-num dicitur, monachis Benedic-tis ſe ad-junxit. Obiit anno 1496.

1486.
H. W.

SCRIPTA.

De animi tranquillitate libri 2.

*De immaculata B. Virginis Conceptione li-
bri 2. adverſus Vincentium de Caſtro Novo
Ord. Prædicat.*

Collationum Monachicorum libri 4.

Speculum Diſcipline Monachiæ.

De obſervatione Regule Benedictinæ.

Prodierunt opuscula iſta quinque typis Badianis impreſſa, priora tria *Parif.* 1512. quartum *ibid.* 1515. quintum 1516.

Præter

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

Præter ista scripsisse dicitur Fernandus
*Epistolarum libros 2. Orationem & Epigram-
matum libros 3. Laudes Ordinis Carmelita-
rum, Odarum in laudem Christi libros 4. Ele-
gias de contemptu mundi, Orationem de S. Ca-
tharina, & Orationem de Conceptione ad Car-
thufianos: quæ MSS. adhuc delitebant.*

1486. PHILIPPUS CALLIMACHUS
R. G. EXPERIENS, natione Italus, patria

Florentinus, oppido Sangenniniano oriun-
dus, claruit anno 1486. Romæ sub Pio II. P.
inter alios viros doctos, honeste & cum
laude vixit. Paulo autem II. ad pon-
tificatum evecto conjugationis suspectus
Roma pulsus est, & ad Calimurum Poloniæ
R. peragiens, ab eo amice fuit exceptus,
liberisque ejus præceptor datus, ad maxima
regni negotia post admotus, & secretarii
officio honestatus, nec prius aula quam vita
exiit. Obiit Cracoviæ 4. Cal. Novembr.
anno 1496. Scripsit *Hyloriam de rebus ge-
stis Attilæ Hunnorum R. scilicet editam
Hagenovæ 1513. (a) & cum Bonifacio de reb.
Hungar. recufant, Francof. 1581. fol. (b) De
rebus gestis Vladislai Poloniæ R. separatim
Augst. Vind. 1519. 4to. & inter Hungar.
ver. scriptores, Francof. 1600. fol. c. De
clade Varuens, & Lonicero editum, Chron.
Turcic. tom. 2. Francof. 1578. fol. (d) Oratio
sive Consilium de bello suscipiendo contra Tur-
cas, Isleb. 1603. Historia de iis quæ a Ve-
netis tentata sunt ad movendos Persas & Tur-
cos contra Turcas. Opus istud, cum supe-
riore, & Callimachi Vita a Jo. M. Bruto adorna-
ta, prodiiit inter Persic. rer. script. Franc.
1601. fol. (e) Unica ejus *Epistola ad Aug.
Politianum* inter Politiani epistolas reperit-
ur.*

1488. ÆLIUS ANTONIUS NEBRIS-
H. W. SENSIS, vernacula lingua de Lebriza

dictus, natione Hispanus, ex cognomine
oppido in æstuariis Boetis fluvii sito oriun-
dus, natus est anno 1444. Joannis Martinez
de Cala, & Catharinæ de Xarana filius.
Postquam in patria grammatices & dialecti-
ces elementa hauserat; Salmanticam missus,
Apollonium in mathematicis, Paschalem de
Aranda in physicis, Petrum Oxoniensem in
ethicis quinquennio audivit. Anno 1463.
in Italiam profectus, cunctas fere academias
lustravit; insigniorum artium professores fre-
quentavit; & uberrimum theologiae, juris
utriusque, medicinæ, linguarum Latinæ,
Græcæ, & Hebraicæ notitiam consecutus
est. Anno 1473. ab Alphonso Fonseca, epi-
scopo Hispalensi, in patriam revocatus,

primus omnium humaniorum litterarum
scientiam postliminio intulit Hispaniæ; quæ
mille circiter annis Vandalarum & Arabum
armis oppressa Latinæ linguæ splendore &
elegantia caruerat, Antonius in episcopi
familiam alleclus, ludum litterarium Hispali
aperuit, & triennio rexit. Anno circiter 1476,
post patroni sui obitum, Salmanticam se
contulit; & duplici stipendio honestatus,
duas cathedras (quod nemini antea contigit)
grammaticæ alteram, alteram poeticæ, re-
gendas suscepit. In hoc studio litterario,
barbarici, quæ tot sæculis squaluerant His-
panorum ingenia, expugnando totus incu-
bit; duram sane provinciam nactus. Mo-
rose enim scholasticorum genti una cum
sermionis vitis inoleverat & vitiorum amor.
Acriter illi adversus Antonium decertarunt,
rerum novarum dicam illi inscripserunt, &
tantum non hæreseos accusarunt. Isti scilicet
erant, quos Antonio, antiquas sermone
fordes repurganti, victoriæ erat instar,
persuadere, ut sanari vellent. Claruit an-
no 1488. quo liberali stipendio invitatus, in
Joannis Stunice, summi Alcantarensis mili-
tiæ præfecti, familiam transiit: ubi otium
opportunitum nactus, dictionarium suum,
aliæque ac grammaticam illustrandam facien-
tia scripta confecit. Primario interim pro-
fessore Salmanticensi e vivis sublato, An-
tonius defuncto successus est, & Salmanti-
cam repetiit. Anno 1504. a Ferdinando
rege, cui summo in honore fuit, in aulam
accessit est; ut rerum ab ipso gestarum
historiam scripto consignaret. Anno circi-
ter 1508. egregiam Ximenio cardinali tri-
linguem Bibliorum editionem molienti ope-
ram præstitit. Anno 1513. nescio qua igno-
minia ab ingratis academici affectus, Sal-
mantica recessit, & in Ximenii clientelam
se dedit. Ab eo lauto stipendio donatus,
& primus academici Complutensis professor
factus, ibi loci rem litterariam scriptis &
prælectionibus pro virili auxit. Obiit Com-
pluti, apoplexia extinctus, die 2. Julii, an-
no 1522. ætatis suæ 77. *Magnus Hispaniæ
Aristarchus; præclarus Orator, multa & va-
rie lectionis, caelestis nec non ingenii & emi-
nentis doctrine vir, Romanæ togæ gloria: uti
illum vocat Alphonsus Matamoros; * qui
tamen alibi † agnoscit Histoniæ, quam
de gestis a Ferdinando rege conscripsit,
Antonium tenui ac dejecto quidem stylo,
parumque diligeret profectum esse.*

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

* Apolog-
tic.
† Lib. de
eruditiss.
spaniæ vi-
ris & Aca-
demiis.

OPERA.

*Paraphrasis in Sedulii Poëma de miraculis
Christi. Prodiit Compluti 1524. (f) 4to.*

(a) Primum sine anno & loco, atque inde Hagenovæ 1511. 4to. Basil. 1541. 8vo. (b) Denuo Hagenovæ 1606. &
Coloniæ 1690. (c) Item Cracoviæ 1582. 4to. Et ad calc. Martini Cromeri filii. Poloniæ. Coloniæ 1589. (d) Et Basil.
1566. *Orationibus de Contributione Cleri ad bellum contra Turcas* edit. Cracoviæ 1584. 4to. & opuscula quædam in-
cædita memorat Fabr. Bibl. med. & inſim. Latin. vol. 1. p. 892. Conf. etiam *Ordin.* tom. 3. p. 2686. (e) Item Ha-
genovæ 1533. & Isleb. 1603. (f) Et Basil. 1541. 8vo. cum Juveneco.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

Annotationes in Hymnos & Psychomachiam Aurelii Prudentii. Lucronii 1512. 4to. Antverp. 1540. 8vo. Hanov. 1613. 8vo.

Quinguenta locorum S. Scripturæ non vulgariter enarratorum, sive Critica Responso ad totidem Quæstiones Biblicas. Basil. 1543. 8vo. Parif. 1520. 4to. Antverp. 1600. 8vo. & inter Criticos Sacros Londini 1660. tom. 13. p. 1165. *Duas alias Quinguentus scripserat Antonius: Verum istas extorsit, & æternis tenebris damnavit fidei inquisitorum injuria.*

Scholia in Segmenta ex Epistolis SS. Pauli, Jacobi, Petri, & Joannis, nec non & Prophetarum, quæ in re divina leguntur per anni circulum. Granatæ 1545.

Annotationes in Orationes, quæ in universali Ecclesia decantantur per totum annum. editæ sunt alicubi 1549.

Expositio in Hymnos in Ecclesia decantatos. Prodiit una cum duobus præcedentibus operibus Granatæ 1541. 4to.

Homilia diversorum Authorum in Evangelia, quæ diebus Dominicis leguntur, ex collatione variorum exemplarum castigatæ, & addita expositione illustratæ. Ibid. & Granatæ 1549.

Alia Sanctorum, seu Vitæ non nullæ, olim descriptæ, cum additionibus marginalibus. Lucronii 1527.

Homilia 3. de vinea spirituali nostræ mentis & sapientie. Habentur inter Orthodoxogr. p. 1934.

De rebus a Ferdinando & Elizabetha Hispaniarum Regibus usque ad annum 1509. gestis Historiarum Decades 2. quibus præmittitur *Geographica quædam Hispaniarum descriptio.* Sunt qui Historiam istam a Ferdinando quodam Pulgare Hispanice compositam esse volunt, & Antonio non nisi versionis Latine gloriam relinquunt. Utut sit, interierunt hodie prioris decadis tres postremi libri, posterioris pars quarti & sex sequentes. Quod superest, prodiit Granatæ 1545. fol. *Francofurt.* 1579. fol. & Hispanice Illustr. tom. 1. p. 786.

De Bello Navarrensi, a Ferdinando rege contra Joannem Navarra regem anno 1512. gesto Historiarum libri 2. Prodiierunt ubique ad calcem præcedentis Historiæ.

Lexicon Juris Civilis contra quosdam insignes Accursii errores. Antverp. 1527. 8vo. Lugduni 1537. Parif. 1594. Venet. 1606. 8vo. (a)

Lexicon artis Medicamentarie. Compluti 1518.

Dictionarium quadruplex, viz. Latino-Hispanicum, & Hispanico-Latinum. Nominum propriorum, & Latino-Hispanico-Theologicum. Compluti 1532. fol. Antverp.

(a) Item 1549. & Venet. donuo 1612. Roma, 1531. & Colon. 1573.

1572. Granatæ 1554. 1585. Antiquaria Sec. XV. 1600. Hispalis 1612. Lugduni 1655. (b) ab anno MCCCC.

Introductiones in Latinam Grammaticam, seu Commentarium de sermone Latino libri 5. Barcinone 1523. fol. Compluti 1524. Lugduni 1541. Antiquaria 1601. 8vo.

Repetitio seu Prælectio de vi & potestate litterarum. Sabuntica 1507.

Repetitio de Accentu Latino. Hispalis 1513. 4to.

Lexicon seu Vocabularium parvum, in quo reperire est vocabula scholasticis maxime necessaria. Barcinone 1523. fol.

Repetitiones 3. viz. De Mensurâ, De Ponderibus, & De Numeris. Prodiierunt simul Compluti 1529.

De Digitorum supputatione. Granatæ 1535. *Introductorium in Cosmographia libros.* Parif. — 4to.

Collationes Antiquitatum. Hispalis editæ. *Ephraës in Virgilio Opera.* Granatæ 1546. 4to.

Annotationes in Anli Persii Satyras. Lucronii 1529. 8vo. (c)

De professione Regum ad Compositellam Carmen.

Substitutiones aliquæ ad patriam metricam. *Epithalamium in nuptiis Alphonsi & Elizabethæ, Lusitanie Principum.*

Vasæ dicta Philosophorum carminibus Latinis reddita.

Prodiierunt simul Poëmata ista Granatæ 1534. 4to. & cum notis Antiquaria 1577.

Alia quædam Nebrissensis opera, philologica fere aut grammatica, recenset Nicolaus Antonius Biblioth. Hispan. tom. 1. p. 107. quæ & typis nondum impressa sunt, & ad hunc locum minus spectant.

AURELIUS BRANDOLINUS, 1488. H. W.

Lippus cognomento didus, patria Florentinus, theologus disertus, mulicæ & rhetoricæ peritissimus, poëta vero consummatissimus, adeo promptus & facilis in pangendis versibus, ut quicquid dicturus erat, versus vel invito excideret. Claruit anno 1488. A Matthia Corvino rege in Hungariam accitus, rhetoricam Budæ & Strigoniæ per plures annos docuit. In Italiam redux, ordini Eremitarum Augustiniano nomen dedit, in monasterio Florentino habitum indutus; & sacris demum ordinibus initiatus, inter clarissimos sæculi sui concionatores nomen tulit. Obiit Romæ, peste correptus, anno 1498.

SCRIPTA.

Paradoxa Christiana libri 2. (d) *De ratione scribendi libri 3.* Colon. 1573. 8vo.

Sec. XV. De humana vite conditioe & toleranda
ab anno corporis aegritudine Dialogo ad Matthiam
MCCCC. Corvinum Hungariz regem. (a)

Prodierunt simul tria ista opera *Bafil.*
1498. 1543.

Carmina de morte Platina. Habentur in
calce operum Platinae.

Nondum tenebris exierunt, *Historia omnes Vet. Testamenti elegantiore stylo reddita, Historia Sanctorum multa, Utrunque Testamentum metro enarratum, Commentaria in Epistolam S. Pauli, & Orationes plurimae: quae Brandolinus scripsisse dicitur.*

1488. PETRUS SCHOTTUS, gente
H. W. Germanus, patria Argentoratensis, anno circiter 1459. praeclaris parentibus natus. A Joanne Mullero Grammatica primisque litterarum elementis imbutus, Lutetiam una cum preceptore suo se contulit; ubi plures annos moratus nil in omni scientiarum genere intentatum reliquit. Postquam ibi maximam nominis sui famam apud eruditos omnes excitasset, & baccalaureatus gradum tulisset: patriam repetiit. Salutatis obiter amicis, Bononiam se contulit; & poeticae, rhetoricae, ac Graecarum litterarum studio se dedit, in his praecceptorem nactus Antonium Britonienfem. Jus vero canonicum pariter ac civile imprimis coluit; & utriusque doctoratum meruit. Claruit anno 1488. In patriam redux, ecclesiae S. Petri canonicus constitutus fuit. Obiit medio aetatis cursu fatis immaturis abreptus anno 1491. aetatis suae 31. teste Trithemio.* Exstant *Vita SS. Joannum Baptiste, Evangelista, & Chrysostomi*, carmine elegiaco; & *Laudes Joannis Gersonii* metro iisdem descriptae: item *Epistolae aliquot, & Quaestiones variae de rebus ad conscientiam pertinentibus.* Argentinae 1498.

*De Script. p. 190.

1489. ARNOLDUS BOSTIUS, seu
H. W. Bostius, natione Germanus, ordinis Carmelitani monachus in monasterio Gandavensi, claruit anno 1489. Trithemio, Hermolao Barbaro, Gaguino, aliisque reipublice litterariae primoribus admodum familiaris. Obiit Gandavi prid. Non. April. anno 1499. Exstant *Libri 2. de viris illustribus Ordinis Carthusiani*, Colon 1609. 8vo. Caetera illius scripta recenset Trithemius de Script. Eccl. p. 204. & in his *Librum tertium de illustribus Ordinis Carmelitani Viris*, quem Mechliniae MS. assertari prodiit Miraeus Auctuar. cap. 494. Certe penes Baleum olim fuit; nec non alius ejusdem auctoris *De Fatronatu Mariae*. (b)

(a) Prodiit *Vienne* 1541. Vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 741. (b) Habetur MS. Colon. teste Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 166, qui memorat ejusdem contra Vincentium Novo-Castrensem pro Conceptione immaculata; & 4. novissimis Epistolae, & Carmina. (c) Nempe an. 1514. ut monet Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 491.

HENRICUS BEBELIUS, natione Sec. XV.
Germanus, Justingae in Suevia natus, infime quidem sortis parentibus, honestis tamen. Vir omni melioris litteraturae genere apprime instructus; quique politioris doctrinae studium & Latinae linguae eloquentiam Germaniae inter primus intulit. Poeticen vero maxime excoluit, tam uberem carminis venam nactus, ut a Maximiliano Caesare laurea poetica donaretur. Claruit anno 1489. In Tubingenfem academiam anno 1497. evocatus, poetas, historicos atque oratores prius publice explicandos suscepit. Obiit post annum 1506. (c)

ab anno
MCCCC.
1489.
H. W.

SCRIPTA.

Facetiarum libri 3. in quibus non nulla pietati & honestis auribus injuria notari possunt. *Argentinae* 1603. 8vo. & cum aliorum facetiis *Francfort.* 1590. 8vo.

Oratio ad Maximilianum I. Caesarem de ejus & Germaniae laudibus. Exiit inter Scriptores rerum Germanicarum a Schardio editos tom. 1. p. 95.

Demonstratio Germanos esse auctores. *ibid.* p. 105.

Apologia pro defensione Imperatorum contra Leonardum Justinianum & alios, qui notem Imperatorum extenuant, ejusque coronationem vident. *ibid.* p. 109.

Tractatus, quod Imperator Christianorum jure Christianissimus sit dicendum. *ibid.* p. 116.

De laude, antiquitate, imperio, victoriis, rebusque gestis veterum Germanorum. *ibid.* p. 117.

Epitome laudum Suevorum, & Ulrici principis Wirtemburgici. *ibid.* p. 135.

Apophthegmata aliquot Imperatorum Romanorum, per Aeneam Sylvium & Bebelium nostrum consignata, prodierunt inter alia quaedam collectanea Francfort. 1602. fol. p. 175.

Ecloga triumphalis de victoria Maximiliani Imp. contra Bobenos. *ibid.* p. 251.

Arts condendorum Carnium, & Racemationes in carmine observanda. *Tubingae* 1515.

Institutio puerorum. *ibid.*

Triumphus Veneris. *ibid.*

Commentarius de Epistolis conscribendis.

De abusione linguae Latinae apud Germanos, & de proprietatibus ejusdem libri.

Vocabularium optinarum dictionum.

De Magistratibus Romanorum.

De nominibus artificum, & morborum corporis humani Graecis ac Latinis.

De nominibus Sanctorum cum eorum interpretatione.

Quarundam Quaestionum expositiones.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

De pagis Suevorum & Neccaro fluvio.
Apologia cum Commentariis.
Retractiones.

Instructio bene scribendi.

De nominibus officiorum apud Principes.

De accentibus Hebraicis. Opuscula omnia a Commentario de Conscribendis Epistolis inclusive enumerata, uno volumine impressa sunt Argentinae 1513.

De Proditione Ducis Mediolanensis, De mendaciis quorundam Historicorum, atque alia quædam, quæ ex Sinlero peti possunt.

1489.
H. W.

GAUFRIDUS BOUSARDUS, natione Gallus, nobili apud Cænomannos loco ortus, anno 1456. in collegium Navarrense receptus, philosophiam & humaniores artes excoluit. Eandem scientiam haud vulgarem consecutus, cathedræ philosophicæ apud Navarrenses præfectus est. Anno 1478. studiis theologicis, abdicata philosophiæ cura, se totum dedit; atque anno 1489. quo demum claruit, doctoratus insignia suscepit. Anno circiter 1510. Romam profectus, & Roma Bononiam, coram Julio II. pontifice de nomine Jesu concionem habuit. Anno 1511. synodo Pisane adfuit; & concilii jussu Cajetani librum de Auctoritate Papæ & Concilii, Parisios secum retulit, ut responsionem a theologis Gallis prociudi obtineret. Eodem anno academix Parisiensis cancellarius, & paulo post theologorum decanus creatus est. Anno 1518. cancellariatum Parisiensem Auximensem apud Cænomannos ecclesia permutavit. Obiit Cænomannis anno 1520. ætatis suæ 81. in templo S. Vincentii sepultus.

SCRIPTA

Opus de Continentia Sacerdotum sub hac questione: Ut Papa possit dispensare cum Sacerdote ut uxorem ducat? Prodiit Paris. 1505. 8vo.

De divinis Missæ Sacrificio compendiosa & brevis Expositio. Paris. 1511. 1520. 4to.

Nova & fructuosa Interpretatio in 7. Psalmos Penitentiales. Paris. 1519. 8vo.

Oratio pia & proluxa ad Christum, qua omnia vitæ suæ gesta enarrat. Præfigitur Interpretationi in Psalmos Penitentiales; & habetur etiam apud Launonium Hist. Gymnas. Navarr. part. 2. p. 627.

1489.
H. W.

DONATUS BOSSIUS, gente Italus, patria Mediolanensis, natus anno 1436. Claruit anno 1489. Scripsit *Chronicon*, seu *Conditionum & mutationum humanarum Historiam* ab initio mundi ad sua usque tempora; item *Chronicon de Episcopis & Archiepiscopis Mediolanensibus* ad annum usque

1489. Prodiit utrumque simul *Chronicon Mediolani* 1492. fol.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

ANTONIUS GISLANDIUS, natione Italus, Javeno Lombardiæ oppido natus, ord. Præd. monachus, & per provinciam Taurinensem hæreticæ pravitatis inquisitor, claruit anno 1489. Scripsit *Resolutiones dubiorum Evangelicorum*, opus in duos tomos distributum, quorum prior seorsim prodiit Lugd. 1510. 8vo. uterque conjunctim ibid. 1542. 8vo. Venet. 1574. 4to. In hoc opere evangelia quadruplici sensu exponit, & decem millia questionum solvit. Ab hoc haud diversum arbitror *Opus aureum super Evangelia totius anni, secundum usum Romane Curie & Ordinis Fr. Præd.* impressum Venet. 1598. 1606. 4to. (A)

1489.
R. G.

MARCUS ANTONIUS COCCIUS SABELLICUS, natione Italus, patria Æquicolensis, seu ut alii habent, ad vicum Varronis in via Valeria natus, patrem habuit fabrum ferrarium, bonis litteris excoltus, ludem litterarum primum apud Tiburtinos aperuit: dein altiora meditatus Romam transiit; & in Pomponii Latii amicitiam ac sodalitium receptus uberiori eloquentiæ Latinæ scientiam hausit: & solenni pompa in Quirinali monte, laurea coronatus, Sabellici nomen tulit. Claruit anno 1490. Roma digressus, Utini prope Aquileiam nobiles pueros litteris instituit; mox vero duplicato stipendio a Vicentinis evocatus, ut juventuti urbanæ præficeret, illuc se transtulit. Augescente indies doctrinæ fama, a senatu Veneto accusatus est, ut reipublicæ res gestas litteris mandaret, & liberales artes publice doceret; trecentorum aureorum salario donatus, & a cardinale Bessarione Bibliothecæ ab ipso apud S. Marcum fundatæ præfectus. Obiit septuagenarius anno 1506. 14. Cal. Maias, lue Gallica confectus, quam ex impuri scorti amore delirus senex contraxerat. *Vir natura sciendum, nec artis expertus*, inquit Erasmus, * *Ciceroni quique non infeliciter rhetoricatur interdum: in historia sat splendide versatus, sed in hac tantum, quæ suum dicendi genus desiderat.*

1490.
H. W.

OPERA.

Responsio Historiarum ab orbe condito usque ad annum 1504. Eusebes 11. Binæ enim priores editiones — 1470. fol. Venet. 1498. ultimam Sabellici manum non subierunt.

De rebus gestis Venetorum ab urbe condita ad annum circiter 1487. Historiarum libri 33. Venet. 1487. fol. Exemplorum libri 10. Prodiierunt seorsim Basil. 1533. 8vo.

(A) Conf. *Quæst.* tom. 2. p. 11. De editionibus conf. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 1. p. 331.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

De Aquileia antiquitate libri 6. (a)
De Venetæ urbis situ libri 3.
De Venetis magistratibus liber.
De Officio Scribe Dialogus. (b)
De Prætoris Officio liber.
De Latine linguae reparatione Dialogus.
Epistoliarum familiarium libri 12.
Orationes 12.
Pœmata varia.

Prodierunt omnia Sabellici opera hæcenus recensita *Basil.* 1560. tom. 4. fol. omnia ab exemplorum libris exclusive enumerata *Venet.* 1505.

Annotationes in Horatium, Basil. 1580. in *Suetonium, Venet.* 1490. fol. *Parif.* 1610. in *Plinium, Francofurt.* 1602. 8vo. *Venet.* 1508. in *Livium, ibid.* & *Parif.* 1573. *Oratio in Livium de laudibus Historia, ibid.* *Annotationes in Valerium Maximum, Lucanum, Papium, Catullum, Ciceronem, & Valerium Flaccum, a Badio una cum annotationibus in Plinium, Livium, & Suetonium impressæ sunt simul Parifis fol.*

1490.
H. W.

PONTICUS VIRUNNIUS, feu *Virunnius*, natione Italus, patria Tarvisinus, (c) claruit anno 1490. quo circiter tempore in gratiam Badoeræ, clarillimæ Venetorum familie, quæ ex Britannis originem duxerat, sex priores Galfridi Monumetensis de rebus Anglicis Historiæ libros, relictis fabulosis, in epitomen redegit. Prodiit ista *Epitome*, quæ a Bruti tempore ad Arturum regem, annum vero Christi 528. res Britannicæ libris 6. enarrantur, *Angustæ* 1534. 8vo. *Londini* 1585. 8vo. & inter Rerum Britannicarum Scriptores ab Hieronymo Commelino editos *Lugd.* 1587. fol. p. 93. (d) Scripsit adhuc Ponticus *Commentaria in Virgilium, Ovidii Metamorphosin, Statii Achilleida, (e)* Claudianum, & Joannis Sacrobosci *Sphæram; De obscuris auctorum locis & corruptis nonnullis libris 3. De miseria litterarum libris 2. Elegiarum & Epigrammatum librum*; ut *Versiones Græcorum* aliquot scriptorum Latinas, aliæque *Opuscula* a Simlero p. 585. enumerata taceam.

1490.
H. W.

BONIFACIUS SIMONETA, gente Italus, civitate Mediolanensis, ortu nobilis, Joannis Simonetæ historici patruus, ordinis Cisterciensis monachus, ac demum abbas monasterii S. Stephani de Cornu in regione Placentina. Claruit anno 1490. Scri-

(a) Habentur una cum ejusdem *Carmines*, in quo continetur urbis agrique Vicentini descriptio in *Theatro Antiquitatis Siciliæ* Burmanniano tom. 6. part. 4. (b) Hæc tria opuscula, ut & ejusdem *Genealogia, & Oraculum*, habentur *ibid.* tom. 1. (c) Non Tarvisinus, sed Bellunensis, ut monet *Fabr. Bibl. Eccles.* in additionibus ad *Trithem.* p. 214. Vid. etiam Virunnii vitam ab Andrea Ubaldo scriptam *Bonoe.* 1615. (d) Prodiit primum 1508. ad ejus editionis calcem leguntur, ex Rhegio Ligulico Ponticus Virunnius impensa & torcularibus suis 1505. 6. Cal. Aprilis. Prodiit etiam *Heidelb.* 1543. (e) Et *Sylvas* vid. *Fabr.* ubi supra. (f) Sed primum *Mediolan.* 1481. 4to. Deinde *Parif.* 1540. Conf. *Fabr. Bibl. Lat.* vol. 1. p. 724. (g) *Carminum de Davide & Golia* separatim recudi fecit Jo. Henr. Acker *Rutolfshutii* 1714. 4to. Inter Epigrammata a Magliabecchio Mabilionio dono data exstant *Epitaphia* Pauli II. & Sixti IV. in Cæsar editione frustra querenda. Conf. *Fabr.* ubi supra, & vol. 3. p. 326.

Append.

Dd*

cœnobio

psit ad Carolum VIII. Gallie regem, *Commentarios de Persecutionibus Christianis, & Pontificum historia* a S. Petro usque ad Innocentium VIII. *Commentarios* hœc continuo narrationis filo non contextit; sed nova planè methodo epistolarum libris 6. comprehendit. His orationes nonnullæ inferuntur; singulisque epistolis, numero 279. anatomica, medica, geographica, altronomica, ac mathematica admisceri solent. Prodiit opus istud *Mediolani* 1492. & Hieronymi Emseri cura *Basil.* 1509.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

PETRUS APOLLONIUS COLATIUS, presbyter Novariensis, claruit, ex Vossii* sententia, (quæ quidem potior videtur) circa annum 1490. a Bignæo vero, Miræo, aliisque ad septimi sæculi finem relectur. Eundem esse conjicit Vossius cum Apollonio Collatio, Falstorum conditore, quem inter auctores vergentis istius sæculi recenset Cæsar Scaliger; † & frigidissimum fuisse Poëtam, & cum discedat ab elegiaco, etiam infelicem, prodit. Scripsit Apollonius noster carmine heroico *Libros 4. de Excidio Hierosolymorum a Tito expugnatorum*. Prodiit istius, cura Joannis Gagnæi *Lutetia* 1516. emendatioribus studio Adriani Vander-Burchii *Antverpiæ* ex officina Christophori Plantini, in Appendice Poëtarum Christianorum Bigneana. p. 731. & in *Bibliotheca Patrum* tom. 12. (f) Exiit enim MS. penes reverend. patrem* Mabilionium (quod iter. Ital. inter alia a Cl. Magliabecchio dono accepit) Apollonii nostri *Carminum Heroicorum de Davide & Golia* ad Laurentium Medicem, ex quo hoc ipsum tempore floruisse luce clarius est.

1490.
H. W.
* De Hist.
Lat. lib. 1.
part. 2. c.
10.

† Poëta.
l. 6.

* Iter. Ital.
p. 194.

PETRUS APOLLONIUS COLATIUS, patria Florentinus, presbyter Novariensis, claruit ann. 1490. *Carminum ejus Heroicorum de Davide & Golia, cujus* ex Mabilionio meminit H. Whartonus, uti & *Carminum Epicum, Christi Crucifixi ad Judæos quærens prænotatum, Elegias* quasdam, *Epigrammata*, &c. nuper edidit Laz. Aug. Catta J. C. Novariensis *Mediolan.* 1692. 8vo. (g) *Fassio* ejus laudat Vossius *Hist. Pelag.* lib. 2. part. 3. p. 245. & versus aliquot de *Nativitate gloriosæ Virginis* exinde profert, *ibid.*

1490.
R. G.

JOANNES CAROLUS, natione Italus, patria Florentinus, ord. Prædicat. in

1490.
R. G.

SÆC. XV.
ab anno
MCCCC.

cenobio S. Mariæ Novellæ monachus, clauit anno 1490. humanis excessit Cal. Febr. anno 1503. (a) ætatis 75. Vitas virorum aliquot illustrium, qui in illo conventu floruerunt, pio animi affectu, & pari eloquentia conscripsit, viz. Joannis Salernitani primi istius domus fundatoris, Aldobrandini Calvacanti episcop. Urbeveterani, Simonis Sante-relli archiep. Pisani, Angeli Acciaoli anti-stitis Florentini, Alexii Strozze, Guidonis Regiolani, & Joannis Dominici Ragusini card. (b) Opus Christoph. Landino Ang. Politiani præceptoris nuncupatum existat MS. in biblioth. S. Mariæ Novellæ apud Florentinos: inde ut arbitror singulas descripsit, & operi suo de Viris illustribus Prædicatorum sparsim inseruit Leander Albertus, quod prodit Bononiæ 1517. fol. In eadem biblioth. servantur & alia ejus opera MSS. *Librum dierum Lucanum*, forma dialogi conceptum, & illorum temporum deplorationes continentem memorat Cl. Mabillon.* Tractatus *super Psalmos Penitenciales; Orationum & Concionum* volumen; *De dignitate Monasterii S. Mariæ Novellæ*; ac alia opera recentent Ant. Possévinus & Ambr. de Altamura, in Biblioth. Dominicana. (c)

* Iter. Ital.
p. 162.

1490.
R. G.

MATTHÆUS BOSSUS, natione Italus, patria Veronenfis, B. Augustini canonicus regularis in monasterio Fesulano, & ut quibusdam videtur ejusdem cenobii abbas, claruit Ang. Politiano, & Pico Mirandulano æqualis, anno 1490. Laurentio Medices summo eruditum virorum fautori fuit a sacris confessionibus, & Joanni filio ejus cardinali (qui postea papa renunciatus Leo X. dictus est) perquam dilectus: Hunc Sixtus papa IV. ad sacras Infubrie & Liguriæ virgines ordinandas, reformandasque misit, & opere pulchre navatæ præmium sacras ei infulas obtulit, verum dignitatem istam tranquillo otio posthabuit homo minime ambitiosus; & 75. ætatis anno salutis humanæ 1502. privatus obiit. Varia post se reliquit ingenii sui monumenta, diversis locis & temporibus edita. *Dialogum de veris & falsis animi gaudiis*, tribus libris distinctus prodit Bonon. 1491. *De insinuendo sapientia animo*, sive de vero sapientie cultu, lib. 8. Bonon. 1495. 4to. *De tolerandis adversis, dialogi duo*; *De gerendo Magistratu, justitiæque coleda*, opusculum; *De immoderato mulierum cultu cohortatio*. Opera hæcenus numerata junctim prodierunt, Argent. 1509. 4to. *Orationes variae*; *Epistolæ* libri tres, primus sub titulo *Recuperationum Fesulanarum* prodit Bonon.

(a) Anno 1500. narrante Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 979. (b) Occurrit etiam in Act. Sanctorum 10. Junii. (c) De aliis ineditis vid. etiam *Quetif*, tom. 1. p. 899. (d) *Recuperationes Fesulanæ* prodierunt Bonon. 1483. *Venet.* 1502. Continent Epistolas 465. una cum 6. Sermonibus. Vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 1. p. 722. Vid. & *Quetif*, tom. 3. p. 2717.

1483. (d) Secundus *Epistolarum familiarium* complexus typis excusos est Mantuæ 1498. fol. Tertius cum sermonibus quibusdam subjunctis, *Venet.* 1502. 4to. Opera omnia Julii Ambrosini ejusdem congregat. canonici cura collecta, recognita, & expolita prodierunt Bononiæ 1627. fol.

SÆC. XV.
ab anno
MCCCC.

CONRADUS SUMMENHART, 1400.
R. G.
natione Germanus, patria Suevus, domo Calvienfis, S. Theologiæ professor, & scholæ Tubingenfis, sub primordia ejus, ingens decus & ornamentum, claruit anno 1490. Natus anno 1465. denatus 1511. pestilera lue in monasterio de Schuteren extinctus. Existat *Tractatus bipartitus, quod Deus homo fieri voluerit, quodque Messias in Lege & Prophetis promissus, non solus Homo, sed etiam Deus esse debuerit*, editus Tübingæ 1494. *De duodecim abusibus Monachici*, oratio ad patres Benedictin. in capitulo Hirsaugientis, *ibid.* 1498. *Septi-partitum opus de Contrariis pro foro Conscientie & Theologico*. Haguenæ 1515. fol. *Venet.* 1580. fol. *De decem defensionibus*. Argent. 1490. fol. *In quatuor libros Sententiarum Conclusiones*, an editæ sint nondum comperi, præter Commentaria in universam Aristotelis Physicam *Basil.* 1517. edita; & id genus alia.

JOANNES TUROCIOUS, five, de 1490.
R. G.
THWROCZ, patria Pannonius, claruit anno 1490. Opus historicum de rebus Hungaricis conscripsit ab Attila primo rege, usque ad coronationem Matthiæ Corvini, quæ anno 1464. contigit, nisi quod 40. annorum feries ab anno 1342. ad annum 1382. *Johannis de Kikulleri* opera digesta sit; eam Historiæ suæ, habita temporis ratione, verbo tenus inseruit Turocius, & dicto Matthiæ R. dicavit. Prodiit *Chronicon* ex utriusque laboribus concinnatum, 3. libr. dispositum, *Angustæ* typis Erhardi Radholt anno 1488. inter *Hungaric. rer. Script.* a Jac. Bongarsio editos reculum *Frankof.* 1600. fol.

ALBERTUS BARO de BON- 1491.
STETEN, natione Germanus, Maximiliano Imp. I. a sacris, & eremitarum in Helvetia decanus, claruit anno 1491. Litteris commisit *Vitam Nicolai Tolentini Ord. Eremit.* monachi, qui complures annos cibi expers vixisse creditur, eam edidit L. Surius ad 10. diem Septembris. Existat & hitoria ejus labore concinnata, quam *Ausiriacam* inscripsit, & Carolo VIII. Galliæ R. nuncupavit, MS. in biblioth. Cæsaræ Vindob. Hujus meminit eruditiss. Pet. Lambecius Com-

Sæc. XV.
ab anno
MCCC.

mentar. tom. 2. p. 4. eamque se editurum pollicitus est, fed morte præventus non præstitit: idem in rei litterariæ commodum in se suscepit digniss. ejus successor Dan. Nesselius edita fciagraphia, Vindob. 1692.

1492.
H. W.

ALEXANDER VI. Rodericus, sive, *Theodoricus Borgia* antea dictus, natione Hispanus, patria Valentinus, ex nobilissima Borgia familia oriundus, Callisti III. ex fratre nepos, a Callisto patruo ecclesiæ Romanæ cardinalis, archidiaconus, & vicecancellarius creatus, tandem episcopus Portuensis, & sacri collegii decanus evasit. Post Innocentii VIII. obitum anno 1492. pontifex Romanus electus est die 11. Augusti, coronatus die 26. id dignitatis mercatus, partim pecunia, partim opimis sacerdotiis, officiis, quin & sedis Romanæ fundis & castellis, inter primos cardinales distributis. In rebus ecclesiasticis nil memoratu dignum gessit: alia proflus ille curæ habuit; ut dividendis passim, nulla juris, nulla pudoris ratione habita, dispensationibus pecuniam undequaque corradere. Hinc Ludovico Gallie regi anno 1498. potestatem fecit Joannam uxorem dimitendi, nullo alio nomine, quam quod sterilis & invenusta esset. Id vero inprimis egit, omniique cura molitus est, ut secularem principatum Cesari Borgia, filio notho, per fas & nefas compararet, Petrique patrimonium in Borgia hereditatem commutaret. Sane incepto isti nec pater nec filius defuit. Ille conscripto paterna opo exercitu Flaminie & Umbrie regulos civitatibus suis summa injuria eiecit: ille filium utriusque provincie ducem, & ecclesiasticæ ditionis principem auctoritate apostolica creavit. Verum sacrilegis ausus fata oblitere. Obiit enim Alexander anno 1503. die 18. Augusti, fatali pincernæ errore veneno extinctus, quod opulentioribus ipse aliquot cardinalibus, quorum divitiis inhiabat, ad cœnam vocatis propinandum paraverat. Mores ejus foedissimos, immensam ambitionem, avaritiam turpissimam, detestandam sevitiam, nefandam libidinem, & incoestus cum Lucretia filia concubitus ubertim depingunt historici illius ævi, Guicciardinus, * Ciaccontius, alii. lib. 1. q. 1. que; ut Brietium † alioque & recentioribus taceam; adeo ut criminibus hisce illum eximere frustra laboret Bzovius. * Exiit *Bulla super Canonizatione Auselini Archiepiscopi* Ital. lib. 1. t. Annal. ad an. 1492. 1495, 1503. * Annal. tom. 18.

Cantuariensis, Concil. tom. 13. p. 1476. *Epistola & Constitutiones Ecclesiasticæ* 21. apud Bzovium ad an. 1493, &c. (d) plures in Collectione Romana, & Bullario Laërtii Cherubini. *Epistole aliquot ad Franciscum Ximenium Archiepiscopum Toletanum* in vita Ximenii. *Chypren defensionis fidei S. Romana Ecclesiæ*, Argentorati 1497. editus. *Liber de Cardinalium excellentia & officio Vicecancellarii*, & *Glossa in Regulas Cancellariæ ad Innocentium VIII. MSS.* olim in biblioth. card. Sirleti.

1492.
H. W.

BERNARDUS DE CARAVAIAL, gente Hispanus, antiqua & nobili familia ex urbe Cazeris in provincia Extremaduræ prognatus; Asturicensis, Pacentis, Carthaginensis, ac Seguntinus episcopus, & Ferdinandi Hispanie regis ad Innocentium VIII. orator, demum cardinalis ab Alexandro VII. factus, claruit anno 1492. Anno 1511. cum Julius pontifex fidem cardinalibus olim datam de habendo concilio œcumenico turpissime violaret, Bernardus adjunctis sibi aliis quibuldam cardinalibus conjunctum generale Pisæ habendum indixit, & Calendis Septembribus celebravit. Eapropter a Julio depositus dignitate cardinalitæ excidit. A Leone X. restitutus, decani vices in sacro cardinalium collegio tulit, & episcopatum Tufculanum obtinuit, patriarchatu Hierosolymitano titulo tenus antea cohonestatus. Obiit Romæ in monasterio S. Crucis Hierosolymitanæ die 13. Decembris anno 1523. Exiit *Oratio ad Cardinales* anno 1492. habita de eligendo summo pontifice, *Roma* 1492. excusa. Alia ejusdem commemorat Nicolaus Antonius Biblioth. Hispan. tom. 1. p. 168. viz. *Orationem ad Sixtum IV. & Cardinales in die Circumcisionis Domini* anno 1484. *Homiliam in Exaltationem S. Crucis coram Maximiliano Imp. Mechliniæ* anno 1508. recitatam; *Sermonem ad Cardinales in commemoratione victorie Bazensis*; *Epistolam consolatoriam ad Ferdinandum Regem in obitu Serenissimi Principis Joannis*; *Orationem nomine Catholicorum Regum ad Alexandrum VI.* Singula ista opuscula edita in lucem esse fidem facit Antonius; sed nec locum nec tempest editionis indicat.

1492.
R. G.

JOANNES de LAPIDE, natione Germanus, doctor theologiæ Parisiensis & ord. Carthuf. monachus, claruit anno 1492.

(a) Item ap. Raynaldum tom. 19. p. 421. & ad an. 1501. n. 16, 17, &c. *Bulla de jure Testamentum & Hispanorum in eodem orbem*, & *de duobus Meridianis utriusque regis jura dividendis*, occurrit in Leibnitii Cod. Juris Gentium Diplomático tom. 1. *Constitutio de baptismo Rithemorum non iterato* ap. Harduin. Conc. tom. 9. p. 1546. Edidit ante Odericus Raynaldus ex Sigismundo de Herbertstein. vid. Fabr. Bibl. Gr. vol. 11. p. 688. *Epistola* 2. & *Bulla fundationis Academiæ Valentina* an. 1500. ap. Aguirrium tom. 1. Conc. Hispan. p. 689. *Epistola* 6. ap. Dacher. Spicil. tom. 6. p. 485. Edit. nov. tom. 3. p. 611. *Bulla super Canonizatione Auselini*, cum 8. aliis ap. Wilkins Conc. Brit. tom. 1. p. 640. seq. *Bulla* unica exiit MSS. in Bibl. Cott. sub *Vittello E. f. n. 10. Alexandri VI. pædum cum Carolo VIII.* exhibuit Martene in Itinerarii Litterarii tom. 2. Parisi. 1724. *Bullæ* aliquot Ragner. Fœder. vol. 12. p. 563. ad finem. *Bullam* aliam tom. 13. p. 60.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

Tyrocinium litterarum in academia Parisiensi posuit, inde ad Basileensem se contulit, & posthabito ecclesiæ cathedralis canonicatu cucullum induit, domumque Carthusianam ingressus, vitam tranquillam & devotam degit. Scripsit *Resolutorium dubiorum circa celebrationem Missarum occurrentium*. Prodiit primo *Basileæ* 1492. 8vo. postea variis locis, & non uno titulo impressum. *Daventr.* 1493. *Lipsiæ* 1499. *Colon.* 1501. 1506. 4to. *Autverp.* 1511. 4to. *Venet.* 1516. *Constantiæ* 1596. 12mo. *Parisi.* 1598. *Pata.* 1599. De *Ascensione Domini*; De *Conceptione immaculate Virginis*, utrumque inter Sermones Meffrethi editum. De *Qualitate & Officio Sacerdotis*, sive de iis quæ ad dignum sacerdotem exiguntur. Exstat MS. in bibl. Basileensi. *Summaria Passionis Domini, Sermones*, & alia opuscula memorat Possevinus, quæ utrum alicubi reperiantur incertum est. *Commentarii* in Aristotelem, & Gilb. Porretanum de Sex principiis prodierunt *Basileæ* typis Amerbachianis.

1492.
R. G.

HARTMANNUS SCHEDELIUS, natione Germanus, domo Norimbergensis, philosophiæ & medicinæ professor, claruit anno 1492. Inter ecclesiasticos scriptores locum meruit *Chronico* quod scripsit *Univ. sal.*, per sex ætates mundi distributo, & res ecclesiasticas non minus quam civilia negotia complectente. In hoc opere seriem pontificum, Cæsarum, regum, aliarumque rerum memorabilem ab initio mundi ad annum 1492. succincte descripsit; id in publicum emisit *Norimberg.* 1493. fol. ea de causa *Chronicon Norimbergense* vulgo dictum: idem opus recufum prodiiit *Augst. Vindel.* 1497. *Commentarius* de Sarmatia ex hoc *Chronico*, ut videtur, sumptus inter Polon. rerum Scriptores a Pistorio editos comparcet *Basil.* 1582. fol. Edidit præterea consilium de *Peste*, & alia in *Medicina*, quæ non sunt huius loci.

1494.
H. W.

HIERONYMUS DONATUS, patricius Venetus, claruit anno 1494. Cretæ insulæ aliquandiu præfectus, summiſque in patria sua honoribus cumulatus, a republica Veneta ad Iulium II. pontificem anno 1510. legatus pacem afflictæ civitati impetravit; ac paulo post Romæ diem supremum obiit, annos circiter 53. natus. Scripsit *Apologeticum ad Græcos de Principatu Romanæ sedis*, excusum *Romæ* (a) 1525. & in Apparatu ad Concilia Labbeano tom. 2. part. 2. p. 27. Græce tractatum istum, dum in Creta ageret, conscripsit, ac postea, dum quartum

Romæ legationis munere fungeretur, Latinum fecit. Scripsit adhuc *Epistolas varias*; quarum aliquot habentur in secundo & quinto libro epistolarum Angeli Politiani. E Græco vero in Latinum sermonem convertit S. Dionysii Areopagitæ librum de Divinis Nominibus, & Epistolis; S. Joannis Damasceni tractatum de Immaculatis Mylteriis; & Alexandri Aphrodisiæ opus de Anima. *Traſatum*, quem de Processione Sp. S. conscripsit; *Liber de Terræ motu Insulæ Cretæ*; & *Oratio ad Lusitaniam Regem* nondum, quod scio, in lucem prodierunt: (b) cum tamen Philippus Donatus, Hieronymi nostri filius in epistola ad Clementem VII. nuncupatoria, Apologetico de principatu Romanæ sedis præfixa, scribat sese patris librum de Processione Spiritus S. adversus Græcos quinto antehac anno Leoni X. dicavisse.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

NICOLAUS BARIANUS, natione Italus, patria Placentinus, ordinis Augustini eremita monachus, theologiæ & juris pontificii consultissimus. Claruit an. 1494. Nata inter Augustinianos & Minoritas de præcedenti jure controversia, ipse gregalium suorum causam summa doctrina egit, & penes istos a jurisconsultis pronunciari obtinuit. Argumenta postmodum sua scripto commisit, & titulo *Causæ Vitalianæ de præcedenti Eremitarum & Minorum*, typis excudi fecit *Cremonæ* 1500. Scripsit etiam *Librum de Monte impietatis*, *Cremonæ* 1496. editum, & ad calcem libri de Montibus Pietatis Romanensibus, qui *Lipsiæ* prodiiit anno 1670. & *Quadragesimale Quodlibeticum* 77. *Questionum Predicabilium*, Bononiæ 1501. 4to. impressum.

1494.
H. W.

ROBERTUS GAGUINUS, gente 1494. Belgæ, ex vico Callina in Artesiæ finibus ad Lifam fluvium oriundus. Ineunte adhuc ætate monasterium Niepensæ apud Morinos ingressus, ordini SS. Trinitatis de Redemptione Captivorum nomen dedit. Lutetiam dein studiorum ergo missus, in D. Mathurini cœnobio apud fodales suos moram egit; & utriusque juris lauream accepit; anno demum 1473. totius ordinis sui generalis factus. Claruit anno 1494. prudentem non minus, quam doctrinæ fama insignis, multas in Italia, Germania, ac Britannia pro Carolo VIII. & Ludovico XII. Gallie regibus, legationes obiit: isti imprimis charus, a quo ingenti pecuniæ vi donatus est, & bibliothecæ regie præfectus. Obiit Lutetiæ anno 1501. (c) 11. Cal. Junias, apud Mathurinos

1494.
H. W.

(a) *Venet.* secundum Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 2. p. 175. (b) In Bibl. Barberina servatur ejusdem *Oratio* ad Iulium II. nomine Reipublicæ Venetæ, typis excipita 4to. vid. Fabr. loc. citat. (c) Imo vero 1503. vid. *Quadr.* tom. 3. p. 2611. Fabr. Bibl. Eccles. ad Tridhem. c. 914.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

suos sepultus. Vir minime indoctus; & in hitoria, rhetorica ac poetica haud vulgariter versatus: in quo tamen fidem in enarrandis rebus patriis, & gentilium suorum laudibus deprædicandis omnes desiderant. De stylo ejus hæc habet Erasmus. * *Robertus Gaguinus non ita pridem habitus fuit magni nominis, dictione tamen quam scriptis vendibilior; verum suo sæculo; nunc vix inter Latine loquentes recipitur.*

S C R I P T A.

Annales rerum Gallicarum libris 11. ab anno Christi 300. usque ad an. 1500. Prodiierunt Paris. 1411. & cum supplemento Huberti Vellerii usque ad ann. 1520. Francforti 1577, 1580. (a)

Liber de immaculata B. Mariæ Virginis Conceptione contra Vincentium de Novocastro Dominicanum. Paris. 1598. (b)

Alia Decretatio vetero scripta de eadem re contra eundem ad Arnoldum Bostium Carmelitam. Prodiit alicubi in 4to.

Pœmata de Passione S. Richardi Martyris, De variis in Ecclesia Ordinibus, De miseria humane conditionis, Dialogus in desides & ignavos, Paris. 1598. cum libro de Conceptione B. Mariæ.

De arte metrorum libri 3. Phorce 1505. (c)
Ejusdem Orationes, & Epistolæ se typis excusas legisse testatur Labbeus: * atque Ordinis sui Chronicon ab eo conscriptum memorat Trithemius:† ut versiones & opuscula vernaculo idiomate ab illo elucubrata taceam.

* Differt.
tom. 2.
p. 298.
† De Scrip-
tor. Eccl.
p. 199.

1494.
H. W.

FELINUS SANDEUS, natione Italus, patria Ferrariensis, ex nobilissima Sandeorum familia oriundus, juris utriusque doctor, claruit anno 1494. Nondum-vice-simum ætatis annum egressus Pisfis Decretalium libros ab anno 1464. ad 1481. summa eruditionis laude publice prælegit. Dein ob insignem juris scientiam Romam ab Innocentio VIII. evocatus, rotæ judicio præfectus est; ac die 4. Maii anno 1495. episcopus Hadrianensis & Pinnensis constitutus, mox referendarius apostolicus, ac demum Nicolai Sandomenii Lucensis episcopi coadjutor factus, cui e vivis sublato anno 1499. in sede successit: episcopatu itatim submotus a Juliano Roboreo tunc cardinale, postea vero Julio II. pontifice; sed in integrum restitutus anno 1501. ibidem obiit mense Octobri anno 1503.

O P E R A.

Commentarius in 5. libros Decretalium. Ve-

net. 1498. tom. 2. Lugduni 1549. 2. vol. Sæc. XV. fol. Ibid. 1587. (d)

Constituta, De Constitutionibus, De Rescriptis, De Officio Ordinarii, De Majoritate & Obedientia, De Trenga & Pace, De Lite contestata, De Probationibus, De Testibus, De Testibus cognatis, De Fide instrumentorum, De Præsumptionibus, De Jurjurando, De Exceptionibus, De Præscriptionibus, De Sententia & re judicata, De Appellationibus, De Accusationibus & inquisitionibus. Venet. 1582. Lugduni 1587. (e)

Additiones in Decretum.

Additiones ad initiationem ab Abbate Panormitano Opus.

De jure Patronatus Tractatus.

De Indulgentia plenaria Sermo, in illud, Hodie mecum eris in Paradiso, inter alios tractatus Venet. 1584.

Historiarum Epitome de Regibus Sicilia & Apulia, nominatim de Alphonso Aragoniæ rege. Hanoviz 1611. 4to. (f)

Quomodo puniatur conatus, quando litteræ Apostolicæ noceant Patronis Ecclesiarum. (g)

Prodiierunt omnia Felini Sandei opera, Basilee ab Episcopis aliquot voluminibus impressa, & Venet. 1570.

JOANNES GEILERUS, *Kyserbergius* five *Cesarisbergius* a loco natali dictus; patria enim Allatus in Monte Cesaris oppido imperiali natus est anno 1445. die 16. Martii; Joannis Geileri & Annæ Zuberæ filius. Post prima litterarum tyrocinia, ad Friburgensem academiam missus, magisterii lauream adeptus est. Mox sacris initiatus, Basilicam se contulit, ut theologiæ studio vacaret. Exacto ibi quinquennio, doctoratus insignia obtinuit. Cum insignem igitur consummata rerum theologicarum scientiæ famam retulisset; Friburgum primo, mox Heribopolim accitus est, ut concionandi munus obiret. Anno demum circiter 1478. ampliori stipendio, & importunis civium precibus invitatus, Argentoratum concessit; ubi per triginta tres annos in primario templo summa facundia, & auditorum concursu pariter ac plausu concionatus est. Claruit anno 1494. Effusa in egenos liberalitate, in peregrinos hospitalitate, & invicto pietatis zelo insignis, summam sibi apud Germanos auctoritatem conciliavit: Maximiliano insuper Cæsari admodum charus; a quo per sæpe in aulam evocatus, maximoque honore habitus fuit. Episcopis vero & monachis parum gratus, quorum pudendam litterarum incitiam, & deploratam morum corruptelam acriter ille scriptis &

(a) De Annalium editionibus conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 6. ubi de aliis ejusdem scriptis. Conf. etiam *Essai de Littérature* tom. 2. p. 182. (b) Item 1617, 8vo. (c) Item Paris. 1498. 4to. (d) Antea ibid. 1419. denovo Venet. 1790. (e) Item ibid. 1551. (f) Et cum Freheri præfatione ac notis recuf. in Theauro Antiq. Siciliæ Durmanneano tom. 9. part. 5. (g) Exstat inter ejusdem Consilia.

Sec. XV. sermonibus corripuit. Obiit anno 1510. die
10. Martii, Argentorati in majori templo
prope fuggellum sepultus.

S C R I P T A.

Liber Sermorum, quibus admiscuntur integri tractatus, *De arbore humana*, *De arbore Crucifixi*, *De 12. Sp. S. donis*, *De morte gratie*, *De 23. mortu conditionibus*, *De dispositione ad falcem mortem*, Argentinæ 1514, 1518.

Navicula fatuorum. Argentinæ 1510. (a)

Orationes varie ad Clerum.

Navicula Penitentiae.

Peregrinatio.

Expositio Orationis Domini.

Fragmenta Passioni.

De communicandis his, qui ultimo supplicio afficiuntur.

De amovendis Concubini, etiamsi uterque continere decreverit.

Quod pueri non sunt instigandi ad Religiones, in quibus Regula non servatur.

Contra statutum, quo Testamentum facere cives prohibentur.

De septem peccatis mortalibus.

Epistolæ plures.

Tropi, sive Sales.

Opera Geileri omnia adhuc enumerata variis annis, viz. 1509, 1510, 1518. Argentinæ apud Joannem Gruningerum excusa fuisse fidem facit Posselinus Appar. Sac. tom. 1. p. 380.

Oratio in Synodo Argentinensi habita. Argentinæ 1482.

Sermones plurimi de Jubileo, anno 1500. habiti, in illud Levitici 25. Anno Jubilei redibunt omnes ad possessiones suas. Argentinæ 1513. apud Matthiam Schureriunt.

Conciones in Evangelio Germanice, Argentinæ 1515. (b)

1494. (c) JOANNES REUCHLINUS,
H. W.

Ciprio dictus, natione Germanus, patria Suevus, apud Phorcen marchionatus Badensis oppidum natus anno 1454. 5. Cal. Januarii. In ætate tenera pueris symphoniis, qui in ecclesia oppidi natalis meruerunt, affectus; cum voce admodum valeret, in marchionis Badensis aulam accitus fuit: ubi grammaticam edoctus, cum cœtaneis adolescentes ingenii viribus ac præclara indole longe anteverteret, juveni marchioni Badensi comes datus est, cumque illo ad academiam Parisiensem missus. Hic loci præter haud vulgarem, quam nactus est, Latine lingue ac logicæ scientiam, Græcas

litteras a Georgio Hermonymo Spartiata ac-
cepit. Eodem præceptore usus, & litterulas pulchre pingendi artem addidit; qua deinceps peculium sibi comparavit, & multorum benevolentiam meruit. Anno 1474. Basileam se contulit; ubi magistri philologici dignitate auctus, Græcam simul ac Latinam linguam edocere cepit. Juris Cæsarei studium ibidem auspicatus, Aureliæ demum ad finem perduxit, & doctoratus insignia anno 1481. accepit. In Germaniam redux, ab Eberhardo comite Wirtembergensi in aulam accitus, Romam primum in comitatu ejus ductus est, & post reditum ad Fredericum Imp. legatus. Legationem in aula obeunti medicus quidam Judæus Jehiel Loans Hebraicæ lingue elementa tradidit; quam Romam postea legatus Capnio ab Abdia quodam accuratius edidit; cui pro singulis horis singulos aureos minerval dedit. Romam missus fuerat a Philippo comite Palatino; in cujus aulam concellerat, postquam turbatis rebus Wirtembergensibus Tubinga exulare coactus esset. Compolitæ domi rebus, Tubingam rediit, & inter quatuorviros provincie Sueviæ judices electus, lingue Hebrææ in orbe Christiano propalandæ otium suum dicavit. Claruit præcipue ab anno 1494. quo Catalogum suum scripsit Trithemius. Divinarum juxta ac humanarum litterarum peritissimus; imprimis accuratissima linguarum Latine, Græcæ, Hebraicæ, & Chaldaicæ scientia instructus, primus in Germania Hebraicas & Græcas litteras, Latinasque elegantias resuscitavit. Factum id frementibus monachis, & theologis scholasticis, qui ex revocatis linguarum scientia & elegantie studio nodosæ suæ ac barbaræ theologiæ ruinam facile augurati sunt. Duce igitur Joanne Hocfrato ord. Præd. academici Colonienfis decano, in Reuchlinum insurgunt, hæreseos accusant, scripta ejus comburunt, Judæis illum plus justo facere clamant; habitique cum poetis ethnicis commercii, tanquam capitalis delicti reum agunt. Neque intra hocæ fines stetit injuria: pontifices Romanos adeunt, & importunis clamoribus postulant; ut Reuchlinus diris, libri ejus flammis devoteantur; litteræque Hebraicæ & republica Christiana eliminentur. Istius enim lingue studium a Christianis coli ære tulerunt inquisitores; & ab imperatore edictum summa astituta impetraverant, ut omnes Judæorum libri, præter sacra biblia, flammis comburerentur: eo sane consilio ut ipsi grandem pecuniæ vim a Judæis libros

(a) Item *ibid.* 1113. Conf. *Fabr. Bibl. Eccles. ad Trithem.* c. 918. (b) De *Jeisefum Fornicario & Homilitis* an. 1494. habitis vid. Harmanni ab Harde. autographa Lutheri & aliorum tom. 1. p. 46. & tom. 2. p. 66. Idem Kaiserburgius collegit & recensuit opera Jo. Geisonis, & edidit *Argentorat.* 1488. 1. vol. fol. (c) Conf. Reuchlini vitam a Jo. Henr. Maio scriptam *Dissert.* 1687. 8vo. Item Herm. ab Harde. qui *Heinsfeld.* an. 1712. & 1713. memoriam sæcularem suscitatorum per Reuchlinum studiorum Hebraicorum recoluit.

Sæc. XV.
ab anno
MCCC.

suos quam libenter redimentibus corroga-
rent. Imperator Reuchlinum ea de re con-
sultuit: ille mitiorem tulit sententiam, ac
Judæorum libros fidem Christianam oppu-
gnantes comburi, reliquos conservari voluit.
Hinc natum est acre inquisitorum omnium-
que monachorum odium. Cucullati gre-
gis malitiam & petulantiam accerrimis satyris
(neque enim graviore stylo refutari merue-
runt ineptissimi tenebriones) ultus est Reuch-
linus, imprimis vero edito Obscurorum Viro-
rum Epistolarum volumine, admirabili le-
pore ac facetiis condito, quibus ad excitan-
dum risum rudis & ridiculus monachorum
& scholasticorum Latine scribentium stylus
exprimitur. Liber iste avidè ab omnibus
exceptus & evulgatus mirum quam pupugit
cucullatorum animos; Hocilratum vero
adeo fauciat, ut tanquam lethali percussus
dolore interiret. Reliqui conjurationis
focci a Leone X. papa demissis tandem pre-
cibus obtinuerunt, ut epistolæ istæ aposto-
lico edicto legi dividendæ vetarentur. Edi-
ctum lepido commentio elusit Reuchlinus.
Secundum enim ejusdem foliæ epistolarum
volumen, priori tamen longe aculeatius,
tanquam ex titulo minime interdictum, im-
primi curavit. Verum istud leve admodum
jurgium præ capitali illa, quam supra me-
moravi, controversia. Delegatis ista pri-
mum a pontifice iudicibus commissa est; qui
cum penes Reuchlinum sententiam ferrent,
monachi ad pontificem appellarunt. Reuch-
lino suppetias tulerunt Erasmus & Hutte-
nus; quos eo nomine variis calumniis, nu-
gacibus picturis, & futilibus argumentis mo-
nachi incescebant. Mota demum in Ger-
mania Lutherum inter & indulgentiarum
præcones lite, contentio illa graviore locum
dedit, ac paulatim conquievit. Hisce tur-
bis levatus Reuchlinus Græcæ pariter &
Hebrææ litteras in academia Ingolstadtensi
extrema acute docuit, donec morbo icte-
rico oppressus rei litterariæ curam abdicare
necesse haberet. Obiit Stutgardie prid. Cal.
Sextil. anno 1521. ætatis suæ 67. *Dignus
profecto*, inquit Trithemius, * *qui soli litte-
ræ, non etiam perperenti curia populari in-
cumberet. Nullum enim nobis non modo Ita-
lia, sed nec sacrum nostrum, huic tanto viro
parum objiceret.*

O P E R A.

De Arte Cabalistica libri 4. ad Leonem X.
Prodierunt seorsim Hagene 1517. inter
Scriptores de arte Cabalistica Basil. 1550.

(a) Reuchlini *Consilium Cesari Maximiliano datum pro libris Judæorum non abolendis* an. 1510. Germanice.
Defensio ejusdem *Consilii* Moguntie, Spire, Romæ 1513. *Acta iudiciorum* inter Jac. Hochstrat & Reuchli-
num. exhibuit Herm. ab Hardt, in *Historia Litteraria Reformationis*, part. 2. *Frankfurt. & Lipsiæ* 1717. fol. De
controversia Reuchlini-cum Colonienfibus, de Judæorum Scriptis vid. etiam *Acta Historiam Reformationis illustran-*
tia a Valentino Ernesto Loefschero edita, tom. 1. c. 30. *Lipsiæ* 1720. 4to. Item Reuchlini vitam a Maio scriptam,
p. 248. seq. ubi p. 390. extat ejusdem *Epistola ad Jac. Wimpfelingium* quæ inter edita non legitur. *Ibid.* alia
ejusdem scripta passim memorantur.

J A-

& cum Petri Galatini Arcanis Cathol. Ver. Sæc. XV.
Frankfurt. 1612. ab anno
MCCC.

De Verbo mirifico libri 3. ad episcopum
Vangionum Camerarium Dalburgi dialogi
forma conscripti; quibus philosophiæ Græ-
cæ, Hebræicæ, & Christianæ secreta refer-
rantur. *Venet.* 1486. fol. *Spire* 1494. fol.
Lugduni 1552. 8vo. & cum præcedenti opere
Basil. 1587. Utrumque opus in Indicibus
Romanis prohibetur.

*Psalterium 7. Penitentialium versio ex He-
bræo facta, & in eisdem Commentariol.* Tu-
bingæ 1512. 8vo.

De Arte Concionandi Libellus, cum aliis
ejusdem argumenti libris excusus *Basil.* 1540.
Londini 1570. 8vo.

Defensio contra calumniatores suos, Colo-
niæ edita.

*Dialogus an Judæorum Talmud sit suppi-
mendum?* Colon. 1518. 4to. (a)

Breviloquium, seu *Dictionarium* singulas
voces Latinas breviter explicans per ordi-
nem alphabeti, fratrum Amerbachiorum
precibus concinnatum, & ab iis impressum,
Basil. 1480.

*Lexicon Hebræicum, & in Hebræorum
Grammaticam Commentarium.* *Basil.* 1537,
1554. fol.

Lingue Hebræicæ Rudimenta, Phorcæ 1506.
*De Accentibus & Orthographia Lingue He-
bræicæ libri 3.* ad Hadrianum cardinalem.
Hagenæ 1518. 4to.

*Tabula 20. Institutionum in Linguam San-
ctam, & Exegesis disitionum in Psalmos 6.*
Basil. 1554.

*Obscurorum Virorum ad Ortunum Gratium
Epistolarum libri 2.* *Frankfurt* 1624. 8vo.
Illustrium Virorum ad Reuchlinum Epistolæ
prodierunt libris 2. tacito loco atque anno,
in 4to.

Programmatina Lambis triginetis scripta,
quæ cum commentario Georgii Simlerii edi-
ta sunt Phorcæ 1508. 4to.

*Oratio de Palatini & nobilissime familie
Ducum Bavarie reverentia erga Ecclesiam*,
coram pontifice habita, typis Aldinis excusa
est.

Cæterum Reuchlinus plurima alia con-
scripsit opuscula, plura Græcorum patrum
scripta Latine vertit. Singula dabit Sim-
lerus Biblioth. Tigurin. p. 352. *Epitomen
historiarum rerum Assyriarum, Persicarum,
Græcarum, & Romanarum*, ab eodem in gra-
tiam Philippi principis Palatini scriptam me-
morat Vossius de Hist. Lat. 1. 3. c. 10.

*De Script.
Eccl. fol.
201.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.
1494.
H. W.

JACOBUS WIMPHIELINGIUS, natione itidem Germanus, patria Alfatus, civitate Slettatensis, natus est anno 1449. In schola patria Slettadiensi bonis litteris institutus, ad academias Friburgensem, Basileensem, Erfordensem, ac Heidelbergensem ordine se contulit; ut theologiæ ac juris pontificii scientiam hauriret; utriusque demum licentiatu academico more factus. Inter disertissimos illius ævi concionatores habitus, Spiram anno 1494. evocatus est, ut ecclesiæ munere ibi fungeretur. Fecit id annis aliquot, non sine insigni pietatis & eruditionis laude. Demum seculi pertæsus, dignitati suæ ecclesiasticæ renunciavit: & Heidelbergam profectus, in gymnasio urbis litterario sacros auctores, ac in his Hieronymum, enarrandos suscepit: quoque magis humani generis commodis inserviret, pedagogum agere non gravatus est; plurimisque optimæ spei adolescentes, & in his Jacobum Sturmium Argentinensem, litteris bonisque moribus informavit. Ipse meliori litteratura instructus, cum monachorum inscitiam & arrogantiam ægre ferret, dictisque mordacibus convelleret, hæreseos a monachis Augustinianis apud Julium II. papam delatus est; quod alicubi scripsisset S. Augustinum non fuisse monachum, aut certe non talem, quales jam habentur Augustinenses, neque ordinis ab eo dicti hodiernum habitum tulisse. Pontifex re audita Wimpelingium sui ipsius voce ab importunis monachorum clamoribus absolvit, & calumniatoribus silentium indixit. Post inchoatam a Luthero reformationem, schisma ecclesiæ invectum dolens, a gymnasio Heidelbergensi recessit; & Slettadii in adibus Magdalene fororis vitam deinceps otiosam egit. Obiit pæne octogenarius anno 1528. die 17. Novembr. (a)

SCRIPTA.

Epitome Imperatorum, ac rerum in Germania gestarum. Basil. 1532. una cum Witi-chindi Historia, & inter Scriptores German. Schardii tom. 1. p. 170.

Libri de vita & moribus Episcoporum Argentinensium, aliorumque Principum & Prælatorum. Argentinæ 1512, 1661.

Adolescentia. Opus anno 1500. scriptum, quo præcepta ad mores ingenuæ formandos traduntur. Argentinæ 1514.

Oratio, sive Consilium de bello movendo contra Turcas. Islebii 1603.

De Germanicæ nationis gravaminibus contra Sedem & Curiam Romanam ad Maximilianum Imp. Habetur apud Freherum Script. German. tom. 2. p. 373. non integer tamen.

Replica super eodem argumento contra Æneæ Sylvii Tractatum. ibid. p. 381.

Sermo ad juvenes, qui sacris initiuntur. Basil. apud Hervagium excusus.

Libellus Grammaticalis. Argentinæ 1497. 4to.

Rhetorica pro pueris. Argent. 1515.

Philippica, seu Dialogi 6. pro institutione filiorum Philippi Electoris Palatini. Argent. 1498.

De Nuncio Angelico Carmen Heroicum, aliud ad Philippum Comitem Palatinum, & Elegia ad Ludovicum ejus primogenitum; excusa anno 1494. & 1499.

Soliloquium pro pace Christianorum. Opus metricum ad Bertholdum archiepiscopum Moguntinum de triplice causide. In laudem D. Mariæ liber. De laudibus Spirensis Ecclesiæ liber. De Spiritu S. Oratio. Ad Regem Franciæ Oratio. De arte Poëtica liber. Poëmata varia. De Hymnorum & Sequentiarum auctoribus Tractatus. Opuscula ista typis impressa existare fidem facit Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 326.

Ad Rempublicam Argentinensem libri 2. quorum priore Argentinam ceterasque Rhæni civitates nunquam Galliæ fuisse subiectas probat: secundo reip. instituendæ præcepta tradit. Argentinæ—4to.

Oratio de Annuntiatione Dominicæ. Argentinæ itidem excusa.

Scripta Wimpelingii inedita recenset Simlerus loc. cit.

OLIVERIUS MAILLARDUS, 1494. patria Armoricus, aliis tamen Parisiensis, H. W. ordinis Minorum Regularis Observantiæ provincialis, ac demum vicarius generalis; apud Parisienses & Nannetenses, & in aula Gallica ac Burgundica concionator non incelebris. Claruit anno 1494. Obiit Tolosæ anno 1502.

SCRIPTA.

Contemplatio in Salvationem Evangelicam proluxa. Paris. 1507.

Quadragesimalia 2. (b)

Sermones de Adventu, Parisii anno 1494. habiti. 1506. (c)

Sermones de Tempore. Lugduni 1498. 4to.

Sermones de Sanctis, & communi Sanctorum. Lugd. 1507. Argentinæ 1514. (d)

De peccati stipendio, & gratiæ premio. (e)

Prodierunt Maillardus opera, una cum Fulcherrimis juris questionibus, ad quemlibet sermonem & tractatum additis, ipsomet curante, Lugduni 1499. recusa Argentinæ apud Joannem Parvum.

(a) An. 1518. teste Du Pin. Hist. Eccles. vol. 11. p. 380. quem vide. (b) Paris. 1498. 8vo. (c) Item Paris. 1507. & 1515. (d) Et Argentinæ. 1506. (e) Lugd. 1498. una cum *Sermone in S. Annam*.

Sæc. XV.
ab anno
MCCC.
1494.
H. W.

(a) MICHAEL FRANCISCUS, gente Gallo-Flander, patria Insulensis, ordinis Dominicani monachus, & theologiae doctor Colonienfis, Philippo I. Aultriaco a sacris confellionibus, concionibus, & consiliis, episcopus Salubrienfis paulo ante obitum creatus. Claruit anno 1494. Obiit Insulis in patria sua anno 1502. Rosarii B. Virginis cultor, si quis alius, superstitiosissimus, pluribus scriptis confraternitatis suæ merita deprædicavit; & Beatissimæ Virginis majestatem supra jus fæque extulit.

SCRIPTA.

Quodlibetica decisiones de 7. Doloribus B. Mariæ Matris Dei. Antverpiæ typis Theodori Alostenfis. (b)

Quodlibetica decisiones de Confraternitate Sanctissimi Rosarii B. Mariæ. Prodiierunt una cum præcedente opere Colon. 1476. Paris. 1518. 8vo.

Confraternitas Dolorum B. Mariæ, a Philippo Aultriaco erecta. Antverpiæ typis Theodori Alostenfis.

Clavis Cellarum divinarum & humana sapientie, a Gulielmo Oonfelio Dominicano edita.

De Absinthio Aulicorum, seu *de Vanitate sequentium Curiam* liber. MS. apud Dominicanos Insulenses, teste Miræ.*

* De Script.
Sæc. 16.
cap. 8.

Commentarius in Antiphonam, Salve Regina; qui quidem an typis adhuc excusus fuerit, nondum comperi (c)

1494.
R. G.

NICOLAUS BARIANUS, natione Italus, patria Placentinus, ord. Eremit. S. Augustini Regularis Observantiæ Mediolan. doctor decretorum, claruit an. 1494. In defensionem ordinis sui opus edidit, quod *Canones Vitalianus & præcedentium Eremitarum & Minorum* inscripsit. Prodiit Cremonæ 1500. Exitat & *Quadragesimale quodlibeticum septuaginta septem questionum prædicabilium*, impressum Bononiæ 1501. 4to. *De Montibus Pietatis*, libellus ad Georgium card. Albanensem, Cremon. 1496. Lipsiæ 1670. 4to.

1494.
R. G.

JACOBUS PHILIPPUS FORESTUS, natione Italus, ab oppido suo natali *Bergomas* vulgo dictus, Eremita Augustinianus, claruit anno 1494. in lucem editus est anno 1434. in sodalium admittus anno 1451. lucis usura privatus anno 1508. vel ut alii 1515. (d) Scripsit opus historicum quod *Supplementum Chroniconum* inscripsit, in 16. libr. divisum, cujus duplex extat editio: prior ab initio mundi ad annum 1485. prodiit Brixie 1485. Venet. 1486. 1490. fol. (e) Posterior ad annum 1503. producta prodiit (f)

Venet. 1506. Integrum opus repurgatum, & Bern. Bindoni appendice 32. annorum auctum, prelo exiti Paris. 1535. Venet. 1547. fol. *De clavis Mulieribus Christianis Commentarius*, Beatrici Aragoniæ & Bohemiæ reginæ inscriptus, prodiit Ferrarie 1497. fol. Paris. 1521. fol. *Interrogatorium live Confessionale*, Antverp. 1513. 8vo. (g) *Commentarium in D. Lucæ evangelium* adornasse dicitur; utrum exstet non comperi.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

ANTONIUS BONFINIUS, natione Italus, patria Apulus, domo Asculanus, & Recinetensis, Græcis Latinisque litteris apprime excultus. Claruit an. 1495. Summo apud Matthiam Corvinum Hungariæ regem honore habitus, hortatu ejus res Hungaricas scripto consignandas suscepit. Fecit, id, stylo non ineleganti usus; ac *Regnum Hungaricarum Historiam* ab ipsis gentis primordiis usque ad annum 1495. libris 45. in quatuor decades cum dimidia distribuit complexus, ad Ladislaum Hungariæ regem anno 1495. dono misit. Prodiierunt tres priores decades cura Martini Brenneri Basil. 1543. integra Historia cum additionibus & emendationibus Joannis Sambuci Basil. 1568. fol. *Francosirt.* 1581. fol. *Hannov.* 1606. fol. Ejusdem *Synopsium Beatricæ*, seu *Dialogi* 3. de virginitate & fide conjugali ex Sambuci bibliotheca prodiierunt Basil. 1572. 8vo. reculi — 1621. 8vo. Cæterum Græcorum libros a Bonfinio Latine versos enumerat Simlerus Bibl. Tigurin. p. 48. Ex his *Hermogenus de rhetorica libri*, & *Aphthonii Sophiste Progymnasinata* typis impressa sunt Lugduni 1538.

1495.
H. W.

JOANNES JOVIANUS PONTANUS, gente Italus, Cereto Umbriæ oppido oriundus. Patre, quem non ignobilem habuit, a seditiosis civibus interempto, Neapolin juvenis & egenus profugit: ubi Antonii Panormitani, regiorum scriniarum magistri, ope, in Ferdinandi regis aulam simul ac favorem receptus, Alphonso juniori, filio regis primogenito, præceptor datus est: ac mortuo demum Panormitano, in locum ejus successit epistolis conscribendis præfuit. Claruit anno 1495. Inter primores sæculi historicos, poetæ, & oratores habitus, mordaci tamen stylo & subagressi supercilio plurimorum odium & invidiam concitavit. Hinc nata forsitan calumnia, quæ ipso adhuc vivente in vulgus sparsa erat, illum volumina quædam Ciceronis, in vestusta monasterii Cassinatis bibliotheca reperta, paulum immutata nomine suo evulgasse.

1495.
H. W.

(a) Conf. Echard. tom. 2. p. 7. (b) An. 1494. 4to. (c) Conf. Fabric. Bibl. med. & infim. Latin. vol. c. p. 226. (d) Obiit an. 1518. ætat. 85. vid. Labbeum de Script. Eccl. tom. 1. p. 493. Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 4. p. 38. (e) Item Venet. 1485. & 1493. (f) Prodiit ab auctore ipso ætat. 69. recognita Venet. 1503. (g) Prodiierat antea 1506. 1508. 8vo.

SÆC. XV. Obiit mense Augusto, anno 1503^a ætatis
 ab anno suæ 78. Neapoli in conditorio sepultus;
 MCCCC. quod sibi, uxori, ac liberis contruxerat.
 De stylo ejus & ingenio hæc habet Eras-
 mus.* *Nou sum vel tam hebes, vel tam*
 * Cicero- *invidus, ut non fatear Pontanum multis egre-*
 nian. *giis ingenii dotibus virum fuisse summum. Ac*
me quoque rapit placido quodam orationis lap-
su: verborum dulce quiddam resonantium a-
meno tinnitu demulcet aures: demum splen-
dore quodam perfingit dignitas ac majestas
orationis. — Locos vero communes sic tractat,
ut egre possis agnoscere Christianum fueris nec-
ne. — Vir extra controversiam in litteris inter
præcipuos numerandus.

O P E R A.

De Obedientia libri 5.
De Fortitudine libri 2.
De Principis Officiis ad Alphonsum Cala-
briæ ducem.
De Liberalitate.
De Beneficentia.
De Magnificentia.
De Splendore, & splendidi hominis supellesti-
le, ornamentiis, &c.
De Comiventia.
De Prudentia libri 5.
De Magnanimitate libri 2.
De Fortuna libri 3.
De Inimicitia & partibus ejus liber.
De Aspiratione libri 2.
Dialogi aliquot, Charon, Antonius, Aëlius,
(seu de historia) Ægidius, qui in 10. collo-
quia distribuitur.
Colloquia 11. titulo Afini. contra ingratum
quendam.
De Sermone libri 6.
De Bello Neapolitano, quod Ferdinandus
rex Neapolitanus contra Joannem Andega-
vensem ducem gessit, Historiarum libri 6.
Prodierunt Hagænoæ 1530. Dordraci 1618.
8vo. (a)
Centum Prolomæ sententiæ in Latinum
sermonem conversæ, & commentariis illu-
stratæ.
Opera ista omnia in tres tomos digesta
prælo dedit Cratander Basl. 1538. 3. tom.
8vo.
Poëmata, viz. De Stellis libri 5. Meteoror-
um liber. De hortis Heperidum, seu de cultu
malorum citreorum libri 6. Lepidina, seu Pa-
storales Pompe 7. Eclogæ Bucolicæ 3. Anoa-
rum libri 2. De amore conjugali libri 3. Tim-
oniorum libri 2. De divinis laudibus liber.
Heudecasyllaborum seu Bajarum libri 2. (una
cum Tumulis, Argentina 1515.) Iambi de
obitu Lucii filii. Versus Lyrici de rebus va-
riis. Eridani libri 2. Prodierunt Poëmata

feorlim ab Aldo excusa Venet. 1513. 8vo. SÆC. XV.
 1533. 8vo. ab anno

Dialogus, quatenus credendum sit Astrologia.
 Colon. 1544.

Prodierunt omnia Pontani opera Venet.
 1519. 2. vol. 4to. ex Aldi officina, & Basl.
 1556. 4. vol. 8vo.

NICOLAUS SIMONIS, natione 1495.
 Batavus seu Hollandus, patria Harlemensis. H. W.
 ordinis Carmelitani in cœnobio Harlemensi
 monachus, ac demum in inferiori Germa-
 nia provincialis, primariusque theologiæ in-
 ter gregales suos interpret. Claruit anno
 1495. Obiit Harlemi grandævus anno
 1511.

S C R I P T A.

Sermones de Tempore & Sinitis, quos Vade
Mecum inscripsit. Typis alicubi excusos
fuisse arbitor: locum vero & annum non-
dum comperi.

Repetitiones & Disputationes. Venet. 1497.
 Prodierat feorlim disputatio, qua maxime
 inclaustrit, unica, *ibid.* 1487.

Commentarius in librum 2. Decretalium. Me-
 diolani 1505. 1510.

De potestate Papæ, Imperatoris, & Concilii
 libri 4. Mediolani ad calcem operis præce-
 dentis editi.

Plurima ejusdem opuscula, tam historica
 quam theologica, nondum in lucem pro-
 tracta, recentient Simlerus Bibl. Tigurin.
 p. 525. Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 582.
 & Ant. Alegrius Paradis. Carmelit. Decor.
 Sæc. 16. cap. 350.

JACOBUS SPRENGERUS, natione 1495.
 Germanus, domo, ut videtur, Coloni- H. W.
 ensis, ordinis Dominiciani monachus, ac
 demum prior provincialis. Claruit anno
 1495. Post reportatam magisterii lauream,
 hæreticæ pravitatis inquisitor generalis una
 cum Henrico Infiltore ejusdem ordinis theo-
 logo ab Innocentio VIII. seu, ut alii volunt,
 Sixto IV. per Germaniam constitutus est.
 Scripsit a collega adjutus opus insignie con-
 tra maleficas mulieres, tribus libris distin-
 ctum: quod *Malleum Maleficarum* inscripsit.
 Prodiit istud Venet. 1576. 8vo. Francof. 1580.
 8vo. Lugduni 1620. 8vo. (b) Volumen autem
 quod de Institutione, Approbatione, Miraculis
 & Indulgentiis SS. Rosarii B. Virginis,
 composuit, adhuc ineditum videtur. Cæterum
 Henricus ille Infiltoris librum conscripsit
 de Potestate Papæ contra Monarchiam
 Antonii Roselli J.C. Patavini, Venetiis 1499.
 editum, atque alia nonnulla nondum vul-
 gata; (c) quæ recentet Ambr. de Altamura
 Biblioth. Prædicat. p. 215.

(a) Denuo in tom. 3. part. 3. Theauri Antiquitat. & Hist. Italiæ Burmanniani. (b) Prodiit etiam Lugd. 1584.
 Norimb. 1494. 4to. Colon. 1520. 8vo. & Francof. cum additionibus 3. tom. 1582. (c) Scripsit etiam Cyprianus
 Rom. Ecclesiæ fol. sine anno & loco. Tractatus varios junctim editos Norimb. 1496. 4to. Conf. Fabr. Bibl. med.
 & infim. Latin. vol. 3. p. 664. seq. item Quetif. tom. 1. p. 897.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.
1495.
R. G.

PETRUS DORLANDUS, natione Germanus, ord. Carthuf. monachus, & cœnobii Zelemensis prope Dielt in Brabantia prior, claruit anno 1495. Annum agens 53. fatis celsit 25. die Augusti. an. 1507. Multa scripsit, quorum pars minima in lucem edita est. Exstat *Corona de viris illustribus Ordinis Carthusiani*, sive *Chronicon Carthusianum*, quod notis suis illustratum & auctum typis commisit Theodorus Petreus ejusdem Ord. monachus, Colon. 1608. 8vo. *Explicatio mystica habitus Carthusiensis*; *De vitio Proprietatis Monachorum*; utrumque opus editum Lovan. 1514. 8vo. *Vita & res gestæ B. Anne*, lib. 5. prodiit Antwerp. 1617. *Viola Annæ*, lib. 6. *De Passione Christi* dialogus; utrumque impressum refert Simlerus. (a) *De tribus Carthusianorum votis*; *De duabus viis*, dialogus; *Collationes de militia Spiritualis*; *De Sacerdotum dignitate*, MSS. affervari in biblioth. cœnobii Carthusian. apud Colonienf. affirmat Fr. Sweetius Athen. Belg. qui reliqua nostri auctoris opera inedita, ad monachos sibi subiectos in pietate erudiendos, præcipue ordinata, longo agmine recentet *ibid.* p. 613, 614.

1495.
R. G.

GODESCALCHUS HOLEN, natione Germanus, ord. Eremit. Augustin. frater, claruit sub Maximiliano I. Imp. circa annum 1495. Memoriam apud posteros conservavit prolixo in decalogum commentario: prodiit *Divina legi Præceptorum*, Colon. 1481. (b) fol. Norimb. 1497. fol. 1521. 4to. *Sermones ejus Dominicales in Epistolâ D. Pauli*, excusit fuit Hagœnæ 1520. (c)

1496.
H. W.

VINCENTIUS BANDELLUS, gente Italus, patria Lombardus, ex Castro Novo dioceseos Terdonensis oriundus: ordinis Dominicani socius, & apud illos in academia Bononiensi theologie professor, ac scholæ academicæ sepius regens, demum ordinis sui bis prior Bononiensis, ac toties vicarius generalis congregationis Lombardiæ, seu prior Mediolanensis. Claruit anno 1496. Tandem in capitulo generali Romæ anno 1501. habito, totius ordinis generalis electus est. Obiit septuagenarius in conventu Montis Alti in Calabria anno 1506. Neapoli apud S. Dominicum sepultus.

SCRIPTA.

De Conceptione B. Virginis in peccato originali libri 3. quibus D. Thomæ sententia de Conceptione ex SS. Patrum & theologorum

scholasticorum auctoritate comprobatur. Bononiæ 1481. Mediolani 1575.

Declaratio super Constitutiones Ordinis sui ex Actis capitulorum generalium collecta Mediolani 1505. 4to.

Expositio in Constitutiones Sanctimonialis Ordinis Dominicani.

Regula & Privilegia Fratrum & Sororum.

De Penitentia Ordinis S. Dominici.

Instructio Officialium Fratrum Ordinis sui.

Formularium Electionum & Confirmationum Priorum.

Modus celebrandi Generalia & Provincialia Capitula.

Opuscula ista omnia (dempto illo de Conceptione) simul edita sunt Lugduni 1515.

JOANNES PALÆONYDORUS, seu *Veterapinquus*, natione Batavus, apud Aquas Veteres, Ultrajectinæ ditionis oppidum, natus; ordinis Carmelitani in conventu Machliniensis monachus, & S. Theologie doctor. Claruit anno 1496. Obiit anno 1507. ætatis suæ 74. Habentur ab illo scripta, *Fasciculus Temporum tripartitus*, seu *Liber*, uti ipsi inscripsit, *trimeris finis anaphoricus paenegyricus* de origine, statu & progressu ordinis sui Carmelitani typis Moguntiniis impressus: (d) *Manuale ejusdem Ordinis*, Moguntia: una cum Fasciculo editum: *Propugnaculum Carmelitarum*, seu de antiquitate & sanctimonia crenitarum montis Carmeli liber, *Venetis* 1570. 4to. excusit. Scripta inedita recentet Simlerus Bibl. Tigurina. p. 402. Fr. Sweetius Athen. Belgic. p. 389. Ant. de Alegre Paradis. Carmel. p. 370. *Epistola* ejus plures penes Baleum extiterunt.

1496.
H. W.

JOANNES BLÆRUS, gente Brabantus, patria Diesthemius, prior cœnobii S. Jacobi ordinis Benedictini intra muros urbis Leodicensis. Claruit anno 1496. Scripsit *Historiam Revelationis B. Julianæ* sanctimoniali Leodicensi anno 1230. divinitus factæ de institutione festi Corporis Christi. Prodiit illa in Magno Speculo Exemplorum *Diaci* 1603. & habetur apud Bzivium *Annal.* Eccl. ad an. 1230. num. 16.

1496.
H. W.

MICHAEL LOCHMAYER, natione Germanus, canonicus Passlaviensis in Bohemia, non Pataviensis, ut Simlerus & Possévinus; S. theol. & juris canonici professor, claruit an. 1496. Scripsit *Parochiale Curatorum*, opus in decem capita distribui-

1496.
R. G.

(a) Prodiierunt *Toleti* 1506. 4to. *Colon.* 1500. 4to. *Antwerp.* 1533. 1543. *Ingol.* 1568. & omisso Dialogo de passione Christi *Colon.* 1700. 12mo. ut refert *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. vol. 2. p. 181. quem vide de operibus Dorlandi ineditis. (b) Denuo 1484. ap. Jo. Goldenschaef. teste *Ordin* tom. 3. p. 2630. (c) Holenæ etiam de *Sacramento Penitentia* commentatum esse notat Ellius in *Encomiastico Augustiniano* p. 244. (d) An. 1497. Habetur MS. in Bibl. Cort. sub *Vitel.* D. 4. n. 3. Item pro *Tribemio auctoris Wigandum* memorat Voßius de *Historiis Latin.* lib. 2. cap. 6.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

tum, quo *Officium Curati* circa sacramentalia late exponit, & jus ad decimas, oblationes, alioque proventus aperte vindicat, prodiit *Lipsiæ* 1497. *Hagenæ* 1498. *Parisi* 1513. (a) *Pronunciarium Sermonum in Evangelii Festivitate totius anni; nec non in Ecclesiarum Dedicatōnes, & primæ Missæ celebrationem*, prodiit cum sermonibus Pauli de *Waan*, sub idem tempus ejusdem ecclesiæ canonici, *Hagenæ* 1497. 1512. 1516. 4to. (b) *Mogunt.* 1616. 8vo.

1498.
R. G.

BAPTISTA de SALIS¹ vel ROSELLIS, natione Italus, patria Genuensis, ordinis fr. Minorum monachus, claruit anno 1498. Scriptis *Simoni Casium Conscientiæ*, quæ ab auctore nomen sortita, *Simonia Rosella*, communius *Baptistina* appellatur. (c) Prodiit *Romæ* 1497. *Augusi.* 1484. *Novimb.* 1488. fol. (d)

1500.
H. W.

JOANNES NAUCLERUS, seu *Vergehaus*, (e) natione Germanus, patria Suevus, nobili loco natus, Joannis Vergehaus, equestris dignitatis viri, & Ludovici comitis Wirtembergensis aulici, filius; juris utriusque doctor, & canonici professor in academia Tubingensi: cujus rector primus ab Everardo comite Wirtembergensi, fundatore, anno 1477. constitutus est; istius olim adolescentiæ regendæ præfector fuerat, pessima tamen indoctorum aulicorum invidia impeditus, quo minus principem curæ suæ commissum Latine linguæ elementis inbueret. Ab aula ad ecclesiā se receperat Naclerus, & ecclesiæ collegiatæ apud Stutgardianus anno circiter 1460. præpositus, ab Ulrico comite Wirtembergensi ad Carolum Burgundiæ ducem post septennium legatus fuerat. Postquam supremum academici magistratus aliquandiu obisset, ecclesiæ Tubingensis præfecturam accepit. Claruit anno 1500. Utramque provinciam eximia sane laude obiit; plurimosque magni nominis viros, & in his Joannem Reuchlinum, e schola Tubingensis litteris haud vulgariter imbutos emisit. Scriptis *Chronicon Universale* succinctè comprehendens res memorabiles seculorum omnium ac gentium ab orbe condito usque ad annum 1500. Prodiit primum *Tubingæ* 1515. dein (a) Philippo Melancthone auctum & perpolitum) una cum Nicolai Basilei monachi Hirsaugiensis appendice ad annum 1514. aliaque Conradi Tigermanni & Bartholomæi Laurentis, res gestas ab anno 1515. ad 1544. cursim memorante, *Coloniæ* 1544. fol. dein cum Laurentii Surii appendice ab anno 1501. ad

1564. *Coloniæ* 1564. 3. vol. fol. denique *ibid.* Sæc. XV. 1579. fol. (f)

ab anno
MCCCC.

AUGUSTINUS, gente Italus, civitate Ticinensis, saltem canonicus regularis Ticinensis, congregationis Lateranensis. Claruit anno 1500. Obiit post annum 1520.

SCRIPTA.

Vita B. Monica, S. Augustini matris.

Elucidarium Christianarum Religionum, sive religionum ordinum: in quo fule agitur de ordine Augustinianorum, de S. Augustini vita, moribus, & doctrina, quodque eremite Augustiniani canonici regularibus sint posteriores.

Regula Sanctissimi Patris Augustini: in qua continetur & S. Guarini, episcopi Prænestini ac cardinalis, Vita. Itam a Regula divulsam reperire est apud Surium ad 6. Februarii.

Prodierunt opera ista tria *Brixia* 1511.

Porro scripsit Augustinus noster *Compendium Speculi Crucis, Expositionem in Psalm. Deus in nomine tuo salvam me fac, & Tractatum de doctrina ignorantis: quæ quidem an Brixia una cum præmissis operibus divulgata fuerint, haud satis scio. Ut sit, Mediolani* 1603. excusa prodierunt.

Ceterum *Chronicon Magunt.* ab illo compositum, adhuc ineditum delitescit.

MANUEL, natione Græcus, patria Peloponnesius, Matthiæ Camariotæ discipulus, magnæ ecclesiæ Constantinopolitanæ rhetor; ὁ σφωτάριος ὁ διδασκαλικός. Manuéli Malaxo¹ dictus. Claruit anno 1500. ¹Hist. Eccl.

quo calamus contra Latinos strinxit. Scripsit enim *Apologiam*, seu *Refutationem* 10. capitum Fr. Francisci Ord. Prædicat. de processione Sp. S. de azymo, de purgatorio, de primatu papæ, &c. Fragmenta quedam exinde proferit Leo Allatius lib. de Purgatorio p. 82, 165, 772, 939. Integrum fere tractatum (paucis siquidem in fine desideratis) Gr. Lat. in lucem extulit vir. Cl. Steph. le Moine inter Varia Sacra p. 270. Scripsit adhuc Manuël *Librum contra Plethonii Opusculum de Processione Spiritus S.* quo reprehendit Plethonem, quod non ex principiis theologicis sed ex doctrina gentium argumenta sua de processione Sp. S. duxerit. Fragmentum exhibet L. Allatius de Consensu, lib. 3. c. 3. §. 6. aliud in Diatrib. de Georgiis, p. 389.

GULIELMUS PEPINUS, natione Gallus, patria Ebroicensis, ord. Prædicat. 1500. R. G.

(a) Et *Rasell.* 1514. (b) Item 1500. vide Tob. Eckardi, *Notitiam MSS. Bibl. Quædlimburgens.* p. 14. (c) Vid. *Notitiam MSS. Bibl. Quædlimburgens.* p. 22. (d) Item *Parisi* 1499. teste *Fabr.* *Bibl. med. & infim. Lat.* vol. 1. p. 415. (e) Appellatur *Vergehaus* in vita Reuchlini a Maio edita. p. 229. (f) Et sine supplementis *Coloniæ* 1614. fol. Ejusdem *libror* 1. de *Simonia* an. 1500. 4to. editos memorat Miræus, ut refert *Fabr.* *Bibl. med. & infim. Latinit.* vol. 4. p. 312.

Sæc. XV. monachus, concionator eximius, claruit anno 1500. Exstant ejus *Sermones Quadragesimales*, impressi Parif. 1532. 1589. 8vo. Lugduni 1541. Venet. 1569. emendatius *ibid.* 1575. *Speculum aureum super septem Psalmos Penitentiales*, Parif. 8vo. (a) Venet. 1573. *Sermones Dominicales ex Epistolis & Evangelii totius anni*, Venet. 1588. 1591. 8vo. *Sermones de imitatione Sanctorum*, Venet. 1589. 1594. 8vo. *Opusculum super Confiteor* Venet. 1589. Parif. 1624. 8vo. (b) *Rosarium Aureum B. Virginis*, Venet. 1591. 8vo. *Expositio in Exodum*, Parif. 1534. 8vo. *Sermones 40. de destructione Niveus*, 2. partibus. Parif. 1618. 8vo. Opera omnia supra memorata, cum *Compendiosa relatione vite Fr. Lud. Beirrandi*, a Paulo V. papa in sanctorum numerum relati, in unum corpus collecta simul prodierunt Colon. 1609, 1610. 4to. *Antwerp.* 1656. 9. vol. 4to. Commentarium in *Genesis* adornasse fertur, nondum ut videtur typis excusum. (c)

1500. R. G. CLAUDIUS SEISELIUS, patria Sabaudus, Ludovico Gallie R. a supplicibus libellis, ex episcopo Massiliensi archiepisc. Taurinensis, claruit anno 1500. decessit anno 1520. Scriptit in tria priora D. Luca capita de *triplici statu viatoris*, ad Leonem X. papam volumen ingens, impressum *Taurini* 1518. fol. Hujus ut videtur pars, viz. *Moralis explicatio Evangelii*, Missus est Angelus, antea lucem aspexit, Parif. 1514. in 4to. edita. *Disputationes adversus errores & sectas Valdensium*, Parif. 1520. 4to. De *Divina Providentia* tractatus, cum priore, Parif. 1520, 1637. 4to. (d) nonnulla opera historica condidit patrio sermone, & *jus feudale* commentariis adornavit.

1500. R. G. PETRUS BURRUS, natione Belga, patria Brugensis, canonicus Ambianus, poeta castus nec inveniutus, claruit anno 1500. anno 1432. natus, 1507. denatus. Scriptit *Pœnas quinque Festorum B. Virginis*, edit. Parif. 1499. 4to. *Hymnus de omnibus Sanctis*, quos Jod. Badius Ascensus suis commentariis illustratos edidit, Parif. 1528. 4to. Cecinit etiam odas in adventum Domini, in natiuitatem, circumcensionem, ceterosque dies Domino & B. Virg. Mariæ festos, uti & elegias, epigrammata, &c. de quibus proluxe fatis Trithemii continuator & Fr. Sweetius.

(a) 1519. & 1539. vid. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 3. p. 475. *Le Long. Bibl. Sacr.* vol. 2. p. 807. (b) Item 1530. 8vo. Vid. *Echard. Bibl. Dominican.* p. 87. (c) Prodiit 2. vol. 8vo. Parif. 1528. Venet. 1573. 4to. *Diacci* 1614. Colon. 1649. Vid. *Le Long. loc. citat.* (d) Prodiit etiam *ibid.* 1518. 4to. Vid. *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 1. p. 1091. ubi memorat ejusdem *Speculum Feudorum* Basl. 1566. 8vo. *Additiones ad Bartolum* &c. inter varios Repetitionum juris scriptores, junctim editos Lugd. 1553. fol. *Historiam Ludovici XII. Gallice* Parif. 1508. 8vo. De *Repubblica Gallorum* Parif. 1519. 1540. 1548. *Legem Salicam Gallorum* Parif. 1540. 1557. 8vo. *Victoriam Ludovici XII. contra Venetos* & *primum Aguadellensem* Parif. 1510. 4to. & varios tractatus in linguam Gallicam translatos. (e) Item *Epigrammata quadam*, & soluta oratione *Sophobolium*; ut refert auctor Centurie Scriptorum a Madero editæ. (f) *Questionum Theologicarum Libri 7.* centenis singulis questionibus prodierunt Parif. 1511. fol. *Theologicarum Conclusionum libri 10.* Parif. 1504. 1513. 4to. Venet. 1516. fol. De *reptu Pauli* prodiit inter *Questiones Theologicas* 1513. auctor 1531. 8vo. cum *Dissertatione de Prophetica Visione. Physicorum Elementorum libri 10.*

JOANNES PINUS, natione Gallus, patria Tholosanus, Rivorum episcopus, claruit anno 1500. Litteris consignavit *Vitæ Catharinae Senevis*, inter *Feminas illustres*. editam Parif. 1521. fol. *Vita Philippi Beroaldi Bononiensis*, prodiit cum priori Bonon. 1505. 4to. De *Rochi Narboneus Vita*, & *Alibrogice narrationis*, lib. 2. simul prodierunt, Parif. 1516. 4to. De *Vita & laudibus Codri Urcei* libellus, prodiit operibus Urcei præmissus, Bonon. 1502. & alibi. De *Vita Antica*, edit. Tolosa—4to.

PAULUS CORTESIUS, natione Italus, protonotarius apostolicus, claruit anno 1500. Scriptit in quatuor libros *Sententiarum Disputationes* seorsim editas, Parif. 1513. fol. nonnullis Hieron. Savanarole opusculis junctas, Basl. 1540. fol. De *Cardinalatu*, lib. 10. *Corref.* 1510. fol. De *Sacrarum litterarum*, omniumque disciplinarum scientia, Basl. ap. Henric. Petri. Struxit insuper lib. 6. de *Principe*, quorum ipse meminuit in *Prælat. sua* ad *Sentent.*

HENRICUS AQUILONIOLENSIS, natione Germanus, patria Saxo, historicus & poeta non incelebris, claruit Wittebergæ anno 1500. Scriptit opus metricum, *Adolpheida* dictum, in quo *Comitum Schwanburgensium*, & *Civitatis Hamburgensis* historiam exposuit: aliud item carmen in quo *Urbis Lubecensis* primordia descripsit: Utrumque majori fide quam elegantia scriptum, ab Hen. Meibomio avo e Codd. MSS. erutum, & *Francof.* 1620. 4to. editum, recudi fecit H. Meibomius nepos. Script. German. tom. 1. *Helmst.* 1688. fol. De *vita & laudibus S. Angustini* carmen panxille fertur. (e)

CAROLUS BOVILLUS, natione Gallus, patria Veromandus, domo Samorbrinus, ecclesiæ Noviomensis canonicus, claruit sub annum 1500. Vir nullis non disciplinis instructus, nullis non artibus perpolitus, grammaticus, orator, philosophus, mathematicus, theologus, in singulis summus. Edidit *Questionum Theologicarum*, De *creatione Angelorum*, de *voluntate Paradisi*, de *Diluviis*, aliisque ex utroque testamento petitis, libros 7. Parif. 1504. 1513. Basl. 1515. fol. (f) In *Primordiale Evangelium D. Joannis* commentarium, prodiit Parif. 1511.

Sæc. XV. & subjunctis quibusdam *Epistolis*, nec non
ab anno Raym. *Lullii vita*, ibid. 1514. 4to. Tractatus
MC CCC. de laude Hierosolymorum in Psal. 147. de
lande gentium in Psal. 117. de concertatione
& aera peccati, simul impressi Lugduni 1531.
8vo. Fertur & in Psalmos 71, 118. & in Orationem
Dominicam commentasse. Dialogi 4.

De anima immortalitate 1. de resurrectione 2. Sæc. XV.
de mundi excidio 1. una excusi Paris. 1551. ab anno
4to. De raptu D. Pauli; de prophetica visione; de voto; de libero arbitrio; de differentia Orationis junctim prodierunt Paris. 1589. 8vo. Proverbia, aliaque opera Critica & Mathematica missa facimus.

Concilia hoc Sæculo habita.

1405. PRAGENSE a Sbkone archiepiscopo in causa schismatis ex gemino ecclesie capite orti anno 1405. celebratum. Exstant litteræ Innocentii VII. papæ ad archiepiscopum prefatum, quibus concilium provinciale contra schismaticos (eos qui Benedicto XIII. papæ adhærebant) congregare mandat ap. Raynald. Annal. Eccles.

1408. OXONIENSE a Thoma Arundel Cantuariensi antistite cum cæteris istius provincie episcopis anno 1408. coactum. (a) In quo contra doctrinæ Wickliffianæ seminatores cautum est, ne quis pro suggesto ad populum ageret nisi facultate ab episcopo prius impetrata, & ut collegiorum singulorum per academiam Oxoniensem custodes in scholarium suorum, cujusunque gradus fuerint, fidem diligenter inquirent, inque suspectos monitis; & si opus sit, censuris procedant. Exitit Decretum Synodale Articulus 13. completens apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 662. & Conc. tom. 11. part. 2. col. 2089. (b) Proximo anno aliud concilium provinciale in ecclesia cathedrali D. Pauli Londinens. celebravit archiepiscopus. In quo de alterutrius papæ hoc schismatis tempore adhaerendo disceptatur, (c) & decretum Oxoniense contra Lollardos (quo nomine Wickliffi sequaces indignantur) confirmatur: Hujus synodi meminit Tho. Walsingham Hist. Angl. p. 377. edit. Francof. Exitit commissio episcopo Londinensi ad publicandum dictum decretum apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 668. (d) Notandum est Thomam Cantuariensem synodos provinciales singulis fere annis in ecclesia D. Pauli Londin. celebrasse, in quibus contra doctrinæ Wickliffianæ fautores cujusunque ordinis aut dignitatis crudeliter sa-

vitum est. (e) In harum altera festivitas S. Georgii martyris duplex festum constituitur, in altera ne S. Scripturæ in linguam Anglicanam verteretur cautum est. Vide Walsingham, ibid. p. 382. Antiquit. Britan. p. 274, 275.

RHEMENSE, a Guidone de Roya archiepiscopo Remensi cum suffraganeis, 28. die Aprilis anno 1408. celebratum. In hac synodo (ad 22. Julii superioris anni convocata, ac episcopis non comparentibus in 8. die Novembr. ejusdem anni, ac demum ad dictum 28. April. prorogata) varia de SS. Trinitate & Fide Catholica; de Sacramentalibus; de habitu & conversatione Clericorum; de Monachorum & Monialium Reformatione; contra Officialium exactiones; de Schismatis extinctione decernuntur, & scholæ Parisiensis privilegia ab urbis prætore violata, statuminiuntur. Hujus memoriam conservavit Cl. Marlotus, Hist. Rhemenf. tom. 2. lib. 4. p. 688. Vide etiam Jo. Gerfon. Opera, tom. 2.

(f) PERPINIANUM a Benedicto XIII. papa quo cardinalibus ad concilium generale apud Pisas celebrandum coëuntibus fraudem faceret, & in sui gratiam tanquam legitimi Christi vicarii synodicam declarationem obtineret Cal. Novembr. an. 1408. congregatum. In hoc conciliabulo prælatis inter se differentibus per VII. sessiones nihil actum est: sessione octava & ultima Cal. Febr. anni sequentis a præsulibus 18. qui soli supererant, se verum ecclesie pontificem, ægre & non nisi pacta papatus in schismatis extinctionem renunciatione, impetravit Benedictus: Exstant Acta ex Niemo & Raynald, Conc. tom. 11. part. 2.

Paris. 1510. fol. Libellus de constitutione & utilitate artium humanarum Paris. 4to. Proverbia & Sententia cum Gallica versione & Latino commentario Paris. 1531. 1557. 1587. 8vo. Supputatio 7. ætatum mundi, live Chronicon breve Samarobrinæ 1530. Responsiones ad vocem quesita Nicolai Pazzi Balerarii Paris. 1521. In ejusdem operibus ap. Henr. Stephanum avum editis Paris. 1510. fol. exstant, Liber de intellectu angelico & humano. De sensibus. De nihilo. Hoc Bovilli opusculum exstat recensum cum Martini Schoockii Tractatione philosophica, & Jo. Passerati carmine de Nihilo Groning. 1661. 8vo. Commentarius in Jac. Fabri stapulensis introductionem artis oppositorum. De generatione. De sapientia. De numeris. Epistola 20. De perfectis numeris, & quædam opuscula Mathematica Conf. Fabr. Bibl. med. & inf. Lat. vol. 1. p. 923. seq. ubi exhibetur Bovilli Epistola Philippo Nersio. Ejusdem Dialogos 2. de SS. Trinitate inter Christianum & Judæum Paris. 1513. memorat idem Fabr. de Veritate Christianæ Religionis, c. 11. p. 577. (a) Vide Historiam versionum V. & N. Testam. in ling. Anglic. a Jo. Lewis editam Lond. 1719. 8vo. p. 45. (b) Item apud Wilkins Conc. Brit. tom. 3. p. 314. (c) Vid. Wilkins, ibid. p. 311. (d) Conf. Wilkins, ibid. p. 320. (e) Conf. Wilkins ibid. p. 324. seq. (f) Historia hujus Concilii exhibetur in Libro tertio tom. 11. Hist. Concilii Pisani a Jacobo L'Entant edit. Amstel. 1724.

col.

Sec. XV. col. 2108. Vide d'Aguirre Conc. Hispan. tom. 3. p. 637. Felicitus ei cessit in concilio Salmanticensi anno 1410. habito, in quo jus ejus ad papatum strenue asseritur, & ipse summus ecclesiæ pontifex concordibus votis declaratur: librum synodalem edidit Gundisalvus episcopus Salmanticensis. Vide card. d'Aguirre *ibid.* p. 645. Nec sibi defuit Gregorius XII. papa quippe qui concilium ad Aulthiam urbeni diocesis Aquileiensis in festo Pentecostes anno 1409. congregavit; in quo verus ecclesiæ pastor, & unicus Christi vicarius a paucis qui aderant episcopis declaratur. Exstat *Sententia Synodalis* cum tribus Gregorii *Epistolis*. Conc. tom. 11. part. 2. col. 2102.

1409. PISANUM, Oecumenicum, a cardinalibus utriusque obedientiæ, in id velut unicum schismatis remedium consentientibus, 25. die Martii anno 1409. convocatum. Hoc concilium, cui præter principum legatos, 180. præfules, 300. abbates, 120. magistrum in theologia, 300. juris utriusque doctores, & tantum non omnium Europæ academiarum procuratores interfuerunt, 24. sessionibus absolutum est: (a) Non est nostri quid in singulis gestum sit minutatim referre, potiora selegisse sufficiat, reliqua ex ipsis Actis peti possunt. Sess. prima constituntur universalis ecclesiæ nomine procuratores, qui contra Benedictum & Gregorium de papatu contententes agant; hi synodali auctoritate freti eos ad comparandum citant, non comparentes contumaciæ postulant. Sess. tertia 30. Martii, decretum contumaciæ contra duos contententes, quod legitime bis citati non comparuerint, promulgatur; & cardinales eis adherentes ad concilium vocantur. Sess. X, XI, XII. 22, 23, 30. Maii, articuli 37. contra contententes publice lecti, & per testes idoneos probati, a synodo notorii & manifesti declarantur. Sess. XV. 5. Junii, sententia definitiva qua Petrus de Luna, & Angelus de Corario (a 1.) schismatici, hæretici, perjuri, & contumaces, & secundum S. Canones ab imperio amoti, & ab Ecclesiâ præsenti, omnesque fideles ab obedientia eorum absoluti, ac tandem omnes sententiæ & censuræ ab eorum alterutro intra anni spatium prolatae, irritæ, cassæ, & plane nullæ declarantur, publice lecta est & approbata, & præsentium subscriptionibus munita. Sess. XIX. 15. Junii, cardinales 24. ad novum pontificem ex synodi decreto eligendum conclave intrant, (eis etiam qui tempore schismatis per con-

tendentes creati erant ad suffragiorum jus admittis, ex peculiari indulgentia pro hac vice a synodo Sess. XVII. concessa,) & 26. ejusdem mensis D. Petrum de Candia cardinalem Mediolanensem eligunt, qui papa renunciatus Alexandri V. nomen sumit. Sess. XX. primo Julii, Alexander papa V. concilio præfidet, omnes cardinalium processus & sententias a tertio die Maii anno 1408. confirmat; duas cardinalium factiones in unum collegium restituit; privilegia quædam eis qui synodo intererant concedit, & opus reformationis in se fuscipit. Sess. XXI, XXII, XXIII. 10. 27. Julii, 7. Aug. omnes processus a tempore schismatis abolentur; censuræ cassantur; promotiones, consecrationes, ordinationes, modo alias canonicæ sint, ratæ habentur; Petro de Luna aut Angelo Corario hæreticos & schismaticos nuper damnatis adherentes, velut hæreticæ pravitatis fautores judicantur: concilium generale intra triennium celebrandum, provincialis interim synodi super negotio reformationis velut in antecessum ubique congregandæ ordinantur. Exstant Acta primo edita *Paris. 1612. 4to.* integraria apud Richerium Hist. Conc. General. lib. 2. c. 2. cum Sev. Binnii notis, Conc. tom. 11. part. 2. col. 2117. ampliora ex L. Dacherii Spicileg. tom. 6. *ibid.* col. 2140. (b) *Arvicula* contra contententes cum probationibus ex Raynaldo, *ibid.* col. 2249. *Epistola* denique, & alia nonnulla huc spectantia, *ibid.* col. 2256. & seq. (c)

ROMANUM a Joanne papa XXIII. ex decreto concilii Pisani, absoluto jam triennio, anno 1412. congregatum. In quo Joan. Wickliffi scripta (*Dialogus*, scilicet, *Triologus*, alia) tanquam hæretica reprobantur, & igni cremanda judicantur. Exstat decretum synodale sexto die Januar. anni sequentis datum, Conc. tom. 11. part. 2. col. 2322.

CONSTANTIENSE, Oecumenicum ex decreto concilii Pisani a Joan. XXIII. papa rogatu Sigismundi Romanorum & Bohemiarum R. Calend. Novembr. anno 1414. congregatum. In quo de diuturno illo schismate extinguendo, de ecclesiâ tum in capite tum in membris reformanda, de Wickliffianis denique & Bohemis suppremissis nova prorsus methodo actum est. Præfibus quippe per nationes distributis & seorsim consulentibus; & cardinalibus in suo collegio negotia separatim tractantibus, ni-

(a) Procuratorum Tho. Arundel, archiep. Cant. ad intereffendum Conc. Pisano, exstat ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 3. p. 311. (a 1.) Processus contra Petrum de Luna & Angelum Corarium contententes de pontificatu, exstat MS. in Bibl. D. Julii Justiniani, teste Montfaucon. *Diar. Ital.* p. 416. (b) Singule hujus Concilii Sessiones habentur Libro tertio Tomi secundi Conc. ejusdem a L'Enfantio edit. *Ibid.* Librum inter tertium & quartum pag. 310 — 349. exstat hujusmodi Conc. responso ad Rupertum regem Romanorum Concilium non probantem. Conf. etiam quæ exhibuit Herman. Vander. tom. 2. Conc. Constantienf. p. 62. — 159. (c) Item in Collect. Martene an. Vet. Scriptor. tom. 7. p. 426.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

hil quicquam concilio definiendum proponebatur, nisi quod per cardinales & episcopos nationum in singulis suis conventibus discussum prius & conclusum fuisset. Huic concilio ultra tres annos duraturo Sigismundus rex, principes, principumque legati, præfules, abbates, S. theologiæ, & utriusque juris doctores, magna sane frequentia interfuerunt, sessionibus 45. ecclesiæ negotia tractaturi. (a)

I. Ac primo quidem de triplicite schismate extinguendo deliberant patres; ac a Joanne initium sumunt; cui Sess. II. 2. Mart. 1415. Schedulam reformationis offerunt; quam ipse palam in synodo legit, & ad eam observandam sacramenti religione se obstringit, paucis post diebus clam fugitur. Sess. III. 25. Mart. concilium Constantiense rite convocatum esse, nec nisi schismate extirpato, & ecclesia in fide & moribus, in capite & membris reformata, dissolvi posse, aut alio transferri, nec episcopis a concilio nondum finito discedere licere, contra eos qui ex absentia papæ concilium dissolutum iri affirmarunt, decretum est. Sess. IV. V. 30. Mart. 6. April. concilium immediate a Christo potestatem habere, cui omnes cuiuscunque dignitatis etiam papalis obedire tenentur, qui secus fecerint poenis coercendos; Joannem papatum renunciare, & definitionibus concilii stare teneri, discessum ejus a concilio illicitum esse, ni redierit contra eum ut hæreticum & schismaticum procedendum, conclusum est. Sess. XII. 29. Maii Joannes papa aliquoties ad concilium citatus oblato ei salvo conductu, quod non comparuerit contumax declaratus, & quod ecclesiam male administrasset, vita damnabili & nefandis moribus exemplum male vitæ populo præbuisset, beneficia ecclesiastica simoniace distribuisset, bonaque & jura ecclesiæ dilapidasset, suspensionis sententia prius innodatus, synodali decreto jam tandem deponitur, ac omnes fideles ab ejus obedientia absolventur. Cautum est insuper, ne quis absque synodi consensu, nec ex contententibus aliquis omnino, in papam eligeretur. Huic sententiæ se subjecit Joannes, & decreto confirmato papatum deposuit. Sess. XIV. 4. Jul. Legati Gregorii XII. P. quæ a synodo hæcenus gesta sunt approbata omnibus & confirmatis, ejus nomine papatum renunciant: ex quo cardinales suæ creationis a synodo recepti sunt, & duæ obedientiæ in unum corpus coaluere. Restat Benedictus, ad quem legati, (quorum primus Sigismundus rex,)

Sess. XVI. 11. Julii ordinantur: frustra: Sæc. XV. subdole agit Benedictus & fraudes nectit: ab anno MCCCC. principes ejus fautores cum deserunt, synodus contra eum procedit, & Sess. XXXVII. 26. Julii, 1417. *sententia depositionis* in eum velut *perjurum, universali Ecclesiæ scandalizantem, inveterati schismatis fautorem, &c.* decernitur. Sess. XLI. 8. Nov. cum in antecedentibus sessionibus de concilio generali post quinquennium a fine hujus concilii, altero post septennium, & deinceps singulis decenniis habendo, & formula fidei a papa, prius quam publicetur ejus electio, profutenda; de ecclesia tum in capite, tum in membris a futuro pontifice reformanda, deque modo eligendi conclusum esset; cardinales & quinque nationum delegati ad suffragiorum jus pro hac vice admitti conclave intrant, & tertio post die 11. Nov. festo D. Martini Odonem cardinalem de Columna, qui Martini V. nomen ea de causa assumpsit, in summum pontificem eligunt: qui Sess. XLIV. 19. April. Papiam urbem Italiae de consensu patrum proximi concilii locum designat, & Sess. XLV. 22. Apr. plenariam omnibus qui concilio interfuerant indulgentiam concedit, concilium jamjam soluturus.

II. Quod reformationem attinet, in ea satis segnes erant boni patres, totum illud negotium, nisi quod 18. capita præcipue reformanda indicasset, ad Martinum P. noviter electum remiserunt; qui, ne nihil agere videretur, constitutiones quasdam *de exemptionibus, de unionibus, &c.* Sess. XLIII. edidit, reliquis quæ maximi erant momenti penitus prætermisiss.

III. Studio autem vehementiori in causa hæreseos, quam vocant, actum est. Inani prorsus furore in Joan. Wickliff triginta jam annis demortuo Sess. VIII. 4. Maii 1415. sæviturum est, cujus doctrina *heretica, erronea, scandalosa* declaratur; scripta omnia prohibentur; memoria velut notorii hæretici absque poenitentia defuncti diro anathemate confossa; ossa denique exhumanda & projicienda decernuntur. (b) Pari ferocia contra Jo. Hussum procedit synodus, quem, rupta salvi conductus fide, non auditum, nedum conviciū carceri primo mancipavit; deinde 30. in eum articulis formatis hæreticum denunciavit; scripta ejus omnia cremari, ipsūque degradari & comburi, reluctante licet & frustra renitente Sigismundo Sess. XIII. 15. Junii ordinavit. Hujus sententiæ atrocitate permotus Hieron. de Praga, ipse etiam, ut Wickliffi & Hussi sectator, hæreseos postulator, metuque percul-

(a) Procuratorium Henr. Chicheley archiep. Cantuar. ad comparandum pro eo in Conc. Constantiensi, exhibuit *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 160. (b) Articuli Wickliffi per hoc Concilium damnati, una cum rationibus & reprobationibus eorundem articulorum habentur in Fasciculo rerum expetend. Edit. nov. p. 266. seq. Sententia damnationis doctrinæ Wickliffi & articulorum 54. cum sententia lata contra Jo. Hussi, habetur *ibid.* p. 299. seq.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

fus, se suaque dogmata synodo subiecit, & retractionis schedulam propria manu scriptam, & viva voce prolatam Sess. XIX. 23. Sept. synodo tradidit. Postea vero poenitentia ductus, abjuratorem suam detestatus, Huius virtutes deprædicans, magno ingenii acumine, nec minori animi constantia dogmata sua proferens & propugnans, a synodo Sess. XXI. 30. Maii 1416. ut hæreticus damnatur, & potestati faculari traditus vicomburium patitur. Denique contra horum fautores & alleclas, decretum est Sess. XIII. circa S. eucharistiæ sacramentum, quod licet Christum sub utraque specie instituerit, eundemque administrandi modum Ecclesia Primitiva retinuerit, his tamen NON OBSTANTIBUS, consuetudo Ecclesia, qua sub specie panis tantummodo a Laicis suscipitur, est observanda. Quædam alia obiter in hac synodo gestæ, Disceptationem Anglos inter & Hispanos de loci prærogativa, Anglis a concilio haud ægre concessa & decreto confirmata; Petitiones Polonorum circa libellum cuiusdam Joan. Falconberg equitis; Carolina confirmationem, &c. brevitas gratia prætermittimus. Exstant Acta compendiosè relata, seorsim edita, Hagæ, 1500. 4to. cum notis Bini Conc. tom. 12. in initio; (a) quibus subiunguntur Martini V. P. bulla de erroribus, uti vocantur, Wickliffi, &c. *ibid.* col. 259. & methodus in publica sessione conciliorum general. observanda, *ibid.* col. 284. Epistolæ variae, decreta, processus, aliæque huc spectantia Appendix vicem obtinent, *ibid.* col. 1434. De decretis quartæ & quintæ sess. huiusce synodi, quibus potestas concilii generalis super papam stabilitur, consulat lector Edm. Richer. Hist. Conc. Gen. lib. 2. c. 3. Natal. Alexandr. Hist. Eccles. Sæc. XV. Dissertat. 3, 4. Em. Schelltrath. Acta Constant. Conc. Auto. 1683. 4to. & ejusdem Tractat. de sessis & autoritat. Constant. Conc. contra Maimburg, Rom. 1686. 4to. Accuratissima harum rerum cognitio ex litteraria Reformationis historia, quam sub auspiciis seren. ducis Brunsvicensis edendam avide expeditamus, promptam ei & propitiam Lucinam precantes, expetenda erit. (b)

1414.

LONDINENSE, ab Henrico Chicheley Cantuariensi antistite cum suffraganeis, in ecclesia D. Pauli circa festum S. Michaelis anno 1414. coactum. In quo,

oratores pro parte cleri Anglicani ad concilium generale Constantiæ celebrandum progressuri eliguntur, & quedam ad privilegia monachorum minuenda, & exemptiones cohibendas ringentibus frustra fratribus decernuntur. Vide Walsingham Hist. Angl. p. 387. Notandum est Henricum archiepiscopum singulis fere annis synodos Londini congregasse; harum una anno 1415. de festis S. Georgii M. SS. Davidis & Ceddæ episcoporum, & S. Winifredæ V. actum est. Exstat constitutio synodalis apud Spelman. Conc. Brit. p. 669. & Conc. tom. 12. col. 295. (c) Altera anno 1416. nonnulla in iurisdictionis ecclesiasticæ male administratæ correctionem, & hæreseos quas vocant extirpationem ordinantur. Exstant discipline capitula 3. Conc. *ibid.* col. 299. (d) Tertia, an. 1417. in studiorum gratiam decretum est, ut beneficiorum ecclesiasticorum patroni ea vacantia his, qui graduum dignitatibus ab academiis donati sunt, deinceps conferant, gradus & professionis ratione iuxta beneficiorum census & valores habita. Constitutio habetur apud Spelman. *ibid.* (e) Consule etiam Antiquit. Britan. p. 278. & seq. ubi plures at levis momenti synodi sub Henrici Cantuariensis præsentia memorantur.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

SALISBURGENSE ab Everhardo 1420. archiepiscopo, cum suffraganeis 5. & absentium procuratoribus, circa annum 1420. congregatum. In quo varia discipline capitula, a decessoribus suis in superioribus synodis stabilita, renovantur, & multa alia in morum reformationem de novo ordinantur. Exstant constitutiones de Summa Trinitate & fide Catholica; de officio Archidiaconi, Vicarii, &c. 34. Conc. tom. 12. col. 308. quibus subiunguntur canones 59. ex prioribus constitutionibus excerpti, & a Joanne ecclesiæ Salisburgensis archidiacono promulgati, *ibid.* col. 328.

PRAGENSE II. a Conrado archiepiscopo reliquoque ex parte reformatorem in regno Bohemiarum clero, Hussitis vulgo appellato, ad amoliendam, qua iniuste laborabant, hæreseos infamiam 7. Julii anno 1421. congregatum. In quo 22. articuli fidei Christianæ veterum formulis consoni, de Sacra Scriptura; de Ecclesiæ Primitivæ Symbolis; de Sacramento Eucharistiæ; de

(a) Et cum additionibus ex variis MSS. præmissa præfatione Conc. Basileensis, qua huiusce concilii Acta iussu colligi, apud Harduin. Conc. tom. 8. p. 210. seq. (b) Nonnulla de hoc Concilio & de conclusionibus Wickliffi & earum condemnatione, afferuntur MSS. in Bibl. Cotton. sub Cleopatra E. 11. n. 23. Historiam huius Concilii, haustum ex genuinis & antiquis Codd. MSS. editit. Herman. van der Haardt 6. tom. Franc. & Lips. 1697-1700. Historiam huius Concilii, edidit etiam Jacobus L'Enfant Gallice Anstet. 1714. Prodit iterum Gallice nova Historia Conc. Constantiensis, adjectis compluribus monumentis nondum editis, per Bourgeois du Chastellen. Parisi. 1718. 4to. Conf. que habet Fidei Bibl. Gr. vol. 11. p. 662. sed qui notat servari Francof. in Bibl. Offenbachiana. Apocryphum Actorum Concilii Constantiensis Collectorem a Joan. Andrea Monacho Ratisponensi, plurima Harduin. haud visa complectens. (c) Conf. Wikins Conc. Brit. tom. 3. p. 376. (d) Item ap. Wikins *ibid.* p. 378. (e) Item ap. Wikins *ibid.* p. 381. & 401.

Sec. XV. *morum Cleri reformatione*, &c. solenni decreto promulgantur. *Dicti Articuli* habentur in *Historia Hussitica Cochleæ*, lib. 5. apud Dubravium Hist. Bohem. lib. 25. Vide ipsi Boh. Balbini Miscel. Hist. Bohem. Decad. 1. lib. 6.

1423. COLONIENSE I. a Theodorico archiepiscopo, & suffraganeis 5. 20. die Martii anno 1423. celebratum. Exstant disciplinæ ecclesiasticæ *Capitula 7. contra fornicarios seu concubinos Clericos; contra Sculares qui in libertatē Ecclesiasticæ derogationem præsumunt*, &c. Conc. tom. 12. col. 360. His subnectuntur constitutiones 5. de disciplina, 22. April. ejusdem anni a Theodorico synodice ordinatæ.

1423. PAPIENSE alias SENENSE dictum, œcumenicum, a Martino V. P. ex decreto concilii Constantiensis ad urbem Papientem mense Maii anno 1423. coactum; inde pestilentia grassante ex præsulum, qui paucissimi aderant, sententia, Senas translatum, ibique Calend. Novembr. inchoatum; præfidentibus 4. sedis pontificiæ legatis. In quo contra Hussitas hæreseos damnatos, eorumque fautores; contra Benedictum XIII. ejusque in schisma successores asperse satis & importune actum est: de Gracis etiam reducendis consultum; cum autem ad ecclesiastici status reformationem deventum est, a Martino P. bellorum inter principes Christianos grassantium obtentu soluta est synodus, & civitas Basileensis concilio septimo post anno celebrando constituta est. Exstant *Acta Paris.* 1612. in 4to. edita, & apud Richer. Hist. Conc. Gen. lib. 3. c. 1. & cum additionibus nonnullis ex Raynaldo, Conc. tom. 12. col. 365.

1425. HAFNIENSE Petro Luckio Lundeni archiepiscopo præside, assidentibus suffraganeis 6. cum abbatibus & clero provincie Lundenis, 11. die Januar. anno 1425. ad disciplinæ instaurationem, & morum correctionem celebratum. Exstat *Epistola synodalis* varia monita salubria, & purioris disciplinæ capitula continens. Conc. tom. 12. col. 380.

1429. PARISENSE a Joanne de Nantone archiepiscopo Senonensi, assidentibus suffraganeis 4. abbatibus, prioribus, aliisque viris doctis ex academia Parisiensi, primo die Martii anno 1429. coactum. In quo varia ad vitæ honestatem, morum probitatem, & cultus divini puritatem ordinantur. Exstant *Constitutiones synodales* 41. quarum aliz *reformationem divini officii* spectant, aliz *mores Prelatorum, Abbatum, Abbatissarum, & personarum Regularium*, aliz *habitus*

& vitam Clericorum, aliz denique *Secularium correctionem*, Conc. tom. 12. col. 392.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

DEUTUSANUM a Petro de Fuxo cardinale Martini V. legato, ad profligandum schisma in Hispaniam missio, præside; præsentibus Alfonso Aragoniæ rege, regina, prælati, abbatibus, aliisque præcipuis ecclesiasticis regnorum Aragoniæ, Valentiz, & principatus Cataloniæ plusquam 200. 19. Septemb. anno 1429. congregatum. In quo schismate per cessionem Clementis VIII. antipapæ jam penitus extincto, & Paniscoleniis ad unionem & obedientiam reductis; de ecclesiastici status reformatione consultum est. Exstant *Acta* (quibus Clementis VIII. bulla resignationis, & octo Alphonsi R. diplomata immunitates ecclesiæ propugnantiæ subnectuntur) & constitutiones 20. *de vita & honestate Clericorum; contra Concubinos; ut nullum non idoneum ad S. Ordinem promoveatur; de modo instruendi populum circa fidem*, &c. Conc. tom. 12. col. 406. & apud d'Aguirre. Conc. Hispan. tom. 3. p. 648.

BASILEENSE, œcumenicum, ex decreto concilii Constantiensis a synodo Senensi confirmato, præfultibus ad locum & tempus in eadem præstituta coeuntibus, Martino V. & post ejus obitum Eugenio IV. PP. consentientibus, & Julianum S. Angeli cardinalem sui nomine legatum & concilii præsidem constituentibus, Sigismundo Imp. ejusdem patrocinium suscepturo, an. 1431. congregatum; 23. Julii inchoatum, undecimo abhinc anno ad civitatem Laufenensem prorogandum.

1431.

Prima Sessio 14. Decembr. habita, conciliorum Constantiensis & Senensis decreta, Martini & Eugenii PP. bulla, quibus fundamentis innixa est hujus concilii auctoritas, leguntur; causæ propter quas coactum est indicantur; & modus agendi in singulis sessionibus ordinatur: tribus autem de causis celebrata est hæc synodus, 1. de fide illibata conservanda, 2. de pace inter principes Christianos concilianda, 3. de ecclesia in capite & membris reformanda.

I. In negotio fidei. Legatio ad Bohemos instituitur, qua eos oblato salvo conductu ad concilium vocant. Bohemi oratores suos, fide a concilio & Sigismundo Imp. data, Basileam mittunt: qui benigne primum a synodo recepti, quatuor postulant: 1. Ut eucharistia per Bohemiæ & Moraviæ ditiores sub utraque specie ministraretur. 2. Ut omnia peccata mortalia præsertim publica per eos quorum interest cohæbantur. 3. Ut verbum Dei a sacerdotibus libere & fideliter prædicetur. 4. Ut clerus ab omni temporalis dominio abstinere cogatur; si hæc concessa

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

cessa sint, se ad ecclesiam Romanam redire, & cum ea in posterum uniri velle profitentes: per huius postulationis in privatis congregationibus multum disputatum est, in concilio nihil actum, nisi quod Sess. XXX. 23. Decembr. 1437. *Eucharistiam sub una specie a laicis suscipiendam; Christum integrum esse sub alterutra specie; & Consuetudinem Ecclesie pro lege habendam*, decretum sit. De Græcis etiam reducendis legationes & littere ultro citroque datæ, quibus de generali utriusque ecclesie concilio habendo, de comineatu & subsidio Græcis ministrando, de salvo conductu, aliisque præcurrentibus conclusum est. Verum conatus istos infringit Eugenius P. Græcos Florentiam alliciens. His adicere liceat decreta contra Judæos Sess. XIX. renovata, & libellum quandam Augustini de Roma archiepisc. Nazareni, ob propositiones quasdam temerarias, erroneas & hereticas, de humana natura Christi, &c. in eo contentas, damnatum, salva auctoris persona, Sess. XX. & tandem veritates duas Sess. XXXIII. 16. Maii 1439. promulgatas; primam de potestate Generalis Concilii super Papam; secundam de non dissolvendo aut transferendo in alium locum Concilio, absque duorum partium consensu, quibus veritatibus pertinaciter repugnans hereticum declaratur. Nec præterea videtur huiusce synodi de immaculata B. Virginis Conceptione definitio, (a) & Fests ejusdem quotannis 6. Id. Decembr. cum indulgentiarum solennitate celebrandi Institutio, Sess. XXXVI. 17. Sept. 1439. ordinata. II. In negotio pacis, ad principes discordes legatos suos ordinavit synodus, quibus mediandis, concordia inter regem Franciæ & ducem Burgundiæ inita est; reliquos synodi conatus dissidia eam inter & Eugenium de summa potestate orta frustraverunt; uti & reformationis negotio multum restiterunt. III. Nonnulla autem saluberrimæ constitutiones in disciplinæ collapsæ instaurationem, vitæque & morum correctionem, ab hoc consensu variis temporibus effluerunt. De Electione suam Pontificis, cum formula Fidei a nuper electo profutenda; de munere & qualitate Cardinalium, &c. Sess. XXIII. De Episcopis eligendis, ut sint *estate legitima*, moribus graves, litterarum scientia præditi, &c. contra Reservationes, &c. Sess. XII. Contra Concubinos; de Excommunicatione; de Interdictione; de Amatis non solvendis, &c. Sess. XX, XXI. (b) In jurisdictionis antiquæ renovationem contra Papales usurpationes, & frivolas Appellationes, Sess. XXXI. & denique quo

malis ingruentibus tempestiva adhibeantur remedia, ut Synodi Episcopales per singulas dioceses bis aut ad minus semel annuunt, provinciales tertio quoque anno celebrentur, Sess. XV. Hæc sunt primordia reformationis a synodo tentata, ulterius ut videtur progressura nisi de auctoritate sua litigandum esset, cui vindicandæ multum infuderunt patres. Sess. II. decretum Constantinienſe de potestate Concilii super Papam confirmatur. Sess. III, IV. papæ non licere Concilium dissolvere, aut alio transferre, nisi cum consensu duorum partium; nec Cardinales a Concilio avocare, aut novos in Concilio creare conclusum est. Sess. VI, VII, VIII. an. 1432. *Unicum esse Ecclesiam, Unionem Generale Concilium Basilee congregationi declaratur; nemini licere sub pena excommunicationis Bononiam aut quencunque alium in locum pro celebratione Concilii se conferre; si sedes vacaverit durante Concilio Papam extra Concilium non esse eligendum; contra Eugenium procedendum esse, ut Bullam dissolutionis revocaverit, nec ei licere de Beneficiis eorum qui Concilio adherent disponere*, decretum est. Sess. X, XI, XII. anno 1433. Eugenius ad concilium citatur; non comparsens continuas eie postulat; nisi dissolutionis bullam revocet, & intra terminum præscriptum coram concilio se sistat, deponendus judicatur. Sess. XIV, XVI, XVII. an. 1434. Eugenii Litteræ ad concilium quibus id legitime continuatum, sequæ id omni favore prosequendum declarat; omnia in eo hæcenus gesta, & in tribus Censis prædictis deinceps gerenda approbat; omniaque a se in præjudicium Concilii facta aut attentata cassat, publice lætæ, ratæ, & gratæ habentur. (c) Legati autem qui eas pertulerunt, non nisi sub certis conditionibus, absque omni jurisdictione coercitiva, & juramento ad decreta concilii Constant. observanda prius præstito, ad præsentiam admissi. Sess. XXVI, XXVII, XXVIII, XXIX. an. 1437. varia Accusationum capita, Citationes & Processus in Eugenium ad synodum venire præfracte recusantem formantur. Sess. XXXIV. 25. Jun. 1439. Eugenius in præcedentibus sessionibus continuus declaratur, & ab omni jurisdictione suspensus, ut pacis Ecclesie turbator, simoniacus, perjurus, hereticus, &c. deponitur. Sess. XL. 26. Febr. 1440. Anadeus Sabaudie dux, superiori sessione in pontificem electus, juramentum ex decreto synodi præstitit, & Felices nomen suscepit, cui ut unico vero & indubitato Ecclesie Rom. Pastori ab omnibus Christi fidelibus de necessitate salutis obediendum esse decrevit synodus.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

(a) Exemplar huiusce definitionis cum Concilii Basil. decreto ad Clerum Quedlinburgensem exhibit Tobias Eckard. in append. ad notitiam Bibl. Quedlinburg. p. 86. (b) Constitutio Conc. Basil. super Annatis habetur in Fasciculo rerum expetend. edit. nov. p. 188. (c) Eugenii Epistola ad Concilium exstat ap. Martene Anecd. tom. 4. p. 371. Oratio Philippi archiepisc. Turonens. habita in hoc Concilio, *ibid.* p. 161. Litteræ huius Concilii ad Johannem abbatem Bonæ Vallis ap. Ruthenos, *ibid.* p. 379.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

Seff. XLV. 16. Maii 1442. Fœlix V. papa concilii præfæs civitatem Lugdunensem pro concilio intra triennium celebrandum nominavit: concilium autem Basileense non dissolutum, sed vel Basileæ continuandum vel ad civitatem Lausanensem transferendum decretum est. Exstant *Acta* cum Binii notis, Conc. tom. 12. col. 459. (a) quibus præmittuntur *Petitiones & Articuli Bohemorum*. (b) Subjunguntur *Bulla* Nicolai V. P. Eugenii successoris, acta & getta concilii Basileensis confirmans: *Epistola* variaz synodales: *Admonitum*, *Decretorum*, aliarumque rerum huc spectantium *Enrago* sive *Appendix*; & *Orationes* contra Bohemos 4. Concilii Basileensis & Florentini *Acta*, ab Augustino Patricio compendiose relata, habentur Conc. tom. 13. col. 1488. Vide *Æneæ Sylvii de Gestis Concilii Basileensis* libros 2. & Richer. Hist. Conc. Gen. lib. 3. a cap. 2. ad 6. inclusive.

1438.

BITURICENSE a Gallicanæ ecclesiæ præfibus, præfidente Carolo VII. Francorum R. præfentibus Ludovico Delphino, aliisque regni primoribus, Avarici Biturigum Aquitaniz metropoli an. 1438. celebratum. In quo concilium Basileense, repudiato Ferrariensi, ab ecclesia Gallicana approbatum; & constitutiones ejus de *potestate Concilii* suscipiuntur; eaque occasione, **PRAGMATICA SANCTIO** pro jure regio contra usurpationes papales ab ordinibus regni in conciliis generalibus anno sequente confirmanda stabilitur. Vide Gauguin. Hist. Gall. lib. 10. Exstat *Pragmatica Sanctio*, Paris. 1554. 2. vol. 8vo. a Pinfonio edita & illustrata, *ibid.* 1666.

1438.

FERRARIENSE sive **FLORENTINUM**, ab Eugenio IV. P. quo patrum Basileensium conatus pessundaret, & Græcos spe suppeticarum a Latinis fascinos in partes suas attraheret, Ferrariæ congregatum & 6. Octobris anno 1438. inchoatum; Florentiam postea transferendum: huic præfedit Eugenius papa, cardinalibus & prælatis Latinis stipatus; quibus non pauci ex Basilea, repudiato concilio, accesserunt: Joannes Græcorum imperator, Demetrius despota, Josephus patriarcha CP. cum patriarcharum orientalium vicariis, metropolitanis, monasteriorum hegumenis, & proceribus ecclesiasticis ad unionem in fide & ritibus inter Græcos & Latinos stabiliendam interfuerunt. De quatuor articulis in hac

synodo controversum est. 1. *De Processione Spiritus S.* 2. *De pane Azymo in Sacramento Altaris.* 3. *De Purgatorio.* 4. *De Primatu Papæ*; quorum primo ad concilium referato, reliqua privatis congregationibus discutienda amandantur; & ne forte rixosæ de rebus controversis in concilio disputationes (cum in tanta frequentia nullus sit altercandi modus) unionis negotium impedirent, inter utroque convenit ut ex alterutra parte decem qui disputandi munus sustinerent eligerentur: a parte Græcorum ex metropolitanis Ephesius (unus instar omnium) Monembasianus, Nicænus, Lacedæmoniz, & Anchiali; e proceribus ecclesiasticis M. chartophylax M. ecclesiarcha; monasteriorum præfedi, Pantocratoris & Cælei, & Moses hieromonachus. A parte Latinorum, duo cardinales, Julianus & Firmianus, Andreas Rhodi, Joannes Hispianus, & sex alii. In *Congregationibus*, inter Julianum card. & Joannem Hispanum ex parte Latinorum, Marcum Ephelium & archiep. Nicænum ex parte Græcorum, de *Purgatorio* disputatum est, testimonii ex S. Scriptura & doctorum scriptis utrinque alatis. In *Concilio* controversia de *Additione* ad symbolum per XI. continuas sessiones a 6. die Octobris ad 18. Novembris inclusive agitata, necdum determinata, in medio relinquitur; petentibus Latinis ut in alteram partem questionis transirent, & relicta de *Additione* controversia, ipsum dogma de processione ex *Filio* discerneretur; deinde concilium Florentiam urbem transferretur. Seff. I. Florent. alias 13. 26. Febr. 1439. Marcus Ephesius ecclesiæ Græcæ fidem de processione ex *solo Patre* tuendam suscipit. Seff. II, III. Latini occidentaliū patrum testimonia in fux fidei propugnaculum proferunt, & responsum petunt: deinde id mandante imperatore a disputando cessatum est, & ad media unionis pervetiganda proceditur: id negotii subit Imperator, & sive ex propensiori animi affectu, sive ex suppeticarum spe, & immani res Græcas pravehendi desiderio, ei acriter instat & invigilat. Hic primo patriarcham in consortium operis adducit, dein antistites summa rerum penuria laborantes vel muneribus vel minis sibi obsequentes dat, dempto a principibus ecclesiasticis patriæ fidei tenacioribus suffragandi jure: tandem impellente imperatore; Rosseno, Nicæno, & protosynkello suadentibus, 2. Junii Latinorum caltra itur: dogma de processione

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

(a) Quibus in bibliothecis hæc *Acta* lateant docet *Itinerarium Literarium Paris. 1724.* tom. 2. p. 74. 79. 106. 233. 226. (b) Locus de vocatione Bohemorum ad Conc. Basileens. una cum Juliani Cardin. oratione ad illorum legatos, & petitionibus Bohemorum in Concilio propositis, habetur in *Fascicul. rerum expectandar. & fugiendar.* Edit. nov. tom. — p. 311. seq. *Epistola* quædam ad episcopos Germaniz, ad abbates &c. hæc Basileens. & ad regem Poloniz, ap. *Martene Collect. Nov. Veterum Scriptor. & Monumentor.* tom. 8. p. 15. *Epistola* missa Hæreticis in Bohemia. alia missa in Angliam MSS. in *Bibl. Cott. sub Vespas. D. 9. n. 14.* Historiam hujus Concilii edidit Jacobus L'Entantius *Amstel.* 1711. 2. tom. 4to. Conf. etiam *Fabr. Bibl. Gr. vol. 11. p. 673. seq.*

Sæc. XV. ex Filio, Ephesio frustra obnitente, plerique non sine gemitu & lachrymis assentientibus, recipiendum decernitur; deinde *Additionem* ad symbolum legitime & iustis de causis factum esse: utrique ecclesiæ consuetudinem suam circa panem eucharisticum *αἶμα* vel *ἰσχυον* servandam esse: doctrinam purgatorii & primatus papæ tenendam esse, ab imperatore cum consiliariis, synodo inconsulta, conclusum est. Tomus deinde conficitur quinto die Julii palam ab omnibus subscriptione confirmandus, & postero die solenni celebritate promulgandus. Hujusce synodi historiam & Acta a Sylvestro Syropulo M. ecclesiarcha & dicaphylace qui præfens interfuit summa fide relata, & ex publicis Græcorum commentariis descripta habemus, cum interpretatione & notis R. Creighton Græc. Lat. edita *Hage - Com.* 1660. fol. Nec dissimulandum est, Acta ab his paululum discrepantia, suppressis Latinorum doli, a Theodoro Xanthopulo (si recte conjicit Allatus*) Græce conscripta, *Rome* primum edita, 1577. fol. deinde adjectis Scholarii & aliorum operibus Græce & Latine ex interpretatione Matt. Caryophili *ibidem* recusa 2. vol. 4to. inde in Conc. tom. 13. relata. Dum hæc geruntur, Florentiam appellunt Armenorum legati, ad unionem cum Latinis in fide & ritibus transigendam missi. Quibus auditis, de symbolo Athanasiano & Constantinopolitano cum additione vocis *Filioque*, & de concilii Chalcedonenfis decretis suscipiendis; de septem sacramentis juxta formam in ecclesiâ Romanâ utilitatem ministrandis; de nonnullis festis diebus observandis; de consensu cum ecclesiâ Romanâ in Purgatorio, *Papæ primatu*, aliisque doctrinæ capitibus determinatum est. Exstat *Decretum Synodale* 22. Novembr. anno 1439. sancitum, Conc. tom. 13. col. 529. Pactam etiam in hac synodo cum Jacobinis, cum Mesopotamiæ & Syriæ incolis, cum Chaldeis denique & Maronitis concordiam memorant historici, & *Decreta* cum *Formula fidei* ab iis gentibus profitenda reperiuntur, *ibid.* col. 1204. 1222. Verum hæc Romæ in Basilica Lateranensi ad quam Eugenius P. ex Florentia synodum transtulerat acta sunt. Consule hujus concilii Acta ab Horatio Justiniano collecta & Latine edita Conc. tom. 13. col. 825. & Augustini Patricii historiam compendiarîam supra laudatam, *ibid.* col. 1488. (a)

*In Creighton. Exer. cit. p. 71.

CANTUARIENSE I. ab Henrico Sæc. XV. archiepiscopo, cum suffraganeis Calend. Novembris an. 1439. habitum. In quo clerus de severitate legum *Premunire* conquestus, earum abrogationem suppliciter petit, decima regi concessa, & majoribus adjumentis uberrime promissis; de *augmentatione* item exilium vicariarum, & moderandis advocatorum exactionibus actum est. Exstat in hanc rem *Constitutio* synodalis ap. Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 689. & Conc. tom. 13. col. 1282. (b) Porro hac synodo sedente exequias pro Sigismundo Augusto defuncto honorifice celebratas narrat Nic. Harpsfield Hist. Eccles. Angl. p. 621.

FRISINGENSE a Nicodemo de 1440. Scala, qui pulso Joanne Grienewaldoro sedem occupaverat, cum decano & capitulo ecclesiæ cathedralis, reliquoque diocesis Frisingensis clero, in aula episcopali 2. die Septembris anno 1440. congregatum. Exstant quæ ad disciplinam ecclesiasticam spectant *Canones* 26. de Clericis peregrinis & ignotiis; de judiciis; de Clericis non residentibus, &c. Conc. tom. 13. col. 1283.

ROTHOMAGENSE a Radulpho 1445. Roussello archiepiscopo cum suffraganeis, ecclesiarum cathedralium procuratoribus, abbatibus, prioribus, &c. in capella manerii archiepiscopalis 15. Decembris anno 1445. celebratum. Exstant in recte fidei propugnaculum, & vite sanctimoniam, *Constitutiones* 40. contra Blasphemias, & tenere jurantes; contra magicos libellos, & Damnum invocatores; contra Superstitiones noviter usurpatas, &c. Conc. tom. 13. col. 1303.

TURONENSE rectius ANDEGAVENSE, Joanne archiepiscopo præside, presentibus suffraganeis 4. & absentium vicariis, in refectorio ecclesiæ Andegavensis Cal. Julii anno 1448. coactum. In quo disciplinæ ecclesiasticæ *Capitula* 17. de clandestinis Matrimonii; de non temerandis ecclesiis; de ludis prohibitis, &c. ordinantur. Horum compendium protulit Possevinus in Appar. Sacr. tom. 2. integra ex J. Sirmondj apographo descripta habentur, Conc. tom. 13. col. 1352.

CONSTANTINOPOLITANUM, præsentibus tribus patriarchis, Alexandrino, Antiocheno, & Hierosolymitano, Constan-

(a) Acta hujus Conc. Græce descripta ex MS. Cod. 1247. Regiæ Galliarum Bibl. a Claudio Serrario anno 1642. exstant in Bibl. Lugduno Batava. Item in Bibl. Bodlician, exstat MS. brevis narratio actorum in Conc. Florentino inter Græcos & Latinos, teste *Ordin.* tom. 3. p. 2422. Quædam de hoc Conc. & speciatim Decretum Originale Unionis Ecclesiæ Græcæ & Latine in hoc Conc. datum pridie Nonas Julii an. 1439. & a Johanne Palæologo Imp. solo ex parte Græcorum, & ab Eugenio IV. P. Cardinalibus & ab altera parte signata, Gr. & Lat. habentur in Bibl. Cort. sub *Chepatra* 3. n. 2. Græcorum confessionem de verbis consecrationis & transubstantiatione a Bessarione in hoc Concilio propolitam exhibuit Mabillon, Musæi Italici tom. 1. p. 243. (b) Item ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 3. p. 535.

SÆC. XV.
ab anno
MCCCC.

tino Palæologo imperante, in templo S. Sophiæ circa annum 1450. celebratum. In quo Gregorius patriarcha CP. de throno futuratur, & Athanasius in ejus locum substituitur: synodo Florentina rejecta; ab unione cum Latinis fecellum est; additionem symbolo supervacaneam esse, cum quod a seipsum synodis comprobatum sit correctione non indigeat; & papam reliquis patriarchis ordine non dignitate præcedere, declaratum est: denique trium patriarcharum synodus an. 1443. congregata, (cujus decretum contra Metrophanem patriarcham, alioque Henoticus habetur apud Allatum de Consensu, lib. 3. c. 4.) ab hoc consensu approbatur. Exstant *Acta* partim Græce partim Latine Conc. tom. 13. col. 1365. & ap. Allatum ibid. inter Addenda, col. 1380. & seq. ubi multa congehit vir eruditus quibus ea *ᾠδὴ* suspecta daret: verum non sunt tanti ut lectori scrupulum injiciant; aut nobis ad alia properantibus aliquid negotii facessant.

fideli administratione & honorum temporalium conservacione, & fideli distributione. 4. De oppressis & gravaminibus Ecclesiæ: & super lingulis variæ constitutiones ordinantur. Exstant *Capitula* prolixa 26. ab altero concilio sub Tristando archiepiscopo anno 1485. demum habito comprobata, & ejus Actis inserta. Conc. tom. 13. Append. col. 1723.

CANTUARIENSE II. a Thoma 1463.
Bourchier archiepiscopo cum suffraganeis, in ecclesia cathedrali D. Pauli Londinens. sexto Julii anno 1463. coactum. In quo de debita reverentia ecclesiis & locis sanctis habenda, & de vestitu clericorum actum est. Exstant *Constitutiones* 2. ap. Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 698. inde Conc. tom. 13. col. 1419. (a) Plures synodos sub Thoma archiepiscopo Londini habitas memorat Antiquitat. Britan. Auctor, & multa in negotio reformationis ab iis decreta notat; quem vide p. 293, 294. (b)

1452. COLONIENSE Nicolao Cusano cardinale legato per Germaniam pontificio præfide, Theodorico archiepiscopo adfidente & comprobante, præsentibus comprovincialium vicariis, abbatibus, decanis, &c. tertio de Martii anno 1452. habitum. In quo varia ad mores clericorum & monachorum corrigendos, & in disciplinæ indies labafcentis instauracionem ordinantur, constitutiones denique a superioribus synodis editæ renovantur. Exstant *Decreta*, Conc. tom. 13. col. 1378.

EBORACENSE, a Georgio Nevile archiepiscopo, cum suffraganeis, prælatis, & clero itius provincie, in ecclesia metropolitana, 26. die Aprilis anno 1466. ad fidei munimen, morum reformationem, & ecclesiasticæ libertatis defensionem congregatum. In quo decretum est ut *quilibet Sacerdos quater in anno populo exponat* 14. *Articulos Fidei*; 10. *mandata Decalogi*; 2. *præcepta Evangelii*; 7. *opera Misericordiæ*; 7. *peccata Capitalia*; 7. *virtutes principales*; & 7. *gratie Sacramenta*; & multa alia ad corrigendos abusus ordinantur: Exstant *Capitula* 10. quibus subjunguntur *Constitutiones* 5. a Joanne Kemp archiepiscopo & S. R. E. cardinale in synodo provinciali prius stabilitæ in hac synodo renovatæ apud Spelman. Conc. Brit. tom. 2. & Conc. tom. 13. col. 1421. (c)

1455. SUESSIONENSE a Joanne Juvenale de Urfinis metropolita Rhemenfi, cum suffraganeis 4. licentia a Carolo R. secundum Pragmaticam prius impetrata, mense Julii anno 1455. (ad annum sequentem dimittunt novissimi conciliorum editores) coactum. In quo abusus, qui bellis flagrantibus in ecclesiis irrepserant, tolluntur, cultui divino suus decor restituitur, aliaque ad fidei puritatem & vitæ honestatem decernuntur. Exstat *Decretum* synodale Conc. tom. 13. col. 1396. Confule Guil. Marlot. Hist. Rhemenf. lib. 4. cap. 40. p. 732.

MADRITENSE, ab Hispaniæ episcopis & prælatis, Roderico de Borgia cardinale & Sixti IV. P. in Hispaniam legato præfide, sub initium anni 1473. coactum. In quo contra *ignorantiam, continentiam, & luxuriam* clericorum actum est. Et remedia tempestiva singulis adhibentur. Hujus synodi ex Mariana meminit H. Spondanus ad an. 1473. 7. 8. Vide d'Aguirre Conc. Hispan. tom. 3. pag. 671.

1461. SENONENSE, a Ludovico archiepiscopo cum suffraganeis 3. decanis, abbatibus, & reliquo itius provincie clero, mense Martii anno 1461. celebratum, (in Actis ann. 1460. numeratur more Gallicano) In quo quatuor tractanda proponuntur, 1. *De Dei reverentia & cultu.* 2. *De correctione morum virorum Ecclesiasticorum.* 3. *De*

TOLETANUM ab Alphonso Carrillo archiepiscopo, cum suffraganeis, & comprovincialibus, in oppido de Aranda Oxomenfis diocesis, unde & ARAN-

(a) Habentur etiam ap. *Wilkins* Conc. Brit. tom. 1. p. 485. (b) Conf. etiam *Wilkins* ibid. p. 577. seq. (c) Exstant MSS. in Bibl. Cott. sub *Vitellio* A. 2. n. 48. Exinde exhibuit *Wilkins* Conc. Brit. p. 599.

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

DENSE a quibusdam appellatur, 5. die Decembris anno 1473. In quo *ne cura Ecclesiarum aut dignitates ullis crederentur qui Latine nescirent; ne Clerici concubinas tenerent; contra duella & homicidia, &c.* decretum est. Exstant *Canones* 29. Conc. tom. 13. col. 1448. & apud d'Aguirr. Conc. Hisp. tom. 3. p. 672.

neis, & provinciae Cantuariensis clero, in ecclesia D. Pauli Londin. 23. die Feb. anno 1486. congregatum: In quo contra ineptias quorundam concionatorum canina eloquentia in episcopos absentes latrantium, contra molliem & luxuriam cleri Londinensis, & de exequiis episcoporum defunctorum actum est. Vide Spelman. Conc. Brit. tom. 2. p. 712. Confule Antiquit. Brit. 297, 298. (a)

Sec. XV.
ab anno
MCCCC.

1486. LONDINENSE II. a Joanne Morton archiepiscopo, cum episcopis suffraga-

(a) Item *Wilkins* Conc. Brit. tom. 3. p. 618.

Finis Decimi quinti Seculi.

SÆCULUM REFORMATUM.

Conspectus Sæculi.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

SUB initium sæculi Julius II. vir projectissimi in omne scelus animi, ad pontificatum evehctus, inter habendam electionem data fide se concilium generale intra biennium coacturum esse sanctissime in se recepit. Papatum adeptus de fide liberanda parum sollicitus, non nisi copiis militaribus conscribendis, opprimendæ urbium Italicarum libertati; & ampliandis ecclesiasticæ ditionis pomæriis, animum adiecit; repudiatis summo fastu cardinalium, quibus synodus in votis fuit, precibus. Viri intemperiem tandem castigavit Ludovicus XII. Gallie rex, qui a pontifice bello laceratus, concilium Turonense anno 1510. haberi iussit. Plura adversus auctoritatem pontificiam moliri ausa est ista synodus; & in his Christi vicarium plus nimis ferocientem armis jure oppugnari posse, Pragmaticam Sanctionem in usum esse revocandam, & legatos ad Julium, qui de concilio indicendo eum compellarent, mittendos esse, decrevit. Concilium indicare Julius præfacte recusavit; adeoque cardinales quamplurimi Ludovici regis & Maximiliani Imp. patrocinio sulti concilium Pisis anno 1511. celebrarunt. Inchoata synodo Julium adesse jubent, nefariæ perfidiæ & violatæ fidei rerum agunt, nil in *Christiana republica deserui, nil perniciosum expectari posse, quam ipsium Christi Vicarium prædicant*, ac prolatum in medium longo criminum Julianorum indiculo, ipsum dignitate papali suspendendum decernunt. Julius interim, ne causæ suæ deesset, ex adverso concilium Romæ in ecclesia Lateranensi anno 1512. celebrari curat; patresque Pisanos hæreseos damnari & diris devoveri effi-

cit. Gallicis armis parum prospere in Italia cedentibus, brevi post tempore dissoluta est synodus Pisana; & præclara Leoni X. qui Julio concilii Lateranensis sessioni V. intermortuo anno 1513. successerat, triumphandi materia relicta est. Concilium ille diutius produxit, resque pro lubitu gessit; synodum Pisanam iterato anathematizari, Pragmaticam Sanctionem aboleri, pontificis supra concilium superioritatem definiri, & adversa conciliorum Constantiensis ac Basileensis decreta cassari effecit. Rebus Gallicis in deterius vergentibus, Franciscus cum Leone papa famolam *Concordatam* anno 1516. iniit; & clerum Gallicanum se *Conventui Pisano rennuciare* & *Concilio Lateranensi adherere* solenni decreto protestari adegit; quamvis hodie ecclesia Gallicana concilium Lateranense repudiet, & occumenicorum numero eximat. Sane isti concilio vix sexaginta episcopi interfuerunt; isti etiam maximam partem Itali, vilissima sedis Romanæ mancipia. Anno 1517. Tetzelius, alique ordinis Dominicani gregales, venales indulgentias per Germaniam circumtulerunt; a Leone papa immissi, qui credula plebe pecuniam emungerent. Horum audaciæ lese obvium dedit Lutherus, & in impiis Dominicanorum conciones invehctus, insigniores ecclesiæ Romanæ errores paulatim aggressus est; atque adeo tandem exoptatam, toties frustra tentatam reformationem foeliciter auspiciatus est; quæ summa alacritate & applausu a maximis sæculi viris excepta, per potiorum ecclesiæ occidentalis partem brevi diffusa est; in cassum frementibus inferis & ringente sede Romana.

Sæc. XV.
ab anno
MCCCC.

S C R I.

SCRIPTORES.

Sæc. XVI.
ab an. MD.
1501.
H. W.

JOANNES LUDOVICUS VIVES, gente Hispanus, patria Valentinus; domi grammaticæ, Lutetiæ dialecticæ operam dedit, tam infelicem sane, ut præceptores sophistarum ac scholasticorum nugis & incultæ barbariei perditæ addictos nactus, humaniores litteras adeo non hauriret, ut etiam scriptis oppugnaret. Invecto enim Hispaniæ ab Antonio Nebriffensi politioris litteraturæ studio, cum doctores scholastici, quibus rudis ille sermonis squalor in deliciis erat, tam laudabili incepto manibus pedibusque obviam irent, Ludovicus noster theologo cuidam Valentino Antonium impugnanti manum commodasse dicitur. Tandem vero Lovanii Græcis Latinique litteris supra vulgarem sortem eruditus, cœno emerit; quoque magis a recta eruditionis semita deflexerat, eo acriore animi contentione utriusque linguæ elegantissimas restaurandis incubuit. Claruit anno 1501. In academia Lovanienfi publico, ut videtur, stipendio conductus, liberales scientias juventuti academicæ prælegit; ubi adulescentem nobilissimum Gulielmum Crojum, paulo post ad sedem Toletanam evectum, discipulum habuit. Interea temporis magnus ille doctrinæ & antiquæ theologiæ instaurator Erasimus, rem præclaram ausus, veterum patrum Latinorum scripta e situ diuturno excutienda, mendis & fordibus repurganda, ac in lucem edenda susceperat. Ab isto in consilii partem vocatus Vives, celeberrimum S. Augustini opus de Civitate Dei recognoscendum, & commentariis elucidandum suscepit. Quanto id successu præstiterit, norunt eruditi; norunt quotquot bonas litteras curæ habent. Opus suum anno 1522. absolutum, data ex Lovanio epistola Henrico VIII. Angliæ regi inscriptum. Regi eo nomine gratissimus, mox in aulam Anglicam accitus est; ut Mariæ principis, filix regis unicæ, institutioni præfret. Eo munere aliquot annis perfunctus, tandem ob improbatum Henrici divortium, aula regnoque excedere necesse habuit: quin & iram regiam expertus est, in custodia libera per sex menses detentus, atque ægre demum liberatus. Hinc in Belgium secessione facta, Brugis deinceps sedes posuit; & uxore ducta proli suscipiendæ ac libris scribendis operam dedit. Obiit Brugis anno 1537. seu. ut alii, 1541. *Vir in*

omni disciplinarum genere exercitissimus, in- Sæc. XVI.
quit Jovius, & de bonis literis optime me- ab an. MD.
ritum — quo decedente doctior nemo in Hispania superfuit. Equidem nec ingenium (hæc Erasimus *) nec eruditionem, nec memoriam * Cicero-
in illo desidero. Adepti illi parata sententiarum nian.
ac verborum copia; quinque fuerit initio durissimus, iudies magis ac magis in illo maturavit eloquentia: quem si nec vita nec studium desinuerit, bona spes est fore, ut inter Ciceronarios numeretur.

OPERA. (a)

De ratione studii puerili Epistola 2. Prodiit scilicet Lugduni 1532. Basil. 1557. Tiguri 1562.

Exercitatio lingue Latinæ, seu Dialogi. Colon. 1494. 4to. Norimbergæ 1571. 8vo. 1622. 12mo. Venet. 1580. 8vo. 1612. 8vo.

De conscribendis Epistolâ libellus. Colon. 1536. 1573. 8vo.

De Ratione dicendi libri 3. Basil. 1537.

De Consultatione liber, cum præmissio operæ, *ibid.*

Declamationes 6. *de præsentis statu Europæ, & bello Turcico.* Basil. 1538.

Pompeji fugiens.

Fabula de Honore.

Liber in Pseudo Dialecticos.

Prælectiones 4. *in Variâ.*

Ædes legum.

Isocrati Orationes 2. viz. *Areopagitica & Nicæa.* Latine versæ. Basil. 1538.

De Corruptis Artibus, & tradendâ Disciplinâ, libri 20. Antverp. 1531. Colon. 1532. Lugduni 1551. 8vo.

Prælectio in Georgica Virgilii, & in Suetonii quædam.

Interpretatio Allegorica in Bucolica Virgilii. Mediolani 1539. 8vo.

De initiis, sectis, & laudibus Philosophiæ liber.

Anima Senii, seu prælectio in Ciceronis librum de Senectute.

De Somno & vigiliâ, seu prælectio in Somnium Scipionis. Basil. 1521.

Introductio ad Sapientiam.

Satellitum animi, sive symbola, principum institutioni potissimum designata. Prodiit cum præcedente opusculo Lugd. 1532. Basil. 1537. Lugd. 1556. 8vo. Lipsiæ 1600. 8vo.

Genealogia Jesu Christi, seu de tempore quo natus est Christus.

(a) Conf. Du Pin, Hist. Eccles. vol. 13. p. 360.

Append.

Gg*

De

Sæc. XVI.
ab an. MD.

De Virtute fucata.
Chrysi Chrysi descriptio.
Jeſu Chryſi Triumphus.
Virginiſ Deipara Oratio.
In Pſalmos Penitenciales 7. Meditationes totidem.

De Paſſione Chryſi Meditatio in Pſalmum
37.

Exercitationes animi in Deum. Baſil. 1543.
16to.

Commentarius in Oracionem Dominicam.
ibid.

Precationes & Meditationes quotidiana ac generales. ibid.

De Sudore Jeſu Chryſi ſacrum diurnum.

Concio de noſtro & Chryſi ſudore.

De Veritate Fidei Chryſtiane libri 5. quod quidem opus ultimo omnium loco conſcripſit. Prodiit Baſil. 1544. 8vo. Colon. 1564.

De Anima & Vita libri 3. Lugduni 1538, 1555. 8vo.

De Officio Mariti Liber. Brugis 1528. 8vo.

De Inſtitutione Femina Chryſtiane libri 5. juſſu Catharinæ Anglorum reginæ compoſiti. Prodiierunt Baſil. 1538.

De concordia & diſcordia in humano genere libri 4. ad Carolum V. Imp. Antwerp. 1529. 8vo. Lugduni 1532. 8vo.

De Puriſſicatione Liber. ibid.

De Chryſtianorum vita niſſerrima ſub Tiorca.
ibid.

De Subventionem Pauperum, ſive de humanis neceſſitatibus Libri 2. Pariſ. 1530. Lugduni 1532.

De Communionem rerum, ad Germanos inferiores.

De Europe diſſidiis, & Bello Turcico, Dialogus. Baſil. 1538.

Epistolæ variae. Harum ſelectiores editæ ſunt Antwerp. 1571, 1572. 8vo. 1577. Nonnullæ antea ineditæ habentur inter Eraſmi Epistolæ, Londini 1642. fol. in calce voluminis ſecundi.

Prodiierunt opera Vivis omnia ſupra enumerata Baſil. 1555. 2. tom. fol. Prodiierant antea opuscula varia ibid. 1519. 4to.

Commentarius in S. Auguſtini libros de Civitate Dei. Haberi ſolet inter S. Auguſtini opera tom. 5. ſecum vero Baſil. 1522. Pariſ. 1555. Notari vero non indignum eſt, in editione S. Auguſtini, quam curarunt Lovanienses, opus illud a cenſoribus Romanis vitiatum eſſe, plurimofque illius locos, pontificiis minus gratos, eximi.

Deſcriptio Temporum & rerum Romanarum, ſub Joannis Warſenii nomine Lovanii 1534. edita, eidem a nonnullis tribuitur.

Opuscula aliquot inedita reſcenſet Nic. Antonius Biblioth. Hiſpan. tom. 1. p. 555.

JOANNES LUDOVICUS VI-
VALDUS, patria Pedemontanus, e Monte

Regali Liguriæ oppido oriundus, ordinis Sæc. XVI.
Prædicatorum theologus, claruit an. 1501. ab an. MD.
Demum a cardinali de Valle in conſitorio Romano anno 1519. episcopus Arborensis in Slavonia ſub metropolitano Jadrenſi deſignatus, calumniam ab æmulis quibuſdam paſſus eſt; quaſi vero neophytus eſſet, & infideli ſanguine prognatus. Re cardinali de S. Cruce commiſſa, poſtquam illum Chriſtianis parentibus ortum eſſe compertum fuiſſet, ſedem ſuam episcopalem adeundi & pro munere gubernandi poteſtatem tulit. Scripſit librum inſignem, quod *Opus Regale* inſcripſit. In eo opuscula ſequentia continentur.

Epistola de repellendis triſtitie cauſis.

De officio pietatis erga deſinctor.

Tractatus de pugna partis ſenſitiva cum intellectu.

Epistola ad Vladislavum Bohemiam & Hungariam Regem.

Liber de laudibus trium Liliorum inſignium regis Galliar.

Tractatus de cognitione eleſtorum & reproborum.

De 12. perſecutionibus Eccleſie Dei.

De Magnificentia gloria Sokomoni, nummie ſalvus an damnatus fuerit.

De cauſa contritionis libri. Prodiit Lugduni 1512.

De veritate contritionis liber alter. Pariſ. 1519, 1530, 1564.

Prodiierunt Vivaldi opuscula theologica Papiæ 1507. Lugduni 1548.

BAPTISTA MANTUANUS, 1501.

Spanolus ſeu Hiſpaniolus cognomento dictus, gente Italus, patria Mantuanus, ex Hiſpano Celtibero patre, matre Itala, furto concubitu (ſi Jovio * fides) natus eſt.

anno 1448. die 17. Aprilis. Ordinis Carmelitani in conventu Mantuano monachus. Poeta eximius, & theologus non incelebris; quippe qui penitiori Latine linguæ ſcientiæ Hebraicas litteras adjucebat; & poetica venam rebus ſacris aut profanis impendere piaculum duxit. Claruit anno 1501. Poſtquam ſexies a congregatione ſua vicarius generalis electus fuiſſet; demum an. 1513. Romæ in frequentiffimo Carmelitarum capitulo totius ordinis generalis conſtitutus eſt. Poſt triennium vero, ſe tanto oneri imparem ſentiens, dignitati ſuæ ultroneus ceſſit; ut Deo ac ſacris ſtudiis facilius vacaret. Pauxillo ſane tempore id illi contigit. Obiit Mantuæ 11. Cal. Aprilis anno 1516. ætatis ſuæ 68. Mortuo Frederico Mantuæ princeps ſtatuum marmoream, laurea coronatam, in arcu triumphali juxta Virgilii Maronis ſimulachrum poſuit. Vir certe & ingenio & dicendi ubertate plurimum polens; quique poeta optimus haberi poſſet; niſi

* Elog.
Doct. Viro-
rum c. 61.

Sæc. XVI. nisi in illa incidisset tempora, quibus nullus
ab an. MD. mediocribus poetis locus erat. Carminum

* Poëtic. l.

† Dialog.
de Poëtis
sæc. sui.

utuncque numero nulli inferior; utpote
qui plusquam quinquagies quinquies mille-
nos versus a se scriptos reliquerit. Hos
quidem durifcula censura scabiosos esse, &
ita ruri natos, ut uibil sapiant urbanum, ju-
dicat Scaliger. * Mitius paulo Lilius Gy-
raldus. † Juvenis, inquit, laudabilior poeta
fuit. Cum vero ei defecit calor ille & fervor
juvenilis, tanquam annis sine obice extra ri-
pas sordide deflueret, coerceri non potuit. Vix
enim ea legere possumus, quæ longius ille ætate
proceßum carmina scripsit. Sane Mantuanus
id infortunii habuit; ut in extremo fere
vitæ actu criticorum ictus scripta sua con-
fodientium edita defensione repellere cogere-
retur.

O P E R A.

Psalmi 7. Bononiæ anno 1482. editi, cum
civitas gravi peste premeretur.

Apologicus in laudem Poëtarum & *Poëtarum*
contra castigatores operum suorum.

De horum temporum calamitatibus, seu de 7.
peccatis mortalibus, Bononiæ 1478. 4to. Pa-
rif. 1505. 4to.

Bucolicorum libri 3. sive adolescentiæ.

Ecloge 10. (a)

Contra Poetas impudice scribentes. Parif.
1505. 4to.

Epigrammatum ad Falconem liber.

De morte contemnenda Carmen. (b)

Nenia aliquot, seu consolationes in mortem
Collæ Asculani, Petri Nebularii Carmelitæ,
Frederici Hispanioli, Joannis Soreth Carme-
litarum generalis, Alexandri Cortesii, & filii
Joannis Sebadini.

Exhortatio ad Principes Christianos, de armis
contra infideles semper capiendis.

Uter sit prestantior, Orator, an Poëta?

De suscepto Magisterio Theologico Carmen.

Contra Anorem Carmen, atque aliud de na-
tura Anorii.

*De vita S. Blasii Episcopi & Martyris li-
bri* 2.

De vita B. Nicolai Tolentini libri 3.

De Bello Veneto liber.

Exhortatio ad Infubres.

Angelariorum libri 6. ad Gonsalvum Fer-
randum Agelarium.

De Cupidine marureo dormiente Carmen.

*Partheus Heroidum & virginum sanctissi-
marum*, viz. de D. Maria libri 3. de S. Ca-
tharina libri 3. de SS. Margareta, Agatha,
Lucia, Apollonia, & Cæcilia libri singuli.
Bononiæ 1487. 4to. Darentiæ 1497. 4to. Fe-
net. 1499.

(a) Prodiert cum notis excusæ Colon. 1688. 12mo. Vid. Bafnagii Bellovallii Hist. Opp. Eruditorum an. 1688.
Octobr. p. 194. (b) Habetur una cum *Voto ad B. Virginem & carmine in Divum Albertum* MS. in Bibl. Cotton.
sub *Vittilio* D. 4. n. 4. (c) *Carmen* ex libro 8vo. occurrit in vol. 2di tom. 6. opp. S. Bernardi a Mabillon. edit.
(d) Scripta quædam Mantuani a Trithemio memorantur c. 912. quæ in editione Antverpiensi frustra quæres. Edi-
tionis Parifienf. Ascensianæ *Poëmatum* Mantuani 1513. 3. vol. fol. notitiam distinctam exhibet Gesnerus in Bibl.
p. 128. seq.

Append.

De vita B. Dionysii Arcopagita libri 3.

De vita S. Georgii liber.

*De vita B. Ludovici Morboli Bononiensis
liber*.

In laudem B. Joannis Baptistæ Carmen.

*In B. Albertum Carmelitam Siculum Car-
men*.

Fastorum libri 12. secundum 12. anni men-
ses digesti. Argentine 1520. 4to. (c)

Vite sue Epitome ad posteritatem.

Alphonfus, seu de Granata a Ferdinando
& Isabella Hispaniæ regibus anno 1492. ex-
pugnata, libri 6.

Trophæum Gonzagæ, seu de Gallis ex Italia
pulsis libri 5.

De fortuna Francisci Gonzagæ Carmen.

*Carmen Panegyricum in Robertum Sanfverin-
natem*. Venet. 1499.

Somnium Romanum de eodem.

Carmen Panegyricum in Brixian civitatem.

In Villam Jo. Bapt. Refrigerii Carmen.

De Quercu Julia Carmen.

Sylvæ libri 4.

Contra detractores Dialogum.

Contra calumniatores Epistola.

Tractatus de parte corporis B. Mariæ, in qua
conceptus est Jesus Christus.

*Redemptoris mundi matris Ecclesiæ Lauretana
Historia*.

De variis interpretationibus S. Scripturæ.

Apologia pro Carmelitâ.

*Pro Jo. Trithemii libro de Laudibus Ordinis
Carmelitarum*.

*Pro ejusdem libro de Viri illustribus ejusdem
Ordinis*.

De Patientia libri 3. Parif. 1498. 4to. ibid.
1505. 4to.

De Vita Beata Dialogus invidiosissimus.

Prodiert omnia Baptistæ Mantuani o-
pera, studio Laurentii Cuperi Bruxellensium
Carmelitarum prioris, Antwerp. 1576. 4.
tom. 8vo. (d) plurima Colon. 1565. fere o-
mnia Parif. 1513.

PETRUS MARTYR ANGLERIUS, 1501.
H. W.

natione Italus, domo Mediolanensis, apud
lacum tamen Verbanum in Gallia Cisalpina
natus, protonotarius apostolicus, claruit
anno 1501. patriæ discordiam atque inter-
stina bella detestatus, anno 1487. Tendillæ
Comitem, Hispaniæ regis legatum, in His-
paniam secutus est; & a Ferdinando rege
in aulam accitus, variis dignitatibus auctus,
rebusque gravissimis admotus fuit. Prior
enim archiepiscopatus Granatenfis constitu-
tus, & secretis rerum Indicarum consiliis
adhibitus, exequente anno 1501. ad Campio-

Gg * 2

nem

Sec. XVI. nem Gaurum Ægypti Sultanum a catholicis regibus legatus est. Obiit post ann. 1525.

Historica conscripsit plurima; in quibus, iudice Gomecio, * *stylem tractatum rerum a se traditarum fide egregie compensat.*

* De reb. gest. Fr. Ximenii, l. 1.

SCRIPTA.

De navigatione Oceani, seu de insulis a Christophoro Columbo nuper inventis, libri 30. anno 1502. scripti. Prodiit leonid. Parisi. 1587. 8vo. (a)

De Legatione sive Babylonica libri 3. editi sunt una cum præmissio opere Basili. 1533. Colon. 1574. 8vo. (b)

Epistolarium libri 38. quibus integra fere rerum in Europa per totidem annos (ab anno sc. 1488. ad 1525.) gestarum historia epistolis 813. comprehensa exhibetur. Prodiit opus istud Compluti 1530. Amstelodami 1670. fol.

1501.
H. W.

FRANCISCUS GEORGIUS, patria Venetus, ordinis Minorum sodalis; Platonice philosophiæ & Talmudicis commentis impense deditus, plurimos erravit errores, quos cum Origene fere communes habuit. Ex his maxime notari meretur sententia ejus de paradiso terrestris; cujus integram historiam, Philonen & Origenem secutus, in allegoricum sensum detorquet. Claruit anno 1501. Obiit anno 1510. (c) Scripsit *Problemata in S. Scripturam tom. 6.* Venetiis 1536. Parisi. 1574. 4to. editos: & *Cantica 3. de Harmonia mundi.* Venet. 1525. Parisiis 1545. fol. impressa.

1501.
H. W.

ANTONIUS TROMBETA, nonnullis *Tubeta* dictus, natione Italus, patria Patavinus, ordinis Minoritarum, provinciæ S. Antonii minister, & in academia Patavina metaphysicæ professor, eximius Scoti sectator. Illam quidem provinciam annis 22. istam 42. gessit. Claruit anno 1501. Inter legendam Patavii metaphysicam, nomenclatio S. Leonardi de Mathemauro ordinis S. Benedicti, commendæ titulo, a Julio II. pontifice donatus est. Summa in docendo, scribendo, ac disputando assiduitate, totius fere curiæ Romanæ, maxime vero Petri Bembi cardinalis doctissimi, favorem ac necessitudinem obtinuit. Tandem archiepiscopus Athenarum titularis, ac dein episcopus Urbinas factus, a Julio II. ad concilium Lateranense evocatus est. Obiit in urbe patria anno 1518. ætatis suæ 82. in æde D. Antonii sepultus. Scripsit *Expositiones in Iliogigicus Formalitates* ad Scoti Theologiam;

quas Antonius Syrræctus, Minorita, paulo ante evulgatur. Prodiit Syrræcti Formalitates Parisi. 1588. 1605. Trombetæ expositio ad calcem earundem Venet. 1518. Cæterum *Questiones in Metaphysicam, & Tractatus de futuris contingentibus*: quæ scripsisse Trombetam author est Waddingus, nondum uti arbitror, prælo exierunt. Eiusdem vero *Tractatus contra Averroistas de Animatione humanarum purificatione* typis excusos est Venet. 1498. fol.

* De Scriptor. Ord. Minor. p. 18.

BONIFACIUS DE CEVA, gente 1501.
Italus, patria Ligur, marchionis de Ceva filius, Saxoniz ducum confanguineus, juris utriusque doctor. Post navatam diu foro operam, ordini Franciscano se adiunxit, & in conventu Rubi Montis Provinciæ S. Bonaventuræ habitum suscepit. Claruit anno 1501. Ob insignem, quæ poluit, prudentiam, rerumque agendarum dexteritatem, pacis sequester inter tumultuantes Galliæ principes plus semel adhibitus est. A consodalibus vero suis provinciæ Franciæ minister & commissarius, & provinciarum Turonenfis ac S. Bonaventuræ, & magni conventus Parisiensis reformator factus, singulas novis ab ipso editis *Constitutionibus* ad meliorem disciplinam revocavit. Obiit Lutetiæ anno 1512. Aprilis die 12.

Scripsit, præter *Constitutiones* prædictas Minoritis satis notas, opus haud exigui laboris, quod inscriptis, *Vitiæ Excursionibus*, de variis hominum vitiis, ad Joannem episcopum Taurinensem. Prodiit Parisi. 1518. *Tractatus de Perfectione Christiana.* Parisi. 1517. *Quadragesimale, & Sermones Paschales*, ibid, *Tractatus de scientia, & arte bene moriendi, & Responsionem ad quendam Apologiam contra se factam*: de quibus Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 83.

ANTONIUS BONITUS, natione 1501.
Italus, patria Cuccharanus, ordinis Minoritarum socius, & provinciæ Terræ Laboris præfectus, claruit anno 1501. Reginæ Joannæ matri, & Joannæ filiz de Aragonia operam diuturnam in sacello palatii regendo præstitit. Dein regi Ferdinando ab elemosynis auctus, ecclesiam Montis Marani regendam suscepit, ad Arcerensem denuo translatus: tanta ubique erga pauperes benevolentia usus, ut *Pater Pauperum* vulgo appellaretur. Obiit circa annum 1410. Exitat *Elucidarium de Conceptione immaculata Virginis gloriose*: typis impressum Neapoli 1507. Manuale, autem, quod scripsit,

(a) Et 1536. inscripti *Decades 8. de rebus Oceanicis & orbe novo.* (b) Prodiit ante Hispali 1500. fol. cum rerum Oceanicarum prima Decade & Carminibus quibusdam. Vid. Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ. vol. 4. pag. 789. (c) Præter rem hoc traditum Whartono; nam *Harmoniam* suam dicasse Clementi VII. qui an. 1525. & *Problemata* Paulo III. qui an. 1534. papatum gerere cepit, testatur Fabr. Bibl. med. & infim. Latinæ. vol. 3. p. 98.

Sæc. XVI. omnium fere definitionum & discrepationum
ab an. MD. casuum conscientie, nondum prælo editum
videtur.

1501. JOANNES DE ARGAMANES,
H. W. gente Hispanus, ordinis Franciscani, pro-
vinciæ S. Jacobi. Claruit anno 1501, Scrip-
psit *Speculum Fratrum Minorum*, quo gra-
vissimas, quæ in Minoritarum regula depre-
hendi possent, difficultates explicat. Prodiit in Enchiridio seu Manuali Fratrum Mi-
norum anno 1535. Italice Tarvisii 1593.
Ejusdem *Traçatus de valore Indulgentiarum*,
excusus est Hispani 1548. 1622. *Cypem sa-
crarum Monialium* exstat in Enchiridio Fra-
trum Minorum.

1501. PELBARTUS OSVALDUS, na-
H. W. tione Hungarus, civitate Temesváriensis, or-
dinis Minoritarum concionator eximius. Cla-
ruit an. 1501. Scriptit volumen fati cras-
sum, cui titulum dedit, *Aureum S. Theolo-
giæ Rosarium*, juxta quatuor *Sententiarum*
libros quadrupartitum; ex doctrina *Doctoris*
Subtilis, & D. Bonaventuræ, atque aliorum
sacrorum Doctorum. Quartum ex hisce qua-
tuor librum a Pelbarto morte prærepto non-
dum absolutum supplevit Osvaldus a Lascio,
Pelbarti discipulus. Prodiit integrum opus
Hagenæ 1504. 1508. 2. vol. fol. *Venetii*
1586. 1589. tom. 4. *Brixie* 1594. Ex-
stant præterea ab eodem conscripta, *Ser-
mones de Tempore Dominicales*, ac de *Sau-
ctis*, Paris. apud Franciscum Regnant: *Quadrage-
simale triplex*, viz. de poenitentia, vitii,
& præceptis decalogi; & *Stellarium* B. Vir-
ginis. Unicum opus ex hisce tribus confici
sole; quod *Pennarium Sermonum* inscrip-
tum, prodiit *Hagenæ* 1475. 1498. *Venet.*
1586. 4to. (a) Quin etiam ejusdem *Stellarium*
Coronæ gloriosissime Virginis impressum est
Venet. 1587. *Commentaria in Psalmos*, Ha-
genæ 1504. (b)

1501. JOANNES MEDER, natione Ger-
H. W. manus, ordinis Franciscani Regularis Obser-
vantie theologus, nec ignobilis apud Basi-
leenses concionator. Claruit anno 1501.
Scripsit *Parabolam filii Prodigii*, seu in-
tegrum sermonem totius anni volumen de
eadem parabola, quibus poenitentia origi-
nem, progressum & effectus suæ explicat.
Prodiit *Basilæe* 1510. *Paris.* 1511. 8vo.

1501. MAURITIUS DEPORTU FIL-
H. W. DÆUS, patria lingua *Ophibilla* dictus,
gente Hibernus, *Flos Mundi* vulgo appella-

tus, ordinis Franciscani socius, inter fratres
conventuales in Italia ab unguiculis fere at-
que adeo quadraginta plus minus annis ver-
satus. Claruit anno 1501. In academiam
Patavinam evocatus theologiam diu præle-
git. Tandem vero a Julio II. pontifice ar-
chiepiscopus Tuamenfis renunciatus, con-
cilio Lateranensi anno 1512. interfuit; pri-
misque duabus sessionibus subscripsit. In
patriam redux, maxima a conterraneis suis
veneratione exceptus est; non solum ob
ingentem eruditionis & pietatis famam, ver-
um etiam ob plenarias indulgentias conce-
dendi facultatem, quam a pontifice adep-
tus Hiberniæ secum intulit. Obiit Gallo-
vidiæ ante quinquagesimum ætatis annum
8. Cal. Junii anno 1513. seu, ut alii volunt,
1514. Vir in rebus theologicis ac philoso-
phicis juxta doctrinam Scoti, si quis alius,
versatissimus; quibus excolendis totam fere
vitam impendit.

SCRIPTA.

Theorenata de mente Scoti. Prodiierunt
Venet. 1514. 8vo.

*Annotationes in ejusdem Questiones in Por-
phyrium, Universæque Logicæ*. *Venet.*
1500. fol.

*Castigationes in libros 4. Sententiarum scri-
pti Oxoniensis*. *Lugduni* 1520.

Reportata ejusdem recognita. *Paris.* 1518.
Epitomata in Formalitates Scoti. *Paris.*
— 8vo.

*Nota & Possille in universa fere Scoti
opera*. Habentur in postrema Scoti operum
editione *Lugdunenfi*.

Dictionarium S. Scripturæ: quod quidem
ultra litteram E. non progreditur. Prodiit
Venet. 1603. (c)

Enchiridion fidei. *Venet.* 1591. 4to.

Libri distinctionum, MS. in Bibliothecis
fratrum Conventualium Ravennæ & Alifii.
Alia nonnulla ejusdem opera recenset
Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor.
p. 256.

NICOLAUS DIONYSII, aliis de 1501.
Nyse dictus, natione Gallus, ordinis Mino-
H. W. ritarum theologus non obscuri nominis,
conventus Rothomagensis præpositus, pro-
vinciæ Franciæ vicarius, mox minister pro-
vincialis. Claruit anno 1501. Obiit Ro-
thomagi anno 1509. die 18. Maii, in aula
capitulari ante altare sepultus.

SCRIPTA.

Resolutio Theologorum, seu Commentarii

(a) *Pennarium Sermonum de tempore* prodiit *Hagenæ* 1498. 1502. fol. *Paris.* 1517. *Pennarium de Sanctis* in 2. partes divisum, ibid. & *Lugd.* 1514. fol. *Quadragesimale triplex*, *Hagenæ* 1475. 1499. 1502. *Paris.* 1517. *Venet.* 1586. *Stellarium B. Virginis*, *Hagenæ* 1508. & *Paris.* 8vo. 2. vol. (b) Una cum libro hymnorum, libro soliloquiorum, Canticisque vet. & nov. test. & Symb. Athanasiano conf. *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5, p. 661. (c) *Dictionarium & Librorum distinctionum* Mauricio antiquiori attribuit *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5, p. 173. ubi notat *Enchiridion fidei* prodiisse An. 1509.

Sec. XVI. in 4. *libros Sententiarum*. Venet. 1568, 1574. ab an. MD.

Summa, sive Gemma Prædicationum, seu *Sermones plures*. Prodiit Basil. 1508. Brixia 1585.

Sermones æstivi & hyemales.

Sermones de Adventu duplices.

Sermones de Quadragesima. Prodiit omnes isti postremum recensiti sermones Rothomagi 1508. Argentina 1510.

Sermones de Tempore a Dominica 2da. post Pascha usque ad Adventum. Paris. 1510.

Speculum mortalium, seu de quatuor novissimis. Paris. 1518.

1502.
H. W.

JACOBUS ALMAINUS, gente Gallus, patria Senonensis, theologus inagni inter scholasticos nominis, doctrinæ Scotti, Occami, & Bielii addictissimus, collegii Navarrensis in academia Parisiensi alumnus, & Joannis Majoris auditor. Claruit anno 1502. Quamprimum artium magisterium tulisset, dialecticam & philosophiam naturalem publice docuit, suarum de utraque disciplina lucubrationes ab anno 1505. ad 1508. typis dedit. Anno 1508. in theologico Navarræ sodalitati locum obtinuit; atque anno demum 1511. lauream theologicam tulit. Anno sequenti Sententias in collegio suo prelegit, & commentariis illustravit. Eodem circiter tempore a facultate theologia electus est, qui Thomæ Cajetani librum de pontificis supra concilium auctoritate, a concilio Pisano ad Parisienses transmissum, edita responsione retuleret. Summo id acumine ac doctrina prestitit; librumque suum, in frequentissimo omnium theologorum conventu recitatum, cunctorum suffragiis comprobatur retulit. Obiit anno 1515. immatura morte abreptus.

OPERA. (a)

Moralia, in quibus quatuor habentur tractatus, viz. *De actu & habitu essentia eorumque impedimentis*; *De tribus virtutibus Theologicis*, *Fide*, *Spe*, & *Charitate*; *De humanis virtutibus*; *De earundem virtutum oppositis*. Prodiit simul Paris. 1510. 1512. (b)

Questio in Vesperis habita de Dominio naturali, civili, & ecclesiastico. Habetur ibid. & inter Gerlonis opera tom. 1. p. 688. (c)

Leitura in 4. Librum Sententiarum imperfecta, seu de poenitentia & matrimonio, a distinctione 14. ad 37. Exstat ibid.

Leitura in 3. Librum Sententiarum com. Sec. XVI. pleta. Prodiit ibid. & seorsim Lugduni ab an. MD. 1527. 8vo. (d)

Expositio in Quaestiones seu Decisiones Gulielmi Occami de Potestate Ecclesiastica & seculari. Habetur apud Goldastum Monarch. tom. 1. p. 588. inter Gerlonis opera tom. 1. p. 751. (e) seorsim vero Paris. 1526. 8vo. (f) & cum libris præmissis ibid. 1512.

Liber de auctoritate Ecclesiæ & Conciliorum adversus Thomam de Vio Cajetanum. Exstat apud Gerlonem tom. 1. p. 705. (g) & seorsim Colon. 1514.

Diſſerta super Sententias M. Roberti Holkot de actibus fidei & intellectus, de actibus fidei, & de libertate voluntatis. Paris. 1512. & 1526. 8vo.

Emendata Physicæ. Paris. 1505.

Tractatus 5. Consequentiarum. Paris. 1508. Prodiit opera Almaini (nescio tamen, annon omnia) Paris. 1516.

FINUS HADRIANUS, natione Italus, domo Ferrariensis, scripturarum (ut vocant) ducalis fisci magister; vivebat senex anno 1503. uti in proœmio operis sui testatur. Scripsit *Flagellum adversum Judæos*, in libros 9. distributum: quod typis excusum prodiit Venet. 1538. 4to. (h)

(i) **ALBERTUS CRANTZIUS**, 1504. H. W. gente Germanus, ex honesta familia Hamburgi natus, juris canonici & theologie doctor, postquam multas academias invisisset, anno circiter 1490. creatus. Anno 1482. academiæ Rostochianæ rector factus theologiam & jus canonicum ibi aliquamdiu docuit. Postea in urbem patriam reversus, Hamburgensis ecclesiæ canonicus creatus est; & professoris theologi munere honestatus, tandem canonicorum collegii decanus evasit. Claruit anno 1504. ecclesiæ quidem reformationem, pristinamque puritatem summis apprecatus est votis: Luthero tamen opus exoptatum aggredienti, quasi desperans, dicere solebat: *Frater, frater, abi in cellam, & dicito: Misere mei Deus.* Obiit Hamburgi anno 1517. 7. Id Decembris, in cœmeterio templi majoris sepultus.

SCRIPTA.

Metropolis, seu historia ecclesiastica de ecclesiis in Germania, maxime vero Saxo-

(a) Conf. *Du Pin*. Hist. Eccles. vol. 13. p. 254. (b) Rurſus 1526. emendata a Jo. Majore. (c) Edit nov. tom. 2. p. 962. (d) Prodiit Paris. 1516. 4to. (e) Edit. nov. tom. 2. p. 1013. (f) Et Colon. 1514. (g) Edit. nov. tom. 2. p. 976. Conf. *Fabr. Bibl. med. & inhm.* Latin. vol. 4. p. 3. (h) Hoc opus nondum absolutum reliquit defunctus An. 1517. ætatis 86. Prodiit etiam Venet. 1569. & Ferraria 1573. 4to. teste *Fabr. Bibl. med. & inhm.* Latin. vol. 2. p. 498. sed hanc editionem non exſtare, sed naſci ex dedicatione editionis Venetæ 1538. a Daniele Fino auctoris filio, data Ferrariae an. 1537. notat Wolſius *Bibl. Hebr.* tom. 2. p. 102c. qui ibid. p. 1130. auctoris ipſius proœmium, & indicem argumentorum in ſingulis libris tractatorum exhibuit. (i) Conf. *Crantzii vitam ſcriptam* a B. D. Nic. Wilkins Germanice edit. 1722. & 1729. cui ex MS. ſubjunctum *Crantzii Deſcriptum Eccleſiæ.* In eadem vita de Crantzii ſcriptis diligenter agitur.

Sec. XVI. nia, Caroli M. ætate fundatis vel insta-
ab an. MD. uratis, ab anno Christi 780. usque ad an. 1504.
libris 12. comprehensa. Prodiit *Basil.* 1548.
Colon. 1574. 8vo. *Francofurti* 1576. 1590.

Historie Saxonice libri 13. Colon. 1520.

Francofurt. 1575.

Historie Vandalice libri 14. Francofurt.
1575.

Chronicon aliarum gentium Septentrionalium, viz. Daniæ, Sueciæ, & Norwegiæ.
Argentinæ 1546. & cum additione per J.
Wolffium *Francofurt.* 1575. Singulas hæc
historias a Caroli M. ætate orditur Crantz-
tzius, & in anno 1504. finit. Omnia ista
Crantzii opera, ætatem expurgentur,
legi interdicitur Indices Romani.

De Officio Missæ libellus, Rostochii 1505.
excusus. (a)

1505. JOANNES STELLA, civitate Ven-
H. W. netus, D. Mariæ Formosæ sacerdos, scriptus
anno 1505. Quando obierit, parum con-
stat. Scriptis, veteri stylo ac simplicitate
usus, *Commentarium de Vita ac moribus Pon-
tificum Romanorum* a S. Petro usque ad se-
cundum Julii II. annum, qui Christi fuit
1505. Interim multa fe, novissimis præ-
ferent temporibus, quæ litteris tuto com-
mitti non possent, prætermisisse ipse in epi-
stola ad Antonium Sutrinum, patriarcham
Venetum, non diffidet. Sane ipso ta-
cente illum novissimis pontificibus, & in
his Alexandro VI. & Julio II. omnium non
solum pontificum sed & virorum pessimis,
turpissime adlandiri quis facile agnoscat.
Prodiit opus istud *Venet.* 1507. dein *Basil.*
1570. Postremo—1650. 24to. Scriptus
adhuc Stella librum *Augustalem* dictum de
Imperatoribus Romanis. Prodiit iste *Venet.*
1503. (b)

1506. DAMIANUS CRASSUS, natione
H. W. Italus, ex Ripola, oppido in Subalpinis su-
pra Augustam Taurinorum sito, oriundus:
ordinis Dominicani monachus, ac demum
in Lombardia provincialis; S. interim theo-
logiæ magister, collegio S. Thomæ in aca-
demia Ticinensi regens datus est. Claruit
anno 1506. Obiit anno 1516. Scriptus
Commentarium satis prolixum in *Job*: atque
anno 1506. edendum curavit cum aliis ali-
quot tractatibus, in quibus locum habet
Liber Questionum de S. Joanne Evangelista.
Dum collegio enim D. Thomæ præset
Damianus, disputando asseruit propositionem
istam, S. Joannem fuisse consangui-

neum Christi, consanguineum Dei; & mul-
tas alias, contra Joannem de Castivis Ord.
Minor. Iilas postea in librum digestas luce
publica donavit.

FRANCISCUS XIMENIUS, 1506.
gente Hispanus, Ciferis, municipio regni H. W.
Legionensis non ignobili, natus, ex illustri-
sima Ciferiorum familia ortum duxit. Pa-
trem habuit Alphonsum Ximenium Cifne-
rium, matrem Mariam. Gonzalus a Sacro
Fonte dictus, Francisci postea nomen cum
cucullo induit. Sacerdotio ab incunabilis de-
stinatus, summa cura litteris institutus est.
Compluti grammaticam, Salmanticæ philo-
sophiam, theologiam, ac jus utrumque didi-
cit. Hinc Romam ad causas actandas
profectus, audita patris morte, in patriam
rediit; expectativis, quas vocant, pontifi-
cis litteris munitus. His fretus archipresby-
teratum Uzedæ oppidi, tunc forte vacuum
occupavit; ab Alphonso Carillo archiepi-
scopo Toletano eo nomine captus, & in vin-
culis diu detentus. Tandem liberatus archi-
presbyteratum suum capellania (quam ap-
pellant) maxima ecclesiæ Seguntinæ com-
mutavit. Seguntie positus, adscito sibi He-
bræo præceptore, linguarum Hebræicæ ac
Chaldaicæ elementa hausit; & Joanni Lupo
Medinensi institutendæ academiæ auctor fuit.
Ægregia viri fama permotus Petrus Gon-
salvus Mendozius cardinalis, episcopus Segun-
tinus, vicariam universæ duceceus admi-
nistrationem illi detulit, & sacerdotiis cum
opimis auxit. Pauxillo dehinc tempore
elapso, rerum mundanarum pertæsus, &
feculentis meditatus, sacerdotia & dignitates
abdica vit; & in cenobio Toletano mona-
chis Franciscanis se adjunxit. Loci tamen
celebritate offensus, secretiorem adhuc se-
cessum cogitat; & enixis precibus impetra-
vit, ut in angustam quandam perpaucorum
fodaliū domunculam, Castanetum dictam,
amandaretur; paulo post haud dissimili Sal-
zedæ monasteriolo præfectus. Anno 1492.
Isabella reginæ a sacris confessionibus ad-
motus est; & gregaliū suorum provincia-
lis per utramque Castellam factus. Anno
1495. Mendozio cardinali, archiepiscopo
Toletano successor datus est; atque adeo
sedis suæ jure totius Hispaniæ primas &
archicancellarius evasit. Anno 1500. acade-
miæ Complutensis fundamenta posuit. Cla-
ruit anno 1506. Quadriennio ante præ-
clarum illud opus, accuratam SS. Bibliorum
editionem triplici lingua Compluti adorna-

(a) Et eodem an. *Hamburgi*. Scriptus etiam *Libellus Visitationis* An. 1508. 1518. qui citato exaratus est in
quorundam manibus. *Ordinem Missæ secundum ritum Ecclesiæ Hamburgi* Argentorat. 1500. fol. *Formular præ-
cantæ obvias in cursu de Domina Rojochii* 1522. 12mo & in tom. 4. *Memor. Hamburgi* p. 127. *Consilium de ordi-
ne & privilegiis Creditorem in bonis suorum Debitorem* in Laurentii Kirchovii tom. 4to. *Reformationis peris per
J. C. de Germania*. Francf. 1528. fol. *Institutiones Loquaci*. Lips. 1517. 4to & in varia Aristotelis scripta *Commen-
taria* MSS. in Bibl. Paulina Lipsiensi ut monet *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latina. vol. 1. p. 107. (b) Inigne factum
Sylvestri II. in Comment. hocce memoratum habetur in Fasciculo rerum expectandar. & fugiendar. edit. nov. p. 88.

SÆC. XVI.
ab an. MD.

tam exorsus fuerat: accitis undequaque maximo sumptu, præcipue vero ex Bibliotheca Vaticana, quam emendatissimis codicibus MSS. & ingenti stipendio conductis viris eruditissimis, Alphonso Zamora, Alphonso medico Complutensi, & Paulo Coronello rerum Hebraicarum peritissimis, Demetrio Cretenfi, Antonio Nebrissenfi, Lopide Astuniga, & Ferdinando Pintiano Græcarum Latinarumque litterarum confutissimis. Duravit opera egregio isti incepto data quindecim plus minus annos; adeo ut editio finem pæne cum Ximenii morte tulerit; postquam illi quinquaginta millibus aureorum, & amplius, constitisset. Eodem circiter tempore Mozarabum liturgiam, quæ in universa ecclesia Toletana ab Isidori temporibus, & post expugnatum a Mauris Toletum in fex ecclesiis, quas Christianis Barbari permiserant, usurpata fuerat; post recuperatam vero ab Alfonso VI. sub finem undecimi sæculi urbem in defuetudinem paulatim abierat; fex illis ecclesiis postliminio intulit; atque anno 1504. Melchiori Gurrizio Genuensi Toleti imprimendam dedit. Anno 1506. turbatis post Isabelle reginæ mortem Castellæ rebus, Ximenius Joannæ reginæ tunc delirantis custos, Carolique pueri protector ab optimatibus Castellanis unanimi suffragio electus est. Anno 1507. dignitate cardinalitia a Julio II. pontifice donatus fuit; inquisitor hîdei generalis per universum Castellæ regnum mox constitutus. Post Ferdinandi regis mortem, ab anno 1515. universam Hispaniam, absente Carolo, vicaria auctoritate biennio rexit. Obiit vir vere magnus, & litteris juvandis natus, Pintia 6. Id. Novembr. anno 1517. ætatis suæ 80. circiter. Toleti in ecclesia primaria sepultus. Magnificam, uti supra diximus, SS. Bibliorum editionem, sumptu quin & dictamine proprio, a viris doctissimis adornari fecit. In ea Veteris Testamenti libri tribus columnis per singulas paginas sunt distincti. Istarum prima textum Hebraicum, secunda vulgarem Latinum, tertia Græcum 70. interpretum, Latina etiam versione interlineari addita illustratum, exhibent. His, in Pentateuchi libris, in margine inferiori subjicitur Chaldaica paraphrasis, cui etiam translatio Latina *κατά πρός* facta apponitur. In libris non canonicis (canonem enim scripturarum ex Hebræorum mente instituit Ximenius) præter Græcam *τῶν δ.* versionem habentur duæ Latinae, vulgaris altera, altera interlinearis de verbo ad verbum. In Novi Testamenti libris præter Græcum textum, quam emendatissimum unica habetur vulgaris versio Latina. Accessit volumine postremo Hebræorum, Chaldæorum, & Græcorum vocabulorum onomasticon copiosissimum, Prodiit opus istud pulcherrimum SÆC. XVI. Leoni X. pontifici nuncupatum, *Compluti* ab an. MD. excusum sex voluminibus in folio: quorum postremum anno 1515. prælo exiit. Cæterum *Epistolarum* a Ximenio scriptarum volumen in ecclesiæ Toletanæ archivis MS. extare prodit Alvarus Gomecius, * qui & pauculas aliquot in vita ejus repræsentat,

* De Vita
Ximenii,
l. 4.

ALPHONSUS ZAMORA, natione 1506.
Hispanus, ortu tamen Judæus, Judæis parentibus in urbe Zamora natus est. Hebraicis litteris ac mysteriis eruditissimus, publicas inter Judæos, antequam fidem Christianam susciperet, scholas moderatus. Demum baptismo initiatus, claruit anno 1506. Ob insignem rerum Hebraicarum peritiam amplissimo stipendio a cardinali Ximenio invitatus, nobilissimæ illi Bibliorum Complutensium editioni adornandæ quindecennem fere operam locavit.

SCRIPTA.

Vocabularium Chaldaicum atque Hebraicum Vet. Testamenti.

Interpretationes Hebræorum, Chaldæorum, & Græcorum nominum utriusque Testamenti.

Catalogus eorum, quæ in utroque Testamento aliter scripta sunt vitio Scripturum, quam in Hebræo & Græco, & in quibusdam Bibliis antiquis.

Introducciones Artis Grammaticæ Hebræicæ.

Opera isthæc postremum Bibliorum Complutensium volumen conficiunt; in quibus conscribendis Alphonsus noster partes primas, in frequentibus folas tulit.

Introducciones Artis Grammaticæ Hebræicæ; seu Grammatica alia priori brevior, facilior, & lucidior, (uti ipse in præfatione loquitur) ad Alphonsum Fonsæcam, præfulem Toletanum, Ximenii successorem.

Vocabularium brevæ omnium fere primitivorum Hebræorum.

Brevi Tractatus de Orthographia Hebræicæ, seu de Punctis.

Epistola ex Hispania ad Hebræos Romæ degentes nulla ad reprehendendum eos in sua pertinacia. Exiit Hebræicæ & cum versione Latina interlineari.

Opuscula ista quatuor proxime enumerata prodierunt simul *Compluti* 1526. 4to.

Compendium universorum Legû veterû præceptorum — 4to.

ANTONIUS DE BURGOS, Hispanus, civitate Salmanticensis, juris utriusque doctor Bononiensis, & S. Clementis Hispanorum collegii, ab Ægidio cardinali Albornozio extructi, sodalis; jus pontificium in academia Bononiensi per 20. annos honesta fatis conditione professus est. Claruit anno 1507. Eximiam doctrinæ & pro-

bitatis

Sec. XVI. bitatis famam adeptus, a Leone X. in curiam Romanam accitus, utriusque signaturæ referendarius factus est; & pontificibus dehinc Romanis in rebus gravissimis procurandis operam usque ad obitum dedit. Romæ e vivis excessit septuagenarius anno 1525. die 10. Decembris. Exstant, *Commentarius super utili & quotidiano Titulo de Eruptione & Venditione in Decretalibus*, Ticini 1511. (a) Parmæ 1574. Venet. 1575. 8vo. Lugduni 1575. fol. *Commentarii in alios Decretalium Titulos binos*, viz. de Constitutionibus, & de Rescriptis, cum priore excusis: & *Varie Repetitiones in Jure Civili*, Venetiis 1587. editæ.

1507. BERNARDUS BASINUS, Hispanus, theologiæ doctor Parilienfis, ecclesiæ Cæsaraugustanæ canonicus, claruit anno 1507. ab anno tamen inde 1491. non incelebris, cum Romæ in templo S. Mariæ supra Minervam die S. Thomæ Aquinatis coram 19. cardinalibus summa cum laude peroravit. Scripsit *Librum de Artibus magicis*, & *magorum maleficiis*; qui typis inprellus prodiiit Parisi. 1506. 8vo. Francof. 1580. 8vo. & tom. 2. pars 1ma. Lugduni 1620. 8vo.

1508. (b) PHILIPPUS DECIUS, gente H. W. Italus, patria Mediolanensis, Trifani de Dexio filius; anno ætatis decimo septimo Ticinum missus, Lancelotum fratrem, Jasonem Maynum, & Joannem Puteum jus utrumque docentes audivit. Dein Lancelotum fratrem a Florentinis Pisas evocatum secutus, Baldo Novello, Philippo Corneo, & Hieronymo Zanetino discipulum se dedit. Anno ætatis 22. doctoratus insignia meruit; & institutionum prælectionem sibi a Pisanis demandatam accepit. Claruit anno 1508. Munus professorum tanto acumine, eloquentia, & dicendi ubertate exornavit; ut auditores ad cathedram suam confertim traheret, aliorumque professorum invidiam excitaret. Hinc Bartholomæus Socinus, juris Cæsarei in eodem gymnasio professor, cum se discipulis viduatum doleret; aut semetipsum aut Philippum munere suo dimitti petiit. Pisani itaque Philippo juris pontificii professionem injungunt, & Felino Sandeo comitem dant. Amplioris triumphus materiam id Philippo dedit. Felinus enim extemplo cathedram suam auditorum frequentia spoliatus indignatus, & Philippi confortio sese inparem sentiens, Romam se contulit; & calumniis effecit, ut Philippus se docendi munere abdicare cogeretur. Is, Pisas relictis, Senensibus

operam obtulit; a quibus libentissime acceptus est. Paulo post turbata re Senensi, Pisas revocatus, jus canonicum docuit, dein Ticinum transiit, opimis stipendiis a Gallo præfide invitatus. Dum cathedram Ticinensem regeret, a concilio Pisano anno 1511. sententiam rogatus de synodi indicendæ jure (quod ad unicam spectare sedem Romanam Julius papa contendit) pro concilii autoritate contra pontificem scripsit. Ejus itaque e Ticino Gallis, Matthæus cardinalis Sedunensis unicam Philippi domum militibus deripiendam dedit. Ille in Galliam se recepit; ubi jus pontificium apud Bituricenses biennio ferme edocuit. Tandem a Florentinis mille quingentorum aureorum stipendio in Italiam revocatus, pristinam dignitatem ac provinciam Pisas obtinuit. Postremo Senis professus est; ubi unica filia Patricio Senensi collocata, octogenario major obiit anno 1535. die 12. Octobris; Pisas delatus, & in monumento, quod sibi vivus posuerat, reconditus.

SCRIPTA.

Consilium pro Ecclesiæ autoritate supra Papam in causa synodi Pisane anno 1511. habitum. Exstat apud Goldatum Monarch. tom. 2. p. 1667.

Sermo de eadem materia pro justificatione Concilii Pisani. Habetur *ibid.* p. 1677. & cum præcedente opusculo apud Richerum Hist. Concil. General. lib. 4. part. 1. cap. 2. p. 167.

Consilium de Reprobatione Instruendi. Venet. 1546. Spira 1590. 8vo.

Commentarius in Decretalia, Digestum vetus, & Codicem. Lugduni 1551. fol.

Commentarius de Regulis Juris. Colon. 1569. fol. 1619. 8vo.

Additiones in Baldum Ubaldum ad Codicem, Digestum, & Infortiatum. Lugd. 1545.

Consilium Toni 2. purgati per N. Ant. Gravatum. Venet. 1581. (c)

THOMAS RADINUS, TODISCHUS 1510. dictus, natione Italus, civitate Placentinus, ordinis Dominicani theologus subtilissimus, poeta, philosophus, & orator eximius, quodque magis adhuc mirandum, tot tantæque scientias sine præceptoris ope adeptus. Claruit anno 1510. Scripsit ad Maximilianum imp. *Librum de Pulchritudine Animæ*, quem *Cathisychiam* nominavit, Mediolani 1511. editum; alium, cui titulus, *Abyssus Sideralis*, Parisi. 1514. 4to. *Orationem contra Lutherum*, Lipsiæ 1520. 4to. & *alteram contra Melancthonem*, Romæ 1522. 4to.

(a) Primum *Popla* 1471. teste *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 1. p. 324. (b) *Conf. Du Pin. Hist. Eccles.* vol. 13. p. 428. (c) *Consiliorum libri 4. cum Cur. Molinæ additionibus Lugd.* 1566. ut monet *Fabr. Bibl. med. & infim. Latin.* vol. 1. p. 531.

Sac. XVI. CYPRIANUS BENETUS, seu
ab an. MD. *Benedictus*, gente Hispanus, patria Aragonius,
1511. ordinis Dominiciani fodal, & theologiæ do-
H. W. ctor Parisiensis. Claruit an. 1511. tam do-
ctrina quam pietate insignis. Obiit post an-
num 1522.

SCRIPTA. (a)

Tractatus de prima Orbis sede.

De Concilio.

De Ecclesiastica potestate.

De Pontificis Maximi auctoritate.

Quatuor isti tractatus, Julio II. & Leoni
X. papis nuncupati, in lucem prodierunt
Romæ 1512. 4to. (b)

*Dialogus de excellentia & utilitate Theolo-
gie.*

De Caroli Hispaniarum Regis præminencia,
de clementia, &c. Prodiit cum dialogo præ-
missio Romæ 1518. 4to.

*Oratio Hortatoria vehementer ad Hadrianum VI.
Papam ad accelerandum iter.* Prodiit alicubi
in 4to.

Tractatus de non mutando Paschate sub Cy-
priani Veneti doctoris nomine excusum me-
morat Simlerus Biblioth. Tigurina. p. 152.
qui & Venetum istum eundem cum Beneto
nostro fuisse, non male forsan, conjicit.

1512. MARCUS VIGERIUS, natione
H. W. Italus, patria Ligur, domo Savonenfis, ordi-
nis Minoritarum monachus, præceptorem
habuit Franciscum Roborem civem ac fo-
dalem suum, qui postea ad sedem pontifica-
lem Sixti IV. nomine evectus est. Post-
quam theologiā Patavii & in Sapientiæ
Romanæ gymnasio diu prælegisset, epis-
copus Senogallienfis factus est, dein inter ec-
clesiæ Romanæ cardines allectus, & epis-
copatu Præneste auctus. Claruit anno
1512. quo concilio Lateranensi a Julio II.
pontifice evocatus interfuit. Obiit septua-
genarius anno 1516. Calendis Junii. Ex-
stant ab eo scripta *Decachordum Christianum
de præcipuis Incarnati Verbi mysteriis*, Fani
1507. Antwerp. 1616. *Lucubratio de ex-
cellentia instrumentorum Dominice Passionis*,
Romæ 1512. Utrumque simul opus prodiit
Hagenæ 1517. Paris. 1517. (c) Tomus alter
*de Vita, Passione, Morte, Resurrectione, &
Instrumentis Passionis D. N. Jesu Christi*. Ille
una cum præmissis operibus impressus est
Biturici 1607. 2. tom. Apologiam adhuc pro
Julio papa adversus Pisanum conciliabulum
ab eo conscriptam esse prodit Possevinus

Apparat. Sacr. tom. 2. p. 62. *Dialogum* Sac. XVI.
etiam de tollendis abusibus Ecclesiæ ab eodem ab an. MD.
compositum memorat Simlerus Biblioth. Ti-
gurina. p. 475.

JOANNES AVENTINUS, *Tir-
marius* cognomento dictus, gente Boius,
ex Abusina seu Abensperge, superioris Ba-
varie oppidulo, oriundus; natus est anno
1466. (d) Patrem nactus Joannem Turmaier,
ejusdem oppidi pandochæum. Post finita
litterarum tyrocinia, Ingolstadium a paren-
tibus missus est; ut philosophiam atque
liberales ediceret. Dein Lutetiam migra-
vit, ubi post annos plures in omni studio-
rum genere exactos artium magisterium
consecutus est. Claruit anno 1512. Philo-
logus, mathematicus, & hitoricus insignis.
In Germaniam redux, Viennam petiit; ubi
libros oratorios & poeticos auditoribus se-
lectis diu prælegit. Dein Cracoviam pro-
fectus, Græcas litteras publice professus est.
Mox in patriam revocatus, an. 1509. Som-
nium Scipionis, & Rhetoricam Ciceronis ad
Herennum summa cum laude Ingolstadii
enarrare incœpit. Anno 1512. Monacum
accitus, Ludovico & Ernesto Bavarie prin-
cipibus præceptor datus est; & post annos
aliquot Ernesto in Italiam peregrinanti co-
mitem se dedit. Præceptoris officio desin-
ctus, annalibus Boiorum conscribendis se
accinxit, Bavarie principibus sumptus libe-
ralitate maxima suppeditantibus. Post per-
lustratas itaque universas totius provincie
bibliothecas, & monasteriorum tabularia,
modo in patria sua, modo Ratisponæ apud
amicum integerrimum Erasimum Brimium
confedit; atque operi incepto diligenter
incubuit. Anno 1533. ducta ante trien-
nium uxore, Ingolstadii sedes posuit, a no-
bilissimo viro Leonardo Eckio accersitus, ut
Oswaldum filium bonis litteris institueret.
Sub finem anni dum Ingolstadio Ratisponam
vehiculo iter faceret, gravissimo correptus
morbo Ratisponæ decubuit; & ingravescen-
te in dies morbo diem obiit 5. Id. Januar.
anno 1534. ætatis suæ 68. Ratisponæ in æde
S. Haymerami sepultus.

SCRIPTA.

Annales Boiorum libris 7. ab ipsis gentis
primordiis ad annum Christi 1460. Prodie-
runt Ingolstadii. 1554. (e) fol. & a Nicolao Cis-
nero recogniti atque aucti *Basiliæ* 1580. (f) fol.
Verum primas obtinet editio Ingolstadien-

(a) Conf. Jac. Eckhard. tom. 2. de Scriptor. Dominicanis p. 49. & 824. (b) Exhibuit etiam Jo. Tho. Rocchuber-
ti tom. 7. Bibl. Max. Pontificiæ. (c) Ex Duci 1607. teste Fabr. Bibl. med. & infim. Latin. vol. 5. p. 75. (d)
1474. ut docet Parnassus Boicus ex Aventini autographo. Vid. Fabr. Bibl. med. & inf. Lat. vol. 1. p. 187. (e) E-
dit. ab Hieronymo Zieglero post Aventini mortem. (f) Recut. ibid. 1615. 1617. Novissime prodierunt curante
Hieron. Gundlingio Lipsiæ 1710. fol. *Paralipomena* ad Annales, nec in Gundlingiano Aventino obvia, ex Bibl. Publ.
Jenensi edidit Struvius in Fasciculo MSS. Jene 1713. 8vo. Epitome horum Annalium edita Germanice *Norimb.*
1512. fol. Germanicam versionem Annalium absolvit ipse Aventinus An. 1513. quam *Chronicon* inscripsit. Prodiit
cum præfatione Simonis Schardii Francof. 1566. fol. & restituta a Cifneto libri 1. lacuna 1580. & Francof. 1622.

Sæc. XVI. sis. Annales istos, autquam expurgentur, legi prohibent Indices Romani.

Requiem Grammaticæ, de octo partibus orationis & constructione, de Græcorum declinatione, &c. *Angusta-Vindel.* 1519. (a)

Explicatio veterum consuetudinum nummularum per digitos manusque. Ratissponæ 1532. (b)

Opera inedita. enumerant Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 339. quique illum excerpit, Boissardus Icon. illust. virorum part. 2. p. 224.

1512. R. G. JOANNES AVENTINUS, gente Boius, ab oppido natali nomen sortitus. Præter opera a Cl. Whartono memorata, scriptis commisit *Annales Schirenses* editos Biponti 1600. 4to. (c) *De Origine Saracenorum, & bellis adversus Christianos gestis*, opus a Ph. Lonicero in lucem prolatum Chronic. Turc. tom. 1. *Francof.* 1578. fol. (d) *Ex Annalibus Boiorum* (qui hoc sæculo prodierunt *Basil.* 1615. *Francof.* 1627. fol.) lib. primo, *Danicarum Antiquitatum* sermones 16. felegit, notisque suis illustratos edidit Joan. Lyfander. *Hefnia* 1642. 4to. (e)

1512. H. W. ALEXIUS, episcopus in Italia Melfitanus, claruit anno 1512. quo Julii II. pontificis jussu concionem ad concilii Lateranensis patres, sessionem tertiam 3. Nonas Decembr. celebraturos, habuit *de ratione Synodorum habendarum optima, & concordie necessitate.* Exitit ista, una cum *Epistola*, qua Julium muniter peracchi certiores facit, Concil. tom. 14. p. 83.

1513. H. W. JOANNES MARIA DE MONTE, archiepiscopus Sipontinus, claruit anno 1513. quo concilio Lateranensi adfuit; & ante inchoatum die 16. Februarii sessionem quintam ad patres & suggesto concionatus est. Exitit iste *Sermo*, de institutione conciliorum, Julii pontificis laudibus, & restituenda justitia, unitate ac pace, agens, Concil. tom. 14. p. 122.

1513. H. W. LEO X. *Joannes Medicus* antea appellatus, patria Florentinus, ex amplissima Medicorum familia oriundus, Laurentii Medices & Claricis Ursinæ filius; Angelum Politianum, & Bernardum Michelotium præceptores nactus, Græcis simul ac Latinis litteris institutus est. Eum infantem fere ad-

huc, in Laurentii patris gratiam Ludovicus XI. Galliarum rex insigni archiepiscopatu donavit; puerum tredecennem Innocentius VIII. papa in cardinalium cœtum titulo S. Mariæ in Dominica cooptavit. Mediceis a Carolo VIII. Galliarum rege oppressis, & rerum Florentinarum summa dejectis, ipse Roma pulsus inter exterarum gentes diu exulavit. Anno circiter 1503. Romam reversus, niagram apud Julium papam gratiam iniit; & legatus Bononiæ constitutus, anno 1512. in prælio apud Ravennam a Gallis captus est; & Mediolanum ductus concilium Pisianum illic a cardinalibus translatus præsentia ac constantia sua turbavit & labefactavit. Mox Gallorum manibus altu quodam elapsus, in provinciam suam se recepit. Anno 1513. ætatis suæ 37. pontifex Romanus a junioribus cardinalibus electus est die 11. coronatus die 19. Martii. Concilium Lateranense a Julio decessore anno superiore inchoatum integro quadriennio continuavit; ut haberet, quod concilio Pisano opponeret; & unde orbi Christiano reformationem votis calidissimis exoptanti fucum faceret. Omnia hic ad pontificis nutum gesta; abrogata synodorum Basileensis & Constantiensis decreta, prolata funditus conciliorum majestas, & in supremum authoritatis culmen evecta sedes pontificia. Maxime vero sessione XI. anno 1516. habita, Pragmatica Sanctio a S. Ludovico Galliarum rege olim lata, totius concilii suffragiis, tanquam schismatica, nefaria, & authoritati papali injuria, damnata & abolita est: quamvis a concilio Basileensi approbatam esse Sanctiorem, omniaque in eo contenta, ipsi patres totidem verbis agnoscant. In eadem revocate Sanctiōis bulla definitum est, illum in ecclesia esse non posse, qui Romani pontificis cathedram deserit; Christum S. Petri successores ita vicarios suos instituisse, ut qui illis non obedierit, morte moriatur; quodque maximi momenti erat, pontificem Romanum pro tempore existentem, tanquam auctoritatem super omnia concilia habentem, tam conciliorum indicendorum, quam transferendorum ac dissolvendorum plenum jus & potestatem habere; idque ex S. Scripturæ testimonio, dictis SS. patrum, canonum decretis, propriaque conciliorum confessione manifestum constare. Cæterum Leo, purus putus, si quis unquam, atheus, cui vitam genialiter agere unica erat reli-

(a) *Lips.* 1519. & 1522. ut notat *Fabr.* Bibl. med. & infim. Latin. vol. 1. p. 196. (b) Et ad calc. *Annalium* edit. Gundlingianæ *Lips.* 1710. (c) Et cum Conradi Chronico originis Monasterii ejusdem *Ang. Vindel.* 1616. 4to. & cum notis Stephani abbatis Schirensis *Ingoß.* 1623. fol. & denuo cum eodem Conrado, Stephanique notis, & continuatione Georg. Christiani Joannis *Argentorat.* 1716. 4to. (d) Item separatim *Biponti* 1597. 4to. (e) Scripti citati de *Antiquitatibus ac Monumentis Universitatis sive Ottingensis*. Norimb. 1518. 4to. & in Jo. Petr. Ludew. *Scriptorum Bamberg. Franc.* 1718. fol. tom. 2. & Germanice cum Auctuario Martini Eytingerini *Ingoß.* 1577. 8vo. Libellum de origine vestris *Ratissbonæ*, & alium de *Petrarum Romanorum disciplina militari, atque de expeditionibus Christianissimarum Saracenicis* MS. in Bibl. Senatus Lipsien. *Epistolas* quasdam in Bibl. Gothani Ducis, & quibus 2. publicavit W. E. Tentzelius in Bibl. Curiosa edit. 1704. p. 436. *Epistola* ad Joachimum Vadianum exitit ap. Gesner. Bibl. p. 385. & in Goldasti *Centuria Epistolarum Philologicarum Francof.* 1710. & ante *Lips.* 1674. De cæteris Aventini scriptis conf. *Fabr.* ubi supra p. 393.

Append.

H h * 2

gio;

Sec. XVI. gio, sub initio pontificatus, postquam bellum contra Ludovicum XII. Gallie regem, a decessore suo excommunicatum, parum prospere succedere animadverteret; rupto summa perfidia federe cum Maximiliano Cæsare & Helvetiis olim inito, in Galli partes transit; istique imperium Constantinopolitanum autoritate apostolica dono dedit. Anno circiter 1515. Tetzeli monachum Dominicanum in Germaniam, alios alibi, amandavit, immensam pecunie vim ex indulgentiarum venditione corrauros. Factum id impietate atque impudentia summa; dum effrontes indulgentiarum pro-pole (teste episcopo coevo ac pontificio*) passim prædicarent, tum vivos tum mortuos per plenarias indulgentias passim ab-que omni delectu ab universis pœnis pariter ac culpa solvi, statimque salvari; — *is-que adeo ut si contingeret peccatorem plenus ve-nias affectum mori, mox in calum evolveret absque alia satisfactione temporali seu purga-toria*. Obiit Leo non sine veneni suspicio-ne anno 1521. die 1. Decembris. Exstant *Epistole & Constitutiones* 33. Concil. tom. 14. p. 129. &c. alie 58. apud Bzovium Annal. Eccl. ad an. 1513. &c. (ex his vero 44. ha-bentur apud Bembum) alie plures in Lærtii Cherubini Bullario magno; denique *Epistola-rum libri* 16. a Petro Bembo (qui ipsi ab epistolis fuit) nomine illius scripti, *Basil.* 1566. 8vo. editi. (a)

1513. SIMON BENIGNIUS, Modrusiæ H. W. in Croatia episcopus, claruit anno 1513. quo concilii Lateranensis patribus sessionem sextam die 27. Aprilis celebraturis verba fecit de schismatibus seculi postremi, promissa toties (ut ipsius verbis utar) ecclesiæ reformatione, & bello Turcis inferendo. Exstat iste *Sermo*, una cum *Epistola* ad Bernardinum de Frangepanibus dedicatoria, Concil. tom. 14. p. 144.

1513. BALTHASAR DEL RIO, gente H. W. Hispanus, civitate Palentinus, scholasticus apud Gallæcos Mindoniensis, archidiaconus Cefenatenfis, Leonis X. cubicularius, protonotarius apostolicus, & cardinalis Alborensis secretarius; claruit an. 1513. quo concilii Lateranensis sessionem septimam sermone de expeditione contra Turcas in-eunda recitavit, in illud Matthæi XVII. *Nihil impossibile erit vobis*, die 17. Junii auspica-tus est. Habetur ille *Sermo*, præfixa Epi-

stola ad Ferdinandum Hispaniarum regem Sec. XVI. nuncupatoria, Concil. tom. 14. p. 165. & ab an. MD. seorlim excusa *Roma* 1513. 4to.

JOANNES BAPTISTA GAR- 1513. GH A, natione Italus, patria Senensis, eques H. W. Hierosolymitanus, claruit anno 1513. quan-do ad synodi Lateranensis patres sessionem octavam die 17. Decembris habituros e facris rostris peroravit, de bello contra Turcas suscipiendo, & subsidii Rhodo insule ferendis. Exstat *Oratio* ista, cum *Epistola* ad Fabricium Carretum Hierosolymitani Or-dinis magistrum præmissa, Concil. tom. 14. p. 195.

ANTONIUS PUCCIUS, domo 1514. Romanus, cameræ apostolicæ clericus, pa- H. W. tris sui eo in munere successor, claruit an-no 1514. cum Leonis X. iussu concilii La-teranensis sessioni nonæ die 5. Maii cele-brate sermone de ecclesiæ maiestate ac pri-villegiis, paceque ac pietate in Christianam rempublicam reducendis habito præfuit. Turpissime vero Leonis papæ, in synodo tunc præsentis, adulatur; cui verba Psalm. 72. 2. *Omnes reges terre adorabunt eum, & servient ei*, tribuere non erubescit. Exstat ille *Ser-mo*, cum *Epistola* ad Leonem pontificem, Concil. tom. 14. p. 231.

STEPHANUS, Torcellanus in ditione 1515. Veneta episcopus, & archiepiscopus Patra- H. W. censis, claruit anno 1515. quo coram pon-tifice & episcopis concilii Lateranensis ses-sionem decimam die 4. Maii habituris de necessaria ac desideratissima totius ecclesiæ reformatione, & apostolicæ sedis auctori-tate, septuagenarius concionatus est. Im-mani sane erga pontificem adulatione usus, cui datam esse omnem potestatem in coelo & in terra prædicat, ita ut ipse toti impe-raret mundo, & soli Deo unice obediret; tantamque obedientiam a subditis exigeret, quantam ipse Deo præstaret. Habetur ille *Sermo*, Concil. tom. 14. p. 261.

(b) PETRUS GALATINUS, patria, 1516. ut videtur, Italus, saltem in conventu Ba- H. W. rensi provincie Apule vitam egit, ex Judæo Christianus, ordinis Franciscani monachus, artium ac theologie doctor; L. Pucci SS. Quatuor Coronatorum cardinalis necessa-rius, ac demum poenitentiarum apostolicus. Claruit anno 1516. Obiit post ann. 1532.

(a) Concordata inter Leonem X. & Franciscum regem Gallie dedit Leibnitius in Cod. Diplomatico tom. 3. p. 158. *Epistolam* eiusdem ad *Ensin. Rotomagensis, de versione N. Testamenti* exhibuit Hodijs de Textibus origina-libus Bibliorum, p. 458. *Oratio de bello suscipiendo contra Turcas* exstat in Nic. Reusneri vol. 2. *Orationum Tur-cicarum*, p. 152. *Lips.* 1596. 4to. *Bulla* unica in Baluzii Append. ad Marcum Hispanicum, p. 1492. *Enlæ* 2. ap. Labbeum tom. 2. Bibl. nov. MSS. p. 395. 402. *Epist.* 3. ap. Marq. Freher. tom. 3. *Scriptor. Germanic.* p. 161. *Eiusdem Epistola & Decreta* quedam in Kappit Collectione Scriptorum ad Controversias inter Lutherum & Tetzeli-um spectantium p. 457. seq. *Bulla* aliquot exhibuit Rymer. inter *Fœder.* vol. 13. p. 149 — 621. (b) Conf. *Wojni Bibl. Hebr.* tom. 1. p. 971. & tom. 3. p. 923.

Sec. XVI. Rerum Hebraicarum fatis peritus, Maximiliani Imp. & Leonis papæ hortatu, ut Judæorum ineptias Talmudicas & Cabalisticas, Christianæ autem fidei veritatem demonstraret; & Joannis Reuchlini famam a theologis scholasticis vellicatam tueretur; dialogi inter Galatinum, Capnionem, & Hocstratum habiti forma composuit *Opus de Arcanis Catholice Veritatis*, in libros 12. digestum: quod quidem pæne integrum, pauculis de suo additis, portentoso plagio (ut a Joanne Morino * merito vocatur) ex Raymundi Martini *Pugione*, falem Porcheti Salvatici *Victoria*, compilavit, iisdem fere verbis, sententiis, versionibus, exemplis, & auctorum locis ubique servatis; Porchetto tamen, unde sua plena manu transcriperat, ne semel quidem nominato. Prodiit Galatini opus primum *Orthodoxæ mariæ* 1518. multis tamen ante hac annis inchoatum) *Basil.* 1550. fol. *ibid.* 1561. (a) *Parisi.* 1602. *Francfort.* 1612. fol. 1672. fol. Alia adhuc scripsit Galatinus, puta *Summam Theologiæ*; *Commentarium in Apocalypsin* fulfillimum; *Tractatum de reita S. Scripturæ interpretatione*; *Opus singulare de Ecclesiæ instituta, defuncta & rescripta*; *Tractatum de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento*; *De anima intellectiva*; *De homine*; *De septem Ecclesiæ temporibus & statibus*; *De cognoscendis pestilentibus hominibus*; *De Angelico Pastore*; *Expositionem cujusdam vaticinii Romani subobscuri*; *De vaticiniis Methodii*, *S. Cataldi*, *&c.* B. Cyrilli; *De optimi principis Diademate*. Ista ex autographo Vaticano descripta MSS.

penes fe extitisse testatur Waddingus; * qui eadem in lucem se daturum esse recepit, datam autem fidem nunquam præstitit.

* Exercit. Bibl. 1. c. 2. p. 16.

*De Script. Ord. Min. p. 280.

1517. (b) MARTINUS LUTHERUS, natione Germanus, patria Saxo, Islebii Mansfeldensis ditionis oppidi natus est anno 1483. die 10. Novembris. Patrem habuit Joannem Lutherum, qui Mansfeldiæ magistratum aliquando gessit, matrem Margaretam Lindemannam. Anno ætatis decimo quarto Magdeburgum, anno sequente Ilenacum missus est; ut posita domi litterarum tyrocinia penitiori scientia cumularet. Exacto apud Ilenacum quadriennio, anno 1501. academiam Erfordiensem se contulit; ubi magisterii philosophici gradu anno 1503. honestatus, philosophiam docere cepit. Mox vero parentum consilio ingenium ad omnia factum ad jurisprudentiæ studium deflexit. Anno 1504. violenta condiscipuli cujusdam morte territus, ordinis Augustiniani monachis in cenobio Erfordiensis, inficiis amicis, nomen dedit; & S. Scripturæ

lectioni (hic loci enim in obscuro quodam Bibliothecæ angulo Latinos Bibliorum codices ei primum videre contigit) & pervolvendis S. Augustini ac scholasticorum scriptis sedulo incubuit. Anno 1507. cucullum induit; & sacris initiatus, missam cantare incipit. Anno 1508. ab Erfordia ad academiam Wittebergensem a Joanne Staupicio traductus est: ubi logicam & physicam Aristotelis triennio explicavit. Anno 1512. Romam conventus sui nomine legatus, corruptos aulæ Romanæ mores vidit & ingemuit. Wittebergam reversus, anno 1513. theologiæ doctor creatus est, Frederico Saxonie duce, qui concionibus illius admodum delectabatur, sumptus suppeditante. Lauream adeptus, Græcæ Hebrææque linguarum studio se dedit; & Epistolam ad Romanos e cathedra enarrandam suscipiens, justificationis dogma in scholis & concionibus passim receptum refutavit. Claruit anno 1517. quo, favente numine, religioni reformandæ se ducem & antesignanum præbuit. Tunc primum enim immani Teclii ac sociorum indulgentias venales per Germaniam circumferentium audacia, & impiis dogmatibus offensus, propositiones suas contra indulgentias pontificis templo Wittembergenfi affixit. Furunt Teclius & ærulatores focii, Lutherum hæreses damnant, & ad flammam rogant. Inde nata Lutheri anfa uberius & accuratius controversiam tractandi. Tanta tamen id modestia præstitit, ut silentium simul promitteret, modo id adversariis indiceretur; scriptaque sua episcopis, & provincialis sui, quin & Leonis papæ censuræ submitteret; nec aliud postularet, quam ut alia prædicandi forma indulgentiarum præconibus imponeretur. Densa interim inimicorum acies in Lutherum insurgunt, Joannes Eckius, Sylvester Prierias, Jacobus Hocstratus, alique qui illum convitiis & calumniis proscindunt; pontificem, ut in eum flammis animadverteret, exhortati. Ægerime id tulit Lutherus, vir fervidioris animi, & minime ad injurias ferendus natus; majoraque ausus ipsam oppugnare sedem pontificiam non dubitavit. Certiora enim in dies edoctus vir S. Scripturæ & SS. Patrum studiosissimus, ecclesiæ Romanæ errores magis magnifice agnovit, agnitioque scriptis editis refutare non desistit. Anno 1518. ab Augustiniani suis ad capitulum Heidelbergense citatus, eo profectus est; habitaque disputatione dogmatum suorum veritatem demonstravit. Exeunte anno Augultam petiit, ut coram Cajetano legato, cui rem dijudicandam pontifex commiserat, causam ageret. Caje-

(a) Item 1591. (b) Conf. *Du Pin*. *Hist. Eccles.* vol. 13. p. 1. seq. *Fabr.* Centifolium Lutheranum & Acta Historiam reformationis Evangelicæ illustrantia a Valentin. Ernest. Locfchero edit. *Lips.* 1720.

SÆC. XVI. tanus ei sententiam suam revocare jubet.
ab an. MD.

Ille meliora e S. Scriptura edoceri petit; seque nihil pertinaciter asserere, & in omnibus ecclesiæ judicio stare paratum esse professus, ad papam provocat. Domum re- versus, ne turbas in ecclesia aut republica excitaret, seculum cogitavit, & in Gallias abitum molitus est. Verum explorato consilio a Frederico principe Wittebergæ manere iussus est; & a pontifice ad concilium generale appellavit. Anno 1519. Lipsiam profectus, prolixam cum Jo. Eckio de pontificis auctoritate, purgatorio, & indulgentiis disputationem inlittuit. Anno 1520. a Leone papa damnatus & anathemate percussus, internecium ab eo tempore bellum auctoritati pontificis indixit, publice statim Wittebergæ combustis jure pontificio, & Leonis bulla. (a) Anno 1521. a Carolo Imp. ad comitia Wormatiensia data fide publica evocatus, invita animi constantia fidem a se litteris proditam confessus est; nec ut liberos suos damnet, ullis minis adduci potuit. Mox a Cesare proscriptus, Frederici principis iussu in arce Wartenburgensi integro ferme anno delituit. Anno 1522. latibulo egressus Wittebergam inscio Frederico se contulit; & religionis causam deinceps palam egit. Anno 1524. cucullum monasticum deposuit; missamque in ecclesia cathedrali Wittebergensi abrogari obtinuit. Anno 1525. Catharinam Boram, virginem nobilem, antea monialem, uxorem duxit; nuptiis forsan haud opportunis, quas tamen numen multiplici prole ratas fecit. Anno 1529. satagente Philippo Hassiæ Landgravio colloquium Marpurgi habuit cum theologis Zuinglii & Carolostadii sequacibus de pace ineunda. Verum laudabili principis voto obstitit nimia utrorumque theologorum pertinacia. Anno 1534. Biblia Sacra Germanice a se olim per partes versa editaque, absoluta deum & in unum compacta corpus, typis commisit. Obiit, vir vere maximus, Ilesbii in solo natali, quo a Comitibus Mansfeldicis dissidiis componendi causa accitus venerat, anno 1545. die 18. Februarii, anno ætatis suæ climacterico, Wittebergæ honorifice sepultus. Ingenium nactus est a natura sagax, acre, præservidum, ad magna quævis aggrediendū factum, vir, si quis alius, invicti atque imperterriti animi. Quoties veritatis agebatur causa, nec amoreni cuiusvis curabat nec odium; pontificis fulmina, imperatoris edicta, non minus quam plebis convicia insuper habuit, & fortiter contempsit. Interim haud iverim inficias, Lutherum affectibus liberius quam par erat,

sepius indulsisse, atque etiam in majorum SÆC. XVI. gentium principes impotenti animo strinxisse calamum. Verum *quisque suos paritur manes*. In re litteraria non segnitè deludavit, ipse, prout ea ferebant tempora, haud mediocriter eruditus. In indagandis S. Scripturæ sensibus studium præcipue posuit, ejusque bene magnam partem commentariis explicavit. Theologiam a multis retro sæculis corruptam ad pristinam integritatem pro virili revocavit. Qua quidem in re si minus forsitan alicubi orthodoxus videatur, vitio non tam ipsi, quam temporis, quo vixit, conditioni vertendum est, nec mirum, si maculas quasdam contraheret, qui Augiæ stabulum repurgare aggrediret. Primævæ antiquitatis normam ante oculos habuit, & certe (ut in epistola * ad cardinalem Albertum, recte olim notavit Erasmus) multa in libris Lutheri damnantur ut hæretica, quæ in Bernardi Augutiniq. libris ut orthodoxa, immo ut pia leguntur; additque, Lutherum multa imprudenter magis quam impie scripsisse. Nec præteriri debet quod in Lutheri vita refert M. Adamus, * Erasmus. P. 115. pontificis oratoribus ipsum ad Lutherum oppugnandum incitantibus respondisse, *Major est Lutherus, quam ut in illius scribam: imo tantum, ut ex Lutheri unica pagella perlecta plus erudiar, quam ex Thoma toto*. Stylo usus est sane durisculo, rari quippe adhuc erant Erasmi, Politiani, Longoli, Bembi, Sadoleti, qui cum Cicerone, Livio, Terentio familiariter versabantur. Utcumque vero incompta & incalorata sit, genuinum certe pietatem, & ingentem ubique zelum spirat vivida Lutheri dictio, nec tam verba, quam res fundere videtur. Multa, varique argumenti, conscripsit Lutherus; quæ, diversis annis Wittebergæ typis excusa prodierunt, in 7. tomos digesta. Horum indiculum nos lectori propediem sistimus.

OPERA. (b)

Tomus I. *Wittebergæ* 1522. fol. continens scripta ab anno 1517. ad annum 1520.

Decem Præcepta ante controversiam de indulgentiis notam Wittebergæ prædicata.

Propositiones de Penitentia & Indulgentiis, & quadam alia disputationes initio causæ propolite, 1517.

Conciones 12. de Indulgentiis de Penitentia, &c.

Epistola ad Albertum Cardinalem & Archiepisc. Moguntinum. (c)

Epistola ad Hieronymum Episcopum Brandenburgensem.

(a) *Bella Leonis de potestate super lectione librorum Lutheri*, cum aliis scriptis ad hanc controversiam pertinentibus habetur apud Willms Conc. Brit. tom. 3. p. 689. seq. (b) Conf. Loecheri supra laudati Acta Reformationis, cap. 10. (c) *Hæc Epistola* cum aliis Lutheri scriptis existit in Kappii Collectione Scriptorum ad indulgentias Pontificias, controversias inter Lutherum & Tetzelium motas pertinentium. Lips. 1721.

SÆC. XVI.
ab an. MD.Epistola ad Joannem Staupicion Augusti-
nianorum Vicarium.Epistola ad Leonem Pontificem Resolutioni-
bus præmissa. 1518.Resolutiones Disputationum de virtute In-
dulgentiarum.Probationes Conclusionum, quas disputavit
in Capitulo Heidelbergenſi.

Asterisci adversus Obeliscos Eccii.

Responsio ad Dialogum Sylvestris Prieriatii.

Protestatio Lutheri brevis.

Epistola ad Leſorem contra Jac. Hofstra-
temum.Quod Iustus etiam inter bene operandum
peccet.Instructio pro confessione peccatorum abbrevi-
anda.

Epistola ad pium Leſorem.

Acta Lutheri apud Legatum Apostolicum
Cajetanum Augustæ.

Epistola ad Melancthonem.

Epistola 2. ad Cajetanum Cardinalem.

Appellatio prima a Cajetano ad Papam.

Epistola ad Fredericum Saxonie Electorem.

Appellatio secunda a Papa ad Concilium.

Acta Lutheri cum Carolo Miltitio. 1519.

Epistola ad Leonem Papam.

Epistola ad Monachos Juterbogenses.

Defensio contra criminationes Eccii.

Disputatio Lipsica.

Sermo Lipsie prædicatus.

Resolutiones super propositionibus suis Lipsie
disputatis.

Epistola Resolutionibus præmissa.

Additio ad Agocerotem Emiseranum.

Epistola ad Eccium.

Defensio contra malignam Eccii judicium.

Articuli heretici Joannis Eccii.

Disputationes ab anno 1519. ab 1545.

Loci doctrine Christiane præcipui.

Tomus II. Witteberge 1546. continens
scripta ab anno 1520. ad annum 1527.

Epistola ad Leonem X.

De Libertate Christiana liber.

Testamentum consolatoria ad Fredericum Ele-
ctorem.

Constituendi ratio.

Responsio ad schedulam inhibitionis.

Responsio ad condemnationem doctrine sue
per quosdam Magistros Lovanienses & Colo-
nienses.

Epistola ad Carolum Imp.

Protestatio.

Epistola ad Cardinalem Moguntinum.

Epistola ad Episcopum Merseburgensem.

Appellatio a Papa ad Concilium.

De Captivitate Babylonica.

Adversus Antichristi Bullam.

Assertio Articulorum suorum per Bullam Sæc. XVI.
damnatorum. ab an. MD.Acta exstionis Antichristianorum Decreta-
luna.

Responsio ad librum Catharini. 1521.

Epistola ad Fredericum Elect. de Conventu
Wormatiensi.

Acta in Conventu Wormatiensi.

Epistola ad Carolum Imp. & alia ad Prin-
cipes Imperii.

Responsio extemporali ad articulos.

Ludus Lutheri a stolidis Sorbona domati.

Defensio ad Fredericum Electorem.

Consultatio rationis Latomiane.

De abroganda Missa privata.

De votis Monasticis. 1522.

Epistola ad I. Brunnium.

Epistola ad Capitonem.

Adversus falso nominatum Ordinem Epi-
scoporum.

Epistola ad Fredericum Electorem.

Contra Henricum Anglie Regem.

Contra calumniatores Edicti Cesarei. 1523.

De instituendis Ministris Ecclesie.

Quod Ecclesia sit potestas judicandi de qua-
vis doctrina.

De doctrinis hominum vitandis.

Refutatio quarundam sententiarum que
pro confutatione doctrinarum humanarum alle-
gantur.

Formula Missæ pro Ecclesia Wittenbergenſi.

De piis ceremoniis in Ecclesia servandis.

De abominatione Missæ private. 1525.

Amen.

Interpretatio Monachovituli. 1523.

Exemplum Theologie & doctrine Papificæ.

1523.

Adversus armatum virum Cochleum. 1623.

Judicium de Erasmo. 1524.

De servo arbitrio ad Erasmus. 1526. (a)

Epistola de Erasmo.

Epistola ad Georgium Duceſem Saxonie.

Epistola ad Henricum Regem Anglie. 1525.

Responsio ad titulum maledicti scripti Regis
Anglie. 1525.

Disputationes aliquot. (b)

Ceterum in binis hisce Lutheri operum
tomis habentur & aliorum epistolæ, tra-
ctatus, disputationes, & narrationes multe,
que res a Luthero integro ab incepta re-
formatione decennio gelatas scriptasve spe-
dant; imprimis vero Melancthonis, Ulrici
de Hutten, Ambrosii, & Frederici Ele-
ctoris & Lutheranis; Caroli vero Imp. Leo-
nis papæ, Cajetani, & Eccii & pontificis.

Tomus III. Witteberge 1549.

Prefatio in Vet. Testamentum, anno 1524.

scripta. (c)

(a) Prodiit Argent. 1707. 4to. (b) Epistola ad Magistratum Memmingensem habentur in tom. 6. Amænitatum
Literarum. Dux æt in Bibl. Quedlinburgensi, teste Tobia Eckard. in Append. ad Noticiam ejusdem Bibl. p.
80. (c) Conf. Geor. Palmium in libro de codd. V. & N. Test. quibus Lutherus in versione sua Germanica usus
est, p. 45.

- Sæc. XVI.
ab an. MD. *Quomodo libri Moysi sint legendi*. 1524. (a)
Enarratio precatōis i. qua benedicitur po-
pulo Num. 6. 1532.
Deuteronomium ex Hebræo castigatum cum
Annotationibus. 1524. (b)
Enarratio ultimorum verborum Davidi.
1543.
Operationes in Psalmos 22. priores.
Argumenta Psalmorum omnium. (c)
Praefationes in 15. Psalmos Graduum. 1540. (d)
TOMUS IV. Witteberge. 1574.
Annotationes five Commentaria in Eccle-
siasten. 1526. 1532. (e)
Commentaria in Cantica Canticorum. 1538. (f)
Scholæ in Esaiam. 1534.
Argumenta bina in Ezechielem. (g)
Annotationes in Danielen. 1530.
Annotationes in 12. Minores Prophetas (ex-
ceptis Haggeo & Zacharia) 1526. 1534.
1536. 1542. 1545. (h)
Argumentum Concionum Prophete Haggei.
1526.
TOMUS V. Witteberge 1554.
Annotationes in aliquot Capita Matthæi.
1528. 1528. (i)
Commentarium in Magnificat.
Praefatio methodica totius Scripturæ in Epi-
istolam ad Romanos.
Exegesis in Caput 7. Prima Epistola ad
Corinthios. (k)
Seruo de Matrimonio. 1524.
Diuorum Thematium de Matrimonio Analy-
tica. 1524.
Enarratio in caput 15. Epistolæ 1. ad Co-
rinthios. 1534.
Enarratio in caput 18. S. Joannis. 1539.
Commentarium prior in Epistolam ad Gola-
tas. 1521.
Commentarium posterior in Epistolam ad Ga-
latas. 1536. (l)
Enarrationes in duas Epistolas S. Petri. 1524.
Enarratio in Epistolam S. Jude. 1524. (m)
Commentarium in Zachariam Proph. 1528.
De bonis operibus Libellus. 1535.
Catechismus maior. 1529.
Catechismus minor. 1529.
TOMUS VI. Witteberge 1557.
Enarrationes in 5. 6. & 7. Capita S. Mat-
thæi. 1532.
Enarratio Oratiōis Dominicæ. 1520.
(a) Hæc 2. opuscula cum *Enarrationibus in libr. Genesios* prodire Norimb. 3. vol. fol. teste *Le Long*. Bibl. Sacr. vol. 2. p. 817. (b) *Annotationes in Deuteronomium* etiam Basil. 1521. 8vo. (c) Hæc tria opuscula etiam Witteb. 1521. (d) *Una cum Oratiōibus in 12. Psalmos priores* Argent. 1540. & 1582. & Anglice per Tho. Potter. Lond. 8vo. 1577. (e) *Eadem Gallice Geneva* 1557. 8vo. Anglice Lond. 1571. 8vo. (f) Et cum *Brevibus Enarrationibus* Isala Witteb. 1532. 8vo. Tubinge 1546. (g) *Argumenta in Ezechielem & Jeremiam* Gallice Genev. 1558. 8vo. (h) *Una cum Comment. in Zachariam & Argumentum Concionum Haggei.* (i) Hæc 3. proxime recentia una cum *Enarrationes in cap. 15. Epistolæ 1. ad Corinthios*, in cap. 18. S. Joannis, & *Commentar. prior in Epistolam ad Galatas* item Wittebergens. 1520. 4to. & Basilens. 1523. 8vo. (j) Item *Francosurt.* 1563. 8vo. Gallice Genev. 1560. 4to. Anglice Lond. 1588. 8vo. (m) *Enarrationes in Epistola S. Petri 2. Jude* Anglice per Tho. Newton. Lond. 1581. *Comment. in Epistolam S. Joannis* ex Bibl. Wittebergens. Lips. 1708. 8vo. (n) *Enarrationes in Psalmum 36. 45. 51.* Argentorat. 1599. 8vo. & Helmstadii 1701. 4to. *Enarratio in Psal. 101.* *Comment. in Psal. 118.* una cum *Annotationibus in Ecclesiasten* Witteb. 1532. Hale Suevorum 1516. Francofurt. 1548. (o) *Conciones in Genesios* ex Germanico Idiomate translatae in Latinum *Hugones* 1527. 8vo. Witteb. 1555. fol. vid. *Le Long*. loc. citat. (p) Jo. Franc. Buddeus edidit *Supplementum Epistolæ Mart. Lutheri* contin. 260. *Litteras*, Hale 1703. 4to.
- Enchiridion parvum Precationum.* 1535. Sæc. XVI.
Brevi Expōitio Decalogi. 1535. ab an. MD.
Explicatio Symboli Apostolici. 1535.
Brevi Explicatio Oratiōis Dominicæ.
Simplex orandi modus. 1534.
Tria Symbola Christianæ fidei Annotationibus illustrata. 1538.
Nota vera Ecclesiæ. 1539.
Precatio contra Turcam. 1541.
De Jesu Christo vero Indeo & semine Abrahe. 1523.
De Judæis, & eorum mendaciis. 1543.
Prodiit *Francosurti* eodem anno.
Epistola contra Sabbatharios. 1538.
De Missa privata, & unctiōe Sacerdotum. 1533.
Conciuncula quadam cuidam amico præscripta.
Seruones 16. de variis rebus.
Homiliæ de Baptismo. 1535.
Defensio verborum Catechismæ Dominice contra Sacramentarios. 1527.
De usura taxanda Commensatio. 1540.
De constituendis Scholis. 1524.
Adversus Papatum Romanum a Satana simlatum. 1545.
Farrago Epistolarum. 1534.
Enarrationes in Psalmum 36. (n)
Commentarium in Psalmum 118.
Supputatio annorum Mundi. 1541.
TOMUS VII. Witteberge. 1580.
Commentarium in Genesios. 1544. (o)
Editionem istam Wittebergensem adornavit Iustus Jonas: alia prodiit Jenæ 1564. 4. tom. fol. & ibidem 1612. 7. vol. fol. Cæterum longe plura Lutheri scripta enumerat Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 484. ejusque pro more excerptor Boissardus Icon. Illust. Vir. part. 3. p. 210. qui singula Lutheri opuscula juxta temporis ordinem, quo scripta vel edita sint, recensent: uterque tamen parum accurate: nos itaque certiores temporis notas aliunde, ut plurimum apposuimus. Denique innumera fere, quæ Germanice edidit Lutherus, quaque cum vernaculis operum Latinorum versionibus in unum collecta prodierunt Witteberge 1551. 12. vol. fol. scripta, (p) ut pote ad rem nostram parum spectantia, hic loci missa facere consultum duximus.

DISSERTATIONES TRES,

- I. De Scripturibus Ecclesiasticis incertæ ætatis.
 II. De Libris & Officiis Ecclesiasticis Græcorum.
 III. De Eusebii Cæsariensis Arianiſmo, adverſus
 JOHANNEM CLERICUM.

His nunc primum accedit
 EPISTOLA APOLOGETICA
 adverſus
 Iniquas ejuſdem CLERICI Criminationes.

DISSERTATIO PRIMA.

De Scripturibus Ecclesiasticis incertæ ætatis.

Recenſuimus hætenus per omnia eccleſiæ Chriſtianæ ſæcula, viros doctrina ſcriptiſque illuſtres, quorum tempora vel aliqua probabili conjectura ſignari poterant. Nondum tamen laborum finiſ. Plures ſunt, nec contemnendi ſcriptores, quorum ætas penitus ignoratur, nec ulla veſtigia deprehendi queant. Hoſ etiam in cenſum referri, e re forſan lectoris erit, non quidem omnes (id enim infiniti eſſet operis, tedioque pleni) ſed paucos, ſelectos, nec ita paſſim obvios. Quos proinde ordine Alphabeticò diſpoſitos, hic ſubjungam; lectorem præmonens, ſcriptores aliquot incertæ ætatis, ſed Photio antiquiores, me Hiſt. Lit. vol. 1. præcipue ad finem Sæculi V. inferuiſſe, in hac collectione non repetendos.

(a) AGAPIUS, ſcriptor ſatis obſcurus, cujus utpote præter Photium, nullus (quod ſciam) veterum meminerit. Sæcta fuit Manichæus, & forte primarius. Si quid video, non alius erat quam Agapius ille, Manetis diſcipulus, qui librum confecit *Heptameron* dictum, de quo agit Petrus Siculus Hiſt. Manich pag. 30. Obſtare forſan quis dicet quod habet Photius, quaſi Eunomii hæreſiarchæ æqualis fuerit, inque eum calumnam ſtrinxerit. Sed primo non id expreſſe affirmat Photius, ſed tantum ita ſibi videri, Agapium Eunomii *κακοδοξίας* oppugnaffe. Unde liquet ipſum Eunomii non nominatim meminiffe. Verum elto: Eunomii errores perſtrinxerit Agapius. Hoc etiam fieri potuit, modo ætate paulo grandiore ſuiſſe ſupponamus. Infantiæ ſux virus non ante annum 277. propinare cœpit Manes, & plures poſtea annos in vivis erat, ac proinde ad exitum vergente hoc ſæculo Agapium ſibi diſcipulum addidit. Eunomius, inperante Conſtantio, hæreſim ſuam in vulgus ſparſit. Quid obſtat igitur quo minus Agapius eo ulque, immo ad Conſtantii exitum vitam producere potuit? præſertim cum Cyrillus Hieroſolymitanus, * qui regnante etiam Conſtantio vixit, diſerte teſtetur, ſuo adhuc tempore ſuperuiſſe, qui

ipſum Manetem ſuis oculis conſpexerat, quin & ætate Epiphani, qui ſcripſit anno 374. erant, qui cum Herma Manetis diſcipulo colloquuti fuerant, ſibi que de illo plura narraverant, teſte ipſomet Epiphanio Hæref. 66. num. 12. p. 629. Perpendat lector; nihil enim hac in parte pro certo ſtatuo. Scripſit Agapius noſter opus in 23. libellos diſtinctum, & alia præterea *Capitula* 102. Quæ omnia Uranie cuidam, ſectæ ſux mulierculæ, ſtudiique ſociæ, nuncupavit. In his operibus infana & plane portentofa dogmata vendidit; Eſſe principium malum per ſe ſubſiſtens, Deo ab æterno oppoſitum, quod pro re nata naturam, materiam, Satanam, diabolum, mundi principem, ſæculi hujus deum, aliſque ſexcentis nominibus appellavit; homines neceſſario atque invitos peccare; corpus deterioris eſſe partis, animam divinx particulæ auræ, ejuſdemque cum Deo naturæ; arborem illam Paradifi Chriſtum fuiſſe; Trinitatem conſubſtantialem ſe ſateri; Chriſti etiam corpus & ſanguinem, quin & Chriſtum crucifixum, immo ipſam crucem, baptiſmum, ſepulturam, atque reſurrectionem ejus, mortuorum adeo omnium reſurrectionem & judicium, ſe honorare ac prædicare. Sed fictis hæc ac fucatis vocabulis, ad decipiendum accommodatis, & ad abſurdos plane & abominandos, ineptos & incongruos ſenſus, ab eo detortis. De ſole & luna, veluti de diis diſſcruit, ejuſdemque cum Deo eſſe naturæ prædicavit, hymnis celebrans, cultumque illis & maiestatem tribuens. Abſtinentiam a carnibus atque a re uxoria, tanquam a rebus deteſtandis, & a vino, velut ebrietatis cauſa, ſimulavit. Vetus Teſtamentum iriſſit, ejuſque dicta, factaque omnia malo illi & cum Deo pugnantia principio aſcripſit. Ex evangelio, epiſtoliſque Paulinis, dicta quedam divulſit, quæ ad impietatem ſuam ſtabiliendam detorquere molitus eſt. Actis quæ vocantur XII. Apoloſorum, & maxime Andree uſus eſt. Quæ quidem a Manichæis conſicta fuiſſe tradunt veteres. Teſtes etiam adhibuit Platonem aliſque gentiles, quos

* Catech. 6.
 p. 341.

(a) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 38. §. 9. Art. 179. vol. 9. p. 436.

perinde ac Christum fervatorem, *Divinus ac sacros* appellavit. In his exponendis, dictione & phrasi interdum quidem non contemnenda usus est; in quibusdam rursus vilis erat, nihilque a trivialibus differens. Philoſophica miſere permixcuit & confudit, ad verum rectumque depravandum non parum strenuus, in dicendo ſolers, ad inveniendum atque excogitandum ſimplex omnino ac ſtolidus. Plura de eo ejuſque dogmatibus dabit Photius cod. 179. col. 401. quem adcant qui talium curioſi ſunt. Certe qui Photium cum *formula receptionis Manichaorum*, quam primo edidit Cotelierus, deinde Tollius, diligenter conferet, non parum lucis infanſis huſce Agapii dogmatibus accenſebit.

ALEXANDER. I. ALEXANDER *Lycopolita*, natione *Ægyptius*, Lyco urbe Thebaidis oriundus. Duæ erant hujus nominis urbes, utraque in *Ægypto* ſita, una in nomo *Lycopolite* dicto, in nomo *Sebenyſte* altera. Utra fuerit Alexandri patria, parum refert. Erat quidem primum cultu gentilis, deinde ad Manichæos in *Ægyptum* recens delatos fe contulit, tandem ejurata hæreſi, ad Catholicorum caſtra tranſiit, & cum ex eorum grege fuerat, opinionones probe novit, ſcriptiſque librum *προς τας Manichæas διδασκας*, de *Manichaorum placitiis*, quo interiorem eorum ſenſum accurate exponit, & maleſana hujus ſectæ dogmata rationibus & medio philoſophiæ petitis ſolide refellit. Stylus ei duricuſculus, durior exſcribentium vitio factus; nec parum difficilem reddit ipſius argumenti perplexitas. *Ætas* auctoris etſi certo definiri nequit antiquiſſimum tamen eſſe, & quarti ſæculi ſcriptorem, nec forſan ab ipſius Manetis temporibus longe remotum ſuſpicari faſt eſt. Ait ſe relationem hujusce opinionis ἀπὸ γνωρίμων τῶν ἀνδρῶν, ab iis qui cum homine familiariter converſati fuerint, accepſiſſe. In his erant, quos proxime nominaverat, *Papus & Thomas*, dogmatis Manichaici doctores. Thomas non alius videtur quam Thomas iſte Manetis diſcipulus, cujus meminerunt Epiphanius Hæreſ. 66. num. 5. 12, 31. & Petrus Siculus Hiſt. Manichæorum, p. 31. & *Formula receptionis Manichaorum*, tum a Coteliero, tum a Tollio edita; quem Manes in Syriam & Palæſtinam miſit, quique *Evangelion* Manichæorum condidit, in decreto Pſeudo-Gelaſiano inter apocrypha damnatum. Papum eundem eſſe conſpicerem cum Agapio, legis Manichaicæ interprete & explanatore ab ipſomet auctore conſtituto, qui Heptalogum Ma-

nichaicum commentus eſt, cujus etiam Petrus Siculus loco citato mentionem facit, de quo nos ſupra. Sed obſtat, quod in prædicta *formula* Papus & Agapius inter Manetis diſcipulos diſtincte recententur. His adde, Alexandrum, Cyrilli Hieroſolymitani, Epiphani, aliorumque qui de Manichæis agunt, nuſquam meminſſe, ipſis, ut videtur, antiquiorem. Extulit Gr. Lat. hunc Alexandri librum ex apographo Bigotiano Fr. Combeſii Auct. Novit. *Parif.* 1672. part. 2. p. 3. Habetur etiam Lat. Biblioth. PP. novit. tom. 27. Johannes quidem Sambucus nota codici MS. appoſita, Alexandrum ad Heraclii imperatoris tempora, circa annum 640. refert, qua vero ratione vel auctoritate ductus id aſſeruerit, me plane latet, nec omnino illud probare poſſum. Confer. Lambec. Comment. lib. 4. p. 210. II. ALEXANDER monachus, gente forſan Cyprius, cujus vero nec patria certo conſtat, nec tempus; Michaële tamen Glyca antiquiorem fuiſſe certiffimum eſt, cum ab eo citetur. Superſunt ejus orationes duæ. Prior economiſtica in ſanctiſſimi apoſtoli Barnabæ, in templo S. Barnabæ, præſente epifcopo, habita, (a) a Surio Latine edita Junii 11. (b) Exiſtat etiam Gr. MS. Vind. L. Allat. de Script. Simeon. p. 99. Poſterior hiſtorica de inventione venerande & viſificæ Crucis, (c) ad quodam ſanctos patres, qui ab eo quaſiverant, in quo ſit vera theologia, & de divina diſpenſatione ſucera conſeſſio. Hanc, notis illuſtratam, Gr. Lat. edidit Gretſerus de Cruce, tom. 2. Exiſtat Græce MS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. 333. ſub Alexandri Aſcetæ nomine ſermo de exitu animarum, & Angelorum circa eſe miniſterio. Verum nihil aliud eſt, quam Macarii Alexandrini ſermo de exitu anime Juſtorum & Peccatorum, quem nos Græc. Lat. edidimus Hiſt. Liter. vol. 1. p. 258. Edidit etiam ſuperiori anno Gr. ac Latine ex bibliothecæ Paulinæ Lipſienſis Cod. MS. in ſuis Antiq. ſacris Jac. Tollius, p. 192. Neſciſ utique (ſaltem ſe neſcire ſimulavit) eundem ſermonem a me ante annos octo, ex eodem codice Lipſienſi editum fuiſſe.

ALEXIUS Nicææ metropolita, compoſuit *Cantica eccleſiaſtica* in S. Demetrium martyrem. Incipiunt, τῶν γλωττῶν μου τραγῶντων, &c. Habentur biblioth. Vind. Cod. Theol. 187. fol. 6. Erat etiam Alexius Conne-nus cognomento Spanea, (d) cujus *Διδασκαλία παρανεſτικὴ* Venetiis a Chriſtophoro Zaneto Græce edita eſt, nulla anni (quo impreſſæ ſunt hæ παρανεſες) mentione facta. Verum hic auctor recentioris ævi fuiſſe videtur.

(a) Conf. *Tillemont*. Memor. Ecclæſ. tom. 1. ad vit. Barnabæ not. 1. *Combeſii* Bibl. Concionatorum tom. 7. p. 1. (b) Item Gr. Lat. in Actis Sanctorum Junii 11. (c) Conf. *Hendricus* Vandect. p. 109. (d) Alexii Connemi Imp. Sæc. XI. exeunte verſus politicoſ ad ἀνέχον ſuum Alexium Spaneam memorat Labbeus in Bibl. nov. MSS. p. 132. Hinc conſtat de tempore quo vixit Alexius Spanea ut notat *Labr.* Bibl. Gr. vol. 6. p. 192.

(a) A M-

(a) AMMONAS, abbas, cujusnam vero cœnobii incertum. Scripsit *Capita ascetica* 17. quæ sic incipiunt. *Τῶν σπουδὴν ἀσκητικὴν ἀγαπῶν*, &c. Habentur Gr. MSS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. 179. fol. 36. Ex his quædam excerptit in Eclogis suis asceticis Johannes patriarcha, qui claruit circa annum 1090. Ibid. Cod. Theol. 293. fol. 19. habentur ex abbatibus Ammonii institutionibus asceticis *capita* 22. Princ. *τίσσερα πράγματα εἶναι*, &c. An nostri sint dicant alii. Labbeus Biblioth. Nov. MSS. p. 91. recenset Ammonæ abbatis opusculum de 4. illis, quorum si vel unum quis habeat, nec penitentiam agere potest, nec Deum ejus orationibus exaudiri. An quid aliud cum prædictis capitulis contineat, norunt qui Cod. MS. inspexerunt.

(b) ANASTASIUS, episcopus Nicænus, scripsit Græce responsionem ad orthodoxorum aliquorum Christianorum interrogationes, de diversis capitibus Ecclesiasticis, quam Latine vertit & versionem suam *Papirii* edidit Gentianus Hervetus; inde in Biblioth. SS. PP. Bignæxanæ, omissa tamen Herveti præfatione translata; de auctoris ætate nihil certi constat, nisi quod in hoc opere, citat canonem sextæ synodi, S. Maximum item monachum, Johannem Olimachum, & Nicephorum Constantinopolitanum, qui contra Iconomachos scripsit: unde manifestum est; illum post sæculum nonum floruisse.

ANCYRIANUS, chronographus, non quasi civis Ancyranus, ab Ancyra Galatiæ oppido ita dictus (quod sibi voluisse videtur Lambecius) sed nomen proprium est, non patronymicum, ut recte notat Combefisius. Scripsit *opus historicum*, sive *chronographicum*; quo, inter alia, meminit imaginum Metrophanis, Alexandri, & Pauli, Byzantii episcoporum, quæ tabulis lignicis incisæ, super magnam columnam Porphyriticam ad orientem collocatæ erant, qualesque Ariani rerum potiti, una cum imagine Deiparæ, ipsiusque pueri Jesu postea igni tradiderunt. Citat hoc opus Codinus de Origin. CP. p. 37. edit. Paris. & Demonstrationum Chronogr. auctor p. 5. Operis titulus juxta Demonstratorem erat *Decalogus*, ἐν τῷ δεκαλόγῳ αὐτῶν, inquit: quo tamen nihil aliud intellexisse præter librum decimum, diserte ostendit Codinus, qui ait, ipsum ἐν τῷ δεκάτῳ λόγῳ αὐτῶν, in decimo operis sui libro hæc tradidisse. Semel monuisse satis erit, plures chronographos & historicos,

tum a Codino, tum a Demonstratore Combefisiano memorari, Anastasium, Herodotum, Hippolytum, Marcellum Lectorem, Milichium, Plutarchum Iuliano Imp. ab epistolis, & Philippum Eparchum, de quibus haud aliud præter nuda nomina, nobis occurrit. In his est Papias, ex cujus commentariis quædam profert anonymus Combefisianus, p. 22. quemque post Anastasii imperatoris tempora vixisse constat. Ut mirum videri debeat, adeo hallucinari potuisse Cl. Combefisium, ut eundem cum Papia faceret, cujus meminit Nicephorus, lib. 1. c. 1. p. 35. cum manifestum sit, Nicephorum loqui de Papia Hierapolitano, apollolorum lere discipulo, a Papia de quo anonymus, & vetustate, & argumenti diversitate longissime alieno.

ANDREAS, presbyter, si conjicere licet, Constantinopolitanus, contextuit amplissimam *catenam*, sive commentarium, tum in *Proverbia Solomonis*, tum in *Isaiam Prophetam*, ex variorum SS. Patrum aliorumque veterum scriptorum ecclesiasticorum operibus collectum. Princ. *Αἱ παραβολαὶ περιέχονται παύσιν ἡδὺν καὶ παύσιν ἐπαύσεως*, &c. Exstat Græc. MS. utraque hæc catena biblioth. Vindob. Cod. Theol. 24. & codicem integrum foliorum 329. occupat. Ex fine libri, collectoris nomen patet. Ipse codex anno 1241. exaratus est. (c)

ANDRONICUS DUCAS, Signarius, scripsit carmen de *Trinitate*, versibus hexametris; item in *Gregorium Nazianzenum*. Habentur biblioth. Bodleian. cod. 294. num. 22, 23. Plures erant ex nobilissima & imperatoria Ducarum familia Andronici. Quis noster fuerit, an Andronicus ille Ducas, qui vixit anno 1041. a Michale imperatore in Orientem missus ut Manichæos & Paulicianos ad pietatem & veram religionem traduceret, an alius quis multo recentior, ab aliis potius edoceri vellem, quam propriam protrudere conjecturam.

APHRODISIANUS, gente Persa, quo vero vitæ instituto fuerit, laicus an clericus, presbyter an episcopus, altum est apud veteres silentium. Condidit *hystoriam de natiuitate, moribus, foris & vestitu B. Virginis Deiparæ*, cujus fragmentum habetur biblioth. Vindob. Cod. Theol. 315. num. 24. fol. 110. p. 1, 2. & aliud, ut videtur, cod. 58. num. 20. fol. 137. Meminit hujus Aphrodisiani Epiphanius presbyter & mo-

(a) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 1. c. 24. vol. 8. p. 341. (b) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 1. c. 35. § 4. Art. 3. vol. 9. p. 124. & § 5. p. 330. (c) Catena in Isaiam tribus distincta libris exstat etiam MS. in Bibl. Collegii Novi Oxon. teste Fabr. Bibl. Gr. l. 1. c. 17. § 8. vol. 7. p. 759. ubi facinram quandam ex calce libri primi exhibet.

nachus in vita S. Deiparæ, qui tamen historiam ejus magni facere non videtur. Vide L. Allat. de Script. Simeon. p. 106. & quæ habet Lambecius Comment. lib. 4. p. 132. Aphrodisianum philosophum de incarnatione Domini latere MS. in codice regio Paris. 1045. testis est Ph. Labbeus Biblioth. Nov. MSS. p. 75. Erat & Aphrodisianus Persa, quem eundem cum nostro fuisse suspicor, qui locorum Orientis descriptionem Græce olim composuit. Hujus meminit anonymus Ravennas, sæculi circiter septimi scriptor; cujus geographiam paucis abhinc annis eruit & illustravit Plac. Porcheron Benedictinus, lib. 2. cap. 12. p. 61. his verbis. *Quæ provincias multi descripserunt philosophi, ex quibus ego legi Arsatium & Aphrodisianum, Persæ, qui lingua Græca Orientem descripserunt.*

ARCADIUS, Constantiæ Cypri archiepiscopus, vixit scilicet ante sæculum VIII. Condidit vitam S. Simeonis Stylite junioris, Thanasiorita dicti, quod in monte prope Antiochiam, qui *Θανασίος* dicebatur, columnam per plures annos, sub imperio Justinii senioris, inhabitaverit. Ampla ex hac vita fragmenta in concilii Niceni 2. Act. 4. p. 265: proferuntur, sed abique auctoris nomine. Auctorem vero esse Arcadium nostrum, diserte nos docet Johan. Damascenus de Imagin. Orat. 3. p. 781. (a)

ARCHIPPUS, eremita, & ecclesiæ quæ in urbe Chonis erat, paromonarius, sive cultos, is nempe quem Latini *Maisonnarium* vocant, contexit narrationem de miraculo S. Michaelis archangeli, in urbe Chonis patrato. Princ. *Ἀρχὴ τῶν Σαυμάτων & θαυμάτων, & χαρισμάτων τῶν ὁσίων καὶ ὑπὸ Θεοῦ, &c.* Vide L. Allatium Diatr. de Script. Simeon. p. 94. Alibi, nempe p. 113. *Περὶ τῆς Ἀποκαλύψεως τῷ ἀρχαγγέλῳ Μιχαὴλ*, titulum habet. (b)

ARISTARCHUS, chronographus Christianus fati vetustus, forte Atheniensis, scripsit *epistolam*, seu *historicum commentarium* ad Onesiphorum Primiticinum, de Ache-narum situ, & *gestis ibidem Apostolorum temporibus*. Quo, præcipue Dionysii Areopagite, prolapsiam, doctrinam, conversationem, ætatem, ordinationem, prædicationem, episcopi in locum ejus subrogationem, illius denique Romam adventum, descripsit & narravit. Hanc epistolam penes se habuisse Hilduinum * S. Dionysii Parisiensis abbas, eamque ad Ludovicum Imp. mi-

fisse testatur. Verum ut libere dicam, mihi hac in parte suspecta omnia. Aristarchi, ejusque epistolæ nullus meminit, Eusebius, non Hieronymus, Gennadius, Photius, non qui opera Arcopagiticæ primi in lucem protulerunt, non qui se iis statim opposuerunt, non Simeon Metaphrastes, qui omnia bibliothecarum scrinia diligenter excussit, & id genus omnia, vera falsæ, ubique corrasit & conquirit. Impossibile videntur Hilduino, homini nimium credulo & supersticioso, Methodius patriarcha, postea CP. Romæ tunc apocrisiarius, & Græcorum alii, homines ad cüdendas fabulas nati, certe artifices peritissimi. Aristarchus & Onesiphorus, quos nobis exhibet bonus Hilduinus, forte non alii sunt, quam quorum in epistolis suis toties meminit D. Paulus. Græcis quippe fabulatoribus nihil familiarius erat, quam omnes, quorum nomina in epistolis Paulinis reperiuntur, in 72. discipulos Christi convertere, & ex iis totidem episcopos vel scriptores ecclesiasticos efformare. Quæ fabulandi licentia ortum forsan, certe incrementum, duxit a Pseudo-Dorotheo Tyri, ut volunt, episcopo. De quo, ejusque *synopsi*, suo loco affatim diximus.

BARNABAS, monachus & anachoreta, omnibus qui de scriptoribus ecclesiasticis agunt, hactenus ignotus, scripsit *expositionem incarnationis Christi, per interrogaciones & Responiones*. Opus est maximam partem historicum, & ad illustrandam Christi vitam haud parum conferret. Exstat Græce MS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. 153. num. 10. a fol. 294. usque ad fol. 297. Confer quæ habet Lambecius Comment. lib. 4. p. 164.

(c) BARTHOLOMÆUS, gente, ni fallor, Syrus, civis, certe monachus, Edeffenus; quin non raro se simpliciter Edeffenum vocat; ætatis admodum incertæ scriptor, cujus ne levissima quidem, quod sciam, habetur mentio, cujusque in toto suo opere nec vola, nec vestigium; vir non illegantis ingenii, non contemnendæ eruditionis, in scriptis & ritibus Chaldaeorum, Arabum, Muhammedanorum versatissimus. Scripsit *elenchum seu consutationem Hagareni*, qua non sine magno ingenii acumine & mordaci sale, Alcorani ineptias & Muhammedis ortum, vitam, mores, ritus, & dogmata, eleganter exponit. Opus hoc *ἀκρίβαν* Gr. Lat. extulit Steph. le Moineus, & inter Varia sua sacra locum dedit *Lugd. Bat.* 1685. p. 302. subnectitur ibid. p. 429.

* In Arcopagitic. Epist. ad Ludov. num. 1. ap. Sur. Oct. 9. p. 118. Vide Epist. ad omnes Cath. ibid. n. 2. p. 120.

(a) Ejusdem *Orationem in Georgium Martyrem* MS. in Bibl. Coislin. p. 111. memorat Fabr. Bibl. Gr. vol. 9. p. 80. Ejus *Synodus* in synodo 6. A. 686. deulit Theodorus Trimitichuntis Episcopus; ut refert Fabr. ibid. vol. 10. p. 489. (b) Exstat Lat. ap. Surium 29. Sept. item MS. Gr. Lambec. vol. 4. p. 129. & vol. 8. p. 236. 287. 379. ut notat Fabr. ibid. vol. 9. p. 57. (c) Conf. *Ondia*. tom. 1. fasc. VIII. p. 1783.

tractatus alter Gr. Lat. *contra Muhammedum*, an ejusdem auctoris, non liquet. Sunt quæ id fadere videantur, materiæ affinitas, auctoris ingenium, accurata rerum Muhammedanarum peritia. Nec defunt quæ assensum plane retrahunt, præcipue haud levis in utroque discrepantia. Bartholomæus in recensendis Muhammedis uxoribus & liberis, cum anonymo, nec nominibus, nec numero, convenit. Monacho Nestoriano, primario Muhammedis in condendo Alcorano *εργονομίας* nomen apud Bartholomæum est *Pachuras*, apud anonymum *Baira*, ut alia jam mittam. Ut sit, utrumque opus jucunditate & utilitate sua se magnopere commendat.

BASILIUS. Ad hanc classem revocantur, I. **BASILIVS S. LAURÆ** prope Hierosolyma abbas, cujus exstat tractatus hoc titulo, *Αἵρεσις non esse captandus bonores, aut bonarioria*. Princ. Τιμας κατὰ μὲν πρεσβυτέρου, &c. habetur Gr. MS. Biblioth. Bodleian. cod. 163. II. **BASILIVS MALEINVS**, S. Lauræ archipresbyter & monachus. Scripsit sermonem *πρὸς ἀσκητικὴν ὑποτακτικὴν*, seu *de vita aſetica*, qui asservatur Gr. MS. in Bibliotheca regia Parisiensis, cod. 2502. ab Antonio Eparcho, uti arbitror, accepto. Cujus quippe meminit in indice librorum suorum, quem regi Galliarum obtulit. Vide le Moyn. Var. Sac. tom. 1. p. 518. (a) III. **BASILIVS PHILIPPENSIS**, cujus habetur sermo *in presentationem B. Virginis in templo* Biblioth. Bodleian. Cod. MS. 3383. num. 18. IV. **BASILIVS THESSALONICENSIS** metropolita, cujus exstat *responsio* ad quæſtionem a Magno Dyracchi faciliario propositam de conjugio duorum fratrum cum amita confobrini. Jur. Gr. Rom. lib. 6. p. 408. (b)

BRUTIUS, ortu, ut videtur, Romanus, apud quos erat domus seu familia *Brutiana*. Eundem cum Brutio præſente, qui cum imperatore Antonino consulatum gessit, cujusque filia imperatoris filio nupta fuit, aut saltem ejus gentilem quandam fuisse, non male conjicit Joſ. Scaliger. Condidit, Græce an Latine incertum, *Chronographion*, seu *historiam rerum Romanarum ad sua usque tempora*. Christianum fuisse aperte fatis testantur, quæ de persecutione sub Domitiano ex eo referunt Eusebius, & Hieronymus in Chronico ad annum 2112. plurimos nempe Christianorum sub Domitiano fecisse martyrium, interque eos Fl. Donitillam, Fl. Clementis consulis ex ſore nemem, in insulam Pontiam rele-

gatam, quia se Christianam testata sit, *ὡς ὁ βασιλεὺς ἱστέει*. Eadem paræ de hac persecutione ex eo citat Joh. Malala Chronogr. lib. 10. p. 340. qui ipsum aliquando Buttium, aliquando Buttium vocat. Verum non alium a nostro esse, extra omne dubium ponit, qui Malakæ vestigia premere solet, chronici Alexandrini, sive Paschalis compilator, cui *Βούτιος* dicitur.

CASSIANVS, historicus antiquus, *παλαῖος ἱστορικός*, quemadmodum a Chritoph. Angelo dicitur, *de statu hodierno Græcorum*, cap. 25. p. 23. ubi agit de iis, qui moriuntur, excommunicationis vinculo non soluti, & ex Cassiani historia fabulosam quandam narratiunculam hac de re refert, atque ipsum ejusmodi excommunicatum suo adhuc tempore *τυμπαναῖον* vocasse. Cum *παλαῖον* legerem, suspicatus sum non alium hunc esse quam Julium Cassianum, cujus *ἐξηγητικὰ* non semel laudat Clemens Alexandrinus, præsertim cum Gesnerus & Simlerus tradant ipsum annales, temporum rationes, conscripsisse. Verum primo, unde sua hauserit Gesnerus, nusquam constat veterem illum Cassianum annales historicos edidisse. Deinde nec credi par est illum vocabulo *τυμπαναῖον* usum esse, cum sequiores demum Græci eo sensu usurpare solent. Rem igitur in medio relinquo, doctioribus, si tanti sit, excutiendam.

CHRISTODORVS, patria Thebanus, dignitate illustris, scripsit de miraculis SS. Colmæ & Damiani, quos Græci *Αναγκυῖους* vocare solent. Condidit item poemata *de auctupio*. Vide Suidam in *Χρησόδοιο*. Eodem loco meminit Suidas alterius Christodori, Panisci filii, ex Copto urbe Ægypti, oriundi, heroici poetæ, qui sub Anastasio imperatore floruit. Scripsit *Ἰσραὶλικά* libris 6. quibus gentis istius expugnationem ab Anastasio factam persecutus est. Eodem etiam metri genere *τὰ πάτρια* *Constantinopolitana*, lib. 12. consignavit, *Theſſalonικεῖς*, lib. 25. *Nucleus*, urbis nempe ad Heliopolim, *Miletensis*, *Tralensis*, *Aphrodisiadenſis*, aliaque multa (c) Quousque vero res ecclesiasticæ his immixtæ fuerint, cum scripta ipsa dudum perierint, dicere non audeo.

CHRISTOPHORVS Patricius, patria Mitylenæus, condidit *poema Janibetion*, sanctorum historiam, per totum anni circulum, brevier exponens, a Septembri usque ad finem Augusti. Exſtitit olim Græce MS. in Bibliotheca Palatina, quæ nunc in

(a) Latine exſtat in Bibl. PP. Interpretæ Jac. Pontano. conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 19. § 4. vol. 8. p. 65. not. (b) Hujusce Basilii *responsio* ad Epist. Hadriani IV. papæ exſtat in Jur. Græc. Rom. p. 307. & ap. Allat. de consensu p. 658. & post Jo. Zonaram in Canonis Concil. p. 781. ut refert Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 19. § 4. vol. 8. p. 66. (c) Scripsit etiam descriptionem Statuarum in Gymnasio Zeuxippi. Habetur in libro 5. Anthologiæ Epigrammatum Græcorum, ut nos docet Fabr. Bibl. Gr. l. 3. c. 24. §. 10. vol. 2. p. 601. Et exinde lib. 7. vol. 1. Imperii Orientalis a Bandurio editi.

Vaticanam transit, cod. 383. num. 7. apud Possevin. in Append. p. 94. Nec aliud est Menologium, quod semel iterumque citat Meursius in Glossar. verb. *indul.* p. 192. & p. 238. in voc. *Korupliar*. Eodem Cod. Palat. num. 2. Patricii *Ομνησάριον*, sive *Centones Homerici de Christo*, ab Eudocia Augusta absoluti, continentur. Verum ille *Pelagium* dictus est, & sub Zenone floruit, a nostro longe diversus. *Ibid.* cod. 326. Patricio presbytero tribuuntur.

CLEMENS, chronographus vetustus, a Johan. Malala sapientia laudatur, qui tamen ipsum in rebus post Tiberii tempora gestis, nusquam citare solet. Eundem cum Clemente *Στρομαρι* facit reverendæ memoriæ antistes Fellus Oxoniensis, & forsan non male, etsi ejus sententiam non defendo. Ad sæculum VIII. rejicit Cl. Hodus. Qua de re diximus in Jo. Malala ad annum 601. mihi certe non alius est quam Clemens ille historicus, cujus meminit Suidas, * qui scripsit Romanorum reges & imperatores, & de figuris lauraticis ad Hieronymum, & alia quædam. Quando vero floruerit, vel quouique Romanorum regum & imperatorum historiam perduxerit, Suidas in medio relinquit. De quo fufius ejusdem loco.

CONSTANTINUS. I. CONSTANTINUS, magnæ ecclesiæ Constantinopolitanæ diaconus & chartophylax. Exstat Gr. MS. oratio encomiastica *in omnes sanctos Martyres*. Princ. *Αἱ μὲν Χεῖρες πανήγυρις, ὅσαι τὸ Φῶς τῆς περιήμης εὐνοεῖας*. Vide L. Allat. de Script. Symeon. p. 81. Ex hac oratione plura proferunt concilii Nicæni II. patres Act. 5. p. 373. Unde ipsum ante sæculum VIII. claruisse liquet, ac proinde alium esse a Constantino magnæ ecclesiæ chartophylace, qui tempore concilii II. Nicæni vixit, quemque Irene imperatrix legatum ad Abimelech Arabum præfectum milit. De quo Theophanes ad annum 790. p. 399. II. CONSTANTINUS Tii, Paphlagoniæ urbis maritimæ, inter Pphyllum & Amastrida sitæ, episcopus. Scripsit *sermone de inventione reliquiarum S. Euphemie*. Princ. *Ἦσαν τὸ ἐπιτάγμα Φέρον*, &c. Latine edidit Surius Julii 11. Exstat MS. Biblioth. Bodleian. cod. 3383. num. 22.

(a) COSMAS Vestitor; *Βεστῆταρ* apud recentiores Græcos nomen erat dignitatis & officii, tum in palatio, tum in ecclesiâ, eorum nempe qui a vestibus erant vel imperatori, vel patriarchæ. Ita apud Codinum cap. 2. inter ordines officialium Palatino-

rum 62. locum habet *Vestiarium*, ejusque insignia notantur *ibid.* cap. 4. num. 64. Colmæ nostri orationes habentur tres. 1. *In SS. Joachim & Annam*, Deiparæ parentes; Princ. *ἡ Ζῆς τῆς Περὶ τῆς γυναικὸς πανήγυρις τῆς κοσμοῦς χαρᾶς*. Exstat MS. Biblioth. Augustan. num. 6. Vide Possevin. in Append. p. 68. & L. Allat. de Symeon. p. 95. Partem hujus orationis Gr. Lat. exhibit Cotelierius Not. in Constitut. Apost. p. 203. 2. *In Prophetam & Archi-facerdotem Zachariam*. Princ. *Μῦσα τῶν ἀδελφῶν ἱερωγυμάτων Ζαχαρίας* MS. Biblioth. Bodleian. Cod. Baroc. 234. num. 1. 3. *In translationem reliquiarum S. Johannis Chrysostomi*. Pr. *ἡ Ζῆς παντὶς ἡμῶν ὡ Φωδῆς πανήγυρις*, &c. Descriptam penes se habuit Cl. Savilius, sed suppressit maluit, indignam utique quæ ederetur.

DANIEL, monachus Raithenus, conscripsit *historiam vitæ Johannis Climaci, monachi Sine abbatis*, cujus *scale Paradisi* vita hæc præmitti solet, & in Bibliothecis MS. passim occurrit. Vide L. Allat. de Symeon. p. 112. Exstat hæc vita Latine apud Surium die Mart. 30. Habetur Biblioth. Vindob. Cod. Hist. 62. num. 18. fol. 119. Danielis Abbatis narratio a Johanne Diacono quodam accepta, de puero alioque Hebræo, a pueris Christianis per ludum baptizato. An ad nostrum spectet quærant alii.

DEMETRIUS. I. DEMETRIUS GEMISTUS, magnæ ecclesiæ CP. diaconus & protonotarius, scripsit *ordinem Liturgiæ patriarchalis*, quomodo celebratur in magna ecclesiâ. In quo explicantur ritus ordinationum, quo tempore, & qua ratione, una quæque perficitur. Exstat Gr. MS. in Bibliotheca tum Vaticana, tum regia Parisiensis Gr. & Lat. extulit, doctissimisque observationibus illustravit Jf. Habertus in pontificali Græcorum *Parisi*. 1643. fol. II. DEMETRIUS, metropolita Cyzicenus. Scripsit *historiam de heresi Jacobitarum*, & ejusdem *scilicet Chazirzariorum*, qui in Armenia sunt, a voce *χάρις* dicti, quæ lingua Armena crucem significat, eo quod rejectis omnibus imaginibus crucem solum adorare & colere dicuntur. De quibus adefis Niceph. lib. 18. cap. 54. p. 884. Hunc libellum, sed *dissermatus*, Græce & Latine extulit Combesiius Auct. Nov. tom. 2. p. 261. (b) sed in notis ex codice Palatino vero auctori restituit. Sub cujus etiam nomine in Bibliotheca Scorialensi extitare dicitur, teste Possevino Append. p. 100. Habetur etiam Juss. Gr. Rom. lib. 6. p. 397. Demetrii Syncelli metropo-

(a) Conf. *Oudin*, tom. 2. p. 400. (b) Lat. exstat tom. 12. Bibl. PP. Lugdun. p. 813. ut notat *Fabr.* Bibl. Gr. 1. 5. c. 43. §. 8. vol. 10. p. 395. Eiusdem *responsionem* de eo qui uxorem occiderat, citat Nic. Comnenus p. 278. Psenot. Myllagop. Eiusdem *scititia*, sive *loci communi* ex S. Scriptura Ambrosio, Augustino, aliisque patribus collectæ prodierunt *Coloni*, forma minore, vid. *Fabr.* Bibl. Gr. vol. 10. p. 396. 589.

litæ Cyziceni (nostri ut videtur) *declamatio de Nuptiis prohibitis*, cui scholion in margine apponitur, quo denotatur *ὡς διὰ νύμφης καὶ ἐκείνου, ὁπρὸς τὸν ὡς δὲ ἀναγκαῖον τὸ ἐκείνου, ὁπρὸς τὸν ὡς δὲ ἀναγκαῖον τὸ ἐκείνου*. Demetrius etiam Cyzicenus tum a Johanne Scyllitza Curopalate, tum a Georgio Cedreno in præfatione inter historicos Byzantinos memoratur. Nostrium vero designari, affirmare non audeo. Denique Demetrii Cyziceni sub Michaelæ Paphlagonæ meminit Cedrenus Hist. p. 223, 740. An vero scriptoribus ecclesiasticis accensendus fuerit, non constat.

ELIAS *Edicim*, five defensor ecclesiæ, cujus inter alia, nunus erat pauperum & infirmorum curam gerere, ne a potentioribus opprimeretur. In magna ecclesia ex decreto Heraclii Imp. numero erant decem, & ut plurimum ex presbyterorum ordine habebantur. Habuerunt & Latinorum ecclesiæ & monasteria suos advocatos & defensores, de quibus post alios fule agit Altaferia Ascet. lib. 2. c. 17. p. 126. Scripsit Elias noster *capita ascetica* 244. Princ. Ἐξέτι παντὶ Χριστιανῷ τῶ ὁρίῳ πιστευομένῳ εἰς θεὸν μὴ ἀμεριμνῶν, &c. Ex his 123. Latine edidit Jac. Pontanus ad calcem oper. Symeonis junioris theologi, inserta deinde Biblioth. Patr. tom. 22. Exstant integra Græc. MSS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 192. num. 3. fol. 22. & cod. 274. num. 1. fol. 1. ubi in fine codicis notatur, quod hæc capita *πρὸς τὴν ναῖσσαν* dicta sint. Erat & alter Elias, professione monachus, cujus habetur MS. sermo *προεὶστὸς ἐν Χριστῇ τὴν ναισσαν*, &c. in SS. Patres. Princ. ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἐπαλάμει μοι τὸ πολυπρόσθετον φῶς. Recentef hanc orationem Leo Allatius de Script. Symeon. p. 101.

EPHRAÏM, Cherfonis (quæ Ponti urbs erat maritima ad Meotidem paludem sita, forte non alia quam quæ Cheronefus vulgo dicitur) archiepiscopus, & (si codicibus quibuscumque MSS. fides sit habenda) martyr, qui imperante Trajano Cherfonem relegatus, ibidem martyrium subiisse dicitur. Scripsit *bonitatem* de miraculo quodam quod a S. Clemente in puero factum est. Bis meminit hujus orationis L. Allatius de Script. Symeon. p. 93, 96. Edidit vero Gr. Lat. Johan. Cotelerius, & operum S. Clementis calci subjecit p. 837. A Surio prius Latine edita erat Novembr. 23. Scripsit item Ephraemius tractatum de *νῆσaculis* S. Clementis, qui ita incipit, Ἐξελθόντος Φιλίππου τῷ Ἀποστόλῳ τῆς Ταδελιαίας. Memorat illum idem

Allatius ibid. p. 90. Quem tamen se repetere non potuisse nos monet Cl. Cotelerius.

(a) EPIPHANIUS. I. EPIPHANIUS HAGIOPOLITA, five monachus Hierosolymitanus; concinnavit ad modum descriptionis situs orbis enarrationem Syriæ, urbis sanctæ, & sacrorum ibi locorum. Hunc libellum primus Græcæ & Lat. edidit, sed misere & infelicitur, Fredericus Morellus; ad codicem Vaticanum restitutum, & correctam versione, Gr. Lat. in lucem emisit Leo Allatius Symeon. part. 1. p. 48. II. EPIPHANIUS, monachus & presbyter; descripsit vitam & tempora S. Deiparæ. Quo in opere gloriatur se omnes qui in eadem arena laborant, multis paralangis superasse, multa se exanimasse, καὶ τὰ ἐκείνου, καὶ ἀλλοῦ ex Eusebii historia ecclesiastica, reliquique scriptoribus & doctoribus collegisse, apposito cujusque nomine in fronte, ne fides sibi denegaretur. Incipit, περὶ τῆς κυρίας καὶ ἀληθῶς θεοῦ καὶ ἀπαρτίτης Μαρίας πολλοὶ διεγέρθησαν τῶν παλαιῶν διδασκάλων. Partem aliquam hujus libri Græcæ Latine exhibet L. Allatius de Symeon. p. 106. (b) Contextuit etiam Epiphanius noster vitam, res gestas, & exitum, S. Apostoli Andræ: Pr. Ἐπιστολὴ πρὸς πολλοὺς ἀντιγράψαντες βίβας. Vide Allat. ibid. p. 90.

ESAIAS abbas, cujusnam vero monasterii, mihi adhuc est incomperum. Scripsit de religiosa exercitatione & quiete *capitula* 19. quæ Græcæ & Lat. edidit P. Pofsinus Thef. Ascet. p. 315. Exstant Gr. MSS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 179. num. 23. fol. 148. Hæc presbyteri & anachoretæ capita tria ascetica de Novitiis & Monocellitis, & de iis qui habitant volunt in cenobio. Sed an nostri sint; non iu merito dubitare licet.

EUBION; quis fucrit, quave tempestate vixerit, nondum didici. Scripsit *expositionem in Prophetas*, cujus fragmentum Gr. MS. habetur cap. 36. inter Testimonia veterum, quorum collectio sub nomine Damasceni, in Bibliotheca collegii Claromontani Jesuitarum adservatur, teste Ph. Labbeo Confpect. Oper. Damasc. p. 50.

(d) EUODIUS, monachus, quisquis erat, scriptis consignavit *Martyrium sanctiorum* &c. illorum 42. *Christi Martyria*. Princ. φάρμακον τῆς παροῦσης ζωῆς ὑπὲρ ζωῆς. Indicium facit L. Allatius de Script. Symeon. p. 113.

(a) Conf. Oudiu. ad an. 956. tom. 2. p. 454. Bandurius in conspectu Chronologico historici CP. tom. 1. Imperii Orientalis præfatio, scribit hunc Epiphanium factum Patriarcham CP. an. 956. sedem ad an. 969. occupasse, ac Polycratum dictum. (b) Epiphani monachi & presbyteri Character B. Virginis &c. Domini nostri. una cum tractatu de diffinito 4. Evangelistarum circa resurrectionem Christi exstat in Bibl. Bodleian. cod. 142. n. 20. 21. (c) Eubionem præcepta 68. pro ieiuniis Lat. edidit. Luc. Holstenius in Cod. regularum Roma. 1687. 4to. Sermones 29. interpretatus est Petrus Franciscus Zinus Veronenis, ediditque Ven. 1574. 8vo. Inde reculi in Bibl. PP. Lat. teste Fabr. Bibl. Gr. vol. 8. p. 363. (d) Conf. Fabr. Bibl. Gr. l. 5. c. 1. §. 32. Art. 11. vol. 5. p. 275.

Alia etiam post se reliquit. Certe ex scriptis Euodii monachi, quædam de Muhammede; fabulique ab eo confictis profert Euthymius Zigabenus Panopl. Dogmat. part. 2. tit. 24. ut saltem Euthymio antiquiorem fuisse constat.

EUSEBIUS, episcopus, vel, ut alii, archiepiscopus Alexandrinus, quem eundem cum Eusebio diacono Alexandrino, Laodicæ in Syria episcopo, qui claruit anno 259. faciunt Bellarminus, Possévinus, &c. Alii longe juniorem fuisse volunt. A quam mihi hac in parte hæerere fateor. Macarius Alexandrinus qui vixit anno 404. scripsit quæstiones ad quendam magnum Eusebium, archiepiscopum Alexandrinum, ut suo loco notavimus; & tamen in toto episcoporum Alexandrinorum catalogo, nullus nobis occurrit Eusebius. Quid si igitur eum Turrianus illum Alexandriæ in Asia episcopum fuisse statuamus; Quicquid sit, plures sub ejus nomine orationes, a Leone Allatio, alibi quædam recensentur. 1. In adventum Johannis *εις τον λόγον*. Princ. *Αναρχαίον εις πάλιν σήμερον τὸ πρὶν τὸ λῆγειν*. Vide L. Allat. Diatr. de Script. Symeon. p. 82. 2. In resurrectionem Domini. Princ. *Ανίστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ὁ κυριε*, ibid. 3. In proditorem Jude, Pr. *Δάτω λοιπὸν νύ με καὶ πρὶ τῆς προδοσίας*, ibid. p. 84. 4. In assumptionem Domini. Pr. *Επιθεὶ χάριτι τὰ κυριε ἡμῶν*, ibid. p. 91. 5. De baptismo Domini. Pr. *Επιθεὶ χάρις τῆς γενέσεως τῷ κυριε*, ibid. 6. In secundum Domini adventum. Pr. *Μετὰ τῇ ἀνάληψιν τῷ κυριε*, ibid. p. 99. 7. De elemosyna. *Ἔν ἰδνιεντι ἔλ Λαζαριου*, habetur Gr. MS. in Cod. Colbert. 2493. Vide du Fresn. Ind. Auc. p. 26. 8. De jejunio Quadragesimali. Pr. *Παραγυριμένης τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς τῶν ἀγίων ημερῶν, προσελθὼν ἔ ἀλέξανδρος τῷ μακαρίῳ εὐσεβίῳ ἐπισκότῳ ἀλεξανδρίας λέγει*. Exstat Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 247. num. 15. fol. 124. 9. De memoria Sanctorum, die quodam festo, coram Alexandro habita. Pr. *Δεομαι σὲ τίμιε ἐπισκοπε*, &c. ibid. num. 21. fol. 169. (a) 10. Encomium diei Dominicæ. Pr. *Μετὰ τῇ ἀπόλυσιν τῆς ἀγίας ἐκκλησίας ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ κατέκομιν*, &c. ibid. Cod. Hist. 63. num. 4. fol. 39. iterumque, ut videtur, cod. 67. num. 14. & Biblioth. Bodleian. Cod. Baroc. 263. (b) Est etiam Eusebius monachus, qui scripsit vitam S. Philippi presbyteri Argyrieus, quam ediderunt Bollandiani Maii. tom. 3. p. 1.

GEORGIUS. Varii sub hoc nomine scriptores recensendi veniunt. I. GEORGIUS ARISTINUS, historicus, ique

non recens. Scripsit, ut videtur, *historiam quandam ecclesiasticam*, quam citat Iosephus Methonenis * episcopus, & ex eo probat additamentum (*Fillogne*) jam a secunda synodo, tempore Damasi papæ, symbolo fuisse appositum. Verum an superfit hodie, non didici. II. GEORGIUS CHUMNUS Byzantinus, patria Cretensis, urbe Candacensis; contexit *historiam rhythmicam veteris Testamenti*, versibus Græco-barbaris, ab orbe condito, usque ad imperium Davidis & Solomonis. Princ. *Δεομαι τρισπλάσι κυριε, και πατέρα την χάριν σου μ' ἀπείμιλι*. &c. Exstat Græc. MS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 244. num. 2. fol. 2. & in Bibl. Johan. Sufi CP. in charta bibacina cum figuris, teste Possévio in Append. p. 49. Recentioris Græciæ hic scriptor est, ut ex stylo liquet. III. GEORGIUS GRAMMATICUS, non Chæro-bosus ille, qui *Grammaticalia* scripsit, & longe antiquior erat. Nostri habentur orationes encomiasticæ 2. in S. *Barbaram virginem* & *martyrem*. Prior sic incipit, *Ἐς μὲν τοῖς καὶ ἀξίος ἐκποφάλης τῶν ὑπὲρ ἀξίαν ἐφάρτινται*. Posterior ita, *Ἐπεὶ ἡ τῆς μαρτυρίας πασιδοξασμος μνήμη*, &c. Has fe vidisse tum in Bibliotheca Barberina, tum Messanensi, refert L. Allatius Diatr. de Georgiis, p. 322. qui & pleraque Georgii nostri Anacreontica carmina suavissima, varii nec inelegantis argumenti, penes fe editioni parata habuisse testatur, quorum argumenta alii recitat. IV. GEORGIUS HAGIOPOLITA, id est, ut ego interpretor, Hierosolymitanus, in codice MS. τῷ ἐν ἀγίῳ πατρί ἡμῶν, titulum gerit. Exstat ejus oratio encomiastica *εις τῆς ἀσωμάτων, in substantiam incorporata*, & quarum similia in divinis litteris absconduntur, deque sanctis atque infandis. Princ. *καὶ πάσαι τὰς θύας Δαυὶδ περὶ ἡμῶν πάντων προκλάδοσαν*. Hanc Latinam fecit L. Allatius, teste ipsonem de Georgiis, p. 316. In hac oratione auctor dum de Angelis eorumque ministeriis agit, multa nova, incompta, & parum Catholica ex ingenio suo effundit. Specimina exhibet Allatius loc. citat. V. GEORGIUS, patria Mityleneus, quem non nulli male Methymnensem vocant. Scripsit *orationem in sanctam* & *salutiferam D. N. Jesu Christi passionem*, quam Gr. Lat. cum notis extulit Grefseus. * Edita sunt Georgii Patricii, patria Mityleni, *Epigrammata varia in laudem operum S. Dionysii Areopagitæ*. Quæ an nostri sint, quærant alii. Confer Allat. de Georg. p. 322. VI. GEORGIUS, aliis *Gregorius* dictus, cognomento *Pardus*, metropolitæ Corinthi, scripsit, uti ferunt, *exposi-*

* Respons. ad Marc. Ephef. Conc. tom. 13. p. 685. 689.

* De Cruc. ce, tom. 2. p. 659.

(a) Eadem est Oratio quam sub Eusebii episcopi nomine pridem Lat. ex Caroli Fabiani interpretatione vulgavit Tho. Gallatus, unde inserta est supplemento Bibl. Patrum edit. Morell. 1619. tom. 1. p. 826. & Bibl. Patrum Lugd. tom. 27. p. 479. (b) Ex Collatione Cod. Vaticanæ & Bodleiani editit Lat. verit & notis illustravit Gul. Janus Lips. 1720. 4to. & Auctorem sub finem sæc. IV. vixisse probabilibus argumentis judicat. Harum Orationum fragmenta quædam adducit Jo. Damascenus in Parallelis, & Turrianus in Defensione epistoliarum pontificum, ut nos docet *Cottonius* in Paralipom. ad Chortophylac. Ecclesiast. p. 5.

tionem in Johau. cap. 21. de Thoma contrahente Dominum, postquam a mortuis resurrexerit. Plura etiam opuscula ei tribuunt Gelferus, Simlerus, & Possévinus, quæ tamen omnia huc redeunt; nempe Georgium nostrum scripsisse expositionem in canones sive cantica ecclesiastica Festorum Dominicorum totius anni, & in his in festum dominice antepaschalis, id est, in contrahentem Thomæ, in dormitionem Deiparæ, &c. Exstat Gr. MS. hæc expositio sub Gregorii nomine biblioth. Vindob. Cod. Theol. 128. num. 1. fol. 1. Pluribus hac de re agit L. Allat. de Georg. p. 416. ubi etiam Frisium & Possévinum miræ avaritias & negligentias arguit. Ex his, expositiones in canones Johannis Damasceni fecit, & in novam operum Damasceni editionem paravit idem Allatius. Vide ejus Catalog. operum S. Damasceni, ad finem Symmict. p. 450. Gregorii nostri rhetorica & grammatica continentur biblioth. Vindob. Cod. Philosoph. 6. num. 1. Id amplius monendum, codicem MS. quo hæc expositiones continentur, anno 1225. exaratum fuisse. VII. GEORGIUS CHONIADES, presbyter; scripsit ad reverendum monachum Theodulum schemata & scholia in librum Johan. Damasceni, *fontem Scientie* dictum. Princ. τὰ εἰς Θεὸν ἡγουμένη κεφάλαια. Misit hæc scholia L. Allatius ad Johan. Aubertum Parisiensem, cum novam operum Damasceni editionem meditaretur. Vide ejus Symmict. p. 449. & de Georg. p. 341. VIII. GEORGIUS EPARCHUS, sive Africæ vicarius, scripsit libellum ad moniales Alexandria quæ ab ecclesia Catholica defecerunt. Exstat Gr. MS. hoc opusculum in bibliotheca Vaticana nos docet Possévinus in Append. p. 9. Verum editum est Græc. Lat. inter opera S. Maximi, tom. 2. p. 339. ubi ἐκ προσηύχων Γεωργίου τὸ πανοῦν ἐπὶ ἁγίου Ἀφρούτῃ esse dicitur, & ut videtur, ipsius Maximi est. IX. GEORGIUS, monachus, & magnæ ecclesiæ chartophylax, composuit encomium in S. Deiparæ additionem in Templo, & dedicationem Deo sanctam secundum historiam. Princ. φαιδὸν τὸ τῆς παρῶσης ἐκτὸς τῆ συνδήμα. Meminit sæpe citatus, sæpe citandus L. Allatius Diatr. de Simeon. p. 113. X. GEORGIUS, monachus; conscripsit vitæ recentiorum Imperatorum, a Leone Armenio usque ad Constantinum Porphyrogenetam, qui vitam suam clausit an. 959. Decembris. an vero eo tempore vixerit Georgius, mihi non constat. Eruit has vitas, & Gr. Lat. edidit Fr. Combefis inter Scriptores post Theophanem Paris. 1685. p. 499.

GREGORIUS, natione Bulgarus, monachus, & cenobii in Oxia Propontidis insula, prepositus; scripsit *epistolas duas*, unam ad Cæsarem Alexium Porphyrogenetam Phœbenæ filium; alteram consolatoriam ad dominam Theodoram Porphyrogenetam, de obitu Despotæ Ananias. Habentur Gr. MSS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 58. num. 13. fol. 128. II. GREGORIUS, monachus Sinaita; composuit *capita 35. de quiete Aferica, sive Monastica*. Incipiunt, ἰδοὺ κατὰ τὴν κλέσυσ σου, &c. Habentur MSS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. 201. num. 7. fol. 167. Hujus operis, ut opinor, pars sunt, ejusdem capita alietica 7. quæ reperiuntur ibid. cod. 192. num. 28. fol. 241.

HEGEMONIUS, scriptor pæne ignotus, cujus unus, quod sciam, meminit Heraclianus episcopus Chalcedonenfis apud Photium cod. 85. col. 204. ubi scriptores recensens, qui Manetis impietatem reluctantur, ait, Hegemonium Archelai cum Manete disputationem perscripsisse. Ipsummet Archelau Acta disputationis suæ litteris consignasse norunt, quotquot Cyrillum Hierosolymitanum, Epiphanium, Socratem, aliosque legerint. Quin & ipsorum Actorum fragmentum non continentium Latine superest. Hegemonium vero quæ nobis dabit? Ut suspicari fas sit, Archelauum fuisse auctorem, Hegemonium postea interpretem. Reiert quidem Hieronymus * Archelauum librum disputationis suæ Syro sermone composuisse, qui deinde in Græcum translatus est. Unde conceptis pæne verbis jurare ausim, non alium hujusce versionis auctorem fuisse quam Hegemonium nostrum, (*) nec aliam eam, quam qua Cyrillus, Epiphanius, alique olim uti sunt. Quo vero tempore vixerit Hegemonius, vel an ipsius Archelai æqualis, nullo indicio investigari potest.

HERON, philosophus & confessor, condidit opus aliquod historicum, vel chronographicum. Hujus scriptoris notitiam uni Cyrillo Scythopolitano debemus, qui in vita S. Sabæ * cap. 77. p. 354. hæc habet, Κατὰ τὰς συγγραφὰς χρόνος ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν ὑποβλήθη τὸ τὴν παλαιὰν ἡγεμονίαν τῶν Ἀποστόλων, & Ἐπιφανίαν, τὰ τῆς Κοιτίαν ἀρχιεπισκόπου, & ἱεροῦ τῶν φιλοσόφων & ἐκλογικῶν. Juxta tempora conscripta a sanctis nostris patribus, Hypollito illo antiquo Apostolorum familiari, Epiphanio Cypriorum archiepiscopo, seu archiepiscopo, & Herone philosopho & con-

*Ap. Core.
lcr. Monu-
ment. t. 3.

(a) Hegemonium, non solum quæ ab Archelao jam edita fuerant, Gr. vertisse, verum etiam meliori ordine digessisse, & exordio, epilogò, aliisque nonnullis locupletasse opinatur Cl. Zacagnius in præfat. ad Monumenta vetera p. 4. Hegemonium Archelai Disputationem non Gr. vertisse, sed perscriptam putat Alfemannus, qui nifus auctoritate Photii Bibl. Orient. tom. 1. p. 559. sic habet, Archelau disputationem fecit, & Hegemonius litteris consignavit.

seffove. Eadem ibid. tom. 2. habet in vita Euthymii, cap. 109. p. 293. Sidum Heronem ultimo loco ponit, ullam temporis rationem habuerit Cyrillus, verisimile est illum, seculo IV. præcipiti, falcem sequenti floruisse. Verum de ipso auctore quis nobis divinabit? In tam profundo veterum silentio, plusquam Delio natatore opus est. Inter Ægypti episcopos, qui synodo Sardinensi interfuerunt, falcem subscriberunt, erat Hero quidam, ut ex epistola synodice subscriptionibus liquet, apud Athan. Apol. 2. p. 597. Verum hunc scriptorum fuisse quis fidem faciet? Erat Hero Thebaidis episcopus, verum is non confessor, sed apostata, qui sub Juliano Antiochiæ fidem Christi abnegavit, teste Theophane Chronograph. p. 43. Erat & tertius Hero, hoc circiter tempore, orator Atheniensis, Procli philosophi Platonici magister, αὐτὸς Σωκράτης ἢ Τελείαν παρασκευὴν ἠγάγεως; cuius multa historica memorat Suidas. Verum is an Christianus fuerit merito dubitare licet. Forte non contemnenda erit ingeniosa utique Cl. Cotelerii conjectura, non alium hunc fuisse, quam Maximum, philosophum Cynicum, *Heronum* dictum, Gregorii Nazianzeni, ex amico adversarium, parentibus martyrio claris ortum, ipsumque sub persecutione Ariana Oasin in exilium missum, quem proinde Gregorius, sub Heronis philosophi & confessoris titulo, deprecatur, ut ex oratione 23. liquet. Certe scripsit Maximum insignem de *fide adversus Arianos librum*, Gratiano imperatori Mediolani oblatum, teste Hieronymo. * Potuit & alia scribere, historica vel chronologica; & cum quæ adversus Nazianzenum gesserat, Maximi nomen minus gratum reddidissent, cumque a secundo concilio generali nominatim damnatus fuerat, sub veteri Heronis nomine latere maluit. Sed nullus conjectandi finis est.

*De Script. c. 127.

HYPERECHIUS, presbyter & abbas, quo loco vel tempore vixerit, non comperi. Certum est, vixisse ante Pelagium Romanæ ecclesiæ diaconum, qui pontifex factus est anno 555. quique *librum de vitis Patrum* Latine transtulit, a Rosweydo una cum aliis editum, in quo tres Hyperechii nostri regulæ totidem verbis hodie reperiuntur. Et certe monachorum qui quarto, quintove seculo floruerint, æqualis esse videtur. Existat ejus παλαιῶντος Ἀσκητῶν, sive *exhortatio ad Monachos*, 159. capitula, sive regulas breves complectens. Has Græc.

Lat. extulit Fr. Combefisus Auct. Noviss. Paris. 1772. p. 315. Latine habentur Biblioth. Patr. tom. 27. Inter apophthegmata Patrum quæ Gr. Lat. evulgavit Cotelerius Monument. tom. 1. p. 701. inveniuntur Hyperechii nostri sententiæ 8. quæ in hîcæ capitulis, totidem fere apicibus continentur.

JOHANNES, quo nomine occurrit, I. JOHANNES, Chalcedonenfis metropolit. Exstant Gr. MSS. ejus *quæstia* ἔξ *responsa varia circa res Ecclesiasticas*, e Marco Alexandrino aliisque, collecta. Princ. *Εἰς χεῖρ μετὰ τῶν κοινῶν*, &c. biblioth. Bodleian. cod. 263. *Demonstratio ejus in synodum, quæ πενδικτη*, sive *quinifexta dicitur*, ἔξ *in canones ipsam*, asservabatur in bibliotheca Constantin. Barini CP. teste Posslevino Append. p. 46. II. JOHANNES, cognomento *Eugenicus*, magnæ ecclesiæ CP. diaconus ac rhetor. Hujus exstant opuscula duo, *vita S. Josephi hymnographi*, sive *melodi*. Vide L. Allat. de Simeon. p. 97. Hanc ediderunt Bollandiani April. 3. *Oratio encomiastica in S. Martyrem Jacobum Persam*. Princ. *Εἰτα πεποιηκὸς μὲν τις ἡ κάμνη τῶ σώματι, ἰατρῶ τῷ προσώπῳ*, &c. Subjuncta est MS. anthologio ecclesiastico Græcorum mensis Novembris biblioth. Vindob. Cod. Theol. 186. III. (a) JOHANNES GEOMETRA, quis fuerit, nondum comperi. Opuscula ejus plura exstant, partim edita, partim MSS. & sunt quæ sequuntur. *Paradisus*, sive *horti Epigrammatum* 99. *Tetraflica moralia* & divina, SS. hominum sententis referta, complectens, quæ præfixis singulorum argumentis, Græce pariter ac Latine extulit Frederic. Morellus, Paris. 1595. 8vo, (b) *Hymni* quatuor prolixi versibus heroicis & elegiacis in B. Deiparum; editi sunt in corpore poetarum Græcorum veterum Gr. Lat. Genev. 1614. p. 746. *Oratio in passionem Christi*. Princ. *Ἰκεὶ δὲ λαὸν πρὸς αὐτὴν τὴν ἀκμὴν τῶν ἀσλῶν ἐλέγῳ*, apud L. Allat. de Simeon. p. 94. *Oratio ἐξ ὄψεως in dormitionem gloriosæ Deiparæ*. Princ. *Θαύρῳ μὲν τὸν λόγον ἐπ' ἐλέγον καὶ νῦν*. ibid. p. 95. Hanc orationem se non tantum ex Evangelis & Prophetis, sed ex patribus atque etiam apocryphis collegisse ipse nos docet. *Servino propheticum*, sive *gratulatorium ad S. Deiparam*. Princ. *Χαίρετε τὸν μοι τὸ βραχὺ καὶ μέγα τὸ λόγῳ προσοίμην*. ibid. p. 114. (c) In indice librorum Gr. MSS. Antonii Eparchii Corcyrensis ap. le Moyn. Var. Sacr. tom. 1. occurrunt sequentia Geometræ opuscula,

(a) Conf. *Outin* ad an. 1050. tom. 2. p. 615. *Fabr. Bibl. Gr. I. c. 16 §. 18. vol. 7. p. 715. not.* (b) Recusus est hic novus *Paradisus* Gr. & Lat. cum aliis quibusdam *Geometræ* hymnis in Auctuario Ducxano tom. 2. Paris. 1624. & in tom. 14. *Bibl. Patrum* edit. Paris. 1644. 1654. fol. ut refert idem *Fabr. Bibl. Gr. vol. 9. p. 26. ubi Paradisi primum tetraflicon exhibet.* (c) Exstat MSS. in *Bibl. Coislinian.* ut refert *Fabr. Bibl. Gr. vol. 9. p. 114.* Eiusdem *Epigrammata* Græcum in *S. cruce* edidit Allatus inter *Excerpta Rhet. & Sophistar.* In *Bibl. Aug. Imp.* Imperat. servatur *Synagoga MS. expositionum Johannis Geometræ & aliorum auctorum Græcor.* in *Hermogenis* arcem oratoriam, vid. ibid. vol. 4. p. 413 - 412.

num. 5. *Hymnus* in sanctissimam Deiparam versibus heroico-elegiacis. Adduntur *salutationes* in 4. sectiones divise, sicut & alii versus in feta & celebriores solennitates num. 32. *Confessio* Christiana, versibus heroico-elegiacis, num. 33. *Hymnus* in S. Deiparam secundum libros alphabeti, num. 32. *Oratio* ad S. Deiparam, versibus jambicis; & alia ejusdem *oratio* versibus heroico-elegiacis. Ubi alia carmina occurrunt de *Imaginibus*, aliisque etiam versus de *variis argumentis utilissimis*. In Cod. Vindob. Theol. 89. num. 13. habetur anonymi cujusdam epigramma in Johannem Geometram hymnorum scriptorem, quod incipit, *κὺδος ἰωάννη*. IV. JOHANNES NICÆÆ metropolita: vixit ante Sæculum XI. laudatus utique semel iterumque ab Anastasio Casariensi lib. de *jejunio Deipare*, qui claruit circa ann. 1094. Scripsit ad Zachariam Majoris Armeniæ Catholicum, (eundem forsitan, qui Photii æqualis erat) librum de *nativitate Domini*, quo ex epitola Cyrilli Hierosolymitani ad Julium Romanum, nova plane atque fabulosa de Christi die natali refert. Tractatum hunc Gr. Lat. publici juris fecit, notique illustravit Fr. Combeflius Auc. Nov. tom. 2. p. 297. Confer quæ habet Cotelæus Not. ad Patr. Apolt. p. 233, &c. V. JOHANNES SAITA, patria Cretensis, domo Cydoniatis. Duo tantum ejus opera (quod sciam) hodie supersunt. 1. Disputatio, de *Sacramento* *ἑξ ἀγνῶ inter Græcos & Latinos*, Gr. MS. biblioth. Bodlician. cod. 720. num. 7. 2. *Dialogi duo anaphorici contra Judæos*. Prior in capita 12. posterior in duo solummodo capita divisus. Incipiunt, *θεοτική διὰ τὴν δυσχερὲς τυγχάνει γὰρ ὅσα ἡ τῶν Χριστιανῶν πρὸς Ἑβραίων διάλεκτος*. In his dialogis omnes Judæorum cavillationes & contradictiones contra fidem Christianam prolixè & solide refellit. Exstat integrum hoc syntagma 213. foliorum in 4to. Gr. MS. bibl. Vindob. Cod. Theol. 223. Et mirum plane videri debeat tam egregium opus lucem publicam hæctenus non vidisse. VI. JOHANNES STAUURATIUS chartophylax Thessalonicensis, scripsit orationem de *miraculis S. Demetrii proconsulis*, qui imperatoris Maximiani jussu, Thessalonice lanceis confosus, martyrium consummavit. Princ. *ὁ λόγος μυστήρια ἀμνηστῶν τῶν θαύματα*. Habetur MS. bibl. Vindob. Cod. Theol. 284. num. 7. fol. 90. & bibl. Bodlician. cod. 3383. num. 12. (a) sed & ni male memini, edita est. VII. JOHANNES, metropolita Claudie (Noricorum ni fallor, ea urbs est) scripsit epistolam, Latinis oppositam, de *azymis* *ἑξ σφισσώταις*, aliisque. Princ. *ἐπεὶ δὲ σοι μαθὲν ἔλας τριμύαταις πατρὸς ἐμῶν τῶν ὁμολογούντων*. Nuga-

cem esse auctorem, & pleraque ad verbum ex Nicolao Hydrantino exscriptisile contendit L. Allatius de Confen. Orient. lib. 2. cap. 18. num. 18. col. 871. Verum Leonis censuræ, hac in parte, plena fides non est adhibenda. VIII. JOHANNES, magnæ ecclesiæ diaconus. Superest Gr. MS. ejus hoc titulo tractatus; *Τὸς ὁ σκοπὸς τῷ θεῷ τῆς πρώτης τῶ ἀνθρώπου πλάσεως, ἢ τῆς δεύτερας ἀναπλάσεως διὰ τὴν ἡμετέραν τῶ θεοῦ*. Vide L. Allat. Diatr. de Psellis p. 40. Quis fuerit, vel an plura scripserit, nondum didici. IX. JOHANNES, monachus & diaconus, in opusculo sui titulo S. Basilii Magni discipulus, & *τίκτον ὑπακούει*, filius obedientie dicitur. Nugæ hæc, & geræ Siculæ. Dictio, methodus, & multa quæ tractat, sæculum a S. Basilio longe remotum arguit. Disciplina & ordo poenitentiae ab eo præscriptus, alius plane est ab eo qui in canonicis Basilii scriptis reperitur. De patribus loquitur, qui Basilium sequuti sunt, & poenitentiae tempora ab eo definita diminuerunt. Sua a Basilii temporibus ipse fatis aperte distinguit. Contextuit quilibet erat, *Canonarium*, quo sigillatim explicat pravos animi affectus, morbosque & poenitentias his convenientes, nec non quæ de communione, cibo, potu & oratione, observanda sunt, clementer admodum definit. Stylus ei scaber & difficilis, & qui, ut recte notat Morinus, cacophynthetis & asperis hyperbatis abundat. Cum eloquens videri vult, battologus est, & *κακὴ ῥητορική*. Præclare videtur sibi dixisse, cum inutilem epithetorum congeriem fluxit. Ex codice Vaticano extulit hoc opusculum canonicum, & Gr. Lat. edidit Johan. Morinus ad calcem operis de Poenitent. p. 401. X. Scripsit etiam JOHANNES quidam monachus commentarium seu *historiam S. & gloriosi martyris Arthemii*, quam ex Philostorgii historia ecclesiastica, aliisque studiose collegit. Princ. *τὰ τῶ μεγάλου ἡ ἐνδόξου μάρτυρος ἀργυρίου μέλλαν ἀνδοραγήματα*. Conf. L. Allat. de Simeon. p. 110. Verum hic (licet etiam monachus dicitur) cum priori idem non est. Non desunt qui Johanni Damasceno attribuant, ut alibi notavimus. Vide eundem Allatium in catalogo operum Damasceni, ad calcem Symmici. p. 452. XI. JOHANNES, patriarcha Hierosolymitanus; ecclesiæ Orientalis causam adversus Latinorum ritus & dogmata strenue tuebatur. Quis fuerit hic Johannes non usque adeo constat. Erat Johannes monachus Hierosolymitanus, qui in synodo Aquilegraniensi anno 809. quæstionem de processione Spiritus S. movebat, cujus memini in isthoc concilio. An is postea in patriarcham evectus? Erat & Johannes Hieroso-

(a) Item Bibl. Coislinian. p. 211. teste Fabr. Bibl. Gr. vol. 9. p. 72. Prodiit Lat. tom. 12. Bibl. PP. edit. Lugd. p. 817. Vide Fabr. ibid. vol. 13. p. 806. Johannis *scilicet* *ad Cusconi Synodorum* memorat Fabr. ib. vol. 11. p. 48.

lymorum episcopus quem Theophanes collocat ad ann. 692. Alius, quem anno circiter 800. benedictionis causa, claves sepulchri Domini, ac loci Calvariae, claves etiam civitatis, ac montis Oliveti cum vexillo per duos monachos Carolo Magno misisse testantur annales Francorum in vita Caroli M. Erat denique Johannes patriarcha, qui Johannis Damasceni vitam scripsisse dicitur. An hic auctor noster? Plane incerta omnia. Immo nondum nata, nondum saltem adoleverant, quae inter ecclesiam Orientalem & Occidentalem postea intercedebant controversiae. Scripsit Johannes noster *disputationem de Azyzmis*, quam in urbe Hierosolymitana, cum philolopho quodam Latino habuit. Incipit, *Τὸν πολὺ-πεν Φασὶν γὰρ παάσαν μὴ χαίρειν τῶ πόντῳ τῆ βορᾶ, &c.* Exstat MS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. 166. num. 6. fol. 144. Ex hoc opere quædam profert L. Allatus contra Hottinger. p. 74. 97. qui mentionem etiam facit alterius colloqui cum Latino de *Azyzmis*. Princ. *παρά τοῖς παρ' ἡμῶν Εὐαγγελιστοῖς, ὁ ἰλαθεὶς ὁ Χριστὸς εἰς θύσιαν τῆ πάσχας, &c.* ibid. p. 526. Scripsit item orationem de processione Spiritus S. Princ. *εἰς τὴν ἐξόδον μετὰ τὴν ὑπατίαν φλαβίῳ Θεοδοσίῳ, &c.* Quin & oratione de Azyzmis fe alia quoque adversus Latinos edidisse testatur. Unde suspicari licet ipsum Saeculo XII. vel XIII. floruisse. Johannes ille patriarcha, qui ex Arabico vitam Damasceni Graece condidit, circa annum 840. claruisse putatur. Quo vero tempore vixerit, ex ipsa vita colligi nequit. Id modo constat, ipsum diu post Damascenum floruisse.

LEO, cujus neque patriam, nec tempus, nec vitae genus, explicari licet. Composuit collectionem præcipuarum veteris Testamenti prædictionum de Christo, quæ ita incipit, *ὅτι Θεὸς ὁ Χριστὸς Ἰερουσαλὴμ, &c.* habetur Gr. MS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. 252. num. 10. fol. 33. Il. L. 2. omagister, proconsul, patricius, & a secretis in aula Constantinopolitana, vir in operibus SS. patrum veratissimus; ex quibus, & præcipue ex scriptis Theodoriti, contextuit epitomen *expositionis* in Pentateuchum Moisaicum, in librum Joshuæ, Judicum, Ruth, & 4. libros Regum. Princ. *οὐ προτέταχεν Θεολογίαν ὁ Μωσὴς διὰ τὴν ὑπαιότητα αὐτῶν, &c.* Extat Gr. MS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. 28. Eodem modo epitomen *expositionis* variorum patrum in evangelium S. Matthæi, S. Lucæ, & in epistolam S. Jacobi, concinnavit. Princ. *Πῶς νοστήσαν, τὸ μὴ κελύεσθαι, ἵνα μὴ*

&c. habetur MS. ibid. cod. 324. num. 2. fol. 146. (a)

LEONTIUS, presbyter & præpositus monasterii S. Sabæ in urbe Roma, in Acta retulit vitam & miracula S. Gregorii Agre-
gentinorum in Sicilia episcopi, qui nondum episcopus concilio V. œcumenico interfuit, & sub Mauritio imperatore præcipue clauit, de quo frequenter agit Gregorius M. in epistolis suis. Princ. *θεοφρόν & ἀνάταλη-
πτον θαύμα & τὴ οὐκ ἐκμήν ὁ Φίλιμον.* Exstat hæc vita Gr. MS. in codice Colbertino 1677. Vitam hujus Gregorii anonymam Latine ex-
tulit Surius ad Novembr. 23. fed a nostra diversam, saltem a metaphrasæ insigniter interpolatam. Plures sunt Leontii inter scriptores ecclesiasticos, de quibus suo loco dictum est. Interim liceat mihi hac occasione corrigere errorem Bern. Mallincrotii, qui in Paralipomenis* ad Volsium de Hilt. Græc. Leontium quendam Magnesianum historicis Græcis accenset, idque auctoritate Alemanni in Not. ad Procopii Anecdota adstruit. Leontius is erat Magnesiæ in Asia episcopus, qui conciliabulo Ephesino, anno 449. & synodo Chalcedonenſi 451. interfuit. Verum longe fallitur Mallincrotius. Nihil quippe aliud dicit Alemannus quam Leontium referre, fuisse 27. Ephesi episcopos, a S. Timotheo usque ad Marciani imperium. Id quod in concilio Chalcedonenſi Act. 11. col. 699. diserte tradit ipsemet Leontius. Historicam vero episcoporum Ephesinorum successionem in opere a se composito Leontium scripto tradidisse, nemo ante Mallincrotium unquam somniavit.

(b) MACARIUS, cognomento Chrysocephalus, vetusta & illustri familia oriundus. Philadelphie archiepiscopus factus est, cujus neque atatem, neque res gestas, omni adhibita diligentia, indagare potui. Erat quidem Macarius Philadelphienſis episcopus, Philothei patriarchæ CP. æqualis, unus ex tribus imperatori propositis, ex quibus patriarcha eligeretur, de quo Cantacuzenus lib. 4. cap. 37. p. 859. Verum Chrysocephalum de quo agimus, hunc fuisse non audeo affirmare. Erat Macarius noster πολυγραφός, in scriptis SS. patrum admodum versatus, etsi nihil, quod sciam, hæctenus lucem viderit, præter unicam orationem in exaltationem S. Crucis, quam immenso operi suo de Cruce p. 1289. Græc. Lat. inseruit Gretserus. Sed plurima latent MSS. quæ ex L. Allatio (cui tot recentioris Græciæ scriptorum notitiam debemus) & aliunde,

(a) Epitome *expositionis* in 4. Evangelistas, in Epistolæ canonicas, & in Acta Apostolorum extat MSS. in Bibl. Monasterii Pathmos insulae, ut refert le Long. Bibl. Sacr. vol. 2. p. 826. (b) Conf. Oudin, tom. 3. p. 606. Fabr. Bibl. Gr. L. 5. c. 17. vol. 7. p. 771.

breviter recenserebimus. Sunt igitur orationes 14. in felta ecclesiæ, (a) nempe, 1. In 9. ordines Angelorum & in S. Michaelē. Princ. *Ἀρχὴ μὲν καὶ ἡ τῶν δορυμένων ἀρχάγγελος.* 2. In magnos Angelorum principes Michaelē & Gabrielē. Princ. *Ἡδὴ μὲν τῷ ἀναβίως δυνάμεις Φύτρον.* 3. In venerandum festum occurrus sive ὑπαπαντῆς. Pr. *Φαῖδρα τῆς ἱερῆς τῆς προσκύλας.* 4. In solennitatem Ὁρθόδοξίας. Pr. *Τὴς ὁ ἡχος τῶν ἱερταζόντων.* 5. In Dominicam tertiam jejuniorum, qua peragitur adoratio crucis. Pr. *Μεγάλη μὲν ἡ παύσα ἡμέρα.* 6. In festum Palmiarum. Pr. *Χαίρει σφόδρα ὁ ὑγατρίων.* 7. In S. & gloriosam Christi resurrectionem. Pr. *Χαίρει ὑπόδους ἡ παύσα πανήγυρις.* 8. In mulieres unguenta ferentes, & in Joseph ab Arimathea, &c. Pr. *Τῆς παύσας ἡμέρας τῆς Εὐαγγελίας.* 9. In ascensionem Domini Deique nostri J. C. Pr. *Μεγάλη τῆς ἡμέρας ἡ δύναμις.* 10. In S. Apostolum & Evangelistam Johannē Theologum, & Theologum Evangelicam per eum nobis traditam. Pr. *Ἀποστόλων ἐπισημῶν ὑψηλῶς ἀποδείκνυται.* 11. In Johannē Baptiste praeursoris nativitatem. Pr. *Ἰωάννη τῆς Φωνῆ τῷ λόγῳ τῆς λόγος ἀνατίθημι.* 12. In Christi transfigurationem. Pr. *Θεὸς κυριεύει ἐν ὅπρῳ ἐπιφανῶν.* 13. In Johannē praeursoris decollationem. Pr. *Πάλιν Ἰωάννης ὁ μέγας ἡ προόρμος τῷ λόγῳ Φωνῆ.* 14. In exaltationem Crucis. Pr. *Ἐμοὶ μὲν χαρίεσταιν ἀπάντων.* Quæ ea est quam fine mutilam edidit Greuterus. Has omnes orationes MSS. penes se habuisse profertur L. Allatius de Concil. Florent. adverb. Creighton. p. 681. alibique eas enumerat Diatr. de Script. Simeon. p. 83, 88, 94, 96, 97, 99, 105, 111, 113, 114. Scripsit etiam Macarius brevem, sed accuratam expositionem in canones Apostolorum & Conciliorum, quam dum Chii morarentur, se legisse testis est item Allatius adverb. Creight. p. 680. Legit etiam ejusdem Macarii magnam Alphabetum in Lucæ evangelium, sermonibus & libris 24. comprehensum, totidem nempe quot sunt Alphabeti litteræ, ut appareat Christum esse A. & Ω. Principium & Finem. Ex SS. patribus Chrysostomo, Nazianzeno, Basilio, Athanasio, Cyrillo, &c. collectum est. Magnam procerum partem profert Allatius ibid. p. 682. Ex hoc procerum liquet ipsum eodem modo expositionem in Genesin concinasse, in duos tomos divisam, quorum primum Cosmogoniam, secundum Patriarchas nominavit. Sed omnem ejus diligentiam superavit absoluta ejus in sanctum Matthæi evangelium elucidatio ex veterum commentariis compilata, tribus voluminibus comprehen-

sa, quorum quodlibet 20. libris conflatur. Valti hujus operis pars prima in 20. sermones distributa habetur Gr. MS. Biblioth. Bodleian. Cod. Baroc. 156. Vide Catalog. MSS. p. 20. ubi sermonum tituli Græce exhibentur. (b) Denique ne hoc etiam omitam, Matthæi cujusdam Chrysocephali carmina Lambica, & ejusdem, an alterius, Chrysocephali tractatum de vite humanæ termino, Pr. *Οἱ λόγοις ἐπὶ ἐκείνῳ ἀνθρώπῳ, &c.* recenset Allatius ubi supra, p. 684.

MARCUS, Hieromonachus, monasterii S. Sabæ præpositus, scripsit sermonem in vitam & miracula S. Gregorii Agrigentini episcopi. Pr. *Σοφὸν ἡ ἀκατάληπτον χηρμα ἡ τῆς εὐαγγελίας ὠφελίμων.* apud Allat. de Symeon. p. 109. Confer quæ habentur supra in Leontio. Composuit item Declarationem dubiorum in Typico occurrentium, (c) divisam in capita 95. editam in Typico Græcorum Vener. 1643. fol. Habentur Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 175. num. 2. Marci monachi (noltri ut videtur) versus Lambici in Pläterium, qui ita incipiunt, *Ἡ δαδιδωκὴ τῶν μελεμάτων χάρις, &c.* item cod. 203. num. 5. fol. 34. Marci cujusdam epitola ad patriarcham CP. de Consilia, adversus persecutionem orthodoxæ fidei. Verum noltri esse affirmare non audeo.

(d) MATTHÆUS. I. ΜΑΤΤΗΥΣ Angelus, Parametus dictus, dignitate quæstor, ecclesiæ suæ causam contra Latinos strenue tutabatur. De tempore quo vixerit, incerta omnia. Recentissimum & patria Rhodium facit, & paulo ante concilium Florentinum claruisse affirmat, Johan. Sambucus, sed levi ratione fultus. Multo antiquior mihi videtur, nec alius forsitan quam Parametus ille protovestiarius, cujus meminit Pachymeres, lib. 5. cap. 17. & 21. anno 1273. ab imperatore Michaelē Palæologo una cum 4. aliis legatis ad refarciendum ecclesiæ concordiam, Romam ad Gregorium X. missus. Hoc modo Thomæ Aquinatis, contra quem toties calamus strinxit, ætate par erit. Ut ut sit, scripsit plurima quæ sequuntur. 1. *Antisthefis* contra Thomam Aquinatem de processione Spiritus sancti; Pr. *Προοίμιον τῆς ἀντιθέσεως, &c.* 2. Contra eundem de igne Purgatorio; Πῶς ἐστὶν ὁ ἐκείνους τόπος ἐνθα αἱ ψυχὰς καθάρισθαι πρὶν, &c. 3. *Dissertatio* contra Latinos de primatu Papæ. 4. *Refutatio sex capitum* a Latinis editorum in defensionem processionis Spiritus S. ex Patre & Filio. 5. *Demonstratio* in quot

(a) Harum Orationum 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, existant in Bibl. Coislinian. a Montfaucon, edit. p. 181. ut refert Fabr. Bibl. Gr. vol. 10. p. 497. (b) Procerum ad Comment. in Matthæum, & titulos sermonum 20. uti & locum ex procerum in Evangelium Lucæ exhibuit Gr. & Lat. Fabr. Bibl. Gr. vol. 7. p. 773. seq. (c) *Ordin.* tom. 2. p. 584. narrat Marcum Hieromonachum, qui ab an. 1010. vel 1020. floruit, non tantum scripsisse *Comment.* in Typicum S. Sabæ dictum, sed composuisse etiam hoc Typicum, quod S. Sabæ falso nomine inscriptum, ut hujus auctoritate monachos S. Lauræ ad observantiam Quadragesimæ SS. Apostolorum compelleret. (d) *Conf.* *Ordin.* tom. 3. p. 523.

absurditates Latini necessarii incident, dum Spiritum S. etiam a Filio procedere asserunt. 6. *Dissertatio* de aliis 22. absurdis erroribus Latinorum. 7. *Dissertatio* contra Latinos, de primatu Papæ. 8. *Dissertatio* contra Latinos, de *Azynus*. Omnia hæc opuscula continentur Græce MSS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 102. Verum in indice codici præmissio 22. opuscula enumerantur. Integra, ni fallat catalogus, opuscula 20. habentur MSS. inter libros Seldenianos Biblioth. Bodleian. cod. 3378. II. ΜΑΤΤΗΥΣ, patria Iatrus, (Propontidis ea insula erat) professione hieromonachus, vel ut ipsius verbo utar, *Μοναχὸς Σύτης*, *Μοναχὸς sacrificulus*. Vixit saltem sæculo XII. vel potius frequenti, cum dignitatum quarundam vocabulis utatur, quæ vix ante hæc tempora nata sunt. Contextuit verbis politicis *Catalogum officiorum* magnæ ecclesiæ CP. & ad eundem modum *Catalogum officiorum* aulæ imperatoris CP. Hæc duo opuscula, quæ in codice quodam MS. Matthæo Blaltaræ tribuuntur, (vide du Fresn. in Indic. Græc. p. 55.) Græce & Lat. cum notis edidit Jac. Goarus cum Georgio Codino de Officiis CP. *Parif.* 1648. p. 8. & 38. Eiusdem plane, ut opinor, sunt *questiones & causæ matrioniales*, quæ integrum pene Juris Græco-Romani librum 8. a p. 478. usque ad p. 519. occupant. Exstat MS. in Bibliotheca Vaticana Matthæi hieromonachi ἐξηγητής, seu expolitio in *divinis Canones*, & de *Psichate* apud Pollevin. in Append. p. 12. & in Bibliotheca Fontis-Bellei prope Parif. contra *Judeos* libri 5. ibid. p. 96. & Biblioth. Bodleian. Cod. Baroc. 33. n. 1. Scripsit etiam hieromonachus noster tractatum de *Azynis*, quem citat Leo Allatius de Conc. Florent. p. 434. iterumque p. 331. In Biblioth. Vindob. Cod. Philosoph. 199. num. 2. habetur Gr. MS. Matthæi cujusdam tractatus theologicus de SS. *Trinitate*; nostri vero an sit, dicant alii. III. ΜΑΤΤΗΥΣ, Ionix & Aliatidis terræ episcopus. Exstat ejus *epistola* ad magnam magnæ ecclesiæ CP. chartophylacem, quæ ita incipit, *Φθύνεις τὸς πάλας ἐξιώντες*, &c. Habetur Græc. MS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 174. num. 14. a fol. 138. ad 145.

MAXIMUS monachus, cujusnam vero cœnobii non liquet, scripsit ad Nicephorum magnæ ecclesiæ CP. chartophylacem, *Questiones sacras miscellaneas*, seu *πρὸς διάφορον κεφάλαιον*. Exstant Gr. MS. Biblioth. Vindob. Cod. Jurid. 11. num. 3. a fol. 51. usque ad fol. 58.

MICHAEL, Synodorum in Phrygia episcopus, scripsit expolitionem maximorum miraculorum SS. Archangelorum. Pr. *Πολύαι & μεγάλοι τῆς ἀσσυμᾶτι*. & *μεγαλοπρεπὲς ἀρχαγγελικῆς σφ.* Vide L. Allatium de Simeon. p. 107.

NECTARIUS, hieromonachus, scripsit carmine librum de *Abbatibus*, qui ante cum claruerunt. Exstat Græce MS. in codice regio Parisiensi 2198. ut fidem nobis facit Ph. Labbeus Biblioth. Nov. MSS. p. 235. neque de eo aliquid amplius novi.

(a) NICEPHORUS URANUS, magister Antiochiæ, in litteras misit *vitam S. Symeonis junioris Stylite*, qui monasterii in monte *Θαυμασῶ* prope Antiochiam præpositus erat. Ediderunt Bolland. ad diem Maii 24.

NICETAS, ecclesiæ Nicænæ chartophylax, librum scripsit de *Schismate inter ecclesiam Græcam & Romanam*, quibus nempe temporibus, & quibus de causis ecclesiæ Romana a Græca fecerit. Exstat Græce MS. Cod. regio Parisiensi 334. indicante du Fresnio in indice auctorum, quem glossario Græco subiecit, p. 30. (b) Idem ante du Fresnium pridem memoraverat Labbeus Bibl. Nov. MSS. p. 89. qui subdit, in Stortiana Bibliotheca titulum fuisse, Nicetam de *Azynis & Sabbatorum jejuniis*, & *nuptiis Sacerdotum*. Ex opere de Schismate quædam profert L. Allatius, de Synodo Phot. p. 203. II. NICETAS rhetor & philosophus; an idem sit qui *Nicetas David Paphlago*, *Philosophus* etiam dictus, qui claruit anno 880. nondum didici. Sub ejus nomine plures orationes, hæctenus quod sciam, ineditas recenset L. Allatius Diatr. de Script. Symeon. quæ sequuntur. 1. In *gloriosam martyrem Pantelemonem*, p. 96. Pr. *Θαυμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτῶ Φθὺν ὁ μέγας*. 2. De certamine & de inventione & translatione reliquiarum S. Stephani protomartyris, ibid. p. 102. Pr. *Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χρὺςτός ὁ Σωτὴρ πάντων* (c) 3. Encomium in magnam Nicolai Myrrhoptem & Theumatium, ibid. Pr. *Ὁ μὲν Σαπάτωρ δαυὶδ τὸ ἀνδραλὲς καὶ μεταφύων*. Hæc oratio Nicetæ rhetori Paphlagoni inscribitur. 4. In S. & illustrem apostolum Jacobum, ibid. p. 108. Pr. *Πρῶτῃ μὲν ἡμᾶς ἡ ζωὴ τῆς ἀληθινῆς Θεολογίας πηγῇ*. (d) 5. In Timotheum apostolum, ibid. p. 111. Pr. *Τί δὲ τιμώθηκες*. Τέτο γὰρ μέγα τὸς Ἀποστόλους. 6. In SS. & gloriosos 12. Apostolos, ibid. Pr. *Τί καλὴ ἐκκλησίας ἡ τὰς, τί τιμὴ τῶν ἐν αὐτῇ*. 7. Encomium in S. martyrem Theodorum, ibid. Pr.

(a) Conf. *Ondis*. Sæc. VII. tom. 1. p. 1580. (b) Habetur item in Bibl. Mediceæ pluteo 7. n. 10. teste *Fabr* Bibl. Gr. vol. 6. p. 432. (c) Exstat Lat. tom. 6. Lipomani ad 11. Augusti vid. *Fabr* Bibl. Gr. vol. 9. p. 144. (d) Exstat Lat. tom. 27. Bibl. PP. Lugd. p. 391. Gr. & Lat. in Auctuario novissimo Combesii tom. 1. p. 347. vid. *Fabr*. ibid. p. 84.

τί λαμπρά καὶ διαγής ἡ τῆς ἡμέρας χάρις. Hæc oratio Nicetæ episcopi Paphlagoniæ nomen gerit. 8. In SS. Ἐϑ. Θεωματοργος ἀναγγῆρος Cofinam Ἐϑ. Daniinam, ibid. p. 114. Pr. εἰς ἀγαπήτα τὰ σκηνώματα σου κύριε τῶν δυνάμεων 9. In SS. Ἐϑ. ἱλλυστρες μιστρες Cyprium Ἐϑ. Jullitum, ibid. p. 115. Pr. ὅσπερ ἐκ ἐστὶ συνεχόμενοι τῷ κυρίῳ ἰδοὺσαν. III. NICETAS SCUTARIOΤΑ, cujus exstant homilie tres. 1. In Dominica Orthodoxie habita. Pr. καὶ οἱ διὰ ἱστος κλίμακος ἐπὶ ἰσὰ ὑψηλοτάτην περιεπὴν ἀνατρίχων βυλομένοι, &c. 2. In illud S. Johannis, cap. 12. *Jesum ergo ante sex dies Pasche venit*, &c. Pr. ὁ μὲν νῦν τῶν προκαμένων ἡμῶν εἰς ἐξήσιν ἐναργητικῶν ῥημάτων τῆς σήμας, &c. 3. In principium evangelii S. Johannis. Pr. τὸ πνεύματος ἡ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται, &c. habentur Gr. MSS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 61. num. 2. fol. 169. Scriptit etiam Scutariota *Scholias*, five annotationes in Nicetæ Choniatae Theaurum Orthodoxum. Vide libros 5. quos Latine in lucem emisit Petrus Morellus, ubi hinc inde reperiuntur. *Epistole* etiam ejus MSS. in codice Reg. Paris. 594. asservantur, teste Labbeo Bibl. Nov. MSS. p. 101. (a)

PANTALEON, magnæ ecclesiæ CP. diaconus & chartophylax. Ætas ejus mihi quidem parum certa. Sunt qui illum ad medium sæculi XIII. referunt, eique ascribunt tractatum contra Græcorum errores de processione Spiritus S. &c. editum Constantinopoli in ædibus fratrum Predicatorum anno 1252. Verum qui tractatum istum primus in lucem emisit, P. Stuartius in Actuario suo, p. 555. anonymum edidit. Ediderunt & sub anonymi titulo novissimi Bibliothecæ Patrum curatores, tom. 27. Et si tomo præcedente in monitione ad lectorem, ubi de Manuèle Caleca agunt, Pantaleonem auctorem perhibent. Vidit id vir his litteris haud leviter imbutus, Johan. Ciampinus, * nihilominus tanquam anonymum constanter citare pergit. Exstant utrunque ejus orationes 2. in gloriosam Dominum nostrum transfigurationem, quas Gr. Lat. edidit Combefisius Auc̃. Nov. tom. 1. col. 1759. qui secundam priori elegantiorē, & ferte non ejusdem esse auctoris judicat. Narrationes de miraculis S. Michaelis habentur Græce MSS. in codice regio Parisiensis 1473. Vide etiam Allat. de Symeon. p. 99. & p. 103. Latine ediderunt Surius, Lippomannus, alii. Pantaleonis orationem in exaltationem sanctæ Crucis, Græc. Lat. edidit Gretierus de

Cruce tom. 2. col. 1233. (b) Verum hic monasterii Byzantinorum presbyter esse dicitur. Sed id, ut recte alibi notat Combefisius, inde accidere potuit, quod ex diacono CP. presbyter monasterii factus sit. In catalogo Jac. Marmoretæ CP. Pantaleonis diaconi orationes panegyricæ totius anni, five 12. mensium, in fests & dominicos dies exstare dicuntur. Vide Possevin Append. p. 48. Quædam etiam Pantaleonis nostri opuscula habentur Latine Biblioth. Patr. edit. noviss. tom. 12.

PERDICCAS, protonotarius Ephefinus, scripsit verbis politicis, *expositionem* spectaculorum Dominicorum, & memorabilium quæ Hierosolymis videntur. Hanc primus edidit Fredericus Morellus Parisiensis; accuratius vero Græce & Latine L. Allatius Symmick. part. 1. p. 65. qui & anonymum quandam, qui de locis Hierosolymitanis prola scripsit, Græce & Latine subnexit.

PETRUS. I. PETRUS Damasceus, vitæ instituto monachus. (c) Exstant ejus non pauca inedita; *Tractatus* 4. five *eclogæ* ex variis scriptoribus. 1. *Sylloge miscellanea*, 2. *Excerpta* ex Chrysostomo de Humilitate, &c. 3. *De mandatis divinis*, 4. *De tribus facultatibus anime*, Biblioth. Bodleian. Cod. Baroc. 133. *Tractatus* de septem operationibus quibus mens ad Deum elevatur. Pr. φύγα τὸς ἀσθενήτας καὶ σῶζου. ibid. cod. 213. Ex libro quodam ejus ascetico excerpta varia. Pr. λέξη μὲν παντός ἀγαθὴ ἢ ἐκ θεοῦ διδομένη φύσις καὶ γνώσις, &c. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 289. num. 20. fol. 45. Ex libro ejus quodam λέγει ἰσχυροφύλις, *sermones anime utiles*. Pr. τρίτη ἐστὶν ἀρετὴ τῆς συμμετὸς τὸ ἡμῖν εἰς ψαλμοῦς, &c. Ubi in titulo S. Petrus Damasceus dicitur, ibid. cod. 200. num. 2. fol. 69. Confer Lambec. Comment. lib. 4. p. 200. *Alphabetum* ejus in codice Colberteo 4506. MS. assertari testis est du Fresnius in Ind. Auc̃. Græc. p. 31. quid vero continet, non indicat. II. PETRUS, Argivorum episcopus contextuit orationem in S. Ἐϑ. gloriosos ἀναγγῆρος Ἐϑ. Θεωματοργος Cofinam Ἐϑ. Daniinam. Pr. ἀσπὶς μὲν ἀσθεντοῦ τῷ σπρωματὶ προδυνάμηντος πρὸς θεῶμα κινῶσι μάχα, indicante L. Allatio de Symeon. p. 83.

PHILO, rhetor & philosophus, scripsit *historiam ecclesiasticam*, quam laudat Anastasius Sinaita initio *Demonstrationis* hislo-

* DeAzym. & Ferm. c. 1. p. 14.

(a) Ut & de arte Rhetorica ibid. p. 109. (b) Græce obvia etiam hæc Homilia in tom. 7. Chrysostomi editionis Savilianæ p. 661. Habetur MS. in Bibl. Bodleian. vid. *Outis* tom. 3. p. 230. Scriptit etiam Pantaleon *Homiliam* in sacra lumina. Exstat Gr. & Lat. in Micropresbyterico p. 187. *Basil.* 1550. fol. & in Orthodoxographis utrisque an. 1555. & 1569. & in Actuario Ducæano Bibl. PP. tom. 2. Paris. 1624. & in Bibl. PP. Morelliana tom. 12. & Latine in ceteris PP. editionibus, ut narrat Fabr. Gr. vol. 10. p. 423. (c) Visitat an. 1157. ut notat Leguinus Jo. Damasconi opp. tom. 1. ad Epist. Petri Manfius.

rice de magna & angelica summi sacerdotis dignitate, his verbis: *Ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ φέρεται τῷ Φιλοσόφῳ εὖρον τι ταῖσιν ἐπὶ πλεονεξίας, &c.* Ubi ex ea profert historiolam de presbytero quodam ab episcopo suo excommunicato, qui postea martyrium passus, capsula inclusus, & in ecclesia positus, quiescere non potuit, donec a proprio episcopo (ut per Iomnium monuerat) anathematis vinculo solutus fuerat. Exstat hic Anastasii libellus ἀνέκδοτος Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 184. num. 20. fol. 118. Bodleian. Cod. Baroc. 185. num. 2. & alibi non semel. Huius Philonis, ejusve historię meminit nemo ante Anastasium, nemo postea, unicuique si excipias Michaëlem Glycam, part. 4. Annal. in Leone Ilaurico, edit. Paris. p. 282. qui tamen ipsum Philonis opus procul dubio non vidit, sed integram quam habet narrationem, seu mavis fabulam ex oratione Anastasiana, tacito licet nomine, ad verbum excerptit. Erat ergo Philo, Anastasio, qui claruit anno 561. antiquior, & tamen vixit postquam cessaverant Gentilium persecutiones, ut initio fragmenti ipse satis innuere videtur; ac proinde sæculo quarto, quintove vixisse necesse est. De auctore ipso quis fuerit, difficultis est disquisitio; ut Delio natatore opus sit. οὐ μάλῃς εἰ δὲ τὰ Φανή γράμματα σαφές. Interim divinare fas est. Inter episcopos qui anno 347. synodi Sardensis epistolę subscriperunt, apud Athan. Apol. 2. p. 596. erant Philones duo, uterque in Ægypto episcopus. Verum hos in scriptorum numero ponendos esse, quis fides faciet? Auctor Prædestin. de Hæres. cap. 30. p. 31. ubi de Alogis agit, meminit Philonis episcopi, qui hæreticos illos sæpe profligavit. Verum si vixerit is, quo tempore orti sunt Alogi, nostro longe antiquior erat, nec ullam plane fidem meretur ille anonymus, quem nomina propria non raro pro libitu fingere, haud levis suspicio est. In indice librorum MSS. quem regi Gallię obtulit Anton. Eparchus Corcyrensis, num. 14. occurrit opusculum Philonis philosophi, περὶ μεταβολῆς; ut & deificationes variarum enarrationum de creatione mundi. An ex Philone Hebræo excepta sint, norunt qui codicem ipsum inspicere possunt. Erat & Philo monachus, cujus exstat meditatio ascetica contra pulchritudinem Mulierum, quę ita incipit: Εἶδον κάλλος γυναικὸς βασιλεύον μετὰ τῆν δόξαν, &c. Habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 325. num. 15. Verum is longe recentior mihi videtur. In re omnium obscurissima, de qua altum silent omissi scriptores ecclesiastici, liceat mihi, bona cum lectoris venia, conjecturam meam hoc loco proponere. Quid ni igitur dicamus auctorem nostrum alium non fuisse quam Philonem, Carpasię urbis in Cypro episco-

pum, ab Epiphanio ordinatum, cui etiam episcopatus iuxta curam commisit, cum & Romanam & Constantinopolim proficisceretur. De quo, ejusque in Cantica commentario, diximus alibi ad annum 401. Præter hunc, Philonem alium inter scriptores ecclesiasticos, hisce præsertim sæculis, frustra quæras. Conjecturę nostrę haud parum favet, quod de Philone Carpasiote diserte dicat Polybius Rhinocurorum episcopus, posterioris partis vitę Epiphanię scriptor, cap. 49. fuisse ipsum κληρικόν ἀπὸ ῥητόρων, Clericum ex ordine rhetorum desumptum, quorum quidem erat antiquitates sacras & ecclesiasticas excutere & pertractare. Quo rectius hæc intelligantur, observandum erit, rhetores non modo apud forum, & in rostris declamasse, sed & dignitatem quandam & officium ecclesiasticum constituisse. Erat enim in quavis fere majori ecclesia rhetorum schola, ex redditibus istius ecclesię sustentata, qua juniores clerici ad futuras sacri ordinis functiones promovendi sacris litteris & disciplinis ecclesiasticis erudebantur; ῥήτωρ τῆς ἐκκλησίας, i. e. juvenutis ecclesiasticę magister, ut de Manuèle Holobolo Pachymeres, lib. 5. cap. 12. qui etiam Georgio Acropolite in hoc munere successit, cui illud ab imperatore impetravit Germanus patriarcha, eo nomine in collegium cleri cooptato; cujus proinde curę commissi sunt adolescentes ecclesiastici, disciplinis liberalibus, sacrisque studiis, in ludo isto litterario operam daturi, uti expresse nos docet idem Pachymeres, lib. 4. cap. 14. inter officiales magnę ecclesię CP. apud Codin. cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983

clerici, quæ ad calcem Codini, edit. *Parif.* p. 315. exhibetur, doctoris (τῷ διδασκάλῳ) munus est *Εὐαγγέλιον ἔξ Ψαλτηρίου explicans, κατὰ τὰ ὁρμήα τῆς ἐπισκοπῆς, σιγαίνου- que habere scholasticum quæ in episcopo sunt*; ut nil mirum si *Doctor & Rhetor* haud raro conjungantur. Post sacras litteras, ecclesiasticas præcipue, explicabant rhetores, & vel historiam ecclesiasticam proprio Marte condiderunt, vel ab aliis scriptam, in epitomen redigebant, & quæ exinde excerpebant, discipulis & auditoribus suis, ore tenus tradere solebant. Hinc notare fas est, omnes pæne scriptores qui rhetorum nomine nobis veniunt, historiis ecclesiasticis illustrandis, ut plurimum incubuisse. Hinc natum forsitan Socrati historiæ ecclesiasticæ scribendæ studium, qui in schola rhetorica Troili sophistæ educatus videtur. Zacharias rhetor, qui claruit anno 491. scripsit historiam ecclesiasticam, de qua Euagrius lib. 3. c. 7. & alibi sæpius. Johannes rhetor Antiochenus, historiographus, claruit anno 526. cujus meminit Euagrius lib. 4. c. 5. & alibi non semel. Nicetas rhetor, cujus tot habemus hodie vitæ & encomia Apostolorum & SS. Patrum partim edita, partim MSS. Johannes magnæ ecclesiæ CP. diaconus & rhetor, vitæ Iosephi hymnographi conditor. Iliummodi rhetor fuisse videtur Nicephorus Callisti, cujus historia ecclesiastica, & ex historiis ecclesiasticis excerpta pæne infinita supersunt hodie, qui a teneris unguiculis in ecclesia S. Sophiæ CP. educatus erat, vicum & domicilium per multos annos ibi consecutus. Ubi ex infinitis quæ eo in loco repositi erant voluminibus & commentariis Collectanea sua ecclesiastica collegit & digessit, uti ipse nobis auctor est, Præfat. Hist. Eccles. p. 37. Ex his liquet rhetoris fuisse historias ecclesiasticas evolvere, tradere, excerpere, prælegere; discipulorum ex ore dictantis magistri excipere, & in commentarios referre. Inde ea quæ in scriptis veterum, tum sacrorum, tum profanorum toties occurrit formula, ἀπὸ Φωτῆς. Leontii Byzantini historia sæcularum ἀπὸ Φωτῆς Θεοδοίου; vita S. Epiphaniī ἀπὸ Φωτῆς Ιωάννου τῷ μαθητῇ αὐτοῦ. Eclogæ Philostorgiæ ἀπὸ Φωτῆς Φωτῆς τῷ πατριάρχῃ; Excerpta historiæ ecclesiasticæ Theodori lectoris ἀπὸ Φωτῆς Νικηφόρου καλλιέριου; ex Eusebii historia ecclesiastica ἀπὸ Φωτῆς ejusdem Nicephori; breviarium historiæ ecclesiasticæ Theodoriti ἀπὸ Φωτῆς ejusdem; vita S. Patapii ἀπὸ Φωτῆς Andræ Cretensis archiepiscopi; & mille istiusmodi exempla quæ codices MSS. curioso lectori suppeditabant. Cum igitur

(ut rem in pauca contraham) Philo Carpasiotes in ecclesia Constantinensi rhetoris obibat munus, verisimile est ipsum pro muneris sui ratione historiam hanc ecclesiasticam condidisse. Quod vero philosophus vocatur, quid mirum? cum vox illa non monachos modo, & archioris vitæ cultores denotare coepit, sed & omnes, præsertim in clero constitutos, qui ad reconditorum litterarum studium animum appulerunt. Hinc Nicetas rhetor & philosophus, & ne tritis nimium innotemur, Michael Psellus quæ erat eruditionis lania, ὁ τῶν φιλοσόφων ὑπαρχος, *Philosophorum princeps* vulgo dicebatur. Habuit vero & palatium suos philosophos, suos rhetores, philosophos, qui divinarum, humanarumque legum cognitione instructi, imperatori, data quavis occasione, assisterent; rhetores, qui imperatoris vice, dicendi facultate pro re nata uterentur. Hinc apud anonymum de officiis, quem ex Cod. Mazar. edidit Goar ad Codin. p. 42. φιλοσόφον ὑπαρχόν, & ῥητορὸν πρῶτον inter ordines palatinos locum habent. Hac de re satis obscura dicenda habui, meliora, certiorave docentibus aures faciles ac benevolas lubens commodaturus. Rem forsitan facilius expediret Leonis Allatii liber de Philonibus, si toties promissus in lucem publicam prodiiisset.

PHILOTHEUS; quisquis fuerit, *Sancti nomine insignitus, scripsit sermonem περὶ τῶν ἐντολῶν, de mandatis Domini nostri Jesu Christi*, quem Græc. Lat. exulit P. Possinus in Thesaur. Alect. *Parif.* 1684. p. 326. Suspiciari quis possit, hunc fuisse Philotheum illum patriarcham CP. qui claruit ann. 1350. Verum præter alia quæ notat Possinus, reclamant ipse codex MS. unde desumptus est hic sermo, qui annorum saltem quingentorum ætatem præ se fert.

PROCOPIUS, diaconus & chartophylax, scripsit *encomium divinarum archangelorum Michaelis & Gabrielis*. Pr. *Ἀγγελικὸς πανηγυρικός ἡ προφωρισμένη κυρία παρῶσα συναθροίβη*. Vide L. Allat. de Simeon. p. 87. *Encomium in S. apostolum & evangelistam Johannem*. Pr. *Ἀπεσταλὸς ὁ τὴν Φαίδαν ταύτην συγκεκοτῆσας πανηγυρὸν*. Exitat MS. Cod. Baroc. 240. *Encomium in S. apostolum & evangelistam Marcum*. Pr. *παλὺς ἀποστολικὸς καταστάπτει πανηγυρικός*, &c. L. Allat. ibid. p. 104. (α) Hæc Procopii opuscula ediderunt Bollandiani Apr. 25. *Sermo in celebrationem S. & venerabilium imaginum* afferatur Græce MS. in bibliotheca V. C. Eusebii Renaudoti. Me-

(α) Habetur etiam Lat. in Bibl. Concionatoria Combessii tom. 6 & Græce & MS. Vaticano cum Latina versione Jo. Francisæ Albani Urbianis in Act. Sanctior. tom. 1. April. p. 145. & Lat. p. 150. Gr. etiam & Lat. ante Catenam in Marcum editam a Possino Rom. 1673. fol. teste Fabr. Bibl. Gr. vol. 9. p. 109.

& ærumnis S. Johannis Chrysostomi. Pr. *ἀγαπῶντες ἀλλήλους ὡς τὸς ἑαυτοῦ* ἑαυτοῦ. Adi. sis L. Allatium de Simeon. p. 81. (a) V. THEODORUS, Alanie (urbs est, ni fallor, non longe a Byzantio posita) episcopus. Exstat MS. *sermo* ejus extemporaneus in Dei & Salvatoris nostri J. Christi sepulchrum. Pr. *ἀναβάλλεται μὲν ὁ ἰησοῦς & φῶς εἰς ἡμῶν πηκὶα τοῖς μαθηταῖς ἀπράπτον ἐπὶ τὸ ὄρος Θαβώρ.* Hæc nos docet L. Allatius de Simeon. p. 82. VI. THEODORUS, metropoli Cyzicenus; sermonem habet in S. martyrem Blasium. Pr. *βλασίων τὸν μέγαν ἐν ἱεραρχαῖς & μαρτυροῖς, πῶς ἐν αἰῶνι θαυμάσαμεν.* Testis est L. Allatius de Simeon. p. 84. VII. THEODORUS, Petrarum vel Petrarum (urbs erat Galilee inferioris) episcopus, in litteris milit *vitan* & *conversations* S. Patris Theodosii, totius eremi prope Hierosolyma archimandrite. Pr. *ἡ τρισηπτάτος & ἀδελφότης μία οὐσία.* Exstat MS. testatur L. Allatius de Simeon. p. 95. & ex ea quædam profert ibid. p. 7. (b) VIII. THEODORUS SCUTARIOTA, scripsit *vitan* S. Pauli Apostoli. Exstat MS. teste L. Allatio de Simeon. p. 106. hoc initio; *πᾶσι τοῖς ἀποστόλοις ἑκάστῳ μὲν ἡ τὸ γινῆσθαι.* (c) IX. THEODORUS, patria Smyrneus, *ὑπάρχων φιλοσόφου*, philosophorum princeps, scripsit in *defensionem* ecclesie Græcæ adversus dogmata Latinorum, ex quo proinde excerpta de processione Spiritus S. de Azymis, &c. una cum aliis habentur biblioth. Vindob. Cod. Theol. 324. num. 9. a fol. 238. usque ad fol. 262. Ejusdem *epitome* eorum quæ de natura & principiis naturalibus ab antiquis tradita sunt, in 4. *τμήματα*, sive segmenta digesta. Pr. *ὅσα περὶ φύσεως & τῶν φυσικῶν & τῶν φυσικῶν συνήσεων.* Opusculum hæcenus ineditum. Denique Theodorum Sidetam, aliumque Theodorum ecclesie Sabaſtenæ præpositum inter historicos Byzantinos nominatim reponunt Johannes Scylitzes, & Georg. Cedrenus in præfationibus ad suas hiltorias.

(d) THEOPHILUS, chronographus Christianus, quem ubique fere citat Malala, cujus calculum, tanquam longe accuratorem, commendat. An idem sit cum Theophilo Antiocheno (quod voluit olim anti-

stes Oxoniensis) controversia est haud facile solvenda. De qua aliquid diximus in Johan. Malala.

TIMOTHEUS, alter chronographus una cum Theophilo Malala passim laudatus, præcipue vero ut Domini nostri nativitatem in sextum mundi millennarium incidisse probaret. Meminit etiam idem Malala Timothei cujusdam gente Persæ, qui ante susceptum baptismum apud Persas *Isaflagarim*, sive *Bajulim* fuerat. Ex quo plura refert de Manichæis, eorumque episcopo Indarazaro, Persarum regis jussu occisis, præfente & spectante Christianorum episcopo; de facultatibus eorum publicatis; libris igni traditis; ecclesiis catholicis addictis; promulgato etiam edicto, ut si per imperium Persicum Manichæus inveniretur, igne absumeretur. Sub Justiniani imperio hæc contigisse narrat Timotheus, & ex eo Malala lib. 18. p. 178. De quibus tamen nulla alibi habetur mentio.

ZOZIMAS, monasterii cujusdam in Palæstina, ut videtur, abbas, sive archimandrita. Multis contendit Possinus eundem fuisse cum celebri illo Zozima, qui disciplinæ monasticæ in quodam Palæstinae cenobio a puero traditus, ultra 53. annos in vita ascetica perseveravit, & Mariæ Egyptiacæ anno 432. defunctæ, funus curavit, ductus pro sententia sua argumentis, a loco, tempore, & utriusque genio & moribus. Verum an tanti sint, ut eruditus in partes suas pertrahant, haud operæ pretium erit plurius excutere. Exstant ejus *διαλογισμοί*, seu *Allogia ascetica*, 14. capitulis comprehensa, ex ejus ore, a quodam illius discipulo, excepta. Edita sunt Gr. Lat. in Possini Thef. Ascet. p. 279. Magni hoc opusculum facit Possinus propter efflorescentem in illo gemituum indolem vere Asceticorum sensuum, & quendam suavissime fragrantem exuberantiam, qua penitus imbuitur unctio Spiritus, heroica sanctimonie odorem, & ut ejus verba sunt. Notat præterea Johan. Moschum, Prati spiritualia confarcinatorem, multa ex his alloquiis, immo integra quandoque capita, exscripsisse.

(a) Quædam ex eo profert Rigotius præf. ad Palladium. Habetur MS. in Bibl. Coslin. p. 195. vid. Fabr. Bibl. Gr. vol. 7. p. 158. & vol. 9. p. 66. (b) Hujusce Theodori *Canonicon*, sive scriptum quo Canonibus Synodicalibus lucem attulit, citat Nic. Comnenus Papadopoli p. 108. prænot. Myltagog. teste Fabr. Bibl. Gr. vol. 9. p. 230. (c) Etiam Scholia ad Nicetæ Choniatae Thesaurum scriptis & 2. ultimos libros adjectis, *Monodiam* quoque Michaelis scripsisse videtur. Vid. Fabr. Bibl. Gr. vol. 6. p. 419. & 421. (d) A Theophilo Antiocheno diversum opinatur Fabr. quia Malala & Chronici Pachaſis auctor ex eo afferunt quæ in libris ad Autolicum non leguntur; vid. Bibl. Gr. vol. 5. p. 96.

DISSERTATIO SECUNDA.

De Libris & Officiis Ecclesiasticis Græcorum.

DE Libris ecclesiasticis Græcorum acturo, liceat mihi L. Allatii, viri in his litteris summi, verbis præfari. "Græcorum ecclesiastici libri, plures nec unius generis sunt, in eamque jam excreverunt molem, ut attentius introspectienti haud fieri posse videatur, ut per annum, ab homine ad id studiosi incumbente, nec aliis negotiis implicito, recitentur, tantum abest ut cantu etiam & per intervalla temporum respirante, commode accenseantur. Illius etenim gentis religio increbrescens unicuique de novo, dummodo sanctorum res pertractantur, accessionem facere & ingentia duplicare volumina permisit. Hinc maximam librorum copiam majorem fecit, & novis semper additis, molem in immensum adauxit. Hæc vir in rebus gentis suæ egregie instructus, Græcorum sui temporis longe doctissimus, qui duplicem proinde *Dissertationem* hac de re instituit, ad Gabr. Naudæum unam, ad Johan. Aubertum alteram edit. *Parisi*. 1645. 4to. (a) Verum cum Allatio divinorum officiorum potiores solummodo & utiliores libros, idque modo satis prolixo percensere placuit, nos minutiores etiam libellos, sæpe & particulares magni alicujus operis vel officii formulas & *διατάξεις* in censum nostrum referemus, idque summatim & paucis; lectores qui plura desiderant, ad lexicographos ecclesiasticos, aliosque qui de his latius scripserunt, remittentes. Neque enim doctis hæc scribimus, sed in juniorum *Φιλαρχαίων* gratiam, qui libris ad hunc usum commodis, delicti sunt. Quo vero meliori ordine res agatur, observationes & collectanea nostra, methodo alphabetica disponemus. Sic itaque exordimur.

ΑΓΙΑΣΜΟΣ. De vulgaribus hujus vocis significationibus jam non agitur. Notat hoc loco sollemnem aquæ benedictionem, juxta quam apud Græcos peragi solet. Cujus duplicem habemus ordinem seu *διατάξιν* in Euchologio. Prima dicitur *Ἀκαθίστα τῶ μεγάλῃ ἁγιασμῷ τῶν ὁρίων Θεοφανίῳ*, & semel tantum in anno usurpatur, in festo nempe *Theophaniorum*, quando aqua solenni ritu

consecratur. Exstat apud Goarum in Euchologio, p. 453. Ex quo etiam discimus duplicem hoc tempore aquæ fieri benedictionem; primam in festi pervigilio, ex qua bibitur, populus aspergitur, domus lustrantur; alteram, quæ ipso die festo inter Missarum solennia facta est, quæ proinde sanctior habetur, majorique cura asservatur, & poenitentibus nondum in ecclesiæ communionem plene receptis propinari solet. Hoc etiam ritu memoriam baptismatis Christi, hoc die olim peracti renovabant, cujus baptismo, aquarum omnium naturam adeo ulque sanctificatam fuisse crediderunt veteres, ut aquæ profunda hac nocte haustæ, domumque portatæ, non in unum modo, sed quandoque in plures annos incorruptæ servabantur, diserte id testantur *sermo* Homil. de Baptismo Christi, tom. 1. p. 278. Altera dicta est *Ἀκαθίστα τῶ μικροῦ ἁγιασμοῦ*, & recitatur in communi aquæ benedictione, non modo in Theophanis, sed & singulis mensibus, vel urgente quavis necessitate, a sacerdote fieri potest. Habetur ibid. p. 441. Utrumque officium in notis suis præclare illustrat eruditissimus Goarus. Vide sis' Codin. de Offic. CP. cap. 14. num. 26. 27. &c. p. 79. ubi *ἁγιασμῶν*, sive aquæ benedictionem describit, quæ cujusvis mensis initio (exceptis solummodo Septembris die 14. & Januarii 6.) coram imperatore in palatio fieri solebat.

ΑΓΙΟΠΟΛΙΤΙΚὸΝ ΣΤΙΧΗΡΟΝ. *Ημῶν* sive canticum longiusculum, ab Andrea monacho, Cretensi archiepiscopo, qui *ἀγιοπολίτης κατ' ἐξοχὴν* dictus est, compositum; cujus & alia cantica libris Græcorum passim reperiuntur. Ex codice Barberino meminit hujus *εὐχηρῶ* Goarus not. ad Euchol. p. 202. Balsamoni dicitur *Ἀκαθίστα τῶ ἀγιοπολίτῃ*, qui & *ψαλτωδῶν ἀγιοπολιτικῶν* neminit.

ἌΝΟΙ. *Laudes*; memorantur in Officio τῶ Θεοφ. p. 54. ita nempe apud Græcos, explicante Goaro, dicuntur Psalmi Davidici 148. 149. 150. propter repetitam in iis vocem *ἀνίμι*, & in ecclesiasticis eorum libris passim occurrunt.

(a) Utramque Jo. Albert. Fabricius recudi fecit *Hamb.* 1722. 4to.

ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ, *Hymnus* in laudem B. Virginis, ob urbem a Perfarum, Barbarorumque furore, illius, ut ferunt, ope servatam conditus, idque hac primum occasione. Obfessa urbe regia, imperante Heraclio, ex una parte a numerofo exercitu sub Sarbaro Chofroe Perfarum regis duce, ex altera a Chagano Scythia, Sergius patriarcha imaginem Deiparæ Virginis non manufactam ulnis fuis geftans, cum toto populo fupplicationes inceffanter fecit; quo facto Heraclius mox infignem de hoftibus victoriam reportavit. Unde populus totam noctem abfque ulla intermiffione hymnum pro gratiarum actione Deiparæ decantavit. Idem poftea fub Conftantino Pogonato, & tertium fub Leone Ifauro, inftantibus Agarenis, factum. Hinc feftum inftitutum, hinc hymnus fabbato quintæ hebdomadis quadragefimæ in perpetuum decandandus, *Ἀκαθίστος*, quali feftione carens, dictus (inquit Tridium hac die) διότι ἐρθεῖς ἀπὸ τοῦ πᾶς ὁ λαὸς καὶ τὴν νύκτα ἑκάθη τὸν ὕμνον τῇ τῷ λόγῳ μητρὶ ἱμαλῶσαν. Quod totus populus tota nocte ftando hymnum Deiparæ concinnavit, quodque, cum in omnibus aliis adibus ex more federe liceat, in ifta divine Matris erecti omnes ftantes aufcultant. Narrat Codinus de Offic. CP. cap. 12. §. 10. p. 71. ex quatuor vigiliis quæ quotannis in palatio celebrari solebant, fecundam fuiffe τῆς Ἀκαθίστου. Extlat hoc officium in Horologio Græcorum *Venet.* 1535. aliisque annis non femel edito. MS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 231. num. 8. a fol. 24. ufque ad 37. hoc initio, *ὡς πρὸς αἰώνιον ἀπακαλύπτῃς σου πόρην Γαβριὴλ ἰφίσηκε*, &c. Hymni huius originem, & integram triplicis liberationis urbis CP. hiftoriam accurate defcribit anonimus auctor Orat. Hiftor. in feftum τῆς Ἀκαθίστου, quam Gr. Lat. edidit Combeffius Auct. Nov. tom. 2. p. 805.

ΑΜΑΡΤΩΛΩΝ ΣΩΤΗΡΙΑ. Liber ecclefiafticus, ab Agapio Cretenfi apud montem Athium monacho, viro in fcriptis tum Græcorum, tum Latinorum, non inerudito, lingua vulgari, ex diverfis Græcorum Latinorumque operibus, tribus partibus abfolutus, quo pia documenta, varique sermones ethici continentur. Parte tertia in laudes B. Virginis fe effundit, deque miraculis vel ab ea, vel ejus nomine patris copiofe agit. Editum eft ab ipfomet auctore hoc opus *Venet.* apud Ant. Julian. anno 1641. 4to.

ΑΜΝΟΣ. Ita dictus eft Pfalmus 118. eo quod ab his verbis incipit, *μακάριοι οἱ ἀμνοὶ*, & in fabbato τῆς ἀπολυσίμου, feu fabbato fecundæ hebdomadis jejuniorum cani folet. Ejus paffim mentio fit in libris Græcorum ritualibus, in Euchologio non femel.

Vide p. 53. 483. 561. Confer etiam Meurfii Gloffar. & Suiceri Thefaurum in hac voce.

ΑΝΑΒΑΘΜΟΙ. *Pfalms graduales*, feu *Cantica graduum* apud Hebræos, Græcos, & Latinos, fatis nota. In divinis Græcorum officiis, certis quibusdam teniporibus fuum etiam habent locum. Vide quæ hac de re congellit du Fresnius in gloffariis fuis, tum Græco, tum Latino; quæque commentatores, tam veteres quam recentiores ad hos pfalmos notare folent.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ, *Lectiones*, feu ut Latini potius dicerent, *Lectionarius*: in quo libro partes feu fegmina ex veteris Teftamenti libris excerpta, variisque anni diebus, pro dierum feitorum folennitate, in ecclefia recitari folita, continentur, in unum volumen redacta, ut facilius & commodius præ manibus habeantur. Proftat liber MS. paffim in monafteriis Græcorum, & potiffimum in Bibliotheca Vaticana & Barberina, num. 16. & 17. monente L. Allatio, Differt. 1. p. 53. & Diatr. de Georg. p. 417. qui tamen notat hunc librum diverfum efle ab aliis lectionibus prolixioribus, quas non ex facris litteris, fed ex fanctorum Patrum opusculis defumptas, iidem Græci inter divina fua officia recitant.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ. Latine dicas *Florilegium*, opus in duodecim menses divifum, quo continentur officia quæ per totum annum in Domini noftri Jefu Chriftri, B. Virginis Deiparæ, & reliquorum celebrium Sanctorum folennitatibus folent decantari, ut & communia officia in unum plurefve prophetas, apoftolos, martyres, pontifices, confeflores, & alios. Contextum eft hoc opus ad modum, qui in Menæis obfervatur, & maximam partem, ex iis defumptum; in hoc vero differt, quod in Menæis omnia fere fanctorum fefta fua habent quæque officia, i. e. hymnos, preces, & lectiones; in hoc præcipua tantum, quandoque & nulla; ita verbi gratia a prima Septembris die ufque ad feptimam, nulla pro diebus feftis officia reperiuntur, quæ tamen in Menæis fatis frequentia continentur. In Menæis integra feftorum officia exhibentur; in Anthologio plura memorantur tantum, verbaque illorum initialia folummodo ponuntur. Denique p. 288. habentur plures orationes cuiuslibet sanctæ & magnæ hebdomadis dici convenientes, & lectiones ex Evangeliiis depromptæ, fefto Pafchali propriæ. In duo volumina difperitur. Primum continet fex menses, a prima die mensis Septembris, ufque ad finem Februarii; fecundum fex æftivales, a Martio fcilicet ad Auguftum. Ulti-

num in codice Cæsareo obtinent locum canones aliquot paracletici Johannis Euchaitensis. Quorum unumquodque peculiarem suam habet Acrostichidem, quæ itidem ut qualibet ode nona nomine Johannis insignita est. Opus immensum, novis subinde additionibus auctum. Inde in postremarum editionem titulus *πρωτότατον* dicitur, aliaque quædam necessaria officia & interpretationes continere notatur, quæ in prioribus Anthologiis desiderabantur. Hinc posteriorum correctorum libidinem hac in parte acius carpit L. Allatius, p. 89. qui talem de hoc opere censuram fert. *Liber, ut verum fatear, lucris causâ excogitatus, fere enim nihil in eo est, si recentiora quadam addita excipias, quæ eradi tanquam noxia opere pretium fuerit, quod non in Menæis & Paracleticis, aliisque libris, & commodius & accuratius digestum sit.* Habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. juxta Lambec. 309. juxta Nessel. 146. Suum etiam Anthologium habuit Allatius, a se sæpius citatum, nec in aliis illustrioribus Europæ Bibliothecis deesse videtur. Editum est hoc opus Venetiis anno 1621. deinde typis Pinelli, accurate Theophylacto Tzanphurnaro hieromonaacho *ibid.* 1639. Huic editioni subnectitur *παράκλησις*, five *Calendariarum Paschale*, 50. annorum, nempe ab anno 1642. usque ad finem anni 1692. In quo id obiter notare licet, Græcos in celebrando Paschatis die eandem cum ecclesia Anglicana rationem tenere; ita exempli causa anno 1685. Pascha eorum, sicut & nostrum, incidebat in diem Aprilis 19. Variant nihilominus in cyclo lunari; sic nempe eodem ipso anno, cyclos lunaris, five *αυρεὺς*, ut vocatur, *μνηστήριος*, nobis erat 14. Græcis vero 11. (a)

ἈΝΘΟΛΟΓΙΟΝ ΝΕΟΝ, five *Florilegium novum*, ex omnibus pæne divinarum officiorum voluminibus, in presbyterorum & monachorum Græcorum usum & sublevamen excerptum, laborem in se recipiente, idque jussu Antonii Sanctorii cardinalis, nationis Græcorum protectoris, Antonio Arcudio Corcyrensi. In hoc breviario, rubricæ generales exhibentur, Psalterium cum canticis, horologium, officium feriale, officium *ἀνασσεύμεν ἐκ τῆς γῆς*, corporis Christi, ordo defunctorum, pentecostarum, lectiones sanctorum communium, simpliciū, propriæque ipsorum synaxaria, Domini solennitatum, B. Virginis, exterorumque insignium, tum duplicium, tum semi-duplicium, festorum dierum integra per annum officia, aliaque non pauca. Edidit hoc opus Arcudius Rom. 1598. 4to. Acius hoc opus perfringit L. Allatius, p. 105. quasi in eo

componendo, compilator se intra sanctorum patrum terminos non continuisset, & plus sapere visus est, quam ipse divinus Spiritus voluit, cum vetera immutat, integra obtruncat, perfecta immiscet, & de suo addit incompta atque insulsa, neque cum Græcis ipsis communia. *Quo pacto siomachum, inquit, sapientibus movet, & opus alius laudabile deboneffruit.*

ἈΝΤΙΦΩΝΑ. Sensu primo, maximeque proprio, hæc vox notat canticum ecclesiasticum alternum, cum psalmi aut hymni ab utraque parte chori alternatim canuntur. Habet vero & strictiorem significationem; sumitur enim pro officio ecclesiastico, ex variis psalmis diversorum versuum, qui magis solennitatis mysterium expriment, collecto. Et hæc Antiphona pro magna anni parte, in diebus Dominicis recitatur. Dividuntur in primum & secundum Antiphonum; de quibus L. Allatius Dissert. 1. p. 15. hæc nos docet. In primo post singulos versus recitatur, *ταῖς προσευχαῖς τῆς Σωτηρίας Σωτῆρος ἡμῶν*, precibus Deiparæ Salvatoris Salvatoris: in secundo pro solennitatum diversitate versui adnectitur formula solennitatem exprimens, ut in die Paschatis dicitur, *Σωτῆρος ἡμῶν, οὗ Θεοῦ ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν. Ὑψάλληται σοὶ ἀλλήλεια. Salva nos, fili Dei, qui a mortuis resurrexisti, canentes tibi alleluia*. In Pentecostes, *Σωτῆρος ἡμῶν, οὗ Θεοῦ παρακλητὴς ἀγαθὴ Ὑψάλληται σοὶ ἀλλήλεια. Salva nos, fili Dei paraclete bone, canentes tibi alleluia*: & sic de aliis terminatis versculis idem reperitur. In nunc & semper dicitur illud, *Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀθάνατος ὑπάρχων, Ὑψιγενὴς υἱοῦ, &c.* Postmodum tertia statio excipit, quæ & tertium Antiphonum vocatur; versculi psalmodum cum tropario proprio solennitatis, cujus vicem, cum typica dicuntur, beatitudines occupant, in quarum postremis, tertiæ, sextæque odæ troparia, five paracletices, recitantur. De his Antiphonis vide etiam quæ habet Goarus ad Eucholog. p. 123.

ἈΠΟΔΕΙΠΝΟΝ, Latine dicas *Completerium*, officium scilicet ecclesiasticum, quod post sumptam cenam decantatur. Vocatur *τὸν ἀποδύπνων ἀνέλεησις*. Duplex hac de re apud Græcos officium occurrit. Primum *μέγα* dictum, quod per totam Quadragesimam psallitur. Et præsertim canuntur 12. Psalmi, *ἀπὸ τοῦ ὑψώσε κύριον*, usque ad *κύριον ἐξέλεων*. Quod quidem in monasteriis fieri solet. Sacerdotes vero sæculares & monachi iter facientes, hos Psalmos omitunt. Alterum *μικρόν* dicitur, & per reliquum anni

(a) Denique Anthologion excusum est 1697. in Hungaria Walachia teste *Montfaucon*, *Diar. Ital.* p. 417.

tempus celebratur. Utrumque officium in Græcorum Horologio reperitur. Confer Meursium, Suicerum, & du Fresn. in voce *ἀποδύπνον*.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, feu, ut in Euchologio Goariano, p. 233. vocatur *ἀποστολικὸν βιβλίον*, quod potior majorque illius pars ex epistolis apostoli Pauli concinnatur. Continet quippe lectiones ex epistolis canonicis apostolorum, præsertim sancti Pauli, desumptas. Hinc in ordinatione lectoris pontifex tradit ei τὸν ἀπόστολον, Euchol. p. 236. & in Liturgia Chrysof. p. 68. Lector profert τὸ προκείμενον ἀποστολὴ καὶ τῆς ἡμέρας, *propositum apostoli & diei*; mox, καὶ τὴν ἀποστολὴν πληροῦσι, *& lectione apostoli completa sacerdos exclamatur*, &c. Hic liber tempore S. Sabæ jam in usu fuit, teste Cyrillo Scythopolitano in vita ejus, num. 75. apud Cotel. Monum. tom. 3. p. 351. Lector qui epistolas S. Pauli apostoli publice in ecclesia legit, *πρωτοαποστολάρχης* vocatur, cuius meminit Codinus de Offic. CP. cap. 6. num. 14. p. 44. Editus est hic liber Venet. 1641. hoc titulo, *ἀπόστολος σὺν θείῳ ἀγίῳ (α)* De *Πραξάποστολος* agemus suo loco.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ, liber completens lectiones apostolicas simul & evangelia, quæ in sacris liturgiis, singulis diebus aut festis, præsertim dominicalibus, iisque quæ B. Virginis martyrumque honori dedicata sunt, leguntur. Agit de hoc libro Euchologium non uno loco. Exstant *ἀποστολοευαγγέλια* totius anni, juxta 12. menses disposita, certis quibusdam diebus recitanda, summam expolita in Euchologio, p. 904. Ubi etiam habentur *ἀποστολοευαγγέλια* in mulieres martyres, in moniales, in moniales simul & martyres, & 11. matutina evangelia τὰ ἀνασάσιμα, seu *memorialem resurrectionis habentia*.

ΒΑΪΑ, sive κυριακὴ τῶν βαϊῶν, *Dominica in Palmis*, qua populus inter matutinas laudes decantandas, palmas manibus gestare solent ad imitationem turbæ Hierosolymitanæ, Christum Hierosolyma ingredientem præeuntis, palmasque manibus ferentis. Exstat in Euchologia, p. 744. *Εὐχὴ εἰς τὸ δοῦναι τὰ βαΐα τῇ βαΐσφερῃ*, oratio ad palmam ipso palmarum die distribuendam. Et ipsum testum τῶν βαϊῶν ἐστὶν, sive ἡ βαΐσφeros ἡμέρα vulgo dicitur. De fectio palmarum vide quæ habet Codinus de Offic. CP. cap. 10. p. 66. quæque ad illud caput notavit Gretferus, p. 238.

ΒΑΠΤΙΣΜΑ. Ritus & ceremonias describere, quibus Baptismus apud Græcos

peragi solet, non est hujus loci. In Euchologio huc pertinent quæ sequuntur officia. I. *Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παῖδιν*, Oratio ad cruce signandum puerum suscipiendum nomen οὐλὰν diei nativitatibus sue, p. 321. Officium hoc Baptismo præambulum est, & catechumenatus vicem supplere videtur, cum catechumeni olim nomen suum ecclesiæ dare tenebantur. II. *Ἀκολουθία τῷ ἁγίῳ βαπτισμῶς*, *Officium S. Baptismatis*, p. 350. Cuius officii varia exemplaria ex codicibus MSS. exhibet Goarus. Integrum baptismum apud Græcos celebrandi ritum ex Euchologio Latine exhibet, scholiisque suis illustrat P. Arcudius de Concord. Sacram. lib. 1. cap. 17. p. 57. III. *Εὐχὴ τῶν ἁγίων βαπτισμάτων εἰς ἀποθήσκον νῆσον*, *Oratio ad abluendum in puerum letho proximum*, p. 370. cum nempe urget vel morbus, vel instantis mortis necessitas, ut baptismus contractiori formula peragatur. IV. *Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολῶσαι νεοφώτισον τῇ ὁδοῦ ἡμέρα*, *Oratio ad abluendum recens illuminatum οὐλὰν diei*, sive *ablutio post baptismum*, p. 371. Moris quippe erat in ecclesia ab omnibus retroactis sæculis, ut octava post baptismum die Neophyti vestes candidas deposituri in ecclesiæ convenirent. Cui postea accessit ablutio sive ablutio, ne forte aquæ baptismalis, vel chrismatis aliquid excidens deperdatur.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΙ. Hoc nomine in scriptis ecclesiasticis Græcorum veniunt quatuor libri; nempe Samuelis 2. Regum 2. qui in sacro veteris instrumenti canone habentur. De quibus vide Constitut. Apost. lib. 1. cap. 5. 6.

ΒΙΒΛΟΣ ΚΑΝΟΝΩΝ, *Codex Canonum* quo usa est ecclesia universa, continens primum 4. conciliorum generalium, ut & An-cyrani, Neocæsariensis, Gangrensis, Antiocheni, Laodicensi canones continuata numerorum serie dispositos, qui sibimet invicem hoc ordine succedunt. Concilii Nicæni (primo quidem loco positi), δὲ τὴν τῆς οἰκουμενικῆς συνέδου αὐθεντίαν, ut ipsius codicis verba sunt, propter synodi icumenicæ ἀποστολήν) canones 20. Ancyran 25. Neocæsariensis 14. Gangrensis 20. Antiocheni 25. Laodicensi 59. Constantinopolitani primi 7. Ephesini 8. Chalcedonenfis 29. omnes numero 207. Hinc in Actis conciliorum, præsertim Ephesini & Chalcedonenfis (ut de scriptoribus ecclesiasticis nil dicam) toties occurrit formula, *feri aliquid παρὰ τῶν κανόνων ἀκολουθίαν*, *damnari quempiam διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν θεσμῶν ἀκολουθίαν*, & κατὰ τὴν τῶν κανόνων τάξιν, quia nempe codex canonum, quo tunc usi sunt, continuata numerorum

(α) Prodiert ante Venet. 1633, Vid. Fabr. ad Allatii Diff. Bibl. Gr. vol. 5. sub nex. p. 34.

ferie & consequentia decurrebat. Prima huius codicis mentio occurrit in Actis concilii Chalcedonensis, cujus canones ei demum accesserunt; ita Act. 11. ἀπὸ τοῦ βιβλίου recitantur canones 95. & 96. qui concilii Antiocheni sunt 16. & 17. Act. 13. ex eodem codice legitur canon 4. qui inter Nicænae synodi canones quartum habet locum. Et Act. 4. sumpto libro, Aëtius archidiaconus & primicerius magnæ ecclesiæ CP. legit ex eo canones 83. & 84. qui quidem concilii Antiocheni sunt 4. & 5. In codice encyclico epitolia synodica 41. * (quæ est episcoporum Pifidia ad Leonem Imp.) Timotheum ejusque affectas ex ecclesia Dei efficiendos judicant secundum consequentiam regularem. Quamvis vero hæc fuerit, nos docent quæ sequuntur; sicut iniquiunt) *tertia* ἡ οὐλομένην *regula de talibus aperte dixerunt, cuius initium est, si quis episcopus a synodo depositus, aut presbyter, &c.* Jam vero 83. codicis nostri regula est synodi Antiochenæ canon 4. qui eodem modo incipit. De codicis huius origine, variisque incrementis non pauca diximus in observationibus nostris ad concilium Chalcedonense anno 451. p. 486. 487. hic non repetenda. Primus hunc codicem e tenebris eruit, & versione notique adornatum Gr. Lat. edidit Christoph. Justellus Paris. 1610. 8vo. Transtulit deinde in Bibliothecam suam Juris Canonici Henricus Christophori F. tom. 1. p. 1. anno 1661. Recudit demum præmissa historica relatione de collectionibus canonum G. Th. Maierus Helmst. 1663. 4to. Alius ab hoc est *Codex ecclesiæ Orientalis*, vel idem potius a sextæ synodi patribus anno 681. insigniter auctus, de quo etiam diximus loco citat. Hunc ex codice MS. ecclesiæ Pictaviensis Græce extulit Johan. Tilius, postea Meldensis episcopus, Paris. 1540. 8vo. In posteriori hoc codice locum habent canones Sardicensis, qui in codice ecclesiæ universæ desiderantur. Ut *ἀδελφίας* suam egregie prodiderit cardinalis Perronius * dum Christoph. Justellum subleat fidei in edendo canonum ecclesiæ universæ arguere voluit, quod hos canones suppresserit. Nescius utique alium esse ecclesiæ *Universæ*, alium ecclesiæ *Orientalis* codicem. Quo nomine jure vapulat Henrico Christophori filio in Præfat. generali ad Biblioth. Juris Canonici veteris. (a) Convenit pene inter omnes veteribus in more fuisse positum, ut quoties in synodum coirent, de rebus vel fidei, vel disciplinæ acturi, cum duplici jure judicandum esset, divino nempe & canonico, in medio confessus super

tabulam collocatus sit a dextra parte codex Evangeliorum, e sinistra codex canonum. Et de codice quidem Evangeliorum differissime affirmat Cyrillus Alexandrinus, * ubi de synodo Ephelina agens, *ἐκαστο γὰρ ἐν ἁγίῳ πνεύματι τὸ πνεῦμα ἐν ἐκκλησίᾳ, μνηστὴρ δὲ ἐκτετακὸς τοῖς ἁγίοις ἡμετέροις καίμα διέκρινε καὶ αὐτά.* Venerandum enim Evangelium in sancto throno collocatum erat, illud tantum non sanctorum sacerdotum auribus infonans; *Justum judicium judicate.* Et plena sunt Conciliorum Acta; immo ipsis oculis id demonstrent picturæ veteres, quæ etiam hodie superfunt. E multis unicum exemplum dabo. Bethlehem in ecclesia Dominice nativitat, inter alia monumenta, ex utraque parietum parte, meridionali & aquilonari, infra fenestras ecclesiæ in sex quadratis spatii ex mulsivo opere totidem sunt arcus figurati, five fornices, quæ totidem conciliorum memoriam exhibent. Pars meridionalis sed continet concilia œcumenica, Nicænum, Constantinopolitanum 1. Ephesinum, Chalcedonense, Constantinopolitanum 2. Constantinopolitanum 3. Aquilonaris totidem provincialia, viz. Ancyranum, Antiochenum contra Paulum Samosatenum, Sardicense, Gangrense, Laodicense, & Carthaginense sub Cypriano contra Novatum. Unaqueque fornix suam habet inscriptionem Græcam, quæ istam synodum breviter describit. In medio arcus visitur pluteus, cujus in medio collocatur codex, quo librum Evangeliorum denotari nemo, opinor, facile denegabit. Venerandum hoc antiquitatis monumentum ab Emanuele Commeno, ut ex inscriptione liquet, absolutum, anno 1626. descripsit Nic. Quarelinus Elucid. Terr. sanctæ tom. 2. lib. 6. cap. 13. Inscriptiones Græcas, & parietis aquilonaris delineationem ex oriente sibi transmissam, & æri eleganter incisam exhibet vir illustri pariter ac eruditus Johan. Ciampius lib. de sacris ædificiis Constantinii M. cap. 24. p. 150. qui & alibi de hoc more ex veterum monumentis agit, nempe in elegantissimo opere de vet. Monument. Mulsiv. cap. 16. p. 133. & cap. 25. p. 236. Vide etiam cap. 22. p. 201. Et de codice Evangeliorum hætenus. De codice Canonum non adeo clara sunt veterum testimonia, etli admodum probabile est, & tantum non certum; cum in Actis conciliorum legimus prælo semper fuisse ad manum, & data canones relegendi occasione, a diacono in manus fumi solere sine ulla introductionis mentione. His adde quod in supra memorati operis Bethlemitici quadrato sexto, quod synodi Carthaginensis

* Apologet.
ad Theod.
Imp. tom.
6. p. 251.

* Con. t. 4.
col. 298.

* Refo. ad
M. Brit. reg.
L. 1. c. 53.

(a) Quod Caveus monet de Justello. — Eum in edendo codice Canonum Ecclesiæ universæ fraudis non arguendum, contra inspectionem codicis Bodleiani militat, ex quo quædam cultro rescuit Justellus, plurima omisit, quæ descripta penes se habet, olim fortan edenda, Jo. Georgius Janus polyhistor Witebergensis. Hæc Præfat. in Disquisitione de Liturgiis, & Libris Eccles. p. 12.

memo.

memoriam conservat, sub duplici arcu bini representantur suggestus, codice utrique superimposito. An hic codicem Evangeliorum, alter Canonum codicem denotat, lectori erudito perpendendum relinquimus. Certe a magna verisimilitudine non abhorret. Suum denique synodicon habet ecclesia Æthiopica, quæ Græcorum ritus ecclesiasticos ut plurimum sequitur. Præter enim librum, quem Synodum vocant, Apostolorum constitutiones & canones, sed a nostris tum rebus, tum verbis, nec non ordine & numero valde discrepantes, complectentem; habent Habessin & codicem conciliorum, nempe Ancyrani, Neocæsariensis, Nicæni, Gangrensis, Antiocheni, Laodicensis, & Sardicensis canones continentem; de quo plura te docebit, lector, vir in his litteris sine pari, Job Ludolfus Hist. Æthiop. lib. 3. cap. 4. Plenis Comment. Æthiop. lib. 3. cap. 4. num. 30. p. 301.

ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΝ. Opus est in quo dicta & facta vetustiorum *Ἀσκησίων* congesta sunt. Frequens Gerontici apud scriptores Græcos mentio. Cujusmodi opera primum in Ægypto contexta sunt. Qualia apophthegmata *ἀγίων γερωντων* a Cotelerio Gr. Lat. in lucem emissit Monument. tom. 1. p. 341. Excerpta ex Palladii historia Lausiaca tom. 3. p. 158. Παράδοξον, sive *Ægyptiorum monachorum historia* ibid. p. 171. Johan. Moschi Pratum spirituale Biblioth. PP. Gr. Lat. tom. 2. ut alia prætermittam. Plura MSS. delitecunt. Ex quibus quædam in ecclesia publice leguntur, id quod de Johannis Climaci (qui & ipse cap. 56. *Βίβλιον γερωντικόν* memorat) opere fatis constat, ut infra notabimus. De hoc Climaci opere vide quæ diximus Hist. Lit. vol. 1. p. 534.

ΔΙΑΚΟΝΙΚΟΝ. Hæc vox non unam apud scriptores ecclesiasticos significationem obtinet. Sunitur quandoque pro ea ecclesiæ parte, in qua dum sacra hunt, diaconi consisterent solebant; nempe in solea, & ad bematis cancellos; aliquando pro æde ecclesiæ adjuncta, in qua vasa sacra & vestes reponebantur, quorum curam habebant diaconi, de quo non pauca congestit Gothofredus ad Philostorgii lib. 7. cap. 3. p. 276. quandoque procollecta, seu ea precum publicarum parte, quam diaconi pronuntiabant. Hoc vero loco librum denotat ecclesiasticum, quo omnia, inquit L. Allatius, quæ ad diaconi munus obeundum requiruntur, in agenda re divina & singulis officii uno veluti fasce continentur. De eo videtur intelligendus esse Johannes Euchai-

tarum (a) episcopus cum carmina *εἰς τὸ βιβλίον τῆς διακονίας τῶ τροπαιοφόρου* scripsit. Vide Allat. Dissert. 1. p. 97.

ΔΙΔΑΧΑΙ. Conciones. Homiliæ ecclesiasticæ, quæ vetustioribus *διδασκαλίαι* vocabantur, retentioribus Græcis *διδασκαί* dicta sunt; conciones nempe in præcipua anni festa, quæ fere semper in proœmiis & duas *εἰσους* distinguunt. Cujusmodi, inquit Du-Fresnius in verb. *διδασκαί*, erant, Alexii Rharturi presbyteri & chartophylæcis Corcyræ editæ Venet. anno 1560. quo & vixit: & aliæ nescio cujus anonymi in Cod. Colbert. 4634. An vero hujusmodi conciones a privatis doctoribus compolite, in publicis ecclesiæ cœtibus recitate sunt, non constat.

ΔΙΠΛΟΚΑΤΗΧΟΥΜΕΝΟΝ. Cantici ecclesiastici species erat; iterata forte præcatio pro catechumenis, inquit Cl. Du-Fresnius, qui ad conjecturam suam firmandam, locum unum alterumve ex horologio MS. in officio quadragesimæ profert Append. ad Gloss. Græc. col. 59.

ΔΙΠΤΥΧΑ. Nota fatis est & vox & res. Duplices erant tabule, quarum una patriarcharum, pontificum, episcoporum, qui majoribus ecclesiis præsidebant, & in vivis erant, nomina inscribebantur; in altera mortuorum, eorum nempe qui in pace & communione ecclesiæ diem suum obierant, quæque ex his tabulis inter sacrorum solennia a diacono ad altare recitari solebant. Episcopi alicujus nomen his tabulis inditum communionis erat tessera & indicium. Ubi vero alicui denegatur, nomen ejus & publicis ecclesiæ tabulis crasum est. Mos fatis antiquus, & quarto saltem sæculo, si non retroactis temporibus usurpatus. Verum non modo episcoporum, sed & aliorum sanctitate illustrium, præcipue imperatorum orthodoxorum nomina hisce tabulis inscripta fuerunt, & ex iisdem recitata. Quin & conciliorum œcumenicorum; ut fidem nobis facit Justiniani Imp. epistola ad Epiphanium * patriarcham CP. & nos etiam ad concilium Chalcedonenſe notavimus, ubi de codice canonum ecclesiæ universæ egimus. Plena est harum tabularum in scriptoribus ecclesiasticis, plenæ in conciliorum monumentis, ubique mentio. De Diptychis agunt Durantus de ritibus ecclesiæ lib. 2. c. 43. num. 8, 9. p. 717. Habertus Pontif. Græc. p. 156. Goar. ad Eucholog. p. 143. Maltrichius Schediasm. de Susceptor. in Baptismo, & Hist. Jur. Ecclesiæ

* Cod. de summ. Trinit. l. 7. prope fin.

(a) Imo Euchaitorum, ita enim potius quam Euchaitarum scribendum esse notat Lambecius, teste Fabr. ad Allatii Diff. 1. vol. 5. Bibl. Gr. subjunct. p. 72.

num. 2. p. 7. præsertim vero lexicographi ecclesiastici, Du Fresnius in glossario tum Græco col. 314. tum Lat. col. 107. &c. Meurfius & Suicerus in voce *διπτυχα*. (a)

ΕΓΚΑΪΝΙΑ, *Eucensia*, seu ædium sacrarum dedicationes. Ad hanc classem pertinere videntur hæc Euchologii officia. I. *τάξις γυναικῶν ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας*, ordo observari solitus in fundamento ecclesie ponendo. II. *ἀκαλῳθία τῆς σαρκοπενίας*, officium circa crucis defixionem p. 609. III. *τάξις γυναικῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς*, ordo in encensii, hoc est, in S. templi dedicatione servandus p. 832, 844, 845. IV. *τάξις γυναικῶν ἐπὶ σπαλιδίῳ ἁγίας τροπῆς*, ordo servandus si mota fuerit sacra mensa p. 614. Sunt & alia officia, & orationes, quæ ad hanc classem pertinere videntur; nempe officium in consecratione patine & calicis novi p. 852. Oratio in aperiendo, sive reconciliando templo, a Gentilibus, vel ab hæreticis profanato p. 620. In reconciliacione ecclesie in qua hominem violenter mori contigerit p. 621. & hujusmodi alia.

ΕΪΡΜΟΛΟΓΙΟΝ, liber ecclesiasticus, quo omnes ὁκτοῦχι Εἰρμῶι five cantus initiales Christi & Deiparæ festivitatum, totiusque anni continentur. *Εἰρμῶς* appellatur, inquit Zonaras in canones Anastasimos Damalce-*ni, ὡς ἀκαλῳθίαν τινὰ ἔχοντες τὰς ἐν μέλῳς ἁρμοῖας διδόντες τοῖς μετ' αὐτῶν τροπαίους*, quod seriem quandam & connexionem & ordinem cantus, & consonantiam tribuat consequentibus post se tropariis. Hermus itaque, explicante L. Allatio Dissert. 1. p. 98. est hymnus, sive troparium a quo reliquorum tropariorum quæ in ea ode canuntur, consequentia & series ducitur. Canon nempe est & regula modulationis subsequentium tropariorum. Editum est hujusmodi hermologium Venet. anno 1603. 8vo. Novissimum, ni fallor, prodit ibid. anno 1643. Ad finem habetur tabula 7. conciliorum œcumenicorum, index graduum prohibetæ affinitatis, 7. peccatorum mortalium, 7. gratiarum, 7. mysteriorum seu sacramentorum, & 4. naturalium virtutum tum animæ, tum corporis. Habetur MS. tum alibi, tum biblioth. Vindob. Cod. Theol. 285. num. 3. fol. 264. Existare in bibliotheca Barberina *Εἰρμολόγιον* totius anni, quemadmodum in Monte Sancto cani consuevit, a Josaphato Cucuzele hieromona-cho notis musicis adornatum, testis est idem Allatius, p. 99. Dicitur hic Cucuzeles, *ὁ νῦν*, nempe ut a seniore distingatur. Erat is magister Johannes Cucuzeles, qui contextuit τὰ πάσαις ἀκαλῳθίαις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταξέως, seriem universi officii ecclesiastici, quam

antiquis notis musicis adornavit. Existat Gr. MS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. 185. continetque folia 341. 4to. atque ita incipit, *Διὸς προσκυνησάμεν*, &c.

ΕἰΣΟΔΙΚΟΝ. Officium est quod peragitur quando Evangelia, vel dona sacra solenni procedendi ritu, a sacerdote ad altare deferuntur. Duplex vero apud Græcos, notante Goaro ad Eucholog. p. 124. est *εἰσόδος*. Prima *μικρά*, quæ & in euchologio Allatiano in consecratione episcopi ἡ πρώτη εἰσόδος τῆς θείας ἱερωσύνης dicitur, libri nempe Evangeliorum, quem ante faciem elevatum deferat diaconus, in facrarum introductio. In liturgia Chrysostomiana, p. 67. hoc modo describitur; sacerdos acceptum sacrum evangelium tradit diacono, atque ita porta septentrionalis partis egressi veniunt ad consecretum locum, *ἃ πρὸς τὴν μικρὰν εἰσόδον*, & ingressum minorem peragunt. Habetur ibidem *ἐκ τῆς εἰσόδου*, quæ *μυστικῶς* seu secreto recitanda est. *Εἰσόδος μεγάλη*, seu ingressus major est, quando sacra dona pompa magis solenni & augusto apparatu, altari inferuntur. De quo vide quæ prolixè notavit Goarus, ibid. p. 131.

ἔΝΝΑΤΑ, quæ *Novendiarum* reddi possunt: Officium, quod pro defuncto, nono post obitum die, psalmis, aliisque precibus & lectionibus peragitur; quod & tertio & quadragesimo die, factum est. Meminit auctor Constitut. Apost. lib. 8. cap. 42. col. 506. Ubi etiam *τρίτα των κοιμημένων, ἢ τεσσαρακοσά & ἑνῆνῃσιν* recenset. Vide quæ ex Justiniani Novella, Niceph. Gregora, aliisque notat du Fresn. col. 387.

ἙΞΑΨΑΛΜΟΣ, a numero Psalmodum quibus componitur, dictus, sex quippe Psalmodi continet; nempe 3. 37. 62. 87. 102. 142. qui ut plurimum in matutinis, quandoque etiam & ἐν τοῖς ἀποδείπνους canuntur. *Εἰς δὲ τὸ ἀπόδειπνον ψάλλοντες τὸ κατὰ συνήθειαν, ἑξάψαλμον*, (ut habetur in Menæo in *Αποδείπνο*) *canimur consuetum hexapsalmum*. De hexapsalmo, trisapsalmo, aliisque Psalterii partibus, in officium aliquot peculiare reductis, plura te docebit, lector, L. Allatius Dissert. 1. p. 57. Confer etiam du Fresn. Gloss. Gr. col. 401.

ἙΞΟΔΙΑΣΤΙΚΟΝ, *Exequia*. Ad hunc titulum sequentia Euchologii officia revocanda sunt. I. *ἀκαλῳθία εἰς ψυχὴν ἀγιάζοντα*, officium agentis animam, p. 737. cum nempe ægroto pæne instat mortis articulus. II. *ἀκαλῳθία ἐξοδίαςτικῆ*, officium exequiarum, p. 525. cui subjunctæ sunt orationes plures ex aliis

(a) Item Henr. Dodwellus in Diss. Cyprianica 5. & Montefalconius in Palæographia Græca I. 1. c. 4.

MSS. circa defunctum usurpandæ. III. *Ακαθίστα ἐξομολογία τῶν μοναχῶν, officium funeris monachorum*, p. 544. IV. *In sacerdotem vita functum*, p. 561. Quin & viri sæculares, mulieres & pueri vita functi sua etiam habent funeris officia.

ΕΞΕΠΕΡΙΝΟΣ ΎΜΝΟΣ, sive *Hymnus vespertinus*, sole jam occidente, cum lumina inferrentur, in ecclesia cantari solitus. Incipit, *ὡς ἰλαρὸν ἀγίας δόξης ἀθανάτου πατρὸς εὐαγγελίου*, &c. Occurrit passim in codicibus MSS. librisque Græcorum ritualibus, nec semel typis impressus. Constat. Apost. lib. 8. cap. 36. habetur *προσφώνσεις ἐπιλυχνίου*; & cap. sequenti *Εὐχαριστία ἐπιλυχνίου*. Verum utraque formula a nostra diversa. Sed lib. 7. cap. 49. occurrit *προεὐχὴ ἱερουργίας*, eadem pæne & verbis & sensu. Antiquissimum certe hunc hymnum suo tempore fuisse luculenter testatur Basilus, seque illum *διὰ τὴν τὴν χρόνῳ ἀρχαίτητα* in testimonium adducere, lib. de Spir. S. cap. 29. p. 359. Non sum necius Græcos plerisque, & recentiores pæne omnes hymnum hunc Athenogeni ad martyrium jam properanti, cuius ibidem meminit Basilus, tribuere. Quilvis vero Basilii locum serio perpendit, facile videbit, hymnum Athenogenis a nostro aperte distingui. Ac proinde quæ hac de re dicta sunt Hist. Lit. vol. 1. p. 94. de vulgari sententia intelligenda sunt. Basilii quippe qui fuerit *τῆς ἐπιλυχνίας εὐχαριστίας*, hymni scilicet vespertini auctor, se necesse diserte protestatur; de hymno vero matutino nihil habet. Interim hymnum quandam quo Spiritus S. divinitus confirmabatur, scripsisse Athenogenem loco citato expresse tradit. In vetusto quodam codice MS. *Ύμνος τῆς λυχνίας* appellatur, quia in officio Lucernarii principem locum habet. Vide quæ diximus in verbo *λυχνικός*. Addam solummodo quod ante me notatur Uslerius & Fr. Duceus, gentiles olim talem quandam formulam usurpassse. Certe teste Varrone de Ling. Lat. lib. 5. p. 46. Græci cum lumen adfertur, religiose solebant dicere, *ὡς ἀγαθόν*. Quid mirum igitur si haberent Christiani quod gentilibus opponerent, suum nempe *ὡς ἰλαρὸν*, in laudem Domini nostri, qui *ἀπαύρασμα τῆς δόξης* Dei patris ab apostolo dicitur.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ. Codex in quo descripta sunt Evangelia, non quidem continuata historia Evangelicæ serie, sed in certa *τμήματα*, sive *πεικοπητάς* divisa, quæ proprias lectiones constituent, ad usum singulorum dierum & festivitatum, modo unius, mo-

do alterius Evangelistæ, textu, quandoque etiam plurimis in locis ut opus fuerit, interposito, non ita tamen ut feriem Evangelicam prorsus interrumpant. Exceptis enim solennitatibus, quæ peculiare sibi possunt Evangelium, in reliquis anni diebus ita dispertuntur, ut unius prius Evangelistæ textum in memata dividant, & diebus applicent, donec finiat; postmodum alterius continent, donec omnia ad exitum perduxerint, & diebus Dominicis, a scriptore Evangelii nomen imponant. Dicunt enim *ἡ πρώτη κυριακὴ τῷ Ματθαίῳ, ἡ δεύτερα τῷ Ματθαίῳ, & sic de aliis*. Ubi codex Evangelistarum tetrabiblos sit, *τετραεὐαγγέλιον* nuncupatur. Pluribus hæc persequitur L. Allatius, Diff. 1. p. 34. &c. pluribus Meursius in voce *εὐαγγέλιον*, pluribus du Fresnius Gloss. Gr. col. 441. (a) qui & varia Evangelia memorat; nempe *ἰωάννα*, quæ diebus Dominicis in matutinis leguntur; *ἰωάννα ἀντιστάσιμα*, numero 11. certis diebus ac hebdomadibus lecta; *ἰσακὰ*, quod in festis sanctorum, secundum menses aliquot, legantur; denique *μικρὰ εὐαγγέλιον*, quæ a mulieribus vice *Φυλακτηρίων* gēitari solebant. Quod & suo jam tempore factum esse testatur simul & reprehendit Ilidorus Pelusiota; lib. 2. epist. 150. ad Epimachum, p. 178. Diaconus qui Evangelium legit in sacra liturgia *εὐαγγελιστὴς* vocatur, qui antiquam lectionem suam ad altare incipiat, ut ex liturgia Chrysofostomiana liquet, conversus ad sacerdotem benedictionem ejus impetrat his verbis, *Εὐλόγησον ὁσπῆτα τοῦ εὐαγγελιστῆν τῷ ἁγίῳ πνεύματι, ἡ εὐαγγελιστὴ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, Domine, evangelistam S. Apostoli S. Evangeliste N.* Editum est hoc *ἕκον* & *ἑκόν* *εὐαγγέλιον* (hunc enim habet titulum) primum ab Emmanuele Glyzoniō Venet. anno, ni fallor, 1599. postea cura Theophylacti hieromonachi apud Johan. Pet. Pinellum, *ibid.* 1645. (b) Præmittitur præfatio, sive epistola dedicatoria ad sanctissimum, doctissimumque Gabrielem Philadelphie metropolitam, & ad Severum Monembasie episcopum, & D. Raphaelis patriarchæ *τοποτηρητῆν*, data Julii 24. 1614. Vitæ 4. Evangelistarum ex Sophronio Hieronymi interprete, & Dorothei synopsis, desumptæ, cuiuslibet Evangelistæ, suo loco præfixæ sunt.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΣΤΑΡΙΟΝ, libellus quasi appendicis vice Evangelio subnexus. In eo continentur Evangelistarum continuatio, unde incipiunt, & unde finiant, canones 35. in quibus semper invenitur Dominicarum totius anni Evangelium matutinum, & quis tonus canitur singulis Dominicis, aliaque

(a) Conf. etiam *Tentationum* in Diff. de ritu lectionum sacrarum. (b) Prodit etiam Evangeliorum codex ejus. modi Venet. 1624. fol. quæ editio exstat Romæ in Bibl. Barberina, teste Fabr. ad Allatii Diatrib. Bibl. Gr. vol. 5. subjunct. p. 23.

ad inveniendum diem S. Paschatis necessaria, Paschaliump perpetuum, ab Emmanuele Glyzonio compositum. Claudunt libellum canones evangelici Eusebii Cæsariensis, cum ejusdem ad Carpianum epistola. Prodiit una cum Evangelio *Venet.* 1599. & 1645.

ΕΥΧΕΑΙΟΝ. Orationes in S. oleo, feu extrema unctione administranda, recitandæ. Exiit officium in Euchologio, p. 408. hoc titulo, Ἀκολουθία τῶ ἀγίου ἐλαίου ψαλλομένη ὑπὸ τῶ ἱερέων συναχθέντων ἐν ἐκκλησίᾳ ἡ ἐν οἴκῳ. Officium S. olei decantatum a septem sacerdotibus congregatis in ecclesia, vel domi; in ecclesia, si ægrotantes permittant vires; domi, si graviter afflicti & prostrati sit. Cur ad hoc officium celebrandum septem requirantur sacerdotes, varias rationes a numero septenario petitis reddere conatur Simeon Thessalonicensis, leves quidem illas, nec tanti ut excutiantur.

ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ, sive *Rituale Grecorum*, continens ritus & ordines divinæ liturgiæ, variorum officiorum ecclesiasticorum, tum matutinarum, tum vespertinarum, formulas ordinationum, sacramentorum, baptismatis, &c. cum benedictionibus & orationibus, cuilibet personæ, statui, vel temporis, congruis, præter integras Basilii, Chrysostomi, & Præfanticorum liturgiæ. Exiit Gr. MS. biblioth. Vindob. Cod. Theol. juxta Lambec. 327. juxta Nessel. 286. num. 2. a fol. 29. usque ad fol. 308. Omnium antiquissimum videtur illud in bibliotheca Barberina asservatum, in charta pergamena, quadratis litteris, ante nongentos & plures annos, accuratissime descriptum. Editum est a Græcis *Venetii* non semel, nempe ann. 1544. 1550. 1570. 1571. 1600. 1602. 1629. 1638. 1642. (a) Hujus postremæ editionis curam in se suscepit Theophylactus hieromonachus, qui illam se recognovisse, a mendis, quæ in priores irreperant, repurgasse, nonnullique orationibus auxilium gloriatur. Verum omnium diligentiam longe superavit Jacobus Goar. Parisinus, ordinis Prædicatorum monachus, qui conquisitis undique codicibus tum editis, tum manuscriptis, omnes hujus Euchologii formulas & διατάξεις recensuit & digessit, variantes lectiones collegit, non paucas orationes, & integra officia ex MSS. Euchologiis addidit, verionem Latinam adornavit, notis eruditis, figuris æneis, & onomastico illustravit (b) Prodiit insigne hoc opus Græce & Latine *Parisi.* 1645. fol. Ex majori Euchologio desumptum est in usum sacerdotum, *συναγμα*

τινὼν ἀναγκαίων ἀκολουθιῶν καὶ ἐκείνης ἀρχαίων τῶ ἱερέων, necessarium quorundam officiorum ad sacerdotem pertinentium, & ex Euchologio desumptorum collectio. In hac collectione continentur officium vespertinum, & τὸ ἑσπερινόν, sive laudum, ἑσπερινολογίαι, sive Epistole & Evangelia in varias commemorationes sanctorum, ordo τῶ μικρῷ ἀγιασμοῦ, pro parva benedictione, ordo communis invocationis, in sponsalibus, ἀκολουθία τῶ ἐπιφανώματος, seu in coronatione sponforum, in bigamum, preces in puerperam primo partus die, preces pro obliuando puero octavo die post partum, preces in puerperam quadragesimo die, ordo sacri baptismatis, & alia quædam quotidiani usus. Editum est hoc syntagma eleganter rubricatum, curante Emmanuele Glyzonio, *Venetii* apud Francisc. Julianum anno 1595. 4to.

ΕΝΘΙΝΟΣ, Hymnus matutinus, qui in officio matutino quotidie legi, diebus vero Dominicis & majoribus ecclesiæ festis, modulatione quadam cani solet. Incipit, δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, & ἐπὶ γῆς ἐξῆν, ἐν ἀνθρώποις ἐδόξα. Αἰνεῖται σὺ, &c. Delinit; ὅτι σὺ εἶ μέγας ἄγιος, σὺ εἶ μέγας κυριεύς, &c. In Benedictino apud Cantabrigienfes codice circa annum 884. exarato, *Hymnus Anglicus* dictus est, quod initium ducat a celesti illa δόξα, quam Christo jam nato, facer Angelorum chorus cecinerunt, Luc. 2. 13, 14. Laudes Dei inter sacrorum solennia hynnis celebrare moris erat, non apud Judæos modo & Gentiles, sed & in ecclesia Christiana, præeunte cum discipulis suis Domino nostro, Matt. 26. 30. Dominum secuti sunt apostoli; κατὰ τὸ μυστικὸν ὀντες, hymnos canebant Deo, Act. 16. 25. Idem in ecclesia apostolica 1. Corinth. 14. 26. Colof. 3. 16. Idem & ab ævi apostolici Christianis factum. Hinc Lucianus, vel quisquis sit istius dialogi Philopatr. conditor, auctor certe coævus, Christianos introducit, ἐπὶ πανυχὺς ὑμνωδίας ἀρχομένης, ad hymnos tota nocte decantandos vigilantes, tom. 2. p. 1010. His hymnis Christi divinitatem præcipue celebrabant, ut Domini nostri honorem adversus gentiliū blasphemias animosius vindicarent. De Christianis sui temporis Plinius ad Trajanum, lib. 10. epist. 97. *Assimabant hanc fuisse summam vel culpa sua, vel erroris, quod essent soliti stato die, ante lucem convenire, carmenque Christo quasi Deo, dicere secum invicem.* Nec aliter scriptor antiquus contra Artemionis hæresin apud Euseb. lib. 5. cap. 28. p. 126. *Psalmi & Cantica fratrum a fidelibus, ἀπ' ἀρχῆς con-*

(a) Imo & 1526. 1551. 1616. 1623. 4to. Russice vertit Petrus Mogilas metropolita Kijoviensis & edidit 1646. (b) Hanc editionem ex MS. Cod. Cæsareo valde posse suppleri notat Lambecius l. 5. p. 287. *Euchologion* MS. Cryptæ Ferratæ laudat Rich. Simon tom. 3. Bibl. Criticæ Gallicæ edit. p. 226.

ἱερίῃ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ τὸν Χριστὸν ὑμῶσι θεολογῶντες, *Christum verbum Dei concelebrent Divinitatem ei tribuendo.* Quin & de Paulo Samosateno notant patres Antiocheni Epist. Synod. ibid. lib. 7. c. 3. p. 281. ipsum Psalmos in honorem Domini Jesu Christi cani solitos aboleuisse. Ex horum numero fuisse hymnum nostrum matutinum non sine ratione conjicit Usserius nolter de Symb. p. 34. nec temere dubitari potest a primis fere rei Christianæ incunabulis usurpari fuisse solitum. Constat. Apost. lib. 7. cap. 48. habetur *προσευχὴ ᾠδῶν*, quæ a formula hodierna parum differt. Ufu fuisse receptissimum Athanasii tempore ipse nos docet, & sacris virginibus quovis mane usurpandum commendat, *ἀδῶα ἐν ὕψις Θεῷ*, &c. *ὕμνῳ σὺν υἱολογίᾳ σὺν προσκυνημένῳ σὺν ταῖς ἑξῆς*, de Virgin. p. 833. Immo hymni antiquitatem haud parum arguit ipse codex MS. in quo descriptus reperitur, ante annos ferme 1300. exaratus, codex nempe SS. Bibliorum Alexandrinus in regia nostra Bibliotheca aservatus, ubi vol. 2. fol. 569. post odas quæ sequuntur Psalmos, sub titulo *ὕμνῳ ᾠδῶν* eadem manu descriptus legitur. Vide Bibl. Polyglot. tom. 6. not. ad 72. Interp. p. 140. In eodem codice subjuncta est & oda alia *εὐχαριστῶς*, eodem modo & manu scripta, quæ ita incipit, *καθ' ἡμέραν ἡμέραν υἱολογῶ σὺν*, &c. Huic cur *Hymni vespertini* titulum præfixerit Usserius, haud satis constat, cum ex ipso hymno luce clarius liquet matutinum fuisse. Siquis hymnum nostrum ad codices MSS. accurate & magna plane diligentia recognitionem videre cupiat, adeat is Smithi nostri collectanea de Cyrillo Lucario, patriarcha CP. *Londini* 1586. p. 144. 145. *Lond.* 1707. p. 138. 139. &c. Denique notare fas sit, hunc hymnum ab ecclesia nostra Anglicana receptum, ad veteris ecclesiæ morem in communi Euchologio locum habere, & in officio S. Eucharistiæ publice recitari.

ΘΕΟΤΟΚΑΡΙΟΝ, *Theotocia*; Ode sunt, five cantica officiis ecclesiasticis hinc inde interspersa, quæ Græci pro suo in Deiparam affectu, in ejus honorem solent decantare. Θεοτοκάριον liber est, quo *Theotocia* continentur. Mentio fit in indice Bibliothecæ monasterii S. Trinitatis insulæ Chalces apud du Fresn. alibi (quod sciam) apud scriptores Græcos raro occurrit. Interim est etiam Græcis liber ecclesiasticus, Θεοτοκάριον dictus, in laudem B. Virginis Mariæ, ab Agapio monacho Cretensi compositus, qui illum ex variis libris qui in Monte Sancto aservantur, collegisse dicitur. Existat *Venet.* 1643. 4to.

ΘΗΣΑΥΡΟΣ, *Thesaurum*. Liber ecclesiasticus, lingua vulgari scriptus, continens ho-

milies seu conciones in festa anni, aliaque pietatis officia. Claudii opus orationis Dominicæ explicatio. Auctorem habet Damascenum monachum, *Studitam* dictum, subdiaconum Thessalonicensem. Prodiit *Venet.* ann. 1628. 8vo. & 1642. 4to.

ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΝΕΟΣ, *Thesaurum novum*, quo Homiliæ 19. varii, sed theologici & ecclesiastici argumenti continentur. Existat *Venet.* 1621. novis vero curis & figuris adornatus, ann. 1646. 4to. Theophilahti hierodiaconi Tzanzurnari, ni fallor, opus est.

ΚΑΛΕΝΤΑΡΙΟΝ, *Kalendarium*; sive Ephemeris ecclesiastica in usum totius anni, juxta 12. menses, ab initio Septembris, usque ad finem Augusti, a Græcis digesta, qua festa ecclesiæ, stata juniorum tempora, & id genus alia, notari solebant. Confecta esse hujusmodi calendaria, liquet vel ex Biblioth. Vindob. Cod. Hiit. Ecclef. 97. num. 13. ubi habetur præpositi cujusdam monachalis epistola ad sapientem senem ascetam de questionibus variis monasticis, ad juniorum præcipue & fectorum annuorum observationem pertinentibus, una cum ejusdem senis responso; cui integrum calendarium ecclesiasticum in fine insertum est.

ΚΑΝΩΝ. Varia significat hæc vox apud scriptores ecclesiasticos. Mistis aliis, designat hoc loco *διατάξιν* seu officium ecclesiasticum, idque non uno sensu. Primo itaque ut canones synodicos tacam, *κανών* est regula monastica, severioris vitæ cultoribus præscripta; ad quam, vitam moreque suos componerent. *κανών τῆς μοναχικῆς πολιτείας*, Cyrillo Scythopolitano in Vit. Johan. Solitarii, num. 3. & num. 17. *τὸν κανὼν κανόνα τῶν ἀδελφῶν*, communem fratrum regulam vocat. Verum hæc notiora sunt, quam ut iis explicandis immoremur. II. *Κανών* est hymnus ecclesiasticus, in officio aliquo pro more & ex regula decantari solitus. Unde *κανόνες* notant hymnos, qui post Psalmos Davidicos, preces, aliaque troparia, antequam finiantur divina officia, recitantur. A materia de qua agunt, varia fortiuntur nomina. Alii *ἁσασίμοι* dicuntur, qui de Christi resurrectione; *συναράσμοι*, qui de cruce; *καρπασίμοι*, qui de mortuis; *τεταθικοί*, qui de Trinitate; *δογματικοί*, qui de dogmatibus agunt, &c. De quibus consulendus du Fresnius suis locis. Adi sis etiam Meursii Glossarium, p. 215. & qui Meursium exscribit, Suicerum Thef. Ecclef. in verb. *κανών*. In ecclesiasticis Græcorum libris nullibi non occurrunt hujusmodi canones. In iis celeberrimus est *μέγας κανών*, ab Andrea Cretensi archiepiscopo conditus, qui, collecta

uni-

universa veteris & novi Testamenti historia, canticum composuit, cohortans omnes, ut quæ videant in historia esse bona & laudabilia, pro viribus fectentur, mala fugiant & execrentur. Integer hic canon in Græcorum Triodio, alibique reperitur. Ubi ἡ τῶ μεγάλῃ κανὼν ἀκλῆθια memoratur feria 5. magnæ hebdomadis recitanda. Et *magnus* ibi dicitur hic canon, quia cum reliqui canones triginta & paulo plura troparia habeant, hic ad 250. progrediatur. Infiniti pæne sunt horum canonum auctores. In iis agmen ducunt Methodius Patrensis, Cosmas, Johannes Damascenus, Theophanes, Josephus, & Theodorus Studita, Photius Patriarcha, Simeon Logotheta, Johannes Euchaitensis, &c. quorum nomina apud L. Allatium legi possunt, Difert. 1. p. 81. Et notari meretur, quod ex Typici cap. 7. observat, in Menæo, ubi memoria alicujus sancti variorum poetarum canonibus celebratur, si canon adierit Cosmæ, cum aliis anrepnendum; si Johannis, nempe Damasceni, & aliorum, cum qui Johannis est, anteponi; si Theophanis & aliorum, Theophanis anteponi; ille enim ante alios honorandus est. III. *Κανὼν* liber penitentialis est, in quo peccantium ἐπιτίμια constituta sunt. Hinc sacerdotes poenitentes *κανονίζω* dicuntur, cum peccata ipsorum ad canonum rigorem examinant, poenamque canonibus præscriptam, iis imponunt. Eodem etiam sensu *κανονικὴ τῶ ἁγίου Παντων τῶ Νεφεντῶ* infcribitur.

ΚΛΙΜΑΞ. Denotat lectiones in ecclesia recitari solitas, desumptas ex opere Johannis Scholastici, quod *κλίμακα*, seu *Scala Paradisi* infcripsit, ipse inde *Climacus* dictus. Hinc in Triodio & Typico ἀνάγνωσις εἰς τὸν κλίμακα frequentius occurrit. Vide quæ supra in Γενετικῷ diximus, quæque infra in Patriarcali dicemus.

ΚΟΝΤΑΚΙΟΝ. Sensu ecclesiastico brevis hymnus, a voce *κόντες*, sive *parvus* dictus, eo quod paucis laudes alicujus sancti vel festi, complectatur. Et varia sunt *κοντάκια* pro variis sanctorum festis. Ingrediuntur Πάλαι, καὶ πολυχρόνιοι ἄλλοι καὶ μετ' αὐτῶ τὸ κοντάκιον, ἡ παρ' ἑνὸς σήμερον ὑπέρβιον τίξι, ἢ πάλιν τὸ πολυχρόνιον, &c. multos annos cantando præcantur, psallentes postea Contacium illud, Virgo hodie superflubantialem parit; *ἱερουργεῖ canticum longævitæ repetunt*, inquit Codinus de Offic. cap. 7. num. 13. p. 56. Primum horum Contaciorum au-

ctorem fuisse Romanum diaconum Eusebium, qui circa annum 500. sub Anastasio Dicoro vixit, testatur Synaxarium. Unde & in rubrica Menæi Romanus ὁ τῶν κοντακίων ποιητὴς dicitur, qui primus scilicet *κοντάκια* composuit, idque ex institutione B. Virginis (ut fabulantur Græci) in festo natiuitatis Christi, Romano per somnium apparentis, chartæque volumen illi tradentis, cum mandato ut illud deglutiret, unde expectefactus, & in ambonem conscendens, Contacium illud (cujus supra ex Codino meminimus) cecinit. Inter cantores erat ὁ ἀρχὸν τῶν κοντακίων, cujus munus erat Contactia cantanda inchoare.

ΛΑΤΕΑΙΚΟΝ. Liber continens lectiones ex Palladii historia Lausiaca de vitis patrum collectas, quæ statim diebus in ecclesia prælegebantur. Liqueat id ex Typico S. Sabæ, cap. 8. *Ἐν ἑκάστῃ αὐτῶν ἀναγνώσις δ', ὅτε εἰς τὸν ἁγίον Εὐφραῖμ, ἢ ὅτε εἰς τὸ λαυσιακόν, ἢ εἰς τὰς ἄρας τὸν κλίμακα.* Alia in eundem sensum habentur in Triodio, feria 2. hebdom. 1. jejun. quæ apud du Fresn. col. 794. reperiri possunt.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΝ, sive *Λειτουργία.* Liber in quo liturgiæ celebrandarum series describitur, & tres liturgiæ, Basilii, Chrysostomi, & τῶν προηγιασμένων, sive *Προσφαιστικῶν* continentur. Proclus archiepiscopus CP. (si modo ejus sit tractatus, de quo iusta est suspicandi causa) originem liturgiæ ad ipsa Apostolorum tempora reuert, atque Clementem, dictantibus apostolis primum edidisse. Quod & a Jacobo, πρὶν παρ' Hierosolymorum antistite factum est. (a) *Ἐν παρ' τῆς ῥωμ. remittente, post aliquot sæcula, Christianæ pietatis fervore, cum longius productæ liturgiæ tædio afficerentur Christianorum animi, Basilii magnus, ut legentium pariter ac audientium, commodum confuleret, in minorem formam redegit. Nihilominus cum adhuc prolixitate nimia laboraret, Chrysostomus resecit plurimis, breviorum reddidit. Liturgia προηγιασμένων quando recitatur, corpus Christi non conficitur, sed confectum antea, divinis laudibus decantatis, absunuit. Et hujus liturgiæ auctorem faciunt Gregorium papam, Dialogum dictum. (b) De hac fide agit L. Alatius Dissert. 1. p. 20. fusius dissertatione singulari de Missa Præfatiasticorum, quam operis sui de ecclesiæ Orient. & Occident. confessione calci subiecit. (c) Tres, quas recensuimus, liturgiæ, in Græcorum Eucha-*

(a) Renaudotius Diff. Collectioni Liturg. Oriental. præfix. notat *Liturgias Apostolorum* non ita nominatas fuisse, quod ab iis conscriptæ essent, quorum nomina præferunt, sed quod eis in ecclesiis (Jacobi scilicet Hierosolymitana, Marci Alexandrina, & sic de cæteris,) ab antiquissimis temporibus fuerint celebratæ, quæ Jacobum, Marcum, &c. primum habuerunt episcopum. (b) Hanc Liturgiam Germano patriarchæ CP. rectius ascribendum censet Thonast Smith de Eccles. Gr. statu hodierno Traject. ad Rhem. 1698. p. 88. (c) De hac Missa consulendus etiam Beveregius ad Can. 51. Trull.

logio semper continentur. In celebrandis his tribus liturgiis, Græci hunc servant ordinem. Basilii liturgia, ut ex proœmio liquet, decies per totum annum canitur; nempe vigilia nativitatis Dominice, festo S. Basilii, vigilia Luminum, in S. Quadragesimæ Dominicis, Dominica Palmarum excepta, sancta & magna feria 5. & magno Sabbato. Præfancificationum, exceptis prædictis, (a) omnes sacræ quadragesimæ dies occupant. Quod reliquum est totius anni, Chrysostomi liturgia sibi vindicat. Præter has, habent Græci & alias liturgias; nempe B. Petri, Marci, Jacobi, & Clementis, sed quas in communem ecclesiæ usum non recipiunt. Sola Jacobi liturgia in ecclesia Hierosolymitana semel in anno recitari dicitur. Prodiit liturgiæ SS. patrum Jacobi apostoli, Basilii M. & Chrysostomi, a Morello editæ, Gr. Lat. Paris. 1560. fol. Jacobi, Marci, Basilii, Chrysostomi, Præfancificationum, S. Petri, S. Gregorii, *Dialogi* dicti, in Fr. Ducaei Auct. Biblioth. PP. Græco-Lat. tom. 2. p. 1624. Basilii liturgia, præterquam quod in omnibus operum ejus editionibus reperitur, habetur separatim Græce Venet. 1601. 4to. Chrysostomi per Demetrium Ducam Græc. Lat. Venet. 1528. 4to. 1644. 4to. Ad calcem habetur ἀκολουθία die S. Styliani Paphlagonis, h. e. Novembri. 26. celebrari solita, una cum aliis officiis ecclesiasticis, quorum index præmissus est.

ΑΥΧΝΙΚὸν, *Lucernarium*. Eam notat officii vespertini partem, qui recitatur cum lucernæ accenduntur. Inter ἑσπερινὸν & λυχνικὸν (ut recte notat Goarus*) non modicum diffrimen intercedit. Ἑσπερινὸν namque totum vespertinum officium est; τὸ λυχνικὸν prima tantum ejus pars, preces scilicet, cum tempus instat lucernæ Deo offerendæ. In Euchologio Allatiano ap. Goar. p. 641. mentio fit τῷ λυχνικῷ ὕμνῳ. Neque nudiustertius natus est officium hoc ecclesiasticum recitandi mos. τὰς ἐν ταῖς λυχναιῖς ψάλας ὥσας memorat Socrates, *) quæ in Achaia & Thessalia, ut & Hierosolymis, &

a Novatianis Constantinopoli fieri solabant. Basilii de Spiritu S. ait, τὴν χάριν τῶ ἁγίου πνεύματος ὡς νεκρὰ cum silentio suscipi, sed mox ut apparuerit, se ὡς χάριν. Officium integrum Lucernarii habetur in Euchologio, Goariano p. 35. Non opus est ut hoc loco agam de luminaribus olim in ecclesia accendi solitis. Cumulate id præstiterunt alii, Baron. ad ann. 58. num. 70, 71, 72, 73, 74, 75. Cafalio de Vet. S. Christ. Ritib. cap. 42. p. 184. Durantus de Rit. Eccles. Cath. lib. 1. cap. 8. p. 72. Ciampinus de S. Edific. Conf. M. cap. 10. p. 184. qui bina candelabra marmorea in Basilica S. Constantiæ exquisitè elaborata exhibet tab. 29. fig. 3. & 4. ibid. p. 130. Ad hæc lumina concinnanda sumptus faciebant, quandoque & fundos donabant veteres. In antiqua inscriptione Eugenii Notarii ap. Aringhium Rom. Subterranean tom. 1. lib. 2. c. 10. p. 340. mentio fit redituum quorundam ex hortis Transiberinis *Ad Luminaria nostra*. Verum cum nostra dicantur, forsitan ad Luminaria, quæ in defunctorum anniversariis de more accendebantur, referenda sunt, ut non inſcite conjicit P. Aringhius. Hujusmodi donationes φωταΐδας vocant recentiores Græci.

ΜΑΡΤΥΡΙΚὸν. Troparium in honorem martyrum compositum; ᾠσμα τῶν μαρτύρων, ut Simeoni Thessalonicensi de Sac. Ord. cap. 4. p. 136. dicitur. Exstant hujusmodi Troparia μαρτυρικά, tum alibi sæpius, tum in liturgia Præfancificationum in Euchologio. p. 188. Quæri potest, cum tempore Quadragesimali, exceptis sabbatis & dominicis, S. martyrum commemorationes facere expresse vetat synodi Laodicenæ Canon. 51. cur singulis quadragesimæ diebus hæc troparia παντοφῶμον μαρτύρων memoria celebretur? rationem reddere conatur Goarus p. 206. quem vide.

ΜΕΤΑΝΟΙΑ, *Penitentia*, de qua hæc, inter alia, officia in Euchologio continentur. 1. Ἑὺχὴ ἐπὶ μετανοήτων, oratio super penitentes, p. 673. 2. Ἀκαθίστα τῶν ἐξομολογῶν

(a) Exceptis Sabbatis, Dominicis, & festo Annuntiationis, vid. Smith. de Eccl. Gr. statu p. 89. & Pfaffium Diff. de Liturgiis ad calc. Instit. Hist. Eccl. p. 11. SS. Chrysostomi, Basilii, & Præfancificationum Liturgias cum Græcorum Euchologio, Jac. Goarus versione & notis illustravit, variisque lectiones subiunxit Paris. 1647. Prodiit etiam Gr. Rom. 1601. Venet. 1636. 4to. S. Basilii Liturgiæ codex mille annorum exstat in Bibl. Barberina, teste Muratoriæ Diss. Ital. p. 210. Ex veteri Latina versione editit Jo. Cochleus in Speculo antiquæ devotionis circa Milium, Mogunt. 1440. Vertit etiam Gentian. Hervetus Venet. 1748. Autwerp. 1662. 8vo. Sed hæc Liturgia in ulla Basilii editione reperiri (ut narrat Caveus) negat Fuldr. vid. Bibl. Gr. vol. 8. p. 90. & not. ad Dissert. Allatii de libris Eccles. Græcor. Bibl. Gr. vol. 5. subjunct. p. 11. Liturgiarum SS. Basilii & Gregorii Theologi codicis Copti Arabici in Bibl. regis Christianissimi meminit Montfaucon; simulque monet Copticum versionem, ab ea quæ Græce exstat, omnino esse diversam, Palæogr. Græc. p. 314. Hoc idem de Liturgiis Jacobi, Marci, & Chrysostomi Coptici Syriacique notat Pfaffius, ubi supra p. 9. not. Liturgia S. Jacobi prodit separatim Colon. 1648. teste Pfaffio ibid. p. 4. not. Hæc Liturgia Commentario illustratur a Dionysio Barfabili, exstat in Bibl. Vat. inter Codd. Echellenf. num. 16. Totum opus in cap. 20. dividitur, quorum synopsis exhibet Affemannus Bibl. Orient. tom. 2. p. 177. Liturgiam S. Marci cum Clemente Rom. de ritu Missæ editit Cardinalis Sirleus Paris. 1583. Hanc Liturgiam eandem esse atque eam, quæ Coptice exstat sub nomine Cyrilli (unde Liturgia quæ Cyrilli dicitur, a quibusdam Marci appellatur) notat Montfaucon loc. citat. Liturgiæ SS. Jacobi, Marci, & Petri prodire in Bibl. PP. Parisienf. Colonienf. & Lugdunenf. itemque Autwerp. 1562. Studio Claudii de Santes, qui exhibuit etiam Latinam versionem Liturgiarum SS. Basilii & Chrysostomi. Liturgiam Petri vulgavit Jo. a Sancto Andrea Paris. 1594. Novissime omnes & Syriaco idiomate translate occurrunt apud Renaudot. in Collect. Liturg. Oriental. Conf. Fabr. not. ad Diff. t. Allatii Bibl. Gr. vol. 5. subjunct. p. 11.

μένων,

μίσθον, officium eorum qui peccata confitentur, p. 674. 679. 3. Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἱπποκρίτων λυγμάτων, oratio pro iis qui inposita poenitentia liberantur, p. 666. 4. Αἰχμαδία εἰς λυσιν ἀφορσμοῦ ἱερέως, officium ad excommunicationem sacerdotalem tollendam, p. 667. 668. Ubi & multæ ejusdem commatis orationes habentur, quas longum nimis esset recensere.

ΜΗΝΑΙΟΝ. Immenfum est opus in 12. menses, totidemque βιβλία, sive volumina divisum, quovis mense suum sibi μῆναον vendicante. In quo sancti omnes, quorum memoria eo mense colitur, ad proprios dies revocati recensentur, singulorum officium, una cum rubricis miniatis litteris expressis, tropariis, missis, canonibus, lectionibus, aliisque recitandis subnectitur, vitæ & res gestæ compendio descriptæ plerumque exhibentur, quandoque & imagines præfiguntur. Ubi vero Sanctus aliquis peculiare officium non habeat, is saltem vel prosa, vel carmine commemoratur. In solennioribus, majoribusque festis, propria officia singulis quas vocant, horis destinantur. Ita exempli causa in festo natalis Domini Decembr. 25. hora prima, tertia, sexta, & nona suam habet quæque ἀκολουθίαν. Eodem modo fit in festo Theophaniorum Januar. 6. ne de aliis dicam. Nec sanctorum solum, & solennitatum dominicalium, sed & aliarum quoque rerum memorabilium celebritas hæc in libris locum obtinet. Sic Januar. 23. sancta & oecumenica sexta synodus peculiare sibi habet officium. Et ejusdem mensis die 26. magni illius terræ motus qui sub extremum Theodosii junioris imperium, per tres integros dies Constantinopoli duravit, memoria celebratur. Invocationem sanctorum in ecclesia Græca hodie vigere notum est quam quod notissimum, cujus non raro hic deprehenduntur vestigia. In Septembr. 1. in festo Simeonis Stylitæ, octo vel novem orationum hac, similive formula clauduntur, *Συμεὼν ὅτι πρὸς τοὺς τοὺς σὺ σῶσθαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν, Sancte Simeon, intercede ut salventur anime nostræ.* Editum est vatum hoc Menæorum opus *Venetius* apud Pinellos alioque in fol. non uno & eodem tempore, sed variis diversisque annis. Mensis September, a quo annum suum Græci solent inchoare, prodit *Venet.* cura Nicephori

Paschalæ hieromonachi, anno 1628. iterumque curante Theophylacto Tzanfurnaro hierodiatcono anno 1648. hoc titulo, *Βιβλίον τῆς Σεπτεμβρίου μηνὸς περιέχον τὴν πρὸς πάντας αὐτῶν ἀπάσαν ἀκολουθίαν.* & sic in reliquis. October cura Nicephori, anno 1628. Theophylacti 1648. November curante Nicephoro anno 1626. Theophylacti 1649. December anno 1602. cura Theophylacti 1628. Januarius cura Matthæi Galatiani Cypri hieromonachi, anno 1603. Theophylacti 1629. Februarius cura Nicephori Paschalæ anno 1626. Theophylacti 1643. Martius cura Theophanis Zenacii hieromonachi, anno 1625. Theophylacti 1642. Aprilis curante Theophylacti anno 1638. Maius cura Nicephori anno 1625. Theophylacti 1642. Junius curante Nicephoro anno 1626. Theophane Zenacio 1645. Julius cura Nicephori anno 1624. Theophylacti 1642. Augustus curante Nicephoro anno 1625. Theophylacti 1642.

(a) ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΝ. Diversum plane a Menæo opus, utpote in quo, ad instar Martyrologii Latinorum, Acta vel passiones sanctorum qualibet cuiusvis mensis die summatim exponuntur, brevis saltem eorum commemoratio habetur. Variant apud Græcos sua Menologia, pro loco & tempore acta & immutata, neque eadem prorsus, nec diversa tamen. Exstat Menologium a Cardinale Sirleto Latine versum, a Canisio editum Antiq. Lect. tom. 5. (b) Aliud habetur Menæis hinc inde insertum. Verum omnium antiquissimum & augustissimum est Menologium illud Basilii Imp. studio & jussu descriptum, & ut videtur, autographum, cujus codex vetustissimus & rarissimus, a Paulo Sfondrato Cardinali, dono datus, in Bibliothecam Vaticanam hodie translatus est. (c) De quo post Allatum & Ughellum, nos etiam quedam notavimus Sac. X. ad an. 976. Exstat Gr. MS. ab initio Septembris, usque ad finem Augusti, Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 195. & cod. 247. num. 4. fol. 16. (d) Menologium ex Menæis erutum & in linguam Græcam vernaculam a se versum edidit Maximus Margunius Cytherorum episcopus, *Venet.* apud Ant. Pinel. anno 1592. 4to. (e)

(a) Conf. Bollandi Prolegom. ad tom. 2. Januarii p. 54. & Zachariæ Græpi Diff. *Roskitchi* 1697. de Menæis & Menologiis Græcorum. (b) Edit. nov. tom. 2. p. 412. (c) Hujusmodi Menologium MS. in Bibl. Casarea, Nef. fol. 1. p. 147. Conf. quod Genebrardus Lat. præfixit Commentario in Psalmos. Menologium metricum Gr. Lat. singulis versibus hexametris cum alio Ruthenico iconibus expressio Papebrochius præmisit tom. 1. Act. Sanctor. Maii. Idem memorat Menologium slavo-Ruthenicum, alterumque verbo tenus translatum e variis MSS. excus. *Mosca* 1679. vid. tom. 1. Act. Sanctor. Junii p. 135. 758. quin & Menologium quod exhibet Possévinus in Apparatu Sacro voce *Rutheni*. Menologium 10 aut 11. Sac. Membran. habetur MS. Gr. in Bibl. monasterii S. Basilii Kom. teste Montfaucon. Diar. Ital. p. 216. Hæc notat Fabr. ad Alladi Diff. 1. vol. 5. Bibl. Gr. subjunct. p. 61. lb. p. 62. idem Fabr. memorat Menologium aliud excus. *Venet.* 1535 quod Latino Calendario permixtum cum Nicephori Pol. Chronologia edidit Ant. Contius Parisi. 1573. 4to. Menologii Basiliani 6. postremi menses, Martius, Aprilis, & Maii ad calc. tomi primi cuiusque horum mensium Gr. dedere Henschenius & Papebrochius teste Fabr. ibid. p. 63. (d) Sed in his Codd. nihil de Menologio Græcorum agitur, ut monet *Quatin.* tom. 2. p. 131. quem vide. (e) Menologium Nizartianum Lat. vetere cepit Matth. Raderus, ut post Bollandum refert Fabr. ubi supra.

ΜΤΡΟΝ, vel τὰ μύρον τῶ χρίσματος, unguenti *Chrismatis*, a solo patriarcha vel episcopo, ex materia preciosa, & sanctiori plane apparatu, feria quinta sanctæ & magnæ hebdomadis conficiendum, in multis actionibus sacris, præcipue in confirmatione baptismali usurpandum, idque ex præscripto canonis 48. concilii Laodicensi, quo jubetur, illuminatos post baptismum χρίσματος ἐπιχρίσας, *Superclesti Chrismate* esse inungendos, adeoque regni Dei participes fieri. Confirmatio quippe apud Græcos semper cum baptismo conjungitur. Unde & σφραγὶς κυρίου, τέλειον Φυλακτήριον, & τέλεισποιος σφραγὶς veteribus dicitur, & *signaculo Domini consignumari* non semel apud Cyprianum occurrit. Exstat in Euchologio p. 628. Ἀκαθάρτια τῶ ἁγίῳ μύρῳ, *sancti unguenti officium*; quo scilicet ritu, & quibus precibus conficitur, & p. 637. præscribitur materia ex qua componitur, & ordo qui in faciendo & præparando hoc unguento servandus est; quin & vasculum quo continetur, ἅγιον τῶ μεγάλῳ μύρῳ alibi vocatur.

ΝΙΠΤΗΡ, *Pedilatio*, feria quinta magnæ hebdomadis celebratum, ad exemplum Domini nostri, discipulorum suorum pedes manu propria lavantis, institutum. In hoc ritu peragendo patriarcha, vel pontifex, & in monasteriis abbas, Christi personam gerit, 12. monachi, alive pauperes duodecim apostolorum vices sustinent, eorumque nomina libet assumere creduntur. In his semper locum habent otiarius & oeconomus, ille primum, hic ultimum locum obtinet. Otiarius Judam proditorem representat, risu & convitiis oneratus; oeconomus Petri apostoli locum tenet, ejusque reludationem imitatur. Habetur in Euchologia p. 745. Ἀκαθάρτια τῶ θείῳ & ἁγίῳ Νιπτήρῳ, *Officium divini & sancti Lavandarii*. Ex Theophili Alexandrini sermo εἰς πνεύμα, feria quinta majoris hebdomadis laudatur a du Fresnoio Gloss. Gr. col. 999. Quin & solennis hic lavandi ritus regibus & principibus etiam hodie in more est. Modum, quo imperator CP. 12. pauperum pedes hac die lavare solebat, accurate describit Codinus de Offic. CP. cap. 12. p. 69. De toto hoc more lavandi pedes singularem librum edidit Gretserus, quem *ποδνιπτῆρον*, seu *pedilatio* inscripsit, *In gloss.* 1610. 4to. cui intergrum ex Euchologio officium inferuit.

ΝΟΜΟΚΑΝΩΝ. Liber ecclesiasticus, quo canones & decreta conciliorum in suas classes disposita & digesta, cum legibus & novellis imperatorum constitutionibus compo-

nuntur. Primus, quod sciam, qui talem Nomocanonem nobis dedit, fuit Johannes Scholasticus, anno 564. patriarcha Constantinopolitanus factus. Cujus Nomocanonem in 50. titulos distributum, Gr. Lat. ediderunt Justellus & Voellus Biblioth. Juris Canon. tom. 2. p. 603. Post Johannem, Nomocanonem in 14. titulos dispersitum contexit Photius, Johannis post aliquot demum sæcula, in fede Constantinopolitana successor. Hunc Balsamonis commentariis illustratum, ex codice Palatino primus edidit Christoph. Justellus tum Græce, tum Latine, *Paris.* 1615. 4to. Prodiit post annos quinque ad calcem commentariorum Balsamonis *Paris.* 1620. fol. Denique, a Justello f. & Voello recognitus, locum habuit in Biblioth. Jur. Canon. tom. 2. p. 789. Anonymi etiam ejusdem Nomocanonem, sed ex constitutionibus apostolorum & 7. conciliorum œcumenicorum decretis præcipue confarctatum, Gr. Lat. edidit Cotelerius Monument. tom. 2. p. 68. (a) qui tamen, notante eodem Cotelerio, imperiecta, incondita, & infusca recentioris Græcæ farrago est. Nomocanonem quandoque apud Græcos pro libro poenitentiali usurpari, supra in voce *Κανών* observavimus.

ΟΪΚΟΣ. Hymni genus, in Dei, vel sancti alicujus, laudem, ita constructum, ut quasi compagem, ædificium, fabricamque virtutum ejus & gloriæ videatur componere; & ideo *κατακλιῶ* opponitur, ut eo amplius & diffusius. Hæc ex Ligerio nos docet Goar ad Eucholog. p. 57, 541. Et *κατακλιῶ*, & *εὐκ* meminuit Euchologium in Oikio laudum p. 54.

ΟΚΤΩΗΧΟΣ, seu *Οκτοήχη*. Liber quo octo toni a Johanne Damasceno compositi præcipue continentur. De hoc opere liceat mihi Leonis Allatii verba hic transferre. "Cum Græcorum musica proprios tonos (ipsi vocant *ἑκκὺς ὅκτω*) quatuor habeat, "primum, secundum, tertium, & quartum, "quatuor item obliquos, *πλάγιον τὸ πρῶτον*, "obliquum primi, obliquum secundi, obliquum tertii, gravis aliis est, fabricamque "quarti, canones omnes sive troparia & "quæcunque alia cantiones in hoc libro "contentæ, ita dispositæ sunt, ut quæ primo tono concinuntur, omnia simul primum sibi locum occupent, quæ secundo "secundum, quæ tertio tertium, & sic de singulis, donec ad obliquum quarti perveniant, qui inter tonos ultimus, ultimum "quoque libi locum vindicat, & cantiones "eo modulatæ ac commensuratæ, ultimum

(a) *Nomocanon* Doxopatris jussu Johan. Comneni Imp. edit. exstat MS in Cod. XII. Sæculi Membran. in Bibl. monasterii S. Basilii Rom. ut nos docet Betr. Montfauc. *Diar. Ital.* p. 216.

“quoque loco reponantur. Continet tantum troparia & canones, qui a primis vespis Dominicæ ad finem usque missæ canuntur. Et octo Dominicis pro tonorum numero finitur. Singuli toni tres habent canones. Primum *ἀναστροφῶν*, qui in resurrectionis dominicæ, secundum *ταυροειδῶν*, qui in crucis & resurrectionis, tertium in Mariæ virginis laudibus celebrandis, versantur. Et hæc in Octoechis antiquis habebantur. In recentioribus modo additur pro singulis tonis canon, qui in *μεσσηνικῆς* vel *μεσσηνικῆς*, mediæ scilicet noctis officio cani fuit, & quod de Trinitate pertractat, *Triadicus* dicitur. Et canones hi dierum dominicorum numerum non excedunt, cum octo etiam illi sint. Hæc vir doctissimus Dissert. 1. p. 64. ubi pluribus hac de re agit. Confer etiam quæ notat Goarus ad Eucholog. p. 206. Exstat Octoechus Gr. MS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. 116. anno Christi 1391. exarato; item cod. 146. cum amplissimo commentario Johannis Zonaræ ibid. cod. 215. cum antiquis notis musicis ibid. cod. 330. (a) Primum, ni fallor, prodit Græce Venet. 1523, 1584, 1602, 1610; 1624. 8vo. & alias forsitan non semel.

ΟΠΙΘΕΛΜΩΝΟΣ ΕΥΧΗ. Oratio, quæ retro ambonem, in media ecclesia recitatur, cum post dimissionem, a diacono pronuntiatur, sacerdos e cancellis egressus, populo facta oratione benedicit, ad exemplum scilicet Domini nostri, qui priusquam in coelos ascenderet, discipulis suis benedixit. Habetur hæc oratio, extra tribunal alta voce a sacerdote proferenda, Liturg. S. Chrysost. p. 85.

ΟΡΘΟΣ. Continet laudes Græcorum matutinas, prout a *μεσσηνικῆς* distinguuntur, quæ profunda semper nocte decantari solent. Exstat *Ἀκολουθία τῷ ὀρθῷ*, sive Officium laudum, a die luceſcente aſpicandum, in Euchologio p. 48.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ. Liber qui variorum auctorum orationes encomiasticas, in varias, Christi, aliorumque sanctorum solennitates complectitur. Ex quo in diebus festis sanctorum, concurrente populo ad celebrandam eorum memoriam, orationes laudativæ festo propriæ, publice leguntur. In auctoribus qui hoc opus constituunt, agmen ducunt Athanasius Alexandrinus, Cyrillus Hierosolymitanus, Basilus Magnus, Gregorius Nazianzenus & Nyssenus, Amphilo-chius, Epiphanius, Chrysostomus, Ephraem Syrus, Cyrillus Alexandrinus, ut alios mit-

tam; MS. passim apud Græcos reperitur, in variis tamen ecclesiis varius; adeo ut quibuldam in locis in immensam excreverit molem, & 12. volumina complectatur, eaque satis ingentia, pro mensium numero disposita, teste L. Allatio p. 94.

ΠΑΡΑΔΕΙΞΙΣ. Liber ecclesiasticus, vitas quorundam sanctorum complexus, quas ex Simeonis Metaphraſta scriptis excerptis Agapius monachus Cretensis, & in linguam vulgarem seu Græco-barbaram tranſtulit. Continet vitas 24. sanctorum, nempe Joſaphati, Theclæ protomartyris, Gregorii Thaumaturgi. Ambrosii, &c. Prodit hic liber Venet. anno 1641. 4to. Idem est liber, ni fallor, sed paulo auctior redditus, *ὁλόκληρος* dictus, continens selectas 40. sanctorum vitas, ab eodem Agapio apud montem Athum monacho, viro in scriptis tum Græcorum, tum Latinorum non inerudito, lingua vulgari ex diversis Græcorum, Latinorumque operibus editas anno 1644. 4to. Exstat Gr. MS. tum in codice regio, tum Colbertino liber 55. senum hoc titulo, *βίβλος τῶν ἁγίων γυρόντων, ἥτις λέγεται παράδειξις*. Vid. du Fresn. in Ind. Auc. MS. col. 31.

ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΗ. Fere nihil aliud est quam Damasceni Octoechus, a Græcis subsequenter temporibus admodum auctus, unde & *ὁκτώηχος* *ἡ* *α* vocatur, & Josephum auctorem habuisse dicitur. *Παρακλητικός* appellatur hic liber, partim quod sit consolatorius, cum omnia quæ in eo sunt, maxime spectare videntur, ut peccatorem consolentur, partim quod sit invocatorius, cum totus sit in Deo, sanctisque exorandis, divinoque sibi auxilio, variis supplicationibus impetrandis. Non in hoc, ut in aliis libris ecclesiasticis, certa certis diebus decreta sunt officia, canones, seu troparia, quibus finitis, reponuntur, sed Paracleticus semper præ manu est, & omnibus diebus aliquid in eo invenitur, quod sive in missa, sive in vespere, sive in matutino, sive in aliis officiis recitatur. Quando enim in aliis officiis propria desiderantur, ad hunc lector remittitur, uti Cl. Allatius nos docet p. 68. qui alibi plurima in hoc libro criminatur, nempe quod quædam de B. Virginis partu contumeliose dicantur, plurima B. Virgini contra jus & æquum tribuantur, quod affirmetur Johannem præcurſorem post mortem in infernis Christum prædicasse, ac nunciasse prope jam esse salutem ac vitam; Dominum nostrum descensu suo ad inferos, omnes ab orbe condito homines a penis illis & potestate demonis liberaſſe, & ad vitam vendicasse, peccatorum remissionem

(a) Occurrit etiam MS. in Bibl. Regiæ Christianissimi, Prodit & Venet. 1543. teste Fabr. ad Allatii Diff. ad calc. Bibl. Gr. vol. 5. p. 47.

dedisse iis, qui crediderunt, incredulis denegasse, Deum angelos ante hunc mundum aspectabilem creasse. Singula prolixè persequitur vir eruditus Differt. 2. p. 283. Prodiit Paracletice Venet. anno 1610. deinde opera Nicephori Paschalei ibid. apud Ant. Pinel. ann. 1625. & curante Theophylacto hieromonacho, ibid. 1640. hoc titulo, Παρακλητική σὺν τοῖς ἁγίοις, περιέχουσα τὴν πρόβουσαν αὐτῇ ἀκαλυσίαν.

ΠΑΣΧΛΙΟΝ. Cycus paschalis, quo festum Paschatis, & alia, quæ ex eo pendebant, solennitates, designari solebant. In his enim Cyclis non modo Paschatis diem, sed & annos vel mundi, vel Diocletiani, aliaque festa præcipua & jejunia describunt. Habentur hujusmodi Paschalia in libris ecclesiasticis Græcorum, quorum ex Horologio edito Venet. an. 1535. specimen nobis exhibet du Fresnius, Gloss. Græc. col. 1128.

ΠΑΤΗΡΙΚΟΝ. Liber continens vitas SS. patrum, in ecclesia pro more legi solitus. Ad mensuram toto tempore Πατερικά leguntur, inquit Typicum S. Sabæ, cap. 8. De Cononymo Cedrenus, quotquot reperiri possunt Πατερικά βιβλία, vel reliquia Sanctorum, combussit. Nihil frequentius hujusmodi Pateticis in bibliothecis MSS. ubi Apophthegmata & Acta SS. patrum, ordine alphabetico secundum ipsorum nomina recensentur. Tale opus Gr. Lat. edidit P. Pollinus in Theaur. Afcet. p. 228. & Zozime abbas Alloquia, ibid. p. 279. Fragmenta quædam ascetica miscellanea, ἐκ τῶ Πατρικῆ, sive ex opere de vitâ Patrum, habentur Gr. biblioth. Vindob. Cod. Theol. 173. num. 19. fol. 316. Confer quæ in Gerontico, Climace, & Lausico, notavimus.

ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΝ. Liber, quo officium ab ipso die Paschatis, usque ad octavam Pentecostes, nempe ad Dominicam omnium Sanctorum continetur. Hunc habet titulum. Πεντηκостариον, περιέχον πάσας τὰς αὐτῶν προτάσεις & ἀναγκαίαις ἀκαλυσίαις, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς ἑορτῆς μεγάλης κυριακῆς τῆς ἐγέρσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μέχρι τῆς αὐτῆς ἑορτῆς τῆς τιμῆς σώματος & αἱμάτων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Editum est præter alias vices, apud Jac. Leoncinum, Venet. anno 1579. (a) 4to. 1618. & cura Theophylacti hieromonachi, ibid. 1642. Multa in hoc libro carpit, & virgula censura notat L. Allatius, Differt. 2. p. 229. nempe quod plura a novissimis editoribus sint addita, præcipue ex additamentis Nicephori Callisti, & Nicolai Malacci Nauplii archipresbyteri, qui multa tropa-

ria de suo addidit, & horas in vigilia Pentecostes confarcinavit, veteraque antiquorum patrum monumenta novis suis deliramentis inspergit, quod repugnantibus synodorum decretis, pseudepigrapha & apocrypha in lectiones & divina officia sint introducta, quod affirmet humanum genus omne ab inferni cavernis ereptum, a Christo apud inferos prædicante, in cælos fuisse asportatum. Integrum hoc spatium septem hebdomadam quæ Pascha subicquuntur, & Græcis & Latinis Pentecoste vulgo audit. Exstat in Euchologio, p. 753. Ἀκαλυσία τῆς ἁγίας πεντηκστής, officium sanctæ Pentecostes, in ipsa Dominica sanctæ Pentecostes, sub vesperam præcipue, multis precibus & genuflexionibus celebrandum.

ΠΙΝΑΞ. Canonem aliquando denotat, sive tabulas poenitentiales, in quibus peccantium qualitates, poenitentium poenæ describuntur. Et ita quidem in officio super poenitentes Eucholog. p. 680. ὁ ἐπίσκοπος sive poenitentiarius postquam minutatim de singulis peccatis interrogaverit, jubetur πιάσιν τὸν Πίνακα, indicem (poenitentialem) assumere, & quale sit peccatum inquirere, & cum hoc libro conferre, ut quale sit peccatum cognoscat. De aliis hujus vocis significationibus consulatur lexicographi. Suidas, Hesychius, Suicerus, &c.

ΠΡΑΞΑΠΟΣΤΟΛΟΣ. Liber ex Actibus apostolorum & epistolis, tum Paulinis, tum canonicis, & Apocalypsi, compositus, textu in plures partes diviso, & diebus singulis & festis diebus accommodato, ita ut completo libro, ea quoque omnia terminentur. In ecclesiis Græcorum, hoc ordine, legi solet; nempe a Dominica Paschatis, usque ad Dominicam Sanctorum omnium. Pro lectione magni Vespertini, Actus apostolorum tantummodo leguntur. In reliquis Dominicis totius anni, septem catholicæ & 14. S. Pauli epistolæ & Johannis Apocalypsis. Confer L. Allat. Differt. 1. pag. 47. Exstat πραξάποστολος MS. cui insertum est Menologium seu commemoratio sacrarum solennitatum & præcipuorum festorum totius anni secundum 12. menses, biblioth. Vindob. Cod. Theol. 195. & cod. 308. Editus etiam sub nomine Apostoli, Venet. 1633.

ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΟΣ. Psalmus est 103. Προοιμία dictus, non quod toti Plalterio figurat, sed quod ab eo divina officia inchoentur. Meminit ejus, officium de mysteriis Præfationum Eucholog. p. 187.

ΠΡΟΨΑΛΜΑΤΑ. Preces quæ in ecclesia

(a) Prodiit ante Venet. 1568, ut narret Fabr. ad Allatii Diff. 1. Bibl. Gr. vol. 5. subjunct. p. 56.

ante Pfalmos, a pfaltis, lectoribus, subdiaconis, & plebe, concinuntur. Vide quæ ex Niconis Pandectæ MS. huc notavit du Fresnius Gloss. Græc. col. 1262.

ΡΟΓΑΙΑ. Libri, seu Acrostica, in quibus non tantum virorum nomina, ordine quo procedere deberent, pro cuiusque officii dignitate dum vocarentur, & eorum nomina a nomenclatore ederentur, ut est apud Luitprandum, lib. 6. cap. 5. sed quantitas etiam Rogæ seu donativi, quod *Presbyterian* Anastasio dicitur, descripta, &c. ut sciret unusquisque quid accipere deberet, cum ejusmodi Rogæ patriarcha, vel ab imperatore, distribuebantur. Hæc du Fresnius Gloss. Græc. col. 1303. qui locum hanc in rem profert ex Balsamone de incendio patriarchæ die catecheses, p. 474.

ΣΤΕΦΑΝΩΜΑ, sive *Στέφανο τῷ γάμῳ.* *Corona nuptiales.* Coronas pro nuptiis usurpari, apud scriptores, tum sacros, tum profanos, notius est quam ut probari debeat. De his hæc officia in Euchologio continentur. 1. *Ακαλυσθία γενεμένη ἐπὶ μνησμοῖς ἡγῶν τῷ ἀρραβῶντι,* ordo servari solitus in sponsalibus celebrandis, videlicet nuptiarum subambulatione, p. 380. 2. *Ακαλυσθία τῷ τε φανώματος, officium coronationis nuptiarum,* p. 385. 3. *Εὐχὴ ἐπὶ λῶσιν τε φανῶν τῇ ἐγδοῇ ἡμέρᾳ, oratio cum solvuntur coronæ octava die,* p. 399. Græci enim, per octo dies, nuptias celebrare solent. Notatque Goarus cujuslibet sacramenti, vel insignis beneficii, acceptionem, per septem alios dies, Græcos, hac etiam ætate, memoriæ commendare. 4. *Ακαλυσθία εἰς διγάμους, officium in bigamos,* p. 403. Bigamos, etli non penitus damnavet vetus ecclesia, acri tamen censura notavit, & non nisi post peracta jejunia & orationes, ad S. eucharistiæ communionem admittere solebat. Verum mitius cum iis egit sequioris ecclesiæ indulgentia. Ad hanc nuptiarum classem forte revocari possunt variae orationes circa mulieres puerperas, & abortivum facientes, quæ a p. 316. usque ad 330. repetuntur.

ΣΤΙΧΗΘΝ. Versus paulo longior, ab hymnographo ecclesiastico conscriptus. De quo vide Goarum ad Eucholog. p. 32. 206. Ubi inter *στιχὸν* & *εὐχὴν* non modicum discrimen esse notat. *Στιχὸν* versiculus est ex S. Scriptura, & maxime Psalmis Davidicis, depromptus. *Στιχηθὸν* versum prolixiorem, ab hymnographo compositum, denotat. Et sunt ut plurimum Psalmi Davidici congl-

bati, prolixiori sententia, ad longiuscularum periodorum normam, in unum conflati. Habetur in bibliotheca Colbertina, teite du Fresnio, col. 1451. codex MS. n. 837. in quo describuntur Stichera una cum notis musicis, quæ canuntur singulis annis, in festis. In cujus fine *εὐχὴ ἀνατολικά, προσέμια κατ' ἀλφάβητον,* &c. describuntur.

ΣΤΟΙΧΕΡΑΡΙΟΝ. Liber in quo describuntur Sticharia, seu vestes strictionis, quibus viri ecclesiastici, antistites, presbyteri, diaconi, subdiaconi etiam & monachi, indui solebant. Habetur hujusmodi Sticherarium MS. in bibliotheca regia, cod. 2037. incipiens a mense Septembri, a quo annus Græcorum principium ducit.

ΣΤΙΝΑΣΑΡΙΑ. Sunt vitæ sanctorum in compendium redactæ, & succinctæ expositio solennitatis de qua agitur, ex Menæis, & prolixioribus Græcorum libris ecclesiasticis, in angustiores terminos contracta. Unde natum illis Synaxariorum nomen. In contextendis hujusmodi Synaxariis principem locum habuit Nicephorus Callisti, qui Synaxaria composuit in præcipuas Triodidæ festivitates, quæ illarum causas reddunt, unde originem habuerint, & quamnam ob causam hoc tempore ita se habeant, & a divinis patribus sic dispositæ sint, cum nonnullis circumstantiis particularibus. Ordiniur a Dominica Publicani & Pharisei, finiunt in solennitatem omnium Sanctorum, ut ex ipsius operis titulo liquet. Menæis, (a) Triodio, & Pentecostario, passim inserta sunt hæc Synaxaria. Quæ Triodio inferuit Nicephorus, varias in se hæreses continere, & digna animadvertione ecclesiastica esse ostendit L. Allatius, Dissert. 2. Quin & Gennadius de Azymo, cap. 2. tanquam ambitioso studio, & impetu perniciosi schismatis, composita, damnat, nec in ecclesia CP. legi solere affirmat. Nihilominus hæc Nicephori Synaxaria a Matthæo Cigula Cyprio, & a Maximo, Cytherorum episcopo, in linguam Græcam vulgarem conversa sunt, fœorlim edita *Vener.* 1637, 1648. 4to. (b)

ΣΧΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ. Continens τὴν πᾶσαν ἀκαλυσθίαν, sive totum ordinem fumen-di habitus monastici. Edidit varia quæ huc spectant officia, in Euchologio suo Cl. Goarus. Habetur 1. *Ακαλυσθία εἰς ἀρχαῖον βασίλειον, officium in novitium habitum monasticum suscipientem,* p. 458. ubi notæ & variantia exemplaria exhibentur. 2. *Ακαλυσθία*

(a) In hoc diversa Synaxaria a Menæis, quod omisiss cæteris partibus Officii ad Sanctos spectantis, solas eorum Synaxes sive festivitates indicunt cum brevi unius cuiusque elogio notat *Fabr.* ex Actis Sanctor. tom. 1. Junii p. 16. (b) Sed primum *Vener.* 1607. Synaxaria plura alia vetustiora in Bib. MSS. existant, Cangio, Lambecio, aliisque memorata, de quibus vid. *Fabr.* ad Allatii Diss. 1. p. 68.

τῷ μικρῷ ὁρχήματος ἤτοι τῷ μανδύϊ, officium parvi habitus, id est, mandie, p. 473. Et quod mulieribus simili veste consecrandis peculiare est, ibid. p. 496. 3. Ἀκαλύψια τῷ μεγάλῳ ἡ ἀγγλικῷ ὁρχήματι, officium magni & angelici habitus, p. 499. cui variantes lectiones, notaeque eruditae subjiuntur. Exstat MS. hoc ὁρχηματὸν biblioth. Vindob. Cod. Theol. juxta Lambec. 327. juxta Nessel. 286. Verum inter editionem illam imprefam, & codicem MS. Cæsarium, magnam esse differentiam notat Cl. Lambecius.

ΤΑΚΤΙΚΑ. Libri ceremoniales, in quibus ordo & regula divinorum officiorum continentur, & quid singulis diebus, in rebus sacris præstandum sit, præscribitur. Et a τὰς nomen habent, sicut apud Latinos, ab ordine, *Ordinarium* fit. Librum sub hoc nomine in plerisque Græcorum monasteriis innotescere, nec alium a Typico esse, notat L. Allatius, Dissert. 1. p. 15.

ΤΕΤΡΑΨΑΛΙΟΝ. Canon quatuor odibus constans, qui in sabbatis, præsertim Quadragesimæ, cani solet. In magnum sabbatum τετραψάλλον composuit Colmas, Maiumensis episcopus, μελωδὸς dictus, quem librum poltea, imperator Leonis mandato, Marcus episcopus Hydruntinus perfecit & complevit, odas addendo quæ illi deerant, ut, ex Cedreno, aliisque pluribus, ostendit L. Allatius Dissert. 1. p. 72, &c.

ΤΡΙΑΔΙΚΑ. Hymni sunt, sive Troparia, in honorem SS. Trinitatis, in liturgiis decantari solita. In singulis quippe odibus duo postremi cujusque canonis versus cum laude SS. Trinitatis, & B. Virginis clauduntur: præsertim vero canuntur in μεσονυκτίου seu μεσονυκτικῷ mediæ scilicet noctis, officio, τῇ κυριακῇ εἰς τὸ μεσονυκτικὸν καὶ τὸν τοιαδικὸς, ut in Octoecho legimus. Hymni hi τριαδικοί in Triodio, in officio vespertini Sabbati sancti, & in Horologio, integri reperiuntur. Vide L. Allat. Dissert. 1. p. 65. & du Fresnium in verbo τριαδικά.

ΤΡΙΣΑΓΙΟΝ. Hymnus est notissimus, a ter repetita voce ἀγιος, sic dictus; hac nempe formula, ἀγιος ὁ θεός, ἀγιος ἰσχυρός, ἀγιος ἀθάνατος ἰεῖς ὢν ἡμᾶς. A Græcis non modo in sacris officiis usurpatur, verum cum e lecto surgunt, vel ecclesias ingrediuntur, & præcipue in ipso mortis articulo, recitare solent. Cantari cepit imperante Theodosio juniore; quin & Proclo episcopo Constantinopolitano δι ἀποκαλύψεως, per revelationem divinitus innotuisse dilerte affirmat Jobius de Incarn. lib. 6. cap. 25. apud Phot. cod. 222. col. 609. Respicit nempe

quod communiter referunt veteres, dum vigente tremendo terræ motu, imperator, Proclus, omnisque populus CP. litanias incessanter incumberent, puerum e nido, in aërem fuisse raptum, ubi hunc hymnum ab angelis decantatum didicist, qui proinde cessante mox terræ motu, in publicum ecclesiæ, & vitæ quotidianæ usum, receptus est. Certe orientales episcopi in synodo Chalcedonenſi, anno 451. illum usurparunt, ut ex fine Actionis 1. liquet, p. 309. Ei additamentum illud, ὁ σωωμενός δι ἡμᾶς, ingenti ecclesiæ scandalo & perturbatione poltea adjecit Petrus Fullo Antiochenus. De origine sacri hujus hymni, & quantas exinde turbas & contentiones in ecclesia excitaverit additio Fulloniana, plena sunt historicorum ecclesiasticorum volumina. Ex veteribus rem gestam describunt Theodorus Lector, Hist. Eccl. lib. 1. p. 554. Jobius apud Phot. loc. citat. Ephraim Antiochenus, ibid. cod. 228. col. 773. Damascenus Epist. de Trisagio ad Jordanem Cœnob. Oper. p. 722. & de Fid. Orthod. lib. 3. cap. 10. p. 385. Theophanes ad ann. Theod. 30. p. 80. & ad ann. Zenonis 16. p. 115. Nicephorus Hist. Eccl. lib. 14. cap. 46. p. 544. lib. 15. cap. 28. p. 623. lib. 18. cap. 51. p. 879. Ut Cedrenum, Zonaram, &c. mittam. Ex recentioribus Forbelsius Instruct. Hist. Theol. lib. 1. cap. 16. p. 29. Goarus not. ad Eucherolog. p. 126. Meurſius, Gloss. p. 576. Paulo fulius Suicerus & du Fresnſius in hac voce. Amplissime Gretſerus tractatu peculiari ad verſ. Tho. Wegelinum, sub titulo Fullonſi rediit, anno 1608. 4to. Item vero historiam, singulari dissertatione de Trisagii origine, ad examen revocat, ejusque fundamentum non uno argumento lubrue conatur, vir doctissimus, P. Alixius, in hisce studiis haud leviter exercitatus, Rothom. 1674. 8vo. Ad controverſiam Catholicos inter & Eutychianos de hac re rectius intelligendam lectori non inutile erit percurrere illuſtriff. Norſii historicam dissertationem nuper editam de uno ex Trinitate carne paſſo.

ΤΡΙΤΑ. Officium ecclesiasticum pro defuncto, tertio ab ejus obitu die celebratum. Hujus, ex constitutionibus apostolicis meminimus in verbo ἱνατα. Vide quæ de τριτοῖς, ἐνάτοις, & πεσσαρακοστοῖς, ex Philippo Solitarii Dioptra & aliunde notavit Cotelæus not. ad PP. Apost. p. 324. 325. & varios quos ibi laudat auctores. Nec pauca hac de re congeſſit Cl. du Fresnſius, in voce Τρίτα.

(α) ΤΡΙΨΑΔΙΟΝ, *Triodim.* Liber ecclesiasticus, in quo officium a Septuagesima,

(α) Conf. Baronium ad an. 842.

quam vocant Dominicam Publicani & Pharisei, usque ad sabbatum sanctum, hoc est a Dominica Septuagesimæ, pæne usque ad diem Paschatis recitari solum, continetur, *Triodion* dictum, quod cum canones & hymni, qui in reliquis divinis officiis usurpantur, novem habeant odas, in hoc libro tribus tantum constat, immo neque semper tres habet, cum integros etiam canones proponat, sed ἀπὸ τῆς πλεονάζοντος nomen sumpsisse existimat Nicephorus, vel propter magnæ hebdomadis canones sic dictos. Primus hanc officii formam in figuram, ut videtur, sanctæ & vivificæ Trinitatis, Cosmas Melodus excogitasse dicitur, qui pro magna sanctaque hebdomade, cantus, ad cuiuslibet fere diei appellationem, per Acrostichides concinnavit. Ad cuius exemplum, Theodorus, & Iosephus Studitæ in reliquis sanctæ Quadragesimæ hebdomadibus, in monasterii sui usum composuerunt. Postea multa addiderunt, Nicephorus Callisti, & Philotheus patriarcha CP. Latinorum quidem hostes acerrimi; & hinc illæ lacrymæ. De ipsis enim conqueritur Allatius Dissert. 2. p. 114. quod sequiores affectibus propriis dilatrati, sæpe etiam odio in Romanam ecclesiam, multa quæ a veritate aberrant, intruserunt. Nam antiqua fere omnia, inquit, plana sunt; nihil in se continent quod pias aures offendat; recentia multis scæntæ erroribus, & subdole sæpius in Romanam ecclesiam garrunt, multas etiam hæreses labes lectionibus inspergunt. Errores quos in hoc opere damnat, quosque late persequitur, ad sequentia capita revocari possunt; poenarum inferni finem aliquando esse futurum, iustorum animas in locis quibusdam determinatis detineri, ibique diem iudicii expectare, impiorum vero carere tenebroso nancipectas, inhumiliter cordes demones custodes experiri, & futurorum adhuc tormentorum expectatione torqueri; damnatorum poenas non esse corporeas, sed in tenebris, elongatione a Deo, & conscientie stimulis consistere; secundum Domini adventum post exacta septem annorum millia futurum; Spiritum sanctum ex solo Patre procedere; Christum non in azymo sed fermentato, corpus suum apostolis tradidisse. Singula accurate excutit vir doctissimus, sed nimis est, ad nauseam usque in recensendis, quos vocat, erroribus, quibus novissimi hujus Triodii confarcinatores, adversus ecclesie Romanæ honorem & auctoritatem insurgere videntur; nempe quod Johannem Italem, Barlaamum & Akindynum, qui Latinorum partes adversus Græcos strenue fovebant, multiplici ana-

thematē feriunt, quod Photium patriarcham, sanctissimum & orthodoxum vocant, omniaque scripta vel dicta contra ipsum damnant; quod Constantinum Monomachum, Alexium Comnenum; utrumque Andronicum Inpp. qui Græcorum causam contra Latinos summo studio prosequerentur, egregiis ornamentis encomiis, quod Sisinnium, Michaëlem Cerularium, Michaëlem Anchi-ali, Germanum, Iosephum, Athanasium, aliosque patriarchas CP. Latinorum hostes acerrimos laudent, sanctos & orthodoxos enunciant, præcipue quod Gregorium Palamam, quo nemo fortius, nemo acrius Græcorum adversus Latinos causam egit, summis laudibus & acclamationibus prosequantur. Hæc, aliaque ejusdem commatis Leonem male habuere, neque ea patiente Stomacho concoquere potuit. Exstat Triodion *Venetii* editum anno 1620. & Theophylacti hieromonachi cura recognitum *ibid.* apud Pinell. 1644. hunc habens titulum, Τριώδιον ὑποτάχεται πνεύματι τῆς προίτης ἐν τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ τριακονοῇ αἰῶνος ἀκλυσίας. Triodii synopsis, versibus iambicis contextam, scripsit idem Nicephorus, quæ sub finem carminum *Basil.* 1536. editorum, habetur. (a)

ΤΡΟΠΑΡΙΟΝ. In scriptis Græcorum ecclesiasticis notat hymnorum quoddam genus, qui in illorum officiis ubique reperiuntur. Canones enim, odæ, & troparia utramque fere faciunt paginam. Canones in odas dividuntur; odæ in troparia, ex quibus componuntur. Singula namque troparia continent, aut plura, aut potiora, cum eorum numerus determinatus non sit. Tropariorum scriptores varios recenset du Fresnius Gloss. Græc. in voce τροπάριον. Exstat MS. (Græce, opinor.) bibliothecæ Bodleianæ cod. 2558. troparion, codex elegantissime scriptus, qui continet tropos, live hymnos sacros, viz. Alleluia, tractus, modulamina, prosas, per anni circulum, in festos & dies dominicos; omnia notis musicis antiquis superscripta.

(b) **ΤΥΠΙΚΟΝ.** Ordo recitandi divini officii, liber haud parvæ molis, in quo, ut Leonis Allatii verbis utar, Dissert. 1. p. 4. a primo die anni, singulis diebus, quid inter missarum solennia, quid ad vespæras, quid ad horas, quid ad matutinum, quid denique ad reliqua divina officia, live dies illi feriales sunt si ve festi, recitandum, quid psallendum aut legendum sit, quibus diebus jejunandum, quibus & quomodo solvendum jejunium, verbis clarissimis & facillima methodo, præscri-

(a) Hanc Synopsis exhibuit *Fabry*, ad Diff. Allatii de libris Græcorum Ecclesiasticis ad calc. Bibl. Gr. vol. 5. p. 51. (b) Conf. Nic. Rayæum Diff. præliminar. ad tom. 2. Act. Sanctor. Junii p. 75.

bitur,

bitur, variisque est distinctum, pro materie varietate, capitibus. Variant apud Græcos typica, cum quolibet, falem ex majoribus ecclesiis, suum habeat. Quæ in singularem monasterium ulum condita sunt, *κρητορικά* proprio nomine, appellantur. Prodiit Typicum (a) *Venet.* annis 1603, 1615, 1643. hoc titulo. *Τυπικὸν τῶν ὁθῶ ἀγίων παρισχόντων τὴν Διατάξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῶ χρόνῳ ἔσθ.* Typicum, *favente Deo*, continens integrum officii ecclesiastici ordinem per totum annum. Quo in opere sequentia continentur. 1. Typicum τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας S. Laure in Hierosolymis. Quod & in aliis monasteriis Hierosolymitanis, aliisque ecclesiis, obtinet ex præscripto S. Sabæ, capita 59. complexum. De hoc typico diximus in vita S. Sabæ Sac. 5. 2. *Μηνολόγιον*, juxta 12. menses, continens ἀκολουθίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς συνάξεως per totum annum, incipiendo ut solent Græci, a mense Septembris, usque ad finem Augusti, præmissis capitum indice. 3. (b) Marci hieromonachi, qui se ἀμάρτανλον vocat, *Σύνταγμα εἰς τὰ ἀποκρίματα τῶ τυπικοῦ* sive de dubiis quæ ex typico oriuntur, capitibus 100. absolutum. 4. Nicolai patriarchæ CP. ad Anastasium, montis Sinæ abbatem, de jejunii Græcorum carmina politica 224. 5. Anastasii Cæsareæ Palæstinæ episcopi tractatus πρὸς τὴν Ἀρεσκίαν, de feriis monachorum, de continentia & ingluvie, &c. (c) 6. *Vite quatuor Evangelistarum*, ex Dorothei synopsi desumptæ. 7. *Regule variae περὶ τῆς πῶς οἱ πιστεύουν, πρὸς τὴν πῶς οἱ κινῶν τὸν Θεόν*, &c. 8. *Κεφάλαια παραινετικά*, seu capita adhortatoria ad virtutem, per modum gnomologię disposita. 9. *Παράλειον τῶ ἐγγύσιον αἰώνῳ*, Paschaliūm ὁστάριū secūli, sive calendarium continens annos ab orbe condito, & ab incarnatione Christi; indictionem etiam, cyclum, tum solarem, tum lunarem, & τὸ ὁμῶς τῆς Σελήνης. Hoc ὁμῶς ἐπαύει Latinorum respondet, & ephemeridum annorum ab anno 1643. usque ad annum 1676. complectitur. Sunt etiam, notante eodem, quem supra notavimus, Allatio, quæ strictiori sensu apud Græcos typica vocantur; nempe versuum quorundam ex Psalmis, hinc inde congestorum, & ad solennitatis, quæ agitur, arcana exponenda aptiorum, eclogę. Et horum duo sunt genera; alterum quod in matutinis precibus, dum vigiliis, quod eam noctem infomnes traducant, peragunt, recitari aut cani solet, in festis scilicet Christo & B. Virgini dicatis, quæ sola vigiliis habent. Alterum Ty-

picorum genus est, quæ inter missarum solennia, diebus etiam non omnibus, canuntur, & sunt *πρώτα καὶ δευτέρα, prima & secunda*; nec alia sunt, quam Psalmus 102. qui *πρώτα*, & 145. qui *δευτέρα*, dicuntur, uti notat etiam Cl. Coarus, p. 124.

ἸΜΝΟΛΟΓΙΟΝ. Liber ecclesiasticus continens hymnos in omnia festa totius anni cum antiquis notis musicis, Menæi & Menologii instar in 12. menses digestos, ab initio Septembris usque ad finem Augusti. Inferta sunt troparia Sophronii archiepiscopi Hierosolymitani, in vigilia natalis Christi, cantari solita. Exstat Gr. MS. Biblioth. Vindob. Cod. Theol. ex dispositione Nesseliana 136. num. 1. a fol. 1. ad fol. 172. habetur etiam ibid. cod. 181. anno Christi 1221. exarato, num. 1. a fol. 1. usque ad fol. 184. Pars etiam hujus hymnologii media, a vigilia nativitatē Christi, usque ad diem 21. Maii, ibid. cod. 204. Varii hymni ecclesiastici a scriptoribus Græcis memorantur; quales sunt, hymnus *Angelicum*, *Seraphicum*, *Cherubicum*, *Israhelicum*; quibus titulus Trisagium ornatur; hymnus *μυστικός, τριαδικός*, &c. de quibus non opus est ut hic sigillatim agamus.

ΦΩΤΑΡΓΟΓΡΑΦΙΑ, seu *φωταργωγία*. Preces sunt vespertinæ, seu quæ in vespertinis officiis canuntur, cuiusmodi plures haberi in Horologio, Triodio, Paracletice, aliisque Græcorum libris ecclesiasticis, observat læpe laudatus du Fresnius Gloss. Gr. col. 1721.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ. *Χαιρετισμοί* denotat festum annunciationis Deiparæ, quando Angelus a Deo missus eam convenit & salutavit. *Χαιρετισμοί*, hymni sunt in laudem Deiparæ compositi, quorum ode singulæ incipiunt a voce *Χαίρει*, quales habentur MSS. in Cod. regio 2216. indicante du Fresnoy, col. 1724.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ. Ordinatio ad munus aliquod ecclesiasticum, episcopo manus impo-nente, variisque ritibus & orationibus celebrata. Plura sunt in Euchologio quæ huc spectant officia, & a minoribus ordinibus auspicabimur, id solum præmonentes, ostiarium, exorcistam, & acolythum, apud Græcos hodie pro sacris ordinibus non agnoscit. 1. *Τάξις γνωμῶν ἐπὶ χειροτονία Ἀναγνώστου καὶ ψαλτοῦ*, ordo *per se solum in ordinatione Lectoris & Cantoris*, p. 233. & apud Habertum

(a) A Josephato Hieromonacho circa 1584. emendatum, ut notat Fabr. ad Allatii Dissert. p. 2. ad calc. Bibl. Gr. vol. 5. (b) *Quatuor*, tom. 2. p. 584. narrat Marcum Hieromonachum non tantum scriptis scriptis Comment. in *Typicon S. Sabæ* dictum, sed hoc Typicon etiam composuisse, quod S. Sabæ falso nomine inscriptum ut auctoritatem ipsi maiorem ap. Laure Monachos procuraret. (c) Ex Jo. Joach. Schræderi Thesauri lingue Armenæ p. 316. *Avradhchawer* Armena lingua sonare primum, illoque vocabulo intelligi primos quinq. dies magni jejunii a Dominica Septuagesimę usque ad Pascha, notat Fabr. ad Allatii Diss. 1. p. 3. subjunxit. Bibl. Gr. vol. 5.

Pontif. Græc. p. 305. qui & ampliorem formulam exhibet juxta liturgiam patriarchalem, ibid. p. 37. 2. *Εὐχὴ ἐπὶ χειροτονία Δεputatῶν & Κεροφερω, oratio in Deputati & Ceroferarii ordinatione*, p. 237. Quis fuit deputatus, quidve ejus officium, non satis liquet. Eundem esse cum ceroferario, & Latinorum acolytho, volunt plurimi, & non inter officia, sed inter ministeria deputabatur. Ejus erat, pallio indutum præire cum lampadibus sanctum evangelium, quando in ambonem, lectionis caula, adferebatur, & sacra dona cum ad sanctum altare deferuntur, & cum ad menfam propositionis referuntur, uti nos docet Johannes Citrensis in Respons. ad Nicolaum Cabasilam, Jur. Gr. Rom. lib. 5. p. 328. Sed & præter cereos, ferulam etiam manu gestasse dicitur. Unde in descriptione coronationis imperatoris ferula in sinistram ejus tradi solebat, *ὡς τὰς ἐκκλησιαστικὴν τὴν τῶ Δεputάτου λεγομένην*, ut ordinem seu locum in ecclesia teneat illum qui Deputatus dicitur, ut in Andronici junioris coronatione rem describit Cantacuzenus, Hist. lib. 1. p. 122. Et eadem plane habet Codinus de Offic. cap. 17. num. 35, 36. p. 95. Quidquid sit, munus illud in ecclesia Græca, suo pæne tempore desisse, & ante paucos annos in ecclesia solummodo Thessalonicensi viguisse, nos docet Simeon Thessalonicensis, de S. Ordin. cap. 1. p. 106. 3. *Τὰς γινωσκὴν ἐπὶ χειροτονία ὑποδιακόνων, ordo observandus in ordinatione Subdiaconi*, p. 244. & apud Habert. p. 306. & ex liturgia patriarchali, ibid. p. 45. 4. *Τὰς γινωσκὴν ἐπὶ χειροτονία Διακόνων, ordo qui observari solet in ordinatione Diaconi*, p. 249. Cui subjuncta est, p. 262, forma in Diaconisse ordinatione observanda. Idem officium exhibet Habertus, p. 308. Ordinem in institutione diaconi observandum reperies Euchol. p. 284. 5. *Τὰς γινωσκὴν ἐπὶ χειροτονία Πρεσβυτέρων, ordo observandus in ordinatione Presbyteri*, p. 292. & apud Habert. p. 312. & juxta Liturgiam patriarchalem, ibid. p. 106. *Τὰς ἀκρωθίας, qua archipresbyter constituitur, habetur ex Allatiano exemplari, Euchol. p. 287.* 6. *Τὰς γινωσκὴν ἐπὶ χειροτονία Ἐπισκόπων, ordo qui in Episcopi ordinatione servari debet*, p. 302. Amplior ex Euchologio Allatiano, ibid. p. 305. Habetur & apud Habertum, p. 316. prolixiori vero formula ex Liturgia patriarchali, ibid. p. 66. Singula hæc officia ad codices MSS. recognita, variantibus lectionibus & additamentis aucta, notis eruditissimis illustrantur Jac. Goarus in Euchologio, & Isaac. Habertus in Pontificali suo, viri de ecclesia Græca egregie meriti. Formulas etiam conferendi sacros ordines apud Græ-

cos, nempe lectoris, subdiaconi, diaconi, presbyteri, & episcopi, Gr. & Lat. exhibet & illustrat P. Arcudius de Concord. Sacram. lib. 6. cap. 2. p. 480. Cumulate vero præ aliis, id præfuit Johan. Morinus commentario de sacris ecclesiæ Ordinationibus. Ubi part. 2. omnes pæne ordinationum apud Græcos formulas, quæ variis sæculis in usu fuerunt, Græce & Latine exhibet, & annotationibus illustrat. In his eminet antiquissimum exemplar ex codice MS. 800. ad minimum annorum, litteris majoribus & uncialibus scripto, defumptum, part. 3. de singulis, prolixis quidem, sed & doctissimis dissertationibus agit.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ, *Psalterium* Liber continens omnes Psalmos Davidicos eo ordine quo in sacris Bibliis habentur, sed in certas classes, plures vel pauciores Psalmos, pro eorum longitudine, continentes, distinctos. Has sectiones Græci *καθίσματα*, five *sejssiones*, vocant, quod olim Psalterii uno contextu non legebantur, sed interjectis lectionibus, ne homines laboris pertassi, neglectis officiis, ad aliud animum adverterent. *καθίσματα* singula in tres partes dividuntur, quæ solenni illa *δόξα*, *Gloria Patri, & Filio*, &c. terminari solent. De his Cathismatibus fufte disserit L. Allatius, Dissert. 1. p. 55. qui p. 60. describit modum quo Psalterium per totum annum in Græcorum ecclesia recitatur. Est penes me Psalterium *Venetii* editum, apud Ant. Pinell. an. 1627. 8vo. in 20. *καθίσματα* divisum. 1. *καθίσματα* continent a Psalmo 1. ad 8. inclusive. 2. a 9. ad 16. 3. a 17. ad 23. 4. a 24. ad 31. 5. a 32. ad 36. 6. a 37. ad 45. 7. a 46. ad 54. 8. a 55. ad 63. 9. a 64. ad 69. 10. a 70. ad 76. 11. a 77. ad 84. 12. ab 85. ad 90. 13. a 91. ad 100. 14. a 101. ad 104. 15. a 105. ad 108. 16. a 109. ad 117. 17. 118vum. 18. a 119. ad 131. 19. a 132. ad 142. 20. a 143. ad 150. (a) Sequuntur *Ψαλμοί ιδιόγραφοι* de victoria quam David ex Goliath reportavit, qui Psalterio non continentur; Cantica sacra ex V. & N. Testamento defumpta, nempe Mosi 2. Exod. 15. Deut. 32. Hannæ matris Samuelis, cap. 2. Abaccuc prophete, cap. 3. Isaïæ, cap. 25. Jonæ prophete, cap. 2. Trium puerorum, Dan. 3. B. Virginis & Zachariæ, Luc. 1. Ezechiae regis, Isaïæ 38. Manassis regis Judæ; Simeonis fenis, Luc. 2. Calci subnectitur ordo, *ὅπως ὀφείλει συλογισθῆναι τὸ ψαλτήριον ἐν ὅλῳ τῷ ἑνιαυτῷ*. Prodiit etiam Psalterium, ut infinitas alias editiones tacam, *Vener.* 1643. cui præmittitur Psalterii per totum annum in ecclesia Græca recitandi

(A) Hæc etiam notari in antiquissimis Psalterii Græci editionibus, ut Mediolanensi an. 1481. monet Fabr. ad Allatii Diff. Bibl. Gr. vol. 5. subjunct. p. 40.

modus. Subjicitur duplex Lexicon; grammaticum, quo præcipua quæ in Psalmis occurrunt, vocabula, una cum eorum etymologiis, explicantur; historicum alterum, quo personæ & nomina propria, quorum in Psalmis & Canticis sacris fit mentio, illustrantur.

ΣΥΝΟΛΟΓΙΟΝ. Liber quo horæ diurnæ & officia continentur. Præter horas & memoria, quæ singulis officiis necessario dicuntur, Troparia, Psalmos, preces varias, habetur in hoc opere, inquit Allatius, p. 90. Canon compunctivus, Canones paracletici in B. Virginem & Angelum custodem, & deprecatorii in omnes Angelos & Sanctos, officium satis amplum sanctissimæ communionis, & minutiora alia. Subjiciuntur, Cyrilli Alexandrini oratio *de exitu Animæ, deque secundo Adventu*; Christoph. Patricii Mitylenæi *Troparia, προσόδια* dicta, totum *Menologion*, quoad majora anni festa, ab initio Septembris, completentia; *Paschalion* annorum 50. continens indictiones, cy-

clum solarem & lunarem, *Θεμέλιον* lunæ & paschata ab anno 1642. usque ad annum 1692. Jonæ Gialeni *Selenodromium* perpetuum; Niceph. Paschalei *de jejuniis Græcorum* tractatulus, lingua vulgari conscriptus. Prodiit hoc Horologium *Venet.* ann. 1535. 1601. 1602. 1623. 1632. 1646. 1652. (a)

ΣΥΝΟΛΟΓΌΠΤΑΟΝ, seu parvum *Horologium*, ex majori excerptum, & usui ordinario magis accommodatum. De quo hæc idem Allatius, *Dissert.* 1. p. 104. Continet gratiarum actionem postquam christianus e somno surrexerit; officium media nocte & vespere, singulis diebus dici solitum; novem cantica, primam, tertiam, sextam & nonam horas; parvum *ἀποδύπνιν* ex Apostolaria, & *ἀπολυτίκια* totius hebdomadis; preces in mensa; preces brevissimas, dicendas singulis diei horis; *Menologium* brevissimum; Paschalion annorum 10. Editus est hic libellus, ut alias sæpe, *Venet.* anno 1642. in forma quam vocant 32.

(a) Item 1668. Etiam *Rom.* 1677. excusum est *Horologium* secundum vetustum ordinem & typicum monasterii Cypriæ Ferratæ adjuncto *Menologio*, ut refert *Fabr.* ad Allat. *Diss.* p. 67.

DISSERTATIO TERTIA.

De Eusebii Cæsariensis Arianismo adversus

JOHANNEM CLERICUM.

London.
1696. 8.

PROdiit haud ita pridem apud nos liber, e sermone Gallico, ut dicitur, in Anglicum traductus, complectens vitas quatuor sanctorum patrum, nempe *Clementis Alexandrini*, *Eusebii Cæsariensis*, *Gregorii Nazianzeni*, & *A. Prudentii*. Auctorem præfert Johannem Clericum Amstelodamensem, scriptis editis facris notum. Utrum cum nostri temporis Arianis, vel potius Photianis facit, mihi est inexploratum. Id modo certum, librum de quo agimus, eorum cura versum fuisse, & in lucem emissum, quin & in hanc, quam habemus, formam redactum. Nullum enim tale opus distinctum usquam edidit D. Clericus; sed hæc vitæ ex Bibliotheca ejus Universali, præsertim ex tomo 10. & 18. desumptæ sunt, & in libri formam ab editore dispositæ & ordinatæ. Nos in præsentī dissertatione editionem Londinensem ut plurimum sequimur. Hunc librum pro merito excutere, mihi non vacat. Post primarium operis institutum, id sibi pæne unice proposuisse videtur auctor, ut sanctos patres inter se committeret, (a) quasi nec sibi inter ipsos, nec inter se invicem convenientes; ut eos tanquam obscuros, (b) perplexos, confusos representaret, nec eorum quæ tractant satis peritos; qui terminis utuntur æquivocis, & præclare se munere suo functos arbitrantur, cum de mysteriis incomprehensibilibus modo quodam haud intelligibili disputarint. Dallæi librum de usu Patrum magnis effert laudibus, (quicquid, inquit, (c) aliter sentiant antiquitatis panegyristæ) nec mirum; cum auctori, viro cætera doctissimo, visum fuerit, omnem quæ patribus debetur, reverentiam excutere, deque eorum scriptis sinistre, & duriori censura judicare. In episcopos, omnemque ordinem clericalem acris animadvertit (d) quos veluti præjudiciis, in conventionibus suis synodalibus mire occæcatis traductis, hacque præ laicis prerogativa gaudentes, quod simul & partes esse possint & judices; quod (e) maximis etiam principibus imponere, iisque tanquam instrumentis abuti solent. Ecclesiasticorum (f) vitia, avaritiam, ambitionem, dominandi libidinem, sacerdotii & episcopatus aucupationem, superbiam, iracundiam, lites & jurgia pro

nugis, nulliusque momenti rebus, idque sub specioso fidei defendendæ prætextu, ex Basilio & Nazianzeno luculenter exponit. Et ne quo hæc tendant nesciremus, subdit; (a) nisi constaret nobis, de quibus hæc dicta sunt, exultimaret quis non aliud hic præter hodiernorum theologorum imaginem nobis exhiberi. Et sane quam benevolum in theologos Christianos gerat animum, in libro suo de Incredulitate nuper apud nos edito testatus est.

Verum hæc, & siqua istiusmodi, non sunt hujus loci. Ad alia me vocat auctor, virgulam censoriam satis pro magisterio in me exercere dignatus, non alia licet ratione a me lacessitus, quam quod Eusebium a directo Arianismi crimine vindicare olim conatus sum. Locum integrum, prout possum, a me Latine redditum, subiungam.

(b) *Erat semper* [Eusebius] *a partibus Arianorum, emique tanquam eadem cum iis sentientem accusatorum Athanasii & Hieronymi. Univ. & In summa, vix credi potest, ipsum, si modo fuisset orthodoxum, Arianismo tantopere favere, & depositioni S. Athanasii consentire voluisse.* Nihilominus Socrates, citatis quibusdam locis, in quibus cum orthodoxis loquitur, illum absolvere aggressus est; idemque fecerunt recentiorum plures; & in hū D. Cave in vita Eusebii, quam & Latine & Anglice scripsit. Posterior hic putasse videtur se ad id faciendum ex christiana charitate (c) obligari. Exijimant vero alii, Christianam charitatem, hoc est, amorem quem erga omnes Christianos gerere debemus, historicos quosvis obligare ad talium veritatum mentionem fa-
berrant, sciendum, quæ nullam conditioni mortuorum al- qui cum terationem inferunt, quæque viventibus usui esse possint, ut inde de rebus rite judicare dis-
scant. Præsertim ista charitas, quæ ad illos so-
lunt. Hist. immundo patres se extendit, qui orthodoxi Lit. p. 130. habentur, in causa fuit, quod non nisi pane-
dyrics (d) sermones de veteribus quodammodo habemus, in quibus defectus eorum semper celantur, cum nullo virtutum involucre tegi-
quant.

Hæc D. Clericus; tectæ innuens, me vitas sanctorum patrum, Eusebii saltem, ad hunc modum conscripsisse. At priusquam hæc in vulgus projiceret, nisi calumniator haberi

Naz. p. 217, 218, 246, 271, 271.
(a) p. 218. vid. p. 280.

(b) In vit. Euseb. p. 143. Bibl. Univ. & l'ann. 1688. tom. 10. p. 474.

(c) Verba mea sunt; Ades abo-
mi plane
christiana
charitate
voluit
esse
vol. 1. p. 177.
(d) Conf. Pref. ad vit. Cl. A-
lex. p. 231.
edit. Gall.
tom. 10. p. 177. & edit.
Angl. præf. libro præf.

velit, quas veritates silentio suppresserim, quibus navis fictis fucatoque colores obdukerim, quorumnam vitas paucyricè potius quam historicè descripserim, liquido ostendere debuisset. Si enim accusasse sufficiat, quis erit innocens? Rem igitur ab ovo repetam, & apud æquum lectorem causam dicam.

(a) In vit. Eusebii.

(b) Vit. PP. Primit. tom. 2. in vit. Eusebii. n. 22. p. 29, 30, &c.

In Hist. Liter. (a) & præsertim in vita Eusebii, ante plurimos jam annos a me patrio sermone edita, (b) non pauca ex Eusebii scriptis testimonia adduxi, quæ ipsum, saltem apud æquos rerum æstimatores, ab Arianismo liberarent. Quid ad hæc censor noster? Negatne loca a me allata Eusebii esse? an affirmat in alium sensum a me detorta? vel cum Arianis dogmatibus conciliari posse? Nequaquam plane. Intra generalem accusationem se continet, ubi doctus latere solet. Quicquid sit: bilem ei movisse videtur; num quod tantum virum Arianis eripi moleste ferret, an alia ex causa, ipse viderit. Immerito utuncumque, & injuria quidem. Non mihi in animo erat, neque jam est, Eusebium ab omni labe purgare, e contra plus simplici vice testatum sum, multa scriptis ejus inesse incautus, durius, periculosius dicta, quæ æquum & candidum lectorem expetunt; insolentes quandoque & incommodas reperiri loquendi formulas, a receptis theologorum regulis abhorrentes, quas nec probo, nec defendo. Sed hic pedem figo, hoc in me probandum recipio, Eusebium non fuisse Arianum, cujusque eorum doctrinæ non fuisse imbutum; quin imo in ejus, quæ exstant scriptis, superesse plurima, quæ ipsa Arianismi fundamenta radicitus evellunt. Duo proinde mihi agenda sunt. Primo ostendam Eusebium Cæsariensem injuste ad Arianos amandari; deinde, calumniam mihi met exinde conflata paucis diluam.

I. Eusebius Cæsariensis injuste ad Arianos amandatur. Et tamen ita vulgo fieri solet, idque contentione non levi. Et in hunc clamorem abierunt plurimi, tum veteres, tum recentiores. In veteribus primas tenent Athanasius, Eustathius Antiochenus, Marcellus Ancyranus, Epiphanius, Hilarius, Hieronymus, Antipater Bostrensis, alii; & post concilium Nicænum II. scriptores Græci pæne universi. Productus fuerat in iithoc concilio ex epistola Eusebii ad Constantiam Aug. Constantini M. forem locus, (c) quo adversus omnem Christi imaginem faciendam erudite disputat: cui cum nihil quod opponeret, haberent patres, communis statim exortus est clamor, uti adhiberetur ἡ παλαιὰ διδασκαλία, homo est in reprobum sensum traditus, ejusdem cum Ario opinionis, eademque cum ejus sectatoribus sapiens. Qua sci-

licet omnes, quas assert, Eusebii rationes nullius essent ponderis, nec flocci penitus faciende, in re licet ad Arianismum parum spectante, si modo ipse esset Arianus. Sed ita argumentari solent boni patres Nicæni. Ex recentioribus post Petavium nemmo acriori censura vexavit Eusebium, quam purpuratus annalium parens. Hoc ei perpetuo objicit, hanc constanter cantat cantilenam, *Arianum esse*. Suspectæ sunt ei (a) Constantini M. litteræ ad Alexandrum & Arium. Unde? Quia ab Eusebio homine Arianum recitatur. In Constantini edicto adversus hæreticos, nominatim non recensentur Arianæ. Quare? Suspecta (b) redditur perfidia Eusebii hominis Ariani. Nec longe quaerenda est cardinalis in Eusebium indignationis causa; non aliunde nempe quam quod diserte scribit, suffragante omni antiquitate, Constantinum in extremis Nicomediæ fuisse baptizatum. Quo posito, corruit plane splendida pontificiorum de Romano Constantini baptismo fabula, & quæ ex eo pendet donationes, & amplissima privilegia. De hac itaque Eusebii narratione agens Baronius; tradit hæc, inquit, (c) Eusebium, sed Arianorum signis, qui in gratianum Constantii Imp. Ariani hominis, & Arianorum patroni, hæc ipsa conscripsit. Ne igitur hæreticæ pravitate infamia diutius premarur vir sæculorum omnium memoria dignissimus, omniunusque sui temporis longe doctissimus, pessimum Arianismi notam ab Eusebii capite depellere conabor. Quod ut clarius elucidet, Theses quasdam ANTI-ARIANAS, easque primi commatis, nempe de divinitate Filii Dei, deque æternæ ejus existentia (in quibus controversiæ Catholicos inter & Arianos cardo præcipue vertitur) subjiciam, quas Eusebii auctoritate diserte confirmabo; præmissis duabus regulis, ad explicanda hæc mysteria apprime necessariis, in quas confiteretur theologi pæne omnes, veteres ac recentiores.

Regula I. In personâ SS. & individua Trinitatis considerandum est Pater tantquam fons & principium Deitatis: a quo suum esse habet Filius, suum Spiritus Sanctus. Ipse a nullo. Hanc regulam veteres una voce nobis tradiderunt. Athanasius (d) Μόνος ἀρχὴν, ὁ μόνος πηγὴ θεότητος, solum ingenitum, & solum fons Deitatis. Alibi (e) ὁ πᾶσι ἀρχὴ τῶν υἱῶν, & γενέτης ἐστίν, Pater principium filii, & genitor est. Clarius rationem reddit Orat. 5. (f) μία ἀρχὴ θεότητος, καὶ ὁ θεὸς ἀρχαὶ ὧν κυρίως καὶ μοναρχία ἐστίν, ἐξ αὐτοῦ δὲ τῆς ἀρχῆς ἐστὶ φύσις υἱὸς ὁ λόγος, ἐκ ὧς ἀρχὴ ἐτέρα καὶ ἑαυτοῦ ὕψους, ὅθεν ταύτης γένεσις, ἡ μὴ τῇ ἐκείνου διουαρχίᾳ, & πολυαρχίᾳ γίνεσθαι· ἀλλὰ τῇ μίᾳ ἀρχῇ υἱὸς, ἰδιὸς υἱὸς, ἰδίᾳ σπουδίᾳ, ἰδιὸς λόγος, ἐξ αὐτοῦ ὑπαρχων. Unum est principium Deitatis, non duo, unde propria Monarchia unius domini haberi

(c) Act. 6. Conc. t. 7. col. 491.

(a) Ad an. 118. num. 90, 95.

(b) Ad an. 126. n. 22.

(c) Ad an. 124. n. 43; & seq.

(d) Contr. Sab. Græg. p. 108. (e) Cont. Arian. Orat. 2. p. 145. (f) pag. 109.

debet: ex ipso deinde principio per naturam exiit Filius, qui est verbum, non quasi alterum principium, seorsum subsistens, neque aliunde genitus, ne ratione secundum duo principia, plurimumque principatus oriatur; sed unius principii suus propriusque filius, propria sapientia, proprium verbum, ex ipso principio ortum habens. Unum, inquit Basilii, (a)

(a) Epist. 78.

(b) Adv. Eunom. l. 1. in fin.

(c) Orat. 29 p. 490.

(d) Contr. Maxima.

(e) Ibid. l. 1. c. 11.

(f) Ibid. p. 69.

(g) Ibid. l. 1. c. 11.

(h) Ibid. p. 69.

(i) Ibid. l. 1. c. 11.

(j) Ibid. p. 69.

(k) Ibid. l. 1. c. 11.

(l) Ibid. p. 69.

(m) Ibid. l. 1. c. 11.

(n) Ibid. p. 69.

(o) Ibid. l. 1. c. 11.

(p) Ibid. p. 69.

(q) Ibid. l. 1. c. 11.

(r) Ibid. p. 69.

(s) Ibid. l. 1. c. 11.

(t) Ibid. p. 69.

(u) Ibid. l. 1. c. 11.

(v) Ibid. p. 69.

(w) Ibid. l. 1. c. 11.

(x) Ibid. p. 69.

(y) Ibid. l. 1. c. 11.

(z) Ibid. p. 69.

(aa) Ibid. l. 1. c. 11.

(ab) Ibid. p. 69.

(ac) Ibid. l. 1. c. 11.

(ad) Ibid. p. 69.

(ae) Ibid. l. 1. c. 11.

(af) Ibid. p. 69.

(ag) Ibid. l. 1. c. 11.

(ah) Ibid. p. 69.

(ai) Ibid. l. 1. c. 11.

(aj) Ibid. p. 69.

(ak) Ibid. l. 1. c. 11.

(al) Ibid. p. 69.

(am) Ibid. l. 1. c. 11.

(an) Ibid. p. 69.

(ao) Ibid. l. 1. c. 11.

(ap) Ibid. p. 69.

(aq) Ibid. l. 1. c. 11.

(ar) Ibid. p. 69.

(as) Ibid. l. 1. c. 11.

(at) Ibid. p. 69.

(au) Ibid. l. 1. c. 11.

(av) Ibid. p. 69.

(aw) Ibid. l. 1. c. 11.

(ax) Ibid. p. 69.

(ay) Ibid. l. 1. c. 11.

(az) Ibid. p. 69.

(ba) Ibid. l. 1. c. 11.

(bb) Ibid. p. 69.

(bc) Ibid. l. 1. c. 11.

(bd) Ibid. p. 69.

(be) Ibid. l. 1. c. 11.

(bf) Ibid. p. 69.

(bg) Ibid. l. 1. c. 11.

(bh) Ibid. p. 69.

(bi) Ibid. l. 1. c. 11.

(bj) Ibid. p. 69.

novissimus ingenitum, & *μὴν τῶν πάντων ἀρχῆν*, & *ἰωάννην omnium principium, Patrem nempe Domini nostri Jesu Christi*: inde Pater ei (b) *Ἀϊτός ἡ ἀρχή*. Gregorio Theologo (c) *ἀρχή, ὡς αἰτός ἡ πυγή*. Pro Latinis unus loquatur Augustinus, (d) *Pater Filii sui ingenitum auctor est, qui tamen Filium genuit, & gignendo ei dedit*. Confonans hic docet Eusebius (e) *nofter, Filium nempe unigenitum veluti Patris imaginem, ex ipso ortum, ὡς αὐτὸν ὄντα τὸν πατέρα*: *ἀλλὰ ἐν τῷ πατρὶ μετεγενήτο υἱός, οὐδ' αὐτὸν ὄντα τὸν ἀγέννητον, ὡς ἀναρχόν, ἀλλὰ τὸν ἐξ αὐτῆς φύτας, ὡς ἀρχὴν ἐπιγραφάμενον τὴν γεγενῆκατα*. Non tamen ipsiunnet Patrem, sed Patris sui Filium ingenitum, non ipsium quidem ingenitum, & sue principio, sed ex illo ortum, sic ut principium sui ascribat Patri. Iterum, (f) *Utrouque licet Filium profiteamur Deum, iustus tamen Deus est, ἰκαῖνος ὁ μέγας ἀναρχός, ὡς ἀγέννητος*. *ὁ τὴν θεότητα οἰκίαν κατέκτησε, αὐτὰς τῶν υἱῶν τῶν υἱῶν, ὡς τῶν τοιούτων γενέσθαι αὐτῶν*. Ille unigenitum qui solus principio caret, qui ingenitus, qui propriam a se possidet Divinitatem, qui ipsi insuper Filio existendi causam, & taliter existendi dedit. Addam & tertium, (g) *πάντα δι ταῦτα παρὰ τὸν πατέρα λαβὼν, ἐξ αὐτῆς τῆς θεότητος τὴν δόξαν, ὡς αὐτὸς γνήσιος ἡ μονογενής, ὡς ἰκαῖνος ἔχει*. *ἀλλ' ὡς ἡ πατὴρ παρὰ τὸν υἱόν, ὡς πᾶν τὸν αὐτὸς ὡς ἀρχὴ ἡ πυγή ὡς ἕξις τῶν ἀγαθῶν, οἰκίτος ὡς ἡ μόνος ἀναρχοῦντο ὡς υἱός*. Hæc autem omnia cum de Patre suscepisset, ab illo & gloriam Divinitatē, tanquam Filius dilectus & unigenitus accepit, sed non ita Pater a quoquam accepit, cum sit ipse omnium principium, & fons & radix bonorum, unde merito unus & solus predicator Deus. Sed hospes sit oportet in scriptis Eusebianis, qui hæc nescire potest.

Regula II. *Siqua in scriptis sanctorum Patrum occurrant dicta, quæ Filium Patre minorem, vel inferiorem facere videantur; vel ad subordinationem Filii ad Patrem, vel ad progressionem ejus ex Patre ad condenda universa vel denique ad tñ κατὰ σάμια οἰκονομίαν referenda sunt. Hæc tria breviter sunt explicanda*. I. Filius Patri subordinatur, ut principio & auctori suo; minor, non ratione essentiae, fed originis, quam a Patre habet. Filius Patri aequalis natura divina; major Pater communi. Hanc Filii minoritatem (si ita loqui fas sit) constanter agnovisse catholicos patres, tam qui ante, quam qui post synodum Nicænam scripsere, non opus est pluribus demonstrare, cum

illorum testimonia plena messe collegit vir in antiquitatis ecclesiasticæ palestra egregie exercitatus, Georgius Bullus; (a) immo non indigenter id præstitit doctissimus Petavius. (b) Unum aut alterum ex post-Nicænis, illustrationis gratia adjiciam. Alexander (c) episcopus Alexandrinus, sub quo Arius primum in hæresin erupit, postquam ecclesiæ doctrinam de Filio tradidisset, addidit, *ἄπο τῶν τέτων, ὡς ἀναλλοίωτος ὡς τὸν πατέρα, ἀπροσδιόν, ὡς τέλειον υἱόν, ἐμφερῆ τῷ πατρὶ μέγα*. *ἤκαμεν, μόνον τῷ ἀγέννητῳ λαϊκόμενον ἐκείνῳ*. Hinc conversionis & mutationis expertem, retinere ac Patrem, nullum egentesi, & perfectionis finem patrique similem esse didicimus, hoc solo inferiorem Patre, quod ingenitum non est. Et post pauca, *ἰκαῖνος τῷ μὲν ἀγέννητῳ πατρὶ οἰκίαν ἀζώμα φιλανκτῶν, μήποτε τῷ υἱῷ αὐτὸν τῷ αὐτῶν λέγοντας*. Itaque Patri quidem ingenito propriam dignitatem servari oportet, nullam nempe eum habere existentie sue causam profecto. Competentem quidem honorem Filio tribuendum esse contendit, generationem ex Patre principio carentem ei assignando, æternam ejus divinitatem prædicando, similitudinem paterni characteri in omnibus respondentem acerbando, tñ *ὁ ἀγέννητος τῷ πατρὶ μόνον ἰδιώμα παρῆται δόξαν*, *αὐτῶν δὲ αὐτῶν φέρεσκοντες τῷ Σωτῆρι*, *ὁ πατὴρ μὲν μῶζον μὲν ἔστι*. Solum vero ingenitum Patri proprium esse dicimus, cum & ipse Servator dixerit, *Pater meus major me est*. Athanasius (d) Alexandri diaconus ac hyperapfites, & in sede successit, simulque fidei catholice vindicæ acerrimus; *διὰ τὸτο γὰρ ὡς αὐτὸς ὁ υἱὸς ὡς ἰκαῖνος, ὁ πατὴρ μὲν κρείττων ἔστι, ἵνα μὴ ζῆλον τῆς ἐκείνου φύσεως αὐτὸν ὑπολάβω, ἀλλὰ μῶζον ἔπειν*, *ὡς μὲν γὰρ τῷ υἱῷ, οὐδὲ χρόνον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν τῶν πατέρων γέννησιν*. Atque eam ob causam non est dictum a Filio, Patrem suum se meliorem esse, ne seipsum extraneum, alienumque ab illius natura existimarent, sed Pater, inquit, major est, non quidem magnitudine aut ætate, sed quia ex ipso Patre ortum habebat. Basilii (e) Athanasii aequalis, *ἰπυδὸν γὰρ ἀπὸ τῶν πατέρων ἡ ἀρχὴ τῶν υἱῶν, κατὰ τὸτο μῶζον ὁ πατὴρ, ὡς αἰτός ἡ ἀρχή*. *διὸ ὡς ὁ κύριος ἦτος ἔπειν, ὁ πατὴρ μὲν μῶζον μὲν ἔστι, κατὰ ὁ πατὴρ ὁ δὲ υἱός*. Quoniam enim a Patre principium est Filio, ideo major est Pater, ut causa & principium. Quapropter etiam Dominus sic dixit, Pater meus major me est, quatenus videlicet est Pater. Eleganter, ut solet, alibi; (f) *ὡς γὰρ ὁ υἱὸς τῶν υἱῶν μὲν δυνάμεις τῶν πατέρων, ἐπὶ αὐτῶν ὡς ἀζώματι, ἐπὶ ἀρχῇ ὡς αἰτία τῶν υἱῶν αὐτῶν ὁ πατὴρ, ὡς ἐπὶ αὐτῶν ἡ προσέσθῃ ὡς προσαγωγή πρὸς τὸν υἱόν ὡς πατέρα*. *Φύσει δὲ κατὰ φύσιν, διὸ τὴν θεότητα ἐν ἰκαίῳ μῶζον*. Nam quemadmodum filius ordine quidem a Patre secundus est quoniam ab illo est: & dignitate, quoniam origo est, atque causa essendi Pater ipse est, & quoniam per ipsum accessit & adductio est

(a) Defens. fidei Nic. sect. 4. cap. 1, 2.

(b) De Trinit. l. 2. c. 2. P. 99. &c. c. 5.

(c) Epist. ad Alex. ap. Theod. Hist. Eccl. l. 1. c. 4. p. 17.

(d) Contr. Arian. Or. 2. p. 180.

(e) Adv. Eunom. lib. 1.

(f) Ubi sup. l. 1. p. 79. Vide omnino l. 1. p. 30.

ad Deum Patrem. Natura vero nullo modo secundum, quoniam in utroque una est Deitas. Antiquioris cujusdam theologi dictum refert Iidorus Pelusiota, (a) δύναμις λόγος ὁ ἐφεστὶς πρὸς αὐτὸς (Anomotos) διαλεγόμενος, ὅτι καὶ τὸ μῦθος ἰσάται ἢ γέννηται, καὶ τὸ ἰσον καὶ ὁ θεός, καὶ ἑμῶςτος. Illud vobis dicere licet, quod a quodam dum adversus eos differeret, allatum est, nempe quod Ἐξ majim consilii, quia ratione genitor est: Ἐξ aequale, quatenus Deus est, ejusdemque substantiæ. Breviter S. Hilarius. (b) Nam dum a te est, secundum a te est. Gregorius (c) Theologus, Basilii familiaris, πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατήρ, τὰ ὡς ἐστὶ, πλὴν τῆς αἰτίας, Omnia quæ habet Pater Filius, præter causam. Alibique, (d) ὁ λόγος ὅτι τὸ μῦθος μὴ ἐστὶ τῆς αἰτίας, τὸ δὲ ἰσον τῆς φύσεως; καὶ τὰ τοιαῦτα ὡς πολλὰς ὡν ὁμοιωσύνης ὁμολογῶμεν καὶς. Manifestum est, Majoris vocem ad causam pertinere, Equalis vero ad naturam. Et nos illud ingenuè admodum Ἐξ candide confitemur.

Ad eundem plane modum ubique loquitur Eusebius. Unicum tantummodo locum dabo. (e) καὶ ὁ μὴ καὶ ἑαυτὸν τέλειος καὶ πρῶτος, αἷς πατήρ, καὶ τῆς τῷ ὡς συστάσεως αὐτοῦ, οὐδὲν ἐν συμπλήρωσιν τῆς αὐτοῦ θεότητος παρὰ τῷ ὡς λαμβάνων. Ὅ δὲ ὡς ἐξ αἰτίας γιγνοῦς υἱός, δύναμις ἔστιν υἱός καὶ ἰσότης, παρὰ τῷ πατρὸς καὶ τὸ ἴσον, καὶ τοιοῦθι ἵνα ἰδῇσθαι. Et ille quidem per seipsum perfectus ac priusquam pater, Ἐξ qui auctor sit ut filius consilii, nihil a filio accipiens, quo suam naturam qua Dem est compleat: hic autem laqueum ex causa profectus Filius, secundus ab illo, cuius est Filius, existit, quippe qui a Patre ut Ἐξ sit, Ἐξ talis sit, acceperit. 2. Præter æternam Filii cum Patre coexistentiam, divini cujusdam τῷ λόγῳ progressus meminisse videntur antiquorum plures, quo ὁ λόγος omnia creaturus, ex Deo Patre καὶ ἐνέργειαν prodiit ad condenda universa. Multus est in hac notione adtribuenda, simul & enucleanda Bullus (f) noster, qui Athenagoræ, Tatiani, Theophili Antiocheni, Hippolyti, & Novatian, hanc in rem testimonia fuisse non minus quam crudite explicat; quem adeant curiosi. Nec a ratione quidem abhorret, quod observat (g) idem vir eruditus, hoc ipsum vulgato illo Ariano-rum effato denotari, πρὶν γυνθῆσαι οὐκ ἦν, priusquam nasceretur non erat. Refertur hæc ad Christi ex Virgine incarnationem non possunt, quippe Arianos ultro concessisse Filium ante B. Virginem, immo ante mundum conditum existuisse, notum est, quam quod notissimum. Adeoque de alia quadam Filii nativitate intelligi debent, de ea nempe qua paulo ante conditum mundum ex Patre modo quodam inexplicabili progressus est ut universa constitueret. Proindeque huic catholicorum sententiæ effatum illud suum opposuerunt Ariani. Ingeniosa certe conjectura, nec a maxima verisimilitudine aliena. Et ab hac sententia non

profus abludere Eusebium nostrum, infinitis exemplis demonstari poterat, si præcipue locis, in quibus ostendit (ut ipsius verbis (a) utar) ἵνα μονογενὴ ἀγαπῶται υἱὸς ὁός. καὶ τῷ παναγάθῳ πατρὶ τῆς τῶν γυνθῆτων ἀπάντων δημιουργίας πρὸςφίσεσθαι διὰ, Optimo Patri visum esse, unigenitum Ἐξ dilectum Filium, omnium rerum, quæ creatæ essent, officio præferri oportere. Quem proinde dicitur, inquit, πρῶτον πάντων ὑπὸ τῷ πατρὶ οἷος ἵ μονογένης πάσης ὁσίας καὶ φύσεως προεβλήσθαι γενεῶν ἐμψυχῶν καὶ, &c. Omnium primus a Patre, quasi quoddam singulare instrumentum omniū essentia Ἐξ natura productum esse; instrumentum nempe animatum Ἐξ vivens, ac potius divinum, vitaleque vin in se habens, Ἐξ sapientissimum. Ne mireris, lector, Filium hoc loco Patris in condenda rerum universitate instrumentum vocari. Non enim loquitur de instrumento extraneo, sed conaturali, de singulari quodam, nempe animato, vivente, divino, πανόθῳ, vivente vitali in se habente. Nec alibi libi voluit Eusebius, quam ita volente & mandante Patre, Filium in creatione mundi paternæ voluntati obsecundasse, eamque in actum perduxisse. Neque aliter loqui solent patres maxime Catholici, apud quos non raro Patri ministrasse dicitur. Quid quod ipsemet Petavius, Irenæi, Athanasii, Basilii, Cyrilli Alexandrini, Marci Victoris, aliorumque testimonio citat, qui diserte affirmant Patrem Filio imperasse, ipsumque paternis iussis paruisse, de Trinit. lib. 2. cap. 7. num. 7. p. 140, 141. Et tamen quod in his patribus facile admittit, eodem loco Eusebio præfate denegat. En egregium hominis candorem! Verum hæc obiter. Eodem sensu intelligendus videtur Eusebius, cum toties (b) Filium τὸν δεύτερον μετὰ τὸν πατέρα τῶν ὁλων αἰών, Secundum omnium rerum causam post Patrem dicit, præsertim cum iis ipsis in locis Filium ἐπὶ ὡς φησιν, Deum, quin & αὐτόθεν, vocat. Neque alio plane sensu alibi (c) ait, Deum Patrem, μέστω τινὰ παρομολόγησιν τῇ τῷ μονογενὲς αὐτοῦ καὶ πρῶτοντοῦ ὁσίας καὶ παναλή & πανάρετον δύναμιν, Medium quoddam quicquid sui primogeniti Filii divinam Ἐξ ο. de laud. unipotentem, Ἐξ omnibus virtutibus exuperantem vim interposuisse, quando scilicet mediante Filii virtute Deus condidit universa. Certe ipse Alexander (d) Alexandrinus, ubi de Eusebio loquitur, Deo Patre, & rebus ab illo, ex nihilo creatis agit, de Filio ita loquitur. Ὡς μεστωμένη φύσις μονογενής, ὁ ἦς τὰ ὅλα ἐξ οὗς ὅτων ἐποίησεν ὁ πατήρ, τῷ ὡς λόγῳ, ὁ ἐξ αὐτῶ τῷ νῦντος πατὴρ γυνθῆται. Inter quæ duo medium obit, ubi supra,

(b) Hist. Eccl. l. 1. c. 2. p. 5. l. 10. c. 4. p. 173, 175, 176. (c) Dem. Evang. l. 4. c. 6. p. 154. conf. Orat. Conf. c. 11. p. 635. 616. & quæ cum notis vic. Cl. Bult. l. 1. p. 192. (d) Epist. ubi supra, p. 17.

- humana $\Theta\epsilon\acute{o}\varsigma$, Dei hominumque mediator obiit, atque executus est. Hac ratione Patre esse inferiorem, apud omnes in confesso est, notiusque, quam ut probari debeat, Testem instat omnium damus Augustinum. (a) *Regula catholice fidei sic se habet, ut cum aliqua in scripturis dicantur de Filio, quod sit minor Patre, secundum susceptionem hominis intelligantur.* Cum vero ea dicantur, quibus demonstratur equalis, secundum id quod Deus est, accipiuntur. De hac missione & exinanitione agens Eusebius (b) noster, postquam præcipua legationis huius mediatozæ, a Deo Patre ei commissæ, munia recitasset, ait, ipsam hoc modo $\mu\iota\zeta\omicron\nu\acute{\alpha}$ τὴν αὐτῆς ἐμολογῶν, Patrem se maiorem esse confiteri. Alibique (c) vocat ipsum $\psi\chi\lambda\omicron\nu$ ἰατρὸν πρὸς τὸ $\mu\iota\zeta\omicron\nu\acute{\alpha}$ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, animarum medicum a maiori nullum. Quoties igitur Filium a τῷ $\epsilon\pi\iota$ πάντων $\Theta\epsilon\acute{o}$ distinguit, ratione muneris mediatorii id facit; quippe (d) quod Marc. l. 1. ille qui mediator est, non eo ipso Deus est. Sed ἢ $\epsilon\chi$ πρὸν τὸν ἰνγενῆται Dei Filium, aut equum fieret Dei mediator & hominum, mediator Dei & Angelorum, quando $\mu\alpha\sigma\tau\omega\nu$ τῷ πατρὶ, intermediis partes supplebit suo Patri, qui ministerio Angelorum legem hominibus promulgavit. Huc fortasse referri debet, quod ex epistola ejus ad Ephrathionem episcopum citant synodi Nicenæ II. patres (a) his verbis; $\pi\lambda\eta\nu$ αὐτὸς $\epsilon\sigma\tau\iota$ πάντων μᾶλλον ἀκριβῶς ἐπιστάμενος υἱὸς τοῦ $\Theta\epsilon\acute{o}$, ἵταρον αὐτοῦ ιδεῖν τὸν πατέρα, καὶ μᾶλλον αὐτοῦ δοξάζειν, ὡς μᾶλλον εὐσεβῶς τὸ τοῦ καὶ ἡμᾶς διδάσκει λέγων, ὁ πατὴρ $\epsilon\sigma\tau\iota$ πᾶντας μὲν μᾶλλον ἡμεῖς. Verumtamen ipse Filius Dei, qui magis omnia liquido novit, alium se a Patre, ac minorem atque inferiorem sciens, admodum pie hoc etiam nos docet, dicens Pater qui nescit me major me est. Hæc de incarnationis statu clara fatis & aperta sunt; verba vero quæ immediate præcedunt, $\epsilon\gamma\gamma\alpha\rho$ συντάχων $\Phi\alpha\mu\acute{\epsilon}\nu$ τὸν υἱὸν τῷ πατρὶ, προεπάχων τὸν πατέρα τῷ υἱῷ, Non enim simul cum Patre Filium fuisse dicimus, se Patrem præexistere, de ordine solum naturali inter Patrem & Filium intelligi possunt; aliter cum exploratissima Eusebii mente e diametro pugnant, ut ex iis, quæ infra notabimus liquido patebit. His ita positis, ad ipsas jam *Theses* veniamus: hoc ordine in singulis servando, ut primo tradam sententiam Catholicam, dein Arianam, denique Eusebianam; ut utri propius accesserit Eusebius, rectius dijudicet æquus lector.

T H E S I S I.

D. N. JESUS CHRISTUS præter humanam, quæ carni inditus, naturam habet ut Dei Filius revera divinus.

- (a) Phil. 2. **E**rat, inquit apostolus, (a) *ἐν μορφῇ Θεοῦ*, nec duxit esse rapinam τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, tum cum seipsum exinavit, & formam servi accipiens, similis hominibus factus est, & habitu inventus ut homo. In quem locum hæc inter alia Chrysostomus. (b) *τί οὖν πρὸς ἄριστον ὑπόμεινεν; ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, Θεὸς ἦν μορφῇ γὰρ, καὶ μορφῇ καίτοι.* *Εἰ τὸ αὐτὸς ἀληθὺς, καὶ αὐτὸς ἀνθρώπος, ἡ μορφὴ τῆς φύσεως. Οὐκ οὖν φύσις Θεός, καὶ ἡ μορφὴ τῆς Θεοῦ.* Sed quid jam adversus Arium dicemus? in forma Dei existens, Deus erat. Nun & hic, & illic nomen forma ponitur. Si hoc verum, certe & illud. Forma servi est, natura est Deus. Et recte quidem $\epsilon\chi$ *χρησιμοῦνται*, & argumento plane ἀνατιπῆνται. Ex hoc etenim loco luce clarius est, Christum non minus vere Deum existisse, quam vere homo factus est. Negari non potest etiam Arianos Christum Deum vocare consueville. Sed ludebant in terminis, Deum non natura & essentia, sed creatione solummodo & constitutione intelligentes. Θεὸς $\kappa\lambda\epsilon\iota\sigma\tau\omicron\varsigma$ ὑπὸ Θεοῦ, inquit Arius; (c) quin & verum Deum pro re nata confiteri non recularunt, (d) sed non alio sensu, quam l. 1. c. 5. quod ita factus sit, $\gamma\eta\gamma\omicron\nu\sigma\tau\omicron\varsigma$ γὰρ ἀληθινός, ἀληθινός $\epsilon\sigma\tau\iota$. Verus enim est, qui revera factus est. Aliter, ubi aperta fronte loquebantur, Deum verum esse negabant, (a) nec alio modo quam *μεταξὺ*, eadem scilicet ratione Deus dictus, qua cæteri quoque nomina appellantur. Quid quod Filium in creaturarum ordinem redigebant? quem ipse Arius, ejusque sequaces (b) ubique conditum, & ex creatis unum, καὶ κτίσμα, καὶ ποίημα, καὶ ἔργον, dicere non reformidant. Nec creaturam modo, sed & natura mutabilem, virtutis ac vitii capacem, sed pro *ιδεῖν αὐτὸς* $\epsilon\sigma\tau\iota$ bonum remanuisse. Longe aliter Eusebius noster, non solum τὴν *διότητα*, & τὴς *θεότητος* αὐτοῦ δύναμιν Filio ascribit, (c) non modo *ὡς* $\mu\epsilon\nu\alpha\iota$ *πατρικῇ* *διότητι* *τεταμημένον*, Solum Filium paternæ Deitæ honoratione esse factetur, sed & Deitate sensu apostoli in ipso inhabitare. Ita ad istum (d) propheta locum Isai. 45. 14. *Quoniam in te est Deus, & non est Deus præter te, Deus Israël salvator.* Ad hunc enim modum postrema verba reddunt 70. aliter vero juxta Hebraicam veritatem alii interpretes Græci, Aquila, Θεὸς ἀπὸ ἰσχυρὸς ἀποκρυψόμενος, Θεὸς Ἰσραὴλ ὠζών. Theodotion δὲ τὸ *ἰσχυρὸς* *κρυφίως*, Θεὸς ὠζών. Postquam hæc recitasset Eusebius, subdit, *Σφόδρα*

Θαυ.

Θαυμασιῶς κρυφῶς Θεόν, τὸν Χριστὸν ὀνομάζει, καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν Θεὸν αὐτὸν μόνον ὡς ἐν γυνήτιος ματρί τοῦ πρώτου καὶ ἀγίνοντος ἀποκαλεῖ, σαφῶς ἐκδηλοῦσάυ, τὴν τὴν πατρὸς ἐν αὐτῷ κατοικήσῃ. Εἰς τὴν γὰρ κατὰ τὸν Θεὸν Ἀπόστολος εὐδοκῆσαι πᾶν τὸ πληρωμα τῆς Θεότητος κατοικήσας. Τὸτο ὁλοῖ Φάσμα αὐτῶν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐστὶ, καὶ οὐκ ἐστὶ Θεὸς πλὴν σου. Ubi sane mirabiliter absconditum Deum Christum nominat, nec non causam quoque planissime docet, propter quam solum ipsum ut in genitum sit, post primum ac ingenuum, Deum vocat, ob patris videlicet in ipso inhabitationem. In ipso enim, ut divinus docet Apostolus, complacuit omnem plenitudinem Deitatis habitare. Hoc ipsum verba ipsa declarant, quae sic se habent; quoniam in te est Deus, Ἐγὼ εἰμι Deus prae te. Ubi τὸ ἐν γυνήτιος, respicit Filii ex Patre generationem, quo sensu Pater primus καὶ ἀγίνων. Verbis proxime sequentibus dicitur. In quaerendo Dei unitate, quotiescunque contra Judaeos, Gentiles, vel hereticos agit, prudenter monet, (a) ecclesiam Deos nequaquam agnoscere, & utcumque Filium Deum esse profiteretur, tamen non nisi unum Deum praedicare, Patrem nempe ἀναρχον καὶ ἀγίνοντα, qui propriam a se possidet Divinitatem, Ἐγὼ Filium, qui taliter existendi causam dedit. Cumque Filium perfectissimae sit Patris sui imago, ὁ ὢν perinde ac Pater dicitur, (b) καὶ τὸ αὐτὸ ἐν αὐτῷ εἶναι, καὶ ὁ μόνος ἢ αὐτὸς ὁ ὢν διὰ καὶ αὐτὸς χρηματίζῃ αὐτῷ, Ὁ ὢν, ἐπεὶ καὶ Θεὸς, καὶ κύριος ἐμοίς τῷ πατρὶ, καὶ αὐτὸς διὰ πάσης ἀνθρώπων τῆς Θεοτικῆς χάριτος. Et eo ipso sit imago ejus, quod solus ipse sit, qui est. Adeoque vocetur Ἐγὼ ἵλε, Q U I E S T, cum Ἐ Deus sit, Ἐ Dominus similiter atque Pater est, Ἐ Dominus ac Deus, quo modo per scripturas universas annuntiatur. Ad πολυβόλῃον (c) illud Johannis, Ἐ Deus es, verbum, notat, τὸν λόγον hoc loco non Θεὸν appellari, ne quis illum opinaretur, similem humano cuidam verbo existisse, ὅτι δὲ αὐτὸν καλεῖ τὸ ὑπερθεὸς τῷ περὶ αὐτὸν Θεοπεπὸς ἀξιώματις ἢ οὐκ αὐτῶν. Sed appellat eum Deum, quo divina dignitatis ejus excellentissimam indicaret naturam. His adde, quod Filio ubique creditur, quae solius Dei propria sunt, nec creaturae ullo jure competere possunt, qualia sunt omnipotentia, (d) omnipraesentia, (e) κἀν παντί, (f) miraculorum operatio, (g) quibus τὸν Θεὸν ὑποτάσσας, Se Deum verbum esse, de quo scribitur, ut alia mittam. Vim hujus argumenti clare agnoscit doctissimus Petavius in praefatione (h) ad illud ipsum opus, quo in Eusebium tam immaniter debachatur. Qui vere proprieque Deus est, inquit, ex Dei substantia genitus, idem habeat omnia necesse est, quae sunt propria Dei, infinitatem, immensitatem, aeternitatem, Omnipotentiam, τὸ ἀκίνητον, τὸ ἀπέραντον, ceteraque dotes Ἐ proprietates, sine quibus flare Divinitas vera non potest. Haec disertis satis; sunt tamen clariora hu-

jusce rei testimonia. E multis pauca proferam. Conqueritur Eusebius, (a) immerito sibi vitio vertisse Marcellum, quod Dei verbum ὡς Θεὸν ὀνόμα καὶ δύναμις ὕψους, Deum esse substantiam, Ἐ potentia subsistentem, affirmasset; ipse contra (b) blasphemia dicam Marcellum hoc nomine impingit, quod ausus sit, διελθὼν τὸν λόγον τῷ Θεῷ, καὶ ἴτερον Θεὸν τὸν λόγον ὀνομάσας, ὥς τὰ καὶ δύναμις διατάσσας τὸν πατρός, Dividere quidem Dei verbum, Ἐ verbum Deum alterum nominare, substantia Ἐ potentia a Patre differentem. Et ne ullus calumniae pateret locus, Filium natura Deum esse ingenue confitetur. En insignem hanc in rem locum: (c) ἔγω πεφύκασι τῇ ὁσίᾳ, αὐτῶν τε ἀπὸ πρώτης ὑπαρχούσης φύσεως, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ αὐτῶν τὴν εἰκόνα τῷ πατρὶ ἐπαγαγόμενος διὰ καὶ φύσεως Θεὸς ἐμὲ καὶ μονογενὴς υἱὸς ὢν τυχάνω, ὅτι ὁμοίους τοῖς ἐξ ὧν εἰσποικιμῶμαι, ἐπισταμινοῦμαι καὶ τὸ τὸ ἀξίωμα τῆς τῷ Θεῷ προσηγορίας ἐπὶ χειρὶ. Quomodo tali existat Ἐ natura, Ἐ essentia, inde ex quo primum existit, non acquisititum, sed naturalem Patris imaginem referat. Quare idem natura Deus, Ἐ idem ingenuus Filius existit, non autem ut illi, qui extrinsecus assumuntur, adoptatus, quique adventitium divinae appellationis honorem possident. Verba ipso fole splendidiora, nulloque sophismate eludenda. Subdit verbis sequentibus, natura esse ingenuum Filium, Deumque nigrum celebrari, etsi non sit ὁ πρώτος Θεός, sed πρώτος τῷ Θεῷ μονογενὴς υἱός, καὶ διὰ τὸ τὸν Θεόν, Ex Deo ingenuus Filius, Ἐ ἱδricus Deus. Quid plura? Filium αὐτῶν ἰσχυρῶς dicit; ita enim in sermone, quem Tyri in Encenii habuit circa annum 314. nec dum exorta haeresi Ariana, ait, (d) Christum Dominum εἶναι τὸ καθ' ὅλον Θεὸν πάντα γνωστὸν καὶ αὐτῶν προσκυνώμενον, καὶ κύριον, ταισιν αὐτῶν summum omnium Dei naturalem Filium, ac per se Deum adorari, idque jure merito, Non quod crediderit Eusebius Filium essentiam suam a femetipso habuisse, (id enim centenis locis rejicit) sed quod verissime, sensuque maximo proprio Deus sit, unde & αὐτὸς Θεός, ipsissimus Deus semel iterumque (e) et dictus est. Ad hunc Eusebii locum observari meretur Cl. Valesium annotatio. Notandum est imprimis hic locus, in quo Eusebius Christum vocat αὐτῶν Θεόν, id est, per se ac vere Deum. Hic enim unicus locus meo quidem iudicio sufficit ad repellendum omnes calumnias eorum, qui Eusebium nostrum Ariani dogmatis labe aspersum fuisse crediderunt. Nec his contentus Eusebius, acris hoc nomine perstringit (f) Arianos, ipsi licet non nominatis, nempe τοῖς κτίσματι αὐτῶν Θεῶν τεταλμακίσιν' ἐξ οὐκ ὄντων, τῶν ὁμοίους λαοῖς κτίσματι γινόμενον, quod nisi sint istum creaturam vocare, eumque dicere non existentibus, quemadmodum Ἐ cetera producantur creaturae, progenerantur. Quod & in sequentibus fusius probat, damnatque (g) una

(a) Contr. Marc. l. 2. p. 28.

(b) Ibid. p. 29.

(c) Dem. Evang. l. c. c. 4. p. 227.

(a) De Eccl. Th. l. 1. c. 11. p. 69.

(b) Ib. l. 1. c. 20. pag. 237.

(c) Ib. l. 1. c. 20. pag. 237.

(d) Or. de laud. Const. c. 11. pag. 617.

(e) Ib. cap. 12. p. 619.

(f) Contr. Marc. lib. 2. p. 66.

(g) Contr. Marc. l. 1. p. 28.

(h) Ad tom. 2. Dogm. Theol. c. 6. num. 3.

(d) Hist. Eccl. l. 10. c. 4. p. 375.

(e) Ibid. p. 176. de Eccl. Th. l. 2. c. 14. p. 121.

(f) De Eccl. Th. l. 1. c. 9. p. 66.

(g) Ib. c. 10. p. 69.

cum

cum illis Marcellum; hunc, quod hypostasius Filii inficiendo ipsum Filium abnegavit: illos vero, quod duas hypostasies concedendo, unam ingentam, creatam alteram de non existentibus, unum quidem substituit Deum: *At nullus interea* (inquit) *illis habetur Filius, non unigenitus, non Dominus, non Deus.* Μηδὲν μὲν ἐπικαινοῦν τῇ τῷ πατρός θεότητι τοῖς δὲ λοιποῖς κτίσμασι, καὶ ὁ ἐξ οὐκ ὄντων ὑπὸ τῇ παραβολῇ λέγει. ἀλλ' οὐχ οὗτος ἡ ἐκκλησία: τὸν δὲ υἱὸν τῷ Θεῷ, θεὸν καὶ κοῖνον ἀνακηρύττει, καὶ ἀληθεῶς υἱὸν οὐκ αἰ καὶ θεὸν διδάσκει. Neque enim quicquam habet secundum eos, cum paterna Divinitate commune, sed per omnia componitur cum creaturarum turba in hoc, quod de nihilo promeabatur. Sed non ad ipsum nudum ecclesia. Nam Filium Dei predicat Deum Dominumque, versissime Filium esse eum, atque Deum docet. Testatur (a) denique, patres ecclesiasticos, Eubioncos, Sabellium, & Paulum Samosatensem, idcirco alienos ab ecclesia pronunciasse, quod licet unum agnoscerent Deum, τὸν οὐ τῷ υἱῷ θεῷ τῷ μὴ ὄντος, Filii tamen Divinitatem non fatebantur. Si igitur Eusebius alicubi patrem solum Deum esse pronunciat; non de Essentia divina, sed ingenito principio intelligendus est, ut milles ipsemet nos docet. Unicum hic regeri potest, quod ex epistola ejus ad Euphrasium citat Athanasius, (b) & in Actis (c) concilii Niceni II. denique recitatur, his verbis: Ἐπὶ τῷ αὐτῷ μὲν θεῷ ὁ υἱός, ἀλλ' ὡς ἀληθεῶς θεός, Non est ipse quidem Filius Dei est, sed non verus Deus. Sed notari debet, haec sententiam verbis & praecedentibus & subsequitis mutilatam nude tantum recitari, ut quo sensu illam dixerit auctor, haud facile est investigare: interim

dubitari nequit, Eusebium ad verba illa Christi respexisse, & eodem plane sensu posuisse, *Ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Jesum Christum.* Et ita plane se rem habuisse, ipsemet Eusebius (a) testis est, ubi Marcello responderet, qui hoc ipsum sibi objecerat, se his verbis non Patrem solum verum Deum docuisse, sed illud tantum quod a Salvatore prolatum est voluisse, *Ut te cognoscant solum verum Deum.* Neque hoc Marcello insolens, qui alias Eusebium (b) accusaverat, quasi Christum nudum esse hominem diceret, non aliam ob causam, quam quod in epistola quadam sententiam illam apostolicam usurparat, *Unus Deus est, unus mediator Dei atque hominum, homo Jesus Christus.* Quo vero sensu effectum illud Dominicum intellexerit Eusebius, ipse omnium optimus sententiam suam ingenue exponit: (c) Patrem nempe solum esse verum Filii fontem & originem, Filium Patris imaginem; hocque ipsum Servatorem voluisse cum diceret, *Ut cognoscant te unum solum verum Deum.* Sed non tamen gravemur, inquit, & verum Deum confiteri, & Filium veluti in imagine, resulantem, ἵνα ἡ τῷ μόνῳ προσδίκη μόνῳ πατρί, ὡς ἀρχετύπου τῆς εἰκὸς ἀμύση, *Ut addito illa, solus, soli Patri adapteatur, nupte qui imaginis sit archetypum.* Alibique ait, (d) Dominum haec verba ad Patrem ideo retulisse, *Τὸ προσήκει ἀπομένῳ σέως τῇ ἀγέννητῇ φύσει, ἥς αὐτὸν εἰκόνα εἶναι & γέννημα οἱ θεοῖ λόγοι παυδύσσον, Ut sic natura ingenua convenientem honorem & cultum attribuit, cuius nature & ipsum imaginem esse & sobolem divinae doctae oracula: id est, honorem originis & principii Patri soli unice esse tribuendum.*

(a) Ibid.
c. 14.

(b) De Syn.
Arim. p.
683.
(c) Act. 6.
col. 497.

(a) Contr.
Marcel. l.
1. p. 27.

(b) Ibid.
p. 29.

(c) De Eccl.
Th. l. 2. c.
23. p. 141.

(d) Dem.
Evang. l. 1. c.
17. pag.
244.

THESIS II.

Divinam hanc naturam Pater ingenium suo Filio dedit & communicavit.

PATER Deus est, sed non de Deo, quia non ab alio suam habet originem; Filius Deus, sed de Deo, quia a Patre est. Inde in synbolo Niceno, credimus eis τὸν ἑνα κύριον ἱσταν Χριστόν, τὸν υἱὸν τῷ θεῷ, γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς, μετ' αὐτοῦ, τὸν ἑν, ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς θεὸν ἐκ θεοῦ φῶς ἐκ φωτός, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, ὡς ποιηθέντα, In unum Dominum Jesum Christum, naturam de Patre, unigenitum, hoc est ex substantia Patris: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero genitum, non factum. Et naturam in Christo divinam, & ejus a Patre communicationem ex aequo negabant Ariani: quin futili hac argumentatione apud Athanasium (a) eam oppugnavit Arius, ἀλλ' εἰ γινώσκται, φησιν, ὅτι οὐκ ἐστὶ τῷ γεννητῷ αὐτοῦ, καὶ διόρηται. At-

qui, inquit, si genitus est, extra genitorem existit, & ab eo diremptus est. Hinc in epistola (a) ad Eusebium Nicomediensem, conqueritur, se velut impium, ab Alexandro episcopo urbe expulsum esse, quod confiteri nollet, αὐτὸν θεός, αὐτὸν υἱός: ἔξ αὐτοῦ ἐστὶ τῷ θεῷ ὁ υἱός, Semper Deus, semper Filius: ex ipso Deo existit Filius. Eusebius vero ab his longe diverfus, cum Catholicis ubique tenet, Filium Essentiam suam, & Deitatem a Deo Patre accepisse, Ecclesiam (b) erroneas male sententiam de Deo Filio vias (quas ibi de scribit) declinare, evangelice vero veritatis praeconio gloriarī; nempe unum quidem τὸν ἐπὶ πάντων θεόν se confiteri, ἑνὰ δὲ & μετ' αὐτοῦ θεόν ἐκ θεοῦ ἱσταν Χριστόν. Unum quoque Filium unigenitum, Deum de Deo, Jesum Christum:

(a) Contr.
Sab. Greg.
p. 513.

(a) Ap. Th.
Hist. Eccl.
l. 1. c. 1.
p. 21.

(b) De Eccl.
Th. l. 1. c.
3. p. 62.

Ej.

(g) lb. lib. adhuc, si fieri potest, illustriora, (g) ὁ δὲ δι-
5. C. 4. p. τερως, μετὰ τὰ αὐτῶν, τῆς κοινότητος ἡξίωται,
226.

†G THESIS

THESIS III.

Hæc Essentia Divina communicatio in sacra Scriptura, sanctisque Patribus, Filii generatio dicitur.

Filium genuit Pater, non naturam suam dividendo, vel multiplicando, sed essentiam, quam habet ipse, integram Filio suo communicando. Hinc orta φυσική illa relatio, quam ad Genitorem suum obtinet Filius, quæque ex ipsa Filii appellatione oritur; cumque vox, unigeniti, ad genus pertingat & generationem, indicat, id ejus folius esse, και μηδέντερον αὐτῷ τῆς υἱότητος καινώνων, Et in filiatione sua cum nullo alio communicare. De hac generatione frequenter agunt sacræ litteræ, ut non opus sit repetere, quæ cuius nota sunt. Ecclesiæ Apostolica doctrinam tradit nobis Alexander Alexandrinus in epistola ad (b) Alexandrum CP. credere nimirum in unum ingenitum Patrem, qui a nullo habet causam essentia sua, & in unum Dominum, Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, γεννηθέντα ὡς ἐκ τῷ μητρὸς, ἀλλ' ἐκ τῷ ὄντι πατρὸς, Non ex nihilo genitum, sed ex eo qui vere Pater est; idque non corporum more, sed inexplicabili & inenarrabili quodam modo; quippe cujus subsistentiam nulla mortalis natura pervestigare possit. Generationem quidem Filii agnoscebant etiam Ariani. Sed qualem? non essentialē, sed creatam, quæque rebus conditis competere possit, ἐν τῷ οὐκ ὄντι τῷ γεννᾷ ταῦτον ἐστί, inquit Arius apud Athanasium; (c) in Deo creare idem est quod figurare. Si ex eo quod genitus esse dicatur, (inquit Eusebius Nicomedienfis in epistola (d) ad Paulinum Tyrium) subindicare videtur, ὡς αὐτὸ ἐκ τῆς φύσεως τῆς πατρικῆς αὐτὸν γεννέσθαι, & ἔχειν ἐκ ταύτης τὴν ταυτότητα τῆς φύσεως, Eius ex paternæ substantia ortum, eandem quoque cum Patre naturam habere, scimus scripturam non de illo solo dicere, quod genitus sit, sed etiam de aliis, quæ natura prorsus ab illo discrepant; nempe de hominibus, aliisque rebus creatis, de quorum generatione loca quædam adducit. Huic Arianorum blasphemæ illa symboli sui verba opposuerunt Patres Nicæni, γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς μονογενῆ γεννηθέντα ὡς πατρὸς, Naturæ de Patre unigenitum; genitum, non factum. Videamus tandem quid de his Eusebius noverit. Diserte agnoscit (e) τὸ μονογενὲς ὡς τὸν ἐκ αἰῶνος καὶ αἰῶνα γένεσθαι, Singularem & æternam unigeniti Filii generationem. Hinc (f) esse unigenitum sermonem, θεὸν ἐκ θεοῦ γεγεννημένον, Deum ex Deo genitum, nam ut sacra, inquit, Theologorum docent pagina, in principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Nec aliter (g) fieri pos-

fit, quin Deus sit, ὅ ἐκ τοῦ ἐνὸς καὶ μόνου ἀγνώστου θεοῦ γεγεννημένος, Qui ex uno solo ingenito Deo genitus est. Nam si quod de carne nascitur, caro est, & quod nascitur de spiritu spiritus est, ἀκατάστατος καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ, θεὸς ἂν ἦν, Certe consequens est, ut quod de Deo gignitur, Deus sit. Et quidem cum solus sit de Patre progenitus, merito ipsum solum & Deum & unigenitum Filium dici posse, alibi (a) integro capite luculenter ostendit. Ubi ecclesiæ doctrinam hac de re enucleatus exponit, (b) pluribus docet, Christum proprie Dei esse Filium, non secundum carnis, quam suscepit, generationem, κατὰ δὲ τὴν ἐξ αὐτοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ περὶ πάντων αἰώνων, ἀγνώστου τοῖς πᾶσι· Καθ' ἣν τὸ πνεῦμα τῆς πατρικῆς θεότητος, καὶ αὐτὸν υἱὸν υπεστήσατο, ἐκ ἰδιοκτενίας, καὶ τὸ πατρὸς ἀφωσιμώμενον· οὐδ' ἀπαρχὴν τινα καὶ ἀγίνηκτο· οὐδ' ἀλλὰ θένει ποθὲν ζῆναι, καὶ τὸ πατρὸς ἀλλοτρίαν, ἐφελκόμενον θεότητα· ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς πατρικῆς μεταστάσεως, ὡς περὶ ἀπὸ πατρὸς ἐπ' αὐτὸν παρεχόμενης πληρωμένης· μόνου γὰρ ἐν αὐτῷ πᾶν τὸ πνεῦμα τῆς πατρικῆς εἰσικνύει θεότητος, ὃ μέγας ἐπαύνησεν λόγος αὐτοῦ. Sed secundum illam Divinitatem, quam a Patre, & Deo eodem habuit ante omnia sæcula, universis incognitam. Secundum quam generationem, paternæ Divinitatis plenitudinem, & ipsum Filium Deum constituit, non a seipso seipsum, vel a Patre separatam, sed nec sine principio illam & ingeneratam Deitatem, nedum aliunde derivatam, extraneam, hospitem, & a Patre alienam, sed de paternæ participatione, veluti de jugi puteo in ipsum effuso, propagatam cum plenitudine. Siquidem in illo solo habitare plenitudinem paternæ Deitatis magnus edocuit Apostolus. Locus, si quis alius, admodum appositus, disertissimisque, & qui totam Eusebii mentem clare exprimit. Subdit mox, ut solet alias, unum solummodo Deum in ecclesiâ annunciari, unum item Dei Filium unigenitum, qui ὡς αὐτὸς τῆς πατρικῆς θεότητος, καὶ διὰ τούτου θεός, Imago est paternæ Deitatis, atque ob hoc ipsum Deus. Neque alio sensu Filium vocat (c) τὸν μονογενῆ θεόν, Deum unigenitum, & (d) ἐνα τέλειον μόνον γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ, Unum perfectum, solumque genitum Deum de Deo. Ad illud Platar, ἐνείκαυτ καὶ μόνον verbum bonum, notat, (e) siquidem hoc ex persona Patris & universorum Dei dicatur, & unigenitus Dei Verbum significaverit, tanquam Filium, qui de Patre existerit, caute monet fieri hoc ἢ κατὰ προσβολήν, ἢ κατὰ διαίρεσιν, ἢ τομήν, ἢ μέσων. Non projectione aliqua, aut divisione, aut sectione, aut diminutione,

aut

ant alia quæpiam ejusmodi ratione, ejusmodi in corporibus agnoscere consuevimus; impia enim hæc sunt, & ab ineffabili illa generatione, solaque mente concipienda, πάμπας ἀνωκισμένα, omnino longissime senovenda, juxta effatim illud propheticum (ὁ συνθεὶς ἐφ' ἐκάστου τῶν πρὶ αὐτῶ θεολογούμενων, ἡ ἐκείνους ἐκείνο ἥμα. Disinu omni pietate refertum, quod in omnibus, qua de illo theologicè dicuntur, usurpare consuevimus) Generationem ejus quæ enarrabit? Cum Apostolus ad Hebræos Filium vocat ἀπαύγασμα τῆς δόξης αὐτοῦ, splendorem paternæ gloriæ, addit Eusebius, (a) hanc vocem illam de Patre Filii generationem subindicare; Filium vero compellens splendorem paternæ lucis, ὡς ἐκ τῆς αὐτῆς τοῦ ἀπαύγασμα γίνεσθαι τῶ πρώτῳ Φωτός. Ut splendor sit primi illius luminis existens, non ad modum existens creaturæ mortalibus, dum generantur, usurpation, sed quatenus est imago invisibilis Dei, quatenus in forma Dei existit, denique quatenus est splendor & character substantiæ ejus.

Certe magnum hoc pietatis mysterium nulla alia similitudine læpius illustrare amat noster Eusebius, quam hac relatione inter solem & radium, lumen & splendorem. In quibus conveniunt, in quibus differunt, in quibus præminet æterna hæc & ineffabilis Filii generatio, prolixè non minus quam accurate expendit; (b) locum ipsum confulant eruditi. Id modo ubique agit, ut hac similitudine ostendat, Filium a Patre tanquam ex fonte procedere, eandem cum Patre naturam fortiri, & etiam si alia sit a Patre hypostasis, a Patre tamen non magis posse separari, quam a sole radium, vel a lumine splendorem. Eadem similitudine ad eundem plane finem, ut solent omnes fere Patres Catholici; neque aptiorem adhibere poterunt Patres Niceni, quam ut diceremus, Filium esse Φῶς ἐκ Φωτός, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ τοῦ ἀληθινοῦ, Lumen de lumine, Deum verum ex Deo vero.

(b) Dem.
Evang. l. 4.
c. 1. p. 147.

(a) De Eccl. Th. l. 1. c. 20. p. 95.

THESIS IV.

Essentia divina, quam Pater cum Filio communicat, ejusdem est naturæ cum substantia Patris.

ET hoc quidem axioma ex ipsa rei natura oritur. Cum enim Deitas una plane sit, & penitus indivisa, necesse est, ut is quocumque communicatur, non aliam a communicante naturam possideat. Patrem semper Filium ejusdem secum naturæ participem producere norunt omnes. Κανὼν ὁ παρὰ πάντας ἀντιόδοκτον ὁμολόγημα, inquit Photius, (a) ὡς ἀπὸς υἱὸς τῆς αὐτῆς ἐστὶ τῶ γενησκότι ὁσίως ἡ φύσις. Communis est omnium, & quam ipsa docet natura, confessio, quævis Filium ejusdem esse cum genitore substantiæ & naturæ. Et si ita in humanis sit, quanto magis in divinis, ubi perfectissima & plane imperferutabilis datur generatio? Ubi (ut loquar cum Augustino) (b) Patris & Filii simul una sapientia, quia una essentia, & singillatim sapientia de sapientia, sicut essentia de essentia. Ante Augustinum Hilarius, (c) Tali confessione originis sue indiscrète natura perfecta natus est. Quod enim in utroque vita est, id in utroque significatur essentia; & vita quæ generatur ex vita, id est, essentia quæ de essentia nascitur, dum non dissimilis nascitur scilicet, quia vita ex vita est, tenet in se indissimilem naturam originis sue, quia & nata & genitrix essentia, id est, vita quæ habetur & data est, similitudo non discrepet. Ad sententiam ecclesiæ Catholicæ hac in parte declarandam sufficit unius concilii Niceni decretum, quod jubetur, Credere in unum Dominum Jesum Christum, natum de

Patre, unigenitum. τὸν ἑστῶς, ἐκ τῆς ὁσίας τοῦ πατρὸς θεὸν ἐκ θεοῦ, Φῶς ἐκ φωτός, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ τοῦ ἀληθινοῦ γνησθέντα ἢ ποιηθέντα, ὁμολογῶν τῶ πατρὶ; Hoc est, ex substantia Patris, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum ex Deo vero: genitum, non factum, consubstantiali Patre. Cum enim viderent Patres, sophistici & subtilissimis Arianorum effugiis non alio modo occurri posse, τῷ ὁμολογῶν vocabulum adhibuerunt, quo omnem eis elabendam viam intercluderent. Deinde in anathematismo, quem symbolo subnexerunt, damnarunt dicentes, ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως, ἡ ὁσίας, ἡ κτιστὴ, ἡ τρεπτὴ, ἡ ἀλλοιωτὴ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, Dei Filium ex alia hypostasi, sive substantia, vel creation, aut convertibilem, aut alterabilem esse. Vibratum esse in Ariano hoc fulmen nemo nescit. Certe Filii τὸ ὁμολογῶν præfractæ & γυνή τῇ κεφαλῇ denegarunt. Filii, inquit Arius, (a) ἵδιον ὡς ἐκ τοῦ θεοῦ κατὰ ὑπόστασιν ἰδιότητι; ὡς γὰρ ἐστὶν ἱσως, ἀλλ' ὡς ὁμοούσιος αὐτῷ, Nihil Divinæ substantiæ proprium habet, neque enim Patri æqualis est, nec consubstantialis. Et alibi, (b) οὗτος δὲ ἐκ τοῦ ἑνὸς μὲν ἡ ἀλλετέρως ἐστὶ τῆς τοῦ πατρὸς ὁσίας. Dominus vero noster extraneus est, & a Patris substantia plane alienus. Subdit, verbum dici Johanne modo κατ' ἐπίνοιαν, sed non esse naturaliter vere Dei Filium. Eusebius Nicomedienfis, quo nemo Arii mentem intimius novit, hæc habet; (c) ἀλλ' ἐν μὲν τὸ ἀγέννητον, ἐν δὲ τὸ ὑπ' αὐτῷ

(a) Excerpte, ex Thal. ap. Athan. de Synod. p. 681.
(b) Ib. de Sent. Dion. p. 441.

(c) Ep. ad Paulin. ap. Theod. l. 1. c. 6. p. 23.

τῆς φύσεως τῆς ἀρχῆς μὴ μετέχει, ἢ ὃν ἐκ τῆς
 οὐσίας αὐτῆς· ἀλλὰ γὰρ οὐκ ὁλοκληρῶς ἔτιρον τῇ φύ-
 σιν, ἢ τῇ δυνάμει, πρός τελευτὴν οὐκ ὁμοιότητα δια-
 στίως τε καὶ οὐκ ὁμοιότητος γινόμενον. Sed
 unum quidem credimus ingenitum; alterum autem
 ab eo vere, & non ex ejus substantia factum,
 nec nullo modo particeps naturæ illius, nec e
 substantia ejus existens, sed natura & vir-
 tute prorsus diversum, ad perfectum tamen
 similitudinem naturæ, virtutisque factoris sui
 conditum. Quid jam de his Eusebius nos-
 ter? sentitne cum ecclesia Catholica? sentit
 plane. Fatendum est, Eusebium ὁμοσίως
 vocabulum ægre admodum admisisse. Ad-
 misit tamen. Constante vero rem ipsam
 agnovisse, sequentia facile demonstrant.

(a) Dem.
 Evang. l. 4.
 c. 6 p. 154.

1. Expresse docet, (a) una cum Patre unum
 esse debere in omnibus, & per omnia Dei
 verbum, *ὡς ἐν καὶ τῷ τῷ τῆς εἰκόνος ἐμφα-
 τῶ πατρὶ καὶ κατὰ πάντα ἀποσώζονται, κατὰ τὴν
 ἀρετὴν, κατὰ τὴν δυνάμιν, καὶ τὴν οὐσίαν, κατὰ τὴν
 τοῦ τῆς μονάδος καὶ ἐνάδος ἀφύμιν.* Ut etiam in
 hoc imaginis similitudo cum Patre, tam in eo quod
 ad virtutem, quodque ad potestatem & essen-
 tiam pertinet, quam in eo quod ad unitatē,
 singularitatisque numerum usquequaque ser-
 vat. Posteaque (b) non modo *μονογενὴ θεὸς υἱός,*
*ingenitum Dei Filium, sed & οὐσιώδῃ τῷ θεῷ
 λόγον, essentialē Dei verbum, seu, ut reddit*

(b) Lib. 1.
 in init. p.
 302.

interpres, *verbum Dei essentialē referens,* ap-
 pellant. His addere possumus quod ad il-
 lud Johannis non inficite notat, (c) *Verbum*
erat apud Deum, & Deus erat verbum; priori
 membro Deum Patrem, posteriori Deum
 Filium denotari, utrumque vero copula ET
 conjungi; *ὁ γὰρ καὶ συνδυσμός τῶ πατρὶ
 συναπτὴ τῇ θεότητι τῷ υἱῷ διὰ φύσιν, καὶ θεὸς ὃν
 ὁ λόγος.* Conjunctio etenim illa, ET, Divinita-
 tem Filii connectit Patri, quocirca ait, *Et*
Deus erat verbum. 2. Dum Filium tan-
 quam exactissimam Patris imaginem nobis
 exhibet quod millies facit, nullies cum eo
 Patres Catholici, non aliud innuere videtur,
 quam eandem cum Patre naturam habere.
 Locum unum, alterumque proferam. Post-
 quam declarasset (d) Filium non ex substantia

(c) De Ec-
 cl. Th. l. 2.
 c. 17. p.
 127.

ingeniti, *κατὰ τὴν πάθος ἡ διαίρεσιν οὐσιωμένον,*
partiendo aliquid, aut dividendo naturam suam
natum esse; Patrem vero ingenitum & sine
principio existisse; pergit his verbis, εἰς δ' αὖτε
*ταύτῃ καὶ εἰκὼν θεοῦ, ἀρίστως πάλιν καὶ ἀντιλογί-
 ζων ἡμῖν, ζήντος θεοῦ ζῶσα τις, καὶ κατ' αὐτὴν*
*ὡφειλόμενα αὐλὸς καὶ ἀσώματος, καὶ τῇ ἐναντίᾳ παν-
 τος ἀμύγων, ἀλλ' οὐκ οὐα τις πάλιν ἢ παρ' ἡμῖν εἰ-
 κὼν ἔτιρον μὲν ἔχοντα τὸ κατ' οὐσίαν ἀποκρίμναι,*
*ἔτιρον δὲ τὸ τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὅλον αὐτὸ, εἶδος ὅν, καὶ αὐ-
 τωσία τῷ πατρὶ ἀφομοιούμενον.* Eadem porro
 ratione imago Dei erat, ita quidem ut rursus
 nullis neque verbis, neque rationibus, quomodo
 sit, comprehendere possumus; quippe cum
 viventis Dei vivens ipsa sit, & per seipsam
 consistens, sine materia, sine corpore, nihil

prorsus habens admixtum contrarii, neque
 vero cujusmodi illa sit apud nos imago, quæ
 & aliud essentialē subjunctum habeat, & aliam
 speciem, sed quæ tota ipsa sit species, & ipsa
 essentialē, similitudinem referens Patris, ean-
 dem scilicet, cum eo essentialē habens. Si
 unus est Deus, ut alibi arguit, (a) ipse sit
 oportet, qui per Filium suum tanquam per
 imaginem agnoscitur, *διὸ καὶ ὁ υἱὸς θεοῦ, διὰ
 τὴν ἐν αὐτῷ τῷ πατρὶ οὖν ἐκτικὸν μέγεθος.* Qua-
 propter & Filius quoque Deus est, propter Pa-
 tris figuram in ipso, ut in imagine resultantem.
 Marcellus, adversus quem integro hoc
 opere disputat, Patrem solummodo substan-
 tiam esse dixit, verbum vero in ipso exis-
 tens, non nisi accidens; cum igitur Euse-
 bius de Patre differuisset, (b) addit, *τὸν δὲ τῷ
 μονογενὴ υἱόν, ὡς ἐν εἰκὼν τῷ πατρὶ, ἐξ αὐτοῦ
 φύστα, πάντα τὰ κατὰ πάντα ὁμοιότητι ὄντα
 τῷ γαργακῶτι, καὶ αὐτὸν θεόν, καὶ ζῶν, καὶ λόγον, καὶ
 σοφίαν, καὶ ζῶν, καὶ φύς ἐπαι, αὐτὰ τὴν καλὸν καὶ
 ἀγαθὸν εἰκόνα.* Hujus autem Filium ingenitum,
 veluti Patris imaginem, ex ipso ortum esse, o-
 mnino & per omnia, quam simillimam genitōi
 suo, & ipsam Deum, & mentem, & verbum,
 & sapientiam, & vitam, & lucem, ipsius pul-
 chri bonique imaginem. Non quod voluit
 Eusebius, Filium non esse essentialiter
 Deum, sed tantum Patri suo quam simili-
 mum, (quæ Semianorum sententia erat)
 vetant id verba illa, ubi αὐτὸς οὖν diserte
 dicitur, quod non nisi ad indivisibilem Dei-
 tatem referri queat. Sed hæc ei mens erat,
 easdem divinæ naturæ perfectiones, vitam,
 sapientiam, potentiam, bonitatem, &c. quæ
 ex Patre velut ex origine profluunt, in Fi-
 lio tanquam in speculo & imagine exhiberi.
 Frequenter hoc *hominis* vocabulo
 utitur Eusebius (quod semel monuisse sit
 erit) frequenter & omnes pæne Catholici
 scriptores, etiam dum Filii Divinitatem stre-
 nuissime propugnant. E pluribus duos so-
 lummodo adhibebo, Alexandrum Alexan-
 drinum, ejusque discipulum & successorem
 Athanasium. Alexander in ea ipsa episto-
 la, (c) qua multis tum argumentis, tum Scri-
 pturæ testimoniis Christi Deitatem adver-
 sus Arium fortissime adstruit, hoc etiam te-
 lo pugnat, Dominum, quando dicit, *Ego*
& Pater unum sumus, non scilicet Patrem
renunciare, nec duas personas unam esse
demonstrare, ἀλλ' ὅτι τῇ πατρὶ ἡμῶν
ἀκριβῶς πύφικε σωζῶν ὁ υἱὸς τῷ πατρὶ, τῇ κατὰ
*πάντα ὁμοιότητι αὐτῷ ἐκ φύσεως ἀπομαζόμε-
 νῳ, καὶ ἀπαράλλακτος εἰκὼν τῷ πατρὶ τυγχάνων,*
καὶ τῷ πρωτοτύπῳ ἑκτονος χαρακτὲρ. Sed quoniam
 Patris Filium expressam Patris similitudinem ex-
 adissimè servat, quippe qui omninodam ejus simi-
 litudinem a natura impressam habeat, sique
 imago Patris nulla in re disparat, & pri-
 mitivè exemplarivè expressa figura. Et ite-
 rum, (d) Hunc perfectum Filium, Patrique si-

(d) p. 17.

milen

milen esse didicimus, hoc solo inferiorem Patre, quod ingenuum non est. Εἰκὼν γὰρ ἐστὶ ἀπὸ χειρομένη καὶ ἀπαράληκτος τῷ πατρί. Εἰς enim imago Patris exactissima, & in nullo discrepant. Athanasius, (a) τὴν γὰρ πατὸς οὐσίαν, ἣν αὐτὸς αὐτῷ ἡ ἀληθεύς, ἥτις ἐστὶν ὁ υἱός, ὁ λόγος, ἡ γὰρ ἐμὴ ἀληθεία, καὶ τῆς υἱοστασίας ὑπαρχούσης πάντως οὕτως εἶναι διὰ τὸν χαρακτῆρα, & τὴν εἰκόνα ταύτης· ὃ γὰρ ἐξῶθεν ἐστὶ γεγραμμένη τῷ Θεῷ εἰκὼν· ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεὸς γυνήτης ἐστὶ ταύτης· ἐν ἑαυτῷ ὁ ὅλος προσχαίρει ταύτῃ. Patre existente existebat semper in eo veritas, quae Filius est, qui dicit, Ego sum veritas, Et substantia Patris

existente, omnino statim oportuit, & characterem & imaginem sui ipsius existere. Non enim extrinsecus depicta est imago Dei, sed Deus ipse ejus imaginis genitor est, in qua seipsum contuendo exhibuitur. Hinc etiam Christum aeternum esse regem demonstrat, (b) ὅς γὰρ αὐτὸς Θεὸς, ὅμοιος αὐτῷ αὐτῷ ὅμοιος δὲ αὐτῷ, πατὴρ ἐστὶ καὶ κύριος καὶ βασιλεὺς αὐτὸς γὰρ Θεοῦ, ὁ ἐμὲ ἑωρακὸς, ἑώρακα τὸν πατέρα. Quam enim sit Filius Dei, sequitur, ut sit similis Deo, quoniam vero sit similis Deo, omnino necesse est, ut sit Dominus & Rex; ipse enim inquit, Qui vidit me, vidit & Patrem. Alibi quoque (c) ait, unumquemque in prima Christianissimi sui institutione edocuit esse, Deum habere Filium, qui verbum, & sapientia, & potentia sua est, καὶ ταῦτα ἐστὶν αὐτῷ εἰκὼν, & ἀπαράγραμμα. Et hac ipsa sunt imago & splendor ejus. Praeclarat his omnibus D. Apostolus, cum Filium vocavit (d) Splendorem patris gloriae, & characterem substantiae ejus; (e) imaginem invisibilem Dei; (f) Jesum Christum, qui est imago dei. Quibus in locis ut recte notat Eusebius (g) noster: ταῦτα περὶ τῆς Διότητος τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἔρηται. Haec omnia de Filii Dei Divinitate dicuntur. Subditque, Si unus sit Deus, & praeter illum non est alius, αὐτὸς αὐτῷ ἐστὶν ὁ υἱὸς αὐτοῦ αὐτῷ εἰκόνας γνωρίζομενος, ipse sit oportet, qui per Filium suum tanquam per imaginem agnoscitur. Quapropter & Filius quoque Deus est, propter Patris figuram in ipso, ut in imagine, resultantem. Quae verba supra adduximus. Hae specimen gratia, ut manifestum sit, non solum fuisse Eusebium, qui hac loquendi formula usus est: jam ad alia ejus testimonia pergamus. 3. Non dubitat affirmare omnia habere Filium quae habet Pater, eandem nempe perfectiones, eandem sapientiam, potentiam, vitam, dominium, eandem igitur & essentiam. Cum enim in ipso omnis Deitatis plenitudo summativè, vere & realiter inhabitet, fieri nequit, quin eandem prorsus naturam consequatur; quippe quae nec fecari potest, nec dividi. Quia non dixerit, inquit, (h) in Deo sapientiam esse, & potentiam, & vitam, & lucem, & veritatem, & justitiam, & rationem, & quicquid bonum & honestum est? quia potius cum esse omnia ista, aut si quid his superius, & melius existerit, quod vobis sit incognitum. Hac natura autòδοξα, & immutabile quae de Deo profertur cogit; ἐξ οὗ καὶ τὸν υἱὸν διδάσκοντα πάντα ταῦτα εἶναι ἀπὸ γεννητὴν υἱὸν, & κληρονόμον ὄντα τῷ πατρί & πάντ' ἔχοντα ὅσα & ὁ πατὴρ· διὰ ἐν μορφῇ λαγύνας· & ἰκὼν τῷ Θεῷ. Unde etiam, & de Filio edocui sumus hac singula, unigenitum illam esse Filium, heredes Patri sui, omnia possidentem quae possidet Pater: quare & in forma Dei fuisse dicitur, & imago Dei. Dixerat id ipsum ipse Dominus, omnia quaecumque habet Pater, mea sunt, Ex quo communia esse omnia inter Patrem & Filium recte subinfert Gregorius Theologus. (a) Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, τὰ υἱὸς ἐστίν, ὡς ἐκ παλιν τὰ τῷ υἱῷ, τῷ πατρί· ὅθεν αὐτὸν ἰδὼν, οὐκ ἐκινῶ ἐπὶ αὐτὸ τὸ εἶναι κοινὰ καὶ ὁμοίωμα, εἰ & τῷ υἱῷ παρὰ τῷ πατρί. Omnia quae habet Pater, sunt Filii, quemadmodum rursus omnia, quae Filius, Patris. Nihil ergo peculiariter, quia communia omnia. Quandoquidem ipsum quoque esse, commune atque aequale est ipsi cum Patre, licet alioqui hoc a Patre Filius habeat. 4. Thesis, quam probandum fuisse, differtius adhuc, & pæne totidem verbis adstruit. Quid enim clarius dici potest, quam quod de Filio (b) habet, τὸν αὐτὸν δὲ Φῶς καὶ γέννημα πατρὸς· Φῶτος ἀλόκτου, & ἵνα μὴ τὴν ὁμοίαν, ὡς αὐτὸς ἐστὶν ὁ πατὴρ. Eundemque lucem, & inexplicabilem luminis intellectualem statum, qui substantia quidem unus est, utpote ex uno Patre editus. Rationem reddit pagina sequenti haud facile solvendam; Dei nempe naturam simplicem prorsus esse, indivisibilem, incompotitam, & sine partibus, ac ultra omnem, quae oculis cernitur, mundi constitutionem positam; neque enim aliter divinam esse posse. Et ne temere haec ei excidisse videantur, idem fere in opere ante synodum Nicenam edito, affirmaverat. (c) Cum enim dixisset, Patrem a nullo, Filium veluti secundum in ordine subsistentem, suum esse a Patre accepisse, pergit hoc modo; τὸν δὲ τῶν δυοθεϊστικῶν ἡρώδων, καὶ τῶν ὁμοίων λαβόντα παρὰ τὸν πατέρα ἔχον, ὡς αὐτὸς εἰκόνα τῷ Θεῷ, μὴ ἐπ' ἀμφοῖν κατὰ τὸ παρὰδῶγμα τῆς Διότητος ἐπινευμένης, εἰς τὸ ἕρως Θεοῦ, τὴν κατὰ ἑαυτὴν ἀνάγκην & ἀγνῶστην ὄντος, διὰ δὲ τῷ υἱῷ, ὡς αὐτὸς ἐστὶν ὁ πατὴρ, καὶ εἰκόνας ἐπὶ θεωρημένης. Ille autem cum proximum a Patre locum obtinet, tanquam Dei imago, a Patre habet quod Deus sit: ut pote cum una in ambobus iuxta exemplum Divinitas intelligatur, & unus sit Deus, qui per seipsum sine principio, & sine generatione existit, per Filium autem, tanquam per speculum & imaginem consideretur. Quando igitur Filium & καὶ ταῦτα τῷ Θεῷ ὄντα, immo, eandemque cum Deo esse negat, (d) Marcellum oppugnare intelligendum est, qui Verbum unam eandemque cum Patre hypostasim esse statuit. Nec aliter intelligi posse docent sequentia, ubi Filium vocat υἱὸς ἀληθὺς ὄντα,

ζῶντα, & ὁφείζοντα, ἐν ἀρχῇ τὴ ὄντα, καὶ πρὸς τὸν
 θεὸν ὄντα, & θεὸν ὄντα. Filium vere existentem,
 viventem, substantiam, qui in principio erat,
 ἔξ ἀπὸς Dei erat, ἔξ Θεοῦ erat. 5. Non
 contemnendum est, quo adversus Marcellum
 utitur, argumentum, a Dei unitate du-
 ctum. Contendit Marcellus verbum Dei
 aliquando esse *προφανερόν*, aliquando *ἐνδιά-
 σετον*, nunc operativum, nunc in Deo qui-
 eficens, quandoque substantia & potentia
 a Patre differens, quandoque ingentum vel
 æternum; ἡ συνορῶν, inquit Eusebius, (a) ὅτι οὐ
 μὴν ἴσταντο τὸ θεοῦ τὸν λόγον φάσκει, δύο ἐξ αὐτοῦ
 αἰ-
 διά, ὁ λόγος, & ὁ θεός, & οὐκ ἔτ' ἐξ αὐτοῦ ἀρχὴ μία.
 Minime advertens, quod si Verbum diversum quid
 a Deo statuat, duo futura sint æterna, hoc
 est, Deum & Verbum; nec principium hoc mo-
 do statuetur unicum. Vis argumenti in eo
 sita videtur; necesse est, ut unicum sit Dei-
 tatis principium. Si vero Filius non sit e-
 jusdem cum Patre substantiæ, consequens
 erit, ut duo statuatur æterna principia,
 quod cum unitate Dei omnino pugnat.
 6. Accedit denique ipsius Eusebii fidei Ni-
 cænæ confirmatio, qua & Arii dogmata fi-

mul damnavit, & τὸ ὁμολογεῖν ratum habuit.
 Hæsit quidem aliquamdiu ad hoc vocabu-
 lum, Filium tanquam divinæ essentiae par-
 tem & denotari suspicatus. Remoto vero
 hoc obstaculo, & sensu vocis catholico a
 patribus declarato, libenter eam amplexus
 est: quin etiam falsus, non defuisse sacre
 vetustatis antistites, pietate & eruditione
 illustres, qui hoc vocabulum sensu catho-
 lico usurparunt. Verum hoc Eusebii suffra-
 gium, & subscriptionem sine fraude, dolo-
 ve factum, pluribus infra vindicabimus.
 Mitto quæ in thesibus præcedentibus disse-
 ruimus, nempe quod Christus sit verus &
 perfectus Deus, quod sit naturalis Dei Fi-
 lius, & a Patre ab æterno genitus, quæ ean-
 dem plane cum Patre naturam manifeste
 evincunt, nec leve pondus & momentum
 huic propositioni addere possunt. Siquid
 alicubi (a) Filium *θεωτικῶν μὲν αὐτὸν ὁρίαν* vocat,
 alteram post Patrem substantiam, manife-
 stum est, non de diversâ essentia loqui, sed
 de persona vel hypostasi; cum eodem loco
 Deum de Deo dicit.

(a) Dem.
 Evang. 16.
 p. 277. Vi.
 de Præp.
 Evang. 17.
 c. 11. pag.
 312.

THESIS V.

Divinam essentiam Pater cum Filio suo communicavit ab æterno.

Aternitatem Filii, ejusque *ἐνδρόμῳ τῇ
 ἀρχῇ τὸ ὄντα*, quemadmodum non in-
 scite loquitur Cyrillus Alexandrinus, (a) *con-
 stantem cum paterno principio existentiam*,
 constanter docuisse catholicos patres, an-
 tiquitatis ecclesiasticæ rudis plane sit opor-
 tet, qui nescire potest; nec pluribus jam
 probare opus est, quod cumulate præstite-
 runt alii. Hanc ecclesiæ fidem ab ipsis Chri-
 stianismi primordiis traditam, & perpetuo
 conservatam, omni quo poterant nisu, to-
 tisque viribus oppugnarunt Ariani. Hinc
 vulgatum illorum effatum (b) *ἢ ὅτι οὐκ ἦν ὁ
 υἱὸς τοῦ θεοῦ, erat cum non esset Filius Dei; & fa-
 ctum esse ex τῶν ὡν ὄντων*, unde & *ἐξυκέντιον*,
 sive *ἐκ τῶν ὄντων* dicti sunt: contendebant
 quippe prius non fuisse, postea existisse, ta-
 lem factum, quodcumque demum factus
 est, qualis quilibet hominuni nasci solet. Ex-
 pulsus se queritur Arius, (c) quod non con-
 haberetur, *αὐτὸς ὁ θεός, αὐτὸς υἱός, ἀπὸ πατρὸς, ἀπὸ
 υἱός, Semper Deus, semper Filius, simul Pater, si-
 mul Filius*; quod affirmaret, Filium antequam
 gigneretur, aut crearetur, aut timeretur,
 aut fundaretur, non fuisse, quin nec esse
 αἰῶν, ἡ συναίῳ, ἡ συναγίνεσθαι τὸ πατρί, οὐ-
 c. 5. p. 21. *δὲ ἀπὸ τῶν πατρὶ τὸ ὄναι ἔχον. ὡς τινὲς λέγουσιν.*
Æternum, aut coæternum, aut coingentum cum
Patre, nec simul cum Patre essentiam natum
de syn. A. esse, ut quidam dicunt. Hinc teste Theo-

dorito, (a) pro hæreticis habuit Philogonium
 Antiochensem, Ellanicum Tripoleos, & Ma-
 carium Hierosolymorum antistites, in eor-
 que calumnias concinnavit, propterea quod
 dicerent, *αἰῶν ἔξ ἀπαρχῆς τὸν υἱόν, ἔξ τῶ πα-
 τρός ὁμοῦ μὲν τὰ καὶ ὁμοῦ ὄντων, Filium æternum.*
 ἔξ ante facula esse, æqualeque, ἔξ *consubstan-
 tialiam Patri.* Concedebat quidem Arius, (b) *Loc. cit.*
 Filium substitisse ante omnia tempora & sa-
 cula perfectum Deum, sed solummodo *θεω-
 μῶν καὶ θεοῦ, voluntate ἔξ consilio Dei; & prio-
 rem generatione Filii Patrem habuisse gene-
 randi scientiam; uti medicus ante medici-
 nam datam, medendi tenebat rationem,*
 quemadmodum loquitur Alterius Cappa-
 dox, (c) *Arianorum primipulus.* Certe Ariani
 pro insigni, qua pollebant dissimulandi arte,
 mire in hac caula terminis ludebant. Cum
 dicerent, *erat quando non erat, vocem, tempus,*
 metu opprobrii supprimebant, affirmabant
 eum *πρὸ χρόνου* fuisse, sed tum *ἐν τῷ χρόνῳ*
*διασπαστὰ τὴν, spatia quadam, seu inter-
 valla commenti sunt, in quibus illum non*
*fuisse voluerunt, quod non semel iis expo-
 brat Athapafius. (d) Ipsemet Arius, quo ab*
exilio citius revocaretur, coram imperatore
synodi Nicænæ decretis subscripsit, se ean-
dem sentire cum synodo professus, præstato
etiam jurejurando, se nihil in hac parte
per fraudem agere, oblato simul fidei fure

(a) Ib. p. 12.

(b) Loc. cit.

(c) Ap. A.
 than de
 syn. Arim.
 p. 685.

(d) Orat. 2.
 contr. Ari-
 an. p. 145;
 146.

libello,

libello, quo inter alia fatetur τὸν ἐξ αὐτῶ προ
παύσαντων τῶν αἰώνων γεγενῆσθαι Θεὸν λόγον, Filium ex Patre ante omnia secula factum esse Deum Verbum. Nihilominus fucum bono imperato-

(a) Orat. 1. contra Arian. p. 110. Ep. ad Sc. rap. p. 132.

tori fecisse, diserte tradunt Athanasius (a) & Socrates. Insigne hujus fraudis specimen refert Socrates, sed ex auditu tantum; subscriptisse vero Arium, & subscriptioni iurandum adiecit, id se ex ipsis imperatoris epistolis hausisse testatur. Hallucinari quidem in tempore contendit Valefius, sed nulla idonea ratione nixus, ipse potius in tempore mortis Arii statuendo hallucinatus.

(b) L. 1. c. 25. & c. p. 61. c. 37. 38.

Quicquid vero de tempore fit, Socrates (b) in re ipsa errare non potuit, qui ipsius Constantini litteras ante oculos habuit. Inquiramus jam quorum causam habet in parte agat Eusebius, & cum Catholicis, an cum Arianis facit? Non modo fatetur (c) Christum, eundem fuisse Deum Dominumque, qui patribus sub veteri Testamento toties apparuerit (ὅτι τὰ αὐτὰ ἐκείνους ἦν, καὶ ὁ ἄλλος, ὁ τῶν αἰώνων προϋφῆστος υἱὸς τοῦ Θεοῦ, quod idem non alium, sed ipse ille esset Dei Filius, qui omnia secula antecessit; alibique (d) de prophetica illa Danielis visione agens, Aspiciebant donec throni positi sunt, &c. subdit, manifestissime hac non ad alium quam ad Servatorem nostrum referri posse, τὸν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν, Θεὸν λόγον, Deum Sermonem, qui in principio erat apud Deum) non modo pro-

(c) Dem. Evang. l. 1. c. 5. p. 10. l. 7. c. 2. p. 347. l. 8. p. 362. De Eccl. Th. l. 2. c. 2. p. 105. c. 21. p. 137. & alibi passim.

(d) Hist. Eccl. l. 1. c. 2. p. 10.

(e) Dem. Evang. l. 2. c. 4. p. 81. (f) Hist. Eccl. l. 1. c. 2. p. 5.

(g) De Eccl. Th. l. 1. c. 20. p. 94.

ro, καὶ μορφῇ θεῶν λαβὼν, ἦν, καὶ προῆν, καὶ ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπῆρχε τίς ἐστιν, &c. Vides quod priusquam exinaniret semet ipsum, & assumpsit servum formam, erat, & ante erat, & in forma Dei subsistebat: Quis autem ille? non alium certe quam Jesum Christum, & antequam carnem assumeret. Sed illustriora habemus hujusce confessionis testimonia. Ecclesia, inquit, (h) unum Deum prae-
(a) De Trin. c. 1. p. 92.

dicat, Patrem nempe omnipotentem, Patrem quidem unius filius Christi, omnium autem Dominum & conditorem, ἡ καὶ υἱὸς Θεοῦ μονογενῆς, Ἰησοῦν Χριστὸν παρὰ πάντων, τὸν προ πάντων αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς γεγενῆσθαι ὃν αὐτὸν ὄντα τῷ πατρὶ καθ' ἑαυτὸν δι' ὅντα καὶ ζω-
(b) Ib. c. 8. p. 80.

τα, καὶ ἀλλ' οὐδὲν υἱὸν συνόντα, Θεὸν ἐκ Θεοῦ, καὶ Φῶς ἐκ Φωτός, καὶ ζωὴ ἐκ ζωῆς ἀλλήτοις καὶ ἀρίστοις καὶ πανταπασὶν ἀγνώστοις καὶ ἀκατάληπτοις, ἐκ τοῦ πατρὸς, ἐπὶ σωτηρίας τῶν ἑλθόντων γεγενῆσθαι, καὶ συγχόμενος μὲν τοῖς λοιποῖς γεννητοῖς ὑποστάσει, οὐκ ὥσπερ ἐμφυήτοις δι' αὐτῶν γενητοῖς ζωτάμενος δι' ἐξ αὐτῶ τῶν πατρὸς ἀπο-
(c) De Trin. c. 1. p. 92.

τεχθέντα, καὶ αὐτοζῶν ὄντα. Ad eundem quoque modum, Dei Filium unigenitum, agnoscat eum, qui ante omnia secula de Patre fuit genitus, non illum certe eundem cum Patre existentem, at per se subsistentem, viventemque, vere Filium, cum Patre coexistentem, Deum de Deo, lumen de lumine, vitam de vita, inenarrabilem, ineffabilem, omnimodo incognitum & imperscrutabilem rationibus de Patre genitum ad salutem universis procurandam, non similiter alius subsistentem, nec vitam viventem cum illis parentem, qui ab eo sunt creati, solum de solo Patre genitum, ipsammet vitam existentem. Neque aliter ad locum illum Solomonis, (a) Dominus condidit me principium, &c. non ita dixit, inquit, quasi vellet intelligi, ὅτι ἐκ τῶ μη ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρα-
(a) Ib. l. 1. c. 2. p. 150.

θέν, quod de non ente ad esse processisset, οὐδ' ὡς ὁμοίως τοῖς λοιποῖς κτίσμασι, ἃ αὐτὸς ἐκ τῶ μη ὄντος γεγενῆσθαι, ἢ ἵσως οὐκ ὁρῶνς ἐν αὐτῇ φασιν, ἀλλ' ὡς ὑφ' ὧν μὲν ἡ ζωὴ, πρῶτον καὶ ἡ προϋπάρχων τῆς τῶ πατρὸς κόσμου συστάσεως, nec quod ad modum creaturatum reliquiarum de non ente producebatur, quod nonnulli minus recte sunt arbitrati, sed quod subsistens & vivens, sed quod praexistens, & praesubsistens esse omnium mundi conditionem erat. Pertringe his verbis Arianos certilimum est; in tantum ab illorum insania abhorrebat. Quin & alia non pauca ad hunc Solomonis locum præclare annotavit; illud præcipue, quod (b) LXX. vi-
(b) Ib. p. 152. 153.

ralis verio per τοῦ ἐκτινῆς μη, condidit me, ab Hebraeis rejicitur, neque genuinum vocis Hebraice sensum exprimit CANA quippe possidere significat: atque ita reliquos omnes interpretes Græcos, Aquilam, Symmachum, & Theodotionem reddidisse notat. Et summa quidem ratione niti hanc interpretationem. Πάλαι δ' αὖ γίνετο τὸ ἔκτισθαι, καὶ τὸ ἔκτισθαι διαφορά τῷ, τὴν μὲν κρίναι κατὰ τὴν κοινωτέραν διάνειαν, τὴν ἐκ τῶ μη ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρὰ ὁσμῶν τῇ δὲ κτῆσιν, τὴν προὔπαρχοντος ἰδιώσαν οὐκ ἐκτινῆς πρὸς τὸ κλῶμενον. Plurimum quidem differt ἐκτινῆς (creavit) & ἐκτίσθαι (posse-
(c) De Trin. c. 1. p. 92.

dit): Cum illud significet communem notionem, creaturatum processum, de non Ente ad Esse subsistere: hoc vero rei praexistens possessionem, & proprietatem peculiarem possidentium. Hanc Hebraicam lectionem primum, vel inter primos adhibuisse Eusebium, non fatetur modo, sed & pene laudat Jesuita Petavius, (c) perpetuus aliter Eusebio-mastix: neque tamen hoc ipso loco illum absque non boni auditoris nota dimittere potuit. Verum nos cum Eusebio in adituenda Filii aeternitate pergamus. Ἀλλ' οὐ (d) ὅτι ὁ μονογενὴς υἱὸς ἦν πρὸς τὸν αὐτὸν πατέρα τὸν Θεόν, συνὸν καὶ συμπάσαν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ πάντοτε. Manifestum est quod unigenitus Filius erat apud Deum Patrem suum patiens, assidens semper & ubique: quod & ex celeberrimis illis locis probat, tum illo Solomonis, Ante omnes colles gignit me, cum
(d) Ib. l. 2. c. 14. pag. 121. Ead. pane l. 3. c. 4. p. 169.

boni-

- hominem appareret, preſto illi aderam; tum Johannis, & Dem erat Verbum. Ut vix clarius æternam Filii coëxiſtentiam agnoſcere potuit. Dum exponit inſignem illum Michææ locum, exitus ejus ab initio, ex diebus ſæculi, hæc habet, (a) *προφητεύεται πάντα* *ἐκ ἡθ' αἰώνων* *τὴν ἐξελύσσειν ἀρχὴν ἐν τῷ Ἰσραὴλ* *τὰς ἐξόδους ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰώνων ἔχων* *τὸ τοῦ οὐκ ἀν' ἐφαρμοσμένην ἀδελφῶν φύσιν, εἰ μὴ μόνον τὸ ἐμμανὲλ, & τὴν τῆς μεγάλης βουλῆς ἀγγέλλειν* *τὸ γὰρ ἐξ αἰώνων ὕφαισται, τίνι ἀρὰ ἐφαρμοσμένοι ἀν, ἢ μόνον θεῷ;* Divinitus ergo prædicitur de Bethlehem, quidam egressurus Princeps in Israel, exitus ab initio ex diebus ſæculi habens. Hoc autem ipſum nunquam humana natura accommodari poterit, ſed ſoli Emmanuel, & magui concilii Angelo. Quod enim ab æterno exiſtat, cui tandem ſit accommodandus, niſi ſoli Deo? Duplicem alibi de Chriſto rationem nobis exhibet: (b) altera quidem recentior eſt, quæ heri ac nuper ad homines introducta ſit, nempe incarnationis diſpenſatio, ὃ δὲ πάντες χρόνους ἐξ πάντων αἰώνων προέβητο, altera vero omni tempore, omnibusque ſæculis antiquior: æterna videlicet ejus generatio. Hæc vera noſtra theologia, (c) *οὐκ ἔγεννητο ἡ χροῖος μὲν ἵσταν οὐκ ὄντα, ὑπερὸν δὲ ποτὶ γένοντα* *ἀλλὰ πρὸ χρόνων αἰώνων ὄντα, & πρῶτα, & τὸ πατρὶ οὐκ ὡς διὰ παντὸς συνέστα, & οὐκ ἀγίνωσκον ὄντα, γινώσκον δ' ἐξ ἀγνότητος πατὸς, μονογενὴ ὄντα, λόγον & θεὸν ἐκ θεοῦ.* Filium eſſe, quī genitus ſit, non illum quidem quī certis temporibus non fuerit, poſteriori autem ſit natuſ; ſed quī ſit ante tempora æterna, atque anteat, & tanquam Filius una cum Patre ſemper exiſtat, neque vero quī non ſit genitus, ſed ex Patre ingenuito genitus, unigenitus nomen, Verbum, & Deus ex Deo. Alibi quæ ait, (d) *τὸν οὐκ ἐξ ἀπείρων αἰώνων, μάλλον δὲ πρὸ πάντων αἰώνων ὑποῦσθαι, γινώσκον τὸ συνέβαιναι, & συγγινώσκον αὐτὸν τῷ πατρὶ, ὡς τῷ μὲν τὸ εὐώδες, καὶ τῷ φωτὶ τὴν αὐγήν.* Ipſum Filium ex ingenuito ſæculū, ac potius ante omnia ſæcula exiſtiſſe, diuque exiſtiſſe, ſimul eſſe, neque Patrem unquam relinquere, ſicut nec ingentium boni odor, nec lucem ſplendor relinquit. Eſti fateatur, hæc exempla, non omnimodo integram ſimilitudinem præſtare poſſe. Ex oratione de laudibus Conſtantini toties citata unum, alterumque afferre liceat. Cap. 1. (e) *τῶν & αὐτὸς ἐπὶ πάντων, καὶ πρὸ πάντων, καὶ μετὰ πάντας, ὃ πρὸν αὐτῷ μονογενὴς λόγος* *ὃ δὲ μέγας ἀρχιερεὺς τῆς μεγάλης θεοῦ παντὸς χρόνου, & πάντων αἰώνων προέβητο* *τῷ τῷ πατρὶ καὶ ζωογονημένος τιμῇ, πρῶτος & μόνος τῆς πάντων ὑπεράσκειται σωτηρίας* *πρωτοῦς μὲν τῆς τῶν ἐλῶν ἀρχῆς, ἰσοῦ δὲ τῆς πατρικῆς βασιλείας ἐνδοξαζόμενος.* Hoc eſt, interprete Valſio, Ipſe denique in omnibus, & ante omnes, & poſt omnes, unigenitus ejus Filius, ac ſermo præexiſtens, inagius Dei poſitiſex, omni tempore, omnique ævo antiquior, Patris ſui cultui devotus ac dicatus, primus ac ſo-

lus pro omnium ſalute ei ſupplicat, quī prerogativam quidem honorū obtinet, principatum univerſi, æqualem autem cum Patre gloriam in Patria regno poſſidet. Verba illa, *τῷ τῷ πατρὶ καὶ ζωογονημένος τιμῇ*, reddit vetus interpres, *dignitatis paternæ particeps*: quod ſi juxta ſenſum Valeſianum reddantur, ad *ἀδελφόν* Filii mediatorem referenda ſunt. Cap. 2. (a) *ὁ μὲν γὰρ τῷ θεῷ μονογενὴς λόγος* *τῷ αὐτῷ πατρὶ συμβασιλεύων ἐξ ἀναρχῶν αἰώνων εἰς ἀπείρους καὶ ἀτελευτήτους αἰώνας.* Et ille quidem unigenitus Dei Sermo a ſæculi principio carentibus, ad inſinita uſque & interminuta ſæcula regnat cum Patre. Hæc, & his longe plura Eufebius, iisdem in exprimenda Filii æternitate vocabulis uſus, quibus & ſacræ litteræ, & catholicī patres conſtanter uti ſolent. Quid quod non diſſitet ipſe Criticus (b) noſter, (b) In Euf. p. 127. ed. Gall. pag. 445. ante mundum conditum exiſtere, & æternum eſſe, idem valere? Ut omnia in pauca contraham. Fatetur Eufebius Chriſtum eſſe Deum verum & perfectum: fatetur naturalem eſſe ac genuinum Dei Filium, a Patre æternè genitum: fatetur, eandem cum Patre eſſentiam poſſidere, eſſe *ὁμοῦς* *vere συναῖον* (verbis ſaltem tantundem valentibus) & coæternum. Perpendant hæc ſecum cenſores Eufebiani, & dicant ſerio, quo jure contendat, illum fuiſſe Ariane partis hominem, multo magis recoctum fuiſſe Ariannum? Dionyſius Petavius, vir in lectione patrum admodum exercitatus, in vaſto illic, quod condidit, opere, id pæne unico egreſſe videtur, ſi non ut Ariarum cauſe viam ſterneret; ſed ut omnium veterum teſtimonia de Chriſti *ἐμμεσίῳ* atque æternitate enervaret, atque in pravum ſenſum detorqueret: in omnes iniquus, in Eufebium iniquiſſimus; quem tam aſpere, tantique conviciis excipit, & tam maniſeſto partium ſtudio dicta ejus in deteriorem ſenſum ubique interpretatur, ut nemini non liqueat, ipſum maligno in Eufebium animo ad hoc opus accendiſſe. Plurima ex Eufebii ſcriptis collegit, (c) quæ ſibi Arii hæreſin ſapere videbantur, quæ tamen ſi ad regulas a nobis ſupra poſitas candide exigantur, haud incommodè, nulloque plane negotio ſolvi poſſunt.

Hactenus Eufebium ex propriis ſcriptis vindicavimus, præteritis quæ addi poterant, inſinitis, ne in nimiam molem excreeſceret diſſertatio. Reſtat adhuc clariuſ ſortiuſque argumentum, ejus nimirum ſynodi Nicænæ decretis aſſenſus, quo τὸ *ὁμοῦς* publice recepit, & primaria Arii dogmata diſerto anathemate damnavit. Sed dolo malo factum id, iniquus, & ſubleſta fide. Et ita quidem nonnulli, & in iis D. Clericus, Petavius, ut videtur, auctoritate nixus, unde Eufebium tanquam nullius fidei, nul-

(c) Dogm. Th. t. 2. De Trin. l. 1. c. 11. 12. p. 16, &c.

lius conscientie hominem traducere maluit, quam ut catholicus agnosceretur. En quem nobis depingit Eusebium: (a) *Hominem*, nempe, ut ipsius verbis utar, *dexterimum*, (b) *qui terminis fidei, quos ipse non probavit, subscribere non dubitavit*, (c) *modo in sensum sententiae suae congruentem exponere potuit, etiamsi illi, qui eos imposuerunt, parum convenientem*. Certe claudat oculos necesse est, qui ex iis quae in epistola ad Caesarienses habet, non videt, ipsum terminos synodi Nicaenae aliter intellexisse, quam exempli gratia, fecit Athanasius. Id est, ex ejus sententia, vir erat versutus & versipellis, qui in venerabili sanctissimorum totius orbis praesulum conventu, praesente etiam Constantino Imp. & in re, omnium quae unquam vertebantur, gravissima, aliud lingua manique proferbat, aliud sub pectore coxit. Ain' vero? age, an ita fuerit, paulisper expendamus. Nec alium hac in causa producemus testem, quam ipsummet Eusebium in epistola (d) de Fide ad Caesarienses suos, si non sedente jam synodo, certe paulo post scripta, quae integram rei gestae historiam narrat, & ad quam provocat auctor noster. Primo igitur refert, se formulam fidei suae, rectam quidem illam simplicemque, patribus obtulisse, quae inter alia credere se in unum Dominum Jesum Christum, Deum de Deo, lumen de lumine, vitam ex vita, ante omnia secula ex Deo Patre genitum, professus est; hæc se ex episcopis, majoribus suis accepisse; hæc se tenere, & ad mortem usque retenturum, idque sincere & ex animo, coram omnipotente Deo, & D. N. Jesu Christo testificari. Hanc formulam ἐξ ὅθεν ταῦτα πεποιχέν, primus omnium testatus est imperator, seque ita sentire affirmavit, & una cum illo tota approbavit synodus; mox Constantino, unam duntaxat vocem τὴ ὁμοῦσίῳ adiciendum esse; ac proinde inter pauca quae symbolo Eusebiano addiderunt patres Nicæni, declarabant, Filium esse ἐκ τῆς οὐσίας τὸν πατέρα, & ὁμοῦσιν τὸν πατρί. ex substantia Patris, ἢ Patri consubstantiali, subnexo etiam anathematismo contra eos, qui fuisse aliquando tempus cum non esset, & non esse antequam gigneretur, vel quod de non exstantibus factus est, vel quod ex altera substantia, vel essentia esse Filium Dei, aut conversioni mutationique obnoxium affirmarent. Ad has voces, ἐκ τῆς οὐσίας, & ὁμοῦσιν, hæsitavit Eusebius, veritus ne quid pravi sub iis lateret sensus. Hinc variae quaestiones ortæ sunt, & responsiones, & quænam esset horum vocabulorum sententia, accurate expendebatur. Donec primo imperator, deinde patres synodici mentem suam super his exposuerunt, falsi per voces, ἐκ τῆς οὐσίας, significari Filium quidem esse ἐκ τοῦ πατρὸς ὁ μὴ ὡς μέρος τῆς οὐσίας

αὐτοῦ τυγχάνει. Ex Patre, quidem esse, sed non tanquam partem esse illum substantiæ: fieri enim non posse, ut ingenta Patris natura, materiam expers, intellectualis, atque incorporea, corpoream ullam affectionem admittat, neque per divisionem substantiæ, neque per abscissionem, nec per mutationem paternæ essentiae atque virtutis, sed divinis, arcanisquæ rationibus id esse intelligendum. Per τὸ ὁμοῦσιν se nihil aliud significare, quam Filium Dei nullam omnino cum creaturis similitudinem habere, sed solius Patris, a quo genitus est, per omnia similem esse, ὁ μὴ ὡς αὐτὸς ἐκ τῆς οὐσίας τῆς οὐσίας, ἀλλ' ἐκ τοῦ πατρὸς. Nec ex alia quadam hypostasi, aut substantia, sed ex Patris substantia esse. Per genitum, non factum, excludi omnimodam cum rebus creatis similitudinem, ac proinde Filium non esse facturam: sed longe præstantioris substantiæ, arcano quadam generationis modo, qui nec verbis exprimi, nec intelligentia comprehendendi ab ulla possit creatura. His ita expostitis, æquum omnino videbatur, inquit Eusebius, ut nos quoque hunc sensum amplecteremur, nec vocem *Consubstantialis* rejiceremus, tum pacis intuitu, tum ne a recta intelligentia excideremus: confessus præterea, fuisse ex veteribus insignes episcopos & disertos scriptores, qui in explicanda Patris ac Filii Divinitate, vocabulo ὁμοῦσίῳ usi sint. Quo circa fidem Nicænam jure merito approbandam censuit, cui, inquit, non leviter ἔῃ inconsulto, sed juxta sensum alatos, ἔῃ ob rationes expostitas consensimus omnes. Anathematismum haudquaquam moleste suscepit, quod istiusmodi voces a sacra scriptura penitus abhorrent: unde visum est nullatenus rationi consentaneum esse, ut hæc vel discerentur, vel docerentur; nec se unquam antea hujusmodi vocibus uti consuevisse. Clauduit epistolam his verbis: Ταῦτα ὑμῶν ἀγαθαίως διατινύμεθα, ἀγαπήτοι, τὰ κεκοιμένα τῆς μετρίτης ἐξέτασις τῆς συνκαταθέσεως φανερά καθίστανται, ὡς ἐλέγχεσθαι τότε μὲν ἡ μέχρις νῦν τῆς ὥρας ἰσχυρότατα, ὅθεν ἡμῶν τὰ ἐπιτελείω χάρις τὰ προσκοπῆται, τίτε διὰ φιλονεικίας τὰ μὴ λυπούμενα καταδίδόμεθα; ὅθεν ἡμῶν ἐγνωμένως τῶν λόγων ἐξέτασιν τὴν διάνοιαν, ἐμψαλὴν συμπαρεῖν ἔχειν ἰδοὺ τοῖς ὁφθαλμοῖς αὐτῶν ἐν τῇ προεκτεθείσῃ πίττει ὁμολογημένους. Hac vobis necessario scribenda esse diximus, dilectissimi, ut vobis liquido demonstraremus, quanto cum iudicio, non dubitatio, tum assensio nostra liberata sit; ἔῃ quod recte atque ordine, primum quidem ad extremam usque bonum restitimus, quamvis non nulla aliter quam oportuit, scripta nos offendeant; tandem vero ea, quæ nihil offensivum habebant, sine contentione amplexi sumus, postquam nobis verborum sententiam candidè examinantium apparuit, ea prorsus cum illis convenire, quæ nos ipsi in fide

(a) In Euseb. p. 154. 155. Bibl. Univ. t. 10. p. 450. (b) Etoit un homme adroit. (c) Idem habet p. 149.

(d) Extap. Socr. l. 1. c. 8. p. 23. Theod. lib. 1. c. 12. p. 36. Gelas. H. Conc. Nic. l. 2. c. 34. col. 572. Niceph. lib. 8. c. 22. p. 576. & inter Opp. Athan. t. 1. p. 48.

primum a nobis exposita confessi fuimus. Hæcine sunt hominis fidem valde simulantis? hæcine temere & inconsulto subscribentis? hæcine intimos animi sui sensus confutis dolis fraudulenter celantis? Apagete tales suspiciunculas. Certe nihil apertius, nihil candidius fieri potuit; fecit quod viro honesto, ingenuo, erudito, prudente, rectique tenace dignum erat. Quid, quod ipse Athanasius (a) semel iterumque fatetur, Eusebium non subscripsisse modo, sed & in hac epistola τὸ ἑμῶν. & τὸ ἐκ τῆς οὐσίας agnovisse, veramque esse eam fidem, quæ in Nicæna synodo constituta est: seque jam purgasse, etiamsi Arianos accusaverit. Monendus est lector, laciniam illam (sive Constantini sit, sive Eusebii) de Filio potentia in Patre ἀγνώπιας existente, priusquam actu gigneretur, quæ sub finem epistolæ occurrit apud Theodoritum, deesse omnino apud Socratem, ut & apud Epiphanium Scholasticum, qui historiam Tripartitam ex Socrate, Sozomeno, ac Theodorito confarcinavit; & cum Eusebii doctrina de æterna Filii existentia e diametro pugnare. Unde iusta oritur suspicio Ariani cuiusdam fraude in exemplar, quo usus est Theodorus, irrepsisse. Certe vix credi potest, Socratem probatæ fidei historicum, & his temporibus proximum, eousque imprudentem, vel perfidiam potius processisse, ut locum tam notabilem abscinderet, vel prateriret, cum cuiusvis epistolam inspicienti fraus tam facile deprehendi potuit. Denique, alibi etiam

(b) De vit. Const. l. 3. c. 13, 14. p. 490.
(c) Epist. ad Eccl. de Syn. Nic. ap. Euseb. ib. c. 17. p. 492. Ep. ad Eccl. Alex. ap. Socr. l. 1. c. 9. p. 30.

(d) In Euseb. p. 124. edit. Gal. p. 446.

hac in re mentem, qui longam Eusebii de voce ἑμῶν disceptationem, & institutum ea de re examen in crimen ei vertit, quasi in subscribendo concilii decreto minus sincere se gessisset. Quid facies huic homini? qui nec Eusebii prudentiam in examinando, nec sinceritatem in scribendo admittere velit. Hucusque cum progressus sim, non abs re forsitan erit, gravissimorum quorundam virorum tum veterum, tum recentiorum de causa hac Eusebiana iudicia exhibere. E veteribus tres proferam, totidem e recentioribus. Veteres danus Socratem, Theodoritum, & Gelasium Cyzicenum. Socrates integro capite (a) ex professo Eusebii vindicias agit, & allatis aliquot locis ex ipsius scriptis, Arianum non fuisse liquido demonstrat; quin & ipsius obrectatores provocat, ut probent Eusebium Filio Dei initium subsistentie uspiam tribuisse, tamen dispensationis vocabulis in libris suis usum fuisse ipsum inveniunt. Et forsitan (ut non incite conjicit Bullus (b) non) ex frequenti vocabulorum usu, quæ ad Filii εἰσνομίας pertinent, quæque contra Sabellianos, quorum hostis fuit acerrimus, pæne ad nauseam & fastidium usque repetit Eusebius, factum est, ut quibusdam in Ariana ex adverso impietatem delapsus videretur, a qua tamen revera semper alienus fuit. Theodorus de Eusebii epistola ad Cæsarienses (c) agens, eam vocat τῆς τῶν λόγων ἐλαττοῦ ἐν αὐτῇ, manifestam Arianorum vesaniam redargutionem; additque eos, præcipuum licet honorem Eusebio tribuant, tamen idem cum ipsis sentienti, iis tamen quæ ab illo scripta sunt, palam contradicere; idque tum ex eadem epistola, tum ex libris de vita Constantini latius persequitur; adeo ut capiti 13. præmissum est hoc lemma, Ελαττοῦ τῶν ὅν βλασφημούντων λέγων ἐκ τῆς οὐσίας τὴν κατὰ τὴν συγγραμμάτων. Consultatio Arianorum nostri temporis ex scriptis Eusebii Cæsariensis. Gelasius Cyzicenus in historia (d) concilii Nicæni pro Eusebio hæc habet: Nemo autem asinus Eusebium ex his quæ de illo sana circumferuntur, quasi Arii blasphemie consenserit, sed credat, signa protulit, aut scripsit μὲν τι τῶν κατὰ ὑπονοήματα, Arii dogmata vel tantillum subolentia, non ex impio illius sensu protulisse inquam aut scripsisse, sed ex nimis curiosa, parionque sollicita simplicitate, ut ipse in libro Apologetico, quem ad omnes orthodoxos episcopos misit, plenius ipsa probavit. Prætermitti non debet, quod de contentione inter Eustathium & Eusebium habet Sozomenus, (e) nempe utrumque eorum confessos esse, Filium Dei propriam habere subsistentiam, perinde tamen quasi se invicem non intelligerent, alter alterum accusabat, Eustathius Eusebium, quod ea quæ Nicææ

(a) H. Eccl. l. 2. c. 21. p. 103.

(b) Def. Fid. Nic. Sect. 3. c. 9. p. 179.

(c) H. Eccl. l. 1. c. 11. p. 36.

(d) Lib. 2. c. 1. Conc. l. 2. col. 140.

(e) Lib. 2. c. 18. p. 468.

decreta fuerant, innovaret, Eusebius vero ea se probare dixit, sed Eulathio Sabellii opinionem exprobat. A veteribus ad recentiores venio, H. Valefium, R. Montacutum, G. Bullum, viros antiquitatis ecclesiasticæ peritissimos, Valefius (a), *Preferant*

(a) De vit. & script. Euseb. præf. H. H. Eccl.

quidem loca quadam ex Eusebio, quibus apparent illum Arium dogmati adhaesisse; sed nullum discrimen adhibent inter libros ante concilium Nicanum, & inter eos, qui post illud concilium ab Eusebio sunt elaborati, quod tamen fieri omnino debuerat, ut de Eusebii fide certum ac legitimum iudicium promeretur. Quacumque enim ante Nicanam synodum scripta sunt, Eusebio obijci & impurari non debent. Confer omnino quæ habet idem Valefius in notis ad Euseb. p. 191. Verba Theſi 1. supra exhibuimus. Montacutus noster, episcopus, primo Cicetrenſis, dein Norvicenſis, id ipsum (b) ingenue fatetur, etſi aliter in Eusebium haud satis æquus. Vult

(b) Præf. Anal. exercit. in Baron.

Raronius, Ariti fuligine quemadmodum loquitur, non leviter aspersum Eusebium, sed imbutum penitus; velut advocatum factionis Arianae, partes orthodoxorum minus sincere, minus secundum veritatem narratas peregiſſe. Socrates tamen illi atate proximus, vehementer in illo laboravit, ut Eusebium vindicaret ab aspersione illa, & in partes asſerret orthodoxorum. Nec iniſſa forſitan excuſatione, si tempora diſtinguantur accurate. Nam nondum detecta Ariti impietas, fraudibus heretici atque impioſi nondum prolatis in apertum, propendebat Eusebius forſiſſis in opinionem & partes Arianae: at postquam ventilata & diſcuſſa causa, Nicæna ſanctionis veritatem conſignarent, & ſecuri Ariano, atque blaſphemia anathema maramatha indixerant, non sine ratione opinari licet, virum illum eruditissimum animo ſemper conſtantiffimo illi profeſſioni adhaeſiſſe. Tertius accedat Bullus noster, optimus fidei Nicænae defenſor;

(c) Sect. 3. c. 9. p. 399.

qua si intellexiſſet (c), inquit, qui nihil non in patrum ſcriptis intellexiſſe videri voluit, Petavius, nunquam certe doctiſſimum, & de eccleſia catholica optime meritum Eusebium, propterea quod ſilium Dei dixerit pariter inter Deum & res creatas, & ob diſſa ſimilia, tanquam recoſum Ariannum, nedum cum Hieronymo (quem ipſum eo nomine auſus eſt acriter reprehendere præcellentiſſimum Valeſius) ut Ariana factionis ſigniferum ſuſcepſiſſet, quod in ſcriptis ſuis paſſim facit. Alibi (d) ab Ariana impietate revera ſemper alienus fuit, ac veriſſimum quidem illud eſſe fatebitur quisquis Eusebii ſcripta accurate, & ſepoſito partiſum ſtudio evolveris: qui & hoc obſervato (reſponſo nempe quod ibi protulerat) ad ea loca omnia, qua Petavius lib. 1. de Trin. c. 11. magno æccro congeſſit, ut probaret Ariannum fuiſſe Eusebium, facile reſpondere poterit.

Differ. III.

Sed ab Ariannorum partibus ſtetit Eusebius; ita obſtare pergit autor noster. Fateor non leve ei cum Arianis commercium interceſſiſſe; in aula ut plurimum verſatus eſt, Conſtantino chariſſimus, quo confluere ſolebant primaria Arianae partis capita, eaque occasione ſynodiciſſis illorum conventibus haud raro interſuit: & forſitan meliorem, quam par erat, de Ario opinionem conceperat. Certum enim eſt, Arium mirum fuiſſe diſſimulandi artificem, & dogmata ſua pro re nata perpolire, & fucatis coloribus illinire conſueviſſe, eaque ratione, non Eusebio tantum, ſed & aliis Orientis episcopis impoſuiſſe, ut in epistoſa ad cognominem ſuum Alexander Alexandrinus diſſertiffime nos docet ap. Theod. Hiſt. Eccl. lib. 1. cap. 4. p. 10. 19. Et nos quædam hac de re ſupra Theſi 5. obſervavimus. Sin vero de conſenſione in dogmatibus Arianis intelligatur, quod a partibus eorum ſtetit Eusebius, aculationem conſtanter pernego; meque illud luculenter ſatis offendiſſe arbitror. Mirari deſinat, multa durius & incautius dicta in Eusebii ſcriptis reperi, qui ſecum in animo reputaverit, quod alibi notavimus, ipſum in Platoniorum ſcriptis, librisque Origenis, multum diſque verſatum, exinde nova quædam hauſiſſe, & phraſes minus commodas, quandoque & periculofas in Chriſtianam theologiam induxiſſe. Quod tamen illi cum multis præteritorum ſæculorum doctioribus commune fuit, ſecurius & audacter nimis de iis locutis, de quibus nondum ſuum eccleſia tulerat iudicium. Verbo expediám, Eusebii ſcripta ubi ad examen ſunt revocanda, ſi eodem candore cum iis agatur, qui erga omnes difficillimarum controverſiarum ſcriptores obſervari ſolet, eos præſertim, qui de ſublimibus myſteriis, omnemque humani ingenii vim ſuperantibus agunt; ſi loca dubia ex certis, obſcura ex claris, periculofa ex ſanis & orthodoxis explicantur, in tuto erit Eusebii fides, nec ullus tan iniuſte cenſuræ locus relinquetur. Quam alienus fuit ab omni numero hæreticorum commento, quam antique Apoſtolorum doctrinæ tenaciſſimus, ipſe nos docet (e) Marcellum ſepe oppugnaturus, palam præſatur, ſe de ſervatoris noſtri divinitate *ἡμεῖς ποιοῦμεν μὴ λέγουμεν* *ἐκ τῆς οὐδὲν ἑμῶν ἰσχυρὸν τὸ καὶ οὐκ ἔστιν ἐμῶν*, nihil recentioris alicuius commentis dicere habere, nihil trudere a ſe noviter adinventum, nihil ex ſapientia ſua opinione profeſſum, ſed eccleſia Dei doctrinam præ ſe latèram incorruptam, quam a reſibus verbi, auris olim atque oculis acceptam ab initio illa cuſtodit aduſc inviolatam. Hæcne dicturus eſſet in publica hominum luce Eusebius, ſi modo alienam ab eccleſia catholica doctrinam de primario hoc fidel articulo tradidiſſet?

† H 2

Quam

(e) De Eccl. Th. l. 1. i. in præf. p. 60.

Quam facile fuisset illum falsi hac in parte revincere? præsertim cum nemini non notum fuerit, ipsum ante decennium fidem catholicam in Nicæna synodo agnovisse, suoque suffragio publice comprobasse.

Afferta huc usque Eusebii causa, alterum dissertationis nostræ caput tribus verbis erit absolvendum, calumnia nempe, quæ mihi exinde conflata est. Si enim Eusebius non fuit Arianus, ipsum calumniæ evertitur fundamentum. Quin si in incerto adhuc res esset, quænam amabo in me culpa erit, quod tantum virum a tam atroci crimine conarer liberare? Quod Socrati, Theodorito, Gelasio, quod Valesio, Montacutio, &c. licuit, cur non & mihi liceat? Accedit denique ad vituperii cumulum, quod vitas sanctorum Patrum *Panegyricæ*, non historice descripserim. At unde id liquet? quibus indicis, quibus exemplis deprehenditur? Volvantur & revolvantur scripta mea, & num ita sit, dicant æqui iudices. Ubinam, sodes, toties objecti sermones panegyrici? ubinam laudationes immodicæ? ubinam ficta falsæ encomia? immo quid non stricte & usquequaque verum, & favente omnium eruditorum suffragio veteribus concessum? Res gestas ex ipsis fontibus semper deprompsi, & juxta temporis rationem in ordinem redegi, testes ubique fideliter advocavi, nihil alicujus odio, nihil favori dedi, nihil addidi, nihil suppressi, solius veritatis amore

ductus. Jure meo usus, methodum, quæ mihi videbatur commodissima, amplexus sum. Quis vero D. Clerico jus & auctoritatem dedit leges biographicas præscribendi? in Vitis, quas ipse edidit, plurimum sibi plaudere videtur. Fruatur ille sua gloria, mihi quæ mea sunt, relinquat. Candidi est ingenuique animi aliena humaniter tractare, & in meliorem partem interpretari. Æqui bonique viri parum meretur nomen, qui aliorum labores importune & morose carpit, &, ut ore Terentiano (a), loquar, *Nisi (a) Adolph. quod ipse facit, nihil rectum putat. Hæc Act. 1. scen. 2. p. 166.* quidem dixi, non in D. Clerici gratiam, cuius iniquam censuram facile contemno; sed ut viris ingenuis atque eruditis me, meaque omnia probarem. Christianam charitatem, quam mihi objicit, & pæne vitio vertit, studiose colo & amplector; nec profliteri erubesco, malle me cum Christiana charitate derideri, quam critico supercilio insolere, & in alios temere & leviter insultare; neque huic objectionculæ aliud repono, quam illud Apostoli, *Charitas patienti 1. Cor. 23. est, benigna est, non amulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati; omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.* Quibus consona est æquissima & vetustissima illa juris regula (b), *in dubiis benigniora semper esse præferenda.* (b) De reg. jur. n. 56.

Finis Dissertationum.

EPISTOLA

GULIELMI CAVE

CANONICI WINDESORIENSIS

EPISTOLA APOLOGETICA

Adversus

JOHANNIS CLERICI

Iniquas Criminationes

IN

Epistolis Criticis & Ecclesiasticis

Nuper Editis.

QUA,

Argumenta ejus pro EUSEBII ARIANISMO ad examen revocantur, calumniæ diluuntur, multa de usu & autoritate Sanctorum Patrum, de quibusdam CLEMENTIS ALEXANDRINI dogmatibus, de Concilio NICÆNO I. & II. aliisque non nullis differuntur.

PHILIP. II. 3.

μηδὲν κατὰ ἐρίδιαν, ἢ κενδορίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ὑγέμενοι ἐπιτίθεν-
τας ἑαυτοὺς.

BASILEÆ,
JOH. RUDOLPH IM-HOFF.
M DCCXLIV.

Hæc Epistola Apologetica seorsum prodiit Londini 1700.
12. & huic Novæ Historiæ Literariæ Editioni nunc primum
a Cl. Auctore addita est.

ELENCHUS RERUM.
 QUÆ HAC
 EPISTOLA APOLOGETICA.
 CONTINENTUR.

Q uam alienum ab hujusmodi Controversiis Cavei animus.	pag. 65.
Primum in illum impetus a Clerico factus.	ibid.
Gravissima crimina Caveo temere obiecta, causa nondum satis cognita.	66.
Accusatoris hac in parte intemperantia.	ibid.
Maxima Dissertationis Caveana pars a Clerico intasta.	ibid.
Caveus in respondendo brevior, & quare.	67.
Loca ex Clerici Vitæ in Dissertatione citata, nullo ipsi infamiam creandi animo.	ibid.
Esse in Patrum scriptis obscuritates & repugnantias aliquot, a iuvenne negatum.	ibid.
Unde factum, ut S. Patres tanto contemptu hodie excipiantur.	68.
Dallæus magni semper merito habitus.	ibid.
Quenam reverentia & auctoritas S. Patribus a scriptoribus reformatis tribuitur.	ibid.
Vincentii Lirinensis dissentium hac de re testimonium.	ibid.
Consensus Veterum optima hæreses refutandi ratio.	69.
Theodosii Imp. hac in re consilium.	ibid.
Primum e recentioribus S. Patribus bellum indicit Socinus.	ibid.
De conciliis celeberrimis Nazianzeni querela, inde.	ibid.
Ludicrum Clerici de Veterum synodis iudicium.	ibid.
Iniqua ejus erga Principes hac occasione censura, obiter notata.	ibid. & p. 70.
Ejus querela de hodiernis theologis examinata.	70.
Quo contemptu eos tractat, tum in genere, tum allatis aliquot exemplis ostensum.	ibid.
Disimulationis vitium Caveo centies obiectum probe expensum.	71.
Solus id vidit Johan. Clericus.	ibid.
Cavei in scribendis S. Patrum vitis meus & consilium.	ibid.
Ciceronis celeberrima de Historia lex a Caveo nequaquam violata.	72.
Clerici exemplum in scribendis S. Patrum vitis Caveo non imitandum.	ibid.
Photii de Clementis Alex. Hypotyposis iudicium a Clerico reprehensum.	73.
Rufini in hac causa testimonium non rejiciendum.	ibid.
Dogmata in hypotyposis an ut hæretica damnet Clericus?	ibid.
Photii Elogium.	ibid.
In Patrum scriptis philosophica a fidei articulis distinguenda.	ibid.
Disimulationis Crimen in Clericum retoritur.	74.
Clementis locus de adoranda Christi, &c. expensus, explicatus, vindicatus.	ibid.
Christi Corpus necessarius vitæ subsidium non indignuisse, quo sensu.	ibid.
Clementem cum Docetis paria non sensisse.	ibid.
Cavei circa Eusebium dissimulatio nulla.	76.
Illum ab omni labe & errore purgare, Caveo nunquam propositum.	ibid.
In Eusebii gratiam a Caveo prodita, a Clerico penitus præternissa.	ibid.
Fidei Eusebianæ formula concilio Nic. 1. oblata, in ecclesia Cæsariensi usurpata.	ibid.
Ut orthodoxa a synodo recepta.	ibid.
Eidem, nisi sensu dolo, non dixisse Arianos.	77.
Eusebii voces in Epist. ad Cæsarienses, ad Ariamorum sensum a Clerico perperam in-	ibid.
flexæ.	ibid.
Ariani Filium Verum Deum fassi, sed fraudulenter: aliter omnino Eusebius.	ibid.
Quo sensu agnoscant Ariani, Christum Filium esse Unigenitum. Catholicus hac in parte Eu-	ibid.
sebius.	ibid.
Filium ex Deo esse, quo sensu dicebant Ariani.	ibid.
Falso Catholicos criminabuntur Ariani, quod quæstionem afferentes, Filium ex substantia Patris, tan-	77. & 78.
quam partem divisione quadam profunxisse docerent.	

Euse-

ELENCHUS RERUM.

Eusebius idcirco hanc questionem accuratim in synodo Nic. excussit.	78
Quo sensu Eusebius τὸ ἐμμέτερον in synodo agnovit.	ibid.
Eusebium, Filium in numero Creaturarum non censuisse, contra Clericum probatum.	ibid.
Filium esse Patris imaginem, quo sensu dicebant Catholici, quo Ariani. Eusebius cum Catholicis.	79
Filium divinam naturam a Patre ab aeterno accepisse assererebant Catholici, & disertissime cum his Eusebius. Mira Arianorum hac in parte fraus.	ibid.
Eusebius Filium τὸν ἐμμέτερον, neque ex alia hypostasi aut substantia, quam ex patre esse, addito etiam adversus negantes anathematizate, diserte agnovit.	80.
Id non vixisse & versute ab eo factum.	ibid.
Concilii Niceni Patres in Eusebii declaratione acquievisse.	ibid.
Epistola Eusebii ad Cæsarienses non eo fuit scripta, ut ostenderet se, Arianorum sensu, subscripsisse.	ibid.
Dubie aut periculose Eusebii loquutiones postea in libro Apologetico explicatae.	81.
Lacinia Epistole Eusebianæ apud Theodorum assumentium esse.	ibid.
Eusebii Epistole inter opera Athanasii non reponenda.	ibid.
Novissima editionis Curatorum mala hac in parte fides.	ibid.
Concilii Nic. 2. Patres tanquam testes adversus Eusebium non temere admittendi.	ibid.
Eusebio in seculum, non tam quod Arianis faceret, quam quod imagines earumque cultum oppugnasset. Id ex ipsis Actis ostensum.	82.
Loca Eusebii a Nicænis citata, decurtata, & detruncata, ut vera ejus mens haud facile erui possit.	ibid.
Arianos consutiis dolis Eusebio aliisque imposuisse.	ibid.
Quicquid autem, mentem suam in synodo Nic. 1. disertim aperuit Eusebius.	ibid.
Dolose id non factum.	ibid.
De contemptu concilii Nic. 2. Caveo objecto.	83.
Synodi Francofordiensis de eo judicium.	ibid.
Testimonium Monachi Benedicti, quo se tuetur Clericus, parvi hac in parte ponderi.	ibid.
Caveus non dixit Arianum vel Photinianum esse Clericum.	ibid.
Nec Photinianos ab Arianis non dissentire.	ibid.
Socianismi crimen diserte ab aliis ei imputatum.	84.
Ratio, qua se ab hoc crimine purgare possit.	ibid.
Meibomii hallucinatio, citantis Bibliothecæ Universalis rom. 10. pro 11. ad Caveum non pertinet.	ibid.
Witsii de Cavei Socinianismo judicium falsum & temerarium.	ibid.
Exteros contemnere Caveum, ficta & puerilis querela.	ibid.
Mire depradicata Clerici erga ecclesiam Anglicanam observantia, qualis.	85.
Votum pro pace ecclesie.	ibid.
Ad D. Clericum parvenisti.	ibid.
Peroratio ad Reverendissimos Præsules.	ibid.

MAXIME REVERENDIS IN CHRISTO PATRIBUS

AC

DOMINIS,

D. THOMÆ, Archiepiscopo CANTUARIENSI, &c.

D. WILHELMO, VIGORNIENSI Episcopo.

D. GILBERTO, Episcopo SARISBURIENSI.

*Illustissime Presul,**Admodum Reverendi Antistites.*

Non ausus essem ego, tantillus homo, in tam levi præsertim, nulliusque pæne momenti causa, Paternitates Vestræ interpellare, nisi JOHANNES CLERICUS ad Vos prior provocasset, Vestraque illustria nomina, epistolis aliquot a se nuper editis præfixisset. Quo consilio id fecerit, num forte ut sub tantorum nominum præsidio, famam & existimationem suam speciosius apud externos sustineret; an ut impetrata gratia vestra, viam sibi ad ecclesiæ hujus dignitates facilius muniret; an denique ut mihi apud Vos, qui me favore aliquo dignari soletis, odium invidiamque solertius conflaret, aliis, qui hominis ingenium norint, judicandum relinquo. Utcunque sit, mihi perinde est; cum certo sciam de omni hac lite recte Vos, jureque esse pronuntiaturus; quod si probata Vobis fuerit causæ meæ æquitas, nullus dubito, quin læsæ innocentie patrocinium in Vos suscipietis. Non is ego sum, qui contentions funem cum quopiam, multo minus cum D. Clerico, viro in eristicis exercitato, ducere velim. Nihil a moribus, nihil a studiis meis magis unquam fuit alienum. Odi semper rixosam litteraturam, quæ ingenium amat disputandi avidum, vanas & inutiles altercationes movet, fovetque, vexatis quæstionibus, criticisque logomachiis unice delectatur. Fruatur, per me licet, forte sua, molestia utique, nec invidenda, quisquis assiduus jurgii, litibus, nec dicam convitiis & contumeliis, & agitat ipse, & agitur, *enjusque manus* Ismaëlis ad instar, *contra omnes est, omniumque manus contra illum.* Sub placida antiquitatis umbra hucusque delitui, a contentioli hujus theologorum saculi clamoribus & controversiis longe remotus: ut vero jam ad rupes & scopulos,

in loca prærupta & confragosa pertrahar, piget tædæque. Quin adeo alieno sum ab his concertationibus animo, ut si vel tota convitiarum plaustra in me conjecisset adversarius, parum ad respondendum permovissent, nisi mea maxime interesse judicarem, a tam atroci atque insigni dissimulationis crimine memet vindicare. Quoniam igitur res eo jam devenit, ut in arenam mihi descendendum sit, non possum mihi met non gratulari, quod pro vestro tribunali, Reverendissimi Patres, causam dicturus sum, Vosque mihi judices contigisse, prudentes, candidos, æquos rerum æstimatores, & antiquitatis ecclesiasticæ peritissimos.

Duo præ aliis sunt, quæ mihi objicit accusator meus. Primo, quod citatis aliquot locis ex vitis ab eo Gallice conscriptis, infamiam ipsi creare conatus sim. Secundo, quod in concinnandis sanctorum Patrum vitis, celebratis ubique eorum virtutibus, nævos ac labe ipse dissimulaverim. Ad hæc duo capita, ni fallor, quæcunque gravioris sint momenti, haud incommode revocari possunt. Antequam vero ad hæc aliaque excutienda veniam, pauca quadam in antecessum præmittenda duxi.

Primo, *Johannem Clericum* pro egregia, qua pollet, censiendi prurigine, me primum adortum esse; nihilque tale meritum, nihil tale cogitantem duriori, quam par erat, censura notasse. Etenim non contentus innuere, me infano quodam Eusebium vindicandi studio abreptum fuisse, traducit me veluti immodicum veterum encomiaster, qui vitas eorum panegyricè scripserim, "quique exi-
"stimaverim, charitatem Christianam id a me
"postulasse; quique vice illius charitatis, quæ
"ab omnibus historicis postulat, ut vera
"in lucem proferant, præterita quadam cha-

Epist. Apolog.

† I

"ritate

"ritate usus sum, quæ ad illos solummodo
 "Patres se extendit, qui Orthodoxi habentur. Unde factum sit, ut nonnulli panegyricos sermones de veteribus quodammodo habeamus, in quibus vitia eorum semper celantur, quando virtutis cuiuspiam larva tegi non potuerit. Hæc de me Johannes Clericus, nondum a me vel leviter laesisset. Ut vero hoc crimine se jam expediret, præ se fert, (a) monita hæc tantum fuisse generalia de fide historicorum, nec ad me ligillatim pertinuisse, sed ad alios multos, qui laudes vetustatis ecclesiasticæ, potius quam historiam scripserunt. Verum hoc cui unquam persuadebit? Cedo quicquid arbitrum; paragraphum istum a capite ad calcem legat & perlegat eruditus lector, & videat, num ad me proxime & immediate non sit referendus. Nec viri gravissimi, quotquot de hac re consuluerim, se aliter intelligere affirmarunt. Et plane non aliam ipsi tunc fuisse mentem, integra harum epistolarum, *re nunc accuratius expensæ*, compositio, sole clarius demonstrat. Imo miratur (b) jam, me larva testum dissimulationem exprobranti ausum esse respondere. Ipse quidem notat (c) alibi, me post editam hanc censuram diu tacuisse. Et recte quidem, linguæ quippe Gallicæ ignarus, istum *Bibliotheca Universalis* tonum, quo continetur, non evolueram; quin nec de ea vel fando inaudiveram, antequam Vita illa Eusebiana Anglico sermone in lucem prodiret. Interim mirari querique (d) desinet accusator meus, & de *Charitate Cæcæ* adeo vehementer exclamare, quod dissertationem meam non contra *Arrianismum*, *Eustathium*, *Hieronymum*, &c. *Baronium*, *Petarium*, &c. sed contra *Johannem Clericum* inscripserim. Nulla enim mihi erat cum summis illis viris lis, nulla controversia, sed cum Johanne Clerico, qui peculiarem mihi litem intentasset.

Secundo, peccare virum eruditum in Christianæ charitatis legem, dum *fraudem*, *fucum*, *dissimulationem*, *timiditatem*, *oscitantiam*, *invidiam*, *acervitatem*, *confidentiam*, *iniquitatem*, & si qua his similia mihi exprobat, totque horrendas nomini meo inurit maculas, priusquam facti institutque mei rationes probe cognitæ perspectæque habuisset. Temere alicujus famam labefactare, vel ipso Clerico judice, iniquum est. Cur igitur ferociter adeo in me iruit, invehitur, & debacchatur, idque non in angulo, sed in trivio, in foro, & voce publica; & quasi convocato totius orbis eruditi coetu, me, quem *Senatus litterarii*

Presidem per ludibrium appellat, (e) in iudicium vocat, diem dicit gravissimorumque criminum accusat, arguit, & causâ nondum satis cognita, post rogatas aliorum sententias, condemnat. Utrum hæc procedendi methodus iusta satis & humana videbitur, penes æquos arbitros iudicium esto.

Tertio, nullo malo in virum eruditum animo, me ad dissertationem istam scribendam accessisse, sed duntaxat ut experirer, quid in Eusebii gratiam verè dici poterat, utque memet adversus iniquam Clerici censuram defenderem. Cum ad aures meas primum pervenerit (adeo in angulo cum libello latitare soleo) vix fama mihi notus erat vir eruditus, pauca illius scripta videram, pauciora legeram: & sciat velim, cum animum ad scribendum appuli, me nec *nivis affertur præcipitatio* (f) fuisse, nec in ipsum *aliunde exacerbatio*. — Mihi certe curæ fuit, intra modestiæ & moderationis limites consistere; & spero me non aliter fecisse. Num ita se gesserit in epistolis iam editis accusator, dicant alii. Peracre quidem acetum sibi in pectore habere videtur, & macula bile intumescere, superoque simul & Acheronta in me movere velle.

Irarum tantos voluit sub pectore fuisse.

Mitto fannos, sarcasmos, scommata quibus non raro petor. Erunt fortasse, qui ad comprimendam hominis proterviam, ipsum stylo paulo acriori castigandum iudicabunt. Verum malum malo rependere, parque pari reddere, nec mei moris est, nec ingenii; præsertim cum exemplo suo nos optime instruxit clementissimus Dominus. (g) *Τὸν λοιδορῶμενον οὐκ ἀντιλοιδόρειν*. Nullus hic mihi invidiæ locus; in adversario meo ingenium variamque eruditionem non invitus agnosco, candorem, humanitatem, mansuetudinem, & quam tantopere jactat, æquanimitatem plane desidero. Quocunque enim se vertit lector, exacerbati animi indicia facile deprehendet. (h) *Verum leniter qui sapiunt, superius magis.*

Quarto, niacimam dissertationis partem a D. Clerico intactam præteriri. Præterniis enim, quæ ad astruendam Eusebii causam adduxeram, quæque integram fere dissertationem constituunt, in iis, ut plurimum hæret, quæ nonnulli per accidens proœmio & calci acceperunt. Adeo ut iis hæc, magna saltem ex parte, sit mere personalis, haud civilitatis digna. Neque enim tanti sumus, ut virorum eruditorum multum

(a) Epist. 1. p. 6. 8. (b) Epist. 11. p. 77. (c) Epist. de *Hammond*. p. 323. edit. Lat. (d) Epist. 11. p. 67. (e) Epist. 4. p. 118. (f) Epist. 6. p. 213. (g) 1. Pet. 2. 23. (h) *Plaut. Bacch. Act. 3. sc. 3.*

interesse judicaretur, quid Johannes Clericus de Patrum quorundam obfcuritate, & ambiguitate sentiat, ipſene ſit delator, egrove diſſimulatoꝝ, vel obtreclator fuerim; quaſi in his rei publicæ litterariæ ſalus vertetur.

Quinto, cum harum epiftolarum pars longe maxima ad me parum ſpectet, ut in ſequentibus oſtendetur, nil mirabitur eruditus leclor, ſi, ut tempori tædioque ſuo, pariter ac meo, parcam, in argutiis hiſce reſellendis brevior ſim, & quæ dicenda ſunt, in pauca conſeram. Non enim vacat lubetve adverſarii mei ductum lequi, qui quidlibet ex quolibet extendere ſolet, & moniti Ariſtophanis (a) parum memor, μή σι ὁ θυμός ἀπὸ δόσας ἐκτός οὐσι τῶν ἰδίων, ne ira te male impulſum, extra oleas raptes, cavebis, extra oleas ſæpe evagatur, amplis excuſibus, inutilibus argumentis, cumulatius veterum citationibus, Græcis, Latinisque, quandoque parum appoſitis, ſæpe non neceſſariis, paginam ubique onerat. Præſtat ſilere, quam huc illuc curſitantis & omnia undique ad ſe arripientis veſtigia, longo ſermonis ambitu proſequi. Recte ὁ τῶν Σαυίμων doctiſſimus poſtea novæ Romæ archiepiſcopus. (b)

Ὁμῶς ἀκροῶν ὡς ἔχῃ τῷ γὰρ σοφῷ
Πλῆστον τὸ σιγᾶν, ἢ τὸ σπεῖν περιτρέχειν.

Audi tamen quo pado ſe res habeat; ſapientia viri ſilentium majus quiddam eſt, quam longa ambages ſue. Miſſis igitur digreſſionibus, miſſis hiſce rhetoricis amplificationibus, aliſque decies repetitis, multo magis convitiis & contumeliis, miſſo denique quicquid ingenium acre, petulans, malevolum in me effundere potuit, ad ea ſolum advertam animum, quæ ad me proxime & immediate pertinere videantur. Quippe ſi omnia, quæ occurrunt, captarem, ſi ſingula ſcrupuloſa lance expenderem, non jam epiftola mihi, ſed craſſum volumen eſſet exarandum: adeoque ſi controverſia noſtra ex reſponſi mole, atque citationum multitudine, potius quam ex ipſius rei juſtitia ſit metiendæ cauſa me excidiſſe fateor. Ἀλλ' εἰ τὸ μέγα ὡς εἴπῃ, ἐν τῷ δὲ οὐ, τὸ μέγα. Interim lepide mecum agit vir eruditus, cum poſt tot in me congelata convitia, tot nomini meo inuſatas maculas, ait, (c) ſe reſponſum a me nec expectare, nec expetere; quali aliſus eſſem clitelarius, ad quodvis onus ſerendum natus, cui poſt tot impactas plagas, non modo non recalitrare, ſed ne vel ruderere liceret. Erant inter leges Atticas hæ duæ, (d) Ἀπολογητέον, Accuſatam oratione ſe purgato; deinde παντὶ λαῶν δικὴν ὑπὲρ τῷ κα-

νὸς ἀπολογητέος εἶναι, Cuius enim, qui alteri injuriam intuleris, accuſare, permiſſum eſto. Neceſſariæ itaque deſenſioni meæ non dero, ſed illatas mihi injurias diluam; breviter quidem & modeſte, libere tamen; utpote cum homine acturus, cuius nec iram metuo, nec favorem aucupor.

His præmiſſis, ad excutiendum primum accuſationis caput me accingo. In præſatione diſſertationis, ex vitis a Johanne Clerico Gallice conſcriptis, poſtea Anglice editis, nonnulla adduxeram, quibus de ſanctorum Patrum obſcuritate, ambiguitate, & repugnantia agit. Hinc ei ortus clamor, (e) conari me injuriam ſibi, & invidiam facere, quod quam longe a mente mea abſuit, dixi ſupra. Certe verba ejus fideliter retuli, notatis etiam paginis ubi reperiuntur; nec in alium ſenſum a me detorta eſſe, queri poteſt, cum nuda tantum verba allegaverim: quo vero animo, quemve in finem hæc ſcripſerit, ipſe omnium novit optimus. Equidem ſi recte intelligatur, de ipſa re non erit inter nos multa contentio, Quis enim negavit unquam, ineſſe Patrum ſcriptis nonnulla, quæ, prima ſaltem facie, minus perſpicua ſunt, ſedulunque & attentum leclorem exigunt? occurrere multa, in quibus a ſe invicem diſſentire videantur, nobis præſertim, qui tot ſæculorum intervallo ab iis remoti fumus, quibus dictorum quorundam occaſiones minus cognitæ, minus perſpectæ, quibus utuntur, vocabula, & loquendi genera; ignoti illorum temporum ritus & inſtituta, quæ jamdiu in deſuetudinem abiierunt? Neque multum reſert, ſi in levioribus quibuſdam inter ſe diſſideant, dum in ſumma rei, in primoribus fidei articulis conſentiant. Ut permirum mihi videatur, niſi plus ſatis otio abundet, virum eruditum in his explicandis demonſtrandisque tantum ſtudii laboriſque poſuiſſe. Et quidem non alio animo loca iſta a me prolata ſunt, quam quod viderem ea ad nullum alium ſcopum collinari, nullo uſui rectius inſervire, quam ad labefactandam ſanctorum Patrum exiſtimationem, ad conculcandam eorum reverentiam, donec tandem ipſorum ſcripta ex ſtudioſorum manibus excutiantur. Quos igitur, juniores præſertim Φιλαρχαῶνες, data hac occaſione breviter monere, officii mei eſſe duxi. Quid? quod ipſe non diſſitetur Clericus, (f) ſe in vita Euiſebii parvum honorifica de nonnullis patribus dixiſſe, in mirum, qui dogma de unitate Dei male interpretati fuerint. Mirari quidem ſubito, unde factum ſit, ut venerandæ vetuſtatis antiſites, qui per o-

(a) In Ran. Act. 4. ſc. 1. (b) Carm. adv. Epifc. a Toll. Edit. Verſ. 764. p. 68. (c) Epifc. 1. p. 4. (d) Ap. Petit. lib. 4. tit. 4. & lib. 7. tit. 2. (e) Ep. 3. p. 112. (f) Ep. 3. p. 93.

omnia rei Christianæ secula magno in pretio, summoque in honore habiti sunt, quos tanta veneratione hætenus coluit Christianus orbis, hac demum, qua vivimus, ætate, in contemptum venirent, vilescerent indies, & pro nihilo ducerentur. Si quis in eorum libris occurrit defectus, mox augetur, & amplificatur; si vel levissima hallucinatio, exaggeratur, & in portentosum errorem provehitur; sacrarum litterarum interpretationes ab iis adhibitæ, tanquam ludicræ, insipidæ, & plane *anæpædionæ* rejiciuntur; rationes & argumenta, velut futilia, scilicet, imbecilia exhibitantur. Quid verba multa? tanquam stolidi, fungi, bardi, blenni, buccones, præ fecundis saltem, sublimibus, acutissimisque nostri temporis ingeniiis a plerisque iridentur. Quenam, Deus bone! tam stupendæ mutationis causa? unde inversæ adeo rerum vices? Serio hæc mecum pensitanti, vix ulla commodior occurrit, ratio, quam quod sancti Patres, catholicæ fidei, Nicænorumque dogmatum testes sint inconcussi, vindices acerrimi; qui fidem ab apostolis traditam, a majoribus acceptam ad nos usque propagarunt, acceptam vita, voce, etiam & sanguine suo confirmarunt, invischique argumentis contra omnia hæreticorum molimina fartam tectam conservarunt; quique nullis sophismatibus flecti queant, ut in Unitariorum causam testimonium dicant. Hinc ille lachrymæ, hæc fundi calamitas. Adeo ut de antiquitate ecclesiastica dici potest, quod de ratione alicubi habet Malmshuriensis philosophus, ubiqueque ratio homini repugnat, bonum ipsi rationi repugnaturum.

Quicquid alii, nolter, ne patres prorsus sprevisse videatur, epistola 4. in prolixam delabitur dissertationem de Patribus, eorumque usu, de observantia iis debita, & quousque se extendit eorum auctoritas. Quæ minutatim non excutiam, cum adversus me directe non militant, imo plerisque calculum meum non invitum addo; et si in iis sint non pauca, quæ castigari mereantur. Sed antiquitatis ecclesiasticæ, sanctorumque Patrum causam ex professo jam non ago. Cumulate id præstiterunt alii, viri extra omne dubium eruditi, quorum scrinia non compilabo. Dalleum (a) magni semper feci, utque melioris notæ, primique sublelli virum, pietate & eruditione illustrem, deque ecclesia reformatâ, præcipue contra pontificios optime meritum, veneratus sum: imo in eo ipso libro de usu Patrum accuratam purioris vetustatis notitiam luculenter ostendit. Primus & fere unicus istius libri scopus est, pontificiis circa Patrum infallibilitatem arma eripere, eorumque ar-

gumenta prosternere & profligare: & si in ipso disputationis æstu *ἀντιπρὸς τῆς ἀνδραγίας* quandoque abreptus fuerit, quis miretur? Cum viris etiam summis id quandoque accidere solet; neque omnia se in hoc libro probare fatetur nolter. (b) At si in vivis jam esset, quam ægre ferret vir pientissimus, si aliqui reperirentur, qui argumentis, quibus ipse causam pontificiam adeo feliciter debellavit, ad labefactandam & subvertendam Nicænam fidem abuterentur. Sed quid opus nota noscere? in hoc omnes ferme conveniunt reformati, sacram scripturam primam esse, & unice infallibilem fidei morumque normam, proximum post sacras litteras locum sanctis Patribus dandum esse, quatenus iis consentiunt, & veritatem inibi traditam suo iudicio comprobant & confirmant. Veneramus Patres non tanquam fidei iudices, sed testes, qui quid quovis sæculo gestum, creditumve sit nobis fideliter exponunt, sacrum fidei depositum ad nos transmittunt; quæ hæreses, & quando ortæ, hunc vel illum fidei articulum oppugnarunt, perspicue docent. Et quo vetustiores hi testes sunt, eo validius ferunt testimonium, & nos majori nitimur certitudine. Hanc viam in defendenda religione Christiana inerunt olim fortissimi ejus athletæ, Tertullianus, Augustinus, alii, ad antecessores suos perpetuo provocantes. Nemo vero hoc argumentum felicis, disertius, luculentius tractavit, quam Vincencius Lirinensis in Communitorio adversus Hæreticos, e quo pauca excerпам. (c) Si quis velit exurgentium hæreticorum fraudes deprehendere, laqueosque vitare, & in fide sanam atque integer permanere, duplici modo munire fidem suam Domino adjuvante debet. Primum scilicet divina legû auctoritate, tum deinde, ecclesia catholica traditione. — (d) In ipsa catholica ecclesia magnopere curandam est, ut id teneamus, QUOD UBIQUE, QUOD SEMPER, QUOD AB OMNIBUS CREDITUM EST. Hoc est vere propriè catholicum (quod ipsa vix nominis ratioque declarat); quod omnia fere universales comprehendit; sed hoc demum ita fiet, si sequamur universitatem, antiquitatem, consensum. Verum omnia huc spectantia notare, integrum esset Communitorium exscribere. Concludit tandem, (e) hoc apud omnes fere hæreses quasi solemne esse ac legitimum, ut semper profani novitatus gaudeant, antiquitatis scita sustineant, & per oppositiones falsi nominis scientia a fide nascentur. Contra vero catholicorum hoc vere proprium, deposita sanctorum Patrum & commissæ servare, damnare profanæ novitatis, & sicut dixit, atque iterum prædixit apostolum, si quis annunciat

(a) Vide Epist. 4. p. 115, 116, 117. (b) Ep. 4. p. 117. (c) p. 317. ed. Baluz. (d) Ibidem. (e) p. 316.

verit præterquam quod acceptum est anathema sit, Pluribus deinde interjectis, hæc habet: (a) Quibus hæc lege credendum est, ut quicquid vel omnes, vel plures, uno eodemque sensu manifeste, frequenter, perseveranter, velut quodam consentiente sibi magistrorum concilio, accipiendo, tenendo, tradendo firnaverint, id pro indubitato, certo, ratoque habeatur.

Ex his liquet, non esse efficaciorẽ hæreses refutandi rationem, quam si post allegatam SS. scripturæ auctoritatem, constantem & universalem veterum consensum ad partes nostras advocemus. Expertus est id Theodosius imperator (b) anno 383. quando catholicos episcopos cum Arianis, Macedonianis, Eunomianis, coacta synodo confluere vellet; suadebat potius Nectario & Agellio, qui ipsum consuluerant, Sisiniius, ut interrogarent hæreticos istos, num admitterent illos doctores atque interpretes SS. scripturarum, qui ante dissidium ecclesiæ floruisse. Ei μὲν γὰρ τέτων, ἰφθ, τὰς μαρτυρίας ἀποβάλλουσιν, ὑπὸ τῶν οὐκ αἰσίων ἐξελαθῆσονται: ei δὲ ἰκανὸς εἰς ἀπόδειξιν τῶν ἀμφιβόλων ἡγήσονται, περιόχονται δὲ τὰς αὐτῶν βίβλους ἐν γὰρ ἡμῶν, ὡς ἐῖ παλαιὸν συναθροὺν τῷ πατρὶ τὸν υἱὸν τοῦτο, ὥς ἐτόλμασαν ἐπὶ τὸς ἀρχαί τὴν γέννησιν αὐτῶν ἔχειν. Etenim, aiebat, si ipsorum testimonia rejicerent, a suis consortibus explorentur. Si vero illos ad dirimendas controversias idoneos esse arbitrabuntur, proferendi sunt eorum libri: probe enim norat, inquit Sozomenus, antiquos, qui Filium Patri coæternum credi reperissent, nunquam ausos fuisse dicere, quod generationis suæ aliquid habuisset initium. Hoc consilio usus imperator tentare coepit hæreticorum animos, quidnam ipsi de veterum interpretationibus sentirent: & percontatus ex iis, qui veteres magnopere laudarent, utrum ex illorum dictis controversias decideri essent, & num illos idoneos doctrinæ testes judicarent, mox dissentientes inter se sectarum principes abierunt. Unde statim lege lata Theodosius hæreticos penitus exterminavit. F. Socinus. hæreticorum superiori sæculo antesignanus, primus, ni fallor, aperte patribus bellum indixit, Resp. ad Wiek. (c) cap. 9. Non est igitur cur adversarii universalem istum ac perpetuam ecclesiæ consensum jactent, siue ejus quæ nomine tantum, siue ejus quæ re etiam ipsa Christi ecclesiæ fuerit. Nam quæ Eccl. ubi per phorima sæcula vera fuit Christi ecclesiæ, adhuc sub judice lit. est: itaque hæc auctoritatem Eccl. testimoniorum ex patribus Eccl. conciliis congeries nullus vires habet, præsertim vero adversum nos, qui ab istis patribus Eccl. conciliis, quæ existunt, nos dissentire non distemur. Et magistri quidem sui veltigii di-

scipuli, & sectatores ejus ad hunc usque diem infiltere solent.

Patribus synodos adjungit Clericus, (a) & quamvis synodos vix nominaveram, sed questus solummodo fueram, ipsum, Patres veluti præjudicii in conventibus suis synodalibus vires occaecatos traducere; arrepta hac occasione, novum sibi querit diverticulum. Exemplum proferit synodi Tyriæ; in qua injuste damnatus & oppressus est Athanasius; cujus integram historiam in vita Athanasii dudum tradidi, omnesque dolos & technas, quibus virum optimum opprimere nitentur Arianis, fideliter exposui. Exemplum item concilii CP. I. quo Gregorius Nazianzenus factiosus quorundam artibus vexatus, sede sua cessit potius, quam expulsum est; unde fervidioris ingenii vir, πῶλυ Σπύλληρον illud de synodis iudicium protulit. Sed fac hanc illamve synodum inique se gessisse, & nullam veritatis, nullam innocentie rationem habuisse. An mox omnes sunt damnandæ, rejiciendæ, exterminandæ? Certe veritas nusquam nobilioris egit triumphos, quam cum in conciliis oecumenicis ex omni orbe Romano congregatæ, caput extulerit, hæreses in herba compresserit, pravaque & perniciofa dogmata publicis decretis profligavit. Quibus vero fannis & sarcasmis, quo contemptu veterum synodos excipit Clericus, plenius alibi offendit, ubi hæc inter alia de conciliis habet. (e) Reges ignari (non legent hæc Mabronedani, nec Esthincii, sed ii, quorum scire interest, quo fiet, ut verum aperte proloquar) Reges inquam ignari nec inter bonos principes numerandi, convocant Graculos, qui lingue acutenda per totam vitam operam dederant, rerum ipsarum ignaros, contendendi studiosos, perpetuam rixam inter se divisos: Eccl. barbos aliquos homines ex Occidente; rudiores quidem illos, sed non meliores; iique post pudendum contentiones, obscurissima quædam dogmata, verbis sæpe parum aptis; auctoritate sua firmant; quæ stupidi populi sine examine adorent quasi divinitus accepta. Nec hac occasione Nazianzeni celebratam de synodis sententiam præmittit. En hominis ingenium! hæc sole clariora, nullo commentario indigent. Adeone vero viles ei sunt (ut hoc obiter notem) ignari, nec inter bonos principes numerandi (in genere enim hæc dicit, & ne minima quidem exceptione facta) Constantinus M. Theodosius senior, & ipse Magni titulo merito ornatus, Theodosius junior, Marcianus, Justinianus, Constantinus Pogonatus, Justinianus Rhinometus, &c. qui Graculos suos, & rudiores Occidentales in synodum cogere soliti sunt? Quid mirum, sub-

(a) Pag. 162. (b) Sozom. l. 7. c. 12. p. 718. Socr. l. 1. c. 10. (c) Opp. Soc. t. 2. p. 618. (d) Epist. 6. p. 189. (e) Art. Crit. p. 2. n. 16. p. 618.

ditos illum, & inferioris subfellii viros fastidiose tractare, qui maximos univerſi orbis Romani principes tanto contemptui & ludibrio exponere non erubescit? Quid in libera republica liceat, nescio; certe in aliis regnis vix hæc ferenda essent. Defino jam mirari, ipsum (a) alibi dixisse, principes *vera esse ecclesiasticorum instrumenta*, quibus scilicet data quavis occasione abuti possunt. Et tamen insolentem hanc (b) in reges contumeliam recoquere non veretur. Etiamſi enim concedimus, principes, qui alienis oculis auribusque uti necesse habent, callidis episcoporum, aulicorumve consiliis & fraudibus obnoxios esse; ubi tamen ita res habet, verecunde tractandum est eorum nomen, nec contumeliosa quæque de iis temere in vulgus projicienda: utpote, quod parum in episcoporum honorem, multo minus in imperatoris majestatis dignitatem cedere solet: quasi reges in manibus episcoporum tanquam nasi essent cerei, in hanc illamve formam pro arbitrio flectendi.

Antequam hoc primum accusationis caput dimittam, restat alia querela breviter examinanda. Quæstio nempe est, (c) me grandem sibi litem scripsisse, "quod ecclesiasticorum vitia, avaritiam, ambitionem, dominiandi libidinem, sacerdotii & episcoporum aucupationem, superbiam, iracundiam, lites & jurgia pro nugis, nulliusque momenti rebus, idque sub specioso fidei defendendæ prætextu notaverat & exposuerat. Hinc pro more suo in prolixam excurrit declamationem a pag. 197. usque ad pag. 210. ut pluribus exemplis, testimoniisque evincat, quod nemo unquam negavit, scilicet, ecclesiasticorum mores vitiiis quandoque fuisse inquinatos. De dissimulatione iterum hic mihi objecta, agam infra. Sed (d) ex Basilio & Nazianzeno depromptæ sunt hæc querelæ. Fateor, nec negare mihi animus erat. Quibuscunque demum occasionibus moti, ingentis zeli & pietatis viri, has querimonias ediderint, inquirere operæ pretium non est; quo fine protulerit noster, ipse nos celare noluit. Observaveram id in ipsa dissertatione, his verbis: "Et ne quo hæc tendant nesciremus, subdit: *nisi constaret nobis, de quibus hæc dicta sunt, existimaret quis, non aliud hic præter hodiernorum theologorum imaginem nobis exhiberi*. Multa quidem paucis, in genere, & sine exceptione dicta: ut jurares, ex mente Clerici, theologos, qui hodie vivunt, nihil aliud quam pessimorum nebulonum, nequissimorum, & vilissimi furfuris hominum gregem esse. Deus bone! quis talia *sando temperare a lachrymis*? Sed caveat sibi accusator, ne tot fratribus suis falsum dicat testimo-

nium. Etiamſi enim omni ævo erunt fortasse ecclesiastici, qui ad virtutis & pietatis normam mores suos parum component, spero tamen per Dei gratiam, hæc nostra saltem ætate, pauciores esse, & quod inquisitione facta reperirentur tanquam *rari nantes in gurgite vasto*. Huic objectioni quam breve, quam plumbeum, quam elumbe responsum parat, videri potest Epist. 6. p. 210. intus, ut videtur, momente conscientia, quanta protervia, quanto supercilio hujus temporis theologos tractaverit; & cum vitia, pravique mores, quos objiciat, desint, incitiam, imperitiam, linguarum & facultatum ignorantiam, stylique barbariem, præ se saltem, exprobrare non erubescit. In genere, quam abjectum habet theologos, quantumque prurit ei animus, arrepta quavis occasione, illos ludibrio exponere, etiam cum summa fidei Evangelicæ mysteria tractant, liquet vel ex uno paragrafo, quo acrem hanc in eos censuram stringit.

"Theologi, inquit, (e) qui non minus loqui amant, quam philosophi, de iis, quæ non intelligunt, sæpe æque verenter simpliciter hujusmodi oratione uti. Itaque si quis quærat interpretationem multorum vocabulorum, quibus utuntur non in eodem sensu quo alii, regeant sermonem esse de *re incomprehensibili*, ideoque a ratione humana non debere de ea, ut de cæteris rebus, judicium ferri. Quia sane in re non falluntur; sed paulo simplicius si loquerentur, ita auditores suos compellarent. Hactenus de re nobis ignota loquuti sumus, voces ideo adhibuimus, quibus nullam subjectum potestatem; itaque eas interpretari non possumus. Hoc, post paucas lineas, ait esse tanto apparatu verborum, quasi *sipario, tegere merum Nihil*. Per sermonem de *re incomprehensibili*, perque merum *Nihil*, intelligi præcipue dogma de SS. Trinitate, prout vulgo a theologis explicatur, ex sequentibus constat; ubi adducto ad illustrationem Augustini loco, de una *Essentia, & tribus personis, Patre, Filio, Spirituque Sancto* agit. Nolo rem exaggerare; ut mollissima dicam, crude omnino, temereque hæc effudit, & nimia (quod solent scripturientes) festinatione usus est. Ad singularia aliquot exempla jam descendam.

Quam contumeliose, parumque verecunde magnum nostrum Hammondum, virum & supra ejus laudes & vituperia positum, tractaverit, Supplementum Annotationum ejus luculenter ostendit. Quod non uno exemplo demonstravit nuperus ejus *Vindex*, plura se, ubi opus, daturum pollicetur. Quando vero majori fastu ipsum *Vindicem* (hunc enim designari non dubito) exagitet,

(a) Vit. Euseb. p. 136. ed. Angl. (b) Ep. 6. p. 191. p. 1. c. 9. n. 15, 16.

(c) Ep. 6. p. 187. (d) Ibid. p. 197. (e) *Arts Crit.*

nos alibi satis aperte docet. (a) Ait hominem esse plane imperitum, linguæ Græcæ & Hebraicæ, humaniorumque litterarum rudem: & in logicis parum versatum: suadetque ut aliquot annos in lectione bonorum scriptorum absumeret: frustra ipsum sperare, eum quem oppugnavit secum decertaturum (aquila scilicet non capit muscas) brevique ejus iracunda scripta involvendis exigui pretii mercibus absumenda fore. Ita magnis ingeniis solenne est, masculo & heroico animo spernere, quæ refellere nequeunt. En hominem ipsis Libethriis indoctiorem, qui οὐτὶ τὰ τοιαῦτα Σπυριδίου γινώσκου, infaceto rure infacetiior! Sed erit fortasse, cum obsecrum hunc auctorem non adeo imperitum, non adeo vilem, nulloque numero habendum esse, ipse Clericus suo periculo experietur. Ecce alium exemplum. In P. quem vocat, *Ventidium*, virum & ingenii & eruditionis laude minime fraudandum, postquam toties acerrime invecus esset, hæc tandem habet. (b) *Sed opera pretium non est, multis probare, hominem carere & aperiencia, & bona fide. Quod statim animadvertent, quicunque vel pagellas aliquot ejus scriptorum cum meis comparabunt. Hæc Sultenus, siquæ plenus, (c)*

— *Celsa qui mentis ab arce
Despicit errantes.*

id est, a se dissentientes, sententiarque suæ contradicentes. Verum longe majoris modestiæ esset, de se humiliter sentire, laudese suas alitis decantandas relinquere. Audiatur disertissimum Plinium (d) Epist. ad Pomp. Saturninum, qui elucubrations Plinianas magnopere admirabatur. *Onerabit hoc modestiam nostram, etiam si scylos fueris pressus densisque: propterea quod cogimur, cum de munificentia parentum nostrorum, tum de nostra disputare. Anceps hic & lubricus locus est, etiam cum illi necessitas lenocinetur. Erant enim si aliene quoque laudes parum æquis auribus accipi solent, quam difficile est obtinere, ne molesta videatur oratio, de se, aut de suis differentia?*

Ad alterum accusationis caput, idque longe gravissimum, jam transeo; nempe in conscribendis sanctorum Patrum Vitis, virtutes eorum splendide prædicasse, labes & naves vaserime dissimulasse. Et hic mirum quantas excitat tragedias? Me infelicem catenulis a se fabricatis vinctum jactabundus per triumphum ducit; multo hiatu, magnique clamoribus ad ravim usque & raucedinem contendit, monet, vociferatur, *Caveat dissimulatorem.* Pergit semper aures tundere, & nihil fere præter *Dif-*

simulationem, dissimulationem per utramque crepat paginam. (e) Hoc ejus primum, medium, & ultimum; hoc πρῶτον, μέσθον, hæc constans, qua oberrat, chorda. Plane si talis essem, qualem me ubique depingit accusator meus, monstrum me, non hominem crederet, quæquæ patet, eruditus orbis. Et quid tandem mali feci? scripsi scilicet vitas, ubi quovis in angulo latet dolus, latet dissimulatio. Effluxerunt jam anni 23. ex quo vitæ itæ (saltem quæ tomo primo continentur) a me conditæ, in lucem exierunt. Legeant Angli, legerunt & exteri; & nemo hæcenus repertus est, qui tam turpi, foedo, infami crimine eas dehonestavit. Solus hoc arcanum novit Johannes Clericus, qui cernit acutum, aquila aut serpente Epidaurio oculatior. Verum in pote hæc controversia cum larva sua luctatur vir eruditus, & itrenue ἀπεβάρτι; a mente quippe institutoque meo, toto (quod aiunt) errat caelo. Ne igitur in tenebris amplius dimicemus, utque simul & semel atrocem hanc calumniam diluam & depellam, totam instituti mei rationem æquo lectori candide & ingenue aperiam, & ut cum Plauto (f) loquar, *ne admittam culpam, ego meo ero pronus peccatori.* Multum diuque olim observaveram, eos, qui de sanctis Patribus scriptoribusque ecclesiasticis agunt, scripta quidem illorum sollicite expendere, & examinare; opiniones, sententias, naves, magna cura exquirere, & investigare: res vero gestas, omnemque vivendi rationem insuper habere, & vel nihil dicere, vel supremo tantum digito attingere. Hunc defectum supplere volui, & missis, quæ alii copiosius tractaverant, historicam vitæ seriem, & rerum gestarum curriculum præcipue ob oculos posui. Et hoc me fideliter præstitisse spero. Quicquid memoratu dignum reperiri poterat, vel in suis libris, vel æqualium scriptis, curiose indagatus sum, sedulo excerpti, & juxta temporis ordinem, quantum pote, in qualem qualem historiam redegei; in qua nec virtutes eorum, nec vitia celavi. Hæc consilii & propositi mei summa; hæc unica pæne scribendi mens. Sanctorum vero Patrum dicta sub examen revocare, singulares eorum opiniones, pravaque dogmata, seu theologica, seu philosophica, anxie excutere & ventilare, ab instituto meo tantum aberat, *ὅσον ἰσχυροῦς ἐστὶν ἀπὸ γυμνασίου.* Lectorem quidem in quavis fere vite paucis monui, inesse hujus, illiusve Patris scriptis labes quasdam, & obnoxia dogmata; in singulis vero omnia, quæ undique corradi poterant, curiose excutere, deque iis prolixè disputare, neque mei operis erat, neque instituti.

(a) Dissert. de Cal. Theol. p. 402. (b) Ep. 8. p. 290. (c) P. Stat. Syl. l. 2. c. 2. (d) Lib. 1. ep. 8. (e) Vid. ep. 1. p. 9, 10, 11. ep. 2. p. 14, 61, 68, 71, 77. ep. 3. p. 84. ep. 5. p. 159, 161, 162, ep. 6. p. 198, 113. & alibi passim. (f) Trin. Act. 1. sc. 2. p. 1012.

Sed hic aurem mihi vellit, (a) & in memoriam revocat celebrem illam historiam legem apud Ciceronem lib. 2. de Oratore, p. 148. *Ne quid falsi quis dicere audeat; deinde, ne quid veri dicere non audeat, nequa suspicio gratia in scribendo, ne qua simulatio.* Primam legis historiam notam a me violari, nemo, uedum ipse criticus criminabitur. Neque in alteram me magis peccasse spero. Gesta sanctorum Patrum, tam quæ ad eorum famam, quam quæ ad vituperium spectant, nude & fideliter retuli. Si vero opiniones & dogmata parcius attigerim, in causa erat, quod hanc provinciam plena manu ornarent alii, quorum labores compilare nolui. Ne tamen curiosi, & emunctæ naris criticis, suspicandi animum præberem, dissimulandi studio hæc a me præteriri, lectores hac de re ubique breviter monui, ne incauti deciperentur. Imo in quibusdam vitis studiose illud, diligenter, & cumulate præstiti, quemadmodum in vitis Iustini Martyris, Origenis, aliusque nonnullis videre est, certissimo argumento, me hæc dissimulare nolle. Pergit Cicero, *ne qua suspicio gratia sit in scribendo, ne qua simulatio.* Ut Patrum labes dissimularem, cui bono? in eorum gratiam id a me fieri? at illi longe supra omnes laudes, aut vituperia positi sunt, & quidquam gratiæ me ab iis reportaturum sperare, si quid unquam alias, ridiculum esset. In aliorum? at quid mea intererat, candidius, sequiusve de sanctis Patribus alii iudicaret? fac vero hanc mihi fuisse mentem, quomodo sperare potui, hæc a me dissimulari posse, quæ ipse prius agnoveram, quæque alii, me nondum nato, orbi erudito dudum exposuerant? Neque enim bardus adeo, hebesque sum, ut a communi hominum sensu penitus deficiam. Conceptis igitur verbis sancte coram Deo, totoque mundo testor, profiteorque, me cum *primum ad scribendas has vitas animum appulerim, nulla fraude dolove, nullo dissimulandi animo, eorum vitia novos & dogmata suppressisse, quo lectori imponerem, sanctis Patribus adularem, vel eorum memoria me plus iusto faventiorum esse ostenderem.* Neque hoc mihi sancte affirmanti fidem, spero, denegabunt viri ingenui & eruditi; multo minus D. Clericus, qui ut Socinianismi accusationem declinaret, quem nova & callida ratione ipsum propagare objecerat adversarius, hoc usus est argumento, (b) se animum ac consilium suum paulo melius noscere, adeoque id pernegare. Verum non necesse est mihi huc confugere, cum semel iterumque lectores meos monuerim, non mihi in animo esse prolixas dissertationes ad scriptores ecclesiasticos exarare, remisso semper

lectore ad eos, qui hoc argumentum latius & uberius tractaverant, nempe ad *Sixtum Senesim, Scultetum, Rivetum, Labbeum, Dupinum, Noterrium, &c.* Hæc cum ita sint, quænam amabo D. Clerico causa erat, in me tam ferociter invehendi, & dissimulationem toties, & tam infano verborum impetu mihi objiciendi? Fingit sibi in animo, quid a me scribi voluit, & quia non ita scripserim, turpissimæ dissimulationis notam mihi inurit. Frustra igitur est vir eruditus, & concidit plane tot objectiones, accusationes, probationes, declamatiunculæ, in me congestæ. Nec *Decem rationes* contra dissimulationes in Historia ecclesiastica (quas integra Ep. ς . *κατὰ πολλὰς Πρωτοκρίσιος* proferit) proprie me magis feriant, quam Decem Campiani rationes, quibus ecclesiam Anglicanam olim oppugnavit. Neque majoris in me ponderis sunt dissertationes, quas habet, de Clementis Alexandrini dogmatibus, de usu & auctoritate Patrum, aliaque non pauca passim obvia. Sed implenda erat pagina, & augenda litterarum moles, quo Bibliopolæ crumenam suavius emulgeret, succoque lectoribus facto, aliquid contra me dixisse videretur. Summatim dicam; historias scripsi non dissertationes; adæ condidi, non congeffi miscellanea; in factis, non in disputationibus versatus sum; dogmata vitiosa, quæ in sanctorum Patrum operibus occurrunt, præterii, non dissimulavi. Edidi has vitas sermone Anglico, & in popularium meorum usum, quos intricatis quæstiunculis, & spinosis difficultatibus, a vulgi captu quam maxime alienis, turbare nolui. Plane si ad ejus exemplum vitas composuisssem, opera mea non tam in rebus gestis enarrandis, quam in opinionibus philosophicis, locisque auctorum difficultioribus explicandis collocanda esset. Legat, cui lubet, *vitam*, quam scripsit *Anr. Prudentii*, & pro historia annotationes potius theologicas, philosophicas, criticas, grammaticas in quædam Prudentii loca habebit. Istiusmodi miscella, *Observationes* quidem ad scriptores ecclesiasticos, *Vita* vix dici possunt. Sed alia me exercebat cura, ad historiam exponenda præcipue & pane unice adjecti animi, hucque consilia mea, cogitationesque omnes conferre destinaui. Abhorrebat præterea propositio meo, opus, quod præ manibus habui, in immodicam longitudinem provehere. Et plane, si non modo novos omnes & dogmata prolixius excussissem, sed & querelas omnes exhausissem, de ecclesiasticorum quovis sæculo vitis, quæ in sanctorum Patrum scriptis ubique occurrunt, *Tertulliani, Cypriani, Origenis, Basilii, Nazianzeni, Isidori Pelusiota,*

(a) Epist. 2. p. 18. (b) Ep. de Suppl. Hammond. p. 343. edit. Lat.

Hieronymi, Augustini, &c. (quod tamen a me exigit Accusator, eoque nomine ei *Diffimulator* sum) Vitas meas non jam in unum, aut alterum volumen, sed in insanam plane molem, pæne in Bollandiani instituti immensitatem excrevisse, necesse esset. Eat nunc vir eruditus (a) cum egregia Isidori Pelusiote sententia, quæ mihi nequiquam adversatur; eat cum suo Melchior Cano, (b) nisi vitas Patrum a me scriptas cum Legendis aureis, ejusdemque farinæ similibus (de his enim agit Canus) conferri velit. Quod pace boni viri dicere liceat, esset malitiam quidem, non rectum judicium prodere.

Hactenus in genere de calumnia, quam mihi affricat Adversarius meus. Verum his non contentus, ad magis particularia descendit, binaque dissimulationis mæ exempli in medium proponit; in Clemente Alexandrino unum, in Eusebio alterum. Et quomvis ex antedictis liquet, nullam mihi incumbere necessitatem de his ulterius exquirendi, de utroque tamen nonnulla differam. Ad Clementem quod attinet, summa huc redit. Dum ejus scripta pro more recensent, ad Hypotyposes veni; & ut Veterum censuras, ubi haberi poterant, potius quam meam expromere soleo, sic Photii de hoc opere judicium protuli, dicentis, ἀσπίς ἡ μυώδης λόγος in eo contineri, quorum plura exempla, nempe de materia æterna, de ideis, de Filio ad creaturæ sortem redacta, de λόγῳ carne non facta, sed tantum apparente; & id genus aliis inibi exhibet: subditque, ἡ ἀλλὰ δὲ μυρία βλασφημία ἡ φλυαρία, sexcenta etiani alia blasphemare & blaterare; simulque innuit suspicionem, quasi alius quispiam in his personam ejus egerit. Ait (c) certe, "si exstarent hodie hi Hypotyposean libri, constaret forte, fuisse solummodo dogmata quædam Platonica, Photio ob verborum æquivocationem haud satis intellecta; alia vero,

"Clementis tempore pro impiis opinionibus non fuisse habita; ut postea factum est, ex quo systemata theologiæ Christianis condita sunt. Et pluribus interjectis, iterum plures (f) Clementis opiniones pro erroribus habendas esse. Ex iis tamen quædam eo solum nomine ita videri, quia sententiæ contrariæ in scholas, nescio quomodo, introductæ fuerint: indeque factum "ut his non obstantibus, veteres magna encomia in ipsum contulerint. Alibique, (g) postquam singulares quosdam Clementis opiniones recensisset, subdit, "omnes Clementis libros hujusmodi placitis plenos esse, quæ ubique perspicue adeo pleneque tuietur, ut evidenter conflet, suo tempore, vulgo saltem erronea non fuisse habita. Neque enim verisimile esse, Veteres ipsum catechisten in magistri sui Pantani locum substituere voluisse, tantalæ laudes ei tribuisse, si tam periculosos dogmatibus inquinatum fuisse exitimasset.

Sed ad Photii censuram redeo, inanis est hæc Photii conjectura, inquit noster, (h) qui non uno loco Photio se parum æquum exhibet. Photius, mihi crede, omnium sæculorum suffragio vir summi acuminis, acris judicii, infinitæ lectionis habitus est, & si quis alius, ῥητορικώτερος, & uno forte Critico nostro Gallo-belgico minor. Sed inanis est conjectura, quia eadem fere, quæ in Hypotyposis damnat Photius, in genuinis Stromatean libris hodie deprehenduntur. Interim notari meretur, quod etiam habet Photius, (i) hunc ipsum Stromatean librum ἡ ἀρχὴ ὅλης γνώσεως διαλαμβάνουσα, ἡ μὲν τὰ ἅπαντα αἱ ὑποτυπώσεις, ἀλλὰ ἡ πρὸς πολλὰ τῶν ἱερῶν διαμαχεται, alicubi non sana tradere; non tamen ut Hypotyposes. Nam multa etiam, quæ ibi dicta fuerint, oppugnat. Sed pergit noster plura Clementis dogmata, eaque satis prava, ex Stromatibus extrahere, nempe de materia mundi æterna, de ideis Platoniciis, de dictis Arianam impietatem redolentibus, de mundi renovatione, de angelis cum mulieribus congressis, de ambiguitate vocis λόγος, de ἀπαθείᾳ Christi & apostolorum, aliisque quibusdam levioribus. Hæc sigillatim a me non sunt examinanda: neque necesse est. Monebo tantum, in Patrum scriptis dogmata philosophica a fidei articulis probe esse distinguenda. In his, sacris litteris & catholicæ traditioni strictius se alligant, & in rei summa omnes conveniunt: in illis, majori utuntur libertate, & opiniones sæpius adhibent, quæ in philosophorum scholis ventilari solebant, quin & in explicandis fidei mysteriis quandoque voces & schola philosophica petitas admovent, sed

(a) Vid. ep. 3. p. 86. (b) Ep. c. p. 164. (c) Ep. 1. p. 11. (d) De Trin. lib. 1. c. 4. tom. 2. p. 17. (e) Vit. Clem. p. 41, 42. (f) Vit. Clem. p. 155, 157. ed. Angl. (g) Ibid. p. 26. (h) Ep. 1. p. 11. (i) Cod. 111. col. 288.

ad Christianum sensum accommodatas. Verum hæc disquisitio jam non agitur.

Missis itaque Clementis sententiis prioribus, de posteriori errore, nempe de Christi ἀπαθείᾳ, eoque si ex mente Clerici æstimetur longe gravissinio, paucula annotabo; præsertim cum semel iterumque repetit (a) vir eruditus, mihiq; in dissimulationis argumentum vertit. Et primo quidem notare fas sit, injuste me a Clerico hac in parte dissimulationis insinuari, cum ejusdem criminis ipse reus sit. Scripsit is Clementis nostri vitam, qua dicta factaque, præsertim singulares illius opiniones & dogmata parum sana recenset & expendit; de hoc vero ne γὰρ quidem. Nescivit, inquit. At de tam diffusæ lectionis viro, & in Clementis operibus tantopere versato, suspicari id minime licet. Dissimulavit igitur; saltem potiori jure ita dici potest, quam quod infame illud vitium mihi toties objicit. Cavendum est ei, qui tela in alios jactat, ne in proprium ipsius caput retorqueantur. Recte Plautinum (b) illud, non soles respicere, se, cum dicas injuste alteri. Certe

Turpe est doctores, cum culpa redarguit ipsum.

Secundo, non primus hunc Clementis errorem extulit Johannes Clericus, etsi de eo tanquam νίκηματι quodam triumphare videtur. Dudum notavit illum Scultetus, (c) notavit & Petavius, (d) qui sententiam de Christo non satis castigatam dicit.

Tertio, et si hic Clementis nævus prima quidem facie sit gravissimus, magnæque absurditate laborare videtur, videndum tamen est, num commoda explicatione in favorem sensum interpretari non liceat. Non sum nescius me hoc pacto adversarii mei indignationem esse incursum, dicturumque illum, me hoc modo antiquum plane obtinere, Patrum nempe errores incurrere, & si ita loqui liceat, palliare. Nihilominus experiar, utrum ex Clementis verbis commodior sensus erui non potest? ut si non penitus excusari, saltem ab absurditate liberari queant: ipsum igitur Clementis locum inspiciamus. (e) Ἐπὶ μὲν τῇ σωτηρίᾳ τὸ σῶμα ἀπαυτῶν ὡς σῶμα τὰς ἀναγκὰς ὑπερστίας εἰς διαμονὴν, γίγνεται ἀντὶ τῆς ἰσχυρῆς γὰρ ἐκείνου τοῦ σώματος, δυναμὸς συντρέχοντος ἀγίου· ἀλλ' ὡς καὶ τὸς συνόντας ἀλλῶς πρὸς αὐτὸ φρονεῖν ὑποτίθεται, ὥστε ἀμείλιον ὑπερὶ δοκῆσι τινὲς αὐτὸν πεφανερωθῆαι ὑπὲρ λαβόν· αὐτὸς δὲ ἀπαυτῶν ἀπαθείης ἢ, ὡς οἱ πόνη παρεκτρέπεται κινήμα παθητικόν, καὶ ἡδονῇ, καὶ λύπῃ. Sed in Salvatore corpore, ut corpus, necessaria posuisse ministeria ut conservaretur, ridiculum fuerit. Condebatur enim non pro-

pter corpus, quod sancta virtute sustentabatur, sed ne iis, qui una cum eo versabantur, in mentem veniret, de eo aliter sentire; sicut quidam postea existimantur sola illius specie & phantasmate apparuisse. Ipse autem erat penitus passionis expertus, cui nihil obreperit passionis motus, neque voluptas, neque dolor.

Tria hoc loco asserit Clemens; Christi corpus necessarium vitæ subsidium non indiguisse; fuisse quosdam, qui Christum sola specie seu visione apparuisse existimantur; denique Christum omnium passionis, & volup-tatis & doloris penitus expertum fuisse. Ad primum quod attinet, hoc sibi Clementem voluisse arbitror; Christi corpus, non ut aliorum hominum corpora, communia vitæ ministeria, ad sui conservationem, necessarium postularet, cum divina sua potentia seipsam, etiam sine his sustentare potuisset. Eidem quidem, & bibisse, non quod aliter se sancta sua virtute conservare non potuit, sed ne ii, quibuscum una conversatus est, aliter quam oportuit, de eo sentirent, & pro phantasmate haberent. Basilii (f) verba a Clementinis haud multum abluunt. ὅτι καὶ ἰσχυρῶς καὶ ἐν ἑαυτῷ, ἐκ αὐτῆς τέλει ὁρμητικῆς, ἀλλὰ οὐκ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀναγκῆς τῆς ψυχῆς παθημάτων καταμύχων. Manducabat quidem & bibit, non cibo & potu indigens ipse, sed præscriptam tibi relinquens mensuram, statantem regulam, ad quam componere debeas animæ tuæ necessarias affectiones. Adeoque etiam postquam a mortuis resurrexerit, partem piscis assit, (g) & aliud ex suo opinio ei datum fuisse legimus, καὶ λαβὼν ἐν ἑαυτῷ αὐτὸν ἰσχυρῶς, quæ ille accepit, & edit in cornu conspectu (nempe non in sui nutritionem, sed ad confirmandam discipulorum de resurrectione sua fidem) addunt plures Codd. MSS. τὸ περιεσθῆναι λαβὼν ἰδὼν αὐτοῦς, & simens reliquias dedit eis. Notat Grotius Arabem, & vulgatum interpretem eadem etiam legisse. Neque ut supervacuum, inquit, videri potest; cum ad certiorum rei fidem pertineat, quod communem cum eo cibum apostoli sumperunt: Nam Petrus hoc ipsum urget Act. 10. 41. συνεφαγόντες, καὶ συνεπίμεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστήναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

Secundo, affirmat Clemens, fuisse postea nonnullos, qui Dominum nostrum δοκῆσι, specie sola, seu phantasmate apparuisse putant. Docetas intelligit, sive Phantasia, qui Christum non vera carne indutum, sed sola specie natum passumque esse docuerunt, quorum princeps erat Julius Cassianus, Valentini discipulus, & τῆς δοκῆσεως ἐξάρχων Clementi (h) dictus. Ab his se non dittinguit modo, sed longe alienus erat Clemens noster, nec hoc loco meminisset, nisi occasione

(a) Ep. 1. p. 22. ep. 5. p. 173. (b) Pseud. Act. 2. Sc. 2. (c) Medull. in Clem. c. 13. p. 120. (d) De Incarnat. l. 10. c. 5. n. 8. p. 28. (e) Strom. l. 6. p. 649. (f) Homil. de grat. act. c. 1. p. 160. (g) Luc. 24. 43. (h) Strom. l. 3. p. 465.

verborum, quæ immediate præcefferunt. Clementem enim Docetam fuisse, vel paria cum iis sensisse, quæ unquam crederet, cum illorum sectam ubique oppugnat & exagitat, eosque hæreticis semper accenset? Quid? quod sexcentis locis τὸ λόγον σαρκῶσιν, & in carnem adventum prædicat, τὸν λόγον σαρκὸς Φῶρον vocat, τὴν σάρκα ἐμπαθεῖ φύσει γινώμενην fuisse, mortuum denique, crucique affixum fuisse dicit. Videat itaque Clericus, (a) quo animo, qua fronte Catechisten nostrum Alexandrinum hac occasione ludibrio habet, & Docetis Alexandrinis irridendum exponit; denique interroget, quid hisce querulis Caveus respondere possit?

Tertium, quod affirmat Clemens, est, Dominum nostrum omnis propter passionis expertum fuisse, neque ipsum ullum κίνημα παθητικόν, neque voluptatem, neque tristitiam subiisse: hæc verba si stricte & ἰσχυρῶς accipiantur, longe absurdissima sunt, & plane falsa. Quis enim, qui vel summis labris historiam evangelicam degustaverit, nescire potest, Christum χαίρων, ἀγαλλιάσθαι τῷ πνεύματι, θαυμάζων, ταρασσὼν τῷ πνεύματι, λυπώσθαι, & ἀδυνατῶν, ἀνιμῶναιque ejus περιλυτοῖν undequaque usque ad mortem tristem fuisse? Quis Clementem nostrum hæc nunquam legisse dicet, imo novum Testamentum ne semel inspexisse? nisi ipsum pro bardo & stipite, pro fungo fatuoque haberi velit. Verba igitur ad simplicem & integram, quam Dominus assumpsit, naturam, potius referenda sunt. Christus enim una cum natura nostra suscepit τὰ ἀδιόλητα παθεῖν, & φυσικά, ut a Patribus Græcis vocari solent, Passiones naturales, minimeque vituperandas. Habuit affectus naturæ humanæ congruentes, sed nulla vel originalis, vel actualis peccati labe contaminatos, quos summo perfectæ rationis, sapientiæ, ac virtutis moderamine semper regebat. Hæc discreti Patres, tum Græci, tum Latini. Unum instar omnium dabo Basilium. (b) Ὅθεν φανένται οἱ κύριοι, τὰ μὲν φυσικά παθεῖν παραδείξασθαι, εἰς βεβαίωσιν τῆς ἀληθείης, & ἡ κατὰ φαντασίαν, ἐναιδρωπήσιος τὰ δὲ ἀπὸ κακίας παθεῖν, ὅσα τὸ καθαρόν τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐπὶ ἡμετέροις, ταῦτα εἰς ἀνάστασιν τῆς ἀρχαίας ζωότητος ἀποσώζονται. Διὰ τὸτο ἔχεται, ἐν ὁμοιωματι γυγνῶσθαι σαρκὸς ἀμαρτίας· ἡ γὰρ ἐν ὁμοιωματι σαρκὸς, ὡς τῆτος δοκεῖ, ἀλλ' ἐν ὁμοιωματι σαρκὸς ἀμαρτίας, ὡς τῆτος σαρκὸς μὲν τῇ ἡμετέρας ἀνιδύσας, μετὰ τὸν φυσικὸν αὐτῆς παθεῖν ἀμαρτίας δὲ ἐκ ποίησιν. Apparet Dominum naturales passiones assumpsisse, ad confirmandam veritatem, & non phantasticæ incarnationis fidem. Quæ autem ex peccato exsistunt passiones, quibus vitæ nostræ integritas inficitur, eas tanquam immaculata Deitate indignas repudiasse. Ideo scriptum esse ab apostolo, in similitudine carnis pec-

cati natum esse. Non enim in similitudine carnis, ut bis videtur, sed in similitudine carnis peccati. Quapropter carnem nostram cum naturalibus ipsius affectibus induit, peccatum autem non fecit. Hinc apostolus, (c) debuit per omnia fratribus similis fieri, ut possit sympathῆσαι ταῖς ἀδυνείαις ἡμῶν, πεπρωσμένος δὲ κατὰ πάντα κατὰ ἡμετέρας, χωρὶς ἀμαρτίας, affici sensu infirmitatum nostrarum, sed tentatum fuisse in omnibus similiter, absque impen peccato. Inerant itaque Christo affectiones naturæ humanæ convenientes, sed sanctæ, puræ, immaculatæ; flevit, doluit, tristatus, lætatus est, aliasque naturæ nostræ infirmitates suscepit, & sensit, sed absque vel levissima ἀταξία, quæque nullos perturbatos aut vitiosos effectus producebant, qui in nobis ex istiusmodi calibus oriri solent. Et hæc cente Clementis fuisse sententiam, ea quæ de apostolis, verbis proxime sequentibus habet, (d) luculenter ostendunt: eos nimirum non proflus affectibus vacuos fuisse, sed iram, & metum, & cupiditatem per dominicam doctrinam ex uberiori quadam cognitione fuperalisse, & in ἐξουσίᾳ ἀσκήσιως ἔξου, per habitum, & qui procedit ex exercitatione; magnæque vi contendit (f) εἰς ἀπάθειαν. Domino suo ἐξομῶσθαι; ut eximatur ἀπὸ ταύτης ψυχικῆς πάθους, a quavis animæ affectione ac perturbatione. Et gradatim quidem id procedit, ἡ μὲν γὰρ γνώσις, συνάσκησις, ἡ συνάσκησις δὲ, ἔξου ἡ διαδύσιν· ἡ κατάστασις δὲ ἡ τοιαύτη, ἀπάθειαν ἐργάζεται, ἡ μεταρσιπάθειαν ἀπάθειαν δὲ καρπὸς πάντων τῆς ἐκδύσεως ἐκκοπή. Cognitionis exercitacionem; exercitacio autem habitum sive constitutionem; ejusmodi autem constitutio efficit alienum a passionibus habitum, non [meram] animi motuum moderationem. Fruitur autem tali habitu perfecta ἔξου absoluta amplexatio cupiditatis, (g) αὐτὸς γὰρ ὅτι ἀρχικὸν εἶναι & ἡγεμονικὸν τὸν βασιλικὸν τε & χριστιανὸν ἐπὶ μὴ τῶν ἐξου μόνων ἡρώων κατακυρτεῖν ἐτάγηται, ἀλλὰ & τῶν ἐν ἡμῶν αὐτοῖς ἀρχικῶν παθῶν. Revera oportet eum, qui regalis est, & Christianus, principatum posse obtinere & præesse. Neque enim solum constituti sumus, ut dominaremur iis solis, quæ foris sunt, bestis, sed etiam agressibus, quæ sunt in nobis ipsis, animi perturbationibus. Ex his aliisque pluribus, quæ addi poterant, liquet, ἀπάθειαν, quam tantopere commendat Clemens, non in absoluta affectuum naturalium abolitione, sed in vitioforum passionum subjugatione & victoria consistere. In Stoicorum disciplinam propensiorum fuisse Clementem, vi-

(a) Ep. 5. p. 171. (b) Ep. 65. p. 105. (c) Hebr. 2. 17. 4. 15. (d) Strom. 1. 6. p. 650. (e) Ibid. (f) Ibid. p. 651. (g) Ibid. p. 671.

ro erudit (a) facile largior; hinc nata ei Stoicorum vocabula, varique, quibus utitur, loquendi modi, ut illorum placitis quam proxime accedere videretur. Quid? quod ipsi Stoici, quicquid de *Sapiente suo*, ejusque *ἀνδρία* splendide & magnifice gloriari solent, non existimant omnem se rerum externarum sensum, & affectum deposuisse, non voluptatis dolorisve penitus esse expertes, sed tantum omni nisu in id incumbere, ut perturbatos animi motus compescerent, & ad consummatam rationis & virtutis normam reducerent. Ita quidem Seneca, ipse e Stoicorum secta, neque infimi subfellii, nos docet. (b) *Est omnibus exterius potentior. Nec hoc dico, non sentit illa, sed vincit.* Ali-bique, (c) *hoc inter nos est illos* (Stilponem, ejusque assēctas) *intereſt. Noſter ſapienter vincit quidem incommo- dum omne, ſed ſentit: illo- rum, ne ſentit quidem.* Hæc sunt, quæ de perplexo hoc Clementis loco dicenda habui, quibus siquis calculum suum apposuerit, satis mihi erit; sin secus, quisque, per me licet, judicio fruatur suo. Observare quidem licet Hilariū lib. 10. de Trinitate in eadem cum Clemente sententia fuisse, Christum nempe dolori, metui, tristitia, & ejusmodi passionibus naturalibus non fuisse obnoxium. Ad Hilariū ab hoc errore liberandum multa excogitarunt veteres, multa recentiores; plura collegit Petavius, Theolog. Dogmat. tom. 4. l. 10. c. 5. plura monachi Benedictini in prolegomnis ad novam Hilarii editionem, quæ ad hanc Clementis sententiam illustrandam apprime conferent.

A Clemente ad Eusebium pergit noster, pro cuius Arianismo tanquam pro aris & focis pugnat. Unde vero me hac in parte in dissimulationis argumentum trahat, haud facile video. Eusebium fictis falsisve coloribus nunquam delineavi, nihil prudens sciensve suppressi, quod ad causam ejus elucidandam conducere potuit. Conceptis verbis plusquam semel iterumque affirmavi, "non mihi in animo fuisse, Eusebium ab omni labe purgare; e contra plus simplici vice me testatum esse, multa scriptis ejus inesse incautius, durius, periculosius dicta, quæ æquum & candidum lectorem expectant; insolentes quandoque, & incommodas reperiri loquendi formulas, a re-ceptis theologorum regulis adhorrentes, hæque me nec probare, nec defendere. Nec mirari debere quenquam, qui secum in animo reputaverit, Eusebium in Pla- tonicorum scriptis, librisque Origenis mul- tum dique versatum, exinde nova quædam haulisse, & phrasas minus commo- das, quandoque & periculosas, in Chri-

stianam theologiam induxisse: quod ta- men illi cum multis præteritorum sæcu- lorum doctoribus commune fuit, securius & audacter nimis de iis locutus, de qui- bus nondum suum ecclesia tulerat judi- cium. Satis mihi erat, neque aliud in animo habui, ostendere, Eusebium *κρείσσος* Arianorum *διδάσκων* non fuisse imbutum; quin in scriptis ejus superesse plurima, quæ ipsa Arianismi fundamenta radicitus evellunt. Et hoc me abunde præstitisse spero, positis quinque Theſibus Anti-Arianis, de prima-riis istius sectæ capitibus, quas plurimis, iisque disertissimis Eusebii testimoniis & argumentis exposui & confirmavi; præmis- sis duabus regulis, tum a veteribus, tum a recentioribus concessis, ad quas duriora Eusebii dicta illustrari & explicari possunt. Quæ quidem omnia ne extremo digito te- gigit noster, est unica totius Dissertationis basis sint, & fundamentum.

Nihilominus ut causam Eusebianam ad- huc tueatur, ad duo provocat concilia, Ni- cænum I. & II. Ad illud, ut Eusebii sub- scriptionem cum Arianorum sententia conciliaret; ad hoc, ut istorum Nicænorum testimonio Eusebium Arianum esse persua- deret. In Nicæno I. Eusebius fidei suæ formulam, a majoribus acceptam, Patribus obtulit. Hæc erat communis illa fidei profes- sio, quæ in ecclesia Cæsariensi usurpata fuerat; ut unaquæque fere ecclesia tempo- ribus Ante-Nicænis proprium habuit sym- bolum, verbis quandoque diversum, sensu congruum. Hanc formulam se ab episcopis antecessoribus suis accepisse testatur Eusebius, hac se initiatum, cum celesti la- vacro tingeretur. Nec alia sine dubio erat, quam ad thronum Cæsariensem recens pro- motus, tanquam fidei suæ tesseram ad alios communionis catholicæ episcopos miserat, pro more istorum sæculorum, quo episcopi nuper ordinati fidei suæ professionem ad viciniore, imo ad omnes majorum sedium præfules mittere solebant. Hanc Eusebii formulam concilio oblatam, suffragante etiam synodo, *ἡ ἐκκλησία πρῶτον, ὡς ἂν fidei doctrinam continere publice testatus est* Constantinus Imperator. In hac, Jesum Christum esse *τοῦ τοῦ Θεοῦ λόγον, Θεόν ἐκ Θεοῦ, Φῶς ἐκ Φωτός, ζωὴ ἐκ ζωῆς, πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς γεννημένον*, se credere professus est. Quid ad hæc noster? nihil in his esse ait, (d) *quod Ariani facile non comprobarent.* At vero Arianos Jesum Christum *Deum de Deo, lumen de lumine, vitam ex vita, ante omnia sæcula ex Deo Patre genitum* dixisse, Eusebio adhuc in vivis agente, nusquam me legisse memini: utcumque postea ad declinandam invidiam, in publicis formulis

(a) Ep. l. p. 21. (b) De Provid. c. 2. p. 184. (c) Ep. 9. p. 19. (d) Ep. 2. p. 38.

has voces fraudulentè usurparent; Filium scilicet non alio sensu ex Deo esse, quam reliquas creaturas affirmantes; quod non uno loco aperte nos docet Athanasius. Vid. de Synod. Arim. & Sel. p. 674, 701, 709. alibi que non semel. Dixisse Arianos, Filium ante omnia sæcula genitum, non eo inficias; sed sensu plane dolo, & fraudulentè, fatente ipsomet viro erudito, (a) Arianos his vocibus nihil aliud voluisse, quam quod crederent Filium a Deo procreatione fuisse, antequam sæculus, hoc est, atati mundi initium fieret; quod tum denum contigit, cum a Filio mundus creari cepit; qua de re fusc dixi in Dissert. Thesi 3. Verum an hoc etiam sensu Eusebius noster? Nequaquam. Plura, eaque disertissima de Filii æternitate testimonia, ex Eusebii scriptis eadem Thesi in medium protuli; nullis fiducialis in deteriorem sensum detorquenda, nullo sophismate eludenda. Sed de his infra pluribus agemus.

In epistola de Fide sua ad Cæsarienses refert Eusebius, quod cum quaestio in synodo de τῷ ὁμολογῶν, alii quibusdam vocibus verteretur, se non nisi post longum institutum examen, & singulas voces accurate excussas, Nicæno symbolo consensisse. Sed has omnes voces, totamque Eusebii declarationem ad Arianorum sententiam flecti posse contendit noster; neque criticæ suæ facultati hic deest, ut ostendat, voces & explicationes Eusebianas, Ariani sensus capaces esse. Fatendum est, Eusebium modum sibi met singularem in explicandis quibusdam fidei articulis quandoque adhibere, neque semper iisdem vocabulis, quibus uti solent alii, mentem suam expromere. Quid mirum igitur, si acuto & subtili ingenio vir, qualis noster est, refingere, flectere, & in sensum a mente auctoris alienum, pertrahere possit? cum interim constet, has Eusebii expositiones catholico sensu intelligi posse, & ab omnibus pæne eruditissimisque intellectas fuisse. Verum de his paulo enucleatius agendum est. Ante omnia igitur notandum, Arianos in dogmatibus suis explicandis varias, prout res tulit, voces & locutiones adhibuisse, sono quidem cum Catholicis convenientes, sensu plane diversas. Exempli gratia.

1. Fatebantur Ariani, Filium non modo Deum esse, sed & verum Deum. An sensu catholico? Audiamus eos semet interpretantes apud Athanasium, (b) εἰ δὲ καὶ Θεὸν ἀληθινὸν λέγουσι τὸν υἱόν, ἢ λοιπὴν ἡμᾶς γινώσκουσιν γὰρ ἀληθινὸς ἐστὶν αὐτῇ τῶν Λοιπῶν ἡ ἐφ' ὅρασμα διάνοια. Quid si etiam verum Deum, Filium noster, id est nos quoque non male habet,

quoniam verus factus est Deus. Hac Arianorum corrupta ἐστὶ περὶ τοῦτο. An vero hoc sensu Eusebius? Apage. Agnoscat Filium Deum verum, Θεὸν ὁρίαν καὶ ὁμοῦ ὁμοῦ ὡς αὐτὸν, τῷ Φύσει Θεόν, imo αὐτὸν Θεόν. Quod nemo nescit, qui ejus opera semel inspexerit, quodque nos innumeris locis ex illius scriptis probatum dedimus Dissert. Thesi 1.

2. Affirmabant Catholici, affirmabant & Ariani, Christum Filium Dei esse unigenitum. Per hoc vero nihil aliud volebant Ariani, teste Athanasio, (c) quam ita dici, ὅτι μόνος μὲν αὐτὸς ὑπὸ μόνῃ τῇ Θεῷ γίγνεται τὰ δ' ἄλλα πάντα παρὰ τῇ Θεῷ διὰ τῆς υἱοῦ ἐκπόδη. Hoc quod unus ille a solo Deo conditus sit; cetera vero omnia a Deo per Filium creata sunt. Quam longe ab his abit Eusebius, Thesi secunda & tertia in Dissertatione luculentissime docebit.

3. Confessi sunt Ariani Filium ex Deo esse, (d) sed non alio sensu, quam quo reliqua omnia ex Deo sunt, τὸ δὲ, ἐν αὐτῷ, ὅτι ἐν αὐτῷ ζῶμεν, ἢ κατέμεθα, καὶ ἐσμεν. Jam quod ad illud dictum pertinet, quod Filius in eo, hoc est, in Deo esse dicitur, scriptum esse, Ἔσθι nos in eo simus, Ἔσθι vicinus, Ἔσθι movetur. Nec aliter Eusebius Nicomedienensis epistola (e) ad Paulinum, scimus scripturam non de illo solo dicere, quod genitus sit; ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνεμολων αὐτῷ κατὰ πάντα τῷ Φύσει, sed etiam de aliis, quæ natura prorsus ab illo discrepant — πάντα δὲ ἐκ τῆς Θεῷ, omnia enim ex Deo. An ita Eusebius? Legantur prædictæ Theses, & res manifesta fiet. Omnia enim huc transcribere, nec vacat, nec lubet. Filium a Deo vere genitum esse diserte fatetur Eusebius Nicomedienensis loco citato, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ, sed non ex ejus substantia, εἰ δὲ ἐξ αὐτοῦ, τὰ ἐν αὐτῷ αὐτῷ, ὡς αὐτὸς αὐτῷ, ἢ ἐξ ἀπορίων τῆς οὐσίας, οὐκ ἀνέστι καίτοι, ὡς ὁμοῦ ὡς αὐτὸν εἶναι ἐλέγχο. Quod si ex ipso, hoc est, de ipso esset, tanquam pars ejus, vel ex defectu substantiæ, non jam creatus, nec funditus amplius diceretur.

Hæc ut rectius intelligantur, sciendum est, cum Catholici Filium ὁμολογῶν, & ex Paterna substantia genitum esse prædicarent, projecisse in vulgus Arianos, quasi docerent Catholici, Filium ex substantia Patris, tanquam partem, divisione, vel abscissione, modo quodam corporeo, profluxisse. Liqueat id tum ex hac Nicomedienensis, tum ex Arii ad ipsum Nicodemiensem epistola, (f) ubi de Catholicis quibusdam episcopis agens, ait, τῶν τὸν υἱὸν λέγοντων, εἰ μὲν ἐργῇ, εἰ δὲ, προβαλὼν, εἰ δὲ συναγίνονται. Filium esse dicunt, alter ἐνστάσιον, alter προέκτιστον, alter coinginitum; semper se professurum, ὅτι ὁ υἱὸς ὡς ἐν αἰγνότητι, οὐκ ἴσως ἀγνοῦν κατ' εὐνοίαν τρέπον,

(a) Ep. 2. p. 38. (b) Ep. ad Afr. p. 721. (c) De Decret. Syn. Nicæn. p. 405. (d) Id. ibid. p. 418. Vid. de Syn. Arim. p. 673, 709. Ep. ad Afr. (e) Ap. Theod. l. 1. c. 6. p. 22. (f) Ap. Theod. ib. c. 5. p. 21.

οὐδὲ ἐξ ὑποκειμένης ἰσὺς Filium non esse ingenitum, nec partem ingenti ullo modo, neque ex aliqua subiecta materia. Subditque persecutionem se propterea pati (ab Alexandro nempe, aliisque catholicis episcopis) quod dixerit, ὅτι ἐξ οὐκ ὄντων ἐστὶν οὗτως διέπαυται, καθότι οὐδὲ μέρος θεῶν ἐστίν, οὐδὲ ἐξ ὑποκειμένου τινός διὰ τὸ διωκομένη. Quod erat ex non exstantibus. Quod ideo diximus, quia nec pars Dei est, nec ex ulla subiecta materia. Ob id exagitantur. Hinc manifestum est, Arianos (sed fraudulenter ut solent alia) Catholicis objecisse, quod crederent Filium divisione, sive abscissione quadam Paternæ substantiæ partem esse. Et certe hæc falsa criminatio in quorundam primorum istius temporis virorum adeo altas radices egerat, ut non facile inde divelli potuit. Quod & Eusebio nostro contigit, qui idcirco diu multumque hac de re in synodo Nicæna disputavit, donec remoto obstaculo & mente sanctorum Patrum rite explicata, manus mox dedit. Ita ipse in epistola sua nos docet. Hinc igitur (nempe de vocabulo τῷ ὁμοουσίῳ) questiones orie sunt, & responsiones, & quænam esset eorum verborum sententia, accurate expendeatur. (a) καὶ οὐχ ὁ τὸ, ἐκ τῆς οὐσίας, ὁμοούσιον πρὸς αὐτόν, θεολογικὸν εἶναι, τὸ ἐκ μὲν τῆ πατρὸς εἶναι, ἔμψιν ὡς μέρος ὑπάρχον τῇ πατρὶ· ταῦτα δὲ ἡμεῖς ἰδοὺς καλῶς ἔχον συγκρατεῖσθαι τῇ διακρίσει τῆς ὑπερῆς διδασκαλίας, ὑπαγορεύοντες ἐκ τῆ πατρὸς εἶναι τὸν υἱόν, ἔμψιν μέρος τῆς οὐσίας αὐτῇ τυγχάνον· διότι τῇ διακρίσει καὶ αὐτοὶ συντηρούμεθα, οὐδὲ τὴν φύσιν τῇ ὁμοουσίῳ παρασχεόμενοι, τὸ τῆς ἐκείνης σκοπῆς πρὸς ὁμοούσιον ἡμῶν καμένου· καὶ τὴν μὴ τῆς ἐκείνης ἐκπεσεὶν διακρίσεως. Et hæc quidem voces ex substantia, fusi sunt hoc significare, Filium quidem esse ex Patre, sed non tamen partem ipsius Patris. Hinc sensum ut nos quoque amplecteremur, æquum omnino videbatur, cum pia doctrina prædicet, Filium ex Patre esse, non tamen partem esse illius substantia. Quamobrem & nos quoque huius notioni assensum præbeamus. Ac ne ipsam quidem vocem Consubstantialis rejicimus, patet intuitu, & ne a recto sensu excideremus.

Videat jam æquus lector, qua fronte Clericus hæc Eusebii dicta in Ariane impietatis sensum pertrahat; dicatque, (b) hæc omnia clare ostendere Eusebium minime assensum præbuisse τῷ ὁμοουσίῳ, prout ea voce significatur πιστὰ περὶ τῆς πατρὸς; cum in sequentibus mentem suam satis explicaverit Eusebius, Filii consubstantialitatem non juxta corporum modum, neque instar mortalium animantium accipi debere. Οὐτὶ γὰρ κατὰ διαίρεσιν τῆς οὐσίας, οὐτὶ κατὰ ἀποτομήν, ἢ ἀλλοίωσιν τῆς τῆ πατρὸς οὐσίας τι καὶ δυναμικῶς. Nam neque per divisionem substantiæ, neque per abscissionem, nec per mutationem Paternæ essentie at-

que virtutis id posse constat. Παράδειγμα δὲ εἶναι τῷ πατρὶ τὸ ὁμοουσίον, τὸ μετρίαν ἰμφίαν πρὸς τὰ γινῆτα κτίσματα, τὸν υἱὸν τῆ θεῆς ἰμφίαν· μόνον δὲ τῷ πατρὶ τῷ γινῆτα κατὰ πάντα τρόπον ἀφομοιωθῆναι, καὶ μὴ εἶναι ἐξ ἐτέρης τι ὑποστάσεως, καὶ οὐσίας, ἀλλὰ ἐκ τῆ πατρὸς· καὶ αὐτῷ τῷ ἐμπνεύσῃ τὸν τρέπον, καλῶς ἔχον ἐφάση συγκρατεῖσθαι. Ἐπὶ τῶν παλαιῶν, &c. Verum hoc Consubstantialitatem esse Patri, nihil aliud significare, quam Filium Dei nullam cum creaturâ ab ipso factâ similitudinem habere; sed solum Patrem, a quo gentis sit, per omnia similem esse; nec ex alia quadam hypostasi, aut substantia, sed ex Patre esse. Quod quidem cum ita expositum fuisset, jure merito approbandum esse censuimus: quandoquidem nonnullos ex Veteribus insignes episcopos & disertos scriptores in explicanda Patris ac Filii divinitate hoc vocabulo Consubstantialis usus esse cognovimus. Quod si Filius non ex alia hypostasi aut substantia, quam Paterna gentis sit, eandem cum Patre substantiam habere necesse est. Et utrum hoc non liquido ostendat, Eusebium τὸ ὁμοουσίον sensu catholico & Nicæno agnovisse, judicent: qui a partium studio alieni sunt. Quam vero parum ingenue ex altero Eusebii in hac epistola loco, ubi de vocibus, gentis, non factus, agens habet. κοινὸν ἴφασκεν εἶναι πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν κτισμάτων, verbum factum communis esse dicebat reliquâ omnibus creaturâ, quæ per Filium factæ sunt; quam parum, inquam, ingenue ex his Vir eruditus, (c) Eusebium, Filium in numero creaturarum censuisse, quivis facile videt, nec alius forsan exculpisset. Quam longe a mente Eusebii abit, non hic modo, sed & alibi, ipse Eusebius disertissime docet, (d) ὁ μονογενὴς υἱὸς τῆ θεῆς μόνος αὐτός, καὶ οὐκ ἄλλος ἀναγεννέσθαι τὸ καὶ ἐστίν· ὅτι ἐκείνος ἀντὶς τῆς μέμνηται τοῖς κτίσμασι αὐτὸν φάσκει τεταλειμμένον, ἐξ οὐκ ὄντων αὐτὸν ὁμοίως τοῖς λοιποῖς κτίσμασι γινόμενον· καὶ πῶς γὰρ εἴη υἱός; πῶς δὲ μονογενὴς τῷ θεῷ, ὁ τῇ αὐτῇ τοῖς λοιποῖς κτίσμασι ἐπιγραφόμενος· φύσει — ἀλλ' οὐχ ὡς περὶ αὐτῶν τὰ θεῶν παλαιῶν λόγια. Unigenitum Dei Filium, solus ipse & non alius, & prædicatur & est. Unde merito quis reprehenderit eos, qui creaturam illum dicere non dubitarent, ex nihilo conditionem, perinde ac reliquis creaturas. Quomodo enim Filius fuerit, quomodo unigenitus Dei, si eandem cum ceteris creaturis naturam sortitus esset? Verum divina oracula non ita de illo prædicant. Hæc & plura profert Socrates (e) ex eo ipso opere Eusebiano de ecclesiastica Theologia, διὰ τῆς μάτην ἐπιχλεῖντας, καὶ βλασφημίῳ τὸν ἀνὴρα ἐπιχρησάσας, propter eos, qui frustra illum criminari & traducere conantur. Perstringit loco citato Ariano Eusebius, et si eos non nominaverit; de quibus etiam cap. sequenti (f) hæc habet, καὶ δι' οὗ

(a) Ap. Socr. l. 1. c. 8. p. 26. (b) Ep. 2. p. 41. (c) Ep. 2. p. 44. (d) De Eccl. Theol. l. 1. c. 8, 9. p. 66. (e) L. 2. c. 21. p. 103. (f) Cap. 10.

οἷτις ὑποστάσις, τὴν μὲν ἀγίνητον, τὴν δὲ ἐξ οὐκ ὄντων κτισθεῖσαν, ἓνα μὲν Θεὸν ὁρίζονται· ὁ δὲ υἱὸς οὐκ ἐστὶ αὐτοῦ, οὐδὲ μορῶν ἴσαι, οὐδὲ μὲν Κύριος, οὐδὲ Θεός· μὴδὲ μὲν ἰκανοῦσιν τῇ τῷ πατρὸς θείῳ τῇ τοῖς δὲ λαοῖς κτίσμασι, καθ' ὃ ἐξ οὐκ ὄντων ὑπῆρχε, ἀπαρβαλλόμενος· ἀλλ' οὐχ ὥστας ἡ ἐκκλησία· τὸν δὲ υἱὸν τῷ Θεῷ, Θεὸν καὶ Κύριον ἀνακηρύττει, καὶ ἀληθῶς υἱὸν εἶναι, καὶ Θεὸν διδάσκει. Illi vero cum concedant hypostases duas, unam ingentiam, creatam alteram de non existentibus, unum quidem substituit Demi. At nullus interea illi Filius, non unigenitus, non Dominus, non Deus: neque enim quicquam habet fecitidum eos cum Paterna divinitate communem: sed per omnia componitur cum creaturam turbam in hoc, quod de nihilo procreabatur. Sed non ad istum modum ecclesia. Nam Filium Dei predicat Deum Dominumque, verissime Filium esse eum, atque Deum docet. Ne nimis sim, notabo tantum conclusionem capituli præcedentis. Οὐ μὲν ταύτας τὰς φωνάς, γνήστιον ἐξ οὐκ ὄντων, ἢ κτίσμα προσημειονεῖ τῇ μὴ ὄντος τοῦ υἱοῦ ὀρίσμενος, λήθη δὲ τὸ νομα μὲν αὐτῷ μόνον χαρακτηρίζεται· τὸ δὲ ἀληθῶς υἱὸν εἶναι ἀπομαρτύνει. ὁ γὰρ ἐξ οὐκ ὄντων γινώσκων, οὐκ αὐτῷ ἀληθῶς γινώσκων υἱὸς τῷ Θεῷ, ὅτι μὴδὲ ἀλλοῦ τῶν γνηστῶν. Quisquis igitur post hæc refli-nomia, progenitum istum de non entibus, & ex non ente productum affirmaverit creaturam, istum Filium; nomen ei nudum tantummodo largiri deprehenditur, revera autem Filium esse, pernegare. Nam qui de non existentibus generatus est, is certe Dei Filius esse revera nequit: non magis quam quidvis aliud creatum. Sed pergamus paulisper cum Arianis nosstris.

4. Affirmabant Catholici Filium esse perfectissimam Patris sui imaginem, juxta mentem Apostoli, qui illum vocat ἀπαύγασμα τῆς δόξης, καὶ χαρακὴν τῆς ὑποστάσεως τῷ πατρὶ· & εἰκόνα τῷ Θεῷ ἀσάτω, eo quod divinæ naturæ perfectiones, quæ ex Patre velut ex origine profluunt, in Filio tanquam in speculo & imagine exhibentur. Dicebant & Ariani Filium esse imaginem Dei, sed alio sensu, & plane dolo. Adeoque, teste Athanasio (a) cum concilii Nicæni Patres Arianos interrogarent, utrum dicerent Filium non esse creaturam, ἀλλὰ δύναμι, σφίνας τὴν μόνην τῷ πατρὶ, ἢ εἰκόνα αἰδίου τῆς ἀπαρβαλλομένης κατὰ πάντα τῷ πατρὶ, ἢ Θεὸν ἀληθινόν· sed virtutem, solamque spiritum, & imaginem Patris, innuebant, etiam hæc nobis convenire, καὶ γὰρ ἡ ἡμεῖς εἰκόνα ἢ δόξα Θεῷ λεγόμεθα, nam nos quoque imago & gloria Dei dicimur. An ita Eusebius? Neutiquam. En ipsius verba, (b) ἦτοι πρῶτος τῶν ἱερέων, αὐτὸν τὸν ἀπὸ πρῶτης ὑπαρχῶν Φύσιν, ἀλλ' οὐκ ἐκείνην τὴν εἰκόνα

τῷ πατρὶ ἐπαρόμενος· διὲ ἢ Φύσιν Θεὸς ὁμῶς ἢ μορῶν υἱὸς ὡς τυγχάνει, οὐχὶ δὲ οὐκ οὐκ ἐξ οὐκ ὄντων εἰσποιομένους, ἰσχυρῶς τε τοῦ ἀξιώματος τῆς τῷ Θεῷ προσφωγίας ἐπὶ χρεῖσιν. Quum tali existat natura & essentia, indeque ex quo primum existit, non acquisitum, sed naturalem Patris imaginem refert. Quare idem natura Deus, & idem unigenitus Filius existit; non autem ut illi, qui extrinsecus adiunguntur, adoptatus, quique adventitium divina appellationis honorem possident. His germana habet in scriptis passim obvia.

Denique, asserabant Catholici Filium divinam naturam a Patre ab æterno accepisse. Fatebantur item Ariani Filium ἀπὸ χρόνων, καὶ πρὸ αἰώνων, ante omnia tempora & sæcula perfectum Deum substituisse. Sed an communis Catholicorum sensus? Nihil minus. Intelligebant nimirum cum ita existisset, ἀλλὰ διηρηματὶ καὶ βελῶ, ut loquitur Arius, (c) sola voluntate & consilio Dei; vel ut dicere solebat Alterius Cappadox, habuit ab æterno in mente sua generandi scientiam, uti medicus (d) ante datam medicinam, medendi tenet rationem. Filium dicebant πρὸ χρόνων fuisse, sed tum ἐν τοῖς χρόνοις διασπαρτά τινὰ excogitabant, (strophas detegente (e) Athanasio) spatia quadam sive intervalia, & in his fuisse tempus, cum nondum erat, ἢ ἀλογίαν πρὸ τοῦ Θεοῦ εἰσαγόντες, μεγάλως ἀσέβησιν, atque ita de Deo absurde statuerent, mirum in modum se insipios præbent. Cum vero animi sui sententiam nudo capite proferebant, dicere veriti non sunt, οὐδὲ εἶναι αἰδίων, ἢ συν-αἰών, ἢ συναγίνηκτον τῷ πατρὶ, οὐδὲ ἅμα τῷ πατρὶ τὸ εἶναι ἔχει, ὡς τοῖς λαγοῖς· neque illum æternum esse nec coæternum, aut coexistentem cum Patre, neque simul cum Patre essentiam habentem esse, ut quidam dicunt, quemadmodum loquuntur presbyteri & diaconi Ariani epitola (f) ad Alexandrum episcopum suum. Quid jam de his Eusebius noster? disertissimis verbis æternitatem Filii ubique adstruit, iisdem hac in re vocabulis usus, quibus in exprimenda Filii æternitate, & sacrae Litteræ, & catholici Patres uti solent, idque etiam argumentis invictissimis confirmat, ut Theli ultima abunde demonstravimus. Ut tandem ad pauca redeam; in ipsa Dissertatione quinque Theses Anti-Arianas in medio proposui; videlicet, Dominum nostrum præter humanam, qua carne indutus erat, naturam habuisse ut Dei Filium, revera divinam; divinam hanc naturam Patrem ingentum Filio suo dedisse & communicasse; hanc essentiam divine communicationem in S. Scriptura, sanctissimæ Patris, Filii generationem dici; & essentiam divinam, quam

(a) De Decret. Nic. p. 416. & ap. Theod. l. 1. c. 8. p. 28. (b) Dem. Evang. l. 5. c. 4. p. 227. (c) Ep ad Euseb. Nic. ap. Theod. l. 1. c. 6. p. 21. & Ep. ad Alex. ap. Athan. de Synod. Arim. p. 667. (d) Ap. Ath. ib. p. 685. (e) Contra Arian. l. 2. p. 146. (f) Exft. ap. Athan. ubi supra, p. 682.

Pater cum Filio communicat, ejusdem esse nature cum substantia Patri: divinam essentialiam Patrem cum Filio suo communicasse ab aeterno. Hæc Eusebium mentire, his penitus consentire, innumeris luculentissimisque testimoniis, ex scriptis ejus undique petitis, liquido comprobavi. Quod si his non obstantibus, quæ in synodo Nicæna protulit Eusebius, Arianam impietatem sapere censenda sint, dicendum erit, ipsum nec secum consiliter, nec sanum sinciput habuisse: quod ab omni plane ratione abhorret. Etiam si vero hæc omnia parum valerent, duo tamen ex hac epistola Eusebiana manifestata sunt, ipsa luce clariora, quæ ad altruendum sententiam meam oppido sufficerent.

Primo, Eusebium Filium Patri *ὁμοῦσιν*, *καὶ μὴ εἶναι ἐξ ἑτέρας τῆς ὑποστάσεως καὶ οὐσίας*, ἀλλὰ ἐκ τῆς πατρὸς, neque ex alia quadam hypostasi aut substantia, sed ex Patre esse, in conspectu totius concilii diserte agnovisse; & sub anathemate damnavisse omnes qui affirmant *ἢ πότε ὅτι ἐκ ἑᾶς, καὶ πρὶν γεννηθῆναι ἐκ τῆς, καὶ ὅτι ἐξ ἑᾶς οὐκ ὄντων ἐγένετο*, ἢ ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως ἢ οὐσίας φάσκοντας εἶναι, ἢ κλισίον, ἢ τρεπτόν, ἢ ἀλλοιωτὸν τὸν υἱὸν τῷ Θεῷ fuisse aliquando tempus cum non esset, & antequam gigneretur non fuisse, vel quod ex non existentibus factus sit; aut qui ex altera substantia vel essentia Filium Dei esse dicunt; aut creatum, conversionis mutationisque obnoxium. Denique symbolum Nicænam manus suæ subscriptione roborasse. Sed rege-rit notter, (a) vassæ hæc, & versute ab Eusebio facta: ipsum nempe non alio sensu subscripsisse symbolum, quam qui optime fiet cum pristinâ suâ, hoc est, cum Arianorum sententia, bovisque Patribus hoc dolo fucum (b) fecisse, utque Arianis suis ostenderet (c) se ipsorum causam omnino prodidisse, adeoque *ὁμοουσίου* vocabulum pacis causâ, & ne in exitium pelleretur, (d) admississe. Rationes quæris, factique probationes? nullæ sunt; leves tantum profert suspiciunculas. & a posse ad esse argumentari solet, scilicet, ita facere potuit Eusebius, ita intelligere, ergo ita cum scilicet, ita intellexisse existimandum est. At vero talis tandem fuit Eusebius, qualem nobis exhibet Clericus? Quis temere credet virum inculpate famæ, infucate pietatis, totius eruditi orbis veneratione dignum, quem in sanctorum numerum retulit Occidentalis ecclesia, adeo profligata & obdurata fuisse conscientia, tam parum veritatis, justitiæ, æquitatis, pudorilque retinentem, ut coram imperatore, & in solenni sanctorum Patrum confesso, in re omnium gravissima, aliud ore expromeret, aliud sub pectore coqueret? Quin & non alio animo ad concilium venisse, quam ut confutis do-

lis Patribus fucum faceret, & ludibrium præberet. — Credat Judæus apella, non ego. Ubi hujusmodi instituitur accusatio, certissimæ rationes, & evidentissimæ facti probationes in medium proferri debent.

Secundo, constat sanctos concilii Patres doctrina, judicio, gravitate venerabiles, in hac Eusebii declaratione acquievissæ, nec litem ei hac in parte intentasse: cum nisi stipites plane fuerint, post tam longum, tam exactum examen, a vero ejus sensu haud facile errare poterunt. Quid? quod Athanasius, (e) qui synodo interfuit, testatur, Eusebium etiam pridie formulam Nicænam respulisset, postredie tamen subscripsisse, & agnovisse hanc esse ecclesiæ fidem, Patriumque traditionem; seque hoc modo plane purgasse, etiamsi Arianos accusaverit. Alibique (f) *ὅς ἐμὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἐν τῇ κατὰ Νικαίαν συνόδῳ, ἀλλὰ καὶ δι' ἐπιτολῆς ἐδήλωσε τοῖς ὑπ' αὐτὸν λαοῖς, ταύτην εἶναι πίστιν ἀληθῆ, τὴν ἐμαλουργήσαν ἐν τῇ κατὰ Νικαίαν συνόδῳ*, qui non solum synodo Nicæna subscripsit, sed per epistolam populo suo significavit hanc esse veram fidem, in quam in synodo Nicæna consensus fuit. Sed innuit notter, (g) Eusebium hanc epistolam non aliam ob causam ad Cæsarienses fuisse missæ, quam ut doceret eos, se non alio sensu subscripsisse, quam qui optime fiet cum pristinâ suâ, hoc est, cum Arianorum sententia. Verum unde liquet hoc Eusebium voluisse? vel Cæsarienses Arianis impietate infectos fuisse? Fateor Theodoritum (h) dicere, scripsisse ipsum hanc epistolam *πρὸς τινὰς τὰς Ἀρείου Φρονήτας, ὁμοδοξίας, ὡς εἰκός, ἐγκαλοῦντας αὐτῶν, ad quosdam Arianae opinionis sectatores, qui ut oporiet datur, proditiis cum insinulabant*. Verum notandum est, referre hæc Theodoritum, non ex aliquo istius temporis scriptore, non ex aliorum relatione; sed ex propria tantum conjectura, *ὡς εἰκός, ut videtur*; & priorior fortasse fuit in hanc conjecturam, quod Eusebius ante synodum Nicænam Ariano dogmati favissæ existimavit. Sed aliam plane, & longe probabiliorum hujusce rei rationem reddit Socrates, (i) *καὶ τῷ ἐπ' αὐτὸν λαῷ ἑγγράφον τὸν ὅρον τῆς πίστεως διέτιμνατο τὴν τῷ ὁμοουσίου λέξιν ἐμμενῶσαν, ὡς μὴδὲ εὐαὶς τις ὑπονοῖαν αὐτῶν ὡς ἐπίστεινον ἔχον πρὸς αὐτῶν*. Populo suo Cæsariensi conscriptam fidei formulam misit, vocem *Consubstantialis* interpretaretur, ut quæ sinjuriis quâpiam de ipso suspicaretur, eo quod aliquando non subscripsisset. Nempe, quod tamdiu in synodo disputasset, priusquam symbolo assensum præbere voluit, nec nisi post vocabula controversa accurate examinata, & exploratam synodi sententiam, acquievisset. Demum tandem Eusebium in explicanda sententia sua voces

(a) Ep. 2. p. 18, 45. (b) Ibid. p. 52. (c) Ibid. p. 50. (d) Ibid. p. 43. (e) De Decret. Syn. Nic. p. 402. Vid. Ep. ad Afric. p. 721. (f) De Syn. Arim. & Sel. p. 679. (g) Ep. 2. p. 38. (h) L. 1. c. 11. p. 16. (i) L. 1. c. 8. p. 23.

quasdam usurpasse, quas adversarii ejus in dubium, imo in deteriorem sensum pertrahabant, dubitari nequit, quin postea mentem suam de his controversiis clarius distinctiusque explicuerit: præcipue in libro *Apologetico*, quem ad orthodoxos omnes episcopos misit, quo se purgavit & defendit, ostenditque, siqua unquam protulerit, aut scripserit, *μηδεν τι τῶν ἁγίων ὑπονοούμενα, Ἀρρίο δογματά vel tantillum subolentia, non se ex inopio sensu, sed ex nimio curiosa, partumque sollicita simplicitate protulisse.* Talem enim Apologiam scripsit Eusebium, expresse testatur Gelasius Cyzicenus, (a) qui inclinante seculo sequenti claruit; & inter Eusebii opera recentest Criticus noster. (b)

Ad laciniam quod attinet, quæ huic Epistolæ apud Theodoritum attexta reperitur, monueram, non injulte fraudis suspicione laborare, eam nimirum ab Ariani vel hæretici cujusdam manu in Theodoriti exemplari irrepsisse; addiditque rationes, quæ ut ita sentirem, me moverent: quibus nihil relictione dignum reponit noster. (c) Notat præterea eruditissimus Bullus, (d) duplicem in hac lacinia interpretationem verborum symboli Nicæni tradi, utramque plane absurdam & ineptam, ac doctissimo Eusebio indignam; imo posterius glossema, non modo ineptum esse, sed etiam hæreticum, ac Filii æternitatem, quam diserte & invicte tuetur Eusebius, penitus evertere. Et quamvis ad priorem hujus lacinie partem Athanasius aliquando alludere videatur, vero non ablimile esse, corruptum epistolæ Eusebianæ exemplar ipsi imposuisse. Certe ut Eusebii esse credam, ægre a me impetrare possum, cum expresse ejus sententiæ alibi declarata manifestissime repugnat. Quid? quod ex priori hujus perioches parte sensus commodus nullis fiduculis exculpi queat, qui vel cum Arianorum, vel Nicænorum Patrum sententia convenit; imo nec cum ipsius Eusebii mente in priori epistolæ suæ parte, ubi examen institutum, integramque de rebus controversis disputationem perfecte absolvisset. Certissimo argumento assumendum esse. Antequam hanc de epistola Eusebiana disputationem claudam, non abs re erit, breviter inquirere, unde factum sit, ut inter Athanasii opera locum habeat. Reposuerunt illam in tom. i. novissimæ editionis curatores, Petrum Fleckmannum hac in parte secuti, qui editionem Commelinianam anno 1601. adornavit, primusque hanc epistolam editis Athanasii operibus inseruit; præter unicum Basilicensem, nullum Cod. MS. invenire potuit, quo inter opera Athanasiana reperta fuerit: alterum addi-

dere Benedictini, in bibliotheca regia Parisiensi: cujus vero ætatis, quantive pretii hi codices sint, nos non docent. Unde Parisienses editores anno 1627. quamvis in cæteris editionem Commelinianam pressio pede sequebantur, hanc tamen epistolam excluderunt. Certe mihi videtur ab aliis adjecta, & ex Theodoriti historia primum deprompta. Verum ipsius Athanasii testimonio sententiam suam confirmare satagunt, (e) unica Fleckmanni conjectura nixi. Frustra quidem. Ipsa Athanasii verba hæc sunt; (f) postquam dixisset Eusebium epistola sua Arianos accusasse, sequitur, *καὶ τὸ τοῦτο οὐδὲν ἔστιν ἂν καὶ αὐτὸς Φωσφῆς τὸν διὰ τὸν καιρὸν ὑποκρίνται καὶ ἀνίσταται τὴν ἀληθεῖαν ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ τέλει τῇ ἐπιστολῇ Εὐσεβίου' ἵνα ἐκ ταύτης γνῶς τὴν τε χρονομαχίαν, καὶ κατὰ πλείονα τὴν Ἀκακίαν πρὸς τὰς αὐτῶν διδασκαλίας ἀγνοουμένων.* Et hoc ipsum scit Acacius, nisi *ἔ* ille quoque nunc metu temporum id dissimulandum putet, veritatemque inspicari velit. Certe *ἔ* in fine subiunxit epistolam Eusebii, unde eos *ἔ* Christi perduelles videas, *ἔ* in primis Acacii adversus præceptores suos stoliditatem deprehendit. Hæc ut sententiæ suæ accommodarent, textui Athanasiano vim inferre necesse habent, ac prouide pro *ὑπὲρ τῶν*, substituant *ὑπὲρ τῶν* plane contra omnium Codd. MSS. fidem, non diligente ipsomet Fleckmanno, qui nec ipse textum mutare ausus est. Quin & totus ipse contextus, quicquid aliter sentiat Fleckmannus, repugnat; disputat enim his verbis Athanasius adversus Acacium, ipsius Eusebii discipulum & successorem, inconstantis ingenii virum, qui nunc cum Catholicis, nunc cum Arianis fecit, quique ad scripti alicujus sui calcem (multa enim, eaque ut videtur in Arianorum gratiam scripsit) hanc magistrī sui epistolam subnexuerat, eoque pacto stoliditatem adversus præceptores suos ostenderat, subjecta nimirum Eusebii epistola, qua Arianos diserte damnaverat. Verbis in hunc sensum explicatis, commode & perspicue fluunt omnia. An vero rem acu tetigerim, eruditiorum judicium esto.

Pergit deinde noster (g) ad alterum concilium Nicænum, ex ejus Actis, dictum quoddam Eusebii, gravissimi quidem momenti, & prima fronte blasphemiatum desumpsit, (h) *ἐπεὶ καὶ αὐτὸς μὲν Θεὸς ὁ υἱός, ἀλλ' οὐκ ἀληθινὸς Θεός, καὶ οὐ ἔ* ipse quidem Filius Dei est, sed non verum Deus. Veram hujus sententiæ mentem in ipsa Dissertatione pluribus indagatus sum, rectamque objectionis solutionem me reddidisse arbitror. Quam ne ex longinquo quidem tangit noster, sed profert tantum plura & proluxiora Nicæ-

(a) Hist. Conc. Nic. I. 2. c. 1. (b) Vit. Euseb. p. 168. (c) Vid. Ep. 11. p. 47. (d) Defens. Fid. Nic. c. 1. p. 179, 181. (e) Admonit. §. 10. p. 208. tom. 1. ed. nov. Fleckm., tom. 2. p. 47. Var. Lect. p. 55. (f) De Decret. Syn. Nic. p. 403. (g) Ibid. p. 53. (h) Syn. Nic. II. Act. 6. col. 497.

ziam habere. Deumque in tribus personis unum esse consisterent, tamen nescio quo pacto nullatenus inter se convenire potuerunt. Sed cum Eusebio objiceret Eustathius, quasi fidem Nicenam adulteraret, diserte respondit Eusebium se, *τὴν μὲν ἐν Νικαίᾳ πίστιν ἡ παλαιὰ βαίνω, αὐτὴν δὲ Νικαίαν nullatenus discedere*, vel, ut habet Sozomenus, (a) *ταύτην μὲν ἐπαίνομαι, εἰς ἣν ἐγὼ καταβάντων, ἐὰν ἐν Νικαίᾳ ᾖ, καὶ ἐν Νικαίᾳ ᾖ, καὶ ἐν Νικαίᾳ ᾖ*. Confer quæ hac de re habet Martinus Hancinius, (b) quo nemo librat is utrinque argumentis & testimoniis accuratius de causa hac Eusebiana egit.

Sed objicit Clericus, (c) me contempnim habere secundæ hujus Nicænæ synodi judicium. Grave profecto crimen. Fateor quidem parum apud me valet horum Nicænorum auctoritas; fingunt, resingunt, & omnia, vera fallæ parum refert, quæ ad promovendam *εὐσεβείας* causam, augendamque adversariorum infamiam, quoquam modo conferre possunt, undique corradiunt. Ita me Deus amet! nihil vidi stultius, crassius, indoctius; adeo imbecillia, absurda, puerilia, ficta sepiissime, & fabulosa sunt argumenta, decreta, allegationes, & exempla ab iis congesta. Legat, cui hæc tanti sunt, quæ de iis, eorumque decretis in libris Carolinis libere dicunt Patres Francofordienses, quæque utramque ibi faciunt paginam: ubi inter alia, (d) conciliabulum Nicænum vocatur *synodus incerta* & *indiscreta* procatatū, in partibus Græciæ pro adorandis imaginibus stolidæ, sive arroganter gestæ; sex venerabilibus synodis non amonenda, imprudentissima traditione mixta; quod Patres indocti & inordinate dicant, absurde agunt, importuna, & deliramento plena habent: O execrabilis error, O impudens dementia, O improvida recordia! ridiculose & pueriliter dicta; inutilia, dementia prolata, & risu digna; quod Apocryphas, & derisione dignas nugas suis locutionibus interposuerint; frustra denique synodum suam Universalem nominare, cum neque ab universali ecclesia fuerit congregata, neque ecclesiæ catholicæ doctrina ac traditio in ea servata sit, & constituta: & sexcenta hujusmodi, quæ missa facio. Verum de famoso hoc conciliabulo in Notitia Concil. ad annum 787. satis superque dixi.

A conciliis ad recentiores se confert noster, & sub prædicio (e) cujusdam monachi eruditi, in Vita Athanasii, novissimæ ejus editioni præfixa, Eusebium Arianum fuisse diserte affirmantis, Clericus se non uno tueri loco. Quid præstiterit monachus ille Benedictinus, nondum distincte vidi: nec video cur majoris apud nostrum ponderis

sit unius monachi testimonium, quam apud me sint tot clarissimorum, doctissimorumque virorum, *Cramerii, Molinæ, Chamierii, Calovii, Montacutii, Valesii, Bulli*, aliorumque plurium judicia, qui pro Eusebio sententiam dixerunt. Et quidem parum hac in parte audiendi sunt scriptores pontificii, jurati utpote Eusebii hostes, causam non dissimulante Baronio, ut alibi non semel observavi. In summa, fuerint Eusebius Catholicus, an Arianus, an a Catholicis solummodo paulo alienior, mihi hac in parte nec feritur, nec metitur, *Amicus Plato, amicus Aristoteles, sed magis amica veritas*. Causam hanc quoniam vera mihi visa est, defendendam suscepi, neque me instituti mei adhuc pœnitet.

Absolutis jam duobus primariis accusationis meæ capitibus, restant leviora quædam, hic illic dispersa, breviter examinanda; unum saltem, alterumve speciminis causa, neque enim digna sunt, quæ lectori eruditum vel unico horulæ momento remorentur. Piget quidem tris diu inhærere, *Et stultus labor est inquirere*. Et primo, vitio mihi (f) vertitur, calumniari me nostrum, quasi inter Arianismum & Photinianismum fluctuaret; ideo nempe, quia dixeram, me nescire, *utrum cum nostri temporis Arianis, vel potius Photinianis faceret*; quasi innuere vellem, ipsum alterutrum favere, sed non satis constare utrum. Et hic quidem tantæ in me iracundiæ fons & origo. Me miserum, & insaulto fidere natum! qui imprudens triste tetigi bidental; sacram nimirum Clerici fidem in dubium vocasse censor. Grave crimen, & nullo fere piaculo luendum. Quid vero? Clericum vel Arianum, vel Photinianum dixi nusquam; affirmavi tantum, mihi esse inexploratum, *utrum cum nostri temporis Arianis, vel Photinianis faceret*. Quibus verbis nihil aliud innuere volui, quam incertum mihi esse, cui nam esset parti addictus in religionis, quæ hodie agitantur, controversiis: & ideo solum Arianos, & Photinianos nominavi, quia ab amicis acceperam, ex istiusmodi hominum grege fuisse, qui Clerici vitas transulerant, & in lucem emiserant. Ut hoc obiter notem, nescio plane cur affirmet Vir eruditus, (g) *absurde me scisse, quod exploratum mihi esse negaverim, utrum ipse Arianus, an Photianus faceret*. Cum, inquit, eorum dogmata sint contraria, & tam acriter inter se dissident. Quid inde? unquamne ego affirmaverim, Photinianos ab Arianis in aliquibus non dissentire, illudve nescire potui? Talem consequentiam ex verbis meis unde

(a) Lib. 2. c. 18. p. 468. (b) De Script. Byzant. in Euseb. §. 114. p. 52. 51. (c) Ep. 2. p. 53. (d) Opus Carol. I. r. p. 91, 96, 97. Vide l. 1. c. 17. p. 150. c. 15, 25. l. 2. c. 16. p. 250. l. 3. c. 10, 19, 10. l. 4. c. 10. (e) Vide Epit. 2. p. 50, 52, 74. (f) Ep. 1. p. 5. ep. 2. p. 68, 69. ep. 3. p. 84. (g) Ep. 2. p. 70.

exculperit, non facile video. Hac occasione sua ipsius (a) verba reponere licet. *Quid ergo in meis verbis carpere potuit, aut invenire, quo mihi odium crearet? Profecto nihil invenisset, nisi carpendi libidine, prater modum, exarsisset.* Etiam si vero ipsum adeo modeste tractaverim, non defunt nihilominus alii, qui *ἀντὶ προσωπίου*, Socinianismi dicam ei ascribere non verentur. In his sunt Johannes Van der Wayen celeberrimus in Batavis Theologus, & Vindex apud nos Hammondianus. Fatendum est, Clericum nostrum molestissime ferre, hæreticis accenseri, magnaque contentione ubique agere, ut Socinianismi crimen a se amoliat. At nisi sum nobis vendere velit, facile est ei hunc scrupulum hominum animis eximere. Profitetur modo, missis ambagibus, verborumque involucris, se cum ecclesia catholica agnoscere, Deum esse Essentia unum, Personis trium, nempe, Unitatem in Trinitate, & Trinitatem in Unitate, se colere ac venerari; credere se, Jesum Christum verum esse, & æternum Dei Filium, Patri vere *ὁμοῦιον* & *ὁμοούσιον*, qui assumpta natura nostra se piaculari sacrificium pro peccatis humani generis Deo Patri in cruce obtulit; Spiritum Sanctum ex Patre, Filioque æternum procedere, *συμψύχῳ* & *ὁμοῦιον*, & *ὁμοούσιον*, ut Gregorii Theologi (b) verba sunt, *ejusdem omnino nature, dignitatis, honoris, & gloriæ*: tunc demum intelligemus fidem ejus in principibus his doctrinæ Christianæ capitibus rectam esse, orthodoxam, & tam sacræ Scripturæ, quam primæve antiquitati congruam. Id si recusaverit, quamvis milles se Catholicum venditarit, nã ille nimiam suspicandi causam aliis præbebit. Fidem quidem suam sæpe negative nobis exhibet; ait, (c) se nec cum Ariano, nec Photiniano, nec Sociniano facere; Arianorum se non probare sententiam, nec eam rationem, qua Photiniani Scripturæ loca de Christi divinitate interpretantur; se Socinum (d) quasi ducem non sequi, integra ejus opera se non legisse, neque peculiariora hominis dogmata, que sibi innotuerint, magis probare, quam aliorum, quos putat in errore versari. Quid vero credit, sub pollice premit, nosque incertos dimittit. Ne igitur amplius audiat *Johannes in nubibus*, optare licet, ut fidei suæ formulam clare & distincte explicet, ut deinceps de fide ejus nec dubitemus, nec aliter, quam oportet, sentiamus.

In præfatione Historiæ Litterariæ dixi, optandum esse, ut Vir eruditus a tam liberis, & iniquis censuris, quales potissimum Bibliothecæ Universalis tomo X. reperiuntur, magis temperasset; eaque occa-

sione in memoriam ei revocaveram gravem celeberrimi Meibomii admonitionem, de rebus, quæ hoc tomo X. continentur. Ad hæc quid noster? (e) ait, hallucinatum esse Meibomium, & Bibliothecæ Universalis tomo X. pro undecimo citasse. Verum quid hoc ad me? qui tomo prout in Meibomii libello reperitur, allegavi. Puerilia quidem hæc sunt; & ad incitas redactus sit oportet, cui ad talia confugere necesse est. Cum vero hanc querelam denuo in Parrhasianis (f) suis renovari viderem, miror quid sibi velit vir eruditus, dum me hanc ob rem accusare pergit, qui admonitus Meibomianæ, idque in genere tantum, mentionem fecerim, nec utrum tomo decimo, undecimoque contineretur, quemve auctorem tomo ille undecimus habuerit, vel fando inaudiveram. Vivit adhuc, dique reipublicæ litterariæ bono vivat celeberrimus Meibomius, qui num iustas satis admonitionis fucæ causas habuerit, si tanti res erit. D. Clerico possit exponere, factique sui rationem reddere. Quid de me dixit, scriptivæ Cl. Witius (g) juxta cum ignarissimis ignoro. Neque multum laboro. Cum certus sim, nihil me de Justificatione dixisse, vel scripsisse unquam, quod, doctrinæ Apolliticæ, ut & Anglicanæ, non sit apprimè consonum. Quam vel a levissimis Socinianismi umbra semper abfuerim, norunt, qui me familiariter utuntur; totaque muneri mei ecclesiastici, jam a quadraginta annis, ratio, tot conciones etiam adversus hos Christianæ religionis hostes a me habitæ, tot edita scripta liquido testantur.

Sed jani en festivi ingenii, candoris, & ingenuitatis specimen! Ridet (h) enim me quasi exilimasse "illum historice ecclesiasticæ plane esse imperitum; famam esse a "nostratibus nonnullis vulgo sperni scripta "fere omnium hominum cis mare viventium; contrarium igitur se demonstraturum, ut sciat *Cæcæ*, esse homines etiam "cis mare, quibus non tam facile, quam "forte credit, fucus fieri possit. Quod si Anglis quoque, inquit, os oblinere se speraret, erit hoc nobis solatio, quod *Windeboriensis* Canonico nos incole continentis stipites soli esse non videamur. Sed ludicra hæc sunt, & puerilia, viro gravi penitus indigna. Quo cultu, quanta observantia, quam singulari existimatione exteros eruditos semper exceperim, norunt Angli, norunt & exteri, quibuscunque familiariter notus sum; imo quicquid alias dissimulare soleo, nolo dissimulare, me etiam adversarii mei ingenium & eruditionem exoculcari; optare solummodo, ut dotibus, quas larga satis manu ei

(a) Ep. 6. p. 196. (b) Orat. 26. p. 445. (c) Ep. 2. p. 70. (d) Ep. de Hamm. p. 336, 340. (e) Ep. 3. p. 87. (f) C. 10. p. 271, 272. ed. Angl. (g) Ep. 3. p. 89. (h) Ep. 2. p. 34, 35, 77.

contulit ἐπὶ πᾶσι, ad Dei gloriam, & ecclesie ædificationem magis magisque indes utatur. Ἔστιτοι γυναικοὶ καὶ φιλοσόφου ψυχῆς, μὴδὲ πολλοὶ αὐτῇ ἀντιμάχων. (a) Generosi est, ἔξ̄ sapientis animi, ne hostium quidem virtutem contemnere.

Egregiam erga florentissimam ecclesiam Anglicanam, ejusque illustrissimos præfules, qui nullo, inquit, (b) fisco, nec ulli malis artibus indigent, ut dignitatem suam tueantur, observantiam ubique præ se fert. Jactitat (c) sententiam suam esse pro forma regimini episcopali, camque se pluris facere, quam presbyterialem, ea tamen lege, si modo intra limites Evangelicos contineatur. Quo quid sibi velit, haud difficile est intelligere. Probat episcopatum, sed omnibus nudatum honoribus, redditibus, possessionibus, immunitatibus, juribus, & privilegiis temporalibus, quibus regum, principumque pietas & benignitas episcopos ornavit. Quibus sublati, non jam illustrissimi præfules amplius audient, nec tam avide ab exteris captanda erit eorum gratia. Quantumcunque vero honoris præfulibus Anglis se deferre profiteatur, dubitare tamen licet, qualem erga ecclesie Anglicanæ presbyteros gerat animum, præsertim erga *Canonicum Windesoriensem*, uti plus quam semel iterumque me contemptum vocat. Pergit noster, (e) nemo fortasse est cis mare, inquit, qui pluris faciat eruditionem cleri Anglicani, aliorumque ejusdem gentis doctorum virorum, quam ego; quique tam frequentum ἔξ̄ ore, ἔξ̄ scriptis prædicat, non profecto adulandi studio; nam quæ commoda hinc ad me, qui in Hollandia sedem dudum fixi, redeunt, aut redire possunt. Absit! sed cave credas, mi lector, adeo eum Hollandis suis addictum esse, quin oblati honesti conditionibus, etiam in hac insula Britannica lares figere velit. Et certe nisi male de eo mentiat fama, non uno erga insulatos ecclesie Anglicanæ procures obsequio, hanc ipsam, quam in me ridet, dignitatem, parem saltem, ambiville dicitur. Quod etsi pro certo affirmare nolo, non est tamen e trivio petium. Quod si hoc ei felicitur successisset, tunc

— hac Pergama dextra
Defendi possent, ἔξ̄ nunc defensa fuissent.

Sed gratias habemus Deo immortales, quod tali defensore non eget ecclesia nostra. Habet in sinu suo filios genuinos, qui matris suæ causam, fideique catholicæ puritatem adversus omnes *καυδοῦντας*, etiam acutissima Arianizantium capita, defendere & possint & velint.

Plura sunt in his Clerici epistolis animad-

versione digna, quæque amplum satis disputandi campum aperirent, si quis contendendi studio duceretur. Verum alia mihi mens, aliud contilium. Ætas jam grandior, & in senium provec̄ta, ærumnosa deplorata meæ valetudinis ratio, hebetens indies oculorum acies, & gravissimi, quibus undique premor, calculi dolores, ut a studiis etiam suavissimis, multo magis ab ingratis & inutilibus hujusmodi controversiis in posterum abstinere, omnino jubent; moventque, ut de sarcinis recolligendis, & in tranquillorem tutoremque portum transehendis serio cogitarem. Faxit Deus Optimus Maximus, ut in gloriam suam, in ecclesie pacem, in Spiritus unitatem, in veritatis defensionem, in mutam concordiam & charitatem omnes uno ore animoque conspiremus. Quod si in non nullis levioris momenti a nobis invicem discedamus, saltem in gravioribus & primariis fidei articulis idem omnes sentiamus. (e) Οὐδὲν γὰρ ἄρως ἰσχυρὸν εἰς ἐμὴν αὐτῶν γνησίως τὰ πρὸς τοὺς Θεοὺς, ὡς ἡ περὶ Θεῶν συμφωνία. Nihil enim est, qui sincero animi affectu Deum colunt, &que inter se conciliat, atque consentiens de Deo doctrina. Quin si meum consilium non dedignaretur vir eruditus, quocum mihi res est, suaderem, ἀλλοθιὺν ἐν ἀγάπῃ, (f) μὴ ὑπερφρονῶν παρ' ἐδὲ φρονῶν, ἀλλὰ φρονῶν εἰς τὸ σωφρονῶν, ut altum non saperet; sed humilibus obsecundet; ut fraterna charitate, &que minime simulata, ad alios amandos sit propensum, ἔξ̄ honore alius præcat, ut nemini malum pro malo vicissim reddat, sed bonesta in omnium conspectu procuraret, ut si fieri potest, quantum in se est, cum omnibus hominibus in pace vivat; ut consilia, studiaque sua, ad ecclesie ædificationem, & doctrinæ Evangelicæ confirmationem dirigeret, sacras litteras verecunde, & reverenter tractaret, profanas vocum novitates devitaret, probata fidei catholicæ dogmata arcte complecteretur, nec receptas loquendi formulas sine summa ratione innovaret; ut caveret denique, ne dum salibus, diceris, scriptisque contentiosis sibi adversantes excipit, fratrumque suorum famam, nomenque profcindit, hominibus Atheis, ἐμπαινεῖς, perditis, bipedumque Nequissimis, sacra religionis mysteria irridentia proponat. In his fe totum exerceat, in hoc omnes intendat nervos, memor gravissimæ rationis pro summo tribunali olim reddendæ.

Ad vos tandem, Reverendissimi Patres, memet converto, enixe obsecrans, ut me perorantem clementer & benigne audiat. In sublimi vos posuit Altissimus, ut in omnem angulum diligenter circumspiciatis, ut

(a) Nazian. Invect. 2. in Jul. p. 77. (b) Ep. 1. p. 1. ep. 1. p. 111. ep. 6. p. 214. (c) Ep. 5. p. 187. (d) Ep. de Hammond. & Critic. p. 323. (e) Nazian. de pace, Or. 12. p. 157. (f) Rom. 12. 3, 10, 16, 17, 18.

gregem, quem vobis concredidit ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, curetis, foveatis, conservetis; ut religionem fidemque in hac ecclesia profectam strenue tueamini. Laboranti succurrite veritati, pro fide sanctis semel tradita decetate; lupos, etli ovinis pellibus tectos, ab ovili Dominico longe propellite; pestiferis, & perniciosissimis dogmatibus, γυμνῇ κεφαλῇ ubique grallantibus, quæque in ipsa Christianæ doctrinæ impingunt fundamenta, forti invictoque animo obfistite; Atheismi non jam serpentis, sed pæne triumphantis virus, quantum in vobis est, purgate, & extinguite: *vigilate, perflute in fide, viriliter agite*; ut ita in hoc sæculo ab hominibus laudem, a vobis ipsis munus bene acti conscientiam; in futuro, a palmarum Principe immarcescibilem gloria coronam reportetis. Paucis agam: ut sacerdotii honorem factum tectum conservemus, ex Apostoli consilio duo præcipue agenda sunt: *intenti finem tuum nobis ipsi*, (a) hoc est moribus nostris, *tum doctrine*; in vita, nosmet bonorum operum exempla præbentes, (b) in doctrina, integritatem, gravitatem, sanam sermonem exhibentes. Claudam omnia piissimum Gregorii Theologi (c) voto, ubi de confessione SS. Trinitatis agens, hortatur, ut ad statum illum coelestem constanter contendamus, ut ita tandem in Domini nostri

gaudium intremus, καὶ τῷ Θεῷ τῆς μακαρίας & ἀρχαίας τριάδος εὐ οἶδ' ὅτι ἑλλαμψθησόμεθα τρωότερον τι καὶ καθαρώτερον, εἰς ἣν πεπιστεύκαμεν, καὶ ἡ λατρεύομεν, & ἡ ὁμολογούμεν ἐμπροσθεν Θεῷ καὶ ἀνθρώπων μηδὲν διδοίμετες, μηδὲν αἰσυνόμενοι, μηδὲν ἐξωθεν ἔχοντες, μηδὲν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἡνδοχεύοντες, & πολέμους τῷ πνεύματι Θεοῦ καὶ ὁμολογούμεν μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς ἐν πολλῇ παύρῃ, τῇ καλῇ παρακαταθήκῃ τῶν ἀγίων πατέρων, τῶν ἐγγυτέρω Χριστοῦ, καὶ τῆς πρώτης πίστεως, τὴν συνέροφον ἡμῖν ἐκ παιδὸν ὁμολογίαν ἢ πρώτην ἐφ' ἧς ἐμαίμεθα, καὶ ἡ τελευταία συνάπτεσθαι τῆς πίστεως, εἰ μὴ τι ἄλλο, ἐν τῷ ἀποφθερόμενῳ, τῇ εὐσέβειᾳ. Atque clarius ἔς primum beata ac principii Trinitatis homine colluimur, in quam credimus, quævis colimus, ἔς coram Deo atque hominibus cōspicimur; nihil timentes, neminem verentes, non externos hostes, non eos, qui inter nos agunt, falsos Christianos, sanctique Spiritus hostes; atque utinam ad extremum usque vitam spiritum cum magna libertate cōspicimur, præclarum, inquam, illud sanctorum Patrum, qui Christo, nascentique fidei propinquiores existerunt, Depositum, confessionem illam, quam simul cum laude imbibimus, quam primam prolocuti sumus, ἔς quam utinam postremo ex hac vita migremus; si nihil aliud, hinc certe pietatem nobiscum effequentes. Amen, Amen.

(a) 1. Tim. 4, 16. (b) Tit. 2, 7. (c) Orat. 6. p. 140, 141.

E Colleg. Windesor.
VI. Kal. Apr. MDCC.

PP. VV. filius cultorque

obsequentissimus

WILHELMUS CAVE

ADDENDA

ADDENDA & EMENDANDA,

Tom. I. inferenda.

Dedicationis secundæ l. 3. lege *reverentis*.

Prolegom. p. 26. not. l. 4. post *Parif.* 1715. adde; Denuo Conciliorum collectionem, in-fertis Steph. Baluzij & Jo. Harduini additamentis, pluribus præterea undecunque conquisitis notis insuper & observat. longe locupletiozem edere incepit Nic. Coleti *Venet.* 1728. fol.

In HISTORIA LITTERARIA.

Pag. 23. not. ad finem adde, Novissime Philonis Judæi opera, quamplurimis e MSS. codd. adjunctis, interpretatione emendatori, observat. & notis illustrata edidit Tho. Mangey *Lond.* 1742. 2. vol. fol. — p. 25. col. 2. l. 34. [*Περὶ ὁσίων-σμενίν*] Has *Περὶ ὁσίων* ex MS. cod. Bibl. Bodl. exhibuit Jo. Ernest. Græbuis Gr. Lat. in tom. 1. Spicileg. PP. p. 95. Fragmentum Gr. a Græbio omitt. dedit T. Hearne in Append. part. 2. ad tom. 3. Leland. Collect. — p. 41. not. l. 2. post §. 83. adde, conf. etiam Allemanni Bibl. Orient. tom. 3. p. 16. ubi notatur Syros Ignatium *Nurana*, hoc est *Ignem* appellare, Latinum etymon respicientes, unde cognomentum *Nuraniensis*. — p. 58. not. l. 2. post. vol. 1. seq. adde, Servatius Gallæus *Sybillina Oracula* edidit *Amst.* 1689. quibus præmisit Dissertationes 22. de Sybillis & earum oraculis. — p. 62. not. l. 4. post §. 3. seq. adde, Hanc *Apologiam* Gr. Lat. edid. Jo. Ern. Græbuis *Oxon.* 1700. Observationes in loca quedam hujus Apolog. dedit Fabr. in Novis Litterariis *Hamburg.* anno 1703. his paucas adjecit Bibl. Gr. vol. 5. p. 54. — ibid. post. §. 2. seq. adde, Hanc *Apolog.* cum libello utroque *adversus Græcos* & libro de monarchia edidit Gr. Lat. H. Hutchins *Oxon.* 1703. *Apologiam* utramque & *Dialogum cum Tryphone* Gr. Lat. edid. Styan. Thirlby *Lond.* 1722. fol. — ibid. post 140. §. 2. seq. adde, Hunc *Dialogum* edidit Sam. Jebb *Lond.* 1719. — p. 65. dele not. c. *Denno Lond.* &c. — p. 69. not. l. 3. post 1710. fol. adde, recula *Venet.* 1734. ibid. post 1715. 8vo. adde, Denuo Fabr. in Append. ad Hippolyti opera *Hamb.* 1718. — p. 80. not. adde, Athenagoræ *Apologiam* & libr. de *resurrectione* edid. Edv. Dechair *Oxon.* 1706. — p. 99. not. ad finem post 1713. adde, recul. *Verone* 1731. — p. 102. c. 1. l. 4. [*Hale* 1699. 8vo.] Minucii *Octavianum* edidit J. Davies *Cantab.* 1707. denuo prodit edente Jac. Gronovio *Lugd. Bat.* 1709. & ex secunda J. Davissii recensione *Cantab.* 1711. 8vo. addito Commodiano. — p. 113. c. 2. l. 51. pro etiam leg. enim. — p. 121. not. post vit. *Orig.* adde, Origenis *Dialog. contra Marcionitas* prod. *Basil.* 1694. 4to. — p. 124. c. 1. l. 30. leg. *Alexandria*. — p. 127. c. 1. l. 44. [*De Idolorum vanitate*] edidit Gronovius ad calc. Minucii *Fœl. Lugd. Bat.* 1709. — p. 134. not. l. 1. post p. 275. adde, Huic Eusebio *Oratatione de die Dominica* (a Caveo in Dissert. de dubiis Scriptor. Eusebio Episc. Alexandr. acceptam) adjudicat Gul. Janus, qui eam edidit *Lips.* 1720. — p. 153. c. 2. l. 20. pro injustissima lege infussissima. — p. 162. not. l. ult. ad finem adde, antea ediderat Chr. Pfaffius *Parif.* 1712. De officio Dei Lud. Goldnerus *Gera* 1714. De mortibus Persecutor. Nic. Nourray *Parif.* 1710. *Synposium* Heumannus edidit *Hanov.* 1722. 8vo. de Symposio conf. Fabr. Bibl. Lat. vol. 3. p. 273. — p. 163. not. a. adde, Lactantii opera edidit Chr. Cellarius *Lips.* 1698. denuo J. G. Walchius recensuit & Comment. illustravit *ibid.* 1715. 8vo. — p. 178. c. 1. [*De Devoutiss.* Evangelica] Quæ in editionibus hæcenus desiderantur, Proœmium & Capita libri primi priora, libræque ult. clausulam, Gr. Lat. exhibuit Fabr. de Verit. Christi. Relig. p. 1. — p. 179. not. adde, Eusebii liber contra *Hieroclem* prodit notis Godf. Olearii in operum Philostrati recenti edit. *Lips.* 1709. — p. 200. not. l. 3. post p. 811. adde, Prodiit iterum cura Erhardi Reuschii *Francf.* 1710. 8vo. denuo in Operib. vet. Poëtar. junctim editis *Lond.* 1713. fol. tom. 2. JUVENCI libr. in *Genesin* primus edidit Edm. Martene in Nov. Collect. Vet. Mon. tom. 9. — p. 204. not. l. 4. post 82. 83. adde, Hanc *Epistolam* edidit Muratorius inter *Anecd. Gr. Pat.* 1709. — p. 215. not. l. 2. post p. 79. adde, Editio Bened. libris de Trinitate & Commentar. in *Psalmos* aucta, recula est *Verona* 1730. 2. vol. fol. Hilarii *Interpret. aliquot Psalmorum* hæcenus inedit. dedit Edm. Martene Nov. Coll. Vet. Mon. tom. 9. p. 55. — p. 244. not. b. adde, Gregorii Nysseni *Epistola* 7. cum comment. & notis Carracioli prod. *Florent.* 1731. fol. — p. 246. not. l. 1. post. p. 183. adde, Nysseni Tractatus varios, Epistolæ &c. eruit Zacagnius in Coll. Monum. Vet. Rom. 1698. — p. 248. not. g. adde, Gregorii Nazianz. opera Gr. Lat. prod. *Lips.* 1690. 2. vol. fol. — p. 256. not. b. adde, Macarii *Homiliæ*, Anglice prod. *Lond.* 1721. 8vo. Editor notavit haberi in Cod. Baroc. Bibl. Bodl. 7. Macarii *Homiliæ* quæ lucem nondum contempserunt. — p. 274. not. l. 2. post p. 497. seq. adde, Denique novam operum Hieronymi editionem jam parari nos docet Scipio Maffæus in Antiquit. selectis Gallie p. 99. Ibid. p. 177. titulus huic novæ Editioni præfigend. exhibetur hunc in modum, "S. Eusebii Hieronymi Stridon. presbyteri opera, post Monach. Ord. S. Bened. e congregat. S. Mauri recensione, denuo ad MSS. cod. Romanos, Mediol. Veronenfes aliosque, nec non ad priores editiones castigata, quibusdam ineditis, multisque S. Doctoris lucubrationibus seorsim tantum antea vulgaris aucta, & additionibus, monitis, variisque lectionibus continenter illustrata; opera & studio Domini Nicolai Valfarii Veronenfis presbyteri, opem ferentibus aliis in eadem civitate litteratis viris, & præcipue Marchione Scipione Maffæo, *Verone* 1735.," — p. 289. not. ad fin. adde, Paulini *Poemata* eousque inedita in 11. 12. 13. *Natales S. Felicis* exhibuit Muratorius *Anecd.* tom. 1. — p. 293.

— p. 293. not. post *animadu.* adde S. Augustini *Epistolam 2dam de natura & origine anima*, una cum *Epistola de penit. parvulorum qui sine baptismo decedunt* haecenus inedit. in lucem protulit Godfridus Abbas Gotwicensis *Vienne Austr.* 1733. fol. — p. 295. col. 2. l. 26. [*Euchiridion ad Laurentianum*] vulgavit Rechenbergius 1705. habetur etiam una cum Augustini *Sermonibus* 30. inter Tobiae Eckhardi MSS. Codd. Quedlinb. — p. 297. not. adde *Commentarios in libr. de Haeribus* edidit P. Laur. Cozza *Rom.* 1707. fol. — p. 299. col. 2. l. 34. [*librum de die Paschali*, qui interit] Pfaffius edidit ad calc. Epitomes Institut. Lactantii *Parisi.* 1712. 8vo. Scripti etiam Hilario libellum de *Danielis hebdomadibus*, conf. Le Long. *Bibl. Sacr.* vol. 2. p. 776. Dele not. d. *Conf. Fabr. &c.* — p. 304. l. 46. lege *Pro Germania*; l. 47. lege *proli.* — p. 305. not. Chrysostomi *Liturgia* prodit denuo inter Renaudoti *Liturg. Orient.* tom. 2. *Parisi.* 1716. — p. 309. l. 45. pro 587. leg. 1587. — p. 310. l. 6. pro 503. leg. 1503. l. 44. leg. tom. 8. p. 311. — p. 312. l. 12. leg. *Græce.* — p. 313. c. 1. l. 8. leg. 820. — p. 345. not. ad fin. adde, Libanii *Epistola* a Wolfo editæ integra propemodum centuria auctæ denuo prod. *Amstel.* 1738. — p. 346. not. l. 2. post 1709. 4to. adde, Item *Fabr. Bibl. Gr.* vol. 7. p. 83. Juliani opera omnia edidit Ezek. Spanheim *Lips.* 1696. fol. *ibid.* col. 2. l. 24. leg. 379. — p. 366. c. 1. l. 9. leg. 378. — p. 371. c. 1. l. 34. [Hunc Codicem recensuit] *Codicem Theodosianum* cum Jac. Gothofredi *Comment.* recudi fecit Jo. Dan. Ritterus *Lips.* 1736. — p. 377. c. 2. l. 38. [*Par.* 1680. 4to.] Denuo *Roma* 1730. *Parisi.* 1737. 4to. — p. 392. c. 1. l. 1. pro 4 l. 55. — p. 393. c. 1. l. 10. lege, cum libr. de *Purgatorio.* — p. 404. not. l. ult. ad fin. adde, Maximi *Sermones* quosdam, nondum vulgatos exhibuit Muratorius tom. 4. *Anecd.* *Honihus* 6. Martene *Nov. Coll. Vet. Monum.* tom. 9. — p. 414. not. l. 2. post *Augustini* dele, edit. *Rom.* 1731. 8vo. — p. 416. Not. c. dele Opera Hilarii Benedictini ediderunt *Parisi.* 1693. fol. — p. 420. col. 2. l. 54. [*Parisi.* 1630. 8vo.] etiam in editionibus opp. Sirmondi *Parisi.* 1696. & *Venet.* 1729. item in tom. 2. *Conc. Hispan.* p. 196. cum notis Card. D'Aguirre. — p. 421. col. 2. l. 7. ante *Synodus* pone not. c. *ibid.* apud not. c. lege *Exstat* quoque. — p. 422. c. 1. l. 38. [*De Divitiis &c.*] Denuo prod. *Lips.* 1725. Sixto secundo vindicari; de horum libr. Auctore conf. *Fabr. Bibl. Gr.* vol. 13. p. 64. — p. 429. c. 1. l. 41. Nili tractatus de *Christiana Philosophia* habetur in *Collect.* nov. Marten. vet. *Monument.* tom. 9. p. 83. — p. 430. c. 1. l. 5. [*interit liber iste*] Exstat MS. in *Bibl. Ambros. Mediol.* teste Montfaucon *Diarr. Ital.* p. 18. Ex hoc cod. Muratorius protulit tom. 2. *Anecd.* *Lat. Mediol.* 1698. — p. 442. not. c. dele conf. *Fabr. Bibl. med. &c.* & lege, Zachari *Altercationem* EVAGRIO (de quo supra p. 415.) attribuant Edm. Martene & Urf. Durandus *Anecd.* tom. 5. p. 1. *ibid.* not. d. dele *Edit. nov. &c.* & lege, Idem Dacherius varias lectiones ad calc. *Spicileg.* tom. 13. adjunxit. Has variantes lectiones collatas cum MS. cod. Vindob. exhibuit Martene *Anecd.* t. 5. p. 1846. Collatio ipsa fuit etiam lectiones varæ habentur nova edit. *Spicileg.* Dacher. in *limine* tom. primi. — p. 443. c. 2. l. 48. [*Epistolam ad Leonem*] edidit Jo. Gul. Janus *Wittenb.* 1718. una cum Dionysii *Cycho-Paschali.* — p. 450. not. l. 3. post *vid. Emj.* adde, Mamerti *Epistola ad Sipaundum* rhetorem Viennens. habetur ap. Baluz. *Miscell.* tom. 6. p. 535. *ibid.* not. l. 3. post *Eccles.* adde vol. 4. — p. 457. not. l. 2. post p. 829. adde, Felicis tractat. de *Acatii communione vitanda* una cum ejusdem *Epistola* adhuc inedit. edidit Nic. Coleti in *Supplem.* *Acatiano Venet.* 1728. 4to. — p. 462. c. 1. l. 5. [*Honilia de rogationibus*] Aviti *Sermonem in tertia feria in Rogationibus* exhibuit Martene *Anecd.* tom. 5. p. 47. *ibid.* not. l. 5. pro a *Scipione Masceo* lege a *Nic. Coleti.* — p. 463. c. 1. l. 2. [*Decretum in concilio*] Gelasii *Decretum* exhibuit Just. Fontanus in *Append. ad Antiquitat. Hortæ, Coloniae Etruscor. Rom.* 1708. conf. etiam Ad. *Erudit.* an. 1709. p. 8. — p. 486. c. 2. l. 54. pro *lib.* lege *lege.* — p. 488. c. 1. l. 47. lege XVIII. — p. 498. not. l. 2. post *Severin.* adde *Vitau Severini* ab Eugypio script. exhibuit Bern. Pezsius in tom. 1. *Scriptor. de rebus Austr.* *Lips.* 1721. *ibid.* ad fin. post *fol.* adde, Ennodii *Discionem in natali Laurentii Med.* *Episc.* una cum *Epistola ad Venantium* edid. Mart. *Anecd.* tom. 5. p. 61. *seq.* p. 502. c. 1. l. 32. [*Expositio—in Pseudo*] habetur inter Eckh. codd. MSS. Quedlinb. *Quedlinb.* 1723. Ejusdem Calliodori *Exposit.* super *Hieremiam* memorat Leland. *Collect.* tom. 3. p. 38. — p. 509. not. l. 3. post 1714. 4to. adde, Denuo H. Boemer. notis illustrat. recudi fecit *Hala Magd.* 1728. 4to. *Novella* ex Gr. in Lat. conversæ prodire *Marburi Cutor.* 1717. 4to. *Julianiani Epistolæ* 1. recudi fecit Cas. Conradus *Hala* 1730. 8vo. — p. 509. c. 2. l. ult. *Agaspi* [*Capita Parametica*] denuo exhibuit Bandurius in tom. 1. *Imp. Orient. Parisi.* 1711. *Novissimè* recens. & edit. Jo. Groebelius *Lips.* 1731. — p. 512. not. l. 2. post 1700. 4to. adde, Procli *Hymnus* 4 editid Godfr. Olearius *Lips.* 1700. item exhibuit Mich. Matzeire inter *Miscell. Gr. Lond.* 1732. — p. 529. not. l. 1. post p. 34. *seq.* adde, Honorii *Epistolam ad Scholaris Episcopos* *Cantab.* dedit Th. Hearne ad calc. *Spottii Chron.* p. 251. — p. 599. not. l. 2. post p. 61. adde, — *ergii Epistolam ad Doctores & Schol. Cantabr.* exhibuit Th. Hearne, ut supra p. 555. — p. 611. c. 2. l. 32. [*Parisi.* 1681. 4to.] *Hist. Ecclesiast.* denuo editid Johan. Smith. cum aliis Bedæ opusculis historicis *Cantab.* 1722. fol. — p. 615. c. 2. l. 15. [*Lond.* 1691. 4to.] exhibuit etiam Martene una cum *Honihis* 11. ineditis & libro *precum* tom. 5. *Anecd.* — p. 616. dele not. — p. 621. not. l. 3. post 87 *seq.* adde, Bonifacii *Sermones* 16. habentur in tom. 9. *Collect.* nov. Marten. vet. *Monum.* p. 185. — p. 626. not. ad fin. adde, *Orto Romanus* exstat inter *Prolegom. præfix.* Anastasio *Biblioth. de Vitis Pontif.* edit. 1728. *Antiq. Ord. Romani* exhibuit Martene *Anecd.* tom. 5. p. 101. — p. 611. c. 2. l. 52. [*Sermonem de lectione S. Evangelii*] habetur una cum libro de *Cupiditate*, & *Honilia in transfig. Domini* in Martenean. *Coll.* nov. vet. *Monument.* tom. 9. p. 577. — p. 617. c. 1. l. 13. [*Epistola ad Carolum M.*] habetur integra ap. Baluz. *Miscell.* t. 7. p. 6. — p. 642. c. 1. l. 34. [*Capitula ad Presbyteros*] habentur etiam una cum vers. Anglo-fax. ap. Wilkins *Conc. Brit.* tom. 1. p. 266. Theodulphi *Capitula* fecerunt exstat ap. Baluz. *Miscell.* tom. 7. p. 21. — *ibid.* not. ad fin. adde, *Epistola ad Kennipsum R.* exstat ap. Wharton *Angl. sacr.* tom. 1. p. 460. *Epistolæ* 10. ad *Carolum M.* editid Herem. Conringius *Hebisy.* 1647. *Symbolum Leonis* missum ad *Eccles.* *Orient.* habetur ap. Baluz. *Misc.* tom. 7. p. 18. *seq.*

Nota

NOTÆ MSS.
 ET
 ACCESSIONES ANONYMI
 AD
 CAVEI
 HISTORIAM LITTERARIAM,

Codicis Margini adscriptæ, in Bibliotheca Lambethana,

*Manus est plane Reverendissimi THOMÆ TENISON, Cantuariensis
 Archiepiscopi.*

T O M. I.

CLEMENS, pag. 28. col. 2.

[*Epistola ad Corinthios*] Ἀλλὰ αὖν τῇ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ ἀνεκτός ἀνέκτος ἀν- Ann. 65.
 ὄρωτος γέγραπται, ἃ οἱ μετ' αὐτὸν λέγουσι. Clemens Alex. Strom. l. 5. pag. 585.
 Ἐν τῇ πρώτῃ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ ὁ ἀπόστολος κλέμης λέγει. Clemens Alex.
 Stromat. lib. 4. p. 516.

Ibid. pag. 29. col. 2.

[*Constitutionum Apostolicarum libri 8.*] In Codicibus plerisque MSS. inscribuntur
 διαταγαὶ τῶν. &c. αἱ διὰ κλήματος προσηνέμεται. atque ita citantur a Photio, & in
 Canone Apostolico ultimo, & in Concilio Trullano, Can. 2. a Zonara, Balsamone, Bla-
 stare & Arilino.

Unica hujus rei ratio fuisse videtur, quod Apostoli fingantur l. 6. c. 18. dicere se hunc
 Commentarium omnibus fidelibus inscriptum mittere per Clementem, Barnabam, Ti-
 motheum, &c. Clemens autem primo loco nominatur.

MARTIALIS, pag. 36. col. 1.

Multi sunt qui dicunt illum parvulum a Christo in medio Apostolorum positum (Mat.
 18.) fuisse S. Martialem Lemovicensem. Hildebrandus Homil. 53. in Matth. MSS.

PAPIAS, pag. 48. col. 1.

[*Præter Fragmenta quedam*] Amplissima fragmenta habentur apud Irenæum lib. 4. a
 Presbytero quodam Apostolorum discipulo & Irenæi familiari scripta. Mihi Papiæ vi-
 dentur esse.

ANONYMUS Testamentorum, pag. 51. col. 2.

In Decreto Gratiani exhibetur *Testamentum Jobi & Jacobi*. Titulum hunc imperiti La-
 tini efformarunt ex Græco illius Testamenti titulo, viz. διαθήκη ἰσὺν ἰακώβ.

Ad calcem Testamenti XII. Patriarch. in Codice MS. Coll. Trin. Cant. habetur ist-
 hæc nota. "Hæc abscondita & celata fuerunt per longa tempora, ita ut nostri
 "Doctores & antiqui Interpretes non poterant invenire; & hoc factum est per invi-
 "diam Judæorum propter manifestas de Christo prophetias, quæ in ipsis Scripturis
 "inveniuntur. Verum Græci omnium Veterum scripturarum diligentissimi explora-
 "tores hæc omnia invenerunt, & de Hebræo in Græcum transfulerunt; quæ diu,
 "quasi igniculus subcineratus, in Græcia latuerunt. Nostri vero temporibus venera-
 "bilis Lincolnienfis Episcopus Robertus II. anno Dominicæ incarnationis 1242. illud
 "Scriptum, quod constat esse de substantia Bibliothecæ, ad robur fidei Christianæ, a
 "Græco in Latinum, in quibus idiomatibus fuisse perhibetur peritissimus, assente
 "ei Clerico Elichero ab Ecclesia B. Albani beneficiato, Natione & conversatione

Not. MSS.

(A)

"Græco,

de la Trinite contre les Arriens, s'il revenoit au Monde, cela ne serviroit pas d'un clon. Per-
roniana, pag. 171.

BASILIIUS magnus, pag. 240. col. 1.

[*Homilia 31. varii argumenti*] Ex his, *Homilia de S. Chrysi incarnatione* (Lovanil 1537. Gr. primum edita) spuria videtur, tum quod vox *θεωτης* in ea frequenter oc-
currat, tum quod putidam fabellam de Zacharia pontifice inter templum & altare a
Judeis interfecto ob B. Mariam inter virgines post natum Christum collocatam (ix πα-
ραδόσεις uti ipse ait) narret. Vide annon παράδοσις ista ex S. Jacobi protoevangelio
derivetur.

APOLLINARIUS, pag. 251. col. 1.

[*Vid. Greg. Nazianz.*] Uti & Vincentii Lirinensis Commonitorium cap. 16, &c. qui
præclarum Doctrinæ illius Eloquium posuit.

HIERONYMUS, pag. 271. col. 2.

[*Dialogorum adversus Pelagianum anno circiter 415.*] Teste Orosio in Apologetico, pag.
705.

PELAGIUS, pag. 381. col. 1.

Britannicum vocat Orosius Apologetic. pag. 719. qui de eo hæc habet pag. 725.
"Noster hic mutilus, levis in fronte, *μοτεθάλμος*, pag. 735. cui neque natales de-
"derunt ut honestioribus studiis erudireris, neque naturaliter provenit ut sciperes, pag.
"760. Balneis epulisque nutritus, latos humeros geltas robustanque cervicem, præte-
"rens etiam in fronte pinguedinem."

SIXTUS III. pag. 421. col. 2.

Origenes citat sententiam) quam apud Christianos percelebrem esse dicit) *Αναγι-
γραμμένην ἐν ταῖς Σίξτου γραφαῖς*, viz. *Εμὴν ἔχον χρήσις μὴ ἀδιάφορον, ἀποχὴ δὲ λογικωτέ-
ρον*. adversus Celsum lib. 8. p. 397.

ANICIUS MANLIUS TORQUATUS BOETHIUS, pag. 495. col. 2.

Hunc Christianum fuisse negat, librolque de *Trinitate*, *Christi naturæ*, &c. perperam
ipli suppositos esse asserit Angelus Decembrius Mediolanensis Orator, in *Politia litteraria*
ad Pium II. Papam scripta, lib. 2. p. 121.

ANASTASIUS, pag. 550. col. 1.

[*Anno 608. saltem proximo inenite*] Ultimo Phocæ Imp. anno, eodemque quo Ser-
gius sedem CP. obtinuit. Sic Chronicon Alexandr. p. 874.

CEOLFRIDUS, pag. 594. col. 2.

[*Romani — unde plures fecerunt libros detulit*] De Roma detulit Coenobio inter alia *pan-
dekti de translatione Jeronimi* ex Hebræo in Latinum versam. Joannes Tinnmouth Hiit.
Aur. MS. lib. 20. cap. 33.

ARCULPHUS, pag. 599. col. 2.

Arnulpum vocat Joannes Tinnuthensis, qui de eo hæc addit — "Ex eo libro (*viz.*
"de situ terræ Sanctæ) videtur Beda fumpisse quod postea de locis sacris tradidit tam pa-
"tenter. Hiit. Aur. MS. lib. 20. cap. 30.

BEDA, pag. 613. col. 1.

[*Hic accedit Cuthberti testimonium. Iste prodiit Bedam 7. Cal. Junii die Ascensionis Domi-
nica obiisse*] Ex nota de die obitus per Cuthbertum prodita Chiffletius (in prælatio-
ne ad Bedæ historiam a se editam) sibi visus est demonitrasse Bedam obiisse 762. Maji
26. Feria 4ta anno ætatis suæ 90. Litem dirimit Alcuinus in Carmine de Pontif. Ebor.
vers. 1288, ubi dicit Bedam obiisse primis annis Pontificatus Egberti Ebor. qui Pontifi-
catum iniiit 732. obiit 767.

Ibid. col. 2.

[*Historia Ecclesiast. gentis Anglorum*] Prodiit *Argentina* 1500.

Ibid. pag. 614. col. 1.

[*Jacobus, Petrus, &c. super septem Epistolas Canonicas*] Locum istum ex Bedæ Com-
mentariis in Epistolas Canonicas citat Clemens Lanthonientis in Comment. in 7. Epist.
Canon. in initio. MSS. in Biblioth. Lambethana.

Ibid. col. 2.

[*Commentaria in omnes Epistolas S. Pauli*] Prodierunt seorfim a Gaufrido Bouffardo edi-
ta Paris. 1499. fol.

TOM. II.

824. **FRECUŁFUS**, pag. 18. col. 2.
In editione Heidelbergensi deest Libri primi pars posterior, quæ a Melchisedeco ad Josephum a fratribus venditum pertinet. Quære an & in aliis editionibus desit.
970. **ABBO**, pag. 104. col. 2.
[*Vita S. Edmundi — quam scripsit*] Anno septimo Ethelredi Regis (viz. anno 984.) Vetus Historia MS. de passione Edmundi.
990. **ÆLFRICUS** sive **ALFRICUS**, pag. 108. col. 1.
Ex carmine Glossario præfixo patet illum Episcopum fuisse. — Obiit 16. Cal. Dec. uti ex carmine Glossario ejus præfixo patet. *Deposito Elfrici Archiepiscopi* 10. Cal. Febr. Calendarium consuetudinarii Petroburg. MS. — Elfricus Archiepiscopus Cant. obiit 16. Cal. Dec. Martyrol. Cant. MS.
Elfricus Abbas undecimus S. Albani successit Leofrico fratri uterino sub Ethelredo Rege. Obiit sub Edwardo Confessore. Leofricus Abbas in Archiepiscopum Cant. electus non consensus, asserens fratrem suum Alfricum ad hoc esse digniorem. Assumptus autem ad Archiepiscopatum, donum suum bonis omnimodis reliquit redundantem. — Huic successit Alfricus frater. — Qui ope fratris sui Archiepiscopi fultus, multos repressit insurgentes. Ista omnia Mat. Parif. in vitis 23. Abbatum S. Albani, pag. 42, 43. Iltis verbis notam hanc ridiculam in margine apposuit Watfius. *Leofricum electum in Archiepiscopum non consensus, asserens, &c. Alfricum igitur effectum est Archiepiscopum Cant.* Alfricus ille dum Secularis fuit, Cancellarius erat Ethelredi Regis, postea Abbas factus multa ab eodem Rege Cœnobio suo impetravit. Sic Matthæus Paris Leofricus igitur factus est Archiepiscopus ab Ethelberto Rege, qui regnavit ab anno 977. ad 1014. juxta Chronolog. Saxon. ab 979. ad 1016. juxta Florilegium. Non potuit igitur Alfricus iste successisse Leofrico ante Ethelbertum Regem. Neque Leofricus frater ab Abbacia S. Albani ad Malmshuriensem transferri, quod Usserius ponit. — Anno 1046. Leofricus Regis Cancellarius Credienfem Episcopatum obtinuit. [*Westmonasteriensis & Florentius Wigorn.*] Matthæo Parif. referente Alfricus floruit sub Edwardo Confessore. Elfricus Archiepiscopus prius fuit Abendonienfis Abbas. Malmshur. & Florileg.
Anno 994. a sede Wiltoniensi ad Cantuariensem translatus fuisse refert Chronographus Saxonicus a Wheloco editus ad calcem Bedæ, p. 561. Elfricum Archiepiscopum prius Wiltoniensi præfuisse sedis testantur Malmshur. & Gervas.
Ibid. pag. 111. col. 2.
[*Excerpta ex Prisciano minore*] Idem opus est cum præcedenti, uti ex prologo ejus aperte patet.
1066. **GUITMUNDUS**, pag. 146. col. 2.
Presbyteri Normanni filius ac demum S. R. E. Cardinalis teste Orderico Vitali.
1101. **GILBERTUS**, pag. 183. col. 1.
[*Vita Herlevini primi Abbatis Becensis*] a Gilberto scripta, extat ad calcem Lanfranci operum, Parif. 1648.
1151. **GALFRIDUS**, pag. 229. col. 2.
[*Prodiit ea Versio Francof. 1603.*] Immo 1608. 8vo.
Ibid. ibid.
[*Epistola ad Alexandrum Lincoln. præsul.*] Hæc Epistola edita est a Commelino in editione Heidelbergensi, p. 48.
1162. **THOMAS BECKET**, pag. 237. col. 1.
[*Alano Abbate Deoche*] Sic etiam a Lupo appellatur. Legerat sc. Lupus in Codice suo *Deoche*, viz. *Theobaldusvirius*. Caveus Lupum perperam secutus est.
1170. **PETRUS COMESTOR**, pag. 239. col. 2.
Petrus Comestor obiit Anno 1179. qui *Historiam Scholasticam* scripsit. Sepultus Parisius in Ecclesia S. Victoris, cujus Epitaphium tale fuit,
*Petrus eram, quem petra tegit, diisq; Comestor,
Nunc comedor Vermis; docui, nunc cesso docere.
Quod sumus, iste fuit; possibac erimusque quod hic est.*

Jo. Tinmouth. Hist. Aur. MS. I. 22. c. 88.

S T E.

- STEPHANUS LANGTONUS, pag. 282. col. 1. 1206.
Expositio moralis in Josue, Judic. & Ruth. extat MS in Ecclesia Christi Cantuar.
 Item in libris 4. Regum, ibid. Item in *Isaiam, Jerem. & Ezech.* ibid.
Sermones ejus in tribus diversis Codicibus extabant olim in Bibliotheca Abbatis Petriburgensis. Catalogus antiquus Codicum MS. in Bibliothecis Cœnobiorum Angliæ (qui extat apud Petrenses Cantab.) memorat Stephani Archiepiscopi *Summam*, & ejusdem *Tractatum de Maria Magdalena*.
 GUALTERUS MAPES, pag. 284. col. 2. 1210.
 [*Apocalypsis Goliæ*] Qui Gualterum bene novit Giraldus Cambrensis asserit (in Speculo Ecclesiæ, Lib. 4. cap. 16.) *Apocalypsin Goliæ* alteri deberi; sic enim habet: "Parasitus quidam Goliæ nomine, nostris diebus, gulositate pariter & dicacitate famosissimus, "qui Gulas melius, quia gula & crapula per omnia deditus, dici potuit, litteratus "tamen assatim, sed nec bene morigeratus, nec disciplinis informatus, in Papam & "Curiam Romanam carmina famola pluries & plurima tam metrica quam rythmica non "minus impudenter quam imprudenter evomuit."
 HELINANDUS, pag. 285. col. 2. 1212.
 [*Chronicon ab initio mundi, &c.*] Verba ista sunt Vincentii Bellovacensis, ex quo illa nominatim citat Joannes Tinmouth, addita in fine ista de suo nota. "De hoc "enim opere, prout invenire potuit, Vincentius Bellovacensis multa extraxit; & sicut "fatetur, in Historia sua inseruit."
 ALEXANDER NECKAM, pag. 286. col. 2. 1215.
Sermones ejus extant inter Codices Denebianos.
 Ibid. ibid.
 [*Elucidarium Bibliothecæ*] Id est Sanctæ Scripturæ, quam eo nomine designant Scriptores hujusce ævi. Sic Stephanus Langton in Comment. majori in *Isaiam* MS. in Biblioth. Lambeth. in Cap. VII. 4. dicit. S. Jeronimum ex Hebræo Bibliothecam translulisse in linguam Latinam.
 ROBERTUS GROSTHEAD, pag. 294. col. 2. 1235.
 Robertus transtulit *Testamentum 12. Patriarcharum* anno 1242. Annal. London. MSS. in Biblioth. Cotton. Anno 1254. obiit Sanctus Robertus Grosthead Episcopus Lincolnienfis 8. id. Octob. Chronicon MS. in Biblioth. Lambeth.
 ROBERTUS KILWARBIUS, pag. 318. col. 2. 1272.
Notulas super Priscianum & super Logicam ab eodem scriptas memorat *Johannes Tinmo neth. lib. 22. cap. 217.*
 INNOCENTIUS V. pag. 319. col. 2. 1276.
 Scriptum compendio super 4. *Libros sententiarum* edidit, & super *Epistolas Pauli, Postillas optimas. Decretaque abbreviatione perutili & fidei in sinu parvulam* coaptavit. Monachus Bridlington in Continuat. MS. Nicolai Trivet, ad An. 1276.
 JOANNES PECKAMUS, pag. 324. col. 2. 1278.
 [*Perspectivæ communis*] libri tres prodierunt Colonia 1592. 4to.

A P E N D I X.

- NICOLAUS TRIVETHUS, pag. 13. col. 2. 1310.
Commentarium ejus super Psalterium, Johannes Grandison Episcopus Exon. Ecclesiæ Exon. legavit in *Testamento suo* MS.
 PORCHETUS SALVATICUS, pag. 17. col. 1. 1315.
 Porchetus Spinola Ord. Minor. ad Archiepiscopatum Genuensem post Jacobi de Vorigue obitum a Bonifacio VIII. Papa provectus est 1299—3. Non. Februar. Wadding in Annal. Minor. tom. 2. p. 712. Archiepiscopatum postea abdicavit; & a Papa restitutus Bulla data 16. Cal. Sept. Anno Pont. (Bonifacii VIII.) 7mo, sedem Archiepiscopalem Administratores titulo regendam accepit. Id. tom. 3. die autem sequenti ad eandem a Papa provectus est. Id. ib.
 FRANCISCUS MARONIUS, pag. 17. col. 2. 1315.
 [*Theologiam docendi potestatem accepit*] Sic dicit. "Dicunt non nulli quod Indulgentiæ dactæ sunt Ecclesiæ de superabundanti thesauro meriti Sanctorum: sed instatur contra

- "istum Modum, Nam Martyres plus habent de Præmio quam habuerunt de Merito; quia semper Deus remunerat ultra condignum.,"
1320. DURANDUS a S. PORCIANO. pag. 22. col. 1.
[*Commentaria super 4. libr. Sententiarum*] Prodiit *Parisi*. 1508. f. *Lugdun.* 1558. fol.
1324. MARSILIUS PATAVINUS, pag. 27. col. 1.
[*Defensor Pacis*] Prodiit opus istud Anglice conversum *Lond.* 1535. f.
1330. GULIELMUS OCCAM. pag. 29. col. 2.
[*Tractatus de Sacramento Altaris*] Prodiit *Argentinae* 1491. f. *Commentarius in primum libr. Sententiarum*, loco innominato prodiit 1483. f.
1330. ADDAMUS GODDAMUS, pag. 30. col. 2.
[*Commentaria in quatuor libros Petri Lombardi Magistri Sententiarum*] a Joanne Majore edita, qui *Commentaria* ista ab Henrico Oyta circa An. 1390. non nihil abbreviata fuisse prodiit.
1333. NICEPHORUS CALISTUS, pag. 33. col. 1.
[*Catalogum Metricum &c. oratione soluta evulgavit.*] Se librum illius quemadmodum quis orando etiam confiteatur, e Græco Latine convertisse prodiit Joannes Caius in *Comment. de libris suis*, p. 2.
1336. JOANNES ANDREAS, pag. 35. col. 2.
[*Tractat. de Sponsalibus & Matrimonio* exstat in *Tractatu Tract. Vol. 6. f. 2. De Consanguinitate & Affinitate*, ibid. fol. 54.
1337. GULIELMUS de BALDENSEL, pag. 35. col. 2.
[*De privilegiis & immunitatibus Ecclesie* exstat in *Tractatu Tract. vol. 2. f. 257. De Appellationibus*, ibid. vol. 8. f. 201. *De Accusatione & Inquisitione*, ibid. vol. 10. fol. 5.
1340. BARLAAM. pag. 36. col. 2.
Dogmata ejus fuse explicat & oppugnat Simeon Thessal. adv. omnes Hæres. Cap. 31.
1340. HENRICUS de URIMARIA, pag. 41. col. 1.
Vitam ejus scripsit Capgravius in *Opere MS. de illustribus Henricis*, qui scripta ejus sic recenset: *Super libros Ethicorum*, satis grande opus, cujus initium est, *Ex Nobili prosapia orinundo Domino, &c.*
Sermones de Sanctis per totum Anni circulum.
Super illo Decretali, Cum Martha, &c.
De perfectione hominis interioris.
De Exemptionibus.
Questiones ordinariae, quarum initium, *Utrum verbum sit ratio alicujus alterius productionis. Quodlibetum*, cujus initium, *Non jam recordeor, quoniam ad manus non est.*
1347. RICHARDUS FITZ-RALPH, pag. 47. col. 2.
[*Prodiit ista opuscula cura Joannis Sudoris*] Exceptis illis de laudibus *Dripara*, & *defensorio Curatorum*: quod omniſum a se dicit, propterea quod antea impressum fuerit.
1350. ALBERICUS de ROSATE. pag. 51. col. 1.
Scripsit *Tractatum de Testibus*, exstat in *Tractatu Tract. vol. 5. f. 176. Tractatum de prepositionibus*, ibid. vol. 1. f. 334.
1350. JOANNES THAULERUS, pag. 53. col. 1.
Ejus *Conciones* prodiit *Basilica* 1522. & inter eas cujusdam M. Eckardi *Concio en qua non nulla habet Catalogus Test. Verit.* p. 1768.
1350. JOANNES BOCCACIUS de Gertaldo, pag. 53. col. 2.
Genealogia Deorum libri 15.
Liber de montibus, sylvis, fontibus, fluminibus, stagnis seu paludibus, & de nominibus maris. Prodiit simul *Parisi*. 1511.
1354. GREGORIUS PALAMAS, pag. 55. col. 1.
ὁ μέγας ἐν ἀρχαῖς καὶ θαυμαστὸν ἐργάτης γενόμενος. Sic de illo Simeon Thessal. adv. omnes Hæres. cap. 23. Μέγας ὡς καὶ ὡς ἐστὶν ἀπὸς θεωρίας ὑψ. ἡ ἀληθείας. Cap. 31. ubi illum impense prædicat.
1354. CALLISTUS, Ibid. col. 2.
Scripsit adjutore Ignatio, amico individuo usus, luculentam *Orationis Dominica Expositionem* centum Capitulis. Teste Simeone Thessal. de rebus Eccles. cap. 295.
1357. RANULPHUS HIGDENUS, pag. 58. col. 2.
[*Polychronicon*] Litteræ initiales Capitulorum 52. libri primi ista dant verba, *Pro-*

ſentem

seuitem Cronicaus compilavit frater Ranulphus Cestrensis. Binam Polychronici sui editionem Ranulphus elucubrav. In optimo enim Codice Bibliothecæ Lambethanæ, sic legitur ad annum 1344. "Explicit liber Polychronicorum secundum primariam compilationem. Anglice quinetiam convertit Trevisa, ejusdem Marcenatis jussu "atque auspiciis, *Bartholomæi de Glarville libros 20. de Proprietatibus Rerum.*" Verbo (quam Barkleia Anno 1397. a se finitam ipsemet in Praelatione docet) typis excusa prodit Londini 1535. f.

JOANNES WICLEFUS, pag. 60. col. 2.

De Wiclefo ejusque dogmatibus vid. multa apud Higdeni Polychronicon ad annum 1356; plura in Continuatione ejusdem.

Joannes Wicliff, dictus Flos Oxoniæ, scripsit Chronicon ad annum 1367. *Eulogium* dictum, Galba E. 7.

Ibid. pag. 62. col. 1.

[*Contra Wiclefium præsentem*] Et protestatione interposita rationem fidei suæ scripto exhibentem.

Ibid. ibid. ibid.

[*Episcopi crebrè Gregorii Pape litteris incitati*] Habetur Exemplar Epistolæ quam ad Richardum Regem ea de re Gregorius An. 1378. dedit, apud Foxium Comment. Rerum Ecclesiæ, *Basil.* 1563. fol. par. 1. p. 5.

Ibid. pag. 63. col. 1.

[*Scriptæ sue pari*] Quinetiam posteriori calculo accedit argumentum non contempnendum, quod eo ipso anno 1410. opuscula Wiclefi complura Oxoniæ in ignem coniecta conflagarint, præsidente Academiæ Cancellario Abbate Salopienfi.

Scriptis ejusdem a Whartono memoratis addenda sunt.

Confessio fidei, seu conclusiones 18. in Synodo Lambethana anno 1377. exhibita, in quibus de Ecclesiæ redditibus & clavium usu præsertim agit. Apud Foxium Commenta. Rerum Ecclesiæ, *Basil.* 1563. fol. par. 1. p. 8.

Epistola ad Urbanum VI. missa anno 1384. ibid. p. 16.

Responsum ad Richardum secundum Regem de jure Regis & Papæ, anno 1377. datum, ibid. *Declaratio fidei* fure apud Wallingham. Hist. Angl. ad an. 1378, & *conclusiones* ejusdem plures ibid. & ad annos sequentes.

JOANNES RUYSBROKUS, pag. 66. col. 2.

Anno ætatis 24to. Presbyter ordinatus, usque ad annum sexagesimum in sæculo vixit.

ISAACUS ARGYRUS, pag. 75. col. 2.

Barlaami sectarium & hyperaspiten fuisse dicit Simeon Theff. qui eum τὸν ἰσὺ μασὸν, τὸν ἁπλοῦ τὸ κίβηλον τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας πλατύντατα, lib. adv. omnes Hæres. cap. 31.

BALDUS UBALDUS, pag. 78. col. 1.

Tractatus ejus plures exstant in Tractatu Tract. *Lugduni* 1549. viz. de *Tabellionibus*, vol. 2. fol. 125. De *Pactis*, vol. 3. fol. 15. De *Constituto*, vol. 5. fol. 105. De *Substituto*, vol. 7. fol. 96. De *Additione cum inventario*, vol. 2. fol. 174. De *Syndicatu Officialium*, vol. 2. fol. 445. De *Carceribus*, vol. 10. fol. 8. De *Questione* & *Tortura*, vol. 10. fol. 210. De *Jure protomis*, vol. 5. fol. 531. De *Dote*, vol. 6. fol. 152.

JOANNES de BURGO, pag. 81. col. 1.

[*Pupilla oculi*] Eadem circiter ætate scriptus est liber ejusdem argumenti, cui titulus est *Cilicium Oculi Sacerdotis*. Exemplar ejus Johannes Tinworth Abbas S. Edmundi cœnobio suo comparavit; nunc MS. penes J. B. Archidiaconum Cant.

Immo illum inter Scriptores suos retulit Baleus, Cent. 6. cap. 73. nomine Joannis Borough. Idem *bonitas* quasdam ab eo scriptas memorat.

HENRICUS KNIGHTON, pag. 84. col. 1.

Nomen suum litteris initialibus sedecim capitum primi libri sic expressit, Henricus CNIHTON.

PETRUS de ALLIACO, pag. 85. col. 2.

[*Recommendatio S. Scripturæ*] Qua probat Ecclesiam non super Petrum sed super S. Scripturam ædificari.

[*Et Jure dominetur*] Prodierunt simul Opera ista, dempto primo, *Argentina* 1490. f.

BOSTONUS BURIENSIS, pag. 114. col. 1.

Arnoldus ei agnomen fuit, teste Harpsvoldio in Hist. Eccl. Angl. p. 640. Existat liber satis prolixus de *Scriptoribus Ecclesiasticis* ordine alphabetico a Monacho quodam Buriensi scriptus. Bibl. Cott. sub Julio F. 7. n. 9.

1360.

1360.

1373.

1380.

1385.

1395.

1396.

1410.

VIN.

1414. VINCENTIUS FERRERIUS, pag. 116. col. 2.
Ejus Sermonum de Tempore pars æstivalis Norimberge 1492. f.
1417. MARTINUS V. pag. 119. col. 2.
[In Velabro factum] Anno 1409. ad Concilium Pisanum.
1420. JOANNES FRANCISCUS POGGIUS, pag. 123. col. 2.
[Descriptio ruinarum Romæ] Edit. Basil. 1538.
Operibus a Whartono recensitis accenferi meruerunt,
Historia disceptativa de avaritia.
Historia convales 3. viz. uter gratiam debeat hospes an conviva; utrum Medicina
juri civili præstet; utrum præcis Romanis Latina lingua vernacula fuerit.
Asinum Luciani latine versus.
Invektiva in Felicem Antipapam.
Invektiva 4. in Fr. Philespum.
Invektiva 4. in Laurentium Vallam.
Oratio fidei in Nicolaum V. Pont.
1429. ALEXANDER CARPENTARIUS, pag. 129. col. 1.
[Sic enim ad calcem Codicis MS. notatum legitur] Eadem habetur nota in fine editionis
Paris. 1497. f.
1433. JOANNES de POLEMAR, pag. 135. col. 1.
Petrum Payne illum vocat Illyricus, qui breve scriptum ejus de Prædestinatione &
libero arbitrio MS. habuit. Catal. Test. Verit. p. 1836.
1438. GEORGIUS GEMISTHUS PLETHO, pag. 141. col. 2.
Græcos Latinis accedere indignatus a Concilio ante definitionem latam discessit, una
cum Demetrio Imperatoris fratre & Scholario. Neclarius de Primat. Papæ Sect. 9.
p. 17.
1440. JOANNES de LYDGATE, p. 149. col. 1.
[Historia Belli Thebani carmine Anglico] Scriptis anno circiter 1430.
Historia Daretii de Bello Trojano Carmine Anglico reddita, prodiit typis impressa sæ-
culo postremo.
1444. REIGNALDUS PAVO, pag. 159. col. 2. [Donati Appendix]
Exitat MS. in Bibliotheca Caroli Theyer Generosi in Agro Glocestrensi.
Uterque liber editus est una cum Commentariis Ecclesiasticis Foxi. Basil. 1659.
Athen. Oxon. par. 1. p. 187.
1450. JOANNES CAPGRAVIUS.
Liber de diversis Symbolis Fidei, ad Willielmum Gray Episcopum Eliensien anno 1454.
elegantissimo charactere ab illo scriptus, habebatur MS. in folio inter libros Ricardi
Smith Londinensis. [Ejus Historia de inchois Henrici omnibus] Joanni priori Ord. Aug.
inscribitur.
1450. ANTONIUS de ROSELLIS.
[Scriptis insigne opus Monarchiam diuinam] Habetur in Tractatu Tractat. vol. 14. fol. 307.
Ejusdem de Legitimatione, ibid. vol. 6. fol. 264. De Successione ab intestato, vol. 7.
fol. 240. De Judiciis & Tortura, vol. 10. fol. 83. De Conciliis Generalibus, vol. 2.
fol. 14. De Usuris, vol. 16. fol. 80. De Indulgentiis, ibid. fol. 168.
1470. JOANNES HEROLDUS sive DISCIPULUS.
Sermones de Tempore CLXIV.
Sermones de Sanctis XLIX.
Duplex Exemplorum Promptuarium.
Promptuarium de miraculis B. Virginis Mariae.
Ista ad finem nota habetur. "Opus Sermonarium, vulgo Sermones Discipuli de
"Tempore & Sanctis cum exemplorum Promptuariis nuncupatum, omnibus curam
"animarum gerentibus accommodatissimum, per devotum Deo patrem Magistrum
"Joannem Herolt S. Dominici discipulum, anno 1418. studiosissime congestum,
"felici omine completum est, impressum jam tertia vice, Colonia 1510. Ea-
dem prodierunt Opera Norimberge 1520. addito Quadragesimali Sermones XLVII. con-
tinente.
1471. SIXTUS IV.
Romæ nobile admodum lupanar construxit—Romana Scorta in singulas hebdoma-
das Julium pendunt Pontifici; qui Census annuus non nunquam 20000. ducatos excedit.
Cornelius Agrippa de Vanitate Scient. cap. 64.
1476. M. JOANNES WESSELUS HERMANNI.
Vereor ne Joannem Ruchard de Welalia (qui Moguntia anno 1479. condemnatus)

cum

cum Doctore Wesselo seu Basilio male confuderit Whartonus. Illos distinguit Illyricus in Catal. Test. Verit. p. 1908.

JOANNES PICUS.

Cabalistarum obscuriora selectioraque dogmata ex eorum commentationibus a Pico excerpta Archangelus Minorita illustravit commentario, qui inter Scriptores Cabalisticos produit, *Basil.* 1587. f.

BERNARDUS de CARAVAIAL.

Rectius *Bernardinus*, Cardinalis S. Crucis & Episcopus Sabiensis, Præses a Concilii Patribus electus.

JOANNES REUCHLINUS.

[*Doctōratus insignia anno 1481. accepit*] Anno 1479. uti ipse testatur in Epistola ad Dionylum fratrem præfixa Dictionario Hebr.

Ibid.

[*Obscurorum Virorum Epistol.*] In his Epistolis præcipue vapulat Johannes Pfeffercorn Theologus ex Judeo conversus. Ille in quodam libro de Christiana Religione dicit se Novum Testamentum Hebraice convertisse ad Gentilium suorum convictionem.

GOTSCHALCUS HOLEN.

Celeberrimi & omnium excellentissimi divini verbi declamatoris, Gotschalci Holen, Ordinis fratrum eremitarum Divi præfatis Augustini, Sacræ Theologiæ lectoris excellentissimi *Sermones super Epistolam Dominicalem* per anni circulum LXXIV. pars hiemalis; quibus inserti sunt Joannis de sancto Geminiano, Ordinis Prædicatorum *Sermones seu Dialogi* 2. Alter inter Christum & Latronem a dextris, alter inter Christum & Cain, & ejusdem *Sermo in vigilia Paschæ.* (a) Scripsit etiam Gotschalculus *Sermones Dominicales super Epistolam S. Pauli CVII.* pars æstivalis; *De dedicatione Ecclesiarum Sermones XVI.* Omnes isti Sermones prodierunt *Hagenæ* 1520. fol.

JOHANNES LUDOVICUS VIVES.

Opera addenda.

Declamationes Syllana 5. Prod. *Antverp.* 1520. 4to.

Veritas fucata sive de Licentia Poetica. *Lovan.* 1523. 4to.

Declamatio pro Noverca contra Quintilianum. Ibid.

Præfatio in leges Ciceronis. Ibid.

PHILIPPUS DECIUS.

Apostolicæ Sedis Capellanus, & Rotæ auditor ab Innocentio VIII. constitutus est.

Ibid.

[*Jus Canonicum docuit*] Quod & Paduæ, a Venetis conductus fecit.

Ibid.

[*a Pisano Concilio*] Cui, a Ludovico Rege delegatus interfuit; Concilii Advocatus a Patribus sessione prima constitutus.

MATTHIAS FARINATORIS de WIENA, Ordinis B. Mariæ de monte Carmelo, S. Theologiæ Lector, scripsit librum *Moralitatum elegantissimum, lumen animæ dictum, cum septem Apparitionibus, necnon sanctorum Doctōrum, Orthodoxæ fidei professorum, Poetarum etiam ac Oratorum auctoritatibus, per modum pharetræ, secundum ordinem Alphabeti collectis.* In præfatione dicit se opus istud Joannis XXII. Pontificis jussu aggressum, in eo triginta annis desudasse, adjunctis sibi laboris focis, Leone Amundo, & Severino, triplici lingua peritissimis, qui libros quosdam de naturarum ordine, de Græco in Latinum nondum translatos diligenter celeriterque transferrent. Idem plurimos a se visos & usurpatos, quos hodie desideramus, libros, a Judæis confictos & Philosophis Arabicis, enumerat. Produit — 1482. fol. (b)

GERARDUS SENENSIS, Ordinis Eremitarum S. Augustini, Ægidii Romani sectator, Baccalaureatus Theologiæ gradum *Lutetiæ* adeptus, Theologiam ibi publice prælegit. Idem postea onus *Bononiæ* & *Senis* sustinuit. Scripsit *Commentarium in IV. Libros Sententiarum, librum de Contrariis & Ujuris, de Moribus Florentinorum, de Restitutione, Quaestiones quodlibetæ, Quaestiones ad Episcopos generaliter pertinentes, de Prescriptionibus, de Usurpationibus, Expositiones Clementinas de Hæreticis, & de Bergardorum erroribus, Tractatum de principio Individuationis ad mentem Ægidii, Quaestionem de intellectu agente,* (hæc duo Patavii MSS. servantur) *Quaestiones ad Episcopum Senensem, quæ cum multis aliis auctoris libris & tractatibus Me-*

(a) Conf. *Ondius*, tom. 3. p. 2610.

(b) Antea 1477. 2. vol. fol. teste *Fabr. Bibl. med. infim. Latin.* vol. 5. p. 169.

diolani asservantur. Ex his prodiit Commentarius in primum librum Sententiarum, *Pasavi* 1598. editus a F. Sanctio Ariminenſi, ex cujus præfatione iſta deſumuntur.

ARNOLDI de VILLANOVA Fragmentum prolixum de *Frederici & Jacobi Regum Hiſpaniæ & Sicilia pietate*, exſtat in Catalogo Teſtium Veritatis, pag. 1732.

LUDOVICUS BAVARUS, Imp. Romanus, ſcripſit egregiam *adverſus calumnias Joannis XXII.* Papæ apologiam, qua jus & ſuprematum Regum contra Pontificis ambitionem ſtrenue propugnat. Habetur in Catalogo Teſtium Veritatis, pag. 1708.

CODEFRIDUS de FONTANIS, ſæculo XIV. ſcripſit librum *contra Monachos mendicantes*. Præclarum ejus excerptum Flaccius Illyricus dedit in Catalogo Teſtium Veritatis, pag. 1721.

1350. JOANNES de Rupe ſciſſa, Ordinis Minorum, acerrimus Eccleſiæ Romanæ hoſtis. De eo vid. Catalog. Teſt. Veritat. pag. 178. & Froſſardum ſub finem voluminis 2di Chronic. (a)

GULIELMUS de RUBIONE, Ordinis Minoritarum, conventus Villæ Franca, provinciæ Aragoniæ Miniſter, ſcripſit *Commentarium in IV. libros Sententiarum*, a Badio Afcenſio editum *Parif.* 2. tom. fol. Ann. 1517. & 1518.

CAROLUS Rex Galliæ (circa An. 1400.) ſcripſit *Epistolam ſuper libertate Eccleſiarum Gallicæ & Delphinatus*, quoad exactiones annuatus & gravamina per Papam impoſita. Exſtat in Catalogo Teſt. Veritatis, pag. 1828.

HERMANNUS RIED ſcripſit libellum de *Vita & Honeſtate Clericorum*. Eum anno 1556. edi curavit Illyricus, qui & alium ejuſdem tituli librum, eodem circiter tempore conſcriptum, ſimul edidit.

1420. VOLGUINUS ſcripſit *Homiliam ſuper Evangelium de interſeminatu zizanii*. Inibi Clericorum vitia mirifice infectatur. Edita eſt inter alia quædam ab Illyrico, *Baſil.* 1555. in Antilogia.

1440. Scriptit quidam D. LURTZEN librum de *Squaloribus Romani Curie*; prodiit anonymus *Baſil.* 1551. Eum nonnulli codices aſcribunt Matthæo Crocaviſi, Epſcopo Warmaciſi. (b) Circa Huſſi tempora, illum a Matthæo ad Concilium Baſileenſe tranſmiſſum fuiſſe teſtantur. Vide Illyricum, Catalog. Teſt. Veritat. p. 1904.

1450. ALANUS CHARTERIUS, Caroli VII. Galliæ Regis ſecretarius, ſcripſit lingua vernacula librum cui nomen *Audicæ*, quo contra coelibatum Cleri præcipue agit. Illuſtre ejus Fragmentum latine verſum exhibet Illyricus in Catal. Teſt. Veritat. pag. 1848.

1450. JOANNES HUGONIS de Sleſſat, Vicarius Parochiæ S. Stephani Argentinſis. Scriptit ad Maximilianum Romanorum Regem, librum cui titulus *Quadrivium Eccleſiæ*, ſeu quatuor Prælatorum (viz. Papæ, Epſcoporum, Imperatoris & Laicorum) officium, quibus omnis anima ſubjicitur. Prodiit *Argentina* 1504. fol. (c)

Senſatus.

Sermones LIX. de rebus variis ſub ejus nomine prodierunt *Gouda* 1482. fol.

FRATER GUILLERMUS, S. Theologiæ profeſſor, Parifiſi educatus, ſcripſit *Poſtillam ſuper Epistolam & Evangelia, de Tempore & de Sanctis totius anni*. *Argentiniæ* 1483.

GUILHERMI Cancellarii Pariſienſis *Homiliologum* ab Henrico Bebelio editus, ſive, *Sermones Dominicales CV. in Epistolam.*

Sermones Dominicales CXXVI. in Evangelia.
Sermones CVI. de Sanctis.

Tubingæ 1499. fol.

(a) Ejus *Epistola* ad Guill. Curtum Preſb. Cardinalem de *ſuis revolutionibus & tribulationibus*, de qua Baluzius, T. 1. Pap. Avinion. p. 942. ſive *Prophetia, & libronculus dictus Vade mecum in tribulatione*, prodiit in Append. ad Faſciculum rerum expetend. & fugiend. *Lond.* 1690. p. 494. ejuſdem de *familiatæ philoſophiæ* MS. in Bibl. Regiæ Chriſtianiffimi Cod. 5977. *Commentarium in Oraculum Cyrilli Eremitæ Preſbyteri quarundam prædicationum* MS. in Bibl. Reg. *Parif.* Cod. 5997. de quo Baluzius, Pap. Avinion. T. 1. p. 1459. & *Comment. in 4. libr. Sententiarum*. Scriptiſſe etiam ſeruo de *Conſideratione quintæ eſſentiæ omnium rerum*, *Baſil.* 1561. fol. 1597. 8vo. & in Theatro Chymico edito *Urſelii* 1602. *Argentorati*. 1613. 1659. De *tribus oleis Antimoni*, *liber lucis & de Conſideratione lapidis Philoſophorum* inter ſcriptores de arte Alchemiæ & ſecreta naturæ MSS. in Bibl. Leidenſi. inter libros Voſſian. Conf. *Fabr. Bibl. med. & inſim. Latin.* vol. 4. pag. 368.

(b) Occurrit ſub *Matthæi Cracovi.* nomine in Append. ad Faſcicul. Rerum expetend. & fugiend. p. 584.

(c) Prodiit *Venet.* 1584. 4to. Habetur etiam in tractatu *Tractatum Juris*, tom. 11. p. 289. Ejuſdem de *poſtulate Papæ* contra Monarchiam Antonii Roſellii prodiit *Argentor.* 1504. *Alind* ejus *Quadrivium* memorat Poſſevinus. Vid. *Fabr. Bibl. med. & inſim. Latin.* vol. 3. p. 866. *Oudin.* tom. 3. p. 2586.

NICOLAUS de BLONY, Decretorum Doctor, Capellanus Episcopi Poronien-
sis.

Viridarum seu Sermones de Tempore CXXXI.

Sermones de Sanctis LI.

Scripti circa an. 1438. uti patet ex Sermone 113. de Tempore. Prodi-
erunt Argentinae 1498. fol.

THEODORUS GAZA. (a)

Commentarium de mensibus Atticis, latine versus a Joanne Perrello. Paris. 1535. Post-
ea recusus forma elegantiori in Petavii Uranologio, Paris. 1630. Postremo Antwerp.
1703. 1468.

GULIELMUS CAXTONUS, primus Anglorum Typographus, Joannis Trevisa Po-
hychronicon, ad annum 1460. continuavit. Versionem simul ac continuationem Wini-
chindus Wordenus excudit Londini 1495. fol. 1468.

Libri ab illo impressi. (b)

Speculum vite Christi, seu vita Christi per Bonaventuram Anglice conversa & multis
in locis aucta, tempore Thomae Arundelii Archiep. Cant. a quo versio approbata est:
Ad finem habetur tractatus vernaculus de *Veritate corporis & sanguinis Christi in sacra-
mento altaris*, fol.

Dicta Philosophorum ex Latino Gallice conversa a Joanne de Theonvilla, Prætorè Pa-
risiensi, Anglice & Gallice reddita per Antonium de Wodeville comitem Riveriæ; (ex-
cusa sunt caractere qui manuscriptus prima fronte videtur) Londini 1477. fol. a Caxto-
no, cui opus revivendum & corrigendum comes commiserat. Addidit ad finem Caxtonus
fragmentum in *viruperium audierunt*, quod omiserat in versione sua comes.

Houiliarium Anglicum, seu Expolitiones prolixæ Orationis Dominicæ, Symboli, Decalo-
gi, septem sacramentorum, &c. & Homiliæ in præcipuis totius anni Dominicis & fe-
stivitates. Anglice, Londini 1483.

Vita Patrum S. Hieronymi ex Gallico Anglice transtulit. Gallica versio Lugduni facta
fuerat anno 1486. Anglica 1491. versio Anglica prodiit Londini 1495. fol. post Cax-
toni mortem a Winchindo Wordeno edita.

Chronicon Anglie a Bruto ad annum 1460. Anglice contexuit, & Londini 1480. fol. edi-
dit. Primus liber, qui de situ, moribus, &c. Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ agit, ex primo
Polychronici a Trevisa versi libro fere totus desumitur. Exstat MS. in bibliotheca Lam-
bethana Caxtono inscriptum *Chronicon Anglie* a Bruto ad Henrici V. obitum multo fufius,
cui etiam primus liber nuncupatur.

BERNARDUS de BREYDENBACH, Camerarius ac postea Decanus Ecclesiæ Mogun-
tinæ, anno 1483. peregrinationem suscepit in terram sanctam ad sepulchrum Domini.
Historiam ejus peregrinationis ad sepulchrum Domini edidit Moguntia 1486. 1483.

*Historia peregrinationis ad Hierosolyma per solitudinem in Montem Sinai ad S. Catharinam
suscepta.* (c)

GUALTERUS SCHEDEL scripsit *Policraticon*, seu *Chronicon Universale* ab orbe condi-
to ad an. 1492. Prodiit Norenberge 1493. tabulis & iconibus ornatum. 1493.

SOCCUS quidam *Sermones* quamplurimos conscripsit. Prodi-
erunt impressi Argentine 1484. fol.

Sermones de tempore CXXVII. Pars hiemalis.

Sermones de tempore, Pars æstivalis.

Sermones de Sanctis CXIII. Ad finem sermonum de tempore ista nota habetur.

"Opus præclarum Sermonum Socci de tempore sic dictorum, cum de Succo, i. e.
"de medulla sacræ paginæ, stilo subobscuro exquisitissime sunt collecti, explicit feli-
"citer." In principio Sermonum de sanctis, "Incipiunt Sermones notabiles valde

(a) Scriptus *Grammatica libros 4.* edit. Venet. 1495. & alibi Latine lib. 1. & 2. Erasmo interprete, Co-
lon. 1525. 8vo. Græce & Latine libri 4. Basil. 1522. 1529. 4to. 1540. 8vo. & liber 4. cum explanatione E-
lie Andree Paris. 1551. 4to. *Epistolam de Origine Turcarum* cum Leonis Allatii versione in ejus *summaribus*,
tom. 2. p. 183. seq. Colon. 1653. 8vo. *Plures Gaze Epistolæ* memorat Allatius contra Creighton, p. 18. *Con-
suetudines de Mensibus Atticis* prodiit Græce cum Grammatica, Venet. 1495. Florent. 1515. 1526. 8vo. Venet.
1515. 8vo. Basil. 1540. 4to. Paris. 1560. 8vo. Item Latine in Thesouro Antiq. Græc. Jacobi Gronovii Amst.
1699. fol. tom. 9. p. 977. Vid. quæ de Gaze sententia notavit Jo. Alb. Fabricius in Menologio edito Hamburg.
1712. p. 52. De Theodoro Gaze conf. etiam Bibl. Gr. vol. 9. p. 191. seq.

(b) De Caxtono & libris ab illo impressis vid. vitam ejus a Joanne Lewis Anglice edit. Lond. 1717.
(c) Idem forte cum priore opus. Nam inter libros impressos Bibl. Bodleian. ad verbum *Brutenbachius* legi-
tur: *Peregrinatio Hierosolymitana ad sepulchrum Domini, & Cathariniana ad Montem Sinai, ac per varias O-
rientis partes*, cum iconibus, Spira 1502. O. 31. Art. *Moguntia* 1486. 1. 1. 7. Art. & cum coloribus B. 1. 16.
Art. Seldeni. Prodiit etiam lingua Germanico-Belgica, Mogunt. 1488. Conf. *Ondius*. tom. 3. p. 2734.

- " & multum formales fratris Socci Ordinis Cisterciensium de Sanctis.," In fine "Sermones Socci de sanctis Hostulis mellifluis Doctoris sancti Bernardi præ cæteris utcumque exornati, explicantur feliciter."
1504. Impressus est liber *Norimbergæ* anno 1508. titulo *speculum Visionis*, auctore Presbytero JOSEPHO GRUNEPECK, qui vixit circa idem tempus. Allyricus in Catal. Teit. Verit. pag. 1926. Ecclesiæ Romanæ abusus acriter castigat.
1505. PETRUS TARTARETUS, Parisiensis Theologus, scripsit *Commentaria seu Reportata in sententias & quodlibeta Scoti*, Venet. 1607. 2. vol. fol.
- ANTONIUS SYRRECTUS, O. M. provincie Turonice scripsit *librum formalitatum ex mente Scoti*, Venet. 1505. fol. editum.
1509. JOANNES MAJORIS ECKIUS, procancellarius Aupoli & Canonicus Eistetenfis, scripsit anno 1512. prolixum de *Prædestinatione Commentarium*, qui excusus est *Augusta Vindel.* 1514. fol.
1509. JOANNES MAJOR, natione Scotus, Theologus Parisiensis, in Glegorno viculo, quinto ab Hadingtona lapide, natus, scripsit *Commentarium seu questiones in IV. libros Sententiarum*. Opus anno 1509. inchoatum, anno 1516. absolvit. Prodiit a Badio Ascensio excusus *Parif.* 1519. 2. tom. fol. (a)
1513. PAULUS de MIDDELBURGO, Episcopus Forosempronienfis (b) scripsit opus ad Leonem X. libris XIX. de *recta Paschæ celebratione & de die Passionis D. N. J. C.* prodiit *Forosempronii* 1513. f.
1514. AUGUSTINUS (c) JUSTINIANUS, urbe Genuensis, ordinis Prædicatorum, edidit *Ostaphon Psalterii*, viz. Textum Hebraicum, Paraphrasin Chaldaicam, Versiones Latinas utrique respondentes, Versiones Latinam vulgatam, Græcam & Arabicam, & Glossam brevem. Impressum est *Genue* 1516. fol.
1516. VALERANDUS VARANIUS ABBAVILLÆUS, Doctor Parisiensis, scripsit an. 1516. *Gesta Joannæ virginis Gallicæ, Anglorum expultricis*, carmine Heroico, libris IV. prodierunt inter Scriptores de mulieribus claris, *Parif.* 1521. fol.
1517. FRANCISCUS LYCHETUS BRIXIANUS, O. M. de Observantia, Vicarius Provincie Brixie, ac tandem totius Ordinis Franciscani Minister Generalis, dum Neapoli Joannæ Reginæ jussu Theologiam triennio prælegeret, scripsit varia in Theologia Scotica.

(a) *Commentarius in 4um Sententiarum* prodiit *Parif.* 1509. Recuf. amplior. ap. Badium Ascensium *ib.* 1516. Ex hoc excerpta *Disputatio de statu & potestate Ecclesiæ*, quæ habetur inter Gersonis opus, tom. 3. edit. nov. p. 1121. seqq. atque inter alia scripta ejusdem argument. *Parif.* 1683. fol. in Defensione doctrine Veterum Theologorum Facultatis Parisiensis. Adde Mackenzium, p. 316. seq. *Comment. in 1um & 2um Sententiarum*. *Parif.* 1510. *Comment. in 3um prodiit auctor ibid.* 1519. *Comment. in 4um ibid.* 1517.

Ejusdem *Expositio in Matthæum*, *Parif.* 1518. Ex hoc deprompta *Disputatio de auctoritate Concilii supra Papam*, & altera de *potestate Papæ in rebus temporalibus*, quæ ambæ exstant in Defensione Facul. Theol. *Parif.* supra memorata, & inter Gersonis opera t. 2. p. 1131. seq.

Ejusdem *De Hist. gentis Scotor. libr. 6.* in anno 1469. desinens. *Parif.* ap. Badi. Ascens. 1521.

Catalogus Episc. Lacionensium ap. Anton. Democharem, L. 1. c. 26. tom. 2. Propugnacionis pro sacra Missa.

Expositiones in 4. Evang. Ad calc. hujusce operis 4. *Questiones*. 1. Utrum lex gratiæ sit sola vera. 2. Quid sit veritas catholica, & quot sint ejus gradus. 3. De numero Evangelistarum. 4. De terræ promissionis situ. *Parif.* ap. Ascensium 1529.

Introducturum in Aristotelicam Dialëcticam, totamque Logicam *Parif.* ap. Jo. Lambert. Prodiit etiam cum aliis ejusdem similis argumenti *Lugd.* 1514. *Comment. in Physicam Aristotelis* *Parif.* 1526. Baleus Cent. 14. Art. 59. Caxtoni *Chronicon* libris 7. a Majore ex Anglico versum notat; & ejusdem *Disputationes Sorbonicæ, placita Theologica, & Sermones per annum* memorat. *Heic. Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 4. p. 283.* Conf. etiam Georg. Mackenzii tom. 2. de vitis illustrium Scotorum, p. 309. & Nichollon. *Bibl. Hist. Scotie*, p. 101.

(b) Obiit Rom. 1514. ætat. 89. *Opus de recta Paschæ celebratione libris 12.* prodiit *Forosempronii* 1513. 4to una cum *libris 19. de die passionis Dominicæ* ad Maximilianum Cæsarem. Non aliud est quod a Gesnero de emendatione Calendarii appellatur. Scripsit etiam *Prognosticon* ostendens anno Dom. 1524. nullum diluvium futurum. *Forosempronii* 1523. Edidit etiam *Defensionem prognostici*, atque *Invectivam* in Vatem superstitiosum. *Conf. Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 5. p. 641.*

(c) Conf. Jac. Echardum tom. 2. de Script. Dominicanis, p. 96. Le Long. *Bibl. sacr. vol. 1. p. 2. & p. 42.* Morinus in *Exerc. Bibl. p. 11.* ait Justiniani *amotatunculas in Psalmos* ex mysticis & difficillimis Judæorum penatibus expressas, paucis verbis plura aperire Judæorum recondita mysteria quam crassis voluminibus aliis, qui his in rebus videri gestiunt admodum versati.

Liber Job. Hebraicæ veritati restitutus, cum duplici versione, altera vulgata Justiniani, prodiit *Parif.* 1520. 4. Edidit etiam Justinianus *librum Ruth & Lamentationes Jeremiæ*, cum tractatu de *nummeris*, Hebraicæ 4to. *Grammaticam R. Moysi Kimchii*. *Parif.* 1520. 4. recuf. cum Sebft. Munsteri versione *Eusebii*. 1531. 8. & notis Constantini l'Empereur *Lugdun. Bat.* 1610. 8. Maimonidis *Ducem Senonenium* Archiepiscopo dicavit, & illius versionis speciem adjunctum versioni Buxtorfianæ exhibuit Wolfius *Bibl. Hebr.* tom. 3. p. 781. seq. *Precationem ad Deum* ex 72. nominibus Divinis Hebraicæ & Latinis, cum interprete commentariolo, *Venet.* 1513. 8. *Porceti Salvatici Vistoriam contra impijs Hebræos*, scriptam an. 1503. *Parif.* 1520. *Prefactionem Justiniani* Mich. Neander in *Erotomatibus Lingua Hebrææ* p. 541. seq. recudi fecit. *Porceti promissionem* dedit Wolfus *Bibl. Hebr.* tom. 2. p. 1124. *Psalmsi Judæi* 102. *Questiones, & Responsiones morales* *Joy Gersonii*, *ibid.* 1520. *Chakidim in Platonis Timæum*. *Parif.* 1520. *Æneæ Platonici Dialogum de immortalitate animarum & corporum resurrectione*, e Græco Lat. versum. *Venet.* 1513. 8vo. Jo. *Matthæi Lamentum de Sardanæ de iusticijs claris, & de inventoriis rerum*. *Parif.* 1520. Scriptum etiam talicæ *Annales Græcorum* post auctoris obitum edit, *Genue* 1537. *Heic Fabr. Bibl. med. & infim. Lat. vol. 4. p. 612.*

Com-

Commentaria in unum, 2dum & 3tium Joannis Scoti Sententiarum librum, & in ejusdem *Quodlibeta*. Paris. 1520. 2. tom. fol. *Commentaria in 2dum Sent. librum & quodlibeta* prodierant *Sallodii*, 1517. f.

JOANNES LONGLANDUS, Episcopus Lincolnienfis, Henrico VIII. Angliæ Regi p. 1518. a sacris confessionibus, scripsit *Sermones* plurimos expositivos in tres priores *Psalms Penitentiales*, viz. 6. 31. 37. (anno 1518.) ad Henricum regem; *Sermones tres ad Clerum* (anno 1525, 1527.) ad Gulielmum Warhamum, Archiep. Cant. & *Sermones 83 quadragesimales* (anno 1517.) Prodierunt simul *Londini* per Richardum Pynson excusil. fol.

Editæ sunt ab Hutteno 1520. Domini anno aliquot *Epistolæ* scholarum, Pragenfis, Oxoniensis, & Parisiensis, *de tollendo schismate*, quod tunc erat (sæculo XIV.) quibus adjuncta est & Cæsaris Wenceslai Epistola.

Quære an illa sit scholæ Oxoniensis Epistola *de tollendo schismate*, quæ in Bibl. Lambethana MS. extat.

JOANNES, Episcopus Chemienfis, scripsit *Onus Ecclesiæ* (a) post mortem Lutheri, quem passim oppugnat. Illyricus in Catal. Test. Veritat. p. 1795. Albertinum vocat, sæculo XIV. collocat, & quando vixerit se nescire dicit.

His accedit

Historiale de CHAUCERO nostro, scripta etiam a Reverendiss. THO. TEMISON, Archiepiscopo Cant. ad calcem HISTORIÆ CL. CAVEI LITTERARIÆ.

GALFRIDUS CHAUCER, Natione Anglus, Domo Londinensis, nobili, ut videtur, loco natus, prima Litterarum tyrocinia in Academia Oxoniensi posuit, si Lelando apud Baleum fides. Sunt qui Cantabrigiæ etiam litteris illum incubuisse volunt; testimonio ex *Amoris Aula* desumpto innixi. Verum libellum istum Chauceri non esse nos infra adnotabimus. Posita domi melioris Litteraturæ fundamenta diuturna inter exteras Gentes peregrinatione ad culmen perduxit. Domum reversus, Legum Municipalium studio in Hospitiis Jurisconsultorum Londinensibus animum adiecit. Dein rara Artis Poëticæ fama illustri, Angliæ Regibus & Magnatibus in pretio esse coepit. Variis honoribus cumulatus, ab Edwardo III. Armigeri dignitate auctus, & in Galliam anno 1377. legatus, ut Mariam Francorum Regis filiam Richardo Wallie Principi procaretur, a Richardo secundo inter Aulicos allectus est. Semel atque iterum ad externos Principes missus & frequentibus stipendiis donatus, claruit anno 1380. Uxorem duxit filiam Pagani Roveti Equitis Hannonienfis, cujus alteram filiam duxerat Joannes Dux Lancastrenfis; ipsomet Duce Lancastrensi, cui imprimis charus fuit, nuptias ei procurante. Turbatus sub Richardo secundo seditione populari rebus, ipse plebis tumultuantis partibus plus æquo favit; ut multifariis regni gravaminibus, quæ sub impotentis animi juvene Rege nimis invaluerant, medelam adhiberi efficeret, uti ipse in *Testamento Amoris* scribit. Compositis regni rebus, rei familiaris grave discrimen adiit; Regis & Procerum inimicitias aliquandiu expertus, & ut nonnulli volunt, in carcerem datus. Tandem in integrum restitutus, Prædium suum in villa regia de Woodstock prope Oxonium situm concessit, ubi ultimum vitæ decennium, Musis unice intentus, exegit. Anno 1400. Londinum profectus, ut res domesticas curaret, vitam clausit 25. Octob. die, anno ætatis circiter 72. In Ecclesiâ Westmonasteriensi sepultus: Vir extra controversiam doctissimus, Poëtarum vero Anglicorum facile princeps & Parens, *sui sæculi ornamentum*, inquit magnus ille Camdenus, *extra omnem ingenii aleam positus, & Poëtarum nostrorum longo post se intervallo relinquens*; sane is est, quem antiquis Latii poëtis non immerito conferre possemus; si aut sæculum aut linguam nactus esset feliciorum, licet id in Chauceri laudem haud parum cedat, quod tam rudi ævo Præcorum Poëtarum videres si non allecutus, saltem imitatus fuerit, & horridiusculam linguæ Anglicanæ (qualis tunc temporis obtinuit) duritiem, Carmine ligatam, amoeniorem atque elegantiores reddiderit; primus enim omnium Linguæ nostrati sordes excussit, nitorem intulit, & larga vocum molliorum aliunde invecrarum suppellectile ditavit; id operis

(a) An 1519. Prodiit *Laudisfuita* 1524. Colon. 1531. fol. & 1640. 4to. Teste Fabr. Bibl. med. & inf. Lat. lib. 4.

præcipue in Poëmatibus suis condendis in animo habuisse visus. Unde jure de eo Lelandus,

Anglia Chaucerum veneratur nostra Poëtam:
Cui Veneres debet Patria lingua suas.

Neque solum principem apud conterraneos Poëtas loci gloriam tulit, verum etiam totum scientiarum, qua late patet, circulum haud infeliciter consecerat. Dialecticæ & Philosophiæ haud vulgariter peritus, Historiæ calensissimus, Rhetor satis venustus, Mathematicos non ignarus, in rebus denique Theologicis apprime versatus, de quibus acute atque erudite disputat. Subtiliorem etenim scholarum disciplinam probe noverat; caltioris autem Theologiæ studio nullos fere non sui temporis Theologos antecelluit, Wiclefi dogmata ut plurimum secutus, & infuscatam & genuinam pietatem fecitatus. Hinc graviore Ecclesiæ Romanæ superstitiones & errores acerbè sæpius vellicat; corruptam ineptissimis commentis disciplinam Ecclesiasticam luget; Cleri luxuriam & ignaviam castigat, in Ordines autem Mendicantes projectissimo ubique odio invehitur, quorum hypocritin, anibitionem, aliaque vitia turpissima aliquoties tota opera, nullibi vero non oblata quavis occasione, acerrime infectatur.

O P E R A.

ITER *Cantuariense*, post annum 1381. quo totius Anglicanæ tam Ecclesiæ quam Reipublicæ status, omniumque Regni Ordinum vitia & corruptelæ mira arte depinguntur. Triginta enim circiter homines totidem diversorum Ordinum Cantuariam ad visitandas D. Thomæ reliquias iter simul facere finguntur, qui fabulas, seu sermones, prout cujusque Personæ magis congruit, inter viam enarrant. Ex his aliquæ de rebus ludicris agunt, plurimæ hominum cujuscunque status vitiis & dolis describendis impenduntur, pleraque moralia argumenta, nonnullæ etiam Theologica tractant; præsertim vero ultima, quæ oratione soluta conscripta de pœnitentia ejulque partibus ac de peccatis mortalibus eorumque remediis fufe agit. Refert Thomas Speght, Author vitæ Chauceri, recentioribus operum ejus editionibus præmissæ, in priorè editione, a Gulielmo Thyn sub Henrico VIII. Rege adornata, locum habuisse Fabulam Peregrinatoris, quæ corruptos Cleri mores longe aculeatius quam in cæteris perstrinxit. Eam ob rationes nescio quas exsectam esse atque in omnibus editionibus sequentibus omissam, quæ quidem ut in lucem iterum protracta Chaucero post liminio reddatur, e re communi foret.

Romanium Rose, a Joanne Meldinenfi Gallice scriptum, a Chaucero Anglico versu redditum.

De Troili & Creseidi amoribus libri 5. ex Latino converfi.

Legenda bonarum Mulierum.

Boethii de consolatione Philosophiæ librorum 5. *versio profaice.*

Chauceri somnium, seu Joannis Ducis Lancastrensis planctus ob obitum Blanchæ conjugis charissimæ.

Avium Comitæ.

Formosa Virgo misericordiæ expert; Poëma ab Alano, qui Galliæ Regi ab Epistolis fuit, Gallice compositum, Anglice a Chaucero versum.

De Arcitu & Amelide Auvoribus.

Mulierum Comitæ.

De Astrolabii usu liber, ad Ludovicum filium decennem anno 1391, scriptum profaice.

Planctus Atri Equitis.

Lam Mulierum.

Testamentum Amoris libris 3bus, paulo ante obitum scriptum profaice. In eo multa diversi argumenti tractantur, Amatoria, Politica, Moralia, potissimum vero Theologica. Primo enim libro agit de adversæ fortunæ causis & remediis; 2do De notitia unius veri Dei omnium Creatoris, deque statu Gratiæ & Gloriæ; 3tio, De Divinæ præscientiæ & humani arbitrii concordia.

Lamentatio Mariæ Magdelene ob obitum Christi, ex origine translata.

Remedium Auvoribus.

Querela Martii & Veneris, ex Gallico versæ.

Certamen Cuculi & Luscinia.

Bonum

Bonum Consilium, Poëma breviculum a Chaucero lethali morbo jam decumbente compositum.

Poëmata varia, a Joanne Stovo primum evulgata.

Amoris Aula, quæ quidem Chaucero abjudicanda videtur. In procemio enim author ruditatem suam excusans, ait neque Tullii flosculos, nec Virgilii poësia, nec Galfridi (quo nomine Chaucerum designari parum est dubium) artem a se expectanda esse.

Chauceri sennium aliud, seu Epithalamium Joannis Gandavenfis & Blanchæ, Henrici Ducis Lancastrenfis filie.

Flos & folium, seu de formæ fragilitate & virtutis stabilitate. Ista duo poëmata in editione anni 1597. primum prodierunt.

Abecedarius, seu oratio ad B. Virginem in usum Blanchæ Ducissæ Lancastrenfis, quæ a Chaucero in prima juventute composita, portentosis beatissimæ Virginis assentionibus referta est.

Tractatus brevis proficui adversus Ordines Mendicantes, Anglice *Jack Upland* dictus, qui cum *Abecedario* in editione anni 1602. primum in lucem datus est. In eo Chaucerus variis Argumentis fraterculorum privilegia, fraudes & hæretica ac blasphemata, uti vocat, dogmata impugnat; hypocritin, ambitionem, ignorantiam, luxuriam, ignaviam aliaque vitia exprobrat; totumque vitæ genus stylo mordacissimo insequitur. Initium Tractatus placuit in exteriorum gratiam subicere.

"Ego *Jack Upland* apud verum Deum & omnes veros Christi Discipulos conqueror, "Antichristum & assecras sanctitatis prætextu Christi Ecclesiam decipere variis falsis commentis, unde fit, Antichristi suorumque versutia, ut multæ virtutes in vitia transmutentur. Scelestissima autem hominum colluvies, quam unquam nactus est Antichristus, ultimo omnium loco Ecclesiæ invecia est, idque ratione plane admiranda, cum "e diversis Antichristi Sectis prodierint, e diversisque regionibus & generibus prognati sint. Omnes quietiam satis norunt illos nec Episcopis obedientiam, nec Regibus fidem præstare; neque etiam agros colunt, nec serunt, farriunt, aut metunt, lignum, "segetem aut gramen, nihilque quo humanum genus adjuvari, ipforumve vita sustentari possit. Isti tamen homunciones jactitant sese omnem a Deo potestatem accepisse tam in cœlis quam in terra, ita ut cœlum & infernum quibuscunque libet vendere possint; cum tamen ipsi verberones, quænam sese fata maneant, prorsus ignorent."

Prodierunt Chauceri Opera Londini 14—edita a Caxtono, (a) qui artem typographicam, quam Angliæ primus intulit, horum impressione auspicatus est. Dein Guilielmus Thynn, vir præclari generis ac minime indoctus, ea ad vetustorum exemplarium fidem recognovit; & Henrico VIII. Angliæ Regi, in cujus aula militavit, inscripta edi curavit Londini 1542. f. recusa ibid. 1561. Auctiora & Authoris vita ac glossario vocum obsoletarum illustrata studio Thomæ Speght prodierunt Londini 1597, 1602; recusa ibid. 1687. f. (b)

Alia scripsit Chaucerus, quæ interierunt. Ex his recenset Speghtus in vita ejus, Poëma de Vulcani veru; de Leone & ejus dignitate; Comedias & Tragadias; Facetias & Jocos; Vitam S. Cecilie a semetipso conscriptam Chaucerus memorat in prologo ad Legendam bonarum Mulierum.

(a) Conf. vitam ejusdem Caxtoni a Joan. Lewis Anglice edit. Lond. 1772. pag. 103. seq.

(b) Novissime auctiora, cura Urry, Lond. 1721. fol.

EXCERPTA QUÆDAM EX
 ASSEMANNI BIBLIOTHECA ORIENTALI,
 QUÆ AD NOTITIAM SCRIPTORUM QUORUNDAM IN
 HISTORIA LITTERARIA
 RECENSITORUM PLENIOREM FACIUNT.

Hist. Lit.
 tom. 1. p.
 30. ad an.
 65.

ABGARUS. Abgari Edessæ Toparchæ Epistolæ ad Dominum Nostrium Jesum Christum, & Domini ad Abgarum meminit, præter Scriptores a Caveo citatos, Jacobus Sarugenſis in Homilia de Thaddæo Apostolo, & Abgaro Rege, Abgarianam quidem nullo vitio ~~reſcribens~~ laborare ſibi perſuadet Aſſemannus, tum quia nulla eſt ratio, quæ contrarium ſuadeat; tum quia legatio Abgari ad Chriſtum ex omnium Syrorum Patrum ſententia, a Græcis etiam Latinifque ſcriptoribus confirmatur; cui & Epistolam eum adjunxiſſe, ex communi hominum more haud improbabile eſt. Utut autem de Epistolâ Domini varie diſputatur; ejuſque ~~ymoribus~~ in dubium revocatur, judicia Eruditorum conciliari forte poſſunt, ſi dicitur hæc Epistola non propria Domini Chriſti manu fuiſſe exarata, aut eo diſtante ab alio conſcripta, ſed ex ſanctiſſimo ejuſdem ore, ut & cæteri qui in Evangeliiſ exiſtant Sermones, ab Edeſſeno legato Hieroſolymis excerpta, mox eodem legato ad Abgarum reverſo Edeſſæ renunciata, demum a Notariis poſt Thaddæi adventum & Abgari converſionem in Acta publica relata, præmiſſa eidem ipſius Abgari Epistola, cujus exemplar in Archivo Edeſſeno adhuc exſtat.

Bibl. Ori-
 ent. tom.
 1. p. 554.

Hist. Lit.
 tom. 1. p.
 30. ad an.
 65.

CLEMENS ROMANUS. *Liturgiæ* ejus Syriaca exſtat in Bibl. Vat. in Cod. Nitr. 3. cujus initium; *Deus, qui es mare ineffabile*: quam e Græco ex 8vo. nimirum Conſtitutionum libro, in Syriacum tranſtulſiſſe dicitur Thomas Heracleenſis in Catalogo anaphorarum Syriacarum ap. Schultingium num. 5. Prodiit Lat. per Renaudotium tom. 2. Lit. Orient. p. 186. Abulbarcatos in libro de *Diviniſ Officiis*, c. 7. duas Clementis Epistolâ ap. Coptos receptas eſſe affirmat; nec non *librum Arcanorum*, & *Canones*. Epistola ejusdem adv. eos, qui *matrimonium rejciunt*, laudatur a Barſalibæo Comment in Evang. fol. 155.

Bibl. Ori-
 ent. tom.
 1. p. 14
 not.

Canonum epitomen in ſua Canonum Collectione edidit Ebedjeſu. Exſtat Syriace in Cod. Syr. Andr. Scandar. 18. in Bibl. Vat. illato.

Didascaleia Apoſtoliſ inſcriptæ, a Canonibus, Conſtitutionibus, & libris Recognitionum plane diverſæ, memioit Bar-hebræus in ſuo Nomocanone. Exſtat Syriace MS. in Bibl. Col. Urbani de Propaganda fide.

Arabice in Bibl. Vat. tom. 1. Canonum Eccleſiæ Alexandrinæ Cod. Aſſemanni Arab. 2. habentur ſub Apoſtolorum nomine *Alfa*, *Canoneſque* 30. *Canones* alii per Clementem 82. *Conſtitutiones Apoſtolorum de Sacerdotio*, & *Eccleſia* 6. *Conſtitutiones Apoſtolorum per Clementem* 71. *Conſtitutiones alie Apoſtolorum* per Clementem 56. *Didascaleia*, in capp. 39. diviſa (quæ etiam habetur in Cod. Arab. Vat. 38.) Clementis *Canones*, ſeu *Epistolâ S. Petri ad Clementem*, *Canones Apoſtolorum ex Teſtamento Vetere deſumpti*. tom. vero 2. ibid. Cod. 3. habentur *Conſtitutionum Apoſtolicarum per Clementem* libri 8. Iterum *Canones Apoſtolorum* 81. & *Conſtitutiones eorundem per Clementem* exiſtant in Bibl. Vat. in Cod. Beroënſi 13. Denique ſub Clementis nomine li-

bra

bri. 8. *Arcani* appellati, qui Chronicon Patrum & Revelationes Petri apocryphas continent, extant in Bibl. Vat. inter Codd. Andr. Scandar. num. 39.

Hiſt. Lit. tom. 1. p. 103. ad an. 220. HIPPOLITUS, Portus Romani, celebris in Arabia emporii, Episcopus. *Abulidum Romanæ Episcopum* vocant recentiores Christiani Arabes. Sub ejus nomine Canones Arabicos 38. collegit Macarius presbyter ac monachus Monasterii S. Macarii, interuitque tomo primo Canonum Ecclesiæ Alexandrinæ, qui habetur in Bibl. Vat. inter Codd. Arab. ab Alſemanno ex Oriente advectos, num. 2.

Bibl. Orient. tom. 1. p. 15. not.

Canones Æthiopicos memorat Fabricius, T. 5. Bibl. Gr. p. 208. ubi & *Græca ipsius Diſcalciæ* mentionem facit, quæ eadem est ac *Conſtitutio Sanctorum Apostolorum per Hippolitum*, de qua Lambecius in Bibl. Vindob. l. 8. p. 429. Exitat Syriace in Bibl. Vat. in Cod. Andr. Scandar. 18.

Expositio in Cant. Cantic. Græce inter Codd. Gr. Abr. Maſſad. Bibl. Vat. a Clemente IX. addictos, num. 10.

Homilia de Antichriſto, de ſecundo Chriſti adventu, & de fine mundi, Gr. MS. ibid. n. 12. & inter Codd. Gr. Pii II. in Bibl. Vat. nunc illat. num. 39.

Vita 12. Apostolorum, & 70. Diſcipulorum, Græce in Bibl. Vat. inter Codd. Abr. Maſſad. num. 11.

Fragmenta de 4. animalibus, in Jeremiam, in Cant. Cantic. & de 5. illis, quos Matthæus in Chriſti Genealogia prætermittit, Syriace inter Codd. Syr. ab Alſemanno ex Oriente advectos, & Bibl. Vat. addictos, num. 3.

Danielis minoris & Sufannæ fragmentum bene longum, Gr. in Bibl. Vat. inter Codd. Andr. Scandar. num. 55.

Hiſt. Lit. tom. 1. p. 144. ad an. 278. ARCHELAUS an. Chriſti 277. Manetem hæreſiarcham docta diſputatione coërcuit. Episcopus fuit urbis in finibus Meſopotamiæ ſitæ, *Casfar* vel *Charchar*, dicte; *Casfar* *ma-hunt* Syri antiquiores; *Gargar* seu *Garcar*, vel *Carcha* recentiores. Errat ergo Zacagnius in Præfat. ad Collect. Monumentorum veterum Eccl. Gr. & Lat. & in notis ad Diſputationem Archelai, & cum Zacagnio Cavens, dum contendunt hunc non *Casfare* aut *Carchara*, sed *Carrha* seu *Carrharum* vel *Haran* Episcopi fuisse: idque ex eo conſiſcit, quod in Actis illius Diſputationis c. 3. *Charra* diſerte nominatur. Verum Librarianum potius errore in unico illo Actorum loco *Carrha*, ſcriptum dicendum est, quam *Casfar*, vel *Carchar*, initio Actorum, & ap. Epiphanium, Socratem, & Photium, qui certe Carrhas, seu Haran, celeberrimam Meſopotamiæ urbem, *Charcharam* vel *Casaram* nunquam appellarent. Photius Cod. 85. teſtatur Hegemonium quendam Diſputationem Archelai adverſus Manetem perſcripſiſſe. Quibus verbis hoc tantum ſignificatur, Archelaum Diſputationem ſeciſſe, & Hegemonium litteris conſignaffe.

Bibl. Orient. tom. 1. p. 155.

Hiſt. Lit. tom. 1. p. 150. ad an. 290. METHODIUS Olympi in Lycia Episcopus: Græci *Patavarion* itidem in Lycia Episcopum vocant, ut liquet ex Menologio die 20. Junii. Tyri quoque episcopatum geſſiſſe perhibent, ibidemque martyrium ſubiſſe ſub Diocletiano circa anno Chriſti 311.

Bibl. Orient. tom. 1. p. 27. not.

p. 153. Ejuſdem *Revelationes* extant MSS. in Cod. Syr. Andr. Scandar. 29, hoc titulo prænotatæ: *Sermo Methodii Episcopi Olympi & Martyræ de ſucceſſione regum, & de fine mundi*. Idem Sermo habetur Græce MS. inter Codd. qui ad Pium II. pertinebant, num. 11. hoc titulo præfixo: *Methodii Patareſis Episcopi de regno gentium, & in ultima tempora accurata demonſtratio* & in Cod. Gr. Abr. Maſſad. hunc titulum præſert: *Methodii Patareſis Episcopi de Saracenis irruptione in Romanos, deque eorundem extirpatione, & de fine mundi*. Prodiſerunt hæ Revelationes Gr. & Lat. inter Orthodoxogr. tom. 1. Lat. in Bibl. PP. tom. 3. ſed per paraphraſin tantum: Nam in ea translatione multa ſunt quæ Syriace deliderantur, ut 2. priora capita de prævaricatione angelicæ naturæ, &c. deque iniqua ſerpentis perſuaſione, &c. & diſiſiones capitum, tituliſque ſingulis capitibus præfixi, & 2. poſtrema capita quæ videntur textui Methodiano ab interprete adjuncta, quum in antiquiſſima ejusdem operis Syriaca verſione haud exiſtent. Alſemannus hoc opus Methodio Confeſſori & Patriarchæ CP. qui obiit circa an. 846, non Methodio alteri Patr. CP. qui obiit circa an. 1240, adſcribendum putat, quum Sobenſis, qui obiit an. Chriſti 1318, ejusdem Sermonis jam Syrorum manibus circumlati, Methodioque antiquo ſcriptori tributi mentionem faciat in Catalogo.

Hiſt. Lit. tom. 1. p. 189. ad an. 325. JACOBUS natus Niſibi, quæ Antiochia ad Mygdonium appellatur, ſub Maximo Imp. Confeſſione fidei clarus ad episcopatum Niſibis evectus fuit, ubi S. Ephraem. muni Syrum auditorem habuit. An. 325, una cum Ephraemo concilio Nicæno inter-

Bibl. Orient. tom. 1. p. 27.

Not. MSS.

(C)

fuit.

fuit. Decem post annos eodem Jacobo, & Alexandro CPolitano episcopo orantibus, Arius Constantinopoli iustas suæ nequitiae poenas dedit, teste Dionysio Jacobitarum Patriarcha in Chronico Syriaco ad an. Alexandri 646. Obiit an. 338. ut testantur idem Dionysius, & auctor Chronici Edesseni.

An quidquam scripserit Jacobus Nisibenus, merito in dubium vocatur. Non tantum ap. Hieronymum, & Theodorum, sed etiam ap. Syros omnes de Nisibeno altum silentium. Abulbarcatus, auctor Ægyptius fati accuratus, indicem texti librorum, qui Arabice ap. Christianos orientales circumferuntur; & tamen de Jacobo nihil. Hebedjesu recenset Catalogum auctorum fere omnium Syrorum: Nisibenum vero ne nominat quidem. Quando igitur Gennadius Jacobi Nisibeni scripta in Catalogo suo enumerat, Jacobum Sarugeniem cum Nisibeno confundere videtur, & huic adscribere, quæ a Sarugenis ingenio prodierunt. Ad hanc conjecturam faciunt ipsiusmet Gennadii verba initio Catalogi, quæ ap. Erasimum Roterodamum sic habent: *Jacobum Presbyter, cognomento Sapiens, Nisibene civitatis Episcopus, &c.* Incohærenter Presbyter & Episcopus; non alia certe de causa, quam quod Gennadius de Jacobo quidem presbytero loqui volens, credidit, unum eundemque ipsum fuisse cum Nisibeno. Ad hanc suspitionem de Gennadio confirmandam capitur conjectura ex cognomento *Sapientis*, quod ille Jacobo attribuit. Id enim Sarugenis proprium faciunt omnes Syri Scriptores. Contra, Jacobum Nisibenum *Magnum* quidem frequenter appellant, *Sapientem* autem nunquam. Denique enumerata Gennadio opera fere omnia inter Jacobi Sarugenis scripta reperire est, licet sub diversis vel parum immutatis titulis. Illud autem de *regno Persarum, de persecutione Christianorum, & Chronicon, Marthæ Tagritensis* videntur.

Hactenus deductis opponi potest, S. Jacobum Nisibenum inter Ecclesiasticos scriptores numerari a S. Athanasio L. 1. contra Arianos prope initium. Sed ex Athanasii verbis non recte colligitur Nisibenum esse auctorem operum illi a Gennadio attributorum, quod unice contenditur, sed tantum ab illo aliquam fortasse de controversiis ejus temporis dictatam fuisse epistolam, aut aliquid simile.

His argumentis contendit Assemanus, Jacobum Nisibenum non esse auctorem operum, quæ illi Gennadius in Catalogo attribuit. Minime tamen sequitur Jacobum nihil omnino scripsisse. Nam Venetiis in Hospitio Monachorum S. Antonii ejusdem nationis exstat Codex Armeno Sermones exaratus, in quo continentur Jacobi Nisibeni *Epistola ad S. Gregorium Armeniæ Illuminatorem, & Tractatus in Capita 18. divisus, viz. de Fide, de Charitate, de Jejunio, de Oratione, de Pugna Spirituali, de Pietate, de Penitentia, de Resurrectione mortuorum, de Humilitate, de Pastorum officio, de Circumcisione adversus Judeos, de Subbato adversus eosdem, de Delectu ciborum, de Paschate, de Gentium electione, & Judæorum reprobatione, Christum esse filium Dei, de Virginitate & Castitate, adversus Judeos qui Messiam expectant, ut eorum dispersionem colligat.* Demum *Epistola ad Clerum Seleucia & Ctesiphontis de superbia, & ambitione.* Et hæc quidem Jacobi opera genuina esse facile sibi persuadet Assemanus, tum quia quæstiones eorum duntaxat temporum proprias continent; tum etiam quia eorum pleraque a Gennadio indicantur; tum demum quia schisma propter Papam Aghæi filium Seleucia & Ctesiphontis Episcopum, de quo Jacobus loquitur in Epist. supra citata, sub ejusdem Jacobi ævo contigit.

Hexæmeron ad Constantinum, de quo dubitat Caveus an Nisibeni opus sit, est genuinus p. 23. Jacobi Sarugenis foetus.

Errat Caveus cum Pearsono, dum Arabicos Conc. Nicæni Canones a nonnullis Jacobo Nisibeno adscriptos Justiniano recentiores facit: nam illos Marutham Tagritensem episcopum sub Theodosio juniore in Syriacum sermonem vertisse, testis est Hebedjesu in Catalogo p. 51. & in epitome Canonum Synodali, fol. 62. a tergo.

Exstant Epistolæ consolatoriae a SS. Jacobo Nisibeno & Ephraëmo ad Papam Seleucia Episcopum conscriptæ.

Nonnulli vero existimant Josephum Catholicum, quum ab episcopis damnatus esset, Papas, eas Epistolas composuisse. Hæc Bar-Hebraeus in Chronico. Vid. Bibl. Orient. tom. 2. p. 398.

Demum Liturgia ab Abr. Echellensi in notis ad Catalogum Hebedjesu, p. 134. Jacobo Nisibeno adjudicata, Sarugeniem auctorem habet. Hunc enim Liturgiam condidisse certum est, quæ exstat in Cod. Nitr. 3. & prodit Lat. per Renaud. tom. 2. Liturg. Orient. at de Nisibeno nemo Syrorum id somniavit.

ATHA-

Bibl. Ori.
ent. tom.
1. p. 19.

p. 21.

p. 22.

p. 557.

- Hist. Lit. tom. 1. p. 189. ad an. 326. ATHANASIUS, mortuo Alexandro, an. 326, communi Catholicorum suffragio Eccles. B. Bibl. Orient. tom. 1. p. 19. not. fixæ Alexandrinæ præfectus est. ejus vita una cum quibusdam ejusdem opusculis habetur Græce inter Codd. Pii Ildi in Bibl. Vat. illat. num. 2.
- Sermo in Cæcun a nativitate*, ib. num. 23.
- Alii ejusdem tractatus* Gr. inter Codd. Abr. Massad. Bibl. Vat. addit. num. 2.
- Interrogationes Indæorum & Hæreticorum, & Responsiones Christianorum*, de iis, quæ ad divinam Christi dispensationem spectant, ib. num. 11. Eadem sunt ac liber adversus Judæos, qui exstat Arabice inter Codd. a Clem. Caracciolo Neophyto excryptos, & in Bibl. Vat. illatos, num. 8.
- Aphroegnata* 3. in Cod. Abr. Massad. 13.
- Fragmentum de Melchisedec* Syriace, inter Codd. ab Affemanno ex Oriente advectos, & in Bibl. Vat. illatos, num. 3.
- Homilie* 3. de Abraham, Isaac, & Jacob, Coptice. Affemanni Cod. Copt. ex Oriente advect. 10.
- Liber de Incarnatione Verbi* Syriace, Cod. Syr. Affemanni 8. Prodiit Gr. & Lat. in no. p. 20. viii. Benedictin. edit. tom. 1. p. 47.
- Symbolum* Syriace, Cod. Arab. Affemanni 8. Ib. habetur *Anaphora Syriaca*, cujus initium, *Domine Deus fortis*, de qua Schultingius tom. 3. in Catalogo Liturgiarum, num. 15, & Edenensis num. 11. In Cod. Nitr. 3. perperam refertur ad Anthimum Alexandrinum.
- Canones* 107, & *Symbolum* Arabice in tom. 2. Canonum Ecclesiæ Alexandrinæ, qui habetur Cod. Affemanni Arab. 3. & Cod. Arab. Vat. 129. p. 49.
- Homilie* 2. de Pentecosten, Cod. Arab. Vat. 45. & Apocalypsis apocrypha, ibid. 39. & 55.
- Hist. Lit. tom. 1. p. 311. ad an. 368. EPIPHANIUS Palæstinus, Salaminæ seu Constantiæ in Cypro Episcopus, obiit anno Christi 402. Episcopatus 36. vita ejus a Joanne presbytero Constantinensi exarata exstat Arab. in Cod. Andr. Scandar. 45. Bibl. Orient. tom. 1. p. 41. not.
- Ejusdem *Sermo de Festo Palmarum* in Cod. Gr. Pii II. num. 21. 23.
- De 12. *Lapidibus ad Xenodochium Tyri* (secundum alios *Tarfi*) *Episcopum*, ibid. Cod. 39. & una cum *Sermone ad Xenodochium de S. Deipara*, in Cod. Gr. Abr. Massad. 10.
- In *Septuaginta corporis Christi*, & in *Joseph ab Arimathea*, ib. Codd. 1. 9. & una cum *Sermone in dormitionem Deiparæ*, ib. Cod. 12.
- De *nativitate Domini*, & *Epiphaniæ*, ib. Cod. 10.
- Fragmenta de Vita Prophetarum, & de Ponderibus ac Mensuris* Syriace inter Codd. Syr. quos Affemannus ex Oriente adduxit, num. 3.
- De *punctis*, & de *significatione litterarum*; & de *Ponderibus & Mensuris*, inter Codd. Syr. Andr. Scandar. num. 22.
- Historia Epiphaniæ* Arabice laudatur ap. Elmacinum, de qua vide Hottinger. in Bibl. Orient. p. 75.
- Librum de divina Apparitione*, seu *divino ortu* memorat Sobensis, quo fortasse de generatione, vel incarnatione Christi agit, inquit Caveus. His verbis Affemannus existimat a Sobensi vel *Homiliam de nativitate & Epiphania Christi* supra laudatam designari, vel certe *Ancoratum*, celebrem non Græcis modo & Latinis, sed etiam Syris & Arabibus librum: quem Ægyptii *Chetab-al-Haugal*, seu *Chetabal-Marsa* vocant.
- (a) EPHRAEM, genere Syrus, patre Nisibeno idolorum sacerdote, matre Amidensi natus est sub Constantino Victore. Quum autem impii patris voluntati obsequi abnuerit, proptereaque paterna domo expulsi fuisset, ad Jacobum episcopum Nisibenum profugit, a quo in Catechumenorum collegium ascitus est & baptizatus. Postea, cum erupisset Arii hæresis, una cum eodem ad Synodum Nicenam profectus est. Posthæc, cum Sapores rex Persarum pugnabat contra Nisibem, S. Ephraem una cum S. Jacobo Nisibeno orabat, ut Deus culices & cinyphes in hostes immitteret, cujus precibus annuente Deo, soluta est obsidio. Post obitum Jacobi Nisibeni in urbem Amidam commigravit, inde que Edessam perrexit. Ex Edessa desertum Nitrienfe petiit, & post 8. annos in Ægyptum circumultrando peractos, Cæsaream ad Basilium profectus est, a quo Diaconus ordinatus, & confestim Edessam reversus, urbem hæresibus & præsertim Bardesanitarum purgavit, & ibidem e vita migravit An. Græcorum 684, ut testantur Syri auctores vitæ S. p. 47, 54. Ephraemi, & auctor Chronici Edesseni; qui Græcorum annus respondet anno vulgari epochæ Christi 373. ex mente vero Dionysii, & Scriptoris Chronici Edesseni, an. 375.

(a) Fuit etiam Ephraem alius, item Syrus, Alexandriæ Patriarcha Jacobitarum circa an. Christi 907. De quo videndus Elmacinus, Hist. Saracen. l. 1. p. 346. Edit. Erpen. Unde vero non absimile videatur, nonnulla quæ hujus Ephraemi fuerint scripta, antiquiori errore facili tributa esse.

Ephraemum haud ullum præter Syriacum sermonem calluisse asserit Caveus. Sed ^{Bibl. Ori- ent. Tom. 1. p. 55.} Nylleus in encomio, Amphilochius in vita Basilii, Metaphrastes in vita Ephraemi, & Syri omnes docent, eum precibus Basilii Magni donum Græcæ linguæ obtinuisse: idque donum in Ephraemo permanisse colligitur ex ejusdem scriptis: nam in Commentar. in Jonam versionis Gr. 70. Interpretum meminit, & Græcos patres se legisse demonstrat, dum Irenæum (edit. Vossian. p. 245.) & D. Antonii vitam per S. Athanasium scriptam, (p. 264.) citat. Ægyptiace quoque locutum fuisse, & nonnihil scripsisse, testatur Syrus auctor ejusdem vitæ.

Scripsit pæne infinita. Syri Ephraemo duodecim millia carminum tribuunt, Copti p. 59. quatuordecim millia: Idque non de verbis intelligendum, sed de hymnis. Nec laudati auctores cuncta Ephraemi opera iis verbis complexi sunt, sed carmina duntaxat: nam ille soluta quidem oratione non pauca ingenii sui monumenta reliquit, ut commentaria in Scripturam, & Epistolas aliquot. Falluntur tamen qui Ephraemo adjudicant omnes hymnos, qui in Divinis Syrorum officiis sub ejusdem nomine occurrunt: nam hi non semper Ephraemi sunt, sed ad normam rythmi Ephraemici, qui septem syllabis frequentius constat, elaborati. Errant etiam qui Ephraemum asserunt excogisse p. 61. tasse versus heptasyllabos, eoque duntaxat carminum genere usum fuisse. Nam ejusdem hymnos modo quatuor, modo quinque & sex, vel septem, & interdum duodecim syllabis constare patet ex Codd. Nitrienlibus, Bibl. Vatic. additis. Præterea longe ante Ephraemum Auctores Syri hujusmodi carminibus utebantur, ut Bardeanes & Harmonius. Tribuuntur itaque versus heptasyllabi Ephraemo, quia hoc metri genere frequentius usus est.

Ex Ephraemi scriptis, præter ea quæ ediderunt Latine Vossius, & Græce Edv. Thwaites, quibus addi potest ejusdem *brevis Oratio*, quæ a Græcis in Quadragesima ad singulas horas recitatur, prodierunt Gr. Lat. 4. Sermones. 1. *De Cruce*, apud Gretser. pag. 1594. 2. *Laudatio in Basilium*, in Monument. Cotelieri tom. 4. p. 54. 3. *De Miraculo per Clementem facto*, inter Sanctos Patres Cotelieri, p. 837. 4. *De Resurrectione*, & *Judicio*, in Monument. Zacagnii. Arabice prodit ejusdem Sermo de *Judicio extremo* in libro, cui titulus, *Hebdomadarii*. Exstat Latine ap. Vossium, tom. 1. num. 85. Syriace prodierunt, *Canticum de Amore sapientie*. Lat. edidit Vossius, tom. 2. p. 221. edit. Antv. *Psalmus*, qui recitatur a Maronitis ad Matutinum; *Hymni* 2. *de nativitate Domini*, *Hymnus de Ecclesia*. Exstant in Libro Tyronum, in Officio Feriali, & in Festivo Maronitarum. Demum Lat. e Syriaco edidit Abr. Echellensis *Canticum de nativitate Domini*, & *Dialogum B. Mariæ Virginis cum Magis*: quæ exstant Syriace in Officio Festivo Maronitarum de Natali Domini.

Opera S. EPHRAEMI, quæ exstant Syriacæ

Commentaria in totum fere Testamentum Vetus. Exstant soluta oratione in Cod. Af. p. 63. semanni Syriaco 3. In Cod. autem Nitrienf. 6, *brevis Expositio in Genesim & Exodum*. Hæc expositio exstat etiam Arabice in Cod. Assemani Carsciunico 1. i. e. Arabico p. 69. quidem sermone, sed litteris Syriacis exarato. Eadem exstat dicitur in Bibl. Bodleian. Cod. 3820. Ephraemi *Comment. in Pentateuchum* citat Gregorius Barhebræus in Horreo p. 67. Mysteriorum passim; *Comment. in Job* Junius in Catena Patrum. Exstat in Cod. Nitr. 3.

Tatiani Diatessaron, ab Ephraemo commentariis illustratum, memorant Dionysius p. 57. Barlalibæus in *Comment. ad Evangelia*, & Gregorius Barhebræus in *Horreo Mysteriorum*.

Commentaria in Matthæum & Lucam laudantur a Corderio in Catena Patrum. p. 58. *De nativitate D. N. Jesu Christi Hymni* 15. Exstant Syriace in Cod. Nitrienf. 8. (an. p. 80. 551, ut dicitur, exarato) In quo revera sunt 27, sed 15. duntaxat dicuntur, quia totidem tonis cantantur.

In Codd. Nitrienf. 7. & 8. habentur 15. *Hymni de Paradiso*. in Cod. quidem 7, di. p. 84. viditur Opus in 15. Hymnos, qui diversis etiam tonis exeunt. At in Cod. 8, nulla apparet Hymnorum divisio, & undecim duntaxat numerantur, uti adnotatur fol. 38. a tergo.

Hymni 52, *de Fide & Ecclesia* habentur eodem Cod. Nitrien. 7. (an. Christi 523. p. 86. exarato) Horum meminit Hebedjesu sub titulo *Epistolarum & Librorum de fide Ecclesie*. Inscrībuntur de *Ecclesia*, quia 7. priores Hymni de Ecclesia sunt, reliqui vero de aliis rebus. Octavus, *de libero arbitrio*, legitur ex parte in Officio Feriali Maronitarum ad finem Nocturni Feriæ quartæ.

De Virginitate Hymni 51. in eod. Cod. Titulus a Librario additus est: nec enim p. 92. huic titulo hymnorum argumenta respondent, si 3. priores & 24. excipias.

De Fide Hymni 87. contra Arianos & Eunomianos, in eodem Cod. & in Cod. p. 98. Nitr. 9.

Hymni 56. *adversus Hæreses*, speciatim autem Bardefanis, Marcionis, & Manichæi. p. 118. Quandoque etiam in Ethnicos, & Astrologos insurgit.

De Defunctis Ode, Cantus & Carmina, quæ Hebedjesu vocat *Cantus omnes Defunctorum*, seu ut vertit Abr. Ecchellenfis, *Officia omnia Defunctorum*. Cantus 31. quos Syri partim Officio Defunctorum, partim Feriali inseruere, exstant in Cod. Nitrien. 16. a fol. 1. usque ad fol. 28. ubi Cantus primus, & pars secundi desiderantur. *Ode* 49. habentur in Cod. eodem a fol. 31. & in Cod. Nitrien. 17. *Hymnus de Clericis*, qui in Cod. 16. 20. num. tenet locum, tribuitur Isaaco in Cod. 17. fol. 173. *Carmina* 15. exstant in Cod. 16. & 17.

Duo præterea *Carmina de Defunctis* sub Ephraemi nomine circumferuntur, quæ tamen p. 137. in aliis Cod. Isaaco tribuuntur. Primum *de Peregrinis* in Cod. Nitrien. 17. fol. 180. quod Isaaco tribuitur in Cod. Nitr. 16. fol. 40. Alterum *de Sacerdotibus*, Cod. Nitr. 5. fol. 150. a tergo; quod ad eundem Isaacum refertur Cod. Nitr. 16. fol. 27.

Hymni Parænetici 15. (quos Hebedjesu vocat *Orationes metricas, Adhortationes, & Cantica*) exstant in Cod. Nitr. 17. Inter hos 2. sunt *de negatione Simonis Petri*, quorum posterior legitur ad nocturnum Ferie sextæ in Parasceve. Oratio etiam Pentasyllaba, quæ 12. occupat locum, exstat in Officio Feriali Maronitarum.

Demum in eodem Cod. Nitr. 17. fol. 79. habetur *Oratio Pentasyllaba*; quæ tamen in Cod. Assemani 5. num. 22. Isaaco tribuitur. Legitur autem in Officio Feriali Maronitarum.

Sermones de diversis Heptasyllabi 31. exstant in Cod. Nitr. 5. Quorum primum *de Virginitate Annuntiatione*, & ultimum *de S. Andrea Apostolo*, Ephraemi iudicio & ingenio indignos opinatur Assermannus. Sermo, num. 15. in illud Isaïæ, *Tollatur peccator, ne videat gloriam Dei*, exstat etiam in Cod. Assemani Syriaco 16. ubi *de Penitentia* inscribitur.

Ex Syriaco textu *Testamenti S. Ephraemi* in hoc Cod. num. 8. mendæ, quibus scapient Latina Versio per Vossium, & Græca in editione nupera Oxoniensi, corrigi possunt. Testamentum exstat etiam Syriace una cum 5. Ephraemi Sermonibus in Cod. MS. Bibl. Collegii Urbani de propaganda fide.

Parænesis in hoc Cod. num. 26. Princ. *In Deum respicite, carissimi*, exstat etiam in p. 149. Cod. Assemani Syriaco 16.

Sermo de luctu spirituali in hoc Cod. num. 25. exstat in Cod. Nitr. 14. fol. Idem legitur Arabice in Cod. Vatic. 55. p. 397.

Sermo de Peregrinatione, num. 27. exstat una cum 4. sequentibus in Cod. MS. Bibl. Coll. Urbani de propaganda fide.

Sermo unus habetur *Ægyptiace* in Cod. Assemani 17.

p. 61.

Opera S. EPHRAEMI, quæ exstant Arabice.

Photius in Bibl. Cod. 196. testatur se legisse S. Ephraemi Sermones 49. quorum titulos recenset. Tres insuper alios subnectit, quos genuinum ejusdem factum esse affirmat. Totidem habentur in Cod. Assemani Arabicis, eoque e Græco Sermones translatos esse notatur ad calc. Cod. Bibl. S. Petri in Monte Aureo.

Ex his Sermonibus.

1. *Epistola ad Joannem Monachum de patientia*, prodit in editione Vossiana. Antverp. 1619. tom. 2. num. 3. in edit. Oxon. 1747.

2. *Reprehensio sui ipsius*, Voss. tom. 1. num. 34. Oxon. 43.

3. *De Everfione superbia*, Voss. tom. 1. num. 41. Oxon. 44.

4. *De Patientia*, Voss. tom. 1. Quartus de Compunctione, Oxon. 45. Exstat etiam in Cod. Arab. Vatic. 46. p. 65. & in Cod. Berœensi. 1.

5. *Asceticus*, Voss. tom. 3. inscriptus de Continentia, Oxon. 47.

6. *Ad Imitationem Proverbiorum*, Voss. tom. 3. num. 1. Oxon. 46.

7. *Parænesis ad eorum correctionem, qui flagitiose vivunt*, Voss. tom. 1. num. 42. Oxon. 46.

8. *Reprehensio sui ipsius, & confessio*, Voss. tom. 3. num. 6. Oxon. 43.

9. De Recordatione affectionum, & commotionum animi, Voff. tom. 1. num. 53. Oxon. P.
10. De Penitentia, Voff. tom. 1. num. 55. Oxon. Pβ.
11. Gratiarum actio cum compunctione, Voff. tom. 1. 3tius de Compunctione, Oxon. Pβ.
12. Sermo Paræneticus, Voff. tom. 2. num. 35. Oxon. Pα.
13. De Compunctione, Voff. tom. 1. 1mus de Compunctione, Oxon. Pα.
14. Threni in Patres defunctos, Voff. tom. 3. num. 32. Oxon. Pβ.
15. Sermo alius in Patres defunctos, Voff. tom. 3. num. 33. Oxon. Pβ.
16. Quomodo anima tentata ad Deum debeat recurrere, Voff. tom. 1. num. 32. Oxon. Pλδ.
17. De Judicio extremo, & animi compunctione, Voff. tom. 1. num. 80. Oxon. Σγ.
18. De Patientia & consummatione seculi, Voff. tom. 1. num. 60.
19. Paræneticus ad Eulogium, Voff. tom. 2. num. 82. Oxon. Pλγ.
20. Quod non sit ridendum, Voff. tom. 1. num. 44. Oxon. Pβ.
21. De secundo Domini adventu, Voff. tom. 1. num. 81. Oxon. Pλδ.
22. Beatitudines, Voff. tom. 1. num. 62. Oxon. Pλδ.
23. De Virginitate, tom. 1. num. 52. Oxon.
24. In quodam peccantes, raro autem penitentiam agentes, Voff. tom. 1. num. 15.
25. Confessio & deprecatio, Voff. tom. 1. num. 88. Oxon. Pλδ.
26. Parænesis de pietate, & puritate in vita monastica, Voff. tom. 2. num. 76. Oxon. Pλδ.
27. De iis, qui audeat cadunt, & excusant se in peccatis, Voff. tom. 2. num. 77. Oxon. Pλδ.
28. Epistola ad fratrem lapsum, Voff. 78. Oxon. Pλδ.
29. Ad quem hoc dictum pertinet, Melius est nubere quam uri, Voff. tom. 1. num. 2. Oxon. Pλδ.
30. Parænesis de Charitate, Voff. tom. 2. num. 81. Oxon. Pλδ.
31. Ad Monachum qui voluit redire ad saeculum, Voff. tom. 2. num. 83. Oxon. Pλδ.
32. De pravi moribus, Voff. tom. 2. num. 84. Oxon. Pλδ.
33. De differentia vite monastica & secularis, Voff. tom. 2. num. 85. Oxon. Pλδ.
34. De passione Domini, Voff. tom. 3. num. 19.
35. De Judicio & Resurrectione, Voff. tom. 1. num. 79.
36. De Patientia, Voff. tom. 1. num. 58. Oxon. Pλδ.
37. De Resurrectione mortuorum, Voff. tom. 1. num. 75.
38. De iis, qui animas in impudicitiam impellunt, Voff. tom. 1. num. 46.
39. De Heli sacerdote, Voff. tom. 1. num. 3.
40. Capita centum de acquirenda humilitate, Voff. tom. 2. num. 87. Oxon. Σ.
41. De Juliano Monacho, Voff. tom. 3. num. 73. cujus lacunæ ex Cod. Assmanni suppleri possunt.
42. De Memoria mortui, de Virtute, &c. Voff. tom. 2. num. 73.
43. Hypomnesicon, Voff. tom. 2. num. 4. Oxon. Pλ.
44. De Virtutibus & Vitiis, capp. 23. Voff. tom. 1. num. 16. Oxon. α. ubi dividitur in capp. 24.
45. Consilium de vita spirituali, Voff. tom. 1. num. 29. Oxon. Pβ.
46. Parænesis divina, Voff. tom. 2. num. 41. Oxon. Σδδ.
47. De diversitate dormitionum, Voff. tom. 2. num. 57. Oxon. Σπ.
48. De Patientia, & Compunctione, Voff. tom. 2. num. 69.
49. Ad fratres qui e loco in locum vagabantur, Voff. tom. 2. num. 62. Oxon. Σπδ.
50. Quod oporteat fratrem, cum legit, laborum amore legere, Voff. tom. 2. num. 72. Hætenus ex Assmanni Cod. Arabico 8.
51. De Continentia, Voff. tom. 1. num. 36.
- Hic & sequens.
52. De Patientia & Compunctione, qui habetur ap. Voff. tom. 1. num. 56. exstat in Cod. Arab. Bibl. S. Petri in Monte Aureo.
53. De Transfiguratione Domini in Monte Thabor. exstat in Cod. Arab. Vatic. 45. p. 143. habetur ap. Voff. tom. 3. p. 186. Oxon. Σμδ.

54. De muliere peccatrice, alius ab eo qui prodiit per Voss. tom. 3. num. 24. & Oxon. τὴ. exstat cum 2. Sermonibus, uno de peccato, morte & penitentia, altero de Elia Propheta, in Cod. Berœenf. 1.

Denique in Cod. Arab. Vatic. 55. exstat sub nomine S. Ephraemi *Sermo fabulosus* p. 156. de Sancto Apostolo Petro & Paulo; sed videtur cuiuspiam nebulonis recentioris factus esse.

Opera inedita S. EPHRAEMI, quæ Græce exstant in MSS. Cod. Vaticanis. p. 156.

De secundo adventu Domini, & consummatione sæculi. Cod. Vat. 272. fol. 228. ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ ὅσοι τὸ ἅγιον βαπτίσμα.

De secundo Domini adventu, & consummatione sæculi. Cod. 1192. fol. 106. ἡρώτησαν τινες φιλόχρηστοι.

De consummatione sæculi, de Antichristo, & de Charitate. Cod. Pal. 17. & 269. ἀγαπητοὶ μηδὲν προσηλώμεθα.

De Quietate. Cod. Vat. 442. fol. 299. ἀδελφοὶ κτάσασθαι τὴν ἡσυχίαν.

De Monachis. Cod. 703. fol. 52. Τί δὲ ὁ προσφθίτης τευγὸς ἀκρίβηται.

Quidam debet esse Monachus. Cod. Alexandrino, 45. fol. 138. Δεῖ τὸν νῦν ἀσκητὴν ἀκτῆ-
μονα βίον ἔχειν.

Exhortatio ad Peccatores. Cod. Vat. 1259. fol. 125. πᾶς χριστιανὸς ἀποτάσσεται τῷ σα-
τανᾷ.

De vita finita, & de Penitentia. Cod. 581. fol. 159. ὅσοι τὰ τῷ βίῳ μάταια.

De verbo origo. Cod. 497. fol. 202. Τί ἐστὶν ἀρχὸς λόγος.

De vigilantia & compunctione. Cod. Alexandr. 45. fol. 173. Τῷ σταντὸν ἀγαπητὴ ἀ-
κριβῶς.

De Penitentia. Cod. Palat. 68. ἐνοήσωμεν ἀδελφοί.

Preces pro 7. diebus Hebdomadae. Cod. Vat. 1190. Preces aliæ diversæ. Cod. 790.

Sententia, per Paulum Monachum collecta. Cod. Pal. 258.

Demum fragmenta in Pentateuchum, in Josue, in Iudices, in Ruth, Cod. Vat. 746,
747, 748, 751. Cod. Palat. 203. In Psalmos Cod. Vat. 752. In Evangelium Cod. Vat.
663, 733, & 1190.

Hist. Lit. BASILIUS MAGNUS. Homilia ejus 13. in Isaiam Prophetam exstant Gr. in Cod. Bibl. Ori-
tom. 1. ent. t. 1.
p. 219. ad Pii II. in Bibl. Vat. illat. 3. p. 20. not.

an. 370. Homilia in Nativitate Christi, in Sanctum Baptisma, in Hexameron, ib. 21. 25. In Na-
tivity Christi, etiam in Cod. Abr. Mallad. 1.

Epistola ad Julianum Imp. Aliæ ad Amphilochoium 75. Aliæ Canonicae 4. In illud, ad ima-
ginem & similitudinem Dei, Historia Ecclesiastica, Disputationes adversus Apologeticum Euse-
bii, Apophthegmata 7. Eiusdem de Angelorum creatione ante calum terrarumque sententia.
Eiusdem & Gregorii Theologi Interrogationes, & Responsiones, una cum ejusdem Vita per
Amphilochium, ib. num. 1, 2, 6, 10, 11, 12, 13, 19.

Liturgia habetur MS. Arabice, ib. n. 92. Item Gr. inter Cod. Græcos a Petro Aloysio
Carafa in Bibl. Vat. illatos.

Sermo de Jejunio, & Homilia in B. Virginem, una cum alia Homilia sine titulo, Copti-
ce. Cod. Assmanni Copt. 7. 16. 17.

Liturgia Coptice, ib. num. 4. & Copto-Arabice, Cod. Assmanni Arab. 20. & Cod. Vat.
Copt. 12. & 21. & Cod. Vat. Arab. 169. item Arabice ex Græco conversa, Cod. Arab.
Vat. 42. & 157.

Dialogus Basilii & Gregorii, Arabice, Cod. Berœenf. 1. & Cod. Arab. Vat. 170. Idem
est ac Interrogationes Responsionesque Basilii & Gregorii Theologi, quæ exstant Vita
Gr. Abr. Mallad. 19.

Canones 12. & alii 106. ex 3. Canonicis Basilii epistolis ad Amphilochoium decerpti,
Cod. Arab. Assmanni 1.

Canones 22. Cod. Arab. Vat. 23. p. 363.

Oratio exhortatoria ad Baptisimum, Cod. Arab. Vat. 44. quæ eadem est ac Sermo præpa-
ratorius in sanctum baptisma Græcus. Cod. Gr. Pii II. num. 36.

Adhortatio ad Juvenes Christianos, ut ad comparandas scientias animum intendant, Cod.
Arab. Vat. 69.

Homilia de continentia cogitationum, Cod. Arab. Vat. 167.

Epistola ad Dimonium, Cod. Arab. Vat. 28.

Liturgia

Liturgia, cujus initium, *Æterne Deus, qui in principio homines creasti, exstat* Cod. Assemanni Syr. 20. Hanc edidit primum Andr. Masius, & denuo Renaudotius tom. 2. Liturg. Orient. p. 548. Qui alteram Basilii *Liturgiam* ex Arabico Lat. versam a Victorio Schialach ex Coptico & Arabico recudit, ib. p. 1. & p. 57. novam ejusdem *Liturgie* editionem ex Cod. Græco-Arabico fecit.

Liturgia altera, ex Græco in Syriacum conversa, qua Syri Melchitæ olim utebantur, exstat Cod. Assemanni Syr. 40. Eadem est ac prior Syriaca, posteriorque Coptica & Arabica; sed uberior, & in ordine precum diversa. In eodem Cod. habetur *Liturgia Presanctificatorium*, quæ nomen Basilii præfert, sed a Græcis ad Gregorium Papam referri solet.

Liber de Institutione Monastica, cui titulus: *Quæstia Monachorum ad Basilium Magnum Cæsareæ Cappadociæ Episcopum* de re monastica 360. quæ in regulas fusiis breviusque disputatas dividuntur, ordine tamen ab editis diverſo: quædam etiam in eis sunt, quæ in impressis desiderantur. Exstat. Syr. Cod. Nitr. 18. & Cod. Assemanni Syr. 6.

Epistola ad Gregorium Nyssenum fratrem, & *Parænesis* 2. in eodem Cod. Assemanni. *Epistolæ* Basilii 428. a Caveo memoratas Jac. Edeſſenus conjunctim cum Epistolis Nazianzeni recensuit in Onomastico, quod exstat in Cod. Syr. Andr. Scandar. 22.

Homilia de Nativitate Domini exstat Syr. in Cod. Syr. 1mo. Gabrielis Evæ, Bibl. Vat. a Benedicto XIII. addicto. Ibid. habetur ejusdem Basilii *Homilia* de sanctis 40. Martyribus, una cum alia ejusdem de 40. Martyribus. Vid. Codices MSS. Syriacos t. 4. Bibl. Orient. præmissis.

GREGORIUS NYSSENUS. *Sermones* ejus varii habentur Græci in Codd. Clem. Vatic. qui olim ad Pium II. pertinebant, num. 4. 21.

Ejusdem *Sermo de traditione*, Cod. Gr. Abr. Massad. 19.

Epistola ad Theophilum Alexandrinum adversus Apollinarianum: De Oratione Dominica Homilia 5. *De Beatitudinibus Ioum*. 8. *De hominis officio* ad Petrum fratrem: in Cant. Cantico. explanatio Syriace. Cod. Nitr. 24.

Liturgiam Syriacam a Liturgiis Basilii, Gregorii Theologi, & Cyrilli diversam, ap. Coptos exſtare testatur Abulbarcatus in libro de Divinis Officiis c. 7. n. 4.

Arabice sub nomine S. Gregorii Nysseni *Canones* 5. exstant in tom. 2. Canonum Ecclesiæ Alexandrinæ, Cod. Assemanni Arab. 3. *Encomium in S. Ephraem*. ib. Cod. 8. & Cod. Arab. a Clem. Caracciolo Neophyto exſcripto, & in Bibl. Vat. illato.

Fragmenta quædam ex Nysseno Arabice profert Paulus Ebn Regia, in libro de fide patrum, Cod. Arab. Assemanni 23.

Abulbarcatus loc. citat. Nysseni *Liturgiam* ad Filium memorat, & *Iſagogen in Categorias Aristotelis*, quæ tamen Nemessii esse lætus videtur.

GREGORIUS NAZIANZENUS. Plurima ejus opuscula Græca cum interpretationibus Nicetæ & Eliæ Cretensis exstant MSS. inter Codd. Clem. Vat. qui ad Pium II. olim pertinebant, num. 5, 6, 21, 23, 47. inter Codd. Abr. Massad. num. 1, 4, 10, 11, 13, 19. & in Cod. Andr. Scandar. 57. In hoc Cod. adjungitur ejusdem *Vita* ſcripta a Gregorio Presbytero, & *Anthologium* ex orationibus ejusdem ab Anonymo collectum, & in capp. 60. diviſum.

Homilia 2. quarum altera de Abraham & Isaac; & altera de Annuntiatione B. Virg. Mariæ, exstant Coptice in Codd. Assemanni Copt. 10. & 15.

Liturgia exstat Copto-Arabice inter Cod. Syr. & Arab. Andr. Scandar. num. 71. & in Cod. Copticis Vat. 12, 14, 21, 24.

Anathematismi 12. sub Nazianzeni nomine, & quidem ab Anathematismis Gregorii Thaumaturgi diverſi, Arabice in libro de fide Patrum, Cod. Assemanni Arab. 23. *Homilia* de S. Cruce, ibid. num. 77.

Carmina 130. Syriace, Cod. Syr. Assemanni 9. Ad calcem habetur ejusdem *Dialogus adversus eos qui frequenter jurant*.

Liturgia, Pr. *Deus Pater beatissime*, Cod. Nitr. 3. de qua vide Edenenſem c. 2. n. 16. & Schultingium in Catalogo Anaphorarum Syriacarum, num. 10.

Interrogationes & Responsiones inter Cod. Syr. Andr. Scandar. num. 28, 29.

Præter Orationes a Caveo recensitas, 2. alias, alteram de Filio, alteram de grandine, tom. 2. p. citat Barhebraeus. Idem Barhebraeus testatur ap. Syros exſtare Nazianzeni Opera 2. 10. 295. lb. p. 302.

Abulbarcatus in lib. de Divinis Officiis c. 7. num. 3. ex Cod. Arabico circa annum Christi 1230. exarato recenset Nazianzeni *Orationes de Filio*, *de Spiritu Sancto*, in

Caput Evangelii Matthæi, De Virtute, ordine Alphabetico, Doxologia, De silentio Patris, & Vitam S. Gregorii scriptam a cognomine Presbytero Cappadoce.

In Scetenli S. Mariæ Syrorum Monasterio vidit Assemanus 3. Codd. Syriaci in pergamento, quorum prior exaratus erat an. Christi 845, alter an. 790, tertius nota temporis carebat. In 2. prioribus continebantur Theologi *Orationes* 30, quas a Græco in Syriacum vertisse dicitur Paulus Cypri Episcopus, an. Christi 624. Conf. Bibl. Orient. tom. 1. p. 172. Tertius Codex alteram Theologi partem complectebatur, in *Orationes* 12. distributam; & Epistolas præterea 30, viz. a 66. usque ad 96.

Senorinus Chididatus Amidensis, an. Christi 665, Carmina Nazianzeni e Græco in Syriacum convertit, ex quibus fragmentum habetur in Cod. Syr. Andr. Scandar. 28.

Theodosius Presbyter, deinde Episcopus Edessenus, Opera Theologi interpretatus est circa an. Christi 805. Cujus interpretationis *Homilia de miraculâ Eliæ* exstat in eodem Cod. Scandarano. Ab eodem Theodosio *librum Carnium* Nazianzeni e Græco Syriacum factum fuisse narrat Barhebræus; additque in vita Joannis Jacobitarum Patriarchæ, E. Tom. 2. liam Sigaræ Episcopum priorem Theologi tomum doctis Commentariis illustrasse: quod p. 345. & ex Nestorianis Cyprianum Nisibensem fecisse scribit Sobenis in Catalogo. ibid.

Ejusdem *Homilia de Paschate, Pr. Dies Resurrectionis*, habetur Syriace inter Codd. Syr. p. 338. MSS. Gabrielis Evæ, a Papa Benedicto XIII. Bibl. Vat. addictos, num. 34. Vid. Indicem Cod. Syr. Bibl. Orient. tom. 4. præfixum.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
256. ad an.
373.

MACARIUS ÆGYPTIUS. Vita ejus, auctore Serapione Thumis Episcopo habetur inter Codd. Copticos Assemani, num. 8, 11, & 13.

Ejusdem *Sententia quadam* exstat in Cod. MS. Græco Abr. Maffad. 13.

Epistola & Sermones ad monachos 24. *Sermo de Oratione, & Epistola ad monachos*, habentur Arabice inter Codd. Andr. Scandar. num. 45, 47.

Sermones 3, & *Epistole* 8, exstant Syriace in Cod. Nitr. 18. & in Cod. Berceensi 8.

Sermones 5, & *Epistole* 10, Syriace inter Codd. Syr. Assemani, num. 6.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
256. ad an.
373.

MACARIUS ALEXANDRINUS. Ejus *Sermones* 5, viz. *De operibus Christianorum; Ad eos qui mundo abrenuntiant, ut diligenter sibi caveant; De lege Christi; Parænesis* 2; item *Sermones* 2, & *Epistola* 9, exstant Syriace in Cod. Nitr. 18. Berceensi 8. & in Cod. Assemani Syr. 6. Bibl. Orient. tom. 1. p. 47. not.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
275. ad an.
380.

EVAGRIUS PONTICUS. Ejus scripta, quæ Græce vel Latine prodierunt, recenset Caveus: Sed exstant etiam MSS. ejusdem *Capita 2. Ascetica*, Gr. in Bibl. Vat. Cod. Abr. Maffad. 13. Bibl. Orient. tom. 1. p. 45. not.

Arabice in Cod. Vat. 167. *Sermones* 16. *Ad Lucium Abbatem, cum præmissa Lucii ad Evagrium, & Evagrii ad Lucium Epistola: De 8. Vitiis & Virtutibus in oppositâ Sermones* 8. *De Solitudine & Oratione Parænesis: De 8. vitiosis cogitationibus.* Tractatus ex Sacris Scripturis collectus: *De iisdem*, sine Scripturæ testimoniis: Ad imitationem Ecclesiastæ, Cantici Canticorum, & Proverbiorum Salomonis: *Epistola ad Evagrium Antiochenum de Patientia: De modo vivendi monachorum Ægypti & Syriæ: Expositio in Orationem Dominicam.*

Syriace in Paradiso Patrum, lib. 4. in Cod. Syr. Assemani 6. exstant *Sermones* ejusdem 24.

Caput de Acedia, ex tractatu de vitiosis cogitationibus, exstat Cod. Syr. Nitr. 17.

Hic observandum pleraque Evagrii Opera sub Nili nomine prodisse: viz. *De 8. vitiosis cogitationibus, liber editus a Combefisio in Auctuario novissimo 1672. & a Josepho Maria Suaresio, Rom. 1673. Alium de eodem argumento Tractatus ap. Cotelerium, tom. 3. Monumentor. Eccl. Gr. p. 185. Ad Eulogium monachum tractatus Asceticus; Ad eundem, de vitiis quæ virtutibus sunt opposita; De malignis cogitationibus, ap. Suaresium, Rom. 1673.*

Hist. Lit.
tom. 1. p.
302. ad an.
398.

JOANNES CHRYSOSTOMUS. Græca ejus Opera plurima habentur MSS. in Bibl. Vat. inter Codd. Gr. olim ad Pium II. pertinentes, num. 9, 10, 22, 35, 38, 48. & inter Codd. Abr. Maffad. num. 1, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 19. Bibl. Orient. tom. 1. p. 24. not.

Coptice exstant *Homilia* 44. in Codd. Copticis Assemani 6, 7, 10.

Arabice *Homiliae* plurimæ, inter quas *Homilia* 34. in *Epistolam Pauli ad Hebræos*, in Cod.

Arab. MS. Vat. 22. *Homilia in Psalmum 6tum* in Cod. Berceensi 1.

Epistola ad Theodorum monachum lapsum, ibid. Cod. 2. & Cod. Arab. Vat. 69.

Canones 12. Cod. Arab. Assemani 3.

Homilia 88. in Joannem, Cod. Arab. a Clem. Carracciolo Neophyto exscript. 7.

Homilia 44, seu pars secunda Expositionis in Joannem, ab Hom. 45. usque ad 88. Cod. Arab. Aloyii Caracæ 1.

Not. MSS.

(D)

Homilia

Homilia 2. de nativitate Christi, Cod. Arab. Vat. 44.

Homilia 3. de baptismo Christi, ibid. & Cod. Arab. Vat. 45.

De Thoma Apostolo, & *Dominica nova*, Cod. Arab. Vat. 45.

De Pentecoste, ibid.

Ejusdem Sermones diversi, Cod. Arab. Vat. 46.

De Penitentia, Cod. Arab. Vat. 55.

De Peccatrice, & *Juda proditore*, Cod. Arab. Vat. 67.

De iis, qui non interfuerint divinae Liturgiae, Cod. Arab. Vat. 168.

Liturgia Arabica ad usum Syrorum Melchitarum, Cod. Arab. Vat. 67. & 142. *Eadem Græco-Arabica*, Cod. Arab. Vat. 142.

Liber Demonstrationis Chrylostomi tributus, in quo agitur de Deo trino & uno, de Incarnatione & Passione: Vaticinia de Christo & Scriptura desumpta; de Eucharistia, &c. existant in Cod. Arab. Scandaran. 51.

Annales sub Jo. Chrylostomi nomine laudantur ab Elmacino; de iis etiam agit Hottin. p. 25. ger. in Bibl. Orient. p. 82.

Liber inscriptus Margarita electa Jo. Chrylostomi, continens 34. Homilias, etsi titulis ab editis diversis prænotentur, prodiit Arabice in urbe Alepo, an. 1707. Exstant MSS. in Cod. Arab. Assemani 88. n Cod. ejusdem Arab. 90. inter 66. Athanasii Hierosolymitani homilias, habetur etiam una Chrylostomi de Paschate Resurrectionis.

Syriace existant *Comment. S. Joannis Chrylostomi in Epistolas Pauli*, & in 4. *Evangelia in compendium redacta*, in Cod. Assemani Syr. 3.

Homilia alie, Cod. Nitr. 5, 15.

De Cruce, Adam & Eva, ibid. Cod. 15. Eadem est ac *Homilia de venerabili Cruce*, & transgressione Adami, quæ prodiit sub nomine Joannis Episc. Hierosolymitani Bruxel. 1643.

Homilia alie, inter quas de *Tortura*, sive *Eclesia*, quæ prodiit sub Joannis Hierosolymitani nomine in Edit. Bruxellens. citata, Cod. Syr. Assemani 10.

De Juramentis & Baptismo, cum aliis Homiliis, Cod. Syr. Vat. 39.

De die Dominica, Cod. Syr. Scandaran. 5.

De Penitentia, de *Humilitate*, & *Superbia* fragmentum, ibid. Cod. 28.

Liturgia Syriaca, Pr. *Domine Deus omnipotens*, de qua Edenensis, c. 2. num. 18. & Schultingius, num. 14. existat in Cod. Nitr. 4. Prodiit per Renaudotium, tom. 2. Lit. Orient. p. 242. *Liturgia altera Syriaca*, quæ nomen Chrylostomi præfert tam in Missali impresso anno 1594. p. 69. quam in Cod. MS. Ecchellensi 5. p. 39. & Arabice reddita in Cod. Arab. Vat. 59. pag. 22. cujus init. *Deum magne & æternæ*, & quæ prodiit per Renaudotium, tom. citat. p. 256. est foetus Joannis Episcopi Haran, Nisibis, & Chaboræ, cujus nomen diserte præfert in Cod. Syr. Nitr. 3. pag. 269. & in Cod. Syr. MS. Vat. 33. p. 21. Vid. Bibl. Orient. tom. 2. p. 230. *Tertia Liturgia Syriaca* & Græco exemplari ad verbum expressa, qua Syri Melchitæ utuntur, existat in Cod. Syr. Assemani 37, & 40. Eadem Græce habetur in Cod. Gr. olim Pii Ildi 35. & una cum Liturgiis Basilii & Præfationum inter Codd. Petri Aloysii Carafa, Cod. Græc. 3.

De Monachis Aegypti Traditum, qui tamen inter Chrylostomi Opera desideratur, memorat Ebedjesu in Catalogo. Idem forsitan est cum libro de institutione primorum Monachorum, quem sub nomine Joannis Hierosolymitani edidit Petrus Wastellus.

Homilia in nativitate Domini, initio mutila, habetur inter Codd. Syriacos MSS. Gabriels Evæ, a Benedicto XIII. Bibl. Vat. addictos, num. 1. Ibid. existant ejusdem *Homiliae de Epiphania*, deque baptismo Domini in Jordano, & de Tentatione Domini a Satana, num. 8, 9.

Ejusdem *Homilia de jejunio Quadragesimali*; de decem Virginibus; de Annunciatione S. Dei genitricis Mariæ; de Lazaro, (deest initium) de Dominica in Hosannis; de Sabbato ultimo sancti jejunii Quadragesimalis, initium, Benedictus Deus, qui ad hunc Sabbati ultimi jejunii diem nos adduxit; & Zaccheo publicano; de Muliere peccatrice; de productione Judæ, & de Azyms, deque Sacramentorum traditione; & quod ab ira nobis cavendum sit; de Passione Domini, ibid. num. 12, 13, 16, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26. *Homilia de Cruce* & Latrone; & quod assidue orandum sit pro inimicis nostris: *Homilia habita in festiva 6ta Passionis*, ibid. num. 29. Deest hujus finis, & tota *Homilia 3oma* quæ est prima de Latrone: *Homilia secunda de Latrone* (deest initium) num. 31. Ejusdem de Sabbato magno, initium, Laudandum quoque est hoc Ecclesie injurum; de Thoma Apostolo, & adversus Arianos, ac Tyrannum illum, Arianam doctrinam amplectentem, qui rebellavit in Thracia, ac deum interfectus est; de Dominica nova, & Apostolo Thoma; de Ascensione Domini, homilia

habita

habita Antiochiæ in Martyrio, quod erat extra portam: *Homilia secunda de Ascensione; de Pentecostæ; de Sancti Apostoli*, adversus Eudoxiam Imperatricem; *de honoranda die Dominica; de laudibus Martyrum; Homilia secunda de Martyribus*; ejusdem de *Defunctis*, in illud *Apostoli*, De iis qui dormierunt nolite contristari; *de Paulo Apostolo; de salutatione Herodiadis, deque decollatione S. Joannis Baptiste*; ejusdem in illud *Psalmi*: *Dixi, custodiam viam meam*, &c. Ejusdem in *Psaluum* 50. *Homilia* 3. *de filio prodigo*, quarum prioris initium delideratur: *De Fide cui Christum maledixit; de Penitentia; de Charitate*, (desit finis) ibid. num. 32, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 55, 56, 57, 58, 59, 60.

Codex est membranaceus in folio annorum circiter nongentorum, vetustissimis Stronghiliis seu rotundis litteris Syriacis exaratus, in quo vocalium Syriacarum e Græco formatarum figuræ passim videntur, ac potissimum p. 201, 202, 203.

MARCUS EREMITA, qui Exercitator nuncupatur. *Capita* ejus 29. exstant Græce inter Codd. Andr. Scandar. num. 60.

Sermones 5. in Cod. Gr. Abr. Massad. 13. qui tamen ab editis haud differunt. Opusculorum MSS. ap. Galeum quæ recenset Caveus tertium, quartum, quintum, octavum & nonum, sub Nili nomine edidit Suarelius *Roma*, 1673.

Ejusdem *Sermones* 8. habentur Syriace in Codd. Nitr. 18. Berœensi 8. & inter Codd. Syr. quos Assemanus ex Oriente adduxit, num. 6. Marci *Sermones* commentariis illustratos fuisse a Babæo Magno & a Bardasene, Chaldaeis scriptoribus, testatur Ebedjesu in Catalogo.

PALLADIUS, gente Galata, sub Evagrio Pontico aliisque Ascetis in Nitria & Thebaide monachum egit ab anno 388. usque ad annum circiter 400, quo Episcopus Helenopolitans renunciavit sibi. Scripsit librum de vitis patrum Ægyptiorum, qui Historia Lausica appellatur. Syriace pars exstat in Cod. Nitr. 19. viz. a cap. 1. usque ad cap. 35. Integrum vero, & in libros 4. divisum opus (quorum 1, 2, & 4. Palladio, 3. vero S. Hieronymo tribuitur) habetur inter Codd. Syr. quos Assemanus ex oriente advexit, num. 6. Ex utroque autem & plures lacunæ Græcæ suppleri possunt, & quæ Palladii sunt, ab asceticis aliorum tractatibus cognosci. In impressis quidem Historia Lausica modo *Heraclidis*, modo *Palladii*, modo utriusque nomen præfert; cum tamen certum sit *Heraclidis* & *Hieronymi* Historiam a Palladiana differre. In Historia Monastica Orientis, quam Thomas Episcopus Maragensis condidit, lib. 2. c. 15. perhibetur Ananjesu Monachus circa an. Christi 670. concinnasse Paradisum in 2. partibus distributum, quarum prior *Palladii* & *Hieronymi* nomen præfert, altera gesta patrum & dicta complectitur.

THEODORUS patria Antiochenus, dignitate Mopsuestiæ in Cilicia Episcopus, ap. Syros Commentator seu Interpretes dictus. Ejus libros e Græca in Syriacam linguam olim conversos, testatur Liberatus in Breviario. c. 10. *Ibam* Edessenum Episcopum eam versionem procurasse conqueruntur ejusdem accusatores in Conc. Chalced. Act. 10. & Berytensi ac Tyrio, Act. 9. Præter libros a Caveo recensitos. Theodori *Liturgia* habetur in Bibl. Vat. Cod. Syr. Vat. 18. p. 162. & Codd. Amydens. 1, & 10. Prodiit Lat. per Renaudotium, tom. 2. Lit. Orient. p. 616. Ejusdem *Questiones in Scripturam*, *Questiones* & *Responsiones*, & *Hymni* exstant in Codd. Syr. Andr. Scandar. 3, 4, 8. Theodorum non in totum *Pentateuchum* scripsisse, ut indicat Caveus, sed in *Genesis* duntaxat notat Assemanus. Ejusdem opus *adversus Allegoricos*, hoc est, Origenem alleclaque, memorat Sobenis in Catalogo; ut & *adversus Eunomium* libros 28. Alii sunt a libris 25, a Caveo recensitis. Vid. Photium in Codd. 4, & 177. ubi non de uno eodemque opere, sed de diversis loquitur, ut notat Assemanus. Ex ejusdem *Epistola ad Domnon* citatur fragmentum in collectione Testimoniorum sub nomine Damasceni. Vid. Labb. inspect. oper. Damasc. p. 50. num. 3. Cætera quorum Sobenis meminit, sunt *de Sacerdotio; ad Monachos; de obscura locutione; de perfectione operum; de assumentibus* & *assumpto*, cujus præfatio habetur ap. Facundum Hermianensem, lib. 10. c. 1. libri 2. *de Spiritu Sancto*; & *tractatus de Legislatione*, quo finem suis lucubrationibus imposuit.

THEODORITUS. Memoriam ejus Monophysitæ perpetuo execrati sunt, execranturque adhuc Jacobitæ in professione fidei, quam coram pontifice ordinandus emitit. Nestoriani eum colunt, eo quod aliquando ipsis favisset.

Ejus *Epistola ad monachos Euphratesis, Osroënae, Syriae, Phœnicia, & Cilicia*. Item quod post assumptam humanitatem unus sit filius D. N. Jesus Christus. Item *Epistola adversus S. Cyrillum*. Reprehensio in 12. Anathematismos S. Cyrilli, totidemque ejusdem Cyrilli defensionis exstant Græce inter Codd. Gr. Abr. Massad. n. 2.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
372. ad an.
401.

Bibl. Ori-
ent. tom. 1.
p. 45, not.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
376. ad an.
401.

Bibl. Ori-
ent. tom. 1.
p. 49, not.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
386. ad an.
407.

Bibl. Ori-
ent. tom. 3.
p. 30.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
407. ad an.
443.

Bibl. Ori-
ent. tom. 3.
p. 42, not.

Homilia in illud, Ad imaginem & similitudinem Dei, ibid. n. 10.

Expositio in 12. Prophetas minores, & Isaiam, ibid. n. 18.

Epitome live Excerpta in 12. Prophetas minores, in Isaiam & in Ezechielem, inter Codd. Andr. Scandar. n. 55.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
412. ad an.
428.

NESTORIUS, Diodori Tarfensis ac Theodori Mopsoesteni auditor, quum hæ-
refin, quæ ex ejus nomine Nestoriana dicta est, propalasset, a patribus Synodi E-
phesine, an. 431. damnatus, periit in exilio circa an. 450, si fides habenda est Xena-
jæ in Epist. ad Monachos Senunenfes, & Zachariæ Rhetori in Hist. Eccles. Conf. Bibl.
Orient. tom. 2. p. 40. & 55. quibus & Evagrius, lib. 2. c. 2. quoad annum interitus
Nestorii consentire videtur. Nestorii Opera Græca recenset Caveus; Syriaca quæ in
Bibl. Vat. extant hæc sunt: Capita seu *Anathematismi* 12, Cyrilli Anathematismis
oppositi. Exstant Cod. Syr. Andr. Scandar. 15. Exhibuit Asseman. tom. 4. p. 99. Frag-
menta 3, quorum primum est, *An Christus sit Deus*: Alterum, *de eo qui ambulavit*
super aquas maris: Tertium, in illud, *Deus meus, Deus meus, quare dereliquisti me*, in
Cod. Andr. Scandar. 15.

Bibl. Ori-
ent. tom. 1.
p. 35. not.

Liturgia, in Codd. Amidenf. 1, & 10. & Cod. Syr. Vat. 18. Prodiit Lat. per Re-
naudotium, Liturg. Orient. tom. 2. p. 626.

Fragmentum Syriacum ex Epistola Nestorii ad suos sectarios Constantinopoli commo-
rantes refertur a Xenaja Mabugensi in Epist. ad Monachos Senunenfes. Conf. Bibl. Orient.
tom. 2. p. 40. 41.

Denique, Liber tragœdiæ, qui Irenæo Tyrio tribuitur, Nestorio ex auctoritate Ebed-
jesu restituendus est.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
415. ad an.
430.

ISAAC, S. Ephraemi discipulus, teste auctore Syro vitæ ejusdem in Cod. Nitriens. 5.
claruit circa annum 380. Certe Sirmondus, qui ejusdem libellum de *S. Trinitate*, &
incarnatione Domini edidit, illum ante annum 400. collocat. Neque obstat quod idem
Isaac ap. Gennadium, cap. 26. & ap. Sirmondum pag. 151. duas in una Christi per-
sona naturas discrete asserit: nam his etiam vocibus plures Græcos Latinosque patres
ante Ephesine & Chalcedonenfis Synodi tempora usos fuisse, demonstrat Petavius de In-
carn. L. 3. c. 6. & 7. Si ex Judæo Christianus fuisset, ut ex Codicis Pithœani fide no-
tavit Sirmondus, id utique Gennadium, ejusque abbreviatorem Honorium Augustinodu-
nensem notatos fuisse opinatur Assemanus.

Bibl. Ori-
ent. tom. 1.
p. 165.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
418. ad an.
431.

ALEXANDER, Hierapolis in Provincia Euphratensis Episcopus, *Librum Solutionis*
nugarum Juliani, cujus nulla mentio ap. Caveum alioque historię litterariæ Scripto-
res, adversus Julianum Apostatam composuit: nisi libros 10. S. Cyrilli Alexandrini
adversus Julianum e Græco in Syriacum conversos, Nestoriani Alexandro suo suppo-
suerint.

Bibl. Ori-
ent. tom. 1.
p. 197. not.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
410. ad an.
431.

BABULAS, ab anno Christi 412. ad annum 435. Episcopus Edessenus, ut tradunt
auctor Chronici Edesseni, & Dionysius Patriarcha in Chronico. Non Eulogio suc-
cessit, ut Pagius ad an. 435. num. 33. & Bollandus, p. 1024. videntur asserere. Sed
ex iisdem Chronicis liquet, Eulogium quidem Barfæ, anno Christi 378. substitutum
fuisse: Eulogio vero Cyrum, an. 387. Cyro autem Sylvanum, an. 397. Sylvano Pha-
cidam, an. 399. Phacidie Diogenem, an. 409. Diogeni demum Rabulam, an. 412. Scri-
psit *Epistolam* ad S. Cyrillum, cujus meminit Caveus. *Canones* in Edessena Synodo a Ra-
bula sanciti extant in Bibl. secreta Medicea in MS. Cod. Syriaco, cujus meminit Renau-
dotius, tom. 2. Liturg. Oriental. p. 272.

Bibl. Ori-
ent. tom.
1. p. 197.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
431. ad an.
432.

SIXTUS III. S. Hieronymus in Epistola adv. Pelagium ad Ctesiphontem, & ex
Hieronymo Rosweidus in vitis Patrum Prolegom. 4. p. 24. Rufinum arguunt, quod
Xyfti live Sexti Pythagoræ philosophi Opera sub Xyfti Martyris nomine publicaverit:
quæ prodire *Basil.* 1520. *Colon.* 1522. *Lovan.* 1618. & alibi. Rufini fraude factum
arbitratur Assemanus, ut Sigebertus in Catalogo, c. 47. ad Xyftum episcopum *librum*
de vita hominis perfecta, qui revera Xyfti Pythagoræ factus est, referret: ex quo, ni fal-
sum, desumpti sunt 3. illi Sermones *de Divitiis*; *de Cylitate*; *de malis Doctores*, &c. a
Caveo memorati, quos sub Xyfti nomine edidit Jac. Salvator Solaris in Bibl. Patrum
Parif. tom. 5. p. 781. Ut enim Rufinus ex Philosopho Xyfto Episcopum & Martyrem
finxit; ita Solario facile fuit Romanum eum Pontificem existimare. Eundem Xyftum
Pythagoræum horum Sermonum auctorem faciunt Tillemont. Hist. Eccles. Vol. 4. ad
Vit. Sixti II. & Rivet. Crit. Sac. l. 2. c. 19.

Bibl. Ori-
ent. tom. 1.
p. 48. not.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
426. ad an.
436.

IBAS Rabulæ episcopo Edesseno successit anno Christi 435, ut docet auctor Chro-
nici Edesseni. Quum adhuc presbyter esset, conatibus Rabulæ episcopi sui, scripta

Bibl. Ori-
ent. tom. 1.
p. 199.

Theo-

Theodori Mopsuesteni damnantis, acriter obstitit. Hinc statim ac episcopatum adeptus est, invidiam amicorum Rabule subiit. Accusatur itaque Nestorianismi ap. Imp. Theodosium & Proclum Patriarcham CPolitanum a Samuele, Cyro, Mara, & Eulogio Presbyteris, quod esset primus turbarum inter Orientales & Aegyptios ortuum auctor; quod Theodori libros in linguam Syriacam transtulisset; quod ipsos per omnem Orientem disseminasset; quod demum Procli ad Armenios tomo uolisset subscribere, & annexa illi impia capitula damnare. Hæc initia longæ illius accusationis, quæ usque ad Chalcedonensem Synodum perduravit, quæ Ibam in Latrocinio Ephesino dejectum Episcopatu, sedis suæ restituit. Obiit an. 457. 28. die Octobris, teste auctore Chron. Edesseni. * Et quidem Ibam ineunte an. Christi 457. in vivis fuisse, colligitur ex tom. 4. Conc. p. 861. ubi inter illos Episcopos recensetur, quos Leo Imp. per Epistolam encyclicam de concilio Chalcedonensi, deque ordinatione Timothei A-luri consuluisset dicitur.

Andr. Samosatensi Epist. ad Alexand. Hieropolitan. De 18. capp. criminum lib. obiect. vid. p. 201. not. * p. 558.

Scriptit *Epistolam ad Marim Persam* a Caveo memoratam, quæ post Ibæ mortem, an. 553, a quinta Synodo damnata fuit. Consule Baronium ad an. prædict. ubi probat *Epistolam* Ibæ a 5ta Synodo, non Ibam ipsum damnatum fuisse, utpote qui Nestorianismum abjuraverit, & in communione Ecclesiæ diem clausit.

ISAAC cognomento *Magnus*, presbyter Antiochenus, claruit medio quinto sæculo, Præceptorem habuit non S. Ephraemum, sed Zenobium S. Ephraemi discipulum, uti ex Joanne Barsusa Jacobitarum Patriarcha ad calc. Cod. Alëmanni Syriaci 4. adnotavit Abr. Mardenus presbyter: idque etiam colligitur ex carmine illo, quo ruinam Antiochiæ planxit. Nam S. Ephraem decessit juxta Syros an. 373. vel juxta alios an. 378. Isaac autem supervixit ruinæ Antiochiæ, quæ contigit an. 459. ut testantur Jo. Malela, Dionysius Patriarcha in Chronico, & Cosmas Presbyter in vita Simeonis Stylitæ. Igitur si Ephraemum ipsum audisset Isaac, 90. ann. enim supervixisse magistro suo necesse esset, atque adeo centenario majorem obivisse; quod non ita facile est admittendum. Hinc erroris arguitur Caveus, dum scribit Isaacum decessisse an. 456. Caveo fortasse imposuit, quod in vulgatis Gennadii editionibus Isaac obivisse dicitur Leone & Marciano imperantibus. Sed Gennadius non Marcianum, sed Majorianum habet in vetustissimo Cod. MS. Vaticano. Majorianus autem una cum Leone imperium tenuit ab an. 457. ad an. 461. Mors igitur Isaac nec ante an. 459. contigisse potest, quo corruit Antiochia, nec ultra an. 461. differri, quum eo anno obiit Majorianus, quo imperante Isaacum mortuum esse testatur Gennadius.

Quædam scripsit *Polemica* adversus Nestorianos & Eutychianos, quæ a Syris, qui p. 214. alterutro potissimum errore laborant, neglecta sunt, vel suppressa; plurima *Asthetica* & *Parænetica* metro ut plurimum heptasyllabo.

Sermones 60. exstant in Alëmanni Cod. Syriaco 4. exarato an. Christi 1210. Quorum.

2dus, *De perfectione fratrum* inscriptus. Exstat etiam in Cod. Nitriensi 17. fol. 107. & in Cod. Syriaco 5. num. 12.

4tus, *Parænesis de Humilitate*. Exstat etiam in Cod. Nitr. 17. fol. 163. & in Cod. Syr. 5. num. 8.

5tus, *De Eleemosyna*. Exstat etiam in Cod. Syr. 5. num. 13.

11mus, *De Despectu*. Exstat etiam in Cod. Nitr. 6. fol. 163. a tergo, ubi inscribitur *Parænesis de timore Dei, & de morte*.

15tus, *De Monachis & Anachoretis*. Exstat etiam in Cod. Nitr. 5. fol. 555.

17mus, *De Penitentia*. Exstat etiam in Cod. Nitr. 5. fol. 207. a tergo.

20mus, *Parænesis*, princ. *Hic veritas cum iniquitate disputat*. Exstat etiam in Cod. Syr. 5. num. 6.

21mus, *De Anachoretis, & Monachis*. Exstat etiam in Cod. Syr. 5. num. 2. ubi inscribitur *Parænesis*.

23tius, *De Paupere & Divite*. Exstat etiam in Cod. Syr. 5. num. 27.

40mus, *De Penitentia* Sermones 2. Primus, Princ. *Agite-dum, peccatores, discamus*. Exstat etiam in Cod. Syr. 5. num. 1. unde suppleri possunt quæ in Cod. Syr. 4. supra laudato uno avulso folio desiderantur.

48vus, *Reprehensio*. Exstat etiam in Cod. Nitr. 16. fol. 57.

60mus, *De Deo universorum conditore*. Exstat etiam in Cod. Syr. 5. num. 4. in quo inscribitur *Præcatio*.

Hactenus in Cod. 4. Porro exstant in Cod. Syr. 5. Sermones 27. quorum 8. supra recensentur.

Deprecatio, in hoc Cod. num. 22. legitur ex parte in Officio Feriali Maronitarum. Opus exstat integrum in Cod. Nitr. 17. fol. 79. ubi Ephraemo adjudicatur. Videtur tamen neutrius esse, quum metro pentasyllabo constet, atque adeo probabilius Balæo Syro tribuendum.

De Adam & Eva, num. 23. Primus est Sermorum quos Isaac edidit.

De Magis, qui ab Oriente venerunt, num. 26. Exstat etiam in Cod. Nitr. 5. fol. 70. In eodem Cod. exstant ejusdem *Sermones 5. de Samaritana: Paracensis de defunctis*: (Exstat etiam in Cod. Nitr. 16. fol. 44.) *De Humilitate*: (Exstat etiam in MS. Cod. Syr. 151. Bibl. Coll. Urbani de propaganda fide, licet sub nomine S. Ephraem.) *Sermones 2. de filio prodigo*: In illud, *Nisi conversi fuerint &c. efficiamini sicut parvuli*: In illud, *Bonum est confiteri Domino; de Perfectione; de Peccatrice; de Fide*.

Paracensis 9. de Defunctis habentur in Cod. Nitr. 16. quarum prima legitur *pro Presbyteris*. Tribuitur autem Ephraemo in Cod. Nitr. 5. fol. 150. a tergo. 2da legitur *pro Pueris*; 3tia, *pro Adolescentibus*; 5ta & 7ma, *pro communis Defunctorum septima* tribuitur, tribuuntur Ephraemo in Cod. Nitr. 17. fol. 180. 6ta, *pro Peregrinis*; 8va, *de omnibus Defunctis*; 9na, *de Pueris defunctis*. *Paracensis unica*, *Pr. In via caelestis Regis*, exstat in Cod. Nitr. 17.

In Officio Syriaco majoris hebdomadae, quo Maronitæ utuntur, duo exstant *hymni* p. 234. sub nomine S. Isaac: alter ad 2dam stationem, seu nocturnum seræ 5. in Paresceve: alter ad matutinum ejusdem seræ; in utroque agitur de Passione Domini.

Joannes Maro in tractatu adversus Nestorianos & Eutychianos duos Isaac Sermones laudat, quorum unus inscribitur *de Cirru Exchielis propheta*; secundus de *Incarnatione Domini*. Denique 5. Isaac Sermones *de Incarnatione* laudat Stephanus Edenenfis in Vindecis Maronitarum, lib. 3. in Respons. ad Object. 3. de duabus Christi voluntatibus. Exstat & Isaac carmen heptasyllabum in SS. Sergium & Bacchum ad calc. Cod. Nitr. p. 158. 5. acephalum tamen, & cujus vix pauci aliquot versus legi possunt.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
418. ad
an. 448.

SIMEON STYLITES dictus, gente Syrus, ex vico *Sajan* regionis *Nachypholorum* in Arabia, oriundus, claruit circa an. 448. & post 56. annos in exercitatione monastica peractos, obiit 2. die Septembris, an. Christi 459.

Bibl. Ori.
ent. tom.
1. p. 240.
p. 252.
p. 254.

Præter Epistolas a Caveo memoratas, scripsisse dicitur *Sermonem de semper mente completendo suum cuique discessionem*. Idem Sermo in Bibl. PP. tribuitur Macario Aegypto, & habetur in Hom. 22. inter Homilias 50. eidem Macario attributas. Sed & in nonnullis MSS. Cod. Græcis Vaticanis Ephraemo Syro adjudicatur. Verum nec Ephraemo, nec Macario, aut Simeoni Stylitæ adscribendum esse putat Assemanus, sed Theophilo Alexandrino: Id enim suadet tum auctoritas Cod. Syr. Nitr. 32. qui scriptus esse dicitur an. Christi 576. tum Stilus Græcam originem sapiens: & hinc conjecturæ consonant, quæ idem Theophilus moriturus dixisse fertur in Vitis Patrum, lib. 5. libello 3. de Compunctione.

Acta S. Simeonis edidit Theodoretus in Philotheo cap. 26. quæ tum in vulgatis ipsius Theodoret operibus exstant; tum ap. Laur. Surium. tom. 1. de Vitis Sanctor. ex interpretatione Alberici Longi Salentini; tum ap. Rosweidum, lib. 9. de Vitis Patrum ex versione Gentiani Herveti. Eadem scripsit Antonius Simeonis discipulus & servus. Exstant ap. Bollandum die 5. Januarii. Theodreti Antonique historiam edidit idem Bollandus, fol. 274. seq. Ejusdem vitam scripsit etiam Cosmas presbyter. Habetur una cum Cosmæ ad Simeonem epistola in Cod. Assemanni Syr. 1. circa an. 474. exarato. Hanc Epistolam, & vitam in compendium redactam dedit Assemanus, notatque E. vagrium hanc vitam legisse; ut constet ex eo quod quæ toto capite 13. Evagrius ex seqq. Actis Simeonis delibavit, nec ap. Theodoretum, nec ap. Antonium leguntur; sed fere p. 240. ad verbum habentur in historia Cosmæ, nimirum *Narratio de Domino Patriarcha Antiocheno, de Theodio & de Leone Impf.*

Hist. Lit.
tom. 1. p.
452. ad an.
491.

ZACHARIAS, professione Rhetor, & Meletinae in Armenia minore Episcopus, claruit sub Justiniano Imp. circa an. 540. Scripsit *Historiam Ecclesiasticam a Constantini Imperio usque ad an. Justiniani 20num*, quæ exstat anonyma in Cod. Syr. Vat. 24. Sed auctoris nomen tum ex collatione locorum, quæ ab Evagrino ex Zacharia citantur, tum ex Barsalibæo, qui ejus nomen discrete prodidit, restituuntur. Hæc Historia tres partes continet. 1na, est Epitome Socratis: 2da, Theodoret: 3tia, quæ ipsius Zachariæ a Theodosio juniore usque ad Justinianum. Hæc 3tia pars incipit a fol. 78. mutila est autem, & ab amanuensi videtur in compendium redacta, vel potius continet capita quædam ex historia Zachariæ, quæ in 8. libros dividebatur, decerpta. Quæ autem in Cod. Assemanni exstant, in capita 14. ab Assemano distribuuntur.

ad HISTORIAM LITTERARIAM pertinentia.

1. De celebratione Conc. Chalcedonensis, & de obitu Nestorii, fol. 78.
2. De Proterio Alexandrino, fol. 79.
3. De Theodosio Moucha, qui Juvenalis sedem irvasit, fol. 80.
4. De obitu Zenonis Imp. & de inauguratione Anastasii, fol. 82.
5. De expugnatione Anida, ibid.
6. De adificatione Dara urbis, fol. 88.
7. De Marino Apameensi, qui Anastasio Imp. auctor fuit, ut Trifagium hymnum cum clausula illa, *Qui crucifixus es pro nobis*, in urbe regia cani juberet, fol. 90. Quem hic Marimon vocat Zacharias, Maximum appellat Victor Tununenfis.
8. De obitu Ariadne Imperatricis, fol. 90.
9. De obitu Anastasii Imp. fol. 91.
10. De Martyribus Homeris, fol. 91.
11. De Mara Episcopo Amadae, fol. 95.
12. De pace Romanos inter & Persas inita sub Justiniano Imp. & Chosroes Persarum rege Cavadi filio, fol. 97.
13. De controversia Julianus inter & Severum orta circa corpus Christi, corruptibilem, an incorruptibile dicendum sit, fol. 98.
14. De Roma expugnatione sub Totila Gothorum rege, fol. 100.

Hist. Lit. tom. 1. p. 519. ad an. 540. Bibl. Ori. ent. tom. 1. p. 444.

ISAAC Syrus natione, urbis Nineves episcopus, claruit sexto saeculo ad exitum ver- gente, vel, ut Caveus, circa an. 540. De Isaaci aetate constat ex ipsius scriptis. Nam in Libris de institutione monastica. Jacobi Sarugensis testimonium ab ipso usurpatur; & inter ejusdem Sermones a Patricio & Abrahamio monachis e Syriaco in Graecum ver- sos, postremum locum occupat ipsius Isaaci Epistola ad S. Simeonem Stylitam juniorem, cognomento Thaumastoritam, qui obiit circa an. 593. Vitae solitariae amore ductus Isaac abdicavit se Episcopatu, & S. Scetensem eremum petiit, ubi ad obitum usque commoratus, ad summum sanctimoniae culmen pervenit; ut narrat anonymus auctor Isaaci vitae in praefatione ad ejusdem opera, quae Arabico quidem sermone, litteris tamen Syriacis extant Cod. Nitr. 20. Hinc Naironi imprimis sententia rejicienda, qui Euopl. Par. 1. c. 2. num. 22. Ninivitam hunc Isaacum cum altero S. Ephraemi discipulo confundit. Cavei insuper & Lambecii conjectura nequaquam admittenda, qui existimant Isaacum, post abdicatum Episcopatum, ex eremo in Italiam venisse, & prope Spoletum in Alsceterio ab ipso condito vixisse; ac proinde unum eundemque fuisse cum Isaaco, cujus mores & miracula S. Gregorius Magnus describit, Dial. L. 3. c. 14. Scripti 7. tomos de regimine spiritus, de divinis mysteriis, de judiciis, & politia, ut testatur Hebedjesu Catal. p. 63. Ex his habemus 4. tantum libros de Institutione monastica inscriptos, & in Sermones 138. divisos. Sermones trium priorum librorum, & Sermones 5. priores, libri 4ti extant e Syriaco in Arabicum sermonem conversi in Cod. Nitr. 20. Liber 2dus, cum Sermonibus a 5to libri 4ti ad 19um extat Syriace in Cod. Nitr. 21, 22. Qui sequuntur cum binis Sermonibus libri primi, & fere omnibus librorum 2di & 3tii extant Gr. MSS. in Cod. Gr. Vatican. 59. p. 220. & in Cod. 391, 605, 737. Sermo 8vus libri 3tii de ope, qua ad Deum corde quis accedere queat, & Sermo 9nus libri 4ti, de differentia motuum scientia, & Epistola ad Simeonem Thaumastoritam. Extant etiam Graece in Cod. Regio Alexandrino 23. p. 25, 102, & 147.

Hi Sermones, qui extant Gr. in Cod. Vat. & Alexandr. jam memoratis, iidem sunt ac Sermones 98. a Patricio & Abrahamio monachis S. Sabae e Syriaco in Graecum translati, ubi quae notat amanuensis. Graece etiam extant in 87. titulos distributi in Bibl. Vindob. Cod. Theol. 173. n. 1. fol. 1. & Cod. 104. n. 7. fol. 128. Extant etiam in 99. partes vel titulos divisi in Bibl. Bodl. inter Cod. Baroccian. class. 3. num. 116. teste Caveo, qui tamen (uti etiam in Cod. Regio Alexandrino dicitur) pro Patricio Isaacum legit. Ex his Sermonibus 31. priores libri 3tii in 53. divisi prodierunt Lat. in Bibl. Patrum Parisiensis 1654. tom. 5. col. 483. & tom. 11. edit. noviss. sub titulo *Libri de contemptu mundi*. Horum Sermo 28vus de fuga mundi, & ultimus de regimine fratrum novitiorum Joannem Sabam auctorem habent. p. 456.
p. 457.
p. 461.

Denique extat in Bibl. Collegii Maronitarum de Urbe Liber MS. Syriacus in 9. tractatus divisus, sub hoc titulo: *Liber generalis ad omnes gentes, seu De Causa omnium Causarum*, qui a plerisque Isaaco cuidam ascribitur. Auctorem autem illius codicis ab Isaaco Ninivita differre probabile est. Nam ille, ut de seipso in praefatione ad omnes gentes scribit, ex Edessa oriundus Edessenis Episcopus praefuit; exactis ve-

ro in Episcopatu annis 30. ejectus fuit & mox revocatus: tandem vero sedem iterum relinquens, in proximis Edessæ montes cecessit, ibique laudatum codicem dictavit. Denique ab Isaac etiam Ephraemi discipulo, & a cognomine Presbytero Antiocheno eum diversum esse Episcopalis dignitas, qua ipse fuisse dicitur, satis clare demonstrat: uterque enim Isaac merus Presbyter decessit.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
524. ad
an. 550.

JACOBUS, a Græcis *Zanzalus* propter summam tenuitatem; a Syris *Baradæus*, non ab urbe *Bardaa*, utpote quæ longe post Jacobum condita est, viz. circa annum Christi 705. teste Gelaleddino Ahiutenfi in Chron. Chalipharum, Cod. Arab. Clem. Vat. 46. fol. 80. sed ab Arabica voce *Baradæ*, quæ *citellum lacrumque pannum* significat. Monachum prius egerat in Monasterio Phalitenfi, an. Christi 541. Post Adæi mortem Edessæ incubavit Ecclesiæ.

Bibl. Ori.
ent. tom.
2. p. 62.
p. 67.

Præerat tum Orthodoxis Antiochenus Patriarcha Ephraem Amidensis; Monophysitis vero Sergius, quorum partes acerrime propugnavit, adeo ut eisdem in varias factiones scissos, diversaque nomina sortitos, in unam sectam colligere, deque suo nomine *Jacobitas* appellare potuerit. Obiit an. Christi 578. postquam Edessenam sedem per annos 37. tenuisset. Scripsit *Anaphoram*, cujus initium, *Deus Pater pacis sanctissime*. Exstat Syriace MS. in Cod. Nitr. 2. fol. 153. Prodiit Lat. per Renaudotium, Lit. Orient. tom. 2. p. 333.

Ex. p. 67.

Abraham Echellenfis, Faustus Naironus, & ex iis Caveus Baradæo adjudicant *Catechesim*, quæ quasi totius fidei Jacobiticæ norma est, inquit, & fundamentum. Sed hæc *Catechesis*, *Encomium* in *Jacobitis* Catechesi subnexum, & *Homilia de Annuntiatione* B. Virginis, quæ exstant Arabice sed litteris Syriacis exarata in Bibl. Coll. Maronitarum in urbe Roma, Noë Libanotam Jacobitarum Patriarcham auctorem habere colligitur ex Cod. Syr. 30mo. Andr. Scandar. ubi *Homilia de Annuntiatione*, &c. legitur isdem verbis ac illa, quæ Jacobo una cum 2. Sermonibus jam memoratis in Cod. Coll. Maronitarum perperam tribuitur, ut collatione facta monet Alfemmannus; idem quoque hujus ac illarum 2. filius, eademque phrasis, unum eundemque Noë auctorem esse arguit.

p. 468.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
524. ad
an. 550.

JACOBUS dictus *Commentator*, tum quia Canonicos Sacræ Scripturæ libros commentariis illustravit; tum quia plurimas Catholicorum atque Hæreticorum lucubrationes e Græco Syriacas fecit, labente sæculo septimo florere cepit. Adolefens abdicatis sæculi honoribus & divitiis monasticam vitam professus est. Inde ad Episcopatum Ecclesiæ Edessæ assumptus fuit, an. Christi 651. & obiit 710. testibus Dionysio in Chronico, & auctore Chronici Edesseni.

Bibl. Ori.
ent. tom.
1. p. 468.

Hinc emendandi Cornelius Schultingius, & Joannes Seldenus, qui circa ætatem & patriam Jacobi hallucinantur. Hic, dum in Commentariis de originibus Ecclesiæ Alexandrinæ, p. 179. pro *Al-Rahavi* seu *Edesseno* (Arabibus enim Edessæ binomia est, *Raba*, vel *Al-Raba* cum articulo, & *Orpha*, unde provincia Edessæ corrupto nomine Græcis & Latinis *Orhoëna* & *Orrhoëna* appellatur) *Rhavienfis* substituit. Ille, dum Bibl. Eccles. tom. 3. num. 30. p. 106. scribit *Anaphoram* S. Jacobi *Achavii* Chaldaice compositam fuisse in urbe *Aeba* an. a Nativitate Domini 783. Ubi *Edessa* male redditur *Aeba*, & *Edessenus* *Achavium*.

Hinc etiam corrigendi Andr. Mafius, Præfat. in Barcepham; & ex eo Hottingerus p. 470. in Bibl. Orient. & Britius in Epitome Annalium Baronii, qui Jacobum Edessenum cum Jacobo Nisibeno, vel Sarugensi confundunt. Hinc etiam Naironus, dum in Chronologico Auctorum Indice Euopliz suæ præmisso, Sarugensis opera eidem perperam attribuit; & Caveus, dum Naironum transcribit, additque, de Jacobo Zanzalo loquens: *Hinc Jacobum scriptores nonnulli Orientales eundem cum Jacobo Edesseno faciunt: Verum Jacobus ille Edessenus, qui a Syris Doctor appellatur, integro seculo junior erat*. Ubi eum ad an. Christi 450. revocat, nescio quo argumento, quæ auctoritate confusus, inquit Alfemmannus.

Syri eum non modo ut Catholicum Scriptorem, sed etiam ut Sanctum venerant, p. 470. quo titulo a Maronitis, Jacobitarum & Nestorianorum perpetuis hostibus passim celebratur. Et orthodoxam ejus fidem contra Renaudotium, qui tom. 2. Liturg. Orient. p. 380. cum hæreticum Monophysitam fuisse pronunciat, prolixè vindicat Alfemmannus.

Ex infinitis propemodum Jacobi scriptis hæc duntaxat ad notitiam Alfemmanni pervenerunt.

Chronicon, seu *Annales*. Ejus meminit Sobensis in Catalogo, p. 106. Sed ubinam p. 476. delitescat, incompertum est.

scqq.

Anaphora,

Anaphora, cujus initium: *Deum universorum pater*. Edidit Lat. Renaudotius, tom. 2. Lit. Orient. pag. 371. Exstat Syriace in Cod. Nitr. 3. fol. 171. & Cod. Nitr. 4. fol. 163. Eiusdem meminit Schultingius, tom. 3. p. 106. num. 30. qui, num. 9. testatur Liturgiam S. Ignatii Martyris e Græco in Syriacum sermonem ab eodem Edeffeno translata fuisse. In Cod. Syr. Vat. 35. habetur etiam *Anaphora S. Jacobi Apolloli a Jacobo Edeffeno recensita, & sine integritati restituta*.

Ordo sancti Baptismi. Exstat in libris ritualibus Syrorum, cum Maronitarum tum Jacobitarum. Eiusdem meminit MS. Cod. Arabicus Collegii Maronitarum de Urbe, pag. 414. *Opus Jacobi Edeffeni de Baptismo*, quod cum nostro Baptismi ordine idem esse videtur, exstat MS. in Bibl. publica Tubingensi, teste Hottingero, Bibl. Orient. c. 3. pag. 292.

Canones Ecclesiastici. Ex his nonnullos citat Gregorius Barhebræus in Ethic. par. 1. cap. 1. sect. 9. & c. 6. sect. 7. & passim in libro, cui titulus: *Liber Directionum*. *Grammatica Syriaca*. Grammaticam sermone Syro primum confecisse Jacobum Edeffenum testatur Elias Episcopus Nisibenus circa initium Institutionis Grammaticæ in MS. Cod. Bibl. Coll. Maronitarum. Et eiusdem præcipue industria factum esse, ut sermo Syriacus excultior, *Edeffenum* nuncuparetur, & idem esset, narrat Barhebræus in Chronico a Pocockio edito. p. 475.

Epistola ad Georgium Sarugensem Episcopum de re Grammatica, & Philologica. Exstat in pervet. Cod. Syr. monasterii Scetenfis, subijuncta Lexico incripto: *Catalogus novissimum Sacre Scripturæ Veteris ac Novi Testamenti*. Post epistolam in eodem Cod. sequitur *Jacobus tractatus Grammaticæ, De Personis, de Generibus, & de Temporibus*. p. 477.

Epistola ad Paulum Antiochenum Presbyterum, de litteris, quæ in Syrorum charactere desiderabantur, supplendis. Laudatur a Greg. Barhebræo in Grammatica magna, quæ liber splendorum nuncupatur, par. 4. cap. 2. ubi septem novas vocalium figuras a Jacobo ad Paulum missas exhibet.

Epistola ad Orthographia Syriacæ, & de punctis Vocalibus. Exstat Cod. Nitr. 31. præmissa 2do tomo Homiliarum Severi, quas ipse Jacobus Syriacas fecerat.

Epistola in Thomam Presbyterum. Describitur in ea ritus Missæ Syrorum ab Apostolorum ævo, ad ætatem ulque Jacobi nostri. Citatur a Dionysio Barlalibæo in expositione Missæ, cap. 3. a Steph. Edenensi in 7mo Candelabro mystico, cap. 7. & ab Abr. Echellensi in not. ad Catalogum Hebedjesu, pag. 138. Integram Lat. & Syr. exhibet Alfemannus, p. 479.

Epistola ad Joannem Stylitam. Fragmentum ejus exstat in Ordine Benedictionis aquæ in nocte Epiphaniæ in Rituali Jacobitarum, pag. 274. Cod. Echellens. 4. In eodem Codice, pag. 180. habetur ex eadem Jacobi Epistola Canon, *De foribus Ecclesiæ, dum sacra celebrantur, ocludendis*. In Codice Syriaco Alfemanni 3. tria ex eadem Epistola Scholia producentur; 1mum, pag. 39. *de Melchisedech, & de sacrificio Abrahe*. 2dum, p. 181. in illud Jeremiæ, *Non deficiet vir ex Jonadab filio Rechab*, &c. 3um, p. 287. in illud Apolloli, *In nomine Jesu omne genua flectatur*.

Epistola ad Adam Presbyterum, de variis Ecclesiæ ritibus. Integra habetur in vetustissimo MS. Codice Mediceo, teste Renaudotio, tom. 2. Lit. Orient. p. 381. Laudatur & in Rituali Jacobitarum, Cod. Echell. 4. p. 274. Ex hac Epistola fragmentum, *De ossibus aridis, quæ Ezechiele prophetante revixerunt*, exstat in Cod. Alfemanni Syr. 3. p. 172.

Epistola ad Danielelem. Fragmentum, *de muliere Thecnitide, quæ Regi David clementiam pro Absolom filio exoravit*, habetur in eodem Cod. p. 111.

Epistola ad Moysen. Fragmentum de 3tio celo, ad quod raptus est Paulus Apostolus, exstat in p. 607. eodem Codice.

Liber Theaurorum, seu Tractatus de rebus mysticis. Citatur in Rituali Jacobitarum, Cod. Echell. 4. pag. 274. & ap. Antonium Marsilium Columnam in Hydragio-secq. logia.

Cantus 10. in festum Palmarum. Exstat in Cod. Syr. Alfemanni 15. fol. 26. In eodem Cod. Jacobus dicitur correxisse *Othochum Syrorum*, seu Cantus Severi Patriarchæ Antiocheni 8. tonis expressis, numero 295.

Cantus, cujus initium: *Maria Virgo ad Christum Dominum dixit, dum ipsum genuit*, Jacobo Edeffeno tribuitur in Sermone de laudibus Jacobitice fidei, qui exstat in MS. Arabico Coll. Maronitarum, p. 62.

Commentaria in Sacram Scripturam. Hæc in utrumque Testamentum citantur passim a Gregorio Barhebræo in Horreo Mysteriorum (sic Commentaria sua in Scripturam in scribit) Gen. cap. 1. 6. 8. Reg. 3. cap. 1. 22. Act. Apost. cap. 7. & a Dionysio Bar-

salibao, Comment. in Evang. p. 101, 107. Hottingerus in Bibl. Orient. c. 3. p. 283. 292. testatur *Commentaria Jacobi in Hexaëmeron ad Cujlantium*, existare in Bibl. Leidensi. Eadem existare in Bibl. Lugduno-Batava, num. 87. asserit Caveus, Hist. Lit. tom. 1. p. 189. licet in dubium vocet, Jacobine Edesseni ea sint, an Nisibeni.

Commentaria in Pentateuchum, in Josue, in Judges, in Job, in Proverbia Salomonis, p. 607. in Ecclesiasten, una cum ejusdem Scholiis in totam fere Scripturam, existant in Cod. laudato Assemanni Syr. 3.

Variantes Jacobi, ac diversas a Syriaca Vulgata in Psalmos Lectiones notat Gregorius Barhe- p. 493. braus, lib. cit. in Psalmos 2, 4, 5, 7, 10, 22, & 27.

Aristotelis Categoriae, de Interpretatione, & Analytica in Syriacum conversa, & a Jacobo notis illustrata, praemissa ejusdem Aristotelis vita, existant in Cod. Syr. Vat. 36. pag. 63.

Commentaria in Isagogen Porphyrii. Exstant in eodem Cod. Vat. p. 107.

Severi Patriarchae Antiocheni Homiliae in Syriacum conversae, & in 3. tomos distributae, quorum primus complectebatur priores Homiliae 43. Secundus a 44. ad 90. Tertius a 91. ad 125. Ex his secundum tantum habemus Versionis Jacobi in Cod. Nitr. 31. nam reliqui Codices, in quibus Homiliae Severi continentur, alium interpretem habent, ut conferenti eas, quae in his Codicibus, & quae in Cod. 31. existant, Homiliae, appareat.

JACOBUS Sarugenis, natus Christianis parentibus, anno 452, patriam habuit *Cirta*. Bibl. Ori-
 tom. 1. p. ent. tom. 1.
 125. ad an. quum annum 22. ageret. Postea, anno Christi 519, creatus est Episcopus Sarugenis, seu p. 286.
 550. potius *Batharrion* urbis in regione Sarugeni. Et postquam annos 2. cum dimidio in Epi- p. 289.
 scopatu exegerat, obiit 29. Novembris, an. 521. p. 284.

Hinc rejicienda sententia Naironi & Cavei, qui Jacobi ætatem ad annum Christi 700. p. 290. protrahentes, eundem cognomini Edesseno aequalem faciunt; quum tamen Jacobus ipse p. 290.
 Edessenus in præfatione ad 2dum tomum Homiliarum Severi Patriarchae Antiocheni, Sa- leqq.
 rugensem, Scriptoribus 4ti & 5ti sæculi accenseat.

Renaudotius, tom. 2. Liturg. Orient. Sarugensem hæreticorum Monophysitarum antesignanum fuisse pronunciat. Sed catholicam Jacobi fidem cumulate vindicat Assemannus. Plurima scripsit tam soluta quam metrica oratione, quæ sequenti ordine recensentur.

Opera S. Jacobi Sarugenis soluta oratione.

p. 300.
leqq.

Anaphora. Initium: *Deum pater, qui es tranquillitas*. Exstat in Cod. Nitr. 3. fol. 160. & Cod. Echell. 5. fol. 80. Prodiit Lat. per Renaudotium, tom. 2. Lit. Orient, pag. 356. Ejusdem meminit Corn. Schultingius, tom. 3. pag. 106. num. 24. ubi pro *Sarugensi* perperam habet *Sexugensem*. Inter Æthiopicas Anaphoras eandem recenset Job. Ludolphus in Comment. Æthiop. lib. 3. cap. 4. num. 31. pag. 340. *Liturgiam aliam*, Pr. *Deum universorum conditor*, Jacobo Sarugensi ex quorundam MSS. fide tribuit Stephanus Edenenis, cap. 2. de Orthodoxis Anaphorarum Auctoribus, num. 22. Sed Severo Antiocheno potius adjudicanda videtur: iisdem enim verbis incipit Anaphora Severi ap. Masium.

Ordo sancti Baptismi. Exstat in Cod. Syr. Vat. 39. & in Cod. Amidenis 11.

Epistola ad Samuelem Abbatem, de Trinitate & Incarnatione Verbi. Exstat in Cod. Syr. Assemanni 11. fol. 93. Ejusdem fragmentum in Cod. Syr. Vat. 15.

Epistola ad Stephanum Bar-Sudaili, de Paradisi & Gehennæ æternitate. Exstat in Cod. Syr. Vat. 15. fol. 57.

Epistola ad Jacobum Abbatem Monasterii Napheciatensis. Exstat in Cod. Syr. Assemanni 6. fol. 387. & Cod. 10. fol. 55.

Epistola Paraneitica de humilitate & amore divino. Pr. *Quum animus noxiis hujus sæculi offendiculis irretitur*. Exstat in Cod. Assemanni Syr. 6. fol. 384. *Alia ad præstantem quandam virum*, qua deplorat naturæ lapsæ miseriam, Pr. *Si mala sæculi hujus offendicula*, &c. Exstat in eodem Cod. fol. 391.

Homilia de nativitate Domini. Exstat in Cod. Assemanni Syr. 10. fol. 27. Ibid. existant Homiliae 5. De Epiphania Domini, pag. 29. De Jejunio Quadragesimali, pag. 33. De Dominica Hofannarion, fol. 37. & Cod. Nitr. 15. fol. 57. De passione Domini, fol. 42. & Cod. Nitr. 15. fol. 82. De resurrectione Domini, fol. 46. & Cod. Nitr. 15. fol. 100.

Opera

Opera ligata, metro duodecasyllabo, seu tetraasyllabo ter repetito composita, unde p. 305.
Jacobitica appellantur. seqq.

Homilia de curru, quem vidit Ezechiel Propheta, & alia ejusdem quamplurimarum exstant in
Codd. Nitr. 5, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Homilia 2. una de sacris Mysteriis, altera de Penitentia, in Cod. Berceen. 1. Homilia 71. in
Cod. Syr. Affemanni 7. fol. 1. seqq.

Homilia de curru, &c. cum 23. aliis, in Cod. Arab. Affemanni 9.

Homilia de natiuitate Domini, Pr. Admirabilis est natiuitas tua, exstat in Codd. Nitr. 5. fol. p. 309.
16. Nitr. 13. fol. 44. Syr. 7. fol. 6. & in Arabico 23.

Homilia de sancta Virgine Deipara, & adversus Divinorum Mysteriorum scrutatores, in Cod. p. 310.
Nitr. 5. fol. 67. & in Cod. Arab. Vat. 55. fol. 46. ubi inscribitur: *De Virginis partu, & quo-*
modo Christus ex ea natus est.

Homilia de presentatione Domini in templum, & de Simeone sene, in Codd. Nitr. 5. fol. 140. p. 312.
Syr. 7. fol. 74. & Cod. Arab. Vat. 44.

Homilia de vidua, quae duos obolos in Gazophylacium immisit, Cod. Arab. 4. fol. p. 321.
197.

Homilia de crucifixione Domini, Pr. Verbum meum dono tuo diti, fili abscondite. Codd. p. 325.
Nitr. 5. fol. 491. Nitr. 13. fol. 62. Cod. Arab. Vat. 55. fol. 46. & Cod. Arab. Regis Gal-

liae. Inscrubitur *De Cheryb & Latrone.*

Sermo de Constantino Imp. & de lepra ejus inundatione, Cod. Arab. Vat. 55. fol. 230. Ex p. 328.
Actis Silvestri Papae desumptus videtur.

De Samona, & Guria, qui Edesse martyrio coronati sunt. Cod. Nitr. 5. fol. 551. & Cod. p. 329.
MS. Bibl. Coll. Maronitarum de Urbe.

Sermo de sacro Crismate, Pr. Parum Crisma, quod suavi odore ecclesiam replevit, in Codd. p. 332.
Nitr. 5. fol. 452. & Syr. 7. fol. 246. Sarugeni tribuitur; citaturque non uno in loco a
Steph. Edenensi tanquam genuinus Jacobi foetus. Verum Georgio Arabum episcopo
eum relictum esse liquet ex eodem Cod. Nitr. 5. fol. 457.

Complures alii Sermones sub Jacobi nomine in Ritualibus & Ecclesiasticis Syrorum p. 340.
libris passim leguntur, quibus tamen recensendis ideo supersedit Affemanni, quod ii
vel non integri sint, vel ad metrum Jacobi duntaxat efformati, non ab eodem editi.
Steph. Edenensis, lib. 3. Apologiae pro Maronitis, c. 3. in Responione ad stam Objec-
tionem, Sarugeni Sermonem, in Elencho P. Joannis Baptistae Eliani e Soc. Jesu libro 10.
laudatum, producit, cui titulus: *De Utilitate Sacrificiorum pro defunctis in altera vita, qua*
pro illis a vivis in hac vita offeruntur.

Hist. Lit. JOANNES Maro dictus, primus Syrorum Maronitarum Patriarcha, claruit circa Bibl. Ori-
tom. 1. p. annum Christi 700. Ex castello Sirimi (unde Sirimensis etiam dictus) in monte Suai- ent. tom. 1.
dia prope Antiochiam oriundus, divinas humanasque etiam litteras Antiochia primus, p. 499.
517. ad an.
580.

deinde in S. Maronis cenobio hausit; postremo Graecae eruditionis amore captus,
Constantinopolim petiit, ubi non Graecum modo sermonem, sed abdita quaeque Grae-
canicae sapientiae mysteria didicit; & praeterea in divinas litteras commentarios evol-
vit. Post mortem parentum ad S. Maronis cenobium rediit, & monasticum habi-
tum induit. Mox etiam Sacerdotio initiatus, an. 686, Botrensis episcopus creatus est.
Episcopali dignitate auctus, illico in Phoeniciae oras profectus est, ubi plures tum Mono-
thelitas ad fidem orthodoxam perduxit. Anno secundo Iustiniani Imp. post mortem p. 500.
Theophrasti, Episcoporum Synodo de Successoris electione habita, concordii omnium
suffragio Antiochenus Patriarcha creatur. Anno 694, cenobio S. Maronis a Mauricio
& Marciano ducibus Romaeorum diruto & solo aequato, Joannes alterum sibi excitavit
cenobium ad solem orientem Castellum Caphar-Hai, agri Botrensis. Tandem post vitam
obsequio Dei & populi Christiani salutis devotum obiit, an. 707. 5. Idus Februarii, & in p. 505.
Caphar-Hai sepultus est, teste Edenensi in Serie Patriarcharum Maronitarum; qui Joan-
nem a Monothelitarum haeresi, quam eidem Eutychi Alexandrinus, Guil. Tyrius, &
nonnulli recentiores affingunt, vindicat.

Joannis Maronis Acta ex pervetusto Cod. Arab. descripsit Gabriel Barclaus Episcopus
Nicosiensis in libro ad Georgium Presbyterum Besciarae filium adversus Jacobita-
tas, cap. 10. eademque an. 1639. Lat. publicavit P. Franciscus Quaresimus in Eluci-
datione terrae sanctae, lib. 1. cap. 37. pag. 96. Uterque tamen mendosum Codicem na-
tus est.

Scripta Joannis recensere existimatur Sobensis in Catalogo, p. 88. his verbis: *Septem* p. 509. *composuit totius; De regimine Puerorum: Exercitationes in Vocabula; & Epistolae: & quem scripsit adversus Hæreses: & quem de septem oculis Domini nuncupavit. Nec non de vinculis, & de Perfectione: habet etiam librum Quæstionum.*

Quæ in Vaticana Bibliotheca habentur Joannis Opera hæc sunt.

p. 512.

Anaphora. Exstat in Bibl. Vat. Cod. Echell. 5. ejusque meminit Edenenfis in Expositione Missæ Syrorum, c. 2. De Catholicis Anaphorarum auctoribus.

Libellus Fidei, quem e Monasterio S. Maronis ad Libanotos transmissit. Exstat Syr. cum Arabica versione in Cod. Echellenf. 14. Caveus loc. in margine cit. sic habet: *Naironus in Diff. de Maronitis*, pag. 42, 43. id agit ut ostenderet Maronem fide Orthodoxa fuisse imbutum, & adversus Monophysitas, & Monobelitas tum voce, tum scriptis valde decessisse. Ex iis tamen, quæ in laudato Fidei libello ad Libanotos scripsit, colligi videtur, eum de voluntatibus Christi nimine discessisse. Nam si quid de Monothelitis scripsisset, illud utique in eo Libello (de quo certe ipse Joannes loquitur, dum ait, in nostro libro adversus confundentes naturas, quem ad charitatem vestram misimus) exstaret. Ibi autem nihil legitur quod ad controverliam de Christi voluntatibus spectat, sed totus ille est in demonstrandis, contra Nestorianos ac Monophysitas, duabus in una Christi persona naturis. Idem dicendum ad alia, quæ Naironus in cit. Diff. ex Joanne adducit.

p. 510.

Liber adversus Monophysitas. Exstat in laudat. Cod. Echell. 14. pag. 103. Pr. *Dicitur nobis, sancti fratres nostri.*

Liber adversus Nestorianos. In eodem Cod. p. 114. Pr. *Ait Paulus Apostolus: Reconciliatus nobis est Deus, per mortem filii sui.*

Epistola de trisagio: Responso ad eos, qui dicunt nos totam Sanctam Trinitatem crucifigere, quoniam Trisagio addimus, Qui crucifixus es pro nobis. Exstat in eodem Cod. 14. pag. 125. sed non eadem, qua totus Codex, manu exarata. Eam Joanni suppositam fuisse suspicatur Assemanus.

De Sacerdotio liber in capita 40. distributus. Exstat sub Joannis Maronis nomine, Cod. 64. propria Abr. Echellenfis manu exaratus. Sed hic Tractatus Joanni Darenfi restituendus est. Præterquam enim quod ex Joannis Darenfis libro de Sacerdotio integra capita Tom. 2. 32. totidem verbis leguntur in hoc Tractatu, ea Darenfis non Maronis esse opus genui- p. 123. num antiquitas Codicis Echell. 16. (ubi exstant sub Darenfis nomine) nimirum ante annum Christi 932. scripti, satis probat.

Tom. 2.

Expositio Liturgiæ S. Jacobi Apostoli. Exstat in eodem Cod. 64. propria Abr. Echellenfis manu exarata, & in capita 50. divisa. Citatur a Nairono in Euopl. pag. 116. & ab Edenenfi in Vindiciis Maronitarum. Verum hanc Barfalibæ esse suspicatur Renaudotus, tom. 2. Lit. Orient. pag. 74. & omnes Syri norunt. Non confundendus Tom. 2. hic Joannes Maro cum altero ejusdem nominis auctore Commentariorum in Scripturam, qui claruit anno Christi 901. ut docet Barhebræus, par. 2. Chron. Syriaci, fol. Tom. 2. 286.

p. 286.

Hist. Lit.
tom. 1. p.
589. ad an.
901.

JOANNES Daræ metropolita inter 8vum & nonum sæculum claruit, ut constat ex Chron. Barhebræi, fol. 285. ex quo liquet Joannem Darensem (de cujus ætate huc utique a viris eruditissimis dubitatum fuit) in vivis fuisse anno Christi 837. quo Dionysius Telmarenfis Patriarcha Chronicon suum eidem Darenfi nuncupatum claudit. In vetustissimo Cod. membranaceo ante annum Christi 932. exarato, qui olim ad Abr. Echellensem pertinuit, nunc vero in Bibl. Vat. servatur inter Codd. Echellenf. num. 16. exstant Joannis Daretis *De Resurrectione corporum libri 4.* *Commentariorum in Dionysii Areopagite libros de Caesari & Ecclesiastica Hierarchia libri 2.* *De Sacerdotio libri 4.* quorum ultimus est mutilus in fine. Ex his libris de Sacerdotio integra capita 32. totidem verbis leguntur in tractatu, quem sub nomine Joannis Maronis propria manu descripsit Abr. Echellenfis. Ea autem Darenfis, non Maronis Opus esse genuinum, antiquitas Cod. supra laudati satis probat.

Bibl. Ori.
ent. tom. 2.
p. 118.

p. 437.

Ejusdem Darenfis *Fragmenta* quædam ex libro de *Anima* habentur subjuncta tractatui Bar-Cephæ in Cod. Syr. Scandaran. 31.

Ejusdem *Anaphoram* laudat Auctor Catalogi Liturgiarum ap. Schultingium, tom. 3. p. 106. n. 25.

Hist. Lit.
tom. 2. p.
91. ad an.
901.

MOSES Bar Cepha claruit circa finem sæculi noni. A puero vitam religiosam coluit in cenobio Sergii, quod situm est in monte Saio e regione urbis Balat, quæ exstat ad Tigrim fluvium. Electus fuit in episcopum *Mosul*, & *Beth-Raman*, & *Beth-Chusnia*, & *Severi* nomen assumpsit. Episcopatum tenuit annos 40, & Tagriten-

Bibl. Ori.
ent. tom.
2. p. 127.
& p. 218.
not.

fium

sium ecclesiam, proprio episcopo viduatam, per decennium jussu patriarchæ Jacobitarum visitavit, textique. Obiit an. Chr. 903. die 12. Febr.

Præter libros 3. de Paradiso, qui ab Andrea Masio Lat. reddit prodierunt *Ant. p. 158.* verp. 1569. 8vo, & in Bibl. PP. tom. 17. p. 456. scripsit etiam Syriace *Commentarius in Hexæmeron: Anaphoran*, Latine redditam per Renaudotium, tom. 2. Liturg. Orient. p. 391. Ejusdem *Expositionem Anaphoræ* memorat Barfalibæus, in Expositione Missæ Syriacæ, c. 10, 12, 13. & alibi palliat; *Tractatum de Scitu*, a Bar-Cepha ipso citatum in Comment. de Paradiso, par. 3. *Expositionem Myfteriorum, quæ in tonsura Monachorum continentur*. Exstat in Cod. Echellenfi Clement. Vatic. 4. p. 257. *Homilias in præcipuis anni solemnitatibus*. Exstant 4. e Syriaco in Arabicum conversæ, in Cod. Berœnsi. Clement. Vatic. 1. a fol. 313. Scripsit etiam *Librum de Anima*, capitibus 40. *Commentarium de sacro Chriſmate*, capp. 50. *De Baptismo*, capp. 24. *Et de Ascensione Domini*, capp. 20. Exstant in Cod. Syr. 31. quem Andreas Scandar. in Bibl. Vat. transmisit. Alias nonnullas Bar-Cephæ *Homilias* e Syriaco Arabicas fecit Moyſes Atafcia presbyter Jacobita, quæ exstant in Cod. Arab. MS. 40. ab eodem Andr. Scandar. in Bibl. Vatic. transmissio, viz. *De S. Cruce: De Ascensione Domini: Et de Pentecoste*. Ejusdem *Comment. in Psalmos, & Paulum, & Evangelium, & Pentateuchum, & Librum Judicum, & Li. p. 219.* *brum Prophetarum. & Actus Apostolorum, & in 2. Theologi (Nazianzeni) tomos. Librum not.* etiam *disputationum adversus hereses, & Librum Historie Ecclesiasticæ* memorat anonymus auctor Vite Moysis Bar-Cephæ in Cod. Syr. Scandaran. 32. Ejusdem *Commentarios in totam Vet. & Nov. Test. & in libros Dialecticæ* laudat Bar-hebræus in Chron. par. 2. fol. 377.

Hist. Lit.
tom. 2. p.
215. ad
an. 1160.

DIONYSIUS, patria Melitenensis, Saliba patre Jacobita ortus, unde ipsi cognomen *Barſalibi*, Jacobus primum dictus, claruit anno Christi 1154. quo tempore ab Athanasio Jacobitarum Patriarcha ordinatus est Episcopus Marhas. Anno sequenti post coactam ab eodem Patriarcha in cœnobio Barſumæ Synodum, Mabugensi Episcopatu auctus fuit. Anno 1166. ad Episcopatum Amidensem a Michaelē Magno Patriarcha Athanasii successore translatus, obiit anno 1171. sub eodem Michaelē, cujus enthronismum eleganti oratione ornaverat. Scripsit sermone Syriaco multa eruditæque volumina, in quibus nil fere optimo Theologo indignum occurrit, si Monophylitarum hæresim excipias, quam ubique propugnat. Tractatus, qui sequuntur, ab Assemanno memorantur.

Bibl. Ori.
ent tom. 2. p. 116.
p. 208.

Commentaria in Nov. & Vet. Testamentum. Et quidem *Expositio in 4. Evangelia* exstat in Cod. Syr. Vatic. 11. & in Cod. Syr. Clem. Vat. 16. a fol. 27. usque ad fol. 263. ejusque 2. exemplaria in Bibl. Colbertina haberi testatur Renaudotius, tom. 2. Liturg. Orient. p. 454. Præmittuntur in singulos Evangelistas luculentæ præfationes, in p. 158. capita divisæ; viz. in Matthæum, capp. 45. in Marcum 13. in Lucam 15. in Joannem X. in quibus de gestis Evangelitarum; quando, qua occasione, & quo sermone Evangelia conscriperint; & quot capita, sectiones, versus, canones, parabolas, miracula: & testimonia, unumquodque contineat. In cæteros autem *Novi Testamenti libros* Barfalibæum *Commentaria* scripsisse, probant Testimonia, quæ Pocockius citat in notis ad Epistolâ Catholicas Syriacæ a se editas. Denique *utrinque Expositionis* meminit ipse Barfalibæus Præfatione in Evangelium Matthæi, c. 1.

p. 210.

p. 157.

p. 157.

Theologia. Citatur ab ipso Barfalibæo, Præfat. in Luc. cap. 12. & in Expositione Missæ, cap. 1. & 2.

Adversus hereses. Citatur ab eodem in Expositione Missæ frequenter. Locum de ferie Patriarcharum Jacobitarum ex hoc libro. c. 54. exhibet Assemanus, Bibl. Orient. t. 2. p. 323.

Oratio habita in templo S. Ananie in die consecrationis Michaelis Magni Patriarchæ. Exstat in Codd. Echellenfi s. fol. 186. Idem Patriarcha ritalem Jacobitarum librum ordinavit, & hanc eandem Orationem in consecratione novi Episcopi, aut Patriarchæ, paucis mutatis, recitari jussit.

Expositio rerum mysticarum, quæ in sacro Chriſmate continentur. Exstat Arabice, litteris tamen Syriacis, in Cod. Berœnsi, 1.

Expositio rerum mysticarum, quæ in Chirotonia, seu sacri ordinationibus continentur. Exstat Syriace in Rituali Jacobitarum, Cod. Echell. s. fol. 195.

Canones de modo recipiendi penitentem in sacramento confessionis. Exstant in Cod. Syr. Vat. 27. Laudantur a Renaudotio, tom. 2. Lit. Orient. p. 50. Licet autem Barfalibæi nomen præferant, non fuerunt tamen ab eo excogitati aut instituti, sed correcti duntaxat, auctique, nova quadam & minus rigida disciplina loco veterum

Bibl. Ori- canonum, qui pro poena peccatorum præscripti erant, approbata, ut monet Asseman-
ent. tom. nus, qui, precationibus & cantibus initio duntaxat indicatis, ex Barfalibæi recensio-
2. p. 171. ne exhibuit.

Anaphora tres. Prima incipit, *Deum, qui in amore gaudes.* Exstat in Cod. Nitriensi 3. p. 175. fol. 179. in Syr. Vatic. 33. p. 25. & in altero Syr. Vatic. 35. p. 105. Altera, *Amoreus* & *Concordian.* Exstat in Cod. Nitr. 3. fol. 277. & in Cod. Echellenf. 5. fol. 27. quæ per errorem sub nomine Dionysii Areopagitæ inter Catholicas Liturgias impressa fuit Romæ in Missali Chaldaico, an. 1594. p. 106. Prodiit Lat. ap. Renaudotium, tom. 2. p. 449. Tertia denique, *Domine Deus, qui vera es & perfecta Charitas.* Exstat in MS. Cod. Syr. Biblioth. Coll. Maronitarum de Urbe, exarato ann. Christi 1542. p. 195.

Precationes Liturgicae. 3. Prima recitatur a Jacobitis in Missa Feriæ quintæ in coena Domini: Altera Sabbato sancto, loco primæ orationis Liturgiæ S. Jacobi Apostoli, quæ est pro pace. Exstant in Cod. Nitr. 3. & 4. Tertia denum recitatur ab iisdem Jacobitis ante orationem Dominicam, dum hostia frangitur; appellatur *Oratio fractionis*, estque duplex: Altera brevis incipit, *Tu es Christus Deus:* Altera prolixior, *Ita vere:* Exstant in Cod. Nitr. 3. in Ordine Missæ Jacobitarum; prodieruntque Lat. per Renaudotium, tom. 2. p. 22.

Expositio Missæ, seu Commentarius in Liturgiam Syriacam S. Jacobi. Citatur ab Edenensi, c. 7. de hæreticis Anaphorarum auctoribus, num. 16. ejusque meminit Renaudotius, tom. 2. p. 454. Exstat in Bibl. Vat. exemplar recens descriptum inter Cod. Echellenf. num. 36. Totum opus in capp. 20. dividitur, quorum Synopsim exhibet Assemannus.

Liber de Providentia Dei adversus Joannem episcopum Maræ.

Denique Opus omnium Barfalibæi Catalogus exstat in Cod. Syr. D. Andreæ p. 177. Scandar. 22. fol. 180. In hoc Catalogo, præter Opuscula supra recensita, memoran- p. 207.
tur, *Libellum in Evagrii Centurias, expositio cum textu: Commentarius in scripta Docto-* p. 210.
rum: Libellus Epistoliarum: Compendium historiarum Patriarum, & Sanctorum, & Mar-
tyrum.

Excerpta ex Tract. adversus Arabes exstant in Cod. Syr. 28. fol. 68. In eodem Cod. fol. 121. habetur brevis *Psalmorum expositio*, auctore Barfalibæo, qui in Prælat. asserit, prolixiora se in eisdem commentaria scripsisse.

Dionysii *Carmina 2. de expugnatione Edessæ; & Carmina 3. de expugnatione urbis Marbas,* seu Germaniciæ, memorat Barhebræus in Chron. Syr. fol. 152. & 157. Ejusdem 2. p. 317.
alia *Carmina* laudat Bar-hebræus in ejusdem Chronici part. 3. de Patriarchis, Primati-
bus, & Maphrianis Orientis.

Hist. Lit.
tom. 2. p.
247. ad
an. 1180.

ELIAS cognomento *Abu-Halim Hadithensis*, non Patriarcha Antiochenus, sed no-
minis hujus tertius Nestorianorum Patriarcha, ex Metropolitâ Nisibeno ad Patriarcha-
lem sedem, ann. Christi 1176. evectus est, quam annos 14. tenuit. Obiit an. Christi
1190. Scripsit *Homilias Arabicas, seu Interpretationes 20.* ad populum habitas. Exstant
tum in Bibl. Leidensi, teste Hottingero in Bibl. Orient. p. 62. tum in Vatic. Cod. A-
rab. hoc titulo prænotatæ: *Liber Homiliarum de festis Dominicis.* Harum una de festo Na-
tivitatis prodiit Lat. & Arab. separatim; postea textum cum versione dedit D. Golius,
Grammat. Erpen. edit. Lugd. Bat. 1656. p. 249. Eandem ex Arabico Latinam factam
edidit & Thomas Gravius, ut liquet ex Catalogo librorum MSS. Angliæ, vol. 1.
num. 3817. Alia ejusdem argumenti *Orationes* Arabice exstant in Cod. Andr. Scandar.
8. & 30.

p. 452.
Bibl. Ori-
ent. tom.
1. p. 287.
not.

Ejusdem *Parænesis, & Orationes 2. dicende ad Monumentum*, ibid. Cod. 5.

Preces inter sessiones, & ad matutinum. Echellenfis & Hottingerus perperam, *Orationes*
Decisionum judiciorum, & matutini. Sunt autem preces ab Elia Syriacæ compositiæ, quæ
a Syris Nestorianis ad officium nocturnum, & matutinum inter psalmos hymnosque
recitantur. Exstant in Cod. Syr. Amid. 8. Porro eadem fere preces exstant in Cod. Syr.
Amid. 1. & 10. & in Cod. Andr. Scandar. 5.

Quod vero Golius dicit Eliæ dictionem minus esse accuratam, de stilo Eliæ lon-
ge aliter sentiunt Amrus & Bar-hebræus, non contemnendi hujusce rei censores. De-
nuo fallitur Golius, cum Eliam Patriarcham Antiochenum dicit. Syri enim Melchi-
tæ, Maronitæ & Jacobitæ Antiochenos quidem Patriarchas suos vocant; nequaquam
vero Nestoriani, ut ex horum Commentariis satis est perspicuum.

Denique corrigendus Renaudotius, quod dicit, Lit. Orient. tom. 2. p. 644. Eliam
hunc Patriarcham scripsisse *Expositionem fidei*, quum esset Metropolitâ Nisibenus, & *Dis-*
putationem cum Viziro Abulkacimo. Auctor enim hujusce Disputationis non Elias

Catholicus

Hist. Lit.
tom. 3. p.
329. 31
an. 1284.

Catholicus fuit, sed Nisibenus alter Metropoli cognomento Barfinæus, quem inter & Eliam 3tium Patriarcham anni supra centum effluxere.

GREGORIUS BAR-HEBRÆUS, qui & Abulpharagius, Scriptorum Jacobitarum facile princeps, patria Melitensis, patre Aarone medico natus est, an. Christi 1226, ex quo *Bar-Hebrai*, hoc est, Hebræi filii cognomentum traxit. A puero Græcæ, Syriacæ, & Arabicæ linguis strenue operam dedit: Mox Philosophiæ & Theologiæ cursu emenso, Medicinam coluit, quibus in studiis quantum profecerat, Scripta ejus declarant. Circa an. 1244. in specu quodam prope Antiochiam anachoreticam vitam agebat. Hinc Tripolim petiit, ubi ab Ignatio Sabæ Patriarcha anno ætatis 20mo. Episcopus Gubæ ordinatus, & anno sequenti ad sedem Lacabænæ urbis translatus, post obitum Ignatii a Dionysio Angur Patriarcha ad episcopatum Alepensem promotus est. Ex Alepensi Ecclesia, an. 1264. ad Maphriani, hoc est, Primatis Orientis dignitatem evectus, eandem usque ad an. 1286. tenuit, quo anno ad Dominum migravit, die 30. p. 266. Julii.

Bibl. Ori-
ent. tom.
2. p. 244.

S C R I P T A.

p. 275.

Anaphora. Prodiit Latine per Renaudotium, Liturg. Orient. tom. 2. p. 456. Exstat Syriace MS. in Cod. Nitr. 3. fol. 89.

Liturgia S. Jacobi in compendium redacta. Prodiit per Renaudot. ibid. p. 126. Habetur MS. in Cod. Syr. Scandaran. 32. fol. 121. Sed hallucinatus est Renaudotius in cit. tom. p. 132. dum Gregorium quendam Hierosolymitanum Metropolitam laudatæ Liturgiæ abbreviatorem existimat, non alia ratione ductus, quam ex depravato ejusdem Liturgiæ titulo, quem ipse, p. 126. sic expressit: *Liturgia minor S. Jacobi fratris Domini ordinata per Gregorium Catholicum Orientis inter Montes Armenie Magnæ ann. Græcorum 1903. Jesu Christi 1591*. Nam ea Liturgia, ut est a Gregorio abbreviata, & per Renaudotium edita, 13. ann. ante ann. Græcorum 1903. exarata, habetur in Cod. Allemanni.

Symbolum fidei. Exstat in Cod. Syr. Scandaran. 27. fol. 41. Vidit etiam Alfemannus ad calc. Dialecticæ Syriacæ ejusdem Bar-hebræi in Cod. MS. Syr. qui exstabat ap. Basilium Isaac Nineves Archiepiscopum in urbe Roma commorantem, ad autographum auctoris collatum, ut amanuensis testatur, & exaratum circa ann. Christi 1329. Exstat etiam in Cod. Syriaco Scandarano 27.

Horreum Mysteriorum, seu *Commentaria in S. Scripturam*. Hoc Opus exstat in Bibl. Medicæ Arabicæ charactere Syriaco. teste Renaudotio, Lit. Orient. tom. 2. p. 471. Syriacæ etiam ex apographo auctoris autographum collato eleganter descriptum habetur in Bibl. Maronitarum de Urbe, constatque fol. 233. In eo Bar-hebræus variantes Scripturæ lectiones ponit, Syriacas quasdam emendat, voces lectu difficiliore quibus afficiendæ sunt punctis vocalibus declarat: Scripturæ denique sensum concisè verbis enucleat. Uno verbo theologum agit, grammaticum & criticum.

p. 282.

Tabulas decem Commentariis inserit, quarum prior, fol. 46. mansiones duas supra 40. filiorum Israël complectitur: Altera, fol. 52. Chronologica est, ab Adam usque ad Moysen, in qua Hebraicæ, Syriacæ, & Græcæ editionis calculum quidem notat, sed Græcam secutus, annos colligit ab orbe condito ad Moysen inclusive 3882. Tertia, fol. 65. item Chronologica, a Josue filio Nun usque ad Saul regem, hoc est, ab an. mundi 3882. ad an. 4411. Quarta, fol. 117. a Saul primo Hebræorum rege ad Sedeciam, hoc est, ab an. 4431. ad an. 4915. Quinta, fol. 161. a Nebuchodonosor usque ad Vespasianum Imp. ubi reges Chaldaeos recenset, Medos, Persas, Ægyptios & Romanos, ab Augusto ad Vespasianum, ab an. 4915. ad an. mundi 5585. quo excidium Hierosolymæ contigisse affirmat. Sexta, fol. 163. Canones 10. concordie Evangelistarum ex mente Eusebii continet. Septima, fol. 165. genealogiam Christi ab Abraham usque ad Christum ex Matthæo. Octava, fol. 170. nomina & passiones Apostolorum. Nona, fol. 201. complectitur genealogiam Christi ab Adam ad Christum ex Matthæo, & Luca. Decima denique, fol. 205. nomina 70. discipulorum.

Versiones denique, quibus in hoc libro utitur, sunt in primis Hebraicus textus, & Græca versio 70. interpretum passim: Samaritana, Gen. c. 4. Armenica, & Ægyptiaca, seu Coptica. in Psalmos frequenter. Præterea 2. aliæ Syriacæ, præter simplicem, cui pressè inhaeret, versiones identidem citantur, nimirum *Heraclemsis*, & *Karkapensis*, h. e. montana, qua videlicet incolæ montium utuntur. Demum

singulis

lingulis fere paginis notantur variz lectiones, seu punctationes Nestorianorum, h. e. Chaldeorum, qui Nestorii labe infecti sunt.

Theologia, cui titulus: *Candelabrum Sanctorum de fundamentis Ecclesiasticis*. Exstat Arabice quidem, litteris tamen Syriacis, in Bibl. Regia Parisiensi; teste Renaudotio, tom. 2. Lit. Orient. p. 471. ubi hunc librum vocat *Demonstrationes intellectuales*, seu *expositionem & demonstrationem religionis Christianæ*: Syriace vero tum in Bibl. Medicea Palatina, tum in Vaticana in Cod. Scandarano 26. Opus in 12. fundamenta, ut vocantur, dividitur; & unumquodque fundamentum in capita, & sectiones, & scopos. Fundamentum 1. *De scientia simpliciter*. 2. *De natura Universi*, ubi de conditu mundi, & de opere 6. dierum. 3. *De Theologia*, i. e. *De Deo uno & trino*. 4. *De incarnatione Dei Verbi*. 5. *De substantiis celestibus*, i. e. Angelis. 6. *De Sacerdotio terrestri*. 7. *De malis spiritibus*. 8. *De animis rationali*. 9. *De libero arbitrio*, & *libertate*, de fato, & necessitate, & de fine. 10. *De resurrectione mortuorum*. 11. *De consummatione sæculi*, & iudicio. 12. *De Paradiso Eden*.

Liber Radiorum, seu *Theologia compendiosa*.

Liber Directionum, seu *Epitome Canonum Ecclesiasticorum & Legum secularium*. Exstat Syriace in Bibl. Colbertina, ut ibid. totius operis versio Arabica. Reperitur etiam in Medicea, teste Renaudotio, Lit. Orient. tom. 2. p. 471. & Vatican. in Cod. Scandarano. 23. Duas partes complectitur. Prima est de rebus Ecclesiasticis: altera de Causis ad laicos spectantibus. Opus integrum in Capita 40. dividitur. Cap. 1. De Ecclesia, eiusque regimine. 2. De Baptismo. 3. De Chrismate. 4. De Eucharistia. 5. De Jeuniis, Feltis, & Orationibus. 6. De Exequiis Defunctorum. 7. De Ordinibus Sacerdotalibus. 8. De Sponsalibus. 9. De Testamentis. 10. De Hereditate. 11. De Emptione & venditione. 12. De Mutuo & commodo. 13. De Pignore. 14. De Impedimentiis usus rerum. 15. De Consensu. 16. De Translatione juris. 17. De Fideiussione. 18. De Societate. 19. De Tutela. 20. De Confessione. 21. De Deposito. 22. De Usui fructus. 23. De Donatione. 24. De Legato. 25. De Censu. 26. De Mercatura. 27. De Irrigatione. 28. De Cultu terræ desertæ. 29. De Mercede & conductione. 30. De Inventis. 31. De Puerorum projectorum inventione. 32. De Manumissione servorum. 33. De Raptu. 34. De gravibus facinoribus, viz. homicidio, mutilatione membrorum, apostasia a fide, fornicatione, furto. 35. De Immolatione, & venatione; & de ciborum delectu. 36. De Juramentis. 37. De Votis. 38. De Judiciis. 39. De Testimoniis. 40. De Caulis.

Hanc suam Collectionem ex Canonibus Conciliorum, Constitutionibus Patrum, & Legibus Christianorum Imperatorum, ex epitome juris Justiniani, Novellis, & Basilicorum libris, in linguas Syriacam & Arabicam versis, contexit Bar-hebræus; ut Episcopi & Patriarchæ (ex communi Disciplina variis Chalipharum Sultanonumque privilegiis confirmata) ad manus haberent leges, quibus Christianorum inter se litigantium causas judicare possent.

Ethica, Opus in 4. partes divisum. Pars 1. De motibus & exercitiis corporis componendis, capita 9. continens. Pars 2. De regimine corporis circa victum, in capp. 6. divisa. Pars 3. De pravis animi affectibus purgandis, capp. 12. Pars 4. De animæ virtutibus exornanda, capp. 16. Exstat Syriace inter Codd. Scandaranos, num. 25. Habetur etiam Chaldaicis litteris exaratum in Colleg. Maronitarum de Urbe, ex quo locum profert Naironus, Euopl. par. 1. p. 52. E. Syriaco Arabicum fecit Joannes Gariri presbyter Damascenus, cujus autographum habetur in Bibl. Vat. inter Cod. Echellenfes, num. 12.

Liber narrationum facietarum. Exstat in Cod. Syriaco Scandarano 27.

p. 306.

Lunarium & Calendarium, in eodem Cod. a fol. 44. usque ad 80.

Grammatica Syriaca, liber splendorum inscripta. Exstat Syriace ab auctore scripta, & Arabice ab ipso, ut existimari potest, auctore conversa, in Bibl. Colbertina & in Medicea, teste Renaudotio, Lit. Orient. tom. 2. p. 470. Exemplar elegantissimum habetur in Bibl. Colleg. Maronitarum de Urbe.

Grammatica sub metro S. Ephraem, seu secundum dialectum Edessenau. Exstat Syriace in Bibl. Medicea, teste Renaudotio. Item in Bibl. Colleg. Maronitarum cum notis marginalibus ejusdem auctoris.

Liber Carminum, exstat ibid. ex quo fragmentum protulit Naironus, Euopl. par. 2. p. 116. Exemplar a Sergio Rifio nitidissime exaratum nactus est Allicmannus in Syria. In Bibl. Vat. 2. Bar-hebræi Carmina sub hoc titulo leguntur: *De rebus divinis*,

Est de perfectione morum sapientium indefesso labore quærentium. Eiusdem Carmen de sapientia divina sub nomine Veteris Philosophi Syri Latine & Syriace prodit. Exstat MS. una cum aliis eiusdem Carminibus, Cod. Syr. Assemani, 45. p. 144.

Chronicon Arabicum, seu *liber Dynastiæ*. Exstat MS. in Bibl. Vat. Cod. Echellensi 10. p. 309. ab Adamo ad an. Chr. 1276. perductum. Prodiit Arab. & Lat. interprete Edv. Pocockio, ex parte quidem, Oxon. 1650. Integrum verò, interprete eodem Pocockio, Arab. & Lat. Oxon. 1663. a mundo condito usque ad an. Chr. 1285. Nam quinque postrema folia, quibus res Mogulensium gestæ ab an. Chr. 1276. ad an. 1285. in Pocockii versione describuntur, in manuscripto Echellensi defunt.

Quod vero Pocockius in Præfat. ad Lectorem affirmat, Bar-hebræum cum Abulpharagio Abdalla Ebn-attibo unum eundemque esse, id Bar-hebræi ipsius auctoritate refellitur, qui in *Chronico Syriaco*, par. 1. fol. 112. Abulpharagium Ebn-attibum obiisse an. Chr. 1044. Græcorum 1355. scribit.

Chronicon Syriacum ab orbe condito ad suam usque ætatem perductum, & in partes tres p. 311. divisum. Pars 1. *Chronicon Patrum & Regum*, in quo de rebus gestis ab Adam ad regnum Chaldeorum sub Nebuchodonosor: a Chaldeis ad Medos & Persas: ab his ad Alexandrum Magnum, & Ptolemæos reges Ægypti: mox de Imperatoribus Romanorum in Occidente & Oriente usque ad Heraclium: Denum a Mahomete pseudopropheta Arabumque imperio usque ad regnum Tartarorum, quos Mogulenses vocant, ad an. Græcorum 1600, Christi 1289, per capita 332.

Pars 2. *Chronicon Patriarcharum Antiochiæ*, & *Jacobitarum*, Opus bifariam subdivisum; & prior quidem pars inscribitur *Series summorum Pontificum Veteris Testamenti* ab Aaron usque ad Hananum Caiphæ socerum, sub quo Christus passus est. Altera vero, *Historia summorum Sacerdotum Novi Testamenti*, seu *Series Patriarcharum Antiochiæ* a S. Petro Apostolo usque ad Severum Acephalorum primipilum. Post Severi obitum sequitur Patriarcharum Jacobitarum Historia a Sergio, qui primus ei genti præfuit, ad Nemrod cognomento Philoxenum, qui obiit an. Græcorum 1596, Christi 1285. Hinc ab Anonymo continuatur eadem Historia usque ad Noë Libaniotam, qui ordinatus fuit an. Græcorum 1804, Christi 1493.

Pars 3. *Chronicon*, seu *Series Primatum*, & *Patriarcharum*, & *Maphrianorum* Orientis, tum Chaldeorum Orthodoxorum, tum Hæreticorum Nestorianorum & Jacobitarum, scil. *Series Primatum & Patriarcharum* Orientis, qui Chaldeis & Assyriis præfuere, a S. Thoma Apostolo usque ad an. Græcorum 939, Christi 625. & *Maphrianorum* Jacobitarum, & *Patriarcharum* Nestorianorum ab an. Græcorum 939. ad an. 1527, Christi 1286. quo Bar-hebræus ipse dignitatem Maphriani Jacobitarum gerebat. Continuatur eadem *Maphrianorum* Jacobitarum Historia ab an. Græcorum 1597. usque ad an. 1807, Christi 1496.

Opus luce dignum, & omnium, quæ Bar-hebræus edidit, doctissimum, æque ac utilissimum; præsertim si de 2da & 3tia parte sermo sit, quibus Ecclesiastica Syrorum Nestorianorum & Jacobitarum Historia, Græcis Latinisque prorsus ignota, mirifice illustratur. Sed & prior pars, quam idem auctor Arabice postea publicavit, & Pocockius Latine interpretatus est, longe plura continet quam Historia Dynastiæ. Speciminis ergo, pauca adnotavit Assemanus, quæ Historiæ tum Ecclesiasticæ tum Litterariæ lucem afferunt; & Epitomen Historiæ Syrorum Jacobitarum & Nestorianorum exhibuit.

ESAIAS Abbas. Sub Esaiæ Abbatis nomine *Sentenitiæ* 3. exstant Græce in Cod. Gr. Bibl. Orient. tom. 3. p. 46. Abr. Masliad. 13. & *Capita* 5, ib. Cod. 60. *Sermones* 3. Arabice, ib. Cod. 45. & *Sentenitiæ* 14. in Paradiso Arabico in Cod. Berœensi 2. *Sermones* 10. Syriace, in Cod. Nitr. 18. *Alii Sermones* 4. in Cod. Nitr. 19. Eiusdem *Sermones* 20. inter Codd. Syr. quos Assemanus ex Oriente adduxit, num. 6. qui tamen a supra memoratis differunt.

F I N I S.

INDEX SCRIPTORUM

ALPHABETICO-CHRONOLOGICUS,

Qui hoc Volumine continentur.

Litteræ A. Appendicem, D. Dissertationes no-
sant.

A.		Clar.An.Pag.	Clar.An.Pag.
A Bbo Floriacensis	970	<u>104</u>	Crantzius 1504 <u>242</u> A
Parisiensis	880	<u>63</u>	Crummedickius 1468 <u>186</u> A
Abfolom	<u>1210</u>	<u>285</u>	Floriac. <i>vid.</i> Adrevaldus.
Abu-Isaac-Ben-Affalus	<u>1270</u>	<u>315</u>	Magnus 1260 <u>311</u>
Achardus Clarævallenf.	<u>1140</u>	<u>218</u>	Patavinus 1316 <u>20</u> A
Adalhardus	822	<u>18</u>	Stadenfis 1256 <u>310</u>
Adalgisius	<u>1150</u>	<u>227</u>	Alexander Carpentarius 1429 <u>129</u> A
Adamus Bremensis	1080	<u>155</u>	de Carpineto <u>1196</u> <u>253</u>
de Domersham	1272	<u>319</u>	de S. Elpidio <u>1312</u> <u>16</u> A
Goddamus	<u>1330</u>	<u>30</u> A	de Hales 1230 <u>223</u>
Muremuthensis	<u>1342</u>	<u>42</u> A	de Imola, sive Tar-
Præmonitratensis	<u>1160</u>	<u>234</u>	tagnus 1467 <u>185</u> A
Adelboldus	1008	<u>126</u>	Lycopolita 2 D
Adelhelmus	890	<u>67</u>	ibid.
Adelmannus	1048	<u>134</u>	Monachus 1215 <u>286</u>
Ademarus	1030	<u>129</u>	Neckham 1061 <u>145</u>
Ado Viennensis	<u>859</u>	<u>51</u>	III. Papa <u>1159</u> <u>232</u>
Adrevaldus Floriac.	890	<u>66</u>	IV. Papa 1254 <u>303</u>
Adfo	980	<u>107</u>	V. Papa 1409 <u>112</u> A
Ægidius Charlerius	1433	<u>133</u> A	VI. Papa 1492 <u>215</u> A
Romanus	1296	<u>339</u>	Alexius Aristenus <u>1166</u> <u>238</u>
de Roya	1463	<u>183</u> A	Melfitanus 1512 <u>247</u> A
Ægil sive Eigel	818	<u>15</u>	Nicænus 2 D
Ælfricus sive Africus	990	<u>108</u>	Studita 1025 <u>129</u>
Ælius de Lebrixa, <i>vide</i> Antonius Nebrif.	1105	<u>188</u>	Alfonfus Magnus 841 <u>28</u>
Ælnothus	854	<u>42</u>	Spina 1459 <u>177</u> A
Æneas Parisiensis	946	<u>29</u>	Tostatus 1434 <u>135</u> A
Sylvius, <i>vid.</i> Pius II.	813	<u>11</u>	Vargas 1358 <u>59</u> A
Agapetus II. Papa	1150	<u>227</u>	de Zamora 1506 <u>244</u> A
Agapius Manichæus	1001	<u>125</u>	Alfredus Rex 871 <u>52</u>
Agobardus	872	<u>60</u>	Algerus Leodienfis <u>1130</u> <u>214</u>
Ailridus sive Ælred. Rievallenf.	1177	<u>245</u>	Almannus 850 <u>41</u>
Aimonius Floriacensis	<u>1151</u>	<u>229</u>	Alphanus Salernitanus <u>1057</u> <u>143</u>
Parisiensis	1215	<u>287</u>	Altfridus 839 <u>24</u>
Alanus Abbas	<u>1350</u>	<u>51</u> A	Alvarus Cordubensis 847 <u>40</u>
de Insulis	1057	<u>142</u>	Pelagius 1340 <u>41</u> A
Alter junior	1241	<u>298</u>	Alulphus 1096 <u>164</u>
Albericus Bergomenfis	<u>1320</u>	<u>23</u> A	Amalarius Metensis 812 <u>7</u>
Castinenfis	1241	<u>298</u>	Trevirensis 810 <u>7</u>
Trium Fontium	<u>1320</u>	<u>23</u> A	Amalricus Augerii 1362 <u>68</u> A
Albertinus Muflatus	<u>1120</u>	<u>206</u>	Amandus Sulo, <i>vid.</i> Henricus Sulo.
Albertus sive Albricus Aqueus	1378	<u>77</u> A	1070 <u>150</u>
de Argentina	1491	<u>214</u> A	Ambrosius Camaldulensis 1440 <u>155</u> A
de Bonifetten			1475 <u>191</u> A
			Amedeus 1144 <u>222</u>
			Ammonas 3 D
			Amulo sive Amularius Lugd. 841 <u>29</u>

Ana-

INDEX SCRIPTORUM.

	Clar. An. Pag.		Clar. An. Pag.
Anastasius Bibliothec.	870 56	S. Virgilii Saltzburg.	1150 227
Palæstinus	1094 163	S. Vodoali	901 357
IV. Papa	1153 230	S. Urlicoli	1050 138
Ancyrianus Chronographus	3 D	S. Willelmi	850 41
Andreas Agnellus	832 22	S. Winnoci	1030 358
Barbatus	1460 180 A	S. Wolfgangi	994 114
Craynenfis	1480 197 A	S. Wunibaldi	886 64
Horne	1320 23 A	Anonymi Chronici	
Lucentis	806 6	Arabici	1280 327
Novocastrenfis	1301 4 A	Atinenfis	1200 257
de Petra	1432 113 A	Aureliacenfis	1129 213
Presbyter	1241 298	Beneventani	1160 233
Idem	3 D	Brunvicenfis	1288 332
Presbyter Ratifpon.	1439 144 A	Constantionopol.	1185 250
Andronicus Camaterus	1156 231	Corbeienfis	1150 228
Comnenus	1183 248	Danici	1282 328
CP.	1327 27 A	Edenburgenfis	1163 237
Ducas	3 D	Fontanellenfis	833 23
Palæologus Comn.	1282 328	Imperatorum	1126 212
Angelus de Clavifio	1480 195 A	Longobardici	1270 318
Angelomus	856 44	Mairolenfis	1270 316
Anna Comnena	1118 200	Malleacenfis	1140 219
Anonyma Anglo-Sax.	886 64	S. Michaelis	1154 231
Anonymi Biographi.		Ramelienfis	1120 206
S. Adalberonis	1005 358	Rhemenfis	1190 251
S. Adalberti	1010 127	Saxonici	1154 230
S. Aicaidri	920 357	Univerfalis	1120 203
B. Alcuini	820 17	Anonymi Historici	
S. Altonis	950 358	Actorum Rothomag.	1080 155
S. Anfelmi	850 41	Annal. Burtonenf.	1262 313
S. Bathildis Reginæ	840 27	Annal. Francor.	803 4
S. Bartulfi	1073 151	Annal. Francor.	883 64
S. Bafoli	920 357	Annal. Marganenf.	1240 297
S. Burchardi	910 22	Annal. Menevenf.	1286 331
Caroli Magni	814 14	Annalium Waverlienf.	
Caroli Magni	1165 238	primæ part.	1101 185
S. Chlodulphi	850 357	Annal. Wigornienf.	1219 288
S. Deicoli	950 358	Annal. Wintonienf.	1277 323
S. Drochtovei	890 357	de Epifc. depofitione	1270 316
S. Ebbonis	950 358	de Miraculis Marculfi	1150 227
S. Egrwini	1050 135	de Mirac. S. Columbani	950 358
S. Gerardi	1001 358	de Mirac. S. Richarii	860 53
S. Gildæ	1040 132	de Monalt. Gozecenfi	1135 216
S. Gisleni	910 357	de Rege Stephano	1156 232
S. Gundulphi	1107 189	de Tentationibus	
S. Harlindis	860 357	fuis &c.	1062 146
Henrici IV. Imp.	1106 189	de Virtute & Miracu-	
S. Hugonis	1040 132	lis S. Dion. Areop.	870 58
S. Leutfredi	860 53	Ecclefie Hagultalden-	
Ludovici Pii	840 25	fis	1160 233
S. Marculfi	850 357	Encomii de Enima	1040 132
S. Martini Vertavenfis	890 67	Geflorum S. Conwoio-	
Ejufdem	990 358	nis	880 62
S. Maximini	650 357	Geflorum Normanno-	
S. Mederici	950 ibid.	rum	896 69
S. Neoti	1110 192	Geflorum Pifanorum	1120 205
S. Pafchafii	1101 184	Hiftor. Abendonienf.	1152 229
S. Radbodi	950 358	Hiftoriæ Claramon-	
S. Remberti	890 67	tenfis	950 101
S. Remacii	850 41	Hiftoriæ Dunelmef.	1144 222
S. Theofredi	950 357	Hiftoriæ Elyenfis	1108 190

(F) 2

Hiftor.

INDEX SCRIPTORUM

	Clar.	An.	Pag.		Clar.	An.	Pag.
Hittor. Engolismenf.	1159	232		Ticinensis	1500	224	A
Hittor. S. Erkenwaldi	1140	220		Aurelius Brandolinus	1488	210	A
Hittor. Lemovicenfis	1273	319		Auxilius	894	68	
Hittoriae Regum Dal-				Aymericus de Peyraco	1401	104	A
mat.	1080	155					
Hittoriae Selbienfis	1184	250		B.			
Hittor. S. Walarici	1060	145		Baldricus Tornacenfis	1097	165	
Menelogii Græcorum	976	106		Baldus Dolenfis	1114	194	
Translat. S. Cuthberti	1060	144		Baldus Ubaldus	1380	28	A
Translat. Reliquiarum SS.				Baldwinus Cantuarienfis	1185	250	
Chryfanti & Duræ	853	42		Baltasar del Rio	1513	248	A
Translat. S. Gorgonii	950	318		Baptista Mantuan.	1501	238	A
Translat. S. Gregonii	846	357		de Salis five Salvis	1480	195	A
Translat. S. Liffardi	1105	188		de Salis vel Rosellis	1498	224	A
Translat. S. Viti	836	23		Trovamala	1480	195	A
Anfcharius Bremenf.	820	20		Barlaam Calaber	1340	36	A
Anfcherus	1110	192		Barnabas Monachus	4	D	
Anfegifus Lobienfis	828	19		Bartholomæus Albicicus	1372	75	A
Anfelmus Cantuarienfis	1093	161		de Cotton	1292	337	
Havelbergenfis	1142	224		a S. Concordia	1331	31	A
Laudunenfis	1103	187		Edelfenus	4	D	
Leodicenfis	1049	135		Facius	1450	168	A
Lucenfis	1071	150		de Fufniaco	1140	220	
Antonius Andreas	1308	13	A	de Glanvilla	1360	66	A
de Balcho	1480	195	A	Platina	1474	189	A
Bonfinius	1495	221	A	Rimbortinus	1448	163	A
Bonitus	1501	240	A	de Urbino	1343	44	A
de Burgos	1507	244	A	Bafilus Abbas	5	D	
de Butrio	1398	86	A	Achridenus	1155	23	
Florentinus	1444	160	A	Macedo Imp.	867	53	
Gislandius	1489	212	A	Malcinus	5	D	
Meliffa	1140	219		Philippenfis	ibid.		
Nebriffenfis	1488	209	A	Theflalonicefis	ibid.		
de Padua	1220	289		Benedictus Abbas Anan.	801	3	
Puccius	1514	248	A	III. Papa	855	42	
Rampelogus	1418	121	A	IV. Papa	900	69	
de Rosellis	1450	166	A	VI. Papa	972	105	
Trombeta	1501	240	A	VII. Papa	975	105	
Aphrodisianus Perla	3	D		VIII. Papa	1012	128	
Arcadius Cyprius	4	D		XI. vulgo XII. Papa	1335	34	A
Archardus	1140	218		XIII. Papa	1394	83	A
Archippus Eremita	4	D		de Acoltis	1450	169	A
Ardo Smaragdus	836	23		Anglus	1130	213	
Aristarchus Chronographus	4	D		Alter Petriburg.	1177	245	
Armandus de bello vifu	1296	241		Benignus Florent.	1220	288	
Arnaldus Tarraconenfis	1337	35	A	Benno Cardinalis	1085	156	
de Verdela	1332	36	A	Bercarius Virdunenf.	888	66	
Arnoldus Boftius	1489	211	A	Berengarius	1035	130	
Carnotenfis	1162	236		Berengofus	1110	193	
Halberftat.	1011	127		Bernardinus Aquilanus	1480	195	A
Lubecenfis	1209	283		de Buftis	1480	196	A
Arnulphus Luxovienfis	1141	221		Senenfis	1426	127	A
Arfenius CP.	1255	305		Tomitanus	1480	195	A
Alferius Menevenfis	890	66		Bernardus Abbas Lirinenfis	1263	314	
Altefanus	1317	21	A	Balinus	1508	245	A
Atto Vercellenfis	945	22		de Caravaial	1492	215	A
Augustinus Triumph. Anconit.	1290	333		Clarevallenfis	1115	195	
Dathus	1460	181	A	Dapifer	1362	70	A
de Roma	1419	121	A	Guido	1323	25	A
Patric. Poientinus	1483	206	A	Justinianus	1471	188	A
Patricius Senenfis	1480	193	A				

Mor.

INDEX SCRIPTORUM.

	Clar. An. Pag.		Clar. An. Pag.
Morlanensis	1140 <u>219</u>	Monachus	1290 <u>336</u>
Parentinus	1340 <u>42</u> A	Summerhaut.	1490 <u>214</u> A
Bernerus	964 <u>103</u>	Ufpergenfis	1215 <u>286</u>
Berno Augienfis	1014 <u>128</u>	Constantinus Acropolita	1270 <u>314</u>
Bertharius Caffinenfis	857 <u>44</u>	Cafinenfis	1072 <u>152</u>
Virdunen. <i>vid.</i> Bercarius.		Diaconus	6 D
Bertholdus Conitant.	1066 <u>146</u>	Hermenopolus	1150 <u>226</u>
Bertoldus	821 <u>17</u>	Lichudes	1058 <u>144</u>
Bertramus five Ratramnus	840 <u>27</u>	Manaffes	1150 <u>225</u>
Bertrandus de Cafâ Dei	1160 <u>233</u>	Meliteniota	1276 <u>322</u>
de Turre	1319 <u>21</u> A	Porphirogenneta	911 <u>93</u>
Beflarion Cardinal.	1436 <u>138</u> A	Tii Epifcopus	6 D
Bonacurfus Mediolanenfis	1163 <u>237</u>	Cofmas Veltitor.	<i>ibid.</i>
Bonaventura Brocardus	1260 <u>310</u>	Cyprianus Benetus	1511 <u>246</u> A
Idem	1283 <u>328</u>	Cordubenfis	900 <u>69</u>
Cardinal.	1255 <u>308</u>	Cyrus Theodorus Prodrom.	1110 <u>191</u>
Patavinus	1377 <u>76</u> A		
Bonifacius de Cerva	1501 <u>240</u> A		D
VII. Papa vulgo VIII.	1294 <u>338</u>	Daminianus Craffius	1506 <u>243</u> A
IX. Papa	1389 <u>81</u> A	Daminianus <i>vid.</i> Petr. de Honetis.	
Simoneta	1490 <u>213</u> A	Daniel Raitiennus	6 D
Bonizo	1070 <u>149</u>	Dantes Aligerius	1301 <u>9</u> A
Boltonus Burienfis	1410 <u>115</u> A	David de Augusta	1250 <u>301</u>
Bovo	1043 <u>134</u>	Maronita	1053 <u>238</u>
Brigitta	1363 <u>70</u> A	Monachus	1348 <u>49</u> A
Bruno Aftenfis	1087 <u>158</u>	Demetrius Chomatenus	1208 <u>279</u>
Carthufianus	1086 <u>157</u>	Chryfolorus	1430 <u>129</u> A
Herbipolitanus	1033 <u>130</u>	Cydenius	1357 <u>17</u> <u>59</u> A
Brutius	5 D	Cycicenus	6 D
Brunn, <i>vid.</i> Candidus		Gemitus	<i>ibid.</i>
Burchardus Wormatienfis	996 <u>115</u>	Tornicius	1193 <u>213</u>
		Deoduinus Leodiensis	1045 <u>134</u>
	C.	Didafcalus <i>vid.</i> Hugo de S. Victore.	
C ^E lestinus II. Papa	1143 <u>221</u>	Diedericus feu Theodoricus	1020 <u>128</u>
III. Papa	1191 <u>252</u>	Dinus Mugellanus	1301 <u>8</u> A
Cefarius Heifterbac.	1225 <u>290</u>	Dionyfius Barfalibi	1160 <u>235</u>
Calliftus CP.	1354 <u>55</u> A	Carthufianus	1450 <u>166</u> A
CP. II.	1395 <u>84</u> A	Ditmarus	1008 <u>126</u>
II. Papa	1119 <u>202</u>	Dominicus de Dominicis	1465 <u>184</u> A
III. Papa	1455 <u>173</u> A	Gradenfis	1040 <u>132</u>
Candidus Fuldenfis	822 <u>18</u>	Donatus Boffius	1489 <u>212</u> A
Carolus Bovillus	1500 <u>225</u> A	Drogo Abbas Laudun.	1128 <u>212</u>
Fernandus	1486 <u>208</u> A	Tarvanenfis Epifcop	1024 <u>128</u>
Caffianus Hiftoricus	5 D	five Draco	1058 <u>144</u>
Catharina Bononienfis	1438 <u>143</u> A	Ducas	1453 <u>169</u> A
Senenfis	1367 <u>72</u> A	Dudo	990 <u>114</u>
Chriftianus Druthmarus	840 <u>25</u>	Dungalus	821 <u>17</u>
Chriftodorus	5 D	Dunitanus Cantuar.	961 <u>102</u>
Chriftophorus	836 <u>23</u>	Durandus a S. Porciano	1320 <u>22</u> A
Patricius	5 D	Troarnenfis	1070 <u>142</u>
Clarius	1180 <u>246</u>		E
Claudius Scotus	820 <u>16</u>	Eadmerus Cantuarienfis	1121 <u>209</u>
Seiclius	1500 <u>225</u> A	Earnulphus	1115 <u>194</u>
Clemens Chronographus	6 D	Ebbo feu Ebo Remenfis	816 <u>14</u>
II. Papa	1046 <u>134</u>	Eberhardus Altabenfis	1305 <u>10</u> A
III. Papa	1187 <u>251</u>	Ebertus Schonhaug.	1154 <u>231</u>
IV. Papa	1265 <u>314</u>	Edmundus de Hadenham	1307 <u>13</u> A
V. Papa	1305 <u>11</u> A	Rich	1234 <u>294</u>
VI. Papa	1344 <u>44</u>		
Conradus Lauterbergius	1225 <u>291</u>		Dinterus
de Marbuch	1230 <u>294</u>		

INDEX SCRIPTORUM

	Clar.An.Pag.		Clar.An.Pag.
Dinterus	1436 <u>140</u> A	Ximenius Card.	1506 <u>242</u> A
Edvardus	1172 <u>244</u>	Ximenius Elnenf.	1400 <u>87</u> A
Eginhardus	814 <u>13</u>	Zarabella	1400 <u>87</u> A
Elias de Coxida	1190 <u>251</u>	Franco Abbas Afflig.	1111 <u>193</u>
Ecdicus	<u>7</u> D	Freculphus	824 <u>18</u>
Ibn-Hadithio	1180 <u>247</u>	Fridegodus Cantuar.	960 <u>102</u>
Monachus	<u>7</u> D	Frotharius	814 <u>14</u>
Nisibensis	1026 <u>129</u>	Fulbertus Carnotensis	1007 <u>125</u>
de Trickyngham	1270 <u>317</u>	Fulcherius Carnotenf.	1124 <u>211</u>
Elizabetha Schonhaug.	1154 <u>231</u>	Fulcuinus Lobienf.	<u>965</u> 103
Emanuel Imp. CP.	1384 <u>79</u> A		
Engelbertus	1297 <u>341</u>		
Ephraim Cherfonensis	<u>7</u> D	G	
Epiphanius Cyprius	870 <u>58</u>	Abriel Barletta	1470 <u>186</u> A
Hagiopolita	<u>7</u> D	Biel	1480 <u>193</u> A
Presbyter	ibid.	Galfridus Monumetenf.	1151 <u>229</u>
Erchempertus <i>vid.</i> Herembertus		i. e. Stephanus	1120 <u>206</u>
Erchinfridus Abbas	1012 <u>128</u>	Vinefauf	1199 <u>257</u>
Erricus Olai	1448 <u>163</u> A	Gallus Ciltercensis	1370 <u>74</u> A
Ermannicus	840 <u>25</u>	Galterus Magalon.	1103 <u>188</u>
Ermenricus	850 <u>41</u>	Gauferius Calinenf.	1060 <u>145</u>
Ermentarius	863 <u>13</u>	Gaufredus Clarævall.	1148 <u>224</u>
Ernoldus Nigellus	834 <u>23</u>	Gaufridus Boufardus	1489 <u>212</u> A
Ertwinus Erdmannus	1470 <u>187</u> A	Sacrita	1214 <u>286</u>
Efaia Abbas	<u>7</u> D	Vofienfis	1183 <u>248</u>
Cyprius	1430 <u>130</u> A	Gauterius Cancellar.	1120 <u>206</u>
Erricus live Herricus Autifliod.	880 <u>63</u>	Gebehardus	995 <u>115</u>
Ethelwerdus	980 <u>107</u>	Gelafius II. Papa	1118 <u>202</u>
Ethelwulfus Monach.	820 <u>17</u>	Gennadius CP.	1453 <u>170</u> A
Eubion	<u>7</u> D	Georgius Acropolis	1261 <u>312</u>
Eugenius II. Papa	824 <u>18</u>	Amyrutza	1461 <u>182</u> A
III. Papa	1145 <u>223</u>	Aristius	8 D
IV. Papa	1431 <u>132</u> A	Cedrenus	1057 <u>142</u>
Eugefippus	1040 <u>132</u>	Choniades	9 D
Eulogius Cordubensis	<u>847</u> <u>39</u>	Chumnu	8 D
Euodius Monach.	<u>7</u> D	Carthophylax	9 D
Eufebius Alexandr.	8 D	Corcyrenfis	1136 <u>217</u>
Eufathius Patric. Roman.	1033 <u>130</u>	Codinus	1460 <u>182</u>
Theffalonic.	1170 <u>240</u>	Elmacinus	1238 <u>297</u>
Euftratus Nicæus	1110 <u>191</u>	Eparchus	9 D
Euthymius Zigabenus	1116 <u>198</u>	Gelefiota	1286 <u>331</u>
Eutychiu Alexandr.	933 <u>96</u>	Gemitus Pletho	1438 <u>141</u> A
		Grammaticus	8 D
		Hagiopolita	ibid.
		Hamartolus	842 <u>29</u>
		Heracleenfis	1076 <u>152</u>
		Hermón. Charit.	1460 <u>181</u> A
		Lapitha	1340 <u>42</u> A
		Lecapenus	1354 <u>55</u> A
		Metochita	1276 <u>320</u>
		Mityleneus	8 D
		Monachus	9 D
		Mofchamper	1276 <u>322</u>
		Nicomediensis	880 <u>63</u>
		Pachymeres	1280 <u>327</u>
		Pardus	8 D
		Phranza	1424 <u>125</u> A
		Scholarius	1438 <u>140</u> A
		Patr. CP.	1453 <u>170</u> A
		Trapezuntinus	1440 <u>149</u> A
		Xiphilinus	1193 <u>252</u>
		Gerardus Germanus	1163 <u>237</u>

Lan-

INDEX SCRIPTORUM.

	Clar.	An.	Pag.		Clar.	An.	Pag.
Landrinus	1433	<u>134</u>	A	Sifenis	1293	<u>332</u>	
Magnus	1370	<u>73</u>	A	Gualdo Corbeienfis	1070	<u>149</u>	
Monachus Corbeienf.	<u>150</u>	<u>135</u>		Gualfredus	1080	<u>155</u>	
Odonis	1329	<u>28</u>	A	Gualterus Burlæus	1337	<u>35</u>	A
a Nazareth	1140	<u>219</u>		de Castellione	1180	<u>247</u>	
Presbyter	980	<u>107</u>		Hemingford	1330	<u>31</u>	A
Sueffionenfis	932	<u>96</u>		Laudunenfis	1136	<u>217</u>	
Zutphanienfis	1360	<u>82</u>	A	Mapes	1210	<u>284</u>	
Gerbertus <i>vid.</i> Silvest. 2.				Guerricus Abbas	1140	<u>219</u>	
Germanus CP. jun.	1222	<u>289</u>		Guibertus five Gilbertus Abbas	1101	<u>184</u>	
Gertrudis Monialis	1251	<u>301</u>		Guido Abbas	1290	<u>335</u>	
Gervafius Cantuarienfis	1201	<u>277</u>		Baifus	1283	<u>328</u>	
Cicettrienfis	1160	<u>233</u>		de Perpiniano	1330	<u>30</u>	A
Ricoboldus	1301	<u>9</u>	A	five Guigo Carthusianus	1120	<u>205</u>	
Tilberienfis	1210	<u>284</u>		Guitmundus	1066	<u>146</u>	
Gilbertus five Sillebertus	1128	<u>212</u>		Gulielmus de S. Amore	1253	<u>301</u>	
Folioth	1149	<u>224</u>		Andrenfis Abbas	1207	<u>282</u>	
<i>vid.</i> Guibertus				Abbas Rhemenfis	1140	<u>218</u>	
de Hoylandia	1170	<u>241</u>		de Baldensel	1337	<u>35</u>	A
Porretanus	1145	<u>223</u>		Bibliothecarius	890	<u>67</u>	
Tornacenfis	1270	<u>316</u>		Durantes	1286	<u>331</u>	
Westmonafterienfis	1101	<u>183</u>		Durantis jun.	1311	<u>15</u>	A
Gildas Cambro-Brit.	820	<u>16</u>		Callus	1206	<u>281</u>	
Gillebertus Limiricenfis	1110	<u>192</u>		Houpelandus	1457	<u>174</u>	A
Giraldus Cambrenfis <i>vid.</i> Sylvest.				Lindwood	1422	<u>125</u>	A
Gilsebertus	1048	<u>135</u>		Major	1290	<u>335</u>	
Glaber Rodulphus	1045	<u>134</u>		Mandagotus	1301	<u>7</u>	A
Gobelinus Perfona	1418	<u>120</u>	A	Malmsburiens. <i>vid.</i> Willelmus.			
Godefridus Colon.	1237	<u>297</u>		de Nangiaco	1301	<u>7</u>	A
Godefchalchus Holen	1495	<u>223</u>	A	Neubrigenfis	1195	<u>513</u>	
Godefridus Vindocin.	1110	<u>192</u>		Ocham	1330	<u>28</u>	A
Viterbienfis	1170	<u>241</u>		Parifenfis	1228	<u>292</u>	
Godehardus	1002	<u>125</u>		Parifenfis jun.	1305	<u>12</u>	A
Golfcherus	1122	<u>210</u>		Pepinus	1500	<u>224</u>	A
Goffelinus	1096	<u>164</u>		Peraldus	1272	<u>319</u>	
Gottfchalchus	840	<u>26</u>		Pictaviens	1090	<u>160</u>	
Gozbertus	1002	<u>125</u>		de Sanvico	1270	<u>317</u>	
Gozechinus	1060	<u>145</u>		de Seligniaco	1206	<u>281</u>	
Gratianus	1131	<u>215</u>		Tyrius	1174	<u>244</u>	
Gregorius Abulpharaius	1284	<u>329</u>		Thorn	1380	<u>77</u>	A
Acindynus	1340	<u>39</u>	A	Vorilongus	1450	<u>167</u>	A
Ariminenfis	1357	<u>59</u>	A	Guntherus Monachus	1210	<u>284</u>	
Barebraus	1270	<u>315</u>					
Carlarienfis Presbyt.	940	<u>99</u>					
Chioniadus	1096	<u>164</u>					
Cyprius Patr. CP.	1284	<u>329</u>					
de Heimburg.	1460	<u>180</u>	A				
Meliffenus	1440	<u>152</u>	A				
Monachus		<u>2</u>	D				
Alter	895	<u>69</u>					
Caflinen	1105	<u>188</u>					
IV. Papa	828	<u>19</u>					
V. Papa	996	<u>115</u>					
VII. Papa	1073	<u>151</u>					
VIII. Papa	1187	<u>251</u>					
IX. Papa	1227	<u>291</u>					
X. Papa	1271	<u>318</u>					
XI. Papa	1370	<u>74</u>	A				
XII. Papa	1406	<u>199</u>	A				
Palamas	1354	<u>54</u>	A				
Sinaita		<u>2</u>	D				

H.

HAdrianus II. Papa	867	<u>54</u>
IV. Papa	1154	<u>230</u>
Hainricus, <i>vide</i> Henr. Rebdford.		
Haitonus five Aitonus	1307	<u>12</u> A
Haltigarius	816	<u>15</u>
Hariulfus	1105	<u>188</u>
Hartmannus Schedelius	1492	<u>216</u> A
Hartmutus Monachus	872	<u>61</u>
Hatto Bafileenfis	811	<u>7</u>
Haymo Halberftadienfis	841	<u>28</u>
Hechtus five Hetto	814	<u>14</u>
Hegemonius		<u>2</u> D
Helias Hierofolym.	881	<u>63</u>
Helinandus Monachus Cifterc.	1212	<u>285</u>
Helmoldus	1165	<u>237</u>
Hemmingus	1095	<u>163</u>

Henricus

INDEX SCRIPTORUM

	Clar.An.Pag.		Clar.An.Pag.
Henricus Aquilonipolenfis	1500 <u>225</u> A	Flavinianenfis	1101 <u>185</u>
de Balma	1410 <u>115</u> A	Floriacenfis	1120 <u>206</u>
Bebelius	1489 <u>211</u> A	Lingonenfis	1030 <u>130</u>
de Erfordia	1355 <u>56</u> A	Pratenfis	1313 <u>17</u> A
de Gandavo	1280 <u>326</u>	Pictavinus	1167 <u>238</u>
Gorcomius	1460 <u>181</u> A	Rhotomagenfis	<u>1140</u> <u>220</u>
Harpnius	1468 <u>185</u> A	Salvanienfis	1164 <u>237</u>
de Haffia	1418 <u>120</u> A	Turonenfis	1020 <u>128</u>
de Huecta	1380 <u>78</u> A	de S. Victore	1120 <u>207</u>
Huntingdon.	1150 <u>225</u>	Hugolinus Oftienfis	1207 <u>282</u>
de Kalcifen	1433 <u>134</u> A	Huldericus	860 <u>52</u>
Knighton	<u>1395</u> <u>84</u> A	Humbertus Cardin.	1054 <u>139</u>
Rebdorf	1362 <u>68</u> A	de Romanis	1254 <u>303</u>
Rhemenfis	1170 <u>242</u>	Hyperechius Abbas	10 D
de Segufio	1262 <u>313</u>		
Stero	1301 <u>8</u> A		
Sufo	1290 <u>336</u>		
de Urimaria	1340 <u>41</u> A	Iacobus Almainus	1502 <u>242</u> A
Woltherus	1463 <u>183</u> A	de Benediftis	1301 <u>8</u> A
Hepidamnus	1072 <u>150</u>	Bracelis	1444 <u>161</u> A
Herardus Turonenfis	<u>855</u> <u>42</u>	Cajetanus	1301 <u>8</u> A
Herbertus de Bosham	1180 <u>246</u>	Gruytrodius	1483 <u>206</u> A
Herembertus	887 <u>65</u>	de Laufanna	1317 <u>21</u> A
Herigerus Lobienfis	990 <u>112</u>	Magni	1400 <u>86</u> A
Heriveus vid. Herveus Remen.		Monachus	1101 <u>186</u>
Hermannus Abbas	1127 <u>212</u>	de Paradifo	1457 <u>174</u> A
Contractus	1040 <u>132</u>	Philip. Bergomas	1494 <u>221</u> A
de Lerbeke	1474 <u>116</u> A	Picolominus	1460 <u>179</u> A
ex Judaeo Chrift.	1116 <u>198</u>	Perezius	1468 <u>136</u> A
de Petra	<u>1405</u> <u>109</u> A	Sprengerus	1495 <u>222</u> A
Hermolaus Barbarus	1480 <u>194</u> A	de Theramo	1384 <u>80</u> A
Heron Confellor	2 D	de Vitriaco	1220 <u>288</u>
Hervardus Leod.	1201 <u>278</u>	de Voragine	1290 <u>334</u>
Herveus Dolenfis	1130 <u>213</u>	Wimphelingius	1494 <u>220</u> A
Natalis	1312 <u>16</u> A	Zenus	<u>1465</u> <u>184</u> A
Remenfis	900 <u>69</u>	Jannotius Manettus	1440 <u>151</u> A
Heterius Uxamenf. vid. Etherius		Ignatius Diaconus CP.	810 <u>6</u>
Hettius feu Hetto	814 <u>14</u>	Patr. CP.	847 <u>40</u>
Hieronymus Calaudenfis	1430 <u>131</u> A	Ingelramnus	981 <u>108</u>
Donatus	1494 <u>216</u> A	Ingulphus	1076 <u>152</u>
de S. Fide	1412 <u>116</u> A	Innocentius II. Papa	1130 <u>213</u>
Italus	1144 <u>222</u>	III. Papa	1198 <u>255</u>
Pragenfis	1400 <u>102</u> A	IV. Papa	1243 <u>299</u>
Savonarola	1480 <u>198</u> A	V. Papa, vid. Petr.	
Hilario Monachus	1450 <u>167</u> A	de Tarantafia	
Hildebertus de Lavard.	1097 <u>164</u>	VI. Papa	1352 <u>54</u> A
Hildegadis	1170 <u>242</u>	VII. Papa	1484 <u>207</u> A
Hildegarius	850 <u>41</u>	Joachimus Calaber	1201 <u>278</u>
Hilduinus	814 <u>13</u>	Joannes Algrinus	1227 <u>291</u>
Hincmarus Laudunenfis	856 <u>43</u>	Anagnofta	1430 <u>130</u> A
Remenfis	<u>845</u> <u>33</u>	Ananienfis	1440 <u>153</u> A
Hippolitus Thebanus	933 <u>96</u>	Andreas	1336 <u>35</u> A
Honorius Auguftodon.	1130 <u>213</u>	Antiochenus	1090 <u>159</u>
II. Papa	<u>1125</u> <u>211</u>		1150 <u>225</u>
III. Papa	1216 <u>287</u>	Alter	
IV. Papa	1285 <u>330</u>	Alter	
Hubaldus	916 <u>93</u>	Anton. Campanus	1434 <u>136</u> A
Hugo de S. Caro	<u>1245</u> <u>300</u>	Aquilanus	1463 <u>183</u> A
Cluniacenfis	1048 <u>135</u>	de Argamanes	1460 <u>181</u> A
Dientis	1077 <u>154</u>	Agyropulus	1501 <u>241</u> A
Etherianus	1177 <u>245</u>	Atinenfis	<u>1450</u> <u>168</u> A
		Aventinus	1087 <u>159</u>
			1512 <u>246</u> A

Joannes

INDEX SCRIPTORUM.

	Clar. An. Pag.		Clar. An. Pag.
Joannes Baconus	1329 <u>27</u> A	Joannes Heroldus	1470 <u>187</u> A
Bapt. Gargha	1513 <u>248</u> A	de Hexam	1160 <u>234</u>
Balfolis	1322 <u>25</u> A	Hierofolymit.	842 <u>29</u>
Beccus five Veccus	1276 <u>312</u>	de Hildesheim	1370 <u>75</u> A
Beetzius	1468 <u>186</u> A	Honfemius	<u>1348</u> <u>42</u> A
Becanus five de Beka	<u>1350</u> <u>51</u> A	Hufs	1401 <u>102</u> A
Belethus	<u>1102</u> <u>236</u>	Joannes Jacobit. Patr.	1440 <u>151</u> A
Berardus	<u>1182</u> <u>248</u>	de Janduno	<u>1338</u> <u>36</u> A
Blerus	1496 <u>223</u> A	Johannelinus	1028 <u>129</u>
Boccacius	1350 <u>53</u> A	Jovian. Pontanus	1495 <u>221</u> A
Bromiardus	1390 <u>83</u> A	de Imola	1425 <u>126</u> A
Brompton	<u>1128</u> <u>254</u>	Italus	950 <u>101</u>
de Burgo	1385 <u>81</u> A	Alter Philosoph.	1080 <u>154</u>
Burgundio	1148 <u>224</u>	Joannes de Lapide	1492 <u>215</u> A
Calderius	1360 <u>65</u> A	Lateburius	1406 <u>110</u> A
Calea	1331 <u>31</u> A	de Lignano	1365 <u>71</u> A
Cameniata	904 <u>21</u>	de Lydgate	1440 <u>142</u> A
Canaterus	<u>1199</u> <u>257</u>	Lud. Vives	1501 <u>237</u> A
Canales	1450 <u>167</u> A	Lugdunensis	1112 <u>124</u>
Cananus	1422 <u>125</u> A	Lyddenis	<u>1124</u> <u>253</u>
Canon	<u>1329</u> <u>28</u> A	Joannes Maria de Monte	<u>1513</u> <u>247</u> A
Cantacuzenus	1342 <u>42</u> A	Meder	1501 <u>241</u> A
Capistranus	1440 <u>153</u> A	Metropolita Ephes.	<u>1284</u> <u>329</u>
Capgravius	1450 <u>164</u> A	Milicius	1362 <u>70</u> A
Capnio, <i>vid.</i> Reuchlinus		Monachus	11 D
Capreolus	1415 <u>117</u> A	Alter	ibid.
Carolus	1490 <u>213</u> A	Monach. S. Mont. Sinai	1084 <u>156</u>
Casinenfis	915 <u>23</u>	Joannes Nauclerus	1500 <u>224</u> A
Caltor feu Fiber	<u>1290</u> <u>337</u>	de Neapoli	1315 <u>18</u> A
de Ceccano	<u>1217</u> <u>288</u>	Nicernus	11 D
Chalcedonenfis	10 D	Nider	1431 <u>131</u> A
de Cicyo	1476 <u>191</u> A	Joannes Palaeologus	<u>1355</u> <u>56</u> A
Cinnamus	<u>1162</u> <u>235</u>	Palaeonydorus	1496 <u>223</u> A
Citri Episcopus	1203 <u>279</u>	VIII. Papa	872 <u>60</u>
Claudianus	11 D	IX. Papa	898 <u>69</u>
Cornubiensis	<u>1170</u> <u>232</u>	X. Papa	<u>215</u> <u>23</u>
Joannes de Deo	1247 <u>300</u>	XII. Papa	956 <u>101</u>
Diaconus Roman.	875 <u>61</u>	XIII. Papa	965 <u>103</u>
Alter	11 D	XV. Papa	986 <u>108</u>
Dlugoffus	1465 <u>184</u> A	XIX. Papa	1276 <u>322</u>
Duns Scotus	<u>1301</u> <u>3</u> A	XXII. Papa	1316 <u>18</u> A
Joannes Erigena	858 <u>45</u>	XXIII. Papa	1410 <u>115</u> A
Euchaitensis	1054 <u>132</u>	Parisienfis	<u>1290</u> <u>333</u>
Eugenius	1438 <u>141</u> A	Alter	1322 <u>25</u> A
Alter	10 D	Patr. Antioch.	1150 <u>225</u>
Joannes Fabri	1378 <u>77</u> A	Peckamus	1287 <u>324</u>
Fiscannenfis	1028 <u>129</u>	Philosophus	1080 <u>154</u>
de Fordun	<u>1360</u> <u>67</u> A	Phocas	<u>1185</u> <u>250</u>
Friburgensis	1302 <u>2</u> A	Picus Mirandula	1484 <u>207</u> A
Joannes Gallus	990 <u>112</u>	Pinus	1500 <u>225</u> A
Geilerus	1494 <u>217</u> A	Plufiadenus	1450 <u>167</u> A
Geometra	10 D	de Polemar	1433 <u>135</u> A
Gerbrand. de Leydis	1480 <u>203</u> A	Poggius	1420 <u>123</u> A
Gerfon	1404 <u>104</u> A	Joannes Ragufæus	1433 <u>134</u> A
de S. Geminiano	1244 <u>229</u>	Raulinus	1479 <u>193</u> A
Glycys	<u>1316</u> <u>21</u> A	Reuchlinus	1494 <u>218</u> A
Gobelinus	<u>1458</u> <u>177</u> A	Rysbrokius	1360 <u>66</u> A
Gochius Pupperus	1470 <u>187</u> A	Joannes Saita	11 D
Gritich	1428 <u>138</u> A	Sapiens Cypariff.	1360 <u>65</u> A
Groffius	1411 <u>115</u> A	Sarishurient.	<u>1172</u> <u>243</u>
Guallenfis	1260 <u>310</u>	Scyltizes	1081 <u>155</u>

(G)

Scgovien-

INDEX SCRIPTORUM.

	Clar. An. Pag.		Clar. An. Pag.
Segovienſis	1440 156 A	X. Papa	1513 247 A
Semeca	1250 301	Achidrenus	1051 138
Smero Polovecius	990 113	Atinenſis Epiſc.	1044 134
Stauratius	11 D	Diaconus CP.	975 106
Stella	1505 243 A	Grammaticus	1013 128
Joannes Tambacus	1384 79 A	Leo	11 D
Tarentinus	1432 133 A	Magiſter	ibid.
Thaulerus	1350 53 A	Oſtienſis	1101 184
Thoresbeius	1347 48 A	Cafinenſis	1105 ibid.
Tinnuthenſis	1366 72 A	Sapiens Imp.	886 64
Trithemius	1483 203 A	Leonardus Arctinius	1420 122 A
Turocius	1492 214 A	Juſtinianus de Utino	1453 173 A
de Turrecremata	1439 143 A	Leonicus Chalcondylas	1444 160 A
Tzetzes	1160 233	Leontius Byzantinus	1468 186 A
Joannes Vitoduranus	1348 49 A	Presbyter	920 94
Wallingford	1195 253	Letalduſ	12 D
Weffelus	1476 191 A	Leveldus Northovius	990 114
Wiclefus	1360 60 A	Libellus Synodicus	1358 60 A
Xiphilinus	1066 146	Lucas Abbas	880 62
Zonaras	1118 201	Chryfoberges	1140 219
Jobus Hieromonachus	1270 316	Legion. five Tudenſ.	1155 231
Joel Chronographus	1204 281	Lucius II. Papa	1236 297
Jonas Aurelianenſis	821 17	III. Papa	1144 221
Jordanus Brixiuſ	1433 134 A	Collucius de Stignano	1181 247
de Quedlinborch	1370 74 A	Ludgerus	1368 73 A
de Saxonia	1223 290	Ludolphus Saxo	802 4
Joſeph Alexandrinus	869 55	Luitprandus Cremon.	1330 31 A
Arabicus	1390 82 A	Lupoldus live Ludolphus Be-	946 100
Bryennius	1420 121 A	bembergius	1340 41 A
Confellor	808 6	Lupus Anglo-Saxon.	1009 127
Gallus	860 52	Servatus Abbas	830 29
Genefius	940 97	M.	
Methonenſis	1440 151 A	Macarius Ancyranus	1430 130 A
Patr. CP	1416 118 A	Chryſocephalus	12 D
Iſaacus Argyrus	1373 75 A	Macres	1420 124 A
Armenus	1150 227	Macedo vid. Baſilius	
Lingonenſis	819 52	Malachias Hibernus	1134 216
Iſaias Hierofol.	1434 136 A	Alter	1310 13 A
Ildorus Mercator	830 21	Manaffes Remenſ.	1068 147
Ruthenus	1438 141 A	Manfredus	1119 203
Theſſalonicenſis	1401 104 A	Manuel Caleca	1360 65 A
Ifo	860 53	Charitopulus	1240 297
Julianus Caſariniſ	1426 126 A	Chryſoloras	1389 81 A
M. Juſtinus Lippienſis	1260 312	Phile	1290 336
Ivo	1092 160	Rhetor CP.	1500 224 A
		Maphæus Vegius	1448 162 A
		Marcus Ant. Sabellicus	1490 212 A
		Eugenicus Ephelin.	1436 136 A
		Hieromonachus	1310 13
		Patriarcha Alexandr.	1203 279
		Vigerius	1512 246 A
		Marianus Scotus	1059 144
		Marianus Papa	882 64
		Sanutus	1312 15 A
		Marfilius Ficinus	1480 201 A
		ab Ingen	1384 79 A
		Patavinus	1324 26 A
		Martinus Legionenſis Presbyt.	1250 301

Lutherus

INDEX SCRIPTORUM.

	Clar.	An.	Pag.		Clar.	An.	Pag.
Lutherus	1517	249	A	Neophytus Presbyter	1190	251	
Magister	1473	188	A	Nicephorus Blemniada	1255	304	
II. Papa <i>vid.</i> Marinus				Bryennius	1118	200	
IV. Papa	1281	328		Callistus	1333	33	A
V. Papa	1417	119	A	Chartophylax	801	3	
Polonus	1277	323		Chummus	1320	24	A
Matthæus Angelus	13	D		CP.	806	4	
Alatidis Episcop.	14	D		Alter	895	68	
de Pappenheim	1480	193	A	Gregoras	1345	45	A
Blaitares	1335	34	A	Monachus	1101	185	
Boffius	1490	214	A	Uranus	14	D	
Camariota	1453	169	A	Nicetas Archidiaconus Constant.	1080	154	
Cantacuzenus	1354	56	A	Byzantinus	1120	207	
de Cracovia	1375	76	A	Choniates	1204	280	
Jatrus	14	D		Maronita	1201	279	
Palmerius	1449	163	A	Nicanus	14	D	
Paris	1240	298		David, Paphlago	880	62	
Patriarcha CP.	1395	84	A	Pectoratus	1050	136	
Vindocin.	1201	278		Rhetor	14	D	
Weltmonaster.	1377	76	A	Scutariota	ibid.		
Matthias Palmerius	1481	203	A	Scidus	1110	192	
Mauricius Rothomagenfis	1231	294		Serron Heracl.	1077	153	
Mauritius de Portu Fild.	1501	241	A	Nicodemus Abbas	1440	151	A
Maximus Monachus	1400	87	A	Nicolaus Auximanus Picens.	1430	131	A
Alter	14	D		Barianus	1494	216, 221	A
Planudes	1340	38	A	Cabasilas	1350	51	A
Mechtildis Monialis	1280	328		Clarevalensis	1152	229	
Meiffrethus	1443	156	A	de Clemangiis	1416	117	A
Metellus Tegerensis	1060	145		de Cufa	1448	162	A
Methodius Confessor CP.	842	30		Dinckelfulius	1420	124	A
Monachus CP.	1270	316		Dionysii	1501	241	A
Metrophanes Smyrn.	858	51		Euboicus	1439	144	A
Michaël Acominat. Choniata	1204	280		Eymericus	1356	57	A
Alexandr.	869	55		de Gorham	1400	86	A
Anchialus	1167	238		Grammaticus	1084	156	
Angrianus	1381	78	A	Hanapus	1270	318	
Apollolius	1440	150	A	Hydruntinus	1201	279	
Attaliata	1072	151		Lyranus	1320	22	A
Balfamon	1440	156	A	Methonenfis	1090	159	
Cæfenas	1316	20	A	Alter	1196	253	
Cerularius	1043	133		Myfticus	892	68	
Chummus	1258	310		de Orbellis	1456	174	A
Franciscus	1494	221	A	Orefinius five Orem	1361	67	A
Glycas	1120	206		Panormitanus <i>vid.</i> Nicol.			
Lochmeyrus	1496	223	A	Tudefch.			
de Mediolano	1480	197	A	I. Papa	858	46	
Monachus CP.	878	61		II. Papa	1058	153	
Pfellus	870	55		IV. Papa	1288	332	
Jun.	1050	136		V. Papa	1447	161	A
Syncellus	830	19		Plovius	1434	136	A
Synodenfis	14	D		Sclengia	1430	131	A
Theffalon.	1160	235		Simonis	1495	222	A
Micrologus	1080	155		Trivethus	1310	128	A
Monaldus Beneventanus	1330	31	A	Tudefchus	1428	138	A
Mofes Barcephæ	901	91		Nicon Armenus	961	103	
N.				Nieries Armenus	1175	245	
Natgodus	1101	184		Ghelaenfis	1166	238	
Naucratius	813	10		Nigellus de Wireker	1200	257	
Nedarius Hieromonachus	14	D		Nilus Cabasilas	1340	32	A
				Damyla	1400	86	A
				Doxopatrius	1043	133	

INDEX SCRIPTORUM.

	Clar. An. Pag.		Clar. An. Pag.
Patriarcha CP.	1378 77 A	Cameracensis <i>vid.</i> Petr.	
Rhodus	1360 60 A	de Alliaco	
Nithardus	843 31	Candidus December	1450 168 A
Norbertus Magdeb.	1127 212	Cassinenfis	1137 218
Notgerus feu Notkerus Leodienf.	971 105	Cassiodorus	1250 300
		Alter	1302 10 A
O.		Cellensis	1182 248
O. Dilo Abbas	994 114	Chryfolanus	1110 191
Monachus	930 25	de Columbario	1355 56 A
Oddo Remensis	1135 216	Comestor	1170 239
Odo Abbas Glannafol.	869 55	Damascenus	15 D
Altensis	1106 189	Damiani	1057 140
Cameracensis	1105 189	Diaconus CP.	1092 161
Cantuariensis	1160 233	Dorlandus	1495 223 A
Cluniacensis	926 24	de Dusburg	1326 27 A
Odoricus Forojulienfis	1320 24 A	Galatinus	1516 248 A
Olbertus	1020 128	Gallus	1070 149
Oldibertus five Odelpertus	804 4	Herentalius	1390 82 A
Oliverius Maillardus	1494 220 A	Jeremie	1430 130 A
Oecumenius	990 112	Lombardus	1141 220
Ordericus Vitalis	1140 220	Martyr	1501 239 A
Osbernus	1070 149	Mauricius Cluniacensis	1123 210
Osbertus Cantuar.	1120 205	Monachus Cisterc.	1212 285
Osmundus Alturic.	1059 144	Natalis	1470 186 A
Otfridus	870 52	Niger	1475 190 A
Othlonus	1101 183	Paludanus	1330 30 A
Ortho Frisingenf.	1144 222	de Pilichdorf	1444 160 A
Oufmannus <i>vid.</i> Reimannus		Ranzanus	1478 192 A
		de Riga	1170 239
P.		Schottus	1488 211 A
Pacificus Novariensis	1480 195 A	Sculus	870 55
Pandulphus	1184 250	Tarentasienfis	1276 319
Pantalæon Diaconus	15 D	de Vineis	1230 294
Pardulus	847 36	Philippus Callimachus Exper.	1486 209 A
Pafchalis I. Papa	817 15	Eyitetenfis	1305 12 A
II. Papa	1099 165	Decius	1508 245 A
Pafchafius Radbertus	844 32	Grevius	1230 294
Patricius Ararfius	858 51	Harvengius	1140 219
Paulinus Anglicus	1404 104 A	de Leidis	1369 73 A
Paulus Burgenfis	1415 117 A	de Monte Calerio	1340 41 A
Cortefius	1500 225 A	Ribotus	1368 73 A
II. Papa	1464 184 A	Solitarii	1095 163
Pelagius Ovetenfis	1109 109	Tarentinus	1136 217
Pelbartus Olivaldus	1501 241 A	Philo Rhetor	15 D
Perdicus Ephesinus	15 D	Philotheus Achillinus	1370 74 A
Peregrinus Laureacensis	971 104	Patr. Alexandr.	295 115
Abbas	1201 277	CP.	1362 68 A
Petrus Abaillardus	1120 203	Alter	17 D
de Alliaco	1396 84 A	Photius CP.	858 47
Alphonfus	1106 189	Pilgrinus <i>vid.</i> Peregrinus	
de Ancharano	1410 114 A	Pius II. Papa	1458 175 A
Antiochenus	1040 132	Ponticus Virunnius	1490 213 A
Apollon. Collatius	1490 213 A	Porchetus Salvaticus	1315 17 A
Argivorum Epifcop.	15 D	Potho	1152 229
Aureolus	1321 25 A	Procopius Diaconus	17 D
Berchorius	1360 65 A	Prudens Trecallinus	846 36
Bertrandus	1325 27 A	Ptolomæus Lucenfis	1303 10 A
Blafenfis	1160 233		
Brutus	1485 208 A	R.	
Burrus	1500 225 A	Rabanus Maurus	847 36
		Radulphus Ardens	1101 186

Bockingus

INDEX SCRIPTORUM.

	Clar. An. Pag.		Clar. An. Pag.
Bockingus	1270 <u>317</u>	Rogerus Bacon	1278 <u>324</u>
de Baldock	1304 <u>10 A</u>	Connovius	1350 <u>53 A</u>
de Columna	1290 <u>334</u>	de Hoveden	1198 <u>215</u>
de Coggeshall	1228 <u>292</u>	Rofwida	980 <u>108</u>
de Diceto	1183 <u>292</u>	Rudolphus Agricola	1474 <u>188 A</u>
Niger Flaviacenſis	1157 <u>232</u>	Fuldenſis	850 <u>41</u>
de Rivo	1390 <u>82 A</u>	Rupertus Tuitienſis	1111 <u>193</u>
Ranulphus Higdenus	1357 <u>58 A</u>		
Ratherius Veronenſis	928 <u>95</u>		
Ratramnus <i>vid.</i> Bertramus		S	
Raymundus de Agiles	1095 <u>163</u>	S Abas Monachus	846 <u>35</u>
Jordanus	1381 <u>79 A</u>	Samona	1072 <u>151</u>
Lullius	1301 <u>5 A</u>	Sampirus	1010 <u>127</u>
Martini	1278 <u>326</u>	Samuel Marochianus	1070 <u>149</u>
de Pennaforti	1228 <u>292</u>	Saxo Grammaticus	1170 <u>241</u>
de Sabunde	1430 <u>129 A</u>	Sedulius Scotus	818 <u>15</u>
Raynerius Pifanus	1301 <u>4 A</u>	Sergius Hiſtoricus	828 <u>19</u>
Reginaldus Pavo	1444 <u>117 A</u>	II. Papa	844 <u>32</u>
Regino Prumiſis	892 <u>68</u>	Syrus	801 <u>3</u>
Reimannus	990 <u>112</u>	Severus Ægyptius	978 <u>106</u>
Reinerius Sachonus	1264 <u>302</u>	Siffridus	1307 <u>12 A</u>
Rembertus	865 <u>53</u>	Sigebertus Gemblacenſis	1101 <u>186</u>
Remigius	880 <u>62</u>	Sigifridus Mogunt.	1069 <u>147</u>
Antifiſiodor.	1290 <u>336</u>	Sigifmundus Groſſenbrot.	1483 <u>206 A</u>
Florentinus	855 <u>42</u>	Simeon de Caſſia	1335 <u>35 A</u>
Lugdunenſis	1085 <u>156</u>	Dunelmſis	1130 <u>214</u>
Ricemarchus	1347 <u>47 A</u>	Hierofolymitanus	1090 <u>159</u>
Richardus Armachanus	1177 <u>245</u>	Logotheta	967 <u>104</u>
Anglus	1050 <u>136</u>	Jun.	1170 <u>241</u>
Bellilocenſis	1333 <u>32 A</u>	Metaphraſtes	901 <u>88</u>
Buriſis	1180 <u>247</u>	Macinus	1172 <u>244</u>
Hagultadenſis	1340 <u>40 A</u>	S. Mamantis	1055 <u>138</u>
Hampolus	1290 <u>335</u>	Theſſalonicenſis	1410 <u>113 A</u>
de Mediavilla	1150 <u>228</u>	Simon Benignus	1133 <u>248 A</u>
de S. Victore	1408 <u>110 A</u>	de Cremona	1338 <u>36 A</u>
Ullerſton	1240 <u>297</u>	Hieromonachus	1276 <u>323</u>
Richerius	1296 <u>332</u>	Jacutus	1400 <u>87 A</u>
Ricoldus	889 <u>66</u>	Tornacenſis	1216 <u>288</u>
Riculphus Sueſſionenſis	1225 <u>291</u>	Sifinnius CP.	994 <u>114</u>
Rigordus	1136 <u>217</u>	Sixtus IV. Papa	1471 <u>187 A</u>
Rinaldus II.	1480 <u>196 A</u>	Smaragdus Verdunenſis	810 <u>6</u>
Robertus	1477 <u>192 A</u>	Alter <i>vid.</i> Ardo	
Caracciolus	1494 <u>216 A</u>	Solomon Conſtantienſis	891 <u>67</u>
de Graytanes	1333 <u>33 A</u>	Sozomenus Italus	1292 <u>337</u>
Groſthead	1235 <u>294</u>	Stephanus Aduenſis	1113 <u>194</u>
Holkot	1340 <u>40 A</u>	Birchingtonus	1380 <u>78 A</u>
Kilwarbius	1272 <u>318</u>	Brulifer	1480 <u>197 A</u>
de Licio <i>vid.</i> Robertus		Byzantinus	806 <u>6</u>
Carracciolus		Ephelus	18 D
Monachus	1150 <u>228</u>	Germanus	990 <u>114</u>
Montenſis	1210 <u>285</u>	Hardingus	1109 <u>191</u>
Pullenus	1144 <u>222</u>	Hiſpanus	1150 <u>228</u>
de Remigio	1101 <u>185</u>	Langtonus	1206 <u>281</u>
Retenenſis	1120 <u>207</u>	Leodicenſis	903 <u>91</u>
de Sorbona	1252 <u>301</u>	V. Papa	885 <u>64</u>
de Trumbalania	1087 <u>158</u>	VI. Papa	896 <u>69</u>
Rodericus de Arevalo	1456 <u>185 A</u>	IX. Papa	1057 <u>140</u>
Ximenius	1208 <u>282</u>	Parifiſis	1132 <u>216</u>
Rodulphus Tortarius	1101 <u>184</u>	Torcellanus	1515 <u>248 A</u>
Rodulphus Trudonenſ.	1108 <u>190</u>	Tornacenſis	1192 <u>212</u>
		Strabo <i>vid.</i> Walafridus	

INDEX SCRIPTORUM

	Clar.An.Pag.		de Argentina	Clar.An.Pag.
Sytilianus Mapa	870 <u>55</u>		Becket	1345 <u>47 A</u>
Sugerius	1123 <u>210</u>		Brabantius sive Canti-	1162 <u>236</u>
Suidas Grammaticus	980 <u>107</u>		pratenfis	1255 <u>309</u>
Sylvester II. Papa	999 <u>115</u>		Bradwardinus	1348 <u>42 A</u>
Giraldus	1198 <u>254</u>		Chaundlerus	1457 <u>174 A</u>
Sguropulus	1438 <u>143 A</u>		Chefterfeild	1347 <u>48 A</u>
Symeon Abbas	18 D		Cisterciensis	1201 <u>278</u>
Euchaitensis	ibid.		Dornberg	1455 <u>174 A</u>
Monachus	ibid.		Hafelbachius	1420 <u>124 A</u>
Scholarius	ibid.		Hharanita	990 <u>113</u>
Studita	ibid.		Jorjus sive Joyce	1305 <u>11 A</u>
Syrus Cluniacensis	1010 <u>127</u>		a Kempis	1450 <u>164 A</u>
T			Maurigniacensis	1144 <u>222</u>
Theganus	837 <u>24</u>		Morus	1320 <u>22 A</u>
Theobaldus Stampensis	1250 <u>301</u>		Radinus	1510 <u>245 A</u>
Theobaudus Bezuensis	1130 <u>215</u>		Rudburn	1445 <u>161 A</u>
Theodoricus Engelhusius	1420 <u>124 A</u>		Spaltenfis	1230 <u>293</u>
German. Monach.	1040 <u>131</u>		Stubbs	1360 <u>60 A</u>
de Niem	1408 <u>111 A</u>		Waldensis	1409 <u>112 A</u>
Trudonenf.	1101 <u>186</u>		Walleis	1332 <u>32 A</u>
Thuring. de Apol-			Waltinghamus	1440 <u>152 A</u>
dia	1289 <u>332</u>		Wiccius	1299 <u>341</u>
Urias	1414 <u>117 A</u>		Thoros	1054 <u>139</u>
vid. Diedericus			Timotheus Chronographus	19 D
Theodorus Abucara	867 <u>54</u>		Todiſchus vid. Thomas Radinus	
Alanienfis	19 D		Turgotus	1108 <u>189</u>
Antidenfis	18 D		U	
Balfamon	1180 <u>246</u>		VAlerius Asturic.	902 <u>91</u>
CP.	920 <u>93</u>		Ubertinus de Caſſalis	1315 <u>18 A</u>
Cyzicenſus	19 D		Uldaricus de Argent.	1280 <u>326</u>
Daphnopates	956 <u>101</u>		Victor II. Papa	1055 <u>140</u>
Edelf. Archiep.	1101 <u>185</u>		III. Papa	1086 <u>157</u>
Graptus	818 <u>16</u>		Vincentius Bandellus	1496 <u>223 A</u>
Laelius	1460 <u>180 A</u>		Bellovacenſis	1244 <u>299</u>
Lafcharis	1255 <u>303</u>		Ferreries	1414 <u>116 A</u>
Metochita	1301 <u>4 A</u>		Vitalis e Furno	1312 <u>16 A</u>
Paplenfis	18 D		Ulgerius Andegav.	1136 <u>217</u>
Petrenfis	19 D		Urbanus II. Papa	1087 <u>118</u>
Presbyter	18 D		III. Papa	1185 <u>211</u>
Ptochoprodromus	1150 <u>226</u>		IV. Papa	1261 <u>313</u>
Scutariota	19 D		V. Papa	1362 <u>68 A</u>
Smyrnaeus	ibid.		VI. Papa	1378 <u>76 A</u>
Studies	813 <u>8</u>		Ufuardus	876 <u>61</u>
Trimethuntinus	18 D		Vulfinus Boëtius	830 <u>20</u>
Theodosius CP.	1181 <u>248</u>		W	
Hierofolymit.	869 <u>55</u>		WAlafridus Strabo	842 <u>31</u>
Theodulus Monachus	1311 <u>15 A</u>		Waldramnus	895 <u>69</u>
Theofridus	1101 <u>186</u>		Wandelbertus	850 <u>41</u>
Theognostus CP.	858 <u>50</u>		Warinus	1028 <u>129</u>
Theoleptus	1310 <u>14 A</u>		Warmannus	1025 <u>129</u>
Theophanes Cerameus	1040 <u>132</u>		Wafelinus Momalius	1130 <u>215</u>
Graptus	818 <u>16</u>		Wernerus Rollwinck	1480 <u>202 A</u>
Nicanus	1347 <u>47 A</u>		Wilhelmus ab Hazenburgh	1366 <u>72 A</u>
Theophilus Chronographus	19 D		Malmsburienf.	1130 <u>215</u>
Theophylactus	1077 <u>153</u>		Metenfis	1073 <u>153</u>
Theorianus	1170 <u>240</u>		Stephanides	1190 <u>25</u>
Theoferiticus	828 <u>19</u>			
Thomas Anglus	1170 <u>242</u>			
Aquinas	1255 <u>306</u>			

Woodford

INDEX SCRIPTORUM.

	Clar.	An.	Pag.		Clar.	An.	Pag.
Woodford	1390	83	A	Wolfstanus			
de Wycumba	1140	220		Wulfadus		1001	125
Willeramus	1070	148				865	53
Willibrandus ab Oldenburgh	1211	285		Z			
Wipertus	1056	140					
Wittikindus Corbeienf.	940	22		Zacharias Chryfopol.	1157	232	
Wulfhadus vid. Wulfadus				Zofimas Abbas	19	D	
Wulhardus	886	65					

Hi sequentes Scriptores in Notis MSS. ex Biblioth. Lambethana desumpti, reperiuntur.

A			Johannes Hugonis	10	
Lanus Charterius	Pag. 10		Longlandus	13	
Antonius Syrractus	12		Major, Scotus	12	
Arnoldus de Villa Nova	10		Majoris Eckius	ibid.	
Augustinus Justinianus	12		de Rupe Sciffa	10	
B			Josephus Grunepeck	12	
Bernardus de Breydenbach	11		L		
C			Ludovicus Bavarus Imp.	10	
Carolus Rex Gall.	10		Lurtzen	ibid.	
F			M		
Franciscus Lychetus Brixianus	12		Matthias Farinatoris de Wyena	2	
G			N		
Galdfridus Chaucer	13		Nicolaus de Blony	11	
Gerardus Senensis	2		P		
Godefridus de Fontanis	10		Paulus de Middleburgo	13	
Gualterus Schedel	11		Petrus Tartaretus	12	
Guilhermus Cancell. Parif.	10		S		
Guillermus Parif.	ibid.		Soccus	11	
Gulielmus Caxtonus	11		T		
Gulielmus de Rubione	10		Theodorus Gaza	11	
H			U		
Hermannus Reid	10		Volguinus	10	
Huttenus	13		Valerandus Varanius Abbavillæus	12	
I					
Joannes Chemienfis	13				

INDEX CONCILIORUM

ALPHABETICO-CHRONOLOGICUS.

Quæ in hoc Volumine continentur.

N. B. Concilia Generalia in hoc Indice juxta vulgarem numerandi
rationem notantur.

A		Ann. Pag.	III.	Ann. Pag.
A Brincatenſe		1172 270	Audomarenſe	870 80
Adanenſe		1320 92 A	Audomaro-Pontanum	1099 181
Ænahenſe		1009 166	Avenionenſe I.	1279 352
Aganenſe II.		888 85	II.	1209 342
Airiacenſe		1020 167	III.	1210 343
Albienſe		1254 348	IV.	1270 351
Altinenſe		802 70	V.	1279 352
Andegavenſe II.		1269 351	VI.	1282 354
III.		1279 353	VII.	1326 93 A
IV.		1336 95 A	Auguſtanum	1337 95 A
V.		1365 98 A	Auguſtodunenſe II.	952 119
vid. Turonenſe XIII.			Aurelianenſe VII.	1094 179
Anglicanum II.		904 116	Auſcenſe I.	1017 167
III.		969 120	II.	1068 172
IV.		1072 173	Auſcitanum I.	1279 352
V.		1075 174	II.	1300 356
VI.		1093 178	Auſonenſe	1308 89 A
VII.		1095 180		1068 172
VIII.		1167 270		
IX.		1341 96 A		
Anicienſe feu Podienſe		1130 264		
Anfanum I.		1025 168		
II.		1070 172		
III.		1100 181		
IV.		1112 260		
Antiochenum XIV.		1136 264		
Aquilienſe IV.		1184 272		
Aquilgranenſe IV.		802 70		
V.		809 70		
VI.		816 71		
VII.		828 73		
VIII.		836 74		
IX.		842 74		
X.		860 77		
XI.		862 78		
XII.		1022 167		
Arelatenſe VIII.		813 70		
IX.		1210 343		
X.		1234 346		
XI.		1260 349		
XII.		1267 350		
Armachanum		1158 268		
Armoricum		1079 175		
Attiniacenſe I.		822 72		
II.		834 73		

B

B Aiocenſe		1300 356
Balgentiacenſe I.		1104 258
II.		1151 267
Bambergенſe		1011 166
Barcinonenſe III.		906 117
IV.		1064 172
Barenſe		1097 180
Baſileenſe I.		1061 171
II. Generale.		1431 230 A
Baſlegienſe		1228 345
Bellovacenſe I.		845 74
II.		1114 261
Beneventanum I.		1087 177
II.		1091 178
III.		1108 259
IV.		1127 262
Beningdonenſe		850 75
Biterrenſe II.		1233 346
III.		1246 348
IV.		1255 349
V.		1279 352
VI.		1280 353
VII.		1299 356
VIII.		1351 97 A
Bituricenſe I.		1031 168

II.

INDEX CONCILIORUM

	Ann. Pag.		Ann. Pag.
II.	1225 344	X.	1280 353
III.	1276 352	XI.	1300 356
IV.	1286 354	XII.	1310 89 A
V.	1336 95 A	XIII.	1322 93 A
VI.	1538 232 A	XIV.	1423 230 A
Bononienſe	1264 350	XV.	1452 234 A
Brandanfordienſe	959 120	Compendienſe II.	833 73
Brionenſe	1050 169	III.	1085 177
Brixienſe	1080 176	IV.	1270 351
Brivatenſe	1094 179	V.	1301 88 A
Budenſe	1279 353	VI.	1303 88 A
Burdigalenſe II.	1079 175	VII.	1329 94 A
III.	1255 349	Compoſtellanum I.	900 86
IV.	1263 350	II.	1056 171
Burgenſe	1080 176	III.	1114 261
Burgundicum	955 120	Complutenſe I.	1326 94 A
		II.	1379 99 A
C.		Confluentinum I.	860 77
Abilonenſe IV.	813 71	II.	922 118
V.	873 81	Conſtantieneſe I.	1044 168
VI.	875 81	II.	1094 179
VII.	894 85	III. <i>General.</i>	1414 227 A
VIII.	915 117	Conſtantino-	806 70
IX.	1063 171	politenum XXXIX.	809 70
X.	1073 173	XXXX.	814 71
Cæſarauguſtanum IV.	1318 92 A	XXXXI.	814 71
Cæſenatenſe	1042 168	XXXXII.	842 74
Calnenſe	978 121	XXXXIII.	854 76
Cambriticum II.	940 118	XXXXIV.	861 77
Campiniacenſe	1238 347	XXXXV.	869 79
Cantuarieneſe II.	1439 233 A	XXXXVI. <i>Gener.</i>	879 82
III.	1463 234 A	XXXXVII.	901 116
Capuanum II.	1087 177	XXXXVIII.	944 119
III.	1118 262	XXXXIX.	963 120
Carilocenſe	926 118	XL.	975 121
Carifiacenſe I.	849 75	XLI.	1140 265
II.	857 76	XLII.	1143 266
III.	858 76	XLIII.	1144 266
IV.	868 79	XLIV.	1147 267
Caffilieneſe	1172 270	XLV.	1166 269
Celichythenſe	816 72	XLVI.	1168 270
Ciceſtrenſe I.	1157 268	XLVII.	1277 312
II.	1289 355	XLVIII.	1280 313
III.	1292 355	XLIX.	1285 314
Clarendonenſe	1164 269	L.	1341 95 A
Claramontanum I.	1095 179	LI.	1347 97 A
II.	1110 260	LII.	1450 233 A
Cleonadenſe	1162 269	LIII.	1255 342
Clovelhovienſe IV.	803 70	Copriniacenſe I.	1260 342
V.	822 72	II.	1262 350
VI.	824 72	III.	852 75
Colonienſe I.	843 74	Cordubenſe	1050 169
II.	870 80	Coyacenſe	
III.	873 81		
IV.	887 85		
V.	1056 170	D.	
VI.	1116 261	Dalmaticum	1199 273
VII.	1118 262	Danicum	1257 342
VIII.	1260 342	Dertulanum	1429 230 A
IX.	1266 350	Divionenſe	1199 273
		Dublinienſe	1176 271
		Duisbergenſe	927 118

(H)

Dunelmeneſe

INDEX CONCILIORUM.

	Ann. Pag.		Ann. Pag.
Dunelmense L.	1255 349	III.	840 74
II.	1276 352	III.	948 119
Dunstapliense L.	1214 343	Infulanum I.	1251 348
II.	874 81	II.	1288 355
		Jotrense	1130 264
		Juliobonense	1080 176
E.			
EBoracense I.	1195 273	K.	
II.	1252 348	K Alense	1008 166
III.	1367 98 A	Karrosense	989 122
IV.	1466 234 A	Kingstonsense	838 74
Engilnheimense <i>vid.</i> Ingilnheimense.		Kyrtlingtoniensense	977 121
Erpfordiensense sive Erphord.	932 118		
II.	1073 173		
III.	1074 174	L.	
Exoniense	1287 354	L Ambethense I.	1206 342
		II.	1261 350
		III.	1280 353
F.		IV.	1281 353
FErrariense & Florent.	1438 232 A	V.	1330 94 A
Florentinum I.	1055 170	VI.	1351 98 A
II.	1105 258	VII.	1362 98 A
Floriacense	1107 259	Lanciciense I.	1197 273
Francofordiensense II.	1006 166	II.	1246 348
Frisingenfense	1440 233 A	III.	1285 354
Fulfeldensense	1104 258	Landavensense II.	890 85
Fuxensense	1226 345	III.	950 119
		IV.	955 120
G.		V.	988 122
GERmanicum III.	1225 345	VI.	1034 168
Gerundensense II	1097 180	VII.	1056 170
Gilfortianum	1188 273	Langensense	1278 352
Glocestriensense	1378 99 A	Lateranensense II.	1102 258
Gonteriensense I.	1231 346	III.	1104 258
II.	1253 348	IV.	1110 260
III.	1268 351	V.	1112 260
Grateleanum	928 118	VI.	1116 261
Guaftaliensense	1106 259	VII. <i>Generale.</i>	1123 263
Guidonensense	1242 347	VIII. <i>Generale.</i>	1139 265
		IX.	1168 270
H.		X. <i>Generale.</i>	1179 272
		XI. <i>Generale.</i>	1215 344
HAbamense	1012 166	Latiniacense	1142 265
Hafniense	1425 230 A	Laudense	1161 269
Helenensense I.	944 119	Lauriacense	843 74
II.	1027 168	Laufdunense	1109 260
Herbipolensense I.	1166 270	Legionensense I.	1012 166
II.	1287 355	II.	1091 177
Hibernicum II.	1097 180	III.	1135 264
III.	1152 268	Lemovicensense I.	1029 168
Hierosolymitanum VI.	1099 181	II.	1031 168
VII.	1107 259	III.	1052 170
VIII.	1111 260	IV.	1095 180
IX.	1136 264	Leodiensense	1131 264
X.	1142 266	Leyrensense	1022 167
		Lingonensense I.	830 73
I.		II.	818 76
		III.	1080 176
J.		Londinensense I.	833 73
JAccitanum	1060 170	II.	944 119
Ilberdensense II.	1129 263	III.	948 119
III.	1246 348	IV.	970 120
Ingilnheimensense I.	826 72		

V.

INDEX CONCILIORUM.

V.	1075	<u>174</u>			Ann. Pag.
VI.	1078	<u>175</u>	III.		858 <u>76</u>
VII.	1102	<u>258</u>	IV.		863 <u>78</u>
VIII.	1107	<u>259</u>	V.		869 <u>80</u>
IX.	1108	<u>259</u>	VI.		888 <u>85</u>
X.	1109	<u>259</u>	Moguntinum five Moguntia-		
XI.	1125	<u>263</u>	cenſe I.		813 70
XII.	1127	<u>263</u>	II.		847 <u>75</u>
XIII.	1138	<u>265</u>	III.		848 <u>75</u>
XIV.	1140	<u>265</u>	IV.		852 <u>75</u>
XV.	1143	<u>266</u>	V.		857 <u>75</u>
XVI.	1154	<u>268</u>	VI.		888 <u>85</u>
XVII.	1162	<u>269</u>	VII.		1023 <u>168</u>
XVIII.	1175	<u>270</u>	VIII.		1049 <u>169</u>
XIX.	1200	<u>273</u>	IX.		1054 <u>170</u>
XX.	1214	<u>343</u>	X.		1069 <u>172</u>
XXI.	1237	<u>347</u>	XI.		1071 <u>173</u>
XXII.	1265	<u>350</u>	XII.		1075 <u>174</u>
XXIII.	1268	<u>351</u>	XIII.		1080 <u>176</u>
XXIV.	1291	<u>355</u>	XIV.		1085 <u>177</u>
XXV.	1296	<u>355</u>	XV.		1105 <u>259</u>
XXVI.	1309	89 A	XVI.		1233 <u>346</u>
XXVII.	1321	92 A	XVII.		1235 <u>346</u>
XXVIII.	1328	94 A	Monſpelienſe I.		1162 <u>269</u>
XXIX.	1342	96 A	II.		1195 273
XXX.	1382	99 A	III.		1214 <u>343</u>
XXXI.	1391	100 A	IV.		1224 <u>344</u>
XXXII.	1396	100 A	V.		1258 <u>349</u>
XXXIII.	1414	229 A	Montilienſe		1209 <u>342</u>
XXXIV.	1486	235 A	Moſomenſe I.		948 119
Lugdunenſe V.	1055	<u>170</u>	II.		995 122
VI.	1080	<u>176</u>	Mutinenſe		973 121
VII. Generale.	1245	<u>347</u>			
VIII. Generale.	1274	<u>351</u>			
Lumbarienſe	1176	<u>271</u>	NAmnetenſe five Nan-		
			net. II.		896 80
			III.		1127 <u>263</u>
			IV.		1264 <u>350</u>
			Narbonenſe III.		906 <u>117</u>
			IV.		911 <u>117</u>
			V.		990 <u>122</u>
			VI.		1054 <u>170</u>
			VII.		1056 <u>170</u>
			VIII.		1090 <u>177</u>
			IX.		1207 <u>343</u>
			X.		1227 <u>345</u>
			XI.		1235 <u>346</u>
			XII.		1374 98 A
			Nazarenum		1160 <u>268</u>
			Nemaufenſe I.		886 <u>85</u>
			II.		1096 <u>180</u>
			III.		1284 <u>354</u>
			Neopolitanum		1120 <u>262</u>
			Neultriacum		877 82
			Nicoſienſe I.		1313 91 A
			II.		1320 92 A
			III.		1340 95 A
			Nigellenſe five Nivigellenſe		1200 <u>274</u>
			Normannicum I.		1161 <u>269</u>
			II.		1184 <u>272</u>
			Northamptonienſe I.		1138 <u>265</u>
			II.		1164 <u>269</u>

INDEX CONCILIORUM.

	Ann. Pag.		Ann. Pag.
III.	1176 <u>271</u>	Pictaviense <u>I.</u>	<u>1000</u> <u>123</u>
IV.	1177 <u>272</u>	II.	1032 <u>168</u>
V.	1267 350	III.	1078 <u>175</u>
Norwicense	1255 <u>342</u>	IV.	1100 <u>181</u>
Noviomagenſe	831 <u>73</u>	V.	1106 <u>259</u>
Noviomeneſe <u>I.</u>	814 <u>71</u>	VI.	1280 <u>313</u>
II.	1344 <u>26 A</u>	VII.	1284 <u>354</u>
Nugarolieneſe <u>I.</u>	1290 355	Pinnatenſe	1062 171
II.	1303 <u>88 A</u>	Pipewellenſe	1189 273
III.	1315 <u>91 A</u>	Piſanum <u>I.</u>	1134 <u>264</u>
Nymphæenſe	1233 <u>346</u>	II. Generale.	1409 227 A
O.		Piſtenſe <u>I.</u>	862 <u>72</u>
OSborienſe	1062 <u>171</u>	II.	869 <u>80</u>
Othonienſe	1245 <u>347</u>	Placentinum <u>I.</u>	1095 <u>179</u>
Ovetenſe <u>I.</u>	873 <u>81</u>	II.	1132 <u>264</u>
II.	901 <u>116</u>	Pontigonenſe	876 81
III.	1115 <u>261</u>	Portuenſe	897 <u>86</u>
Oxonienſe <u>I.</u>	1160 <u>268</u>	Poſonienſe	1309 <u>89 A</u>
II.	1222 <u>344</u>	Pragenſe <u>I.</u>	1405 226 A
III.	1408 226 A	II.	1421 229 A
P		Q.	
PAalentinum <u>I.</u>	1114 <u>261</u>	Q ^u intiliniſe <u>I.</u>	<u>1085</u> <u>177</u>
II.	1129 <u>264</u>	II.	<u>1105</u> <u>258</u>
III.	1388 <u>99 A</u>	R.	
Pampilonenſe	1023 <u>168</u>	RAvennateneſe five Raven-	
Papienſe <u>I.</u>	1076 <u>175</u>	nenſe <u>II.</u>	877 81.
II.	1160 <u>268</u>	III.	904 <u>117</u>
III. Generale	1423 <u>230 A</u>	IV.	967 <u>120</u>
Parienſe VII.	824 <u>72</u>	V.	997 122
VIII.	829 <u>73</u>	VI.	1014 166
IX.	832 <u>73</u>	VII.	1128 <u>263</u>
X.	834 <u>73</u>	VIII.	1253 <u>348</u>
XI.	847 <u>75</u>	IX.	1270 <u>351</u>
XII.	849 <u>75</u>	X.	1286 <u>354</u>
XIII.	1050 <u>169</u>	XI.	1307 88 A
XIV.	1092 <u>178</u>	XII.	1310 90 A
XV.	<u>1105</u> <u>258</u>	XIII.	1311 90 A
XVI.	1129 <u>263</u>	XIV.	1314 91 A
XVII.	1147 <u>267</u>	XV.	<u>1317</u> 92 A
XVIII.	1186 273	Redingenſe <u>I.</u>	1206 <u>342</u>
XIX.	1196 <u>273</u>	II.	1279 352
XX.	1201 <u>342</u>	Redonenſe	1273 <u>351</u>
XXI.	1209 <u>342</u>	Rhemenſe <u>II.</u>	<u>813</u> <u>71</u>
XXII.	1212 <u>343</u>	III.	892 <u>85</u>
XXIII.	1223 <u>344</u>	IV.	900 <u>86</u>
XXIV.	1226 <u>345</u>	V.	923 <u>118</u>
XXV.	1260 <u>349</u>	VI.	936 <u>118</u>
XXVI.	1263 <u>350</u>	VII.	953 120
XXVII.	1264 350	VIII.	975 121
XXVIII.	1303 88 A	IX.	989 <u>122</u>
XXIX.	1312 <u>91 A</u>	X.	991 <u>122</u>
XXX.	1323 93 A	XI.	994 <u>122</u>
XXXI.	1329 94 A	XII.	995 <u>122</u>
XXXII.	1346 <u>97 A</u>	XIII.	1049 <u>169</u>
XXXIII.	1394 100 A	XIV.	1092 <u>178</u>
XXXIV.	1429 230 A	XV.	1094 <u>179</u>
Pedredanum	1071 <u>173</u>	XVI.	1119 <u>262</u>
Pennafidenſe	1302 <u>88 A</u>	XVII.	1131 <u>264</u>
Perpinianum	1408 226 A		XVIII.

INDEX CONCILIORUM.

	Ann. Pag.		Ann. Pag.
XVIII.	1148 <u>267</u>	CI.	1210 <u>343</u>
XIX.	1232 <u>346</u>	CII.	1228 <u>345</u>
XX.	1235 <u>346</u>	CIII.	1302 <u>88 A</u>
XXI.	1239 <u>347</u>	CIV.	1412 <u>227 A</u>
XXII.	1271 <u>351</u>	Rothomagenſe II.	1050 <u>169</u>
XXIII.	1287 <u>355</u>	III.	1072 <u>173</u>
XXIV.	1408 <u>226 A</u>	IV.	1074 <u>173</u>
Rochinghamenſe	1094 <u>178</u>	V.	1096 <u>180</u>
Roffiacenſe I.	1218 <u>349</u>	VI.	1118 <u>262</u>
II.	1327 <u>94 A</u>	VII.	1119 <u>262</u>
Romanum I.	826 <u>72</u>	VIII.	1299 <u>356</u>
II.	813 <u>76</u>	IX.	1335 <u>95 A</u>
III.	861 <u>77</u>	X.	1335 <u>95 A</u>
LIH.	862 <u>78</u>	XI.	1445 <u>233 A</u>
LIV.	863 <u>78</u>		
LV.	864 <u>79</u>		
LVI.	865 <u>79</u>		
LVII.	868 <u>79</u>		
LXVIII.	877 <u>81</u>		
LIX.	879 <u>82</u>		
LX.	879 <u>82</u>		
LXI.	881 <u>85</u>		
LXII.	893 <u>85</u>		
LXIII.	897 <u>86</u>		
LXIV.	904 <u>117</u>		
LXV.	906 <u>117</u>		
LXVI.	949 <u>119</u>		
LXVII.	963 <u>120</u>		
LXVIII.	964 <u>120</u>		
LXIX.	964 <u>120</u>		
LXX.	969 <u>120</u>		
LXXI.	983 <u>121</u>		
LXXII.	989 <u>122</u>		
LXXIII.	993 <u>122</u>		
LXXIV.	996 <u>123</u>		
LXXV.	998 <u>123</u>		
LXXVI.	1015 <u>167</u>		
LXXVII.	1046 <u>169</u>		
LXXVIII.	1047 <u>169</u>		
LXXIX.	1049 <u>169</u>		
LXXX.	1050 <u>169</u>		
LXXXI.	1051 <u>170</u>		
LXXXII.	1053 <u>170</u>		
LXXXIII.	1057 <u>171</u>		
LXXXIV.	1059 <u>171</u>		
LXXXV.	1063 <u>171</u>		
LXXXVI.	1065 <u>172</u>		
LXXXVII.	1074 <u>173</u>		
LXXXVIII.	1076 <u>174</u>		
LXXXIX.	1078 <u>175</u>		
XC.	1078 <u>175</u>		
XCI.	1079 <u>175</u>		
XCII.	1080 <u>175</u>		
XCIII.	1081 <u>176</u>		
XCIV.	1084 <u>177</u>		
XCV.	1089 <u>177</u>		
XCVI.	1098 <u>180</u>		
XCVII.	1098 <u>180</u>		
XCVIII.	1099 <u>181</u>		
XCIX.	1116 <u>261</u>		
C.	2122 <u>262</u>		

INDEX CONCILIORUM.

	Ann. Pag.		Ann. Pag.
VI.	941 <u>118</u>	cum IV.	<u>813</u> <u>71</u>
VII.	1092 <u>178</u>	V.	912 <u>117</u>
VIII.	1115 <u>261</u>	VI.	1055 <u>170</u>
IX.	1120 <u>262</u>	VII.	1060 <u>171</u>
X.	1155 <u>268</u>	VIII.	1096 <u>180</u>
XI.	1455 <u>234</u> A	IX.	1163 <u>269</u>
Sutrinum I.	1046 <u>169</u>	X.	1236 <u>347</u>
II.	1059 <u>171</u>	XI.	1239 <u>347</u>
Syriacum	1115 <u>261</u>	XII.	1282 <u>354</u>
		XIII.	1448 <u>233</u> A
T			
Ardanenſe	97n <u>121</u>	U	
Tarraconenſe II.	1230 <u>345</u>	Valentinum Gall. IV.	<u>855</u> <u>76</u>
III.	1242 <u>347</u>	V.	890 <u>85</u>
IV.	1279 <u>353</u>	VI.	1100 <u>181</u>
V.	1312 <u>91</u> A	VII.	1248 <u>348</u>
Tarſenſe	1177 <u>271</u>		
Theodonis-Villare I.	821 <u>72</u>	Valliſoletanum	<u>1322</u> <u>93</u> A
II.	835 <u>74</u>	Vaurenſe I.	1213 <u>343</u>
III.	844 <u>74</u>	II.	<u>1368</u> <u>98</u> A
Ticinenſe I.	850 <u>75</u>	Venetum	1177 <u>272</u>
II.	855 <u>76</u>	Vercellenſe	1050 <u>169</u>
III.	876 <u>81</u>	Vermerienſe II.	853 <u>76</u>
IV.	997 <u>123</u>	III.	863 <u>79</u>
V.	1020 <u>167</u>	IV.	869 <u>80</u>
Toletanum XXII.	1086 <u>177</u>	Vernenſe II.	844 <u>74</u>
XXIII.	1323 <u>93</u> A	Veronenſe	<u>1184</u> <u>272</u>
XXIV.	1339 <u>95</u> A	Viennenſe I.	892 <u>85</u>
XXV.	1347 <u>97</u> A	II.	1112 <u>260</u>
XXVI.	1355 <u>98</u> A	III.	1267 <u>350</u>
XXVII.	1473 <u>234</u> A	IV. <i>Generale.</i>	1311 <u>90</u> A
Tolofanum I.	873 <u>81</u>		947 <u>119</u>
II.	1056 <u>170</u>	Virdunenſe	1146 <u>267</u>
III.	1068 <u>172</u>	Vizeliacum	<u>1375</u> <u>99</u> A
IV.	1090 <u>177</u>	Uniejovienſe	1248 <u>347</u>
V.	1118 <u>262</u>	Uratſlavienſe I.	1267 <u>350</u>
VI.	1119 <u>262</u>	II.	
VII.	1210 <u>343</u>		
VIII.	1229 <u>345</u>		
IX.	1319 <u>92</u> A	W	
Trecenſe I.	1104 <u>258</u>	Wſtmonaſterienſe I.	1066 <u>172</u>
II.	1107 <u>259</u>	II.	1077 <u>175</u>
III.	1128 <u>263</u>	III.	1142 <u>266</u>
Tremonienſe	1005 <u>166</u>	IV.	1176 <u>271</u>
Trenorciſenſe	1115 <u>261</u>	V.	1177 <u>272</u>
Trevirenſe II.	948 <u>119</u>	VI.	1226 <u>345</u>
III.	1148 <u>267</u>	VII.	<u>1316</u> <u>91</u> A
Triburienſe I.	895 <u>86</u>		1240 <u>347</u>
II.	1031 <u>168</u>	Wigornienſe II.	1070 <u>173</u>
III.	1276 <u>352</u>	Windleſhorenſe I.	1114 <u>260</u>
Tricaſſinum I.	867 <u>79</u>	II.	<u>1175</u> <u>271</u>
II.	878 <u>82</u>	III.	<u>851</u> <u>76</u>
Trojanum	1093 <u>178</u>	Wintonienſe I.	975 <u>121</u>
Troſleianum I.	909 <u>117</u>	II.	1021 <u>167</u>
II.	921 <u>117</u>	III.	1070 <u>173</u>
III.	924 <u>118</u>	IV.	1076 <u>174</u>
IV.	927 <u>118</u>	V.	1139 <u>265</u>
Tullenſe II.	819 <u>77</u>	VI.	1142 <u>266</u>
III.	860 <u>77</u>	VII.	829 <u>73</u>
Tulugienſe, aliis Helenenſe	1065 <u>172</u>	Wormatienſe II.	833 <u>73</u>
Turiaſonenſe	1229 <u>341</u>	III.	868 <u>79</u>
Turonenſe, ſive Turoni-		IV.	890 <u>85</u>
		V.	1076 <u>174</u>
		VI.	1122 <u>262</u>
		VII.	

INDEX

INDEX RERUM

MEMORABILIMUM

Quæ in hoc Opere continentur.

Monendum est LECTOR, in hunc Indicem (missis quæ ad singulos Scriptores proprie spectant) ea tantummodo referri, quæ quasi obiter notata, prima statim fronte suis locis non ita commode reperiri possent.

Pr. Prolegomena, A. Appendicem notat. Quæ D. subnexum habent in Dissertationibus quaerenda sunt.

Prior numerus VOL. secundus PAG. tertius COL. denotat.

A

- A**bbatissa Synodis interfuit, [L. 610. 1.](#)
Abercius Marcellus, [L. 85. 1.](#)
Acacius Basilidianorum quid voluerit, [L. 42. 2.](#)
Abgari Epistola ad Christum, Christique Responsorio; earum fides astringitur, [L. 2.](#)
Argumenta in contrarium solvuntur, *ibid.*
Agiasmus, [2. 20. D.
Agapodotus hymnus apud Græcos, \[2. 20. D.
Acamete Monachi, qui & unde ita dicti, Nestorianis favebant, \\[L. 371. 2.\\]\\(#\\)
Acha rerum apud se gestarum Romam transmittere solebant Provinciarum Rectores, \\[L. 38. 1.\\]\\(#\\)
Acha Pilati de Christo quæ, *ibid.*
Acha SS. Martyrum, \\[L. 22. 2.\\]\\(#\\)
Academie & Scholæ celebriores sub Carolo Magno florentes, \\[2. 1.\\]\\(#\\)
Academia Complutensis fundata, \\[2. 243. 2. A.\\]\\(#\\)
Heidelbergensis, \\[2. 79. 2. A.\\]\\(#\\)
Tubingenis, \\[2. 193. 2. 224. 1. A.\\]\\(#\\)
Adda Hæreticus, \\[L. 139. 1.\\]\\(#\\)
Additamentum Filioque ad Symbolum in Synodo CP. damnatum, \\[2. 82. 2.\\]\\(#\\)
Legitime factum in Concil. Florentino declaratur, \\[2. 233. 1. A.\\]\\(#\\)
Aden maris rubri portus quis, \\[L. 102. 2.\\]\\(#\\)
Adinantus Manetis discipulus, \\[L. 143. 1.\\]\\(#\\)
Ejus liber ab Augustino refutatus, *ibid.*
Ab Adda diversus, \\[L. 145. 1.\\]\\(#\\)
Æmilie Ecclesiæ a subiectione Episcopi Ravennatis eximuntur, \\[2. 259. 1.\\]\\(#\\)
Aivos apud Græcos Psalmi qui, \\[2. 20. D.\\]\\(#\\)
Αἰδώς hymnus B. Virginis apud Græcos, qua occasione institutus, \\[2. 21. D.\\]\\(#\\)
S. Albani Monasterium quando conditum, \\[L. 651. 2.\\]\\(#\\)
Albigenses, vid. *Waldenses*
Alemanni tanquam de Natura Divina male sentientes perperam accusati, \\[2. 269. 2.\\]\\(#\\)
Almarici Carnotensis, ejusque discipulorum infana dogmata, \\[2. 342. 2.\\]\\(#\\)
Ἀματωλίων σωτηρία liber Græcorum Ecclesiasticus, \\[2. 21. D.\\]\\(#\\)
Ἀμμειος Psalmus CXVIII. cur ita dictus, \\[2. 21. D.\\]\\(#\\)
Ἀνάβασμος cantica graduum apud Græcos, \\[2. 21. D.\\]\\(#\\)
Ἀναγνώστis liber ap. Græcos quis, \\[2. 21. D.\\]\\(#\\)
Andreas Trapezuntius, \\[2. 149. 2. A.\\]\\(#\\)
Angeli & animas humanas non prorsus esse incorporeales tradebant Patrum nonnulli, \\[L. 598. 1.\\]\\(#\\)
Angli Ecclesiastico antiquitatis studio insignes, Pr. \\[44.\\]\\(#\\)
Angli Hispanis præcedere debere judicantur, \\[2. 229. 1. A.\\]\\(#\\)
Anglia Episcopos ordinandi potestas a Pontifice injulte arrogata, \\[L. 576. 1.\\]\\(#\\)
Anglia aliquot sedes Episcopales in urbes translatae, \\[2. 175. 1.\\]\\(#\\)
Anglicana Ecclesiæ sententia de legendis Scripturis Ælfrici tempore, \\[2. 110. 2.\\]\\(#\\)
item de Eucharistia, Christum in ea non esse corporaliter præsentem, *ibid.*
Anglicanus Clerus legum præsumere abrogationem petit, \\[2. 233. 2. A.\\]\\(#\\)
Anglo-Saxones ad fidem Christi conversi, \\[L. 490. 2.\\]\\(#\\)
Annatarium onus Ecclesiæ investum, \\[2. 82. 1. A.\\]\\(#\\)
Annatarium exactio damnatur, \\[2. 231. 1. A.\\]\\(#\\)
Anni ab Adamo ad Christum quomodo a Græcis numerati, \\[L. 398. 1.\\]\\(#\\)
Anni initium a Christi Nativitate computandum, \\[2. 90. 1. A.\\]\\(#\\)
Antiochenum seditio adversus Imperatoris statuas, \\[277. 2. 300. 1.\\]\\(#\\)\]\(#\)](#)

Antiquitatis

INDEX RERUM

Antiquitas Ecclesiasticæ neglectus falso Protestantibus objectus, *Pr.* 44.
Antiquitas Ecclesiasticæ studium commendatum, *Pr.* *ibid.*
Ἀπολόγιον quifnam liber apud Græcos, 2. 21. D. in quibus a Menæis differt, *ibid.*
Ἀπολόγιον νέον, 2. 22. D.
Ἀντίφωνα Officium Ecclesiasticum, *ibid.* quando & quomodo recitatum, *ibid.*
Antonius Syrtæus, 2. 240. 2. A.
Ἀπὸ ἐκπύων Officium apud Græcos, 2. 22. D.
Appellationes ad sedem Rom. a Pontifice Rom. injuste vendicæ, 1. 394. 2.
 Ab Ecclesiis Africanis damnatæ & prohibitæ, *ibid.* & 409. 1.
Apocrisarii sedis Rom. apud Aulam imperatoriam quando primum facti, 1. 431. 2.
Apolonium Tyanæum Christo Domino a Gentilibus comparatus, 1. 344. 2.
Apostoli quamdiu in Judæa remanserint, antequam ad Gentēs abirent, 1. 5. 1.
Apostolorum Series & Acta juxta Dorotheum, 1. 168.
Ἀποστολῶν liber Græcorum Ecclesiasticus, cur ita dictus, antiquitas ejus, 2. 23. D.
Ἀποστολὴν ἄγγελλον quid, 2. 23. D.
Aquæ benedictio ap. Græcos quæ, 2. 20. D.
 Officium duplex, *ibid.* aquæ in memoriam baptismatis Christi domi servatæ, *ibid.*
Arclutensis Ecclesiæ jura ab Hilario adversus Leonem Papam defensa, 1. 416. 1.
Ariana Hæresis, ejusque Sectæ varix, 1. 152. 2. unde primum orta, 1. 173. 2.
Ariani S. Scripturam corruperunt, 1. 269. 1.
Ariani quo sensu Christum Deum, & verum Deum esse dicebant, 2. 46. D.
 Creaturam esse affirmabant, 46. D. qualem Filii generationem agnoscebant, 50. D. idem illis creare & gignere, *ibid.*
 Filium esse ὁμοῖον præfractæ negabant, 51. D. nec æternum esse nisi Patris solummodo voluntate agnoscebant, 54. 2. D.
Arianus divinitus obmutescens conversus, 1. 553. 1.
Arii fraus & vafritia notata, 2. 54. 59. D.
Aristotelii libri quidam exulti, 2. 343. 1.
Armachane Academiæ alumnis solis licet theologiam publice prælegere, 2. 269. 1.
Armeniorum cum Græcis Concordia tentata, 2. 238. 1. 245. 1. plenius, *ibid.* 271. seq. quo sensu appendicem ad trisagium intelligunt, *ibid.* cum Latinis Concordia, 2. 89. 1. 92. 2. A.
Asiacus in depositi Chrysolomi locum quo tempore subrogatus, quamdiu sedem suam tenuit, 1. 335. 2.
Articuli Cleri, qui, 2. 92. 1. A.
Ἀρτοῦ ἐκτίσις in Oratione Dominica, quid, 1. 180. 2.
Astrologia vana a veteri Ecclesia damnata, 1. 54. 1.

Augustini de Roma libellus damnatus salvo auctore, 2. 231. 1. A.
S. Augustinus nunquam fuit Monachus, 2. 220. 1. A.
Augustinus Justinianus, 2. 17. 1. A.

B

Babylon in prima S. Petri Epistola, quem locum designat, 1. 5. 2.
Bæsa, 2. 23. D.
Bambergensis Ecclesia in Episcopatum erecta, 2. 166. 1.
Bauchorensium Monachorum strages ad Augustinum Caut. referenda, 1. 549. 2.
 De Baptismo Hæreticorum controversia, quando orta, 1. 98. 1. 101. 1. 126. 2. 131. 2. 158. 1.
Baptismus, varia apud Græcos circa illum officia, 2. 23. 2. D.
Bardeanes Babylonius, an idem cum Bardeane Syro, 1. 78. 1.
Bardeanisile quenam docuerunt, 1. 77. 2.
Barlaamites, 2. 2. 2. A.
Barlaamitarum hæresis damnata, 2. 96. 1. A.
Baronii laus, *Pr.* 6. de ejus Annalibus judicium, *ibid.*
Βασίλειος qui libri, 2. 23. D.
Basilidi dogmata quæ, 1. 49. 2.
Basilicarum dedicationes in publicis solenniis fieri solite, 1. 176. 2.
Basilus amicus Chrysolomi neque Cæsariensis, neque Seleuciensis, 1. 300. 1.
Beguardi seu *Begvini*, 2. 1. 2. A.
Begua apud Manichæos, quid: 1. 143. 2.
Benedictinus Ordo, quando fundatus, 1. 490. 1.
Beneventana sedes Archiepiscopatus quando facta, 2. 120. 2.
Beryli hæresis quæ, 1. 157. 1. a concilio Bostreno damnatur, *ibid.*
Biblia Complutensia, 2. 243. 244. A.
Bibliorum editio Lucianæ Nicomedie in pariete armarii, calce circumlita inventur, 1. 155. 1.
Bibliotheca Cæsariensis a quo exstructa, 1. 153. 2.
Bibliotheca a Carolo Imp. IV. Universitati Carolinæ dono data, 2. 72. 1. A.
Bibliotheca Hierosolymita a quibus exstructa & aucta, 1. 100. 2.
Bigamos notavit vetus Ecclesia, 2. 36. 1. D.
Bogomilorum hæresis quæ, 2. 235. 1.
Bogomilorum hæresis quando orta, infana dogmata quæ, 2. 266. 2.
Bolsenorum postulata in Concil. Basil. 2. 230. 1. A.
Boiarum quo tempore conversi, 1. 490. 2.
Bonkontus J. C. 2. 35. 2. A.
Bonifacius Ferrerius, 2. 107. 2. A.
Brenensis Ecclesia quando fundata, 2. 184. 1. A.
Brenensium & *Haubergensium* Episcop. &

Archiep.

INDEX RERUM.

Archiep. series, *ibid.*
Britannorum Episcopi Romanos ritus agnoscere recusant, **1. 601. 1.**
Bulgari quo tempore conversi, **2. 25. 2.**
Byzantina sedes a quo fundata, **1. 165.**
 Catalogus, series & successio Episcoporum Byzantinorum usque ad tempora Constantini M. **1. 166. 167. 171. 2.**
 Controversia inter sedem CP. & Rom. de præcedentia, unde orta, **168.** ab Origine sua prolixius repetita, **171. 1.** Privilegia Byzantinæ sedi concessa, **171. 1.**
371. 2. 431. 2.
 C.
Cæremonias Ecclesiæ veteris quinam descripsiunt, *Pr. 39.*
Cæsariensis sedes Metropolitana, **2. 92. 1. A.**
Calix Laicis interdictus, **2. 101. 2. A.**
Canon varios notat Græcorum libellos & Officia Ecclesiastica, **2. 29. 2. D.**
Canon Magnus quis, & cur ita dictus, *ibid.*
Canones in Diptycha non relati, **1. 486. 2.**
Canones Apostolici cur ita dicti, **1. 29. 2.**
Canonum collectores, **1. 487. 2.**
Cantuarie Archiepiscopalis dignitas extincta Lichfeldensi restituta, **2. 70. 1.**
Cantuariensis Archiepiscopus totius Angliæ Primatis titulo donatus, **2. 178. 2.**
Cantuariensium Archiepiscoporum series & vitæ, **2. 78. 1. A.**
 Tria Capitula quæ, **1. 490. 2.** a Synodo V. Generali damnantur, **122. 2.**
Controversia de his a quo primum mota, *ibid.*
Cardinalis unde dictus, **2. 56. 2.**
Cardinalium institutio, dignitas, insignia, **2. 124. 2. 299. 1.**
Charitatis mirandæ exemplum insigne, **1. 289. 1.**
Carolini libri de non adorandis imaginibus, a quo conditi; **1. 634. 1.** eorum fides & auctoritas vindicatur, *ibid.*
Catalogus librorum V. Testam. a Melitone confectus, quænam in eo observanda, **1. 72. 1.**
Catalogus Pontificum Romanorum Bucherianus ævo Liberiano recentior, **1. 10. 2.**
Cathismata in Græcorum Plalterio quæ, **2. 40. 2. D.**
Cataplyges, **1. 74. 2.** eorum dogmata, *ibid.*
Catholicæ communionis iudices a Theodosio constituti, **1. 365. 1.**
Caxtonis (Gul.) Historicus, **2. 18. 2. A.**
Centuriarum Magdeburgensium elogium, *Pr. 4. seq.*
Cerinthi hæresis qualis, **1. 36. 2.**
Χαερτιουμ hymni in laudem B. Virginis, **2. 39. D.**
Χερονοια, **2. 39. D.**
Χυτίζαρι quare sic dicti, **2. 6. 2. D.**

Chiliasini opinio ab antiquis quibusdam Scriptoribus recepta, **1. 48. 1. 65. 1. 123. 2. 147. 2.** hæc opinio unde ac quo auctore, **48. 1.**
Christiani ob heterias sub Trajano accusati, **1. 40. 2.**
 Trajani de iis sententia, *ibid.*
Christiani in Ægypto singulares, **2. 113. 1.**
Christus, vide *Filius*.
 De Christi Corporis & Sanguinis veritate in Eucharistia quis primus scripsit, **2. 32. 1.**
Chronicon Alexandrinum cur ita dictum, ubi repertum, & a quo tandem editum, **1. 580. 1.**
Chronologie Ecclesiastica Scriptores qui, *Pr. 39.*
Circumcisio nonnunquam iterata, **1. 99. 1.**
Claudius Satorninus, **1. 93. 1.**
Clementina Constitutiones, **2. 90. 2. A.**
Cleobius Hæreticus, **1. 21. 2.**
Clericorum in commune viventium societas instituta, **2. 168. 2.**
Clericorum conjugium adversus Papæ decretum animose tuentur Germani, a **174. 1.**
Clerici vitæ communis instituti, **2. 74. 1. A.**
Clericorum conjugium veteribus licitum, **1. 155. 2. 213. 2. 234. 2. 289. 1. 2. 159. 1. A.**
Codex Euclym quis, & quando conditus, **1. 486.**
Codex Canonum Ecclesiæ universæ, quis, Origo ejus & processus, **1. 486. 2. 487. 1.**
Codex Canonum Ecclesiæ Orientalis, **1. 387. 1. & 2. 24. D.** quot & quos Canones continet, **2. 23. D.** in synodis super mensam collatus, **2. 24. D.**
Codex Canonum Æthiopicus, quid continet, **2. 24. D.**
Codex Evangeliorum in conciliis super mensam poni solitus, **2. 24. D.**
Cælestis Dea ab Afris culta, **1. 284. 1.** varia sortita nomina, *ibid.* sub Veneris nomine præcipue a Carthagenensibus adorata, *ibid.* Astarte apud Phœnices dicta, *ibid. 2.*
Calibatæ jugum non imponendum, **1. 74. 2.**
Cenobium Peribleptæ Constantinopoli quid, **2. 198. 2.**
Colonienſium Episcoporum & Archiepiscoporum catalogus, **2. 62. 1. A.**
Colorbasi Hæresiarchæ dogmata quædam, **1. 96. 1.**
Conciliabulum Ephesium Latæcinale, **1. 406. 1.**
Concilium CP. Generale VI. **1. 566. 2.**
Concilium Antiochenum adversus Paulum Samosatenum, **1. 123. 2. 122. 2. 134. 1. 135. 2.**

INDEX RERUM.

Concilium Antiochenum adversus Paulum Samofatenum, **L 123. 2. 132. 1. 134. 1. 135. 2.**
Concilium CP. sub Menna distinctum a Concilio V. 1. **158.**
Concilii CP. Generalis VIII. sententia, Ignatiani, calamis, ipso sanguine Sacramentali tinctis, subscripserunt, **2. 47. 2.**
Concilium Ephesinum quo tempore, qua occasione habitum, **L 391. 1.**
Concilium Lateranense sub Innocentio III. De Canonibus ejusdem quid sentiendum, **2. 276. 1.**
Concilio Niceno non praeiit Hosius, tanquam Papae legatus, **L 185. 2.**
Concilium Quini-Sextum, 1. 608. **2.**
Concilium Oecumenicum jure haberi potest absque Papae auctoritate, vel legatis, 1. **646. 2.** Potestatem habet immediate a Christo, **2. 228. 1. A.** etiam super Papam, *ibid.* & **231. 2. A.**
Concordata Gallica, **2. 236. 2. A.**
Concordia inter Latinos & Graecos in Concilio Lugdun. facta, **2. 277. 2.** frustra.
Consilium Sodalitatis quando & a quo instituta, **2. 308. 2.**
Confessio fidei μαρτύριον dicta quae, **L 315. 2.**
Confessio Sacerdotalis primis Ecclesiae saeculis necessaria non est habita, **2. 178. 2. A.**
Confirmatio Episcoporum solorum munus, **L 131. 2.**
Confirmatio cum Baptismo olim conjuncta, **2. 33. 1. D.**
Conjugium cum consanguinea damnatum, **2. 123. 2.**
Conjugium Clericorum damnatum, **2. 348. 1.**
Con-Lucianista qui, **L 174. 1.**
Constantini Crisostomi impia & absurda dogmata quae, **2. 265. 2.**
Constantini donatio a Pontificiis impugnata, **2. 154. 1. 163. 1. A.**
Constantini M. tribus filiis Rom. imperii distributio, **L 205. 1.**
Constantinopolis quando aedificata, quando dedicata, **1. 199. 2.**
Constantinopolitano Antistiti proximus post Romanum Episcopum honor tributus, **1. 171. 1. 365. 1.**
 Similitates inter utramque sedem inde ortae, *ibid.* Sedi huic privilegia a Concilio Chalcedonensi concessa, **485.**
Constantinus alius a Constantio Presbytero Antiocheno, **L 380. 2.**
Consuetudines Anglicanae confirmatae, circa eas turbæ, **2. 269. 2.**
Contentio inter Theologos & Juristas Oxon. **2. 100. 2. A.**
Conversio de conjugio Clericorum quomodo decisa, **2. 121. 1. 263. 2.**
Conventus Francofurtensis sub Ludovico Bavaro Imp. **2. 34. 2. A.**

Corporis Christi festum a quo & quando institutum, **2. 300. 1. 313. 2.**
Corrupticula qui, **L 504. 1.**
Coventrensi & *Lichfeldensi* Episcoporum series, **2. 48. 2. A.**
Crucigeri Patriarchales quinam, **2. 143. 1. A.**
Cyprianus Episcopus Antiochenus alius a Cypriano Cartaginensi, **L 129. 1.**

D.

Damaseni locus de processione Spiritus Sancti a Graecis in Synodo accurate expressus, **2. 354. 2.**
Decimae quomodo olim dividendae, **2. 70. 2.**
Decimarius pars quarta Ecclesiae Cathedralibus perolenda, **2. 172. 2.**
Dei unitas a gentilibus agnita, **L 348. 2.**
Defensor Ecclesiae quis, **2. 7. 1. D.**
Deputatus in Ecclesia Graeca quis, **2. 40.**
 D. an idem cum Ceroferario, *ibid.*
Διακονος, quid, **2. 25. D.**
Διακονοί, qui, **L 456. 2.**
Διδασκαλίας apud veteres variae, **L 43. 2. 105. 1.**
Disputationes in Concilio Niceno habitae fabulolae, **L 454. 2.**
Διδασκαί & *Διδασκαλίας* veterum quae, **L 109. 1.**
Διδασκαί apud recentiores Graecos quales, **2. 25. D.**
S. Dionysii reliquiae detectae & recognitae, **2. 170. 1.**
Dionysii Areopagita scripta quando publice citata, **L 589. 2.**
Διπλοκαταχρημαστος quid notat, **2. 25. D.**
Δίπτυχα, quae, antiquitas, eorum **2. 25. D.**
Discipulus quis, **2. 187. 1. A.**
Docetae, Haeretici, **L 78. 1.**
Dognata Scriptori alicui afficta, veræ ejus doctrinae contraria, scriptum illud spurium esse ostendunt, *Fr. 22.*
Dominica in Publii & oratio in ea usurpanda, **2. 23. 1. D.**
Dominicorum Ordo a quo primum institutus, & quando confirmatus, **2. 276. 2.**
Donatista, quid de his actum, **L 371. 1.**
Donatista, unde Montensis, Rutupani, Campite dicti, **L 209. 1.**
Dorothei Monembaliensis de Athanasii exilio error, **L 190. 2.**
Dorotheus Heracleæ Episcopus, **L 203. 2.**

E.

Ebionis Haereticus, **1. 1. 2. 15. 2. 99. 2.**
Ebitonite in Judæ Epistola Catholica descripti & designati, **L 15. 2.**
Ebionite quare Symmachiani dicti, **L 99. 2.**
Ecclesiam Orientalem inter & Occidentalem de causa Acacii pax facta, **L 503. 1.**

Ecclesiast.

INDEX RERUM.

Ecclesiam Orientalem inter & Occidentalem
dissenſio unde orta, **2. 1. 2.**
Eclipsis Solis tempore paſſionis Chriſti, **1.**
25. 2.
Edessa a Saracenis quando occupata, **2.**
185. 2.
Editiones S. Patrum quibus regulis ſeligendæ,
Pr. **24.**
Quo vetuſtiores, eo fideliores, *ibid.*
Editionum vetuſtiorum pretium, & ra-
ritas, *ibid.*
Editio Chryſoſtomi Saviliana cur neglecta, Pr.
29.
Egeliugus Brunſvicenſis, **2. 194. 1. A.**
Eirelaogum liber Græcorum Eccleſiaſticus,
quis, **2. 26. D.**
Eireos in Eccleſia Græca duplex, **2. 26. D.**
quænam in his officia, *ibid.*
Electorum Imperatorem eligendi an facultas
a Papa primum conceſſa, **2. 122. 2.**
Eleutherus Papa Montaniſino infectus, **1.**
82. 1.
Elipandi Toletani Hæreſis, **1. 633. 1.**
Encenia, plura circa hæc apud Græcos offi-
cia, **2. 26. D.**
Eucratite, **1. 75. 2.**
Enata officium pro defunctis, **2. 26. D.** cur
ita dictum, *ibid.*
Eusebi, liber Sybillinis Oraculis vetuſtor,
1. 58. 1.
Inde plura deſumpſit Sybillinorum au-
thor, *ibid.*
Enthufiaſmus divorum Pontificiorum, **2. 72. 2.**
143. 2. 153. 1. A.
Eὐαγγέλιον quid, **2. 26. D.**
Eὐχολογία, **2. 26. D.**
Episcopi duo eodem tempore in eadem ſede,
1. 100. 291. 2.
Episcopi contumelioſe non tractandi, **2. 83.**
2.
Episcopi injuſte depoſitis, an cum eorum
ſucceſſoribus colenda communio, **2.**
316. 1.
Episcopum Gentium, **1. 100. 1.**
Epistola Catholica S. Jacobi cur B. Petri Epi-
ſtolis præponatur, **1. 614. 1.**
Epistole Honorii & Innocentii Papæ in cau-
ſa Chryſoſtomi poſt ejus mortem ſcriptæ,
ſpurie, **1. 340. 2.**
Epistole decretales quando & a quo confi-
dæ, **2. 21. & 22.**
Epistole 7. Episcoporum ad Petrum Fullo-
nem de clauſula ab eo triſagio addita non
pro ſuppoſitiſ habendæ, **1. 451. 1.**
Evangelia varia ſub Apoſtolorum nominibus
conficta, Pr. **19.**
Eὐαγγέλιον apud Græcos quid, **2. 27. D.**
Evangelium Infantæ Salvatoris, **1. 4. 2.**
Evangelium ſecundum Hebræos, **1. 13. 2.**
Evangelium S. Matthæi a Pantæno in India
reperitum, **1. 84. 1.**
Proto-Evangelium admodum fabuloſum, **1.**

1. 188. 1.
Proto-Evangelium a quo primum ex Oriente
advectum, **1. 14. 2.**
Evangelium AETERNUM quando, & a qui-
bus conditum, **2. 276.**
Blaphema dogmata in eo contenta, *ibid.*
Ægre a Papa damnatum, **2. 277.**
Eὐαγγέλισταιον, quid, **2. 27. D.**
Euchaitarian urbs Theodoropolis cur dicta,
2. 139. 1.
Eucharistiam ſub utraque ſpecie recipere
Leonis **1.** tempore ſolebat Rom. Eccle-
ſia, **1. 431. 1. 462. 2.**
Poculum Eucharifticum recuſare nota
Manichæi, *ibid.*
De *Eucharistia* Eccleſiæ Anglicanæ Sæc. X.
ſententia, **2. 110. 1.**
Eucharistia ſine vino celebrandæ permiſſio
ab Innocentio VIII. Norwegis facta, **2.**
207. 1. A.
In *Eucharistia* aquam & fermentum non an-
plius uſurpanda, vino tantum, nulla ad-
mixta aqua definitur, **1. 608. 1.**
Eucharistia a Luciano martyre ſuper proprium
pectus celebrata, **1. 155. 1.**
Eucharistia ſub una ſpecie miniſtranda non
obſtante Chriſti inſtitutione & Eccle-
ſiæ Primitivæ praxi decernitur, **2. 229.**
1. A.
Eudoxia Aug. in Chryſoſtomum ira qua
eſt cauſa, & quo tempore orta, mortis
ejus tempus accurate definitur, **1. 335.**
1. & 2.
Eusemii in Chriſtum blaſphemæ, **1. 222.**
ſeq.
Eusebii Cæſarienſis fides & authoritas, **1.**
2. 2.
Eusebiani unde dicti, **1. 186. 2.**
Eusebius Arianiſmi immerito poſtulat, **2.**
42. D. & ſeq. quinam ex veteribus
eum accuſarunt, **43. 1. D.** malignus Ba-
ronii in illum animus unde, *ibid.* D. τὸ
ὀμνῆσαι Filii agnoſcebat, **53. D.** cur hoc
vocabulum ægre admittit, **53. 2. 54. 2.**
57. 1. D. ſubſcriptio decretis Nicænæ
prolixè vindicata, **57. 2. D.** formulam
hæc Synodo Nicænæ obtulit, **57. 1. D.** ac-
curatum ejus decreti Nicænæ examen,
ibid. D. apologiam pro ſe adverſus Arii
dogmata edidit, **58. D.** plures veterum
& recentiorum ſententiæ probantes illum
non fuiſſe Arianum, *ibid.* D. commercium
ejus cum Arianiſis unde, *ibid.* D. impoſuit
eſt Arius, *ibid.* in ſcriptis ejus durius &
incautus dicta unde, **59. 2.**
Eusebii Nicomediensis de Filio dogma, **1.**
186. 2.
Eutychius ſcriptor ignobilis, **1. 110. 1.**
Eutychianorum Sectæ variæ, **1. 490. 1.**
Eὐχολογία, **2. 28. D.**
Eὐχολογία Græcorum quid continet, **2. 28.**
D. exemplar vetuſtiſſimum, *ibid.* præ-

INDEX RERUM.

stantissima editio, *ibid.*
Excommunicatorum nomina mox publicanda, **2. 81. 2.**
Excommunicatus post mortem absolutus, **2. 118. 1.**
Exequiæ, officia circa eas apud Græcos, **2. 26. D.**
Exodarius Ariani quare ita dicti, **2. 54. 1. D.**
Expositio nova in terram sanctam a variis Synodis decreta, **2. 272. 2. 273. 1.**
Expositio contra Saracenos in Hispania facta, **2. 273. 1.**
Exstensis Episcoporum Catalogus, **2. 12. 2. A.**

F.

F*Abula* inanes in libris vet. Patribus attributis suppositionis argumentum, **Pr. 21.**
Festum Annunciationis B. Virginis institutum, **2. 82. 1. A.**
Festum Conceptionis B. Virginis institutum, **2. 231. 1. A.**
Festum immaculatæ conceptionis institutum, **2. 187. 2. A.**
Festum Transfigurationis D. N. J. C. institutum, **2. 174. 1. A.**
Festum Translationis manus S. Joannis Baptistæ quando institutum, **2. 101. 2.**
Festum Omnium Sanctorum institutum, **2. 114. 2.**
Festum SS. Trinitatis institutum, **2. 84. 2. A.**
Fidei formula a Papa noviter electo profutenda, **2. 231. 1. A.**
Filius minor *Patre* quo sensu a veteribus dictus, **2. 44. seqq. D.**
Fili ex *Patre* progressus ad condenda universa, *ibid.* quid per dictum illud de Filio, *prinsquam nasceretur, non erat*, intelligebant Ariani, *ibid.*
Fili Divinitas demonstratur, **2. 46. seqq. D.**
Filius aucthor quo sensu dictus, **47. 2. D.** Essentiam habet Divinam sibi a *Patre* communicatam, **2. 48. D.**
Fili generatio Divinæ Essentiæ communicationem denotat, **2. 50. D.** Ejusdem cum *Patre* naturæ, **2. 51. D.**
Filius *Patris* esse simillimum, ejusque imaginem quo sensu agnoscebant Patres Catholici, *ibid.* & *seqq. D.* Omnia habet quæ *Pater*, **2. 53. 1. D.** ejus Æternitas fuisse demonstratur, **2. 54. D.**
Filioque, vox Symbolo addita, a Pontifice Rom. damnata, **1. 642. 2.** Græcorum cum Latinis hac de re controversia, **2. 1.**
Flaccianus Episcopus Rhodopenfis, **1. 457. seqq.**
Falici Orgetiani Hæresis, **1. 633. 1.**

Fortalimum Fidei cuiam Authori debeatur, **2. 178. 1. A.**
Franciscani Ordinis institutio, **2. 283. 1.**
Franciscanorum dissidia, **2. 1. 19. 1. 20. 2. A.**
Fratres Prædicatores hæreticæ pravitatis inquisitores facti, **2. 346. 2.**
Fratres Longi, **1. 279. 2.**
Fratricelli, **2. 1. 19. 1. 20. 2. A.**
Frobenii (Joannis) Typographi encomium, **Pr. 27.**
Mors & Epitaphium, **Pr. 28.**
Officinæ ejus Typographicæ laus, *ibid.*

G.

G*alerus rubrus* Cardinalitius primum institutus, **2. 348. 1.**
Galeri coccini ulus Cardinalibus appropriatus, **2. 184. 1. A.**
Vid. in *Cardinales.*
Gallia interdictum ob Philippi Regis nuptias illicitas, **2. 273. 2. solutum, 2. 274. 2.**
Gaudentius Episcopus Donatista alius a Gaudentio Brixiano, **1. 283. 1.**
Gebehardus in Papam electus, **2. 170. 1.**
Gelasii Decretum de libris *Apocryphis* in Synodo Romana latum, spurium esse variis argumentis demonstratur, **1. 463. 1.**
Gentilium salus possibilis an a Scriptoribus antiquis credita fuerit, **1. 65. 1.**
Gentilium Scholæ a Juliano Christianis interdictæ, **1. 225. 1. 246. 2. 346. 1.**
Gentilium cultus a Juliano restitutus, **1. 346. 1.**
Gentilium adversus fidem Christianam scripta a Christianis Imp. abolita, & quare, **Pr. 12.**
Geographie sacræ antiquæ Scriptores varii, **Pr. 40.**
Geoptrux liber Græcorum qualis, **2. 25. D.**
Gilberti Porretani errores circa S. Trinitatem qui, excussi iterum & damnati, **2. 267. 1. & 2.**
Gnostici, **1. 49. 1. 56. 2. 60. 2. 68. 1.**
Gothi in Hispania ab Arianismo a quo conversi, **1. 542. 1.**
Gothicum ritus apud Hispanos abrogatus, **2. 171. 1.**
Græca Ecclesiæ lites circa lumen in monte Thabor, **2. 97. 1. A.**
Græci libri, quando in usu communi esse cœperunt, ut addita versione Latina, in utraque lingua ederentur, **Pr. 28.**
Græca linguæ studium apud primos Typographi curatores, **Pr. 29.**
Græca linguæ studium in Occidente resuscitatum, **2. 81. 1. 101. 1. 122. 1. A.**
Græcorum quorundam opiniones aniles de vita functorum animis, **1. 258. seqq.**
Græcorum cum Latinis concordia penitus rejecta, **2. 270. 1.**

INDEX RERUM.

Græcorum unio cum *Latinis* facta, sed frustra, **2. 351. 2.**
Græcorum Legati Basileam ad Concilium veniunt, **2. 231. 1. A.**
Græcorum unio cum *Latinis* in Concilio Florentino stabilita, **2. 232. 1. A.** in Concilio CPolitano rejecta, **2. 233. 1. A.**

H

H *Arduini* de Josepho infolens iudicium, **1. 8. 1.**
De Hæresibus veteris Ecclesiæ Scriptores optimi, Pr. **38.**
Hæresis Incestuorum qualis, **2. 172.**
Hæretici juxta Pontificios nequaquam tolerandi, **2. 178. 2. A.**
Hæretici an post mortem damnari possint, **1. 561. 2.**
Haytonus Armeniæ Rex fit Monachus Minorita, **2. 337. 2.**
Hebrææ litteræ in Occidente resuscitatae, **2. 218. 2. A.**
Hezemonius Scriptor, **1. 144. 2.**
Hegira sive Æra Mahumedanorum a quo anno incipit, **1. 566. 1.**
Helenapolis in Luciani honorem & memoriam condita, **1. 155. 1.**
Henoticon Zenonis Imp. quo fine conditum, **1. 371. 2.**
Henricum IV. imperium ejus abrogatur, & Rodulpho datur, **2. 175. 2.** a Gregorio Papa sepe excommunicatus, **2. 176. 2. 177. 1.** iterum excommunicatus, **2. 258. 1.** iterum depositus, **2. 259. 1.**
Henricianorum hæresis quæ, **2. 176. 1.**
Henricus de Zamen Decanus Antverpienf. **2. 29. 2. A.**
Henricus Inſitor, **2. 222. 2. A.**
Heracleon scriptor Hæreticus, ejus dogmata, **1. 47. 2. 53. 2.**
Heraclius Imp. quando *exhereticon* suum promulgavit, **1. 566. 2.**
Heſychiſta Monachi, **2. 36. 2. A.**
Herodes quando regnum suum primum auspiciatus est, **1. 7. 2.**
Hexapla, Tetrapla, Octapla, Origenis qualia, **1. 119. 1.**
Hiberniæ Archiepiscopatus quatuor qui, quando instituti, **2. 268. 1.**
Hibernici Ecclesiæ status ad Anglicanæ formam compositus, **2. 270. 2.**
Hierocles duo, viri doctissimi. hac de re error, **1. 344.**
Hieronymus Pragenſis, **2. 102. A.**
Hieronymus Pragenſis dogmata sua abjurat, **2. 229. 1. A.** abjuracionem revocat, *ibid.* hæreſeos damnatus vivicomburium patitur, *ibid.*
Hierosolymorum everſio, **1. 1. 2.**
Hierosolymitana expeditio decreta, **2. 180. 1.**

S. Hildegardi nova suas prophetias evulgandi facultas a Pontifice concessa, **2. 267. 2.**
Hippolyti tres, **1. 103. 2.**
Hippolytus martyr, de quo Prudentius, alius ab Hippolyto Portuensi, *ibid.*
Historici Ecclesiastici celeberrimos, Pr. **36.**
Homerite, qui, **2. 338.** ad Christianismum quando converſi, *ibid.* inter eos multi Judæi, *ibid.*
Homuncioniste Hæretici, qui, **1. 209. 2.**
Honorius Papa Monothelismi rem damnatus, **1. 621. 1.**
Horologium Græcorum quæ continet, **2. 41. D.**
Horologium parvum quid, **2. 41. D.**
Huſſite hæreſeos damnantur, ab adversariis vexantur, eorum Fidei Confessio, **2. 229. 2. 230. 1. A.**
Hydroparalyſe, **1. 75. 2.**
Hymnus Domini, quem Christo affinxerunt Priscillianistæ, **1. 4. 1.**
Hymnus Matutinus, quis, **2. 28. 2. D.** Angelicus cur dictus, *ibid.* magna illius antiquitas, *ibid.* Hymnis Deum colere solebant primi Christiani, *ibid.* Christi divinitatem celebrarunt, *ibid.*
Hymnus vespertinus, quis, **2. 27. 1. D.** ejus antiquitas demonstratur, an ab Athenogene compositus, *ibid.*
Hymnologium Græcorum quid continet, **2. 39. D.** varia hymnorum genera, *ibid.*
Hymnorum alternatum decantatorum origo, **1. 277. 1. & 2.**
Hyppatie Philoſophæ cades Cyrillo Alex. falso affixa, **1. 391. 2.**

I

I *Jacobita* unde dicti, **1. 524. 2.**
Jansenius Canonici, **2. 41. 1. A.**
Jafon, quis, ejus cum Papifico disputatio, **1. 59. 1.**
Idiota scriptor, **2. 79. 1. A.**
Jejunium primi mensis quomodo celebrandum, **2. 168. 2.**
Jejunium in omnium Apostolorum vigiliis imperatum, **2. 180. 1.**
Ignathus Epistoliarum oppugnatores, & Hyperaspiste, **1. 42. 1.**
Ignatius Interpolator quo tempore vixit, **1. 46. 2.**
Ignatii Patriarchæ CP. depositio Synodalis, **2. 77. 1. & 2.** ejus per aliam Synodum restitutio, **2. 79. 2.**
Imagines quo fine in templis primo positæ, **2. 18. 1.** earum cultus quando publice in Ecclesiam introductus, *ibid.* a quibus sublatus, & a quibus restitutus sæculo VIII. *ibid.* damnatus a Synodo Francofurtensi, *ibid.* ab Ecclesia Gallicana, **2. 16. 2. 18. 1.** ab Ecclesia Anglicana, *ibid.*

INDEX RERUM.

Imaginum adoratio a Synodo Orientali Oecumenica damnata, **L. 647.** item in Synodo Francofordienſi, **L. 652.** & in Synodo Pariſienſi, **2. 72. 2.** Nullus pro imaginibus teſtis productus ante ſæculum IV. **1. 650. L.** cultus imaginum reſtitutus, **2. 74. 2.**

Immaculata B. Virginis conceptio a quoniam primum excogitata, **2. 3. L. A.**

Imperatorum in urbem Romam poteſtas qualis ſæculo IX. **2. 2.**

Imperatores, Reges ac Principes a Pontificibus Romanis excommunicati & regnis privati juſſi, **2. 11. L. 19. 1. 34. 2. 44. 1. 68. 1. 76. 2. 83. 2. 115. L. 175. 2. 184. L. 187. 2. 207. 1. A.**

Impoſtor quinque crucifixionis vulnera præ ſe ferens punitus, **2. 344. L.**

Inceſſuoſorum hæreſis quæ, **2. 172. L.**

Indices librorum prohibitorum quando primum coeperint, **Pr. 31.**

Indicum Expurgatorium origo & progreſſus, *ibid.* Opera S. Patrum vere expurgari jubent, *ibid.* & ſeqq. Grettieri ineptiæ hac de re reſutata, *ibid.* **32. &c.**

Indulgentia annorum 1000. **2. 187. 2. A.**

Indulgentiarum turpiſſima mercatura, **2. 236. 2. A.**

Ingratitudinis peſſimæ exemplum, **L. 276. L. 375. 2.**

S. Inquiſitionis Officium quando & qua occaſione inſtitutum, **2. 276. 2.**

Investiturarum fautores in Anglia excommunicati, **2. 258. 2.**

Investitura laicorum ſæpius damnata, **2. 259. 2. ſeqq.** Pontifici conceſſa, **2. 262. 2.**

Joachimi Abbatis liber de S. Trinitate damnatus, **2. 344. L.**

Joannes de Arbona, **2. 125. 2. A.**

Joannes Baptiſta qualis antiquis Patribus habitus, **L. 1. L.**

Joannita qui, **L. 301. L.** Sævitia quam in eos exercebant adverſarii, **338. L.**

Joannes de Geſen, **2. 165. L. A.**

Joannes de Glarvilla, **2. 66. 2. A.**

Joannis Hoſtrati cum Reuchlino certamen, **2. 218. 2. A.**

Joannes Huſi hæreſeos damnatus crematur, **2. 228. 2. A.**

Joannes de Lapide, **2. 157. L. A.**

Joannes Lintorim, **2. 203. L. A.**

Joannes Marcus, **1. 24. 2.**

Joannes Patriarcha CP. exauſtoratur, **2. 97. L. A.**

Joannes Treviſa, Hiſtoricus, **2. 58. L. A.**

Joannes Warſeum, **2. 238. L. A.**

Joannes XII. primus Roma qui nomen ſibi mutavit, **2. 101. 2.**

Joſum (Joh.) temere erroris arguit quotquot librum contra Hieroclem Eulebio Cæſarienſi adjudicant, **L. 179. L.**

Joſephi de Chriſto Domino teſtimonium vindicatum, **L. 34. L.** a Judæis e libris ſuis eraſum, *ibid.* **2.** locus difficilis de Balliſtis, *è υἱος ἀρχαίου*, commode explicatus, *ibid.* **2.**

Joſephus Goriouides, Scriptor inſulſus & fabuloſus, **L. 35. 2.**

Joviniani errores damnati, de eo quid inde factum eſt, **L. 367. 2.**

Jubilæum Chriſtianum, ſeu Romanum, a quo primum inſtitutum, **2. 338. 2.**

Jubilum ab anno centefimo ad quinquageſimum reductus, **2. 44. L. A.**

Judei ex variis Occidentis regionibus pulſi, **2. 277. 2.**

Judei Anglia expulſi, **2. 355. 2.**

Judeorum & *Mahomet. uſorum* objectiones contra Tranſubſtantiationem & Imaginum cultum, **2. 178. 2. 179. 2. A.**

Judices jurejurando obligandi ad munus ſancte obeundum, **2. 24. L. A.**

Julianum Eridicæ Epifcopus, **L. 400. 2.**

Julius II. Papa, **2. 236. 1. A.**

Ivo ad ſedem Carnotenſem difficulter admiſſus ab ipſo Pontifice conſecratus, **2. 178. 2.**

Juratoris mos Evangelii tangendi, **L. 275. L.**

Juſtinum Siculus, **L. 63. 2.**

K

Κ *Ἀνθόλογος* ſive Ephemeris Eccleſiaſtica, **2. 29. D.**

Κανὼν ap. Græcos quid ſignificat, **2. 29. D.**

Κήρυξ in Hieronymi Catalogo quid, **L. 235. L.**

Κλίμαξ liber Eccleſiaſticus apud Græcos quis, **2. 30. D.**

Κοντάκιον quid, **L. 306.**

Κοντάκιον breve canticum apud Græcos cur ita dictum, Contaciorum origo quæ, **2. 30. D.**

L

L *Λουρακὼν* quid, **2. 30. D.**

Lexicographi Eccleſiaſtici inſigniores, **Pr. 40.**

Liber Pontificalis a quibus conditus, **1. 231. L.**

Liber de pueritia & miraculis D. N. Jeſu Chriſti, **1. 4. L.**

Lingue Hebræica, Arabica, & Chaldaica in Academiis perſciſcende, **2. 90. 2. A.**

Lifoſi & *Heriberti* hæreſes & blaſphemix quæ, **2. 167. L.**

Liturgia Domini apud Æthiopes quæ, **L. 3. 2.**

Liturgia variæ Apoſtoliſ affectæ, **L. 3. 2.**

Liturgiæ origo, Baſili, Chryſoſtomi, & Præſantificatorum liturgiæ quo or-

dino

INDEX RERUM

dine in Ecclesia Græca recitata, **2. 30. D.**
Liturgia Chrylſoſtomi cur dubiis accenſenda, **1. 325.**

Αὐτοπύριον Græcorum quid continet, *ibid.*
Αὐτοπύριον ab antiquis Patribus quo ſenſu uſurpatus; **1. 65. L.**

Αὐτοπύριον quodnam apud Græcos officium, **2. 31. D.**

Lucernarium & veſpertinum quomodo differunt, *ibid.* antiquitas hujus officii, *ibid.* luminaria in Eccleſiis olim accendi ſolita, & donationes in hunc uſum, *ibid.*

Luciani Epicurei ætas, **1. 17. L.**

Luciniſta veteres a quo nomen acceperunt, **1. 83. L.**

M

Macabæorum Martyrium, **1. 35. L.**

Magabeneſium & Morſpelienſium Episcoporum ſeries & vitæ, **2. 36. 2. A.**

Manetis & veterum Manichæorum ſcripta recenſita & illuſtrata, **1. 141. 2. ſeq.**

Manichæiſmi conditores, **1. 140.** ſuam habuerunt Trinitatem, **141. L.**

Manichæi in Communione Sacramenti poculum Eucharifticum reſpuunt, **1. 431. L.**

Manſcripti Codices a Pontificiſi purgati, **Pr. 31.**

Manſcriptorum Codicum catalogos quinam dederint, **Pr. 43.**

Marcionitiſta Hæreſis principia quænam, **1. 56. L.**

Marcus Prifcilliani Præceptor, **1. 67. 2.**

B. Maria V. Conceptio immaculata, **2. 231. 1. A.**

Maria V. Nativitas in Gallia celebrata, **2. 125. 2.**

Ejuſdem Officium recitari præſcriptum, **2. 141. L.**

Ejuſdem Natalem octonis diebus quiprimus celebrari juſſit, **2. 299. L.**

Marianus Florentinus, **2. 165. 2. A.**

Maronita num olim Catholici, **1. 537. 2.**

Legatos ad Eugenium P. unionis cauſa mittunt, **2. 233. 1. A.**

Martialis *Lenovicensis* Apoſtoliſi nomine honorandus, **2. 168. L.**

Ματρουμένη hymnus apud Græcos in honorem Martyrum, **2. 31. D.**

Martyrium cultus prohibitus, **2. 75. 2.**

Maſſaliſi Hæretici qui, primus hujus ſectæ auctor, **2. 199. 2.**

Maſſilianorum Dogmata, **1. 410. L.**

Matthias de Suecia, **2. 71. 1. A.**

Mediolanenſis Eccleſia adhuc ſæculo XI. ſedi Romanæ non ſubjecta, **2. 141. L.**

Melchifedeſchini quinam ſunt, **1. 88. L.**

Μετανοια, plura circa illam officia apud Græcos, **2. 31. D.**

Μετανοια Græcorum quid continet, rerum

etiam memorabiliũ in hoc opere officia, invocatio Sanctorum in his officiis frequens, **2. 32. D.**

Mendicantium Ordinum inteſtina diffidia, **2. 1. 18. 1. 19. 1. 28. 2. A.**

Mendicantium Ordinum & ſæcularis Cleri diffidia, **2. 1. 47. 2. 53. 2. 61. 1. A.**

Menologium Græcorum quid continet, antiquiſſimum illius exemplar, **2. 32. D.**

Mercurii Poëmander ejulque adhortationes ad Tat. filium unde compilatæ, **1. 58. L.**

Meretricium veſtigal a Sixto IV. excogitatum, **2. 188. 1. A.**

Meritorum theſaurus Pontificiſi a Fr. Mayronio negatus, **2. 17. 2. A.**

Michael de Carcano, **2. 197. 1. A.**

Millennium ſeptimum & ſabbaticum, & quid de eo veteres, **1. 19. 2.**

Miſſa Mozarabica a quo compoſita, **1. 542. L.** ubinam & quamdiu uſurpata, *ibid.*

Miſſarum & *Indulgentiarum* nimius uſus coercitus, **2. 167. 2.**

Monachi a ſcriptonibus gentilibus acriter vellicati, **1. 347. L.**

Monachi Chriſtiani a Rutilio notati, **1. 467. L.**

Monachi & *Canonicæ* Legum & Phyſicæ ſtudium interdictum, **2. 269. L.**

Monachiſmum Eccleſiæ veteris a quibus deſcriptus, **Pr. 39.**

Monasterium quod *Studii* nomen traxit, unde ita dictum, **1. 371. 2.**

Monasterium *Vetus* Ad dictum a quo conſtructum, **1. 232. L.**

Monica de Auguſtini filii ſalute pia ſollicitudo, **1. 291. 1.**

Monotheliſta Hæretici qui, & quando orti, **1. 566.**

Mons pietatis erectus, **2. 196. 1. A.**

De *Mozarorum* rituum obſervantia *Ag. 15.* controverſia unde orta, quomodo deſinita, ad intelligendas Pauli Epistolæ apprime neceſſaria, **1. 38. 39.**

Mozarabicum Officium a quo inſtitutum, & cur 552. cur ita dictum, *ibid.* in quibuſnam Hiſpaniæ Eccleſiis hodie retinetur, *ibid.* a Card. Ximenio emendatum, *ibid.*

Μωχαδ Arabum impoſitor quando ortus, **1. 566.**

Μωχοι τῶ χειρματος, ejus conficiendi officium, **2. 33. D.**

Muſæum, ſive ſchola Alexandrina in eorum uſum, qui meliores litteras profitebantur, inſtituta, qualis, **1. 79. 2.**

Μυſτεριῖς facris tres ordines olim expulſi, **1. 306.**

Narciffus

INDEX RERUM.

N

Narcissus Hierosolymitanus Episcopus, **1. 100. 2.**
Natura, sive φύσις vox quo sensu a Cyrillo usurpata, **1. 391. 2.**
Nero Romam incendio consumpsit quo anno, **1. 5. 2.**
 Hac occasione primus in Christianos persecutionem movit, **1. 1. 2. 5. 2.**
Nicolaus Basilius, **2. 224. 1. A.**
Nipho monachus Bogomilicus, circa illum turbæ, **2. 267. 1.**
Nisus cur institutum, & quomodo celebratum, **2. 33. D.**
Noëmus se pro Mose venditat, **1. 157. 1.**
Nôvus libri quid Eusebio significant, **1. 19. 1.**
Nomen D. N. J. C. circulo primum depictum, cultu superstitionis affectum, **2. 127. 2. 196. 1. A.**
Nominales Scholastici Theologi, **2. 28. 2. A.**
Nomocanon quid, quis eum composuit, Liberum Pœnitentialem notat, **2. 33. D.**
Notarius in excipiendis sermonibus apud veteres mos, **1. 380. 2.**
Nuptia secunda ab Hieronymo dure nimis notatæ, **1. 268. 2.**
Nuptia quarta velut illegitimæ damnatæ, **2. 116. 1.**
Nuptia incestuosa damnatæ, **2. 263. 1.**
Nuptia, varia circa illas officia, per octo dies a Græcis celebratæ, **2. 36. 1. D.**

O

Observantes Fratres instituti, **2. 127. 2. A.**
ὀκτοήκοντα Græcorum quis, huius officii celebrandi mos, **2. 33. D.**
Oecumenici Episcopi titulus a quo primum introductus, **1. 541. 1. a Pelagio Papa, ibid.** item a Gregorio M. acerrime damnatus, **1. 544. 2.**
Orbonis & Orsobonis constitutiones pro legibus Ecclesiasticis in Anglia receptæ, **2. 353. 2.**
Ogdons Gnosticorum quid fuerit, **1. 68. 1.**
ὀκτω hymnus quis, & cur ita dictus, **2. 33. D.**
Olympiodori varii, **1. 491. 1.**
ὀμολογία vocabulum a patribus Nicænis cur adhibitum, **1. 187. 2. 51. 2. D.**
ὀκτωδάκοντα εἰρη quietæ, **2. 34. D.**
Ordinatorum a Simoniacis poenitentia qualis, **2. 169. 1.**
Ordinationum varia apud Græcos genera, & diversa circa illas officia, **2. 39. 40. D.**
Ordo Dominicanorum quando institutus, **2. 344. 1.**
Ordo Præmonstratensis, Grandemonten-

sis, Carmelitarum, Teutonicorum quando institutus, **2. 182. 2.**
Ordo Fratrum de Observantia quando institutus, **2. 127. 2. A.**
Ordo Carthusianorum, Cisterciensium, & Monachorum Vallis Umbrosæ quando institutus, **2. 124. 2. 157. 2.**
Organa Pneumatica a quonam primum in Ecclesias invec̃ta, **2. 15. 2. A.**
Orieſis, **1. 209. 1.**
Orientius, **1. 209. 1.**
Origenes Philoſophus Gentilis, **1. 122. 1.**
ὀργάνον quodnam apud Græcos officium, **2. 34. D.**
Ofwaldus a Lascio,
Othelgrinus, **2. 25. 1.**
Ovetensis Ecclesiæ Metropolitana quando facta, **2. 81. 1.** ejus confirmatio, **2. 116. 1.**
Oxonienſe decretum de Appellationibus abrogatur, **2. 94. 1. A.** decretum contra Lollardos, **2. 226. 1. A.**

P

Palladius, **2. 2. 2. 37. 1. 54. 2. A.**
Pantipolenſis Ecclesiæ sedes Episcopalis restituta, **2. 168. 1.**
Παννυχικόν liber Græcorum Ecclesiasticus quis, **2. 34. D.**
Papa non aliunde quam ex Longobardia eligendus, **2. 171. 2.**
Papa nomen e Diptychis CP. excussum, **1. 452. 2.**
Papa jus eligendi Imp. sibi vindicant, **2. 2. 2.**
Papam Sæc. VIII. non nisi electione ab Imp. CP. approbata, ordinari fas erat, **1. 621. 1.**
Papa a Catholica communione abjicitur, **1. 560. 1.**
Papa exactiones in Anglia rejectæ, **2. 345. 1.**
Papa quinta reddituum Ecclesiasticorum pars ad triennium concessa, **2. 348. 1.**
Papam reliquis Patriarchis ordine, non dignitate, præcedere agnoscunt Græci, **2. 234. 1. A.**
Παρακλητική liber Græcorum Ecclesiasticus, cur ita dictus, errores in eo a L. Allatio notati, **2. 34. D.**
Παράκλησις liber Græcorum quid continet, **2. 34. D.**
Paschali controversia, **1. 40. 1. 67. 1. 71. 2. 87. 1. 94. 2. 97. 1.**
Πασχαλιον quid, **2. 35. D.**
Pater in personis Trinitatis considerandus ut fons & principium Deitatis, **2. 43. 44. D.**
Πατρικόν liber Ecclesiasticus apud Græcos, **2. 35. D.**
Patriarcha in Synodo Nicæna non stabili-

lit,

INDEX RERUM.

- liti, 1. 352. 1.
Patriarcharum apud Socratem mentio quo sensu, 1. 365. 1.
Patriarchatus Venetus fundatus, 2. 133. 1. A.
Patricius Araricius, 1. 146. 1.
S. Patrum opera a Pontificiis detruncata, Pr. 30.
Paulus Apostolus ad occidentis terminum usque venit, 1. 1.
Paulus æque ac *Petrus* Romanæ Ecclesiæ conditor & Episcopus, 1. 11. 1.
S. Pauli sty. us ab Hieronymo proterve & insolenter nimis notatus, 1. 268. 1. & 2.
Pauli Samosatensis dogma de Christo quid, 1. 134. 2.
Paulus Tyrionum Episcopus Ecclesiæ Antiochenæ ut vult Valesius, præfuisse negatur, 1. 178. 2.
Paulus de Waa quis, 2. 224. 1. A.
Peccatores post penitentiam lapsi quomodo recipiendi, 1. 565. 1.
Pedilavium cur institutum & quomodo celebratum, 2. 33. D. mos hic a Regibus observari solitus, *ibid.* in festo Pedilavii quis Judam proditorem representabat, *ibid.* item quis Petri Apostoli locum in hoc festo tenebat, *ibid.*
Περικλῆς quifnam apud Græcos liber, quid in eo carpit Allatius, 2. 35. D.
Περικλῆς Pauli & Theclæ a quo confictæ, 1. 25. 2.
Persecutio prima sub Nerone, 1. 1. 2. 5. 2.
 Secunda sub Domitiano, 1. 1. 2.
 Tertia sub Trajano, 1. 40. 1.
 Quarta sub Adriano & Antonino Pio, 1. 40. 2. 52. 1. 61. 1. 71. 2.
 Quinta aliis sexta sub Severo, 1. 67. 2.
 ejus sævitia, unde orta, 1. 92. 2. 98. 1.
 Sexta sub Maximino, 1. 98. 2.
 Septima sub Decio, 1. 98. 2. 124.
 Octava sub Valeriano, 1. 98. 2. 124.
 Nona sub Aureliano, 1. 98. 2.
 Decima sub Diocletiano, ejusque sævitia, 1. 159.
Persecutiones Ecclesiæ primitivæ quinam descripserint, 1. 38. Pr.
Petrus malignus in Eusebium animus, 2. 56. 2. D.
Petrus Romæ 25. annos non fessidisse pluribus demonstratur, s. argumenta Schellstratii ex antiquitate in contrarium alata solvuntur, 7. ejus cum Simone Mago Romæ conflictus quis primus meminit, *ibid.* Romanæ Ecclesiæ Episcopus proprie dici non potest, quo tempore Romam venit, 1. 7.
Petri cum Simone Mago Romæ conflictus, quis primum meminit, 1. 10. 1.
 An Romanæ Ecclesiæ Episcopus dici debeat, 1. 11. 1.
Petri de Bruis hæresis quæ, 2. 265. 1.
Petri Joannis de Oliva dogmata, 2. 2. 1. A.
Petrus Nonagen., 2. 198. 1. A.
Phantasiarum Sectæ auctor quis, 1. 495. 2.
Philadelphia in sedem Metropolitan. erecta, 2. 14. 1. A.
Philander (Gul.) an Auctor *Amatoriorum* sub Athenagoræ nomine, 1. 80. 2.
Philippus de Mazerii, 2. 74. 1. A.
Philippus Francorum REX ob uxorem dimissam & incestas nuptias sæpius excommunicatus, 2. 179. 1. poenitens factus Monachi habitum induit, *ibid.*
Philosophi nomen Monachis improprie tributum, 1. 80.
Philosophi Gentiles in Concilio Nicæno de fide disputantes, 1. 351. 2.
Philonene Pseudo-Prophetissa, 1. 85. 2.
Παρακλῆσις preces vespertinæ apud Græcos, 2. 39. D.
Piva libellus poenitentialis, 2. 35. D.
Plagium literarium, 2. 45. 2. 78. 1. 84. 1. 122. 2. 124. 2. 150. 1. 155. 2. 164. 1. A.
 Ex *Platonica* Schola veteres plura dogmata in Christianam Theologiam induxerunt, 1. 115. 1. 226. 1.
Penitentia, plura circa illam officia in *Enchiridion* Græcorum, 2. 31. D.
Penitentiales formulas Ecclesiæ Latinæ quis primus præscripsit, 1. 593. 1.
Pontificiorum in supprimenda Chrysofomii ad Cæsarium Epistola, fraus, 2. 315. 2.
Pontificum Rom. electio ab Imp. confirmari solita, 1. 620. 1.
Pontificum Rom. hæreseas a Pontificiis accusati, 2. 1. 2. 19. 1. 22. 2. 28. 2. 32. 2. A. a Pontificibus damnati, 34. 2. A. a Conciliis, 115. 2. A.
Pontifices Romanos eligendi jus Henrico Germaniæ Regini decreto Synodico confirmatur, 2. 143. 2.
Pontificum Rom. primatus impugnatus, 2. 26. 2. 28. 1. 34. 2. 60. 2. 77. 1. 105. 1. 128. 2. 132. 1. 162. 2. 166. 2. 180. 1. 191. 2. 236. 1. A.
Pontificiorum in edendis Patrum, aliorumque scriptis fraudes, 2. 113. 2. 125. 2. 185. 2. 238. 1. A.
 De *Pontificibus* Romanis Scriptorēs præcipui, Pr. 38.
Portus Romanus ad mare rubrum, 1. 102. 2.
Potnantiensis Episcoporum series & vitæ, 2. 184. 2. A.
Possessum (Ant.) de opere imperfecto in Mattheum error notatus, 1. 312.
Prædictio Altrologica eventum fortita, 2. 129. 1. A.
Præsentiam Christi corporalem in Sacramento quis primus publice proposuit, 2. 2. 2.
Pragmatica Sanctio, 2. 102. 1. 232. 1.

INDEX RERUM

Pragmatica Sanctio, 2. 232. 1. A.
Πραξαποστολ. quid, quo ordine in Ecclesia lectus, 2. 35. D.
Praxe dogma, 1. 93. 1.
Presbyteri titulus ætate seniore apud veteres plerumque denotat, 1. 84. 1.
Presbyterii locus in concilio denegatus, 2. 128. 2. A.
Prinniano Donatistarum Episcopo objecta crimina quæ, 1. 368. 1.
Processio S. Spiritus ex Filio in synodo Florentina decernitur, 2. 232. 2. 233. 1. A.
Proclani, seu οἱ κατὰ Πρώκλον, qui, 1. 100. 2.
Προοιμακός Psalmus quis, 2. 35. D.
Propbetissæ Montanisticæ quæ, 1. 74. 2.
Προβλήματα quæ, 2. 35. D.
Psalmi a Paulo Samolatenio in propriam laudem compositi, & in Ecclesia cantati, 1. 134. 1.
Psalmos alternatim canere quis docuit, 1. 277. 1. & 2.
Ψαλτηριον, 2. 40. D.
Publius Optatianus Porphyrius Poëta, 1. 156. 2.
Purgationis usus per iudicium aquæ frigidae confirmatus, 2. 172. 2.
De *Purgatorio* Græcos inter & Latinos disputatur, 2. 233. 1. A.

Q

Quadratus Apologista non alius ab Episcopo Atheniensi, 1. 52. 2.
Quadrilogus, 2. 237. 1.
Quintilla hæretica, 1. 92. 1.

R

Ravenne Episcopo secundus a Pontifice locus in conciliis concessus, 2. 169. 1.
Raymundus Neophytus, seu de Terraga, 2. 5. 2. seq. A.
Raymundus de Vineis, 2. 72. 2. A.
Reales Scholastici Theologi, 2. 3. 2. A.
De *Rebaptizandis* Hæreticis controversia, 1. 98. 1. 123. 2. 126. 2.
Reformatio a Lutherò inchoata, 2. 249. 250. A.
Reformationis instituendæ necessitas, 2. 110. 2. seq. 197. 198. 242. 2. A.
Regula ad spuria SS. Patrum opera a genuinis discernenda necessariæ, *Pr.* 19. & seqq.
Regule ad explicandam Filii ad Patrem relationem necessariæ, 2. 43. 2. D. & seqq.
Regum libri in Scripturæ S. versione Gothica cur omitti, 1. 230. 1.
Reliquiæ Sanctorum ab antiquis Christianis non cultæ, 1. 44. 1.

Rhetores Ecclesiastici qui, eorum dignitas splendida, munus eorum late sumptum 2. 16. 2. D.
Rhetores Palatini, 2. 17. 2. D.
Roberti Lincolnienfis Episcopi laus, 2. 110. 2. A.
Ῥοδάνα ap. Græcos quid notant, 2. 36. D.
Romana urbs ab Imperatoribus deficiens cuiusnam primum Pontifici fasces detulit, 2. 34. 2. 54. 1. 82. 1. A.
Romane Curie avaritia, 2. 111. 1. A.
Romanorum Pontificum primorum successio admodum incerta, 1. 28. 1.
Romanorum Pontificum catalogi varii quo tempore confecti, 1. 231. 1.
Romanus Pontifex ab Episcopis Africanis damnatus & excommunicatus, 1. 160. 1.
Romani Pontifices non nisi a duobus Cardinalium partibus eligendi, 2. 272. 2.
Rosarii fodalitas confirmata, 2. 187. 2. A.
Roscelini *Dialectici* errores perniciosi de Trinitate, &c. 2. 178. 1.
Ritus Græcorum ritus, quando, & qua occasione amplexi, 2. 113. 1.

S

Sabellii Hæresis, 1. 98. 1. 124. 2.
Sacramentaria controversia quo tempore fervere cœpit, 2. 2. 2. renovata quando, 2. 124. 1.
Sæculum Hildebrandinum unde sic dictum, 2. 124. 1.
Sæculum Obscurum cur ita dictum, 2. 87. 1. tristissima tunc Ecclesiæ facies, *ibid.*
Sandii (Christophori) oscitantia, rerumque Ecclesiasticarum imperitia, 1. 61. 2.
Sapientia liber apud antiquos Scriptores Proverbia Solomonis designat, 1. 72. 2.
Saraceni Orientem invadunt, 1. 256. 1.
Satan unde derivatus, 1. 61. 2.
Scaliger (Josephus) in Eusebii Chronico haud satis accuratus, 1. 111. 1.
Schematologium quid, plura quæ huc spectant Officia, 2. 36. 2. D.
Schisma Antiochenum a quo & quando extinctum, 1. 277. 2.
Schisma Ecclesiæ Antiochenæ quando sublatum, 1. 363. 2.
Schisma in Ecclesia CP. ob Arsenii depositionem ortum, 2. 316. 2. in Ecclesia Occidentali inter Urban. VI. & Clement. VII. PP. 2. 99. 1. A.
Schisma in Ecclesia Corinthiaca quo tempore factum, 1. 29. 1.
Schisma, de eo quæstio a viris doctis multum agitata, 2. 77. 2. A.
Schismata Ecclesiæ Romanæ, 1. 129. 2. 2. 109. 2. 132. 1. & 161. 2. 197. 2. A.
Schismatū, seu dissidiū inter Eccles. Orientalem & Occidentalem causæ variae, 2.

INDEX RERUM.

1. 2.
Schifina diuturnum inter Pontifices Romæ ac Avenione sedentes, 2. 2. 1. 76. 2. 83. 2. 101. 2. 109. 2. 115. 1. 119. 2. A.
Schifina triceps, 2. 228. 1. A.
Schola Antiochena a quo instituta, 1. 154. 2.
Schola *κατηχησέων* Alexandrina, ejus antiquitas, institutio, magistri, 1. 79, 80. unica, non duplex, 80. 1. a Rhodone in Siden Pamphyliæ urbem translata, *ibid.* & 395. 1.
Schola publicæ in Monasteriis & Episcopis institutæ, 2. 71. 1.
Scholastica Theologia. Vid. in *Theologia*.
Scholasticorum Theologorum odium melioris literaturæ, 2. 209. 2. 218, 219, 220 1. A.
Scorellus quis, 2. 181. 1. A.
Scoticane Ecclesiæ subiectio ab Anglicanis vindicata, 2. 271. 1.
Scripta Patrum genuina a spuris quomodo discernenda, *Pr.* 20. &c.
Scripta Veterum ab Hæreticis corrupta, 1. 73. 2. 90. 1. 115. 2. alia sub Veterum nomine conficta, *Pr.* 19.
Scriptores Ecclesiastici, de his quinam in genere agunt, *Pr.* 41. quinam ex profecto & in particulari, *ibid.* 42.
Scriptorem vel genuinum esse, vel suppositum prodit ipsius ætas, *Pr.* 20.
Scriptura S. in vulgare linguam traducenda, 1. 230. 1.
Scriptura S. versione vernaculæ, 2. 48. 1. 64. 1. 67. 2. A.
Scriptura S. apud Pontificios contemptus, 2. 111. 2. A.
Scriptura S. versio Gothica, 1. 230.
 Libri Regum in versione ista cur omissi, *ibid.*
Scriptura Canonica quænam, 2. 24. 1. 158. 2. A.
Scriptura S. sufficientia, 2. 129. 1. 157. 2. 178. 1. 191. 2. A.
Syriacum hæresis Manichæicæ conditor vitæ genus, dogmata, scripta, & infelix exitus, 1. 140.
Secerim (Johan.) ob editionem Druthmari a Pontificiis injuste damnatus, 2. 25. 2.
Sedes Pontificia Avenionem translata, 2. 11. 1. A.
Semi-Pelagianorum dogmata, 1. 410. 1.
Sidenmanni Devonix Episcopi obitus, 2. 121. 2.
Simoniani quinam, 1. 478. 2.
Solomonis locus Prov. VIII. 22. rite explicatur, 2. 55. 2. D.
Sorbone Collegium Paris. a quo & quando erectum, 2. 276. 2.
Spiritualis tantummodo Christi in Eucharistia præsentia, 2. 66. 2. A.

Spuria scripta Apostolorum & Apostolicorum virorum nomine olim circumlata, 1. 6. 2.
Stephani Papæ cum aliis Episcopis lites, 1. 123. 2.
S. Stephani reliquæ ubi & quando inventæ, 1. 393. 2. pars earum ab Orosio in Hispaniam delata, *ibid.*
Stephani (Roberti) doctrina, & rei typographicæ cura accurata, *Pr.* 26.
 Editiones ejus quanti faciendæ, *ibid.*
Στεφάνου ap. Græcos quid, 2. 36. D.
Stigandus Archiepiscopus Cant. ob graviora crimina depositus, 2. 173. 1.
Στιχηρὸν quid, *στιχὴ* & *στιχηρὸν* quomodo differunt, 2. 36. D.
Στοιχεῖον, quid, 2. 36. D.
Stylus Scriptorum Provincialium minus accuratus, 1. 214. 1.
Stylus Scriptorum vel spurium esse vel genuinum ostendit, *Pr.* 22.
Sufanna Historia a Julio Africano impugnata, 1. 111. 2.
Synaxarium quoniam apud Græcos liber Ecclesiasticus, Nicephori in eo condendo labor, 2. 36. D.
Symbolum Athanasianum quem Auctorem habeat, 1. 196. 2.
 De *Symbolis* veteris Ecclesiæ quinam egerint, *Pr.* 38.
Symmachus ab Epiphano Theodotoni præpositus, unde, 1. 99. 1.
Symmachiani, *ibid.* 2.
Synodus prima & secunda quæ, & cur ita dicta, 2. 77. 2.
Synsifasta, 1. 405. 1.

T.

T*axlaxà* libri ceremoniales, 2. 37. D.
Tasodrugite, 1. 75. 1.
Templariorum Ordo habitum & regulam quando accepit, 2. 263. 2. a Clemente P. V. extinguitur, 2. 1. 2. 11. 1. 90. 2. A.
Templum in monte Sion a Latinis dedicatum, 2. 264. 2.
Terribilus Manetis præcursor, Buddas dictus, ejus misera mors, 1. 140.
Τίσιμα τῆς θείας in S. Clementis Epistola, quid, 1. 1. 1.
Testamentum 12. *Patriarcharum*, quo fine scriptum, 1. 51. 2.
Τετρακόσιον, quid, & quando usurpatum, 2. 37. D.
Theodosii junioris Aug. laus, & in rem literariam studium, 1. 371. Codex Theodosianus quando conditus, *ibid.*
Theodotianus Veteris Testamenti versio quare cæteris præiata, 1. 78. 2.
Theologia Ecclesiastica qualis olim, 2. 275.

INDEX RERUM

Theologia Scholastica origo, progressus, methodus, abusus, 2. 275.
 Scriptores illius clari, *ibid.*
Theopaschitarum hæresis Romæ damnata; 2. 78. 1.
Theotinus Scytharum Episcopus Origenis nomini amicus, 1. 115. 2.
Θεωτόκια, cantica in laudem Deiparæ, 2. 29. 1. D.
Θεωτοκῶνον, 2. 29. D.
Therapente Egyptii, 1. 23. 1.
Thesaurus liber Græcorum Ecclesiasticus, 2. 29. D. Thesaurus novus, *ibid.*
Thessalia Episcoporum ordinatio inter sedem Romanam & CP. controversa 1. 555. 2.
Teutberga Regina propter adulterium repudiata, 2. 78. seq. causa hæc a Pontifice in concilio Romano damnata, *ibid.* legatorum Germanorum hac occasione responsum animosum, *ibid.*
Thomas Eboracensis obedientiam Cantuariensi præstare renuit, lites inde consecutæ, 2. 259. 2. seq.
Thomas Scropus, al. Bradleus, 2. 73. 1. A.
Tokos in sedem Metropolitanam evecta, 2. 92. 1. A.
Tonus Occidentalium quid, 1. 365. 2.
Transubstantiationis dogma qua synodo primo definitum, 2. 276. 1. vocabulum a quo primum usurpatum, 2. 234. 1.
Trapezuntinum imperium quo tempore natum, 2. 276. 1.
Tria Capitula, quæ, istius controversiæ origo & progressus, 1. 560, 561.
Tria Capitula in synodo V. Generali ex cussa & damnata, 1. 559. 1.
Τριᾶδικα hymni qui, 2. 37. D.
Triodinum Græcorum quid, officium apud Græcos celeberrimum, unde sic dictum, quid in Nicephori & Philothei additione damnat Allatius errores ab eo notati, 2. 37. D.
Tribulatio Magna in Hermæ visione quarta, quid, 1. 31. 1.
Trisagium magna religione a Græcis usurpatum, origo ejus, additio P. Fullonis, 2. 37. D.
Τρίτα quodnam officium apud Græcos, 2. 37. D.
Τρεπταριον quodnam cantici genus apud Græcos, 2. 38. D.
Tryphon, Rabbi Judæus, 1. 62. 2.
Τυπικον celebris Græcorum liber Ecclesiasticus, quænam in eo continentur, diversa Typicorum genera, 2. 38. D.

Typographi iidem simul & Professores, Pr. 26.
Typographia ars Angliæ primum inuenta, 2. 58. 2. A.
Typographia Vaticana fraudis merito suspecta, Pr. 34, 35.

U.

V*Alentia*, duæ hujus nominis urbes, 1. 363. 1.
Valentinus Hæreticus quæ docuit, 1. 51. 1.
Valerius Diaconus, 1. 130. 2.
Ultrajectionum Episcoporum series, 2. 203. 1. A.
Ἰεροσολων, 2. 39. D.
Ἰεροσολων, 2. 27. D.
Ἰεροσολων, 2. 28. D.
Unctio extrema, officia circa illam in Ecclesia Græca, 2. 28. 1. D.
Unguentum sacrum, ejus conficiendi officium, 2. 33. 1. D.
Vocabula nova, vel novatæ significationis, veteris alicujus Scriptoris suppositionem arguunt, Pr. 20.
Upsiloninensis Ecclesia quando jure Archiepiscopali insignita, 2. 230. 1.
Usseri Bibliotheca qualis, Pr. 18.

W

W*Aldenses* Hæretici damnati & prohibiti, 2. 347. 2.
Waldensium origo, progressus, persecutiones, 2. 182. 1.
 Innoxii eorum mores & dogmata, testantibus ipsis adversariis, *ibid.*
 Dogmata in Anglia damnata, 2. 268. 2.
Waterfordia in Hibernia fedes Episcopalis facta, 2. 180. 2.
Wicklesi dogmata in Anglia damnantur, 2. 99. 2. A. scripta cremanda judicantur, ossa exhumanda & comburenda decernuntur, 2. 228. 2. A.
Wilhelm. Woodford contra Wicklesum disputat, 2. 100. 2. A.
Wicklesiani in Anglia vexati, 2. 226. 1. A.

Z

Z*Zosimi* de Innocentio Papa calumnia, 1. 379. 1.
 Apologia Leunclavii pro *Zosimo* ingeniosa magis quam prudens & solida, 1. 468. 2.

F I N I S.

2264046A

